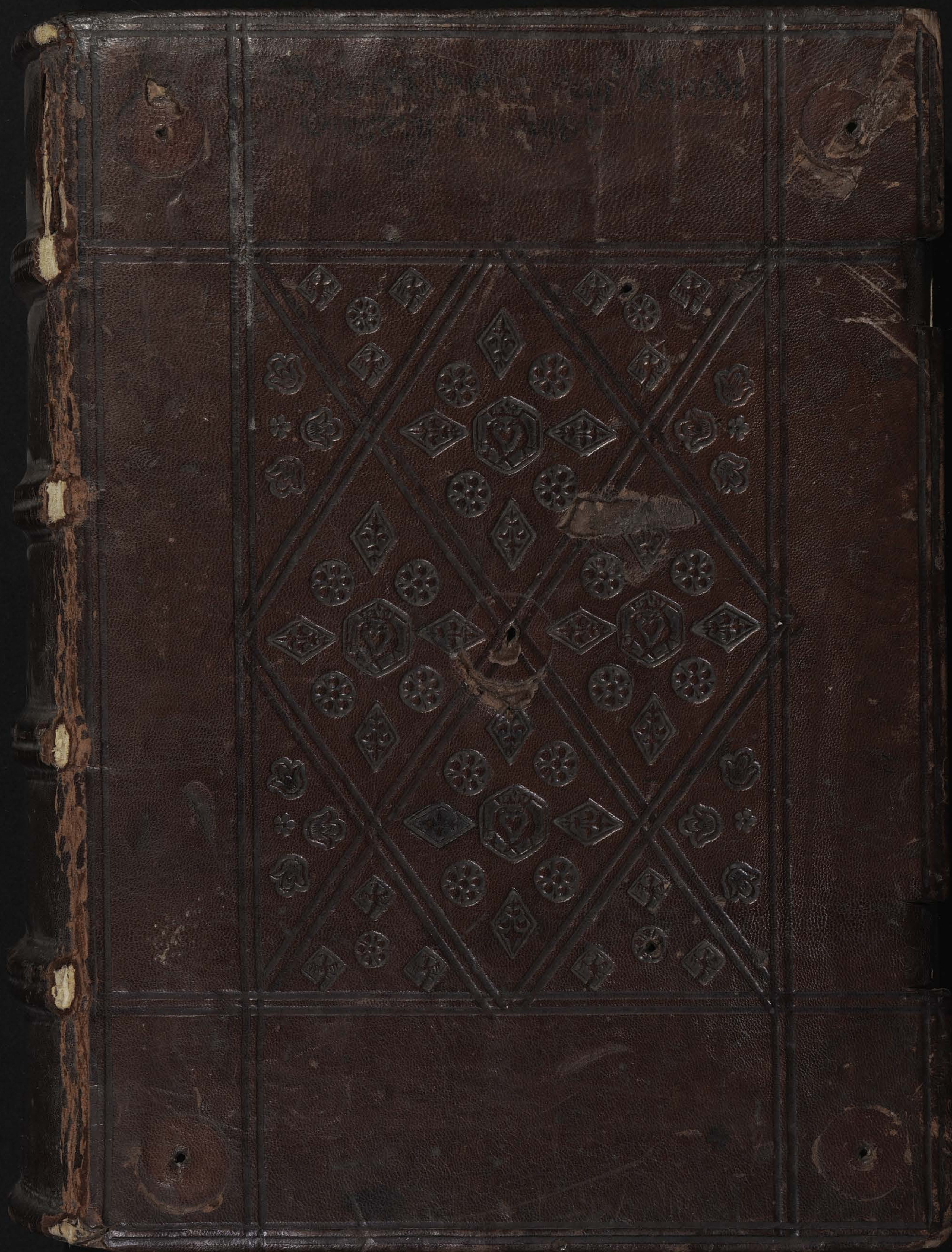

N. Inv. 1221

Liber mgri Johannis de Dambrowka s. theologie et decretorum doctoris

In hoc volumine continentur opera infrascripta

Diversa opera
Augustini Bernardi
Gregorii et aliorum

Bonifatius eps servus servorum dei Dilecto filio Nicolao Martini de Sculkow

dabilia probitatis et virtutum merita super quibus apud nos fidedigno comendaris testimonio nos inducunt

eo in Romana Curia actu studes premissorum meritorum tuorum intuitu necnon consideratione carissime in

humiliter supplicantis gratiam facere specialem Canonicatum ecclie Cracovien cum plenitudine iuris canonici

siqua in dicta ecclia vacat adpresens vel cum vacaverit quam tu per te vel procuratorem tuum ad

procuratori vacatio illud innotuerit duxeris acceptandum conferendam tibi post acceptationem huiusmodi

inhibentes venerabili fratri nro .. Epo et dilectis filiis Capitulo Cracovien ac illi vel illis ad quem vel ad

tio communiter vel divisim pertinet ne de huiusmodi prebenda interim etiam ante acceptationem eandem

piure disponere quoquo modo presumant ac decernentes ex nunc irritum et inane si secus super hiis a quoq

bus de certo Canonicorum numero et quibuscumque aliis statutis et consuetudinibus ipsius ecclie contrariis

vel alia quavis auctoritate in eadem ecclia in Canonicos sint recepti vel ut recipiantur insistant. Seu si

vel aliis beneficiis ecclasticis in illis partibus generales aplice sedis vel legatorum eius litteras impetr

modolibet sit processum quibus omnibus preter quam auctoritate nra in ecclia ipsa ... vel prebend

ferri sed nullum per hoc eis quo ad assecutionem prebendarum aut beneficiorum aliorum preiudicium generari.

sit sede indultum qd ad receptionem vel provisionem alicuius minime teneantur et ad id compelli non possi

ad eorum collationem provisionem presentationem seu quamvis aliam dispositionem commune tam vel separ

nam et expressam ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentionem et qualibet alia dicte sedis ind

non expressam vel totaliter non insertam effectus huiusmodi nre gratie impediri valeat quomodolibet

specialis. Aut si presens non fueris ad prestandum de observandis statutis et consuetudinibus ipsius

ad ecclam ipam accesseris corporaliter illud prestes. Seu si hodie aliis vel aliis super ...

Liber b(ea)ti Aug(ustini) de decem cordis.

Dominus et deus n(oste)r misericors et miserator longanimis et multu(m) misericors et verax quantu(m) longanimis pro rogat in p(rese)nti seculo tanto severe minatur iudicium in futuro. Multum delectat amatores suos q(uia) mise ricors est, sed si amas tantam multam misericordiam time q(uod) ait et verax. Si n(on) michil diceret nisi multu(m) misericors iam conuerteres te ad securitatem et licenciam peccandi. faceres quod velles. uterexis seculo ut quantu(m) t(ibi) p(er)mitteret(ur) vel quantum tibi libido trasisset. et quis te obiurgaret dices quid me terres ille misericors est ne talia homines dicerent addit in fine et verax. et excussit leticiam male p(re)sumencium et induxit amore dolen cium. Gaudeamus ad misericordiam dei sed timeamus iudicium domi ni. parat si non tacet tacet sed non tacebit. Modo licet t(ibi) componere causam tuam ante ultimum iudicium. Compone causam tuam. non vn(de) p(re)sumas cum ille venerit ut falsos testes adduces quibus ille fallatur, ut patronum fraudulentis argumentationibus et lig wosis artibus adhibebis ut ambiges aliquo modo ut iudi cium possis corrumpe(re). Tunc erit iudex cause tue qui modo est testis vite tue tempus est concordandi cum adu(er)sario tuo cito. Cum longanimis est deus videndo iniqua et non puniendo ut cum cito futurum sit iudicium. Hore quippe humane vite plixum est quod deo breue est. Nunquid si totius generis humani ultimus dies longe est unicuiusque dies ultimus longe est. Longe vi q(uia) restat quicquid non erit tantum quantum trasactum est. Ab adam fugiat cogitacio tua quamvis de die iudicij nunquid ultimam diem vite tue quo exiturus es de hoc corpore p(ro)ducturus es in longum. Nonne ex quo homo incipit vivere iam potest et mori possibilitatem mortis inicium facit vite. In hac terra et in genere humano ille solus mori non p(otes)t qui nondum cepit vivere. Incertus dies ergo tanq(uam) cottidianus sperandus est. Concorda cum adu(er)sario tuo dum tecum est in via ut in ista vita. Sed iste adu(er)sarius non est dyabolus. Nam scriptura non hortatur ut concor des cum dyabolo. Est ergo adu(er)sarius quem sibi homo facit. Nam si ad u(er)sarius esset tecum in via non esset adhuc tecum est in via ut concordet tecum. Erit n(on) nisi in via concordaueris iam tradet te iudici. iudex ministro et minister mittat in carcerem. Ecce quam ista euuangelia sunt. Sermo dei adu(er)sarius est quia contra iubet hys q(ue) tu facis. Dicit t(ibi) unus est deus. Unum deum cole. Tu dimisso uno deo tanq(uam) legittimo viro anime fornicaris per multa demo nia. Et quod grauius non quasi aperte deserens et repudians sic apostate faciunt sed tanq(uam) in domo manens viri tui admittis adulterum. id est tanq(uam) non xpianus dimittens etiam consulis mathematicos aruspices maleficos et quasi de vera domo non recedens adulterata anima et manens in eius coniugio fornicaris

Dicitur tibi ne accipias in vanum nomen dei tui Ne existimes crea
turam esse xpm quia pro te suscepit creaturam et tu contempnis eum qui
est equalis patri et unus cum patre dicitur tibi ut spiritualiter observandis
sabbatum non quomodo iudei observant ocio carnali vacare nolunt ad luxu
rias suas Melius faceret iudeus in agro suo aliquid utile quam in
theatro sediciosus existeret Et melius femine eorum que vacant ad
unigal ex lanam facerent quam tota die in neomeniis suis impudice
saltarent Tibi autem dicitur ut observes sabbatum in spe future quietis quam
tibi promittit dominus Quicunque enim propter illam quietem futuram agit tamen si
ad fidem promisse quietis id refert nondum quidem sabbatum habet in re
sed in spe Tu autem adhuc vis quiescere ut labores tu adhuc debe
as laborare ut quiescas Dicitur tibi honora patrem tuum autem contu
meliam irrogas parentibus quam non vis pati a filiis tuis Dicitur
tibi non occidas tu autem occidere vis inimicum tuum et ideo forte
non facis quia times iudicem hominum non quia cogitas deum Dicitur
tibi non mechaberis id est non ibis ad aliam preter uxorem tuam
Tu ergo castitatem vis habere ab uxore et non vis reddere hoc uxori
et cum debeas in virtute precedere uxorem quia castitas virtus est
sub uno impetu libidinis cadens et vis uxorem victricem esse et
tu victus iaces Et tu cum caput sis uxoris tue vis domum tuam
capite deorsum pendere Caput enim mulieris est vir Ubi autem me
lius vivit mulier quam vir caput deorsum pendet domus Si
caput est vir melius debet vivere et precedere in omnibus factis
bonis ut illa imitetur caput suum quo caput ducit illuc cor
pus debet sequi Quare ergo vult caput ire quo corpus non vult ut
sequatur hoc iubendo sermo dei adversarius est Timeo ne ego ipse
adversarius sim quidem qui hoc loquor Quid ad me pertinet for
te me faciat qui terret ut loquar ut non timeam querelas
hominum Nam qui nolunt castitatem tenere servare uxoribus et ha
bundant tales nolunt me ista dicere sed velint nolint dicturus
sum Si enim vos non exhortor ut cum adversario concordetis ego
cum illo in lite manebo Qui vobis iubet ut faciatis nobis
iubet ut loquamur Nunquid in ceteris commoratus sum preterimi
mus enim de caritate vera quia unum deum colitis Quia filium
dei equalem patri creditis Nam etiam mentes xpianorum de
futuro seculo cogitare Multi etiam honorant parentes et raro in
venimus conquerentes de improbitate filiorum quibus non de
sint non credo etiam hic esse turbam homicidarum Illud
vero malum late serpens plures occupavit Et in eo vehemen
tius excitatur adversarius ille qui non clamat ut sit aliquis ami
cus Querele cottidiane sunt quamquam ipse femine non au
deant iam conqueri de viris suis ita invalescens omnia con
suetudo pro lege servatur ut iam et mulieribus forte persua
sum sit licere hoc viris licere non mulieribus Solent
enim audire adductos esse mulieres ad forum quia inventi

inventus est cum ancilla sua nunquam audierunt cum sit par
peccatum In peccato pari innocentiorem facit videri virum non di
vina veritas sed humana perversitas Et si forte accrore quisque
passus fuerit uxorem suam et liberam nimium cum iam vi
debit et quod licebat viro et audiat in ecclesia quod non licuerit forte dicat Rede
amice ecclesie redde [illegible] fidem tibi debeo et tu michi fidem xpo
ambo debemus et si me fallis non fallis eum cuius sumus qui
nos emit cum vir non vult ipse fieri sanus in me sit insanus
irascitur maledicit Et dicit quo hic ille venit aut uxor
mea hodie in ecclesiam venit hoc dicit in cogitatione credo
quod libere in vocem erumpere non audet fortassis eum illa videt
Quare maledicis cum paulo ante amabas coniuges sumus
Cum lingua tua discordat metum concordat quo vivere po
teris Nos fecit pericula vestra intuentes non voluntates atten
dentes attendimus Nam medicus si voluntate egri attendat
nunquam illum curat Certe melius erat quibusdam vo
lentibus corrigi ut cum hic non veniremus Si ista dicturi
sumus cum quia iam venimus non ea dicimus Si citharede es
semus et venissetis nos daremus vobis diem et quisque pro modu
lo suo conferret nobis mercedem pro vanis cantatis ad tempus
dulcibus in posterum amaris et cum amaritudine digeruntur que
cum dulcedine temporali biberunt Melius ergo nobis amara cantamus
ad tempus que postea dulcescunt in vobis nec mercedem aliqua
exigimus nisi faciatis que dicimus pro nobis non facitis si dicimus Si
aut omnibus ille dicat qui neminem timet et per que sit in nomine
temporis et in gloria nunc temporis putate me citharedam esse quis
nobis ipsum possum canere Ecce psalterium fero decem cordas
hic hoc vos aut cantastis cum magnum loqui chorus meus
non fuistis Nonne paulo ante cantastis deus canticum novum cantabo tibi psalterio dece
cordarum nunc potius quare amara est vox psalterii Decem
precepta decem corde et tua pertinent adderunt septem ad homines
Populus iudeorum inde accepit legem in decalogo non observa
bat et qui tamen obtemperabat timore pene non amore iustitie
portitabant psalterium non cantabat canticum novum voluptas
timenti omnis est vetus homo vetus canticum cantare potest non
novum ut cantatis novum sit novus homo vir aptus Exuite
veterem hominem quasi deponentes mendacium exuite id imitate
mores [illegible] diligite Si dilectionem facitis canticum novum can
tatis si timore facitis quidem portatis psalterium sed nondum can
tatis Si aut non facitis portatis psalterium melius est portare
quam proicere sed melius cum voluptate cantare hic pertinent ad can
ticum novum nisi cum voluntate cantatis Attendite non concor
dat cum adversario qui cum timore facit non delectat castitatis ius
titia quod bonum est hic suavitatem ut cantet canticum no

tibi placeat tibi deus qualis quia qualis sis odit te qualis es
et misereri tui et facit te qualis non es non facit te qualis
est nam ex his qualis est sed quoddam modum idem imitator
dei velimus ymago sed non qualis ymago est filius hominis si-
cut habet ymaginem patris sui et hoc est quod et propter eius quia
homo est sicut eius in speculo aut ymago tua secundum equa-
litatem substancie in speculo longe est absba et tamen est queda
ymago tua sic in creatura non hoc est ymago dei quod est
in filio et hoc est quod propter idem filium dei per quod facta sunt omnia
Recipe ergo similitudinem dei quam per mala facta amisisti sicut
enim ymago imperatoris in nummo aliter et aliter in filio quia
aliter et aliter impressa sic et tu nummus dei melior quia
cum intellectu et quedam vita nummus est ut scias etiam cui
ymaginem geras Nam nummus nescit se hanc ymaginem im-
peratoris portare ergo primo bene velle et odisse te qualis es hoc
tibi inicium concordie cum sermone dei et primo incipias te
odisse qualis es et sic odit te deus et tunc incipis diligere deum
et egenum attendite eger egrotantem se odit qualis est incipit
concordare cum medico quod et medicus odit eum qualis est
nam ideo vult sanum esse Cetera odit enim febricitatem et
est medicus febris persecutor ut sicut hominis liberator sic pec-
cata omnia febres sunt anime tue odi eas cum medico ita
concordas cum eo onerosius est cibus egris et peiore hora
deputant egri refectionis sue quam accessionis et tamen cogunt
se cum medico et quibus inviti et obluctantes vincant se ut aliquid
accipiant et simul persequantur febrem suam medicus et egrotus
Cum talia dicimus non admirans misi febres vrat ymo sermo dei
odit eos cum quo concordare debetis Nolite vasti mediatam
to veo vern additam cordam numquid dimisissent etiam ea
ymo assidue percussissent in illo video iacere totum pene genus
in illa video plus laborare ipsam percuciendo quid dicam no-
lite mechari quia non vultis ut ipse mechentur Nolite vere
vos qui eas sequi non vultis sine causa vos accusare tamen de-
bentes ad ancillam meam eo vis ut uxor dicat tibi Numquid
ego ad virum alienum adsum meum eo ipsa casta femina debet
fornicante viro non propter carnem sed propter caritatem ideo non vult
ut facias quia ipsa non facit Sed quia tibi non expedit Nam
si propter ea non facit ut non facias tu si feceris faciet xpus loquitur
in cordibus bonarum feminarum intus ubi non audit vir qui nec
dignus est ut consoletur eas hiis verbis de iniuriis viri
tui conqueris quid enim tibi fecit dole sed noli imitari nam in
eo quod male facit noli eum putare caput tuum sequere ergo ymmo
caput ecclesie defer castitatem tuam et honorem quia maritus est
absens tunc debet ut non peccet hoc feceris mei facite ut possis

concordare cu adversario vr amara sunt que dico ac si amara
sunt careant potus si amara est accipiatur quia in piculo
sunt viscera Amara est bibatur Melius e modica amaritudo i
faucibus quam eternu tormentu in visceribus Fedum est fres mei
ut vir dicat no posse fi qd femina facit et scelus est ut vir di
cat no possum quod pt femina vir no pt caste ostendimt ux
ores vere nobis fieri posse quod no vult face et dicatis fieri
no posse Sed forte dicas eam facilius face posse quia multa
ibi custodia est legis preceptum diligencia maritalis timor e//
ciam legum publicaz est et verecundie et pudoris illius mag
nu munimentu multe custodie faciunt feminam castiore vi
rum castum facit ipa virilitas Nam ideo mulieri maior
custodia quia maior infirmitas Illa erubescit viro tu erubes
cas xpo tu liberior quia fortior quia facile vincas Ideo tibi
commissus es sup illa diligit viri et alia sup tanto deus Inve
nes eam facile per viros quibus no timeas erubescere q
fiant illud multi et tanta est pravitas hominum hodie ut aliqu
metuendum sit ut castus erubescat inter impudicos Si quis
facit homicidiu quod audat deus pellere illum voltis a
patria et continuo si fi' pt excludere si furtum odicis illud
si falsum testimonium abhominamini si concupiscat res alienas
raptor deputatur si quis voluptatur cu ancillis suis amatur
blande accipitur commertitur vulna mota Si quis aut
sit castus erubescat accedimus ab illos ne alij insultent et
dicant no esse virum Adhoc dilapsa est humana pravitas
ut beatur vir victus a libidine et vir no beatur victor libi
dinis templantes exultat et no sunt viri iacent prostrati
et viri sunt Tangite cordas et feriat occidetis Tangas prima
cordam qua unus deus colitur cecidit bestia supsticionis
Tangis scdam quia no accipis nomen dei invanum cadit
bestia erroris nephandorum heresum Tangis tercia ubi pro
spe future quietis facias quicquid facias intelligitur andelio
cetis bestie amor huius sctli pp eum amorem huius seculi
laborant homines i omnibus negocijs si tu labora pp septima
requiem vide quo simul citharedes et venator Tangis quarta
honorando parentes et cadit bestia iniquitatis No mech
aberis ubi quinta cadit bestia libidinis Non occides sexta
cecidit bestia crudelitatis No facies furtum septima ceci
dit bestia rapacitatis Non falsum testimonium dices octaua ca
dit bestia falsitatis No concupisces uxore proximi tui no
na cadit bestia adulterine cogitacionis Aliud e no face
Aliud e no concupiscere Ideo duo precepta sunt no mech//

aberis no concupisces uxorem Non concupisces rem proximi
tui decima corda cadit bestia cupiditatis Ita cadentibus omnibus
bestijs securus et innocens in dei dilectione et humana societate
versaris Tangens cordas decem quot bestias occidis Nam multa
capita sunt subiectis capitibus in singulis cordis non singulas
bestias sed greges interficias bestiarum Sic ergo canticu nouum cum
amore non cum timore cantabis ne dicas ad meretricem vado
et prostituta non violo preceptum non mechaberis quia uxorem
non habes Audi decem precepta ad duo referuntur ut diligamus
deum et proximum Et duo illa ad unum id quod tibi non vis fieri alij
ne feceris Sed dicas si furtum faciam si parentibus honorem non
deferam si sim mechus si concupiscam uxorem proximi id facio
quod pati nolo Cum uado ad meretricem eo an facio quod pa
ti nolo Cuius gratiam et ipsi deo intelligat seueritas Vide etiam
quod tibi non vis alieno ne feceris Ad duo precepta sed quod ad
duo pertinet si homini non facis quia pati non vis ab homine
Si autem quod non vis pati ab homine quomodo deo vis facere quid
est hoc carior tibi factus est homo quam deus Ego inquit
quam iniuriam facio ipsi deo Corrumpis teipsum et non iniuriam
deo facis quia corrumpo meipsum non facit tibi iniuriam qui vo
lunt lapidare tabulam pictam in qua tua ymago est nec
seruaris ut loquens ut videns nomine in te contumelia est Si
quis lapidem illum ornat cum ymaginem dei quod es tu
corrumpis personam creatoris non attendis cuius ymaginem viola
sti ipse ergo dominus qui scit quid tibi sit utile uxorem concessit
nihil amplius habere iussit Sed hic precepit ne polluatis
voluptates corruat templum eius quod esse cepisti Apostolus
enim dicit Nescitis quia templum dei estis Si quis templum
dei corrumpit corrumpet illum deus Non vis corrumpi domum tuam
quare corrumpis domum dei Certe facit aliam quod pati non
vis mox facis iniuriam deo facis et iniuriam genere ipsius Ser
uum si haberes velles ut seruiret tibi seruus et tu domino tuo meliori
seruum tuum non fecisti seruum tuum et te ille fecit ut seruiat tibi cum
quo factus es et non vis seruire ei a quo factus es vis ut ser
uiat tibi homo et tu non vis seruire deo tuo facis deo quod
pati non vis facit Licet aurium ante faciem corporis ita fides
ante oculos cordis quam fidem si seruus tuus tibi exhibuerit
laudas eum et predicas eum et dicas preclarum seruum habeo et magnum
et fidelem Cuius laudes mensis non exhibes in domino Et eo sic
lexamus quia vis ut meliorem tu habeas seruum tuum dominus sit
ergo te quo iubet uxori tue ut et si tu mechaberis non mech
etsi sic iubet seruo tuo et si tu non seruis domino tuo seruiat
tibi et seruo ille qui tibi indigno seruit digne idem quod indigne

tibi bn sunt et fideles sunt et pure te diligit deo debet no tu
pessimus est ergo ut et tu attendas quia sub domo es et ad que et
ille attendat et simat tibi Canta ergo canticum nouum concorda
cum sermone dei si facis quod audis concordasti Si no facis
rixaris cum eo Sed que delectaciones seculi surripiunt in aia
Extete nos in una elemosinis ieiuniis oracionibus hys enim
purgantur peccata cottidiana que surripiunt propter fragilitate nos
tram que noli contempnere quia minora sed time quia plu
ra quam bestie minute quia multe necant Si piscatur quis
quam in locis pulicibus plenis nunquid non moritur ibi non
sunt quidem maiores sed infirma est natura humana que creatu
ris minutissimis interimi potest sic modica peccata caueto quia
plura quam minutissima sunt grana arene si amplius in
nauem mittantur mergit illa quam minute sunt gutte pluuie
non flumina implent et domos deiciunt Sed dices quis potest
esse sine istis ne hoc dicas quia ea non habere nemo potest deus
uidens fragilitatem nostram possuit remedia elemosinarum ieiu
niorum oracionum ipsa sunt tria ut aut dicas verum in oracione
perfecte implende sunt elemosine Perfecte elemosine sunt
ut des ei qui non habet et ignoscas illi qui te ledit sed non
proficiunt elemosine nisi dimittantur peccata et cessetur ab eis
illa dico peccata cottidiana que pro lingua facile committuntur ut
durum verbum aut eciam risus inmoderatus a uxore in uxore
cottidianas Si uxore amplius quam necessitas procreandorum pu
erorum ita voluit iam peccatum est et ipsa talia peccata cottidiane e
lemosine mundant Cum facis elemosina non superbe sapias
nec si eris ut phariseus sicut tu quidam dixit ieiuno bis in
sabbato decimas do etc Et nondum fusus erat sanguis domini
tanti pro nobis preciosi accipimus et tu nisi habundauerit ius
ticia vestra plusquam scribarum et phariseorum ergo illi dant decimas tu autem et
si centesima dederis te magnum fecisse gloriaris attendis non
que te deus iubet facere metireris te de comparacione peioris non
de inspeccione melioris non quia ille nichil facit ideo tu aliquid
magnum facis sed quia gaudes ad quedam misericordie opera
quia tanta est sterilitas vestra ut ad modica gaudeatur quia
securi de minimis elemosinarum nobis blandimur ac iam nos pec
catores obliuiscimur Noli attendere post te quis non faciat
sed quid te deus iubet facere Cumulas thezauros et vanus non
sub ymagine pietatis augere peccuniam dicens filiis meis
seruo et iste alteri filio et sic semper et nullus facturus est precep
ta dei Cum ore non impendis illi potius omnia qui te fecit
ex nichilo qui te fecit ipse pascet et filios tuos neque melius
committis filiis tuis patrimonium tuum quam creatori tuo Nec auctem
homines mala de auaricia palliare se volunt nomine pietatis

et de albare ut quasi ppt filios videant/ Quare si querit/
quare no faciat elemosinam cum fuat filys suis si fuat ppter
mittat post illum parte sua quare illam tenet in saculo suo
et illum relinquit ab animo mortuus inquit sed precessit addeat
pars ipa pauperibus debet/ illi debet ad que precessit et hoc est
xpus qui dixit Cum uni ex minimis meis fecit michi fecit Sed
dicis fratres fratribus ipsius si viveret ille no esset cu fratribus suis
diuisurus O fides mortua mortuus est filius tuus quicquid di
cas mortuo debes quod vivo fuabas Qua fronte venturus
es ad filium tuum qui precessit cu precedenti no mittis partem
suam in celum An no pt mitti in celum pt presus Audi
dnm Thezaurisate vobis thezauros in celo tenebitis go the
zaurus hic ubi pt perire no mittit/ illuc ubi xpus est cus
tos Videtis fratres qua in dedacu est quod dicit homines filys
meis fratres Estote xpiani quanta donastis hystrionibus ve
natoribus meretricibus psonis qui vos occidunt p exhibitores
voluptatum et insanitis quis plus fuet esstis ferientes ne
auarum te deus volt n confusum et collocare te volt qui
habes no pice caritatis quis mutat in peius no datis opa
quis sit melior ad amorem ppter pietate reus dicas no iubet
xpus Rogat xpus et eget Estrini dicit Egere voluit ppter
te ut habes ubi seminares terrena dedit ut meteres vitam
etiam Vores caritate peta dimittite et cu hoc feceritis
deo gras agites a quo recepistis bn vivere et no insulteris eis
qui no dum bn vivunt f ipos in omnibus verbis hortando hoc
faciendo pstatim mistica habebitis conuisantes in bonis opibus
oracionibus ieiunys elemosinis ppter minuta peta et abstinendo
ab illis magnis concordatis cum aduersario et securi dicatis
Dimitte nobis nobis debita nra habetis n cottidie quod
vobis dimittit/ habetis quod cottidie dimittatis sic ambu
lando securi in via no timebitis dyaboli latrocinia qua
xpus semetipsum viam magna et stratam fecit per qua du
cit ad patriam ubi omnis securitas quies ubi opa miseri
cordie cessabunt qua ibi nulla erit indigentia miserorum
Erit go illic sabbatum sabbatorum quod hic desideramus ibi
inveniemus

Expliciunt dicta bti Augustini
de decem cordis id est preceptis dni

Quam sit utilis et necessaria pnie mediona fratres karissime
homines intelligunt qui se homines meminerunt
Scriptum est enim Deus superbis resistit humilibus aut
dat graciam Et dominus in ewangelio dicit Quoniam
qui se exaltat humiliabit/ Et qui se humiliat ex

exaltabitur. Magis iustificatus descendit de templo publicanus
ille peccator sollicitus confessione quam phariseus meritorum enarra
cione securus. Dominus et ipse gracias egit deo dicens Gracias tibi ago
deus quia non sum sicut ceteri homines iniusti raptores adulteri
quod et publicanus iste ieiuno bis in sabbato decimas do omnium que
possideo. Tamen ei placatus est ille qui de longinquo stabat neque
oculos ad celum audebat levare sed percuciebat pectus suum dicens
Domine propicius esto michi peccatori. Non enim ille tam phariseus sanitate
quam vel morbos alienorum comparacione gaudebat utilia autem illi erat
quam ad medicum venit ea de quibus egrotabat confitendo innarrare
quam dissimulare a virtutibus et de cicatricibus audere gloriari
Non ergo mirum quod publicanus magis curatus abscessit quem
non puduit ostendere quod dolebat. Rebus quippe visibilibus
ut excelsa quisque non contingat in excelsum erigatur. Deus
autem cum ipse sit excellentissimus non elacione sed humilitate contingitur
Unde propheta dicit Prope est dominus omnibus qui obtriverunt cor
Et item excelsus dominus et humilia respicit excelsa a longe cog
noscit. Excelsa ipsa posuit pro superbis. Illa ergo respicit ut attol
lat illa cognoscit ut deiciat. Cum autem ait quod a longe excelsa
cognoscit satis tamen ostendit humilia de proximo attendere. Ipsum
tamen deum excelsum esse predixit. Solus enim deus arrogantius
non est quantumcumque se predicatores laudaverint. Non igitur se arbitretur
ab oculis dei abscondi superbia. Deus enim excelsa cognoscat nec
se rursus commitandum deo putet. Excelsa vero a longe cognoscat. Quis
quis itaque prime recusat humilitatem deo appropinquare non cogitat
Aliud enim est levare se ad deum aliud levare se contra deum. Qui in
se ante illum prosternit ab illo erigitur. qui adversus illum se erigit
ab illo prosternitur. Alia est soliditas magnitudinis alia vero est in
manitas inflacionis. Qui foris tumescit intus calescit. qui
eligunt abiecti magis in domo dei quam in tabernaculis peccatorum
habitare elegit istum deus ut inhabitet in atriis eius
Et nichil sibi assumentem ille in sedem beatitudinis assumit. Unde
in psalterio suavissime et verissime cantatur. Beatus vir cuius
est susceptio abs te. Dicit ne putes eum qui se humiliat
semper iacere cum dictum sit exaltabitur. Et ne opinaris eius exal
tacionem in oculis hominum per sublimitates fieri corporales. Cum enim
dixisset Beatus vir cuius est susceptio eius abs te domine continuo
connexuit et ostendit eiusdem susceptionis celsitudinem spiritualem
Ascensus inquit eius in corde disposuit inter vallem plo
racionis. hoc est qui se humiliat exaltabitur. Sicut enim ascen
sus exaltacionem indicat Ita et valles humilitatem in convalles
ploracionem. Sicut enim comes prime dolor est ita lacrime tes
tes doloris. Optime autem sequitur et dicit Et enim beatitudinem
dabit qui legem dedit ut videlicet ostenderes peccatorem que gratie

bndictione sanauit Ad hoc em lex data est Ad hoc em ut
suplbo infirmitatem sua nota facet infirmo pniam suadet
Ad hoc em lex data est ut diceremq incomialle ploracoib
Video aliam legem in mebris meis repugnatem legi mentis
mee et captiuante me in lege pcti que est in mebris me-
is et gu ipo ploratu clamaremq Infelix ego homo quis me
liberabit de corpore mortis huius et succurret nobis exaudiente
illo qui erigit elisos soluit compeditos illuiat cecos gracia
dei p dnm nrm ihm xpm Tres sunt actiones pnie quas me
cu erudita vestra recognoscit Sunt em usitate in eccia et diligt
attendentibus note vna e que nouu hoiem parturit donec
p bapm salutarem om pteritor fiat oblivio pctorq ut tamqm
puero nato dolores transeant quibus viscera vrgebant ad
partum et tristiciam leticia consequatr Omnis em qui ia sue
voluntatis arbitrio constitutus est cum accedit ad sacramenta fide
lium nisi eum peniteat vite veteris nouam no pt inchoare Ab
hac pnia cum baptisantr soli paruuli immunes sunt No du
em pt uti libero arbitrio quibus tum ad consecracoz et remissio
neqz originalis pcti prodest eorq fides a quibus offeruntr
ut quascumqz maculas delictorq p alios ex quibus nati sunt co
traxerunt Aliorq etia interrogacom ac responsiom purgentr ve
rissime quippe in psalterio plangit Ecce em in iniquitatibq
conceptus sum et in pctis meis mr mea in utero me alunt
Itm scriptum est e no esse mundum in conspectu dei nc infante
cuiq est vita vnis diei sup terram Exceptis go talibus de quorq
ordine et merito insinuata illa que pmittitr forte sanctorum
velle amplius querere hoim mediulum excedit pie tn creditr
eis prodesse ad spualem salutem quod ecclesiastice auctoritatis
p totum orbem terrar tam firmo robore custoditr Ceter
hoim nullus transit ad xpm ut incipiat esse quod no erat
nisi eum peniteat fuisse quod erat hec pma pnia pcipitr
iudeis dicente aplo petro pniam agite et baptisetr vnusqsqz
vrm in nomine dni nri ihu xpi Talis ab ipso domino impabatr
cum diceret pniam agite appinquabit em regnum celorq de
hac etia pnia Johes baptista plenus spu scto precursor et ppa
rator vie dni ita dicit generacio viperarq quis ondit vos
fugere a ventura ira facite go fructum dignum pnie Altera
uo pnia e cuiq actio p tota istam vitam qua in carne morta
li degimus ppetua supplicacionis humilitate subeunda Primo
quia nemo vitam eterna incorruptibile immortaleqz desi
derat nisi vite huius tpalis corruptibilis mortalisqz peniteat
no em sic quisqz in vitam nouam psctificacoz baptismi nas
citr ut quemadmodum ibi oima pcta pterita ita etia statim
mortalitatem ipam carnisqz corrupcione deponat qz si ita
no est restat ut illud qz scriptum est qz etia quisqz in se

sentit adhuc corpus quod corrumpitur aggrauat animam et deprimit terrena inhabitacio sensum multa cogitantem ex tanta illa
beatitudine quia non erit cum absorbebitur mors in victoria quis
dubitet in quantum tali felicitate versemur penitere tamen nos
debere huius vite ut ad illam incorrupcionem tota auiditate tendamus
Inde est enim quod apostolus ait Quamdiu sumus in corpore peregrinamur
a domino per fidem ambulamus et non per speciem Quamuis ergo festinat ad
que optat ad patriam remeare Et illam speciem que est facie
ad faciem contemplari nisi que peregrinacionis sue penituerit
ex quo dolore penitentis etiam vox illa miserabilis erumpit et sonat heu michi quia peregrinacio mea longinqua facta est Et ne
putes non dum fidelem ista loqui vide quid sequitur habitaui inter
tabernacula cedar Cum hiis qui oderunt pacem eram pacificus
cum loquebar eis expugnabant me valde non solum hominis fidelis sed etiam eciam de firmissimi et meis fortissimi hec verba
sunt narrat Est etiam eiusdem apostoli Scimus enim quia si terrena
domus nostra huius habitacionis dissoluatur edificacionem habemus ex deo
domum non manu factam eternam in celis Etenim in hac ingemiscimus
habitaculum nostrum quod de celo est superinduere cupientes Si tamen induti
et non nudi inveniamur Etenim qui sumus in hac habitacione ingemiscimus grauati in quo nolumus spoliari sed superuestiri ut
absorbeatur mortale a vita Quamuis enim cupimus non ita esse ut
nunc sumus et quid ingemiscimus nisi penitendo quia ita sumus
Sed quando non ita erimus nisi terrena domo dissoluta ut celestem habitacionem animo et corpore totus hominis inmutatus
sortiamur Quamuis sanctus Job non ait temptacionem in hac vita sed
hanc vitam esse ipsam temptacionem dixit ita loquens nunquid non
temptacio est vita hominis super terram Quamuis in loco miseriam
lapsi hominis mirabiliter tetigit dicens Tanquam seruus fugiens
dominum suum et consecutus umbram Non enim hec vita dicenda est
potius quam umbra vite nec inmerito fugitiuus adam post offensionem peccati abscondit se a facie domini tectus folijs arboris quibus
optantur umbracula tanquam fugiens dominum suum Sic dictum est et
consecutus umbram que via usque adhoc dicta ne quis probaturus
christus iustificatus sit a prioribus peccatis tum superire audeat etsi
nichil committat vnum ab alterius commutacionem seperetur quasi iam
de plena securitate iactans se sed potius seruet humilitatem
que pena vna disciplina christiana est ut superbiat terra et ci
nis donec ista tota vox transeat in qua pertransierunt omnes bestie
silue Catuli leonis rugientes querentem adeo escam sibi In hac
esca Job ipse petitus est et dixit Temptacio est vita humana
super terram Ecce dominus in hac nocte vobis inquit postulauit vos
sathanas ut cribraret vos sicut triticum Quamuis itaque sane
mentis non ingemiscat cui non per penam sit esse displiceat quis
non tota humilitate supplicans diuino adiutorio se audibile

pbeat donec transeat ista omnis ista temptationum materies atque
umbra terrena Et ille qui nunquam deficit etiam nobis illucescat
sempiternus dies et illuminet abscondita tenebrarum et manifes-
tet cogitationes cordis et tunc laus erit unicuique a deo Deinde
quivis se quisque glorietur sic hic corporis edomitio ut unde
crucifixerit ab omni opere malo in servitutem redacta membra castiget
iam regnet peccatum in eius mortali corpore ad obediendum deside-
riis eius Solum autem unum verum deum colat nulli simulacro de-
ditus nullis sacris demoniorum irretitus non accipiens in vanum nomen
dei quietem sempiternam certus expectans debitum honorem parentibus
reddens non cruentus homicidio non fornicatione turpatus non furto
fraudulentus non mendacio duplicatus non rei vel uxoris concupiscentia
sordidatus non in suis etiam rebus aut luxuria defluat aut ares-
cat avaritia non sit contentiosus non sit contumeliosus non male-
dicus Nam dat postremo omnia bona sua pauperibus et conse-
quatur dominum atque in thezauro celesti radicem cordis infigat quic-
quid videre post se addi ad tam plenam iusticiam Tamen non glo-
rietur intelligat hec omnia prestita sibi esse non se existere Quid enim
habet quod non accepit quod si accepit quid gloriatur quasi non ac-
cepit Eroget sane pecuniam dominicam consulat proximo sicut sibi
sentit esse consultum nec putet esse satis servare integrum quod
accepit ne dicatur Serve nequam et piger dares pecuniam meam
et ego veniens cum usuris exigerem ne auferatur ab eo quod accepit
ne proiciatur in tenebras exteriores quam vehementissima pena si ti-
mere dicant illi qui servare integrum putant quod acceperunt
que spes illorum est qui hec impie scelerateque disperdunt Versabitur er-
go iste in rebus humanis non carnalis sed spiritualis acquisitionis
devinctus officio non quidem negociis secularibus obligatus sed
tamen qui a militat deo et non ocio desidie torpitudinis et abiec-
tus Det ergo misericors potens elemosinas suas omnes cum hylaritate
sine cum carnalibus necessitatibus pauperum erogat sive cum panis
celestis dispensator etiam vita adversus dyabolum castra movere de-
cum cordium construunt hylarem enim datorem diligit deus Itaque tedio
frangatur in difficultatibus rerum que necesse est existat ut oste-
datur homini quod homo est non ira surrepat in eum qui aut odiose
recurrit vel importune inopia coactus petit aut negatio sua
Cum tu maiore occupatus es indecenter flagitat subveniri aut
in verbo manifeste iusticie consistit tota cupiditate aut miserabili
tarditate Non det quisquam amplius aut minus quam oportet non
loquatur amplius quam opus est aut cum etiam non opus est Speciosi
enim pedes evangelizantium pacem evangelizantium bona sed tamen de
terra sicca contrahunt pulverem qui sane in indicium eorum ex-
cutitur qui sibi hanc exhibitionem prava voluntate contempserunt
non solum ergo propter ipsam vite huius mortalitatem ignorantiam
et propter diei maliciam que ut ultima sufficeret Sicut de illa dictum est .
Sufficit diei malicia sua quam scienter ferre atque portare do-
nec transeat et sustinere dominum viriliter agendo ut fructu affe-

ramus cum tollerancia sed etiam propter ipsum pulverem mundi huius quem
per inmixta consulendi consulentium pedibus ad honestatem et damna
que ipsa in negociosissime dispensacionis actione contingunt que duo
spectet ut cum lucris maioribus compenset cottidiana debeamus
agere penitenciam Et si homo dispensatores ubi dei et ministri sacramentorum
eius milites Christi quanto magis certa suspendiaria multitudo Et
quedam provincia magni regis quia ne forte vel falsa suspicione ava
ricie vulneret ille fidelissimus atque fortissimus apostolus paulus offenderet
pro stipendiis militantis et ubi deesset forte sumptus necessarius
Alias inquit ecclesias expoliavi accipiens ab eis stipendium ad
vestram ministracionem Quanto ergo magis ecce provinciales secularibus
negociis occupatus obligare Cottidianas dicit age penitencias qui
quamvis a furtis a rapinis a fraudibus ab adulteriis a fornicacionibus
cunctis luxuria a crudelitate odiorum et inimiciciarum pertinacia ab ido
demque ydolatrie feditate spectaculorum inignacitate heresium atque
scismatum impia vanitate atque ab omnibus huiuscemodi flagiciis
et facinoribus immunes puri atque integri esse debeant Tamen
propter administracionem rerum familiarium et coniugiorum arctissima vincu
la tam multa peccaverint ut non tam de isto mundo pulvere aspergi
quam luta obliniri videantur hoc est quod eis apostolus dicit Iam quidem
non est omnino delictum iudicia habetis vobiscum quare non magis
iniquitatem patimini quare non potius fraudamini Nam illud
exibile est quod propter quosdam addit et dicit Sed vos iniquitatem
facitis et fraudatis et hoc fratribus exceptis cum iniquitatibus
et fraudibus hoc ipsum habere inter se iudicia et lites de secularibus
rebus delictum esse dicit quod tamen ferendum esse admonet sicut
ecclesiastico iudicio lites huius mundi firmantur hinc est etiam illud
Cum sine uxore est cogitat que sunt dei quo deo placeat quod
etiam de femina similiter notat vel aliud tunc quod ait et iterum ad ipsum
Estote ne vos temptet sathanas propter incontinenciam vestram quod
ut potius esse demeat sed in infirmitatis concessionem subiciat tamen statim
hoc autem dico secundum veniam non secundum imperium Solummodo non generandi causa
est inculpabilis sexus utriusque commixtio Cum multa sunt alia pec
cata sine inloquendo de rebus et negociis alienis que non ad te per
tinet sine irridentibus cachinnacionibus cum scriptum sit Stultus
in risum exaltat vocem suam Sapiens autem vix tacite ridebit
sed in ipsis cibis que ad necessitatem sustentande huius vite preparat
aviditor atque immoderacior appetitus sepe excelsum modum
post cotidianam crudelitatem contestans Sine intendendis
et emendis rebus curiositatis et utilitatis nota pensa piget cuncta
colligere que quisque in se ipso certius comprehendit atque reprehendit
Si diminata scriptura sed specialiter non negligenter attendat
que quamvis singula non letali vulnere ferire senciantur sicut
homicidia et adulterium vel cetera huiusmodi Tamen simul omnia
congregata scabies quo plura sunt vel necaverint autem decorem

decus exterminat ut abilluc sponsi speciosa forma pre filiis ho
minum castissimis amplexibus se perferent justi medicamento cottidia
ne pene desiderent. q si falsum est non cottidie timemus pecca
ta. Quod nos quoque antistites ad altare assistentes cum omnibus
facimus [illegible] et orantes dicimus q in tota ista vita oportet dicamus
dimittantur nobis debita nostra sicut et nos dimittimus debitoribus
nostris. Non ut dimitti desideramus que iam in baptismo dimissa sunt et
nisi dimissa credimus de ipsa fide dubitamus. Itaque de cottidianis pec
catis hoc dicimus pro quibus etiam sacrificia elemosinarum ieiuniorum
et ipsarum orationum ac supplicationum quisque pro suis viribus offerre
non cessat. Quisque itaque se diligenter attendens nulla se ipsum
adulatione seducat satis intelligit cum quanto periculo mortis sem
piterne et cum quanta penuria perfecte iusticie peregrinatur a domino
quamvis in christo hic est in via constitutus redire tenetur. Nam si non
sentientes peccata et timentes peccata dicimus dimitte nobis debita
nostra ex hoc ipso certe graviter in illo dubitate peccamus cum
inter ipsa sacramenta mentimur. Cum ob rem magis deo in fide
et spe et caritate conectimur etiam in qua tamen possimus imi
tamur. Non peccamus et filii dei sumus. Inquantum autem ex corruptione car
nalis infirmitatis quia non dum morte resoluta non dum ratione
mutata est motus reprehensibiles improbi subrepunt peccamus
Quod fateri nos convenit ne dira tecunte non langwores
nostri sanitatem sed damnationem superbie mereamur. Una utique
verissime scriptum est et qui natus est ex deo non peccat et quod
in eadem johannis epistola legimus. Si dixerimus quia peccatum non ha
bemus nos ipsos seducimus et veritas in nobis non est. Verus
enim experimento novi hominis hoc ex reliquiis decum est utrumque
enim agimus in hac vita paulatim aut novitas accedit et
paulatim vetustate cedente succedit. Cum vero utique agitur
in stadio sumus ut solum perdimus adversarium bonis operibus sed
etiam peccata in cantica non cantando perimunt. Neque enim quis
nemini vicerit sed quis crebrius feriat quis fortius confligat
attenditur. Donec alios secum in sempiternam mortem protrahat
qui homini stanti lapsus invidet et ab hiis triumphantibus in fine
dicatur. Ubi mors est contentio tua ubi est mors aculeus tuus.
Sed unquid facilius ab initio devorantur quam cum superbiendo i
nitantur ne vehementius eum pertermina quam cum humilitate
demum sequimur. Ut acriores dolores ei infligimus quam cum pla
gas peccatorum nostrorum confitendo et penitendo sanamus. Etiam actio
est pene que pro illis peccatis subeunda est que legis decalogus
continet. Et de quibus apostolus ait. Quoniam qui talia agunt reg
num dei possidebunt. In hac ergo pena maiore quisque in severi
tatem debet exercere ut a se ipso iudicatus non iudicetur a domino
sicut idem apostolus ait. Si enim nos iudicaremus a domino non iu

dicarentur inde Ascendat itaque homo adversus se tribunal mentis
sue si timet illud quod oportet nos exhiberi ante tribunal Christi
ut illic recipiat unusquisque prout corpore gessit sive bonum sive
malum constituat se ante faciem suam ne hoc ei postea fiat
sicut minatur hoc deus peccatori dicens Arguam te et statuam
te ante faciem tuam atque ita constituto in corde iudicio assit accu
satrix cogitatio testis conscientia carnifex timor inde quidem
sanguis confitentis per lacrimas profluat postremo ab ipsa mente
talis sententia proferatur ut se indignum homo iudicet participatione
corporis et sanguinis domini ut qui a regno celorum separari timet per ul
timam sententiam summi iudicis per ecclesiasticam disciplinam a sacra
mento celestis panis interim separetur vereatur ante oculos in
agro futurum iudicium ut cum alii accedunt ad altare dei quo ipse
se non accedit cogitet quam sit contremiscenda qua percipientibus
aliis vitam etiam alii in mortem precipitantur eternam Ad hoc
enim altare quod nunc est in ecclesia in terra positum terrenis ocu
lis expositum administeriorum divinorum signaculis celebranda multi
etiam scelerati possunt accedere cum deus commendat in hoc tempore paci
enciam suam ut in futuro exerceat severitatem suam Accedunt
enim ignorantes quoniam paciencia dei ad penitenciam eos adducat Illi autem
qui divicias cordis sui et cor impenitens thezaurisant sibi iram
in die ire et revelacionis iusti iudicii dei qui reddit unicuique se
cundum opera sua Ad illud autem altare quo precursor pro nobis introivit
Ihesus quo caput ecclesie precessit in membris ceteris secuturis nullus
eorum poterit accedere De quibus ut iam commemoravi dixit apostolus
Quoniam qui talia agunt non possidebunt regnum dei Solus enim sacer
dos sed plene ibi totus assistet adiuncto suo corpore cuius caput est
quod ascendit in celum ipsum est cui dixit apostolus petrus Plebs
sancta regale sacerdocium Quo ergo interior veli et intima invisi
bilia sancta sanctorum intrare audebit aut poterit qui medicinam
discipline contempnens non vult paululum a visibilibus separari Qui
enim non vult humiliari ut exaltaretur cum exaltari voluit deicietur
et in eternum se merget ab eternis sanctis Quisquis hoc tempore penitencie
vitat obedienciam et per satisfaccionem penitencie non providit sibi locum in cor
pore sacerdotis Quia non fronte impudencie tunc nollet audi
re faciem dei a potius sunt qui nunc toto corde non dicat Quoniam facinus
meum ego agnosco et peccatum meum ante me est semper Quo pacto queso
deus dignetur agnoscere quod ipse homo in se dedignatur agnoscere
aut illud quale est in quo sibi blandiuntur Quia sua se vanitate
seducunt perseverantes enim in maliciis suis atque nequiciis suis
Cum audiunt apostolum dicentem Quoniam qui talia agunt regnum dei non
possidebunt Audent sibi preter regnum dei salutem quam desiderant
polliceri atque in se ita loquuntur Dum recusant agere penitenciam
ac potius suos et perditos mores aliorum in melius regnare nolo
sufficiat michi salvum me esse In quo primum eos fallit quia e

orum salus nulla est quorum iniquitas perseverat Quod vero ait dominus quoniam habundabit iniquitas refrigescet caritas autem multorum Qui autem perseveraverit in finem hic salvus erit Salutem utique promisit perseverantibus in caritate non in iniquitate verbi autem est opera illa mala a regno dei separantur esse non potest Omnis enim lex in uno sermone completa est in eo quod scriptum est diliges proximum tuum tanquam te ipsum De quo si est aliqua dicendum inter regnantes et non regnantes oportet enim quod in uno regno sint omnes ne in hostium aut aliorum modo deputentur Omnes enim romani romanum regnum possident regnum vero non omnes regnant in eo si ceteris regnantibus pereant non ait apostolus qui talia agunt non regnabunt cum deo et regnum dei non possidebunt Quod etiam de carne et sanguine dictum est Caro et sanguis regnum dei non possidebunt quia corruptibile hoc induet incorruptibilitatem ut iam caro et sanguis sed ex animali corpore spiritualis corporis habitum natura quod mereatur ut illa eos terreat ultima si non iudicas mei quam proptereaiam nunc aperte noluit ut ab eis fidelibus separeatur dans metuentibus se significationem ut fugiant a facie arcus Excepit enim eos Cum in illo eam iudicabunt quibus et promisit dicens Sedebitis super duodecim thronos iudicantes duodecim tribus israel In illo iudicamento omnes intelligimus qui propterea omnia sua dimiserunt et secuti sunt dominum Duodenarius quippe numerus ad quandam universitatem refertur Non enim apostolus paulus non erit quia inter illos duodecim non fuit Excepti ergo illis quibus etiam nomine angelorum significavit qui ait Cum venerit filius hominis cum angelis suis iudicare Angeli enim utique nuncii sunt nuncios autem rectissime accipimus omnes qui salutem celestium hominibus nunciaverunt unde etiam evangelistas boni nuncii possunt interpretari Et de iohanne baptista dictum est Ecce mitto angelum meum ante faciem tuam Hiis ergo ut dicere ceperam exceptis cetera omnium hominum multitudo sicut in ipsius verbis dominum manifestum est in duas partes dividere posuerunt est enim oves ad dexteram et hedos ad sinistram Et dicet omnibus id est iustis Venite benedicti patris mei percipite regnum quod vobis paratum a constitutione mundi de hoc utique regno dicit apostolus cum enumeraret opera mala quoniam qui talia agunt regnum dei non possidebunt Audi quid audiant hii Ite inquit in ignem eternum qui preparatus est dyabolo et angelis eius Denique quis gaudebit de nomine christiano et non cum omni obedientia et timore audiat apostolum dicentem hoc enim scitote cognoscentes quod omnis fornicator aut immundus aut avarus quod est ydolorum servitus non habet hereditatem in regno christi et dei nemo vos seducat inanibus verbis propterea venit ira dei in filios diffidentie Nolite itaque effici participes eorum latius autem hoc ad corinthios dicit Nolite errare neque fornicatores neque ydolis servientes neque adulteri neque molles neque masculorum concubitores neque fures neque avari neque ebriosi neque maledici neque

rapaces regnum dei possidebunt Sed videte quemadmodum timore et
desperatione salutis absolverit eos qui hec in vita veteri commise-
runt Et hec quidem inquit fuistis sed abluti estis in nomine
nostri ihesu christi et in spiritu dei Cuius ergo post baptismum aliquo pristinorum
malorum opere obligata tenetur usque adeo ne sibi consultus est ut
adhuc dubitet vitam mutare cum tempus est cum ita peccat
vivit Nam utique qui ita perseveranter peccat thezaurizat sibi i-
ram in die ire et revelationis iusti iudicii dei Cuius autem adhuc
vivit patientia dei ad penitentiam eum adducat Simplicitatibus igitur tam
mortiferorum vinculis peccatorum detractat aut differt aut dubitat
confugere ad ipsas claves ecclesie quibus solvatur in terra ut sit
solutus in celo et audet sibi post hanc vitam propterea quia tantum
christianus dicitur salutem aliquam polliceri Nunc iudico illa domini
vocis tonitruo contremiscit Non omnis qui dicit mihi domine domine in-
trabit in regnum celorum Sed qui facit voluntatem patris mei qui
est in celis ipse intrabit in regnum celorum Quod ad galathas idem apostolus
dicit Nonne talia eiusdem eodem fine concludit Manifesta sunt scilicet
inquit opera carnis que sunt fornicationes immunditie luxurie et idolorum
servitus beneficia inimicitie contentiones emulationes animositates dissen-
siones hereses invidie ebrietates comessationes et hiis similia que predico
vobis sicut predixi vobis Quoniam qui talia agunt regnum dei non posside-
bunt Iudicet ergo seipsum homo in istis voluntarie dum potest et mores
convertat in melius ne cum iam non poterit etiam preter voluntatem a do-
mino iudicetur Et cum in se protulerit severissime medicine sed tamen
veniat ad antistites per quos illi in ecclesia ministrantur et tamquam bonus
iam incipiens esse filius maternorum membrorum ordine custodito a pre-
positis sacramentorum accipiat satisfactionis sue modum ut in offerendo
sacrificio tribulato corde devotus et supplex id tamen agat quod non
solum ipse prosit ad recipiendam salutem sed etiam ceteris ad exem-
plum ut si peccatum non solum in eius gravi malo sed etiam in tan-
dalo aliorum est atque hoc expedire utilitati ecclesie videtur antistite
in notitia multorum vel etiam totius plebis agere non recusat non
resistat letali et mortifere plage per pudorem addat timorem Memi-
nerit semper quia deus superbis resistit humilibus autem dat graciam Quid
enim est infelicius quid perversius quam de ipso vulnere quod latere non
potest non erubescere et de ligatura eius erubescere Nemo arbitretur
fratres propterea se consilium salubre huius penitentie debere contempnere
quia multos forte advertit et novit ad sacramenta altaris ecclesie
accedere quorum talia crimina non ignorat Multi enim corriguntur
ut petrus multi tollerantur ut iudas multi nesciuntur donec veniat
dominus et illuminet abscondita tenebrarum et manifestet cogitationes
cordis Nam plerumque propterea nolunt accusare dum se per illos cupiunt
excusare plerumque boni christiani propterea tacent et sufferunt peccata aliorum
que noverint quia documentis sepe deseruntur et ea que ipsi sciunt
iudicibus ecclesiasticis probare non possunt Quamvis enim vera sint quedam

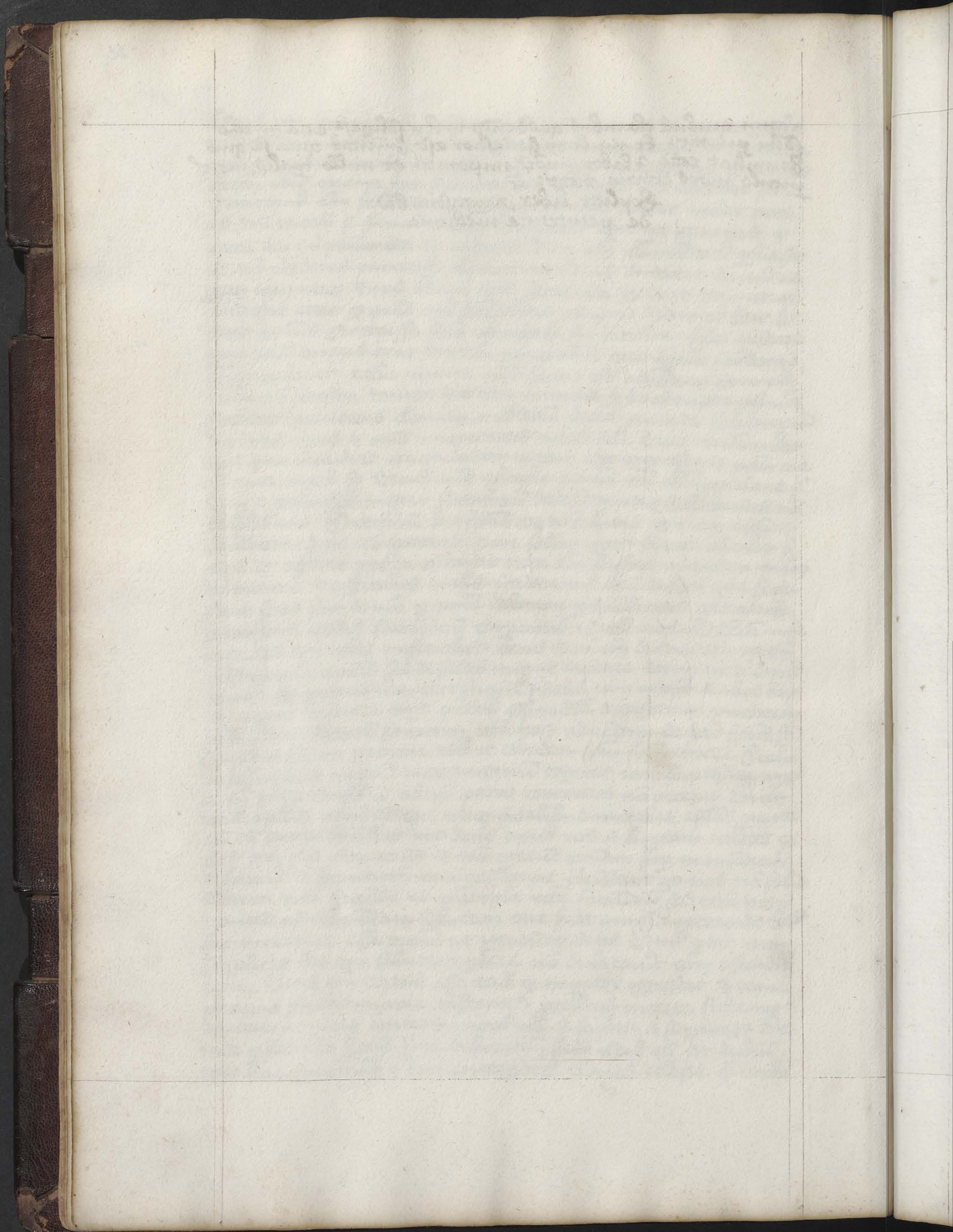
non tamen iudicia facile credenda sunt nisi certis indiciis demonstrentur
Nos nisi quemque cum communicacione prohibere possimus quamvis hec prohibi-
cio nondum sit mortalis sed medicinalis aut sponte confesso
aut in aliquo sive seculari sive ecclesiastico iudicio misericordia
tum atque convictum Quis enim utrumque audeat sibi assumere ut cuiquam ipse
sit et accusator et iudex Cuiusmodi regulam etiam paulus apostolus
in eadem ad Corinthios epistola breviter insinuasse intelligitur cum quibusdam
talibus commemoratis criminibus ecclesiasticis iudicii forma ad omnia
similia ex quibusdam daret ait Scripsi enim vobis in epistola non commis-
ceri fornicariis huius mundi et avaris et raptoribus aut ydolis ser-
vientibus alioquin debueratis de hoc mundo exire non enim possunt
homines in hoc mundo viventes nisi cum talibus vivere nec eos lucri
facere possunt christo si eorum colloquium convictumque vitaverint unde et
dominus cum publicanis et peccatoribus convescens Non est opus inquit
sanis medicus sed male habentibus Non enim veni vocare iustos sed pec-
catores Et eo sequitur apostolus et adiungit Nunc autem scripsi vobis non
commisceri fornicariis Si quis frater nominetur fornicator aut ydo-
lis serviens aut avarus aut maledicus aut ebriosus aut rapax cum
eiusmodi nec cibum simul sumere Quid enim mihi de hiis qui
foris sunt iudicare nonne de hiis qui intus sunt iudicatis De hiis
autem qui foris sunt deus iudicabit Auferte mala a vobis ipsis
Quibus ostendit verbis satis non temere et quomodolibet sed per iudicium
auferendos malos ab ecclesie communione ut si per iudicium auferri
non possunt tolerentur potius ne perverse malos evitando ab ecclesia ipse
discedens eos quos fugere videtur vincat ad iehennam Et ad hoc sunt no-
bis in scripturis exempla proposita vel in messe ut palea sufferatur
usque ad ultimum ventilabrum vel intra illa recia ubi pisces boni cum
malis usque ad segregacionem que futura sunt in littore hoc in fine seculi
equo animo tollerentur Non enim contrarium est huic loco illud quod
alio dicit apostolus Tu quis es qui iudicas alienum servum suo domino
stat aut cadit Noluit enim hominem ab homine iudicari ex arbitrio
suspicionis vel etiam extraordinario usurpato iudicio sed potius ex lege
dei secundum ordinem ecclesie sive ultro confessum sive accusatum sed convic-
tum Alioquin illud cur dixit Si quis frater nominetur fornicator
aut ydolis serviens et cetera nisi quia eam nominacionem intelligi
voluit que fit in quemquam cum sententia ordine iudiciario atque integritate
profertur Nam si nominacio sufficit multi dampnandi sunt innocentes
Quia sepe falso in quoque crimine nominantur Non ergo illi quos no-
minibus agere penitencias querant sibi querant comites ad supplicium
nec gaudeant quia plures invenerint Non enim propterea minus ardebunt
Non enim ad hec sanitatis certum consilium sed male voluntatis vanum
solacium An forte attendunt multi etiam in ipsis honoribus eccle-
siasticis prepositorum et ministrorum non congruere vitam sermonibus ac sa-
cramentis que per eos populis ministrant O miseri homines qui hos
intuendo christum obliviscuntur qui et tanta predixit ante ut legi
dei potius obtemperet quam imitandi videantur illi que ea que

dicit no fatuit & traditore suu tollerans usq3 infinem eciā ad
evangelisandum cum ceteris misit Tam sunt aut isti absurdi &
pposteri & miseri qui ppositorū malos mores imitari eligunt
qm̄ pcos pdicta dm̄ pcepta suari Cuy si quisq̄ viator emanens
sibi esse existimet mitine cum viderit miliaria lapidea bene ple
nam viam docere & no ambulare Sic eni no pcans si puenire
desiderat tales comites intuet⁹ et sequit qui viam bn̄ demo
strant & in ea psueuerant atq3 alacriter ambulant Qz si isti de
sunt ał potius minus appareant no eni sic querunt homines caute
sunt ał potius minus appareant no eni sic querunt homines caute
studiosa q̄ pdicent ad imitacoz quo querunt inquitate suspiciosa
q̄ minuerent ad deceptacionem partim no inveniendo bonos dic
ipi mali sunt ptim timēdo invenire dum mali se esse volunt
Sed tamen no contedam⁹ no apparere nuc homines dignos &
imitacom Cuiusquis hoc putas mente intueri deum qui homo
factus est ut homines vive doceret Si lmitat pfidem xpiās in in
teriori homine in corde tuo recordare illud quod iohēs ait Qui
se dicit in xpo manē debet quēadmodū ille ambulavit & ipe
ambulare & ita nc tu deerit quē sequaris & cum te aliis
viderit de bonorum inopia conqueri desinet Si eni no nosti
quid sit recte vive diuina pcepta cognoscere fortassis eni multa
recte vivunt ppterea tu ndoct⁹ qm̄ quid sit recte vive ignoras Si
aut nosti age quod nosti ut et tu quod queras heas & aliis q̄ i
mitent⁹ ostendas xpm animo attende aplūs quorum ē novissim⁹
ille qui dicit Imitatores mei estote sicut et ego xpi attende
animo tot ptem merita Cur eni te natalitia eorum cum talibus
celebrare debeant & eorum vitam sequi honestam moribus no delectat
Ibi videbis no solum viros sz et feminas postremo pueros & puellas
nc impudencia decipi nc iniquitate puti nc puili morte frangi nc
seculi amore corrupi Iste te no invenientem qui excusas no solū
pceptorum & inevitabilis rectitudo sed etiā exemplorum innūabilis mul
titudo cōdabit Sed de utilitate & salubritate pnīe ut quod insta
mus aliqui paganus sua de sanitate desperans addens pcta pctis Sic
scriptum est pctor cum venit ad pfundum malorum contempnet no
li contempnē noli desperare Clama etiā de pfundis ad dm̄ et dic
ei de pfundis clamavi ad te dne dne exaudi vocem meam
fiant aures tue intendentes in vocem deprecacionis mee Si ini
quitates observaveris dne dne quis sustinebit Quia apud te ppiciacio
ē. De tali deprofundo in unitate clamaverunt fratribus que est
vaciata comminacio pphete qm̄ humiliacio pnīe Hic fortasse dicis
q̄ ego iā baptisatus in xpo accepto michi omnia pctā pcta dimis
sa sunt vilis factus sum nimis iterans vias & tamen horribilis
oculis dei conspectus ad vomitum sum quo abibo a spu eius & a
facie quo fugiam Quo sit nisi ad eius misericordiam penite
do eius ptatem pcando contempseras Nemo n recte fugit ab illo
nisi ad illum ab eius severitate ad eius bonitatem Cuius eni

locus a te accipiet fugientem ubi presencia eius te inveniet si
ascenderis in celum ibi es si descenderis ad infernum ibi ades Re
cipe ergo penas tuas in directum et habita spe in extrema huius seculi
etenim illuc manus sua deducet te et perducet te dextera sua
Quicquid enim feceris quamdiu peccando adhuc in hac vita
es unde te certo si sanare nollet auferret Cur ergo ignoras quod
paciencia dei ad penitenciam te adducit Cum enim clamando tibi persuasit
ut non recederes parcendo clamat ut redeas Intuere david re
gem iam utique et ipsius illius temporis sacramenta preferebat Jam utique
circumcisus erat quod pro tunc habebant pro baptismo Nam ad hoc hoc
dicit apostolus Accepisse sanctum abraham signaculum fidei iusticie
Jam etiam unctus erat unctione venerabili qua regale sacerdotium
prefigurabantur Iterum repente autem factus est adulterii homicidii
reus non fenestra tamen de terra in ruina et de abrupto profundo
sceleris penitens clamavit ad dominum dicens Averte faciem tuam
a peccatis meis et omnes iniquitates meas dele Quo tandem merito
nisi quia inde dicit Iniquitatem meam ego cognosco et peccatum meum
contra me est semper Quid autem obtulit domino ut illum propiciaret Si
Quia si voluisses inquit sacrificium dedissem utique holocaustis non
delectaberis Sacrificium deo spiritus contribulatus cor contritum et
humiliatum deus non spernit Non solum igitur devote obtulit sed
etiam quid offerri oporteat ostendit Non enim sufficit mores in melius
commutare et a factis malis recedere nisi etiam de hiis que facta
sunt satis fiat domino per penitencie dolorem per humilitatis gemitum
per contriti cordis sacrificium cooperantibus elemosinis Beati enim mise
ricordes quoniam ipsorum miserebitur deus Non enim dictum est ut tantum
abstineamus a peccatis sed de preteritis inquit deprecare dominum ut tibi dimit
tantur Et petrus iam erat similiter fidelis iam in christo et alios bap
tizaverat Intuere ergo petrum presumentem accusatum trementem
vulneratum flentem sanatum etiam post adventum de celo spiritus sancti
Quendam symon pecunia voluit eundem spiritum sanctum emere Scele
ratissimum et impium in extimonium cogitat iam baptizatus in christo
et tamen penitencie consilium ab ipso petro correctus non accepit Dicit
etiam apostolus paulus qui utique fidelibus mittebat epistolas ne ite
rum cum venero humiliet me deus apud vos et lugeam multos ex
hiis qui ante peccaverunt et non egerunt penitenciam super inmundicia
et luxuria et fornicacione quam gesserunt circumstant ergo nos non solum
precepta recte faciendi et exempla recte facientium sed etiam peni
tencium ad recipiendam salutem que fuerat amissa peccando Sed
fac incertum esse utrum ut ignoscat deus Quid perdit cum
supplicat deo qui salutem perdere non dubitavit cum offenderit
deum Cuius enim certus est etiam quod imperator ignoscat et tamen
pecuniam funditur maria transeuntur procellarum incerta subeuntur
et pene ut mortem evitet mortem ipsam suscipitur et supplicatur De
inde pro hominibus homini sine dubitacione fit istud tamen sit dubium
quo fine perveniat et tamen increpatores claves ecclesie quod corda

regnum quibus clavibus quodcumque in terra solvitur etiam in celo
solui permittitur Et multum honestior est humilitas qua se quis
humiliat etiam et labor maior imponitur Et nullo temporalis mortis
periculo mors eterna vitatur etc.

Explicit liber Augustini beati
de penitencie medicina

Smones quaz Pro defunctis · · ex erudimeto doctrine fris Umbti ·
ad eos qui dolent pter amicos mortuos ·

Omnes morimur et quasi aqua dilabimur in terraz que non revertuntur
i R xiiii In ubis ppositis nota diffinitiva moriendi s(entenci)a cum dicitur omnes
mortis presencia cu dr morimur mortuoru dra cu dicitur et q aqua et
Quantu ad pmu dicit diffitiva s(enten)ciam moriendi ipa em mors s(enten)cia est
gnalis quis est em homo qui vivet et non videbit mortem Moritur em do
ctus et indoctus eccles v et ideo eccl ix gonez mortis scito Est em mortis iudiciu
omni carni a dno eccl xli Terra transit cu one suo transit ad heredes et nos ex debito
pmoru parentu efficimur carnis susceptiones mortales quibus dictum est a domino in ada
in quacumque die comederis ex eo morte morieris Gen 2 necati mortis et tu et tua
posteritas subiacebis omnes impares nascim sed omnes equales morim nisi quia for
te gravius fetent illa corpora que in sius luxuriis et deliciis sunt educata Est ecia ista
s(enten)cia penetralis quia in morte confligunt ela solutur corpus et aie armonia caro re
solvitur in putredine pmi R xv Sicutine separat amara mors Unde mors ab ama
ritudine nome accepit et electi aliqn durius moriuntur quia in coru morte dolor in
tenditur per que venialia resecantur sic purgatus lazarus in via moritur et ab an
gelis in sinu abrahe deportatur Et licet dolor sit in carne tn consolatio intus e
in anima qa sperat iustus in morte sua Prov xiiii Dives aut moriens sepultus
in inferno Luce xvi Crue totu occupat mortis amaritudo Eccl xli O mors qz
amara est memoria tua homi s iniusto et sp in deliciis enutrito O mors bonum
est iudicium tuu homi indigenti et ideo iusti morientes plangendi no sunt qz hic in
morte purgantur et purgati regnu ingrediuntur quia bti mortui qui in dno moriuntur
Apoc xiiii Est ecia ista s(enten)cia racionabilis quia per unu hoiem pctm intravit in
mundu et per pctm mors Ro v Ita in omnes hoies mors transiuit in quo omnes
peccaverunt ergo per illud omnes supplicia susceperunt Tota em humana natura in pri
mis parentibus fuit et in eis creatori suo contumelia facit Si em in semine tota arbor
ergo in vicio seminis dicitur viciu arboris fluvius inicia in fonte et fructus in semine po
steritas in origine Et sic pro crimine lese maiestatis tota progenies punitur Ita
in proposito pro pcto parentu omnes morimur Est ecia s(enten)cia medicinalis quia p mor
tem xpi liberati sumus a reatu orig mali ut sic unius delicto regnat mors p unu
multomagis vita regnet p unu iesum christu prout dicit apls Mortis ecia s(enten)cia
nos cohibet a mortali culpa quia em mortem timemus et ea que sequuntur post morte
abstinemus ne perpetremus multociens iniquitate Unde aie sancte sp cogitant de mor
te et eterna damnacone psalmus Circumdederunt me dolores mortis et peri inve me
Unde quida sapiens precepit famulo suo ut quocienscumque comederet diceret ei morieris
morieris Consideracio em mortis cautela est cautele et circumspeccionis ut nobis pro
videamus et domui nostre disponamus Isai xxxviii Dispone domui tue qm morie
ris infirmitates em et tribulaciones quas patimur sunt qi citacio dilatoria mortis
aut citacio peremptoria Prov xvi Indignatio d regis nuncii mortis et si placeret
statim aie morientis videamus ut ad medicinam quam inducit mortis timor hoc est
ad primam nos properemus Anima em peccatrix cu a vinculis carnis incipit solui
timore concutitur stimulatur consciencia remordente recolit vetita que comisit et precepta
que negligenter impleuit Videt retro se vitam preteritam defecisse deflet qz in tercia breve
spaciu potuit acquirere gaudium eternum quod perdidit propter breve delectacionis mome
tum Ante se respicit et infinite perhennitatis spacia deprehendit in quibus singulis
momentis cruciabitur Ita qz in quolibet momento aliud durius morte corporali patietur
Aspicit supra se videt gaudium quod perdidit respicit infra se videt nihil esse qd amavit
fugit intra se ut lateat et oia cogitata verba facta que comisit reducuntur ei oia ad
memoriam perhibencia ei testimonium qz in consorcio demonum patietur pena eterna Videt
hinc demones assistentes illinc angelos recedentes maxime vult exire compellitur re
cuperare vellet perdita nec auditur precipitanter invadit et de carnis ergastulo qi piscis
de gurgustio eicitur ut ad eterna supplicia cu amaritudine protrahatur Tunc desperat
finaliter implens illud sermonem pessimus fedus cu morte et cu inferno fecimus
pactu Isa xxviii O si pme tpus obtine posset qm dure conversacionis iter arriperet
quanta se facturum promitteret et in remanendo obligaret tunc oculi contabescunt pectus
palpitat guttur raucum anhelat dentes nigrescunt ora palescunt membra rigescunt
et exeuntem aiam legiones demonum secum ferunt Sed vir sanctus cuius anniversarium
celebramus ante oculos nobis ponitur Iustus fuit et timoratus circumspectus in vita
sua Ita diem istud semper ante oculos mentis habuit et ita se pparavit ut mortis
ictum secure posset expectare et iudicia suo veniendi occurrere et quia Eccles iiii
scribitur laudavi magis mortuos qm viventes secure post morte eum laudare
possumus et ei testimonium perhibere qz corde contritus de omnibus pctis suis no

Diffinitiva moriendi s(enten)cia
Generalis
Penalis
Racionabilis
Medicinalis
per totum

semel sed pluries confessionem fecit et ad mandatum ecclesie satisfacere se promisit et sacra
mentorum medicamenta deuote suscepit et largis elemosinis peccata sua redemit et omnibus
cum quibus querelam aut causam habuit sincere corde dimisit testamentum prudenter
ordinauit pauperibus viduis orphanis locis religiosis de bonis suis copiose reliquit
corpus et sanguinem cum lacrimis recepit Vnde amici eius accelerare debent operibus mi
sericordie insistendo et missas celebrari faciendo et alijs orationibus insistendo et ea que
in suo testamento reliquit integre persoluendo ne arguantur de proditione coram summo

Exemplum de milite

iudice Recitatur de quodam milite qui iuit in Hyspaniam contra Sarracenos cum Karolo impera
tore et equum suum cum alijs rebus pauperibus reliquit in testamento erogandum per
manum cuiusdam militis consanguinei sui qui cupiditate victus retinuit dextrarium Alia
vero defuncti post dies octo apparens ei dixit Ego de te confidebam et fidei tue res
meas commisi tu sicut infidelis et proditor equum retinuisti Ego de te conquestus sum
summo iudici quia tu meam liberacionem a purgatorio retardasti et ego iam liberatus vado
ad regionem viuorum tu vero cras ista hora penas tante iniquitatis exolues Miser ille
rei euentum expectauit et cite hora quam mortuus ei predixerat coruini nigri cum rapi
entes in aera eleuauerunt et eo dimisso super rupem exalto decidens confractis cer
uicibus miserabiliter expirauit. Sepe autem contingit quod hij qui fraudem faciunt in alienis
testamentis etiam fraudentur in suis.

Mortis presentia

Omnes morimur etc. Post mortis diffinitiuam sententiam subiungit mortis presenciam
dicens morimur scilicet de presenti quia media vita in morte sumus quotidie maior ut
dicit apostolus I Corinthiorum XV Mors enim quotidie porcionem aliquotam vite tollit Nam
si crescimus vita decrescit nam quicquid viximus vsque ad momentum quo loqui
mur quod etiam cum morte diuidimus mors occupauit et aboleuit et sicut clepse
dra per quam stillicidia exhauriunt dolium Ita et nos inmutatim descendimus in mor
tem et sicut exhausto per interualla dolio dimus ipsum dimus in vltima stilla vacuum sic
exhausta inmutatim vita quasi per quedam dierum stillicidia postremo vite mo
mento dicimus hominem mortuum Consideremus ergo mortis presenciam momentis
omnibus medicamenta meditandam locis omnibus expectandam votis omnibus ex

Votis omnibus meditanda

optandam modis omnibus tollerandam Est ergo mors momentis omnibus meditanda
quia momentis omnibus carpimur a morte mortem igitur meditare si morte
volueris timore Ecclesiastici XIIII memor esto quoniam mors non tardabit Viator cum
videt nocte appropinquare cicius vadit sed quia mali illud nolunt aduertere impletur
in eis quod dicitur Job XXXIIII subito morientur et in media nocte turbabuntur populi et per
transibunt mali quantumcumque enim diu mali viuant subito moriuntur quia finem suum pro
gitando non vident et media nocte quantumcumque sit in meridie quia sunt in mentis
cecitate sic ergo informet animum mortis meditatio tamquam deuenerimus ad extremam
et sic vita nostra non remanebit imperfecta nichil ex ea differatur in posterum omne
crede diem tibi diluxisse supremum non differat vitam suam emendare considerando
suam iuuentutem quia mors non attendit etatem Audiui de quodam iuuene nobili

Exemplum de iuvene

vnigenito patris sui qui religionem intrauit de quo pater multum doluit et commi
natus est quod monachos et abbaciam combureret nisi filium redderet Sed pater ascen
dens equum venit ad filium obsecrantem ut rediret et succederet patri in hereditatem
Et filius patri inquit Quedam periculosa consuetudo est in terra nostra propter quam mo
nachalem habitum accepi et pater ego amouebo eam Hec est inquit filius consue
tudo quam timeo quod ita cito uel cicius diuites moriuntur sicut iuuenes sicut senex Nam
quod promittitis me futurum heredem vestrum cum non sim certus quod debeam plus viuere
nisi ergo hanc amoueris non reuertar vobiscum et pater respondens quod non posset auferre
quod deus introduxit compunctus cum filio habitum monachalem suscepit Est etiam

Locis omnibus expectanda

mortis presentia locis omnibus expectanda Rushfeldiensis locus enim a morte tutus est
nulla ciuitas nullum castrum illa nos locis omnibus expectat Sicut si nos sapimus et nos
ipsam videat fenerator et creditor nisi debitorem compelleret quod debemus parati
sumus vbique reddere mors necesse est quod referat vbicumque moriamur vna est via venie
di ad mortem nec propinquior celo aut regno celesti vna terra quam alia nec grauior
sompnus est siue domi siue foris siue domi obrepat Vnde gaudent sancti viri quia
sciunt se morituros et vbique et semper mortem expectant ymo et prouocant Job iij
Expectant mortem et non venit gaudent quod vehementer cum inuenerint sepulcrum
habent enim mortem potius quam diuites negligentes qui toti pendent ex futuro
habent post tergum Vnde ille diues dicebat Luce XII Destruam horrea mea et maiora
faciam et illuc congregabo que nata sunt michi et ecce repentina mors irruit
Audiuit enim Stulte repetant animam tuam que hac nocte que autem parasti cuius erunt
Sic est qui sibi thezaurizat et non est in deum diues Non reprehendit ille diues
quod terram coluerit quod fructus congregauerit Sed omnem vite sue fiduciam in re
rum suarum abundancia posuerit nec pauperibus erogauit Sed fomentis
sue in futurum luxurie reseruare studuerit Stulte inquit hac nocte etc. In

morte aufertur anima que est in cecitate cordis que noluit lumen consideracionis ha
bere ut qd' poti previderet Non est go stultus sed in dives qui pauperibus possessa di
stribuit ps9 Thesaurisat et ignorat cui congregat ea et sequit Substancia mea
apud te est Vere stulta vanitas coru qui cupiut peritoria et transitoria custodire
Mors go ut patuit non differt loco vel tempori vel statui nec etati et ubicunqz fuit
homo habitat in sepulcro corpus em sepultru est anime Ro: ix Infelix ego homo
quis me liberabit de corpore mortis Est em mortis pntia votis omnibus exoptanda — Votis oibus exoptanda
phi: pmo Michi vivere cristus et mori lucrum. Boni em in morte sua hoc est in fine
luctantur ludum quem mali perdut Mors est humani generis terminus in quo por
tus ad quem libent tendere debemus Ille mori timeat qui ex aqua et spiritu sancto
non renascitur qui cristi morte non eripitur cui vita longior confertur ut cruciia
tus eternus eidem interim differat Nos aut non sic qui credimus qd iesus mortuus
est et resurrexit et eos qui dormierunt in cristo adducet cu eo quid nos inter demonum
laqueos hominum gladios et dentes detractoros et tortosinos carnis motus illiatos
remanere delectat nisi quotidie mundus labitur reatus augetur virtus minuit cor9
dissolvit ruinosu est domiciliu corporis in quo vivit procellosum e mundi pella
gus in quo navigamus periculosum est quicquid terrenu intelligimus pp hoc helias
petivit anime sue ut moreretur Tercij Regum xix° Sic videntes pulcru sompnium
molestius excitant sic suavitate capti pntium mortem cu tristicia meditantur
quod non faciut sed magis optant mori qui christu desiderant intueri no possu9 — Modis oibus
carne vestiri Est eciam mortis pntia modis omnibus tollerancia Can: viii fortis — tollerāda
ut mors dilectio qm nec fluctus obruit nec ignis extinguit sed paciencia tolerat
qm paulus dicit se fuisse in mortibus frequent et marties configurati morti xpi
equibus unus gloriosissima morte magis qm odibilem vita amplectens volu
tarie preibat ad suppliciu nec dum xpm incarnatu ij machab: vi° Hic em fuit
Eleazarus Cogitet go quilibet dicens levis est mors si ferre possum brevis
est si ferre non possum Ut capiamus de brevitate remediu valde et diu simul dolere
non possumus Nullam go mortem tunc debemus cu cristus pro nobis morte tur
pissima mortuus est Sapie ij° morte turpissima comprehendemus eum phi: ij°
Cristus factus est pro nobis obediens usqz ad morte mortem autem crucis Sed dicis
Ille vivens mortuus est et ego dico non querimonia agas quia minus vixit si
non gaudeas quia citius enavigavit et ad portu venit Sed sepultus mortuus est
vel non qualem habuit sepulcru Et ego dico non anima sepulcro clauditur
sed quiete perfruit non corpus mortuu et insensibile delectat Si sepulturam
preciosam habeat nec consi contristat si careat sut em sepulcra corporu vere
ptacula non avarum sicut in apporisi hodie hesdre legimus Cu venerit iudicij dies
reddet tra corpora defunctoru et pulvis reddet eas que in tumulis requiescunt re
liquias mortuoru utinam go sic vivamus ut securitatem hntes ex puritate con
scie mortem non timeamus Sicut btus hylarion moriens dicebat egredere aia
quid times lxx annis xpo et mori times go p mentis memoria suspiremus
ad supernam venire patria ad quam nos perducat 2c

Omnes morimur et qs aque dilabimur que non revertut Post diffinitiam — Mortuor
moriendi formam et mortis pntiam subiugit mortuoru dram sub simi — est siliter
litudine aque em dilabentes in terra modo colligut in fonte modo — Differenc..
colate per terre viscera purificantur in flumine mo cursu tam cito feru
tur in mare modo vtute caloris et subtilitatis evaporant in aere Hec est
quadruplex mortuoru dra iustoru in hoc exilio purificandoru in purgatorio
reproboru in inferno beatoru in celo Iusti aut sicut aqua fontis puritate hnt
in sepsis et extinguit sitim et ardorem libidinis per bonu exemplu in proxis — Iusti
et hauriut aque de fontibus salvatoris Ysaye xij purificandi per ignem et aqua
purgatoriu transeuntes pro qualitate criminu purificant et sic transeut ad consorciu
electoru Transivimus per aquam et ignem ps9 Et reduxisti nos in refrigeriu — Purificandi
Sic em aqua fluens per terra montiu retardata obstaculis calefit et digerit
et in fluviu tandem purificata recipit effecta potabilis pg effectacom cu amari
tudinem deposuerit nalem Sic moyses pcussit petra et fluxerut aque et abie
runt in sicco flumina quia soluto culpe debito qs concussa petre duricia de pur
gatorio transit ad regna sic Elizeus sanavit aquas amaras ut non esset in — Reprobi
eis neqz mors neqz sterilitas iiij Regum v° Reprobi vo dum solutis corporibus
pperant ad inferiora tre velut aque festinant ad mare ps9 In spiritu furoris

Beati

tu congregate sunt aque hoc est mare mortuum Ad quod descendere legitur pars aquarum Josue iii° Beati uero dum per gratiam et liberum arbitrium ad celum empireum

Iusti

exaltantur velut aque in aere evaporant Jeremie x° Dat multitudinem aquarum in celo elevat nebulas ab extremitatibus terre Moriuntur ergo iusti in via per gratiam dum se mortificant et abiciunt a se culpam Ro 4 vi Qui mortui sumus peccato quo adhuc vivemus in illo Si ergo temptaris ex diviciis deliciis honoribus meditare gratiam tibi factam detestare culpam esto providus ad cautelam ingratitudinis offensam incurris scilicet quasi porcus in volutabro luti iterum volutaris propter hoc enim Christus peccata nostra in corpore suo pertulit super lignum ut peccatis mortui iusticie vivamus j Petri ii° Augustinus Sicut mors violenter separat animam a corpore ita dilectio dei a

2.

Purificandi

mundano et carnali amore Moriuntur eciam purificandi impurgandi in purgatorio dum ab eis immundicia et scoria separatur et elemosinis et orationibus subveniuntur Tho. iiii° Elemosina ab omni peccato et a morte liberat et non patietur animam ire in tenebras scilicet infernales bene enim dicitur mors non est in purgatorio ubi est durissima afflictio tum sicut ferrum eruginatum mittitur in flamam et per vehemenciam ardoris ignitum exuit immundiciam ex vetustate contractam sic est in proposito de illis qui sunt in purgatorio Hec est illa scoria contra quam elemosina habet effectum que remanserat in anima post peccatum Beatus ergo qui intelligit super egenum et pauperem in die mala liberabit eum dominus In die mala hoc est in angustiis constitutum dominus clamantes et orantes pro tali qui bene pauperibus exaudiet qui exaudiunt pauperem ad clamantem audiet Hec avarus non advertens illud Eccl xi quod tempus ipsum precedat et mors appropinquat et relinquet omnia alienis et morietur effunde liberaliter quod cupide congregasti reseres horrea tua pauperum relevando miseriam nisi ut vendas carius aut comodes ad usuram sicut Amos dicit Deficere facitis egenos terre dicentes quando transibit opulencia et venundabimus frumentum ut possideamus in argento egenos et vendamus quisquilias frumenti Moriuntur eciam reprobi dum separantur a gloria

Reprobi.

Psalmus Sicut oves in inferno positi sunt mors depascet eos sicut enim oves lane sue amissione iugiter perseverant sic peccatores in inferno positos sine deminucione sue substancie semper inveniet pena quod puniat Depascere enim a iumentis tractum est que herbas non radicitus evellunt sed abscindunt herbarum summitates et sic nulla est contra lupos defensio nec sic damnatorum est a lupis infernalibus liberacio Psalmus Mors peccatorum pessima mala propter ignem sensibilem exurentem peior propter vermem interius corrodentem pessima propter amissam dei beatificam visionem Ubi enim iuxta qualitatem gaudii inordinati retribuitur mensura tormenti ubi ignis non extinguitur nec vermis consciencie moritur nec est ibi lucis iocunditas sed tenebra que palpatur Sunt medullas mundane dulcedinis sorbemus ut illius amaritudinis ignem carnis et anime penetrantis infima senciamus Rodet eciam vermis conscienciam qui de levi potuerat declinasse culpam et evasisse gehennam Magna enim pena est hominem bonis illis carere que in eius posita sunt potestate sed penam omnem superat divine carencia visionis que Job x° dicitur umbra mortis quia reprobus quisque dum eterno igne succenditur carenciam divine visionis patitur et interno lumine tenebratur Job x° Terra miserie et tenebrarum ubi umbra mortis etc Timeamus ergo illud odorem sulfureum fumum putrem aquas nimium ardorem igneum morsus vermium visionis beate carenciam demonum presenciam ubi nunc dentibus strident qui crapulis et ebrietatibus servire solent Moriuntur eciam electi et a suppliciis separantur quia preciosa in conspectu domini mors sanctorum eius quos nullus attingit de ceteris cruciatibus bene preciosa quia sanguine Christi quasi precio operata Unde et mortuus Christo gratias agit Convertere inquit anima mea in requiem tuam quia dominus benefecit tibi qui eripuit animam de morte oculos meos a lacrimis pedes meos a lapsu Requiem inquit tuam que data est ei per gloriam quam adquisivit per gratiam non per liberum arbitrium quia tamen eripuit animam etc quod dicitur eripuit beneficium est divine virtutis quia nisi per eius potentiam non potuisset a morte perpetua liberari sim isto seculo constituti iusti mortem anime et assidue lacrimas fundunt et lubrica est peccatum et nos fragiles est ad peccandum qui pedes suos

Electi

fent

mor … iusti … mortis … [illegible]

x°

iusti non cedunt a lapsu nullatenus. Alios quamdiu luctamur in hac vita sed in
patria omnia secura sunt et quieta. Apoc. xiiii. Beati mortui qui in domino moriuntur. Ita
quidem dicit spiritus ut requiescant in laboribus suis. Opera enim illorum sequuntur illos. Sed
sequuntur illuc a tergo quod non videant. Illa enim fugient in quibus spes modo ponitur,
non sequitur pecunia que liberet dominus, non sciencia que cautelis, non eloquencia que verbis
excusat, non amicicia simulata que in necessitate preteriat, sed opera non relinquent
in domino morientem donec eundem induxerint ad quietem ingredietur ad convivium
nupciale et visurus dominum facie ad faciem, angelorum choris meretur interesse ad
quorum consorcium nos perducat etc.

Mortuo non prohibeas graciam. Eccli. vii°. Pauperibus creditoribus debent divites
reddere quod tenentur. Pauperes sunt mortui qui sunt in purgatorio quia se iuva
re non possunt et in magna necessitate positi sunt. Nos autem divites et debi
tores sumus et in statu merendi et bonis eorum successimus, nos liberare
possumus et debemus. Ruth ii°. Eandem graciam quam prebuit vivis servavit et mor
tuis. Et hec est magna gracia liberare de carcere vinctos et ad vitam eternam revoca
re crudelibus tormentis additos. Gen. xii°. Vivat anima mea ob graciam tui. Quatuor
autem debemus mortuis: naturalem affectionem, in affectione moderacionem, in moderacione consolacionem,
in consolacione subieccionem. De primo Eccli. xxii°. Super mortuum plora, defecit enim lux eius.
Super fatuum plora, defecit enim sensus. Concedit flere super mortuum naturali compassione sed
longe plus plorare debemus super illos qui peccando incurrunt mortem anime. Fatuus enim
est qui magis luget alienum mortuum quam proprium, qui relinquit mortuum suum in propria do
mo et vadit plorare alienum mortuum in vico. De secundo Eccli. xxii°. Modicum plora super
mortuum quoniam requievit. Requievit enim a laboribus et a tentacionibus. Et unde speramus
quod iustus fuerit et tunc requiescit a laboribus, concedit ergo moderatus luctus propter scanda
lum ne videamur gaudere de mortuo. Unde Seneca: nec sicci sunt oculi amico amisso nec
fluant immoderate, scilicet michi amicorum defunctorum recordacio dulcis est, sicut illos tamquam
amissurus amissi tamquam habeam. Et de Catone legimus quod quibusdam nunciantibus ei quod filius
eius mortuus fuisset, respondit: memini me genuisse mortalem. Ad hec intravit ut exiret.
Non autem dolere immoderate debemus sed magis agere gracias si quod mutavit dominus, voluit
recipere. Ieronimus: Nemo dolere debet cum aliquid reddit alienum. Et nichil aliud decet quam cre
atori suo gracias agere mutuantem. In veteri testamento quod omnes ad infernum descendebant
magis liciti erat flere mortuos quam in novo cum iam sit aperta ianua paradisi. Unde
moriens Moyses plangitur, Ihesus autem sine funere et lacrimis in morte sepelitur. Moy
ses enim tenet typum morienciam in veteri testamento, Ihesus autem i. Iosue morienciam in
novo quibus competit Eccles. vii°. Melior est dies mortis quam nativitatis. Talis enim
mors transitoria et corporalis finis est exilii nostri et peregrinacionis portus navigacionis
deposicio veteris vestis et gravis deposicio ponderis destruccio carceris solucio debiti vel ad

De iii° ii. Regum xii°. Mortuo filio suo David venit in domum et comedit et ait famulis
suis qui mortuus est puer quid ieiunio. Numquid potero ego eum revocare amplius.
Ego ad eum ibo, ille non revertetur ad me. Et consolatus est uxorem suam. Sic enim magni
duces vultum in adversis hilaritate de industria simulant et adversitates eorum obumbra
ta leticia abscondunt ne militum animi frangantur si duces sui viderint animum esse
fractum. Sic in proposito faciendum est ut induamus vultum animo nostro dissimilem
et si non possumus omnem dolorem prorsus abicere saltem introrsus abscondamus ne appa
reat quia non poterimus aliorum esse consolatores si dolori nostro nimis indulserimus.
Consolacio magna est quod fideles mortui sunt in fide et non moriuntur morte gehen
ne. Iohannis xi. Omnis qui vivit et credit in me non morietur in eternum. Confundi autem
possunt qui mortuos suos nimis plangunt nec consolacionem recipiunt. Primi et vii
primicie sunt et pluvia eterne iocunditatis que sunt signa magis gaudii et solacii quam
merroris. Unde Crisostomus super Epistolam ad Hebreos: cum quis aut mulier aut vir crucifixum
se tristo dicat et eorum alius capillus dissipat, illa vero ululat, quid hac re confusi
bilius credite michi si sicut oportebat fieret multo tempore debebant huius ab ecclesie limine
prohiberi. Sed iudei et gentiles tristiciam falsi. Isti sunt de quibus nulla est consolacio
et ideo non est mirum si tales mortales in peccato mortali viventes plangant mortu
os suos iam in inferno existentes. Math. viii°. Dimitte mortuos iam sepelire mor
tuos suos. Iam sepulti sunt enim in inferno nec resurgent ut remunerentur

Naturalis affectio

Moderacio

Consolacio

gaudio sempiterno Prov. xi mortuo homine impio nulla erit ultra spes Unde sicut
dicit Ambrosius in libro de morte satiri quid absurdius quam quod scitis omnibus prescriptum
est quasi speciale deplores / et ut ait ille laudatus poeta Pallida mors equo pulsat
pede pauperum tabernas regumque turres iuste summa brevis omnibus manet una mors
/ Addit etiam ad consolacionem divina voluntas in mortuis quos eximere placuit ei de ter
ris Et secundum iusticie legem unumquodque quod suum est recipit. celum animam. terra pulue
rem. Eccl. xvi Tu es domine qui vite et mortis habes potestatem / Ex morte etiam
aliorum ammonemur ut idem de nobis cogitemus et nobis provideamus Nam tua res
agitur paries cum proximus ardet Si enim Noe centum annis archam fabricavit
in qua se ad horam a morte temporali salvaret / quanto magis archam id est animam toto tempore
vite sue debes fabricare et preparare ut mortem eternam possis evitare Vita enim nostra est
quasi naufragium. esse nostrum momentaneum / mundus exilium mors instat / et ideo in hoc
corpore nunquam debemus esse securi / maxime cum horam ultimam nesciamus ut omnis hora
sit nobis suspecta et semper timeamus Sicut si tibi apponerentur plures panes et in uno
illorum venenum esse scires et quis esset ignorares quilibet illorum tibi suspectus esset
Unde Augustinus latet ultimus dies ut absolvantur omnes / quod non curant divites adulteri
sed delicate viventes rapiuntur subitanea morte sicut pisces in flumine Exo. vii Pi
sces qui erant in flumine elevata virga mortui sunt Nos levius umbra sumus nos acutius
turbine fumus Nos agri fenum primum caro post ea fenum / Addidit etiam ad consola
cionem quia mors non est finis nature sed culpe mors est sepultura viciorum et su
scitatio virtutum Impius quamdiu vivit semper peccatum auget / si vero moritur peccare
desinit Unde super eorum damnacio tumulatur / sed electi ante mortem securitatem future
retribucionis quandam presenciunt et dyabolum non timent / sicut dicitur vi Moralium De quarto
Subvencio n. Mach xv Judas xii milia dragmas argenti misit Ierosolimis offerre ea ibi pro
peccatis mortuorum iuste et religiose cogitans / quam enim mundis manibus adheret macu
la et pulvis pedibus / et cum caritate repiuntur venalia quid superest nisi supplicacio
pro defunctis ut offeramus / ostias et elemosinas et sacrificia pietatis n. Mach xii
Nisi enim eos qui ceciderant resurrecturos speraret superfluum et vanum videretur ora
re pro mortuis / repromissiones enim non sunt oraciones vivorum sicut nec prodest ceco
ut aliquis oret solem ut illuminet terram. Bonis autem prodest qui propriam insufficienciam
confitentes rogaverunt vivos ut iuvarent eos sicut Dionisius in libro de celesti ierar
chia vii Illis enim prosunt suffragia post mortem qui sibi hec meruerunt dum viverent Fru
stra post mortem post hoc corpus inquirit quod in hoc corpore comparare neglexit sicut dicitur in libro
de civitate dei Mortui autem quibus exhibentur suffragia cum fuerint liberati tunc nobis
adiutorium impetrabunt Nam in caritate quam habuerunt ad nos hinc recedentes
adhuc iugiter perseverant Unde beatus Gregorius in libro Moralium no. dicit bona dum petunt quos ip
sa re implere noverunt unde quod petendo esuriunt prescienda saciantur / discordarent enim
a voluntate conditoris si que vident eum velle non peterent et voluntate eius minus
inhererent / Dicit enim illud Baruch iii Domine deus omnipotens audi nunc oracionem mortuorum
compassionem Israel cum affectu cordium velut clamat ad quemlibet nostrum illud primo Reg. xii Ora pro
Duricia servis tuis ad dominum ut non moriamur Et in eodem Erue nos de manu inimicorum
nostrorum et serviemus tibi / Sed proch dolor compassionem tollit duricia / mode
racionem stulticia / consolacionem tristicia / subvencionem nequicia Eccl. xxxviii Fili in
mortuum produc lacrimas / et quasi dira passus incipe plorare / et secundum iudicium conte
ge corpus illius et non despicias sepulturam illius / et hoc propter naturalem compassionem
et aliorum detraccionem / sed quidam sunt duri cordis qui nulla pietate commoventur / si
miles pharaoni qui videbat primogenita egipti mortua / sed tamen nulla pietate mo
vebatur sed induratum est cor eius nec voluit filios Israel de captivitate liberari Exo.
xi Durum autem cor est illud quod compunctione non scinditur nec pietate mollitur pre
teritorum obliviscens presencium negligens futura non providens / quod nec deum timet nec
hominem / et licet plaga recens dolore non careat cum cordis duricia reddidit eos ita
stupidos quod nichil doloris senciunt ymo et gaudent super morte amicorum Cum tamen
non sit gaudendum super morte inimicorum Eccl. viii Noli de mortuo inimico tuo gau
dere omnes enim morimur et in gaudium volumus venire / quis enim vellet quod inimicus suus
gaudeat de morte sua. hoc etiam in herode patuit qui cum prognosceret iudeos gau
visuros de morte sua precepit sorori sue quod cum exalaret animam faceret interfici

nobiliores iudeos non quos tenebat captos dato precio multo militibus qui eos
interfecturi erant ut essent qui deflerent vel viderentur deflere eum sic tenetat egre
sippus. Stultitia eneruat et tollit moderacionem. Vnde prophetus le. xix Non incidetis super
mortuos carnes vestras Et infra x° eiusdem Capita vestra nolite nudare et vestimenta
nolite scindere ne forte moriamini hoc est nolite immoderate dolere et luctum exhibere
gentilem. Unde ibidem dicitur quod aaron in ipsa morte duorum filiorum suorum Agnoscimus
lacrimas sed modum querimus in dolore. Ieronimus in Epistola ad paulam de dormicione blesil
le detestande sunt iste lacrime plene sacrilegio crudeli vlulas et exclamas et quasi
quibusdam facibus accensa quantum in te est tui homicida es quid ploras animam viuen
tem non est enim mortua puella sed dormit. Item v ad mortem nati sumus ut ma
neamus eternum Abraham pater noster mortuus est et prophete mortui sunt et apostoli et dei fi
lius quia domini exitus et nos indignamur aliquid exire de corpore et immoderate dolemus
O stultitia dolor immoderatus nec tibi prodest nec mortuus ymo nulli nimis gratus est
quam et tu impendis doloris officium enim torqueri te ille non vult qui non intelligit si
nichil sentit mortuus dolor immoderatus superuacuus est si sentit ingratus est
Ille desiderio tibi esse vult et amore amicus non tormento Unde Seneca in Epistola ad
polibium de morte fratris Si nullus defunctis sensus est super est euasit omnia vite
incommoda Expers omnis mali nichil cupit nichil timet nichil patitur quid ergo
iste est furor pro eo me nunquam desinere dolere qui nunquam doliturus si aliquis defunctis
sensus nunc animus fratris emissus carcere carnis omnia humana ex loco superiore
despiciat. Diuina vero quorum racionem tam diu frustra quesierat propius intuetur quid ergo
eius desiderium maceror qui aut beatus aut nullus est beatum deflere inuidia est nullum
deflere stultitia est. omnis vita supplicium est In hoc procelloso mari et in omnes
tempestates exposito malis nauigantibus nullus portus nisi mortis est. ne in
uideas ergo fratri iam tenenti portum quietis et pacis illud nobis quod est iter Sapiencie
v. Visi sunt oculis insipiencium mori illi autem sunt in pace. pro nunc parcamus lacrimis
nichil proficientibus facilius enim nos iste dolor mortuis adijciet quam illos ad nos
reducat Dolemusque quia mundum relinquerunt ipsi vero condolent sorti nostre quos ad
huc seculi carcer includit quos quotidie in acie pugnantes nunc ira nunc auaricia
nunc variorum incentiua viciorum protrahunt ad ruinam et hic solacio erigamur
quia in breui visuri sumus eos quos dolemus absentes. Tristicia tollit consolacionem
quidam enim nimia absorbentur tristicia in corde suo pro morte amicorum Ecci xxxviii
Tristiciam longe a te expelle multos enim occidit tristicia et non est utilitas in ea immo
maxime detrimentum Nam sic ibidem dicitur A tristicia festinabit mors Ideo i Thess iiij° no
lumus vos ignorare de dormientibus ut non contristemini sicut et ceteri qui spem non habent
dormientes appellat defunctorum fidelium animas in christo quiescentes qui cum tali fide et ca
ritate ab hoc seculo recesserunt de quarum salute certam spem habemus et in hac spe co
solamur ne contristemur. Alii multo contristantur qui de salute male viuencium spem non
habent Jeremie xxii Nolite flere plangite eum qui egreditur nec videbit terram na
tiuitatis sue q. d. plangendus est impius qui ab hac vita egreditur quod non ad regionem
supernam nec ad deum qui fecit illum reuertitur Et in legenda beate Agnetis dicitur quod ipsa
mortua parentes eius penitus tristicia carentes corpus eius cum gaudio sepelierunt Ne
quicia tollit subuencionem et oracionem Vnde mortuus potest dicere Obliuioni datus sum
tanquam mortuus a corde. simul enim recedit et a corde memoria et ab oculo sepultura
et ab aure sonitus campane quia periit memoria eorum cum sonitu Vnde magna nequi
cia est cum posset eis per beneficium oracionis subuenire nec elemosinas nec oraciones exhibet
pro defunctis. i Iohannis v qui scit fratrem suum peccare peccatum non ad mortem petat et da
bitur ei vita peccanti non ad mortem. peccatum enim ad mortem hoc est usque ad mortem pro
quo prohibemur rogare sic sequitur ibidem est peccatum ad mortem non pro illo dico ut roget
ut roget quis hoc est peccatum mortale quod in hac vita non corrigitur de quo frustra post
mortem venia postulatur. ii tales sunt mortui de quibus memoriam agimus ut officium
celebramus ut pie credimus. et tunc potest fieri commendacio mortuorum secundum diuersas me
ritorum et statum. Alii enim commendandi sunt prelati seculares clerici aliter

Moderacio
Stulticia
Consolacio
tristicia
Subvencio
Nequicia
petat

Religiosi aliter milites aliter Cives aliter matrone et sic de alijs / Roge go

Sacerdos

Q uoniam in morte solent mortuum recomendari ut instancius oretur pro eis
potest fieri recomendacio et testimonium prelatorum sub hac forma Venerabilis
pater talis prelatus vel sacerdos quem firmiter in deum credidit fide ope
rante per dileccionem notum est eis qui noverunt eum ut enim verbis utar gregorij beati / stu
dio castitatis extitit mundus / abstinencie robore validus / doctrine dapibus refectus
paciencie longanimitate humilis / auctoritate fortitudinis erectus / pietatis gracia be
nignus / iusticie semitate districtus / cogitacionum mundus / accionum perspicuus / districtus in
silencio / utilis in verbo singulis compassione permotus / contemplacione suspensus
beneagentibus / per humilitate socius / contra delinquencium vicia per zelum iusticie
erectus / interiorum curam inter in exteriorum occupacione non minuens / exteriorum prudenciam
interiorum sollicitudine non relinquens / cibo corporali et spirituali verbo scilicet et exemplo et
sacris gregem sibi commissum sollicite pascens / gratis eciam cuncta sacra ministrans horas
canonicas omni die deo attente et devote reddens in meditacionibus sanctis inte
tus et circumspectus In leccione subtilis et districtus / in oracione devotus in iudicando
iustus in consilijs fidelis et districtus / in agendis strenuus / in expediendis nego
cijs industrius in hospitate hilaris et letus gaudens cum gaudentibus lugens

Religiosus

cum lugentibus omnibus omnia factus / omni virtutum genere decenter ornatus Iste
religiosus qui defunctus hic iacet deo devote et religiose servivit religionis
sancta et regulare disciplinam custodivit fuit in eius actibus gravitas in vultu
hilaritas in vultu vilitas vel in habitu In incessu maturitas in prosperis humi
litas, mitis corde dulcis ore suavis opere ebrius caritate sibi austerus alijs
misericors et benignus maioribus reverenciam et obedienciam exhibens operibus se
subiciens minoribus se coequans requirentibus facile videns contendentibus
facile cedens parcus in cibo verecundus in verbo purus mente castus corpore pre
laudans parvus vituperans compositus ad mores probatus ad sermonem probatus
ad obedienciam mansuetus ad pacem subiectus ad disciplinam rigidus ad censura
bona pro malis reddens bonis meliora videns discordes ad pacem reducens
errantibus viam rectitudinis ostendens afflictos verbo et consolacione intelle
ctus contumelie sagittas clipeo pacie frangens iniuriarum iacula muro tol
lerantie repellens fide constans spe gaudens caritate fervens pendes contra
insidias fortis contra molestias temperans contra delicias iustus contra proximorum
miserias relevandas spiritu timoris cautus et circumspectus spiritu pietatis compa
ciens et mansuetus spiritu sciencie districtus spiritu fortitudinis firmus spiritu consilij prudens

Miles

et maturus spiritu intellectus subtilis et perspicuus spiritu sapiencie devotus et ad super
na suspensus et elevatus Iste miles nobilis qui nuper diem clausit extremum
non elatus de generis nobilitate ~~deditus et~~ dignitatibus fortitudine preditus et pom
non inter delicias dissollutus inter magnas rerum copias non superbus in uber
tate modestus inter mulieres castus inter varia fercula parans inter superbos
humilis inter invidos et maliciosos benignus inter iracundos paciens et ma
suetus Inter accidiosos et pigros spiritu fervens et devotus inter avaros largus
Inter gulosos sobrius inter luxuriosos continens et honestus Inter leones
agnus Inter accipitres columbus Inter homines prave et perverse nacionis est
laudabiliter conversatus refugium oppressorum advocatus pauperum spes miserorum
tutor pupillorum Iudex viduarum oculus cecorum lingua mutorum baculus
senum ultor scelerum malleus tyrannorum novit parcere subiectis et debellare superbos
magnatis caput humilians prelatis suis humiliter obediens doctrinis eciam eorum
adquiescens viros religiosos honorans iura ecclesie potenter defendens tirang
heticas sismaticas paganos et alijs fidei christi inimicis fideliter se opponens fures
predones homicidas proditores feneratores adulteros publicas meretrices
deciorum lusores histriones et alios pestiferos homines de terra sua extirmans
pauperibus affabilis humilibus mitis afflictis et egenis misericors crudelibus

crudelis · rebellibus rebellis veniam petentibus se misericordem exhibuit sciens quod
gloriosum genus vindicte est ignoscere gloriosa magnanimitas que cum iniuriam habet in potestate
vindicteque indicat vindicare potuisse Est piger ad penas princeps ad premia velox cuiusque
dolet quotiens cogitur esse ferox Iste burgensis qui hodie viam universe carnis in
gressus est bonam vitam laudabili morte conclusit honorabilem et thorum immacu
latum custodivit filios et familiam in timore dei erudivit Ecclesiam dei frequentavit hono
ravit et muneribus ornavit decimas omnium bonorum suorum et alia iura ecclesie sine
querimonia et diminucione reddidit verba salutifere predicacionis libenter audiens et au
dita opere implens vicinos suos discordes reconcilians · omnibus liberalem et amabi
lem exhibuit / omnes avaricie sordes a domo sua eliminans usuras fraudes et rapi
nas abhorrens de proprio patrimonio et labore manuum se et familiam suam honeste susten
tans de bonis suis pauperibus abundanter tribuit Job xxxi · foris non mansit pere
grinus ubi multum de hac materia Non letatus est ad ruinam eius qui eum oderat nec
odium in corde retinuit petentibus veniam libenter dimisit non arctus tristicia non
dissolutus leticia non elatus in prosperis non depressus in adversis non inflatus
superbia non turbidus impaciencia non invidia rabidus non malicia venenosus
non crapula et ebrietate gravatus · non immundicia libidinis inquinatus non detractor
aut maledictus non adulator aut fraudulentus non sediciosus aut litigiosus
In sermone verax in consilio providus in commisso fidelis in bonitate conspicuus
in universa morum honestate preclarus Ista bona matrona quam videtis hic
mortuam credo quod vivit anima eius deo / caste enim et irreprehensibiliter vixit humiliter
secundum deum suo subiecta fuit viro · prudenter familiam rexit · verecunda · modesta · sobria
pudica et moribus interius ornata non garula vel linguosa Sermo turpis ex
ore eius non processit sed honestus et bonus edificacionis non vaga vel curiosa
sed in domo sua honeste consistens non privata cum aliquibus viris habuit colloquia
non sola cum solo sine honestarum personarum testimonio sedit non in suspectis et secre
tis locis locuta est cum alienis viris / non in vultu hominum oculos fixit / non fuit
eius exterius capillatura aut circumdacio auri aut indumentorum cultus Ecclesiam et
divina officia frequenter visitavit devote luminaribus et candelis honoravit ex labo
re manuum suarum palliis et corporalibus altaria ornavit In operibus bonis testimonium
habens parentes honoravit filios secundum deum educavit pauperes hospicio recepit quesi
vit lanam et linum panem ociosa non comedit Ideo proverbiorum ultimo / mulier timens
deum laudabitur

Servi obedite dominis vestris carnalibus ad ephesios vi° quia plurimi in
primitiva ecclesia nimis inicia fidei putabant gentiles dominos contempnendos
ne videretur apostolus dolos comitari precepit apostolus servis ut obediant
dominis suis / et iterum ut non audiat servus carnalem dominum si contra precepta domini
voluerit imperare / addit consequenter ut servum christi Tangit ergo duplicem condicionem
statum et informat utrumque per duplex preceptum Quatuor ergo notantur / primo condicio
servorum · secundo servi obediencie / informacio eorum / tercio condicio dominorum · dominis / quarto infor
macio ipsorum Unde sequitur et vos domini eadem facite illis / Circa ad primum
notatur servorum condicio · servi · et in servis intellige utrumque sexum sive sit servus
sive ancilla / Debent ergo servi esse honesti per continenciam ut serviant deo
in sanctitate et iusticia Luc i° ut iniustum suum non vituperent nec suos dominos
inhonorent Non enim tibus aut servicium acceptatur quod immundis manibus ex
hibetur Ro vi° Sicut exhibuistis membra vestra servire immundicie Ita nunc exhibe
te servire iusticie sanctificacionem · hoc est in continencia et castitate Sed heu ve
servus inhonestis et luxuriosis qui serviunt hic vilissimo peccato sicut filii israel

Burgensis

Matrona

Condicio servorum

Honesti per continenciam

In luto seruiebant cum essent sub pharaone in egipto Vnde cum serui et ancille sil
manent simul comedant simul opera sua agant sese mutuo videant sil conside
ant in magno periculo sunt nisi sese diligenter custodiant / et si non corrigantur a
dominis suis hoc scientibus participes sunt peccati / sicut qui furem fouet et furtum recipit
sciens in hospicio suo puniendus est sicut latro / et si incorrigibiles sunt eiciantur
de domo Apoc xix° Iudicauit deus de meretrice magna que corrupit terram in pro
stitucione sua et vindicauit sanguinem seruorum suorum de manibus suis / Debent

Sobrij et abstinencia

etiam esse sobrij et abstinentes Eccli xxxiii° Cibaria et onus et virga asino panis et
disciplina et opus seruo / sufficit asino pallea saccus et stimulus / palea ad susten
tandum saccus ad onerandum stimulus ad concitandum corrigendum flagellandum / pa
scantur ergo asini vilibus ut sumptuosa cibaria non querantur nec maxime illi qui nec habent
modestiam in gestu nec pudiciciam in habitu nec abstinentiam in cibo nec verecundiam
in verbo Prov xxix Qui delicate nutrit servum sentiet eum contumacem / vel secundum
aliam translacionem qui delicatur a puericia filius erit Ve ergo servis gulosis de quibus
Ro xvi Cristo domino non seruiunt sed suo ventri / faciunt enim sibi silba bibunt et come
dunt dormientibus dominis suis sed sic dicitur xii° Luc de seruo qui percutiebat ancillas
et pueros edebat bibebat et inebriabatur veniet dominus serui illius hora qua nescit
Prov xxx° Per tria mouetur terra per seruum cum regnauerit per stultum cum saturatus fuerit
cibo per odiosam mulierem cum in matrimonium fuit assumpta et quartum sustinere non
potest scilicet cum ancilla fuerit heres domine sue / seruus regnans domino suo recalcitrans
stultus cibo saciatus seruus delicijs inebriatus / tunc enim terra corporis mouetur ad
immundiciam libidinis / per gulosum enim et ebriosum seruum mouetur corpus et cor ad ira
cundiam ad lites et contenciones et secretorum reuelaciones Honati enim vino sic
vino redundante non continent cibum Ita nec secretum / mulier odiosa assumpta in mur
mur / operatur prima vinculis consuetudinis astricta / ancille heres domine sue hec que
dotem suam spernit quam ad litteram maritum suum surripit ei / et dominium domus sibi
ancilla vendicat et usurpat et alibi mulier ancilla et meretrix turpissima bene

fidelitate cap vi

induuntur et pascuntur et vxor legitima male procuratur verberatur et nuda dimittitur
Debent etiam esse fidelitate precipue ut multiplicent bona dominorum suorum Mt
xxv Euge serue bone et fidelis quia super pauca fuisti fidelis super multa te con
stituam / Debent enim esse fideles in commisso dispensando / in promisso persoluendo
in furto declinando / tales enim diliguntur a dominis suis Eccli vii° Seruus sensatus
sibi sit tibi quasi anima tua / et Luc xii° Mt xxiiii° Quis putas est seruus fidelis et
prudens quem constituit dominus super familiam suam Sed ve seruis infidelibus et aua
ris qui adorant statuam Dan iii° misit dominus angelum suum et eripuit seruos suos qui
statuam auream non adorauerunt ut patet faciunt auari plus amantes aurum et ar
gentum quam deum Auaricia enim est idolorum seruitus / nec possunt simul seruire deo et ma
mone Mt vi Non bonam fidem habent serui et ancille defraudantes elemosinas dominorum
suorum quam pauperibus gratis dare debuerunt et dant eas uel potius vendunt
vel qui faciunt ea que ipsi facere debuerunt et ipsi ociosi sunt dant elemosinas ut panni la
uentur et domus purgentur Item destructores fidei sunt qui furtum dominis faciunt et in vsus
suos conuertunt / cum essent congregati serui scolarium parisius et disputauerunt de modo
furandi Dixit vnus scio furari de vno denario vnam pictaninam / et alius scio de vno
denario vnum obulum furari Et alius ego de vno denario tres pictaninas / et quartus
scio furari de vna pictanina vnum denarium / habeo enim quendam familiarem a quo
emo semper legumina et sinapim et alia necessaria domorum meorum qui pro vna picta
nina dat michi quartam sinapi et ego pro quali mensura computo pictaninam et

et ipse gratis dat michi quia habeo semper consuetum emere / et ita unam solam pictam
nam ei tribuens quatuor michi retineo Sic ille qui accepit equum conductum vel
commendatum in aliquem locum et procedit cum equo illo ultra locum illum furtum committit nisi
tamen sub rati habitione et speciali diffidentia Similiter si quis rem sibi ad retinendum concessa
alij accomodat furtum facit quia non ei concessa ad usum illum Similiter si creditor
pignore sibi obligato ut veste vel alia re utitur domino invito vel ignorante furtum
committit / similiter qui rem invenit et non reddit si potest eum invenire qui perdidit et si
facta proclamatione vel diligenti inquisitione non potest eum invenire qui perdidit det pro
anima illius cuius fuit de consilio et auctoritate ecclesie Augustinus si quid invenisti quod non
reddidisti rapuisti / et Ieronimus furtum non solum in maioribus sed etiam in minoribus
iudicatur Non enim quod furto ablatum est sed mens furantis attenditur / Debet esse pa
tiens firmiter / psalmus Sicut oculi servorum in manibus dominorum suorum Et sicut oculi ancille in ma
nibus domine sue ita oculi nostri ad dominum deum nostrum etc. Bonus enim servus habet oculos ad xpm
dominum et considerat quam patienter servivit nobis et ex hoc imitatur patienter servire do
minis suis Servivit enim nobis in cruce ad finem suum et clavos suos Ysa. xliij^o
Servire me fecistis in peccatis vestris .i. pro peccatis vestris dolendis Serviat ergo patienter
servus exemplo domini et si corripiantur a dominis vel flagellantur sustineant non mur
murent non contendant quia servum dei non oportet litigare / ij thi ij^o / sed cogitet
quod scriptum est Iudith viij^o / flagella domini quibus quasi servi domini quibus corripimur ad emen
dationem non ad perditionem nostram evenisse credamus / sed ne servus crudelibus et iracundis
qui conservos opprimunt nulla patientiam habent litigant iurant et blasphemant Mt xviij^o
Serve nequam omne debitum dimisi tibi quia rogasti me et ille non est misertus con
servi eius obsecrantis patientiam habe in me et omnia reddam tibi / litigant etiam mali
servi et impatientes / Audivi de quadam muliere litigiosa que multis inferebat con
tumelia et maxime cuidam bono viro qui litigare nolebat sed vertebat ei dorsum sicut cani
latranti quod videns quidam vicinus eius dixit ei Cur non respondes et ille nescio litigare
et vicinus novi litigiosam valde mulierem roga eam ut litiget pro te / et ille premio liberter
conducta eam / cum ergo veniret ad mulierem de qua primo faciat mentionem / dixit illa / quid
queris Ego inquit quero si possem invenire mulierem litigiosam que pro me litigaret
cum una malarum mulierum Ideo veni ad te / et cepit statim ligare et multa opprobria
ei dicere Et ille gaudens benedictus ait deus / inveni quod querebam / et illa incepit dicere
plura convitia / fili meretricis ribalde cur non alibi queras talem mulierem quia hic
non invenies eam Et ille subridens ait / sufficit michi nolo aliam non possem
invenire meliorem Iurant etiam blasphemant / lev. xxiiij / Blasphemi precipiantur
lapidari / iudei etiam blasfemare nec blasfematorem audire voluerunt / sed aures obturant
Miles etiam quidam cum audisset cuiusdam blasfematorem fregit ei dentes cum pugno / et pro
vocatus ad regem / Domine inquit vos estis rex meus terrenus et dominus legitimus si au
divissem quemcumque qui de vobis tot turpia dixisset vindicassem in eum iniuriam vestram
quanto magis de summo meo domino ferre non potui sed iniuriam vindicavi Non impatiens
servus Iob inquit / ait dominus considerasti servum meum Iob quod non sit similis ei in terra
homo simplex et rectus est / Debent etiam esse amicabiles et affectuosi Gal. v.
per caritatem spiritus servite invicem / ut magis servicium suum agant ex amore quam ex ti
more / non quasi ad oculum servientes sicut faciunt isti operarij qui operantur quando vident sed
cum cessant cum se videri non credunt Ephe. vi^o / Non ad oculum servientes quasi hominibus
placentes sed ut servi xpi facientes voluntatem dei ex animo cum bona voluntate servi
entes sicut domino / hoc est deo et non hominibus tantum supple / gal. i / Si hominibus placerem xpi
servus non essem Sed ve servis in quibus nulla affectio nulla devotio nulla requies

Patia firm[i]

Les
Nunca . 7
affectuosi

Sed ipos consumat tum vident alios prosperari vel magis diligi et hy sut spaliter
servi dyali qui nu[n]q[ua]m quiescat sic nec ipi. invidia eni[m] dyali mors intrauit in orbe
terrarum imitant[ur] aut eum qui sut ex p[ar]te eius Jere[mi]e xvi servietis dys alienis

Operosi

qui non dabunt vobis requiem. Debent etia[m] esse op[er]osi no[n] ociosi m[a]t[th]e viii[o] dico s[er]uo
meo vade et vadit. fac hoc et facit. non faciunt aure[m] surdam q[ua]n[do] p[re]cipit[ur] eis. sed di
cunt illud p[ri]m[o] Reg[um] iii[o] loque[re] d[omi]ne quia audit servus tuus. Sed ve s[er]uis pigris et
accidiosis m[a]t[th]e xxv. Serve male et piger sciebas voluntatem quia meto ubi no[n] semi
no et congrego ubi non sparsi oportuit ergo te pecuniam mea[m] co[m]mitte[re] et ego veniens recepissem quod meu[m] est cu[m] usuris
Et sequit[ur] Servu[m] inutilem eicite in tenebras exteriores. Debent face[re] s[ecundu]m voluntatem
dominoru[m] suoru[m]. m[a]t[th]e. venit dominus servoru[m] illoru[m] et posuit rone[m] cu[m] eis. et bene op[er]ante[m]

Exemplum de servo pigro

pro lucro remunerat. s[er]uu[m] v[er]o a bono op[er]e torpentem damnat. Recitat[ur] de quoda[m] servo
pigro qui nolebat de nocte surge[re] a lecto. si dicebat ei dominus surge vide ne pluat. vo
cabat cane[m] qui custodiebat domu[m] exterius et si cu[m] compluctu[m] senciebat dicebat d[omi]ne
pluit. Si dicebat dominus surge vide si habemus igne[m]. vocabat catu[m]. si senciebat eum
calidu[m] dicebat sic. si dominus mane surgens inveniebat hostiu[m] quod fuerat tota nocte
apertu[m]. et querebat dominus cur hostiu[m] no[n] firmasset. Debent etia[m] esse humiles et ma

humiles et mansueti

sueti Luc[e] xvii[o]. Cu[m] feceritis omnia que p[re]cepta sut vobis dicite s[er]ui inutiles sumus.
sic bonus s[er]uus suo d[omi]no s[er]uiunt in humilitate Judith viii[o]. humiliemus illi a[n]i[m]as n[ost]ras
et in sp[irit]u contrito et humiliato s[er]uiamus illi. Sed ve s[er]uis sup[er]bis Job xix[o]. servu[m]
meu[m] vocaui et no[n] respondit m[ihi] ore p[ro]p[ri]o dep[re]cabar illu[m]. j Cor[inthios] vii[o]. Servus vocatus es
no[n] sit tibi cure. ubi expositor. quanto quis despector est in hoc s[e]c[u]lo p[ro]pter deu[m] tanto ma
gis exaltabit[ur] in futuro. m[a]t[th]e ii[o] Servos domi[ni]s suis subditos esse in omnibus placentes

Exemplum de servo litigioso

co[n]t[ra] no[n] dicentes. Sic recitat[ur] de quoda[m] divite proficiscente p[er]egre ad s[an]c[tu]m Jacobu[m] qui
habebat servu[m] rumigerulu[m] et linguosu[m]. nichil celante[m] etia[m] de secretis domi[ni] sui cu[m]
dominus q[ua]n[do] reu[er]sus fuerit de hac p[er]egrinacione. de negocys domus mee vel de illis que acci
derunt interim in illa novitate michi ut dicas. q[ua]n[do] debeo cu[m] amicis et vicinis gaude[re]
Redeunte aut[em] d[omi]no occurrit ei s[er]uus linguosus cu[m] cane claudicante. et querenti domino
cur canis claudicaret ait. Domine du[m] canis iacet p[ro]pe mulu[m] nostru[m] mulus fortiter
p[er]cussit eu[m] ita q[uod] rupit vinculu[m] quo ligatus erat. et mulus fugiens p[er] domu[m] commo
uit igne[m] pedibus et domus n[ost]ra combusta est et uxor v[est]ra cu[m] domo. Optima quoq[ue]
domus e[st] plena s[er]uis sup[er]bis et quantomagis de humili statu exaltan[tur] sup[er]biores et
asperiores efficiunt[ur]. Asperius nichil e[st] humili cu[m] surgit in altu[m]. Det ergo nobis
summus dominus ita servire q[uod] possimus cu[m] eo regnare am[en]

Servi obedite dominis vestris. post condicione[m] servoru[m] subiungit informacione[m]
eoru[m]. dicens. obedite. s[ecundu]m Aug[ustinus] sic modus obediendi tenendus est ut
bonis in malo no[n] consentias et malis in bono no[n] contradicas. j petri ii[o].
Servi subditi estote om[n]i timore dominis non solu[m] bonis et modestis. sed etia[m]
discolis. in eo s[cilicet] q[uod] mali sut. sed in his que co[n]t[ra] deu[m] no[n] sut. si eni[m] dominus p[re]cipiat
famulo suo ut usuras computet vel pignora accipiet non debet obedi[re]. quia tunc
ret cu[m] fure. si dicat ancille domina q[uod] amasiu[m] vel adulteru[m] adducat vel hostiu[m]
ei de nocte ap[er]iet non debet obedi[re] ne tres a[n]i[m]as simul inficiat sua[m] et illor[um]
Act[uum] v. obedite magis deo q[ua]m hominibus. Et ad obedienciae instructione[m] g[e]n[er]alem hoc
sciend[um] q[uod] debemus obedi[re] libent[er] sine coaccione. simplic[ite]r sine conquestione. hilariter
sine murmuracione. velocit[er] sine dilacione. viri[li]t[er] sine carnis affectione. humilit[er] sine ela

Libenter sine coactione

cione. p[er]seuerant[er] sine interrupcione. Obediamus libent[er] sine coaccione. sic come[n]
dat ap[osto]l[u]s Ro[manos] xvi[o]. v[est]ra obediencia in omnem locu[m] divulgata e[st]. Et iterum Exo[di] xxiiii
Omnia que locutus est dominus faciemus eximus obedientes. qui eni[m] libenter
obedit nichil excipit. amplecti[tur] omnia iniuncta op[er]e complenda. p[ro]p[ri]a voluntate
p[ro]posita. addit[ur] aut[em] coaccio si obedi[re] noluerit et lapida[tur] s[ecundu]m legem qui etia[m]

net si obedierint deut° xxi Qui non audierit et matris imperiu et coh'citus obedire
contempsit lapidibus obruet eu populus / quia talis valde dure est agendus / sunt
eni quida equi quib9 nisi frena laxent^r nuqm bona dietam faciunt sic multi m
chil volunt face nisi pro sua voluntate dimittant^r si cogant^r p9 deficiunt qm pficiunt
Et hoc aug9 x / confirmat / Optimus dne tuus minister est qui non intuet^r hoc audi
re a te qd ipe voluit sed pocius hc velle qd a te audierit Vn lucas Tu quicquid
ze a te qd ipe voluit · sed pocius hc velle qd a te audierit
iubere velles / Obedianus etia simplr sine conquestione ij corint ix / Glorificantes
deu in obedia confessionis vre in euangeliu xpi et simplicitate comunicationis vre
simplr eni isti fidei obedierunt et sua pauperibus distribuerunt. h' multos videamus qui
sapientes nimiu multas face questiones Vn hic venit quis consiliu · h' inveniunt
Vnde frequens excusatio multiplicitatis simulatio amicoru aduocat° / Verus eni obediens se
se ut brutu / psalmus Vt iumentu factus sum apud te et ego semp tecu Sed inobediens sic
pellis sicca qua quem plus lacerat^r qm extendat^r / Obedianus etia hilarit sine mur
muracon Eccli mo Ratio iustoru obedia et dilectio / nisi eni dilectio non est mur
muracon qui eni murmurat in obedia similis e simoni cironeo qui cruce tulit in an
garia Sic ille qui no est vnctus vnccon sci spus murmurat sub obediencia sic
rota carri non bn vncta / primo simil est demonib9 qui deo obediebant inviti
et de corpibus exibant coacti violentia mr primo / Comparat spiritib9 inmundis et
obediebant ei Exiuit aut ab homine spus inmundus cu magno clamore signans
eos qui obediunt cu murmure / serenitas aut in vultu et dulcedo in labiis signa sunt p
dicte hilaritatis Eccli xxxv In omi dato hilare fac vultu tuu / obscuritas eni vul
tus signu est q devocio recessit a mente / obedisti cu murmure cibos dno apposuisti
sed salsam congrua no dedisti · turbas in hoc murmure supiore tuu qui vix audet
tibi iniunge aliqd preceptu / Licet dica vlt: ad hebre: obedite ppositis vris et subiace
te eis · ipi eni puigilant qi roni p aiabus vris reddituri Vnde quida subditi sunt
sic magni lapides quos necce est moveri et no pnt magno gravamine / Obedianus
etia velocit sine dilacon Gen xxii Bndicent^r in semine tuo omes gentes tre quia
obedisti voci mee Valde velocit obedivit abraham cu p9 qm dominus precepat
de imolacon filii sui · statim sequit^r q de nocte consurgens preceptu impleuit nec
distulit / et inde tanta obediencia abrahe maius fuisse meritu qnto difficilius
erat preceptu / q eni filiu proponebat occide q vnigenitu q carissim q mirabiliose
natu ex sene et sterili q tota spes posteritatis in eo promissa erat q per triduu
duxit eu ad locu imolacois ut temptatio auget^r p longitudine tpis q innocentem
occidet et manu ppa q nulla ex hc videt^r vtilitas q nec excusauit nec consiliu
quesiuit / et multa consilia faciunt ad augmentu mriti Bern: Verus obediens ne
scit moras · crastinu fugit · precipiente preripit · parat oculos visui · aures auditui · lin
gua manus opi pedes itineri · totu se colligit ut voluntate impleat imperantis et
dicat / via mandatoru tuoru cucurri cu dilatasti cor meu / Obedianus etia viliter
sine carnis affecon / ij mach vii / Dixit adolescens qui torqueba^r no obedio p
cepto regis sed legis / prospa eni et dignitates iuvenis obedientis debet restringe
refuge et adusa plus qm precipian^r appete / alioqn minuit^r meritu obediencie pe
ppa / xxxv mor / Vn vilit obediens et seipm pro xpo morti opponens triumphat
de ppa voluntate et de ppa carne / pu xxi / vir obediens loque^r victorias / et sic
Ru in li° de xii patriarchis O qntus odor bone opinois de illo tanquam spargitur
qui nulla molestia nulla inopia a studio obediencie impedit^r / Obedianus humilr
sine elacon / pma petri iij° / Sara obediebat abrahe dominu eu vocans / quia ma
gna humilitas et obedien debet supiorib9 exhiberi / filius eni obediencie studiu
est · ut semp humilit cogitent humilit loquent^r humiliter obediat humilit

Simplicit[er] sine q[ue]st...

Hilarit[er] sine murmuracio...

Velociter sine dilacio...

Vilit[er] sine carnis affe...

Humilit[er] sine Elacione

habitum non recusent ut dicit hugo de sancto victore libro de obediencia triplicit
in amonē illos fratibus patribus subditos esse· dicto obediē ad omē opus bonū pa
ratos esse Est em̄ obediā quā fatuitatem vocamꝰ cū quis simplex tam in bonis q̄
in malis obedire contendit Est alia nimis subtilis et indiscreta cū aliquis dis
cit ea que prelatꝰ sibi iniugere debet Est alia puersa cū quis sibi bonū eligit
quod sibi ꝑ a plato iniugi postulat / qd' maliū est / qm̄ frangit̄ per impaciām si ei
fuerit denegatū / ꝗ si bonū est qd' desideat humilit̄ plato suggat et cū denegatū
fuit pacient̄ sustineat sic dr̄ ibidē hꝯ ū s̄ / Obediamꝰ eciā ꝑseueant̄ sine inter

Perseuerant sine interruptione

ruptoē sic xp̄us / phi· ij° factus ē obediens usq3 ad morte mortem aut crucis
Imꝑfcta est em̄ obedien̄ que ad morte non ꝑtingit Perfcta aut̄ que morte non
consumit̄ sed consuma / et ideo ꝑseueant̄ et continue obediendū est usq3 ad morte
Nam alius manet in obedien̄ usq3 ad uborū contumelias / alius usq3 ad damna re
rum / alius usq3 ad corpis passiones / alius usq3 ad mortem / et hic solus ꝑfcatom
obediencie attingit / hic uō continua obediā est de quo comendat aplūs phi ij°
Itaq3 carissimi mei sic sp̄ obedistis non ut in ꝑn̄cia mei tm̄ Exemplar em̄ oīs
obediencie est obedien̄ xp̄i et ꝑfcōnis consuma° / De qua hebre v· Cū esset filiꝰ
dei didicit ex his que passus est obediām et consumatꝰ ē factus omībꝫ obtem
pea̅ntibꝫ causa salutis et̄ne / Iher: Ex his que passus est xp̄us didicimꝰ q̄nta
nos qui puri hoīes sumꝰ ozteat per obediem̄ pati pro qua his qui deus erat
non dubitauit mori pa̅ pet ij° xp̄us passus ē pro nobis· nobis relinquens exm̄

Seruī obedite dominis uestris Post condicōm seruorū et informacōm eorū
subiūgitur condicio siue placio dnorū cū dicat dominis veris / et licet sit
vnus dominꝰ pn̄cipalis tn̄ sunt domini multi / q'a ab ipo solo omē dominiū
deriuat̄ et sc̄m ipm̄ forma̅ Apoc xix habet in uestimento suo sc̄ptū rex regū
et dn̄s dnanciū / Solus em̄ deus ue dnat̄ cuiꝰ libertas nulla ptāte p̄imitur
cuiꝰ ptās nulla impbilitate impedit̄ / et cū ei tempales domini conforman̄ recte
dnant̄ / habet aūt bonꝰ dominꝰ subditos suos siue sūos ꝑtegere pascē parcē instru
ere corripē ꝑcipē intedem restituē / bonꝰ go et verus doīꝰ sūos suos pascit

Pascat:

sic Joseph xlv Gen̄ / deus inquit me fecit domiū vniūse t̄re egipti· descendet p̄r
meus ad me / et sequit̄ quō pauit eum et fratres suos et egiptios sic dominꝰ
pascit bonos et malos Leū xxvi Ego doīꝰ dabo uobis pluuias tp̄ibꝫ suis et
t̄ra gignet germen suū et pomis arbōes replebūt̄ Et sequit̄ / et comedetis
panē vrm̄ in saturitate pluuia ista visibilis cōis est bonis et malis vnde oritur
fructus quo sustentat̄ corpus / sed est quedā pluuia sp̄ualis grā sc3 que ab illis
sentit̄ solis quorū mētem inebriat̄ inspirācōn sp̄us sc̄ti que dat̄ tp̄ibꝫ suis q'a
aliqn̄ grā subtrahit̄ ut homo sibi relictus seipm̄ recognoscat et aliqn̄ redditur
ne vsq3 qm̄ destitus despēt et tūc t̄ra dat fructū que pluuiā illā suscepit qz tūc
aīa illa ꝑfusa roē bonū opus ꝑturit / tūc em̄ t̄ra impinguata celesti pluuia gi
gnit suū germen qn̄ mens sp̄ū sc̄to infusa concipit beneagendi volūtate Et
tūc arbōes pomis replent̄ qn̄ proximis fructꝰ liberalitatis et vmbra ꝑtecōis
exhibet̄ / et comedit̄ panis in saturitate quia assūt spirituales delicie Sed mali
domini assimilant̄ dyalo qui dimittit seruos suos fame perire / Est em̄ dyabꝰ
ita paup dominꝰ ꝗ nichil boni hꝫ et multū debet· et nichil hr̄e pt̄ Adeo magna stul
ticia est tali dn̄o seruire in cuiꝰ seruicio homines quicquid hn̄t expendunt et
fame moriunt̄ et nichil lucri pn̄t et ideo sūt paupes sic eorū dominꝰ Isa xxiiij°
Erit sic seruꝰ sic doīꝰ eius ita paup sic dominꝰ eius / bonꝰ eciā dominꝰ sūū

Protegit

suūd ꝑtegit et defendit ps̄ misericordia sc̄m aliā translā3 / Dominꝰ defensor uite mee a
quo trepidabo· ꝑtegit em̄ et defendit· ad lrām / Dominꝰ sūū suū tpalis tpalez
ita ꝗ nullꝰ aufert sūo sbām suam / tn̄ aliqn̄ ita vindemiat eū ꝗ vix relinquit
ei vnde vitā suā exhibeat tpalem / sic canis os qd' hꝫ int̄ dentes rodit et ꝗ

Alius tamen auferat ei non permittit Non sit dominus qui nos ab inimicis nostris persequitur
et salutem concedit ut ps. xvii. Dominus petra mea. et sequitur. laudabilem invocabo dominum
et ab inimicis meis salvus ero Sed mali domini assimilantur dyabolo qui sunt impotentes ut
defendant subditos suos a viciis suis et demones non defendunt nos in periculis nostris
ymo amplius gaudent quando pericula nostra vident Ysa iii. Effeminati dominabuntur eis. Sic
est effeminatus dyabolus et impotens qui inter bonum potest et malum culpe posse non est posse
et sic ipse potest malum aut pene non potest nisi quantum permittitur ut nos inducere ad malum
nisi quantum volumus. Unde debilis est hostis qui non potest vincere nolentem. Bonus etiam dominus
servo suo parcit ymo etiam aliquando dissimulat ne servus qui non est assuetus malo. eru
bescat. Deut. xxxii. Iudicabit dominus populum suum et servus eius miserebitur. Quanto enim
magis per mutuum debitum alligantur servi domino suo. tanto magis si delinquunt dominus com
pacitur eis. Ephe. vi. Et vos domini minas servis vestris remittite. scientes quia et illorum
et vester dominus est in celis. Sed mali domini assimilantur dyabolo qui crudelis est neminem
enim parcit neminem diligit. meliores persequitur Ruginem penis eorum quos affligit saciatur
Ysa xix Tradam egiptum in manibus dominorum crudelium. et de dyabolo specialiter dicitur. Ieremie
vi. Crudelis et non miserebitur. Bonus etiam dominus instruit servum suum. psalmus Benedictus
dominus deus meus qui docet manus meas ad prelium. Docuit enim xpus suos suos in
cruce ad prelium exterius ubi obtinuit triumphum. et ut et nos vincamus temptaciones exteriores
ad salubres operaciones et assurgamus contra eum a quo ascribenda est victoria et gratiarum
acciones Debent autem domini instruere suos suos ut iusticiam faciant. sanctitatem colent
iusto domino se conforment. Levi. xix. Sancti estote quia ego sanctus sum dominus deus vester
et in eodem Ego dominus deus vester nolite iniquum facere. ad iudicio in regula in pondere :
et mensura. Hec est instructio quam habemus ad proximum quod breviter comprehendit apostolus dicens
Ne quis in negocio circumveniat fratrem suum Sed mali domini assimilantur dyabolo qui stultus
est et ideo erudire non potest. aut si docet. docet exteri vicia non opera mortuosa. prov. xix.
Non decent stultum divicie. nec servum dominari principibus. Valde stultus est dyabolus qui
semper peccat. et ideo magis et magis se obligat et sciens malum eligit. et bonum negli
git Unde servi eius in cogitacionibus locucionibus operacionibus apparent stulti. isti numquam
sunt in deliciis. sed in maris conspectis. ut demones dominantur principibus hoc est potenti
bus et virtuosis. sed desidibus et effeminatis mollibus et remissis. Bonus etiam dominus
corripit servum suum. si enim lascivus est ad dampnum alicuius scandalum inferat proximo ipse
cohibeat et quem in domo recludit Exo. xxi. Si bos cornupeta fuerit et contestati sunt
dominum eius nec recluserit eum sed occiderit virum aut mulierem. dominus illius occidetur
Cuma sit de suis qui occasionem dedit dampnum dedisse videtur. corripiuntur ergo a dampno
servi qui voluntatem bonam domini sciunt et eam non faciunt. Luc. xii. Servus qui cogno
vit voluntatem domini sui et non facit vapulabit multis plagis. ut mirum quia ni
corripiatur servus a domino non reducetur. Sed mali domini assimilantur dyabolo qui non cor
ripit vagari permittit. ymo et suggerit et illudit Ysa. xix Illusores qui dominantur
super populum meum. ipsi enim secundum beatum gregorium. sunt illusores in pena qui sunt incentores in
culpa Et Beda libro ii super apoc. Ego puto sum iudicio quod ille malus angelus qui
hominem decipit ante mortem illudat ei. et torqueat post mortem. Bonus etiam dominus
suis precipiat non gravia sed actu facilia et honesta. Levi. xviii. Ego dominus custodite
leges meas et iudicia que faciens homo vivet in eis. et xix. Ego dominus non fa
ciens furtum non mencientem nec decipiat unusquisque proximum suum. Certe si grandem rem
precipiat dominus facere debemus. quanto magis cum vobis precipit ea que sunt caritatis et hone
statis. sed mali domini assimilantur dyabolo qui sine racione precipiunt nec facultatem operantis
attendunt Ideo prima thimo. ii. prohibet apostolus ne mulier doceatur in virum cum magis sequitur
furoris impetum quam deliberacionis arbitrium. Sicut act. xix. homo dominatus in silvie in fi
lios principis sacerdotum ita ut nudi et vulnerati effugerent. et ad literam precepta demonum
gravia sunt et vilia Ipse enim est vilissimus cum sit servus peccati Unde possunt illi quibus

Parat

Instruit

Corripit

Pcipit

quibus donantur demones dicit tren iiii° Servi dominati sunt nostri Cum enim ser
uus dnatur omnia putuntur h' est enim unum de illis persequitur terra mouetur et subuntur
prouerbiorum xix° pp hec dicit super angelicam ierarchiam licet seua dnatio in potestate cum
Mercede restitue liberalis sit in benignitate Bonus etiam dominus mercedem seruis suis restituit
unde bono suo dicit dominus mat xxv Intra in gaudium domini tui remuneat enim ultra
condignum et punit citra condignum sic enim operarius ingit operetur ut recipiat
operis precium sic sancti et serui domini ut intrent in domini sui gaudium Sed mali dni
assimilantur dyabolo qui facit suos suos ingiter laborare in peccatis et reddit eis in stipen
dium mortis in penis sic mali domini qui auferunt suis suis premium laboris Jacobi
ult° Ecce merces operariorum vestrorum que fraudata est a uobis clamat et cla
mor eorum in aures domini sabbahot introiuit Isti mali domini possident suos xpo
qui ad xpm non refugiunt nec eius seruicium faciunt Isa xxvi° Domini possederunt nos
absque te tantum in te recordemur nominis tui quia ad memoriam et inuocacionem iesu xpi de
mones fugiunt quia ad nomen Jesu contremescunt Cogemus ergo

Tobias filium suum timere deum ab infancia docuit et abstinere ab omni peccato
Patris officium thobie i In quibus propositis intelligimus quod est patris officium Et nomine
patris omnes intelligimus qui sub tutela habent pueros Officium enim omnium est
eos docere quod notatur cum dicitur thobias docuit filium suum Intelligimus etiam tempus doctrine congru
um cum dicit ab infancia sua et doctrine modum cum dicitur timere deum Continuo ergo ad
primum debent parentes docere filios suos doctrinam dei que est dulcissima quantum ad
meditacionem facillima quo ad execucionem honestissima quantum ad conuersacionem salu
Dulcissima ad meditationem berrima quantum ad remuneracionem Est ergo doctrina dei dulcissima quantum ad meditacionem
prouerbiorum xxiiii° Comede fili mel quia bonum est et fauum dulcissimum gutturi tuo sic et do
ctrina anime tue Sicut enim mel excellit dulcedine omnia cibaria ita diuina doctrina tunc
aut ipsa est fauus mellis quia inde elicitur per meditacionem suauitas sensus spiritualis
In fauo enim sunt mel et cera sed mel exprimitur ibi de cera ibi admixta Ideo Deut°
xi° Docete filios vestros ut mandata mea meditentur sic enim cogitaciones dyaboli
et vanitates seculi a cordibus repelluntur quia post gustum omnis cibi sentiuntur insipidi
Facilima ad executionem Est etiam doctrina domini facillima quantum ad execucionem quia mandata dei grauia non sunt
sed pusillanimitates nostre ipsa grauia faciunt prouerbiorum xiiii° Doctrina prudencium fa
cilis multo magis doctrina dei facilius enim possent addiscere precepta dei quam opera
dyaboli licet quidam addiscant filios suos quomodo possint aurum et argentum usuras
subtiliter extorquere prouerbiorum viii° Accipite disciplinam meam et non pecuniam doctrinam
Honestissima ad conversationem magis quam aurum eligite Est honestissima quantum ad conuersacionem prouerbiorum xxii° fili
mi inclina aurem tuam et audi uerba sapiencie appone cor tuum ad doctrinam
meam que pulcra erit tibi cum seruaueris eam pulcra est doctrina que pulcri
ficat conuersacionem que docet seruare honestatem pulcrum enim et honestum idem
sunt in re et qui diligit pulcritudinem spiritualem et pulcer et bonus efficitur
Amans uero pulcritudinem carnalem frequenter malus inuenitur Et licet pulcritudo
visibilis sit imago uel uestigium pulcritudinis inuisibilis tamen prima est muta
bilis et vana Secunda uero que est honestatis laudabilis et appetenda nec de
formatur animus turpitudine corporis sed ornatur corpus pulcritudine honestatis et
hii qui se exterius despiciunt pulcriores intus sunt Sed multi filios suos con
secrant dyabolo dantes eis pecuniam ut in tabernis et in prostibulis expendant
eam psalmus Immolauerunt filios et filias suas demoniis prouerbiorum xv Doctrina
Exemplum mala deserentium uiam vite Legimus de quodam viro sancto qui viuebat labore ma
nuum in agro quotidie laborans uxor autem eius consumebat luxuriose cum
lenonibus quecumque maritus poterat adquirere inebriabatur fornicabatur tandem
ambo mortui sunt et unicam filiam reliquerunt que cogitans cuius vitam sequeretur

vel dulcidinem patris vel delicatam matris. Et ecce proxima nocte angelus appa-
ruit ei in sompnis et videbatur ei quod duceret eam ad loca fetida horribilium tormentorum
ubi vidit matrem suam inter dampnatos nigerrimam suspensam et serpentes omnia membra
illius corrodentes. que cepit cum ululando clamare. ve mi filia propter viles delicias sine fine
cruciabor. caue ne vitam meam turpissimam imiteris. quia non posses evadere cruciatus
eternos. Postmodum videbatur ei quod duceretur ad locum amenissimum et gloriosum et inter beatos vidit
patrem suum sole splendidiorem gloria et honore coronatum. tunc ait angelus. cuius vitam vis imitari
patris aut matris. Cui illa. domine iuro vobis et promitto quod numquam vitam matris mee imita-
bor sed exemplo patris mei volo vitam meam in labore et penitencia consumare. Mane autem
facto quicquid habebat pauperibus erogavit et artissimam vitam ducens in speluncam se
reclusit. Est etiam saluberrima quantum ad renunciacionem Eccli xxiii^o. Doctrina oris audi-
te filii et qui audierit illam non periet labiis suis et non scandalisabitur in operibus suis
nequissimis. Doctrina oris est doctrina salutis que procedit quasi ex ore dei. quam qui
custodierit corde et opere non periet labiis suis. maledicendo. detrahendo mentiendo pu-
tando adulando turpiter loquendo et ita de aliis. et non scandalizabitur etc. i. non faciet
opera mala que sunt in scandalum. Prov. iiii^o. Audite filii disciplinam patris. ego fui fi-
lius patris mei tenellus et unigenitus coram matre mea. et docebat me atque dice-
bat. suscipiat verba mea cor tuum. custodi precepta mea et vives. Ista monita a salomone
a david patre data sunt. Vocat autem se salomon unigenitum coram matre tamen fratrem minimum
ex ea habuit sed mox natus sine nomine quasi numquam esset natus decessit. Custodi inquit
precepta mea et vives hic vita gratie in futuro glorie. si enim parentes tenentur custodire
filios suos ab aqua et igne materiali multomagis a fluxu delectacionis illicite et
igne gehenali. Post parentum officium subiungit tempus doctrine congruum. tunc de ab infan-
tia. In tempore enim infancie docendi sunt pueri ne semper remaneant parvuli. Prov. ix. re-
linquite infanciam. et vivite et ambulate per vias nisancie prudencie. Ad hanc autem
oportunitatem et congruitatem tria faciunt in iuvenibus. Immunitas malitie. flexibi-
litas vel infirmitas permanencie. sanctitas gratie. De immunitate quasi malicie. i Pe. ii.
Quasi modo geniti infantes racionabiles sine dolo. lac concupiscite ut in eo cresca-
tis in salutem. sic enim recenter nati infantes per naturam sunt ignari malicie. Ista etiam
rudimenta quedam sunt eis proponenda ne declinent in devium culpe sed crescant donec
perficiantur gratia et virtute. arguuntur ergo infantes qui relicta simplicitate adherent fraudi
di vacantes et culpe. Prov. i. Usquequo parvuli diligitis infantiam et stulti que sibi sunt
noxia cupient et imprudentes odibunt scientiam. diligunt enim infantes dyaboli magis
ea que sibi sunt noxia quam ea que sibi sunt proficua. ludunt enim et postquam multum
tripudiaverint deambulaverint turbati cerebro precipites in terram cadunt. sic devolvuntur quasi
ludendo de peccato ad peccatum. Job xxi. Infantes exultant lusibus tenent tympanum et ci-
tharam et gaudent ad sonitum organi. ducunt in bonis dies suos et in puncto ad infer-
na descendunt. et ideo docendi sunt infantes quia qui ducit cecum sic puer per eum quo vult
ducere. Ideo dyabolus pueros qui non habent oculos racionis per experienciam aptos ducit ad volun-
tatem suam. sic iuvenes prodigos de taberna ad prostibulum de prostibulo ad ludum
decionem de ludo ad furtum de furto ad patibulum de patibulo ad infernum. De flexibi-
litate nature. Eccli xxx^o. Curva cervicem filii tui in iuventute et tunde latera eius
dum infans est. ne forte induret et non credat tibi. curva cervicem disciplinando eum
ne superbiat et in iuventute dum motus iuveniles insurgunt ne prevaleat in eo ne fiat
durior et pertinacior processu temporis et non credat tibi corrigere eum. Infancia enim est etas
sicut cera flexibilis. et impressionum facile receptabilis. Unde quintilianus. tunc maxime
formanda est cum silendi nescia est et precipienti facillime credit credit frangas enim
citius quam corrigas que in pravum duruerunt. Et possunt hic poni multa exempla bruta
in etate iuvenili facilius edomantur aves domestice facilius fera iuvenis arcatur

Saluberrima ad renunciacionem

Tempus doctrine congruum

Immunitas malicie

flexibilitas nature

quam illa que lapidibus plena est uel spinis horrescit / Sic aues capte in modo meliꝰ garriunt Et Oracius Quo semel est imbuta seruabit recens odorem testa diu / Et quidius Ars fit ut a teneris ... condiscat annis / De firmitate permanencie uel perseuerantie Job xxxi / Ab infancia creuit mecum miseracio / et de utero matris mee egressa mecum est / Volt enim dicere quod iam erat in eo firmiter radicata misericordia quam exercuerat ab infancia sua / Unde uegecius in libro de arte militari / Sed tamen tales non sed eciam perfectius imbuuntur que discuntur a pueris / propter quod vix resipiscunt a mala consuetudine qui inbuti sunt a parentis in iuuenili etate / quia non potest ethiops pellem suam mutare / Ideo Ecclesiastici vi / fili a iuuentute tua excipe doctrinam et usque ad canos inuenies sapientiam / De sanctitate gracie patet iudicum xiii / in Sampsone cui dominus tantam fortitudinem contulit / De quo dicitur ibidem Erit nazareus dei ab infancia sua / et [1 Reg. 1] dicitur de Samuele / quod puer adhuc erat infantulus qui ministrabat ante faciem domini / ut eiusdem ii° / Tales enim eligit deus qui sunt mundiores / offerunt enim similam deo mundissimam puritatis / seniores autem fructus senectutis / Illi cum abel de adipibus gregis / Isti cum caym de spicis corrosis / Illi vinum purissimum / isti feces turbidas et acetum / Unde beatus Bernardus Cum ipse et fratres sui transirent ad religionem / mansit unus solus qui puer erat in seculo / Et cum quadam die uisitaret fratres suos ad eorum monasterium / dixit ei beatus Bernardus Tu solus remanebis in seculo et habebis solus hereditatem paternam / et compunctus ait / fratres mei possidebunt celum et ego solus possidebo terram / non erit ita / et omnibus relictis recepto habitu remansit cum fratribus suis / Et cum quadam die beatus Bernardus visitaret patrem suum / pater nobilis precepit ut secundum morem burgundie magnus truncus poneretur in igne et cum eo ligna sicca et clare ardencia / qui cum truncus poneretur truncus ille tamen fumigabat sed ardere non poterat / Tunc sanctus Bernardus ait pater illa ligna ardencia sunt filii tui / tu uero es senex truncus et antiquus et terra repletus quam filii tui novi sunt attende licet exarserint / tu nichil aliud facis quam fumigare / quo audito pater valde contritus ad monasterium accedens accepit habitum monachalem cum filiis suis quos prius tamquam perditos deplorauit

Tobias filium suum ab infancia et cetera / Hic tercio subiungit modum doctrine qui consistit in quatuor / in reuerencia quantum ad deum / in obediencia quantum ad patrem uel tutorem proprium / in pudicicia quantum ad se ipsum / in verecundia quantum ad proximum / qui modus notatur cum dicitur docuit timere deum / Qui enim deum timet nichil negligit Ecclesiastes vii° / Sunt ergo pueri docendi de reuerencia ut reuereantur deum et suos dei propter ipsum / Ecclesiastici viii° Ne despicias narracionem presbiterorum sapiencium / et in prouerbiis illorum conuersare / ab ipsis enim disces doctrinam / prouerbia dicuntur profunda uerba que proferunt patres id est doctores ecclesie quos seniores vocamus / Consistit autem ista reuerencia in quatuor scilicet ut pueri deum timeant / ad officium ecclesiasticum ueniant / ordini insistant / confessionem crebro faciant / De primo psalmus Venite filii audite me timorem domini docebo uos / timorem reuerencialem qui est mixtus cum subiectione et dilectione / quia perfecta caritas foras mittit timorem / Est enim timor qui veretur penam / alius qui veretur offensam / Tercius qui est quedam libera et secreta reuerencia Et propterea dicit Innocencius in libro de officio misse triplex timor cessamus a malo / Seruili / initiali / finali / In primo cessamus fortiter contra amorem iusticie / In secundo partim amore partim timore / Qui ergo timet deum hoc timore reuerenciali excipiet doctrinam eius / licet quidam fatui nec deum timeant nec homines reuereantur / Et ideo ab hac doctrina excipiuntur / Prouerbiorum 1 Sapienciam atque doctrinam stulti despiciunt / De 2° Deuteronomii xxxiii° Qui appropinquant pedibus eius accipient de doctrina illius / Hii sunt qui se humiliant et eciam frequentant que ecclesia in doctrina christiana que ibi eis legitur / Unde pueri debent ad ecclesiam venire sermonem audire / sed quidam dum celebrantur diuina et fiunt sermones in ecclesia conueniunt ad atrium et turbant diuinum officium / sed cum summa reuerencia et amore standum est in ecclesia dum celebrantur diuina / sic dicit Crisostomus tractatu xiiii / Epistola ad hebreos dicens Stat sacerdos dei ordinem cunctorum offerens tu autem ridens nichil timens Et ille tremens oraciones pro te offert / tu autem contempnis / propterea dicitur Levitici x Doceatis filios israel legittima mea que scilicet numquam docentur nisi in ecclesia

Officium parentum

Detractio Eccli xxxix° Ipse palam faciet disciplinam doctrine sue et prodit in ordine con
fitebitur domino / Boni enim pueri quod didicerunt docent eximie et laudant deum dum per ordinem resu
gunt Unde pueri debent edoceri in divina ordine et simbolo apostolorum et salutacione beate virginis
Et licet plene virtutem verborum non intelligant tamen eis prosunt / sic serpens in carminaci
onibus et incantacionibus non intelligit / et tamen illa verba ei obsunt et virtutem consequuntur in
eis qui verba illa non intelligunt / Licet quidam pueri non doceantur in hiis a patribus vel pa
rentibus quia multi nunc vacant vetularum carminacionibus et divinacionibus plus quam divinis ora
cionibus et parentes pueros ad eas ducunt ut dicant eis quid sit eis eventurum / Et hodie mulier
cule multiplicantur et excecati sunt qui ad eas vadunt et ipse dyabolico spiritu replentur / prima thi iiii In
novissimis temporibus discedent quidam a fide attendentes spiritibus erroris et doctrinis demoniorum
De quo deutr xvii Venies ad sacerdotes levitici generis qui indicabunt tibi iudicii veritatem et
facies quecumque dixerint tibi et docuerint te iuxta legem eius sequeris quam sententiam eorum / Hii sunt
sacerdotes qui sunt iudices animarum qui iudicant veritatem iudicii in confessione et docent nos
quid facere debeamus in prima etate Ideo pueri debent statim ad confessionem currere postquam co
gnoscunt se peccasse Pannus enim novus si immundiciam contraxerit nisi cito abluatur corrumpitur
et putrescat Sed quidam sunt absolon ii° regum xiiii° semel in anno tondentur quia semel tantum
in anno confitentur sed capilli statim crescere incipiunt et ipsi statim ad peccata redeunt / et hec
est sepe confessio renardi qui cum debuisset suspendi et gribtus taxus duxit eum ad curiam
leonis facta confessione de omnibus peccatis eadem die vidit gallinam iuxta domum cuiusdam
hominis taxo autem illa est via qua incedere debemus iuxta illam domum quam videmus cui ta
xus inquit hodie fecisti confessionem de omnibus peccatis tuis confessus es quod multas galli
nas devorasti etiam in manu mea promisisti quod de cetero abstineres et renardus verum
est sed ego dederam oblivioni Sic pueri confitentur et primas iniurias non faciunt si vasta
verunt segetes aut tulerunt racemos de vineis aut poma de arboribus frangendo po
meria non abstinent ab eis post confessionem nec dampnum restituunt / unde inventum
est quod quidam puer dum absolveretur ante sacerdotem una manu pectus tundebat et alia bur
sam sacerdotis plenam denariis abscindebat / prover iii° / filius sapiens doctrina patris /
qui autem illusor est non audit cum arguitur / recte non audit cum arguitur recte dicunt tales
crisoces sic et illi qui quando infirmantur timent et confitentur sed postquam sanati sunt deteriores
quam prius efficiuntur / similes cani proditori qui blanditur cauda quando timet sed mordet quando non
timet / Alii sunt qui cum se accusare debent quantum possunt excusant dicentes non feci vel
si feci non male feci non multum male feci et si multum male feci ignoranter et si non
ignoranter per aliud feci bonum Est ergo vere confiteri et per confessionem secreta dyaboli
revelare ut nos pro proditoribus habeat et quia fidem ei non servamus secreta sua nobis de
cetero non committet / Secundo audiendi et docendi sunt de obediencia / Ro vi / gratias deo quod fuistis
servi peccati obedistis autem ex corde in eam formam doctrine in qua traditi estis / Omnes fuimus
servi peccati sed tradita est nobis forma doctrine fidei scilicet et mandatorum dei cum ex toto corde
et devocione eligimus obedire cum signati sumus in baptismo xpi caractere / Hec obediencia ma
xime in pueris consistit in quatuor In eo quod filii parentum caveant offensam Eccli xxx° Doce
filium tuum et operare in illo ne in turpitudinem illius offendas / pater enim debet filio do
ctrinam et filius patri obedienciam Doceant ergo parentes filios verbis et operentur in illis id est con
firment doctrinam verborum bonis operibus et exemplis / ne propter filiorum inobedienciam et mali ciam
ciam incurrant offensam / Boni enim parentes sicut filiorum obediencia delectantur ita eorum ino
bediencia offenduntur Habemus huius exemplum in matre silvestri capreoli quando egreditur ut querat victum
percutit eum cum pede et facit signum ut non moveatur de loco evagando qui ita obediens est
quod quando homines inveniunt eum non movet se de loco sed capi se permittit / quanto magis filii
debent parentibus obedire et eorum precepta racionabilia et facta facere et eos sicut patres
et dominos honorare Thob iiii° / Audi fili mi verba oris mei et ea in corde tuo quasi fun
damenta construe / et sequitur quod filium suum et filius dixit omnia quecumque precepisti
michi pater faciam / Tercio sustineant parentum correpcionem quis est enim filius quem non
corripiat pater / ii ad thio iiii° / Argue obsecra increpa in omni paciencia et doctrina
argue mendacia comminando / mentiuntur enim pueri libenter et se faciliter excusant

3 Oracioni insistant

2 Confessionem crebrius faciant

Obediencia quatuor ad primum

Caveat parentum offensam

Sustineant parentum correpcionem

Obsecra ut in melius proficiant dulciter exhortando, increpa auctoritate patna
et debita: delinquentes/ qp quia non fecit Hely: reproba² a dno ꝫ tu facias. O pat m oi
patien et doctna ita s: prudent ut non videaris ex candescere ex iracundia uel zelo/ sed
patient et zelo iusticie et doctne/ et filij debent sustine patient et tude pu qd' scribi²
Job xv Doctrinam qua me arguis audiam Unde filius inobediens et incorrigibilis
offertur iudici ad puniendu/ deut° xxi° i thio pmo/ Lex posita est iniustis et non sub
ditis impijs et peccatoribus etc Etia si quid aliud sane doctne adusat²/ et debet hec
patia correccionis esse tam in parentibus qm in filijs pu xij° Doctna viri per pacia
agnoscit²/ glia eius est iniqua ptgredi/ non go filij maledicant parentibus non re
spiciant eos toruo vultu non turpia dicant eis Exo xxi° Qui maledixerit patri ul
matri morte moria²/ Doceant etia filios aliqua temporalem excitatoz et hoc pp uita
dam ociositatem et hc etia ad vita sua transigendaz/ sic ij re p°/ Precepit dauid fili
os iuda archu hoc est artem sagitandi/ quia Philistei erant sagittarij et ideo debebat
vti arcu ut possent resiste philisteis/ licent puei nolint in talibz exerceri uacantes
rusticatori addisce aliqua opacom/ sed non s est salix infructuosa nobilior amigda
lo ul ficu fructifera/ nec diuites etia sut qui faciut nobiliora exercitia/ ager em pro
fert spinas et tribulos n excolat² vinu feces ubi manē et ysta reiecta doctna ysta
addiscut ludē talos ubi frequenter denudan² furant² suspendut² pu xvi° Doctna
stultozu fatuitas/ Exhibeant etia parentibz si necce fuit corporalem sustentacione
hc est honorare parentes suos de quo dr Ecci iij°/ Qui timet dom honorat pntes
et qi dominis famet his qui se genuerunt/ Honorat corde diligendo/ ore reuerent et hu
militer eis loquendo/ ope corlit famuendo et eorum necessitatibz puidendo/ no sicut
Cuculus qui ptqm nutritus est aucula que dicit² masega ppam nutrice occidit
I thi vi/ Quicunqz sut serui sub iugo dnos suos om hore dignos arbitren² ne no
dom et doctna blasfemet² Serui em sut filij qa ex diuino pcepto tenent² seruire
patri sic dno/ tang doctina est Ecci vij° honora prem tuu et gemitus matris
tue ne obliuiscaris et iij° eiusd' Quam male fame est qui delinquit patre
et erit maledictus a deo qui exaspeat matre Ciconie parentes senectute deficie
tes proprijs plumis calefaciut et in volando supportant nec est eis graue quia
debitu est nature ad quod lex nalis astruit ut dt Ambros' in exam [exameron] licet quida
non acquiescentes ei que sedm pietatem est doctne/ I thi vi/ morte pntum desidant
eos in senectute despiciunt nec in paupertate prouident Sic de quoda legit² cui
pater totam sbam sua dederat et senex et paup factus rogauit filiu ut daret ei
potu non habeo inquit filius nisi qinqz folia in celario meo/ da michi inquit
de pmo tu filius mustu est non dabo tibi/ Da inquit de scdo/ rosatu est inquit
non dabo tibi/ da de tercio ferratu est non dabo/ da de qrto vinu vetus e non
dabo Quinto aut vinu erat debile et tamis resparsum et patri sitienti noluit
ministrare Ecci viij° Non spnas hoiem in senectute sua etem ex nobis senescut
et ex infirmitate condicionis que omibz est cois Tercio docendi sut pueri de
pudicicia Eze xliiij populu meu docebut quid sit int sctm et pollutu/ hoc est
puritate que est in pudicicia et vilitate que est in luxuria ut florem pudicicie
et vginitatis caute conseruent tanqz preciosu thezauru in vase vitreo colloca
tum Flos em ille marcescit de facili Macula em cito apparet in ueste candi
da et gutta sanguinis in niue et macula turpitudinis cito deprehendit² in v
gine et iuuene/ hc aut pudicicie doctna consistit in quatuor in cordis affectu
oculi aspectu/ oris affatu/ corporis tactu/ De pmo leuit xv/ docebitis filios isrl
ut caueant inmundicia et ne moriant² in sordibz suis cum polluerit taberna
culum meum quod est inter eos Moritur peccato mortali qui concupiscit

Exhibeant parentibz corporalem sustentacionem

Cuculus mazega Ciconia

Pudicicia quo ad sex

cordis affectu

mulierem in corde suo et seipsum polluit affectu cordis immundo Si ergo illi tabernaculo
in quo sanguis hominum et ovium fundebat a sordibus precabat quanto magis illi loco descen
dum in quo dominus secretissime conversat Caveat ergo ne vacent concupiscencijs et
a predonibus infernalibus dependens qui hostes sunt castitatis Et iste tezaurus si semel
perdatur recuperari non potest Sed anima prius sponsa cristi sit efficitur cluaca dyaboli de rosa acu
ta de lilio cardinis de turtur corvus de columba bufo de sacrario cristi prostibulum dyaboli
et sic dicitur de melotis quod dentibus et unguibus in rupe domum facit Est enim animal hoc mun
dissimum et fetorem sustinere non potest vulpes autem dolosa conquinat eius fossam et ita taxus
vel melota dimittit domum illam quam vulpes inhitat Ita deus animam quam creavit
pro qua redimenda multum laboravit cum inquinata fuit per peccatum maxime luxurie ipsam
inhitatori dyabolo relinquit De oculi aspectu Apocalipsis ijo Balaam docebat balach mittere
scandalum coram filijs israel scilicet edere de sacrificijs idolorum et fornicari ornaverunt
enim se filie moab et in earum aspectu decepti sunt filij israel et fornicati sunt cum eis ignee
enim nature est oculus ideo est tante mobilitatis unde sanctus augustinus libro iiijo super genesim ad litteram
ostendit quod ignis dominatur in visu et ideo radij igniti emittuntur ab oculis qui rem visam
offendunt et quodammodo attrahunt Et sic mulieres oculis suis iuvenes capiunt et ipse
eciam capiuntur per affectum illicitum ij petri ijo oculos habentes plenos adulterio unde Seneca Epistola
lxx Impudicam ostendit flexus oculus Et beatus basilius in regula sua vide ne te seducat
cat corporis pulcritudo et decorem anime amittes nec improbo oculo intueri debes speciem
mulieris ne intret mors in animam tuam per fenestras tuas De oris affatu
primus consilium autem eos virum in servum venundatus est ioseph de quo sequitur constituit eum
dominum domus sue ut erudiret principes eius sic semetipsum et senes eius prudenciam doceret
ante ipsum patriarcho descendens in egiptum ioseph premissus est qui fuit vir et multa
viriliter pro castitate servanda sustinuit venundatus accusatus incarceratus tandem
absolutus super regnum egipti exaltatus qui prudenter docet senes et iuvenes ne
insistant cum mulierum sermonibus Fugit enim cum mulier ipsum de stupro sollicitaret
vet unde beatus basilius in regula sua ne accomodes aures tuas ad percipienda
verba mulieris ne concipias nequiciam in anima tua Et ieronimus in epistola quid sibi
volunt sola et privata colloquia et arbitros fugientes oculi femine nomen tuum
non noverint vultum nesciant hospiciolum tuum numquam vel raro pedes mulierum terant
V De corporis tactu deuteronomij xxo De civitatibus que dabuntur tibi nullum omnino permittas vivere
sed interficies in ore gladij ne forte doceant nos facere cunctas abhominaciones quas
operati sunt et separari debemus ab eis qui fornicantur et ut nos trahant ad simile
Apocalipsis ijo habes et tu tenentes doctrinam
nicolaitarum de qua Apocalipsis ijo habes et tu tenentes doctrinam
nicolaitarum Nicholaus iste unus fuit de dyaconibus electis ab apostolis et ordinatus
sed ceteris permanentibus in ministerio sancto ipse recessit ab eorum fide et doctrina qui cum
tulpacte eo quod haberet pulcherrimam mulierem et nimio amore zelaretur eam ut se ex
cusaret ab hac suspicione induxit non esse in re quid faciat qui volt utatur illa
unde et transivit in communem usum quod factum ceperunt multi sectatores eius imi
tari dicentes comessacionibus et mulieribus vacandum esse et hec est doctrina quam
oderunt sancti Basilius ubi supra memento cum dedicasti membra tua ne commisce
as illa meretricibus reflecte amorem tuum ab amore mulierum ne te ab amore
dei excludat et in tua carne mulieris ne tangas ne per tactum eius inflametur
cor tuum et spiritu tuo labaris in precipicium Sic enim fenum proximans igni comburitur
ita qui tangit mulieris carnem non evadet sine damno anime sue et licet cor
pore castus evadet mente tamen et corde corruptus abscedet Item docendi sunt pueri
de verecundia que maxime est eorum ornamentum Sicut enim in senibus gravitas in
iuvenibus alacritas ita in adolescentibus verecundia commendatur Eccli xxio

Oculi aspectu

Oris affatu

Corporis tactu

Verecundia

Ornamentum aureum prudenti doctrina / Consistit aut doctrina verecundie in quatuor
in quibus in oracione locucione compositione pcti declinacione Cum enim accedimus ad oracionem mul
tum nobis gratie adquirimus apud deum / quando verecundantes fuerimus pro nostris prevaricacione
nostra et nos simpliciter exponimus ad faciendum dei voluntatem psalmus Doce me iustifica
ciones tuas quia deus meus es tu / Sic oravit manue cum verecundia et timore / Iudic xiii
Obsecro domine ut vir iste quem misisti iterum veniat et doceat nos quid debeamus facere
de puero qui nasciturus est / Sic verecunde orabat publicanus qui non audebat oculos leva
re in celum et iustificatus abscessit / non sic phariseus cuius oracionem presumptio deformavit
Luc xviii^o / ut non glicet peccatoris oracio sed que colore pudoris obducta quanto plus
habet verecundie tanto plus meretur et gratie / De verecundia in locucione patet in Jeremia cum dixit
primo et moyse Exo iii^o / Quam verecunde se excusabant quia verecundia hoc facit ne pre
sumptuose loquamur ne modum loquendi progrediamur ne aliquid indecorum in sermone
nostro audiatur / quia speculum mentis in verbis refulget Prov xvii^o Qui moderatur sermo
nes suos prudens et doctus / talis enim novit quando loquendum quando tacendum / hec virtus pa
tuit in beata virgine que sola erat in cubiculo salutata ab angelo tacuit / mota est
in introitu eius et ad viri sexus speciem verecundata est / nec salutante resalutavit ubi
de suscipienda domini generatione cognovit / ut qualitate effectus disceret / ad hanc doctri
nam pertinet ut sic nullum verbum inhonestum debemus loqui sicut nec audire / quia quem
delectat audire provocat ad loquendum Unde est quod sancti viri membra illa que abscon
denda accepimus que natura occultavit ne visum oculorum offenderent aut ad libidinem
concitarent / putant indecorum esse ipsa suis nominibus appellare / licet aliqui pueri
inverecundius coram aliis se denudent qui virga et disciplina erudiri debent / quia
Eccli xxii^o Confusio patris est filius de filio indisciplinato / De verecundia in corporis
composicione dicendum est / in motu in gestu in incessu in vultu et in omni corporis statu
Disciplina enim interiorum nec bene custoditur sine disciplina seminum exteriorum / quos mo
dificant verecundie / hominem commendabilem omnibus reddit et amabilem efficiat / Sapi
encie viii^o / Doctrix operum illius / et sequitur / sobrietatem enim et prudenciam et iusti
ciam et virtutem docet quibus nichil est utilius hominibus / Anima enim verecunda
sobrietatem ostendit et in comestione / prudenciam in sermone / iusticiam in operacione
virtutem hoc est fortitudinem in temptacione / et ex habitu mentis procedit ordinacio et
composicio corporis / unde motus corporis est quedam vox mentis / Si et ille inordi
naciones que apparent in aliis et displicent nobis / debent magis displicere ut non
sint in nobis / De pcti declinacione patet / solum enim peccatum erubescere est bona et ordi
natam habere / et illa verecundia est laudabilis que oritur ex peccati odio / non que oritur
ex fame detrimento et maxime que oritur ex actu libidinoso / Quoniam verecundia docet
preliari contra inimicos et demones vilitatem et discrete / psalmus Benedictus deus meus qui
docet manus meas ad prelium et digitos meos ad bellum etc.

Stulticia colligata est in corde pueri virga discipline fugabit eam / pueros
stulticie deditos sine castigacione necesse est disciplina iuvenili castigari
et ad rectitudinis viam quodam rigore perduci Notantur ergo tria in verbo propo
sito innocencia puerilis cum dicitur pueri / stulticia actualis cum dicitur stulticia etc. / dilige
ncia magistralis cum dicitur virga discipline etc. et bene / Iam informatur anima pueri per
innocenciam / deformatur per stulticiam / reformatur per diligenciam Nota ergo primo quod
innocencia puerilis vel iuvenilis que debet esse in pueris / Luc xviii^o / Sinite pueros
venire ad me talium enim est regnum celorum Amen dico vobis quicunque non acceperit
verbum dei sicut puer non intrabit in regnum celorum / Glosa / bene dicitur talium non
istorum ut ostendat non etatem regnare sed mores et his qui similem haberent
innocenciam premium repromitti / hanc aut innocenciam quatuor sequuntur castitas
quantum ad seipsum / concordia caritatis quantum ad proximum / gratia maturitatis quantum

Mudicia Castitatis

ad mudiu obediencia humilitatis qntu ad magistrum De mundicia castitatis Dan primo
introducti sut coram rege pueri in quibus nulla erat macula / et ido sequitur quod pueris illis
dedit deus sciam et disciplina in omni libro et sapiam / sapiens enim homo non ponit libenter
bonum lectuarium in vase immundo / nec deus sapiam in corde luxurioso Sed pueros qui di
ligunt castitate et seruant suam virginitate deus docet veritatem / sic apparuit in samuele
de quo primo Regum ii° Puer Samuel ministrabat ante faciem domini accinctus ephot lineo. hic
est veste munda et candida hoc est carne munda et casta / Et ista vestis debet munda teneri
qua dyabolus procurat auferri vel sordidari / sed apoc xvi beatus qui custodit vestimenta
sua ne nudus ambulet et videant turpitudine eius / Dyabolus enim numquam dormit sed se
insidiatur appetit cibos delicatos deuorare scilicet innocentes pueros sic pharao precepit pueros
masculos et herodes interficit pueros innocentes / sic enim qui mordet in pomo non in parte pu
trida sed in parte saniori dentes figit / sic dyabolus animas sanas puerorum non putridas peccatorum
concupiscit / De concordia caritatis quantum ad proximum Luc. xviii° Quicumque non acceperit re
gnum dei sic puer non intrabit in illud / sic puer dicat / quia pueri diligunt pueros non perseuerat
innocens est puer in iracundia / non lesus meminit / non videns pulcra mulierem delectatur / Innocens est
non cogitat aliud nec aliud loquitur / sic nos nisi talem habuerimus innocencia et carita
tem non intrabimus in regnum dei / De gra maturitatis Tho i Cum esset minor thobias
omnibus de tribu neptalim nichil tamen puerile gessit in opere / et cum irent omnes ad vitu
los aureos quos jeroboam fecerat hic solus fugiebat consortia omnium et pergebat in
ierusalem ad templum domini et ibi adorabat dominum / et sequitur hec et his similia pueru
lus secundum legem dei obseruabat / Valde mature se debent gerere pueri et fugere consorcia
puerorum puerorum qui eos incitant ad malum / sic enim deus putridus arbore tollitur ab ore
ne alii corrumpantur / ita debent ipsi ab eorum consorcio excludere qui volunt eos ad peccatum
inducere / et ita ciuitas eorum custodire / non vadat ad specula intuenda sed ad ecclesiam et ad
ecclesiastica officia frequentanda / non se mature gerunt qui verecunda membra aliis ostendunt qui
mulieres osculantur qui iurant periurant et blasfemant unde narrat gregorius de quodam puero
quinquenni qui maiestate dei blasfemare consueuerat et parentes non castigabant eum. Du
pater eius eum in sinum egrotante in finem tenuit malignis spiritibus aduenientibus puer
tremens clamare cepit obsta pater nigri homines venerunt qui me tollere volunt / illis
autem instantibus puer more solito nomen dei blasfemare cepit / et statim animam in manibus demo
num reddidit nec est excusatus propter puericiam malicia supplente etate / ideo prima Corinth. xiiii°
Nolite pueri effici sensibus sed malicia paruuli estote sensibus autem perfecti estis / hinc quod
alibi dicitur xvi° ad Ro. Volo vos sapientes esse in bono simplices in malo / De obediencia
humilitatis quantum ad magistrum Exemplum habemus in samuele qui puer dormiebat in tem
plo et surgens abiit ad hely credebat enim se vocatum ab ipso Exemplum eciam habemus humilis
obediencie in Jeremia qui humiliter se excusabat eius primo. Ecce puer sum et nescio loqui / nec
tamen obedienciam recusabat / Debet enim puer subiectus esse magistro docilis ingenio attentus
exercicio beniuolus animo / anima enim pueri carni recenter infusa contraxit ex carnis corru
ptione caligine ignorantie in intellectu et putredine concupiscentie in affectu / et huius
medicina est sciencia liberalis que intellectum illustrat et regit affectum et magistris obedire
et adherere debent qui in scripturis eos docent / Ieronimus / ama sciam scripturarum et vicia
carnis non amabis Sed prochdolor castitas degenerat et eliminatur per inmundiciam luxurie
Caritas per discordiam iracundie / maturitas per ignominiam lascivie / humilitas per protec
uiam superbie / et sic scilicet deformatur anima per abundanciam stulticie / De primo nota Ro. ii°
Duo vicii laceraverunt pueros / et quia pueriles et carnales lacerantur a luxuria et gula
que sunt duo vicii diligentia dulcia / quia enim virginitas est bonum compensabile quia
in voto virginitatis et continencie non consueuit eciam summus pontifex dispensare et
bonum incomparabile quia virgines sequuntur sponsum. hinc aureolam quantum ad capitis or
namentum et vestem byssinam quantum ad corporis indumentum / et dicunt nouum canticum /
et est bonum inenarrabile / cuius dulcedo nequit exprimi sermone / et est bonum irrecupa
bile quia siquis non amittat de celo non recuperat / quia si cecidit virgo israel amplius non
adiciat ut resurgat / et ideo dignitas ista a pueris diligenter est seruanda ad eo quod boni
pueri nec videre mulieres nec videri a mulieribus volunt / quantominus tangere eas vel

Concordia caritatis

Gra maturitatis

Obediencia humilitatis

ab eis tangi / ymo etiã debent pueri ꝑcurare ut lateant soli et ꝑm qd' sustinere possunt
late in femoralibꝫ ul camisys suis · et obdormire in aliqua bona cogitacion uel in
donũca oron / sic salon impetrauit sapiam quam dominꝰ infudit ei dormiendo
Ego inqt sum puer paruulꝰ et ignorans egressũ et introitũ meũ dabis ergo ꝑuo
2 tuo cor delectabile / iij re iijo / Caritas circa͛ per discordiã iacundie ysa xl: defici
ent pueri et laborabũt et in infirmitate sua cadent / Deficiunt pũi iacũdia sua
innocen̄ uel iniur' ꝑnt sustinere pre impacia · et laborant pro sumenda vindicta
et ita cadunt a grã / vñ frequẽt cũ pugnãt int' se et involuunt͛ excõicacon qd' satis
est piculosũ · q͛a multi excoicati sũt et non faciunt se absolui sed irregulares fiunt
cũ se promoueri faciunt ysai iijo / Tumultuabitur puer con̄ senem et ignobilis con̄
nobilem / quia sepe litigant con̄ suos supiores et credunt se esse meliores qui sunt
3 gñe nobiliores / Maturitas eneruat͛ per ignominiã lasciuie Ecc͛s x · ve tibi terra
cuiꝰ rex puer est et cuiꝰ pncipes mane comedunt / Rex mane manducans ẽ puer
lasciuie uacans qui mane sue iuuentutis exponit delicijs et lasciuijs / In cuiꝰ fi
gura filij iob mortui sũt cũ essent in conuiuio · sap xijo / Tanqꝫ pueris insensatis
iudiciũ in derisum dedisti / Ex hac lasciuia uacant ocio / adiscunt ludere ad talos
intrant tabnas et prostibula que parentibꝫ nõ corrigentibꝫ sũt imputanda / sic de
filijs hely legimꝰ · Re ijo · Cum dormiebãt cũ mulieribꝫ venientibꝫ ad tabnaculũ
et q͛a gulosi erant et delicati ꝯ carnes sacrificiorũ attractaq' decoquebant / j regũ ijo /
4 Erat pctm grande nimis puerorũ coram dño / Humilitas eneruat͛ ꝑ proteruiã supbie
volunt enĩ mali pũi facere voluntatẽ suã ꝯtempnunt parentes et ꝑfos doctores / sed sic
dicit͛ prou xxixo / Puer qui relinq͛ ꝑpe voluntati confundit matrẽ suã · nolunt sub
ici sed euagari / Et si corrigant͛ proterue et supbe rndent · fugiunt scolas nolunt adi
scẽ ꝑmanent illrati dant inge̅ris suis et obtinent remediũ ul licenciã euaga
cõis · usus suos dato pcio faciunt fabricari / In eadẽ aũt dampnacon sũt et qui
fabricant et qui fabricari faciunt · et qui euagaconis causa munera dant et qui
munera accipiunt ymo plus peccant ingri qui cupiditatibꝫ corrupti ꝑmittunt
pueros viuere put eorũ placet voluntati per quos debent corripi et corrigi / quanto enĩ tpe
puer puulus est nichil differt a seruo sed est sub ~~tela~~ tutela ut humiliter exequa͛
doctorũ et supiorũ suorũ ꝓpria monimenta Gal iiijo / In his ergo deforma͛ puerilis
innocencia et appãet stulticia per quã despiciunt sapiam / prou jo / Sapiam atq' disci
plinã stulti despiciunt et sequunt͛ inepta luxurias Ecc͛s Sapienciũ cor ubi tristicia
et stultorũ ubi leticia / habent enĩ mentis inconstãciã Ecc͛i xxvij / Homo sctus per
manet in sapia sic sol / Nam stultꝰ sic luna mutat͛ / perdunt eternã gliam · pariter
simul insipiens et stultꝰ ꝑibunt / luc xijo / Stulte hac nocte repetent aiam tuã
Tercio reforma͛ puerilis innocen̄ ꝑ integralem diligenciã / vnde dr̃ virga disciplme
fugabit eam / pueri enĩ virga sũt disciplinandi ne remaneant indocti et stulti pu:
xxijo / Noli subtrahere a pueris disciplinã si ꝑcusseris eũ virga non morie͛ · tu virga
pcuties eũ et aiam eius de inferno liberabis / Ad hac aũt disciplinã quatuor pti
nent / Erudicio legendorũ / Emendacio morũ · Exortacio uborũ / Inflictio vbbꝫ
Erudicio Legendorum — De erudicon legendorũ · sic patet disciplia / dr̃ a discendo · ubi requir͛ ordo in legen
do / pariter disciplina tua ipa me docebit / primo ergo doceant͛ regule artis gramatice
in construccionibꝫ barbarissimis et solecismis Tropis et scematibus accentibꝫ
que sunt sciarũ omniũ fundamenta et assimila͛ materie ad uersificandũ non de
fabulis sed de hystorijs veridicis / multũ etiã confert reddere corde teneq' Eplas hil
berti Cenomanen̄ Epi vrbana ciuitate dictatis magri petri blesen̄ legisse eas
que sũt stephani Epi tornacen̄ non transire statim ad gratiã / et antequam etiã
fundet͛ in gratica quidã volare volunt subtiles et difficiles ad questiones et vbales
hilarius dũ ellatꝰ iuuenili etate fertur in celũ volando fluctibꝫ marinis im
mergit͛ / et isti dũ se in artibꝫ eleuant cadunt · sed pueri potius audiunt fabulas
quã discant reglas ꝓponunt nouia et delectant eos magis in virgilio equus li
gneus plenꝰ armatis Troye incendiũ atq' ipius umbra transire: libri etiã in qbꝫ
continen͛ flagicia deorũ mali sũt et ꝯtinent excusacones / vicioꝝ quia aliqs

Excusat de fornicatione qua iuvenis legitur hoc fecisse sic dicit Aug. li. de conf. Non accu
sa mecum verba quasi electa sed vinum erroris quod in eis nobis propinabat et nisi biberemus ce
debamur. Virgilius in bucol. Qui legitis flores et humi nascencia fraga frigidus o
pueri fugite hinc latet anguis in herba. Bene in pueritia utilius discerent aliqua
moralia quam ista flagitia / timor enim domini disciplina est Sap. xv. pri. et Eccli. pri.
Sapientia et disciplina timor domini. De emendacione morum sic patet / peccant enim multipliciter
pueri quare oportet eos emendari per disciplinam ne dicatur de eis illud Baruch iii. viam di
sciplinae nescierunt propter ea perierunt. et Ephes. vi. vos patres nolite ad iracundiam provocare fi
lios vestros sed educate illos in disciplina et correctione / peccant enim frequenter contra precepta
parentum et magistrorum agentes peccant in appetitu laudis mendaciis pravis consorciis sim
bolis ludis iniuriis pugnis inobedienciis furtis furantur de domibus parentum de cel
lariis granariis mensis iurant nominant dyabolum frangunt poma iactant se frequenter
fecisse quod non fecerunt ne reputentur inter socios viliores eo quod fuerint castiores et sicut
dicit Aug. Et crescunt vepres libidinum et nulla invenientur eradicans manus vel parentum
vel magistrorum. De amonicione verborum sic patet virge disciplina debet precedere cominatio
et exortacio / sic exercitacionis formam precedit amonitio que multum valet in pueris
ingeniis et moribus generosis / generosus enim ad facilius ducitur quam trahatur Eccli. xxxii.
cum interrogatione manifestat parabit verbum et sic deprecatus exaudietur et conservabit
disciplinam. Ille enim discrete et dulciter exhortatur proponendo suam questionem parat verbum
ad erudicionem et exaudietur a discipulo quem deprecatus est exhortando et sic disciplinam
conservat. Ovidius de arte Ingenium celeste suis velocius annis surgit / sic eciam cre
bra exhortando. licet enim in principio non videatur doctor proficere tamen non debet ab hortacione
cessare, quia ut ait Ovidius pri. de arte, tempore difficiles veniunt ad aratra iuvenci
Tempore lata pati frena docentur equi. ferreus assidue consumitur anulus usu interit
et assidua vomer aduncus humo / licet de quibusdam dicatur illud Jerem. xvii. dura
verunt cervicem suam ne audirent me ne acciperent disciplinam. De inflictione verberum
sic patet sicut ignis purgat metallum in puritatem et virga segregat de tritico paleam
et lima rubiginem ita virga disciplinae et ictus verberum tollunt a pueris pravitatem
Pro. x. via vite custodiente disciplinam qui autem increpaciones relinquit errat. Infli
gantur autem hec verba ex dilectione non ex ira vel furore et moderate et loco et tempore sicut
dictum est in tercia parte huius operis de forma docendi. Tamquam asinini sunt aculeo et cal
caribus indigent Eccli. xxxiii. Cibaria et virga asino et onus panis et disciplina
et opus servo. Debent eciam hec verba sine murmure recipi, quia Eccli. xi. vir prudens
et disciplinatus non murmurabit correptus. testa vacua ad ignem crepat plena non
crepat. Aqua parietem luteum dissolvit marmoreum lavat et pulcriorem reddit
Ita mali sub virga murmurant maledicunt obdurantur et calcitrant Jerem. v. percussi
sti eos et non doluerunt attrivisti eos et noluerunt accipere disciplinam et sic patet totum

Dirigatur domine oracio mea sicut incensum in conspectu tuo. Cum igno
remus quid agere debeamus in necessitate constituti fidelem nuncium mittimus
ad dominum nostrum Christum ut succurrat nobis in angustia constitutis
quod facimus ad deum in frequentia orationis. Unde clamat ad deum clamore cordis quilibet
fidelis dicens Dirigatur domine oratio mea etc. In quo verbo tria notantur. Orantis
affectus cum dicitur oratio mea. Est enim oratio pius affectus mentis in deum directus.
Orationis modus cum dicitur sicut incensum / quod est odoriferi pigmenti suavis adu
stio que carbonibus concremata gratissimum fumum porrigit ad superna et odo
rantes delectabili suavitate permulcet. sic sanctorum oratio igne caritatis incensa
divinis aspectibus ingeritur in qua celestis curia delectatur Apoc. viii. ascendit fumus incensorum
in conspectu dei ut dicit super altare de orationibus sanctorum quod est ante dominum. Tercio notatur
orationis effectus, cum dicitur dirigatur in conspectu tuo, hoc est directe veniat ad presentiam illius
ad quem mittitur, quia si invenerit effectus sequitur. Psalmus Intret oratio mea in conspectu tuo, Psalmus
Confirmasti me in conspectu tuo. Circa primum ad primum notatur orantis affectus cum dicitur
oratio etc. Est enim oratio viri iusti sicut nuncius preparatus ad procedendum, expeditus ad ac
celerandum, discretus ad petendum. solicitus ad impetrandum. Est ergo preparatus ad

Emenda[tio] mor[um]

Amonitio verbor[um]

Inflictio verber[um]

Orantis affectus

procedendū Eccī xviii°. ante orōm p̄para aīam tuam et noli esse quasi homo qui ten
tat deum / sic enī nūcius processurus p̄parat aīam suā et confert quid ipe sit dicturꝰ
ita ante orōm debemꝰ p̄parare aīam nr̄am / quales enī orantes volumꝰ inveniri tales
nos ante orōnis tp̄us p̄parare debemꝰ / quid enī an orōnis tp̄us aīa nr̄a concepit
necce est ut ignorantibꝫ nobis p̄ ingestionē recordacōnis occurrat et uel ut ante oculos
nr̄os quedā imago plodat Inde est q̄ aliqn̄ in orōn letīm aut tristīm aut ri
demꝰ quia cor nostrū ante orōm non purificamꝰ nec p̄paramꝰ. p̄ma thīo ii° nolo
vos orare in omī loco levantes puras manꝰ sine deceptione ad deū in orōne / Est eciā
iste nūcius expeditꝰ ad accelerandū / tūc aūt expeditus est tū nullo onē peccatorū gra
uatus ē Eccī iii° Qui diligit deū exorabit pro pctīs et continebit se ab illis et
in orōne dierū exaudiet / Oratio enī exhonoranda est a pctīs sublevanda meritis
continuanda desideriis et tūc exaudit tp̄e suo / ps̄ mg ad te orabit oīs sctūs in
tp̄e opportuno / sed pro nichilo orant quorū opera plena sūt pctīs et corda impie
tate male voluntatis usure et rapacitatis ysa p̄mo / Cum multiplicaveris orōnes
non exaudiam te Manꝰ enī vr̄e sanguine plene sūt / sed nō est ita preciosū ferculū
quod placeat dnō suo si offeratur in vase inmundo Crisoꝰ Qui orat deū et pec
cat. non orat deū sed deludit eū / Est eciā iste nūcius discretꝰ ad petendū. p̄ma
pet̄ iiii° / Estote prudentes et vigilate in orōnibꝫ / prudentes ut nūciꝰ nō petat quod
dnō suo displiceat / q̄a si petet / dnōꝰ nō exaudiet Tren̄ iii° Cū clamavero et
oravero exclusit orōm meā / Ideo nō exaudiūtur qui orant ut inimici eorū confū
dantur Marci xi. Cum stabitis ad orandū dimittite / si tm̄ p̄m. sed voluntatē et odiū
et rancorē Mt̄ v. Orate pro p̄sequentibꝫ et calumpniantibꝫ vos ut sitis filii patris vri
Sicut et ipe pro crucifixoribꝫ oravit dicens / pat̄ dimitte eis q̄a nesciūt quid faciūt / Nec
eciā exaudiūtur illi qui petūt tēporalē potenciā vel pecuniā Vn̄ nō fuit exau
dita mat̄ filiorū zebedei pro filiis Mt xx / Sed salomō qui petivit sapiam in orōn
exauditꝰ est / iii Reg iii° / Est eciā sollicitꝰ ad impetrandū / assistit enī continue o
rando ne interrumpant suū negociū luc xv Oportet sp̄ orare et deficere / non enī
debetur bravium currenti sed p̄severanti et pervenienti Act v. Erant oēs apli
p̄severantes in orōn / ostendit eciā cū lacrimis cordis desideriū Tho xii / Cū ora
bas cū lacrimis ego obtuli orōm tuā corā dnō Puer eciā qn̄ vult aliquid
impetrare a patre lacrimatur et lacrimando orat et impetrat / sic fecit Anna
6 mater Samuelis / i Reg i / Oravit Anna flens largit̄ / consumat eciā negociū
suū erogando aliqꝰ exenium bonis offerens de bonis tp̄alibꝫ elēōas / de corpalibꝫ
ieiuniū / de sp̄ualibꝫ orōm / Tho x. bona ē orō cū ieiunio et elēōna / Licet q̄dā
mali nūcii recedant anteq̄ fiat negociū / cōn̄ illud Col iiii° / orationi instare

Oronis modus

Secundo notatur orōnis modus / cū dicitur / sic incensū / ps̄ mg holocausta medul
lata offeram tibi cū incenso et arietibꝫ / ut dicit alia lr̄a / holocausta medulla
ta sūt desideria inflamata amore divino quorū medulla est intrinseca devotio
ut pinguedo ne sit aridū et vacuū quod offertur an dnōm que ad instar incensi
ascendit / et sic arietes qui sūt duces gregis / exemplū bone vite secum pro
ferunt Nota ergo q̄ sic fumꝰ incensi. p̄mo ab igne resolvitur / scdō inflamatus
sublimatur / tercio sublimatꝰ dilatatur / qrto dilatatꝰ p̄ciatꝰ acuitur deficit exinanitur

Inflamatur

Ita se hꝫ cor fidele in orōne / Inflamatur p̄mo per compunccōm dum obsecrat p̄ pctīs
suis / ii° Mach ii° / Oravit moyses ad dnōm et descendit fumꝰ de celo et holo
caustū consumpsit / holocaustū dr̄ qī totū incensū / tota enī cremabantur in alta
ri per que signantur orōnes eorū qui carnis voluptatibꝫ emancipati omēs
affectus suos ad celestia convertūt quecūq / qui ardere dicūtur q̄a celestibꝫ desi
deriis inflamantur Et sic ex igne ardente p̄dūt crepitantes scintille ut
gemitꝰ et suspiria audiūtur in orōn ex inflamato corde Vn̄ Ggꝰ veraciter ora
re est amaros in compunccōn gemitꝰ et non uba composita resonare / Scdō

Sublimatur

sublimatur sive elevatur cū orat pro sp̄ualibꝫ bonis adipiscendis i Tho qrto

Que vere vidua est et desolata est speret et instet orationibus et obsecrationibus die ac no
cte. Hec est anima que se reputat viduam et a sponso suo christo divisam propter con
solationis spiritualis carentiam que instat humiliter obsecrando et spem suam in deo po
nendo nocte ac die perseverando tu enim deus in oratione non queritur citius autem orando
lassatur. Sed qui eterna orando postulat non cito lassatur quia illa que petit quodammodo
degustatur iam et in eis se oblectat. Unde conquerebatur ille sanctus illucescente que
qui impediebat orationem suam. De hoc ascensu cant. iii. Que est ista que ascendit
per desertum sicut virgula fumi ex aromatibus mirre et thuris et universi pulveris
pigmentarii. Ascendit fidelis anima per desertum cum bene memoriam mortis ante cordis oculum
considerans quod omnia desertum sunt que attingit corporalis sensus nichil nobiscum
portatur nec bona vel mala que hic cogimus illi sola inventa reconditam (?) prima mito
bu et inseruimus nec in hoc sibi provident nec reminiscuntur illius deserti propter quod sunt in
terra promissionis construitur si tamen construitur magno virgula aut fumi gracile sed ma
gno impetu in sublime tendente duo faciunt intus vigor ignis et turibuli fo
ramen angustum. Turibula nostra sunt corda foraminis angustia modica celestium
secretorum quamdiu vivimus notitia et utinam sit ignis multum sacri scilicet desiderii ar
dor immensus ut in anima eo amplius intus fuerat quo minimum invenit viam foris eu
pat. Tertio dilatatur dum orat pro proximis Col. i. Non cessamus pro vobis oran Dilatatur
tes. Membra enim debent sibi invicem compati et subsistere. Sic aaron Sap. xviii.
properans homo sine querela deprecari pro populis proferens servitutis sue scutum orationem et per
incensum deprecationem allegans resistit ire et finem imposuit necessitati. Sic moyses
Exo. viii. oravit dominum et proiecit locustas in mare. Sic onyas secundum amator
et populi israel qui multum orat pro populo et universa sancta civitate iherusalem. Ieremias propheta
dei. Et tanto citius exaudimur pro nobis quanto ferventius oramus pro aliis. Oratio
enim que succensa non fuerit nescit recto itinere ad deum ire. Et cum de corde frigi
do expressa fuerit subito relabitur et non fuit dilatata non est multum grata sed quando
dilatatur ad proximum tunc se diffundit et ad celestes replet regiones et domus repleta est
ex odore unguenti Jo. xii. Tertio serenatur acuitur et exinanitur. Cum assurgimus deo Serenatur
per gratiarum actiones pro beneficiis suis Eccli. li. laudabo nomen tuum assidue et
collaudabo illud in confessione et exaudita est oratio mea. Deus non potest laudari
a nobis diffinitione demonstratione comprehensione potest tamen laudari religione et gratiarum
actione. Divina etiam gloria tanta est in se ut nec alieno beneficio potest augeri nec
aliena laude amplius commendari. Nec tamen a laude divina cessare debemus quia et si
non illi proficimus tamen ex illa proficimus. Unde est quod omnis ierarchia angelica
ad laudandum deum est ordinata et qui amplius laudat sublimius remuneratur
secundum hu: vel in cogitatione vel oratione amore summum. Officium enim angelorum est deum lau
dare. Et sic fumus multum elevatus serenatur extenuatur et deficit sic anima multum
elevata in deum serenatur in se et laudando in verbis deficit et qui minus loquitur
magis afficitur et citius exauditur. Multum enim habet acuminis huius oratio. Rara
frequenter voce erumpit oratio vehemens nec verbis utitur nec eget que purio et pleno
fertur affectu. Amor enim in auribus domini solus obstrepens corporalium verborum strepi
tus dedignatur que verba sunt sicut excitamenta inchoanti sic impedita solent
esse perfecte oranti. Et hoc est quod Luc. primo dicitur Zacharias exiit ut poneret incensum
ingressus in templum domini et omnis multitudo populi erat orans foris hora incen
si. Incensum in sancta sanctorum a pontifice deferri expectante omni populo foris templum
precepit ex lege moysi quod fantasmata et omnium terrenorum sollicitudo et memoria deficiat
in anima perfecte orante et soli deo vacante. Tertio notatur effectus orantis cum dirigitur Orationis
in conspectu tuo. Dirigatur ne deviet deviet in conspectu tuo domine ut tibi pla effectus
ceat. Pro qua directione orabat Judith xii. Judith orabat dominum deum israel ut dirigeret
viam eius ad liberationem populi sui. Demones enim insidiantur orationibus nostris et

Venia pctorum

Suffia temporum

Gratia spualium donorum

Gloria celestium premiorum

vt impediant eas ne ad conspectu domini veniant ut ibi exaudiantur Act x. Ille centu
rio asseruat cornelii oro exaudita est tua et elemosine tue comendate sunt in con
spectu domini Effectus aut orationis est quod ipa impetrat venia pctorum / sufficienciam
temporum / gram spiritualium donorum / glam celestium premiorum / De primo Jacobi quinto
Oratio fidei sanabit infirmum et si in pctis est dimittentur ei / Aliquando ex pcto amne
sequitur infirmitas in corpore vel fidelis oro vtrumque purgat et mentis iniquitate
et corporis infirmitate / De tercio orationis exauditionis signa beati Anthonij ista est, non
est inquit perfecta oro in qua monachus vel hic ipm quod orat intelligit / et ut dicitur
in collationibus patrum cum orantes nos nulla interpellauit hesitatio et fiduciam
petitionis nre nulla desperatio ne deiecerit sed optinuisse nos in ipa orationis
effusione quod postimus senserimus non ambigamus preces ad deum efficaciter pene
trasse Unde dominus quecumque orantes petitis credite quia accipietis et fiet vobis /
De scdo Jacobi vltimo Helias homo erat similis nobis passibilis et oratione orauit
vt non plueret sup terram et non pluit annos tres et menses vj et rursum orauit et
celum dedit pluuiam et terra dedit fructum / non est orandum pro principaliter pro temporalibus
sed ut corpus sustentetur ex eis in seruicio dei / si pctis nris exigentibus grauit sterili
tas terre et pestilencie / Terra enim cum bonis pferri debemus ad impiorum penas
conuertitur ut in quibus ad necessitates concessis et indultis ingrati fuimus in his ipsius
penas luamus et agnoscamus virtute eorum per que supplicia quorum gram non
cognouimus ex beneficijs / Sterilitas est terris sterilitas et vastatio fructuum maxime
cum in horreis recondenda sunt cito quod messis immatura sublata est, et agricole
flentes velut carorum suorum mortuus assident cadaueribus quod terra dilaniatis et
diuulsis fructibus vel planicis ornatu suo priuatur / Sterilia sunt hec dum sola cogitamus
que sunt in presenti sed non dum gapimus futurorum metum que enim nobis nunc inse
runtur que sunt inicia cogitationum, vel ut prolis adhuc lactentibus nobis illa fumus
quidam incendie dei hic ignis exurens a minoribus incipit et ad maiora procedit
Si enim prouocauimus non diu flagellatur nos flagellis egiptiorum / remedijs remedi
is usus est propter quod ad orationem recognoscentes pcta nra / sic de Manasse legitur
quod egit penitenciam et obsecrauit deum intente et exauditur orationem eius, et nos offe
ramus nosmetipsos in holocaustum ut ira dei mitigemus et cum simus qua
statim ut fuerimus conuersi desinet irasci quia irascatur contra naturam suam et misereri
secundum naturam suam / Irasci enim a nobis compellitur misereri uero naturaliter insest enim
non peccare enim proprium est dei. pro peccare et non remedium consequi fuit in ange
lis malis / sed peccare et iniuriam consequi est hominis / terribile est plaga pati
sed terribilius est castigatum non emendari / sed forte conqueritur aliquis quare
confusa sunt horrea plangunt agricole pascua pecoribus defuerunt aratura est
decor suus terris omnis anni spes in sola remansit stipula / racio est quia
decepimus pauperes / usuras exegimus / deo qui frugum copiam prestitit inhumani
fuimus nec decimas reddidimus nec pauperibus compassi sumus / De iiijo phi primo
hoc oro ut caritas nra magis ac magis abundet / Hoc est ut caritas abundet
in proximis et orans repleatur celestibus donis iijo Pal xix, Cunctique orauit
In loco isto exaudi de habitaculo tuo et propiciare et Dona enim spiritualia in illa
celesti curia impetrantur per que diabolus reprimitur et arcetur Mt xxvi 26 Vigilate
et orate ut non intretis in temptationem De quarto Jo xvj petite et accipietis vt gau
dium vestrum plenum sit quod fiet quando dabitur filijs dei hereditas et eis qui reuiuiscunt quam
quotidie petunt in oratione, psalmus Tu deus exaudisti orationem meam dedisti hereditatem
timentibus nomen tuum / Ad quam hereditatem nos perducat qui viuit et regnat etc

Jerusalem que edificatur ut ciuitas cuius participatio eius etc Sicut ab ini
cio xlme suspendimus organa letitie ut significaretur amaritudo pe
nitencie Ita hodie incitamur ad effectum letitie ex consideratione gaudij
celestis patrie qui ciues ecclesie militantis iungit et conuentum vnum fa
ciunt cum ciuibus triumphantis ecclesie Unde in principio misse Letare Jerusalem

et conuentu facite Nota go q christus h3 ciuitates quatuor in quibus habitare vo
luit btam virgine Eccl xxiiii° In ciuitate sctificata requieui ubi enim potuit req
escere securius ubi nunquam inquietatus fuit neq3 p originale post sctificacionem neq3 p mor
tale neq3 per veniale Secunda fuit vel est aia fidelis in qua inhitat per gratiam deus
qn ornata e virtutibus parata recipere regem Isa lxi° Indue uestimentis glie tue
Ierlm ciuitas scta Tercia est Eccia triumphans ubi maxime glia dei innotescat ps 9
Gloriosa dicta sunt de te ciuitas dei bene gloriosa ubi luminositas sine occasu copio
sitas sine defectu iocunditas sine fletu securitas sine metu Quarta e eccia
militans que ad modum ecclie triumphantis ordinata est Apoc xxi Vidi ciuitatem sctam
Ierusalem descendentem de celo Hec ciuitas h3 fundatorem edificiorum distinccionem ci
uium platorum signorum condicionem De prima Eze xl ductus est ppha sup montem
excelsum nimis sup quem erat edificium ciuitatis vergentis ad austrum quia eccia fun
data est sup xpm qui ducit nos ad padisum et io licet procelle seuiant non corruit
ciuitas que solido innititur fundamento Mt v Non potest ciuitas abscondi sup mon
tem posita Nota de tribulacionibus quas sustinuit eccia et tn stetit virtute funda
menti ut tu erubescas qui ad solum aspectum vanitatis corruis Isa xxvi° attrita
est ciuitas vanitatis In fundamento aut huius ciuitatis positi sunt lapides vivi et
preciosi qui sunt sicut gemme coruscantes respectu illorum qui sunt lapides rudes sz
peccatores et ligna plana sine aliqua deformitate et talis viua colligati sz in
vicem feruentissima caritate ps cxviii° fcat qui adiuuatur a fratre qr ciuitas firma
De scdo petit psalmista ut edificentur muri Ierlm Sunt aut minor edificia huius ciuita
tis suburbium in laicis num xxxv Suburbana assignantur pecoribus et iumentis
ex muros ciuitatis ubi pascuntur in ubis qa laici qui nesciunt mistia scripturarum
nec intrant ad secreta earum hy saluantur in simplicitate eorum et fide aliorum Porte
clias per quas aly ingrediuntur in ciuitatem Apoc xxi Per portas intrant homines
ciuitatem h3 in muris vigiles platos sz3 qui vigilant et circuiunt ciuitatem di
ligenter ne aliquod peccatum subintret per dyali fallaciam Can v Inuenerunt me vigi
les qui custodiunt ciuitatem percusserunt me arguendo vulneraverunt amore illicitum
a cordibus dissoluendo tulerunt pallium ignorancia amouendo h3 templum
in religiosis Ierme xxx Edificabitur ciuitas in excelso et templum iuxta ordinem
suum fundabitur egredietur laus vox q3 laudancium hy sunt religiosi qui debent esse
eleuati in contemplacione et viuere ordinate deum laudare et orare De iiii° Eccl xviii°
Populus tn est multus + in ciuitate hac populus huius ciuitatis debet conformari
dno suo Eccl x qualis est rector ciuitatis tales sunt inhitantes in ea Sicut
enim homines regum portant signum regis sic et in istis debet esse conuersacio xpi
quorum vita debet esse deo deuota in se honesta proximis proficua quis enim non
honoret et in gratiarum acciones erumpat recogitans eum a quo nobis tanta largitas
indeficienter emanat Cuius eciam considerans dignitatem in qua aia condita est
se a vilitate peti non exuat et honestatem induat Cuius eciam considerans so
cietatem qua inuicem socy sumus et conciues proximo suo humilitatem et utilitatem non
seruat Ex talibus ciuibus populatur hec ciuitas De quarto Luc xxiiii° Sedete in ci
uitate quo adusq3 induamini virtute ex alto sic enim indumenta et ornamenta sunt
signa per que recognoscuntur illi qui sunt de una familia Ita illi qui sunt de ci
uitate dei habent signum sue ciuilitatis in diuersis sacramentis sic enim distinguuntur
oues signis ppriis ab alienis Hec aut signa visibilia sacra sunt quibus fideles ab
infidelibus discernendi sunt Et sic dignitas militaris confertur accinccione gladii
ciuitas ciuilitas corona tradicione pennile vel uestis hereditas tradicione anuli re
gnum imposicione corone Ita per ista sacra visibilia ostenditur quod ipi sunt milites xpo
ciues padisi coheredes xpi reges celi Ephes Iam non estis hospites et adue
ne sed estis ciues sctorum etc Et sub istis signis visibilibus dantur eis diuersa gra
ciarum ut per visibilia cognoscat inuisibilia sic dando anulum investio alicui
de hereditate simul cum anulo possidenda Scdo ut p huius tradicionem magis ad
moneamur in deum per graciarum accionem Tercio ut magis humiliemur qui tanta

fundator
Edificiorum distinctio
Ciuium plaro
Signorum conditio
Ephes 2

De Septem Sacramentis

Gratia sine nostris meritis recipimus / Quarto ut inde roborem magis quis enim se
munitum in regem recolat et non in vilissima servitute peccati abhorreat / Volentes autem in
gredi hanc civilitatem / primo oportet habere cum domino suo amicitiam et custodire civilitatis
legem Deut. xx Si accesserit ad expugnandam civitatem offerens ei primum pacem. si receperit
et aperuerit tibi portas cunctus populus qui in ea est salvabitur et serviet tibi sub tri
buto Si autem noluerit expugnabis civitatem et percuties in ore gladii / quod in baptisa
tis qui ingrediuntur civitatem istam qui fuerunt prius inimici modo facti sunt amici et in
dicitur eis ut custodiant legem huius civitatis Unde queritur ab eis. Credis in deum re
dent patrem credo / abrenuntias sathane. abrenuntio / hoc est vis esse xpianus et le
gem xpianitatis custodire / et in signum huius subiectionis quod capta est civitas et
subiecta domino suo imprimitur signum regis in fronte sic in portarum summitate et
insignum reconciliationis perfecte de panno regio induitur ei candida vestis innocentie
et quis est de numero civium datur ei arma cum signo regis ut iniungitur ut fortiter
dimicet more pugilum. habes ergo sacramentum baptismatis et confirmationis / et quia debita
annona rex providet militibus ne propriis militent stipendiis. datur eis cibus et refe
ctio mense regie ne deficiant in via. sed saciantur spirituali pinguedine quod fit in sa
cramento eucaristie / et ne deficiat numerus datur matrimonii sacramentum ut multiplicetur
populus ad dei cultum et multiplicatione perfecta transferatur ad consorcium angelorum / et quia
ubi non est clientele ordo multum turpatur hospicii pulcritudo / Ideo necesse est in
hac civitate reperire ministros per quorum providenciam bona spiritualia que fluunt a
domino dispensentur et aliis magis aliis minus pro gratia et meritis conferantur. hos mi
nistros necesse est esse discretos qui habent in manibus bona domini sui qui repellent
a curia regis familiam et revocent prout expedire viderint iam repulsam / et quia in
tanta fragilitate mentis et corporis multiplicia contingunt morborum contagia
morborum necessaria sunt in hac civitate prime medicina / quam notare possumus ungue
ta vel emplastra / et quia post laborem civium et eorum probacionem egressuri de
prelio vocantur ad regem extrema eis impenduntur unctionem et si quid ex manibus aut
pedibus inhesit pulveris Et quo inquinati sunt quotidianis et venialibus peccatis
remittantur in extrema unctione que est complementum prime Non enim sponsa ad
sponsum sine ablucione et apparatu ingreditur / Unde antiquitus sponse ingressure ad
sponsos ungebantur ut decor induceretur ad sponsam / quod per oleum signatur. Et quia hec
omnia sacramenta perficiuntur per benedictionem sacerdotalem et induant quandam leticiam spiritua
lem. quam si forte non sentis timeas tibi de infectione prelati spiritualis aut de peccato
ingratitudinis aut forte tibi reservatur in posterum aut forte negatur tibi ut magis hu
milieris / ideo dicitur thobie xiii° Jerusalem civitas dei letaberis in filiis tuis qui
omnes benedicentur.

Spiritus dei ferebatur super aquas / Gen. primo / sic in exordio mundi deus
creavit celum et terram. sic in regeneratione spirituali deus producit corpus
et animam / et sic tunc spiritus sanctus operabatur super aquam conferendo ei virtutem
generativam / Ita et nunc spiritus sanctus operatur super aquam in sacro baptismi conferendo
ei virtutem regenerativam / quos enim aqua mundat spiritus vivificat Notatur ergo baptismi
materia cum dicitur aquas et forma cum dicitur dei hec patris et filii et spiritus sancti
Nam pater est deus. filius est deus. spiritus sanctus est deus / et efficacia cum dicitur
spiritus / quia confert ibi spiritualis virtus. et institucio / quia hec facta sunt in mundi exor
dio Unde et baptismus principium sacramentorum est / et prima vite regeneratio / Primo
notandum quod institucio baptismi est propter peccatum originale / et hoc est sacramentum primum
in spiritualem civilitatem ingredientium / certum enim est quod per peccatum ade incurrimus ori
ginalem culpam et concupiscentiam sic enim frequenter peccant parentes et tamen ipsi eliminantur
a patria quin eorum soboles utputa in crimine lese maiestatis / sic etiam lepra in patre ma
nifestatur in prole / sic aqua toxicatur in fonte / et tamen eadem infectio sentitur in rivo fluminis
defluente / sapit surculus radicem / aqua fontem. vinum dolii corruptionem. pasta

De Baptismo

modica fermenti fermentacionis filius patris egritudinem et maxime in gutt/ que dicitur
mossate quinimo Et si granum sine palea purissimum seminetur retinet tamen prima originem
ut cum palearum arista nascatur Hec omnia de originali peccato fidem faciunt et ipsum esse astru
unt Si uero de concupiscencia dubitas inde quod error petitus exterioris quo appetuntur carbo
nes et cineres pro cibo et naturali cibo indicat errorem et egritudinem corporis / sic error appeti
tiue interioris quo appetuntur omnia contraria et nociua pro necessario et naturali cibo salutis
indicat egritudinem mentis Cum enim quod amarum est dulce sapit malam dispositionem cor
poris faciliter intelligit. sic ales et brutales nascimur Ita quod ratio sepulta et sopita
est in nobis. odimus enim correctiones et vindictas et disciplinas et amamus volupta
tes et delicias Inde procedit quod caro concupiscit adversus spiritum et oritur bellum intesti
num ut videamus quod bonum est et non agamus quod volumus et approbamus. Propter hoc
est medicina baptismatis in aquis Psalmus Transiuimus per ignem et aquam et eduxit nos
in refrigerium In aqua enim extinguitur illud pruriensissimi ardoris concupiscentialis incen
dium. in igne spirituali soluitur illud mortifere frigiditatis gelicidium / ardentes enim
nascuntur filii ade igne amoris prauis. et illo quidem operto et clauso flammis nequissimorum
desideriorum erumpere non valentibus tempore scilicet infancie. tamen in etate pubertatis velut
ingenti fornace et camino conflagrantur Unde igne et aqua intelligimus spiritus sancti
gratiam qua ad ea que sursum sunt amore et desiderio ardemus. ab eis que necdumque deor
sum sunt frigemus Gratia uero baptismi est in aqua. cuius septem sunt proprietates effe
ctus baptismatis congruentes Est enim aqua mundatiua sordium / sicut enim aqua mundat mundatiua
sordes corporis sic gratia spiritualis maculas mentis Ezechielis xxxvi Effundam super vos aquam
mundam et mundabimini ab omnibus inquinamentis vestris ab omnibus tam spiritualibus
originalibus quam actualibus Est etiam aqua extinctiua ignium quia aqua est frigida extinctiua
et sic innuitur quod refrigeat et extinguit concupiscencie incentiua Ecclesiastici iii^o Ignem
ardentem extinguit aqua Licet enim totus ardor concupiscencie in aqua ista non tollatur
tamen multum diminuitur / tolli enim ex toto non debuit ut homo exerceatur quamdiu viuit
et humilietur Est etiam aqua animalium suffocatiua seu submersiua sicut in mari rubro suffocatiua
submersus est pharao et exercitus eius / sic uiciis demonum confringitur et suffocatur
in his aquis vehementibus: et in psalmis Contribulasti capita draconum in aquis / Hoc est
capitalia peccata in quibus consistit tota potestas dyaboli quam exercent in homine / animalitas
enim et brutalitas cum qua nascimur hic enutritur Unde in peccatoribus hanc brutalitatem
ymo monstruositatem videmus. aliqui utuntur latratu canino / dum utuntur rugitu leoni
no dum comminantur aut conuiciantur / garritu vulpino dum simulatione uel deceptione ap
plaudunt Sibilatu serpentino dum mala suggerunt / Hec autem monstruositas est in veteri
homine complicata et inuoluta est potencialiter / sed processu temporis euoluitur actualiter
dum homo se canem exhibet latratu religioso. vulpem fraudulencia asinum stoliditate
te / equum impetuositate precipiti / buffonem malignitate. serpentem venenosa mordaci
tate leonem iracundia animositate. auem inquieta instabilitate. lupum insidiosa rapacitate
aprum indomabili feritate / et istius monstruositatis capita in aquis tribulantur sicut
super fusione aque putride pictura delentur / hic autem pharao cum suo exercitu subingitur
Est etiam aqua productiua siue generatiua viuencium. fit enim ex aquis generatio Unde generatiua
pluuias et inundationes aquarum sata desiderant et expectant ut fructificent na
scantur et crescant Ecclesiastici xxxix Initium necessarie vite rei aqua. quia in baptismum aqua
quod est sacramentum necessitatis infunditur gratia prima sicut anime vita / Hec est aqua in quam
inmittebatur cinis vitule ruffe et purificabat legis contagia leui et numeri / quia ex vir
tute passionis christi ymolati pro nobis procedit efficacia huius sacramenti Ipse enim
est puteus aquarum viuencium que fluunt impetu de libano scilicet christi corpore mun renouatiua
dissimo et purissimo Est aqua etiam renouatiua germinantium Unde salices
aride iuxta aquas plantate renouantur / sic homines ex vetustate primi hominis in no
uitate gratie renouantur Job xiiii^o Si senuerit in terra radix est et in puluere mor
tuus fuerit truncus eius ad odorem aque germinabit et faciet comam quasi cum primum

plantata est Ysa xliiii^o Effundam aquam super sicientem et fluenti sup aridam effu
dam spm meum super semen tuum et benedictionem meam sup stirpem tuam germinabunt
inter herbas qui salices iuxta preterfluentes aquas et ideo hoc sacrm vocat lauacrum regnationis et renouacionis ad titum Est etiam aqua conglutinatiua et

Coagulatiua

vnitiua partium decidencium. puluis enim nisi conspersus fuit aqua non cohet nec
aliquam capitis nec vniunt nisi aqua baptismatis perfundantur nec ad fructificandum
aptant sed ad modum stilis et sine fructu efficiunt. psalmus Impij sunt sicut
puluis quem proicit ventus a facie terre Gen. p^o Congregentur aque que sub celo
sunt in locum vnum et appareat arida, cum enim omnes conuenerint in vnitate sacramentum tunc
se ondit terra corporum nostrorum ad fructificandum ydoneum. ps Congregans sicut in

Mollificatiua

vtre aquas maris Est etiam aqua mollitiua ad recipiendum imagines rerum
formabilium Terra enim sicut indurata ad suffusionem aque demollitur et ad im
pressiones et formas vasorum et scripturas apta efficitur Sic cor humanum ab origi
aridite duratum est. superfusione aque mollitur et in eo veritatis forma recipitur et caracter domini inscribitur. Eze xvi Ingressus sum in pactum tecum ait dominus et
facta es mihi et laui te aqua et emundaui sanguinem tuum ex te et vnxi te oleo
et vestiui te discoloribus confederatur a baptismate christo qui promittit ei vitam eternam
et illa abrenunciacionem sathane et pompis eius facta est eius proprietas per impressi
onem caractaris lota autem a culpa emendata a feruente concupiscentia. vncta gracia
vestita innocencia et discoloribus varijs scilicet virtutibus et si non actu tamen habitu Sed dicunt
paruuli baptisantur qui non sunt capaces fidei. quare ergo de fide interrogantur et quare
rndent patrini credo Si enim rndent pro ipsis de fide ipsorum non interrogantur
si pro paruulis tamen ipsi non credant menciuntur Dico quod sicut paruulo non credenti et
nescienti prestantur multa beneficia ministerio parentum ut cibus et potus et vestitus
et que sunt educacionis et nutriture non impedit ista beneficia paruuli ignora
tia Non enim quia ignorat minus panis inuoluitur aut lauatur sic eidem etiam
ignoranti licet sibi ea nesciat adhiberi medicamenta adhibentur et sanitas
acquiritur patres ergo paruuli sunt secundum mater ecclesia medicamenta sacramenta. sanitas
gracia Cum enim Si ministerio parentum carnalium et medicorum patribus et matribus eorum
largitur dei bonitas sanitatem et bona temporalia filijs carnalibus quibus ipsi deum
impugnant multo forcius filijs spiritualibus dat deus matribus et patribus parentum
spiritualium bona quibus deum honorant et laudant et cum queritur aut interrogatur
paruulus de fide cum sciatur animo non credere et rndere non posse. idem est ac si quere
retur de pupillo cuius conuenitur in iudicio cum non intelligit quod ab eo petatur nec
sciat peticionem rndere in quo manifestum est quod tutor debet eum defendere et pro eo rn
dere et totam causam pro eo agere nomine illius prodest ergo pupillo quod tutor pro eo
agit vtiliter et condicionem eius in iudicio meliorem facit in causa sua sic in proposi
to cum autem quod sit tutorem spiritualium patrinum et patronum vnde quod rndet nomine
paruuli credo obligat eum ad conseruacionem fidei que est melioracio sue condicionis
Et sunt aque educacionis spiritualis pro paruulis nutriendis ps Sup aquam re
feccionis educauit me et sanitas spiritualis confertur in eis iiij Re ij^o Sanaui
in aquas istas et non erit vltra in eis neque mors neque sterilitas sanate sunt
ergo aque ille usque ad diem hanc Igitur vij cause congruitatis vocari possunt

N.

his versibus Abluit et extinguit mergit renouat generat quod Conglutinat mol
lit aqua confirmatur imago Est tamen alia causa necessitatis ut nullus excusetur quia
comis est usus aquarum et ideo Jo. iij^o Nisi quis renatus fuerit ex aqua et spiritu sancto etc.
Forma autem baptismi trahitur ex verbo Mt ultimo Baptisantes eos in nomine patris
et filij et spiritus sancti vnde hec forma obseruatur Ego te baptiso in nomine patris
et filij et s. s. hec enim est forma instituta a domino. dispensata ministerio apostolorum
roborata iure canonico hanc formam deus instituit Mt ult Discipuli vero et
si prius baptisarent in nomine christi ut per assuefactionem nomen christi redderent

Amabile maxime cum baptisatis ab apostolis viderent sensibiliter opera miraculorum triplex modum pie credit quod baptisaverunt in nomine sancte trinitatis expresse / postea vero concilium ex concilio spiritus sancti ordinavit ut trinitas in baptismate exprimeretur / unde hec forma adtenda est a simplicibus nec mutanda cum intencione faciendi illud quod facit ecclesia / Hebr x. abluti corpus aqua munda teneamus spei nostre confessionem indeclinabilem / hec est enim confessio christiani professio trinitatis in qua speramus per quam salvamur / efficacia autem huius sacramenti est a trinitate deo scilicet patre et filio et spiritu sancto / Matt iii baptisatus iesus confestim ascendit de aqua et ecce aperti sunt celi et vidit spiritum dei descendentem de celo sicut columbam et venientem super se, et vox patris audita est hic est filius meus dilectus Apparuit baptismo christi trinitas sub distinctione personarum, pater in voce. filius in persona ipsa, spiritus sanctus in columba Luc iii Matt iii Marci primo quia baptisatus virtute baptismi. celi ingressus aperitur / spiritus sanctus eis infunditur. heredes patris efficiuntur et coheredes christi efficiuntur aliorum que erat necessitas quod ipso celi aperiebantur qui nunquam ei claudebantur / spiritus sanctus in eum descendit qui spiritu eo plenus fuit / et filius patris dilectus vocaretur qui semper a patre diligebatur et diligitur / et licet a tota sancta trinitate sortiatur baptismatis efficaciam tamen declarata est in baptismo christi quantum ad eius carnem mundissimam ut impleatur illud psalmum vox domini super aquas multas deus maiestatis intonuit / omnes enim aque habent efficaciam regenerandi eo quod christus in aqua baptisatus est tunc autem maxime cum aqua sanctificata per verbum, et hec potencia collata est omnibus aquis Omnis enim aqua alii aque in specie similis est, et sic per contactum carnis propagate per libidinosam concupiscentiam omnis anima contraxit culpe originalis et pene immundiciam / anima conveniens erat ut ex contactu carnis christi mundissime contraheret aqua vim sanctificativam et fomitis repressivam. maxime cum illa caro esset munda ab omni culpa et concupiscencia / In passione autem hec aqua maxime habuit virtutem. quia a passione eius baptismatis virtutem consequitur et ideo de christi latere aperto fluxit aqua et sanguis Joh xix unus militum etc et i Joh quinto tres sunt qui testimonium perhibent in terra. spiritus aqua et sanguis aqua mundicionem signat, spiritus vivificat. sanguis passionem representat / sed quia quidam graciam perdiderunt quam in aqua baptismi perceperunt ideo spiritualiter quodam modo licet non sacramentaliter in aquis lacrimarum baptisandi sunt. prov v. bibe aquam de cisterna tua luge de prius pro peccatis tuis et deriventur fontes tui foras lugendo et compaciendo pro alienis Cum enim pulvis et cinis simus nisi aqua lacrimarum aspersi fuerimus flatus ire et turbo iudicii rapient nos et usque ad infernum exsufflabunt nos, has aquas habebat Job iii° Cum mundantis aque sic rugitus meus. gregorius merroris undas inundantes aquas vocat. per volumina seu revoluciones cogitacionum dum penitens cogitat de ira dei de peccatis quam meruit de pena eterna quam meruit que aque et si amare sunt in principio dum consideramus divinam iusticiam tamen dulces sunt postmodum considerando ipsum unum fontem de quo haurimus in gaudio fiduciam Ysa xii / haurietis aquas in gaudio de fonte salvatoris / quod nobis prestet

Vacillantes confirmaverunt manus tue Job iiii° postquam ingressus est homo dei et milicie et ascriptus eius milicie dat ei dominus arma, et roboratur in confirmacione ut possit adversariis resistere et erroribus et fantasmatibus que procurat dyabolus obviare Nota ergo quod est confirmacio et que eius virtus tantum ad primum quadruplex est confirmacio / una est principalis imo singularis que fuit in eis qui peccare non potuerunt post confirmacionem / sicut illi qui fuerunt sanctificati et in gracia confirmati secundum suas dignitates inter quas excellit confirmacio beate virginis de qua tanta confirmatum est cor virginis etc psalmus Tu confirmasti in virtute tua mare / Maria nomen trahit a mari quia non potest eius effluencia evacuari / sic si luna plena redundat lumine et tunc maxime mare exundat / ita tu ipsa sit divino lumine perfusa semper sua beneficia ad nos derivat / ipsa enim est alterum mare. hospicium omnium aquarum / in periculis refugium / itineris compendium / que confirmata est in virtute / quia tanta est ei datum gracie quantum potuit capere / et quantum decuit dari

peccare

pure creature. Est alia confirmacio eorum qui possunt sed deus eis graciam infudit
qua resistunt psalmus Brachia peccatorum conterentur. Confirmat autem dominus iustos quia gracia
que est in virtutibus hec sufficit, sic enim laborantibus datur panis ne deficiant sic dominus dat
eis graciam ne cadant psalmus panis cor hominis confirmet. Est alia gracia eorum qui
peccare prius potuerunt sed amplius non possunt ut morientes sine peccato mortali finaliter
in prima perfecta ubi confirmatur eis gracia tum qua transeunt ad eterna gaudia sic Hebre
ix Testamentum in mortuis confirmatum est. Nos dominus eripuit misericorditer unde et gracias
agunt deo delectabiliter dicentes illud psalmum Confirmata est super nos misericordia tua et quia nichil
aliud expectat nisi ubi divine veritatis implendum in eis secundum divinum promissum. subdit veritas
domini manet in eternum. Est quarta confirmacio eorum qui consecrantur post baptismum. prima fuit
singularis. secunda specialis. tercia spiritualis. quarta sacramentalis. De qua psalmus Confirma hoc
deus quod operatus es in nobis. Gracia enim que datur in baptismo confirmatur in hoc sacramento
ut infra probabitur. De hac confirmacione ad presens. et quia racione nominis intelligimus ef
Manifestacio iuris — fectum sue virtutis. Ideo potest dici confirmacio manifestacio iuris quod aliquis habet in re ut fine
possideat prout confirmatur alicui hereditas sua ubis vel litteris principis sic papa confir
mavit alicuius electionem canonice factam. Sic in proposito ius celestis hereditatis ad
quod divina vocacione homo est assumptus in baptismo. in confirmacione confirmatur eidem
ut firmius possideat illud ius et immobiliter. sic salomone confirmato in regno regnum
eius adhesit fortius Dan. vi. Rex confirma sentenciam et scribe decretum ut non immutetur
quod statutum est. Sed advertendum quod ipso iure confirmacio inutilis quod non habetur in re nulla est
unde qui renunciaverunt iuri isti scilicet qui arma proprie in baptismo a se reiecerunt et
unccionem qua in reges et sacerdotes in baptismo consecrati sunt. et signaculum securitatis
abraserunt ius suum perdiderunt ymo litteras regias per quas confirmabatur eorum heredi
tas abraserunt et sigillum regis falsificaverunt quia in peccato mortali ceciderunt. donacionem
ergo celestis hereditatis sibi in baptismo factam evacuaverunt. Ideo hortandi sunt ut la
borent ad recuperandum ius istud per medicinam penitudinem et postea firmum vincendi
secundum ecclesie consilium Ysa lx Iusticia illius confirmabit eum. et maxime ad hoc
valet humilitas cum vera contricione cordis. ii Machabeorum xiiii. Contriti sunt in diebus
Corroboracio firmitatis — illis et confirmavit omnes humiles populi sui. Secundo dicitur confirmacio corroboracio firmita
tis sive castelli quod possidetur sicut in almania et lotoringia tempore belli consue
verunt ecclesias et propugnacula ita ecclesias fieri et ecclesie incastellari et informari.
Cum ergo baptisatus sit templum dei consecratum ipsum in sanctificacione baptismatis sacra
mentaliter confirmatus est murus ecclesie castello infortiatur. Can. viii. Si murus est
edificemus super eum propugnacula. In hoc castro cor exaltatum a terra et elevatum
a terra ad superbos ex altitudine nominis xpiani et professionis despiciat opprobria in
signum contra vicia psalmus. sagitte tue infixe sunt in et confirmasti super me manum
tuam. Sagitte tue tribulaciones temptaciones et opprobria que in arce consistens
Robur armorum — despiciat et in sua firmitate consistendo prosternit. Tercio modo dicitur robur et con
firmacio armorum unde datur in hoc sacramento gracia et robur necessarium tempore belli. sic enim
tempore pugne rex gestat galeam ad defensionem et tempore pacis coronam ad gloriam et de
corem et maxime quando est consecratus. Ita in baptismo quilibet xpianus est rex
in unccione sive consecracione coronatus. et in confirmacione rex ad prelium galeatus
psalmus Paratum cor eius sperare in domino confirmatum est cor eius non commovebitur
donec despiciet inimicos suos. Et propter hoc utrumque sacri signaculum imprimitur in
capite sed sacramentum baptismi in vertice propter apicem regie et sacerdotalis preeminencie
sacramentum vero confirmacionis in fronte propter bellice strenuitatis audaciam. ut non ve
recundetur atleta cristi fidem cristi et opera profiteri. et intelligat se esse pugilem
cristi invictum ad fortiter dimicandum et gestare in fronte crucem cristi scilicet signacu
lum. que quidem crux multis de causis ponitur primo in signum quod civitas ca
pta est sic fit in expugnacione urbium cum in summitate turrium ponitur vexillum
regium. et quia anima liberata est a potestate demonum. peregrini eciam hospitaturi

figunt sua insignia ut illi qui sunt de comitatu ipozu declinent illuc et aly non pre
sumant illud intrare sic anima cruce cristi signata et impressa recipit hospitem
cristu ad que non declinat dyabolus videns vexillu victoriosu sic etia in ortis figitur
expauentaculu volucru et fugiunt aues infnalium tenebrarum et sic in ciuitatibus
fit patibulu eleuatu ad tendos maleficos sic in ciuitate dei fit representatio sui pati
buli ad faciendu iusticia tra motos illiatos et sic cruce signatur homo ut mae
tusceat et domus religiosa ut pcatur eidem ab immundicijs stercoribus et vrinis
sic signu est crux per quod mae mundi tusitur et in supnam iclm itur et anima reli
giosa domus efficitur cruce signatur etia ut memoria sui domini passi reputetur et in corde
habeatur et q passione patibulu infnale per cristi passione euasit cui adiudicatus fuit
et ut etia cognoscat professione sua crucifixu s et crucifixi fidem et legem nec ea
putet opprobrium q portans cruce in oculo sed reputet eam in vertice uel in fronte por
tans in manifesto et sic res aliqua signaculo munitur ut custodiatur et no inuadatur
sic sigillati hoc signo no inuaduntur nec vincuntur a dyabolo Sed ne hiis qui reputant
sue xpianitatis insignia qui flo et mendacit desunt ista signa qui nullu habent
positu pagendo sue pegrinacionis ut diximus nulla memoriq infernalis patibuli ad
quod ducebantur uelatis oculis nec domice passionis nc iusticia faciunt in tra coru
de suis maleficijs sed sunt prostibula demonu volutabra porcoru phana vicioru
in quibus signu crucis est cum ignomia sic cu cruce signatur prostibulu ul cluaca
qd est aperta xpi contumelia Quarto de confirmatio fortitudo membroru per qua
difficiale leduntur onera labores l qz facilit paciuntur baptisati enim qui modo geniti in
fantes non possunt exerceri ad forcia certamina donec virtute confirmacionis induantur
ex alto sic apli in gra confirmati qn spm sctm acceperunt qui prius fuerunt debiles
audaces sine timore facti sunt psalmus liquefacta est tra ego confir col eius prius
erant aridi qu tra liquefiebant sic aqua et pg ca victoriosissima exercuerunt plia
ossa vero et nerui spuales sunt virtutes que de se non sufficiunt ad omne certamen Roboa
aut iis robis sacro confirmationis ne circumferantur omni doctrine vento ne ledatur argu
mentis hereticoru virtus irascibilis ne facile vulneretur iniurijs aut opprobrijs virtus
concupiscibilis sine voluntas ne cadat delicijs amoribus illicitis odijs prauis desi
derijs nc fortitudo castitatis sufficit gnalit ab hiis ad protegendu qui impugnat ca
stitate nc fortitudo ab hiis qui impugnat fidem nisi habeant adiutoriu gre sacra
mentalis confirmacionis Alia enim est fortitudo clipei alia fortitudo manus et
brachij clipeu supportantis et parum prodest fortitudo clipei nisi assit fortitudo bra
chij qua fortiter teneatur nec idem est intensio virtutis et fortitudo eius fortitudo uero
virtutis est difficultas separacionis Intensio vero virtutis est sic robur accidentalis qui
est intensior alio robore nali tn non separatur inseparabilior fortitudo aut confirmatio
sacramentalis est gratia que prestatur confirmatis contra iniurias irrogatas ul irroga
das quas inimur illesi ad religiose viuendu et standu contra pxim inicu cuius vnus
actus est inrastandu contra proxim inicu Cuius vnus actus est in verecundia que fron
tem mentis invulneratam reddit a iaculis opprobrioru Alius aut e fortitudo ad
molestias irrogatas et sic alia fortitudo est qua domus stat ne in se corruat et alia
qua se defendit a flatu ventoru et impetu fluminu alia tn fortitudo alteram
pt adiunare prima fortitudine facit parium ligata et ordinata structura secundam faciunt
noue fulture et amicula Sic in sctificacione baptismi stare pt quis cu sit domus
dei contra ponderositate prie corruptionis sed contra inundacione et impetu persecucio
nu et opprobrioru stat per fortitudine sacramentalis confirmationis pt enim stare per gratiam
baptismale in loco quieto sed per gram confirmationis stat in plio sic domus de
nouo fulta et amiculata resistit vento Et sic vestimenta protegunt a frigore sed no
a sagittis iaculis pluuijs et alijs impressionibus sic per graciam baptismale protegunt
temptaciones a carne a mundo sed ab hostibus non sed armatura est necia sicut
et vestimenta Iste est go et spus principalis de quo in psalmo Spu principali co
firma me Dat enim hoc sacramentum soli apli et exercuerunt et ideo soli Epi qui gerunt
curam gregis debent inferiores in ordine suo constitutere et in certamine confirmare.

Fortitudo membrorum

Et ideo hec duo sacramenta ordo et confirmatio remanserunt apud solos epos cum sit
Eclia quasi acies castrorum ordinata / unde ad petrum dictum est Tu aliquando conversus con
firma fratres tuos luc xxii° / Frustra autem se confirmari faciunt saeculares qui gratiam
corroboracionis despiciunt ut qui debiles sunt et pugnare nolunt et ideo hostibus suis se
subiciunt / Alii autem deterius faciunt qui hostes suos armis suis armant et roborant quia
membra sua arma iniquitatis exhibent peccato / Frustra etiam hec signacula gerunt
qui de viribus propriis confidunt ipse enim dominus est firmamentum nostrum et fortitudo nostra
Judith ix°. Confirma me deus israel in hac hora / Erubescebant etiam qui signum for
titudinis gestant in eminencia frontis et signum regium proiciunt hostibus regis et
in partem hostium se convertunt / Clamat ergo contra te peccator signum crucis te esse proditorem
et reum lese maiestatis / Nam in signum magne fidelitatis et strenuitatis commissum
est tibi signum regis per quod obtinetur victoria in preliis / sic dictum est illi regi ostenso
hoc signo in hac mente / Fit autem hoc signum de crismate quod conficitur ex oleo et
balsamo ut habeat confirmatus splendorem vite et odorem bone fame.

Panis quem ego dabo caro mea est pro mundi vita / Johis vi° / ascripto famu
lo dei in militatem et datis eidem armis rex providet eidem de viatico et
de regia mensa datur refectio panis ne deficiat in via / de quo hic panis et
hoc ergo sacramentum altaris in quo ministratur iste panis celestis sacramentum dicitur amoris
quia ex amore spirituali et amicis specialibus hoc sacramentum est datum et in amore maximo

Auctus dantis

reputandum seu recipiendum maxime propter dantis auctoritatem / unde ego dabo non an
gelus sed ego ipse deus et dominus / propter dati bonitatem caro mea est / quod enim preciosius
quam corpus xpi / propter accipientis utilitatem pro mundi vita / Dicit ergo primo panis
quem ego dabo Nam sub specie panis dedit cristus corpus suum discipulis suis / panis
enim est in specie et corpus xpi in veritate cuius species sensibilis informat te ad ea in veritate
videtur enim iste panis similigineus quia de farina triticea purissima per quod amoneris
si eum digne recipis ut habeas puritatem in intencione sine ambicione / Est etiam albus per

Puritas in intencione

quod amoneris de castitate sine corrupcione / Est azimus per quod ammoneris de carita
te sine emulacione et odii infectione / Est integer et rotundus per quod amoneris de veri
tate sine simulacione / De primo exo xvi dicitur de manna plue nobis panem de celo
sic enim est panis qui de celo descendit manna qua pasti sunt filii israel / De quo numeri
xi / Erat sapor illius panis scilicet manna quasi panis oleati et quasi simile cum melle
Simila caro cristi mundissima de virgine purissima oleum illuminans et sanans
a cristi plena veritate et gratia sine ignorancia et culpa / sapor mellis de super desce
dentis dulcedo divinitatis Eze xvi° Similam et mel comedisti et decora facta es
nimis quia virtute sacramenti decoratur anima et fit dei formis pura sine ambiguitate et
ambicione sine furfure cupiditatis terrene leui ii° Si obtuleris sacrificium in clibano
coctum de simila panes sine fermento conspersos oleo scilicet offerre potes / simila in
clibano coquitur et oleo conspergitur Est et sic panis iste deo in sacrificium offertur
quando mens purissima dulcedine devocionis vemente de super impinguata amaritu

Castitas sine corrupcione

dine passionis cristi passio tribulaciones quasi panis in clibano cocti commemorans
hoc pane vescatur / De secundo i re xxi Si mundi sunt manducent pueri / rndit dominus
et quod si de mulieribus agitur continuimus et dedit eis sacerdos panem sanctificatum / si enim
non licebat illum panem dare non sanctificatis et non castis / multominus panem istum
angelorum primus panem angelorum manducavit homo / bonum angelorum ut sit angelicus con
sacionis / sic enim pater filiis pro captu eorum ministrat panem / sed parvulis insorbiti mixtis
et lacte provectis in solido cibo / sic pater celestis angelis ministrat hunc panem in
propria specie panis in sacro illi enim capaces sunt sic comedere panem vite habentes ampli
tudine ventris et oris et dencium spiritualium per cognicionem dilectionem discrecionem / que
tria deficiunt in nobis qui sumus parvuli delicati in pomo vel in nuce sub lacte ma
gis quam in solidis cibis / habemus etiam brachia caritatis ita brevia ut eum ample
cti non valeamus caritate perfecta nec oculum habemus ita perspicacem ut compre
hendere possimus illius lucis splendorem nisi sic nebula tectum solem / et quanto
mundius est hoc sacramentum tanto mundiorem oportet eum esse qui contractat

aut recipit ipm Est go cibus angeloru non porcoru qui mittut in furfure cibus at
est panis qui hoiem nutrit accipitre occidit De tio precipit Exo xiimo vt in pane
asimo comedat agnus pascalis sine fermento caritas go non infla non emula
De go carbus accedentibg ad hanc mensam qui diuidut tunicam domi inconsuti
bilem et rixant admuice cor xv Non est bo nu accipe pane filioru et da ca filys
em suus et amicis spalibg datus est in memoria pfcti me dilcois panem go huc
ore sanguolento recipiut sic canes qui odio sut pp qd dictu est Eze iiii vt pane
pollutu comedent in medio filioru isrl De qrto pnmo homo pacis mee in quo spe
raui qui edebat panes meos magnificauit super me supplantacoz homo iste iudas
erat in quo domin multu confide videba cui domin corpus suu tradidit et tn ipa
nocte qua tradidit eos signat qui indigne cristu accipiut ut amici et sut prodito
res eius In cuius rei signu dedit ei domin pane intinctu nam in hoc signficabat eius
simulacom et duplicitate Debeat etia ei pane veru cu alys aplis sgt corpus suu
Et sm Crisos pmo lauit pedes Est go hostia integra non fracta non viciata sed
rotunda perfcom vite sn simulacon signans Aug9 cibus sine gaudiu Scdo nota Bonitas
dati Bonitas caro mea est Ecce xix vnusquisq carne amici sui in obsidione co dati
medet obsessi sumg ab hostibus nris licet non videamg eos sed ipi vident nos
ideo pane muniendu est castru cordis nri et carnibg sacra s isto qd est panis
in spe et cao xpi in vitate ubi uitute Johis po verbu cao factu est cor iiii No
in solo pane viuit homo sed in omi vbo et vtute em ubi panis in carne xpi
conuertit panis em materialis adueniente dno s qr dignior deferis ei honorem lo
cum suu et reliquit ita qp iam consecton facta non remanet panis conuertit
go panis in carne xpi ut homo cibe ex eo sic homo pane et cibaria sumit pro
necitate pro sanitate p voluptate pro sacietate De pmo Johis vi Patres vri ma Necc tr
ducauerut mana in desto et mortu sut et seq panis verus est qui de celo descet
et dat vitam mudo et in eod Ego sum panis vite et bn uite qa sic non est vi
ta corpalis sine incorpacon cibi couementis ita nec uita aie sine vnicon
amoris Duos em ue amat sit cordi vnit vnicio go istius cibi cognostio
est spualis go et vita que quid vnicio fit pct amorem Johis vi Cum man
ducat me et ipe viuet pp me Item certu est qp panis est instrumentu uite in
qntu viuificu et vnicu caloze inducit hoc ingm amoe scto calefacit Vnde
qntu ad nos amantes reddit intm nos panis iste nutrit Vnde sic deficimus
corpar n nutriam pane ita et nos spualr nisi reficiam caritate De scdo Eccli Sani tr
xlmo Medicina omi infestacon nebule fere oibus infirmis dant nebule et etia
dat medicina sub nebula De qua nebula scptu est in Re viii Domin dixit
qp hitaet in nebula et quotidie fumit insurgit morbus io quotidie sumitur
hec medicina et qtidie celebra missa vn cor vi petimg pane nostru qtidiam Volup tr
da nobis hodie ubi de sbalem sed luc xi qtidianu dicit pe aut subtracto so
le subtrahit tota radiositas eius ita subtracto hc pane subtrahit vniusitas
vtutu et donoru et neccie est aiam spualit nutrie De iiio Sap xvi paratu pane
de celo pstit te Noua placent et domin in cena nobis dedit huc nouu pane ad
delectandu dedit em nobis in cena nouu exm obediencie peptu documentum
sacrm testam vt in nouitate vite ambulemg hic est panis nouus puocans appe
titud in eis qui paciut casu appetity spualis Gen xlix pinguis panis eius dilij
pre regg pp hoc comedebat agnus in lege cu pane asimo et lactucis agresti
bus et in nouo testato uo agno appositu est acetu que omia appetitu irritant
qp si has non sentis delicias in hoc pane tu tibi de infeccon plati spualis uel Sac tr
de ingratitudine et forte tibi hec dulcedo nega ad pns quia tibi tota reseruat
in posteru De iiiio pmi corint xi panis que frangimg in altari nonne cõio 7 dd
de sacrm comunionis volgarit qa vnim cristo et pximo in hoc sacro Vnde
comunio de qr comio eudem cibu comed simul et ideo nobis mutua caritate

et fidelitatem exhibere tenemur. Et nota quod ait frangimus quia frangitur in tres ostia partes
Cedit enim hiis qui in mundo sunt ad graciam, comprehensoribus in celo ad gloriam, defunctis
in purgatorio ad euadendam miseriam. Dan. vlt. panes quos intrat in alueolo du..
ctu angelico transmittitur danieli in lacu leonum, quia panis corporis cristi qui pro
defunctis offertur efficaciam habet ut anime a leonibus inferni cruciate in purgatorio

Vtilitas

liberentur. Tercio tangitur vtilitas cum dicit pro mundi vita. Sic enim dictum est de illo ve
tito quacumque die comederitis morte moriemini, ita dicit de isto Johannis vi. Si quis man
ducat ex hoc pane viuet in eternum. Tunc autem in hoc pane vite efficacia manifestatur
cum ea que post manifestacionem apparent inueniuntur, que sunt quatuor: anhelitus fla
grancia, ciborum grossorum displicencia, laboris tolerancia, manifesta leticia. Primum
est cibum edificacionis, qui enim bonum comedit cibum et bene flagrantem habet anheli
tum quia profert edificacionis non detractionis verbum, apostolus: aliis sumus odor vi
te in vitam aliis quidem mortis in mortem. Eccli. vlt. Cibauit illum dominus pane vite
Secundum est abhorracio peccati et transgressionis. Ruth ii. Comede et tinge buccellam
in aceto, sicut post cibos regios et subtiles fastidio habentur cibi grossi, ita post hunc
cibum peccata. Unde bene dicit intinge buccellam in aceto, quia sicut vini dulcedo non
sapit post acetum, ita nec post memoriam passionis sapit peccatum. Ve ergo filiis israhel
quibus dominus pluebat panes de celo et recubebant ad pepones et alia etc. Tercium
est tolerancia aduersitatis: post comestionem surgit homo forcior ad laborem, psalmus: Cor ho
minis panis confirmet. Quartum est exultacio cordis que sequitur post cibum. Eccli. Co
mede in leticia panem tuum.

1 Joseph inuenit graciam coram domino et ministrabat ei. Gen. xxxix. Consuetudo est
principum secularium quod querunt ministros qui presint familie et dispensent
eis panem et vinum et alia necessaria et reconcilient aliquos domino suo et alios
expellant. Sic fit in ecclesia que est domus dei, et quia iam facti sumus ciues ciuita
tis per graciam baptismalem, habentes arma per graciam confirmacionis et annonam et
viaticum per sacramentum eukaristie, ideo ut dictum est requiruntur ministri qui regant ciuitatem
et ostenditur quales debent esse in persona presbiteri, quia assimilari Joseph in officiis
quia debent ministrare coram domino. De primo inuenit Joseph graciam. De secundo et ministra
bat. Debent ergo esse graciosi quantum ad deum et debent fideliter ministrare quantum ad pro
ximum. prima Corinthiorum iiii. Sic nos existimet homo ut ministros dei et dispensatores mi
steriorum eius id est sacramentorum. Hic iam queritur inter dispensatores ut fidelis quisque
inueniatur. Et quoniam Joseph legitur fuisse potentissimus, constituit enim eum pharao
dominum domus sue et principem omnis possessionis. Fuit eciam sapientissimus et ideo constitutus
est ut erudiret pueriles et senes prudenciam. Fuit eciam clementissimus. Quod fratribus
qui eum vendiderunt in mortem reddidit vitam, condonauit offensam. Fuit eciam
equissimus sicut apparet in distractione frumenti. Sic ergo ministri cristi graciosus ut graciam
inueniat apud deum in excellencia dignitatis, noticia veritatis, vita pietatis, iusticia ve

Potencia

ritatis vel seueritatis. De primo i thimo. iiii. Noli negligere graciam que in te est que
data est tibi cum imposicione manuum presbiterii. Magne enim dignitatis gracia datur
eis qui funguntur ministerio sacerdotali. Agitur enim hoc officium in terra, tamen negocium impletur
in celis. nec homo nec angelus nec aliqua creatura sed spiritussanctus munus istud insti
tuit et graciam cum in carne viuentes funguntur ministrare, unde et sacerdote duce ergo

Sapiencia

vitam angelicam et celestem. De secundo Gal. i. Cum placuit ei qui segregauit de vtero
matris mee et vocauit per graciam suam ut reuelaret filium suum in me ut euangelizarem illum
in gentibus continuo non acquieui carni et sanguini. In ministris enim qui vocantur
ad diuina consilia ut ea doceant populum suum, non mediocriter officium, necessaria est sapiencia
que per carnem et sanguinem euacuatur quando gule et luxurie vacatur, que sapiencia tanto
amplius viget quanto mens a corporalibus desideriis et delectacionibus remocior est
ut testatur plato in fedrone. Si quid inquit bona fide scire volumus recedendum est
a corpore, ita enim scire appropinquabimus si nichil aut minimum corpori vtamur nec in socie
tate nisi quantum necesse est animum dimittamus, ita enim minime replebimur viciosa

et turbulenta natuā corpis / sed puri a contagione eius iniquitā facē possimꝰ cūmꝗ
et si ita fecimꝰ incorrupti sinceri q3 digredientes ad omnia incorrupta et sincera venie
mus · ij petri iijo / Crescite in gracia et in cognicon̄ domī nostri iesu cristi / De iijo Clemēcia
pū · iijo Mansuetis dabit graciā Nichil em̄ ita puritatē et aciem mentis obtendit
ut iracundia inordinata et impetuosa / sic em̄ nocturno prelio non discernit oculos
socios ab hostibus et omnibus vno modo vtit̄ sic in iracūdo qui nichil discernit non
cuāt quid agat dū tn̄ voluptatem furoris expleat / fumꝰ em̄ ex ira procedens obscu
rat mentem sacerdotis eciā si fuit in alijs radijs solis splendidior / omēs aut̄ defectus
sacerdotis mendicant qr̄ non sit carne induitus nec hoīm infirmitate teneat̄ / De qrto pū
xxiijo Qui iustos morabit̄ iusticia gracia / ministri em̄ et maxime sacerdotes debent in Justicia
due iusticia ut corripiant et corrigant non adulent̄ et faueant peccatoribꝰ et foueat
culpā · pū xxviijo Qui corripit hoīem graciā pꝰ ea inueniet apud eum / magis
qm̄ ille qui per lingue blandimenta decipit / Ex his q̄dr sequit̄ qualit̄ debent ministre
in officio · q̄d · quadruplex confitiendo / orando / uel predicando / uel exhortando uel ab Confessio
soluendo excomunicando / De pmo · ysa lxi / vos sacerdotes domī vocabimini ministri dei
nri · dicet̄ uobis Sacerdotiū em̄ est confice ex quo magnū honoris gradū aquirunt
Johis xij / Si quis m̄ ministrauit honorificabit eū pater meus / imprimit̄ em̄ eis carac
ter ij honoris sic per sigillū et cū sigillo regio buxtau aliquod datur ita et ipi
grām recipiūt cū ptāte confitiendi et consecrandi Si g° vasa et loca consecrata
dno appant̄ cultui ipius et non transferūt̄ ad alios usus ppr honore diuini multo
forcius necē est istos ministros esse distinctos et discretos ab alijs hoībꝰ sctīte
spāli quā requirit sacrm̄ ipm̄ · supaddita scītati que sufficit in alijs psonis vnde
magis sacrilegiū comittit in contaminacon̄ sui qm̄ in pollucon̄ calicis consecrati
vel templi et maiorē contumeliā deo in suo cultu irrogat qui ministerū eius inf
ficit qm̄ qui vasa ministerij confringit / et tanto sctīores oportet esse ministros apparatos
istis ministerijs qnto illud officiū consecrandi ceteris officijs antecellit / De scdo · j thi
iijo / Tu vero vigila in omnibus labora opus · fac euāgeliste ministeriū tuū imple
Sobrius esto · ministiū tuū imple ut pdices / ores / frequēt̄ celebres et in oron̄ impe Oratio
trata dona dispenses · j pet iiijo / vnusquisqꝫ sicut accepit in alterutrū illū admi
strans tanqꝫ boni dispensatores multiformis gracie dei Nemo em̄ illotus ad
tam venerandam mensā accedē presumat Si em̄ asinū tuū uel · i · corpus tuū
ad presepe suū · i · mensam corpis illotū accedē non sinis sed manum manu
et os pabulis et cibo forcius ad ista sacratissimā mensā accessurus debet lauari
lacrimis / bene aut̄ dicit gracie dei · q̄a munꝰ gracie a solo deo confert̄ · a pplo
cordis deuocon̄ expetit̄ / a sacerdote offert̄ / sacerdos em̄ nuncius est procurator et ad
uocatus / sed nuncius iniquitā defert lrās ex pte eccle / aduocatꝰ iniquitā ppronit
allegacones pro causa ecclie / procurator in qm̄ peticones eius offert et porrigit
Prouidit em̄ princeps reipublice spūalis ut essent in suo consistorio spūales
aduocati qui pro reis interpellant et negocia ppetracent / et sic aduocatus
non iura sua uel statuta allegat · sed aliena et vba eius cui patrimoniū pre
stat in ore gestat · sic sacerdos ex officio publico interpellacōnis porrigit ex pte
ecclie vba · et ordines ipius / et hoc est quod errare facit hereticos circa officium
orandi / q̄a non attendunt qꝛ sacerdos oret uel poret causas ecclie / sed ex merito
de merito ppe iure dicentes / quia deus peccatores non exaudit / Ille aut̄ cu
dit̄ cuiꝰ desideriū implē qd' est ecclia / vnde non dicit sacerdos orem sed ore
mus / sic em̄ peticio aliena in scriptis oblata principi recipit̄ ob graciā eius
ex cuiꝰ nomine offert̄ / qui et in ea loqui petens et supplicans ita et in pposito
Ille exaudit̄ ppe cuiꝰ oro admitti̇ et cuiꝰ desideriū implet̄ Non em̄ princeps
attendit vilitatē cursoris qui ex pte amicorū suorū lrās ei porrigit sed
merita et peticon̄ dirigencium et quid facē doceat attendit / De tercio pū 4. Predicacio

vinio acceptus est regi minister intellectus qui s' ministrat de tezauro ecclie, cum discre
tio proprie nomini vincuiqz cerea couenie. Districtum enim oportet esse sacerdotem in peniten
tys imponendis et criminibus absoluendis, sicut medicum in morbis cognoscendis et cu
randis, ut cognoscat diuersitatem pulsum hoc est cordis desideriorum s. si desiderium
recurrendi ad deum est in penitente forte et validum si calor viuificus multus vel pau
cus quod pertinet ad dilectionem, si sudor lacrimarum ibi sit si plus et alleuiatus, sic e
si omnia membra leuans et deuocione effluens, quod fit cum sigillatim penitens luget
peccata que oculis perpetrauit et omnibus membris si sudor fortis, ita quod radice et causa
expellat morbi spiritualis nec relinquatur aliquod vestigium in corde penitentis. Deinde
sciat de satisfactione congrua, sic est huiusmodi ei apponi debeat dieta. De quarto Ro
Excoīcac̄ mo. Si male feceris time, non enim sine causa gladium portat, dei enim minister est vin
dex in iram ei qui male agit. Iste gladius est excommunicacionis. Gladium enim aliquis ex
erit ad terrendum aliquis ad percuciendum sic patet in excommunicacione que debet procedere
non ex indignacione et furore sed ex zelo et feruore. Hebre. primo. Qui facit angelos
suos spiritus et ministros eius s. flam. ignis, sic enim reges per ballenos suos citant
indignos, ita in proposito. et sic arguuntur et rei sunt qui forbannitum regis accipiunt ita
et qui in casibus prohibitis tocant excommunicatis, licet quidam errant dicentes quod malus
sacerdos excommunicare non potest, sic nec orare pro alys utiliter quod nichil est quia si iudex
precipiat malo ministro quod excommunicet eum vel liget vinculum tenet. Ille facit cuius aucto
ritate fit. Beatus enim dicit non sufficiunt ordines ecclie nisi sacerdos sit iustus. Similis
est dicenti non sufficit armatorum congregatus infinitorum nisi virtute unius pulicis
adiuuentur, non sufficit flagrancia omnium specierum vel suauitas in silicis con
gregatarum nisi medietas aut una particula minima unius gariophili superaddatur.

Confiteatur nomini tuo magno quoniam terribile et sanctum est, et honor regis
iudicium diligit. Monemur ad confessionem que debet fieri secundum iudicij
formam. Confessio quedam est ad inferendam penam ipsi accusato in foro
iudiciali quod fit similiter in foro penitenciali, ubi confessor est officialis accu
sator ipse reus. sententia absolucionis vinculi et culpe et pene eterne quam dictat ipse
deus in contricione et promulgat eam sacerdos sicut os dei in absolucione et restituit
eum possessioni perpetua gratia s. et gratia habenda in patria. in tribunali sedet misericordia
et assistit iusticia, et quicquid contra penitentem inscribit iusticia totum delet misericordia
acumen stili figens in corde penitentis per compunctionem et obtusum eius
ad tabulas cordis obuertens complanat et delet inscripcionem iusticie que est de
1 Cirographum punicione eterna racione culpe et ad melius delendum culpe memoriale dyabolicum ex
primit aquam lacrimarum. hoc est enim cirographum mortis quod de sanguine atra
vel incausto in tabulis cordium scribunt dyabolus peccatores, quod profert dyabolus
accusator ad homines sic suos in futuro iudicio nisi delete fuerint litere per
misericordiam in confessione et tunc non habebit quid dyabolus accusator contra
nos afferre. I. paral. xvi. Confitemini domino quoniam bonus quoniam in seculum misericordia eius,
bene dicit misericordia eius, quia videtur confitens appellasse a foro iusticie ad forum
misericordie, hoc est a penis futuris que de iusticia sequuntur culpam et per quam
deus est iudicaturus mundum, ad consistorium misericordie tanquam ad maius adiuto
rium et superexaltat misericordia iudicium Ia. ii°. Et iudicium iusticie retractatur quia
dampnatus prius aut dampnandus per iusticiam per misericordiam soluitur. Unde cum
per iusticiam dixisset dominus iudic. x. filys israel non addam ultra ut vos liberem confu
gientes ad misericordiam retinuerunt retenti illam sententiam. sic ninivite Jone iii°. sic Eze
chias Ysay xxxviii°. et achab iii°. Re. Nec mirum est eciam confitens stet pro deo
2 adversarius sibi ipsi Tho. 12. Benedicite deum celi et coram omnibus viuentibus confi
temini illi quia fecit nobiscum misericordiam suam. Est eciam confessio testificacio quedam
testificaō per quam de veritate totius cause et facti informatur iudex sicut per testem qui dili
genter premeditatur ea que confessurus est in iure, et penitens deliberare debet

diligenter que dicturus sit in confessione, propterea dixi confitebor adversum me iniusticiam
meam, domino dixi. hoc est deliberavi contra eos qui non premeditatum veniunt, confitebor
i. totum fatebor, contra eos qui partem dicunt et partem servant, iniusticiam contra eos qui con
fitentur de bonis operibus suis. mea contra eos qui confitentur de alienis peccatis. domino
i. ad honorem domini, contra eos qui non verecundantur sed rident. bruta aut fetorem peccati
in naribus licet actus transierunt sic ebrii post ebrietatem retinent saporem vini et quia
non est testis nisi iuratus. hoc est quod bona fide de tota vilitate peccati instruet iudi
cem non tacendo veritatem nec immiscendo falsitatem, sic penitens ac si deo presente
et audiente totam veritatem tamquam testis productus bona fide instruit sacerdotem
Proverbiorum xiiii° Testis fidelis non mentitur profert mendacium dolosus testis. et sicut
in secularibus causis si perditata fuit causa alterius pro eo quod testimonium tuum veritatem sup
pressisti falsitatem expressisti. teneris restituere quod dolo tuo amissum est. sic et penitens
tenens tenere animam suam deo restituere, et si alias non tenetur eidem et tunc debet
ne puniatur sicut falsus testis. et sicut in iudicio seculari tenetur testis ad interrogata
reddere de eo quod novit et credit defectus super quod testis producitur, sic in proposito ad
interrogationem sacerdotis Caue ergo ne per falsitatem tuam deus amittat causam ne
adiuvet adversarium tuum in morte tua, ne precedentibus viciis addas novam fal
sitatis culpam. Tercio dicitur allegatio quod est officium advocati in quo iudex in — 3 Allegatio
struitur de iure sicut testis instruit cum defectu. hic fit allegatio in circumstantiarum ex
pressionibus que peccata aggravant vel attenuant confitentis. Job xv. Sapien
tes confitentur et non abscondunt patres suos. abscondunt patres qui peccatorum
torum abscondunt radices circumstantias origines. hoc est. quis. quid. ubi. quibus
auxiliis. Cur. quo. quando. hoc modo allegat fidelis advocatus, contra se ut de
bilitatem temptationis frigiditatem complexionis deformitatem mulieris in
qua deformiter et vilissime intulit narrat dei iusticiam ita se infra pa
tientiam etc. [illegible] causa sua infirmetur et pars dei confirmetur. et allega
tiones iste sumuntur ex decreto iuris divini. hoc ex obligationibus et delictis
quibus deo debemus ex tota obediencia que iubet facere que prohibet declinare
ex iure quod est in nobis. ex ratione creationis. conservationis. redemptionis. repa
rationis penalis. promisse glorificationis. et ad primam expectationis. et huiusmodi
et ratione bonorum temporalium naturalium spiritualium celestium et huiusmodi. et pro infi
nitis multis officiis quibus nobis incessanter serviunt et servivit. que exce
dunt nostram ineracionem. et diligenter cogitata nostram devotionem excitant et ag
gravant nostram ingratitudinem. qui tot a gregibus obruuntur beneficiorum et
qui diluvio divine largitatis ex inundat quod etiam potentissimum hostem nostrum
cum potestas omnis terrena est incomparabilis ita ligatum tenet cum toto suo ex
ercitu. hoc est leonibus infernalibus ne temptet nos. super id quod possumus. Hec et
huiusmodi instant materiam advocato multiplicans allegationis que quanto quis melius
videt tanto meliores gratias deo reddet. Unde erubescendum est de adinventionibus
peccatis quid in cor humanum ascendere possunt qui ne aera polluat et pias aures offen
dant et ne mansum in cogitationibus humanam sedeant nunquam loquendum sunt nisi in con
fessione ubi locutio eorum mors est. cum modi sunt flagitia dyabolica que non
abhorrent homines perpetrare. de quibus mirandum est dei clemencia pro eo quod
non statim perpetratores rapiuntur ad eterna tormenta. Hii sunt libri iuris quos
revolvimus unde allegationes sumuntur ex quibus iudex de iure instruitur. Hec sunt
pharetre ex quibus sagitte sumuntur quibus in nobis antiquus hostis occiditur. — 4
Quarto nota recognitio domini iuris. Hec aut fit in iudicio seculari ut causa — Recognitio
perveniatur ad finem litis sine in diffinitivam sententiam et ut relevetur ab onere proba
tionum adversarius iudex vero a tedio et a labore et ut liberet animam suam qui reco
gnovit veritatem quia si per mendacium ius alienum retinere vellet animam perderet

Et licet in hoc litigioso foro condempnetur qui recognoscit ius alienum vel pro
iniurias tamen in hoc foro absolvitur proverbiorum xxviii° Qui abscondit scelera sua non
diriget qui autem confessus fuerit et ea relinquit misericordiam consequetur / et sicut ille qui
feudum domino suo celat aut mittit illud secundum consuetudines seculares / Ita hic ius
divinum in foro penali celavit quantum in se est penalis emendacionis vel satisfactio
nis quam per hanc celacionem effugere intendebat per hanc celacionem se constituit
debitorem Si enim non licet peccatori alicui quod abscondat vel neget ius suum pro
7 Revelacio ximo suo quantominus deo / Septimo dicitur revelacio hoc ignorantie sacerdotalis de
facie cordis eius sublacio / si enim per huius revelacionem sacerdos se videt cum
fide quia turpitudo absconditur qua erubescis / prima Iohannis primo Si confiteamur peccata
nostra fidelis et iustus est ut dimittat peccata nostra nobis et mundet nos ab omni
iniquitate Unde multotiens compertum est quod peccata que cavit dyabolo cognita
prius per confessionem fiebant ei ignota Non ergo exemplo Ade verba malicie ad
excusandas excusaciones in peccatis / nec ad folia arborum curramus quod folia ficus
ut pudenda nostra te velemus Genesis iii° / ne maiorem turpitudinem hoc est de
fensionem peccati turpitudini predicte adiciamus Nam si revelas deus velat
Dicitur enim quam dum dicitur cum te pulcherrimum est coopertmentum culpe / ideo prima ad
Corinthios xi Si nosmetipsos iudicaremus non utique iudicaremur / et sicut in hoc fo
ro penali accusatores cum se testes et advocati etiam veritatis recognitores sive
sui damnatores sunt veri confitentes ad honorem dei / Ita in futuro habebunt
deum et accusatorem testem advocatum / et iusticie eorum coram deo recognitorem
et absolutorem / et pro tormentis penalibus eterne largitorem beatitudinis
Matthei x° Omnis qui confitebitur me coram hominibus confitebor et ego illum coram
patre meo / Et Luce vi Eadem mensura qua mensi fueritis remetietur vobis
/ Et quia duo sunt disceptacionum genera / cum brutis cum bestiis que racione carent / et cum
cum creaturis racionabilibus / sic cum contumaces indurata contumacia resisten
tes viribus est utendum / vel ad corrigendos vel damnandos vel reprimendos
/ Sed penitentes beluinam pertinaciam et dyaboli contumaciam deposuerunt
ideo iudicio cum eis est disceptandum Et quia in iudicio paritas est observanda
necesse ut penitens videat et audiat iudicem suum / et ea que circa ipsum et pro
ipso fiunt in iudicio eius ergo necesse est ut habeat hominem iudicem suum / quia si peccatis
invisibilis iudicaret inter deum et penitentem non observaretur equitas in iudicio quia
si videretur penitens nec videret iudicem ergo agit deus cum peccatoribus donec nega
do veritatem vel sustinendo falsitatem appareat insuasibilis protervitas / et tunc
agendum viribus vel violencia suppliciorum / hoc est in eis qui viri sacerint no
luerunt / quia obligacione iuris naturalis debemus esse hostes iniusticie / tenemur
cum iniusticiam agere / et tanto districtius cum nostram quanto magis nocet nobis
et quanto plus possumus cum eam quam cum alienam / et si pro christo sive nostro seu suo
commodo vel altius pro quo stetere ea que sunt iudicii ut accusare testificare
etc. quanto magis hoc tenetur facere pro deo / Sed etiam qui ex integro iudicium facit
de se et iustificacionem de suis iniusticiis ultra aliud iudicium perfectum et iusticiam
completam / de omnibus querelis quas deus habebat adversus eum / nichil ab eo ultra
de iure potest deus requirere vel alius pro eo / et ideo omnis culpa deleta est in eo
6 Dampnacio sui / Sexto vocatur dampnatio sui quia proclamat se reum mortis quia per sententiam de
clinat penam et se dignum pena / et tenet ista sententia licet non a iudice lata sit
psalmus Confiteantur nomini tuo magno quoniam terribile et sanctum est et honor regis
Vomitus iudicium diligit / Dicitur etiam vomitus vel nausacio / quia sicut per vomitum evacu
atur venenum qui causatur ex indignacione stomachi et alleviatur totus homo / sic
in confessione per instrumentum oris evacuatur cor a pravis moribus vel humori
bus indignative facta monente / et homo mitior a gravi pondere exoneratur
Ecclesiastici xvii vivus et sanus confiteberis et laudabis deum / Sed nota quod fabrilis
materia continetur in orificio stomachi vel propter eius abhominacionem eius provenit
ad gustum et distenditur os stomachi ad expulsionem eius et reicitur sed quando

profunda est in stomacho vel intestinis materia vnde fit vomitus quia fetens peccatorum per consuetudinem aut temporis diuturnitatem profundatos vomitus vnde confessionis expellit. Aut etiam cum virtus gustatiua debilitata est et virtus ventris, tunc minuitur vomitus quia sapores humorum abhominabiles non sentiuntur, sed palliatione ornat et degenerat virtus appetitiua vel gustatiua / nec reficit in delectabilibus cibis, sed in carbonibus cinere et creta etc. Ita in proposito nauseant et fastidiunt cibum bonum et delectantur in malis. Numeri xi anima nostra nauseat super cibo isto leuissimo. Prouerbiorum xxvii anima esuriens amarum pro dulci sumit / quid enim est appetitus deliciarum nisi appetitus stercorum / appetitus diuiciarum nisi appetitus terre et cineris / appetitus honoris appetitus mendaciorum / pascuntur enim superbi ventis et figmentis que fingunt de se et in seipsos vel finguntur eis ab adulatoribus qui illudunt eis in quibus omnibus non est venter neque os neque orificium stomachi nominandum, sed latrina immundicie spiritualis que totam feculenciam viciorum et sordium sine vomitu et indignacione continet / ymo non latrinis comparanda sunt quia latrine habent qui eas mundificant / isti vero non curatori se exponunt / Nota etiam quod medicinam causantem vomitus eo quod modica spurcicia irruens in fauces cordibus repellitur statim euomunt in confessione / Nota etiam quod aliquando fit vomitus causa medicine vbi sitis sequens signum medicaminis perfecte quod fit quando euacuatum est cor a noxiis omnibus et penitus feruet in appetendis spiritibus / et fit etiam aliquando vomitus quando submissi in aquis suspenduntur capite in terram verso et pedibus erectis et aperto ore ne claudatur aqua que corpus intrat ad vomitum per os compellitur. Sic pendere debet penitens pedibus affectuum conuersis ad celum et ore aperto hoc est distincta narracione peccatorum suorum aquas maris hoc est delectaciones huius mundi de quibus se immisus impleuerat euomat vim faciens ori suo ne claudatur ymo tradens os suum in potestate sacerdotis vt quod interrogauerit loquatur / nam aliter non potest aqua exire nisi per os, nec spurcicie spirituales similiter nisi in confessione / sed forte non prouocaris ad vomitum quia non reputas sordes in quibus volutaris / hoc est quia porcus es qui volutabra sunt eorum reputas apothecas et cellas aromaticas et acervos sterquilinii copiam gariophilorum et cinamomi / Hec enim homines mutantur in bestias et asinum viuunt / et qui de immundiciis se iactat et qui aliis detrahendo derogant, modo sua stercora modo aliena masticant et ideo non prouocantur ad vomitum quia corrupti sunt immundicia porcorum / Est etiam vomitus aliquando venenatorum bestiarum et vermium / quia quandoque bibuntur serpentes dum paruuli sunt et aliquando minuta per os intrauit dormientium quorum vomitus prouocantur per medicine artificium / sic in aquis prauarum doctrinarum bibunt serpentum errores et in aquis voluptatum terrenis vita serpentes scilicet infernales et in malis suggestionibus serpentes igniti vt ira, inuidia et huiusmodi / Ezechielis viii Vidit idem reptilia et quadrupedia immunda que iussus est petrus occidere et manducare. Actuum x. et quandoque euomi non possunt nisi prius occidantur in ventre vt lumbrici in vteris puerorum quod fit per absinthium et acetum / sic et ista spiritualiter occiduntur amaritudinibus tribulacionum compunctionibus lacrimarum / et sic in scorpio et tyro et huiusmodi medicina accipitur ex se vnde agitur contra se vt idem sit materia medicine et veneni / Ita in proposito in sacerdote prime maximus autem efficax in eis est sermo diuinus qui habet ligare serpentes xvi Sapientie Neque herba neque malagma sanauit eos, sed sermo tuus domine qui sanat omnia /

8 Capitulum

Octauus dicitur computatio. hoc est reddicio racionis et de hiis que nobis commissa sunt. Accepimus enim villacionem terram scilicet cordis et corporis custodia per liberum arbitrii potestatem. Luce xvi redde racionem villacionis tue, hoc est si malefitos scilicet peccata de villa que tu eos expulisti et inhabitatores et eorum bona defendisti. Tradidit enim tibi deus villam magnifice edificatam scilicet ab ipso deo opifice, dupliciter munitam, dei scilicet proteccione et angelorum custodia / diuitibus et nobilibus inhabitatoribus populosam honorum scilicet et virtutum. quam magnificare debuisti ditiis et tueri armis / vide ergo si creuit numerus ac populus virtutum et honorum numero et magnitudine / ditat enim fides cognicionis, spes fiducia, caritas desiderio / Si vero reddere alia racionem non potes nisi quia cusa est villa per negligenciam et prodicionem tuam, et exusta igne infernali scilicet sulfureo luxurie libidine vel

vel terreno vel externo avaricie vel veneno invidie / et dissipata sut omia ipsi bona
tam exteriora qm interiora hoc ipm dic et confitere / et hoc est bona rom villicacois
redde et legaliter computare hoc est offerre fructu labiorum confitentium nomini eius hebre
xiii / Tenemur etiam non tm computare de villacon sed de agricollacon vinee nobis
comisse / vt inde reddamus fructu ne simus siles malis agricolis qui servos patrisfa
milias querentes fructu in vinea sibi locata occiderunt mt xxi / Cuius primus fructus est

Dei glorificatio

dei glorificatio mt v / Sic luceat opera vra ic ut glorificent ic qua porcon que sua e
defraudent qui volunt recta facere in abscondito / sed non apte / Sic est esse xpiani qui
in confessione / tu nec scriba regnum celorum fortiter pati / sed vim patitur mt xi / qui
qui profitentur se esse monachos et tu in habitu non cognoscitur / de quo ordine sunt sunt
Similes illi quorum opera lucent extus et nihil virtutis est interius gliam dei furantur

Sicut

ac si diceret sterquilinum sum esse solis radium et ex se procedere qui illuminat ipm cu tn
procedit a sole splendor · sed a sterquilinio fumus fetor / Similes qui bona opera pro
ximorum denigrant et sibi detrahunt gliam quid dei est dyabolo attribuunt / qa bona dei
sunt Isa xxvi / Omnia opera nostra operatus es in nobis dne / Secundus fructus e nostra

Nostri sustentatio

sustentatio / sustentamur enim hic in via per gratiam de bonis pmalibus et liberamur a pena
p venia et congregamus thesaurum per gliam / sic congregatur verum triticum in celesti hor
reo et vinum merum in celesti cellario / Tercius fructus est proximorum ut in vita nra

proximorum instructio

tamqm in exemplari veritatis legant proximi / exemplar iusticie et rectitudinis / alio
qui si exemplar fuit corruptum et libri corrupti / que corruptio ad instar librorum
falsorum debet igne consumi / Unde cavendum nobis / ne qui duces et luminaria
debemus esse cecorum dicamur tenebre vel noctiluca vinum putredinum et squama
rum / recolentes illud gg Tot mortibus digni sunt quot perditionis ad alios ex

Terror dyaboli

emplar miserunt / Quartus fructus est terror dyaboli / Habitus enim religiosus et
professioni xpiane congruens dyabolum terret et fugat / nam et mulier honeste
se gerens exterius / licet in veritate non habeat scilicet munus · non de facili solicitatur a
corruptione / Sic in proposito vn legimus qd quidam mortuos bellatores armatos
erexit in pugnaculis alligatos / quos exercitus qui castrum obsedebat vt vidit vi
vos credidit obsidionem solvit / et quos primo partim fame partim gladio perisse cre
debat reliquit / Hii sunt fructus de quibus debemus reddere rom in confessione vel

9 Crepatio

cogitatione frequenter in oron / Nono notatur crepacio vel viscerum effusio vn Iudas su
spensus crepuit medius / et effusa sunt viscera eius / Iudas confitens qa si
vehementia concepti spiritus salutis disrumpentes cor et omia viscera eius dent
pate / cogitaciones affectiones locuciones et operaciones in confession / Iohelis mo

R.

Scindite corda vra ic / Isti aut novem notantur per hos versus / Accuso testor alle
go iura qs nosco / Diffinio damno computo reddo crepo / Et tunc fundantur
sup ea que se habent in iudicio per hunc modum / ut primo sit vel regis accusatio / secundo
testificatio / tercio allegatio / quarto iuris recognitio / quinto sine diffinicio / vito condem
natio / vii^o expensarum computatio / octavo redditio / quod sup vomitum diximus
Nono cordis crepatio

Ungebant apostoli oleo multos egros et sanabantur / Marci vi^o / Post ex
ercicii laborem et militum prolacionem milites enim bn miti egressuri de
prelio vocantur ad regem et nos dicte cumbus civilitatis extremam im
pendimus unctionem ut si quid pulveris adheserit eorum pedibus et si inquinati
remanserint ex quotidianis peccatis et levibus tollitur huius sacramenti virtute quod
est complementum pnie / et licet hoc sacrm legatur a Iacobo institutum tn apli
exercuerunt ipm / Notantur ergo iiii or in verbis propositis · causa efficiens vel ma
terialis per suppositum huius verbi ungebant / materialis oleo / formalis unge
bant / actus enim imponitur a forma / causa finalis et sanabantur / De hiis
quatuor expressimus Iacobi vltimo / Infirmatur aliquis ex vobis inducat presbiteros

De Extrema unctione

Ecclesie et orent super eum ungentes oleo in nomine domini et oratio fidei saluabit infirmum et alleuiabit eum dominus et si in peccatis sit dimittentur ei Quantum ad primum Effi^ci
scilicet causam efficientem illud est quod apostoli ungebant oleo infirmos post quem modum beatus Iacobus
sic fiendum instituit diuino inspirante consilio nunc non soli episcopi preparant materiam huius sacramenti
in oleo ab eis sanctificato sacerdotes inferiores inungunt ex officio suscepto et inde gratia que
ministratur in hoc sacramento descendit a tota trinitate in cristum hominem qui non est unctus
oleo visibili sed plenitudine gratie et a cristo in apostolos et ab apostolis in episcopos et per
eos presbiteros fideles hoc est unguentum quod descendit a capite in barbam a barba Mali(s)
in vestimenta aaron De materia huius sacramenti patet quod oleum est quod dicitur oleum ad infirmos
Sunt enim tria genera olei sancti primum est oleum unctionis quod pertinet ad cathecuminos quo Vnctionis
unguntur in pectore et inter scapulas ad percipiendum sacramentum baptismi in pectore ut ab
(s)ciat errorem unguitur baptisandus ut per donum spiritussancti suscipiat fidem inter sca
pulas ut exerceat se ad bona operationem ut in corde sit mundicia cogitationum et per
bona opera fortitudo laborum hoc vocatur oleum benedictum Est aliud oleum crismatis Crismati(s)
conficitur autem crisma ex balsamo et oleo quo inunguntur episcopus in capite et in mani
bus per oleum intelligitur bone conscientie per balsamum odor bone fame et hoc un
guento unguitur etiam confirmandus in fronte ab episcopo et baptisati in vertice a presbitero
Tercium est oleum ad infirmos quod est materia huius sacramenti oleum enim penetratiuum et Ad infirmos
curatiuum est et gratia huius sacramenti animam curat et cor penetrat et aliquando corpus curat hoc
est oleum quod dederunt hee prudentes virgines capitulo xxv De forma huius sacramenti unctione
dicitur ungebant quod specificat Iacobus dicens ungentes in nomine domini forma autem Forma(lis)
que est modus agendi in hoc sacramento est actus ungendi unguntur enim illa organa
per que perpetrata sunt peccata forma autem essentialis consistit in verbis in nomine domini
Iesu cristi prolatis et in confessione eiusdem nominis Ipse enim est qui ungit intus licet
sacerdos inungat exterius Iohannis ii unctionem quam accepistis ab eo maneat in vobis in
ipsis enim orationibus petuntur ea que sunt gratie et sanctificationis De finali sic institutum sunt Finalis
hoc sacramentum ad peccatorum remissionem et ad corporalis infirmitatis alleuiationem remissionem
dico venialium que impediunt transitum ad requiem veniale enim triplicatur potest capi vel
est in via et sic dimittitur per sacramentum eukaristie quod ipse contra venialia ordinatur vel pro
ut sunt in terminis vie et sic dimittuntur per extremam unctionem unde multa sunt que hanc unc
tionem habent intra licet non exercea ita eos extra aliqua de causa vel considerantur
prout est post terminum vie ut in purgatorio quod remittitur aut per actionem ignis pur
gantis aut per relaxationem adiutorii extrinseca satisfacientis per quos autem hoc sacramentum
valet ad alleuiationem corporalis infirmitatis que ex quadam corpulentia et actuali mo
lestia ministrat materiam venialiter peccandi Ideo tamquam ad expetendum ea que re
tardant rem sacramenti hoc est unionem anime per dei formitatem cum deo videlicet hec unctio
ad corporalis infirmitatis alleuiationem et hanc obtinet si expedit nisi stetit per eos
pro quibus postulatur semper enim deus habet aures patulas ad preces nostras et etiam exau
diendum et manus extentas et promtissimas ad largiendum que pertinet ad eius
gloriam et nostram utilitatem et si aliquando aliqui indigni sunt ut eis etiam non ob
tineat quod pro eis petit non ipsa repellitur sed ipsi sicut si sponsa carissima ab
amantissimo sponso liquore preciosissimo petat impleri vas fetens et sordidum
quam spurcitia plenum quod sponsum facere hoc non decet et huiusmodi preciosissimum liquo
rem non admittit sed repellit non sponsa in hoc casu repellitur sed vas ipsum
sua contrarietate ac plenitudine.

Vngebant apostoli multos egros et sanabantur capitulo vi Spiritualiter in verbo
proposito notatur infusio gratie contra quam considerantur cause infusionis ef
ficiens materialis formalis finalis vero ad efficientem reducitur un
guentes unxit enim legislator moyses aaron et filium eius in ta

bernaculo ministrantes Samuel David pphe pphas reges et pontifices apli
egros languentes morientes / et qa omnis vnctio sctificatonis gre descent
a cristo qui fuit legifer nr et ppha Johis iiijo / Domine ut video ppha es tu / et
aplus nr missus a patre Gal iiijo / Misit deus filiu suu factu ex muliere
Apostolus aut mepr missus Sacerdos etia se pro nobis offerens in sacrificiu et ele
vatis manibus bndiccom tribuens aplis ascendit in celu p[re]mis Tu es sacer
dos ineternu Ideo xpus per gram qua infudit intimus vngit nos sic verus legis
lator in vere fidei confessione / instruat em legem dn infudit fidem / vngit nos ut
ppha in mentis illustracon / vngit ut apostolus in spuali consolacon / vngit ut sacer
dos in celesti bndiccone De primo Levit viijo / precepit deus moisi ut faciat vnccionis

fidei confessio

oleu quo vnctu est tabernaculu cu vasis suis / et sequit quod fundes sup caput
aaron vnxit eum Ista vnccio gram designat que a xpo sic sepe dictu est descendit
qz vnxit deus spusctō et vtute actu tabernaculu / Vngit fidelis aīa qua xpus
per fidem inhitat domus eius efficit et ei consecrat Vngit etia aaron summus ponti
fex in quo p[er]minitz ista descent / qa qnto sublimiori gravat officio tanto amplio
ris dom celestis indiget incremento Non p[ri]va em huius vngenti efficacia
David em p[ost]q[uam] fuit vnctus a samuele / legit de ipso p[ri]mi Reg xvi / 04 directus
est spus domini a die illa in david et deinceps Saul etia licet sit p[ost]q[uam] eā a
domino reprobatz tn ea die qua vnctus e a Samuel in aliu viru est muta
tus et pphavit insiliente in eu spu domini / Re x Cayphas et qui de morte
cristi sinoz protulit dicens Expedit vt vnus moriat pplo homo p pplo hoc
aut se non dixit sed sola pp sacrm pontificalis vnccionis Cu esset iniqt ponti
fex anni illius / pphavit Johis xio / Inde pz qnatz efficacia sacra vnccio confert
cristi fidelibus / si nec apud illos vacare potuit qui a deo aliem fuerunt aut ci
to alienandi / et qnta nobis verecudia si nos qui a xpo cristiani dicimur et ab
vnccioni vncti sumus vnccionem sacramentalem sine effectu hemus Non em moyses
legit ab aliquo vnctus sed ab eo vncti sut alij / neqz cristus vnctus visi
bili vngento sed ab ipso alij / p[re]mis Dilexisti iusticiam et odisti iniquitatem pp
ea vnxit te deus dz tuus oleo leticie De scdo Regu xlviijo dr de helya / qui

mentis illust°

vngis reges ad pniam et pphas facis successores post te / reges ad lram in
vngunt in brachio qui antiquitz vngebant in capite ut appareat dignitatis
differencia respectu iusticie scularis / Nos g[er]o qui reges sumus et regnu celeste
expectamus roborari debemus etia totis viribus amplecti pniaz per qua ob
tinemus mentis mundiciam et illustracom / et pphiaw officiu hemus dn futura
providemus ij corint j / vnxit nos deus et signavit nos et dedit in cordibus
nris / vnxit glo: in reges et sacerdotes vnctus em in regem et epm certus
est de obtinendo regno et epatu nisi per defectu suu amiserit / sic certi
sut de lindo regno eterno quibz dat gram spusscti / est em gr gagiu et
arra de gloria / et qa hetur duplex certitudo de obtinendo rem s[cilicet] p sigillu
et gagiu vel arram io dicit signavit et dedit pignus / sed peccatores dimittunt
signu siue sigillu et gagiu io perdunt principale foru De tercio Ysa xlj Spus
domini sup me eo qd vnxit me dominus / et sequit ut ponem consolacione

spualis consola°

lugentibus sion / arida em est omnis aīa nisi fuerit vngento perfusa sed
tn spus aīam intus consolat / cu in illo vngento oblectat / dz illud Cant 4
quito / odor vngentoru tuoru sup omnia aromata / Sut em plebs aromata
sed quodam modo integra non contrita nec confecta abundantes in sciā et
aridi in doctrina sn gra vnccionis sn expgen consolaconis / sn efficacia
edificacionis / huius sut aromata sua non vngenta flagrancia / sed ut gracia
spusscti efficacit operat implet illud Cant xxxviijo vngwentarius faciet
et vngwenta suavitatis et vncciones conficiet suavitatis / vngenta hec
sut oblectamenta sapiencie mente supexcedencia / et mo affectom / mo intencia
pura mo sponsu trahencia vel potius subito rapien Can 4 j / In odorez

uteramque ungentorum tuorum. Anima enim celestis que preciosorum donorum suavitatis experiencia · celeste
sursum fertur sponsum invenit et cum eo intrat et investigat in theophania quod cupit. Denuo
Hester ii° ungebantur puelle ingressure ad regem. Sic anime sancte que diu expectant illum Iudicat
ingressum unguntur gracia perfecta non habentes maculam neque rugam neque aliquos offensiones.
Unde in Exo. dt/ o4 fecit ~~bes~~ Beseleel labium eneum de speculis mulierum que excuba
bant ad hostium tabernaculi in quo lavabantur sacerdotes ingressuri tabernaculi et ac
cessuri ad altare ut offerrent in eo ungentum thimiamatis. Labium quod lavacrum in quo sac
erdotes lavari debent ante ingressum ad sancta sanctorum / signat quod hic lavari debemus quamdiu
sumus in hac vita per compunctionem ante paradisi ingressum / fit autem ex speculis mulierum excuba
cium. Specula mulierum sunt precepta dei in quibus se anime sancte aspiciunt et maculas suas
deprehendunt que mulieres ad hostium tabernaculi excubant / quia carnis infirmitate continuate
amore continuo ingressum regni celestis expectant / Sic autem labium ungitur tunc anima purifi
cata ad celum transfertur. Ad tam materialem reducitur oleum de quo fit istud ungentum. O Caritas
leum quod pingue est et dulce signat pinguedinem et dulcedinem caritatis quod samari
tanus infudit vulneribus sauciati Luc. x. / Item autem oleum vim supernatativam superfertur
enim liquoribus / reflammativam est enim pabulum ignibus / penetrativam medetur enim lan
guoribus / nutritivam ut in saporibus. Sic est caritas que requirit sublimatam intencionem Supernatativa
inflamatam intencionem / inflamatam affectionem / invisceratam passionem / indulatam subuen
cionem. De primo Levit. ii°. Anima cum obtulerit sacrificium oblacionis domino simila erit eius interior
oblacio / fundat que super eam oleum et ponet thus. Hec simila est puritas intencionis
defecata ab omni fece cupiditatis. Unde simila dicitur farina pura a furfure purgata.
Hec simile oleum superfunditur cum intencio pura caritate dulcorata et condita in deum
elevatur / ut quod facimus non fiat propter mundum propter temporale lucrum vel comodum vel propter populi
favorem sed propter deum / et additur thus devocionis quod redolere facit intencionem coram deo
et angelis. Hoc oleum habebant prudentes virgines in vasis suis que consciencias
suas lucidas caritatis oleo plenas habuerunt et seipsas tamquam lampades ardentes
divinis conspectibus obtulerunt / et fatue que crediderunt vocibus adulatoribus et in
pinguaverunt caput suum oleo adulacionis et glorie sue intuitu sue terrene virgi
nitatis repulse sunt quia oleum purum non habuerunt / Adulaciones enim et blandimen
ta mentes nostras velut olei pinguedo leviter ingrediuntur et rigore virtutis emo
lliuntur et ad quendam superbie ostentacionem nos perducunt. Ps. Mollia sunt ser
mones eius super oleum et ipsi sunt iacula. De secundo Exo. xxv / precepit dominus ut offe Reflammativa
rrent ei oleum ad luminaria concinnanda / Hoc est oleum quod prebet incrementum igni affectio
bus. caritas scilicet que inflammat animam ignitis affectionibus et impinguat donis ce
lestibus. Ps. Impinguasti in oleo caput meum. Sic ardore caritatis non tantum
splendore vanitatis sic anima adultera que propter dulcedinem mundi reliquit delicias
sponsi sui / dicitur Pro. v. favus distillans labia meretricis et nitidius oleo guttur
eius / non ardet operibus bonis sed lucet in verbis et operibus vanis. De tercio Penetrativa
Pro. xxi. Thesaurus desiderabilis oleum in habitaculo iusti / thesaurus enim quo merea passio
mur vita eterna est compassio proximorum que penetrat iustorum mentem / Propter quod
dicitur Eccle. ix. Omni tempore sint vestimenta tua candida et oleum de capite tuo non defici
at. Candor vestimentorum / fulgur operum. oleum non deficiens. compassio non defi
ciens. De quarto Iob xxix°. petra fundebat mihi rivos olei / petra hec est cristus a quo
caritas longe et late diffusa est / que nobis influit graciam ut subveniamus proximis Nutritiva
et eorum suppleamus pro posse nostro indigenciam. De qua propheta Deut. xxxii°. ut sugeret mel subveniat
de petra oleumque de saxo durissimo / Cristus saxum durum ad verba / durius ad obprobria
durissimum ad crucis supplicia. De hoc saxo suge meditacionem / devocionem / imitacionem superef
fluentis gracie / propter quam superaffluenciam dicitur de ipso Can. primo. oleum effusum nomen
tuum adolescentule dilexerunt te / tanta est enim caritas in ipso quod Xpi nomen a quo
xpiane dicuntur anime ab eis invocatum in laboribus et sollicitudinibus et radiis quolibet
ad interiores visus oculos effunditur ad vivendum quasi medicina usque ad ire et concupiscentie
vulnera effunditur ad sanandum et rixas et dolores sedandum. Est enim nomen eius

lumen cecis, nutrimentum famelicis, medicamentum egris, quia lux est et cibus et me
dicina. Lux ueritatis, cibus caritatis, medicina pietatis. Lucet creditum, nutrit affecta
tum, sanat innouatum. Ideo enim quia effusum est nomen tuum usque ad adolescentulas, ymo
per eas et mulieres et sibi supra totas eas dilexerunt te, quia prestitit eis remedium curacionis
beneficium salutis, lumen cognitionis, saporem deuotionis. Ideo dilexerunt te ut purga
torem iniquitatis, datorem sanitatis, doctorem ueritatis, largitorem suauitatis. Licet
de quibusdam peccatorum corda dura dicatur illud primo Ysa. Vulnus et liuor et plaga non
est circumligata nec curata medicamine neque fota oleo. Ad causam formalem pertinet quod
dicitur ungebant. Ungitur in baptismo ad originale purgandum. Eze xvi°. Lavi te aqua
et emundaui sanguinem tuum ex te et unxi te oleo et uestiui te discoloribus. Aqua enim
que fluxit de latere Christi emundauit sanguinem originalis peccati et infeccionem illam car
nalem et sanguineam in sacro baptismi. Ubi uncti sumus oleo gratie et uestiti multi
plici uirtutum gratie. Unguntur eciam in sacro confirmacionis sicut pugiles ad pugnandum
ut viliter dimicemus contra inimicum. Psalmus. Inueni David seruum meum oleo sancto unxi eum
nichil proficiet inimicus in eo. Deus autem per pontificem suos pugiles ymmo roborat, per scientiam scri
pturarum illuminat, per bonitatem suam remunerat, ut pugil iste spiritualis luctans contra vicia
et demones sua deificacionis impediencia superando certamine Christi uestigiis conformetur.
Unguntur eciam promouendi in sacro ordinis ad deum propiciandum. Uncti enim ad unctum
accedunt petentes, supplicant, supplicantes impetrant. Sic enim per ordines ministrorum
dei propiciatur deus peccatis nostris et dissoluitur iugum quod dyabolus imposuit humeris
nostris. Ysa x. Computrescet iugum a facie domini. Inunguntur eciam extrema unctione
ad repugnandum. Psalmus. Vinum letificat cor hominis ut exhilaret faciem eius in oleo
et panis cor hominis confirmet. Vinum est excessus diuine dilectionis, oleum suauitas
sacramentalis unctionis, panis viaticum refectionis. Cum enim anima in extremis recogitat de
diuinam dilectionem et gratiam sacramentalem sibi exhibitam et dominicam passionem in cuius me
moriam suscepit eukaristie sacramentum sicut suum viaticum, ex quibus conscientia spirituale gaudium ma
xime quia uncta est anima ad regnandum. De huius gaudio Prouerbiorum xxvii°. Et un
guento et variis odoribus delectatur cor et bonis amici consiliis anima dulcoratur.
De regno secundo Regum xii. Dicit Natan ad David: Hec dicit dominus deus: ego te unxi
in regem et erui te de manu Saul et dedi tibi domum dei tui. Ad causam fina
lem patet quod egri uncti sanantur, et quia nos uncti sumus egri utinam in hoc
unguento sanitatem obtineamus. Est autem unguentum hoc primo pungitiuum, deinde ape
ritiuum, postmodum leniatiuum, ultimo consolidatiuum et plene curatiuum. Pungit in cog
nitione, lenit in oracione, perfecte curat et solidat in satisfactione. De primo Iohannis xii°.
Domus repleta est ex odore unguenti. Sicut enim aromata contussa emittunt que
dam tenuem vaporem sencientibus et odorantibus dulcedinem, ita cor contritum
quendam emittit subtilem gemitum et planctum qui replet illud celeste pa
lacium et valde gratus est in presencia dei et angelorum. Et vere ex variis spe
ciebus conficitur hoc unguentum et ideo multum est pungitiuum, tamen mirra et
aloe cum omnibus primis unguentis, utrumque amarum est, et patet ad amaritudinem
penitencium qui dupliciter amaricantur in peccatis suis: primo considerantes certitudinem
mortis cum incertitudine hore, secundo certitudinem iudicii cum incertitudine sententie con
dempnatorie uel absolutorie. Hoc unguento sanantur egri. Psalmus. Qui sanat con
tritos corde. Ex frequencia enim meditacionis circa peccata sua circa mortem et iudi
cium suscitatur in anima quidam calor. Psalmus. In meditacione mea exardescit ignis
et ex illo ardore erumpit ignis sudor caritatis uel lacrimarum procedens ex omnibus membris
non debilitans sed alleuians et refrigerans contra ardorem temptacionis et prauae
voluntatis et sanans ex hoc. Ysa xxxviii°. Nunciatum est Ezechie quod moreretur et
cepit sudare ex timore, unde sequitur: Et conuertit se ad parietem, fleuit fletu ma
gno et missa est ei littera reuocatoria: Vade et dic Ezechie: Vidi lacrimam tuam
et sanaui te. Est eciam hoc unguentum apertiuum per confessionem. In unguento enim
antequam fiat pororum apertio operatur retencionem superfluitatem quos natura sub
tiliter expellit. Facta uero pororum apercione dissoluit superfluitates, qua facta confes
sione exeunt peccatorum corrupciones. Ad quod signandum Iohannis xii. Domus lutum

Pungitiuum

Apertiuum

fecit ex sputo et vnxit oculos ceci nati et uisum recepit q̄a posita immūdicia pc̄torū
super oculos cordis nr̄i currimus ad confessiōm et obtinemus vera cogniciōē sic sanat(ur)
homines qui fatuū sibi minui et per venā oris eiciunt corruptiōē sui sanguinis q(uo)d
fit in confessiōn prou. x. Vena uite est os iusti Claudentur ergo tectus es et p(ro)p(ter) p(e)c(ca)tū
tuū excecatus hoc collirio vnge oclos tuos ut uideas et teipsm cognoscas apoc.
iii°. et sic sanguis fiat q̄a lingua sapientū sanitas p(ro)u. xii. Sic em̄ lingua canis
est medicalis dū abradit sua saniem sic vena lingue tangenda est in hac
spūali minucion ut eiciat corruptū sanguinē Ysa. lvii°. Creaui fructū labio
rū pacē pacē ei qui longe est a deo. pctor. et p(ro)pinquus infusio Hoc vngētū
etiā est lenitiuū per oraciōm oratio em̄ lenit inflaciones et apostemata men
tis maxime q(ua)n fert(ur) in deū sine euagacion fantasmatū et cogitacionū et
affeccionū inmūdarū De quib(us) Ecce x Musce morientes perdūt sanitatē
vngenti cogitaciones em̄ pctorū sibi suadentes perdūt suauitatē deuocionis
que est in oron et io oportet has muscas abige(re) a sacrificio nr̄o et maxie
tpe orōnis Exemplo abrahe Gen xv Ruth iii°. lauare et indue(re) et vngere
cultorib(us) vestimentis et abscōnde in area lauare in lacrimis compunctonis
vngere suauitate deuocionis indue(re) cultiorib(us) uestimentis opibus virtutū
que sunt indumenta in quib(us) reputabit(ur) anima in conuiuio celesti et abscōnde
per secretū oronis et hoc vngentū sanatiuū est p(ro)u. xiii°. legatus fidelis sa
nitas oro legatus nr̄ et mutus est ad deū fidelis qui dicit se esse mutū cor
dis non qui mentit(ur) et est tn̄ mutus oris sic per instancia oronis impetrat
cananee sanitate filie sue et sanata est filia sua ex illa hora Mt xv°. Est
etiā hoc vngentū consolidatiuū q̄a reintegrat cutem et inflicto volnerū ob
ducit cicatricē ut sic ostendit suauitatē vt etiā vestigiū vulneris in eo appareat
hoc est vngentū satisfactionis q(uo)d requirit medicinā erogacionis et dieta mor
tificacionis hoc est ieiunij et elemosine ieiunij quo ad seipm elē quo ad
proxim De p(ri)mo Mt ult Venerunt mulieres cū aromatib(us) ut vngerent ihm de
s(e)c(un)do luc vii°. Magdalena osculabat(ur) pedes domini et vngento vngebat et q̄a
omnia ista debet procede(re) ex dei honore et cordis deuocion dr̄ Mt vi Tu aut ie
iunas vnge caput tuū Hec em̄ sanatiua sūt p(er)fecte per ieiuniū em̄ sanant(ur)
pestes Ideo in figura vngentū ad vngendum corpus domini parat ut corpo
mortificandum doceat et vermes carnaliū mortuū non ebuliant qui corru
pciōm ostendunt Eccl xxxi°. Vigilia et colera et tortura viro infinito sompnus
sanitatis in homine parco venē h(ec) morbū lupi qui contemptus tentus est
asuetus Istis aut epulonib(us) accidit vigilia q̄a onerati vino et dapibus nō
possunt dormire hnt febres et torsiones a quib(us) homines abstinentes sunt
immunes in ictu pedū de qua luc vii°. Signat refrigeriū pauperū qui sic eis
per erogaciōm elemosinarū pedes em̄ lutuosi sūt paupes xpi mendici Sapie
xvi Misericordia tua dn̄e sanabit illos q̄a multi sanant(ur) a pctorū volne(re) per
effectū inte Ysa lviii°. Frange esurienti panē tuū tūc erūpet q(ua)si mane lux
tuū et sanitas tua citius orietur Sed quidā moriunt(ur) constipati nolentes
accipe(re) medicinā elēm. s. sefluorū purgatiuā sic ille Epulo luc xvi°. et
ille qui dicebat Anima mea multa bona habes reposita in annos plurimos
quos oportet purgari p(er) medicina amarissima. s. mortis memoria Ierna
hin Ieron. facile contempnit omnia qui se semp(er) cogitat moriturū recicit ergo
supflua et extendat manū sua et sanabitur Mt xii°. De homine hnte
manu arida tūc dr̄ extende manū tua et restituta est sanitati Sequit(ur) ergo

Non est bonū hoiem esse solum. faciamus ei adiutoriū sibi simile Gen ii°
sic supra dictū est, ne deficeret mūs ciuiū ad nostra ciuilitate ptine
tiū institutū est matrimonij sacrm̄ q(uo)d dicit(ur) matriom q(ua)si matris muniū v(el)
officiū et notat(ur) trinitas sub pluralite personarū tū dicit faciamus et vnitate esse
tie tū dr̄, Tulit vna de costis etc Sed ne videt(ur) mulier irronalis cū deo
tangit(ur) triplex rao dispoīs Incongruitas si nō fieret q(uo)d nō esset natura

Lenitiuū

Cōsolidatiuū

multiplicata neqz diffusa, et hoc non est bonu | bonu em̄ s̄m dionisiu est diffu
sm̄ sui Scdo vtilitas quam ex hoc consequit homo s. adiutoriu ad multiplica
dum spem̄ hominis et hoc est faciamus ei adiutoriu | Tercio necitas quia oportet
adiutoriu ad multiplicandu spem esse simile et non esset int cetis esse simul
aliud / quod probat ex adducton ad adam pz necitas | sed quia tractauimus in sermon
de tpali statu coniugatoru in hoc opere in illis sermonibus monebat pcentissae
et ido aliqntulu grossius procedamus non in concordancijs vocalibus sed ronibus
probabilibus et ad radices quaor que dicturi sumus de matrimonio cu suis oppositis
reducamus | lz aut sacrm ex auctore dignitate | hoc em̄ fuit pmu sacrm et a pn̄o
mundi institutu et a domino ordinatu et in padiso terestri factu in pn̄o veteris
testamenti et a dn̄o confirmatu in pmo miraculo quod fecit tpe noui testamenti
Vnde et nuptias honorificat pncia corli · imacto spali · sacro induiduali ut qz
admodu in cristo inspablitas naturaru p9 carnis assuptioz · ita in mrio̅nio inse
pabis vinculu p9 carnis conmixtione | magna em̄ digtas nuptiaru / quia pctm
excusat ignes germinant libidine mebroru genitaliu ordinat continencia
cohibet ut qadmodu de pcto factu est supplicium · sic de supplicio fiat meritu, vt
dt aug9 ix° li° sup Gen̄ ad lram / et s̄m aplm / honorabile est conubiu et
corpus immaclatum / sed honoab͡le pp digtate et honestate · et imaculatu corp9
pp iniquitate Sed hi digtati obuiat in quarudaz psonaru vilitas, ut que vacat
detestabli et innoiabile sodomice pstitute fornicatoz et metriac abusui in ppa
coiuge · he em̄ sut exectrabiles bestie que feminimu fructu in huano gne no
expectat, sed ne oriant, ante tn̄ exorti fuerut extingut et suffocat et pla
te huane natue fructu pcioso · sim̄ simul immune prolis orbant cunes
in nos nob sapiut de corpe vniusitatis et sacrm lez honestatez precidunt
Si em̄ pp semina custodienda in agris fudis lapidibus et sagittis armant agri
cole con̄ huius pestes gladio et igne pugnandu esset acriter ex amoe ne et
gracie, et licet de pcto sodomie cautissime sit loqndu tn̄ de illo modicu tan
gimus non ut predicet sed ut ad amplius detestandu et cauendu, et in con
fessionis consilio arguendu / hoc em̄ effrenatissima libido usqz ad polluen
dos angelos ausum sue presuptionis erexit et iam alicubi pcuis anglice
puritatis no parcat Clamor huius vicij ut in Gen̄ patet usqz in celu ascen
dit et per angelos aut per seipm deus in angelis punivit Et con hoc viciu
qtuor elemta conmouit | ignis em̄ aduenis et aer ex sulfure fetens et tra
absorbens et degluciens et aqua submgens vim suas in tles exercuit vt
velut acie condensata pugeret con̄ tles nutu dino · omnis elementaris natura
qua per tles fuerat ingnata Meretrices etiā publice prostitute magna inse
runt plagam nature qa pp ardore concupie et exatu frequencie fructu impe
diunt vtutis gnatiue Nam ex ardore concupie semen consumit et ex ni
mia conmixtion ne semen coualescat in vita impedit em̄ de abusu coniugiu
pz in eis qui nesciut vas suu possidere in scificacon et honore qui non continet
tpibus debitis / nec parcut impregnatis aut puerperis nt tractat coniugiu
honeste Con̄ quos dig sup Gen̄ / pecora ipa sciut cu conceprint ultra non
indulgere maribus copiam sui: Ht est em̄ qd saracenos et iudeos mouet hu
bere plures vxores ut no attendent ad pregnantes · sic agroru pluralitas ne
cessaria est agricole vt vno seminato seminet alius et non sit agricola ociosus
Sed dico ad ht qz dz concupia carnis refrenari, et pp bonu continencie et pp
pceptu cane et pp honestate sacri et pp pula spalia et pp bonu prolis que
ex que ex hoc nascit vberior robustior / occasiona em̄ et lepra inficit sepe
proles in concubitu illicito pregnatis puerpe ul enixe et consimilibus, nec
est ociosus agricola eo qz ab ope coniugali vacat · repat em̄ fructus spuales et
deu honorat et hz multix a deo adiutoriu licet immineat incontinencie pe
riculu preterea nonne sexus muliebris est fragilior qm̄ virilis et tn̄ cotinencia

custodiunt maritus eorum infirmis uel iter peregrinationis agentibus. Habet etiam ex
personis coniunctis indiuiduitatem siue indiuisibilitatem, quod enim deus coniunxit homo
non separet nec allegatur in coniugio nec vir nec mulier queat sine causa racionabili so
lucionem. Natura enim diuina summi regis plantata manibus velut duos hinc
ramos virum uel mulierem ut fructum afficiat partem hinc in alto et partem in altero
in neutro perfectum, sic lac et coagulum necessaria sunt ad caseum Job, sicut lac mulsisti
me et sicut caseum me coagulasti, ex hiis matrimoniali lege coniunctis opus efficitur
generacionis Sic ergo natura duos coniunxit ita lex diuina consecrauit et sacramentum vinxit Inde
est quod fede coniugali ad inuicem obligant se vir et mulier et sancte societatis vin
culo se astringunt ut iam non sit liberum eis quod alter sine causa relinqueret
alterum et sic coniunguntur indiuiduitate ad sancte conuersacionis consorcium ad prolis erudi
cionem et in illo coniugali fede quo coniunguntur dant sibi ius plenum inuicem ut
in opere generacionis alter alterius corpore vtatur, est enim inter hos duos pleno iure aeque
totaliter et integre possidere et ideo vir non potest dare licenciam vxori et vxor viro ut
adulterentur et aliis se exponat, hec ergo indiuiduitas mutuo consensu firmatur
firmum autem esse non potest quod perpetui iuris non efficitur ideo hec societas indiuidui
tatis perpetuitate firmatur Sed huic indiuisibilitati obuiat diuorsium et separabili
tas quam legimus in libello dato repudii apud iudeos et de diuisione vxorum
apud paganos qui propter feditatem aliquam uel deformitatem stolitatem aut lepram
vxores dimittunt et ad aliena vota se transferunt Sed contradicit cristiane religi
oni uel legis qui vxorem dimittit causa fornicacionis per missum enim fuit re
pudium in lege ne grassarentur homines in morte vxorum non tamen preceptum sed lege
diuina dimitti potest in causa fornicacionis quia que fidem non seruauit maritalis
thori indigna se reddit ut ei seruetur ius thori quod polluit, precauetur tamen eciam
reconciliacionem sustinere quod adultera suspendatur ad tempus a thoro viri ut erubescens
peniteat humiliter et ira mariti temperetur digesta quiescat nisi forte maritum similis
culpa fornicacionis inuoluat tunc ei non licet in vxorem punire quod ipse noscitur co
misisse et quod de paganis dicit quantum ad feditatem vxoris uel lepram dicimus quod oc
casionata uel effecta leprosa magnus eget proprii solacio nec est iste maritalis
consensus qui solum durat ad tempus, sed solum concubinarius et fornicarius, Habet
eciam ex cohabitacione fecunditatem vnde dominus, Erunt duo in carne vna hoc est filii
propaganda Unde est quod fecunditas in vxore quam non sic antiquitus quereba... sicut abraham
Jacob et Dauid multas ne vxores leguntur habuisse nec propter hoc sanctitatis eminenciam per
diderunt quia magis diuino consilio quam humano acti sunt Sciebat enim deus eos
plenitudine vxorum et multitudine caritate uti quam propagandis posterioritati seruierunt non
carnis voluptati Sancti enim et humiles vtebantur illius priuilegio libertatis quam
nos vtamur vinculo seruitutis vxoribus ergo vtebantur ut ampliaretur cultus diuinus
et cristiana religio dilataretur, et sic instituit dominus primitus matrimonium in causa prolis
hoc est in officium ut suo semine replerent homines mundum hoc est quantum ad innocencie
statum. sed in statu nature lapse institutum est ad remedium et tamen hoc retinetur in of
ficium et in vtroque statu in sacramentum in vtroque enim statu signatur in matrimonio tam xpi
et ecclesie quam dei et anime coniunctio, sed tunc in isto statu postquam exarsit peccatum institutum
est in remedium Non enim ex toto tollitur concupiscencia ut omnino non sit. sed tamen insurgit
lex matrimonii medicinalis occurrit ut nubentibus non reputetur in vicium, quod sine lege
matrimonii aliter reputaretur in peccatum, Sed huic fecunditati obuiat stolitas que tamen non
impedit contrahendum nec dirimit contractum maxime tamen proueniat ex natura et non
ex culpa Sed dicas stolitas vxoris mee fecunditatem impedit in agro stolido seminare
non possum nullus fructus inde succrescit. cessat ergo matrimonium quod institutum est causa
prolis, hic aduerte quod non solus fructus causa est matrimonii nec totum bonum
eius est proles sed alia multa ut peccati remedium elongacio prohibitarum turpi
tudinum restitucio consortis ab huius coniugum perpetue seruitutis quo se subiciat absque

participe alter alteri sacrum quod est signum spiritualis coniugii anime et dei Sed dices
vxor mea vetula est et ego iuuenis non decorum est matrimonium ergo soluatur dicendum
quod si posset dici videntem non decet ceca sapientem stulta sanum egra ambu
lantem clauda dico quod hec sunt per accidens et que casualia a lege matrimonii longa
remota non sunt de matrimonii substantia Intendere enim debet vterque coniugum vel ius mutue
seruitutis quod est reddere debitum uel fructus prolis uel remedium fornicationis
tam sibi quam coniugi legimus autem vxores patriarcharum fuisse steriles vt Saram Re
becam et Elizabeth zacharie et tamen fecunditatem orationibus impetrasse non ergo
propter hoc soluendum matrimonium sed impetrare quoque fecunditas orationibus sanctorum licet et maxime
ex sacerdotali benedictione sanctitatem non enim debet sine ipsa nisi iusta causa in
tercessit matrimonium celebrari nec secundum ritum ecclesie coniuges habendi sunt sed fornica
rii nec filii eorum legitimi nisi maxime propter habere sacerdotis copia et contempnitur
eius presencia sectis sanctificatur autem nuptie contra carnis illecebras et dyaboli
insidias Nam si primum lapides in edificio domus materialis aut templi materialis
non ponuntur uel coniunguntur sine oratione uel benedictione multofortius in
edificio spirituali vbi vir et mulier coniunguntur hoc decet facere secundum vsum patrie
propter ea nullius opus est magis est oratione et benedictione muniendum quam matrimonium quod
libidini est proximum ex hac sanctitate quod tanto est matrimonium sanctius quanto ab illecebra
carnis remocius virginitas autem et continencia fructum non impedit sed voluptatis
voraginem timens qua insidiari consueuit opus generationis carnalis ab ea se expedit sicut
agricola si presciret leonem esse in agro suo leonem et insidiari sibi et semini et propter hoc
agrum suum ingredi non audeat nec semen in eo spargeret inimicus fecunditatis
agri dici non debet Sic virgines et casti non sunt fecunditatis humane inimici sed
sibi proficientes et cauti Sed huic sanctitati clamat carnalis voluptas cuius ra
dix est concupiscencia nobis insita ex qua surgit radix et bellum in nobis intesti
num quia caro concupiscit aduersus spiritum cuius est prima acies et primorum motuum
Secunda delectationum citra consensum tercia consensuum quarta operum quinta consue
tudinum sexta excusationum Septima deuocionum octaua gloriationum nona dog
matisationum et predicationum eorum qui predicant opera carnis non esse peccatum prima
acies minimum habet culpe Secunda plus et deinceps Et ideo hiis viribus dimicandum
Sed nota quod nec vera nec vera nominis voluptas est ista sed quasi sompniata et voca
tur in libro Sapientie sompni delectamentum sed sicut militibus gulosis carbones et cineres
suauitatis saporem propter virtutis appetitiue errorem sic corruptio palati cordis
mentis nobis suauitatem voluptatis sic scabioso scabies et prurigo sca
biei mentitur suauitatem esse dum se scalpit et laceat cutem suam sed cito se
tit amaritudine coniunctam sic apparet ex contrario amaritudo enim saliue oris
et fumus colere mentitur febricitanti amaritudinem in lacte amigdalorum cum
re uera non sit in eo amaritudo ymmo dulcedo sic vehemencia famis mentitur
suauitatem saporis in quo non est secundum illud prouerbiorum vii anima esuriens et ama
rum pro dulci sumit sic uehemencia et prurigo concupiscencie mentitur conuenienter
coniunctionem vbi non est esse fatui ergo sunt et distracti sensu desinati qui vaca
uerunt voluptati sicut equus et mulus et sic delectationem in cibo et potu magis
facit quod auget uehemencia sitis et famis quam potacio uel comestio sic co
mixtio maris et femine preter matrimonium facit et putat delectationes in illis apparere
Mathei quindecimo Quare uos transgredimini mandatum dei propter traditio
nes vestras arguebant iudei christum quia discipuli non lauabant ma
nus quando manducabant Phariseus enim non crebro lauant manus non man
ducant panem christus vero et dominus ad eos Quare et vos transgredimini quasi diceret Si
vos mandata dei contempnitis propter traditiones vestras quos arguitis discipulos
vel meis in eis qui mandata hominum dimittunt ut mandata dei custodiant
Duos enim effectum mandatorum dei et numerum quintum ad primum mandata dei si
seruentur debite conferunt seruanti noticiam graciam perseueranciam et gloriam
de primo psalmus A mandatis tuis intellexi Sunt enim mandata diuina que radii

De preceptis ad deum

quidam procedentes a sole qui ostendunt nobis ista visibilia q̄i quedā regule q̄b9
dirigit̄ vita hūana p̄u 4 vi mandatū lucerna est et lex lux et via vite increpatio
disciplme / De n° p̄u tū vn° / Serua mandata mea et viues vita s. grē / et per opp^m
ū serues morieris morte culpe et pene / sic qui contempnunt mandata domino᷑
tenent ad penā sic aqua preciunt mandatū domi et punitū est / De m° Eccī xv
Si volueris conseruaē mandata conseruabunt te s. in iusticia usq᷑ ad fine / De m° ca
xix Si vis ad vitā ingredi serua mandata / q̄a sic dr̄ Eccī xxvii° / Btitudo et mors
imminet in mandatis eis / Circa secdm notandū q̄ omnia mandata dei oriunt̄
a caritate sic rami a radice sic riuuli a fonte sic rady a sole sic omnis ca
lor ab igne Unde multa sunt s̄m g͠g^m mandata per diuersitatē operis sed omnia
vnū sunt in radice caritatis Hec est em caritas dei ut mandata eius custodiam9
et mandata eius non sunt grauia / nil em exigit deus ita a creatura r̄oli p̄t
amorē et nichil est hoc mandato breui9 ad retinendū manifesti9 ad intel
ligendū facilius ad faciendū delectabili9 ad custodiendū fructuosius / ad
premiū recipiendū inexcusabilius ad puniendū / Iste aut fons est duos
h̄ns riuulos / vnū tendentē sursū h̄ est amor dei: vnū deorsū sed incede
tem per planū h̄ est amor proximi sine obstaculo et impedimento cre
tem / hoc est sine scandalo et retardio / p̄s cxviii° Viā mandatorū tuorū cucurri
cū dilatasti cor meū Et in his duobȝ riuulis hoc est in his duobȝ madat͛
tota lex pendet et p̄phē / Mt xxii° / Aug9 / ille tenet et qd' patet et qd' latet in di-
uinis sermonibȝ qui caritatē tenet in moribȝ per amorē ad deū reconciliat̄ 1
creatura creatori / per amorē ad proxi^m coniungit̄ par cū pari / Est ergo p̄mū manda
tū dei de amore / et iste cont̄ tria. sic ipse deus trinitas est et vnitas / Deus em
vnus et verus et bonus / q̄a vnus iō non h̄ebis plures deos s. plures s̄bas
sic gentiles nc adorabis tm̄ vnā personā sic iudei sed plures p̄sonas in
vnitate subē / sic vna est aqua que procedit ex fonte et stagno que procedit ex ^ fluuio
fonte et fluuio stagno qd' procedit de vtroq᷑ / et licet ex toto attingē nō possis
supplebit fides vbi deficit rō si fideliter queris Si em que subiacet fidei rō
caperet intellectus illa comphenderet et ita magnū non esset sic nō magnū
dicit̄ qd' manu mea ambigit̄ / Unde illi9 qui voluit credē qd' non compre
hendit rone / Dē c͠t xv / Sine causa colunt me docentes doctrinas et madata
homi / Doctrinas dicit com̄ supsticiones sic in diuinacionibȝ et auguriys et sorti
legiys / Mandata homi dicit com̄ hūanam rom̄ / qui ergo p̄mū mandatū im
plet credit in vnū deū sine aliqua hesitacon̄ sine vana supsticion̄ sine hūa
na rone / q̄ deus verus iō nō assumes non dei tui in vanū / hic est vane iu 2
rando et tunc prohibet̄ piuriū et intelligo vanitatē iuramenti qn̄ iuramentū
est incautū vl fl͠m vl inhonestū Sic em in illis qui iurāt execrabiliter
vel fraudulent̄ / i. Paral x. Mortuus est Saul p̄p iniquitates suas eo q̄ p̄ua
ricasset mandatū dei / cauit em se a vitate quā iurauerat / fornicatores em et
aly peccores timet violaē sacra loca. sed piurus nō veretur in sacro loco peio
raē sup sacrosctā eu͠ia et q̄i vult deū inuolue in pecō suo et q̄i facē parti
cipem dū inuocat deū testem / Alios assumit̄ nomē dei in vanū s. nomen
xpi qd' h̄ȝ in se xpiang p̄ct pcōm anichilando / Aug9 De vita xpiana Nome
dei frustra sortit̄ qui xpm̄ nume imitat̄ / quid em prodest vocari qd' non est
et nullū accipē alienū si xpianum delectat esse que xpi sunt gerē / et inito tibi xpia^m
nomē assumē quis tam insang qui se milite profiteat̄ et nescit arma ge
staē Et q̄a deus bonus ideo obs̄ua diem sabbati ut sctifices eū / hoc est ut sis 3
sctus et bong sic ille bong est et abstinendo a pecis et ab omnibȝ mechanicis
et vacando diuinis maxime in diebus festiuis et tunc optim̄ sabbatū si habeas
sabbatū pectoris et quietē mentis / Ysa xlviii° / Vt attendisses mandata tua facta
fuisset q̄i flumē pax tua / qui em quiescit a pecis et vacat diuinis est in mag^a
pace et serenitate sic delectabilis aque fluuis / Hec sctitas et tranquilitas ad sp̄m
sctm̄ refert̄ dum tociens sabbatū viola̅ quotiens opibȝ s̄uilibȝ aut pctis

criminalibus aut quibuscu[m]q[ue] actionibus non relatis ad deu[m] sic ad fine[m] om[n]i[um] sabb[at]i[s]
solemnitatu[m] diuinaru[m] solui[tur] vnde minus malu[m] esset in dieb[us] festiuis t[er]ras fode[re] uel
arare q[uam] choreas duce[re] vel tabernas freq[ue]ntare / et q[ui]a patri attribui[tur] vnitas filio
veritas sp[irit]ui s[an]cto bonitas i[de]o ista tria mandata p[er]tinet ad dilectio[nem] dei patris et fi
lij et spiritus s[an]cti pro app[ro]patione

Sicut dictu[m] est ex fonte amoris originalit[er] in corde nascentis procedit fluui[us]
descendens per planu[m] qui signat mandatu[m] dei dilectione ad proxim[um] / qui diui
di[tur] in septe[m] riuos q[ui]a septe[m] su[n]t mandata que p[er]tinet ad dilectio[nem] humana[m]
ad proximos Ysa xi / leuabit s[cilicet] dominus manu[m] sua[m] super flume[n] et p[er]cutiet eum
in septem riuis ita ut transeant calceati / calceati p[er]transeunt septe[m] riuos huius fluuii
q[ui]a qui xp[ist]o conforma[n]t[ur] et ad ip[su]m sacrame[n]talit[er] sumendu[m] pati su[n]t Sunt istos septe[m]
modos ferne dilectionis vn[de] Exo xii Non p[ote]rit ede[re] carnes agni qui no[n] fuerint
p[rimu]m calciati primu[m] illoru[m] est / Honora patre[m] tuu[m] et matre[m] t[uam] vt l[...] p[...] t[...] De quo ap[osto]lus
Hõra pr[em] eph vi / honora patre[m] tuu[m] et matre[m] tua[m] quod est p[ri]mu[m] mandatu[m] in promissione
ad l[itte]ram e[ni]m p[ate]r [et] m[ate]r carnalis et mat[er] honora[n]di su[n]t quia debemus eis reue[re]ntia[m] leuit
xix vnusquisq[ue] patre[m] suu[m] et matre[m] sua[m] timeat i[d est] reuerea[tur] / Debemus etia[m] eis obe
dientia[m] deut xxi Si genu[er]it homo filiu[m] contumace[m] qui non audiat patris et m[at]ris
imperiu[m] et obedie[n]c[iam] contempserit lapidibus obruat eu[m] p[o]p[u]lus ciuitatis / Debemus etia[m]
beneficentia[m] mt xv deus dixit honora patre[m] tuu[m] et matre[m] tua[m] [et]c[etera] Vos aut[em] dici
tis quicu[m]q[ue] dixerit p[at]ri suo aut m[at]ri munus q[uo]dcu[m]q[ue] est ex me tibi proderit et no[n] honora[ui]t
patre[m] suu[m] a[u]t matre[m] / et irritu[m] fecistis mandatu[m] dei p[ro]p[ter] traditione[m] v[est]ram / subtrahebat
e[ni]m necc[essa]ria pare[n]tib[us] ut offerrent sacerdotib[us] de consilio sac[er]dotu[m] / et addi[tur] in mandato
promisso ut sis longeuus / iustu[m] e[ni]m est ut qui vita[m] alt[er]ius sustentando p[ro]longat vita[m]
eius a d[omi]no prolonge[tur] / et huius mandati ex[em]p[lu]m hemus in ciconiis de quib[us] basilius
in Exam[eron] om[e]l[ia] viii liberalitas que se[n]ib[us] exhibe[tur] sufficit hominu[m] filijs si emallent
aduerte[re] amatores suoru[m] redde[re] genitoru[m] ille pare[n]tes suos etate confectos pennis q[ue]
caru[m] vetustate deiectis circu[m]stantes / Eccl vii / honora patre[m] tuu[m] ge[m]itus m[at]ris tue
ne obliuiscaris memento q[uonia]m n[isi] per illos non fuisses / et retribue eis quo[modo] et illi tibi
Sed sic patres conq[ue]ru[n]t[ur] de filijs ita filij p[ote]r[u]nt conq[ue]ri de parentib[us] Eccl xli De pre
impio conq[ue]ru[n]t[ur] filij q[uonia]m p[ro]p[ter] illos su[n]t in opprobrijs sic in pare[n]tib[us] qui no[n] p[er]mittu[n]t
sequi xp[istu]m sed maritant filijs eis et filiab[us] usurarioru[m] / legi[tur] aut[em] de moyse in hi
storia p[ro]uulo s[ecundu]m opinione[m] hebr[eorum] q[uod] corona[m] qua[m] pharao in capite eius posuit
1 iagies proiecit videns in ea Jouis [imaginem] et voluit pharao interfice[re] eu[m] q[ui]a sapientes egipti dixer[unt]
illi q[uo]d puer ille destruet egiptu[m] / quida[m] aut[em] liberauit eu[m] dicens videas si ex infa[n]
tia fecit et allatis carbonib[us] incensis posuit eos more suo et lingua eius lesa
est vn[de] impedite lingue factus est ad loquendu[m] Sic pare[n]tes filiab[us] suis offeru[n]t
diuitias in quib[us] vident Iouis imagine[m] i[d est] dyaboli male sibi adquisitas et ipse
conculcat et respuunt eas / sed sapientes egipti s[cilicet] seculares homines et maliciosi
volu[n]t eas interfice[re] et a bono p[ro]posito retrahe[re] Sed ue[ri] sapie[n]tes defendu[n]t eas
q[ui]a applicat ori suo carbones viuos q[ui]a libent[er] audiu[n]t sermone[m] dei ad bonu[m] in
flamatiu[m] et scurta[n]t[ur] eoru[m] lingua / q[ui]a dimittu[n]t cantilenas lasciuie et uerba
ociosa / quid e[ni]m mali faciu[n]t si ad ecclesiam vadu[n]t psalteria legu[n]t confessione[m] faciu[n]t
2 et consilijs aquiescu[n]t / Secundu[m] est non occides corde s[cilicet] morte[m] alt[er]ius desiderando
ul odiu[m] retinendo Qui e[ni]m odit fratre[m] suu[m] homicida est / 1 Jo iii° / ul etia[m]
Nõ occides in morte[m] alterius consentiendo / in ore ul detrahendo / quia h[ic] occidi[tur] p[ro]ximus in
co[n]sc[ienti]a aliena in qua viuebat per bona[m] fama[m] / ul consulendo h[ic] occidi[tur] in c[on]sc[ienti]a
p[ro]p[ri]a per malu[m] consiliu[m] suu[m] / separat eu[m] a deo qui est vita sua / ul sapiendo ut in
iudice malo qui no[n] h[abe]t iusta[m] causa[m] ut cu[m] innocens occidi[tur] qui non meruit oc
cidi / n[on] iustu[m] ordine[m] seruat ut cu[m] occidi[tur] homo ab eo qui est minist[er] legis / uel
iuste a[nim]o ut iniuste qui occidit non zelo iusticie / sed libidine vindicte Non
ope et h[oc] triplic[iter] omisso cu[m] non subueni[tur] proxi[m]o in ext[re]ma necc[essitat]e posito vn[de]
Ambros[ius] / pasce fame morie[n]te[m] nisi pauisti occidisti / Comisso ut in eis qui su[n]t
p[ri]ncipales ul coadiutores ad homicidiu[m] p[er]petrandu[m] exo malo vn[de] qui malu[m]
exemplis dat alij peccandi moralit[er] qu[an]tu[m] in eo est occidit eu[m] et ut homicida pu
ni[tur] apud deu[m] Greg[orius] Tot mortib[us] digni su[n]t quot p[er]dicionis exemplar ad po

De preceptis ad proxi[mum]

fteros miserunt de hoc mandata de apoc xij / Et iratus draco abijt facere prelium cum his qui custodiunt mandata dei, et hñt testimoniū iesu hij sunt mites et mansueti qui nolunt sequi parentes suos in malū q̄a non consenciunt in homicidiū sed sequunt̄ humilem xpm̄ Sed dyab[olu]s furore plenus suscitat alios parentū suorū in ystorū odiū et si dictat amicos in malo inflamatos ul̄ dimittat maleficos statim amici sui suscitat inicos

Tercium est non mechaberis, hoc est nulli misceris excepto fede matrimonij nec etiā ad uxore p̄priam accedas nisi ul̄ spe hndi fructū vel causa vitandi pcc̄m vel reddendi debitū / i math' ij° Joseph in tp̄e angustie custodiuit mandatū et factus est domin[us] egipti Vn̄ in testa[men]to Joseph dicit̄ q̄ egipcia minata est michi morte quociens pe[nitenti]s tradens renocauit et minata est michi nolenti cohibe[re] cū ea dicebat aute michi dominaberis m̄ et omnibus que mea sunt si tradas teipm̄ in me / et ego ingre diens thalamū adoram dom̄ et ieiunaui in vij ānis illis et infra hora erat septi[m]a qn̄ exiuit a me / et ego genua flectens ad deū totā diem et totā nocte cū dilu culū surrexi lacrimans et petens liberacom̄ ab egipcia et in fine apprehendit vestimenta mea et nudus fugi et illa calumpniata ē me adu[er]sus virū suū et die sequenti flagellans me misit in carcerē Sed quidā volunt q̄ vxores eorū teneant̄ ad hoc preceptū et non ipi / cū tn̄ ipi magis teneant̄ q̄m vxores quia caput mulis est vir In omnibus enī bonis caput debet p̄cede[re] et mēbra sequi sic ecclia sequit̄ cristū Alioqn̄ si mlr̄ melius viuit q̄m vir inordinata est domus s[e]c[un]d[u]m aug[ustinu]s q̄a caput pendet deorsū et q̄a hec pestis nimis invaluit conq̄runt̄ viri de mulieribus et non mulieres de vi ris / qu[ia] tn̄ magis delinquerunt Et est exēm de marmotha que multū laborat et co gregat bladū in augusto et tunc expellit̄ de domo · sed illa de retro mollices insidians p̄fodit alibi domū et furat̄ granū / et sic per diu[er]sa litigia viri et mulieres deua stat p̄pria dū vir expellit coniugem et illa furat̄ / Quartum est non furtū fa cies hoc enī mandatū p[re]t[er]ijt achor Josue xxij° / Nonne achor filius zare p[re]t[er]ijt ma datū domini et sup[er] omem ppl̄m isrl̄ ira eius incubuit Si go rem alicuius vsur pasti invito dn̄o ul̄ scienter furtiuā emisti ul̄ scienter in custodia recepisti trans[gres]sus es hoc mandatū et fecisti furtū et dabit̄ tibi dicit̄ Si videbas furē curre bas cū eo · hoc est rapiendo p[er] violenciā ul̄ cauuemendo p[er] fraudulenciā ul̄ occul tando bona aliorū per malitiā / Sic maxime castigandi essent pueri qui furant̄ alienos fructus et dampnificant hoies et p[er] consuetudine fiunt latrones vn̄ aug[ustinu]s in li[bro] confessionū Confitet̄ de furtis que faciebat accipiendo de cellario parentū suorū ul̄ de mensa ul̄ occulte ut ederet ul̄ ut socijs daret de piris que excussit de ar boribus et dedit porcis / Similit̄ et quidā p[er]mittunt animalia sua in agros suos et corum bona devastant Exo xxij° / Si leserit quis agrū ul̄ vineā et dimiserit iumentū suū ut depasceret aliena quicq[ui]d optimū habuit in agro ul̄ vinea p[ro] estimacon̄ dampni restituat / et q[uo]d etiā abhominabile est pauperes p[o]st messores spicas remanentes colli ge[re] nō p[er]mittunt sed porcis tradunt et pauperes relinquere volunt Con̄ illud leuit xix°

Postq[uam] messueritis segetem t[er]re v[est]re non secabitis eam usq[ue] ad solum remanen tes spicas colligetis · sed pauperibus et peregrinis dimittetis eas Idem xix Cū do messueris segetem in agro tuo et oblitus manipulū relinquis etc / De enī in p[ro]ub[er]bio q̄ sol accepta vxore genuit aliū solem Cū aut[em] multi gauderent eo q̄ duos soles ha berent t[er]ra lugebat et inclinabant̄ multi cur non gaudet / et r[espo]ndit / vnus sol ita me aliq[ua]n[do] siccabat q̄ fructificare non potera[m] q[ua]nto magis duo soles me siccabunt et stiles reddent Sic videmus multiplicat[is] diuitibus multiplicari angustias in pauperibus

Quintum est non falsū testimoniū loqueris con̄ p[ro]ximū tuū / Sub hoc mandato p[ro]hibe[n]t̄ omne genus mendacij et falsi testimonij hoc est si con̄ aliquē falsus testis fuisti gr[ati]a odio ul̄ amore p[re]cio ul̄ timore Tytu[m] p[ri]mo / Non intendentes iudaicis fabulis et mandatis hominū auertenciū se a v[er]itate / A v[er]itate enī se au[er]tit qui inuitet̄ ad falsū testimoniū dicit / con̄ illud Eccī xxvi mandata dei in corde mulieris sancte · hoc est animae que hz v[er]itatem in corde et ore / Mendaciū enī depravat imagine dei in nobis sic p[ra]uus denarius formā veri denarij et regij caracteris / Hoc enī est pcc̄m dyabolicū qui p[ri]mus p[ro]tulit mendaciū Gen̄ iij° / Falsū etiā testimoniū non debet proferre aliquis / quia p[ro]u[erbiorum] xxi / falsus testis p[er]ibit / falsus enī tres offendit s[e]c[un]d[u]m Isidorū

3 Nō mechab[eris]

8 Nō furtū fa[cies]

7 Nō f[a]lm̄ testi[monium] loquer[is]

Deum au9 veritatem anichilat / iudicem cu v̄itatem celat / et reū quem sua fl̄itate
condempnat / prou̾ 4 xxv · iaculū et gladius et sagitta acuta Homo qui loquit̾ cont̾
proximū falsum testiom̄ / triplicit̾ em̄ vulneat ut dictū est / et quidā etiā nolūt v̄itati
testiom̄ p̾hibe n̄ pro mūne· Dicit̾ de quodā iudice venali q̄ quedā paupcula nō
potens ius suū ab eo obtinē dixit cuidā mulieri: iudex iste talis est q̄ nisi manꝰ
eius vngat̾ nūq̄m ab eo iusticia obtinē̾ et illa simplr̄ intelligens v̄m iugiauit
vncto porcino manꝰ eius vnxit cunctis videntibꝰ et requisita cur faceret dixit au
dīui q̄ nisi manū v̄ram vngerē̄ a uobis iusticiā non habe̅m et sic ille rema
sit confusus videns quod vocaret̾ ab omnibꝰ Nonū est Non concupisces vxore̅
6
Nō ꝯcupisces proximi tui Non solū em̄ pc̄cat moechit̾ qui ope cū soluta fornicat̾ aut cū
vxorē pximi adultata fornicat̾ coniugata adulta̾ aut con̄ nam̄ polluit̾ / sed eam qui aliquo
istorū triū modorū cū consensu volūs mechari concupiscat etiā sn̄ ope ꝯt v
Dictū est antiquis nō mechaberis Ego aut̄ dico uobis q̄ omnis qui videt mulie̅
ad concupiscendū eam iam mechatus est eam in corde suo / Ad concupiscendu
dicit .i. ex hc̄ fine et aīo attenderit ut eam concupiscat qd' iam non est titillari
sed plene consentiē libidini ut dt aug9 li° xxvii°, Lex quidē scta et mandatū
iustū et sctm̄ et bonū, lex em̄ p̄hibebat concupiā̄z · sed mandatū cū hȳ declamt
eam Et notabilit̾ dicit videt / q̄a mens corrupta per oculos concupiēz Ethit / q̄bꝰ
tanq̄ nuncȳs male vtit̾ ad videndū cor libidinis telo sauciatū Imp̄ muitur
em̄ in oclis formarū visarū plr̄ ncs sic in vitro obiectorū imagines, et
sic decipit̾ videns per vitrū ita mens decipit̾ p̄ exteriore̅ oculū ad lr̄am
Oculi sūt q̄si vitree fenestre quibꝰ mediantibꝰ hauriūt̾ forme Vn̄ antiq̄tꝰ
Eruebant sibi ph̄i oclos ne placerent per eos et modo tenāt̾ ut magis concu
piscant̾ / et p̾cedūt in publicū qui deberēt vitare asp̄ctus hom̄ Sic legitur
de quadā monjali quā abbatissa eius abscondit in loco secreto monasterȳ
ꝑ timore cuiusdā militis qui volebat ei commisceri / et cū miles eam per omes
officinas et angulos quesisset et invenie̅ non posset tandem fatigatꝰ et te
dio affectus recedebat et illa cepit clamare · cucu · sic solent pueri dice̅ qn̄ abscō
diti sūt et inveniri volūt / quo audito miles cognouit eam et subridens recessit
A. Septimū est Non ꝯcupisces domū proximi tui nō aurū et que illiꝰ sūt In quo
Nō ꝯcupisces mandato intelligenda est moralis ꝯcupiā qn̄ ꝯsentit ei voluntas volūs et si
domū pximi non deduca̾ ad actū aut ad bonorū proximi violentā rapinā aut cautelosā
fraudulentā vel surreptionē occultā / multi em̄ vsurpaciōt bona proximorū si non
timerēt suppliciū ps̄ 9 ad omnia mandata tua dirigebar / omnē viā iniqua
odio habui Via iniquitatis est via auaricie que prohibe̾ Et mandato sicut
luxuria in vi° Nichil em̄ est iniquiꝰ q̄m amare pecuniā ec̄c x · hic em̄ et
aiām suā venalē hꝫ quā in vita sua proiecit aīā sua / qd' patuit in feneratore
qui cū incipēt laborare in extremis rogabat aīā ut remaneret cū eo q̄a bene pro
uideret eam et promittebat ei aurū et argentū et diuitias et delitias multas
alioqn̄ nc̄ vnā elām faceret pro ea, tandem videns q̄ eā retinē nō posset indi
gnatꝰ ait Ego bonū hospiciū tu multis diuiciȳs tibi p̄parauí · et quo iam
fatua es q̄ in eo remanē non vis comendo te omnibꝰ demonibꝰ inferni et
mortuus est et sepultus in inferno /

Letare ierusalem verbum hoc sumitur de vltīo Ysa · vbi sic scribit̾ In trās
lacon̄ nr̄a · letamini cū ierusalē et exultate omīs qui diligitis eā In quo
uerbo invitant̾ ad letandū anime scte que sūt de ciuitate celesti ir̄lm
merito et si non dū premio / Unde ir̄lm illa sup̾na que edificat̾ ut ciuitas ptem sui
habet militantē in terris / ptem uō triumphantē in celis Ciues g° huiꝰ ciuitatis
non ciues babilonie invitant̾ ad letandū / q̄a non est v̄m gaudiū neqꝫ locus
tanti sacrificȳ extra ir̄lm / Sed ciues babilonis more ioculatoris hn̄t inane
leticiā dū fundan̾ extiꝰ / sed qn̄ reuertūt̾ ad domū p̄priā / hoc est ad consciam
nō meminuit gaudiū intiꝰ / Licet em̄ letan̾ dū male fecerint et exultant
in rebus pessimis p̄u̾ 4 i: cū risus eorū doloē miscē̾ / et ille dolor et'no lu
ctu consumabit̾ Gaudent em̄ in tpalibꝰ vbi os dilatā et venē inflatur
sed nō implent̾ q̄a siliquas comedūt quibꝰ nō saciant̾ luc xv° leten̾ g° ciues
ir̄lm pre gaudio quod exp̄ctant quod maius erit in re q̄m sit in intellectu

De Gaudio Anime et Sancta

vel cogitacione et manus in cogitacon qm in prolacon / plus em erit qm sentire possit
et plus sentit qm michi possit dici / hoc aut gaudiu erit in aia et in corpe / In
aia sapia pfecta sine stulticia / ibi em cognoscemus sic et cogniti sumus ij cor xiijo
qn videbimus facie ad faciem Jeremie xxxj omes cognoscent me a minimo usqz maxim
et primittit non docebit ultra vir proxim suu / quia omes erut docibiles dei Johis
vjo / et Can mo / ibi me docebitis / modo em pauca scimus / na aiam nostra non co
gnoscimus nec corpus nostru intus . sed etia post'mo ptita obliviscim . futura ne
scimus prita non penetramus Sed tuc in illo libo legemus vbi quicqd volumus scie
mus / qa sm Ansel . nichil nos latebit qa pria qua gente qua stirpe aliquis
genitus fuerit / quicqz etia in vita sua quilz fecit videbit aut pcta ppa et que fuer
per confessionem delecta / sic miles sanatus recorda vlneru suoru sine tristicia . Ut
debut omes pcta omi vt oms magis comendet mediu et laudet cu beneficio
dine gre industria sapie illius qui evasit tantu piculu / nc pp visa pcta con
tempnet uel homo hoiem vel angelus hoiem / qa homo deformis no gtempnet
te cu videt deu pcta tua tibi dimisisse qd si facet deu offendet / si vo angelus
te societate sua iudicaret indignu qa tu de pulue factus et in puluerem redactu
rus . pcamdo te extulisti cont deu ipe vo custodivit innocencie sue statu / possec
ei rnde qp non est miru si puluis vento elacionis agitatus aliqn impellit in imud
locu . tu aut dina gra roboratus et cristi sangne lotus exivisti de ceno / si angelu
dei ab omi impugnacon venti ne cadet defendit in celo / vn dei gre deputatur
qp eius innocencia inuiste consrua / Hec vo nacia dies appella de qua in psmo
Hec dies qua fecit dominus exultemus et letem in ea / sed aie dampnatoru tantis
doloribus vrgebut ut non tm insipientes sut eca ementes vn apo : legunt
comandiucasse lingwas suas dampnati velut insani / Secunda causa leticie e
est pfecta amicicia sine odio et ira / tuc em implet illud preptu Dt xxij dilige dom
deu tuu ex toto corde tuo et proxim tuu sic teipm / et io no potit amicicia ista
vti in odiu qa diliget ibi vnusquisqz alteru sic seipm et deu plus qz seipm nt
erit ibi minor amicicia . qz est intus vmbra corpre ps letabor ego sup eloquia tua
sic qui invenit spolia multa / eloq'a dei manducatio dilccionis et amicicie perfecte
qua reassumptis corporibus penitus poterut imple / qn dicet illud Can v . Comedite
aici et bibite et inebriamini carissimi hic caritate plenissimi Can ij . fuerut qui co
mederut pane suu cu sudore adhuc existentes in carne et caritate . sed ciciores
qn exuta carne qui post cibu doloris promissi sut dim amore haurire . non tn
puru nalis dilccionis affectu inmixtu quo desiderant reassumere corpus suu glo
rificatu . sed carissimi inebriabut qn qi ex toto sui immemores et deiformes effecti
in deu ferut Non est em adhuc ex toto aia exuta que de suscitando sui corpe
cogitat sui oblita / sed tn nulla remordebit ea cura de ppo immersa in illo flumie
qd letificat civitate dei / ardens go et vocata ad cena tuc erit inebriata . qa nlla
eam retardabit carnis illecebra nulla turbabit molestia illi pellago etrni lu
minis et ardentissime caritatis immersa ps Justi epulan et exultat in gspectu
dei et delectan in leticia / Sed aie dampnatoru in tato odio et invidia hebut
a sctis / vt dt Ansel . in lio de similitudinibus / et nc filius pietate heat de pre suo in pe
nis conspecto psalmus gletabitur iustus cu viderit vindicta / Et etia mr se habebut
istud odiu qa de pre impio conqrut filij qa pp illu sut in opprobriu Eccci xlj o
Nec miru qa sci iuste dampnati erut ps iudiciu sic demones in infno ut ha
bes in libo de ordine creatuaru / Demones aut sese mutuo psequuntur mortali odio
vt habes in lio de collacone patru collone scdi / Tercia ca leticie e pax et con
cordia sine discordia / hic em no est concordia n corpus et aia in eodem homine
discordant vt qa vnu appetit altm nolit / sed tuc erut tate concordie qp omes
iusti qnte nuc sut oculi nri . qa pt odius vnus nuqz vtit pom quo non vertit
alius . sed sp in eande ptem volvunt . sic caro et aia in nobis et voluntates
omi ita idem volita ferent hic em est domu et pax electis meis pro quo debet
Jerlm letari Tho xiijo Jerlm civitas dei letaberis in filiys qm omes bndicent

1 Sapia pfecta

2 pfecta Amicia

3 Pax et gcordia

qui diligunt te et qui congaudent super pace tua. Qn forte dicas. Si omnes vellet
ibi qd' ego nollent augmentu glie mee qd' ego non velle non potes, ero go p velle
meo de maioribus de celo vl equiparabor bto petro. Attende q petrus in persona ce
non potes, q̄a si hc velles teipm esse nichil velles / q̄a velle nequibis / nec etiā pe
tro equipari in glia velle potes si non fueris ei equalis in meritis, q̄a plus di
liges pulcritudine iusticie dīne ordine qm ppam vtilitatē ymo nc in corpe hua
no pes vellet hre officiu maius vl ocli nc de loco suo ad locū altius ferri q̄re
multomagis in illa bta ciuitate locū que quisq adeptus fuerit pro meliori
statu vl loco nollet mutari / q̄a si vellet btus non esset q̄a non haberet qd' appeteret
Sed tanta erit ibi concordia ut qd' vnus non hz in seipso habeat in alio / sed a mne
dampnatorum tanta habebunt discordia ut corpus aiam odio habeat q̄a male cogitauit
et aia corpus odio habeat q̄a male cogitate ope impleuit / cu aia puniatur p sua co
gitacon̄ et corpus pro sua opacon̄ Jeremie xv Ve m mater mea qualiter genui
sti me virū rixe virū discordie. Quarta causa leticie est, honorificen̄ sine
dedecore et verecūdia, nō hic ab omnibus venerātur nc ab omnibus blasfemātur vl inho

Honorifice

norātur qd' in futuro erit cu deus quēlz electu in filiū et regem adoptauit ps
In vtute tua domine letabitur rex i. ille qui rex est futurus per gratuita bonitatem
tua. Magnus enī honor vbi omnes reges erunt sup celos in sublimi trono re
sidebunt apc xxn° Coronas aureas sup capita habebunt pares angelis erunt apc xviii
Et sic fres et coheredes cu cristo regnabunt / Et vide exm Si paup omnī solacio
destitutus nudus fedus corruptus vlceribus plenus vocaretur a rege et ornamentis
regalibus indueretur et in filiū regis adoptarē et hereditate cu eo participetur et
et nulli rei qua pcipēt contradicetur. patet hic q multū honorarētur Et ita est q̄a
nati de putredine carnis repleti multis miserijs solacio destituti corrupti
pctis sola mīa dei tuām ornamēta vtutū per gracia hemus sic filij adopti
ui cu vnigenito filio nāli regnabimus ymo dij ex nomine dei vocabimur ps
Ego dixi dij estis Vere go nimis honorati sunt amici tui deus nimis co
fortatus ē pncipatus eorū Sed a mne dampnatorū exhonorabuntur / qui dam
nati in loco vilissimo et omnī fetore pleno proycientur / etiā seme hoc hono
rabitur qd' timet deū. et seme hc exhonorabitur qd' mandata dei pterit. Ille hōr
debet appeti non mundi honores. quos qui appetunt siles sunt pueris qui se
quuntur papiliones / volant enī papiliones et recta via non tenent nec diu
morantur vbi resident quos velociter pueri sequuntur. Ita q dū eos attendunt ad pe
des suos nō respiciunt sed in fouea labuntur et caute et suauiter incedunt et
pronus attendentes et manus vngentes cu eos apphendere tentant. illi euolant
et sic pueros deludunt, et si apphenderint eos exultant de nichilo qi magnu
quid hntes vl adepti fuerint Sic honores mundi certā viā nō tenent sed de vno
ad aliū volant quos qui hnt non diu tenent. et dū eos nimis appetunt seipos
negligentes et in pctā cadunt et collide qrunt et cu pronus accesserint de manibus
eorū exiliunt, et si eos apphenderint de nichilo gaudent et plaudunt Eccī xxxiii°
ei qui apphendit vmbra et sequitur ventu. sic qui apphendit seu attendit ad

Potencia

visa mendacia Quinta causa leticie est poten̄ sine impoten̄ / electorū enī a mne
tunc quicqd volunt poterint facere, q̄a habebunt omnipotente concorde volūtati sue
Ysa ix. letabuntur corā te sic qui letan̄ in messe, tunc enī collecti manipuli
et in horreo spūali repositi / et seqr. exaltant victores capita sua. bn̄ victores, q̄a
nec deus eis aufert bona que habebunt nec ipi pdent ea nc aliqui potenciores
eis eo violentare poterunt Sed a mne dampnatorū ita erunt impotentes q nil
qd' voluerint facere poterint, tormenta enī potuerunt in eos non ipi in tormenta
Sapie xvii° Illi qui impotente vere nocte et ab infimis et ab altissimis fer
~~inferis~~ nocte eūdē q sompnū dormientes aliqn monstrorū exagitaban̄ timore, ali
qn aie deficiebat tradicon̄, loquitur enī in psona dampnatorū de hiis egiptijs qui hor

Securitas

rore tenebrarū turbati nec vigilantes nc dormientes quiescere poterant. q̄a hor
rendis monstris et visionibus et terrore nimio turbaban̄ Sexta causa leticie

De Gaudio In corpore glorificato

est securitas et confidencia sine timore et diffidencia In hac enim vita nullus securus
esse potest cum in eodem momento fiat pauper ex diuite mortuus ex viuo sed ibi perfecta
securitas vbi vera eternitas Ysa xxxijo Tabernaculum erit in vmbraculum diei ab estu et
insecuritate et absconsione a turbine et a pluuia dies scilicet prosperitas estus terrena
cupiditas turbo aduersitas pluuia dissoluens et putrefaciens carnalis voluptas
a quibus defendet diuina pietas et ab hiis omnibus erit eterna securitas psalmus letentur
omnes qui sperant in te in eternum exultabis et habitabis in eis Sed anime dampnatorum
semper erunt in timore Sapiencie xvijo Subitaneus illis et insperatus timor superuenerat
et in eadem sup. Persone tristes illis apparentes pauore perturbabunt et ignis nulla
vis poterat lumen prebere apparebat autem illis subitaneus ignis timore plenus Super
enim tenebras concomitator horror vnde sic egiptii vbicunque latebant nimio terrore
pauebant et lucem non videbant et persone tristes apparentes terrebant eos quia
potuit esse quod demones aliqua fantasmata terribilia ingerebant eis ad augmentum
penarum et erit in dampnatorum quod vndique formidabunt penas quanto enim sunt grauio
res dolores tanto maiores timent horrores Septima causa leticie est laus perfecta
sine cessacionis instancia Ysa lio Gaudium et leticia inuenientur in ea graciarum actio
et vox laudis hoc iubilus cordis gloria angelorum sine intermissione dominum laudan
cium et eius beneficia recolencium vnde Seraphim clamabant Sanctus sanctus sanctus etc Ysa
vjo De hac leticia leuitici xxiijo Sumetis vobis die primo fructus arboris pulcre
spatulasque palmarum et ramos ligni densarum frondium et salices de torrente et letabimini coram domino
deo nostro Fructus arboris pulcerrime est cristus natus de intemerata et sanctissima virgine
hunc fructus sumitur cum eius presencia habetur et hic in die primo id est in illo die diuino et
primo et vltimo cum cessauit omnis successio ymo hunc fructum sumit qui beneficia
cristi in presencia sua constituit Spatulas palmarum quas nos spiritus diuinus et speratorum
forma pretendit victoriam et trophea cristi nobis innuunt ex palma enim coronabantur
victores vnde palmas in manibus in apoc. hunc matices Rami autem densarum frondium
sunt varia eius beneficia nos obumbrancia in multiplici estu Salices de torrente
iusti sunt in eterna viriditate Sic igitur uberem sumere inde solenni et coram domino nostro
letari quia laudabimus incessanter deum pro omnibus sanctis suis victorijs et beneficijs
et pro electis in eternitate ascriptis Sed ~~eternum~~ anime dampnatorum incessanter blas
femabunt sicut in apoc. septimo xvj Grando magna sicut talentum descendit in homines
et blasfemauerunt homines deum propter plagam grandinis quia magna facta est vehementer

Letare eciam Jerusalem pro gaudio quod erit in corpore glorificato Ibi enim pul
critudo erit sine turpitudine et hec est prima causa leticie prouerbiorum v Sit
vena tua benedicta et letare cum muliere adolescencie tue Vena id est intime
tum sanguinis origo est pulcritudinis mulier adolescencie nec erit anima quod ado
lescens et conueniens in proporcionali corpore quod resurget in summa pulcritudine
sicut adolescencia est etas pulcerrima et gratissima Nunc enim corpora nostra non sunt
pulcerrima quia nunc candor noster est sicut lilij nec rubor ut rose non tamen sunt turpissima
Sed in futuro comparabuntur pulcritudini solis Mathei xiijo Fulgebunt iusti sicut sol in re
gno patris mei qui cum sol septemplum septemplicit quam modo sit splendidior erit Ysa xxxo
Preterea non solis claritati conformabuntur corpora nostra ymo claritati corporis cristi
Philipp iijo Saluatorem expectamus qui reformabit corpus humilitatis nostre configura
tum sue reformabit dicit ad similitudinem ymaginis que turpiter fusa iterum conflatur
et fit pulcrior de eodem metallo Sed quod nimis erat in vno membro ponitur in alio
proporcionatis omnibus membris corpus magis claritatis quia sicut de cinere fit vitrum clarum
et purum ita resolutis corporibus in puluerem de eodem puluere fient pulcerrima cor
pora et splendidissima et ideo ciuitas illa apoc xxj de similis cristallo Sed corpora
dampnatorum erunt turpissima vnde Anselmus de similitudinibus que inuestis fuit sterco
et omni cadauere fetidior et omni fuligine turpior erit Ibi ergo homo aut pulcritudinem
perfectam habebit aut summam turpitudinem Prouerbiorum vjo Qui adulter est propter cordis inopiam
perdet animam suam turpitudinem et ignominiam congregabit sibi et opprobrium illius non
delebitur quia zelus etc Secunda causa leticie est perfecta agilitas sine ponderositate

Laus perfecta

Pulcritudo

Agilitas

Malach vltio Egrediemini et salietis sicut vituli de armento / tanta enim erit agili
tas corporum ut sequantur nutum spirituum / ubi enim vellet spiritus ibi erit corpus quia erunt sicut
angeli dei Math xxiio. Erunt impalpabilia sunt de celo in terra et econverso sicut patuit Dan
vltio de angelo qui portavit per capillum capitis abacuc in Caldeam ad daniele
qui erat in carcere Et sicut oculi nostri emittunt radios subito usque ad celum et in se re
flectunt · ymo sicut orto sole in plaga orientali statim sol attingit usque ad extremum
partis occidentalis / ut comprehendamus non esse impossibile quod de nostra credimus futura agi
litate / De hac leticia Eccli i. Timor domini gloria et gloriatio et leticia et corona
exultacionis / timor enim reverencialis erit in gloria et corona exultacionis i. causa saluta
tionis et agilitatis que est leticia i. causa leticie / Non est dubium quin anime desiderent
resumere corpora glorificanda que convicta si facerent animas graviores et tardiores
tardiores minus appetent resumere ipsa Sed corpora dampnatorum erunt ita ponderosa
sa ut movere non possint membra sua que sunt ligata Math xxiio ligatis manibus
et pedibus etc. Isa xxiiiio Gravabit eam terra s. per quam terrem peccatores iniquitas
3
Fortitudo
sua et corruet et non adiciet ut resurgat / Tercia causa leticie est fortitudo
sine imbecillitate / quicquid enim volunt de creaturis facere poterunt sicut et angeli quibus
equales erunt vnde Ansel: Sic iustus fortis erit ut etiam si terram movere possit psalmus
letetur mons syon et exultet filie iuda propter iudicium tuum domine / mons sion dicuntur electi
propter fortitudinem fidei · dicuntur filie iuda propter ingenium confessionis / exultabunt autem propter iudicia domini
sunt propter adiudicatam eis beatitudinem Si non queas quid tunc prestabit electis illa for
titudo cum nichil erit mutandum vel evertendum in illa die futura / Dic quod sola erit glo
possessio illius / licet exercicium et actus fortitudinis tunc necessaria non sit Sed cor
dampnatorum tantam habebunt infirmitatem et imbecillitatem secundum eundem Ansel: ut nec
etiam vermes queant ab eis amovere et ab oculis suis / et iste sunt infirmitates egipti
quas non sustinebunt electi sicut nec sustinet vi hebrei / prov vio / auferet a te dominus
omnem languorem et omnes infirmitates egipti pessimas Et Jerem xxo / Qui me
persequuntur cadent et infirmi erunt / et fuit hic infirmitatem pro imbecillitate / Quarta
4
Libertas
causa leticie est libertas sine servitute / sic enim angelis nichil obsistit nec aliquid
eos impedire potest nec constringere quin pro velle suo cuncta penetret liberrime
non erit aliquod obstaculum quod nos retardet ut aliquod elementum ad nutum nostrum
prium non existat / nichil patientur electi quod nolint et agere permittentur quecumque volu
erint Et exemplum huius libertatis vel impassibilitatis habemus in corpore domini quod intravit
et exivit ad discipulos ianuis clausis Johis vltio / Vnde apocriphus esd / mater comple
cte filios tuos · educa illos cum leticia sicut columba · confirma pedes eorum quoniam ele
git te deus dominus / et resuscitabit mortuos de locis suis et de monumentis educam
illos / sicut columba dicit / que libere volat ubi voluit Sed corpora dampnatorum erunt ser
vituti subiecta cogentur enim ad omnia que noluerint et prohibebuntur ab omnibus que
voluerint Unde de servo nequam dicitur Math xviiio / quod traditus est tortoribus Judic vio /
fecerunt filii israel malum et servierunt Baalam et astaroth Jerem xvio In terra quam
ignoratis servietis diis alienis qui non dabunt vobis requiem / Quinta causa leticie est
5
Sanitas
sanitas sine languore Job vo / ex quo puer nascitur incipit infirmari et languere
esurie et siti / et licet videas in aliqua parte corporis sani sumus tamen in alia in
firmi / licet etiam aliquis videatur sibi sanissimus suo iudicio tamen si durius tangatur
clamabit quia leditur Sed ibi erit perfectissima sanitas ubi nullus languor nulla
infirmitas · sicut in filiis israel xl annis non fuit aliqua languoris passio in
toto temporis spacio quo fuerunt in deserto / De hac leticia / Isa xli / leticia sempi
terna super capita eorum · gaudium et leticiam obtinebunt · fugiet dolor et gemitus
sicut enim dicitur in apocriphis Esdre - lignum vite erit illis in odore vngenti Econtra
corpora dampnatorum in tanto languore erunt ut nullo medicamine vel vngento
sanari poterunt Exo xv / Si audieris vocem domini dei tui et quod rectum est coram
eo feceris cunctum languorem quem posui in egiptum non inducam super te / ego
enim dominus salvator tuus / Sexta causa leticie erit voluptas sine anxietate
6
Voluptas.

De qua Can' primo Introduxit me rex in cellaria sua exultabimus et letabimur in te me
mores uberu tuoru super vinu / cellaria ista sunt diuisa sctoru gaudia qui sunt in pria
vbi inebriantur torrente voluptatis et hauriunt dulcedine excellente omnem dulcedinem
tpalis iocunditatis / et hic in duplici stola corpe et aina q sugentes ubera Vn Esdras
in apocriphis parauit ibi xii arbores grauatas varijs fructibus et totidem fontes
fluentes lac et mel· et montes immensos septem hntes rosam et liliu in quibus gau
dio replebo filios tuos / loq' cute de gentibus Cuius dilecoms exm pom pt in fro igito
quod in quacumqz sui pte continet ignem / sic et bom in se voluptate que totos eos
ineffabilit inebriat et inestimabili dulcedine et inenarrabili exundancia satiabit
ita q plem erut voluptate intus et extus Sed corpa dampnatoru erut in summa
anxietate sine voluptate Ysa penult / Serui mei letabuntur et uos confundemini lau
dabut pexultacon cordis et vos clamabitis pdolore cordis et pcontricon spus vlula
bitis Cuius anxietatis et doloris pt pom exm in fro ignito quod quacqz sui pte cotiet
igne Si vi gra constituamus aliquem hoiem qui tam in oclorum suoru pupillis qz ecl
in singulis mebris ferru ignitu heat et candens infixu· ita q nec medulle nec in
testina nc quicqm in illo toto corpe careat cruciatus illius immanite· vel leuius sen
tiat qm sentitur in oclorum pupillis et in centuplu fit feruencior et acucior
ille dolor qm aliquis ignis materialis in vita / sic corpa dampnatoru replebuntur
angustijs Septima causa leticie est longeuitas sine vite breuitate hac lo
geuitate nd hz homo in vita qui quqz moriturus est / nc oio breue vita hz qui
tocius mori posset / sed ibi est longeuitas qa vite eternitas / Justi enim in ppetuu vi
uet· pBmus Deus tu conu'sus viuificabis nos et plebs tua letabitur in te / Tunc enim
cristus qui vr adusus ab electis qs pmittit affligi conuetetur ad eos ita q inppetuu
nd poterut ab eo separi Vn in apocriphis Esdre Expectate pastore vrm reqez
eternitatis dabit uobis qui in proximo est ille qui in fine scli adueniet / parati
estote ad pmia regni qa lux ppetua lucebit uobis per eternitate tpus· fugite
vmbra mudi huius accipite iocunditate glorie vre / et seq' vidi in monte sion
turba magna quam dinumare nd potui et omnes canticis collaudabat deu et
in medio eoru erat iuuenis statura celsus eminencior omnibus illis / et singulis
eoru capitibus imponebat conas / hy sut qui mortale tunica deposuerut et
immortalem sumpserut et confessi sut nome dei· modo coronantur et accipiut
palmas Ille iuuenis qui eis conas imposuit et palmas in manus tradidit
ipse est filius dei que in sclo confessi sut Sed corpa dampnatoru hebut hui
tate vite qa nd ii moriendo viue poterut· sed quid huius illa vita cui mor
tate vite qa nd ii moriendo viue poterut· sed quid huius illa vita cui moro
sp fuit quncta / pBs Sic oues in inferno positi sut mors depascit eos / sic enim
ordinantur oues in caulis sic reprobi erut in tormentis pro qualite crimis
Et sic ouis herba carpit sed radice nd euellit que tn repullulat ut iteru re
pullulando carpatur et carpendo repullulet / sic reprobus sp moritur in tormentis
et ut sp moriatur sp reuiuiscet vt sp mors sit vite coniuncta et vita morti et sic

Letare Jerusalem et conuentum facite / Verbu hoc quod / patet totum
in Eclia sub hac forma recitatur· partim sumitur de vltio ysa· et ptim
de xiiio Thobie Jerusale inquit letaberis in filijs tuis qm omis bndi
centur et congre: ad dnm / et hoc est quod hic dicitur conuentu facite Sic ab ini
cio xl me suspendimus organa leticie ut signaret amaritudo que debet ee
in pnia / ita hodie relaxantur et inuitamur ad affectu leticie ex consideracon gau
dy qd hemus in patria In cuius figura summus pontifex rosam auream cu musco
et balsamo hodie ostendit / et qm Jrlm mr nra sursu est qntu ad illa pte
que triuphat in celis et ad deorsu qntu ad illam que laborat in terris / illa leta
hec aut desiderat ut eid' vniatur et vnu conuentu faciat Ideo sub metaphora
cuiusda religionis edificande, loq' sacra scptura manifestans huius religionis
edificande locu dicens Jrlm et scdi conuentu facite / et usu leticie q d in Jrlm est
religionis locus· religiosoru conuentus et leticie regularis usus / de hiis tribus Bar.

Longeuitas

Circumspice Jerusalem ad orientem et vide iocunditatem a deo tibi venientem ecce enim
venient filii quos dimisisti dispersos collecti gaudentes in honore dei ergo locus religio
nis congruus est in iherusalem celesti Act ii° Erant in iherusalem habitantes viri religiosi ex omni
nacione que sub celo est. Locus autem religionis congruus consistit in quatuor In plateis
muris edificiis et edificiorum appendiciis Nam locus spaciosus primo queritur quesitus

Plateis

clauditur clausus edificiis distinguitur edificatur in appendiciis suis perficitur Prov 9 Iherusalem
que edificatur ut civitas De plateis Apoc xxi platee civitatis iherusalem aurum mundum tanquam
vitrum perlucidum in plateis latitudo caritatis In auro puritatis In vitro autem perspicua
puritas quia cives illius civitatis habundant in latitudine caritatis puritatis et cla
ritatis quorum mentes sibi invicem et claritate fulgent et puritate translucent quia
unumquemque mentem ab alterius oculis membrorum corpulencia non abscondit Ibi defecata
caritas civium supernorum ubi nec lutum invenitur carnalis voluptatis nec pulvis terre
ne cupiditatis nec palea vanitatis In plateis autem sunt vici distincti ordines scilicet ange
lici vacantes caritate ad quorum mansiones anime transeunt et eas in suis domibus
recipiunt quia in caritate perfecta hinc transeunt vel purificate in purgatorio evadunt sed pla
tee nostre Iherusalem militantis iam per avariciam coangustantur Luc xix videns Iesus civi
tatem Iherusalem flevit super eam dicens coangustabunt te undique et ad terram prosternent te et fili

Muris

os tuos qui in te sunt De muris Apoc xxi structura muri Iherusalem ex lapide iaspide
qui sunt in proposito finalis perseverancie Est enim iaspis viridis cuius color permanet in viridibus
gemmis preciosis Viridis enim amor color aliquando ponitur aliis intinctus aliis nascitur in
herbis aliis creatur in gemmis sed in picturis cito delitur sic multi bonum quod proponunt
leviter dimittunt In tincturis diucius custoditur ut cum paucis viriditate tingitur et cum
pluvys et nimio calore colligitur quia quidam in bono proposito sed tamen invalescente
tentacione bonum propositum mutant Viror in herbis et gelu et estu aduritur quia quidam
in iuventute boni sunt et appropinquante senio quasi gelu contingente et tentacione
quasi estu succumbunt Sed viror in gemmis permanet quia cives ad muros iherusalem pertinentes
usque ad finem rigorem sui propositi tenent propter quod consequenter sequitur quod murus iherusalem dissipatus
est et Jeremias filie vidit murum iherusalem dissipatum Et advertite quod in muris debent
esse porte Apoc xx° Porte iherusalem ex singulis margaritis hoc est genus lapidis
invenitur in conchis marinis virgine habentes a celesti rore que certis temporibus hauriunt co
cee et meliores sunt candide margarite quam flave quia candor in eis est signum
signum iuventutis vel matutini roris flavus autem color signum est senectutis vel
aeree obscuritatis Candor in portis mundicia castitatis descendens de puritate
illius celestis civitatis sic viror iaspidis in muris perseverancia in bono propo
sito Sed proch dolor candor iste flavescit in vilibus margaritis ut in eis qui
se custodiunt ab exterius libidinosi actus sed non ab impuritate tactus tre: i festa
est Iherusalem quasi polluta menstruis mens eos polluens huius menstrualis libido carnalis
Et sic menstruum inficit speculum purum et arefacit et impedit in arboribus fru
ctum secundum philosophum Sic effrenata et innaturalis luxuria clericorum quorundam pollunt

Edificiis

honestatem Ecclesie et impedit in laicis fructum operum De edificiis i Esdre in o
Si civitas iherusalem edificata est possessione ultra flumium non habebis dixerunt regi
inimici Israel quia illi qui transierunt fluxibilia mundi sunt propria possessio dei ut cavent
insidias dyaboli diversa edificia diversa virtutum officia Apoc xxi Civitas iherusalem in
quadro posita est hoc est claustrum quod est quadratum in uno latere est oratorium
In alio cellarium In tercio refectorium In quarto dormitorium Oratorium pacis cel
larium abundancie et plenitudinis refectorium sacietatis dormitorium tranqui
litatis et sene mentis Hec edificia nec vetustate corrumpuntur nec vento nec
turbine discooperiuntur quia ibi est pax sine perturbacione abundancia sine di
minucione sacietas sine fastidio quies sine tedio et in regno hec perseverant
sine fine Sed sic illa triumphans est in edificiorum suorum honestate Ita militans

Appendicias

est propter peccata nostra in vilitate Tren i peccatum peccavit iherusalem que glorificabat eam
spreverunt eam quia viderunt ignominiam eius De appendiciis et pertinentibus ad edificia
est pratellum in claustro quod semper est viride et aqua collecta que tamen non cessat flu
ere et officiis ministrare Erat enim in iherusalem probatica piscina quinque porticus habens

Prati viriditas signat q ibi est semper amenitas ubi nulla tpis varietas sed semp
eternitatis identitas nichil ibi tristiorum nichil vetustu Apoc xxi vidi civitate sctam
Jrlm nova, nuqm eni ibi arescat herba ex dimitatis qi ex fontis influencia et hec
est fons instans videm pratello sic fons qui gen ii° ascendebat de padiso Apoc
xxii° flume aque vive procedebat de sede dei et agni Sed ve nobis qui in vetu
sta consuetudine remaneo et ad illa viditate immarcescibile mentis oclos non
levamus nc illius dulcedinis fonte potamus, Pro Jeremie xiiii° factu est vbu dni
ad Jemia de sermonibus sicitatis et clamor jrlm ascendit q̃a no inveneiut aqua
et cerua in agro pepit et reliquit q̃a no erat herba Cerca ut dt Jeco9 sr illu locu
terra sunt qui pnt disce et non sunt qui pnt doce qd vi in platis et eoru sub
ditis hodie Post elacionis locu subiungit religionis statu dicens Conventu fa
cite Iste conventus est in quatuor in platis et professis et noviciis et omi horum
officiis, plati quida sunt supiores ut abbates quida mediocres ut Priores et vi
carii Abbas aut supior in illo conventu celesti est ipe pater omnipotes cui cla
mamus abba pat, cui omnes obediunt qui sunt in conventu illo Pomus In conveniendo
pplos in vnu et reges ut suiet dno Ipe aut abbas sic interiora implet ut tam
exteriora tendet, q̃a boni plati interiora domus sue sic implent doctrina ut tn extio
ra tendent providencia sic subditos suos tenet vir iustus ut no pmittat eos
consentire in malo, sic nc abbas monachu suu de claustro ad aliud claustru
vbi invat remisius ex levitate migrare ps9 Protexisti me a conventu mali
gnancium Prior aut sub hoc abbate deo patre cristus qui collegit conventu
sua duodeci aplorum et posuit eis regnu cu lita doctrina qui sic prior alios
ad labore precessit et post labore ad requie claustri reduxit, q̃a qui secunt xpm
ad labore sequunt ad requie et qui noluerint laborare non erunt in honore cu
priore Eccu x Exhonoravit deus conventu maloru et destruxit eos usq ad
fine, De hoc aut priore et congregacione conventus sui ad eu nichil foris mo⁀scitt
queciebant ad ihm foris, q̃a corporibus relictis in deserto s padiso q̃a ille locus
desitus fuit a malis angelis vbi est amenitas floru conventus auiu copia
fructuu dulcedo foncu ingit fluencium, de processu in re viii°, Conveniut ad
regem Salom vniusus Jrlm in die solemi Rex aut Salom et ois multitudo
isrl que convenerat ad eu gradiebat cu illo ante archam et inmolabat boves
et oves absq estimacione et nuo Sic eni novicii in professione recipiunt ad ea que sunt
ordinis q̃ta anime probant in hoc sclo ut recipiant ad professione illius regule et
societatis et bn in die solemni vñ qm felix illa civitas in qua ingis solemnitas
ibi pfcti religiosi sunt vbi pfcte obediunt perfecta castitate custodiunt sine ppio demaius
sunt, q̃a indispi claritas p gaudiu, sic eni verus dr qui ex puro metallo ex recto
ponde ex legitima constat moneta metalli puritas, pura est obediencia pura pau
ptas pura castitas, pondus suu amor quo inclinant in deu, moneta vsualis
qua dinoscit exterius vivendi modus, hoc est forte quod dicit q inmolabat
boves et oves ante archam sine estimacione et nuo, Cerca ante archa dimita
tis bte anime assistentes collaudat deu ineffabilit et inmuabilit pro donis g
tuitis sibi exhibitis in vita Isti pro fortitudine Isti pro simplicitate et hoc e
oves et boves inmolare absq nuo etc Et implet id ii Cho xiii° Cu conveniretis ficeo
vniusquisq psalm hz doctrina. hc apoc, fit eni vna vox psallencium. insistent
laudes angeloru et avium Ceterum aut veri religiosi qm diu sunt in hoc seculo
decent esse sic monachi in capitulo ut post purgatoriu pctoru recipiant ad illam
quietem Act xix Conventus forenses agunt et proconsules sunt accusent in
vicem in capitulo qd est officina spus scti fuit fene accusaciones et correcciones
nec multiplicant ibi lites vl excusaciones nec ibi auget culpa vnde procede
debet medicina nc vboru condiciones n pctoru remissio Ita in sacro confessiois
quodda est capitulu accusacionis ibi timeas elacionem per quam lucifer ex
pulsus est a capitulo celi ibi timeas inobediam et excusacionem per quam

abbas

Por

Adam expulsus est a capitulo paradisi ibi desperacom per quam Judas expulsus est a ca
pitulo tristi De noviciis pt dici q in illo conventu sunt novicii quilibet homines iusti
qui aliunde veniunt nec sunt ibi nutriti nec diu conversati sed per graciam cum angelis
recepti vel ecce qm diu in hoc mundo sumus novicii sumus et toto desiderio nobis in oracion
petendum humiliter ut recipiamur ad illum conventum j Math ii° Congregatus est conventus
vt essent pati in prelio ut et peterent miam et miseracones Cum enim completo anno
videt mgr noviciorum et fres novicium fuisse paciente et humilem et per omnia dignum
consorcio aliorum recipitur de consilio fratrum Si vero contrarium videatur aut repellitur aut eius
receptio differtur ut corrigatur Si mali et carnales ab illo claustro celesti repelluntur
et differuntur ut corrigantur ps. Non congregabo conventicula eorum de sanguinibus
Dicat summus abbas de viris sanguinum qui perseveraverint in peccatis Et attende q sic infir
mus ut sanetur accipit potacom efficacem que dum membra paurit et viscera malos hu
mores evacuat et infirmum debilitat et reddit eum avidum ad bibendum et dormiendum
et ad ventum egrediendum Sed hec omnia a perito medico prohibentur ne moriatur Heu
inquit ille si hoc scivissem medicinam non accepissem male michi erat prius mo
do peius Sed cum humores incipiunt defluere et corpus levigari gaudet quia ad pri
stinam sanitatem se redire sentit medicinam laudat et eos qui hoc consuluerunt bene
dicat Similiter fit cum novicius intrat religionem accipiunt potom medicinalem vel
cum accipit aliquis penitenciam agere sed cum ordinis difficultas vel prime cogit eum vigilare
cum vellet dormire vel sitire cum vellet bibere vel claustro manere cum vellet exire tacere
cum vellet loqui et sic de aliis Heu michi inquit qualiter hunc habitum suscepi vel
opus incepi Sed qm considerat q sic sanitas ei spiritualis restituitur et consciencia sua
alleviatur et leve efficitur quicquid grave ante ea videbatur tunc letari incipit deo gra
cias agit et eis qui hoc consulerunt benedicit et fortiter dimicat eciam si totus mundus
contra eum veniat Josue xj Convenerunt omnes reges in unum ad aquas merom ut pug
narent contra israel De istorum officiis sermo vno° secundum qd pt exponi in bono Convenite
et ingrediamur civitatem et sileamus ibi Civitas munita patria est ubi nullo
indigetur non esuritur non sititur ibi omnes in claustro sedent student et silent
Sedent dum requiescunt a laboribus suis student in libro vite contemplantes fa
ciem salvatoris in uno verbo scientes omnia sibi necessaria Et iste liber est verbum incarnatum
cuius libri littere scripte sunt in claustro humanitatis sed illuminate auro divinitatis ad
cuius libri inspectionem quicumque pervenit eruditus sciam divine legis intimum vincet
Silent quia nichil qd ultra desiderent nec inquietudinem mentis senciant silent quia
mirantur quod vident silent quia totum gratuitum est qd habent non invenien
tes quod condignum deo pro beneficiis oblatis rependeant Silent quia deo obediunt et
in nullo contradicunt non sicut lucifero qui per superbiam soluit ibi silencium dicens
Ponam sedem meam ad aquilonem etc Ysa xiiii° Apoc viii° Factum est silencium in celo
quasi hora dimidia quia cito post creacom apostate angeli intumuerunt et corruerunt
Et ecce in anima iusti est celum quia semper fit per contemplacom et congregatur ab infi
mis tumultus congregacionum et fantasmatum Sed qm in hac vita non pt esse
quies ista perfecta nequaquam integra hora fit in celo silencium sed quasi dimidia pla
ne cum permittatur quia quantumcumque ardens huius contemplacio inchoetur nequaquam perficitur
Cum tamen anima incipit elevari et quadam quiete perfrui retinetur motus fantasmatum
in quo est turba sollicitudinum et torculum necessitatum et sic spiritus qui rapitur in
excessum retinetur cogitur ad seipsum Ibi ergo solent spiritus per ingentem contemplacom qui
cum nunquam silent convertere ad graciarum actionem Post religionis locum et religiosorum co
nventum subiungit regularem vivendi usum qui consistit in communi leticia fratrum ps.
Deo letamini omnes nostrum etc quod notatur hic letare que leticia consistit in quatuor
specialiter habent enim potenciam sine timore sapienciam sine errore concordiam
sine rancore laudem continuam sine tempore sunt enim anime docte in se omni in sua intel
lectiva per sapienciam in affectiva per concordiam In operativa per potenciam In interpre
tativa per laudem continuam ymo contra illa quatuor que habuerunt in via scilicet
in potencia ignoranciam concupiscenciam maliciam confirmantur hec inquam per opposita De
potencia Ysa· ix letabuntur coram te sicut qui letantur in messe tunc enim erunt manipuli

collecti et in horreo plenissime repositi quod modo fit ex parte sic ex l. vic. cap. preda
qua dividitur spolium tunc apparebit eorum de carne mundo et demonibus plena victoria
quantum illos sibi sed deo tribuant qui hanc potentiam dedit eis psalmus letetur israel in eo qui fecit
eum et filie sion exultent in rege suo / hic habes exemplum de alexandro rege macedonum
qui solum de victoriis requirebat honorem cum alii haberent utilitatem / De sapientia psalmus hec
est dies quam fecit dominus exultemus et letemur in ea Vere illis qui in patria sunt est
dies ubi lux cognicionis et fervor dilectionis ymo meridies et precipue solsticium quando
dies non inclinabitur ad vesperam nec inclinabuntur umbre que nulle sunt in via meridie
De concordia que erit inter potencias anime et anime ad corpus et totaliter conuicti ad proximum
quemlibet et omnium ad deum Canticorum j. Introduxit me rex in cellaria sua exultemus et letemur
in te memores uberum tuorum super vinum Introducite enim anime in illa secreta gaudia
in te memores uberum tuorum super vinum ubi memorantur dulcedinis dei
bibunt vinum excessus amoris divini et omnes in deo uniuntur ubi memorantur dulcedini dei
totiens exhibituram exhibiti eis De laude continua ipsa gaudium et leticia invenietur in ea
et graciarum actio et vox laudis Non indiget dominus laude nostra nec nos quia pauperes su
mus ei servire nec aliquid ei dare possumus Si demus ei corpus totum nostrum et
melius recipiemus ipsum Exemplum in libro seneca de beneficiis socrati cum multa pecunias
quisque pro suis facultatibus offerret Eschines pauper auditor nichil inquit dignum
te quod dare tibi possum invenio et hoc uno modo me pauperem esse sencio dono tibi
quod unum habeo meipsum et considera quod multi tibi dederunt sed plus sibi retinuerunt
Et socrates habeo inquit curam de te meliorem tibi reddam quod accepi vicit Eschines
munificenciam opulentorum qui dederunt de alieno quam de fortuitis iste de suo

[illegible]

Exequutis inspirante domino sex partibus secundi tractatus cuius est titu
lus de condicione doctoris Restat pars septima quam habemus in manibus
difficilior et diffusior quam alie de doctrina videlicet hominis pertinente ad pre
dicatores secundum experimentum practice Sed quia de dominicalibus et sanctorum fe
stivitatibus ad pie memorie papam Alexandrum quartum scribentes eius
imperio et precepto nos expedivimus ideo de hiis que pertinent ad diversa statuum et officio
rum genera prout dominus dedit subiungamus et titulos subnectamus de diversis stati
bus et officiis / de preceptis divinis / de sacramentalibus misteriis de penis et gau
diis / primo ergo de diversis statibus et officiis diversimode fieri debent predicatores
quia fere tamen inquirendi sunt sermones Status autem vel officia 34 nobis occurrunt
que per viam divisionis haberi possunt Non est autem omnino praesa quin in alteris
contineantur alterutra / nec causa curiositatis hec dividimus aut alia que premisimus
Sed utilitatis causa ut que dicuntur memoriter teneat intellectus Sunt igitur quedam
pertinentia ad viros quedam ad sexum permixtum in quo sunt viri et mulieres Que
vero pertinent ad viros quedam pertinent ad prelatos quedam ad contemplativos quedam
vero ad activos Que vero pertinent ad prelatos sunt hec / prelatorum electio Sinodus
et capitulum / promovendorum ordinatio / Ecclesiarum consecratio / Subditorum visitatio / Que
vero pertinent ad contemplativos sic et predicta requirunt sermones proprios quorum divisio
patet sub novenario ad solitudinem diligentes / ad fratres minores / ad theologos
et predicantes / ad scolasticos aut scolares / ad canonicos seculares / ad Canonicos
regulares / ad monachos nigros / ad monachos griseos / ad novicios / Que vero
ad activos pertinent in duodenario numero comprehenduntur sic in subiectis titulis
demonstratur Ad iudices et advocatos / ad servientes et hospitalarios / ad af
flictos pauperes et infirmos / ad leprosos et abiectos / ad cruce signatos et
cruce signandos / ad peregrinos / ad potentes et milites / Ad burgenses rempublicam
curantes / ad burgenses comuniter viventes / Ad mercatores / ad rurales / ad agricolas
ad mechanicos artifices Que vero pertinent ad mulieres dividuntur in inferior dictis
annotatis / ad coniugatas / ad viduas / ad virgines et puellas / ad moniales et
religiosas Que vero pertinent ad sexum permixtum sunt habent quartum / ad eos qui
dolent pro amicis mortuis / ad ancillas et servos / ad adolescentes et pueros
ad eos qui addiscunt in scolis parvulos / ad viros et mulieres in processionibus
congregatos.

De prelatorum electione sermo primus

Elegi David servum meum In verbo proposito depingitur nobis breviter electus a
persona eligentis / que intelligitur per suppositum huius verbi elegi quasi scilicet dominus
in Re xi pro David servum meum quem elegi facta hoc dicit dominus a forma
electionis cum dicit elegi / a condicione electi cum dicit David / a forma eligendi cum dicitur
servum meum id est ad serviendum in ecclesia bene ut ex eligente appareat inferior servitus Num xvi
Quemcumque elegerit ipse erit sanctus id est apparebit sanctior tertio Ex forma habeatur
auctoritas in pal vi / virum alium quemquam non elegi ut esset dux super populum meum
Israel dicit dominus Sed elegi David ut constituerem eum super populum meum Ex con
dicione electi manifestatur exterior humilitas in Re vi / Dixit David vadam ante do
minum qui elegit me potius quam Saul patrem tuum / et vilior fiam plus quam fac
tus sum et ero humilis in oculis meis Ex fine utilitas Act xiii Deus plebis
Israel elegit patres nostros et plebem exaltavit Quo ad primum dicitur dominus ele
gisse David ubi commendatur electio ab eligente Non enim prelatum debet eligere primus — Persona eligentis
appetitus per ambitionem / non amicitus fictus per occulta machinationem / non populus
remissus per suam dissolutionem / non metus immissus per coactionem De primo Luc xiiii
Intendens ihesus quomodo primos accubitus eligerent dicebat Cum invitatus fueris ad nuptias — non appetitus
ne discumbas in primo loco / quia indignus qui primus erit in honore primus erit
in confusione / et fiet ei patibulum cathedra ut possit dicere illud Iob vii ad literam
Suspendium elegit anima mea et ossa mea mortem / et notabiliter dicitur intendens
quomodo eligerent primos accubitus / quia quidam ita ambitiosi sunt quod non videntur

intendere nisi de se quod probatur per reciprocatones votoru qa cu se eligere no
possut eligit unus aliu et ille eligat ipm aut quicquid cca aliu facit pp seipm
facit / aut de industria vocem sua perdut / ita q nichil faciut nec intrant nc bonos
intrare pmittut sodomite spuales sic ona Gen xxxviiio Scientes non sibi nasci
filios semen fudut in terra ne faciat fructu et sit ex fetu pariut abortiuu vel
fetu incompletu Gen xiiio Elegit loth sibi regione cca iordane et recessit ab
oriente cca iordane / circe circu loquutio siue recepta° / et recessit ab oriente qa
non pmittut q fructus ex coru voce oriat et ubi est illud legis ciuilis q
nõ amicus — in epm eligit ita sit ab omi ambitu sepositus Non amicus fictus p occultam
machinacom Ysa xl / forte lignu et imputribile elegit artifex sapiens querit
quo statuat simulacru q no moueat / ysp sut artifices qui de fragili et ficti
li materia faciut pontifices ad bntes aliu qui sit fortis p posse et imputribi
lis per appacenaz et tn est simulacru quod ipse querit constituere p aliorum adiu
toriu Simulacra em gentiu argentu et auru opera manuu hominu os hnt et
non loquent etc et ita dei iudicio fit ut non heat lingua qui non hz vita sic
dicit ggs Et cu promoti sut aliorum factione pmi confudut electores suos
Ysa pmo Erubescetis sup ortos quos elegeratis Sic de ramo legit iudic
ix Elegerut sibi ligna ramu in regem et eque oliua et vitis nollent pro
moui dixit ramus egrediat ignis de ramo et deuoret cedros libani / Est em
ramus tota aculeata et scdm iosephu ex magitudine ventoru igne emittit ex
nõ pplus — se et alias arbores incendit / et iste secretus dei destruit Non pplus remissus
per sua dissolucom / Baruch iiio Non hos elegit dominus / nc via disciplie inve
nerut pp ea pierut / nolut em remissi elige illu qui teneat rigore disciplie
at si infirmi et morbidi refugiant curacom medici ul mencom cirurgici vn
Syndonius in eplis / rigidos ab austitate non hnt caros blandi apud eos co
mutacon vilescut Vn cles magis sic mulieres qm viri magis debent tene
colu mulieru qm baculu pastorale Iudic x forsitan mic sysaria diuidit
spolia et pulcrima doiaru eligit ei / qa dyabls diripit spolia aiaru quod
nõ metus — procudt eligi efficiatis et remissu / non metus immissus peraccom Ysa xliiii°
Noli time serue meu iacob rectissime que elegi noli tene aias pcatoru
sed habe populus Vn orig sup xvi Numeru de electon aaron dicit Nulla est pple
acclamacio / nulla consanguinitatis racio / nulla hnda est ppinquitatis contemplacio
Non em seclares debent timeri ut per eos derogetur eccia sint liberati sed ita debet
se hre electus ut timeat et a regibus et pncipibus et ut honoret deus tu videt
bona vita ipius Ysa xlix / Reges videbut et consurget pncipes et adorabut do
minu deu tuu et scm isrl qui elegit te Sed sepe ascendit in templu per gdus
potentu et ipi post consequut puentu / et milites qui cristu crucifixerut ra
puit patriom / et cristu vestibus induerut et in sepulcro cu no custodierut
qua ecclias custodienda militibus comittut qua tn no pnt custodire sed spoli
forma electionis — are Iudic x Invocate deos quos elegistis ipi liberent vos in tpe angustie / loq
de ydolis / Secundo nota forma elecconis / cu de elegi / electio em est liber ai
motus qui debet exerceri in libertate scti spus Ge xiiio / Terra in cospectu tuo
qua elegeris ut quo placuerit tibi vt vadas illuc perge / forma aut electionis
gnalit loqndo de forma est vel p inspiracomis iudiciu vel p inquisicomis scru
tiniu / vel per compromissiomis arbitriu / vel per prouissiomis officiu / pma
Inspiratio — forma em elcconis est inspiracomis iudiciu Act po Tu domine qui nosti cor
da omi ostende que elegeris ex his duobus et cecidit sors sup mathieu Antiquitus
fiebat elcones per sig vt patz Numi xvi / deinde successerut sortes ut
Act po cu orone pmissa et invocata spus scti gra / cu vnanimes essent illi
centu et viginti qui erat in illo egregio caplo cecidit sors sup mathiam Hoc
est signu gre / Ita sic no est assigre rom qre sors gre cadit potius sup
vnu qm sup aliud / ita qre dominus hunc elegit et non aliu non est reddere
causa / sed hoc est certu / qa ioseph consagneus fuit cristi frat tru aplozu

Jacobi Simonis et Jude filiorum alphei et iustus nec tamen est electus in apostolum sed ait
ut innuat quod non est accipienda persona in electionibus sed qui iudicatur melior eli
gatur iiij Re x: Eligite meliorem et eum ponite super solium patris sui et pugnate pro
domo domini vestri / meliorem in vita / regiminis industria / et si non sit literatior in sciencia
Sap iiio / dabitur ei donum fidei electum et sors in templo dei acceptissima Sed proch
dolor hodie recessit quasi ab aula ut iure suo causa aliquis eligatur / et ideo non est mirum si
ecclesie spiritusancti gratia non fecundantur aut si fecundantur non generant filios homines sed fili
os abhominabiles frequenter ut reptilia et buffones Ysa lxvi Eciam offerunt oblacionem
quasi qui sanguinem suggillum offerunt / et sequitur Hec omnia elegerunt in viis suis et in abhomina
tionibus anima eorum delectata est / Propter hoc beata virgo virum perfectum genuit quia de spiritu sancto
concepit et sine dolore peperit / unde etiam videtur experimentum quod Ecclesia non concipit per spiritum
sanctum quia multum laborat alicubi in partu prelatorum Apoc xii cruciatur dum parit
quia forte plures habet in utero qui adinvicem collidunter Gen xxv Secunda forma electionis est
inquisicionis scrutinium Num xvii Dixit dominus moysi quod accipiat singulas virgas
a singulis tribubus et sequitur Quem elegero germinabit virga eius et cohibebo queri
monias filiorum Israel Sic enim modo per electionem canonicam deponuntur in scrutinio vota
singula et mox fugit publicatio in toto et votis omnium redactis in scriptis facta publicacione
et collacione secuta maioris ad maius zeli ad zelum meriti ad meritum proceditur Cum enim dicat con
silium is eligatur in quem omnes consenserint et ideo scrutinium necessarium est ut appareat e
lectionis signum Sed prochdolor fiunt occulte conspiraciones et dolose diffamaciones
ut ille qui quasi mirra electa dabat suavitatem odoris procurante dyabolo diffundat exal
tacionem fetoris Eccli xi bona in mala convertens insidiatur et in electis imponit maculam
Vir quidam attendens odii veteris vindictam et nacti tempus oportunum virus quod diu conce
perat diffundit / non prudenciam ecclesie sue et persone Tercia forma electionis est compro
missionis arbitrium Josue xviii Eligite de singulis tribubus ternos viros et circueant
terram et describant eam et referant ad me quod descripserint Sic enim fit hodie cum
proceditur per viam compromissionis / vel ut dicam verius commissionis / prout dicit propheta quod saltem
eligendi potestas aliquibus viris ydoneis committatur qui iure causam ecclesie viduate pro
videant de pastore Sed prochdolor fiunt in istis compromissionibus divisiones tam
ex parte eorum qui compromittunt quam ex parte eorum in quos compromittitur cum pauci ha
beant oculum ad deum / sed quilibet emulari videatur pro parte sua contra illud Job xxxiiiio
Judicium eligamus nobis ut inter nos videamus quid sit melius / non dicit eligamus simpliciter
sicut elegit de poma in paradiso / sed additur iudicium / quia iusto iudicio qui male eligunt
et in presenti amittunt eligendi potestatem et consciencie serenitatem et in futuro eternam felicitatem
Quarta forma electionis fit per provisionis officium Pa pal xxviii Dixit david elegit
dominus deus israel me de universa domo patris mei ut essem rex super Israel in sempiternum
Certum est enim quod pater david non producebat eum sed dominus misit Samuelem ut eli
geret david et ungeret eum in regem i R xvi unde et nunc ad superiorem devolvitur
potestas providendi ecclesie ne perdes cum pastoris gregem dominicum lupus invadat aut in facul
tatibus suis eciam viduata dispendium paciatur super quo spacium trimestre prescribitur
Sed prochdolor in odium personarum fiunt dierum frustraciones frivole appellaciones
et procurantur ut tempus expiret ut fiant aliorum intrusiones / super quo conqueritur ecclesia
primo Tren vocavit adversum me tempus ut contereret electos meos / quia per advocatorum
angustias et vexaciones indebitas ita conteruntur electi quod non possunt electionis sue iusticiam
prosequi et quandoque tempus expirat ut non possunt eligi / queruntur diversi iudices fulminantur
excommunicaciones sequuntur irregularitates odia et simulaciones Tercio nota persona electi
cum dicitur David / si quis est iste david eligendus cum david filius yesse sit mortuus
Ecc xlix Et quis erit electus quem ponam ei Idem i° Iste ergo electus alter david scilicet
esse mundus hic affectione / pius compassione / iustus actione / altus contemplacione
que quatuor leguntur fuisse in david / quis enim david purior aut fidelior / de quo
memento domine david et omnis mansuetudinis eius Inveni inquit david servum
oleo meum oleo sancto meo unxi eum / quis et iustior Re iiio Suscitabo inquit david

Scrutinium

Compromissio

Provisio

Persona electi

Mundus affectu

germen iustu et faciet iudiciu et iustitia in terra. Tercius eo sapior de quo ii R dauid
sedet in catedra sapientissimus inter tres. Sit ergo electus mundus affectione tam carnali
quam spirituali Eccl xlv In fide et lenitate ipsius sanctum fecit illum et elegit eum ex omni car
ne / Sit est carnali affectione et carnali cognatorum / quid ergo de hiis qui et diligunt
mulierum consortia et frequentant conuiuia quotidie et regales nuptie apparatus
conuiuium nuptiale / et unde refrigerare debent indigentes recreent hystriones / et cum episcopus
debeat esse dispensator pauperum quid si ad eius mensam affluentibus deliciis alieni
eructant · cum illi quorum est tota substantia pauperes sunt procul exclusi famis inopia con
tabescant Amos v · diripiebatis pauperes et predam electam tollebatis ab eo
Inde est quod Ieze xlvii° electi iuuenes eius descenderunt in occisione / Ait rex dominus
exercituum nomen illi / Propter hanc munditiam affectionis in pectore Aaron erat racionale
iudicii vitis astrictum ut cor non fluctuet vana cogitatione / sed constringeretur sola ratione
Pius cum passione — Sit electus pius compassione Coll iii° Induite vos sicut electi dei sancti et dilecti vi
scera misericordie benignitatem humilitatem pacientiam supportantes inuicem / ut sit pius
erga infirmos / Unde dominus non Iohannem sed Petrum constituit apostolorum ut qui infirmus
fuerat fieret aliis firmamentum / ut manifestet quod recepit spiritum sanctum in columbe specie sunt
patris et auctoritate Cant iii° Fidelis in dilectione acquiescat illi qui domus et pax est di
lectus dei / tales enim debent se subditis exhibere ut possint eis sua occulta prodere
et sicut pulli ad sinum matris recurrere Eccl lxxx iii° In multitudine electorum habebit
laudem et inter benedictiones benedicetur Sed quid de illis qui vix dignantur pauperes atten
dere et eorum necessitatibus condescendere I R viii° Clamabitis in die illa a facie re
gis vestri quem elegistis vobis et non exaudiet nos / Sit etiam iustus actione Iohannes
Justus actione — xv Elegi vos ut eatis et fructum afferatis predicando alios conuertendo fructum affe
ratis / eatis visitando corrigendo / et fructus vester maneat fidem et mores pla
tando errores et scandala extirpando / et quod alii plantauerunt ipse per pusillanimi
tatem non destruat sed potius veritatis et rigorem iustitie promoueat ps lxxxviii Posui ad
iutorium super potentem et exaltaui electum de plebe mea / potentem dicit esse ri
gor iustitie / quid ergo de illis qui sunt remissi contra superbos et rigidi contra infirmos
si potens deliquit parcunt ei / si pauper sacerdos vel subditus aufert ei beneficium suum
contra folium quod a vento rapitur ostendentes potentiam tamen mortuum et pulicem perse
quentes I R xxiiii° / et se in necessitatis articulo in latebris abscondentes ut dicitur I R xvii
Cum blasfemaret philisteus israel electus est ut descenderet ad singulare certamen
et tulit baculum quem semper habebat in manibus et elegit lapides limpidissimos
quibus deiecit exaltationem Golie ideo Iohannes xx° Multi vocati pauci vero electi
Unde culpis prelatorum exigentibus gladius Petri rubigine obductus est / et quia
non potest inde nec de manu potentis percutit datus est in contemptum etiam iurisdi
ctionem suam prius extorquat / et si illa non sufficit eius inpersonam suppleat gladius se
cularis sicut ex sinodo Urbani pape ex decreto Gregorii ex epistola Nicolai episcopi galliarum
ex concilio Martini pape et ex concilio cartaginensi tercio declaratur / Tales enim eligendi
sunt qui regibus Iohannem exhibeant ut dicitur Eccl Sit etiam altus contemplatione Cant
Altus contemplatione — vi Species eius ut libani electus ut cedri / libanus candidacio est / et modus altus
cedrus odore dicitur fugare serpentes / quia debet esse eleuatus per contemplationem et flagrare
per deuotionem que et letificat angelos bonos et fugat malos / Sic Moyses cum
domino in monte per contemplationem rapitur / foris vero negotiis populi vrgetur / intus
archana considerat / foris onera populi portat Exo xix / hinc dominus in monte moram
pernoctat et in die in urbibus miracula perpetrat Sed quid de illis qui sicut talpe ca
pti oculis lumine celi videre non possunt quia infixi sunt in limo profundi et conglutina
tus est in terra venter eorum quorum nomen fetet in populis et officium pastorale diffa
mant quorum horrea reseruantur non ut releuent afflictorum miseria / sed ut ven
dant carius et comodent ad usura Amos / deficere facitis egenos terre dicentes
quando transibit opulentia et vendemus frumentum ut possideamus in argento egenos
et quisquilias frumenti vendamus Exo xv Electi principes eius submersi sunt

in mari rubro abyssi operuerunt eos descenderunt in profundum quasi lapis submersi sunt
ideo nichil potest elabi de manibus eorum si uero magnatibus donant hoc ex liberalitate
prouenit sed dum vice mutue retribucionis expectant mittunt recia in captura / Ad quatuor
autem seruicia eligitur Episcopus / Quarto notatur finis eligendi cum dicitur elegit seruum suum

Finis eligendi

Ad quatuor autem seruicia eligitur Episcopus ad consecrandum orandum dimicandum iudicandum
et bene quia cordis mundicia congrua est disposicio ad dispendenda sacra spiritualia oris
clemencia ad impetranda per ordines suffragia operis efficacia ad punienda flagi
cia contemplacionis eminencia ad reddenda iudicia / de primo machabeorum iiii° Elegit indu

Consecrand

as sacerdotes sine macula voluntatem habentes in lege dei et mundauerunt sancta mi
steria et ipsis angelicis potestatibus reuerenda qui alios ordinat consecrant et confirmat
et si non sunt sine aliqua macula vulneris .i. venialis sint sine macula corporis
.i. peccati mortalis / nec superbia tumidi / nec invidia liuidi / nec iracundia turbidi / nec
accidia aridi / nec auaricia tenti vel cupidi / nec luxuria fetidi / nec gula sordidi / volu
tatem habentes in lege dei .i. zelum habentes pro animabus et subdito sibi grege quem
susceperunt ad defendendum ut patroni ad curandum ut medici ad instruendum ut magistri
Et sequitur mundauerunt sancta / Si enim Episcopus per se vel per archidiaconum suum solet dili
genter considerare si calices mundi sunt vel palle altaris et alia eius ornamenta
multo magis debet attendere si mundi sunt sacerdotes qui sunt calices viui in quibus
recipitur corpus cristi et sanguis saltem / Ysaia lii° Mundamini qui fertis vasa domini
ymo qui estis / Mundet eciam familiam suam ut habeat lateram sanam et parietes domus
sue integros non habentes scilicet pueros romaculos adolescentes comptos calamistra
tos inter militatos / De iiii° patet .i. machabeorum viii° Elegit iudas viros et misit eos ro

Orand

mam statuere amiciciam / quia prelatus debet reconciliare subditos celestibus ciuibus et mit
tere nuncios oracionum pro eis in celestem curiam ut arripiat turribulum oracionis sicut aaron
stans medius inter viuos et mortuos Numeri xvii° pro aliis supplicans ut proficiat
pro aliis ut resurgant / licet modo in Ecclesia quidam raro orent ymo nec horas debi
to modo dicant vel eas dimittunt vel quod dicant non attentes vel dictiones vel
versus furantes vel sillabas sincopantes vel nugis farcientes et deo illudentes / sicut
cum pueri volunt alium illudere farciunt artocreas cinere vel puluere / De iiii° luce

Dimicand

xviii° / deus non faciet vindictam electorum suorum clamancium ad se die ac nocte
et pacienciam habebit in illis / dico vobis quia cito faciet / ad cuius exemplum debent prelati
vindicare flagicia .i. exserendo gladium spiritualem non congregando exercitum materialem
Iudicum v° / Noua bella elegit dominus et portas hostium ipse subuertit / Noua bel
la sunt bella spiritualia excomunicaciones suspensiones / et hiis per que interdicitur
interdicuntur cristi hostibus portarum celestium introitus / licet nunc scutatorum et lan
ceatorum turme ad prelatos confluant et vndique armati manipuli constipant / ut quos
doceat reuerenter incedere cum choro psallencium secum audiunt tinnitus armorum / De
iiii° Ysaia xlii° / Ecce seruus meus suscipiam eum electus meus complacuit sibi in illo

Iudicand

anima mea dedi spiritum meum super eum iudicium gentibus proferet / quia in contemplacione
spiritus situs aperit secreta consilia / vnde reddentur iudicia / Sic et salomoni nocte
dormienti datus est intellectus ad iudicium faciendum / paralipomenon xxviii° Ele
git dominus Salomonem ut sederet in regno domini super israel / Sicut enim medicus diuersas habet
medicinas nec idem sanat oculum et calcaneum / Ita pro diuersitate subditorum
diuersitas est consiliorum / et pro diuersitate casuum emergencium diuersitas iudiciorum
Ideo oportet habere prelatum vnicum et multiformem ut in eo inueniat secularis quod
admirentur et clerici quod diligat / Habeat de iuuentute efficaciam de senectute con
silium graciam captans non omnium sed bonorum non indiscreta familiaritate vile
scens sed exacta sodalitate preciosus in aduersis constans in dubiis fidus in
prosperis modestus / in habitu simplex in sermone cautus tarde credens celeriter
deponens prelacionem non tamen studeat suscipere quam mereri

Prouideat dominus spirituum omnis carnis hominem qui sit super multitudinem
hanc ut possit exire et intrare ante eos et educere illos et introducere ne
sit populus domini sicut oues absque pastore Numerorum xxvii. Exodi moisi. Cum igi
tur ab hoc sancto et sollicitatus de pastore preficiendo populo informatur electio ut
oracione premissa et inuocata spiritus sancti gratia recurramus ad deum et in eligendo pastorem
potius se per hoc eum ipsum ps prouidebam dominum in conspectu meo semper. qui enim iugiter con
templatur deum in electione illum elegit in quo magis uidet signa dei formitatem
apparere. Nota autem in uerbis propositis quatuor. prouidencie diuine bonitatis cum dicitur
prouideat dominus. eminencia dignitatis hominem qui sit super multitudinem. experiencia fa
cultatis possit exire et intrare etc. euidencia utilitatis educere illos uel intro

Prouidencia

ducere. primum refertur ad eligentem uel ad eum cuius ductu fit electio. secundum ad officium
ad quod eligitur. dicit ergo prouideat dominus spirituum quantum ad spirituales omnis carnis
quantum ad carnales quia presidet prelatus et prouidere debet tam spiritualibus quam carna
libus maioribus et spiritualibus spiritualia predicando et fragilibus condescendendo tunc
aut dominus prouidet de prelato quando oculi eligencium per rectam intencionem feruntur in
deum quia diuina prouidencia tumultus pacificat. prelatum format. formatum informat. et per

tumultus pacificat

eum eciam subiecta fructificat. de primo ii mach iiio. onias considerans apud
semetipsum communem utilitatem uniuerse multitudinis ad regem se contulit. uidebat enim
sine regali prouidencia impossibile esse pacem rebus dari. nec simonem posse cessa
re a stulticia sua. tumultuatur enim puer contra senem et ignobilis contra nobilem
ysa iiio clamabat et plerumque multis conicys affectos bonos zelum dei habentes
uituperauit squame behemoth spine se inuicem complectentes. lappe sibi cohe
rentes caude uulpium colligate. confisi in multitudine sua. turbant appellant
terunt limina apostolorum plus ex ambicione quam ex deuocione ut cessat simon
a stulticia sua. quia quidam simoniace eliguntur et simoniace prosequuntur non enim
uocantur a deo tamquam aaron hebre. v. Sed sibi honorem non intrant sed se inte
dunt uel emunt pro pecunia sicut iason ab anthiocho ii mach iiio. uel in
trant per sclarem potentem sicut alchimus introductus ab achide per violenciam
i mach viio. vel rapiunt ut chorite Numeri xvi. vel qui usurpant sicut rex oz
ias ii pal xxvi. vel cene carnis sicut Iudicum xviio. michas impleuit manum
unius filiorum suorum et factus est sacerdos. vel pecuniam premittunt ante fa
ctum ut Simon magus. vel ex post facto. uel pro se rogant uel rogati faciunt
ut pro his omnibus euitandis confere nos debemus ad regem cristum ut liberet
Ecclesiam suam ab his pestilenciis. nam sine regali prouidencia etc. de secundo scilicet quod
diuina prouidencia prelatum format Gen xxiio. deus prouidebit sibi uictimam holo

Prelatum format

causti fili mi. tunc enim cum ecclesia erat in simplicitate sua et confidebat in deo
tunc deus prouidebat ecclesie ut apparuit in beato Nicolao qui ita electus est et
in beato ambrosio et in beato martino auiano et eusebio et infinitis aliis. sed
modo uidetur cristus recessisse ab ecclesia quia per inspiracionem sancti spiritus nulli uel
paucissimi eliguntur. et multum se sentit deliberatum spiritus sanctus qui ad unius
negacionem recedit sed eum eligit deus et de eo prouidet qui est uictima q
a uiciis hostibus dicitur per hostium ecclesie subiectorum et holocaustum. cristo in se
creto per deuocionem. De tercio scilicet quod diuina prouidencia prelatum formatum informat

Prelatum informat

scilicet ut humiliet seipsum ut edificet proximum. de humiliacione tho ix. Si me trada
s ut humiliet seipsum ut edificet proximum nota tibi seruum non ero condignus prouidencie tue. quia quamuis se prelatus humiliet non
reputet se dignum officio. de edificacione proximi dicitur. i pe. v. pascite qui
in uobis fuit est gregem dei prouidentes non coacte sed spontanee nec
turpis lucri gratia nec ut dominantes in clero sed forma facti gregis ex animo. i. non co
gant subditos non ab eis extorqueat non superbiam ostentent sed sint in eis
forma edificacionis licet modo impleatur illud Eze xxvii. quercus de basan do
lauerunt in remos tuos. remos de quercu faciunt qui luxuriosos in prelacione
constituunt. quercus enim porcos pascit et basan confusione dicitur. Istos

dolant qui q(uas)i boni sint verborum adulacionibus leuigant / aut ut cerui de quercu
dolant q(ua)n(do) a luxuriosis castitas simulat(ur) / et sequit(ur) cedru(m) de libano tulerunt ut fa
cerent malu(m) · regimen nauis q(uia) nobiles et viros   sanguinis claros et religio
sis moribus p(ro)posuit qui de humili g(e)n(er)e sunt exorti non attendentes q(uia) confringet deus
cedros libani / De q(ua)rto s(cilicet) per diuinam prouidenciam ecclesia fructificat Ruth iii(o) / Filia
mea queram tibi requiem et prouidebo ut bene sit tibi / q(ua)n(do) a deo prelatus est
electus / tunc ecclesia in pace est / et tunc fructificat sic q(ua)n(do) macula est in electo tunc totu(m)
maculat / vn(de) leuit(ici) xxi p(re)cipit(ur) q(uod) no(n) accedat ad ministeriu(m) qui habuit maculam / p(ro)deo
enim nunc ecclesia destruit(ur) / q(uia) maculosi et infirmes illiterati legitimi promoueant(ur)
/ na(m) in lege habentes maculam non ministrat deo nec aralia hostia ... recipiunt(ur)
in dei ministerio / sic ergo dominus prouidet de p(re)lato tu(m) hec fuit / econtra ubi cu(m) ipsa sibi
prouident sine deo q(uia) sapie(ncie) ix(o) / Cogitaciones mortalium timide et incerte prouidencie
vre / Nota eciam experiencia facultatis tu(m) de hoiem qui possit intrare et exire intra
ad se per contemplacionem / et extra exteriore accionem exire et p(er) contemplacionem / operanda enim
negligat / vel p(er) operacionem ministret temporalia / alioquin manens erit vel monoculus cu(m)
intret ut purget conscienciam exeat ut ministret sapiam Et moyses intrabat taber
naculu(m) et exibat ad p(o)p(u)l(u)m / Notat(ur) eciam euidencia utilitatis tu(m) de educere illos
et introducere ... Sic enim pastor bonus educit oues a malis pastuis Johan(nis)
x Ego su(m) hostiu(m) per me si quis introierit saluabit(ur) et ingredie(tur) et pastua
inueniet / Nota(tur) eciam eminencia dignitatis tu(m) de hoiem qui sit sup(er) multitudinem
habent Gen(esis) xli tu eris sup(er) domu(m) meam / ubi / hoc quod dixit pharao joseph dicit
dominus p(re)lato sup(er) ecclesiam constituto qui debet p(re)minencia quadruplici p(ri)uilegio
sup(er) alios / sciendi veritate / viuendi sanctitate / imperandi auctoritate / corripiendi seueri
tate / De p(ri)mo Ysa(ie) xxxii(o) / princeps que digna sunt principe cogitabit et ipse sup(er)
duces stabit / digna principe uel principi cogitare sunt in lege domini meditare die
ac nocte / et tunc debet stare sup(er) duces hoc est p(re)esse sup(er) fideles proximos
suos in via salutis dirigentes / Est aut(em) ista veritas dirigenda s(ecundu)m tribus modis
p(re)dicandi / in officio ministrandi / In iudicio discernendi / et consulendi / de p(ri)mo ie(remie)
vi(o) Constitui sup(er) vos speculatores audite vocem tube / quia sup(er) p(o)p(u)l(u)m constituti
sunt p(re)lati ad p(re)dicacionis officium qui dicunt(ur) tube Numeri x fac duas thabu
las argenteas ductiles quibus conuocare posset multitudinem q(ua)n(do) mouenda sunt
castra / due due p(er) duplicem actum dilaccionis / argentee p(er) eloqu(iu)m contemplacionis
ductiles dilatate sunt per paciam malorum tribulacionis / ad conuocanda(m) mul
titudinem sunt est ad p(re)dicandu(m) simpliciter et intelligibiliter veritatem / In conuo
cacionem enim p(o)p(u)li ut dicit ibid(em) gloza / simplex tubarum clangor et non e(st) con
fusus esse vide(tur) / q(uia) qui multitudini p(re)dicat simp(liciter) et apte debet loqui ut
multi intelligat et edificent(ur) / amatur veritas non v(er)ba / quid enim prodest
clauis aurea si no(n) aperiat et quid obest lignea si aperiat / j ad Corinth(ios) xiiii(o)
Quid prodero si venero ad uos linguis loquens / de ii(o) Numerorum iii(o) Aaron
et filios eius constitues super cultum sacerdocii externus qui ad minist(er)iu(m)
eius accesserit morietur / oportet enim esse prelatum et ministrando discretu(m) / licet
quidam nec ministrare velint nec stare ministros constituat vicarios s(cilicet) indignos
et tamen con(tra) legem stipendia altaris recipiunt et in usus inutiles consumunt
Ber(nardus) Conceditur tibi si bene deseruis ut de altari viuas / no(n) ut de altari luxurieris
eris / De t(er)cio Osee decimo Agit(ur) minabit q(uasi) amaritudo iudiciu(m) sup(er) sulcos
agri Sulci agri sunt p(re)lati quibus dominus infundit scienciam q(uasi) celestem pluuiam
et germinat amaritudo iudicii tu(m) sicut primam iungere et consilia dare s(ecundu)m
qualitatem delicti / et p(er) p(re)stitam culpe dulcedinem p(er)uerterem inuenient pene ama
ritudine / De 2(o) p(ri)uilegio quod consistit in viuendi sanctitate Ysa(ie) vi(o) Sera
phin stabat sup(er) illud / hoc est sup(er) templum quia p(re)lati sunt sup(er) ecclesiam mi
litantem qui debent h(abe)re more seraphin caritate inflamatam / hoc aut(em)
fit explicatur consciencie puritate / exempli claritate / regiminis vtilitate / de p(ri)mo

Ecclesia fructificans
Experiencia facult(atis)
Euidencia utilit(atis)
Eminencia dignit(atis)
Gaudi(um) vite
Verbo p(re)dicat(ionis)
Officio minist(randi)
Iudicio discernendi
Viuendi sancti(tate)

De primo Cant quarto Oculi eius sicut columbe super riuulos aquaru / quia in eis
debent esse simplices et puri oculi ut intendant magis prodesse quam preesse et hec
superfluenta scripturaru uel lacrimaru in quibus debent residere et se purificare
incurrant illud Zach xi° / Gladius super brachium eius / ariditate siccabitur et
oculus eius dexter / et super dextru oculu eius / brachiu eius ariditate sicca
bitur et oculus eius dexter tenebrescens obscurabitur / De secundo Mat v. Non potest
ciuitas abscondi supra monte posita nec accendunt lucernam etc / De iiii° Luc ii°
Pastores erat in regione eadem vigilantes et custodientes vigilias noctis
super gregem suum · hoc est ut precaueant gregi suo insidias et arceant a morsu
luporu / De tercio priuilegio quod consistit in increpandi auctoritate Abacuk ii°
Super custodiam mea stabo et contemplabor vt videam quid dicatur michi et quid
respondeam ad arguentem me / arguitur enim prelatus qui propter eminentiam potest increpandi
auctoritatem / hoc aut est in tribus ita decentia honestate ita pertinencia ad utili
tatem ita necessaria ad salutem / De primo Soph i° Visitabo super principes et super
filios regis / et super omes qui induti veste peregrina et super omem qui arogater
ingreditur super limine / qui complent domum dei sui iniquitate et dolo / quia
hodie nec tonsura in capite / nec religio in veste / nec modestia in cibis / nec tempe
rancia in cibis / nec pudicicia in signis / nec continentia in factis / In congregacione
temporalium se habent vt layci / in collatione redditum · ut clerici in apparatu nobili
sicut milites / in actu molli sicut mulieres / De secundo Jeremie xii° / Conscendere
fecit principes iuda super muru et constitui duos choros laudancium / ad hoc n.
constituti sunt vt in prebendis et parochiis eos ponat qui ecclesias edificent
et deum laudent / et nunc cum lucifero per ambicionem se ingerunt dignitates
et prebendas emunt et vendunt super astra celi collocare soliu volunt paulatim
ascendunt subito corruunt quia videbam sathan quasi fulgur de celo cadentem
De iiii° Isa lxii° Super muros tuos ierusalem constitui custodes tota die et to
ta nocte non tacebunt laudare / et in ii Re ix Erant principes super domu Sa
lomonis qui habebat subiectum populum et statutis operibus imperabunt / quia statuta
canonum debent custodiri non friuole gloriari / De quinto priuilegio quod
consistit in corripiendi seueritate Jeremie xxix Dominus dedit te sacerdotem / vt sis
dux in domo domini super omem viru arrepticium et prophetantem ut mittas eum in neruum
et in carcerem Arrepticii sunt inobedientes et rebelles qui nec deum timent nec homines
reuerentur / Isti mittendi sunt in neruum pene et excommunicacionis et in carcerem condigne sa
tisfactionis / quia dignum est ut quos timor dei a malo non reuocat cum liceat salte
cohibeat seueritas disciplime / extra de electione cum in cunctis · hoc aut modo preemineat
triplicat Odio ita culpa · pietate ita natura zelo ita iusticia / De primo Jere
i° Constitui te super gentes et regna etc super gentes i · super gentilitur viuentes
et super regna carnis · s · mundi et dyaboli vt euellas peccata cogitacionis ut destru
as peccatum locucionis et disperdas peccatum operacionis et dissipes peccatum obstinacionis
vt edifices fidem et plantes caritatem more boni ortulani qui non totum ex
tirpat sed herbam malam vt plantet bonam / De ii° Num xii Erat moyses mit
tissimus super omes homines qui morabantur in terra / Audi clemenciam xxxii°
Exo / Aut dimitte his noxam hanc aut dele me de libro tuo in quo me scripsisti
Audi eum in codem tum clemenciam iusticiam / occidat vnusquisque fratrem et amicum et
proximum suum quia non est parcendum alicui familiaritate coniuncto / quando fiat iusticia
de peccato loco et tempore debito · sed clemencia adhibeatur nature et iusticia culpe /
De tercio Apoc ii° Qui custodierit usque in finem opera mea dabo ei potestatem super
gentes et reget eas in virga ferrea hoc est in correptione aspera contra obstinatos
superbos ne si forte districte non corripiat ipse cum hely sinistram dampnacionis accipiat

Odiu ita culpa

Pietas ita natura

Zelus ita iusticia

Sol et luna obtenebrati sunt et stelle retraxerunt splendorem suum Johel
ii° In exordio mundi dominus solem et lunam et stellas posuit in firmamento
ad illuminandum que tamen in fine perdent suum splendorem ad signandum

prelatorū gloria in ecc̄ia primitiua et eorū ignomīa fine t̄pis appropinquante.

Duo g̊ notant̄ hic, bonorū p̄latorū gl̄ia in claitate luminarū, malorū ignoīa in obscuritate ipsorū. Sed q̄a alia sūt claitas solis alia lune alia stellarū i cor xv. Ideo soli compant̄ p̄lati maioēs ut Cardinales archiepi Epi, lune medio cres vt abbates priores p̄positi archidyaconi et decani, Stellis aut̄ inferiores vt sacerdotes et capellani et simplices cl̄ici. Et p̄mo de gl̄ia solis nondū. Et in sole considero nobilitatē condicōis. Est eni a deo int̄ optia p̄maia conditus et ep̄s vel p̄latus a deo per electōm gratuitā constitutus Ecci xliii°. Sol in aspectu annū ciāns exitū vas ammabile opus excelsi, q̄a totū mentis aspectū conuertit in deū occulta v̄tutū seminaria prodiē facit de potencia in actū, de occulto in maīm nec fabricat̄ tanq̄ vilis matia manibꝫ hoīm et v̄e vas ammal̄e opus excelsi eligitur ex gr̄a humilia in consc̄ia cogit̄ ab ecc̄ia confirmat̄ sine simonia Ecci xvii°. Oīa opa illorū velut sol in conspectu dei. Scdō, sublimitate posicōis eleuatꝫ eni a t̄ra super nostrū orisontem ascendit usqꝫ mediū celi et tūc v̄tutes caliū usqꝫ ad punctū declinacōis feruores efficiunt̄, q̄a tūc vita p̄lati proficientis in sp̄ualibꝫ eleuat̄ a t̄renis tota ecl̄ia illuiat̄ et ornat̄ et nobis opibꝫ ro borat̄ Ecci xxvi. Sic sol oriens mūdo in altissimis dei. sic mulieris bone spes in ornamentū domꝫ eius lucerna splendens sup̄ candelabrū sanctū. Quedā gemme sūt splendidiores in obscuro q̄m in luce, q̄a quedā an̄ p̄lacōes satis comendabilis vite fuerūt sed sup̄ candelabrū ecc̄ie constituti lucem in tenebras famā in infamiā conuerterūt, quibꝫ melius fuisset sub modio la tuisse q̄m cū infamia candelabrū ascendisse. Effundat g̊ radios vite exem plaris in omibꝫ factis suis ut refulgeat sol in clipeos aureos et resplendeant montes ab eis, hoc est a p̄lato in cl̄icos suos et clericis fulgeat sc̄titas in laicis sit eni purus animo benignꝫ eloquio mansuetus obsequio iustus consistorio. largus in conuiuio castus in thalamo, deuotus in choro seuerus in occulto. honestus in publico. Tercio vtilitate opacōis. Celū eni eius luce illuiat̄ et t̄ra eius caloē inflamat̄, q̄a eius doct̄na illuiat ad v̄itatē et inflāt ad caritatē. Sol eni est origo et p̄n̄m fontalis luminis et caloīs ii re. xxiiio. Sicut aut̄ stꝫ secularibꝫ vacat que sūt sic nubes inanitatē non soliditatē hn̄tes et tūc inflamant̄ hoīes ad caritatē i re xi. Cras erit nobis salus cū incaluerit sol v̄o .n. lux solis diffundit̄ non libent̄ inueniunt̄ venena p̄usarū dogmatū sed vbi calor eius inflamat p̄seuerat gramina leuiū et fragiliū morū q̄a Jac 1°. Exortus est sol cū ardore et arefecit fenū. Quarto volubilitate re gnacōis, orit̄ eni sol et occidit et ad locū suū reuerti ibi q̄ renascens gerat gyrat p̄ meridiē et flecti ad aquilonē Eccis 1°. Sol orit̄ q̄n bona vita p̄lati p̄plo declarat̄, occidit cū ordīi vacet publicis aspectibꝫ se subtrahit girat p̄ meridiē ex zelo feruoris diligent̄ visitat commissā sibi plebē, sed tn̄ ad locū suum reuerti cū ad consciam suā ingredi, et flecti ad aq̄lonē q̄n in humilitē se cu stodit hn̄s porulus ventū illū aquilonarē turbidū s. penā gehēnalē. Sic Esdre iii°. velox est cursus solis et gyrat in gyro celū in locū suū in vno die quia licet firmamentū quotidie reuoluendo solē rapiat secū cursꝫ sp̄ in fine anni reuertit̄ q̄ ad punctū p̄ṗiū, sic platus dū multa egit dū vltra se rapit̄ ad seipm̄ sollicitꝫ in s̄ui intatis secrto reuocet. Si g̊ ad p̄latōm hō veniat bn̄ imitat̄ solē in nobilitē condicōis, si in ea bn̄ viuat, imitat̄ eū in sublimitate posicōis, si bene do ceat, imitat̄ eū in vtilitate opacōis, si humilit̄ ad se redeat, imitat̄ eū in volu bilitate regnacōis. Lune eciā compant̄ mediocres p̄lati qui lux recipiunt a supiori pastoē sic luna a sole, p̄t̄ꝫ Sole in p̄tate diei lunā et stellas in p̄tatem noctis. maius eni est lux solis quod illuiat diem q̄m lune

Sol

condicōis

posicōis

opacōis

Regnacōis.

Luna.

quod noctem Est aut luna sm Isid' imitatrix solis mensura tpis domatrix
maris mistra roris vnde ex luna colligimus eam solemnitatis indicium valeta
tis initium humiditatis dominam serenitatis presagium vt sint plati deo coniuncti
in contemplacon per spuales sapiaz districti in dispensacon p tpalez
prouidem sem extius in culparu correpton p iusticia sem intus in penaz

Festiuitatis indicium

mitigacon per clemencia Est go luna festiuitatis indicium Eccli xlmo A
luna signum diei festi luminare qd minuit in consumacon Judei sp solemnisa
bant in noua luna sed hc est festum platorum qui muti cristo in contemplacon p
consione ad ipm penetrant l'me sapie subtiles in meditacon spuali efficiunt
vt vix in eis aliquid terrene cupiditatis inueniat qd festum dr neomenia i. noua
luna anima per sapiaz innouata ps9 Buccinate in neomenia tuba insigni
die solem: vre hc est buccinate impendendo subditis suffragium oracionis et so

Valetatis initium

lemnitate recinendo vobis officium contemplacionis ne obtuet sanguine volupta
tis et oculus fedet puluere cupiditatis Est etia luna valetatis initium Nam
sm phos a circulo lunari tpalia et caduca incipiunt ps9 fecit lunam in tempo
singulis noctibus no mutato subiecto figuram lune mutat qua pro necitatibus
ingruentibus ab eode plato tpalia prouide dispensant Sen Si prouidencia
amplectis vbiqz idem eris et put rerum necitas exigit ac tpis ita te accomo
des tpi nt te in aliquibus immutes sed potius aptes sic manus que eade
est tu palma extendit et tu in pugnum constringit nt eode modo se hndo ad
omes Nam electuorius vnus tibus est alio modo venenum alio medicamentu
et idem panis qui hoiem nutrit accipitre interimit et lenis sibilus qui equos

Humiditatis domina

mitigat catulos instigat Ideo Eccli xlmo luna in omnibus in tpe suo ostensio tpis
et signum eui Est etia luna humiditatis domina humore enim illu que calor
arefacit de die luna roriflua reponit de nocte et qui sub luce lune dormit
caput suum humefactum sentit sm id Can v Caput meum plenum est rore et
cincinni mei gut: nocti: Et quod dominam vocabat gentiles lunam regina celi
Je vij et xlmo et Sap xiij Solem et lunam rectores orbis terrarum deos puta
uerunt gratia enim qua ardor pcti siccauit iusticia plato corripiendo reducit
ps9 Orie in diebus eius iusticia et ha pa do au luna luna aufert qui
senescit et deficiat cuius defectum omnia electa compaciunt Nam vacuitas et
vanitas tunc inueniunt in cerebris pectorum in visceribus marmorum in medul
lis arborum et ligna tunc secta conuertunt cito in puluerem et membra eclie indisso

Serenitatis presagium

lucionis Est etia luna serenitatis presagium qa sm btm amb in Exa Si
luna certa serenitate ostendat totus et ille dies et qui nasce ab illo ex actu ad
mensam vento pluuia qz carebunt qua platus quadratus virtutibus et pfectus
in illis exagitat turbulentis impssionibus sic luna plena lucidus et serenus
Eccli l qsi stella matutina in medio nebule et luna plena in diebus suis lu
cet et qsi sol refulgens sic iste refulget in tplo dei sic enim mundi status est g
cior ad videndum qn ex serenitate lunarum dies est purus qm qn oia quaciunt
fragoribus et micantibus fulguribus et celestibus ignibus ita se hz in ecclia
cum platus est no turbidus sed pacatus et sic pueri congratulant et gaudent ad
aspectum sem solis sic subditi ex clemencia pastoris fugiunt aut turbidum
crudele sic aialia pusilla leone et dracone ps9 Orietur eius sic sol in
q ni et sic luna pfecta in etrm qa in plato pfecto clemencia no hz intra defe

Stelle

ctum Stellis etia conparant inferiores qui in nocte ignorancie sm suas diuersitu
dines illuminant mundum sic stelle de nocte celum Eccli xlmo Species celi gloria
stellarum mundum illu: in excelsis dominus Considerat aut in stellis actus nalis
effectus accn lis motus circulares cursus canonicus et regularis lucet enim stelle
nar. illuminant actr mouent orbicularit currunt indeclinabilit et regularit

Luce

Debent enim tales lucere in seipis per puritate consciencie illuminare subditos p clari
tate fame moueri orbicularit i. facilit per promptitudine obediencie sic quantum
ad superiores currere regularit quo ad deum p ordine intencionis recte De primo

Apoc̄ xx° Ego sū genus dauid stella splendida et matutina. Splendida ut non
sit concupita in affectu / lasciuia in aspectu / immundicia in tactu / luxuria in actu / lux
em̄ diuina q̄nto immutabilius fulget tanto penetrabilius videt / et tū nos omīs videri no
credimus velut in sole oclos clausos tenem⁹ et deū nobis non nos deo abscondimus
de stell̄ mt̄ ij Stella antecedebat magos donec venerit ad locū vbi erat puer / stel la mich' aliud sim pbrm ñ lux sui orbis vtrumqꝫ diffudens radios sue claritatis / q̄a sacerdotes diffūde debent lucē suā noīs et ex bona fama illuīare et conuertē pplm̄ sic stella magos reduxit ad cristū Nunc lucet illuiant tenebras noctis tñ dispar earū lumē in p̄ncia solis / nam eorū famā secrecius eorū opa diffūdunt
et cū fauore huāni fugiunt Bar x. sunt illis in velamento diei et in luce no ctis stelle / De m° Baruch iij° Stelle dederunt lucē in custodijs / vocate sunt et di xerunt assum⁹ / Tuīa p̄gm̄ laudabilit̄ q̄usati sunt clericis suis et vocant̄ ad
beneficia / vel ad ordines nō querunt dilacōnes nō subt̄fugia nō p̄uilegia nō di mittunt mīn⁹ b̄ñficium p̄ pinguiori cū vident se posse proficē in minori ne sint sicut leones qui min⁹ pulcrā concubinā dimittunt pro pulcriori / De q̄rto Iud' v° Stelle manentes in ordine et in cursu suo con̄ Sysara pugnauīt .i. dyabolū qui nos exclude
nititur a gaudio Sicut em̄ interpretatur Sysara expugnauerunt / nichil em̄ ita expugnt̄ dyabolū sicut h̄re rectitudinē intencōnis ordinate ad deū / tunc aut̄ in videtur intenc̄o ordinata ad deū in p̄lato qn̄ timorē suscipiendi officiū concipit ex dilectione dei / et cū quodā m° sollici tudinē appetit ex edificacōn̄ proximi et in dubio constitut⁹ intra se recurrit ad exami nacōm̄ suā et p̄uitatē suā q̄spiciens / et qꝫ ita expedit videns deo humilit̄ obedit / In susceptcōn̄ officij timebat Ieremias apparebat Ysaias / recurrebat ad consciam suam
Moyses et p⁹ excusacōm̄ humilit̄ suscepit officij execucōm̄ / superbia esset si th̄ officiū assumeret sine timore superbia nichilominus si deo resisteret p̄tinaci mente et sic pꝫ
de p̄latorū glīa q̄parata claritati luminariū Secūdo nondū ignominia q̄parata obscu ritati eorū // qd̄ dominus mt̄ xxiiij° Erunt signa in sole et luna et stellis / sig ignominie nō glie / Nam ut p̄mo de sole loquamur condicōes nobilitatis in sole de generauīt / q̄a sol fabr̄car̄ manibus hoīm p̄ ambicōe et hoīm fabricaꝫ / olim q̄plebat
illud qn̄ ad p̄latores veniebant tū ex fabr̄cat⁹ es audacia et sole / tunc em̄ fab̄ cabat deus platos qn̄ latebat / fugiebat / cogebant ut Ecclias assumerent aut amoris diuina vehemencia / aut p̄mij excellen̄ / a' superioris obediā / non frequenta bat curiā nō faciebat sibi caudā nō p̄uocabat ad appellacōm̄ friuola / sed
nūc inutile solis simulacrū fabricatur in manibus hoīm . sic legitur in libris R̄ et
pal' p̄mo Simulacra gencium argentū aurū opa manuū hoīm / De auro n̄ et argento h̄et Bilda fuit q̄a p̄ simoniacā p̄uitatē q̄ statue p̄latorū acquirunt
sed sec̄ xlvi° Conteret dominus statuas domus solis que sunt in terra egipti / q̄a vnius p̄lat⁹ fabr̄ca alij de vili mā congregantur ad eū consanguinei et nepotuli a deo q̄ in vno Ep̄o vī tota Ep̄ata p̄gemeris / tantur alij dispergunt et q̄titur tota i a familia Betlehem ac si nō fuit Naum iij° Custodes tui q̄si locuste et p̄uuli tui q̄si lo custe locustarū / ortus est sol et auolauerunt et nō est cognitus locus earū .i. fuit locuste em̄ emergentibus tempestatibus subito apparent et subito disparant / hoc ar notabile qꝫ p̄lati fabricati q̄si sp̄ sunt sub tutela / Ita qꝫ plures Ep̄i sunt in vna diocesi / sicut aut̄ p̄hos aliqn̄ videntur duo soles in celo sed vnus est quedā nubes simillima soli et non est sol et vocatur p̄ellion et siḡm est future inundacōis et ita sp̄ualiter siḡm est hic in futurō Subtilitas posicōnis p̄ vite depressione
nō pal' xviij° Mortuus est achab rex isrl̄ mutato habitu / occidente sole mutatur
habitus / et sol occidit cū p̄latus ab arte sapie erem⁹ incubuit / nō decet pasto rē more pecoris vultu deiecto in terrā celi q̄templacōn̄ reiecta sensibus inculcare corporis inherere terrenis / sed que sursū sunt sape . celū mente suscipe / alioqn̄ que dicā pastoris et ouis / que vtilis construere vinaria castra et terras fimo et creta agrū sacionarium impinguare / si rigor p̄me relaxatur si in cultura dnice messis nec euellitur spina nec extirpatur tribulus nec triticum ubi dominus se minatur / nunqd̄ deo cura est de bobus et asinis de legibus extorquendis de registris.

Illuīare
mone
trare
Malorum
p̄latorum
Ignominia
q̄dicio
Poicio

Antiquissimis expiandis per pecuniam et non potius de criminibus saluandis

Opis

Vtilitas etiam operis degnat per ociu et torpore quod figurabat Jacob Gen xxxiio
Nolebat enim requiscere post solis occubitum et ipsi p9 feruore caritatis extinctum
non corrigunt excessus accipiunt procuraciones non exercent curaciones sed magis
exultaciones / q̄a p9q̄m de locis post visitacionem recedunt ipsa frequenter in deteriori
statu relinquunt et mala que fuerant ante sopita reminiscunt suscitata et publi
cata j mach xii Conuenerunt ut edificarent ciuitatem et rescinderunt muri / ducunt
familia infinita expetunt mensa ferculis honorata occurrunt milites et scu
tiferi ex diuersis locis / et q̄a retinent religiosi paupes vim compulsiua abla
tiua inquietatiua comedunt iacent illi. ps9 ortus est sol et congregati sunt
in cubilibus suis. coll / pponunt personas indignas faciunt fieri prauas receptio
nes suscitant eis angarias exacciones et impediunt correpciones. licas suas desa
cili concedunt regularibus ne post facta professione vel appellacione quis violet
entiatur vel iniuste vexetur quousque causa eius coram epo pacifice terminetur tanquam
in quibus fomes et dissensionis incendium continetur crescunt crimina correctionis inui
cant postulat iudice ordinariu conflant excusaciones patrocinia requirunt et que

Regiraco

secretius in capitulo corrigi debuerat in consistorio publice ppommitur Eccles iiio vidi
sub sole in loco iudicii iniquitatem et in loco iusticie impietatem / Volubilitas regi
racionis degnat in spiritus defectione / ideo enim spiritus in prelato deficit et caro efficitur
quia ad secretum mentis non reuertitur Eccl xviio Quid lucidius sole et hic deficiet
/ aut quid nequius quam quod excogitat caro et sanguis / et hoc arguetur / arguamus
igitur tales carnales prelatos qui perdunt glorie sue titulum incurrunt scandali scrupu
lum scandalisant populum ingerunt nepotulis suis periculum / q̄a dum conferunt nepotu
lis male meritis beneficia ecclesiastica sunt eis multorum tormentorum et suppliciorum
occasio et causa / fragile enim materiam ponunt in fundamento edificii et eos qui pla
nescunt in summo cornu vbi est pondus plus et eos in sublime extollunt in precipi
tium suspendii et mari turbato dant eis regere nauium in periculum naufragii et
eo q̄a seminant in carne de carne metent corruptionem Et iste sunt quatuor passiones
solis propter quas hic dicitur sol obtenebratur Nube enim tegitur dum prelatus ad prelacionem
accedit per ambicionem Ez xxxiio Solem nube tegam / fragilitas nubis vanitas
est / ambicionis eclipsim patitur cum in prelacione lumen suum perdit pro vite depressione
que descendit usque ad temporalium occupacionem vel opacitatem Johelis iio Sol conuertetur in
tenebras / a feruore suo remittitur per torporem / ideo viio Neem Non aperiuntur
porte usque ad calorem solis / q̄a refrigerium feruoris spiritualis in prelatis causa est dam
pnacionis in subditis / quare non aperitur ianua paradisi eis / de na catue et i mil
vel prima materiam sol resoluitur cum reuertitur ad carnis corrupcionem / sic enim prelatus
deficit et cum tempore solis motus transit Eccles iiio Omnia tempus habent et suis spaciis

Ignorancia Lune

transeunt vniuersa sub sole / male ergo accedit male viuit male officium facit
male in se redit Sol et luna etc / Vidimus de ignorancia solis quantum ad pre
latos superiores videamus de illa que ad mediocres sub racione lune Sap iio Crede
debet esse in eis degnat in quibusdam per ignoranciam prouidencie per negligenciam
iusticia pro licencia clemencia per seuiciam Vnde est quod iiiior passiones legimus
in luna luminis defectus consueti itineris inordinacionem macule infusionem san
guinis infectionem / Ad ista iiiior designanda de pos ps9 secundum aliam literam peccato
res intenderunt arcum parauerunt sagittas in pharetra ut sagittent in obscura lu
na rectos corde / heretici enim sicut fures noctiuagi aut sicut vespertiliones luci
fuge dormiunt de die et vigilant de nocte et suarum falsitatum sermonis ecclesiam
impetunt sub prelatorum cecitate / tacent ergo prelati muti canes et minime resistunt
emergentibus periculis fidei / sciunt quod demones prouocant ignoranciam docto
rum et silencium vt cadat plus sine lumine in precipicium et tunc soluetur sathanas
et erit in maxima potestate / tunc cessarent verba doctrine et implebitur illud Ysaye xxiio

Luna non splendebit in lumine suo et visitabit dominus super orbis mala et propter hoc
animarum perdicio / quia cessante lege divina in prelatis quibus incubuit ex officio docere silere
iure positivo consuetudines humane sunt in exticio et summa queque ars propriam digit artifice
in fine suo / sic lex divina non requirit ad causarum forensium strepitum ita nec humana necessaria
ad salutem animarum / De secundo in apocriphis Esdre scribitur c. 4 sol subito relucescet
nocte et luna in die / ex hoc negligencia et inordinacio prelatorum quia viri spirituales
et sapientes qui sepelliuntur et viles et instabiles preficiuntur Eccli xxvii Stultus ut luna
mutatur / Et quia prelati sunt hodie sub tutela ideo tot prelati quot officia / tales eciam con
stituunt in suis officiis qui scandalisant populum et velut exactores fiscalium tributorum
contra humorem purgates cum medicina nimium laxativa vitalem spiritum extrahunt dum
victum auferunt miserorum / De iiiio Prover. 7 vii° c. Non est vir in domo sua etc. in die
plene lune reversurus / modo n. non est luna plena quia non est sine macula sed in penam
quia non sumus sine fragilitate humana que nimis invalescit in eis qui permittunt subdi
tos per campos licencie vagari ad precipicia / Nam quidam ex pigricia et pusillanimitate
non corrigunt / quidam quia reprehensibiliter vivunt / quidam quia per indiscretam humilitatem au
ctoritatem corrigendi perdiderunt / quidam quia favorem subditorum querunt / quidam quia tam cre
vit malicia per consuetudinem induata quod eam amovere non possunt / et sic a modica scin
tilla augetur ignis / a modica rimula submergitur navis / a modica stilla cavatur la
pis / dormit nauta cum navis periclitatur / medicus cum pestilencia grassatur / Janitor cum fur
depredatur / vigiles cum civitas obsidetur que si capiatur primo in eos irruent / Jeronimus super epistolam
ad Hebreos / miror si quem contigit salvari ex hiis qui principantur in tantis minis et
in tanta pigricia / Abacuc iiiº / Sol et luna steterunt in habitaculo suo ibunt in sple
ndore fulguris haste tue in fine concultabis terram / quod ad literam exponitur de Dario et
Ciro qui receperunt se in domo regia et alii vastaverunt terram Israhel / quia prelatis
corrigere dissimulantibus diripitur populus a demonibus qui irruunt armati exacti
De iiiio / Johelis iiº / luna convertetur in sanguinem antequam veniet dies domini magnus
quod hodie exprimitur in prelatis qui relicta humanitate que est proprium hominis induerunt
ferinam rabiem spirantes sanguinem / vix esset maior crudelitas si leones et ursi
prelatem regiminis acciperent / Apoc. vi° / luna tota facta est sicut sanguis / tamen si
fere possent puto quod humaniores essent / quia nobilium ferarum est parcere subiectis
et debellare superbas / Nam Elephantes et apri et leones premordent et discerpunt ea
que ad terram impulerunt / Ignobiles vero bestie sicut et hii revolvendo conculcant
perfodiendo pertinaciter convaluerunt / et isti tirannidem suam exercent in pauperes reli
giosos quibus detrahunt pauperes sacerdotes quos devorant et conculcant / Apoc. viiio /
Percussa est tercia pars lune / quia isti non seviunt in subditos rebelles non in
milites in ecclesiam insurgentes / sed tamen in partem terciam .s. personas miserabiles / de
cime a militibus auferuntur ecclesie spoliantur sacerdotes vinciuntur occiduntur / hec prela
torum iusticia cessat / certe nobis imputatur O prelati pilati in pauperes a philisteis
archa domini capitur quod Saul cum filiis suis occiditur quod malchus sevit in cristum
phassur in Jeremiam / balthasar in vasa domini / quod gladius petri rubigine consumitur
ecclesia contemptui sacra vilescunt / Videamus tercio de ignorancia stellarum Stelle
enim retraxerunt splendorem suum / ad minores prelatos qui deberent hodie esse
stelle celi / degeneraverunt autem in quibusdam eorum puritas conscientie in carnis concupiscentia
claritas fame in infamia promptitudo obediencie per inobedientiam et contuma
ciam / ordo inclinacionis recte in fraudulenciam / Inde est quod legimus stellas immundas
corruptivas fixas et ratitas / De primo Job x. quindecim stelle non sunt munde in con
spectu / contingit n. etiam immundicia in illis prelatis qui vacant incontinencie immun
dissimi luxurie vilitate et hoc in conspectu eius quia cum sint fornicatores et
aliquando notorii sine timore consecrant sine honore misteria tractant sine amore

Ignorancia Stellarum

dispensant / sine pudore frequentat misteria et in angelicis preatibus et mani
bus cruentis labijs pollutis · oculis meretricijs visterus venenatis cordibus feti
dis spiritibus mortuus ad sacrosanctu corpus accedit / cu dauid sctus et pueri eius
panem figuralem non audent tange nisi prius abstinuissent a mulieribus / et bn
dicit in qua eius · q'a quida coru et si caueat peccare in conspectu hom tn in gspu
dei faciut qd' turpe est dice tanto audacius si tn secretu est nisi iudex videt et
angeli qui indignabundi recedunt et aduersaius qui suggerit in ore tunc testis seq
iusta sniam dampnacionis De sedo apoc viiiº Stella magna cui nome absinthium
ardens · q · facula cecidit in aquas et multi hom mortui sut ex aquis q'a aze fcti
sut per magna supbia / ardens per luxuria sic facula · fetens per infamia pe
absinthiu amarus et corruptiuus per exempli mali influencia Sed fm gg'
prelati tot digni sut qt pdicionis exempla ad subditos mittunt / pp hoc libri lau corz
falsi dur ul viden q'a sacdotu exemplaria corrupunt Crisi in lio de dignitate sacdi li
Ciuius puto aliquem laycoru qui gehene p pccis suis pbe obnoxius h' adiu
uandu esse suffragio qz sacdote cu accusat pro aliorum delictis / Idem de eode
Tanto indigent volna sacdotis auxilio qnto simul vniusa ppli multitudo
Non video q indigent amplioi sacfitio saccdes qm plus expiari n gravioes
debent coru culpe censeri / graniores aut eas facit no gdicio ul genus opis
sed dignitas facientis De iiiº Job ixº Qui precipit soli et no orit et stellas
claudit sub signaculo Contrat clericus q facit se promoueri sucessiue et inobe
diencia sua colorat per recepis vel flas suggestiones ul priuilegioru impetra
ciones / et no orit sol sup parochianos et clauduntur stelle fixe vel in scolis
vel sub alijs officijs et qd' per seipsos solue voluerut per vicarios soluunt
siles illi de quo Ruth iiiº qui voluit hre agru elimelech et non ruth / q'a
ecclias ul pbendas susticiunt hre volut nc seme suscitare cristo sed vxore sua
caris qui possut vendentes vicarijs et adulteris exponetes q abusio esset in
vxore carnali dicitur q tradit vxore impregnadam · cu tn spado non generet
sed de virgine nt prostituta passim pariat / sed vbi est illud Agathen galy
dyaconus vel presbr si p tres ebdomadas ab eccia sua defuit triennio a comu
suspendar / et illud Innocency iiiº in Concilio gnali Qui parochiale eccias hz
non per vicarium sed p seipsum illi deseruiat in ordine que ipsius eccie cura
requirit Procedit hic inobedien et contumacia usqz ad aliquos religiosos
qui no sut gtenti pmptione obedie sue · sed impetu quoda con graciam
currut ad gracia vt implea illud Mt 24 Stelle cadent de celo et virtu
tes celoru mouebuntur Ita em a sumo recedut ad infimu vt a sumo co
templacionis cadent ad infimu terrene sollicitudinis / nc sufficit eis exem
pciones decidarum immunitates procuracionum con deu queze sed ecia Epalia
vsurpare Nam multo labore multo pcio vtutur adeptis priuilegijs Epalibus
insignijs mitra anulo et baculo et sandalijs sed verius scandalis Audeat
in si attendi in cu dignitas professioni mochoru hoc non congruit sed
instiu hc est ppiu epoꝛu dempto q darent multa pecunias si possent vo
cari Epi impetrare vt vocarent epi · sed labor et latebre et voluntaria pau
pertas hec sut insignia mochoru De iiiº · s · fraudulencia vel perfidia
iude Hy sut sidera errancia quibus caligo tenebraru conseruata est met in
Sidera errancia dicitur planete qui mouentur duplici motu con firmamentu
et cu firmamento · sacdotes et capellani sut qui omibus pcurat pascua
et tn cu lupis rapiunt ouiu spolia / recipiunt em ad pdicacionem pdicatores
questuarios qui abusiones predicat et cu eis participat preda et precium
qui pastores coutant cu lupis ut ipsi lupi deuoret ouiu carnes et pastores
hcant lana / et licet in hoc no sint plati minores immunes a culpa

tn procedit hec noxa ad Epos qui dant eis manute lras suas ymo vendunt et ad
consiliarios Eporu qui recipiut muna Apoc ix Stella cecidit in terra et data est
ei clauis putei abissi et ascendit fum9 et obscurat9 aer et exierut locuste et data
est eis ptas sic hnt scorpiones tre et tn debent eos repme et subditos suos defe
dere dant eis ptatem ad discurrendu et invadendu et invalescit heres et resu
scita plaga egipti et io sol et luna obtenebrati sut et stelle retraxerut radios suos
4 Vos sacerdotes domini vocabimini ministri dei nri dicet vobis Isa lxi hic no
ta duo que competut prelatis dignitas sacerdocij et humilitas ministerij
Primu vt malos repmat, scdm ut bonos non opprimant nec dominari
appetant / de primo sacerdotes qd est officiu dignitatis j petri ijo Vos estis genus
electu regale sacerdociu gens scta pplus aquisicionis / et pp hac dignitate re
uendi sut sacerdotes quo contra Tren iiijo facies sacerdotu non erubuerut / de sco
ministri dei nri dicet vobis vn humilitatis ingere dicat luc q no venit ministra
sed ministrare qm ad primu dr vos sacerdotes domini vocabimini / no sacerdotes da
gon p auaricia / non baal p supbia / non beelphegor per luxuria / no ra
nee vel dyane per ignoranciam De primo j R v Non calcant sacerdotes
dagon et omes qui ingrediut templu eius sup limine dagon postis Isti sunt
tur9 sacerdotes sut auari qui voluunt in tpalibus fluidis et sp vtunt spu
tristicie et amaritudinis vn ber ad Eugena Riuus qui fluit cauat tra
sic discurs9 tpaliu rodit consciam si pt torrens in agro exire sn lesion
satoru / et tu ista sn vulne mentis posse tractari confidito / non calcant go
limen sed transiliunt qui introitu sui et exitu meditando no reuoluut qd si no
facerent pro congregandis diuicijs no ita anxij essent quia nudos se esse inve
nient Sophon jo Ve his qui transgrediunt limen Isti go sut sacerdotes de
quibus Iere vjo A minori usqz ad maiore a pp̄ha usqz ad sacerdote omes
faciut dolu q dolose vendunt sacra cu iuda Mt 26 Quid vultis m dare
et ego vobis eu trada venditur etia cimiteria que debent esse libera Eccl vijo
mortuo non prohibeas gracia / ymo ex aggracon auaricie vocant hodie sic
marij sacerdotes nouo nomine qd ob demonis nominauit Osee v Audite hec
sacerdotes laqueus facti estis speculacioni et sic rhete expansu sup thabor
thabor veniens lumine sacru altaris designat vn rhete cupiditatis sup
thabor expandit qui sacra altaris pcupiditate veniale exponit / Habet
eni manus vnctas oleo no caritatis sed pice cupiditatis et io multu aurum
habet et paru distribuit / De scdo iijo R xviijo de sacerdotibus baal q incidebat
se cultris et lanceis iux ritu sui donec pfunderent sangne et tandem
interfecti sut a torrente cyson baal supior / q a volut ora conculcare viuut in
sangne donec in torrente cyson occidut qd interptat duricia eoru / qui tande
pp eoru duricie interficiut sangnem dilexerut et sangne bibut / Hij sunt
sacerdotes qui eiecti sut quia scriptura genalogie sue ostende nequierut
j Esdre ijo Quia non pnt in se ostende q filij cristi sut, sed antix qui
subditos vexat s mas pcipitat pro nichilo excoicant Non est eni excoica
cenda in vltom vel odiu sed in remediu / vt abscisis mebris putridis pax
sit in Eccl[es]ia et sacratis militibus abscisis fruficet vtilia sacra Ideo Tren jo
Sacerdotes mei in vrbe sut / et iiijo pp iniquitates sacerdotu qui effuderunt
sangnem iustoru Si eni leones et vrsi subditos regent vix ita crudelit
in sangne se hrent / Initiati sut belphegor qd est ydolu ignominie et
turpitudinis cui vacat luxuriosi j R ijo filij helij filij belial nescientes
domin nec officiu sacerdotu ad pplm ymo dormiebat cu mulieribus que ob
seruabat ad hostiu thabernaculi Hij sut sacerdotes luxuriosi in scripo immu
dissimi luxurie vilitate qui comparant porcis in quos intrant demones

Dignitas sacerdotum
dagon
Baal
Belphegor

q in luto turbido volutant suos in proximos scelératissimi iniquitate quia
cu debeat precede pplm ducit eu in precipiciu Brues enim vna sequit ordine liato
sed accipit illa que cetas ducat primo prosternit cecas de facili capit Sunt eciam
in deu irreuerentissimi impietate qa tu sunt fornicatores notorij sine timore con
secrant / sine honore ministeria tractat / sine amore dispensant / sine pudore frequentat ministeria
angelicis ptatiby reuerenda / et manibus tenectis labijs pollutis. alijs meretricibus visce
bus venatis sordibus fetidis ad corpus xpi accedut / cu dauid et pueri eius pane sacra
tu figualem edere non audent n a mulieribus abstinuissent / et oza pcussus fuerit
qa pollutus archa temere tetigit Sunt ecia in opus ipm ardentissimi voluptate
ppt qd Je. v. ponit equi emissarij hinnientes ad vxore pximi / Et Ez viijo / Introi
bunt emissarij et violabunt archanu / ppt qd Ez xlmjo Sacerdotibus ministrantibus
in scuario precipitur vt habeat vittas lineas in capitibus / et in vijo leuit vt ha
beant femoralia linea in renibus ppt vtrusque continentia mentis et corporis / et
Exo xvijo Sacerdotes qui accedut ad me sctificent ne pcuciat vos / De iiijo i xo
math pro dux et iniusius exactus accedit in tpla Nance consilio deceptus sacerdotu
Nance qd interpretat pascua coru / hij sunt qui non querut fructu aiaru sed pastu
corpm / qa ex ignorancia dant praua gsilia / quid enim docebit aias qui non didicit
theologias scias / ymo qua psumptione audet fieri speculator qui est cecus / predo
qui est mutus pugil / qui est manchus / medicus qui e medicine ignarus / archi
tectus qui non vidit exemplar. domus / agricola qui non vidit arcatad vel seia
ideo Ezech / lex peribit a sacerdote et consiliu a senioribus qa ut in codex xj: Sa
cerdotes eius contempserunt legem moysi: ymo quod deterius est cu ipsi sint igno
rantes dolent q alij docent Act iiijo loquentibus aplis ad pplm superuenerunt sacer
dotes dolentes q docerent pplm et annunciarent illis xpm / et io perit grex quia
pastores sunt cum luporu et inimici canu / Scdo nota ministri humilitas cu dicatur
minister &c Est enim eoru ministeriu in corripiendo malu culpe / flendo con malu pene
orando ad impetrandu bonu gre / laudando deu pro bonis glorie / De primo Ro c
xiijo Non sine causa gladium portat dei minister est vindex in ira ei qui male agit
et seq Ministri xpisti sunt in hoc ipso seruientes. / hoc ministeriu imples p iusticiam
Vn de illis qui nimis exulceant corde dr ij Corint xjo / et ministri dyabo li
transfigurant se in ministros iusticie / De scdo j Ioel ijo / Int vestibulu et altare
plorabat sacerdotes ministri domini / hoc ministeriu imples p iusticia ij Corint iijo / ydo
neos fecit nos ministros noui testamenti no litt: sed spu i. non in asperitate sed in dul
cedine / De tercio Num xviijo Excubate in custodia sctuarij et in ministerio altaris
ne oriat indignatio super filios isrl / hoc ministeriu imples p instancia et dili
gencia sic apli dicebant Act vj / Nos in ministerio vbi dei erimus instantes / ideo
Deut x. Separauit tribu leui ut portarent archa domini et starent cora eo in mi
nisterio in statu psceuancia noua / De quarto ij thio j / Gras ago ei qui me co
fortauit in xpisto iesu qa fidelem me existimauit ponens in ministerio / hoc enim
est officiu angeloru laudare deu / he. j Qui facit angelos suos spus et mi
nistros suos flama ignis / hoc ministeriu imples per mundiciam Non enim est
speciosa laus in ore pctoris / et bn in ps Ambulans in via immaculata / hic
mi ministrabat j thio iijo / Probent primo et sic ministrent nullu crimen hntes
ergo ministeriu suu implet si fuerit in corripiendo iustus / in compaciendo in
orando assiduus in laudando purus.

2
Humilitas ministerij

Pastores omnium sumus serui tui et nos et patres nostri Gen xlvijo
Requisiti filij isrl in presencia regis quid haberent operis tria pro
fessi sunt ministeriu suu / finem ministerij / modu et forma ministrandi / mi
nisteriu est assumptio cure pastoralis / finis exhibicio reuerencie et debite serui
tutis / modus. imitatio sctoru pastoru patru p conformitate scitatis / De primo pa
stores omniu sumus / de scdo Serui tui / de tercio et nos et patres nostri.

de his enim tribus oportet quemlibet sacerdotem in conspectu regis celestis redde-
re rationem in cuius figura et anticipationem vocantur sacerdotes ad sinodos ut sciat super his
interim videre. De primo dicitur pastores summo et non quilibet sed ovium quia secundum Crisostomum quanta
est circa totum et residuum tantum interesse debet inter rectorem ecclesie et ceteros qui reguntur.
Debet autem isti pastores pascere tripliciter oves suas verbo exemplo et subsidio. Secundum
hoc in cuius figura ter dictum est petro primo pastori pasce Johannis ultimo. Verbo [Verbo.]
autem triplici debent pascere correptionis de pena timenda, exhortationis de penitencia
facienda, consolationis de gloria assequenda. De primo dicitur Michee 7° pasce populum [correptionis]
tuum in virga tua gregem hereditatis tue etc. quia per potestatem ordinariam noto
rii et incorrigibiles sunt compellendi, et bene dicitur pasce in virga ut in verbo
correptionis sit temperamentum ne vel ex nimia austeritate exulcerent vel ex nimia
levitate resoluant. Nam si tacens approbare videris si excedis spiritus indignationis
et furoris agitantur sub pallio zeli aut furoris. De secundo verbo Ecclesiastici xviij°. Cum
misericordiam habet docet et erudit quasi pastor gregem suum miserationem excipiens doctrina [exhortationis]
miserationis docet peccatores erudit simpliciores et modificare verba per exhortationem
prelatorum pro capacitate auditorum. Sicut enim ex multis animalibus genere diversis et specie si animal
unum corpus efficitur formatis utrorumque proprietatibus in uno corpore et subditur uni homini
illud animal regendum oporteret eum simpliciter in se tam esse varium et in diversa
mutabilem quantum posset bestiarum ipsa diversitas ut bestialis inviti moderatus
persisteret. Sic pastor eruditus multos homines regere et docere seipsum eundem simpli
cem et immobilem pro varietate modificet exhortando cum his latte opus sit
his solido cibo. Et hoc est pastor docet et erudit etc. De tercio verbo Exodi iij°. Moises [consolationis]
pascebat oves Iethro cumque minasset gregem ad interiora deserti venit ad montem
dei Oreb. Moysi mansuetudo pastoris consolatio ducto ovium ad interiora deserti
extractio subditorum ad contemplandum gaudia paradisi quod appellatur desertum propter
amenitatem florum loca successum avium concentum viriditatem herbarum abundantiam
fructuum, que omnia sunt secundum literam in deserto et secundum spiritualem intellectum in para
diso pervenio ad montem dei Oreb quod interpretatur mensa refectionis est que habetur
in futuro in ipsa superexcellentis divinitatis et humanitatis nichilominus in presenti
sentitur plibatio in quadam iocunditate etc. mentis. Sic enim pastor malus nunc umbro
sa et secreta ad refrigerium nunc herbida et mollia ad recubitum nunc cantilena
sa et suauia adhibet ad removendum fastidium dum suauitate fistule velut alloquitur
gregem tantis suauitatis aliquid vel amoris sic ille egregius poeta ait. Hinc
etiam pecudes estus et frigora captat. Exemplo etiam triplici debet pascere, primo [Exemplo]
exterioris patientie interioris sollicitudinis et dilectionis. De primo j Petri v°. Pascite
qui est in vobis est gregem dei providentes non coacte sed spontanee secundum deum. Sed neque [patientie exterioris]
turpis lucri gratia sed voluntarie, neque ut dominantes in clero. Sed forma facti gregis
ex animo, ut cum apparuerit princeps pastorum percipiatis immarcescibilem glorie coronam. For
mat gregi exima prima in pastore exemplum est prime et mortificationis in grege
De secundo Isa xl. Sic pastor gregem suum pascet in brachio suo congregabit agnos [patientie interioris]
in sinu suo levabit fetus ipse portabit. Ex patientia enim et compassione interiori
prius pastor agnos invalidos ad ambulandum modo portat in sinu modo fetas
oves portat in humeris docens pastorem ecclesie ut ... ex interiori patientia et com
passione omnium imbecillitas noverit supportare. Genesis xxxiij°. Nosti domine quod
parvulos habeam teneros et oves ac boves fetas mecum quas non plus in ambula
do fecero laborare morientur una die cuncti greges. De tercio Luce ij°. Pastores erant
in regione eadem vigilantes et custodientes vigilias noctis supra gregem suum. Vi [Sollicitudine]
gilantes dicit et custodientes ut per vigilantiam ascendat in deum et per custodiam
descendat ad proximum. Subsidio etiam debet pascere et hoc triplici temporali corporali
spirituali. De primo Ecclesiastici vij° pascet unusquisque illos qui sub manu sua sunt [Subsidio temporali]

corpali
spuali

Qui enim temporalem substantiam plus quam oues diligunt, iniuste nomen pastoris perdunt. De secundo Ioh. x. Bonus pastor animam suam dat pro ouibus suis. quia imminente necessitate mors corporalis sustinenda est pro subditorum salute. De tertio Amos iii. Quomodo si eruat pastor duo crura de ore leonis aut extremum auricule, sic eruentur filii israel qui habitant in samaria. que interpretatur custodia. quia pastores custodientes subditos suos per suffragia orationum eos eruere possunt a potestate demonum. i. Reg. xvii. Pascebat seruus tuus gregem patris sui et veniebat ursus etc. Sed proch dolor multi pastores non pascunt gregem. nam ignorantes non pascunt verbo. carnales non pascunt exemplo. cupidi non pascunt subsidio. Isa. lvi. Ipsi pastores ignorauerunt intelligenciam. ideo non pascunt exemplo. omnes in viam suam declinauerunt. i. secundum quod eis placet. ideo non pascunt exemplo. vnusquisque ad auariciam suam declinauit. ideo non pascunt subsidio. a summo usque ad nouissimum. exponat qui voluit. vbi nil excipitur distinguitur nichil. Ignorantes ergo non pascunt verbo quia verbum correptionis conuersum est in remissionem et ideo per consequens in seductionem. exhortationis in taciturnitatem. consolationis in obiurgationem. De primo Ie. l. Grex perditus factus est populus meus pastores eorum seduxerunt eos. quod fit cum publicos et notorios peccatores non corripiunt sed sustinent. pro peccuniis excommunicatos absoluunt preter ordinem iuris. De secundo Ie. x. Non est qui extendat ultra tentorium meum, non est qui erigat pelles quia stulte egerunt pastores et dominum non quesierunt propterea non intellexerunt et omnis grex eorum dispersus est. Ita quoque domus non est qui celiam dei in fide amplificat in caritate dilatat quia pastores stulte agunt ex defectu boni operis deum non querunt ex defectu pure intentionis et non intelligunt periculum quod mane... ex defectu opportuni sermonis. et grex eorum dispergitur. vel se diuidendo ab vnitate sacramentorum. vel errando a via mandatorum. vel resiliendo a spe promissorum. De tertio Zach. xi. Sume tibi vasa pastoris stulti. quia ecce ego suscitabo pastorem in terra qui delicta non visitabit et dispersa non queret et contritum non sanabit. et id quod stat non enutriet et carnes pinguium comedet et vngulas earum dissoluet. Vasa pastoris sunt panis et in pera vini predicationis in memoria. carnis in fune. zelus cum discretione. baculus cum virga auctoritas regiminis et correptio mediocris. Cornu cum fistula. timor extremi examinis. spes ex dulcedine diuine miserationis. que aufertur a pastore ignorante et stulto. Nam derelictam non visitat peccatores ad penitentiam non excitat et dispersa non querit. erraticum non reducit. contritum non sanat. tentatos non curat id quod stat non enutrit. proficientes qualescumque non facit. carnes pinguium comedit quod pinguedinis est in temporalibus in dominium suum conuertit. etiam vngulas dissoluit quia corda plurium vinculo caritatis vnita diuidit. et impletur illud Gen. xlvi. Detestantur egyptii omnes pastores ouium. quia raro inuenitur alicubi subditus qui modo velit pro salute anime in confessione adire sacerdotem proprium. Isti ergo non pascunt uerbo. Carnales similiter non pascunt exemplo. sed econtra ex eorum parte degenerat in voluptatem. parcie in credulitate sollicitudinis et diligencie in negligenciam et torporem. De primo Zach. x. Super pastores iratus est furor meus et super hircos visitabo. hircus animal petulantum et fetidum. pastor carnalis et lascinus per inordinationem gule. fetidus per concupiscenciam luxurie. super quos irascitur furor domini in presenti. sicut patet in eorum detestabili morte. et visitabit in futuro in corporis et anime damnatione. De secundo Ezech. xxxiiii. Hec dicit dominus ad pastores cum austeritate imperabatis eis et cum potencia. et sequitur. lateribus et humeris impingebatis infirma pecora dispergentes foras et cornibus vestris ventilabatis. In imperio insolencia. In humeris et lateribus ostentacio et superbia. In ventilatione cornuum violencia. De tertio Naum tertio. Dormitauerunt pastores

Rex assur interpretatur sartua vigilans ad tentandum .s. dyabolus qui est sartua dei quis
pastores non vigilant sed dormitant per negligentiam vel sub pretextu studii sua peruant
pastores non vigilant sed dormitant per negligentiam vel sub pretextu studii sua peruant
absentia Zach xi O pastor et idolum derelinquens gregem / et scimus quod idolum nichil est et
ipsi nichil in Eccl. sentiunt / carnales ergo non pascunt eos . Cupidi similiter non pascunt
subsidio non temporali quia fures sunt et latrones / non tocii quia fures sunt otiosi / non spiritua
li quia sunt proditores / De primo Ezech xxxiiii° Lac comedebatis et lanis operiebamini
quod crassum erat occidebatis et gregem meum non pascebatis / ecce furtum manifestum put
dicit bernardus / conceditur tibi si altari servis ut de altario vivas, non ut de altario luxuri
eris / et compares tibi frena aurea et sellas depictas / quicquid enim preter necessarium victum
et amictum vel vestitum accipis et sacrilegium est furtum est rapina est / De secundo
Zach xi Pastores occidebant et non dolebant et vendidabant ea dicentes / Inductus
donnus divites facti sumus / occidunt ad literam quia noluit aliquis surgere vel de lecto
vel de mensa / ministrant sacramenta non curantes de periculo dum tamen habeant testamenta
vel legata / De tertio Ier xlix° Quis similis mei quis sustinebit me et quis
est iste pastor qui resistat vultui meo / Non enim resistunt ire domini per orationes
et suffragia spiritualia et ideo sunt proditores quia non militaturi immo fugituri de prelio
et suffragia spiritualia et ideo sunt proditores quia non militaturi immo fugituri de prelio
stipendia pugnacium accipiunt et emergente pugna fugiunt Iohannis x mercenna
rius et qui non est pastor videt lupum venientem et fugit / Secundum quod nota est
finis .s. exhibitio voluntarie servitutis / et hoc est quod dicit servi tui / bernardus Gen xxix Ser
vivit Iacob pro Rachel vii annis et videbantur ei dies pauci pre amoris magni
tudine / Tertium est conformitas ad patres antiquos ex immutatione sanctitatis / Omnes enim pa
uerunt greges / propter quod Ysa li Attendite ad Abraham patrem vestrum etc et sunt
ipsi qui usati sunt in excellenti sanctitate ita et vos per imitationem operis Osee ix In
curatione vidi patres eorum / ad quod nos exaltet qui vivit et regnat etc

Filii tui sicut novelle olivarum in circuitu mense tue / In spiritu prophetico
ubi David videtur denotare in verbo proposito tria que pertinent ad promovendos
Conformitate divine assimilationis / cum dicit filii . Confilius enim secundum Augustinum dicitur
qui sit ut ille qui genuit Ephes. v Imitatores dei estote sicut filii carissimi / Purita
tem incorruptionis cum dicit / sicut novelle olivarum qui sunt fructus novelli et virido
res / quia puritas incorrupta in filiis dei debet in se vigere per bonam famam vitam
et in aliis virere quo ad bonam famam Exo xx Precipe filiis Israel ut afferant tibi
oleum de olivis purissimum et lucidum / Dignitate sacerdotalis ordinationis / in circuitu men
se tue Magna enim dignitas circuire et ministrare in mensa domini quia ibi confertur
magna gratia digne ministrantibus / iii R ii° / Filiis Berzellay reddes gratiam eruntque
quia comedentes in mensa tua / omnes enim ministri comedunt dum spiritualiter participant in
eucharistia / Habeat ergo ordinandus conformitatem quo ad deum / scripturam idoneitatem / quo ad su
scipiendum sacramentum et impletur in eo quod dicit filii tui / Circa primum nota quod conformi
tas est ad deum qui trinus est si appareat in corpore patris potestas per carnis mortifi
cationem / si in ore filii veritas per sapientie declarationem / si in corde spiritus sancti bonitas per dilec
tionem / De primo ii R ii° Confortentur manus vestre et estote filii fortitudinis in
vitiis mundandis / bernardus fortitudo ut Christi mortificationem iugiter reputet in corpore vero ut
per carnis mortificationem recognoscat in nobis filii passionem Gen xxxvii Vide utrum
tunica filii tui sit an non quam cum vidisset pater ait tunica filii mei est Sic deus
cum videt vestigium sanguinis Christi in carne nostra Sed hanc potestatem impedit quedam
lascivia in illis qui sunt pravos filii Hely / De quibus dicit i R ii° / quia nescientes officium
sacerdotum ad populum sed magis vacabant filii Hely circa epulas quam circa hostias / bernardus dicit
presbiteri officium sacerdotis ad populum / quia si scirent curati quod sunt pro peccatis aliorum obligati non
vacarent voluptati / Prov vi Fili si spopondisti pro amico defixisti apud extraneum
manum tuam Chris. vi° li° de dign. sac. Citius puto aliquem laicorum qui pro peccatis
suis gehenne probetur et obnoxius excusationibus adminuandum quam sacerdotem qui
accusabitur pro aliorum delictis / nullum enim habebit in excusatione suffragium etiam si

Conformitas
divine assi[...]

potestatis p[...]

Vitas fily — (?)mus aliquis eius desideria fuerit interemptus | Appareat etiã in ore fily vitas per sa
piencie declaratom̃ ul' predicatom̃ j thess ν° omnes vos fily lucis estis et fily diei
non sumus noctis et tenebrarũ / promoti enim et maxime curati qui susceperunt do
cendi officiũ debent illumiare luce sapie corda subditorũ / alioquĩ non sunt tube
ductiles quas hebant fily aaron Nũi xx / ñ tintinabula que sonitũ reddebat tũ
aaron ingrederetur sctuariũ ne moreretur Exo xxviij° ubi dicitur Sacdos ingrediens ul'
egrediens moritur si de eo sonitus nõ audiatur / quia iram dei se oculti iudicis exi
git / si sine sonitu pdicacionis incedit / et notabiliter dicit / non sumus noctis nec tenebrarũ
quedã enim sunt noctiluca sicut dicit phus que lucent de nocte et in tenebris sicut quer
cus putrida vermes et squame piscium / que de die nõ lucet luce ppa sed aliena
sic sunt scie lucratiue / que modo lucent et lucet lucebunt quam diu erimus in nocte
et in tenebris / sed adueniente die iudicy obtenebrabuntur et cessabunt oĩa figmenta
hominum Sed hanc vitatem impedit ignorancia / parum enim sciunt de lege diuina
quibus committitur cuarũ cura ysa xxx / pplus ad iracundiam puocans est et fily me
daces fily nolentes audire legem dei / ubi dicit / pplus puocans etc quia ipsi qui pro
mouentur indigni et ipsi qui eos promouent et qui eos faciunt promoueri mor
taliter peccant vn Crisos de dignitate sac li° p'mo Qui ordinat indignos
eisdem subiacet penis quibus et ipsi qui indigni sunt ordinati etiã si dicant se
eorũ vicia ignorasse / quia nemini debent cito manus imponere nec pctis communicare
alienis j thio ν° Si enim inconueniens est quod nesciens medici faciat se medicari
aut emptus equũ tam diligenter exquirit eius vicia et tanto tpe probat eũ
multo magis inconueniens est quod ignorans ad tantũ officium et ubi tantũ est periculũ
se ingerit et nichilominus idem inquirens quantũ ad eũ qui ita faciliter indignum pro
mouet et ad sacerdotalem ordinacionem eũ recipit / Appareat etiã bonitas spũs
Bonitas ss — sancti in corde per dilectionem Thob xiij° Jerusalem ciuitas dei letaberis in filys
tuis etc Ciuitas ciuium unitas / tunc enim letatur mater ecclia quando in subditis et platis
est unitas et concordia Sed hanc unitatem et concordiam impedit discordia quia
se impugnat ex modica causa et sic dissipatur Ecclia Can 1° fily matris mee
pugnauerunt contra me posuerunt me custodem in vineis / vineam meam non custo
diui / et ideo quia non hnt ad subditos dilectionem derelinquent greges / sed si effi
cacius vinculum est diligendi gracia quam nature magis debent diligere filios uel
subditos spuales quam parentes uel filios naturales Tercio nota puritas
Puritas incorrupcionis — incorrupcionis / tu dicit sicut nouelle oliuarũ / manus enim illas que tractant
hostiam illam dignissimam sanguinem illum mundissimum os illud quod profert messã
bilia uba que nõ licet aly loqui eciam illam que profert pple uota et test /
dei munera postremo et ipm sacerdotem qui hora immolacionis assistit inter
cuneos angelorũ regi suo militantium / ymo qui maior est oĩbus angelis
cui creditum est misteriũ quod non est creditũ eis / quantam oportet hre purita
tem incorrupcionis / qui sub noĩe oliue hic designatur Jere xj oliuam uberem
fructiferam sponsam vocauit nomen tuum / hz aut oliua rectitudinem in ligno in fo
lys viriditatem pulcritudinem in fructu dulcedinem / In his enim tribus signantur tres
species puritatis / que sunt rectitudo intencionis / honestas et pulcritudo con
recti intencionis — uersacionis / fructus et dulcedo deuocionis / De 1° Apoc xj / hy sunt due oliue
et duo candelabra lucencia in conspectu domini terre stantes / ubi stantes quia erecti
per intencionem ad celestia nõ incuruati p cupiditatem ad terrena / sic illi qui nõ
attendunt fructũ sed datũ / et importune se ingerunt cũ tamen dicat decretũ / que
rat cogendus rogatus discedat inuitatus fugiat / sola illi suffragetur necessitas excu
sandi hec est in omni sacerdote regula gñalis / Si aliter maliqũ actum est regula
Pulcritudo gracia — violata est / De 2° Gen viij° venit columba ad archam portans ramum oliue
virentibus folys more suo / sic faciunt qui reuertuntur ad consciam suam nichil
inuenientes in ea viciosum quod displiceat deo vel inhonestum quod displicet
proximo Non sic coruus qui ad archam nõ reuertitur / vel quia cadaueris cupiditatis alle
ctus est / uel quia aquis carnalitatis interceptus est / hy sunt qui ecclesiaz polluunt

qui honestatem vite custodiunt. Sed fingamus aliquam maximi regis filiam excellentem
pulcritudine et moribus omnes viros et mulieres desponsatam sponso qui ad eam afficitur tanto
amore et zelo quanto nullus alius amatorum posset affici / si ille sponsus audiret de spo
sa sua quod aliquis vilissimus leccator et turpissimus et despectissimus in omni genere status vi
te et morum vellet eam ducere in coniugem multum indignaretur. Ita et in proposito indignatur
dominus et vlciscitur valde in eos qui inhoneste tractant sponsam eius scilicet christi / De tercio ii
Regum xv Dauid ascendebat cliuum oliuarum scandens et flens operto capite et nudis
pedibus incedens / hic dauid tenet typum anime contemplatiue que scandit per deuo
cionem flet per contricionem operto capite deum veretur per peccatorum recordacionem / nudis
pedibus per puram confessionem / et bene dicitur flet quia hoc incumbit sacerdotibus flere et
plorare cum eorum peccata grauiora sint quam peccata subditorum unde Crisostomus vi libro de dig
sacerdotum. Offerre iubebat dominus pro sacerdotis errore sacrificium tantum quantum pro toto
populi delicto / quod nichil aliud indicat quam quod maiore indigeat adiumento vulnera
sacerdotis et tanto quanto simul vniuersa populi multitudo / maiore autem non egent nisi
maiora indicarent / grauiora autem efficiuntur non condicione operis sed dignitate fa
cientis / Tercio notatur dignitas sacerdotalis ordinis cum dicitur in circuitu mense tue / primus

Dignitas sacerdotalis ordinis

debent enim primo esse in circuitu consciencie / et demum in circuitu mense dominice / primus
Circuiui et immolaui in conspectu domini holocaustum vociferacionis cantabo et psalmum dicam domino
et ideo nullus debet accedere ad ordines nisi primo confessus / Contra hec mensa
diuina plena refectione totius anime secundum tam insatiabilis sua hic ibi refectionem in ple
nitudine reuerencie / Rationalis sua in plenitudine noticie / concupiscibilis sua in
plenitudine leticie / De primo iii Regum x videns regina sabba omnem sapientiam

Plenitudo reuerencie

Salomonis et cibos mense eius et ordines ministrancium et vestes ipsorum non
habuit ultra spiritum / cibos mense eius id est corpus et sanguinem christi que ministrantur
in hac mensa / et ordinem ministrancium quantum ad gradus promouendorum / et vestes eorum
hoc est femoralia linea quantum ad mundiciam carnis / tunica byssina quantum ad mun
diciam mentis / tunica iacinctina quantum ad secretum contemplacionis / balteus quantum
ad rigorem districcionis / stole quantum ad virtutem discrecionis / superhumerale quantum ad
onus compassionis / cidarum vel tiaram quantum ad signum protectionis / laminam auream
etiam in fronte pendentem quantum ad eminentiam dilectionis / que sunt octo genera
vestimentorum sacerdotalium. Leuitici viiio / De secundo Prouerbiorum ix Sapientia posuit mensam

plenitudo noticie

Vnde mensa illuminabatur candelabro Exodi xl / Quia solus deus illuminat volentem
ad cognoscendum ea que geruntur in sacro altaris vnde oportet aperire oculos
spirituales ad comedendum lignum vite / sicut aperti sunt oculi carnales in primis pa
rentibus ad comedendum lignum sciencie / De tercio Job vi Requies mense tue erit ple

plenitudo leticie

na pinguedine / quis enim non delectetur in pinguia tante dulcedinis nisi non tamen
habeamus palatum infectum amaritudine criminis Ergo digne ministremus
ut in hac mensa transferamur ad illam mensam eternam de qua Luce xxii Ego
dispono vobis regnum ut edatis et bibatis super mensam meam Quod nobis
prestare dignetur etc.

Sanctificabor in hiis qui appropinquant michi. Leuitici decimo / Narrata histo
ria nota duo competencia in ordinandis / dignitatem officii in hiis qui
appropinquant michi / sanctitatem ministerii sanctificabor id est sanctus apparebo Pri
mum in suscipiendo ordines / secundum in exequendo / Quantum ad primum notatur dig
nitas que magna est cum appropinquatur ad deum Numeri xvi Quos applicabit sibi et
quos elegerit dominus appropinquabunt ei / elegerit scilicet ad dignitatem ad quam non ele
git angelos / debent autem appropinquare ad deum in dolore contricionis / in timore pu
rificacionis / in feruore deuotionis / De primo Jacobi iiiio Appropinquate deo et appropinquabit
vobis / emundate manus peccatores per satisfactionem / purificate corda per confes
sionem / miseri estote et lugete per contricionem / De secundo Deuteronomii xxxiiio Omnes sancti
in manu illius sunt et qui appropinquant pedibus eius accipient de doctrina illius
tunc sunt illi qui ex timore se ad pedes dei humiliant et indignos se reputant

Dignitas officii

contricio

purificacio

Sicut sancti qui promotiones antiquitus fugiebant De tercio Jere xxx° Quis est iste q
applicet cor suu ut appinquet michi ait domin9 hij sut qui a tremis cor suu sepa
rant vt se deo vniant et ex dilton qua hnt ad deu et proxi^m se ad ordines su
scipiendos pparant Sed quida econtrio appinquat non in doloe sed in exultaton
non in timore sed in presuption non in diltone sed in ambitoe De pmo Amos vj°
Ve qui opulenti estis in sion et sequit qui appinquatis solio iniquitatis qui dormitis
in lectis eburneis et lasciuitis in stratis vris qui comeditis agnos de grege qui
canitis ad vocem psalterij vbi nota tplice exultatom inordinata in actu gestu
et auditu De scdo Josue iij° Cauete ne appinquetis ad archa pp qd ij R v ptuss9
a dno qui indign9 accessit ad archa qui erat figua coru qui indigne ministrant
vel promouent ut fiuat continetia Exo 28 Vtent aaron et filij eius femora
libus lineis qn appinquat altare domini ut ministrent ne iniquitatis rei morian
De tcio Luc xviiij° Cu appinqret ihus ierlm fleuit sup illa et seq q cepit eice
vendentes et ementes in tplo pp quod simoiaci et ambitiosi qui tradut iesu et
vendut Luc xxij° Judas appiqiut ad iesu ut osculacet eu Scdo nota sctitas mi
sterij cu dr sctificabor de sua sctificaton j ad thess v Deus aut pacis sctificet
vos per omnia &c corpus go sctificet per mortificatom aia per compassionem
Spus p deuocom hoc est qntu ad se ad proxi^m ad deu De pmo Ro vj° Obsecro
vos ut exhibeatis cor vra ostiam sancta et vj Sic exhibuistis mebra vra seruire
inmundicie et iniquitati ad iniquitate ita exhibete vra seruire iusticie in sctifica
com s ut tantu sit mortificacionis nunc pene qntu fuit delectacionis in culpa De
scdo exo xxxvij° Composuit beseliel oleu ad sctificacionis vngentu et dr viij° leui
q sctificatu est tabernaculu et omnia uasa eius oleo in quo supeffluentia co
passionis et mie De tcio ij ad thess ij° Elegit uos deus primicias in salute et
in sctificaton spus et illud ad hebre xix Si cinis vitule aspersus sctificat
ad emudacom carnis qnto magis sanguis cristi &c vt est deuocio que habetur
in memoria passionis eius.

Sic nos existimet homo &c usqz ibi ut fidelis quisqz inveniatur j ad corint
xiiij° informat aplus promouendos in tribus in sctitate que ptinet ad mi
tum In idoneitate que pertinet ad execucionis officiu et in fidelitate que
pertinet ad pmiu De pmo ministros cristi i uncti gra sctitatis pemq oleo scto
meo vnxi eu Eccl x Secudu iudice ppli sic et minist eius De ij° dispensato
res &c de tcio hic iam querit vt fidelis &c Sctitas go promouendi notatur
cu dr ministros x gl ij° Nuqz cristus pcti minister est absit Et qm in cristo reput
mundicia que declaraba in incarnacon sapia que declaba in passione potencia
que declaba in rone iusticia que declabit in finali retribucon ideo promouendi
minister cristi esse debet mundus discret9 robust9 et iustus que ptinet ad extium
quatuor vtutu card malium debet go minister cristi esse mund9 qntu ad gtinencia
j R ij° Samuel ministrabat ante facie domini puer accinctus epoth lineo et tu
nicam puua faciebat ei mat sua. ephot lineo uestis linea carnis est mundicia
qua debet habe promouendus ut sit gtinens qntu ad affectu qntu ad aspectu
qntu ad tactu qntu ad actu et tunica puua facit ei mat sua qa carnis inte
gritate eis qui promouen in sacris induat Eccl j R xxi Si mundi sut pueri
maxime a mulieribus manducet qa j thio iij° Probent pmu et sic ministrent
nullu cmen hntes Proben qntu ad vita consciam et fama vel proben qa
sic Epi debent esse probatoia clicoru ita clici promoti pbatoia laicoru et mi
strent obsuata gtinecia ad qua tenen pp honestate clericalis officij necitate
voti auct bz dini pcepti dignitate sacri nllu cme hntes qa Leuit xxi Cum
aliqua macla inqnant ad ministiu altaris accede prohiben De ue ministris im
mundis et luxuriosis Dan iij° Non cessabat ministri regis succende fornace Na
bucho^or em cu ministris suis. dyab9 cu clericis promotis quibusda hodie succe
dit fornace libidinis vbi formant vasa contumelie et infamie. et succendi
fornax nappta ~~inepta~~ que est fex olei et fit defectu mie et stupa que cito succesa

cuanescit et signat viredinem vane glorie et prīe tenacitate ſ luxurie et male
olus que sūt superflua sarmēta vineārū quo ad superfluitatē violentie. Hijs enī
quatuor auaricia luxuria superbia vinolencia corrūpit^r in malis clericis
et inflamat^r ad malū. Etiā qui non honorat sed dehonorat suū misteriū tū
paulo sed maledictus minister qui reliquias suas blasfemat / qd isti faciūt qui
irreuerēt^r tractat sacrosācta mistia sū tiore constituit sacrā. etiā angelicis ptatibȝ
tremenda et reuerenda. et irruit lupus in agnū. in columbā accipit^r. sordidus in
auctorē mundicie. et deflorat virgīnē spadonis concupiscencia impugnat. Cōn que posset
sponsa xpi agē ds volo fieri mat^r uolo filios procreāe, et agēt si equitatio in
dicē inveniēt eo q luc xxiio attendiūt ignē in atrio sūmi sacerdotis ut ministri
eius calefaciat se ad prunas. qui debēt esse pastores et fiūt edi. angeli et
fiūt demones in alibi ministrāe xpo et fiunt antixo / Debet etiā esse minister xpī
discretus. prū x. v. acceptus est regi minister intelligens / qui hrē debet intellige
tiā sacrarū scripturārū sclārium lrārū inquītū ad pietates sciam et secularium
negotiorū / q'a ut dicit Canon non solū spūalia sed etiā tpalia subditis et ne
cessitē patientibȝ ministre. j ad thimū iiiio. hec pponens fratribȝ bonus eris minist
Jesu xpi enutritus ūbis fidei et bone doctrīe quā assequutus es / In hijs enim
que fidei sūt et doctrīe debent hrē pmouendi sciam competentē et si non
eminentē / non enī sufficit in eis vita sine sciā sic nūcijs dauid quibȝ
raas dimidiū barbe rasit. ij R. x. / nlli etiā sacerdotū licet canones ignore
saltem pmales. ve igit^r ministris ignaris Jsa xxij Cicius tu. hic aut qī quis
hic asportari te faciet dominus sic asporta^r gallus gallinacius / et seq^r. expellet
te de statiōn tua et de ministio tuo deponā te. q. quis dicat. quia quidā sūt
in officijs suis sic statue sed sic gallus gallinacius qui gallinas non defen
dit porta^r ad forū ligatis pedibȝ et capite inclinato ad terrā / sic ligatis
manibȝ et pedibȝ piicient^r in gehenā / et seq^r de ministio tuo deponā te / essent. n
digni depositiōn sponsi tū generāe nō pnt, q'a leuit xxiio. al sectis ct cracaltus
testiculis in dei ministio non debet offerri pbs in R. viiio nebula impleuit do
mū domini et non poterat sacdotes ministrāe ppt nebulā. ſ. ignorātie / Debet
etiā esse robustus in officijs siu frequētatiōn sic innidus in cōusatiōn et districtus
in pditaciōn Num^r xviiio. Excubate in custodijs sctuarij et in ministio altaris ne
oriat^r indignaō sup filios isrl / Excubāe debent promoti vt vilit^r exequat^r
officiū suū. sic leuite qui excubabat circa tab'naculu iiii mo / modo plȝ
excubat quidā tota nocte in ludo taloru q̄z tota die in dispensatiōn sacrā
Cū tñ in ordinatiōn subdyaconorū dicat^r. Si usqȝ nūc tardi fuistis ad eccā
modo debetis esse assidui. si usqȝ nūc somnolenti aūo vigiles. si vsqȝ ebrio
si. aūo sobrij. si usqȝ nūc inhonesti aūo casti. j ad thess vmo Tu uō uigila in oībȝ
laboā opus fac euāngeliste ministium tuū imple. vt sis assiduus in officio tuo
Si es hostiarius claudas hostiū corpis ne per fenestras quiqȝ sensuū mors
ingrediat^r. et hostiū mentis ne per pūas cogitatiōnes et delectatiōes inmundi
spūs recipiat^r. Si lector in lege domini medite^r die ac nocte. Si exorcista ex
pelle ptatez dyali tam a teipō qm̄ a proximo. Si acolitus hoc est ceroferarius
eo q cereos portet qn legit^r eū lūi imple ministiū tuū ut hēas lum in manibȝ
tuis. ſ. cōusatiōm ostendas in tuis opibȝ et oīa tua in luce fiant. Si subdya
conus dedicatō ptatem tui corpis non hēas carnale copulā expetendi / alligatus
es uxori noli querēre solutiōm. Habes vrceū cū aqua et manutergiū ut manus
operū et pedes affectiōnū abluas p castitatē. Si dyaconus dat^r sibi facultas
profendi sc̄ta ūba que uix licet homini loqui. et imple ministiū tuū sicut dici^r
tibi Accipe hoc volumē sacri euāngelij lege et intellige et alijs trade et opere
adimple. Si sacdos Ysa lxi Vos sacdotes domini vocabimini ministri dei nri dicet^r
vobis / Sit tibi ūgo desponsata est in consecratiōn traducta in domū in tituli col
latiōne. dotem tibi constituit altāe et accessiones sacramēles vt baptisare absoluē
et ligare. et tpales et prouentus pmitiarū decimarū oblatiōnes pauperū

Discretus

Robustus

precium peccatorum / Inde ascendat ad mensā non propositionis sed consecracionis / ubi datur
potestas tibi que negata est summis angelis ut quanto es in officio uel gradu dignior tan
to sis in actu sanctior / propter hoc iii Re x videns regina saba sapientiam Salomonis et domū
quā edificauerat et cibos mense eius et habitacula seruorū et cibos ministrancium et
uestes eorū et pincernas et holocausta que offerebant in domo domini non habebat
spiritū / In his enim septem que explentur in ministerio ordinum deficit intellectus humanus
Sed ve desidiosis qui nolunt ministrare nec in ecclesiis suis residere / cum tamen leuitis non
assignantur in numeris et in leuitico stipendia nisi pro ministerio quod seruiunt in tabernaculo
et de christo dicatur quod non venit ministrari sed ministrare / nisi forte ministret sicut venatores
et aucupes in auibus celi ludentes / lac et lanā ab ouibus rapientes / cum legatur
constitutū in concilio lateranensi cum ecclesia uel ecclesia cum ministerio committi debuerit talis
ad hoc queratur persona que resideat in loco et curā eius per se valeat exercere
quod si aliter actum fuit et qui accepit quod contra sacros canones accepit amittat et
qui dederit potestatem largiendi priuetur Sed dicas quod per   seruiunt et ego timeo
illud Osee ix / dixit Effraym ad interfectores filios suos / id est ad prauos vicarios
Sicut in quibusdam regionibus in funeribus mortuorum conducuntur lamentatrices que ficte
lugent quia non de mortuis dolent et non nisi de pecunia curant Sic isti mercena
rii de lucro temporali gaudent / et de morte animarum non dolent dicentes in corde suo
Zach xi / benedictus dominus diuites facti sumus / Propter vicarius ille seruiens a dignus
est / et tunc cur cedunt fructus in usus prioris cum lex ciuilis dicat in codice tolera
ri non debet qui lucrum appetit / onus autem contempnit / aut indignus est / et dicat
alia lex non refert an nullos dispōt tutor pupilli res an procuratorem disponam / de
auctoritate tutorum . l . fi / propter hoc Luc x martha satagebat circa frequens ministerium / frequenter
enim insistendū est circa ministeriis ne et ecclesia spolietur suis officiis et anime defun
ctorū suis suffragiis qui hac intencione reliquerunt dotes et reddit⁹ ecclesiasticis
·Iustus·
personis / Debet eciā esse iustus ex formata intencione et gratuita / Psalmus benedicite
domino omnes uirtutes eius ministri eius qui facitis voluntatem eius / Virtutes eius ut
potentes et viliter extirpent vicia / sacerdotes enim debent malis esse formidini ut
humana saltem formidine peccare metuant qui diuina iudicia non formidant
et dicuntur uirtutes et ministri / ut quia uirtutes sunt reprimant malos ex auctoritate / et quia ministri
seruiant bonis et eos foueant ex humilitate / ministri inquit eius / hoc est christi vncti scilicet
gratia promoti et beneficiati sine simonia et gratuito exercentes omnia / non sicut illi
qui ordines recipiunt uel missas nouas in foro uel plateis proclamari faciunt
vt ditentur / et in hoc iudam proditorem imitantur / qui facitis voluntatem eius digne
ministrando sacra et cum reuerencia / de primo Ro xiii Non sine causa gladium portat dei
enim minister est vindex in iram ei qui male agit / de secundo Ioh xviii Iudas cum acce
pisset cohortem a pontificibus et phariseis ministris venit ad prodendum Iesum / dixe
rat autem eis quem osculatus fuero / Isti autem sacra exponunt venalia osculum inmittunt
subditis quorum non reconciliant peccata / ora obstruunt predicatorum ne oblaciones amit
tant celebrant missas quas magis credunt lucratiuas sicut de spiritu et pro de
functis / De tercio psalmus qui facit angelos suos spiritus et ministros suos ignem vren
tem Sed ue cupidis et simoniacis qui propter appetitum pecunie dissimulant peccata
exponunt sacra venalia et diuina tractant sine reuerencia / De primo Sap vi
Cum essetis ministri regni illius non recte iudicastis neque custoditis legem iusticie
neque secundum legem et voluntatem dei ambulastis / sine legem iusticie inquit quia adula
tur diuitibus / non posses inquit carnem affligere proficiscaris peregre fac missas celebrari
et ita missas penitentibus iniungunt qui sub specie pietatis ut eas celebrent causa
cupiditatis / sicut iudas vnguentum quod magdalena obtulit in proprium usum uel lucrum
conuertere voluit Act 26 Iudeorum ministri comprehenderunt ihesum Iudas con
fessio et iudei laudantes / quia hic laudat in confessione / nisi quod in hoc isti sunt
deteriores iuda quod ille deum puri hominem credens vendidit et precium abiecit / isti verum

deum et hoiem vendunt et retinent preciu ut dicatur eis vendidisti et possedisti
quibus absolucio vertitur in maledictionem / carismata in heresim / sacra in sacrilegium / honor
in contumelia / pronectio in ruinam ymo Symone mago deteriores sunt qui munus eme
voluit sed non emit quia socios commercij non invenit / sed eorum culpa producta
est ad effectum venditum est munus prodijt argentum / De secundo Iohannes xvi Si quis in
ministrauit me sequatur / hoc est gratis accepistis gratis date / hoc est quod cathedre ve
dencium columbas euertantur que in ecclesiis eriguntur / et mense nummulariorum subuertantur
in eis qui sponse christi pulcritudine fedauerunt et inpreciabile precium dominici corporis et sa
nguinis vili precio distrahunt / nichil in rebus ecclesiasticis / nichil in gradibus / nichil in digni
tatibus / nichil in sacramentis non venale relinquunt / et ideo quia nichil gratis accipiunt
et nil gratis tribuere volunt / De tercio Hebr. ix Tabernaculum et omnia vasa ministerij moy
ses sanguine aspersit / quia et quocienscumque celebramus hoc facimus in memoria passionis
christi / quam semper debemus habere in memoria et reuerencia / alioquin clamat contra nos san
guis christi / licet permittat se manibus nostris irreuerenter tractari / sicut et christus a maligno
spiritu se permisit super pinnaculum templi portari / contra nos Eze xxxv Cum sanguinem
odisti sanguis te persequetur / et sic patet de hiis que informant personam in sanctitate ad intui

Fluminis impetus letificat ciuitatem dei / Verbum predicacionis comparatur ad deum
a quo fluit et a quo infunditur / et ad predicatores a quo profertur / et ad
auditorem qui inde letificatur / propter primum dicitur flumen / quia procedit a deo qui
est eius originale principium Apoc. vltimo ostendit in flumen aque viue que pro
cedentem a sede dei / Si vero comparetur ad predicatorem debet fluere cum impetu et ex fer
uore proferatur Can. iiiio fons ortorum puteus aquarum viuencium que fluunt im
petu de libano / propter tercium dicitur candore Si vero comparetur ad auditorem lux est letificans
animam prouerbiorum . lux oculorum letificat . et hoc est quod dicitur letificat ciuitatem dei

Sanctificauit tabernaculum suum altissimus / loquitur propheta de consecratione
Ecclesie sub methaphora rei artificialis / describens eciam consecrandam
et eius consecracionem / de primo . tabernaculum / de secundo . sanctificauit / Circa primum ad primum alle
gorice per tabernaculum ecclesia et singularis / quia ipsa est in omnibus particularibus ecclesiis
vna que bene dicitur tabernaculum Est enim tabernaculum locus militancium pugnancium et vigi
lancium / Nam in tabernaculis habitant milites / et viatores / et pastores / militat eciam
in bonis laicis et secularibus / peregrinatur in bonis clericis et regularibus / vigilat in
bonis prelatis et pastoribus / de primo Can. 1o Nigra sum sed formosa filie ie
rusalem sicut tabernacula cedar sicut pelles salomonis Nigra sicut tabernaculum cedar . formosa
sicut pelles salomonis Cedar interpretatur tenebre pellis extenditur et dilatatur / quia
seculares ex sollicitudine quotidiana terra mundana sunt sanctificati exterius cum ex ca
ritate fraterna sunt dilatati et pulcri interius / Nigra quia in laboribus plurimis / for
mosa ex reformacione diuine imaginis et gloria consciencie interioris / de secundo apostolus ii Corinthios
v Etenim dum sumus in hoc tabernaculo ingemiscimus grauati eo quod nolumus ex
poliari sed superuestiri ut absorbeatur quod mortale est a vita Gemit peregrinus
ex incommoditate vie / ex dilacione patrie nil feruens secum nisi quod sit necessarium ad vsum Gemit
clericus cuius pars hereditatis solus est dominus Gemit religiosus qui fenorem
abiciat pondus videns causam sui gemitus / quia sursum anhelat tamen hic esse
oporteat / et ideo cum caro trahat deorsum ex corrupcione et spiritus leuet eum sursum
ex deuocione et moribus contrarijs profert gemitum plangens suum incolatum / Heu
michi quia incolatus meus prolongatus est / De tercio Iob xxxix Cui dedi in solitudine
locum et tabernaculum eius in terra salsuginis / et sequitur circumspicit montes pascue sue
et virencia quoque perquirit Iste bonus prelatus manet in loco solitudinis
ex diligencia et subditorum informacione / Circa secundum ad finem hoc tabernaculum sanctificatur
quando eciam consecratur / Sanctificacio autem sumitur in sacra scriptura tripliciter / Primo

Pro emundacon a pcto Io vi Libeati a pcto servi aut facti deo habetis fructus
in sctificacom Secundo pro dedicacon cultui divino Num vii tabernaculu et vasa tabernacli
dicta sut sctificari qa dedicata divino cultui Exo xl Sumpto unccois oleo unges ta
bernaculu et oma vasa eius ut sctificent Tercio pro confirmacon in bono sic
em Johns et alii in gra confirmati debent sctificari Jere p^o Antequa exires de
vulva sctificavi te In hunc modu eciā sctifica^r qn in laicis et sclaribz a pcto
purga^r qn in clericis et reglaribz divino cultui dedit^r comenda^r qn in pastoribz
et prelatis confirma^r De p^mo Num xxxi Quicqd pt transire per flamas purga
bit^r qd' aut igne non potit sustinē aqua expiacōis sctificabit^r h em erat
vulgaris sctifica^o ut dicit signas q per aqua baptismi et ignem p^me sctifi
cari quelz saltem laicum oportet per purgacom ab oiginali pcto et actuali
Ps Transivimus per igne et aqua et deduxisti nos in refrigeriu De scdo de
de aaron in p^o clericoru Eccli xlv^o In fide et lenitate ipius sanctu fecit illud et
elegit eu ex omi carne hc est carnali voluptate quo ad scipm et sic eciā sctī
ficata non devolvit^r ultius ad usu alienu qm ad divinu sic nec isti ultius ad pctm
revertut^r Sed sciat unusquisqz vas suu possidē in sctificacon et honestate gal
de tcio Exo xix Sacdotes qui accedut ad me sctificent^r ne pcuciā eos sctifi
cent^r i' cfirment^r in bono qa ipi sut columne et stabilimetu in pplo Ipi em
debent esse sctificati quo ad ppam sctificacom et confirmati quo ad aliozu suste
tacione Apoc xxii Qui sctus est sctifice^r adhuc In figura go hui^s triplicis
sctificacoīs offerut^r in sctificacon tabernacli ta aialia Num vii^o bos qui
congruit labori laicozu agnus qui exprimit simplicitatē religiosoru aries
qui est dux gregis qui covet regimi platozu et consecracon altaris ta appo
nit^r maxie in pmis altaribz ligni signans fragilitatē in secularibz crisma
sctitatem in reglaribz lapis firmitatē in pastoribz Moralit^r pt expom ibm
ppositu de quolz nostrum qui dicim^r dei tabernaclm eo q deus ihitat cor huam
Levit pona tabnaculu meu in medio vri et non abiciet vos ultra aia mea
Sed scdm distincom qua fecit david in ps Quam dilcta tabernacla per atriu
et altare possumus distinguē tres ptes in tabnaculo atriu pro sexu pmiscuo
pius tabernaclm qd' dicebat^r scta sctoru pro potifice summo qui solus intrabat
illuc cu sanguie semel in ano Hebre ix Sic in nobis qui sumus tabnaclm dei
pars exterior corpus vrm sic qda atriu pars anterior aia vra vel alis pars
sic qdz sctm ps posterior spus vr sic qd' scm sctoru de quo ii Petri p^o Certus
sum q velox est deposicio tabnacli mei hc aut dicebat de immiete dissolucon
corporis sui De hoc Exo xxvi Eriges tabnaculu et seq^r inserē veli p anulos
intra qd' pones archa testimonii quo sctuariu et sctuarii sctuaria divident^r sic
em pars illa appendeba^r velo qd discernebat int^r scta et scta sctoru ne videt^r
Sic ex pte sensualitatis que est pars aialis in vobis oriut^r quida motus cogitacio
nu et affeccoīu supfluu velantes et occultates nobis lum vitatis ne aialis homo
qd' est dei intueat^r Vn i Corint xi Mlr dz hre velamē sup caput suu nam
capilli sui dati sut pro velaie capilli de carne nascētes subtiles carnales affec
cōnes et erronee cogitacōnes De tcio Hebre ix Post velametu aut scdm ta
bnaclm qd' dr scta sctoru zc qa spus absolutus ab impetu carnis et appetitu
sensualitatis libē fert^r in deu et sic pz quid sit illud tabnaculu Scdo videnda
est quo debet illud tabnaculu sctificari Corpus em aia et spus sctificanda sut
i ad thess v Deus aut pacis sctificet vos per oma ut integer spus vr anima
et corpus sine querela adventu domini nostri ihu xi servet^r Corpus aut sctifiand
est per pudicicia aia per mundicia spus p sapiencia de p^mo Exo xix Dixit dominus ad moy
sen vade ad pplm et sctifica illos hodie et cras lavet q vestimeta sua et
sint parati in diem tercium In die em tcio descendet dominus sup synay tres

Corpus per pur[...]

dies referuntur ad tres illuminationes que sunt tres prime partes per quas illuminantur du per
per veram primam sanctificationem. Hec autem sanctificatio consistit in mortificatione carnis cum distri
tione et compunctione cordis cum exultatione. In cuius signum in consecrationibus ecclesiarum po
nuntur cinis aqua sal et vinum. In cinere mortificatio, in sale districtio, in aqua compunctio
in vino exultatio. De primo Hebr. ix. Cinis vitule aspersus inquinatos sanctificat ad emun
dationem carnis quod fit cum mortificatur caro ex memoria preterite delectationis. Vitula enim
est animal lascivum et cinis remanet post ignem mortuum. De secundo Ro. vi. Sicut exhibuistis
membra vestra servire immunditie et iniquitati ad iniquitatem ita exhibeatis membra
vestra servire iustitie in sanctificationem. Hec enim districtio tenenda est in prima ut mortificetur
in carne quod est carnale non enervetur quod est spirituale vel naturale et secundum quantitatem
culpe preterite sit mortificatio carnis in operibus penitentie. Mortificanda est enim caro ne
superbiat sed non est enervanda ne deficiat. Et sic in consecratione ecclesie cinis et sal
simul miscentur ita in prima mortificationis et districtio coniungantur. Ro. xii. Obsecro
vos per misericordiam dei ut exhibeatis corpora vestra hostiam viventem deo rationabile sit obsequium
vestrum. Hostiam dicit et rationale adiungit et sanctificationem inserit. De tertio Ezech. Effundam
super vos aquam mundam et mundabimini ab iniquitatibus vestris. Aqua enim compunctionis est
aqua benedicta per quam sanctificantur et abluuntur peccata. I Cor. vi. Neque fornicarii neque
idolis servientes regnum dei possidebunt et hec aliquando fuistis sed abluti estis et sancti
ficati estis. De quarto Eccli. xxxv. In omni dato hilarem fac vultum tuum et in exultatione
sanctifica decimas tuas. Zach. vii. Numquid flendum est mihi in quinto mense vel sanctificare
me debeo sicut feci iam multis annis. Quia compunctio non debet esse nimia ne ver
gat ad desperationem sed moderata non exclusa exultatione. Et sic cinis et sal simul
ponebantur ita vinum et aqua simul miscentur ut competat illud in bono quod dictum
est in malo Isa. i. Vinum tuum mixtum est aqua. Nam si vinum non fuit contabescit cor
per desperationem si aqua defuit luxuriabit in presumptione. II Cor. vii. Has igitur habentes
promissiones carissimi mundemus nos ab omni inquinamento carnis perficientes sanctificationem
in timore dei. Quod dixit promissiones pertinet ad vinum exultationis quod dicit in timore dei pertinet
ad aquam compunctionis. In cuius figura nazarei sanctificati domino in principio sue consecrationis
consecrationis non potabant bibere vinum sed completa sanctificatione potabant. Num. vi. Vir sive
mulier cum fecerint votum ut sanctificentur esse noluerint domino consecrare a vino et omni quod
inebriare potest abstinebunt. Et prope finem eiusdem capituli dicitur quod completa consecratione potabit
nazareus bibere vinum quia cordis compunctio inchoatur in amaritudine et terminatur in dulce
dine. Secundo anima sanctificanda est per misericordiam. Aliis enim pars subiecta est in nobis fra
gilitati quia a nostra fragilitate materiam habemus sufficientem aliis miserendi. Eccli. primo — Animo / Primo
Preparabunt corda sua et in conspectu illius sanctificabunt animas suas et hoc opera penitentie
quia per hoc declinatur timor iudicii quod erit de dispensatione ita opera pietatis
Sanctificatur autem anima per misericordiam triplicem. Primo si pro Christo corde misericorditer patiaris
si ore dulciter consoleris si ope largiter suffrageris. Unde est quod in figura horum
tria ponuntur in consecrationibus ecclesiarum oleum aspersorium de ysopo et balsamum. Crisma enim
quo unguntur altaria compositum est oleo et balsamo. Oleum supperfertur ceteris liquoribus
pietatem signans que supperfertur ceteris operibus quia pietas secundum apostolum valet in omnibus.
Ysopus herba humilis dum valet pro pectore tollit asperitatem a voce signans misericordiam
per dulcedinem sermonis. Balsamum conservans a corruptione corporis signat largitatem
que declaratur per exterius opus. De primo Levit. viii. Moyses unxit omnia vasa taberna
culi et sanctificavit ea oleo quia ad omnes patientes extendenda est cordis compassio
ut sit anime sanctificatio. Exo. xxx. Sumpto unctionis oleo unges omnia tabernaculum cum
vasis suis ut sanctificentur quia omnia membra Christi que habitant in tabernaculo fragilitatis
nostre ad tempus debent exhibere compassionem. De secundo Judith ix. Da verbum domine
in ore meo et in corde meo consilium corrobora ut domus tua in tua sanctifica
tione permaneat. Hec enim lingua cuius tuetur infirmitatem sit lingua consolatoris

Alleuiat infirmū paciente. De tercio Isa xxiii° Erūt negociatores eius et intedes
eius sctificate deo ni thesaurizabit(?) ī n̄ erit in una paupm dnō durat / qa qd' erogamq paupi
pro xpō facimq deo / Non martinq sctificasset quem vestiuit clamide quā diuisit
puto q non diuisisset sed integraliter eius humeris imposuisset. Sic forte ē crisma
vel balsamū illud qd' dr timiama ad sctificacōm Exo xxxvii° Composuit et oleū
Spūs p Sapiā ad sctificacōnis vngentū thimiamate et aromatibq mundissimis ope pigmen
tarij Tercio spūs sctificandq est per sapiam infusa em̄ est sapia in spū desipit caro a
carnali appetitu / de qua sctificacōn ii thess ii° Elegit nos deus primicias in salutem
in sctificacōn spūs / sic em̄ pliba vinū ut eo gustato ferueat ad doliū / sic immissi
primicijs spūs ad priam feruent suspira amq Et qm in spū qui sm aug'm aug'in
est superior porcio rōnis qn ad deū conuerti inuenit' primo imaginis q'ntū ad memo
riā intellectiuā et voluntate / ideo sctificat spūs tripliciter primo tū memoria tenet
acerbitate dominice passionis Scdō tū intelligen' s'z veritate tū sobrietate recog
tōnis / Tercio tū voluntas s'z soliditate dilectōnis De primo i corit i° Ex ipo vos
estis in xpō ihū qui factq est nobis sapia a deo et iusticia et sctificacō et redem
pcio / qd' totū expōt b'n de passione sic em̄ per sanguine passionis xpī sctificatq
est mundus ab originali / sic passionis eiq sctifica quilz xpianq ab actuali i pet'
i° petrus aplus electis aduenis ꝛc sm presciaz dei patris in sctificacōn spūs in obe
dien' et aspsione spūs sanguinis xpī ihū gra vobis et pax multiplicet' Si em̄
sanguis thaurorū sctificat in veti lege quāto magis sangis xpī emundabit con
sciās vras ab opibq mortuis / Hic em̄ xpūs semetipm tradidit pro ecclia sua
mundans eā lauacro aque et vbo vite Ephes v. Lauacrū aque fluxus gratie
qui procedit de vbo incarnato et passo qn p memoria viuit in mente / De scdō
Exo xxix Panes qui sūt in canistro in vestibulo tabnacli testioy comedet vt sit
sacrificiū et sctificen' offerentū manq / panes xii in canistro xii sūt articuli fi
dei in corde humano qui sūt in vestibulo tabernaculi testionij / qa preparat quilz
fideli et sctificen' offerentū manq qa tūc fides sctifica' tū iuuat' p opus / De
tercio Ephess i° Elegit vos ante mundi constitucōz ut essemq scti et immacu
lati in cospu eius in caritate scti. Hic est firmū et in horū trium figuracōn / tria
apponitur in sctificacōn ecclie / scptura quā facit epūs in modū crucis in memo
riā passionis Vn̄ scribit lras latinas grecas et hebreicas signas crucis titulū
his lris scptū ut signet' sangis vituli qui fundeba' sup cornua altaris et
aspgeba' con̄ pplm et sctificabat eū Leuit xxvi Scdm est candele que apponit'
que signat limpiditate cognacōnis Isa x Erit lm'n isrl in igne et sctus eiq
in flāma Tercium est lapis qui consecra' signas soliditate dilcōnis / hec ē
em̄ illa oblacō vnica per quā sumq sctificati in sempitm et consumati / Hebe
x. per vnā oblacōm consumat' in sempit'm sctificatos / caritas em̄ sempitna ē
qa nunq̄ excidit / et ipa est consumacio qa ē vinculū perfectōnis.

Domine dilexi decorem domq tue et locū hitacōis glorie tue / videns ppha
dauid in spū constitutq exultacōm que est in domo celesti quā repn
tat anniusarij dedicacōis dies / conusus ad deū ait / dne dilexi ꝛc loques
de pata celesti sub metha'ra Domq ca immensa / domq edificacōm huiq / domq
tue / emulacōm doc dilexi de inhitacōn / et locū hitacōnis / hec em̄ domq fuit mi
mirabilit edificata rabilit edificata / feruent est desideata / dulcit inhitata / et delectabilit / de primo
ps' Introibo in locū tabnacli ammabilis usq ad domū dei ammirabilis d' qa
mirabil' fuerūt paietes scti mirabiliq destructi / mirabilissime repati / hoc ē
gallice faites defaites et refaites / mirabilit em̄ facta est domq ista / eo q
paietibq eius lapides grossiores fuerūt positi in pte superiori minores in infe
riori tū cōº soleat fieri / Vn̄ in fundamēto ponit' lapides magni sed in superiori
loco digniores angeli sūt constituti et minores in inferiori i pal ix Itē qm vi
disset regina saba domū quā edificabat salon et officia ministrorum eius

non eat prestupore in ea spus / mirabilit etia fuerut destituti / ruerut em sine ta
tu in illo artificio no esset neglien artificis non vetustas opis non violencia impel
lentis que fatiut domu rue sed sola puersitas volutatis / vn est vno / venerut
flumia flauerut venti et irruerut in domu illa que bene fundata eat et
non cecidit / sed domg illa cecidit que edificata eat sup arena .i. sup fragile
volutate / Ido non est miru de nobis si cadimg qa Iob mo / inhitamg domos
luteas que terreu habent fundamentu. qru domg qa tpales quotidie puetu
state destituit / Sed de angelis miru est qui celestes et spuales fuerut et mir irre
cupabli ruerut et remanetibg quibsda de supioribg et infioribg ruerut aliq de col
lateralibg / mirabilit etia fuert repati de qua reparacon Tho vltio / domg dei que
est in tra israel que incensa erit reedificabit illuc reuitent omes timentes dom pu
xno / domu suporu demolliet domg / de hac reparacon mirabili in R vi / domg
dei cu edificaret de lapidibg dolatis et sectis edificata est et malleus et securis
et ome ferrametu non sut audita in ea . qa geng huami in pnti lapidibg quadrar
vtutibg malleat tribulacoibus et sic int choros angeloru inserit vnusquisq
in loco sibi tam congruo ac si fuisset creatus in illo sic lapides in monte libani
quadrabant et in celm portaban et sine strepitu tplo inserebant / Domg etia ita — Feruet desideran
feruent est desidata vn ps vna peti a dno ut inhitem in domo domi o. d. v.
mee / hoc est vnu qd sp est nrim quod petendu est singlarit et ab eo qui dare nouit
sic et pot petit sapient et requirendu est freqnt et feruent / Nec miru si desidera
hec domg et diligit / Est em clara ad cognoscendu psng Deus in domibg eius — clara
cognoscet / In domibg dt qa Tobias xiiiio In domo patris mei mansiones multe
sunt / et tn illa multitudo non coangustat et illos qui sut in domo / et dicit co
gnoscet / qa tu modo cognoscamg deu in effectibg suis . ibi in deo omia cognoscut
/ et sic volentes addiscere locu querut secretu et claru vbi nullg est strepitg sed lux
ita domg illa in luce est constituta et a strepitu remota vn de sup vtice moriu
eleuata / Isa lio venite ascendamg ad montem dei et ad do. d. i. ec / Si aut times
ascendere plaboe audi illud xxviiio vidit iacob scalam qua posses ascendere et an
gelos descendetes qui erigut labentes et eosdem ascendent qui ex o ptendut pficietes
et dnm innixu scale qui spali solacio et auxilio suscipit venietes / Nunc si con
sidas amore eius traheris ut ascendas ad ipm sic ipe amore tui de sumo gradu
hoc de fastigio domg sue precipitat se in infimu / sic de gallice desi haut sibas — Magna
a sumo celo egressio eius ec / no solu est clara ad discendu et etia magna ad
comphendendu Baruth iiio Zin magna est domg dei ec capit em non tm
innocetes sed pctores penitetes Luc xiiiio paupes et debiles compelle intrare
vt implea domg mea / dne factu est ut imposti et adhuc locus est . q. d. non tm
intrabut in eam innocentes sed penitetes / Tercio est pulcra ad percipiendu . hoc — pulcra
ad somu pcipiende prende . hec est em domg scuarij i pal xxviiio . ymo domg scti
sctoru ii pal iiio in qua nulla inmudicia pot remanere ps / domu tua decet
scit . s . in lon: dierid . Hinc n . domg reiecit luciferu qui sorduit p supbia in
corde . sed sordes illas no potuit hec domg sustinere ymo sp purgat se psg
Non hitabit in medio domg mee qui facit supbia / et io conquit de illis qbg
para domg ista sed noliue ingredi Isa . v . Nisi domg multe deste et pulcre fue
rint absqz hitatore / plurar dt pp multas mansiones que sut in domo illa — Delectab
/ Domg etia ista est delctablr inhitata psg . Bti qui hitant in domo tua dne — inhitan
ibi em est ex pte hospitie et hospite beniuolecia / ex pte familie concordia
ex pte bonoru opulen / De pmo Gen xxviiio Non est hic aliud ni domg dei et
porta celi .i. xpus sic hospes beniuolus et maria sic cualis hospita que est
nobis padisi porta iii R nono / scificaui domu hac ut ponere nomen meu
in sempitnm et erut ocli mei et cor meu ibi cunctis diebg / vbi aut est dei pntia
non pt esse nisi immensa leticia Aggei iio Implebo domu istam gloria

dicit dominus exercituum Magna enim gloria ubi loquendo per apparitionem pater assignabit
loca ad convivium filius enim seipsum propinabit in edulium Spiritus sanctus propinabit loco vini
amoris pigmentum angeli servient in mensa in canticis laudum / anime beate servient
in actionibus graciarum / de sanctis psalmus Qui habitare facit unius moris in domo quia non
erit diversitas ibi in moribus actibus voluntatibus vestibus nec erit diversitas cordium unde
psalmus In domo domini ambulavimus cum consensu De tercio psalmus Replebimur in bonis
domus tue et illud gloria et divicie in domo eius / Non sic domus dyaboli in qua tanta
penuria quod dives non potuit habere unam guttam de aqua / ex consideracione autem leti
cie que in ista domo est letatur propheta dicens Letatus sum in hiis que dicta sunt michi in domum
domini ibimus Ad quam nos perducat qui vivit et regnat

Ecce nova facio omnia Apocalipsis ultimo / Libenter vadunt homines ubi credunt audire no
va sed modo per te et audire et videre nova quia hodie invenimus nova carmina
et nova gracia / de hac ergo novitate loquitur dominus qui nos omnes vult
innovare dicens / ecce nova facio / Nova facit dominus in peccatoribus in ipsis peniten
tibus / in proficientibus / in contemplantibus / in beatis / In novum peccatoribus patrem ut per eum
(peccatoribus) regeneremur Romanos vi: Consepulti sumus cum ipso per baptismum in mortem / ut quomodo Christus
surrexit a mortuis per gloriam patris ita et nos in novitate vite ambulemus / mori enim in peccato
hoc est regnari in Christo qui per mortem suam nos in lucem eduxit ad similitudinem puerpe
rarum uterus dividitur et mater moritur ut fetus vivificetur / Unde et latus Christi in cruce ape
riebatur Novitas ergo vite est ut veterem hominem cum actibus suis abicientes induamus
novum / qui secundum deum creatus est / et qui renovatur in agnicione dei / Unde cotidie novitas
ista innovanda est quia sic novus homo de die in diem vetustior efficitur / unde cotidie
novos nos faciamus ut et ut ita dixerim pulcriores decorem vultus nostri in Christo
tamquam in speculo corrigentes et in ipso gloriam domini speculantes in eandem
imaginem transformemur / de hac novitate prius xxxi Jere. Novum faciet dominus
super terram etc. quia protulit nobis Christum novum hominem et novum patrem novam ma
trem per quam reconciliemur / iiii Regum ii / Afferte michi vas novum et mittite in
illud sal / vas novum est corpus virginis per graciam spiritus sancti innovatum et sanctifi
catum sale divine sapiencie receptivum et sanans sterilitatem agrum reconcilians deo offe
sas homines Nota exemplum matris que non permittit inter filios diversorum maritorum
suorum esse discordiam / nunc mater nostra mediat nos et Christum et quia nova placet / hanc
novitatem annunciat angelus Ysa xlii Nova annuncio vobis antequam oriantur / novam
legem per quam regulemur Marci primo Que est nova doctrina hec nova / vetus enim doctrina
veteris testamenti querebat temporalia que doctrina Christi docet abicienda / regulat enim totum
hominem in tribus concupiscenciis fugiendis diviciarum deliciarum et honorum / Hester
vi Obsecro domine ut novis epistolis glossa cum litteris documentis veteres Aman epistole in
(penitentibus) sidiatores et hostes iudeorum corrigantur / In penitentibus novum cor in contricione / psalmus
Cor mundum crea in me etc. Ezech xxxvi Dabo vobis cor carneum et spiritum novum po
nam in medio vestri / carneum dissolvitur cito cor est quod facile conteritur / non cor su
perbum quod non est novum quia cepit ab inicio creature in dyabolo / neque cor iracundum
quia cepit ab antiquo in Cayn / Novum os in confessione Marci ultimo linguis loquentur
novis / in confessione accusatoria non excusatoria sicut lingua vetus veteris et
precipue mulieris serpens inquit decepit me / Novum corpus in confessione / prima ad Corin
v Expurgate vetus fermentum ut sitis nova conspersio etc. / Conspersio est farina
per aquam conglutinata sine fermento / hoc est enim grossa et nova conversio sine
peccato et si quid inheserit fermenti veteris bonis operibus tollatur aut radatur fortius
(proficientibus) gladio et ferro mortificacionis / In proficientibus nova exercitamenta preliorum in
temptacione Judith v Nova bella faciet dominus in terra et portas hostium ipse subvertit
clipeus et hasta si apparuerit in xl milibus Israel / ad literam non habebat bellica
arma populus domini sed spoliaverunt eos armis Jabyn rex Chanaan qui per xx
annos vehementer affligebat eos / nova bella sunt quando in temptacione recurrimus ad
oracionem et triumphamus de inimicis nostris quam de armis bellicis / sicut Moyses eleva
tis manibus triumphavit de Amalechitis / Nova ornamenta exemplorum in aliorum

conuisione j math iiij⁰ fecerunt vasa sancta noua et intulerunt candelabrum et
altare incensorum et mensam in templum / vita n exemplaris debet alijs luce sicut
candelabrum luminis et odore in celestibus exhibere sumitur altare incensorum et in o
mnibus bonis quam ad se refectionem dilectionis habere ette mensa hec est noua creata
Gal ultimo In xpo iesu nec circumcisio aliquid valet i superstitio operum exteriorum quod l[ius]
est in malis regularibus / nec propriuum superbia malorum clericorum qui ad similitudinem
prauorum iudeorum faciunt sibi proprria in phaleris et alijs militaribus ornamentis j
math ij⁰ Noua documenta preceptorum in dilectionem Johannis xiij Mandatum nouum do vobis
ut diligatis inuicem Antiqua mandata erant multa contra memoriam obstruam quod stulticiam
difficilia contra voluntatem Sed mandata dei in vno dilectionis mandato radicantur sicut
omnes arboris rami ex vna radice prodeunt / Est enim mandatum dei bonum ut retineas
lucide ut intelligas faciale et uelis ut sciat / In contemplantibus nouum cibum in amaritudine
passionis Sap xvij⁰ hij in breui inopes non gustauerunt escam / loquitur de manna Jere xxvj
vetustissima ne comederitis et non supervenientibus ne proiciatis Vetustissima fuerunt sacra
legis / tum melchisedech obtulit panem et vinum Veta fuerunt sacra legis / scripture ut
agnus pascalis et hijs quibus preteritis recurrimus ad vetustissima / quia nunc sacrificamus
in specie panis et vini et quia hec facimus amaritudinem passionis recolere debemus Nouum
potum in dulcedine devocionis Mt ix⁰ Nemo mittit nouum vinum in vtres veteres / Nouum
canticum vel cantum in prelibacionem fruicionis ps xxxix Immisit in os meum canticum nouum
ympnum deo nostro / In beatis noua ciuitate ut hereditate Ysa lxv Ecce creo nouos celos
et nouam terram et non erunt in memoria primo supple ad magis dum dolore sed ad exigendum
diuinum amorem / Noua societate ps Filij tui sicut nouelle oliuarum in circuitu mense tue
Nouum vinum in vtres quo inebriabuntur ab vbertate domus eius modicum prelibatum etiam
nunc lagunculas nouas disrupit Job j⁰ feruentes nouicios / Noua solemnitate tunc h
pressit vigilia in ieiunio et fletu / tunc enim erit pascha eternum Exo xxiij⁰ / sollempnitatem azimorum
custodies vij diebus azima comedetis tempore messis nouorum quando egressus es de egypto quia videbimus
et vacabimus eterne puritati et solemnitati tunc enim est solemnitas omnium sanctorum quando omnes
erimus congregati / has ergo nouitates facit dominus secundum diuersos status

Quis accusabit aduersus electos dei Ro viij⁰ Et si fratres electi sitis per graciam
tamen ex fragilitate carnis frequenter committitur culpa quam accusari oportet ad expiacionem
/ elegit enim vos dominus ut seruiatis in ministerio eius / vos qui estis actiui Joh xv Ele
gi vos ut eatis et fructum afferatis / Item elegit etiam vos ut sitis de eius consilio vos
qui estis bene contemplatiui / Numeri xvj Sanctos applicabit sibi et quos elegerit appropinqua
bunt sibi / elegit etiam vos ut presitis hospicio vos qui estis prelati in officio Sap ix
Tu domine elegisti me regem populo tuo et iudicem filiorum tuorum / Et licet ita electi
sitis tamen locum habet in capitulis Sed est accusacio triplex enormis penalis et ciui
lis / Enormis Apoc xij proiectus est accusator fratrum nostrorum quam quidam faciunt ad dif
famandum Ro viij⁰ Quis accusabit aduersus electos dei / hanc euasit Samuel
Eccli xlvj pecunias et nec accusabit eum homo ad discordiam seminandam Gen xxxvij Ac
cusauit Joseph fratres suos crimine pessimo et hoc seminarium discordie ad dampnum inferendum
decretalis Si legitimus non fuit accusator non fatigetur accusatus / prima accusacio fuit
accusatus paulus a iudeis Act xxiij audiam te cum venerint accusatores tui / Secunda xpus a phari
seis Mt xij Interrogabant eum dicentes Si licet sabbato curare ut accusarent eum / tercia in phil
n & ix Seruus meus accusat me apud dominum meum / Penitencialis Eccli xlj Ro
est in inferno accusacio vite / et hec est triplex In confessione ante prelatum Prouerbiorum xviij⁰
Justus prior accusator est sui venit amicus eius i intellectus sui consideracionis quo ad scrip
turam xxx Ne accuses seruum apud dominum suum quia non imputes peccatum tuum fragilitati
carnis sed prauitati mentis quod esset quod refundere peccatum in deum et sequitur ne forte
maledicat tibi et corruas / In oracione quo ad deum vij secundum Augustinum in oracione demus
ascendere tribunal iudicij vbi consciencia accusantis et memoria testis ij Esd' iij⁰ accu
sacio quam misisti ad vos manifeste lecta est coram me / Ciuilis Dan iij⁰ accu

Contemplantibus

Beatis

Enormis

Penalis

Ciuilis

Caldei accus. danielem in Gen. cuius patri si fueris non indiget clamore accu
satoris / ad corripiendum quam facit prelatus in scrutinio si sit de venalibus pacienter fer
da ... xxiii Cum ibus accusare ibus principibus sacerdotum michel non audit Et de morta
libus talio tribuenda dan vi iubente rege missi sunt in lacum viri qui accusa dan
ad deponendum de officio quam facit episcopus cum consilio et sufficienti testio in thio adversus
presbiterum etc. ad contempnendum sicut quam facit princeps in capitulo Joh viii mulier ubi
sunt qui te accusant Act xxvi Non est romanis consuetudo aliquem hominem dampnare
prius quam is qui accusatur presentes habeat accusatores locum quod defendendi accipiat ad ablu
enda crimina que ei obiciuntur / pacem Ysa lx. Nota duo visitatoris officium cum dicitur

Ponam visitacionem tuam / ponam ut petebat Jeremias visitari a domino Jere xv Tu
scis domine recordare mei et visita me et tuere me etc. / Secundo visitacionis fructum
cum dicitur pacem / Ideo enim visitat ut pax sequatur unde visitans dominus apostolos dixit
20 Pax vobis / Ultimo quantum ad primum nota 4 prelatus habet officium visitatoris i Reg xvii
Visitatoris officium — fratres tuos visitabis / unde Gen xxxvii mittebat Joseph ad visitandum fratres suos / visi
tat ergo prelatus propter execucionem sui officii / propter correccionem vicii / propter infusionem solacii / In primo
necessaria est sapiencia ut visitet discrete / in secundo iusticia ut iuste / in tercio misericordia ut pie / de
Execucio officii — primo propter quod visitare pertinet ad execucionem sui officii / ut sciat reddere racionem de subiectis
Jere xiii ubi est grex qui datus est tibi pecus inclitum tuum / quid dices cum visita
bit te / tu enim docuisti eos adversum te et erudisti in caput tuum / Visitatio enim
custodit in bono Job x Visitatio tua custodivit spiritum meum / unde oportet quod predat
discrete qui vult alios visitare / quia peccatores assimilantur ericiis qui involvunt se in
spinis suis ita quod vix possunt evolvi nisi per aquam visitacionis et iudicii / De secundo
Correccio vicii — Soph 1o / Scrutabor Jerusalem in lucernis et visitabo super viros defixos in fecibus
suis / defixos in fecibus i. in peccatis et scandalis suis remanentibus / qui enim facit
scandalum quasi qui commovet lutum ut feteat nomen bonum et fetere faciat ordinem
suum / Ysa xxvii / In die illa visitabit dominus in gladio suo duro, grandi et
forti super leviathan serpentem veterem i. super superbos et inflexibiles et super
leviathan superbum i. tortuosum i. super eos qui ambulant in via non recta / superbi
enim et incorrigibiles sunt de genere leviathan / unde in psalmo Intende ad visita
dum omnes gentes non miserearis omnibus qui operantur iniquitatem / non dicit qui
operati sunt sed qui operantur per affectum vel effectum presentem / De tercio Eccl / Non
Infusio solacii — te pigeat visitare infirmum / ex hiis enim magis in dilectione firmaberis / illi enim
qui ex infirmitate et non ex malicia cadunt pie visitandi sunt / sed qui operantur
per affectum vel qui habent infirmitates vel necessitates istis condescendum est Job
iio Audientes tres amici Job omne malum quod accidisset ei venerunt singuli
de loco suo ut visitarent eum et consolarentur / quidam enim assimilantur strutio qui
nolebat ire ita recessissima via et qui veniebat ad eum vie totus erat destitutus
propter hoc Job v Visitans speciem tuam non peccabis illo considerando fragilitatem
Visitacionis — tuam quam habes vel habuisti vel habere potes / Hic circa nota de tiberio cesare
fructus — qui non libenter admonebat balivos suos in visitacione sua / Secundo nota visi
tacionis fructum cum dicitur pacem / que quadruplex est / ad deum psalmus In pace in idipsum
ad proximum Ro xii Quod ex vobis est / ad sapiam Luc iio In terra pax hominibus / ad
Deum — prelatum / Job xxii Acquiesce ei / Pax hominis quo ad deum consistit in tribus in fide quo
ad intellectum / in zelo quo ad affectum / in opere bono quo ad effectum / De prima Ro v
vi Justificati ex fide pacem habeamus ad deum per ihesum christum per quem habemus
accessum per fidem ad graciam istam in qua stamus / quamdiu enim stamus participamus
de vetustate primi parentis / prevenebat inter nos discordia originalis peccati / sed signum
nobis et renovatis sacramento fidei in baptismo facta est reconciliacio in cuius signum
imprimitur signum crucis in fronte sicut in portis aut in eminentibus civitatibus

Regis signum capta civitate / de secunda malach iio In pace in equitate ambulavit
Exultet enim homines ad deum per zelum caritatis et veritatem pacem generat inter homines
et deum / De tercio Ysa xlviii utinam attendisses mandata mea facta fuisset sicut flumen
pax tua et prov. xiiio Qui timet preceptum in pace versabitur Sed tria impediunt
rectam pacem · error · scilicet fidem · in intellectu timor et assecuracio zelum in affectu
timor et remissio bonum opus in effectu / De primo Sapie xiiiio Non sufficerat errasse
eos circa dei scienciam · sed in magno viventes inscitie bello · tot et tanta mala pacem ap
pellant / contra dei scienciam errare tunc in fide appellatur et in magno inscitie bello vivit
quid operandum sit Sed in hac ignorancia homo asseverans quod non est pax vera sed
guerra magna / De secundo Jere xxx Voce timoris audivimus formido et non est pax
quod fit cum de peccatis suis assecurantur homines animales predicatoribus vel sub spe emolumenti tempora
lis vel sub racione timoris / De tercio deut. xxix · dicit peccator Pax erit mihi et amplius in pra
vitate cordis mei ambulant in pravitate qui non desistunt peccare / Secundo habenda est
pax proximi et hoc triplex corde remittendo · ore dulciter respondendo opere in necessitatibus adiuvan
do / De primo Coll iiio Pax christi exultet in cordibus vestris / pax autem vera non simula
ta Joh xiiiio Pacem relinquo vobis pacem meam do vobis / Volt enim deus ut dimittamus corde
et non solum ore / De secundo ps Cum hiis qui oderunt pacem eram pacificus etc. quod dicit
Non inveniebant occasionem discordie in mea locucione sed in sua malicia et adin
vencione / De tercio ps Pax multa diligentibus legem tuam / diligit legem qui ad
implet caritatem secundum proximum necessitatem Sed hanc pacem impedit rancor re
tentus in corde / sermo perversus in ore / temporalium inordinatus appetitus in opere
De primo Jere ix Pacem cum amico scilicet loquitur et occulte ponit ei scilicet insidias / De secundo
prov. xx Susurro et bilinguis maledictus multos enim turbavit pacem habentes
De tercio Ysa xlviiio Non est pax impiis dicit dominus Ysa lvio Impii quasi mare fer
vens cor ebulicione avaricie paciens quod non potest quiescere / Sic enim urgetur adquiren
di labore hinc possidendi timore hinc amittendi dolore qui impius dicitur quia
pietate caritatis evacuatur / Tercio habenda est pax ad seipsum quod fit tribus modis
a peccatis abstinendo / penitenciam pro peccatis faciendo / in deo requiescendo / De primo ma
lach iio Proiecerunt arma sua et fecerunt pacem et glorificati sunt iudei in con
spectu regis / arma deponuntur cum ea quibus impugnamus dominum abicimus / et sic pax
ad deum habetur et gloria in conspectu regis et angelorum / De secundo prima malach xiiiio
Sub simone unusquisque terram suam tenebat in pace / et terra dabat fructus
suos et ligna camporum fructum suum Symon obediens christus · sub quo omnes pe
nitentes militant / colitur terra per mortificacionem terra reddebat fructus per oris
confessionem / sicut nunc videas mente ligna camporum dant fructum suum qua superflui motus
in anima resecantur et pullulat fructus bonorum operum per satisfaccionem / De tercio Johis
xviio Hec locutus sum vobis et ut in me pacem habeatis in mundo autem pressu
ram / Nunc mirum si cor ad terrena devolutum sentit amaritudinem terrenorum / sed
elevatum ad summa gaudia prelibat eterna Sed tria istam pacem impediunt · volun
tas peccandi / defectus penitendi / vanitas evagandi / De primo Job ix Quis restitit
restitit ei et pacem habuit / De secundo Ro xiiii Non est regnum dei esca et potus
sed iusticia et pax et gaudium in spiritu sancto Hec enim per oppositum distinguuntur pax
et securitas ubi unum exit alterum non erit vii Jere xvi Abstuli pacem meam
a populo isto dicit dominus misericordiam et miseraciones / De tercio paralip xv In diebus illis
non erat pax ingrediendi et egrediendi sed terrores undique / anima enim vaga ali
quando ingreditur ad seipsam aliquando egreditur a seipsa sed pacem non invenit propter eva
gacionem / Quarto habenda est pax ad prelatum · scilicet tripliciter exhibendo eidem paciencie
in animo / reverenciam in signo / obedienciam in precepto / propter quod dicit dominus discipulis
Pax vobis Johis xx Ipse enim fuit pacis auctor Ephesi iio Ipse pacis lator Est
pax nostra Mat v Beati pacifici Mat decimo Intrantes domum salutate dicentes

Proximum

Seipsum

Prelatum

Pax huius domini pacis dator Johannis xiiii° pacem meam do vobis de pacia in anno
Gall ultio cuiuscumque hanc regulam secuti fuerint &c pacie s de reuerencia in signo
ysa xxxi Sedebit populus meus in pulcritudine pacis de obedia in precepto Job ix quis
resistit ei et pacem habuit quorum contraria pacem turbant

Viri cordati audite me Job xxxiiii° Mallem fratres mei vos audire quam loqui
Solent enim homines audiendo edificari loquendo euacuari ideo mouemur Jac
primo Sit omnis homo velox ad audiendum tardus ad loquendum et quocumque
se habeat voluntas necessitas in incumbit ideo viri cordati audite me non a corda
sed a corde dicti hii sunt qui in corde suo abdunt dicta Denotantur autem tres con
diciones eorum qui audire debent verbum dei debet enim attente audire ad intellige
dum prouerbiorum iiii° Audite filii disciplinam patris vestri et attendite ut sciatis prudenciam
deuote ex corde ad faciendum Baruch ii° Dabo eis cor et aures et audient et
laudabunt me non ipsum dicentes viriliter ad exequendum Luc xi beati qui audiunt
verbum dei et custodiunt illud custodiunt non in quatrinis sicut panis in archa qui ibi
corroditur sed sicut granum in terra quod ibi consumatur Non enim auditores verbi beati sunt
sed factores Ne simus de illis de quibus Act xvii Athenienses et hospites ad nichil
aliud vacabant nisi uel dicere uel audire aliquid noui Rogemus ergo

Congregamini et audite filii iacob audite israel patrem tuum vestrum Gen xlix
Verbum hoc de tribus intencionem facit de capituli conuocacione de fratrum
uocatorum in capitulo instruccione de beati patris vestri francisci imitacione Ex
primo reformamur quo ad culpam ex secundo informamur quo ad disciplinam ex tercio
capiti nostro conformamur quo ad graciam Congregantur enim fratres ad capitulum ut re
formentur Soph iii° In tempore illo quo congregabo vos dicit dominus in nomine et
laudem cunctis populis terre cum conuerto captiuitatem vestram coram oculis vestris et hoc
est congregamini Congregati autem audiunt monita quibus informantur prius modum
fratres in suis conuentibus Deut iiii° Congrega ad me populum ut audiat sermo
nes meos et discat timere me in omni tempore quo viuit in terra doceatque fi
lios suos et hoc est audite filii iacob proponitur eis beatus franciscus in ex
emplum cuius festum hodie celebratur ut patri suo per graciam conformentur Eccli
iii° fili suscipe senectam patris tui id est imitacionem perfectionem ut dicatur illud eccli xxx mor
tuus est pater eius et quasi non est mortuus similem sibi reliquit post se et
hoc est audite israel patrem vestrum Circa primum nota quod congregantur fratres
ad capitulum ad correpcionem iniquitatis de preterito ad imitacionem caritatis de presenti et in
prouisionem posterioritatis de futuro De primo Ezech xxii Pro eo quod versi estis in sco
riam conflabo vos et congregabo et succendam vos in igne furoris et conflabi
mini sicut conflatur argentum in medio fornacis ignis furoris zelus feruoris quo
purgando scoria religionis vt appareat puritas interior non quedam superstitio ex
terior quod sic fiet si neglecta paupertate et aliis substancialibus conformemur in qui
busdam exterioribus constitucionibus ex quibus nullus fructus uel modicus ut impletur
illud Job xv Ledetur quasi in primo flore vinea botrus eius et quasi oliua proiciens
florem suum congregacio enim ypocrite sterilis et ignis deuorabit tabulam eorum qui libenter
munera accipiunt lesa est in aliquibus religiosis vinea propter deuocionis effloruit
oliua pietatis secuta est quedam simulacio in apparencia vitatis et arsit ignis
cupiditatis Secundo congregantur ad imitacionem fraterne caritatis Joh xx Erant disci
puli congregati propter metum iudeorum stetit ihesus in medio et dixit pax vobis et
ostendit eis manus et latus gauisi autem viso domino Cum grana bona separantur
a palea cum insurgit ventus et euanescat palea grana vero per multas regiraciones
solius in se vnita congregantur sic per multas necessitates corporales leues et incosta
tes fugiunt Sed viri et graues fratres magis in caritate solidantur Matthei iii° ventilabrum
in manu domini et permundabit aream suam et congregabit triticum suum in horreum
paleas autem comburet igni inextinguibili Sic effectum prime congregacionis
impedit operta simulacio sic effectum huius occulta detraccio Amos tercio

Congregamini super montes samarie et videte insanias multas in medio eius / et calum
pnias patientes in penetralibus eius / Samaria custodia montes eminentes calu
pnia fili t'mis in pmo / Ho go fiet si aliqui qui videntur eiusdem nominis mir alios
esse accusaverint simplices fratres superioribus criminationibus falsis in capitulis vel de
traxerint illis clandestinis litteris / tales non debent prelati congregari sibi per fami
liaritatem qui in conventibus suis alieno insidiantur sanguini per infamiam ps̄ Non con
gregabo conventicula eorum de sanguinibus / sed apte dicunt puniri ut ex fetore suo possit
caveri Exo viii° Congregavit ranas nō immissas aggeres et cepit: q'a rana lin
gua lz in interioribus ligata in posterioribus aperta q'a tales ubicumque sunt tacent in
aperto nocent pro occulto / Tercio congregant ad provisionem posterioris / Luc xxii ubicumque
fuerit corpus illic congregabuntur et aquile / corpus sine anima cadaver est Aquila aut ex
agilitate motus et subtilitate visus ubicumque cadaver fuit ibi adest Job xxxix°
fratres ex subtilitate contemplationis occurrere dicunt scandalis imminentibus religionis
sicut paulus act xxviii° Cum congregasset sarmentorum aliquam multitudinem deprehendit
viperam latentem / huius consideracionis impedit effectus incauta consideratio / Deut°
31 Congregate ad me omnes maiores natu per tribus vestras atque doctores et invo
cabo contra eos celum et terram · novi enim quod post mortem meam inique agetis et
declinabitis cito de via quam precepi vobis et occurrent vobis mala in extremo tempore
quando feceritis malum in conspectu domini / Verba sunt beati francisci in spiritu prophetico
contemplantis quod si declinemus linea perfectionis fervoris adventum future tribulationis
senciemus sicut patet in testamento suo ex diversorum generum peccatis / arguit aut simul
maiores natu et doctores illos qui cum provident illos q'a nō precavent / illi .n. sunt
oculus illi manus et sicut sine usu manuum corpus est truncum sic sine usu oculi cecum
Si ergo nō dicit manus oculo opera tua non indigeo · quis non debet se lector intromittere
ut precaveat imminenti periculo vel scandalo · provideat ergo rex virum sapientem et pre
ficiat eum terre egypti qui constituat prepositos per singulas regiones et congreget fru
mentum in horrea fuerit quod future fami que oppressura est egyptum · et non consumetur terra
inopia Gen xli etc patet primum / Secundo notatur fratrum instructio quantum ad eorum informa
cionem / cum dicitur · Audite filii Jacob / Legimus Jacob fuisse prophetam et pastorem et lucta
torem Nam de novissimis temporibus prophetavit / per quod tenet typum prelatorum contempla
tivorum activorum / Filii ergo Jacob sunt prelati contemplativi et activi / prelati sunt filii
potentum i° mach viii° Accingimini filii potentes / potentes in strenua actione quo ad mini
stros In pia compassione quo ad custodes In quotidiana correctione quo ad gardia
De primo ii° Re ii° / Confortamini manus vestre et estote filii fortitudinis manus re
ligiosis spiritualiter ministri a ministrando dicti non ut eis ministretur sed ut ministrent Nam
ita debet esse / quod ministri sint servi aliorum fratrum / sicut scribitur in regula / sicut filius
hominis qui non venit ministrari sed ministrare / De custodibus Sapie xvi / Dulcedinem
quam in filios habes ostendebas ut scirent filii tui domine quod non nativitatis fructus
pascit homines sed sermo tuus eos qui in te crediderint · fructus nativitatis primitivi fructus
sunt qui acerbi sunt q'a in verbis exacerbacionis sed in spiritu mansuetudinis et compassionis
custodiatur grex a custodibus suis / De gardianis patet hebr xii° / In di
sciplina perseverate filii tamquam filiis .n. se nobis offert deus / in disciplina maxime
debent gardiani perseverare qui habent quotidianas offensas corrigere · sed timendum
est ne carnalitas in quibusdam ministris impedire possit actionem / austeritas in custodibus
in compassionem · secularitas in gardianis in correptionem / De primo ps̄ / Filii effrem in
tendentes et mittentes arcum conversi sunt in die belli non custodierunt testamentum dei etc
quod est contra ministros malos qui multa precipiunt et pauca observant / sicut bene
arcum tendere sed tunc dicunt sagittare preveniunt ex redundancia sagitte / De secundo
Cant i° / Filii matris mee pugnaverunt contra me posuerunt me custodem in vineis

Instructio

Pugnant mali custodes qui nimis imperiose arguunt non cum pietate et ideo vineam non
custodiunt. I Reg. xxvi. Vivit dominus quia filii mortis estis qui non custodistis
dominum vestrum ihesum christum, dominum in pacem et unitatem gratie in cordibus subditorum. De tercio
Luc. xx. filii huius seculi nubent et traduntur ad nuptias, illi autem qui digni habebunt
seculo illo et resurrectione ex mortuis neque nubent neque ducunt uxores. quod modo tam
aliena negocia procurant, et ita se de alienis intromittunt quod disciplinam fratris negli
gunt. Filii Jacob etiam sunt contemplativi. hii sunt filii sapientie. de quibus Eccli. iiii°. Sa
pientia in filiis suis inspirat vitam. hoc autem fit cum illuminat intellectum in lectoribus. quibus
dicitur I Thess. v. omnes filii lucis estis et filii diei, non sumus noctis neque tenebrarum
tenebra nichil. et omnis sapientia divina extra nichil est Sap. xiiii°. Si quis consumptus
fuerit inter filios hominum si ab eo abfuerit sapientia tua in nichilum computabitur. affectum
in predicatoribus inflamat Eccli. l°. Tunc exclamaverunt filii Aaron in tubis du
ctilibus sonuerunt et auditam fecerunt vocem magnam coram deo, tunc omnis populus
simul properaverunt in filiis Aaron in cum sanctitas conversacionis in clamore furor
predicationis in sonitu tubarum productilium, spes promissionis in auditione vocis ma
gne timor extreme contemptionis. Cum enim predicator ostendit sanctitatem in conversatione
fervorem in predicatione, premia promissa iustorum, supplicia reproborum tunc infla
mat corda auditorum in confessoribus provocat ad effectum Isa. liiii°. Ponam
portas tuas in lapides sculptos et omnes terminos tuos in lapides desidera
biles. universos filios tuos doctos a domino, et multitudinem pacis filiis tuis et in
iusticia fundaberis. Porte sunt confessores per quos intrat in locum vite.
Sculpti sunt cum in eis imprimuntur exempla penitencie. lapides autem dicuntur propter sustinentiam
patiencie, sed desiderabiles ex affectu salutis anime. docti a deo quia sepe inspirat
eis dominus que pro ma iudicat culpe, filii pacis in peccatorum absolutione et de
quo fundati in iusticia in penitentiarum impositione. Sed timendum est sibi omnes
quia curiositas posset impedire lectores. falsitas predicatores. temeritas confessores
De primo psalmus. filii hominum ut quid diligitis vanitatem. in hebreo habetur filii adam
ut innuatur curiositas sue quam inordinate affectat primus parens, et nos
filii eius illorum morbo adhuc egrotamus Eccli. xl°. Iugum grave super filios
ade a die exitus de ventre matris eorum usque in diem sepulture in matrem omnium
De secundo Isa. xxx. Mendaces filii nolentes audire. predicatores enim si postquam in
iunctum est eis officium predicationis non curarent audire lectores sepe multas
falsitates dicerent. De tercio Isa. xxix. Mulieres discent legem ne filii desertores
ut faciatis consilium. et non ex me. magna enim temeritas est nolle studere
nolle ab aliis querere et tamen super manibus consilia instillare et omnes perplexos
casus statim absolvere. Filii etiam iacob sunt activi simplices sive fratres. hii sunt
filii sanctorum Thob. ii°. filii sanctorum sumus et vitam illam expectamus quam deus daturus
est illis qui numquam fidem suam mutant ab eo. Hec autem sanctitas est in simplicitate
conversacionis quo ad simplices clericos. puritate ordinis quo ad simplices sacerdo
tes. puritate procurationis quo ad alios officiales. De primo I Petri I° quasi filii
obediencie non configurati prioribus ignorancie vestre desideriis sed secundum eum qui vocavit vos sanctum
ut et ipsi sancti sitis in omni conversatione. hii sunt qui nichil habent in corde nisi semper
propter deum obedire et se honeste habere. De secundo psalmus. filii tui sicut novelle oliva
rum in circuitu mense tue. cum enim sunt in altari que mensa domini est tunc exube
rant devotione et fervore sicut novelle sunt uberiores et dulciores. De tercio in Eccli.
ii°. Respicite filii nationes hominum et scitote quod nullus speravit in eo et confusus est
quod adimpletur in nobis. Sed simplicitatem intencionis impedit duplicitas
puritatem ordinis tepiditas. fidelitatem procurationis cupiditas. De primo psalmus.
Ego dixi dii estis. et estis per graciam et filii excelsi per gloriam. Vos autem
sicut homines moriemini. ut sicut Adam et Eva qui affectaverunt sciam et sicut unum

de principibus cadetis a rectitudine intencionis .i. sic dyabolus qui affectat pontificatum. De sacerdotibus ponitur filii alieni mentiti sunt mihi. filii alieni inveteres. Homines senes torpidi sunt. De tertio ii petri ii^o. Maledictionis filii derelinquentes rectam viam erraverunt secuti sunt viam Balaam. Threnis iiii^o. Filii syon inclyti amicti auro puro quomodo reputati sunt etc. Et sic patet sermo. Tercio notatur beati patris nostri Francisci imitatio quantum ad conformacionem. Audite Israel patrem vestrum. Dictus est enim beatus Franciscus Jacob propter solitariae actionis. Israel propter dulcedinem contemplacionis interpretatur enim vir videns deum. Ipse autem verus Israel fuit. Nam sicut tristi Jacob apparuit angelus qui reliquit in eo signum. sic in beato Francisco in persona angeli crucifixi apparuit dominus qui reliquit in eo stigmata Christi. Ysa. xli. Confortavit eum clavis ut non moveretur. et in Israel servus meus Jacob sibi elegi. Jo. ii^o. Ecce vere israhelita in quo dolus non est. Huic igitur audite quia ipse pater noster est qui nos genuit. Ysa. li. Audite me qui sequimini quod iustum est et quaeritis dominum. attendite ad petram unde excisi estis ad cavernam laci de qua precisi estis. Attendite ad Abraham patrem vestrum et ad Saram que peperit vos. Quia unum vocavi eum et benedixi ei et multiplicavi eum. Hic nos genitos erudivit. Jere. xxxv. Jonadab pater noster precepit nobis ut non biberetis vinum vos et filii vestri usque in sempiternum et domos non edificaretis et sementem non sereretis et vineas non plantaretis nec haberetis. sed in tabernaculis habitabitis cunctis diebus vestris. psalmus. Venite filii audite me timorem domini docebo vos. Hic eruditos in hereditate paterna introducat. Jere. iii^o. Ego quomodo ponam te in filiis et tribuam tibi terram desiderabilem hereditatem praeclaram exercituum gencium. Et dixi patrem vocabis me et post me ingredi non cessabis. ad quam terram nos introducat etc.

Oritur sol et occidit et ad locum suum revertitur ibique renascens girat per meridiem et flectitur ad aquilonem. Ecclesiastes i. Sol oritur cum ad lumen perditum contemplacionis intelligencia inquiritur. Sol occidit cum quibus ad vim contemplacionis cordis intelligencia inquiritur. Sol occidit cum quis ad speculum defectum suum percipit. Sed post modum post occasum ad locum suum revertitur ut iterum renascatur. Locus huius solis est excellentia mentis. post occasum ergo ad locum suum revertitur girans per meridiem. quia considerans mens humana defectum suum in seipsam revertitur per diligentem sui circumspectionem. sed quia per sui consideracionem mentis oculus acuitur et disponitur ut altiora et celestia contempletur. Ideo post quam girat per meridiem flectitur ad aquilonem. Hec enim est quadruplex efficacia luminis dei sub methaphora quadruplicis motus solis. Huic igitur solis radius ut in cordibus nostris efficaciter luceat petamus a sole iusticie reverenter. xvi. Sap. Oportet prevenire solem ad benediccionem tuam et ad ortum lucis tue adorare. Sermo exsufflans et refulgens.

Tripliciter sol exurens montes radios igneos exsufflans et refulgens radiis suis obcecat oculos. Eccli. xliii^o. Verbum hic exponi potest tripliciter secundum veritatem littere. De sole materiali secundum profunditatem allegorie. De misterio trinitatis secundum utilitatem tropologie. De fratribus in capitulo congregatis. Quantum ad primam exposicionem notificatur solis essencia. virtus. et operatio. Essencia cum dicitur sol. virtus cum dicitur exurens. operatio cum dicitur tripliciter. Additur modus qui est declaratio actus cum dicitur tripliciter. Sol enim materialis sua calefactione et radiorum multiplicatione et eorum reflexione montium summitates exurit. Calefactionem cum dicitur igneos. radiorum multiplicacionem cum additur radios. reflexionem cum additur refulgentes. radiorum que obcecat oculos ut inpre... plures credimus cause que omnes causales sunt in sole qui est fortis lucis et caloris tam motus vel actionis. Hec est ergo quod dicitur sol etc. Allegorice exponitur hic verbum de misterio trinitatis et unitatis. Secundum enim beatum Dyonisium in libro de divinis nominibus. sunt res sensibiles manifestiorem habentes similitudinem misterii trinitatis speculum solis. Est enim in sole videre lucis essenciam unam que calefacit lucet et fulget. Et quia quicquid reperitur in creatura reperitur excellencius in creature causa. Servant unitatem essencie sub trina personarum distinctione necesse est ad unum principium reducere in quo sit summa simplicitas unitatis. Et tamen vera expressio trinitatis ut sic in sole

in sole lux de se gignit fulgorem sive splendorem et splendor ex luce genitus
sui in se reflectit calorem / lux ad patrem refertur / splendor ad filium / calor ad spiritum
sanctum / de calore dicitur excurrens montes / de luce radios igneos exsufflans / de splen
dore refulgens etc. / Tercio exponitur hoc verbum de tribus in capitulo congruat / quorum
status describitur sub methafora solis / montis / ignis / et oculi / In sole nichil est sole
lucidius / in terra nichil est monte eminencius / unde ab eminendo nomen accepit / inter elementa
nichil igne virtuosius / inter elementa maxime hominis verba nichil oculo purius et si
omnis virtus et perfectio consistit in medio / In hiis quatuor notatur universalis perfectio / Sol
enim medius est inter planetas ymo medius inter nos et stellas fixas. quantum enim
intervalli solis ad terram tantum solis ad stellas fixas / Mons eciam medius est
inter opacitatem terrenam et serenitatem etheream / Ignis eciam medius est inter visibilia
et invisibilia visibilis in materia sua invisibilis in specie propria / ad visibilia corporeus
ad invisibilia incorporeus / Oculus eciam quodam modo medium tenet situm in capite / In sole
igitur spiritualium illuminacionum deiformitas / In montibus prelatorum prelatus / In radiis i
gneis activorum virtus et sanctitas / In oculis contemplativorum puritas / montes
ergo prelati sunt super alios quantum ad potestatem constituti / habet autem mons altitudinem
dulcedinem et fortitudinem / propter altitudinem ventis et impressionibus sunt expositi in
quo designatur exemplaritas vite que debet esse in prelatis ut dignitas vite ordi
nis se conponat et subditos hoc videntes ad hunc ipsum exemplo suo mo
veant quia plus movent exempla quam moveant verba / Exodi xxv / Inspice et fac secundum
exemplar quod tibi in monte monstratum est / sicut enim dicit Crisostomus in libro de dig. sac.
Regencium mores vulgus imitatur et que in imagine ita in vita presidencium in
tendentes quisque studeat illorum imaginem potest fieri similis / unde mala exempla prelatorum
sunt corruptio subditorum et feces moncium descendunt ad concava vallium
Jere li / Ecce ego ad te mons pestifer ait dominus qui corrumpis immensam
terram extendam manum meam super te et dabo te in montem combustionis / mons
sulfureus est sicut ethna vulcanus et ciara qui per exaltacionem sui sulfurei fe
toris consumat quicquid circa se est viroris / prelati elati more sulfureo arden
tes cupiditate et ferventes calliditate carnaliter / habet eciam mons dulcedinem
unde fructus nascentes in montibus dulciores sunt eo quod calor celestis ibi fa
cilius fructuum humiditatem digerit et in suam naturam convertit in quo designatur
pietas interne qua debent consolari humiles Zach. xiiii Stabunt pedes domini
super montem olivarum debet enim mons iste proferre dulcedinem olivarum
non asperitatem spinarum / quia sicut oleum quod de olivis manat lux est cibus et me
dicina / sic prelati debent esse lux docendo ignorantes / cibus recreando
laborantes / medicina curando peccantes / Iste est mons dei mons pinguis
mons in quo beneplacitum est deo habitare in eo Sed timendum ne reperiatur ali
cubi mons offensionis in quo edificata fuerunt excelsa / postquam infamatus
fuerat Salomon que destruxit Josias iiii Reg. xxiii / Certa digni amocione sunt qui
in superbia sua alios opprimunt et offendunt / non enim oportet prelatum in super
agere Crisostomus sicut dicit Gregorius nam quecumque extorquetur   cum eo quod videtur tiran
nicum perseverare non potest sicut novelle arboris si quis in cacumine inclinet
relaxatio in id quod fuerat redit / sed cum benigne monentur corriguntur / Ysa. xl / omnis
mons et collis humiliabitur et erunt prava in directa et aspera in vias planas et
puto quod in signum eius huius in cacuminibus moncium reperiuntur fontes dulces psalmus
Super montes stabunt aque / habet eciam mons fortitudinem quia propter impressiones
turbulentas et ventorum violencias in montibus convenit fortitudo et silve
stras in moncium habitacionibus ista est severitas iusticie qua debet habere prelatus
contra insolencias hebre. xii / bestia si tetigerit montem lapidabitur quia si inveni
retur bestialiter vivens et prelatum in regula offendens acriter esset corripiendus

Unde est q hodie in quibusda regionibus emergut scandala qa plati facti sunt sicut
dumeta ut in eis lateat aialia silvestra Eze xxxvi Hec dicit dominus motibus et colli
bus ecce ego in zelo meo et in furore meo locutus eo q confusione gentiu susti
nuerint ut impleatur illud pal xvm vidi vniversu israel dispsu in montibus sic oves
absq pastore In platis n sic dicit grego mor li xix vigeat disciplne rigor in mansue
tudine et mansuetudo ornet vigore ut altm comedetur ex alto nec sit rigor rigidi
nec mansuetudo dissoluta, sic in montibus platoru ptas sic in sole divinaru illumi
natu mansuetudo dissoluta sic in montibus platoru ptas sit in sole divinaru illuna
tionu benignitas, magna enim benignitas grace dei qui solem facit oriri sup bonos
et malos mt v hic est ergo sol gratie dei qui montes istos exurit tripliciter
undando vigore virore digerendo humore, attendendo ad inflamacom multe
enim fuit inflamacones in montibus que no fuit in vallibus Sol igitur exurit motes
istos undando virore qn plati auferunt a se lasciviam concupie j mach vi Reful
sit sol in clipeos aureos et resplenduerunt montes ab eis et fortitudo gentiu
dissipata qn virtus carnaliu montiu curvatur ii R 23 Sic lux sanior oriente
sole mane ruptilat sol mane rutilat absq nubibus in illa aia que est sine
pctis mortalibus, no dicit sine nebula qa no est hic ho sine veniali macula Sol etiam
exurit montes istos digerendo humorem qn dei gratia plati mittuntur in alios rorem
gracie, hest vi lux et sol ortus est et humiles exaltati sunt, lux et sol per eundem
dim i sol lucidus et serenus Sol etiam exurit montes tunc inflamatur con ... bel
les zelo vindicte, iac 1o, Exortus est sol cum ardore et arefecit fenu qa ad zelu
vindicte in plato cessat omne carnale pctm omnis enim caro fenu Tercio nota acti
uoru sctitas cum de radios igneos exsufflans iste ignis est sctitas que in cordi
bus debet semper ardere Levit vio Ignis in altari meo semper ardebit, radius aut disting
ignis aut resilit flatus aut unire facit In radiis igitur igneis a sole exufflatis
triplex intelligitur sctitas in activis, districtiva, resolutiva, vivificativa Est autem sctitas
districtiva in confessoribus sic enim radius distinguit ptem actus ab alia pte sic co
fessores discrete debent examen a crimine ut pmas imponat scdm modu culpe et scdm
condicom pctoris magis procedant in verbo dulcemis qm in spu furoris Sap xvi
quod ab igne no poterat exterminari statim ab igneo solis radio calefactu tabescebat
bat vnu de illis qui pctores tenent dicit Job xli Non fugabit eum vir sagittarius
in stipula versi sunt ei lapides fundae quasi stipulam estimabat malleu et deride
bit vibrante hasta Sub ipso erunt radii solis qa no eijcitur dyalus a cordibus
aliquoru per violenciam sed magis per paciam Sctitas debet esse in pdicatoribus Ignis
enim habet natura resilitiva qa misus pastor et superius movetur qa pdicatores pos
qm docuerunt pplm debent resilire in deu Apoc x facies angeli erat ut sol et pe
des eius tanq columpna ignis ipse Sol se coniat omni creature deorsu columpna
uo ignis tendit sursu, in quo confunduntur quida pdicatores moderni si vellent
semper discurrere et nunq in domos construxeru redire Job xli De ore eius lampades p
cedunt sicut tede ignis accense, de naribus eius procedit fumus sic olle succense atq
fervens os antiquus sunt pdicatores sed lucentes ut lampades per vanitate se
tentes sic tede ignis per iniquitate emittentes fumu de naribus per ebrietate sic
olle succense atq ferventes per insaciablitate, sic enim equus excitatus ad cursu cu
reditur ad stablum ipso cursu prior sit ad currendu sic leves in religionibus teneri
vix pnt cum currere didicerunt Sctitas vivifica debet esse in pcuratoribus qui querunt
unde fratres vivunt Ignis n est custos nature sic dicit dyonisius Apoc 1o Oculi eius
tanq flamma ignis et pedes eius siles auricalco sic in camino ardenti oculi
pcuratores constituti pvidendu, idem dicit pedes ordinati ad incedendum flamma
foris emittat ignis natura renovat dicit ergo flamma ignis qa foris emittitur
ut fratres in necessitatibus sustententur auricalco scdm ethimologiam nominis quasi auru calcatos

Caminus ignis angustia paupertatis Sunt ergo hii pedes similes aurichalco, sicut in ca
mino ardenti qui purgantur in camino paupertatis quentes quod est necessarium vel non quod
est superfluitatis quia ignis cupiditatis numquam dicit sufficit prouerbiorum xxx Cum vero enim
fuerit iuxta sunt in posterum fratres contra regulam et professionem suam redditus a templa
superflua congregabunt deuocio extinguetur et ideo de talibus conuenientissime ad dominum conque
retur Joel primo, ad te domine clamabo quia ignis comedit speciosa deserti et flamma suc
cendit omnia ligna regionis ciuitati sunt fortes agrum et ignis deuorauit speciosa de
serti Tercio notatur puritas contemplacionis cum deus refulgens radiis obcecat oculos viri
enim contemplatiui tanto magis excecantur circa temporalia quanto magis illuminantur circa temporalia
spiritualia In cuius figuram actuum ix Subito circumfulsit lux de celo et sequitur quod surgens
de terra apertis oculis nichil videbat Viri contemplatiui signantur per istos oculos psalmus
ad te leuaui oculos meos qui habitas in celis Ysaias xxxviii attenuati sunt oculi mei
suspicientes in excelso Est autem oculus figure circularis nature specularis aspectus
angularis, figura circularis est ad motum habilis que competit oculo qui numquam quie
scit nisi in dormiendo quando spiritus vitalis circa exteriora non occupatur sed ad interiora
retrahitur In hoc ergo signatur diligencia meditacionis qua mentis oculus per imagines vi
sibilium subleuatur ad cognicionem inuisibilium et post modum reuocatur humiliter in seipsum
Job xxxix° Numquid ad preceptum tuum eleuabitur aquila et ponet in arduis nidum suum
in petris manet et in preruptis silicibus commoratur atque in accessis rupibus inde contem
platur escam et de longe oculi eius prospiciunt pulli eius lambunt sanguinem, et vbi
cadauer fuerit statim adest, more aquile eleuatur anima contemplatiua per contemplacionem mag
in arduis hoc est in celestibus per meditacionem considerat petras hoc est angelorum beatorum
soliditatem et permansionem, contemplatur eciam eorum qui ab aliis prerupti sunt et di
uisi et obdurati per reprobacionem Inde ut concipiat spem inde ut timorem, post modum
ascendit vlterius ut reficiatur in diuinitate Sed reuerberatur oculus ex improporcionali
et excellenti claritate. descendit ergo ut afficiatur circa humanitatis christi passionem
et inde reuertitur ad se et humiliatur considerans suam imperfeccionem, et hoc est vbicumque cada
uer erit habes ergo progressum anime meditantis et procedentis ab inferioribus ad su
periora a superioribus ad supremum ascendendo et inde a supremo ad inferiora ab
inferioribus ad infimum et intimum descendendo Sub metaphora aquile que
altissime ascendit et profundissime descendit Est eciam oculus nature specularis
Sicut enim probat lactancius in libro de opificio corporis humani dicens colores obiectos o
culis mediantibus ipsis quasi per speculum aspicit et quasi per fenestras vitreas in
se reflectitur Vnde probatur in perspectiva quod oculus naturaliter delectatur in speculo ibi enim
solum oculus videt seipsum propter aggregacionem radiorum intimo contactu et reflexionem
in superficie corporis specularis in quo notatur luculencia leccionis que est secunda pars
contemplacionis Vnde de bonis lectoribus dicitur Cantici v. Oculi eius sicut columbe
super riuos aquarum que lacte sunt lote et resident iuxta fluenta plenissima
columbe que eligunt grana meliora sunt lectores qui debent necessaria exi
tus super riuos aquarum theologorum, non in luto aliarum scienciarum que lacte sunt
lote quia propter prope studentes sciencie qui non vacant purgacioni sue sciencie et re
sident iuxta fluenta plenissima plena in sensu morali plenior in alle
gorico, plenissima in anagogico hii sunt oculi religiosorum quos dyabolus nititur eruere
ut reddat cecum totum corpus ecclesie, sic coruus primum impetit oculos in cadauere
i Regum xi Naas per quem dyabolus israhelitis volebat eruere oculos dextros quod fit quando
quidam dyabolico instinctu nituntur lumen et doctrina veritatis ab hac religione et aliis ex
tinguere Est eciam oculus aspectus angularis quicquid enim videtur sub angulo videtur
Sicut enim dicitur in libro de aspectibus vertex est in oculo basis autem terminos conspectorum Si ergo an
gulus est concursus duarum linearum in hoc designatur efficacia oracionis qua omnes anime
cogitaciones et affecciones vniuntur et in deum dilatantur per oracionem Cantici iiii° vulnerasti
me soror mea sponsa in vno oculorum tuorum et in vno crine colli tui, vno oculo

dicat vni intento vnu amat et io senuit in se In vno igit oclo vnite affecciones In vno
cne vnite cogitaciones et qa vbi amor ibi oclus inde est q effectus amatoris et ora
tis transit in amatu et io ipm vulnerare dr sic vulnus soluit illud quod e continuu
eo q ocls penetrat vsq ad ipm Sed proch dolor oclus iste impedit pinguedine
ociositatis contra meditacom puluere vanitatis contra lectionem lippitudine suspecte fa
miliaritatis contra oronem De pmo deut penult Oculus Jacob in terra frumenti et vini
celi q caligabunt rore Quod imple in illis religiosis qui nolunt laborare stude
opa sue religionis facere sed carnem fouere ocio marcere Job x Nunq oculi carnei
tibi sunt aut sic homo videt et tu videbis oclos carneos hnt oms carnales
de quo ps Cor meu conturbatum dere m vir m et lu o m et ipm non est mecu
Sic n puluis iniectus oclo lumn excludit sic vanitas curiositas et doctrine phisice
voluptatis intelligenciam tollit et pctm induat put dt hugo in iiio lio de archa Noe
Nugas poetaru diligunt et veritate diuinarum scripturarum aut negligunt aut contempnunt
in quoru cordibus sepius e memoria saturni et Jouis plonis et aristotilis qm xpi
et sctoru eius Ego eis pnuncio qa in fine illis sociandi sunt quos pro affectum
sibi cordis coniugunt et quorum hic vita diligunt eorum illic suppliciis pticipes erunt
de hoc pu 4 xxvi Oculi stultoru in finibus terre girouagati sunt ut querant fami
liaritates virorum et mulierum vnde ordo frequenter sustinuit scandalum Sed contra vi Si o
culus tuus scandalisat te erue eu et proice abs te pu 4 xxx Oculum qui subsanat
patrem et qui despicit partum matris sue effodiant illum corui de torrentibus et come

Factus est repente de celo sonus tanquam aduenientis spus vehementis et repleuit totam domum vbi erant sedentes et apparuerunt illis dispertite lingue tanquam ignis / Dant illum filii aquile — De spiritu sancto.

Act ii^o Sic in lacione legis
Exo xix Sonus buccine auditus est / Ita in confirmacione noue legis factus est de
celo sonus / tunc etiam dominus locutus est ad moysen Ubi spus s apparuit in lin
guis / tunc etiam totus mons synai fumabat eo q descendisset dominus in igne / hic
etiam feruentes erant appli unde et spus s datus est eis in igne / patet ergo ex quo
cia vtriusque legis et ex vbis ppositis spm s datum aplis in sono lingua et igne
Sonus incuciebat timorem erat enim quidam repentinus fragor venti replens domum
deus n maiestatis intonuit Lingua ostendebat sapie splendorem Est n lin
gua cordis interpres qd est domicilium sapie Ignis ostendebat sapie feruorem
Pater enim eos terruit ut timerent filius qui est vbum patris resplenduit ut crederent
Spus sctus ignuit ut amarent loquendo p apparacom / ymo sonus repentinus et tri
ctus fuit signum sapie in preceptis pdicandis Ignis ardens signum gre in deo et
pximis diligendis Sonus igitur iste fragor erat venti sonantis ad indicium potencie
et dr vehemens qa ex impetu soni vehementem hz effectum Dat enim ventus aque
fluxum terre fructum aeri refrigerium naui cursum Sic spus s opatur pctatiue in
aia facit n aquas fluere p contricionis lamentum ps Emittet vbum suum et liq
faciet ea flabit sps eius et fluent aque Job vii^o Qui credit in me sicut dt scptura
flumina de ventre eius fluent aque viue hoc aut dicebat de spu scto quem accipe
re erant Ideo gen i^o Spus dei ferebatur sup aquas / hic est penitencium lacrimas / et
luc iii^o baptisato ihu et orante apti sunt celi et descendit spus sctus corporali
spe Iste enim aque medicinales sunt qa valent contra tumorem supbie p spm timo
ris / contra liuorem inuidie p spm pietatis / contra frenesim iracundie p spm sciencie / contra lan
guorem tristicie et accidie per spm fortitudinis / contra ydropisim auaricie p spm consilii contra
xix Si vis esse pfectus et / contra bolismum gule p spm intellectus qui spm nostrum
reddit subtilem sic gula reddit ebetem / contra febrem luxurie qua homo ardet
concupiscia per spm sapie Ideo dt flumina qa ex fonte spus s septem emanant
riuuli / primus aque dum modo conterit et incipit pcta lugere Secundus acti in pro
pnie que grauis est in inicio et qu accetosa his qui non consueuerunt opera
pnie facere Tercius est vini qn aia incipit in pnia delectari Quartus

est olei qui incipit alijs compati et afflue operibus misericordie erga necessitates
proximi quintus est lactis qui purgata et mulctata incipit ad statum innocentie re
duci et frequenter confiteri pro modico veniali. Sextus est mellis qui provehitur ad dulce
dine contemplationis videndo et gustando quod dominus et dulcis est et suavis Septimus
est nectaris qui homo in statu perfectionis recolit beneficia a deo sibi exhibita hee sunt
qui species aromatice delectabiles Ex alia parte recolit mala perpetrata hee sunt species
amare que omnia simul conterit in mortariolo cordis gratias agendo pro malis dimissis
et bonis exhibitis et mente refrigerat quasi dulcedine celestis nectaris, fecundat etiam terra
spiritus sancti ventus non terram et irrigat nubes excitat que rigata fructificat. spiritus sanctus
sterilis scilicet animam aridam per bone operationis fructum psalmus Emitte spiritum tuum et creabuntur
et re. fa. terre. quia non dominus inspirat in faciem nostram spiraculum vite. tunc per spiritum sanctum
renovantur in nobis bona gratie et reinvestit liberum arbitrium homine consentiendo
et fructum boni operis faciendo Gal. v. fructus spiritus caritas pax pacientia gaudium etc.
Per bona enim spiritus formantur in nobis naturalia bona et rimantur. sic patet quod intellectus
naturalis peccato obtenebratur per donum intellectus ad intelligenda celestia rursum
levatur Refrigerat etiam spiritus sanctus mitigando tentationis estum Luc. 1° Spiritus sanctus
supervenient in te et virtus al. ob. tibi, presens enim consolatio umbra est, et primicie
spiritus que anima degustat ut fatigata tentationibus quiescat respiret Eccl. xxiiij° Spiritus
meus super mel dulcis et hereditas mea super mel et favum Navim etiam dirigit et
gubernat dirigendo nos salutis portum psalmus Spiritus tuus bonus deducet me in terram
rectam. hoc est in terram viventium. ad litus eterne stabilitatis et portum eterne quietis
Gal. v. Si spiritu vivimus vita gratie spiritu ambulemus ad vitam glorie propter hoc enim datus
est spiritus sanctus ut nova afferat de patria nostra Apparuit etiam spiritus sanctus in linguis
ad indicium sapientie ij Reg. xxiij. Spiritus domini locutus est per me et sermo eius
per linguam meam, lingua enim format sermones discernit sapores consociat
homines modulatur varias cantuum inflexiones et dulcedines Est ergo lingua
instrumentum sapientie qui profert sermone distinctionis quo ad seipsum erudicionis quo ad
proximum in bono reconciliationis similiter quo ad proximum sed a malo orationis quo ad deum
vera enim sapientia est sui districtiva proximum edificativa et reconciliativa dei supplica
tiva Est ergo lingua directionis de qua Eccl. iiij° In lingua demonstratur sapientia et
doctrina in verbo sensati, sicut enim lingua discernens sapores quod delectabile est elicit
quod terrestre respuit sic vir sensatus quod bonum est discernit, multi enim ceciderunt
in ore gladij Sed non sic quasi qui interierunt per linguam suam Eccl. xxviij° Est non
lingua erudicionis ysa. l. dominus dedit mihi linguam eruditam ut sciam suste
tare eum qui lapsus est verbo. hoc est lingua curationis et medicinalis que vul
nera sanat peccatorum sermone predicationis proverbium xxviij° Qui corripit hominem
graciam inveniet apud eum magis quam ille qui per lingue blandimenta seducit Est
et lingua reconciliationis per quam vocamus discordes ad concordiam dilectionis
Eccl. vi verbum dulce multiplicat amicos et mitigat inimicos et lingua euchar
in bono homine abundabit proverbium xxv: pacientia lenietur princeps et lingua mol
lis confringit duriciam Et xxxi Os suum aperuit sapientie et lex clementie in lin
gua eius Est enim lingua orationis Eccl. xl tibie et psalterium suavem faciunt melo
diam et super utraque lingua sonus suavis. sic enim diversos sonos musicos replicat
lingua secundum diversas vocum reflexiones, sic in oratione sentitur devotionis suavitas
secundum diversas affectiones ideo Cant. iiij° dicitur. de sponsa anima scilicet devota favus di
stillans labia tua mel et lac sub lingua et odor vestimentorum tuorum non
sicut odor thuris. odor vestimentorum tuorum operatio operum. odor thuris devotio
orationis Sed econtrario sapientie ista impediunt lingue stulticie discordie blasfe
mie de prima proverbium xv, lingua sapientis ornat scientiam. os stultorum ebullit stul
ticiam, lingua enim est instrumentum in cordis et ideo quia degenerat a fine suo proferens verba stul
ta et non delibata non dicitur lingua humana quia non est hominis precipitanter et stul
te loqui vel agere et sine deliberatione psalmus Dilexisti omnia verba precipitationis lingua
dolosa et proverbium xxi Qui custodit os suum et linguam suam custodit ab angu
stijs animam suam Jac. 1° Si quis putat se religiosum esse non refrenans rationem
enim est frenum lingue Job vi Non invenietis in lingua mea iniquitatem

ficet in faucibus meis stulticia psonabit. de sco pu 4 xxvi lingua fallax no amat vi
tatem et os impuri opa minas et io quia lubrica dixerat dives epulo forte cruciaba
in lingua Luc 16 anute lazaru ut intingat zc omnis em natura bestiaru et spetu
domita est a natura humana. lingua aut nemo domare pot Jac iii°. zcd veru est
sine gra dei que impot frenu ut non ex ore pcedant vba fla stulta fluxa et lascivia
de iii° pu 4 vi Sex sut que odit dns et septim detesta aia eius et p9 et eu qui seiat
int fres discordias Isti sut qui abscondut venenu sub lingua Job xx dulce fuit
in ore suo malu abscondet illud sub lingua sua. ps9 filii hom dentes eoru arma
et sagitte et lingue zc Ite ps9 Sagitte puulorum facte sut plage eoru et infirmate
sut con eos lingue eoru, et illud Exacuerut ut gladiu linguas suas sic spetes
de tuo Apoc xvi Comanducaverut linguas suas pdolore blasfemabut deu celi
ysa xxx labia eius repleta sut indignacon et lingua eius qi ignis devorans
apparuit eciam spus scus in igne ad indiciu fervoris et gre Iste em est ignis que
misit dns in terra et voluit vehementer accendi Luc xii Nullu em sacrificium
deo placet nisi fuerit igne caritatis accensu sic infectionibus medicine tu omn
speru dulcitatibus mel 9 cordet sic ex caritatis dulcedine oia gna bonoru opez
et virtutu condiut arescit em aia q. etinis ignibus deputanda que non fuerit
hic igne succensa Levit vi omne sacrificium sacerdotu igne consumetur Notandu go
hic igne ... corpora aut ignis est aut h3 in se igne dissemnatu et ois motor
q ois ... corpora h3 aliquid ign in se pporcionatu Et io sic dt dyo9 ignis h3 maxie ima
ginem theartice pprietatis .i. dignitatis ignis em signat simbolice deitate in animaa
.. aut deiformitate que est p caritate, est em ignis s'ba. cuius motus celeior virtus
nobilior actus efficacior situs supior primu patet. est .n. ignis sp mobilis et in
alterabilis ignes em celestes sp movent circulariter et ydemtice hic est consilit, q'a
licet corpa supcelestia quq3 videan retrograda quq3 progrediencia quq3 stancia
quq3 movei tardius quq3 velocius, tn in seipis uniformiter movent motu nali
sursu licet a ... et hoc est ex matie dissimilitudie vel alicuius circustantis varia
commotori hant motu contrariu. et p hic est q ignis sp identice move motore est
aliorum ... movet corporu cuius motus pn in non sint aut ignes celestes a
ignis elm, loquendo de pmo motuo nature inferioris movents q'a illa que natura
ferunt sursu uel deorsu hnt pn in motus in seipis sic dr in comento sup xv
capitulo de angelicis Jerarchys Sic spus scus manes in seipo stabilis et
immobilis dat cuncta movei. sp sibi consilis sua eterna motori que quieta
est et uniformis Deut iii°, dns deus tuus ignis consumens est. no nam
homis qua condidit sed culpa qua homo facit Iste em ignis in aia caritas
est sp opans ul bone volutatis pportu uel bone opacionis dr Levit vi Ignis
in altari sp ardebit que nutret sacdos sp subiciens ligna Ignis qui sp debet
arde in corde caritas est vn in eod dr Ignis ex eodem altari erit, q'a ignis alius
est immobilis nalis .s. caritatis ardor quo deus ama et proximus domesticus et a
creatore nature insitus alius nature contrarius ut ignis pcti qui dr alienus a corru
pcione ad nature consumacom suppons Sacdos aut in altari igne nutrens qtidie
ligna subiciat, hoc e in corde suo aia fidelis patru q'a sciptue testioia domitica
precepta congreat ne flama caritatis deficiat, quotidie em vite huius conuersacio vetera
fat, et io ad hibitis his lignis nutrenda ut reviviscat, et bn seq imposito holocausto
desup adolebit adipem, quia qui caritatis igne in se accendit seipm desup qi ho
locaustu impot, q'a ome viciu qd in se male vivebat cxurit Scdm patet Noblior
em est virtus ignis Est em omo lucidus et tn omo occultus, lucidus in luce sim se
totu, splendore ex se gnans et cuncta illustrans et manifestans et tn sim seipm
incognitus, q'a in venis lapidu potencialit cxns manet occultus donec exit in actu
p attricom et in aliqua matia sb'ta mai tat sua inflamacom. sic spus scus
in quo tenebre non sut ulle. sed oia illustrat nobis est sim suam essencia
incognitus et ab oclis om viventiu absconditus tn in opacionibus suis nobis ppri
quissimus et manifestissimus de quo cantamus in hic tpe Advenit ignis divinus
non consumens sed illuminans non cburens sed lucens Iste ignis in aia
caritas est, quam sentimus in nobis per expienciam et tn no cognoscimus per

Scientia, nemo enim scit utrum amore vel odio dignus sit. ii machab. primo
accepto igne de altari occulte absconderunt in valle et cum missi essent ad requirendum
ignem non invenerunt ignem sed aquam crassam qua cum perfusi sunt lapides et erupit
in ignem magnum ita ut omnes mirarentur. Aqua crassa in qua latet ignis devotio
inflammata igne caritatis que caritas non videtur sed eius suavitas sentitur. hoc autem
notabile est quod dicit dyonysius ignem neglectum qui ante non operabatur ita eductionem eius
de potentia in actum de occulto in manifestum quasi negligimus eum sed attritione solidi
et confricatione forti subito erupit attrictionis occasione. propria tamen actione se manifestat
qui rursus si negligatur rapi in aliquo mali fomite incomprehensibiliter avolat
verum sic ex occulta et latente propria virtute manifestat se ad actiones opportunas agendo
sic ex occulta sua virtute se in se revocat. et occulta sublata actione. sic spiritus sanctus sub
trahit se quando negligitur sed contritionis corde naturali sua gratia et bonitate appropinquat
et se manifestat etc. iterum post adventum eius negligatur et in fomite virtutum non rapiatur
et operum virtuosorum augmentum non coalescat iterum dispergit et avolat. deutro ix. dominus
deus tuus ipse transibit ante te ignis devorans atque consumens qui conterat eos
Conterit enim quando contritionem inducit et peccata consumit sed quia per exercitium bonorum o
perum non coalescat ideo transit. Ideo ancilla xxvimo offeretis incensum domino in holocau
stum et fomitem ignis Tertium patet Ignis enim minime habet de materia et maxime de forma
et ideo maxime efficax in operatione sua, tamen non penetrat sine sui admixtione seipsum
multiplicat sine alterius adiutorio. Non enim sic aqua penetrans terram quadam admix
tione facit lutum. sic ignis misceretur hiis inflammat sed manet in se incommixtibile et
ab omnibus segregatum, et tamen omnia congregat in ignea qualitate. ipse per se virtute sui
multiplicativa latente et occulta augmentat seipsum Non enim materia qua inflamat ignis
ignem augmentat sed in ipsa propria magnitudine per quam ipsemet multiplicando facit
manifestat sic dicit expositor xvo celo super anima textu :// sic res mirabiles non faciunt ma
gnitudinem numeri sed unitas que pars est omnis numeri se propria natura multiplicans facit
magnitudinem omnis numeri tamen eam manifestat in rebus numeratis, sic lux virtute sua in materias
se diffundit sed in eis magnitudinem suam ondit Sic spiritus sanctus maxime activus forma
informalis ita omnia a fine usque ad finem penetrat et non commiscetur eis, et licet
omnia in qualitatem igneam immutet in se tamen virtute sue infirmitatis licet qua ondit
dum gratiam influit et in animas volentes temporali pressione predit. deutro iiiio. de celo
fecit te audire vocem suam ut doceret te. et ideo ostendit tibi ignem suum maximum quia spiritus
sanctus dat membris eius vocem sapientie occulte et ad amorem inflamat manifeste et tunc
ignem istum manifestat quando dona sua influit sic enim hodie ignis linguis lingwis sociatus
est ut ardeat ignis dilectionis in corde et personat lingua predicationis in ore Iste ignis
est caritas in anima que inter omnes virtutes maxime activa. omnia enim toleat omnia superat
et pervincit sine sui adiutione quia movetur ad omnia et dispensat sine sui inquinatione
Nam licet occupetur circa terrena per necessitatis dispensationem non tamen admiscetur eis
per intimam affectionem nam si eis admisceretur sordidaretur sic aurum luto vel plumbo ad
mixtum degenerat et vilificat psalmus Igne me examinasti et non est inventa in me in
iquitas et Iob xxiiimo probavit me quasi aurum quod per ignem transit. Ipse etiam se in se
multiplicat tamen deficientem virtutum exercitio se magis et magis multiplicat inflamat et
quasi clausus ignis estuat Ieremie xx. factus est sermo domini in corde meo quasi ignis e
stuans clausus que in ossibus meis et defeci ferre non sustinens Quartum patet
Est enim sursum lascivus et tamen resilitivus Naturalis enim motus ignis est a centro
mundi usque ad extremum et supremum Spiritus vero sanctus in se continet omnia et est omnium
supremum et omne quod inflamat evolat sursum lativus, est tamen resilitivus quia sur
sum movetur et deorsum pascitur quia spiritus sanctus in cordibus que invenerit munda eius
receptaculo delectatur et animas zelatur Soph. iº In igne zeli mei devorabitur terra tota
enim terrenitatem consumit spiritus sanctus tamen in anima se pascit et pura sursum dirigit unde
flamma ignis candelam consumit. spiritus sanctus tamen in anima se pascit et pura sursum
dirigit unde flamma ignis candelam consumit qua consumpta ignis ad regionem suam
reddit, Iste ignis est caritas in anima que dilectione movetur in deum et tamen quasi resiliendo per
compassionem descendit ad proximum Ecclesiastici xlviiimo Surrexit helias quasi ignis et verbum eius
quasi facula ardebat, surrexit per ascensionem in deum et tamen ardebat predicando per compassionem
ad proximum Ieremie v. Ecce verba mea do in ore tuo in ignem et populum istum
in lingua et vorabit eos

Ferculum fecit sibi Rex Salomon de lignis libani columpnas eius fecit argenteas
reclinatorium aureum ascensum purpureum media caritate constravit propter filias ierusalem
Cant. iii. In omnibus libris in quibus opera salomonis describuntur nulla huius ferculi men-
cio fieri videtur quia forte non commendatur materiale opus sed spirituale. Spiritus enim est
qui mistica loquitur. Verum et si thronum de ebore grandem fecit salomon non tamen de lignis
libani sed et finis ubi propositum tamen dicitur media caritate constravit non permittit nos ad que
corporeum opinari, tamen et evidencior fiat sensus spiritualis. Intelligamus quod Salomon
fecit sibi sedem ad discumbendum in qua defertur dictum ferculum a ferendo quasi ferculum. De-
scribitur autem hic sedes artificialis ex quatuor causis. Efficiente quia fecit salomon fer-
culum, materiali quia de lignis libani. formali quia fecit ibi columpnas reclinato-
rium id est dorsale et ascensum hoc est gradus. finali quia media caritate constravit propter
filias ierusalem id est figuras allicientes ad amorem in medio ferculi posuit. Sed spiritualiter
notatur status nostre religionis quantum ad fratrum gratuitam electionem electorum honestam con-
versacionem conversancium in officiis suis congruam distinctionem distinctorum mutuam dilectionem
et unionem. De gratuita eorum electione dicitur ferculum fecit etc. sic enim elegit verus
Salomon lectulum suum in religiosis qui a tumultibus seculi ad claustrum secreta de-
scendunt ita et ferculum in eis qui xpm in seipsis ferunt et ad alios conferunt. Hii
sunt qui xpm ferunt in corde per devocionem gen. primo terra erat inanis et vacua et te-
nebre super faciem abissi, et spiritus sanctus dei ferebatur super aquas. Unde aliquando cor vacuum
et inane carens omni devocione et dilectione et dulcedine et tunc per contraria ab ori-
tenebrarum suspirat et fumat in compunctione liquescit in lacrimarum effusione donec
spiritus sanctus velut sibilus aure tenuis illapsus cordi levem tactu perstringit affectum et cunctis
cogitacionibus et distensionibus imponit silencium ita quod illa devotio exuberat exte-
rius per aliquod fervoris indicium Jere. xx. factus est sermo domini in corde meo quasi ignis ex-
ultans clausus quoque in ossibus meis et defeci ferre non sustinens, tunc proferuntur verba sine
principio sine fine quorum nec sine sibi coherent nec rationes siles sunt nec aliquando lingue
idioma sua quia vox vincet affectum et verum voce affectus incipit. Secundo ferunt
eum in ore per predicacionem gen. xlii. ferte frumenta que emistis in domos vestras et
fratrem vestrum minimum ad me adducite. Fratres nostri minimus que adducimus et inducimus
in corda hominum ferendo predicacionis frumentum non grana adulatoria zizaniarum cuncti
sunt vana que inflant et non edificant non delectantur in plausibus sibi acclamatis vocibus
sed in fletibus non predicator excitet risum aut plausum sed gemitum ne impleatur
in eo quod dicitur Osee xii Effraym pascit ventum et sequitur, etenim fedus cum assiriis iniit
et oleum in egipto ferebat. Tercio ferunt eum in opere per actionem hebre. vi. ad perfectionem
xpi feramur, cuius perfectio erat facere et docere. hoc enim est xpm ferre in manibus cum simeo-
ne ut talis sit vita qualis doctrina. quanto enim affectiores fuerimus ita activa tanto
ferventiores ita contemplativa. hic est intellectus bonus omnibus facientibus eum
sint ergo nostra studia operum certiora voluntas usum facit usus certam certatum virtus
in omni opere amministrat. Quarto ferunt in corpore per mortificacionem et passionem. Numeri
iii. filii merari ferebant tabulas tabernaculi et ea que erant solida et dura
et merari interpretatur amaritudo. hii sunt qui se mortificant et emundant continuis
amaritudinibus passionum. Ysa. lii. mundamini qui fertis vasa domini quorum non in
tumultu exibitis. quoniam altissima est professio vestra celos transit par est angelis
et angelice puritati. Non enim novimus omnem scitatem. sed omnis sanctitatis perfectionem et ideo
mundemus nos ab omni inquinamento carnis et spiritus. Servo nostri dei semper proficiendum est
aut deficiendum, aut nostri sursum nititur aut infra pergit, et bene sequitur non in tumultu exi-
bitis qui enim exivimus de mundo salutem nostram operemur in silencio non detractionibus
vestris exequamur quia semper laudatores et oblocutores habemus, et ideo sub silencio peregrinacionem
nostram transeamus nec carnibus rebellemus. festinantes enim a terris ad celos que remorantur
et si non detinet plurimum tamen nocet. Secundo notatur electorum conversacio cum dicitur lignis
libani, ligna sunt fratres condicione nature fragiles sed gratie munere fortes et si libanus
candidacio interpretatur ligna autem libani sunt candidata odorifera inputribilia et sub-
limia possunt fratres perfectores esse ligna libani per remissionis indulgenciam odorifera

per bone operacionis flagrancia imputribilia per professionis perseuerancia sublimia
per contemplacionis eminenciam. De primo Joh xiiii. lignum habet spem si precisum fuerit
rursum virescit. qui non precidunt a seculo virescunt in claustro ubi habent spem non tantum
indulgencie vel gracie sed eciam glorie obtinende. sicut enim arbores siluestres in orto
domestico plante et diligenter exculte fructum faciunt esibilem abiecta siluestritate
Gen i. protulit terra lignum pomiferum. ii. deus lignum vite posuit in medio pulchrum
pulcrum visu et aspectu delectabile. De secundo apocalipsis vlt. folia ligni ad sanitatem gencium
sicut enim odor aromaticorum lignorum est medicinalis ita et diffusio boni nominis et ideo
passim egredi non debent qui alios edificare non valent ne religionem scandalizent
quia visis in sepibus exterius vrticis et aridis spinis creditur nichil boni latere in ortis Ideo
illi debent mitti qui sciunt edificare rudes et siluestres Cant ii. Sicut malum inter ligna
siluarum sic dilectus meus inter filias. De iii psalmo Erit tamquam lignum quod plantatum
est secus decursus aquarum quod fructum suum dabit in tempore suo. et est littera sparsim Jere xvii. lignum
quod transplantatur super aquas quod ad humorem mittit radices suas nec aliquando desinet
facere fructum ubi arbor radices figit inde fructum vite et humorem gracie bibit et ideo
ligna hec que in christo radicem fixerunt perseuerant et non putrescunt. alia vero ligna
paulatim deficiunt et arescunt Johel i. Omnia ligna agri aruerunt. De iiii Eze
xvii Exaltaui lignum humile. quanto enim quis magis humiliatur tanto in contemplacionis
noticia exaltatur sicut ligna libani inferius radicantur et superius expanduntur Impossibile
est autem veram humilitatem habere nisi homo peruenit ad contemptum sui. nolo ergo
ut musca arbitreris solem lucere nisi in cella tua. nullibi esse semen nisi penes
te. nusquam graciam dei operari nisi in consciencia tua. quin pocius si humilis esses teipsum co
gnosceres. et ubique semen nisi apud te esse putares et peius de te quam de aliquo esti
mares. Et hec sunt ligna quadruplata in auctoritate ecclesia que erat in domo domini
i Re vii. Tercio notatur fratrum distinccio in officiis suis quorum aliqui sunt prelati de
signati per columnas argenteas. alii contemplatiui designati per reclinatorium aureum
alii actiui designati per ascensum purpureum. Item columpne argentee prelati sunt
columpne quia in eis innititur tota religio Gal ii. Jacobus et cephas et Johannes dicuntur co
lumpne eciam Gal ii. argentee autem quia sicut sustentare eum qui lapsus est verbo ar
gentum enim electum lingua iusti et sic columpne recte sunt et solide. argentum at
tinnulum et splendidum. prelati qui sunt columpne argentee debent esse recti sine
obliquitate accepcionis personarum ut habeant deum prooculis sic columpna fumi di
recte procedebat in celum Judith xx. Licet quidam magis personas persequuntur personam quam
culpam. deprimunt bonos eleuant familiares suos Job xix. Commouet terram de loco
suo et columpne eius concucientur. Debent eciam esse solidi sine vanitate dilacionis
superbie ut confirmati in bono possint alios confirmare. psalmus Ego confirmaui columpnas
eius. non habent superbiam in animo non in verbo non in facto non in signo. Intime
sciunt enim prelati animo quia tunc respiciant se. sunt subditis superiores seipsos reputant
meliores nescientes esse scriptum quod inter dum dominatur homo homini in malum suum propter
quod quamque cadunt et domum deiciunt domum Judith xvi Corruit domus cum columpnis
Debent eciam esse tinnuli cum affabilitate pie locucionis Eccl xxxvi. Si est curacionis est
et mitigacionis et misericordie et sequitur adiutorium cum illo est et columpna et requies in motibus
repruntur aque dulcissime et prelatum dulcem diligunt omnes qui sunt in eius subieccione
pestifera vis est valens ad nocendum et velut animal noxium tunc prosilieit terre secretum
sed tamquam ad clarum solem procedunt et gaudent pueri. sic inferiores in presencia affabi
lis prelati Debent eciam esse splendidi cum auctoritate correccionis. ut sic in se vincant
concupiscencias suas ut possint cum auctoritate reprehendere alienas apocalipsis iii Qui vicerit faciam
eum columpnam in templo domini mei Justum est enim ut qui vult punire aliquid in alio prius
puniat illud in se. tunc autem potest iuste corripere si seipsum nouit pro subditorum
vero conformare si ea que corrigi nequeunt tolerare si quedam pro correccione
peccatorum tempore si quedam pusillanimitate deposita vindicare etc. i ad thimo iii Scire po
tueris quid opporteat eos in domo dei conuersari que est ecclesia dei viui colum
pna et firmamentum veritatis Sequitur reclinatorium aureum in quo status contemplacionis

declinat alii ad illecebras carnis, alii ad nugas secularis curiositatis, alii ad pompas
transitorie vanitatis, sed ve miseris qui amant huius reclinatoria declinantes in obliga
tiones inclinantes cor suum et reclinantes intus caput suum vel in fovea vulpis vel
in nido volucris vel in luto suis vel in vomitu canis. In quibus contemplatis non invenit
tu Christo ubi caput suum inclinet. Primum non habet reclinatorium tu Christo qui reclinavit in
utero virginis ut contempleris incarnacionis puritatem. Psalmus inclinavit celos et descendit.
Secundo reclinatur in presepio ut contempleris nativitatis eius et incarnacionis humilitatem. Luc. 2º
peperit filium suum et pannis eum involvit et reclinavit eum in presepio quia non erat ei locus
in reclinatorio diversorio. Tercio reclinatur in patibulo et sepulcro ut contempleris passionis
eius utilitatem et pietatem Johannis xx. Johannes venit prior ad monumentum et inclinat
se et in eodem Maria Magdalena cum flet inclinat se et prospexit in monumentum. Quarto
se reclinat in corde humano ut contempleris et experiaris eius familiaritatem. Sicut in
Hester xv Regina colore mutato reclinat super ancillam reclinat caput, quia sapiencia
increata anime condescendit cum se familiariter infundit. Ex his iiii^or surgunt in
anima pure affectiones perfecte abrenunciaciones. secunde graciarum acciones excessive inhi
laciones. Sequitur status actiuorum cum dicitur ascensum purpureum. Non purpureus in ascensu
passionum Christi quedam commendatur est et commendatur habet autem ascensus difficultatem. Purpura
non ex racione nominis a quo imponitur notat puritatem. sed ex re nominis honestatem et
dignitatem. Est enim purpura in vestimentum et in regum ornamentum. Habes quatuor in ascensu
purpureo que activis competunt difficultas que pertinet ad obedienciam, puritas ad continen
honestas ad modestiam, dignitas ad pacienciam. De primo patet magna penitus difficul
tas ascendere seu se subicere propriam sibi voluntatem. Unde antiquitus precipiebant de industria
qui erat aud monachi contraria ipsi aut observabat precepta acsi essent eis divinitus imperata
ymmo ad impossibilia sibi imperata nitebatur acsi essent facillima facto. de hoc ascensu Cant.
vi Capilli tui sicut greges caprarum que descendunt de monte Galaad, capilli subtiles
qui se magis linea exhibent quam supra faciem sive corpus sunt qui nec in mundo appetunt
dilatari nec corpulenciam appetunt terrenorum. crescunt iugiter sed insensibiliter dum se
perficiunt et proficere se ignorant, flexibiles ad obedienciam non rigidi ad pertinenciam
qui non sunt stimuli sed capilli flectuntur vruntur secantur sine molestia sed non
sine sensu doloris avelluntur a capite. que sunt eis omnia tolerabilia dummodo non
separentur a Christo capite sicut grex caprarum. plane duo sunt greges celica et laici et ca
prarum que non in locis pascuntur humectibus ubi cubat leviathan sed in arduis et
saxeis quorum sunt alimenta munda simplicia contra sine difficultate que
ascendunt de monte galaad quod est acervus testimonii cuius obediencia multiplex est testimonium
quia super voluntatem propriam ascenderunt, et ne credas hunc ascensum non esse pur
pureum audi in eodem cantico Coma capitis tui sicut purpura regis iuncta canalibus canalibꝫ
quam pulcra es et quam decora carissima in deliciis, ligatur ut aiunt materia purpure
in canalibus fasciculos ut intingatur multis influente. donec extrahitur in fila
et texitur in regum ornamentum. quam in canalibus suorum conventuum inveniuntur pre
ceptorum vinculis ubi tinguntur precioso muricis sanguine dum se studet per obedienciam
Christo conformari donec extinguntur extenuentur in fila propria voluntate reiecta et te
xantur in veste pulcerrima quam nullus deinceps solis ardor in tribulacione nullius
humoris infuso in dilectione terrena deflectat aut extinguet aut corrumpat. Isti sunt
pulcri propter obedienciam mandatorum decori per toleranciam tormentorum boni et delicati
ti per celestium graciarum et experimentum gaudiorum de secundo scilicet puritate pertinente ad con
tinenciam. Prov. 31 ultimo byssus et purpura indumentum eius, byssus multiplici
labore pervenit ad candorem. purpura semel habita pulcherrimum suum colorem quia continen
ciam oportet cum labore multo adquiri et munde haberi. et hec est vestis in qua nos
oportet domino presentari propter quod iubente rege indutus est Daniel purpura eiusdem
v. De tercio scilicet honestate pertinente ad modestiam. modestos enim eos oportet esse qui
inter homines conversantur ut ex edificacione quam in seipsis exhibent alii edificentur.
unde et Lidia purpuraria civitatis Thiatirenorum mulier colens deum facta est disci
pulina Pauli interpretatur dei edificata vel utilis qui enim diligenter se excolunt

Et edificant alios ad bonum trahut et in signu sctitatis et doctine stola facta ex
auro iacincto et purpua indutus est aaron Eccli xlv de quarto s. de dignitate patie
i Mach x. Misit alexander rex ionathe purpura et coronam ut que nostra sut
sentieis / xpus n. in passione indutus est purpua et caro eius pcioso sangne purpu
rata hoc aut senciut qui paciam hnt in tribulacon et martiriu pro xpo sicut sci
entes q per hanc viam purpurea ascendit ad corona. Vltimo nota mutua
scdm vnio cu dr media caritate constravit pp filias ierlm. media mediante
rma expositom qa mediante caritate omes partes hui ferculi sut conexe. Hm
filias ierlm aias s. deuotissimas que feruentissimo desiderio gestiut et aspirant
sursu ad sinu matris sue que sursum est ierlm libera transferut. Hec est go ca
ritas om viciorum expulsiua pu. x. mo vniusa delicta opit caritas om de
spectiua i Tobie mo perfecta caritas fo: cant xv. bonoru om conciatiua bo
noru i petri mo mutua in nobis caritate gtc hntes Cornit v. Caritas
dei diffusa est animoru connextiua Coll mo Super oia aut caritatem que e
vinculum perfectionis / Salois et domu qua edificat et cibos mese eius et hitacla
Videns regina saba sapiam seruoru et ordies ministrancu vestes qz eoru et pincnas et
holocausta que offrbat in domo dni no hebat vltra spm / iii R. x. / Regina saba q. dr regina
austri cant xii. qa ad austru sita e regio sabbeoru q. venat ab extimis finibg audire
sapiam salois / vn mt terta iniata est in figa aie ctemplatie di sapiam ctemplatis
que cu fecisset oia in sapia sua tand pfecit opus qd s. hom in quo recapitulat oia qa
fudisset sapiam sua in fie tpm vna fecit religiom s. scdm inioru in quo recapitulat ep
pta ad mitoru excellcm in qua sut illa vii / q. inan r regia saba pu. x. ix. Sapia edi
ficat sibi domu excidit columpnas vii et attede in his vii qs religiois status qs religio
pfctis stats religios notifica q. ad eius edifica &c. domu qua edificat salon refirm et ci
bos mise eius et masioz et hitacla huor eius Scdo nota religiosor pfcti sut n. me
ritor scitate ordiati et ornatz ministrancu In officior duisitate distincti. Iaz qda coru
ut pdicatores vertes qz coru. qda plati ut pastores et pincernas. qda ctepla
ut pfcti claustrales et holocausta Primo go in aimacoe cadit domg hui edificio fuit
in paupte edificata et fudata cant vii / Vir sapns fudat domu sua sup petra et de
scen: plu: fla: veti venert flua et irruert in domu illa et no cecidit. fudata eni
erat sup petra soliditas n. paupts resistat pluuie carlis delectatois. fluibz mudane
tetacois. vetis dyace elacois. sed ia domus q. fudata fuit sup pslite aene tpalm cdi
dit Zach mo / manus zorobabel fudat domu istaz et manus eius pficiet ea Scdo fuit edi
ficata in hostiu ccruciu adusitate. sic n. tu edificarer domus di sub Esdra et neemia
domestica mt qs hitabat iudei interupebat opus et adeo vexabat eos ut vna manu
opacint et altra tenent gladiu. dor auxilio regis fis impoitus e opi. hc expone no
indigz sed impletu fuit qn sacdos magnus in vita sua suffulsit domu et in diebg
suis roboauit tplum domus. s. pp. ecci. l. Tercio fuit ampliata in scdm nuosistate
p pal no domus qua edificare cupio magna e nimis et inclita. magna e qa mlt
tiplicati getez et inclita qa magnificasti leticia. baruth mo / O isrl qm magn est domus
dei et ingens locus po: eius. ia dilatatus e locus tetoris pelles extese funiculi logioes addo
ut magn vacae ozt restricio in vtili qz dilatacoi / vt ia edificata domo fiat murus in
circuitu ne effrenata recepcio sit sanguis oracio. deut. xxii. Cu edificaueris domu tua
facies muru in circuitu ne effudar sangis in domo tua Quarto fuit ornata in gstitucoim
honestate. ps Dne dilexi decore domus tue Illa aut statuta ornat domu hac q.
vetustas tpm et nuositas scdm concordiu teneda differt no que paucoru volutas
instituit. Sol n. exaltatus in celo indut inferiori mdo pulcrenez. et statuta sup puitate
regle fudata. sic diuinitus prora scdm in gnalibg capitul pmulgata ornat religione
Eccli xxiii Sicut sol oriens mdo in altissimis dei. sic mlis &c suffict religioi regula et sta
tuta sua ppa no ozt inseri statuta alior. Fe inior et mocho sil esse no puit Eccli xxiii
Qui edificat domu sua stipedys alienis. q qui collit lapid in hieme tale
edificiu cito labit gga. n. lapidu nc cemeto forti colligat nec decorar ex seipso n.
colore linit alieno Jere. xxii. / scdm alia lram edificasti domu puulaz cenacula
pflatilia distincta fenestris gtiguata cedro et lita sinopide Scdo aimata e cibos
mese. qs no mirc qn sn laboe nro munificen diuina nobis cibos misit ad necu te
de mensa alimonie malis / na catelli edut de micis que cadut d mensa dni sui

hij catelli sc̄ fr̄es mioes al odoratu sagacim lig e tr̄tu efficaciam laitu dc̄rimu affitu fidelim q̄ tot
ircuit ꝯfectoria qt hospita lig q̄da submi̅nuaue̅it et mle locuti sut de deo nuq̄ potit ds pare
mēsaȝ in deserto et qd̄ potes potit q̄ filijs isrl̄ nō laborātibꝫ ī aratro minist̄ ministrat etiā ci
bos ad vtilitez d̄ mēsa sapie spualis pu̅ xx Posuit sapiā mēsaȝ suā et misit ut vocaret
ad arce zc̄ Si q̄s ē puulus veniat ad me et comedat panē meū et bibite vinū meū q̄d
ministrauī vobis hꝫ n̄ sapiā ut dt bt̄s dyo9 dux alimtū lig de ꝑ imꝑfc̄os q̄r mt̄us oīa
tūs̄tce tāȝ scipos q̄ ꝯsilia radio diuine vit̄ vnitꝫ ibi puuli dicūt q̄ religios edificauit vn
scptū ē Si q̄s ē puulꝫ veniat ad me lig m̄ h mēsa in aliq̄bꝫ videā ꝯspc̄ta malis v mēsa
dni ꝯspc̄ta ē hoē n a mlt̄ ꝯspici lc̄tis offim nauseat hoies sup cibo ꝑ ꝑ abūdā e
fastidiū et ī ꝑdicon̄ et ī ꝯfessioibꝫ tiend̄ est qd̄ absit ne forte q̄dā minꝫ instituti euom
ut sordes ul̄ mdatū ysa xxviii° omēs mēse replete sūt vomitu sordiū q̄ꝫ minist̄ etiā ci
bos ad securitatē d̄ mēsa euk̄a sacelis ps9 filii tui sic nouelle oliuarū ī circuitu mēse
tue filij sc̄ qui comedūt panē filiorū s̄ angloȝ q̄ dent ee nouelle fructꝫ oliuaȝ fluen
lacrimis feruen ꝯsiderijs feruen gaudijs dū accedūt comeden ad hāc mēsaȝ cāl ꝫ pu
pigue ꝫ dulcis dulce ꝫ ꝯuocois lig q̄dā in sclō ita inueniant impati et īpliati rati
bꝫ ad hāc mēsaȝ accede q̄ tiend̄ ē ne magꝫ ꝑticipet mēse demonioȝ q̄ꝫ x̄ q̄r ꝯm aplm̄ nō
potestꝫ mēse x̄ ꝑticipare et mēse d̄monioȝ sic n̄ mlta hoē passim ꝯcurt ad altare sn̄ ꝑparacon
q̄ vidit de ꝑiclō suo nō cudere minist̄ etiā cibos ad suauitē de mēsa glie cena Job xxxvi
Reges mēse tue erit plē pigue ꝯsta pigued ē hꝫ in quadā ꝑlibacon̄ ꝫ in futō ē in fruiōe
qn̄ dt filiꝫ electis Luc xxii Ego dispono uob̄ r̄gm sic disposuit in pr̄ ut ed: et bi: sr̄
men: in: in re: meo O qui gustasset parū de reliq̄ys hꝫ mēse quo nō r̄spuet cibos oīs
illiate delectacois Hest xiiii° Tu nosti q̄ nō comederit de mēsa Aman n̄c m placuit
quiuiū hꝫ Aman inq̄tas inꝑpta Tercio annāta ē h̄itaclā fr̄uoȝ nā q̄dā h̄ibāt ul
cū Jcrm ul̄ cū petro in ergastulo carceris hij sūt qui ꝯtenebrati in scipis vacāt la
cimis et ꝯdioꝫ v̄ illuiant dc̄t nō petrꝫ seruabā in carce et ecce angelꝫ dni astit
et lum ꝯfulsit in h̄itaclo Ezm̄dā nō recabitꝫ in tab̄nalo n̄ ꝑpan hij sc̄ qui nō h̄ntes
manētez ciuitē ita se ꝑparit ad expledaȝ obuiaȝ hꝫ de taberlo corpis ꝯtudie migrātū
Jere xxxv Dixerit recabite Jonadab filiꝫ recab ꝑtet vob̄ pr̄ vr̄ d̄ Nō bibetꝫ vi
nū vos et filij vri et domū nō edificabitꝫ et semēz nō seretꝫ et vineas nō pla
tabitꝫ n̄c hebitꝫ sed h̄itabitꝫ in tab̄nalis q̄a nō vinū carlis voluptꝫ n̄c domos
cupitꝫ n̄c seu ꝑlitatꝫ n̄c vineas h̄ntes labruscas stilitꝫ dent quere vei fr̄es et
ad litꝫ domos nō edificant sed aliꝫ ad coȝ vsꝫ edificet n̄c ꝑꝫ dent hꝫ lig tali ī ꝑpoȝ
noīe het edificta ꝑꝫ dent ꝫ h̄itāt in tabnalis sic ꝯtra carnez pugntū et md̄ ꝯgssim
dyam expugntū tabnalū ē qd̄ tūssert de loco ad locū et ipi de ꝯuentu ad ꝯuentū
de officio ad offim Ezmdā cū sposa in lc̄to v̄ ꝯteplan̄ apoc xxi Ecce tab̄naculū
dei cū hoimbꝫ et h̄itabit cū eis Eccli xxv bt̄s q̄ h̄itat cū mlie̅ ꝯsata h̄t ē aīa co
teplatiā quo ꝯsata dr̄ eo q̄ ꝯsus suos retexit ad intioā et deo loq̄ p intiā desidia
Can̄ ult̄ que h̄itas ī ortꝫ fac me audire vocē tuā Ezmdā ī cenaclo cū aplis ut
ī grāȝ agēe et dinas laudes iugit̄ resoluat ysa xii Exulta lauda filia sion h̄itao
sion specla aīa ē in sublimibꝫ eleuata que exultat et laudat dm̄ dū b̄nficia sibi
exhibita comdat Ezvto adiniata ē ordies ministriciu ī fr̄ibꝫ b̄n ordiatū ut sit pa
stor sn̄ neglia Roȝ xiii Nō sn̄ cā gladiū portat dei n̄ minist̄ ē iudex in ira ei q̄
male agit licet q̄dā pusillaicꝫ nō exerat gladiū et a modica stilla cauāt lapis
a modica scītilla augē ignis a modica ruina rima naufragā nauis Sap vi tū essetꝫ
ministri r̄gis nō custoditꝫ legē iustie Sit lctor sn̄ desidia ꝯtn̄ eos qui lctores sūt et in
cassie legūt tū Luc x legat̄ Martha satagebat ꝯca frequēs ministiū Sit ꝯfessor sn̄
ignān q̄a pū xv deceptꝫ ē r̄gi minist̄ intelēs vt q̄ h̄ꝫ notiāꝫ sc̄ptāȝ et casuū ꝯca ꝑmaōs
ingeniū alioqn timeat ne dicat̄ eis illud ysa xxii Cz tu hic a q̄i hic q̄s expellaȝ
te de stacon̄ tua et d̄ ministio tuo deponā te Sit ꝑcuātor sine auaricia ut possit illud
dice j thiō i fidelē me existiā ponens in ministio tu het fuit fuit oīā honeste et ꝯm
ordinē in nob̄ Ezunto adinnāta ē uestes qd̄ ꝑꝫ spār ad actiōs et ꝑdicatoes qui
calore torpentꝫ eciē resuscitāt dū ex feruore ꝑdicacois b̄n patien sūt ut ani
tient vn̄ Exo xxviii° Vestis superhumeralis erāt ex auro iacincto purpua cocco bisi
cto et bisso retorta aurū ē fulgr sapie quo dꝫ ꝑdicatois intencia radiare Jacinctꝫ
qui ē aerei coloris aor ē celestis patrie nō vt ꝑdicet pro fauoē p cupidite lucri
p ingluuie cibi sed p hōre dei et aore regꝫ purpura ē regie ꝑtatis insigne rigore
signās iusticie ut p iusticiā nouit prauos motꝫ prohibē coccꝫ bis tinctꝫ decor
est caritatꝫ induti motu dilcōnis s̄ dei et ꝑxii feruetꝫ q̄a qui deū et ꝑximū diligit
qt ex duci tīctuā feruescat bissus est candor castitatis q̄a bissꝫ mlt̄ tonsioibꝫ

pervenit ad candorem et tamen multis afflictionibus ad castitatem. viii et byssus retorta a torquendo dicitur eo quod
tamen multum torqueatur ergo ad has vestes mirabiles pertinet sapientie fulgor caritatis prurie amor iustitie vigor ca
stitatis decor. castitatis candor Sexto admirata est pincernas quod pertinet ad prelatos et pastores viii et
Neemias populi tui singularis dux. dicit se pincernam regis fuisse in Esdra. iste autem pincerna impetrat
populo suo apud regem gratiam quod faciunt prelati in feruenti oratione repellit hostium maliciam quod faciunt
in diluti predicatione. relaxat consuetam populo angariam quod faciunt in dulci supportatione purgat ab alie
nis etiam quod faciunt in iugi predicationis correctione Septimo admirata est holocausta quod pertinet ad
contemplatiuos et vera res cantica autem minor quadruplex holocaustorum. cantica non immaculata animata
medullata. gemmata. perfecti uero claustrales holocausta sunt qui ex toto corde diuinis mancipant
obsequiis sola querentes celestia summis desideriis. propterea holocausta tua in conspectu meo sunt semper. Sed
ut sit immaculata holocausta per puritatem et intentionem mentis leuitici primo. Si holocausta fuerit
oblatio ac de armento masculum immaculatum offeret ad ostium tabernaculi testimonii ad placandum
sibi dominum. quia non anhelat ad profectum contemplationis masculum ipse esse oportet per virilitatem animi et immaculatum
per puritatem intentionis. quia et contemplationem perfect virilis animi. et eam diligit spiritualis intentio ne querat
fauorem humanum sed expectet regni celestis ingressum. hostium non tabernaculi testimonii ingressum significat
diuinas. Ligant tapytro obedientie et ex promptitudine voluntatis seipsos offerunt voluntati su
periorum suorum vt ducantur sicut vituli ad holocausta. pertinet acceptabile sacrificium iustitie sacrificium
perfecte obedientie mechisedech. non a deo est iustitia quam voluntati do voluntatis, ex hac non obedia
sequebatur ysaac abraham patrem suum cum duceretur ad immolandum. pater inquit ecce ignis et
ligna vbi est victima holocausti Et nota quod in triplici animali cantat holocaustum in boue oue
et aue et hic in turture vel columba in boue patientia in oue innocentia in aue sursum
volante celestis sapientia in columba que gregatim volat et societatem amat caritas
in turture que connubium non iterat castitas. hec est ergo perfecta obedientia claustralium que in ad
uersis fuit patientiam in prosperis innocentiam in dubiis ad superna auolat sapientiam. cari te fr
Leuitici xxii homo de domo israel et de aduenis qui habitant inter vos qui
quicumque obtulit oblationem suam vel vota soluerit vel sponte offert quicquid id fuerit in ho
locaustum domino ut offeratur masculus immaculatus erit de bobus vel de ouibus vel ex capris
De holocausto auis dicitur leuitici primo Si de auibus fuit holocausti oblatio de turturibus
aut pullis columbe offerret ad altare Sunt etiam impinguata siue medullata per sua
uitatem deuotionis propterea holocausta medullata tibi offeram cum incenso et arietibus. Item a
lias. Item holocaustum tuum pingue fiat sicut pinguedo ex cibis sic deuotio excita
tur ex considerationis dei beneficiis et sicut pinguedo semper exiuit ita mens deuota tuta creatu
rentur. nec vult deus quod comedamus adipem quia non vult quod nobis afferat ascribamus
deuotionem Sunt etiam gemmata leuitici vi hec est lex holocausti cremabitur in altari tota
nocte vsque ad mane quod pertinet ad alacritatem iubilationis et gratiarum actionis sicut enim
post vesperam mane post ardorem flamme lux serena ita post feruorem dilectionis et deuo
tionis quedam iubilatio est et alacritas letitie excessiua ysaie lvi. letificabo eos in
domo orationis mee holocausta et victime eorum placebunt mihi. Habes igitur statum reli
giosum et perfectum fratrum statum religiosum sub methafora domus quo ad murum quia fundata
sunt paupertate. edificata in aduersitate. dilatata in immositate ornata in honestate. Habes
etiam refectionem tam de mensa aliorum temporalis ad necessitatem quam sapientie spiritualis ad vtili
tatem. quam cubare sacerdotis ad securitatem quam glorie eterne ad suauitatem. Habes etiam ma
nsionem tam in ergastulo quam in tabernaculo quam in cubiculo. quam in cenaculo. Habes etiam per
fectum in fratribus ordinatis qui pastor est sine negligentia. lector sine desidia. confessor sine
ignorantia. procurator sine auaricia. Habes etiam perfectum in fratribus distinctis in actiuis
sub methafora vestium. ad quos pertinet sapientie fulgor. celestis prurie amor iustitie
vigor. caritatis feruor. castitatis candor in prelatis qui impetrat populo gratiam
refrenat hostium maliciam. remittitur consueta angaria purgat patriam In con
templatiuis qui se exhibent holocausta immaculata per puritatem intentionis animata
per simplicitatem conuersationis impinguata per suauitatem deuotionis contremata
per alacritatem exultationis

Quiam vehementi amplexu amplexatus es me bone ihesu
qui sanguis exiuit de corde et aqua de latere tuo de corpore
O amantissime iuuenis quid fecisti ut talia patereris certe
ego sum causa doloris tui / Vnde tibi xpe / O homo manus
ut facias que fecit / latus ut sencias que sentit / pedes ut
ambules qua precessit / O dulcis et desiderabilis umbra sub
alis ihesu ubi est et oppressis tutum refugium et dulce tribulatis refrigerium
O homo si collegisses guttas sanguinis xpi cadentes nonne eas cum sol
licitudine custodires / Quanto magis animam tuam pro qua sanguinem
suum effudit custodire debes / O bone ihesu quanta pro hominibus passus
Dura verba / duriora verbera / durissima carnis vulnera / O bone ihesu
non est amor tuus ociosus / qui te diligunt non tepescunt / Non est amor
tuus tristicium si eterne / Memoria tua super mel dulcis / meditacio de te
plus quam cibus suauis / de quo loqui refectio est / te nosse optima con
solacio est / tibi adherere vita eterna est / a te separari mors perhennis est / Nichil
querere michi dulce fiat / nichil placeat ut passionem adhereat / Vilescant
cant / omnia preter te / Tedeat gaudere sine te / delectat contristari post
te / O bone ihesu si oportuerat te pati et ita intrare in gloriam tuam
Quomodo nos miseri credimus intrare gloriam non nostram nisi sub
paciamur / O caritas paciens et compaciens exspectans et trahens surgentes
et adducens / Caritas non veritatur si deputatur / O quam indebita miseracio
quam gratuita et probata dileccio / quam inopinata dignacio / quam stupenda
dulcedo / quam inuicta mansuetudo regem glorie pro despectissimo
vermiculo crucifigi / quis audiuit unquam tale aut quis vidit huic
simile / O duri indurati obdurati et miserati filii adam / quos non
emollit tanta benignitas / tanta flamma caritatis / tam ingens amor
amoris / tam vehemens amator qui pro vilibus sarcinulis preciosas
margaritas expendit / Quid debuit facere et non fecit / Illuminauit
cecos / reduxit errones / reconciliauit reos / et iustificauit impios / O
anima mea dilige illum a quo tu dilecta es / intende illi qui intendit
tibi / quere querentem te / ama amatorem tuum / ama cum amore
preuenta es qui est causa amoris tui / O anima mea ama illum qui
eduxit te de lacu miserie et de luto fecis / Elige illum amicum
tuum qui pro omnibus amicis tuis cum omnia subtracta fuerint solus
tibi fidem seruabit in die sepulture tue / cum omnes amici tui rece
dunt a te / Ille te non derelinquet sed tuebitur a rugientibus preparatis
ad escam et conducet te in ignotam regionem atque perducet ad pla
teas superne syon et ibi collocabit te cum angelis suis ante faciem ma
iestatis sue / ubi audies illud melos angelicum / ubi est canticum
leticie / vox exultacionis et salutis graciarum actio et vox laudis atque
alleluia perpetuum / O anima mea suspira ardenter / desidera vehe
menter ut possis peruenire ad illam ciuitatem supernam de qua tam gloriosa
dicta sunt in qua sic letancium omnium habitacio est in te celum et
terra mare et omnia que in eis sunt non cessent michi dicere ut amem
deum meum / O felix iocunditas et iocunda felicitas sanctos videre
et cum sanctis esse / sed tamen deum videre deum habere meum et ultra
O anima mea si oporteret nos cottidie tormenta perferre si ipsam iehennam
longo tempore tollerare ut xpm in gloria sua videre possemus / cum
sanctis eius sociari / non erat dignum pati omne quod triste est ut tam
bonum tanteque glorie participes haberemur / Insidiantur igitur de
mones parant insidias temptaciones frangunt ieiunia pernoctat ves

tinea labores gravant vigilie exsiccant me isti inquietant ille et
ille frigus macerat conscientia murmurat calor urat caput
doleat pectus ardeat inflammatur stomachus pallescat vultus
infirmetur totus deficiat in dolore vita mea et anni mei in ge=
mitibus | ingrediatur putredo in ossibus meis et subter me scateat
ut requiescam in die tribulacionis et ascendam ad populum accinctum
meum | O anima mea exultans ad civitatem celestem in qua scripti sunt
et cives decreti | Sicut ergo cives sanctorum et domestici dei et sicut
heredes dei · coheredes autem christi | Consideremus inclitam urbis illius
felicitatem inquantum considerare possibile est | Dicamus ergo cum propheta
unam petii a domino hanc requiram ut inhabitem in domo domini omnibus
diebus vite mee | O bone ihesu fons indeficiens potorum corda efficaces
ad te currere te solum sitiens mihi solus erit sufficiens fili dei et
vita sempiterna et sempiterna beata | ubi gaudium sine merore requi=
es sine labore | dignitas sine tremore | opes sine amissione | sanitas
sine languore | habundancia sine defectione | vita sine morte | per=
petuitas sine corrupcione | beatitudo sine calamitate | ubi omnia bona
in caritate perfecta | ubi species et visio facie ad faciem ubi plena scientia
in omnibus et per omnia | ubi summa dei bonitas cernitur et lumen illu=
minans a sanctis glorificatur | ubi presens maiestas dei conspicitur Et hoc
cibo sine defectu mens intuencium saciatur | O dives omnium bonorum
dapium superne saccietatis, opulentissime largitor deus | da lasso cibum
collige dispersum libera captivum redintegra scissum | en stat ad hosti=
um et pulsat obsecro per viscera misericordie dei quibus visitasti
nos oriens ex alto | iube pulsanti misero aperiri ut liberis gres=
sibus ingrediatur ad te et requiescat in te | et reficiatur de te pane
celesti | tu es panis et fons vite | tu lumen claritatis eterne | tu
omnia ex quibus vivunt iusti qui diligunt te | o amor qui semper
ardes · et numquam extingueris dulcis christe deus meus bone ihesu ca=
ritas amor cordis mei | Accende me totum igne tuo amore tuo
et dilectione tua exaltacione desiderio tuo caritate tua iocunditate
tua voluptate et concupiscentia tua que sancta est et bona que casta
est et iocunda · munda ut tota dulcedine amoris tui plenus tota
flamma caritatis tue vaporatus diligam te dominum deum meum dilectissimum
et pulcherrimum ex toto corde meo et ex tota anima mea et ex to=
tis viribus meis et ex omni intencione mea cum multa cordis
contricione et lacrimarum fonte cum multa reverencia et tremore habens
te in corde et in ore et pre oculis meis semper et ubique ita ut nullus in me
mundanus vel terrenus habeat locum | O misericordissime tibi me com=
mitto reddo et concedo per quem vivo et sapio | in te confido spero et
totam spem meam pono per quem resurgam vivam et requiescam | te
cupio te diligo te adoro cum quo manebo regnabo beata ero | anima
que te non querit nec diligit | mundum diligit peccatis servit viciis sub=
iecta est numquam quieta numquam secura est | famuletur tibi semper
mens mea piissime domine | suspiret tibi peregrinacio mea | ardeat in
tuo amore cor meum | requiescat in te deus meus anima mea con=
templetur te in mentis excessu | cantet laudes tuas in iubilacione
et hec sit in hoc exilio consolacio mea | confugiat mens mea sub
umbra alarum tuarum ab hostibus huius seculi | requiescat in te cor
meum mare magnum turgens fluctibus | O clementissime te in=

voco in animam meam quam preparas ad capiendum te ex desiderio quod
inspirasti ei intra ergo in eam et coapta eam tibi ut possideas illam quam
fecisti et refecisti ut habeam te velut signaculum super cor meum O
piissime domine et rogo te ne deseras qui prius quam te vocarem
me vocasti et quesiuisti ut ego seruus tuus te quererem querendo in-
venirem et inventum amarem quesivi et inveni te domine et amare
desidero auge desiderium quod peto quoniam si cuncta que fecisti michi
dederis non sufficit seruo tuo nisi temetipsum dederis O domine deus me-
us redde te michi en amo te et si parum est amem te validius Dulce-
dinem peregrinatio mea tibi suspirat tuam ineffabilem pietatem me-
ditatur et ipsa carnis sarcina minus gravat cogitacionum tumultus
cessat pondus mortalitatis et miseriarum more solito non hebetat silent
cuncta tranquilla sunt omnia cor ardet animus gaudet memoria vi-
get intellectus lucet et totus spiritus ex desiderio visionis tue accen-
sus invisibilium amore rapi se videtur O dulcissime ihesu christe
assumat spiritus meus pennas ut aquile volet et perveniat usque ad de-
corem domus tue Et ad thronum glorie tue ut ibi super mensam re-
fectionis civium supernorum pascatur Deducit tuus in loco pascue tue
iuxta fluenta plenissima O deus meus tunc adesto michi quem
quero quem diligo quem corde et ore et qua valeo virtute laudo
atque adoro Mens mea devota tibi tuo amore succensa tibi suspirat
tibi inhians te solum videre desiderans nichil habens dulce nisi de te
loqui de te audire de te scribere de te conferre tuam gloriam fre-
quenter sub corde meo revolvere ut tua suavis memoria sit inter hos
turbines aliqua respiracio mea Te ergo invoco desiderantissime
domine ad te clamo clamore magno in toto corde meo et tu in te
voco ubique in me ipsum voco quoniam omnino non essem nisi esses in me
et nisi ego essem in te In me es quoniam in memoria mea manes ex
quo te cognovi et in ea invenio te cum reminiscor tui et delector in te
ex quo omnia per quem omnia in quo omnia Tu celum et terram imples
omnia portans sine onere omnia implens sine conclusione O Prima
felix humilitas penitencium o beata spes confitencium quam potens apud
omnipotentem quoniam facile vincas invincibilem quoniam cito tremebundum
iudicem convertis in piissimum patrem O humilis lacrima tua est potes- Lacrima
tas tuum est regnum Tu non times accusantibus silencium imponis Tu non
ab ore iudicis rapis Tu sola intras inrequisita Tu sola exibis [illegible] Tu vin-
cis invincibilem tu ligas omnipotentem O bone ihesu totus mundus
videt et in tua persecucione curasse et ecce illi in tua persecucione sunt primi
qui in tua ecclesia videntur regnare principatum O prima salus anime
restauracio virtutum dissipacio viciorum obrupcio inferni porta
celorum via miserorum refectio beatorum felix qui te amat et ad ultimum
vite custodit Omnibus omnia facta est virgo beata sapientibus et insi- Maria
pientibus sinum sue misericordie aperit ut de plenitudine eius accipiant
universi captivus redempcionem eger curacionem tristis consolacionem peccator
veniam iustus graciam angeli leticiam tota trinitas gloriam
persona filii humane carnis substanciam ut non sit qui se abscondat a
calore eius Omne tempus tibi impensum requiretur a te quale
fuit expensum Omne tempus in quo de deo non cogitas hoc te com- Xpus
puta perdidisse Ihesus mel in ore melos in aure iubilus in cor-
de O nequam ubi est illud nequaquam moriendum et ecce cottidie

Passio xpi

moriem Memoria crucifixi vicia crucifigit Si passio xpi ad me-
moriam reducatur nichil adeo durum quod equo animo tolleretur non
Creature possunt dne celum et terram mare et omnia que in eis sunt
et non inuenio te nisi in cruce ibi cubas ibi dormis in meridie
videntes angustias nisi xpi ihu vos dolores portabitis ab utero
virginis usque ad patibulum crucis Volue et reuolue vitam saluato-
ris et non inuenies in eo nisi stigmata paupertatis et doloris non debet
esse membrum sub capite spinoso Si scribas aut conferas non sapit nisi
sonuerit tibi ihus per humilitatem hec est via et non est alia Considera
xpm pauperem natum sine hospicio inter bouem et asinum positum in pre-
sepio vestitum vilibus panniculis fugientem in egyptum sedentem in asino
nudum in patibulo Quid superbis puluis et cinis cuius conceptus culpa
nasci miseria viuere pena mori angustia Cur instatis ad verbi flatum
quod vel carnem vulnerat vel mentem inquinat O dulcedo amoris
amor dulcedinis comedat te venter meus et nectare tui amo-
ris repleantur viscera mea et eructet mens mea verbum bonum Ca-
ritas deus est mel dulce lac uniuersum cibus es grandium fac
me crescere in te ut sano palato possim te manducare a me Tu es vita
mea qua viuo spes cui inhereo gloria quam adipisci desidero Tu in-
cor tene mentem rege intellectum dirige amorem erige animum suspen-
de et in superna fluenta sicientem detrahe O anima insignita yma-
gine dei decorata similitudine desponsata cum angelis capax beatitudinis
heres bonitatis racionis particeps quid tibi cum carne O regnum celorum re-
gnum felicissimum regnum carens morte et vacans fine cui nulla tempora suc-
cedunt per eternum xpo continuus sine nocte dies nescit esse tempus Ubi
victor miles donis ineffabilibus nobile preciosa capud amplectante co-
rona Cogita vnde venis et erubesce vbi es et ingemisce quo vadis et
contremisce Si fuit in summa gloria cogitare qualis caro mea ve-
ra sit mortua quid fedius humano cadauere Quid horribilius mor-
tuo homine cuius erat gratissimus amplexus erit horribilis aspectus In
morte quid prosunt diuicie quid honores si diligenter desideres quid
vos per nares ex corporis sensus vel meatus ingrediatur Nullus ster-
quilinium vnquam vidisti si speciose vestes subter te seruantur tinea et ver-
mes erunt operimentum tuum non aptaret anima indui vestibus preciosis nisi
prius esset virtutibus exspoliata Cum non plus diligit mundum quam deum
seculum quam claustrum gulam quam abstinenciam luxuriam quam castitatem
sequitur dyabolum et ibit cum eo in supplicium eternum Intollerabilis impu-
dencia est ut ubi se exinaniuit maiestas infletur vermiculus et
intumescat Mundus promittit et deficit dyabolus promittit et deficit decipit
xpus promittit et reficit In via dei non progredi est regredi Consilium
habeamus o homo accessum ad deum ubi habes matrem ante filium filium
ante patrem Mater ostendit filio pectus et ubera Filius ostendit patri latus
et vulnera nulla ergo poterit esse repulsa ubi tot occurrunt caritatis insignia
Si mouerit scopulos tribulacionum accedamus cum fiducia ad thronum
glorie Si insurgunt venti temptacionum respice stellam voca mariam
in periculis et angustiis in rebus dubiis mariam cogita mariam inuo-
ca non recedat a corde non ab ore Sileat misericordiam tuam virgo beata qui
tibi in suis necessitatibus fideliter inuocatam se meminerit defuisse Sic
domina sordibus et fetore peccatorum fedamur et timeamus ne a nobis
tuus vultus misericordie auertatur Si vis inuenire graciam eius inve-

Vestes preciosa

Maria

tricem uo mariam Si quis per eam graciam amiserit ad eius recurrat Maria
in penitentem Quid ad mariam accedere trepidat humana fragilitas nichil
est austerum in ea nichil terribile tota suauis est omnibus offert lac
et lanam Benedicta super omnes mulieres que angelos precellit puritate
patriarchas superas fidei magnitudine apostolos mentis caritate Et quis um-
quam inuocauit eam et non est exauditus ab ea Hec est ut pulchre
dilacionis et magnitudinis et sanitate spei que pro miseris orat pro afflictis
supplicat pro peccatoribus intercedit amplectamur marie vestigia fratres
et deuotissima supplicatione beatis illis pedibus prouoluamur teneamus
eam nec dimittamus donec benedixerit potens enim est Cuius maria
dicitur uel nominatur celum et ridet angeli gaudent mundus exultat
demones fugiunt infernus contremiscit Bona benignitas in maria
que fecimus utrumque non plenum accinitur absoluit virtutem ad graciam
prouocauit Merito in te virgo beata respiciunt oculi et inde Omnia inte
et ex te et de te benignissima manus creatoris quicquid creauerat
recreauit Quid non de fonte pietatis procedere potest nisi pietas quod
aut mirum si pietatem exhibent uiscera pietatis laudamus vir-
ginitatem tuam humilitatem miramur sed misericordia dulcissime virginibus
misericordia sapit dulcius crebrius inuocat

Religio in paupertate fundatur exigit obediencia dedicat castitate
custodit humilitate perficit caritate fidelis obediens
nescit moras nec mandatum procrastinat parat oculos
visui aures auditui linguam voci manus operi pedes itineri to-
tumque in se colligit interius ut exterius vocem impleat imperantis Perseuerancia
perseuerancia est vigor mentis virtutum consummacio ductrix ad meritum
mediatrix ad premium soror paciencie filia constancie amica pacis
humilitatis vinculum perseuerancia magnum dei donum est quo
dona cetera conseruantur perseuerancia est singularis filia summi regis
virtutum finis et consummacio inape victorum et finis pacatorum Deme
tote fratres xpistus ne perderet obedienciam perdidit vitam O homo consi- Passio xpi
dera filium virginis illusum sputis cesum flagellis liuidum plagis
attende creatorem celi stantem in cruce deformem carne pallidum
morte nec pertranseat donec videas dominum angelorum nouissimum virorum
et plenum omni dolore et omnibus detrimentis expositum talis medita-
cio lacrimas pectus aduerit suffundit oculos et pectus humec-
tat Certa hanc consideracionem fratres obuoluimur omni religiosorum instancia
O homo respice mortali seu inmortali oculo quanto remune-
racionis debito deo astringaris respice sudorem sanguineum ala-
pas contumelias cadenas sputa ludibria flagellorum constanciam
coronam spineam crucem angariam orta paciencia aceti pocu-
lum mortis supplicium O anima respice xpistum in cruce pendentem
capitis inclinacionem ad osculandum brachiorum extensionem ad amplex-
andum lateris aperturam ad tactum et totius corporis extensionem ad effectum
O quam bonus es domine animo querenti te sed querenti quanto magis
inuenienti Sed tam dulcis est medicina qualis potacio sed mel et lac
dulce sub lingua qualis exit super linguam O ingens sancti amo-
ris quam dulciter capis quam gloriose illaqueas quam suauiter premis quam
feliciter vincis quam fortiter stringis quam delectabiliter oneras quam sapienter
erudis Felix amor ex quo nascitur strenuitas morum puritas af-

scitivus subtilitas intellectivus desideriorum sanctitas operum claritas vir//
tutum fecunditas iudicorum dignitas O felix sacietas o saciu(m) gaudium
O desiderabiles epule ubi anxietas nulla et nullum potest esse fasti
dium ubi sacietas summa et summum inerit desiderium O homo contra
quem dicas quando contra te loquatur consciencia cum te accusabunt elementa
cum crux christi contra te portabitur et christum per vulnera allegabit cum cla
vi conquerentur cum vulnera loquentur O magna abusio et vere mag
na quod homo vilis vermiculus dives esse velit ex quo omnipotens pau
per esse voluit O anima mea necesse est ut aliam tibi domum provideas
ut cum hanc exieris ventis et frigoribus exponaris O pma
rutilancior auro splendidior sole pma respuit avariciam horret
luxuriam fugit furorem fremat amorem odit maculam cogit pecca
torem omnia confiteri O christiane disce a christo quemadmodum diligas christum
disce amare dulciter amare prudenter dulciter ne illecti prudenter
ne decepti fortiter ne depressi ab amore domini avertamur quoniam qui amat
ardencius velocius currit et pervenit cicius O bone ihesu cum te amo
utriusque dilectionis teneo dei et proximi Una mens proximus es quoniam
homo es et fecisti nos ad ymaginem et similitudinem tuam es super omnia deus benedictus in
secula Una amor est ubi labor non est si sapor quoniam nichil est amanti
difficile mitibus asper humilibus asperum quoniam qui graciam confert
auxilium et obedientiam devocio lenit impium O tristicia letificans
o pavor confortans o passio salvans o infirmitas roborans

O Misera vita que tantos in prosperis decipis tantos seduxis
ti tantas excecasti que dum fugis nichil es cum videris
umbra es cum exaltaris umbra es fumus es dulcis es
stultis amara sapientibus qui te amant non cognoscunt et qui te con
tempnunt ipsi te intelligunt Timenda es fugienda es qualis um
bra et velut sompnium periculosa et brevis et nichil es ve qui cre
dunt beati qui te contempnunt ve et iterum ve qui te diligunt beati
et vere beati qui te spernunt viam non est vera quoniam ondis aliis te esse
longam ut peccent in fine aliis brevem ut dum penitere volunt
non permittas aliis latam ut fugiant quod nolunt aliis angustam
ut non benefaciant aliis tristem ut non consolentur de bono inter ro//
ganda es non credam misera es et mortalis es et non diu mansura
ideo sapiens fuge quod vis O homo illum diem tantummodo te vix
isse computa in quo omnes voluntates proprias abnegasti In quo ma//
lis desideriis restitisti quem sine ulla gravi transgressione duxisti O homo
si amara tibi videntur opera penitencie aspice lignum crucis et reduc
in memoriam benedicte dominice passionis Et omnia amara dulcora
buntur O homo contempne omnia et habebis omnia Simplicitas castitas
videlicet humilitas in divitiis pietas in negociis veritas in multi
loquiis caritas in negocis secularis O homo aspice caput inclinatum
ad te osculandum salutandum os clausum ad te osculandum latus
apertum ad te diligendum manus perforatas ad erogandum pedes clavis
confixos ad tecum permanendum totum corpus in cruce extensum ad te se
largiendum O homo quid sollicitus es de regali edificio cum dominus
deus tuus iacet in presepio et sit ei locus in diversorio Unde cogitas
de vestimentis ecce christus salvator mundi involutus est vili panni//

culo Quando laboras de diuturno collegio saluator tuus latet cum boue
et asino Quando anxiaris de domo rex glorie xpus Joseph et marie
obedit impio O homo agnosce quam grauia sunt crimina pro quibus
oportuit xpm dominum vulnerari si non fuisset haec ad mortem sempit-
nam nunquam pro ipsis filius dei moreretur O homo attende quanto
constas ut quantum destas quam similis sis deo et quam dissimilis Si quis quasi
in caritatis vino inebriatus fuit ad omne opus bonum hylarescit dolet
et non sentit laborat et non lassescit desiderat et non audit cum manibus
pectora gemibus pauimenta tundimus votis et deuotis orationibus
altaria cumulantur sordent gene lacrimis atque suspiriis ingeminat diuersa
tia et propriis sensibus clausis sacra tecta resultant mihil celi ciuibus
magis spectare libet nil regi summo iocundius exhibetur comparandus
est illi qui dedit nobis claues in salsam carnem in abissum sagittes
in medicinam animam preciam pro redempcione Ecce eum vide voluntas
stoti est Vide enim sicut facta est caput adorandum angelicis spiculis
spinarum cuspitatibus constringitur Oculi meliores sole caligantur In
morte os quod docet angelos potatur felle et aceto Facies pulchra
pre filiis hominum deturpatur sputis iudeorum Manus que fundauerunt
celos extenduntur in cruce clauis confixe Quando plures sola lig-
nam liberam habuit adorandum et mortem dilecto discipulo commen-
dauit Quando sum ego domine pauca salute ita te reclinasti quem
tam dilexisti pro quo descendisti in carcerem in mortem et morte cru-
cis vadis pro amatore ad immolandum pro nobis Non te sequitur petrus qui
dicebat pro te moriar reliquit te thomas et qui dixit Eamus et
nos moriamur cum illo et nullus ex illis sed tu solus ad mortem
vadis primo domine venit celestis medicus infirmare curare et
fremos non curaui sanare vulnera et spoliari ac opprobriis contumelia
dare honorem sustinere laborem dare salutem subire mortem dare
vitam ut deus qui erat inuisibilis pateretur pro nobis Qui
erat immortalis moreretur pro nobis Verbum caro factum est et
habitabit in nobis Diligam dominum deum meum creatorem largitorem
largissimum administratorem piissimum consolatorem sollicitum guber-
natorem et insuper copiosissimum gubernatorem ditatorem et glorifica-
torem cum ipso sum in tribulacione Domine da nobis spem tribulacionum
ut merear scis mira res Judei clamabant crucifige Sed ipse ignos-
ce Magna illorum iniquitas sed maior tua pietas Domine quam multo
es ad ignoscendum in opere nostre redempcionis multa dixit mira fecit
dura sustinuit In verbis habuit contradictores in factis exprobratores
in tormentis illusores Super omnia reddit se amabilem bone ihesu
calix quem bibisti pro redempcione nostra inest xpi passionem Quis
tam deliciosus qui non abstineat Quis tam iracundus qui non
condonet Quis malitiosus qui non condoleat et spiciens ad xpm
quam pauci sunt homines bone qui post te velint ire Quamuis
sint aliqui qui ad te velint peruenire Scientes enim quod delectaciones
sunt in dextera tua usque in finem Consequi te volunt sed non sequi
eum sed non imitari Paciencia xpo exhibet humilitatem commendat obedienciam
implet et perficit caritatem Hos nempe virtutum quibus quatuor
ceruus corrigia currus ornamentis que est supereminencior caritas

Caritas [right margin]

Caritas 1
Obediencia 2
Paciencia 3
Humilitas [bottom right margin]

Iusticia.

Voluntas propria.

a dextris obediencia a sinistris paciencia radix virtutum humilitas Super altare
sicut dicit apostolus Semetipsum obtulit in mactatio deo viventi debemus
superiori obedienciam et reverenciam pari consilium et auxilium inferiori custo
diam et disciplinam Nunquam erit bonum quod erit ad scandalum fratrum
Tuis superbiam fuge caue singularis vocari qui singularitatem sectatur
et ab unitate recedit sequitur dyabolum Cum plures nolunt apparere
singulares et caput scismatis et divisionis magna superbia est cum quis
singularis sibi vult vivere Magnum malum est propria voluntas que efficit
ut bona tibi mala fiant Nichil ardebit in inferno nisi propria volun
tas cesset propria voluntas et cessabit infernus Non licet subditis dis
cernere sed simpliciter obedire Cogita dominicam passionem et erubesces
sequi propriam voluntatem :

Transfige dulcissime ihesu medullas anime mee saluberrimo
ac suavissimo vulnere amoris tui vulnera viscera mea vera
et firma et ampliori caritate ut vere ardeat langueat
liquescat anima mea solo semper amore tuo concupiscat et deficiat
anima mea in atria tua cupiat dissolui et esse tecum Da ut anima
mea te solum semper esuriat panem vite celestis qui de celo descendisti
panem angelorum refectionem animarum sanctarum panem nostrum cottidianum
et supersubstancialem habens omne delectamentum et omnem saporem sua
vitatis in quem desiderant angeli prospicere te semper esuriat te semper
comedat cor meum et dulci sapore tuo repleantur viscera anime
mee te semper siciat cor meum fontem vite fontem sapiencie fontem eterni
luminis torrentem voluptatis ubertatem domus dei te semper cogitat te
cupiat te complectatur et te suspiret te ambiat te querat te inveniat
ad te tendat ad te perveniat te meditetur te loquatur omnia opera faci
at in laudem et gloriam nominis tui cum humilitate et discrecione
cum dilectione cum felicitate et affectu cum paciencia et pace cum profectu et perseve
rancia usque in finem ut sis michi totus omnia in omnibus ut sis semper spes
mea salus mea fiducia mea divicie mee dignitas mea delicie me
e dilectio mea refectio mea consilium meum expectacio mea direccio
mea meditacio meditatus odor bonus meus honor meus amor meus
leticia mea gaudium meum suavitas mea sapiencia mea studium me
um thesaurus meus in quo solo fixa et firma et immobilis sit
semper mens mea et cor meum amen :

Dulcis et benigne domine ihesu qui solus altissimus factus es
novissimus qui faciem tuam non avertisti ab increpantibus
et conspuentibus in te ne avertas quesumus faciem tuam a me
sed ostende michi eam quam desiderant angeli prospicere Signa
domine lumen vultus tui super me cuius visionem desiderat univer
sa terra Dic domine dic anime mee salus tua ego sum Doce animam meam
sitire sitire te fontem vite et fontem vivum et aquam vivam deside
rare Da michi domine toto corde toto desiderio ferventi animo ad te
aspirare et in te dulcissime et bone ihesu respirare totum spiritum meum
et omnia interiora mea qui es vera beatitudo nostra aduolare Scribe domine
ihesu vulnera tua in corde preciosissimo sanguine tuo ut in illis tuum le
gam dolorem et amorem ut cuius memoria semper apud secretum cor
dis mei maneat dolor passionis tue in me continue renovetur
et excitetur et ut amor victorie dilectionis tue in me attendatur et

p singulos dies augeatur usque dum te duce perveniam ad te desideratum
thezaurum omnium bonorum et gaudiorum repletum qui vivit et regnat deus
in secula seculorum amen.

Dulcissime xpe ihu bone sicut desidero sic tota mente peto da michi
amorem tuum dulcem et castum qui me repleat et totum possideat
at da michi signum vestri amoris tui scilicet fontem lacrimarum ut
ipse lacrime tuum in me ostendant amorem O benedicte et amabilis
ihu xpe qui plorasti super amicum tuum lazarum et flevisti super civitatem
sanctam iherusalem plorans super me fletu tuo passionis tue et presta michi
stillas dulcissimas lacrimas ut quotiens audio de te cogito tibi assisto
laudes preces orationes tibi offero totiens excuntibus lacrimis in conspectu tuo
copiose et dulciter fleam ita ut efficiantur lacrime mee panes die ac
nocte et sicut meritis sicut fuisti mulieri peccatrici in domo symonis leprosi
et fluant de oculis meis lacrime sicut fluxerunt de oculis suis quando
pedes tuos lavit et crinibus tersit et dimisisti eam in pace O bone
ihesu nazarene si tam dulce est flere de te quid erit gaudere de te
piissime ihesu In manus tuas domine commendo spiritum meum corpus meum et
omnem vitam meam et omnes actus meos usque in finem meum Amen
Ave dulcissime mi ihu xpe mitis et benigne cuius nomen est in
signe dulce et salutiferum

Domine ihu xpe misericors et miserator qui es vera vita
cum spiritu sancto prout pro viribus humiliter te deprecor et moveo
omnium sanctorum quatinus extinguas superbiam que est mater omnium
malorum Suffoca invidiam per quam mors intravit in orbem terrarum
Deprime iram qua nemo potest cernere verum Constringe avaritiam
quia nil scelestius est avaro Eterne accidiam que est impedimen
tum totius bonitatis dequo dicit scelus sed Tristiciam ne det anime
mee Mortifica vicium gule quo totus orbis periit Conculca luxu
riam cum qua nemo sapiens moratur et sit abhominabilis apud
deum et homines Subplanta et eradica vicium lingue quod est inqui
etum malum plenum veneno mortifero et omnem concupiscentiam ma
lam et cuncta contraria anime mee per tuam namque benignitatem et
misericordiam concedi michi peccatori in hoc seculo veram
agere penitenciam et dona michi fidem timorem et amorem spem sa
pienciam scientiam et castitatem paciencia reverenciam et humilitatem con
punctionem devocionem et caritatem temperanciam et iusticiam pietatem
honestatem et sanctitatem atque omnium bonorum operum virtutum donare
digneris ut ad gloriam paradisi cum sanctis et electis tuis perve
nire queam in infinita secula seculorum Amen

Expliciunt Contemplaciones beati
Richardi Abbatis Claraevallis

Exhortaciones beati Bernardi ad monachos.

In Iseratur et misericors dominus de via plena miserie
et sine via miserabiles miseros miseracionis virga
et certe virga ferrea sepius educat eductos quos
humilis confessio innouat et ad viam veritatis virga
direccionis adducat adductosque per ea continuacio in via
miserabili virga vigilacionis deducat Omnibus denique
largitate omnium bonorum non solum reddit laborem sudorum suorum quinymo
ad huc in via inmaculata ambulant procedendo precium conferens eos
larga manu conducat quos tandem tamquam inrecitos emeritos
via perseuerancia virga consumacionis in gloriam dei inducat O mi-
serabiles miseri quos ipse miserie huius miserabilis vie et vite
seducunt dum ducunt in bonis dies suos et in puncto ad inferna
descendunt O fortunati o ter quaterque beati contemptores huius
mortalis vite qui obediendo verbis et operibus domini que sunt verba
vite letantur in via mirabili deducta que ducit ad atria vite Via
miserabilis est lata via iniquitatis Extrema eius ducunt et in-
ducunt in atria leti illos precipue qui cum peruenerint egrexerint magis
sunt leti Hec via que non misericordie sed miserabilitate est crudelis
crudeliter quam miserabilis in ingressu est delectabilis in progressu ex-
ecrabilis in exitu dampnabilis In ingredientibus mel sophisticum pro-
gredientibus fel et acetum et egredientibus insanabile venenum aspi-
dum Ingredientes contaminat progredientes obstinat egredientes exterminat
Recta via miserabilis scilicet via miseracionis et equitatis est in ingres-
su dura in processu dulciora in egressu dulcior decora ingredientes
eum tamquam aurum in fornace purificat gradientes sanctificat egredientes
glorificat

Dominus et fratribus N priori A et B sabbim delicatum
pene impudens et plus quam decebat os meum patet ad
vos carissimi in christo fratres Non possum obmittere deo sat
cognoscite quia cor meum dilatatum dilataui et vos ob-
secro in visceribus vestris et capite vos quia toto vere sum in eo in-
tuens visceribus meis virtutem capimus vos Ideo ex quo recessi a vobis
usque nunc qualemcumque laborem cottidianum statui dedicare non in
vobis qui non indigetis sed Stephano et fratribus eius iunioribus
et nouiciis venientibus ad vos quorum ductor solus deus est ut habeant
et legant si forte ibi aliquid inuenerint utile sibi ad solacium solitudinis
sue et sancti propositi maturantium Offero quod possum bona scilicet volunta-
tem eam eciam a vobis repeto cum fratribus suis dauid saltando placuit
deo non propter saltando sed propter affectum Sicut et mulier que vnxit pe-
des domini laudata est a domino non quia vnxit sed quia amauit
Et quia quod habuit hoc fecit et in eo iustificata est Deinde eciam
vobis arbitratus sum dedicandum quod in consolacionem suam et in ad-
iutorium fidei facere me compulit factum quorumdam plus anxia
quam periculosa necessitas quorum tristicia plurimum non solet facere gau-
dium nisi quod contristatos eos videre non possum Pre magnitudine
quippe non solum fidei sed eciam amoris ex eo sunt adeo habent quic-
quid esse videtur contra fidem ut si vel ad modicum seu ex sponte blasphe-
mie seu ex ipso sensu carnis sue hec fuerint attemptati vel pulsati

quasi ex solo auditu vel contactu lesam omnino in seipsis estiment
conscientie puritatem et miserati defleant ipsos quasi reprobos circa fidem
Omnibus contingit a seculi tenebris ad purioris vite exercitia ve-
nientibus que contingere solent repente prodeuntibus ad lucem a diu-
tinis tenebris sicut incarceratis ut sicut in illis lux ipsa qua
cetera videnda sunt primo occurrens infirmis oculis sit molesta sic
et illi ad primum fidei lumen cecutiant neque insolitos nove lucis
radios possint sustinere donec lucis ei amore assuescant De hoc
Tractatus ad solitudinem
Orientale lumen et antiquum illum in egipto religionis fervorem tenebris occidentis et gallicanis frigo-
ribus inferentibus vite scilicet solitarie exemplar et celestis for-
mam conversacionis occurrere et concurrere anima mea in gaudio spiritus sancti facit
me in risu cordis in favore pietatis et in omni obsequio devote voluntatis
Sic enim epulari in domino et gaudere oportet quia christiane religionis spe-
ciosissima porcio que celos tangere sublimitate videbatur mortua erat
et revixit perierat de mundo et inventa est Auditu auris audiebamus
vix credebamus legebamus in libris et mirabamur de antique vite
solitarie gloria et magna in ea gloria dei cum subito invenimus
eam in campis silve in monte dei in monte pingui Ubi iam de-
coris sui ingrediuntur speciosa deserta et exultacionem colles accingunt Ibi
enim iam per vos se offert omnibus et in vobis se demonstrat et ignota
hactenus innotescat in paucis simplicibus totum sibi mundum subiecit
ipso mundo mirante Licet enim magna et divina plane fuerint mira-
cula que dominus gessit in terris hoc tamen unum super omnia alia eminuit
et cetera cuncta illustravit quod sic dictum est in paucis simplicibus
totum mundum et omnem eius multitudinem sibi subiugavit Quod nunc
cepit operari in vobis pater quoniam sic beneplacitum est ante eum Abscondit
enim hec a sapientibus et prudentibus huius seculi et revelavit ea
parvulis Nolite ergo timere pusillus grex dicit dominus sed omnino confidite
quoniam complacuit deo patri dare vobis regnum Videte vocacionem vestram
fratres ubi sapiens inter vos ubi scriba ubi conquisitor huius seculi Ita
et si sunt inter vos aliqui sapientes aggregavit eos qui olim reges
et potestates mundi huius per piscatores sibi subiugavit Exinite ergo si
inter sapientes huius seculi de spiritu huius mundi tumebatis alta sapientes
et tecum lugentes sapienter descendere in infernum Vos autem dum fo-
dit peccatori fovea sicut cepistis stulti facti propter deum per illud quod
stultum est dei sapientibus omnibus hominibus christo duce humiliter
apprehendite disciplinam ascendendi in celum Vestra enim simplicitas iam mul- Simplicitas
tos provocat ad emulacionem vestra sapientia arctissima paupertas iam multorum accen- religiosorum
dit cupiditatem vestrum secretum iam caros eorum qui tumultum facere
viderit pluribus incussit horrorem Si qua ergo consolacio in christo si
quod solatium caritatis si qua societas spiritus si qua viscera miseri-
cordie implete gaudium meum timete deum et omnes timentes et dilige-
ntes nomen domini et in veritate vestitus de caritate aureo sapientie di-
vine assistentis ad dexteram sponsi vestro studio vestra instancia ad dei gloriam
et magna coronam vestram et gaudium omnium bonorum huius sancte novitatis
instauretur renovamentum Novitatem vero dico per hoc nequaquam
a quarum condicione abscondat vos in abscondito faciei sue hominum im-

Sapientes seculi

piorum qui cum manifestum lumen veritatis obnubilare nequeant
de solo novitatis nomine cavillantur veteres ipsi et in veteri mente nec
accedere nova meditari volentes veteres utres non capientes vinum novum quod
si in eos infunderetur rumperentur. Sed hec novitas non est novella
novitas sed res antique religionis perfecte fundata in Christi pietate
antiqua hereditatis ecclesie a tempore prophetarum premonstrata iam nove gratie
sole exorto in Iohanne baptista instaurata et innovata ab ipso domino
familiarissime celebrata ab eius discipulis ipso presente concupita. Cum
transfigurationis gloriam cum vidissent qui cum eo in monte sancto erant
continuo petrus in eo quidem abreptus sibi et nesciens quid di-
ceret Una visa maiestate domini commune bonum inter speratum sui vi-
sus est conclusisse in eo autem pretiosissima sibi et secretissima quod diceret
Una gustata suavitate eius optimum sibi iudicavit in hoc se esse
vitam hanc inhabitare cum domino et tamen supponere quos tunc secum vide-
rat concupivit dicens Domine bonum est nobis hic esse faciamus tria
tabernacula tibi unum moysi unum et helye unum. In quo si exauditus
fuisset facturus procul dubio post modum alia tria sibi unum iacob
unum iohanni unum. post passionem vero domini calente adhuc in cordibus fi-
delium effusi eius sanguinis recenti memoria solitariam hanc vi-
tam profitentibus paupertatem spiritus sancti sectantibus et in spiritualibus
exerciciis et in contemplatione dei pergere certum alterum in alterum zelan-
tibus deserta repleta sunt. Ex quibus legimus paulum Macharium
Anthonium Arsenium et alios quam plures in sancta huius conversationis
certamine reputatos consulares veros egregia nomina in civitate
dei nobiles et triumphales titulos habentes de victoria seculi et prin-
cipibus huius mundi ac corporibus suis de cultu animi et domino deo suo. Si-
le autem ergo qui in tenebris de luce iudicantes vos arguunt novi-
tatis ex habundancia male voluntatis potius pocius arguendi ve-
laudatores. tustatis et vanitatis. Sed et laudatores et detractores semper es-
tis habituri sicut et dominus laudatores preterite et quod in vobis bo-
·detractores· num amant hoc in eis amate. Detractores dissimulate et pro eis
orate et obliti que retro sunt pretergressis scandalis que invita
iter vobis a dextris et a sinistris posita sunt In anteriora vera vos
extendite. Si enim ad singula volueritis vel laudatoribus respondere
vel cum detractoribus litigare tempus potius cum in proposito sancto
non licebit iactura est. A tergo enim ad celos festinantem qui moratur
et si non detinet pluvia tamen nocet. Nolite negligere nolite tarda-
professio re grandis vobis restat via altissima est professio vestra celos transit
par angelis est angelice similis puritati. Non enim solum vovistis
omnem sanctitatem sed omnis sanctitatis perfectionem et omnis consummacionis
finem. Non est enim vestrum circa communia precepta deum laudare vel hoc
solum attendere quod precipiat deus sed quid velit probantes que
sit voluntas dei bona et beneplacens et perfecta. Aliorum enim est deo servi-
re vestrum est adherere. Aliorum est deum credere scire amare et venerari ves-
trum est sapere intelligere cognoscere et frui. Magnum est hoc arduum est
hoc sed omnipotens et benignus est qui in vobis est pius promissor fi-
delis redditor indefessus adiutor qui magno eius amore mag-

ptentibus et in fide et spe gracie eius maiora viribus suis ag-
grediētibus et voluntatem et desiderium suggerit in idipsum Et qui
graciam voluntatis erogavit subrogabit eciam facultatem ad pro-
veniendum Cum enim fideliter facit homo quod potest calumpniante ca-
lumpniatore ipse misericorditer pauperi suo iudicium facit et causam
quia quod habuit hoc fecit

De consideratione sui ipsius

Absit enim fratres a consciencia vestra estimacio a puritate et sim-
plicitate vestra et ab ore vestro omnis altitudo quia altum sapere
mors est Et facile est eum in alto se constituentem obstupescere et
ita precipitari Nomen autem vestre professioni imponite aliud titulum operi vestro
ascribite Feras vos potius indomitas et incatenatas bestias que
alter quam hominum more domari non potuerunt estimate et appellate Lon-
ge super vos videte eorum suspirantes gloriam eminentes ambidextri
fortissimi sicut Aioth ille iudex Israel qui utraque Et quem dum lux de-
votissime intus vacare caritati contemplande veritatis et cum necessitas
vocat ad officium trahit promptissime se foras mittat puritate ad im-
plende caritatis Hanc coramsine dei ne questuum imitari non vi-
dampnare non videaris Volo hoc facias in egritudine ad hunc tua
quod sanctissima adhuc esset faciebat qui dicebat Venit Ihesus Christus
in hunc mundum peccatores salvos facere quorum primus ego sum Neque sic
dicebat Paulus mentiendi proprietate si estimas affectionem Cum enim
perfecte examinando seipsum intelligit sue peccato nullum peiorem par esse es-
timat quam non sicut suum Volo ergo ut numquam arbitreris esse liceam
sibus terminum dici nisi in cella tua numquam te serenum nisi pe-
nes te numquam operam graciam dei nisi in consciencia tua An solitarios
deus tibi super omnes miseretur et non omnes deus et nichil odit eorum que fe-
cit Volo te cogitare ubique serenum esse nisi apud te et peccatis de-
cet Cum timore potius et tremore decet
te quam de aliquo estimare neque quales sunt alii sed quales ex nobis
aliorumque salutem operamini neque quales sunt alii sed quales ex nobis
sunt cogitare non solum qui modo sunt sed qui po-
stea futuri in vobis cogitare non solum qui nos sunt sed qui pa-
siant quorum in sancto proposito imitatores estis habituri
vos venturi sunt quos in sancto proposito imitatores estis habituri
ex nobis enim et vestro exemplo ex vestra auctoritate et regimine pendet habet
Ex nobis enim et vestro exemplo vos in eo et post vos in eo
omnis posteritas ordinis huius sancti Vos in eo et post vos in eo
omnis posteritas ordinis huius sancti appellabimus a successo-
ribus statutores cum debita imitacionis reverencia appellabimur a successo-
ribus verbis Cumque a nobis statutum quicquid a nobis tenetis
et servantibus in consuetudinem fuerit missum absque omni retractacione
postea vobis ponendum erit et servandum et neque probabile erit ab aliquo
postea vobis ponendum erit et servandum et neque probabile erit ab aliquo
imitari Sicut enim de nobis erit apud eos sit in immutabilibus
legibus firme et eterne ubicumque est apud nos quos secuturos omnibus
expedit et scire non aut liceat alicui diiudicare deo aut gradus Summa
neque indignum vobis erit neque inutile posteris si pie si fortiter et vos
temueritis et ipsi in vobis fideliter imitentur quod vos tenetis et
si quid adhuc aliud sapere oportuit et hoc deus vobis revelabit Pal-
ma enim pre omnia carthusie soliditatis debita et omni laude predicanda re-
verencia multa in alpinis illis horrendis et continuis frigoribus
vicia sunt que frugalem sufficienciam et voluntariam paupertatem
sectantibus in illis duntaxat regionibus non adeo vicia videntur

Intelligitis que dico Dabit enim vobis deus intellectum Gaudeo enim
in vobis et licet absens corpore presens spiritu et videns ordinem vestrum
sed fervorem spiritus sed habundanciam pacis sed graciam simplicitatis in propo
sito rigorem in meditacione mutua ipsam spiritus sancti suavitatem et ple
nam omnino in conversacione veram formam pietatis in exordacione vestra
de totis exultacio et primicias sancti spiritus et pignus gracie in spe crescentis
in eo religionis devocionis adoro Nam et ipsum montis dei nomen
sic quod psalmus dicit De monte dei habitata sit in eo generacio querencium dominum
querencium faciem dei iacob innocentes manibus et mundo corde qui
non accepit in vano animam suam Ipsa enim est professio vestra querere
deum deum iacob non communi hominum more sed querere ipsam faciem dei
quam vidit iacob qui dixit Vidi dominum facie ad faciem sicut et cog
nitus sum et nunc videmus per speculum in enigmate tunc autem fa
cie ad faciem et sicut est hanc inchoat vita querere sed perfectam
manuum et mundicia cordis debet ipsa pietas que sicut dicit iob
cultus dei est quam qui non habet in vanum accepit animam suam
hoc est frustra vivit vel omnino non vivit dum non vivit vita propter quam
ut in ea viveret accepit animam suam pietas ne sit magna dei
est memoria continua intencionis actio ad intelligenciam eius
indefessa affectio in amorem ut nulla unquam sine deo inveniat
non dico dies sed hora nisi vel in exteriori labore et proficiendi studio vel
inexperiencie dulcedine et fruendi gaudio hec est pietas de qua
apostolus dilectum discipulum amonet dicens Exerce teipsum ad
pietatem Nam corporalis exercitacio ad modicum utilis est pietas
autem ad omnia utilis est promissionem habens vite que nunc est et
future pietas enim non solum in forma sed et veritatem in omnibus
et per omnibus habitus vester repromittit propositum vestrum requirit
Nam sicut dicit apostolus Sunt aliqui pietatis quidem formam
habentes virtutem autem eius abnegantes hanc quicumque vestrum non habet
in consciencia non exhibet in vita non exercet in cella non solitarius
non solus dicendus est sed cella ei celum sed reclusio et carcer ei
est. Vere enim solus est cum quo deus non est. Reclusus est qui in deo
liber non est Solitudo enim et reclusio nomina miserie sunt Cella
autem nequaquam debet esse reclusio necessitatis sed domicilium pacis hostium
clausum non latebre sed secretum Cum quo enim deus est numquam
minus solus est Tunc enim libere fruitur gaudio suo tunc ipse suus
sibi est ad fruendum deo in se et se in deo tunc in luce veritatis in se
reno mundi cordis ultro pate sed pura consciencia et libere se infundit
affectiva de deo memoria et vel illuminatur intellectus et bono suo
fruitur affectus vel libere seipsum deflet humane fragilitatis defectus
propter hunc formam propositi vestri habitantes in cellis exclusi a nobis
toto seculo nos in clausistis vos deo

Celle siquidem et celi habitacio cognate sunt quia sicut
celum ac cella ad invicem videntur habere aliquam cognacionem
nominis sic et pietatis A celando enim et celum et cella nomen
habere videntur quod celatur in celis hoc et in cellis Quod enim nam
hoc vacare deo sicut deo vel eum sicut deum pie et fideliter sit in

celis audeo dicere sancti angeli dei cellas pro celis et eque delectantur
in cellis ac in celis Nam quando in cella ingeruntur celestia actitantur celo
celum et sacrandi similitudine et pietatis affectu et similis operis effectu proximum
efficitur neque iam spiritui oranti nulla corpore existenti a cella
in celum longa vel difficilis via invenitur A cella enim in celum sepe ascenditur
vix autem umquam a cella in infernum descenditur nisi sicut dicit
propheta Descendant in infernum viventes ne descendant morientes Hoc
enim more cellarum incole sepe descendunt in infernum sed non assidue
contemplando recensere amat celestia gaudia ut ardentius ea appetant
sic et dolores inferni ut horreant et effugiant et hoc est quod imprecatur
animabus suis orantes ut descendant viventes in infernum Morientes autem
vix umquam aliquis a cella in infernum descendit quia vix umquam
aliquis nisi celo predestinatus in ea usque ad mortem persistit Illum enim
gratie fructum ventris sui cella fovet nutrit amplectitur et ad plenitudinem
perfectionis perducit et colloquio dei dignum efficit Alienum
vero vel suppositum abicit a se cito et proicit Hinc ait dominus ad moysen Solve
calciamentum pedum tuorum locus enim in quo stas terra sancta est Porticium
enim mortuarum affectionum vel hominem mortuum a corde locus sanctus
vel sancta terra nequaquam diu patitur Cella terra sancta et locus sanctus
est in qua dominus et servus eius sepe colloquuntur sicut vir ad amicum
suum in qua crebro fidelis anima verbo dei iungitur sponsa sponso associatur
terrenis celestia humanis divina uniuntur Siquidem sicut templum dei
sic cella est servi dei Et in templo et in cella divina tractantur sed crebrius
in cella In templo visibiliter et figurate aliquando christiane pietatis sacramenta
dispensantur In cellis vero sicut in celis ipsa veritate ipso ordine et sicut
nondum ipsa puritatis maiestate eternitatis securitate rerum ipsa omnium sacramentorum
ipsa fidei nostre assidue celebrantur Ideo sicut dotum est alienum a
carnatorum fidei nostre ... quasi abortivum evomit tamquam inutile
non est filius cellarum a se proicit quasi abortivum evomit tamquam inutile
et noxium cibum neque diu pati potest tale in visceribus suis officina
et nexum ... Demum enim pes superbie et asportat manus peccatoris et
pietatis ... expulsus non potest stare sed fugit miser et tremebundus
movet eum et expulsus non potest stare sed fugit miser et tremebundus
sicut cayn a facie domini expositus viciis et demonibus ut quicumque invenerit
venit enim morte anime occidat eum nam si aliquamdiu durandi
in ea non virtutis constantia sed pertinaci miseria sit ei cella est quasi
carcer aut sicut mortui sepultura pestilente non flagellato sapiens
sapientior erit et lavabit iustus manus suas in sanguine peccatoris

De conversatione

Sicut enim dicit propheta si convertemini ... Sanctitatis
voluntate hoc est perfecte conversionis culmen apprehende Nulli
enim in eodem statu diu esse conceditur Semper deus aut se proficiendum
aut deficiendum aut sursum nititur aut in inferiora
vergetur Ab omnibus autem nobis perfectio exigitur licet non uniformis
sed in magnis magna perfecte Si iam perfectus es et hoc ipsum iam
perfectum age si iam perfectionis aliquid attigisti teipsum in temetipso metire
et dic cum apostolo non quia iam apprehenderim aut perfectus sim
sequor autem si quomodo comprehendam in aliquo et comprehensus sum
sed unum autem que quidem retro sunt obliviscens et ad ea que priora sunt
me extendens ad destinatum persequor bravium superne vocationis
in christo ihesu Deinde addit quotquot autem perfecti sumus hoc sapiamus
in quo manifeste apostolo docente declaratur quod perfectio eorum que retro

sunt oblivio et perfecta in anteriora extensio est ipsa hominis iusti in hac vi
ta perfectio. perfectio denique perfectionis ibi erit ubi erat Abraham superne vo
cationis perfecta apprehensio. Sequitur **De tripli[ci] statu seu conditione**

Hic autem modo solitarie vite triplex est gradus. Sicut stella
a stella differt in claritate, sic cella a cella in conversacione. Inci
piencium scilicet, proficiencium et perfectorum. Incipiencium status dici potest
animalis, proficiencium racionalis, perfectorum spiritualis. Ignoscendum
aliquatenus in aliquibus est eis qui adhuc sunt animales, in quibus ignosci
non debet eis qui iam habentur quasi racionales. Rursum racionalibus quibusdam
ignoscitur in quibus non ignoscitur spiritualibus, quorum omnia perfecta debent
esse et imitacione et laude pocius quam reprehensione digna. Et cum ex hys
tribus gradibus hominum constet omnis status religionis, que sic propriis modo
bus distinguuntur, sic etiam discernuntur seu dimoscuntur ex suorum proprietate studiorum.
Debent itaque omnes filii dei in die quantum est diligenter perspicere quid de
sit sibi per quod venerint quousque pervenerint, in quo profectus gradu singu
lis diebus vel horis sua se estimacio deprehendat. Sunt enim animales
qui per se neque racione aguntur, neque trahuntur affectu, et tamen vel auctoritate promoti
vel doctrina commoniti apprehendunt bonum ubi viunt vel quod invenerint et
quasi ceci per admanum tracti sequuntur, hoc est imitantur. Sunt racionales
qui per racionis iudicium et naturalem scienciae discrecionem habent et cognicionem boni
et appetitum, sed nondum habent affectum. Sunt perfecti qui spiritu dei aguntur,
quia plenius spiritu sancto illustrantur vel illuminantur. Et quia sapit eis bonum
quo trahuntur affectu, sapientes vocantur, quia enim induit eos spiritus
sanctus sicut olim induit Gedeonem, sic propter spiritus sancti indumentum
spirituales appellantur. Primus gradus circa corpus se habet, secundus circa
animam se exercet, tercius vero nisi in deo requiem habet. Quorum sin
guli sicut habent etiam proficiendi sciam et conversacionem sic in genere suo certam
habent sue perfectionis mensuram. Inicium boni in conversacione animali perfecta
est obediencia, profectus subigere corpus suum et in servitutem redigere, perfectio usus
boni consuetudinem vertisse in delectacionem. Inicium vero racionalis intelligere
que in doctrina fidei apponuntur ei, profectus talia preparare qualia ap
ponuntur, perfectio cum in affectum mentis transit iudicium racionis. Perfectio
vero racionalis inicium est spiritualis, profectus revelata facie speculari gloriam
dei, perfectio vero transformari in eandem ymaginem a claritate in claritatem
tanquam a domini spiritu. Ut ergo singulos status prosequamur de primo est videndum.

Animalis est vita **De statu incipiencium qui dicitur animalis**
animalis sensibilibus corporis circa delectaciones corporum affecta
corporum similitudines pascit vel nutrit sensualitatem suam secu
rum intra se regrediens et corpora quibus forti glutino amoris
et consuetudinis adhesit in locum incorporee nature secum ferre
non prevalens eorum illuc secum contrahit ymagines et cum eis familia
riter ibi cum eis conversatur. Quibus assuefacta cum nil putat esse
nisi vel quale foris aliud vel quale intus contraxerit quam diu
hoc iocundum habet secundum delectacionem corporis vivere. Cum tamen ab
eis avertitur nescit nisi corporalia ymaginando cogitare. Cum vero ad
cogitanda spiritualia vel divina se exigit non aliud de eis quam de corporibus
vel corporalibus potest estimare. Et ad ipsa adeo fit stulticia cum intra se
metipsam fuerit remissa et tam stulta ut vel esse nolit vel non possit.
Cum vero ipsa sibi extra se per superbiam nimium fuerit accepta fit peri//

dentia cadit et ipsa sibi sapientia esse videtur cum stultitia sit dicente apostolo Di-
centes se esse sapientes stulti facti sunt Porro ad eum committenda sit sancta
simplicitas et rudis ac timens deum proprie enim simplicitas est perfecta
ad deum conversa voluntas unam petens a domino ac requirens non ambi-
gens multiplicari in seculo vel est simplicitas in conversione vera humi-
litas sed virtutis magis conscientiam amplectens quam famam cui non refugit
vere simplex videri stultus in hoc seculo ut sit sapiens in deo Vel
simplicitas sola est ad deum voluntas sed nondum conformata voluntas
nondum illuminata ut sit caritas hoc amoris iocunditas Simplicitas
ergo initium est et aliud quodammodo incipiens creature dei hoc est voluntatem sim-
plicem et bonam quasi semen boni hominis informem materiam in primordio
conversionis sue auctori suo eam formandam Jam enim cum bona volun-
tate habens etiam initium sapientie id est timorem domini ex ipso colligit neque
se formari posse neque quemquam tam expedire stulto quam fieri sa-
pienti Itaque homo propter deum se deo subiciens ipsam iam bonam
voluntatem committit deo formandam in spiritu et spiritus humilitate iam
timore incipiente operari omnem pulchritudinem deo per iusticiam defert
maiori per prudenciam non credit se sibi per temperanciam refugit discerne
per fortitudinem totum se obediencie subdit non discernende sed adimplende
Hec est enim uxor tua a domino paratur et ad virum tuum erit conversio tua
vir eius eo quod spiritus est sinus ut alterius hunc cum vero con obedit
vir simplex et rudis in semetipso. Tota autem sepe ac tutius in alto
quam in semetipso Excepto domino ipso et ipso ordine nec est spectum brevem
debet uxor ad virum animalitas ad spiritum et spiritum suum ut ad spirituale
aliquem virum conversorum litteram hoc est obedienciam perfectam Perfecta vero obediencia
et maxime in incipiente discreta hoc est non discernere quid vel quare
precipiatur sed ad hoc tantum niti ut fideliter et humiliter fiat quod
a maiore precipitur Lignum enim scientie boni et mali in paradiso censetur
discretionis esse in conversatione religionis pertinens ad spirituale qui iudicat
omnia ipse vero a nemine iudicatur Ipsius est discernere aliorum est obedire
Adam gustavit in malum suum de ligno vetito deceptus ab eo qui sug-
gerendo ait Cur precepit vobis deus ut de ligno non comederetis Ecce dis-
teras Et addidit Scit enim quia qua die comederitis aperientur ocu-
li vestri et eritis sicut dii Ecce quid preceptum sit scilicet quod deus sit non
sunt discernunt Comedit inobediens factus est et de paradiso eiectus est
Sed et talem discretum novicium prudentem incipientem sapientem
in cella posse diu consistere in congregatione durare posse impossibile
est. Stulto fiat ut sapiens sit Ex hoc omnibus eius sit discretio ut
in hoc nulla sit ei discretio hoc eius omnis sapientia sit ut in hac parte
nulla ei sit In eo vero in quo se sibi animalis corpus continuat iure
humane celitus est a creatore bono intellectus et ingenium et inge-
nii ars in quo constituit deus homines super opera manuum suarum et
omnia ista secularia subiecit sub pedibus eius sed mali superbo in tes-
timonium naturalis dignitatis et similitudinis dei amisse simplici-
bus et humili in auxilium recuperande et conservande naturalis dignitatis
et similitudinis dei amisse In hoc quod notum est dei et manifestum est
illis in illis In hoc estimatur de creatura creator in hoc cognoscitur
iusticia dei Et quia qui bene agunt digni sunt vita qui vero aliter
digni sunt morte In hoc creatura que homines sponte fecerunt ad

naturam subiat et aptat ut serviat ad eam quo ex parte est naturale et ad
voluntatem et aliud ad voluptatem hinc quot et quanta vite huius necessaria
bonis et malis utilia et in genere suo pulcherrima et a bonis et malis
facta sicut hominibus constat omnibus manifestum est hinc enim in locis vel
oportunis vel edificiis per innumerabiles multiplices hominum adinvenciones
tot processerunt modi studiorum et tot genera professionum subtilitates ex-
quisite scientie artes eloquencie dignitatum officiorumque varietates et innumerabi-
les conquisitiones huius seculi quibus homines illi causa qui dicuntur sapientes
huius mundi cum eis qui sunt simplices filii dei pariter utuntur ad necessitatem
et utilitatem Sed illi abutuntur illis ad curiositatem et voluptatem et superba
hii fruuntur in eis quod naturale alibi habetis suam sanctitatem ideo illos servos
sensuum suorum et corporum suorum sequuntur fructus carnis sue qui sunt fornica-
tio inmundicia luxuria inimicicie contenciones emulaciones ire rixe dis-
sensiones invidie comessationes ebrietates et hiis similia que qui
talia agunt regnum dei non consequuntur Hos autem fructus spiritus qui sunt cari-
tas gaudium pax paciencia benignitas longanimitas bonitas mansue-
tudo fortitudo castitas continencia et pietas pro mysteriis huius vite que
nunc est et future Hii utique cum diu simul in actu sunt homines
videant similes actiones deinde aut voluntatem differunt et inten-
tiones Enim non unusquisque redit in sua consciencia nec tamen abutitur qui ea
ad conscienciam redit Certe nemo ad eam redire amat post actionem
nisi qui modo recta intencione ad agendum ab ea non proficiscitur Cum
tamen redit ad conscienciam si nondum vicit concupiscenciam suam et invenit
ibi de concupiscencia sua vel suas delectaciones vel graves corrosiones et
inde multiplicat cogitaciones Cum non iam concupiscenciam vicit quod diu
tamen veri boni maior concupiscencia vel maior delectacio mentem eius
non obtinuerit tamen exosa quassata voluptate gestorum visorum auditorum
patitur ymaginaciones Unde in utroque limbi implentur illusionibus
delectacionum et ad agenda spiritualia vel divina lumen oculorum suorum
et ipsum non est secum tamen qui pugnat contra concupiscencias molestias
tamen patitur quas vincere adhuc non prevalet ad perfectum affectiones
qui non iam ad libertatem spirat exuere ast non potest affectionum
ymaginaciones et noxias vel occupatorias vel ociosas que exinde
passim oriuntur cogitaciones hinc in tempore psalmodie et oracionis cete-
rorumque exerciciorum spiritualium in corde sibi dei causa volentibus et eluc-
tantibus ymaginaciones involvuntur et fantasmata cogitacionum
instantur a quibus velut avibus inmundis insidentibus et circumvola-
tibus sacrificium devocionis vel ociosa rapitur dimanum tenentibus ut
sepe polluntur usque ad lacrimas offerentibus Sitque miserabilis et iniqua
misere anime divisio spiritum et contra voluntatem cordis et interiorem
corporis quod obsequium sibi defendere animali nondum implebit af-
fectu sibi percipere et intellectum mente sepius sine fructu cura-
nete hinc inferioribus animis et iniquibus concupiscenciis carnis
et seculi necdum mortificate sunt passim vicia curiositatis ebul-
liunt hinc solitudinibus et silencii querunt inordinate et preposito
in venire consolacionibus in via recta quod institucionum fructum ipse
volunt instituacionis diversitatibus solitorum fastidium et presumpciones

novitatum que quidem ex se animi pruritum et tedium quasi con-
fricando videntur ad horam lenire sed calefaciunt et accendunt et
ut post modicum nequibus ferveat et amplius pruriat efficiunt
Hinc enim cottidie fiunt nove occupaciones nove actiones vel la-
borum adinvenciones lectiones diverse non ad edificandum animum sed
ad fallendum tardantis diei tedium ut cum dampnaverit solitudinem
omnia vetera omnia solita et defecerint nova non restat nisi odi-
um celle et fuge et fuga in atria propter quod propria simplicitas et in
professione religionis et solitudinis novicius homo qui non habet vel racionem
ducentem vel affectum trahentem vel discrecionem moderantem si vi-
vere quadam utitur in semetipsum tanquam a figulo figmentum lege quadam
mandatoris quasi manibus alienis faciendus est et formandus in
omni paciencia et in tota voluntatis obediencia et in igne probacionis sue
et plasmatoris et formatoris sue voluntati et arbitrio subdendus
Nam et si callet ingenio si viget arte si premineat intellectu in ista
sunt hec tam peritiora quam ut utentium Non ergo te fugiat docendum utiles
quo in bono et in malo uti potest quod ipsius virtutis opus est inge-
nuo corpus adepte artis nam informet intellectum non elatum faciat
animum sed docibilem ingenium quippe ars vel intellectus et alia hiis di-
gratuito habent et alii cedit docere vult cum humilitate querit cum
cum labore habendum cum amore cum omnibus hiis digna sit vel alii vel
doceri vel habere potest Primum itaque docendus est rudis incola here-
mi secundum apostoli Pauli institucionem ut exhibeat corpus suum hostiam
viventem sanctam deo placentem racionabile obsequium suum Dein-
ceam compescens in novitio fervorem animalis hominis qui non
percipit ea que dei sunt vera spiritualia ac divina imperaciam et curi-
osam inquisicionem subiunxit dicens Dico enim per graciam que data
est mihi omnibus qui sunt inter vos non plus sapere quam oporteat sapere
sed sapere ad sobrietatem Deinde vero omnis et propone animalis hominis
institucio circa corpus est et secundum exteriores hominis condicionem docenda
est racionabiliter mortificare membra sua que sunt super terram et vi-
tare carnem et spiritum que mortem ingerit adversum se concupiscentem
instinctum comitis ac discrecionis habere iudicium neque aliquam corru-
in iudiciis accipere personam docendus est sic habere corpus suum sic
egrum commendatum cui etiam multum volenti inutilia sunt
deneganda utilia etiam nolenti ingerenda sit ut eo agere sit
non ut suo sed eius de quo precio magno empti sumus ut glorifi-
cemus eum in corpore nostro Diversimode docendum est tamen quod pre-
catori ipso per ipsum dominus imperat procreasti inquiens me
post corpus vero multumque esse cavendum ne per naturas conte-
eius vel commodis a proposita rectitudine vel dignitate nature in
amorem vel honorem corporis sui sinat in aliquo aliquis dege-
nerare spiritum suum Ideo quia duriciis intractandum est corpus ne re-
bellet ac insolescat sic ut sine sufficiat qua adsimilis spiritum
datum cui sibi obediendum est tanquam propter illud vivamus sed
sine quo vivere non possimus fedus eius quod habemus cum corpore

non quandocumque voluimus possimus abrumpere si litteram eius constitucionem
parentes nos experiri oportet et interim quem locum sunt federis obser
vare Sic ergo nobis cum eo est conveniendum quasi non cum eo sit commo
randum sicque ut si aliter evenerit non exigemur ad exeundum In quo
multum et scrupulose laborandum et periculose sepe fuerat exeundum
nisi lex obediencie et celle plena omnibus constitucionis forma simul tradens
ingredienti de victu et vestitu De labore et quiete de silencio et so
litudine et omnia que ad exteriorem hominis cultum vel necessitatem spectant
secundum obedienciam pacientem et quietum sobrium cautum redderet et securum
In quibus sic semel ordinata omnia et provisa sunt intra congruencie sufficien
cie et equalitatis commetite limites circumscripta omnia ut sicut et fortes
sunt qui cupiant et infirmi non refugiant neque ultra quantitatis co
rporis ledere possit in aliquo utencium cum gracia rationabilis action constans
neque sunt amputata temptare aliquatenus debeant in filiis dei
bene morigerati et recte educati sufficiencia in quibus sicut Salomon
dicit Qui ambulat simpliciter ambulat confidenter qui non me
tis est duce corruet in malum Licet autem necessitas sic sit ordinata
ut neque querele locus sit ullius ulterius et omnis sit superfluitas ampu
tata si quid tamen vel publice vel privatim addendum est vel mi//
nuendum hoc in prioris est arbitrio absque omni scrupulo obedien
cium subditorum et periculo De exercicio cotidiano et cura anime

I Nstruendus ergo est novitius heremita ad quibus institucionibus nor
mam concupiscat carnis sue primam continue domare et ad
contempnenda cetera ad sui ipsius contemptum venire Premunien
dus est assidue contra temptaciones acrius in solitarium novicium dese//
vientes tamen secundum dei gratiam deo fruente non cessant sollicitare
vicia incedentem oblate delectacionis dyabolo suggerente carne con
cupiscente seculo concupiscenda ingerente Temptat eciam nos deus
dicens ne secretum diligamus eum an non non ut ipse qui nescit agnoscat
sed ut hoc in nobis plus innotescat Sed ille temptaciones facile vincun-
tur et facile eis a racione occurritur que vel suspecte sunt vel prima facie
male innotescunt que vero sub specie boni se ingerunt et difficilius dis
cernuntur et periculosius admittuntur sicut cum difficultate tenetur modus
in eo quod bonum esse videtur et cum non sit certus est omnis boni appe
titus omnium autem temptacionum et cogitacionum malarum et inutilium sentina
et ocium Summa ergo inertis malicia est cum inertes numquam ociosus sit singulis
dei gracie ad deum feriatus sit nomine quippe tam suspectum et vanum et
molle est tam certe tam sancte et tam serene imponendum non est
Ociosum non est vacare deo ymo negocium negociorum est hoc quod quicumque
in cella non agit fideliter et fervenciter quicumque agat quod propter hoc non agit
sed ut deo fruatur in eo quod agit ociatur vel putando vero ociosa sunt
tam ridiculosum est Ociosum autem est quod vel nulla habet utilitatem
vel utilitatis intencionem non autem hoc tantummodo agendum est ut cum
aliqua delectacione vel sine grandi nausia occurrentibus diebus transfigatur Sed
eciam depacta dieta oportet post eam semper aliquid in conscientia resideat aliquid
in thezaurum cordis congeratur ut ea die bonum cellita se vixisse
debet estimare in qua nil eorum egisse se recolit propter que cella vi
vitur. Dicens quid agas propter quo te occupes Circa que occu
pari debet monachus singulis diebus.

Primum extra cottidianum oracionum sacrificium et lectionis
studium cottidiane consuetudinis dispositioni emendacioni tempore suo
pars sua dici neganda non est. Deinde operandum est in manibus
aliquid quod intingitur non tam quod animum delectando ad
horam detineat quam quod spiritualibus studiis delectacionem confirmet
et inviceat, in qua exhilaratur ad horam animus non despoliatur,
unde se facile mox ut si ad seipsum redeundo ex visum fuit ex-
pediat absque cum ipsa inherentis voluntatis absque contagio grate
delectacionis vel inquietudine ymaginationis. Non est enim vir propter mulierem
sed mulier propter virum; non spiritualia extrema sunt propter corporalia, sed
corporalia propter spiritualia. Propterea sicut viro creato collatum est ad
operam et adiutorium simile sibi et ex ipsius hominis substancia, sic cum in
adiutorium spiritualis studii necessaria sunt corporalia, non tamen sunt in hoc
querenda que videntur omnia corporalia extrinseca, sed que ad spiritua-
libus propriorem videntur habere similitudinem et affinitatem propiore,
sicut ad spiritualem edificacionem meditandum quod scribatur vel scribendum
quod legatur. Subdivinalia enim extrinseca et opera sicut spiritus destituunt,
sic etiam sepe spiritum exhauriunt, ubi cum grandi amore carnalium labore
operandum sit magna contricio corporis usque ad contricionem et humi-
liacionem cordis, et fatigacionis sue pressura exprimunt sepe
vehemenciores affectuum devocionis quam in labore leviniori vi-
gilans et cum quibus afflictio corporis est crebro fieri manifes-
tum est. Securius tamen animus et prudencius ad omnem se comparat la-
borem neque in eo dissolvitur, sed pocius magis in seipsum colligitur,
qui se pocius habet non tam quod agit quam quod agendo intendit,
omnis consummacionis attendit finem quo in quam verus inicium, etiam
etiam fervencius et fidelius manibus operatur, toque corporis in hoc se
iacens servitute cogitur, in interiori spiritus et disciplina bone voluntatis
neque lascivire eis datur a pondere laboris participacionis et in ex-
pectacione consolacionis. Exordinata enim natura per peccatum et a conditoris
sue rectitudine exorbitans, si ad eum fuit conversa, reparat cito
pro modo timoris et amoris que habet ad eum quecunque perdidit ad eum ipsa,
et ubi spiritus cepit conformari ad ymaginem conditoris sui, mox etiam
~~carnis~~ ex voluntate sua incipit conformari conformato spiritui,
~~carnalem~~ sensum incipit delectare quicquid delectat spiritum,
insuper et pro multiplici defectu suo experiencia potest multiplicari faciles
ad eum non unquam etiam contendit precedere et velociorem fieri. De-
lectaciones enim non pro ordine sed in ultimo a corpore ad animam, a sensibus
ad conscienciam. Panis furfureus et simplex aqua, olera et legumina
simplicia nequaquam res delectabiles, sed in amore Christi et desiderio
interne delectacionis ventre bene moderato grataque ex hiis satis-
facere posse valde delectabile est. Deo milia pauperum ex hiis vel ex
aliquo horum satisfaciunt; nec facillimum quippe et delectabile est adiu-
to amoris Dei condimento sermone. Nam conuene si insania mea nos pervert-
tet, qua sanata statim natura naturalibus accedet. Eodem modo
et de labore rusticus duros habet nervos, fortes lacertos; exercitacio
hoc facit. Omne enim corpore molesciat voluntas facit levem ipsius ex-

circa exercitium vires in omni labore vires subministrat si tendamus ad propositum hoc omnibus modis agit et labore et ocio nostro ut inquisitivus ociosi et hoc sit negocium nostrum ut perfecte consummetur in nobis quod dicit apostolus animalibus incipientibus Humanum inquit dico propter infirmitatem carnis vestre sicut exhibuistis corpora vestra servire immundicie et iniquitati ad iniquitatem ita nunc exhibete membra vestra servire iusticie in sanctificationem audiat hoc hactenus amicus corporis sui incipiens animalis qui iam incipit corpus suum subdere spiritui et aptare seipsum ad ea que dei sunt percipienda et exercenda fide simplicitatis novitate et carni sue contrariam consuetudinem si attingat novitatem sic faciat contra novitatem et consuetudinem contra consuetudinem et affectum sibi formet contra affectum donec plenam recipere mereatur delectationem contra delectationem ut delectationibus seculi ac carnis secundum consilium apostoli saltem tantum delectet carere quantum eum prius delectabat habere eas tantum delectet eum deinde membris sui corporis servire iusticie in sanctificationem quantum prius delectabat servire immundicie et iniquitati ad iniquitatem Hec est perfectio hominis animalis in suo statu et novicii incipientis qui tamen consummavit ad id divinum ut incipiat apprehendere sicut apprehensus est et cognoscere sicut cognitus est hoc autem opus non in uno fit momento conversionis nec est unius diei sed multi temporis est et multi laboris multique sudoris secundum graciam dei miserentis et studium hominis volentis et currentis omnium vero horum bonorum officina est cella et stabilis perseverancia in ea in qua quicunque cum paupertate bene convenit dives est quicunque bonam voluntatem habuerit secundum hoc quicquid ei ad bene vivendum opus est cuius bone voluntati non sic credi expediat sed frenanda est sed regenda et maxime in incipiente Regat igitur sancte obediencie regulam bonam voluntatem prelati ut corpus doceat illud posse consistere in loco cellam pati sed morari quod imprimis bone compositionis inicium est et certum bone spei argumentum Impossibile enim est hominem figere in uno animum suum qui non prius alicui loco perseveranter affixerit corpus suum Nam qui egritudinem animi migrando de loco ad locum curare nititur sic est sicut qui fugit umbram corporis sui seipsum fugit seipsum circumfert locum mutat non animum eundem se ubique invenit nisi quod deteriorem faciat ipsa mobilitas sicut ledere solet egrum quod circumferendo concutitur Egrotum enim si faciat et vacare circa circumspectas partes egritudinis sue Et si non interrumpitur quiete et media continuata cito perficit et sanata anima ab alienationibus et captivitatibus suis totus in deo suus efficitur Cura enim eger non modica non inquietata sed infesta nam incumbat ergo immobilis valitudinario suo Sic enim appellare solent medici valitudinum curandarum officinam id est remedii suscepti prosequatur usum usque ad sanitatis experimentum Valitudinarium tuum o egrote o languide cella tua est remedium in quo curare cepisti obediencie bonum est obediencia sed bona et vera Sed scito quia obediencia crebro mutata nocet naturam turbant egrum discriminant Nam et si aliquid tendit et itineris et laboris faciat finem si non intrat

aggredietur quas exerat neque laboris aliquem finem faciat quia ex
eor non habet fine Non ergo te mittes neque aliud palio accipias sed
usque ad terminum perfecte sanitatis medicinalis obediencie remedio
utere ne abicias ea ut ingratus ac si mens sensus factus sed tamen
in aliquibus alio ea modo uti permitteris Si ergo ad sanitatem festi
nas vide ut nichil ad medicum de temetipso age presumas me
dico inconsulto Alioquin si operam medicaturis expectas necesse est ut
vulnus tuum sibi ea detegere non erubescas Erubescere si tamen revela totum
ne abscondas Sunt enim qui confitendo sicut fabulam peccatorum suorum
enarrant hystoriam et egritudines anime sue sine confusione di
numerant et pene sine pena et sine affectu doloris Si enim egritudo
sito enim lacrimas inveniat et resolvitur ingemitu enim habet sensu
doloris Si enim egritudini separabilior stupor accesserit hic in eo quod
non dolet quanto sanitati videtur propinquior tanto ab ea fit remocior
Et si medicus quidam clemencior fuit ut quasi unguentis et emplas
tris lenioribus omnia voluit curare tu age et parte ipso et remedio
acrioris amoris sanitatis fervens require et cauterium ex poste me
dicus tibi si propositio est paratus est

De tribus custodibus cellularis

Nec enim tibi oneri ut horrori sit tua solitudo et ut ceteris
in cella habites tres deputati sunt custodes scilicet deus conscientia
et spiritualis pater Deo debes pyetatem cui te totum impedas
Conscientie tue honorem coram qua peccare erubescas Patri
spirituali caritatis obedienciam ad quem de omnibus curras Insuper ut
spirituali caritatis habeas addam tibi et quartum ut quamdiu pupillus es di
me certum habeas addam tibi donec plenius adiscas pedagogum pru
cinam cogitare ponciam donec plenius adiscas pedagogum pau
rabo Elige tu ipse consilio meo tuo hominem cuius vite exemplar
tibi sit cordi tuo insederit et in reverencia inheserit ut quociens
recordatus fueris ad reverenciam cogitati assurgas et temet ipsum
ordinet et componat ordinatque cogitata ac si presens sit in affectu
mutue caritatis emendet in te omnia emendanda et cum nullum
paciatur dominum secreti sui solitudo tua hic presens assit quociens vo
lueris Arceat sepe et cum volueris increpaciones eius describet
tibi cogitatu eius sancta severitas vel severitas consolaciones pietatis
et benignitatis exemplum sancte vite sinceritas Nam omnes
cogitaciones tuas cum abeo videri cogitabis ac si videat et argu
at emendare cogeris sicut secundum apostolum domini preceptum sollicite te
metipsum custodi et ut temetipsum sic aspicias ab omnibus oculos
aufer Egregium instrumentum corporis esset oculus si sicut cuncta sic
etiam vide posset semetipsum Quod cum interiori oculo concessum
sit si ad exteriorius exemplum seipsum negligens vacat circa ali
ena cum multum vult non sufficit redire ad seipsum tibi vacatur tota
tempore tibi sollicitudinis mea es Exclude ergo ab oculis exterioribus
quod consuevisti videre ab interioribus et exterioribus animus
Aude ergo nominum sepe et emulare carismata meliora et tu
ipse tibi esto parabola edificacionis Alia cella tua exterior alia in
terior Interior est conscientia tua quam inhabitare debet conditor omnium
interiorum tuorum deus cum spiritu tuo hostium clausure exterioris sig
num est hostii circumstancie interioris ut sicut sensus corporis per
exteriorem clausuram suis vagari non permittuntur sic interiores

sensus ad studium sui intus cohibeant. Dilige ergo interiorem cellam tuam
dilige et exteriorem et utrique suum impende cultum. Tegat te exterior
non abscondat ut non pecces occultius sed ut vivas tutius non enim sta-
o rudis incola quid celle debeas si non cogitas quid in ea non solum ca-
raris a viciis tuis sed eciam non habes rixam cum alienis vestris eciam qui
conscie debeas honorem in ea experiris graciam spiritus sancti et intime suavitatis
dulcedinem Da ergo utrobique celle honorem suum et tu tibi in ea secundum
quod constitui vendita privatim tuo Disce in ea secundum quod constituti legem t-
pro esse vitam ordinare et mores componere et temetipsum iudicare te-
metipsum apud teipsum accusare sepe eciam et condempnare nec impunitum
dimittere Sedeat iudicans iusticia stet rea et seipsam accusans consciencia
nemo te plus diligit nemo fidelius iudicabit Mane preterite noctis fac
a temetipso exactionem et venturi diei tibi indicito cautionem vespere preteriti
diei racionem exige et superuenientis noctis fac indicacionem Sic districtus nequa-
quam alicui lascivie vacabit Singulis horis secundum quod instituti canonis
sua distribue exercicia cui spiritualia spiritualia cui corporalia corporalia in-
sic exsolvat omne debitum spiritus deo corpus spiritui ut si quid fuerit minu-
tum si quid neglectum si quid imperfectum suo modo suo loco suo tempore non
habeat impunitum vel recompensatum in quibus ex illis horis de quibus
dicat propheta Septies in die laudem dixi tibi matutinum ac vespertinum sa-
crificium ac medie noctis maxime est observandum non enim frustra ait pro-
pheta Mane astabo tibi Sed quia tunc temporis exterioribus ad huc se-
nius recenti et vacatur oracio mea sit incensum in conspectu tuo quia
tunc ab huiusmodi impedimentis iam quodammodo inveniuntur digesta quia
que eciam in nocturnis vigiliis meis quibus nocte surgimus ad confiten-
dum domino confessionis eiusdem ordinem contexens iubet in die tribulacionis
mee deum exquisivi manibus meis nocte contra eum non sum deceptus
Renuit consolari anima mea memor fui dei et delectatus sum et exer-
citatus sum et defecit spiritus meus anticipaverunt vigilias oculi mei Istis
enim horis potissimum coram deo nosmetipsos debemus constituere quasi
facie ad faciem et in lumine vultus eius perspicere tribulacionem nobis
de nobismetipsis invenire et nomen domini invocare stupendo spiritum
meum donec invalescat ambiendo ad memoriam habundancie suavitatis
domini donec ipse in cordibus nostris dulcescat et tunc maxime nobis agen-
dum est quod apostolus dicit Malo in ecclesia quinque verba loqui sensu meo quam
decem milia verborum lingua scilicet sine intellectu Et illud Psallam spiritu psal-
lam et mente orabo spiritu orabo et mente Tunc enim menti et spiritui aggre-
dende sunt fructus sui ut exinde vel in habundancia dei benedictionis
dei inquietem noctis relaxemus vel surgentibus nobis ad laudem do-
minus exinde tenor operis nostri in ipsis laudibus dei formetur ac in-
ussitetur Ideo in superuenientibus nocturnis vigiliis non expedit in multitudine
psalmorum obruere intellectum et exhaurire spiritum vel extinguere sed
quamdiu sobrius invenitur pietate afficiendus est animus et suo re-
tinere depascendus est ad diem donec dilatato corde currere incipiat
usque ad finem operis diei postmodum sermonis sui tenore habiturus
nisi vel magna intercidat negligencia aut obmittatur voluntaria in-
sercia. Erit eciam quotidie sensim dei habet quatinus servum dei con-
sum redemptoris Christi deceat et utile ei sit una saltem hora aliqua
diei passionis ipsius ac redempcionis ipsius collige beneficia ad fruen-
dum suaviter in conscientia et recondendum fideliter in memoria

quod est spiritualiter manducare corpus domini et bibere eius sanguinem
in memoriam eius qui omnibus in se credentibus precepit dicens Hoc facite
te in meam commemorationem. In quo etiam patet potius inobedire
quam impium sit pietatis dei esse immemorem palam omnibus et cui-
que anime hominis abeuntis sub quolibet signo commendatam memoriam
nephas sit oblivisci. Siquidem huius salutis ac recolende incarnationis
misterium et in omni tempore et in omni loco donationis dei imo quo
quo traditum est hoc debito pietatis affectu agere et tractare et
sumere quod in salutem omnibus in promptum est quibus dicitur Vos autem
genus electum regale sacerdocium gens sancta populus acquisitionis ut
virtutes annuncietis eius qui de tenebris vos vocavit in admira-
bile lumen suum. Nam et sacramentum sicut accipit ad vitam dignus
sic ad mortem sibi iudicium temerarie percipit indignus. Rem non sacra-
menti nemo percipit nisi dignus et idoneus. Sacramentum enim
sine re sacramenti sumenti mors est. Res non sacramenti etiam
preter sacramentum vita etiam est. Si autem vis et vere omnibus ho-
ris tam diei quam noctis hoc tibi intelligere possibile est quotiens cum comme-
moracionem eius qui pro te passus est huius sacramenti eius pie ac fideli-
sensus affectus. Corpus enim manducas et sanguinem eius bibis. Quod dum
in eo manes per amorem, ipse vero in te per [illegible] et iusticie operacionem
in eius corpore et membris eius computaris. Deinde etiam certis horis
certe lectioni est vacandum. Fortuita enim et vaga lectio et quasi casu re-
perta non edificat sed animum reddit instabilem et leviter admissa le-
vius recedit a memoria. Sed certis ingeniis immorandum est et as-
suefaciendus est animus. Eodem enim spiritu scripture sacre sunt quo spiritu le-
gi desiderant, ipso etiam intelligi desiderant. Nunquam enim ingredieris
in sensum Pauli donec usu bone intencionis in lectione eius et studio
assidue meditacionis spiritum eius imbiberis. Nunquam intelliges David
donec ipsa experiencia ipsos psalmorum affectus indueris. Sicque de reliquis. Et
in omni scriptura tantum distat studium a lectione quantum amicicia ab hos-
picio, spiritualis affectio a fortuita salutacione. Sed et de lectione cotti-
diana aliquid cottidie in ventrem memorie mittendum est quod
fidelius digeratur et sursum revocatum crebrius ruminetur, quod proposito
conveniat, quod intencionem persuadeat, quod detineat animum et a-
liena cogitare non libeat. Interrumpendus est sepe de lectionis serie
affectus et conformanda oracioni que lectionem interrumpat. Neque tamen
interrupcio impediat quoniam puriorem continue animum ad in-
tencionem lectionis restituat. Intencioni enim servit lectio. Si vero in lectione
Deum querit qui legit, operatur sibi omnia in medio et captivat sensum
legentis et in servitutem redigit omnem intelligenciam lectionis in
obsequium Christi. Si in aliud declinat sensus legentis omnia trahit pe-
nes semetipsum. Nichil quippe tam sanctum tam pium invenit in scripturis
quod sive per vanam gloriam sive per distortum sensum sive per pravum
intellectum non applicet sive ad maliciam vel vanitatem. In omnibus
enim scripturis legentibus inicium sapientie debet esse timor domini, ut in eo
quo solidetur intencio legentis et ex eo congreget et ordinet
omnis lectionis intellectus vel sensus a spiritualibus non exterioribus unquam

Lectio

longe uel in toto recedat sed facile ad ea posse redire animus assuescat et cum illis se immittit citius se inhereat Non enim vir propter mulierem sed mulier propter virum nec spiritualia propter corporalia sed corporalia propter spiritualia Corporalia non exercitia nunc dicimus que manuali opere corporaliter exercentur Nam sunt et alia corporis exercitia in quibus necesse est corpus laborare sicut sunt vigilie ieiunia et huiusmodi que spiritualia non impediunt sed adiuvant si cum ratione et discretione fiant que si ex discretionis vicio sic agunt ut vel deficiente spiritu vel languente corpore spiritualia impediant qui sic corpori suo bonum operis tollit effectum spiritui affectum proximo exemplum honorem sacrilegus est et horum omnium in deum reus Nam secundum sensum apostoli non videatur sufficere etiam hoc ut non deceat vel non debeat et insuper non sit caput aliquem dolere in sermone dei quod olim sepe laboravit in vanitatibus secularibus usque ad dolorem esurire ventrem usque ad rugitum qui sepe suppletus est usque ad vomitum sed modus in omnibus est tenendus Affligendum aliquando est corpus sed non conterendum Nam corporalis exercitatio ad modicum quidem sed tamen utilis est propter quod et ad modicum hoc est non incompetenter sed cum circa carnis agendum est

De actione honestatis

Agenda non est sobrie et cum quadam spirituali disciplina et neque in modo carnis neque in qualitate neque in quantitate appareat aliquid quod non deceat servum dei Ea enim que inhonesta sunt mea habundanciore honore circumdare debemus honesta vero mea nullius egent non solum autem oracionem sed omnem vitam meam quibus hominibus occultam exhibere debemus deo sanctam et honestam et omnem conversacionem meam sanctis angelis perspicabilem agere et delectabilem que inter domesticos parietes inclusam Omnia vestra inquit apostolus honeste fiant Grata deo res honestas et sanctorum amicicia angelorum propter quod etiam apostolus iubet velari mulieres propter angelos qui tamen procul dubio tam die quam nocte nobiscum sunt in cellis nostris nos custodientes et studiis nostris congaudentes et cooperantes placet eis si etiam nullo homine vidente omnia nostra honeste fiant Sive ergo manducatis sive bibitis sive aliud quid agitis omnia in nomine domini facite pie sancte religiose Cum manducas mensam per se satis sobriam sobrietas tua ponet Et cum manducas nequaquam totus manduces sed corpori suam refectionem procurante mens non omnino suam negligat sed de memoria suavitatis domini et scripturarum aliquid quod eam pascat meditando et saltem memorando secum ruminet et digerat Sed et ipsa necessitas non secularis non corporaliter carnaliter expleatur sed sicut decet monachum et sicut servo dei convenit Nam etiam ad sanitatem corporis aliquanto honestius et ordinarius ingeritur tanto salubrius et facilius digeritur

Que observanda sunt in sumpcione cibi

Observandus ergo est sumendi modus et cibi qualitas et quantitas cibi fugienda superflua et adulterina condimenta observandus est modus ut non offendat qui comedit

animam suam sed omne aliud tempus nec ad horam | quali
tas qua utitur quantitas sanitatis de condimentis non sufficiat observare
ut comestibiles fiant tibi uel non aut concupiscibiles uel delectabi
les sufficiat .i. concupiscentiae malicia sua que cum vix aut nullo
pertransire possit ad finem explende voluntatis nisi primam quetenusque
delectacionis si cepit accipere incitamenta et irritamenta ab eis quam
preterea sustinere bellum adversus eos delectamenta sunt duo contra
et pietatis continencia

De sompno habendo

Deinde sicut de cibo dictum est sic et de sompno hanc inquiri
tam potes sine de ne totus aliquando dormias ne sit sompnus
tuus non requies lassi sed sepultura corporis suffocati non
recreacio sed extinctio spiritus tui | suspecta res est sompnus et ex
magna parte ebrietati similis | exceptis enim mysteriis quibus
cum dormiente corpore dormientibus eo non contradicit quantum ad
debitum continuum profectus nichil tempus tam deperit de vita mea quam
quod sompno deputatur | Iturus ergo in sompnum semper aliquid tecum
defer in memoria uel cogitacione in quo placide obdormias
ad nonnumquam sompniare iuvet | quod eciam vigilantem te ex
cipiens in statum hesterne intencionis restituet | sic tibi nox illu
minabit | sicut dies et nox erit illuminacio tua in deliciis tuis
placite dormies in pace quiescens facile evigilabis et surges
facilis et agilis eris ad redeundum in id unde non totus discessisti
Sobrium enim animum sobrius semper sompnus sequitur | sompnus carna
lis uero et brutus et sicut dicitur leteus abhominandus est sine dei
de quo uero sompno post congruam quietem facile est sensus et
corporis evocare et mentis et quasi suos patresfamilias ad opera nostra
spiritum suscitare et dimittere hunc omnem sompnus tempore suo et modo suo
aspernandus non est

De regimine animi

Sit enim prudens et deo deditus animus dominus sui sine in cella
sua et in conscientia sua et prudens paterfamilias in domo
sua non habeat in domo sua sicut dicit Salomon mulierem liti
giosam carnem suam sed ad sobrietatem moderatam et assuetam
ad obedienciam et laborem patientem ubique instinctum esurire et saci
ari abundare et penuriam pati | habeat sensus exteriores non duces
sed sequentes interiores sobrios et efficaces habeat omnis omnem
domum uel familiam cogitacionum suarum sic ordinatam et discipli
natam ut dicat huic vade et vadat et alii veni et veniat et
servo suo .i. corpori fac hoc et faciat absque contradictione | Cum sic se
metipsum regit et ordinat in conscientia sua optime sibi credendus
est et committendus in cella sua | Sed hoc perfectorum est uel per
fecte iam proficientium quod ex proposito incipientibus et novicijs ut
sciat quis de se sibi et quo tendere debeat intencione studii sui
Credimus uero et quod cum de animali uel animali sensu uel de rationali
sua uel spirituali sapientia dissereremus trinum hominem describimus in quo
secundum diversos status profectus et profectum procedentes et intencionis
affectus hec omnia diversis temporibus possibile est inveniri et
tenuis hominum quam singula secundum statum horum spectat in professione

religionis in cellis militiam quinimmo cellae dignitatem sanctae solitudinis secretum et solitariae professionis titulus non nisi perfectis convenire videatur quorum sicut dicit apostolus est solidus cibus et qui pro consuetudine exercitatos habent sensus ad discretionem boni et mali in quibus et si rebus quae perinde est sapienti utrumque videtur ea tollerarentur sed certe animalis qui non percipit ea quae Dei sunt penitus putaretur arcendus. Sed sicut Petrus apostolus dicit de quibusdam si spiritum sanctum acceperunt sicut et nos ego quis eram ut prohiberem Deum. Sancti enim spiritus bona voluntas est neque enim sine grandi scrupulo metus a quacumque professionis altitudine arcendus est cui testis est habitantis et trahentis spiritus bona voluntas est.

Qui sunt suscipiendi ad habitatores cellarum

Siquidem ex duobus generibus cellarum habitatores supplenda est ut de simplicibus qui et sensu et voluntate ad assequendum religiosam prudentiam ferventes appareant et habiles et ut prudentes quos religiosae et sanctae simplicitatis constiterit esse aemulatores. Stulta vero superbia stultitia vel superba stultitia a tabernaculis vestris procul sit. Est autem omnis superbia stultitia quamvis non omnis stultitia superbia. Stultitia enim sine superbia non nunquam simplicitas. Si quae ignorat et forte est docibilis si nequit doceri forsitan tractabilis et ipsa est civitas refugii simplicitati cohabitatio religionis nisi sit talis ut nolit humiliari vel tam bruta ut non possit regi vel tractari. Bona tamen voluntas si multum sit bruta non est deserenda sed salutari consilio ad laboriosam et actuosam vitam transmittenda. Superba vero quamvis prudens sibi videatur dimittenda sibi immo abigenda. Si enim admittitur superbus prima die qua ingreditur habitare incipit leges dare minime vero solitus discere non pro qualibus inveniunt. Sollicite ergo et prudenter perpendendum est quos admittat ad habitandum secum. Olim enim secum habitat non nisi se ipsum qualis est ipse habet secum. Malus ergo homo nunquam tute habitat quia cum malo homine habitat et nemo ei molestior quam ipse sibi. Nam et insanos et nimium dolentes et qui quacumque de causa mentis suae non compotes non se custodire solent non sibi relinqui vel committi ne solitudine sua male abutantur. Admittantur ergo animales homines propositum ad cohabitationem cellarum sed ut fiant ipsi rationales et spirituales non ut propter eos ipsi qui jam huiusmodi sunt revertantur retrorsum et efficiantur animales sed suscipiantur in omni benevolentia caritatis patienter in omni patientia benignitatis sed quia eis compatiuntur non conformentur nec sibi quaerant eorum profectum. Et propter eos cogantur et metere propositi in religionis rigoris defectum. Inde enim subintrant decere aliena sumptuosa et quaedam pudor sinit loqui ambitiosa cellarum aedificia et abjecta sancta rusticitate sic Salomon dicit ab altissimo creatore religiosos quasdam creaturae nobis habitationum honestates in quibus tamen compassimus cum animalibus ut pene omnes in hoc effecti sumus animales dimissam tamen nobis

a patribus meis iure hereditario formam paupertatis et sancte sim
plicitatis speciem verum decorem domus dei alienantes a nobis et
a cellis nostris per manus artificum exquisitorum cellas non tam heremi
ticas quam aromaticas edificantes nobis singulas in titulo centum
solidorum quas pro oculis meis de elemosinis pauperum computa
domine opprobrium centum solidorum a cellis pauperum tuorum. Cur
non potius centum denariorum. Cur non potius nullorum. Cur non
potius gratis filii gratie sicut ipsi edificant. Quod rursum est
in moysi dum consummaret tabernaculum dei cum hominibus ipsi quibus
in altitudine montis exemplar ostendit vere decoris domum dei ipsi
edificant sibi ipsi quibus solitudo interiorum suorum conceptum et negli
gentiam induit circa exteriora ipsi edificent sibi formam paupertatis et
sancte simplicitatis speciem et pene frugalitatis lineamenta nulla sic
aptabit artificiorum industria sicut eorum circa exteriora negligentia. Ergo obsecro
in peregrinatione seculi huius in malicia hac super terram edificemus nobis
non domos ad habitandum sed tabernacula ad deserendum utpote sicut
inde cito evocandi et migraturi in patriam et civitatem meam et
domum eternitatis mee. Peregrini quippe sumus in alieno militamus
Facile est quidem naturale est in alieno laborare. Nunquid non facile est
solitario et sufficiens nobis et cogente conscientia unicuique sibi cellam de virgis
contexere de luto plasmare lignisque cooperire et decentissime habitare.
Et quod amplius requirendum. Credite mihi fratres et utinam non con
tingat nobis experiri quia pulchritudines iste forenses et honesta
tes cito virile propositum exuunt et masculinum animum effeminant
Nam et si ipse sepe usu sepiuntur delectiones. Et si sunt aliqui qui
utuntur huiusmodi quasi non utentes tamen contemptu melius quam usu
execrantur et vitant huiusmodi affectiones. Confert etiam non modi
cum interioribus meis exteriora mea adsimilitudine modis aptata et com
posita et bono proposito modo respondentia. Pauperior cum alteris in
alius fecerat concupiscam in aliis circa amorem paupertatis afficiat. Constat
sed et intentum interioribus spiritum magis decet inculta omnia et
neglecta exteriora quibus animus ipse incola domus sepius alibi conver
sari demonstratur sepe magis alibi occupatum interius diu teneat et effica
tur bone conscientie conciliat interiora cum omnia exteriora viluisse cen
nuit. Obsecro ergo vos ut maneat celle ille delicatiores ut fratres
sunt sed non cessat in dies care sint quae in valitudinarie fratribus aliqualibus
et infirmioribus donec convalescant hoc est incipiant desiderare non
valitudinaria infirmorum sed tabernacula militantium in castris
domini. Monet etiam in exemplum posteris vestris quia tales huiusmodi
et presumpsit. Vos autem qui spirituales estis sicut hebrei id est transeuntes
non habentes hic civitatem manentem sed futuram inquirentes e
dificate sicut reficit casulas in quibus habitetis in gasulis
enim habitaverunt patres mei habitantes in terra repromissionis quasi
in aliena cum heredibus repromissionis expectantes fundamen
ta habentem civitatem cuius artifex conditor est deus non accep
tis repromissionibus expectantes fundamenta sed alonge eas aspicientes
et salutantes et confitentes quia hospites et peregrini sunt
super terram. Qui enim hec dicunt significant se patriam inquirere

meliorem hoc est celestem Ideo patres nri in egipto et in thebayda sancte huius vite ardentissimi emulatores in solitudinibus degentes angustiati afflicti quibus dignus no erat mundus ipi sibi cellas fabricabant in quibus tm tecti a turbine et circumsepti a pluuia tutabant In quibus hermitice singularitatis delicijs affluentes locupletabant multos ipi egentes quos ego quo nomine dignos appellem nescio homines celestes angelos terrestres degentes in terris si paupes pascebant esurientes ipi et devastate homini urbium carceres alle alebant et infirmos et in quibuslibet necessitatibus positos sustentabant de labore manuum suarum viuentes et hitantes in labore manuum suarum Cum ad hec nos dicemus no animales sed aialia terrena adherentes terre et sensibus carnis nec insensibus carnis nec ambulantes et de aliens manibus pendentes quamuis christus licet nos in hoc alequatenus ille qui cum diues esset propter nos factus est pauper et qui voluntarie paupertatis dedit preceptum ipe etiam eius formam in seipso dignatus est demonstrare Ut enim sciant euangelici paupes quid eis faciendum sit ipe et a fidelibus pasci voluit nonnunquam etiam ab infidelibus sed ut fideles faceret vite nostre recipere no recusauit Sed et in primitiua ecclesia paupes illos sanctos qui pro christo rapina bonorum suorum perpessi fuerant ac secundum perfectionis preceptum omnia reliquerant vel vendiderant et fratribus fidelibus communia effecerant quanta sollicitudine quanta pietate sancti apli a fidelibus procurabant et liber actuum aplorum et etiam paulus in epistolis suis manifeste demonstrat Ut et si concedunt libera hoc ipm deo proprietate et ordinate euangelicis annunciantibus ex aplorum tamen auctoritate no negatur etiam euangelice viuentibus sicut sanctis illis paupibus qui tunc erant in ierusalem etiam ob hoc paupes sancti vocantur quia in professione sanctitatis et totius vite nomine dederant et semetipsos in hoc ipm paupes effecerant Ut enim aplus seuerissima auctoritate quibusdam denunciat ut qui no vult operari no manducet continuo ostendens de quibus diceret subiunxit dicens audiuimus enim quosdam inter vos ambulantes nichil operantes sed curiose agentes hijs autem qui eiusmodi sunt denunciamus et obsecramus in domino ihu xpo ut cum silencio operantes panem suum manducent suum hoc est suo tempore partum et acquisitum Et tamen ne illos quamuis inquietos nichil operantes curiose agentes nomine tamen dei super se inuocatum habentes quasi abiecisse et reppulisse videretur statim intulit dicens Vos autem fratres nolite deficere benefacientes in xpo ihu dno nro Ac si diceret Et si perseuerant in negligencia sua vos autem in sustentandis eis nolite deficere a beneficencia vestra Cum ergo seuerissime denunciauit no manducandum no volentibus operari sed nichil operantibus aliquis se exhibuit clemenciorem possemus dicere secundum textum verborum eius nec omnino oberrare a vero no volentibus quamuis valentibus interentata esse illam seueritatem volentibus vero sed no valentibus indulgentia ista Sed cum etiam istis denunciet et obsecret in domino ihu xpo ut cum silencio panem suum manducent videtur no suum panem manducare nisi eum suum efficiat operando quantum possunt operari sub testimonio et conscientia sua Ignosce domine ignosce excusamus et excusamus sed no est qui se abscondat a lumine veritatis tue quod sicut illuminat

confessos sic eam fecerit audeo Non est occultatum a te os meum
quod fecisti in occulto hominum Nos autem nobismetipsos illud facimus
occultum Verum vix est aliquis qui in eis que a te sunt velit
capere quid possit et quid promptissime per concupiscentiam sive carnem
vel secundum seculum sive timore impulserit sive cupiditas extraxerit
Sed et si fallimus homines iniustos non nos permittas qui falle te non
valentes fallamus nosmetipsos Non laboramus quia non possumus vel
quia non posse videmur sed a consuetudine omni et delicias nostras nos
non posse efficimus Adoremus ergo semper et procidamus et ploremus ante
te qui fecisti nos ut forsitan quia non simultu hoc volumus non pos
simus vel quia nolumus non potuimus cum volumus non possimus
vestamur saltem secundum penam adam pane si non in sudore vultus nostri
in dolore cordis nostri in lacrimis doloris si non possimus in sudore laboris
Magnam habet caritatem professionis nostre supplicat pietas ac devotio contrite
in humilitate Sunt nobis lacrime nostre panes die ac nocte cum dicitur
michi ubi est deus tuus hoc est quamdiu peregrinatur a domino deo suo
et alienus vultus sui unum quidem erat nostrum si qui nec in ipso figimur
in multis extra. In quo igitur ordine computabimur? Utinam in illo de
quo dicit apostolus ei qui non operatur Credenti autem in eum qui iustifi
cat impium reputatur fides eius ad iusticiam secundum propositum gracie dei
Utinam cum peccatrice illa cui multum dimissum est quia multum
dilexit Et beata anima que hoc iudicio meruit iustificari apud
dominum iudicio diligentium nomen domini ut obmissa omni iusticia operum
et fiducia meritorum in hoc seculo iustificetur quia dilexit multum Nam
et diligendo te deum retribucio magna est ipsa dilectio tua de
inde non eciam vita Sic fratres obsecro non excusemus nos si accusemus
nos et confiteamur quod magni nominis umbram et personale figmentum
professionis apud homines induimus apud deum cognoscentes conscientie
nostre paupertatem Non usquequaque recedamus a veritate et veritas
liberabit nos. Informacio incipientis hominis spiritualis

Deinde docendus est animalis incipiens Christi tyrocinalis
deo appropinquare ut et deus appropinquet ei Sic enim ammo
net apostolus Appropinquate deo et appropinquabit vobis Non enim
solum faciendus est et formandus sed et vivificandus Primo enim deus
formavit hominem deinde inspiravit in faciem eius spiraculum vite et
factus est homo in animam viventem Formacio hominis est insti
tucio moralis vita eius amor dei quem fides concipit spes
parturit ipse se format et vivificat Amor enim dei ut amor dei
spiritus sanctus amori hominis et spiritui se infundens afficit eum sibi et
amans seipsum de homine deus unum secum efficit et spiritum eius et
amorem eius Sicut enim non habet corpus unde vivat nisi de spiritu sancto
sic affectus hominis qui amor dicitur non vivit hoc est non amat
deum nisi de spiritu sancto Amorem ergo dei in homine ex gracia geni
tum lectio lactat meditacio pascit oracio confortat illuminat Animali
ergo et novo in Christo homini ad excitanda eius interiora melius et
tucius proponitur legenda et meditanda redemptoris nostri exteriora
et ostendendum in eis exemplum humilitatis provocacio caritatis et affectus

pietatis et de scripturis et de sanctorum tractatibus prem media queque
et planiora proponenda etiam sunt ei gesta vel passiones sanctorum
ubi nichil laborandum sit in planicie hystoriali et si aliquid occurrat quod
novicium animum excitet ad amorem dei et contemptum sui. Porro si
alie hystorie delectant si non edificant que pocius mentem inficiunt tempore
orationis vel spiritualis meditationis et inutilia queque vel noxia faciunt
scaturire in medium lectionis quippe medium sibi meditatio sequi scilicet
difficilium etiam lectio scripturarum fatigat nec reficit teneriorem animum
frangit intentionem ebetat sensum vel ingenium. Docendus etiam est
in oratione sua sursum cor levare spiritualiter orare a corporalibus vel cor
poreum ymaginibus cum deum cogitat quantum potest recedere. Ammonendus etiam
est quanta potest puritate cordis in eum tendere cui sacrificium orationis sue
offert. Quantum enim videt vel intelligit eum cui offert tantum ei in affectu
est et ei amor intellectus est quantum ipse ei in affectu tantum sapit ei hoc
ipsum si dignum deo quod offert et in eo sibi bonum est. Homini tamen novicio ora
ti vel meditanti nichil melius ac tucius sicut iam dictum est proponitur ymago
dominice humanitatis nativitatis passionis resurrectionis ut infirmus animus
qui non novit cogitare nisi corporalia et corporale aliquid habeat cui
se afficiat cui iuxta modum suum pietatis intuitu inhereat. Est
quippe in forma meditationis in quo sicut in Job legitur visitans
homo speciem suam non peccat hoc est cum intentionis sue intuitu
in eum dirigit humanam speciem in deo cogitando a vero non usquequaque
recedat et dum per fidem deum ab homine dividit deum aliquo in homine
apprehendere addiscat in quo parvulis spiritu et simplicioribus filiis
dei tanto in animo solet esse affectus dulcior quanto humane nature
propinquior. Postmodum vero fide integrante in affectum amplexantes
in medio cordis sui dulci amoris amplexu Christum Ihesum totum
hominem propter assumptum hominem totum deum propter assumentem deum
incipiunt eum iam non secundum carnem cognoscere quamvis eum nondum
secundum deum plene possint cogitare et sacrificando deum in cordi
bus suis offerre ei amantium vota que distinxerunt labia sua
obsecrationes orationes postulationes pro causa et tempore congruentes

Diffinicio oracionum

Sunt enim oraciones alie breves et
simplices sicut eas format voluntas sive necessitas orantis
pro causa incidenti. Alie vero prolixiores ac rationales sicut
in inquisitione veritatis petentes querentes pulsantes donec acci-
piant inveniant et aperiatur eis. Alie alacres spiritu et fervide in
affectu fervescentes in gaudio gratie illuminantis. Et iste sunt quas
apostolus alio ordine dinumerat obsecrationes orationes postulationes
gratiarum actiones. Nam postulatio est cum primo ponimus circa ob-
Postulacio
tinenda temporalia et reliqua necessaria vite huius in qua deus omnibus
postulantibus prebet facit tamen quod ipse melius iudicat et dat liber(aliter)
ei quod bonum postulat. Ipsa est de qua psalmista ait Etiam adhuc et
oracio mea in beneplacitis eorum. Hec omnium hominum et communis impiorum
est sed maxime filiorum huius seculi desiderare tamen tranquillitatem
pacis sanitatem corporis temperiem aeris et ad alia que ad vite
huius spectant necessitatem et utilitatem et ad iterum voluptatem pro quibus

Obsecracio
Oracio
Gratiarumactio

qui fideliter postulant quamvis ea nō postulent nisi ad utilitatē tn̄ in
hoc ipo voluntati dei suam subiciunt voluntatem / Obsecracio nō megee
niys spualibus anxia addeum instācia inquibus cū gracia fuit
necessitatem qui apponit statim nō apponit nisi dolorem / Oracio nō
est hominis deo adherentis affectio & familiaris quedā & pia allocu-
cio et stacio illuminate mentis adfruendum quādiu licet / Porro graciarum
actio in intellectu & cognicione gracie dei bone voluntatis & indeficiens
addeum et reflexa intencio cōa si alii al nō sit ut torpeat sed
actio exterior sive actio interior i. affectio / Hec est de qua aplus dicit
velle adiacet mihi pficere autē bonum nō invenio / Ac si dicat semper
quidem adest sed aliquā iacet / Hoc est messitas ē qua pficere bonum
quero sed nō invenio / Hec est caritas que nūquam deficit / Ipa n̄
est sine intermissione oracio sive graciarum actio de qua aplus ait / Sine
intermissione orate in omnibus gracias agite / Est enim quedam ingens
bonitas mentis & compositi animi addeum precem in filiis eius
bonitatis eius quedam similitudo orans pro omnibus se & in omnibus
gracias agens tot modis in oracione vel graciarum actione addeū ingerit se
insidens quod in suis vel necessitatibus vel consolacionibus imprimi c
ia compassionibus vel congratulacionibus causales in hoc materias in
venit prius affectus / Sic aut ingerit in graciarum actione est esse quia qui
se est sic in gaudio spus sancti est / Inpostulacionibus ergo pie ac fi
deliter est orandum si nō est pertinaciter inherendum / Cum nos nō
sciamus sed pr̄ me qui in celis est / Cum in temporalibus usibus necesse sit
nobis / Obsecracionibus nō insistendum ē sed in omni humilitate &
paciā quia fructum nō afferunt nisi inpacia / Preambulum sextum
Quam dilecta thabernacula tua dne virtutum / Racionalis
in quibus passer invenit sibi domum & turtur nidum ubi
reponat pullos suos / passer inquam naturale animal vitiosum mobile
leue importunum garrulo ac proni inlibidinē Et turtur luctu amica
opace solitudinis familiaris incola forma simplicitatis exemplum
castitatis Ille sibi in eis invenit nidum domum quietis & securitatis
Ista nidum ubi sibi reponat pullos suos / Cum sint hii nisi nuenendi
naturaliter sanguinis calidus & fervidus anima etas labilis curiositas
inquieta & prolixe maturitatis senectus anima castus sobrius perse
sus extendens & in semetipsum quadam pr̄ recondens semetipsum
quorum altum intabernaculis dnō virtutum idē in disciplina cellarum
invenit sibi domum abomnibus ab omnibus viis quietam firmamentum
stabilitatis & mansionē securitatis / Alterum vero in secreto celle secre
ciorem recessum constituit ubi reponat & nutriat fructus affectionum
suarum fructus & spuales sensus contemplacionis passer solitarius in tecto
hoc est in altitudine contemplacionis exaltare amat habitacionē carnalis
conversacionis turtur in inferioribus secundarie & gaudet in fructibus
humilitatis / Prestiti tam quieti & spuales qui turturis nomine desig
natur ad firmamentum & robur virtutis sue per virtutem obediencie et
subiectionis se premunt semp ac deiciunt in id quod incipientium
est & vim inferius se condescendunt inde ascendunt supra se & humi
liando se magis proficiunt quo fructus solitudinis nō arbitrantes

et negligenciam constitutam voluntarie subiectionis exercicium spiritualis vi-
te et dulcedinem fraterne caritatis. Ideo vir spiritualis eciam corpore suo
spiritualiter utens perhibet eius quam habet animalis homo primum coactam
racionabiliter per consuetudinem subactam et tempore meretur quasi naturaliter
affectatam. Ubi ille obedienciam necessitatis ipse habet eciam caritatis ubi ille
virtutes ipse habet eas si perseverat in mores. Ille vero possessores dei sursum
intendentes ad ea que perfectorum sunt non elacionis presumpcione sed amoris
pietate in paupertatem spiritus sui sublimati non repelluntur ut elati
sed suscipiuntur ut devoti et aliquid merentur. Dum hoc experiri quo sunt spi-
rituales et se affectant eorum imitari actiona ad quorum ambiunt con-
solacionem contemplativam sicque uno spiritu licet non uno gressu gradientes
equaliter proficiunt et spirituales in humili et incipientes in sublimi. Et hec
sunt cellarum bene ordinatarum sancta commercia studia veneranda ocia
negociosa quibus operosa caritas ordinata mutuo in silencio sibi col-
loqui et in absencia ab se admirari magis sui perfectione deficientes et
cum se non vident deficientem in alio vident quod imitandum est
in se ipsis nonnisi quod flendum est. Ego non sic dicat propheta vir videns
paupertatem meam cum alienas divicias conspicio in memetipso erubes-
co et suspiro quod lucro in alieno mallem in proprio. De duobus
quippe malis tollerabilius est quod amas non videre quam videre et
non habere cum tamen non sit de bonis domini. Bona enim domini videre est
intelligere intelligere est amare amare vero habere est. Ideo interim
quatenus possimus ut videamus videndo intelligamus intelligendo a-
memus ut amando habeamus. Domine supra te hoc ante te est omne
desiderium meum et gemitus meus a te non est absconditus. De sta-

tu vite racionalis vel proficiencium

De animali ergo statu transeuntes ad racionalem ut de racionali transeamus ad spi-
ritualem tractando et utcumque proficiendo primo scire debemus
quod sapiencia sicut in libro nominis eius legitur preoccupat eos qui se
concupiscunt et occurrit eis et ostendit se in viis hilariter sicut in
proficiendo sic et in meditando et in tractando attingens ubique propter
suam munditiam. Adiuvat enim de suis vultu suo se intuentem monet
ac promovet et attrahit species summi boni contemplantem. Animus
racio proficiendo in amorem sursum ascendit et amati et desiderati
gratia condescendit. Unum sepe fiunt que illos duos status effi-
ciunt que sunt racio et amor et que ex eis efficiuntur scientia et sapiencia.
Non iam possunt altius contrectari vel cogitari quia unum et
unius operacionis sunt in sensu intelligentis et in gaudio fruentis.
Cum animus ergo distinguendus sit aliter ab altero et in altero tamen cum se
se res obtulerit et cogitandus et tractandus erit alter cum altero
et in altero. Anima ergo sicut iam supra dictum est quemadmodum in profectu
religionis status animalis vigilat circa corporis ad hominem exteriorem
componendum et aptandum studio virtutis sic racionalis circa animum
agere debet vel faciendum si non est vel excolendum et ordinandum
si est.

Diffinicio anime et dicta anime et animi

Primus ergo videndum est quid vel quis sit animus ipse qui
racionale facit quid ipsa racio que ab racionale movere

hominem fracendo pstat Sed pmo dicendu est de anima A//
nima est res incorporea racionis capax vinificando corpori
accomodato hec animales constituit homines que carnis sut
sapietes sensibus corporis inherentes Ome ubi pfite coms in//
cipit esse no tn capax sed eciā pticeps continuo abdicat a se
nctam gnus feminn et efficit anima pticeps racionis regendo
corpori accomodatus semetipm hīt spus Crudin eni anima
ē cito in id quod carnale est effeminat Anima vo et spc̄tū
no nisi quod utile ē et spiale meditat Spus eni homis
in appetitu boni subtilis et efficacis ne conditus et in arte caritā
tis sapie omi corpore melior et omi luce luce corpora lucidior
ac dignior ob magnitudinē conditoris et capacitatem racionis Dico
tn carnalis originis implicitatū pcti sunt effectus ē et captiuatū
in lege pcti que est in mebris suis nc tn omnio amisit liberū
arbitriū id iudiciū racionis et iudicando et discernendo ꝙ qm liber
tatem eius amiserit in eligendo et agendo Nam in pena pcti
et testimonium amisse dignitatis naīls positu est ei insigne
arbitriū sed captiuū ꝙ eciā añ conuersionem et liberacionem
voluntatis nuq̄m pdere pt ulla adulsone ipius voluntatis
inquo eciā cum eo abutit in eligendum malū pbono sicut
dcm est Melior et dignior est omi corporea creatura no in se
sed in arte creatoris vitatis liberat ne voluntas qn efficat
caritas cum caritas dei diffundit in cordibus nris p spm sactū
qui dat nobis Et tuc racio vere est eo hoc est hītū mentis
p omia quemadm vitati Cum. n. libata voluntate p libante graz
spus agi incipit libatorum tuc est sius hoc est se ipo liberare
credentes efficit et fit anima et bonus aīa Anima eni idem
bū animalis et pficiens aīal sicud qua bonus fit et quo nisi bo
nus nc anima esse potuit supplemento libere racionis bonus aut
nuq̄m eam nats bonū sicud quo bonus fit et sine quo nc bona
nc anima ee potuit fit aut bonus anima et racionis diligens
dnm deum suu in toto corde suo et in tota anima sua et in oi
mete sua et eciā in omnibus viribus suis et no nisi in ipo se ip
et pximū sicud se sepm fit bonus anima deum times et ma
data eius obsuans hoc est omis homo Racio eni sic diffinit
a diffinientibus ac describit a describentibus Aspectus anime ē
quo p se ipm no p corpus verū intuet aut ipa vo contēplacio
aut ipm verū quod contemplat a vita racionis ac racionale obseq
ium in quo contemplati vitati conformat Raciocinacio vo
est racionis inquisicio hoc est aspectus eius in otio p ea que as
picienda sunt Raciocinacio querit eo inueniri aspectus est in
aliquā rem coniectus cum eam videt scīa cū no videt igno
rancia hominis est hec est eo et instrumentum p quod opat et opus
quod opat Hec semp exerci amat in eo ꝙ utile et hones
tum est exercicio pficiens Desidia no insemetipsa marcescit
Nullum eni dignius et utilius exerciciū est homi eam hūti

qm̄ in eo quod melius h3 et in quo ceteris animalibus et ceteris corporibus
sibi preeminet que est ipsa mens ut anima mens vel animus
qui cetera pro ipso homini regenda subdita est ut dignius ē aliud ad q̄
rendum ut dulcius ad invemendum ut utilius ad fruendum qm̄ quod sola
ipam supereminet quod est solus deus ut longe ē ab incorporeo q3
eam qui in ipso vivimus pfidem q moremur et sumus Et ideo sic
in aere isto sit in deo deo isto meo s in xpo vivimus pfidens mo
veamur et pmoremur psperam sigum et pamorem ab ipso enim ad
ipum conversus eius ut ipse sit bonus eius hic aut ab illo bono
bonus ad ymaginē et similitudinē eius conditus est hoc ē ut q̄m
diu hic vivit quantum pnus pt accedat ad eum similitudine a
quo sola recedit dissimilitudine ut sit hic sanctus sicut ille sanctus
est in futuro futurus beatus sicut ille beatus est Denique hoc solum bonum
et magnum est quod cum bonus et magnus animus suspirat et
inhiat et affectat quod supra eum est et adherere festinat similitudi
ni sue devota ymago Ipse enim ymago dei est et per hoc quod ymago dei ei
est intelligibile e sit et posse sequi et debere inherere ei cuius
ymago est ideo q3 et si sit intus regit corpus suum commissum melio
rem tn pte sui memoria scilicet intelligencia et amore ibi se convsatur
amat vnum quicquid est quicquid hic se novit se accepisse et ubi
imperfectum se manifestum et cum plena dei visione plenam similitudinem
accepturum quantum quantum in hoc homini sperandum est sperare ei licet
Si bone spei vitam suam non negligat conformare Illud ergo spiritu
vnum pendet plus cum hominibus commorans ut vivificet eos vita
dei ad querenda et capienda divina quam ut animet vita ista mortali
et humana Sic enim corpus suum quod animat naturali statu exiget
in celum quia natura et loco et dignitatem et loca omnia et corpora
supereminet sic spiritualis ipsa natura ad ea que inspiritualibus preemi
net hoc est ad deum et divina exigere se amat semetipsam non superbe
sapiendo sed pie amando et sobrie et iuste et pye vivendo Cum
spiritu altius est quo nititur tanto feruentibus exercitiis studiis
extendus est Et que cum non pscindant si attingat saltem afficiat
ut psiciat Studia non hec et si levis aliqua adiuvant et vtuntur
non tn lectoria sunt et cavillancia non disputancia non garrula
sed spiritualia pacifica humilia humilibus conveniencia Venit et si fo
ris exercentur intus potius agunt in ipso mentis ubi renovatur
homo induens novum hominem qui secundum deum creatus est in
iusticia et sanctitate veritatis ibi n sit anima ubi sit intellectus bo
nus omnibus facientibus eum tum secundum regulam ab apostolo datam
in omnibus exhibeamus nos sicut dei ministros in multa paciencia in tri
bulacionibus in necessitatibus in angustiis in laboribus in vigiliis
in carcere celle in ieiuniis in castitate in scientia in iusticia in
longanimitate in suavitate in spiritu sancto in caritate non ficta in
verbo veritatis in virtute dei per arma iusticie a dextris et a sinistris
per gloriam et ignobilitatem per infamiam et bonam famam ut seduc
tores et veraces sicut qui ignoti et cogniti quasi morientes et ecce
vivimus ut castigati et non mortificati quasi tristes semper autem gau
dentes sicut egentes multos autem locupletantes tanquam nihil

sentes et omnia possidentes in labore et erumpna in fame et siti in fri-
gore et nuditate Hec et huiusmodi sunt studia scilicet exercicia apostolica in quibus
dissuitit se animus et erudit et emendat mundans se ab omni inquinamento
carnis ac spiritus perficiens sanctificacionem in timore dei Studiat hec silenci-
um amant quietem desiderant cordis in labore corporis paupertate spiritus
et pacem in exterioribus perficiunt bonam conscienciam in bona puritate cor-
dis et corporis hec faciunt animum qui huiusmodi perfecte colem Vana
ergo illa inmutiuncula verbosa contenciosa curiosa ambiciosa et cetera scilicet
animum ut iam perfectum dissipant vel corrumpunt hec studia notata sunt
tantum contactu flores quorum radices non ut luceant sed ut sint non ut
sciantur sed ut beantur Viciorum in semetipsis plus metuunt appeti-
tum quam absque impetum plus contagium quam maliciam Sic enim
magno aliquo labore et studio perscrutando virtutes trahimus
in affectum et mentem bona Sic vicia levissima dimissionis et libere
oportunitate transeunt in possessionem et quasi naturalia efficiuntur sed
nullum vicium naturale est omnibus non virtutibus hominum naturalis est Consuetudo
tamen vel voluntas corrupte et inolite negligencie plerumque sepe vicia quasi
naturalia in negligencia constituta efficere solet Consuetudo quippe sicut
philosophi dicere solent altera natura est Omnibus tamen malus animus prius quam in
direscat malicia eius molliri potest sed postquam induraverit desperandum
hec enim maledictio ade ut terra laboris mei et in agro vel cordis
vel corporis mei noxia vel inutilia gratuito passim ubique proveniant
utilia non vel necessaria et salubria cum labore Virtutis tanquam naturaliter res
est Et enim venit in animum aliquando non venit sine labore sed veniunt
in locum suum in quo sedet fideliter et bene cum ea natura queant
cum nullum premium sit ei quam in conspectu domini sui Vicium non enim
nihil aliud esse credatur quam prava voluntas tamen vastitas carnis
et enormitas tanta nonnunquam sentitur ut obruat et opprimat feditas
tanta ut inquinet et inficiat adhesio tam pertinacis consuetudinis
ut vix eam excutiat a se natura Omnibus enim viciis fenestra statim
patebit si fontes non fuerit obturata Ubi ergo remissa voluntas fuerit
mentis levitatem ex qua procedunt instabilitas mentis inconstancia
morum vana leticia sepe usque ad lasciviam cachinnus vana tristicia
nonnunquam usque ad egritudinem corporis et multa alia in negligencia
vel in transgressione positi relaxantis vicio veniencia Sic etiam super-
bi excussi voluntatis in magna sepe cordis inopia timentem effi-
ciat animum Unde procedunt vana gloria fiducia sui negligencia dei
iactancia inobediencia contemptus presumpcio et cetere animi pestes que
fluere solent ex timore et usu superbie et hunc modum omnia genera
viciorum ex aliquo male voluntatis affectu vel male consuetudinis
usu sua singula induunt materiam originem et quecumque diutius
mente indita tanto forcius herent et forcioribus remediis eget et cura
requirunt diligenciore huiusmodi enim pestes viciorum usque ad ultimam
solitudinem salutarem se persequentur Et sic bene concerta virtutibus et fide-
liter animo insidens possessorem suum in nulla deserat multitudine
sic vicium consuetudinis animo vel omnino possessorem suum libe-
rum esse non patitur in qualibet solitudine Nam nisi pertinaci stu-
dio et prudenti ope expugnata fuerit consuetudo levius per vinci

vix pt Et quo mo se cponat animus & in quadam solitudine habet se
artum ut silencium cordis esse non patit^r cum quo maiore contigit
in esse pessimum consuetudinis & iniquitatis eo nequior & rebellior in eo
invenit^r non tam malicia spiritualis quam quasi manibus expellenda
multiplex quedam collectio & diuturna corpulencia iniquitatis

Diffinicio virtutis

Sed redeamus ad laudem virtutis. Quid est virtus
filia dei est si magis gracie. Est enim quedam est & nata
& ut virtus sit habet ex gracia. Vel est ex medio approbantis
racionis. Virtus aut ex appetitu illuminate voluntatis. Virtus enim
voluntas in bonum est assensus. Virtus est equalitas quedam vite
racioni congruens. Vel Virtus est ad iudicium racionis usus libere vo
luntatis. Virtus est quedam humilitas. Virtus est quedam paciencia.
Virtutes sunt obediencia prudencia temperancia fortitudo iusticia & alie
quam plures in quibus singulis non est aliud virtus quam sicut dic
tum est ad iudicium racionis usus libere voluntatis. Bona enim

Voluntas

voluntas origo est in animo omnium bonorum & omnium virtutum. Sic
econtrario mala voluntas omnium malorum & viciorum. Ideo custos anime
sue valde sollicitus esse debet circa custodiam voluntatis sue. Ut
prudenter intelligat & discernat quid in totum velit vel nolendum
sibi sit sicut est amor dei. Quid propter aliud sicut est amor proximi. Ut
enim tuta sit in illo omnis discrecio. In hoc scilicet sunt obediencia regulans
caritas & prudens dicitur esse discrecio. Videlicet quippe deus non alia
racio non alia discrecio est nisi ut sicut ille cum dilexit nos in
finem dilexit nos sic et si fieri potest in infinitum diligamus eum nos. Sicud
beatus vir qui in mandatis eius cupit nimis. Sed cum nullum
finem vel terminum debet habere devocio caritatis habet terminos suos et
fines & regulas habere dicitur accio operantis. Ubi ne aliquid excedat nimis
Voluntas itaque est ut se assit mediante obediencia custodiens ve
ritas. Vel id est in bonum hominis in deum perfectis tamen sibi convenit quam
voluntas & veritas hec duo sunt que sicut dicit dominus si duo con
senserint in unum pariter consenserint omnem in se continet virtutem
quodcumque pecierint fiet eis a patre meo. Si duo hec in unum
pariter consenserint omnem in se continet virtutum plenitudinem
Omne vicio mortificate omnia pariter in homine cetera languescere cla
bunt & possident in homine cetera vel habite dant iniuriant
pariter in homine sensum quiescere. Gloria & divicie in domo boni
viri illius ex fructibus bone voluntatis eius foris vero non ex uno
latere sicut status huius mundi sed undique cum claudat statum volun
tatis dei. Hilarem enim et iocundum intus se efficit bona voluntas in
exteriori vero actione serenum & gravem vultum ac serenum reddit
vultus. Ideoque super gressus humana ille homo semper serenus est
sicut de aere illo homines ferunt qui super globum lune est. Vo
luntas naturalis quidam appetitus est. Alius ad deum & circa inte
riora sua. Alius circa corpus et exteriora corporalia. Hec enim sursum
tendit sicut ignis ad locum suum. Hec autem sociat^r veritati & mo
net^r ad alcior amor est quem non permanet^r & lactat^r a gracia
dilectio est. Situ apprehendit cum tenet cum fruit^r caritas est. Spiritus

deus est Deus n caritas est Inhys aut cu consumauit homo tunc in
cipit quia nulla hora in hac vita perfectio est Cu vo declinat in
ea que carnis sunt concupiscentia carnis est cu in curiositate seculi cog
concupiscentia oculorum est cum in ambitione glorie vel honoris superbia
vite est Cum dum tn in huiusmodi utilitati seu necessitati nature sunt na
est vel appetitus carnis Cum vo infestius se exponit vel noxia vi
cii natura c vel sui ipsius quorum prima appetitu vel accessu de temet
ipso hec capere licet arguant ea in eis que ad corpus spectant in rebus
naturalibus voluntas primo appetitum fine facit naturalis animi appetitus
e Cum vo inappetendo se ad alacria progreditur ipsum se prodit
Omnia iam no tam voluntas quam vicium voluntatis est avaricia vel
cupiditas vel aliquid huiusmodi Voluntati enim huiusmodi. cito satis est
Vicijs vo carnis numquam satis est Hec cum in spiritualibus et in eis que
ad deum sunt Cum aut voluntas vult quod pt laudanda est cum
vult quod pt et plus quam pt regenda est cum no vult quod pt exci
tanda et provocanda est Sepe. n. cum frenatur impetu facit et
agitur in preceps sepe si no excitatur dormit tardat et oblivisci
quo tenebat et facile declinat qui a latere in obligacionibus oblate
delectacionis Ideo sicut in corpore eciam solet fieri melius n.
ab alio corpus hominis providetur quam ipsum se videat In huiusmodi
nos sepe melius videt aliena oculus quam ille et alius qui no pitu
in fervore eius voluntatis rector sepe index e actionis qui sepe
negligencia vel privato amore nostri exterius in nobis Nomine g°
custos voluntatis est obediencia sive imperij illa sit sive consilij sive subiect
ionis sive solius caritatis Pueris enim sepe ac dilectus sicut apostolum
petunt ad parentes seu eciam admaiores suos filij obediencie castificant cor
da sua in obediencia caritatis quam admaiores suos subigant in obediencias
caritatis nostris In illa enim sola vel precipit vel consulit vel obedit ca
ritas hic aut penam vel x timet vel minatur imperiosa necessitas Et
in illa obediencia sepe debetur maior gloria In ista no inobediencie
maior se intentatur pena Ergo in homine sicut cor habente propter
exteriora sua regenda moderanda componenda palam omnibus est
custodiam necessariam sit voluntati custodia sive amplius aut interiora sua
animo namque sepe se ipsum vel deum cogitanti voluntas in omni cogita
cionis precepta est et motus principium voluntatis sequitur omnis tenor
cogitacionis Tria n. sunt que cogitacionem faciunt voluntas ipsa memoria
et intellectus Voluntas cogit memoriam ut proferat materiam memo
ria cogit intellectum ad formandum quod profert adhibens intellectum
memorie ut inde formet intellectus vo aciem cogitantis vt inde
cogitet Unde quia in unum cogit voluntas et facili quodam intui
copulat a cogendo cogitacio nomen accepisse videtur Sunt sunt
cogitaciones omnes alie bone et sancte et digne deo alie male et perverse
que separant a deo alie ociose et vane a quibus aufert se deus
sicut et enim dicitur quia perverse cogitaciones separant a deo Et quod spiritus
sanctus aufert se a cogitacionibus que sunt sine intellectu In quibus

ubis advertendum est quia sine omni intellectu illateraliter cogitatio pt
et ulla omnis cogitatio sine omni intellectu est quia aliud est intellectus
ex vi naturalis racionis aliquando ex virtute mentis racionalis Intellectus quidem
idem ipse est qui quocumque sive in bonum sed in malum applicatus
fuerit naturaliter viget Sed aliquando in peccatis sibi relictus aliquando a gratia
illuminatus Ille secularibus rebus et servus et imaginacionibus se non negat
hic aut non nisi se dignis rebus in similibus se ipsum accomodat Ille
sepe operatur sicut sibi relictus et viciis infectus ex vi racionis et viciose cor-
rupte voluntatis texens perversas cogitaciones quibus semetipsum qui
cogitat sponte separat a deo hic aut semper sicut illuminatus et virtute
affectus operatur pietatem que cogitantem iungit deo Cuncto suo
loco ponuntur cogitaciones sine intellectu ipse sunt varie ille et ociose
neutro intellectui pro cogitantis intencione se appellantes non pro competente
primetes sed sensim et paulatim corrumpentes occupantes tempus utcumque
impedientes et animum inficientes non tam cogitaciones quam exterius
et ymaginariis recordacionibus simulacra quedam cogitaciones seu
recordaciones ultro multiplicat de memoria scaturientes in quibus pas-
sio quedam voluntatis potius videtur esse quam actio cum nulla sit in
eis cogitantis intencio cum quod sponte ebullit de memoria formaciones
se offert intellectui non creati et quicquid agit videtur potius agi in sop-
no dormientis quam in acie cogitantis ubi tamen et si repellere a se
semper sentit non est in voto cogitantis fit tamen ex culpa negligentis ut
spiritus discipline in istis auferat se a cogitacionibus indisciplinatis Cum
quoniam fiant preter quandam occultam racionis non tamen sunt extra
racione et trahuntur in eas intellectus cum illius sit in eis intelligencia
animi serfis Ubi ad seriose rebus servis bona cogitantur voluntas
libero arbitrio de memoria evocat quecumque opus habet et nullam
formatem memorie adhibet formatum vero quicquid illud est in-
tellectus acie cogitantis et sic peragitur negocium cogitacionis ¶ De

statu vite spiritualis

Quam vero de hiis que de deo
vel addenimus sunt cogitantur et voluntas eo proficit ut amor fiat
continuo previam amoris infundit se spiritus sanctus spiritus vite et
omnia vivificat adiuvans se in oracionem seu in meditacionem seu in tem-
tacionem in infirmitate cogitantis et continuo memoria efficiuntur sapia
cum suavi sapiunt ei bona domini et quod ex eis cogitandum est secun-
dum in affectu adhibet intellectum Intellectus vero cogitantis efficitur
contemplacio amantis et informans illud in quasdam spiritualis vel divine
suavitatis experiencias afficit ex eis aciem cogitantis illa vero efficitur
gaudium fruentis et tunc de deo bene cogitatur secundum humanum modum
si tamen cogitacio dicenda est ubi nil cogitatur sed tantum in memoria
habunde suavitatis dei exultatur iubilatur et vere sentitur de do-
mino in bonitate ab eo qui in simplicitate cordis queritur illo
Sed modus hic cogitandi de deo non est in arbitrio cogitantis
sed in gratia donantis .s. spiritus sancti qui ubi vult spirat Sed homo
est in ingenio preparare cor voluntate expediendo ab affectionibus

alienus eorum uel intellectum a sollicitudinibus memoriam abo
ciosis uel negociosis nominatur etiam a necessariis occupacionibus ut in die
bona dm et in hora beneplaciti eius cum audierit vocem sponsus sponsa
tis ea que cogitacione faciunt communiter libere concreant sibi et cooperan
tis in bono et quasi symbolum faciat in gaudium cogitantis voluntas
exhibendo in gaudium dm puram affectionem memoria materialem
fidem intellectus experiencie suauitatem Sic ergo uoluntas neglecta
faciat cogitaciones ociosas et indignas deo corrupta peruersas quo
separant adeo recta uoluntas ad usum vite huius pia efficaces ad feru
tus spiritus et ad fruendum deo feruenter autem spiritus sancti sunt sicut dicit
apostolus Caritas gaudium pax paciencia longanimitas bonitas benig
nitas mansuetudo modestia continencia castitas Et in omni genere co
gitacionis omnia que cogitanti occurrunt conformatur intencioni volun
tatis agente in eis iusticia et in iudicio dei ut iustus iustificetur
adhuc et qui in sordibus est sordescat adhuc Ideo homini deo
uolenti uel amanti suo primo consulendus est animus examinanda
conscientia quid sit quod in totum vult et post quot vult quicquid a
liud vult spiritus uel odit quicquid contra illud caro concupiscit In
cedentes enim quasi extrinsecus et decedentes cogitaciones et post uolun
tates quibus modo vult modo non vult nequaquam inter uo
luntates sed pene inter ociosas deputande sunt usque ad delectacionem
animi tamen toto se inde exuatur animus tempus fuit Ex autem in
toto vult primo considerandum est quid illud sit quod sic velit
deinde quantum velit Si quid in totum vult deus est distinctius
est deinde quantum velit et quo velit utrum in contemptum sui
ipsius omnium que sunt uel esse possunt Et hoc modo tamen ex iudicio eorum
sed circa ex affectu mentis ut iam voluntas plus quam voluntas sit
ut amor sit ut dilectio sit ut caritas sit sit vnitas spiritus Sic enim
diligendus est deus Magna voluntas ad deum amor est dilectio et
adhesio est sed coniunctio caritas fruicio vnitas uero spiritus cum deo
homini siue simul cor huius perfectus in deum voluntatis est perfectio cum
iam non solummodo vult quod deus vult sed sic est non tamen affectus
sed in affectu profectus velle autem quod vult deus hoc iam deo
simile esse est non posse velle nisi quod vult deus hoc est iam esse quod
deus est cui velle et esse id ipsum est vnde bene dicitur quod tunc plene
videbimus eum sicuti est cum similes ei erimus hoc est cum erimus quod
ille est quibus enim data est potestas filios dei fieri data est et potestas non
quod ut sint deus sed sint tamen quod deus est sic sancti futura plene beati
quod deus est non aliunde hic sancti neque ibi futura beata quia ex deo quod
quod deus est corporis et sanctitas et beatitudo est hec est omnis perfectio similitudo dei
perfectum autem velle ei dereliquere est et ideo huius perfectioni
inuicienda est ergo voluntas amor preparandus voluntas cohibenda
ne in aliena dissipetur amor suauendus ne inquinetur post hoc
enim solum creati sumus et viuimus ut deo similes simus ad ymagi
nem enim dei creati sumus Est autem quedam similitudo dei quam nemo
viuens amittit nisi cum vita exuitur quam omnis homo intestinam
amisse melioris et dignioris similitudinis creator omnium hominum

sicut quam sapiens et volens et nolens et qui eam cogitare potest et
qui tam hebes est ut eam cogitare non possit. Sicut enim sicut ubique est
et ubique totus est in creatura sua sic et in corpore suo anima vivens
Et sicut Deus indissimiliter deus indissimiliter dissimilia in creatura
operatur sic anima hominis quamvis sit toti corpori vivificando indissimiliter
dissimiliter unita in sensibus tamen corporis et in cogitationibus cordis
indissimiliter operatur assidue dissimilia. Hec similitudo ad hominem
quantum admodum est nullius apud Deum est momenti cum non
ex voluntatis eius sit vel laboris. Sed est alia magis Deo propin-
qua in quantum voluntaria que in virtutibus consistit in qua animus
virtutis magnitudine summi boni quasi imitari gestit magnitudinem
et perseverante in bono constancia eternitatis eius incommutabilitatem.
Super hanc autem alia adhuc est similitudo Dei hec de qua iam ali-
quanta dicta sunt in tantum propria ut non iam similitudo sed unitas
spiritus nominetur cum fit homo unum cum Deo unus spiritus non tantum vo-
luntate idem volendi sed expressiore quadam veritate virtutis
sicut iam dictum est aliud iam velle non valendi. Dicitur autem
hec unitas spiritus non tantum quia efficit eam vel afficit ei spiritum ho-
minis spiritus sanctus. Sed quia ipsa est ipse spiritus sanctus Deus
caritas est qui est amor patris et filii et unitas et suavitas et
bonum et osculum et amplexus et quicquid potest esse amborum in summa
illa unitate veritatis et veritate unitatis hoc idem homini suo
modo fit ad Deum quod cum substantiali unitate filio est ad pa-
trem vel patri ad filium cum in amplexu et osculo patris et filii me-
diam se quodammodo invenit beata conscientia cum modo ineffabili
et incogitabili meretur homo Dei fieri non Deus est ex natura
vel in cathalogo spiritualium exercitiorum apostolus prudenter interserit
spiritum sanctum dicens In castitate in scientia in longanimitate in suavitate
in spiritu sancto in caritate non ficta in verbo veritatis in virtute Dei.
Vide namque omnia ordinantem et vivificantem in medio bo-
narum virtutum sicut cor in medio corporis constitutum spiritum sanctum
ipse est enim optimus artifex creans hominis ad Deum bonam vo-
luntatem Dei ad hominem faciens propiciacionem formans affectionem
dans virtutem prosperans operationem agens omnia fortiter et disponens
suaviter. Ipse vivificat spiritum hominis continens in unum corpus su-
um homines docet Deum querere angeli adorare. Solus ipse
est qui docet invenire et habere et sum ipse tamen est et sollicitudo que-
rentis et pietas inquirentis et veritas adorantis et sapientia inventi
et amor habentis et gaudium fruentis. Quicumque tamen de visione et cog-
nitione Dei hic fidelibus impertitur speculum et enigma tamen distans
a futura visione et cognitione quantum fides distat a veritate vel tempus
ab eternitate nisi cum aliquid fit et de eo in libro Job legitur qui
abscondit lucem in manibus et precepit ei ut rursum veniat et
annunciat de eo dilecto suo quod possessio eius sit et ad eam possit
ascendere. Electio enim et dilectio Dei aliquod claritatis lumen clausum
in manibus patens et latens ad arbitrium tenentis ut per hoc quasi

in thesaurum sui vel tactu subito videre permittitur exardescat animus ad ple
nam possessionem luminis eterni et hereditatem plene visionis dei Cui
ut innotescat aliquatenus id quod ei deest nonnumquam quasi pertransiens
gratia perstringit sensum amantis et eripit ipsum sibi et rapit in diem
qui est a tumultu rerum ad gaudia celestia et pro modulo suo ad mo
mentum et ad punctum idipsum ostendens ei videndum sicuti est interim etiam
et ipsum efficiat in idipsum ut sit suo modo sicut illud est ubi cum didicerit
id quod intersit inter mundum et immundum redditur sibi et remittitur ad
ad mundandum cor ad visionem adaptandum animum ad similitudinem ut
si aliquando iterum admittatur sit purior ad hoc videndum et stabilior
ad fruendum Nusquam siquidem melius deprehendit modus humane im
perfectionis quam in lumine vultus dei in speculo divine visionis ubi in die
qui est plus et plus videns quid sibi deest emendat indies similitudine
quicquid aliquid dissimilitudine similitudine ei propinquans a quo
longe facta est per dissimilitudinem et sic expressiorem visionem expres
sior semper similitudo committatur Impossibile est quippe videre summum bo
num et non amari vel non tantum amari quantum datum fuit videri
usquequo amor perficiat in aliquam similitudinem amoris illius qui deum
similem fecit homini per humiliationem humane conditionis ut hominem
deo similem constituat per glorificationem divine participationis et tunc est
dulce homini conhumiliari summe maiestati compauperari filio dei
divine sapientie conformari hoc sentiente in semetipso quod in Christo
Jhesu domino nostro Hec est enim sapientia cum timore et exultatione cum
tremore cum cogitatur et intelligitur deus humiliatus usque ad mortem
mortem autem crucis ut hominem exaltet usque ad similitudinem di
vinitatis Hinc emanat impetus fluminis letificans civitatem
dei memoria habundantie suavitatis eius in intelligendis et
cogitandis bonis eius In quibus tum adeo amanda facile ho
minem induant pensata et contemplata eius amabilia per
se ipsa in affectu contemplantis elucescunt sicut potentia eius virtus
eius gloria maiestas bonitas beatitudo hoc potissimum amantem
eius capit in amabilem quod ipse in semetipso est quicquid in eo a
mabile est qui est totum quod est sicut tamen totum est ubi plus non est
Sum bono amore ipsi bono sic se intendit purus affectus ut
se inde non avocet donec vivat vel vivus cum eo fiat spiritus
effectus Quia cum in eo fuit perfectum iam solo mortalitatis huma
velo dividitur ac differtur a statu statorum a summa illa beatitudine
super celestium Cuncta tamen tunc iam in fide et spe eius quem amat
sentit in conscientia iam quod super est vite huius tollerabiliori
postulat paciencia Et hec est destinatio solitarii certaminis hic
finis hoc premium requies laborum consolatio dolorum Et ipsa perfectio
et vera hominis sapientia omnes amplectens virtutes et continens virtutes
non aliunde collectas sed naturaliter insitas sibi ad similitudinem illa dei qui
est ipse quicquid est sicut deus cum id quod est Fit enim bonum velut
habitus bone voluntatis in bonam voluntatem sic consolidatus

et affectus est ut ardentissima boni incommutabilis adhesione
nullatenus iam videat se posse ab eo mutari quod est. Cum ergo sit circa
hominem dei assumptis illa illa doni et spiritus istius virtutibus mens sapientis
et primus animus se illuminante et adiuvantem graciam in contemplacione
summi boni speculatur earum singulas incommutabilis veritatis inqualitatem
ad eas pertingere nititur intellectus amoris et exinde formatur sermo
conversacionis cuiusdam celestis et formam sanctitatis. Speculatur enim
summam veritatem et que ex ea vera sunt summum bonum et que ex eo bona
sunt summam eternitatem et que ex ea sunt illi veritati illi caritati illi
eternitati se conformans in istis se ordinans illis non super volitans
iudicando sed suspirans desiderando vel inherens amando ista susci-
piens et eis se coaptans et conformans non sine discrecionis iudicio
non sine examine raciocinacionis et iudicio racionis ex quo concipi-
untur et oriuntur virtutes sancte ymago dei reformatur in homine et vita
illa dei ordinatur a qua homines quosdam alienatos esse conqueritur
apostolus et colligitur robur virtutis scilicet duo illa in quibus perfectio vite
contemplative perfecte constat et active de quibus iuxta antiquos
interpretes legitur in Job Ecce pietas est sapientia abstinere vero a malis
sciencia est. Sapientia enim pietas est hoc est cultus dei amor quo eum
videre desideramus videntes in speculo et enigmate credimus et
speramus et in hoc proficimus ut eum videamus in manifestacione. Absti-
nere vero a malis sciencia temporalium est in quibus sumus in quibus in tan-
tum abstinemus a malis in quantum ad bonum studemus. Ad hanc scienciam
ad hanc abstinenciam spectare invenitur primo omnium virtutum exercicia de-
inde eciam omnium actuum vite huius in qua versatur disciplina quorum
alterum id est studium virtutum respicit potius vero ad superiora quasi super-
iorum sapientie preferencia virtutem et excellencia suavitatis alterum
vero circa corporalia sunt exterioria nisi fidei religione religetur defluunt in in-
feriorum vanitatem in quibus constituta sunt res sine racione sine sensibus
corporis comprehensa et memorie commendata sive bene res perpenditur quod
ipse quod apprehendimus sensibus omnis sciencie deputandum est. Ergo non
per scienciam racio in huiusmodi deprehendit hoc est in quo se sibi sciencia
atque sapientia conterminat. Quicquid enim aliunde discit scilicet per sensus cor-
poris quasi alienum et adventicium memorie ingeritur. Quod vero sponte
venit in mentem sive ex racionis sive incommutabilium legum incommutabilis
veritatis naturali intelligencia ex qua eciam impiissimi homines nonnum-
quam rectissime iudicare inveniuntur hoc sic ipsi inest racioni ut hoc
ipsum racio sit vel tamen commendatur ei per doctrinam aliquam ut sciencia sit
quam vel alio commonente vel ipsa commemorante hoc ipsum se in esse naturalis
intellectus ei sit in quo hoc potissimum eciam quod notum est dei deo
naturaliter revelante manifestum sit homini eciam impio. Deinde affectus
virtutum naturalis de quo loquuntur dicentes ethnici poetarum qua oderunt peccare
boni virtutis amore deinde per inquisitorem commanencium quelibet dis-
crecio racionabilium infirma vero post est sciencie et deorsum vergens sensi-
bilium animalis experiencia que fit per quinque sensus corporis per quamplurima
et per experienciam cadunt sive dolorem sed suspiriis huius vite. Cum ergo ro

sapientie conformata format sibi constantiam et ordinat vitam in inse
nsionibus sic aptat sibi sinceritatem et sufficientiam ut in ratiocinationibus
ordinem vite in observantiis statutis formam conscientie semper ab inferioribus
promota et aspirationibus adiuta pergens in id quod etiam est et indi
ces totius a summo voluntatis et mentis affectu et operis effectu cum superne
festinat imbecillitatem spiritus et veritatem ut sic iam sepe deum est fide
lis homo unus spiritus efficiatur cum deo et ipsa iam est de qua paulo
ante diximus vita dei que non tam totius est conscientie quam in sapientia
perfectionis affectus hec enim sapientia qua sapiunt sapientes qua sapiens
est qui factus est unus spiritus cum deo et spiritualis est et hec in hac vi
ta hominis perfecta sapientia est Iam enim qui hactenus fuit solitarius
ut solus efficiatur unus et solitudo eius corporis vertitur in unitate
mentis et impletur in eo quod dominus pro discipulis in clausula omnis
perfectionis oravit Dicens pater volo ut sicut ego et tu unum sumus
ita et ipsi in nobis unum sint Hec enim unitas hominis cum deo vel
similitudo ad deum inquantum propinquat deo in tantum inferius suo co
formant sibi infimum illi ut spiritus et anima et corporis suo modo or
dinata sint locis disposita suis meritis ordinata estimata suis
etiam proprietatibus cogitentur ut incipiat homo perfecte nosse
seipsum et per cognitionem sui proficiendo ascendere ad cognoscendum deum
Uno enim primo corrigere et aspirare incipit perficientis affectus
In cogitatione huius similitudinis plurimum cavendus est error dissimi
tudinis divina corporando non aliter de eo cogitetur quam quod res habet
Cogitans ergo animus similitudinem sui et dei primo in hoc formet et aptet
cogitationem suam ut omnino fugiat secundum corpus cogitare seipsum deum
vero non solum non secundum corpus locale ut secundum spiritum sicut mutabile
Creature enim spiritualia sunt tamen diversa sunt a corporum qualitate
creatura quantum ab omni locali circumscriptione remota Creature vero di
vina sunt tamen supereminet omnia et corporalia et spiritualia quantum
ab omni loco ut temporis lege vel mutabilitatis suspicione aliena in
sua incommutabilitatis et eternitatis beatitudine incommutabilia
manet et etiam in quibus sicut que corporalia sunt discernit
animus per corporis sensum sic que sunt invisibilia ut spiritualia discernere
non potest nisi per semetipsum Unde non sunt dei non nisi a deo queratur
ut expectet intellectum Et quidem de nonnullis que ad deum spectant
probas est et possibile homini bone voluntatis aliquid cogitare et disqui
rere sicut de dulcedine bonitatis eius de potentia virtutis et aliis
huiusmodi ipsum non idipsum quod est id quod est cogitare omnino non potest
nisi quantum ad hunc sensum illuminati amoris attingi potest Credendus
est tamen deus et inquantum admittit spiritus sensus cogitandus quedam
vita eterna vivens et vivificans immutabilis immobilis mira
bilia omnia invisibiliter faciens intelligens et creans omnem intel
lectum intelligentem sapientia faciens omnem sapientem veritas fixa
stans indeclinabilis ex qua vera sunt omnia que sunt vera id est que
sunt eternaliter bone vere omnium eternarum generaliter cui vita ipsa esse
tia est ipsa natura cui vita vivens ipse sibi est que ipsa divini
tas eternitas magnitudo bonitas et virtus in semetipsa existens

et subsistens excedens omnem locum veritate nature illocalis, eter-
nitate vero omne tempus quod vel corde vel oppinione comprehendi potest. Q
longe verius est et excellencius quam quolibet senciendi sentitur, quem
ceterisque tamen spiritualibus sensibus et illuminati amoris quam quolibet cogitatu comprehendi
attingeret. Et sic melius est quam cogitatur. Melius tamen cogitatur quam dici-
tur. Ipsa summa essencia a qua omne esse profluxit. Ipsa est summa sub-
stancia non subiecta predicamentis accidencium sed res omnium subsistens causale
principium in quo esse non moritur, intelligere non errat. Amor
non offenditur qui sic queritur ut dulcius inveniatur; dulcissime
invenitur ut diligencius queratur. Hoc autem ineffabile cum non
sit ineffabiliter invenitur qui videre cor mundet. Quia nulla corpo-
ris similitudine dormienti, nulla corporea specie vigilanti, nulla ra-
cionis indagine nisi mundo corde humilis amantis videri potest vel
apprehendi. Hec est enim facies dei quam nemo potest videre et vivere
mundo. Hec est species cuius contemplande suspirat omnis qui affec-
tat diligere dominum deum suum in toto corde suo et in tota anima
sua et in tota mente sua et in omnibus viribus suis. Ad quod etiam
non desinit excitare proximum suum si diligit eum sicut seipsum. Ad
quod cum aliquando admittitur in ipso lumine veritatis indubitanter
videt prevenientem graciam; cum inde repellitur in ipsa cecitate
sua intelligit puritatem cuius non querere iusticia sua. Et
si amat flere dulce amat et non sine multo gemitu cogitat
redire inconstanciam suam. Ad quod cogitandum omnes impares
sumus sed ignoscat quem amamus et de quo digne nos non posse
vel dicere vel cogitare confitemur. Et tamen ut dicamus et cogitemus
amore eius vel amore amoris eius provocamur et trahimur.
Cogitantibus ergo est in omnibus humiliare semetipsum et glorificare
in seipso dominum deum suum in contemplacione dei. Vilescere sibi in a-
more creatoris. Subiectum esse omni humane creature. Exhibe-
re corpus suum hostiam viventem sanctam deo placentem racionabile
obsequium suum. Pre omnibus autem non plus sapere quam oportet
sapere sed sapere ad sobrietatem et secundum datam a deo mensuram
fidei. Bona sua non ponere in ore hominum sed celare in cella
et recondere in conscientia ut ea quasi titulum et in fronte con-
sciencie et in fronte celle sic habeat: Secretum meum michi, secretum
meum michi etc.

Ad Egidiam viduam

Dilecte in xpo filie Egidie frater . b. ppetua salutem et
perseverantiam in virtute Cum ia te visitare nō possim
et verba dei more solito tuis auribus ingerere ydone
um iudicaui tue postulationi acquiescere ac aliquid
ti de aliqua sanctarum scripturarum testimonia scribere quib9
tuus animus incitamentum aut robur aliquid accipiat vel solamen
Quos enim complacitum est nō modicum videre aut alloqui eos quos
diligimus et illorum est suauis memoria de quibus fiducia gerimus
et a quibus nos diligi arbitramur Scripta uero absentes modo quo
dam presentes efficiunt ut eis quadam conferunt potentiam colloquendi
ut ergo ego absens corpore presens efficiar spiritu ex exhortacionis quam
localis distantia prohibet literarum suppleat series nō tantam insinuationis
causam quam recordacionis et consolacionis quedam sacre pagine
monita et exempla breuiter colligere disposui ut liceat deuota mens
tua multis afflictionibus circumsepta inde valeat releuari Sacra
enim scriptura sacra pluribus admonitionem et consolationem pellit n
ignorantiam et excludit obliuionem tollitque torporem et accidiam
fugat dolentes resouet et lascivientes reprimit aut mundat fluc
tuantes consolatur et merentes letificat iniquos terret vacilla
ntes reprobat superbos deicit et humiles exaltat Primo igitur ea
consideranda tibi proponam que in omnibus aduersitatibus tuis te
poterunt consolari nō mediocriter si diligenter et mediocriter recolenda
ipsa volueris intueri Hec autem sunt dignitas et benignitas sereclis
utilitas aduersitatis memoria finis et consideracio diuiciorum
que aliis illata legimus et recedimus ac videmus Primum ergo con
sidera quis est qui te percutit et causas percussionum attende
Nam deus omnipotens vniuersorum dominus omnium creator mundi for
mator ac rector et conseruator Rex angelorum seculi redemptor
sponsus celestis et auctor sanctissima et piissimus pater qui sapienter
nobis in omnibus prouidet nec circam clemencius gerit magisque
ablunt sordes qui nos castissime diligit Et nichil horum
que facit odio facit Sapientissimus eruditor et iustissimus iudex
qui nulli irrogare iniuriam vel in aliquo valet errare quod
ergo tam potens et sapiens dominus bonus ac nos corrigens facit
magne dignacionis est indicium et precipue dilectionis et argumentum
Quod ergo nos humiliter suma ut nec circa altissimus hunc
tum Quod ergo nos ... dignetur et nobis correctionum ... et amoris indicia largiatur
Ego inquit quos amo arguo et castigo Flagella itaque presencia
sunt signa paterne dileccionis flagellat enim deus omnem
filium quem recipit Sic beatus paulus attestatur ad hebreos Quis
est inquit filius quem nō corripiat pater In illis itaque prehac tanta
pium affectum erga nos indicat diuina correpcio Sic salomon
sapientissimus edocet monens vnumquemque fidelium ad tollerantiam
flagellorum preuidens vbi ait disciplina domini fili mi ne abiicias ne
que deficias cum ab eo corripieris quem enim diligit dominus corripit
et quasi pater in filio complacet sibi Patentis igitur correpcio nos de
monstrat dei filios per graciam si eam equo animo sustinemus

Consolatio in aduersis
Dignitas corrigentis

Extra numerum igitur filiorum dei videtur esse qui sunt extra numerum
flagellorum. Et hoc manifeste ostenditur cum reprobis dicitur quod non
est virga dei super illos. De iustis autem propheta dicit Multe tribula
ciones iustorum et de omnibus hys liberavit eos dominus. Ubi a beodem il
lico subinfertur Ostendit enim nunc dominus populo suo dura et po
tavit nos vino compunctionis. In alio autem seculo absterget
deus omnem lacrimam ab oculis eorum et mors non erit ultra
et non erit eis amplius neque luctus neque clamor sed nec ullus
dolor. Econtrario autem accidit impiis et peccatoribus. Si enim nunc gau
deant peccatores cum male fecerint et exultent in rebus pes
simis extrema tamen gaudii eorum luctus et meror occupat sem
piternus. Tunc enim illud propheticum dictum adimplebitur Multa fla
gella peccatoris sperantem autem in domino misericordia circumdabit.
Hoc est perteget ex omni parte. Illorum ergo error et cordis cecitas ex
hys ostenditur qui omnia bona temporalia possidentes putant etiam in
futuro seculo prosperari. Tales autem sunt et possunt antichristi merito
appellari qui hec dicunt vel estimant aut crediderint. Nam contra christum
aperte cogitant et loquuntur. Dicunt enim perdicionis filii quod illi qui
bona habent in hac vita bona habebunt etiam in futura ponentes sola
solum consolaciones carnales et transitorias que in terrenis divi
ciis et carnis voluptatibus ac mundi honoribus consistere arbitrantur.
Sed manifesta racio et infallibilis veritas contrarium asserunt.
Nam de contrariis ad contrarium fit mutacio sic patet. Ergo qui propter
deum affliguntur vel paciencia adversa sustinent in hoc seculo beati
erunt in futuro. Et qui mundanis vel carnalibus hic fruuntur con
solacionibus in seculo futuro eternaliter cruciabuntur. Sicut ipse dominus
in ewangelio declarat dicens Ibunt hii in supplicium eternum iusti autem
in vitam eternam. Audiant hoc infirmi et consolacionem recipiant.
Videant pauperes et letentur. Querite deum et vivet anima vestra.
Non huius mundi delicias vel honores queratis aut divicias
que nec sine gravi piaculo concupisci et amari possunt
nec absque magno periculo possideri. Nam qui volunt divites
fieri incidunt in temptacionem et in laqueum dyaboli et desideria multa
inutilia et nociva que mergunt homines in interitum et perdicionem.
Radix enim omnium malorum est cupiditas ut apostolus dicit. Nolite ita
que pauperes amare divicias. Quoniam qui amat divicias fructum
non capiet ex eis ut sapiens dixit. Nichil enim est iniquius
quam amare pecuniam sicut alia scriptura testatur. Multos enim perdi
dit aurum et argentum ut ipsa dicit. Ne ergo illud ametis quoniam
eadem pagina teste Qui aurum diligit non iustificabitur. Si enim christus
pauper in hoc mundo et paupertatem docuit et predicavit diviciasque
ac delicias et mundi gaudia spreverit. Ista querere quid est aliud
quam christum relinquere. Cum ergo concupiscit divicias vel mundi
gloriam aut carnis exquirit delicias a christo apostotavit. Nolite

go hoc seculum diligere Unde quicumque voluerit amicus esse secu-
li huius inimicus dei constituitur ut beatus Jacobus dicit Nolite itaque di-
ligere mundum neque ea que in mundo sunt Nam si quis diligit
mundum non est caritas patris in eo Quoniam omne quod est in mundo con-
cupiscencia carnis est et concupiscencia oculorum et superbia vite ut
dicit beatus Johannes Tanto igitur quisque religiosior et Christo similior effi-
citur quanto mundi huius fuit contemptor Nam qui mundum diligit
Christum reprobat aut spernit In mundo enim est nobilior et honoracior Xpi nobilitas
qui dicior estimatur Apud Christum vero est nobilior et gloriosior qui-
libet qui pauperior et humilior spiritu invenitur Seculi ergo nobilitas Seculi.
est ignobilitas apud deum Nam illa oritur post carnem vel cum
carne et cum ea moritur Hec autem in eternum vivit Illa quoque Xpi.
non vere perficit equitas vel intencio sed obscena pecunia gerunt et
humana invenit cupiditas Hanc vero divina gratia facit Nam seculi
dignitas ex vetustate diviciarum nascitur vel ipsarum acquiritur multitudine
christianorum vero nobilitas paupertate rerum et spiritus comparatur Inter christi-
anos enim est nobilior qui perfectior fuit imitator Gloria enim est
magna sequi deum Ipse autem per viam humilitatis et paupertatis ac
tribulacionum ingressus fuit Non enim agrum aut vineam a deo
minimam partem legitur habuisse Filius inquit hominis non habet ubi caput
suum reclinet Ignominiosum ergo est illis divicias querere aut mundi
honores vel delicias quorum rex et dominus ac magister omnia hec despexit
Nam diviciarum contemptu christiane vite perfectio acquiritur Ipso
domino testante qui ait Si vis perfectus esse vade et vende omnia
que habes et da pauperibus et habebis thesaurum in celo et veni se-
quere me Ipsarum ergo acquisicio vel desiderio perdite perfectionis
veritas exulabit Non est ergo laudabile possidere divicias que
christiane religionis perfectionem impediunt et regni celestis ingressum
Nam facilius est camelum per foramen acus transire quam divitem
in regnum celorum intrare Si enim laudabile esset habere vel desiderare di-
vicias Christus eas non contempsisset qui omni laude dignus est et
fuit Non ergo apud Christum quisquis beatus et laudabilis vel honorabilis
Dum dives ut habeat divicias carnales habere possit etiam homo insipi-
ens et flagiciosus ac sceleratus Christi ergo testimonio et rerum multiplici-
ter patenter ostensum est et ostenditur quod apud regem regum et corpo-
rem deum non terrenarum rerum habundancia beatos aut commendabi-
les aut honorabiles efficit sed contemptus Non ergo a fidelibus ho-
mines vel alii qui recte sapiunt beati sunt existimandi qui terrenis
habundant diviciis ac deliciis aut qui potestatibus et falsis honoribus
extolluntur Sed qui hec omnia pro deo penitus aspernantur Consi-
derate igitur pauperes Unde nobis rex iste dicat Beati pauperes
spiritu quoniam ipsorum est regnum dei Econtrario autem divitibus dicit Ve vobis
divitibus qui habetis consolacionem vestram Ut ergo hanc possitis ~~per~~
maledictionem dampnacionis effugere divites abicite consolaciones que
auferant et ponite vobis amaritudines penitencie humiliantes vos ex corde

subpotenti manu dei. Humiliate cor contritu et humiliatu deus non
spernit. Plorate ululantes et emendantes quia pauperes neglexistis
contempsistis et oppressistis. Ipsos ergo visitate ac diligite consolamini
et sustentate. Humiliate sine illis ut futura ut presentem requiem potius
adipisci. Dolentes et lugentes querite dominum et quiescite inique
et turpia contra inopes agere. Quia etiam sunt nobis parata supplicia
nisi veram agentes penitentiam a contemptu inde et oppressione atque
neglectu pauperum desistatis. Cum non despicit pauperes exprobrat
factori eius ut sapiens ait. Cessate igitur illos opprimere atque contemp
nere scientes ipsos esse fratres vestros et pares nobilitatis eos agnosci
te secundum utraque naturam. Nam idem deus est vester et illorum nobilissimus pater
qui vestras et eorum animas ad ymaginem et similitudinem suam ex
creavit et ex eadem communi massa et ex eisdem elementis omnium hominum pau
perum et divitum corpora formans eadem similiter designavit. Ab eisdem etiam
parentibus omnes homines pauperes et divites carnaliter sunt propagati
sicut moyses divine legislator et propheta eximius ac paulus apostolus
attestantur. Et autem hoc fortasse non creditis ad sepulcra pergite et
prius resoluta corpora contemplantes et ipsa communis resolutio
corporum hoc vobis aptissime demonstrabit. Non enim apparet in sepulcris
quis miles vel rusticus fuit neque quis comes ac marchio aut
quis dux aut rex neque quis imperator vel papa. Nunc enim ab
scedat et pereat omnis timor et gloria divitum quia omnes mors et
par dissolutio corporis communem ostendit materiam et equalem compro
bat nobilitatem. Cur igitur divites contra pauperes vos erigitis in
vanis gloriantes. Nam idem est deus et pater omnium idem dominus idem
creator idem formator idem redemptor idem rex idem iudex et magister eadem
lex idem regnum idem sacramentum eadem fides eadem et natura eadem forma
idem finis idem introitus idem exitus idem genus eadem species eadem dif
finitio que totam valorem exprimit dignitatem hominis eedem diffe
rentie substantiales et idem spiritu simpliciter que ab omnibus hominibus
equaliter participantur. Sola igitur accidentia mundi pauperes et divites
fortes et debiles egros et sanos pulchros et fedos astutos et simpli
ces quandam faciunt inequalitatem. Sed accidentia sunt posteriora genere
et advenientia nature. Accidens enim est quod contingit eidem inesse et non in
esse. Nullus ergo homo de falsa se putatina nobilitate glorietur nec
corporis fortitudine aut sanitate vel pulchritudine vel carnali
prudentia superbiat aut inaniter gaudeat vel stultissime glorietur. Nam
cum hec sint accidentia licet non assint vel insint desinunt quidem natura con
tingit ea abesse. Communis enim species ratio communem ostendit naturam et pa
rem secundum eam demonstrat hominum dignitatem. Cesset igitur ac sileat tota
et impudens iactantia divitum et omnis elatio divitum seculi pariter
conquiescat. Nam omnis caro fenum et omnis gloria eius quasi
flos agri. Exsiccatum est fenum et cecidit flos, ut propheta et apostolus
et pastor ecclesie fernenti spiritu et voce libera docuerunt. Audite autem
inopes quid vobis veritas ait. Beati qui nunc esuritis quia saturabi
mini opulentis, non dicit. Ve vobis qui saturati estis quia esurietis.

Transeunt ergo superbi divites de habundancia temporali ad eternam in-
opiam, Unde teste propheta Dormierunt sompnum suum et nichil in-
venerunt omnes viri diviciarum in manibus suis, De fatuitate tran-
sitoria vadunt et culpabili ad esuriem que sine fine manebit
transferuntur, De luce terreni honoris et carnalis leticie ad inter-
minabiles inferni tenebras et obprobrii sempiterni. Ducunt
enim in bonis dies suos et in puncto ad infernum descendunt. Scriptura hys
dicit: Ve vobis qui ridetis quia lugebitis et flebitis. Omnibus autem
qui perfecte aut digne sua peccata vel aliorum miserias aut desiderio ce-
lestis patrie, lugentibus dicit: Beati qui nunc fletis quia ridebitis.
Lugere ergo nos docuit in hac vita non ridere. Christum enim flevisse
pluries legimus, eum autem risisse nunquam legi. Non autem ex hoc dam-
nabilem reputo risum quemlibet sed illum solum qui saluti anime
adversatur. Sic non est qui homines peccata sua lugere non sinit et qui ex
iniquitate procedit. Illorum autem eternam credulitatem qui de presenti
prosperitate ac futura felicitate unale sentiunt xpus aptissime de-
monstravit in parabola divitis et mendici. Nam ille dives impius
qui bysso induebatur et purpura et epulabatur cottidie splendide
post hanc vitam in inferno fuit sepultus, lazarus vero mendicus
et plenus ulceribus post presentes miserias in abrahe sinum hoc est
in bona requiem ab angelis est portatus. Et qui deliciose vixerat est
in hoc seculo gravissimis cruciatibus affligitur in inferno. Ei quoque pe-
tenti minimam denegatur unica et summa tristissimus racio subiungitur cum
abraham dixit illi: fili recordare quia recepisti bona in vita tua
et lazarus similiter mala. Nunc autem hic consolatur, tu vero cruciaris.
Non enim ait recordare quia ydola coluisti vel quia fecisti homi-
cidium vel adulterium aut furtum vel cetera huiusmodi que notis-
simum est esse causas eterne dampnacionis hys qui eadem agunt
vel similia. Sed dicit quia recepisti bona in vita tua. Bona
non que receperat ille fuerunt corporales delectaciones quas habuerat
in delicatis cibis et potibus ac mollicie vestium et mundi gloria qua
exterreris divicys et veste nitida fuerat consecutus. Cum ergo in
hoc seculo gloriosus vel dives aut deliciosus esse appetit in
futuro ignominiosus et pauper erit atque in anima et corpore
cruciabitur durissime per cuncta secula seculorum. Audiat hec omnis
luxuriosus atque superbus et ceteris oberrans qui se putat simul et
in utroque seculo prosperari. Non sic impii non sic sed iuxta id quod per
dictum est a spiritu dei qui mentiri non potest. Non enim a me ipso hoc
dico sed ad summam contra eos latam et divulgatam. Ergo quia ipse dicit
unicuique talium dicit: Quantum glorificavit se et in deliciis fuit tantum
date ei tormentum et luctum. Luxuriosus igitur et avarus quilibet
atque ambiciosus tanto maiorem capiat penam acerbitate quanto
avidius prolixissima sectatus fuit pecuniam vel mundi gloriam aut
spurcissimam corporis voluptatem. Nobis igitur eligenda et constanter
tenenda est via regia per quam xpus incedens pervenit ad regnum et

omne fugienda est strata libera per quam ingredientes homines ad
interitum tendunt Nam teste domino lata est porta et spaciosa via
que ducit ad perdicionem Angusta vero est porta et arta via que ducit
ad vitam Illa est via deliciarum hec autem est via tribulacionum Nam
sicut voce apostolica dicitur per multas tribulaciones oportet nos intrare
in regnum dei Per hanc viam ierunt omnes qui a principio mundi usque
ad presens regnum celeste sunt consecuti Nam scriptura testante didicimus

Tribulacio

quod omnes qui placuerunt deo per multas tribulaciones transierunt fideles
per hanc prophete patriarche omnes et probe apostoli et martires confessores
et virgines vidue simul et coniugate ad regna celestia pervenerunt
Multa est igitur tribulacionum utilitas paucis verbis explicanda nobis
est Nam tribulacio excitat pacienciam spem corroborat spiritualibus
consolacionibus habundat virtutes perficit animam custodit atque vivi
ficat preservat animam et corpus castificat militum tribuit Et ad
oracionem excitat futuram vitam nos facit appetere ac mentes ho
minum ad celestia levat accelerare ad penam cogit et animam
reparat consorcium dei facit habere et eternam preparat coronam glorie
Propterea beatus paulus tantam videns tribulacionum utilitatem in eis
plurimum letabatur dicens Gloriamur in tribulacionibus scientes quod tri
bulacio pacienciam operatur paciencia autem probacionem probacio vero spem Spes
autem non confundit quia caritas dei diffusa est in cordibus nostris per
spiritum sanctum qui datus est nobis Quod si tribulacio pacienciam operatur

Paciencia

paciencia vero ut dicit beatus iacobus opus perfectum habet Et vis perfecta esse ymo
si vis salva esse paciencia usque ad mortem sua Hec enim est terra
bona atque que attulit centesimum fructum Nullum enim opus bonum
est quod perfecte paciencie militum vincat Hec in libertate servat atque
ne ipsa in peccati vel demonum servitutem redigatur domino attestante
qui ait In paciencia vestra possidebitis animas vestras Ipsa enim paciencia bonos
manifestat Nam de eis dici potest prophecia nostra sicut Salomon dicit Et ut
breviter dicam tanta est vis pacie ut sine hac nec pax hic possit
nec vita glorie aut gracie vel non Scriptum est enim quod oportuit
xpm pati et ita intrare in gloriam suam Quod si xpm per pacienciam
oportuit in suam intrare gloriam dubium non est quin et nos
per eam intrare per eam oporteat in gloriam xpi sive in eius
gloriosum regnum Et hoc beatus paulus confirmat dicens paciencia enim
vobis necessaria est Unde alibi ait in omnibus exhibeamus nosmetipsos
sicut dei ministros in multa paciencia in tribulacionibus in necessitatibus
in angustiis in plagis in carceribus in sedicionibus in laboribus
in vigiliis in ieiuniis in castitate Hec enim precipue paciencia extet-
het nobilem victoriam de hostibus tribuit et proficere facit
in bono Hic apostolus ondit dicens per pacienciam curramus propositum
nobis nobis certamen aspicientes in auctorem fidei et consuma
torem ihesum qui proposito sibi gaudio sustinuit crucem confusione con
tempta atque in dextera dei sedet Hoc enim precipuum est electorum

Passio xpi

iuvamen si xpi passio in memoria teneatur Ipsa namque dolores ex
tinguit aut mitigat labores alleviat et carnis ac spiritus re
primit incentiva Sed ergo tuos possis alleviare dolores duplex

remedium tri medicinale ostendo non sicut incognitum sed fere om-
nibus gentibus manifestum Horum autem primum est recordatio passionis
domini et aliorum que longe graviores quam tue sunt corporis mo-
lestias pertulerunt Si enim Christi passio ad memoriam redeat sed nichil
est tam grave quod non equanimiter a fideli anima tolleretur aut
leve aut minus grave sicut Superioris enim vel maioris comparacio-
nem quodque minus efficitur vel apparet remissius in sensu vel racione
Consideremus domini afflictionem ut levius portemus nostras Ad hoc enim in-
vitat nos ipse dominus per prophetam dicens O vos omnes qui transitis per viam
attendite et videte si est dolor vester sicut dolor meus Tanto enim dolor
fuit gravior quantum ipsius corpus extitit melius temperatum Nam ibi
gravius dolorem sentimus ubi quatuor humorum est temperancia maior
sicut in sensibilitatibus digitorum est manifestum Apostolus quoque pau-
lus ad idem nos monet dicens Recogitate enim qui talem sustinuit
a peccatoribus contradictionem ut non fatigemini animis vestris deficientes
Non enim usque ad sanguinem restitistis adversus peccatum repugnantes
et obliti estis consolacionis que nobis tamquam filiis loquitur sed dicens
Fili mi noli negligere disciplinam domini neque fatigeris dum ab eo
argueris Debes enim et sanctorum passiones ad memoriam reduca- Passio sanctorum
re Quorum alii sunt ludibria et verbera experti Alii nodosis fustibus
cesi Alii sunt compedibus astricti et in carceres longa inedia ma-
cerati Alii sunt exilio relegati Alii ardentibus laminis et facibus
per latera incensi Alii sunt in craticula ferrea assati Alii sunt
in aqua submersi Alii de altis rupibus precipitati Alii sunt manibus
et pedibus truncati Alii diversimode suspensi Alii truncatione capitis
occisi Alii sunt igne cremati Alii lapidati Alii secti Alii sunt ex-
oculati Alii sunt dencium extraccionem passi Alii sunt excoriati Alii
sunt in stagnum missi Alii in toto corpore dentibus ferreis laniati
Alii sunt diversis bestiis crudelibus ad devorandum traditi Alii sunt vincti
manibus et pedibus ad caudas equorum per plateas et semeta horri-
biliter tracti Alii sunt unguibus abrasi Alii autem acutis calamis
perforati Alii sunt clavis perfixi atque adultimum decollati Alii sunt cum aceto
et sale perfusi atque adultimum decollati Alii sunt in rastellis et car-
bonibus volutati Alii sunt sagittariorum ictibus percussi Alii sunt in
ferventis oleum missi Alii sunt liquato et ferventi pice perfusi Alii
sunt crucifixi ut dominus Alii autem deorsum posito capite sunt affixi
Et multis aliis modis afflictionum sunt cruciati Que omnia Christi mar-
tires non solum pacienter pro eius amore sustinuerunt sed eciam ut
supplicia talia paterentur pro Christi nomine optaverunt Considerantes
enim sancti mercedem que illis promissa erat in celis nullas vel mo-
dicas penas huius mundi reputabant Dicebant enim cum apostolo illud quod
ipse scripserat ad Romanos Existimo enim quod non sunt condigne passiones
huius temporis ad futuram gloriam que revelabitur in nobis Nam sicut
scriptum est Oculus non vidit nec auris audivit nec in cor hominis
ascendit que preparavit deus hiis qui diligunt illum Et sic idem
apostolus [illegible] eciam tradidit Dicebat eciam illud quod alibi dixerat lite-

homines ostendit que preparavit deus hiis qui diligunt illum et virtu-
tis et passionum ultimitate ac premii magnitudine scripsit dicens
Licet is qui foris est noster homo corrumpatur tamen is qui intus
est renovatur de die in diem Id enim quod in presenti est momenta-
neum et leve tribulacionis nostre supra modum in sublimitate
eternum glorie pondus operatur in nobis non contemplantibus nobis
que videntur temporalia sed que non videntur que enim videntur tempo-
ralia sunt que autem non videntur eterna Scimus enim quoniam si terrestris
domus nostra huius habitacionis dissolvatur quod edificacionem ex deo habemus
domum non manufactam sed eternam in celis Puto autem quod si tuas
afflictiones comparaveris predictis iniurijs passionibus a iustis ocu-
lis ad premiorum direxeris magnitudinem eas nullas vel minimas
iudicabis Nam consideracio premij annichilabit vel minuet vim
flagelli Hoc enim et in seculi amatoribus declaratur Videmus namque
quod seculi homines discurrunt per omnem orbem spe vel desiderio
terreni lucri Nam ascendunt montes transcendunt colles
ingrediuntur cavernas transeunt flumina circueunt maria incerta
~~fluvios~~ et se omni periculo tradunt rimantur viscera terre profun-
da maria incerta subeunt opaca nemorum et invia solitudinum
exponunt se ventis et ymbribus tonitruis et fulminibus procellis
et fluctibus ruinis et periculis bestijs et serpentibus gladijs et
hostibus ut corruptibilia et peritura et incerta premia consequantur
Si autem tot et tanta sufferunt et faciunt filij seculi huius pro tam mo-
dica mercede vel corruptibili premio quanta et qualia debent sustinere
ac facere filij gracie pro celesti regno Nullus ergo te subripiat
amor proprij corporis vel mundanus aut humanus timor ut in
quoquam de rerum terrenarum inopia vel de infirmitate corporea con-
tristeris Nam infirmitas gravis sobriam facit animam ut
scriptura sacra testatur Vasa enim figuli probat fornax et homines
iustos temptacio tribulacionis Nec tibi displiceat paupertas quia
pauperes xpistus dicit beatos et ipsorum ait esse regnum celorum Neque propter
corpoream infirmitatem turberis quia virtus in infirmitate
perficitur Et tu cum beatissimo paulo dicas libenter gloriabor in infir-
mitatibus meis ut inhabitet in me virtus xpisti Si enim teste
scriptura disciplinam qui abicit infelix est eam sustinens im-
paciens infelix erit quem contra beatus jacobus confirmat dicens Ecce
beatificamus eos qui sustinuerunt hoc est beatos credimus et pre-
dicamus Et recte quidem Nam qui flagellatur et paciens susti-
net si malus est iustificatur propheta teste qui ait Si ambulave-
ro in medio tribulacionis mee vivificabis me Ipse namque
deus pius est Et ut alibi dicitur in tempore tribulacionis peccata
dimittit Si autem quis adeo affligitur bonus est tunc vel ad custo-
diam vel ad augmentum gracie ac meriti vel ob dei gloriam in eius
liberacione manifestandam illata est pena vel egritudo Beatus igitur
homo qui corripitur a domino increpacionem ergo domini ne reprobes

Prima ipse vulnerat et medetur percutit et manus eius sana
bunt / qui vero impacienter tribulacionem suscipiunt cum blasphemo
latrone dampnantur / Qui autem continenter et paciencius sustinent in
paradysum a christo ducuntur cum penitente latrone / Pressuram igitur
paciam serena / quia quanto maiorem sustinueris in hoc seculo
pugnam tanto splendidiorem coronam habebis in celo / Quam
nobis concedat xpistus dominus noster Amen

Explicit epistola ad Egidiam
viduam deo dilectam et devotam

De

Apostolica vox clamat per orbem atque in procinctu fidei
positis ne securitate torpeant / Dicit enim omnes qui pie
vivere volunt in xpisto ihesu persecucionem paciuntur / Et
certe Prima xpistianitas in suis principibus iam religiosa — 2 Thi. 3.
iamque fidelis est desinunt pie viventibus in xpisto ihesu
vincula verbera flagella carceres exilia cruces et si qua sunt
diversa genera tormentorum / Unde ergo verum quod per apostolum sonuit ut omnes
qui volunt pie vivere in xpisto ihesu paciantur / An forte pacis tempore
nemo vult pie vivere et ideo desinunt ista / Cuius hoc ut desipiens
dixerit / In hac apostoli sentencia non specialis quorundam sed generalis omnium persecucio
intelligitur / Unde sunt multi inter sinum matris ecclesie
constituti qui pie viventes in xpisto contumeliis afficiuntur obprobriis min
eys derisionibusque lacessuntur / Ista est ne generalis persecucio quam apostolus
omnibus pie viventes pati descripsit non facile dixerim / Cum sint
quidam religiosi quibus nemo pravorum audeat in faciem derroga
re / Alia autem intelligenda est que magis inmanior et noxia
est que non materialis intorquet severitas sed quecumque vicior gignit
adversitas / Dumque contra humilitatem superbia / contra dei timorem in
anis gloria / Contra veram religionem simulacio / Contra subieccionem oppugnat
contemptus / Dum contra supernam gratulacionem invidia / contra dileccionem
odium / Contra libertatem iuste correccionis detractio / Contra pacienciam
ira / contra mansuetudinem protervia / Contra satisfaccionem timor / Contra
spirituale gaudium seculi tristicia / Contra virtutis exercicium tepor vel igno
rancia / Contra stabilitatem dissoluta vagacio / Contra spei fiduciam de
speracio / contra mundi contemptum cupiditas / contra misericordiam obduracio / contra
innocenciam fraus et furtum / Contra veritatem fallacia atque men
dacium / Contra ciborum parsimoniam ventris ingluvies / Contra moderatum
merorem inepta leticia / Contra discretam taciturnitatem multilo
quium / Contra carnis integritatem immundicia atque luxuria
/ contra cordis mundiciam spiritualis fornicacio / Contra amorem patrie celes
tis appetitus seculi perditis obpugnans semet immergit / quid

aliud quam crudelis contra pie viventes persecucionis acies deseuit. Quam dicitur o quam amarus est superbie congressus que angelos de celo precipitavit homines de paradiso eiecit. Cuius exercitus atque armorum conflictus vicia sunt que breviter conprehensa tetigimus. Sed videamus quo castra celi et inferni dimicantes arma christi et dyaboli collisa decertent.

Superbia contra humilitatem

Certe multis immo pene omnibus melior es verbo scientia diviciis honoribus et virtutibus que vel carnalibus vel spiritualibus suppetunt carismatibus. Ceteros ergo despice, cunctis temetipsum superiorem attende.

Humilitas

Memento quia pulvis es, quia cinis es, quia putredo et vermis es, quinymmo et si aliquid es nisi toto te humilies quanto magnus es nichil es. Numquid tu altior quam primus angelus, numquid splendidior inter astra quam lucifer in celo? Quia si ille de celo de tanta sublimitate per superbiam cecidit, quo tu ad tantam celsitudinem superbiens de ymis ascendes, quia illa quam diu hic vivis condicione teneris de qua per quendam sapientem dicitur: Corpus quod corrumpitur aggravat animam et deprimit terrena inhabitacio sensum multa cogitantem. Quam densissimis tenebris putamus in terra superbie luto involui, si potuit in celo stella que mane oriebatur lucis sue globos amittere. Audi ergo potius lucem veritatis dicentem: Qui sequitur me non ambulat in tenebris sed habebit lucem vite. In quo autem esse sequenda alibi premonuit dicens: Discite a me quia mitis sum et humilis corde et invenietis requiem animabus vestris. Audi timor superbe, audi ad hoc humilitatis insignem: Omnis qui se exaltat humiliabitur et qui se humiliat exaltabitur. Et illud: Super quem requiescet spiritus meus nisi super humilem et quietum et trementem sermones meos. Audi quid apostolus etiam de illo dicat qui te ex hac sectanda invitat: Qui cum in forma dei esset non rapinam arbitratus est esse se equalem deo sed semetipsum exinanivit formam servi accipiens in similitudinem hominum factus et habitu inventus ut homo humiliavit semetipsum factus obediens usque ad mortem, mortem autem crucis. Si igitur tanta humilitate se depressit divina maiestas, superbire in aliquo debet humana infirmitas.

Inanis gloria contra timorem dei

Hoc bonum quod vales ostende cunctis, bonum quod agis ut bonus a cunctis diceris, ut sanctus et venerabilis ab omnibus prediceris, ut dei electus pre ceteris, ut nemo te contempnat, nemo te despiciat, sed universi tibi debitum honorem persolvant.

Timor dei contra inanem gloriam

Si bonum aliquid agis non pro terrestribus set pro eternis bonis tibi age. Occulta quod agis quantum vales, quod si non ex toto vales sit et in animo occultandi voluntas et non erit in ostentacione ulla temeritas. Ne enim bonus erit aliquid manifestare quod semper celatum haberet. Cui denique redemptoris sinat si qui considerat videbit adimplesse quibus dicitur: Faciente te elemosinam nesciat sinistra tua quid faciat dextera tua. Sed si

in abscondito Et pr tuus qui videt in abscondito reddet tibi
Et videant opa vra bona et glorificent prem vrm qui in ce
lis est Caue presit te illa sma queniat que de ypocritis dicit
Omnia opa sua faciunt ut videantur ab hominibus amen dico vo
bis receperunt mercede sua Attende tibi in omnibus que agis
ne elacon pulsatus audias cum hys qui de miraculoris siginis
gloriabantur Videbam sathana sicut fulgur de celo cadente

Simulacio impugnat veram religionem

Quia nichil boni in abscondito facies ne admitis cogni
tus detesteris finge te foris quod intus non appares

Vera religio simulacioni resistit

Omnino magis sathagendum est esse quod non es vana osten
dere hominibus quod non es quid aliud quam dampnacio est
Memor esto quod dicitur Qui mundatis quod foris est in
tus aut estis pleni rapina et inmundiciis pharisee ceci munda
prius quod intus est calicis et parapsidis ut fiat et id quod foris
est mundum Itemque quod in exaltando replicatur Ve vobis scribe
et pharisei et ypocrite Quia similes estis sepulcris dealbatis
que a foris apparent hominibus speciosa intus plena sunt
ossibus mortuorum et omni spurcicia sic et vos apparetis hominibus
foris iusti intus aut pleni estis ypocrisi et iniquitate Nemo et
illud quod de talibus scriptum legitur Veniunt ad vos in vestimentis
ovium intus aut sunt lupi rapaces ypocrite verba sanctorum
sunt sed vitam non sunt et quos per sermonem generant non fovent
sed vitam non sunt et quos verbo edificant vita et moribus
exemplis sed destruunt quos verbo edificant vita et moribus
destruunt ypocritas simulatores dicit qui iusti esse non cre
dunt sed tantum videri cupiunt mala agunt et bona profitentur
Ostentacon quippe boni apparent paccione vero mali existunt
Simulacio vero vel ypocrisis non committitur nisi a malis astutis
per calliditatem volentibus vicia sub specie virtutum celare Sancti
vero non solum gratiam supra suum modum non appetunt sed eciam hoc ipsum
videri refugiunt quod esse meruerunt ypocrite igitur malicie
sue occulta tegentes ante oculos hominum quadam innocencie sanctitate
vestiunt et verentur Dupliciter dampnantur ypocrite sive pro
occulta iniquitate sive pro aperta simulacione De illo vero dampnatur
quia iniqui sunt De isto eciam quod ostendunt se esse quod non sunt
Non semper latent ypocrite Nam et si in principio sui quidam non
patent prius tamen quam vita eorum finiatur qua simulacione vixerunt
deteguntur Omne enim sincerum permanet omnia que simulata
sunt diuturna esse non possunt non desperanda est eorum salus qui
adhuc aliquid terrenum sapiunt dum possunt et occulte agere ut
iustificentur hii eciam meliores sunt ypocritis eo quod mali sunt
in aperto et in occulto boni ypocrite vero in occulto mali sunt et
bonos se palam ostendunt ypocritam arguere prohibetur ne
deterior castigatus existat dicente Salomon noli arguere deri
sorem ne oderit te

Contemptus obpugnat contra subiectionem

Quis es tu ut prioribus obtemperes deterioribus famulatum exhibeas te magis quam illos imperare deceret qui tibi non possunt ingenio vel industria coequari Obtempera igitur domino magis impio et non sit tibi cura de aliquo.

Subiectio consultiue inquiens

Immo et si domino est obtemperandum impio humano subdi necesse est magisterio / Ipse enim dicit Qui vos audit me audit et qui vos spernit me spernit / Ita magis oportet / si si talis non est qui imperat non est talis per quem deus imperet / Sed apostolus contra / non est potestas nisi a deo / que autem sunt / a deo ordinata sunt / Itaque qui potestati resistit dei ordinationi resistit Quales enim esse debent qui imperant non est a subditis discernendum Et quidem primus ecclesie pastoribus dicitur dominus Scitis quia reges gentium dominantur eorum et qui potestatem exercent in eos benefici vocantur / vos autem non sic sed qui inter vos vult esse maior erit omnium sicut filius hominis non venit ministrari sed ministrare Et tamen quia non omnes futuros tales preuidit omnem personas subiectorum in discipulis assumens exemplum premonuit dicens Super cathedram moysi sederunt scribe et pharisei / que dicunt facite que autem faciunt facere nolite / imponunt enim in humeros hominum onera grauia et importabilia / digito autem suo nolunt ea mouere

Inuidia pugnat contra supernam gratulacionem

In quo ille vel ille minor es tu eis equalis vel superior non es cumulata valent que ipsi non valent / non ergo tibi superiores aut etiam equales esse debent

Superna congratulacio Andet

Si ceteros virtutibus antecellis tuum in loco infimo quam infimo temetipsum consitueris / Eo quod enim de alto peior sit ruina / quod si tibi ut asseris quidam superiores vel equales sunt quid te ledit quod tibi nocet Caue prorsus ne dum aliis loqui cessit diuinis inuideas / illum imiteris de quo scriptum est inuidia dyaboli mors intrauit in orbem terrarum / imitantur autem illum qui sunt ex parte illius Odium insurgit contra dilectionem

Absit ut illum ames quem in omnibus contrarium habes qui tibi derogat qui tibi insultat qui te contumeliis exasperat qui tibi prospera tua inuiperat qui te ditari opibus operibus atque honoribus se prece festinat nisi enim tibi inuideret nequaquam se tibi preferret / Dilectio Andet Odio

Nequaquam hec que narras odio digna sunt in homine / potius non est damnanda dei ymago in homine Sicut christus qui in cruce positus inimicos suos dilexerat cum eciam tormentum ammonuit dicens Diligite inimicos vestros benefacite hiis qui oderunt vos et orate pro persequentibus et calumpniantibus vos ut sitis filii patris vestri qui in celis est / Et per Salomonem et apostolum dicitur Si esurierit

E[s]urierit inimicus tuus, ciba illum; si sitit, potum da illi. Hoc enim faciens
carbones ignis congeres super caput eius. Cum sine id apostolus ex-
pro[pr]io adiecit dicens: Noli vinci a malo, sed vince in bono malum.
Quo contra dicit qui fecit odisse nos omnino prohibens dicens: Qui o-
dit fratrem suum homicida est. Et scitis quoniam omnis homicida non habet
vitam eternam in se manentem. Et sursum: Qui in tenebris am-
bulat et odit fratrem suum in tenebris est usque adhuc et nescit
quo eat quoniam tenebre obcecaverunt oculos eius. Quid inquit hoc? Si-
fat (?) ut amantes me diligo. Sed dominus econtra: Si diligitis
enim eos qui vos diligunt, quam mercedem habebitis? Nonne et pub-
licani hoc faciunt? Quod tu quoque adhuc obiicere potes. Certe
qui odit fratrem suum manet in morte, et qui diligit in deo manet
et deus in eo. Omne fellis amaritudinem excludit et quo vo-
luit caritatis dulcedine sumere. Nichil enim illa suavius, nichil
illa beatius. Deus, inquit Iohannes, caritas est. Et egregius predicator:
Caritas dei diffusa est in cordibus nostris per spiritum sanctum qui da-
tus est nobis. Non non vindicto (?) commissa delictorum facinora dete-
gere dicit. Sicut scriptum est: Commissa delicta operit caritas. Et ali-
bi: Caritas operit multitudinem peccatorum.

Detractio contra libertatem iuste correctionis

Quis potest sustinere quibus silencio tegere quanta ille vel
ille prava committit nisi forte qui consentit? Liber-
tas. Nec tacenda sunt mala proximi ne consentiatur, nec referen-
da, sed caritate fraterna in facie proximus arguendus,
non autem occulte detrahendus, quod si obiicitur: Ideo fratrem
coram oculis increpare nolle ne exasperatus non correp-
tio proficiat. Occurrit scriptura diuina ut versa vice hoc magis
scandalum esse denunciat dicens: Sedens adversus fratrem tuum de-
trahebas adversus filium matris tue ponebas scandalum. Ma-
gis enim scandalum sumit qui se detrahentem intelligit quam
qui corrigentem sustinet. Et quia nonnumquam errata delinquentium
ad tempus silencio tangenda sunt, ut aptiori tempore corrigantur,
propterea subiungitur: Hec fecisti et tacui. Ne autem detractores ex
hoc discreto silencio sibi applauderent qui se occulte derogare
nolunt et qui numquam in apertam correptionem prosiliunt, ad hunc
subinfertur: Existimasti inique quod ero tui similis, ac si diceret:
Iniquum est cogitare ut inde detractori similis appaream,
cum ad tempus reticens nec derogans locum apte correptionis
expecto, cum protinus subditur: Arguam te et statuam contra faciem
tuam, velut diceret: Non occulte ut est tua consuetudo, sed in
aperto ut est mea sollicitudo aptum corrigendi tempus expectans
peccatorem arguam. Et eius delicta contra faciem illius statuam
ac inquilinus (?) non odio sed amore, quod ita in absconditis diiudicas
reprehendendo proximo magis hunc odisti et non diligis, cum detra-
his et non corripis. Quam sit autem detestanda detractio pro-

plerisque in locis diuina eloquia testantur. Vnde est illud Detrahentem
aduersus proximum suum occulte hunc persequebar. Et illud Qui
detrahit fratri detrahit legi. Et illud Qui detrahit fratri
suo eradicabitur. Item non. Et illud apostoli Videte ne ab inuicem
mordentes abinuicem consumamini. **Dyabolus impugnat**
Que erga te aguntur equanimiter
ferre non potes. Hec ymo patienter ferre **Pacienciam**
potius quam si non eius cum magna exasperatione resistis contra
te demerens sine mensura cumulatur. **Contendat paciencia**
Si passio redemptoris ad mentem reducitur nichil tam du
rum quod non equo animo tolleretur. Cristus enim ut ait
Petrus passus est pro nobis nobis exemplum relinquens
ut sequamini vestigia eius. Ipse autem dixit Si patremfamilias
Belzebub dixerunt quanto magis domesticos eius. Si me persecuti
sunt et vos persequentur. Sed quanta sunt in comparatione passionum
illius que nos patimur. Ille enim obprobria irrisiones contu
melias alapas sputa flagella spineam coronam crucemque
sustinuit. Et nos miseri ad unam confusionem uno sermone fatiga
mur uno verbo deicimur. Et quid agimus de eo quod per apostolum
dicitur. Si non compatimur non conregnabimus. Vngas retribuen
di sunt vere stimuli et eius metuenda dampnacio. Vnde dicit
dominus sicut scriptum est legimus. Qui irascitur fratri suo reus erit iudicio.
Qui autem dixerit fratri suo racha reus erit consilio. Qui autem
dixerit fatue reus erit iehenne ignis. Ubi enim remedium in ire
initur ex eo quod subditur. Si offers munus tuum ante altare
et ibi recordatus fueris quia frater tuus habet aliquid aduersum te relin
que ibi munus tuum ante altare et vade prius reconciliari fratri
tuo et tunc veniens offer munus tuum. Ac si diceret ut in corde
tuo tantam pacem effundas nisi prius offensum proximum satisfa
ciendo ad lenitatis mansuetudinem reducas. Munus enim nostrum
est oratio nostra. Altare vero cor nostrum. Ille autem qui frater hic dicitur
erit quos inter duos ira sine causa fuit excitata. Premissam
dampnationem nequaquam incurrit si sunt multi peccatores venia delic
ta non remittit. Contra quos illa domini sententia venit qua dicitur. Si
non remiseritis hominibus peccata eorum nec pater vester celestis dimittet
vobis peccata vestra. Si dicas plura inquit sunt que committit et me
sepius offendit. Ad hec non ego sed dominus respondit. Nam cum
Petrus ad eum diceret Quotiens in me peccabit frater meus
et dimittam ei usque septies. At ille ait Non dico tibi septies etc.
Sunt multi autem sunt qui suas iniurias tarde relaxant dei
vero cito indulgent. Querunt namque ut occasione dei iniuriarum
vindicandi suas vindicent irati. Quid quoque de illis dicendum
est qui surgere tentantes usque ad verba prorumpunt maledictionis
nisi quod Paulus ait Neque maledici regnum dei possidebunt. Quod
Jacobus detestatur ait Linguam nullus hominum domare potest

inquietum malum plena veneno mortifero In ipsa bndi
cimus deum et patrem In ipa malediciomis homines qui adyma
gine dei facti sunt Ex ipso ore procedit maledictio Non oportet
fratres mei hec fieri nunquid fons de eodem foramine manat dul
cem et amaram aquam Ac de hac causa alibi dicitur mors
et vita in manibus lingue **Proterima contra mansuetu**
Nunquid stultis inquietis insensatis ac brutis dinem
animalibus leuia verba et non magis asperima ut tales
decet deum delinquunt obiecenda sunt **Mansuetudo con**
Non ista in hys persuasio sed apostoli **silendo Rndet**
est imitanda preceptio qui de
hac sua discipulum amonet dicens Seniore ne
increpaueris sed obsecra ut patrem iuuenes ut fratres anus ut
matres iuuenculas ut sorores in omni castitate Et rursum seruum
inquit domini non oportet litigare sed ad omnes esse mansuetum doc
torem pacientem cum modestia corripientem eos qui resistunt
Rursum que argue obsecra increpa in omni paciencia et doctrina
Unde videlicet malum pterime deterius tam ad huc sedi
tores quam plures notet Sepius enim contingit ut leuia ac di
taritatis dulcedine prolatam corruptorum sonat et cum humilitate
verba despectionis iracunda emittant Unde scriptum est Qui ar
guit derisorem ipse sibi iniuriam facit Unde contra de illo qui per
increpatorem prosperat dicitur Argue sapientem et amabit te

Timor contra satisfactionem

Testem habes deum in celis non curas dicere quid de te
homines suspicentur in terris

Satisfactio sic dicat respondendo

Non est danda detrahendi occasio neque susurrendi
suspicio Sed si autem sunt que corrigantur manifesta
da aut certe si desunt humili protestacione neganda
Unde apostolus monet nullam occasionem dare dyabolo male
dicendi gratia quod ecia in illis detestatus est Unde xpiana
fide preditis ad manducandum in ydola recumbebant Et quamvis
illa ydolum pro nichilo ducerent ymolata quasi innoxios cibos
sumerent infirmat tamen fratrum conscientias per hoc factum ad nephan
dos ydolorum ritus trahebant **Seculi tristitia contra gaudiu**
Quid habes unde gaudeas cum tanta mala de **spirituale**
proximis portas perpende cum quo merore
omnibus intuendi sunt qui in tanto amaritudinis cum te felle ver
santur

Gaudium spirituale Xi

Geminam esse tristiciam nouimus immo duas tristitias esse
nouimus unam videlicet que salutem Aliam vero que perniciem
operatur Unam que ad penitenciam trahit alteram que ad desspe
racionem ducit Tu quidem unam ex illis cognoscis sed omnino illa
que mortem operatur Non est igitur in hys constandum que

dicas Sed magis est tibi gaudendum in hijs que necdum intelligis quia et dator gaudij perhennis dicit Cum persecuti vos fuerint homines et dixerint omne malum adversus vos mencientes propter nomen meum gaude in illa die et exultate ecce enim merces vestra copiosa est in celo Memento quia inter religionis auctores apostoli ibant gaudentes a conspectu concilij Quoniam digni habiti sunt pro nomine ihesu contumeliam pati Nullus ergo locus incomodus esse debet ubi tanta leticiam succedit

Tepor vel ignavia contra devocionem exercicium

Si lectionem continuas si studio insistis oculorum caliginem incurris Si indesinenter lacrimas fundis ipsos eciam oculos amittis Si prelatis vigilijs psalmorum sensum perdis capitis insaniam incurris Si cottidiano labore te insistis ad opus spirituale quo te constringis

Exercicium virtutum

Quid tibi adhuc perferenda tempus proponis spacia incertum quia si crastina die vivas ymo si eciam unam horam in hac vita facias an forte mente excidit quod salvator in ewangelio dicit vigilate quia nescitis diem neque horam Fuge ergo dissipa metis inerciam semperque memento Quia regnum celorum non tepidi non molles non desides sed violenti vimque facientes diripiunt illud

Imaginacio impugnat constanciam

Si deum ubique esse credis cur unum locum singulariter quod tanta mala perpetrant custodis et non potius ad alia transis modo

Constancia respondet

Si ita est ut asseris quia deum ubique esse fateris ergo nec iste locus desiderandus est quem fugere appetis Quia et in ipso deus est ac inquis meliorem inquiro meliorem invenio Sed vides numquam tu meliorem aut eciam talem invenies qualem dyabolus et homines perdidisse cognoscis Memor esto itaque quia primus angelus de celo ruit et primus de paradiso homo expulsus ad exempla hominum sancti pervenerunt Attende quia ex racio malorum probatus in terra zodemitas scitus fuit In monte sanctitatis corpore ebriatus cum filiabus peccavit quod tunc vagacione exercendo adhuc altam spem reddit dum quosdam eciam in uno loco persecverantes a spiritualibus extrahens vel terrenis negocijs implicare vel rebus vilissimis sathagit occupare contra dicta apostoli precantis Quia aut Nemo militans deo implicat se negocijs secularibus ut ei placeat cui se probavit Et rursum Sine intermissione orate in omnibus gracias deo agite

Desperacio contra spei fiduciam sic pugnat

Quere et quanta mala commisisti et quam gravia crimina quam innumera delicta et pene in melius necdum vita mutasti necdum commissorum veraliter correxisti Ecce enim ut cernis mala sepe consuetudine obligatus teneris conaris exurgere sed peioris peccati relaberis omne Quid ergo agendum est quam desperantibus certa dampnacio imminet

de peccatibus emendacio nulla sufficiat nisi ut non amittant temporalem voluptatem quam consequi nequierit sicud scelus permissionis

Respondet spei fiducia

Si de criminibus et delictis agitur ecce dauid adulterio et homicidio reus de inferni faucibus liberatus describitur Ecce impurissimus et sordidissimus manasses omnium potens et nephandissimus illecebrosissimus et sceleratissimus per penitenciam de morte ad vitam redijt Ecce maria magdalena innumeris fornicacionum sordibus inquinata ad fontem pietatis anxia currens dominique vestigia lacrimis rigans capillis detergens deosculans quoque et lambens vngentoque pungens ablui meruit Ecce petrus negacionis sue vinculis asperitatis amarissimis lacrimis infidelitatis nodos resoluit Ecce sedicione simul et effusione sanguinis sagwinis latro obnoxius vnius hore momento vna confessionis voce de cruce ad paradisum transijt Ecce paulus ecclesie dei persequens multos pro nomine ihesu puniens et ut ita dixerim martirum cruore se totum insiciens apostolus factus in vas eleccionis est commutatus ubi ergo tanta precedunt exempla dei locum desperacionis mala Cum eciam scriptum sit In quacumque die peccator conuersus fuerit et saluus erit Et rursum nolo mortem peccatoris sed ut magis conuertatur et viuat dicat dominus De conuersione non in melius nequaquam mutata quid aliud respondeam ut quod heri quisque non egit agat hodie dum nescit si adhuc liceat viuere ne differat de die in diem dum nescit si vel vnam correccionis habeat diem sed qui prioribus pactis prauae consuetudini resistens dicat mane et vespere nunc cepi hec est mutacio dextere excelsi

Cupiditas contra contemptum mundi pugnat

Valde sine culpa est quod quedam habunda concupiscis qua non multiplicari appetis sed egere pertimescis Et quod male alius retinet ipse melius expenderis

Mundi contemptus sic vero

Ista nunc apud sclaues homines sine **largitatis pietas** periculo vel offensione pareant Cumque quanto magis quis habet tanto plus habere concupiscat sicque ut modum in concupiscendo non habeat dum in immundibus hiis semper orcus deseruire festinat ut enim ait scriptura Auarus non implebitur pecunijs Quam nimirum tamen sit detestanda paulus indicat dicens Et auaricia que est ydolorum seruitus quam sit noxia idem exponens ait Qui enim volunt diuites fieri incidunt in temptacionem et in laqueum dyaboli et in desideria multa et noxia que mergunt homines in interitum et perdicionem Item quam sit detestanda quidam sapiens diuulgat dicens auaro nichil est scelestius Auarus enim animam suam venalem habet Auaricia quam sit noxia iacobus apostolus aperit cum dicit Agite nunc diuites plorantes vlulantes in miserijs vestris que aduenient vobis diuicie vestre putrefacte sunt vestimenta vestra a tynea comesta sunt Aurum vestrum et argentum vestrum

eruginavit et erugo eorum in testimonium vobis erit et mandu-
cabit carnes vestras sicut ignis Sed et redemptor noster sternere
volens cupiditatis malum quam noxium esset ait quam difficile qui
pecunias habent in regnum dei intrabunt Et iterum facilius est ca-
melum per foramen acus transire quam divitem in regnum celorum
intrare Sic igitur secularibus viris ita periculosa est cupiditas in
iusticia quanto magis illis periculosior qui habitu et conversatione secu-
lares iam esse deserunt qui totum quod vivunt deo esse noverunt
Ad quos specialiter redemptoris transierunt verba quibus destrui posset
morbus avaricie Nolite inquit solliciti esse dicentes quid
manducabitis aut quid bibetis aut quo operiemini hec enim
omnia gentes inquirunt Querite autem primum regnum dei et hec
omnia adicientur vobis O quam beata o quam secura o quam amplecten-
da sunt Nullus in hac vita securus ut ille est qui nihil
preter christum appetens possidere cuncta que nostra sunt sub hac expo-
sitione probatur possidere Sicut paulus ditissimus pauper dice-
bat tamquam nihil habentes et omnia possidentes Omnia ita non super-
flua si tamen nostra ipso conformate ac dicite habentes victum et vesti-
tum hiis contenti sumus Dicis forte ideo a satis religiosis quam
viris plura habenda sunt ut melius a nobis quam a popularibus
erogentur christi pauperibus Et ego consentio sed a prelatis non aut
subiectis quod maxime illud inhieris Loth exemplum deterreat
Uxor dum post tergum a sodomis exiens aspexit in statuam sa-
lis conversa spiritum afflavit Unde et christus quod precavens denun-
ciat dicens Nemo mittens manum suam in aratrum et aspiciens
retro aptus est regno dei Hinc petrus apostolus ait Melius illis
erat non cognoscere viam veritatis quam post cognitionem retrorsum
converti ab eo quod traditum est ab illis sancto mandato Contingat
enim illis illud proverbii veri Canis reversus ad vomitum suum et sus
in loto volutabri sui Verum inimicum avaricie morbus nunquam
melius compescitur nisi cum dies mortis sine oblivione cogita-
tur qualis post modicum in sepulchro futurus sit homo consi-
deratur Hoc certe frequenter monebat illius memoria qui dicebat
homo putredo et filius hominis vermis Hoc ab illius corde non
cesserat qui dicebat in omnibus tuis memorare novissima
tua et in eternum non peccabis Unde tibi rogo quid tibi divicie
proderunt Audi quid nudus egressus sum de utero matris
mee nudus revertar illuc Audi quid nihil intulimus in hunc
mundum sed nec auferre quid possumus

Obiectio contra misericordiam

Si ea que possides egentibus tribu-
is tunc subiectos absque penuria nutrire poteris

Misericordia respondet

Sed si apostoli modum in hac parte tenueris utrique prospice va-
lebis Hinc enim idem ipse ad thimotheum scribens ait
Si voluntas prompta est ex eo quod habet accepta est non sum

Operiemini

quod non habet non enim ut aliis sit remissio vobis autem tribulacio
Sed ex equa qualitate in presenti tempore vestra habundancia illorum
inopiam suppleat ut et illorum habundancia vestre inopie sit sup
plementum ut fiat equalitas sicut scriptum est Qui multum
habuit non habundabit et qui modicum non minorabit Hinc
quidam insuper plebem dilectam amonet dicens Si multum tibi fu
erit habundanter tribue Si autem exiguum ex hoc libenter im
partire Hinc quoque in tercia veritatis dicit verum Quod super
est date elemosinam et ecce omnia munda sunt vobis Audiat
obdurata precordia judicium fiat ei sine misericordia qui non facit misericordiam
quos eciam propheta amonet dicens Frange esurienti panem tuum et
egenos vagos que induc in domum tuam Cum videris nudum
operi eum et carnem tuam ne despexeris Memento quod pur
purato diviti contigit qui non eo dampnatus est quod aliena tu
lerit sed quod egenti pauperi sua non tribuit et in inferno po
situs ad petenda minima pervenit quia hic parva negavit Quando
eciam ad sinistram positis iudex celi dicturus sit Ite inquit in ig
nem eternum qui paratus est dyabolo et angelis eius Esurivi enim
et non dedisti michi manducare etc. Que ibi terribilis condempnacio fur
tum n. et fraus qui quem gradum teneat locacionis vani e(st)
tum quod dicit **Fraus et furtum contra innocenciam**

Si aliena non tollis ex proprio vel dives vel sufficiens esse non
vales Precepta que prelatus tibi servanda commisit illibata
consignes Et ne modicum quid conservandum existimas contra vel
proprijs utilitatibus consulas vel amicis et commilitonibus places
Melius est pauperem et insufficientem **Innocencia** (de)
esse innocentem quam ex dato placere quam aut que lede(re) furtu
vel fraude Cum n. aliena quolibet modo preripuerit ipse
sibi regni celestis aditum claudit contra predicator egregius quosdam
redarguit dicens omnino delictum est in vobis quod iudicia habetis inter
vos quare non magis fraudem patimini sed vos iniuria facitis et
fraudes et hoc fratribus An nescitis quia iniqui et fraudulen
ti regnum dei non possidebunt atque inter cetera subiunxit Neque fures
neque rapaces regnum dei possidebunt Fallacia atque mendacium vicini
sunt et ipsi vicini dicuntur Fallacia autem fit in ingenio mendacium
in simplici verbo **Contra veritatem fallacia et mendacium**

Ut ex infirmitate vicini proferamus cum in adulando aliquis illude
querit quid inquit impetendo moras innectis Cum non
habeo quod tibi tribuam possum celans utique in corde quod
habet ut vel sic confusus vel quod aliis sit voluntas in eo tribuat

Mendacium vero vincet

Omnino non habeo quod postulas sic non artificioso ingenio
aut fallacia sed simplici negacionis verbo frustrans postere

Veritas vincet adversus

Non artificioso ingenio sed in simplici verbo oportet deci
pere quemquam quia quolibet modo mentiatur dictum est

ci Ob quod mentitur cedit animam et omnibus medicaminibus pro ob
llorum in stagno ignis ardentis et sulfure

Gula seu ventris ingluuies contra ciborum parsimoniam

Ad esum deus cuncta omnia condidit Et qui saturari cibo refugit quid aliud quam muneri concesso contradicat

Responsio parsimonie

Verum est tamen quod dicis ne tamen homo fame moreretur omnia ad esum deus cuncta creavit sed ne edendi mensura excederet abstinentiam imperavit nam inter cetera mala sua saturitate maxime panis Zodoma periit domino attestante qui per prophetam loquitur ad eam dicens Hec est iniquitas sororis tue Zodome saturitas panis Quapropter sicut eger ad medicinam sic ad sumendas dapes quisque debet accedere nequaquam suam voluptatem in illis appetens sed necessitati succumbens hinc etiam ipsa veritas per evangelium dicit Attendite ne graventur corda vestra crapula et ebrietate quo contra de insaciabili ventrium voracitate apostolus ait Multi ambulant quos sepe dicebam vobis nunc autem et flens dico inimicos crucis Christi quorum finis interitus quorum deus venter est et gloria in pudendis eorum eorum qui terrena sapiunt Et rursum Esca ventri et venter escis Deus autem hunc et has destruet Ille autem horum vitium plene superat qui in consumendis dapibus non solum parsimoniam tenet sed refectionem semper esuriens temperet Verum etiam accuratiores cibos et suaviores epulas excepta corporis infirmitate et hospitum susceptione contemnunt

Inepta leticia contra moderatum merorem

Tu quid animi gaudium intus abscondis egredere in publicum letus dic aliquid foris ut tu et proximi videant faciem eos letos leticia tua

Responsio meroris

Unde tibi inest tanta leticia numquid diabolum vicisti numquid iam infernorum penas evasisti numquid tu de exilio ad patriam venisti numquid iam de tua electione securitatem accepisti an forte in oblivionem venit quod dominus dicit Mundus gaudebit vos autem contristabimini sed tristicia vestra vertetur in gaudium An forte a memoria excidit quod idem alibi dicit Ve vobis qui nunc ridetis quia plorabitis et flebitis Et per Salomonem dicitur Risus dolore miscebitur et extrema gaudii luctus occupat Et e contrario in evangelio Beati qui lugent quoniam ipsi consolabuntur Rursus per Salomonem Nescit homo utrum amore an odio dignus sit sed omnia in futurum servantur incerta Comprime ergo inanem gloriam et leticiam Cum nondum evasisti penalem exilium nam stulte apud omnes insanus iudicatur qui in execrabilibus tenebris inclusus gaudere conatur

Multiloquium contra discretam taciturnitatem

Non ille reus tenebitur qui plura quidem si bona loquitur Sed ille qui saltem rara si mala dicere comprobatur

Responsio discrete taciturnitatis

Verum est quod dicis sed dum bona perfici videntur sepe contingit ut a bonis loquendo inchoantes ad aliquod pravum devolvantur. Sicut enim sacra scriptura testante Rima nullo quis potius non decreverit aut forte inter una verba declinaverit contenciosa. Et iniquum declamari possunt inutilia atque ociosa. De quibus racio in futuro erit reddenda. Tenendus est ergo modus in loquendo et ab ipsis nonnunquam utilibus verbis parcendum. Sicut enim beatus propheta legitur fecisse. Dicit enim: Humiliatus sum et silui a bonis

Immundicia contra carnis integritatem

Non est grande facinus sine contubitu maris vel femine altius vel propriis inquinari manibus

Respondet integritas

Non sic apostolus ait. Omnis ergo ait neque immundi neque libidinosi regnum inquit dei possidebunt. **Luxuria dicit**

Cur te in voluptate tua modo non dilatas cum quidquid te sequatur ignoras. Acceptum tempus in desiderijs perdere non debes quia quam cito pertranseat nescis. Si enim misceri deus homines in voluptate coitus nollet in prima generis exordio masculum et feminam non fecisset. **Castitas**

Nolo ignorare te fingas quod post hanc illibata reddet [?] vitam capias. Si enim pie et caste vixeris sine fine gaudebis. Si impie et luxuriose eternis incendijs subiacebis. Unde aut magis castus vivere debes unde quam cito labens tempus acceptum pertranseat ignorare te dicis. Quod vero exordio generis humani ad hoc masculum et feminam deum creasse perhibes ut mutuis se amplexibus se miscerent omnino verissime dicis. Sed quia nubendi licencia quibusdam tribuit, hoc est qui virginitatem vel castimoniam vidualem nequaquam professi sunt. Quibusdam autem ~~aut~~ non tribuit, id est qui virgines vel continentes esse decreverunt. Fornicacio vero nulli impune conceditur. Non attendis contemptendum putas quod apostolus liberius dicit: Fugite fornicacionem. Omne peccatum quodcumque fecerit homo extra corpus suum est. Qui autem fornicatur in corpus suum peccat. Quod vero parvipendendum existimas audi quod postmodum in sempiternum deplorat et gemes. Neque adulteri inquit neque fornicarij neque masculorum concubitores regnum dei possidebunt. O quam parva est concubitus hora qua perditur vita futura. Quid ergo emolumenti affert corpori quod sic tribuit lucrum quod tam cito animam ducit ad tartarum

Spiritualis fornicacio dicit

Numquid dampnandum aliquid agit qui in corde libidini consentit et ad opus concubitus non pertransit. **Animi**

Omnino delinquit qui anime vicia corporis **Respondet** castimonia non custodit. Unde et auctor mundicie in euangelio ait: Qui viderit mulierem ad concupiscendum eam iam mecha[tus]

sensus

tus est in corde suo. Quis contemplatur iob dicit: Pepigi fedus
cum oculis meis ut ne cogitarem quidem de virgine. Quam enim
partem haberet in me deus desuper et hereditatem omnipotens
de excelsis. Iustum enim auctori meo cogitacio prava sensus displicet
nequaquam propiciam dicet. Auferte maliciam cogitacionum vestrarum
ab oculis meis. Et in ewangelio phariseis. Quid cogitatis mala in
cordibus vestris. Sed ut paulus apostolus dicit: Cogitacionum inter
se accusancium aut defendencium in die quo iudicabit dominus
deus occulta hominum secundum ewangelium meum.

Appetitus seculi presentis contra amorem patrie celestis

Quid pulcrius quid honestius quid venustius quid re-
perit esse delectabilius quam que in mundi sunt seculo cottidie cernimus.
O quam inestimabilis celi camera in aere iocundo in lumine
solis splendido in augmentu lune atque defectu in varietate stellarum
et avium. O quam delectabilis terra in nemorum floribus in fructuum
suavitatibus in pratorum rivulorumque amenitatibus in segetum
culmis luxuriantibus in vinearum foliis et botris plenis palmitibus
in silvarum umbris et planis cetibus equorum in canum cursibus
in cervorum et caprarum saltibus in accipitrum volatibus in pavonum
columbarum turturum pennis et collis in domorum pictis muris et la-
cubus et organorum omniumque ministrorum cumulis cantibus mulierum venustis
aspectibus earumque superciliis et crinibus oculis et genis gutture
et labiis naso naribus et manibus collo et crinibus atque exquisitis
speciebus adhibitis vestibus auro et gemmis distinctis monilibus
et si qua alia sunt que modo non recolit sensus. Amor ce-
lestis patrie videtur.

Si ita delectant que sub celo sunt
non magis delectant que supra celos sunt. Si tantum
pulcra est patria et civitas domini qualis est. Si talia sunt
que colunt peregrini qualia sunt que possidet filii. Si mortales
et miseri talibus in hac vita sunt remunerati immortales et beati
quales sunt in illa vita ditandi. Quapropter recedat amor presentis seculi
quo nullus ita nascitur ut non moriatur. Et succedat amor futuri
seculi in quo omnes sic vivificantur ut deinceps nemo moriatur.
Ubi nulla adversitas turbat nulla necessitas angustiat nulla molestia
inquietat sed perhennis leticia regnat. Si queris quid ibi sit ubi
talis et tanta beatitudo subsistit aliud non potest nisi quicquid boni
est ibi est quicquid mali est nunquam ibi est. Quid inquis bonum id
est. Quod me interrogat a propheta et ab apostolo diffinitum est quod oculus
inquiunt non vidit nec auris audivit nec in cor hominis ascendit
que preparavit deus hiis qui diligunt illum. Ad hanc felicitatem
multis seculi diviciis constipatus david anhelavit cum dicit: Quid
michi restat in celo et a te quid volui super terram. Multis regalibus
dapibus habundans dicebat: Saciabor cum apparuerit gloria tua. Et
rursum: Sitivit in te anima mea ad deum fontem vivum quando
veniam et apparebo ante faciem dei. Et rursum: Heu me quia inco-
latus meus prolongatus est. Sicut paulus cupio dissolvi et
esse cum christo multo enim melius est. Hiis itaque declaratis quam quam

multa pertulerim tamen ut ne vir hostis vel fortia castra nostra quibus per se vincentes in christo non desinunt impugnare
Sed hijs non contenta ad alia vertit argumenta dum quibusdam
in somniis sepius vana pronunciat ut eos quoque ad falsitatem pertra
hat dum dormientes ante horam vel tempus exsuscitat vel vigilantes
tempore somno gravissimo deprimat cum psallentes atque orantes
sibilis stridoribus latratibusque diversis et incognitis agitat vocabu
lis vel ceca lapillis vel stercoribus perturbat ut eos a spirituali opere
detrahens inanes efficiat Tu autem homo vigilanti studio attende
que dico et ne ad hec magis stupenda narrati fidem prebeto
Apostolus dicit Non est nobis colluctatio adversus carnem et sanguinem
Sed adversus spirituales nequicias Ut ergo posse conflictum superare
carnis desideria calca et propicio christo victor dyaboli existes Cuiusdam
religiosi relacione nuper cognovi que dico Vir quidam religiosus
atque in medio habitu constitutus nec non tempore hostis antiqui est
inaudita temptatione pulsatus ita ut idem malignus spiritus vestimentorum
eius particulam deferret et extraheret illumque inconcinnamque immunda
collusione crebrius fedaret que mitem erat horrenda fetida et
noxia et nulla deinceps esset arte abluta De quo cum interrogatus
fuissem cur omnipotens versuto serpenti potestatem dedisset in eum
Respondi ut cordis immundicia foris ostenderet quam numquam in exteriori
habitu fecisset nisi interiorem omnino corrupisset sed ut puto infidelitate et
blasfemia aut certe inani et vana gloria Sanies quippe intus
in corde foris prestantia manavit que tu longe extra posi
tus non vidi sed tamen ut arbitror hoc et illo vel simili quod non
est ita unquam cum factum putatur sine causa sed per iudicium gestum
ut in eo immundiciam cordis foeditas illa fugaret ne hanc callidus
hostis maius fedaret Sicut paulus ne magnitudine revela
cionum extolleretur stimulum carnis accepit si ita quodlibet a certe
si non fuit numquam tamen quod ad extremum posuerimus stimulum verum non est
verum est omnino quod dico Verum est non esse collusionem illam
exstiterit anime noxiam si ipsam fugare studuit intus cordis
mundiciam retinens sicut turpe indicare arbitrari audio apud
vos quosdam dicere non posse in fine nativitatis peccata confiteri et
illud in argumentum sumentes quod dominus dicit Nemo propheta accep
tus est in patria sua quod primum oportet racionem veritatis compelli
et sic deinde quare intelligenda sit demum sua demonstrando audiant
igitur pacienter qui hoc dicunt quia dum se sapere scriptile pru
denter non consideraverunt pene omnes sectores corrigunt Si enim ita est
ut asserunt Ergo quotquot ex Romanis conversi apud Romanos
degunt Quotquot ex grecis apud grecos Quotquot ex ytali
a apud ytalos Quotquot ex germaniis apud germanos
Quotquot ex aquitaniis apud aquitanicos Quotquot ex bri
tannis apud britanos Quotquot ex angliis apud anglicos
religiose vivunt ingressi sunt certe hylarion ex palestinis apud

palestinos / pfectus est Ecce paulus / et anthiochus Anthonius
ex thebeis / apud thebeos / pfecti sunt Ecce macharius ex egip
tijs / apud egiptos / pfectus est Ecce nynivita civitas / tota pfecta
est ex ipsis civibus Ecce ut ad viciniora veniamus Gervasius
sunt / et prothasius / in ppria hac / mediolanensi civitate / ppriaque
domo manentes / ac per decem annos / monasticam vitam ducentes
ita pfecti sunt / ut martires fierent / An forte sola provincia mea
extra hanc regulam exit excepta ut non deberet Sed tamen de ex
terminis habeat monachos Satagendum itaque magis est ut quis
fuit iuxta pfectorum regulam vivat et non patria non propinquorum non
affinium illecebris a via pfectionis declinet Sed certe iuxta salva
toris sententiam patri matri fratribus sororibus filiis domibus et civitatibus quas
possidet renunciare valebit hoc autem dico non pfectos secessores eorum
qui de regno ad regnum de publico ad heremum transeunt summa lau
de non dico sed quo illos etiam qui magis effectibus peccata fugiunt
quam gressibus felices atque pfectos credam Obsecro itaque illos qui hoc
apud se pfectos fieri posse denegant ut vigilanti studio considerent
Cur non dixit dominus Nemo propheta pfectus est in patria sed nemo propheta
acceptus est in patria sua Sed ubi aliud intelligendum nisi quia
acceptum dixit non receptum Cuncti antiquitus prophete et de se ipso dominus
intelligi voluit quia apud incredulos iudeos non erat accepti
sed magis spreti Stephano ad eos dicente Quem prophetarum non sunt
persecuti patres vestri qui prenunciabant de adventu iusti cuius nunc vos
homicide et proditores estis Cuius autem non videat quante
temeritatis quanteque sit presumpcionis virum aliquem sibi prophete
nomen assumere Tu igitur caritatis affectionis desideria cunctis redar
gue et iuxta patrum regulam sic vivere stude Maxime autem regula
sancti confessoris Benedicti non declines nec illi addas quicquam nec
minuas totum enim quod sufficit habet Cuius verba atque impia sectato
res suos ducunt ad celi palacia Et te frater carissime intentatis
occupatoribus hunc simone nocturnis horis licet incerta veni
tate dictavi atque conscripsi quem quia epistolarum modo transire cog
novi libellum potius de conflictu viciorum atque virtutum volui nuncu
pare In quo si edificacionis aliquid reperies hunc legendum
et aliis trade etc.

Explicit liber beati Augustini de
conflictu viciorum et virtutum

De contemplacione Jhesu Christi eiusdem

Quoniam in medio laqueorum positi sumus facile a celesti
desiderio frigescimus Unde assidue indigemus muni
mento ut experrecti ad deum nostrum recurramus summum bonum
cum defecerimus recurramus Sed magna dei dilectione
hunc opusculo ad laudem eius operam dei ut eleganciorum dic
tis sanctorum patrum breve et manuale verbum de deo meo medi
tacionem Scitamus lectionis igne quo cum tepesco in eius accendar a//

more. Nunc adesto michi deus meus quem quero quem diligo ex
corde et ore et qua valeo virtute laudo et adoro tibi suspirans tibi
inhians te solum videre desiderans nichil hic dulce nisi de
te loqui de te audire de te scribere de te conferre tuam gloriam
frequenter sub corde versare volo ut tua suavis memoria sit inter hos
turbines aliqua respiratio mea te ergo in voto desideratissime
ad te clamo clamore magno in toto corde meo Et cum te
voco in meipsum voco quoniam omnino non essem nisi esses in me
quamdiu manes in memoria mea ex qua cognovi te et in ea
invenio te cum reminiscor tui et delector de te in te ex quo omnia
per quem omnia in quo omnia tu celum et terram imples omnia por-
tans sine maiore onere omnia implens sine inclusione semper
agens semper quietus colligens et non egens querens cum nichil
tibi desit Amans nec estuans zelans et securus es penitet te
et non doles opera mutas et non mutas consilium recipis quod inve-
nis et numquam amisisti numquam inops et gaudens lucris numquam ava-
rus et usuras exigis semper erogatur tibi ut debeas et quis habet
quicquam non tuum reddis debita nulli debens donas merita nichil
perdens Et ubique es et ubique totus qui sentiri potes et videri non
potes Cum nusquam desis et tamen ab iniquorum cogitationibus longe es
qui nec ibi dees ubi longe es Quia ubi non es per gratiam ades
per vindictam Cum ubique presens es et vix inveniri potes Quem
stantem sequimur et apprehendere non valemus qui tenes omnia im-
ples omnia sustines omnia amplecteris omnia superexcedis omnia
Qui corda fidelium doces sine strepitu verborum qui locis non diste-
nderis nec temporibus variis [illegible] nec habes accessum neque recessum
qui inhabitas lucem inaccessibilem quam nullus hominum vidit
nec videre potest in te manens quietus circuis ubique totum
non enim scindi vel dividi poteris quia vere totus es nec in parte
tes efficeris sed totus totum tenes totum imples et totum illustras
et possides Si totum mundum libri repleant tua scientia inenarra-
bilis non potest enarrari cum sis ineffabilis nullo modo scribi poteris
neque concludi Tu es fons luminis divini et sol claritatis eterne
Magnus enim es sine quantitate et ideo immensus Bonus sine qua-
litate et ideo et summe bonus et nemo bonus nisi tu solus cuius
voluntas opus est cui velle posse est Quia omnia que ex nichi-
lo creasti voluntate fecisti qui omnem creaturam tuam absque indige-
ntia aliqua possides et sine labore gubernas et absque tedio regis
Et nichil est quod conturbet ordinem imperii tui vel in summis vel in
imis qui in omnibus locis sine loco haberis et omnia contines
sine ambitu et ubique presens es sine situ et motu qui nec auctor
mali es quod facere non potes qui nichil non potes nec umquam te
quicquam fecisse penituit Cuius bonitate facti sumus et iustitia pe-
nas luimus et clementia liberamur Cuius omnipotentia omnia guber-
nat regit et implet que creavit Nec ideo omnia te implere dicimus
ut te contineant sed ut ipsa potius a te contineantur Nec particulatim

docet sine strepitu verborum

libri scribunt non te possunt

Magnus

Bonus

imples omnia Nec ullatenus ita putandum est ut unaqueque
res pro magnitudine porcionis sue capiat te id est maxima maius
et minima minus cum sis ipse pocius in omnibus sine omnia
in te Cuius omnipotencia omnia concludit Nec euadendi potenciam
tuam quis aditum inuenire potest Quem enim deum non habet
placatum nequaquam euadit iratum Te igitur clementissime inuoco
in animam meam quam preparas ad capiendum te ex desiderio quod
inspiras ei Intra ergo in eam et coapta eam tibi ut possideas
illam quam fecisti et refecisti ut habeant te velut signaculum
super cor meum Queso piissime invocatorem ne deseras qui prius
quam te invocarem me vocasti et quesivisti ut ego servus tuus te
quererem querendo invenirem et inventum amarem Quesivi et
et inveni te domine et amare te desidero Auge desiderium meum
Et da queso quod peto Quia si cuncta que fecisti dederis michi non
sufficit servo tuo nisi te ipsum dederis Da ergo te ipsum michi deus
meus redde te michi Te amo enim et si parum est amem validius
tuo ego amore teneor tuo desiderio flagro tua dulci memoria
delector Ecce dum mens mea suspirat tibi et tuam ineffabilem pye-
tatem meditatur ipsa carnis sarcina minus gravat cogitacionum tumultus
cessat pondus mortalitatis et miseriarum more solito non hebetat
Silent cuncta tranquilla sunt omnia Cor ardet animus
gaudet memoria viget intellectus lucet totus spiritus meus ex desi-
derio visionis tue accensus invisibilium amore rapi se videt
Assumat spiritus meus pennas ut aquila volet et non deficiat vo-
let et perveniat usque ad decorem domus tue et thronum glorie
tue ut ibi super mensam refectionis civium supernorum tuorum pascatur
de occultis tuis in loco pascue tue iuxta fluenta plenissima
Tu esto nobis exultacio qui est nostra redemptio salus atque spes
tu esto nostrum gaudium Qui es futurum gaudium te semper querat
anima et tu presta ut querendo non deficiat Ve misere anime
que Christum non querit nec amat arida manet et misera perit quia
vivit qui deum non diligit qui curat vivere non propter te domine
nichil est quod pro nichilo est qui tibi vivere recusat mortuus est
Cui tibi non sapit desipit O misericordissime domine tibi me com-
mendo reddo et concedo per quem sum vivo et sapio In te confido
spero cum quo manebo et totam spem meam pono per quem
resurgam vivam et requiescam Te cupio te diligo et adoro cum
quo manebo regnabo et beatus ero Anima que te non querit
non diligit peccato servit viciis subiecta est nunquam quieta inquieta
semper est famulatur tibi mens semper piissime suspiret tibi pectus meum
mea ardeat in amore tuo cor meum requiescat in te deus meus
anima mea contempletur in te in mentis excessu et cantet laudes
tuas in iubilacione et hec sit in exilio hoc consolacio mea Confu-
giat mens mea sub umbra alarum tuarum ab estibus cogitacionum
huius seculi expansat in te cor meum cor mare magnum et
tumens fluctibus Dives omnium bonorum dapium superne civitatis

domine opulentissime largitor deus da lasso cibum collige disper-
sum libera captivum redintegra scissum en stat ad hostium et pul-
sat Obsecro per viscera misericordie tue quibus visitasti nos oriens ex
alto iube pulsanti misero aperiri ut liberis gressibus ingredi-
atur ad te et requiescat in te et reficiatur de te pane celesti tu
es panis et fons vite Tu lumen claritatis eterne Tu omnia
ex quibus vivunt iusti qui diligunt te deus lumen cordium te
videncium et vita animarum te amancium et virtus cogitacionum te
querencium ut sancto amori tuo inhereram Veni rogo in
cor meum et ab ubertate voluptatis tue inebria illud ut ob-
liviscatur ista temporalia pudet et pigeat me ista pati qualia
mundus agit Triste est mihi omne quod video quicquid de transito-
riis audio Adiuva me domine deus meus et da leticiam in corde
meo Veni in me ut videam te sed angusta est domus anime
mee quo venies ad eam dilatetur abs te ruinosa est refice
eam habet que offendant oculos tuos fateor et scio sed quis
mundabit eam aut cui alteri preter te clamabo Ab occultis meis mun-
da me et ab alienis parce servo tuo fac me dulcis Christe Ihesu bone fac
me rogo amore et desiderio tuo deponere onus carnalium desideriorum
et terrenarum concupiscenciarum Dominetur ergo carni anima anime racio ra-
cioni gracia tua et tu me intus exteriusque subde voluntati tue
tribue michi ut laudet te cor meum et lingwa mea et omnia ossa
mea Dilata mentem meam et attolle intuitum cordis mei ut
vel rapida cogitacione spiritus meus attingat te eternam sapienciam super omnia
manentem dissolve me a vinculis quibus constrictus teneor ut derelictis omni-
bus omnia ista tibi festinem tibi soli inhereram soli intendam felix
anima que terreno resoluto carcere libera celum petit que te dul-
cissimum dominum facie ad faciem cernit que nullo mortis metu afficitur
sed de incorrupcione eterne glorie letatur Tranquilla est et secura
non timet hostem neque mortem habet iam pium dominum quem diu
quesivit semper quem amavit ympnidicis sociata choris celestia per-
petue festivitatis carmina ad laudem glorie tue rex Christe in eternum
concinit Inebriatur enim ab ubertate domus tue et torrente vo-
luptatis tue potabis eam felix societas supernorum civium et glo-
riosa sollempnitas omnium ad te redeuncium ab huius nostre peregrinacionis
tristi labore amenitatem pulchritudinis formositatem tocius
splendoris atque dignitatem tocius elegancie intuencium ubi cives
cernunt mich est omnis quod contristet mentem te amantem que
cantica que organa que melodie ibi sine fine cantantur Sonant
enim semper melliflua ympnorum organa suavissima angelorum
melodia cantica canticorum mirifica que ad laudem et gloriam tuam
a supernis civibus in perpetuum decantantur Amaritudo et omnis fellis
asperitas in regione tua locum non habent Non enim est in ea ma-
lignus neque malicia non est adversarius neque impugnans nulla est
ulla peccati illecebra Nulla est ibi indigencia decoris nullum na

rixa nullum impedimentum. Carnis nulla. Nulla timor nulla inquietudo nulla pena nulla dubietas nulla violencia nulla discordia sed pax summa caritas plena iubilacio et laus dei eterna secura sine fine requies gaudium semper in spiritu sancto fortunatus. Ego si audiero io cundissimas civium tuorum cantilenas carmina melliflua laude summe trinitati debito honore promencia. Sed et nimium felix ego si meru ero cantare canticum domino de dulcibus canticis syon. O vitalis vi ta sempiterna vita et sempiterne beata ubi gaudium sine merore re quies sine labore dignitas sine tremore opes sine amissione

Vita celestis

sanitas sine languore habundancia sine defectione vita sine mor te perpetuitas sine corrupcione beatitudo sine calamitate ubi omnia bona in caritate perfecta ubi species et visio dei facie ad faciem ubi plena sciencia in omnibus et per omnia ubi summa dei bonitas cernitur et lumen illuminans a sanctis glorificatur ubi presens maiestas dei conspicitur et hoc in te cibo sine defectu mentes intuencium saciatur vident et videre desiderant sine anxietate desiderant et sine fastidio saciantur ubi verus iusticie sol mira sue pulchritudinis visione omnes reficit. Et mundos celestis patrie cives illuminat ut luceat ipsi lumen illuminanti se per divinum lumen illuminans ultra omnem solis splendorem atque cunctarum stellarum claritatem immortali adherentes divinitati ac per hoc quos dedisti michi volo ut ubi ego sum et illi sint mecum ut videant claritatem meam ut omnes unum sint sicut tu pater in me et ego in te et ipsi in nobis unum sint. O regnum celorum regnum gloriosum regnum carens morte et vacans fine cui nulla tempora succedunt per eternum ubi continuus dies sine nocte nescit habere tempus victor miles donis ineffabilibus cumulatur nobile perpetua caput amplectitur corona ut dimissa mortale pondere me ultima finiorum christi iuberet di vina pietas hanc carnis sarcinam deponere ut in illius eternitatis gaudia eterna reparanda ubi requiem sumerem et sanctissimis choris interessem cum spiritibus beatissimis glorie conditoris mei contagerem de perpetuitate immortalitatis incorrupcionem gaudens et sciendi omnia consummata omnis ignorancie cecitatem amitterem si terrena cun

Vita presens

cta parvipenderem. Nunc autem pater per vallem lacrimarum istam intueri ut convinsti non dignarer ubi vita laboriosa vita corruptibilis vita ad amaritudine plena vita domina malorum ancilla infernorum quam homines ostendat dolores extenuant ardores exsiccant aera morbidant esce inflant ieiunia macerant ioci solvunt tristicie consumunt sollicitudo coartat securitas hebetat divicie iactant pau pertas deiciat iuventus extollit senectus incurvat infirmitas fran git meror deprimit dyabolus insidiatur mundus adulatur caro delectatur anima excecatur totus homo conturbatur. Et hiis tantis malis mors formidanda succedit vanisque gaudiis ita finem imponit ut esse desierint nec fuisse putentur. Sed quas laudes quas ve graciarum acciones tibi referre valeamus deus meus cum nos et inter hos tantas mortalitatis mee erumnas non desinis consolari mira visitacione gracie tue. Ecce me insertum miseris meroribus plenum dum vite mee timeo dum patriam desidero dum iudicium

tum fremido dum mortis horam timeo ut cogito dum supplicia tor
tari horreo dum opera mea qua districtione a te pensentur ignoro
ro dumque hec et alia multa mecum sub corde exacto Consola
toribus ades solita pietate et inter has querelas et nimis plora
tus ac profunda cordis suspiria assumis mestam et anxiam mentem me
am super alta iuga montium ad ortolas aromatum et collocas me
in loco pascue secus rivulos dulcium aquarum ibi preparas in conspectu
meo mensam multiplices apparatus dona fugatum spiritum expandes et
cor triste letifices Cumbus tandem esfallatis et miltarum miseriarum
mearum oblitus super orbem terrarum pace quiesco Amo te deus meus
et magis magisque amare cupio da speciose pre filiis hominum ut desi
derem ut amem te quantum volo quantum desidero immensus es
et sine mensura debes amari presertim debes amari presertim a no
bis quos sic saluasti sic amasti pro quibus tanta ac talia fecisti A
mor qui semper ardes et numquam extingueris dulcis xpe bone ihesu ca
ritas mea deus meus Accende me totum igne tuo amore
tuo desiderio tua dilectione tua caritate tua voluptate tua iocundita
tua exultatione et suavitate et pyetate tua voluptate et concupiscen
tia que sancta est et bona que casta est et munda ut totus dulcedine
amoris tui plenus totus flamma caritatis tui vaporis diligam te
dominum meum pulcherrimum et dulcissimum ex toto corde et ex tota anima
mea et ex totis visceribus meis et ex omni intentione mea cum
multa cordis contritione et lacrimarum fonte cum multa reverentia et tre
more habens te in corde et ore et oculis meis semper et ubique ita ut nullus
in me adulterinis amoribus pateat locus pulcherrime Rogo te
per illa sacratissima effusione sanguinis tui precioso quo sumus redempti
Da michi cordis contritionem et lacrimarum fontem precipue dum tibi preces
meas et orationes meas offero Dum tue laudis psalmodiam decanto
Dum misterium mee redemptionis manifestum indicium dilectionis tue indicatur
recolo vel profero Dum sacris altaribus licet indignus assisto cupiens
offerre illud mirabile et celeste sacrificium cum reverencia et devotione
dignum quod tu domine deus meus sacerdos immaculate instituisti et
offerri precepisti in commemoratione tue caritatis mortis scilicet et passionis
pro mea salute et cottidiana mee fragilitatis reparatione Confirmetur
mens mea inter misteria dulcissime presencie tue sentiat tibi te ad
esse et letetur cor te in presencie Ignis qui semper lucens amor qui semper
ardes dulcis xpe bone ihesu lumen eternum et indeficiens panis
vite qui nos semper reficis et in te numquam deficis comederis cottidie
et integer semper manes resplende in me accende me illumina et sanctifica
me vas tuum omni malicia evacuatum imple gracia et plenum
conserva ad salutem anime mee manducem cibum carnis tue
ut cibus manducando te vadam per te requiescam in te O dulcedo a
moris tui et amor dulcedinis comedat te cor meum et nectare tui
amoris repleantur viscera anime mee ut eructet mens mea verbum
bonum caritas deus meus mel dulce lac meum cibus es gran
dium fac me crescere in te ut sano palato manducare possim a me
es vita mea qua vivo spes tui inherere gloria quam adipisci desi
dero tu michi cor tene mentem rege animum suspende et in

superna fluenta oris sitientis spiritum trahe / taceant queso tumultus
carnis conticescant fantasie / terrarum et aquarum aeris et poli ta-
ceant sompnia et ymaginarie revelationes omnis lingwa omne sig-
num et quicquid transeundo fit sileat et ipsa anima et transeat se
non cogitando sed te deus meus quoniam tu es unica tota spes et fidu-
cia mea Est enim in te deo meo et in domino meo ihesu christo dulcissimo
et benignissimo atque clementissimo uniuscuiusque nostrum porcio et san-
guis et caro ubi ergo porcio mea regnat regnare me credo
ubi sanguis meus dominatur dominari me sencio ubi caro mea
glorificatur ibi gloriosum me cognosco / quamvis peccator sim de hac
tamen communione gracie non diffido Et si peccata mea prohibent substancia mea
requirit Et si delicta propria excludunt nature communio non repellit
Non enim tam inmitis est deus ut obliviscatur hominis et non me-
minerit ipsius quem ipse gestat Desperare utique potuissem domine propter
nimia peccata mea et vicia et culpas et negligencias infinitas quas
egi et cottidie indesinenter ago corde ore et opere et omnibus modis
quibus humana fragilitas peccare potest nisi verbum tuum deus caro
fieret et habitaret in nobis sed desperare non audeo quoniam subditus ille
tibi usque ad mortem mortem autem crucis Tulit cirographum
peccatorum nostrorum et affigens illud cruci peccatum crucifixit et occidit mor-
tem In ipso autem securus respiro qui sedet ad dexteram tuam et
interpellat pro nobis in ipso confisus ad te pervenire desidero / In
quo iam resurreximus et revivimus tibi laus tibi gloria tibi honor
et graciarum accio piissime domine qui nos sic amasti et salvasti sic
vivificasti sic sublimasti piissime domine quam dulcis est meditacio
tua / quanto magis in te meditor tanto magis es michi dulcior
Iocunde delectent me valde bona tua prout intuitu in
loco peregrinacionis mee iuxta modulum meum interim quamdiu
hic fragilibus subsisto membris considerare tuo enim iaculo amo-
ris vulneratus sum tuo desiderio vehementer flagro ad te pervenire
desidero te videre cupio / Stabo super custodiam meam stabo et
vigilantibus oculis spiritu psallam et mente et totis viribus te
factorem et redemptorem collaudabo te polum penetrabo me
te et desiderio tecum ero ut in presenti quamvis miseria solo corpore
tenear tecum autem aviditate omni et cogitacione atque desiderio sim
semper quatenus ibi cor meum sit ubi tu es thezaurus meus desi-
derabilis incomparabilis multumque amabilis Sed ecce deus meus
piissime ac misericordissime domine tue inmense bonitatis et pietatis
gloriam considerare volo cor meum non sufficit excedit enim omnem
sensum humane mentis cum decor tuus pulchritudo tua virtus tua gloria
tua magnificencia tua maiestas et tua caritas Sicut ineffabilis est
tue glorie splendor ita inestimabilis est eciam caritatis benigni-
tas qua illos quos de nichilo creasti adoptas in filios et tibi con-
iungis / O anima mea si cottidie oporteret nos tormenta perferre si
ipsam gehennam longo tempore tollerare ut christum in gloria sua videre pos-
simus et sanctis suis sociari nonne esset dignum pati omne quod triste

est ut tanti boni tanteque glorie participes habeamur / insidiemur ergo
demones parant suas temptaciones frangunt corpus ieiunia
premat resompta labores graveantur vigilie exsiccent puriret me
iste inquietet me ille frigus indeat scia minuet calor urat
caput doleat pectus ardeat inflentur stomachus pallescat vultus
infirmetur totus desiciat in dolore in vita mea et anni mei in ge-
mitibus ingrediatur putredo in ossibus meis et subter me scateat
que erit gloria iustorum quam grandis sanctorum leticia cum unaqueque fa-
cies fulgebit ut sol cum ordinibus distinctis populum suum deus in reg-
no patris sui cepit recensere meritis atque operibus singulorum promissa
restituet pro terrenis celestia pro temporalibus sempiterna pro minimis
magna reddat cumulus felicitatis erit cum deus adducet sanctos
in visionem paterne glorie et faciet in celestibus considere ut sit deus
omnia in omnibus O felix et iocunda felicitas sanctos videre cum eis esse
et sanctum esse deum videre et deum habere in eternum et ultra Si queras
quo illud sit precio ut quibus auxiliis audires ista posita in potestate facere
eas Cum regnum celorum vim patitur Regnum celorum o homo aliud non
querit precium nisi teipsum tantum valet quantum habes te da et habebis ipsum
Quid turbaris de precio xpistus semetipsum tradidit ut acquireret te regnum
deo et patri Ita ut tu temetipsum da ut sis regnum deo patri eius ac non
regnet peccatum in tuo mortali corpore sed spiritus in acquisicionem vite O
anima mea cunctamur adunitatem celestem in qua scripti sumus
et cives decreti sit ergo cives sanctorum et domestici dei et sicut heredes dei
et coheredes autem xpisti Consideremus in civitatem urbis nee felicitatem
in quantum conspectare possibile est dicamus ergo cum propheta Sicut letancium
omnium habitacio est in te fundaveris cum exultacione universe terre Non est
in te senectus nec senectutis miseria non manicus non claudus
non gibosus neque deformis Omnes enim occurrent in virum perfectum
in mensuram etatis plenitudinis xpisti Quid hac vita beatius
ubi non est paupertatis metus non egritudinis imbecillitas nemo
leditur nemo irascitur nemo invidet cupiditas nulla exardescit
Nullum ibi desiderium nulla honoris atque potestatis pulsat ambicio nullus
ibi dyaboli metus insidie demonum nulle ieherne procul mors
neque corporis neque anime sed vitam immortalitatis munere iocunda
nulla erit tunc usquequaque discordia sed omnia consona omnium sanctorum una
erit concordia pax cuncta leticiam continens tranquilla sunt omnia
et quieta iugis splendor non iste qui nunc est sed tanto clarior
quanto feliciar O una civitas ut legitur illa non egebit lumine solis
sed dominus omnipotens illuminabit eam et lucerna eius est agnus
ubi fulgebunt sancti sicut stelle in perpetuas eternitates et splendor
firmamenti qui erudiunt multas O numquam nox ibi nulla nulle tene-
bre concursus nimbiorum nullus frigoris ardoris ve asperitas nulla sed
talis erit rerum temperies quam nec oculus vidit nec auris au-
divit nec in cor hominis ascendit nisi illorum qui ea perfrui digni
inveniuntur O quorum nomina scripta sunt in libro vite verum super hec
omnia est sociari choris angelorum archangelorum atque omnium celestium
virtutum intueri patriarchas et prophetas videre apostolos atque omnes sanctos

vide et parentes meos gloriosa sunt hec Sed multo gloriosius pre
sentem dei vultum videre eterne in claritate luminis vide super
excellens gloria erit cum dominum videbimus et habebimus in nobis que
eterne sunt est Magna res est amor quo anima per semetipsam
fiducialiter accedit ad deum deo constanter adheret deum familiariter
percunctatur et exultatur de omni re Anima que amat deum nichil
aliud potest amare cogitare nec loqui cetera contempnit omnia fastidit
quicquid meditatur et quicquid loquitur amore sapit amore redolet et ita
eam amor dei sibi vendicavit Cum vult hunc notitiam dei frustra attendit
ad legendum ad meditandum adorandum qui non amat Amor dei amorem
anime parit et eam intendere sibi facit Anima quam tangit amor dei
nichil aliud potest desiderare sed frequenter suspirat dicens Sicut cervus
desiderat ad fontes aquarum ita desiderat anima mea ad te deus
Deus amore venit ad homines et factus est homo Amore deus invi
sibilis sinit suis similis factus est amore vulneratus est propter mea de
licta tuta et firma requies non est infirmis et peccatoribus nisi in vul
neribus salvatoris Secure hic habito patent michi viscera per
vulnera quicquid ex me non deest usurpo ex visceribus domini
mei quia misericordia affluunt nec desunt foramina per que affluant Per
foramina enim corporis patet michi archanum cordis patet magnum
pietatis sacramentum patent viscera misericordie dei mei in quibus visi
tavit nos oriens ex alto vulnera christi itaque plena sunt misericordia ple
na pietate plena dulcedine et caritate foderunt manus eius
et pedes et latus eius lancea perforaverunt per has rimas licet
michi gustare quam suavis est dominus meus Cum vera suavis et mitis
et multe misericordie omnibus invocantibus eum in veritate inquiren
tibus quibus hic maxime diligentibus copiosa redemptio data
est nobis in vulneribus salvatoris mei Magna multitudo dulcedinis
gratie ista plenitudo Ibi enim Cum me pulsat aliqua corporis co
gitatio recurro ad vulnera christi Cum me premit caro mea recorda
tione vulnerum domini mei resurgo Cum dyabolus parat insidias michi
fugio ad viscera domini mei et recedit a me Si ardor libidinis mo
vet membra mea recordatione vulnerum filii dei extinguitur et In
omnibus adversitatibus non inveni tam efficax remedium quam
vulnera christi In illis dormio securus et requiesco intrepidus
Christus mortuus est pro nobis nichil tam forte ad mortem quod mor
te christi non salvatur tota spes mea est in morte domini mei Mors enim
eius meritum meum refugium meum salus mea et resurrectio mea
meritum meum est miseratio domini Non sum meriti inops quamdiu iste
miserationum non fuerit Et si multe domini miserationes multus sum ego
in meritis Quanto ille potentior ad salvandum tanto ego securior
Peccavi peccatum grande et multorum sum conscius non desperabo nec
sic despero quia ubi habundaverunt delicta superhabundavit et
gratia Qui desperat a venia peccatorum suorum negat deum esse miseri
cordem magnam deo iniuriam facit qui de eius misericordia diffidit
quantum in se est negat deum habere caritatem veritatem et potestatem
in quibus tota spes mea consistit in caritate adoptionis in

In deo est Caritas
Veritas
Potestas

veritate promissionis et in potestate redemptionis Numquid ia
quando voluit insipiens cogitacio mea dicens Cuius es tu et gratia
et gloria ista quibus ea meritis illa obtinere speras Et ego fiducialiter
respondeo Quia cum crucis filius cum quia in caritate nimia
adoptavit me in filium quia verax est in promissione potens in
exhibicione et licet ei facere quod vult possum terreri multitudine
peccatorum si mors domini mei in mentem meam venerit quia peccata me
ab illo vincere non poterunt Clavi et lancea clamant michi quod vere
reconciliatus sum christo si eum amavero Longinus aperuit michi
latus christi cum lancea et ego ibi requiesco securus Qui timet
amat quia caritas foras mittit timorem Nullum tam potens et
et tam efficax contra ardorem libidinis medicamentum quam mors
redemptoris mei Extendit manus suas paratus in amplexus
peccatorum inter brachia salvatoris mei et vivere volo et mori cu-
pio Ibi securus Exaltabo te domine quoniam suscepisti me nec de-
lectasti inimicos meos super me Salvator meus caput inclina
vit in morte ut osculatur adilectis Totiens deum osculamur
quotiens in eius amore compungimur O anima mea insignita dei
ymagine redempta christi sanguine desponsata fide dotata spiritu
ornata virtutibus deputata cum angelis dilige illum a quo tam
dilecta es intende illi qui intendit tibi quere querentem te
ama amatorem tuum a quo amaris cuius amore preventa es que
est causa amoris tui Ipse est meritum ipse premium ipse fructus
ipse usus ipse finis esto sollicita cum sollicito cum vacante va-
cans cum mundo munda cum sancto sancta Qualem te parareris
deo talis oportet tibi deus ipse enim est qui et suavis et mitis et
multe misericordie suaves mites et humiles requirit Ama
illum qui eduxit te de lacu miserie et de luto fecis Elige illum
amicum pre omnibus amicis tuis qui cum omnia subtracta fuerit
solus tibi fidem servabit in die sepulture tue cum omnes amici tui
recedunt a te iste derelinquit te sed tuebitur a rugientibus paratis
ad escam et perducet te per ignotam regionem atque perducet ad pla-
teas superne syon et ibi collocabit cum angelis ante faciem maies-
tatis ubi audies illud melos angelicum ubi est illud canticum
letitie vox exultacionis et salutis graciarum actio et vox laudis
atque alleluia perpetuum Ibi est cumulus felicitatis super eminens
gloria super habundans leticia et omnia bona O anima mea suspi-
ra ardenter desidera vehementer ut possis venire ad illam civitatem
supernam de qua tam gloriosa dicta sunt In qua sicut letancium
omnium habitacio est in te Amore potest ascendere amanti nichil est
impossibile Anima que amat ascendit frequenter et currit familiariter
per plateas celestis ierusalem visitando illos patriarchas prophetas saluta-
do apostolos admirando exercitum martirum confessorum choros virginum spe-
culando Celum et terra et omnia que in eis sunt non cessant michi dicere
ut amem deum meum etc. Explicit liber de contemplacione ihesu christi
Alias de salute anime liber beati augustini episcopi yponensis

Anima quo-
modo currit per pla-
teas celestis ierusalem

De vera et falsa penitencia.

Quantum sit appetenda gratia penitentie omnes auctores clamat. omnium bonorum vita conatur ostendere. languores enim sanat, lepras curat, mortuos suscitat, sanitatem auget, quam conservat, languidis gressum, aridis copiam, cecis confert visum, vicia fugat, virtutes exornat, mentem munit et roborat, omnia sanat, omnia letificat, omnia redintegrat, temperat successus, restringit impetum, moderat excessus, ignorantes se peccasse recognoscit, se querentes pro peccato se revenit. hec est que ad angelos deducit, creaturam reddit creatori, ovem perditam restauravit querenti et decimam dragmam obtulit inquirenti. hec dissipatorem filium ad patrem reduxit et vulneratum a latronibus custodi curandum commendavit. In hac omne bonum invenitur. per hanc omne bonum conservatur et fugat tenebras, inducit lucem, excogitat omnia, ipsa agimus confirmat. Set omnia prudens virago sensisti que hoc bonum tam dilexisti. vix enim diligit quis quod omne ignorat. super hoc bonum iuxta fortes esse potes ad omnia bona. itaque voluntate tua quam super hoc bono cognovi libenter adiuvo et suaviorem laborem super hac re ut rogasti desideratur suscipio, sperans dei adiutorio in tuo intellectu Scio intencionem tuam nunquam frustrandam, sed in omnibus que considerat dilatandam. Nam cum dives esses, te pauperem pro Christo reddidisti et in anima dives eris spiritui sancto connexa. Ego felix ego si quod auxilium ad veras tuas divicias adhibere potero. Tue itaque trado dilectioni quicquid de penitencia sentio, auctore deo et illustracione spiritus sancti. Nec modo cum huius temporis impugnamus errores, sed eos dum impugnatur pro copia rationum conamur addere dulcedinem et suavitatem, ut integritas tue mentis que deo dante omnes expulit falsitates suffugatis rationandi (?) fecet.

Si fides fundamentum est penitencie, preter quam nihil est De fide quod bonum est. Si appetenda est penitencia, quia constat in fide fundata. Non enim potest arbor bona fructus malos facere. Penitencia utique que ex fide non est utilis non est. Oportet autem credere remedium penitentie a salvatore concedi. Si enim omnis penitencia peccatorum sterilis esset, nequaquam ad penitenciam exhortaretur inexfrenatores Christi, qua predicavit mitis deus et mansuetus et cunctis hominibus. dixit enim: facite fructus dignos penitencie, ostendens penitenciam non sterilem, sed digne fructificare. Cum enim dixit: Nolo mortem peccatoris, satis ostendit quod non expectabat mortem peccatoris sed ut convertatur et vivat. Convertitur autem quis ut vivat nisi qui erat longinquius in regione. In iniquitatibus meis conceptus sum, dicit David, et in delictis concepit me mater mea. Qui autem in domino prohibet testimonium invenit hominem secundum cor meum. Hic idem a domino laudatus penitens de domino dicit: propicius eris peccato meo, multum est enim. Quia multum erat. Sed quia David illud multum reputat, sic qui iam fastidiosus erat. Non enim laboravit exonerari peccato cum non videret minimum. Unde quod multum videtur si adhuc in illo delectaretur quod rogaret perdere nisi doleret hec. Si enim non doleret hec, gauderet commisisse. Sciens quia delevit dominus peccatum David. Aut quia dolebat peccasse aut quia gemebat et stratum suum lacrimis rigabat et cinerem tanquam panem manducabat. Si autem gaudet, non magnum sed peccatum suum dicet. Fallimur itaque qui obicientes penitencias optio

et eam viderets | dicunt eum cum peccabimus ut gratia habundet di
cebat Quidam adpenitenciam sperare de venia etiam si maxima sit
iniquitas habundauit et gracia nullum peccatum potest remanere ad
penitenciam predicat Cum conuerti si vult se conuerteret aliquis cui prior
status placeret Cum igitur conuertitur dolet se gaudet perdere
pennam itaque acquirit indulgentiam sine qua nemo peruenit ad ve
niam Si enim absque ea saluaretur anima non diceretur peccasti queste
Sine enim quiesceret nisi quia malum est si peccaret quod diligit et
non odio haberi potest quod retentio damnat et fugatum saluat Cum
ergo non quiescit dolere oportet qui prius non quieuit statim saluatur et qui
dolet statim liberatur quia penitet Et dolere eum docuit ei peccatum
Quod facta tu quasi dicat Ideo doleo peccasse quia nichil tam
graue est quod non velim cum me indicare Cum ex eo enim quod sup
plicium in me possum excogitare quod tu possit sufficere nichil in
graue si me aptos potest liberare Relinquitur ergo penitentem veniam
volentibus inuenire

De errore quorundam

Sunt autem qui credunt usque in baptismum penitenciam proficere
Naam sirus Naaman Cum per aquam perdidit lepram Sed
postea peccantibus cassam perseuerare Gaudeant singu
laritate arrogantes ex hoc non sunt iactantes se mundos ut po
te quasi nichil post baptismum commiserunt un inde dolere possit
hii sinistre omnia intelligentes verbis exterius auctoritatem assumentes
et sequentes preter mendacium mendacia exponunt quod concordat ve
ritati Legitur enim in apostolo quod intelligere nolunt Impossibile est eos
qui semel sunt illuminati et gustauerunt dulcedinem donum celeste
et participes facti sunt spiritus sancti et gustauerunt verbum bonum dei virtutes
seculi futuri iterum renouari per penitenciam rursus crucifigentes filium dei et
ostentui habentes Si si superbia eos non excecasset videretur apostolus non ita
esse destructorem sui laboris atque sui gaudii Quos enim apostolus corrigeret
nisi qui post baptismum ceciderat et impetu perseuerabant Gentiles enim
visitabat corporali presencia et verbis et miraculis eos conuertebat quomodo
staret infidelibus ipsi eas multiplicat conuertentibus hinc lapidabat
longius cedebat et eis scribet ut se corrigerent Cur autem et scribet
correptor fidelium si de eorum desperaret salute quos scriberet quod
se facere omnino et in vano nichil proficit si non possunt reuocari ad penitenciam
aut predicaret eam Preterea corinthium post baptismum excommunicat
peccantem et fornicatorem gentium superantem Quo tempore penitere
si sic eum sine predicaret preceptum Sed de baptismo hoc intellexit
Dixit enim eos reuocari per penitenciam impossibile esse et rursus crucifi
gant filium dei et ostentui habeant id est iterum baptizentur Cum enim
baptisati sunt mortem crucis Christi representant et sepulturam suam nam
in immersione sua per signum enim crucis quisque in aqua submergitur
et submersus sepultus ostenditur Non enim qui prolapsi sunt post pec
catum baptismum consequi potuerunt veniam Sicut enim semel crucifixus
est deus Christus sic baptismus iterandus non est Venia enim morte sua
omnes redemit ut amplius mori non oporteat Quod videns est

Heb. 6

1 Cor. 7

no intellexit iterand ee baptismu Per fructus itaq baptisma
tis prime adhibet spes venie Nam filius erat qui recesserat in re
gione longinqua susceptus a patre per penitentiam confitente dixit n no
sum dignus vocari filius tuus no cuncta a te dedisti ista apud
te cepi hunc suscepit pater familias et stola et anulo induit Stola
dotauit eum quia in eo integritatem caritatis restaurauit anu
lo in manum posuit quia ex fide fecit operari spiritus sancti
dona eum subarrauit et cum calciamenta pedum reddit quia e
clesiam eius predicatorum ditauit sententia communio osculum est intu
itus signatus quia in quo habitat omnis pulchritudo diuinitatis cor
poraliter ille sanctus est tibus phos ostendens cum sacramenti domina
corporis per penitentiam et confessionem reddi peccantibus baptisatis Si enim
aliter esset petrus post dominum ascensionem caput esse no persuasisset sy
monem in eundem spiritus spem habiti ut penitentiam sumeret inde cum penitentiam
abdicauit in maledictionem Ille quoque qui incidit in latrones
ab iherusalem descendebat no in egyptum ad hebreos no ad ydumeos
sanguineos pulue assumptus Sed a iericho qui incidit in latrones
quia prius latro no erat no est electus a samaritano si adiutus
et curatus refectus q no fuisset si solius no baptisatus venia et spem
venie reliquisset Quamuis est vocatus lazarus et postea a mortu
is fetidus resuscitatus est et quadriduanus ostendens quantumcumque
peccat homo et postquam fuit diu amaris tunc potest spiritus si valido
dei clamore et meliorum fletu foras a peccato vocabat preuiis tollet
lapis desuper ab ipso quia cordibus diuina pietatis examinato quam
tollent intercessores et predicatores labore suo filia abrahe qua
alliga nexat sathanas soluit deus clamantibus inderis ligata est
filia ligata et absoluta in sabbato
Adhuc sunt qui clamat no esse peccatorum remissionem baptisma
tis per penitentiam dicentes peccatum in patrem et filium remitti in spiritum
sanctum omnino no ignosci putantes peccatum in patrem et filium esse
infidelium et hec remissionem per baptismum isti peccant absque spiritu que
no acceperint per baptismum Illi autem per spiritum sanctum quem acceperint per
baptismum qui eius bona no tenet et dyaboli venena eligunt
Istos intelligunt neque hic neque in futuro veniam consequi posse Sed
iste intellectus magis est erroris quam fidei sancte Si enim preter baptis
mum qui iterandus no est fit remissio peccatorum tunc adderet dominus
neque in futuro remitti ubi no est operatio baptismi in futuro autem
nemo baptisabitur si a peccato liberabitur Utique falsa est interpretatio que
remissionem concedit soli baptisato no enim soli infideles peccant
in patrem et filium sed quicumque peccata no committunt Sed soli peccant
in spiritum sanctum qui impenitentes existunt usque ad mortem Spiritus
enim est caritas dei diuinitatis Amor est genitoris geniti verbi
Qui sua no gratia tribuit sui ipsius caritatem Quicumque ergo peccat et
gratiam suam recuperare no amat et numquam habet caritatem ab eo dili
gi qui totus est amor et caritas nec ad illud tendit quam suscipit
caritatem in spiritum peccat et numquam post mortem sic neque viuens consequetur
veniam Utique nullus peccat in spiritum sanctum qui fugit ad illum Si quis

leonis serie ubi hoc legit^r sibi causam cogitauit et si aliter
intelligit sinistre interpretantibus no concordat Dicebant tn
iudei in belzebub principe demoniorum eicit demonia Opus spt
sancti dyaboli attribuentes peccati Dic ergo sunt pcta que no sunt
deferenda sunt blasphemie consecrate unam Sed blasphemare spm
sctm ut incepistis ducet ad morte Vn postea dicit Non pt arbor
mala bonos fructus facere quasi dicat no queunt uite uite de
mala bonos fructus facere Conuitium
spu talia dicere Arbor bona no pt fructus malos facere Conuitium
spu talia dice Arbor bona no pt fructus malos facere Conuitium
in arborem magna traxiste iam no potestis de spu scto talia sentire
Obiciunt alium dictum Johis e pctm no ad mortem pro quo oret quis
et est pctm ad mortem pro quo no oret quis quasi p pctis ante
baptismum e orandum fallunt^r qui sic intelligunt Concio sibi
ipsi erat qui primas admonuit ecclie pergami Alia uero q admis
te no est si p fructu pnie soluunt^r Sed sunt queda pcta venia
lia que oron dnica cottidie soluunt^r Cum dicat^r dimitte nobis
debita nra sic et nos dimittimus etc Et hec utique ait no sunt ad mor
tem Cum petrum sacramentum suscepit remissionem no negat baptis
matis n audierat Tibi dabo claues regni celorum qui hic deum nega
uerat et ante amicos xpi excomunicauit p primas et amaros fletus co
rruit Ergo sic ce dns dicit respiciens sr membra iuncta qui me
bra xpi sunt p baptismi sacramentum deo iuncti sunt in quibus enim
si egerint comederat no ab omnibus pcta negat que cottidie de
fecit p primam

De impugnatione quorundam

Adhuc instant perfidi qui plus sapiunt quam oportet no sobrie
sed excedentes mensuram Dicunt enim si semel peccantibus
post baptismum valeat pnia no tn sepe proderit iterata
alioquin remissio esset ad pctm incitacio Dicunt enim Cuius no se
peccaret si redire se posset Dicunt n dum incitatorem mali si se
penitentibus subueniret Et etia placent pcta quibus se presto est gratia
Cerat aut isti Constat n multum pcta displicere cui se presto est
ea destruere Si n illa amaret no se destrueret Sed conseruaret
atque ut sua munera foueret se destruit pcta que inuenit ne
spoliat^r quod creauit ne corrumpat^r quod amauit Ciuimus occa
sione ypocrite isti cuius dni Cum n bis illuminauit quos leprosos
bis mundauit quos mortuum bis suscitauit no lazarum quem suscitat
dilexit Non filium vidue vnius in ostiis mei reddidit no filium dissi
patorem legit^r bis suscepisse Non filia abrahe bis a demonio
liberasse Nulla psona iteratum est sctm docens peccatis no sepe a
domino ficri remedium dixit multis vade et amplius noli peccare
ne quid deterius ti contingat permittes primam no amplius veni
am quia multos cecos et diuersis tpe illuminauit et multos debiles
confortauit Ostendit in illis diuersis eadem sepe pcta dimitti ut que
prius sanauit leprosum alio tpe illuminauit cecum Ideo n tot sana
uit cecos claudos et aridos ne desperaret sepe peccator Ideo no scri
bit^r aliquis nisi semel ita sanatus ut quisque timeat iungi pcto Vi
demus adhuc cottidie in ecclia sepe febricitantes sepe languidos sepe
passionibus captos sepe liberari ut appareat creatoris opus misericordia

quocies confessio sit penitentis quod enim corporis et vilis res est
et ab ipso dissimilis sepe sanaret et animā dignorem et eciam
nō tociens liberaret Medicū se vocat nō sanis sed male habentibus
oportunum Sed qualis est medicus qui malum nesciret sana
ret Medicorum enim est crebrius infirmū visitare crebrius curare
Dum certus inmor esse qui aliis possibilia ignoraret Necnon ē sui q
promisit Nolo mortē peccatoris sed ut magis convertatur et vivat Neque
enim peccatorū excludit et qui omnibus promisit indulgenciā aliis pro
missionibus declarat Dum me confessus fuit corā hominibus
Omnis quicunque et quocienscunque peccator cuiuscunque ordinis est si fuit sa
cerdos confitebor et ego eum coram qui invocavit nomē dnī id ē
se qui nominat deus idē qui nominavit eum ad se fugiendo et nō
contradicendo ut forsitan sepe sciat omnes id est quicunque sit ille peccator
salvus erit Omnem enim animā iste promissor satiavit bonis eos
sedentes in tenebris et in umbra mortis nullam excipiens aiam
Hunc maximus intellexit disciplinam ille qui corinthios per epis
tolas suas voluit corrigere Et ipse testatur ter in lectis eos cor
rexit Oportebat enim ut quocies eos tāde peccaret tociens inna
ret singuli Memor enim erat illius qui dixit Cuius remiseritis
peccata remittuntur eis Bonum autem et primos peccatores et omni tempore ec
clesiā dei usque in septuagies septies quod est semper peccata dimittere quam
potestatem illi ab ecclesia auferre conatur Oportet enim ... eciam sic
credere quod confitetur se peccare Negant enim veritatem in se esse
qui se absque peccato sine crimen esse putant quapropter eliminandus est
ab ecclesia qui unquam penitentibus negat indulgenciam Nō enim in
telligit quid apostolus senserit Cum dixit nichil michi conscius sum
sed nō in hoc iustificatus sum Veniales etiam et iustis peccata solent
contingere Nō se confirmabat absque peccato qui se cognovit indis
solubili vinculo caritatis xpo coniunctum Nisi enim sciret iustos
sepe venire adveniam quo peccare se dubitaret qui se sciebat
spiritum dei habere et intencionem mundissima ei fuerit Cur deus la
visset pedes petri et etiam hic docuisset nisi quod cottidiana
est confessio oportet quod cottidiana sit remissio Cur docuisset ora
tes dicere dimitte nobis debita nostra nisi ipse misericors peccare
caret qui nos ab hac peticione nō vult deficere Nullus itaque un
quam posset peccator qui penitens voluit desperare Quid enim ē quod
desperare quam deum sibi comparare Nam qui adeo nō sperat venia
nō advertit plus peccato suo dei posse clemenciam Si enim sentiret
deum magis bonum quam se malum quod in se instare nō crederet se
a deo magis bono exspectaret et qui diffidit quia summa bonitate
maiorem sua nequicia nō sentit Ille enim solus tantum peccare potest
quantum deus bonus ē cui sit nullus qui hoc possit qui timet
de se presumat de minime Dyabolus . n . omnibus nequicia minor ē
quam dei misericordia Ipse enim si posset sperare et culpam in se solvere
quod nō invenit in se sumeret in dei pietate Ad hunc enim diffidit

et suam nequiciam dei benignitati comparat fine imponit diuine
bonitati dans fine infinito et peccatorum diuitatis auferens adeo tamen ad
est quod eciam cogitacio non potest Non itaque eciam si sacerdos peccauit despe
rare possit licet scriptum est Quis orabit pro eo tota namque eccia atque
alius sacerdos et omnium sanctorum ordo orabit pro eo Sed hic considerandum
est sacerdoti ne facile cadat tamen in hoc granior notatur pena
dicit apud se si plebs mea ruina ubi dei peccauit Oportebit me
ferre partem ponderis non audebo importabilia illi imponere et non
digito mouere ea Sed ego si peccauero quid faciam nisi si e
uadam me oportebit flere miseriam non enim sic statim est
de statu est de subiecta plebe Sic et sacerdos timeas peccare sed
magis timeat desperare **De desperacione et minima confidencia**

Sunt alii minime desperacionis tamen adeo presumunt et de deo
confidunt quod quamquam sibi licenciam peccandi non acquirant
eciam sine penitencia exspectant veniam Quid credunt quod xpi
am vocantur adulantes sibi quod scriptum est Omnis qui inuocauerit
nomen domini saluus erit putant enim se nomen domini inuocare quod
xpm per credere et sacramenta ecclesie sumere non uerentes multos
esse uocatos sed paucos putant enim omnes xpianos paucos esse
in multitudine gencium et iudeorum Unde et si omnes saluarentur crederes
paucorum electio in tanta multitudine Si quis in aduentu voluit
deceptos hos omnes eciam iudicabit licet confidant in xpi redempcione
dicunt enim quid prodesset xpm venisse si tamen sic ante aduentum suum
adhuc pereunt Antequam enim fieret homo mali tamen dampnabantur
et si adhuc idem esset eum venisse Quid prodesset multum inquam
nam omnibus bonis ante aduentum saluus factus est peccatoribus Nemo
enim infernum egredi posset nisi a xpo preueniente inde eam extrahi
meruisset neque facultas bene operandi et dyabolo contradicendi tanta ho
minibus inesset nisi xpus tanta pati et surgere decreuisset hii neque
apostolos neque verba domini attendunt qui fornicatoribus et crimi
nosis hominibus tam multiplicatur et torrens penam permittit

Adhuc addit iniquitas
A priori consilibus licet contraria desperantes enim dei iudicat
misericordiam hii contempnunt iusticiam iustum deum blasphe
mantes qui reddere malis ignorat et peccata eorum exaltat Sed timeor
errant apostolo dicente Spes non confundit Cum non verentur
penam quam ei iste criminosus promittit Si enim ubi minatur ve
rax non est tamen confidunt sperantibus quod verum dicat Sed qui
verus est in promittendo verus est in minando Sed non est spe
rare bonum pro malis exspectare Ideo temerarius est qui peccatum
non abhorret sed omnium peccat ad penitenciam reseruat Confidat in domino
quem timeat iustum iudicaturum inimicum **De modo et ue**
ritate penitencie

Cum itaque penitencia efficax est et fructifera
nemmem relinquens sed veniam mortuos suscitans de modo et
veritate eius dixeramus aliqua penitencia enim baptisandis necessaria est
Sed baptisatis de maioribus et peccatis mortalibus penitendum est
per fidem enim ecclesie sola remittuntur peccata que contraxit homo

in origine ut sicut a pre peccante dampnacionem accepit Ita p[ri]mus
fidem confessorum consequitur. Sed p[er] se peccat p[er] dolorem cordis p[er] fide[m]
indulgenciam acquirit hec p[er] baptismum Ita hominem reddit mundum
et nouum ut nichil quod displiceat deo Omne peccatum nulli p[ro]sunt
baptisma qui peccat spontaneus Si quis aut baptizatus co[n]uictus
et infalsitate confessus non penituerit saluus erit adiuuante fide
et caritate tociusque membris ecclesie per totum orbem diffuse Ad hunc sunt
cathecumini in ecclesia constituti ut dum baptismum expectant inde
in vera penitencia doceantur. Hoc constituit homines in libertate arbitrii
p[ro]prium peccatis adheret in habundancia bonorum constituti Est enim penitencia
assidue peccantibus assidue necessaria et in multis offendimus omnes quia
cottidie committuntur Sic se ploratur et sic semper peccatur Ita per
sacramenta et ordines ecclesie se fugantur et demum audiat Tota
pulchra es et macula non est in te non quod non fiat dico sed manere
non potest Tanta est enim peticionis tue et vnitatis ecclesie ut quic
quid extraneum acciderit durare non possit hic enim speciosi sunt
pedes euangelizancium pacem euangelizancium bona lauatur
tamen in confessionibus signum exeuntibus est puluis qui crescit
in via hec peccata et si sunt parua per dei misericordia sunt magna
in peccatoribus per negligencia Nullum peccatum est deo adeo par
uum quod non crescat neglectum Non enim considerandum est
quid fecerit sed quem offenderit quam bonum quam benignum quam graciosum
quam primus est qui illum sua dulcissima pietate creauit exnich
ilo qui eum absque merito perduxit ad baptismum et educauit et
nutriuit ut filium Ad cuius tu comodum creauit celum et terram
et omnia que in eis sunt Ex nichilo tibi fiunt omnia tamquam filio
Sin misit an[gelum] in auxilium propter que forte et talis debilitauit
hostem eius antiquum propter que pati tam multipliciter sustepit
ut mereri filius quem eum quo dignatur. Hec considerandum qui deus
maiestate regit et gubernat omnia propter eum potestate sua talem
patrem offendere contra eius voluntatem aliquid committere
acquiescentibus ac se ignorantibus quam est crudele Vnde qui
se cognoscunt sic se peccant ita se plorat in tota vita sua
que est temptacio se tercium plorant tota vita sua Ista aut
sunt cum aliquid circa vel ultra modum agitur Ipsa enim bona si
aliqua continent cum excedunt quicquid de est a p[er]fectione quic
quid deficit ab homine quicquid et minimum non est plorando do
lendum est quicquid alio modo agimus non mundissima in
tencione quicquid aliud nos operamur et non tamen purissimo dei a
more non est liberum a fragilitatis oppidum Nunc usque tam im
pium esse ut hominem cum dilexerit Et qui fragilitate corporis non ab
horruerit sed se exinaniuit et suum esse corporis misit propter acquirendum
verum esse quod deus est tollerauit addit opus diuinum dolendum
procul dubio est qui se cognoscat quem diligat hoc solum quam expectat

ad illum qui est Si quis sapienter cogitat quod turpissime fragilitati
ab ipsa condicione inhereat quomodo fedus et turpis sit in carne quasi
mutabilis in mente hoc solum in se diligit quod talem ad deum ducit
Quod enim boni facimus si id melius facere possemus a nobis est
qua in omne bonum non sumus Si quid bonum nouimus et minus aliquid
operemur non omnino a nostra operacione alienum Ista assidua et quasi
quodammodo nostra assidua lamentacio confessio assidua et constan
ter iubilacio Surgamus purissimi ad purissimam perfectionem ne
istis que prima sunt multiplicatis quasi quadam scabie patiamur
corrumpi et collidine pinguedo caritatis inuncta sanam in ani
me affligi et nota immunde consuetudine macerari sed tendamus in
melius sed in puritatem baptismi tenderes eam summope conser
uantes ut cum de hac vita exibimus adeamus cum mundissimus
et mundi sine mora suscipiamur Doleamus ergo exules a patria
doleamus viuere in corporali materia hic dolor magis ex desi
derio quam vindicta sit con dicitur pena Pena est quedam dolentis
vindicta penitens in se quod dolet commisisse Qui dolet quod timet
immortali corpore desiderat quod amat plorans quod tardat Omnis pena
est de mala usu libertate Nullum autem peccatum est nisi voluntarium Ipsum
autem peccatum originis ob hoc fuit malum quia fuit in adam spon
taneum Illud. n. voluntas male usa libertatis punitur in
nobis non quia voluntarium sed quia spontaneum Nichil enim a nobis
quid quod commisissemus Nichil a nobis exigit nisi quod
fecissemus Delinquunt in filios opus patris voluntatis Deque
dyabolus filiorum sunt irrite Iste dolor sanctus non est ex conscientia pec
catrice sed ex operante caritate non premens malum sed augme
ntans bonum non ex impacientia sed ex desiderio In hoc desiderio suspen
sus erat Andreas in cruce positus ad omnes requirebat Quamdiu
comedes terre corpus meum volebat enim populus de cruce eum de
ponere Et ipse incepit deum rogare ne permittat descendere viuum
sed tempus est ut commendes terre corpus meum tam diu enim id
portaui Tam diu sicut commendatum vigilaui et laboraui quod velle
ab ipsa obediencia liberari et isto grauissimo indumento Recordor quan
tum in ponderando onerosum infonendo infirmum coherendo le
tum in domando superbum laboraui Scis domine quociens a puritate
contemplacionis tue retrahere contendebat quantum et quociens
a dulcissime quietis tue sompno me excitare contendebant
quantum et quociens dolorem ingerebat Cum igitur tamdiu pater
benignissime pugnanti restati et tua opera superaui et vici a te pio
et iusto remuneratore. posco ne ultra comedes sed depositum
redde Commenda alii qui illo ultra non impedias et resurreccionis
seruet et reddat ut et ipsum quoque sine multum laboris recapiat
Terra commenda me amplius vigilare non oporteat et libere ad te
fontem indeficientem gaudii tendere anxiantem non retrahat iam
nec impediat

De fructifera et infructifera penitencia

Sunt etiam et alia peccata que omnino excipiunt vitam nisi suscitat

pnia Non omnis enim qui dicit domine domine intrabit in regnum celorum
Cenore agenda est pnia ut deleantur crimina Sed quia omnis pnia
non est bona dicamus aliqua que separant veram a falsa sterilem

Iudicii

a fructifera Sunt enim quos peccasse penitet quia pena supplicia
displicet ut latroni pro culpa qui patitur pena desit vindicta re
uertitur ad crimina Ista est pnia non ex fide procedens nec caritate unde
vita sterilis manet et sine venia Hec non purgat conscientiam nec
lavat crimina in hac sit nulla spes venie nulla expectatio in
dulgentie Huic concordant qui confitentur iudicii non amore bo
ni sed ut fugiant dampnum et incommodum seculi Sunt enim mundo quia amat
querunt sua gratiam ad quam anhelant recipiunt mercedem quam expe
tant Si quibus tali pnia securus extiterit et ad vera de ista non
contenderit deceptus et miser peribit Utilis ergo erit penitens
spontanee dum querat que amisisse doleat ad illum anhelans

Dimidietas

sit que non est vita Sunt plures quos penitet peccasse sed non
omnino reservantes sibi quedam in quibus delectentur non attendi
tentes deum simul mutum et surdum a demonio liberasse per hoc
docens nos numquam nisi de omnibus sanari Si enim vellet pnia ex
parte reservari sicuti septem demonia potuit in expulsis ex
pulit aut septem ut omnia crimina simul eiacienda doceret
legione aut ab illo eiciens neminem reliquit de omnibus qui
liberationem possideret Unde si pnia sint mille oportet te de omnibus pe
nitere laudatus est enim dominus quia eiecto demonio locutus est mutus
Numquam aliquem sanavit quem omnino non liberavit Totum enim hominem
sanavit in sabbato quia corpus ab infirmitate et animam ab omni con
tagione indicans penitentem oportere sic dolere de omni crimine cor
de in anima et corpore Sed non deum inimicum omni criminoso quo enim
qui unum crimen reservat de aliis rapiet veniam sine amore dei
consequeretur indulgentiam sine quo nemo umquam recepit gratiam Que
dam enim impietas infidelitatis est ab illo qui iustus et iusticia
est dimidiam sperare veniam Iam enim foret sine pnia in venie gratiam
pnia non vera ad baptismi puritatem confitentem conatur ducere
Beate non penitens quicquid sordidum post purificationem contraxit
oportet ut abluat saltem lacrimis mentis Sed satis dictum est
tamquam mentis dolorem nequeunt declarare Sed sciat culpabiliter se
dictum qui deflet damna temporis vel mortem amici vel dolorem peccati
lacrimis non ostendit Non itaque est ut quis excuset se non habere
fontem lacrimarum qui enim lacrimis ostendit dolorem temporalium Quo

De peni. dis. I.

Quidem ergo penitet omnino aliquis debet confiteri de peccatis
penitentiat et dolorem lacrimis ostendat pronunciat inditium
dei professionem precepit enim deus mundatis ut oste
derent se sacerdotibus docens corporali peccata confitenda pnia non
per nuncium nec per scriptum manifestanda Dixit enim ore monstrate
et omnes non unus pro omnibus non alium statuat nuncium qui pro
vobis offerat munus a moyse statutum sed qui per vos peccastis

pro exubescatis. Erubescencia enim ista partem habet commissionis. Ex-
misericordia enim hoc posuit dominus ut nemo penitens in occulto in hoc
nisi quod ipsemet dicat sacerdoti et erubescencia vincat timore offensi sit
venia criminis fit enim veniale per confessionem quod criminale erat in opera-
cione. Et si non statim purgatur fit tamen veniale quod commiserat mortale
crimen. Multum enim satisfactionis obtulit qui erubescencie dominans nil e-
orum que commisit vicario dei denegavit. Deus enim qui misericors
et iustus est sicut conservat misericordiam in iusticia ita et iusticiam in miseri-
cordia. Opus enim est misericordie peccanti peccata dimittere sed oportet ut iuste
misereatur. Iuste oportet enim ut non solum quid sed in quo doleat co-
sideret si dignus est non dico iusticia sed misericordia. Iusticia enim sola
dampnat. Sed dignus est misericordia divina spirituali labore petit graciam.
Laborat enim mens paciendo erubescenciam. Et quoniam verecundia magna e-
st pena, qui erubescit pro Christo dignus fit misericordia. Unde patet quanto pluribus
confitebitur in spe venie turpitudinem criminis tanto facilius consequitur
graciam remissionis. Ipsi enim sacerdotes plus iam possunt prodesse plus peni-
tentibus parcere quibus crimina remittit deus. Lazarum enim de monumento
mortuum iam suscitatum obtulit discipulis solvendum per hoc ostendens po-
testatem solvendi concessam sacerdotibus. Dixit enim quodcumque sol-
veritis super terram solutum erit et in celis. Velud est ego deus et omnes ordi-
nes celestis milicie et omnes sancti in mea gloria laudant vobis-
cum et confirmant quos ligatis et solvitis. Non dixit quos putatis
solvere et ligare sed in quos exercetis opus iusticie aut misericordie.
Alia autem opera vestra in peccatores non cognosco.
Quod qui confiteri volt peccatum ut inveniat
Q graciam querere debet sacerdotem scientem ligare et solvere. Ne-
cum negligens circa se extiterit negligatur ab illo qui eum misericorditer ad-
monet et ne ambo in foveam cadant quia stultus evitare noluit.
Tanta vis confessionis est ut si deest sacerdos confiteatur pro-
ximo. Sepe enim contingit quod penitens non potest verecundari coram
sacerdote quem desideranti nec locus nec tempus offert. Et si ille cui con-
fitebitur potestatem non habet, fit tamen dignus venie ex desiderio sacerdotis
qui et confitetur turpitudinem criminis. Mundati enim sunt leprosi
dum ibant ostendere ora sacerdotibus antequam ad eos pervenirent.
Unde patet deum ad cor respicere dum ex necessitate prohibetur ad sacerdotem
pervenire. Sepe quidem eos querunt et sani et leti dum querunt an-
tequam perveniunt moriuntur. Sed dei misericordia est magna qui et
iustis novit parcere sed non tam cito sicut solventur a sacerdote. Qui
igitur confitetur omnino sacerdoti meliori quam poterit confiteatur.
S Si peccatum occultum est sufficiat
referre in consciencia sacerdotis ut grata sit oblacio muneris. Tria
resuscitacionis filie principis pauca interfuerunt qui viderint.
Nondum erat sepulta, nondum extra portam civitatis delata, nondum
ex domo in noticiam vulgi portata. Intus resuscitavit quam intus
invenit, retentis solis Petro Johanne et Jacobo patre et matre puelle
in quibus in figura continentur sacerdotes ecclesie. Quos autem extra
invenit ad advertendum est quo suscitavit. Flebat autem turba pro

filium vidue flevit martha et maria supplicantis pedibus suo flebat
et turba que mariam erat secuta lacrimis marie admonita In
quo docemur publice peccantibus non privatum sed ecclesie remedium Sic ita
quod mortuus iacebat sic qui se mortuum ostendat publice mortem suam
publico publice statuit penitencie agendo ut turba ploret amissum et de
fleat que doleat mortuum istis lacrimis movebitur deus qui reddidit
mei remordeat filius Qui nimis perseveraverit et se mortuum prostituit penitencie
non declaravit tanto plus oportet addere ut lacrimas excitet non solum
marthe sed et marie Tantum se affligat tantum se dolere et mortem
sentire ostendat ut audientes et contemplantes plorando crescentem
veniam quoque fletu ecclesie impetret Cum multos offendit peccando
multos oportet placare satisfaciendo ut ecclesia prius offensa pro culpa
in confessione flectatur per magis orans pro ipso que defunctum plorabat
bat vir deus flectetur ad veniam qui prius adhibent ymaginem
Laboret itaque penitens in ecclesia
De peni di 6 Laborent itaque penitens in ecclesia
esse et ad ecclesie unitatem tendere Nisi enim unitas ecclesie
succurrat nisi quod deest peccatori sua opitulacione compleat de
manibus inimici non eripietur anima anima mortui Credendum
enim est et pietas fidei postulat credere quod omnes elemosine totius
ecclesie et orationes et opera iusticie et misericordie succurrat recognoscenti
mortem suam ad conversionem suam Ideo nemo digne penitere
potest quem non sustentat unitas ecclesie Ideoque non petat sacerdotes
per aliquam culpam ab unitate ecclesie divisos Iudas enim penituit
ad phariseos reliquit apostolos nichil invenit auxilii nisi
argentum desperacionis Dixerunt enim quid ad nos tu videris
si peccasti tibi sit non tibi succurrimus non peccata tua caritative suscipimus
non supportanda promittimus Et qualiter deponas onus doctrinis
Eunde ut nobis et vi te qui nec opera sequimur iusticie Si isset ad fratres
isset ad illos qui oraverant pro soceri petri febricitante qui chananeam
impiam misericordie et exaudiri contulerat interrogasset petrum
pro se effundentem lacrimas non fugisset mariam et martham
que vitam impetraverat lazaro non turbam plorantem que
unicum filium acquisierat vidue fuit adunitos et divisis
periit Sane caritatem omnis boni sensit operatricem qui dixit vinea
mea fuit pacifico meo qui habet populos non enim in ecclesia viri
populos se continentes cognoscat utpote qui pro omnium salute laboraverat
se absque auxilio ecclesie stare non posse Non enim prius
omne bonum sunt sive in celo sive in terra constitutum Hoc admittens
per excitatorem nisi ipse recipiet per se te meis precatu Quomodo
inquit digne poterit penitere quod deum poterit in venire
qui eius sanctissimam sponsam et meam filiam et sororem dubitat
offendere et eius auxilium omnino contempnere
Ex fide peniteat credat hanc esse medicinam
Et omnes sanctos sue penitencie patronos habeat Nunquam sufficiat semper
doleat se deobire an que peccavit exubescat dolorem

cum vita finiat. Nam si apostolus etiam peccata per baptismum dimisse
cottidie plorat nobis super fundamentum apostolorum positis. Quid
post plorare restat quam semper dolere in vita. Ubi enim dolor fi
nitur deficit et penitentia. Si autem penitentia finitur quid relinquitur de venia
tamdiu vel gaudeat vel speret de gratia quamdiu sustentatur a
penitentia. Dicit enim dominus: Vade et amplius noli peccare. Non dixit
ne pecces sed nec voluntas peccandi in te oriatur. Quod quomodo serua
bitur nisi dolor in penitentia continue custodiatur. Semper doleat et
de dolore gaudeat. De dolore penitentia si contigit semper doleat et non sit
satis quod doleat sed ex fide doleat non semper doluisse doleat.

Consideret qualitatem criminis in loco, // varietate
in tempore, in perseverantia, in ~~varie~~ persone et quali hoc fecerit // De peni dis. 1.
temptatione et ipsius vicii multiplici executione. Oportet enim pe
nitere fornicatorem secundum excellentiam sui status aut officii et secundum mo
dum meretricis et in modo sui operis et qualiter turpitudinem suam pe
git si in loco sacrato aut cui debebat excellentiam fidei ut sunt domini dominorum
et aliorum multorum. Si in tempore orationi constituto ut in festivitatibus sanctorum
et tempore ieiunii. Consideret quantum perseveraverit et defleat quod per
severanter peccavit et quanta victus fuit impugnatione. Sunt enim // quod non solum non
qui ~~non sunt~~ vincuntur sed ultro se peccato offerunt nec expectant tem
tationem sed preveniunt voluntatem et pertractat secum quam multipli // peccaverit
ci actione vicii delectabiliter peccavit. Omnis enim ista varietas est confi
tenda et deflenda ut cum cognoverit quod peccatum est cito inve
niat deum propitium. In cognoscendo augmentum peccati inveniat
se cuius erat etatis cuius sapientie et ordinis statim omnes ~~non~~ aliquo non
peccantis inmoretur in istis singulis et sentiat modum criminis om
nem qualitatem vicii defleat virtute qua interim caruit. Do
lendum est enim et dolore purgandum non solum quia peccavit sed quia
virtute se privavit. Nam licet speret se consecuturum veniam
dolere tamen potest quia non pervenit ad virtutem. Consideret ad
anxietur et doleat quod modo effugiens desperatus pena miser inde
non expectat veniam gloriam. Cuius omne tempus quam brevissimum est
debuit detestasse ad consequendum premium. Defleat etiam quod in uno
offendens factus est omnium reus ~~cum omnibus~~ ingratus enim
extitit qui plenus virtutibus deum non omnino timuit. In hoc enim
quisque peccator fit culpabilior quo est deo acceptior. Ideo enim adam
plus peccavit quia omni bono habundavit. Item etiam offendens in uno
factus est omnium reus. Etenim omnis virtus patitur detrimentum ab uno
vicio. Nam si cadit in avaritiam largitatem destruit et etiam casti
tatem minorat. Amore enim pecunie vel violaret castitatem
vel saltim minus amaret. Et si non tantum quod deviat adhuc castitas inest
ut nolit eam perdere tamen saltim minori gaudio minori affectione
tueatur eam ubi videt perdisse dampna pecunie. Sic quoque et in aliis que
etiam si non expellantur tamen per receptionem unius vicii vel satis parum
minuuntur vel intentionem deteriorantur. Non omnibus tamen unius criminis
deflenda et de omnibus indulgentia petenda. Paradutem etiam oportet

⁊ in animo adulendo deflere animam proximi quam fornicator deo eripuit vel exceptam in malo confirmavit eciam exemplum extitit
mali in operacione sive criminis tamen magis profuisset si alius fuisset tam
commissionis / Gemat itaque aliorum vitam in sua corruptam vel corrup
tam conservatam ⁊ comodum proximi quod dedisset exemplo boni / dole
at de tristicia quam bonis peccando intulit ⁊ deletitia quam eis non
exhibuit Et non solum cogitet quid ⁊ qualiter fecit sed quoniam iniuste
deum in uno peccato offenderit Timeat illam veritatis sentenciam Non po
testis duobus dominis servire Timeat quod omnia bona que fecit dum
in uno peccato perseveravit ex totam maculacione mali perdidit ut qui
fuit dyabolo per omnem / deo quicquid obtulit amiserit Similiter parum
est credere ut recepta dei gracia que in eo destruit mala
pera eciam reviviscet bona ut cum destruxit quod suum non invenit
amat diligat bonum quod placuit instante placuerunt
In omnibus doleat aut solum de relinquat
a saltem que sine admixtione mali non sunt administrata ut
mercata ⁊ milicia ⁊ alia que utentibus sunt nociva
ut administraciones seculares potestatis nisi hiis ex obediencie licencia
ponat se omnino in potestate iudicis In iudicio sacerdotis nichil sibi
reservans sive ut omnia eo iubente paratus sit facere pro recipienda
vita anime quecumque faceret pro evitanda corporis morte et
hoc cum desiderio Eterna vitam compararit infinitam ut dein
cum gaudio enim debet facere immortalis futurus que faceret
pro differenda morte moriturus Semper deperiret deinde certus
de venia quam omnibus modis ⁊ sine tedio dubius rogaret
potestatem terrenam / Abstineat a multis licitis qui in libertate
arbitrii commisit illicita sic offerat deo mentem ⁊ contritionem De
inde et quod potest de possessione tue quod offert sequentibus offert Respexit
dominus ad abel ⁊ ad munera eius Sed prius dixit ad abel quam
ad munera eius Sumitur enim mentem quam cognovit humilem ⁊
puram commendavit eius largitatis munera Ad cayn vero non
respexit ut ad eius munera mentem eius quam viderat quam
non cognovit puram eius munera non respexit In iudicio
itaque cordis consideranda est elemosina tribuentis / sicut iam
consideranda quam fructuose qua sic affectione dat quod potest Vi
dua enim duobus que habuerat minutis larga plus omnibus
misit Cum igitur peccata sua redimere velit temporalia oblacione teneat
ut prius offerat mentem Caveat sibi ne verecundia ducta dividat
apud se confessionem ut diversa diversis sacerdotibus velit manifestare
Quedam enim uni celat que alii manifestanda revelat confirmat
quod est se laudare ⁊ ad ypocrisim tendere ⁊ sic veniam carere
quam pertensa putant in venire Caveat preterea quod religiosus relinquat
prima ut non prius ad domini corpus accedat quam confitetur bona
consciencia Sed in hac separacione remedium dei iudicium cogitet ubi
magis terribilis sentencia penitentes separabit in ignem / Gemat

no

Sed qua mente qua

q nodum audet sitire quem multum desiderat scilicet salutatem
ista sunt fructus digni penitentie etiam captiua elaqueantes et in liber
tatem suantes Cohibeat se a ludis et a spectaculis seculi qui per
fectam vult consequi graciam remissionis Nam dina si se cohibu
isset si intus suos remansisset ab extraneo raptore non fuisset corrupta
Tanto igitur magis se caueat et cohibeat se dampna que sepe velut vel
sed capta et corrupta Timeat iam corrupta docta experimento quod ignorauit
timeat ergo diligat quod intuetur non sequatur que anima dam
nat suus Hec non iudicat qui penitentie fructus non habentem a se non
elongat laudat eum et amat quos indigne sanctificare non
ignorat Cauerat fructus dignos et si non dignos penitentie sunt enim
fructus digni fructus adiutam qui non sufficiant penitentibus
prima non clamores expostulat ut sic placeat libera ut placa
to dolore gemitibus mortuus impetret vitam
Sentiat culpam suam esse nec velit se excusare
Sine augeat culpam ut adam cui non suffecit peccasse sed
ampliauit crimen culpando vxorem et culpando vxorem
culpam transferens in actorem Illud potius multorum inuenitur sed ne
sceleri ignorat Nam itaque peccantes dicam non aliud potui quia
me fecit statuit fieri qui fecit me deus pauperem Nec mirum si dedi
sim fornicacioni quia talis fuit necessitas et fragilitatis fragilitas enim non
voluntas cogit me committere criminalia errat qui sic fallitur Na
cum talis est ut possit quisque resistere malo cui se subiceat ex arbitrio
Sunt autem qui defendunt culpam suam in dei prudencia reputantes
dei ordinacioni et necessitati quod creatum est voluntati et arbitrii liber
tati Sciunt enim deus quid facturus esset qui peccat si non ordinauit
potius quia nullum delinquit ipsimet Amauit penam amatibus
culpam Ignis enim est operis iusticie non inane ut habeant vnde doleat
qui gaudere non amant non ordinauit peccare qui potius non
sunt creare sed premisit libertati quia peccator donauit necessitati Si
enim non posset peccare vnde deberet qui totus est iusticia cum coronare
rare Ideo non non sanctificauit animalia bruta quia nulla pos
sunt committere crimina Angeli quoque qui persisterent si liberi non
fuissent vnde coronarentur potuerunt enim peccare quorum si (?) electi
ciderunt licet non misericorditer cauta crearet iusticia tamen in iusticia
qui iustus est custodire oportuit Sed dicatis qui culpam suam non
sentit nichil bonum possimus habere nisi misericordie gracia nichil enim sine
ea possimus facere Si itaque meam confirmat ego qui ex me nichil pos
sum quomodo habeo culpam Si ego sine eo possem vitare crimen me
sentirem culpabilem Adhuc omnia quecumque voluit fecit in celo et in terra
Quid itaque culpe in me est si non vult me saluare Multum in qua
licet enim nichil consequi possis sine misericordia illa qua repleueris expel
lens potes tamen libere tenere graciam qua concedo potes si tibi placet et vitare
culpam Deus enim tibi semel incepit benefacere nisi quod omnino
remedium derelinquimus beneficium qui prius est misericordie cogit te ex
necessitate miseri misericordie neminem posse prius relinquere Non enim

relinquit nisi relinquentem Ideo culpa mea est quia fugimus
gratiam qua possemus hec peccata Hec invite recedit et numquam aliquem
spontanee deserit Sicut tamen semen non tondat Et omnia quecumque voluit
fecit Creavit enim quicquid voluit nec plus creavit quam voluit et
tamen in unoquoque bonum in malo malum Sed sic vult ut homo qui vult
peccare non velit ad bonum statuere Non enim licet que remuneraret
nec cum fulgore sue claritatis infunderet nec eo eidem statueret nec quod
ymaginem et similitudine sua imprimeret nec illius qui totus est iusticia
fuit sic aliquem firmare ut non posset peccare Si hic poneretur huma-
na libertate velit sed bono salvo utrumque et ut ipse remaneat deus ille
homo sit Cum formaret hominem sine libertate tota iniuria faceret
que deus Et auferret libertatem humana dignitas non remaneret
Voluit itaque non peccare hominem sed et humanam naturam non amittere Sic
itaque pius est qui veniam vult salutem et non est impotens quod hic vult sal-
vo utrumque iure iustus enim est et veritas autem cui oportet se presto esse gratia
quem numquam deserat nisi prius expulsa et continue interno quod fundus est
inspirat si sit qui capiat Et expulsa redit per penitentiam et ut non
pereat creatura quam pietate creavit liberam et libertate ditatam
in auxilium remedie gratie que se prebet omnem creaturam fecit ut
libere frueretur Ad hanc protegendam Ad hanc non expellendam addidit
angelos et omnes bonos spiritus addidit atque omnes creaturas vita collo-
catos addidit etiam in carne vivos et totam sanctam ecclesiam omnibus
in omni suo bono suffragantem Et quod maxime misit filium suum in auxi-
lium quam tanta pro nobis pati decrevit et intercessorem constituit coti-
die quem dilexit ut inspirationis sue pietatis pro qua numquam tamen
non expellamus non fugiamus non fastidiamus sed omnibus adminiculantibus
fruamur et cum gratiam accipimus teneamus Sic culpa mea est non creaturarum
in auxilium nobis tributarum non auctoris nec omnipotentis Qui itaque
in confessione ita accedit ut saltem cum ista culpam suam non defendat
per penitentiam consequitur veniam Hec est vera penitencia que sic est fructi-
fera quam nobis concedit qui totus est misericordia vera

De peni. di. A

Nullus itaque expectet quando iam non possit peccare
arbitrii enim querat libertatem ut dolere possit amissa non
necessitatem Cum itaque prius a peccatis relinquitur quam ipse relinquat
ea non libere sed necessitate condempnat Licet enim latro veniam meruisset
in fine de omni crimine non tamen dedit baptisatis peccandi et perseverandi
in auctoritate Cum enim baptisatus est qui tunc positus in cruce
xpm confessus est Penitentia enim si in extremo hiatu vite advenerit
sanat et liberat in ablucione baptismi quam nec purgatorium senciunt
qui in fine baptisantur Sed qui ditati bonis sancte matris ecclesie ex-
ceptivi sunt multiplicat bonum in vera beatitudine Illi autem
qui cum potuerunt numquam converti voluerunt confitentes cum iam
peccare nequeunt non sic facile acquirunt quod volunt Oportet
potorem ut in penitentia fructificet ut mortuus vitam impetret Scrip-
tum est Sine caritate neminem esse salvandum Non itaque in solo timo-
re vivat homo quem pro scelere penitet non solum timeat deum iudi-
cem sed iustum diligat non timeatur pro pena sed ametur pro gloria

dz enim dolē de crimē & de oī eius pctā valet Cum enim vix liceat
de eius salute aliquis potuit dubitare credo q ille qui dixit Quacumque
hora pctor ingemuerit & conuersus fuerit vita viuet dixit conuersum
nō tn̄ ꝯfessum viuere/ verissime quidē de pctō qui dolet de crimine Conuerso
qui dolet de oīa qua ex pōmis paretate vertatur a pctō qui iam
volt obmittere potius Conuertatur vere totus & in oīm vertatur qui nō iā
penas timet Sz ad bonum deum festinat tendere Sine confessione si ro
tingerit aliquē etiā in fine desperandū nō est de eius remissione
Sed cum vix vel raro ē tam iusta conuersio timendum ē de penitēte
sero Cum enim morbus vrget pena terret ad veniam vix veniat satisfac
tione maxime cum filij quos illicite dilexit sunt presentes vxor & mundus
ad se vocet multos solet serotina pnīa decipere Sed cum deus sic potens
ē sp̄ pt & in morte iuuare quos placet Cum itaqz opus sit nō homīs
sed dei fructifera pnīa inspirare eā pt quocūqz sua mīa & remunerare
ex mīa quos dampnare pt ex iusticia Sz cum multa sunt que impedi
ut languentem retrahunt Periculosissimum & interitui vicinum ad mortem pro
trahere pnīe remediū Sz magnum est cui deus tunc inspirat si quis
ē veniam pniam qui expectat dei mīaz maiore sentiet bonitate dei
sua nequicia

Ed si etiā conuersus vita vita viuat & nō mouatur nō tamē
promittimus q euadat omēz penā Nā prius purgandus ē igne pur
gatorio q fructum digne confessionis sic distulit/ hic aut ignis & si e
ternus nō sit miro tn̄ modo grauis Excellit enim omēz penā quā vn
quam aliquis in hac vita passus est Nunquam in carne tanta inuenta ē pena
q passus est quis inhac vita Nunquam in carne tanta inuenta ē pena
licet mire passi sunt tormenta et multi nequiter & iniqui quanta sepe sus
tinuerunt supplicia Studeat ergo quisqz sic pctā corrigere ut post mortē
nō oporteat penā pati Tollerare Quedam enim pctā sunt que sunt
mortalia & in pnīa sunt venialia nō statim sanata Sepe enim q
dā moretur eger nisi mediaretur/ nec statim sanatur Languet vir
tutibus qui erat moriturus Cum aut inpenitentes moriuntur omnino
moriuntur & eternaliter cruciantur Cum .n. inpenitentes sunt si sic viuet
sic periret et dei est misericordis q operatur sine pctanti Obliuisci etiā
sine fine tenaciter Anima ultore puniatur qui plenius iniquitate
sic sine caritate torquetur sine fine Anima illa mala deuitat
pnīa que dolorem sic expetit & penam

Vtimne enim dolendum est de pctō quod delectat ipsa
dictionis virtus Penitē est penā tenere ut sic peniteat
inse vlciscendo quod commisit peccando Pnīa .n. ipsē dicitur
lectio que punit & vindicat q quisqz commisit Ille penam
tenet qui sic vindicat q commisisse dolet Pnīa itaqz ē vin
dicta penitentis quod doluit commisisse Supradictis itaqz modis re//
quirat indulgentiam q dolet de culpa nō erubescat confiteri pctā
patri Si enim sacerdos pctm̄ nō licet erubescere possit qui pctā
sua ei manifestaret

Acerdos itaqz cui oīs confitetur pctor cauēat q statuitur oīs
langwor in ipso illorum sit iudicandus que in alio iudicare
ē promptus/ iudicans aliud qui ē iudicandus condempnat
seipsum/ cognoscat igitur se ut purget alios quos videt sibi

de pen di f a

de pen di f b

offere se Caueat ut a se piciat quicq in alys dampnosu rephendit
Jo. 8. Aduluit qui sn pcto e prim in illa lapide mittat Ideo em libe
rauit peccatrice qz no erat qui iuste piceret lapide Nemo lapi
daret qui se lapidandu cognosceret Nullus em erat sine pcto In
quo intelligit omes crime fuisse reos Na venialia se remittebat
p cerimonias Sed q pcto in eis erat potius criminale erat Detteri
ores itaqz in hoc sacerdotes sut se prius no edificates illis q dim
obseruabant insidys In hoc itaqz potissim e crimen sacerdotu et
ultra modum detestabile qui no prius se iudicant et alios obligat
Debent em in se sentire crimen quod in alys timuerint et
detestabile senserint Illi quidem a deo erant ceca q simulam
sapiam sperabant capere suis insidys Quod illis patuit quod tunc
quisqz incurrit videlz sacerdos q in hoc peior iudeis illis existit
Caueat spualis iudex ut sicut no commisit crimen nequitie ita
no careat munere scie Oportz ut sciat cognoscere quid debeat
iudicare Iudiciaria n ptas hoc postulat ut qd debeat iudicari discernat
Diligens n inquisitor subtilis investigator sapienter et qsi astute interro
get a peccatore q forsitan ignorat vel verecundia velit occultare Cognito
itaqz crime varietates eius no dubitet investigare et locu et tps et
cetera que sup dixim in exponenda eor qualitate Quibus cognitis assit
beniuolus paratus secu erigere et secu portare ostendat dulcedinem in affec
tion pietatem in altero crime discretionem in varietate Adiuuet confitente
orando elemosinas faciendo et cetera bona p eo agendo Semp n iuuet li
niendo consulendo spem pmittendo et cu opus fuerit eciam increpando
doceat loquendo instruat operando fiat particeps laboris qui particeps vult
fieri gaudij Doceat perseuerantia Caueat ne corruat ne iuste pdat
ptatem iudiciaria Licz n pnia possit ei acquirere gram no tn mox
restituit ei ptatem sine licz em petrus post baptismu restitutus
fuit et sepe lapsis sacerdotibus reddita sit dignitas ptas no e nccie
ut omnibus concedat quasi ex auctoritate Inveniuntur auctoritas que con
cedat et quasi imperat Inveniuntur alia que ime concedit sed ne
cit que scripture no repugnat sed concordant Si tpus et locus
pnie et modus pacem adhibeat Cum em tot sint qui labuntur
ut pristina dignitate ex auctoritate defendant et qsi ansam peccandi
sibi faciat resecanda est spes ista Si no locus e ubi ista euacinat
ibi restitui pnt qui peccant Ita pontifex misericors atqz districtus no cogit
sacerdotes suos se abicere n mox restituere nisi tn fiat a romano pon
tifice Ex sup dictis pz q pnia omnibus utilis est n spem aufe
rens n temeritate concordes si vere et digne suscepta pmittit
no solum indulgentia si cetera pnia hec scissima ti studiosa ve
ritatis et certitudinis amatrix de vera pnia varm a falsa sepe
antes qua nobis debes expimento cognoscere et usqz ad fine dul
cedinem sentire illuminator et sui luminis prerogativa contulit dig
nitatis et ipse stabilitatis in odorem suauitatis Amen

Explicit liber bti Augustini
de vera et falsa penitentia

Liber de vilitate humane conditionis Innocentii pape tertii

Domino patri karissimo P. dei gratia portuensi episcopo. Lotharius indignus dyaconus
gratiam in presenti et gloriam in futuro. Modicum otii quod inter multas angusti-
as nuper captavi non ex toto in otio consumpsi
sed ad deprimendum superbiam que caput est omnium vitiorum vilitatem humane
conditionis utcumque descripsi. Titulum autem presentis opusculi vestro nomini
dedicavi rogans et postulans ut si quid in eo vestra discretio dignum
invenerit divine gratie totum ascribatur. Sed et si paternitas vestra suggesserit di-
gnitatem humane nature Christo favente describam quatinus ita per hoc humilietur elatus
ut per illud humilis exaltetur. De miseria hominis. capitulum primum

Quare de vulva egressus sum matris ut viderem laborem et do-
lorem et consumerentur in confusione dies mei. Si de se talia locutus est
ille quem deus sanctificavit in utero qualia loquar ego de me quem mater mea genuit
in peccatis. Heu me dixerim mater mea quid me genuisti filium amari-
tudinis et doloris. Quare non in vulva mortuus sum vel egressus ex utero non
statim perii. Cur exceptus genibus lactatus uberibus natus in combustionem
et cibum ignis. Utinam in utero fuissem ut fuisset mihi mater mea se-
pulcrum et vulva eius conceptus eternus fuisse cum qui non essem de utero trans-
latus in tumulum. Quis dabit oculis meis fontem lacrimarum ut fleam misera-
bilem humane conditionis ingressum culpabilem humane conversationis progressum
dampnabilem humane dissolutionis egressum. Considerandum igitur cum lacrimis
de quo factus sit homo quid faciat homo quid facturus sit homo. Sane formatus de terra
conceptus in culpa natus ad penam. Agit prava que non licent vana que non
expediunt fiet cibus ignis esca vermis massa putredinis. Exponam
et explicem plenius. Formatus est homo de pulvere de luto de cinere quodque
vilius est de spurcissimo spermate conceptus in pruritu carnis in fervore li-
bidinis in fetore luxurie quodque deterius est in labe peccati. Natus ad laborem
timorem dolorem quodque miserius est ad mortem. Agit prava quibus offendit deum
offendit proximum polluit conscientiam. Agit vana quibus negligit seria
negligit utilia negligit necessaria. Fiet cibus ignis qui semper ardet et urit
inextinguibilis esca vermis qui semper rodit et comedit immortalis massa
putredinis que fetet et sordet horribilis. De vilitate materie. capitulum secundum

Formavit igitur dominus hominem de limo terre quod ceteris indignius est elementis
planetas et stellas fecit ex igne flatus et ventos ex aere
pisces et volucres fecit ex aqua homines et iumenta fecit de terra. Con-
siderans igitur aquatica se vilem invenit. Considerans aerea se viliorem inve-
nit. Considerans ignea se vilissimum invenit et reputabit nec valebit
se parificare celestibus nec audebit se preferre terrenis quia parem se iu-
mentis invenit similem recognoscet. Unus est enim interitus hominis et iumentorum
et equa utriusque conditio et nihil habet homo iumento amplius. De terra orta sunt et in
terram pariter revertentur. Verba sunt ista non cuiuslibet hominis sed sapientissimi Salomonis.
Quid est homo nisi lutum et cinis. Hinc enim homo dicit ad deum memento queso quod sicut

lutum fecisti me et in pulverem reduces me. Hinc est quod deus dicit ad hominem: Cinis es
et in cinerem reverteris. Comparatus sum luto et assimilatus sum favillis et cineri.
Lutum efficitur ex aqua et terra, utroque manente; cinis autem fit
ex igne et ligno, utroque deficiente. Expressum misterium sed alias exprimendum.
Cur igitur lutum superbis? de quo pulvis extolleris? unde cinis gloriaris?

Illud forsitan videbis quod Adam ipse fuit (Ca. iij de vicio conceptionis)
de limo terre formatus, tu autem ex humano semine procreatus. Ille quidem fuit formatus
de terra sed virgine, tu vero procreatus de immundo semine. Quis enim potest facere mundum
de immundo conceptum semine? Et quis est homo ut immaculatus sit et iustus appareat
natus de muliere? David: Ecce enim in iniquitatibus conceptus sum et in peccatis concepit me mater mea.
Non in una tantum iniquitate, non in uno tantum delicto, sed in multis iniquitatibus
et in multis delictis. In delictis et iniquitatibus propriis, in delictis et iniquitatibus
alienis. Est enim duplex conceptio: una seminum, altera naturarum. Prima
fit in commissis, secunda in contractis. Parentes enim committunt in prima, proles contrahit in secunda.
Quis enim nesciat coniugalem concubitum nunquam committi sine pruritu
carnis, sine fervore libidinis, sine fetore luxurie? Unde semina concepta
fedantur, maculantur et viciantur, ex quibus anima tandem infusa contrahit
labem peccati, maculam culpe, sordem iniquitatis. Sicut ex vase corrupto
liquor infusus corrumpitur et pollutum contingens ex ipso contactu polluitur.
Habet enim anima tres naturales potentias sive tres naturales vires: rationabilem
ut discernat inter bonum et malum, concupiscibilem ut appetat bonum,
irascibilem ut respuat malum. Iste tres vires tribus oppositis viciis
corrumpuntur originaliter: vis rationalis per ignoranciam ut non discernat inter
bonum et malum, vis irascibilis per iracundiam ut respuat bonum, vis
concupiscibilis per concupiscenciam ut appetat malum. Prima gignit delictum,
ultima parit peccatum, media delictum generat et peccatum. Est enim delictum
non facere faciendum, peccatum agere non agendum. Hec tamen vicia contrahuntur ex carne
corrupta per tres carnales illecebras. In carnali quippe coniunctione ratio
sopitur, intuitus ut ignorancia seriatur; libidinis urtica pruritus ut
iracundia propagetur; voluptas saciatur affectus ut concupiscencia conbatur.
Hic est tyrannus carnis, lex membrorum, fomes peccati, languor nature,
pabulum mortis, sine quo nemo nascitur, nemo moritur; qui si quando
transit reatu, semper tamen remanet actu. Si enim dixerimus quia peccatum non habemus,
nosipsos seducimus et veritas in nobis non est. O gravis necessitas et infelix
condicio. Antequam peccemus peccato constringimur, et antequam delinquamus delicto
tenemur. Per unum hominem in hunc mundum peccatum intravit et per peccatum in
omnes homines mors pertransiit. Ezechiel: Annon comederunt patres
uvam acerbam et dentes filiorum obstupescunt? (Ca. iiij qualiter cibo
infans nutriatur in utero matris sue)

Sed attende quo cibo in utero
conceptus nutriatur. Profecto sanguine menstruo qui cessat ex
femina post conceptum ut ex eo conceptus nutriatur in femina. Qui fertur
esse tam detestabilis et immundus ut ex eius contactu segetes non germinent,
arescant arbusta, moriantur herbe, perdant arbores fructus; si canes

qui comeduntur in rabie efferantur. Concepti eius seminis vitium contrahunt ita ut
leprosi et elefantici ex hac corruptione nascantur. Unde secundum legem mosaycam
mulier que menstrua patitur reputatur immunda et si quis ad menstruatam ac-
cedet iubetur interfici, et propter menstruorum immundiciam precipit ut si mulier
masculum pariet XL, si vero feminam LXXX diebus a templi cessaret
ingressu.

Cap. v de imbecillitate infantis

Quare ergo data est misero lux et vita hiis qui sunt in amaritudine anime.
Felices illi qui moriuntur antequam oriuntur, prius mortem sencientes
quam vitam sencientes. Quidam enim tam deformes et prodigiosi nascuntur ut non
homines sed abhominaciones pocius videantur, quibus forte melius fuisset pro-
visum si nunquam prodissent in visum, quia ut monstra monstrantur et ostenduntur ostentui.
Plerique non diminuti membris et sensibus corrupti nascuntur, amicorum tristicia,
parentum infamia, propinquorum verecundia. Et quid hoc particulariter dixerim de
quibusdam cum generaliter omnes sine sciencia sine verbo sine virtute nascamur.
Flebiles debiles imbecilles parum a brutis distantes, ymo minus
in multis habentes. Nam illa statim ut orta sunt gradiuntur. Nos autem non solum erecti
pedibus non incedimus verum eciam curvati manibus non reptamus.

Cap. vi de dolore partus et eiulatu eius qui nascitur

Omnes nascimur eiulantes ut nostre miseriam exprimamus. Masculus enim
recenter natus dicit A, femina dicit E. Vel A quotquot nascuntur ab Eva.
Quid est Eva nisi heu a, utrumque dolentis est interiectio doloris exprimens
magnitudinem. Hinc enim ante peccatum virago, post peccatum Eva meruit
appellari ex quo cum Domino audivit: In dolore paries. Non est dolor
sicut parturientis. Unde Rachel pre nimio dolore partus interiit et nomen filii sui
moriens vocavit Benoni, id est filius doloris. Uxor Finees subitis do-
loribus irruentibus peperit simul et periit et in ipso mortis articulo vocavit
filium suum Ichabod. Mulier ut naufragus cum parit habet tristiciam, cum
vero peperit masculum iam non meminit pressure propter gaudium quia homo
natus est in mundum. Concipit ergo cum immundicia et fetore, parit cum tristicia
et dolore, nutrit cum angustia et labore, custodit cum instancia et
timore.

Cap. vii de nuditate infantis

Nudus egreditur et nudus regreditur, pauper accedit et pauper recedit.
Nudus inquit egressus sum de utero matris mee et nudus revertar
illuc. Apostolus: Nichil inquit intulimus in hunc mundum, haut dubium quia nec
auferre quid possumus. Si quis autem indutus egreditur attendat quid proferat:
immundum dictu, turpius auditu, turpissimum visu, fedam pelli-
culam sanguine conviolatam. Hec est illa maceria de qua legitur Thamar in par-
tu: Quare propter te divisa est maceria. Ob hanc causam vocavit nomen eius Phares.

Capitulum viii. Quem fructum homo producit

Vilis humane condicionis indignitas, indigna vilitas humane condicionis.
Herbas et arbores investiga, ille de se producunt flores, frondes
et fructus, et tu de te lendes, pediculos et lumbricos; ille de se fundunt oleum

vinum et balsamum et tu de te sputum urinam et stercus. Ille de se spirant
suavitatis odorem et tu de te reddis abhominacionem fetoris. Qualis arbor
talis est fructus. Non potest arbor mala fructus bonos facere. Quid est enim homo secundum
formam nisi quedam arbor eversa cuius radices sunt crines, truncus est
caput cum collo, stipes est pectus cum alvo, rami sunt ulne cum tibiis,
frondes sunt digiti cum articulis. Hoc est folium quod a vento rapitur et
stipula que a sole desiccatur. *Capitulum ix de senio hominis*

In primordio condicionis humane nongentis annis homines et amplius
vixisse leguntur, sed paulatim vita hominis declinante dixit Dominus
ad Noe: Non permanebit spiritus meus in homine in eternum quia caro est, erunt
que dies illius centum xx annorum. Quod intelligi potest tam de termino vite quam de
spacio penitendi. Ex tunc enim novissime leguntur homines vixisse plus.
Sed cum magis et magis vita recedit humana, dicitur per prophetam: Dies an-
norum nostrorum in ipsis lxx anni. Si autem in potentatibus lxxx anni,
plurimum eorum labor et dolor. Nunc autem paucitas dierum meorum finietur
brevi. Dies mei transierunt quia a texente tela succiditur. Homo natus de
muliere b. v. t. r. m. miseriis q. q. f. e. c. Pauci nunc ad xl, paucissimi
ad lx annos perveniunt. Si quis autem ad senectutem processerit, statim cor
eius affligitur et caput concutitur, languet spiritus et fetet anhelitus, facies
rugatur et statura curvatur, caligant oculi, vacillant articuli, nares ef-
fluunt, crines defluunt, tremit tactus et deperit actus, dentes pu-
trescunt et aures surdescunt. Senex facile provocatur et difficile
revocatur, cito credit et tarde recedit, tenax et cupidus, tristis et
querulus, velox ad loquendum, tardus ad audiendum, laudat antiquos
et spernit modernos, vituperat presens et commendat preteritum, suspirat et
anxiatur, torpet et infirmatur. Audi poetam: Multa senem circumveniunt
incommoda. Porro nec senes contra iuvenes glorientur nec insolescant
iuvenes contra senes, quia quod sumus iste fuit, erimus quandoque quod hic est.

Avis nascitur ad volandum et homo nascitur ad *Capitulum x de labore hominum*
laborem. Cuncti dies eius laboribus et erumpnis pleni sunt, et nec
nocte requiescit mens eius. Et hoc nonne vanitas? Non est quicquam sine labore
sub sole, non est sine defectu sub luna, non est sine vanitate sub tempore.
Tempus enim est mora motus rerum mutabilium. Vanitas vanitatum, dixit Ecclesiastes,
et omnia vanitas. O quam varia sunt hominum studia, quam diversa sunt exercicia,
unus tamen est omnium finis et idem effectus, labor et afflictio spiritus. Occupacio
magna creata est omnibus hominibus et iugum grave super filios Adam a die exitus
de ventre matris eorum usque in diem sepulture in matrem omnium.

Perscrutentur sapientes *Capitulum xi de studio sapientum*
et investigent alta celi et lata et profunda terre, de singulis disputent,
de cunctis pertractent, discant semper et doceant. Et quid exinde occupa-
tionis? laborem et dolorem et afflictionem spiritus inveniet. Noverat hoc
experimento qui dixerat: Dedi cor meum ut scirem prudentiam et doctrinam errores

stulticiam et agnovi quod esset labor et afflictio spiritus eo quod in multa sapientia
multa sit indignatio et qui addit scientiam addit et laborem. Licet enim oporteat
indagantem multum insudare vigiliis et vigilando sudoribus comprehendat ad
quid vix forsan est scire perfecte quod nil scitur perfecte, quamquam ex hoc indissolubiliter re
quirendo consequatur. Ecclesiastes vi. Certe res. Corpus quod corrumpitur aggravat animam et
deprimit terrena inhabitatio sensum multa cogitantem. Audi quid super hoc sentiat
Salomon. Cunctas res difficiles non potest homo explicare sermone. Est homo
qui diebus et noctibus non capit somnum oculis et nulla operum dei potest
invenire racionem et quanto plus laboraverit ad requirendum tanto minus inveniet.
Deficiunt ergo scrutatores scrutinium. Cum accedet homo ad cor altum et
exaltabitur deus. Perscrutator enim maiestatis opprimetur a gloria. Qui magis
scit magis dubitat et ei videtur plus sapere qui plus desipit. Pars ergo scientie
est scire quod nescias. Unde Salomon fecit deus hominem rectum et ipse se infinitis se
miscuit questionibus.

C. xii de vanis studiis hominum

Currunt et discurrunt mortales per sepes et semitas, ascendunt montes,
transcendunt colles, transvolant rupes vel colles, pervolant alpes,
transgrediuntur foveas, ingrediuntur cavernas, viscera terre, profunda
maris, incerta fluminum, opaca nemorum, invia solitudinis, exponunt se
ventis et ymbribus, tonitruis et fulminibus, fluctibus et procellis, ruinis
et precipiciis. Metalla cudunt et conflant, lapides sculpunt et poliunt,
ligna succidunt et dolant, telas ordiuntur et texunt, vestes incidunt et consuunt,
edificant domos, plantant ortos, excolunt agros, pastinant vineas,
succendunt clibanos, extruunt molendina, piscantur, venantur,
aucupantur. Meditantur et cogitant, consiliantur et ordinant, querulantur
et litigant, diripiunt et furantur, decipiunt et mercantur, contendunt et preliantur
et innumera talia operantur ut opes congregent, ut questus multiplicent, ut lucra
sectentur, ut honores acquirant, ut dignitates extollant, ut potestates
extendant. Et hoc quoque labor et afflictio. Si michi non creditur Salo
moni credatur. Magnificavi, inquit, opera mea, edificavi michi domos,
plantavi vineas, feci ortos et pomeria et consevi ea cuncti generis
arboribus, extruxi michi piscinas aquarum ut irrigarem lignorum
silvam germinancium, possedi servos et ancillas multamque familiam
habui, armenta quoque et magnos ovium greges ultra omnes qui ante me
fuerunt in Jerusalem. Coacervavi michi argentum et aurum et substancias regum et provin
ciarum. Feci michi cantores et cantatrices et delicias filiorum hominum, sci
phos et urceolos in ministerio ad vina fundenda. Unde supergressus sum
opibus omnes qui ante me fuerunt in Jerusalem. Cumque me convertissem ad universa
que fecerant manus mee et ad labores quibus frustra sudaveram, vidi
in omnibus vanitatem et afflictionem animi et nichil permanere sub sole.

C. xiii de diversis anxietatibus hominum

O quanta mortales angit anxietas,
affligit cura, sollicitudo molestat, metus exterret, tremor
concutit, horror abducit, dolor affligit, contribulat tristicia, contristat
turbacio. Pauper et dives, servus et dominus, coniugatus et continens, denique
boni et mali omnes mundanis cruciatibus affliguntur et mundanis afflic

cruciari. Propterea credo integro. Si impius fuero ve michi et si
iustus non levabo caput saturatus afflictione et miseria. C. xiiii
Pauperes enim premuntur inedia. De miseria pauperis et divitis
Cruciantur erumpna fame siti nuditate vilescunt et tabescunt
spernuntur et confunduntur. O miserabilis condicio mendicantis. Et si petit pu
dore confunditur, si non petit egestate consumitur, sed ut mendicet neccessitate
compellitur. Deum causatur iniquum quia non recte dividat, proximum criminatur mal
ignum quia non plene subveniat. Indignatur murmurat imprecatur. Adverte su
per hoc sententiam Salomonis Melius est mori quam indigere. Etiam proximo
suo odiosus erit. Omnes dies pauperis mali. Fratres pauperis
oderunt eum insuper et amici procul recesserunt ab eo. Cum fueris
felix multos numerabis amicos. Tempora si fuerint nubila solus eris.
Pro pudor secundum fortunam existimatur pauper cum potius secundum pauperem
sit existimanda fortuna. Tam bonus reputatur ut dives tam ma
lus ut pauper cum potius tam dives sit reputandus ut bonus et tam
pauper ut malus. Dives autem superfluitate resolvitur et iactancia ef
frenatur. Currit ad libitum et corruit in illicitum, et fiunt instrumenta
penarum que fuerant oblectamenta culparum. Labor in acquirendo, timor in
possidendo, dolor in amittendo mentem eius semper fatigat sollicitat et
affligit. Ubi enim thesaurus tuus ibi est et cor tuum. Sed de hiis plenius in sequentibus
agemus. Capitulum xv de afflictione servorum.
Servus minis terretur angariis fatigatur plagis affligitur opibus
spoliatur. Quia si non habet habere compellitur et si habet cogitur non habere. Cul
pa domini sui pena, culpa sui domini preda. Quidquid delirant reges plectuntur
achivi. Venacio leonis onager in heremo. Sic pascua divitum
pauperes. O extrema condicio servitutis. Natura liberos genuit, sed fortuna
servos constituit. Servus cogitur pati et nemo sinitur compati, dolere
compellitur et nemo condolere permittitur. Sic ipse non suus est ut nec
sit suus. O miseri qui tante servitutis miseriam aliena vivunt. Quod dubium
si crudelis est odium illum vere propter nequiciam subditorum. Si mitis est
contingit illum contempni propter insolenciam subditorum. Severum ergo metus
affligit, mansuetum utilitas parvipendit. Nam crudelitas odium
parit, familiaritas enim contemptum. Cura fatigat et sollicitudo domestica mo
lestat. Ore enim semper est paratum ubique munitum ut possit malignancium
insidias precavere, oppugnancium iniurias propulsare, hostes conte
rere, cives tueri. Nam sufficit diei malicia sua, sed dies diei laborem
eructuat et nox nocti sollicitudinem indicat. Dies ergo labore
si ducuntur et noctes expediuntur insompnes. C. xvi de miseria con
tinencium et coniugatorum
Si potest ignis non urere potest
stato non concupiscere et quantumcumque pugnetur iniquum tamen ex toto
thebuseus iste potest expelli. Nam expellas furca tamen usque recurret.

Non omnes inquit capiunt istud verbum sed qui potest capere capiat. Unde et quod deus
precepit de certis pontificalibus indumentis vestiri ut moyses et aaron
filios eius vestiret, de solis femoralibus non precipitur sed ait ut ipsi femoralibus
tegerentur cum ingrederentur thabernaculum testimonii. Sed apostolus inquit Nolite
fraudare invicem nisi forte ex consensu ad tempus ut vacetis oracioni, melius
est enim nubere quam uri, pugnat ergo contra continenciam angelus sathane qui
carnalis stimulat et quandoque colaphizat, ignemque subiectionis flatu succendit
et manum apponit facultatem tribuit et oportunitatem ingerit, pugnat et species
que subito visa facile concupiscitur. Unde cum david deambularet post
meridiem in solario domus regie videns ex adverso bersabee se lavantem
erat autem mulier pulchra valde misit et tulit eam et dormivit cum ea, porro
qui cum uxore est sollicitus est que sunt mundi et divisus est, distrahitur
enim per multas angustias et in varias sollicitudines dissecatur ut filiis et
uxori famulis et ancillis necessaria subministret, tribulacionem tamen carnis
huiusmodi habebunt. Contendit preciosum habere ornatum et variam supellectilem ut
plerumque sit sepe cultus uxoris quam mariti, alioquin per dies et noctes
suspirat plangit garrit et murmurat. Salomon. Tria sunt que expellunt
hominem a domo fumus stillicidium et mala uxor. Illa enim
cum ornatior procedit in publicum hec ab omnibus honoratur. Ego misera
in conventu feminarum despicior sola a cunctis contempnor sola vult
diligi sola laudari alterius amorem sui asserit odium alterius honorem sui
dedecus suspicatur. Amandum est omne quod diligit, odiendum est omne quod spernit
vincere vult sed vinci non valet, famulari non patitur sed dominari molitur
cuncta vult posse nonnulla nosse. Si pulchra fuerit facile adamatur
si feda facile concupiscit. Sed difficile custoditur quod a multis diligitur
et molestum est possidere quod nemo dignatur habere. Alius forma alius ingenio
alius facetiis alius liberalitate sollicitat et ex aliqua parte capitur quod
undique lacessitur. Equus et asinus bos et canis vestes et lecti prius
probantur et postea comparantur, sponsa vero vix tandem ostenditur ne prius displiceat
quam ducatur. Qualiscumque casus obvenerit necesse est habenda si feda
si fetida si egra si fatua si superba si iracunda si quibuslibet viciosa
propter solam fornicacionem potest uxor a viro dimitti sed non dimittens
aliam potest ducere nec dimissa potest alii licite copulari. Apostolus Nam
quicumque dimiserit uxorem suam nisi ob fornicacionem et aliam duxerit
mechatur. Item apostolus quod si uxor a viro discesserit manere debet innupta
vel viro suo reconciliari. Similiter et vir si discesserit ab uxore. Salomon
Grave est nimis pondus coniugii. Nam stultus et impius est qui tenet
adulteram. Et patronus est turpitudinis qui celat crimen uxoris.
Si eam dimittit adulteram absque sui culpa punitur quia invitus co-
gitur continere, propter quod et discipuli dixerunt Si ita est causa hominis cum uxore non expedit

nube eius pinguem potuit equanimiter sustinere, vitalis sola suspicio zeli spiritu vehementer affligit. Nam et scriptum est: Erunt duo in carne una, et tamen viri duos in carne una non patitur.

Capitulum xvii de miseria bonorum et malorum

Non est gaudere impiis dicit Dominus, propter quod peccat homo. Propheter torquetur, vermis enim conscientie nunquam moritur et ignis vicii nunquam extinguetur. Vidi eos qui operantur iniquitatem et seminant dolores et metunt eos perisse Deo flante et spiritu ire eius esse consumptos. Superbia inflat, invidia rodit, avaricia stimulat, ira succendit, angit gula, luxuria dissolvit, mendacium ligat, homicidium maculat. Sic et cetera viciorum portenta ut que sunt homini oblectamenta peccati dona sunt instrumenta puniendi. Invidus alterius marcescit rebus opimis. Sed invidia Siculi non invenere tyranni maius tormentum. Vicium corporis penam apostolo testante qui ait: Evanuerunt in cogitationibus suis et obscuratum est insipiens cor eorum. Propter quod tradidit illos Deus in desideria cordis eorum in inmundiciam ut contumeliis afficiant corpora sua. Et sicut non probaverunt Deum habere in noticia sua, tradidit illos Deus in reprobum sensum ut faciant ea que non conveniunt. Sed et qui pie volunt vivere persecutionem patiuntur. Sancti namque ludibria et verbera sunt experti insuper et vincula et carceres; lapidati sunt, secti sunt, temptati sunt, in occisione gladii mortui sunt; circuierunt in melotis, in pellibus caprinis, egentes, angustiati, quibus dignus non erat mundus. In solitudinibus errantes in montibus et in speluncis et in cavernis terre; periculis fluminum, periculis latronum, periculis ex genere, periculis ex gentibus, periculis ex falsis fratribus. In labore et erumpna, in vigiliis multis, in fame et siti, in ieiuniis multis, in frigore et nuditate, in angustiis multis. Iustus enim abneget semetipsum, crucifigens membra sua cum viciis et concupiscentiis ut sibi mundus crucifixus sit et ipse mundo. Non habet hic manentem civitatem sed futuram inquirit; sustinet seculum tanquam exilium, clausus in corpore velut in carcere. Incola inquit David ego sum in terra et peregrinus sicut omnes patres mei. Remitte michi ut refrigerer priusquam abeam et amplius non ero. Heu me quia incolatus meus prolongatus est; habitavi cum habitantibus Cedar, multum incola fuit anima mea. Quis infirmatur et ego non infirmor, quis scandalizatur et ego non uror. Nam proximorum peccata fixoria sunt iustorum; hoc est irriguum quod Caleph addidit filie dedit in dotem.

Capitulum xviii de hostibus hominis

Job vii

Militia est vita hominis super terram. Numquid non vere militia, cum multiplices hostes undique insidientur ut capiant, persequantur ut perimant? Demon et homo, mundus et caro: demon cum viciis, homo cum bestiis, mundus cum elementis, caro cum sensibus. Caro enim concupiscit adversus spiritum et spiritus adversus carnem. Vere non est nobis colluctatio tantum adversus carnem et sanguinem sed adversus spiritualia nequicie in celestibus, adversus rectores tenebrarum harum. Adversarius enim noster dyabolus tanquam leo rugiens circuit querens quem devoret. Attendite ignea tela nequissimi. Mors ingreditur per fenestras nostras, oculus animam depredatur. Pugnat

orbis terrarum contra insensatos. gens contra gentem, regnum adversus regnum, terremotus
magni erunt per loca, pestilentie et fames, terroresque de celo et signa
magna erunt; terra producet spinas et tribulos, aque procellas et fluctus,
aer tempestates et tonitrua, ignis choruscationes et fulgura.
Maledicta terra in opere tuo, dominus vendicans in terra unde sumptus es quia terra es.
In terra ibi insidiatur aper de silva et singularis ferus depascitur,
lupus et ursus, pardus et leo, tigris et onager, cocodrillus et griffo,
serpens et coluber, basiliscus et anguis et aspis, cerastes et draco,
scorpiones et vipere, sed et lendes et pulices, pediculi et cinifes,
musce et scrabones et vespe, pisces et volucres. Nam qui creati
sunt ut dominarentur piscibus maris et volucribus vel volatilibus celi et
universis animantibus que moventur in terra, nunc dantur illis in predam. Dam-
pnatam. Scriptum est enim: Dentes bestiarum immittam in eos cum furore
trahentium super terram atque serpentium. C. xix de carcere anime hominis
Infelix ego homo quis me liberabit de corpore mortis huius? Certe non
vult educi de carcere qui non vult exire de corpore. Nam corpus
carcer anime de quo dicit David: Educ de carcere animam meam. Nusquam
quies et tranquillitas, nusquam pax et securitas, ubique timor et
tremor, ubique labor et dolor. Caro dum vivit dolebit et anima
super semetipsam lugebit. C. xx de brevi leticia hominis
Quis unquam vel unicam diem totam duxit in sua delectatione iocundam,
quam in aliqua parte diei reatus conscientie vel impetus ire vel motus con-
cupiscentie non turbaverit, quem livor invidie vel ardor avaricie vel
tumor superbie non vexaverit, quem aliqua iactura vel offensa vel quis passio
vel passio non commoverit, quem denique visus vel auditus vel actus aliquis
non offenderit. Rara avis in terris nigroque simillima cigno. Audi sa-
pientem: A mane usque ad vesperam mutabitur tempus. Tenent
tympanum et cytharam et gaudent ad sonum organi, ducunt in bonis
dies suos et in puncto ad inferna descendunt. C. xxi de vicinitate mortis
Semper enim mundane leticie tristicia repentina succedit,
et quod incipit in gaudio desinit in merore. Mundana quippe
felicitas multis amaritudinibus est respersa. Noverat hoc ille qui dixerat:
Risus dolore miscebitur et extrema gaudii luctus occupat. Expertus est
et liberi Job, qui cum comederent et biberent vinum in domo fratris sui pri-
mogeniti, repente ventus vehemens irruit a regione deserti et con-
cussit quatuor angulos domus, que corruens oppressit universos.
Merito pater aiebat: Versa est in luctum cythara mea et organum meum in
vocem flentium. Melius est ergo ire ad domum luctus quam ad domum convivii.
Salubre consilium: In die bonorum ne immemor sis malorum. Memorare
novissima tua et in eternum non peccabis. C. xxii de brevi vita hominis
Semper ultimus dies primus et numquam primus dies ultimus
reputatur, et cum tamen sic vivendum decreat, tamquam semper moriendum oporteat.
Scriptum est enim: Memor esto quia mors non tardat. Tempus breve

et mors appropinquat, cum illi anni ante oculos morientis sicut dies hesterna que preteriit. Semper enim futura nascuntur, semper presentia moriuntur, et quicquid est preteritum totum est mortuum. Morimur ergo dum vivimus, et tunc tantum desinimus mori cum desinimus vivere. Melius est ergo mori vite quam vivere morti, quia nil est vita mortalis nisi mors vivens. Salomon: Laudavi magis mortuos quam viventes, et utrisque feliciorem iudicavi qui necdum natus est. Velociter fugit et teneri non potest, mors autem instanter occurrit et impediri non valet. Hoc est ergo mirabile, quod quanto plus crescit tanto magis decrescit, quia quanto plus vita procedit tanto magis ad finem accedit.

C. xxiii. De terrore sompniorum

Tempus quod quieti concessum est non conceditur esse quietum. Nam terrent sompnia, visiones conturbant. Et licet non sint in veritate tristia vel terribilia vel laboriosa que sompniant sompniantes, tamen in veritate contristant, terrent et fatigant, ita tamen ut et dormientes aliquando lacrimentur et vigilantes sepissime conturbentur. Audite quid super hoc dicat Elyphar Themanites: In horrore visionis quando solet sopor occupare homines, pavor tenuit me et tremor, et omnia ossa perterrita sunt. Et cum spiritus me presente transiret, inhorruerunt pili carnis mee. Considera Iob dicentem: Si dixero: Consolabitur me lectus meus, et relevabor loquens in strato meo mecum, terrebis me per sompnia et per visiones horrore concuties. Nabuchodonozor sompnium vidit quod eum valde perterrebat. Et ubi multa sompnia, ibi plurime vanitates. Multos errare fecerunt sompnia, et exciderunt sperantes in illis. Apparent enim frequenter in sompniis turpes ymagines, ex quibus per illusiones nocturnas non solum caro polluitur, sed et anima maculatur. Unde dominus in Levitico: Si fuerit inter vos homo qui nocturno pollutus sit sompno, egredietur extra castra et non revertetur priusquam ad vesperam lavetur aqua, et post solis occasum regrediatur in castra.

C. xxiiii. De compassione

O quanto dolore turbamur, quanto tremore concutimur, cum amicorum dampna sentimus, cum pericula putamus formidamus. Plus interdum sanus formidat quam infirmus egritudine turbatur; plus hic voluntarius affectu doloris quam ille invitus effectu languoris affligitur. Unde enim est illud poeticum: Res est solliciti plena timoris amor. Cuius pectus tam ferreum, cuius cor tam lapideum, ut gemitus non exprimat, lacrimas non effundat, cum proximi vel amici morbum vel interitum intuetur, ut patienti non compatiatur et dolentibus non condoleat? Ipse dominus, cum vidisset Mariam et Iudeos qui cum ea venerant ad monumentum plorantes, infremuit spiritu, turbavit semetipsum et lacrimatus est, sed eo potius quod mortuum ad vite miserias revocabat. Sciat autem se culpabiliter durum et dure culpabilem, qui corporalem amici sui mortem deplorat, et spiritualem anime sue mortem deflere negligenter obmittit.

C. xxv. De diversis egritudinibus

Nondum a scholis tot egritudinum genera ut passionum species physica vel industria

quot

potuit indagare quot humana fragilitas potuit tollerare. Tollerabilem
enim morborum intollerantiam, an intollerabilem dixerim tollerantiam,
vel utrumque convenienter. Nam tollerabilis est ob passionis acerbitatem,
intollerabilis est propter patiendi necessitatem. De dieta dicam? magister ac magister huma-
na corrupit, ita quod multa sunt olim experimenta salubria, que propter
defectum ipsius hodie sunt mortifera. Senuit iam mundus uterque, mega-
cosmus et microcosmus, et quanto plus utriusque senectus producitur, tanto
magis utriusque natura turbatur. C. xxvi De subitis infortuniis

Subito cum non speratur infortunium accidit, calamitas irruit,
morbus invadit, mors incipit, quam nemo evadit. Ne glorieris
in crastinum, ignorans enim quid superventura pariat dies. Nescit homo finem suum,
sed sicut pisces capiuntur hamo et sicut aves comprehenduntur laqueo, sic ca-
piuntur homines tempore malo, cum eis ex templo supervenerit. C. xxvii
Quid dicam de miseris qui puniuntur? De diversis generibus tormentorum

Diversis tormentorum generibus puniuntur: ceduntur fustibus et gladiis iugulantur,
cremantur flammis et lapidibus obruuntur, discerpuntur ungulis et pati-
bulis suspenduntur, torquentur virgis, scorpionibus flagellantur, detruduntur
carceribus, ieiuniis macerantur, precipitantur et submerguntur, excoriantur,
distrahuntur, secantur et suffodiuntur. Qui ad mortem, ad mortem, et qui
ad gladium, ad gladium, et qui ad famem, ad famem, et qui ad captivitatem,
ad captivitatem. Crudele iudicium, inmane supplicium, triste spectaculum,
datur esca volatilibus celi, bestiis terre, piscibus maris. Heu heu heu
misere matres, que tam infelices filios genuistis. C. xxviii
Illud hic horribile facinus libet De quodam horrendo facinore

inserere quod Josephus de iudaica obsidione describit. Mulier
quedam facultatibus et genere nobilis cum cetera multitudine que con-
fluxerat Ierusalem, cum omnibus obsidionis casum ferebat. Huius
reliquias facultatis quas de domo convexerat in urbem tyranni pertinaces
rapuerunt. Si quid vero reliquiarum ex magnis opibus fuerat absconditum, et
victum cottidianum preripere ducentes irruentes per momenta predo-
num satellites rapiebant. Propter quod indignans mulier ex indignatione
quedam velut insania fatigata, ita ut interdum predones in necem sui
maledictis et iniuriis instigaret. Unde cum nemo irritatus quisquam in-
iuriatus illam perimeret, et si quid forte alicunde ubi fuisset quesitum,
et aliis ut iam usque fieret copiose regrediendi, fames autem durans visce-
ribus insisteret atque medullis, et ad furorem iam famis media pungeret,
pessimis usa consiliis contra ipsam iam armatur naturam. Erat enim
illi sub uberibus parvulus filius, quem ante oculos ferens infelix mater:
miseris, o infelicior fili, in bello, fame, ut in direptione predonum cui
te reservabo? Nam et si possis vita superari, iugo tamen Romane servitutis ingem-
iscas. Veni ergo nunc, o mi nate, esto matri cibus, predonibus furor, seculis fabula,
que sola deerat cladibus Iudeorum. Et cum hec dixisset, protinus filium
iugulat, et deinde igni suppositum torret, et medium quidem comedit

medium fugiat obtectum. Et ecce confestim predones irruunt combuste
carnis odore percepto mortem minantur nisi sine mora cibos quos
servant demonstraret. tunc illa ingemiscens partem optimam reservavi et cott
que supererant membra detexit instantesque ad illos repente horror
invasit tamquam exanimes cum diriguere vox eis faucibus inhesit.
Illa vero torvo vultu ipsis quasi iam truculentior predonibus, meus inquit
hic filius est, meus est et puer vel partus et meum est facinus. edite nam
prior comedi quem genui. Nolite vos effici vel muliere religiosiores
vel femina molliores. Quod si vos pietas vincit et meos exe-
mini cibos, ego que iam talibus pasta sum ego hos iterum pascar.
Post hec illi taciti tremuentes que discedunt qui hunc solum ex omnibus
facultatibus misere matri cibum reliquerunt. C. xxix de pena innocentis

Nemo se confidat exemptum a pena qui se non
novit immunem a culpa. Qui enim stat videat ne cadat.
Nam sepe dampnatur innocens et nocens absolvitur. Ihesus crucifigitur
et Barrabas liberatur. Hodie vir quietus et iustus, vir religiosus
ypocrita reputatur et simplex ut fatuus deridetur ut ait Job. Sim-
plicitas iusti lampas contempta apud cogitaciones divitum.

2 Pars de progressu culpabili

Secunda pars in qua determinatur de culpabili humane condicionis progressu. C. i

Tria maxime solent homines affectare opes, voluptates,
honores. De opibus prava, de voluptatibus turpia, de honoribus
vana procedunt. Unde cum Johannes ait: Nolite diligere mundum neque ea
que in mundo sunt, quia omne quod est in mundo concupiscencia carnis est et concupiscencia oculorum
et superbia vite. Concupiscencia carnis ad voluptates, concupiscencia oculorum
ad opes, superbia vite ad honores pertinet. Opes cupiditatem gignunt
et avariciam, voluptates pariunt gulam et luxuriam, honores nutriunt
superbiam et iactanciam. C. de cupiditate ii

Nichil est ergo avaro scelestius et nil iniquius quam amare pecuniam.
Verbum est sapientis, Ecclesiastici x c. Et confirmat apostolus dicens: Qui volunt
divites fieri incidunt in temptacionem et in laqueum dyaboli et desideria
multa et inutilia et nociva que mergunt homines in interitum et
perdicionem. Radix enim omnium malorum est cupiditas. Hec sacrilegium
committit furtaque et rapinas exercet, predas et bella gerit,
homicidia. Symoniace vendit et emit, inique petit et recipit, in-
fenerat iuste negociatur et fenerat, instat dolis, imminet fraudibus,
dissolvit pactum et violat iuramentum, corrumpit testamentum
et pervertit iudicium. C. iii de iniquis muneribus

Consule prophetam, evangelistam ysaiam. Omnes enim inquit diligunt
munera, sequuntur retributiones, pupillo non iudicant, causa vidue
non ingreditur ad eos. Non ipsi precedunt retributiones ut iudicent ad
iusticiam, sed retributiones precedunt ipsos quia iudicant amore pecunie.
Hoc enim sequuntur largicionem vel promissionem vel spem, et ideo non iudicant
pupillo a quo nec largiri vel promitti vel sperari. Principes infideles

socii furum quique [omnes] diligunt munera / sequuntur retributiones / numquam excecatur | Ezechi. 22
animus a munere si prius excecatur cupiditate a pretio. De vobis dicit propheta /
principes eius quasi lupi rapientes predam. Et avare sectando lucra principes | Michee 3
eius in muneribus iudicabant, et sacerdotes eius in mercede docebant, et
prophete eius in pecunia divinabant / Ecce dominus per moysen precepit in lege / | Deut. 16
iudices et magistros constitues in omnibus portis tuis ut iudicent populum /
iusto iudicio / nec in alteram partem declinent. Non accipies pecuniam nec
munera quia munera excecant oculos sapientum et mutant verba iustorum.
Iuste quod iustum est persequaris ut vivas / Duo dicas iustum et iniuste /
quidam enim iniuste quod iustum est et alii quod iustum est iniuste plerique perse-
quuntur / ℭ iiii de acceptione pecuniarum
Ve vobis qui corrupti prece vel precio / qui tracti amore vel odio / dicitis | Isay. 7
bonum malum et malum bonum / ponentes tenebras lucem et lucem tenebras /
mortificantes que non moriuntur / vivificantes animas que non vivunt /
vos enim non attenditis merita causarum / sed merita pecuniarum / non iura sed
munera / non iusticiam sed pecuniam / non quod ratio dictat sed quod voluntas affectet /
non quod lex senciat sed quod mens cupiat / non inclinatis ad iusticiam
[illegible] / non quod licet hoc libeat sed ut liceat hoc libet / Nunquam in vobis ita simple-
x oculus / ut totum corpus sit lucidum / sed ad administrationes fuerit / quod massa
corrumpatur pauperum / causa cum mora negligitur / divitum tamen cum in-
stancia promovetur / In illis rigorem ostenditis / cum istis ex mansuetudine
dispensatis / illos cum difficultate respicitis / istos cum favore tractatis /
illos negligenter auditis / istos diligenter auscultatis / Clamat pau-
per et nemo exaudit / loquitur dives et omnes applaudunt / dives locutus est et
omnes tacuerunt / et verbum eius usque ad nubes perducunt / pauper lo-
cutus est / dicunt quis est hic / et si offenderit subvertunt illum / Clamat pa-
ciens et nemo exaudit / vociferatur et non est qui iudicet / Si forte
pauperum causam suscipitis / illos dimisse fovetis / Cum autem divitum causam
assumitis / eos privatis adiuvatis / pauperes despicitis / divites ho-
noratis / istis venientibus assurgitis / illos despicabiliter conculcatis / Si
introierit in conventum vestrum vir aureum habens anulum in veste candi-
da / Introierit autem pauper in habitu sordido / et intendatis in eum qui indutus
est veste preclara / et dixeritis ei tu sede hic bene / pauperi vero dicatis tu sta
illic / aut sede sub scabello pedum meorum / Nonne iudicatis apud vos- | Je. 7
metipsos / et facti estis iudices cogitacionum iniquarum / De vobis quos
dicit propheta / Magnificati sunt et ditati incrassati sunt et impinguati
causam pupilli non direxerunt et iudicium pauperum non iudicaverunt /
Sed lex precipit / Nulla erit distancia personarum ita parvum audietis
ut magnum / nec accipietis quamlibet personam quia dei iudicium est / Non enim
personarum acceptio est apud deum ℭ v de vendicione iusticie /
Vos autem non graciam gratis datis / nec iusticiam iuste redditis / quia
nec venit nec provenit nec datur nisi vendatur / Sepe iusticiam tamen dif-
fertis / quod litigantibus prius quod totum aufertis / quia maior est sumptus quam expense

Nullus est iustitie in illo ... [illegible]
... avaricia ... [illegible]

dilecto

qui fictus sine / Heu aut potius ubi districto iudicio / dicat ut unde quid
percepit / Gratis accepistis gratis date / hic mittatur dampnum et consci-
peccuniam captatis / sed animam captivatis / Quid enim proficit homini si mundum
universum lucretur, anime vero sue detrimentum patiatur / Aut quam dabit
commutacionem pro anima sua / Frater non redimet, redimet homo non dabit deo placa-
cionem suam, nec precium redempcionis anime sue / laborabit in eternum et vivet
adhuc in finem / Audite divites / quid contra vos Jacobus apostolus ait / Agite
nunc divites plorantes / ululate in miseriis vestris que advenient vobis
merces Divicie vestre putrefacte sunt et vestimenta a tineis comesta sunt
aurum et argentum vestrum eruginavit / et erugo eorum erit vobis in te-
stimonium et manducabit carnes vestras sicut ignis / thezaurizastis
vobis iram in novissimis diebus / ecce merces operariorum vestrorum qui
messuerunt regiones vestras / que fraudata est a vobis / clamat
et clamor ipsorum in aures domini sabbaoth introivit / Veritas per se
Nolite thezaurizare vobis thezauros in terra / ubi erugo et tinea de-
molitur, ubi fures effodiunt et furantur / C vi de insaciabili desiderio cupidorum /

O ignis inextinguibilis cupiditas et
insaciabilis. Cupidus nunquam cupido primo fuit voto contentus
cum adipisci quod optaverat desiderat ampliora / semper in hoc tendens et
nunquam in habitis finem constituit / Insaciabilis oculus cupidi in parte non
non saciabitur / Avarus non implebitur pecunia / et qui amat pecunias
fructum non capiet ex eis / Infernus et perdicio nunquam replentur / et sic
oculi hominum insaciabiles / Sanguisuge due sunt filie dicentes
Affer affer / Nam crescit amor nummi quantum pecunia crescit

C vii quare cupidus saciari non possit /

Tibi o cupide sic queris / Es vacuus et nunquam impleris / Non
impleta mensura que quantumcunque contineat adhuc capax
amplioris / Sed animus capax est dei / quia qui adheret deo unus
spiritus est cum eo / Quantumlibet igitur contineat nunquam est plenus nisi deum habeat
esse capax / Si vis ergo cupide saciari / Desinas cupidus esse
quia dum cupidus fueris saciari non poteris / Non est conventio lucis ad tene-
bris / Christo ad belial quia nemo potest deo servire et mammone / C viii
de falso nomine diviciarum

O falsa diviciarum felicitas que
divitem nativitatis efficit infelicem / Vere enim falso qui opes
mundane divicie nuncupantur / Opposita sunt divitem et egenum
esse / Aut opes mundi non auferunt sed afferunt egestatem / magis
modicum enim sufficit modicum pauperi / quam plurimum diviti / Nam ubi multe
divicie / multi qui comedunt eas / Et quid magnates
indigeant / ipse met frequenter experior / Opes itaque non faciunt di-
vitem sed egenum / C ix Exempla contra cupiditatem

Quam multos seduxit cupiditas / quam plures perdidit avaricia / Ba-
Num 23. laam asella redarguit / pede quia sedebat adivit / quia captus mu-
2 q. 1 neribus promissorum disposuerat maledicere populo israel / Achar populo
lapidatur quia tulit argentum et aurum de anathemate Jericho /

Item de Balaam

Jesus A. ... [illegible]
... de ... [illegible]

De Achab. 3 R.
l. dist. ... [illegible]
23 q. ... [illegible]
... [illegible]

Jud. 1. q. 1. Qui studet
23 q 7 Si quis clerici
Tu dixisti
De pen. di. 3 Judas
Nutrix omnium
Nichil prodest

4 Reg 6.
1 q 1

Cito
qui studet
...
Eos ——— 22 q 1 presumat.
et r mutabunt

127 253.

Naboth interemptus est ut achab vineam possideret. Giezi lepra perfunditur
qui pecuniam recepit et argentum et vestes sub nomine helyzei. Judas — De Symonia / Giezi
laqueo se suspendit qui vendidit et tradidit xpm. Ananiam et zaphyram
subitanea mors extinxit quia de precio agri defraudaverunt apostolum.
Exspiravit tyrus nundinas suas et coacervavit argentum quasi humum et
aurum quasi lutum platearum. Sed ecce dominus possidebit eam et percutiet in mari — Ezech 8
fortitudinem eius et hec igne devorabitur. C x de iniqua possessione
Necesse est quod sapiens protestatur. Multos perdidit argentum. Divitiarum — Eccli 31
Et aurum. Qui aurum diligit non iustificabitur. Ve illis qui sectantur
Ecce ipsi peccatores et habundantes in seculo obtinuerunt divitias. Hinc vitas propter
plus dicens. Nolite possidere aurum et argentum neque pecuniam in zonis
vestris quia sicut camelus non potest transire foramen acus ita difficile est
divitem intrare in regnum celorum. Arta enim via et augusta porta que
ducit ad vitam. Apostolus ergo securitatem nostram ... acerbat — Ysaie
qua itur et intratur ad vitam. argentum et aurum non est michi. Ve ergo qui iungitis domum domui et
agrum agro copulatis usque ad terminum loci. Repleta est terra argen- — Ysaie
to et auro et non est finis thesaurorum eius. propter iniquitatem avaricie iratus
sum et percussi eum. C xi de divitiis.
Certum abraham dives fuit. Job locuples. David opulentus
Et tamen de abraham dicit scriptura quia credidit deo et reputatum est ei
ad iusticiam. Et de Job quia non erat ei similis in terra vir simplex et
rectus ac timens dominum et recedens a malo. De david vero ait deus
Inveni virum secundum cor meum. Justi fuerunt qui nil habentes omnia possidebant
Sed propheta. Divitie si affluant nolite cor apponere. Nos autem
sumus omnia possidentes et nil habentes. Sicut david dicit. Divites egu-
erunt et esurierunt. Facilius enim invenies qui diligat divitias quam
qui non diligat quia difficile est in igne esse et non ardere. Difficilius
est possidere divitias et non amare. Audi prophetam. A minore usque ad
maiorem omnes student avaricie. Et propheta usque ad sacerdotem omnes
faciunt dolum. C xii de incertitudine divitiarum
Omnis cupidus rerum mundi mentitur et emolitur. Nam cum pauperem
adducit in mundum nam pauperem reducit de mundo. Nudum
enim terra suscepit et nudum terra recipiet. Cupidus autem cupit et
curat fieri dives in mundo. Destruam inquit horrea mea et ma-
iora faciam et illuc congregabo omnia que nata sunt michi et omnia
bona mea. Sed o stulte hac nocte repetent a te animam tuam que autem
parasti cuius erunt. Thesaurizas et ignoras cui congregabis ea.
Dormierunt sompnum suum et nil invenerunt. Dives cum dormierit nil
secum auferet. aperiet oculos suos et nil inveniet. Ne timueris
cum dives factus fuerit homo et cum multiplicata fuerit gloria domus eius
Non enim cum morietur accipiet hec omnia neque simul descendet cum eo gloria eius.
Sed relinquent alienis divitias suas et sepulcra eorum domus illorum in eternum
hic et sapiens attestatur. Qui ex animo suo acervat iniuste aliis congregat

ti bonis ipsius aliqui luxuriabuntur, proh dolor, quae hunc hostem dimittit
heredem. Capitulum xiii De superflua sollicitudine cupidorum

Cur ad congregandum inhiatis, quibus instat cum stare non possit
qui congregat? Nam quasi flos egreditur et conteritur et fugit velut
umbra et numquam in eodem statu permanet. Cur multa desidera-
tis cum pauca sufficiant? Habentes inquit apostolus victum et vestitum his contenti
simus. Cur necessaria est multa sollicitudo cum ipsa non sine magna
difficultate se offerat? Audi quod super hoc veritas dicat: Nolite sol-
liciti esse dicentes quid manducabimus aut quid bibemus aut quo operiemur.
Quaerite ergo primum regnum dei et iustitiam eius et haec omnia adicientur vobis.
Numquam enim vidi iustum derelictum nec semen eius quaerens panem.

Tantalus sitit in undis et avarus. Capitulum ix De avaritia hominum

sitit in opibus, cui tantum est quod habet quantum quod non habet, et numquam utitur
quaesitis sed semper inhiat acquirendis. Est qui dives cum nihil habeat,
et est qui pauper cum in multis divitiis sit. Avarus et infernus neuter comedit
et non digerit, recipit et non reddit. Avarus nec patientibus compatitur
nec miseris miseretur, sed offendit deum, offendit proximum. Nam deo deti-
net debita, proximo denegat necessaria, sibi subtrahit opportuna. Deo ingratus,
proximo impius, sibi crudelis. Vero cupido et tenaci sine re est scele-
et homini livido ad quid aurum? Qui sibi nequam est cui alii bonus erit? et non
iocundabitur in bonis suis. Qui habet substantiam huius mundi et viderit
fratrem suum necessitatem habere et clauserit viscera sua ab eo, quomodo caritas dei
manet in eo? Non enim proximum suum diligit sicut semetipsum quem inedia
perimit, egestas cogit. Neque deum diligit super omnia cum praefert
et praeponit argentum. Capitulum xi Cur avaritia dicitur servitus idolorum

Recte diffinit apostolus avaritiam idolorum servitutem. Sicut enim idolo-
latra servit simulacro, sic avarus servit thesauro. Nam ille cultum
idolatriae diligenter amplificat, iste cumulum pecuniae libenter
augmentat. Ille cum omni diligentia colit simulacrum, et iste cum omni
cura custodit thesaurum. Ille spem ponit in idolatria, et iste spem po-
consistit in pecunia. Ille timet minui simulacrum, et iste timet mi-
nuere thesaurum. Capitulum x De quibusdam proprietatibus avarorum

Avarus ad petendum promptus, ad dandum tardus, ad negandum
frontosus. Si quando expendit totum amittit, tristis, querulus
et morosus. Sollicitus supputat, dubius habet, invitus impendit.
Magnificat datum, sed vilificat dandum. Dat ut lucretur, sed non
lucratur ut det. Largus in alieno, sed parcus in proprio. Gulam evacuat
ut archam adimpleat, corpus extenuat ut lucrum extendat.
Manum habet ad dandum contractam, sed ad recipiendum aptam. Porro
substantia iniustorum quasi fluvius exsiccabitur, quia qui male congregat
cito dispergit, iusto iudicio ut quae de malo proveniunt ad malum
proveniant. Nec accedat ad bonum quod non procedit ex bono. Avarus
autem dampnum habet vite que nec est fuar. Capitulum xi De vitio gulositatis

Initium vite hominis aqua panis et vestimentum et domus protegens turpitudinem.
Nunc autem gulosis non sufficiunt fructus arborum, non genera legumi-
non radices herbarum, non pisces maris, non bestie terre, non aves
celi. Sed queruntur pigmenta, comparantur aromata, nutriuntur altilia,
capiuntur que studiose coquantur arte cocorum, que laute parentur
officio. Alius contundit et colat, alius confundit et conficit, substantiam
convertit in accidens, naturam vertit in artem, ut saturitas transeat in esuriem,
ut fastidium revocet appetitum, ad irritandam gulam, non ad suste- 1
ntandam naturam, non ad necessitatem supplendam, sed aviditatem explendam.
Letum tam brevis est gule voluptas, ut spacio loci vix sit quatuor
digitorum, spacio temporis vix sit totidem momentorum. Contempnitur
mediocritas, superfluitas affectatur in diversitate ciborum et varietate sa-
porum, aviditas nescit modum, et voracitas excedit mensuram.
Sed ingurgitatur stomachus, turbatur sensus, opprimitur mens, inde non salus et ingravatur
sanitas, sed morbus et mors. Audi super hoc sententiam sapientis: Noli
avidus esse in omni epulacione, et non te effundas super omnem escam,
in multis enim escis erit infirmitas, et propter crapulam multi obierunt.
Salom. Esca ventri et venter escis, Deus autem et hunc et has de-
struet certissime. C. 18 Exempla plurima contra gulam.

Gula carnis tributum exigit, sed vilissimum reddit, quia quanto sunt
delicatiora fercula, tanto fetidiora stercora, turpius egerit
quod turpius ingerit, superius et inferius horribilem flatum exprimens
et abhominabilem sonum emittens. Gula paradisum clausit,
primogenita vendidit in marco, suspendit pistorem, decollavit
Baptistam. Nabuzardan princeps cocorum templum incendit et Ierusalem
cendit, libro regum. Balthazar manum in convivio aspexit contra se scribentem,
eadem nocte interfectus est a Caldeis. Sedit populus manducare et
bibere et surrexerunt ludere, sed adhuc esce eorum erant in ore ipsorum, ore
et ira Dei ascendit super eos. Daniel. Qui vescebantur voluptuose ira
interierunt in viis. Dives qui vescebatur voluptuose sepultus
est in inferno. C. 19 De vicio ebrietatis.

Quid turpius ebrioso, cui fetor in ore, tremor in corpore, qui
promit stulta, prodit occulta, cui mens alienatur, facies trans-
formatur. Nullum enim ibi secretum ubi regnat ebrietas. Fecundi ca-
lices quem non fecerunt disertum? Porro non sufficit vinum, non sicera, non
cervisia, sed studiose conficitur mustum, claretum, labore multo, solli-
citudine magna, sumptu non modico, sed hinc contenciones, rixe, lites
et iurgia. Ecclesiastici: Vinum cum multum potatum, ut ait sapiens,
irritacionem et iram et ruinas multas facit. Osee: Fornicacio et
vinum et ebrietas aufert cor. Ideo dicit apostolus: Fugite vinum et tumultuosam
ebrietatem. Propheta: Filii Rachal et filius Zacharie vinum et siceram et
omne quod inebriare potest non bibunt. C. 20 De ebrietate.

Ebrietas nec verenda nudat, incestum committit, filium regis
occidit, principem exercitus iugulat. Unde est ergo quod Salomon dicit:
vacantes potibus et dantes symbola consumuntur. Ysaias: Ve qui

consurgitis mane ad sectandam ebrietatem et potandum usque ad vesperam
ut vino estuetis cythara et lyra tympanum et tybia et vinum in con-
viviis. Ve qui potentes estis ad bibendum vinum et viri fortes ad
miscendam ebrietatem. Ecce gaudium et letitia occidere vitulos et iugu-
lare arietes comedere carnes et bibere vinum. Comedamus et biba-
mus cras enim moriemur. Et revelatum est in auribus meis vox domini
exercituum. Si dimittetur hec iniquitas vobis donec moriamini. Ve corone
superbie effraym. Sacerdos et propheta nescierunt pre ebrietate ab-
sorpti nescierunt videntem ignoraverunt iudicium. Proh pudor.
Cum a quodam presbitero ad puniendam curiam lectorum bibendo pro
hesternam crapulam et nocturnam ebrietatem eructuans alta voce dixisset
potum suorum biberat rex anglorum. Capitulum 21 de luxuria.

Putrido vero turpis mater filiam generat turpiorem. Iustum est enim ut
qui in sordibus est sordescat adhuc. Omnes adulterantes quasi
clibanus succensi a coquente. Ceperunt principes furere a vino. Vet-
erem a pipe satur. Liberum venerem amplexatur. Ad extrema libidinis
turpitudo que non solum mentem effeminat sed corpus enervat. Non tantum
maculat animam sed fedat personam. Omne namque peccatum quodcumque
fecerit homo extra corpus suum est. Qui autem fornicatur in corpus suum peccat. Semper
illam precedunt ardor et petulantia. Semper illam comitantur fetor et im-
munditia. Semper sequitur dolor et penitentia. Favus enim distillans la-
bia meretricis et nitidius oleo guttur eius. Novissima autem illius amara
est sicut absynthium et acuta quasi gladius biceps. Capitulum 22 de quibus luxurie.

Familiaris est inimicus non procul sed prope non extraneus sed
intimus. Nam virtus eius in lumbis eius et fortitudo in umbilico
ventris eius. Nunquam fugatur nisi cum fugitur. Nunquam mactatur nisi cum
mactatur. Ad tantam exigit libertatem et immunditiam sed recipit ad de-
fectum facultatem et adiacentem. Sed omnem etatem corrumpit omnem
sexum confundit omnem ordinem solvit et omnem gradum pervertit.
Invadit enim senes et iuvenes mares et feminas prudentes et
simplices superiores et inferiores. Ad extremum quia sacerdotes qui
nocte venerem amplexantur mane hominem venerantur. Turpe
dictu sed turpissimum actu. Dici liceat ut agi non libeat. Nocte
filium veneris agitant in cubili mane filium virginis offerunt in
altari. Capitulum 23 de diversis speciebus luxurie.

Quis eius multiplices species sufficienter valeat explicare. Hec
enim penthapolim cum adiacente regione subvertit. Sychem
cum populo interemit. Her et Onan filios Iude percussit. Iudeum et madia-
nitidem pugione transfodit. Tribum Benyamin pro uxore levite
delevit. Filios Hely sacerdotis in bello prostravit. Hec primam occidit.
Amon incestum. Absalon lapidavit. Hec Ruben maledixit. Sampsonem
seduxit. Salomonem pervertit. Unde et quidam legitur propter speciem mulieris multi perierunt.

na vinum et mulieres apostatare faciunt sapientes. Hec multos va-
lidos deiecit, et fortissimi quique interfecti sunt ab ea. Vere inferi
domus eius et penetrantes in interiora mortis. Hec vires enervat, sumptus di-
minuit, dotes consumit, odorem infamie effundit. | C 28 De coitu
et ignominiosa morphesy compatitur quam tamen | contra naturam

Nam apostolus non confunditur nominare: propterea tradidit illos in passiones
ignominie. Nam femine eorum commutaverunt naturalem usum in eum qui est con-
tra naturam. Similiter et masculi relicto naturali usu femine exarserunt in desi-
deriis suis in invicem masculi in masculos turpitudinem operantes. Cuius
hac turpitudine turpius, quid hoc crimine criminosius. In lege sic patrata co-
ngruum concubitus maris cum masculo et coitus hominis cum iumento.
Dicit enim lex in Levitico: Cum masculo non commiscebis coitu femineo
quia abhominatio est. Cum omni pecore non coibis nec maculaberis cum eo.
pecoris par pena subscribitur: Qui dormierit inquit cum masculo coitu
femineo, uterque operati sunt nephas, morte moriantur, reatus peccati quod
occidantur. Qui habet aures audiendi audiat, ymo qui desipit
resipiscat. | C 27 De pena huius facinoris

Pena docuit quid hec culpa promeruit: pluit enim dominus super
Sodomam et Gomorram sulphur et ignem de celo. Noluit enim
dignum angelorum vel hominum executioni huius pene committere, sed eius
ipsi vindictam huius sceleris reservavit sicut mea est ultio et ego retribuam.
Et ideo pluit dominus a domino, videlicet a semetipso, non imbrem non rorem sed
sulphur et ignem: sulphur super fetorem luxurie, ignem super ardorem
libidinis, ut qualis pena similis esset culpa. Non misisse dicatur sed pluisse | remisse
ut quibus ipso verbo magnitudinem et habundantiam pene noverit. Nemini pe-
percit oculus eius, omnes sic extinxit. Uxorem quoque Loth, que retro respexit,
in statuam salis mutavit. Non solum urbes sed omnes et regionem in mare
mortuum et vallem salinarum convertit. Horreo ergo incidere in manus
dei viventis, qui quanto maiorem sue longanimitatis exhibet patientiam, tanto
duriorem sue severitatis inferre solet vindictam. | C 26 De his que faciunt ambiciosi

Opes itaque cupidus congregat, et avarus conser-
vat, voluptates gulosus degustat, et luxuriosus exercet, honores
ambitiosus affectat et superbus extollit. Ambitiosus autem semper est pavidus,
semper attentus ne quid dicat vel faciat quod in oculis hominum possit displicere.
Humilitatem simulat, honestatem mentitur, affabilitatem exhibet, benignitatem os-
tendit, subsequitur et obsequitur, cunctos honorat, universis se inclinat, frequentat
curias, visitat optimates, assurgit et amplexatur, applaudit et
adulatur. Sed novit id pocius: Et sicut cui pulvis cum promptus est et
fervidus ubi placere cognoverit, remissus et tepidus ubi cognoverit dis-
plicere. Improbat mala, detestatur iniquos, sed hac tamen alias probat et ipse
ut videatur iustus, ut reputetur acceptus, ut laudetur ab omnibus, ut a singulis
applaudatur.

Et certe gravem mentis sustinet pugnam, difficilem patitur conflictum, dum iniquitas pulsat animum et ambitio continet manum, et quod iniquitas suggerit faciendum, hoc fieri non permittit. Colludunt tamen ad invicem iniquitas et ambitio. Nam modo in aperto subsistit, et in occulto fili non desistit. Hec ergo meditatur vel publicum vel secretum. Ambitiosus agit libenter de principibus quos ambit et dicit: O quam principabitur ille qui severus sit in iusticia, pius in misericordia, qui non declinet amore vel odio, qui non corrumpatur prece vel precio, qui credat fidelibus et acquiescat simplicibus, qui sit humilis et benignus, largus et mansuetus, paciens et astutus.

Capitulum 27 de nimia cupiditate ambitiosi

Si forsitan hac arte non proficiat, recurrat ad aliam, advocat Symonem et accedat ad Yesi, per hunc ab eo mittitur emere quod per se non valet obtinere. Supplicat et promittit, offert et tribuit, et proh pudor gratiam quam gratis adipisci non potuit per pharas nefas querit mittere adipisci. Nec desistit adhuc sed insistit et invadit violenter honores, et impudenter arripit dignitates, amicorum suffragia, presidia propinquorum, tanto quidem dominacionis inflammatur amore vel ardore, tanta libidine possidendi ut scisma non horreat, scandala non formidet. Sed Yesi lepra percussit et Symon periit, cum patre Chore cum complicibus suis ignis consumpsit, et Dathan et Abyron terra vivos absorbuit. Nec itaque sibi assumat honorem, sed qui vocatur a Deo tamquam Aaron.

Capitulum 28 Exempla de ambicione

Liquidum ambicionis exemplum reperitur in Absolone qui cum aspiraret ad regnum fecit sibi currum et equites et quinquaginta viros qui precederent eum. Et mane consurgens Absolon stabat in porta iuxta introitum porte, et omnem virum qui habebat negocium ut veniret ad regem vel regis negocium vel iudicium vocabat ad se et dicebat: De qua civitate es tu? Qui respondit: Ex una tribu Israel ego sum servus tuus. Respondebat ei Absolon: Videntur mihi sermones tui boni et iusti, sed non est qui audiat te constitutus a rege. Dicebatque Absolon: Quis me constituat regem et iudicem super terram ut veniant ad me omnes qui habent negocium et iuste iudicem. Sed et cum ad eum accederet homo ut salutaret eum, faciebat hoc omni Israel qui veniebat ad iudicium ut audiretur a rege, et sollicitabat corda virorum Israel. Misit autem Absolon inde in Ebron exploratores in universas tribus Israel dicens: Statim ut audieritis clangorem buccine dicite: Regnavit Absolon in Ebron. Et facta est coniuracio valida, populusque concurrens augebatur cum Absolone.

Capitulum 29 quod brevis et misera est vita

Si quis humilis in altum provehitur et ad summum status ei cure succrescunt, sollicitudines cumulantur, extenduntur ieiunia, vigilie producuntur, ex quibus natura corrumpitur, spiritus deficit, infirmatur corpus, sompnus amittitur, appetitus debilitatur, vigor corporis attenuatur, et in seipso deficiens non dimidiat dies suos sed miserabile vitam

ita inhabilior concluditur, unde est illud poeticum: In se magna ruunt, su-
mmis quoque negatum est stare diu. Tolluntur in altum ut lapsu graviore ruant.
Porro autem est illud Davidicum: Vidi impium superexaltatum et elevatum
sicut cedros Lybani, transivi et ecce non erat, quesivi eum et non est
inventus locus eius. Angustum dies eius complebuntur, peribit, ledetur quasi vinea
in primo flore botrus eius, et sicut oliva florem proiciens. Audi super
hoc sententiam sapientis: Omnis potentatus brevis vita. C 30 de diversis
tali ut ambitiosorum preemptus est ad, proprietatibus [illegible]

Si honore in superbia extollitur et in iactancia effrenatur, non
curat prodesse sed gloriatur obesse, presumit se meliorem quia sentit se superio-
rem. Non considerat gradus honoris sed nitus(?), non dignitates sed honestates.
Amicos dedignatur antiquos, notos ignorat, extraneos reputat,
comites contempnit antiquos, vultum avertit, visum extollit, cervicem
erigit, fastum ostendit, grandia loquitur, sublimia meditatur, subesse non patitur,
preesse molitur, prelatus infestus, subditus onerosus, molesta non sufferens,
accepta non dimittens, preceps et audax, gloriosus et arrogans, gravis et
importunus. C 31 De superbia et casu luciferi.

Superbia tanto importabilior quanto omnibus odiosa. Inter omnia vicia
tu superbia es prima, tu superbia es ultima. Ratio: quia peccantibus accedere co-
mittitur, te recedente dimittitur. Scriptum est enim in Ecclesiastico x: Initium omnis
peccati superbia, primogenita mortis. Hec est mater ipsa vero primordia.
Creatura contra creatorem erexit; angelus quidem cum absque modo deiectus
qui in veritate non stetit, ab honore in penam, a deliciis in miserias,
de celo empireo in aerem caliginosum. Audi prophetam: Quomodo
cecidisti lucifer qui mane oriebaris, qui dicebas in corde tuo:
In celum conscendam, super astra celi exaltabo solium meum, sedebo
in monte testamenti in lateribus aquilonis, ascendam super altitudinem
nubium, similis ero altissimo. Tu signaculum similitudinis plenus sapientia
et perfectus decore, in deliciis paradisi Dei fuisti. Omnis lapis pre-
ciosus operimentum tuum: sardius, topasius, iaspis, crisolitus, onix et
berillus, saphirus, carbunculus et smaragdus. Aurum opus decoris tui.
Tu cherub extentus et protegens, et posui te in monte sancto Dei, in
medio lapidum ignitorum ambulasti perfectus in viis tuis a die
conditionis tue donec inventa est iniquitas in te. Peccasti et eieci te
de monte Dei. Elevatum est cor tuum in decore tuo, et in terram proieci te.
Cedri non fuerunt altiores illo in paradyso Dei. Abietes non ade-
quabant se ad summitatem eius; omne lignum preciosum paradysi non est as-
similatum illi et pulchritudini eius, quoniam speciosum fecit eum et multis condensis
frondibus. Ipse est rex super omnes filios superbie. Ipse est draco
magnus et rufus habens capita septem et cornua decem et in capitibus
suis vij dyademata, et cauda trahebat terciam partem stellarum celi
et misit illas in terram. Et proiectus est draco ille magnus, serpens antiquus qui
vocatur dyabolus et sathanas qui seducit universum orbem, et proiectus est in

celi et angeli eius cum eo missi sunt. De quo veritas ait: Videbam sathanam
quasi fulgur de celo cadentem. Nam omnis qui se exaltat humiliabitur.
O superbia presumptuosa presumptio. ¶ C. 32 de arrogantia hominum.
O sumptuosa superbia que non angelos deo voluit adequare
homines presumpsit deificare, porro quos erexit depressit, et quos
exaltavit humiliavit. Unde ait dominus deus: Eo quod elevatum est cor
tuum quasi cor dei et dixisti: Deus ego sum, cum sis homo et non deus, idcirco
ego adducam te super robustissimas gentes et interficient te et
morieris in interitu occisorum. Nabuchodonozor et potentiam suam super-
be iactavit et ait: Nonne hec est babilon quam ego edificavi in do-
mum regni et robur fortitudinis mee et in gloria decoris mei. Cum
adhuc sermo esset in ore regis vox de celo ruit: Tibi dicitur Na-
buchodonozor rex: regnum tuum transiit a te et ab hominibus eicient te
et cum bestiis et feris erit habitatio tua, fenum quasi bos comedes
et vii tempora mutabuntur super te donec scias quod excelsus dominetur in regno
hominum et cuicumque voluerit det illud. Eadem hora sermo completus est super
nabuchodonozor. Unde ergo quod licet homo cum in honore esset non intellexit
comparatus est iumentis. Superbia turrim evertit, linguam confudit, prostravit
golyam et suspendit amon, interfecit nycanorem et peremit anthi-
chum, pharaonem submersit et sennacherib interemit. Sedes ducum
superborum destruxit deus et radices gentium superborum arefecit.
Quam detestabilis sit superbia ¶ C. 33 de abhominatione superbie
dominus ipse per prophetam testatur: Iuravit dominus deus in anima sua
dicit dominus deus exercituum: Detestor ego superbiam iacob. Et iuravit dominus
dominus in superbia iacob: Si oblitus fuero usque in finem omnia opera eorum.
Unde inter vi que odit deus et septimum quod detestatur anima eius
Salomon primum posuit oculos sublimes id est superbiam. Et ysaias:
dies domini exercituum super omnem superbum et excelsum et super omnem
arrogantem et humiliabitur, et super omnes cedros libani sublimes
et erectas, et super quercus basan et super omnes montes excelsos
et super omnes colles elevatos, et super omnem turrim excelsam
et super omnem murum munitum, et incurvabitur sublimitas hominum et
humiliabitur altitudo virorum. Propterea dilatavit infernus animam suam
et aperuit os suum absque ullo termino, et descendent sublimes glo-
riosi eius ad eum. Dominus exercituum cogitavit hoc ut detraheret super-
biam omnis glorie. Iob quoque dicit: Si ascenderit usque ad celum superbia
et caput eius nubes tetigerit quasi sterquilinium in fine perdetur.
Omnis fere vitiosus ¶ C. 34 contra arrogantiam hominum
diligit sibi consimilem, superbus autem odit elatum. Unde salomon dicit: Inter super-
bos semper sunt iurgia, et ubi fuerit superbia ibi et contumelia. Superbia insu-
lita gestit, consueta fastidit, magnum reputat si loqui dignetur
maiori si se iungat et amplexetur. Estimat plus dignitatis ab ipso quam

om assecutu ex digni^te. Nunqm uult uti pri^mi affctu sz sp uult
ati dnacois impio Supbia eq̄ z arrogan^a z indignacō eq̄ pl^9
m forti^9 egrē resoluat i animo q̄ le^2 i exiuo offia c̄ gtenro
ue disci^os ihū q̄s eo v. c. m. Et ait illi r^c. pncipes g^e. do co
e vos at nō sic sz q̄ ma^r c̄ v^r ec. Et petrus aplorz magr
ro q̄i dnantes i clero sz for^a fci gregis ex aio/ Dni c̄ tra z pl. eq
mq̄ c̄ g^o deq vnb dnb. cetidnō st dni sz mistri. quis mediat^r
um^9 z mdo mistiu/ Audi supbe hc sapunte recorde te posuint
oli extolli esto i illis q̄si vnus ex illis/ C. 27 q̄ fraude ambi-
ciosorz
Filij zebedei qui p intellectu mris hore postulauut
a x^o. Dic magr ut sedeat hij filij mei. vnus ad dextrā tuā
alius ad sinistrm tuā i regno tuo merrunt audire Nescitis q̄
petatis Nō at hore sz onere puenit^r ad regnu Vn dns subdit
nō c̄ meu dare uobis/ meu c̄ quidē dare. uobis uō nō s. ambicōsis
les uos estis/ sz omis ptas a deo sit/ supbus tu nō regis ex
eo sz p^d pphetu Ipi regnuit z nō ex me/ pncipes extitiunt z
nō ggnoui eos/ C. 30 de ppetatibus arrogancium/
Supbus amat pmas kathedras i synagogis pmos recubitus
i cenis salutaciones i foro z uocari ab hoibus rabi. uō nōie
potencie sz nōie fortune mult appellari nō ut hō sz ut deus mult
honorari/ sedet sublimis incedit exceltus mult cū eos assurgere/ sin-
gulos inclinare/ porro phr quidā uolens arrogāciā cuiusdā
regis eludere cū indistinctē i throno regali sede sublimi pstrat^9
terrā suppliciter adorat z gfestim nō innitatus accedens iuxta rege gsedit
rex uehement admirās eo q̄ nō sciebat eē phm cur hoc egerit q̄
siuit phr respondit aut deus es aut hō/ si deus debui te adorare/ si hō
potui tecu sedere/ Rex at vbū quertens q̄ phs intulit pmo si
hōiem nō debuisti adorare/ si deus sum nō debuisti iuxta me sedere
Sapiens c̄ inqt sz ille prudenter elusit/ C. 31 de supfluo cultu
z habitu hominum
Primis parētibus fecit deus pizomata pro pcto/
Et a x^o dr parāb. Nō duas tunicas heatis sz iuxta iohis
gsiliu quihz duas det vnā nō habnti/ Supbus at ut magnifi-
cus uideatur satagit uestiri duplicibus, indui mollibus precosis
ornari/ sz q̄d c̄ hō preciose ornatus nisi sepulcrz foris dealbatu, intus
at plenum spurcitia/ Jacincus z ppura coccus z byssus i fymo pu-
trescunt, aurum z argentum lapides z gemme i luto sordescunt/
dignitates z ptates male iacent i puluere, honor z gla male sedet i
inde/ Cū igr supbe phylacteria dilatas z magnificas fymbrias
diues c̄ qui induebat^r ppura z bysso sepultus c̄ i inferno/ Dina
filia iacob patriarche cū egrederetur ut ait yosephus ut emeret
ornamentu mulierz puincialiu ad eo pmansit/ tu at exiuit syche
filius regis hemor eam oppressit uiolenter/ holofernes q̄ sedebat
i chonopheo q̄d erat ex ppura z auro z lapidibus preciosis contextu
iugulatus c̄ a iudith que cu pius utebatur cilicio tc ornatu iocundit^r

assumpserat. Audi super hoc consilium sapientis: In vestitu ne glorieris umquam. Et
apostolus: Non in veste preciosa. Nec sit exterior capitulata, vel circumdato auro
vel vestimentorum cultus. C. 38 Contra superfluum ornatum.

Attende quid contra superfluum ornatum comminatur dominus per prophetam: Pro eo quod
elevate sunt filie Syon et ambulaverunt erecto collo et nutibus
oculorum ibant, decalvabit dominus verticem filiarum Syon et dominus crinem earum
nudabit. In die illa auferet dominus ornamentum calciamentorum et lunulas et
torques et monilia et armillas et mitras et discriminalia et inaures
et anulos et gemmas in fronte pendentes et mutatoria et pallia et
lintheamina et acus et specula et syndones et mitras et teristra.
Et erit pro suavi odore fetor et pro zona funiculus et pro crispanti crine cal-
vicium et fascia pectorali cilicium. Ecce iusta redditur pena pro culpa,
ut in eo puniantur in quo deliquerunt. Adhuc super his audi aliam prophetiam
contra superbos: Varia de egipto texta est tibi velum, iacinctus et purpura
de insulis Elisa facta sunt operimentum tuum. Dentes eburneos et ebe-
ninos commutaverunt in precio tuo. Gemmam et purpuram et scutellata et byssum
sericum et cortum proposuerunt in mercatu tuo. [illegible] institutores tui in capi-
tibus ad pedes. Et repleta es et glorificata es nimis, sic nunc contrita es
in mari et in profundis aquarum opes tue et ad nichilum redacta es et tu
non eris usque in perpetuum. C. 39 Quod homini plus defertur vestibus quam virtutibus.

Cum quidam philosophus in habitu contemptibili principis aulam adisset diuque
pulsans non fuisset admissus, quotiens temptasset ingredi totiens
contigisset eum repelli, mutavit habitum et assumpsit ornatum. Tunc ad primam
vocem aditus patuit venienti, tunc procedens ad principem pallium quod
gestabat cepit venerabiliter osculari. Super quo admirans princeps cur hoc
ageret inquisivit. Honorantem, inquit philosophus, me honoro, quia quod virtus non potuit
hec vestis obtinuit. O vanitas vanitatum, plus honores deferunt hodie
vestibus quam virtutibus, plus venustati quam honestati. C. 40 De
fucatione colorum.

Artificiales species superinducunt et faciem
obducunt naturalem, tamquam hominis artificium artem superet creatoris. Non
non sit. Considerate inquit lilia agri quomodo crescunt, non laborant neque nent.
Dico autem vobis quoniam nec Salomon in omni gloria sua [illegible]. Absit ut adulterinus color comparabitur
sit nativo. Cum ymmo cum facies adulterino more fucatur, ab-
hominabili fetore corrumpitur. Universa vanitas omnis homo vivens.
[illegible] cum vanus quam pectine planat cesariam, ungue genas [illegible]
gento, faciem producere supercilia, quoniam fallax sit gratia et vana
pulchritudo, omnis caro fenum et omnis gloria eius quasi flos feni. Cum
tamquam fenum velociter arescet, et sicut olera herbarum cito decident.
Ut autem ornatum [illegible] ne malignus quam velut videar aliquos
subsannare, quid vanius quam ornare mensam mantilibus pictatis,
cultellis eboris plantatis, vasis aureis, vasculis argenteis, cuppis
et vasis urceolis et nappis, scutellis et coclearibus, fuscinulis et
et salariis, bacinibus et flabellis, cum possit dicere [illegible] et pig-
[illegible] pallia et vestibulum substernere pavimentum [illegible]
inflatum pennis optimum serico obductum cortinis. Scriptum est enim

no tu moie accipiet h omia nz sunt desiderat cu eo glad omis
Non e qui cordis mundicia possit C xi de hoib malefcoribz
gloriari qm i multis offendim omis z si dixim qr pctm no
hem nos ipos seducim z uitas i nob no e / Cis e qui ul id
dicere ualeat cu aplo Nl m9 sciu su no tn i hoc iustificatus su
Cis e h z laudabis eu. Ecce int scos nemo e immutabil.
Celi no st mundi i conspcu eius Et i angel suis puitate reprit
quanto mag z abhomiab e z inutil ho qui bibit qr aq iniqte
Penituit g9 dnm q9 hoiem fecisset i tra. eo q9 multa malicia
hom eet sup tram z cuncta cogitaco hois omi tpe ad malu
intenta z io tactus dolore intius delevit hoiem que creauit
porro suphundauit iniqtas z refrigint caritas multorz Oes
declinauerunt simul inutiles fci st no e q fa b n e us ad vnu
tota pene uita morlium morlibz e plena pctis ut nix ualeat
quemq qui no deuiet ad sinistm q no vertat ad uomitu q
no putrescat i stercore cui potius glam cu malefctrib z expul
et i rebz pessis repleti oi iniqte malicia fornicacoe auaricia
nequicia susurrones detractores deo odibiles contumeliosi supbi
elati inuentores malorz pntibz no obedientes insipientes no
coposit sine affcoe absq fede sine mia talibz z peyoribz mudus
iste repletus hundat heticis z scismaticis pfidis z tyrannis sy
moniacis z ypocritis ambiciosis z cupidis raptoribz pdonibz vio
lentis z exactoribz usurariis z falsariis impiis z sacrilegis pdi
toibz z mendacibz adulatoibz z fallacibz garrul z uersutis
ebriosis adulteris incestuosis mollibz z immundis pigris negli
gentibz vanis pdigis impetuosis z iracundis impacientibz incostantibz
veneficis augurris demu vniuersis uiciis irretitis porro sicut
deficit fumus deficiat z sicut cera fluit a facie ignis sic peant
peccatores a facie dei Incipit tercia ps de dampbili huius dissolu
cois egressu z po de doloribz qs mali paciunt i morte C i
Mali quidem iiijor dolores paciunt i morte primus dolor e
angustia corporea tanta z ta grauis quanta z qual n fuit in
eis i toti uita an dissolucoem ia q i quigda sine moibz appet p
nimio dolore corpores dissippatibz fortis cum i sippa e uiolencia
qm neruos ii z pncipales nodi m corpus z aiam disrupunt Vn
ppha lamentado ait i ps Circumdederunt me dolores mortis
hoc circumdederunt me qr membru no e articulus i corpe qui pcius
inoluatur i inexplicali dolore Secundus dolor e qm ia plene dissugato
corpore z suis exhaustis vibz aia multo libius vidz tc i momento oc
currunt oia opa sua bo ul mala q fecit q oia r duari m oculos suos

3 pars
de dapbili
egressu
i dolor
corporis

2 visio
uiciis

Augus 20 de ciuitate
dei c 17.
Vtute diuina fiet
vt cuiusq opa sua
bona uel mala
cuncta i memoriam
reuocent z mentis
intuitu mira
celeritate cernant
vt accuset vel
excuset scientia consciencia
en cog... sescie simul

3
Aie iudiciu
8
Visio demonu

Dolor iste tantus est et retro ista tam grauis est quia anima plurimum temptata
que seipsam odisse. vnde dicitur in ps. Torrentes iniquitatis conturbauerunt me
Non torrentes iniquitatis cum multo impetu ueniunt et uidentur. Durum est
ita in morte uidebit malus omnia subito que ante fecit opera bona et
mala. 3us dolor est quando anima in aspectu tam iuste diuinitatis et
iniquitatibus suis similia omnia et debita gehenne tormenta uidet non
numerare. vnde dicitur in ps. Circumdederunt me dolores inferni etc.
dolor est quando anima adhuc in corpore posita uidet spiritus malignos
capiendi se paratos. vbi tantus dolor est et timor quia misera anima
exterrita quando diu potest refugiat a tempore sue captiuitatis redimatur
antequam de corpore exeat.

Capitulum de aduentu christi ad diem mortis cuiuslibet hominis

Videt tam bonus quam malus antequam anima
egrediatur de corpore christum in cruce positum. alius ad confusionem
ut erubescat se non esse redemptum sanguine christi sua culpa ex-
igente. vnde de malis dicitur in ewangelio. Videbunt in quem pupugerunt. quia
inuenitur de aduentu christi ad iudicium et de aduentu ad diem mortis
Bonus uero uidet ad exultacionem. sed quia homines ex vbilibus appli-
cat. Vsque in die aduentus domini nostri ihesu christi. i. usque in die mortis
apparet tam bonis quam malis christus in cruce positus. Et ipse christus
iohanne ewangelista ait. Sic eum uolo manere donec ueniam. i. contingit
perseuerare donec ueniam ad obitum ipsius. Quatuor legitur aduentus
bonus in mente per graciam. vnde in ewangelio. Ad eum ueniemus et man-
sionem apud eum faciemus. 2us in obitu cuiuslibet fidelis. vnde iohannes
in apocalipsi. Veni domine ihesu. vnde dicitur obuiamus qui obuiam uenit ei ex-
Exibit spiritus et reuertetur in terram.

Capitulum de putredine cadaueris

Et in illa die peribunt omnes cogitaciones eorum. Cogitaciones quas quantum
mortales de mundanis prouisionibus multitudine cogitant. sed sub re-
pentine mortis articulo repente cuncta que cogitauerat euanescunt
Sicut umbra cum declinat ablatus sum et excussus sum sicut lo-
custa. Exibit ergo spiritus non uoluntarius sed inuitus quia quod cum dolore
dimittet quod cum amore possedit. Et uelit nolit constituetur
terminus qui preteriri non poterit in quo terra redditur in terram. Scriptum est enim
Terra es et in terram ibis. Naturale siquidem est ut materiatum in materiam resol-
uatur. Auferet ergo spiritum eorum et deficient et in puluerem suum reuertentur. Cum
autem morietur homo hereditabit bestias serpentes et vermes. Omnes enim in
puluere dormierunt et vermes operient eos. sic uestimentum sic comedet
eos et vermes. et sic lanam deuorabit eos tinea. unde dicit Job. Qui pu-
tredo consumendus sum et quasi uestimentum quod comeditur a tinea. putredini dixi pater
meus es. mater mea et soror mea uermibus. homo putredo et filius hominis vermis. quia turpi-
us quam uilius nihil quam abhominabilius. Conceptus est homo de sanguine
per ardorem libidinis putrefacto cuius cadaueri tanquam funebres
vermes assistent. Viuus generauit pediculos et lumbricos. mortuus generabit
vermes et muscas. Viuus produxit stercus et uomitum. mortuus producit

putredinem et fetorem, Vermis hominem vivum impinguavit, mortuus
vermes plurimos impinguabit. Quid ergo fetidius humano cadavere, quid hor-
ribilius homine mortuo, cuius gratissimus erat amplexus in vita, molestus
erit etiam aspectus in morte. Quid ergo prosunt divicie, quid epule, quid delicie,
non liberabunt a morte, non defendent a verme, non eripient a fetore.
Qui modo gloriosus sedebat in throno modo iacet despectus in tumulo,
qui modo fulgebat in aula modo sordet nudus in tumba, qui modo vescebatur
delicijs in cenaculo modo consumitur a vermibus in sepulcro. C. x. de tristi
memoria dampnatorum
[V]indicta carnis impij vermis et ignis.
Vermis duplex. Interior qui rodit et urit cor, exterior qui rodit
et urit corpus, vermis eorum non morietur et ignis non extinguetur.
Dabit deus ignem et vermes in carnes eorum ut urantur et sentiant
dolorem usque in sempiternum. Vermis conscientie tripliciter lacerabit. Affliget
memoria, turbabit penitentia, torquebit angustia. Veniet enim in cogi-
tationes eorum timide et traducet illos ex adverso iniquitates eorum. Dicent:
Quid profuit nobis superbia et iactantia diviciarum quid contulit nobis, transierunt
omnia illa tamquam umbra, sicut navis que pertransit fluctuantem aquam,
cuius cum pertransierit non est invenire vestigium. Sic et nos nati continuo
desivimus esse, virtutis quidem nullum signum valuimus ostendere, in malignitate
autem nostra consumpti sumus, cum ingenti turbatione recogitabunt que cum
nimia delectatione gesserunt, ut stimulus memorie pungat ad penam
quos aculeus nequitie stimulavit ad culpam. C. 7. de inutili
penitentia dampnatorum
[D]icent inter se penitentiam agentes Erravimus
a via veritatis, et iusticie lumen non luxit nobis, tunc inci-
pient dicere montibus: Cadite super nos, et collibus: Cooperite nos.
Penitebunt ad penam sed non convertentur ad veniam. Iustum enim est
ut qui noluerunt cum potuerunt agere bonum vel penitentiam, cum velint
non possint. Dedit enim deus eis locum penitentie et ipsi abusi sunt eo.
Ideo dives ille qui cruciabatur in flamma dixit ad abraham
Rogo te pater ut mittas lazarum in domum patris mei. Habeo enim
quinque fratres ut testetur illis et ipsi veniant in locum tormentorum. Cui abraham
Habent moysen et prophetas. Subiunxit: Non pater abraham sed si
quis ex mortuis iverit ad eos penitentiam agent. Agebat et
ipse penitentiam in inferno sed quia cognovit iam inutilem esse rogabat
ut saltem amonerentur fratres quatenus agerent penitentiam in hoc seculo fructuo-
sam. Circa hoc prodest homini penitere cum potest ipse peccare. C. 8. de di-
versis penis infernalibus
[P]ene autem infernales sunt diverse propter
diversa peccata. Prima pena est ignis, secunda frigus, de hiis dicit dominus ·1· Ignis
Ibi erit fletus et stridor dentium, propter frigus. Tertia est fetor, de hiis 2 frigus
dicitur in psalmo Ignis et sulphur et spiritus procellarum pars calicis eorum. 3 fetor
Quarta vermes indeficientes, unde ysaias Vermis eorum non morietur et ignis non 4 vermis
R.

extinguetur, in soleque perpetuum, unde dicitur ipsa parata sunt indignis bla-
sphematoribus, et percutientes mallei stultorum corporibus. Tenebras
palpabiles exteriores, unde Job terra miserie et tenebrarum ubi umbra
mortis. Et alibi vadam ad terram tenebrosam et opertam mortis caligine.
Et in perpetuum non videbunt lumen. Et alibi impii in tenebris
conticescent. Quarta confusio peccatorum. Sicut enim legitur tunc erit liber
apertus in conscientie hominum manifeste. Quinta horribilis visio demonum qui
videbuntur in excussione scintillarum de igne ascendentium. Sexta
ignee cathene quibus impii constringuntur membris. Prima est con-
piscentium, secunda malitiosorum, tertia luxuriosorum, quarta adiungitur hominum, in quo
hoc seculo flagello non meruerunt castigari, quia exacerbaverunt
dominum peccatores, et secundum multitudinem iniquitatum suarum non queret.
Quarta eorum qui in tenebris ambulantes ad lucem veri venire con-
tempserunt, quia confiteri peccata sua et penitentiam contempserunt. Quinta
eorum qui in hoc seculo libenter vident mala et faciunt. Sexta illorum qui
per singula vicia sunt defluxi, qui ambulant in desideriis suis
et concupiscentiis suis. Capitulum 7 de inestimabili pena et angustia dampnatorum

Videntes turbabuntur timore horribili, gementes pre angusti-
a spiritus et dicentes hii sunt quos aliquando habuimus in derisum et in similitudinem
improperii. Nos insensati vitam illorum estimabamus insaniam et
finem illorum sine honore. Ecce quomodo computati sunt inter filios dei
et inter sanctos sors illorum est. Supplicium enim malorum intueri glo-
riosorum licet forte post finem iudicii beati quidem visuri sunt reprobos in
tormentis secundum illud Letabitur iustus cum viderit vindictam impiorum. Re-
probi vero non sunt visuri beatos in gloria secundum illud Tollatur impius ne vide-
at gloriam dei. Talia dicent in inferno peccatores quia spes impii
tamquam lanugo est que a vento tollitur, et tamquam spuma gracilis que a
procella dispergitur, et tamquam fumus a vento diffusus est, et tamquam memoria
hospitis unius diei. Capitulum 8 de igne gehennali

Ignis gehenne nec lignis nutritur nec flatu succenditur sed
creatus est inextinguibilis ab origine mundi. Scriptum est
Devorabit eum ignis qui non succenditur. Creditur autem esse sub
terris secundum propheticum Infernus subtus conturbatus est in occursum adventus
tui. Sed et omnibus locis reprobis est penalis quia semper deficit omnia
et ubique quasi se tormentum invenerunt. Producam namque ignem de medio
tui qui comedat te. Ignis autem gehenne semper ardebit et numquam
lucebit, semper uret et numquam consumet, semper afficiet et numquam deficiet.
Est autem apud inferos summa tenebrarum obscuritas, immensa perpetua
acerbitas, infinita miseriarum eternitas, ligatis namque manibus et
pedibus mittuntur in tenebras exteriores, ibi erit fletus et stridor dentium.
Singula membra pro suis peccatis propria sustinebunt tormenta ut in eo
puniantur in quo unusquisque deliquerunt. Scriptum enim est per que quis peccat hoc pl

torquet. Vn̄ si lingua p̄cauit cruciabit̄ i lingua. pp̄ q̄ clabat
pr̄ abraham miserere mei ⁊ mitte lazarum ut̄ ic **C 9 de te-**
nebris infernalibus
Reprobi nō solū exterioribus sʒ interioribus tenebris inuoluen̄t. q̄r spūali pṫ ⁊ corpali luce
carebunt. Scriptū ē enī Tollat̄ impius ne uideat gl̄am dei.
⁊ sol̄ eīt sine luce sempiterna. Tanta aūt i penis reprobi tol-
lerabunt angustiā ut vix cogitare aliq̄d ualeat p̄t̄ penas
ʒ illuc diriget impetū cogitacōis ubi feriet vim doloris
Hanc dixit quidā fert̄ app̄uisse nigromantici q̄ morte quē cū
nigr̄ intellexisset dampnatū esse quesiuit ab eo si aliq̄ p̄ces
apud inferos ualent̄. Cui dō vidisse apud inferos quer̄
solūmodo q̄d sit pena. Sʒ ⁊ salomō ait Nec opus nec rō nec sciā nec
sapiā ē apud inferos quo tu p̄peras. Erit enī i reprobis tanta
mentis obliuio tanta cecitas cordis tanta cōfusio racōis ut
vix ad unū q̄m ad cogitacōm cor de hoc solo qat assurgere nec
cōfitendo ualeat respirare. Vita a mortuo tāquā ab eo qui
nō ē perit cōfessio. Vn̄ dauid Nō mortui laudabunt te dn̄e.
nec omīs qui desc̄dunt i infernū. Nō in infer̄ cōfitebitur t̄. nec mors l̄. te
Dimitte me ut plangā **C 10 de cōfusione penarum**
paululū dolorē meū anteq̄m uadā ad terrā tenebrosam
⁊ opertā mortis caligine. terrā miserie ⁊ tenebrarum ubi vmbr̄
mortis ⁊ nullus ordo sʒ sempiternus horror inhitat. Ordo quidem
erit i quātitate penarum quē i q̄ mēsurā mensi fuerūt remecietur eis
ut qui g̃uius peccauit g̃uius puniant̄. potentes potent̄ tormēta
pacient̄. Sʒ ordo nō erit i qualitate rerum q̄r de aq̄s niuiū
transibunt ad calorē nimiū ut subita g̃uiorum mutacō g̃
uiorē inferat cruciatū. Expimēto cognoui q̄ adustus si
frigidū statī adhibeat ardenciorē senciat cruciatū.
Sicut oues i inferno **C 11 de inuidēcia tormentorum**
positi sunt ⁊ mors depascet eos. Ouium ē hic ad similitudinem
iumentorum q̄ nō radicitus herbas euellunt. sʒ solū summitates
carpunt. ut herbe iterum renascant̄ ad pastū. Sic ⁊ impij q̄
morte depasti veniunt sunt ad mortē ut eternaliter moriant̄.
Sic inconsumptū tenerū pp̄ q̄ renascetes nō pereūt. ut possint sepe
perire iterum. tunc enī nec mors i mortalis. tunc viuent mortui q̄
uita sunt mortui. querent mortē ⁊ nō inuenient. qui uitā ha- Nō
bent ⁊ perdiderunt. Audi iohem i apocalipsi dicentē In diebus illis
querent homines mortē ⁊ nō inuenient. desiderabunt mori ⁊ fugiet
mors ab illis. O mors q̄m dulcis eris cui tā amara fuisti. te
solā desiderant qui te solā uehemēter oderunt. **C 12 Cur**
Nullus gladio ex bladiant̄ **reprobi nunq̄ liberabunt̄ a penis**
⁊ dicat q̄r deus noster fine carere nesciet̄ nec i eternū cōminabitur
sʒ miseracōes eius sup oīa opa eius. q̄r tūc iratus ē nō obliuiscet̄

miseri nec quicquam corporum que se odiunt assumes in aug' tu errores
qui ait dns per prophetam Congregabuntur in congregacione vnius fasc
in lacum z clauden'r in carcerem z post multos dies visitabuntur
Hoc namque precauit ad tempus non ergo deus punit in eternum Et spes
manie, o stulta presumpcio non credat frustra errore deceptus qui
aliquo precio redimendus sit qui in inferno nulla est redempcio Congre
gabuntur ergo peccatores in lacum z clauden'r in carcere scilicet in inferno in quo
sine corporibus usque ad diem iudicij coarguentur z post multos dies
postquam fideles resurgent cum corporibus in nouissimo die visita
buntur non ad salutem sed ad vindictam quia post diem iudicij grauius
punientur, Sicut z alibi dicitur Visitabo in ira iniquitates eorum z in
uerberibus peccata eorum, Predestinatis ergo deus irascitur temporaliter quia flagel
lat omnem filium quem recipit, de quibus dicitur accipit Nos in fine
irascere, te Reprobis autem deus irascitur eternaliter, quia iniustum est ut qui
in peccato suo perseuerauit eterno deus ulciscatur in suo Nam sicut peccandi
facultas eis dimittatur, ipse tamen non dimittet nocere peccandi z pa
Superbia eorum qui te oderunt, Non humiliabuntur
reprobi iam desperati de venia scilicet malignitas odij tamen in illu
excrescit ut velit eis omnino non esse per quem sciunt se tam infeliciter
maledicent altissimo z blasphemabunt excelsum quia quemadmodum
eum malignum qui creauit eos ad penam z nunquam inclinetur ad
veniam Audi iohannem in apocalipsi dicentem Grando magna descendit de
celo in homines z blasphemauerunt homines deum propter plagam grandinis
quia magna facta est vehementer Non ergo dampnati sed amisse peccata
effectum, Sed tamen habebunt malignitatis affectum z ipsa erit in inferno sup
plicium quia fuerat in mundo peccatum sed forsan z ibi peccatum sit
sed non meritum pene Impius ergo quia semper senciet quod se cruciatum eius
pena quia quod ipse per penitenciam non deleuit deus per indulgenciam non
dimittit, nec remittet, <u>Capitulum 3m testimonia de suppliciis eternis</u>
Quis ex nobis inquit ysaias poterit habitare de nobis cum ardoribus
sempiternis, Isti fumus erunt in furore meo Ignis arden
tes die Nocte ac die non extinguetur sed ascendet fumus eius
usque in sempiternum, Ieremias Dabo vos in obprobrium sempiternum
z ignominiam sempiternam que nunquam obliuione delebitur Daniel
Qui dormiunt in terre puluere euigilabunt Alij in vitam eternam
alij in obprobrium ut videant semper Salomon mortuo impio hodie ultra
non erit spes de eo, Huius exemplo moritur predicto sua z subito
conteretur nec habebit ultra medicinam, Iohannes apostolus Si quis adorauit bestiam
z ymaginem eius hic bibet de vino ire dei z cruciabitur igne z
sulphure z fumus tormentorum ascendet in secula seculorum nec habebunt requiem

die ac nocte qui adorant bestiam et ymaginem eius. Confirmat hec
veritas qui dampnandos in iudicio sententia reprobabit Ite male-
dicti in ignem eternum etc. Si enim dictum iudicium in ore duorum vel trium
testium stat omne verbum, quanto magis in tot et tantorum virorum
consona auctoritate constabit. C. ix de extremo die iudicii

Ecce dies veniet crudelis et indignacionis plenus ire et furoris
ad ponendam terram in solitudinem et peccatores eius conterendos
de ea, quoniam stelle celi et splendor earum non expandent lucem suam,
obtenebratus est sol in ortu suo et luna non splendebit in lumine
suo. Et visitabo super orbem mala et contra impios iniquitatem eorum.
Dies illa dies ire dies tribulacionis et angustie dies calamitatis
et miserie dies tenebrarum et caliginis dies nebule et turbinis
dies tube et clangoris. Et consummacionem cum festinacione faciet cunctis
habitatoribus terre et superveniet repentina dies illa tamquam laqueus in
omnes qui sedent super faciem omnis terre. Sicut fulgur exit ab
oriente et apparet usque ad occidentem Ita erit adventus filii hominis. Dies
domini sicut fur in nocte veniet. Cum enim dixerint pax et securitas tunc
repentinus superveniet interitus. Precedet autem tribulacio magna qualis numquam C. x de precedente tribulacione
fuit ab inicio mundi usque modo neque fiet et nisi breviati fuissent dies illi
non fieret salva omnis caro. Surget enim gens contra gentem et regnum adversus
regnum et terremotus magni erunt per loca et pestilencie et fames, ter-
rores quoque de celo et signa magna erunt. Et erunt signa in sole et luna
et stellis et in terris pressura gencium pre confusione maris et fluctuum arescentibus
hominibus pre timore et exspectacione que supervenient universo orbi. Surgent pseu-
dochristi et pseudoprophete et dabunt signa magna et prodigia ut in errorem indu-
cantur si fieri potest et electi. Tunc revelabitur homo peccati filius perdicionis qui ad-
versatur et extollitur super omne quod dicitur aut colitur deus quem dominus Ihesus
interficiet spiritu oris sui. Mittetur autem helyas propheta prius quam veniat
dies domini magnus et horribilis, et convertet cor patrum in filios et cor filiorum in patres eorum.
Cum eo veniet enoch et prophetabunt diebus mille ducentis sexaginta
facti. Et cum finierint testimonium suum bestia que ascendit de abysso
faciet adversus eos bellum et vincet illos et occidet et corpora eorum
iacebunt in plateis civitatis magne ubi dominus illorum crucifixus est
et post tres dies et dimidium spiritus vite intrabit in eos. C. xi. de die finalis iudicii

Statim autem post tribulacionem dierum illorum
sol obscurabitur et luna non dabit lumen suum et stelle cadent de
celo et virtutes celorum movebuntur. Et tunc apparebit signum filii
hominis in celo et plangent super se omnes tribus terre reges principes tribuni
divites fortes et omnis servus et liber abscondent se in speluncis
et in petris moncium et dicent petris montium cadite super nos et abscon-
dite nos a facie sedentis super thronum et ab ira agni quoniam venit
dies magnus ire ipsorum et quis poterit stare. Et mittet angelos

suos cum tuba et voce magna et congregabunt electos eius a quattuor ventis a summis celorum usque ad terminos eorum. Tunc ipse dominus in iussu voce archangeli et in tuba dei descendet de celo et omnes qui in monumentis sunt audient vocem filii dei et procedent boni in resurrectionem vite, mali vero in resurrectionem iudicii. Mors et infernus dabunt mortuos suos qui in ipsis erant. Et videbit omnis oculus qui eum pupugerunt filium hominis venientem in nubibus celi cum virtute magna et maiestate. Veniet dominus ad iudicium non solum cum angelis sed et cum senatoribus populi eius. Nobilis in portis quando sedebit cum senatoribus terre. Sedebunt cum et ipsi super sedes xii iudicantes xii tribus israel. Aspiciebam usque dum throni positi sunt et antiquus dierum sedit, vestimentum eius quasi lana munda, thronus eius quasi flamme, rote eius ignis succensus, fluvius igneus rapidusque qui egrediebatur a facie eius. Milia milium ministrabant ei et decies milies centena milia assistebant ei. Deus manifeste veniet deus noster et non silebit. Ignis in conspectu eius exardescet et in circuitu eius tempestas valida. Nubes et caligo in circuitu eius. Iusticia et iudicium correctio sedis eius. Et advocabit celum desursum et terram discernere populum suum. Nam congregabuntur ante eum omnes gentes et separabit eos ab invicem sicut separat pastor oves ab edis et statuet oves quidem a dextris edos autem a sinistris.

¶ Capitulum de timore qui erit in die iudicii

O quantus erit timor et tremor quantus erit fletus et gemitus. Nam si columpne celi contremiscent et pavent in adventu eius et angeli pacis amare flebunt, peccatores autem quid facient? Si iustus vix salvabitur, impius et peccator ubi parebunt? Propheta ait: Non intres in iudicium cum servo tuo domine quia non iustificabitur in conspectu tuo omnis vivens. Si iniquitates observaveris domine, domine quis sustinebit? Quis ergo non timeret iudicem potentissimum, sapientissimum, iustissimum? Potentissimum quem nemo potest fugere. Sapientissimum quem nemo potest latere. Iustissimum quem nemo potest corrumpere. Si fortitudo queritur robustus est. Sapiens corde, fortissimus robore. Si equitas iudicii nemo audet pro me testimonium reddere. Si iustificare me voluero os meum condempnabit me. Si perversum me comprobabit et si simpliciter fuero. Ipse dixit et facta sunt, mandavit et creata sunt. Qui vocat stellas et dicunt Ecce assumus. Qui facit angelos suos spiritus et ministros suos ignem urentem. Voluntati eius nil omnino resistit, cui nullum verbum est impossibile, cui flectitur omne genu celestium terrestrium et infernorum. Hunc ergo nemo potest effugere dicente propheta: Si ascendero in celum tu illic es, si descendero. Ipse scrutatur renes et corda. Eius oculis omnia nuda sunt et aperta. Qui pluvie guttas et arenam maris dinumerat. Deus scientiarum dominus vestigiorum omnium et consiliorum singulorum occultorum omnium indagator. Hunc ergo nemo potest latere sicut dicit apostolus: Non est ulla creatura invisibilis in conspectu eius. Ipse est iudex iustus fortis et longanimis, qui nec prece nec precio nec amore nec odio declinat a semita veritatis sed via regia semper incedens, nullam

nullum malum preteriit impunitum, nullum bonum irremuneratum relinquet. Hinc ergo nemo potest
corripere nisi quod dicit propheta: Tu reddes unicuique secundum opera sua. C. 18
Quis ergo non timeat tale examen. De divino iudicio quod erit.
In quo idem erit et accusator et advocatus et iudex. Accusabit enim
eum dicens: Esurivi et non dedistis mihi manducare. Advocabit enim et subiunget:
Quamdiu non fecistis uni de minoribus his nec mihi fecistis. Iudicabit enim
et inferet: Discedite a me maledicti in ignem eternum. Non erunt testes in
iudicio necessarii, quia tunc manifesta erunt abscondita tenebrarum. Nichil enim
occultum quod non reveletur. Tunc libri erunt aperti et iudicabuntur
mortui ex his que scripta sunt in libris secundum opera ipsorum. Quantus tunc erit pudor
peccatoribus, quanta confusio, cum eorum nephandissima omnia cunctis erunt
lucide manifesta. Beati quorum remisse sunt iniquitates et quorum tecta sunt peccata.
Ab illa sententia nunquam poterit recurri, quia pater omne iudicium dedit filio,
qui claudit et nemo aperit, aperit et nemo claudit. Os enim
domini locutum est. C. 19 De oppressione aliquorum de iudicio
Tunc non proderunt opes, non defendent honores, non suffragabuntur amici.
Scriptum est enim: Argentum eorum et aurum non valebit liberare eos in
die furoris domini. Flebunt et plangent reges terre cum viderint
fumum incendii pre timore tormentorum eius. Quid ergo facietis in die
visitationis et calamitatis de longe venientis? Ad cuius fugietis auxilium?
Nunquid unusquisque onus suum portabit, etiam qui portavit ipsa morte. O dis-
trictum iudicium in quo non solum de factis sed de omni verbo ocioso quodcumque
locuti fuerint homines reddituri sunt rationem, in quo ad novissimum quadrantem
exigetur debitum cum usuris. Quis ergo effugere poterit a ventura ira? Mittet
ergo filius hominis angelos suos et colliget de regno eius omnia scan-
dala et eos qui faciunt iniquitatem et alligabunt fasciculos ad comburendum
et mittent eos in caminum ignis ardentis, ibi erit fletus et stridor dentium. Ge-
mitus, ululatus, eiulatus, luctus, cruciatus, clamor, timor, tremor, do-
lor, labor, ardor, fetor, obscuritas, anxietas, acerbitas, asperitas,
calamitas, egestas, angustia, tristitia, oblivio, confusio, tortiones,
compunctiones, amaritudines, terrores, fames, sitis, frigus, cauma,
sulphur, ignis ardens in secula seculorum.

Registrum in libro Innocentii de vilitate humane conditionis. Incipiunt rubrice
prime partis in qua tractatur de miseria humane conditionis ingressu. Et primo.

x7

De Sancto Andrea — Sermo.

Ascendam in palma et apprehendam fructus eius. Cant. 7o. Sic dicit Bern. in sermone: palma arbor crucis intelligitur preciosior cunctis fructuosior universis stillat vinum misericordie oleum sudat caritatis balsamum et germinat vite fructum. Verba igitur proposita beatus andreas singulariter dicere potuit in quibus breviter eius passio describitur quo ad tria. Primo quomodo fuit susceptiva 2o quantum ad tormenta afflictiva 3o quantum ad premium oblativa. Primum notatur in ascendam motu scilicet affectionis voluntarie. 2m in in palmam scilicet passionis afflictive. 3m in et apprehendam fructus eius hoc est premium retributionis plenarie. Circa primum est sciendum quod ad facilem ascensum in motu corporali tria requiruntur. Primo levitas oneris agilitas corporis et vigorositas roboris. Que quidem tria in ascensu beati andree simul concurrebant. In ipso enim fuit levitas oneris quia tenuit simplicem paupertatem. 2o agilitas corporis quia servat evangelica puritate. 3o vigorositas roboris quia habuit fervida caritate. De primo patet quia simplicitate paupertate Christi imitatus abiecit triplicem sarcinam deprimentem scilicet amorem terrenum per contemptum omnium temporalium. Mat. 19 Ecce nos reliquimus omnia. Item amorem domesticum per contemptum carnalium parentum quod est contrarium eos qui amore parentum retrahuntur a cultu divino quibus convenit quod scribitur. Mt. Qui amat patrem et matrem plus quam me. Item amorem privatum et abnegationem sui. Luc. 9 Qui vult venire post abneget semetipsum omnibus scilicet carnalibus desideriis et inordinatis concupiscentiis renunciando. Iste triplex ordo notatur merito quo dicerno. Nam contemptus terrenorum notatur in hoc quod petrus et ia. et io. sagenam et retia dimiserunt quia allodia non habuerunt. Contemptus amoris domesticorum in hoc quia io. et ia. patrem et matrem in navi reliquerunt. Contemptus amoris privati in hoc quia voluntatem propriam abdicaverunt et Christo adheserunt eum sequentes et secuti sunt eum propter quod beatus andreas dicere potest illud Job. x. Vestigia illius secutus est pes meus. Ille vestigia Christi sequitur qui eius virtutes quas exemplariter protulit imitatur scilicet eius puritatem castitatem caritatem mansuetudinem et pietatem. Et quia beatus andreas ista via incessisse fuerat ideo dicere potuit et non declinavi ab ea. De 2o patet. Nam agilitas beati andree ipse patet ex tribus. Primo quia fuit laboribus et ieiuniis ac aliis virtutum exerciciis attenuatus. 2o quia totus caritate inflammatus et eo sunt affectus incessanter in deum movebantur. Quia secundum dionisium quanto aliquid plus de igne habet tanto plus de mobilitate habet. In eo autem ardor domini in hoc apparet maxime secundum hugonem quia hoc ipsum quod michi debebant et omnia propter Christum contempserat hoc sicut summas divicias estimabat. 3o quia totus fuit virtutibus pennatus et ideo sine difficultate tamquam tarditate precenas ascensum ad crucis amplexum potuit volare. Bern. super ps. lxxo Quoniam sunt hii qui vel designant aut apud animum comparantur volatum. Quia sicut nubes virtute caloris solaris a terra elevantur et in aere suspenduntur aut motu venti compelluntur. Sic mentes apostolice fuerunt virtute luminis divine gratie ab omni terrena affectione segregate et in solo divino desiderio suspense et cordibus suis facilis fuit per divinum instinctum regulate. De tercio patet. Nam fervor caritatis est robor mentis. Quia affectum anime ita in deum transformat et tamen in bono divino roborat quod facit omnem amaritudinem penitus inspicere propter deum non solum pacienter sed et alacriter sustinere. Teste beato augustino qui dicit omnia gravia et quecumque magna facit amor propter quod amor recte dicitur fons et sol totius suavitatis et caritatis. Quia sicut claritas solis suo splendore absorbet

Levitas oneris

Agilitas corporis

Vigorositas roboris

omnem stellarum claritatem Ita dulcor divini amoris extra suavitate
irradiabili absorbet omnem penitus inferioris pene Unde apostoli ibant apostoli
dentes et hoc apte claruit in beato andrea cum grave crucis suppli
cio solum viriliter inchoavit sed et alacriter sustinuit et feliciter consumavit
propter quod apte sibi congruit illud 2 Reg 19 Ascendebat david clivum oliva
rum scandens et flens cooperto capite et nudis pedibus incedebat clivus
vero habet in ascensu gravedinem et difficultatem Oliva habet infusam
pinguedinem et suavitatem Clivus ergo olivarum est crucis supplicium quod
exterius pungit carnem sed interius perfundit dulcedine unguit mentem hunc
ascendit cum intrepidus vilis nudis pedibus Crux enim licet amara vilis inco
avit alacriter sustinuit et feliciter consumavit Ille vero clivum montis nu
dis pedibus scandit qui pro christi nomine quamlibet penam nudis affectibus appetit
Cooperto capite incedebat quia incarnatis post certamen ad finalem perseverantiam
Caput vero est nobilior et suprema pars corporis et ideo finalem perseverantiam
designat que sola secundum bernardum triumphantibus coronam eterne retributionis
ponit juxta illud Qui autem perseveraverit usque ad finem salvus erit 2m est sicut quod crucis
penalitas recte per palmam intelligitur ut testatur rom Nam palma habet in cortice
rugositatem In stipite nodositatem Et in statura proceritatem In rugositate
designatur vilitas crucis In nodositate penalitas supplicii Sed in statura
proceritate prolixitas suspendii Constat vero quod crucifixi vilius puniuntur acerbius
puniuntur et tardius moriuntur Primum patet crux namque inter omnia tormenta
genera vilissimum genus reputatur et ideo magestatem humilitatis subiit
2 Morte turpissima scilicet eum id est morte exprobratissima 2m patet nam suspensi
cruce poena membra distenduntur et singulis nodis et iuncturis membrorum
penis acerrimis affliguntur Sed hanc pene acerbitatem dulcoravit in beato
andrea unctio divine gratie Et ideo apte signatur unctis oleo cum corpori
philistiim suspenderunt in patibulo 1 Reg 31 Sed duoto etiam lacrimas pro
magnitudine vero devotionis lacrimas emisit cum crucem ascendit Sicut etiam
da contemplatio qua expressit pendens in cruce dicens iam ego video
regem meum et videat regem Crux enim mox per eum debuit coronari eterna
glorie 3m patet nam beatus andreas toto corpore extensus in cruce per biduum
vixit et infatigabiliter populum suum instruxit quousque splendor radii in celo
sicut fulgur super eum emicavit et nulla claritate celestis luminis spiritum e
misit Et ideo in initium suum sicut gaudens in cruce perseveravit propter quod bene
dicere potuit illud Job 29 In nidulo meo moriar et sicut palma multiplicabo
dies Nidus est exterius asper et interius suavis Et ideo significat penam crucis que
licet habeat asperitatem in corpore tamen propter magnitudinem premii habet suavitatem
in mente et ideo beatus andreas noluit ab ea separari sed potius exemplo christi voluit
in cruce mori Unde rogabat dominum ut eum non permitteret de cruce deponi
Et de his tribus sicut exponit idem cant 4to Come eius sicut elate palmarum ni
gre quasi corvus Per comas ipsius christi intelliguntur apostoli scilicet andreas et petrus
Qui ipsum crucis martirio comitati sunt tamquam come et capilli capiti fo
adheserunt Unde etiam dicuntur quasi elate palmarum que sunt ramorum pro
ductores propter mortis prolixitatem dicuntur nigri propter supplicii penalitatem
Est enim in gredo color lividus qui emanat in corpore ex percussione dolo
ris Dicuntur corvus propter pene vilitatem Corvus vero qui rebus putridis

t vilibus insidet supplicij vilitas designat / Circa 3m est sciend[um] q[uod] p[er]
um crucis p[ro]fructu palme intelligi[tur] triplex vtilitas / fructus n[amque] palme est
calidus & humidus & sapidus & ideo ex sua caliditate h[abe]t virtutem mundifica
iua sed ex eius suauitate habet virtutem oblectatiuam Sic pena crucis p[er]
voluntate assumpta materiam r[ati]onalem mundificat / q[ui]a liberat a culpa
iram dei mollificat q[uia] r[e]conciliat ab offensa / & sp[iritu]m incredibiliter oblectat /
qua collocat in gloria / Hec sunt tria mirifica crucis b[e]n[e]ficia siue re
media nobis diuinitus p[ro]missa contra tria mala que h[om]o ex p[re]uaricatione
p[ri]mi parentis incurrit v[idelicet] culpe iniquitatem / ire seueritatem & pene calamitatem
a quibus p[er] triplicem fructum crucis expiamur diuinitus / De primo p[atet] apoc.
[1]o. Dilexit nos & lauit nos a peccatis n[ost]ris in sanguine suo / Hic mundit
r[ati]onalis dubitacio Cum n[on] sanguis suo rubore plus h[ab]eat inficere q[uam] deal
bare Queritur q[uomodo] sanguis xpi potuit nos abluere a macula peccati / ad
quod dicendum q[uod] sicut tradunt ph[ilosoph]i naturales Sanguis in aliis virtute ca
loris naturalis decoctus in lactis naturam conuertitur Et quia sanguis xpi fuit
decoctus triplici calore s[cilicet] feruore caritatis qua p[ro] nobis pati voluit / &
dolore passionis qua p[ro] nob[is] voluntarie sustinuit / et ardore compassionis
qua matris dolori pie compassus fuit / Vnde sic dicit aug[ustinus] plus doluit de
materno dolore q[uam] de p[ro]prio liuore / ideo non est mirum si sanguis xpi virtute
huius triplicis caloris in lactis formam versus fuit / Iuxta illud apoc. 19.
lauerunt stolas suas in sanguine agni / De 2a patet pena n[amque] crucis p[er] xpm
voluntarie p[ro] nobis assumpta iram dei placauit / & nos patri r[e]conciliauit /
vn[de] dicitur eph. 5 Tradidit semetipsum p[ro] nobis in p[re]cium r[e]conciliationis oblacio[n]em
& hostiam deo p[at]ri ut v[idelicet] iram dei placaret / diuine iusticie p[ro] nobis satisfaceret
que patris non remisit sine satisfactione / & ideo ut esset copiosa apud deum redemp
tio non solum p[er] suum sanguinem nos a peccato mundauit / s[ed] e[ti]am omnem penam nobis
p[ro] peccato debitam p[ro] nobis sustinuit Iuxta illud ys. 53 vere languores n[ost]ros
ipse tulit / etc. De 3o p[atet] r[ati]onem huius fructus suauitas conuenienter informat
fructum celestis glorie qua mentem incredibili suauitate delectat De quo dicitur
prou. 3o. Bonorum laborum gloriosus est fructus / Hunc aut[em] fructum h[ic] p[re]li
bamus in celestis iocunditate / q[ui] p[re]uenit ex mentis interna puritate / q[uia] dum
mens pura in seipsa contemplatur inestimabili gaudio repletur / & efficitur
ei nulla delectatio tristicia penitus comparari Vnde secura mens q[uasi] iuge
conuiuium / p[re]libamus eciam ipsum in contemplationis serenitate q[ue] inenarrabiles de
lectationes affert serenitate & puritate ut p[atet] 2o ethicorum De quo exponi
p[otest] illud quod scribitur Constituit eum sup[er] excelsam t[er]ram ut co[m]ederet fructus agrorum / Mens
n[on] contemplatiua sup[er] excelsam t[er]ram constituitur qua omnia desideria terrena s[u]
gradiens in apice contemplacionis erigit[ur] & tunc comedit fructus agrorum
Vnde d[icitu]r efficitur iocunda contemplacione creaturarum Sed quia creaturarum con
templacio non quietat mentis desiderium quousque summum & finale bonum ap
prehendat / Ideo p[ro] contemplacione creatoris subditur ut sugeret mel de petra
o. de saxo d[urissi]mo per mel intelligitur dulcissima suauitas que h[ab]etur in fruicione
diuinitatis / p[er] oleum intelligitur affluencia iocunditas que h[ab]etur in contemplacione
humanitatis / que bn̄ p[er] saxum intelligitur Vnde xpus nulla tribulacione
vnq[uam] cessit s[ed] s[em]p[er] iocunda paciencia in me p[er]mansit / & ille fructus bn̄ in libro
andree apparuit q[ui] p[re] nimio dulcore diuini amoris penam crucis alac[riter]

Mūdificat

Rō.

Rōciliat

delectat

ter sustinuit / et in tanta claritate celestis illius splendoris exalauit

Petra fundebat michi riuos olei / Job 29° In festo nicolai
Verba ista imp(er)petua eternitate ad fidelis anime expressionem et quemuis beati
nicolao et est sensus. i. beatus nicolaus petra. i. beatus nicolaum
in tanquam virtutis perfectionis admodum petre firmiter fundebat id est in mu-
kp Sancti. liberalitate effundebat / riuos olei i. pietate multitudinis sue pietatis
in quibus sibi comedat beatus nicolaus aduobus / primo a firmitate sue perfectionis
perfectio i. petra / tercia quod nondum quo adperfectionem sue sanctitatis beatus nicolaus
Scd'o a sue pietatis diffusione cui comettitur fundebat (pat petre acutissime propter honorem sue placationis / De primo pt intelligi
illud Exo x Sephora tulit petram acutissimam et precidit preputium filii
sui Sephora interpretatur auis eius ut hic placens adhesit / et signat beatum ni-
feruor colai sicut auis pululatum superne contemplacionis et xpo placens adhe-
deuocionis / sic tulit petram acutissimam quia apprehendit deuocionem feruentissimam et
precidit preputium filii quia a corde suo segregat / omnes cogitationes illicitas
et affectiones ut nichil dicat pt illud Job 27° Non reprehendit me cor meum
in tota vita mea / Ut autem feruor sue deuocionis melius elucescat
Tria sunt que sunt tam feruentis deuocionis beati nicolai scilicet puritas acqui-
escentis consilio sapientis Omni custodia conserua cor tuum / quia ex ipso pro-
confessionis puritas cedit vita / Item oracionis assiduitas qua vacauit et in sua iuuentute Vnde
oracionis assiduitas de ipso legitur quod cum adhuc puer esset lumina ecclesie frequentabat et in senectute
vnde dicitur quod factus episcopus in oracionibus vigilabat et in morte ultima hec legitur
dixisse In manus tuas domine commendo spiritum meum / Item pueritie austeritas quod cum adhuc puerulus
pueritie austeritas esset inchoauit / Nam ad vbera matris pendens feria quarta et sexta tamen semel
sugit vbera / Sed prohdolor hic feruor deuocionis nunc in multis deficit
Nam quidam a puritate confessionis defluunt / per viles cogitationes et si facultas
desit potentiam explendi in operacionem saltem volunt ea seruari in cogitatione / de
quibus scribitur ysa 66° In abhominacionibus mens eorum delectata est / Quidam
vero ab oracione deuota defluunt per detractiones qui quod boni in aliis viderint
detractores suspectant / et si quid mali suspicant sua temeritate aggrauant
et augmentant / de quibus ecclesiastici xi Bona in mala conuertunt / et insidias
in electis imponunt / maculam / Tertia vero ab austeritate prima defluunt per car-
nales delectaciones qui corrupti erant que interiore Joelis primo a quibus ma-
xime virtutis amatores caue debent ultima michi tamen impedit / a perpetuo
2. veritatis quia vita libidini data ut dicit augustinus in de vera religione / Secundo perfecto
Vigor sanctitatis beatus nicolaus comparatur petre durissime propter vigorem sue dilectionis / Quod
dilectionis pt intelligi illud quod scribitur deuteronomii 8 Eduxit riuos de petra durissi-
ma quod bene cognouit beatus nicolaus qui riuos bone operacionis eduxit de petra soli-
dissime dilectionis / Petre namque soliditas dilectionis petre durissime comparatur
est i. dura quia nulla prosperitate seu voluptate emollitur Durior quia
nulla aduersitate frangitur Est etiam durissima quia nulla tribulacione nec
etiam morte superatur / Unde canticorum 8 fortis est ut mors dilectio / dura ut infer-
nus emulacio / Ideo beatus nicolaus propter soliditudinem sue dilectionis dicere pt illud Ro 8
Quis nos separabit a caritate dei et cetera / an gladius et cetera / Vnde bene signatur prudentem sapi-
entem qui edificat domum suam super firmam petram ut dicitur mathei primo / Ultima
beatus nicolaus mentem suam solidauit super caritatem robustissimam et hec domus
eius stat dicitur Jo nec potest mouere plurimas carnalium delectacionum nec per
uerse temptacionum nec pressurae quorumlibet tribulacionum / Sunt autem tria que

maxime solent animum hominis immutare scilicet etas dignitas et prosperitas
sed beatus in mentalitate solidatus / Nec fuit mutatus propter etatem quia sicut iu-
ventutis eius ita et senectus eius ut dicitur deute 33 / nec propter dignitatem quia
eandem humilitatem servavit in placatione qua ante servavit in subiectione / nec
propter prosperitatem quia equanimiter se habuit in diebus prosperitatis sicut in diebus
infirmitatis / sicut de ipso legitur quod eandem humilitatem et morum gravitatem
quam prius habuit in pontificali dignitate servavit / Tercio beatus in prospero statu
imperatur petre sublimissime propter honorem sue placationis de quo potest illud i- honor placuit
ntelligi per dominum anxiaretur cor meum in petra exaltasti me rite habuit beatus nicolaus
cum dominum in statu humilitatis et declinationis tanti honoris esset anxius fuit in
et pontificalis dignitatis per divinam providentiam exaltatus / unde rite dicere
potuit illud psalmi Statuit super petram pedes meos et direxit gressus meos / Deus qui beatum N.
super petram statuit / quando ipsum in dignitate pontificali propter eius sanctitatis sublimitatem misit
sublimavit / Unde et gressus suos direxit quia sua voluntas et affectio numquam
a rectitudine declinavit iusticie / Unde congruit sibi illud Job 29 Iusticia indutus
sum et vestivit me dyademate iudicio meo / Quod autem beatus nicolaus propter
suam sanctitatem ad pontificalem dignitatem fuit sublimatus evidenter apparet
in tribus / Primo si consideremus prerogativam eius promotionis fuit enim in divino ora-
culo premonstratus quando voce lapsa de celo ipsum fore dignum summo sacerdocio declaravit
2o si consideremus consistenciam sue excusationis quia se huius status indignum fu-
isse testabatur / unde legitur quod sue coronationi multum renitens obstitit
et pontificalem infulam plurimum recusavit / 3o si consideremus efficaciam divine
inspirationis quia et potorum fuit impetratus et ab omnibus concorditer approbatus
unde legitur quod visis eo statim laudaverunt magnalia dei / unde de eius sublimitate
mistica potest apparere intelligi quod scribitur sapiencie xi Sitierunt et invocaverunt
sunt nomen tuum domine et data est eis aqua etc. Secundus sermo Pyetatis
[S]ecundo commendatur ex verbis premissis a sue pietatis diffusione cum dicitur fundebat diffusio
[fun]debat mihi rivos olei / in quibus sue pietatis diffusio attollitur / quo ad tria
primo ab eius liberalitate cum dicitur fundebat / Non enim mundabat sed distil-
labat sed liberaliter effundebat / 2o ab eius copiositate cum dicitur rivos non guttas
ut sue pietatis copiositas declararetur / 3o ab eius melliforte cum dicitur olei quia
secundum beatum super cantica misericordiam et pietatem / Primo ergo dico quod sue pietatis
diffusio attollitur ab eius liberalitate / quia totum patrimonium suum pro posse liberaliter
distribuit / ut patet in hoc quod triplici pondere auri trium virginum stuprum
prohibuit et patris eorum inopiam relevavit / unde convenienter potuit illud
dicere ysa 44 Effundam aquam insipienti et fluenta super aridam / quia aquam
temporalis substancie propter pietatem liberaliter effudit / super sicientem id est indigentem
et fluenta super aridam quia effluenter relevavit eius inopiam propter quod
sibi convenit illud ps Dispersit d. p. / Ipse enim est ille beatus dives qui post aurum
non abiit 31 / Ubi tres perfectionis gradus implicantur / Magnum est enim divicias
non appetere cum non habuerit cum dicitur beatus dives q. p. a. n. a. / Magnum est etiam spernere
non ponere cum habuerit cum dicitur nec speravit in pecunia thesauris / Maximum est cum habuerit et propter pietatem
dispergere cum ultimo queritur quis est hic et laudabimus / Sed nos possumus respondere
quod iste est sanctus nicolaus quia sicut beatus dives aurum non appetivit sed pietate habitum
abiecit / Secundo quia in ipso non speravit sed totum dispersit / unde de ipso legitur quia
mundi spreto ad suis oblationibus fuit ... quia divicias ipse dispersit
unde dicit gregorius 23 moralium ... ipsa rerum affluencia onerosa est

Tercia hoc ipsum graviter tolerant / Tercia festinantes ad patriam in itinere
inceta portant / et ideo aut despiciendo deserunt aut largiendo distribuunt
Primum est paupertas voluntaria / 2m est paupertas [illegible] / 3m est paupertas
aurea et hec adapta hec Secundo pietatis eius diffusio attollitur ab eius copiosita-
Copiositas tem fudit rivos in quo verbo copiositas eius pietatis decenter exprimitur / pro
pietas miserationis divine qua in omnem creaturam diffunditur ideo nomine
fluminis exprimitur Eccli 24 Ego sapientia effudi flumina / pietas vero hominis que
est particularis et solum respiciat proximum decenter nomine rivi intelligitur / et hec
dicitur vero in vnius sapientis Eccli 6 miseratio hominis circa proximum miseratio autem dei
super omnem carnem / et ideo designat copiosa eius pietate potest intelligi illud quod scribitur
ps. 33 locus fluminorum rivi latissimi et patentes / vbi tria circa eius copiositatem
pietatem notantur implicantur Primum est sua capabilitas ad tantorum donorum
receptorem ideo dicitur locus fluminum / Tercia meo sunt capabilitas plena celestium
donorum hec aut capabilitas fuit sua profunda humilitas Tercia secundum aug
fluenta graciarum derelinquunt cacumina montium et defluunt ad yma convallium
Facilitas 2m est sue copiositatis diffusibilitas ideo dicitur rivi latissimi quia rivi sui pietatis
mos usquequaque diffusi ut statim probabit / 3m est sue diffusionis facilitas ideo
patentes Tercia ipsius pietas est tam patens quod faciliter se diffundit
omnibus devote ipsum invocantibus / quod patet / nam adest laborantibus in famitate
es patitur adest periclitantibus in naufragio liberatorem / Et adest esurientibus
Multiformitas farris augmentatorem Que tria tangunt in prosa sua dicitur Hospitatur dedit egenis
2e modo naufra et [illegible] prestant / 3o sue pietatis attollitur diffusio ab eius multiformitate
ideo subditur fundebat in rivos olei / Nam istos rivos olei fudit de celo
et de tumulo et de mundo / De celo fudit oleum singularis exultationis quo
de Celo sancti sanantur de quo ps dilexisti iustitiam et odisti iniquitatem propterea unxit te deus deus tuus oleo gaudii spi-
ritualis / Nam gaudio spirituali vngitur contra [illegible] in cogitationibus aliquos exhor-
tum ut in [illegible] sordidum inveniunt pro [illegible] Secundo multa quinque [illegible]
de Tumulo 2m quod fudit de tumulo est oleum medicine quo infirmi restaurantur de quo
illud deutro 32 ut sugeret mel de petra oleumque de saxo durissimo / ubi signatur liquor
sue pietatis dicitur mel quia infirmos delectat Sed dicitur oleum quia egros sa-
nat Utrumque tamen dicitur fluxisse de petra duri Tercia [illegible] invocatorem Utrumque
trahitur ad literam de [illegible] tumba lapidea iuxta illud Cuius tumba marmorea
sacrum rorem / [illegible] quod egros sanat / cecis visus / [illegible] auditum reddit / 3m quod fudit
de Mundo de mundo est oleum misericordie quo omnes nostre necessitates et indigentie relevantur
de quo potest intelligi illud Cant 1 Oleum effusum nomen tuum / Et nota quod illud
oleum dicitur infusum et effusum Sunt enim quidam qui illud oleum pietatis habent
infusum et non effusum Et ista sunt qui dona gratie perceperunt quo ad sua sufficientiam
sed aliis non infundunt per redundantiam quibus recte potest illud dici Reg 4
Dixit domina quia non habeo nisi parum olei quo ungar Sed beatus Nicolaus non
solum habuit oleum infusum miserationis quo ad propriam sufficientiam sed effusum
maliorem per liberalem redundantiam / Tantum enim isto oleo redundat quod ab eo
indeficienter manat / et hoc bene figuratum est per id quod scribitur Reg 3 Hec dicit
dominus farina ydrie non deficiet nec lecythus olei bene signat illud oleum indefi-
cienter profluens Tercia ut si defecit ad primum ut nobis ad suffragium nec
languentibus ad remedium Tercia adiutor in tribulationibus dicitur 2o

Secundus sermo de sancta Lucia

Fortitudo et decor indumentum eius et ridebit in die novissimo // proverbiorum 31°. Verba ista scri-
buntur ad literam de forti muliere quam Salomon multis laudibus attol-
lit et possunt convenienter intelligi de beata Lucia cuius festum in mobile primus
sic tripliciter commendatur. Primo commendatur a vigore insuperabilis potestatis
cum premittitur fortitudo. Circa quod notandum quod vigor sue potestatis extollitur
tribus. Primo namque ostenditur fortis ex viciorum vigorosa extirpacione
ostenditur fortior ex tormentorum victoriosa superacione. 3o fortissima ex miraculorum
prodigiosa operacione. Primo dico dicitur fortis ex viciorum vigorosa ex-
stirpacione quod patet nam omnia vicia que reduxit ad carnalem lasciviam aut
spiritualem superbiam aut ad mundanam concupiscentiam ut patet j Io. Beata autem Lu-
cia cum fortitudinis omnem vel carnalem lasciviam exstirpat. Primo namque casti-
tatem qua in tanta puritate mentis et corporis conservavit quod numquam aliquam
pressiorum cogitacionibus illicitam admittere voluit. Hoc autem donum virginalis cas-
titatis est adeo magnum et nobile quod deus donum sibi bonum similem non potuit com-
pensari hic in ... quia de homine terrestri celestem facit ut patet per Io. Secundo
... gloriam exstirpat per eius profundam humilitatem
quod patet quia humilia se dixit sentit licet cum esset christo per fidem desponsata
et per graciam et caritatem in filiam adoptata voluit tamen se sponsam vel filiam
nominare sed solum ancillam eius. Beata Lucia se nominavit dei ancillam christi sum
... edocta quod per graciam humilitatis ascendere ipsam optinuit ad cel-
situdinem divine maiestatis et ideo quanto magis extitit virtutum perfeccione tanto
magis se ipsam deiecit in reputacione propria admodum palme que quanto magis
cessat malorum tanto amplius mittit radices in profundum. Hanc humilitatem
imitari debemus. Tercia secundum Gregorium Ipsa sola est que ceteras inserit inserat custo-
dit quod patet per hoc quia ipsa est fundamentum omnium virtutum et omnes virtutes con-
servans ne ... elacionis dissipentur. Unde Gregorius qui ceteras virtutes sine ea
... concupiscenciam extirpavit per voluntariam paupertatem et effluentem largitatem
qua totum suum patrimonium pauperibus erogavit. Quod congruit sibi illud proverbiorum ultimo
manum suam aperuit inopi etc. 2° fuit forcior in tormentorum victoriosa superacione
Tria namque genera tormentorum passa est que omnia victoriose superavit videlicet
ignis violenciam tyranni maliciam et mortis seviciam. Primum tormentum fuit ignis
violencia a qua tamen divina virtute illesa permansit. Circa rore divino re-
... fuit perfusa cum circa corpus eius ignem ... ardere nullum penitus
incendium fuit passum. 2m fuit tyranni malicia eam superavit victoriose. Nam
cum ex sua malicia ipsam precepit ad lupanar duci tanto pondere ipsam
... fixit etc. Hanc violenciam superavit ex virtute divina ostensione qui inse-
... esse non potest quia ... ipse et domino omnibus ... 3m
mortis sevicia eam victoriose superavit quia cum assperso gladio in gut-
ture suo misso necari non potuit sed quamdiu voluit se vivere impetravit ...
... domino vivendi indicavit propter quatuor utilitates. Primo ut corpus domini
... sumeret. 2o ut ecclesiam deo commendaret. 3o ut per sua exhortacionem bonis
timorem mortis aufferret. 4to ut imperatore mortuo pacem ecclesie nun-
ciaret. Tercio fuit fortissima ex miraculorum prodigiosa operacione que eius mi-
racula fuerunt tria. Primum attenditur in hoc quod matri sue per fervorem sue
fidei sanitatem restituit. Unde dicebat sibi beata Agatha mater tue fides tua

Victor et extirpacio

Tormentorum superacio

Miraculorum operacio

subueniret / et ecce sanata est / Octaua rotunditatem de intua (?) ciuitate ... lium perforasti 2m in hoc quod admodum tu pudore ullam abigne persi lesionem quia ipsam omnino non tetigit / ignis quantum ad ardorem impressionem ... confessiones quas martyres ad sumam fatigacionem nec quicquam molis intulit quantum ad dolo ris inflictionem / 3m in hoc quod perdiuina uirtutem in asspectum omnino immobilis facta est / In (?) dipsa tamen columpna est in mobilis etc. Secundus sermo

Secundo commendatur a decore incomparabilis puritatis cum dicitur et de indumentum eius dicta quod sacerdotes quod puritatis et sanctitatis mentis decore ... ali consequitur Decor autem uirtualis aliter in venit in incipientibus aliter proficientibus et aliter in perfectis / nam ipsis incipientibus decor uirtutis datur in ornamentum contra deformitatem peccati / quod in proficientibus contra temptacionem dyaboli ... in oblectacionem interioris gaudii contra vanam delectacionem carnis et mundi Primo

Incipien(tibus)

patet namque incipientes per donum gracie reducti de statu culpe ad statum innocentie ... tiam peccati maxime detestari oportet ideo contra vitacionem et detestacionem culpe conati ipsis decor uirtutis datur in ornamentum puritatis et innocencie de quo potest intelligi illud quod scribitur Ezechielis 16 vestiui te discoloribus i. varijs uirtutum splendoribus quae sunt ... robium multo clarius fulgent / magno quam stelle in celo / et illud ... mentis vestre induite nouum virum hominem qui secundum deum et secundum diuine bonitatis placitum creatum est in iusticia et sanctitate veritatis ut dicit apostolus / In quibus verbis ... subtilitas in innuit / ... in mentis renouacionem nam intellectus renouatur per veritatem ... voluntas purificatur per rectitudinem et totus homo per sanctitatem Secundo patet namque ipsis

Proficie(ntibus)

proficientibus hoc est firmum desiderium habentibus multo forcior pugna inminet ex parte dyaboli quam alijs / quod patet per hoc quia ipse hostis non multum impugnat peccatores quia tenet eos in vinculis / nec eciam multum impugnat iustos in quadam tepi ditate et perfectos modicum / quia perfectos non multum ornat. Nec eciam perfectos multum impugnat / cum hostem iam vicerint et in fugam verterint / ergo re linquitur quod soli proficientes proprium actus impugnet. Octaua perfectos hostis magis affligit / uel eo quia ipse odit opera viciosa que puritate sue voluntatis maxime sibi displicent / eo quod ipsa talia fuare contempserit / in quo eciam ac uirtutis dyaboli cenciat. Octaua secundum originem prodit vim temptandi quociens superatur. Et ideo proficientibus datur decor virtualis conabilis uirtutis contra temptacionem hostis / propter quod eciam uirtutes arma dicuntur Octaua sicut sine armis ... nemo potest sine lesione prelium sustinere / ita sine armis uirtutum nemo potest vincere ad uersarium Dequo consulit apostolus ephesios 6 Induite vos armatura dei etc. Tercio patet

Perfecti(s)

quia perfecti se ipsos abnegauerunt et omnes mundi delectaciones propter christum libere contempserunt ... corde ... illud prophete ... Renuit consolari anima mea ... ideo conabiliter talibus datur decor uirtutis in oblectamentum spiritualis gaudij ... interioris solacij contra vanam delectacionem carnis et mundi hinc est quod propter ... tres effectus predictos tria nomina uirtutes sortiuntur. Nam quia sunt ornamentum contra peccati infectionem ideo dicuntur vestimenta salutis / et quia sunt munimentum contra dyaboli temptacionem ideo dicuntur arma quibus mens deuota a iaculis ignitis maligni ... protegitur. Et quia sunt oblectamentum interioris gaudij contra vanam delectacionem carnis et mundi ideo dicuntur arma lucis ut patet Romanos 13 Abiciamus igitur ... opera tenebrarum et induamur arma lucis / propter interiorem delectacionem uirtutes dicuntur arma lucis Octaua sicut aquila delectatur in radijs solis sic oculus diuinus et mens interior delectatur in radijs virtuose claritatis illustratam Vox n. tua i. tua ... ... est dulcis in auribus meis et facies tua decora quia uirtutum decore ...

[illegible]

[...]cis commendat adulcore inenarrabilis felicitatis cum subiungit. Tercio sicut in mo[...]
[...] respondebit in quo non dicitur quod sciendum quod consistit ipse causatur ex in
teriori gaudio et leticia cordis secundum quod hoc in presenti quemcumque dulcedo celestis gau
dii intelligitur quod quidem gaudium totaliter in die nouissimo conferri dicitur
que causa beata illud apertur 21 spondit Venite benedicti patris mei percipite regnum. Sed autem
dicitur quod iste dulcor eterne felicitatis consistit in tribus primo quidem in clara
visione diuine essencie in quo completur totum desiderium potencie rationalis 2o
in intima tencione diuine presencie per quod completur totum desiderium potencie irascibilis
intellectiue 3o in deliciosa fruicione bonitatis diuine per quod impletur totum desi
derium potencie voluntatis propter ista tria dicitur Bernardus super cantica quod deus erit racio plenitudo
luci voluntati multitudo pacis quia tunc homo est in ipsa pace sui de
lectabilis voluntati multitudo pacis quia tunc homo est in ipsa pace sui de
siderij quo delectabiliter fruitur quod amat. Memorie non erit continuacio eternitatis
qua medius diuinam presenciam ardenter et indesinenter semper tenet et amplectitur ista
autem tria sunt 3 dotes anime videlicet visio tencio et fruicio per quas tria beata in me
[...] amo coniungitur ipsi deo que eciam perquandam proprietatem conueniunt tribus potenciis
animi ista ut ipsa tencio memorie conueniat patri que diuinam presenciam
ingiter et delectabiliter meditatur ipsa vero visio conueniat filio qui est sapiencia media
intelligencia delectabiliter contemplatur. Et ipsa fruicio generat personne spiritus sancti bonitate
voluntatis pacem fruicionis et amoris delectabiliter voluptatur. Iste autem 3
dotes quemcumque significantur per illa tria que in paradiso terrestri fuisse leguntur videlicet
lignum vite per lignum scientie et per locum voluptatis. Nam primum apte designatur bo
nitas tencionis per 2m claritas visionis que in viridore ameno ingitur
consistit. Sed per 3m vero per locum voluptatis designatur suauitas fruicionis. Verum
est autem ista tria per totam actiuam tota hic in presenti non possunt attingi. Sciendum
tamen quod secundum donum gracie perquandam participacionem attingi possunt tribus modis. Nam
visio attingi potest perquandam diuine lucis irradiacionem. De qua loquitur apostolus 2 cor
[...] qui dixit de tenebris lumen splendere ipse mundi tantum ipse illuxit
cordibus nostris ad illuminacionem claritatis dei in quantum secundum deus quoque sub a
[...] multa misterio diuine claritatis manifestat per influenciam sue lucis. Tercio
diuina eciam hic quoque attingitur per diuine presencie firmam inhesionem. De qua
scribitur prouerbiorum 3o lignum vite est hijs qui apprehenderint eam et qui tenuerint eam
[...] Sicut namque lignum vite comestum valuit secundum ysodorum ad perpetuam tempora
[...] sic feruens desiderium diuine presencie causat in ea ipsius ingiter amoro
sam meditacionem de qua pulchre Hugo loquitur in de laudibus caritatis dicens Adte me con
uerto dulcis amor ihesu in quo bonum anime mee dependet tu enim mentem
amorosam sic suauiter vite tue conformas secundum quod quidquid cogitat quicquid in corde
[...] tu dulcis amor ad memoriam non recedis secundum quod cum tacet de te cogitat secundum quod
[...] de te loqui desiderat omnibus credit dulce quod secundum sapit. Fruicio eciam diuina
[...] quoque prelibatur perquandam diuine bonitatis degustacionem de qua scribitur. Canticorum
Que est ista que ascendit de deserto celi affluens in mixta super dilectum suum secundum et bustat
in mixta quia anima deuota ad istam degustacionem sublimata suo dilecto reple
[...] secundum 3 partes ymaginis. Nam primo per memoriam ingi meditacione ista figitur
in bono diuino quod nulla aliqua re potest delectari potest recordacione. De ista Augustinus decimo
confessionum Itaque domine ex quo te didici manes in memoria mea et illic te in
uenio cum reminiscor tui et delector in te. Et hec sunt sancte delicie mee quas
donasti michi in misericordia tua respiciens me. 2o figitur in dileccionem per intelligenciam que

Visio
tencio
fruicio
medium
Intellectum

ita supra intellectum cogitacionum summa summe bonitati inheret / quod amplius nichil ipsam
cogitare delectat / quam sola caritas et refulgencia summe veritatis iugiter circumvolvens
illud mane Augustinus omnibus copiam que deus meus non est egestas in dei est la-
tanciam assignat Ovidius dicens Et ascendorem meum solum vide quero ideo omnis
creatura grauis michi est ad videndum / 3o infigitur indelebiliter per voluntatem
amorosam que tanto amore tu dilecto unitur quod per suauitatem diuini amoris
tangitur et ex alterius dilecto quasi totaliter absorbetur / et ideo solum in bono diuino
per suam affectionem potest delectari Talem delectationem sensit Augustinus x confessionum dicens Intro-
mittis me domine aliquando in affectum insolitum in ista interiorem nescio quam
Bonitatem quam mirita ista non est / etc. De sancto thoma apostolo

Infer digitum tuum huc et vide manus meas et porrige manum Johannis 20 In serie presentis
euangelii fides dominice resurreccionis nobis promittitur ut approbata sensibiliter
ut approbata certitudinaliter et ut comprobata credentibus / Primum patet ex voluntaria
ostensione cum promittitur Infer digitum tuum / 2m patet ex fidei certa confessione cum se-
quitur Thomas dominus meus et deus meus / 3m patet ex beatitudinis promissione cum auctoritate
qua vidisti me credidisti etc. / Circa primum est sciendum quod thomas aliis discipulis referentibus
vidimus dominum credebat / Nisi videro in manibus eius fixuram clauorum licet videant dubi-
tacionem aliquam sue mentis pretendere non tamen sicut Gregorius et Augustinus ex aliqua infidelitate
protulit ea sed ob hoc de fide certificari voluit / ut omnis et ut diues peccatore omne
pulsum dubitacionis auferret ut exsecrati testes fierent resurrexionis et ideo
xpistus pro desiderio electi discipuli satisfacere ipsum de fide resurrectionis tripliciter
certificauit / ut sic diues petere omne volunt dubitacionis amputaret / Primo
ipsum certificauit quantum ad auditum cum sibi dixit Infer digitum etc. Sed quia ad plenam
certitudinem non sufficit solus auditus / ideo 2o ipsum certificat per visum dicens et
vide manus meas / Et quia species corporali et ydemptitate tali magis certifi-
cantur per tactum quam per visum ut si forte aliquis diceret delusos esse oculos neque posse
dicere manus esse delusas ideo 3o ipsum certificauit per tactum cum dixit mitte manum tuam
Ad istam triplicem certitudinem thomas fidelis et iustus sollicite requisiuit non tamen
in aliquo dubitaret sed ut omnem suspicionem a nobis excluderet quia ut dicit Gregorius plus
nobis thome dubitacio quam aliorum discipulorum credulitas profecit ad fidem Nam
cum ille ad fidem palpando reducitur mens nostra omni dubitacione postposita
in fide solidatur / Et autem aliquid spiritualis edificacionis possimus elicere potest dici quod
tribus animam deuotam in verbis istis Christus inuitat / primo ad suorum beneficiorum deuotam
recognicionem / 2o ad tormentorum que pro nobis sustinuit intimam compassionem / 3o ad suorum
exemplorum que nobis reliquit secundum veritatem Primum notatur Infer digitum
secundum tuum cum dicitur et vide manus meas / 3m cum subiungitur et mitte manum tuam etc. Primo quando
inducitur ad diuinorum beneficiorum deuotam meditacionem cum promittitur Infer digitum tuum
hoc notatur / Nam per digitum meus et spiritus intelligitur Sicut a digitus dei est spiritus dei
patet Exodi 8 Ita digitus hominis est spiritus hominis Hunc ergo digitum in sinum diuine
pietatis infinitis qui iugiter meditacionem beneficiorum deuota mente cum graciarum accione
reuoluimus non deficit hortatur Augustinus dicens Nullum momentum est quo homo diuina benefi-
cia non percipiat / ideo nullum momentum debet esse quo eum presentem pre oculis actionum in
memoria non teneat / et racionabile est / Creatura enim racionalis in hoc mundo quasi in
medio creaturarum constituitur ut cum creaturis omnibus fruatur et ipsa sola deo pro ceteris
beneficiis famuletur Unde sicut in medio ex officio deo psallere et gracias actiones persoluere
debemus deo psallere laudes in psalmo decacordo ut per x quibus beneficiorum laudes
recommendamus resoluamus quod beneficia deo sic colligere Augustinus Nam primum est quod
nos creauit ex nichilo 2m quod ymagine propria insigniuit 3o quod naturam nostram assump-

Beneficiorum recordacio

hic 3o
Decani de libro xx
c 21

Creauit
ymagine propria insigniuit
Super dignitatem angelicam nobilitat
Carne sua redemit
Resuscitabit nos super omnem gloriam
Laudare sic corpore et sanguine cibauit

In peccatum lapsos per graciam reuocat
Innocentes a lapsu peccati preseruat
Bonos per graciam confortat quod qui nullam temptacionem potest
deus noster salutem fecit non intendit

sublimando hominem super dignitatem angelicam nobilitavit / 8um quod sanguine suo
et sua morte liberavit / Quintum quod nobis preciosa resurrectionis spem immortalitatis
contulit / 6tum quod nos in presenti exilio alimento sui corporis et sanguinis educavit /
7mum quod nos innocentes a peccato et laqueis tam misericorditer preservavit / 8um quod multos
in magna peccata lapsos tam pie ad penitentiam revocavit / 9um quod multos bonos sic per
gratiam confortavit quod modicam aut quasi nullam habent proclivitatem peccandi / 10um
quod ita ferventer et indeficienter saluti mee intendit ut secundum augustinum tribus mi
serationes divinas circa se revolventi videri posset quod sicut philosophus est dicere deus michi
negat et quasi mee saluti intendat / unde dicit hugo et bernardus Cum eius miserationes
circa me attendo ita ipsum totum ad meam custodiam occupatum video ut quasi omnium
aliorum sit oblitus et soli mee saluti vacare velit / 2o anima rationalis indu
citur ad tormentorum que pro nobis sustinuit profunda consideratione et intima compas
sionem et vide ma. in. ic. et hoc ratione / Nam quelibet anima devota profunda
meditatione et intima compassione debet in manibus xpi considerare circa primo penarum
varietatem / 2o tormentorum acerbitatem / 3o plagarum et vulnerum immensitatem
Primum patet quia xpus non solum in manibus et pedibus excepte sunt acerrima passiones
passus est / Prima in visu patiebatur secundam lacrimationem / in auditu contu
meliosam exprobrationem / in gustu aceti et fellis amaritudinem / in odoratu cadaverum
fetore / Prima crucifixus est in calvaria / ubi malefactores occidi consueverunt
in tactu manibus et pedibus clavorum diram perforationem / hanc penarum varietatem
videns sponsus cordi sponse imprimi pingens meditationem dicit Cant. Aperi michi soror
mea columba mea immaculata mea Caput meum est plenum rore et cincinni mei guttis
noctium / per caput corpus xpi intelligitur cincinni intimi appendentes sunt / cuius me
bra corpori adherentes Caput ergo xpi plenum est rore et cincinni guttis noctis / quia
in recordatione amaritudinis passionis per totum corpus suum sanguine sudavit et cincinni
guttis noctium / Prima membra eius sunt totaliter sanguine cruentata et ubique vulne
rata / Qui tunc aperimus dum sua amara passio pingens medullam cordi meo
imprimis dum suam amaram passionem / 2o debet considerare tormentorum acerbitatem
quam exteriori patiebatur omnium membrorum distentione et corporis flagellatione / ipse
corpus suum aridum et desiccatum innuere clamat per prophetam dicens ossa tamquam
cremium aruerunt et dicant tamquam testa virtus mea / Ab interiori vero tristitia patiebatur
primo quia matrem flere cernebat / 2o quia discipulos quos tanto studio
instruxerat in fide lapsos videbat / 3o quia hominem tantis beneficiis ingratum
cernebat / Et hec ingratitudo secundum bernardum fuit tamquam xpus flevit magis quam talis
ingratitudo plus xpum afflixit mitius quam omnis dolor quem sensit extra secundum bernardum
dolorum hanc acerbitatem imprime cordi meo pingens meditationem et compassionem
dicens cum sponsa Cant. fasciculus mirre dilectus meus michi inter ubera mea commorabitur. Duo vero
ubera sponse sunt memoria et intelligentia / Sicut enim inter ista est amor alicuius
sponse sunt / memoria et intelligentia / xpus in passione tamquam mirra amara exsu
dans fasciculus ergo mirre id est xpus in passione ad amorem et compassionis meditatione et intelligentie
inter ubera sponse commoratur dum ad amorem et compassionem movet / 3o anima devota in manibus xpi debet considerare plagarum et vulnerum
immensitatem / Immensitas autem vulnerum et plagarum patet in hoc si consideraverit quanta
sunt clavus et quanta fuit lancea manus eius pedes et latus perforantes / Un
de istarum plagarum et vulnerum multiplicem latitudinem et magnitudinem dicit ps. Fo
derunt manus et pedes et de hac circa plagarum magnitudine cupiens sponsus
imprimi cordi sponse dicit Cant. pone me ut signaculum super cor tuum Super cor
suum xpus ut signaculum super devote anime ponitur dum signa eius passionis
scilicet crux et lancea et clavi pingens recordationem et gratiarum actionem cordi eius

Tormentorum compassio

Penarum varietas

Acerbitas

Immensitas

Exemplorum imitacio

imprimit Tercio accio racionalis induatur exemplorum xpi et sic penalitatis se
vidam imitacionem cum subiungitur mitte manum tuam etc. i. virtuosam operacionem in la
meum per studiosam imitacionem per quam hortatur nos 1 petri 2 xpus inquit passus
est pro nobis vobis relinquens exemplum vt cetera Qualiter autem et in quibus ipsum imitari debeamus
docet Mt 16 Si quis vult venire post me etc. In quibus verbis innuitur quod ista imitacio
debet fieri ex tribus Primo quidem in abnegacione sui ipsius ideo dicit abneget se
quod fit omnibus desideriis carnis et mundi renunciando perfecte et in bonis o
bus nullam complacenciam propriam vel humanam captando sed solum diuinum amorem
vel honorem vt sic possimus dicere cum xo Non veni facere voluntatem meam sed volunta
tem eius qui misit me 2o in sue crucis et angustiis penalitatis pro xpo voluntaria
sumpcione ideo dicit et tollat crucem suam Tunc autem secundum augustinum crucem meam tollo
quando penalitates quaslibet pro xpo voluntarie assumimus 3o in exemplorum secunda
tacione et hoc subiungitur et sequatur me Unde secundum augustinum quicquid gestum
est in passione et morte xpi in istam crucem confige xpo vita xpiana Et hoc tunc
xpum sequimur quando toto mentis desiderio meus crucem nos insistere appen
vt videlicet nostre crucis latitudo sit caritatis longitudo sit perseuerancia in bonis a
bus profunditas sit humilitas In ista cruce spirituali mens deuota ambas m
nus debet affigere in latitudine caritatis Et hoc duobus clauis scilicet dilectionis dei
proximi vt scilicet dextram extendat ad dileccionem et sinistram ad dileccionem proximi
quod dilectio est sicut mens diligitur proxima Debent eciam pedes affigi ad profunditatem
humilitatis et hoc duobus clauis timoris scilicet consideracionis sui et consideracionis
Unde ab alijs quod humilitas procedit Augustinus humilitas est ex intuitu sui
et conditoris voluntaria mentis inclinacio Deinde cor debet vulnerari et la
vbi dicitur Sermo dei viuus et penetrabilior omni gladio ancipiti ut sic p
catur de corde meo tanquam de latere dextro templi fonte sanguinis et aqua
et fe[illegible] intime dileccionis addendum et pie compassionis ad proximum ut possit
dicere cum apostolo quis infirmatur et ego non infirmor etc. Sermo secundus de

Secundo fides resurrectionis apostolorum ut approbata recitatur quod p
ex certa fidei confessione tamen sequitur credidit thomas dominus meus et deus meus Unde quidem fi
confessio redditur commendabilis ex tribus primo ex confessionis summa
veritate 2o ex eius perfectissima integritate 3o ex confitentis certissima firmitate
primum patet per hoc quod confessus xpum deum verum et hominem et hoc dicit deus meus et de
ipse vero xpus secundum humanam naturam diuina est solus verus deus et dominus est
sicut tamen vero dominus debetur perfecta subieccio timoris Sed tamen deo vero debetur summ
affectio amoris perfecta autem subieccio timoris debetur sibi ex tribus vide ex sua p
clara sapiencia et magna iusticia Primo ex sua potencia qua nullus potest effug
summe nobis timendum est ne vnquam vel leuiter offendamus vel vnquam preceptum
eius in minimo preteramus Unde lucet et aio sed illud propheticum quod vlasti domine
hostes suos etc. maiestas vero diuina tamen est zelata sui honoris quod nunquam
tamen sinit aliquem actum inordinatum contra diuinam iusticiam vel reuerenciam qui ipsum
violat et reducat ad debitum ordinem per suam iusticiam et hoc non est contra suam
Unde peccatoribus peccata condonat Unde per hoc satisfacit honori diuine
iusticie quod hoc per dolorem penitentie in seipso voluntarie punitur per quod diuinum h
norem contemperat Et ad istum timorem nos inducat saluator Mathei
Nolite timere eos qui occidunt corpus sed eum qui corpus et animam mittit in gehennam 2o ex sua
sua sapiencia infallibili qua secreta cordium intuetur nobis summe cauendum
et timendum est ne vnquam in aliquo loco quicquam perversum cogitare vel lo
quod rubor esset coram mortali homine attemptare Et hoc dicit boeci

Potencia

Sapiencia

de consolacione Magna necessitas nobis probitatis indicta est si et in oculo
operandi cum se vester tota oculis iudicis cuncta videatis Exemplum de quodam
episcopo qui fuerat hospitatus apud quandam militem castrum quem ipsum adamans sibi
mostrauit quod cum ad multa loca secere dux videt episcopus se non esse secere Illa
videt habet dum vos vbi vmquam aliquis item videt hic non per quam omnia
munda sunt et apta est eius quod in oculo loco cucurreri debemus ad quod verbum miles
de casu nimia compuncta penituit Ideo exigit iusticia qua digna pronunciata est
que tribuit siue bonum siue malum summe nobis cauendum ne contra suorum
preceptorum siue voluntatis beneplacitum vmquam aliquid operando incurrat voluntatem
iudicis habere Quia graue et horrendum est incidere in manus dei viuentis
Vna terribilis est expectacio iudicii ut dicitur eodem Vnus ex ponitur zelus
et zelus viri et furor districti iudicis non parcet in die vindicte nec
acquiescet cuiusque precibus ut suscipiat pro redempcione dona plurima ut dicitur prouerbiorum
Contra quamlibet peccati delectacionem cuiusque momentaneam se opponere debemus eternam
pene iehennam Quia si cuiusque momentaneum est quod delectat si eternum quod
cruciat Et ergo ei debetur tanquam domino summa perfeccio timoris sic eciam tanquam
deo debetur summa affectio amoris ut ipsum toto corde diligamus Cuius autem
perfecte diligimus cum nostrum amorem sue dileccioni conformamus Constat
secundum Bernardum quod deus dilexit nos fortiter dulciter et constanter Fortiter quod
tam sitibundo desiderio nostram salutem aperuit quod coram pilato esse
se noluit ne ex mora responsionis prolongaretur tempus sue passionis et differ
retur opus nostre redempcionis Dulciter autem quod ex caritatis dulcore adeo le
tus pro nobis opus redempcionis expleuit ut si passionis acerbitatem summas
sui caritas computaret Constanter vero quia vinculum amoris quo nec terrenae
... vilitatem admonitum dissol
... potuit Hoc et tu si velis imprimi forme exemplaris sue dileccionis debes
diligere adeo fortiter et ardenter ut feruor sue dileccionis omnem transitoria di
... et affeccionem inde absorbeat Tam dulciter quod indulgere sue dileccionis om
... aduersitas transitoria dulcescat et adeo perseueranter quod te nulla res transitoria ab
... ut possis dicere illud apostoli Quis nos separabit et cetera Secundo
... confessio redditur laudabilis ex eius perfectissima integritate quod patet quia tota
integritas fidei comprehenditur in articulis diuinitatis et humanitatis christi quorum
... secundum theologos involuit beatus Thome in muniter cum dicit Dominus meus et
... meus Vt dominus referatur ad articulum humanitatis Deus ad articulum diuini
... dignitate et perfeccione sit prior humanitate Sed secundum modum nostrum cog
nosscendi qui ex sensibus procedit ad intellectiua prior est humanitas diuinitate quia
per cognicionem humanitatis ascendimus ad cognicionem diuinitatis Ista vero thomas
... professus fidem humanitatis Cum dicit dominus meus et diuinitatis
cum subdit et deus meus Ideo ipsa cognicio humanitatis est nobis quedam
via et scala ad diuinitatem ascendendam quod eciam ipse christus innuit Iohannis 14
Ego sum via veritas et vita quasi dicat secundum humanitatem quam gero extra sum via
que ducat ad claram cognicionem prime veritatis et adiutam eterne felicitatis Et io
... subditur eodem Nemo venit ad patrem id est ad cognicionem paterne claritatis nisi per
me id est nisi per fidem meam illuminetur et meam ex fidelis imitetur Tercio
... confessio redditur laudabilis ex confitentis certissima ~~...~~ firmitate quia certissime
confessus est christum esse verum deum et verum dominum Et quia secundum ambrosium dominus
... nomen potestatis Deus vero nomen diuine nature et potencie misericordie et

pietatis Tercia sibi exigentia bonitate supra est misereri semper et parcere Ideo
potest dici quod beatus thomas tam christi potestatem quam eius maiestatem et pietatem ex supra
1 indicias certissime cognovit Nam eius potestatem primo cognovit ex eo
statu passibili spiritualiter discipulis contulit unde legitur in presenti ewangelio Quod cum di-
xisset pax vobis insufflavit et dixit accipite spiritum sanctum Secundum autem secundum augustinum bis
spiritus datur discipulis spiritus in terra postmodum mittitur et de celo ad insinuandum quod
duo precepta dilectionis scilicet dei et proximi Nam in terra datur ut diligatur proximus
de celo ut diligatur deus Sic ergo et una dilectio et duo precepta ita unus spiritus
et duo dati sunt bis datur in terra et postmodum in celo Tercia sunt discipuli in amore
proximi qualiter pervenire debeamus ad amorem dei Ita sic dicitur in canonica Iohannis
Si homo non diligit fratrem suum quem videt deum quem non videt quomodo potest diligere
n. secundum glossam diliguntur Nonum ordo quem christus circa discipulos suos tenuit Nam
primo in eis securitatem constituit cum eis dixit Pax vobis ut sic verbum salutis libere
et intrepide predicaret 2o ipsis iudicandi supremam iudiciariam tribuit cum dicitur Quorum
2 re. pec. rem. ut sic iudiciaria potestate peccata relaxaret Secundo eam cognovit Tho-
mas corpus suum clausis ianuis ad discipulos introduxit quod fuit miraculosum
secundum augustinum q. d. ille virtute divinitatis ad discipulos clausis hostiis intrare potuit
cum in sua nativitate clauso utero exivit utique Tercio eam cognovit ex eo
3 christus post resurrectionem suam universalem potestatem sibi datam asseruit Matthei ultimo Data
michi omnis potestas etc. et hoc congruum Nam per humilitatem passionis sue promeruit
exaltationis ut patet per glossam 2o ad phil. eadem constitutus est iudex vivorum et mortuorum ut dicitur
act. x. Sic eam divinitatis maiestatem et pietatem cognovit ex tribus primo ex
incarnatione quam ex magna pietate pro salute nostra assumpsit quod innuitur cum
quod stetit in medio eorum quia duo extrema in una coniunxit persona 2o ex eius pas-
sione qua tam dura et amara supplicia pro nobis pati voluit quod innuitur cum
ostendit eis loca clavorum Unde dicit Crisostomus Conspice magna dominationis clementia
qualiter propria anima ostendit semetipsum vulnera habentem et tangi se permittit
solum unum salvaret 3o ex discipulorum gaudiosa consolatione quorum mesticiam
gratiosa presencia expulit et eos magno gaudio repleuit Unde legitur Gavisi sunt
discipuli viso domino etc. In ymno Tristes erant apostoli Sermo tercius secundum

Tercias fides confirmationis nobis proponitur et commendatur et contemplative quod patet
ex beatitudinis promissione cum dicitur quia vidisti me etc. 2o commendatur
primum cum sequitur beati qui non viderunt etc. Sed hic incidit racionabilis dubium
cum enim fides sit rerum non apparencium Tercia que apparet fidem non habentur sed cog-
nitionem ut dicit glossa Thomas autem non solum vidit christum sed et palpavit Cur ergo
dicitur Tercia vidisti me Ad hoc respondet glossa quod Thomas aliud vidit aliud cre-
didit hominem namque vidit et deum confessus est ut eciam augustinus dicit Thomas homi-
nem videbat hominem et tangebat sed confitebatur deum quem non videbat nec tangebat
Primum quod est notandum quod multum fides attollitur a tribus que valde difficultatem
generant ne homo aliis sed per fidem facile assenciat primo quidem hec difficultas generatur
ex obiecti eminentia videlicet obiectum fidei est veritas prima que est lux in accessibilis
Obiecti i. Thim. 6 lucem inhabitat inaccessibilem quam nullus hominum vidit nec videre potest
quia difficile est ea credere sic occulta dinem hominum rerum excedencia Ideo autem
ut veritas fidei firmiter credatur duo sunt necessaria Primum est illustracio veritatis
te elevantis quodam lumine supernali per graciam divinitatis infusa et hoc sit per
fidei formatum cum mens hominis elevatur ut prime veritati firmiter assenciat 2o
est testificatio auctoritatis ciam michi asserit firmatas quod sit per scripturam autenticam di-
vinitus inspiratam Hec enim auctoritas prebet fundamentum fidei ut anima per fidem im-
mobiliter adhereat credite veritati Unde dicit augustinus Quod intelligimus debe-
mus racioni quod credimus debemus auctoritati Et quod opinamur debemus errori

qua utrumque themate a xpo lo rom primi dicit splendor prine glie qui mente per
sensum illuminat. Et rom 2i dicitur verbum prime intelligentie qua perscripture auc
toritates veritatem traditam manifestat et probat. Secundo hec difficultas i Sbiecti
mittat 2 rom sexti scilicet mentis humane que est tenebrosa circa prime veritatis que est
claritas incomprehensibilis. Mens namque humana rationabiliter dicitur tenebrosa
primo propter tenebras ignorantie quia anima nascitur sicut tabula rasa et nuda
in qua nichil est scriptum apta tamen ad pingendum sensus et mores ut dicit 3 de anima
2o propter tenebras erroris et fallacie quibus frequenter decipimur unde dicit
Ysidorus propter tenebras erroris intelligere quecumque decipimur sed bonum agere conamur deficimus
qui scire veritatem contingit eam tamen videtur odisse inimicam anima odisse et nescire
dicit augustinus sepius contingit. Tertio propter tenebras obrumbrationis fantastice unde per penam primi hominis
sic eam propter tenebras obrumbrationis fantastice anima humana tamen adsensibilia est depressa quod ullam veritatem cognoscere possit nisi
obnubilata fantasie. Unde propter istas triplices tenebras dicitur Job 37 Nos
quippe in voluimur tenebris. 3o hec difficultas in nascitur rom medij in quo Medij
veritatem creditam intuemur quod est speculum et enigma veritatem creditam
obnubilans et eius patet fidei meritum. Unde quanto fidelis fidei luce divine
gratie sine dubio obtinebit ut dicit bernardus in quodam sermone. Unde dicit augustinus in libro
de verbis ille apud deum plus habet meriti qui auctoritatibus credit fidei. Unde sic eadem que
video ille aput deum plus habet meriti qui auctoritatibus credit fidei. Unde clara
magnitudine fidei cunctis insolabit claritas visionis divine. Unde clara Remuneraco
visio est tota merces fidei. 4o in ipsis verbis innuitur commendatio primi cum dicit
tr̄ Beati qui non viderunt et crediderunt et sunt theor. Si refertur ad alios discipulos et
... Beati qui non viderunt et crediderunt secundum theologos nos in hoc spiritualiter designamur
in loco clariori non labiis sed tetigerunt secundum sanctum gregorium nos in hoc specialiter designamur
qui eum quem incarnem non vidimus fidei mente tenemus. Si autem fidem operibus se
quimur ille tamen vere credit qui exercet operando quod credit. Ex quo patet quod non
probemus ille tamen vere credit qui exercet operando quod credit. Ex quo patet quod non
quelibet fides est eterna commendatione digna sed solum fides propriam confirmata et
bonis operibus comprobata. Et ideo potest dici quod adhoc ut homines beatificet faciat ipsum
cum commendatione dignum est quod triplici proprietate sit informata. Primo ut omnes 1
via mundana et divitias eius potenter extinguat. Quod patet in sanctis viris in
quibus fides claruit sed operatorum suorum veritas. Hebr. xi Vicerunt regna opera ut
patet hebr. xi. Et hoc ratione nam fides est de rebus supercelestibus et ideo mundo
inter regna terrena. Et est de rebus eternis et ideo mundo divitias omnes delectationes
temporales. Est etiam de rebus divinis et ideo mundo declinat potestates mundanas et
mundo ex divina veritate et eorum vide vicerunt omnia regna et terrena et omnes
potestates mundanas et omnes delectationes terrenas. Unde dicit augustinus in de verbis domini
nulle maiores divitie nulli thezauri nulli honores et huius mundi maior
substantia quam fides christiana que peccatores salvat, cecos illuminat, infirmos curat,
fideles iustificat, virgines et viduas et coniugatas casto pudore confirmat et in eterna
beatitudine cum sanctis angelis in celo collocat. 2o proprietas fidei est quod omnes 2
sensus prudenter declinat. Quod patet nam fides omnes humanas fallacias sapientes ener
vat et omnem mundanam sapientiam evacuat. Et hoc est quia fides est eo quod est de rebus
ad lez eorum excedentibus et que humana ratione comprehendi non potest in deo. Unde bernardus dicit
quod fides habet limpidissimos oculos. Unde suo intuitu penetrat omnem pro
funditatem inscrutabilem divine veritatis. Et insuper tamen dicit quicquid intellectus et ratio
humana non invenit fides attingit inaccessa deprehendit ignota comprehen
dit immensam denique ipsam eternitatem suo vastissimo sinu quodammodo claudit.
Dicit propter quod nulla creatura tam sublimis potest fidem hominis inspirare nisi solus
deus qui est causa eius efficiens immediata. Et hoc est quod donum dei dicitur. Hec
tamen veritatem per quam facilius omnia tela ignita nequissimi demonis potest ex
tinguere et omnia argumenta fidei adversancia potest leviter infringere. Unde au

ipa infallibilit innitat' prime veritati constat secundum augustinum quod quicquid sibi
consistat non dubitamus esse falsissimum ymo super lumen fidei sita virtute omnes conclusiones
sapientie humane deprehenduntur teste apostolo qui dicit Nos ignoramus conclusiones per
id paulus docet nos contra machinamenta dyaboli assumere scutum fidei in quo
possimus omnia tela ignea extinguere. 3a proprietas est quod mente humana
in adhesione prime veritatis inmutabiliter firmat quod patet nam prima veritas
est fundamentum et obiectum fidei formatum. propter quod lumen fidei vestat animam quadam
veste deifica que tanta assimilacione et conformitate est cum veritate prima quod in
pena eterna homo nullatenus condicione huius que fides est. Et ideo dicit apostolus
j cor. 3o fundamentum aliud nemo potest ponere preter ipsam fidem ut dicit glossa preter quod po-
situm est quod est christus ihesus. Et ideo eciam dicit crisostomus in tractatu de symbolo fidei
religionis katholice lumen est anime hostium vite fundamentum salutis eterne
causam assignat augustinus prologo quod nemo potest habere spem salutis eterne nisi ante
fidei katholice premiserit. Nam si quis diligenter attendat Crisostomus videt hec
nunc tres propter quas fides facit homines proficere secundum 3os effectus fidei. Primum est quod co-
mis purificat per peccatorum dimissionem. Actuum 15o fide purificans corda eorum et ibi
hunc omnes prophete testimonium perhibent dimissionem peccatorum accipere per nomen eius omnes qui
credunt in eum. Et hoc innuit prologo quod dicit eam esse lumen anime per quod peccatorum te-
nebre propelluntur. 2m quia mentes hominis iustificat per graciam suscipiendam. Ro. 5
iustificati igitur ex fide pacem habentes per ipsum. Et hoc innuit prologo quod dicit eam
hostium vite quia per ipsam gracia tamquam per hostium est immediatus accessus ad
3m est quia totum hominem letificat per glorie adepcionem. quod innuit prologo quod
eam esse fundamentum salutis eterne. quod ideo dicitur quia fides est primarius
qui tamquam fundamentum spirituale totam graciam quam glorie subiungit. Amor ve-
tantum habere potest nisi fide katholica supposita que facit nos filios per adopcionem
gracia. Iohannes primo dedit eis potestatem filios dei fieri et hereditatem vite adepcionem ha-
bet hereditas salutis eterne quia si filii et heredes ut prius dictum est. Ecce nobis.

Sanctificavit tabernaculum suum altissimus. Iohannes ...
Ps. 3o In verbis propositis insinuatur intellectus festi concepcionis gloriose
virginis de qua agitur que adtria. Primo quantum ad sanctificacionis effectivum
principium cum dicit altissimus. 2o quantum ad sanctificacionis actum cum dicit sanctificavit.
3o quantum ad sanctificacionis subiectum cum dicit tabernaculum suum. In sanctificacionis principio
apparet dignitatis excellencia. In sanctificacionis actu et modo huius lumen libertatis affluencia
nam beate marie donis et graciis ultra omnem puram creaturam uberius est
In sanctificacionis subiecto apparet humilitatis congruencia propter quam in matrem verbi ab eterno
singulariter est electa. Verum ad istorum evidenciam sunt primitus de due questiones
ad propositum accedamus. Prima est quare ista dies ipse debeat notari. 2a est an
et racionabiliter debeat celebrari. Ad primam est dicendum quod hec dies potest tripliciter notari
Primo ut dicitur dies sue concepcionis quia hodie beata virgo maria fuit in matris
utero concepta quia ex hoc colligitur quod ab ista die usque ad diem nativitatis eius no-
vem menses fluxerunt. 2o dicitur dies sue sanctificacionis quia non longe post
eius talem concepcionem fuit in materno utero sanctificata ut infra clarius apparebit. 3o
dicitur dies sue eterne electionis quia ab eterno fuit in matrem verbi et in
plenum dei singulariter electa que quidem electio hodie fuit in effectu completa quod
attestatur eius sanctificacio singularis. Ad 2am questionem dicendum quod triplex est concepcio
beate virginis. Una corporalis que consistit in commixtione seminum. Alia humana
que consistit in unione anime et corporis. 3a divina que consistit in infusione gracie
per quam beata virgo fuit in utero matris sanctificata. Licet autem prima concepcio non
sit celebrabilis quia in ea nulla sanctitas apparet eo quod illa massa corporalis

3

Purificat

Iustificat

Letificat

[illegible] maculata eo quod anima spiritualis non est gratie susceptiva Nec eciam 2a tolerabilis
quia statim ut anima illa fuit creata fuit corpori unita in eodem instanti ex tactu
suo ad corpus fuit per peccatum originale maculata et infecta et hoc propter morbida
membrorum parentum in corpore ex corrupcione fomitis ut communiter tenetur a doctoribus
eius conceptio est celebrabilis et in ordine ad istam sanctificacionem istud festum est ce//
lebrale Et eo proprie loquendo magis deberet dici festum sanctificacionis quam conceptionis
quamvis utrumque dici posset Secunda post illa sanctificacio et gracia fuit concepta Circa
cuius eciam principale propositum duo pro nunc sunt videnda Primo veritas dignitas diei
sanctitate 2o de sue celebritatis et observancie fructu et utilitate Circa
primum tria sunt videnda que ipse sue sanctificacioni conveniunt primum est quod beata
virgo fuit in utero sanctificata 2m est quando fuit sanctificata 3m est quando sua sanctificacio 1
differat ab aliis sive in utero sanctificatis Propter primum est sciendum quod licet aliqui doctores
ob reverenciam beate virginis voluerunt dicere quod beata virgo numquam contraxerit
peccatum originale Secunda ad hoc ut dicunt fuit preservata ex speciali privilegio gracie hoc
non tenetur Secunda repugnat sacre scripture apostolo dicente Sicut in Adam omnes
moriuntur ita et in Christo omnes vivificabuntur Unde licet hoc dictum videatur tendere
in quandam specialem reverenciam virginis gloriose, tollit tamen maiorem reverenciam in ipso
Christo Cui ex hoc est communis redemptor hominum quod omnes per ipsum sunt liberati a dampnacione
peccati. Si enim non haberet locum in beata virgine qua nulla redempcione
indiguisset non haberet ipse locum predicacionis quod non haberet ipse locum in beata virgine
in peccato originali concepta non fuisset Et eo alii dicunt quod licet con//
cepta fuit in originali in eodem tamen instanti reali licet in alio signo instancie fuit
emundata per graciam Sed non hoc stare potest Secunda propter repugnanciam culpe et gracie in perfecte
est quod in eodem instanti reali anima simul sit sub culpa et gracia Et eo alii dicunt
quod in eodem instanti quo fuit per originale infecta sed in alio instanti pro
babilius quod non in eodem instanti quo fuit per originale infecta sed in alio instanti per
in statu necessario fuit et per graciam purgata et sanctificata et in hoc apparet quam sollicite
divina providencia beatam virginem impuritate preservavit Secunda tempore brevissimo et
ipsam peccato originali permisit et quam cito umquam fieri potuit ipsam per graciam
emundavit Propter 2m est sciendum quod tota sanctificatio beate virginis consistit in quadam 2
erga influencia divine gracie Et licet omnes persone divine illa gracie influencia
sunt communes et indivise dicere tamen possumus secundum quandam adaptacionem quod quelibet
divinarum personarum in hac sanctificacione appropriate fuit operata per quam beata virgo in
filii dei et in matrem ubi fuit divinitus consecrata Nam spiritus sanctus persona in
ipsam appropriate purgavit a macula originali et ymagine tote cor//
ruptencia ipsam appropriate purgavit a macula originali in qua re
manet tanto decore iuvali quod reducta est ad interiorem pristine puritatis in qua re
fuit tanto decore iuvali quod reducta est adinterere prime puritatis in qua re
an fuit ad similitudinem beatissime trinitatis Persona vero filii appropriate ipsam replevit
splendore sapiencie et deiformis claritatis ex qua mens sua producta fuit in perfectam
conformitate divine assimilacionis et in quandam deiformitate divine puritatis Sed
persona patris appropriate perfecta virtutem omnes vires anime sue firmavit in tanta soli
ditate virtutis et gracie quod infectio fomitis numquam suum appetitum potuit inclinare
ad aliquam concupiscenciam venialis peccati que tamen in aliis communiter nam dupliciter
facere consuevit Primo per promptitudinem ad malum 2o per difficultatem ad bonum
que ambo utrumque efficacia gracie prohibuit in maria Secunda virtute sue sanctificacionis
vires ita fuit ligatus quod nullam habuit potestatem ad aliquam concupiscenciam
inclinata Unde eciam vires anime ita fuerunt firmate et in bonis actionibus quod stabant
in quadam intima mentis puritate et sue vires numquam erant ad actum
bonum delectabilem inclinate Unde poterat dicere cum sponsa Can 3o Dilectus meus
mihi et ego illi Secunda divinus amor ita plene cor suum sibi dedicaverat quod 3
ad magis aliud bonum poterat delectabiliter inclinari Propter 3m est sciendum
quod sanctificatio beate virginis tripliciter excedit sanctificacionem aliorum in utero

tpis celeri[tate] sanctificatorum / Primo quidem in tpis celeritate. Nam bta virgo fuit pre ceteris san-
cte puenta celerius alijs in utero sanctificatis. quod patet quia jeremias a-
longe plus q nasceretur sctificatus fuit / vnde pt eliam ex circumstancia uteri sanct-
ificacionis vbi dicitur absolute antequam exires de ventre sctificaui te. Johes
baptista in vj° mense in pncia ipsius xpo salutacionis marie. vnde dixit elizab[eth]
ex quo facta est vox salutacionis tue in auribus exultauit in gaudio infans in utero
in utero meo hec .n. exultacio iohis in utero ex gra fuit quoddam indiciu ga[ud]ij
quod ipse concepit ex xpi pncia et ex gra sctificatis influencia. Sed bta v[irgo]
ut visum est fuit sctificata in pximo instanti sensibili pnam post eius infu[sionem]
Muneris largi[tate] 2° in muneris largitate. Nam sic bta virgo fuit pre ceteris puenta celerius i[ta]
fuit munere gracie ditata copiosius / quod patet ex hoc. quia alijs in utero sa[nctificatis]
fuit collatum quod postea nunq peccarent mortaliter. Marie aut vlterius hoc co[lla]-
tum est q nunq peccauit eciam venialiter / et fuit indicium maxime gracie
non solum volens ne peccaret / sed eciam ipsam nam super omnem legem ne conc[upiscentia]
extolleret / vnde dicit bñ pute copiosus muneris gracie descendisse in virgine q[uod]
solum eius mentem sctificaret / verum eciam ipsam alibi pro deinceps custodire[t]
et munem. Ipa utique conata sanctum fuit / Nam sm dyo[nisium] quanto aliquid e[st] ma-
gis propinquus tanto copius influencias suas percipit. Et quia maria ma[gis]
carnalis fuit propinquior ipso xpo qui sm nam diuinitatis est causa pu[ri]-
tatis omnes lumine gracie et virtutis. Ideo oportuit / ut lux gracie copiosius pre omnibus
gre ubertate alijs perciperet. 3° excedit alios influentibus gracie vbertate / quod p[atet] na[m]
ut dicit bernardus yta in / ijo hic in pectus et mentem eius affluxit qui ambo
hoc receperunt gracia prophetandi / absque tamen virgine gracie copiositas in o[mnes]
se diffundit / ut vere dicere possimus de matre sicut et de filio quod de plenitudine
eius nos omnes accepimus / Et dicit bern[ardus] acriue intuemini quanto deuo-
affectu eam a nobis honorari voluit / Cum totius boni plenitudine possu[it]
in maria / ut proinde si quid spei si quid virtutis in nobis sit / non nisi ab ea
nos nouimus redundare / cuius gracie largitas nos facit etc. 29 sermo
Secundo videndum est / de huius festi celebracionis et ob-
seruancie fructu et utilitate de quo pt intelligi illud quod scribitur
3° Paralip. Surge domine in domum tuam et illic adorate et illic laude
age conceptionis tuas et in hijs omnibus bndicite dnm inebriate te abo-
cionis suis in quibus verbis spualis status tria facit / Primo ondit celebratis so-
lemnitatem cum premittitur surge in domum tuam. 2° indicit celebracionis actu-
sollemnitate cum subditur et age conceptiones tuas. 3° subiungit celebracionis fruc-
tum et utilitatem cum annectitur et in hijs omnibus bndicite dnm etc. Circa p[rimum]
est sciendum quod ad hoc ut aliquis conuenienter celebret aliquod festum tria occur-
runt que si in quocumque defecerint non est huius festi ydoneus celebra[tor]
Primum est sue intencionis ordinata directio / 2m sue mentis intima recollectio
Intencio ordinata directio piae deuocionis sincera affectio. Et hec que tria in prima auctoritate pertinent
ueniunt innuitur / Primum cum dicitur Surge domine in domum tuam. 2m cum dicitur et illic adorate
3m cum dicitur et illic laude. Circa primum sciendum est q qui hoc festum deuotissime
celebrare voluit / quod sua intencione ordinate dirigat / non ad conceptionem carnis
que feda fuit / Sed ad conceptionem spiritus qua bta virgo fuit in utero sctificata
Seminis homines / Cuius maiorem intellectum est sciendum q triplex est conceptio bte virginis sc[ilicet]
seminis hominis et flamminis. In prima ut inficiatur culpa ut infunderetur gra qua
massa seminalis est maculata culpa aut et gracia solum est mala. In 2a
trahitur originale et hoc in infusione aie huius vero est quando illa lig. In illa

sa no sit aliqua culpa ut dictum est est tamen in ea quedam morbida infectio ex qua mox
ut anima infunditur contrahitur originale et ponitur familiare exemplum in lapide calcis qui
licet ipse non sit formaliter calidus si tamen aqua frigida perfundatur resultat calor propter
dispositionem precedentem in lapide Sic etiam ipsa ex hoc ipso quod anima cum illa carne infer//ius flammis
coniungitur peccato originali inficitur Iuxta vero conceptionem infunditur gratia gratia//
spiritualis per quam quis in utero sanctificatur Et ad istam conceptionem virginis est spi
debet intencio hoc festum celebrantes propter quod magis proprie dici posset festum sanctificationis
conceptionis Sciendum tamen quod hec sanctificatio non est facta ista die qua solum fuit
conceptio seminis sed post 42 diem qua tale tempus secundum philosophos formatur fetus in utero
anima Sed dices cum in ista die beata virgo nondum gratiam susceperit pro qua videtur quod
festum celebrari debet illa die qua fuit sanctificata quam ista in qua fuit seminaliter
concepta Dicendum quod hac ratione moti quidam olim negaverunt hoc festum esse celebrandum
nec tales inspiciunt propria cogitare Contra quos in libro Anshelmus ista dicens Decubescant
in mi qui hunc diem colere nolunt ideo quod aliorum conceptiones inne cele
Sed magna quippe rusticitas est eam in hoc aliis statuere comparari in qua
carnem humanam assumpsit Sed dico ergo quod hoc festum celebratur hodie non quia
Virgo ista die gratiam susceperit Sed quia ista dies preelecta est huius festi celebrationi
ut extitit revelatum sicut patet in textibus in natalibus in legenda Quod autem beata virgo
hunc diem celebrandum revelavit quam illam in qua sanctificata fuit huius fuit ce
tiones prima propter suo partum commemorationem de quibus nulla memoria cum in mentia cele
Secunda propter sue in natalis conceptionis venerationem Cum a ex honore sene et inter
concepta fuit Tercia propter irrationalis credibilis excusationem in quo nihil eo ascriberetur
sic deformitas excusatur propter fidem thori et intencione
educande ad laudem dei Et sic patet primo quod est debita intentionis devocio
hoc festum debite celebrare volens de sua intencione dirigere non ad corporalem
conceptionem seminis Sed ad spiritualem conceptionem sive sanctificationis cuius simile apparet in hoc quod
celebramus dedicationem basilice salvatoris in Roma dicimus in collecta deus
qui nobis per singulos annos huius sancti templi tui consecrationis reparas diem ubi utique
intencio non refertur parietes in quo sumus Sed ad templum quod est Rome sita
ut huius non dirigat ibi templum quod est precedens sed potius intellectum Sic eodem
proposito est dicendum Secundo quod requiritur ad huius festi dignam celebritatem est Mentis
mentis recollectio Unde notandum subditur Et illic advocate scilicet mente .n. sunt ab intrinsece
rebus externis considerantes anima secundum augustinum plus est ubi amat quam ubi inhabitat Sed illi i. intellectus
qui toto conatu desideriis exterioribus dediti volunt attendere quod omnis
sint qui a filie eius abiunxit est Unde isti sanctificationem spiritualem non inspiciunt sed tamen naturalem
conceptionem attendunt Et qui talis est non potest hoc festum digne celebrare nisi adveniat
spiritus per naturale sui ipsius recollectionem Et hec naturalis collectio designatur Joh. xi.
dicitur magister adest et vocat te iste magister maria est vero superior que vocare
maria flentem i. animam vocem adhuc cum suum desiderium curis et tumultibus
sua sollicitudine Sed vocatur Apponet sicut illud de apostolo cum multas vagaris
cum illis amo unum bonum in quo sunt omnia Et sic iste magister salubriter vocat
mentem a curis distractionibus ad unitatem et a secularibus tumultibus ad mentem quia est
est pye devotionis sincera affectio quam notatur cum dicitur et illic lude per ludo pye devo-
debemus intelligere gaudium et tripudium quo mens delectatur in actu devotionis cionis i. a
Sine quo potest dici quod istud festum nullus potest digne celebrare nisi spiritualis [illegible]
devotionis virginis excitat Unde dicit augustinus in legenda non est verus amator virginis
qui non vult colere diem conceptionis eius Et iste ludus mentalis devotionis psalmi//
gratulabus est in modo qui primatus lusit ante archam domini ut patet 2 regum 6 ubi
per archam domini beata virgo congrue intelligitur Sicut enim archa continebat urnam
auream plenam manna ita beata virgo conclusit in eius utero Christi humanitatem

qua xpus sui nobilitate et fecunditate trinitate dicitur urna aurea Et xpus autem cu

initate suavissima dicitur plena manna. an ista archam david primatus

Celebritatis Actus [?]

qui mee conalis tu plena cordis devotorum istud festum peragit. Secundo sic indicat
celebrationis actum et sollempnitatem tu significat. et age conceptiones tuas. Ubi sic
dicit conceptiones in plurali quia xpus quadruplicem conceptionem virginis gloriose. Quarta
est eterna. de qua prov. 8 Nondum erant abyssi et ego iam concepta eram. alie 3es
temporales ut supra visum fuit. Et licet omnes iste conceptiones non debeant pagi
neracionem pertinere omnes tamen pagunt quadam colligancia naturali in quantum ultima
racionis omnes alias presupponit. Sic tercia presupponit naturam. Significat eciam dicit
singularis devotionis attributum innuens per hoc quod istud festum singulari devo
debeat celebrari licet sic quadam veneratione festi sanctitatis sola conceptio sue
racionis sit principaliter celebranda. pro aliis tamen conceptionibus que ordinantur ad istam
deum debemus benedicere et eius matrem collaudare. prout quod connar subdit. Et [?]

Celebritatis Fructus

bus benedicte dominum inebriate te ab omnibus bonis suis in quantum gloriosa
mee salutis operatricem ab eterno misericordie elegit. Tercio autem dicit quod illud
et singulari devotorum peragunt xpus 3es utilitates quas inde consequuntur. Prima est
quia istud festum digne colentes in matris sua necessitate et angustia per beatam virginem
.1. liberantur. Exemplum in abbate Elsino qui post quam illud festum celebrare primitus
fuit per beatam virginem a naufragio periculis liberatus. Quod eciam conaliter
licet non virgo beata omnibus in suis necessitatibus ea invocantibus misericordie subveniat
iuxta illud Videat [?] matrem tuam o virgo benedicta etc. Propterea tamen subveniam
festivitate devote celebrantibus. cuius causa est. Nam cum beata virgo sit in ista conceptione
colunt amarissima sua nativitate liberata puta ab originali culpa. qua in manibus
tum sue salutis nunquam imminebat sic pie presumendum est ut devote illa liberata
liberitatem huius festi colentes propterea in omni sua necessitate misericordie liber

.2. 2a est quia tales in ipsa puritate mentis et corporis propterea conservantur et gratia
honoris nunquam privabuntur. Exemplum primi patris in filio carnali regis ungarie
acceptum in pulchrum nube vellet fuit per beatam virginem in virginali pudicicia
ut patet in legende. Tercia dicit anselmus ibidem Quicumque presul aut abbas
es [?] deum diligunt hanc festivitatem et devotis iube ipsam coli Omnia si
toto corde amaveris nunquam de gradu tuo depositus eris. Quorum utrumque contingit
contingit. Nam quia beata virgo fuit in ista sua conceptione privilegium sanctificationis
super omnes sanctos adeo singulariter honorata. per quam eciam fuit in templum
pudicicie consecrata. Congruum est quod hoc festum devote colentes. atque
decoras in fama conservent et in suo honore ac ipsa puritate mentis et corporis

.3. virginis conservent. 3a utilitas est quia propterea in extrema mortis
hora a dampnatione perpetua liberantur. Exemplum in clerico fornicatore et in sterna
cuius animam abrupturi demones beata virgo corpori restituit et ei diem sue conceptionis
celebrandum indixit. Qui statim vitam heremiticam assumens hoc festum ab ipsa
tum omnibus enarravit et diem sue conceptionis quamdiu vixit devotissime
celebravit. Predictas autem utilitates beata virgo festum illud devote celebrantibus
pollicetur prov. 8. Qui mane vigilaverit ad me inveniet me etc. Qui
cum festum mee sanctificationis vigilat et devote peregerit talis utique inveniet
adiutricem scilicet fidelissimam in sua angustia et consolatricem piissimam in
sua miseria. Quod nobis prestare dignetur etc. ~~[illegible]~~ De Nativitate

Parvulus natus est nobis et filius datus est nobis

Ysaie 9o. In verbis istis humana mens ad amorem divinum accen
xpus duo que ipsam caritatem erga nos singulariter attollunt. Primum
hic innuitur. Scilicet magnitudine operationis qua precio sue salute fecit. Secundum magni
tudine contribucionis et doni quod nobis salubriter contulit. magnitudo

operationis in hoc apparet quod ille qui est immensus hodie a matre natus est
parvulus et ideo primitus parvulus natus. Magnitudo dominice exhibitionis in hoc apparet quod hodie
pro nostra salute a patre datus est filius et ideo secundo dicitur filius datus etc. Primo dico
quod eius immensitatem sue caritatis nobis commendat exeo quod parvulus fieri
nasci voluit quod fuit maximum caritatis et pietatis indicium et ideo potest dici quod
iste parvulus redditur hodie omnibus amabilis et appetibilis propter tria
que maxime reddunt dilectum videlicet propter decoris pulcritudinem, quia
nobilitatem, et fructus utilitatem. Primo dico quod parvulus iste hodie natus vobis
redditur amabilis ex sui decoris pulcritudine. Sed vere quid pulcritudo consurgit
nobilius vel inextimabili dulcore divinitatis et fulgore et nitore humanitatis
divino vero claritate divinitatis secundum illud Apocalipsis et facies eius sicut sol lucet in virtute
sua facie in ipsa divinitas intelligitur. Hec autem facies tanta est decorata claritate
quod in hac vita mortali existit invisibilis de lege communi, nisi ad hoc dispen
satione raptu divinitus sublevetur ut in raptu Pauli. Unde vero est quia lucem
inhabitat inaccessibilem quam nemo hominum vidit nec videre potest ut dicitur 1 ad Thimotheum 6. Unde
Moysi hanc faciem videre postulanti audivit non videbit homo faciem meam et vi
vet. Ex quo patet quod hoc quidam voluerunt et utuntur fidelibus carnis non potest humanus puer facie
Christi in trinitatis misterium intellectus invenire petere. Verum hec sanctis in futuro
gloria reservatur iuxta illud Joh. 17 Hec est vita eterna ut cognoscant te solum Jo 17
verum. Secundo autem quod hec facies divinitatis triplici proprietate describitur. Est enim candida
interim summe veritatis quia est primum intelligibile. Est rubicunda propter ardorem sue
bonitatis quia est primum appetibile. Est electus ex milibus propter gustum nostre felicitatis
quia est primum simile. Unde sponsa Canticorum 2 Dilectus meus candidus et rubicundus electus ex
milibus. De candore nostre humanitatis potest intelligi illud quod scribitur Matthei 16
in transfiguratione domini vestimenta eius apparuerunt candida sicut nix ubi per vestimenta
eius candor et puritas humanitatis intelligitur. Ubi est advertendum quod parvulus nobis
hodie attulit tria vestimenta. Primum fuit innocentie puritas, 2ª voluntaria paupertas
3ª penalitatis austeritas. Primam nobis commendat in sua nativitate quando de mere
purissima nasci voluit. 2am in eius temporali conversacione. Verum quamdiu in mundo fuit
tam paupertatem duxit et aliquid proprium habere noluit. 3a nobis commendat in eius
morte et passione qua penam crucis acerbissimam sustinuit. 2o redditur nobis parvulus
iste amabilis et appetibilis ex sua singulari nobilitate. Nobilitas autem eius apparet Nobilis
ex sua divinitate et humanitate. Nam ex parte divinitatis puer iste est omnibus in tribus sua
originis principium et origo totius felicitatis. Nobilitas vero humanitatis ex hoc apparet
quia ex parte corporis fuit summe generosus. Verum de regia stirpe ortus et de pu
rissimis sanguinibus virginis conceptus fuit summe speciosus quia virtute et magisterio
Spiritus sancti formatus iuxta illud psalmi Speciosus forma pre filiis hominum. Ex parte vero anime fuit virtutibus
et gratiis copiose repletus Joh. 1 Vidimus gloriam eius quasi unigeniti a patre plenum gratia et veritate etc. Et Ysaie 11
Requiescet super eum spiritus domini. Dei vero dona etc. Ex parte vero utriusque fuit ipsi verbo eterno
unitus quod tanta nobilitate nobilitatem in humana natura transcendebat quod in
omnibus creaturis nulla est filius patris et potest in eternum. 3o redditur iste puer a Utilis
mabilis ex sui fructus multiplici utilitate. Utilitas namque sue nativitatis ex tribus apparet.
Primo ex perditorum innabili restauratione, 2o ex persecutorum mirabili reconciliacione, 3o ex af
flictorum et oppressorum celestiali confirmacione. Primum patet nam ex prima transgressione totum
genus humanum fuit eternaliter dampnatum et perditum nisi pueri hodie nascentis clementia
nobis pie et misericorditer subvenisset et nos mirabiliter restaurasset, quod quidem pie 1
considerans admirans dicit Bernardus Quis digne potest cogitare quod pie deus fuerunt nos
misericordie venit ad nos et subveniat nobis. Venit enim redemptor ad perditos
medicus ad egros via ad errantes, vita ad mortuos. 2o utilitas nativitatis eius ex per 2
secutorum mirabili reconciliacione quod patet nam exinde prime prevaricacionis totum ge

ius humane iram divine maledictionis incurrerat quo usque puer hodie natus
offensam tulit. Et nos deo patri suo reconciliavit / et hoc ratione triplici. Primo
humana natura ex hoc iram dei incurrerat quod homo se contra preceptum dei temere
se extulit / ita per hoc dominum eternum sua celsitudine qua prima glorie equalis
exstitit / usque ad conformacionem humane fragilitatis ex patris obediencia se humiliavit
ad nos inclinavit / multo ira dei offense placata fuit / Secundum tamen quod alias
humana deo reconciliata est in incarnacione et aliis in passione. Nam in incarnacione
fuit deo reconciliata quantum ad divine offense placacionem, in passione vero per precium persolvendo debiti
exsolucionem / Unde passionis penam nobis debitam tunc solvit / iuxta illud i. petri. 2. Qui
peccata nostra pertulit super lignum ut etc. / Hec autem reconciliacio facta fuit per hoc potissime
quod carne assumpta de sua dilectione primum pietatis in qua homo divinum honorem
usurpaverat / deo patri pro nobis plenarie satisfecit / Sed diceres si per incarnacionem iusta
ira dei placata fuit / ergo videtur quod statim post hoc aditus esset regni celestis aperiri debebat
quod tamen solum tempore mortis et passionis Christi ponitur esse factum. Ad quod dicendum quod
glorie celestis expertem fecit primum parentem duobus reatibus nobis clausit / primus fuit ira di-
vine offense / secundus fuit reatus pene satisfactionis quod precio exsolvendo erat / Et licet
per nimiam caritatem et maximam humilitatem quam in incarnacione ostendit ira
placata fuit / adhuc tamen remansit aliud impedimentum scilicet reatus pene satisfacto-
rie quod in passione soluta fuit / et tunc plenarie regni celestis introitus fuit
reatus. Ideo autem in incarnacione propter istam incarnacionem esse dicitur mediator dei
et hominum ut scribitur i. thy. 2o et secundum augustinum dicitur mediator dei quia nos patri reconcilia-
vit et iram dei offense placavit Ro. 5to Cum inimici essemus reconciliati sumus
per mortem filii eius / de qua reconciliacione pulcre loquitur beatus augustinus de aduentu domini
esses inimicus patri reconciliavi / te prime cum tanquam ovis perdita aberrares
fui te / humeris meis portavi te / patri meo reddidi te / sanguinem meum fudi
te / animam meam posui pro te / ut coniungerem michi te / et tu recedis a me adhuc v
te / sicut eram / adime et ego suscipiam te. Tercia utilitas est ex afflictorum et oppressorum eterna
miseracione / quod patet / nam puer iste in puericia oppressos et afflictos misericordi-
ter ab eis recedentem et eternaliter promittitur Mt. xi. Venite ad me
ad se vocat / ut ab eis recedent et eternaliter Hoc continua vita vel decertando et honerati estis per
qui laboratis / et hoc contra vicia vel decertando / et honerati estis per
mala equanimiter tollerando Et ego reficiam vos. scilicet eternis gaudiis premiando
malorum equanimiter tollerando Et ego reficiam vos. scilicet eternis gaudiis premiando
go coronam eterne glorie quam nobis puer iste humanitate sua optinuit nullus
sequi potest nisi ille qui in puericia per virilitatem decertavit / ut dicitur i. thy.
Et quia tot et tanta bona nobis per istum beatum puerum nobis provenerunt
ideo devote multum debemus adeo amplexum sue incarnacionis aspirare sumentes illud
dicte devote multum dicuntur adeo amplexum sue incarnacionis Cant. 1o
1o Exultabimus et letabimur in te memores uberum tuorum Et habetur secundum augustinum Carnalia
est et luce clarior et suavitate dulcior et honore sublimior. q. d. Quia
est et luce clarior et suavitate dulcior et honore sublimior. q. d. Quia sic
norum et consolacionum carnis multo exultabimus in te gaudio spirituali et leta-
bimur in te tempore spirituali memores uberum tuorum super vinum / Hec ii. puer iste
ubera quibus lactat / et excitat mentes devotas / primum est pietas humanitatis
ubera quibus lactat / et excitat mentes devotas / primum est pietas humanitatis
gustus excedit / vinum omnis carnalis delectacionis / 2m est dulcor et sapor divi-
nitatis / et huius gustus excedit dominum omnis mentalis suavitatis quod in puericia conferre
ut inveni cum talis gustus sit intimus amplexus sue incarnacionis / 29 primo

Filius datus est nobis / vbi 2o in verbis propositis magnitudo divini a-
moris attollitur / ex magnitudine doni nobis salubriter hodie collati / ubi scilicet
pater in terris hodie nobis filium suum donat / Et modo quo dona fuit /
Secundo modis primo in speciem amabilis conversacionis / 2o in specie admirabilis recreacionis
3o in precium triumphalis redempcionis / Secundo in premium eternalis fruicionis / De primo
potest intelligi Capitulum e. vero n. Hec amaritudinem conversacio eius nec tedium continet
sed leticiam et gaudium / ubi tunc ut quod Christi conversacio in puericia exilio fuit

Ira offense divine
Reatus pene satisfactorie

3

Secundo amabilis conversacio

graciosa fructuosa & gaudiosa / Primo igitur graciosa lo. p. No hic amari cuius gr(ati)osa
conu(er)sacio tam graciosa fuit omnibus q(uod) p(ro)pter eius clemenciam & pietatem nullum
secum corde mundo tamen deseruit / quod patet in publicano in petro nausea
gante Magdalena penitente / zacheo conquerente latrone penitente & cetera Vnde in ps(almo)
quia per ps(almistam) d(icitu)r Clamabit ad me & ego exaudiam eum Super quo verbo bernardus Dulces
le diuine misericordie in quibus tota mihi exauditionis solo clamore censetur postula
cionis Clamabit ad me & ego exaudiam / diuina miseracio se plura & maiora tri
buit quam homo petere presumat / & hec mee apparet quod subditur Cum ipso sum in
tribulacione sustentat & roborat / & triumphantem eternaliter coronat / ideo subditur Eripiam
eum & glorificabo eum & cetera / 2o eius conuersacio fuit omnibus gaudiosa ideo scribitur gaudiosa
Non enim habet amaritudinem conuersacio eius nec tedium conuiccio eius Nam propter eius presenciam quidam matres deuotas singulari
gaudio & exultacione perfundit Exemplum in quadam sanctimoniali cui xpistus in nocte quadam
natiuitatis apparuit Et ipsa de eius presencia tantum gaudium suscepit / quod per xxx dies
nos ad credendum magis pabulis & gemitibus inuitauit / Deinde 3o die iterato
sibi apparuit & eius animam cum comitatu glorioso ad celeste gloriam deduxit Vnde
dicitur in quadam epistola Gemina dulcedo suauitatis exuberat / in pectore domini ihesu
in longanimitate me expectando & facultatem indonando / 3o eius conuersacio fuit fructuosa
omnibus utilis & fructuosa ideo subiungitur Sed leticiam & gaudium Cuius non gaudio
sa conuersacio fuit omnibus utilis & fructuosa propter doctrine affluenciam & exemplorum sancte
Vnde sicut dicit augustinus inde vite religionis Tota vita xpisti in terris disciplina morum fuit
Omnia enim bona mundi contempsit que contempnenda docuit & omnia mala sustinuit
que sustinenda precepit / ad hec enim secundum bernardum / Rex mundi domus in stabulo nascitur & in
presepe ponitur ut mundi gloriam reprobaret / ad hoc terrena & tenera & infanticula membra
super aridum reclinantur ut in se ipso carnis lasciuiam condempnaret / hec dum loqui ligna
tabulum & presepe clamat fugio mundi vanitatem infantilia membra lacrime & va
gitus nobis indicant / penitencie austeritatem & omnis condempnat carnis lasciuiam & mundi
voluptatem Et quia xpistus in suis puerilibus actibus sic nos docuit eligere bona et
reprobare mala ideo bene scribitur de ipso Ipsa primo butirum & mel comedet ut sciat reprobi
butirum quod est pinguedo nos inuitat ad donorum & gracie affluenciam quibus sua
sanctitas plenissime redundauit per mel vero quod est dulce nos inuitat ad dul
cedinem eius diuinitatis qua eius aia ab instanti sue concepcionis super omnes ad
plenissime congustabat / Secundo nobis datus est in suo partu delectabilis refectionis In s(e)c(un)d(u)m delectabilis refectionis
corpus enim suum ipse nobis & vnita tripliciter nobis refecit / quia per suam virtutem sui
corporis refecit nos & reficit anima per exempla sue vite & doctrine in omnibus actibus regulandi
virtute vero diuinitatis refecit nos quia per ipsam diuinitatem in presenti exilio sanctificamur
quod sic est intelligendum Nam xpistus ex singulari amore nobis dedit corpus suum ipsum ad man
ducandum ut nos virtute sui corporis in hoc exilio confortaret / quod bene figuratum
est in helya 3o regum Qui in virtute panis subcinericii quem comedebat ambulabat / per de
sertum xl diebus & xl noctibus usque ad montem dei oreb Sic & nos virtute sacramenti
diuina corporis sustentati debemus in presenti exilio quousque superna refeccionem quam per montem
dei oreb significatur attingamus Oreb interpretatur mensa ut scarcitas / & conuiue celes
tem refeccionem significat in qua plena satietas inuenitur / per ipsam eciam animam nobis dedit
ad informandum ut nos per exempla sue vite & doctrine in nostris actibus regularet quis
per se fames nec desiderium quo perinde salutem magis estuabat & labor continuus
qua nostram salutem verbo & opere tam sollicite procurabat / nos sufficienter instruunt
quod ferunde & indesinenter nostram salutem bonis operibus procurare debemus ad
quod apostolus amonet dicens ad philippenses 2o Cum timore & sollicitudine salutem vestram
operamini / per ipsam vero diuinitatem nobis dedit ad sanctificandum ut nos eternaliter
beatificaret / ideo dicit bernardus quod xpistus dedit nobis corpus in tormentis animam in doctrinis

Preciuum triumphalis redemptionis

diuinitatem insacramentis que patet quia uirtute sacramentorum inquibus ipsa
diuinitas operatur et sanctificamur et a peccatis mundamur quod etiam patet nam per baptismum
ab originali peccato nos abactuali et mortali peccato nos mundat Per confirmationem
et eucharistia nos inbonis actibus roborat et confirmat Si penitentiam extre
nos ad introitum regni celestis disponit et preparat Et ideo bene dicit ambrosius Omnia
nobis xpistus est si uulnus curare desideras medicus est Si febribus estuas fons
est Si grauaris iniquitate iusticia est Si auxilio indiges virtus est Si mortem times vita est Si tenebras fugis
lux est Si celum desideras via est Si cibum queris alimentum est ps Gustate et
videte quoniam Tercio nobis datus est inprecium triumphalis redemptionis quod
precium fuit sanguis eius preciosus et ideo dicit apostolus Redemisti nos domine deus
in sanguine tuo Illud autem precium nostre redemptionis tante dignitatis
fuit quod eius valor in tota uniuersitate rerum inueniri non potuit et ideo oportuit
fuit quod eius valor inter omnes res ordine distantibus finibus apportaretur iuxta
quod ipsum diuina sapientia et omnes rerum ordine distantibus finibus apportaretur iuxta
illud prouerbiorum ultimo procul et de ultimis finibus precium eius precium quidem humane re
demptionis a finibus terre uel distantibus finibus est apportatum Diuina prouidentia
sapiencia fuit compactum ex conditione ultimorum finium et que maxime distancium
sunt conditiones humanitatis et diuinitatis Natura enim humana est finis totius na
turalis quia omnia ordinantur in obsequium hominis tamquam in finem Tota cor
poralis quia omnia ordinantur in obsequium hominis tamquam in finem Diuina omnis creaturas fecit de
uniuersitatis rerum ordinatur in deum tamquam in finem Diuina omnis creaturas fecit de
ad suam laudem et sue uirtutis expressionem Et ideo quando natura humana verbo eterno in u
tate persone unita fuit tunc diuina sapiencia precium nostre redemptionis distantibus finibus
congregauit Et sic probat anselmus Nam constat quod homo qui per peccatum deum o
ffendit et contempsit diuine iusticie satisfacere debuit Sed nec homo nec aliqua
pura creatura potuit satisfacere diuine iusticie quia requirit ut tanta sit satisfac
tio quanta fuit offensio Nunc autem ut dicit idem offensa dei fuit infinita propter
infinitum bonum quod homo contempserat et ideo oportuit quod ille qui deo satisfa
cere debuit esset deus et homo Deus qui satisfacere posset et homo qui satisfacere
debebat et sic humanitate et diuinitate iuncta precium nostre redemptionis quod di
stantibus finibus terre est apportatum et hoc figuratum est in archa federis in qua sicut con
tinebantur tabule legis vrna aurea habens manna et virga aaron que flo
ruit Nam in tabulis legis significatur verbum eternum Sed quia sicut table legis gere
bant legem scriptam digito dei sic verbum eternum quod est quedam forma impres
sionis mentis paterne continet totam sapienciam dei patris propter quod dicit augustinus quod est quedam ars
omnipotentis dei plena omnium rerum viuencium Diuina omnia que fuerunt que facta
vita sunt in ipso et iacebant ab eterno vita ubi per omnes eas factinas et e
contentas in ipso In vrna aurea habente manna significatur anima xpisti que dicitur aurea
propter fulgorem caritatis quam in gradu perfectissimo possidebat Sed dicitur continere
manna propter dulcorem diuine suauitatis Diuina gustum diuine dulcedinis habuit
super omnes creaturas abinstanti sue conceptionis Per virgam vero aaron significatur na
tura corporea xpisti Diuina sicut virga aaron supernaturaliter concepta et formata fuit et verbo
ypostatice iuncta fuit In hoc ergo sequimus preciosum debuit redemptionis precium nostre rede
mptionis propter eius excellenciam et dignitatem quod quidem sequimur congrue archa
federis dicitur quia xpisti mediatione fuit scilicet prius multipliciter repromissa et am
pliori permissione federis roborata

Quartus sermo de eodem

Preciuum eternalis fruicionis

Quarto nobis datus est in premium eternalis fruitionis quod quidem
premium includit in se omne bonum Teste cassiodoro super ps Cum dicat
Cum deum diligimus omnia in ipso recipimus Deus est quod queris

in quo omnia continentur / Currit ergo per multa nos fatigamus / Adipisci ergo unum immutabile
firmumque in quo cuncta bona simul possimus et teneamus / et ideo solum divinum
bonum essentiale presens satiat omnes voluntatis appetitus quia sicut est videre / Ita istud pre-
mium est summe luminosum summe vigorosum summe dulcorosum / Primo satiat
intelligentiam summe veritatis radiosa cognitione / Secundo satiat memoriam divine per-
petuitatis gaudiosa tentione / Tertio satiat voluntatem divine suavitatis dilitiosa
fruitione / Ut sic dicere vires ymagine totalem integrantibus replet / quod de-
bet scribit / Inebriabuntur ab ubertate domus tue et torrente voluptatis potabis eos / Primo ergo datus est · 1 Luminosum
nobis premium luminosum / per quod satis intelligimus intelligentia summe veritatis radio-
sa cognitione / Nam ipse filius est splendor eterne paterne glorie / Est enim lux
clarissima quod solum purgatis mentibus cernitur ut dicit Augustinus 6to confessionum / Est
enim suavitas omni suavitate dulcior / omni luce clarior / omni secreto intimior
omni honore sublimior / Cuius visio ut idem dicit est tota merces intelligentie
et ideo presens satiat intelligentiam / Et hoc donatur / Ipse enim deus est finis desideriorum
nostrorum qui sine fine videbitur sine fastidio amabitur sine fatigatione laudabitur · 2 Vigorosum
ut dicit Augustinus in de civitate dei / Secundo datus est nobis premium vigorosum per quod
satiat memoriam divine perpetuitatis gaudiosa tentione / Dulcor enim divine perpetuitatis suavi-
tatis et veritatis divini amoris adeo tenacitur et vigorose memorie imprimitur
vita beata que ipsa mens nullatenus admonitu abesse divelli potest / Et ideo inquit hic
et conclusit mater / Michi adherere deo bonum est / Ideo bene per quandam figuram
tenere senserat sponsa Canticorum primo / Tenui eum nec dimittam eum etc. / Ista tenacitas
indissolubilis ex perfecto amore divino consurgit / que mentem ita firmiter cum deo ligat
ut quod divulsa re alia delectabile cogitare valeat / ut patet per Hugonem Cui
quod dividi ... amor / Ut supra 7o circa finem de 8 littera / 3o datus est · Dulcorosum
nobis premium dulcorosum per quod satiat voluntatem divine bonitatis iubilosa fru-
itione / Tanta est suavitas et tanta est iocunditas lucis eterne ut si in ea tantum per unum
momentum morari liceret multo pro inde mille anni prolixe vite pleni deliciis
contemnerentur ut dicit Augustinus 3o de libero arbitrio / Dependet ex magnitudine
amoris / Ratio sicut dicit Richardus amor est dulcedo saporis intimi / Unde
divini amoris ... amat tanto suavius gustat / Sic autem secundum Ber-
nardum magis quis deum et ardentius amat ... /
eterna beatitudine triumphabiliter fruatur deo sibi ... cum insit omnibus caritatis
consistit magis
... cum in nobis ... / Nobilissimus tamen modus fruitionis consistit magis
... quod dicitur in quadam epistola / Illud est solum et verum gau-
dium beatissime trinitatis / quod ... creatura de creatore percipit cui comparata omnia aliena iocu-
ndum quod non de creatura sed de creatore ... et quodcunque delectare potest
... omnis suavitas dolor est omne dulce et quodcunque delectare potest
molestum / Et ideo dicitur Ieronimus / Nullus labor durus nullum tempus longum debet videri
debet que gloria eternitatis acquiritur / Concedat tibi secundum Bernardum / Ista gloria
... differentes ... promittit ostendit et percipit / Ita concedat impedesti-
... promittitur invocationem / ostenditur in manifestatione percipitur in glorificatione
... nobis concedere et prestare etc.

De sancto Stephano

Cum esset Stephanus plenus spiritu sancto intuens in celum intendens vidit gloriam dei
Actuum 7mo / In verbis premissis beatus Stephanus commendatur a triplici perfectione
propter quam multo proponitur omnibus exemplariter imitandus / Nam primo com-
mendatur a sanctitatis plenitudine cum premittitur Stephanus plenus spiritu sancto / 2o
a ... contemplationis rectitudine cum subditur intendens in celum / 3o a celestis glorie
certitudine cum annectitur vidit gloriam dei / Circa primum est sciendum quod ...

pᵒ 1. Plenitudo sanctit[atis] — stephano fuit dux plenitudo una quidem sufficeret alia affluere Primo p
per hoc quod in omni statu suo et officio se se habuit virtuose Nam in dyaconatu se
laudabiliter tenuit nam humilitate sincera temporalium administracionem suam applicans
paupertatem infirmarum gubernacionem quibus prelatus fuerant integerrima castitate sicut
sic dicit augustinus in hoc quod stephanus prelatus est feminis habuit testem in succesissima
castitate Secundo patet per hoc quod plenitudo redundanter in beato stephano quadru
pliciter se diffudit Nam in ipsam racionalem se diffudit plenitudo sapiencie in ipsam
concupiscibilem plenitudo gracie in ipsam non irascibilem plenitudo fortitudinis in
1. Racionalis sapiencia — ipsam voluntatem plenitudo caritatis Primo patet Nam in potentia sua ra[cionali]
tanta fuit sapiencia illustratus quod astucia sectam disputancium euidenter redarguit et
conuincit Act. 6 Surrexerunt autem quidam de synagoga disputantes cum stepha[no]
et non poterant resistere sapiencie et spiritui qui loquebatur Nam per donum sapiencie ipsorum
versucias previdebat et eorum fallacias apercius reuincebat Vnde in ipso primo impleta
fuit quod ipse saluator suis discipulis promiserat Mat. xxi Ego dabo vobis os
et sapienciam i. facundiam et eloquenciam sapiencia illustratam cui non poterunt contradicere omnes a[duersarii]
2. Concupiscibilis gracie — vestri etc. Secundo patet nam in sua concupiscibili tanta fuit gracie plenitudo quod
eius mentem singulariter illustrabat per quod vultus eius tanquam vultus angelicus c[larus]
splendebat Item eius mentem tanta suauitate dulcorabat quod ictus fortes a[c]
duros lapides sibi suaues et dulces reputabat Item mentem ipsius dictabat a[c]
sibi quandam de sublimitate diuine afflacionis et hec est lux gracie exeuns inde
potestate Vnde est quedam emanacio simillima claritati diem sicut radius sol[is]
et similiter claritati solis Tercio patet nam in sua irascibili tante fuit forti
3. Irascibilis fortitudo — tudinis plenitudo quod tam verba ipsius blasphemancium quam impetum in eum frem[encium]
quam etiam acriores ictus lapidancium non solum patienter sed eciam gaudenter sustin[uit]
Vnde dicit augustinus pensate fratres quante iste martir sit dignitatis et gracie cu[m]
Christus rex glorie totius sue milicie vexillum conferre voluit Decuit enim pu[blice]
cum ipse apostolos calicem salutaris accipere diuinam redempcionis quod id saluat[ionis]
diuinam primus accepit et pro omnia salute bibit Unde quo dicit propheta Calix in
ebrians quam preclarus est Vere preclara nimis et acceptabilis deo ebrietas qui
gloriosus prothomartir potatus et iudeorum impietatem intrepidus arguebat et
ihesum a dextris dei stantem videbat et pro lapidantibus flexis genibus exorab[at]
Vnde contigit primus omnium martirum Ita nunc ipsum eciam tanquam principem fidei cet[eris]
martiribus prehonorat tam officio duplici quam celebritate festi Nec mirum quia
non alios sanctos precellit exemplis Vnde fuit primus passionis et caritatis Christi
imitator Vnde dicit augustinus Illa igitur stilla dulcissime caritatis que ab ore Christi in
cruce defluxit dum pro suis crucifixoribus exorauit primum stephanum inebriau[it]
ut sibi compassionis effectum plus petat peregrinum quam suam mortem doleret Ipse tra[ns]
alios sanctos precellit et multis dum non secundum legem donatum fuit ut post mo[rtem]
4. Voluntatis caritas — 6. mortuos suscitaret Vnde cum beatus augustinus dicto sancto testatur 22ᵒ de ciuitate
dei Sexto patet nam in sua voluntate tota fuit plenitudo caritatis quod sicut
dicit fulgencius plus dolebat pro eius lapidancium quam pro suis suppliciis Unde signi
fuit Vnde cum maiori feruore pro inimicis orauit quam pro se ipso Vnde patet nam pro
ipsis inimicis orauit cum geniflectione cum magno deuocionis clamore
et cum rei allegacione dicens domine ne statuas illis hoc peccatum quia nesc[iunt]
quid faciunt Pro se autem orando nec genuflexit nec exclamauit nec allegacionem
fecit Hoc autem secundum bedam ideo factum fuit Vnde maior iniquitas maius su[p]
plicandi remedium flagitabat Vel secundum augustinum hoc ideo fecit ut vehemenciam ar
doris sue caritatis ostenderet Vnde dicit in de laude caritatis O caritas quo
illis sapiebas quod dulces eis fuisti quos tanta propter te fecisti sustinere [illegible]

quibus vincula illos traxisti quos ut per blandimenta trahere ut plurima
in vitia pede potuisti. Sed si spatium tuum apud me invenire non potes dabo
tibi partem totam quod habeo totam domus mee scilicet totum quod est in habitaculo corporis mei totum quod est in intimo cordis mei parte dabo et cum totum dedero tamquam nichil computabo. Omnes delectationes carnis mee omnes iocunditates cordis mei parte libenter impendam ut te solam habere te sola valeam possidere
tu sola michi carior tu sola utilior tu sola suavior tu sola iocundior. Anima
tua amplius delectat mentem humanam scilicet sanat virtutem perficit conservat
certo tu homines tuas salvas. Que nobis etc.

Secundo commendatur
Stephanus de perfecte ambitionis rectitudine que videlicet tunc sedit^r intendere
totum et hec probatur. Solum enim tunc intentio humana recta comendatur quando absque
aliqua obliquitate in honore dei et celeste gloria dirigit. Sed autem dicta rectitudo sue intentionis colligitur ex tribus. Primo quia habuit rectitudinem in suis
affectionibus. Solum enim illud arduum desiderabat, quod sunt desiderium perfectissime
quietabat. Hec autem fuit iocunda contemplatio vultus dei que sola perfecte satiat
humanum desiderium, psalmus satiabor cum apparuerit gloria tua. Ideo dicitur Sapientie x. Cogitatio
illorum apud altissimum ut verum anima iusti sedes est. Posuerat totum suum thesaurum
et totum thesaurum celestium honorum. Et iste consolabatur ibi et sperabat tota e...
cogitatio tota intentio et tota affectio. Anima ubi est thesaurus tuus ibi est cor
tuum. 2º quia habuit rectitudinem in suis operationibus quod patet per hoc. Anima omnes
sue operationes erant ordinate secundum divinum beneplacitum et modificate secundum totum
...inchoatum. In omnibus suis actionibus se involuebat illud tertio 3º.
mea deus dixit anima mea ... exspectabo eum. Hec enim expectatio qua mens
per desiderium imprimis celestium gaudiorum facit omnia adversa propter deum equanimiter sustinere. Quod apte figuratum est per illud scilicet 3 Regum 6to. Domus dei
edificaretur lapidibus dolatis atque perfectis edificata est. Malleus autem et
securis et omne ferramentum non sunt audita in domo domini cum edificaretur. Domus dei est
anima beati Stephani. Que adversitatem contra lapidibus concretis dolabatur exterius
...parata et aliis virtutibus edificabatur interius et nullus sonus murmurationis
...audita est extra vel intus lapidum in eum proiectis. Anima illos pro eis
...auditus est extentibus lapidum in eum proiectis. Anima illos pravis
...gaudens sustinuit. Unde dicit Augustinus in sermone. Illa
christi non solum parat virum... suo gaudens... sustinuit ... Illa
caritas que filium dei de celo deposuit, ipsa Stephanum in terra de celo
... ipsa matrimonio consecratur, ipsa eum in celo coronatur, et hec ipse dominus ore
...divino discipulis commendat. Matthei v. Cum vos oderint homines et persecuti vos
fuerint et dixerint omne malum adversum vos mentientes propter me gaudete et
... quoniam merces vestra copiosa est in celis. 3º quia habuit rectitudinem in suis passionibus
... patet per hoc quia passus pro fidei dilatatione. Et iste Stephanus regula ...
... qua per passionem suam fidei clarius dilatavit et exemplo suo adsolidavit fidei alios
...dilatavit. Unde dicit Augustinus licet Stephanus ab apostolis sit dyaconus ordinatus ipsos
... triumphali morte precessit. Et qui inferior erat ordine primus factus est passione
... qui discipulus erat condicionis magister cepit esse martirio. ... passus est
... conversionem. Anima suis merito et precibus Paulus conversus fuit. Dicit Augustinus
... passus est per suorum laborum perfecta quietatione. Apocalypsis 8º. Anima iam dicit
... ut re ala ... Anima tunc ipse deus manum sue pietatis
... dive suavitatis omnem lacrimam ... abo...
... et potabit eos torrente sue voluptatis. Hoc est finitorum ... feli...
... comedatur ac celestis glorie certitudine tunc comitatur ... gloria
... que certitudo hic ostenditur ex tribus. Primo ex claritate visionis

2. Rectitudo intentionis

Affectionibus

Operationibus

Passionibus

3. Certitudo glorie

Ex claritate visionis

Ex excellentia introductionis

Ex sublimitate primatus

qua celorum secreta penetrauit. Et ideo dicit Vidit gloriam dei id est claritatem corporis glorificati ipsius christi. Quia secundum oculus mortalis ipsius splendore uidere non potest. Et ideo exprimitur quod istam gloriam vidit oculo mentali. 2o excellentia introductionis. Et ideo sequitur Ecce video celos apertos et ihesum stantem non solum ad hoc ut solacium et fortitudinem in passione michi conferat sed etiam ad hoc ut me cito ad celestem gloriam introducat. 3o ex sublimitate eius primatus et ideo annectitur a dextris virtutis dei id est in potioribus bonis dei patris. Ad designandum quod beatum stephanum vellet singulari excellentia gaudiorum extollere primatum. Et hoc credibile. Nam per tria priuilegia specialia beato stephano in hac confessa auctoritas ostenditur quod si in eterna beatitudine debeat sublimitas primorum. Primum est quod celum apertum vidit. Quod soli iohanni baptiste concessum fuit. 2m est quod gloriam dei vidit. Quod soli paulo in raptu concessum creditur. 3m est quod claritatem corporis christi clarificati conspexit. Quod etiam solis tribus discipulis in transfiguratione legitur indultum. Ex quibus euidenter docetur quod si in eterna beatitudine debeatur magna et singularis sublimitas primorum beatus stephanus ex eo promeruit. Quia de suis hostibus uirtuose triumphauit. Quod tamen figuraliter exprimitur in congressione dauid cum golia. Fuit enim tunc dauid fundam in manu id est firma fide perditorum operantem. Ipse quod dicitur plenus fide et spiritu sancto. Vnde sua dilectio ex hoc prestat omnibus quod se latauit secundum omnes dimensiones quas posuit. Fuit enim caritatis latitudine qua utique inimicos diligendos extendit quando pro eis flexis genibus orauit. Habuit etiam caritatis altitudinem qua solum deum in primum postulauit dicens Domine suscipe spiritum meum. Fuit etiam caritatis longitudine qua mea usque ad mortem perseuerauit. Et ideo meruit celos apertos videre Et ihesum stantem a dextris dei aspicere non quod in hoc verbis aliqua loca positio designetur sed ex uirtus in sessione christi ad patris dexteram eius quoque et per talis regia designatur assistendo uel ipsi patrocinium commendatur. Quia in passione sua ipsum habuit adiutorem. Si ergo omnes hostes visibiles et inuisibiles expugnare volumus huius inclitu christi militis armis accingamur. Habeamus ergo fundam in manu id est fide perditorum operantem et v lapides in pera pastorali ut omnia opera nostra ad honorem dei et proximi caritatis referamus. Hec enim opa que in caritate fiunt philisteum confringunt. Quia omnia dyaboli temptamenta deicit. Dilatemus caritatem ex toto corde. Quia interdum inimicos plus dolentes de eorum flagiciis et diuersis flagellis plus dolentes de eorum impietate quam de nostra penalitate et sic de nostris aduersariis victoriose triumphabimus. Quod nobis et cetera. Johannis ewangeliste

Sub umbra illius quem desiderabam sedi et fructus eius dulcis gutturi meo introduxit me rex in cellulam vinariam. Cant. 2o. In premissis verbis beatus iohannes tria describitur et eximie commendatur. Primo namque attollitur quantum ad meritum copiosum. 2o quantum ad priuilegium graciosum. 3o quantum ad premium gloriosum. Nam gratia obumbracionis nobis ostendit quantum fuit in merito copiosus. Quod notatur cum premittitur sub umbra illius quem desideraui. Placida ex fatis nobis innuit quantum fuit priuilegio graciosus quod notatur cum sequitur Et fructus eius dulcis gutturi meo. Sed tercia introductio pandit quantum nunc existat in premio gloriosus quod notatur cum additur Introduxit me rex in cellulam vinariam. Circa primum est sciendum quod meritum copiosum beati iohannis in umbracione quoniam intelligitur. Vmbra enim ad litteram refrigerat estuosum delectat amorosum et quietat tumultuosum. Quia metaphorice supra copiosum meriti beati iohannis euidenter ostendit. Fuit

in ferventi oleo inflammatus assatus et ideo per dignitatem apostolatus sibi debet[ur]
corona martiris sunt etc. Et caritatis incendio delectabiliter vulneratus et ideo sibi debe[tur]
corona confessoris sunt insuper virginitatis privilegio nobiliter decoratus et ideo sibi debe[tur]
corona virginum. Hec autem triplex militia in verbis quemmet implicatur. Nam
quidem a fervore bullientis olei mirabiliter obumbratus notatur cum premittit
sub umbra illius quem sunt amore fervoris incendii delectabiliter vulneratus notatur
cum subditur desiderabam et hoc quia estuans eius desiderium caritatis incendio ss
sunt et desiderat maiore et maiore amari perceiam. Sed quod sunt amatore
sunt et desiderat maiore et maiore amari prociam. Sed quod sunt amatore
virginalis puritatis nobiliter decoratus notatur cum annectit sed mens aliud est quam eam
virginalis puritatis nobiliter decoratus notatur cum annectit sed mens aliud est quam eam
incentivis motibus et passionum tumultibus quietatus. Septimo potest intelligi
sub cuius impetu obumbrasti caput meum in die belli quod fuit belli contrado
tibi inpetuoso obumbrasti ca me in die bel. in die sequitur belli contrado
quibus ipsis in ardore bullientis olei pro fide Christi viriliter certavit sibi dominus super ca
put suum ex ore celi adeo mirabiliter obumbravit quod penam incendii illatam non
sensit. q. d. tu deus qui perviam potentiam infinitam potes ardentes naturalibus eorum
actiones suspendere ut patet de camino trium puerorum Danielis tertio obumbrasti
caput meum effrigeras sub roris celestis in die belli quando sub pro fide tua vi
riliter decertabam in vase bullientis olei. Nec mirum quia sicut dicit Augustinus in de
laude caritatis. Sola caritas est que amicos deo dei omnibus ligavit mundi illecebris
fide caritatis contemptas celerare honores contempnere ipsam quoque mortem pro
fide caritatis contempnere ipsam quoque mortem pro
ardore vite eterne deus non timere. Et ideo dicitur in Canticis: Quod eius emulacio
dura ut infernus. Quia omnes quos intus trahit per desiderium eternorum non
dura ut infernus. Quia omnes quos intus trahit per desiderium eternorum non
sibi blanda esse sed adversa quoque pro eo quod diligit cogit alacriter tollerare.
Secundo potest intelligi quod scribitur Ysaie xxvi: Anima mea desiderat te in nocte
et spiritu meo in precordiis meis de mane vigilabo ad te. In quibus verbis ostendi[tur]
quomodo ipsum diligentibus Christum dilexit dulciter fervet et desiderant. Dulciter quia ipsum di
lexit ut patrem et matrem in matre comisantem. Ut patet quia penitus amore et patrem in mari
sunt mortem comisantem Ut patet quia pro eius amore et patrem in navi
reliquid et Christum secutus fuit ut dicitur Marci quinto et hoc notatur
cum dicit et spiritu meo in precordiis meis. Precordia namque regio spi
rituum precordiorum. Cum dicit et spiritu meo in precordiis meis precordia namque regio spi
rituum vitalis est in qua spiritus vitales a corde generantur et sunt quia spiritus
vitalis est in qua spiritus vitales a corde generantur et sic quia spiritus
amoris in precordiis beati Johannis Christi vocatum eius in matre familiariter consedere
dulciter quomodo. Dilexit etiam ipsum fervide in cruce pendentem. Ut patet quia
et ob ipsum pacientis acerbitas passionis ut etiam in matris ipsum in cruce potavit
et obprobrium pacientis acerbitas passionis in etiam in mortis ipsum in cruce potavit
pace quod notatur cum subditur anima mea in nocte sed penalitatis et perdonis te
desideravit a fervitate amavit. Ut patet per hoc quia quod aliis discipulis fugientibus
solus cum virgine matre in cruce remansit. Dilexit etiam ipsum perseveranter. Quia
non solum eam dilexit in matre consedente et in cruce pendentem verum etiam
solum eam dilexit in morte consedente et in cruce pendentem verum etiam
in sepulcro quiescente quod patet per hoc. Quia admonimentum velocius
currentem et in sepulcro quiescente quod patet per hoc quia admonimentum velocius
cucurrit verum dicit Bernardus super Canticis: Quem amat ardentius currit velocius et
amorem verum dicit Bernardus super Canticis. Quem amat ardentius currit velocius et
cucurrit. Unde dicit Bernardus super Canticis: Quem amat ardentius currit velocius et
pervenit citius. Quod notatur cum subditur de mane vigilabo ad te quia ipsum ad eas
venit citius. Quod notatur cum subditur de mane vigilabo ad te quia ipsum adeas
de mane in sepulcro vigilanter quesivit et arderet ad sepulcrum cucurrit. Ergo
de mane in sepulcro vigilanter quesivit et ardenter ad sepulcrum cucurrit. Ergo
in manifeste ostenditur quod gaudia paradisi modicum vel in nichil diligimus sed adeo se
manifeste ostenditur quod gaudia paradisi modicum vel nichil diligimus sed adea se
tepidi in amore celestium ultimum
quod fervidi desiderio non anhelamus et ideo tepidi in amore celestium ultimum
tradam fervidi desiderio non anhelamus et ideo tepidi in amore celestium ultim
fundare debet. Ut dicit Bernardus hoc facit omnibus tepidus quod magna necessitas dant
secundare dicit. Ut dicit Bernardus hoc facit omnibus tepidus quod magna necessitas dant
sed magno desiderio appetunt. Decimo potest intelligi quod scribitur Proverbiorum xx: Rex
qui sedet in solio suo dissipat omne malum intuitu suo in quibus verbis tria videntur
qui sedet in solio suo dissipat omne malum intuitu suo in quibus verbis tria videntur
primum est quidam imitatur virginalis puritatis constituit et conservavit. Primum est quidam
dignitas que in ore virginalis puritatis constituit et conservavit. Primum est quidam
dignitas conspectio quod notatur cum dicitur: Rex qui assidue dicitur verum ad ipsum

pt3 provida circumspectio que mentem racionale in debita puritate conservat
est firma et perpetua incorrupcionis meditatio quod notatur cum dicitur in solio su
In solio namque sedere nichil aliud est quam incorruptam mentis solide et firmiter cu
stodire quod est contra multos qui et si tempore sunt incorrupti mente tamen pollu
cogitaciones et impudicas affectiones illecebris prestituuntur non advertentes illud m
v. Qui viderit mulierem ad concupiscendum eam iam mechatus est / ea in corde su
o. Quicumque mentis puritatem illibatam servare voluit observare debet illud
xxxi. pepigi fedus cum oculis meis ut non cogitarem quidem de virgine 3m e
perfecta sensualitatis subiectio quod notatur cum additur dissipat omne malum intuitu
suo dissipare est omnes motus illicitos pronos iudicium rationis refrenare Unde beatus fr
beatus Iohannes dicitur ut si tanquam virginum gloriosa virgo in custodia deputatur et sic conveniens
ut sic esset admirande grata societas et floridus aspectus utriusque ternaus co
natum pudiciciarum splendor decoratus ut dicit Ieronimus in sermone de assumptione ap
paret qualiter beatus Iohannes fuit inhabitabiliter obumbratus divini roris fallicidio et li
bidinum inflammatus caritatis incendio et nobiliter decoratus virginitatis premio Adili
genter umbra nos cum beato Iohanne confugere et sub ea quiescere debemus triplic
em Primo quia est refrigeracula viciorum Nam sicut dicit beatus super cantica Talis um
bra non solum refrigerat / ab estu viciorum sed eciam replet delectacionibus virtutum et he
sunt due scapule Quibus Christus spiritualiter nos obumbrat / refrigerans nos
estu viciorum et replens delectacionibus virtutum de quibus scribitur in psalmo Scapulis suis
obumbrabit / tibi / 2o est adversitatis protectiva unde propheta Abor cursu adversa
se ab ea protegi petat cum dicit sub umbra alarum tuarum protege me Et beatus dicit ala
pluraliter Quia Christus dupplici in adversitate nos protegit / Prima est virtutis sue pro
tectionis qua nos a malis preservant / 2a est pyetas sue consolacionis qua nos in
malis imminentibus confortat / 3a est mortuorum vivificancia de quo Treni Christo in um
bra eius vivemus in gentibus ubi per umbram lumen fidei quo spiritualiter vivi
camus scilicet intelligi quod licet in se sit clarum et limpidum respectu tamen veritatis re
de obscurum et enigmaticum Cuius umbre nos perfecta // Sermo secundus

Et fructus eius dulcis gutturi meo Cantici 2o condicio beatus Iohannes fr
in privilegio graciosus / In hoc ii fructum secundum beatum super cantica Gustus con
templacionis in intelligitur quod beatus Iohannes obtinuit pro amore suavem fr
matus Potest autem dici quod triplicem fructum quo Christus in pectore suos amicos ciba
beatus Iohannes in illo privilegio specialiter singulariter degustavit / Primus est fructus intelle
ctus quem degustavit / presentia pre ceteris in ... unde in suum pectorem reclinat cum Ecclesiasticus
... In medio ecclesie aperuit os eius et implevit eum deus spiritu sapientie et intellectus In
in medio ecclesie beatus Iohannes os suum aperuit / Quia ipse docuit quicquid pertinet
ad fidei instruccionem et hoc in suo ewangelio in quo articulos fidei et quanta ad d
ivinitatem et quantum ad humanitatem lucidius explicat 2m docuit quic
pertinet ad vite perfectionem et hoc in suis epistolis in quibus maxime caritatem commendat
in quibus tota perfectio vite humana consistit / ideo scribitur Ecclesiastici 3o Quod ca
ritas est vinculum perfectionis 3m docuit quicquid pertinet ad glorie consu
et hoc in apocalipsi Que concludit interdampnacionem malorum et premiacionem bono
rum ... huius fructus dulcedine quem ... anima devota potest dicere potest quod scribitur in psalmo Quam
dulcia faucibus meis eloquia tua super mel ori meo / 2us est fructus quem degustavit
singularis gracie illapsum quia Christus ei contulit specialis gracie singularis pr
ivilegium Primo namque ipsum fecit patrem suum spiritualem ... Quia intel
... sui summi dulcia ... ideo sibi convenit illud Deutronomii 33o Cui

thalamo tota die morabatur. 2o ipsum fecit suum specialem secretarium. Divina
sua secreta sibi precius revelavit ysa xlv Dabo tibi thezauros absconditos
archana secretorum Signat autem dicit secretorum pluraliter quia sibi revelavit
secreta divinitatis quod patet in dicto et in generatione quam nobis lucide declaravit Item
secreta humanitatis ut patet in perditione expressione que sibi soli xpus notavit
Item secreta iudiciarie potestatis que in apocalipsi conscripsit & ideo ipsi secretarius dici
Tercio fecit eum suum specialem thezaurarium quia matrem propriam sibi comme-
ndavit ut patet ioh 19 Dehinc fruitus dulcedine sibi ecci xxiiii Spiritus
meus super mel dulcis Sicut enim post gustum mellis omnia videntur insipida
Sic postquam gratie suavitatis mentem tetigit omnia delectabilia huius mundi
abhominationi convertit unde apostolus qui hanc suavitatem degustaverat dixit
omnia arbitratus ut stercora ut xpm lucrifaciam phil 3o 39 est supsbalis
que degustavit preciosus excessum quando mensa super dei dulcis obdormivit
in prophetia dormitione extatica dicere potuit illud Jer 31 Sompnus meus dul-
cis est mihi Anchor enim excessu sic dicit augustinus super ioh transcendit omnia cacumina
montium omnes altitudine sidera omnes choros & legiones angelorum transvolavit
nobis divinitatis misterium quantum in homines sufficere credidit declaravit Et ideo
huius volatus sublimitate merito per animalium insignitur aquile describi-
tur celis ambulus volat altius & ipsum solem macula sua reverberat oculis
intuetur Dehinc saporis suavitate & volatus sublimitate sic dicit magister
ambulis raptus est usque ad tertium celum ioh hic transit omne celum paulus rap-
tus est in paradisum ioh in paradisum paradisorum intravit meam causam & totus
consunt nichil Nos igitur karissimi & si privilegiata premia beati ioh attingere non pos-
sumus saltem in quibus possumus ipsum imitemur Nobis enim omnibus proponitur in ex-
emplum virtutis perfectionis imitande fuit enim doctor eximius & ideo proponitur nobis
in exemplum perfecte sapientie fuit amator fervidus & ideo nobis proponitur in exemplum perfecte ca-
ritatis et benivolentie fuit virgo incorruptus & ideo nobis proponitur in titulum
castitatis & pudicicie Tercio ostenditur quantum beatus ioh nunc exaltatur in primo
gloriosus quod notatur cum canitur introduxit me rex in cellulam vinariam
in quibus verbis magnitudo sue glorie qualiter attollitur & eiusdem ostenditur
in tribus Primo quia exemit honorabilissima introductione Magnus enim
honor esset si rex aliquis pollens invitaret adhuc maior si se
virginem admuidandum destinaret Constat igitur quod beato ioh maximus honor
fuit Quando xpc qui est rex regum ipsum adolescentem eum personaliter
invitavit dicens si vem dilecte meus quia tempus est ut epulis meis in tu f meis
& ideo ioh sequitur dixit introduxit me rex Hec autem introductio figurata fuit 2 reg
Ubi dicitur quod david & omnis domus isrl introduxerunt archam domini in iubilo
David qui interpretatur vultu desiderabilis est ipse xpc in quem desiderant angeli
prospicere per illud Omnis domus isrl est totus chorus apostolicus & omnes mili-
tie celestes exercitus qui ad eius transitum convenerunt Introduxerunt archam domini
beatum ioh qui merito archa dicitur Cuius admodum arche continebat urnam
auream id est animam caritate insignitam et manna id est divina carismata Item ta-
bulas testamenti id est plenam observanciam mandatorum & virgam aaron id est perfectionem con-
hor qua utique beatus ioh tenuit in omni tenore perfecta continua & illibata
virginitatis observacionem Et ideo merito cum iubilo & clangore id est cum summo gaudio
& exultatione est adolescente glorias hodie introductus 2o hic ideo ostenditur exlocatio
singularissima dispositio Cuius enim in domo glorie sunt mansiones multe

pruidorum dulcitate iuxta illud Ioh. xiv^o In domo patris mei mansiones multe
b. Ioh. non adequalis mansiones aliis omnes introducatur Sed ad locum singularis
dilectionis admittitur quod notatur cum dicatur in cellula vinaria et hec ratione
Nam sicut dicit petrus dam. affirmatur Ioh. omnium sanctorum prophetas et multo magis se
aggravit et fuit in apostolus electus et officio ewangelista In Ewangelio propheta i
Vatic eciam multis Crema assatus moles confessor luadus quia pruditate
gratus exilio et virgo incorruptus Qui declarat ultimis omnicodeas et eo quod
minus condere debeat ipse multo digne omnibus prefertur in retribucione quia
excedebat in meritorum cumulacione Tercio hoc idem ostenditur ex vini proximati suaui
refectione ad quod eum rex in cella vinaria introduxit magis ut ea suauis-
simum vinum eterne felicitatis personaliter proximatur licet autem vinum eterne felicitatis
reputatis omnibus sanctis proximet personaliter iuxta illud luc. xii Et transiens ministraba-
illis Racionabile tamen dici potest quod ille vinum beatus Ioh. non solum personaliter sed quod
singulariter proximabit tamen quia quantitas aureole mensuratur secundum radice cari-
tatem maior in eo fuisse creditur cum eciam quia non solum sed totaliter aureola
et communis omnibus beatis Sed eciam tripla aureola decorauit martiris
virginis doctorum et virginum et eo multo vinum suauissime fruicionis non solum gu-
ut alii beati sed quodammodo singulariter degustauit Ad hoc vinum divinum totalis
et continuis precordiis anhelare debemus Primo quia casto amore inebriat
unde inebriabantur ab ubertate domus tue Huius vini odore apostoli inebriati
Petrus dulciter cantauit domine bonum est hic esse Mt. xvii^o Bartholom-
eus se propria pelle induit qui propter christo excoriatus fuit Paulus ecce omnes penali-
tates presentes pro nichilo computatur dicens Non sunt condigne passiones huius temporis
ad futuram gloriam Ro. viii 2° quia suo dulcore delectat pro xxxi^o Date vinum
hiis qui amaro animo sunt bibant et obliviscantur egestatis sue et doloris
recordabuntur amplius adhuc in gustum vini absterget deus omnes lacrimas
ab oculis suis vt scribitur apok. vii Tercio quia suo vigore letificat ps. vinum
letificat cor hominis Et can. i Exultabimus et letabimur in te memores uberum
super vinum vbi nobilis queri potest Et qua ratione sponsus dicatur Hec ubera tu-
hic sponse proprium esse videatur Ad quod cum Bern. super can. sermone 9° dicit
quod sponsi ubera sunt eius benignitas quibus quibus animam deuota suauiter lac-
tat
impinti Sed totaliter inebriat et saciat in futuro vnde dicitur in ps. Vt exultet
et satiari ab ubertate domus eius Quod vinum nobis indulte beati Ioh. interuenienti peccata
in futuras pereat degustare concedat Quod nobis etc. Circumcisio

Postquam consummati sunt dies octo ut circumcideretur puer
uocatum est nomen eius ihesus luc. ii^o Verba hec
proponuntur anime deuote quo ad duo Primo proponitur admiracioni
2° proformam sue imitacionis Nam admiracionis materia colligitur ex tribus Primo ex in-
narrabilis trinitatis qua hic eternitas ipse claudit 2° ex impassibilis passibilis po-
Crema hic volumen eternus possibilis circumcidit Tercio ex nominabilis nominacione
qua unus eternus innominabilis nomen salutis imponit Forma autem vite ima-
ginis imbor apparet quia secundum augustinum corporale xpi circumcisionem docemur qualiter
debeamus spiritualiter circumcidi Vnde pertractando verba proposita circa circumcisionem spiritualem
hic implicantur tria que adipas vtrius tacent Primum est quod ista circumcisio spiritualis
fieri debeat 2^m est quomodo qualiter fieri debeat 3^m est quis fructus spiritualis exinde perueni-
at Primum notatur cum premittitur postquam consummati sunt dies octo 2^m notatur cum subditur
ut circumcideretur puer 3^m cum annectitur vocatum est nomen eius ihesus Iste est fructus

spualis circumcisionis psta assequendo eterne salutis que apte per imposicionem huius
salutiferi nominis intelligitur. Circa primum incidit dux dubitacio. Prima est quare christus
circumcisionem suscepit, cum non esset statuto legis obnoxius. Ad quod dicendum quod christus
voluit circumcidi ex magna pietate et profunda humilitate ex triplici racione. Primo
ut legem implendo carnalem circumcisionem finiret et nos ab onere legis liberaret,
sicut in sua caritate probilis mortem sustinuit ut nos a morte redimeret. Ita
ex humilitate circumcidi voluit ut nos ab onere legis sicut ~~alys~~ ab alys penis ab-
solveret. 2º ut spiritualem circumcisionem in nobis efficeret, quia per donum sue gracie
omnis superfluitas in vitiis cogitacionibus et actionibus amputatur. 3º ut se filium
Abrahe ostenderet, qui prius circumcisionem accepit et ne iudei se possent excusare di-
centes non te non recepimus quia dissimilis es patribus quibus sunt messyas in
lege promissus. 2ª est quare fiebat octava die. Ad quod dicendum quod ideo fiebat octava
die et cultro petrino ad insinuandum quod in presenti vita que septem diebus agi-
tur circumcidimur animo et in octava etate resurgemus quam significat octava dies
post circumcidemur ab omni defectu corporis pene et culpe. Et ista futura circumcisionem prima
modo mentaliter vera circumcisio spiritualis quod ita omnis sensus et motus circumci-
damus ut ultra nulli inordinate dilectioni sinamus sed solum in novitate vite
postea ambulemus. Hec enim designabat illa corporalis circumcisio vetus seu con-
versacionis depositionem et nove vite assumpcionem qua per graciam in dei filios adopta-
mur. Circa primum est sciendum quod dies non est aliud quam lux solis super terram. Ideo per
istos octo dies debemus intelligere octo rerum cognitiones que hominem ad istam circum-
cisionem spiritualem perfecte preparant et disponunt. que quidem cognitiones homini plurimum graciae
valent. Prima dies spiritualis est quod homo cognoscat presentis temporis brevitatem, la-
bilitatem et incompabilitatem. Nam dicto tempore quod fluxit ab inicio mundi non
sunt nisi unum nunc, quod quantumque sit breve et indivisibile. Hoc exponit ut dicit
Seneca. Nos dum cum morte dividimus et per istam cognicionem homo admonatur et fervorem
bone operacionis vehementer attendit. Quod patet quicumque diligenter advertet quod
ipsum nullo ingenio nulla prima renovari potest. Et quod in quolibet momento temporis homo
una lacrima compunctionis vel per unum gemitum vere contricionis potest omnia pecca-
ta diluere et omnem penam purgatorii extinguere et quod per unum fervens desiderium potest
sue eterne glorie augmentum acquirere talem modo oportet fervnet insistere
operibus virtuosis. Ad quod monet apostolus gal. vi. Ergo dum tempus habemus operemur
bonum. per quod intelligit presens tempus quod est nobis accomodatum ad merendum
futuro autem deus ipsum accipiet ad iudicandum et ad digna premia tribuendum
iuxta illud ps. Cum accepero tempus ego iusticias iudicabo. Et si diligenter consideremus apostolus
hoc verbo innuit triplicem racionem movere nos asserit ad merendum in presenti. Prima
racio est operandi oportunitas. Ideo dicit dum tempus habemus. 2ª est operacionis utilitas
quod utique cum magno fervore operandum est. Cum g.
Unde dicit operemur bonum.
Quodcumque potest manus tua instat operare. Tercia est operacionis generalitas quod dicit
ad omnes quia opus pietatis ex caritate debet ad omnes generaliter extendi in nostra te
prima. quia opus pietatis ex caritate debet ad omnes generaliter extendi in mora te
personarum acceptationem observata debent circa hic iudicem distinctio una secundum Bernardum. Melior
maior affectus indigenciori non maior effectus tribuendus est. Secunda dies est quod homo
cognoscat vanitatem et flexibilitatem rerum temporalium et quod omnis honor et dilectio
in his vite velociter defluit sicut aqua. Cuius postquam preterierit nullum vestigium
reliquit. Et ista cognicio ~~est~~ causat in homine facile contemptum omnium rerum terrenarum
que obiectum secundum augustinum maxime contempnenda sunt quia habent laborem in ac-
quisitione, timorem in possessione et dolorem in amissione. Ista cognicio perfecte attingit

· Octo dies qui sunt.

Apostolus cum diceret philippenses 3. Omnia arbitratus sum ut stercora ut christum lucrifaciam
3 ꝗ Tercia est quod homo diligenter cognoscat quantum dispendium ex eo sequitur quod ad sui
corporis commodum nimium inclinatur. quia ex hoc homo ad defectus culpabiles
facilius inclinatur. et a virtuosis exerciciis plurimum retardatur. propter hoc etiam semen diuine
gracie tamen in homine desiccatur. et quod nunquam fructificare potest in perfectis actibus vite
vite eterne. Illud dispendium bene cognoscebat apostolus. Et ceterorum celestium doctor
tor cum diceret j corinthios 9. Castigo corpus meum et in seruitutem redigo. ut videlicet mentem
spiritui aduersum se firmat. Cuius est ratio ⟨…⟩ quia tamen sunt delicati quod ut
aliquod opus arduum aggredi presumunt. quia timent in eo deficere. Quod con
tingit ex eo quod nimis modicum presumunt de confidencia diuini auxilij. Sed quo si
bene presumerent utique dicerent cum apostolo philippenses 4. Omnia possum in eo qui me con
fortat. In quo verbo primo innuit sue fortitudinis magnitudinem cum dicit omnia
possum. 2o innuit eius utilitatis largitatem cum subdit. in eo. id est per eius auxili
4 qui me confortat. id est qui michi robur tribuit bene operandi. Quarta est quod homo co
noscat falsa machinamenta et multiplices laqueos dyaboli quibus
homini insidiatur ut ipsum a bono affectu sue salutis impediat. Istam cognicionem be
habuit beatus Anthonius cum in quodam visione diuino fuit ostensus totus mundus ple
laqueis dyaboli. Quos cum aspiceret exclamauit. o domine quis hos omnes la
potest effugere. Cui responsum fuit vox humilis. qui eos totum conatum sua confracta ⟨…⟩
depurandi. Et per istam cognicionem homo excitatur ad tantam diligenciam sui ipsius custodie
quod in omnibus suis actibus timet ipsi deo vel modicum displicere. Quod bene se
sentiebat Job 9 cum diceret. verebar omnia opera mea sciens quod non parceres delinquenti
5 Quinta est quod homo cognoscat quam miserabile exilium tenet mole corporis et
opprimitur et per peccata et spes ita distrahitur et peccatis desiderium ita ardet ad
ea infinita inclinatur. Ideo difficulter se potest erigere ad bona celestia habere appe
da. Et per istam cognicionem homo inducatur ad deplorandum incolatum presentis mi
serie. Et ad ardenter appetendum dissolucionem presentis vite in quo anima in isto corpore
corruptibili tam miserabiliter captiuatur. Istam cognicionem bene habuit paulus cum dice
Romanos 8uo. infelix ego homo quis me liberabit de corpore mortis huius
6 Sexta est quod homo cognoscat quantum deo displicet viciis arrogancia per quam primum angeli
exclusit a celesti regno et primum hominem a paradiso. Et per istam cognicionem homo facit
inclinatur ut non tantum superioribus verum eciam paribus ac inferioribus se per humilitatem
subiciat. et eis ubi eorum excellentie deseruiat. Ad quod hortatur petrus j petri ij° Sub
iecti estote omni humane creature propter deum. Et ephesios 5 scribit. Subiecti in vice in ti
more dei. Et hoc ipse christus se sponte obseruancie legali subiecit. et suis parentibus subditus
7 fuit. ut nobis exemplum obediencie et humilitatis relinqueret. Septima est quod homo
cognoscat ⟨…⟩ dignitatem et efficaciam gracie que hominem in omnibus suis actibus
diuino beneplacito conformat. Et omnes suas operaciones quadam deiformitate diuine assi
milacionis illustrat. Tercia quod homo cognoscat quod ex propria fragilitate est in validus
quodcumque minimum bonum perficiendum nisi per diuinam graciam adiuuetur. Et per istam cognicionem
homo instruit quod nullum bonum suis meritis vel viribus ascribat. Sed quod omnia
8 dei dona per gratitudinem in honore diuinum referat a quo sibi specialiter effluxerunt
ut veraciter possit dicere cum apostolo Corinthios 15. Gracia sum id quod sum. Octaua est
ꝗ homo cognoscat diuine bonitatis liberalitatem et opulenciam que tante est suauitatis
quod omnem mentem ipsam degustantem trahit in quadam insipiditate et tedium omnis
visitacione delectacionis. Quod bene senserat Ecclesiastes cum dicit quod non est aliquod visi
torium in quo mens humana valeat delectari que semel donum celeste gustauit

.. dicit gregorius Gustato spiritu dei desipit omnis caro Et in quocumque homine predicti octo
dies sic confirmati fuerint ut dictum est / talis sine dubio dignus est ut in eo spiritualis
circumcisio compleatur Que consistit in recisione hominis et omnium defectuum eius abolitione
et minutione promptitatem inter eius affectionem / que augustinus dicit Sed octaua
dies quia hi dies significat uitam perpetuam / ad designandum quod circumcisio spiritualis in fine
resurrectionis complebitur Cum hoc corruptibile induerit incorruptionem et omnis defectus
ab homine totaliter abscindetur Quod nobis prestare etc. Sequitur ij. sermo

Secundo videndum est qualiter et quomodo fieri debeat

spiritualis circumcisio Circa quod est sciendum / quod ista spiritualis circumcisio perficitur ex tribus
quam apparet triplicem uitam humanam respiciunt Nam incipientes dicuntur circumcidi cultello
custodie prudencie sensuum suorum diligenti custodia Proficientes dicuntur circumcidi cultello
iusticie et persone operacionis secundum instanciam Perfecti uero et contemplatiui dicuntur circum-
cidi cultello sapiencie puritatis contemplacionis usum et permanenciam Et ista triplex circumcisio
cum cultello sapientie ... figurata est in illa triplici circumcisione ... ysaac / que facta fuit octaua die
sic apte figurata est in illa triplici circumcisione nostra ysaac / que facta fuit in puerili etate
et ysmahelis que facta fuit xiij. anno etc. Nam prima que facta fuit in puerili etate
figurat circumcisionem incipientium / 2a uero que fuit in adolescencia significat circumcisionem
proficientium / 3a que fuit in etate adulta significat circumcisionem perfectorum De primo patet
Incipientes dicuntur sic esse circumcisi sensuum suorum diligente custodia / ut nec ab
in incipientes ... aliquid se possit ingerere
memorie aliquid possit insurgere / nec ab exteriori aliquid se possit ingerere
quod mentis puritatem maculet Cuius causa est / quia sensus exteriores sunt quedam
porte mentis ... Et ideo nisi tales sub debita custodia uigiles teneantur nequaquam po-
terit mentis puritas custodiri Et hoc apte figuratum est in dyna filia iacob / que
illibata mentis puritas custodiri ... ad sichem filio amor capta fuit
cum egrederetur ut uideret mulieres regionis illius ad sichem filio amor capta fuit
Dyna intelligitur iudicium et status mentis uagabundam / que a
sensus suo amisit ... alienas regionis contemplatur / quia in auxilio
sui proprie custodie egrediens mulieres alienas regionis contemplatur / quia in ante
... custodia egrediens ... sichem opprimitur / cum sua intima
rebus exterioribus delectatur / que iuste dicitur iudicio a sichem opprimitur / cum sua intima
Nam sichem interpretatur pondus uel labor / et significat deceptores spiritu
puritate uiolatur Nam sichem interpretatur pondus uel labor / et facit mentibus brutalibus laborare Vnde
... mente suo pondere ad yma deprimit / et facit mentibus brutalibus laborare Vnde
... dispendium intrinsecus puritatis quas uita spiritualis admittat ex incauta euaga-
cione sensuum exteriorum perfecta ... Cum dicat / mors intrauit per fenestras
... hoc est / per incautam euagacionem sensuum exteriorum dispendium mee puritatis in-
... Quod si quis uitare noluerit / ... peruigilat omnes suos sensus tam exteriores quam
interiores ab euagacionibus cohibeat / et restringat / Et per ista duplice custodia debite
... concluditur affectus ... geminam custodiam
... circumcisionis ... Genesis 18. Infans cuius
... interior et exterior Et durate huius circumcisionis sublibit Genesis 18. Infans cuius
... caro circumcisa non fuerit peribit de populo suo / per preputium quod est superfluitas carnis
... uanitas et superfluitas carnalis ... quam si quis per diligentem sensuum
... custodiam a se non prescidit / utique peribit de populo suo / hoc est de collegio sacro ciuium su-
perorum ... incolumis ... perfecti ...
De secundo patet / nam proficientes dicuntur esse circumcisi a bonis operibus tepiditate et tarditate Quod ideo utile est
... esse circumcisi ab omni tepiditate et tarditate Quod ideo utile est
... inclinata ... carnal...
natura humana ex morbida infectione fomitis sic est / inclinata ... carnal-
... statim in ea ... extrinsecus
... primum nec ... promissis ... in nobis
pullulat / et ebulliunt inclinaciones uiciose / que fundi ... operacionis in nobis
... Et tales secundum conatus uiciosos actibus ... apte significatur ...
... quod dicit 1 Regum 17 leonem et ursum in fecta ego famulus tuus / per leonem intel-
ligitur ... motus ... per ursum uel insequentem intelligitur motus carnalis
... Quos quidem motus ... non solum ... sed eciam funditus eliminare
quod tamen multum est difficile secundum legem communem nisi fiet per magnam gratie assuetudinem

Et ideo abbas Joachim dicit in collacionibus patrum Difficilis est spiritualis carnis
formite exaudire lascivie qui expellere in mundos spiritus de corporibus aliorum
non solum aut conatus perficiendi debet esse curiosus a tepiditate viciose operacionis
Sed ab obliquitate inordinate affeccionis / per inordinata aut affeccionis obliqu
quibus ad hoc et circa eorum quamdam plus / aut per inordinatum amorem / aut per inordinatum
timorem / aut per ineptam leticiam / aut per inordinatam tristiciam / propter quod homo de
sic esse curiosus in sua affeccione ut nichil diligat / quod sit contrarium divine v
nichil timeat nisi solum illud per quod ira dei incitatur / et quod de nullo gaudeat
quod in honorem divinum redundat / et quod de nullo tristetur et doleat nisi solum de
quod divinam bonitatem offendit / et quod eius beneplacito in omnibus suis actibus et
considerationibus se iugiter non conformant / Unde dicitur qui predicto modo abundant
apostolus Collossenses ij Circumcisi estis non circumcisione manufacta sed circumcisione ihesu christi
qui per sue gracie efficaciam nobis non solum a viciosis actibus verum etiam a viciosis
inclinacionibus depurant / Et ista spiritualis circumcisio sic est necessaria ad salutem
quod deus dicit Ezechielis XX Incircumcisus corde non ingrediatur sanctuarium
dei Cuius circumcisionis nobis perfectam largitur / Tercius sermo de eodem

Tercio perfecti et contemplativi debent esse circumcisi a
tercio scilicet a pravitate inordinatis et intellectualis operacionis / Cuius quidem
deordinacio consistit in tribus / Primo in nimia appeticione singularitatis
2o in nimia obstinacione proprie sue et proprie voluntatis / 3o in nimia infeccione sin
gularitatis / Primo patet / nam nimius appetitus singularitatis in suis exterioribus
operibus et exercicijs in ista vel decorat hominem in triplici defectum nobile / Pri
mum est / quia per hoc incurrit inanem iactanciam et cordis elacionem / que maxime in se
exeo quod homo vult esse singularis in suis conceptibus / et in alijs suis actibus
Contra quod exhortatur apostolus Romanos xj Noli altum sapere sed time / glosa / Dispendium et ia
que exinde consequitur / Secundum est / quia per hoc incurrit propriam complacenciam Cuius
maxime exeo innascitur / quod homo in suis actibus et conceptibus vult apparere
singularis Et isti duo defectus tanto sunt periculosiores alijs defectibus corpora
libus / quanto magis se velant et abscondunt sub specie sanctitatis et sin / sed
Tercius est quia per hoc incurrit fallaciam errorum et mentis effluctuacionem / Nam sem
inatam et seminarium omnis erroris est quod homo appetat singularis apparere in novitatibus
insolitis / que nichil est aliud quam presumpcio novitatum / et ab hac exhortatur apostolus
dicit Romanos 12o Non plus sapere quam oportet sapere Sed sapere ad sobrietatem ubi dicit glosa qui
sapit ad sobrietatem qui solum illa inquirit que eum ad eternam beatitudinem ducunt
et perducunt / Secundo patet / nam nimia obstinacio in sensu proprio declinat hominem in triplicem
defectum Primus est / quia in hoc incurrit libertatem tyrannum et altercacionem ex qua fere
pax cordis tollitur et fraterna dileccio minoratur / 2us est / quia ista pertinacia
suis adeo temere et pertinaciter suis conceptibus innititur / quod ab alijs instrui
per suis defectibus atque in dedignantur / ita eciam pertinacis divinis instinctibus
tant / Cum omnia ex eo proveniunt / quod ista de se ipsis tantum presumunt / quod quicquid
preter internum vel interiorem instinctum vel per exteriorem inductionem vel consilium hominis tol
quasi scrupulum vel deligamentum reputant / Et ideo non est mirum Si ista exsue
obstinacionis in defectus varios prolabuntur / propter quod dicit bernardus Cum propria voluntas
ortus qui scaturit capit seminarium omnis iniquitatis / 3us est quia homo
per hoc sunt defectum maiorem inmisceatur / Tercio patet / nam obstinatus in sensu suo inma
perquecumque a suis defectibus excaluit Et ideo talis plus ceteris consequitur sicut ingui
pator / quod evidenter ostendit propheta dum dicit / fiat eis sicut vestimentum quo operit

zona
et laut/ 3o qua sp ptin/ q. d. Quod homi obstinato sunt sui defectu ita gplatati
contemplati et pravam consuetudine sic sunt s coaptati sicut vasa multa bu
roci coaptatum quo homo cottidie opit et induit et eo talis possona
tia ita indissolubilit suis deffectibus alligat sicut sona sua corda qua
se pcingit/ peccatos aut deffectus illius melius pgat evitare q q in te et
simile cor gerat/ in seipso/ et q a quolibz gratat valem instructioz capiat/
et etiam correctioz libent sustineat Ad quod hortat thobyas suu filiu ita
dicens Superbia et psuptio nuq in sensu tuo dnent/ Ad 3o patz Nam sincaritas
dei amoris gradatim infiat 3bz modis Quod patz p augm qui dicit/ q
dei amoris divini amoris pmo dignat in affectuosum/ ut cu aliquis ad eius bom
sinceritas divini amoris pmo dignat in affectuosum ut cu aliquis ad eius bon
mu affiat pp claritate et utilitate doctrine Et pp exempla bone vite gbz
mediantibus ad divinu amore educat Sz hec affectio attendi pt vl oculi
psone adq affiat/ vl oculu divine veritatis extra clarit/ pmo mo divini
amoris puritas p affectoz illez aliquat obumbrat/ Non aut 2o mo/ q no
tant affectio sup re humana s potius divina/ 2o affectuosius dignat in ob
sequiu/ ut cu aliquis tm incipit affici ad psona q libent omia opat q
sequis/ ut cu aliquis tm incipit affici ad psona q libent omia opat
et utilitate et quomodum efficiunt/ et in isto gradu plus infiat et obum
brat puritas divini amoris q in pmo Quia hic appz maior affectio hu
mana q in pmo/ et maxime s hoc faciat contemplacoz psone ad q affiat/ no
aut ron divini honoris et dive exhibitionis/ 3o amor obsequiosus dignat in fa
miliaritate/ ut cu bn cessat affectio humana q libent cu amico familiaris loq
et consedz et hoc in locis no tm publicis s eciā privatis/ et in isto gradu sume et
maxime periculose infiat puritas divini amoris Et ro illius est quia q de
gradu aquolibz caveat s periculosam infectoz divini amoris volunt evitare
Augus qui dicit in libro de singularitate clericoz Crede mihi expto loquor ex familiaritate
feminaz multos vidi deiectos cedros libani/ de quoz lapsu no magis dubitavi
q ambrosij vel ieronimi Ut iste gradus summe opere evitandus Cuius ro e quia
amor familiaris fit sm augum degnat in carnale/ in quo no solu amor
divinus infiat Sed totalis extinguit/ Et hoc pulcre figuratu est in rege naas
qui cum filios israel impugnaret/ et ipsi vellent secu fedus pacis inire/ ipse eis dixit
in hoc feriam vobiscu fedus/ quod eruam oim vestrum oculos dextros Naas interptat
serpens/ et sigt adversariu humane salutis Qui absq intermissione sub malis sug
gestionibus bonos impugnat ut in eis caritate extinguat Nam oculu sinistrum
ime intelligit splendor cognicionis dextru aut fervor divine dilectionis Et ista
oculum dextru ipse adversarius nititur eruere Quia pomnibus conatur in nobis cari
tatem extinguere Sciens quod caritas est fundamentu totius edificij spualis/ et
quod sine ea nullum aliud bonu est homini sufficiens ad salutem De hac ca
sponsa scribit Je 2o recordata sum tui dns et auferte sponsum cor dm deo auf viri
iuda et habitatores iherusalem/ in quo innuit/ q veri contemplati dnt esse
circumcisi in mente a noxiis cogitationibus/ et in voluntate a pravis affectionibus
ut cor ut no effluat in placentias cogitatoes/ vel p impudicas affectoes/ et ista
circumcisio optime figata est deut 21o v dicit Si mulier capta fuit in bello
et p radere dz ungues et mutare vestem et radere cesariem capitis/ et
sic apponi ad populum dni/ pristanus miles sigt aia devota ad hoc tu in conflictu
spiritual posita/ qua tunc xpc capit in bello cu ea pgram confortat/ in bono
proposito/ et tuc post bellum eam sibi copulat quando pseverans caritatis de
dictum eam sibi iungit et sociat/ s anq hec fiat/ oporta precede Pmu est
quod anq vestem deponat et novam induat/ In hoc designat q aia q

Aug9.

xpo corporas desiderat / dz exue veterem hominez a vetustate pme conu'saco'is
due conu'sacoz novi hois qui scdm deu creatus est / quia si' psonas assilatus
e quia dz rade cesariem capitis i. amete scdus omez supfluitate illicite
cogitacois 3m e quia dz unguės scdus i. omem iactancia 7 complacencia in
suis actibus amputare unguis n e decor manuu pmong opacio designt
7 io unguis pciso est scdus elacois 7 ostentacois amocio que a in-
tibus est tollerandа ut sic ve d nobis dicat / Vos omnes filii lucis estis 7
di' Et quicuqz a pdcis desctibus fuit clausus talis est ydoneus ut ei
ihu salutiferu imponat p quod de sua salute feliciter assecurat / Secu'

Ecce magi ab oriente venerunt ierosolimam dicentes ubi
est qui natus est rex iudeorum / Mathei 2° / In seie p
ewang̃ij cerca instructio'ez spualem tria notari possunt / Primu est ipso'
magoru tedio'a laboriosa / 2m est eorum inquisicio studiosa / 3m e puezi ge'
vencio fructuosa / Primu notat cum pmittit / Ecce magi ab oriente ve / ierlm / 2
cu subdit / ubi est qui natus est rex iudeorum / 3m cu anectit / Et intrantes do
mum invenerunt puerum cum maria matre eius / Circa primu est sciendum / q ipso'u godo laboriosa i
attendit / Ecce isti magi fuerunt sapientes 7 maxime periti in scia astrorum ut dicit
leo papa / qui quod singulis annis ascendebat monte victoriale 7 stella declarante
novi regis ortum sicut balaam pdixerat fervido desiderio suspirabat / fuer
eciam nobiles / dumia regali nobilitate insignes teste glosa qui dicit Reges
7 insuper uni ex tribus fuerunt insuper primi regi nato obsequium impendentes / Sed que
singularis dignitas novi regis qui tante e excellencie / q nullus formatur a
quo regali dignitate pfulgeat / se ipsum 7 totum regnum aie regaliter disponendo 7
debito ordine gubernando / Et io dicit augus q servire deo regnare est / Omnia
sibi digne obsequuntur / insuper omnibus suis motibus regaliter dominetur / Et dicit sic
bitur / prov 20° Rex qui sedet in solio suo regaliter supponet omnibus motibus aie
dissipat omne malum intuitu suo / Quia nullum motum inordinatum pmittit in se
in toto regno aie / Sunt autem tria que mente in tali dignitate regali constitui
Primu est sapiencia que leges recte vivendi menti pscribit / Et hoc sigat / psalomon
qui toti suo famulatui ordinate disposuit / 7 ipsis ministris leges recte vivendi
ordinate obsequendi pscripsit / 2m est iusticia que omnibus potenciis 7 actibus aie
inordinate subiectionem excludit / Et hoc sigatum est p ezechiam de quo legit / q cu
ipse cora domino ambulavit 7 quod rectum erat in conspectu dni hic sp fecit / 3m
est regalis potencia que omnes rebelliones 7 concupias contra mentis expugnare potente
pstringit / Et hoc sigatur p iosyam qui 7 lucos succidit 7 ydolum ad cultum dei ind'dux
Est aut tria concupiscencia que mentis quietem pturbat que e p regale potenciam de-
bellanda / vide concupia carnis / concupia oculorum 7 supbia vite / que quidem in cordibus
mundanis maxime dominant / ut patet 10 / Quarum figura legit / 3 Reg 2° q salomon
fuisset 3es psonas inficia cum regnare inciperet / 7 extunc sp in pace vixit / Primu
erat frater suus adonias / qui ad regnum aspiravit / 7 ipsum salomonem regno p
vare voluit / 2a fuit abyathar sacerdos / 3a fuit ioab princeps milicie qui
iuvabat partes adonie / ut patet 3 reg 1° / Adonyas interpretat dominator vanus
receptus / et sigat concupias oculorum que regnum aie inlicite impugnat 7 eius que
tranquilitatem pturbat / Abyathar interpretat pr meus post inquilanis ac sensitatis pcius
significat concupiscentia carnis / Quia quidam virtute volens mediante dei gracia possum
restringere / Sz no totaliter extirpare ut dicit apostolus / Quia scdm augum lib 1° vehimus
linig in terra nostra habitat iebuseus quem subici pt extirpari no pt / 7 hoc sigatur apte
p abiathar / qui no totaliter fuit interfectus / Sz admonte dapnatus quicuq egred

fom[es] […] / sic et nos carnis concupiscentias extinguere possimus ne dominentur / sed non
possimus eas totaliter extinguere ne insurgant / Tria enim fomites concupiscentiarum
sunt nobis naturaliter complantate / Ioab interfectus inimicitiae / et significat invidiam
que secundum Gregorium de superbia nascitur / que singularem excellentiam appetens dolet
quod aliquis sibi adequetur / Hanc autem triplicem concupiscentiam extinguere debet mens de-
vota et regalis pacatis vitiosis / Nam adoniam id est oculorum concupiscentiam debet extin-
guere voluntaria paupertate / Abyathar id est carnis concupiscentiam voluntaria castitate /
Ioab id est superbiam vite per obedientiam et humilitatem / quibus interfectis et impiis
omnibus sublatis tandem Salomon quod est verus Salomon pacifice regnabit in anima
[…] omnes motus anime sibi ad nutum obedient / et ipsa anima nutibus et instinctibus
divinis sine repugnantia quasi perficitur / Quod apte figuratum est Ezechielis I ubi
[…] erat impetus spiritus illuc gradiebantur animalia et rote pariter sequentes
eam / ubi per animalia designatur mens devota perdita perfectionum eminentia / per rotas vero
significantur potentie corporales sequentes motum spiritus sancti / tunc eo vero subditur quia
spiritus vite erat in rotis / Dicitur autem mens corporalis perdita perfectionum eminentia per
[…] intelligitur terra circa rotam / Nam rote que adstitu sunt alta elevate quo adsi-
[…] sunt orbicula orbiculares et sperice / quo admotum sunt volubiles et apte /
sic anima devota debet esse alta elevata per terrenorum contemptum / et per incessabile
[…]are perveniens desiderium divinum dicens cum apostolo / nostra conversatio in celis est / Constat
[…] quod tota circumferentia rote est alta elevata et solum tangit terram in sui
[…] puncto ut dicitur in Spera / Sic anima devota vero debet esse a terra
elevata / quia planum terrene conversationis et usus non tangat nisi in puncto sui naturalis
[…]ndatis / Figuram autem spericam que inter omnes figuras est simplicissima perfectissima
et capacissima designatur simplicitas puritatis et habundantia perfectionis qua debet
[…] anima in copia spiritualium carismatum / Et hoc apte consequitur ad primum / Nam
terrenorum abiectio est quedam perfectionis inchoatio / Sed copia spiritualium carisma-
tum est perfectionis completio / Sicut eciam figura sperica eo dicitur perfecta quia eius finis
[iu]ngitur suo principio / Sic in anima tali illud idem quod est sui principium effectivum
[…] deus est eciam sibi finis ultimus in omni sua operatione intentus / quia talis anima
[ni]chil facit / nichil dicit / nichil cupit nisi in hoc honorem divinum intendat / Tertio
[…]te quia volubilitatem et habilitatem ad motum / sic talis anima est prompta celer et a-
[gi]lis ad sequendum divinos instinctus / Nam quocumque ibat spiritus illuc pariter eunte
[…] ferebantur et rote sequentes eum / Et illud vero sequitur ex° / perfecta 2m in au-
[…]dit est spiritui sancto prompte et faciliter obedire / et eius instinctibus consentire / quia
ad hoc dantur dona spiritus sancti ut per ea mens corporalis habilitetur ut prompte
sequatur instinctum spiritus sancti / Est eciam diligenter advertendum / quod ipsi reges habebant
[…]os mire velocitatis / et hec fuit causa secundum Augustinum et Crisostomum / Quod a finibus ori[entis]
[…] tam brevi tempore puta tredecima die ad regem natum pervenire potuerunt
ut quidam asserere volunt / non […]
[…] venissent / in Judea post unum annum
[…] set cum in Judea / sed postea in Egipto ut dicit Glossa / per quod spiritualiter datur intel-
ligi / quod qui celum eternum in sua mente invenire desiderat debet quod festinanter desidera-
[…] / adeo pennas assumens ut dicat cum sponsa Cant. v Nunciate dilecto quia amore lan-
[gueo] / […] virtutes mentem celum sublevantes ad bonum et delectabiliter operandum sunt equi
[…] quibus mens pollutus temptationum et plurium cupiditatum et carnalium delectationum
[…] visione divina sancte perducatur iuxta illud Abacuc 3° Viam fecisti in mari
equis tuis in luto aquarum multarum / Ideo per istos veloces dromedarios reges
magi insidebant / quemcumque possimus intelligere predictas 3° virtutes / quia si cum de-
[…] habeantur velociter mente celesti ad divinam visionem perducuntur

& ut promptas possint efficere quibus potenciarum virtutum debet esse triplicia necessaria
Paupertas signata. Nam paupertas voluntaria primo requirit / in affectu rerum terrene solicitudi
1 nis perfectam immunitatem / ut sicut apostolus hoc mundo sciat uti tamquam non utatur / 2o re
2 quirit in usu rerum temporalium perfectam frugibilitatem / ita ut rebus temporalibus solum in
necessitate nec nimie vel aut ad aliqua corporis voluptate / 3o requirit proprie vo
3 luntatis omnimodam abdicacionem / et iste supremus gradus in paupertate scilicet quod propriam
voluntatem totaliter abdicando tamen suo appetitu et desiderio divine volun
tati omnia se conformet / et iste in omnibus suis actionibus spiritu dei agitur / et hoc sunt ordi
Castitas filii dei quia ad certam conformitatem spiritualiter innitantur / Sed illibata castitas primo
requirit / ut mens virginalis et casta numquam in aliqua impudica cogitacione volun
1 tarie delectetur / Anima sicut rosa ex humano tactu marcessit / ita quelibet cogitacio im
pudica puritatem inficit virginalem / 2o requirit / ut si quando mens ex inconsideracione
2 vel ex humana fragilitate in illa cogitacione oblectetur numquam tamen ipsam per con
sensum voluntarium inclinet / Anima solus consensus in delectacione absque consensu in opere con
stat peccatum mortale / ut patet Pauperum xii dist / 3o requirit ut mens casta non solum
3 in cogitacione impudica non delectetur / Sed potius ipsam quocienscumque eam senserit
abhominetur et penitus detestetur / ut sic sponsus ipsius puritatem in quadam sic lau
Obediencia det illud Cant. 4. Tota pulchra es amica mea et macula non est in te / Sed obediencia
humilis tria requirit / Primo ut in omnibus licitis que imperantur voluntarie et
1 simpliciter obediat sive grata sive difficilia iubeantur / Quod est contra illos qui
sunt bene sunt adeo imperfecti cordis et insine voluntatis quod de omni opere sed in tuo
igitur rerum / ut in aliqua libenter obediunt nisi cum audire contigit quod eos libenter
quorum obediencia est inutilis et vana / quia secundum Bernardum iubeat rem quod delectat / ag
plibitis obediens innititur prelatus magis obedit subito quam subditus pla
2 requirit ut in hiis que iniunguntur prompte et festinanter obediat / Exemplum de zacheo
qui ad mandatum domini prompte et festinanter descendit / et eo Christum hospicio recipere
meruit / Unde sic dicitur / Bernardus / verus obediens mandatum non procrastinat sed stat
manus operi pedes itineri et totum se impendit / ut mandatum impleat imperantis
Talis obediencia refulsit in tribus magis qui statim ut stellam viderunt / ad adorandum
dominum inceperunt / 3o requirit ut in hiis que imperantur hilariter obediat quia propter
3 obediencie quod hilariter perficit deus suaviter approbat / Teste sponsa Cant. 8
Dabo tibi poculum ex vino condito, i. exhilaritate mixta operi voluntario / Un
de dicit Bernardus hilaritas in vultu dulcedo in verbis multum decorat obedienciam obsequentis / Tal
obediencia refulsit in tribus magis qui ante faciem Herodis obsequium sue veritatis
hilariter sunt confessi dicentes / vidimus stellam eius in oriente et ve. ado
rare / Super quem locum dicit Crisostomus / O beati magi qui ante conspectum regis crudelissimi ins
quam Christum cognoscerent / sunt facti sunt confessores adhuc enim Christum non viderant et iam
pro nomine mori parati erant / Et quicumque mens talibus virtutibus insignitur ad hu
militatem huius regis novi ymo adoratorem ipsius dei festinanter perducit / Vel secundo vel sic in primo

Secundo magorum inquisicionem ipsorum describit studiosi
Unde cum dicat Ubi est qui natus est rex iudeorum / In quibus ipsorum magnitu
dinem commendabiles ex tribus / Primo ex hoc quod in ipso nato perfecte fastigium ma
iestatis crediderunt / ubi est qui natus est rex iudeorum Nullus enim nascitur rex
nisi solum ille per quem regnum regitur dum ipse nascitur quod soli Christo convenit
qui ab instanti sue concepcionis regnum universalis creature statuit / et potuit
gubernare / ut in merito quia omnia per ipsum facta sunt / Joh. 1o ipse enim per sue gu
bernacionis influxum portat omnia verbo virtutis sue ut scribitur Hebr. 1o

posuerunt prodigium novitatis cum subdunt / vidimusque stellam eius in oriente / Et hec stella
canens xpm ostendit externa lumine ... fuit / Ideo nos gentibus apparuit ut prefiguraret
quod gentes per xpm essent lumen fidei recepture / Sed queritur hic augustinus unde magi
sciverunt quod stella xpm natum significaret / Ad hoc est duplex responsio augustini / Prima
quod hoc didicerunt ab angelis aliqua monitione celestis revelationis / Potuerunt
enim illis angeli dicere / Ite et adorate illum qui natus est / et sic indicate qualis
et cuius nature sit / quem celi novo sidere manifestaret / Alia est / quia ipsi ma-
gi instructi astrorum / videntes stellam ex mundi ordine hanc esse intellexerunt
quam balaam prophetando predixerat / orietur stella ex iacob / Tertia est leonis in sermone
[illegible] qui dixit / quod hoc sciverunt per divinam revelationem / Et subdit / preterea qui illos
[illegible] ipse et instruxit / Et qui per stellam foris admonuit ipse in penetralibus cordis
adorant / Tertio pollicentur obsequium devote voluntatis cum dicunt / et venimus adorare
eum / Ubi queritur Crisostomus / Nunquid nesciebant quod in iherusalem regnabat herodes / Vel
quod ignorabant quod quicumque rege vivente alium regem pronunciat vel adorat
penam incurrit / Sed quia cordis affectu venabantur regem invisibilem / ideo visibilem non timebant / Nam ut dicit leo papa / Adoraverunt
in carne verbum / in infantia sapientiam / in infirmitate virtutem / et in veritate hominem
dominum maiestatis / Ut autem ex istorum magorum inquisitione nobis aliquid spiritualis
edificationis elucescat / dicendum est / quod modus inquisitionis spiritualis huiusmodi nobis
ostendit ex corporali magorum inquisitione innuitur quo ad tria / Primo quantum
ad locum unde iter inceperunt / Secundo quantum ad terminum in quo iter finierunt / Tertio ex
sidere novo quo in itinere directi fuerunt / Dicendum primum est secundum / quod ipsi magi
iter inceperunt in oriente ubi sol oritur / quod exinde congruum fuit / quia ibi prima
parentum commissa fuit / et ideo voluit dominus ut ibi fiat principium necessarie
reparationis / nec non salutationis quam isti magi fecerunt
nobis ... qui xpo nato obsequium impenderunt / Propter quod isti magi fuerunt et
fideles qui ... per eos fuit inchoanda et in gentibus
ad ... quod fides ... per apostolos disseminanda / Quia
de tribus filiis noe post totum mundum erat ... disseminanda
... venerunt de saba que interpretatur captivitas / et signat vetustatem
ipsi magi venerunt ... captivi tenebantur ... fidei et gratie nobis hodie
... captivi tenebantur ... et cum filio prodigo patris celestis amplexibus vince
... liberarentur ... et insule ... exploratores ... venerunt de saba
... tharsis et insule ... Regem celi devotissime
... tyrannica ducta stella ... divina gratia / Regem celi devotissime
... fidem et sua mistica muneribus protestando / Nam in auro ...
... ... quod in sacrificio dicitur ponitur divina essentia / Sed in mirra
... mortalitas designatur / Unde istorum magorum ... informantur / Ergo
... sunt optime disposita ad istum puerum inquirendum / In quibus sol iustitie oritur
... divine irradiationis / et fervens desiderii ... inflammationis / ac ...
... conatu studiose perficiendi et ad ... sublimia ascendendi / De quo ...
... subditur in psalmo / Beatus vir cuius est auxilium abs te / id est qui totam spem sui auxilii
... ponit in te ut dicit glosa / quia tales ascensiones in corde suo disposuit / Unde
... conatu ... sublimia ascendit / Hec autem ascensio ... gradi
... per ... vires vel potentias ad ymaginem pertinentes / Nam prudentia
... debemus ad continuam ... divine meditationis / ... intelligentiam
... spiritualia cognitionis divine revelationis / Sed per ... ad ...
... divine dilectionis et medie dilectionis / Primum patet per ... qui dicit in libro
meditationum / teneamus deum in memoria / preterea cum ... in ... / ...
... veneremur / Nam sicut nullum momentum est / quo homo non fruatur dei

misericordia / Sit nullu dz esse momentu quo eu pute no heat in mem̄o Sc
tempus inquo d deo no cogitas hoc te reputes pdidisse nam go deo u
sius quociqȝ loco consistis aliquid salutare in aīa vsa / considerans Et oīe qd
illud quod netandu estimas fieri nccsspetu hoīs hoc multo magis ho
est / sz motilis diuine maiestatis / 2m patz Cuj eni aīa spe diuini
rez suffulta ad diuīa ueitate cognoscendam uehemnti desiderio afficiat tunc
sit q illa adque exppa industia no sufficiat nisi orōnu suffragia exdiuina
lacōm cognoscit ut dicat Beda v de Sem de danile qui cu desiderio
eo q adcognicōz scōfectore feruēti desiderio afficiebat ppo quod si fueris
archana diuinitz reuelata hec aut reuelacio no fit nisi solitarys z asapiu
mundano se motis teste ppha Osee 2o Ducā eam insolitudine z ibi loquar
ad cor eius / pp quod eciā iohi ewante reuelaco facta fuit / cu esset inpathmos
insula relegatus 3m patz pbōr quod dicit Augg in solandiba cad Solcitas
quo illis sapiebat q dulcis eis fuisti quos tata pp te sustine coegisti / quibus
animalis illos extraxisti quos nc pblanditina retraheta nc ptormta i inda
pōe potuisti Suauerent quia ti eos traxisti / pspa z adusa tigserunt / Quin tu
eos unxisti adceania puenerunt / Cuma tua dulcedine eos ofortasti / lez gadu
amoris bu attingat Augg tu dicit x cofess O amor qui sp ardes z nuq extg
uiis caritas deus meus attende totu me vn̄ meti tue inflamate cofe gust
intrne dulcedinis qua bu sensat ppha cu dicet / q magna multitudo dulcedinis
tue dne quā abscondisti te timentib i. casto timore te diligentibq / z bu
na leuua totam mete absorbz z insui ipis z om̄i aliorz alienatez induat
dicit bu Nescio an aīa id ipam reheona adquis experi horribiliut per
que ducat / Et p9 hmg semel gustate suauitatem exrce deinde adilleo
et potig admolescaat cormes / Et suauissi nobis experi pcedat / iiij sm deo

Circa 2m est sciendu / q isti magi iter suu finierit Jn medie
ubi sol maxime sup̄ nrm emisperiu eleuat / z sicut mete diuine
irradiata z in diuinis carismatibus solinata Vn iste terminus e aptus aspuali
inquirendum z dilectabile inueniendum istu puerz dicitu pp tria Pmo qua
in meridie bremat umbra vanitatis Nam pmeridie pp solis altitudinē
congrue limpiditas z altitudo contemplacōnis intelligit / pumbra us
z amor reru tpalium designat Et quia desiderium i deo umbra dicit quia
lumine dine veritatis in nobis obnubilat / a claritate diuine ymaginis i nobis
obfuscat / hec n. umbra tnz dz esse abremata in aīa ut d rebq tpalibq nihil am-
plius appetat / q sicuti ne natatis exposcat / et id sibi penale reputat / q
in die deuocōnis nuq parua suauitate exhorez debeat intrpi id
et inquatcuqz mete celi talis abremata fuit / vmbra vanitatis talis e aptus
adisinm puerum inquirendu z dulcit inueniendu / et d talibq metibq dicit quod
scribit ysa xxx Dabo eis pane artu z aqua breue / qui tuc meti rebus
temit qn desideriu terenorz modo pdicto pesistatia diuine grace limita
quia talis mens pfesmdum amorem indesinet deo vnit z io bu subdit / ysa
Et no faciā ult euolare ate doctore tuu 2o / quia in meridie i. in diuine
claritatis cognicōn z inde suauitatis degustacōz maxime inflamat cara
caritatis Mens n. deuota pucia isqq pius feruet desiderans z inquire toto
dz esse feruore caritatis inflamata q omez radice piue z concupiscencie
tificat / z adurat q semen vicosum nuq deceto possit in homine pullulare
tūc uidebat attensus Augg tu dixit in laud caritat Adte me totu
dulcis amor ihu / inquo totu bonu anime mee dependet inquistq

us amor suus cogitat qui mundum excitat qui veram pacem inveniat quicquid
quicquid in corde versatur tu a memoria non recedis Si quando taceat
te cogitat Si quando loquitur de te loqui desiderat omnibus dulce credit
sapit 3o quia in meridie maxime fervet homo ubi status mens
ardore caritatis inflammata et ab effectu terrenorum totaliter sublimata vide
am et eius misteria lucidissime et iocundissime contemplatur Exemplum
na Saba que fuit inhabitatrix illius calide regionis et significat animam car
natam que venit a finibus terre audire sapientiam Salomonis Cuius cum cuncta
me perspexisset et sapientiam Salomonis presentialiter audivisset non habebat ultra spiritum
ad verbum tractans Rich. v de contemplatione c. spiritum non habere est ex multa
tatione mentem excedere et pre stupore quem mens divinitus evelatur spiritum
to alienatum esse Et de isto progressu spiritualis perfectionis ab oriente in meridie
intelligitur quod scribitur Proverbiorum 4to Iustorum semita quasi lux splendens etc. Iste
regressus per magos et per Abraham figuratus qui ibat progrediens ad meridiem
Gen. xii° Non nisi iustorum quippe mente sunt ad diem exciti et moribus
atibus divino beneplacito conformari Cuius hic progressus significatur dicitur semita
na per quam ulterius graditur et hoc quasi compendium singularis perfectionis quam
possident et in qua vigent se extendunt Istorum autem semita et conversatio est
quasi lux splendens quasi exemplarem edificatorum Sed dicitur procedens et crescens
torum scilicet simulatorum usque ad perfectam diem id est usque ad perfectam mentis illuminationem
ma ista virtus progressum seu perfectionis tamen homo non potest attingere sua virtute
ideo necesse est quod in tali progressu divinitus fulciatur Et hoc exprimitur 3o quia
io in tali progressu per stellam id est per divine gratie efficaciam dirigatur Beda
secundum Augustinum et Crisostomum etc. Hec stella que magos direxit ab aliis stellis differebat
nata fuit Primo quidem in situ quia non erat fixa in firmamento ut cetere
planetis Sed erat vicina terre et suspensa in aere Alias non ut dicit glossa
potuisset declarare magis locum et ortum pueri demonstrasse In tanta enim distantia
nec domum una domus in civitate sed nec una civitas in regione nequaquam ex altitudine
illa fixa vel certa ex planeta posset deprehendi 2o in luminis effluxu quia tante
claritatis quod nec in meridie per solis radios potuit obscurari 3o in motu quia
fuit motum circularem sed progressivum et directum In quibus nobis triplex effectus
designatur Nam primum quia hec stella non fuit elevata in firmamento
aliter in firmamentum Et sic nec per status et nobilitatis celsitudinem nec per donorum
magnitudinem non debemus nos superbe super alios elevare sed semper in omnibus humili
ad quod hortatur apostolus Rom. xi° Noli altum sapere sed time Per hoc vero quod fuit sus
in aere ostenditur quod mens per gratiam a desideriis terrenorum elongatur et impulsu
in cogitationis et dilectionis suspenditur Ita quod vere posset dicere illud Job 7o Sus
pendium elegit anima mea et mortem ossa mea Ceterum per hoc quod mens per gratiam deus
is a terrenis abstrahitur vires superiores que possunt intelliguntur quia
sunt alba et fortia et medullaris dulcedinis contemplativa in divine dilectionis dul
cedine moriuntur et absorbentur Per 2m hic est per eius effluxum luminis ostenditur
mens divino lumine irradiata et per gratiam roborata tamen bono divino per amore
tur Quod nec in nocte angustie adversitatis nec per divine prosperitatis umquam po
test obumbrari Sed eius facies id est tota intentio semper in omnibus agendis lucet
sicut sol in virtute sua ut scribitur Apoc. 1° Tales enim mentes sunt taliter illuminate
secundum Augustinum que numquam eclipsantur et totam ecclesiam celesti conversatione illuminant

De quibus scribitur phil. iiii° In quos lucetis sicut luminaria verbum vite continentes
Sed ut ostenditur et conatus talis mentis sit toto tramite suo et obligatur
desperede et in feruore boni operis ac diuini amoris iugiter efficere quousque diri
gente hoc est gratia mouente mens deuota perducatur in illum qua mens
pacis et sistit statum mentis pacificatum et tranquillum in qua nulla temptacio mo
lestia insurgit contra se omni Sed est diligenter aduertendum quod magi sicut stel
lam perdiderunt quando herodem de ortu noui pueri consuluerunt sic in isto
statu gratie constituti perdunt stellam diuine gratie quando ut precibus elacio
caruis corruptorum ad consilium dyaboli flectuntur Sed postquam ab herode recedit
homo peccator corruptus eluctatur et ad diuinum beneplacitum toto corde gradit
ut dicit Remigius redit stella diuine gratie Una visa et cognita mens
gaudet gaudio magno valde tamen quod sicut Remigius plus gaudet homo de re
ditu quam si possideret Et ratio quia tunc moribus bonis se magis ardentius
operi exercere facere Unde contingit quod homo post lapsum cautior fervencior
et humilior resurgit quam fuerat ante lapsum Exemplum in petro et in maria magda
lena Et ita beneficio stelle dignitatis id est gratie monstratis mentis deuota in bethleem
perducatur ubi et angelorum pane cibatur et per diuinam presenciam ineffabilem mentis gau
dio consolatur Quod nobis experiri concedat etc.

In octaua

Uidi spiritum descendentem sicut columbam de celo et ma
nentem super eum Joh. i° Verba proposita historice exponi ab
leam de baptismo xpi in quo tota trinitas pluribus testio in quo ipse
sit filius dei naturalis Sed possunt etiam exponi de quibus fideli qui per baptismum
corporatur et efficitur eius filius adoptiuus Quod quantum fiat in nobis premissi
docetur ex tribus que ipse constituit atque dei filius adoptiuum Nam primo ostendit
dit in fidem adoptati per gratie infusionem 2° pro virtutis et donorum perfectionem
3° penis in ipso virginem permanens perfectionem consolationem Que quidem tria verba
premisse per ordinem designant Nam gratie infusio notatur cum premittitur vidi spiritum
virtutis Et donorum opus notatur cum subditur descendentem sicut columbam de ce
lo celica consolacio notatur cum auctoritatur et manentem super eum Ratio est quod dicitur
quod pthus quod ipse corporali specie super xpm descendit in baptismo quod in ille
filio adoptato gratie infusio Et hoc propter triplicem virtutem qua xpus
aliquas ex tactu mundissime sue carnis Nam xpc aliquis contulit virtutem
gatiuam refrigeratiuam viuificatiuam Que quidem triplicem effectum quibus adoptatus
per gratie infusionem consequitur Quoniam effectum scribit ad titum iii Non ex operibus iustitie
que fecimus nos sed secundum suam misericordiam saluos nos fecit Et hoc per lauacrum regenera
tionis et renouationis spiritus sancti quem effudit in nos habunde etc. usque heredes
simus secundum spem vite eterne In quibus verbis apostolus primo ponit vere saluationis
motiuum quod est diuina misericordia Una non ex operibus iusticie vere salutis nos
fecit sed secundum suam misericordiam saluati sumus Et hoc quod factum est quia de natura
misericordia nos poteramus liberari nisi per suam misericordiam 2° ponit vere saluationis medium
Una lauacrum regenerationis et renouationis etc. id est per baptismum per quam renouamur
per gratiam sicut per generationem naturalem inficimur per culpam Nam sicut generatio naturalis
per quam peccatum originale transfunditur animam inquinat Ita regeneratio baptismalis animam la
uat et nulla regeneratio aqua tamen virtutem mentis corpus aut sancto qui virtutem prestat
Una forma sanctitatis regeneratio imprimit Addit autem et renouationis etc. quod
respicit quod baptismus tollit vetustatem culpe et educit nos in nouitatem gratie
2° ponit regenerationis fructum qui quod est quod per baptismum constituitur heredes vite

et ideo subdit ut insaciati gracia ipsius habedes sinus secundum speciem uite ebre
effectu potest intelligi Quod scribitur cantica 8 Nona ardore refrigerabit vos q
ardore concupiscencie refrigerabit id est vos diuine gracie et non solum effugat
concupiscenciam causat Unde scribitur Matheus 3o Ille baptisabit vos in spiritu sancto
Nam sicut ignis materialis appositus herbis radicibus vicia herbarum
et inutilia consumit et extrahit sic ipse spiritualem baptismum recipias
et annichilat propter quod secundum Crisostomum in igne dicitur vehemencia gracie que
a temptacione vinci possit De 3o effectu scribitur Iohannis 3o qui viuificat quia
baptismus viuificat animas et vita gracie imponit et vita glorie instruit
hac triplici proprietate spiritus sanctus spiritualem baptismum descendit racione
rubigine peccatorum precorum qua se infundit effugat esse temptacionem
premia duorum exprimit viuificans et letificans per securitatem spei que
induat Iuxta illud Romanos 8o ipse spiritus reddit testimonium spiritui nostro quod sumus
2o spiritus sanctus descendit in latam puluerem et donorum spiritualium operacionem et hoc
figuratur per columbam super Christum descendentem propter triplicem eius proprietatem Columba
est simplicissimum animal et ideo caret felle Est ad paciendum et ideo non mordet
est eadem ad mansuetum et ideo non lacerat unguibus Ex quo spiritualiter datur in
ac consignati per Christum non dicunt habere iram in corde nec detractorum more mordere
Septimo potest intelligi quod scribitur Matheus x Estote prudentes
simplicitatem in ope In quibus verbis Christus nos hortatur ad
serpentes et simplices sicut columbe In quibus etiam innocencia voluntatis Et dicit estote prudentes sicut
prudencia cordis et innocencia possitis prudentes prauae et simplices sicut co
ut fraudes malignacium possitis voluntarie sustinere et pro tempore nobis erogata
lesiones et iniurias possitis voluntarie sustinere Nam ueterem pellem
Et quia prudencia serpentis consistit in tribus Nam ueterem pellem
Et quia prudencia serpentis consistit mediis Ex quo triplex
tu foramen deponit et cum sit frigide nature solem naturaliter diligit Ex quo triplex
Nam pellis deposicio per eum admaniplatas Ephesios 4to de
amaro colligitur Nam pellis deposicio per eum vetustate peccati qui hominem interiorem
conuersacionem veterem hominem id est vetustate peccati qui hominem interiorem
et ad ymaginem seruat corporis pro capite exposito per eum adpresentes
pro ymagine seruat corporis pro capite exposito que est caput hominis totum corpus suum penalitati et quasi
tuenda que est caput hominis totum corpus suum penalitati et quasi
exponunt solis dilectos per eum qui per diuina contemplacionem illuminantur
Simplicitatem etiam columbe debemus habere et quantum ad pietatem
indicando Prima columba blandos habet oculos et dulcem aspectum Item sincera
diligendo Prima columba et quasi suum diligit et pacis osculum custodit
mirando Canticorum 4o Oculi eius sicut columbe super riuos a
etiam intencionem inspirando Canticorum vi Oculi eius sicut columbe super riuos a
que lacte lote sunt De sexto scribitur Ephesios iiij Solliciti seruare unita
in vinculo pacis In quibus verbis ostendit quod pacem seruare debemus diligenter
in vinculo pacis In quibus verbis ostendit quod pacem seruare debemus diligenter
o dicit solliciti hoc est sitis studiosi cauti et attenti ut dicit glosa Item spiritualiter
dicit seruare vnitatem spiritus id est vnitatem cordium quo adquiescit mentis interiore Item
insolubiliter unde dicit in vinculo pacis id est seruando pacem exteriorem cum omnibus
vinculum vnitatis et concordie in hominibus et Hebreos xij Pacem sequimini et
sanctimoniam sine qua nemo videbit deum Nam sic adhoc quod ymago videatur in
aqua oportet aquam esse claram et tranquillam Sic et cor debet esse clarum per sanctimoniam
tranquillum per pacem adhoc ut deus in ipso videatur De 7o scribitur j ad Thessalonicenses vo
ete ne quis malum pro malo alicui reddat sed semper quod bonum est sectamini
omnes Ubi nondum Ego reddere bonum pro bono per eum adiustitiam sed malum pro
malo per eum aduindictam qua deus dehortatur cum dicat Michi vindictam et ego

retribuam Sed eodem bonum pro malo primo admirare et est ad bonitatem quod et
spiritus domini primo adpropriate. Tercio spiritus sanctus descendit in eius manus in ea
nigrem perseverancia et celitam custodiunt quod notatur cum anerit Et manus
Certa quod sacerdotum est quod sunt quod maria digita vite xpi formata per tria
per humilitatem 2o per caritatem 3o per castitatem Primo stabilitur ysa. Super quem
spiritus meus nisi super humilem et trementem verba mea hanc humilitatem xpus discipulos
suos verbo docuit Matheus xi Discite a me quia mitis sum et humilis corde in moribus
nullum exemplo et humilibus et hos mittis in affectibus quia nullum despicias
ope dimisit quando apostoli noluit baptizari unde cum Iohannes illum videret et humiliter
refugeret xpus sibi dicit sine modo me sic baptisari decet sic nos docet nos inplere
omnem iusticiam id est perfectam humilitatem ut dicit glossa Cum quid sit 3o gradus
et subdere se maiori nec preferre pari Et hec est sufficiens 2o subdere se pari
sedere minori et hoc est habundans 3o subdere se minori nec preferre alicui et hoc est
Secundo stabilitur coll iii° ubi apostolus plures virtutes enumerans subdit Super omnia
tem habentes que est vinculum perfectionis in quibus verbis ondit quod caritas ceteris
virtutibus superior dignitate Unde dicit super omnia autem Hec est etiam aliis
utilitate unde dicit caritatem quia utique est via excellencior qua in
tendit Et est aliis simplicior unitate Omnia omnes perfectos comprehend
io dicit quod est vinculum perfectionis et bene quia omnia que ad perfectionem pertinent sub lige
concordia ligat hominem angelis per amicitiam Deum sibi per incarnationem et hominem
peccatorem Tercio stabilitur i cor vi° Nescitis quoniam membra vestra templum
quod habitat in nobis quasi dicat Omne templum sanctum custodiendum est inpollutum sed membra
vestra sunt templa sancta id est dedicata in baptismo spiritui sancto qui per sua gratiam
in nobis ergo sunt custodienda inpolluta et in castitate purissima Et ideo uxor
comparatur lilio Can ii° Sicut lilium inter spinas sic amica mea inter filias quasi dicat Sicut lilium
omnes spinas excellit in pulchritudine et candore Sic amica mea omnes
mentes antecedit in castitatis nitore Et sicut lilium dum spinis pungitur non
tamen candorem sed odorem suum late spargit Sic amica mea dum tribulacionibus per
secutionibus temptacionibus pungitur puritatem mentis non amittit Sed odorem virtutis
ad alios late diffundit Et ideo dicitur Gregorius 2o moralium quod nulla sunt bona mentis
occulti iudicis Si non approbantur testimonio castitatis Cuius caritatem reddit Ieronimus ita
dicens Cumque virtute polleas quacumque dignitate prefulgeas si virgini
tatis careas omnia pluviam crabris Cuius castitate nobis prestat Amen

Sub umbra illius quem desideraveram sedi et fructus eius
dulcis gutturi meo introduxit me rex in cellam
Cant primo Intercetas virgines agilis beatissima in diligens et medi
cans audens gloriari Et ideo ad laudem eius verba posita quenenter induc
in quibus verbis in innuitur tribus per quod ascensus suus se gloriatur de preposito
Primo quod per divinam claritatem fuit singulariter obumbrata 2o quod per divinam
te fuit intellectuar excitata 3o quod per beatificam unionem nunc sit in celestibus
Primum notatur cum premittitur sub umbra illius et cetera 2m cum subditur fructus eius dulcis
meo 3m cum additur introduxit me rex in cellaria sua Felix sponsa quod
culo effigiatur Cum tali ferculo saciatur et que tali potu inebriatur Circa primum
adit duplex dubitacio Prima est cum umbra racione sue opacitatis sit opposita claritati di
vine videtur preposterum umbra non racione possit intelligi quod habita ex claritate
ad quod dicendum quod licet lux divina in se sit clarissima nobis tamen in via
ignota per excessum sue claritatis ad debilitatem nostri intellectus et quia illud quod
est alicui ignotum sibi manet obumbratum ideo divina claritas in quantum nobis
incognita occultatur umbra sed tenebra dici potest hiis tamen tenebris inaccessibilis

sicut ut dicit dyonisius in de ecclesiastica ierarchia et vocat tenebras scribitur Quia posuit
tenebras latibulum suum Cuius causa est excessus claritatis lux divina occultatur divini
et sorcaliter cum tante cognoscit ut dicit dyonisius eius 2a questio est quare potius
se quievisse sub umbra divine claritatis quam in umbra Ad quod dicendum quod
sit de quiete qua mens racionalis in puncti quiescit in deo peccata cum qua
pars est inferior et deficiens ab illa quiete qua mens per actum clare cogni
et intime fruicionis in deo beatifice quietatur Ideo signanter hanc inferiorem
quietem dicit se quievisse sub umbra divine claritatis et non in ipsa claritate divina
patet quod per umbram beatam agnetem quietantem et a qua est cum dignissimae d
debemus intelligere divinorum carismatum ubertatem que in ipsa
divine assimilacionis perfectam conformitatem Sicut enim umbra naturaliter sicut
per similitudinem se conformat Ita beata agnes per donum gracie fuit
triplici est perfectitudine se conformat Ita beata agnes per donum gracie fuit
duplicato perfectissime conformata et post hanc conformitatem et assimilacionem
Soror nostra parvula est
agnes dicta est soror tocius trinitatis Canticorum viij° Soror nostra parvula est
uera nobis hoc singulis verbis triplex sue laudis preconium implicatur Primum est
conformitas divine assimilacionis cum soror nostra 2m est summa humilitas sue
elevacionis cum parvula est 3m est omnimoda abieccio terrene elevacionis ibi
et non habet ubera namque inscripturis suavitas et delectacio intelliguntur iuxta
illud Ubera namque in scripturis suavitas et delectacio intelligitur iuxta
ut sacientur ab uberibus consolacionis eius Et ea sponsam christi carere ab uberibus
ut sacientur ab uberibus eius ... Et ea sponsam christi carere ab uberibus
ut sacientur ab uberibus consolacionis pro aut dici quod perfecta
remotum est ab omnibus terrenis delectacionibus pro aut dici quod perfecta
in se motum est ab omnibus terrenis delectacionibus prout dici quod perfecta
in se remotum est ab omnibus terrenis ... per obumbracionem divinorum carisma
tum divine assimilacionis qua beata agnes per obumbracionem divinorum carisma
tum divine assimilacionis qua beata agnes ... totaliter singulis triplici proprietati divini
in ipsis totaliter conformata fuit ex talibus totaliter singulis triplici proprietati divini
amplexus conformata fuit ex talibus totaliter Nam per conformabantur in memoria patris
personarum apte conformabatur Nam per conformabantur memoria patris
in infulgencia sapiencie et veritatis filii spiritui sancto in excellencia caritatis Deprecor
nam efficacia patrie potestatis mea clucrt primo ex affectionem inteiori Quod
nam efficacia patrie potestatis mea clucrt primo ex affectionem interiori Quod
phi quod pena potestatis ita cor suum firmaverat in bono divino quod nec eius
bona exteriora poterat in manibus quod relinquet ex hoc quod nec nobi
lia bona exteriora poterat inclinari quod relinquet ex hoc quod nec nobi
lia bona exteriora poterat ... qui eam adamavit in suum amatorem invite
re ut pulcritudine filii prefecti qui eam adamavit in suum amatorem invi
aspicere potuit omnia eius duplicata munera tamquam stercora reputavit
discede a me fomes peccati nutrimentum facinoris pabulum mortis quia iam
ab alio amatore preventa sum qui michi satis meliora obtulit ornamenta
longe te nobilior genere et dignitate 2° pena potestatis mea clucet ex operacione ex
terri sicut duplex primo quidem exoperacione spirituali qua cum me ostendit in illo dicto
cum tanta concupiscencia urgeretur quod a papa licenciam peteret in idolum ostendi
ut est per papam quod beate agneti papalem anulum exhibet qua enim sibi
singulis contemplaret Cui cum anulum sue ymaginis picte in pariete exhibet
digitum extendit et anulo accepto digitum retraxit et statim omnis ca
sus concupiscencia in ipso dicto extincta fuit 2° hoc ut patet ex operacione corporali
filius perfecti prius quam ipsam contingeret a dyabolo prostratum a morte suscitavit Ergo
quod per triplicatem conformata fuit in memoria patris 2° fuit conformata
in infulgencia sapiencie et veritatis Quod patet quia plurimum beati disputando fuit ab
filio triplicitate obumbrata Et primo quidem luce theorice claritatis quo
in ipsius ita copiose repleta fuit quod de illo mentis decore quo mens racionalis
na gratuita divinitus fuit decoratur super omnes alias virgines secundum
racione et sermonis est locuta ut patet per ambrosio in legenda qui dicta scribit
Cum hec fuit corpore iuvencula per plenitudinem tamen sapiencie inspiratione fuit ...
a ... quod tanto dulcore divine suavitatis perfusum sponsum eius fuit
diceret se mel et lac ex eius ore suscepisse Et in latte quidem in talis

puritas in melle vel divina suavitas pt intelligi que non nisi apud puris mentibus degustatur. 2o pipinum eius fuit obumbreata lumine iustice cla[illegible]
Quod patet per hoc quia illa cella tenebrosa in qua iussu prefecti ducta fuit tunc ea filius eius sue voluptatis libidinem expleret tanto splendore [illegible]
fuit quod eius fulgor omnium intuencium oculos reperssit. Insuper eam aspi[illegible]
fulgor ille tanta devotionem excitabat quod omnes dictam cellam intrantes puri [illegible]
ibant quam fuerant. intrepressi divine clementie laudibus et promin[illegible] exsolve[illegible]
quod beatam agnetem abluvians contagio tam iustice persuavarunt. 3o pipinum
fuit obumbreata teserie iustice densitatis et eam interere angelice pu[illegible]
quod patet nam cum ipsa filium prefecti accipere recusaret. iussit eam suis vesti[illegible]
expoliari et nudam ad lupanar duci Statim autem ut vestibus exspo[illegible]
fuit tantam densitatem suis capillis divina clementia tribuit ut melius
tecta per videretur quam vestibus postquam vero ad locum turpitudinis ingreditur angelus
domini tam constanti luce totam cellam implevit et ipso luce eam veste candida
induit insignum virginalis et angelice puritatis Vnde cum agnes induisset
potuit dicere illud ysa lxi° Induit me dominus veste et induit [illegible]
In quibus verbis innuitur quod puritas virginalis confert ipsis virginibus a[illegible]
eterne felicitatis et in eternis ipsam efficit miro dulcore interne suavitatis [illegible]
duo puritas virginalis et vestimentum salutis et indumentum letitie congrue [illegible]
patet. Quod nobis concedat etc.

ij sermo

Tercio fuit conformata spiritu sancto in excellentia caritatis [illegible]
patet. Nam spiritus sanctus tanto ardore caritatis cor eius inflammaverat
ipsumque in amore divino que xpc nobis exemplariter premonstraverat. fuit to[illegible]
transformata ad cuius maiorem evidentiam est sciendum quod ymago caritatis [illegible]
consistit in tribus Primo in hoc quod gradus sui amoris mensurabatur secundum totam
mentem sue et omnem virtutem eius Et secundum totam facultatem sue cordis et secundum ulti[illegible]
se seu totius sue nature et eo ipse solus hoc in mea eius perfecte implevit [illegible]
lectionis mandata diliges dominum deum tuum ex toto corde tuo et ex tota a[illegible]
et ex omnibus viribus tuis Secundo consistit in hoc quod gradus sue caritatis [illegible]
batur secundum ultimam perfectionem omnis virtutis et omnis gratie Sive sit gratia gra[illegible]
ta sive gratia gratum faciens aut etiam gratia sermonis Omnes enim istas gratias
et omnes virtutes et omnia dona ad perfectionem plenitudinis xpus in summo habuit. Et [illegible]
scribitur Ioh. j° vidimus eum plenum gratia et veritate 3o consistit in hoc quod [illegible]
fuit excellencia caritatis xpi quod non solum mentem ipsius inseparabiliter coniunge[illegible]
ipsi deo verum et totam naturam humanam personaliter uniebat divino supposito [illegible]
et humana natura tanta dignitatem consecuta fuit ut xpc etiam inquantum homo ver[illegible]
deus dicatur pro quanto humanitas xpi vere subsistit in esse suppositali verbi divini
Et ista forme exemplar beata agnes fuit tripliciter conformata Nam primo di[illegible]
lexit deum secundum ultimum posse sui cordis et secundum totam virtutem sue affectionis quod patet
per hoc quod pre magnitudine et suavitate divini amoris nec illud invenire nobilem
ut aliquam creaturam potuit in iniuria sui sponsi delectabiliter intueri [illegible]
causa dominum reddidit. per hoc quod sicut ignis in aliis arbus quas adurit omnem
earum pulcritudinem tollit et nigredinem earum deformitatem induat. Sic amor
divinus omnem pulcritudinem et delectationem rerum temporalium in eius celi divini
amati in abhominationem convertit. Quod bene sensit apostolus cum dicit mundus [illegible]
crucifixus est et ego mundo 2o deum dilexit secundum ultimam perfectionem omnis virtutis [illegible]
est secundum ultimum gradum perfecte humilitatis et secundum perfectum contemptum omnis
dignitatis vel etiam cupiditatis ut ex eius legenda clare patet propter quod duo [illegible]
nimis perfectionis apte potest dicatur. Soror mea pulcra et propter humilitatem sue [illegible]
expugnationis et vobera vero licet propter omnimodam abiectionem et contemptum omnis [illegible]

dilectionis. Tertio xpm dilexit indissolubili vinculo perfecte unionis quod patet
quia tota mens et tota eius affectio sic fuerunt indissolubiliter unita
divino amori dilecti sui. Unde legitur quod eius affectio in nullo alio quam in bono
divino tantum potuit quietari. Vere potuit dicere cum propheta mihi adherere deo
bonum est, ponere in domino deo spem meam. Et illud vinculum divini amoris
quilibet anima devota iungere et constringere cordi suo debet in primis. Ad quod hortatur
sponsus Cant. 8º pone me sicut signaculum super cor tuum etc. Sic eo
amore xpm diligas quo ipse te dilexit. Constat autem secundum beatum Bernardum quod xpus
me dilexit fortiter dulciter et constanter. Sic et tu si vis imprimi formam exemplaris
sue dilectionis debes eum diligere adeo ardenter ut ardor sue dilectionis omnes tuas
[illegible] affectiones intus absorbeat et adeo dulciter quod in dulcore sue dilectionis omnis
[illegible] consolatio [illegible] dulcescat. Et adeo constanter quod nulla res transitoria in
[illegible] transitoria [illegible] dulcescat. Et adeo constanter quod nulla res transitoria [illegible]
[illegible] abeuns amore divellat. Secundo autem impressionem divini amoris mens
[illegible] triplicem fructum consequitur. Primo in quolibet bone operationis [illegible]
aggressione. Quod patet quia nullum est opus adeo arduum et difficile quin
[illegible] reddat leve et facile. Ideo dicit Augustinus. Omnia ardua et immania le-
via reddit amor. Ideo et etiam amor dicitur mater dulcoris eo quod secundum
[illegible] nulla facit amor. Et quod etiam [illegible] gustu sue dulcedinis inequitata suavitate
[illegible] transitoria [illegible] delectationis omnia abiectio. Nam sicut post
[illegible] 2º est cuilibet terrene delectationis [illegible] insipida ita anime divino amore
[illegible] melle omnia alia videntur insipida [illegible] in amaritudine convertuntur.
[illegible] Omnis enim terrena delectatio [illegible] solum xpc placebat. Ideo [illegible]
[illegible] dicens. Quia cor [illegible] magis [illegible] 3º est cuilibet temptationis et de
[illegible] sibi [illegible] fiat adiutorium [illegible] signum Sampson [illegible] funes
[illegible] facilis expugnatio [illegible] telam aranee facillime disrupit [illegible] quod
[illegible] contextos tamquam telam aranee facillime disrupit per quod
[illegible] per secundam caritatem operans quibuslibet [illegible] etiam
signatur quod homo [illegible] qui [illegible] nemorum
mala consuetudine longo tempore innetatus qui [illegible] facillime [illegible]
[illegible] adiutorio divine gratie facilis [illegible] Ita decorem in [illegible]
[illegible] et disrumpit. Duos fructus nobis [illegible] Hic secundo ostendit [illegible]
Spiritus eius dulcis gutturi meo. Hic secundo ostendit [illegible] et dulcis [illegible]
[illegible] divina suavitate intellectualiter [illegible] triplex fructus intellectualis [illegible]
[illegible] quod est secundum quod in ipsa divina [illegible] triplex fructus intellectualis [illegible]
[illegible] quibus mens [illegible] et cuilibet anime devote in
[illegible] Primus est omnis rei creati vitalis effluencia. 2º est omnis
[illegible] Primus est omnis suavitatis fontalis affluencia. [illegible]
[illegible] 3º est omnis [illegible] et omne [illegible]
[illegible] sic a primo [illegible] et a primo [illegible] fluunt omne [illegible] et omne [illegible]
[illegible] a primo esse increato fluunt omne esse creatum. Et hoc dicit Ioh. 1º Omnia per
[illegible] facta sunt. Omnia eo modo fluunt [illegible] res ab ipso verbo quo in ipso verba
[illegible] facta sunt. Omnia eo modo fluunt in res ab ipso verbo quo in ipso [illegible]
[illegible] in ipso [illegible] omnia et eternaliter causa vitaliter preexistunt. Nam quod
[illegible] est in ipso vita erat. Ioh. 1º [illegible] quod omnia [illegible] ab ipso
[illegible] quod dicit signat [illegible] ex ipso et per ipsum et in ipso
[illegible] omnia. Omnia omnia ex ipso causaliter effluunt et per ipsum [illegible]
[illegible] in ipso eternaliter et vitaliter [illegible] et eo omnia in ipso vivunt. Vita
[illegible] simplicitas divinitatis. [illegible] autem fructum nobis [illegible] triplex [illegible]
[illegible] intellectualis [illegible] cuilibet anime devote triplicat [illegible]
[illegible] Prima est qualiter sit intelligendus effluxus creaturarum ab ipso verbo
[illegible] quod dicendum quod eo modo res fluunt a divina essentia [illegible] quo
[illegible] continet in ipsa. Non est autem intelligendum quod ipsa essentia [illegible] sed quod

e inequalitate p[ro]p[ter] q[uo]d p[re]existant in essentia diuina cum sic tolleret[ur] diuin
natiue simplicitatis Si contineret aliquid adiu[n]ctum esse hoc intelligit[ur] d[e]
ipsa ratio[n]e exemplari et causali ipsius causat[ur] que est ipsa causatrix essentia s[ecundu]m
s[ecundu]m Aug[ustinum] est ro factiua et productiua ipsius causature in essentia ip[s]a 2 q°
2 q° est quomodo in uno simplicissimo eius modi est essentia diuina possit proce
dere tanta p[er]sonarum et etiam causatorum multitudo Ad quod dicendum q[uod] li[cet]
essentia diuina in se sit una et simplicissima tamen s[ecundu]m modum n[ost]rum intelli
di ... subdiuisa ratio[n]e concipimus s[ecundu]m diuersitatem ... illorum que ab ip[s]a
diuersimode p[ro]cedunt Nam p[re]essentia diuina apprehendit[ur] sub ratio[n]e fecunditat[is]
omnimode sic ab ipsa emanant p[er]sone diuine p[ro]ut ipse proprietates p[er]sonales com
ex fecunditate nature diuine resultant quodammodo ubi Spiritus aut[em] s[anc]tus p[ro]
amoris qui est amor et nexus patris et filii Sed p[ro]ut apprehendit[ur] p[er] solam ratio[n]em
exemplaritatis ... et p[ro]ut est causa et exemplar omnis esse causati sic ab ea
fluunt causature insensibiles que solum in esse naturali subsistunt Sed p[ro]ut uero apprehe[n]d[it]
sub ratio[n]e uitalis exemplaris sic ab ipsa fluunt causature uitales s[ed] propter u[ita]
uegetabile sed sensibile Sed p[ro]ut apprehendit[ur] p[er] ratio[n]em exemplarem ipsius es[se]
intellectualis sic ab ipsa fluunt natura angelica et humana 3a est cum uiuere
3 q° p[re]supponat esse quo illud quod nullam h[abe]t entitatem actualem in se sic s[e]
multe creature p[er] ... produci adeo cum tamen nunq[uam] p[ro]ducant[ur] possint d[ici]
uita in ipso deo Ad quod dicendum q[uod] omne q[uod] est in alio est in eo s[ecundu]m modum
eius in quo est sicut apparet de rosa que licet sit in se s[ecundu]m esse materiale et cor[rup]
tibile in anima tamen intellectu est s[ecundu]m esse intellectuale cum quidam abstrahat
ab omni corruptibilitate et materia Unde licet rosa uel lapis non uiuat in se
uiuunt tamen in n[ost]ro intellectu in quo existunt s[ecundu]m ro[ne]m uitalem essendi Quia
actus intelligendi qui est similitudo et exemplar istorum est quedam uita u[nde]
dicat[ur] q[uo]d in ... in xij ... Cum igit[ur] forma aug[us]tus ... sit uita i[n]
arte ut patet ... et ... Sequit[ur] multo fortius q[uod] omnia causata q[ue]
non uiuant in se tamen s[ecundu]m ro[ne]s eorum exemplares et factiuas sunt uita i[n]
deo 29 Similiter in essentia diuina conceditur qua beata agnes intellectuali
Dis spe[cie]r[um] for[ma]lis i[d est] [re]fulgen[tia] efficiat[ur] est omnis speciei formalis refulgentia Circa quod est sciendum q[uod] in
essentia diuina inuenit[ur] triplex formalis refulgentia Una est rationa
assimilationis qua una p[er]sona alteri assimilat[ur] in n[atur]e ydemptitate Alia est
p[er]sonalis distinctionis una for[ma]liter ... contemplat[ur] iuxta proprietate p[er]so
nationis et iux[ta] rationis formam distinctionis unius p[er]sone ab alia 3a
est quedam representatio exemplaris ... causatorum Et ista representatio actu di[citur]
... uidelicet quantum ad p[er]fectiones corp[or]ales et quantum ad p[ro]prietates actuales
quantum ad habitus uirtuales Prima s[ecundu]m p[hilosoph]os non s[ed] solum p[er]fectiones corporales et
proprietates corp[or]e actuales Unde eo ipso q[uo]d habitus uirtuales in ipsa essentia diui[na]
exemplariter p[re]existunt ro[ne]s cuiuslibet uirtutes exemplares possunt in mente di[ci]
p[ro]quanto in ipsa omnes uirtutes exemplariter continet[ur] Secundo aut[em] similiter n[ost]r[a]
... uirtutis intellectualis p[er] quas in nobis cuiuslibet deuote ... te ...
1 ... Prima est q[uod] assimilatio eternalis p[er]sonarum non attendit[ur] in essentia
diuina s[ecundu]m se s[ed] solum ut est uni p[er]sone communicata ab alia Cuius ratio
est quia similitudo essentialis est plurium suppositorum in eadem natura essentiali plura
aut[em] supposita non existunt in natura diuina nisi ipsa est uni p[er]sone ab
2 alia communicata 2a est q[uod] licet in p[er]sonis diuinis sit assimilatio formalis quantum
ad ydemptitatem essentie simpliciter tamen est distinctio formalis quantum ad p[ro]prieta
tes p[er]sonales Cuius iste specifice dicunt ... quantum ad hoc p[ro]ut est cum

personam diuinam speciei differentes / et ita dicunt in forma personali sicut in
forma essenciali / 2a est quia effulgencia formalis caritatis modo actu dicat
in essencia diuina personis se secundum in latitudine admittit totum diuinum. Unus eo est
quia effulgencia formalis importat quandam manifestacionem complacencie. Talis
autem complacencia solum competit essencie in latitudine ad essenciale personis in se
consideratum / 3us fructus est omnis suauitatis formalis affluencia. Quia 3
cum omnis affluencia mentalis suauitatis in ipso deo formaliter et totaliter
contineatur / per hoc patet quod omnis delectacio creata est quedam umbra et figura
illius delectacionis quam modo formaliter continet / et eo sicut panis pictus
esurientem non saciat / sic nec omnis delectacio creata mentem totaliter saciat / et
quietat / vnde propheta videns mentem eius solum in bono diuino posse quietari
dicit: saciabor cum apparuerit gloria tua / Sciebat namque quod diuina nuda presencia mentis totalis
tanto dulcore perfundit / quod ex mea omnis carnalis delectacio et eius appetitus
funditus absorbetur intantum ut de labore requiem, de tribulacione leticiam et de toto
in illo gloriam habeamus / Ut dicit Bern. / ad istam suauitatem degustandam
mens dulcorata de feruenti desiderio aspirat / Anima per eius gustum quodam
suo feruore et
amore diuino attenditur qui apparere dicitur consumpens ex quo suo feruore et
amore diuino omne illud in homine posset inficere cum amore diuino et
animam absorbet / omne illud in homine posset quibuslibet retardare. Et iste fructus triplex in 1
quod ipsum ab amore diuino possit quibuslibet retardare. Et iste fructus triplicibus in
... Primo ex
eo quod sic ipsa mens ipsa in suis viribus supremis est in
mentis totalis dei eterni claritate / Nam mens ipsa in suis viribus supremis est in
illa ymagine beatissime trinitatis / per quod in se naturali quo quelibet res naturaliter
sibi ymagine beatissime trinitatis / per quod mens dulcorata ingreditur et gaudiose se deo conuertere
decet / vnici suo principio mens dulcorata ingreditur et gaudiose se conuertere
a sua ymagine increatam / aqua originaliter effluxit / et eius similitudine in se
gerit / quia hoc est naturaliter delectabile cuiuslibet quod vniatur cum suo simili. Sine esse
quod mens totalis ex contemplacione sue ymaginis increate indicibili gaudio
leticias perfundit. Quod signat propheta videns in mente diuini posse dicit:
Signatum est / super nos hoc est in mente nostra totali lumen vultus tui domine
/ dedisti leticiam in corde meo / quod ex ipsa ymagine increata
statim sedit / dedisti leticiam in corde meo / quod ex ipsa ymagine increata 2
dulcedo reddatur / 2o nascitur ex mundi cordis in
mea mens gaudio dulcedinis redeat / 2o nascitur ex mundi cordis in
mentis meritis puritate. Mens enim dulcorata ex eius interiori puritate confecta semper
incomparabili puritate. Mens enim dulcorata ex eius in incomparabili gaudio interius suauitatis esse
... quieta potest sentire / et inestimabili gaudio interius suauitatis esse
... Quod enim contingit anima mens per eius contemplacionem speculum diuine
... contemplatur summa diligencia seruauit quod nec ab exteriori quicquam sibi
... subcepat / quod oculos diuine maiestatis offendat
... quo ... ab interiori expellatur inestimabili gaudio interne suauitatis
... totalis mens sic ab interiori confertur / Beata mens quam interiori conuiuium. 3o nascitur 3
quod signat scribit Prouer. xv. Secura mens quasi iuge conuiuium / 3o nascitur
... ex diuine presencie amabili suauitate / Sed enim sicut diuina presencia ex eius
... ingenita bonitate quod in dulcedinem gustus mentis tanta suauitate perfundit
quod omnes delectaciones creatas in quadam insipiditate quietat / Unde ut post gustum
... omnia alia palato videntur insipida. Et eo Bern. dicit quod solus gustus
mellis ... Dicitur non purum quod nulla
diuine presencie est purum plenum et perfectum gaudium / Dicitur non purum quod nulla
amaritudine permixtum / Dicitur aut plenum quia saciat totum desiderium anime
... dicitur perfectum quia nichil sibi potest addi quod ipsum augmentare. Sic nec puto
... ipsius quantitate augere potest. Unus gaudium nec per fa / Ergo primo
adducto ... ipsius quantitate augere potest unus gaudium nec per fa / Ergo primo

Introduxit me rex in cellaria sua // Hic ostendit quatuor
proprietates visionis poculum beata agnes sic mentaliter inebriata dicit quo
... omnia tria hic per ordinem implicantur / Primo namque sermonis effectiuo

principio ostenditur honorabilissima dignitate quod notatur ex persona regia
dicatur Rex. Secundo ex verbis mediis ostenditur iocundissima intimitate quod innuitur
subditur introduxit me scilicet in sua intima vel iocundissime osculavit. Tercio ex verbis
terciis ostenditur suavissima deliciositate quod notatur cum annectitur in cellaria
1 sua vinaria scilicet suavitate et felicitate repleta. De primo patet nam unio beati-
tate et dignitate et excellentie quam nulla creatura opponi potest nisi solum gra-
te divina secundum beatum Bernardum adiuncta sui ipsius contemplatorem et similem supernaturaliter elevat.
Quod bene innuitur Ezechielis viii ubi dicitur Elevavit me spiritus inter celum et terram
et adduxit me Iherusalem in visione dei. Hec elevacio divina sit licet unio
efficiens principale ad hoc tamen concurrit agens et actus fervens scilicet et ignitum
desiderium. Unde secundum Augustinum tanta bona non dantur nisi magno desiderio
petantur. Et hoc figuratum est in Helya qui per currum igneum et equos igneos
raptus fuit per que duo potest intelligi fervens amor et ignitum desiderium
spiritus beati ad cognitionem et similem beatificam rapiuntur. Tali desiderio prius dig-
tori tactus fuit Augustinus cum dixit x confessionum Maior amor qui semper ardens et numquam
2 extinguitur deus meus attende totum me etc. De secundo patet Nam experimento
quod aqua quanto profundior tanto dulcior. Ita unio divina quanto fuit
intimior tanto est dulcior et iocundior. Unde quanto intimius anima devota
in sua labia devocionis suo dilecto impressit tanto dulcius tantoque iocundius sua
dulcedine experitur ut dicit Richardus x° libro de contemplacione de contemplacione. Et eo probatur
ubi in eternum beatam quietem ad sua intima introduxit. patet quod ipsa
unionis amplexum iocundissime degustavit. De tercio patet nam per cellaria
intelligitur opulencia et fecunditas divine bonitatis. Et quia in eius
unione comprehenditur deliciosus gustus omnimode suavitatis et eterne felicitatis
que nimirum agnes beatissima in divinis cellariis id est in secretis divine
dulcedinis est hodie feliciter collocata et suaviter inebriata. Quod patet. Nam
sicut comprehenditur gustum sue proprie felicitatis fecunditatis que percipit quodam
amplexu intelligibili beate felicitatis. Similiter sic comprehenditur gustus omnis in-
tegritatis quam percipit in limpida cognicione divine claritatis. Similiter sic
comprehenditur gustum omnis suavitatis que percipit in felici amplexu eterne iocunditatis.
Et de isto triplici gustu agnes letatur gloriando. Nam quantum ad gustum
intelligibilis veritatis dicit ecce quod concupivi iam video. Quantum
ad gustum claritatis visionis qua succedit fidei quantum ad gustum plene
iocunditatis subdit quod speravi iam teneo. Unde in mente dotem firme
tencionis que succedit spei. Sed quantum ad gustum omnimode suavitatis ad-
dit Illi sum iuncta in celis etc. Unde ex unione intima ad obiectum beatifi-
cum beata suavissimum gustum intime fruicionis experitur. Unde experientissima
claritate elicitur. Et autem ex ista unione beatifica aliquid spiritualis edificacionis
elicere possimus ideo circa eam tria per ordinem sunt videnda. Primum est qualiter
anima devota ad istam unionem beatificam disponatur. Secundum est qualiter ista unio
in anima compleatur. Tercium est quante suavitatis unio in ista cellariis degus-
1 tatur. Circa primum est sciendum quod ista disposicio secundum Richardum prime contemplacionis
consistit in tribus. Primo in tribus tumultuantibus excessibus sed circa sit exterior
ordo sed familiaritatem. Nam omnes cogitaciones tam veteres quam novas secundum quod ait
necessarie vitande sunt. Unde nulli vere utilitati deserviunt illos vero qui domes-
ticos habemus quos variis utilitatibus implicamus. Et quia singularis
amor dilecti locum solitarium querit eo tota hiusmodi vera non solum
contractum vitiis affectus exterior sed ut dilecti vere amplexibus iocundius et liberius

luat inherere. Secundo in mentis intima post quietacionem. Nam secundum Rich. Eadem tur-
dio thalamus delectabile sternitur cum intellectus anime simul ad summam pacem
tranquillitate ponitur donec tandem dilecto meo ubera collocata inter mamm-
plexus dilecti ruat et impressis labiis intime duo coniuncti oscula figant. Tercio
magis dilecti intima introductionem de quo dicit Rich. eodem libro 4 c. 16 Oportet quatenus
di possimus ex quietam te aliena consolacione et soliditate carpe non dum audeo
dicere dilectum meum intimum adeptissimi amoris sinum tene sedeas ergo ipsum ad
interiora et secretiora cordis tui pro amore attrahere. Nam si ipsum non trax- 2
eris ad intima tua quo credo te posse sequi eum ad sublimia sua. Propter
est sciendum quod obmissis nobis opinionibus aliorum dicendum est quod illa unio beati/
fica in hoc completur et perficitur quod essencia divina per modum illapsus intimum
uniatur essencie anime. Sequitur quod unione anima quodammodo deificatur
na per claritatem divine lucis deiformis efficitur sicut ferrum ignitum secundum Dam./
vet quodammodo ipse ignis et ex hac unione redundat in ipsam essenciam anime
habitus glorie ipsam formaliter elevans et informans. Et ex illo habitu essencia
elevante redundat in ipsum intellectum lumen glorie et in ipsam voluntatem
caritatis perfecte. Et hoc videtur racionale ut sicut potencie originaliter
fluunt ab essencia anime, ita eciam perfectiones potenciarum fluunt originaliter
a sua perfecte essencia. Et ex istis habitibus perfectivis potencias ipse pone
ad actus beatificos elevant et formaliter disponunt. Licet autem divina essencia
uniatur essencie anime quod attingat per operacionem potencie, non tamen sequitur/
quod beatitudo perfecta consistat in eadem unione sed pocius econverso. Cuius racio est
quia beatitudo est ultima perfectio possibilis nature racionalis. Sed constat quod talis unio que
est per illapsum divine nature in ipsam essenciam anime non est ultima hominis perfectio
propter duo. Tum quia operacio naturalis est complementum et perfectio potencie et per consequens
eius essencie in qua radicatur potencia. Tum eciam quia operacio supernaturalis
non procedit nisi a forma dante esse supernaturale. Sed operacio beatifica est supernaturalis;
ergo oportet quod procedat a potencia elevata ad esse supernaturale. Hoc autem non potest fieri
per illam unionem. Licet enim essencia divina intima sit inse subsistens illi potest
dare esse formale. Nam sicut divinitas quantumcumque sit intimior corpori quam
ipsa anima, non tamen potest corpus formaliter vivificare nisi mediante anima
que dat formaliter vivere. Ita unio per illapsum quantumcumque sit perfectior et
intimior unione formali, non tamen potest animam formaliter elevare ad actum beatificum
sed elevat unio formalis per habitum glorie. Et co mutuant, unde tenendum
quod unio beatifica quantum ad eius formale complementum perficitur in illa unione
qua potencia sit elevata per habitum supernaturalem iungitur obiecto suo beatifico. Licet
dispositive et originaliter possit poni eciam in illa unione que fit per illapsum/
Tercium est sciendum quod vinum divine dulcedinis quod quisque hic in quad- 3
ratione prelibatoria degustatur tante est suavitatis quod solum eius odor at-
tractus penalitatem presentis miserie faciat oblivisci
una eius stilla omnem penalitatem presentis miserie faciat oblivisci
Prov. ult. Date vinum hiis qui amaro animo sunt bibant et obliviscantur
gestatis sue. Cuius exemplum patuit in Petro qui ex corporali claritate
quod sibi in transfiguracione ostensa tanta suavitate repletus fuit quod ibi
voluit perpetuo remanere nesciens quid diceret. Eciam secundum glo. Refusus ymagi-
ne glorie veram gloriam estimabat. Et si quis diligenter considerat, istud vi-
num beate fruicionis quo ipsa agnicio divinitatis effecta gaudiabile redditur ex
tribus primo quidem ex locorum singularitate quia gustus sue fruicionis non in
quolibet loco quoniam sicut cum sitis alys comparatur sed seorsum in cella sanctis

persecucionis in quo utique celsitudo sue beatitudinis designatur / et hec signa in
tuitur. Propter hoc quod se dicat esse abreptus usque ad tercium celum quod per cellaria introducta dicta
in cellaria designat diversas sanctorum mansiones in quibus vinum divine
suavitatis vario modo degustatur / iuxta diversitate meritorum etiam primo
2o ex parte potestatis / Non enim istud vinum trahitur de cinello ligneo
etiam aureo sed solum de ipse xpo et vbe certo in quo sunt omnes thesauri
sapiencie et sciencie dei absconditi ut scribitur Colloc. 2. / 3o exprimitur nobilitas
cui est solus deus / non enim clave huius cellarii commisit petro et paulo
ut etiam virgini gloriose sed sibi retinuit / Unde ipse secundum suam sapienciam infinitam
novit quando et quibus et qualiter istud vinum debeat dispensari / Et ideo signanter
scripturam ipsum ad cellam vinariam introductam ad insinuandum quod solus
deus sit huius vini dator et propinator / Et quicumque hoc vino quadam de
tactione stille minime impleti statim potati fuerint / exinde taliter inebriati
quod sui et omnium mundanorum totaliter obliviscuntur / Quod vinum nobis degustare concedat

As electionis michi est iste ut portet / in conversione
[por]tet nomen meum coram regibus et gentibus et filiis
Actuum ix°. In aliis sanctis laudatur victoria certaminis sed in isto
laudatur gloriosa primordia sue conversionis propter quod in duobus grandis
laudis premia concedatur. Primo quia fuit vas singularis gracie / 2o quia
vas doctrinalis sapiencie / 3o quia vas mirabilis pacientie / Primum respicit
tum sue electionis / 2um statum sue predicationis / 3um statum sue passionis / Quantum
ad primum dicitur vas singulariter electum preparatum predestinacionis / unde primo
vas electionis est michi iste / Quantum ad 2m dicitur vas pulcherrime
natum per sapientiam predicationis / unde sequitur / ut portet nomen meum / Subaudi per sapientiam
sue doctrine coram regibus et gentibus et filiis israel / Sed quantum ad 3m dicitur vas
plicat solidatum per pacientiam tribulacionis / unde dicitur / ego enim ostendam illi quanta
oporteat eum pro nomine meo pati / Circa primum est sciendum quod istud vas per gratiam
electionis redditur admirabile propter tria / Primo si consideratur eius status quod tunc
inimicus mirabiliter eligebatur / quando xpm actualiter persequatur / Unde qua persecucionis
scribitur Actuum ix° Saulus adhuc spirans minarum et cedis in discipulos domini
in quibus verbis textus eius persecucio innuitur / Et primo quod fuit
feruens notandi desiderium quod notatur cum premittitur / saulus adhuc
spirans quasi diceret secundum glo / Mala precedencia scelus excogitata sibi non sufficiebat / sed
adhuc fuit spirans i. feruens desiderio persequendi minarum et cedis in discipulos
domini Ex quo datur intelligi quod minime detrahebat absentes sed cede et minis
afficiebat presentes / 2a fuit personaliter consilium quia accessit ad principes sacerdotum
Ex quo apparet quod fuit avidus in persecucionem xpianorum Unde sic glo non
vocatus accessit sed ultro ingessit / petens ab eis epistolas in damascum ad
synagogas Ex quo apparet quod fuit laboriosus quia per persecucionem extendere
voluit in damascum que est civitas vincta in terra syrie / Unde silicet per
circuitum ut dicit glo ita in civitatibus propinquis extirpat / Apparet etiam quod
fuit acriter et studiosus / quia omnes xpianos simpliciter extirpare voluit
Ideo sequitur ut si quos invenerit huius vie viros et mulieres vinctos
perduceret in ierusalem utique punirentur et occiderentur in quo magna ferocitas
eius ostenditur / Unde ut sexui parceret voluit ut occiderentur / 3a fuit personaliter
fervidus propter quod dicitur / et tu ut facere cogit ut apud damascum et paulus
quod ipse persequatur etiam corde fervido quia spirans minarum et cedis
discipulos quia non vocatus per se ipsum accessit ad principes sacerdotum et ab eis
potestatem persequendi impetravit / Item ope festino quia habitis litteris

Vas singlare gratie.

Status

Modus

nullam moram contraxerit sed statim iter accepit/ Tercio redditur admirabile
si considerés conversionis modum in quo tria concurrunt/ scilicet lux resplendens
terra subito circumfulsit eum lux de celo/ Secundum status prosternens quia cadens
in terram/ Tercio vox impellens quia audivit vocem dicentem sibi Saule quid me
persequeris/ Et ista tria nimia erant/ quia lux illustrabat ignoranciam eius
quia et cecitas tria nimia erant ... confiteor contra constitutis
preordinatum et zelum legis fuit eciam persecutus ut dicitur j thy j° ... constitutus
sed qui ignorans feci/ Ex quo patet quod deus plus respexit ad ipsam intentionem
sua ignorans feci/ Ex quo patet quod deus plus aspexit ad ipsam inte
... facientis quam adversitatem operis quia imperatore in minuto amicum elegit
... ut dicit maximus/ Status vero prosternebat superbiam ... facies
impulso ut dicit maximus/ Status vero prosternebat superbia irascibilis faciens
de ipso agnum diminuto domesticum/ De persecutore defensorem de blasphemo
de ipso agnum diminuto domesticum de persecutore defensorem de blasphemo
fidelissimum predicatorem/ Vox autem conterebat duriciam voluntatis/ Et eo postquam
ipsum obmutuisset dicens Saule Saule quid me persequeris tunc statim timens
ipsum tam potenter prostravit/ et stupens addidit clementie
apostolica que ipsum tam potenter prostravit/ et stupens addit clementie
ipsum tam insipienter revocavit/ per quam obedienciam submisit
dicens seva persecucionem tam insipienter revocavit/ Ipsam obedienciam submisit
voluntati divine dicens domine quid me vis facere/ Ubi dicit augustinus mox
se voluntati divine dicens domine quid me vis facere ubi dicit augustinus mox
parate ad obediendum qui prius seviebat ad persequendum/ Sed adhuc circa ipsam
lucem tria notabiliter consideranda occurrunt/ Nam illa lux ostenditur fuisse subita
subitate eo dicitur et subito/ In immensa claritate eo dicitur circumfulsit eum/ Et celica
celestitate eo dicitur lux de celo/ Notabiliter autem ponitur fuisse repentina
omni ... eo dicitur lux de celo/ Notabiliter autem ponitur fuisse repentina
quia ipsum subito immutavit/ et in virum alium transformavit persecutorem ipsum tam
quia ipsum subito immutavit et in virum alium transformavit persecutorem ipsum tam
... in vita quam eciam in mentis conscientia/ Immensa quidem quia sic dicitur
in nullo eius sue exercitacionis totum misterium incarnationis et veritatem sui
evangelii per revelacionem accepit ut ipsemet testatur Gal. 1° In vita vero quia
... quod ipsum circumfulserat/ omnem amorem carnalem et affectum
terrenorum penitus abiecit/ Et huius signum fuit quod sedecem dicitur ... magnum
terrenorum penitus abiecerat/ Propter quod apostolus ... vero
... iam omnem affectum terrenorum a se abiecerat/ Propter quam apostolus dicit
... quod totus fuit alienatus a sensibus et aciem mentis totam ...
debat/ Videtur quod totus fuit/ alienatus assibus et aciem mentis tota ...
videbat/ quia sicut augustinus ... quo nichil ex visu videt dum in raptu
... agnovit/ In mente autem conscientia quia cotinuo cum ad se redisset
... publice predicabat/ et puritate sui sermonis convalescebat et iudeos
statim Christum publice predicabat/ et puritate sui sermonis convalescebat et iudeos
presente veritatis adversariis confundebat/ affirmans eundem/ ipsum hic est Christus
ut patet actuum ix/ Bene eciam ista lux ponitur claritas
que ipse predicabat/ ut patet actuum ix/ Bene eciam ista lux ponitur clarit
... quia ipsum totum circumfulsit/ Abundanciori quidem per sapienciam qua omnia in
immensa quia ipsum totum circumfulsit/ ... qua toti mundo
... spiritualium intellexit/ Sublimiori vero per contemplacionem claram qua mundum et mundi
contempla reliquit/ ... Superiori vero per contemplacionem claram qua mundum et mundi
contempla reliquit/ Recte eciam ipsa lux dicitur esse celica tum quia intellectu
in presencia cognovit/ Recte eciam ipsa lux dicitur esse celica tum quia ...
... angelicas spiritibus conformavit/ ymo et ipsi angeli plurima secreta per eius
predicatorem didicerunt ut dicit glo super illud Ephe iij michi ... omnium sanctorum
minimo data est gracia hec ... ut innotescat principibus et potestatibus in ce
lestibus/ ... affectum suum mentis totaliter transformavit/ ... ut ... ferrum mis
sum in ignem totum igneus efficitur/ Sic paulus caritate sufficienter totus efficitur
celestis/ ... quia ipsum celestis conversacionis docuerunt/ Phil iij° Nostra conversacio
in celis est/ Et hec tria duo innuunt in epistola de visione pauli Nam dicit ipsum
angelum terrestrem et hominem ... ymaginem et similitudinem divinitatis ... quia
hominem celestem ... Tercio eius conversio redditur amabilis si considerés
eius conversionis fructum qui fuit triplex/ Primus est quia sua conversio fuit/
... gaudium et securitatem fidelium/ quod patet per hoc/ ... quod omnes homines ...
... salvare cupiebat/ ... Quasi conversionis mundum ipse gemuisset/

Fructus

Subito fuit immutatus

Celica ...
[illegible]
[illegible]

Glo Ephe iij

sic omnibus modis eos ad regnum celorum conabatur adducere / et non solum ardenter aliorum salutem
sectabatur / unde eciam pro peccatis hostibus fidei mori optabat / ii° Cor xii° Ego autem
libenter impendar et super impendar pro animabus vestris / ymo quod magis est / pro salva-
cione aliorum vitanda ipse si esset possibile a gloria excludi affectabat / Ro x
Optabam ego ipse anathema esse a Christo pro fratribus meis / ubi dicit Crisostomus
[illegible] estimabat alios non salvari quam seipsum perire Et si dicatur hoc videtur esse
contra ordinem caritatis qua quisque plus debet suam salutem appetere quam alterius
quod verum est absolute loquendo Et ideo illud dictum debet intelligi sub condicione hac si
esset possibile appeteret quod vellet pro salute aliorum a regno excludi / Sicut quando
moyses petivit aut populo noxam dimitti aut de libro predestinacionis deleri si
audi sic hoc esset possibile ut patet exo xxxii° / 29 est quia fuit in multitudine gen-
cium quia per suam predicacionem ipsos ad fidem convertit / et in eis filios procreavit Gal
iiii° filioli mei quos iterum parturio donec in vobis formetur Christus id est quod ad
suam salutem eos conformavit i Chor ix Omnibus omnia factus sum ut omnes lucri facerem
/ et eciam quia pro salute aliorum non solum intercessione orauit / unde eciam lacrimas
cinnas fudit / unde dicit Crisostomus Pro aliorum salute ingentes lacrimarum fontes
non solum diebus sed eciam noctibus effundebat / 39 est quia eius visio fuit in ex-
pressionibus et [illegible] et ascendens ut patet ex hoc quia fuit divinorum secre-
torum perfectissimus contemplator / quia raptus in celum tercium audivit archana verba
que non licet homini loqui Item quia fuit omnium mundanorum perfectissimus contemplator
Nam omnia arbitratus est sicut stercora ut Christum lucrifaceret / Item quia passionis
Christi perfectissimus imitator / unde Gal vi° michi absit gloriari nisi in cruce
domini nostri ihesu Christi per quem michi mundus crucifixus est / et ego mundo / immo in arbitra-
passionis Christi in mente sua transformavit / quod dicit Gal 2° Christo confixus
cruci et alibi Ego stigmata Christi in corpore meo porto Gal vi° / iii° fuit
Secundo fuit vas doctrinalis sapientie per supernam infusionem
Et secundum predicatorem quod notatur cum subditur ut portet nomen meum coram
gentibus et filiis israel Circa quod est sciendum quod recte paulus vas sapientie
fuit / quia fuit predestinatus triplici sapientia scilicet Mosayca erranca et divina
prima didicit in scolis iudeorum actuum xxii° Ego sum vir iudeus secus pedes
gamalielis eruditus iuxta veritatem paterne legis / Secundam didicit in scolis
in quibus ingenium habuit solum Christum quod patet / quia sicut evangelium non per
hominem nec accepit ab homine sed per revelacionem ihesu Christi ut scribitur Gal i°
/ Tertiam didicit in scolis angelorum cum raptus est in tercium celum et audivit
archana verba que non licet homini loqui ut patet ii Cor 12 Et quia
in hiis tribus scolis gradatim se extendentibus hanc triplicem sapientiam didicit
ideo perfectus predicator erat / qui nomen Christi triplicibus predicabat / verbo exemplo et
miraculo Verbo quidem predicabat instanter et laboriose Unde sicut dicitur
nec unum quidem diem motio et quiete passus est transire Quod probatur quia
quod vix in spacio xxx annorum et romanos persas parthos et medos indos
et ethyopes iugo subdidit veritatis Nam adeo laboriosus fuit / quod noctem
pro maiori parte consumpsit in labore manuum quod dicit / dic vos in actis
unde dicit haymo quod apostolus ad gallos cantum usque ad nonam horam manibus
laboravit / deinde predicacioni vacabat / et plerumque usque ad noctem sermonem
protraxit / residuum vero in refeccionem sompno et oracionibus consumpsit / Exemplo autem
quia nichil docuit verbo quod non firmaret exemplo Unde dicit Ro xv° non
audeo loqui aliquid eorum que per me non efficiat Christus / et ideo sua doctrina fuit
efficacissima ad inflammandum corda frigidum ad [illegible]ficandum corda arida

Vas doctrine sapientie

Verbo

Exemplo

et demolliendum cor durum et lapideum propter quod bene sibi congruit illud quod scribitur
Ier. xxiii. Nunquid non verba mea sunt quasi ignis et quasi malleus conterens
petras. Et ideo quia doctrina eius propter sui ardorem et efficaciam fuit sicut auditoribus
dulcis et sapida unde quilibet auditorum sibi etiam dicere poterat illud Cant. ii. Sonet
vox tua in auribus meis. Mirabiliter enim predicabat infatigabiliter et
virtuose unde Crisostomus ipsum appellat nobilissimum apostolum et predicatorem infati-
gabilem veritatis. Et bene infatigabilem quia nomen Ihesu predicabat non solum
in vita sed etiam in morte quia pro veritate fidei mori paratus erat. Propter quod. 2o. Et si
immolor super sacrificium et obsequium fidei vestre gaudeo plane et congratulor omnibus
vobis. Immo etiam istud nomen predicabat post mortem quia capite abscisso illud
nomen mellifluum per medullitus complacitum labiis viabus ore sonabat.
Propter quod in epistola discipulorum apostolorum et propter istam triplicem sapientiam sequitur Dominus in medio
vocat predicto vas electionis ut portet nomen meum coram gentibus et regibus et filiis Israel nam reges et tyran-
nos convicit per sapientiam divinam. Unde in primis in audientia et instanter
convicit per sapientiam ... Gentes vero philosophos gentiles convincebat per sapientiam infusam
sive doctrine sapientiam ... declarabat. Judeos
quoque ipsorum errores confutabat et veritatem fidei lucidissime declarabat ...
... ostendens quod tota lex Christum predicabat et
... per sapientiam mosaycam ... apostolos reddit commendabilis ...
... propter quod etiam ipsius predicatio super omnes alios apostolos ... propter timorem
... ex eius audacia et magnanimitate. Unde alii discipuli propter timorem
... Christum publice predicabat. Unde scribitur Act.
... ipse statim post eius conversionem Christum publice predicabat Ihesum audacter ...
... continuo ingressus in synagogam predicabat Ihesum. Unde sine ...
... dicit glossa. 2o ex eius efficacia et virtuositate. Unde ... Stupebant autem
... et ipsos auditores in stupore vertit. Unde sequitur Stupebant autem
omnes qui audiebant et dicebant. Nonne iste est qui expugnabat eos qui
invocabant nomen istud et huc ad hoc venit ut vinctos illos duceret ad principes
sacerdotum. 3o ex eius fructu et utilitate quia per suam predicationem gladio verbi Dei
... errores gentilium extraxit ut patet in Elymam mago
... Unde ... et insuper in ... et ignoran-
tia ... ad fidem convertit et insuper ... Paulus autem multo magis convalescebat in
... Unde propter ista bene scribitur Saulus autem multo magis convalescebat et
confundebat Iudeos qui habitabant Damasci affirmans i. eundem declarans Ihesum
... Ex quo patet quod per suam assertione
... et a prophetis promissus. Ex quo patet quod per suam assertione
... adversariorum veritatis ... et ipsos ad fidem veritatem reduxit
... et veritatis explanator ... ignite predicationis aut
... quod sibi congruit quod scribitur ... Post quod inflama-
vit ... et inflammabit ... inimicos ... sicut ... fidei solidavit ...

Tercio Paulus fuit vas mirabilis paciencie propter passionum
multiplicationem tollerationem quod notatur cum ... Ego enim ostendam illi quanta
oporteat eum pro nomine meo pati. Et ... constancia et
... solida paciencia eiusdem apparet in multiplici genere passionum que paciencie
... tolleravit ... in corporali afflictione ... in mentali afflictione
... in corpore plurimas afflic-
tiones sustinuit ... protulit a se ipso ...
... a semetipso protulit
... a ... domesticis. Unde patet nam a semetipso protulit
... quia ... laboribus plurimis ... ieiuniis
... ut ipsemet testatur ii. Corinth. ...
... et fame et siti frigore et nuditate ut ipsemet testatur ...
... autem protulit ... machinationes ... pseudo-
... machinati sunt in morte ... Unde patet in ... tibus
falsis fratribus sustinuit ... predicationis ... sollicitudine sustinuit ...

Vas mirabilis
paciencie.

tanquam alatronibus periculis ocasionis Sed insuper sustinuit ab ipsis periculum
submersionis circa illi qui non potant ipsum iniquitate predicant proxe-
ne in solitudine inefice conati sunt ipsum insuper fugere licet xpo
protegente victoris manus evasit Et hoc innuit cum dicat periculis in ci-
vitatibus in solitudine periculis in falsis fratribus ab ipsis uero domesticis a-
dds protulit uarias penarum illacionis quia ut ipse testatur ab iudeis
i. quinque vicibus accepit quadragenas percussiones una minus Non ut
glo ne videretur in misericordes eum ictu dimittebat ab ipsis etiam in
listrhaonia semel lapidatus extitit et cum ipsorum scandalum declinaret
et cibum ad gentibus predicaret ter naufragium passus fuit Ideo bene dicit
de ipso Crisostomus Totiens ad eius mortes ostendi Tot utique mortes sustinuit
dies vixit Unde de omnibus istis simul dicat ubi supra quod fuit in laboribus
nimis in carceribus habundancius in plagis supra modum et in mortibus frequenter

Mentalis Affectio

periculis mortis ut dicit glo Secundum patet nam mentale afflictionis tempestates
sue fuit primo namque peccatorum dilatacionem et profectu fidelium fuit maxima
sollicitudine sollicitudinem Unde dicit ubi supra preter illa que extrinsecus sunt
pacior ... instancia mea cottidiana sollicitudo omnium ecclesiarum Et
dicit Crisostomus Certe nullus angelus populum sibi creditum ita sollicite gubernavit
ut paulus pro profectu omnium ecclesiarum totius orbis sollicitatus fuit 2o pro debili-
um infirmorum et elacionis fuit maxima compassionis unde scribit Quis infirmatur
et ego non infirmor et in periculis mortis Quis scandalizatur et ego non
i. mentaliter affligor Sic enim omnibus omnia factus est et omnium affectiones
ex compassione affectuum sic in seipso transformauit ut cum gaudentibus gaude-
ret cum flentibus fleret ut patet Rom xii Et ideo dicit Crisostomus Nullus tanto affectu
deflet mala propria quanto paulus deflebat aliena Unde secundum glo quanto maior
caritas est in aliquo tanto magis dolet de peccatis et defectibus alienis 3o
aliorum tribulacionis fuit maxima tristicia et desolacionis unde dicit Ro ix Tristicia
magna est michi pro nobis et continuus dolor cordi meo Et ij Cor 1o Sive
autem tribulamur pro vestra consolacione sive exhortemur pro vestra
exhortacione et salute scientes quod sicut socii passionum estis ita et consolacionis
eritis 3m patet nam maximam fuit mentis constanciam in tollerancia

Penalis Tormento

sorum Quod patet per illud quod scribit ij Cor 1o Non enim volumus vos igno-
rare fratres de tribulacione mea que facta est in asya quoniam supra modum gravati
sumus et supra virtutem ita ut tederet nos etiam vivere Sed et ipsi in nobis ipsis re-
sponsum mortis habuimus ut non simus fidentes in nobis Sed in eo qui susci-
tat mortuos Unde propter in veritatem sue mentis constancia Crisostomus dicit quod ipse fuit
omni saxo durior Omni columpna inmobilior et ad adamante fortior Hoc

durior

patet per hoc quod fuit tante constancie quod numquam alicui adversitati cedebat Sed cum
primetis constanciam velut contemnebat victorialiter superabat Cuius causa est quia
affectiones sue mentis et virtutes anime sic fuerunt in deum per caritatem confirmate quod
non solum nulli adversitati cedebat verum etiam omnes tribulaciones quas pro xpo pati
debuit alacriter sustinebat Unde de ipso ... quod scribit in ii° ...
omnes ... sunt circa me sua ita fuit prelium eternum ... confirmata
ta quod omnes tribulaciones quas pro xpo pati debuit in gaudium computauit unde dicitur
act v Ibant apostoli gaudentes a conspectu concilii quoniam digni habiti sunt pro nomine ihesu contumeliam pati

inmobilior

Sed patet Nam sicut onus lapidis columpne impositum ipsam magis firmat et
in mobilitat sic tribulaciones in mineres mentis pauli magis in ip-
firmabat et in mobilior reddebat adeo quod nec promencia nec supplicia

... ad p[ro]modu[m] separ[ar]i a xp[ist]o potuit separa[r]i ut ab amore ip[s]i[us] divelli. Unde
ad Ro[manos] viij Certus sum q[uod] neq[ue] mors neq[ue] vita neq[ue] instancia neq[ue] forti-
tudo neq[ue] aliq[u]a creatura pot[er]it nos separ[are] a caritate que est in xp[ist]o ih[es]u. Secundo
est quia mens eius fuit coronata corona p[er]petue stabilitatis. De qua
Apoc[alypsis] ij[o] Qui vicerit faciam eu[m] columpna[m] in templo dei mei et foras no[n]
egredietur amplius. Que quid[em] corona in trib[us] consistit. Primo quia victoria
... ut omnes appetitus inordinatos homo in se ip[s]o rep[re]ssit et ideo p[ro]mittit[ur]
... Secundo in sua mentis modo adhuc in mobili ut ne[que] mens devota xp[ist]o
amore in mobiliter adhereat et ideo subdit faciam eu[m] columpna[m] etc. Tercio co[m]moda
... affectus sui ab omni exteriori appetibili. Tercia ex amore sui mentis cu[m] deo
tanta suavitate fruebatur q[uod] no[n] poterat ad aliquod tam delectabile eius affectus
... et ideo annectit et foras no[n] egredietur amplius. Tercia s[e]c[un]d[u]m Aug[ustinum]
... quia solid[um] bonu[m] mercatus fuit omnes delectatores carnales fastidit. Secundum in ...
... sine qua solum xp[istu]m quesivit. Ideo ab angelis et appetitib[us] nullus sollici-
... potuit. Secundum patet nam sicut adamas nullo ferro nullis p[er]cussio-
... frangi p[otes]t sed solum emollitur calido sanguine hyrcino ita mens eius nulla
... frangi potuit sed quanto malleus tribulacionis vehemencius p[er]cuciebatur tanto
... eius p[ro] firmitatis constancia admodum mirabili forcius solidabatur. Unde
... patet per illud quod ij[o] Cor[inthios] xij[o] dicitur quod placeo m[ihi] in infirmitatibus
... et contumelys et necessitatibus in p[er]secucionibus in angustiis pro xp[ist]o. Cum eni[m] in-
... et contumelys ... Sed quia ... Tercia p[er] totu[m] robur sue virtutis in solo deo
... tu[m] potest. Sed ... non quaslibet tribulaciones ... mentis ip[s]i[us]
... et ideo virtute sua ... ad quaslibet ... ip[s]i[us]
... solidabat. Et ideo dicitur apte versatur quod scribitur ... xx firmabit[ur]
... et no[n] flectetur et contemnet illud et no[n] confundetur et exal[tabit] illud apud p[ro]xi-
mos ... in quibus ... dive virtutis ... paulus primo na-
... firmavit p[er]maticem constanciam in pugna ... et ideo p[ro]mittit firmab[itur]
... et no[n] flectetur. Secundo ... tenuit ... in tota vita et ex ...
... subdit contemnet illud et no[n] confundetur quia incomp[re]hensibilis semp[er]
... est et ubique ... reliquit. Tercio ip[su]m ... singularib[us]
p[ri]vilegys sup[er] alios ap[osto]los exaltavit et ideo annectit et exaltabit illum apud
... suos p[ro]ximos sup[er] omnes alios ap[osto]los. Tercia quid sup[er]excedit ... prerogativa.
Primo quid[em] prerogativa vocacionis quia cu[m] aly ap[osto]li vocati sunt solo verbo
paulus vocatus fuit verbo et coruscacionis signo radio et illustracionis et flagel-
lo rigorose p[er]cussionis. Secundo prerogativa instructionis. Tercia ceteri ap[osto]li sunt
instructi in schola terrestri hic in ecclesia aly in homines ipse in angelos
... instructi sunt p[ost] ... missum de celo in terram. Paulus vero p[ost] ... raptus de
... ad celum ij Cor[inthios] xij[o]. Tercio prerogativa missionis quia patet in hoc q[uod] ipse fuit
... sp[irit]u s[an]c[t]o specialiter int[er] omnes ap[osto]los ad opus predicacionis electus et segregatus
... Act[uum] xiij Dixit sp[iritu]s s[anctu]s segregate m[ihi] barnabam et saulum in opus
... quod assumpsi eos. Et quod ... nomen appellatur p[er] excellenciam sibi
... ut ipse solus antonomastice dicatur ap[osto]lus. Et ... quia petrus ...
missus in ... sibi non dignitatis ut dicatur p[ri]nceps
... Paulus vero missus est ... missus ubi ... ideo nomen ap[osto]li
singulare excellencia appellatus ... Unde dicitur ... gloriosu[m]
nomen ... quia sua doctrina splendida et fructuosa tota ecclesia illus-
travit ... et defensavit. Cuius meritis nos p[ro]speros faciat etc. De purificacione

Statim veniet ad templum sanctum suum dominator
quem vos queritis. Mal[achie] iij[o] Tercia s[e]c[un]d[u]m Gregorium

Spes que differt^r affligit animam / ideo complita mal ipm sermone loquitur
speci dei presentie fatigatu et meruis persona quam anima devota adulcere
presentie asperitatem consolatur mulieris sponsus ita dicens Statim veniet ad temp
lum sanctum suum etc. In quibus verbis presentia instauracionem spirituali per ordinem tria impli
primum est persone venientis mira benignitas / 2m est templi suscipientis congrua
ydoneitas / 3m est persone desiderate imperium et maiestas / Primum notatur cum dicitur
statim veniet / 2m cum subditur ad templum sanctum suum / 3m cum adiecitur dominator
quem vos queritis. i. quem fervido desiderio expectabitis ut aut predicta tria per
educeremus / Primo est ostendendum quid per illud templum ad quod dominus venire
dignatur spiritualiter intelligitur / 2o qualiter ad eius receptionem illud decore
disponatur / 3m est quam in templo sic disposito divina presentia ostendat / et que
fructum anima devota ex illa presentia consequatur / Primum est sciendum quod per illud tem
plum spirituale intelligitur anima rationalis que in sui portione superiori tante no
bilitatis existit / quod sue dignitatis excellentia numquam ab aliquo puro intellec
tu creato perfecte potuit comprehendi / que nichil est aliud quam quedam refulgentia beatis
sime trinitatis Huius templi nobilitas colligitur ex tribus / primo ex sue crea
tionis dignitate Nam hoc templum fuit adeo eternaliter purissimum et abiecto na
bilis in tempore de nichilo productum in quo maxima nobilitas anime
apparet tum quia non potuit fieri ab aliqua creatura sed in mediate creatur a deo
tum quia non potuit fieri ab aliqua preiacente materia sed de nichilo Sed dicitur
ipsum nichil nullam habeat nobilitatem sicut nec entitatem quomodo per hoc anima
nobilitas dicitur quod de nichilo producitur Ad quod dicendum quod anime pro
duci de nichilo dicitur esse nobilitatis non propter nobilitatem nichili sed propter
summum perfectionis non producte que nature certas naturas superexcedit et in nulla
natura creata est possibilitas naturalis ad eductionem anime rationalis / 2o hoc ex
forme excellentia et nobilitate Nam cuiuslibet rei nobilitas attenditur
ex forma sua forma autem anime rationalis est nobilissima trina divine trinitatis
ymagine insignita Non enim beata trinitas magis animam rationalem nobilitare
quam quod ea sibi assimilavit et ipsius ymaginis filem impressit / ad hoc utique
quia similitudo est causa et principium dilectionis ita totum affectum amoris nostri
in rebus creatis nichil sibi simile inveniret / Et per hoc ea informamur
secundum augustinum Ex omnibus creatis nichil debemus diligere nisi vel in quantum nos
ad summi boni consecucionem adiuvant / vel in quantum eius similitudinem expor
3o hoc idem patet ex eius opulentia et ubertate Nam istius templi opulentia
est inestimabilis trina per mentem rationalem inhabitans exponit divitem sum
mae caritatis / filius thesaurum omnis sapientie / spiritus sanctus thesaurum omnis gracie / et hoc significat
dominus ysa lij^o Dabo tibi inquit thesauros absconditos / et bene dicit ab
sconditos tum quia in hac mortali vita plene possidentur nec plene cog
noscuntur Tamen ea quia isti thesauri per unitatem et simplicitatem di
vine essentie continentur occultantur omni lumini et subtrahuntur omni cognitioni ut
dicit dyonisius etc. Et propter istas condiciones nobilitatis huius templi ex
tota trinitas mentem rationalem declarant inhabitat / unde dicit propheta Ecce
quies mea in seculum etc. Quod nobis prestare dignetur / ij^o sermo
Propter secundum est sciendum quod congrua disposicio
huius templi ad susceptionem ubi christi consistit in mentali puritate et qui
nimirum hec perfecta fuit tunc statim dominus veniet ad illud templum in habi
ut dicitur Michee in passim et hoc evidenter in inutitur in evangelio
dicens tum dicitur postquam implete sunt dies purgationis marie etc. / nam purgacionem

eu que mcepta illuīata ogene puritas mētis int' qua copleta Statim
m etiā ueīt adsuū templum delectabilis possedum Signanter aūt
dicit pfeccōis pluralit exprimit ad insinuandum uaros gradus metas
puritatis Quia alia est puritas incipienciū alia pficiencium alia pfecto͞r
Nā puritas incipienciū consistit in quolibȝ defectu culpabili pfcō deli
niēdo Proficienciū in continuo pficiendi desiderio ⁊ uiuali pgressione Sȝ
pfecto͞r impuritē mētis adomnimoda sublimacōm pñuat gradus pt dici
puritas scā̃e novitatis 29 singularis claritatis Sȝ 39 dicit' puritas pñi
ceitate sanctitatis Primū patȝ tū n. vbum etiā sit tandem licat elue
cepte pmo nō oȝ q mens quā inhabitat deus sit / ab oī dfctu culpabili
separata Nam commicio lucis adtenebras ij Cor. vj Sic aūt intelligo mūde
separata Nam tamen lux adtenebrat ij Cor. vj
cōspuratam nō quia hō iure ab oīni dfctu culpali īn minime existat
nullus sciat an amore ut odio dignus sit / Sȝ potius sicut homines
ullo dfctu culpali sua consciā dephendat / Tali puritate pollebat Iob
ullo dfctu culpali sua consciā dephendat / Tali puritate pollebat Iob
Cum dicit nō dephendit me cor meū in tota vita mea O q felix fo
qui vbum illud scām consciā dicit poss q in tota sua cor suū ipm
nullo dfctu culpabili dephende potuiss Secūdo etiā puritate vr' gloria
apud ij Cor. j Nam gloria mea hec est testiom conscīe mee / q insim
plicitate ⁊ sinceritate dei hc est in plena mētis puritate quisati sumus i hoc
mūdo habundancius aūt adūos Et ista puritas quā dicit' scā̃e novitatis
qua hoc posse nōm est / autȝ caritate habitū q in animo suo sit spūalit
dispositus q nuq̄ uellet aliquid con̄ diuinum honorē attemptare vnde
n posset sua consciā remordē / 2m patȝ ob hoc eciam in talis puritas dq̄rit
nuū pficiendi desiderium Prima sm̄ qsl in via dei stare erroreū est / vnd
nusq̄ Prima pfcō xpiane religiōis ē ut quācūqȝ homo i hac
a pficiat sē p' putet supē esse q querat / Cuius causam assignat leo pp̄a
ū estimat se adhoc puenisse quod cupit ne quesita dserit sȝ iniquus
n defiat / Ex quo euident' elidit' error illo͞r qui dicunt q hō psenti
ta pt tm culmen pfeccōis attinge q amplius ingracia ⁊ caritate pro
ē nō pt / alias inveniet' aliquis pfectior xpō cuius gracia fuit finita
Sed illud est falsū oīno ⁊ erroneū Nam pfcō gracie fuit in xpō p
modum cē vniuersalis gratificantis Et eo sicut omīs lux dpta iupsis in
uidibus nō adequat lucem solis Ita nec omīs pfcō gratuita oīm
ium pt adequari pfcō͞r grē xpī Si aūt querat' an sit homi necem ad
salutem se pficē / poss uideri q nō quia sm̄ hc mlti homines ne saluare'
qui semp in vno statu bone consuetudinis puta meissȝ orōeȝ ⁊ ie
iunijs vitam suam continuant / Ad quod dicendum q continuus pfcūs ne
essarius ē quod quātū addesiderium nō aūt quātū adopa exteriora Secundo
patȝ Quibȝ n. inchoat vita quātūqȝ sanctus deȝ dicē cū pphetā ⁊
dixi nūc cepi / quia ad consūmandū homo tūc incipiet Eccl. xviij vnd
Bernhardus Et pfectoris sūma iusticia ut se nuq̄ pfectos eē credant /
ed deficiendi inodant / inpiculum ubi pficiendi deponūt appetitum
gitur aūt dicit pficiendi appetitus ⁊ nō dicit pficiendi exercitiū Quum
ab phc q continuus pfcūs sp̄ ē habendus in desiderio nō aūt q oȝ in
ns exterioris / 3ᵐ dicitur puritate in tali fundata in continuo pficiendi desiderio
intelligi quod scribit Prou. 4. Iustorum semita i. pficiencium puritas ⁊
mūdicia uelud quasi lux splendens pcedit sc ex crebro et cresc

Nam tamen lux adtenebrat ij Cor. vj

Iuripicturū
stricte nouitatis

Proficien
Singularis
claritatis

Nō

e profectu virtutum
q 22 mor. c. xx
Alr in sum. 3 - dc bvii
vbum dicto

Perfecto4
pvilegiatur
sanctitatis

sens prudo4 affluencia usq3 ad p[re]sentem diem .i. usq3 ad p[re]sentem mentis c[ontem]plat[ionem]
& hoc p[er] finalem p[er]seuerancia 3m patz Nam puritas mentalis contemp[la]tio[n]is
consistit maxime mentis ad deum subleuacione ut iam solu[m] ea que sursu[m] sunt
menti sapiant/ no[n] que sup[er] terram ut dicit Col. 1o ubi tales no[n] p[ro]pri[um]
corpus s[ed] soli deo/ iam nu[n]q[uam] q[ue] s[e]c[un]d[u]m augustinu[m] tales viuunt vita .s. g[raci]e & dicit Viuo iam no[n]
ego s[ed] s[ecundu]m carnem uel s[ecundu]m ueterem hominem quem dudum deposui viuit uero
in me xp[istu]s inquantum .s. eius sp[irit]u viuo et eius exemplis adhereo Et de
puritate scribitur Job 26 Spiritus d[omi]ni ornauit celos Nam mentes contempla
tiue adcuiusmodi p[er]fectionis & p[r]iuilegiate puritatis sublimate sunt cele[stia]
p[ro]pt[er] varium ornatum celestem Quia deus mentes istas ornauit sole luna & stell[is]
& p[er] solem eos superior/ p[er] lunam uero eos inferior Sed p[er] stellas vires inferiores in
telligunt[ur] que omes suo modo luce diuine gracie p[er]fundunt[ur] Primo quod su
perior illustrat[ur] in diuinorum p[er]spicacia contemplacionis Inferior uero agilitate
ordinata direct[ionis] Sed vires inferiores mutuo actuali progressione sicut
celi continue mouent[ur] circa centrum terre nunq[uam] tamen terram contingunt sic
iste mentes licet usent[ur] circa carnem & terrena quanto ad mundi [ac] rerum
corporis sustentacionem ea tamen no[n] c[on]tingunt p[er] affectum & delectacionem/ quia sicut iam molle
fecerunt/ q[uod] sapor mentalis dulcedinis nunq[uam] debeat admonitu[m] mentis
gustum terene delectacionis/ & hoc fit p[ro]pt[er] mentale eorum abstractionem/ qua
p[er] amorem inde[m] sublimate ut iam no[n] in terra s[ed] in celo no[n] manentes p[ro]
conuisa uideant[ur] iuxta illud Phil. 3o Conuersacio nostra in celis est Et racio
est q[uia] ista dies purificacionis mentalis no[n] dicunt[ur] cu[m]plati Sed signat c[om]
pleti ad designandu[m] q[uod] quibus gradus puritatis mentalis debz esse informata
p[er]fecta caritate & impletus p[er]seuerante longanimitate Et quicumq3 se sic
p[er]fecta puritate firmauit talis est ydoneus suscipere dominum christum interius
cordis & ipsum spiritualibus brachiis dulciter amplexari Secundo uero (sic) ostendendo Tercio

Tercio est ostendendum qualiter in isto templo diuina p[re]
sencia ostendat[ur] et que fructuo[se] a[nim]a deuota ex illa p[re]sencia consequatur
p[ro]pt[er] quod est sciendu[m] q[uod] diuina p[re]sencia in isto templo sp[irit]uali ondit[ur] trib[us]
modis Primo namq3 ueniat p[er] modu[m] dulcoris ineffabilis delectac[ionis] 2o p[er] modum
splendoris mentalis radiantis 3o p[er] modum fulgoris celestis beatitudinis
Et p[ro]pt[er] ista tria symeon in suo cantico attribuit que sunt istius spiritualis
templi expressiua Nam p[ro]pt[er] primu[m] ipsum appellat pacem & salutare p[ro]pt[er] 2m
ipsum dicit lumen in obfuscabile Sed p[ro]pt[er] 3m ipsum dicit gloria beatitudinis
Primu[m] patz Nam ex ubi christi presencie mens carnalis tanto dulcore perfu[n]
ditur q[uod] inea omis carnalis delectacio funditus absorbetur intantum ut delecter
quem i[n] tribulacionibus letitia & contumeliis gloria habeamus ut di[citur]
q[uod] de c[ontra]ria tali exemplo Nam sicut serpens moysi deuorauit magorum serpentes
ut patz exo vii Sic ista dulcedo cum mentem tetigit/ omes corporales de
lectaciones annichilat & absorbet/ Secundo aut[em] q[uod] a[nim]a deuota ex hac diuina
p[re]sencia consequit[ur] est q[uod] ex isto dulcore tanto feruore dilectionis in ea
inflamat[ur] q[uod] quasi hora morlatis presentis miserie magna sibi pena repu
tat feruentissime desiderans cum ap[osto]lo cupiens carnis absolui ut mentali
dulcore diuine p[re]sencie libere frui possit q[uod] euidenter apparuit in symeone ysta
tim postq[uam] d[omi]num christum in ulnis humana carnalibus brachiis & in mentis
diuina brachiis sp[irit]ualibus amplexus fuit/ tantam mentis dulcedine
gustauit q[uod] p[er] sollicitudine[m] istius carnis nexibus absolui petiuit sic dicens
prorumpens nunc dimittis d[omi]ne .s. & in pace Sed est notabilis aud[...]

dum q licet cognosceret se post hanc vitam oporte divina presencia i libertate
sanctis patribus psculari ex conceptu tamen suavitate intima exarsit desiderium
divine presencie q tota vita prius fuit in merore et tedio vita sua fuit. Et hanc su
avitatem vere sensisse propheta cum dixit Quam magna multitudo dul[cedinis] tue dne
Ad quod verbum emergit talis dubitacio Cum n. dulcor delectationis mentalis
procedat ex limpida contemplacione bonitatis divine que est unica et simplex
qua racione ergo propheta ista delectationem unicissima pluraliter exprimit asserens ipsam esse
magne multitudinis cum tamen potius unica dici videatur. Ad quod dicendum q ista
de causa vel pro simili exemplo ab eo delectantis et sic est tamen una et simplicissima se
ipsa bonitas divina. Vel pro simili exemplo affectus illam delectationem recipientis
quia valde mentes ipsas earum variam dispositionem gustum divine suavitatis di
versimode recipiunt quia prout essenciam divinam magis limpidius contempla
ntur eam magis intimius et suavius fruuntur. Ideo propter hanc participationem affectus gus
tus divine suavitatis diversimode participates propheta divinam dulcedinem plu
raliter exprimit. Que tamen in se et ex parte obiecti unica existit. Quod eciam videtur
dicere salvator Ioh. xiiij cum dicit In domo patris mei mansiones multe sunt
que secundum augustinum per unitatem domus unitatem essencie divine intelligere debemus
per mansiones autem debemus accipere varias divine visionis et fruicionis
participationes. 2m patet cum n. verbum eternum sit splendor paterne glorie hebr.
i. Ubi dicitur est q 2o venit in mentem per modum splendoris intra radiantis et
modus veniendi competit verbo eterno triplici racione. Primo ad primum modum
eterne emanationis secundum quam procedit a patre ut splendor a lumine et verbum
ente et ut sapiencia genita de veritate et ingenita. 2o ad expressum modum largita
primo communicationis quam tangit apostolus Ro. viij Qui n. proprio filio
pro nobis tradidit quomodo non etiam cum illo omnia nobis cum illo donavit q.
quis dedit nobis filium quem de corde primo genuit certum est q nullum
donum gratuitum nobis poterit denegare hoc n. habet lex naturalis amoris
postquam homo cor suum per amorem ad aliquem perfecte inclinaverit q nullum bonum
ab ipso petenti sibi poterit denegare. Unde ex ista largitate primo nobis
est gracia et securitas eterna beatitudinem possidendi duplici iure. Primo
iure filiationis qua nos in dei filios per graciam adoptavit. 2o iure
nature participationis qua verbum eternum meam assumpsit per quam carne mea
frater meus esse voluit. 3o ad ostendendum influxum luminose choruscationis
rationale animam dignatur claritate ipsa illustrare prout ei commiserat.
Ibi Erit tibi dominus in lucem sempiternam et deus tuus in gloria tua. Et hac
divina presencia magis devota homini fruitio consequitur q moribus suis
desideriis et actionibus beneplacito divino perfecte conformatur et eius voluntati
in divina voluntate totaliter transformatur. Unde scribitur j Cor. vj
qui adheret deo unus spiritus amoris et conformitate voluntatis unus spiritus
propria dilectionis. Quia secundum augustinum amor ipsos amantes unit et ex duo
unum facit. Signanter autem dicit unus spiritus est quia unum amore
... concordiam gracie et voluntatis bone. Unde dicit augustinus humilitas
deo subiicit puritas iungit sed caritas unit. 3m patet quia verbum eternum
quedam refectio mentalis et quoddam gaudium intellectuale ipsorum an...
omnium beatorum qui pari voto et concordia plene possident omnes thesauros
sapiencie et bonitatis divine quia de torrente divine voluptatis potabuntur
et ab ubertate suavitatis eius iugiter inebriantur. Ipsi eciam fonte
divine suavitatis mea puritate degustant. In qua verbum eternum obtine

fecit ipso et hec proprietas videtur competere verbo eterno ex eo quod est ymago et
cuius pene claritatis patrem [illegible] et omnes creaturas perfectissime representans
expressa trahit quod est fons et principium eterne felicitatis. Est autem sacerdos
verbum eternum proprie dicitur ymago quantum ad naturam humanam divinam secundum ex-
emplar suum. Nam humanam divinam suam quod perfecta est nobis factus via
sequamur. Regula cui conformemur et forma exemplaris cui insinuemur
nam eius vita et conversacio facta nobis dux et exemplar totius sanctitatis et
perfectionis. Unde dicit Augustinus quod tota vita Christi in terris quoddam magisterium et ex-
emplum morum fuit et ideo ad conformitatem et imitationem eius exemplaris que-
libet anima devota induatur perfectius quod fieret. Exodi xxv Inspice et fac secundum exemplar
quod tibi monstratum est in monte, hoc est in vita Christi et eius sublimi conver-
sacione. Ista autem divina pictura devota mens hunc fructum consequitur quod per
caritatis perfecte amorem tam intime deo unitur quod mens nichil aliud
quod possit delectabiliter appetere in aliquo bono creato sed solum in bono divino
valeat delectari ut mirum quia solus gustus divine pictrice suum [illegible]
est in pictura et perfectum et plenum gaudium celi. Dicitur in pictura quia nulla
est in pictura et perfectum. Dicitur autem perfectum quia nulla delectacio spiritualis
amaritudine permixta. Dicitur autem perfectum quia nulla delectacio spiritualis
sed potest addi que ipsum augmentet. Sicut in principalibus linee ipsius quantitate
[illegible] Sed dicitur plenum quia perfecte saciat totum desiderium anime. Quod gaudi-
um nobis prestare dignetur etc. De kathedra sancti petri

Circumdatam tibi decorem et in sublime erigere et gloriosus esto. Iob xl.

In verbis propositis congrue exprimuntur festivitatis sollempnitatis que consistit in principis apostolorum in kathedracione eius pastorali kathedra sublimatorum. In quibus quidem verbis tria nobis insinuantur. Primum est meritorum beati petri digna prelatio. Secundum est eius exaltationis sive ka-
thedracionis mira sublimitas. Tercium est eius exaltationis fructus et
in kathedracione mira sublimitas. Tercium est eius [illegible] disponebat. In kathe-
dracione meritorum prelacio ipsum ad tante dignitatis fastigium disponebat. In kathe-
dracione sublimitas pastoralis dignitatis celsitudine ostendebat. Sed eius kathe-
dracionis sublimitas pastoralis dignitatis celsitudine ostendebat. Primum notatur per ver-
tus et utilitas nostre salutis certitudine ostendebat. Primum notatur per ver-
bum Circumda tibi decorem. Secundum tibi subditur et in sublime erige. Tercium tibi annectitur et esto
gloriosus. Circa primum est considerandum quod meritorum suorum prelatio colligitur
primo quidem ex perfectione caritatis gracie. Secundo ex perfectione sapientie. Tercio ex perfectione
caritatis gracie perfectio autem caritatis consistit in tribus. Primo in perfecta abdicacione
ut petrus dixit Matthei xix Ecce nos reliquimus omnia et secuti sumus te. Secun-
dum verbum suum Augustinus in [illegible] ipsos apostolos paupertate voluntaria fuisse professos.
Autem secundum [illegible] petrus omnia dimisit qui cum ipsa re possessa eciam cupi-
ditatem et omnia mundana propter Christum contempsit. Sciendum autem quod in illis
que petrus et iohannes propter Christum dimiserunt spiritualis informamur quod ad [illegible]
quelibet debet deserere tendentem ad perfectionem vite. Nam in retibus per que capere
aliquis designatur humana occupatio. In navi vero per eius fluctuacionem
designatur labilis et tristis delectacio. Sed in patre propter eius naturalem inclinacionem
designatur carnalis affectio. Hec tria quilibet perfectionem desiderare debet si vult esse
et apostolorum imitator. Secundo perfectio vite consistit in perfecto contemptu omnis periculi
quod bene claruit in petro qui zelo Christi inflammatus in tanta multitudine ar-
matorum gladium eduxit et Christum ab hostibus irruentibus defendere voluit.
In quo magna fortitudo sui animi et mentis constancia declaratur. Tercio eciam
apparet quod ex confidencia divine virtutis maris periculum non extimuit sed in mare
ad Christum super fluctus marinos suis pedibus ambulavit ut patet Matthei xiiii.

vincat Crist vide quantus est fervor amoris et quanta est fides petri qui sic
credit se posse facere virtute xpi quod non potuit propria virtute secundum augustinum
in nos spiritualiter impletur Cum enim cum domino amantes vitam super mare ambulamus
Cum a timore huius seculi afflictionis pedibus conculcamus Si autem seculi dili
gimus vite cupiditate tacti a seculi fluctibus absorbemur Et ideo cum cor tuum cu
piditate fluctuat ut vincas tuam cupiditatem invoca xpi divinitatem dicens cum petro
Domine salvum me fac/ 2o vita petri consistit in perfecta xpi conformitate
Petrus autem fuit xpo conformis in tribus Nam primo habuit promptitudinem
obediencie in sua vocacione quia ad primam xpi vocacionem ipse statim fuit/ ut
Matthei iiij In quo secundum Gregorium nos tarditas nostra redarguit Cum enim in iudeis dicit/
qui nunc vocantem sequi contempnimus qui amore seculi nec preceptis flec
timur nec verberibus emendamur Et ideo vocatus est Symon qui interpretatur obe
diens Cum enim domino vocanti prompte obedivit/ 2o habuit puritatem innocencie
in mutacione ad quam etiam nos hortatur in sua canonica dicens Cum quasi modo ge
niti infantes racionabiles sine dolo lac concupiscite id est vite innocenciam custodite
Et ideo dictus est bariona id est filius columbe ad designandum puritatem vite et sim
plicitatem innocencie/ 3o habuit firmitatem constancie in passione in qua ut
dicit maximus ostendit nisi mirande humilitatis virtute et novi magisterii disciplina
cum inter tormenta suasisset cum capite deorsum verso se petivit crucifigi Iuli
cum secundum maximum apparet tamen quanta securitate et constancia petrus venit
ad crucis Cum quia expulso timore mortis moriendi ordine interim verba pas
sionis quesivit Et ideo bene dictus est petrus in quo firmitas constancie de
signatur Cum enim secundum augustinum a petra dicitur petrus sicut a xpo dicitur xpianus
2 mixtorum suorum placitas ostenditur ex prefacione sapiencie que sublimis impo
sita fit in tribus Primo quidem in misteriorum divinorum profunda exposicione ut patet
in sua canonica In qua profunda scripturarum misteria reseravit Unde ibi secundum augustinum
omnes colores rethoricos comprehendit/ ut invenio quia 7os magistros sapiencie
inuenies habuit viz patrem revelantem Mt xvi Caro et sanguis non reve
lavit Item filium instruentem Ioh xv Omnia quecumque audivi a patre meo
nota feci vobis Item spiritum sanctum donum sapiencie infundentem Ioh xiiij Spiritus
sanctus quem mittet pater in nomine meo ille vos docebit omnia 2o in gradium
et ordinata distribucione Cum enim officia et gradus ecclesiasticos ordinate distri
buit ordinata distribucione Cum enim officia et gradus ecclesiasticos ordinate distribuit
et illa distinctione suis successoribus exequendam tradidit/ et observanda comi
sit ut patet in mino clemente et aliis eius successoribus Cum gradus ecclesiasticos
in sua tradicione ordinatissime disposuerit Unde secundum pater competere illud Ephesios iiij
Ipse dedit apostolos alios evangelistas ad consummacionem sanctorum in opus ministerii in
edificacionem corporis xpi 3o in dictatus fidei certissima confessione ut patet Mt
xvj o ubi xpo requirenti discipulos vos autem quem me esse dicitis petrus pro
omnibus Tu es xpus filius dei vivi Cuius quidem confessio commendabilis fuit
in tribus primo quia fuit prompta sine hesitacione Unde statim confidenter respon
dit 2o quia fuit plena sine diminucione Nam secundum glosam ea confessio
fide tota fidem complectitur et quantum addidit Cum dicat filius dei vivi
et quantum ad humilitatem cum dicat tu es xpus Tercio quia fuit alta insig
nificacione ut patet nam ostendit quod xpus secundum humanitatem fuit perfecta plenitudine
gracie quod vinxit te deus tuus et hic tria primo impugile quia de
dit tamen adversarum divinitatem 2o in regem quia debuit nos protegere
a diaboli libidine 3o in pontificem quia voluit nos pro se reconciliare

reconciliare. Unde ipsius confessionem attollit maximus ita dicens Huius tanto flo
riosior vero aquo nobis adorande divinitatis et fidei et primam huius
fidem sacerdoti instabilis loquendo edidit, remanendo docuit, patiendo firmavit
Beati autem inter petri confessio fuit salvator ostendit cum ipsum et beatum a
et regni celestis ianitorem efficit. Sed non ut dicit maximus Ille confessio debuit
eum claves regni celestis accipere qua eius ianuas introiret. 3o hec ca
pelacionis ostenditur exposicione caritatis et gratie et legis Vidit petrus omnium virtu
decore esse amictus per tu dici quod per excellenciam decor explicare videtur. Ex ipso re
cetur resplenduit. Et primo quidem virtus mansuetudinis que in ipso colitur ex
plici signo primo quia licet esset summus pontifex humile tamen officium et in a
exercere non renuit. Unde dixit ceteris Vado piscari Joh xxi. 2o quia apo
stolus coaptum reprehensorem pacienter sustinuit, unde scribitur gald ij. Cum in facie
restiti quia reprehensibilis erat. Ex hoc enim quod permittebat circumcisiones et que
legalia exerceri cum sacramentis nove legis. Hoc autem quidem reprehensores suos
in pace ferimus et si apari velmulti reprehendamur cum multa honor dedecora
sustinemus 3o quia monitionibus se humiliter obedivit. Actuum viijo Cum audis
sent apostoli qui erant Jerosolimis quod recepit samaria verbum dei miserunt ad illos pe
trum et johem. 2o in ipso refulsit decor fortitudinis quod patet ex magnanimitate
metis et magno zelo fidei xpiane. Cuius eciam signum triplex signum pri
mum in hoc quod acriter et severe males reprehendit, Actuum viij Pecunia tua tecum
sit in perdicionem quia estimasti donum dei pecunia possideri. 2m in hoc quod primo
separatas severe puniunt ut patet Actuum v. Inprimentes aneme et
qui morte subitanea sunt perempti. 3m in hoc quod inimica ad
multitudine xpm suo gladio magnanimiter defendit ut patet Joh xviij
3o in ipso per excellenciam refulsit decor humilitatis quod probare patet per triplici
signo primum est quia indignum se xpo prorsus reputavit. Unde dixit luc v.
Exi a me domine quia homo peccator sum. 2m est quod ex humilitate et reveren
cia se lavari a xpo recusavit Joh xiij Non lavabis michi pedes meos
3m est quia ex humilitate minima preessit, quod se capite deorsum versus cru
cifigi peciit indignum se reputans quod in modum crucifixionis xpo pari similari
debet. Unde ipsi virtutes multiplicem candorem de ipso refundit quod re
bitur in ipso confessorem et decorem induisti. Quod verbum tractans Gregorius
xxxij Moralium dicit Bene autem confessionem et decorem induit. Omnia que
deus proximas confitetur fecit, illos fulgentes per decorem virtutum omnibus
Quod nobis prestare etc. ij sermo

Secundo in verbis istis notatur sue in cathedracionis mira
sublimitas Cum subditur et in sublime erigitur. De qua sublimacione potest in
telligi quod scribitur ij Regum xxiij. David sedens in cathedra princeps sa
pientissimus In quibus verbis circa istam sublimacionem tria per ordinem innui
namque tangitur presidentis qualitas cum dicitur David 2o innuitur pla
sublimitas cum subditur sedens in cathedra 3o innuitur sublimacionis sin
gularitas cum additur princeps sapientissimus Circa primum est sciendum quod qua
litas et condicio presidentis congrue per ipsum innuitur David id est manu fortis
et vultu desiderabilis. Et ideo designat qualitatem boni prelati in quo requiritur
vigor fortitudinis et ardor dilectionis que duo prelatum reddunt ama
et decorem. Sciendum autem quod in bono prelato non requiritur fortitudo corporis
sed animi et mentis que multiplex est, aliud quam fortitudo caritatis. De qua
caritatis fortis est mors dilectio. Hec autem fortitudo invenitur suo plura

gradu ut dicit hugo libro de claustro anime Sunt enim quidam animo fortes quidam fortio
res quidam fortissimi fortior fuit thobias egenti compatiendo fortior fuit Job pa
cientem tollerando fortissimus abraham iubenti obediendo fortitudo thobie
fuit maior quam gabelo indigenti suam substantiam ex caritate mutauit plus estimans
fratris sui inopiam quam ipsam pecuniam Ex quo patet quod vigor animi et fraterna
dilectio in thobia exclusit omnem cupiditatem quando ex amore fraterno indi
genti subuenit et amore pecunie fraterne dilectioni postposuit In Job uero animi
fortitudo exclusit omnem carnalitatem quando de morte filiorum non plus doluit quam
fuit / nec propter hoc aliquo impaciencia deum offendit Sed pocius deum benedixit dicens
dominus dedit dominus abstulit et in ista sit nomen domini benedictum In ipso autem abraham quando
amore dei omnia dimisit et tunc super unicum filium suum domino iubenti obtulit ani
mi fortitudo exclusit omnem naturalitatem Ymmo amorem naturalem quem ad filium ha
buit voluntati diuine subiecit et hoc est contra multos qui non solum amore filio
rum ymmo eciam rerum exteriorum amori dei non preponunt et ideo iste uirtute fortissimus dica
tur quia qui se in tali animi fortitudine conformari uoluit talis si in hugo
renunciet omnibus que possidet et immolet gladio verbo dei et feruore spiritus
omnes illos quos carnali affectu diligebat Sunt uero exemplo abrahe for
tissimus dicitur petrus et omnes istos gradus fortitudinis inuenimus in petro primus patet
quia amore dei omnia que habere poterat hoc est naue et recia dimittebat
secundus patet quia propter unitatem christi non solum patrem sed eciam uxorem et liberos
derelinquebat ymo si diligit amplius in eciam quam petrus fortior fuit fortissimo
quia abraham domino filium obtulit petrus autem pro amore christi seipsum mor
ti exposuit In quo fortitudinem eius sui et magnitudinem sue dilectionis euidenter
ostendit / Secundo describitur placacionis sublimitas cum subditur sedebat in kathedra
Ad quod est sciendum quod triplex kathedra commendabilis legitur in scriptura scilicet regalis
iudicialis et sacerdotalis Prima kathedra est iudicium equitatis secunda uolutatis
regalis et sacerdotalis Prima ... iudices sedent in kathedra Insignum iudiciarie potestatis
3a sanctitatis Nam reges sedent in kathedra Insignum iudiciarie potestatis
Reges ad ostendendum auctoritate dominande voluntatis Sacerdotes autem d...
...tores ad ostendendum ... et eciam sanctitatis De prima dicitur 1 regum xx Cum
...ind excellencie dignitatis et eciam sanctitatis De prima dicitur 1 regum xx Cum
sedisset rex super kathedram suam De secunda mathei xxiij Super kathedram moysi se
derunt scribe et pharisei De tercia scribitur scribitur in psalmo In kathedra seniorum laudent
eum Et sicut hanc triplicem kathedram in qua petrus sedit adeptus est
... habet .i. potestatem regalem Prima ad ipsum spectat iudicium omnium
... dignitate habet .ii. potestatem iudicialem quia spectat ad ipsum exposicio scripturarum hoc
... tertiam potestatem sacerdotalem quia ad ipsum spectat plena ligacio et absolucio culparum
... Primo autem petrus sedit in kathedra regali quia ad ipsum spectat iudicium omnium
... sed sunt ... sed ... ut medio modo se habentes Unde patet per hoc
scribitur deuteronomio xvij Si difficile et ambiguum apud te iudicium esse perspexeris
... sanguinem et sanguinem ... inter iudicium causale et ciuile inter lepram
et non lepram ... quod nota iudicium ... inter causam et causam quod patet ... esse
... uteris ... ascendere leuitici ... propter dignitatem huius kathe
... patet dicere illud mathei ultimo data est mihi omnis potestas in celo et in terra Secundo sedit in kathe
dra iudiciali Prima ad eius sedem spectat exposicio scripturarum Non .n. licet cuilibet
... ut scripturas exponere Sed tamen ipsi ecclesie ut illis qui ad hoc auctoritate ecclesie
... Ad solam enim sedem apostolicam spectat scripturarum et auctoritatum canonicarum
exposicio et interpretacio ut in xx dist. xviij Non licuit Ad papam eciam pertinet librorum
et opusculorum approbacio Et quicquid papa approbando hoc auctoritatis est tenendum
... patet dist. xx Si canonum ... maior est auctoritas ecclesie ... quam euangelii
... quod dicit augustinus Non crederem euangelio si non crederem ecclesie Tercio

cam pertinet / scriptura modificata unde hoc quod scribitur Mt xix Quod deus coniunxit homo non separet / Sic modificat presedem petri ut hic intelligatur unctionem que fit per crisma in matrimonii et copulam carnis / 3o sedit in kathedra sacerdotali Cui magisterium spectat plena ligatio et absolucio culparum hoc designatur dicitur Mt xvi Quodcumque ligaveris super terram erit ligatum et in celis Iuxta quos sententiam augustini potestas ligandi atque solvendi sacerdotibus conceditur / quamvis hoc tamen singulariter petro dictum est / Quodcumque ligaveris quia alii sacerdotes habent ordinacionem plenitudinis potestatis que fuit in petro et successoribus eius Quia solus papa vocatur in plenitudine potestatis Alii autem prelati et sacerdotes in partem sollicitudinis unde de solo papa singulariter verificatur quod scribitur Apoc iiio Aperit et nemo claudit / Claudit et nemo aperit / Quia quecumque ipse absolvit nullus in terra ligare potest et econverso / 3o describitur sublimacionis singularitate Sublimacionis singularitatis ancetatur princeps sapientissimus / et hoc quia ipse non singularis princeps et caput apostolorum dicitur / unde quod etiam a Christo cephas / ipse enim recte dicitur sapientissimus Quia fuit revelacione divina singulariter illustratus ut patet Mt xvi unde insignum singularis sublimacionis sibi singulariter dicitur Tibi dabo claves regni celorum Est autem sciendum quod licet secundum Rabanum Omnibus sacerdotibus in petro sunt date claves ligandi et solvendi ut patet Mt xvi Quecumque alligaveris super terram Singulariter tamen petro dictum est / tibi dabo claves regni celorum / Et hoc principalitas auctoritatis / plenitudo potestatis ... in consequentibus additur ad denotandum principalitatem auctoritatis in petro Quia ipse est princeps aliorum apostolorum unde glossa ... dicit / quia pre ceteris regni celorum ... est / ... celorum clavibus donatur / 4o ad insinuandum plenitudinem potestatis / que in solo petro et eius successoribus existit per excellenciam sicut et deinde ad alios gradatim derivatur / quod bene significatur per illud ps. Sicut unguentum in capite est / nam unguentum capitis designat plenitudo potestatis que ... et eius vicariis descendit in barbam aaron hoc est in alios prelatos Cui bene per barbam significatur Quia dicit ... viles in ... subditorum gubernacionem Et deinde descendit in extrema hora vestiti hoc est in sacerdotes simplices qui sunt in fine corporis mistici / 3o hoc ... fit commendandum unitate fidei / et corporis mistici / Nam ... secundum Rabanum ... spiritualiter claves regni celorum et principatum iudiciarie potestatis accepit ut credentes intelligant quod quicumque se ab unitate fidei et eius societate separaverint / ut apertis absolui nec celi ingredi possint / unde dicit augustinus in libro de baptismo parvulorum / Foris ut ligari quis potest ut solui Quia extra ecclesiam non ligad possit nec solue Columba non ligat et soluit columba dimittit tamen est una ut patet Can vi Sed hic intelligitur de separacione fidei ut in mereticas et scismaticas Non autem de separacione caritatis Quia licet multi mali ... taceant / nichilominus tamen possunt uti clavibus ecclesie licet hoc faciant ... perniciem / unde dicit Orig Sit autem irreprehensibilis qui alium ligat et solvit / ut sit dignus in celo solue ut ligare ... peccatorum ...

Venite ad me omnes qui laboratis et onerati estis et ego reficiam vos Mt xio Presens evangelium legitur de ... materia / Quia hic agitur de ... abscons... et ... revelacionis / Abscondisti inquit hoc a sapientibus et prudentibus et revelasti ea parvulis / Quorum primum pertinet ad ... inter ... nostro ... mathie ut sic ... apte respondeat / ... igitur ... exprimit invitatorum amorosum ... vita laboribus et ... expositos ... dicat Venite ad me / ...

Invitatorium principii allectiuum

... ad perfectionem (?) implicantur. Nam primo ostendit invitacionis principium alle-
ctiuum cum promittit veniste ad me. 2o ponit ipsorum venientium motiuum impulsi-
uum cum subdit omnes qui laboratis et onerati estis. Tercio innuit fructum sue
invitacionis et nostri desiderii completiuum cum adiecit et ego reficiam vos. Circa
primum est sciendum quod nobiliter christus dicit venite ad me. Cui secundum augustinum
in confessionibus Ipse enim est omni luce clarior omni secreto intimior et ceteris. Secundum
Cassiodorum super psalmos ipsa est sapientia ineffabilis virtus inexplicabilis et dulcor incomprehensibilis. Et ideo adipsum venire et in ipsum tendere
nos invitat natura gratia et gloria. Natura namque nos invitat tendere in ipsum tamquam
in principium. Anima namque ab ipso accepit esse permanens et ordinatum ut patet
psalmo xci (?) Ipse inquit fecit nos et non ipsi nos manentem et subsistentem et ipsum
ordinatam tamquam in finem ultimum et totius nostri desiderii completiuum. Et ideo
... quod quelibet res naturali appetitu ad hoc tota sua virtute indesinenter tendit
ut suo principio vniatur sicut aqua incessanter fluunt quousque mari tamquam
suo principio vniatur. Quod patet ex eo quod quelibet res nobilius et perfectius
esse in sua causa quam in se ipsa ut dicit proclus sicut aqua ... solis ...
... abetrans (?) habuit ideo quod in se
ymaginis multo excellencius et perfectius ... desiderio et amore perfectio ipsi deo
coniungi est quod ipsa indesinenter ... potissime fieri oportuit. Anima secundum
suo principio vniatur. Quod ex hoc ... amore diligere ... ea diligat
... aliqua ... sincero amore ... amoris ... in nostri
mundo ... quia prima et vitalis vena sinceri amoris ...
... diuine bonitatis et ex ipso fluunt in nos ex puritate cordis diuini ...
quod sinceritas diuini amoris ... et sordidatur in nobis quo
... in aliquid inclinamur ... in celestem cum ut
... amore ... Ex quo patet ulterius quod sinceritas diuini amo-
ris ... sordidatur in nobis quociens in homine aliquid aliud diligimus
... et quanto ista clarius
candorem prime veritatis et eorum diuine ymaginis. Et quanto ista clarius
fulgent in uno homine quam in alio tam in sanctitate vite quam in claritate doctrine
in tanto a nobis amplius diligendus. Gratia etiam nos invitat tendere in
ipsum sicut in mediatorem nostre reconciliacionis. Et quia mediator dei et hominum
... mediatorem reconciliacionis ipse christus
homo christus ihesus i. thimothei ii. Est autem mediator ...
... Iohannis xiiii. Ego sum inquit via veritas et vita ...
... exemplis et ... veritas ...
... via in exemplis ... passionis christi nos ...
... et maxime in sacramento passionis christi nos ab eterna
morte vivificauit. Et ideo ... reconciliauit per quam eciam alia sacramenta ...
... vivificandi. Hic ergo christus cum nobis via in exemplis ... ut ipsum
... imitemur Iob xxiii vestigia eius secutus est pes meus viam
... custodiui. Hec autem via invenitur ... arta Matthei vii. Arta
... que ducit ad vitam laboriosa ... In mari
via que ducit ad vitam laboriosa et angustiis plena ...
... Anima totum decursum vite christi ...
... penalibus et ... aut ardua ...
... saliens in montibus ... in sublimibus transiliens colles ...
... Sed vide quod ... te non ... absque imitacione
... licet ista via sit arta ducit tamen ad spaciosam celi latitudinem ...
... quam magna domus dei et ingens locus possessionis eius. Licet eciam
laboriosa transfert tamen ad quietem salutis eterne iuxta illud modicum labo-
raui et inveni michi multam requiem. Licet eciam ardua sit et difficilis trans-
fert tamen ad honorem regni celestis ysaie lxii. Eris corona glorie in manu

Natura

Gratia

Via

Vitas

dum et diadema regni in manu dei. Est etiam nobis vitas in doctrine et in
caculis. Et hoc triplicat. Est enim vitas cordis in meditatione ps. xviii. vita
te meditabitur guttur meum. Est vitas oris ad predicandum. ij Cor. i. predica
xpm dei virtutem et dei sapientiam. Tamen in labia mea sunt deo preciosis
sima consecrata ne aliquid lubricum vel novum exeat per fores sed solum
illa que cedunt in laude dei et edificacionem proximi. Est etiam vitas operis imi

Vita

tacionis. i Petri ii. Xpc pro nobis passus est relinquens nobis exemplum ut sequa
mini vestigia eius. Tertia est nobis vita et hoc explicat primo quia munditie
et donis. 2o in securitatis 3o in primo beatitudinis. Et hunc consonat expo aug
Quam dicit quod xpc est via ipsum sine errore querentibus. Est vitas sine fallacia
ipsum invenientibus. Sed tertia est vita sine merore in motu plenus dulce

Gloria

fruentibus. 3o vero gloria nos invitat adipisci. Sicut ad finem ultimum et
totalis beatitudinis premium. quia ipse deus erit omnia in omnibus. i Cor. xv.
Quod declarat aug. per hoc quod ipse deus erit rationi plenitudo lucis voluntati
plenitudo pacis. Sed ipsi memorie continuatio eternitatis. Vnde ibi implebitur
illud quod scribitur Sapie iii. Dabitur illi donum fidei electum. Quod quidem donum
est clara visio que succedit fidei. Tamen tertia bene dicitur donum electum quod secundum
augustinum visio dei est tota merces. Per hoc tamen non excluditur amoris fruitio.
deus autem possit videri quin etiam intime diligatur. et per consequens eo fruatur
ut bene sequitur. Et sors in templo dei acceptissima. Accepta enim erat
illis sors glorie propter glorificationem corporis. Acceptior propter glorificationem anime
Sed acceptissima propter eternitatem utriusque. Vel sic dicitur accepta quia deum
re videbimus. Acceptior quia ipsum intime amabimus. Acceptissima
quia secundum augustinum ipsum perhenniter laudabimus. Quod nobis etc. ij sermo de ecclesia.

Secundum quod nos ad deum redire compellit est magnitudo
oneris deprimentis quia non tamen subditur. Et hic oneratio

Onus de Mortalitatibus

dicitur quod est sciendum quod triplex est onus quo pregravantes exonerando
a quo mea fragilitas in primis misera onerata. Primum est onus mor
talitatis. Sapie ix. Corpus quod corrumpitur aggravat animam. Onus mor
talitatis multiplicat corruptionem. Vno modo per infirmi
tates quibus eius complexio turbatur. Alio modo per penalitates quibus
affligitur. 2o modo per penitentes quibus meus ad malum inflectitur. Et sic ista
corpus meum multiplicat animam aggravat. Nam per infirmitates ipsum aggravat
eius appetitum ad terrena et corporalia deprimendo. De hoc onere dicit Greg.
xxx moral. Durum fruitionis pondus est sollicitudine temporalibus ambire terrena
et eterne labentia. Tamen secundum bene dicit amaritudinem in suis principiis quia cum
labore acquiruntur. Breuitatem in medio quia modico tempore possidentur
et vanitatem in suo fine et tamen eternaliter in veniunt. Onus enim vi
ciorum in manibus suis. Vnde per penalitates corpus animam aggravant
dolorum vinculis alligando. Sed per pravitatem concupiscentiarum ipsam aggravat

Onus Iniquitatis

corporis appetitum ad prava desideria inclinando. Et illud onus mortalitatis
primus adam induxit. Eccl. xl. Occupatio magna et iugum grave super
filios hominum creata est. 2m est onus viciorum et iniquitatis. ps. Iniquitates
mee supergresse sunt caput meum et onus grave gravate sunt super me
sic sicut onus grave. quia appetitum celestem deprimunt. addicere tamen
et ipsum privant gustu et sapore bonorum celestium. Istud est onus quod
ipsa est disrumpendum per veram contritionem. Omne inquit onus dis
rumpe. Sed etiam est dissoluendum per veram confessionem singula peccata mortalia

statim deartitulando ysa lviii° dissolue colligationes iniquitatis Est
eciam deponendum per plenam satisfactionem per quam tollitur reatus et obligatio pene
hebr. xii deponentes omne pondus / et hoc quantum ad peccata originalia et eciam mor-
talia / et circumstans peccatum et hoc quantum ad peccata uenialia que non tollunt caritatem
set licet feruorem eius diminuat / Et ideo dicitur ascendere supra caritatis
et omnis humane fragilitatis quo mores seruorum pusillorum equanimiter tollerando
ius / de quo gal. vi° Alter alterius onera portate i. per caritatem et patienciam e-
nim sustinete sed minorum gestibus modestiam et malis exemplis
socialiter nostris contumeliosis nos grauat contingat / Et istud tercium allenimentum
per crucem iugum xpo suaue et leue / quod eciam xpc a nobis tolli precepit / dicit
Tollite iugum meum super uos / Et quia iugum dicitur a iungendo dicitur eo quod
iungitur quod tercium iugum super nos i. in mea mente et superiori parte anime
debemus ut dicit Crisostomus in glosa Primum est iugum fidei catholice / quod
coniunxit duos populos gentium et iudeorum / Secundum est iugum uel caritatis
et dicitur esse uinculum perfectionis
coniungit homines ipsi deo et proximo / et ideo dicitur esse uinculum perfectionis
Col. iii° Tertium est iugum crucis / ut te cum incorporamur et configuramur
xpo sicut umbra suo capiti / per iugum aut fidei eleuamur a bono mor-
talitatis quem reformabit corpus humilitatis nostre configuratum corpori claritatis sue
Phil. iii° per iugum caritatis eleuamur a bono omnis iniquitatis Prima unum
delicta operit caritas prov. x. Per iugum crucis eleuamur ab honere hu-
mane fragilitatis quia considerato eo quod xpus pro nobis ex amore sustinuit
facile est nobis ex caritate statum onus sustinere / Tertium quod nos debet addere et
compellit est necessitudo esuriei et sitis et hoc ipse respiciat perfectos et con-
templatiuos qui uidentur esurientem statim celestium bonorum Mt. v. Beati qui
esuriunt et sitiunt iusticiam quoniam ipsi saturabuntur / Tales in feruore caritatis
desiderant primo quidem dona celestia et supernas uirtutes ut patet Mt. v. 2°
desiderant intimas consolaciones / et ideo tales merentur per illud ps. Cibauit
inimicos consolationes / et ideo cibari merentur iuxta illud ps. Cibauit
eos pane lacrimarum i. consolationum interiori diuinarum consolationum que in nobis a
ex luminis redundant / et mentem aridam admodum pluuie et lacrimarum
sicut et humectant / 3° esuriunt et sitiunt eternos remuneratores ipse
sitiuit anima mea ad deum montem uiuum Ecce quid sitis nichil aliud
Et quod feruens desiderium presentis dissolucionis et beate fruicionis phil. i° cupio
dissolui et esse cum xpo / Tertio xpc inuitat suauitate mea desideriorum conplemento eo
quod in quo uos inuitat tercium fructus felicissimus
dicitur et ego reficiam uos / in quo uos inuitat tercium fructus felicissimus
Nam primo laboribus fatigati precipue reficiuntur dia-
sed reficiamur a xpo / Nam primo laboribus fatigati precipue reficiuntur
eukaristie / que datur in cibum et fulcimentum in uia presentis exilii
manens in progressu bonorum operum / et ideo ipse dicitur cibus uiatorum in ps.
communes sacramentalis et intellectualis eo hominibus conformet / hic enim panis
vite qui animas uiuificat / et intellectus quia sacramentalis sumitur et intellectua-
lis intellectus / 2° in patria presentis ex
capitulo Eccli. xv° Cibauit eum pane uite et intellectus / 2° in patria presentis ex
oneratus per xpm reficiuntur intima consolatione / que tanta suauitatis existit
extrema eius guttula excepta omnis amaritudo presentis uite in dulcedine
mutatur / sicut de labore in requiem de contumelia in gloriam et de merore le-
ticiam ... ut dicit Dauid secundum multitudinem dolorum meorum consola-
cionis tue letificauerunt animam meam / et ideo signanter dicit reficiam uos quia
non solum uos exonerabo set intima consolacione saciabo / 3° famelitiui
bonorum celestium amatores per xpm reficiuntur cibo eterne glorie ps. Saciabor
cum apparuerit gloria tua Tunc enim dulcibus reficiabitur illud
Ioh. x Ingredientur pascua inuenient / Nam sed uictus oculis ingre-//

Onus fragilitatis
Onus

3.

3.

diam ad contemplandum unitatem essentiae et trinitatem personarum que
ex duobus oculis quatuor glorificatis videri non potest sed egrediamur ad
corporeos intuendo claritatem humanitatis xpi semper positiva in regnum
quam intior efficiat contemplatione divinitatis Ex hoc autem contemplationem
humanitatis et non tantum ex consideratione humanitatis in se et abstracte sed potius
ex consideratione singulorum beneficiorum que per humanitatem xpi recipimus Et quo
libet eorum beneficiorum cum devota gratiarum actione pensato singularis gaudia et leti
cia complebimur et quia ipsi laudem persolvemus pro omnibus bonis que dedit
nobis dominus deus meus Quod nobis etc. De sancto gregorio

Glorificavit eum in conspectu regum et ostendit illi
gloriam suam Eccli xlv. Verba proposita inveniuntur scripta
in laudem et preconium beati gregorii In quibus verbis principaliter col
litur a duobus primo ut commendatur ab affluentia meritorum 2o ab excel
lentia honorum Nam primum enim ipsum in mundi vita glorificavit id est gloriosum reddidit mag
nitudine meritorum cum premittitur glorificavit eum in conspectu regum Et secundum tamen ipsum in eterna
vita glorificavit magnitudine honorum cum subditur et ostendit illi gloriam suam Circa
primum est sciendum quod affluentiam suorum meritorum colligitur ex tribus prerogativis
quibus deus ipsum eundem in mundi glorificavit Prima prerogativa consi
stit in dono singularis gratiae 2a in mirabilis supernalis potentiae 3a in fluenti
bus salutaris doctrinae De primo patet Nam prerogativa donorum gratiae sin
gularis eluxit in tribus primo in sui cordis profundissima humilitate que cla
ruit ex triplici signo primo ex hoc quod scripta sua quantumcumque fructuosa et
utilia cum aliorum doctorum vilia reputabat unde scribit Innocentio pro
ferre sua scripta fecunde quiesceti et delicato cupiens pabulo saginari beati
augustini opuscula legite et ad comparationem illius similaginis nostrum furfurem non
queratis 2o ex hoc quamdiu vixit sua scripta publicare renuebat unde ibi
ad eandem neque ut volo dum in hac carne ego Si qua me dixisse con
tigerit ea facere hominibus innotescere Unde cum fuit qualiter esset doctor excellens et
in sacre scripture suavissima doctrina effudit tamen minimo tamen humilitate se
novissimum asseruit dicens quod post vindemiatores racemos eliciat col
legit Eccli xxxiii Ego novissimus vigilavi et quasi qui colligit racemos post vindemiatores In benedictione dei et ipse speravi
scripturas exposui et quasi qui colligit racemos post vindemiatores Tertio ex
hoc quod cum concorditer eligeretur in papam honorem fugiens se ipsum occulta
vit quousque columpna ignea super eum descendens ipsum celesti oraculo re
velavit Et ex hoc notabiliter contingit Constat enim quod res alta lucida et co
spicua latere non potest Talis autem gregorius fuit altus per vite eminentiam fuit
lucidus per conversationis refulgentiam et fuit odoriferus per famae et sanctitatis redolentiam
et ideo digne se ipsum occultare non potuit Est autem secundum quod signanter per columpnam
lucidam et igneam manifestatus fuit ut per hoc daretur intelligi quod vere erat
lucida per inobfuscabilem puritatem et secunda per inextinguibilem claritatem
Ex hoc autem triplici signo nobis eluxit in beato gregorio triplex informatio Nam pri
mo ex signo edocemur quod ipse totaliter abnegavit amorem sui Ex 2o apparet
quod perfecte contempserat amorem mundi Ex tertio vero patet quod perfecte detestabat
honorem et fastum seculi 2o prerogativa singularis gratiae eluxit
in divinum amoris ferventissima dilectione que similiter in ipso colligitur ex tripli
ci signo primo ex hoc quod omnia terrena perfecte despiciebat ac tendebat ad
illud quod ipse met docuit 2o moralium Terrenis inquit rebus ipsa re
affluentia onerosa est quia hoc ipsum gravius tollerat quod festinantes
ad patriam viatores multa portant Unde ut liberius ad patriam curreret
pondus terrenorum abiecit et omnes suas opes pauperibus erogavit

Affluentia meritorum

Humilitas

Caritas

utiq; ex feruentissima caritate processit quia sm augm venenum caritatis est
fomes cupiditatis augmentum aut caritatis e diminucio cupiditatis perfecta
aut caritas est nulla cupiditas / 2o ex hoc q bona celestia feruenter
appetebat / Quod patz ex hoc quia corpus suum vigilijs et ieiunijs ita
afflixit et infirmato stomacho vix posset subsistere / Et licz in corpore langueret
quia lentis febribus syncopizaretur et podagra q vigilijs urgebatur tamen
aut legebat aut scribebat ut numquam a laboribus utilibus pro amore pa-
trie desisteret / Unde poterat dicere illud ij Cor xij Cum enim infirmor tunc
potens sum / Quia licz sancti viri sint infirmi corpore sunt tamen fortes
mente Sunt enim infirmi in amore terrenorum Sed sunt fortes in amore
celestium Cuius exemplum ponit idem gregorius de palma que est inferius arta et
superius lata Sic cor diuino amore accensum est artum in desiderio terreno-
rum que solum ad strictam necessitatem concupiscat Sed est superius latum in
amore celestium / 3o ex hoc q mortem non timebat Sed mori potius exop-
tabat Nam secundum Iohannem iohannes xpc dilectam suam pennatis et munitis possunt
et mortis timorem ab eis tollere / Unde existunt fideles et iusti viri
in morte calcantes levi pro mediatis mortis facies adspiciam eiulantes Mo-
rientes ut exultant et insultant morti dicentes ubi est mors stimulus tuus
... stimulus suus vilibus dicitur Dum per morte anxia vite adeptus
... / Et ista tria signa Gregorius describit ponit in prologo super dyalogum
... mentem virtutum plena et mirabili aggregacione Et aut omnium virtutum
... iste plene habuit / patz per illud eccl l. Est mihi vas auri soli-
dum ornatum omni lapide precioso / ubi mauro notatur virtutum pace et constan-
tiam / Quia nunquam per aliquam impacienciam in quacumque sua tribulacione fractus
fuit / Sed in gerimus precipue notat omnium virtutum varietatem / Et ex ea eas inse-
rit non in mirabili aggregavit patz ex triplici earum adornacione que raro in
hominibus inuenitur / Prima est quia inse aggregavit plenam habundanciam
cum omnimoda paupertate / ipse enim licet multis diuicijs habundaret nihilominus
opibus crescentibus paupertatem elegit et perfecte seruauit / Veri dives fuit et illi
quod scribitur prov xiij Est quasi dives cum nichil habeat / Quia sic
dicit hoc ipsum quod apostolus nichil habebant sicut summas diuicias reputabat
et est quod pauper cum in multis diuicijs sit / quia inter omnes suas diuicias
paupertatem elegit Et omnia que habuit pro amore xpi liberalissime dis-
tribuit Nam in sicilia sex monasteria construxit / et septimum intra urbem
instituit in quo etiam seipsum monachum fecit / in quo omnia et in alia
continuo sub regula beati benedicti ruralitanorum patrum / exceptis pluribus di-
uinis quorum nomina inscripta habuit / et eis necessaria ministrauit / 2a
quia inse aggregavit magnam excellenciam cum perfecta humilitate / quod utique
rarum est Quia secundum Iohannem Rara autem est humilitas honorata ipse enim
cum esset summus pontifex et supremum gradum ecclesie optineret perfectam tamen
humilitatem non deseruit quod primo ostendit in nobis Quia primus inscrip-
sit se seruum seruorum dei appellauit / 2o hoc idem ostendit / in eo quod licet esset
rector persone et sanctitatis nichilominus tamen se peiorem pecto estimabat / quod
patz per hoc quod Mauricio imperatori ipsum persequenti sic scripsit Quia ut peccator
sum credo quod omnipotentem deum tanto amplius nobis placabilitatis quanto
me sibi male seruientem affligitis / 3o hoc idem ostendit / inse aggregavit
magnam maiestatem cum magna sanctitate Nam ut ipse docet in libro Moralium

iusticia et misericordia multum conferunt si una sine altera teneatur et ideo dicitur
in pastorali cura ex permixtione harum virtutum quodam temperamento sic dicitur
rectoribus erga subditos messe debet et iuste consolantis misericordia et pie sevientis
disciplina. Et unus sic cura discipline actu delinquentes exerceant, ut pie
tatis viscera non relinquant. Quod nobis prestare dignetur. Nota de eodem

Dixi quanta in bonis Gregorius fuerit affluentia virtutum restat
videre de excellencia prelatorum que notatur cum subditur. Et ostendit illi
gloriam suam. Dicta quod est speculum quo beati conspiciunt deus suam gloriam terre omnem
gloriam suam ad considerandum et meditandum. Ysa. xxxiii. Oculi
primo quod in spiritu ad considerandum et meditandum Ysa xxxiii Oculi
eius cernent terram et terre suae beatitudinis de longe. Et bene dicitur de longe quia
eius cernent terram constitutus ipsam devota contemplatione et intima
in hac valle miserie constitutus ipsam devota contemplatione et intima
meditatione intuentes fuerat plusquam tantus remanserit quia ipse deus animi
meditationem intuentes fuerat ut possessio eius sit ut scribitur Job xxxvii
de ea amico suo dicto quod possessio eius sit ut debeat eternaliter
intuentes ipsum per quandam internam preparationem clarificavit quod debeat eternaliter
possidere. Et hoc aptum significatum est Deut. xxxii ubi dominus dixit Moysi ascende
de adme in montem istum abarim et contemplare terram. Et de moralibus
in monte per moysen qui assumptus est ab aquis intelligitur beatus Gregorius
qui segregatus fuit ab aquis angelorum scientie delectationibus. Hic autem iuste
dominum ascendit in montem abarim. Cum in rectarum contemplationis summa virtutum
promotus in rure inspirationis raptus fuit ad celsitudinem contemplationis
actionis divine. In quo quidem monte sibi et omnibus contulit dulcem mora
cionis divine. In quo quam monte sibi et omnibus contulit dulcem mora
ebatur. Quia in illa contemplatione divina suavitate raptim et quietus
ebatur. In quo quidem gustu sibi omnia terrena in quadam febre stupiditate
tedium videbatur. Unde potest dici cum patriarcha Jacob iam letus moriar
quia vidi faciem tuam. Secundo ad degustandum aliquid gustus nobis inveniunt
Psalmista cum dicit Gustate et videte quoniam suavis est dominus. Significatur autem gustu visio
permittitur quia divina dulcedine illud potest estimare quanta sit
quibus ea mentaliter degustaverit. Et hoc pulchre significatum est Num. xiii. Ubi
filii Israel miserunt ad explorandum terram promissionis ut ad probandum fer
tilitatem terre illius duo viri portabant in vecte botrum cum palmite
mala granata et ficus. De quibus visis filii Israel exarserunt ad illam
fervencius appetendam. In quo facto mistice informamur quare in
devota quadam degustatione prelibacio suavitate celestis patrie asse
quam per duos viros fructus terre promissionis afferentes designatur in
devote orationis et fervor intime devotionis. Quos in cordis anima
permittit ad plus gustandum fructum et suavitatem celestis patrie. Cum in
vecte portat botrum cum palmite quia mentem devote quadam prelibatione
degustationis ostendunt. Et infundit suavitatem ubi enim concepti in precia
mente. Sicut enim botrus vini bibentem letificat. Nam contemplatio
enim mentem contemplantis mira suavitate inebriat. Per mala granata
que habent multa grana rubea sub eodem cortice designantur multi ordines
sanctorum vincti et quieti sub ipsis et deo subeant caritate. Per ficus autem dul
cedo et suavitas celestis gaudii designatur. Hec sunt que mens devota
virtute fervide orationis et intime devotionis quasi ex diuina pietate deguster
ut eius desiderium ad magis appetendum bona celestia amplius inar
descat. Est ergo notabiliter advertendum quod illi nuncii videntes filios regis
stirpem enachim et homines gigantee stature in dimidio quorum
comparati quasi locuste videbamur. In quo utique magnitudo et plenitudo

celestis gaudii designatur que tanta est quod omnis suavitas presentis vite comparata eius
nichil vel modicum computatur. Et ideo gens locustis nubibus assimilatur. Unde dicit
Augustinus in 10 libro de libero arbitrio Tanta est pulcritudo lucis eterne quod si solum propter unius
momenti moram liceret intueri pro ea mille anni presentis vite pleni de-
liciis iuste et omne quod contempnerent. 3o dicit quod beata congregacio sua
eterna beatitudine ad beatifice contemplandum et eternaliter fruendum. Contemplando fruendo Non ipso
spiritu unificatum est quod stabit. Job xxxiij videbis faciem eius in iubilo
hoc est leticia ineffabili et gaudio ineffabili per quod totum desiderium
et voluntas perfectissime quietabitur. Iuxta illud ps. Saciabor cum apparuerit gloria
tua. Et hoc racionabiliter contingit quia tunc electi abubertate domus dei cas-
tissime inebriabuntur. Et torrente divine castissime voluptatis suavissime
potabuntur. De quo quidem torrente tres rivi deliciarum iugiter effluunt com-
pletorum cordium sacientes de quibus scribitur ysa. lxvi letamini cum ierusalem omnes
qui diligitis eam et exultate et impleamini ab uberibus consolacionis eius et delicijs
affluatis ab omnimoda gloria eius. Ex quibus verbis caudet colligitur quod a torrente
divine voluptatis indesinenter fluunt 3es rivi deliciarum quo beati in patria
recreantur eternaliter. Primus est plenitudo gaudii et exultacionis quo gaudet
beatifica visione. 2us est plenitudo eterne consolacionis quo gaudet de presentis
ubere perfecta tractacione. 3us est plenitudo suavissime delectacionis quo gaudium
de divine bonitatis melliflua fruicione. Tunc enim deus suam lacrimam per ea
perspiget, omnem lacrimam ab oculis sanctorum. Non ibi aberit nichil aliud au-
dietur nisi gaudium et leticia declarata secundum de visione graciarum accio et dinalorum omni
nacione. Et vox laudis per eorum melliflua fruicionem ut scribitur ysa. li. Si autem 71
queratur qualiter beati eum in fluencia horum triplicis rivi perfecta leticia im-
pleantur. hoc pulcre docet Job in apoc. vlo cum dicit platee tue ierusalem
sternentur auro mundo et cantabitur in te canticum leticie per omnes vicos tuos
alleluja ierusalem repletur parat visus Et sunt ciuitas deuota moribus suis vibus parata
exulcerosi extra totum tempus in perfecta pace et tranquillitates possi-
debit. Tunc quidem platee tue auro mundo sternentur. Cum omnes vires totales
cum magne pertinentes diffusione purissima replebuntur. Ipse autem vires id pla-
tee dicuntur. Unica possibilis actus aia beata consequitur plena cognicione et in
una fruicione eterna dine cum eum tu meus totalis fuit assecuta tuo cantabi-
tur canticum perfecte leticie. Est autem signanter advertendum quod hic ratione illud
leticie per omnes vices ierusalem cantetur quia omnes vires aie ineffabili gau-
dio replebuntur. Quod patet nam omnia membra corporis et sensus exteriores gau-
debunt eo quod in actibus veritatis prompte et adiumenti superni fruierunt. Omnes eciam
vires et potencie aie gaudebunt eo quod secundum imperium racionis et per domi-
nacie in actibus virtutum tam viriliter et constanter exercuerunt. Sole tunc platee et
vicinia auri mundo sternentur. Quia sole vires ad magnum pertinentes
caritate divine presencie perfecte replebuntur. Et quod patet per hoc, quia memoria
intellectualis replebitur presencia divine maiestatis, intelligencia replebitur
fruicione limpida divine veritatis. Sed ipsa voluntas replebitur intima fru-
cione divine suavitatis. Quod nobis prestare dignetur etc. De festo benedicto

Benedicam tibi et magnificabo nomen tuum eris
benedictus Gen. xij In verbis propositis beatus benedictus commendatur
a triplici prerogativa sibi divinitus collata. Et primo a prerogativa
gracie singularis. 2o a prerogativa doctrine salutaris. 3o a prerogativa

gatiua inte exemplares ¶ primu premittit benedicam te ps 2m se dicit et mag
nificabo nomen tuum. Sed quo 3m conectit erit quod benedictus. Circa primum q
endum quod prerogatiua singularis gratie in hoc apparuit quod a tota trinitate
singularis gratie benedictionem obtinuit. Et ideo quelibet persona diuinarum su
apparitate dicere potuit: benedicam te. Nam pater ipsum benedixit per sua potes
que claruit in uaria miraculorum operatione. Filius ipsum benedixit per sua pa
ciam que patuit in secretorum cognitione. Spiritus sanctus ipsum benedixit per suas
caritatis affluentiam que clarant in diuersorum carismatum multiplici diffusione.
Primum patet nam quod pater ipsum benedixit per suam potentiam hoc apparet in
uaria miraculorum operatione. Quorum quedam operatus est solo iussu sicut patet in
quo ab hostibus captus et ligatus fuit. Qui statim cum benedictus iussisset mi
tis amabilis est solutus. Quedam uero operatus est solo signo et nutu si
cut patet in potu uenenato et serpentinato. Quem statim ut signo crucis signauit
mox eius uitrea uas fractum fuit. Quedam uero operatus solo cogitatu sicut
patet in monacho cuius cordis occulta cognoscebat et cum malo proposito cla
tabat. Diuersa etiam miracula operatus est secundum diuersos hominum status. Quosdam
enim in statu presentis uite liberauit a dyabolica temptatione sicut patet in monacho
qui in chorum stare non poterat. Quosdam eciam liberauit in morte a dyabolica op
pressione sicut patet in monacho quem dyabolus exanima pariete oppresserat quem suscitauit.
Quosdam uero post mortem liberauit ab inobedientie uinculis et
a sententia dampnationis sicut patet in monacho qui sine benedictione
abbatis ad uisitandum suos parentes iuit et per dyabolum suffocatus fuit quem
benedictus resuscitauit et ipsum ad confessionem et obedientiam absoluit. ¶ 2m
Filius. Nam quod filius ipsum benedixerit per suam sapientiam hoc patuit in diuinorum sci
entiam quod filius ipsum benedixerit per suam sapientiam ... cognouit preterita
totum uniuersum cognitione. Nam per sapientiam filii benedictus cognouit preterita
et presentia et futura contingentia. Cognouit preteritorum apparet in monachis qui extra
monasterium comedisse contra uoluntatem quiuerat. Hoc etiam patet in prudentia qui fla
conem cum uino absconderat quam sancto benedicto putauit debuisse. Cui et dixit
fili uide ne de illo flascone bibas sed caute ipsum inclina. Quod cum puer
fecit, statim in ipsum serpentem egredientem uidit. Cognouit occultorum presentium apparet
in hoc quod puerum placidum cum esset absens submersum agnouit et ipsum
monachum de aqua extractum suscitauit. Hoc etiam patet in exeo qui pa
nem uenenatum sibi ... suum emulum ... presumit deferri precepit
et nulli loco exponi ubi nullus exeo posset. Cognouit etiam futurorum contingentium
apparet in hoc quod fratribus petram demonstrauit que iuxta quod predixerat
modicum cauata magna aquarum fluenta produxit ex qua deinceps
totum illud monasterium recreatum fuit. Et quia cognouit futurorum certe ... de
quo iuxta illud ysa xli° annunciate nobis que uentura sunt et dicemus
quia dii estis uos. Ideo ... sicut in ... dicitur quod scribitur Dan. iiij° Bal
thazar princeps ... quia ego scio quod spiritum deorum habeat inte et omne
sacramentum non est impossibile tibi. Balthazar interpretatur absorbens diuinas
Et significat beatum benedictum qui thezauro diuine sapientie plenus fuit et spiritu
diuino ... habuit per quam omne secretum agnouit et ideo apte sibi congruit
quod scribitur Sapientie octauo. Hec preterita et futura estimat et ...
indicat ... solutiones sermonum et dissolutiones argumentorum. Signa et monstra
scit antequam fiat et euentus temporum et seculorum. ¶ 3m patet nam quod spiritus sanctus
eum benedixit per sue largitatis affluentiam hoc claruit in diuinorum carisma
tum multiplici diffusione per quam triplicem benedictionem assecutus fuit. Prima

Gratia singularis

Pater

Filius

Spiritus sanctus

nditate spiritualis muneris quibus fuit habundanter repletus Unde apte dici potest in eo impleri
quod scribitur Daniel ultimo Visiones secundum imprimorum meorum quas vidi et solutiorem
orum mea vidi capitalium habundancia consueverit et sequitur plenius erit benedictionem
capitalium inspectam latitudo et dilatacio Et sequitur beatum benedictum qui amplius
latus in donorum carismatum copiosa susceptione Et fuit dilatus meorum
carcosa diffusione quia ea diffundit malos et ubique fecit exhortationis et
gloriosa vite et perfectionis Tercia est benedictio eterne plenitudinis et superne devocionis
una pollebat inmaximum De qua potest intelligi illud Prov. x. Benedictio domini divites
facit Nam devotionis affluencia et virtutis habundancia sunt vere divicie que
vere divites faciunt bonis celestibus Et propter hanc devotionis habundanciam potest
dici illud Job xxix Lavabam pedes meos butiro et petra mea
fundebat rivos olei Ubi butyrum celestia desiderio et petra divine pietatis affluencia fundebat rivos
olei Quia pectus influencia varia dona carismatum recepit Quarta est benedictio
eterne predestinationis qua deus beatum benedictum ab eterno elegit in doctorem
perfectionis et institutorem regularis professionis Quinta perfectio in hoc apparet
quia fuit perfectissimus contemptor Nam omnia mundana deseruit et in specu
arctissima se recepit ubi tribus annis hominibus incognitus permansit Sexta fuit eius
vehementissimus amator Unde sibi competit illud I. Reg. xviii. Anima Jonathe
conglutinata est anime David et dilexit eum sicut animam suam Septima fuit eius
contemplator Et ideo multo figuratur per Jacob Quia vidit dominum facie ad faciem In qua persona munda et
clara est finis et complementum totius humani desiderii Ideo nobis etc. Secundo
Magnificabo nomen tuum In hoc verbo beatus benedictus 307
attollitur a prerogativa doctrine salutaris qua ostendit in sue regule institucione In qua salubri doctrina suos monachos per metas suas multa concordiam et effectum prelatum humilem et devotam obedienciam et effectum de caritate
continuam Hoc enim est complementum totius perfectionis ut scribitur Col. iij Unde de
qua illud potest intelligi quod scribitur Eccli. xxv Tria sunt probata coram deo et hominibus concordia fratrum et amor proximorum et vir et mulier sibi consencientes
Tercia est auctoritas regendi congrue prelatorum intelligitur
Secundo puritas ad quam pertinet humilitas et promptitudo intelligitur obediendi intelligitur
per subditos Tunc ergo vir et mulier bene consenciunt cum prelatus regit subditos
prudenter et salubriter et subditus obedit prelato propter deum humiliter
Tercio amor proximorum In amore autem proximorum quod est tercium, conveniens intelligitur
amor dei Unde secundum Augustinum illud recte et salubriter diligit proximum
qui amor dei Quia dilectio dei est regula et mensura dilectionis proximi propter quod diligat deum Quia
sequantibus et subditis preceptis tradidit Sic in amore divino inflammantis potest intelligi quod scribitur Eze. primo In medio inquit animalium
cantes scintille Et quia affectus eius candentes ipsi in propria regula inflammati
cant scintille sursum volantes per celestia desideria Et dicat quia affectus
qua habebant sonora et inflammacia verba fuerunt tamquam carbones candentes
qua habebant ferventia opera et monencia exempla Unde propter ponderat spiritus beati
benedictum dupliciter magnificavit Primo quid inspiravit Secundo in suis sequacibus
et filiis ut merito sibi dicatur Magnificabo nomen tuum Secundo autem
in seipso Christus nomen suum triplicater magnificavit Primo tempore ascribendo
celestis Luc. vj Gaudete et exultate quia nomina vestra scripta sunt in celis
In quo verbo apparet magna sanctorum dignitas Quia in regali palacio
sunt ascripti ad iugiter assistendum et dulciter quiescendum ipsi regi celesti

Doctrina salutaris

Ex hoc ergo apparet quod magna eorum sanctitas. Prima certe sunt quod libro
te mihi delexi. pro tunc ipse deus super eos principaliter contemplatur et ip-
se demum super spaciem ad spaciem dulcatur contemplem. 2o nomen eius celebran-
do mecum et celebrabit sit ipse enim est lucerna splendens super candelabrum mi-
litantis ecclesie constitutus. et ideo multo ergo nomen suum celebrando magnifi-
cat. Prima ipse illuminavit ecclesiam et ubique salutaris doctrine et exemplis
bone vite. 3o ipsum honorando laudum preconiis. Prima laus sua diffun-
ditur in omnibus populis et magis prae senatu in omnibus secundum ut sic natio-
quemadmodum quod scribitur Eccli xx Sapientiam sanctorum narrabunt omnes populi et laudem
eorum nunciat ecclesia. Quarto ad primum Romanos autem illorum convenit inscilibus
secundum. Quarto ad 2 Insuper ergo filios ipse ipsum magnificat hoc est dis-
et magnus ostendit tribus modis. Primo quod in filiorum multiplicitate. sicut scribitur
quod promisit quod scribitur Gen xxii Multiplicabo semen tuum sicut stellas celi et sicut
arenam que est in littore maris. Signanter sicut se comparat stellas celi et
arene maris comparantur. Prima admodum stelle dicuntur esse lucidi et se-
rene maris [illegible] bonorum celestium et admodum arene per mentem de stercoribus
mundi memorie bonorum temporalium. 2o in filiorum diversitate que apparet ex diver-
sitate desiderorum [illegible] secundum Prima multa monachi nigri et griset
tate [illegible] qui ex diversitate sicut alii tam mares quam femine sub sua regula militant. de quo pro-
plures alii tam mares qui femine sub sua regula militant. de quo potest
intelligi quod scribitur Ysa lx filii tui de longe venient et filie tue de latere.
Signanter autem filii eius dicuntur veniunt de longe filie uero de propinquo et latere
quia maior est de spacibus monasteriis monialibus sua regula expte [illegible]
quia maior est de spacibus. 3o in filiorum sanctitate. de qua potest intelligi quod
quod expte monasterio. 3o in filiorum sanctitate. de qua potest intelligi quod
scribitur Eccli xxx Mortuus est pater et quasi non est mortuus reliquit
scribitur Eccli xxx Mortuus est pater et quasi non est mortuus reliquit enim similem
enim filium similem sibi i. filios sanctitate et virtute pollentem. Nam enim tamen
non tantum filium sed multos sanctos patres sua regula observantes
nobis reliquit maxime sancte conversationis et consubsidium nostre defensionis et
nobis reliquit maxime pro peccaminibus nos absumens [illegible]
solacium nostre peregrinationis. Prima suorum multorum precaminibus nos absumensu na-
solacium nostre peregrinationis. Prima filios sue conversationis nostrum affectum ad amorem celestium inscul-
lorum defendit. filios sue conversationis [illegible] et ideo sequuntur quod scribitur Eccli xlv Dilectus deo et homi-
nibus et sequuntur. et ideo sequuntur quod scribitur Eccli xlv Dilectus deo et homi-
nibus cuius memoria in benedictione est. Signanter autem dicitur deo dilectus quia
cuius memoria in benedictione est. Signanter autem dicitur dilectus sunt quia ipsos uisos
sincere et feruenter amauit. hominibus uero dilectus sunt quia ipsos uisos
sincere et feruenter amauit. hominibus uero dilectus sunt quia ipsos uisos
exemplo edificauit. et ideo est tempore eius memoria in benedictione existit
exemplo edificauit. Et primo quod benedictionem laudis per
explicationem benedictionem adeo promeruit. 2o benedictionem dulcedinis in proverbio Domine
Memoria nostra cum laudibus. 2o benedictionem dulcedinis in proverbio Domine quod
in mel [illegible] Prima eius memoria per sue vite puritatem in ore omnium quasi
mel indulcorabitur. ut scribitur Eccli xlix Talem illum fecit in gloria sanctorum
Prima quod gloria in hoc consistit quod sancti gaudent eternaliter de dei beatitudine
et de propria victoria similium et de bonorum consortio et preparatione. Prima gaudium
et de propria victoria similium et de bonorum consortio et preparatione. Prima gaudium
cuiusque beati ex gaudio aliis augebitur. Erit ex caritate plus lumi-
caritatem lucas augmentum conspicimus. Et ideo ex leticia omnium lucis simul gu-
dium sanctorum in immensum augebitur. Prima gloriam vel iiii sermo

Tercio loco benedictione attollitur a prerogativa vite exem-
Vita exemplaris
plaris quod notatur tum autem et exiit benedictus. Potest autem dici
quod notatur cum dicitur Et exiit benedictus. Potest autem dici
sanctus quemadmodum merita et hic benedictus fuit. quod benedictionem et uite
vite promeruit. Prima quod potest per hoc probare habuit in benedictionem in epi
quia fuit huius mundi perfectissimus contemptor quia fuit uirtutis et specialis

...ctus ardentissimus emulator. Fuit n(am) b(eatus) b(e)n(e)dictus p(er)fector(um) qua(m) fuit ut(ri)s | Incipiunt
...mne luculentissimus contemplator et tocius vite x(rist)i fervent(is)simus
imitator d(icitu)r id(e)o s(ibi) co(n)gruit illud Eccl(esiastic)i xlv Auditorem o(mn)i(um) generacio(nu)m i(n) mo(n)ti
...and p(er)ficiendi et p(er)fector(um) dedit illi coram p(er)fecto(rum) angel(i)c(e) vite in p(er)fecto gra-
du possedit. Primo patet q(ui)a cu(m) fuit h(uius) mu(n)di p(er)fectiss(imus) co(n)temptor | Contemptor mundi
pa(tet) p(er) hoc q(uod) tam spo(n)te reliquit o(mn)ia que h(uius) mu(n)di amatores fervent(er) d(e)-
siderans amplectu(n)t(ur) s(cilicet) res t(em)p(or)al(e)s res exteriores corpus p(ro)p(ri)um et p(ro)p(ri)e volu(n)tatis
arbitrium. Primo (er)go s(an)c(t)us b(e)n(e)dictus res t(em)p(or)ales mu(n)di contempsit p(ro)ducendo
... ad paup(er)tatem. Un(de) d(icitu)r q(uod) ipse despexit aridum mundum cu(m) flore | R
... florida et iuvenili etate. Un(de) obedivit illi ubi s(piritu)s divinitus inspiratus
... quod scribit(ur) Gen(esis) xii Egredere de terra tua et c(etera) nichil recenti atte(n)-
... voluntati possideas. Perfectus n(am) x(rist)i sectator d(e)b(et) relinquere mundum et o(mn)es
res t(em)p(or)ales et mobilem o(mn)i(u)m terrenor(um) occupac(i)o(n)em et sollicitudine(m) p(ro)cul
dubio ut sic possit dicere cu(m) petro illud Mt xix Ecce nos reliquimus o(mn)ia
et s(ecu)ti su(mus) te. S(ecun)do corpus p(ro)p(ri)um contempsit p(er) crebras maceraciones et o(mn)es corp(or)is | corp(or)is
... abiecciones et in hoc p(er)fecte imitabat(ur) x(rist)um qui arta(m) vita(m) duxit
in pace p(re)cipue in desesto q(ui)a eciam mox in sua nativitate inchoavit
... in p(re)sepio sic s(e)c(un)d(u)m aridum positus fuit. Sic b(eatu)s b(e)n(e)dictus om(ne)m
... nalem affectu(m) et c(etera) q(uo)m(o)di p(ro)p(ri)us et etiam sorore p(ro)pinquos totalit(er) abdicat
... dicit q(ui)a ... etate moribus t(ra)nsiens illi a(n)i(m)u(m) voluptati dedit et id(e)o in-
... impleuit mandatu(m) d(omi)ni quod ibidem subdit(ur) Egredere de cognacione tua ne s(cilicet) ter-
... tuos parentes nimis carnalit(er) diligas et p(ro)p(ri)um co(m)modu(m) tui corporis nimis
... Un(de) d(icitu)r Mt xvi Qui vult venire post me ... p(er)fector(um) imita(ri)
... tollat cruce(m) sua(m) i(d est) voluntate(m) sumat. Cruce mortificacionis carnis et corp(or)is
afflictionis. Cui dicto b(e)n(e) obtemp(er)avit sponsa Can(ticorum) v Cum dixit Surrexi i(d est)
... q(uo)modum corporis postposui ut ap(er)irem dilecto meo i(d est) ut ipsi x(rist)o in me
... maiestatem desiderabilem faciem et meipsum sue p(er)feccioni plenius conformarem.
Tercio et(iam) p(ro)p(ri)am contempsit p(er) p(ro)p(ri)e voluntatis abdicacionem et p(er)sonae co(n)versacionis | Aia
dereccionem. Nam ipse p(ro)p(ri)e voluntati ex(em)pl(o) x(rist)i o(mn)ino renunciavit qui dixit Io(hannis) | Jo 6
... non facere voluntatem meam s(ed) voluntatem eius qui misit me. Ipse eci(am) t(ame)n
... co(n)versacionem pristina(m) qua eam reliquit corpore mente et voluntate
... reddens illi dicto p(ro)phe(te) Obliviscere populum tuum et domum patris tui. Ubi p(er) do-
m(um) paterna(m) debemus intelligere co(n)versacionem pristina(m) ad qua(m) redire prohibet(ur)
... sectator spiritualis p(er)feccionis Mt xxiiii Qui in tecto i(d est) qui desiderat subsiste(re) | Q
... culmine virtutum n(on) descendat tollere aliquid de domo sua. Anima qui virtute
... o(mn)is sanctae voluntatis ... quod pristinis suis desideriis totalit(er) renunciet exuendo | Profiarum
... hominem cu(m) actibus suis et c(etera). S(ecun)do patet. Nam b(eatu)s b(e)n(e)dictus fuit
... tam fervidum desideriu(m) et tam magnum conatum p(ro)ficiendi in amore d(e)i et in-
... omnibus virtutibus q(ua)si n(on) in vanu(m) conv(en)it illud ps(almi) Beatus vir cuius est auxiliu(m)
a te ascensiones in corde suo disposuit in quibus v(er)bis p(ri)mo tangit(ur) p(ro)fi-
ciendi p(ri)ncipium et motivum quod est spes et confidencia divini auxilii. Et id(e)o
d(icitu)r Beatus vir cuius e(st) auxiliu(m) abs te. S(ecun)do tangit(ur) conatus et p(ro)ficiendi desideriu(m)
... fervor spiritualis ex(er)cicii. Id(e)o subdit(ur) ascen(siones) in cor(de) suo dis(posuit). T(er)cio hic inn(u)it
... utrum homo sit n(ost)ri ad salutem sic p(ro)ficere et m(u)lt(i) q(uod) n(on) Anima oportet hominem | Mo
... indiem plures oraciones dicere et plures elemosinas facere. Et s(ecundu)m hoc
... boni n(on) salvarentur q(ui)a s(em)p(er) in eisdem oracionibus ieiuniis et elemosinis
... continuant quod n(on) est verum. Ad quod dicendu(m) q(uod) co(n)tinuus p(ro)fectus e(st)
... necessarius quo ad desideriu(m) n(on) aut(em) quo ad op(er)a exteriora. Quod patet quibus

cum in hac vita quantitatem solus per conatum et desiderium perficiendi habet du
cum perfectam et dixi nunc cepi quia cum consumaverit homo tunc incipiet Ecclesiastici xviii
dicitur Glossa hec est perfectorum summa iusticia ut se nunquam perfectos esse cre
dant ne ibi impediri incipiant ubi perficiendi proponunt appetitum Et sic
dicit appetitum non autem actualem operum perfectionem Hic tamen inde standum est in
desiderio perficiendi sed tamen hoc conquiritur operibus exterius pro modo possibili Et isto
gressu viciali commendatur sponsa Canticum vii Quam dicitur pulchri sunt gressus
tui in calciamentis filia principis hec enim calciamenta que signant progressum
bonorum operum bene signantur per sandalia Judith Sandalia id est sunt inferius
clausa ne per terram contingant et superius perforata admodum talorum ponuntur
Sic cor bonum perficiendi debet esse inferius clausum per amorem ad terrena
ut non inclinetur Et superius apertum ut per ad amorem celestium ac perficiendi desiderium
elevetur Cavendum autem quod huiusmodi perficientes propter eius sufficiencia explicentur
temptaciones videlicet vagarum cogitacionum que sunt minime mordentes per eminentiam
suavitatem imperite et celestis desiderii carnalium desideriorum quia presertim
suas plus potest impedire perfectum spiritualem quam primum incipientium carnalis
desiderii Tertium est desidia ociositatis que est quedam languor animi
Hec temptacionum contra exemplo Judith decorat de templi ornamento
ut patet Judith x° Primo id est discriminavit crines capitis sui et imposuit
mitram super caput suum per mitram intelligitur stabilitas animi qua vage
cogitaciones cohibentur que per pilos signantur 2° accepit sua monilia per que
temptaciones... pectus sponse clauditur ne adulterinus amor subrepat 3° accepit
dextralia per que manus et brachia ornantur per que spiritualiter ociositas et de
sidia excluditur Tertium patet Sunt id est divine veritatis lucidissimus contempla
tor et intime suavitatis ardentissimus amator Non per limpidam contemplacionem
divinorum secretorum et sapidum gustum intime dulcedinis si competit quasi
benedictio Genesis xxvii In pinguedine terre et in rore celi desuper erit benedictio
tua In pinguedine terre intelligitur virtutis fecunditas quam omnis spiritualis
fecundat Sed in rore celi designatur contemplacionis suavitas que mentem
illuminat et dulcorat Quod bene figuratum est in Jonatha qui cum summitatem
virge id est porcionem superiorem racionis intinxisset in favo mellis et gustasset
illuminati sunt oculi eius per quod datur intelligi quod per proximitatem contempla
cionis intellectus ineffabiliter illustratur et affectus suavitate divini amoris fecundatur
Perfectorum Tertium predictam triplicem personarum sic competit illa vox benedictio quam
Jacob ab angelo meruit suscipere in de isto Prima est quia per tactum angeli
Jacob nervus femoris sui emarcuit quod bene in benedicto impletum fuit Prima ad tactum
divine gracie concupiscencia carnalis in ipso debilitata ymmo quasi totaliter
consumpta fuit 2a est quia non sic mutavit quod erat bene competit benedicto
nedicto Quoniam primo dictus est Jacob Quoniam vixit in vita luctatus est con
tra vicia Sed postea dictus est Israel Quoniam fuit vere videns deum in vista mentis
3a est quia cum angelo magni consilii admodum Jacob in amore luctatus
fuit qui etiam in eodem loco eum benedixit et sic divina presencia manifestatur
per quod sic congruit illud Deuteronomii xxviii° Benedictus eris ingrediens et bene
dictus egrediens fuit enim benedictus ingrediens ad contemplandum claritatem
deitatis Et egrediens ad possidendum gaudium eterne felicitatis Quoniam sic
angelis ipse bene indisparis claritate par gaudium optinebunt Quoniam per
caritatis quilibet beatus tamen gaudebit de felicitate alterius quantum de gau
dio suo ipsius Quod nobis prestare dignetur De Damnacione

pscitasti

Visitasti terram et inebriasti eam multiplicasti locupletare eam Psalmus. Verba proposita quemadmodum possunt intelligi de terra bene dicta uteri virginalis que fuit hodie diuine et humane prolis fe cunditata. Sic ... sumpta ... quod ... ...

patiali conceptura ... quod ... ... prime preuaricationis ... natura humana fuit proscripta ... exilio relegata fuit maledicta quia ... morte gratie destituta fuit. Terram egena fuit uacua quia dominus gratuitis spoliata a quorum expiatorum in hac die annunciationis dominice Cuius intre inre salutis exordium incipit. Pater misericordiarum sue bte benedicte virgini et gloriose terre singularis beneficia contulit que in verbis predictis congrue designantur Primo na quod nam prescriptam reconciliavit ipsam pro salutis nuncium pacifice visitavit Secundo quod nam desolatam humectavit ipsam pro fonte omnium carismatum mirifice inebriavit Sed 3° ut spoliata ditavit ipsam pro thezaurum preciosissimum multi plicare locupletavit Ex quo colligitur quod quicquid deus pure creature dare potuit hoc totum virgini contulit in hac die nam misit archangelum ... ... paranimphum ad eam visitandum et 1o primitus visitasti terram Dedit ei spiritum sanctum ... ... ad eam plenissime rerigandum 2o subditur et inebriasti eam Tradidit insuper filium ... thezaurum ... ad eam pro se locupletandum 3o concluditur multiplicasti locupletare eam Significat hoc aut dicit quia sicut magis ... uberiorem gratiam nobis virgo gloriosa conscivit quia ... ... primo ... ... pre mater ut nam prescriptam reconciliavit ipsam virgine hodie pro salutis nuncium pacifice visitavit Et hoc ... Signum enim pacis est tu legati mit ... ... Et 1o deus pater ne lapsum misereri volens festum salutis nuncium destinavit Et aut ista visitatio seu legatio pacis fuit et salutis colligitur ex 3bus primo quia fuit familiarissima ratione nunciantis 2o quia fuit reuerendissima ratione salutationis 3o quia fuit dulcissima ex parte legationis Primo ... ... familiarissimum nuncium Gabrielem scilicet archangelum destinavit Luce ... quod missus est angelus Gabriel etc. Ex quibus ... triplex familiaritatis ... intelligitur Prima sumitur ex nomine proprio et ... ipsius missi Prima Gabriel in terpretatur fortitudo dei Ex quo patet ... spiritualis conuenientia familiaritatis ... sicut dicit Bernardus in omelia super Missus est Christum dei virtutem quis melius ... ... debebat nisi eum quem ... ... honorat 2a sumitur ex parte ... ... Prima iste nunquam ... fuit missus ab aliquo superiori angelo Sed ... ... adeo Ex quo ... patet ... specialis familiaritatis Nam illi angeli sunt ... deo familiarius coniunguntur qui ... agendorum immediate ... ... contemplantur Hoc aut sicut Bernardus ... factum fuit ne deus aliqui spi ... ... celasse consilium excepto dumtaxat ... archangelo Gabriele cuius nuncium deferebat Tertia sumitur ex parte eius ... qua nunciatur designatur Prima ... ... specialem familiaritatem ... ... Semper est angelus cognata virginitas et hoc ratione ... ... 2m patet per hoc quod ipsum uelut mundi dominam et celi reginam reue ... salutauit Ita scilicet Aue gratia plena dominus tecum In qua salutatione ... gloriose virginis attollitur ... Et primo ... sicut ... dicit Aue ... ne ... ... mortale sed originalis sed ... culpe actualis Bernardus dicit ... ... in conceptu virginali decuit ut virgo que deum pareret ea puri ... qua maior sub deo nequit intelligi 2o attollitur ... ... subdit gratia plena Et Bernardus plena quia sicut Bernardus De plenitudine eius

familiarissima

reuerendissima

dulcissima

accipiunt vniuersi captiuus redemptoz eger curatoz tristis consolatoz per
ueniam iustus graciam angelus leticiam Tota denique trinitas gloriam ymmo
filii eciam humane substanciam ut sic ipsius redundancia momentis qualiter dei
2o attollitur a sponsi sui dilectissimi copula speciali eo annectitur domino tecum
Quod albertus tractans super missus est dicit Tecum domino in corde tecum in ore
Tecum in uentre tecum in utero tecum in auxilio ac michi carissimi sic tan
dicitur angelus salutauit quia secundum ambo ipsa in ecclesia confessio
fuit electa in sponsam agni inmensum ubi suscepta sic sacracius et toto trinitatis
nobile triclinium 3m patet per hoc quod legatoz dulcissima et diu desiderata a sanctis
patribus promulgauit cum subdit Aue tamen et pa si et uo uocem eius ihesum
in quibus uerbis diligentis considerantis prouenit quod ista legacio fuit dulcissima
potest tum primo quia fuit figuris ueterum impletam Quod notatur tum p
tum quod euidencia inportat quod angelus inter cetera complebitur quicquid
figure ueteres significauerunt Quicquid sanctorum oracula promiserunt et
quicquid prophetarum uaticinia predixerunt Quod pulchre dicit bernhardus ij omnia
quicquid prophetarum uaticinia dixerunt in rubo igne aaron uirga et
superimpressus est ita d q moisi monstratum est in rubo igne aaron uirga
flore gedeon in uellere et rore hoc apte prudit salomon in forti mulie
rius pro captiua Hec psauit de femina et de ceco aptissime ipsa declarat
de igne et de deo gabriel Tandem exhibuit in parsi ignem salutando e
quia ipsa fuit ipsius ignis superalis fecundata 3° quod subdit eo
et partes fixio Vbi dicit glo nobis eamus quod utique secundum bernhardum est super
eoz et usum ut patet ex sup dictis Item hec singularis gracia qua apud
inueniunt ut simul mater esset et uirgo sicut deum homine predam uolumus
sic habent equiter inuenit graciam que plena ut caritate fecunda virginitatem
tegea humilitate deuota fiet Vnde plenius sine ulli contagionis gra
et sine muliebri dolore puerpera 3o quia fuit humane ne misso
saluatiua quod quod anectitur et uocabis nomen eius ihesum ihesus n. salu
interpretatur Et eo dicitur bernhardus quod ihesus eo dicitur quia et apto saluat populo
ir et introducat in uitam commenario Et non quod signat dicat populum suum n
solo nomine suum quia non omnes qui dicat in die dne intrabit in regno
celorum ut habetur Mt vij° Et suum dicat caritates dilectione et mandatoz
impletorum et qui sic sunt sui illum utique et aptis saluabit et inte in
uentario introducatur Vnde dicta inuitacion salutari et pacifica pt intellige
scribitur ij eodem vij° habuerunt graciam inuitacion facta sup illos qui ha
graciam quia ecia pectando toti ne perdidit Maria ista salutacio consent
nobis uberrime constituit Vnde bernhardus tractatus io In ueemse graciam apud
sic dicat Quam graciam inuenisti et eius dei et hominum pace mortal
tione et uite reparatz Vnus gracie nos propheta ij sermo de eod

Secundus pater misericordiarum ut nam ab hunmore
desiccatam humectaret ipsam hodie presentem omnis carismatis
miserte inrigauit Vnde subditur Et inebriasti eam et non quod significat a
ubo et inebriatoribus usus est quia ne dicat madidasti ne irrigasti
potius inebriasti eam ut ex hoc intelligamus copiam omnis gracie et
multitudinem carismatum Marie fuisse collatam ut sic de ea possit intellig
scribitur Ecclesiastica xxxix Vndas illius quasi flumen inundauit et quasi cathaclismus
aridam inebriauit Vnia sic cathaclismus diluuii tota terra aquis

mondanaa apuit / Ita ss hodie gloriosam virginem omni gratiarum abundancia
repleuit / vn dicit Jero in ser. de assumptione potest maria aut se tota
mundi / plenitudo gratiarum hec aut plenitudo gratiarum et donorum consistit in
tribus / primo quadam multiplicitate receptiua / 2o in claritate penetratiua
3 in pietate fecundatiua / primo ergo plenitudo huius inebriacionis consistit in
capacitate receptiua / quod patet / quia quem nec illum gigantem i. xpm gemine sbe
quem celi cape no poterant suo gremio conclusisset / nisi ss fuisset tante capacitatis
receptiua potencia ebrius Et lo bn dicit Jo damascenus quod ss tribuit seme
receptiua potencia et capacitatis ubi pom receptiua / vn ppha de hec induat tanquam omnis nouum .1. Capacitas receptiua
et insolitum / nouum inquit faciet dominus super terram mulier circumdabit virum
quod quidam recte dicitur nouum omnia secundum damascenum li. 3o hoc est solum
nouum sole nouum / nec mirum quia hic circumferencia se in mense claudit certo
et infinitum comprehendit / infinito vn magnitudinem eius complexisse ppha
in innuere volens signat usus est nomine viri et no nomine pueri / Ioma
sicut dicit bernhardus pectus rerum expontus Et dixit ppha mulier circumdabit
puerum nec neque videtur nec mirum / ut ergo factum istud et nouum esse et mirum
ideo ppha uti nomine viri et no nomine pueri / hanc eciam nouitatem
qua virum eciam dispensatio est / eternaliter et divine specialiter ipsa admirans
dicit hero / antequam parturirit peperit masculum et antequam veniret partus eius
peperit masculum hoc est antequam beata virgo parturiret verum in carnatum deus
pater peperit .i. abeterno genuit verbum sibi coeternum / vn quod exponens ut diceret
ppha subdit et antequam veniret partus eius tempus pariendi ut ipse ubi
dicit pater peperit masculum Vbi sciendum quod nomen masculi no desinit
distinctionem sexus quod non habet locum in deo sed magis perfectionem fetus / quia deus
pater abeterno produxit verbum perfectissimum sibi per omnia coequale et consubstanciale
quo modo ut dicit augustinus Quomodo aut sit istud nouum omnia ppha miratur
in singulari deitate trinitas est in persone
bulgar sic declarat / Nam sicut in illa singulari deitate trinitas
unitas in essencia / Sic in ista mirabili unione qua non humana unitur
deitas in essencia / Et sicut ibi tres persone
et vnitas est in essencia et trinitas in personis / Et sicut ibi tres persone
non confundunt / unitate persone sic in christo tres substancie
non confundunt unitatem persone Sic nec 3 sbe confundunt / unitate persone &
hoc sacramentum ut ipse dicit venerandum est / non scrutandum Nam hic
scrutari temeritas est / credere pietas est / nosse vero vita eterna est / 2o
ergo plenitudo huius inebriacionis consistit in claritate penetratiua 2. Claritas penetratiua
eo quod plenitudo huius inebriacionis consistit in claritate penetratiua
tam misterium incarnacionis et modum supernalis concepcionis super omnem
et ea intellexit ut patz
patrum tabricam profunditas penetrauit et clarius intellexit ut patz
per bulgar / Tum tractans illud luce j. Et virtus altissimi obumbrabit
tibi dicit / Dicit sit / propter hoc fortasse maxime dictum est obumbrabit tibi ut quod sola
sola virgine voluit operari ei soli datum est nosse tu tm
dei ... in sola et tu sola virgine voluit operari ei soli datum est nosse tu
soli datum est experiri Et subdit lo ergo dicit et virtus altissimi obumbrabit tibi
tibi illo modo quo de spiritu sancto concipies xpm deum virtutem et dei sapienciam Sic ipsum
secretissimo consilio obumbrando contegit ut qui tantum notus est patri
virtus tibi liceat ... sicut et non ... virginum modum concepcionis explicanti vn dicat
vnum amen quidem quod in te ipsa experiris scies et feliciter scies Sed illo doc
te quo et auctore / nec potest per doceri nisi adonante Nec potest dici nisi a
reciprete ss bnh Nec mirum carissimi si istum modum supernalis concepcionis
clarius intellexit quia sole sapiencie amicta fuit vn Dn richardus de s.
victorum tractans illud apoc xij mulier amicta sole dicit sic presego

maria sole p(er)habe(re)t amicta que p(ro)fundissima d(omi)ne sap(ienti)e ult(ra) q(uam) credi v-
aleat penetrauit abissos / ut quat(enus) s(ecundu)m s(er)mone(m) p(er)sonali pure fatebo(r)
deo patri luce illi inaccessibili p(ro)pi(n)qua tota videat(ur) [illegible] Et sic est
q(uod) ipsa no(n) solu(m) est mestor(um) consolatrix s(ed) eciam peccator(um) et iustor(um) illuminatrix
quod b(ene) declarauit in hoc q(uod) ipsa multa secreta Joh(ann)i ewa(n)g(elist)e et aliis sp(irit)ua-
bus [illegible] declarauit / 3o q(uod) plenitudo huius inebriacionis consistit in
p(ro)prietate fecundatiua quia sic dicit Joh(ann)es dam(ascenus) s(cilicet) v(ir)gini superueniens de-
es virtute generatiua quia diuinus spiramine ipsam grauidauit et impregnauit
[illegible] p(re)dictor(um) verbum expone(n)s dicit sic Sp(irit)us s(an)c(tu)s superueniens in te
utique sua potencia fecundabit te [illegible] in instanti in quo maria
angelice salutacioni consensit [illegible] sacramentis [illegible] popu-
s(cilicet) fuit corpus xpi p(er)fecte formatum p(er)fecte animatum / et verbo eterno ypostatice
unitum Et est aut(em) notabile attendendum q(uod) [illegible] non dixit absolute sp(iritu)s s(an)c(tu)s
veniet in te s(ed) superueniet in te / [illegible] cum b(ea)ta virgo potuit esse
plena [illegible] s(cilicet) qui est datu(s) graciar(um) / [illegible] non dix-
it simpliciter veniet in te s(ed) addidit superueniet in te ut qui prius mea-
[illegible] magna gratiam superueniens dicat(ur) [illegible] gracie plenitudine
Nota Sed diceres quomodo fuit gra(cia) plena s(ed) adhuc amplius capere potuit / ad
eandem [illegible] diceres q(uod) gra(cia) [illegible] in te [illegible] Et [illegible]
ipsum venientem p(ro)funde debebat [illegible] plenitudo ditat(ur) que [illegible]
sicut in multis sanctor(um) sp(irit)ualiter habitabat [illegible] sic in nullo sanctor(um) ma-
corporaliter inhabitabat / ut sic in ea compleat(ur) quod dicit s(cilicet) Jer(emias)
Celum et terram ego impleo Hoc virginis [illegible] mentem et ventrem
do Et p(ro)pter hanc multiplicem gracie plenitudinem ipsa [illegible] figurat(ur) p(er) [illegible]
tem [illegible] qui creuit in flumen magnum et in lucem solem q(ui) [illegible]
[illegible] Hest(er) x ipsa e(ni)m dicit(ur) fons [illegible] sua p(ro)fundissima humilitat(e)
cum esset electa in dominam mundi regina celi et in matrem dei ipsa om-
oblita se obtulit in ancillam Dicens ecce ancilla d(omi)ni Sed iste fons
creuit in fluuium magnum p(ro)pter gracie plenitudinem de qua ipsa me-
Eccli xxiiij In me omnis gracia vie et veritatis / In me omnis spes vite et vir-
tutis Et qua tanta gracie copia in se collegit / [illegible] fluenta gracie [illegible]
[illegible] in nos potuit redundare teste Bern(ardo) [illegible]
[illegible] deuocionis affectu eam a nobis honorari voluit in maria ut [illegible]
quicquid gracie quicquid spei in nobis sit non nisi ab ipsa nouerimus
redundare huius plenitudinis nos participes fa(ciat) / iiij s(er)mo de eod(em)

Tercio pater misericordiarum ut natura gratuitis spoliata
copiose ditaret / ipsam p(er) thesaurum preciosissimum hodie locupletauit
ideo conuenienter [illegible] [illegible] ista archa testamenti
[illegible] totum p(re)cium n(ost)re redemptionis abscondit Et [illegible] dea [illegible]
quod de filio suo dicit ap(osto)lus Col(ossenses) 2o / ut dicit(ur) q(uod) in ipsa sunt omnes the-
sauri sapiencie et sciencie dei absconditi / [illegible] quia in ipsa complacuit o(mnem)
plenitudinem diuinitatis corporaliter habitare Signat(ur) aut(em) dicit in [illegible]
[illegible] ea [illegible] adinuicem sapiencia ult(ra) modum [illegible] quo [illegible] dicat(ur)
[illegible] se sp(irit)ualiter ipsam locupletauit quando in ipsa no(n) solu(m) [illegible]
[illegible] eciam corporaliter habitauit / Tria aut(em) q(uod) sicut ad hoc ut terra
[illegible] nobilibus [illegible] locuplet(ur) tria requirunt(ur) / p(ri)mo ut
terra fodiat(ur) / 2o ut fossa appareat / 3o ut apta muro vel clausura [illegible]
gat(ur) / ista ista benedicta terra [illegible] virginalis ad hoc ut [illegible] diuini [illegible]

ceteras possit. Primo fuit vome humilitas sessa profundissima sui humi
liacione. 2o fuit apta per suu consensus liberam expressionem. 3o fuit muro contine | 1. Humilitas
ncia per spiritualitatis perfectam subiectionem et promtam omnimodam extinctionem.
Primo dico quod ad conquam susceptorem ipsius thezauri divini terra uero
ydonealis fuit vome humilitas sessa per comparationem ceteras. Quod patet
quia licet omnibus virtutibus polleret et omnis decor et gloria extra operis
quasi tocius sue excellencie et dignitatis in memoria misola humilitate
dei. Tocius ut sue excellencie et dignitatis. Respexit humilitatem ancille sue. Unde verbum totas
glorificatur. Dicens Respexit humilitatem ancille sue. Unde verbum totas
celis in omne super missus est. dicit quod licet maria placuit ex virginitate concepit
ex humilitate. Primo dico Etiam eius virginitas placuit ex humilitate fuit.
Dicitur in dicto verbo premittit audeo dicere quod sine humilitate nec maria virgi
nitas placuisset. Si igitur virum virginis puritate et eius fecunditate non pos
sumus nisi mirari saltem eius humilitate studeamus imitari salte eius humi
litatem. Potest autem dici quod quilibet homo servare humilitate virginis debet amplecti | 1. firmat
Primo quia humilitas ceteras virtutes firmat et roborat. Unde
in ipsa ton primo quia humilitas ceteras virtutes firmat et roborat. Unde
augustinus ipsa est fundamentum omnium virtutum et ideo sicut firmitas edificii nascitur
ex fundamento. Sic cetere virtutes humilitati tamquam suo fundamento innite
ex humilitate fundamenti. Sic cetere virtutes humilitate tamquam suo fundamento
firmantur et roborantur. 2o quia ceteras virtutes conservat. Ideo sunt | 2. conservat
Gregorius in libro moralium Sola humilitas
custodit. Ista dicitur custos virtutum quod Gregorius in libro moralium. Sola humilitas
est que ceteras virtutes mira insuper in statu suo custodit. Et patet per hoc quia ipsa
velut quoddam scrinium et conservatorium omnium virtutum. Et quod thezaurus virtutum
secure conservari potest nisi in scrinio humilitatis. Et declarat Gregorius ut dicit
qui sine humilitate congregat quasi pulverem in vento portat. Nam | 3. coronat
ceteras virtutes sine humilitate congregat quasi pulverem in vento portat. Nam
aucto flante pulvis dispergitur sic aucto elationis vitium ceteras dispergit.
Ideo quia eterna beatitudine ceteras virtutes coronat. Et ideo dicit Bernardus quod
humilitas est singularis summi dei que omnibus virtutibus inea perseverari | 2.
impendit sorte eterne retributionis. Unde sicut sol omnes alias stellas il
luminat. Sic vero humilitas ceteras virtutes irradiat et illustrat. 2o dico quod | Consensus
conceptura suscepturum huius thezauri terra uero virginalis fuit apta per suu
consensus liberam expressionem. Que aptetur voluntaria scribit ysa xlv Aperiatur
terra et germinet salvatorem. Sic terra uero virginalis aperiatur per suu consensus
expressum ut sic possit germinare et concipere salvatorem. Unde cum instanti
qui suum consensum expressit et angelice salutacioni acquievit filium dei in
suum hominem mox concepit. Propter quod angelus nuncius salutis deferens
consensum Marie requirens et potuit dicere virgini quod scribitur Cant. viii
Amica ausultant te fac me audire vocem tuam. Non aut dicat amica
et angeli ut dicit glossa ausultant te hoc est secundum augustinum Tota curia celestis
suspensa expectat assensum. Et ideo adhuc aperiatur voluntario consensu. Unde sup
in ipsius est dulcissime invitat dicens ita dicas cum Cipriano virgo benedicta cor
tuum et sua labia confessioni. misteria creatori verbum profer tuum. cuius viscera et sua
labia confessioni misteria creatori verbum profer tuum cuius viscera et sua
eternum O domina unde quod terra quod nisi explicat et sup. nec mirum. Nam
care tuo pendet consolatio miserorum redemptio captivorum et salus omnium filiorum
filii adam incumbentibus verbis Bernardus explicat suplice suplice scrutinio nobis per
venerabile ergo quod maria angelice salutationi consensit et verbum eternum ope
uere ergo quod maria angelice salutacioni consensit et verbum eternum
peccatores primus est quia verbum incarnatum nisi peccatores adveniat ad eos
tare. 2us est quia per eius mortem et descensum ad inferos in limbo de
tenti in misericordia liberati. 3o est quia liberati et redempti ad precium sui
sanguinis eterna beatitudine feliciter coronati. Tercio dico quod ad quas | 3. Continentia

susceptorum huius thesauri divini tanta ut virginalis fuit mirro contin
tincta per sensualitatis perfectam subiectionem et per fomitis omnimoda extinctione
Quod patet nam per primam sanctificationem in utero fomes ita fuit in ea ligatus
nulla fuit in ea sensualitatis impugnancia nulla passionum molestia
in secunda sanctificatione quando spiritus sanctus propiosius numquam et gracie superv
nenit. Tunc in ea fomes totaliter extinctus fuit / unde per que extunc quasi tota
deifica nullis humanis usibus sed solum divinis peratur mancipari ut
dicit Jeronimus. Et quia omnis impugnancia sit in ipsa perfecte quietata fuit
Ideo pulchre mirro perfecte continencie tincta / Ideo non incongrue per archam non
signatur. In qua ista duo sancti sanctificacio fuit figuraliter presignata / Nam
ex animalia quarumcumque sunt fuit in archa quietata et pacata Sic
ista sanctificacio per quam virgo benedicta consequebatur fomitis ligacionem et suam
perfectam subiectionem / Per hoc autem ex archa post motum in montibus requievit
significatur secunda sanctificacio per quam fomite totaliter extincto ipsa velut tota de
ificata in sublimi perfectionis monte et spiritus sancti altitudine ac eciam do
norum suorum plenitudine requievit / Propter quod nulla columba celesti
in toto mundo locum quietis invenies nisi in ipsa quiete resedit et in
qua sanctum pacificum divinitatis thesaurum tamquam in camino preciosius sub
recondidit. Unde in ipsa omnis actus vitiosus semper in ardore continuo pullu
labant. Et quia sic mirro perfecte continencie tincta fuit ideo de ipsa per illud
legitur illud Canticorum iiii Ortus conclusus fons signatus soror mea sponsa
Sit ergo benedicta virgo specialiter ortus ille in quo dilectus hodie singulariter
resedit quando caro incarnatus fuit / unde exprimitaliter dicere potuit hodie
Canticorum vi° Dilectus meus descendit in ortum meum. Sed Dicitur autem
ortus ingemmatus conclusus Quia primo fuit conclusus per virginale
diaceam / secundo per mutabile custodia quod numquam ad levi motu valuit ingredi
dum molator / Sed fuit eciam fons signatus per virginale sanctimonia Quia
in conceptu nec in partu pudoris signacula sunt soluta / et ideo tamquam
incalta id est virgo incorrupta vere sancta est hodie quasi ortus voluptatis
Genesis xxiiii Quia quicquid in ea fuit totum erat plenum ca
luptatibus et deliciis Quod patet nam eius vegetatio erat plena de
liciis castitatis Sed eius tonalis erat plena deliciis veritatis dig
nitudinis nobis per vi etc.

Mena domini

Vincenti dabo manna absconditum Apocalypsis ii
ubi in propositis illud venerabile sacramentum eukaristie quod in festivitate ho
die solempnizat / secundum materiam eciam nobis quadruplex describitur prima
ubi in ipso quadruplicat operatur. Nam in hoc sacramento divina virtus
operatur potius in naturarum conversione et mentis humane addigne sumendum hoc
sacramentum munifica disposicione. Secundo liberalis in specialis communii magnifica
institucione et in donorum specialium munifica largicione. Tercio operatur in mobilis
in sui corporis tam mirabili occultacione Quarto studiose et utili
quoque in tam multiplicari effectione Et sunt hec in quibus ipsa per preca
cionem spiritualem quarumcumque per ordinem implicantur. Primum est mentis humane
addigne sumendum hoc sacramentum congrua disposicio quod notatur cum dicitur
vincenti. Secundum est specialis quorum pro mea salute pervisit magnifica institucio
et donorum specialium munifica largicio. Quod notatur cum dicitur dabo Tercium

Christi corporis in hoc sacramento sub specie visibili, invisibilis occultacio. Ideo
dicitur cum subiungitur: absconditum. Secundum est in eius gustus in hoc sacramento
suavissima refectio. Quod notatur cum dicitur: Manna. Ideo quia continebat
omnis saporis suavitatem; sic modo sic est in eius gustus multiplex delectabi-
litas. Tercium primum est secundum quod congrua disposicio recipientis in hoc consistit quod
ad hoc sacramentum accedens domini destitutum culpabili peccato et virtute divine gratie
victoriose triumphavit. Quia victoria potest intelligi quod scribitur apocalypsis ii:
vincenti dabo manna absconditum et omnes culpabile destitutum dabo ei calculum candidum et in cal-
culo nomen novum scriptum. Quod nemo scit nisi qui accipit. Per calculum
candidum intelligo corpus domini quod bene dicitur calculus propter mentis et
corporis firmitatem. Quia voluntas eius fuit in gracia confirmata. Secundo dicitur
candidus propter nimiam puritatem, quia nullo peccato obnoxius, sed preciosus omnis
virtutis decore lucidus et conspicuus, et in isto calculo candido datur nomen
novum, quia per efficaciam istius sacramenti confertur homini nomen triumphale et
victoriosum per quod de se ipso et domini destitutum culpabili victoriose triumphat.
Sed ista tamen domini non datur quibuslibet hoc sacramentum sumentibus, sed solum
in quibus existit congrua disposicio ad eius recepcionem. Ideo sequitur subditur quod
illud nomen novum nemo scit nisi qui accipit, id est qui effectum istius domini in se ipso
experitur. Ad hanc autem victoriam de se ipso et omni destitutum culpabili ob-
tinenda tria proprie requiruntur, que apte figurantur per illa tria que circa illud sa-
cramentum mirabiliter contingerunt. Primum est quod mens devota per divini amoris ef-
ficaciam in ipsum totaliter transformetur, quod designatur per hoc quod hic tota substantia
miraculose convertitur. Secundum est quod eius voluntas divine voluntati sic per graciam
conformetur quod in omnibus agendis appetendis et diligendis nichil exoptabit preter
quod sibi. Sed in omnibus talibus sua vel modo et divine voluntatis beneplacito
disponatur. Quod designatur per hoc quod hic accidencia non subsistunt virtute naturalis sub-
iecti. Quia substancia panis iam est conversa in corpus Christi, sed potius virtute divina
mirabiliter sustentantur. Tercium est quod affectus hominis per vehemenciam divini a-
moris tantum sit transformatus in ipsum quod cessat solam appetencia hominis ad exteriora
et vanitates. Et hoc designatur per accidencia remanencia de quibus licet videatur ex
exterioribus speciebus quod eis subsistit substancia panis, illa tamen per conversionem iam transiit et
penitus desiit. Nam substancia corporis et sanguinis Christi; ut sic devota anima per amorem
predictum perfecte transformata propter unitatem corporalis indigencie appetat; qui adduce-
re iam humanam sed in spiritu et mente ut dicatur et de ducere vitam angelicam et
divinam unde possit dicere cum apostolo: Nostra conversacio in celis est. Vita enim mea est
Christus. Regalis convivii magnifica institucio sufficiat. Hec tradita a nobis
in secundo membro principali secundi sermonis: Dabo tibi thezauros absconditos. Et hoc solum
nunc volumus prosequi de donorum regalium munifica largicione. Circa quod dona
specialia Christus in hoc convivio sub triplici differencia nobis liberaliter communicat et diffundit.
Quod bene figuratum est in assuero rege qui in suo convivio dona largitus est pro
magnificencia principalem, ut scribitur hester ii. Quod sic est intelligendum. Nam virtute et
efficacia huius sacramenti digne ipsum sumentibus triplicem vitam tribuit. Prima
vitam nature et gracie. Vitam nature nobis tribuit per meritis meritorum. Vitam gracie
per unionem et donorum celestium infragacionem. Tercia vitam glorie per quandam divine
suavitatis prelibacionem sentiorum. Secundum autem quod hec tria vita tribuit cuius
divine accidenti virtute triplicitas sub eis. Et in hoc sacramento continetur. Quia sub specie corporis
presencia continetur eius et ipsius divinitas, sic aliter et aliter. Nam corpus Christi quantum
ad eius substanciam solum continetur hic ex vi sacramenti. Quia sub specie panis virtute

ubor[um] tr[ans]ssubstanciat[ur] in corpus xpi Anima aut[em] est hic p[er] informatorem
ana corpus xpi naturaliter informat et vegitat Diuinitas continet hec
sepabilem unione In apparte loquendo Anima corporis xpi communicat in
nobis vita spiritualis p[er]maneris incorruptor[um] mixtum xpo et eius corpo[re]
tro[pho] p[ro]p[ri]etatem mortem et pignus in mortales efficiat[ur] Ut scribitur Ioh vi Si
manducat ex hoc pane viuet in et[er]num Gracia aut[em] xpo communicat[ur] in nobis in
p[ro]diuinorum carismatum diffusiorum quia ipsa gracia et donor[um] affluencia anime
xpi tamquam ab uniuersali principio gratificante omnes illos diffundit[ur] qui
sacramentum digne percipiunt Unde scribitur Ioh i De plenitudine eius nos omnes
accepimus Sed absita deitate communicatur in nobis vita glorie p[ro]mittitur suauis
p[ro]libatoria fruicione que est al[ias] nichil e[st] aliud nisi quedam p[re]gustacio
eterne Ad quod designandum illud venerabile sacramentum dicitur cena nupciarum
agni ut patet Apoc xix Beati inquit qui ad cenam nupciarum agni uocati
sunt ubi est diligenter considerandum quod istud sacramentum dicitur cena Quia
summe et ultimum gustum spiritualis refectionis Sed dicitur cena nupciarum quia
causat intimum nexum indissolubilis affeccionis qua mens hic modo sua
uiter delectatur Quod nobis etc.

ij sermo

Mirabilis occultacio

Tercio notandum sui corporis in hoc sacramento sub specie Ui
sibili mirabilis occultacio Unde subditur absconditus Et hoc quia quasi
existenciam corporis xpi in hoc sacramento uelatur et absconditur quasi tripli
uelamento primo videlicet quantitate dimensiua 2o sapiditate gustatiua 3o qualitate
obiectiua Et hec triplex occultacio legitur in scriptura tripliciter figurata Nam
significatur Gen xxvii in occultacione Iacob sub uestibus Esau In qua quidem
tacione omnes sensus exteriores decipiebantur ut patet in illo sancto patriarcha ysaac
Qui putabat se uidere et tangere esau et comedere de cibis eius et tamen tetigit
Iacob et comedit cibos eius Ex quo patet quod sensus hic decipitur ex colore uidens
ibi esse speciem panis tamen non sit gustus hoc idem iudicat ex sapore Olphatus ut
ex odore Solus aut[em] auditus fidei in hoc ueritatem discernit Unde fideles
credit quod audit Hoc est corpus meum Sic eciam ipse ysaac Solo auditu
ueritate agnouit Unde dixit uox quidem uox iacob sed manus manus esau sunt
occultacio figuratur ij Mach 1o et 2o quod sacerdotes occulte absconderunt ignem
puteo alto et sicco Et tamen postea non inuenerunt ignem sed aquam crassam
aliud intelligo profunditatem inscrutabilem huius sacramenti quod est secretum
torum et archanum archanorum Et ideo signanter apostolus ipsum appellat sacramentum
absconditum quod nemo preter ipsum huius secreti uidit quia nullus philosophorum
profunditatem intellexit In hoc ergo puteo ignis absconditur et aqua crassa inuenitur
Anima an consecracionem est in solus panis sicut igne materiali decocta Sed post
consecracione inuenitur totus xpus qui est fons aque uiue
graciarum contentiuus Tercia occultacio figurata est i Reg xx ubi dauid loquens ad
abyathar et sadech dicit Ecce ego abscondar in campestribus deserti donec
sinis a nobis indicans nobis et quid putas esse Uera filij ad patrem et spiritum sanctum
in inspirat manum fortis Et sic est ypon qui et dyabolum deuicit et patrem ac
in se ipso credidit Abyathar inspiratur pater meus et signat ipsum patrem
uel iustificacio inspiratur Et signat spiritum sanctum qui est auctor iustificacionis
principium Dicat ergo xpistus ad patrem et spiritum sanctum loquens in cena sancta istud
sacramentum instituens Ecce ego abscondar in campestribus deserti hoc est sub speciebus
insensibilibus sacramenti Et ideo recte dicuntur campestres Quia admodum
naturaliter florent et tum naturalem et usitatam accionem et passionem Sed dum

pstez tustoz aqua pscipa actu desemt & insuo ce pp̄o sn sbiecto
medalose diuinitus sustetant quod tn no est sic intelligend q omia
sn sbiecto remaneant Sz sola quatitas inqua tn alia actia sim
& sustetant sic eni quistoz fundabant inipa sba panis mente
quatitate que est in mediatu sbtu alioz actium ideo ex hoc ipo quod
sba panis desint dicunt actia sunt fundata inipa substancia sn sbto re
quauis adsunt fundent inipa quatitate ut dictu e Cum cap
diuina confect ut suppleat uicem sbe in omnibus accidibz natalibus
quenate erant etia dipa sba panis sicut est intre gnal & singulari
quatitas aut subdit Donc ueniat sumo anobis indicans ud vltima
tempus illud ultimum quo corpus xpi in sacramto abscondit usq ad
mundi solum e intimo consilio pmittitur & in patris ptate positu
1o Et q hanc eplice absconsioz qua corpus xpi omo tota
actiu uelat & abscondit vnd xpo insitat quod sic
deus in hoc sacramto uelat & abscondit Ei quis aut sic uelit q
ysa xv Vere tu es deus absconditus sic uelit q
in hoc sacramto subspeb3 visibilibz abscondat
corpus xpi in hoc sacramto subspeb3 visibilibz abscondar
mabilis corpus xpi in hoc sacramto mabilis extibus primo quid exsua
ia q ista occultacio edduc mabile quo tam magnu corpus
dimensioz nali vltima multum videt mabile quod sic pt declarari Nam q in
sbtam pua hostia contineri quod sic pt declarari Nam q in
sacramto altaris exui sacramti solu est nuda sba no sz leges subs
corpus xpi quatitas aut est ibi mediate sba n sz leges sbstancie
q qua sba dese no est tanta dimensioz ro totu corpus xpisti cu tota
eius quatitate est inqualibz minima pte hostie sensibili & signati
inqua possit panis sba esquad hoc ne sit d dimensue & circumspcione q
sba gnt sbe put preoz quatitat deterit ad locu & hoc q e mlti
mabile q hac gtinet corpus dimensionatu no tn dimensue Cuius co
tam est Sedo ex eius corporis subdiuersis speciebz ydemptitate nali
Scdo ex eius corporis subdiuersis speciebz ydemptitate nali
ria multu uit mabile q id corpus in ms possit contineri sub
di hostijs & indiusis altaribus sine sua multiplicacoe nali Quod tn
sic potest psuadezi Nam sicut vbum metale expssum p uoce
& in vna aure & in vno intellctu ut tn plurificat explibus
intellibus quatu adulatur significata hz uoces sensibiles plurificat p
pluralitate auditu & ptiu aeris mouencu adauditu ita corpus
xpi & unu solu in vna hostia ut tn plurificat explibus ptibus eius
hoie ut eo subdiuersis hostijs ut in altaribus diusis 3o ex eius suscepcoe
sacramtali Cum ac corpus xpi sit infinite qualitatis multu uide mira
bili quo no consumat a tot fidelibus cpm sumentibus Circa quod e sciendu
q corpus xpi ex eius sbstancie panis inipsis nullum suscipit detrimentu Et hinc
sic quocuq fidelibz cpm sumentibus nullum suscipit decrementu Et hinc
est vltima no est intelligend q corpus xpi diuisim p ptes sumat a
quilibz Ei em opottet q consumi p ess eos mons maxims Sz quibz
fidelis sumit integre totu corpus xpisti sn om sua passibilitate Cuius exm
post augus 3 sic id vbum p uoce qua induit se pluribz gnicat sine
sua diminucoe ita ibidem corpus xpi subspeb3 sacramtalibus totu sn
a quolibz sine qualibz sua distructione Et ro in hoc sacramto mabili
inaptunare mltatu in obsequium xpi quia ut eoz ut pora mabilis
ex in ea corpis xpi poss sufficien declarari in fide catholica fulcientur
scd strabit ysa nisi crediditis no intelligetis q fide bz nos ostende

ad contemplacionis utilitatem. Quod nobis etc. Vide iii° sermone de e[illegible]

Quarto notatur interim gustus in hoc sacramento suavis-
sima refectio cum cenatur / manna / Convenienter autem suavi-
tatis gustus per manna intelligitur / quia illud manna habebat in se omne
delectamentum et omnem saporem suavitatis ut scribitur Sapientie xvi. Licet illud
contigit in omnibus generaliter ut dicit augustinus ii° libro de civitate dei sed solum in illis
quorum affectus et voluntas erat conformis voluntati divine / ut patet ex
multis sermonibus damnatorum dei. Tercio autem per illud manna generaliter figuratur
corpus xpi [illegible] propter [illegible] quas cum precellentis originis. Nam sicut illud
1 manna descendebat de celo ut patet Exodi xvi Ecce pluam vobis panes de celo
sic et corpus quantum ad eius potenciam formativam et divinitatis substanciam
descendit, ut scribitur Joh vi Ego sum panis vivus qui de celo descendi.
In hoc autem [illegible] iste panis vivi [illegible] precellenter. Quia illud manna
figurale solum descendit de celo aereo. Iste autem verum manna descendit de celo
supercelesti et supersubstantiali beatissime trinitatis. Quia tantus egressio fuit a summo
ut scribitur in psalmo. Et ideo qui istum panem divinitus devote et fideliter manducat
non morietur in eternum / ut scribitur Joh vi. Hic maneat / quia talis habet in se
xpm. Qui est verus deus et vita eterna ut scribitur i Jo ultimo. Quia
autem iste panis devote et salubriter manducari debeat figuratur Exodi
xvi. Ubi dicitur sume vas novum et mitte in illud manna quantum ca-
pere gomor. Ex quo datur intelligi quod [illegible] quem illud manna supercelestem
salubriter degustare voluerit debet esse ab omni vetustate culpe totaliter [illegible]
ita [illegible] quod quantumcumque [illegible] sic [illegible] et attente [illegible]
in se [illegible] conscienciam peccati mortalis nec eciam venialis de quo [illegible]
2 peniteat / Secundo [illegible] excellentis dulcedinis. Nam sicut illud manna [illegible]
habebat in se omne delectamentum et omnis saporis suavitatem ita [illegible] panis
habebat in se [illegible] augustinus [illegible] xpm digne [illegible] desideriis se coaptat quod [illegible]
[illegible] ambrosius de [illegible] febribus [illegible] xpc [illegible]
[illegible] ambrosius [illegible] febribus [illegible] medicamentum est [illegible]
ad [illegible] Si tenebras ignorancie fugis lux est ad te illuminandum [illegible]
[illegible] Si celum desideras xpc [illegible]
[illegible] alimentum est ad te [illegible] Ego sum via veritas et vita [illegible]
est ad gradiendum / sic dicit Joh xiiii [illegible]
[illegible] sic exponit augustinus Quod xpc est via sine errore [illegible]
sine falsitate [illegible] Vita nobis sine morte [illegible]
3 sic concludit ambrosius gustate et videte quoniam suavis est dominus. 3°
sufficientis plenitudinis. Sicut scribitur Exodi xvi. Cum disto manna [illegible]
plus collegerat non habuit amplius nec qui minus collegerat habuit minus [illegible]
qui totam hostiam simul sumpsit / non habet plus de integritate corporis [illegible]
quam qui sumpsit mediam vel quartam partem hostie. Cuius causa est / quia totus
xpc verus et integer sub qualibet parte sensibili hostie [illegible] et [illegible]
Sed non [illegible] vacat [illegible] Quod qui plus vel minus de illo manna [illegible]
[illegible] collegerat / sed habuit plenam mensuram gomor / quod [illegible]
vel consolacio [illegible] datur intelligi / quod quicumque digne ad hoc [illegible]
[illegible] accessit in [illegible] / in se [illegible] consolacionis / quod [illegible]
[illegible] quadruplicis fructus quem [illegible] devota consequitur si digne
ad hoc sacramentum accessit / Primus est [illegible] puritatis et innocencie [illegible]
[illegible] Et hoc [illegible] designat [illegible] hostie immaculata puritas et [illegible]
[illegible] est vite eterne inspiracio / quia panis efficacia ipse homo [illegible]

(hoc
cerne inscribitur per quod conscientia beatitudine clarissime associatos, et designat
laudis protractio. Tertio est ymaginis create pactus virtute et donorum
ymagine increatam transformatis, et hoc designat ymaginis
te impressa sigillaris expressio. Creatus est mihi humane preeminentia causa
plena fecunditas et hoc designat impressione circularis figuratio. Nam
rotunditas ostendit quod per eius efficaciam intus digne similitudinis ad
amorem perducatur, et quod propriam humana tamquam per totam divini circuli
ditas divinorum conformatur sic reductus adducitur. Propter quod dicit Sapientia
Sapientie septimo: Venerunt michi omnia bona pariter cum illa, scilicet caritas
prima exeuns propterea salutari meus devota divine conformati
clementissime fecundatur iuxta illud Ecclesiastici xxiiijo inebriabo ortus
toto plenitudine i. adipe istius panis celestis. Et plus mens hominis
adimplebitur. Sicut autem primittit quod sacerdotes plenitudine sic se
rate illius sacratissimi memoriam. Et tunc ex consequenti plus devo
sunt adimpletur. Prima ipsum venerabile sacramentum plus proprius
te confitetur et sumitur. Et tunc exeunti precor in sacerdotio proprio dispe
tuncumque autem melius devote precantibus sensibus voluit impinguari
tio quod cibum istum masticat precogitate meditatione suorum beneficiorum
per consequendam aliorum. Sed est advertendum quod aliud sit incorporatio
et sic incorporet precedendum aliorum. Secundum est sacramentali id spirituali. Nam cibus naturalis incorporatur
naturali. Et aliud in sacramentali id spirituali. Sic autem ipse cibatur virtute supernali transformatur
conversione in ipsum cibatum sic autem ipse cibatus virtute supernali convertit
transformatur in ipsum cibum. Propter quod dictum fuit Augustino: Nec tu me mutabis
sicut cibum carnis tue sed tu mutaberis in me. Et quia amor secundum Dyonisium
est virtus transformativa quia amantis in amatum transformatur, ideo dicitur
transformativa quia amoris transformatorum. Aspectus autem qua
ista incorporatio fit per eum dicitur amoris transformatorum. Considerandum est quod ista incor
poratio quid ibi homo debeat incorporari. Considerandum est quod ista incor
ratio in hoc attenditur, quod homo exterius Christo tam in actibus exterioribus
quam interioribus. Nam ex ceteris quod actibus homo conformatur
conformet. In exterioribus quod actibus homo conformatur
se teneat in visu pudicicia, in gressu modestia, in habitu congruentiam
carnalitate virtuosam et maturitatem exemplaritate
operatione carnalitate virtuosam et maturitatem exemplaritate
Mt. v. Luceat
ad quam conformitatem Christus suos discipulos monet Mt. v. Luceat
lux vestra bone satisfactionis et sancte conversationis coram hominibus, ad eorum
vident lux vestra bone satisfactionis et sancte conversationis coram hominibus ad eorum
exemplis ad actus conplexos maturam glorificationem
sanctificatorum ut sic laudes vestris exemplis ad actus complexos maturam glorifi
cant patrem vestrum qui in celis est. In actibus eciam interioribus homo Christo
conformari ut exemplo Christi in corde suo iugiter frequenter assiduitate sancte
meditacionis inoperetur et fervore divine dilectionis ut sic fervens de
votione in operetur ad fervorem divine dilectionis ut sic fervens de
illo perfecte conetur que redimit ad dei laudem et proximi salutem in
corpore eciam debet Christo conformari propter hoc quod tota vita sua regulet et modificat
secundum regulam divine voluntatis, in concupisci
bilibus debet Christo conformari per quandam internum gustum divine suavitatis
in irascibilibus propter hoc Christo debet conformari quod habeat perseveranciam expugnacionis ad
omnem actum contrarium deo et divine legi. Et sic homo virtute huius cibi salu
taris perfecte incorporatur tam in actibus exterioribus quam interioribus. Ex qua quidem
incorporacione homo efficitur speculum et exemplar vite omnibus
contemplantibus in deliciis qui Christo sic incorporantur. Propter quod intelligi potest
quod dicitur Job xxxix: Complebunt in bonis et gloria vitae dies suos

et anos suos in gloria i in beatitudine eterna Quod nobis prestare dignetur

Respice infanciam xpi tui · In ps · In verbis propositis
spiritus sanctus inuitat quamlibet animam deuota ad intime con-
plandum et misericorditer meditandum acerbitatem domince passionis
cum dicat / respice infanciam xpi tui q d diligentissime contemplare faciem
bilem ihu xpi hodie pre sit vilit despatam hic mirabiliter afflictam
ignominiose despectam / p t aut dici / q in vulto faciei xpi nobis hodie con-
planda proponitur potissima que in ista facie amorosa considanda occurrit
primo in ea contemplari debemus exemplar mirabile ppter illusionis multe
2o exemplar contestabile pp passionis acerbitatem 3o exemplar amabile
humane salutis fructu et utilitate / Primo patz / Na hoc pinsitae
corpus xpus tres illudebat quantum adtinetque naturam diuinam sed et humana Quod
patz / nam in ipso quatuor adnatum e consideratione triplicem dignitatem
e prelacitas diuine sapientie / 2a e / nobilitas regalis excellentie / 3a e
iestas sue naturalis omnipotentie Et ista tripli dignitate hoc tres illudebant
Nam primo claritati sue sapientie illudebat linosam eius faciem velando
oculos illos preciosos inuelabat radiis diuine sapientie tamquam sunt ad locum
pannis vilibus obtegendo / et ipsum alapis ignominiose cedendo dicentes
prophetisa nobis xpe quis est qui te percussit · q d si tu es propheta predicis
diuina per visionem te iactasti dic quis est qui te percussit Sed
diuinam per visionem te iactasti dic quis est qui te percussit
terribile quidem quare uelabant faciem Rabanus tante clemencie et tante
bilitatis quod inspici velaret maxime illi contentibilibus impone formidaret / quia
tu dat intelligi quod eo faciem eius velabat / quia pro scelus suum gratiam
gnoscere sibi quis subtrahebat 2o nobilitati sue regalis excellentie illu-
regale caput suum spinis acerrimis coronando et sub genuflexibus derisi
subsannando dicentes yronice et derisiue / Aue rex iudeorum 3o maiestati
omnipotentie illudebant / manus illas diuinas que omnia formauerunt
tamquam latronem uinculis durissimis constringendo Et ex isto speculo
hodie luctuose preposito elicitur exemplar magne paciencie et humili-
Quod patz per hoc quod ipse xpus qui fuit tante potencie quod vno verbo
nimio nutu sue voluntatis omnibus dedere potuisset / prout clarum in hoc quod
qui eum capere voluerunt vno verbo sue infusionis tm terruisset quod omnes
runt / retrorsum et ceciderunt in terram ut patz Ioh xix hodie se permisit
sic uiliter trahi et ligari tamquam si fuit ut latro pessimus extitisset Sed
etiam dignitati humane nature turpiter illudebat / et hoc quantum ad tres
conditiones que in ipsi facie notabiliter resplendebant / Nam facies xpi
passionem erat nitore linosa / decore speciosa / et dulcore graciosa / Et
hec tria amabilis xpi faciei fuit hodie per iudeos consputa primo
lata tamquam fuerit contra eius linositatem / uelabant aut faciem eius ut dicit
quod non ut scelus eorum non uideat sed ut sibi ipsis gratiam sue cognicionis
darent / 2o fuit inflata contra speciositatem Iob xvi facies mea intumuit
afletu meo / ex percussionibus eius alapis et effusione lacrimarum surgebat tumor
genarum et tumor maxillarum / Ita quod facies illa amabilis quodam horrore
aspicientibus inducere uidebatur iuxta illud Sapientie ii Grauis est nobis
adiuuendum / 3o fuit sputis desedata contra graciositatem Ex sputo
et sanguine decurrenti de capite simul mixtis factus e aspectu hor-
ribilis tamquam leprosus / iuxta illud Ysa liii Vidimus eum ut leprosum et per-
cussum a deo et humiliatum / Si aut queratur quare xpus pacienter illusiones

Exemplar le
Miseria
Natura diuina
Sapientie
No
Excellentie
Omnipotentie
Natura humana
Velata
Inflata
Sputis fedata
No

Motum peti

Progressus peti

Exemplar. Contristatio. Anxiori. Mater dolorosa

patuolunt ideo et dicit quod hoc ideo factum fuit ut transgressioni primi hominis
plene satisfaceret. Et quantum ad motum peccandi et quantum ad progressum peccati
primi patris Ita motum primi peccati fuit motum appetitus proprie in propria excel
lencie dyabolus diverat. Eritis sicut dii etc. Et mane curiositatis
uoluntatis maligna et inde subdit sicut scientes bonum et malum. Ad que duo
est ipsa transgressio peccati. Sed esus ligni vetiti. Et contra hec duo Christus
illusiones passus est in domo Cayphe sacerdotis Nam eciam spuebant
vultum velabant et insuper eciam alapis cedebant. Quod ideo factum est quia
eciam appetit excellenciam proprie ideo ad hoc expiandum Christus pati
voluit vilissimis conspuicionibus Item ad expiandum inordinatum appetitum
sciendi permisit velari faciem divina sapiencia radiantem. Sed ad expiandum
Christus sustinuit passiones morte genus et tollo Nam contra
illicitam Christus sustinuit geniarum percussionem Sed contra illi
ciatatem gustus pomi vetiti sustinuit in collo alaparum percussiones Item patris Nam
contra tiectios gutturis sustinuit de progressu primi peti plenarie satisfecit
Christus pro nobis sustinuit de progressu primi peccati plenarie satisfecit fraudulenter
et sic est videlicet Nam eciam primo peccavit quantum ad auditum fraudulenter
ascultando Secundo quantum ad visum ligni effrenate intuendo et
tangendo Tertio quantum ad tactum et contra vetitum
gustando et odorando Quarto quantum ad gustum et odoratum eciam gustando et
odorando Ex quo generalis infectio omnium quinque sensuum ex primo peccato exorta est
Ex quo Christus passus est in visu lacrimarum Hebr. v. Cum clamore
et lacrimis expianda Christus passus est exauditus est pro sua reverencia Item in auditu
blasphemie et contumelie multiplices irrogate sunt Item modo
in loco Calvarie erat
fetore cadaverum mortuorum in loco Calvarie locatum
ex odore immundicie amaritudinis odoratus Item in gustu quia cum
salutem sitiret dabant ei bibere vinum mirratum cum felle mixtum
ut felle pateretur gustus et ex mirra odoratus Quo gustato dixit
consummatum est i. vehemencia doloris pomi x. sensus completa est in tactu
passus est spinosa corona totius corporis flagellacionis pedum et ma
nuum perforacione Item ad huius doloris ingentem meditacionem invitat
anima devota Cant. viii Pone me sicut signaculum super cor
tuum quasi dicat super cor quia nos primitorie sit intima pocius affectum
consignat dicat super cor quia nos primitorie sit intima pocius affectum
meditacionem passionis acerbitatem doloris Christi in corde transformet
Philip. ii Hoc enim sentite in nobis quod et
animo sentiat ideo scribitur hoc in sentite in nobis quod
huius passionis affectum nobis sentire credat etc. iii Primo

Quando in fante Christi videndum est exemplar totius
bile post passionis acerbitatem Nam ipse patiebatur omnem genere torm
tam ab interiori quam ab exteriori Nam ab interiori torquebatur triplici afflicti
one maxima Primo quia interius sua dulcissima amantissime scilicet carnebat
omnes ipsius penas vehemencia compassionis in corde suo transformabat
quod tunc erat gladius doloris iuxta Symeonis prophetiam ipsius animam
pertransibat Unde dicat Anselmus in suo planctu adiutorium legis tunc inquit
dolorem quam cum in partu inviolasti et pariendo filium non sensisti tenaces et
duplicatum cum usura reddidisti Unde vehemenciam eius doloris Anselmus ibidem
explicare volens dicit sic dicat qui dicere audet dolorem ingentis nullum
plene credo posse enarrare. Quod probat subdens. Cum non plene suffi
ciam enarrare quantus tuus dolor meus fuit quam inestimabilia condolebat et
sicut ut lingua ut meus enarrare potest quanto dolore tuus afficiebatur pie

Discipuli fugerunt

Homines ingrati sunt

Distensionem Flagellationem Effusionem

Nota

vide Aug. de trin. li. 13 c. x

Amorem

Satisfactionem

mentis viscera quando sol naturalis mortem domini nostri ferens radios suos
dit quando terra pre timore contremuit et lapides pre amaritudine doloris xpi
scissi sunt Et tu quicunque hodie dolori ingemiscis non compateris uere durior lapide es
2º quia omnes discipulos ipsius de lapsu timebat quos per longo tempore
doctrine et miraculorum instruxerat Unde cum discipuli ab eo pre timore fugerent
bene potuit querulose et lamentabiliter dicere Omnes amici mei dereliquerunt me
Nam per illud tempus mortis xpi in solo corde virginis fides ecclesie mansit
mansit ut dicit Augustinus in omnibus autem alijs discipulis penitus extincta fuit
Unde ad hoc significandum omnes candele per illud tempus in matutino
extinguuntur una sola remanente accensa que virginem significat 3º quia
tantis beneficijs ingratum prospiciebat hominem non enim secundum Bernhardum plus eum affligit
quam omnis dolor quem sensit exterius Unde dicit Bernhardus O homo vide quid pro te patior
vide clavos quibus pro te confodior vide plagas quibus pro te affligor
Si tantus dolor exterius intus tamen est planctus gravior cum te ingratum experior
Et hec ingratitudo secundum Bernhardum fuit causa quare xpus fleuit in cruce quia
eius passio sufficit redemptioni omnium hominum multorum tamen ingratitudine non
efficitur redemptorum paucorum Libertatibus ut xpus similiter pateretur
modis primo omnium membrorum distensionem 2º totius corporis flagellationem 3º
omnis sanguinis effusionem Ipse enim totum corpus in cruce pendens
aridum et desiccatum ab omni humore quod ipsemet clamat per prophetam
mea tamquam cremium aruerunt Et alibi Aruit tamquam testa virtus mea
quare xpus tantas acerbitates penarum pro nobis pati voluit cum suo
sue voluntatis homines absque sua morte et passione redimere potuit
dicendum quod xpus hoc fecit duplici ratione primo ut magnitudine sui
nobis ostenderet quo tantum nostram salutem dilexit quod pro nobis acerbissimam
probatissimam mortem voluntarie pati voluit 2º ut non solum peccato
pro omni tam peccatis actualibus totam humani generis pro nobis satisfaceret
ad expiandum illum malum triarum inficientem totum mundum scilicet concupiscentiam
oculorum et carnis et superbiam vite passus est 3º alias illusiones
pylati Nam contra ambitiosos superbie et elationis passus est illusiones
flectionis quando genuflexo illudebat ei et dicebat Ave rex
est qui te percussit Contra concupiscentiam carnis que delectatur passus
corone spinee Contra avaricia et ambitiosos divinarum passus est
spinee tamen videntes eum purpura subsannantem dixerunt Ave rex
Et quia omnia membra mea hoc malo triario inquinantur Ideo ad
expiandum voluit omnibus membris suis in cruce distendi per Dinumera
verunt omnia ossa mea per totum eciam corpus voluit flagellari ut pro omnibus
membris accommodatis iniquitati satisfaceret vulneratus est insuper in pec
to propter triplicem progressum peccati Nam quia primum in cogitatione concipitur
hoc passus est lateris apertionem quia de corde exeunt cogitaciones male
ut xpus 2º in peccato actuali fit progressus in consensu et delectacione Et contra
passus est pedum perforationem per pedes enim in scriptura affectiones intelliguntur
3º in peccato actuali fit processus in opere Et contra hoc passus est manuum
perforationem hijs autem ex caritate impensis bene dicere potuit illud
ij º Quid ultra debui facere et non feci quasi diceret Omnibus penis meis
posui totum sanguinem meum pro te effudi et morte crudelissima pro te
tenui hoc autem beneficium propheta in cruce mente considerans dicit Quid re
tribuam domino pro omnibus que retribuit mihi Cui taliter Hugo de Sancto Victore
sponse sic dicit Pro hijs omnibus o anima nichil habes quod retribuas

[...] ut diligas. Nam quod per amorem acceptum est, nullo melius quam amore com-
pensatur. Hoc amore nos inflammare dignetur. iii⁹ sermo de eodem

[...]o in facie xpi relucet exemplar amabile propter
[...]ne salutis fructum et utilitatem. Quod patet. Nam sue passionis fructus colligitur
[...] primus est peccati expiacio et omnis pene pro peccato debite plena exsolucio de
[...]bitur. apoc. 1° Lavit nos a peccatis nostris in sanguine suo. De 2° ysa liiij
[...] dolores nostros ipse tulit, ut enim esset copiosa apud deum redempcio non
solum nos ipso sanguine a peccatis abluit, verum eciam penas nostras suo livore
[...] Quod patet evidenter ex triplici signo. Primum est, quia opera nostra satisfac-
[cio] esset invalida ad satisfaciendum divine offense nisi fecundaretur virtute
passionis, per quam pro nobis penas nobis debitas voluntarie exsolvit. Se[cundum]
[...] quod sacerdos ad quodque pro mille peccatis mortalibus tam parvam penitenciam iniungit
[...] virtute clavium applicat thezaurum dominice passionis per quam xpc
[...] nobis pro peccato debito misericorditer exsolvit. 3m est, quia papa et
[...] prelati ecclesie per indulgenciam quam largiuntur relaxant de pena purgatorij
[...] vel xxx annos prout racio suasit. Cum a quo graciam hauriunt ex
[fonte] divine miseracionis in quo xpc thezaurum sue passionis recondidit
[...] ipso ex institucione divina sunt camerarij illius thezauri, prout eum con[...]
[...] nobis per graciam applicare et aliquid de pena nobis debita relaxare virtute
[...] passionis xpi. Cum primus parens peccatis deo pro misericordia satisfecerat. 3m est quod virtute
passionis xpi homo in baptismo non solum a peccatis emundatur, verum eciam ab omni
[pe]na et pro peccato debitis absolvitur. Ita quod si quis adultus statim post baptismum
[evol]aret, nunquam aliquam penam purgatorij persentiret. Si eciam omnia peccata totius
mundi commisisset, quod nequaquam contingeret nisi xpc per suam passionem omnes
penas nobis pro peccatis debitas exsolvisset. Verum tamen post aliquis de reatu ab
[...] opus satisfactionis imponitur. Cum congruum est quod ille qui deum suis peccatis
[...] offendit, per ipsa eius opera divine iusticie satisfaciat, que eo virtute deo
[...] passionis fecundantur et divino beneplacito acceptabiliora redduntur.
[...] ianue celestis apercio. Sua enim sanguine xpc nobis reseravit aditum per
[...] Cum ex peccato primi hominis per multa milia a nobis fuerat obseratus, ysa
[...] dabo clavem david super humerum eius. Super quo verbo
[...] ysa xxvij. Dabo clavem david super humerum eius. Sanguinis xpi clavis est paradisi. Cogitate seniores(?)
dicit damascenus. Sanguinis xpi clavis est paradisi. Cogitate
[...] nos morte [...] sunt nobis aditus celestis glorie apertus. Hanc autem clavem
xpc super humerum suum posuit quando crucem suis propriis humeris baiulavit. Hec
[...] incarnacione beneplacito ira dei placata fuit, que ostium clausit ex peccato
[...] hominis, propter quod ianua regni celestis fuit obserata. Hoc verum quod virtute
[...] caritatis et humilitatis xpi quam nobis in incarnacione ostendit, statim regnum
[celorum] nobis debuit aperiri. Ad quod dicendum quod hostium paradisi ex peccato primi
hominis duobus vectibus clausum. Primus fuit ira divine offense. 2us
fuit reatus pene satisfactorie. Licet autem per magnam caritatem et miram xpi
humilitatem quam in incarnacione ostendit, ira dei placata fuit, Cum a
offensa primi hominis inexorabilis, adhuc tamen remansit aliud impedimentum scilicet
reatus pene satisfactorie, que in passione soluta fuit, quam toto reatu ...
penalitatis pro nobis misericorditer exsolvit. Et sic tunc aditus glorie fuit
[...] perfectissime caritatis exhibicio.
Quam ostendit moriens ex quinque signis perfecti amoris. Primum signum est fami-
liaris allocucio quam ostendit in capitis inclinacione. Non solum autem caput in-
clinavit, ad te familiariter alloquendum, verum eciam ad te dulciter osculandum.

Exemplar amabile
1
Peccati ... pene expiacio
pro mille peccatis parvam dat penitenciam
2
Ianue celi apercio
Leo
divina offensa
Reatus pene
3
Caritatis ... exhibicio
familiaris allocucio
Caput

Amen

et amicabiliter salutandum. Autem eciam inclinauit ad te propter nostra
desideria exaudiendum. Et est notabile ad dicendum. Quod signatur
in cruce autem dexteram nobis porrigit / et sinistram a nobis auertit
significandum quod in prosperis libenter nobis expandit, immo et a nobis auertit
iusticiam. Secundum signum est bonorum communicacio, quia ostendit manum perfora-

2ᵃ Lᵃ corporis communicacio

tam, quasi perforari fecit ut per hoc innueret, quod omnia bona sua
sit communicaturus. Quod patet ex tribus. Primo quia ipse in cruce habuit manus
perforatas ad ostendendum quod dat liberaliter. Secundo ipsas habuit confixas ad ostendendum
quod dat omnibus communiter, contra illos qui habent manus extensas solum ad eos
quos sibi contractas ad extraneos. Tercio manus habuit perforatas ad innuendum
quod omnibus habundanter. Sicut enim vas perforatum nichil sibi retinet, sic
ipse nichil sibi retinuit. Sed se ipsum et omnia que habuit liberalissime
dedit. Dedit enim ut dicit Augustinus corpus suum in tormentis, animam in decore,
diuinitatem in sacramentis, Iohanni matrem propriam, Petro claues, crucifixoribus
indulgentiam, latroni paradisum. Tercium signum est amicabilis amplexacio, qui

3ᵃ Lᵃ

brachiorum extensio. Extendit enim brachia in cruce ad te dulcius amplexan-

Amen apostolus

dum, designans per hoc quod paratus est peccatores recipere et eos paternis amplexibus

Christus

recipere. Item argumentum eciam prestitit crucifixoribus cum lacrimis
dicens: Pater ignosce illis quia nesciunt quid faciunt. Sicut autem
ipse vtrumque brachium extendit, sicut quod per manum dexteram attraheret
quibus promissus fuerat, per sinistram autem gentiles qui ex integrali
iudeorum predicatorum fidei compellerent in filios Abrahe transfuerunt. Et
scribitur Iohannis xij: Ego si exaltatus fuero a terra omnia traham ad me
sicut enim ipse omnia corpora attraheret, de cunctis et factis suis ymo de toto corpore
suo et omnibus membris suis et de singulis neruis ... et inductu
brachiorum in cruce distensis fecit funiculos pietatis et laqueos caritatis
corda fidelium sibi per pietatem fortius attrahit et per caritatem indissolubiliter
iungit. Et quia ista vincula amoris que pro nobis pati voluit sic
adeo eternaliter ... scribit super Canticum xxxi: In caritate perpetua dilexi te
attraxi te miseracionibus, sic ardentissime caritatis impassionem meam exhibui
de quibus fonicularis pulcre loquitur Bernardus super Canticum Bernardus. Omnia inquit
me amabilem prebet. O bone Ihesu calix tue passionis et opus re-
dempcionis. Hoc enim se excogitatus facile totum meum amorem sibi vendicat.
Nam michi totum affectum ad tui amorem blandius allicit michi frau-
damque michi vehementer afficit. Quartum signum est secretorum reuela-

Secretorum R. ix lectio

quam ondit suum lateris apertio. Nam latus suum aperiri voluit ut nobis
omnia secreta sua familiariter panderet et ut de thezauro sapiencie in corde
suo latenti quantum volumus libere hauriamus. Nec solum nobis
sic patefecit fontem sapiencie sed in quatuor partibus sui corporis nobis aperuit
quadruplicem fontem exuberantis gracie. Ex quibus indesinenter hau-
rire possimus graciam affluentem, ad quod nos inuitat Ysaias xij: Haurietis a-
quas in gaudio aquas vite sapiencie et affluentes gracie de fontibus Salua-
toris. Quintum signum est verus et perfectus amicus eciam ad horam modicam

7

Amicicia ... perfectio

ab inimicitiam separari. Et hoc designat confixio in argumentum enim insolubi-
lis nominis perfecte amicicie. Vtrumque pede vnus clauus configi permisit quasi
veri amici vnus affectus quia vno amoris clauo ad inuicem copulantur ut
per hoc innueret quod indissolubilem amiciciam reformauit et quia

a amore meo potius separari / nam indissolubilem amore nobiscum fec
ute Sexto nos solo xpc promisit sed eciam iuramento firmavit Ezechielis ix
iuravi dicit dominus ut ultra iam non irascar super terram / nec solum ami
ciam suam nobis iuramento firmavit / verum eciam instrumento publico confir
mavit ita ut nullus esset ambiguitas sue amicicie invicte continuacionis hec autem
instrumenta scripta sunt litteris rubeis in xpi corpore cuius membra admodum pergami
ni distensa sunt in cruce / penna non scribens sunt clavus cuspisque lancee
amica lateris aperiens / et illud instrumentum est roboratum quinque sigillis hec
quinque vulneribus que ideo voluit indelebiliter conservare ut amoris sig
num indelebile ostenderet et peccatoribus pacem ex inspectis vulneribus fecimusque
ut exules et peregrinos de eterna beatitudine confederata infallibi
liter certaret / et ut exules et peregrinos de eterna beatitudine confederata infallibi
liter certificaret eiusque beatitudinis nos participes etc. De resurrectione domini

Hec dies quam fecit dominus exultemus et letemur
in ea / psalmus ... Inter ceteras solemnitates sacratissima dies pasche que
... incarnacionis dominice finis et consummacio ... ista die na
... incarnacionis quam ... incarnatum ... assumpsit
humana beatitudinis gloriam est adepta quam ubique incarnatum ... assumpcionem
principaliter intendebat / Unde sic finis et complementum eo dignius est et principaliter
... intendebat / Unde sic finis et complementum ... digniori et excellenciori / Unde quidem in
ista festivitate est omnibus aliis dignior et excellencior / Unde quidem in
... triplici attollitur et eximie commendatur / Primo namque attol
litur ... claritatis refulgencia singulari cum premittitur hec dies / 2o adiungitur
... claritatis refulgencia ... quam fecit dominus / 3o ex magne iocunditatis afflu
encia ... cum additur exultemus et letemur in ea / Dicitur primum est adiu
... attollitur a refulgencia singulari / Unde ista
dies ... claritatis ... triplici lumine illustrata / Primum est lumen angelicum / 2m est Angelicum
lumen ... 3m est lumen divinum / Primum patet quia hodie angelus in ...
... mulieribus xpm querentibus apparuit Luce 24 et mulieres querentes et
... custodientes deterruit ut Mathei 28 et marci ultimo patet / So autem
... angelus in candore niveo mulieribus apparuit / Unde candor vestis
... angelus in candore niveo ... spiritualis resurrectionis / Unde illud festum nullus apte ce
lebrat nisi omni nubilo peccatorum deposito cum xpo in candore virtutum spiritua
liter surgat / potissime quod iste an... spiritualis nobis xpi resurrectionem annunciat
... munda consciencia et nulla peccati macula nos accusat / Sed quibus aut
... voluerit / ... spiritualiter cum xpo resurrexit / De hoc nobis apostolus triplex
argumentum innuat / primum est si ardenter celestia appetamus / Et ideo dicit si
consurrexistis cum xpo que sursum sunt querite / hoc est ardenter celestia desiderate
... si gustu interiori bona celestia dulciter sapiamus / Et ideo subdit / que
sursum sunt sapite / 2m est / si vere conversacione electa in nova vita ambulamus
... ideo subdit Romanos vi Quomodo sic xpc resurrexit in gloria sua ita et nos in
novitate vite ambulemus / 2m patet / nam lumen beatificum hodie refulsit
... in xpo et in aliis gloriosis corporibus cum xpo resurgentibus / Unde sicut Pristinum
... non fuisset veri testes resurrectionis nisi cum xpo fuissent iam in
mortalitatis stola vestiti / Et cum xpo celos ascendente simul ascendissent ...
... dicit Rabanus quod nulla fides adhibenda est eorum temeritati qui dicunt
eos ... qui cum domino surrexerunt / 3m patet / nam licet ... sol
iusticie nobis fuit ortus in nativitate Unde tamen fuit obtenebratus in
... mortalitatis iuxta illud / obtenebratus est sol in ortu suo / ideo non p
... illum diem illustravit / Sed quia dies resurrectionis omnimoda morta

Divi iij

talitate obsorbuit, ideo in perfecta claritate hodie apparere cepit. Tercio
diem singulari claritate illustravit et inestimabili gaudio et exulta-
cione perfudit. Adeo quod expositores sancti unanimiter quolibet die huius octave
repetere censuerunt illud canticum iubileum: Hec est dies quam fecit dominus, exul-
temus et letemur in ea, ut probatur in matutinis. Quod quibus fidelis in hac sollempnitate gau-
diosa debet exultare corporaliter et letari mentaliter, quando Christus per suam
resurreccionem gloriosam mortem destruxit et nobis certam spem per-
petue immortalitatis exhibuit, non solum in se ipso sed in glorioso comitatu
qui cum Christo in perfecta immortalitatis gloria surrexerunt. Circa secundum est notandum quod licet
T. diem — deus omnipotens omnes et omnia momenta temporum fecerit, hanc tamen diem
bonam quasi singulariter fecisse, et hoc propter sue dignitatis excellenciam va-
lens. Quod quidem apparet ex tribus. Primo quia ista dies est triumpha-
Victoriosa — lis et victoriosa. Secundo quia est [illegible] alis et gaudiosa. Tercio quia est sin-
gularis et stipendiosa. Primum patet. Nam Christus hodie in perfecta im-
mortalitate resurgens mortalitatem absorbuit et ita de morte materialiter triumpha-
vit. Quia ipsam in fonte vivido sue deitatis occidit. Nam secundum Augustinum
Sicut frigus non moritur nisi in calore vel amaritudo nisi in dulce-
dine ita mors mori non potuit nisi in ipsa vita deitatis. Insuper hac die dia-
bolum victorialiter superans alligavit et sanctos patres quos diu detinuerat
a tenebrarum vinculis liberavit. Propter quod multo in perfecta triumphali de-
lectacione et exultacione debemus. Cum in ea eciam angelica reparatur ruina, in-
fernus depredatur, diabolus alligatur et natura humana in immortalitatis gloria
sublimatur. Nam sic Christus eciam mori voluit ut per simplam mortem
suam corporis nos a dupplici morte corporis et anime liberaret. Circa immor-
talitatis triumphum surrexerit. Et hoc figuraliter designat quod Christus iacuit in sepul-
cro una die et duabus noctibus. Nam secundum Augustinum in libro de trinitate lux
mortis significatur per diem, quia mortem subiit non ex debito neccessitatis
ex sola caritate. Nox autem mors qua incurrimus ex peccato per noctem expri-
mitur ex hoc designatur quod per suam simplicem mortem qua ex caritate sus-
cepit, nos a dupplici morte corporis et anime liberavit. Sicut autem quod
Christus hodie cum perfecta immortalitate resurrexit, ita sicut tamquam eius
membra spiritualia resurgere perfecte debemus ut nunquam ulterius nec magis
nec mortaliter per peccatum moriamur sed deo et iusticie vivere incipiamus. Ad
hortatur apostolus cum dicit: Existimate vos mortuos quidem peccato, vivos
autem deo. Sicut enim Christus resurrexit in perfecta claritate corporis et a-
nime, sic omnes vires mentis tue debent cum Christo perfectam resurgere in quadam
deitatis conformitate, ita ut in virtutibus tuis cogitacionibus et desideri-
is et actibus mundo et carnalibus illecebris funditus moriaris
et soli deo vivas. Ad quod hortatur apostolus Romanos vi: Sicut Christus surrexit
a mortuis per gloriam patris ita et nos in novitate vite ambulemus. Se-
Gaudiosa — cundum patet. Nam hodie factum est ut licet Christum quendam exhilaracio. Cum
angelus ipsis super sepulchrum apparens dixit: Ihesum queritis Nazarenum
crucifixum, surrexit, non est hic. In quo verbo ipsas repleri letificant.
Ihesum Nazarenum crucifixum — Primo Christi amabili bonitate cum dicit Ihesum, quibus qui interpretatur salvator,
quasi dicat: gaudere debetis cum illum queritis qui vos ab eterna morte liberavit
et in eterna beatitudine collocabit. Secundo exeunt delectabili speciositate cum
dicit Nazarenum. Cum interpretatur floridus et delectabilis et amenus
in ipso fuerunt flores insigni propter passionis livore. Rubei propter sanguinis

essorum et candidi per puritatis candorem et corporis glorificationem. 3o ex
tus ineffabili caritate qua pro nobis mori voluit. Et ideo subdit affirmans
apostolorum inestimabilem exultacionem qua gavisi sunt discipuli visto domino
Petrus et Cleophas quibus Christus in via sub specie peregrini apparuit eo
die cum magno gaudio Ierusalem sunt reversi et discipulis dixe
runt vidimus dominum. Tamen dominum credentes secundario nam Christus hodie in
resurrectionis gaudio apparuit et exhortacione mentes fidelium et specialiter beate
Marie que pro omnibus sua morte tristicia sunt ineffabili exultacione perfudit.
Sed hic oritur dubitacio quare beata virgo que cum aliis conveniebat fideles
non cum aliis mulieribus Christum in sepulchro non quesivit. Ad hoc dicendum quod
... compassione et dolorem filii morte sua tam exhausta fuit quod super pedes
stare non potuit cum aliis mulieribus sepulchrum instantibus. Dicit
... sicut illi qui cum amore languet. Et quia Christus sua
... voluit tercia die sua morte materna letificare ideo dicunt quod
... exultacionem primo eam apparuisse. Cum autem dicitur primo apparuisse
Marie Magdalene hoc est intelligendum de apparicione sensibili et manifesta. Quia
... fuerunt merito. Item ad hanc leticiam resurrectionis extollendam
triplex regio superaddita mundialis et infernalis suos nuncios destinat.
... quia Christus hodie corporaliter
... gaudium celum angelos destinavit. Unde secundum Petrum Ravenn.
... regio elementalis solem destinavit ut sic gaudium resurrectionis 3a horas
antelucanas ... quas amaritudo passionis subduxerat. Regio eciam inferiorum
... reddet quas amaritudo passionis subduxerat. Regio eciam infer
nalis suos nuncios destinavit quia hac nocte sanctos patres in limbo ex
... a tenebrarum carceralis absolvit. Item patet nam Christus hodie om
nibus secum resurgentibus regalia stipendia liberaliter erogavit. Quod
... significatum est per Assuerum regem qui ...
... stipendia regalia largitus fuit magnificencia
... convivium instituit et stipendia qui in hystoria beatitudo intelligitur ipse Christus
... per regem Assuerum ... hoc est ... fruicionem humane
... est vera beatitudo que hodie ... abscondita. Et hoc aperte
... que non ... intelligitur que ... mortalis Christus abscondita
naturam humanam ... quantum ad corpus et in limbo quantum ad animam fecit
sicut in sepulchro quantum ad corpus et in limbo ... fideles sui ... corporis et
sanguinis ... in quo hodie ... omnes fideles ... dicitur magnum. Prima
... sacramento. Secundo quod ... immortalitatis
... fidelibus digne accedentibus hic ... gustu ... immortalitatis
... et perlibatione felicitatis. Tercia eciam ... sponse Christus ho
... et perlibatione felicitatis. Tercia sponsa ... dona regalia describunt. Tercia secundum ... varia donorum que
de dona regalia describunt ... vestibus ... dotibus
erogavit. Secundo quod patet prima ipsos vestivit ... primo in anima ipsos vestivit
... tam in anima quam in corpore. Primo in anima ipsos ...
clarissima cognicione qua nude divina essencia ... intuentur. Secundo
firmissima tencione qua certi sunt quod ab illa visione nunquam ... abibunt
... suavissima fruicione. Tercia divina dulcedine eternaliter
... abibunt. 3o suavissima fruicione quadruplici dote. Et primo quod
... in corpore non ipsos vestivit quadruplici dote ...
dote perfecte impassibilitatis quia nulla lesionem ... ab extra ... abinte
... potuerunt. 2o dote perfecte subtilitatis ... obsistere
... virtute divina anime potenter penetrent sicut radius solaris
penetrat ... 3o dote perfecte agilitatis ... corpus ad nutum

Nota

Stipendia
.ra.

anime obtemperabit Non dicat augustinus ubi nobis spiritus corpus cum ? et ?
Et natura dote perfecte claritatis Secunda tunc fulgebunt iusti sicut sol in re-
gno patris eorum ut dicitur matthei xiij immo erunt septies clariora quam sol
modo sit teste ysa xxx. dicit Erit lux lune sicut lux solis et lux solis
septempliciter sicut lux septem dierum Si ergo corpora beatorum tunc equa-
buntur claritati solis Constat quod tunc erunt septies clariora quam lux so-
lis in presenti Ad quas dotes nobis uestra concedat etc. ij sermo de eodem

Si consurrexistis cum xpo que sursum sunt querite ubi
xpus est in dextera dei sedens que sursum sunt sapite non
que super terram sunt Colossenses iij° In quibus verbis apostolus nobis
tal anime deuote cum xpo spiritualiter resurgentis describit quo ad tria
se tali ordine quia primam mens sue deuote spiritualiter cum xpo
resurgere volentis Primo debet peccatum se exonerare 2° debet frequenti desiderio
sursum ferri 3° debet tamen in bonis celestibus delectari Primum hic ergo dicit
apostolus quod mea deuota spiritualiter cum xpo resurgens primo peccatum illustrat
2° ad amorem celestium inflammat 3° in gustu bonorum celestium delectatur
primum primum permittit. si consurrexistis cum xpo 2m secundum ? que sursum
sunt querite 3m tertium ? que sursum sunt sapite etc. Circa
primum intelligendum quod pro forma resurrectionis xpo quemadmodum intelligi-
mentis et anime illustratio Circa sic xpus cum tenebra mortalitatis
inpassibili claritate sui corporis resurrexit Ita mens deuota ad caligine pec-
catorum electa debet cum xpo in lumine gracie consurgere et in illo lumine
recius filius lucis continue ambulare hic est magna maior et
perfecta Et ut autem plenius cognoscatur qualiter xpo resurgenti debeamus
in ea resurrectione spirituali per gratiam conformari Primo declarandum est qua-
xpus resurrexit 2° quibus signis et indiciis suam resurrectionem comprobauit
3° qualiter eadem signa et indicia veram resurrectionem spiritualem decant quibus
etc. Circa primum est sciendum quod xpus resurrexit potenter notabiliter et
Potenter. Primo igitur resurrexit potenter quod patet ex duobus Primo ex compa-
racione suscitacionis Si enim homo suscitet mortuum magne potentie
est ut fecerunt helyas et ? aut mortuus suscitet mortuum maioris po-
tencie est ut patuit in helizeo cuius corpus mortuum ex solo contactu
ossium alium mortuum suscitauit Sed quod aliquis se suscitet ipsum
est maxime et summe potencie hoc autem xpus fecit qui se ipsum
suscitauit de qua potestate ipse predixerat Johannis x. potestatem habeo ponendi
animam et iterum sumendi eam Non sicut potuit cum clamore ualido
deposuit ita potenter eam uirtute propria resumpsit 2° hoc idem patet
tumuli clausorum et signaculorum illesorum Nam iudei timentes ne
apostoli corpus xpi de sepulchro furarentur et dicerent plebi quod a mortuis
resurrexerit magno lapide tumulum clauserunt cui etiam ab extra
signacula impresserunt ut nullus posset ab extra lapidem tollere sine
signaculorum fractione Sed xpus tamen magnitudine sue potencie in-
ostendit quod clauso tumulo illesis signis de sepulchro resurrexit Sicut
erat ita supernaliter sicut fuit quod supernaliter clauso pudoris signaculo
fuit natus de uirgine In quo facto innuitur mistice intelligimus quod spiritualiter cum xpo spiri-
Mistice
tualiter resurgere debet nos multiplicibus operibus potentie et uirtutis exter-
ctorum quosdam molles et pauidos qui adeo sunt delicati quod in

[illegible] sextra prima corporis sui nolunt esse. Unde contra nobis paulus ondit
qui malum tunc captas fuit / Unde dicit j Cor. ix. Castigo corpus meum et
in servitutem redigo / Et alibi Non sunt condigne passiones huius temporis ad fu-
turam gloriam que revelabitur in nobis / 2o xpc dixit rabi quod patri
exemplis [illegible] incorrupcionem Ad ro. vj xpus resurgens ex mortuis iam non mo-
ritur. vij dist. leo papa per resurreccionem xpi infirmitas transit in virtutem / mortalitas
in immortalitatem contumelia transit in gloriam / Hanc autem veritatem resur-
reccionis xpc probavit triplici argumento / primo quidem per visum luc. xxiiij. videte
manus meas et pedes meos quia ego ipse sum. Ex quo corpus gloriosum
splendidius sole erat quod eius claritas a nullo oculo corporali
videri posset sicut nec lux solis ut est in suo fonte dicendum quod claritas solis
ex hoc est invisibilis in suo fonte / quia dissolvit et corrumpit visum
claritas autem corporis gloriosi ex hoc redditur invisibilis / quia dilatat visum
et est magis conformis talis claritas respiciendi compatitur ad designandum quod claritas cor-
poris gloriosi visum non molestat sed potius perficit et delectat. Unde signi-
ficans videns claritatem xpi in transfiguracione dixit / domine bonum est nos
hic esse / 2o eam probavit per tactum luc. xxiiij palpate et videte quia spiritus
carnem et ossa non habet sicut me videtis habere. Et nota quod argumentum fuit
ad probandum veritatem dominice resurreccionis secundum gregorium ut si diceret
[illegible] discipulorum fuisse delusos neque potest dici ipsorum manus esse delusas
sed eam probavit per gustum. Unde post resurreccionem comedit cum discipu-
lis partem piscis assi et favum mellis / ut patet luc. xxiiij. Et hic quid potest
quod dicto cibo contingerit unde certum est quod in corpus xpi cum sit impassi-
bile conversus non fuit / dicendum quod in comestionem nostri sunt tria primum
est cibi masticatio / 2m eius in ventriculum traiectio et 3m eius in comedente
conversio / Comestio igitur xpi non fuit quantum ad primum duo. Unde cibum illum
masticavit et in ventrem traiecit / sed non quantum ad tertium. Unde ille ma-
sticavit et in ventrem traiecit / sed potius cibus ille in vaporem fuit re-
solutus sicut aqua in vapores resolvitur. Sicut eodem modo vera resurreccio
possibilis non parebat sed potius cibus ille in vaporem fuit resolutus
xpi fuit [illegible] ut modo corde dum ipsum et eius ben-
ignitatis probandum primo quidem per visum ut
per tactum ut et per caritatis affectum in homine prima
[illegible] contemplacionem / 2o tactum ut ei prandens suavitatis excessum
ut et 3o per gustum ut divina dulcedine pinguis duorum suavitatis excessum
Cum ergo xpus resurrexit evidenter. Unde cum cicatrices ostensionem ex parte / cum enim ma-
gnas surrexit evidenter unde cum cicatrices ostensionem ex parte / cum enim ma-
gis gloriosus sit omnimoda integritate et nulla debeat remanere difformitas ob
hoc xpus cicatrices voluntarie reservavit / ut in perpetuum victorie sue
afferat trophoeum sicut dicit Beda super luca. Et hoc propter quatuor / primo
ut fide resurreccionis confirmaret. Unde dixit thome dubitanti infer digi-
tum tuum in locum clavorum et mitte manum tuam in latus meum Joh. xx / 2o
ut pro nobis patrem imploraret / ut sic pro nobis patri supplicans quale genus
mortis pro nobis pertulit patri semper ostendat / j Joh. ij. Advocatum habemus ap-
ud patrem Ihesum xpum iustum et ipse est propiciator pro peccatis nostris / 3o ut nobis
benignitatem suam et amoris magnitudinem demonstraret / Sunt enim manus
perforate ad designandum suam largitatem. Unde patet. Et sic largiri cuius
finis est quod in eternitate ad petendum petere / inquit et ampliari / hec ambos
pedes uno clavo confixos ad designandum amicicie unitatem. Unde amici
uno amore quasi uno clavo adinvicem copulantur. Ex quo nobis
informacio relinquitur quod in omnibus que ad laudem dei pertinent unum

Veraciter
Loo pa in his / Jacob ... [illegible]
Visum
Solis non et intra ... / claritas / corporis gloriosi [illegible]
Tactum
Gustum
Resurreccio ... / Visu / Tactu / Gustu
Evidenter
1
2
3
Informacio de Unitate fraterna

X

cor et tonum cum habeamus. Est etiam latus apertum ut de suo corde inquo-
tenus omnes thezauri sapientie et scientie dei libere hauriamus quicquid ad iucun-
ditatem seu dilectationem pertineat. Secundo ut reprobos in iudicio confutaret. Ter-
tio de simili. Habebat Christus quare cicatrices in suo corpore servaret. Quia
eam demonstravit Thome ut tangeret et videret. Sic etiam in iudicio vulnera
demonstraturus est sua ut quilibet eos veritas dicat. Ecce homines quos crea-
vistis videtis vulnera que inflixistis videtis latus quod perforastis quia per vos et
propter vos apertum est nec tamen intrare voluistis. Sic quicumque voluit cum Christo
a morte peccati spiritualiter resurgere oportet quod resurgat potius in omni bona operatione
quod monet apostolus Dum tempus inquit habemus operemur bonum ad omnes. Item
videat cum gesta peccati cicatricem ut omnes effectus peccati nihil detestatur. Item
denique resurgat eundem cum stigmatum prime impressionem ut qualibet mente possit
dicere cum apostolo Gal. vi. Ego stigmata Christi in corpore porto. Quam spiritualem
resurrectionem nobis concedat etc. vel sic finis

Secundo videndum est quibus signis et indiciis
suam resurrectionem apparuit et qualiter eadem signa et indicia
veram resurrectionem spiritualem debeant apparere. Et sic secundum membrum principale in quo
tercium materie implicabitur misticus. Dico quod est sciendum. Quod Christus
suam resurrectionem apparuit triplici signo exteriori que ipse fecit cum Christo
aliter resurgentibus in vita activa. Et triplici signo interiori que ipse querit
cum Christo resurgentibus in vita contemplativa. Primum signum fuit angelica al-
locutio qui dixit mulieribus Christum querentibus. Eos quia crucifixum queritis re-
surrexit non est hic. In isto angelo notabile est considerandum triplex
dico. Prima quia iste angelus in tanta claritate apparuit quod et custodes
exterriti et etiam mulieres sepulchrum custodientes in tanto pavore ceci-
derunt quod facti sunt velut mortui ut patet Matth. xxviii. Secunda quod iste an-
gelus ad dextram sepulchri apparuit ad dextram sedens secundum Gregorium quod prophetiam in ma-
iestatem Christi iudicavit. Nam sicut vita presens plena intelligitur per
sinistram per dextram significatur. Tertium est quia eius facies refulsit sicut fulgur
et eius vestimenta erant candida tamquam nix. Per claritatem istius angeli
intelligitur puritas conscientie tu cum Christo pergeas resurgentis. Tertium tu spiritualiter
tua resurrectionem tu denuncias cum tua conscientia de nullo defectu accusabit
te accusat. Per hoc vero quod in dextra apparuit designatur quod mens columba
gratie existentiam terrenorum audit et in spe desiderio eius
stabilitur. Per hoc vero quod infans vitalanti et in vestibus candidis apparuit
designatur quod mens pinguiorem gratie divinitus inflamatur et candore
virtutum intrinsece adornatur. Secundum signum fuit terre commotio. Terre quia
exultatione tunc mota fuit. Ut de Christo congaudendum sic in passione mota
fuit ad Christum compatiendum. Nam sicut omnes creature compassa fuit Christo
morienti sic tota congaudebat Christo resurgenti. Unde dicit Petrus Ravennas(?)
Ecce nox dominice resurrectionis reddidit sua tres horas quas terror
dominice passionis abstulerat. Et Gaufredus dicit in expositione super
Credimus solem sicut obscurat ad exequias morientis sic celeravit
ortum ad gloriam resurgentis. Istud signum in nobis spiritualiter apparet quando
terra spiritualis id est mens nostra que per firmitatem boni propositi et sancta
fecunditate terre multo comparatur celesti rore divine gratie compluta
movetur nisi dulcore devotionis et fervore intime dilectionis. Item

nihil sibi dulcescat, nisi quod in omnibus suis actibus divino beneplacito co-
formetur. Tunc ei terra ipsa vivificabitur, quod scribitur Ezech. xxxvi°: Terra illa
inculta facta est ut ortus voluptatis. Secundum signum sunt sudarium et vestitum de-
posito. Christus enim reliquit in sepulchro sudarium et lintheamina cum quibus Christus
fuerat tumulatus. Et secundum Eusebium fuit evidens argumentum vere resurrectionis Christi,
quia si discipuli corpus Christi furtive de sepulchro abstulissent, ut iudei time-
bant, nequaquam propter timorem militum sepulchrum custodientium tanta mora con-
traxissent, quod lintheamina primitus et aloes corporis conglutinata tam
curiose dissoluissent, sed potius ipsum cum lintheaminibus celeriter deportassent.
In quo instar mea resurrectio spiritualis designatur. Nam per sudarium, quod fa-
ciem obtegebat, intelligitur delectatio peccati, que faciem mentis obscurat, ne
divinum beneplacitum in suis actionibus consideret et agnoscat. Per lintheamina in
quibus corpus involuebatur, intelligitur consuetudo peccandi, que totum ani-
mum ad peccandum inclinat, ut homo difficiliter delectationem peccati desistat. Que
duo sunt totaliter relinquenda, si mens debeat cum Christo spiritualiter resurgere. Una
enim delectatio peccati sic deponenda est aspirando [illegible], ut mens de aliquo peccato commisso
nimis delectetur, si potius quod cum primum talis delectatio mentem tangit, ip-
sam viriliter detestetur. Omnem consuetudinem peccandi sic deponit homo viriliter,
ut mens eius que prius eidat instabilis ad peccatum consentiendum ad
quod morum opus. Col. iii: Exuentes vos veterem hominem cum actibus suis
et induite novum qui secundum Deum creatus est in iusticia et sanctitate veritatis. Per hoc enim quod dicitur
homo cum actibus suis est exuendus, designatur per ista dimittendo cuius peccatum
prave consuetudinis hominem ad peccatum inclinabilem. Per novum autem hominem
intelligitur decor virtutis et lumen gracie que mentem in bonitate innovant
et deo assimulant. Et hoc in tribus. Primo quidem in iusticie rectitudine que consi-
stit ut omnia illa proximo impendas que tibi ab ipso velles impendi et ab
eo abstineas que tu ab alio nolles infligi. De una rectitudine ipse sal-
vator docet, cum ait: Omniaque volitis ut faciant vobis homines et vos eadem fa-
cite illis. Secundo in sanctitate vite que consistit in hoc ut homo in factis et sanctis
quibuscumque suis moribus exemplum sanctitatis proximis exhibeat. Tertio in veritate que
consistat in recta et pura intencione bonorum ut homo in omnibus suis operibus
nihil aliud intendat quam honorem dei et edificationem proximi. Et sic posset dicere cum
apostolo Phil. iii°: Nostra conversacio in celis est. Et una talis homo licet in exterioribus
degat, ducit tamen vitam humanam in mente, cum ducat vitam angelicam et divinam.
Quod patet per hoc quia primum per bona exterius illuminat et ipsum a malo culpe
purgat et in proposito bono perficiat et firmat. Et vocat quidem operaciones angelorum sup-
eriores secundum eum dyonisium circa inferiores angelos exercent. Et isto triplici signo
innotescit hominis resurrectio spiritualis in vita activa. Aliis vero tribus eius
resurrectio innotescat in vita contemplativa. Ad quam evidenciam est sciendum
quod talis resurrectio non attenditur in fuga et declinacione alicuius defectus culpabilis
sicut in vita activa, sed tepiditatis et negligencie bonorum operum et in pro-
cedendo in perfectionibus virtutum. Primum signum istorum est corporis Christi perfecta cla-
ritas que per tanto signum intuitus dicitur quia eius claritas in corpus a
plenitudine anime redundabat. Istud signum innotescit cum mens totis
prefluxum et preparacionem divine sapiencie in divina similitudine transformat. Ita
homo tam in exteriori conversacione virtuosa quam in interiori cognicione et affec-
tu luminosa ponitur in exemplo edificacionis omnibus ipsum intuentibus.
Una habet proprietas sapiencie divine ut mentem quam illuminat transformet, inclar-

Vestium depositio

Sudarium est pro delectatione

Lintheamina pro consuetudine

Signa Resurrectionis vite contemplative

Primum signum claritas corporis Christi

tatem diuine similitudinis & sic ymaginis mereatur teste aplo ij Cor iij
Nos inquit reuelata facie gloriam dni contemplantes in eandem ymaginem
transformamur a claritate luminis sed tali in claritatem utique luminis mereantur
quia iste mentes fiunt speculum tocius mundi omnibus ipsas contemplantibus
de quibus bene scribitur Mt v. Vos estis lux mundi Secundum signum est corporis
2 xpi perfecta agilitas que tanta erit in quolibet beato quod ipsum corpus gloriosum
obediet anime ad nutum eciam in uelocitate suarum cogitacionum Unde dicit aug
Quod ubi uolet spiritus ibi protinus erit et corpus Et istam dotem ex hoc merentur
in primis quod corpus eorum absque graui repugnancia hic obedit anime ad nutum
in quibuslibet exerciciis uirtuosis Istud signum consequitur intra resurrectionem spiritualem
mentis ex feruore caritatis tunc accenditur in amore uirtutum quod ad promptitudinem
et magnam delectacionem incitat se exercet in actibus uirtuosis quod exinde contingit
quod ex dulcore intime caritatis mentis redditur delectabile quicquid amore dei
debeat operari et eciam sustinere Talem impulsum agilitatis bene sensit qui
cum diceret Viam mandatorum tuorum cucurri cum dilatasti cor meum Et illud dominus promittit anime
contemplatiue ysa xl ubi dicitur Qui sperant in domino hoc est qui totam
et totum suum solacium in solo deo posuerunt tales utique mutabunt fortitudinem
Quod patet per hoc quia sumunt pennas ut aquile pinguedinem scilicet diuine
et uolabunt in sublimitate tocius bonorum operacionum scilicet quod numquam deficient
fatigati per exercicia uirtuosa Est autem notabiliter aduertendum quod ille uigor
sublimitatis uirtuose operandi tantum in homine ex dulcore caritatis que mentem
tota suauitate perfundit et tanto feruore deo unit quod nullum opus
adeo arduum et difficile quin per amorem dei sibi reddatur sapidum et facile
propter hoc dicit quod dicit aug Quod dulcor caritatis omne asperum facit leue et
3 amarum reddit delectabile Tercium signum est sui corporis perfecta impassibilitas que
consistit in hoc quod corpus gloriosum nec ab igne nec ferro nec aqua aut quacumque
mente lesionem aliquam poterit sustinere Istud signum intra resurrectionem spiritualem
quando mens tantis pinguedinem gracie ita stabilitur in amore uirtutis quod
ut numquam sentit aliquam prauitatem aut inclinacionem uiciosam propter quod
illud opus sibi spiritus sanctus ascribit unde dicit in persona eius Ego confirmaui columpnas
ubi per columpnas intelligere debemus personas eius que sunt columpne
quia totum pondus celestis edificii et uirtuosi exercicii portant et sustentant
Que per donum gracie quia sic firmantur in amore uirtutis quod ab ipsis
omnis inclinacio uiciosa Propter quod de talibus in libro potest intelligi illud Eccli
firmabitur in illo et non flectetur quia tales mentes pinguedine gracie sic
firmantur in amore uirtutis quod numquam per desiderium flectuntur in quod contrarium
com | Ad istam immobilitatem uirtutis hortatur apostolus Ephe iij In caritate
dicati et fundati ut possitis comprehendere cum omnibus sanctis que sit longitudo la
titudo sublimitas et profundum Sequitur autem dicit quod mentes ad perfectam tandem
in caritate radicatas Anima omnis perfecta spiritualis a radice caritatis procedit
de bene scit ut possitis comprehendere cum omnibus sanctis que sit longitudo latitudo
sublimitas et profundum dei Ex quo euidenter datur intelligi quod perfeccio caritatis
comprehendit altitudo longitudo diuine eternitatis latitudo diuine bonitatis qua se
in affluencia suorum donorum in omnes gentes et nationes dilatat et diffundit per
eciam comprehendit sublimitas diuine potestatis quia cognoscunt quod omnia
ta non adequat uirtutem et potenciam creatoris Per eciam cognoscunt
profundum diuine immensitatis in qua omnibus beatis absconditur tamquam
in quadam caligine lucis inaccessibilis ut scribitur i thy vi Quam
nos cognoscere et degustare concedat Georgii

Certamen forte dedit illi ut vinceret et sciret quoniam omnium potentior est sapientia Sapie x. Quam morale
est quod fortes athlete asperum certamen refugiunt. Et quia inter alios
martires beatus Georgius pro Christo fortiter dimicavit et victoriose in suo certamine triumphavit,
ideo quod dictum assumitur verbum propositum. Certamen forte ideo in quibus beatus
Georgius commendatur tribus primo quidem pugna 2o triumphali victoria 3o apprehensione
magna. Virilem pugnam commendat ex belli fortitudine cum premittitur Certamen
triumphalem victoriam excelsi muneris subditur dedit illi ut vinceret quia
impossibile esset fragilitate humana certantes hostibus triumphare nisi hoc sibi
ex divino munere largiretur. Sed eius prehensionem gloriam attollit ex divini dei
et ... plenitudine cum additur. Et sciret. i. experimento probaret quoniam omnium potentior
est sapientia admirantem ... illustrandam et magnificandam ... Circa
... sapientia ... 1o certamen ... dicitur forte quia contra 3s hostes for-
... dimicavit scilicet carnem mundum et dyabolum. Nam caro ipsum impugnat
... Mundus inferendo graves penas. Sed dyabolus
... dolosas insidias. Primo sed quod sicut dicit Hugo in libro de claustro anime
... voluptas tripliciter impugnat viros sanctos scilicet tribus telis hasta et gladio
... quod utique in Joseph legitur contigisse. Nam uxor domini sui primo iniecit oculos
impudice ... Cum quidem aspectus impudicus ... sunt prima tela
voluptatis. Sed hiis telis opposuit pudicitiam oculorum iuxta illud Sapientie Noli
... fallacia mulieris ne capiaris oculis eius. 2o ipsum ... allocuta
... Dormi mecum. Ecce hasta verbis blandientibus adultere primo
... opposuit munditiam cordis venenata enim colloquia non recepit ... cordis
... munditia. 3o ipsum ... tenuit et ad peccandum induxit. Hic est gladius
... Sed animus mollis ... tactus. Sed contra Joseph
... respuit ... adultere tactu fimbriam excussit et ...
... munditiam corporis ... voluptatis arma beatus Georgius ...
libidinis fugit. Contra ... carnis in se ipso funditus extinxit et ita de
... quod omnia incentiva carnis ... nam ipse dei dono ... Car
... victorialiter triumphavit ... Nam carnis viat ... qua
... carnis ... carnem et carnis ... consensit ideo ... ut ...
... et nunquam ... alium ... coronata triumphat. Et
... Sapie iiii quod eius castitas ... coronata triumphat. Car
... obediens doctrine apostoli Ro. xiii. Carnis
... curam ne feceritis in desideriis in quibus ... apostolus ... carnis curam
... plenitudine ... carnis curam ... compescendam ... prurite
... caro nos ... admoneat ... in desideriis
... 3o ... solitudinis mala ... in ... Thi. vi. Ha-
... carni ... cum ... quibus tegamur. Hiis
... alimenta ... sufficientia ut dicit glossa. Et quibus tegamur hiis
... carnis nam dicit ... caritatem ... potest dicere
... Ro. viii. Certus sum quod neque mors neque vita neque instantia neque
... potest nos separare a caritate que est in Christo Ihesu. 2o secundo quod ...
... impugnaverunt gravia ... supplicia ... omnes ...
... Laurencius Vincencius et inclita Katherina graviora supplicia ...
... beatus Georgius. Cum Laurencius assus est in ... bulliente ...
... Vincencius passus est ... effusis ... cordis ...
... Katherina passa est ... undique
... Sed sicut bellum victoriose ... primo quidem ...

Vilis
. Pug .

Caro

plasima

Mundus

qua mens sua modo perfectissime quietata fuit / et ideo nullis penis cessit
2o pro mentis constancia que sic modo pro amore fixa fuit quod omnes penas
illatas contempsit iugiter in mente revolvens illud Ro viii quod non sunt
condigne i. sufficientes passiones huius temporis i. temporales et momentanee
futuram gloriam sed comparandam que revelabitur in nobis Et bene dicit revela-
bitur Una nunc est occulta quia oculus non vidit etc. Sed tunc revelabitur quando
dominum qui in eterna beatitudine videbit omnis caro salutare dei nostri ut patet
3o pro nocis cogitacionem que omnium penarum amaritudinem sic indulcorare quod ubi
secundum ambrosium Illa penarum acerbitas tanta est quin homini dulcorentur si ama-
ritudo passionis christi ad memoriam revocetur / Deinde sciendum quod dyabolus
tripliciter impugnavit primo quidem per eius principes qui ipsum suis comminacionibus
a fide avertere voluerunt ut patet ex eius vita / 2o per suos carnifices qui eum
nimis variis et acerrimis suppliciis mactaverunt ut patet ex predictis / 3o per suos
sacerdotes et cultores qui ipsum suis venenosis suasionibus ad ydolatriam inducere vo-
luerunt / et hoc figuratum est in dracone quem sua militari lancea interfecit
Draco enim suo flatu non solum homines deicit sed eciam aves occidit ut
dicit Una dyabolus suis pravis instinctibus non solum deicit activos
consencientes sed eciam contemplativos negligentes et modo amore tor-
pentium autem dracone beatus georgius sua hasta militari occidit quia omnes
machinaciones dyabolicas virtute caritatis extinxit / Et quia caritas qua
principaliter diligit deum et modo diligit proximum et ordinate ad laudem dei di-
ligit seipsum Ideo pro hoc 3es actus caritatis sunt 3es lancee quibus dya-
bolus vulneratur Quod apte figuratum est 2o regum xviii ubi dicitur Tulit 3es
tres lanceas et infixit eas in corde absolon Nam cum perfecta caritate di-
ligitur deus tunc vulneratur dyabolus lancea in corde Cum autem modo
proximus vulneratur lancea secunda sed cum nosmetipsos ordinate diligimus vul-
neratur lancea tercia Felix est ille qui caritatis lancea sic fortiter sciat
vexare et draconem infernalem letaliter vulnerare Quod solum conveniunt
recti Cant. 1o recti diligunt te Unus autem rectus ostendit Bernardus in quadam
epistola sic dicens Rectus est ille qui pro mundi contemptu terrena non curat
Cui pro amore pro celestia totus erigitur Cum divine voluntati in omnibus
humiliter subicitur Cuius medium nunquam exit alexius Una cum omnibus suis af-
fectionibus paupertate et pace constat. Quod nobis etc. ij sermo

Triumphalis victoria

Secundo commendatur a triumphali victoria quam
obtinuit ex celesti munere Quod notatur cum subditur dedit illi ut
vinceret / Et hoc convenienter nam sicut ab ipso deo est virtus pugnandi ita ab
ipso est actus vincendi et premium coronandi Sed et sciendum quod tria dona precipue
sunt que deus contulit sanctis martiribus pro fidei veritate certantibus Quorum primum

Constancia

est constancia in animo qua fit ut homo viriliter aggrediatur ardua sicut
mentis excedencia Et in eis ipso spem celestis premii hilariter perseverat / pro quo do-
no quelibet anima fidelis debet petere dicens cum Judith ix cap. da michi domine
in animo meo constanciam ut contempnam illum 2m donum est copia in ser-

Copia in verbo

mone quod donum christus promisit suis discipulis Luc. xxi Ego inquam dabo vobis os et
sapienciam cui non poterunt resistere omnes adversarii vestri / in quibus verbis ut dicit
Remigius in glosa duo promittit quorum unum refertur ad loquelam / alterum ad sapienciam
Una enim ipse christus ministrabat apostolis os et verba que loquerentur et sapienciam
qua ea proferrent / et non sunt vane sanctis martiribus pro fide christi certantibus

Paciā

mentis aut quod loquerentur ut scribitur ibidem viij secundum augustinum de ciuitate dei libro iste est sp̄o
nobis uos accedat ad certamen. Et ego sum qui plures tam in pacientia insuppli
tacer et perfecta uictoria in ipso bello de qua scribitur philippenses i. uobis datum est
non solum ut in ipsum credatis sed ut pro ipso paciamini. Unde quod pacientia est opus perfectum
patris. Et hoc probat diuinum amorem esse perfectum in homine teste gregorio
Sicut enim mens inquit fortiter intenta diuini amoris incendio decoquitur quicquid
in hac uita amaritudinis sufferat dulce estimat et omne quod affligit re-
quiem putat. Sciendum autem quod quilibet homo non solum potest per eius uoluntatem
pacientiam prosperam et pati triplici ratione. Prima quia uoluntaria passio quibusdam
pacientem Christo conformat. Qui omnibus amarissime passionis perfecte
uoluntarie pertulit. Non enim estimandum est quod Christus solum a
nobis xxxiij annis uoluntarie pertulit amaritudinem sue passionis penitus sensit
tempore suo iudeis traditus fuit. Amaritudine sue passionis prime sensit
sed ipse passionem suam ab instanti sue conceptionis certissime cognouit
operatur quod omni momento quo dicta cogitauit eius amaritudinem presentiret
cum est quod in imminente die sue ~~conceptionis~~ passionis pro horrore angustia
sanguinis desudauit. 2º quia uoluntaria passio hominem pacientem omnibus
uirtutibus perfecte informat. Propter quod quilibet homo de sua passione qua pro ipso
gaudere debet tamquam de arra sibi diuinitus collata per quam in uitae celesti
informatur et perfecte Christi uirtutibus informatur. 3º quia uoluntaria
passio equali honore sublimat. Unde patet Philippenses quia uoluntarie pro ipso passi
equali honore sublimat. Quos pacientes equali aureola pretiose insignit. Et ista
martires in passionibus sunt equali aureola pretiose insignit. Et ista ta-
(?) congrue figurata Hester vj ubi dicitur homo quem rex honorare uoluit
debet indui uestibus regiis et imponi super equum qui de sella regis est et accipere
dyadema regni. Nam per uestes intelligitur fecunditas uirtutum quibus anima Christi
ornata fuit. Per equum regium intelligitur penarum acerbitas qua Christus maxime
afflicta fuit. Per regium dyadema intelligitur premii sublimitas qua uo-
bis prestitit. Et quod pacientibus omnibus promittit. 3º commendatur a perhenni gloria
quam Christus pacientibus omnibus ... Perhennis gloria attenditur in triplici corona que
... quod est sacerdotis quod eius perhennis gloria attenditur in triplici corona que
... sue triplici uictorie in qua uincit triplicem hostem ut prius uisum est ...
... glorie preparatam beatus Georgius experimento probauit potentiam diuine sapientie
... quod bene acceptum est et stetit quod omni potentior est sapientia. Hec aut
... exterior corona glorie celestis subtiliter innuitur Apocalypsis ij ubi dicitur
... corona glorie celestis dabo calculum nouum et in calculo
... dabo manna absconditum. Et infra uincenti dabo calculum nouum et in calculo
nomen nouum scriptum quod nemo scit nisi qui accipit. Nam per manna significatur
... fruitionis. Unde quod dicitur absconditum propter eius incomplen-
sibilitatem. Unde secundum augustinum suauitas celestis gaudii capi potest sed estimari
... sicut ipse dicit uita et nota transcendit. Propter quod bene dicit apostolus
... quod oculus non uidit nec auris audiuit que preparauit deus diligentibus se
... illud gaudium apte comparatur manne cuius nomen manna interpretatur
... quid est hoc ad designandum quod illa suauitas excedit omnem intellectum. Sicut
... desiderium et nota transcenditur tum ratione saporis quia gustus
... augustinus super desiderium et nota transcenditur. Simile aut conferetur ad humanitatem
... sicut quod simile cum melle. Similiter aut conferetur adhuc humanitatem mel ...
ad diuinitatem. Unde hec dulcedo exultabit ex contemplatione ... nature
... sicut commanentium cum ratione uirtutis quia illud manna omnis turba ...
... confluens inquit quisque uolebat conuertebatur ut patet Sapientie xvj
... quo designatur huius suauitatis plenitudo qua omnes satiat appetitus
... Sciendum autem quod illud manna dat dominus tripliciter primo quidem ad im-

1

2

Perhēnis gloria

Fruitio

colligendum pro sui illuminatione ij Cor iiij Deus qui dixit de tenebris lu-
cem splendescere ipse illuxit cordibus nostris pro illuminatione scientie claritatis dei. 2° dat
ad pregustandum [illegible] contemplationis prenoscere. Dulce quod contempla-
tionis sentitur morem quodque in celebratione [illegible] in passione tribulacionis
[illegible] ps. Secundum multitudinem dolorum meorum in corde meo consolationes
tue letificaverunt animam meam [illegible] consolationem invenit ad modum
apis qui de omni flore dulcedinem mellis trahit. 3° illud dat ad speculandum
patris claritatem [illegible] et gloria [illegible] ps. [illegible] tu [illegible] gloria tua
Modus autem quo dicto manna [illegible] aliquid sentire possumus docetur Exodi xvj
ubi dicitur egrediatur populus et colligat quantum sufficiat per singulos dies. Ergo
instruimur quod si dicta suavitate aliquid volumus degustare oportet nos [illegible]
desideriis primo egredi de mundo ad celum ut nobis solum sapiant celestia non
terrestria. Ad quod hortatur apostolus Col iij Que sursum sunt sapite non
que super terram. 2° ratione ad se [illegible] ut ne sequamur concupiscentias carnales
sed solum spirituales et intellectuales. 3° [illegible] ut in eis [illegible]
dilectorum et intima devotorum [illegible] in omnibus suis desideriis transferimur.
Sicut ea dicitur Ex xvj istud manna colligendum est per singulos dies quia
quolibet die debet homo vacare sue devocioni et orationi [illegible] saltem [illegible]
ut eius mens suavitate devotionis [illegible]. Sed non quod illud manna
datur nisi egressis de egypto i. e. in [illegible] se totaliter [illegible] apostolus
xx° Nemo mittit vinum novum in utres veteres. Item non invenitur
deserto a mente devota que omnem delectationem terrenam propter xpm despexit
ij° Ducam eam in solitudinem et ibi loquar ad cor eius. scilicet divine su-
avitatis dulcedinem instillando. Item non descendit nisi tempore matutino
quia [illegible] mane morem datur devotio ut scribitur Prov viij Qui
mane vigilaverit ad me inveniet me. Per calculum autem candidum de-
signatur glorificatio corporis. Et hoc triplici ratione. Primo ratione lucidi-
tatis. 2° ratione soliditatis. 3° ratione rotunditatis. Et in primo quidem corporis gloriosi
claritas. in 2° eius impassibilitas. In 3° vero ipsius agilitas designatur.
Secundum augustinum corpora gloriosa sic erunt agilia quod in motu suo sequantur
velocitatem ipsorum cogitationum. Unde dicitur in epistola ad volusianum ubi
spiritus ibi protinus erit et corpus. Per nomen vero novum in calculo scriptum designatur
sublimitas honoris. Sed non quod [illegible] proprietates huius nominis designatur
prerogativa et sublimitas honoris. Nam primo quod dicitur novum nomen designatur
honoris et dignitatis. quia [illegible] huius nominis totum hominem [illegible]
et omnem vetustatem corporis expulsat. De quo potest intelligi illud apocalypsis
Ecce nova facio omnia. Secundo vero quod illud nomen dicitur esse scriptum designatur
honoris eternitas. Divina gloria eterna nullo tempore finietur. Tertio autem quod
dicit quod illud nomen nemo scit nisi qui accipit designatur illius honoris
incomprehensibilitas ut scribitur ysa lxiiij Oculus non vidit deus absque te
que preparasti diligentibus te. Unde dicit aug. xxij de civitate dei. Ecce deus preparat
diligentibus fide non capitur spe non attingitur caritate non comprehenditur
omnia desideria et vota transcendit acquiri potest estimari non potest. Ibi
beata vita in suo fonte bibitur ubi [illegible] clarissime aspicitur. Unde [illegible]
nullus labor durus nullum tempus longum videri debet quo gloria eterna
acquiritur. Eternam nobis etc.

Martiemarte

Vidi alterum angelum volantem per medium celi
habentem evangelium eternum. Apocalipsis xiiii°
Verba predicta ad laudem beati marci apte conveniunt cum in medio
post matheum 2m locum teneat in quibus sua persona cle-
rificatur in mediate primo ex dono gracie 2o ex merito vite 3o ex officio doc-
trine ... quibus doctore et spirituali evangelista profuit ... gracia [illegible]
... quibus doctore ... tercio subdit volantem per
... primo dicit vidi alterum angelum ... tercio subdit volantem per
medium celum et doctrina evangelii ... dicit habentem evangelium eternum [illegible]
... est secundum quod beatus marcus non in merito dicitur angelus quia divino mu-
nere ... angelicam ... primo quidem graciam perfectionis
... 2o graciam divine contemplacionis 3o graciam celestis lega-
cionis. Dicimus patet nam beatus marcus tamquam alter angelus fuit ab omni
... in mentis sed mentis per mentalem puritatem ... aliquam
... consensit sed corporis per integralem integritatem quia ...
... et usque ad mortem ... sed etiam ... per
... fuit et usque ad mortem in ... permansit sed etiam ... per
... contemplabilitatem fuit ... doctor ... et ama-
tor ... pauperitatis et per omnimodam incorrupcionem quemadmodum angelus ...
... fuit absque ulla labe corrupcionis et absque ulla affectione ... eternis
... fuit angelicus spiritualibus ...
... sua adhuc ... primo ... esse ... dei ...
... sine intermissione ... ...
... dixit ei ... nomen tuum ... scriptum est et ... est
... pax tibi marce evangelista meus noli
... 2m dixit ei xpc pax tibi marce ... contemplacionis fuit ...
quia ego tecum sum. 2o patet nam per gracias contemplacionis fuit ...
divine celsitudinis et divine ... quod patet per hoc
... contemplator divine ... et ascensionis ...
... datum est ... divine ... et ascensionis ...
... quod ... institui ... evangelium ...
... quod ... et ... illud quod scribit ...
... legatis ...
... autem ... speculantis in canti-
cis iii ... autem ... claritate ... quia
... divine ... transformata ... in claritatem
... divine ... fuit transformata in claritatem
... et hoc tamen ... quod ... spiritu
... ascensionis ... et hoc tamen ... factus est spiritualis
... ... mortuos
... qui ... sua illustravit et ad in-
... fuit spiritualis ... spiritus sancti qui ... et manu sua movit ad ...
... suam movit ad ... et manu ... implevit exemplo
quemadmodum ... doctoris omnes ... quam ... implevit exemplo
... fuit spiritualis ... petri nam que petrus ... predicando
... apud romam quia rome ...
... inscriptam ... quidem ... apud romam ...
... aquileyam. De 3o patet nam ipse ex
... legatus curie celestis ... convenienter potest dici
... fuit legatus curie celestis ... potest dici
... 3e xlix legatus ... felix legatus cuius legaciones ...
... fuit ... exempla ... opera ...
... omnes ipsum videntes et audientes ... tamen
... angelis ut scribitur actuum vi ... autem dici quod cuius legacio ...
... exhibuit fuit autem legatus ... legatus ...
... primum patet per hoc quod paulus ... ipsum magnanimus et forte ipsum

Incorrupcio

Contemplacio

Celum legacio

sui missos scribit licet noluit scribere thymotheo Marcum assume et adduc
tecum est enim michi utilis in ministerium Adhuc enim paulo utilis ut tamquam duo pu-
giles perfidiam huius mundi fortius expugnarent / et tamquam duo luminaria
diversis doctrinis amplius illustrarent / et tamquam duo flumina paradisi
arida fluentis sue doctrine copiosius irrigarent / ut dicitur quod ipsorum [illegible]
quod scribitur in psalmo flumen dei repletum est aquis / magnus enim fluvius ex o-
re pauli emanavit quando doctrina sua in toto orbe velut quadam [illegible]
totum mundum fecundavit / Sic magnus fluvius ex ore marci emanavit
quando evangelium suum tam in lingua greca quam latina conscripsit / Tertium patet in
precipuam legationum utilitatem nobis consolacionem exhibuit / Nam quosdam
consolatus est / in primis vita sicut patet in navi periclitante et in milite de
ponte cadente / quosdam autem in morte sicut patet in illo qui de campanili
sancti marci cecidit quem a morte mirabiliter preservavit / quosdam vero post mor-
tem sicut patet in isto religioso ad cuius obitum venit et eius animam ad gaudia
celestia deportavit / Quartum patet nam utilitas sue legationis michi est eisdem
quia eius suffragantibus meritis obtinemus temporalia adiutoria sustentatoria / ut
in apulea ubi magna fuit sterilitas quam suis meritis in fecunditatem convertit
obtinemus etiam spiritualia adiutoria iustificatoria ut patet in sarraceno naufragium
paciente qui petiit liberari ad baptismum convolavit / obtinemus insuper nos gaudia
celestia ad glorificatorum quod patet in primo religioso cuius animam ad gaudia
celestia suis precibus introduxit / cuius precibus nos [illegible] sermone de eo

Secundo commendatur ex merito vite quod notatur cum subditur Volantem per medium celum / Celum quod est seculum quod singulariter

Meritum vite | per volatus exprimitur / per hoc enim innuitur secundum [illegible] quod
ratio sue vite quomodo prevolatus [illegible] et se totum ad celestia [illegible]
beatus marcus ardentius [illegible] et totaliter seposuit / et se [illegible]
et quod multis laboribus predicacionis per mundum velociter discurrit / Et sic [illegible]
latum [illegible] sue vite integritatem notabiliter innuitur / Primum [illegible]
terrenorum perfectissimus contemptus / Secundum bonorum celestium ardentissimus appetitus
/ Tertium sue predicacionis per mundum laboriosissimus discursus / De primo patet
Terrenorum contemptor | beatus marcus fuit omnium terrenorum verissimus contemptor et paupertatis evan-
gelice perfectissimus amator / Unde sibi congruit illud philippenses iii omnia arbitror ut
stercora ut christum lucrifaciam quia revera temporalia sunt a nobis contemplanda
secundum bernardum nichil appetibilitatis habent utpote quorum acquisitio plena la-
boris possessio plena timoris amissio plena doloris invenitur / Si quando
aut delectacionis videntur pretendere temporalia hoc solido et insufficiente [illegible]
similia pomo extra delibuto mellis dulcedine / intus autem repleto fellis a-
maritudine / quod quamdiu lingua labiis dulce apponis si sed dentibus [illegible]
masticaveris tunc eius amaritudinem senciremus / Sic quidem [illegible]
[illegible] intendimus [illegible] / Sed si dentibus diligentis meditacionis vel
[illegible] quam viles sunt et [illegible] / quanta cum inquietudine / quantis cum
gravitatibus cum perveniunt / et qualiter penitus eam adiciat [illegible] secundum Gregorium
[illegible] est quod delectat sed eternum quod cruciat / tunc nimirum [illegible]
vilitatem et amaritudinem sentiremus / Unde dicit augustinus [illegible] qui per illa
[illegible] abiit que possessa honorant / amissa cruciant / amata inquietant

Celestium appetitor | Secundo patet / Nam quanto plenius terrena despicimus tanto ardentius celestia
appetimus / Unde cor afficit Gregorius / per hoc qui uno pede clauditur [illegible]
[illegible] in nititur quam sanum fuerit / Sic cui desiderium terrenum panditur

Dīrm̄ atre facti sunt / in solo pede amoris divini tota virtute subsistit
sic inde mq q' ideis solaris in apogeo sublimat / sublimatos elevat /
z elevatos inflammat / sic caritas mete ab terrenor cupiditate depurat z de
purata incendio amoris totū affectum rapit in deum pigmētū amoris desiderat
illud solū capitat mentibus contemplativis qui se expoliavit / mundo
z rebus adherent deo / qui res mundi mundo reliquerunt / z toto mentis af
fectu se post xpo reddiderunt / ut dos psper inlis dicuta contemplativa
exclamat / illud ysa lviii Sustollam te sup altitudine terre z cibabo te
hereditate patris tui iacob / ut dicit Greg^o Sup altitudine terre sustollit / q
que alta z gloriosa putat seculi videntur / pmeas despiciendo calcat
ysi que alta z gloriosa putat seculi videntur / ~~~ labo rio sy de s mī. sor
... pat nam btus Marcus tanti fervoris fuit / q' in pacti fatibadi nec
... di z pmiudiuj disaiccendi fatigari no potuit / ... implevit / id
... ponitā / ... preceptu Mt^e ultīo Euntes in mundum universum pdi evan ...
donium preceptu ... Rome in grece grece evan ... sum
... quod patr ph ... audivit / Deīn iuit in aquileya ...
... put ab ... impendit / Primū est quia primus evan ... pdicavit z eos
... busica impendit / Primū est quia primus evan ... eos pmagno the
... xpi conuitit / Sīm est / Rima volumen sui evan ... pmagno the
... usque hodie reservat / Tertio
... reliquit ... ad dimisit / q' ipse adfide convertit /
... speciale patrona ... ubi pbtm petru ... exhu
... ordinavit / Deinde iuit in allexandria ubi pbtm petru ...
... inpatriarcham consecratus fuit / z primus ibi missam ce
lebravit / z monasticā religione ibidem instituit / Nam sic dicit petrus damascen
... z monastica religione ibidem instituit / ut omnes qui tunc adfidem ...
... gratiam ibidem contulit dominus ut omnes qui ... adfidei rudimenta
... mox pcontinentia z ... consuetos ... admonasticum fastigium
... erant / ... volasse pmedio celo quia ta
... doctrinis z exemplis ac
... allexandriam / ymo z ... evan doctrinis z exemplis ac
miraculis illustravit / et eos adpfectionem vite sanctam volare fecit / De quo
... admirans dicit / Qui sunt hy qui ut nubes volant / z q. ... adfe
... consideandum q' valde ... volatus spiritualis aie volatu nubium conformatur
... sicut nubes ... sed ... simul ... z in
... suspenduntur / Sic aia ... efficacia ... inspirati ... volatu
... visibilia ... aia sic sublimata conformatur columbe volanti ad
... sicut columba insua fenestra ... pace sui / z ibi ... /
... sic aia devota in solo bono divino ... quietat / Quod optime figuratur est Gen viii ubi noe emisit
... columbam ... ubi requiesceret / ... pes eius ...
... fenestram que ... ipsa in ... ubi requiesceret / ...
... adeam in archam / Noe ... quiescere z sigt deum ... qui ...
... quievit z sine sua mutabilitate omnia mobilia ...
... non inqua sunt omnia ... convenienter ... mentem pat
... inqua omnia ... sm rones suas ydeales z ... ab eterno
... quibus pomo ... fluxerunt / Fenestra que ... pe
... quibus pomo ... fuerunt / Fenestra ...
... superior designat / ... illam ydealem ... sm quā aia
... alibi ... Illa ... fenestra columba ... no inveniret ubi
requiesceret / pes eius ... marcham ... In ... rc
... quietari potest / quo ... ad ... sui ... fuit / a qua ...
... est deducta z ... quietatur / ... divina eternaliter
... Quod nobis concedat ... in fine decor.

Tercio commendatur experfectione doctrine quod notatur / Cum ... Pfectio doctrine
... evan ... Circa quod sciendū q' ... pfectio

auctoritate

sue doctrine attollitur a tribus. Primo ex auctoritate et dignitate qui
ex parte doctoris quod notatur cum dicitur Initium. Et hic nobiliter. Ista hic ipse qui
hec dicitur quod propria facultate et quasi abecedarium libere possideret. Quod precipue
petit beato marco qui fuit filius ewangelistarum singulariter factor predicator et scriptor.
Hic autem ewangelium habuit in propria facultate tripliciter. Primo quoad memoriam fidelem
et dilectorum. ps. In corde meo abscondi eloquia tua. 2o more predicatorum
et predicatorum. Iudicum xiiij. Examen apum per quod suavitas et efficacia sue
doctrine intelligitur. Erat more leonis i. beato marco per leonem consignati
in manu perscriptivam et operatricem. Apoc. xx. Et habebat in manu sua libellum
apertum i. suum ewangelium quod ex eo dicitur libellus quia ipsum certis breviter con

nobilitate

scripsit. Et dicitur apertus quia evidenter et exemplariter tota sua doctrina est
effectualiter adimplenit. 2o attollitur a nobilitate quia hic ex parte operis quod
notatur cum dicitur ewangelium in quo nobilitas et excellentia sue doctrine intelligitur
quod patet per hoc quod per legem ewangelicam triplicem fructum consequimur quales
moysaica mosaica prestare non poterat. Primus fructus est claritas cognitionis. 2us
bonitas affectionis. 3us suavitas devotionis. Ex quibus etiam patet excellentia doc
trine ewangelice super omnes alios libros veteris testamenti. quia ista doctrina est
ceteris clarior lucidior et suavior. Primum patet ex hoc quod doctrina ewangelica
sine enigmate nobis clarius et apertius educit in ipsum xpm qui est lux que il
luminat omnem hominem venientem in hunc mundum. Et ex illa claritate consequimur illumina
tionem intellectus. quod in lege veteri non habebat. Enim mysteria fidei et sacra
menta que ibi erant obscura et figuris velata nobis sunt per xpm clare re
velata. propter quod xps dixit suis discipulis vobis datum est nosse mysteria regni dei
revelata facie gloriam dei speculando ut dicitur ij Cor. iij. Ceteris autem
sub lege conclusis impalpabilis ut videntes non videant. Qualiter autem doctrina
ewangelica mentem illuminat ostendit Greg. ista dicens. Sicut stellas
extinguit nox sic mentes fidelium inhabitantes claritate sacre scripture ne
scurat humana iniquitas. Et ideo dicit Greg. ij moral. Sacra scriptura mentis o
culis quasi speculum opponitur ut interna nostra facies in ea videatur. Ibi feda
lis quasi speculum ... ibi pulchra nostra conspicimus ibi sentimus quantum proficimus ibi quantum a profectu longe
distamus. 2m patet nam bonitas affectionis sanctitatem causat in homine ad
quam doctrina ewangelica maxime inducit. Mt v. Estote perfecti sicut pater
vester celestis perfectus est. Hec autem sanctitas est vita laudabilis et pura magis a
pud deum per quam puri pure luguntur et sancti sancto sociantur ut dicit
Greg. Nam ausens vicis causa assistit. Greg. ista dicens. Absit nequaquam
esse mundum qui vult regnare cum xpo. Exemplo xpi te vivere ... est
Si vis perfecte cum xpo habere gloriam sic stare cupis habere conscientia a cogitationibus
hac pectus emunda. Enim quo nisi innocentes et puros celestis aula suscipi
et. Ex hac autem bonitate affectionis consequitur plena iustitia ma...
mentem quasi sicut dicit Augustinus. Bonitas affectionis est sol per quam mens lu
diescit incolas cordis oculus deliciosa animi paradisus hic hominem ...
lestem immortalem in immortalem et hominem in deum deificat in ... com
tovitate convertit. Tertium patet nam tanta est suavitas sacre doctrine et
utilitas ewangelice quod propheta ipsam senciens in hec verba prorupit. Quam dulcia
faucibus meis eloquia tua. Ideo dicit Greg. Super ps. Pinguissima est sui dul
cedine omnibus in se delicias. Unamquamque voluntas ex pmon divino nasci... co
comparatur manna celeste quod habebat in se omnis saporis suavitatem quod
convertebatur in omnem saporem quam voluntas sumentis appeteret.

suauitate consiste dilectionis maxime per qua omnia opa dura et ardua
exequimur Bone aug iugum xpi suaue dicitur et onus eius
ut pat3 Mt xi Tercia his seipm contempne propris concupiscencijs re
ri et mundum deserere inimicos diligere et eis benefacere quod est ingu
graue uidetur misipo expte opis suauitatem reddit ex spuali gustu
singulari influencia deliciarum dei Tercia ipe spc sctus duobus modis ad
dat Prima n. sacia et gracia apposit facilia et per nulla facit amor
nec aug ibidem Exponit exemplum sicut em homines uolutarie se pa
secari et uri ut dolores eos qui tristitias acutorum dolorum pro comiat
mercatores tantis piculis tempestatum et latronum se exponunt ut diuicias
acquirant cum quanto gaudio homo debet quoslibet labores momentaneos sus
ut eterne btitudinis requiem et eternas diuicias possit eciam possidere Se- *suauit*
tollitur a firmitate sue pmance et duracionis cum auctitur Secundo et bene
num dicitur eternum tum quia nullum aliud sibi succedit Jer v Celum et terra
dicitur eternum tum quia eciam bona dos et omnia Mt x Et apparens ob sui dotebat
sunt etc tum quia eciam bona eius ... tamen eciam quia bona eterna promittit Jer
xpc omnes btitudines eundat ... regnum celorum sicut aut dicitur in lege ewangelio
agite eciam appropinquabit regnum celorum ... pmanens et stabilitas Secunda est
firmitas inuenit Prima quid est stabilitas et pmancia Secunda est
satis et euidencie Tercia est sincere ueritatis et intelligencie Primum pat3 nam *pmancie*
firmitate stabilitatis et pmancie scribitur prima pro xii labium ueritatis firmum
mpectum Secundo quod ipe intelligit de doctrina ewangelica quia xpc ipo
docuit et expressit Et ab hac firmitate defecit lex mosayca que non erat
eterna ducatiua Et co dicit ysidor Vetus testamentum co dicitur quia
in xpc aduenit sacerdotum uiderum obmittuntur lex
mente nono cessabit Nouum aut testamentum co dicitur Secunda homine prograd
phecia cessauit Nouum aut testamentum co dicitur ... addiscitur inter homines
et omnem uetustatem pati fugat ... hoc addiscitur
nam bi in doctrina ewangelica inuenitur stabilitas ac
mati Secundum pat3 nam ... est aut testibus et argumentis sufficientibus confir *Euidencie*
abilitatis et euidencie est aut testibus et argumentis sufficientibus confir
ta Tercia et diuine oraculis et sanctorum testimonijs et eciam multis prodigijs
signis Mt xvi Illi aut pfecti pdicauerunt ubique domino cooperante etc Et
loc pulchre loquitur Rich in libro de trinitate sic dicens Secundo fideles
nichil tenemus quod quod fide apprehendimus Et
certius nichil constanciusque tenemus quam quod fide apprehendimus Et
dit tam Sunt namque prius tellius iudicata tam magnis tamque mi
signis et prodigijs confirmata ut ... uideatur esse demencie mihi ys
... Tercium pat3 nam in doctrina ewangelica purissima ueritas *Intpr*
medici dubitacio Tercium pat3 nam in doctrina ewangelica ... ad actores
actiones et contemplaciones in ueniunt ... Dan ho iiij Ad actores
in et contemplatores inmaculatam expressio liberis eandem Quod pul
et contemplatores in inmaculatam ... sic dicens Vadunt alia asportandum
et omnia Gregorius Omelia vij super Ezechielem Sic dicens Sed eleuantur ad ...
litatem primi stant ad diligentem custodiam sui Sed eleuantur ad totam
... quoque per que sacra doctrina intelligitur pie uadunt et stat *// cum uitam*
... eleuantur cum alis suis ad actiuam perfeccionem Sic ambulant tercio ad inme
... cum acalibus ad actiuam ... pfeccioni Sic ambulant tercio ad in me
batem atque constanciam cum pfeccioni se stant tercio ad contemplatiuam in
... de dei dono puenisti Sic uolat tercio Et co dicit Aug ibi o xana
... nichil uita dulcius sentitur nichil auidius sumitur nichil ita mente
... amore mundi separat nichil sic animam contra temptaciones roborat sicut
... ewangelice doctrine ewangelice quod nobis prestare etc Philippi et iacobi

In domo patris mei mansiones multe sunt Joh
xiiij Tercia corda discipulorum pertinentes amore intimo fuerunt
xpc quia ... in puncto eius hore uoluit ab eius presencia

ferandissi
ex inestabili
uber. &c.

Speciositas
uestitus

Nō

Delectositas
uictus.

separi propter hoc quod xpc dixit se ad patrem ituru et in mundum relicturum discipulos
fuerant magna mesticia sauciati propter quod dominus ipsos consolatur in presenti
euangelio dicens non turbetur cor uestrum quia uado parare uobis locum
felicitatis et ideo magis gaudere quam turbari debetis Istum autem locum
parare promittit xpc ostendit esse amabilem ex tribus primo quia est fecun
dissimus ex inestimabili ubertate 2o quia est iocundissimus ex ineffabili suauitate
quia est capacissimus ex mansionum uarietate Primum notatur cum promittit in domo
2m notatur cum subditur patris mei 3m cum annectitur mansiones multe sunt
Primo ergo locus ipsorum discipulis grandibus redditur amicabilis ex eius inestimabili
fecunditate cum promittitur in domo Sed quare potius dicat in domo patris quam in
patris dicendum quod hoc fit duplici causa primo quia secundum augustinum eo signanter dicit in
domo non in regno ut ex hoc elidat errorem pelagianorum Illi enim dicunt quod quamuis in
domo non in regno beatitudinis pueri non baptizati habent alia mansionum distinctam ab aliis beatis
beatitudinis pueri non baptizati habent alia mansionum distinctam ab aliis beatis
eam tales pueri sint beati ut asserunt quia ipsi stant in regno beatitudinis non autem in
domo Sed hoc stare non potest quia expresse dicit Joh iii nisi quis renatus fuerit
ex aqua et spiritu non potest intrare in regnum dei Et ideo uolens dominus errorem elidere noluit dicere
quod in regno beatitudinis sunt multe mansiones sed in domo 2o hoc dicit ad mo
quod in regno beatitudinis sunt multe mansiones sed in domo
maiorem familiaritatem sanctorum cum deo Enim constat quod magis familiares sunt
sui domestici quam alii in regno constituti Nam in ambitu regni beatitudinis nullus est
extra domum eterne felicitatis ut dicit augustinus Potest autem dici quod istius domus inestimabilis
fecunditas apparet ex tribus primo ex speciositate et preciositate uestitus 2o ex
deliciositate uictus 3o ex immortalitate status Primum patet nam sancti post iudicium
uestientur cum xpo dote claritatis Enim iusti fulgebunt sicut sol in regno patris
corporis 2m dote subtilitatis qua nullum corpus resistere poterit corpori glorificato quin
illud ea facilitate penetret sicut sol penetrat uitrum 3m dote agilitatis quia
ubicumque uolet spiritus ibi protinus erit et corpus ut dicit augustinus in epistola ad dyoscorum
4m dote impassibilitatis qui resultat ex uirtute et dominio anime que ita perfec
tum sibi corpus continet quod a nullo exteriori agente ualeat immutari Et non
a ferro uel ab igne corpus gloriosum sentire poterit aliquam lesionem Et ipsas
tibus in quo regina .i. quelibet anima beata ipsi deo assistat a dextris id est in po
tioribus bonis dicitur esse deo grata propter sui preciositatem Sed dicitur circum
amicta uarietate propter uarias dotes in eius ornatus Pro tunc apostolo Istum habitum sanctum
precari debemus dicentes illud ij Cor v Nam qui in hoc habitaculo sumus in
gemiscimus grauati super nos ingemiscimus habitationem nostram que in celo est superindui cupien
tes ut absorbeatur quod mortale Enim conditiones presentis mortalitatis absorbebunt
per dotes future glorificationis ut uisum est Nam opacitatem future corporis
absorbebit perfecta claritas grauitatem agilitas et ita de aliis Sed dubitatur
gebunt ne iste dotes beatitudinem anime rationalis uel non Ad quod dicit quod
sic et hoc dupliciter extensiue secundum inequalem animam post resurrectionem gaudebit non
tantum de bono proprio sed etiam de bono corporis extensiue Secundo modo patet Cum enim
sit actus corporis suum esse non est perfectum separata a corpore nec per consequens oper
atio Nam quanto aliquid est perfectius tanto potest perfectius operari Enim omne im
perfectum appetit ualde perfici Ideo dicit augustinus quod anima propter naturalem inclinationem
quam habet ad corpus quodammodo retardatur ne toto desiderio feratur in illud summum
bonum quo relinquitur quam ex unione anime ad corpus glorificatum beatitudo augmen
tabitur eam quodammodo intensiue 2m patet Nam beati cum xpo eodem cibo sa
tiantur Cibus quidem illius est perfecta unio totius anime cum deo et quantum ad intellectum

onam et immediata cognitionem et quanta ad affectum per inflammationem et extensa dilec-
sicut dicit Augustinus Omne quod in dulcedine lacte respondet sed quod illud est
deus est. Est autem primo me tu deo bene dicitur cibus vel esca ppt
omne cibi et cibati. Nam ipse deus est cibus eius eterna presentia prima re-
omnes sensus impura ductorum nutrit et confortat omnes actus meos operatorum
multo intimius deus communicatur amanti eo quod quilibet cibus suo cibato
autem supra omnem rerum cibi eius cum Christo sedebit Luc. xxii Ego dispono vobis
regnum celestis beatitudinis ut edatis et bibatis super mensam meam in regno
ubi dicit Beda Que mensa proposita omnibus sanctis ad refruendum est gloria
vite eterna qui esuriunt et sitiunt iustitiam saturabuntur fruendo de
gaudiis ... Christus vadit dicere potest illud Cant. v. Come-
dite amici bibite et inebriamini carissimi ut comestio referatur ad cognitionem
intellectus refiat et ebrietas ad amorem et dilectionem fruitionis qua
et mens totaliter inebriatur et ex pinguedine suavitate in obliviones
et omnium aliorum deducatur. Filii non meret devote pane celesti pasti
et omnium aliorum ... que hic dicuntur amici sole tu meret
... impure quasi reficiant que hic dicuntur amici sole tu meret
contemplative scripturas tuas tendentes et omnia propter Christum abnegantes divina de
... caritatis inebriantur. Et illud sicut dicit Et inebriamini carissimi. Unde
... suavissimam sponsam ... in hanc vocem prorumpit
... favum cum melle meo Hoc dicit propter gaudia suavissima que recepit
... divinitatis. Bibi vinum meum cum lacte meo hoc dicit propter gaudia que de
... humanitatis. Tertium patet. Nam in vita beata omnis mortalitas ab
... omnis calamitas et miseria presentis vite fugabitur et mens eorum
... omni pace et omni dulcore adimplebitur. Tunc vere adimplebitur illud
... deus erit omnia in omnibus eterna secundum Apost. deus erit plenitudo
... voluntati multitudo pacis et lux memorie continuatio eternitatis. Unde
... vitam beatam ... amplectendam et ingenti desiderandam hortatur
... in incredulitate Augustinus de pen. sic. Illuc festinate ubi sis cum iniuriatis
... venio miseriam et flendam vitam in homo nascitur cum do-
... ... cum labore et finitur cum luctu et merore. Quanto magis amore de-
... vitam eternam ubi est summa securitas et summa felicitas et omnium bonorum
... Propter quod dicit Augustinus Quam pulchre ducitur accedimus et
... alliciens ipsum ad desiderium eternorum. Sic dicens Divicie si appetantur
... ubi prece non perit. Honor si diligitur illic queratur ubi nemo in-
... honoratur. Vita si diligitur ibi acquiratur ubi nulla morte finitur.
... secundum Augustinum tota merces ... est videre quem amabis et summa felicitas
... quod videas. Ibi in beata vita in ipso fonte bibitur ubi veritas visio
... quod nobis prestare dignetur etc. ii sermo

Quando locus per Christum discipulis preparandus redditur — **Iocundissima ex ineffabili suavitate**
... mirabilis existens ineffabili suavitate. Quod notatur cum subditur patris mei
... ad mirabilis pulchritudinis magnificus et ...
... plene satietas ... Propter quod dicit Philippus Domine ostende
nobis patrem et sufficit nobis. Est autem dicendum quod in contemplatione patris in vere plena
... propter tria. Primo quia ipse est omnis fecunditatis beatifice fontalis
affluentia. Secundo quia ipse est omnis esse cause causalis affluentia. Tertio quia — **Et fecunditatis affluentia**
... est omnis vite idealis continentia. Primum patet. Nam ob tamen beatifica
... est essentia divina ut existit in tribus personis que solum est in ipse

subiectum plene fecunditatis Tercia per eam communicare aliis personis filio
modo quo communicabilis est filio quod personaliter in intellectu Spiritui sancto personaliter modo
tatis In filio autem solum est essencia sub fecunditate spiratiua inquantum
cum patre spirat spiritum sanctum primo amoris subsistentis In spiritu autem non est
sub aliqua earum fecunditatis intensiue cuius nullius persone sit productiue
subiectum fecunditatis extensiue Inquantum per unitatem essencie diuine est
principium productiuum communicatur cum patre et filio Sed circa hec manet triplex
Nota — Prima est cum in solo patre esse sit perfecta fecunditas nature diuine Secunda
pater solus producat spiritum sanctum sine filio Ad quod dicendum quod oportet dicere quod solus
existere habet plenam fecunditatem nature diuine et hoc contingit exprimitur
Tercia non est ab alio sed alie persone sunt ab ipso Et propter hoc largitur filio
generatorem omnem perfectionis plenitudine conferendo sibi essenciam diuinam
fecunditate et perfectionis plenitudine qua ipsam possidet Sed licet pater
fecunditatem habeat ex se ipso et nichil depriat a filio non tamen solus
ret spiritum sanctum i. sine filio Cuius racio est quia uirtutem spiratiuam non
se cum illa fortitudine qua possit mattiuum spiracionis Et pater per hec quod
diuina est principium spirationis non ut in se et absolute considerata Sed ut conn
Et quia non est in solo patre ut concorditer in patre et filio ideo solus pater
spiraret spiritum sanctum sine filio nec ideo licet uirtutem spiratiuam plenam et
Nota — habeat in se ipso Secunda questio est utrum in patre solo sit plena sufficiencia
et spiritu sancto propter hoc quod philippus dixit Ostende nobis patrem et sufficit nobis
quod dicendum quod licet in patre solo sit natura diuina secundum omnem perfectionis
dinem ut uisum est non tamen in solo patre est plena sufficiencia ad desideri
nime quietandum sine filio et spiritu sancto Cuius racio est quia desiderium
ex hoc perfecte quietatur quod diuina essencia unde contemplatur prout
existit Et quia fecunditas nature diuine non tota exhaurit prout exis
lo patre sed in racione generatur ex racione tamen personarum nam diuinam
denciam quia pater eam possidet in nascibili filius nascibiliter Sed
processibiliter Ideo natura diuina prout existit in tribus personis et non in
Nota — licet humanum desiderium quietare Tercia questio est utrum beatis in patria sufficit
ad perfectam quietacionem desiderii quod deum uideant absque eo quod ipso fruantur
quod dicendum quod sola uisio dei non sufficit ad quietandum desiderium
ipsum fruatur Cuius racio quia sufficiencia sumitur ex quietacione desiderii
cor amorosum uidendo summum bonum et summum diligibile illa
uino magis inquietaretur nisi amaret ipsam contra Et ideo dicit augustinus
Inquietum est cor nostrum domine donec quiescat in te tua sed uidere
fide contemplando Et tuam bonitatem suauissime degustando Secundo
quod inquantum supponitur est penitus impossibile sed quod deus ondat
intellectui ut inde cognoscatur quod hec repugnat conuersioni primi ad summum bo
num quod uideatur et non diligatur hec enim repugnat naturali connexioni istarum
tenearum Tercia impossibile est quod bonum apprehensum non maneat
cum sit causa perfectum obiectum Secundum in patre Nam ideo in patre est omnis sufficiencia
Esse autem a ... effluxum — Tercia in ipsa est omnibus ceteris causalibus effluencia quia omnia per ipsum
sunt Iohannis 1 Sicut ergo omnia sunt ea actiuitate prima ita omnia per
esse ab eo primo ut patet ius merito Inquantum ab eo causaliter effluunt
Sed quo relinquitur contra quod non recte dicitur a ... quod persone diuine flue
cant a diuina essencia ~~cuius cum fluunt quadam dependencia~~
~~sic intelligitur non dicitur~~ quod persone diuine fluunt ab ipso

ri fluunt quedam dependencia et infectiones in personis non dicunt
qd pne divine fluunt ab ipsa essencia sed potius dicitur quod ab eius fecunditate
actus personales naturaliter pullulant per quas ipse persone divine naturaliter
constituuntur. Et ideo tenendum quod ipse persone ab essencia divina naturaliter non
fluunt sed quod in ipsa naturaliter subsistunt. Ad hanc maiorem intellectum videndum
naturaliter iste fluxus creaturarum et specialiter intelligencia fiat a divina esse
De quo dicunt quidam quod effluunt intelligencie a divina essencia sit
tanta simplicitate nature quod in eis id sit operacio actus et opans. Quidam eciam
quod intelligencie huiusmodi propter nobilitatem sue nature naturaliter sunt beate
tamen eciam ponunt quod beatitudo anime humane in hoc consistat quod intellectus
possibilis perfecte uniatur intellectui agenti que per naturam suam est beatus ut asserunt.
Tamen non dicunt quod beatitudo humana non sit in actu videndi deum in anima
fruendi sed potius in hoc quod deus pater in nobis generat suum filium quod generatur
ab eo. Sed omnia ista non videntur sane dicta. Primum quod primi dicunt de simplicitate
intelligencie et ydemptitate substancie et operacionis est penitus impossibile. Nam
ostensum est quod operacio est illata est ideo tamen secundum illud non est quod sit summe simplex
ut est eius primum quod impugnat intelligencie eo ipso modo quo creata
est quod naturaliter est bona omnis quod se ipso naturaliter fruatur et in multis aliis
eciam quod naturaliter est bonum ad malum ordinetur. Quod similiter impugnat intelligencie et est contra
Sed eciam philosophi ponunt quod beatitudo possibilis hominum in vita consistit. Intellectus
perfecta unione intellectus possibilis cum agente hoc tamen impossibile est secundum
fidem supernaturali quam tenemus ex fide Cum illa non potest consistere in a
tudine supernaturali in aliqua substancia creata ut tamen regula fidei ortodoxe
et bonis et eciam in aliqua substancia creata ut regula fidei orthodoxe
et huiusmodi doctoribus declaratum. Quod eciam ultimo dicunt quod beatitudo
non consistat in actu videndi deum et fruendi ipso sicut manifeste ostendit
salvator Ioh. xvii. Hec est autem vita eterna ut cognoscant te solum
verum. Et ideo aliter est dicendum quod eo modo res fluunt a divina essencia
quo in ipsa continentur. Non est autem intelligendum quod ipsa essencia creature sint
in ipsa continentur. Non est autem intelligendum quod in essencia divina quia
quod est identitate perfecta persistat et generat in essencia divina quia
non tollit divine nature simplicitatem sed gignit aliquod diversum
sed potius creature sunt in ipsa sicut in earum racionibus et exemplaribus
universales que nichil aliud sunt quam ipsa divina essencia in qualitate intel
ut in divinis ydeis divinitates et earum formalis racionis computantur sub quo
esse possibilium ad existendum in effectu. Ex quo eciam patet quod extraneum
est quod creature ydemptitate effluunt in essencia divina a quo signatur
existens et in qua essencialiter persistunt. Effluxus in creaturis in
essencia divina non potest in hoc attendi quod ydemptitate transeant in essencia
divinam. Quia nulla creatura potest esse capax esse infiniti. Quia sic creatura
essencialiter et realiter esset infinitum quod est impossibile. Sed ille effluxus in
attenditur quod quelibet creatura et specialiter racionalis per suam operacionem cognoscit
et sicut exemplari et causali in divina essencia persistenti
dicat autem quod creatura modo est ipsa creatrix essencia non intelligitur quod ipsa
secundum perfectionem suam entitatem sive substanciam sit in ipsa essencia divina
in hoc quod essencia creature realiter est facta. Quod est autem est modo non est
et infactibile. Sed hoc intelligitur. Sed ipsa tamen exemplari et causali
creature que est ipsa creatrix essencia. Sicut patet omnis in essencia facta
sed possibilis in deo virtualiter continentur et ab eterno sunt vita in ipso deo
Ioh. i. Quod factum est in ipso vita erat. Sed dicens tamen non dimittit

Ca 8

1.

essencia diuina creata viuat in se / quod talis pt esse vita modo / Item
viuere presupponat esse quod pt esse in creature possibiles sed que nulla en
actualem habent in se sunt vita modo / Ad primum dicendum quod illud quod est
est in eo secundum modum illius et sic apparet de rosa / que licet in se sit secundum esse
corporale et corruptibile in deo tamen intellectu est / secundum esse intellectuale / et quod
abstrahit / a corporalitate corruptibilitate et materia / Unde licet rosa uel lapis
viuat in se ipsis sunt tamen in intellectu deo secundum racionem / vitalem eandem
intelligendi que est / quedam similitudo et exemplar ipsorum est quedam uita
Unde in xii metaphysice Quamuis igitur forma cuiuslibet creature sit vita in ipso art
dicit Augustinus et Anselmus Sequitur in libro forma quod omnia creata quantumcumque non viuat
in se sed racionibus tamen corporibus creatis et factiuas sunt / vita in ipso deo / Ad 2m dicendum
quod licet nichil possit viuere in se quod non habet esse in se / eo quod viuere presupponit esse
Dicendum tamen aliquid pt viuere in alio licet in se non viuat nec entitate aliqua
sicut in illud quod non est / vita in se / pt esse vita in alio / per racionem
et causalem suam que in tali existat in illo / talis igitur in ida cogni
diuine essencie perfecte faciat / omnem racionalem appetitum iuxta illud
tu ap gloria tua Cuius glorie nos participes et cetera   iii sermo

Capacitas ex mansionum varietate

Tercio locus perpetuum discipulis preparandus redditur admirabilis ex mansionum varietate Quod notatur cum dicitur / Mansiones multe sunt / ubi per diuersas mansiones intelliguntur diuersi gradus beatitudinis ut dicit Augustinus Nam licet sit tantum unus denarius qui pro mercede redditur omnibus / quia Trinitas deus eandem cognitionem sue essencie omnibus beatis ostendat / non tamen quilibet in illa aspiciat / secundum modum sue capacitatis / in quo etiam attenditur gradus sue beatitudinis / Ita quod premium essenciale consistit in perfecta cognicione anime ad deum quanto eo perfecte fruitur tanquam viso et amato Et hoc premium dicitur aurea

Premium essenciale

aut gaudium speciale quod ipsi superadditur dicitur premium actuale Et hoc fit duobus modis / uno modo superadditur aliquid ex gloria nostra Et hoc modo dotes ex gloria anime redundant in ipsum corpus / alio modo ex gradu caritatis si
gratis / nam ad beatitudinem consequendam requiritur caritas in aliquo determinato gradu quod si esset minor non mereretur beatitudinem Sed aliqui iusti in operibus perfectionis gradus supererogaverunt / et secundum illos accipiunt diuersi gradus beatitudinis 3o
modo ex eorum operibus meritoriis / quod quidem eorum meriti habent ex duobus videlicet ex caritatis qua ille actus refertur in finem ultimum / et sic debetur ei premium essenciale per ueniens ad finem ultimum quod est ipsa aurea / 2o ex ipso genere qui laudabilitatem habet ex debitis circumstanciis et ex habitu eliciente et etiam fine / et sic debetur ei quoddam premium actuale quod dicitur aureola et triplex que distinguitur secundum 3es vires anime quorum potissimus actibus

Potissimus n. actus racionalis est / ueritatem fidei et doctrine katholice non solum in se ipso speculari sed etiam in aliis instruere per doctrinam Et ipsi actui debetur aureola doctorum / potissimus etiam actus irascibilis est / amorem dei a maximis dampnis totaliter abstinere Et huic debetur aureola uirginum / Et licet omnia importent gradum quendam supererogacionis ad premium essenciale diuersi
tiones premiorum sumuntur ex diuersis actibus meritoriis distinctis secundum varietatem caritatis quibus possunt pluribus modis variari / Omnes tamen possunt reduci ad nouem choros angelorum / ad quorum numerum restaurandum homo creatus est Creditur enim quod de singulis choris aliqui angeli ceciderunt / et in tanto numero homines qui unum chorum perfecte facere potuissent / Ideo dicitur chorus decimus dissentiens quemadmodum satis innuitur in parabola de decem dragmis / Unde quia una

choris chori dz p[ro]hominis ... ideo mansiones ... domi[ni] ... z queme...
... chori sunt secundum choros angelorum Primus et supremus chorus est Seraphym — Seraphym
qui interpretantur ardentes sive incendentes z etiam alios in amore divino inflamantes
z ad hunc chorum spectant apostoli z martires qui tanto in amore divino arserunt
z pro christo mortis supplicium pertulerunt / in quo apparet maximus ardor
... quia maiorem hanc dilectionem nemo habet ut ... Ad istum etiam chorum pertinent
... quia ... caritatis perfecta / que tamen speciosa dicitur per ... in
quibus ... me rex in cellam vinariam per excessum dilectionis ... caritatem
... per sobrietatem discrecionis qua perendit ... maiora
ordinatam per sobrietatem ... Secundus est Cherubin qui dicitur plenitudo — Cherubim
z ... bonis ... radio divini luminis ... plene ...
... Et horum officium est plenitudine sapientie quam in fonte plene
... hauriunt / aliis inferioribus communicare z diffundere Et ad hunc chorum
... doctores qui corda fidelium sapientie ... / Ad hunc
... doctores qui corda ... que ... tanto lumine divino perfunduntur quod
... quibus ... admittitur ... illud ... Tunc videbis
... secretorum ... z affluens suavissima ... cor tuum
... in unitis dignationem ... dilatabitur ... z ... fructuosissima dilec
Tercius chorus est thronorum qui sunt throni domini eo quod in eis deus — Throni
... throni ... domini sedes ... z indi
... z sua iudicia ... facti ... z ... mobiles z ... istos
... sunt ... Sedes altas propter dignitatis auctoritatem / quia super alios ac
... appellat ... propter ... soliditatem qua ... spiritibus ...
... Compacta propter equitatis immobilitatem qua ... divini iudicii
... collocatas propter ... inferiores ... / Ad hunc chorum
... accipiunt z ... inferiores ... dignitatis eminentia sublimatur
... prudentes que super alios ... z ...
sub motibus ... quietate ... dependeat ...
... discurrentes ... super ... dignitas dependeat ... excellentia te
... Ad hunc etiam gradum pertinent ... perfecta ... excellentia te
... placeat ... Ad hunc etiam ... z ... penetrabat
... iudicii ... perfecte dividitur z ... sue ...
... ne quicquam in ea remaneat / quod oculos divine maiestatis — Dominationes
... ne quicquam in ea ... qua ... anglis ...
Quartus est dominationum qui ... placationis officium ... Et qua
officium est homines instruere qualiter ... placationis ... plati sunt
... debeant subditos dominari ... ad hunc chorum ... pertinent / plati sunt
... z laudabiliter exequentes ... ordini ... perfecta assilantur ...
... carnalibus z ... potestate domant Quintus est principatus — Principatus
Ad quos pertinet ... regimen ... etiam ... premac
... secundum divinum beneplacitum Horum officium est / secundum ... docere homines
... gradus ... maioribus z ... constitutis debitam reverentiam
... prelatis z ... Ad hunc etiam gradum dignitatis pertinent
... ecclesiasticis principibus z prelatis ... abdicantes ... obedientie ...
... religiosi qui voluntate ... abdicantes seipsos ... obedientie propter ...
voluntatem ... Sextus est potestatum Et horum officium secundum ysidorum ... — Potestates
... cohercere ne tantum noceant quantum vellent / Et ad hunc chorum
pertinent ... iusticia ... malorum persecutiones
... Ad hunc etiam chorum pertinent qui temptacionibus
demonum z tribulacionibus ... z mundi ... resistunt / Septimus est ... — Virtutes
... miracula fiunt in quibus secundum ysidorum potissime ... divina

verbis suis quod precedit illius faciendi miracula verbis prestitis concedit et ad hoc
spectat / pertinent boni sacerdotes qui maxima miracula faciunt cum panem et
vinum in verum corpus et sanguinem Christi convertunt / Item cum peccatore in
vinculis peccatorum alligatum uno verbo absolvunt / et omnia vincula peccati di-
Archangeli rumpunt / Ordo angelorum et archangelorum quorum officium est summa iudicare et re-
velare tenet cognicionis divine a superioribus recepto inferiores angelos illuminare et
eos mittere ad execucionem divine voluntatis / Ad istos ergo secundum quod pertinet
homines informare de hiis que spectant ad promocionem fidei puta de nativitate
et premio et huiusmodi / Veni etiam secundum dyonisium sunt de talibus misse apparuit
alios revelare / Ad hunc chorum pertinet boni activi et coniugati in causis
virtutum actibus se exercentes et suo domui ac familie laudabiliter
Angeli curose regentes / Nonus est angelorum qui inter alios sunt infimi et qui
dicti eorum mora nunciat et homines instruunt ut iuste vivant / et proximi
se quid caritatis exhibeant / Ad hunc chorum pertinent viduis homines
infime et quasi similis condicionis qui exercere parum vel nichil boni agere sciunt
ab aliis inducantur servant tamen preceptis ecclesie in iciunio et aliis observancijs
et ex medietatem superaddunt qui tamen omnes salvandorum sunt / Nequaquam
peccatis custodiunt et ideo sunt melioris in infimo constituti / Sed quid dicendum de
viduis et aliis continentibus / Vel quid de pauperibus voluntarijs nunquid
ce erunt / Ad primum potest dici quod vidue videntur esse melioris status
hoc quod hic fortioribus carnis temptacionibus impugnantur / Nam sicut
beda super esdram experta tamen viciorum illecebris difficilius quam magnitudo
et amoris laboris est incognitur carnis tantum voluptate quam reiciendum
in tamen pluribus eos mundi tribulacionibus quaciuntur / et ideo si in talibus
se sic habent et fortiter consistunt / convenienter locantur melioris statu / Ad se-
cundum quod voluntarii pauperes esse videntur melioris condicionis in
dens quiete vestra et iudicia discernunt / Summa ad exemplum vite istorum
alii contempnabunt vel sermonabunt / Et hoc eis Christus videtur promisisse
19 Mt xix / Vos qui reliquistis omnia et secuti estis me sedebitis etc. in
sedibus istis / Sed hoc intelliguntur de illis pauperibus qui prepollent voto
tantum mundo renunciaverunt vel prestanti professione aut proprio obedi-
re divinis legibus vel etiam regulari observancie astrinxerunt / Ad istas
mansiones sanctorum angelorum nos perducat per sua gratia qui est benedictus etc. Dei

Ostendit ei lignum quod cum misisset magna
dulcedinem verse sunt / Exo xv / Verba proposita hic assumuntur in
laudem sancte crucis / In quibus verbis primo in inicio gloriose
inuestica inventas tamen premittitur ostendit ei lignum / 2o tangitur sue virtutis
magnifica commendatio cum subdiatur quod cum misisset magna in dulcedinem
Circa primum est sciendum / quod misteria crucis que erant in lege veteri figuraliter
obumbrata sunt nobis in lege nova aperte revelata / Nam sic legitur Exo
Cum populus israeliticus in deserto positus venisset in Marath aquas illic
amaritudine bibere pro non poterat / Tunc moyse clamante ad dominum
dominus lignum ostendit per quod aquarum amaritudinem dulcoravit / Quo
ostenso apte ostendit sancte crucis misticam inventionem que triplici mo-
dulo facta sunt / Quorum primum fuit revelacio angelica facta Constantino quia

cum barbaris congredi deberet et corpus nimiam multitudinem expauesceret an(gelus)
signum crucis ostendit ei et dixit in hoc vinces et illud miraculum precessit
in ab inuencione. Secundum fuit terre commocio et suauissimi odoris emanacio que
ostensio facta est unde et ipsi elene deuote orantibus ut diuina clemencia
lignum sancte crucis ostendere dignaretur et illud miraculum factum est in ipsa eius
inuencione. Tercium fuit mortui suscitacio et multorum infirmorum sanacio quia virtute
sancte crucis mortui sanati sunt. Per hec autem miracula virtus triplex sancte
crucis nobis euidenter ostenditur. Nam per hoc quod angelus in celo ipsam tunc reue-
lavit ostendit insinuatur quod virtus sancte crucis angelorum ruina reparauit per hoc
quod homo per sanguinem christi in cruce effusum deo reconciliatus fuit et hostium
beatitudinis sibi reseratum extitit et sic choris angelicis associatus ruina angelorum
suppleant et reparatum sunt diuisitatem multorum homines ad angelorum beatitudinem
admittuntur. De quo hoc scribitur Coll. j^o Pacificans per sanguinem crucis eius
siue que in terris .i. ipsos homines siue que in celis .i. cum ipsis angelis qui ex hoc diu(ine)
pacificati quia diuersum gradum ex virtutis homines ad angelorum consorcium fuit as-
sumpti. Per terre uero commocionem et odoris emanacionem significatur quod virtute sancte crucis fit in me-
te deuota commocio pie compassionis ad proximum et fragrancia bonorum desiderio-
rum quo odore ... inquo quidem odore sponsus plurimum delectatur. Constat
quod sponsus trahitur odore puritatis. Can. j. Ecce tu dilecte mi en lectulus
noster floridus est quia respersus floribus puritatis. Et odore humilitatis
ut dum esset rex in accubitu suo quia in cruce pro nostra salute accubuit
nardus mea que humilitas designatur dedit odorem suum. Item cum odore sancte
operacionis Can. iiij vinee florentes .i. mentes virtuosis actibus habundantes de-
derunt odorem suum. Per mortui uero suscitacionem et infirmorum curacionem significatur quod ho-
minem a morte crucis est a morte liberatus. Ruina veteris nostre homo crucifixus
est ut destruatur corpus peccati sicut dicit apostolus. Et quod ab infirmitate qua homo fuit
impotens et debilis et bonum operandum virtute crucis et passionis et passionis christi
confirmatus est. Vnde dicit quidam Si passio domini in memoria reuocetur nullum est opus
tam durum quod homini dulcoretur in amaritudine passionis christi quod bene
figuratur per hoc quod moyses misit lignum in aquam que amissa amaritudine in
dulcedinem verse sunt. De quo potest duos effectus bene dicit psalmista Virga tua et
baculus tuus ipsa me consolata sunt. Crux namque christi est baculus dicitur
quia peccatum infirmos sustentat. Sed dicitur virga quia peccatis inuocatores
demones feriuntur et ab hominum temptacionibus expelluntur. Et circa hec no-
tandum quod venerabilis cruce vocat lignum absolute non dicendo aliquod ligni
genus. Et hoc racione materie. Crux enim lignum crucis de quatuor lignis compositum fuit
scilicet de cedro cypresso oliua et palma in quibus quatuor virtutum genera
signantur. In cedro prudencia propter odorem discrecionis in cypresso fortitudo bone
famitatis quia dicitur imputribilis in palma iusticia Crux palma corona-
nt victores in oliua temperancia Crux dat insignum pacis in hoc ...
... parata sunt. Vel racione figure Crux per plura signa figuratur in scriptura
scilicet per baculum iacob per virgam aaron et per arborem magnam in medio terre
cuius proceritas celos tangebat ut patet dan. iiij. Vel racione excellencie. Vnde crux
per excellenciam lignum dicitur quia est lignum vite Gen. ij^o. Est eciam lignum iusticie
Sap. xiiij. Benedictum lignum per quod fit iusticia et lignum victorie quia per
eum christus et mortem occidit et dyabolum superauit. Propter quod de ista diuisione
ligna crucis conuenienter potest intelligi quod scribitur Hester vij. En lignum quod

No
materie
figure
Excellencie

fecerat mardocheo stat in domo aman habens quinquaginta cubitos al-
titudinis in quibus verbis innuitur quod lignum sancte crucis fuit quinquaginta cubitorum in altitudine
et ideo premittitur Ecce lignum Nam erat ei adiubinum dimicandi et significat crucis
divinitus factam ipsi unde et beate helene Et crucem constantino ut patet ex
dictis Et fuit crucem adeo pre parata salute priusquam eternaliter et ideo subditur quod
paraverat mardocheo id est quod deus pater premisit ab eterno suo filio propter pharisaicos
illos Et cum bene per mardocheum intelligitur inspiratur id est mardocheus amare
conterens et pudentem et bene significat dei filium cuius potenciam dyaboli impius
amarissime contrivit Et nos demum eius sanguine liberavit Tercio declaratur
locus sue inventionis specialiter cum subiungitur stat in domo aman Que
lignum sancte crucis fuit absconditum apud iudeos Nam per domum abscon-
ditam aman id est iudei designantur Tamen aman interpretatur coagitans et opri-
mens et bene significat iudeos qui christum mactaverunt coram pylato coagitantes
et pectus actionis compresserunt Quarto ostenditur quod productum
crucis dignitatem celicam Et ideo additur habens quinquaginta cubitos al-
titudinis Nam annus qui quinquagesimus erat iubileus significat in quo fiebat
et libertatis donacio et hereditatis restitucio Et ideo per hoc designatur quod per
sancte crucis similiter a servitute et potestate dyaboli liberati et hereditate ce-
lestis gaudii consecuti Quod nobis adipisci tribuat etc. ij sermo de eodem

Secundo notatur virtus sancte crucis magnifica in
inventione Cum subditur Quod cum invenisset magna in dulcedine secum
sicut quod est secundo Ex virtus sancte crucis pluribus magnifice attollitur quod ma-
ritudo aquarum id est quarumlibet tribulationum dulcorantur Adamque maior amaritudo
aquarum dicta pro ex amaritudine aquarum Unde significat amaritudinem tribulationum
Per salvum me fac quoniam intraverunt aque usque ad animam meam Denique significat
fervenciam desideriorum psalmo xxv Aqua frigida anime sicienti quia consolatio
divina libenter impenditur me fervet bona celestia appetenti Denique de-
signat fervenciam et multitudinem populorum Apocalypsis xvij Aque quas vidisti populi sunt
Aque igitur tribulationum appetitus longe erant existente constantino cum ad
barbarorum multitudinem secundum in certamine congredi volentem fuit plurimum contra
Aque vero fervencium desideriorum fuerunt existente unde et beate helene lignum
sancte crucis ardentissime et devotissime requirentis Aque autem populorum fuerunt
angustie ipsius maxencii et suorum sequacium cum exercitu constantini imperatoris in
certamine congredi volentes Omnes autem aque predicte fuerunt per lignum sancte
crucis dulcorate Quod patet Nam aque tribulationum fuerunt in constantino
dulcorate per hostium expugnationem Tamen signo sancte crucis procedente exercitu con-
stantini pagani exterriti pacem quesierunt Aque vero fervencium desideriorum
dulcorate sunt in beata helena et cum in ipso vidit per sancte crucis inventionem
que utique in ipsis excitavit magnum gaudium et exultationem Unde dici potest
quod confirmantis civibus scribitur ysaie li° gaudium et leticia invenietur
in ea hoc est in ipsis crucis inventione gaudiosa gratiarum actio et vox laudis
Nam in ductibus in manibus helene et ipsis unde inveniebatur gaudium le-
ticia per ipsum desiderium impletum psalmo xiiii Desiderium si compleatur delectat anima
actio fuit in eius quesitate sancte crucis inventione quia divinitate ipsius fuit
confirmata pendens in aere illum vox laudis fuit in constantino prima-
ria et gaudiosa victoria adepta Aque autem et angustie populorum fuerunt

dilectate primitorum subiugacionem. Unde maxencius tirannus ab exercitu constan-
tini cum ipso pacem inivit et se ipsum constantino submisit ut testatur eusebi-
us. angelum promissum fuerat in hoc signo vinces inimicos tuos / possit eciam
dici et melius quod illa dulcoracio aquarum spiritualis facta est in attraccione
filius peccatorum ad amorem et clemenciam sancte crucis. Et secundum hoc lignum crucis
in gentilem populum dilatatur / et sic ipsorum corda dura et obstinata quierunt in
molliciem hoc est in divini amoris dulcedine. Unde bene signatum fuit numeri
xx. Numeri moyses que de petra dura largissimas produxit. Unde deus per de-
facte crucis corda dura gentilium ad amorem fidei emolliunt / tercio aquas
devocionibus et gracie attraccionis produxit / ut sic visitaretur quod ipse xpc predixe-
rat Joh. xii. Ego si exaltatus fuero a terra per crucis suspensionem. Unde thau
ne ... / quia per crucis predicacionem omnium fidelium corpora traxit xpc ad se pa-
cem et devocionem / 2o patet ex hiis / Primo namque corda dura et lapidea sic
attraxit per crucem compunctionem / Et hoc signatum fuit / Exo. xvii. ubi percussa petra
primum moyses de silice aquas ac eduxit / ex quibus potati fuerunt / et
pecudes et iumenta / in quo signatur quod per aquas compunctionis excitant misere de
une inspiracionis et omnes tam superiores quam eciam inferiores / 2o cor amantis et
tribulatum sic attraxit et dulcoravit per spiritualem consolacionem / Ad quam promptum
se prestat ipse xpc invitat cum dicit Aperi os tuum et dilata desiderium tuum et ego
implebo illud per influxum rivi spiritualis consolacionis. Cui benigne exhortacioni
anima devota consentit cum dicit propheta Os meum aperui et attraxi spiritum meum
consolacionis. Per os namque spiritualiter mentis desiderium intelligitur. Unde sicut
per os recipitur cibus corporalis ita per mentis desiderium attingitur consolacio spiritualis
Tercio corda tepida et insipida sic attraxit per fervorem sui amoris inflamacionem.
ut sic quilibet amator crucis possit dicere cum propheta Inflammatum est cor meum
et renes mei commutati sunt etc. In quibus verbis triplex effectus divini amo-
ris nobilis innuitur / fervor namque divinus primo mentem amorosam incendit
in bonorum divinorum fervore inflammat / et hoc primum Inflammatum est cor meum
Quem effectum sensit augustinus cum dicit O amor qui semper ardes et numquam ex-
tingueris deus meus accende totum me / 2o omnem effectum terrenorum et de-
siderorum carnalium totaliter extrahit / et hoc subditur Et renes mei commutati sunt
Nam per renes intelliguntur affecciones anime amorose / que tunc rite commutantur
cum auferuntur ab amore terrenorum et solidantur in amore celestium / Sicut
effectum attingat tunc Augustinus cum dicit / nulla re ita delectatur in hac vita cum te
contemptis felicitate terrena videant sine xpo / Et tunc eciam effectum Augustinus
se attigisse cum dicit in confessionibus Quis michi dabit ut venias in cor meum
et inebriat illud amore tuo et obliviscar mala mea et unicum bonum
meum amplectar / 3o mentem amorosam et sui ipsius et mundi mundana con-
temptu totaliter annichilat / et hoc subiungit Et ego ad nichilum redactus
sum et nescivi / Unde in nullo actu vel affectu tali mens quiescit mundanam
nisi vel propter contemplacionem vel per solum dei laudem et proximorum salutem / Et tunc
effectum augustinus attingat cum dicebat delectat tota vita mea in amo-
re tuo ... abscondat in abscondito faciei tue
plena dulcedinis et omni gracia / Unde legitur quod sibi displicebat quicquid
... in seculo per dulcedine dei / que tante sua vanitatis ... nullum est
deo durum et ne racione contemptum quod per degustata illa dulcedine hoc

Compunctio
Consolacio
Inflamacio
Inflammat
Extenuat
Annichilat

reddat dulce ac tollerabile. Quod bene figuratum est Exodi xv. Nam sicut per
moysen dulcorabat serpentes magorum ita per ... passio christi pro nobis ex amore
suscepta omnes meas tribulaciones absorbet ita ut de labore requiem et tribulacionis
leticiam et de contumeliis gloriam reciperemus. Quod nobis prestare dignetur ... Orth. an...

Parasti in conspectu meo mensam adversus omnes qui
tribulant me impinguasti in oleo caput meum et calix meus
quam preclarus est. Iste psalmus legitur beati iohannis evangeliste penale martirium non despexit
quia christus deo dixerat iohannis volo ... Sic enim volo ma...
diem extremum ut sic maneat ... Xpc sic manere voluit ... Tum quia corrupcionem vi...
nere non meruit ... christo sic manere voluit ... in qua corrupcionem carnis quia resolutus non fuit ...
qua ideo preparasti ... in qua sine corrupcione carnis quia resolutus non fuit ...
sine penalitate mortis sensit ne tamen gloria martiris careret apostolus suadet ... ...
martirium passus fuit ... Primum est quia fuit pro...
nomine in exilio relegatus quod notatur cum dicitur parasti in conspectu meo mensam ...
est quia fuit in ferventi oleo assatus quod notatur cum subditur impinguasti ...
me ... est quia fuit veneno fortissimo potatus quod notatur cum additur ...
calix meus etc. Et quibus istorum fuit passus specialis ... Primum est sa...
per similitudinem tribulacionum beatus iohannes sensit multitudinem consolacionum ...
sic maneat ... quod scribitur in psalmo Secundum multitudinem dolorum meorum consola-
ciones tue letificaverunt animam meam. Fuit autem beatus iohannes in hac die quadr...
tribulatus et ideo fuit adeo quadruplum consolatus. Primo namque fuit ... ab...
gravi flagellatus. 2º fuit ab eis dexistibiliter (?) exceratus. 3º fuit in ferventi oleo
ingluviante assatus. 4to fuit in exilio dampnabiliter relegatus. Et quia omnia
ista fuerunt penalia et afflictiva ideo contra dominus ipsum celesti convivio ...
et ... alacriter patiendi sibi tribuit ... quod apte premittitur parasti in con-
spectu meo mensam adversus omnes qui tribulant me. Prima contra quasi tribulaciones
divinitus specialem consolacionem. Nam quia primo fuit gravi flagellatus
sibi fuit omnium penarum dulcoraciones ... roris effugacionem ... potuit
illud psalmi Obumbrasti super caput meum, id est super mentem meam in die belli quia
rore in mea flagellacione me refrigerasti. Ille refrigerium sensit sponsa ...
Cantica i. Sub umbra illius quem desiderabam sedi et fructus eius dulcis gutturi
meo. In quo verbo sponsa primo tangit divine proteccionis refrigerium cum premittit
sub umbra illius quem desiderabam, id est flagranti desiderio estuanti ... sedi
tribulacionum quievi. Sicut dicit glossa hic sponsa introducta magnitudinem sue
tribulacionum ... celestium sub proteccione sui sponsi quieste ... Nam per umbram pro-
teccio intelligitur ... illud psalmi Sub umbra alarum tuarum protege me. Sponsa hic manifeste insinuat sui protectoris omnipotentiam dicendo
... Sponsa hic manifeste insinuat sui protectoris omnipotentiam dicendo
sub umbra illius que talibus ... quod per omnes afflictiones refrigerat. 2º
insinuat eius summam bonitatem et clemenciam dicendo quem desiderabam ...
rabam, id est fervente desiderio estuanti. Prima ipse est desiderium collium ...
novum xlviii. 3º insinuat ipsius sapienciam mente suaviter quiete
et ideo addit sedi hoc est ab omni labore et perturbacione in luce divine
... quievi. 2º tangit celestis dulcoris palliadium cum subdit
fructus eius dulcis gutturi meo. Prima eius dulcedo omnem amaritudinem
penalitatis absorbet. In quo verbo sponsa primo innuit quod iste fructus ...
et optimus qui datus est beato iohanni contra penale flagellacionem ... dicit
Prima est super celestis et divinus ideo signanter dicit fructus illius ... ...
uite afferens fructus xii. Cum bene dicuntur optimi qui sunt fructus spiritus
qui eradicant opera carnis ut patet gall. v. 2º ostendit quod est suavis ...
sapidus ideo dicit dulcis illius dulcior mellis Ecclesiastici xxiiii. Spiritus meus super mel

flagella

effugere

palliadi

dicas 2o ostendit quod metallis et intimus est in dulcis non tantum labiis vel
lingue sed gutturi meo et intimo sapori mentis mee cui soli sapit in per
nixte dulcedo spiritualis alimenti 2o quia sunt derisibiliter offexatus co
ronam sibi paravit corona celestis glorie pro gloriam et magnum decor ipso suf
ferpo tunc eius toto et hoc promiserat ipse dominus pro suo nomine tri
bulatis ysa lxio Dabo eis coronam premie et exaltacionis gloria pro
spiritu despectioni et pallium gaudii pro luctu meroris signat aut dicat pal
lium gaudii quia illud gaudium celeste erit tante plenitudinis quod totum
hominem involuet admodum pallii et omnes potencias eius perfectissime satia
bit. Quod patet quia racionis ipsa orabitur claritate prime veritatis Voluntas
satiabitur gustu divine suavitatis Memoria vero tenacionem firma eterne
iocunditatis Unde nomine pallii recte notatur excessus illius gaudii respectu
tribulacionis que est momentanea et brevis 3o quia sunt inferente
sibi assatus paravit sibi celestis inmobilem refrigerium Cuius exemplum patet in
beato laurencio Qui cum supponitos carbones assaretur deo insultans dixit
de miser vultum dominum mei ihesu xpo Quia carbones tui non ardorem
refrigerium michi prestant Huius exemplum patet in beata cecilia Que cum per tres
dies in flammis balneatoribus detenta fuisset sic sunt protecta divine gratie
refrigerata quod nec aliqua stigma sudoris laxabat Sic eciam xpe in beato ioh
annem ferventis olei in dolibus refrigeravit quod nullum dolorem exeo sensit
sed tamquam fidelis pugil de eo agone non adustus sed unctus exivit Unde bene sibi
convenit illud quod scribitur i Regum xxiii ut scilicet tolum (?) spiritu sancto beatum ioh
in medio positu allogitus et confirmatus ita dicens Esto vir fortis et preliare
bella domini quique uno spiritu sancto primo sibi suggerit patenciam tollerandi Cum sibi
intit Esto vir fortis 2o dona diligencia certandi cum subdit et preliare
bella domini 3o sibi spondet fiduciam triumphandi quia bellum
est tuum sed deo Et to ne paveas adest enim patris potencia tua pacans ossima
adest filii sapiencia tua dilucidans instruendo adest spiritus sancti clemencia
te impotenciam roborando et parte finaliter triumphando Quarto quia sunt ex
ilio dampnabiliter relegatus Ideo xpe sibi paravit refectionem celestis patrie Luce
xxii Ego dispono vobis sicut pater meus disposuit in regnum ut edatis et
bibatis super mensam meam in regno meo quod dicit sic pater meus hic michi
in hominem ut peregrino mirum passionis penuria odgracia celestis re
numeracionis Eodem modo vos per tribulaciones presentis inspire eritis pre
mes eterne glorie Per mensam aut illa secundum beda intelligitur gloria et suf
ficiencia celestis vite qua illi satiabuntur qui in presenti vita iusticiam esurierunt
et sicierunt fruendo consolacio gaudio summi boni Exquo patet secundum Ambrosio
quod pater quod dicit ut edatis et bibatis super mensam meam non promittitur vobis
ut cibus corporalis sed sola comitacio et plena possessio glorie celestis Est autem
valde notabiliter advertendum quod istam mensam celestis convivii pater parat perfectam proce
dere natam Ro viii Quos predestinavit in sua scilicet eternitate hos et vocavit
grani sed iustificatores impre hos et magnificavit nulticima retribucionis
celestis glorie Matthei xxviii Venite benedicti patris mei percipite regnum quod vobis paratum est ab origine mundi filius
ut istam mensam ornat inquantum mea personaliter ministrat Unde dicit xpe
Luce xxii Beati illi servi quos cum venerit dominus invenerit vigilantes Amen dico vobis quod precinget se et
faciet illos discumbere et transiens ministrabit illis Ubi considerandum quod singula
verba sunt notabiliter ponderanda Primo enim quod dicit quod precinget se notatur singularitas
servitus Quia se ad retribucionem singulorum preparabit Quia in momento tuoslibet

Assatus

Relegatus

desiderio satisfaciat / Et hoc autem quod dicitur faciet illos discumbere intelligitur
imperfecta quiete beatos faciet collocari Et impleri in plenitudine glorie celestis et in
iocunditate ut dicit dyonisius ad thymotheum Et hoc ideo quod dicit / et transiens ministrabit illis
intelligitur secundum glossam quod christus ibi transit quod beatos equaliter reficiat / transferendo de
gaudio humanitatis ad ineffabile gaudium diuinitatis Sed ipse sicut ipse
mensa lectos locat / et ordinat quia secundum differenciam gradum caritatis et gratie in eius
dono possidemus in via erit eciam differencia gradus locacionis et retribucionis
in patria / Nam quanto quis fuit hic humilior tanto ibi erit gloriosior et
excelsior Cuius mensa nobis concedat etc ij sermo de eodem

Impinguasti in oleo caput meum / meum Hic innuitur 2m in eius mar
tirium quia fuit in feruentis olei assatus Et sicut dicit iustinus ...
Cuius qui fuit in dolium feruentis olei inmissus prius fuit domus gracie
... penaliter adustus Quod patet / Prohibere quia dicitur ...
entis olei intactus et illesus exiuit / Ipso protegente propter amore passionis
... sancti quod dicitur impinguasti dilexisti iusticiam i. veritatem fidei
que iustificat impium / Et odisti iniquitatem ipsorum perfidie quia
committe propterea deus tuus te vnxit / oleo leticie Cuius impinguasti
caput / carismatibus diuine gratie / Potest autem dici quod beatus johannes hodierna
die fuit vnctus triplici oleo / Primo namque in eo corpore fuit vnctus Oleo
materiali / quando iussu domiciani in dolium feruentis olei inmissus
in quo quidem non fuit adustus propter premitte gracie refrigerium ...
...tus / vnde conveniens potest dicere pro tanto supplicio quod dimittis pro statu
... impinguasti obumbrasti super caput meum in die belli Cuius me perfide ...
... abimovendis feruentis olei ... tue gracie refrigerasti Et corpus
meum a penali incendiis persuasisti vnde de ipso verificatur illud ysa xliij Ne
... noli timere Cuius ego tecum sum et transieris per ignem flamma
nocebit / te et odor ignis non erit in te Sed diceres quare domicianus
... ipsum fecit ponere in oleo feruenti quam in aqua bulienti Ad quod dicendum
quod hoc adeo fecit / ut maiore sibi penam infligeret / Nam aqua buliens
penetrat quidem in exteriora corporis Sed oleum buliens penetrat interiora
interiora ossium et medulla vnde propheta quod propheta ... penalitatem ...
... quod afflictio pene intrauit sicut aqua in interiora mea et
sicut oleum in ossibus meis In quibus cauditur quod dolorem
affligit / et magis penetrat oleum buliens quam aqua feruens / 2o fuit
vnctus in capite oleo sacramentali Vnde fuit in asya in patriarcham et archi
episcopum consecratus Vnde sibi congruit quod scribitur in psalmo Inueni dauid seruum
meum oleo sancto meo vnxi eum Vnde autem beatus johannes pro damno ...
... impetrat manum fortis et vultu desiderabilis Cuius ...
Cuius in stadio primus vite pre omnibus aliis apostolis diuinam perfide christi
... quia in decrepita etate existens / omnes asye ecclesias instruxit et fundauit
... Dicitur vultu desiderabilis Cuius pro virginitatis ac eciam singularis
amoris priuilegium vultum diuino magis desiderabilis et plus ceteris
... christo dilectus fuit / Et ideo quod sibi congruit quod scribitur ad hebreos i. vnxit
te deus tuus oleo leticie pre consortibus tuis Nam per hoc fuit vnctus oleo
leticie et exultacionis pre ceteris apostolis quod nullam mortis penam
quam sensit / quia omnes alii senserunt / Et illud oleum ideo sui vigore
... odore est illud vnguentum quod in capite meo ... fuit in ...
plenitudine Cuius non fuit ... adinuentam ... alias ...

Corporali

Sacramentali

sp eminenter possedit omnem plenitudinem graciarum Joh 1° Vidimus eum
plenum gracia et veritate Et ista gracia proprie dicitur gracia capitis Quia
sicut a capite sensus et motus diriguntur in alia membra corporis ita gracia fluxit
a Christo primo in eius discipulos Et demum per eos in alios gradus et maiores Et oportet
ut in nobis compleatur illud quod dicit Sicut unguentum in capite quod descendit in bar
bam aaron et quod designatur quod unguentum spiritus sancti quod fuit in Christo tanquam
in capite et universali principio gratificante primo descendit in apostolos qui
per barbam intelliguntur Quia fuerunt viles fidei fundatores et gracias
in magna plenitudine receperunt Deinde descendit in alios prelatos et doc
tores ecclesie qui per oram vestimenti intelliguntur quia sunt ecclesie ornamentum verbo
et exemplo ipsam adornantes ysa 49° Et hys omnibus velut ornamento
vestieris Deinde ultimo descendit in extrema hora vestimenti idest in simpli
ces et infimos in ecclesia constitutos 3° fuit unctus in mente oleo spirituali Spualis
quod misterium trinitatis perfundius cognovit et clarius nobis discernit De
quo illud Joh ij Unctio eius docebit de omnibus Et illud oleum spirituale iuxta
proprietates olei materialis habet quadruplicem effectum spiritualem in mente
sicut enim oleum materiale propter pinguedinem nutrit ignem propter dulcedinem
lenit dolorem Et propter penetrativitatem causat
sanitatem Ita oleum divine gracie secundum Bernardum dicitur lux quia illuminat Et dicitur
cibus quia confortat irascibilem Et dicitur medicina quia sanat concupiscibilem
Et delectat voluntatem Primum patet nam lumen divine gracie primo illuminat
racionem in cognicione divinorum Job dicitur Job splendebat lucerna eius super
caput meum idest super mentem meam 2° confortat irascibilem in operacione bonorum
Nichil secundum Bernardum super cantica Nichil eque mentem cogitantis impinguat Nichil
sic virtutes roborat et bonos mores § 17
Sicut unguentum gracie quod est oleum nobis effusum per Christum dul
cis Unde dicit Bernardus
3° sanat concupiscibilem a vanitate languorum Unde dicit Bernardus
nichil sic ire impetum cohibet superbie tumorem sedat omne languoris vel
sanat quantum medicina spiritualis unguenti nobis per Christum effusi Quarto
delectat voluntatem in quadam suavi perfusione intrat gaudiorum Unde dicit
Insipi
dus et aridus est omnis cibus anime qui isto oleo non infunditur Et propter hoc dicit apostolus 1 Cor 1° Christus
sine isto dulcore
qui factus est nobis a deo sapiencia iusticia sanctificacio et redempcio Quod exponens
super cantica dicit Christus per suam sapienciam nos illuminat in predicacione per iusticiam
fidei nos sanavit in peccatorum ablacione per sanctitatem eius conversacionis nos sancti
ficat in bonorum exemplorum ostensione tradens nobis formam vite qua ex
adpetiam redeamus per suam eciam passionem nos a dura servitute peccati rede
mit et a baratri vinculis liberavit et ad eternam beatitudinem introduxit Sacer
quatuor proprietates ubi enim Christus beatum Joh hodie qua Sapiam
dupliciter letificavit Primo namque per suam sapienciam ipsum letificavit in secretorum
celestium revelacione Apoc 1 Signavit deus que oportet fieri cito loquens per angelum
suo Joh Et quia ista revelacio sibi fuit dulcis et gaudiosa patet per illud Jere
factum michi verbum tuum in gaudium et leticiam cordis mei 2° per suam ius Iusticiam
ticiam ipsum letificavit in domiciani iusta dejectione quod per plures Romanus
nimiam suam crudelitatem interfecerat ps° letabitur iustus cum viderit vin
dictam Letatur autem iustus non quia de malo pene sed de gloria et honore
divine iusticie que per hoc excellencius extollitur quod per iustam vindictam divine
divine iusticie declaratur 3° per suam redempcionem ipsum letificavit in Redempcio
honorabili evocacione Quia occurrit ei multitudo virorum et mu

licet p[er] 3es horas clamauit Benedictus qui venit in no[m]i[n]e d[omi]ni s[ecundu]m xxi
vtique luctu[m] meu[m] co[n]uerte in gaudiu[m] Nam quantu[m] dece[m] exilio p[ro]bati tan-
Scriptura | fuit a amabili suo editu co[n]solati Creato p[rae]sua s[anc]ti[ssim]i Francisci beati loci
cauit in dilecte sue hospite resuscitacion[e] Crucis quod vita sue s[anc]tificacio[n]is
[sancti]tatis p[ri]p[ri]e fuit resuscitata de quo o[mn]ibus qui aderant gauisi fuerunt et
domini clemencia laudauerunt pro tunc expletu[m] est gaudio ob nouu[m] et lu[mina]
mea mox Cuius gaudiis nos faciat. De ascensione domini

Ascendit sup[er] omnes celos ut adimpleret omnia
Ephe[sios] iiij In verbis p[re]missis pulcra d[omi]ni ascensio triplex describitur
et Eximie co[m]mendatur P[ri]mo nam[que] ap[osto]lus ascensionis a[ctum]
2o subdit ascensionis terminum 3o annectit ascensionis fructum P[ri]mus not[atur]
Actus | mittit[ur] ascendit 2m cum subdit sup[er] omnes celos 3m cum annectit
Tempus | impleret omnia Quo ad p[ri]mu[m] est sciendu[m] q[uod] circa ascensionis actu[m] p[re]cedentem instruc-
spiritualia tria sunt diligenter aduertenda s[cilicet] ascensionis temp[us] ascensionis locus
ascensionis modus Primo tempus aduertam[us] constat q[uod] ascendit die xlo
triplici r[aci]o[n]e P[ri]mo ut gaudiu[m] exultacionis merorem excederet tribulationis
Nam s[ecundu]m aug[ustinum] xlo diebus et tribus xpc fuit mortuus xlo horis quod fuit
tempus meroris et sudoris s[ed] t[em]p[or]e resurrectionis fuit eius t[em]p[or]e gaudii et ex-
ultacionis Et ideo conuersabiliter post eius resurrectionem fuit cum ap[osto]lis xlo
ut sic temp[us] gaudii et exultacionis excederet tempus tristicie et desolacionis
2o ut nobis formam ascensionis mystice ostenderet Ita numerus xlo eius
p[er]fectionem p[rese]ntie designat ut ergo xpc mystice innuat q[uod] hec p[er]mane[n]t ap[osto]lis
purarentur et insaciabilis desideriis arcerentur Ac p[ro]pter hoc metaliter me[n]tem
et p[er]gentes ad ascenciones spirituale magis eo die xlo voluit mea[m] n[ost]r[a]m
gloriam sublimare 3o in hora meridiana ascendere voluit q[uod] par
postq[ua]m cum discipulis suis comederet in celum ascendit ut p[ro]pter hoc in vnitate
mentis p[er]fectiorem deuocionis in externe me[n]tem subleuaret Ac p[ro]pter hoc a
xpi p[ro]prie conformatur ut ergo n[ost]ra metalis ascensio sue ascensioni ex-
emplari conformatur Ideo in hora meridiana que est maioris f[eruoris]
ascendere voluit Vnde dicit aug[ustinus] Ascensio d[omi]ni glorificacio n[ost]ra est asce[n]de-
tum xpo intimi corde ut cum dies p[ro]missus aduenerit sequamur in corpore
Certum est n[am] q[uod] sicut xpus qui est caput in nouo in corpore glorificato
ascendit Ita et membra glorificata s[ed] ad ip[su]m ascendent 2o considerandus
Locus | ascensionis locus Constat n[am] q[uod] ascendit ad celum de monte oliueti
aut in scriptura misericordiam et pietatem designat et p[ro]pter hoc spiritualiter informamur
q[uod] quicumq[ue] volt spiritualiter cum xpo ascendere se deb[et] in actibus misericordie
circa paupers xpi laborare certe Et in hoc ex parte tria sunt obseruanda P[ri]mu[m]
est ut indigentibus p[ro]uideat no[n] solum de superfluo quod est necessariu[m] et p[re]cepti s[ed]
etiam s[ecundu]m diuiciis q[uod] est p[er]fectionis et consilii 2m est q[uod] s[e]c[un]d[u]m meliores et
bonos meliora dato in bonis p[re]ponat 3m est q[uod] tales pauperes bonos
no[n] solum de p[ro]pinquo s[ed] et de remotis inquirat Et hec tria innuit[ur] Dan[ielis]
xiiij Vbi angelus dixit ad abacuc fer prandium quod habes in manu
tua danieli in babilone Nam p[ro]pter hoc q[uod] iussus est dare prandiu[m] quod
fuit refectio sua et suis messoribus nec[essariu]m no[n] p[ri]mu[m] Pr[imo] aut danieli qui
fuit famis dei notat[ur] s[ecundu]m S[ed] p[ro]p[ter] babilone distante [et] remoto [est]
3m Et qui cumq[ue] p[re]dictas condiciones seruat valebit dicere cum p[ro]pheta ego
autem sicut oliua fructifera in domo d[omi]ni 3o considerandus est ascensionis modus
Modus | qui quantu[m] ad p[ro]pius nostrum esse triplex Ascendit n[am] cum nubibus cum a[ngelis]

spiritibus et cum hominibus in glorificatis corporibus. Quinta ad magna[m] p[er]fecte
dignitatem et excellentiam ascendentes ostendimus, ut dicit glo[sa] sup[er] i° act[uum]
i° et nubes suscepit eum ab oculis eorum. Omnis demum creatura obsequitur
(?)ti. Nam astra indicant nascentem. Elementa patienti compatiuntur. Nu
bes ascendentem suscepit. Non quidem indiguit hiis in obsequium, sed ergo Christus
in ascensione se ondit esse verum d[omi]n[u]m celi, quia sicut celum se sibi aperuit. Et eorum
qui sunt in celo. Quando omnes cetus angelorum sibi obviaverunt, et ipsum re
verenter cum cantu et iubilo in celum deduxit. Ostendit etiam se dominum inferni,
quia diabolum alligavit, vectes ferreos confregit, et sanctos patres de limbo
secum potenter deduxit. Et post tria que modum ascensionis insinuant
nos informant et ad vitam (?) intelectualem ascensionem cum Christo spiritualiter disspo
sitos informant. Nam in p[ri]mis nubibus intelligitur humor devotionis, in angelicis spiritibus
ardor dilectionis, in glorificatis corporibus splendor choruscacionis. Ad
degradum ergo illi qui volunt cum Christo spiritualiter ascendere, debent esse perditi
honore devotionis, fervore divine dilectionis et splendore sancte conversacionis
(?) bona caduca et terrena spernunt bona celestia diligunt et requirunt.
illud apostoli Col. iij. Si consurrexistis cum Christo que sursum sunt sapite, non que
(?) Sed pro dolor multi sunt hodie qui statuerunt oculos suos decli
nare in terram. Et bonis celestibus spretis ad modum brutorum solum caducis
et terrenis passionibus inherent, qui manifeste quantum in se est, nature humane
(?) passionibus inhereant qui manifeste quantum in se est, (?)
corpus et statum humanum evertunt. Primum patet sic. Natura humana sic
est ut non solum de visibilibus corporalibus et spiritualibus delectari. Et ideo constat quod naturam
humanam quantum in ipso est corrumpit qui spretis bonis celestibus passionibus
brutalem sensibilibus incumbit. Secundum patet, quia cum statura et cetera animalium
sit ad terram inclinata, solum statura humana est sursum erecta et ad con
templandum celestia sublevata. Et ideo constat quod staturam humanam evertunt
qui ad terrena inclinati passionibus brutalem solum bonis caducis inhiant.
(?) corporum et humane statue eversorum videns deplorat propheta cum
(?) homo cum in honore esset non intellexit comparatus est iumentis insipientibus et similis factus
est illis. Secundo notatur ascensionis ratio. Quia ascendit super omnes celos. Circa quod ubi
(?) evidentiam est sciendum quod Christus hodie ascendit super omnes celos
corporales. Super omnes celos sensibiles. Et super omnes celos intellectuales. Et hoc
rationabiliter super omnes celos corporales. Et super omnes celos intellectuales. Et hoc
(?) sicut fuit, ut sic gloria exaltationis responderet modo sue humilia
tionis. Quod patet, nam Christus in carne assumpta per humilitatem descendit
infra omnes celos materiales, prima sic scribitur. Baruch iij. Inventus in
terra et cum hominibus conversatus est. Secundum descendit infra omnes celos sensibiles,
quia se humiliavit, non solum usque ad homines, sed etiam infra homines, unde
dicit per prophetam: Ego sum vermis et non homo, obprobrium hominum et abiectio plebis. Tertio descendit
infra omnes celos intellectuales, quia infra ipsos angelos, ps. Minorasti eum
paulo minus ab angelis. Et hoc propter carnis assumptionem ut dicit glo[sa]. Et ideo sue humi
litati omnino competebat ut super omnes celos predictos exaltaretur. Et ipso
(?) sup[er] sensibiles ad patris dexteram locaretur. Ideo dicitur Marc. ultimo: Assumptus est
in celum et sedet ad dexteram patris dei. Circa quod quidem advertendum hic ^ (?)
(?) ergo per dexteram dei (?) modo intelligitur equalitas dei. Unde dicit Aug[ustinus] sup[er]
illud: Datum est. Sedere ad dexteram patris (?) equalitas est
in (?) et prima ac eternitate. Et sic sedere ad dex
teram dei competit Christo secundum divinitatem. Alio modo per dexteram dei intelliguntur bona
(?) dei. Et sic sedere ad dexteram dei competit Christo secundum humanitatem

Vnde sc dicit

Z

Terminus

Anima xpi excellentissime fuit deo sup omes creaturas tam celes
quam intellectuales / 3o modo per dextram dei intelligitur iudicialis potestas de
sede ad patris dexteram competit xpo racione iudiciarie potestatis de qua
ipse met dicit Matth. ult. Data est michi omnis potestas in celo et in terra
aut tempore ascensionis ipsa humanitas xpi tripliciter attollitur et qui
Nam existo tempore primo dicitur primaria novitate / 2o virtuosissima potestate
Novitas
/ 3o excellentissima dignitatem / Primum patet / nam in ista ascensione
mira novitas tam in natura celesti quam in natura terrestri / Primo patet
Ianua celum quod per quinque milia annorum extiterat clausum xpo ascen
dente fuit hodie reseratum / Nam etiam terrestris humana que per sui
tate descendebat ad lymbum hodie facta est levius et ascendit in celum
Et ideo xpus propter predictam novitatem quam hodie fecit / tam in celesti
etiam terrestri quemadmodum dicitur per illud quod scribitur Apoc. ult.
Potestas
nova facio omnia / Secundum patet / Nam hoc est ordo rerum quod quanto aliquid
esse sublimius est tanto virtuosius et potencius / quia influit omnibus
in natura subiecte contentis ut in corporibus celestibus / Unde quia natura humana
in xpo est elevata super omnes naturas creatam / Ideo quod ipsa omnibus influit
/ Et sic est virtuosissima potestate / Ita quod non sit / qui se abscondat a calore
eius / Cuius influencia virtualis / Cuius influencia dicitur Ioh. i. De plenitudine
Dignitas
eius nos omnes accepimus / 3m patet / Nam quanto aliqua natura est sub
limior tanto est dignitate et nobilitate prestancior ut patet ex ordine
celorum quod ex sublimitate loci ad quam natura humana hodie elevata di
noscitur Ex quo apparet quod ipsa inter omnes creaturas etiam intellectuales ex
cellentissima dignitate quod dicit glosa Super Exo. Omnia xxix In
sublimitate deletum est cyrographum nostre dampnationis mutatum
sima mee corrupcionis illa in natura tua domine est beata et in terra
die in celum in celum ivit et ami in mensa gloria sup omnes choros angelorum
ascendit / Cuius gloria nos participes et cetera ij sermo de eodem
Fructus
Tercio tangitur ascensionis fructus cum dicitur ut adimple
ret / omnia Ubi primo dicitur quo racionalis Cum in xpo ascenderet
ret / omnia Ubi primo dicitur quo racionalis domum celestem ascenderet ad impleret ...

Intellectuam

pro, n quatu ad intellectiuam ipos impleuit omnimoda noticia ueritatis ioh
cum autem uenerit ille spiritus ueritatis do. uos omnem ueritatem uite ius
Vite
ticie doctrine secundum glo ipos docuit ueritate uite iusticie et doctrine ueritas ui
consistit in recta finali intencione ut omnia quecumque facerent dicerent aut
cogitarent omnia in laudem et gloriam dei facerent ad quos hortatur apostolus
Iusticie
ad co. iii omnia quecumque facitis in uerbo aut in opere omnia in laude et gloriam
Veritas iusticie consistit in recta debite et proporcionis mediu in
actibus in ponte ut patet ex ethicorum quam perfectissime habuerunt
apostoli tam quantum ad iusticiam commutatiuam que consistit in abiectione mundanorum
et quantum ad iusticiam distributiuam quia omnia
erant desiderio eterno et quantum ad iusticiam distributiuam quia ueniebant
prout opus fuerat conferebant et quantum ad iusticiam punitiuam
que consistit in rectitudine iudicij quod probat interitus ananye et ze
que consistit in rectitudine iudicij quod probat interitus Anany et Za
phire qui de eo quod de precio agri uenditi aliquid sibi conseruauerat diuino
Doctrine
iudicio sunt percussi. Et iste radius intelligibilis ueritatis candidissime cla
ritas sunt percussi et iste radius ordinatis in diuinis misterys perscru
tandis in apertis ingradibus et in scripturis sacris profundissime exponendis et in linguis om
nibus in scripturis sacris loquendis. Hec n. habebant apostoli non in neselgacion hu
manam plenissime loquendis hec n. habebant apostoli altissimi dat intelligenciam
mana per inspiracionem diuina diuina inspiracio altissimi dat intelligenciam
Affectivam
Iob xxxii. Secundum quantum ad affectiuam ipos impleuit perfecto incendio cari
tatis ignis n. diuini amoris inflammauit eorum corda flammancia quia
sicut ignis fortibus affectibus linguis igneis intus facta sunt corda flamma
incendium inflammauit eorum uerba unde ps. hic secundum Gregorium spiritus sanctus in linguis
igneis apparuit quia omnes quos repleuit ardentes pariter et loquentes facit
ignes apparuit quia omnes quos repleuit penas omnes
inflammauit et eorum opera quod patet per hoc quod omnes iniurias omnes penas om
nes contumelias pro Christo recognitas non solum pacienter sed etiam gaudenter
sustinebant apostoli gaudentes a conspectu concilij quoniam digni
habiti sunt actuum v. ibant apostoli gaudentes a conspectu concilij quoniam digni
sunt pro nomine ihesu xpi contumeliam pati. Est autem sciendum quod sicut ignis materialis
sursum tendere et flamma ad ornare. Sic amor
diuinus est alta inflammare sursum tendere et flamma ad ornare sic amor
diuinus mentes apostolorum inflammauit ad superiora per suum contemptum eleuauit
et superiora feruentis desiderij coadunauit ad inuicem caritatis uinculo
quia unum cor et unam animam habebant in xpo. Et io apostoli congrue fi
gurati sunt per illum rubum exo. iiio. quem moyses uidebat ardere et non combure
Est n rubus secundum ysidorum frutex ramosa et spinosa poma ferens
rubea et in sapore dulcissima. Pluralitas ramorum apte sunt collegium a
postolorum qui licet sunt plures in persona uniuntur tamen ardentissima caritate sic
cum rami uniuntur in stipite. Huius rami sunt flexibiles et graciles
propter humilitatem paupertatis Et sunt spinosi propter suam mordificationem quia bene
probant meis in gloriam instancia predicationum et oracionum frequentia distr
ibutione et temporis breuitate in breuissimo n tempore fere totum mundum
sibi subiecerunt. Huius rubi folia sunt acuta et fructus dulcissimus sic
apostoli loquentes uerba acuta corda penetrancia in sua predicacione sed erat dulcis
sua in mansuetudine diuina omnes langwores et dolores accedentibus absulerit
Operativam
Tercio quantum ad operatiuam ipos impleuit uigore firmitatis et magnani
mitatis ut qui prius erant timidi postea facti sunt fortes et intrepidi quod
patet nam qui prius nomen xpi in propria lingwa confiteri timuerunt postea co
ram principibus et omnibus linguis nomen xpi publice et intrepide predica
uerunt. Unde cum sacerdotes iudeorum prohiberent ne amplius loquerentur in nomine
illud petrus et ioh cum magna auctoritate dixerunt si in conspectu dei iustum est
uos potius audire quam deum iudicate. Cum ergo prius timuerunt fragilem

mulierem postea despexerunt principem et imperatorem Vnde cum iohes coram
adomiciano vrgeret ut xpm negaret et a predicacione cessaret audacter
respondit obedire deo oportet magis quam hominibus Similiter xpm dominum meum ne-
gabo nec a predicacione nominis eius quiescam donec consumme cursum ministerij quod (...)
pi Extremitas aut ipsorum in hoc maxime apparet si quis considerat quanta
fuit mentis potencia in mirabilibus faciendis quanta paciencia et alacritas in pe-
acerbissimis tollerandis Vnde in quibus tormentis fuit eis delectissimum quod cor
munus spiritus sancti qui est penarum omnium sapidum condimentum Nam sine me
in multis tanta pusillanimitas in rigoris obseruancia quod utique contin-
ex spiritus sancti carencia Cum omnia aspera facit leuia et redit omnia sapida
io subiungitur Eccli xxiiij Spiritus meus super mel dulcis et hereditas mea super
mel et fauum Secundum aut quod istam amabilem ascensionem et hic imitari
viri perfecti ut amore secundo ascendant ad alciorem salutem procuranda (...)
tribus modis Primo quidem exemplo lucide conuersacionis Veram inter gen-
tiles bonam in quos lucentes sicut luminaria in firmamento celi
conformantur xpo Qui ad hoc ascendit ut aliis viam ascendendi ostenderet
Mich ij Ascendit iter pandens ante eos Quod bene figuratum est j Reg xiiij
Ubi ionathas ascendit clivum montis reptans manibus et pedibus et arm(i)-
ger eius post eum quod fit cum aliquis diuina gracia preuentus (...)
aliis est luciosa tam feruida desideria quam prospera viciosa Secundo secuta
gio deuote oracionis Iudith xij Judith Cum ascendebat in superiora domus sue et
orabat dominum deum israel ut dirigeret viam eius ad liberacionem populi sui Talis
suffragio impetratur captiuis gracia liberacionis peccatoribus gracia conpunct(ionis)
et ipsis infirmis robur bone operacionis Ephe iij Huius rei gracia flecto ge-
nua mea ad patrem dei mei ihu xpi ut det nobis secundum diuicias gl(orie)
sue virtutem corroborari per spiritum eius habitare xpm per fidem in cordibus
Tercio verbo secunde predicacionis Aggei j Ascendite in montem
(...) Qui vita despicitur restat ut eius
vite sit eminencia Cuius vita despicitur restat ut eius
predicacio contempnatur portate ligna i predicate iuuenes edificando
extra alios se continendo et in bono vitalis confirmando ... Diuite
uirtutem quia si placet videbitur deus deorum in syon Quod nobis per ij
Quo abiit dilectus tuus o pulcherrima mulierum
quo abiit et queremus eum tecum Can. vj Verba proposita
quemcumque possunt exprimi in persona audiuit anime deuote xpi ascensionem
inspicitis admiratis Et ascensionis tante dulcedinem inquirentis Et quia
ascensionis xpi racio sue sublimitatis est incomprehensibilis omni creatori (...)
Tamen tamen aspera virgine gloriosa Que super omnes creaturas xpm clarius
cognoscit racionem sue glorie singulariter enim requirunt et dicant Quo ab-
yt dilectus tuus etc In quo quidem verbo primo instruction(em)
notari possunt Primum est inquisicio amorosa que notatur cum premittit quo abyt dilectus
tuus o pulcherrima mulierum quo abyt Secundum est questio graciosa Cum
cum subditur Et queremus eum tecum et quia querit et inueniunt ut scri-
xij Tercio ex inquisicione graciosa quemcumque consequitur mutacio fructuosa
nobis insinuat propheta oportet quod satisfaciens et tamen ascensionis ostendet
Cum dicit ascendit super celum celi ad orientem Circa primum est considerandum
anime deuote sua questione amorosa beatam virginem compulsantes non dixe-
quo abyt filius tuus cum tamen constet nomine dilecto non nisi eius filium exprimi
voluisse Ad quod dicendum quod potius usi sunt nomine dilecti quam nomine

Inquisicio amorosa

duplici ratione Primo propter diuini amoris affectam dulcedinem et vehementiam Cor enim
diuino amore flagrans non nisi ea que amoris sunt nouit loqui Ex habundancia
ex habundancia cordis os loquitur Matthei xij et Luce vj Et ideo nullum verbum dulcius
et suauius potest exprimere quam verbum amoris Et ob hoc potius dicit dilectus tuus quam
filius tuus Secundo propter diuini amoris puritatem et eminentiam licet enim Christus secundum humanitatem
nobis fuit via ad nostram diuinam cognoscendam et amandam ut patet
Iohannis xiiij Tamen postquam illa noticia et illud amore fruimur afficere debemus
ipsam nam diuinam in se ipsa et secundum se ipsam velle cognoscere et amare ipsa
nam diuinam in se ipsa et in se ipsam velle cognoscere et amare ipsam
ab humanitate Christi totaliter circumscripta Vnde ad insinuandam hanc puritatem in
eminentia diuini amoris quo deus pure diligitur in se ipso magis
et eminencia diuini amoris quo deus pure diligitur in se ipso magis
conuenit vti sub nomine dilecti quam nomine filij Licet enim non est filius eius nisi
secundum humanitatem quam de ipsa suscepit est tamen eius dilectus proprie secundum diuinitatem quam de ipso suscepit est tamen eius dilectus proprie secundum de
Tercio est sciendum quod cum beata virgo se presente habeat tamen diuinitate
cius Tercio est sciendum quod cum beata virgo se presente habeat tamen diuinitate
quantitate ipsius Christi eo quod indesinenter eius presencia fruitur tanquam suo ob
ratione ipsius Christi Illud autem quod presenciam habet non inquiritur sed magis
iectissime desideratio Illud autem quod presenciam habet non inquiritur sed magis
tenetur et iocunde possidetur Quare ergo anima contemplatiue dicit beate
virgini Quereremus eum tecum cum ipsa presencia Christi non inquirat sed dulciter
tenetur et iocunde possidetur Quare ergo anime contemplatiue dicit beate
virgini Quereremus eum tecum cum ipsa presencia Christi non inquirat sed dulciter
teneat Ad quod dicendum quod sicut ex gustu diuine dulcedinis causatur spiritualis
fames et sitis respectu diuine dulcedinis causatur spiritualis
famelicus ratione sue inestimabilis suauitatis eo quod talis gustus parit sine
fastidio iuxta illud Ecclesiastici xxiiij Qui edunt me adhuc esurient et qui
bibunt me adhuc sicient Ita eciam experiencia diuine veritatis causatur quedam
bibunt me adhuc sicient Ita eciam experiencia diuine veritatis causatur quedam
inquisicio ratione sue incomprehensibilitatis Licet enim quanto anima beata profundius
speculando de ipse claritatis agnoscit tanto profundius adhuc cognoscere appe
tit Sed iste appetitus desiderium anime beate non inquietat sed continuus et sua
uis contemplandum ipsam excitat et inuitat Vnde patet secundum gustum
presencia veritate contemplandum ipsam excitat et inuitat Vnde patet secundum gustum
opposito modo se habet in gustu corporali et spirituali Gustus enim corporalis
cito satiatur et consumata infastidium trahitur Gustus autem
delectatus generat hoc tamen delectacio consumata infastidium trahitur Gustus autem
spiritualis semper magis et magis accendit anime desiderium Cuius quidem desiderij
ardor et accensio hic methaforice dicitur inquisicio Et ideo sensus vbi est
dulcedinem et accensio hic methaforice dicitur inquisicio Et ideo sensus vbi est
queremus eum tecum id est ardenter et dulciter sine fastidio amabimus eum tecum

Inquisitio fructuosa

Quarto est sciendum quod propheta predicte inquisicioni perfecte beate virginis tamquam
inhianti et secretarie satisfacere volens explicat eius terminum in illa inuencione
tuos cum dicit Ascendit super celum celi ad orientem In quibus verbis
propheta tria innuit Nam primo explicat ascensionis actum Cum dicit ascendit
Secundo declarat ascensionis terminum cum subditur super celum celi Tercio specificat
ascensionis locum Cum ait ad orientem Circa primum est sciendum quod in predicto
verbo propheta signanter innuit quod Christus propria virtute ascendit Cuius ratio est quia non
ascendit Cuius ratio est quia non
ascendit in curru igneo subuectus sicut
Helyas Nec curru igneo subuectus sicut
Helyas Nec eciam medio translatus sicut Enoch Nec in curru igneo subuectus sicut
Helyas Nec eciam medio raptus sicut Paulus Sed potius propria virtute alia
corpora ascendit Et per hanc triplicem differenciam ascendendi nobis innuitur
triplex gradus spiritualis ascendendi Primus est quo quis diuinitus
transfertur de statu culpe in statum gracie Et iste figuratur per translacionem Enoch
in paradisum per quem quedam gracia designatur Genesis v Sicut enim in Christo gracia dei sicut pa
radisus benediccionis Christi Iste gradus figuratus est per transitum filiorum Israel de
Egypto in desertum Egyptus enim interpretatur tenebre Et ideo significat statum
culpe propter statum autem in mutatur status gracie Secundus gradus est quo quis ad
similitudinem Helye subuehitur in curru igneo id est in feruenti desiderio ad gra

incipiente ingeam pficientem Exatia ii dd tate Ceus ignem di
qua pficiunt desiderand nos tee fiat / Virtute inchoate Et damor
inamorem primi Et iste gradus figatur pillum tristiu filios / est
de vna masion pdestium mala tristicuerint / 39 gradus e quo qui
dem rapitur plimpidam conteplaco / admodum quo paulus rap
est / iniciu celum / Nam qn mens ascendit incognicioz dd excogni
tu sibiliud tur dicitur rapi inprimu celum / Cruado aut adhoc con
ssptus intelligibiles tur dicitur rapi in 2m celum Sz qn hc fit pru
deiforme et intuitiue cogmcioz tur dicitur rapi in tciu celu Et iste
figatur p 3m tristium filios est quo de masionibus fuis indispto in
primissionis pueneiunt / Sicud quod est sciendum q triplex dicitur ascension
fuit / incelum empireum / aerem / igneum no acalore sed asplendore Cri
tu est iuadium ut dicit Strabo q etiam mox factu fuit angelis e
pletum Secundo quidam celu von sue pfectue i mobilitatis et mi
claritatis sit quemetia et aptitudinem ut inea deus et aly bti ctu
dine fruantur / inhoc aut celu xpc hodie ascendit / Pmo tamq
signum pietatis et miseracois ut pnobis prem inspeks Heb iiii
pontificem magnu dom ihm qui penetrabit celos Secunda m
lat pnobis / 2o tamq rex insignis eliuntae ad solia paterne ma
tis ysa viiii sup solium dauid et sup regnu eius sedebit melind 3
iudex et domnus insignu potitiae adsedem iudiciarie ptatis Mt xxv
venit filius homine in maiestate sua tuc sedebit sup sedem maiesta
ad iudicandum s. viuos et mortuos ut dr ibi Sicud 3m est sciendum q xpc
bilit ad orientale plagam incelum ascendit / qua i om tia m
bis contulit tria bnficia / Pmum bnficiu est quia ipos magos ab
stella pduxit ad xpm / et hc io ut qua illa xpo fuat / odiosa
ade puaricacioz fiet amabilis et graciosa qua prima genaw uocatur / 2
qua adplagam orientis xpc adiudiciu ueniet / et hc io ut qua i a
fuit prima di maledictis Gn iiio Maledicta teramope que suscepit
sangwinem fratris tui de manu tua / Sed econtrario audiet tc ecua di b
qua dicet in iudicio Venite bndicti pa me psigmo q uo pa c
in Tertiu est quia io ad plagam orientis ascendit ut illa plaga
que pfusioz sagwinis innocentis fetida fuat in munda pfessoz xpi
stoz mundaretur Est n. sciendum q tria elementa expto fuant infecta
pmo quidem ipsa terra fuat fuit infecta pfusiones sagwis innocentis
xpc emudauit possessioz sui sagwinis / aqua etia fuit infecta ptact
locionem hostiarum que ydolis ymolabantur Sz xpc eo mundauit p
sue mundissime carnis inbaptismo / Aer etia fuit infectus Ex fume
incensorum que ydolis offerebantur s xpc eum mundauit psua glou
ascensionem quo xpc hodie cu duabus turbis anglorum sz et homi in
gloriose ascendit Secundo pfuam gracias nos ascende fa te De sancto spu

Dexcelso misit ignem in ossibus meis et erudiuit
me Treno i° Sicut dicit glo exo xix Decaut ut moys
in lege mias cudet ipsi pfectioni et complemento / Nam sicut in mia
legislacioni dno moysi apparuit inigne sic appuit aplis insigna ignis
sicut / etia tuc quinquagesima die post agni typici ymolacioz data est
inuicti lex uetus insinuiutatem gnatu / ita nuc l. dic ueri a
ymolacioni datus est sic p suo libtati nos donas Secunda ubi spus

subtilitas. Ex quo manifeste colligitur quod ipse spiritus sanctus est totius legis in-
tentio et finalis consumacio. Nam sicut quinquagesimo anno qui iubi-
leus fiebat servitutis remissio et possessionis redonacio sic nunc misso do-
no spiritu sanctum fit peccatorum remissio et eterne hereditatis restitucio. Quid
spiritualis sensualis intellectus illud donum excellentissimum complicata quadrupli-
citer. Primo quidem quo ad dantis subtilitatem. 2° quo ad recipiencium
caritatem. 3° quo ad doni nobilitatem. 4to quo ad finis utilitatem. Haec
quatuor illud totum bonum eximium perfectissime recommendant. Nam
dantis subtilitas ipsum efficit graciosum. Doni nobilitas ipsum efficit
gloriosum. Recipiencium congruitas ipsum efficit amorosum. Sed finis utilitas
fructuosum. Primum habetur ad premittitur de excelso. 2um cum subditur misit ignem
in ossibus meis. 4um cum postponitur et erudivit me. Primo
commendatur dantis sublimitas cum premittitur de excelso. Dator enim huius doni
... excelsus deus cuius potencia nulla altitudine terminatur, cuius sapiencia
nulla profunditate scrutatur, et cuius clemencia nulla latitudine coartatur.
Ut dicitur quod donum spiritus sancti descendit in apostolos de excelso infinite bo-
nitatis infinite caritatis et infinite potestatis. Primo
dico quod donum spiritus ~~sancti~~ // infinite caritatis et infinite potestatis. Et hoc
donum spiritus sancti descendit in apostolos de excelso infinite potestatis ut ab
eis timorem expelleret et ipsos in confessione vere fidei roboraret,
qui prius ex timore sue pusillanimitatis veritatem fidei confiteri prius
non audebant. Per spiritum sanctum roborati eam coram omnibus fiducia predicabant
... et loquebantur cum fiducia verbum dei omni vo-
lenti. Et ipsi repleti spiritu sancto fidem confiteri lingwa propria post-
modum crede. Et qui prius timebant fidem predicabant in lingwa quasi aliena. Actuum 1. Ceperunt
loqui variis linguis prout spiritus sanctus dabat eloqui illis. ... ita propter
... ... robortati multum timuerunt
timentes. Fragiles mulieres postmodum ... Obedire deo
... ... imperatorem. Unde petrus dixit Actuum v°. Obedire deo
oportet magis quam hominibus. 2° illud donum descendit in apostolos de ex-
celso infinite caritatis ut frigidos inflamaret tam in amore dei quam
proximi quod ... zelo ... pro salute proximi et patris. Nam ipse spiritus sanctus
inflamavit corum corda ut deum firmiter diligerent. Unde dicitur ... quod sanctus
inflamavit eorum corda ut deum firmiter diligerent. Unde ... 2° inflam-
mavit ... ignitis intus facta sunt corda flamancia. 2° inflam-
mavit eorum verba ut ignita verba et corda penetrancia predicaret. Unde
... spiritus sanctus ... linguis igneis apparuit quia omnes ...
... ... facit. Tercio inflamavit eorum opera quod
ardentes ... et loquentes ... ardua et difficilia audacter et intrepide sunt aggressi.
... qua opera ardua et difficilia audacter et intrepide sunt aggressi
quedam erat ... sicut mortem non timerent. Actuum xxi. Paulus
dixit Ego non solum alligari sed et mori paratus sum pro nomine domini
... Quedam erant contra consuetudinem humanam sicut divicias ...
quod apostoli faciebant. Nam secundum hugo super ...
nichil habebant et ... divicias reputabat. Quedam ... erant
contra ... humana sicut nullam habere proprietatem ad malum quod sunt in apostolis
... spiritum sanctum sic erat in bono confirmati et impeccabiles saltem mortaliter
... sunt effecti propter quod ipse dicit in psalmo Ego confirmavi columpnas
eius, id est beatos apostolos, qui fuerunt principales columpne ecclesie et eius
... fundatores. Tercio illud donum descendit in apostolos de excelso in-
finite bonitatis ut infirmos sanaret, deiectos elevaret et famelicos
saciaret. Primum patet per hoc quod sola umbra petri plures infirmi a //

Sublimitas dantis

Infinite potestatis

Infinite caritatis

corda
verba
opera

Infinite bonitatis

Infirmos sanaret

Delectos
~~elevaret~~

uariis languoribus sunt uexati / Vn legitur actuum v. iuxta plateis po
infirmos ut ueniente petro saltem umbra illius obumbraret quemquam illorum et li
berarentur / Non solum autem apostoli per uirtutem eis diuinitus collatam
infirmos sanabant / sed etiam mortuos suscitabant / Sicut patet in Iohanne ewangelista
rediens in ephesum de exilio in quo relegatus fuerat / drusianam eius
hospitem a morte corporis suscitauit / Et beatus philippus omnes tunc
populi qui afflatu draconis morbidi facti fuerant / sanati restituit Et nichilominus
duos tribunos qui peremerant principem et filium pontificis qui ministrabat
sacrificiis quos idem draco interfecerat / a morte corporis et anime suscitauit
patet nam ipse spiritus sanctus corda humana prius deiecta et adiuta in
dato primitus desiderium bonorum suorum in unum ad celestia eleuauit
feruens desiderium eternorum Exemplum in beato Iohanne Quum ad nouam fu
admiraretur quendam filium regis et aliis contemplantibus et gaudentibus
incedit nec bibit sed se mentem et oculos in celum fixos tenuit / nec mi
ubi totum thesaurum sui desiderii reconditum habuit / et istum effectum bene
sit Ezechiel ca. viii Et eleuauit me spiritus inter terram et celum
et me in ierusalem in uisione dei Signanter autem dicit quod spiritus eum inter
et celum eleuauit ut per hoc insinuet quod per donum spiritus sancti mens dua
terrenis eleuatur Et impositio desiderio eternorum constituitur / Propter hoc autem
Et adduxit me in ierusalem in uisione dei ostendit quod mentem peregrinam sublimem
multa ac magna misteria diuinitus reuelantur Vnde beatus gregorius tractans
per spiritum domini et te et dicit spiritus sanctus qui mentes apostolicas incognita
et amando in tanta perfectione clementie exercuit Quod aliud dixerim
mentes terrenorum hominum celestes fecerat / Tertium patet adhoc nam in tanta
in uidine fuit datus apostolis ut famelicos eorum desiderium eterna
enim gustu bonorum celestium saciaret / et adiecti gustum spiritus sancti
libet mentes ducebat Ecclesiastici xxiiii Transite ad me omnes qui concupiscitis me
Vos qui me concupiscitis transite ad me abiciendo omnes cupiditates ter
renorum que sunt amara quia mentem non saciant suis puritatibus la
sunt uacua quia mentem non saciant / sed ad ea ad appetenda magis
et eo transite ad me in quo beatus perfectum gaudium et omnium meorum desideriorum
plementum Et subdit / Et generationibus meis adimplemini quasi dicat quod ideo
terrenorum ad me transire debetis ut generationibus meis id est a bonis
latis impleamini quia ista bona talia sunt et tanta quod mentem homi
perfecte saciant / et adimplent / Quod maxime uerum est de bonis eterne beatitudinis
que desiderium anime totaliter perfecte saciant et quietant / licet etiam bona que
christi in presenti mentibus deuotis tribuuntur / ipsas aliqualiter saciant / sed non
Hec autem bona possunt dici perfectus mundi contemptus feruidus bono
celestium appetitus perfecta cognitio ueritatis et perfectus amor uirtutis Que nobis
per suam graciam largiri etc. ii sermo de eodem

Nobilitas
doni

Secundo notatur forma doni excellentissimi summa liberali
tas Cum subditur Misit ignem / In igne enim materiali quem
huius doni excellentia designatur / Nam ignis materialis omnia elementa
superat / in calore / splendore et uigore / Ratione splendoris et illuminationis
Ratione caloris est inflamatiuus / sed ratione uigoris maxime actiuus / sic
donum excellentissimum beatis apostolis hodie prefecit splendidissima cognitionem

tissima dileccionis et vivacissima operacionis Primum patet spiritus enim veritatis apostolos hodie perlustravit splendidissimo radio intelligibilis ut sic eisdem pateret in gradibus contemplacionis ordinandis, in divinis inves- Cognicio
tigandis, in sacris scripturis profundissime exponendis et in lingwis hominum plenissime loquendis. Hoc autem non habebant apostoli inveniendi humana sed inspiracione divina ij pe j Non enim voluntate humana allata est aliquando prophecia sed spiritu sancto inspirati locuti sunt sancti dei homines. Unde dicit Gregorius quod quicquid aliis humana excitacio et cottidiana mentis meditacionibus prebuit hoc totum illis multo excellencius et perfectius suggerebat spiritus. Dileccio
Secundo patet impensis in apostolis flamma divini amoris intus exarsit quod omnes penas et omnes contumelias pro Christo irrogatas equanimiter sustinerent et cum gaudio sustinerent. Actuum v. Ibant apostoli gaudentes a conspectu concilii quoniam digni sunt pro nomine Ihesu Christi contumeliam pati. Desiderium enim caritate inflammatum quemlibet laborem parvum et vite reputat modicum laborem et in pena multa requiem. Propter quod dicit apostolus Ro viij Non sunt condigne passiones huius temporis ad futuram gloriam que revelabitur in nobis. Cuius exemplum patet in Iacob qui die noctuque estu urebatur et gelu propter amorem Rachel quam per xiiij annos servivit ipsi labori tamen videbantur pauci dies pre amoris magnitudine ut scribitur Genesis xxix. Tercio patet nam Operacio
in opere zelo fidei inflammati tam strenue laboraverunt in fidei dilatacione quod in tempore brevissimo fere totum mundum fidei subiecerunt. Unde convenienter potest exponi quod scribitur in psalmo Ignis ante faciem eius exarsit ignis divini spiritus sancti exarsit ignis divinus ante faciem eius id est in cordibus apostolorum qui bene patuit in feruenti zelo quem habebant pro fidelium conversione. Quemadmodum carbones id est gentiles carbonum nigri propter peccati maliciam sicut non habentes humoris graciam et torridi propter successi sunt per eos igne amoris et divine cognicionis et caritatis. Succensi sunt per eos igne amoris et divine cognitatem et accensi. Tercio notatur capiencium congitatus cum subiungitur in ossibus meis Cogitatus capiencium
quemlibet ossa in ad litteram sunt concava dura et medullata dulcedinem. Ossa vero apostoli fuerunt concavi per profundam humilitatem duri per constantiam sic et boni apostoli fuerunt pro fundam humilitatem, duri pro constantiam et longanimitatem et medullati plenitudine per internam devocionis suavitatem. Primo ergo apostoli fuerunt capaces huius doni per profundam humilitatem. profunda humilitas
Sicut enim scribitur Ysa Ultimo Super quem requiescet spiritus meus nisi super humilem et quietum et trementem verba mea, in quo innuitur quod timor filialis et reverencia spiritus sancti humilitatem ingerit. Crima pessima vera humilitas custodit. Convenienter autem humiliatem disponit ad recepcionem spiritus sancti quia loca humilia sunt magis irrigua et fecunda. Unde dicit Augustinus Cum aqua gracie denatat a cacuminibus moncium et se declinat ad yma convallium. Donat vero ille sapiens architector quod quanto fundamentum iacitur profundius tanto edificium precrescit sublimius. Et ideo in primis ecclesie fundatoribus scilicet apostolis iecit fundamenta profundissime humilitatis ut sic altius crescerent in virtutibus et ceteris donis. Secundo fuerunt duri et fortes per constanciam longanimitatis. fortis longanimitas
Hac proprietate potest intelligi quod scribitur Iob xxiij Tu fabricatus es cum quibus solidissimi quasi ere fusi sunt, ipse non subfabricatus est. Hos hoc id est apostolos et hoc triplicatur sive cum eos misit per fortis gracie tradendo donis et virtutibus adornando. Tercio ipsos per constanciam longanimitate fortissime solidando. Et ideo bene sequitur qui solidissimi quasi ere fusi sunt,

De vocibus suavitatis

Utilitas fructus

Credendis

diligendis

Operandis

efficerunt .n. solidi Quia minas pn̄dopu[m] ylo timebant / Solidiores q[uo]
nas et contumelias contempnebat Solidissimi u[er]o quia morte despi[ciebant]
et eam pro xp̄o sustinere affectabat / Tercio fuerunt ad modum ossium me[dulla]
pleni pinitia ducoomis suavitatem / Et d[e] h[oc] p[otes]t intelligi quod scri[bitur]
Job xxj° Medullis ossa illius irrigantur / Quia b[ea]ti ap[osto]li qui p[ro]p[ter] firmi[tatem]
et constancia sunt ossa ecclesie militantis / per sp[iritu]m medullis irrigantur qui
omnium donorum habundancia fecundantur / Medulla .n. s[ecundu]m Rabanum
dulcis saporis et h[ab]et ossa madefacere et est calide na[ture] per que significa[ntur]
dona spiritualia per dona sp[iritu]s s[an]c[t]i anima aridam madefacit / Quia b[...]
gracie perfundit mentem et tepidam in divino amore accendit Et
amaritudine putris vite mollestem dulcescere facit / Quinto nos
domi fructus et utilitas duas ancerait et erudiunt me / Et h[ec] convenit
Hodie sp[iritu]s s[an]c[tu]s ap[osto]los tripliciter erudivit / Primo quia inducendo
ad veritatem / Et h[oc] illud domini dicentis sp[iritu]s veritatis q[uem] ego ipsis promisit
Cum aut[em] venerit ille sp[iritu]s veritatis docebit vos omnem veritatem / De quo p[otes]t
q[uod] scribitur Mach Ornaverunt faciem templi coronis aureis / Nam pater et filius et sp[iritu]s [sanctus]
ornaverunt faciem templi .i. b[ea]tos ap[osto]los qui erant principales fundam[enta]
ecclesie edificij / Et hoc coronis aureis .i. perfecta noticia veritatis univ[er]s[ae]
tamen / 2° in diligendis per ordinatam caritatem Can ij Ordinavit in me ca[ri]
tatem / Quia spiritus s[an]c[tu]s docuit eos habere ordinatam caritatem / quia
dilexerunt super omnia seipsos et amicum inde .i. ad honorem dei et inimicos
deinum .i. propter conpugnacionem divine ymaginis ipsis intimius impresse
utique melius diligere debemus si nam caritatem habere volumus / 3° in operan[dis]
per sanctitatis exemplaritatem / Hodie namque sp[iritu]s b[ea]tos ap[osto]los tamquam stellas cla[ras]
res et lucidas posuit in firmamento celi / Hoc est in ecclesia militanti ut lu[ce]
rent super terram .i. ut sua conversacione s[an]c[t]a irradiarent / homines t[er]ra[m]
illustrantes ipsos et pura sanctitate et p[er] doctrine veritatem et per exe[m]
plositatem Cuius irradiacionis nos participes etc. vij 9 sermo de eo[dem]

Fluvius igneus rapidusque egrediebatur a facie eius
Dan vij° verba proposita convenienter exprimunt missionem sp[iritu]s s[an]c[t]i ad ap[osto]los / In quibus
primo tangit sp[iritu]s eternale eius emanacionem Cum premittit / Fluvius derivat[ur]
Et h[ec] convenit quia sicut fluvius derivatur a fonte mediate immediate sic
sp[iritu]s procedit a patre et filio De hoc fluvio scribitur apoc xxij° Ostendit m[ihi]
fluvium splendidum tamquam cristallum / Per quod intelligitur sp[iritu]s s[an]c[tu]s qui dicitur fluvius
propter eius conspicuitatem / Quia omnia scrutatur et eciam profunda dei / Et dicitur
splendidus tamquam cristallus / quia eos replet / Reddit splendidos in die
et fortes et solidos in operacionem / Et dicitur procedentem de sede dei et agni Cum
dicit a fecunditate patris et filii / 2° tangit eius virtuale operacionem Cum
igneus rapidusque / Hodie namque iste fluvius dicitur igneus Quia corda
ap[osto]lorum dulciter inflamavit / Et dicitur rapidus quia mentes fidelium ad
ascendit ab omni abcessu terrenorum suavitate rapit et dividit ut in sp[iritu]
vivis apparebit / 3° tangit eius temporalem missionem cum dicitur Egrediebatur
a facie eius Cum .i. sedebat / in throno / quia invisibiliter missus est a patre
et filio Abac iij Egressus es in salutem populi tui in salute cum xp̄o tuo
Quod pro tanto dicit / quia et filius et sp[iritu]s missi sunt in salute nostram
sed sp[iritu]s post filium ut per eum perfectius cognosceremus et ferventius amaremus
filium Cum operatus est salutem in medio terre ut scribitur in ps

salute passus est in illis que quantum ad inclinatum distinctionis
situata quasi medio terre / Unde de spirituali regressu huius fluvii de ista
spirituali edificatione specialiter prosequamur / Sed aut dicitur quod sicut fluvius
naturalis virtute terre nascitur fecundandi campos et prata irrigandi et
transportandi / ita spiritus sanctus suo munere fecundat corda sterilia / rigat
sicca et arida / et transportat quasi corda levia et porosa / De quo potest — *Fecundat corda sterilia*
intelligi quod scribitur in psalmo fluminis impetus letificat civitatem dei / per impetum huius flu-
minis intelligo copiam et affluentiam huius divini muneris quod hodie civitate
fidelem totamque ecclesie letificavit / secundo corda apostolorum que erant primi
doctores fidei donorum habundantia fecundavit / spiritus quod illud donum
significatur per flumen quod dicitur qualibus cum est tante fecunditatis quod
femina eam fecundat / Et ut dicit plinius inde mulieribus mundi
mulieres invitat ut semper concipiat quod probat de quadam muliere
que vij filios conceperat / Unde de eius fecunditate qua corpora disolvens
donis spiritualibus fecundavit / potest intelligi quod scribitur ysa xi per
dominum flumen egypti in septem rivis eius fecunditas sancte
dominicata sunt apostolus in septem domibus / et de hoc potest exponi quod signi-
ficatum in figura gen xli ubi pharao vidit in sompnio quod de flumino
ascendebant vij boves pulchri et crassi nimis qui pascebantur in lo-
cis palustribus hoc est in pinguibus et viridibus / alios vij vidit confectos
macie qui devorabant eos quorum species est et magnitudo corporum erat / per vij boves
intelligo vij dona spiritus sancti mentes fidelium impinguantes et virtute
fecundantes fecundantes / isti boves dicuntur pulchri nimis quia
animam fidelem donis virtutibus ornant / et decorant / dicuntur etiam crassi et pin-
gues quia sicut pinguedo et omnis condimentum caloris nutrimentum et luminis
fomentum / sic spiritus sanctus per dona sua languorem dirigit per salutare locatorum / per ymnum et
dulcem tractendit pigriciam dilectionum consumentem omnem rubiginem
et omnem maculam peccatorum ut dicit beda super joh qui erat et lumen
hominem reddit per fratrem predicatorum et honestam conversationem / isti boves
pascuntur in locis palustribus quia dona spiritus sancti dantur in infectos et pasto-
ribus humilibus ysa xlvj super quem requiescet spiritus meus nisi
super humilem et mansuetum et trementem verba mea / Quod aut alii vij viridi
et macilenti devorabant eos qui erant pulchri nimis / hoc designat quod do-
na spiritus sancti nonnumquam perduntur et consumuntur in mente per vij vicia capitalia quia
superbia privat dominum timorem / luxuria devorat donum sapientie / crapula corrumpit
donum intellectus / accidia destruit donum fortitudinis / avaricia corrumpit
donum pyetatis / yra vero propter eius celeritate destruit donum scientie que docet
convinsatum et ordinate se habere in hiis que sunt ad deum et ad proximum / et ad
invidia vero que est fera pessima destruit donum consilii quod
salubre proximo pro sue salutis augmento exhiberi debet / Et de hoc la-
mentatur patriarcha jacob quod filium suum ioseph qui interpretatur augmentum
fera pessima devoravit / Secundo patet nam ad spiritum apparerem quod flumen
ubi terram aridam irrigat et estum refrigerat / sic spiritus sanctus per dona sua nos ir- — *Irrigat corda sicca*
rigat / nam suis virtutibus et rore sue gracie in nobis refrigerat / estum prave
concupiscentie / unde in persona spiritus sancti potest intelligi quod scribitur eccl xxiiij ego quasi
fluvius dorix et quasi aqua ductus exivi de paradiso / dixi rigabo ortum plan-
tacionum / Dorix interpretatur generationis medicamentum / et efficacia gracie de

Castrum

Campus

Ortum

signat per quam in nobis generatur salubre medicamentum contra omnem spi-
ritualem morbum quarta per quod sibi domum spiritualem competentem creat in nobis
patrem ut pulchre per eundem alibi est deductum. Sequitur et quasi du-
ctus in paradiso. Ubi sciendum quod aque ductus conficiunt tribus modis
quoad castrum quia ille est secretus et absconditus ne ab hostibus impe-
Exemplum in holofherne qui ante betuliam quam obsedit precepit in-
aqueductum ut eis subtraheret aque usum per quod mistice informamur
quod ille qui spiritualem mentis conservare desiderat oportet quod aditus hostis
tollet custodia cordis diligenter caveat et quod sequestret a quibusdam
spiritualibus et familiaritatibus suspectis unde dicit iexa? Joh. bapt.
mecum fuit et pontificis filius fuit et tamen nec inter affines puer
vincebat ut in domo patria cum pueris viveret castitatis se apueri
annis in heremo vixit et oculis solum xpm desiderantibus et nichil ali-
nabat aspicere. 2o ex aqueductus deducitur ad campum ut terram arida
meretur et semen in ea latens vivificet et ab ariditate preservet
ductus sit per diversas vias et partes campi ut semen in ea iactum uber-
cius det per quod mistice informamur quod gratia spiritualis diversis viis de alto
campum cordis nostri ad eius humectandum et semen spirituale nostrum late-
vivificandum. Nam alii illud dono attrahunt orando et legendo alii
tando et contemplando alii carne domando unde scribitur Cant. iiii. Surge aquilo
ventus veni spiritus et insuffla super mentes istos ut diminuat. Et quo-
mittit quod iste spiritus quandoque venit in hominem ab oriente ut cum homo
in propria puritatem considerat sue originis fragilitate quam in se non sit
stendum quam debilis ad crescendum sine gratia dei confortante et robo-
unde dixit Aug. iiii confess. Quid sum ego michi sine te nisi dux in preceps
quem tu imples sublevas. Ideo quod plenus tui non sum honus michi sum
doque etiam venit ab occidente ut cum homo cogitat finis vite brevi-
et mortis acerbitatem unde dicit Greg. ii moral. Qui cogitat qualis erit
morte semper est pavidus in opere. Nam considerat pulvisandi carnis tu-
at eius lascivia ut ipse dicit ii moral. Et ponit exemplum pipa-
Tunc tandem abiciunt in festis que ipsa infestant. Utrumque aut venit
ab aquilone ut cum homo considerat acerbitatem eterne pene ubi pro cibo
dampnatorum est ignis pro potu adustionis grando horribilis visionis
pena constrictionis et spiritus pro lacrimis hec est varietas et mirabilitas
penarum unde scribitur Ysa. xxvi. A timore tuo domine concepimus et quasi pep-
spiritum salutis. Sicut enim quia qui sine timore est non potest vivificari
Utrumque non venit ab austro ut cum homo cogitat quanto fervore
xpc nos dilexit quia et stupenda pro nostra salute passus fuit. Et ex
industas gratiarum actiones exsurgit. Hec enim consideracio secunda nobis fo-
divine pietatis adducit. Ideo dicitur Abacuc iii. deus ab austro ve-
et conversio aut ingratitudo fontem pietatis exsiccat. Teste Ber. quod
peremptoria res est ingratitudo inimica salutis exsiccans fontem pietatis
divine fluenta gratie. 3o aqueductus sit ad irrigandum ortum et pratum. Et id
in auctoritate supra inducta dixi rigabo ortum plantacionum. Iste ortus plan-
tacionum generaliter est tota ecclesia fidelium et spiritualiter quelibet anima fidelis in qua ex
arborum et plantacionum genera quot sunt virtutum insignia et bonorum operum exa-
Sed est sciendum quod ad hoc ut iste ortus amenus et floridus vireat requiritur domini
primum est quod sit clausus per circumcisionem honestatem cultus per caritatis austeritatem. Requi-
puritatis varietatem. Et tertium cantu dulcis per devocionis suavitatem. Et

contu dilectus ueniē dignatur adeo sponsa dulcius ipsum mutat Cant
primat dilectus meus misit manum suam per foramen et venter meus intremuit ad tactum eius Ezo patz illa [Transportat]
unius suo impetu rapit et transportat corda levia a terrenis cupiditatibus
et ea lingwa porosa a corda rara ad susceptionem gratie bene disposita
gressum cottidie per hoc exprimitur q suo instinctu separat filios a parentibus religio-
ingressum et affectus hominum paupertate voluntaria ea mundi contemptu
abicit quibus affluat conplantatur sic rapiunt paulum qui despecta
dicatore efficit et apostolum apparuit secundum augustinum Idem dicit Ber Ber in sermone
de apparitione bonus spiritus sanctus mouet memoriam deinde intelligenciam et
voluntatem Nam memorie suggerit bona in cogitationibus sanctis intellectui
ipsius voluntati in operibus bonis Ipse est qui quasi cunctis suggerit
sensibus in corde tuo ad honorem dei et age deuocionem spiritui eius nox
in auribus tuis Hec Bernardus Sed proh dolor istis instinctibus et sanctis mo-
tibus spiritus sancti multi pertinaciter resistunt et ideo spiritum sanctum a se expellunt
de quibus dicitur Actuum vii Dura ceruice et incircumcisis cordibus spiritui sancto
resistitis De hac operacione spiritus sancti scribitur in psalmo Qui diuidit mare
in flumine pertransibunt pede ibi letabimur in ipso Illud mare est cor
Vnum quod amaritudine aquarum multitudine beluarum et inquietudine
Ysa lvii Cor impii quasi mare feruens et quiescere non potest hoc
mare spiritus sanctus diuidit maridam et siccam cum peccatorem illuminat ad agnos-
cendam ariditatem et sterilitatem suorum operum Et tunc subditur in flumine per-
transibunt pede Vnum per donum spiritus sancti peccatores transeunt de statu peccati in statum
[gra]cie et ibi letabimur in ipso quia secundum excellenciam meritorum eternaliter gaude-
bunt de excellencia premiorum Quod nobis prestare dignetur De sancta trinitate

Gracia domini nostri ihesu cristi caritas dei et communica-
cio spiritus sancti sit cum omnibus vobis amen ii
Cor xiii In his uerbis apostolus aperit nobis trinitatem in ipso quo ad
beneficia que beata trinitas ex sua ingenita bonitate nobis misericorditer elar-
gitur primum beneficium attenditur ex parte peccatorum Et hoc est gracia reconciliationis
que apparuit in ipso christo et ideo premittitur gracia domini nostri ihesu cristi Secundum attenditur ex parte
ipsius Et hoc est inherencia diuine dilectionis que apparuit per eum Et ideo subditur cari[tas]
Tercium attenditur ex parte peccatorum scilicet beniuolencia communicationis que apparuit [Gratia reconciliationis]
in ipso qui ipse est primum donum in quo omnia dona dantur ut dicit augustinus Circa
primum est sciendum quod gracia nobilius attribuitur filio quia in quantum deus graciam
efficienter tribuit Sed in quantum homo nobis eam per mortem et passionem
sufficienter promeruit Et ideo multo gracia sibi attribuitur Ipsi tamen primo
sibi attribuitur gracia viuificationis i Cor xv Sicut in adam [Vivificationis]
omnes moriuntur qui subaudi ab eo processerunt per generacionem naturalem Ita et in
cristo omnes viuificabuntur qui scilicet sunt eius filii per generacionem spiritualem Nam ipse
adam acceperat donum originalis iusticie per quam spiritualiter viuebat et cetera
et illud donum in omnes suos posteros transfudisset si non peccasset Sed quod per
peccatum originale omnes ab ipso naturaliter descendentes in ipso moriuntur
Christus non per mortem qua nos secundum augustinum a morte duplici corporis et
anime liberauit omnes per graciam qua nobis meruit viuificabuntur Hec autem
gracia viuificationis sola est secundum augustinum in Enchiridion redemptos discer-
nit a perditis quos in unam massam perditionis contraxerat ab origine
causa omnes dedit Et quia secundum Ber super Cant Gracia est quoddam balsa-
mum preciosissimum ideo requirit vas purum per vite innocenciam vas solid[um]

p mentis constancia Et uos psimiliu pslulitatem uiaz Scdu aut
hcw illos d liar op h gracia uiuificacois ostendit ex tribus Et p
odio pctorz malorz 2o ex contemptu pñcia bonorz 3o ex sperneti des
Confirmacionis bonorz externorz 2o sibi attribuit gracia confirmacionis in bono qu
tem homis roborat ut omes temptacones carnales & dyabolicas faci
de vincat Sicug exemplum & figuram hemg in sampsone qui uirtute
i eum irruentis sps s ruinaterer illabentis leonem interfecit & eu u
dissipit Eciua uirtute gracie mentez roborantis omes impetus tem
faciliter devincunt Faciunt aut mentis firmitatem ista gracia ptud
opat Pmu est pcti cuiq3 pfecta devitacio 2m est pcti devitati g
detestacio 3m e diuine pietatis fida consideracio De pmo scribit
q animalia scta ubi erat impetus sps illuc egrediebant Tundo
cont illos qui lic3 ex impetu sps feruet inopiant bona opa
modum tn in quadam desidiam concludunt Et econu mens for
uigorosa s impetum sui sps se magis & magis pficit impetibus u
De 2o scribit Eze iij assumpsit me sps & abij amarus in indig
sps mei & manus dni erat mecu confortans me mens spm
ingrate infusion Et abit amara impcti detestacem confortat a
manu dni inpiumi roborus fiducia & exptacon De 3o pat Ga
dispit deus spm filij sui in corda nra in quo clamamus a a pt
mg q in meruta spe diuine pietatis speramus 3o s attribuit
Glorificacionis glorificacionis De hoc scribit Ro viij Spiritus eius qui suscita
xpm a mortuis viuificabit mortali resurrectiom ut dr glo mo
corpa nra p spm sctm qui habitat in nobis pfice s uirtute effica
mortalia corpa glorificando quod pat sic Nam xps resurre
mortuis in corpore glorificato Ita fideles qui sunt membra eius
sile o sudge in corporibus gloriosis alias esset deformitas & m
si membra per eundem spm viuificata no conformaret suo capiti
scribit ioh i De plenitudine eius nos omes accepimus graciam pro
Inherentia caritatis hec est gracia glorificacionis p gracia iustificacionis Tercium beneficiu
hec est gracia glorificacionis p gracia iustificacionis quod nota cu subdit Ca
bitur pto que est inherentia caritatis quod nota cu subdit
dicit aut dici q caritas sco diat de pub qua pu appa
ron pmo ron pmi tas Ecuia est pma psona in pcium mbis et
e pmu donu gratuitum in quo sunt augm omia dona dant
vnitatis Ecuia inppo ptc omes psone diuine eam veniunt s et
in caritate omia dona gratuita conueniunt eo quod ipa dr nexs &
vinculum pfectionis ut pt coll iij 3o ron pundpy & dignitatis qui
e pudopiu om diuinarz psonarz sic caritas h3 dignitate & excell
sup omes alias uirtutes i Cor xiij Si linguis hom loquar
caritatem aut no habeam factus sum sic es sonas aut cymbala
v dog aplus q sm caritate nec scia nec contempte terenorz nec eta
tirem ualz homi ad salutem Debet pt intelligi quod scribit Ro
caritas dei i qua diligimus deum & que nobis confert ex largo mune
diuino diffusa e in cordibus nris totum s cor nrm occupando u omes
cogitaciones omes affcones intenciones & opaciones ordinemg mdirut
sic impleat in nobis illud Math xxij Diliges dnm deum tuu ex toto
corde tuo ex tota anima tua & ex omnibus viribus tuis Et h
pdcto modo in nobis diffunditur p spiritu sanctu qui datus e

[illegible]am fecit et pignus nostre salutis ut patet Eph. 1°. Sciendum autem quod hoc ad — Fervor affectionis
spiritum nobis tripliciter diffundi debet. Primo per fervore affectionis quo ad
[illegible] insinuacionis dei et omnibus ad honorem eius servientibus non negligentes
[illegible] fervent et hylariter nos habeamus ad quod hortatur apostolus Ro. xii
spiritu ferventes domino servientes. Nam illud opus quod fit cum tepiditate
et ariditate cum non est deo gratum. Cuius figuram preceptum fuit in lege quod oblaciones
que domino offerebantur debuit esse oleo linita ad designandum quod opera nostra
debent esse fervore caritatis inflammata. 2° per unitatem connexionis quo ad — Unitas connexionis
proximum ad quod hortatur apostolus Eph. iiii Solliciti servare unitatem spiritus in vin
culo pacis. Ubi per unitatem spiritus caritatem intelligit. Sicut enim sic unus spiritus to
tius corporis vivificans per iuncturas et compages membrorum naturalis eiusdem corporis. Nam
si ledatur pes vel aliquod aliud membrum lingua affectu compassionis clamat tu
calcasti pedem meum oculus statim respicit et manus lesum locum. Cor sollicitatur. Dicit Magister
in compendio [illegible] quod ne in
[illegible] contractat locum lesum ut aliquod membrum est in corpore quod non in
[illegible] compatitur affectu. Et hoc multo fortius debet esse inter membra corporis
mistici ubi est maior nexus et unitas quam inter membra corporis naturalis. — Honestas conversationis
3° per honestatem conversationis quo ad se ipsum j Tess. iiii hortamur vos ut
honeste ambuletis ad eos qui foris sunt. Ideo dicit apostolus Gal. vi Si spiritu
vivimus spiritu et ambulemus. i. eo duce
vivimus i. si spiritu sancto duce ad vitam gracie venimus spiritu et ambulemus i. eo duce
et auctore in bono opere proficiamus per probam virtutem [illegible]. Et hoc phis
[illegible] deus decore [illegible] et in contemplacione [illegible] utilitatem aut [illegible]
[illegible] deus decore [illegible] i. in contemplatione [illegible] ut desideria carnis non
perficiatis [illegible] Cum dicat spiritu ambulate et desideria carnis i. de
[illegible] quales [illegible] nobis suggerit non perficiatis i. consensu vel opere non im
pleatis. Unde [illegible] quia illi pellent de corde actualiter in corde et habebit — Similes carnicationes
Tercium beneficium attribuitur spiritui sancto quod est beniuo
lencie signa in opere. Tercium beneficium attribuitur spiritui sancto quod est
dona communicacionis quod notatur cum dicitur et communicacio spiritus sancti et cetera. Quod est
in communicatione [illegible] debemus. Primo in bonis
[illegible] quod motu spiritus sancti proximis nostris communicare debemus. Primo in bonis
spiritualibus salutaris exhortacionis. 2° in bonis temporalibus necessariis sustentacionis
3° in tribulacionibus mentalem compassionis. Primum patet per apostolum ij Cor. vj° hor
tamur vos ne in vacuum graciam dei recipiatis. In quo verbo innuit ut quibus
dona spiritualia collata ad aliorum utilitatem multiplicet et dispenset. Cuius
dominus dimittet vos satis quod nichil totaliter sub
traxit apostolus. Unde dixit Actuum xx° Vos scitis quod nichil retraxi sub
terfugium vobis. Ideo dominus bona sibi credita fideliter maliori utilitatem
multiplicanti scribitur Math. xxv Euge serve bone et fidelis et cetera intra in gaudium
domini tui. Per quod gaudium plena et perfecta beatitudo intelligitur secundum Augustinum plus
quam dicat intra in gaudium magnitudine et incomprehensibilitate illius gau
dij insinuat quod tamen est quod anima tanta comprehendi potest. 2m patet per apostolum
Ro. xij hospitalitatem sectantes necessitatibus sanctorum communicantes i. bona vestra tempora
lia indigentibus exhibentes. Et Hebr. ult. scribitur beneficencie et communicacionis
nolite oblivisci. Talibus enim hostiis promeretur deus. Unde dicit Augustinus Pasce fa
me [illegible] si non pavisti occidisti. Ideo inducit Christum inde [illegible] dicit
[illegible] da mihi in [illegible] quod dedi tibi dives. Eciam da et ego reddam tem
poralia da eterna retribuam. 3m patet per apostolum Phil. ultimo Benefecistis co
municantes tribulacionibus nostris ipsius se in sua tribulacione compaciendo. Unde
dicit Gregorius xix° Moralium Tanto quisque perfectus est quanto perfectius sentit do
lores alienos. Nam sicut pars [illegible] non nisi [illegible] corde videtur sic mi
seria fratris compassivo et molli corde vehemens sentitur ut idem Gregorius dicit. Ad
hoc autem [illegible] nos movere debet. Primum est boni compositi
firmitas que [illegible] [illegible] incompossibilis ne mente alicuius quod est i.

adiacens ne mentem deiciant / 2m est eterne dulcedinis degustata suavitas. Eterna secundum augustinum ille solus novit spiritualia liberaliter erogare qui novit eterna veraciter estimare / 3m est premii celestis pensata sublimitas de quo dicit augustinus xxii de civitate dei Ea que deus preparavit diligentibus se fide non capit spe non attingit caritate non apprehendit / desideria et vota transgreditur acquiri potest estimari non potest. Ideo dicat ieronimus nullus labor durus nullum tempus longum videri debet quo gloria eternitatis acquiritur. Tam reddit augustinus in de moribus ecclesie. Eterna tanta est multitudo et tanta iocunditas civitatis eterne ut si mea non amplius quam una hora morari liceret propter hoc solum innumerabiles anni huius vite pleni deliciis contemni deberent / contemperarentur. Eterna iocunditatis nobis prestare etc. ij° sermo de co[…]

Tres sunt qui testimonium dant in celo pater verbum et spiritus sanctus et hii tres unum sunt. i ioh v° Beatus ioh tamquam aquila celi secreta celestia penetrans et inde fluenta sapiencie copiosa hauriens invisibilia glorificatis nobis misterium beatissime trinitatis describit. quo adtractum in ipsa fides katholica consistit / Primo namque in ipsa credere debemus inseparabilitatem inoperando 2° personarum pluralitatem in emanando / 3° substancie ydemptitatem in essendo / Hec tria in verbis propositis per ordinem continentur. Nam operacionis inseparabilitas notatur cum premittitur Tres sunt qui testimonium dant in celo personarum distinctio et pluralitas notatur cum subditur pater verbum et spiritus sanctus. Sed essencie ydemptitas notatur cum annectitur Et hii tres unum sunt / Circa primum est sciendum quod inseparabilitas in operando communiter intelligitur per hoc quod dicitur tres sunt qui testimonium dant. Eterna licet persone divine sint vere tres / unum tamen et indivisum dant testimonium quod est firmius et solidius omni alio testimonio. Quod patet per hoc. Nam ubi in testibus est vera pluralitas / et in pluralitate vera conformitas / et in conformitate omnimoda inseparabilitas / sed quod in illo testimonio sit solidissima veritas / ut solum invenitur in beatissima trinitate. Cuius testimonium est tante firmitatis ut omnia alia testimonia confirmant. Nam secundum in mysterio [?] Cum iurat deum testem invocat / Et per hoc deum suum per divinum testimonium confirmat. Est autem sciendum secundum triplex celum contingit triplicem vocari divinum testimonium / Est enim celum quod est natura divina / de quo in psalmo A summo celo egressio eius ubi scilicet eterne mente patria. Est et celum medium quod est natura assumpta propter eum in celo sedes eius / per quod Christi humanitas intelligitur / in qua divinitas requiescit et quiescat quemadmodum per tanto celo dicitur. Eterna corpus Christi formatum virtute celica et divina / Est et celum infimum primum scilicet terra Cum tamen celum sequitur primum Christum pabolice assimilatur / ut dicit glossa / In hoc autem triplici celo beata trinitas dat triplex testimonium / Nam in primo celo dat testimonium de ipso In 2° celo de ipso Christo Sed in 3° celo dat testimonium de toto mundo / Dimisso autem primo processu de celis solum et medio propter gratiam brevitatis / propter primum est sciendum quod in primo celo deus trinitas dat testimonium de se ipso quo ad paternam maiestatem. Et in 2° ad filii veritatem / et quo ad spiritus sancti bonitatem / Primum patet quia paterne maiestati testimonium perhibent miracula sue omnipotencie. Eterna cum omnia de nichilo produxit et tam multa et magna et pulchra de nichilo formavit / et sua virtute in esse conservat. Eterna secundum augustinum omnia in nichilum tenderent nisi potestatem divina in esse conservarent / Hec evidenter maiestatem sue potencie ostendit / cum ipso tante de nichilo producte sunt et signa et miracula per que divina omnipotencia infidelibus fidelibus declaratur quia a magnitudine speciei et creature poterit cognoscibiliter videri

Inseparabilitas operacionis

Nr 16 mir

Ysaie xiii Et io scribit Eccli xxxvi Reple syon inenarrabilibus virtutibus
tuis et gloria tua populum tuum Hee autem virtutes inenarrabiles sunt illa
opera mirabilia que deus in cecatorum operatur quibus syon i. ecclesia fidelis
repleri dicitur qui exterius miris operibus potentia divina ostendentibus
mundi laude et gloria exaltat Unde post mirabilia in egypto ostensa populus
israheliticus decantabat Exo xv Quis similis tui in fortibus domine terribilis atque
laudabilis et faciens mirabilia Et ipse moyses post demersos pharaonis et
sui exercitus in mari rubro letanter idem intonuit Cantemus domino gloriose
enim honorificatus est equum et ascensorem proiecit in mare Tertium patet nam tota trinitas
testimonium perhibet veritati filii quod ipse est verus filius dei et hoc testimonium prestat ipse
filius per documenta irrefragabilis sue sapientie Unde scribitur Joh iii Quod vide-
mus loquimur et quod vidimus testamur et testimonium eius nemo accipit Unde filius dei
qui super omnes est et quod vidit et audivit hoc testatur et testimonium eius nemo accipit quidam pusilli et increduli
inscrutabilem que multo ab omnibus accipi deberet licet quidam pusilli et increduli
sunt testimonio contradicunt Unde ipse filius loquens incredulis dicit Amen amen
dico vobis quod scimus loquimur et quod vidimus testamur et testimonium nostrum non
accipitis Et hoc contingit quia veritatem non amant et ideo non accipiunt tes-
timonium Sed quicumque est veritatis amator est et huius testimonii fidelis
acceptor Unde dixit ipse Christus Joh xviii Ego in hoc natus sum ut testimonium
perhibeam veritati Omnis qui est ex veritate audit vocem meam Tertium patet nam
deus trinitas dat testimonium sua bonitate prerogativa divine gratie Et hoc tes-
timonium apparet specialiter secundum illud i Joh v Tres sunt qui testimonium dant
in terra spiritus aqua et sanguis Ipse namque spiritus sanctus per gratiam regenerationis descendens
in corda nostra dat testimonium divine benignitati Qua nos misericorditer in
filios adoptavit Rom viii Ipse spiritus testimonium reddit spiritui nostro quod sumus
filii dei Et hoc testimonium maxime attestatur divine bonitati quod proscriptos et
exules suos sua benignitate adoptat in filios Et hoc fit per sacramentum adop-
tionis quod nobis confert in sacramento regenerationis et hoc per undam sue benedic-
tionis Unde dicit apostolus quotquot baptisati sumus in morte ipsius bap-
tisati sumus Et ideo recte et convenienter Joh ista tria iunxit quod spiritus aqua
et sanguis dant testimonium in terra divine benignitati quod sumus effecti filii dei
per adoptionem et hoc in sacramento regenerationis Unde dicit apostolus Thit iii In-
super autem apparuit benignitas salvatoris nostri dei secundum suam misericordiam salvos
nos fecit per lavacrum regenerationis et renovationis spiritus sancti quem effudit in
nos habunde per Jhesum Christum salvatorem nostrum ut iustificati gratia ipsius heredes
simus secundum spem vite eterne Respondetur ergo evidenter patet quod deus trinitas tes-
tatur sessum trinum et unum per vestigium sue omnipotentie sapientie et benivolentie
rerum in creaturis Et ista beata trinitas est a nobis fidelissime credenda
et trinitas in unitate est a nobis devotissime adoranda Unus ideo est ipse
fides nostra catholica fulcitur scripturarum testimonio creaturarum vestigiis
et videntibus miraculis ideo dicit Rich i de tri Quotquot nostri fideles
sumus nichil certius nichil constantius tenemus quam quod fide apprehendimus Sunt
namque patribus divinitus revelata et tam magnis tam miris sig-
nis et prodigiis celitus confirmata ut genus videatur esse dementie in his
modicum dubitare Primum patet per auctoritatem divinam Gen i Faciamus
hominem ad ymaginem et similitudinem nostram Nam secundum Augustinum hoc quod dicit faciamus
nostram exprimit personarum pluralitatem Quod autem dicit ymaginem et simili-
tudinem sic exprimit unitatem Hoc idem patet per auctoritatem angelicam

Ysa. vi. Cum cottidie clamat / Sanctus sanctus sanctus dominus deus exercituum / Na-
que cum dicit sanctus notatur trinitas personarum. Phylosophus autem quod semel dicit dominus deus
exercituum notatur unitas essencie. Hoc idem patet per auctoritatem apostoli Iohannis
v. Tres sunt qui testimonium dant in celo pater verbum et spiritus sanctus et hii tres
Vestigium — et hii tres unum sunt ecce trinitas essencie. Secundum patet nam vestigia
trinitatis inveniuntur in creaturis superioribus inferioribus et mediis. In
sole secundum Augustinum inveniuntur substancia luminosa radius et calor / Constat autem
quod sicut radius de sole nascitur ita filius de patre generatur. Calor autem
dicit ab utroque quod sole scilicet et splendore. Ita spiritus sanctus emanat a filio et patre
ut solis a nulla creatura causatur. Ita pater a nullo alio donatur. Secundo
etiam in creaturis inferioribus quod una est aqua in fonte rivo et stagno
rivus emanat a fonte sic filius a patre. Stagnum autem confluxit a rivo
et fonte quia spiritus sanctus emanat a filio et patre / fons autem hic est fontana
divinitatis a nullo emanat. Hoc idem patet in creaturis mediis puta in
anima secundum Augustinum est una anima racionalis et tres potencie ubi memoria gig-
nit intelligenciam et ab utroque gignitur voluntas id est amor de qui tenet
Miraculum — equaliter ceteri comitatur. Tercium patet nam fides nostra innititur triplici miraculo
De quo unum ponit Eusebius. Prima circa nativitatem Christi tres soles appa-
ruerunt / movente quod paulatim in unum corpus solare redacti sunt. Secundum
recitat Eusebius. Prima dum quidam arrianus quendam baptizaret in nomine
trinitatis per mox in detestacionem perfidie aqua disparuit. Tercium legitur de quodam
episcopo. Prima dum missam celebraret tres gutte clarissime super altare
(?)tus sunt emisse que se appropinquantes una gemma clarissima effecerunt
qua cum idem episcopus in quadam cruce exponeret ubi erant plures alie gemme
ille tantam excellenciam non sentirent de cetera penitus recederent / per quod
nobis misterie insinuatur incomparabilis dignitas et excellencia beatissime
trinitatis. Prima nos perciperes etc. iiijo sermo de eodem

Secundo beata trinitas in medio celo id est in humilitate
assumpta dat testimonium de domino Ihesu Christo. Quod patet
nam pater de filio testificatur in voce cum dixit Mathei iijo Hic est filius meus di-
lectus in quo michi complacui. Spiritus sanctus testificatur in columbe specie que apparuit
super Christum baptizatum. Ipse autem filius de se ipso testificatur in transfiguracione
Pater — facies resplenduit sicut sol et vestimenta eius facta sunt alba sicut nix
primum est secundum quod nubibus istis ad litteram pater protestatur Christum esse suum
filium naturalem cum dicat hic est filius meus. Prima phylosophus ostendit secundum Hylarium
quod Christus sit eius filius non nomine tantum sicut multi dicuntur filii adoptivi
vel per gratiam. Prima ipse est eius verus filius naturali origine non adoptione
naturaliter non creatione vel per gratiam non in participacione. Et quia pater naturaliter et summe di-
ligit Christum ideo bene addit dilectus. Prima filius singularis et per excellenciam electus
tunc bene etiam subdit in quo michi complacui id est in quo totum beneplacitum
meum constitui ut peccatum redimerem generis humani / Per quod ipsum opus incar-
nacionis ut exponit Remigius. Et de hoc testimonio gloriatur ipse filius Iohannis v. Ego
habeo testimonium maius Iohanne. Opera enim que facio in nomine patris mei
testimonium perhibent de me. Prima pater me misit et illud testimonium est infalli-
bile et eo qui ei non credunt inexcusabiles sunt / Prima testimonium ne-
gaverunt se dicitur ut statuitur Iohannis iijo Si opera non fecissem in eis que nemo

alius fiat / patrem non habent nunc autem excusacionem non habent de peccato suo Et loquitur de peccato
infidelitatis quod est ingentissimum omnium peccatorum cuius racio ponitur Iohannis xv. Cum non
credat in filium mediante fiat deum qui misit illum Constat autem quod reputare
testimonium patris mendacium est summa impietas et summa blasphemia Et quia xpus
adoptat carnem pro nobis assumpsit ut nos in deo filios adoptaret ideo verba ista
mentibus patris testificata de xpo possunt eciam quemadmodum intelligi de quolibet fide
li gratiam divinam in deo filios adoptato in quibus verbis implicantur tria que
adhoc concurrunt ut quis in deo filius adoptetur Primum est exemplaris xpi perfecta
imitacio Quod notatur cum dicitur hic est filius meus Nam secundum augustinum filius
dicitur eo quod sit sicut ille qui genuit Unde philosophus Omnium secundum hylarium quod Ex[empl]o 4 imitacio
spiritus sanctus in baptismo super baptizatum descendit per gracie unctionem ipsum constituit
filii adoptiuum Secundum est dei feruentissima dileccio que notatur cum subditur dilectus Dei dilecio
in amore spiritum diligere et secundum amoris feruentem diligere Unde dicit hyla
rius alii nulli licebit tristicie in inuitacione diuine filiacionis ad xpum vocacio
diligamus et perfectam caritatis pacem inuicem diuinam ideo in septima bea
titudine dicitur Beati pacifici quoniam filii dei vocabuntur Ad confirmacionem quod in sola
caritate inuisibili quam omnia parata sunt / et nulla est contra passionem dabitur
in pax eterna in eterna beatitudine tercia sex statibus presentis vite Tercium est Voluntatis conformacio
humane voluntatis cum diuina voluntate plena conformacio quod notatur cum dicitur in quo
mihi complacui Et dicitur potest intelligi quod scribitur Ysaie xlii Ecce puer meus suscipiam
electus meus complacuit sibi in illo anima mea In quibus verbis innuitur
quod adoptatus deus voluntatem suam voluntati diuine tripliciter conformat Primo
exhibicione debite seruitutis et ideo dicit Ecce puer meus Et quia deuota
seruitus est ipsi deo summe grata et accepta ideo subdit Suscipiam eum ad acceptus
et gratum in deo erit suum obsequium Secundo in affeccione intime caritatis ut sic
et gratum in deo erit suum obsequium Secundo in affeccione intime caritatis ut sic
dilexit / ita ipsum intime ex toto
de ab eterno singulariter et intime nos dilexit / ita ipsum intime ex toto
corde affectu et singulariter pre omnibus diligamus Tercio in consecracione diuine
bonitatis Et ideo annectitur complacuit sibi in illo anima mea Nam sic deus
feruenter desiderat nobis sua bonitate communicare ita nos mutuo debemus ad
eius assecucionem feruenti desiderio afficere Ad quod invitat / augustinus dicens dicit ad
deum in illius amore qui amore tui descendit in uterum virginis et ibi amore
suo amori tuo copulauit / coniungendo limen sue eternitatis limo nostre mortalitatis Spiritus sanctus
Secundo est sicut quod spiritus sanctus testificatus est de xpo quod sit verus deus et
homo / quod super ipsum in baptismo corporali specie descendit Quod
testimonium exprimit Iohannes baptista Iohannis 1o Vidi spiritum descendentem sicut columbam
et manentem super eum Quod quidem licet ad literam scribatur de xpo super quem spiritus sanctus in
plena fecunditate omnium donorum et graciarum descendit / propter quod Iohannes dicit quod
non ad mensuram dat deus spiritum Et tamen etiam edificacionem secundum hylarium
exemplariter congruit cuilibet fideli cum xpo per baptismum incorporatur et eius filius adop
tiuus efficitur Et qualiter fiat hoc in verbis istis innuitur tribus Nam primo
descendit in animam per baptismum per gracie infusionem quod notatur cum dicitur Vidi de
scendentem Secundo perfectionis et donorum perfectam operacionem quod notatur cum subditur sicut
columbam Tercio per eius in nobis ingeniam permanenciam et celicam conuersacionem quod
notatur cum annectitur et manentem super eum Primum patet nam philosophus quod spiritus sanctus
super xpum corporali specie descendit in baptismo quemadmodum intelligitur in filio
adoptato gracie infuso que ipsum viuificat imponit vita gracie et in futuro
vita glorie Adam maiore eadem est sciendum quod spiritus sanctus spiritualem
per baptismum descendit in animam viuificandam admodum ignis purgant cibi

Xpus

gnem peccatorum prontior quam si infundit admodum aque vocis ex-
tans estum temptacionis quas prunctia ductorem exprimit et extinguit
admodum dulcoris ipsam aciam letificans per securitatem spei que
ultatorem inducat. De aqua scribitur. Vos vis testem testimonium addit
meo quod sumus filii dei et patri nam per hoc quod spiritus sanctus descendit super
xpm in specie columbe datur intelligi quod spiritus sanctus descendit et cum
adoptat prebitivum et donorum perfectam operatorem Columba enim est avis simpli-
cissima et caret felle Est autem avis pacifica unde non mordet ore et est
animal mansuetum ideo non lacerat ungwe. De quibus spiritualiter datur
intelligi Primo quod illi qui sunt per graciam inter filios adoptati non debent ha-
bere iram in corde Non detractionem in ore nec crudelitatem in opere. Ad quod
invitat apostolus Thess. v. videte ne quis malum pro malo alicui reddat
sed semper quod bonum est sectamini in invicem et in omnes et illud dominus virile quod
est consilium pro istis aut videtur esse preceptum. Tercio patet nam per
quod spiritus sanctus venit et descendit mansit super eum quod in filio adoptato spiritus
manere debet perpetuam perseveranciam et perfectam consumacionem. Hec autem perma-
nencia potissime fit per donum caritatis que est nexus et vinculum in-
solubile mente convertens ipso spiritus. Unde postquam apostolus plures virtutes
induxerat Coll. iii. subdit Super omnia autem hec caritatem habentes
sentes que est vinculum perfectionis. Et bene dicit quod est vinculum perfectionis
Primo illud vinculum connectit homines hominibus per concordiam. Secundo
iungit angelis per amiciciam. Tercio connectit eciam deum hominibus per mediatorem
et hominem ipsi deo reconciliatorem. Secunda tamen est sciendum quod xpc testi-
ficatus est de se ipso quod sit verus deus et verus homo. Et hoc per opera mi-
raculosa que fecit in carne assumpta sicut est mortuorum suscitacio
tore et maris imperatio demumque multorum hominum de quinque panibus
refectio que nullus potest facere nisi solus deus. Ideo dicit xpus Jo.
x. Opera que ego facio hec testimonium perhibent de me id est de mea deitate
quod sum verus deus. Hanc autem pietatem divinitatis specialiter ondit
in transfiguracione ubi facies eius resplenduit sicut sol. Vestimenta autem eius
facta sunt alba sicut nix. Per resplendorem faciei claritatem anime beate
et per candorem vestium claritatem corporis gloriosi. Quod est quidam
indumentum anime intelligere debemus ut dicit Remigius quia sicut splendor
solis excedit claritatem nivis Sic claritas anime beate excedit claritatem
corporis gloriosi. Sciendum autem quod in hac transfiguracione xpi secundum Remigium
fuit triplex sue divinitatis testimonium videlicet celestium terrestrium et infernorum
Nam celeste testimonium fuit per vocem paternam que xpm suum filium esse
contestatus est dicens hic est filius meus dilectus in quo michi complacui.
Tum primo quod verbum hic paterna vox addiderat quod xpc iam predicare inci-
piebat. In baptismo autem prima vox hoc verbum non expressit. Tercio non dum xpc
predicacionem suam inchoavit sicut fecit postquam discipulos tamquam testes suos
operum et verborum congregavit. Terrestre autem testimonium perhibuit per heliam
loquentem tamquam fuit cum domino. Et hoc factum est secundum Crisostomum ut tolle-
ret opinionem turbarum. Alii reputabant eum Heliam alii unum ex prophetis.
Infernorum autem testimonium fuit per ipsum moysen. Primo secundum Jeronimum qui potuit
potencia ab inferis resurrexit et cum xpo locutus fuit. Secundo autem ipsi
xpo loquentes hoc dicit Crisostomus Primo solum illa que sunt completuris

in tpe sue passionis Tercio dicitur aut duos secundum Cris. plures apparere voluit ut ostenderet discipulis quod ipse haberet potestatem vite et mortis Et ideo adduxit heliam adhuc viventem et moysen dudum defunctum Sic. Quarto secundum Cris. ut discipuli istorum privilegia observarent sexto Quinto secundum Cris. ut discipuli istorum privilegia observarent scilicet Et mansuetudinem ipsius moysi et fervidum zelum helye Vterque non tyrannis ... ipsi se libere presentavit Moyses quidem pharaoni helyas aut regi ... Et ideo illos qui in medium adducit ut exemplo eorum qui sermo ... contemptores ... ideo exposuerunt ... ipsos apostolos mortis facere contemptores ...

Barnabe apostoli sermo

Segregate michi barnabam et saulum in opus ad quod assumpsi eos Actuum xiii In verbis propositis tangitur ... processus electionis beati barnabe qui denominatur ... Nam primo statum discipuli ... et de discipulo in apostolum est assumptus ... statum apostoli subdit in opus ... Segregate michi bar et saul ... In quibus ... apostolatus tripliciter commendatur ad quod assumpsi eos In quibus verbis ... quod notatur cum premittitur Segregate ... primo ex privilegio superne electionis quod notatur cum subditur Barnaba ... 2o ex consensu fraterne dilectionis quod notatur cum connectitur ... et saulum 3o ex officio salutifere instructionis quod ... in opus ad quod assumpsi eos Dico primo est sacerdotis electus fuit primo ... ad quod assumpsi eos Vnde primo ... sanctitatis collegio ... electus fuit nam ipse ... triplicatur primo ... de collegio prophetarum de collegio doctorum Et de collegio ... electus in apostolum de collegio ... Erant aut in ecclesia que erat antiochie ... fidelium ... scribitur actuum xiii Erant aut ... barnabas et lucius cyrenensis et ... prophete et doctores inter quos erat barnabas ... ministrantibus aut illis domino et ieiunantibus dixit Segregate ... Et sic ... assumptus est de collegio fidelium ... barnaba et saulo ... Nobilius aut assumptus est de collegio ... apparet ... dicitur apocalipsis iii ... Prima fuit fidelis in ... Esto ... fidelis usque ad mortem et dabo tibi coronam vite Nec ... assumptus est de collegio ... docto ... actuum xx hortabatur omnes barna... quia fuit sollicitus in docendo Erat enim vir bonus plenus spiritu ... in proposito cordis permanere in domino ... primo sollicitus in doctrina qua hortabatur ... in fide In quibus verbis bar ostenditur ... 2o ostenditur ... omnes ut in proposito et puritate cordis permanerent in domino 2o ostenditur ... erat vir bonus In quo verbo ... ab omnitate et vite ... constans ... Non fuit mollis et effeminatus ... 3o ostenditur ... Prima fuit plenus spiritu sancto et fide Et ista ... de collegio prophetarum qua fuit ... constituit ... Et ... assumptus est de collegio ... qua fuit ... et divina misteria nam legem ... et errores contra fidem insurgentes ... gentilibus ... explanavit Et errores contra fidem ... expugnavit ... actuum xx ... cum quidam iudei ad fidem ... dicerent quod non sufficeret ad salutem fides christi sine lege moysi Barnabas ... et constanter veritatem ... defensavit ... 2o hic ... ostenditur ... ab apostolis impetraverunt ... in quo ... modi quo electus fuit In quo ... que exiguntur ad ... electionis ... primum fuit devota ... ministrantibus illis domino et ieiunantibus In quo verbo ostenditur ... ministrabant ... ubi predicatorem et ministrabat domino devota ... ieiunabant ... afflictionem et ... gratie impetrationem

Electio

Modus

Tercium fuit divina inspiracio que ad premissa ex causa racionaliter est secuta ubi
subditur dixit spiritus sanctus Segregate michi etc. In quo verbo aperte notatur divina inspiracio
qua spiritum sanctum apostolis dare non est aliud quam mentes ipsorum sua inspiracione
inspiraret. Quartum fuit apostolica exhortacio unde sequitur Tunc apostoli orantes
ponentes eis manus dimiserunt eos. Et iste ritus est ordo ut spiritus sanctus
eos inspiraret. Et ex tunc ipsum collegium suam electionem celebraret. In quo
etiam verbo insinuat quod eligendus modo debeat ut prelatus segregari ab
actione pravolutaria modificatus. Genesis xlix° Ysachar asinus ad opus separatus a carne
Item prior per hoc quod modificatur sed impinguatur. Item debet esse separatus a
mundo per fugam et elongationem. Psalmus Ecce elongavi fugiens et mansi in solitudine.
Item debet elongari a peccato per continua elucidacione. Ysaia Recedite recedite exite
de medio eius id est declinate ab omni infectione peccati et in mundum ne tetigeritis
id est infectiones peccati consensu ne adhibueritis. 3° hoc idem ostenditur ex parte
Mister[iu]m terrenum ad quod electus fuit. Tertia ad ministerium divinum. Ideo dicit Segregate
michi barnabam et paulum. Primo ut michi soli vivant. Philippenses 1° Michi
vivere Christus est et mori lucrum. 2° ut michi soli serviant. Matthei 4to Dominum deum tuum
adorabis et illi soli servies non ventri non carni non libidini. 3° ut michi
soli lucra acquirant. Boni enim prelati non querunt res exteriores ad
sui et suorum locupletacionem sed potius animas ad exemplum salvatoris. ii Corinthiorum xii non
enim quero que vestra sunt sed vos. Dyabolus etiam non querit res ad possidendum
sed solum animas ad perdendum. Unde sibi competit illud Genesis xiiii Da michi
animas cetera tolle tibi. Ex quo relinquitur quod malus prelatus videtur
peior dyabolo. Tercia res exteriores quas in iuriose tollit. Et tunc
De sermo animas subditorum malo suo exemplo occidit. 2° commendatur eorum
apostolatus ex consideracione fraterne dileccionis cum subditur Barnabam et Saulum
Nam ex hoc ipso quod spiritum sanctum beato paulo in doctrina et vita parem
associatus fuit commendatur eiusdem ostenditur eius perfectio singularis
etiam satis potest colligi ex eorum suis nominibus. Fuit enim Barnabas primo qui
est ioseph et cognominatus est barnabas ut patet Actuum 4to Ioseph
autem interpretatur augmentum. Non autem sibi augmentum faciebat quia sic
de virtute in virtutem proficiebat. Nam quilibet debet proficere quantum ad augmentum
virtutum et extirpacionem viciorum de quo crementum potest intelligi. Quod sunt
Genesis 1° Crescite per virtutum acquisicionem et multiplicamini per earum cumulacionem
et replete terram per bonorum operum et exemplorum fructificacionem. Et ista tria respiciunt
augmentum virtutum. Deinde subdit quantum ad extirpacionem viciorum et subjicite
eam id est ipsam sensualitatem subicite eorum sed vobis sed eciam extirpate
dominamini piscibus maris id est motibus carnalibus lascivie qui pascuntur
in delicijs tanquam pisces in mari ut dicit Augustinus Et volucribus celi id est motibus
elacionis qui sursum ad alta intenduntur sicut aves volucres in aere suspensi
Et universis animantibus que moventur in terra id est universis motibus avaricie que
terrena sitit et appetit. Et ista respiciunt extirpacionem viciorum. Barnabas
autem interpretatur filius consolacionis. Quod etiam sibi congruit bene. Tercia magna
consolacionem et gaudiorum ex aliorum profectu recepit. Unde scribitur Actuum
x° Cum Barnabas venisset anthiochiam et vidisset graciam dei in multitudine
credencium gavisus est. Est enim signum magne perfectionis quod de
bono alterius gaudeat et de malo eius in animo compassionem habeat. Potest autem causa
quod istorum societatem honorabilem tunc comendant. Primo est continuacio in

tionis anima eius ferventi desiderio exstetit et secum populos conquirebant. Unde
scribitur Actuum xiº. Erant barna et pau magna pertinentes anthiochie ad fidem
convertunt. Ita quod primi discipuli ibi dicti sunt christiani. Sic ecia pro salute aliorum
multas adversitates et pericula sunt perpessi. Idem scribitur Actuum xvº. Quod
Bar et pau fuerunt deo carissimi qui tradiderunt animas suas pro nomine domini
nostri ihesu christi. Secundum est divinitas cohabitacionis. Unde scribitur Actuum xiº. Quod
barnabas pau per totum annum conversati sunt in ecclesia anthiochie. Et erat ma
num domini cum eis multusque numerus credencium conversus est ad dominum. Et Actuum xiiiº ait
spiritus sanctus. Segregate mihi Barnabam et paulum viros carissimos tanto tempore cohabitantes
pax et constancia. Barnabe et paulo viros ... exivit anima quanta quisque sit exerens
... eo opus predicacionis ... quod ipsorum cohabitacio fuit virtuosa. Et eos attrahebat
caritate pendit. Ipse quod ipsorum cohabitacio fuit virtuosa et eos edificabat. Proximi fuit eciam pa
... exemplaris fuit et graciosa eos edificabat. Tercium est similitas eleccionis. Anima simul
et ... eos glorificabat ipsum deus. Tercium est similitas eleccionis. Anima simul
... sortem super ... generacionis sunt electi ut patet in verbo proposito. Segregate
... amor fraterne dileccionis quando
... et saul ... multum augetur amor fraterne dileccionis quando
... fecit ... bonum et quam ... habitare fratres in unum
... peccandi confessor ... Ecce quam bonum ... habitare facit unius moris in domo
et eius quietis et ... Unde in psalmo ... Actuum iiiiº. Multitudinis cre
dencium erat cor unum et anima una. ... Quod nos prestare et ... dignetur
honorem dei et proximi pertinebat. Quod nos prestare etc. iiº principaliter
ceteris commendatur eius apostolatus ex officio salutifere in
structionis quod notatur. Cum dicitur In opus ad quod assumpsi eos
... officium laboriositatis. Secundum est assumentis
... implicatur. Primum est officium laboriositatis. Primum notatur ... opus
... tercium est ipsorum assumptorum ydoneitas. Primum notatur ... opus
... Circa primum est sciendum
... ad quod assumpsi. Tercium in hoc Accersitis eos. Circa primum est sciendum
... officium pastoris et doctoris plus laboris quam honoris habet. Et ideo non episcopatus
... onere laboris describitur. Prima thimothei iiiº. Si quis episcopatum desiderat bonum opus
... Unde dicit augustinus Sciat se non esse episcopum qui preesse desiderat non
... Paulus ad teste opus ... sunt assumpti
... dicitur quod bar et pau ... opus ... assumpti
... fuit opus laboriose predicacionis ad conversionem gentium. Ipsi enim specialiter
... apostoli gentium. Galatas iiº. Dexteras dederunt mihi et barnabe predica
... ut nos inter gentes subaudi predicaremus. Ipsi
... apud iudeos. Ad cuius operis exercicium studiosi sunt
... Tu vero vigila in omnibus labora opus fac
... apostolus iiª thimothei ivº. Tu vero vigila in omnibus labora opus fac
... in quo verbo apostolus docet quod pastor et doctor primo debet esse attentus
... meditando. Ideo dicit Tu vero vigila in disciplina s. et doctrina ecclesiastica
... Debet enim vigilare tamquam ianitor. Marci xiiiº. Ianitori precepit ut vigilet. Tamquam
speculator. Ezechielis iiiº. Fili speculatorem dedi te domui israel. Tamquam pastor. Luce
iiº. Pastores erant vigilantes super gregem suum. Secundo debet esse laboriosus in
... Ideo dicit in omnibus labora, id est in instruccionem omnium hominum instruendo
... quid agendo. Motando proficientes ad virtutes augendum et confirmando
... ad magis fervent celestia appetendum. Tercio debet esse studiosus in opere
... Ideo dicit opus fac evangeliste ut quod evangelizas ore hoc exequeris in opere
... dicit glossa. Secundum fuit opus disputacionis ad ... legalium. Ad eum quidam
iudei ad fidem conversi dicunt quod non sufficeret fides christi ad salutem sine lege
... asserentes quod nisi circumcidimini non potestis salvi fieri ut patet Actuum xv. Paulus
et barnabas eis ... contra ... veritatem ... ecclesie
... asserentes Si circumcidimini christus nichil vobis proderit. Anima in fide christi

Instruccio

Labor

predicacionis

disputacionis

Perseuerancia

Auctus

Ydoneitas

tur tota legis finalis adimpletio et eterne salutis adeptio. Unde contra illum
errorem extirpandum Barnabas et paulus accesserunt et a byblis apostolis literas impe
traverunt. 3m fuit opus multiplicis perseuerancie quam firmiter et constanter
sustinuerunt. Unde scribitur Actuum xv. placuit nobis collectis in unum eli
gere viros et mittere ad vos cum karissimis nostris barnaba et paulo hominibus qui tradide
runt animas suas pro nomine domini nostri ihesu christi. Ipsi enim fuerunt constantes in fide
christi. Quia per multa supplicia et persecutiones tormenta et labores plurimos
ueritate fidei viriliter certaverunt et gaudenter pro fide christi mortem sustulerunt.
Circa 2m est sciendum quod assumitur auctoritas notatur cum subditur ad quod as
sumpsi eos. Qui enim deus scientiam infallibilem et potenciam invincibilem et cle
menciam immutabilem. Potest autem dici quod perfecte sanctos ipsos assumpsit ad tria. Primo
ad labores predicationis. 2o ad honores prelacionis. 3o ad sedes eterne remune
rationis. De primo patet Actuum xjo. quod totum collegium apostolorum et tota ecclesia
in ierusalem miserunt barnabam anthiochiam ad fidem katholicam plantandam
et per eum predicatorem multa turba apposita est domino ut dicitur ibidem. Qui profectus
est tharsum ut quereret saulum quem cum invenisset duxit anthiochiam et
per totum annum ambo simul labori predicationis viriliter institerunt et multos ad
fidem christi converterunt. De 2o scribitur in persona ecclesie. Beatus quem elegisti ad culmen
scilicet predicationis et assumpsisti ad curam scilicet administrationis. Quia tali ecclesie
habitabit in atriis tuis scilicet suum ministerium sollicite et fideliter studuit exequi.
De 3o scribitur ioh xiiij0 Si abiero et preparavero vobis locum iterum venio
et assumam vos ad me ipsum Ut ubi ego sum et vos sitis. Quod secundum
sic intelligitur Si abiero per carnis absenciam iterum veniam per dominus? per gratiam
et accipiam vos ad me ipsum per eterne beatitudinis gloriam. ut ubi ego sum in celo
in gloria et vos sitis eterne scilicet beatitudinis gaudio feliciter perfruendo. Item
luc xxij Ego dispono vobis regnum ut edatis et bibatis super mensam meam in regno
meo. Ubi dicit beda quod premissam omnibus propositam ad fruendum in re
gno celesti qua utique illi qui hic esurierunt et sitiunt iusticiam satiabuntur
fruendo desiderato gaudio summi boni. in quo tamen verbo secundum crisostomum
prerogativa singularis honoris et dignitatis sanctorum in patria. Sicut illi
hic ad mensam patris ipsorum ecclesie vocantur singularibus preteris honorantur. Ut
dicit augustinus quod maiorem honorem esse potuit adoptatum quam ut sit in
Unitate. Circa 3m est sciendum quod ipsorum assumptorum ydoneitas notatur cum
nectitur eos barnabam scilicet et paulum. Quos utique ipsorum virtuosa prefecto
probat esse ydoneos ministros verbi eterne in quo autem consistit talis ydone
itas hic docet apostolus j Cor iiijo Cum dicit Sic nos existimet homo ut
ministros christi et dispensatores misteriorum dei. In quo verbo innuit. Quod necessari
ter eterne debet habere nomen bonum. Ideo dicit Sic nos existimet homo et fi
cum honestum Unde dicit ministros christi et tamen usum officii debitum. Unde
addit et dispensatores misteriorum dei Et primum reddit famosus in sanctitate. Secundum pru
dentem in pietate. Tertium vero strenuum in officij executione. Que omnia in barnaba
et paulo per excellentiam fuerunt. Potest autem dici quod eorum perfectio et ydoneitas com
mendabilis spaliter ex tribus. Primo per divinum consilium Quia ipsorum spiritus
ad predicandum gentibus sunt electi. Unde actuum xiij Dixit spiritus sanctus
Segregate mihi et ad medium similiter deputate barnabam et saulum in opus scilicet extere
predicationis ad quod assumpsi eos de toto collegio discipulorum. Ita quod singu
lariter ydoneos ad hoc officium exequendum. 2o redditur commendabilis per tres

colligendum apostolorum qua apud eos ydoneitatem approbaverunt et eos ad
predicandum gentibus destinaverunt vnde legitur actuum xiiii° Tunc reconciliatores
ta... votes pontifices eis manus dimiserunt 3° redditur commendabilis a...
tota communi vniversalis collegio vnde scribitur actuum xv° de iacobo episcopo iherosolimitano
tota communi antiochene scripsit dicens placuit nobis nos collectis in vnum
eligere viros et mittere ad vos utique instruendum et in fide roborandum
Et bis quantum ad triplicem eius actum nam fides est purgativa mentium
ab omni errore actuum xv° fide purificans corda eorum affectiva ab omni
terreno amore vnde dicit augustinus cum vero fidem habes de deo non capi
unumquodque inferiore dimittes sibi Et operativa ab omni negligencia et torpore
viros fortes impleando hebreorum ix° Sancti per fide in
na fides facit sanctos viros fortes implendo vnde scribitur adoptati sunt iusticiam et magnimos
regna fortes inopando vnde scribitur adepti sunt repromissiones rectas sed retribuciones
remunerando ... scribitur adepti sunt repromissiones

Eius patrem etc. Johannis baptiste prima sermo

Magnificatus est puer samuel apud deum

Magnificatus est puer samuel apud deum. I Regum ii° In verbis propositis sub signo pueri samuelis eximia perfectio
beati Johannis nobis excellenter describitur quo ad triplicem statum vite ge
neracionis consecracionis et primacionis. Inuenimus enim Johannem mirabilem generatum
nec tamen consecratum et excelsum primatum ... et sic inspiciendo nobis promittitur
laudabile consummatum ... scribitur consecracionis et admirandum
ortus generacionis ad admirandum ... scribitur consecracionis et admirandum
et ... primacionis ad desiderandum Circa quod tria in verbis premissis
notantur. Primum notatur cum premittitur puer samuel 2m cum sibi
dignitatis designant. Primum notatur cum premittitur puer samuel. 2m cum sibi
Sanctificatus est 3m cum anectitur apud deum. Circa primum est sciendum quod ortus
pueri redditur mirabilis ex tribus. primum est plasmatoris supernalis. hunc
puerum pueri potencia mirabiliter formavit sicut primo corporaliter visitavit
puerum pueris singulariter sanctificavit Dicitur primo patri nam iste
per scriptus gratia singulari sanctificavit ... conceptus fuit et locum nato
ex de zacharia sene et elizabeth sterili conceptus fuit et locum nato
ortum ex gratie virtute fecunditatis ipsis supernalis conferret vnde puer iste
mirabile confirmatur prout ipse met testatur ysa xlix° hec dicit dominus formans
laudabile consummatum prout ipse met testatur ... Et hec aut plus optativa po
a ventre suum si dedi te in lucem gencium Et hec aut plus optativa po
... Johannes fuit consecratus duplicem conformitatem ad christum prima su
... exterius mirabiliter conspiciente 2a sumitur ex angelo ipso ortum sollem
... mutante Prima dicit augustinus in sermone hodierno natali et ex aliquo filius
... mutante Prima dicit augustinus in sermone ... magis mirandum
... premittitur filio sterilis ad filium virginis nescio quod magis mirandum
... novitate declaratur Secunda dicit bernardus salva reverencia mei redemptoris
... non derogamus ... sed regis militem honoramus dignitatis premissis
... Johannes quod ab eodem archangelo a quo est
... christus natus est. Johannes quod ab eodem archangelo a quo est
... in loco dignitatis tempore sanctitatis et signo apertorum predicatur. De 2o patet luce
... Statim enim angelica sa
... michi hoc ut mater domini mei veniat ad me Statim enim angelica sa
... completa maria cum festinacione ascendit in montana et veniens in
... zacharie salutavit elizabeth portantem in utero filium de regem
... domini maiestatis qua venerente erant in amplexus venerunt ad osculum
... felices uteri ... et militem non nisi duo ... pietas
... ut dicit beda Et hac aut salutacionis primicia Johannes in utero exul
... et non dum natus prophetiam consecratus fuit ... predicandi pa
... impetravit. Nam sicut dicit Crisostomus Vox salutacionis marie per
... elizabeth intrans ubi ... puer in prophetam Et
... dixit elizabeth Ex quo facta est vox salutacionis tue in auribus meis exultavit infans in gaudio

Ortus gratie ...

infans in utero meo. Tercio patz nam lz ibi legat^r in utero scificatus
ioh tn legit^r in utero spu s. repletus luc. i. et spu s. replebit^r adhuc
ex utero mris sue. Constat aut q multo excellencius e spu scto repleri
qm spu scificari. Diuina scificacio solum importat interiore emundacoe
replecio aut dicit scitatis et gracie inundacoz. Et utrq s. quib^s simul
ostedat indubiliter inuenit^r. Nam vix apli longe adie resurreccionis ad
illum gradum puenire inuenerunt ut de eis dicit^r. Repleti sunt oes spu
sancto. Et tn hic ioh legit^r in utero assecutus q celsitudo aplica longu p
missionz xpi i mundi obtinere ut dicit Ber. ergo q eius putes pdicata p legacie
considerates multo in notcem admiracionis prorupiunt dicetes luc. i. Quis pu
tas puer iste erit. Respectus eciam domus moralit instruim^r Ex exemplis ioh
debemus ee in nra gubnacoz uiciosi puite in notencia. amorosi pfrater na
beniuolencia. Et induuo cultu deuoti et obsequiosi pdiuina reuerencia.
Cur-sus | 2o nobis ppon^r cursus sue conuersacionis admirandum cu subdit^r. Magni
quersa of. | ficatus est. Sicut aut dici q beat^s ioh fuit triplr magnificatus adeo pmo ue
ritate testioni. 2o scitate uite. 3o dignite officii. Et io multo s^r compet
illud Eccli xlvi^o. Qui fuit magnus scdm nom eius. Interptr^r n ioh in quo e
gracia. diuina in ipso exulsit triplex gracia uiz gra baptismalis qua
Verit^e testio^y | pmus bapta habilitanis pplm ad bapt^m xpi. Gracia penitencialis cuius
penitecia inchoauit et eius pmus hemita fuit. Et gracia euangelizacio
tionis diuina fuit pmus euangelizator. Vn a suo themate domus inchoauit
euang^m Dicit Mt iii Pnias agite appropinquabit n. regnu celoz. Pmo
veritate | magnificatus fuit testioni. Adest em fuit hunamis corptus adhoc fu
ituus missus ut testiom phiberet delumie ut patz ioh i^o. hoc aut nec
dictatis uiti s excellentis fastigii. Vt ferat lucina delumine ferat testi
monia expimit ioh i. Ecce agnus dei ecce q tol per mu. Bern ergo mag
nificencia testioni s^r opetit approbate quod scribit^r Josue iii^o Magnificat
Josue dominus coram oi pplo israel ut essit testis magnus testis fideli et
verus. Josue interptat^r saluacio et bn signiicat iohem diuina ma ali
tis docuit vbo et exemplo. Et io fuit testis uerax ueritate uite instruet
doctrine. Diuina ueritatem uite fecit ueritatem doctrine docuit et ueritatem
Scti^te uite | iusticie usqz ad mortem defendit. 2o fuit magnus scitate uite. Cosidera
ti eciam eius uita inuenit^r 3o conseruator innocencie. Exemplator pntie
et expugnator iusticie. Vn quatu adista tria uite figat^r psaloz i pphon
xxix^o Magnificauit dominus saloz sup israel. Vbi scies q saloie diuine
designat copiam uiciorz inbis iohe. Cuiusquidem copia inhi^c eluxit q
fuit conseruator innocencie pmus consolatorz puer tenellus intrauit
desertum ne lederet innocencia pulbum oposium ut dicit Grag. Et io despo
stabit, gen iii morz q eciam i minimis puta pu ubo ul silencio uip
dum offendit. 2o suorz uiciorz copia eluxit, inhi^c q fuit, exemplator
pntie. Diuinod patz, iux n. mundum ingressus mundum dereliquit stu
diarans ausitate pntie. Cuius uigor in ipso pollebat, sup humana gloz
et quatu admictu et quatu aduestitu. Nam uestimetu eius fuit, de pilis
camelorz. Et este eius fuit locuste et mel silvestre. In quo inor ex
erciciu pfectorz et cosolato spualis in uenit^r. Nam plocusta saliete
altitudo contemplacionis intelligit et pmel siluestre dulcedo affectus
et sapor diuine consolacionis in uenit^r. Inquibus uita et mens pfectorz
spualiter enutrit^r. Et io bn exemplo sui notauit, pctores ad prior
uerba ubi. fuga mudi. uita celi. et fama exempli. ergo quod apm

contemplandum exibat omnis populus ut dicitur luc iij° Tercio eam copiam me
morum maior elicitur quam fuit propugnator iusticie cum quidem absque propugna
cione evidenter ostendit fervor predicacionis qua populum arguebat et uigor ac
passionis qua pro ueritate inter maliciam sustinebat cum de sanctitate multi
ipsum stabiliter insignia Josue xiiij Et puer nazarenus domini ab infancia
ab exutero matris sue usque ad diem mortis sue Nazareus interpretatur
mundus sanctus et floridus Ex quo apparet quod iste puer fuit sin
gulariter mundus per donorum affluenciam singulariter mundus per privilegiorum
excellenciam singulariter floridus propter uirtutum exuberanciam Sin
per exemplorum refulgenciam 3° fuit magne dignitate officij Fuit dig^te officij
propheta prenunciator precursor antecessor et baptista dispensator De
tribus scribitur luc j Tu puer propheta altissimi uocaberis Sibi enim
fratre domini creatur ad eum parentibus eius creatum ad eum Fuit autem
Augustinus non solum propheta sed plus quam propheta Tamen quia non solum uen
tur promisit sed adesse monstravit Tamen eciam quia preterit gram
predicandi obtinuit Fuit eciam precursor christi antecessor Tamen quia ipsum prede
stinati tam tempore concepcionis quam tempore predicacionis quam eciam tempore passionis
nichilominus baptista dispensator Cuius baptismus fuit ordinatus ad christi
manifestacionem ad baptismum christi prosequendum et ad populi assuefactionem Hec autem magnifice
congrue signata fuit j Machab x Magnificavit eum rex ionatam
ipsum Joh simplicem ut columbam et scripsit eum inter primos amicos
primos ut quidam doctores pie tradunt ipsum super primos et papnos
et primos ut quidam doctores pie tradunt ipsum super primos et principes
sublimavit Unde dicitur Bernardus considera mansiones regni celestis
eminentissimum orbem luminis cognicionis ut videam solum Joh in debitis ab
sciens nemini tamen ipse sit splendor omnium sanctorum resplendens omni decore Fructus primacionis
4° nobis proponitur fructus sue primacionis ad despiciendum Bernardus
3° nobis proponitur fructus sue primacionis ad despiciendum
meruit apud deum in quo notatur sublimitas Ex hoc apparet quod Joh meruit
triplici aureola coronatus prima est uirginalis lilij 2a doctrinalis
magisterij 3a victorialis martirij Et propter istam sublimitatem stipendij
Bernardus in sermone clementer omnes sancti minorum progratiis an consistorium
divine maiestatis et non erat qui ab apostolo 10 privilegium audeat asperare quia
Joh est insitus angelorum ordinibus ut eciam ad apicem seraphyn transferatur
cum multis ad angelorum consorcium nos perducat etc In primo decor
Ille erat lucerna ardens et lucens Joh v In verbis
positis singularis perfectio beati Joh a christo triplex commendatur Fuit eni Honor dignitatis
ardens fervore caritatis et lucens splendore
cum honore dignitatis ardens fervore caritatis et lucens splendore
ueritatis Circa primum est sciendum quod honor sue dignitatis ostenditur ex multitudine
nativitatis Circa primum est sciendum quod honor sue dignitatis ostenditur ex miraculo
gracie Quod fuit tria Nam primo fuit procreatus in utero supernaturali forma
3 quod cum enim formatio fuit supra omnem potenciam naturalis uirtutis Quod patet 1 formatio
racione sterilitatis Quia elizabeth fuit sterilis Tum racione senectutis
Tum eciam racione desperacionis Quia
ambo processerant in diebus suis Tum eciam racione desperacionis Quia
pro certa dies desperaverat de filio procreando Tamen post conceptum elizabeth
exultabat se per gaudia mensibus ut patet ex serie textus luc j 2° fuit 2 Sanctificatio
exultabat se per quinque mensibus ut patet ex serie textus luc j 2° fuit
gratiam in utero mirabiliter sanctificatus Unde dixit angelus luc j Spiritu sancto
replebitur adhuc ex utero matris sue In quo notatur excellencia sanctifi
cacionis beati Johannis super alios sanctos in utero sanctificatos Nam licet de iere
mia legatur Antequam exires de uentre sanctificavi te Non tamen legitur spiritu
sancto repletus sicut patet de Joh Constat autem quod multo excellencius

est spu s. repleri q̃ p̃sens scificad. Prima sanctificacio solu᷑ mpto-
teriorem emundacionem. Replecio aut importat p̃fectam scitatis & grace
iocundacoẽ q̃ utiq̃ mirabile uidet᷑ q̃ Joh fuit hec in utero assecutus
celsitudo aplita longiori p̃missione xpi meruit optine ut dicit Ber[nardus]

gscratus

fuit p̃ gracia in p̃phetam in utero consecratus. Nam sicut dicit Eus[ebius]: Vox
salutacionis marie p̃ aurem elizabeth infantis intravit ubi deus intro
cepit consecrauit puerum in p̃phetam. Et io dixit elizabeth: Ecce qd
ut uox salutacionis tue in auribus meis exultauit p̃ gaudio infans in
utero meo. Ex quo patet q̃ ex p̃ncia saluatoris Joh in utero exultauit
& nondum natus in p̃phetam unctus fuit. Et insup̃ graciam p̃phetandi
impetrauit. Et de hoc triplici priuilegio sic scribit᷑ Jere. 1° Prius
q̃ te formarem in utero noui te. De inmabilis formacio. Et antequam exires de ventre
sanctificaui te. De inmabilis scificacio. Et p̃phetam in gentibus dedi te. De
inmabilis unctus in utero p̃phetacio. Et ex hoc cā appz eo q̃ere natiuitas
Joh p̃ceteris scis ab eccla celebret᷑ vna cum natiuitate xpi & v[ir]ginis
gloriose. Cuius racio est quia solum isti in natiuitate sua mundo graciam
attulerunt, licet different. Nam Joh graciam saluatoris p̃curauit et
annunciauit. Maria graciam saluacionis inuenit. Sz ipse xpc graciam
saluatoris contulit. Joh 1 gracia & ueritas p̃ ipsum facta est. Bene ergo
Joh dicit᷑ lucerna que est lux abscondita in testa. Prima lux sancti
ficacionis fuit abscondita sub testa matrie concepcionis p̃ qua sancti
cone illuiabat matris uterum sicut lucerna illuminat ipsum medium
de eo quemet᷑ p̃t intelligi quod pu. 20 lucerna dm spiraculum homi
nis, que inuestigat omnia secreta uentris. Nam spiraculum hominis i. spus
bti Jo. bu. fuit lucerna dm, quia manifestauit ipsum p̃ sue exultacionis
tu, que eciam inuestigabat secreta uentris. Prima p̃fectum cognoscit
secretam & inuabile concepcionem que erat in utero uirginis quam
eciam mater p̃ p̃phetie spm declarauit. Vn post Joh exultacionem in
utero statim elizabeth p̃phetice exclamauit. Vn in hec ut mater

Feruor caritatis

domini mei ueniat ad me. Tercia ratio est secunda, q̃ recte Joh commendatur
a feruore caritatis. Prima p̃ceteris p̃phetis & scis fuit ardens maiori
re caritatis. Et hec quidem. Nam postq̃ ei p̃ graciam scificacionis fuit infusus
diuis diuine lucis cepit totus ardere incendio caritatis. p̃p̃ quod et figuratus
est p̃ lucerna que sp̃ ardebat in tabernaculo testimonii ut patz
Exo xxvii° Pot aut dici q̃ ista lucerna hec est cor bti Joh recte potuit
dici ardens. Prima hec nimia fuit triplici igne accensa. Primo scilicet
igne feruide dilectionis p̃ qua austeram penitenciam puerulus in
choabat. 2° igne feruide correpcionis quo ipos phariseos acri

Dilectio

ter reprehendebat. 3° igne feruide emulacionis quo p̃nsipiam scilicet
ipsm herodem intrepide arguebat. Primum patz. Ex magno in feruore
caritatis p̃cessit q̃ Joh tenellus & puer mundum despexit & heremum
petiit ut ibi innocenciam seruaret. Prima sicut Crisostomus & gregorius ne uerbo leui uitam
sm offendit. Et sic p̃ceteris p̃ exemplo alios vias duras aufugit.
Ex maiori aut feruore p̃cessit, q̃ in flore iuuentutis sue p̃ ceteris adolescentibus
tam grauem p̃missus in heremo inchoauit. Et illa usq̃ ad finem
vite sue continuauit. Sz ex maximo feruore caritatis p̃cessit q̃ p̃ ceteris
hominibus austerissima p̃niam elegit tam in victu quam in vestitu.

esca sunt locuste et mel silvestre ut supra expositum est vestitus ergo
erat ospicijs videlicet cilicio et de pilis camelorum contextus secundo vilio
ut corpus suum attenebat quem fovebat ✓ Secundum patet magno in fervore Corporis
et ardebat / Cum ipsos phariseos ita dure corripiebat dicebat
Mt iij progenies viperarum quis demonstrabit nobis fugere a
ventura ira que in iudicio extremo super vos est ventura ✓
ostensa simulata sanctitate quia mittebant falso pretendebant portantes
plurimum in extremitatibus fimbriarum ad ostendendum primo et decalogum
in brachijs ad ostendendum observancia legis / Viri ea cogitacionibus
omnibus quibuslibet verbis ociosis oportebit nos reddere rationem / Ideo autem eos
et quibuslibet ubique ociosis oportebit nos reddere filij venenati devenenatis pa
progenies viperarum videlicet a quibus tamquam filij venenati devenenatis pa
tribus orti videlicet sicut prophetas et sanctos sicut et eorum parentes fuerunt / ✓
et viperis assilaverunt videlicet eos imitabantur
spiritualiter tamen secundum Crisostomum ideo eos vipperas assilavit / Intus autem veneno pleni
erant vipere asperis speciose sunt et quia ficte / Intus autem veneno pleni
sanctitatis ostendebant / Exterius splendorem tamen malicia
et pulchritudinem sanctitatis ostendebant / Exterius splendorem tamen malicia
Vnde ipsos perfunctos Joh arguit / quia credebant per solum baptismum
Vnde ipsos perfunctos Joh arguit / quia credebant per solum baptismum
liberari a peccatis sine fructu penitencie et operibus bonis / Vnde sequitur / facite ergo fructum Emula[illegible]
nos penitencie ✓ Secundum patet / Et magno in fervore et amore iusticie processit
Herodem de adulterio sic intrepide reprehendit / Mt xiiij non licet
uxorem fratris tui videlicet hoc lege divina prohibitum agnoscebat / licet
Herodes Joh metuebat propter eius sanctitatem / et libenter eum audiret propter
familiaritatem / Joh tamen eximio zelo iusticie totus in eum transformatus
dem libere arguebat / nec eius vicia dissilabat / Attendens illud augustini
potes vicia corrigere et non agis pro consentire videris / et pari pena
prestante punieris Cui consonat quod dicit Cass inde ope variorum
i crimina qui quis emendare potest non corrigit ipse ea committit / Vnde
lem fervorem beati Joh querit / Quod scribitur Ecci xlviij° Surrexit
helias propheta quasi ignis et verbum eius quasi facula ardebat / Ideo cum dicatur
non expectatione nec / sed virtutis similitudine videlicet silabatur helye 1
in moribus / Primo in austeritate penitencie videlicet morabatur in deserto vites
in vestitu et aspero de statu sicut et helyas / Secundo in zelo discipline quia iudice 2
docebat et vicia phariseorum audacter confutabat / ut patet ex dictis / Tertio 3
constancie / quia intrepide Herodem de adulterio reprehendit sicut
helyas achab de suis viciis arguit / neque cessit adulatoribus pharisaeorum
pro Christo colere volenti / nec eciam insidijs herodiadis nec terroribus
constans et intrepide veritatem predicaret / Et per ea usque
ad mortem vilissimam stetisset / Iste autem helyas tamen surrexit quasi ignis / quia
omnibus suis actionibus Ideo pro aliorum salute et pro defensione veritatis
fervorem et standum ostendebat videlicet multos ex israel con
vertit sed ignitum et stamdum ostendebat videlicet multos ex israel con
debat adulitatem fidei et ad baptismum Christi per quem et peccatorum solutum
gracia sanctitatis conferatur / Cuius [illegible] iiij° simo decoro

Visso qualiter beatus Ioh fuit ardens fervore ca Splendor
ritatis Nunc restat ostendere qualiter fuit lucens splendore veritatis
tatis videlicet sua splendida predicatione et sancta vita et exempla
conversatione totum mundum illuminabat Vnde propter duplicem effectum
doctrine . Ideo recte comparatur acuto gladio et sagitte ysa xlix° po

fuit os meum domini quasi gladium acutum et quasi sagittam electam. Secun-
dum illud Ysa. xlix. Gladius de prope ferit, sagitta de longe percutit. Per quod signatur quod eius do-
ctrina fuit quasi gladius acutus, quoniam fuit efficax et penetrativa corda
presumptuosorum perversorum culpe ut patet in phariseis et Herode quorum vicia
intrepide reprehendit. Sed fuit quasi sagitta in comminationibus future pene quia
phariseos percussit cum eis dixit Mt iii Progenies viperarum quis ostendit vobis fu-
gere a futura ira. Quis vobis demonstrabit fugere a ventura ira i.
districti iudicii. De isto gladio ubi dicitur scribitur Eze. v. Sume tibi
gladium acutum radentem pilos. Per gladium istum acutum intelligitur secundum doc-
trina beati Iohannis. Quoniam primo fuit acuta quoniam verbo et exemplo ta-
citer docuit contempnere temporalia. Unde dixit militibus Luc iii. Neminem
concutiatis neque calumpniam alicui faciatis. Sed estote contenti sti-
pendiis vestris. Et isti sunt pili triplices quoniam regere nascuntur
milites dum pauperes et subditos per indebitas exactiones concuti-
unt vel eis res suas per rapinam et violenciam auferunt. Hec sibi per ipsis
diis contenti existunt. 2o eius doctrina fuit acuta quoniam efficaciter
inducebat ad primas agendum et a carnalibus lasciviis declinandum. Luc.
iii. Facite dignos fructus penitencie ut videlicet quantitas satisfactionis
metiatur quantitati delectacionis culpe imperpetuum. Unde scribitur Apoc. xviii.
Quantum glorificavit se et in deliciis fuit, tantum date ei tormentum. Unde sanctus
Gregorius: Verbum cum consilia gravat in tanto maiora bonorum operum quibet
lucra querat per penitenciam quanto graviora dampna sibi intulit peccando.
3o eius doctrina fuit acuta quoniam fuit efficax ad iusticiam arguendum
ad peccatores deterrendum et ad iniquitates destruendum. Unde quantum efficacie
sue doctrine conveniet de ipso potest intelligi illud Ysa. xi. Spiritu labiorum
suorum interficiet impium. Non autem solum eius doctrina fuit quasi gla-
dius acutus. Sed etiam fuit quasi sagitta electa. Per quod est sciendum
quod sagitta electa debet esse recta, penata et acuta. Recta quidem ad recte
Recta iaciendum, penata ad cito volandum, sed acuta ad fortiter penetrandum.
Sic beatus Iohannes primo fuit sagitta recta per contemptum temporalium que natura-
liter animam incurvant et deprimunt. Quoniam toto mentis affectu a delecta-
tione amor terrenorum non permittit quod talis ~~quod talis~~ mens se possit erigere
in amorem celestium. Per quod signanter scribitur Cant. i. Recti diligunt te.
Quoniam sole mentes temporalia et carnales lascivias contempnentes sunt
recte per affectum et sursum elevate per amorem celestium. Unde dicit Gregorius:
Rectus est qui adversis non frangitur, quoniam ad temporalia non inclinatur, sed
ad superna totus erigitur. Et qui divine voluntati tam in prosperis quam in ad-
versis humiliter subditur. Illi ergo recte diligunt te, quia nec propter
aliquam aliam creaturam diligunt nisi propter te. Quoniam totum ipsorum desi-
derium dulcius innititur in te. Dicente Aug. x confess. Cum effulges
et places amaris et desideraris ut erubescam de me et despiciam
me atque eligam te et ut nec mihi nec tibi placeam nisi de te. Et ma-
gis enim gaudium quod non datur nisi hiis qui gratis colunt te quorum
gaudium tu ipse es. Et ipsa namque vita est gaudere in te et de te
Penatam propter te. 2o fuit sagitta penata quoniam penatus et decoratus per virtu-
tes. Quas pennas desiderabat propheta cum dixit: Quis dabit mihi pennas
sicut columbe et volabo et requiescam. De quibus scribitur Eze. i. Facta animalia ipsorum

ores designauerant / penata ꝑ uolatum contemplacionis / et sci
ꝑ prudenciam circumspectionis / quia omnes motus suos interiores et ex-
teriores regulabant secundum imperium racionis / Et secundum conformitatem diuine
uoluntatis / Sed aut quod desuper sanctorum animalia propheta tecta sci
et primo exprimit ipsorum numerum / quatuor inquit penne unum / 2o dicit
erant extente desuper / 3o dicit quod due penne tegebant et
due tegebant corpora / Per quatuor igitur pennas secundum Gregorium intelliguntur
quatuor uirtutes quibus unumquodque penatum et sanctum animal ascendens
elevatur / Et in sublimibus per amorem suspenditur / Amor / spes
timor / prima et timor / Bene ergo hee penne desuper extenduntur
per quas sancta animalia in altum sustollitur / Due aut eorum
tegunt / Amor / scilicet et spes / Quia hee due uirtutes adeo oblique tendunt
in ipsum deum / Quia solus deus super omnibus est amandus / et in ipso solo
tota spes et fiducia est ponenda / Non aut in ypocrita christiana al
Quia talia uana sunt / et eo assilant baculo arundineo
quos in nititur / toto cadit / et perforabit manum eius / Due uero alie
tegunt corpora / quia timor castus et uera penitencia tegunt peccata co-
ram oculis diuine maiestatis / Non quod ut ea non uideat / sed tamquam penitencias
ta / ea pro peccato non imputat / Unde dicit propheta / Beati quorum remisse
iniquitates et quorum tecta sunt peccata / 3o fuit sagitta acuta
ꝑ efficaciam exhortacionis / Quia uerba eius erant efficacia et acuta
ad corda penetrandum / et peccatores conuertendum / Unde sibi competit illud
Ecclesiastici / ecclesiastici xlviii / Sermo eius per te plenus est / Propter quod recte
ut dicit illud Ieremie xxiii / Nunquid non uerba mea sunt quasi ignis et
malleus conterens petras / Sic namque uerba sua fuerunt ar-
dencia tamquam ignis / quia semina eius fuit ignitum et efficax ad inflamandum
frigidum / et ad penetrandum cor durum et lapideum / Et fuerunt tamquam
malleus conterens petras / Quia peccatorum contritorum conterebant
et molliebant cor obstinatum et in peccatis obduratum / Talis ergo sagitta
ꝑ ꝑfectam conuersacionem / penata per deliciosam contemplacionem / et acuta per
diuini amoris inflamacionem hodie corda nostra penetrare dignetur

Petri et pauli

Saul et ionathas amabiles et decori in uita
sua in morte quoque non sunt diuisi / ii Re / In
uerbis propositis subfigatur ionathe et saulis describitur singularis
quo ad triplicem ipsorum laudem exprimentur / Nam primo co-
mendatur ex parte nominis / 2o ex parte societate conuersacionis / 3o ex societate
personis / propter primum premittitur saul et ionathas / propter 2m subditur ama-
biles et decori in uita sua / Et propter 3m annectitur / In morte quoque non
sunt diuisi / Circa primum est sciendum / quod per proprietates istorum nominum con-
tinentur conditiones et priuilegiatas personas istorum beatorum apostolorum / Nam
quia primo fuit saulus / paulum / Sed condicio pauli intelligitur / Quia primo fuit saulus
persecutor christianorum / Et postea dictus est paulus in sua conuersa-
cione ꝑ patris / Nam saulus interpretatur peticio mortis / Quod

•Acuta•

1 45

bn se querebat / tpe sue persecucionis / Nam sctorum mortem petebat
mis desideriis / Expetebat fragrantibus epistolis / Impetebat acriori
nis et contumeliis / De quibus simul scribitur Actuum ix / Saulus ad
rans minarum et cedis in discipulos dni / quantum ad primum accessit / ad principes
cerdotes et petiit ab eis epistolas in damascum et synagogas / quantum ad secundum
quos inveniret / huius vie viros et mulieres vinctos illos perduceret in
ierusalem acriter puniendos ut dicit glosa / quantum ad tertium / in quo mutacionem
de saulo factus est paulus Nam paulus grece interpretatur astutus / sed
latine dicitur modicus / quorum utrumque bn sibi congruit / Primo post se
ipsum fuit astutus et sapiens in doctrina / Secundo modicus et humilis
ipsa Unde dicit j Cor. xv Ego sum minimus apostolorum qui non sum dignus
vocari apostolus / quia persecutus sum ecclesiam dei / Racionabiliter autem paulus
doctrina fuit tantus et astutus / quia sapientiam sue doctrine didicerat
scolis gradatim se excedentibus / Primo enim in primis scolis iudeorum didicit
gem moysaycam / prout ipsemet fatetur Actuum xxii Ubi se dicit
sessus pedes gamalielis iuxta veritatem paterne legis / Secundo in magis
lis apostolorum didicit legem evangelicam quam tamen non ab homine didicit
xpo revelante accepit prout ipse testatur Gal. i Notum vobis fa
gelium meum quod non est secundum hominem / neque ego ab homine accepi illud neque didici / sed per revelacionem
in quibus verbis innuitur sue doctrine utilitas / In hoc quod dicit evan
quod id est ex bona nuncians / Et eiusdem sublimitas / quia non est secundum
et eius inconcussa veritas / quia fuit tradita per revelacionem ihu xpi / Tertio in
celestibus didicit legem supernaturalem et divinam qui in tertium celum fuit
audivit archana verba que licet homini loqui / ut patet ij Cor. xij / Bar
iona autem quod petrus intelligitur / Nam ionathas interpretatur / filius
columbe quod bn petro congruit / quia triplici dono columbe do
fuit / Primo namque dono columbe petrus illuminatus est in fide / Matth. xvi
Beatus es symon bariona quia caro et sanguis non revelavit ti
meus qui est in celis / Secundo petrus apostolus sublimatus est in placacionem
xpus eum summum pontificem fecit / et suum vicarium constituit / oves suas
ei commisit / quas proprio sanguine redemit / Io. ultimo Symon io dil
ligis me plus hiis pasce oves meas / Sicut autem xpus petrum de dilectione
tribus examinavit antequam oves pascendas sibi committeret / Admonemur
dendus est a nobis tripliciter diligendus / Primo enim dileccio dei est preferenda
leccioni omnium terrenorum / Secundo propinquorum quia tales odio sunt habendi si volunt
homines retrahere a servitio dei / Tertio est preferenda dileccioni sui ipsius / Unde
voluntatem propriam et omnia carnis oblectamenta debet homo abnegare prop
deum / Et hoc est odire animam suam / animalem vitam in hoc mundo
in vitam eternam custodiat eam Joh. xii / Tercio petrus fuit repletus do
no columbe in predicacione et miraculorum operacione / Quod patet quia ita gra
ciose predicabat / quod quandoque una die tria millia hominum convertebat / ut
Actuum ii Non solum etiam sicut ceteri apostoli sanabat egros verbo
sed etiam per umbram sui corporis sicut patet Act. v Ubi narratur quod
ponebant infirmos in plateis ut sic per umbram eius languidi
rentur / Quedam etiam discipula xl. dies mortuam per sola impositione
batuli suscitavit / Secundo commendatur ex tenacitate confessionis / Un

sur Amabiles & decori in vita sua Pt aut dici q 3s sunt virtutes q
me faciunt homines decore in hac vita / viz Castitas / caritas & pau
pertas sicut Ewang to est / Prima iste 3s virtutes maxime removent / abso
teplicem infector Nam castitas removet / infectionem carnis / Caritas
infectio sanguinis Quia dei amore ppoint / amori ppinquorum
ut scribitur in pso Obliviscere pplm tuum & do. patris tui & con
cupisset rex decorem tuum Et paupertas tollit infectionem mundi qui amaz
at admodum pias Ecclesiastici xiiij Qui tetigit picem inquinabitur ab ea
Has aut virtutes ipsi beati apostoli pfectissime habuerunt / Prima omnes decenas
et omnes carnales delicias / & omnes mundi pompas ppter xpm vo
luntarie contempserunt dicente petro Mt. xix. Ecce nos reliquimus
omnia & secuti sumus te Et io nobis in sua conversatione pfectam decorem ex
dimiserunt Sunt & alie 3s virtutes que maxime homines
amabilem reddunt / Quarum prima est mansuetudo Ecclesiastici iij fili in mansue
tudine opera tua fac & super hominum gratiam diliges Vn dicit Ambrosius Cum de
sponsuero super est ut mores tuos Quid n. prodest michi carere
rebus nisi fuero mitis atque mansuetus 2a est humilitas Ecclesiastici iij
quanto magnus humilia te in omnibus & coram deo & hominibus habebis gratiam
dicit Bernardus Vnde est quod nos deo & hominibus sic amabiles reddat
nisi humilitate inserviamus Tertia est pyetas
que nullo magis quam humilitate insignis videamus Tertia est pyetas
secundum hugonem animum reddit tenerum ad compaciendum / facile advenit
ad proximum subveniendum Vn dicit gregorius Quibus & pius est q
ima sibi irrogata equanimiter sustinet / Qui ut noxii nec voce cogitat
aquo lesus est / Et utique magna est animi fortitudo & gloria sui
laris ut dicit apostolus ideo scribitur i ad Thy iiij pyetas ad omnia utilis e
dicit glo. pyetas est studium qua quis utilitati & saluti aliorum
valet ad omnia / Prima utilis est ad promerendum deum qui
reddit / Quae utique ad omnia / Et io bene subdit explicans eius utilitates pro
omnia in omnibus / Et io bene subdit explicans rerum utilitatis pietas
ferentes promissionem vite que nunc est pie & future / Prima secundum glo largitur
abundancia bonorum temporalium & spiritualium Mt xix Qui reliquerit domum
eam agros aut fratres aut sorores ppter nomen meum centuplum accipiet
multi / Prima pro uno fratre carnali qui hic dimittitur ppter xpm centum fratres
spirituales accipiet & cum hoc vitam eternam possidebit / Et quia predictas
virtutes isti beati apostoli pexcellenciam habuerunt / io apud deum decori
et apud nos amabiles in vita sua fuerunt Et 3o commendantur expectatione
pomis cum amicitia / in morte quoque non sunt divisi Vn dicitur ta
lis gloriosi principes terre quo in vita dilexerunt & in morte non
sunt divisi / Prima in eadem urbe / in eodem die & sub eodem principe pro
xpo passi sunt / Et hoc erat valde decens / ut qui fuerant
inseparabiles in mundo vivendo essent eciam inseparabiles & in supplicio pas
sionis & penis in primis communicationibus / hii aut simul eadem die mor
tui sunt diversa tamen supplicia passi sunt / Petrus enim pas
sus est crucis affixione / Et paulus capitis truncatione / Et io petrus si
milem penam mortis cum xpo elegit sed similitudinis modum ex humili
tate recusavit / io passus est in capite deorsum verso / xpc aut capi
te sursum erecto Et hoc ppter tria Primo / quia non reputabat se dignum

ut capite erecto in crucem penderet sicut xpc passus fuerat nolebat hoc
honori sui dni equiparari Vn dicit maxi(mus) (?) ideo in ipso capite se postea
crucifigi passorum non tenuit per equalitatem tamen domine declinavit ut
ostenderet in se admirande humilitatis virtutem nomine misterij displicere
etiam inconformita suasse Scdo quia xpus passus est pro mundi redemptore
Et ideo decuit ipsum ad mundum respicere ut amaritudinem sue passionis nobis
arctius imprimeret Petrus autem passus est pro terrena remunerationem et ideo debuit
in celum respicere Quia oculi sui metales oculi in eum fixi erant Tercio hoc
fecit ad designandum humilitatem quam gerebat quia homo caput membris
deficit paucis condarum petrus capite ad terram verso supplicium mortis
voluit xpc autem quia nunquam peccavit sed pro nobis satisfecerat erecto capite
pati voluit De paulo etiam notandum quod caput eius abscissum tres saltus
fecit et in quolibet saltu fons aque erupit ad designandum quod in vita
sua tres saltus fructuosos fecerat Primum quo saltavit de synagoga ad ecclesiam
Et tunc nobis aperuit fontem divine misericordie que in sua conversione
ex hoc evidenter apparet quod ipsum vocavit fideles odientem spirantem adhuc
et ardenti animo ideo dicitur spirans minarum et cetera in discipulos domini
dicto ideo accessit ad principes sacerdotum et cetera Et epistolam perceptam sollicite
tamen ibat in damascum ut si quos inveniret Secundum quo saltavit de sancta
iudeorum ad fructuosam doctrinam Et tunc nobis aperuit fontem divine
et celestis doctrine Tercium quo saltavit de terra in celum et tunc nobis aperuit
eterne glorie Post hoc etiam caput abscissum nomen ihesu ter clara voce nominavit
Ad designandum quod hunc nomen sibi dulce sicut fuerat iubilus in corde mel in ore et melos
in aure Secundum etiam quod in suo tempore mortis iiij^or mirabilia contigerunt
evenit Nam de primo emanavit unda lactis propter eius virginale puritatem Secundo
unda sanguinis propter martyrij acerbitatem Tercio splendor lucis propter sapientie claritatem
Quarto fragrantia odoris propter fame celebritatem Ex quibus omnibus est
intelligi quod sicut isti beati apostoli fuerunt mirabiles in sua passione ita sunt sub-
limes in eterna beatitudine Cuius nos participes faciat etc. Sermo de eodem

Beatus es symon bariona quia caro et sanguis non revelavit tibi sed pater meus qui est in celis Mt. xvj^o Verba proposita convenienter assumuntur in laudem principis beati petri Quia si quis diligenter consideret videbit quod fuit beatus tribus modis Primo in ... cumulatione Secundo in privilegiorum concessione Tercio in premiorum adeptione Circa primum est sciendum quod cumulus suorum meritorum specialiter exemplis virtutum consplendet Primo quidem ex fidei firmitate in qua tamen solidatus fuit quod in fide ceteros apostolos confirmavit dicente domino luc xxij^o Confirma fratres tuos preterea et in fide primatum super ceteros tenuit Quia per virtutes fidei divinitus revelata sunt ut per in mirabilem xpo in thesmate proposito Petrus autem dicit quod firmitas sue fidei manifestatur triplici signo Primum est promptitudo ad credendum Deinde Nam cum xpc quereret a discipulis Vos autem quem me esse dicitis petrus pro omnibus credidit Tu es xpc filius dei vivi In quibus verbis confessio veritatis in petro commendatur ex tribus Primo quia fuit prompta sine aliqua consultatione statim xpo credidit dicens Tu es xpc Secundo quia fuit plena sine diminutione Quia confitetur veritatem utriusque nature divine scilicet et humane in persona xpi Tercio quia alta significatione Quia confitetur in xpo duas

mitatem / Secundum quam fuit unctus plenitudine gratiarum Cum dicat
xpus Et vas divinitatem secundum quam est verus dei filius naturalis / Unde dicit
dei xiiii / 2m est fortitudo et constancia mentis apparendum perfide
scribitur Mt xxvi Si oportuerit me mori tecum non te negabo / In quo
expressit fervorem sue fidei licet fragilitate eius animo non pretenderet
Tertium est fiducia et magnanimitas in aliquo grandi perfide
nichil impossibile credere reputavit / Quod bene patuit in sua am
super mare Mt xiiii Domine si tu es iube me venire super ma
aut discipulis nam quo veneruntur / In curacione claudi qui dixit
iii in nomine domini ihesu xpi surge et ambula 2o fuit multum elucens
fervida caritate / que colligitur ex triplici signo / primum apparuit
xpo vocatum Quia ad unam vocatum qua xps sibi dixit / veni se
me / petrus amore vocantis omnia dimisit Unde omnia propter xpm re
Mt xix Ecce nos re o et se sequi te 2m apparuit in xpi pass
Luc xxii Tecum paratus sum in
Quia secum mori voluit cum dixit / Luc xxii Tecum paratus sum in
et in mortem ire 3m apparuit post xpi passionem Quia primo
xpo se fuit in lacrimis habuit n lacrimas doloris / ex co
negavit Luc xxii Egressus foras flevit amare Habuit et
lacrimas compassionis / ex eo quod xpm tam gravia supplicia pati vi
Et xpm mortuum tenebat Habuit etiam post xpm ascensionem lac
devotionis / ex eo quod adipsum videndum fervide suspirabat / Unde dicit Cle
quod semper sudarium ferebat / quo flentes lacrimas detergebat / Nam
consuetudine flere duxerat / quod tota facies adusta lacrimis vi
3o eius multum elucet in eius maxima humilitate De qua scri
Ioh xiii cum dominus lavando pedes discipulorum ad symonem pervenisset
celsitudine xpm et suam parvitatem considerans ille misterium recusavit
Non lavabis michi pedes meos / in quo eius humilitas commendatur
Primo / quia dominum misterium sibi propter exhibendo obstupuit
dixit Domine michi lavas pedes / q. d. hoc nequaquam fieri congruit
quia illud misterium propter sibi fieri prohibuit dicens / non lavabis michi
meatus 3o / quia xps sibi cudente Si non lavero te non habe
mecum Tandem persuasus humiliter obedivit dicens Domine
in pedes / me et manus et caput Et nunc tenus debemus debemus bene
diligentius considerare primo quod in fide integra / Cave quod
integra propter tria Primo / quia in actu suo non est diminuta / Sed
complectitur omnia que spectant ad singulos articulos tam divi
tatis quam humanitatis / ut patet in confessione fidei tam beati petri quam etiam
thome / ut patet intuenti / 2o dicitur integra Quia est bonis operibus
robata / Nam fides sine operibus est sicut cadaver mortuum sine
anima ut dicit ambrosius propter quod scribitur in canonica Iacobi / fides sine
operibus mortua est / Ideo dicit greg Tunc vere fideles sumus si quod
promittimus operibus adimplemus / 3o quia est caritate informata
Augustinus quidem credere est / credendo per amorem in eum ire
perfidem formatam tamquam fini ultimo adherere De qua fide dicit
greg de omnibus / Ille apud deum plus habet michi cum plus habet fidei / Ma
in radice arboris nulla prorsus apparet plenitudinis species Et
quicquid est in arbore pulcritudinis totum ex illa prodit Sic
fidei humilitate quicquid michi quicquid celsitudinis aia sustep

Fides integra
Non diminuta
Operibus approbata
Caritate informata

tura est ex fide fundamento procedit / vnde Bernardus dicit Augustinus in de civitate dei nulle
maiores divitie / nulli honores / nulli maiores thezauri huius mundi quam
fides katholica / Que peccatores salvat / cecos illuminat / infirmos cura
les iustificat / et iustos coronat / 2o sic conformari debemus in caritate
qua Christum dilexit fortiter dulciter et constanter / Nam fortitudo sue dilectionis in
hoc apparuit / quod propter amorem Christi omnes minas principum Et omnia que tormenta
contempsit / Unde dicit actuum v° Obedire deo oportet magis quam hominibus / Dul
cedo vero sue dilectionis in hoc apparuit / quod omnes labores et contumelias quas
pro Christo sustinuit sic quasdam delicias computavit / Unde dicit Crisostomus / quod ...
minus dolores quam primam diligebat / Et ... quecumque nobis sunt / ...
tunc illi pariebat maximam voluptatem / Constancia vero sue dilectionis
hic apparuit Quoniam pro Christo sentenciam mortis voluntarie tolleravit / ...
plus est / premebus sue constancie novum et insolitum modum mortis elegit
ideo dicit Crisostomus Ecce quantum ad pacientiam sufferendi ubertate fame et periculo erat
omni saxo durior / Et omne ferrum atque adamantem firmitate et constancia
superabat / Sic et nos si velimus ipsius exemplari sue dilectionis debe
mus adeo fortiter et ardenter diligere quod ardor sue dilectionis omnem transitoriam
affectionem in nobis absorbeat / et adeo dulciter quod in dulcore sue dilectionis
omnis adversitas transitoria nobis dulcescat / Et adeo constanter / quod nulla res
transitoria nos ab eius amore evellat / ut sic valeamus possimus dicere cum a
postolo Quis nos separabit a caritate Christi / tribulacio / angustia / an gladius et
vnuersa Certus sum quod neque mors neque vita neque aliqua creatura poterit
nos separare a caritate que est in Christo Ihesu / 3o nos sic conformari debemus
Humilitas — in humilitate sua Et hoc specialiter propter tria primo quia ab ipsa humilitate
origo — cetere virtutes oriuntur / Ubi dicit Gregorius xxviii° Moralium Quoniam origo virtutis
humilitas est illa virtus in nobis pullulat radix que in radice hu
militatis perdurat / aqua minime sic abscidit et arescat / quia virtu
tem se humorem caritatis perdit / 2o quia per humilitatem cetere virtutes
Custos — custodiuntur / vnde dicit Ieronimus humilitas est obstetrix custosque virtutum Et
nichil est quod ita gratum gratum deo faciat et hominibus quam si vite
merito magni per humilitatem infimi videamur / 3o quia per humilitatem virtutes
Condimentum — quadam mellea dulcedine condiuntur / vnde dicit Hugo iii° libro de claustro
anime Sicut mel concordat in confectionibus medicine cum omnibus speciebus
tatibus speciebus Sic humilitatis dulcedine condiuntur omnia genera virtutum
Cuius nam conformitatem nobis concedat etc. / 29 sermo de sancto petro

Secundo dico quod petrus fuit brevis in privilegiis quibus
pre ceteris apostolis donatus fuit / Et hoc tripliciter primo quidem in ex fa
miliaritate quod quod scilicet quamvis omnes apostoli pre ceteris fuerunt Christo familia
riores duo / petrus / iacobus et iohannes / Et ideo ipsa tres ad omnia secreta sua pre
ceteris assumit / quod bene patuit in puelle suscitacione / et in ipsius trans
figuracione quia ipsi tres soli viderunt / ut patet Mt xvii° / Et etiam in pas
sionis inchoatione / quia cum ipsius orare vellet predictos tres solum secum
pariter assumpsit ut patet luc xxii ubi dicit glossa / quod ipsi tres fuerunt
Christo pre ceteris familiariores / Quoniam eos [illegible] noluit pre ceteris meli...
Pastor — 2o in officii sublimitate / quod patet ex tribus / nam primo Christus fecit
eum pastorem suarum ovium / ut oves quas Christus sanguine suo re

iste u(er)bo uite et alimentis sue doctrine saciare. Vn(de) s(ic) singu
paste oues meas. Vn(de) q(uia) s(ic) dicit(ur) paste oues meas (et)c.
bonus pastor suum gregem d(e)z pascere exemplo bone uite u(er)bo doc(trine)
et corporali sustentacione. 2o facit eam claui(ge)r(u)m regni celorum.
aut claues sunt pot(estas) ligandi et solue(n)di et sci(enti)a discernendi ad quam
intellectum est scie(n)dum q(uod) solus (deus) remittit peccatum q(uan)tum ad maculam
qua tollit peccatum et q(uan)tum ad obligacionem ad penam eternam. Sacerdos aut(em)
remittit in q(uan)tum peccatorem absolutum ostendit et a pena purgatorii
soluit. Sed ipsum pene satisfactionis ligat et de ipsa pena partem relaxat. Q(uo)d
[illegible] in suscitacione lazari ubi solus (christus) ipsum a morte suscitauit
discipulis tria co(m)misit p(ri)mo ut lapidem tollerent 2o ut ipsum soluerent
[illegible] eum libere abire p(er)mitterent. Lapidem n(am) tollere est penam purgatorii
in satisfactoriam co(m)mutare. Peccatorem absoluere est ipsum adeo ab
[illegible] ostendere. Sed p(er)mittere ipsum libere abire est ei partem pene satis
[illegible] libere indulgere. 3o facit eum principem ap(osto)lorum ut scilicet Ioh(annes)
notabilis cephas quod id est q(uod) caput ut glo(sa) insinuat q(uia) debuit
caput et princeps aliorum ap(osto)lorum p(ro)pt(er) quod s(ic) dicit(ur) Luc(e) xxii Confirma
[illegible] quod impleuit in bar(naba) et pau(lo) quos cum de precepto sp(iritus) s(an)c(t)i ad predi
[illegible] quibus mitti debebat p(ro) eis orauit et eis manus imposuit et sic
in ap(osto)los [illegible] confirmauit. Est aut(em) sciendum q(uod) ad ista dignitate pla
p(ro)pt(er) ipsum elegit. Cum s(ic) diuinitatis misterium p(re)ceteris reuelauit. Mt xvi
et sanguinis no(n) reuela(uit) t(ibi) s(ed) pater meus qui est in celis. Filius uero clam
et hoc in duobus p(ri)mo in fide certa qua dixit que (christum) dicit
Cum petrus eum dixit Tu es (christus) filius dei uiui. 2o in dilec(tione)
sincera dilec(t)io s(ic) dixit Symon io(hannis) di(ligis) me plus hiis. Hanc eciam in r(e)c(t)o
10 s(ic) t(ibi) [illegible] ut glo(sa) innuit q(uod) prelati plus debent oues suas
q(uam) carnalem [illegible] aut carne p(ro)priam seu uitam [illegible] Ipsius
electum et ~~confirmatum~~ examinatum confirmauit q(uod) in die pe(ntecostes)
sp(iritu)s s(an)c(t)i super ipsum adrobur effudit. Tunc enim s(an)c(t)us s(ic) et alios ap(osto)los
sunt speciales columpne ecc(lesi)e potuit dici quod scribitur in p(s)(almo) E(go)
confirmaui columpnas eius. Tota u(er)o trinitas petro sic electo sic
[illegible] sic confirmato plenariam iurisdiccionem contulit. Eterna p(otes)tatem p(ate)r
dedit. Et sup(er) celo ei dixit Tibi dabo claues regni celorum et
[illegible] tu dixit. Quodcumque ligaueris sup(er) t(er)ram erit ligatum et in celis. Et con(tra)
infernum ei dixit et porte inferi non p(re)ualebunt aduersus eam. Vn(de) sciendum q(uod) p(er) portas
inferi [illegible] tria p(ri)mo ut ostendatur corporis p(ro)pinquitas ad infernum
[illegible] [illegible] a(d) domum un(de) dicit(ur) peccatoribus scribitur in p(s)(almo) appro(pinquauit)
[illegible] usque ad portas mortis quia nisi penitencia resipiscant in puncto i(d est) i(n)
momento post mortem ad inferna descendunt ut scribitur Iob xx 2o ut
ostendatur fatuitas ipsorum p(er)cator(um) q(uod) s(ic) faciunt portas ad ipsum infernum q(ue)
[illegible] obstruere debent. Vn(de) scribitur in p(s)(almo) ara corporis i(d est) usus [illegible]
[illegible] defecat Et [illegible] appropinquauerunt usque ad portas mortis. 3o ut [illegible] pi
[illegible] et molliciei corporis qui hic pro p(e)ccatis nolunt condigna satisfaccione face(re)
Tales enim sunt [illegible] illis qui magna fenestra p(ro)pria festuca
obstruere. Contra quos dicitur de iosue qui uiros penitentes sig
[illegible] aduoluit saxa ingencia ad hostium spelunce. Designat(ur)
qui condignam satisfaccionem hic subeunt pro [illegible] Eterna
delectione

Clauiger
Dicitur

Princeps ap(osto)lorum 4

qualitas pme cupisitias d3 p delectatom lectie impeto 3° in collati bu
gulalitate quod est triplex Primu est qua fuit efficator virtute credendi
Luc xxij° Symon Ecce sathanas expetiuit uos ut cribraret sicut triticum
in quo uerbo primo insinuat q eius fides multu fuit a diabolo tempta
permittit Ecce sathanas expetiuit uos ut cribraret s. t. Hic eum hz fides
malicia q ubi inuenit locu magis munitu ibi maiorem exercet
in conatu 2° ostenditur q fuit fides eius valde roborata Non subditur
rogaui pro te ut no deficiat fides tua 3° qua fuit omnibus in exemplo
no amittit Et tu aliquando conuersus confirma fratres tuos 2m est q fuit efficacior
in virtute sanandi Non solum enim sanabat sicut ceteri apli verbo oronis
etiam verbo iussionis sic pz Actuum ix° in sanacione Enee cui dixit
surge Et statim surrexit qui erat mortuus Et tunc cepit loqui Sanauit
etiam sola umbra sui corporis ut pz actuum v° Unde ponebant infirmos
in plateis qui per solam umbram petri sanabantur Sanabat insuper omnes
per solam impositionem sui baculi ut pz in discipulo per xl dies defuncto qui
per impositionem baculi bti petri statim resuscitatus fuit 3m est qua fuit ef
ficacior in virtute orandi q pz Nam eius oracio apperiebat celum sicut pz
Actuum x° Ubi dicitur q super eo in oracione posito vidit in extasi
videbat celum apertum Eciam faciebat descendere spiritum sanctum Sicut pz
Actuum viij° in populis samaritanis quibus ipse spiritum sanctum impetravit
etiam exspoliauit infernum sicut pz quando suscitauit illum defunctum
quem symon magus suscitare no poterat Et sic pz quomodo petrus primus
dico q fuit btus in primis Vita quod est sacro q si primis btitudinis quod
deus cunctis preparauit omnibus diligentibus se sicut augustinus dicit est q intellectus
no capit desiderium vota transcendit acquirens precium estimare no potest Quanto
ergo erit primus principes aplorum et doctoribus gentium qui fidem katholicam
in omnes fideles per suam doctrinam diffuderunt et ipsam eorum suo sanguine
plantauerunt Et si istos btos aplos tanto honore dotauit in mundo ut claves
regni celestis acciperent et thezaurum diuine potencie et diuine sapiencie
impleta copia possideret quanto honore et gloria ipsos sublimauit in
celo Unde cum petrus a xpo de primo btitudinis peteret Mt xx° Ecce nos re
linquimus omnia et secuti sumus te Quid ergo erit nobis i. quid dabis nobis
premij Ipse xps magnitudine premij ipsorum una responsione comprehendere
no ualens ad quorum petitionem 3 responsiones dedit Quarum una exprimit ipsorum
iudicaria potestatem et eorum regalem dignitatem Mt xix° Sedebitis super sedes
iudicantes xij tribus israel Nam secundum Crisostomum per thronos ipsorum honorem et gloriam ineffabilem
significauit Habebunt enim apli in iudicio regale dominium alijs
aliis ... iudicandi ... et aliorum ex eorum operacionibus iudicandi qui ipsis discipulis cre
dentibus credere noluerunt ut dicit Gregorius et sinagogam iudicabunt reprobandi Habebunt
etiam regale sertum quia accipient dyadema regni de manu domini
sui Sapie v° Habebunt etiam regale sceptrum per quod regalis potestas signatur
Sapie x° Dedit illi sceptrum regni et potenciam aduersus illos qui eum de
primebant Alia promissio xpi demonstrat eorum ineffabilem leticiam et iocun
ditatem Cum ponitur Luc xxij Ego dispono vobis regnum Sicut disposuit
mihi pater meus ut edatis et bibatis super mensam meam in regno meo 4m est
aut celestis regni principalitatem apostolis concessit alijs fidelibus preposuit

glia designat / Vn dicit beda Eterna illi satiabuntur qui hic esuri
et sciunt visioa fruendo desiderato gaudio summi boni / Vn dicit aug9
erit illa dilectio pulcritudinis pme lucis / ut sp videri possit / et inque
sitiuus / Eterna sm augm Illa visio pime et uere lucis talis e q sp sat
animum desiderium sn om ty tedio fastidij / Tercia ponit ioh xiiij
venia ad vos ad vos et assumam vos ad me ipm ut ubi ego sum ibi
sitis et hic demonstrat ipsorum eterna felicitatem Vn dicit Augg sup
predicto Et si abiero preparans absentia . itrm venia . perduit presentiam
assumam nos ad me ipm largiendo nobis eterna gloria . cui nichil in
mundo potest comparari / Eterna sic dicit aug9 / Eterna gloria maiorem
hec filius ad optatus ipm ut sit ubi est unicus filius ipsius / Eing
a nos pater est

De sancto paulo

Bonum certamen certaui cursum consumaui fidem seruaui . In
reliquo reposita est michi corona iusticie ii ad thi
iiij . In verbis propositis nobis ad nostram instructionem proponitur duplex pro
beati pauli / primum pertinet ad laborem siue miliciam propter quod premittit Bo
num certamen et cetera / Secundum pertinet ad mercedem siue eterne glorie propter quod
dicitur In reliquo reposita est michi corona iusticie quam reddet michi dominus / Circa primum
labor siue milicia nobis proponitur admirandus et hic quatinus
triplicem actum siue gratiose predicationis / ideo dicit Bonum certamen / 2o
ad actum siue virtuose conuersationis / ideo subdit Cursum consumaui / 3o quantum ad
actum siue gloriose passionis / ideo annectit fidem seruaui / Primo igitur paulus
mirandus proponitur . quia fuit strenuus in predicando / propter quod dicit
Bonum certamen / Sua namque predicatio bene etiam dicitur certamen propter duriciam quam expertus
consequitur / Vn i Cor. xv / Ubi homines ciuitate predicationis non rapere
expectat bestias . i . insidiatores et bestiales spm habentes / tum propter multitudinem
qui nam quos in predicando pertulit / Vn ipse dicit Hostium michi apertum
et perfluenciam doctrine / Et aduersarij . i . subuersores et contradictores sunt
multi / Tum etiam propter apparatum armorum que sunt / Vn dicit ij Cor. x Arma
militie nostre non sunt carnalia sed spiritualia consilia destruentes et omnem
intellectum in captiuitatem redigentes / quasi diceret arma christiane militie non sunt
carnalia . i . debilia sed spiritualia . i . fortia ad expugnandum consilia philosophorum
persequentium tyrannorum et ad subuertendum consilia philosophorum et ad subiciendum
fidei corda incredulorum et obstinatorum / Vn dicit Cris. Lingua
pauli insonante et omni igne corda auditorum vehementius inflamante
cedebant / omnia fugiebant / et cultus demonum et tyrannorum minae et
domesticorum insidie Nam sicut radijs solis orientibus et tenebre
fugiuntur et latronum insidie confringuntur / Sic paulus ubique euangelizans
eminente fugabatur error / ueritasque fidei resplendebat Et usque ad
celum sublimata ab his potissime honorabatur qui prius eum opprimere
volebant / Vn ad talium armorum susceptionem nos inuitat cum dicit Ephe
Accipite armaturam dei . i . uirtutes quibus deus suos milites armat /
et addit utilitatem duplicem talium armorum / Prima est ut possitis
resistere temptationibus in die malo . i . in presenti vita que
plena est malis et miserijs / 2a utilitas est / ut possitis esse perfecti
in uirtutibus / ideo subdit / et in omnibus perfecti stare / a tantum in possibus cum

inaduisse bene et utiliose nos hec. Sciendum autem quod paulus in sua doctrina
triplicit(er) certauit, in quo eciam nobis meritum certandi proponitur. Primo

Fortiter in doctrina et virtuosis actibus certauit fortiter. Non autem molliter sicut
faciunt effeminati. Et molles qui nullum actum virtutis strenue au-
dent aggredi. Sed timent se in omnibus deficere. Unde contra gloriosus
dixit Phil. iiii. Omnia possum in eo qui me confortat. Nam sicut dicit Cris.
ipse quantum ad paciencia(m) subferendi verbera fammem et pericula fuit omni
durior et omne ferro ac eciam adamantem firmitate et constancia superabat.
Ipse eciam omni mulicre [?] pturlete [?] vehemencius affligebatur de lapsu et infidelitate
singulorum. Unde ad talem audaciam bona opera viriliter aggrediendi hortatur
suos milites et discipulos Mt xo. Estote fortes in bello et pugnate cum an-
tiquo serpente etc. In quibus verbis ipsos hortatur ad bona opera viriliter aggrediendum.
Dicit estote fortes in bello contra vicia scilicet viriliter certando et omnem concupiscentiam
fortiter comprimendo. Quod bene fecit paulus. Cui ut dicit Cris. sicut nec
omnis carnis concupiscencia erat mortua [?] quicquid in omnibus rebus videba-
tur et decorum apparebat hoc ille tanquam favillam et cinerem reputabat.
Sicut mortuus presens ad omnia talia immobilis permanebat. Deinde hortatur ad vi-
gilanter pugnandum contra ... in inimica [?]. Ideo subdit et pugnate cum serpente.
Quod bene paulus qui secundum Cris. non solum septem annis ut iacob pro ra-
chele servivit. Sed tota vite sue spatio pro sponsa christo que est eciam laboriose
serviunt penas innumerabiles perpetiens ut oues captas et perditas a dyaboli faucibus
eriperet. Ultimo christus promissione mercedis eterne fideles prouocat ad viriliter in
isto bello perseuerandum per totum tempus presentis vite cum ancient [?]. Et accipietis coro-
nam vite eternam. Quod bene paulus fecit in quo ut dicit Cris. hoc mirabile fuit quod pro
hendencia [?] ... quodammodo non sensit dolores pro caritate sustinere
propter ipsam veritatem quam pro mercede pensauit. Unde animi virtute vehe-
menter amplectens. Et prospera omnia asperitates equanimiter tollerans. Desi-
deriis eciam secundum alios primo diligebat. Et intemptatis periculis non a...

Efficaciter alacritate pugnabat. Secundo pugnauit efficaciter. Unde quod docuit verbo
firmauit exemplo. Unde dicit Ro. xv. Non enim audeo aliquid loqui eorum
que per me non efficit christus. Et i Cor. ix dicit Ego autem sic curro non quasi
in incertum. Sic pugno non quasi aerem verberans. Sed castigo corpus meum
et in servitutem redigo. Ne forte cum aliis predicauerim ipse reprobus efficiar. In
quibus verbis primo tangit fervidum suum conatum in profectu boni. Unde dicit
Ego sic curro fervidum scilicet desiderium in operacione boni non quasi in incertum. Ut
quasi sim incertus de primo et de fructu predicacionis mee. Ut dicit Cris. postquam
paulus Romam ingressus est non in pace contentus est. Sed in yspaniam
profectus epistolas decurrit. Non enim quietem passus est tristem in ocio
et quiete sed predicandi ardore igne ardenciore nec pericula timuit nec
increpaciones exhibuit. Secundo tangit suum congressum cum hostibus dimicandi.
Unde dicit sic pugno contra omnes scilicet hostes in adversantes mundum carnem et
dyabolum. Non quasi aerem verberans id est non non pugno tantum verbis sed eciam operibus
et factis. Unde dicit Cris. Quod paulus excedebat moysen tam in agone
pugnandi quam in fervore diligendi. Quod statim declarat subdens ille
cum pharaone persecutore proelio contendebat hic cum dyabolo persecutore omnis

udi continuo dectabat / Ille de libro vite deleri voluit nisi deus pro
iect / paulus aut ut alij saluarent ipe de libro eterne vite se excludi
optabat dicens cupiebam ipe anathema fr pro fratribus meis 3o tangit p ex
emplo alior castigator sui Unum dicit castigo corpus meum omis sp
iritus carnis illicitos coprimendo et insolentie redigo carnem sub mea sui
ectando Et hoc io facio ne cu alijs pdico ipe reprobus efficiar Vn dicit
Crisost Ex sacrificio pauli quod deo cottidie offerebat tm excessit sacrificium
abel quantum celum distat a terra hic. n. semetipsm p singulos dies ymo
labat / Una tn hostia ut dicit Crisost dies offerebat morde quid pdicacionis
corpore ud p pppaz mortificacionem vn subdit non solum metipsm deo ymola
bat sed totum orbem deo lucrari et offerre studebat ex hominibus anglos
faciens 3o clamit et pdicauit utilis de hoc pt intelligi Quod scribitur i Cor
ix Cu liber essem omnibus me sium feci ut lucifacere plures In quibus verbis
io ostendit aplus qr in pdicando et docendo nobis fuimus liberalis Quia
non p spem aliaug emolumenti terreni Et io dicit cu liber essem hoc e qr nu
lli ex debito aliaug temporalis remuneracionis essem obnoxius omnibus me ser
vum feci In quo 2o ostendit qr saluti omm hoc pscia doctrina pmdit gnalit
vn dicit Crisost qr paulus omes homines deo exhibere cupiebat / Et quasi tom
um mundum ipe genuisset Sic omis homines in regnum dei festinabat ad
d e corpus et ciuitas suam p salute alior impendere fuimus utilis pdeo
addit ut omis lucifacerem i ut pluribus mee pdicacionis deo plures fideles
acquirerem Non enim aplus in sua pdicacione quesiuit datum sed dignitatem
munerationis humani fauoris Sz solum quesiuit salutem dm. s honoris et
gine s salutis In quibus verbis nobis ponitur in exemplo tocius virtutis
forms ut dicit Crisost Nichil excauit qui peccato quod insigne a
et paradisum amenum pauli alia inuitauit Que aut lingwa lau
des eius enarrare valeat Cum sua aia omnia bona que sunt in orbis
hominibus ymo et in ipis anglis sola possidebat Et io hoc est mirale qr hic
ullus in mortali corpore possedit quod celestes spiritibus in ebrietatis gla
concessimus qr quod cunctos homines qui nunc sunt vel fuerunt omes
tem transcendit Sz huic dicto vide contrarium quod vide Crisost supra
dicit De Joh bapta Qr sicut pong quanticiq albedinis si candori niuis
ppetur videtur in nudus Sic omis homo sanctitati Joh collatus videtur
sordidus Sz no est contrarietas Quia loquitur de puritate innocentie
vita nullus inchoatus mulierum Joh potest equipari hic aut loquitur
de fectione sanctitatis pgracam acquisita in qua paulus omis alios
homines sm Crisost antecellit tamqua virtutum visitis p festiuis nos pcepes fa
et cetera Sermo secundus de eod

Saymdo nobis proponitur in exemplum quantum ad actum sue religiose
conuersacionis Unum subditur cuius os Et hoc quemadmodum Nam sic
intantum intelligitur eius pdicacio opposa Sic in ipso actu intelligitur
eius conuersacio religiosa Pt aut dici qr beatus paulus circa sum sue
religiose vite inchoauit in eius supernali conuersacione Medium vero eius
in processione Sz consummauit in totius pfeccionis gnali agitacione
pa nam in conuersione mirabilosa pauli tria concurrebat Que eius
religiosam inchoabant Primum fuit lux refulgens a deo Scribitur
ix Subito circumfulsit eum lux de celo 2m uto pscrutes sta

subdit et cadens in terram 2m fuit vox desuper tonans et terens vnde ancta
et audiuit vocem dicentem sibi Saule Saule quid me persequeris Et hec
conuersionis factum est Nam lux effulgens illuminauit eius cecitatem vnde
persecucionis fugauit eius curiositatem Omnia verbis et factis sciebat
delendum christianitatem Sed vox desuper tonans rumpebat eius surdita
tem vnde potuit bene dicere cum augustino in libro confessionum vocasti clamasti et rupisti
surditatem meam Splenduisti choruscasti et fugasti cecitatem meam fla
grasti et ediuisti spiritum et anhelo tibi In tercio eum sicut dicit Crisostomus super illa verba vndi
grasti et ediuisti spiritum et anhelo tibi in amore diuino inflammatus quod intra gradibus re
acionem paulus fuit in amore diuino inflammatus quod intra gradibus re
se gerebat mentibus quasi angelorum societate frueretur Nam vnde si
licet corpore ligatus illorum per eum gaudebat 2m patet nam eius augustinum
et perfectum vicosum tria declarant primum est quia fuit perfectissimus mundi
contemptor vnde philippenses iij° Omnia arbitratus sum ut stercora ut christum
lucrifaciam et inueniar in illo confixatus meret eius In quibus verbis innuit
causam quia omnia terrena et mundi oblectamenta propter christum contempsi
tamquam sterora omnia terrena et mundi oblamenta propter christum contempsi
tam tamquam Cenas omnia terrena ut christum inferius lucrer ideo dicit arbitratus sum ut stercora
ma causa est ut christum inferius lucretur ideo dicit arbitratus sum ut stercora
et q. d. Non solum omnia terrena propter christum contempsi sed tamquam vilia et immunda
da et eius amore noxia computaui vnde dicit Crisostomus Abraham iussit-
quod addei precepta patriam atque cognatos reliquit Sed quid paulo possumus
qui non solum patriam et cognatos sed totum mundum ymmo et semetipsum propter dominum
despexit Omnia celi celi et omnia in eo contenta propter christum despexit
dixit omnia michi propter christum detrimentum feci 2a causa est ut christo inpri
timus incorporetur ideo subdit ut in veniar in illo quod dicit ideo propter christum
tamquam vilia stercora voluntate contempsi ut ei per amorem in tim
sim perfecte incorporatus tamquam membrorum suorum capiti vnde dicit Crisostomus
aduersitates paulus cum omni gaudio portens cottidie calior cottidie
ardencior nec aliquid fuit illi desiderabile nisi soli deo placere Sed
solum erat maximum et singulare tormentum a dei caritate discedere
est ut passioni eius perfectius configeretur deo amaretur et configuratus est
Nam sicut mortuus honores et gaimelias et quascumque penas
tas equaminiter ducat Ita paulus morti christi configuratus omnia
propter christum robustus sustinuit vnde dicit Crisostomus quod ipse mortem et cruciatus
ac mille supplicia quasi ludum puerorum computabat Omnino pro christo aliquid
sustineret et magis gloriabatur cathena vinctus quam dyademate coronatus
3m est quia fuit vicosus augmenti feruidus emulator de quo potest intelligi
quod scribit philippenses iij° Sequor autem si quomodo comprehendam in quo et con
prehensus sum Unde quid retro sunt obliuiscens ad anteriora me pro
tendens et persequor ad destinatum brauium superne vocacionis In quibus
tria innuit que sunt conatus proficiendi declarant primo innuit feruen
proficiendi desiderium ideo dicit sequor autem feruido sed conatu proficiendi
passibus et bone vite gradibus iuxta illud psalmo ibunt de virtute in virtutem si
quomodo comprehendam hoc est perfecte cognoscam in futuro in quo
modo in quo et comprehensus sum q. d. sic conabor proficere in via
fectionem quousque christum ita perfecte cognoscam in lumine glorie sicut
agnitus sum ab eterno 2o exprimit proficiendi sollicitudinem sine modo
ut dicit Unde quid retro sunt obliuiscens q. d. mala mea preterita

consistor Nec decus pessimo ut contemptor Sed adamans i adsistens multa
requirenda extendens incepit prosequendum per desiderium et continuum proficiendi
[illegible] Unde secundum Crisostomum mihi apparuit quod non solum corpus suum castigavit
sed ipsum quantum ad omnes carnis concupiscencias totaliter mortificavit, unde
dicit Cris. vis ut innumeras mortes pauli tibi ostendam Nam quot dies vixit
tot utique mortes sustinuit Unde declarat phil. quod ipse nocte et die con
solacionem non capiebat, Ait lacrimas quas pro aliorum delictis fundebat Nullus
quippe tanto affectu deflet mala propria quanto ille aliena Nam quanto
omnibus afflictus tu peccatorum deflet, aliorum Unum ut illi salui fierent a celorum
gloria cupiebat excludi 3o amavit celeste premium quod cum adepturum se profice
bat ut dicat pro eo Io sequor prosequor ut exhibeat premium possim ad
[illegible] beatitudinis i ad premium michi a beatitudo prestatum beatitudinis per fine nota
[illegible] in vite sine quo secundum Cass. apostolus seipsum nobis proposuit ad exem
[illegible] nulli pigeat sit strenue laborare pro sue augmento postquam videmus a//
[illegible] preterea celi raptum adhuc tam ferventi desiderio aspirasse Unde
dicit Cris. Unde in paulo hoc mirabile erat quod in vernaculis plagis et tube
[illegible] longe fuit splendidior dyademate purpura quam fulgentibus Cumque
[illegible] per vasta pelagus ducebatur ita gaudebat tamquam in maximum imperium
duceretur 3m est quia fuit passionis domine precipuus imitator propter quod
dicit Gal. vi Michi autem absit gloriari nisi in cruce domini nostri ihesu christi per
quem [illegible] est In quo verbo apostolus nos omnes provocat ad amorem crucis et ad
imitacionem dominice passionis Et primo docet abicere vanam gloriam in quibus
multi gloriantur q.d. licet alii glorientur in cordis elacione alii in [illegible]
amore michi absit in talibus vanitatibus gloriari 2o explicat spiritualis
glorie materiam in qua nobis gloriandum est, Cum dicit nisi in cruce domini
nostri ihesu christi Quasi d. licet alii glorientur in [illegible] amore alii in ira
mundi elacione michi tamen absit gloriari nisi in cruce domini nostri ihesu christi
dicit glo. Ecce ubi philosophus erubuit ibi apostolus thesaurum glorie reperit
exemplo suo docet ignominiam non erubescamus Sed ea plena fidu
[illegible] inprimamus Et ut fidelibus in cruce christi gloriandum
triplici racione primo Quia in cruce pependit gloria dei i filius qui est
[illegible] eterni patris 2o quia per crucem christi nobis est aperta ianua ce//
3o quia per crucem subiecta est christo gloria huius mundi 3o declarat
quare sit in cruce gloriandum Cum subdit per quem michi mundus crucifixus est et ego
mundo Quasi quicquid mundus reputat gloriam hoc sed amatores dei reputant
[illegible] Et ideo unde dicit Cris. quod paulus multo amplius pro christo labores ap
[illegible] quam alii requiem quaerant et in mundo studiosius premia [illegible]
alii adversus inimicos Et ideo bene sed mundus eis quia contempnunt a//
mundo et mundum contempnunt sicut paulus Alii mundo crucifixi non sunt
sed mundus eis sicut boni religiosi qui a mundo non contempnuntur sed magis
honorantur propter sanctitatem vite et utilitatem doctrine [illegible]
[illegible] paupertatem mundum contempnunt Alii mundo crucifixi sunt Sed
mundus eis sicut pauperes involuntarii Qui a mundo contempnuntur
[illegible] res et honores mundi ferventer diligunt Et isti non sequuntur
[illegible] sed incurrunt penam Non sic paulus fecit qui ut sanctus dicit
[illegible] sic despiciebat universam gloriam huius mundi ut sicut herba

putrefacta contempni. Quos nobis prestare ... Margarete

Da michi in animo meo constanciam ut contempnam illum et virtutem eius ut evertam illum erit enim memoriale nominis tui cum manu femine deiecerit eum. Judith ix°. Ita
posita sunt ipsius Judith ipsum holofernem invocatione premissa vicit ne...
Sic beata que virgo beate Margarete hostem triplicem superavit primus fuit
eius proprius ... 2us olibrius tyrannus 3us fuit ipse dyabolus prout ... ut ... dimicare
vellet contra hostes predictos humiliter implorauit divinum adiutorium
dicens Da michi in animo meo constanciam magnifice dominus promittit Deus
... 2° vigoris perseverancia in triumphando dominus et virtutem eius ut ead...
tamen illum. Circa primum est sciendum quod eius fuit ad exaudiendum digna ...
racione primo racione eius que orat que fuit ipsa Judith. Que ...
confitens vel glorificans per quam ista virgo convenientissime designatur
sue fidei confessione deum glorificauit et olibrium superauit. Nam ipsum deum
confessione sue fidei glorificauit in ore ipsius maiestate intrepide confitendo
Glorificauit in ope puritate fidei cum triplici hoste predicto vincit ...
glorificat insignitam per eius amore amaritudinem mortis magnanimiter
tollerando unde bene adimpleuit illud ecclesiastici iiij° usque ad mortem certa pro iusticia
... 2° racione eius pro quo orat. Nam orat hec pro seipsa non pro aliis quod ...
dignitas nominis impedit efficaciam orationis. Et hoc signatur dicit Da michi
in animo meo con... scilicet sciendum Cuius ad exauditionem orationis tria conveniunt
Que in hac virgine excellenter fuerunt. Et hoc ... fuit ...
audita primum est in inimicitias peccati ... iniquitatem si aspexi in corde
de meo non exaudiet dominus. 2m est instancia petendi ... Adhuc ...
... et exaudi me. 3m est defectus consilii et auxilii humani. Quoniam
... deus ex ... bonitate tribuit suum auxilium cum deficit humanum
scribitur ij paralip. xx. Cum ignoramus quid agere debeamus hoc solum ...
hemus ut ad te tota mente et toto desiderio ... hec autem tria
... fuerunt in ista virgine quia fuit ab ... libera ... modo ...
... plena fuit etiam ... in multiplici tribulacione posita et fuit ...
humano adiutorio destituta quod bene patet ex eius legenda. Et hec ...
... 3° racione eius quod orat postulat enim duo primo ...
stanciam ad hostem contempnendum 2° virtutis perseveranciam ad ...
... Circa primum est sciendum quod bene sue mentis constancia
... cum triplici hoste viriliter dimicauit. Primus enim fuit ...
... quod cum triplici hoste ... diuiciarum ... tormentis ipsam conabatur trahere ... qui variis persuasionibus minis et terroribus ipsam conabatur trahere ...
... ydolorum. Sed persuasionem hanc ipsa viriliter ... Circa eius ...
tem fugit et ... sue miseras ... Advertat ... periculosum ...
... cum malis. Circa mali ut plurimum sunt ... elacionis ...
sunt luto avaricie inquinati et sunt igni concupiscencie inflamati ...
hoc beata Margareta fugit ... consorcium ne inflaretur tumore superbie
et ne inficeretur luto avaricie et ne inflammaretur igne concupiscencie ...
hostis fuit ipse tirannus olibrius qui in superbiam elatus ...
desponsare volebat. Sed beata Margareta ... dei defendit et sue ...
viriliter restitit. Et hoc tria gravissima tormenta ab ipso magnanimiter pertulit
primum est quia fuit in eculeo in aere suspensa et diutissime cruciata

[illegible] bn queiebat sue affectio Ideo n fuit maere suspensa ut habet
so alio addesiderandum et terrena infra se addespiciendum Quia terrena aba
his xpo contempnuntur Sz celestia bona absque ardenter desiderantur 2m tor
mentum e quia fuit igne adusta Sz no combusta Cuius tamen sibi q competebat pp
primo quia habebat in se rorem gratie refrigerantem Dan iij° Angelus
descendit medium fornacis uehementer accensi et fecit in ea flan 2o q
habebat in se spiram suauem concupiscentiam ditantem prouerbiorum xvij Secura mens
quasi iuge conuiuium 3o quia habebat in se uirtutem altissimi obumbrantem
luc 1° Virtus altissimi obumbrabit tibi 3m tormentum est quia fuit magnis
frigidissimis et gelidis cruciata et ista est pena sceuissima pp quod etiam
tunc terremotus factus est insignum quod terra insensibilis no posset sine hor
rore tm facinus sustinere Adtunc maiorem euidentiam est sciendum quod terremotus
quandoque fit in detestatione sceleris sicut imposito crucis in signum doloris
passionis sicut inpassione domini crucis in maiorem timoris et sic in resurrectionem
quando xpo terra mota est ut et custodes deterreret et xpo resurgenti congaudet
omnibus istis modis terra mota fuit inpassione bte mar et cruis mulieris sce
scilicet detestatione in passionis ostensione et memorie maioris p[illegible] in[illegible]
rationalis conuertitur qui tanta flagitia committit super quibus tamen in
sensibilis commouetur 3m Hostes fuit ipse dyabolus Cuius triplicia arma confregit
ipso uirtualiter triumphauit Cuius patet nam dyabolus ipsam tripliciter in
pugnauit primo per potentiam ut deterreret in infastibilem 2o per blandiciam ut al
liceret concupiscibilem 3o per astutiam ut deciperet rationalem primo namque co
fregit eius potentiam quia demon sibi apparens in specie draconis terribilis uirtute
crucis per eam facte in momento euanuit 2o confregit eius blandiciam quia
dominum recepit dicens quod pp per hoc sibi apparuit ut eam consuleret quod mortis obliuio
ederet Cui sibi promisit quod si ei consentiret ipsam in uxorem reciperet et omnia
regna huius mundi tamquam ipse possideret Cuius tamen ista tamquam lutum contempsit Et
[illegible] dipsa cantat Regnum mundi 3o confregit eius astutiam quod multa
machinamenta sibi nocere potuit Sed omnes eius dolositates fide xpi peni
tus superauit Et ista triplicia arma dyabali fregerunt Dan vij pillos
dentes denarium in ore bestie quibus scilicet dolo comminatur decorare et uirtutem
extinguere Cuius tamen omnia beata margaretha triumphaliter uirtute fidei
et tamen sibi competit quod scribitur ysa l° Posui faciem meam et fiduciam
eam meam ut petram durissima et saxo quia non confunderetur Nam
[illegible] eius fuit dura Cuius contriuit dyaboli potentiam fuit durior quia
eius iusticia Sz fuit durissima quia comminuit eius astutiam
fallaciam Cuius meritis nos etc Lectio 29 Sermo de eod

Simile est regnum celorum homini negociatori querenti
bonas margaritas inuenta una preciosa mar· det' d' s' 4· s' ap 13°
Presens parabola sit omnibus [illegible] uirginibus bte tamen margarete conuenit per quam
[illegible] Cuius laudis specialem preconium exhibere colligitur quod ceteris negociatoribus
[illegible] diligenter quesiuit Sic gaudium inuenit et sic sumptuose omnibus
redditibus comparauit ut patet ex serie uerborum pp quod in presenti parabola
[illegible] maga commendatur a tribus primo ex studio querendi cum dicitur simile
est regnum celorum 2o ex promptitudine inueniendi Ideo subditur inuenta una preciosa mar
3o ex precio emendi pp quod additur dedit omnia s' 4· q e· Circa primum e
[illegible] quod iste negociator uere est xpc quia secundum augustinum Immundum xpus

uenient tres uites a nobis accepit que apud nos habundabant scilicet nasci
et mori Et tres uitas preciosas nobis contulit quibus deficiebat Contulit
nobis renasci spiritualiter resurgere incorruptibiliter et regnare eternaliter Primo
nobis accepit nasci secundum humanitatem ysa. viiij° paruulus natus est nobis Et
bene dicit nobis quia natus est pro nostra redemptione et spiritualibus pro nostra
acione in gaudium celestis regni Sed contra xps dedit nobis renasci spiritualiter
Joh. iij° nisi quis renatus fuerit etc. Et hac autem renatione et filii gracie
sumus et in suos filios adoptamur Joh. i. Quotquot autem receperunt eum etc.
per sacramentum fidei et spiritualem renationem 2° a nobis xps accepit mori passi
biliter factus est mortalis de hoc scribitur phil. ij° ut ij factus obediens
ad mortem etc. Non qualemcunque sed usque ad probratissimam mortem Unde in patibu
lo crucis Unde secundum augustinum Crux erat exprobratissimum genus mortis Sed
econtra dedit nobis resurgere incorruptibiliter Joh. 6to Ego sum resurrectio et
uita etc. Et dedit nobis scilicet resurgere Resurgit autem qui prius ceciderat Ce
cidit autem homo in corpore per mortem In anima per culpam In utroque per penam
eternam Sed xps dedit nobis resurgere in corpore per resuscitationem Joh. vi Ego re
suscitabo eum in nouissimo die In anima per iustificationem Apoc. xx Beatus et sanctus
qui habet partem in resurrectione prima In utroque per fruicionem anime et corporis
toz Unde anima beatificatur ingrediendo ad contemplationem deitatis Et corpus
beatificatur egrediendo ad uisionem humanitatis Et in utraque uisione erit plena
saciatas atque refectio Joh. x. Ingredietur et egredietur et pascua inueniet
3° accepit a nobis laborare et pati et hoc multipliciter nam ipse pro nobis labo
rauit corde nobis compaciendo et pro nobis dolendo ysa. 53 Uere dolores
nostros ipse tulit et infirmitates nostras ipse portauit Item ore ad uota clama
do et predicando ps. laboraui clamans etc. Item toto corpore pro nobis penas a
cerbissimas sustinendo Unde nos ad contemplationem talium penarum inuitat dicens
Trenorum j° O uos omnes qui transitis per uiam etc. Incomparabiliter secundum Bernardum ipsum
torquebat mea ingratitudo quam sue pene amaritudo Sed econtra nobis dedit
regnare eternaliter luc. xij° Nolite timere pusillus grex quia complacuit patri me
o nobis dare regnum Ubi secundum Crisostomum pusillum gregem uocat apostolos et quos
libet electos Unde eorum uoluntate paupertatis sunt pusilli et pro humi
litatis Unde autem subdit quia complacuit patri meo nobis dare regnum quod
secundum Cirillum Cum qui tam preciosa et eterna bona largitur non dubitetis quod uo
bis umquam in temporalibus deficiat Iste autem celestis mercator querit bonas mar
garitas i. preciosas animas suo sanguine redemptas Et eciam querit lapides
preciosos i. homines uirtuosos ad reedificandum muros celestis Ierusalem que
construuntur ex preciosis lapidibus ut patet Thob. xiij° 2° commendatur ex parte no
minis mercedi cum subditur Inuenta autem una preciosa margarita quod sicut
beata margarita dicitur margarita quadruplex racione Primo racione gracie
fuit in admodum margarite ex celesti rore et superioris influentia spiritualis grata
quod patet nam ipsa cor suum diuine sapiencie aperuit et exinde rorem su
suscepit Et post hoc dyabolice suggestioni cor suum clausit et sic preciosa
margarita generata fuit quod sic est uidere Aperuit namque ad deum suam me
moriam Et ex hoc habuit dei continuam recordationem Ad quod hortatur hugo
in de claustro anime Sicut nullum est momentum in quo homo fruitur dei
beneficio Ita nullum debet esse momentum in quo eum non habeat presentem in memoria
per deuotionem Secundo aperuit eciam ad deum suam intelligenciam et
habuit claram dei cognitionem quod bene patuit in perfecto contemptu omnium honorum
Et in feruendo desiderio omnium bonorum eternorum Unde secundum Bernardum ille plus

ut in temporalibus nichil esse qui nouit eciam uilius estimare Apparuit eciam
ex sua uoluntate pro diuini amoris secundam inflammacionem Unde bene poterat
dicere cum propheta Inflammatum est cor meum in amore et dimo et renes mei
commoti sunt quia nichil terrenum sibi sapiebat Et ego ad
nichilum redactus sum et quia pro et omnibus amicis et rebus mundanis
mortua erat soli deo perfecte uiuebat Secundo ratione efficacie et uirtutis Nam
margarita tanto est preciosior quanto uirtute efficacior quod bene ista uirgo
habuit que tante uirtutis et potencie fuit Ostendit suam uirtutem ostendit in aere
Ubi crudelem penam in equo suspensa fuit Ostendit eciam suam uirtutem
in igne Ubi ligata est in igne posita et tamen remansit intacta quia fuit ex
calore diuinitus protecta Ostendit eciam uirtutem suam in aqua quando
in aqua plenum missa manibus et pedibus ligata Ex quo uirtute diuina
exiuit illesa Ubi fuit ut archa noe caritatis et bitumine linita Ostendit
tandem insuper uirtutem suam in terra Ubi pro horrore suarum penarum
magno tremore concussa et magnis choruscacionibus fulgurata
Unde magna multitudo paganorum credidit et fidem christi recepit Tercio
ratione claritatis Nam quanto margaretha in colore est lucidior tanto
preciosior quod bene competit isti uirgini Ipsa namque habuit fulgorem
in corpore quem per uirginale pudiciciam In mente uero per intencionem rectam In
contemplacionem aut conuersacionem preclara odorifera et de hys rebus simul scribitur
Sapiencie iiij° O quam pulcra est anima casta generacio cum caritate In quo datur
intelligi quod ipsa habuit pulcritudinem recte intencionis in mente de quo Canticorum
quam pulcri sunt gressus tui et habuit castitate pulcritudine in
corpore Canticorum pulcra es amica mea et macula non est in te habuit claritate exemplaritatis
Canticorum dicitur Erat enim minima sor. sed modo actiua sua in
conuersacione unde cantica dicitur Erat enim inimica .. ...
floruit ut rosa tam mentis et corporis Nec mirum quia fortitudo
decor fuit indumentum eius prouerbiorum xxxj Quarto ratione magnitudinis Nam
quanto margarita lucidior et claritate et maior quantitate tanto est in ualore
preciosior quod bene competit isti uirgini Ubi quanto in fulgore uirtutis fuit
maior in conspectu dei tanto propriam reputacionem erat minor in conspectu eius
implenit illud sapientis Quanto maior es humilitate te et coram deo ad
inuenies graciam .i. omnium uirtutum et donorum habundanciam Nam secundum
... Sola humilitas est custos et consumatrix omnium uirtutum Ideo dicit gregorius
... uirtutes etc. Et alibi ideo nichil est quod ita gratos nos faciat
deo et hominibus quam si uita magni per humilitate infirmi uideamur
commendatur exemplo emendi cum aneat ... et uendidit ... quibus et e
... quod fecit quod iste mercator dominus noster ihesus christus ...
... habuit quas omnes uendidit ut istam margaritam compararet quam
... namque habuit uaz diuinitatis i Johannis ... hoc est uerus deus
uita eterna ut cognoscatis etc. Hanc autem preciosam margaritam comparanda nobis
... in premium eterne felicitatis psalmus ... Erit tu dominus in salutem s...
... deus tribus ... et deitate autem nobis tribus ...
... Primo quam ymaginem et similitudinem sui ... mentibus ... impressit
... Signatum est super nos lumen uultus tui domine Secundo quam ...
carni coniunxit Ista est ista mulier .i. dei sapiencia ut habetur luce xv°
et ut dragmam siue margaritam perditam inueniret lucernam
accendit .i. mortalitatem nostram humane sue diuinitatis impleuit Tercio

qui ipsam diuinitatem in primum nobis dedit / ps. Adimplebis me leticia
cum vultu tuo. Secundo ut ipsam magdalenam emeret vendidit deo pcium
Joh. xx° filius hominis non venit ministrari sed ministrare et dare animam suam
in redempcionem pro multis. Et ideo anime nostre sue sunt postquam eas emit Ezech.
xviij Omnes anime mee sunt, ut anima patris ita anima filii mea est. Et ideo
hii sacrilegium committunt qui animas suas auferunt et hii sunt superbi
viciosi et auari. Superbus vendit animam suam dyabolo qui est rex super omnes
filios superbie sicut dicitur Job xli. Et ideo dyabolus recepit animas eorum dicens Gen. xiiij°
Da michi animas meas cetera tolle tibi. Luxuriosus dat animam suam
pud 6to pou sceri rex vini 9epamis Mulier autem viri preciosam
animam. Auarus munno et cupiditati. Vnde de auaro Eccli. x hic namque
animam suam venalem habet qui in vita sua proicit intima sua. Tercio vendidit deo
patri se et spiritum suum qui dixit Luc. xx Pater in manus tuas commendo spiritum meum
Homo quidem erat mortuus insipidus et a paradiso exclusus et ideo
suum precium vendidit ut mortuos viuificaret Joh. vi Spiritus est qui viuificat
et ut insipidos dulcoraret Eccli. xxiiij Spiritus meus super mel dulcis
et ut exules ad patriam celeste educeret / ps. Spiritus tuus bonus deducet
me. Quarto sunt animam vitam qua nobis dedit in precium. ps. in 3 Si dederit
pro animam suam videbit semen longeuum et voluntas domini in manu eius
Quod utique intelligitur de Christo ut patet Math. xx° filius hominis
non venit ministrari sed etc. Ideo secundum omnes animam suam dedit in mortem ut
ipsum recedentes et se sequi nolentes ab eterna morte liberaret. Quinto
carnem humanam et qua nobis dedit in sacramento in cibum spiritualem
refectionis. Vnde Joh. vi Qui manducat carnem meam manducacione spirituali
se in me per fidem et caritatem incorporando in me manet et ego in eo.
Sexto sanguinem quem pro nobis fudit in remedium et fulcimentum nostre
Homo enim erat famelicus sitibundus et
Vnde quia sumus famelici ideo carnem nobis dedit in cibum
Et quia sumus sitibundi ideo sanguinem suum preciosum nobis dedit in potum
ideo utrumque nobis dedit in remedium De quo remedio dicit Augustinus
Sit abolicio scelerum sit fortitudo fragilium etc. Nam illud benedictum eukaristie
sacramentum est in remedium contra peccata preterita que delet ideo dicitur sit
se. Et contra peccata presencia que cauet ideo dicit sit fortitudo fragilium
peccata futura que prohibet ideo dicit sit contra mundi

Non est mulier super terram in aspectu et pulchritudine
et in sensu verborum. Judith xi° Verba proposita
plaude et sermone beate marie magdalene in quibus
attollitur. Primo ex nobilitate originis quia fuit de nobili prosapia
ins possessionibus ditata. Secundo commendatur ex speciositate pulchritudinis. Tercio
ex graciositate sermonis. Primum notatur cum premittitur Non est talis mulier
super terram. Secundum cum subditur in aspectu et pulchritudine. Tercium cum
et in sensu verborum. Et propter ista tria maria magdalena excessit quasi alios
secundum triplicem statum in ecclesia approbatum scilicet incipiencium proficiencium
Nam secundum statum incipientem excessit petrum in ardore dilectionis
secundum statum proficientem excessit eius sororem in valore contemplationis

statum pctorum excessit ipsos discipulos in rigore singularis prectos
primum est sciendum quod secundum statum incipiente siue conuersionis excessit
in mærore diuine dilectionis Vnde patet xxiiij^or signis magne dilectionis
exhibitis Primum est quia pedes christi deuotis lacrimis rorigauit / 2m
quia propriis crinibus deuotissime tersit / 3m est quia eius pedibus
oscula deuotissima impressit / Quartum quia ipsos vngento precioso perunxit
ultimum ipse phariseo exhibuerat isti christo ut patet in textu Et quantum dili
gerat capillis tergebat vnde dicit Origenes Nichil sapiebat / nichil nisi dili
gere et pollicita absencia dolere Oblita erat / semetipsam ex feruentissimo
amore oblita erat / omnium propter illud solum quod diligebat / super omnia Secundo
notandum quod pedes christi significant eius humanitatem sicut per caput intelligitur diui
nitas vnde potest dici quod predicta iiij^or obsequia christo exhibuit contra quatuor
tormenta que pro nobis innocenter sustinuit Nam quia eius humanitas
fuit innocenter amore perfusa ysaie lxiij Quare rubrum est indumentum tuum
et vestimenta tua sicut calcancium in torculari Eo insignum compassionis erat
lacrimis irrigandum Quarta vero eius graciosa facies fuit sputis
illita Job xxviij Faciem meam conspuere non verentur Et ysaie 1o faciem
meam non auerti ab increpantibus in hoc insignum recreacionis erat crinibus
detergenda Quarta vero fuit alapis inhumaniter cesa Trenorum iij^o iiij^o
dabit percucienti se maxillam saturabitur obprobriis Adeo insignum amo
ris et dileccionis erat osculis demulcenda Quarta vero fuit plagis et vulne
ribus confossa ysaie liij^o Vulneratus est propter iniquitates nostras [illegible]
Eo insignum lesionis erat preciosis vngentis liniendum prout erat 2o
Eo insignum lesionis qui sunt extrema pars corporis humani pauperes intelligi qui
sunt pedes christi qui sunt extrema in hac militante Ecclesia amore christi sunt pedes
ultimi et abiecti Nam primo illi pedes sunt rigandi lacrimis
compassionis exhibenda Nam primo tales pedes sunt rigandi lacrimis
affectum compassionis Job xxx^o Flebam quondam super eo qui afflic
tus erat / vnde dicit Innocentius in libro de vilitate condicionis humane Cuius pectus
tam ferreum Cuius cor tam lapideum ut gemitus non exprimat lacrimas non
videat Cum proximi morbum vel amici miseriam contemplatur Certe
christus ut compassionem et paciendum dolendum ostendet / Cum videns
maiadz plorantem turbauit se ipsum et lacrimatus est / 2o sunt ter
gendi capillis prosubuenciones operacionis Capilli vero sunt / quedam corporis
superflua propriam hominis indecorem prouisa et signat temporalia que non sunt
necessitatem seruanda vel vendenda sicut absolon qui semel in anno
tondit et vendebat ad pondus publicum Et signat auaros Cui po
tius temporalia seruant vel carius vendant / Et eo tales cum ipso absolon
suspenduntur in patibulo infernali Sed magis talia sunt liberaliter
pauperibus erogandum Quia qui pro se seruat in presenti vita perdet et amittet
in eterna gloria Ille ergo specialiter pedes Jhesu christi tergit suis capillis
qui pauperes christi reficit suis elemosinis 3o sunt isti pedes osculandi
osculum pye consolacionis Ecclesiastici viij^o Nonne ardorem refrigerabit ros
Sic et verbum dulce melius quam datum quod reficit pacientem
Vnde dicit Augustinus Si paupertas angit sanctos mestificat si dolor corporis
inquietat Si ulla calamitas vexat / assint boni homines Qui dulci
consolacionis non solum gaudere cum gaudentibus sed flere cum dole
tibus volunt / Quarta sic corpora leniuntur aspera et releuantur gra

& mitigantur adversa Secundo isti pedes sunt ungendi unguentis phalde
ipsis dantis Nam ipsum donum duplicatur quod cum hylaritate confertur ideo
scribitur ij Cor ix unusquisque subaudi donum tribuat prout destinavit
in corde suo i. prout ordinavit se velle dare & hoc faciat non ex tristicia aut
ex necessitate i. coactus tedio petentis sed magis det sponte & hylariter hylarem
enim datorem diligit deus quia eius datum approbat & copiose remunerat
Et si quis diligenter considerat invenit in istis duos nos apostolus Prima discre-
est discrete cum dicat prout destinavit in corde suo contra inconsulte que non
est ex tristicia unde dicit glossa Qui enim dat ut careat tedio petentis non
ut deficiat miseria indigentis & rem & meritum perdit contra dandum est
hylariter & voluntarie ideo scribitur Eccl xxxv In omni dato hylarem fac
vultum tuum Tertio magis secundum statum perfectionis excessit sororem
in valore actionis Unde scribitur Luc x Maria optimam partem elegit
que non auferetur ab ea unde dicit Aug Ecce Maria optimam partem elegit
Prima illud unum quod pre omnibus diligit eterna s. dulcedo veritatis
vita augetur iusticia perficitur Numquam aut auferetur propter quod est aeterna
quod in istis ... ostendit xps quod Maria etiam sororis meliorem partem
elegit Prima est quia ipsa erat quieta ipsa autem Marthe est laborio-
sa Et de Maria scribitur quod sedebat i. quieti vacabat quia erat docta
intenta dulcedini verbi dei unde dicit Aug Martha quomodo domino
parabat mane quomodo Maria ... De Martha vero scribitur
quod satagebat circa frequens ministerium & ideo xps ei dixit Martha sollicita
es occupata et turbaris erga plurima es occupata in corporalibus requiris
querit quod deest paratur quod adest & sollicitatur quod turbatur sed
in multa distrahitur animus ut dicit Aug Secunda est quia Maria fuit deo
propinqua Martha vero remota unde de Maria dicitur quod sedebat secus pedes
in quo designatur eius propinquitas ad xpm De Martha vero dicitur quod sata-
gebat circa frequens ministerium Et quanta est distancia sedentis & mini-
strantis ad pedes domini sedere & circa frequens ministerium laborare Hoc enim considerat
quanta quies & labor differunt unde distanciam Aug volens ostendere dicit
quod illa laborabat ista vacabat erogabat illa hec implebatur ista
aut considerandum secundum Cris. quod ideo singulariter dicitur quod Maria sedebat se-
cus pedes domini ut ostendatur magna diligencia eius ad audiendum verbum
eius Et magna continencia eius ad xpm Secundo dicit Aug Quanto humilius
ad pedes xpi sedebat tanto amplius dulcedinis capiebat Tren iii
Sedebit solitarius et tacebit quia levabit se super se Et qui-
etum & solitarium multum disponit hominem ad contemplacionem vita
est quia Maria pascitur celestibus deliciis Sed Martha temporalibus
rationibus pluribus unde ista dicitur quod audiebat verbum dei quod est ala-
& refectivum ipsum enim dul. fav. mel. elo. tua. unde dicit Aug quod Mar
suaviter audivit verbum dulcissimum & corde intentissima pascebatur
De illa vero dicitur sollicita es & turbaris Quarta est quia Maria
numquam auferetur quod elegit Prima secundum Aug dulcedo veritatis quam
vita contemplativa elegit est eterna iustorum semita quasi lux splen-
dens procedit & crescit usque ad perfectam diem i. usque ad perfectam veritatis cog-
nitionem Prima secundum Gregorium quod est quod non videat qui videntem omnia
videt ideo ei dicitur Maria meliorem partem elegit que non auferetur

aba ut dicit aug q no tu mala Sz illa meliorem quia ate qd
elegisti auferet ut q melius e detur Auferetur ut ate labor pntis
sollicitudinis ut detur gaudium eterne quietis Quod nobis prestare dignet ... fme
Tercio scdm statum perfectorum Maria excessit discipulos in vigore
singularis perfectionis ut patet per iiij°r eius opa singulari
a... que xpo circa passionem eius impendebat et quibus illi deficiebant
Primum est q vngento precioso vnxit mortuum ... ante pasca dum
disc... murmurabant ut patet Mt xxvj° vbi apli indignati de effusione
... vngenti quod reputabant quasi perditum dixerunt ut quid perdicio hec
potuit enim hoc vngentum venundari plus quam trecentis denariis et dari pauperibus Sed
hoc verbum robes retorquet ad solum iudam proditorem quia fur erat
et decimam partem valoris vngenti subtrahere volebat Cuius xpc respondens
ait illis Quid molesti estis huic mulieri opus bonum operata est
in me Nam quia sitim erat ut dicit Remigius Quod hec mulier corpus
domini mortuum secundum morem iudeorum vellet vngere et hoc non poterat facere
propter nimia celeritate resurrectionis ideo diuina prouidencia factum est ut viuum
corpus domini vngeret Rom magne pietatis et deuocionis qua habuit
circa xpm quod discipuli non fecerunt 2m e q ipsa constanter stetit iuxta
crucifixum ubi alii discipuli fugiebant vnde scribitur Joh xx. Stabat iuxta
crucem ihu maria mater eius et soror matris eius Maria cleophe et maria
magdalena vnde dicit Cris Considera quod imbecillimus genus scilicet mulierum fortiorem
apparuit iuxta crucem stando ipsis discipulis fugientibus et sic dicit aug Maria
stabat iuxta crucem et plorabat Amor quidem faciebat stare Sz dolor co-
gebat eam plorare Plorabat itaque vehementer quia duos dolores maxi-
mos gestabat in corde Vnum de xpi pena alium de eius absencia sed
presentem subtracta Cuius quidem dolores lacrimis mitigare volebat Sz
non valebat Et ideo tota posita in dolore mente et corpore deficiebat et quid
facere nesciebat quod in nullo discipulorum inuenitur 3m est quia maria
... et intrepide ibat de mane cum adhuc tenebre essent ad mo-
numentum discipuli erant in domo clausi propter metum iudeorum ut patet Joh xx° vbi
dicitur Vna sab. venit maria magdalena cum adhuc tenebre essent ad monu-
mentum et vidit lapidem reuolutum a monumento vbi dicit Cris quia in prima die
sab propter eius sollempnitatem prohibebatur a lege ne domum visitaret ideo illa
... maria ulterius expectare non poterat Sz 2a die summo diluculo venit
ad monumentum ut saltem de loco sepulture xpi aliquam consolacionem de eius ab-
sencia reportaret de monumento clauso tumulo et signaculis saluis Cum
... potebat aliquis de sua resurrectione certificari ideo post eius resurreccionem
... lapidem a monumento reuoluit Et ideo postquam maria lapidem reuolu-
tum a monumento vidit statim eum sublatum credidit et discipulis nunciat
Tulerunt dominum meum de monumento et nescio vbi posuerunt eum Quo audi-
to petrus et ille qui xpm precibus amauit ad monumentum cucurrerunt
et ita sicut maria dixit inuenerunt 4m autem est quod discipulis a monumento
recedentibus scilicet petro et illo qui ex dicto marie ad monumentum cucurrerant ad domum
... recedentibus maria stabat ad monumentum foris plorans vnde dicit aug
petrus et joh timuerunt et ideo non steterunt Maria non sic timebat quia
nichil suspicabatur super se ex quo timere deberet Perdiderat enim ingentem suum

quem ita singulariter diligebat ut preter eum nichil posset diligere propter
uitam anime sue et ideo melius arbitrabatur mori quam uiuere suspirans
Crima forsitan mouerus inueniret quem uiuens inuenire non poterat
dicit gregorius pensandum est quanta uis amoris mentem huius mulieris
tetigerat que discipulis amonimento recedentibus non recedebat Dum
solum quem amaverat admonimentum amare flebat Crima oculi eius qui dominum
uidere cupiebant non nisi lacrimis uacabant Amplius non dolebat
quod sublatus de monimento quam quod fuerat suspensus in ligno Et quia
absencia xpisti alius consolari non poterat ideo in monumentum iterum et iterum
aspiciebat Crima ut dicit gregorius uis feruidi amoris intencionem multiplicat
inquisitionis et ideo multotiens in monumentum aspexerit ut saltem de eo
quo corpus xpisti iacuerat aliquam consolacionem de eius absencia reciperet
Concludamus ergo hanc mariam ad ceteros qui sequuntur fecerit
mulieris affectum ut primam ad effectum ploret unusquisque
ihesum et fideliter querat ihesum Crima non relabitur sed pre ceteris
Disce o peccator plorare eius absenciam et desiderare eius presenciam
ihesum amare et in ipso solo sperare Crima non derelinquit sperantes
Disce exemplo huius mulieris nulla aduersa formidare ullam
rerum ex ihesum corpore omnia propter ihesum sed eum contempnere Quod nos

Anima mea liquefacta est ut dilectus locutus est

Cantica v^c. In quibus proponitur maria magdalena nobis in muli-
singularem beneficia que a suo dilecto recepit Nam primo tangit
et modum sue conuersionis secundo explicat effectum sue consolationis
in beneficium notatur cum dicitur ut dilectus locutus est Secundum notatur ad
Anima mea liquefacta est Crima quasi dicit ex ipsa allocucione dilecti
mea sum amoris incendio de prior eius dulcedine melliflua
tam Circa primum est considerandum quod eius conuersio causabatur ex di-
primo exforti dilectione quod quando dicit dilectus inquio in muliere magna
dilectio adipisci xpistum uite cuius fuit causa et apertius emundata licet
commissa sunt ei peccata multa quia dilexit multum secundo causabatur ex xpisti am-
allocucione quod quando subditur locutus est Adhuc maiore emendacione est
sciendum quod maria tripliciter dilexit xpistum et secundum hoc tria uerba a suo
audiuit primo namque dilexit eum feruenter in sua conuersione Crima
feruorem beneficii de lazarum resurrexit ipse corporis afflictione quia actiua
primam xpisti ascensionem per xxx^a annos continuauit Et ea in omnis huius
loci declinacioni Crima per xxx^a annos quibus stetit in heremo incog-
nitissima omnibus hominibus incognita permansit et numquam per illud
cibo uel potu corporali usa fuit Sed quolibet die septies suauitate
cantus angelica refecta fuit hinc autem feruenti amore ex illo
dilecti recepit quo uere sui amore lacrimari tradit admittitur
tua de qua locutione potest intelligi quod scribitur Cant. secundo Dum
in solitudinem prouolutorem sic contemptum omnium mundanorum Crima
cor eius diuino amore inflamatum fuit neque preciosis rebus
diligere potuit Et ibi loquor ad cor eius dilectus ut sic loqueretur ad
cor potuit tam inspiracionem qua suum affectum ad primam mouit
in manifesta compunctione uerum penitencia inpetrada humiliter prostrata
steterit ad pedes ihesu quos ea amaris lacrimis rigauit et capillis

repsit / et varys gestibus tamquam speciebus aromaticis preciosum vn
conficiens pedes domini in vnxit Ex quibus actibus xpc multo melius
per quinimo marie quam phariseo qui ipsum corporaliter inuitauit vnde dicit
Ramey Simpliciter ista pietatis opera exhibuit xpo quinimo spirituale
festa prime ponit ferculum compunctionis apponit pane doloris infusa
lacrimis et crebris gemitibus tangit simphoniam cordis Et duo
exremorsa confessione sepe pacificat facit deo placata symbola personae
dilexit enim fortiter et perseuerauit inresistibiliter Quod patet quia discipulis
mundo recedentibus non recedebat Et quia inquirendo perseuerauit
ma omnibus xpum inde inuenit vnde bene potuit dicere cum sponsa Cant iij°
paululum cum pertransissem eos inveni quem diligit anima mea Tenui
eum nec dimittam donec introducam eum in domum matris mee et in cubi
culum genitricis mee Anima .i. amorosa non consolatur in aliqua
creata Sed timata perseuerandum affectum supergrediens tota tendit in summa
bonitatis et quam dulcis tristicia cognicionis tantum trascende in eo quietem et amore
diuinae essenciae Et ibi cognoscere patris eternitatem filii veritatem Spiritus
ineffabilem bonitatem Et eo magis magisque post istorum quietem
non est satisfactum perquisitionem istorum ut eam recipit consolationem Sed
illos pertransiit / tunc inuenit quem dilexit Et sequitur Tenui eum nec dimittam
corpore quodam dilatio dulcis amoris amplexu non constringam Quia
dicit Bernardus Tales cum brachiis amoris adeo dulciter sibi dilectum constringit
quod nulla creatura ab eius amore valeat separari Sequitur donec introducam
in domum matris mee .i. in domum sapientie increate Que eo dicitur domus
sponse Quia per sapientiam increatam sponsa in diuino amore parit
et in sinu suo omnem fetum amoris fouet et nutrit / Non solum autem
volt inducere in domum matris Sed etiam in cubiculum genitricis .i. ad
intima diuine contemplacionis quietem quam secundum Bernardum solus
et intima ubi non admittitur nisi sponsa que secreta cubiculi .i. diuini
sunt / et ubi non admittitur nisi sponsa que secreta cubiculi .i. diuine
sua contemplacionem digna sunt penetrare In quo .i. cubiculo solus est
quietis et pacis Quia ibi anima abdicata mundanorum affectionum
tangitur et in solo amplexu ubi eterni delectatur Hanc autem amorem
verbo dulci recepit quod xpc sibi dixit / Vade ad fratres meos et dic
ascendo ad patrem meum et patrem vestrum deum meum et deum vestrum Ex quo patet
singularibus priuilegiis xpc ipsam dotauit / Nam in tempore gratie
primam penitenciam ipsa primo fecit sibi enim xpc primo apparuit et quasi magistra
aliorum apostolorum fecit 3° dilexit enim dulciter in ascensionem Quia xpc
sui cordis desiderium secum vexit Ex quo ipsa in amore diuino tran
sit / quasi corpus domini in morte vili positum et centum libris vngenti
conditum sola tollere et portare volebat / dicens Si tu sustulisti eum dic michi
et ego eum tollam non attendens nec ad grauitatem funeris nec ad magni
tudinem ponderis nec ad imbecillitatem mulieris vel sexus quia fortis eius
dilectio supergrediebatur vires corporis Eo dicit Origenes O ineffabilis huius
mulieris amor nullum locum recipit absque permittit sine timore dicit
ego tollam vnde propter dulcem amorem sic eam roborare bene poterat dicere
cum sponsa Can 1° indica michi quem diligit anima mea felix anima que prae omnibus
bonum diuinum elegit Et illud solum diligit Cuius amor purior dulcior
et calior Cum ergo dulcem indica michi vbi pascas .i. interna consolacione refi

vas ipas mētes devotas te sup omnia diligentes et ubi cubens . c sed
in cor. s' mētibus earum fluctuacōz desiderij quietando et hec i meri
dic i. mortalitatis feruore ubi aura feruoris hora caloris et umbri
orē Vnna pcaritatis feruorem in mentibus amorosis secu cubor
elitatis inflamat' feruor caritatis et abreniat' umbra terrē uanitatis
Vnna omnem uanitatem terrestria prorsus abiciunt / ȝ dte
nnt / tunc aut amorem ex illo vbo dilecti recepit quo s' dixit li
fides tua te salua fecit / vade in pace In quo vbo saluator sibi
salute pmittit Cum dicat fides tua te sal' fe / hec est in statu eterne
salutis te constituit et pacem in the requies s' tribuit / ad sub di
in pace Ex hoc ergo vbo mar' gradus tante devotionis excrevit / que cum
pfudit tanta dulcedine celestium gaudiorum ad ut ipa sponsa et cum
se in divina celaria introducta Can . j . Introduxit me rex in cella
vina sua 2o explicat effectum sue reconciliacionis Cum dit aīa mea li
quefacta est Circa quod est sciend' q' aīa mar' magd' quātum
fuit triplicat' liquefacta Pmo quidem admodum cristalli diri
et hec pridem contricōz ps Emittet vbum suum et liquefaciet e tc
i. ex quo vbo scōe te inspiracionis xpc cor suum pflauit / ignis duricia
fecit / et in lacrimas fecunde contricionis et pie devotionis resoluit
xpc s' dicere potuit illud Can iiijo Surge aquilo tc Per aquilonem
qui frigidus ventus est / et siccus intelligo sue mētis aridam
vocacōne an ipius conuersionem Per austrum vo qui est calidus et humida
intelligo domini . ss qui suo amore ignito orto sue cordis pflaut
et narijs virtutum aromatibus fecundavit / vn dicat glosa pfl
aust' gelu resoluit' et aque latissime fluunt Dum pcea
pctor lacrimis effluunt / q' pcti gelicidium constrinxit / 2o ipam
admodum manne pferuidi desiderij estuacōz Mana n' q' habuit in se
delectamentum et omnis saporis suauitatem in rore celesti descendit de
nocte Vnna feruide et sapide ethorum desiderium spc s' gracia in ibi
primit ut / solum in rebus diuinis delectet' Vnna vo terrena et sc
ria tanq' amara et insipida abhominet' Et talis affectio bn figurabat
in mana quod liquefiebat ad solem et in durabat' ad ignē sīc
cor Mariam pferuidum diuini amoris desiderium liquescit et resoluit'
quod p ignem carnalis concupisce obduratur 3o ipam liquefecit ad
modum celi p quadam dulcem pgustacōz celestis gaudij Et h pm
tinua devotionem qua solum bonum diuinum feruentissime dilexit Vnna aut
terrena tanq' vilia quedam stercora contempsit / vn potuit dice cu aplo
phy 3o Vnna arbitratus sum ut stercora ut xpm lucrifaciam Dc ps
intelligi quod ysa . lj o hec Celi sicut fumus liquescunt et terra sic vesti
mentum atteret' Quod spualiter fit qn mētes celestes ex feruida deuocione
et limpida contemplacōn consideracōn bonorum celestium obliuiscunt' om
affectum terrenorum et resoluti in summa devotionis tripudia cum
ten iubilo et mētis excessum Inhiant affectum magd' tumscat
Vnna prem ouglij tota exanimis tota insensibilis facta fuit / uenit
ipse dicat Senciens no senciebat videns nec videbat / Audiens no
audiebat / Sz ī erat ubi erat / quia tota ibi erat ubi mēs fuerat
Deque tn ubi esse nesciebat / Sic ergo ipsa omnem affectum terrene sp

lacōis amisit patz p̄hoc q̄ origo in p̄sona sua sedit onerosi sunt/
oīs consolatores grauant me et nō ꝯsolant dn̄e Vigo ii· quero
meam et ideo grauis est nō adiuuandum omīs certa que affectum
omīs molestant desuꝰ nobis ꝯstare ꝯ Jacobi ap̄li ꝯsimo

Calicem meū bibetis sedere aut ad dexteram uel
sinistram nō est meū dare uobis ſ; quibus pa
ratum est a patre meo Mt xx In verbis ꝓpositis/ xp̄c Ja et
quibus corp̄ pya mē sessione regni celestis a xp̄o petiuerat triplr̄
ita primo eis p̄dicat passionem sui martirij 2o eos docet cor
quam desiderij 3o eos instruit de adepcōne celestis p̄mij p̄
p̄mittit Calicem quidē meum bibetis 2m nōt
Sedere aut ad dexteram uel sinistram nō est meum dare uob
ad ornatum S; quibus paratum ē a patre meo Circa p̄mū est
xp̄c h; triplicem calicem de quo bta Ja et Jo biberunt p̄mus
actualis ꝑfectōis 2s tēporalis passionis 3s eternalis p̄miacōis
bibit puritas vite Secūdo bibit acerbitas pene Tercio bibit
tas glorie Primo patz Nam de calice actualis ꝑfectōis qui e
balsamo i· ſ· xp̄c et bta virgo et apli biberunt/ puritate
et incontaminabilitate ꝑfecte innocencie Aliter tamen et aliter xp̄c habuit
ma vite innocencia Quia nec pc̄o originali nec eciam actuali
contaminatus fuit Beata aut virgo habuit post xp̄m ꝑfectissimam
innocencia Quia nunquam aliquod pc̄m actuale commisit ymo post
conceptum omis inpeccabilis fuit/ et ideo post xp̄m de isto bibit ꝑ
me S; bti apli de isto calice in die penthe ꝑfecte biberunt qr
ꝑfecti sic in gracia confirmati fuerunt q ex tunc nunquam mortal
Inter quos Joh et Ja ꝑfectius ceteris biberunt Quia sanctiores/
fuerunt ꝓpt quod eciam a xp̄o tamquam sibi familiariores et cariores
secreta sunt admissi sicut in puelle suscitacōne et in eius
acōne et in passionis sue lamentacōne De isto eciam calice bi
omīs pueri Quia in baptismali innocencia decesserunt/ qr
innocencia p̄manserunt/ ꝓpt quod eciam ecclesia festum agit de quo
ut patz Apoc xiiij Secundo patz Nam de calice tēporalis
passionis qui est plenus absinthio xp̄c bibit in summo qr pena ma
sup omīs sensit/ Vnde dicit Trenorum 1o Attendite omnes ꝑpli si e
sicut do mei Et ideo ꝓpt passio xp̄i ꝓpter eius multiplicē efficaciam
nomine exprimitur Nam aliqu dicit baptismus ut patz luc
Quia nos a peccatis nris lauit in sanguine suo ut scribitur Apoc
1o Aliqu dicitur excessus ut patz luc ix Eo quia omīs penas sua
sicitudine superat/ Eo quia in etiam duotas madmiuorum elevat
pietatis Aliqu eciam dicitur calix ut patz Joh xviij Quia mē
contemplatiuas sicut deuocione inebriat/ De isto eciam calice
bta virgo post xp̄m ꝑfectissime bibit/ Quia iuxta cruce stans amarissi
ma pena sustinuit/ Quia sicut dicit Anshelmus Omnium penarum ama
ritudine quam xp̄c paciebatur corporaliter ipsa passa fuit mentaliter
Vnde dicitur qz eius animam tuā doloris gladius ptransiuit/ De isto

eam calicem Ja. et Jo. super omnes apostolos perfectius biberunt Verum isti duo
fuerunt/ quorum Jacobus magnam sudorem sanguineum emisit/ primus et
acerbitate et minoribus passionis Joh. ergo bibit/ Tamen quia flagellacioni
et crucifixioni Christi personaliter affuit/ Tamen quia venenum sorbe-
bit/ Tamen quia in ferventi oleo assatus fuit/ Ja. eam bibit per magnam
afflictionem cordis per assiduitatem ferventis orationis et per supplicium pas-
sionis quia gladio per Herodem occisus fuit/ Et licet potus iste calicis
multum sit amarus Tria tamen sunt que reddunt eam potabilem et
dulcorosam Primum est exemplum medici Christi qui calicem primo bib-
dicitur ut eam non abhorreret egrotus Unde Bernardus Devotus vulnera
sua non sentit/ dum benigne principis vulnera intuetur Secundum est con-
solacio divini auxilii quod mentem tam roborat/ ut omnes tribulationes
pro Christo gaudens ferat Tertium est magnitudo celestis premii que dulcorat
omnem amaritudinem presentis vite Unde dicit Gregorius Verum consideracio
premii minuit vim flagelli De tertio patet Nam sicut calicem passionis af-
flictionis biberunt cum dolore Ita calicem eterne remunerationis bibunt
cum gaudio et dulcore Unde subiungitur ibidem Ps. Gaudium et leticia inve-
nietur in ea graciarum actio et vox laudis In quibus verbis innuitur g...
tur et suavitas premii celestis innascitur ex tribus Primo ex omnibus
perfectissima adepcione Unde dicit Cass. super ps. Cum deum diligimus omnia
in ipso capimus Unus est qui continet in quo omnia bona continentur
Cur ergo in multa defluimus Cur per diversa nos fatigamus Ad ipsum
unanimiter festinemus in quo solo cuncta feliciter obtinemus Ad hoc
bene propheta dicit/ Gaudium et leticia invenietur in civitate super-
na Ideo dicit Bernardus Illud est solidum et verum gaudium quod non de
creatura sed de creatore concipitur Cui comparata omnis alia
iocunditas meror et omnis suavitas dolor est/ et omne dul-
ce amarum Et quodcumque aliud delectare potest molestum Ergo quod dicit Augustinus
Quicquid mihi vult/ dare deus meus totum auferat et se solum mihi
tribuat/ Verum solus desiderium meum perfecte satiat/ Secundo innascitur ex
omnis mali perfectissima evasione per quos sancti et beati reddunt deo gracias
incessanter Et ideo subdit quod in illa civitate superna invenietur gracia-
rum actio subaudi iugis et continua Unde dicit Augustinus quid melius et
anime geramus et ore promamus et calamo exprimamus quam deo gra-
tias agere hoc nec dici brevius nec audiri letius nec agi fructuosius
potest Ideo dicit Bernardus quod ingratitudo est ventus urens siccans fontem pie-
tatis Nam ut ipse dicit Ille sermo contumeliam facit qui
beneficium dantis grata mente non suscipit/ Et quia celeste premium
quod deus preparavit diligentibus se tantum est quod secundum Augustinum Omnia de-
sideria et vota transcendit Ideo bene dicit Bernardus festinemus ad
locum tutiorem ad agrum uberiorem pascuam suaviorem ubi
sine metu habitemus sine defectu epulemur sine fastidio Nam ibi
anxietas ulla/ nullum potest esse fastidium summa spes et summum
desiderium Tertio innascitur ex divine laudis continua frequentatione
sancti angeli et beati incessanter insistunt/ Unde subiungitur Apoc. iiii
quod illa quatuor animalia et xxiiii seniores requiem

bebant / Sed incessanter deum laudabant / dicentes sanctus sanctus sanctus
deus sit. Et ideo convenienter propheta 3o dicitur quod in illa civitate
non invenitur vox laudis. Circa quod amplius verbo deum laudat
audivit ipsum laudare desiderant / Unde dicit Augustinus unde civitate
in celesti gloria solum vacabimus divinis laudibus amatores et contempla
tores qui est omnia in omnibus nec est ibi aliud solum ibi vacabimus
divinis laudibus. Circa sic dicit Augustinus tota est iocunditas
eterne hoc est incommutabilis sapientie ut si non liceret in ea amplius
quam per unius diei spacio propter hoc solum innumerabiles anni pleni de
liciis huius vite recte meritoque contempnerentur. Circa igitur lucem paulo
Secundo Xpistus eos docet correctionem desiderii. Cum sub
sedere aut ad dexteram et sinistram etc. Circa quod est sciendum
quod desiderium istorum fratrum erat reprehensibile et penis dignum
ut dicit Crisostomus desiderium regni celestis primatum sibi inde et ideo peccavit.
Circa quod dicendum matrem callide submittebat ut pro eis peteret. Unde ait Ieronimus
matrem callide submittebat ut pro eis peteret. Hic autem submissionis causa
et ipsi tamen reprehensibiles apparent. Causa autem submissionis causa
fuerat tres prima est ne ceteros discipulos scandalizarent
sic petentes. Unde dicit Crisostomus Si nos rogamus ingentem secreta celeste
sic petente / Unde dicit. Secunda est ut ipsa quod petebat / arroganter filiis obtinuit
corda concaciemque. Tertia est ut ipsa quod petebat / arroganter filiis obtinuit
procuraret. Unde dicit Crisostomus ipsam domine qui mentes animos filiorum
impleant facilius exaudies matrem pro filiis postulante. 3a
ut minus desiderium peteret Xpistus sibi filiis facilius indulgeret. Circa ipsa frangi
Ieronimus excusat errorem ut dicit Crisostomus Et licet impium ipsi fratres
reprehensibiles fuerunt / Xpistus tamen eos benigne reprehendit non enim dicit
non sedebitis ne eos confunderet et turbaret nec tamen dicit volunt
sedebitis ne per ceteros provocaret / Sed benigne respondit nescitis
quid petatis quod credentes quod ex cognatione carnali qua michi astringimini
debeatur celsior locus premii. Et inde excitatis non sentites scitam
postulationem et notariam ut dicit Crisostomus. Unde Xpistus ipsorum petitionem
dicit Calicem quidem meum bibetis. Sedere autem ad dexteram meam
non est meum dare vobis. In quo verbo ipsorum desiderium tripliciter
corrigit secundum triplicem expositionem verbi predicti. Nam secundum Bedam hic quod dicit
non est meum dare vobis intelligitur sine vestro nisu et labore. Unde si
esse participes celestis sessionis sit quod sitis participes penalis afflic
tionis. Circa secundum quod sicut similis fuerit passionum eritis et consolationum. 2o hic
secundum Remigium sic intelligitur non est meum dare vobis talibus
qualis nunc estis. Circa regnum celorum solum debetur humilibus non
qualis nunc estis qui celsitudinem premii ex propinquitate carnali
presumitis propter quod efficiamini humiles et sic accipietis. 3o secundum iterum
intelligitur. Non est meum dare vobis ratione cognationis carnalis
a quidam propinquitatis vobis pro ceteris debetur ut creditis. Sed magis datur
merito et passionis spiritualis. Unde si regnum celorum possidere voltis oportet
consequamini premisse passionis sic regnum consequi debeo hic unde
sic oportuit pati Xpistum et ita per ipsum passionis intrare in
gloriam suam non quidam illa passione propter se ipsum indigeret sed solum propter
quibus satisfacere voluit ut sic nobis regnum celeste non clauderetur

potentie sed magis clave iustitie misericordie apperiet 3o ipos inst
adeptionem celestis premii non admittit Sed quibus patens est aperte meo
sed predestinatorum et electorum clavis Ephes. i° Elegit nos in ipso ante mun
tem ut essemus sancti et immaculati in conspectu eius in caritate Vnde
est secundo quod aperte celestis regnum celorum et abscondite prestatur scribus ... gi
minimum Primo quod preste diligentibus ipsum deum Ysa. lxiiii° Oculus non
vidit deus absque te que preparasti diligentibus te id est mirum quod tibi
cooperantur in bonum etiam peccata in ... ut dicit glossa Secunda pater tre
impatientem ... Tunc vero alys et humilibus resurgunt ut dicit Augustinus
debet preste contempnentibus ipsum mundum Vnde dicit Saluator
xix° facilius est camelum intrare per foramen acus quam divitem
in regnum celorum vel secundum secundum Jeronimum quod Jerosolimis erat porta quedam
foramen acus dicebatur per quam camelus transire non poterat nisi
onere et flexis genibus per quod signatur quod divites non possunt transire
mam que ducit ad vitam nisi depositis sarcinibus peccatorum et onere
rum aut eas totaliter relinquendo vel saltem non amando propter quod
apostolus Omnia mundana et terrena arbitratus sum ut stercora ut Christum
lucrifaciam Nam secundum Jeronimum Omnium delectorum terrenorum deus pars fit dominus
Omnia totum cor et totum affectum hominis sibi vendicat amor terrenus
Vnde dicit Augustinus Si divicie appetuntur illuc serveantur ubi nulla ...
corrumpuntur Et quia secundum gregorium sole vere divicie sunt que nos virtutibus
faciunt esse ideo concludit si ergo fratres divites esse cupitis veras divicias
amate Si glorias dignitatis diligitis in illa superna angelorum curia
scribi festinate 3o debetur misericordiam exhibentibus Vnde quod ipsum Mt. xx
xv ... dedistis mihi manducare vobis ... Benignus quippe inter loca
misericordie a domino commendantur que quantumque implere studuerit
a constitutione mundi preparatum celestis pape intrabit Hec autem opera sunt
iustitie adimplet Cum esurientem et sitientem ... par
... vel potu sapienter refugat Et qui errantem per viam in domum
eterne recipit et reducit vel qui infirmum in fide per ... doctrina
roborat et vivificat Secundo aut ex gloria regni celestis satis congrue
nomine sessionis exprimitur Cum dicit Sede aut a dextera Et
triplicem Primo quia sancti et beati sedebunt cum Christo tamquam iudices ad
iudicandum Mt. xix° Vos qui reliquistis omnia pro voluntate mea s
... et secuti estis me ... sive progressione mee imitationis sedebitis
... indicantes xii tribus Israel sicut dicit ... vobis ...
illi credere noluerunt 2o cum Christo sedebunt tamquam reges ad regnandum
Vnde quilibet beatus quantum ad istam dignitatem sessionis potest intelligi
scribitur i. Regum ii ut sedeat cum principibus et cum ... apostolis mundo
... et dignitatis excellentia ... et solium glorie teneat
hec ... contingit Dignum est enim ut illi qui hic appetitum ...
mundi propter deum contempnentes ... regulariter subiecerunt in futuro dignitate
regia perfruantur Vnde dicit Seneca Si vis omnium corporum ... rex
aut sunt eis concupiscentie carnales et quantacumque dignitate precelles 3o
cum Christo sedebunt tamquam convive ... ad ... Justi epulentur
Et exultent in conspectu dei et delectentur in leticia ... in celesti

personaliter mostrabit Et fercula suavissima eterne sacietatis ma
ppria apponet sicut scribitur luc xij quod precinget se et faciet illos discumbere
tualiter meterens omnino noto tangebit ... accedet et faciet illos discumbe
pace mentis et corporis eternaliter requiescere ut dicit theologus Et transiens
bit illos Ultima scipso et ultate sue presencie scilicet et beatos inebria
abit nam sive ingrediantur ad contemplandum divinitatem sive e
grediantur ad contemplandum humanitatem semper invenient pascua suavis
sime refectionis ut scribitur joh x Et propter omnia predicta bene scribitur ysa xxxij
sedebit populus meus in multitudine pacis Quantum ad primum quia in mag
na quiete et tranquillitate ad celestes invitabunt in tabernaculis fi
duciae Quantum ad ... quia potentia et dignitate summa regia tu sul
cebit et in requie opulenta quantum ad 3m quia in eterno convivio ci
bum suavissimum et infastidibilem degustabunt Ad quam nos perducat etc 3us de eodem

In baculo meo transivi jordanem istum et nunc cum du
abus turmis regredior Gen xxxij Verba proposita licet sumpta
sint ex persona Jacob patriarche In quibus gratias agit pro reditu suo prospero ad terra
promissionis Sed in pace nostra sunt verba ... In quibus gratias agit pre
... de hac valle miserie ad ... celestis patrie In quibus
... spaliter gratias agit primo quando de transitu presentis mortalit
... sue ... penalitatis 3o de glorioso suo reditu eterne ...
... sue ... penalitatis Ergo jordanem transivit quod primum subdit quod
... primum premittit cum jordanem transivit ... 3m annectit quod gloriose cum duabus turmis re
... suo transivit quod 3m annectit quod gloriose cum duabus turmis re
... Circa primum est sciendum quod licet in transitu hujus jordanis presentis mo
... omnes homines conveniunt quantum ad tria primo quantum ad transitus
... Ultima ... nulle corrupte et ... penalitatis
... 2o quantum ad transitus vilitatem quia ... tu
... omnes morimur 3o quantum ad transitus velocitatem quia
... impulsum ... Multum tamen differt transitus
... et ... est vita est mea sapientie v Multum tamen differt transitus
... attendere bonorum Ultima ista ... specialiter attenditur in tribus primo quia
... transitus malorum Et ista ... specialiter attenditur in tribus primo quia
... transitus justorum est dulcis et pacificus Et hoc propter conscientie puritatem
... propter militum ... Et etiam propter angelorum ... deducentium
... scribitur ysa xlvij o Transibit in pace et semita in pedibus ejus
... In malis autem iste transitus est amarus et turbidus Et hoc propter
... conscientias Et hoc propter demonum maligna presentia Et hoc propter militum ...
... Et ideo tunc ... dicere illud Sapie v Erravimus a via veritatis et
... Et lux non luxit nobis et sol intelligentie non est ortus nobis 2o
... iste transitus justorum est securus eo quod de statu peregrinationis transit
... ad terram promissionis que fluit lacte et melle Ultima contemplantur
... puritatem humanitatis et suavitatem divinitatis joh x o Sive in
... ad contemplationem scilicet divinitatis sive egrediantur ad contemplandum
... humanitatis semper invenient pascua eterne felicitatis In malis autem est
... et formidolosus Unde dicent illa die montibus cadite super nos
... et collibus operite nos a facie sedentis super thronum ... Ultimo ...
... expectat misericordie tanto eos si non convertunt ... tunc ...
... 3o quia iste transitus justorum est desideratus ...
... et continue ... illud psalmi Sitivit anima mea ad deum

ser. xvi. ecl. / In malis aut est tristis et dolorosus Tu qua tus[sunt]
d'aquis nivium ad calorem nimis ut patz Job xxiiij° Tu eciam qua
ps consc'e vermis ductus meus no morietur et ei ignis ipsos
no extinguetur Anima dampnatos eternaliter cruciabit In
Ite maledicti in ignem eternu qui pparatus est dyab° et ang[elis]
2° gloriatur beatis ga Anima distatu sue acbe penalitatis
transiunt ad gaudium eterne iocunditatis Et io dicat in baculo meo
iordanem istum i. flexibilitatem et miseriam pntis penal[itatis]
pt aut dia q iordane pntis penalitatis beatis ga transiunt t[ri]
culo Primo quoda baculo laboriose peregrinacoms Anima sti
nostentes se hic peregrinos celestem patriam uebs ardentissime
ptendant/ et incolatu pntis mise amarissime deplorant
mise evoluentes illud ps heu m Anima incolatus meus
est/ prolongatus signud preceptu est filys israel q baculos in manibus
tenerent/ cu de terra egypti ad terra pmissionis rece deberent/
tu pntis mise transiunt baculo rigorose castigacoms
tes corpus suu uigilys predicacombus et ieiunijs et orombus
terendo et potenter spm subiciendo vnde bn dice potuit cu apls
ix Castigo corpus meum i. carnis illiatos actus comprimendo et
tem redigo corpus i. spm simul cogendo et spualitate com
subiciendo Sicut dicto martino legitur Ozp cadem prorsus co
mere spm Unde de hoc tristicia scribitur zach xiij° Et vnci baculu
nu eius Anima ga baculu castigacoms se gessit in manu
nu eius Anima ga baculo castigacoms se gessit in manu[s]
tucoms 3° statum pntis penalitatis trasiunt baculo dolorose
tucoms 3° statum pntis penalitatis trasiunt baculo dolorose
qua gaudet et libenter sustinuit et mea victoriale triumpham
quod dicit baculo pt intelligi quod scribitur ysa xiiij° Contriuit d[ominus]
baculum impiorum passio n. scis illata per eos tyrannos e ball[ista]
pmsliatios Sz est ipsorum sanctorum p paciam et tollerancia Una
ga ita uoluntarie sustinuit q bn potuit dice cu aplo Ro. ro. Ut
in tribulacom mea pro vobis que est gloria mea Sacedit aut q trip[licem]
legimus transitum iordanis Primu quo fily israel transierunt iordanem
dm ipsos precedente ut patz Exo 2m quo trasiunt elizeus in pall[io]
helye quo bis percussit aquas et diuise sunt/ ut patz iiij Reg. 3m
quo transiunt jacob in baculo peregrinacoms sue Et in hoc sigt
transitus quo sancti dputi in serua transiunt/ in celeste regnu p
e qui fit in virtute baptismi Et iste competit in nouitiis qui in bap
tizati ad regnu euolant/ Et iste bn signatur per transitu filiorum israel
arche precedens Archa n. fedis xpi qui tactu sue mundissime
que iordanem tetigit nobis regeneracoms lauacrum consecrauit/
bit Jo. iij° Nisi quis renatus fuit ex aqua et spu scto re 2m
p sitom caritatis et iste competit penitentibus Et bn designatur
quo helyas iordane trasiunt/ Anima p caritate xpi pro vobis
fuit et caritatis palliu reliquit helizeo i. fidelium collegio Cum de
dicatur palliu Anima operit multitudine pctorum Sicut etia heli[zeus]
bis iordane isto pallio percussit xps dux p ceptum caritatis d[ominus]
mi 3° fit ptollanciam passioms et iste competat aplis et m[arty]

Unde eciam modo beatus iacobus ipsum iordanem transiuit qui
dem ad complacenciam iudeorum gladio occisus fuit 3o beatus ia
gloriosi redditu eterne felicitatis Unde dicitur Unus ancestr
ex duabus viis regredior In quo verbo beatus ia innuit
magis letitia prima sumitur ex eius presencia electorum eo premittit
egredior pri. n. sancti post mortem tamquam exules educuntur
iam 2o iste reditus est plurimum gaudiosus ideo scribitur primo
x.o Felix dies in qua reuersus es in terram tuam Et istam
domus statis committit Unde dicit introducam vos in terram
et melle manante Et iste reditus figuratus est per columbam
et marcham portans ramum oliue virentis in ore suo quia
educuntur in celum cum plena felicitate et perfecto vigore bonorum
2a sumitur ex eius iocunda facie quia non educitur solus
tunc et socys Unde quidam societas gaudiorum beatorum
multiplicat Secundo autem quia sancti educuntur ad celestia palacia
ipsores maiores bonorum operum apportantes ps Vemeres aut
Reddantur eciam sicut victores capta preda gloriantes ysa ix°
exultant victores captiuata preda sua quando diuidunt spolia
spolia Et sicut reges vinum tunc Unde dominabuntur populis
Sap. 3 iudicabunt sancti gentes et dominabuntur populis Insuper
iusticia diuina gaudebunt quia suos tortores iusto dei iudicio
eius videbunt 3a sumitur ex spectatis aggregacione Unde
abus viis egreditur Unde quando fuit societas angelorum et
eius anima sanctissima ad eterna gaudia gloriose conscendit
ad eius possunt dici iudeorum et gentilium de quibus vtrisque multos
iste due vie possunt dici eciam iste due vie dicuntur populus orientalium
in conuertit / Possunt eciam dici quos motus dei deo perfecte liberatus fuit
vnius et occidentalium
a curia celestis de suo glorioso ascensu ad tanto comitatu ad
ius dicatur per illud ysa Unde est iste formosus in stola sua gradiens
in multitudine fortitudinis sue Ad hoc comitatu nos faciat Amen

Beatam me dicent omnes generaciones Luc. 1° Verba
proposita conueniens assumuntur in laudem et honorem beate anne sunt
eorum duplicem intellectum primo quidem omnes generaciones id est omnes fide
les a tempore beatificant quia perfectum sui veritatis id est gloriose virginis omnem
adampnacionem pretia iniar restaurate / Secundo omnes generaciones gratiarum
et totam ea tempore beatificant quia eius meritis per diuinum insticio sunt in nobis
propagate ut infra patebit quod potest colligi ex racione sui nominis Nam
Anna interpretatur gracia seu donans vel donacio gratuita diuinitus conferens
Nam Anna genuit tres marias prima fuit mater domini Quia genuit
ex ioachym primo eius viro 2a fuit mater filiorum alphei quia genuit
virgo que genuit iiijor filios alphei 3a fuit mater filiorum zebedei
Que genuit iacobum maiorem et Ioh ewangelista Et quia tres sancte
generaciones ex ipsa processerunt Ex quibus tota congregacio fidelium sanctificatur
Inde conabitur ab omnibus generacionibus fidelium beata predicatur Ideo bene dicere
potuit beatam me dicent omnes generaciones Adhuc maiore euidencia constat quod mulier ab

omnibus generationibus beata predicatur triplici racione Primo quidem racione singularis perfeccionis quam habuit in multiplicacione. Nam sicut dicitur Anna et joachim ambo justi erant, et in omnibus mandatis dei sine querela incedebant omnem suam substanciam triphariam diuidentes vnam partem templo et templi seruitoribus impendebant aliam peregrinis et pauperibus erogabant terciam sibi ipsis et familie sue usibus reseruabant. Ex quo facto triplex racio perfeccionis colligitur. Nam per hoc quod solum terciam suis usibus reseruabat datur intelligi quod habebant perfectum contemptum mundanorum. Et quod deberet temporalibus nichil amplius appetebant quam quod secrete necessitati sue necessario sufficere poterat. Per hoc autem quod secundam partem peregrinis et pauperibus erogabant, datur intelligi quod habebant, perfectum conatum perficiendi in virtutibus et donis celestibus plenius conscendentes liberalitati nunc opibus insistebat et sua substancia adeo alacriter pauperibus impendebant per hoc autem quod primam partem ipsi templo et eius seruitoribus impendebant, datur intelligi quod habebant feruidum amorem et zelum omnia perficiendi que ad diuinum honorem et cultus (?) duplicacio (?) videbantur. Nec vmquam volebant diuino beneplacito contraire in minimo. Vnde quilibet eorum bene poterat dicere cum propheta In toto corde meo exquisiui te. Et alibi ab omni via mala prohibui pedes meos. i. affectus non peccatum. Secundo hoc patet racione sue supernalis fecundacionis Nam prout legitur Cum Anna et joachim per xx annos in coniugio stetisset quod tamen prolem non haberent vouerunt domino quod si prolem eis concederet eam iugiter diuinis obsequiis mancipparent. Cumque hic propter hoc gracia annis in tribus festis precipuis jerosolima ascenderent. Contigit joachim cum suis tribulibus in precipuo festo jerosolimam ascendere et deo suas hostias immolare quem sacerdos templi cum verecundia repulit, asserens quod illum qui prolem dei non augeret, non deberet cum fecundis deo hostias immolare. Cum tanta verecundia recedenti et sue sterilitatis obprobrium deploranti angelus apparuit et ipsum de concepcione prolis letificauit asserens quod cum deus alicuius femine vterum claudit ut mirabilius apperiat. Et ut cognoscatur quod illud quod nascitur non sit libidinis sed potius diuini muneris ut patet in Sara et ysaac et in Rachel et Joseph (?) ea eadem reuelacio ipsi anne per eundem angelum facta sunt. Et ideo diuino munere supernaliter fecundati beatam virginem genuerunt. Quam statim post terminum lactacionis secum ad templum ad templum duxerunt, et ibidem usque ad tempus sue desponsacionis domino fidelissime et sanctissime seruiebat. 3o hoc idem patet racione sue natalis et eciam virtualis propagacionis Anna tres marias genuit ut supra visum est in quibus quidem propagacio fecunditatis virtualis propagacionis congrue designatur. Anna ergo primo genuit mariam Ad designandum quod gracia diuina in nobis primo et principaliter generat caritatem Et quia triplex est actus caritatis. Scilicet primus et principalis attenditur circa actum dei quo diligitur ipse deus. Secundus circa actum sui quo homo diligit se ipsum in deo. Tercius ad honorem respectu proximi quo ipse proximus in deo diligitur. Ideo propter istud triplicem caritatis dicitur anna. i. gracia genuisse tres marias Prima maria que genuit ipsum xpistum Ad ostendendum quod caritas diuina in nobis generat

Anima quos quelibet et inseparabilem unionem. Ubi enim adipam caritas non potest esse sine verbo non equus. Et ideo scribitur 1º Ioh. iiij Deus caritas est etc. Desiderium genuit 2ª Anna ut dictum est peperit iiijor filios scilicet ioseph et iacobum minorem et symonem et iudam. In quo designatur dilectus sui generat in nobis quadruplicem actum caritatis. Primo caritas ex spiritu sancto generat in nobis fervorem et desiderium melius proficiendi. Anima fervidum desiderium in amore virtutis si habet proficiendi omnia que prius fecerat obliviscens et cum a/ in melius proficiendi in anteriora id est ad maiorem progressum virtutis se extendens. Unde anima ascensiones in corde suo disposuit. Anima cotidie conatur de virtute in virtutem donec videat deum deorum in syon. Et hic bene designatur per primum filium ioseph. Qui interpretatur augmentum vel filius accrescens. 2º generat in nobis contemptum mundi quod signatur per iacobum qui interpretatur supplantans. Vera namque dei dilectio mundum supplantat omnia que mundi sunt pro nichilo computat. Et cum apostolo dicat anima omnia arbitratus sum ut stercora ut christum lucrifaciam. 3º generat in nobis merorem propter exilij iniquitatem facit nos complangere miseriam presentis incholatus. Dicentes cum propheta heu michi quia incolatus meus prolongatus est. Et apte significatur per 3m filium scilicet symonem. Qui interpretatur auditor merorem quia caritate inflammata iugiter perfecte percipit vox porta complangens merorem et miseriam presentis incholatus. Quarto generat in nobis perfectam ad laudem dei. Anima enim caritate inflammata non cessat extollere divinam clementiam vacans tamen laudi divine. Omnia autem alia computat vana et ociosa et hic apte significatur per 4tum filium scilicet iudam qui interpretatur glorificans vel confitens. Anima cordi amorosa dignissimum esse demonstratur divinam clementiam pre omnibus extollere et eius laudibus iugiter insistere. Et cum propheta Benedicam dominum in omni tempore semper etc. Tertium genuit 3ª maria. Anna peperit duos filios zebedei per que duo significatur. Et quia dilectus proximi circa duo potissime versari debet. Primum est ut eum ex caritate consilio et ope auxilijs confortemus et ad amorem instigemus. Secundum est ut ipsi in amore divino fervescamus. Ideo significantur per istos filios qui ex maria 3ª leguntur genuisse videlicet iacobum et ioh per quos predicti duo actus designantur. Iacobus interpretatur luctator et designat mentem amore caritatis proximi. Iohannes interpretatur dei gratia et designat mentem totam inflammatam caritate. Unde bene ipso ostendit qui plenus caritate extitit. Quod bene ostendit in se ipso qui plenus caritate exstitit. Quia sicut dicit amor non nisi ea que amoris sunt novit loqui, lingua amoris nobis prestare dignetur

Benedictus dominus qui hodie nomen tuum ita magnificavit ut non deficiat laus tua de ore hominum. Iudith xiij°

Composita scribitur ad beatam et gloriosam iudith que pro salute et liberatione sui populi seipsam periculis mortis exposuit. Sed convenienter potest assumi in laude beate anne que nobis matrem salutis protulit et effudit. In qua verbis

sua perfecto commendat et attollit ad nobis primo n. ostendit quod sit deo
multiplicata sublimata 2o quod sit ab hominibus iugiter collaudata primum
cum premittit Benedictus dominus qui hodie nomen tuum etc. 2m notatur cum dicitur
ut non deficiat laus tua etc. Circa primum est sciendum quod beatam domi-
nam multipliciter sublimavit quia eam in primis vita dotavit pri-
vilegiis multorum et in sorte beata varietate primorum. Primum patet. Nam
primitus deus ipsam magnificavit triplicavit primo quidem ex materna
dignitate 2o ex prolis dignitate 3o ex virtutum venustate. Primo
nam cum beata Anna cum viro suo Joachim per xx annos sine prole
vixisset [illegible] ad preces eorum deus ipsis abstulit sterilitatis obprobrium et con-
tulit supernaliter ex divino munere fecunditatis primum. Quod ideo factum
ut dicatur secundum quod talis partus non accederet ex libidinis sed potius divinis
nexibus. Et sic est quia tres partus singulares personis et sterilitatis contra natu-
ralibus legibus propagatos. Quorum primus fuit ysaac patriarcha quem Sara
peperit postquam usque ad annum fere nonagesimum pertulerat sterilitatem
Cui tamen nostre salutis promissio facta fuit pro votum divinum Abraham ad-
de lapsum. In semine inquit tuo benedicentur omnes gentes. 2us fuit Sa-
muel propheta qui cum ex Anna sterili natus fuit, sicut scribitur 1 Reg 1o cog-
noverunt omnes a Dan usque Bersabee quod fidelis Samuel propheta esset domini.
fuit Joh baptista Qui etiam de elizabeth et zacharia sterili natus fuit
patet quod quanto magis parentes fuerunt steriliores tanto supernaliter fecun-
geminaverunt partus celebriores et sanctiores Inter quos tamen Maria
gloriosa que nobis auctorem salutis genuit, digne specialis prerogati-
vitatis optinuit principatum ut dicitur 10o. Secundo patet quod non in honore prin-
cipes humana per terre nec aliqua lingua per ad plenum disserere quam
tali privilegio divina clementia gloriosam Annam illustravit. Que
germen salutis protulit et stellam matutinam totum mundum splen-
dore illustrante supernaliter generavit. Hoc est illa gloriosa fecunda omnium
honoranda in qua et ex qua propagatus est vas virgineum divine caritatis
plenum ac universis virtutum margaritis ineffabiliter adornatum in quo
eternus ex intima caritate vestem induit nostre mortalitatis ut nos
pares faceret glorie sue divinitatis. O vere radix benedicta que sola digna
portare surculum et virgulam in qua flos candidus et rubicundus celesti-
bus nasceretur hoc est ipse Christus qui est flos per amenitatem et
suavitatem et candidus per innocencie puritatem. Rubicundus non per qui-
dam caritatem sed celestibus ex sublimibus ad promerendum nobis eterna-
tatem propter quod in ea verificatum est illud ysa xi Egredietur
virga de radice yesse. hoc est virgo maria de semine regio ipsius Anne et flos
qui totus est virtutibus floridus de radice eius ascendet, super quem
septiformis gratia requiescant. Et qui nobis secundum augustinum fontem gratie
in se ipso exhibuit, quo mortales recreati non peccatis sitiunt in se claritu-
dine puritatis exilii. Tertio patet Nam tanta virtutum varietate deus huius
vita anima beatissima adornavit quod secundum Jeronimum perfectum exemplar celestis
vite nobis in ea ostendit, Unde sibi non incongrue competit quod Jeronimus
scribit in laudem paule matris sanctarum virginum Si omnia membra

Natiua fecunditas

Prolis dignitas

Virtutum venustas

corporis humani uidentur in lingwis nostris non sufficiunt suarum uirtutum promu
lgare, propter quod recte figurata est per illam reginam que astitit a dextris
xpisti in uestitu deaurato circumdata varietate. Vnde namque ancilla glosa
regina dicitur, quia omnes motus sensualitatis propter regale dominium racionis con
tinuit ita ut nec in cogitatu, nec in verbo, nec eciam in opere, umquam aliquis
motus inordinatus in ea insurgere potuit contra iudicium racionis. Vnde eciam
dicitur quod a dextris xpisti astitit, quia sic mens eius in bonis diuinis
occupata fuit. In uestitu eciam deaurato astitit, quia sic tota eius
uita feruentissima plena fuit. Vnde eciam fuit circumdata varietate, quia
omnibus suis dictis et factis motibus et desideriis fuit adornata uirtu
tum uarietate. Vnde omnes fideles pulcritudinem suarum uirtutum admi
rantes possunt dicere illud Cantica vi°. Que est ista que in hac sic mortali
progressit sicut sol, per bonorum exempli claritatem, et formosa tamquam
celestium ciuium conformitate, quia hic incepit celestem uitam.
Viderunt eam filie syon, id est sancte anime contemplatiue, et be
atam dixerunt, et regine id est anime perfecte regali domino domine perdite laudauerunt
eam. Certe quod beata anna ab omnibus ciuibus celestibus laudatur et hono
ratur et beata predicatur. Propterea iam est sciendum quod sicut deus in hac uita glo
riosam annam magnificauit varietate uirtutum, Ita in eterna curia eciam
ipsam dotauit multiplici varietate premiorum beatitudinis perpetue participacione.
Hodie namque sicut dicitur Dei genitricis parens gloriosa paradisi
uoluptates in terris effecta ad portas celestis paradisi perducitur, ubi a
xpisto corona glorie et sic exultacionis perhennis coronatur. Vnde vere imple
tum est in ea illud ysaie lxii°. Et eris corona glorie in manu domini et dya
dema regni in manu dei tui. O quali tripudio dicit sanctus Jeronimus in celum illa re
cessit credendum est ineffabiliter exultasse beatam gloriosam annam ubi
a nati anima saluatore sibi occurrente cum omnibus celestis curie ordinibus
ad sethereum thalamum est deducta, Vbi iam glosa fruitur suauissimo sapore,
ubi regem glorie cordis oculis limpidissimis delectabiliter contemplatur, ubi
auditui suo datur gaudium et leticia, cum sic a tota ciuitate diuina uba
nalia uero iocunditate plena. prouerbiorum vltimo. Date illi de fructu manuum
suarum et laudent eam in portis hic et cetera. premiorum multis opera eius. Premium propter
uarietatem suorum premiorum bene sic congruit figura quam vidit Johannes apostolus
Mulier inquit amicta sole et luna sub pedibus eius et in capite
eius corona stellarum xii. In quibus verbis triplex premium sue beatitudinis
dicitur. Primum consistit in sue mentis cum deo perfectissima et intima coni
unccione. quod notatur cum dicitur Mulier amicta sole. Vbi sanctus dicit quod hoc nomen mulier
non indicat sexus fragilitatem sed pocius uirtutum copiam et ubertatem.
Mulier recte perhibetur sole amicta, quia eius anima induta luci
inaccessibili diuinitatis super multos alios sanctos fuit immissa. Secundum consistit
in singularis dominii et perfecte potestatis adepcione. Quod notatur cum subditur
luna sub pedibus eius esse dicitur, quia omnis creatura humana ipsius
dominio subiungatur ut eius meritis et precibus ad regna celestia perducatur.
Propter quod ipsam tamquam nostram patronam debemus in omnibus nostris ne
cessitatibus et periculis mente deuotissima inuocare hic in nobis cottidie
oblitus. Eya ergo aduocata nostra et cetera. Et licet talis patronam inuocacio

Intima unio

Perfecte potestatis adepcio

Et bene luna sub pedibus eius esse dicitur.

adbtam virginem ꝗ pate ptineat Nullum tn filie ymasat̃ pmi
to ꝙ sue mri ginaat̃ eius patrocinio ꝫ m consistat maplio pmi
gminitaton Vnod nob̃ tn anecitit̃ Et in capite eius corona stell
xij Nam p coronam xij stellarum intelligo gloria ꝛ pmio xij ap
quo bta dna ꝑꝑ eximia sua mita eternalit adorno pmat̃
mito laudibus omi lingwar migit uenat̃ ita bn sr̃ congruit
iudith xiij° Tu gloria ierlm tu leticia isrl tu honorificencia ppli n
in quibus ubis ostendit̃ ꝙ ꝑꝑ tex pmio meorato tripha lau
tollit̃ vi̾z laude diuina angelica ꝛ humana Nam ipse deus
diuio ipam attollit Cum dicit Tu glia ierlm Vnod ꝑ tanto dicit
tota milicia celestis ierlm eius mitis honorat̃ Deqñ ore ange
comedat̃ Cum subdit̃ Tu leticia isrl hoc est omi angelor ꝛ spũ
btor qui ꝑ isrl intelligunt̃ Vnia deum uide ꝛ clare facie a
contemplant̃ Deqñ eo laudat̃ ore huano Cum anecitit̃ Tu
r̃isticencia ppli nri hc̃ e̾m omnes homines iuuenes ꝛ senes
ꝑes ꝛ diuites ꝛc ꝛ infideles in eius laudem dic̾e possunt Tu hono
ppli nri Vnia tota na huana eius mitis attollit̃ ꝛ honorat̃
sua ꝛ sue prolis itma bnficia migit consolat̃ Cum glorie impia
ꝛ misericordie ꝑ ta ꝛc

Ad vincula bti petri

Videns autem ꝙ placeret iudeis apposuit apph
et petrum Actuum xij° In hodierna epla tangunt
que tota materia pntis festiuitatis comphendunt Na p
gt de petri de incarceracon luciosa cu pmittit̃ Videns aut
placeret iudeis ꝛc̃ Et sr̃ Cum eu apphendisset misit in carcere
n iudi plus inuidebant petro Tn qua princeps aplor erat
qua maioribus miraculis pre ceteris effulgebat Et io ipm capiebat
herodi Cum ad satisfaciendum iudeis ipm apphendit ꝛ in carcere
sit ꝛ quatuor quatrnionibus militu custodiendum tradidit
de eius liberatoe gaudiosa tu subdit̃ Angelus aut dni astitit
piee ꝛc̃ usqꝫ ꝛ ceciderunt cathene de ma. sius. Et hec petri in
ꝛ eius libacio sca fuit in pascha Vnia tunc erat dies azimor
qua tunc pasca est festum mobile ideo eccia statuit illud fesm
celebrand eo die quo cathene eius diesplma roma sunt dp
Vnias filia quiciuni ducis Romanor que fuit guttosa d consilio
allexand osclans statim sanitatem recepit Et io illud festum sp
ꝛ ppe ad vincula petri dicit̃ 3° agit̃ dpetre gr̃ar acton in
ꝑꝑ bnficiu libacionis adeptum Et io in fine anecitit̃ Et petrus
reuersus dixit nunc scio ꝛc̃ Sciend aut ꝙ ꝑ ista tria tex stat
homis spualit designat̃ Nam status homis peccantis designat̃
in petri incarceracon Status penitentis designat̃ in eius libacion
Sꝫ status homis euolantis designat̃ in gratiar acton In pmo statu
expit̃ miseria pctm ꝑꝑ quod dic̾ Cum apph misit in carcere
expi̾ dd miaꝫ ꝑꝑ quod scribit̃ Angelus aut dni astitit ꝛc̃
tercio expit̃ leticiam eterni pmij ꝑꝑ quod anecitit̃ Et petrus a
uersus dixit nunc scio ꝛc̃ Circa pmo ꝛ stat̃ ꝙ miseria in
racionis innasat̃ xxiiij° pmo expssis ꝛ custodibus quibus

io dicit Unde ad act. xii. mittens tradens eum quatuor quaternionibus custodiendum
ubi quatuor ponit primo ut petrus capitur per consensum Secundo incarceratur
per commissum postremo custoditur per penitencie impedimentum quod significatur per
quatuor quaterniones militum custodientes incarceratum petrum per quos designantur
intelliguntur quatuor inordinate affectiones que adversus animam militant
et hominem in peccatis detinent et consumunt Unde quatuor affectiones sunt timor
emendandi Spes in fine penitendi Amor delectationis culpe et timor
afflictionis pene Hec autem retrahunt hominem ab actu penitendi et
detinent eum in statu culpabili ut cum quis cogitat frustra peccares
et confiteris Unde timens recidivare et ideo differas confiteri Secunda
satis tibi superest tempus penitendi Tercia eciam delectaris in peccato Quarta de
satisfacere non potes Tantus est eciam dolor pene et rigor satisfactionis
quod tua fragilitas adhuc non sufficiat Et sic per istas quatuor inordinatas
affectiones homo in peccato detinetur et a penitencia retrahitur versus Quatuor im
pediunt hominem sua probitate fateri Spes timor et dolor sed delectacio maior
Tercio incarceratur ex parte quo primo consideratur quod erat petrus dormiens inter duos
milites Unde per istos dico intelligo carnalia et spiritualia Unde isti milites dicuntur
qui militant adversus animam detinentes ipsam in delectatione peccati quia hos
milites peccator dormit cum expulsa delectatione peccati insistit Hec autem precipua
homo maxime incurrit in diebus sollempnibus et festis Ad quod insinuandum
incarceratio petri facta est in diebus azimorum i. in festo pasce Unde tunc
homo amplius vacat ociis et cibis lascivius et maioribus apparatibus in
vestibus et ornamentis Unde hoc bene figuratum est in parabola Mt xii° ubi dicitur
immundus spiritus eiectus in domum inveniens eam de qua exivit vacantem
scopis mundatam ornatam
... ornatam quantum ad ... tangit ... Unde dant locum
diabolo in ipsa circa viri ociositatem Unde innuitur in vacacione sollempnitatis festi
Unde notatur in mundacione et cultu spiritualium(?) que notatur in ornacione
et invadit et assumit septem alios spiritus nequiores se ubi per primum septem
intelligitur universitas viciorum de quibus hominem temptavit ut ipsum
deiciat Unde hoc figuratur per illas septem gentes pugnantes
contra filios israel cum vellent ingredi terram promissionis ut patet Josue
Hec tamen omnes temptationes vincunt gratie dona spiritus sancti quibus Sampson
roboratus vii funes fortissimos quibus ligatus erat rupit facilime
ac si esset tela aranee ut patet Judicum xvi° Significanter autem dicit quod assumit
spiritus nequiores se Unde illos ad quos redit facit nequiores propter
magnitudinem et recidivationis magnitudinem propter quod consequenter
subditur Et fiunt novissima hominis illius peiora prioribus Quarto incarceratur
cathenis quibus peccator stringitur hec autem sunt cathene per quas dicitur peccatum
... et difficultas ad bonum vel carnis delectatio et prava consuetudo
... utraque dicitur ferrea Unde forte stringit et detinet hominem
... Unde ipsa scribitur Eccl vii De muliere vaga et garrula que
adolescenti insidiatur per quam delectatio carnalis exprimitur que
membris insidiatur De qua eciam dicitur quia vincula sunt
manus eius ubi per manus intelligitur contactus et experiencia delectationis car//

nalis Unde ro dicit Vinculum Quia talis experiencia delectacionis
homines stringit et detinet in peccato De 2a scribitur prou. xxii° Adoles
cens iuxta viam suam gradiens et cum senuerit non recedet / ab ea. A con
suetudine enim longo tempore sibi incorporata Vnde Katherine dicit A.
viij° Confess. ligatus eram non ferro sed mea ferrea voluntate Ve
nebat inimicus et sic nos cathena fecerat et constrinxerat / me quippe
voluntate peruersa facta est / consuetudo et dum consuetudini non resisto
ta est necessitas quibus quasi ansulis quodammodo sibimet in nexis vn
nam appellaui tenebat me serui obstrictum dura seruitute Tercio in na
ex custodibus Tribus custoditur sic dicit Et custodes ante hostium custo
diebant carcerem Tercii quidem custodes possunt dici demones vel amici carnales
homines in peccato retinent et confirmant / Demones quidem ne homo per con
fessionem recedat amici vero ne ab eorum quietu se separet Et non quia hic
de carcere peccati Quia est tenebrosus propter peccati obumbracionem Et est fetidus
propter peccati sordidam delectacionem Sed est horridus propter pene eterne condempnacionem
Prima condicionem huius carceris deplorat propheta cum dicit posuerunt me in lacu
inferiori in tenebris et in umbra mortis Vbi sciendum quod per locum inferio
rem depressio cordis per tenebras obnubilacio mentis Sed per umbram mortis
intelligitur sequela dampnacionis que peccatum consequitur sicut umbra
ipsum corpus 2am deplorat Cum dicit in psalmo Putruerunt et corrupte sunt
Sicut enim cicatrix cum homo ex vulnere tardius sanatur et facilius
rescissa corrumpitur Sic ex peccati iteracione maior corrupcio et fetor
maxima generatur Terciam deplorat / cum dicit Repleta est malis
mea et vita mea in infernum appropinquauit / Istum autem carcerem pre
todiunt duo genera custodum Primi possunt dici demones 2i sunt amici
nales Quia hominem in peccato detinent Nam ipsi demones homines in pec
detinent / per confessionem per tractatorem precedentes homini suam florid
iuuentutem et peccati delectacionem Et quod in etate magis matura ad florida
tis transierit Cum florida et peccati delectacionem se separauit Adhuc satis
pessime penitebit Sed inueterata est iniquitas sua sicut Tercio vnicuique
ita cito quam moritur sicut senes Amici vero homines in peccato detinet
per propinquitatis affectorum precedentes quod sibi propinquus ex iure naturali
fuit et prouide tenetur et quod in seculo multas possit proficere In religione
et prima sicut soli quorum iniquorum persuasorum ipse Christus excludit cum dicit Qui
non odit patrem et matrem et uxorem et filios et fratres et sorores etc. in
quibus verbis Christus ostendit quod omnis carnalis cognacio est hostis odienda
ipsum ab amore dei et aspectu melioris vite impediat / Quod nobis
prestare dignetur etc. 29 sermo de eodem

Et ecce angelus domini astitit / etc. Hic 2o subsignatur
tangitur pastoris liberacio diuersa peccati Quia sit per pietate diuine cle
et per virtutem ipsius gracie Quia notatur Cum subditur Et ecce angelus
astitit etc. Et hoc conuenit Nam sicut petri significat lapsum culpe sic carcerali
beracio significat remedium gracie Circa quod est sciendum quod ista liberacio tria
peccati tria requirunt / Primo quidem eterne suffragium 2o angelicum ministerium 3o li
arbitrii proprii exercicium Primum patet per hoc Quod ex tota mente oracio
ecclesie fiebat / pro eo sine intermissione ad ipsum deum Quia quidem oracione

xaudit tripliti rōn Primo quia fiebat amicus et astitus Quia ergo fiebat
est nō exaudiri Et io dicit̄ q̄ fiebat ꝙtinue a tota ecclīa 2o quia fi
ū magna deuotionē et instancia Et io dē quia oro fiebat / ꝓeo sine in
missione 3o quia fiebat p̄ce utili et honesta quia ꝓpetri libationē
erat pater et pastor totius ecclīe Et io mirū ꝓpiso fuit oro ecclīe ex
a p quod datur intelligi q̄ p̄ya nr̄e ecclīa tam militans quā triumphans
me ꝓ peccatoribus maxime ꝓmissorū indubitanter impetrat / 2m patet ꝑ
quod illa petri libatio facta fuit ꝑ angelicū ministerium q̄ spiritualem
effectum in nobis designat Nam primo angelus domini astitit et lu. ec
petrum excitauit / ēcū d̄ Surge uelociter ꝓ extremo ipm̄ armaulis absol
Quia statim ceciderunt / ca. dīna. sunt ī quibus ibi designa effectū
Nam ille qui ē incarcerī pcc̄i primo hʒ intellectiua obtenebrata
ꝓ lumen inspiraē nō cognoscit et io indiget q̄ ꝑ gratiā illuminetur
hʒ effectiua ad terrena et carnalia inclinatam et io indiget quod ꝑ
m diuine gratie eleuetur / 3o hʒ uirtutem opatiua ꝑ peccatū alligatam
q̄ ꝑ cathena pcc̄i soluatur atque possit opacōe meritoria exerce
nolé aut maxime instructiuē est sacri q̄ ministra libationē petri spu
designatur ꝑfectus modus nr̄e libationis a carcere pcc̄i / Nam inno Cōtricio
libationis insinuatur ꝑfecta pnīa / Et quantū ad actiū contritionis / et con
fessionis et satisfactionis / Quod patet quia ꝑ affirmatā angelū designatur
gratie que sua uirtute et efficacia opatur in nobis et uerā contritionē
et puram confessionem oris et ꝑfectam satisfactionem operis / Primum patet / na 1.
contritionē cordis tria concurrunt / Primum est cognitio status pcc̄i
designatur in lumine expulsionē in habitaculo / habitaculum enim carceris ē con
ca peccatis inuoluta tenebris et Anima nō considat statum
suum Et io lumīs illustracio est gratie infusio / ꝑ qua homo periculosū
m pcc̄i cognoscit / ideo scribitur ysa. ix. habitantibus in regione umbre mor
est 2m est interior planctus et dolor pcc̄i / et hoc designat percussio 2.
pcc̄i / nam sicut eius ipsius anime est eius cognitio latus uel
eius affectus / percussio ergo lateris est excitatio doloris inflictionē ipsius pe
et in huius figura lancea latus xpī aperuit et continuo sanguis
et aqua exiuit / 3m est propositum emendandi ꝑ quod angelus .i. motus 3.
diuine gratie peccatorem torpentem et negligentem excitat ita dicens
Surge uelociter / peccator dormit q̄ diu in uolūtate peccandi existit / Tunc
angelus excitat et Quando emendandi propositum peccatorem inspiratur / Et in
huius figura Helyas sub umbra iuniperi ꝑ qua designatur dilatare pcc̄i 3 R. 18
dormiunt quē ꝑ angelum excitatus fuit / ut patet iiij Reg. xix. Et hys pactis
in ambulus petri cadunt cathene Anima perfectiorem cognitionē Satisfactio
et contritionem fugit / ꝑfecta dilatatio culpe / 2m patet nam ꝑ illa tria que sunt
expulsionē angeli designatur tria que perficiunt perfectam satisfactionem 1
nam ꝑfecta satisfactio / primo uoluntatem carnis restringit / Et io angelus
petro dixit / Precinge .i. cingulo continencie lumbos meos debes etc
gr. / ꝓ dicit ꝑ lumbos u ꝓ pungimus carnalis luxurias ꝓ continencia
tecta manu 2o ꝑfectum contemptum mundanorum inducit Et io angelus 2o dt 2.
Calcia te caligas tuas / Et est exemplo sanctorum debet terrena contempnere

Calcamentum non sit de pellibus animalium mortuorum. Et sic mortificatorum vi-
sceratum terrenorum. Quia pedes id est affectus anime qui talibus calcamentis
absque dubio priuantur ne per amorem inordinatum terrenorum inquinentur.
subditur Ysaie iii° Prebe pedem tuum nuditati. Tercio satisfactio peccatum de-
uitatum respicit. Et hoc angelus tercio subdit: Circumda tibi uestimentum tuum. hoc est
ac adornari decore uirtutum quibus uestibus per peccatum fuerat denudatus. Ca-
ritas enim omnes uirtutes vnificat et quodam aureo fulgore decorat.
Sequitur Apocalypsis iii° Suadeo tibi emere a me aurum ignitum id est caritatem ut
ut locuples fias et non appareat confusio nuditatis tue. Et ita patet quod
tria que hic angelus precepit tria sunt remedium contra peccatum. Nam primum reme-
dium contra concupiscenciam carnis. Secundum remedium contra concupiscenciam mundi.
Tercium remedium contra insidias inimici. Et in hiis tribus perfecta salus
completur. Decimum tercium ut dicit Augustinus omnes tales pannos excedere et cor-
Confessio. ruptionibus additum non indulgere. Tercium patet nam illa tria que angelus
precipit pertinet ad unam confessionem que triplex patet. Nam primo precipit surgere
1 2° recipere, 3° procedere. Primum autem cum exire peccatum ad peccati reuelacionem ut
fiducialiter cum propheta tibi soli peccaui et malum coram te feci. Et contra ipso
quia in peccatum nemo tegitur quo propter eam confessionem reuelatur. Unde quibus
nemo deus dicit cum propheta Delictum meum cognitum tibi feci etc. Et que
tum post exitum filiorum Israel de Egypto, per quod intelligitur peccati detestacio
2 facta est iudea id est pura confessio sanctificacio eius. Secundum autem cum recipere
peccatum aduersus obstacula animorum. Adhuc non receptum despecto multa ob-
stacula concurrunt. Quia ozias (?) tanquam prima et 2a custodia et cum uenit
tam ferream. Prima custodia est uinculum consuetudinis. Quia difficile
est consueta relinquere. Unde dicit Augustinus in confessionibus Retinebant me nu-
gacitates et uanitates uanitatum. Per quas bonas seculares intelligit qui
amore et studio ad cognicionem dei retractus fuit et dicebant dimittis
nos quia nunquam potest esse sine nobis. 2a custodia est impetus tempta-
cionis. Ecclesiastici ii Fili accedens ad seruitutem dei ad temptacionem prepara animam tuam. Ille
dyabolus insidiis uincit clamat nos multum infestat. Et non maioribus
temptacionibus impugnat qui de suis uinculis emere se conatur.
3 ua ferrea est pudor confessionis que ultro hominem aperit dum liberatur
uoluntati confessioni insistat. Adhuc autem triplicis obstaculi remedium
inducitur. Ysaie lii° Solue uincula colli tui etc. Tercium cum procedere
peccatum ad sectorum consensum et unitatem. Unde dicitur et exeuntes progressum
uiarum unum. Quia gracia duce homo peruenit ad sectorum consensum et unitatem.
Quasi eam uia sunt diuisi ordines et congregaciones in ecclesia militanti.
sponsa Canticorum iii° Per uicos et plateas queram quem diligit anima mea.
dicit glosa uie sunt arte spirituales quia dum adolescencia graditur angustam
uiam tenet. Platee autem sunt uie seculares qui per uiam latam incedunt.
Ex quo patet quod per hoc quod dicitur progressum uiarum unum dat intelligere hoc
quod talis anima mediante gracia sic perducatur ad sectorum perfectorum et confessorum.
Unde dicit Baruch In uiis ambulamus quia in adde fruimur corpus attamen
penas purgatorii hic luimus Quam iudicia contineo precessus uacamus. hic
autem subditur quia confestim angelus ab eo discessit. Quia postquam ad statum
perfeccionis finaliter anima perducta fuit Tunc angelus gracia quasi adiutor
uictoriosus discedit. Et extunc ipsa gloria quasi iam adactus beatificatur.

Cor. xiii° Cum venerit quod perfectum est euacuabitur quod ex parte est
ad gloriam nos perducat etc. 3us sermo de eodem

Petrus ad se reuersus dixit nunc scio uere etc. Hic duo
... agitur ... gratiarum actionem iubilosa perfusio sue liberacionis adepto
... statim euolantis in quo homo experitur leticia celestis premij
... homo cantat canticum leticie pro eius liberacione spirituali de omnibus
... pressuris huius mundi Circa quod est sciendum quod sicut in eterna gloria ... ex
... quatuor beneficijs glorificantur que hic per ordinem ... Nam primo glo
... perfecta recollectione sui quod innuitur per hoc quod dicitur Petrus ad se
... sicut ... in hac ... misera presentis vite nulla vel modica est nobis ...
aduersus ... continua est mentis fluctuacio et dispersio qua mens
aut seducatur erroribus aut opprimitur timoribus aut alliciatur bla
... voluptatibus ... in celesti premio congregabimur omnes dispersiones ...
Et totus homo ad se conuertetur Et ex intimo corde summo bono vnietur
diliget deum ex toto corde et ex tota anima et ex omnibus viribus suis Et
... implebitur illud a nobis preceptum domini ... xviii° Diliges dominum deum
ex toto corde tuo ut ordo scilicet sue dilectionis omnem dilectionem transitoriam ...
... Et ex tota anima tua ut melliore sue dilectionis omnis aduersitas
... dulcescat Et ex omnibus viribus tuis ut nulla res transitoria te
... tempus nunquam diuellat Ad hanc dilectionem hortatur apostolus ephesios v Estote
... imitatores dei sicut filij carissimi Summa enim causa filij cari ...
... ymaginem suam nobis impressam ... Capiores per lumen gracie nos
... in ... Carissimi uos per similitudinem glorie adeptam in eterna
... Quando uidebimus eum facie ad faciem Secundo glorificantur
... cognicione diuini proximi ... dicat nunc scio vere Anima perfectam experi
... diuine suauitatis quam eternaliter degustant Et preclaram eius
... Ad quam infatigabiliter anhelat Et permellifluam eius dulcedinem
... insaciabiliter potat quilibet ipsorum potest dicere nunc vere ... experimentaliter
... quia misit dominus angelum suum Iesum videlicet Cuius nomen est magni consilij
... Et bene dicitur magni consilij ... pro mea salute magnum et mirabile
... admiuerunt ... sua celsitudine subiectam fragilitate mee ... occultat
... maiestate sue ... augustijs mee carnis inclusit Et longitudinem
... eternitatis mortem pro nobis assumpta ... abreuiauit propter quod ysaias ...
... Verbum abreuiatum faciet dominus super terram Tertio glorificantur per plena ereptione
... cunctis inimicis ... Quod notatur cum subdit Et eripuit me de manu
... Et si quis diligenter consideret ... in ... gaudiosum Cuius
... est Nullus homo est ... qui aliquo modo ... in ...
... Aut ... sicut impiis morientes Cum eternaliter dampna
... et ponis eternaliter moriuntur Ideo scribitur Ioh. x° Si non credideritis
... quia ego sum moriemini in peccatis uestris Sola uero fide Christi anime munda
... scribitur Actuum xv° fide purificans corda eorum Aut propter
... sicut in potestate ad tempus vincentes ysa. x° quoniam ... captiuus est dux
... plus meus qui non habuit scientiam et inferni dilatauit os suum absque
... et descendent fortes et sublimes eius Ab hac autem captiui
... Christi per ... liberantur sicut ipsemet testatur ysa. lxi° Dominus misit me
... captiuis indulgentiam et clausis apercionem Et hys qui in tenebris
... infernus reclusi sunt ut ponerem consolationem lugentibus in syon

Perfecta recollectio sui

Perfecta cognitio diuini proximi

Plena ereptio miserie.

Et daretur eis coronam s. ethie uite pro cinere puluis s. miserie gaudium
tu et pallium laudis pro spiritu meroris aut per temptaciones afflictos sic
hys qui contra peccata viriliter decertant/ Unde hunt dicere cum propheta afflictus
et humiliatus sum nimis etc. De hac manu afflictionis scribitur Job 1°
manum tua est videlicet anima ipsius sua Sed tunc abstracta manu ple
vipiemus Denado testa celestibus deliciis nec infectione nec carpe nec cura
ge ult nos potest nec mors quia deus sua propria locuida absterget omne
manum abortiles sectorum ut patet apocalipsis vij° Et replebit eos in ebrietate
a voluptatis sui ut scribitur in psalmo Tunc uisitatur quod scribitur ysaie 66°
letabitur infans super ubera Unde singuli boni erunt pueri et parvuli
et infantes celestes modo geniti Unde ex hoc delectabuntur super ubera
omnes plene saciabuntur abundantia consolationis divine Et presto hunc
sancta quatuor animalia Et xxiiij°r seniores iugiter referunt diu
iestati gratiarum actiones sicut scribitur Apocalipsis iiij° Unde tradeant insa
as et obedirent dicentes benedictio et claritas et gratiarum actio deo in
secula etc. | Tercio glorificantur de totali extinctione cuilibet noxij de
Nam ipsi demones semper expectant peccatores mortem quamdiu sumus in pri
lio Confidentes aut in nostra fragilitate Unde sensus et cogitationes hu
dis prona sunt/ ad malum ab adolescentia sua ut patet gen viij Ad
puncti status mutabilitate Unde homo in hac miseria constitutus nu
statu permanet/ Job xiiij° Aut in eorum calliditate Unde cum sit mille
infinitos modos excogitat decipiendi et subvertendi sicut scribitur ps iij
sedebat expectans eos quasi latro Sed tunc in celesti gloria perfecte liba
ab omni expectatione iudicorum. i. ab omnibus insidiis ipsorum demonum mem
tur expectancium Quod quod est sciendum quod 3es sunt persone que dupliciter
expectant Primo namque demones nos expectant/ ut perdant et eter
nificant/ Ideo dicit propheta Me expectaverunt peccatores. i. ipsi demones
in nolite peccandi perdicantes ut perderent me | 2° sancti angeli nos ex
ut ad celestia gaudia nos capiant/ Unde ex nunc homines saluando re
staurand in numero angelorum ut dicit G. Allegant ad hoc illud quod scribit
Deut° xxxij°. Constituit terminos populorum iuxta numerum filiorum israel per quos
sanctos angelos claritatem divinam iugiter contemplantes | Tercio divina
mentia nos expectat ut in presenti vita nobis indulgeat ysaie xxx° Expectat
deus ut misereatur nostri et ut in eterna beatitudine claritatem suam nobis
ostendat quam in illum credentes desideraverunt/ propheta cum dicit Adimplebis me le
ticia cum vultu tuo Unde letificae nos per sanctos etc. Inventio stephani

Statuisti verba tua que locutus es in manibus
servorum tuorum prophetarum ut transferrent ossa regum nostrorum
et ossa patrum nostrorum de loco suo Baruch ij°

bis festis inventio sive translatio sancti stephani ostenditur commendabilis
Primo ex parte principij revelantis quod est ipse christus | 2° ex parte medij re
velatione differentis quod est gamaliel | Unde primo invenerunt presbitero luciano
Et postmodum lucianus invenit Jo episcopo josolitano | 3° ex parte
preuelatorum in notescentis Unde fuit beatus stephanus et eius socij per gra
tiam expressi | In principio aut revelante commendatur veritas infallibilis In
medio revelatore defendente commendatur puritas singularis | Sed in vero prela
torum innotescente commendatur dignitas specialis primo notatur cum premittitur

Tōlis extinctio cylz noxij desi- de vij

No

.demones.

Angeli.

Deus

verba tua a multitate confirmasti et in ope complevisti secundum notam Ecclesie loquitur eis in manu puerorum tuorum prophetarum secundum notam Cum autem ut cognoscerent ossa regum meorum et patrum meorum de loco suo Circa primum secundum quod bene ipse Christus verba que per revelationem locutus est Luciano de corpore sancti Stephani statuit in firma et certa esse ostendit Quia triplici re confirmavit et triplici similitudine ipsa declaravit Quod patet per hoc Gamaliel doctor legis Luciano apparens sibi ostendit tres calathos aureos Unum plenum rosis rubentibus Que significabant reliquias Stephani Quia fuit aureus per caritatis fervorem Et roseus per carnis cruorem per rubeus per sanguinis effusionem Alii duo erant pleni rosis albis que significabant reliquias Gamalielis et Nichodemi Quia ambo erant per fulgorem caritatis et albi per innocentiam puritatis Quartum vero calathum ostendit argenteum et croco plenum Et significabat reliquias Abibe filii Nicodemi qui argentum candore virginitatis in proposito castitatis pausabat in pace Quia ipse cum candore virginitatis in corpore manebat et rubore per caritatis Crocus autem habet colorem permixtum ex albo et rubeo Circa secundum est sciendum quod ista visio revelationis condicit commendabilis propter personas istam revelationem desiderantes Que fuerunt Nichodemus Gamaliel et Lucianus Quibus ea recte nomine puerorum et prophetarum exprimuntur Cum dicitur in manibus puerorum et prophetarum Nam pueri expriminitur Cum dicitur in manibus puerorum et prophetarum propter puritatem simplicitatem et humilitatem bene possunt dici pueri Et hic prophete eorum per puritatem simplicitatem et humilitatem Quia maxime disponunt ad suscipiendum revelationes divinas Nam de puritate scribitur Proverbiorum xxii Qui diligit cordis mundiciam habebit amicum regem De simplicitate vero scribitur Proverbiorum iii Cum simplicibus sermocinatio eius De humilitate scribitur in persona Christi Matthei xi Confitebor tibi domine pater qui abscondisti hec a sapientibus et prudentibus et revelasti ea parvulis Quia ea ista patet per hoc Quod candore patet in Gamaliele Reuelavit facta declarans Luciano sua et Stephani per prophetam suam revelavit Quia revelavit ea futura multa sicut eorum ossa in sacellis occultata Revelavit ea futura premium reddere maximam ubertatem que subsecuta generalem sterilitatem Circa tertium est sciendum quod ista inventio multum commendatur propter veritatem Cum ea manifeste proposita dicuntur reges et patres Cum dicuntur ossa regum et patrum meorum In quibus verbis tres causa innuuntur Quare inventores tam nobiles fuerunt ut tantum thezaurum revelaret Primo namque exigebat dignitas inventorum Nam isti sancti fuerunt inventorum dignitatem vocantur reges et patres Sunt enim reges quia seipsos Quia bene se rexerunt Dicit Seneca Si bene rexeris rex eris sin autem tyrannus Et bene tibi nomen congruit Quia dicit Cassiodorus nichil est magis absurdum quam portare nomen et aliud velle esse quam in moribus possit operari Sed sunt patres quia nos in Christo genuerunt Et hoc tripliciter Primo quod per predicationem Quia nos in Christo genuerunt Et hoc per evangelium I Corinthiorum iiii In Christo enim Ihesu per evangelium ego vos genui Secundo per exempli propositi imitationem Ephesiorum v Imitatores estote mei sicut filii karissimi Tertio per devotam orationem Et sic Stephanus Paulum in Christo genuit Quia si Stephanus non orasset Ecclesia Paulum non haberet Quia cum Saulus tunc orabat pro Paulo qui persequebatur ora pater per hoc Stephanus non hic lacrimas profusas orabat pro Paulo autem flexis genibus et ad magno clamore inimicis exoravit et ideo sic gratiam conversionis promeruit Secundo hoc exigebat indignitas loci Quia in loco despecto ipsorum reliquie latebat

q ipsorum dignitati non congruebat/ Quod notatur cum dicitur de loco suo
sic et abiecto Et ideo quaerens erat/ quod ipsorum reliquie ad locum digniorem
ut scribitur Sapientie xx Sapientia abscondita et thesaurus inuisus que utilitas
in utrisque Vnde in ipsius maiorem reuerentiam eius uestita est sicut quod tria translacio facta
de corpore sancti stephani prima fuit de loco humili et despecto ad montem
et istam hodie celebramus in qua plura beneficia nobis sunt indul-
ta ut infra patebit/ 2a fuit de monte syon in constantinopolim In qua
demones sua incendia defleuerunt/ Dicitur ne nobis Cum prothomartyr
stephanus uenit/ angeli eius etiam super corpus eius ibidem celestes laudes
decantabant/ 3a translacio facta est/ de constantinopoli in romam In qua
admirabilia facta sunt et memoria digna Primum stupendum prodigium Cum
corpus illud sacrum in quadam curru portaretur uectores corporis se-
dit ne ultra progredi potuerunt/ Ex quo statim colligebant/ quod illud
se eligeret/ ad manendum/ 2m prodigium fuit gratum consortium Cum ad beatum
laurencium quiescere uoluit/ Iuxta signum corpus beati laurencii in latus se
et medium sepulchrum uacuum stephano dereliquit/ 3m fuit celeste
hymnum nam de tumulo clauso audite sunt uoces angelorum dicencium O
Roma que corpus laurencii hyspani et stephani uenitam gloriosa
ra uno claudis mausoleo 3o hec id exigebat/ quidem utilitas huius
Que tria excausa translacionis nobis sunt indulta impetrauit et bona
cum prius erat magna sterilitas ipsa die pluuia magna descendit que terram
dauit/ et copiam fructuum magnam fecit/ et etiam bona spiritualia unde di-
maleus prestet beatus stephanus nobis ut pro nobis appareat deus hostium sue te
huiuc mundo In 2a uero translacione maris pericula sunt indulta expulsauit
re tranquillum fecit/ In 3a uero translacione filia theodosii imperatoris a demone
liberatur/ Ex quo magnum gaudium toti romane nobis generatur Cum multi
principes fa. 2e Ciriaci sermo

Anima nostra sicut passer erepta est de laqueo uenantium
Verba proposita conueniunt assumuntur in laudem et preconium beati
Ciriaci et sociorum eius/ In quibus uidelicet/ Primo eorum liberacionem a
misera deo gratias agunt/ 2o modum sue liberationis exponunt/ 3o ista li-
no sunt indulta sibi soli deo ascribunt/ Primum notatur cum premittitur Anima nostra
passer etc. 2m notatur cum subditur laqueus contritus Et nos li. sumus
3m notatur Cum annectitur Adiutorium nostrum in nomine domini Circa primum
sciendum quod sancti uiri assimilantur passeribus triplici racione Primo racione quan-
titatis nam passer est quantitate paruus ideo agnitate dictus est Sic sancti uiri
sunt magni apud deum in illuminacione sunt tamen parui per humilitatem apud
ipsos in propria reputacione Et ideo digni sunt/ donorum celestium inspiracioni
superbis occultantur sed humilibus reuelantur Mt. x. Confitebor tibi domine pater
celi et terre Quia abscondisti hec a sapientibus et prudentibus et reuelasti
ea paruulis .i. humilibus Ex hac autem humilitate sancti uiri 3o excellencia
sentitur Ad quod tria exempla adducuntur Primum est quia pupilla
et minor tanto est lucidior 2m est quod aromata que hunc terra in quantitate
parua sunt magis odorifera ut patet in leone 3m est quod granum sinapis quod
minus inter omnia olera in tantam quantitatem crescit/ quod aues in ramis eius
quiescunt/ Ex quibus spiritualiter datur intelligi quod quanto aliquis apud se
fuit humilior et abiectior tanto apud deum erit clarior et lucidior Et
in se ipso ex diffidencia propria dei uiuus fuit/ minor cum dyabolum efficitur

etiam in seipso fuit humilior tanto inclinatio tymo erit maior / et se
ita ut aves celi i. viri contemplativi in orationibus eius quiescant / i. eis
sequuntur et apprehendant / 2o ratione velocitatis nam passer est in volatu
multis avibus per quod designatur quod sancti viri debent esse veloces et
in bonis operibus ad velocitatem hortatur Eccl. xxx° In omnibus
tuis esto velox ad fervorem autem hortatur paulus Romanos xij
spiritu ferventes domino servientes Sed quia non est datum omnibus ideo debet
qui non potest volare ut aquila saltem volitat / ut passer hoc est qui non
contemplativus volare modo perfectiorem desiderij saltem non
activus perfectiorem atque inferiorem Et qui non potest esse magnus
observantiam consiliorum saltem sit primus per observantiam mandatorum
qui non potest attingere perfectionem contemplativorum saltem imitatur adiutus sancto
activorum 3o ratione sagacitatis Passer non tantum est in nidificando
nidificat nimis summis ne nidus a vento rapiatur aut ova a
comedantur aut pulli a venatoribus rapiantur Sed potius
nidificat in foraminibus domorum aut cavernis petrarum In quo spiritualiter
nam quod nidus spiritualis est anima hominis in quo solus deus requi
Iste propheta qui dicit / Factus sum sic passer solitarius in tecto In hoc
nido deus generat ova i. sancta desideria Deorum aut pullos edu
bona desideria in opus germinare facit Unde quicumque nidum suum
ponit intra presidentium terrenorum vel aliorum carnalium vendi
qui est ventus urens persuasorum et qui est spiritus tortu
diabolus qui est raptor primitorum expoliator et bona mea
falsum deceptor Et qui raptor et bona proposita vane consummat et bo
spera per inanem gloriam rapiat / et bona proposita vane consumat et bo
non vobis extinguat / Sed sancti quemadmodum columbe nidificant in fora
petre et in cavernis materie ut patet Can. ij In quibus verbis
meditationes passionis xpi Nam sic dicat
in foraminibus petre i. in vulneribus xpi ita sedet et nidificat / ad in
passionis pater xpi totam spem sue salutis ponit Et per hoc ab omnibus
diabolo securus existit / Tunc autem morat in cavernis materie quod
et in morte xpi requiem suam ponit / Unde dicit Bern. Si regem
desideras o anima mea si securitatem affectas si fecunditatem amas
in amore et desiderio in vulneribus xpi inveniens quies gratior
securitas tutior invenitur fecunditas utilior 2o ista bona matres
sue liberationis exponunt et subditur laqueus contritus est et nos li
Ubi sciendum quod in mundo isto sunt 3a laquei quos sancti viri pe
evadunt qui tanguntur per Ioh. ij° Cum dicitur Omne quod
in mundo est in amatoribus huius mundi aut est concupiscentia carnis aut
concupiscentia oculorum aut superbia vite Ubi dicit glo. Per concupiscentiam
intelligitur desiderium inordinatum omnium que ad voluptatem et
delectationem corporis pertinet Per concupiscentiam oculorum intelliguntur omnia que
delectant ut pulchre vestes et pulchri apparatus et aurei ciphi
Per superbiam autem intelligitur omnis ambitio seculi Et iste
est triplex laqueus quo capiuntur amatores huius mundi Prima

sic dicit Ambrosius Anima que descendit / ab alto fregit a laqueis captivo
eo recepit. Anima enim mentis mea ab amore divino descendit / ad amore
fregit ter captivi laqueos carnalis concupiscentie laqueos avaricie et laqueos
et ceteros laqueos isti sancti evaserunt et pondus corporis maceracionem Anima non
sua onera sed aliorum debilium portaverunt cum dampnati essent ad arenam
eundum propter carnis dyocleciani incendiis et pompam terrenorum despectorum que
velut stercora reputabat / et pondus cordis perfectissima humiliacione qui se
voluntati omnibus perfectissime subdiderunt / Et ideo bene impleverunt / illud
datum apostoli in Johannis ij° Nolite diligere mundum neque ea que in mundo
Cuius racio est quia amor mundi est contrarius divino amori ideo dicit Augustinus
mor mundi cor tuum inhabitet / non est unde amor dei intret / Sed tunc exh
exit cor tuum ab amore terreno tunc primum haurires amorem divinum et
piet inter karitate caritas extirpata silva viciorum Anima sic dilectio dei est
omnium bonorum sicut cupiditas est fons omnium viciorum ideo dicit Augustinus Et
qui post illa non abiit / Que possessa onerant / amata inquinant / et a
cruciant / 3° isti gloriosi martires sua liberacione non suis viribus sed sole
clemencie ascribunt / Cuius racio est / Adiutorium nostrum in nomine domini
aut quod adiutorium divinum in istis sanctis colligitur ex tribus Primo in
penarum tolleracione 2° in mee fragilitatis conformacione 3° in celesti
adepcione Primum patet Cum enim dolor et pena sit nature contraria Constat
penas et dolores voluntarie sufferre posse nisi efficacia divine gracie
caret amaritudinem pene Que tam affluenter operatur in istis martiribus
quod omnes penarum amaritudines quasi summas delicias reputabant / sicut patet
consideracio enim primum incipis minimis sevissimi flagelli patet quod sicut isti
penis acrius torquerentur sub tortoribus insultantes dixerunt
tamen beati sumus 2um patet libenter et voluntarie pro Christo seminare
corpus animale ut resurgat spirituale Unde dicit Cyprianus sanctis martiribus
mortis inferre in mortalitas sequitur Quasi de mundo eripitur Sed tunc
paradisus confertur vita temporalis extinguitur Sed eterna reparatur Et hec est
gaudium ubi sanctus mortalitatis exuitur ut per immortalitatem gloria vestiatur
ut exit invidia dextre excelsi Que reformabit corpus humilitatis nostre
tamen corpori claritatis sue ut patet Philippenses iij° 3um patet ipsi martires pro amore
eius adepti sunt gloriam perpetuam Unde scribitur Iacobi primo Beatus vir qui suffert
inpacienti vita temptaciones et tribulaciones Quoniam cum probatus vel approbatus fuerit / adeo
toriam sed eternis tunc accipiet coronam vite quam repromisit deus di-
ligentibus se hec autem corona vite designat regiam dignitatem que utique illis de-
beri letantur hic pro Christo tribulaciones sustinuerunt Quod bene figuratum est
Hester vj° Ubi mardocheus pro sua fide tria regalia insignia consecutus fuit /
primo fuit indutus vestibus regiis 2° sedebat super equum qui erat de sella
3° accepit regium dyadema Per vestes regias intelligitur perfecta Christo conformitas
secundum iiij dotes Claritatis agilitatis subtilitatis et impassibilitatis In quibus
Christo sancti perfecte conformantur sed corpus Per equum vero qui est de sella regis
intelligitur perfecta delectacio divine fruicionis Anima eorum bono divino fruuntur
deus fruuntur in ipso per dyadema aut regium intelligitur corona mabi-
Que habet splendorem lucidissimum Anima voluntate pro Christo omnem in-
gloriam contempserunt hic eciam honorem altissimum Anima propter Christum
in bus tortoribus voluntarie subiecerunt / Cuius corone et pro nobis per fac-

Laurencij primus sermo

Dispersit dedit pauperibus iusticia eius manet in secu-
lum seculi / ps. cxi. Non sine ca hoc verbum introducit aplus in
epla hodierna ad laudem bti laurencij / in qua suo exemplo docet
vna spualia seminare in presenti vita ut fructu corp metamq meterna vi
hec queniet sit / Nam btus laurencius in presenti vita iecit trix sem bonorum
primo namq seminauit corpus suum intortorum oppressionem Et hec i im
pmo erano Cum dicit ¶ ud granum frumenti cadens in terram mortuum fuerit
illud manet / 2o seminauit fidem katholicam miraculis attestatione Na
katholica no solum est confessus vbo doctrine sed etiam mortis tolla
cio dupo cantat in martirio confessio + pulc in q eius est / 3o seminauit
precioses mal elemosinarum largicionis + hec agitur in tota epla hodierna in q
duo innuuntur / Primum despicit opus elemosine largitionem 2m dispicit eius
+ remuneracionem // primum premittit Dispersit dedit pauperibus / 2m subdit iusticia
eius manet in seculum seculi Circa primum est sciendum quod circa exhibicionem elemosine
quatuor innuntur hic Nam primo docet aplus quod ipa elemosina e fa
Quod notatur cum premittitur dispersit .i. diuersis personis indigentibus distribuit
est contra illos Qui tm / vni persone ut eligio ex affectu priuato sua dist
aliis personis indigentibus preiniussis adauq maiorem euidentiam est
Quia elemosina e quoddam semen nichosum quod igitur iacitur + spargitur ut fru
Et io sicut maximi seminacionis tria sunt obseruanda / Ita maxime elemo
dacionde sunt tria conformiter attendenda / Nam mihi quod seme torpale
iacitur primo equitur quod se secundo dilatetur / 2o quod in terra abscondatur / 3o quod
+ ymbribus irrigetur Ita adhuc ut elemosina fructificet / Primo equitur quod
dilatetur / Nam sic semen corporale
plurium pauperum + indigencium ut magis fructificet / non tm in vno loco effunditur sed potius per diuersa loca
Ita elemosina corporalis magis fructificat / que pluribus personis indi
gentibus erogatur / ideo dicitur decretis ps sacrilegium est rem pauperum no dare pau
In basilius quia pauperis est gazophilacium xpi + quicquid paup
+ xpc acceptat / Da ergo pauperi nummum ut accipias regnum / Nam si ipso
pietatis januam claudit qui visera sua proximo mendicanti no
2o requiritur ut terra tegatur .i. ut ab humanis laudibus occultetur / vn
ariseis qui opa sua bona propter ostentacionem humane laudis in publico fe
Dicit Saluator mt vjo Amen dico vobis receperunt mercedem
propter quod ipse saluator nos ibidem hortatur dicens Cum facis elemosinam
nesciat sinistra tua quid faciat dextera tua Per sinistram sm glosam intellig
humane laudis / per dexteram vero diuini amoris vn glosa / tractans id
Exemplum de thezauro abscondito magis sic dicit Qui aut de thezau
opum abscondit ut seruet Elemosina hominis thezaurum analogus
custodire no sufficiat Et hinc ab humanis laudibus no abscondit
3o requiritur ut ipa elemosina admodum boni seminis compuctionis lacrimis ir
rigetur Quod bn fecit Job xxx Cum dicit flebam quodam super eo qui afflic
tus erat / vnde scribitur ysa lviij Cum effuderis esurienti animam + paciem
in me compassionis + aiam afflictam repleueris bonis .i. largitate tui muneris
+ vo consolacionis tue oritur in tenebris lux tua + tenebre tue erunt
sicut meridies Glosa dspatoris tenebris per hoc trahitis ad lucem gracie +
diuine claritatis / 2o docet quo affectu elemosina sit exhibenda Glosa
affectu liberali + largo ideo dicit quod dedit / Non aut vendidit sicut illi qui

Quo

spargit

tegat

urget

No affectu

sua donant ut maiora recipiant / De quibus dicit Ieronimus Sunt qui
pauca tribuunt ut amplius munera sua recipiant / Talis magis fenus
elemosina dicenda est Sed ille qui affectu pio et liberali miseretur prestat
deo ut scribitur prouerbiorum xix unde dicit Augustinus Si vis esse mercator optimus fe
nerator exerce usuras / da quod non potes retinere ut recipias quod non potes amittere / Da
tu ut recipias centuplum Da temporalem substantiam ut recipias eternam / Sic autem
debet hominem inducere ad liberaliter faciendum elemosinam quod res quas
pauperum sunt ut dicit Gregorius Cum quelibet necessaria indigentibus ministramus sua
illis non nostra largimur Et ideo diuites cottidie tot pauperes perimunt
pauperum morientium apud se subsidia abscondunt / Cui consonat illud
Pasce fame esurientem si non pauisti occidisti / Quod et confirmat Iero
dicens Quicumque inquantumque necessitate morituro succurrere potest si non fecerit
Quibus 3o docetur quibus facienda est elemosina pauperibus non diuitibus Et ideo signanter
Dedit pauperibus Quod etiam aperte docet ipse saluator Luce xiiii Cum
facis prandium uoca pauperes et debiles cecos et claudos quia tamen reddit
dicens / Nam quanto uilior et despectior est ille cui subicias tanto ma
gis plenum accedit Elemosina ipse in paupere recipit iuxta illud Mt xxv Quod
fecistis uni ex minimis meis fecistis mihi Ideo si pauper est sordidus laua eum / si uestem
das sic prebe sibi indumentum et fac eum tecum sedere in mensa / Elemosina Christum
capis Sed si hoc non potes facere saltem de mensa tua sibi fercula mittas
Crisostomus Et licet elemosina corporalis secundum Crisostomum multum utilis sit Elemosina siquidem
gratie impetrat / uincula peccatorum dissoluit / fugat tenebras delictorum / extinguit
ignem inferni / Maior tamen elemosina est pauperi ex corde compati quam
dare Elemosina res quas dat extra semetipsum sunt / Qui autem fletum et compassionem
tribuit sibi aliquid de semetipso dedit ut dicit Gregorius in moralibus licet eadem sit
quam elemosinarum pecunie adiuuamur ut nobis peccata dimittantur / Nunc
potior est ea qua ex corde offensam nobis illatam dimittimus / Ideo
Christus Dimittite et dimittetur uobis date et dabitur uobis / In quo
credam Christus docet ut iniurias dimittamus et beneficia impendamus ut no
bis peccata dimittantur et uita eterna conferatur Unde dicit Augustinus dubiis di
tandum est ager pauperum et cito reddit donantibus fructum Pauper est via
hospicarius Christi Elemosina elemosina recto tramite ad beatitudinem perducit
tum celi donatoribus aperit Elemosina gratiam nobis adipisci concedat Secundo

Uiso ex primo processu qualiter elemosina sit facienda
Nunc restat / ostendere qualiter sit continuanda Quod notatur cum
iusticia eius manet in seculum seculi / Adaugens continuacio est secundum quod
et uires eius elemosine est ipsa continuatio eterna que bene in
sic quod eius iusticia i. uires et continuacio eius beati laurencii manet
Elemosina eternaliter adeo continuatur Faciendum autem quod largitas eius ele
I. mosine conueniens applicatur iusticia triplici / Primo ad designandum perfectionem ele
mosine per quam quis per quandam iusticiam legalem cuilibet reddit quod suum est
Perfectio Elemosine Et primo ipsi deo quem per elemosinam honoramus / Inde scribitur prouerbiorum iii Honora
dominum de tua substantia et de primiciis frugum tuarum da pauperibus / et implebuntur horrea
et uino torcularia redundabunt / Cum enim res que per elemosinam redditur
non sit nostra sed sit donum dei / Iuste est et racionale quod ipsum deum de suo munere
honoremus Elemosina ita liberalis et prima est quod uel centum inputi credit
centuplum in futuro aut per eadem uitam eternam sine dubio largitur

ipso proximo tuo necessitati satisfaciat ut tenemur Quia ad hoc naturali
et lege divina obligamur Ideo scribitur Job xxxi° Si negavi pauperibus
quod volebant et oculos vidue exspectare feci Si comedi buccellam meam solus
et non comedit pupillus ex ea quod dicit non feci Et subdit causam Quia ab
infantia crevit mecum miseratio et de utero egressa est mecum Dei autem super
preceptis nobis ipsius multis precepimus Ideo scribitur Ysaie lviii° Frange esurienti
panem tuum et egenos vagosque duc in domum tuam Et statim subdit
virtutem elemosine triplicem Primus est gratie illustrativo Ideo dicit tunc
erumpet quasi mane lumen tuum 2° est mandatorum divinorum adimpletio Et
anteibit faciem tuam Justicia tua 3° est eterne felicitatis adeptio
et gloria domini colliget 2° ad designandum obligationem
elemosine ad quam tenemur ex triplici debito Primo quidem ex debito nature
Naturali instinctus homines movemur ad miserandum proximo qui est eiusdem speciei
in qua unde indiget nudum operi et cetera tunc de 2°
Ideo scribitur Ysaie lviii° Cum videris nudum operi et cetera 2°
tenemur ex debito obedientie Quia divino precepto nobis imperatur Ideo
scribitur Ecclesiastici xxix° Propter mandatum domini assume pauperem et propter inopiam eius
ne dimittas eum vacuum 3° tenemur ad eam ex debito iusticie Unde dicit
aliena rape convincitur qui propria non largitur Ideo scribitur Ecclesiastici iiii° Inclina
sine tristicia aurem tuam et redde debitum tuum Et Thobie iiii° Fili ele-
mosinam pauperibus non defraudes et oculos tuos ne avertas a paupere 3° ad os-
tendendum virtutem et efficaciam elemosine Sciendum namque elemosina iusti-
ficat Quia inter omnes actus virtutum hominem principaliter iustificat
fiat tribus modis Primo quidem dispositive Quia homines disponit
ad iustificationem Unde scribitur Thobie xii° Elemosina a peccato et a morte liberat
et non patitur animam ire in tenebris Ideo dicit Cuius elemosina est
a deo et quibuscunque volunt facile numinis impetrabit 2° elemo-
sina iustificat impetrative Quia recipiens elemosinam obligatur ad im-
petrandum gratiam suo benefactori Ideo scribitur Ecclesiastici xxix° Conclude
elemosinam in sinu pauperis et exorabit pro te ut eruaris ab omni malo Et hoc
apparuit in illa sancta Thabita que erat plena bonis operibus et elemosinis Et propter hoc ad instanciam viduarum sanctarum Petrus eam a morte
suscitavit ut patet Actuum ix° 3° elemosina iustificat conservative et
augmentative Quia iusticiam in homine conservat et augmentat Ideo scribitur
Ecclesiastici xvii° Elemosina viri quasi sacculus cum ipso et gratiam hominis quasi pupillam
conservabit Facit autem iusticia et pietatis gratiam nobis impertiri sollicitate
debemus propter tria bona que ab ipsa reportabimus in futuro Primo quia
nobis in iudicio tamquam hostiaria regni Unde dicit Cuius elemosina est
quam specialis amica dei Hunc vult cum multa fiducia porte celi appropinquare
Ista regina virtute nullus ianitorum celi audet dicere quis tu es Sed omnes
reverenter et honorifice suscipiunt Secundo autem quia hec domina nos precedet
primo ad viam vite nobis dilatandam Ideo scribitur Proverbiorum xviii° Donum
hominis dilatat viam eius Quia quanto quis magis fuit copiosior in
elemosinarum largitione tanto erit gloriosior in remuneratione 2° ad
impedimenta que sunt expellenda Ideo scribitur xxix° Super scutum potentis
et super lanceam adversus inimicum tuum pugnabit pro te Ita sic ut adversarius
humane salutis nichil nobis tunc obiectare presumat 3° tamquam regina
sedium celestis vite potest nobis apprehendere et ad locum eterni gaudii preparare

Obligatio
1 nature
2 obedientie
3 Efficacia
dispositive
impetrative
Conservative
Hostiaria regni
dilatative
expulsive
preparative

candidum vn̄ scribit᷑ Ecc̄i xvj° Omīs mīa faciet locū vnicuiq̄
iuxta opm̄ suorꝝ Et ꝯ dicit Criso q elemosina est queda vngo
perūcta vetustate sordiū lauās candidum cum māsuetu alab
reas Et ꝯ potest nolat in celū ꝙ ꝑ an solū Quale ꝓspicit 2° pꝑ
nos tamq̄ thezaurarīa regni Celi vna tūt virtutis diuina iustc
lestes thezauros distribuet iux copiam opm̄ pietatis qua exh
ibuīti vn̄ dicit᷑ Mt vj° Thezaurizate vobis thezauros in celo
ubi erugo nec tinea demolitur Et ubi fures effodiunt nec furantur Inquo ꝑ
numt saluator q omēs diuicie ꝑdite sunt Que hic retinet᷑
pietatis operatiō Vnā homines nō ꝓstant adusum salutis ꝑ hec
it᷑ ꝓm ambro q totum mundum dz ꝯ tempne Vni sibi celestis
thezaurizat in celo vn̄ dicit Criso Quid ergo melius est thezaurum suū
ꝑpone ubi metus est consolationis euentus aut in celo ubi est cu
stodia Que aut stulticia est illic relinquere vn̄ exiturus es & illuc
nō ꝑmittere quo iturus illic ergo substanciam tua collata ubi patriam habes
ꝑcessꝝ nos tamq̄ negociatrix regni inquantū iustū celestis regni
auget et multiplicat vn̄ scribit᷑ Ga iiij° fructus aut iusticie in pace
min... facientibus pacem ꝓpterea dicit Vna magnū opus pietatis
concordare discordes ꝑt aut dicit q pietas opa bona multiplicata
modis ꝑ mo quidadmodum spūalis feneratrix qui colligit
sortem ideo scribit᷑ ꝓu xix° feneratur domino qui miseret᷑ paupi
modum corporalis metentis qui colligit ult' semen Ose x° Seminate
nobis iusticiam & metite in ore iusticie Et ut ipsa intras & iusta dio
nite benedicti patris mei etc 3° admodum mercatoris lucratis qui collig
nitem omnium vn̄ ibi impletur in actū pietatis operibus insistente vt
scribit᷑ ꝓu xxx° Gustauit & vidit quam bona est negociacio eius
ibi expectatur messem Quanto gaudium quanta remuneracio sequat᷑
qui hic actibus pietatis insistunt qui utiq̄ ꝑcipient ꝙ nō q
lus vidit nec auris audiuit nec in cor hominis ascendit Cuius nos
participes faciat etc iiij° fine

Vapor ignis vrit carnes eius et in calore fornacis con
certat Eccl xxxviij° Verba ꝓposita quemel assumunt᷑ in laude &
ꝑconium beati laurencij Inquibus videlicet beatus lau giudatur a duobus
quantū ad seuicia tormenti quod xpo sustinuit 2° quantū ad glīas
quo cū hostes ꝑualuit ꝑ mū notatur cū ꝑmittit᷑ Vapor ignis vrit
carnes eius 2m notatur cū subditur & in calore fornacis concertat Circa
ꝑmum est sciendum q seuicia sui tormenti colligitur ex tribus ꝑ mo
vehemencia ipsius ignis qui est elementū maxime actiuum penetratiuum
afflictiuum ꝓ scribit᷑ Job xxxj° Ignis est usq̄ ad consumationem deuora
iste ignis iste carnes beati laurencij deuorauit Crudeliter Vna ipsum
flammauit combussit usq̄ ad ꝑfectam assationem ideo dixit decio assatum
iam versa & manduca Deuorauit etiā ipsas totaliter Vna totū ipsum
sum urebat usq̄ adeo modum desiccationem vn̄ dicebat decio Ecce
assasti me regira alia & manduca Deuorauit etiā carnes sua
languam quia mittis voluntibus plus lacratas & conassatas Deinde ipsus

Seuicia tormenti vehemencia ignis

vervm consumpsit/ pp quod bn potat dic id ps igne me examinasti
ta mee fidei igne pbasti et no est in me inventa iniquitas
pp te tormenta despexi nomen tuum glorificavi/ 2o fuit tormento
atrox exsenica carnificis cum apponit mihor q ipin nudu sup cra
cra ponebat/ et cu desup furcis ferreis comprimebat/ Sed desub
incendia instabant/ ideo btus laurecius cu ista supplicia tradusi
lateret bn potat dic illud Job xvi hostis meus terribilibus oculis
est me appuerunt/ sup me ora sua et exprobrantes percusserunt
sam saturati sunt penis meis Conclusit me deus apud iniq
intelligit imperatorem decium et manibus impiorum tradidit me et
tam viscera mea concidit me vulnere sup vulnus quia corpus suum
ultis vulneribus laceratum post modum fuit igne combustum/ 3o fuit
in aggravabat et exaravit et pene multiplicans cum modo patr/ Na primo
ententis et incarceratus Deinde fuit flammis exustus/ 3o sup craticulam
fuit instrumentis ferreis compressus cum omnia tamquam martir invictus
et voluntarie sustinebat/ Vn recte potuit dic illud ps pbasti
cor meum ut alibi plus ostendebis tunc etiam audacie magnitudo
pt Sixtum audact clamavit cum sacerdos sancte sine ministro pgas
tam patiencie insufficiendo Vn cu in igne assaretur dixit deo
hec sunt/ tple quas semp optaui Et tunc etiam constancie in
do nam btus laurencius ut nimie decij ut tormentis carnificum cessit
constans et gaudens usque admortem clamat pinsticia pseuerant/
impleuit illud Apo iiiio Usque admortem certa pinsticia et accipies
vite/ pt aut dici q btus laurencius gaudenter sustinuit in
gnis ex ronis quo urebat[r] in mente cum triplici forcior igne
t in mete/ primus fuit fervor divine dilectionis/ quo btus laurecius
deo inflamatus q pdiuini amoris vehemencia omnes dolores a
impendit/ Vn bn potat dic cu pphta inflamatu est cor meum
pubus ubis minuitur q ardor divini amoris extinguit in nobis
am inordinatum amorem/ Primo n extinguit amorem carnalem
lo pmittit/ Et renes mei i affectiones mee inmute sunt cum a
carnale et pvatum desiderio Sz solum honori et laudi divine
inflexo/ ideo dicit gg[r] Gustato spu dei desipit omis caro/ 2o ex
amorem terrenum ita q verus amator dei nichil reputat omnia
et terrena/ Vn dicit Criso ve no est/ ad sup terram q amat qui domi
gustavit Verus eciam amator dei mundanis contempnit et pmaslo
t/ 10 dicit aplus tamq pgamenta huius mundi facti sumus Et io ps
ita Et ego adnichilu redactus sum/ 3o extinguit omnem amorem
stiam i naturam pute lo subdit Et nescivi Vn scribit Deut xxxiii
xerunt pre suo et matri sue nescio vos et fratribus suis ignoro suos
nerit filios suos hy custodierunt eloquium tuum Et sm istud intellectum
dluator qui no odit prem et matrem et uxorem et filios adhuc
et animam suam no pt esse meus discipulus Omis n teste sm augm
sunt cundi inquatum nos impediunt a servicio dei/ Et isto affectus
pcebant/ inbto laurencio/ inquo amor divinus extinxit omnem
carnalem cum pstam virginitatem servavit/ Et omem amore
quia thezauros eccle liberalr pauperibus erogavit/ Et omez

.2. Severitas carnificis
.3. Varietas penarum multiplex
Audacie
paciencie
Constancie
Divine dilectionis
carnalis
terrenum
domesticum

Iuste devocionis.

Celestis inspiracionis.

Gloria triumphi

3 spiritualitatis

3 tormentorum feritatis

3 argumenti perpetuitatis

amorem domesticum terrenum Cum parentes suos in hyspania deserens
amore christi Romam peregrinandus venit. Secundus fuit calor intime devocionis
iste ignis contra penam exterioris adustionis triplex refrigerium prestabat
fuit fervens desiderium celestis gracie unde dicit Ambrosius Neque enim beatus
laurencius ignita tormenta contempsisset sentire potuit qui in visceribus mentis
paradisi refrigerium possidebat. Secundum fuit fervens meditacio divini
unde dicit idem ambrosius laurencius enim divinum preceptum et precepta christi fervencius
dulce est sicut omne quod extrinsecus inflammat. Tercium fuit puritas et suavitas
consciencie de qua scribitur Ecclesiastici xxx° Non est oblectamentum super cordis gaudium
unde dicit Ambrosius ardet propter tortores visceribus matris fortissimus sed sua
consciencie refrigeratus tamquam victoriosus pugil divinitatis exultat. Tercius
fuit ardor celestis inspiracionis et iste fuit spiritus sanctus Cum enim intrinsecus
confortabat et intrinsecis in invincibiliter roborabat. De hoc igne
Treni primo De excelso misit ignem in ossibus meis et erudivit me
quod possum hoc intelligi superiores vires anime intellectus scilicet et voluntas
ille sole sunt receptive spiritus sancti Cum sint potentes ad ymaginem trinitatis
et hec quemadmodum Nam ossa sunt naturaliter alba sunt fortia et sunt
plena dulcedinis continentia In quo designatur triplex effectus quem spiritus sanctus
presentia perfecit in beato laurencio. Nam primo in ipso efficiebat innocentiam
tatem propter quod ipse dicebat Oracio mea munda et ideo peto ut detur locus
mei in celis. Secundo constancie soliditatem propter penas acerbissimas non solum
sed eciam alacriter sustinebat unde dixit Gaudeo plane quia hostia
effici merui. 3° intime dulcedinis suavitatem qua intus signatus
taliter refectus tormenta non sensit unde dicit Ambrosius Certi viri desiderio
christo pati cupientes quod licet persecutores eis penam ingerere inferant
tamen etiam dulcedinem et coronam triumphalis victorie quibus preparant. Tercio
est sacerdos triumphalis gloria beati laurencii in hoc eciam apparet quod
acerrimas penas illatas non solum pacienter sustinuit sed eciam in eis constantiam
tenuit ymmo quod plus est in ipsis penis eiusdem magnanimiter delectavit. Unde
dicitur quod in calore fornacis id est ignis ardentis contractat. Propter quod est sciendum
quod beatus laurencius in suis penis acerrimis triplici contentavit. Primo
contra ipsam spiritualitatem Quod patet quod contra carnem spiritualitatis
lesiva naturaliter abhorret in ipso incendio exultavit. Unde decius insultans
dixit Ecce ille carbones epule delectabiles quas semper optavit. Ex quo patet
laurencius ad passionem ecclesiasticam consentiendi Cum ibant gaudentes a conspectu
concilii Quoniam digni habiti sunt pro nomine ihesu contumeliam pati ut scribitur Actuum v. 2°
contestavit contra tortorum ferocitatem Quod patet per hoc quod ipsis penas subiciens
levita christi insultavit et eos demonia quod penas suas non accelerabant
libere comprehendit ut patet in legenda. Ubi recte potest dicere illud Iob vi°
Hec consolacio ut affligens me dolore non parcat. Secundo quod iuxta magnitudinem
sui doloris crescebat magnitudo eterne exultacionis. Tercio constanter contra
perpetuitatem Ut patet nam in craticula ferrea positus et prunis ardentibus
positus tamquam piscis christo assatus decio insultavit Dicens Ecce misero
me ecce una parte assatum es gira aliam et manduca fortitudine autem longanimitatis
in ipso virtus divini amoris de qua scribitur Canticorum viii Fortis est ut mors
dilectio Que ideo fortis dicitur quia christum interius mori fecit. 2° fortis ut
mors Cum secundum augustinum dileccio facit homines mori mundo et vivere soli deo.

Quidam. Nota || Fortis ut mors dileccio. Quia sicut mors corpus interimit sic
ab amore corporalium et terrenorum vite aeternis deditur / quia
quod presente absorbuit et ad eternum fortem desiderium velut
insensibilem reddit / Unde secundum quod duo mori potuit
in corpore / scilicet per alienis desiderium mortem in suo
|| in mente

fortis ut mors ymo est forcior ipsa morte ut dicit Hugo Certe
mortalis licet separet separet animam a suo proprio corpore quod vivificat non
tamen separare ab ipsa re quam amat Quod bene apparuit in beato Laurencio
cruciatus ut per tormenta potuit a divino amore separari Unde bene potuit
cum apostolo Certus sum quod neque mors neque vita neque tribulacio tanta
aliqua creatura me poterit separare a caritate christi ihesu Quam
prestare dignetur. De assumpcione gloriose virginis marie

Et sic in syon firmata sum et in civitate sanctificata si-
militer requievi et in ierusalem potestas mea Eccli
xxiiij Sicut habitis premissis regina celi triplex regnum prefata consolatur
quod habuit viuens et hoc fuit regnum gracie Aliud quod
Unum quod habuit et hoc fuit regnum glorie Tercium quod habet residens et
ut transiens Et hoc quod eciam ipsa regina gracie Regina glorie Et regina
regnum misericordie propter quod in regno gracie in primis peccatum militabat iugo
die totaliter appellatur In regno gracie confirmata Et eo firmior Et sic in syon fir-
per singularem graciam confirmata est tamquam regina celi triumphabiliter collocata
in regno glorie unde est tamquam regina celi In regno vero misericordie tamquam de
et inmunitate sanctificata similiter requievi In regno vero misericordie tamquam do
comitas(?) mundi est equaliter sublimata eo annectitur Et in ierusalem potestas
regina mundi est equaliter sublimata Et quod beata virgo ex omnibus predictis virtutibus firmata
sancta primum est sciendum quod beata virgo ex omnibus virtutibus firmata
in regno gracie Quod patet ex verbis primo ex salutacione angelica In qua
firmata per graciam firmata fuit Primo in sermone modestie Quia ista
quod fuit per graciam firmata Primo in sermone cogitabat Secundo
tacebat Et sic qualis esset ista salutacio prudenter cogitabat
firmata in proposito continencie Unde ab angelo se inicio descendente querebat
et istud Quia virum non cognosco id est cognoscere non propono Tercio fuit firma
in plenitudine obediencie Quia mox ut divinodo supernali edocta fuit
nunciacioni angelice consensit dicens Ecce ancilla domini fiat michi secundum verbum
Secundo beata virgo fuit per graciam firmata in sancta et virtuosa conversacione
apparuit in perfecta virtute humilitatis qua se ad ministeriumprimi volu
inclinavit Unde statim post conceptionem filii conceptionem per angelum fuit clausi
statim ad festinacionem in montana conscendit Et quod elizabeth rebus
sollicite ministravit ut patet luce primo Secundo fuit firmata in virtute pau-
pertatis Quam omni rerum temporalium penuria voluntarie sustinuit Unde in suo in-
qua omnem rerum temporalium penuriam voluntarie sustinuit Unde in suo
partu paula regina habuit vile diversorium et pro regali cunabula duram presepium
aliud et pro fascia regia a ioseph recepit sive calige vilissime pannicula
Tercio beata virgo fuit firmata in virtute constancie et longanimitatis Quod patet
primo ad quod fuit cum filio in civitata In qua licet preceptum expelleretur
dicat quid michi et tibi est mulier Non tamen a sua confidencia desistit Sed
confidenter ministris dixit Quodcumque vobis dixerit facite Ac si diceret scio eum
misericordem et pium quod meis et vestris desideriis non deficiet Hec secundo
filii sui dilecti martirio quod fuit principaliter contemplata Ibi enim
discipulis fugientibus fuit firmissima in persistendo ibi ceteris diffide
fuit firmissima in credendo Unde dicit Ambrosius quod in illa sola que fide
concepit et peperit fides ecclesie inconvulsa permansit Et illud tandem tercio
xpm(?) dimiquabunt(?) fuit firmissima in compaciendo Unde dicit Ambrosius quod
dolores quos christus in carne corporaliter sustinuit ipsa mentaliter passa
fuit propter quod prius symeonis eloquium Tunc doloris gladius eius animam

Gracia

Confessio
humilitas
paupertas

Constancia

ptransiuit / Nos igit(ur) huius exemplo debemus firmare primo in specul(o)
templacionis quo ad deum ut studiose et sollicite eius voluntatem con
impleamus / 2o in specula circumspectionis quo ad nos ipsos ut om dig
et cogitatus nostros sollicite discuciamus et divino beneplacito conformemus aeg
in specula provisionis quo ad proximos ut moribus actibus actib(us) 3o
ex[...] proximis ostendamus / Circa 2m est sciendum quod exultant et magnifice bo

Gloria

hodie beata virgo digno gracie translata est ad regnum glorie / quod notatur
subditur et in civitate sanctificata similiter requievi in quibus verbis ergo ad
go illud regnum glorie tripliciter attollitur / primo namque eius maximam
unitatem quod notatur in nomine civitatis nam secundum papiam et augustinum ci

Vnitas

civitas dicitur quasi civium unitas / Unde patet maximam unitatem et con ta
cordiam celestem dicit augustinus super iohannem quod non erit in civitate illa super
aliqua invidia disparis claritatis quia in deo regnabit in omnibus unita a
tatis / Nam in quolibet beato gloriam quam videt in alio tamquam diligit quasi
si haberet in semetipso / 2o describit eius maximam sanctitatem quod i(nsinuatur) in

Sctitas

in nomine sanctificacionis cum dicitur civitas sanctificata / Unde dicit augustinus quod in m
de rex est ipsa veritas lex est ipsa caritas dignitas est ipsa equitas qua
ibi nullus indignus honorabitur / nec aliquis dignus suo honore privabitur
pax est ipsa felicitas vita est eternitas / Certe utique tanta bona sunt
quod omnem humanam estimacionem excedunt / Unde dicit augustinus ibidem quod deus
preparavit diligentibus se fide non capitur spe non attingitur caritate non
comprehenditur desideria et vota transgreditur acquiri potest estimari non potest 3o
disponitur / describit / maximam tranquillitatem in nomine requiecionis

tr(an)q(ui)l(l)itas

anectitur / Cum dicitur requievi / In illa namque civitate superna est summa quies su
ma tranquillitas / ubi deus sine fine videbitur / sine fastidio amabitur
sine fatigacione laudabitur / hic actus hic munus procul dubio glorie erit ut
ut dicit augustinus xxii de civitate dei / Ibi enim tota virtus beatorum erit videre pa
mas et summa felicitas est amare quod videas / ibi enim beata virgo in
suo fonte videbitur ubi claritatis visio omnibus generaliter aperitur / Unde hec
augustinus xxii de civitate dei / Signanter autem dicit hic requievi / Quia sicut
xpc est beatificatus in anima et in corpore / Ita pie credendum est quod
beata virgo iam perfecte sit beatificata tam in dotibus glorificati corporis ut
infra in alio sermone clarius apparebit / Circa 3m est sciendum quod hodie beata

Misericord(ia)

virgo in regno glorie sublimata est in solio misericordie / quam potius ceteris virtutibus
ipsam devotorum debita imploratur / ideo convenienter annectitur / Et in (hie)rusalem po
testas mea / In hoc namque regno misericordie apparet triplex potestas beate virginis / Primo e(st)

peticio

potestas peticionaria ad impetrandum / Et hec congrue figurata preguravit est
Cum dixit assuerus regina hester ad eum sedentem in suo solio ut pro
populo exoraret pete a me quod vis / Nec enim fas est ut aurem faciem
meam / Cuius causam reddit ambrosius in libro de virginitate dicens Talis fuit ma
ria ut eius solius vita omnium sit disciplina / Nam in ea velud in speculo
refulgent species castitatis et forma totius virtutis / hinc ergo summam ex
emplum vivendi ubi tamquam in exemplari magisterio probitatis ex
pressa sunt / Que nobis quid corrigere / quid fugere / quid tenere debeamus
ostendunt / 2a est potestas iudiciaria ad absoluendum / propter quod peccatores ibi

Iudiciaria

male consci(ent)i(e) rigore divine iusticie dampnare volentes ipsam paciunt

et patrocinio pietatis implorant applaudentes choro diuine iusticie adsociandi sue materne clemencie Unde exemplum habemus in theophilo qui ex desperacione se dyabolo tradiderat et fidem xpianam abnegauerat Et super hoc dyabolo cyrographum inscriptis tradiderat quem beata virgo misericordiam ad primam deuotam et ei cyrographum quod ab aduersario ei abstulerat reddidit Cum tandem in pace vitam finiuit et spiritum deo reddidit Et quantum ad hoc ipsa bene signatur per reginam hester que suis precibus populum suum a dampnacione mortis eripuit et naaman qui illum mortis extitit in patibulo suspendit Secundo est preclara regia ascendendum quod in sua assumpcione beata virgo accepit tria insignia regia secundum preclaram regiam declaracionem Primo namque accepit coronam singularis beatitudinis quod quod ad dexteram filii dicitur Sede iii Regum ii Positus est thronus regis matri que sedit ad dexteram eius Hoc nunc dicit Sede a dexteris meis Iam quia nullus est ea filio propinquior Cum qua est omnibus beatis in gloria sublimior Secundo accepit purpuram glorificati corporis Apocalypsis xii Mulier amicta sole i claritate glorificati corporis vbi corpora beatorum multo erunt clariora sole Unde dicit ysaias quod erit lux lune sicut lux solis et lux solis septempliciter maior quam sit modo Tercio accepit sceptrum plenissime potestatis in celo et in terra et in inferno vt sic in nomine matris sic in nomine filii omne genu flectatur celestium terrestrium et infernorum et omnis lingua confiteatur quia potestatem eius infernus formidat mundus adorat sed celum laudat ad quam nos perducat filius Cui sit sine fine amen De eodem ii sermo

Introduxit me rex in cellaria sua Exultabimus et letabimur in te Canticorum ii In hiis verbis duo innuuntur que conueniunt ad intelligendum hodiernum festum Primum est beate virginis assumpcio gloriosa Secundum est suorum deuotorum congratulacio iubilosa Primum notatur cum premittitur Introduxit me rex in cellaria sua i in intima gaudia sua que aliis sensibus occultantur et bene ut exponit glossa Secundum notatur cum subditur Exultabimus et letabimur in te i congaudemus honori a filio tuo Memores vberum tuorum super vinum memoria habentes affluentiam tuorum gaudiorum Ex quorum memoria nos lac et alliciat ad talia gaudia amplectenda Circa primum est sciendum quod assumpcio gloriose virginis hiis attollitur titulis Primo ex assumpcionis loco Secundo ex assumpcionis modo Tercio ex assumpcionis in sexu De loco autem sue assumpcio habet singularem felicitatem quia sunt intima cellaria in que ducta De modo habet singularem iocunditatem Nam sunt ad intima celi gaudia introducta De sexu habet singularem dignitatem quia nullus angelorum fuit dignus eam introducere nisi solus ipse rex regum et dominus dominancium Circa primum est sciendum quod beata virgo fuit ad eo in triplex cellarium introducta Primum est cellarium gracie in quo multa comparantur Secundum est cellarium sapiencie in quo studia exercentur Tercium est cellarium glorie in quo premia possidentur De primo istorum scribitur Deuteronomii xxviii Emittet dominus benedictionem super cellaria tua Unde quanto gracia ex qua opus meritorium procedit maior fuit tanto in ista eciam de cellario copiosior erit De secundo scribitur Proverbiorum xxiiii Doctrina implebuntur cellaria ipsius sapientie Rex non dedignatur ancillam possidere quia non vult diffundere et communicare ad instructionem aliorum De tercio dicitur Introduxit me rex in cellaria sua Et iuxta istam triplicem distinctionem cellariorum inuenimus triplicem triplicem cellarum scilicet cella vinaria in qua sponsa se

Theophilus

Regia

Corona

Purpura

Sceptrum

Locus

gliatr introducta Cant ii Introduxit me rex in cell vi. Cum tello
tariam et cellam thezaurariam De quibus simul habetur ysa xxxi
eius cellam aromatum argenti et auri Inqualibet aut istarum tella
beata virgo fuit singulariter introducta / Nam in cellam vinariam fuit
ducta Quando erat assumpta In matris utero sanctificata Cellam vi
nariam diuine sapientie introducta fuit / quando mitiante angelo dominum
glorie et sapientie concepit / Tunc enim sibi fuerunt reuelata misteria absconsa
dita Vnde bene potuit dicere illud ps incerta et occulta sapientie tue
manifesti michi / In cellam aut thezaurariam est introducta quando tunc elongari
mirabilis in celum est assumpta / vnde sibi dicitur ps ulterius mulier filie tu
de te ,sr, ygesi ce tmi Et quia secundum boecium beatitudo est status
omnium agregatione perfectus ideo potest dici quod in illa cella glie beata virgo
inebriata vino diuine suauitatis fuit ditata thezauro diuine sapientie
et bonitatis Et refecta diuersis pulueribus pigmentariis diuine in instanti
omnem delectacionem in se continentibus quae mencionantur supra et diui
Et in pistinum pulucrem pigmentarium fuit totaliter inebriata ab
domus dei / Ita quod michil sibi sapet nisi eius appetitum allicere nisi
dulcedinis diuine bonitatis / Per hoc aut quod dicit se introductam in cellam
sua hoc est ipsa dei in quo notatur excellencia primum virginis gloriose
fuit locata in mansione quatuor supra sanctorum ut tota angelorum super
xpi Ad eius dexteram gloriose residet sublimata Iuxta illud iii R. c. ii
positus est thronus regis mei quae sedit ad dexteris eius / 2o eius as
sumpcio attollitur a modo per quem assumpta fuit / ex quo tota consi
singularem iocunditatem / Sciendum aut dicitur quod beata virgo hodie fuit ad
gliam introducta tribus modis / Primo quidam mirabiliter / 2o ut
3o delectabiliter / quod patet Cum eius assumpcio fuit angelis in admi
hominibus incosolatori et sibi ipsi in maximam delectacionem / De primo pa
liter angeli mirabantur ipsam dominum ascendentem ysa lxiii Quis est
qui uenit de edom tinctis uestibus de bosra / iste formosus in stola
dicens in multitudine fortitudinis sue / vbi mirantur angeli in
presenti sanguinis decorem sue glorificacionis et multitudinem s
cum eo gradientis / Sed amplius tamen uidebantur admirati ascensione ma
tris quae prius tantum fuit / Iuxta signum triplicem admiracionem declarat
gemitur / Nam primam admiracionem conceperunt de materia eius mirabili
dicitur Cant iii Que est ista quae ascendit per desertum sicut virgula
de turianis / suorum multitudine mirorum / 2am conceperunt eius suorum
legiorum Cum dicitur Cant vi Que est ista quae progreditur quasi aur
pulcra ut luna electa ut sol / Vnde in sole et luna diuersa eius designatur
legia ut infra potest declarari / 3am conceperunt eius suorum primo
Cum dicitur Cant viii Que est ista que ascendit de deserto delicijs
affluens in nixa super dilectum suum / De 2o patet Nam pennis assumpta
regis confertur regia Et ideo dicitur reconciliatrix / Iustis confertur gratia
et ideo dicitur preua inuenientrix / Beatis confertur gloria / et ideo dicitur celorum
imperatrix / Est quod ipsa est singulare refugium penitencium / ipsa
est illa petra que in singulare refugium ex maris uel penitentibus

Modus

Mirabilis

Aliter

Regis

in fanctibus est prelata / Ipsa etiam est vitis fructificans / Unde ipsa
Eccl xxiiij In me omnis gratia vie et veritatis In me omnis spes
et virtutis Transite ad me omnes qui concupiscitis me et a generationibus
meis i. a donis et virtutibus / quas per meam maximam fecunditatem
mundo gratis adimplemini / Ipsa nichilominus est et letitia precipua
ipsa tota potest intelligi quod scribitur Judith ultimo Tu gloria ierusalem Delectabilis
tu letitia israel Tu honorificentia populi mei / De 3o patet Nam sua
introductio fuit / summe delectabilis propter tria que ad eam concurrebant
Primum est quia fuit introducta ad ornatum regio et decore de quo dicitur
Apoc xij Mulier amicta sole Ecce quam regale pallium / et luna sub
pedibus eius Ecce quam nobile scabellum / et in capite eius corona
stellarum xij Ecce quam regale sertum / Per istas n. xij stellas intelliguntur
xij prerogatiue marie quibus pre omnibus creaturis et spiritibus decoratur
sicut inferius apparebit / 2m est quia fuit introducta cum magna gloria
et honore Quia ad eius introductionem totus cetus angelorum et omnium
beatorum spirituum conuenerunt Quod bene figuratur j paralipomenon xv. ubi dauid et
est propter xpc et omnis israel i. omnis cetus sanctorum angelorum et hominum deum
de contemplantium deducebant in archam federis domini in iubilo et
in clangore bucine / 3m est quia fuit introducta cum cantu dulcissimo
et iubilatione Quia totus cetus angelicus et omnium beatorum beate virgini congau-
dentes dulcissima cantica personabant / dum ex intimis precordiis laudes
ad regnum celi here meruerunt / De qua plus quam quinque millia annorum
caruerunt / Quod bene figuratur j paralipomenon xvo ubi dauid se precingens
in symphonia et variis instrumentis musicorum cum archam domini lusit
eam in celum educit / 3o eius assumptio attollitur ex assumpte
ad hoc ad incomparabilem dignitatem / Non enim beata virgo fuit per Mistice
angelum vel archangelum ad celeste paradisum introducta sed solus proprius filius
qui est rex regum et dominus dominantium / ideo sequitur dixit quod rex introduxit
et hic quemadmodum / Nam quia ipsa eum hic introduxerat / in triplicem eius
mansionem Et primo quidam in domum mentis per gratiam inhabitationem. Sapie viij mentis
Intrans in domum meam conquiescam cum illa i. cum mente deuotissima virginis
quia ipse xpc gaudens inhabitauit / Quia in ea sue voluntati con-
sonas in ea inuenit / 2o in domum ventris per gratiosissimam conceptionem / ingressus ventris
ubi per nouem mensibus requieuit / Unde dicitur Eccl xxiiij Qui creauit me re-
quieuit in tabernaculo meo / 3o in domum pauperis habitationis per humilitatem co- pauperis
habitauit Quia in paupertate nutricata fuit in hac vita xxx annis Et cum
consideratis / De hac domo scribitur Mt ij Intrantes domum inuenerunt
puerum in presepio vagientem cum sola maria tam unice quam obstetrice ca-
rentem Et cum eius diuinitatem agnoscentes procidentes prius in terram adora-
uerunt eum Et quia domina mea rex omnis creature sic ab ea introductus
in tantam huius vite miseriam et paupertatem / ideo retribuit hodie per eam in-
troducta est in eternam felicitatem de qua ipsa gloriatur in psalmo dicens Tenuisti manum
dexteram meam et cetera In quibus verbis beata virgo gloriatur de triplici beneficio priuilegiato
quod adeo recepit / Primum est quia fuit in utero sanctificata / vt deus palmam
habitationis tenuit / quod numquam in aliquod peccatum mortale lapsa fuit / ideo
dicitur Tenuisti manum et cetera / 2m est quia fuit confirmata statim immobilis in

pregnata & sua voluntatem divinam matris fecunditatis & virginalis
castitatis inenarrabiliter deducta fuit ut subdit/ Et inclitate via de
qua fuit super omnes choros angelorum inenarrabiliter exaltata & ad filii dexteram col-
locata ut canitur Et cum gloria suscepit me Cuius glorie nos participes faciat. iii° sermo

Exultabimus et letabimur in te memores uberum tuorum super vinum Verba ista de beate virginis assumpcione gloriosa. In-
cipiat exequi devotorum devotorum congratulacionem iubilosam/ que inclu-
dentur exprimuntur quo ad duo/ Primo quo ad eorum mentalem exultacionem/ 2° quantum
ad suorum beneficiorum largissimam diffusionem. Eorum mentalis exultacio intimatur

Mentis exultacio

Cum premittitur Exultabimus & letabimur in te Et suorum beneficiorum largissima
diffusio notatur cum subditur memores uberum tuorum super vinum. Circa primum est notandum
quod mentes devote bene dicuntur in beata virgine letari & exultare triplici ex causa primo
quia in ea invenitur locus omnis fiducie/ ita ut eciam desperati quibus ex suis
propriis demeritis nullius fiducie locus & per ipsam fiducialiter accedunt & per eius

fiducie

clemenciam misericordie salvantur. Exemplum in theophilo Qui ab officio suo
depositus in tantam desperacionem lapsus fuit/ quod pro dignitate sua habenda
administrationem quandam iudeo se ipsum mediante dyabolo obtulit/ & super hoc
scriptum & cyrographum [illegible] tradidit/ qui tandem compunctus
virginem cum multis lacrimis devotissime imploravit/ Que ex materna
clemencia ipsum advenientem reduxit Et scriptum cirographum suum reddidit
a dyabolo regina celi potenter abstulit/ 2° quia in ipsa est locus omnis

gracie

Ipsam enim deus pro nobis pendit/ tamquam quoddam canale & quoddam
aqueductum in nos omnia stillicidia diem gracie influit. Unde dicit Bernardus in
sermone de assumpcione attencius intuemini quanto devocionis affectu eam
honorare voluit/ Deus scilicet qui totius boni plenitudinem posuit
teste angelo luc. 1. Ave gracia plena d. t. Ut si quid spei quicquid gracie
quid salutis in nobis est Non nisi ab ipsa in nos noverimus redundare.
Hoc eciam ipsamet testatur Ecclesiastici xxiiii° In me omnis gracia vie & veritatis in me
omnis spes vite & virtutis/ Unde quantum ad hoc bene figuratur per archam noe in
qua totum genus humanum est a diluvio preservatum/ Sic et ipsa gracie
sue influencia a peccati diluvio nos preservat/ 3° quia in ipsa est locus to-

misericordie

tius misericordie/ propter quod eciam regina misericordie nuncupatur. Cum a
suo affectu omnibus ipsam invocantibus miseracionem impertit. Teste Bernardo qui dicit
Sileat misericordiam tuam o virgo benedicta si quis te invocatus in necessitatibus suis sibi
senciat defuisse/ propter quod recte figuratur per reginam hester Que vita
ad mortem condempnatis suis precibus impetravit/ Et ut regnum celeste
suo filio benedicto equaliter divisit relinquens filio porcionem iusticie et sibi
conservans porcionem misericordie/ Unde propter poeta spiritualiter dicit ave devote sollici-
tudini applaudentes Exultemus [illegible] in te Et exultacio conciliat gaudium cor-
poris leticia [illegible] ad gaudium [illegible] Circa quod est sciendum quod

Beneficiorum diffusio

suorum beneficiorum & largissima diffusio recte nomine uberum intelligitur cum
subditur memores uberum tuorum super vinum Ad cuius maiorem evidenciam
est sciendum quod beata virgo habet triplicia ubera. prima sunt spiritualia quibus
lactavit sponsum De quibus dicitur Canticorum 1° [illegible] deliciis [illegible]
diam. magister [illegible] Dabo tibi ubera mea i. totum intellectum meum

dulcedine contemplationis et totum affectum meum in suavitate dilectionis
sunt corporalia quibus lactavit natum xpm in natura sola virgo lactavit
ere de celo pleno De quibus scribitur luc. xi° Beatus venter qui te portavit
et ubera que suxisti Tercia sunt celestia que sunt eius beneficia quibus lactat
fideles mentes suorum devotorum Et de istis ipse dicitur Memores uberum tuorum i. tuorum
beneficiorum quibus nos lactas et allicis ad bona celestia appetenda | Hec autem
ubera sunt dulciora super vinum i. super omne corporale solacium Que autem ubera
rebus spiritualibus comparantur / Nam primo comparantur botris propter effectum
inebriacionis Unde scribitur Can vii° Statura tua assimilata est palme ubera
tua botris Quod virgini propriissime convenit / Beate virgini cuius statura recte assimila
palme / Quia sicut palma sua proceritate excedit omnes alias arbores
singularis et ingens proceritas beate virginis excedit omnium aliarum creaturarum
Unde scribitur prov ultimo Multe filie congregaverunt divicias Tu vero eas
supergressa es / assimilata botris propter effectum inebriacionis Unde dicitur prov v° Ubera eius
inebrient te omni tempore Que in pietatis beneficia beate virginis ipsum deum inebri
copiose quia filius pro fratribus tamquam inebriatus oblivisceretur rei sue
Unde dicit Bernardus O homo qui securum accessum ad deum / filius ostendit
latus et vulnera / Mater autem ostendit pectus et ubera / nec ullo modo
repulsa ubi tot concurrunt caritatis insignia Sed ipsam mentem devotam
inebriant / voluptuose Quia dulcedo divine consolacionis mentis devote
omnem gustum terrene dulcedinis Quod declarat Bernardus per hoc
quod Moyses devorabat serpentes magorum Sic divina consolacio menti
missa absorbet et insipidam reddit omnem delectacionem terrestrem / 2° comparantur
propter effectum defensionis Quia sicut turris homines muniunt et defendunt ab
inimicorum iaculis Ita materne beneficia mentem muniunt et defendunt / a demonum
insidiis Unde scribitur Can vlt° Ego murus et ubera mea sicut turris
in quibus verbis beata virgo se ostendit in bono divino presidiam confirmatam
Deum ostendit qualiter mentem ipsam fidelium invocantem
suum patrocinium defensatam Cum subdit et ubera mea i. diffusio pietatis
est quasi turris Quia meum patrocinium omnes me fideliter invocantes
quasi turris protegit et defendit / 3° comparantur gemellis hinnulis Quia me
adeo ausam in caritate et amicicia deo reconciliant / Et hoc potest intelligi
quod scribitur Can iiii° Duo ubera tua sicut hinnuli gemelli
in quibus verbis largitas et influencia pietatis gloriose
distribuitur quo ad tria / Primum est suavitas interne consolacionis quia
desolatos sua interna pietate dulciter consolatur / Et ideo dicitur spes
et consolatrix oppressorum / Et huic signatur per ubera que premuntur
afflictis lac pie consolacionis infundunt / que quidem ubera
dicuntur esse duo propter duplicem consolacionem Quia beata virgo tristes et afflictos
duplici consolatur Quia corporali et mentali / 2m est agilitas et
promptitudo sue subvencionis Quia suum beneficium non in longum protelat
statim appetentis desiderium suam consolacionem impendit / Et hoc in natura
hinnulos capreorum Qui secundum glosam sunt veloces et agiles in sua opera
Unde dicat promptitudine sue subvencionis potest intelligi ex scribitur ipsa
clamavit ad me subaudi qui licet desolatus et in merore positus / Et ego ex
audiam eum Unde dicit Bernardus Ecce dulcis lex pietatis divine que totum

Botrus

Turris

Gemelli
hinnuli

Consolatio

Subvencio

invitam exaudicionis in solo clamore consistunt postulacionis / Tercio fecun-
ditas sive communicacionis. Quia nobis dona sua non solum prompte et libe-
re, sed etiam copiose et habundanter distribuit / Et hoc inuuntur pregemellos homines qui
exprimunt fecunditatem fetus in quo etiam suorum donorum fecunditas designatur.
Quod etiam pulchre exprimit / Bernardus sic dicens Maria omnibus facta est omnia
manus sue largitatis extendit omnibus in eius sinum aperit ut ex eius plenitu-
dine accipiant universi captivus redempcionem eger curacionem peccator veniam
graciam / Angeli leticiam quia gaudent de sua reparacione facta per mariam et in
filio buccinum / Et in insignium fecunditatis sue communicacionis omnibus ipsa dona sua vo-
lentes adesse liberaliter invitat / Ecclesiastici xxiiii Transite ad me omnes qui concupiscitis me
et a generacionibus meis adimplemini id est a donis et gratuitis / quorum ego mater sum / ut Ecclesiastici xxiiii Ego mater pulchre dilectionis et timoris et sancte spei quorum donorum nobis causa / Tercio

Signum magnum apparuit in celo mulier amicta sole et lu-
na sub pedibus eius et in capite eius corona stellarum xii
Apocalipsis xii Sicut dicit Bernardus in sermone de assumpcione Tempus loquendi est
omni carni que assumit id est mortalitati in te mediam / ut conferre de alia
humana mortalitas tu homine sola natura supra immortales spiritus exaltata
humana mortalitas in nubibus igitur nobis proponitur gloria beate virginis proponitur sublimitas
phetra sue regis ad regales imperat precedentis Quare sic fit scilicet ornata
ad decernandum honoratur ad reverenciam et coronatur ad gloriam propter quod in
istis beata virgo / primo ostenditur decentissime ornata cum premittitur sicut
amicta sole / 2o ostenditur reverendissime honorata cum subditur et luna sub
pedibus eius / 3o ostenditur gloriosissime coronata cum annectitur Et in capi-
te eius corona stellarum xii / Circa primum est sciendum quod multis istis
Ornatus ornatus gloriose virginis apte describitur / Primo non fuit ornata im-
plicite fecunditate quod notatur cum dicitur mulier Dicitur non mulier pro-
Fecunditas fecunditatem plus quam propter molliciem mentis De qua fecunditate propter
intelligi quod scribitur Ecclesiastici xxiiii Ego quasi vitis fructificavi suavitatem odoris / quia
fuit vitis preciosa prosperrime sita in terrestri paradiso plantata que nobis fructi-
ficavit suavitatem odoris quando salvo virginali signaculo nobis genuit
fructum salutis Nam sicut odor exalat a vite absque eius lesione Sic ita
virgo prolem salutis genuit absque corrupcione Unde dicit ecclesia cantatur Sicut sidus
radium profert / virgo filium pariformiter / neque sidus radio neque mater filio fit
Plenitudo virtutum corrupta / 2o fuit ornata plena virtutum varietate / propter quod circa
amicta id est plene circumdata et ornata varietate virtutum Quia secundum Ieronimum
virtus et decor et gloria ex ea resplendunt / propter quod nobis divinitus propo-
nitur tamquam speculum et exemplar omnium virtutum / Sicut Ambrosius asserit et imitabi-
lis secundum Ieronimum hominibus magisterium probitatis et exemplum totius vite virtutem
Ipsa non nobis reliquit exemplum perfecte pacie in filii sui amarissima passione
et perfecte pietatis et clemencie in prova et larga omnium ipsam invocancium subven-
cione Exemplum in theophilo et multis aliis quibus misericordie subvenit
/ propter quod ipsa dicit Ecclesiastici xxiiii Flores mei fructus honoris et honestatis
Flores eius sunt / sancta desideria sancta verba et sancta virtutum opera
que nobis pervenitur generant fructum honoris circa honestatis id est virtuosi-
tatem honeste et virtuose conversacionis / Quia quanto virtuosa conversacio

attendere vicium in motu ut nullum membrorum tuorum indecenter et inornate mo//
ueat sed iussu ut omnes sensus tuos sub disciplina coherceas. Inhibitu uero ut nunquam
superfluum et indecentem queras. Secundo fuit ornata divine sapientie claritate — Sapiētie claritate
que per solem intelligitur. Cuius quadam claritate amicta fuit. Etenim divine
sapientie abyssum profundissime penetravit. Unde Ricardus in sermone predicto: Ex
... tractatibus hic inquid Maria sole perhibetur amicta que profundissimam
ultra quam credi valeat divine sapientie penetravit abyssum in quantum
sine unione personali pura creatura condicio patitur luci inaccessibili tota vi
detur immersa. Unde Ricardus hanc intimitatem admirando explicat subdens:
O domina quam familiaris et facta es quam proxima immo quam intima illi fi
meruisti. O domina quantam apud deum graciam invenisti. In te manet et tu in
eo. Vestis eum et vestiris ab eo. Vestis eum substancia carnis et vestit te ab
gloria sue maiestatis. Vestis nube solem et sole ipsa vestiris. Unde ergo beata
virgo dicitur amicta sole. Prima ubique ... quod est solis insidie tam glo
rificata in anima et corpore. Unde dicit Augustinus: Si cui ... sit quedam per
... insepulto. Et quedam in celo non credam quod sit gracia plena. Et
de plenitudine glorie beate virginis prophetia subtiliter innuit. Unde dicit: Omnis
gloria perfecta gloria anime sed et corporis ipsius filie regis id est gloriose virginis
ab intus. Et sequitur dicit: Quod ista gloria sit ab intus. Prima ab ipsa anima
... glorie redundabant in corpus que quidem dotes perfecta claritas perfecta
impassibilitas perfecta subtilitas. Tunc corpus gloriosum omnem rem corpo
ream sine difficultate penetrat. Et perfecta agilitas que sicut dicit Augustinus
ubicunque volet spiritus ibi protinus erit et corpus. Tunc iste quatuor proprietates
... corporalem requirunt. Non mirum cum nobilius sole amicta perhibetur
... sole creato materiali exemplo virginis induere impune ex
... aut vestitur et si non possimus exemplo virginis induere imputi ex
... influencia saltem quam nobis conferet ex virtutum efficacia. Nam
... constat quod ex habundancia temperancie resultat in nostro corpore claritas. Ex
habundancia fortitudinis resultat in mente impassibilitas. Ex habundancia
prudencie resultat in nobis ... subtilitas. Sed ex habundancia ius
ticie que ad omnes virtutes concurrit resultat in nobis quasi virtutis agilitas.
Tercio beata virgo ostenditur excellentissime honorata cum subditur: Et luna — Honorata
sub pedibus eius. Nam per lunam defectus cuiuslibet fragilitatis et mu
tabilitatis intelligitur. Unde dicit Ricardus in sermone: Luna sub pedibus Marie recte
... quia omnem defectum fragilitatis et mutabilitatis excellentissime quadam
nobilitate glorie preminentibus excedit et supergreditur creaturis. Et quia triplex in
veniuntur mutabilitas. Prima nature ut in omnibus creaturis. Secunda fortune ut in
omnibus temporalibus bonis. Tercia ipsius culpe et pene ut in impiis peccatoribus et mi//
seris. Recte dici potest quod ad ostendendum perfectum honorem et excellenciam virginis sub pedibus — [hono]rate spiritualis et corporalis
subicitur mutabilitas totius creature tam spiritualis quam corporalis. Quod patet
ex hoc quod tota ecclesia tam militans quam triumphans eius est substrata ves
tigiis ipsam tamquam celi reginam et mundi dominam venerantes. Unde bene sibi congruit
illud quod in figura scribitur Genesis xxxvii: Videbam per sompnium quasi solem et
lunam et stellas xi adorare me. Hec n. adletam sunt verba ipsius Ioseph
... augmentum et appositio ... tangere Marie conveniunt
... secundum Iohannem ... nobile omnibus impendi graciam augetur. Et

et eterna salus acquiritur. Per solem autem intelligitur celum angelicum qui permansit in luce et claritate divine sapientie aliis cadentibus. Per lunam
vero intelligitur congregacio sanctorum imperfecta que mediantibus angelis superioribus divinas illuminaciones capit ut dicit Dyonisius. Sicut luna lucem
suam corporalis capit absente sole. Per stellas vero intelliguntur sancti imperfecti
qui omnes sunt subiecti pedibus marie scilicet per effusionem restauracionis et
reparacionis gracie actiones virginis descendens. Iuxta illud quod scribitur ysaie
lx^o. Adorabunt vestigia pedum tuorum et vocabunt te civitatem refugii domini
syon sancti israel. Ipsa enim nobis est inpunita civitas refugii et protectionis.
Que formidantes rigorem divine iusticie effugiunt ad graciam suam
ipsa enim est domina syon que peccatores illuminat radio contricionis. Ipsa
enim civitas sancti israel que nos introducit sub nubibus et fabulis ...
divine visionis. Nam israel interpretatur videns deum. Unde propter hanc effusionem
gracie et caritatis unde dicit bernardus misericordia marie omnibus omnia
facta est. Sapientibus et insipientibus copiosissima caritate debitricem se fecit
omnibus misericordie sinum aperuit ut de plenitudine eius accipiant universi
captivus redempcionem eger curacionem tristis consolacionem peccator veniam
iustus graciam angelus leticiam. 2° propter honoris ostensionem sibi subiacet inmu-
tabilitas fortune per que bona temporalia intelliguntur. Que maria sue perfectionis pedibus conculcabunt. Que omnia terrena paupertate voluntariam perfectissime contempnebat. Ipsa enim pauperrima fuit. Nam aurum
regum oblatum statim pauperibus distribuit. Pauper ecce corporale vestitum
victum vivensque labore manuum conquesivit. Ut habetur ex vita
ale... unde cum natum involveret et super quod ipsum in presepio reclinaret
...bus non erat ipsa rerum affluencia ut dicit ... onerosa est quia
... capitum gravius tollant ... festinantes ad pecuniam ... nulla
portant et de amore celestis patrie aut desperacionis deserunt. Ar...
largiendo diffugiunt. Unde ... intelligitur quod scribitur iob xxix lux
vultus eius non cadit in terram. Unde dicit glossa lux vultus eius in terra
non cadit. Que terrena prius cum cupiam non aspexit et qua omnia pa-
lia secundum bernardum habent vanitatem in cupidis ex conditione brevitatem in ...
ex successione dolorem in fine et in imis exsubticacionem. Ideo exemplo ...
tibus animi devote sunt multum condempnanda et tamquam lutum a sanctis
pedibus conculcanda. 3° propter honoris ostensionem sibi subiacet inmutabilitas culpe et pene. Nam beata virgo lunam id est omnem culpe mutabilitatem sub
pedibus habuit. Que per suam habundanciam gracie omnia vicia et demoniaca funditus debellavit. Ideo sibi conpetunt id est propter consequenter illorum
poterunt stare etc. Et hanc lunam habent exemplo virginis sub pedibus
habens qui cum vicia fortiter dimicavit. Beata ecce virgo modo sub pedibus sub se omnem mutabilitatem pene. Que plura significatur iuxta
illud oritur in diebus eius iusticia et habundancia pacis donec auferatur luna id est calamitas ut dicit glossa. Nam sicut luna habet maculam in se ex causa ali-
conditionis ita anima pura adeo tanta contrahit quandam maculam in corpore
ex infectione originalis culpe. Et hanc lunam maria sub pedibus habet

fortune

Culpe et pene

[H]abet gloria perfecte in mortalitatis carne vestitur. [H]abet autem lunam sub pedibus
quia nos possimus quamdiu in hac vita mortali degemus. Sed tunc ipsam perfecte
visitabimus quando in mortalitatis tunica perfectam vestiemur. Quam ad gloriam nos
[illegible] etc. Centesimus sermo de eodem

[T]ercio beata virgo ostenditur gloriosissime coronata cum
dicitur: Et in capite eius corona stellarum xii. Per quod est
credendum quod per xii stellas primo modo potest intelligi sanctorum universitas. Et sic Coronata
beata virgo bene xii stellis coronatur. Prima omnium sanctorum coronis et virtutibus
coronatur. Omnes enim sancti per humilem subiectionem et devotam recognitionem gloriose
virginis coronas suas offerunt et eius meritis suam gloriam ascribunt Universitas sanctorum
sic quod coronis omnium coronatur. Et ideo scribitur Apocalypsis iiii° et xxiiii seniores
per quos indefinitus numerus sanctorum intelligitur mittebant coronas suas
ante sedentem in throno. Et quia positus est thronus regis matri que sedet
ad dexteram eius ut scribitur iii° Regum ii° Ideo dignum est quod coram ante ipsam virgi-
nem gloriosam coronas suas ponant et eius meritis suam gloriam ascribant
Secundo modo potest intelligi quod in capite eius sit corona stellarum xii in quantum Universitas sanctorum
omnes sancti qui per numerum xii intelliguntur ab eius gloria et excellentia coro-
nantur. Et sic patet. Nam tanta est unitas caritatis et tanta concordia ci-
vium supernorum quod quisque bonum alterius suum reputat. Unde secundum hoc omnes sancti ab eius
gloria coronati gaudent et letantur. Et ideo digne [illegible] quod scribitur Ysa(ie)
lxii° Et eris corona glorie in manu domini et dyadema regni in manu dei. 2. Prerogative
Tercio modo per xii stellas quibus coronatur possumus intelligere xii prerogativas
virginis gloriose et virtutes ut dicit Bernardus quatuor habuit ante partum et quatuor in partu
et iiii post partum. Prima prerogativa est quod fuit in utero et perfectius omnibus a- Ante partum
lis sanctificata. Secunda est quod fuit angelico venerabiliter salutata. Tercia quod ultra
humanam estimationem spiritu sancto superveniente copiosiori munere gratie ipsam dotavit
in angelico verbo consensum prebuit. Quarta est quod filium dei in suo supernali patre
conceperit cum angelico oraculo suum consensum dedit. Alias iiii prerogativas In partu
habuit in partu. Prima est quod fuit virginitatis primiceria. Ipsa enim fuit prima omnium
que votum castitatis emisit et ideo dicta est virginitatis primiceria. Secunda est quod fuit
sine corruptione fecunda. Habuit enim fecunditatem deifice prolis sine lesione
virginei floris. Ideo dicit Augustinus quod filius dei sic fecunditatem sibi attulit attulit
ut virginitatem non abstulit. Tercia est quia fuit sine gravamine gravida. Quia
nullum pondus lesionis sustinuit ex fecunditate prolis. Quarta est quod fuit
sine dolore puerpera. Illum enim dolorem quem in partu non sensit in filii sui
passione centies reduplicatum cum usura reddidit ut dicit Anselmus in de planctu
virginis. Alias autem iiii prerogativas quas post partum habuit a filio suo Post partum
certissime didicit. Et iste sunt quatuor virtutes quas Christus perfectissime servat/
docuit que sunt prudentia humilitas mansuetudo et caritas. Que secundum
virginem tante perfectionis sunt quod ad istas omnia alia Christi documenta reducuntur
Istas iiii virtutes preciosissimas tamquam quasdam gemmas et stellas
fulgidas beata virgo excellenter obtinuit. Prudentiam namque ostendit in angelica
salutatione quando non temptatione sed cum maturitate modum sue conceptionis

prudent inuestigauit / dicens cuius sit. istud quem certe non usque humilitate
ostendit / quam angelos suum conspectum ualeat humilimus expressit dicens Ecce ancil
la domini fiat michi secundum verbum tuum / Tunc non oblita fuit / quod esset mater dei domina mundi regina
celi de sola humilitate gloriari voluit / Mansuetudinem autem et paciam ostendit
in filii passione quam pacienter et constanter sustinuit quod eius anima doloris gla
dius pertransiuit / Caritatem uero ostendit in omnium operum suorum exhibicione
Corona sancti dicit quod opera omnia marie gesta et quelibet eius obsequia excellen
caritatem predicant / et ostendunt / quam tunc in filii sui morte excellentissime os
tendit Corona sancti dicit Augustinus Magis uoluit porcius christum eius filium extra ciuitatem
mori quam totum genus humanum eternaliter dampnari / Et est sciendum quod ad ta
Nota coronam accipiendam maria legitur ter uocata Canticum iiij° Veni de libano spon
sa mea veni de libano veni coronaberis Ex quo datur intelligi quod tota trinitas
ipsam uocauit ad coronam / primo non pater dicit ueni coronaberis quia dum
amore meo filium concepisti / Secundo ipsamet dicit Canticum v° filie ierusalem nunciate
dilecto quia amore langueo Et ideo digne habeo meruit coronam quam promi
sit coronam diligentibus se ut dicit Iacobi 1° / 2° filius sic dicit O mater ueni
de lybano Corona mea in passione mea vidisti et tecasti / Ideo non coronaberis
nisi qui legittime certauerit ut dicitur ij thimothei 1° / 3° dicit spiritus sanctus o maria
ter omnibus mulieribus benedicta veni coronaberis Corona meis benedictionibus quas
omnes creature tamen singulariter prouenisti meruisti / et ideo te coronabo in
benedictionibus dulcedinis super omnes creaturas Cuius coronam nobilis
militis ille concedat etc. Bernhardi

Pulchritudinem candoris eius admirabitur oculus
super ymbrem eius expauescit cor. Ecclesiastici xliij°
Verbis propositis processus beati Bernhardi duobus modis exponitur admi
rabilis quia splenduit Et sunt stupenda propter effectum doctrine qua
propter stilitate qua splenduit pulchritudine candor eius admirabilis
dicit primum uidetur et primitur pulchritudine candor eius admirabitur
secundum notatur cum subditur Et super ymbrem id est effluencia et efficacia sue doc
trine expauescit cor Corona efficacia sue doctrine multos in stuporem
aduexit / Circa primum est sciendum quod processus et sanctitatis beati Bernhardi inhibitur
Candor bilis exponitur admirandum propter sue puritatis candorem Et eciam admirabi
propter candoris pulchritudinem / Sic autem dicit quod in vita beati Bernhardi Triplex an
dor appruit eorum tunc in illo singulariter admirabilis reddit / Primus fuit candor
carnis quem habuit pudicitatem / 2us fuit candor mentis quem habuit per
puritatem / 3us fuit candor exemplaris conuersacionis quem habuit per bonorum
exemplorum honestate / Primum patet nam ipse beatus habuit candorem mu
qua castissimus fuit mente et corpore / propter quod corpus eius nulla mo
potuit libidinosa concupiscencia maculari / In ad hanc puritate candoris
nos hortatur Sapiencie ix Omni tempore uestimenta tua sint candida, id est membra tui
corporis sint munda a libidinosa carnis concupiscencia / et ad istum candorem conseruan
dum sunt necessaria / Primum est custodia sensuum Corona impudicicia oculus impu
cordis est nuncius ut dicit Augustinus / hanc autem custodiam sensuum beatus Bernhardus in tanta
circumspectione tenuit quod quasi in sensu totus videbatur absorptus et quem
nullius sensibus indiget Cuius rei exemplum ponitur in vita sua primo
et quod quandam domum testudinatam longo tempore inhabitauit quam tamen si habet
testudinem non aduertit / 2um est omni die eciam intrans et fenestras

het ignorabat / Tercium est quod latum lausanen fecit protraseerat Et quod d
ly esse non adulat / 2a est pudicicia uxore vox enim immunis et puta
ia tanalia et impudica suffere non potest Vnde Cum verba exteriora sint sig
na expressiua interioris iudicie Tales affectionis sordide ullum locum habebat 2
in corde beati Bernardi Vnde potuit dicere illud Iob xxvij Non reprehendit me
cor meum in tota vita mea / 3m est fuga solliciata mulierum ex quarum co 3
actu et consortiu magna datur homini temptacionis occasio / propter quod mu
lierum consorcium tamquam pestem mortiferam fugiebat / Attendens illud prouerbiorum
qui tangit picem inquinabitur ab ea Vnde Cum quedam mulier de
nocte iuxta domo cum socijs hospitatus fuerat se impudice adlectum eius ingeret
clamauit latrones Et cum eum socij dimane interogassent / quare la
trones acclamasset vidit uel latrones fuerunt / certe nobis rex caupa li
nem castitatis priuare voluerunt / 2m patet fuit n amator affectio Mentis
nodio castitatis puritate que ita suam mentem candida
et zelator ... mentalis puritatis que ita suam mentem candida
bat quod nulla obscuritate peccati potat / maculad Et quia interiore sunt in
corde sicut oculos in capite ideo ad puritate istam requiritur quod oculus mentis
sit purus simplex et rectus Tunc autem est purus quando non est aspersus
pulvere terrene cupiditatis Quod beati patuit in beato Bernardo Cui quidam abbas
pro constructione sui monasterij argenteam matam Que pretiosa tota
sit sumptuosa ... Quod tamen beato Bernardo imitatum fuisset dixit Bene
via a predonibus rapta fuit / Quod cum beatus ... Vnde beati dicit ... Bea
... deus qui nobis tantum a magno honore / Vnde beati dico ... Bea
tus vir qui post aurum non abijt nec sperauit in the
sauris Eccl xxxi Beatus vir qui post aurum non abijt nec sperauit in the
... protchdolor tante perfectionis existunt / id est quibus est
... quia paupertati ... Tunc non est simplex ... est sine plica duplicatis
et laudabilis eius Tunc non est simplex recta est sine plica duplica
... oculum intellectus videri sine ... digniug pamorem sed quando in claritatem
... diuinis desiderium et affectum mea que mundi in ... pamore Cui
... mentis non est simplex sed dux Tunc autem est rectus quando in ... interiorem
... ne ... propriam complacenciam ad nolmet ipsos nec habitum usa
... ad alios sed directe corda et corpora mea ... digniug mun... operibus
... querentes dominum honorem et proximorum edificacionem ... figa papit
... Leuit xxi Ne offeratur deo oculus luscus / aut lippus / aut maculosus
... luscus est qui a intencionis obliquitatem / lippus non est qui habet Exemplaris
... duplicitem / maculosus non est qui habet puluis ... / 3m pz conuersacionis
... exterior conuersacionis ... candor ... effluxit / admirans in
... / Primus fuit candor mire humilitatis Cuius tanta in ipso fuit / quod .1.
... nominis vocabat meos humilitas ... ut patet in vita sua humilitatis
... humilitatis eximie maximum signum fuit quia episcopalis dignitatem
... licet in pluribus locis esse in episcopum canonice electus Et ideo beati figa
... polina ficus et vitem Cum ... ... melius
... silvarum ut patet iudicium viiij Nam polinam ficus et vitem beati ...
... Cui habuit ... alios oliuam compassionis et misericordie et ins...
... habuit dulcedinis ... Et ... spiritualis lectione / et ... noluit ...
... in ligna siluarum et turbas ... Cum ... talis ... amit
... Quia ... amittunt ... dulcedine quia ... .2.
... Amittunt etiam lectionem spiritualem et predicandi feruore Sanctitatis
... negligentes et tepidi / 2o fuit candor mire sanctitatis ...
... legitur quod semper inceramebatur aut in orando aut in legendo / aut

in meditando aut in scribendo aut sacris suis sermonibus edificando | in mente
aut signum sanctitatis fuit, quod ipse mentem suam totis desideriis concupivit
| unde propter suam eximiam sanctitatem michi dicto exponitur illud Apocalypsis xii
mulier amicta sole et luna sub pedibus eius etc. Dicitur autem mulier non
propter sexus fragilitatem sed propter status fecunditatem | fuit quasi amicta sole et
et lunaria commutacionem luna erat habuit sub pedibus. Quia ipsa consilium et
despexit, affectionem pedibus. Coronam erat habuit in capite. Quia ... et
vitam apostolorum quam gerebat in mente | Tercio fuit candor vite pulchritudo
caritatis et virtuose venustatis. Quod apparuit in hoc quod fratres suos excaute
ad ingressum religionis efficaciter induxit | primo quod salutaribus monitis et
exemplis | Deinde in Matulis sic patri domino suo Erhardo morte posito quem
in Matulis extraxit et ad ordinem adduxit | Deinde exemplis sic patri
suo magno Cuno archiepiscopi ad ipsum dicenti qui visa tanta sanctitate
suo domino vale dixit et ordinem intravit | Novicios eciam studiose
mavit, quod si in religionis perfectione vellent proficere quod foris relinquerent
que attulerunt | intendens propter carnalem affectum et propriam volun-
que nullis religiosis sunt penitus deserenda | Professos eciam professos salutaribus
monitis instruxit de tribus sic dicit tria nobis observanda relinquo que
pluribus observavi | Neminem scandalum feci | Nunquam eciam seruivi quod altius credi
et quoque lesus delectante vindictam numquam expeciui | In primo ... relinquit
exemplum caritatis | In secundo exemplum humilitatis | In tercio exemplum be-
nignitatis | Sciendum autem quod ad hanc triplicem candorem observandam tria po-
desiderant vel aqua regeneracionis | Sanguinis redempcionis | et spiritus insi-
tionis et illi sunt ipsi tres testes qui vite puritati testimonium dant in eo
scribitur i Iohannis v. Que eciam isto modo per gradatim conservant in nobis
aqua intelligitur frequens deploracio peccati | et sic de candidam per aqua
tuicionis inspersio lavabis me et super nivem dealbabor | Per sanguinem vero
gatur devota meditacio passionis Christi per sanguinem perfectissime candi-
ut scribitur Apocalypsis vii Dealbaverunt stolas suas et dea-
verunt eas in sanguine agni i. per sanguinem Christi fuerunt emundati ab
tionem originalis peccati | Per ignem vero intelligitur pena que habenda est in
gehennis vel talis candidatus sit per ignem tribulacionis | scribitur Danielis xii
Eligentur et dealbabuntur et quasi probabuntur | Sic eciam nobilis adulescens
quod exemplificat candore predicto refulgebat in ipso triplex pulchritudo ut multo
Quod pulchritudinem candoris eius admirabatur oculus | Nam ex candore ca-
stitatis resultabat in ipso pulchritudo vite Sapiencie iiii° O quam pulchra est
casta generacio cum caritate. Ex ipsa enim castitate resultat in homine ...
tionis puritas et fame claritas | Ex candore vero meritis resultat in ipso pulchri-
tudo gracie que eum faciebat dilectum et gratum deo et hominibus. De
pulchritudine scribitur in persona anime devote Canticorum iiii° Tota pulchra es
amica mea et macula non est in te. Et bene dicitur tota pulchra quia
pulchritudo et candor apparuit in sua tota cogitacione | in sancta locucione et in
operacione in quorum nulla macula aliqua poterit inveniri | Ex candore vite
castitatis et virtuose venustatis resultabit in ipso pulchritudo glorie
premium essencialis beatitudinis mensurabitur unicuique secundum modum cari-
et virtualis perfectionis. Cum quicumque hic fuit maioris in caritate ... gloriosior
in beatitudine. Quia nobis prestare etc. | Sermo de eodem

3
Caritas

Castitas
Humilitas
Benignitas

Sup ymbrem eius expanescet cor. Hic 2o ostenditur
[illegible] fuit no solum admiranda Sed etia stupenda / pp effectum
[illegible] quam effudit / Nam sicut in pulchritudine candoris qui decor
eius vite Omnia nobis exempla sancte imitacionis prebuit / Sic in effusione
[illegible] qui decoratur eius doctrina / qua totam ecclesiam irrigauit / ut sic merito
quis super ymbrem .i. super copiosam effusionem sue doctrine expanescat cor .i. stu
totus affectus humanus / Potest autem dici quod eius doctrina merito stupenda dicitur
[illegible] tria / Primo propter eius multitudinem / tot .n. et tanta scripsit / et hoc in tam
tempore et in tanta sui occupacione et multiplici eius distractione tam in sui ec
dilatacione quam maliorum instructione / quod merito copia sue doctrine dicitur
admiranda et stupenda / Vnde dicitur de ipso ecclesia potest intelligi quod scribitur Eccl.
Et ipse tamquam ymbres mittet eloquia sapiencie sue / Tales .n. ymbres
doctrine non solum emisit predicando et docendo sed eciam scribendo eas copi
effudit ad instar grecorum (?) / Vt scribitur xxxix / Nec mirum / mens .n. sua
[illegible] pauorem et desiderio iudicium meditacionibus eleuata / et sus
admodum ymbris que calore solis matre suspendit / Ex qua quido
[illegible] sua tantis fuit radiis sapiencie illustrata quod nobis ymbrem
salutaris copiose effudit / 2o propter eius altitudinem / Multa .n. profunda
sacre scripture stilo alto et breui subtilissime penetrauit / ut patet in
[illegible] et plerisque aliis suis libris / quod sine reuelacione diuina habere non
[illegible] Altitudo non habuit per humana erudicionem / Sed potius per oracionem
meditacionem / Vnde dicitur in legenda sua Et quicquid in scripturis dictabat
orando et meditando / et hoc maxime in campis plane se accepisse dice
[illegible] eciam per diuinam reuelacionem / Vnde quidam confessus ut habetur in legenda
[illegible] meditanti et oranti sacra scriptura apparuit melius exposita quam
legit in scripturis doctorum / Et quod suam scientiam per reuelacionem accepit / hoc
colligi exemplaria signo / Primum est quod cum scriberet super Cantica et quedam
[illegible] vellet Vox ad eum facta est dicens Donec istud teneas
aliud non accipies / 2m signum est Omnia habuit notata futurorum
[illegible] diuina reuelacione cognoscunt / ut patet in statu Gerardo (?) Omnia sua
et futuri voluntatis inflicionem predixit / 3m est quod huiusnotiam de gloria [illegible]
[illegible] malachias defunctus fuisset et missa pro defunctis eius cantaret / [illegible]
[illegible] eius gloria reuelata fuit / 3o propter eius dulcedinem / Nam eius doc
[illegible] in ore omni quasi mel indulcorabitur ut scribitur Eccl. xlix^o Vnde sibi co
[illegible] illud ~~Prov~~ xxv^o Pigrorum panis eius prebebit delicias regibus .i. sebu
[illegible] addere volentibus Signat autem eius doctrina dicitur panis propter
[illegible] Omnia debiles mentes corroborat / Sed dicitur panis pigroris
[illegible] mirabiliter inflamat / Nec mirum / Nam ipse tam feruenter deum dilexit
[illegible] diligendo modum seruare nesciuit / Vnde dixit in libro de diligendo deo / Cau
diligendi deum deus est / Omnia inse comprehendit / excellet omnem racione di
[illegible] / Modus autem est ipsum diligere sine modo / ipse etiam tam feruenter
dilexit / quod totus in amore dei absorptus fuit intus quod ulterius fere sensibus
[illegible] / Vnde dicere poterat illud Gal. ii^o Viuo ego iam non ego viuit
[illegible] in me christus / Etiam ipse tam feruenter deum dilexit quod amor dei omnem amo
[illegible] incorde suo extinxerit / Et primo amorem cupiditatis Omnia
terrena despexit / et tamquam stercora reputauit / 2o amorem carnalitatis
[illegible] omnibus carnis allectibus tamquam venenum fugit / et illabatam [illegible]

Multitudo

Job 29.

Altitudo

1

2

3

Dulcedo

Eccl. 49

nitatem usq ad mortem fugauit / 3o amorem uanitatis quia nos
epatus despexit ubi mexpm plus elatus fuit / vn bn potat dicere illud
ps Elegi abiectus esse in domo dei mei mag qz hitare in ta. peccatorum / Ad
huius nobile exemplum de quodam sancto viro quodam pore carthusi
tum qz sue uite sanctitate esset in expm elatus et multi epi vidi
ohc multum applaudent qz in eo re consideratum tuisse deberet / ille
it epatum suscipe assensus se indignum tanto statu / cui tn breui in
nallo temporis post hc distumbet et multis egritudinibus multum
tatus esset / quidam epi qui ipm arctius dilexit si astatebat et ta
epatum dimeciat diliguit inquirebat / cui tandem post multas
si ohc facete rudit tam nunc no dicam si uolutas dei fuit post
nobis eam esserom / cum tu decessisses Sed epus fecit dum rogare
tam no acquiedi ab illo scto viro audire meret / ille vix die sui
esse motorum posito in magna lucis claritate apparuit Sequa eis
tate epus territus fuit / cui ille ne timeatis domine ego sum ille
in morte admirastis et nunc pro uolutate dei nobis eam dico Sacente
fuissem dominus epore iam essem dimidi epborum / quod id dico potuit
multi saluarentur in statu uno qui no saluarentur malo / Cuiua statu
magna caritatem exigit / puta pomibus animam sua ponere et eis
subam lib alit impedel / qz qui no facit indigne epatum exigit et multi
epatum suscipet / Cuiua talis pueta ubium saluatoris no nomine
si solo nomine mercenarij dignus esset / Cuiua decenam subam omnis
sponit / Cuius Rex assignat vnd sup psalmo Cui spiritat dno decerat
celestem illam dulcedinem dui s amoris sine cum gustauit
celeste balsamum sine ueneno carnalis delectacionis assilauit / et quia
carismata spus s. omibus mundi vanitatibus no ptulit / vn qz potad
dicones sue doctrine sermo bti / vnd erat potitus tanta ptate qz
obediebat insensibilia elementa / sicut patz in exemplo quam scribit tu
facit sub quodam ditiom magna pluuia supueniet ut tu super
nelli tatam qz pluuiam complicare dixit / vnd scribe no desisto
quicumque opus dei est et statim pluuia cessauit / Sibi eciam obediebat
nata hominum corda / sicut patz in multibus quibusdam raptus ex
crimibus tu vinum proximarum dicens illis bibite sagrime acarum illi
compuncti ad primam redierunt / Sibi eciam obediebat demonia quod
cuia quedam expulit solo scripto sic patz in quadam simoniaca ei
Te dulam statim in collo eius appendit / demon ab ea recessit / quedam
expulit / suo baculo ut patz in mulie ademone uexata / cui bacu
III dedit et extunc demon ad eam accede no psumpsit / Quedam uero
lit solo iussu et impio sic patz in demone qz ex comunicauit qui statim a
uexato recessit / Sermo eciam eius nobis polatis celi aperuit et ymbrem
nobis copiose effundit Cuius nob pti sa. Amen **Bartholomei**

Percusserunt me et vulneraverunt me tulerunt
pa meum custodes murorum fi. ie. uu. di. qz amore
cap v° Vba pposita primo pnt exponi de passione
apli bti bartholomei / 2o de anima ducta secunde offerre
pnicam sui sponsi / qz primum est sciendum qz in ubibus ista tria

miliciant que continet totam passionem huius gloriosi apostoli. Primo namque
ostendit qualiter fuit passus cum premittit: Percusserunt me et vulneraverunt me. Tu pa
2o ostendit a quibus fuit passus cum subdit: custodes murorum i. pontifices
templorum. Qui moti ex zelo in fervore cupiditatis et ire apostolum in tristitia paca
verunt. 3o exprimit causam propter quam apostolus voluntarie fuit passus et
sancta caritas Christi pro cuius amore passus fuit. Quam causam sibi petit in
nos propter suam instructionem et propter nostram imitationem, propter quod annectit: Filie Je
rusalem … quia amore langueo. Circa primum est sciendum quod modo sue passionis attol
… propter triplex genus martirii quod sustinuit. Primo namque fuit — 1 Passus
flagellatus, 2o fuit excoriatus, 3o fuit decollatus. Et hec tria tribus verbis … in
… nam cum fustigatus … cum premittit: Percusserunt me. Cum ex — 2 Fustigatus
coriatus notatur cum subdit: Tulerunt pallium meum. Sed cum decollatus notatur
subditur: vulneraverunt me, … dicit et plus … letaliter …
duxerunt. Circa caput eius absciderunt primum patet. Nam postquam
regem Polemium cum toto suo populo baptizavit et omnia simulac
ra … pontifices templorum … regi Astragi fratri Polemii
… Bartholomeus cultum deorum suorum evacuasse et fratrem suum Polemium pa
… magicam subvertisse. Quod audiens rex Astrages insolidere accensus
… fecit adduci beatum Bartholomeum. Cui ille demoni imposuit
simulacra … comminuit. Quod cum rex audisset purpuram suam scidit
et apostolum acrime fustigari fecit, propter quod bene dicere potuit illud: Supra
dorsum meum fabricaverunt peccatores, ps. … Circa primum … multi
… ydolorum sanctos occiderunt. Sed proh dolor multi hodie
… et simulacra in corde suo constituunt pro quibus … beatus Bartholo
meus multas penas immo ipsam mortem … alacriter sustinuit …
figuratum est 1o Mach ab 2o ubi Anthiochus precepit ydolum abhominabile — Crucifixus
altare poni et ab omnibus adorari et sabbatum non celebrari. Tunc enim ydo
lum super altare cordis ponitur quando concupiscentia in corde dominatur. Tunc autem — Excoriatus
… usque ad consensum peccati pertrahitur. Et sic sabbatum domini non cele
bratur. Circa … patet. Nam sicut dicit beatus
… cum beatus Bartholomeus tamquam … agricola Christi corda ge
… sermonibus … et tamquam … lucerna fidei ipsorum cordium
tenebras illustraret, illi fervore irati apostolum crucifixerunt et pro maiori
… penarum … Et ideo … dicit quod ipsum volue
runt. Et quod eius pallium id est pellem sui corporis abstulerunt. Et ideo bene
potest dicere illud Job 1o: pellem pro pelle et cuncta que habet homo dabit pro anima
sua … exponit: pellem mortalitatis ut ab ipso … — Decollatus
… in mortalitatis. 3m patet attendens enim apostolus illud verbum Christi Mt. xvi:
Quid prodest homini si universum mundum lucretur, anime vero sue detrimentum patiatur.
… pro … sue glorificationem vitam suam et cuncta que habuit pro fide Christi a
… exposuit. Et ideo postquam primo fuerat fustigatus deinde crucifixus
et excoriatus tandem fuit ad iussum regis capite truncatus ut dicit …
… Unde propter penas predictas quas alacriter pro Christo sustinuit de ipso apte
fiat illud quod scribitur Luc. x: Quidam homo descendit ab Ierusalem
in Iericho etc. Et bene dicit quidam homo propter eius singularem excellentiam
dignitatem qua Christus eum pro suo vexillifero singulariter elegit. Hic
est homo ab Ierusalem in Iericho descendit quando Christus ipsum in legationem ad p
Indiam misit. Qui incidit in latrones i. nocentes et impios tor

2
A quibus passus

tores. Qui etiam eum expoliaverunt pellem suam excoriando et ope
suo mobili detrahendo, plagas etiam ei imposuerunt ipsum flagellando
post hec crucifigendo. Secundo etiam reliquerunt ipsum adultimo de capite
licet non percollacionem ut fuit mortuus. Ipse hec tamen dicitur semimortuus relictus qua
quia licet moreretur in corpore humana tamen que est prosior pars hominis fuit
perpetua beatitudine. Vnde secundum puncta flagelli et mortali glorificato vite et
in mortalitatis compensatur. 2o ostenditur a quibus passus est. Unde dicitur
des mucorum per quos intelliguntur pontifices templorum. Unde Bartho
astragi in mucrose detulerunt et ipsum capi et mersia perduxerunt. Qui
bene dicuntur custodes mucorum quia solo intendebant muris templi
construendis et ornandis aut lapidibus et statuis colendis nulli
pietatis operibus excolendis. Et isti pontifices et ydolorum cultores dicti
sunt latrones ut iam patuit Luc. x. Unde tamquam fures et latrones
primo subtrahebant ab ydolis ea que offerebant. 2o subtrahebant a
quibus inanis fruebant. 3o subtrahebant munera et oblaciones a
fallacia decipiebat. De primo scribitur Baruch vi° subtrahunt ab
aurum et argentum et erogant illud in semetipsos dant etiam ex illo prostitutis
meretrices ornant. Et cum iterum illud receperint amictibus ornant exco d
os. De 2o scribitur Dan. xiv. quod sacerdotes fecerunt absconditum introitum
subterraneum et intrantes secundum aurum comedebant ea que fiebant ydolis ymola
3o scribitur Osee iiij Galaad in caput ydoli sancte viro latronum pro
sacerdotum in fora gentes misfaciendum glossa dum docent eos vanus ydolis
lare. 3o ostenditur ubi causa propter quam passus fuit. Et hec sunt perfecta caus
Unde etiam secundum petit a fidelibus dimicat nos adsiduo instinctu sua pro
edificacione ut sui exemplum Christum ardentissime diligamus. Unde dicit filie
per quas intelligitur anime devotas civitate dei quia amore langueo propter
eam omnes penas et omnia tormenta alacriter sustineo. Hieronymus autem quod langue
hec vocatur fastidio omnibus rei que non aliud est nisi quod solum amat.
Unde super isto verbo dicit glossa pro magnitudine amoris divini omnia gratia
ad fastidio. Cum ergo inquantum te cara aliquo modo delectatur quantum
tum tantum amore divino non langueret. Unde languor iste sedum ingrat
gradum et pressura amoris. Unde adhuc amoris amplexum sponsus eterni
qui primo amore nec salutis morere otraibunt fiducialiter bene
et meo quibus animam dicitat in veritate. Cant. viij° sic dicens. Pone me ut
signaculum super cor tuum et super brachium tuum quia fortis est ut mors
dilectio tua. In quibus verbis Christus primo tangit divinum amoris intimum
primitatem pone me sicut signaculum super cor tuum quasi diceret hoc volo Christ
do hec papio ut ex toto corpore diligas me et ex tota anima et ex tota
virtute eomodo quo te prius dilexi. Et quia Christus dilexit nos libaliter
aqua tribuendo penaliter ad totas sui sanguinis penali effusione. Et
perseverans sine aliqua interrupcione quia nec penarum multiplicatas nec mor
acerbitas suam dilectionem erga nos interrumpere potuit. Ita et ipse vult
ligamus ipsum libaliter sine aqua reali tribucione per solam sue bonitatis mo
re. 2o et penaliter id est in penarum afflictione ita quod nulla pena nulla tribu
nos abeius amore desiciat. 3o perseverans sine cuiuslibet vicio interrupcio
ut amor dei in corde tuo nullam corrupcionem umquam interrumpi possit. Hic
aut quod dicit sicut signaculum Christus innuit quia vult quod super cor et affectum
ita imprimatur et sigilletur forma sui amoris ut toto affectu ne sigilletur

3
Propter quid

dilectorum ita ut efficacia sui amoris ut totus affectus me sigillet / sua
dilectorum ita ut efficacia sui amoris omnem alienum amorem naturalem et
alem a nobis excludat et in nobis extinguat ita ut ipsum solum propter
omnia diligamus. 2o tangit divini amoris vigorositatem cum subdit
brachium tuum / per brachium autem fortitudo operacio amoris designatur q. d.
volo ut dilectorum mutuus potens in corde sit eorum ut eam extrinsecus ostende
in opere. Quod bene fecit beatus Vincentius qui bene sciebat redemptoris mei pro
in generacionem ... nugit deboliebat in corde / et fidelis dei gloriam et
amoris excellenciam probat in ore et divinum amorem declaravit in opere
qui pro amore Christi ut visum est fuit fustigatus eculeatus excoriatus et adul
... ecollatus. Et ideo dicit beatus dorotheus ... beatus Vincencius fuit thezaurus
quia mundum ditavit / fuit margarita dei quia ignobilitate et vilitate
sub multis nobilitavit / Et fuit splendidum lumen dei ... perfidie
tenebrosum mundum illuminavit / 3o tangit divini amoris utili
tatem cum adnectit quia fortis est ut mors dilectio tua. Dilectio enim sui amo
in hoc apparuit quod pro mea redempcione in cruce mori voluit / Et quod homines
perfecte diligentem mundo mori facit / Unde dicit ad Galatas ii Vivo ego iam
non ego vivit autem in me Christus / non solum dilectio dei dilecto est fortis ut mortis ymmo
vincit mortem / quod probat Hugo philosophus quod mors que separabat animam Christi
ab eius corpore vivo / non potest separare animam et mentem beate Marie magis
ab eius corpore mortuo / Unde beata virgo in amore inflammata bene po
terat dicere cum apostolo Ro. viii. Quis nos separabit a caritate Christi tribulacio
an angustia an gladius q. d. non / Unde subdit certus sum quod neque mors neque
vita neque aqua tactus poterit me separare a caritate que est in Christo Ihesu
... caritatis nos imitatores et participes faciat. Amen. Explicit sermo de eodem

Secundo eadem verba possunt exponi de anima devota fervide affectantis presenciam sui sponsi que apte in hec
verba prorumpit dicens Invenerunt me vigiles qui custodiunt civitatem
percusserunt me et vulneraverunt me tulerunt pallium meum custodes mu
rorum filie ierusalem nunciate dilecto quia amore langueo. In quibus verbis tria per
ordinem implicantur / primo namque sponsa innuit sponsorum predicatorum ita se conatum
et diligenciam cum premittit Invenerunt me vigiles qui custodiunt i. sancti — Predicatorum et conatus et diligencia
predicatores et doctores qui bene dicuntur vigiles quia semper vigilant et alios vigilare
ad augmentum virtutis instigant / 2o ostendit sue salutaris doctrine ad
... tam et efficaciam cum subdit percusserunt me et vulneraverunt me tulerunt pallium meum cus
todes murorum / 3o exprimit divinum amoris quod ab ipsis concepit perfectionem et excellenciam
cum adnectit filie ierusalem nunciate dilecto quia amore langueo. Circa primum est sciendum quod sponsorum
predicatorum conatus et diligencia per hoc innuitur quod profectum spiritualem et salutem
anime tam vigilanter quesierunt et eam suo sponso tam ardenter querere
invenerunt / Anima enim devota ardenter querit sui sponsi solacia ideo dicit
quesivi et non inveni illum. Sed ubi solacia sponsi quandoque ad tempus subtrahuntur
ut avidius querat et cautius custodiant / Unde dicit Bernardus ideo se deus ad
tempus subtrahit et occultat ut ardencius queratur / quesitus cum maiori
gaudio inveniatur / inventus studiosius teneatur et fortius custodiatur / Pro quo est
quod ideo dominus ad tempus subtrahit delicias ut vere inferius caveat ex
... Nam si anime concederet tali suavitate frui quando vellet se totam
... ideo ut sponsus hic caveat / dicitur hic solacium sed deserit

Cuma ipse solu p[re]ceptor e dator et dispensator spiritualium deliciar[um]. Vnde s[e] aur
clauem apud sponsum dimittet et in eius p[otes]tate esset gaude[n]s qui tamquam uelle
se ipsam totam consumet. Et insup[er] omnes actus actiue uite suspensi p[er]ma re
maneut. Et p[ro] ut dns tenuat talia solacia mihi deuote ad tempus subt her
-trahuntur. Tu ipsi uigiles et murorum custodes p[er] quos s[ecundu]m glo[sam] intelliguntur sedes
et p[re]lati ipsam inuenerunt et ipsam sub exemplis et doctrinis custiunt. Vel ui
-giles isti p[os]s[u]nt dici sancti angeli a quibus mens deuote s[an]cta desideria to sua
que recedit ardenti inspirant. Vel etiam isti uigiles p[re]dicatores et docto et
-res doctrinis exemplis animam ad querendum sponsum ardenti[us] inflam
-ant. Tertium est s[ecundu]m quod utilis et efficacia salutaris doctrine ipsor[um] p[re]dicator[um] in trin
-plici actu. Cum a p[ro]p[h]et[ar]um doctrina anima deuota p[er]cuti[tu]r uulnera[tur] et
pallio. Nam tunc abiptis p[er]cuti[tu]r qui p[re]p[ro]ru[m] u[er]ba et exempla laborib[us]
et corpus suu[m] abstinentijs or[ati]onibus et uigilijs sepius atterit. Tunc aut[em]
in iactu feruentis amoris et sine co[m]passionis dulcia[tur] confodit. Vulne
-ris sine dolore suscipit et suauis tollat. Vn[de] dicit glo[sa]. Tunc custo
-des uulnerant qui p[re]dicatores celestia loquentes animam amantem affic
corpus eius suaui iaculo amoris pungunt. Tunc de pallio spolia
-pe eor[um] doctrinam affectus eius a desiderio corporalis commodi et a
corporis amore extrahitur. Aut etiam dum eius affectus amore ...
amoris. Nunquam afficitur aie deuote tamquam quodam uelamento extrinseco
... Vn[de] p[otes]t dici cum ap[osto]lo. Et custodit uel potius carcerat. Vn[de] p[otes]t dicere
Ro[manos] vij[o] Infelix ego homo quis me liberabit de corpore mortis huius
... ista tria sic distinguit. Dicit n[am] quod ipsi p[re]dicatores animam deuotam
comp[re]hensiua correctione uulnerant compassiua consolatione. Sed pallium tolli
consiliorum indicatione quibus ea inducit ad terrenorum contemptum. Na[m]
dicit. Cui caritatiue comp[re]hendit circa caritatem ipsius amoris p[ro]ue afficit
etiam compassiua consolatione ab aliis recipit intima affectione consolante
Cui uo[luntar]ie uoluntarie paupertatis culmen ostendit et ad eam aliorum uerbo
deuote allicit. Eo ipso a corde suo pallium mundanarum diuitiarum tollit
ipsum materialissima paupertate imitatorem suum facit. Quartum est s[ecundu]m
quod excellentia et p[er]fectio diuini amoris apte notatur cum dicitur: si relin[quas]
dilectum quia amore langueo ut infra clarius apparebit. Et quia tanta p[er]fectio
amoris non p[otes]t capi nisi in subiecto disposito. Ideo in ista ultima particula
geritur ipsius aie congrua dispositio. Cum dicitur: filie Ierusalem ...
... scribitur ipsius amoris excellentia et p[er]fectio cum subditur. Quia amore langueo
... p[ri]mum est s[ecundu]m quod congrua dispositio anime ad capiendum diuinum
est uia humilitatis. Vnde colligitur ex hoc quod ipsa sponsa inferioribus se supplicat
ut ipsi dilecto magnitudinem sui amoris denuncient. Et ut sic dicit
Aug[ustinus] imitatur sponsum suum. Qui sic ex humilitate a minori se uoluit
baptizari. Ita ipsa p[er] inferiora se uult dilecto suo amorem denunciari.
Cuius maiorem euidentiam est s[ecundu]m quod ipsa humilitas omnes potias
anime disponit ad gratuita p[er]fectio[n]e diuini amoris et aliorum donorum dei
Tempore patris nam disponit potissima solem ad diuina illuminatio[nem]. Vn[de]
mathei xi. Confitebor tibi domine pater rex celi et terre. Quia abscondisti
ista s[cilicet] diuina misteria a sapientibus et prudentibus i[d est] hijs qui p[re] elatione
superbie et p[ro]pria reputatione se uidebantur sapientes. Et reuelasti ea paruulis
i[d est] humilibus despicientibus humilia sentientibus disponit ... ad

Tertius
Declar[at]ur
virtus et
excellentia

Quartus
diuini amoris
perfectio et
excellentia

Nota

Humilitas disponit
... ad ...

Insuperabilis
Conuersio

ptatis adeptoz vn j° Reg. xv° Dixit samuel ad saul Cum esses
lus in oculis tuis caput in tribubus israel factus es. Ideo scribitur Canticorum ij°
lem spiritum suscipiet gloria. Insuper disponit gaupisabile adpositam di
amoris inflamatoris. Et hoc patuit in beata virgine Cuius vite sublimi
tatis meruit esse mater dei. Et ideo diuini amoris celo concremari par
ipsa est illud altare aureum caritatis fulgorem in quo deus pater
lit filium suum pro nostra redemptione et salute. Sciens ergo sponsa se sine sponso
non posse illuminari in eo sicut magnifice eleuari in contemplatione ideo p
tatem se subiciat in fidelibus petens ut propter affectu matris sue sponsus d'
uet. Et ideo post eius congrua dispositionem statim subiungit sui amoris
lenciam et perfectionem cum dicit Nunciate dilecto quia amore langueo. Quod est sacro q
languor importat fastidium omnis rei create que non est illud quod solo comite
uentissime amat. Patet autem quod super hunc locum Augustinus distinguit inter a
am ardorem et languorem. Prima sunt ipsum amat incipientes. Ardent profi
res. Sed languescunt perfecti. Amant actiui. Ardent contemplatiui. Sed languent
doque consummati. Amant qui sunt res a se quia tales seipsos et alios dili
propter deum. Ardent Qui sunt res et non se Quia licet tales res extendere
... meram sui et aliorum possideant voluntatem tamen suam in omnibus iuxta
... Job diuine voluntati conformant. Languent vero qui non sunt res nec se
... omnia mundana et etiam seipsos propter deum totaliter contempserunt
maxime. Et iste amor languescens est ut dicit Augustinus Est stimulus diligencie
animam stimulat et mouet ad inquirendum dilectum Est etiam stimulus an
... Prima ne solum in die prosperitatis verum etiam in nocte aduersitatis querit di
... Est etiam stimulus perseuerancie Quia aliter eo ipso acquerendo desisteret
dilectum non inueniret. Cuius contrarium ipsa dicit Quesiui et non inueni illum
... et non reddit michi. Et ideo talis amor languescens est impaciens quietis
... excludit. Est verecundie honoris que paruipendit. Prima solitaria
... querit. Et omnino indeficiens donec amantem amato perfecte coniungat.
... queratur quid sit ista dilectio que appellatur amoris languor. Dicit
... sponsus scilicet Cant. viij° Cum dicit lampades eius lampades ignis atque
amarum etc. In quibus verbis secundum Augustinum innuitur quod iste amor languens
ignis inextinguibilis. Est flama insuperabilis. Tertia est thezaurus
inestimabilis. Primum notatur Cum dicit lampades eius lampades ignis
lux ignis quem venit mittere Christus in terram. i. in corda terrena et frigida
ex amore caritatis incalescant. Quod autem iste ignis sit inextinguibilis
tangitur Cum subdit aque multe. i. tribulationes multe non poterunt
extinguere caritatem. Quod etiam sit flama insuperabilis tangitur Cum
dicitur nec flumina obruent eam. Nam obruere secundum Augustinum est habundat
... amor eternorum mox inlesa possessio rerum labentium. Unde dicit apostolus Omnia
detrimentum feci. i. propter amorem et honorem Christi omnia s. corporalia et ca
lia non detrimentum feci. i. tamquam nociua et noxia ad salutem contempsi
contempnenda docui. Et quod plus est. Prima via arbitratus sum ut
... i. tamquam immunda et amatores suos inquinancia ut Christum lucri
faciam. Prima ipse Christus est totum lucrum et tota merces sanctorum. Cuius ratio
quia ipse est denarius in vinea domini laborancium ut patet Mat. xx°
... est merces et brauium in stadio huius mundi ad beatitudinem currentium iuxta
... Cor. ix° ipse est corona magistralis pugne vincit certancium iuxta
... Cor. ix° Prima corona nobis pro amoris premio con...

Amat
Ardet
Languet

Pellem pro pelle et cuncta que habet homo dabit pro anima sua Job 1° In verbis propositis passio beati Bartholomei breviter commendatur. Nam primo describitur eius passio quantum ad ipsius nobilitatem que passa. 2° quantum ad pene acerbitatem quam passus est. 3° ad cause honestatem propter quam passus est. Primum notatur cum dicitur [homo]. 2m notatur cum dicitur pellem pro pelle. 3m cum annectitur Et cuncta que habet dabit pro anima sua. Circa primum est sciendum quod hoc nomen homo non nobis solam designat naturam sed porcionem complementum perfectionis humane quantum ad [illegible] quantum ad discretionem racionis qua preest omnibus iudicare quid licet quid expediat sibi et quid vitandum et eciam secundum hanc preest omnibus dominus per omnia subiecisti sub pedibus eius etc. Et ad istam dignitatem homo per peccatum et bestiis irracionalibus similis factus fuit. Unde dicit propheta Homo cum in honore esset non intellexit ad dignitatem sui status non advertit et comparatus est insipientibus et similis factus est illis. Quia homo post peccatum ita [illegible] concupiscentias et passiones sicut bruta animalia eorum carencia. 2° advertitur mansuetudinis secundum quod hoc dicitur animal mansuetum natura. Mansuetudo et benignitas sunt homini naturaliter complantata. Et ideo quocienscumque bestialiter fuerit et irracionabiliter [illegible] tunc [illegible] nam homo [illegible] bestiali pelle induitur. 3° quantum ad [illegible] et operacionis [illegible] modum dicit apostolus qui exercitatos habent sensus et discretos boni quantum ad agenda et mali quantum ad fugienda. Et ista tria quam expressissime sive conveniebat apostolo et propriissime dicitur homo propter hominis dignitatem. Ipse enim primo fuit discretus predicando omnia fidem et mores [illegible] et doctrinam. Circa [illegible] detestatus fuit et ydola penitus destruxit [illegible] [illegible] et delubra subvertit ut patet [illegible] 2° fuit mansuetus in subportando omnia penas acerbissimas fustigacionis crucifixionis excoriacionis et ultimo decollacionis pro [illegible] sustinuit et adeo alacriter quod [illegible] fuit [illegible] 3° fuit exercitatus operando omnia [illegible] fuit perfectus contemptor mundi exploratus sui et perfectus amator dei. Et ista tria ex° apostolo emulari debemus dicentes cum propheta Bonitatem et mansuetudinem et disciplinam [illegible] exercitacionis et scienciam et discrecionis doce me. Et [illegible] causa omnia mandatis tuis credidi et eis adimplendis me totum do.

Circa 2m est sciendum quod acerbitas sue pene notatur cum dicitur pelle pro pelle [illegible] caram pro mortalitatis dabit pre magis cara pro [illegible] et immortalitatis ut omnes homines sequantur consilium [illegible] mortalem daret et pro immortali et peritura [illegible] daret pro eternis et bona et caduca pro nobilibus et [illegible]. Sed aut dicitur quod [illegible] triplicem qua homo deus dedit et obtulit. Nam uno modo pellis dicitur res que extrinsecus adiacet homini sicut pellis adiacet corpori Mich [illegible] pellem desuper excoriaverunt. Alio modo pellis vita mortalis homo induit expressio in cuius signum deus fecit ade et eve post eiectionem eorum de paradiso tunicas pelliceas que sue vite mortalitatem [illegible] tabant ut patet Gen. iii. 3° modo pellis ipse dicitur superficies corporis qua totum corpus clauditur et custoditur et vestitur Job x° pelle [et carnibus vestisti] me [et] ossibus et nervis compegisti me. Et [illegible] [illegible]

omnia bona que habuit hec vidz res tpales / corpus / aut vitam / que omnia
tarie pro anima sua dedit et amore dei liberaliter exposuit / Quod patet primo   Res tpales
primo res temporales dedit quia propter xpm omnia despexit Serena dicit
Volens argento et auro et gemmis preciosis dixit regi Ergo nichil
possideo nec concupisco / et ideo ea que mihi offers impendas pauperibus pupillis
viduis expendas / et de hac voluntaria paupertate gloriabatur petrus Mt xix°
in persona omnium apostolorum xpo dixit Ecce nos reliquimus omnia non solum mea
omnia nichil possidemus sed etiam in affectu quia nichil habemus desideramus /
ergo erit nobis id est quid ergo dabis nobis premii / Et xpus prudente voluntate pau
quibus apostolis et eorum sequacibus permittit dignitatem iudiciarie potestatis ut
Secundo corpus suum deo dedit cum illud amore dei diras penas tormentorum   Corpus
credidit exposuit Unde omnia pro xpo gaudenter sustinuit / Unde tunc recte
dicere cum apostolo Phil ij° Sed et si immolor super sacrificio fidei vestre gaudeo pla
congratulor omnibus vobis / Unde sibi competit quod scribitur Levitici primo
ta pelle hostie artus in frusta concidet et subiacent in altari strues
igne aut supposito intestinis et pedibus lotis aqua adolebit / sa
in holocaustum super altare in odorem suavissimum domino / Ista hostia
Bartholomeus cui fuit pellis detracta per excoriatorem / artus fuit / in frusta
scisa quia fuit crucifixus et decapitatus / pedes eius et intestina fuerunt
aqua quia sue affectiones fuerunt mundate per sanguinem xpi et per aquam
a spiritu sancto / Circa istam etiam hostia posita est strues lignorum Unde intelligo
a habuit in vita sanctorum desideriorum Et vero habuit ligna bonorum operum
subiectus est / ignis scilicet amoris qui flagrabat in mente passionis
tendebat in corpore et sic totum holocaustum extitit Unde totus
fuit / Nam caro anime intestina est per amorem Deus corporis per passionem
ardorem Opera vero parendi fervorem / et sic fecit odorem su
domino / fecit enim odorem suavem per odoriferam famam suam
confusam suavissimum aut penam spontaneam / Tertio xpo dedit   Vitam
scipsum morti et crucifixioni voluntarie obtulit / in quo signum
caritatis ostendit Jo xiiij° / Maiorem hac dilectionem nemo habet quam ut
animam suam quis ponat pro amicis suis Et hec figurata est 1 Regum xviij° ubi dicitur quod
Jonathas diligebat david quasi animam suam / Nam exspoliavit se tunica
eam dedit Jonatham aut qui interpretatur domini columbe Scilicet Bar
omnia dono spiritus sancti repletus fuit / ipse non diligebat deum id est xpm tanquam
animam suam primo super animam Unde omnia penas fide mortem gaudenter sustinuit
aut tunica se exspoliavit et david tradidit / quia propter xpm excoriatus
est quod tunc est sacra quia tam sue passionis habuit honestissima / quia caritate   Cause honestius
Unde maior honestior et etiam utilior hic non potest / quod notatur
dabit pro anima sua / Adiuvit maiorem eminentia est sacra quia beatus
omnia que habuit liberaliter et voluntarie pro anima sua dedit / Et hec triplici modo
namque pellem et temporalis dedit pro anima sua plene perfecta in modo   Res tpales
consilio illi consilio xpi Mt xix° Si vis perfectus esse vade et vende
omnia que habes et veni sequere me Unde ideo xpus signanter adiecit / quia
per evangelica non sufficiat quod quis temporalia contempnat / quod multi philosophi
studio virtutis fecerunt / nisi ad hoc scilicet vita et exemplo xpi imitetur / et eis
conformat / Et ideo xpus subiunxit et veni sequere me Unde habenolis est sola
dans dispositio devota ad perfectionem evangelicam et assequenda in quantum anima

libum et expeditum reddit adiuuandum deo | Si ipa sequela et imitacio
Vita
xpi est illa qua est animus consumato | 2o pellem vite mortalis dedit pro aia
sicanda in celo quia si istam vitam transitoriam contra dei voluntatem | bi
tu amasset | nunquam btam eternalem possedisset Et ideo dixit xpc Ioh xij Qui a-
mat animam suam perdet eam Ubi dicit Augus noli amare in hac vita
das in eterna vita | Ille ii sm Eus amat aiam sua in hoc mundo qui
prauis desyderijs assentit Ille uo odit eam qui eius prauis desideriis
non acquiescit Ideo etiam perdit | Qui odit aiam suam in hoc mundo in vitam
custodit eam Rugiit aut sm Eus mag uolunt dici qui odit quod
no credit ut plus insinuet | Quod sicut ille qui odio habet non potest
uidere ut audire | Ita cum aia praua desideria sentit statim sum
Corpus
dam vehementia detestabiliter expellit expellenda | 3o dedit pellem
aalem corporis pro aia sua sublimanda in iudicio nisi in corpore glori-
debit cum aliis aplis super sedes xij iudicantes tribus isrl quia si
aplis xpo credentibus illi credere noluerunt ut dicit Ies Hanc ii stola
litatis et glorificati corporis apli et alij sci recipient | Quia hi uoluntate
xpo in mortem suas aias tradiderunt | Et quod perpetuum gloriose coro
dyademate pretiose glie | Et palma eterne vite uictorie possidebunt Tunc
accipient corona glie et dyadema speciei de manu di sui | quia ipse solus
coronabit | Cum solus ipsos in aia et corpore bificauit | Quam coronam
hic promereri concedat etc Gloriosi pris augustini

Sol illuminans per omnia respexit et gloria
Sapie
plenum est opus eius eccli xlij Quia btus augus
Claritas
eternalis puisus prefulgens lumine tam vitam quam
tota etiam illustrante in mundo prefulsit maxime lucis exemplum
dicitur sol illuminans per omnia respexit etc In quibus uerbis tria
eius integrantia per ordinem implicantur | Primo namque attollitur a cor
et sapie claritate | 2o a sue doctrine ubertate | 3o a beatitudinis fructu et
| primum ostendit solis luminositas Cum premittit sol illuminans | 2m di-
lectus qualitas | Cum subdit per omnia respexit | 3m ostendit glie plenitudo
Cum anectit et glia dni plenum est opus eius | Circa primum est sciendum
quod claritas sue sapie apte per illuminatorem solis intelligitur Quia sic
est fontale principium luminis ipsam lunam et ceteras stellas illustrat
btus augus lumen sue sapie in omnes alios diffundit Et sic stelle
dicta lucem a sole recipiunt et ipsum post hoc in alia corpora diffundunt
sm Remigius Omnes alij doctores lumen sapie a doctrina bti augus habuerunt et
ipsam deinde alios in alios per suam doctrinam diffundunt | Et quia sapia
tandem lucis eterne ideo requirit mundum et purum receptaculum | Quo
patet Cernatam puritatem mentis incontaminabilis btus Augus habuit In quo de-
um pelagus diuine sapie effudit | Unde de eo bene glorari potest assumere
verbum sapie in ecclesiastico xxiiij Ego sapia effudi flumina | Et bene dicit
flumina plura | quia quicquid pertinet ad conscie puritatem ad mor-
macionem adiutorium conuincendi et ad augmentacionem et ad dulcedinem contemplacionis
in sua doctrina euidenter dissenit et breuissime lucidissime comprehendit
bene dicere potuit illud sapie vijo Quod aut sit sapia et quemadmodum
sit facta et non abscondam a uobis sacramenta dei | Unde potest dici quod sicut
doctorum fuit eo in doctrina fructuosior | sic unus est omnibus alijs

Doctrine Ubertas

sicut in primo gloriosior. | 2o quidam dicitur ad doctrine sue fecunditatem cum sedit effecerit. Dum namque sol iste poma effecerit, divina omnes status lumine sue doctrine fecundavit. Unde dicitur vivificat, quod scribitur Eccli. xxiiij° lumen illius super omnes ... | Divina plenitudine sue doctrine penetravit ad cordis compunctionem, activos ad virtutes accensionem et nutricionem, contemplativos vero ad divinitatis illustracionem | Prelatos vero et pastores ad sollicitam sui gregis custodiam et gubernacionem | Et ideo bene dicitur vivificat. Ubi vero Sol illuminans poma effecerit, divina per suam vitam et doctrinam salutiferam omnem statum ecclesie illustravit et docuit.

Doctrine Utilitas

| 3o considerata sue doctrine fructu et utilitate cum ducitur | Et gloria domini plenum est opus eius | Divina populus sue doctrine omnem statum ecclesie fundavit | Divina frequenter maiorem evidentiam est sciendum quod fructus et utilitas sue doctrine consistit in tribus. | Primo quia per suam doctrinam ipsos incipientes in bono virtutis fecundavit et stabilivit. | 2o quia proficientes in progressu virtutis inflammavit. | 3o ipsos contemplativos in cognicione veritatis et gustu divine dulcedinis elevavit. | Divina tria sibi ascribuntur Eccli. l° Ecce sacerdos magnus qui in vita sua suffulsit domum. | Inquantum enim que est domus dei fundavit et stabilivit ipsos incipientes | Secundo Et in diebus suis corroboravit templum. Divina proficientes qui ea sunt facti templum dei roboravit et inflammavit. | Sequitur in progressu virtutis per suam doctrinam roboravit et inflammavit | Sequitur ... altitudo ... hoc potest exponi quantum ad ipsos contemplativos quos sua doctrina elevavit ad cognicionem divine veritatis et ad quandam experienciam divine suavitatis. Et de hiis tribus potest exponi quod scribitur Gen. xlix° Dans eloquia pulcritudinis. | Nam primo quidem ... tribus consistit. Primo fundavit et stabilivit in bono virtutis ideo incipientes per suam doctrinam in bono virtutis fundavit et stabilivit. Et utraque in ...

Incipientes

neptalim | Neptalim interpretatur latitudo vel dilatacio | ... in quibus deus per donum gracie incipit latitudinem ... aperte ... incipientibus | ... Et bene dicit ... Iij° ad eum veniemus et mansionem apud eum faciemus ... tota ... per gratiam ... | ... ipsum sanctificando ... in bono proposito confirmando | per donum gracie ipsi illuminando | Et per in bono proposito confirmando | ... primo quidam adhilaracionem ambulandum ... dilatantur ... | primo quidem ... cor meum | 2o ad ... mandatorum per viam mandatorum tuorum cucurri cum dilatasti cor meum | 2o ... mandatorum per viam mandatorum ... et mundi et dyaboli. 1° Reg. ij° Dilatatum est os meum super inimicos meos quia letata sum in salutari tuo | 3o ... est cor meum super inimicos ... per tribulacionem dilatasti michi ... magnanimitatis sustinendum onera tribulacionum per ... tribulaciones onera sustinentes habent dilatacionem ... magnanimitatis tribulacionum onera sustinentes ... quantum ad dolorem que ... temptata ... ad ... Secundo quantum ad concupiscencie que in via mandatorum ... Et delectabilem quantum ad ... expeditus | Inquantum ...

Proficientes

singulariter ... sicut dicitur ... ad currendum expeditus ... inpossibilitas ... fervemitas ... ipsi ... sicut ... in progressu virtutis ... Cursor levis explicans viam suam. Et ideo ut ... in progressu virtutis abiecit ... omnis ... expeditus in progressu virtutis ... | Deliciarum per magnam abstinenciam ... per paupertatem voluntariam | ... ad medicamenta | Et dignitatum ... sicut scribitur ... accessit ad alimenta sicut ad medicamenta | Et dignitatem ... | Unde eo plenius claritate sunt ... valerent ... ordi

Perfecti

... Dans eloquia pulcritudinis | Hoc pertinet ad contemplativos quibus sue doctrine eloquia sunt pulcritudinis intellectum ad ... quia sunt castitate plena. Psalmo Eloquia domini eloquia casta sunt

voluntati secunda ad inflamandum impius ignitum eloquium tuum u[ehementer] &c. Sunt etiam affectui dulcia ad gustandum Can. iiij° Sicut vitta coccinea labia tua et eloquium tuum dulce pro quia dulcia faciebas mea tua &c. Cuius suavitas nos &c. **Sermo 29**

Fluuius egrediebatur de loco voluptatis ad irrigandum paradisum Gen. ij° Quia ad exprimendam perfectionem beati Augustini omnis lingue et omnis calami similitudines deficiunt ideo ad eius preconium omnia que existimant sibi omnes suas proprietates in eius laudibus preconium offerentes verba proposita que inveniuntur assumuntur pro commendacione beati Augustini in quibus plenitudo sue perfectionis quam per influenciam divini luminis assecutus fuit quadrupliciter describitur Primo quidem ad donorum divinorum affluenciam et ubertatem [2°] ... influxus evidenciam et claritatem 3° ab eius sciencia et nobi[litate] ... virtutum influenciam et fecunditatem primum premittitur fluuius subditur egrediebatur 3um subiungitur de loco voluptatis 4um ad irrigandum paradisum Circa primum est sciendum quod suorum donorum affluenciam et copiositatem congrue per fluuium intelligitur Quia sicut fluuius iste redundat aquarum copia et profunditate Sic mens beati Augustini fuit ... repleta omnium virtutum copia et divine affluencia sapiencie Propter quod apte de eo scribitur Eccli. xxiiij° Ego quasi fluuius dorix exivi de paradiso rigabo ortum meum plantacionum Et si diligenter et profunde consideremus Tunc in verbis istis beatus Augustinus videtur triplicem questionem que de perfectione de plenitudine sue perfectionis moveri posset Primo namque posset queri ... fuit perfectionis in seipso Ad quod videtur quod quantitas mee perfectionis apparet quia ego propter omnium virtutum et donorum affluenciam sum quasi fluuius dorix quasi diceret ego propter virtutum copiam et donorum omnium affluenciam recte fluuio comparari Sed ideo dicitur fluuius dorix quod interpretatur medicamentum Quia divina providencia ipsum ab eterno ad hoc elegit et in tempore ipsum exhibuit ut per suam doctrinam et exemplarem vitam nobis medicamentum et eterne salutis consilium ministraret ut videbatur in processu 2° posset ... unde ... ad nos devenerit ad quod videtur dicens quod exivi de paradiso de amabili cognicione divine providencie que ipsum nobis in lumen ... totius ecclesie providit et destinavit Propter quod tota ecclesia de hoc beneficio gloriose exultat dicens letare mater mea ... &c. 3° posset queri ad quid ... quem fructum nobis fuit processus et exitus Ad quod videtur dicens ... fuit ad irrigandum et fecundandum ortum plantacionum ... ecclesiam quam deus sua manu dextera personaliter formavit et sua ipsius imagine insignivit Quia quidem ortum sua doctrina salutari et vita exemplari per donum sapiencie fecundavit et omnibus virtutibus adornavit ... nam et fructuosam exuberanciam sue perfectionis et doctrine ... scitur quod scribitur Eccli. primo In diebus ipsius emanavit puteus aquarum et profunditas sinarum Quia nobis archana divinitatis ... omnes alios doctores Cui quidem putei in diebus ipsius emanaverunt ad declaracionem et intelligenciam noticia omnium bonorum lumine et omnibus ... perducta virtute sue sapiencie et doctrine 2° influxus divini luminis ... Augustino attollitur ab eius evidencia et claritate cum subditur Egrediebatur Et hoc convenienter nam cum divini luminis divine sapiencie latens et archana

Copiositatis affluencia

Claritatis evidencia

[illegible]citate diuine non tamen est incomprehensibile sed non totaliter. Quia ulla
[illegible] virtute sui luminis naturalis adhuc potest attingere. Unde dicit Dyonisius inde [illegible]
simplicitatis diuine claritatis occultatur omni lumini et subtrahitur omni cogni-
[illegible] postquam illud lumen per se effluxum ad diuina essentia excedit et [illegible]
[illegible] mentis infundit tunc mentis oculis manifestat et cognoscibile reddit et
[illegible] diuine sapientie adeo taliter effulsit in vita et doctrina beati augustini
[illegible] ipse iudicat. Quod scribitur Ecclesiastici primo. Quasi sol refulgens sic
[ref]ulsit in templo dei. Ecce patet nam in medio templo sue conscientie
[illegible] quandam sanctitatem et virtutum variarum venustatem. Sed in exteriori
[illegible] ecclesie refulsit exemplaris sua conuersatione qua in moribus suis multi
[illegible] reliquit ex edificationibus et etiam in solitaria informatione. Quia
[illegible] sue doctrine totam ecclesiam perirrigauit. Unde propter excellentiam sue
[illegible] sue doctrine dicit Remigius quod alii doctores comparantur stellis sed augustinus comparatur so-
[li]. Quia sicut stelle lumen suum a sole recipiunt ita omnes alii doctores
[illegible] sapientie hauriunt a fonte sue doctrine. Propter quod ipse multum excessiue
[illegible] doctores alios excederet [illegible] dicit in epistola ad augustinum. Et si
[illegible] Christi sacerdotibus quecumque ignorantiam tolleret. [illegible] ad augustinum [illegible]
[illegible] quicquid ipsum contingeret ignorare de quo beatus [illegible] augustinus
[hu]militate multum doluit et scribere curauit in sua epistola replicando.
[illegible] influxus diuini muneris a beatis eminentia et nobilitate
[illegible] influxus [illegible] voluptatis. [illegible] est [illegible] et iocunditate diuine
[illegible] loco voluptatis [illegible] [illegible] et emanat. Et quia quelibet res tanta
[illegible] lux diuine sapientie [illegible] et emanat. Et quia quelibet res tanta
[nobili]tate et dignitatem trahit a suo principio a quo emanat patet quod lux
[illegible] exeunt originali principio sortitur inestimabilem excellentiam et dignitatem
[illegible] qua informat ineffabiliter nobilitat. Sed est sciendum quod essentia
[illegible] qua [illegible] dicit locus. Quia sicut quelibet res naturalis quiescit in loco
[illegible] postquam ipsum fuit assecuta. Ita etiam colis perfectam quietem nunquam
[illegible] potest nisi in solo bono diuino quod omne desiderium perfecte quietat
[illegible] etiam dicit augustinus quod deus est finis desideriorum. Et in libro confessionum dicit
[illegible] inquietum est cor meum donec quiescat in te. Conuenienter ergo [illegible]
[illegible] locus voluptatis. Quia omnem rem appetibilem sic nisi vniuersaliter
[illegible] quod omne desiderium in se [illegible] et plenius suauitatem [illegible]
[illegible] me quietat. Non mirum cum deus sit fons viuus totius suauitatis
[illegible] bonitate se continere non potest quin effluat cum gaudio pleni-
[illegible] intrinsecum et amorosum ad illud perfectissime quietandum. Propter
[illegible] zacheo dixit. Hodie in domo tua oportet me manere quod [illegible] bonitatis
adhuc compellor et inclinor quod me continere non possum quin [illegible]
[illegible] suauitatem efficacia cor purum et amorosum ineffabili suaui-
[illegible] influxus diuini muneris attollit ab omni [illegible] influentia
[illegible] bertate. [illegible] ad [illegible] paradisum. [illegible] per paradisum [illegible]
debemus [illegible] quem [illegible] paradisus dicitur propter triplicem paradisi
[illegible] qua [illegible]. Primo quia sic in paradiso terrestri erat plena
[illegible] et fecunditas omnium fructuum [illegible] usui humano. Ita in [illegible]
[illegible] diuini luminis in [illegible] plena fecunditas omnium [illegible]

3
Nobilitatis eminentia

Vbertatis influentia

2 et donorum ¶ 2o quia sicut primus homo habebat in paradiso terrestri
perfecte voluptatis et omnimode delectabilitatis / Ita beatissima trinitas in
ipso habuit locum et quietem omnimode delectabilitatis / propter quod ipse ore dicit
Prov. xxiiijo Delicie mee subaudi sunt esse cum filiis hominum ¶ 3o
3 paradisus terrestris sicut erat in suo situ elevatus quod nulla intemperies
ab hoc poterat pertingere / et eo ibi aeris puritas et tranquillitas continue
nebat / Ita mens eius sic debet esse a rebus caducis per graciam sublimata
in continua puritate interiori permaneat / ut numquam aliqua cogitatio
vel appetitus quicumque eius delectabilis maculetur / Et ista tria perfecte
fuerunt in beato augustino / propter quod beatissima trinitas in mente sua mansionem
1 dis delectabiliter habitavit ¶ Primo quidem quia anima virtutum plena fuit
Cuius ita pro omni gracie et virtutis exercicium erat in ipso radicata
quasi fuerunt naturaliter complantate / propter quod ad omnes actus virtutum absque
difficultate et repugnancia delectabiliter inclinabatur / ut numquam postquam
divine sapiencie in imaginis sue conversionis fuerat illustratus in aliquid
deordinatum poterat inclinari / propter quod bene sibi congruit illud Job xxx
2 comprehendit me cor meum in tota vita mea ¶ 2o beata trinitas in ipso
habitavit propter internam mentis suavitatem et divine sapiencie claritate
patet / Nam puritas mentis et claritas sapiencie est illa via per quam de-
lectabiliter graditur / Et quecumque mens per istam viam ingredi meretur
sibile esse ipsam per quod contubernio divine presencie / Neminem enim diligit
deus nisi qui cum sapiencia inhabitat / propter quod presencia in nocte me-
3 tes etiam inveniri vita beati asserunt / In ipso beato in mea in mea rc
mens eius speciebus omnibus rebus caducis spaciatum fervidi amoris
sublimata ardebat per fervidum desiderium quod frequentissime meruit sentire
per gustacionem divine dulcedinis sicut ipsemet testatur in libro confessionum
recommittis in me quamquam tam insolita dulcedine que si perficeretur
nescio si qua vita dulcior esse possit Exque verbo datur intelligi quod
augustinus per fervidum amorem sic intime fuit coniunctus ipsi deo quod
divine suavitatis fuit eius cottidiana refectio / et amplexio divine
fuit eius solita meditacio / propter quod eius perfectio augustini ad contem-
plandum [illegible] per speculum singularis perfectionis cum dicitur Exo xxv. Inspice
et fac secundum exemplar quod tibi in monte monstratum est i. in sublimi
statu beati augustini / Nam quecumque anima devota in ipso inveniet plenum
tamen divine sapiencie reconditum in intimis perfecte puritatis consignatum clavi
humilitatis Anima teste sapiente ubi humilitas ibi sapiencia / propter quod quicumque
thesaurum divine sapiencie possidere desiderat debet aperire sacrum puritatis
clave profunde humilitatis / Tunc absque dubio mens eius replebitur
sapiencie claritate et quodam gustu prelibatorio reficietur divina suavitate
gustum nobis concedat rc. Tercius sermo de beato augustino

Ostendit michi angelus flumen aque vive splen-
didum tamquam cristallum procedentem de sede dei et agni Apoc. xxij
Verba proposita convenienter possunt plaude et preconio inclite doctoris augustini
perfectio tanta fuit quod ad eius expressionem deficiunt omnes lingue et ab eius
commendacione deficiunt omnes rerum similitudines et figure / propter quod inscriptibus

similitudinibus exprimitur ut quod in vna deficit per aliam suppleat. Quia
dicitur angelus propter sinceritatem affectionis Apocalipsis vii° Vidi alium an-
gelum ascendentem ab ortu solis etc. Nunc dicitur celum nouum propter subtilitatem
speculacionis Apocalipsis XXI Vidi celum nouum etc. Et bene nouum quia nouis
semper vigoribus surrexit actu diuinis inspiracionibus et nouis ornatus
operacionibus et nouis illustratus diuinis carismatibus. Nunc dicitur
liber propter exemplaritatem interioris et exterioris operacionis
scriptus intus et foris. Apocalipsis iiij Vidi in dextera sedentis super thronum librum scriptum intus et foris.
Nunc dicitur flumen aque viue propter copiositatem interne dulcedinis
in quo triplex laudis preconium implicatur. Primo namque
accipitur ubi apparuit. Secundo attollitur adeoque diuinorum affluencie et copiositate. 2°
attollitur excellencia et dignitate. 3° ad occultissime effluencie et fecunditate. Quia
excellencia et dignitate ostendit non ordinis sui ad mundum propter 2m subditur splendidum
promittitur. Ostendit non solum sui aquam ... 3m annectitur procedens de sede dei et agni. Circa primum est
tamquam cristallum. Quia triplici con-
cursu copiositas et affluencia sue sapiencie tamquam flumine copiosum triplici con-
... profunditatem inattingibilem. Et ideo premittitur
quia instar cognicionis habuit profunditatem inattingibilem. Et ideo premittitur
2° habuit perspicuitatem et inobfuscabilem claritatem. Et ideo subditur aque.
3° habuit suauitatem inestimabilem quia naturale est quod quanto aqua pro-
fundior tanto dulcior et sapidior. Et ideo annectitur aque viue. Primum patet
quia eminentissima in sacra sacre scripture profunditates inscrutabiles nature diuine
... sue cognicionis nobis aptissime reserauit. Et ideo bene dicitur
Job xxviij° profunda fluminum scrutatus est et abscondita produxit in lucem.
Aut dicat pluraliter fluminum quia circa inscrutabilem abyssum diuine nature
quatuor profunditates adeo clare rimauit et in lucem deduxit. Ex quo ...
Hee autem quatuor profunditates sunt
... in essencialitate
... personalis distinctio ...
... personis emanacio. Et circa personalis distinctio ... in essencialitate
earum personis emanacio. Et circa personalis doctrina nobis in lucem produxit incom-
prehensibilis trinitatis. Vnde bene ipsa doctrina nobis in lucem produxit.
Et ipse predictas iiijor profunditates quas
... nobis lucidissime reserauit. Et ipse predictas iiijor profunditates quas
... nobis lucidissime reserauit ... egrediebatur de loco vo-
luptatis clare dissemit. Bene sequitur ... flumina qui egrediebatur de loco vo-
luptatis ad irrigandum paradisum qui in diuiditur in iiijor capita quia sua
... lucidissime reserauit. 2m patet
quia eorum profunditates predictas nobis luculentissime reserauit.
... aque perspicuitas designat sue cognicionis inobfuscabilem claritatem
omnia in sacra sacre scripture subtilissime penetrauit. Vnde de eo sic
... ignorancia alicuius veritatis in aliis Christi sacerdotibus ut
Volusianus et si ignorancia alicuius veritatis in aliis Christi sacerdotibus ut
tolleretur. Aut ad augendum conuentum fuit legi dei de est quicquid ...
... ignorare. Ex quo patet yperbolica et nimis emfatica commendacio quia
... ignorare. Ex quo patet yperbolica et nimis emfatica commendacio quia
... latitudini diuine eloqu-
... cognicionis adequat conuenire ... latitudini diuine eloqu-
... sue cognicionis adequat. Si aliquid contingat eiusdem ignorare
... vult ... dicere Volusianus. Si aliquid contingat eiusdem ignorare
... est ex defectu sue cognicionis sed ex defectu diuine eloqucionis. Quia
... in sacra scriptura illa eloquacet. Ipse omnibus modis agnouisset. 3m patet
... ubi est sua doctrina cor hominis penetrat sapore deuocionis et nu-
triendi ignem inextinguibilem caritatis. Ex quo precepit dominus in leuitico
... ignis in altari cordis numquam deficiat. Et ideo ipse dixit quod doctrina sa-
cre scripture est a doctore catholico exponenda quod in omni loco caritas emicat. Et
... dixit in eo ... quod non intelligit caritatis latus ille legitur ... et quod latet
... patet in diuinis sermonibus qui caritatem sonat in presenciis. Et quia
ex abundancia cordis os loquitur. Ideo bene dicto scribitur quod caritas Christi redundat

Sapiencie copiositatis

Cognicionis profunditatis

2
Cognicionis claritatis

3
Devocionis suavitatis

Vite sanctitas

1. mira profunditas humilitatis

2. virtutum varietas

cor eius et gestabatur verba eius in visceribus quasi sagittas acutas qui
de suauitate sue doctrine peccatorum affectus sauciens sic ut sibi delicias
cupitas sagittas libros beati augustini plagis et inspiracione sue sagittas
sensibiles non queratis / Circa 2m est sciendum quod sue vite sanctitas a
... apparet ex tribus / primo ex mira profunditate humilitatis / 2o ex bonorum
sed virtutum varietate / 3o ex sue mentis in bono diuino stabili firmitate
prima duo dicuntur quod flumen sue vite fuit splendidum Sed propter 3m sub-
fuit solidum et firmum tamquam cristallum primum patet / ex mira profunditate
et mansueta humilitate hec expressit quod omnia sua dicta que certum [?] homi-
tas intimant illo conscripsit et toti mundo legenda reliquit / Et ex hoc
sua adaucta candore puritatis deducta fuit quod de ipso scribitur Ecclesiastici xliii
claritudinem eius admirabitur oculus / Unde conuenit sibi modo humano
per illud quod de sapientia incarnata scribitur Sapientie vii Candor est lucis
et speculum sine macula Cuius inmensus vita pura et nitida quibus [?]
sue consciencie corrigere et diuino beneplacito poterat conformare 2m
nam tanta fuit sue conuersacionis exemplaritas / et tanta ex eo [?] resul-
tatum venustas quod dicatur habere in dextera sua vii stellas per quas in-
telligitur omnium virtutum universitas / Habuit enim sicut dicitur habere in dextera sua
tum habuit virtutes exercicio quod ad actus virtutis subornatus [?] infatigabili
prompte ac delectabiliter inclinabatur / Et nihil nobis diuinitus est prius [?]
et exemplo / Ex quo quilibet recte informari potest qualiter quilibet homo
suum perseuerare debeat ut nichil proprie tribuat donis domini ad ...
tis sed quod illa potius per deuotam graciarum actionem adeo recognoscat et in ...
deo refundat / ut postea sibi copiose diuinitus augeatur / Ad quod hortatur
cum dicat Ecclesiastes 1o Ad locum vnde exeunt flumina reuertuntur ut iterum fluant
Christo eius exemplaritas nobis 2o docet qualiter quilibet homo tamen
conabitur ut debeat laude et reuerencia sibi exhibita nam si homo ...
dona sibi diuinitus collata in eo laudentur de hoc debet summe gratulari
hec redundat in honorem dei / Sed vbi aduertat quod ipse homo laudetur
in se propter diuinis perfectis de hoc debet summe dolere et nichil de huius laude sibi
tenere / cum tale donum non sit suum sed potius solius dei / Unde dicit Bernardus Cum
venditor de laude victorie tu non meis viribus sed potius dono dei tri-
buit quod postquam homo nullum opus virtutis exercere sine diuino munere
perficere potest / congruum est ut de quolibet actu virtutis nichil sibi ascribat ut aliquam
placenciam de hoc in seipso habeat ut humanam laudem de hoc ab homine ...
Sed in solum honorem diuinum talia refundat / Cuius nimirum loquuntur
in meis tua opera / Et de hoc ipse saluator suos discipulos edocuit Unde dicit
Cum omnia feceritis dicite serui inutiles sumus quod debuimus facere fecimus
non fecimus quod per tanto dicitur quia nullum opus sit a nobis cum
feruore deuocionis et caritatis qui posset fieri cum maiori / Et quia homo
tenetur deum diligere ex toto corde et sine ex toto conatu cordis et omnium virium
quod quilibet bonus homo recte potest dicere quod facere debuimus non fecimus

Luce 17

3. in bono diuino stabilitas

patet nam meus sua per amore ad res inmobiles fuit fixa in bono diuino
quod nec per mundi delicias nec per hostiles astucias ab eius amore poterat
li- Sed semper circa meditacionem passionis Christi voluit occupari / Unde petiit a

Cum omnia feceritis que precepta sunt vobis
dicite serui inutiles sumus quod
debuimus facere fecimus.

[illegible]nis dicens Scribe domine vulnera tua in corde meo sanguine tuo ut in eis
legam tuum amorem et tuum dolorem / Tuum amorem ut pro te omnia libenter
despiciam / Tuum dolorem ut pro te omnia aspera libenter sustineam / Et in hoc
[illegible] nobis est persuasus per exemplo ipsius humilitatis per quam quilibet
[illegible] homo quemlibet alium meliorem et perfectiorem estimare debet se ipso / Cuius
est / Quia autem homini magis et clarius sunt noti defectus proprii quam alieni
quod quilibet homo quemlibet alium meliorem et perfectiorem estimare debet
cuius ratio est / habet materiam plura de se estimandi et de quolibet alio cuius
defectus non sic agnoscat de eo credibiliter meliora sentire / Cuius etiam se ipsum
diligentes plus scrutans magis potest advertere quantum si deficiat de perfectione virtutis
quam cuiuscumque alii / Et eo credibiliter suos defectus debet iudicare maiores quolibet
alio Cuius est contra illos qui temere alios iudicant de suis defectibus
cum tamen ipsi pluribus sint maioribus irretiti Quos etiam ipse Christus redarguit
dicit Quid vides festucam in oculo fratris tui et trabem in oculo proprio non
vides. q.d. Cum enim proprios defectus bene adverteret nequaquam aliquem alium de
suis defectibus iudicaret / Quia sepe contingit quod homo iudicat proximum de
[illegible] malo cum tamen multo maiore habeat in se ipso / 2o commendatur a sapientie
doctrine affluentia et fecunditate Cum dicitur procedentem de sede dei
et agni Et hoc convenit nam lumen divine sapientie fluit a puritate divine
nature et etiam humane in qua illa ipsa hypostatice subsistit in divino supposito
[illegible] angelis et causaliter defluit a natura divina Solum autem instrumentaliter
humana in qua illa tamen fuit organum et instrumentum inseparabile cum operacionis
divine Ad cuius maiorem evidenciam est sciendum quod fecunditas sue sapientie
doctrine in tribus consistit tertio commendatur / Primo quidem ab eius effulgencia et
claritate quod notatur cum dicitur egredientem Et hoc convenit / nam illud proprie
dicitur egredi quod de occulto ad manifestum deducitur Constat quod lux divine
sapientie quam divina essencia continet et occultat omni lumine
intellectuali et abscondit omni cognitioni ut dicit Dyonisius in de mistica theologia
[illegible] illud lux a divina essencia progreditur et intus continetur tunc
[illegible] claritas ante eam precipitur Quod bene probatur propheta cum dicit /
[illegible] questam et considerabo in loco meo sicut lux meridiana clara est / q. d. propheta
[illegible] questam ab omni tumultu fantasmatum rerum sensibilium et considerabo in loco
meo i. in simplici intelligencia mentis mee que sola capax est influencie
divini luminis Cuius influencia clara est / sicut lux meridiana ymmo multo clarior
[illegible] quam considerando eam luci meridiane assimilavit / Quia in rebus sensibilibus clarior
[illegible] ea inveniri non potuit / 2o commendatur ab eius affluencia et nobilitate
[illegible] subdit de sede dei / Certum est quod nobilitas [illegible] cuiuslibet tanti dependet
[illegible] ex nobilitate sui primordialis principii principium autem cuiusdam sapientie
[illegible] est ipsa essencia divina Et eo ab ea sortitur summa excellencia et nobi-
litatem que quidem essencia divina recte dicitur sedes dei et agni Quia
in ipsa tam persone divine quam natura humana verbo divino ypostatice unita perfecte
[illegible] gaudiis suavissime quiescunt / 3o commendatur ab eius influencia
fecunditate sed a suis fructibus multiplici utilitate Quia ipsius doctrinam
[illegible] multipliciter irrigaverunt / Et cum vitam [illegible] fecundaverunt / Ad
[illegible] exemplarem intuitum et secundum similitudinem imitatur quelibet anima
[illegible] propheticus quod scribitur Exodi xxx Inspice et fac secundum exemplar quod tibi ostensum

3.
Doctrine
affluentia et
fecunditas

perfectionis quod tu monstrasti et innotescere est in beato Augustino sublimi ui
et perfectorum sicut virorum et perfectos imitatores nos perfecti gratiam efficiat
et benedictus. Quartus sermo

Tu signaculum similitudinis plenus sapientia et perfectus
decore Ezechielis xxviii^o. In quibus proponit singularis perfectio beati Augustini
qua ceteros doctores luculenter excessit, nobis proponitur in exemplum singularis
perfectionis per quam quilibet devotus suam vitam equalem potest si vult divine bonitati
et virtutis actibus conformando in quibus tripliciter attollitur et eximie gratia.
Primo namque attollitur a conformitate divine assimilationis. 2o a limpiditate
divine cognitionis. 3o a fecunditate virtuose operationis. Conformitas
divine assimilationis notatur cum premittit: Tu signaculum similitudinis. Limpiditas
divine cognitionis notatur cum subdit: plenus sapientia. Sed fecunditas virtuose
perfectionis notatur cum annectit: et perfectus decore. Circa primum est sciendum quod beatus
Augustinus evidenter gaudet a conformitate divine assimilationis. Quia vita Christi
conformis fuit tam in vita activa quam in contemplativa. In vita activa
ista conformitas colligitur ex tribus. Primo quia fuit zelator Christi perfectissimus
imitator et maxime in humilitate et omnis fastus mundani perfecta despicabilitate.
2o quia fuit omnium rerum mundanarum sincerissimus abdicator. 3o quia
fuit omnium deliciarum strenuissimus extirpator et omnimode sobrietatis
assiduus emulator. Primum patet nam omnem fastum mundanum qui quandoque
solet in exteriori apparatu fieri perfectissime contempsit quod nunquam aliqua conscientia
mundana vel voluptate tactus fuit postquam primitus fuit ad deum
conversus. Quod patet per hoc quod in tantum fastum mundanum et complacentiam sibi
abhominabat quod de preciosa veste vix erubuit, propter quod dixit: fateor
de preciosa veste erubesco. Quod utique exhibet quod mores sui fuerunt in ex
perfecte humilitatis Christi totaliter transformati. Quod quidem humilitatis exemplar
in ipso resplenduit tam in eius vita quam etiam in doctrina. In vita
quidem quia nunquam inveniebatur quod post suam conversionem minimum intumescentiam
elationis ostenderet nec in verbo nec in exemplo nec etiam in gestu. Sed omnes
actus et mores florebant exemplo perfecte humilitatis Christi, propter quod recitat
dicere illud Canticorum ii^o: Flores apparuerunt in terra mea. Quandoque etiam candorem
humilitatis prependit in sua doctrina. Nam licet ipse in claritate scientie
et in perspicacia intelligentie secundum Remigium omnes alios doctores excedit sicut
lux solis claritatem stellarum excedit, semper tamen et omnem suam doctrinam in
perfecta humilitate possedit. Quod ex eo patet quod in tota sua doctrina non
invenitur verbum presumptionis et arrogantie sed potius humilitatis mansuetudinis
et pacis, propter quod nobis proponitur in exemplum perfecte humilitatis
omnem fastum et mundi complacentiam perfecte contempnentibus. In quo exemplar
summo opere debent respicere omnes viriose ingenes religiosi et seculares fastum
mundi et curiositatem ornatus sequentes que hic altare considerare deberent
addentes quod tot mortibus digne sunt quot corda sauciant sibi
amans mortibus et quot levitatis exempla ad alios transmittunt ut dicit glossa.
Et quia secundum Augustinum pro modum et gradum prius humilitatis unusquisque
in eterna beatitudine insuabit sublimitatis exaltationis. Ideo dicit idem:
fode in te fundamentum humilitatis et pervenies ad fastigium caritatis. Dicas

Conformitas divine assimilationis

Zelator Christi perfectissimus imitator

Humilitas est fundamentum Caritatis

pe[r]fectitudine[m] ad capescendum p[er] humilitate[m] xp[ist]o Cuius sic dicit Joh[annes] Cass[ianus]
[Vo]lo nos p[o]t[est] in ala n[ost]ra celsitudine[m] structura construere nisi p[ri]us iactata fu
erint u[e]l humilitatis fundamenta in corde que caritatis et p[er]fectionis culmen
(?)arant sustinere Secundum patet nam ipse exemplo xp[ist]o fuit om[n]i[u]m rerum p[er]fect[u]s
sim[ul] abdicator quia om[n]ia uoluntarie contempsit ut exemplo paupertatis
xp[ist]i possit p[er]fectius conformari Cuius quidem uoluntarie paupertatis no[n] solu[m]
fervens imitator sed etiam diligens institutor Cuius in sua regula ma
dat omnibus suis sectatoribus d[e]scripte sue paup[er]tatis xp[ist]o qua nobis
exemplariter in se ip[s]o ostendit Ut aut[em] euidentius appareat que sit illa pau[pertas]
qua xp[istu]s ap[osto]los docuit et uil apl[ic]is p[er] exemplo singularis p[er]fectionis
sicut Sciendum est q[uod] xp[istu]s in se ip[s]o nobis ostendit ex[em]p[l]um triplicis paup[er]t[atis]
dicitur uoluntaria rerum abdicatio qua metus tanto feruore caritatis
capi[tur] q[uod] ex amore diuino uoluntarie desit et contempnit om[n]es mundanas
diuitias Sicut fecerunt ap[osto]li dicente petro Ecce nos relinquimus om[n]ia
et om[n]es religiosi qui p[er] p[ro]fessione[m] sua[m] omnem p[ro]prietatem a se abdicat
dicit g[lossa] Monachus h[abe]ns obolum no[n] ualet obolum Ubi ori[tu]r q[uestio]
dilatio que sit d[iffere]n[ti]a illius paupertatis qua religiosi suore p[ro]mittunt etiam
p[ro]fitentes Et illius qua aliqui ex p[ro]pria deuotione uoluntarie suae
p[ro]mittunt Ad quod dicendum q[uod] in utroque uoto e[st] aliqua conuenientia et aliq[ua]
Nam in hoc est conuenientia q[uod] utrumque uotum tam hominem ligat q[uod] no[n]
uotum suum transgredi sine pecc[at]o mortali Sed in hoc est d[iffere]n[ti]a q[uod] uotum
ex p[ro]prio arbitrio emissum sic ligat hominem ad obseruantiam paupertatis
q[uod] p[er] de licentia sui superioris aliquid recipere et tenere q[uod] ad suu[m] p[ro]p[ri]o
usum p[er]tineat Et q[uod] p[ro] sua uoluntate p[ro] suo arbitrio libere uti possit Sed
professionis sic stringit hominem ad paupertatis obseruantiam Ergo ne
superioris et p[ro]p[ri]e licentia p[o]t[est] aliquid tamquam p[ro]prium licite sibi possidere Et in h[oc]
euident apparet Cuius p[ro]pria licentia no[n] possit q[uod] monachus aliquid p[ro]prium pos[sidere]
Et in h[oc] euidenter apparet quantum purius et p[er]fectius sit uotum paupertatis
quod fit religiosis ex p[ro]fessione certe a p[ro]p[ri]o uoti simplicis uoluntate p[ro]p[ri]a e[st]
Cuius sicut illa res est purior que nec in se est contaminata nec
aliquo alio contaminari p[o]t[est] ea quesi in se ipsa no[n] sit contaminata ab a[li]a
contaminari p[o]t[est] Sed illa paupertas e[st] multo purior et p[er]fectior que nec ex se ipsa
ex licentia cuiuscumque superioris contaminari aliquo p[ro]prietatis recipere p[o]t[est] q[ua]m ea
que h[abe]t auctoritate superioris p[o]t[est] facere In h[oc] etiam p[o]t[est] elucet Cum magna et
... dignitatis sit oblatio qua homo fructum sui ueritatis offert deo in
p[ro]fessione religionis Hec n[am] oblatio tanta est q[uod] excedit om[n]e aliud quod quis deo
offerre p[o]t[est] Quod patet p[er] h[oc] Quod in uota castitatis fit renunciatio omnis delecta
tionis que p[o]t[est] queri u[e]l appeti in uoluptate carnis In uoto aut[em] obedie[ntie]
renunciatio totius libertatis uoluntatis p[ro]p[ri]e Cuius num[quam] homo decetero uti p[o]t[est]
tam in faciendo q[ua]m in dimittendo o[mnia] q[uod] homo totalit[er] dependeat
uoluntate sui superioris In h[oc] etiam uoto homo offert deo omnem potentiam
omnem honorem qui p[o]t[est] appeti in p[rese]nti uita quorum neutrum s[ibi] usurpa[re]
sine licentia superioris Cuius religiosus no[n] p[o]t[est] consentire electioni de se facte
sine licentia sui superioris Sed in uoto paupertatis homo renunciat
omnibus diuitiis huius mundi de quibus religiosus rerum quadrante p[ro]prio p[ro]p[ri]e

Quam xx4 mundanarum sicut expressus abdicator

Q[uestio]

Uotum simpliciter p[ro]p[ri]e uoluntatis
Uotum solemne professionis

possidere non possum, quod multo quilibet homo summe gaudere potest qui
dono divine gracie illum fructum deo offert cui nulla oblacio mundi potest
comparari. Secunda paupertas dicitur proprie voluntatis abdicacio, qua mens devo-
tam suam voluntatem sic incorporat et conformat voluntati divine quod in
omnibus rebus creatis nichil aliud appetit quam quod divine voluntatis beneplacitum
in omnibus impleatur. Et talis nichil omnino voluntatis proprie nec in se ipso
in rebus aliis sibi relinquit sed omnia et omnem statum rerum divine disposicioni
committit. Tercia paupertas dicitur deifica que summa est, et consistit in hoc quod
mens totaliter denudetur ab omni specie creata sicut essencia divina ex sua simplici-
tate et puritate denudata est ab omni specie contingenti creature. In illud exemplar
voluntarie paupertatis quelibet mens devota transformanda est si velit ad beatum Augustinum
perfecte conformari exemplari divino. Talem namque mentem oportet perfecte renun-
ciare per paupertatem voluntariam omnibus creatis. Et per continuam obediencie sue proprie vo-
luntati. Et hoc quia per amorem et desiderium sic intime deo unitur quod nulla
res creata ipsam possit delectabiliter afficere vel movere. Et istam triplicem pauper-
tatem beatus Augustinus nobis in se declaravit. Nam primam ostendit in hoc quod paupertatem
evangelicam quam Christus et apostoli servaverunt non solum fuit verbis imitatus
sed etiam preceptor et institutor eius observanciam mandans omnibus suam regulam
profitentibus. Secundam ostendit in hoc quod suam voluntatem ita perfecte con-
formavit voluntati divine, quod nichil aliud appetivit nec in se ipso nec in creaturis
nisi quod honor divinus et eius beneplacitum in rebus omnibus impleretur. Cui-
bus liquet ex eo quod dicit in libro Confessionum: Delectat domine tota vita mea
in amplexibus tuis nec umquam auferar donec abscondar in abscondito faci-
ei tue. Terciam ostendit in hoc quod mens sua per intimam devocionem sic fuit deo con-
iuncta et a spe et amore omnium creaturarum abstracta quod in nulla re creata nisi
in solo bono divino potuit delectari. Quod patet per hoc quod ei displicebat
quicquid agebat in seculo pre dulcedine dei in qua sola mens delectatur.
Tercio ista conformitas in hoc apparet quod fuit omnium deliciarum strenuissimus
extirpator. Quod patet per hoc quod per efficaciam divine gracie mens sua sic in-
time fuit in deum transformata quod liberrime contempsit omnes carnales deli-
cias. Sine ea omne commodum naturale iniquatum parebat in rebelli-
tas nature. Quod declarat eciam cum dicit: Domine docuisti me ut ad
alimenta quemadmodum ad medicamenta. In quo verbo innuitur cum quanta parci-
tate et sobrietate beatus Augustinus usus fuit commoditatibus corporis ad sustentacionem
necessariam nature spectantibus. Cum enim sit homo de medicina non plus sumere
quam quod necessitas requirit propter pro adiutorio nec ad morbum exspirandum
sic ipse cibis et balneo non amplius usus fuit quam stricta necessitas
appetivit. Et in hoc nobis prebet exemplum perfecte temperancie in omnibus
spectantibus ad nature sustentacionem. Ad quorum concupiscenciam et appetitum
homo naturaliter inclinatur. Ex quo ulterius relinquitur quod per gracie efficaciam
et studiosissimum exercitium fuerat elevatus super se in tantum quod licet forma servi
terreni gereret vitam humanam inter homines, duxit vitam angelicam. Propter quod
poterat recte dicere cum apostolo: Nostra conversacio in celis est. De una quibus e
consequenter inducitur dulce similitudine humana semper per gracie efficaciam de-

Omnium deliciarum et stimulorum extirpator

um anglicam Et sic patz qualit in uita actiua inconformitatem
diue assilatois fuit pfectissime tussformatz Ecuiod nos piorc digs 3m pmo
Vidi in medio vij candelabroz similem filio hois ap
pos . 1o Vba pposita quenient put assumi plande et pmo meliti dor
tois augn Cuius pfectio tanta est q abeunt expssioz et lingwe huane
dicitur et rez simitudines no attingunt pp quod incdibis ppositis ulla
cue pure ponq ipd xpo assilat Cum dicit vidi zc Inquibus
caus pfectio tripliciter attollit pmo namq ?medat a puritate
conceptois 2o a fecunditate uirtuose pfectois 3o a conformitate diue
assilatois pmu pbat uisionis pspicacitas cu pmittit Vidi 3m indicat
propinquitas cu subdit in medio vij can aureoz 3m declarat
conformitas cum anectit silem filio hois Pmo go ?mdat a
puritate luminose contemplationis Cu quenies indicat acumen uisuale
cognitionis cu pmittit Vidi Cuma sicut visus sm augn excellit impu
cute et sumatitate oms alios sensus Ita augn inpfunditate et puritate
diuine cognitionis excedebat oms alios doctores Cuma pfunditate et
puritatem diue ueritatis purius et pfundius scrutatus est sua in uestigacon
omibus alijs doctoribus Et quia hoc nale est q quato aqua de vena
pfundiori exprt tanto est dulcior insuo gustu pp quod sua doctrina pre
doctoribus tanto est dulcior quato est alijs doctoribus pfundior Et hoc zobur
dixit quia sicut mare est origo et principiu oim aliaz aquaz Et sol e
principiu et origo cunctis lucis celestis stellas illustrantis Ita sua doctrina pt
quodamodo origo et principiu fontalis luminis ceteros doctores et fide
catholicam illustratis pp quod apte in eius sapie describit admodu solis
fulgentis Cum dicit Cuiasi sol refulgens zc Cuma totam eccliam il
lustrauit Et ubo doctrine exlo bone uite Vn de ipso bn scribit Job xxviijo
Dic pzosimu uidit oculus eius Cuma ipe acumie sui intellctus pspexit
et uidit oms nobiles pprietates essenciales nature diuine profunda flu
iorum intelligi put pprietates psoles diuinaz psonaz uitalis ex? pentes
scaturientes ex fecunditate nre diuine et abscondita produxit in lucem
est pfunda uisiua scrutatioz que pp sui latenteam pfunditatem om
scandebant capacitati et in uestigacoi oim alioz doctoz adeo lu
cessauit q quibz intellctus humanus ipoz capax et pticeps esse pt
commedat a fecunditate uirtuose opacois Ozo eandem apparet exhi
bitus est in medio vij candelabroz aureoz vo diligent est considerand
quod pp e et eleganter in hoc vbo declaret fecunditas sue uirtuose opacois
Nam p vij candelabra intelligit vniuersitas oim sanctoz Cuma pmu ca
delabru e collegiu oim angeloz 2m e collegiu scoz patriarcharu
3m est collegiu sanctoz pphaz Cuartu est collegiu scoz aploz 5m
collegiu scoz martiru Sextum est collegiu confessoz 7m e colle
giu sanctaz uirgium Hec aut scoz vniuersitas ptanto sub numo septenaro
cophendit quia iste concludit inse pfectoz cuiusqz sctitatis Ozo patz ex
hoc q omis sanctitatis pfectio emanat a septem donis spc sci Sed
tanto uocant candelabra Cuma exempla bone uite et pclaritatem
ueritatis doctrine tota ecciam illustrauit ptanto uo dicut aurea

Puritas
Luciose
contemplatois

2
Fecunditas
virtuose
opacionis

qua corda ipsorum perfectissime ardebant / igne diuine caritatis / Inter ista
vij candelabra nobilis insuper est iste gloriosus doctor augustinus / Quia
medium naturaliter claudit inter perfectorum extremorum / ita beatus augustinus clausit et
comprehendit / inter dona gratie aliorum sanctorum / Ut patet per hoc / Quia cum
rectitudine originalis iusticie cum ipsis angelis / eorumque meritis sua prodon-
geracione sic fuit confirmata imperfectione uirtutis quod fuit quodammodo creatura
imperfectorum inobliquabilem originalis iusticie / Cum patriarchis communicauit in
perfectione fidei et obediencie eorumque meritis sua predicationis instinctus perfecit illis
maxima promptitudine et puritate / Cum prophetis communicauit in puritate spe-
et diuine di[...]ne cognitionis eorumque mistica scripturarum in eodem lumine cognou-
it et disseruit quo ipsis fuerat inspirata / Cum apostolis communicauit in uoluntaria
paupertate / eorumque paupertatis apostolice non solum fuit sectator sed etiam perfua-
institutor / Cum martiribus communicauit in uoluntaria sufferencia magni la-
boris et magne penalitatis eorumque instantissime et perfectissime laborauit pro
fidei defensione et pro eorum etiam luminosa edificatione / Cum confessoribus com-
tauit in extremitate rigorose uite et penalitatis / Et cum uirginibus communicat
et in incontaminabili puritate in talis castitatis / Que tam excellenter impres-
suit quod etiam cum sorore propria habitare recusauit / fugiens consortium su-
tamquam uenenum / Unde cum notaret ad suam sororem instanda [...]
Que cum sorore mea sunt sorores mee non sunt / Et quia cor su-
sic uirginitate tenuit in incontaminabili puritate ideo de ipso merito uerificatur
scribitur Job xxvij Non reprehendit me cor meum in tota uita mea
postquam aduenientem fidei sum conuersus / Unde propter affluenciam sue perfectionis
ipso potest uerificari illud ysaie iiij° apprehendent vij mulieres in die illa vi-
rum / hoc est vij uirtutes iiij^or cardinales et tres theologice / Virile
beati augustini / Quia totius uirtutis decore ipsius animam adornabant / Et nichilominus
iste noster doctor omnibus mentibus deuote proponitur uelud exemplar limpidissimum uirtutis
perfectionis quod etiam suis uita et doctrina resplendunt / Quod patet per hoc / quia
libet mens deuota que isti exemplari se conformare uoluerit in illa perficitur
decor uirtualis / Primus est quod per hoc eius ymago reformatur in pulcritudine
in nocencie in qua primitus in sui exordio creata fuerat / Quod patet per
eam prophetam aliam deuotam in spiritu alloquentem / Et ipsius exemplaris
uestigia insequentem / Gaude filia syon / Quia ad te ueniet / primus decor
tunc perque scilicet tua ymago intellectualis reducetur in pristinam puritatem due
assimilationis / Secundus est quia pristinum decorem ymago anime illustratur clara
perfecte intelligencie propter quod de ipso uerificatur illud quod scribitur Cantica v
Oculi eius sicut columbe super riuos aquarum / Quia sua mens et intellectus
uigilanter meditabatur circa inscrutabilem abyssum diuine sapiencie / Non cessa-
ciabatur illis diebus considerare altitudinem consilii diuini super salutem
generis humani propter quod omnibus mentibus se deuote innotauit per bonam comparationem
doctrinam intelligencie diuine sapiencie / Tercius est quia pristinum decorem ymago
anime decoratur uenustate conuersacionis uirtuose / Ut patet per hoc quod
feruido amore contemplari uoluit / illud exemplar uirtuosum quia conuer-
satio sua et conuersacionem angelica nobis protulit impossibile esset quod scribitur uel
uerbo exprimi et attendi debet ad quodlibet opus uirtutis delectabiliter exercendum / Quibus

figurum ē Exo xxvi° ꝑ hoc ꝙ omēs cortine templi quibusdā ansis cnecte//
bant. Jta ut cortina cortinā secū trahe͛t. Quod utiqȝ in nobis spūalit͛
impletur qn mens deuota exemplo uirtuosi alti9 ad similes actus uirtutū ex
citatis feruenciꝰ inflāmat 3° cōmendat p̄ conformitate diuine assilacōs
  Conformitatis diuine assilator
nectit simile filio hominis. Ubi est nobilit̄ aduertendū ꝙ nullo ꝓpo nōie
exprimit Sȝ indiffinite eum describit dicens ꝓm similem filio hoīs
ad designandum ꝙ in tam excellenti gradu ꝑfcōnis xpo conformabat
est inplicabilis omni lingue humane Et pat exemplū gradu singu
ꝑfcōnis Unde nobis aliquid exemplar sic formalis imitacōis/ Primus
est quia fuit exemplorū xpi ꝑfectissimus imitator/ 2° est quia fuit mū//
  Glo[riosus] xpi perfectissimus imitator
danorum omnium finalissimus abdicator/ 3° est quia fuit eterne btitudinis ardentissimus
emulator/ Primum patȝ ꝑ hoc quia totam uitā suā uite xpi et ēē aplice cōfor
mauit Unde bn̄ patȝ in uita actiua ꝑ illud quod scribit xiii cōfess Deuerat
domine tota uita mea in amplexus tuos ut eāt donec abscondat in ab
scondito faciei tue/ Hoc idē patȝ in uita contemplatiua ꝑ ardens desiderium quo
suspirabat ad intima misterioȝ diuini amoris et diuine ꝑnitie/ Unde dixit
confess Quis michi det ut uenias in cor meū et inebries illud amore
tuo ut obliuiscar omnia mala mea et unū bonū amplectar te
Ad quod considerat illud uerbum cupit deuota ꝑfectissima diuini a
moris inquā michi uiuit ne aliquid appetit nisi suauissimū gustū diuine
dulcedinis et feruentissimum desideriū diuine uisitatis/ 2m patȝ ꝑ hoc ꝙ ꝑ diuina
dulcedine tota mundi delectacio sibi in amaritudinem uersa fuit Unde patȝ
  Mundanorum finalissimus abdicator
Omnia tria sunt que spāt mundus appetit/ et cōquirit Que quidē bt͡9
  1
aug9 ꝑfectissime abdicauit/ Primo namqȝ mundus appetit superfluitatem
  2
diuiciarum quia ille sunt ad delectacōz et iactanciā/ 2° appetit superfluas dig
  2
nitates quia ille sibi seruiunt ad ostentacōz et pompam/ 3° appetit carnales
delicias quia ille sibi seruiunt ad uoluptatem carnis et ꝑuam concupiscentiam
Omnia ille sibi seruiunt ad uoluptatem carnis et ꝑuam concupiscentiam
Omnia ille ꝑfectissime abdicauit/ Unde ꝑ primum dixit fatetur
aut tria bt9 aug9 ase ꝑfectissime abdicauit mhi fuit xpo conformis in ꝑfecta hūlitate
speciosa ueste exuberantes Et mhi fuit xpo conformis in ꝑfecta hūilitate
ad credit Cum dixit et si hoc decet epm non tū decet aug9/ ꝑ 2m ꝑo
dicit cū aplo Ecce nos reliquimus omnia et s. sū te Et mhi fuit
conformis in uoluntaria paupertate Cum non solum fuit uoluntarius
amator Sȝ etiā ꝑ suam regulam fuit legittimus institutor/ Sȝ ꝑ 3m hec
  Beatitudinis ardentissimus emulator
cunis curā et molliciem declinauit Omnia ne decibis ne de balneis plus
exegit qm ad solam nature conseruacōz et quantū ad utilitas corporis opus fuit
3m patȝ ꝑ hoc ꝙ ad beatam eterne btitudinis affectu ardentissimo suspirauit
nobis tria incitamenta quibus ad hanc secundum conatū inducimur liberti
lissime exprimit/ Nam primum quod mouet ad hoc est celis eterne nobili
  1
tas eterne metem celestem ascendendum desiderium eterne btitudinis/ ꝑ hoc
de indutte ꝙ mouimbus celestibus nisi se sile ꝑter et tanto potit in celi/
dicat Augustinus Aug9 Domine fecisti nos ad te et inquietū est cor meum
  2
donec quiescat in te/ 2m quod mouet ad hoc est omnium creaturarum pulcritudo ordina
bilitas Nam eterne sic pulchre et ordinate instituti sunt quod ex eorum so
glis sicut Aug9 resultat quedam amabilis pulchritudo/ Et eo quia quolibet
bonitudo creatura inferioris gradus ordinat ad superiorem tamquam ad suum
finem mens aut celis finalit̄ ordinat in solū deum/ ꝑ quod mito

3

ipsum tamquam sue beatitudinis premium ardenti desiderio concupiscat. Unde qui-
Augustinus: Domine michi non dulce est nisi de te loqui de te audire de te scri-
bere de te meditari et tua gloria semper in corde meo revolvere. Secundum quod mens
adhuc est summi boni excessiva suavitas. Sequitur: lege Augustinus in libro de li-
Tanta est inquit pulchritudo lucis eterne ut si solum premium momentanea
moracione liceret, multorum propter mille annorum plenitudine deliciis recte contempnerentur.
Ad hanc suavitatem suspirabat Augustinus cum diceret in libro confessionum
gaudium super gaudium vincens omne gaudium quando intrabo in te ut vi-
deam deum meum in te. Cuius gaudii nos participes faciat etc. De decollacione sancti Johannis

Corruit veritas in plateis et equitas non potuit
ingredi Ysaie lix°. In verbis propositis duos miserabiles casus
deplorat propheta, scilicet ruinam veritatis cum premittitur Corruit
veritas in plateis et repulsam equitatis cum subdit et equitas non potuit
ingredi. Mirabile enim fuit quod veritas corruit que tamen est fortissima et potentissima
sed miserabile est quod in plateis corruit. Communia in publico defen-
ces non solent corruere nullo pro principum quinarium defensata fuit. In verbis
premissis duo puncti materie presentis designantur. Primum est ipsius decollacio Johannis dolorosa.
Secundum est ipsius Herodis obstinacio cancerosa. Primum notatur cum premittitur Corru-
it veritas in plateis. Secundum cum annectitur Et ideo equitas non potuit ingredi.

Decollacio dolorosa

Circa primum est sciendum quod Johannis decollacio apte notatur cum dicitur Corru-
it veritas in plateis. Tunc enim veritas corruit quando Johannes testis veritatis propter
veritatem quam docuit decollatus fuit. In plateis eius corruit quia an-
te principum quinarium defensorem accepit. Nimis autem lamentabile fuit quod
veritas hodie corruit que tot extitit privilegiis sublimata et tot casibus cu-
mulata. Propter quod doctrina huius ~~viri~~ hominis multo fuit ex suis pri-
vilegiis plurimum commendanda, ex suis privilegiis libenter audienda, et ex suis pri-
vilegiis plurimum diligenda. Ideo scribitur quod rex Herodes metuebat et custodiebat [eum]

i. Privilegia

et audito eo multa faciebat et libenter eum audiebat. Sed ista veritas
dum peteret ex malicia ipsius Herodiadis cuius adulterium reprehendit.
Sed autem dicimus quod beatus Johannes tria privilegia habuit ex quibus sua doctrina

Anglica nunciacio

multo extitit libenter audienda et plurimum commendanda. Primum privilegium
eius angelica annunciacio. Communia sicut dicit Augustinus ab eodem angelo Gabriele
Johannes fuit annunciatus a quo et Christus. Sed sicut dicit idem annunciacio Jo-
hannis si quis diligenter consideret fuit dotata maioribus privilegiis quam ipsius Christi.
Patet quia fuit facta tempore sanctiori puta in festo propiciacionis quando solus
pontifex intravit semel in anno sancta sanctorum pro populo extra sicut orante [populo]
in templo foris et oratio orante. Fuit etiam facta in loco sanctiori. Cum
Johannis annunciacio fuit in templo, Christi autem in thalamo. Fuit declarata in modo
aperciori. Communia cum Zacharias propter eius quod eius decrepitam etatem et
Elizabeth sterilitatem de promissis angelicis dubitaret, factus est mutus
loqui non potuit donec promissa omnia complerentur. Secundum privilegium fuit Johannis

Admirabilis conceptio

mirabilis conceptio. Communia in ea fuit naturalis sterilitas et nimis quam pre-
multa longevitas et ideo natura oportuit quod vires gratia virtutes pre-
ter naturam conferret. Communia quia duo impedimenta tanguntur Luce primo

q nō erat eas filius eorum elizabeth essz sterilis et ambo processissent
in diebus suis / vn q illius natiuitas carnalia diuinitus secundaret supernale
et mirabilosissimus fuit / nō tm (?) grā (?) joh fuit / s; h° oriedā miraculosa sicut
conceptio ipius xpi Quod declarat aug° s h° q inus e naz debilitatem
supernalis virtutis scilicet q pfectionem omnē excedentem deum et homines saluo
singularis sanctificatio conceptae et nataē / quod fuit in maria / 3ª in priuile
... itatis singularis sanctificatio / De qua scribitur luc p° Spū sancto ... Copiosa sctificac°
... fuit eius copiosa sanctificatio ... phē aut q joh in utero matris eius ss
replebitur adhuc ex utero matris / phē aut q joh in utero matris eius ss
spiritus fuit dat° intelligi sm bdā copia et mirabilis sanctificatio joh
quam hoc priuilegium in utero matris assecutus fuit / q nec apli post longa
... exercitia et maiora merita post ascensionem dni accipere meruerunt / vt
... lectionem actuum ij° Repleti sunt omnes / s; hec aut sctificatio copiosa acta
est in puncto illius tēporis in quo maria salutauit / elizabeth adeunt et xpi
... puncto joh prae gaudio in utero exultauit / ut luc p° Hec ē virtus
... puncta joh prae gaudio in utero exultauit / ... inplaceris / quia jo nō
tantis dotata priuilegiis hodie inseparabiliter concurrit impletus / qua jo nō
... dotata priuilegiis hodie inseparabilit concurrit inplaceris / quia jo nō
... pha Prima xpm in utero psue exultationis gaudium nunciauit Sed
... pha Prima illum uerbo sentiens ... digito prinalit demonstrat
... fuit in utero mirabilit conceptus et copiose sanctificatus hodie ...
... matris fuit inseparabilit decollatus / s; quod hodie impleta ē illa pphe
... viij / illo psternetur ... Prima ille qui pcepit sc̄at
... in utero iunctus est suo capiti spūali hodie inseparabilit priuatus
... capite naturali ... sicut in eius natiuitate multi gaudebant ita ... Preconia
... decollatione multi dolebant / 2° dico q nimis laudabile fuit q
... hodie concurrit que tot erat laudum preconiis sublimata s;
... sua doctrina fuit multo libet audienda / vn scribitur Marci vj° q
... nisi joh multa faciebat et libent eu audiebat / pt aut dicā q
... joh inter alia triplicis laudum pconio insignitur / sublimetur thesaura tātās Ignis
... ordinis / Nam pmo btus joh dr ignis s; zelum rectitudinis et
... diuine dilectionis ecc° xlviij° Surrexit / Elyas quasi ignis
... eius tamquam facula ardebat / vn de ipso scribitur jo v Ille erat
lucerna ardens et lucens / h° n joh recepit a xpo laudis testimonium quo maius
... nō pt / in quo uerbo xpc insinuat q jo fuit lucerna ph? ... Lucina
... ardens p feruorem caritatis / s lucens p splendorem ueritatis Dr
... joh lucina que est lux intesta abscondita / in quo significatur sue scti
ficationis ... infusa in utero sue matris / joh fuit illa lucerna dm que ...
... omnia secreta uentris ut dicitur pu. xx° Prima joh xpm manifestauit
gaudium exultationis et ... secreta uentris qui manifestauit ...
... conceptum in utero uirginis / s; quod ipa elizabeth exclamauit
... vnde hoc q mr dni mei veniat ad me / Erat ecīa ardens feruore caritatis Ardens
... magno ... feruore caritatis procedebant / illa uba ignita quibus joh dixit
herodi nō licz tibi habere uxorem fratris tui / Nam licz herodes eu metuit
... eius sctitatem et libent eam audierz s; eius ... et dignitatem
... pellebat tu eius uia pfeuorit caritatem et pdicationis libertatem / Erat Lucens
... lucens splendore ueritatis / ad quod hortatur dns Mt v° sic luceat lux
... coram hominibus ut uideant vra bona opa et glorificent patrem

vitam quam intellis est. Quod Io addit: sed vita. Quarta sit probando opus
ipsius luce debemus in publico ut tamen intencio boni operis maneat in occulto.

Propheta. 2o dicitur propheta propter excellenciam cognicionis unde de eo scribitur luce 1o Tu puer
propheta altissimi vocaberis. nam dominus per annum ante eius precessit in domini nativitate
baptizandi preces primum baptismum assuescat homines ad baptismum Christi et etiam precessit
moriendo et eius adventum apud inferos nunciando. propter quod 1o non solum
dicitur propheta quia venturum prenunciavit sed plusquam propheta. Quarta Christi
verbo predixit digito demonstravit. De qua quidem demonstracione digitum illa
tam dignitatem recepit quia tempore quo ab infidelibus combustus
tus ille illesus permansit ut patet ex hystoria tripartita. 3o dicitur

Anglus. propter officium legacionis et mundiciam angelice puritatis. qua in hoc
mundo degens non duxit vitam humanam sed pocius angelicam. propter quod
multi sibi congruunt illud malachie iijo Ecce ego mitto angelum meum
qui preparabit viam tuam ante te. ut sunt verba patris celestis ad filium
indutum. Hec ergo vitas doctrine beati Io tot laudum preconiis sublimata
hodie in prelatis inpossibile conservant. Cum in prorogando adulacionibus ad potestatis
temporalis et collatis sunt. Et sicut sancti Johannis privilegia hodie facta sunt in
tribulacionem ita eius preconia hodie posita sunt in oblivionem. unde impletum
tum est istud psalmi xixo Veritas sine vite iusticie et doctrine facta est in

3. Merita. oblivionem. 3o dico quod in nimis lamentabile sunt quod tales vitas hodie
ruit que tot erat meritis bonorum operum cumulata. Merita non Johannis preciosa
in se apprehendit sanctorum apostolorum martirum et confessorum et virginum. Quarum
te ordine potest declarari. Nam inter confessores nullus Johanni par

confess. meritum asperior in vestitu nec severior in victu. que tamen confessorum
vitam perfectam reddunt. Nam de eius victu scribitur quod esca Johannis fuit lo-
custe et mel silvestre. De eius vestitu scribitur quod erat de pilis camelorum
que membra eius tenera et virginea ledebant et conficiebant. De pena
tum autem habes quod subanis teneris ante desertum perrexit ne levi saltem ma-
culare vitam fame posset. hoc enim desertum quinquennis exiens intravit

virgines. et ibi usque ad viginti quinque vel xj annos permansit. Inter virgines eciam nullus
eo castior nulla flore virginali splendidior. unde dicit Crisostomus Circuisse
totam sectam nazareorum nullum puriorem nullum floridiorem Johanne invenies.
propter quod tocius virginalis puritatis ipse solus fuit dignus Christum baptizare
et eum angelicis manibus contractare. Inter martires eciam nullus

martires. dignior quia ceteri martires sunt solum passi pro fide veritate. Johannes autem non
solum passus est pro fidei veritate sed eciam pro fidei castitate. propter quod ipse ex-
cellenter super omnes alios sanctos decoratur tripici corona scilicet pro virginitate prophetia

apostoli. martirio et virginum et doctorum. Inter apostolos eciam eo nullus fuit dignior et ex-
cellencior. Nam ipsi apostoli Christo ministrabant magistro sui preceptorum. Johannes
autem Christo monstravit magistros apostolorum. quod patet Johannis iijo Capitulo
ipse suos discipulos Andream scilicet petrum et philippum prius ad Christum misit
et eos sibi adherere persuasit. licet eciam apostoli pervenerunt deo via ra-
dibus humanis pacti predicacionibus et passionibus. Quarta omnes pro fide passi
sunt. Johannes tamen viam multo excellencius preparavit. Quarta baptismo predicando merito

cantico eius inferis intonando / Et io laudabile est / q sic ioh pclare
hodie sca sunt intitulatoz et pconia in oblivioz / Ita eius nata p
hodie facta sunt indespectoz / Ceterum ille qui scdm Greg est amator
hoie par angelis laudia mundi hodie dat in cestum tradit ad
adiat saltatrice / Inde go confusa sunt uiscera corda tremuerunt
qui nichil crudelius scdm Greg est qz veritatem subire et innocentem
animam iugulare / Rogemus dnm q exemplo bti ioh sic possimus pudice
bretane imputi q in ipo btitudinis eterne corona pague mereamur
prestante xpo Qui cu patre etc. Secundus sermo de eodem

Herodes misit ac tenuit Ioh et misit eu in carcerem propter Herodyadem quam tulerat fratri suo philippo uxorem

Marci vi° / In verbis istis tangitur incarceratio bti ioh ad litteram
Et primo quatu ad auctorem qui hoc fieri mandavit / 2° quatu ad actum / 3° quatu ad causam movente
ad ordine q in ipsa incarceratione tenuit / Circa primu notandum quod primitus Herodes
uam sua incarceracio facta est fuit / primu notatur cu primitus Herodes misit et tenuit ioh et misit eum in carcerem / 2m
notatur cu subditur misit et tenuit ioh et misit eum in carcerem / Circa primu est sciendum q auctor qui
ad carcerem ppt Herodyadem etc. / Circa primu est sciendum q auctor qui
incarceratoz fuit mandavit fuit ipse Herodes / Ubi notandum q legimus
triplici Herode / Primus qui occidit pueros innocentes / 2s qui occidit
iacobum fratrem ioh / Et qua Herodes interpretatur pelli
3s qui occidit in superbia gloriatus / Et iste Herodes primo
significat io sit ipm dyabolu qui in superbia gloriatur / Et iste Herodes primo
aufert a nobis innocenciam quo adimpleretur Deum / 2° aufert a nobis meritis
voluntatis graciam quo adpsiaretes Deum / 3° aufert a nobis merita
constancia quo adpsstatus mundicia perstiteres / Nam ipse primo malad
obstinatam voluntatem sine uram btitudine impedit qm ipse sp
in superbiam deseruit / Cui pronibus ipse sitit nram pditoz ingerit in se
illud Gen xiiii Da mihi animas cetera tolle tibi Cumq ma
castitatis et castis actibus resistere oz Ad quod hortatur Iacob iiii°
resiste dyabolo et fugiet a nobis / Virtute n passionis xpi tantum debilitatus
est q nullum pt deicere nisi qui sponte consenciat / Io dicit Aug q de
bilem habeamus adversarium qui non pt vincere nisi volentem / Circa 2m est
sciendum q ordo incarceracionis bti ioh apparet ex tribus / Primo namq ipm tenuit
2° ipm ligavit / 3° ipm incarceravit / Sic quidam tria dyabolus p
peccatoribus spualiter infligit / Nam primo hominem sue malicie consen
cientem pmaliciam detinet in corde / ne p penitencia procedat ad bonas
operationes / 2° pverecundiam ligat in ore ne p confessioz procedat ad bo
nas locuciones / 3° pdesidiam vinculat in ope ne p satisfactioz debitam
procedat ad bonas operationes / Et primu quidam istorum periculosum / Scdm sz no
est periculosius / Sed 3m est periculosissimum io summo ope est
tollendum / Circa 3m est sciendum q causa movens et impellens ipm Hero
dem ad incarcerandum ioh fuit ipsa Herodias qua tulerat fratri suo phi
lippo uxorem / O quam infelix est ista Herodias que fecit incarcerari dei
graciam / Per quam datur intelligi q triplex Herodias est que triplicem
gratiam .i. graciam dei in nobis incarcerat / et extinguit vitis concupia

Auctor

Ordo

Tenuit
Ligavit
Incarceravit

Causa

carnis que est ipsa luxuria / et superbia vite que est mentis elacio
tancia. Hec enim tria sunt tripliciter solent i. triplicem graciam dei in nobis
Avaricia — maccerant / et extinguunt / Primo quidem graciam temporalem in bonis ex(ternis)
et hanc maccerant cupidi per avariciam dum pauperibus et egenis
non impendunt stipendia eis iure naturali et divino que utique exhibere debent
et ideo hominum maledictiones incurrunt / Prov. xi° Qui abscondunt frumenta
Superbia — maledicentur in populis / 2° graciam spiritualem maccerant superbi in donis ce-
lestibus dum per vanam gloriam se extollunt et dona dei sibi ipsis et
meritis ascribunt / De quibus conqueritur apostolus Ro. i. Qui veritatem
dei in iniusticia detinent / iniustum enim est et impium quod aliquis veritatem
[illegible] adeo acceptam pro salute et utilitate aliorum in se ipso detineat ut
non impendat sed pocius in se ipso detineat / et suis meritis ascribat / Ideo
super talium hominum impietatem et iniusticiam ira dei i. vindicta dei revelatur
Unde in extremo iudicio [illegible] et patet condempnabuntur / Unde
apostolus idem [illegible] ira dei super omnem impietatem et iniusticiam hominum
qui veritatem dei in iniusticia detinent / 3° graciam sermocinalem macce-
Luxuria — rant ipsi luxuriosi in salutaribus doctrinis dum per malam vitam et
pravam exemplis suam doctrinam obfuscant et contemptibilem reddunt
Et tales reprehendit apostolus Ro. ii° Qui alium doces te ipsum non doces
qui predicas non furandum furaris [illegible] inordinate apostolus / quia tu
debes intendere secundum [illegible] ordinem caritatis / Et in eodem capitulo dicit
In quo enim alium iudicas te ipsum condempnas / Eadem enim
agens tu ipse cui testis es tue dampnacionis sicut scribitur Luc. xix° De ore
tuo te iudico serve nequam / Unde dicit Ambrosius / Ideo manus que sordes
abluunt debent esse munda / Ille ergo iudicet de alterius errore qui non habet in se
quod iudicet ne cum de alio iudicat in se ipsum sentenciam ferat / Est autem no-
tandum advertendum quod sicut adulterium quod Herodes commisit corporaliter multi
hodie proh dolor committunt spiritualiter fratris sui Philippi uxorem scilicet contra
legis vetitum usurpando / Nam Philippus interpretatur os [illegible]
et significat ipsum Christum qui caro et frater noster est Gen. xxxvii° Hic enim Philippus
habet triplicem uxorem i. tria bona que sibi soli retinuit / et que sibi quasi ma-
Gloria — trimonialiter desponsavit / Primum bonum est gloria que sibi soli tribuere debet
Unde dicit apostolus i Tym. i° Soli deo honor et gloria / Et Ysa. xl° scribitur Glo-
Iudicium — riam meam alteri non dabo / 2m est iudicium / Ille enim solus iure potest de aliis iu-
dicare qui secreta cordis potest conspicere quod competit soli deo / Quia
ipse solus est qui scrutatur renes et corda ut dicitur in psalmo / Et ideo scribitur
i Cor. iiii° Nolite ante tempus iudicare quousque veniat dominus qui
illuminabit abscondita tenebrarum et manifestabit consilia cordium et
Vindicta — tunc erit laus unicuique a deo / 3m est vindicta quam eciam deus sibi
retinuit ut patet Deut° xxxii Mea est ulcio et ego retribuam illis
Vindicta enim divina iusticia reddit unicuique secundum opera sua / Ideo scribitur Ro.
Michi vindictam et ego retribuam dicit dominus / Ex quo patet manifeste quod
quicumque predicta tria sibi temere usurpat / aut de donis dei gloriando et ea suis meri-
tis ascribendo vel alium in corde suo vel eciam verbo exteriori temere iudicando
aut eciam de iniuria sibi illata vindictam appetendo Ex talibus spiritualiter

3a propria dei: Gloria, Iudicium, Vindicta

ulterium committat et fit iuxta philippo .i. ipso xpo uxorem suam subtrahit
et nam ipm. io .i. graciam dei in seipso incarcerat / et extinguit Tale
cum ille iohanem cum herode spiritualiter incarcerat qui talentum domini
talem aliorum sibi traditum abscondit / aut qui ipsis predicatoribus ueritatem
docentibus silencium imponit / aut eos quocumque modo in actu suo im
pedit Et omnes tales absque dubio cum ipso herode ecrnalit dampnabuntur
A quo nos custodiat Cristus qui est etc. In natiuitate beate marie v
Sapiencia sibi edificauit domum ecci viij prov
Quoniam inter omnes creaturas nulla digna fuit
ix quae mariam inter omnes creaturas nulla digna fuit ... incarnandum suscipere nisi solum te
virginem eternum pro salute mea incarnandum suscipere nisi solum te
plenum vite virginalis eo quod sps eternum templum pro sapiam dei na
plenum vite virginalis capax esse posset / propter quod illud te
oportuit / ut tanti inhabitatoris capax esse posset / propter quod illud te
virginem diuinitus fabricatum mobilis ipsius proponit inquinare mod
virginem diuinitus fabricatam nobilitas virginis gloriose templum
Sapia edificauit sibi etc. In quibus verbis nobilitas virginis gloriose templum
et eximie commendat Primo namque attollitur ab opificis dignitate
Secundo a tei producte nobilitate / propter
sue productionis singularitate Tercio a tei producte nobilitate / propter
primittit Sapia que est supremus artifex omnium rerum / Circa primum Augustinus
non est auctor excellencior nec ars edificacior dei verbo / propter secundum subditur Edi
ficauit sibi domum .i. ad sue mansionis habitaculum sibi aberneo preuisum / Sed propter
fecit sibi domum .i. virginis uterum / Circa primum est sciendum quod sicut opus
ornatum domum .i. virginis uterum / Ita dignitas artificis indignitate ar
tificio suum artificem commendat / Ita dignitas artificis indignitate ar
tificii redundat / propter quod multo beata virgo cum orig et concepto pressa est
quia sapie merceate multo a dignitate tanti opificis commendat / Licet autem
que create sint producta per sapiam diuinam / Specialiter tamen productio et
dinacio istius domus tam apparat / Circa fuit ab eo eternaliter preuisa te
productio et singularitate electa in matrem ubi / templum dei / et sacrum
... quod signanter dicitur quod diuina sapia edificauit sibi domum ad
delectabiliter inhitandum / In ea in tamquam in paradiso amenissimo tota
trinitas delectabiliter habitauit / Pater quidem per immensam potenciam / Filius
per immensam sapiam / et spiritus sanctus per immensam bonitatem et clemenciam / Ubi multo pre
... quod nisi beata trinitas in beata virgine tam gratum habitaculum tam no
... reclinatorium inuenisset / anatura humana impetuum se subtraxisset
... tota trinitas gloriatur dicens illud ps. hec
... delectat grata mansio / tota trinitas gloriatur dicens illud ps. hec
requies mea in seculum seculi / propter secundum est sciendum quod singularis modus constructionis
huius domus appareat celebris / Primo quia pater per suam potenciam istam domum
in mobili fundauit et sic in mobili fundamento collocauit / Secundo quia filius
in domum inmobilem fabricauit / Tercio quia spiritus sanctus eam singulariter dedicat
primo pater / nam pater mentem virginis inhabitans affectum suum in bono diuino
firmauit quod de nulla alia re cogitare / ut aliquid extra deum diligere potuit
... de ista domo recte verificatur Ps scribitur Impetus fundamenta eius in mo
tibus sanctis / quia mentes eius fuit firmata in altitudine et sublitudine to
tius trinitatis Ecce pater / fuit ... fundata in patris potencia et eo ad nullum pec
catum potuit inclinari per infirmitatem seu impotenciam / fuit etiam fundata
in filii sapia et eo ad nullum malum mentis eius potuit inclinari / per ignorantiam / fuit insuper fundata in spiritu sancto habundatissima gracia et eo ad
nullum malum potuit inclinari per maliciam / propter quod tota beata virgo

1 Opificis dignitas

2 productionis singularitatis

assimulata est illi viro sapienti qui edificavit domum sua
suam sup petram i. xpm ut scribit. Mt. vij. Et ideo licz in ista
mu venient flumina mundialium tribulacionum licz flarent venti hostilium
temptacionum ut patz in illis suis amarissima passione et inhero
nissima persecucione non tamen decidere potuit Quia fundata erat sup fir
mam petram i. sup amorem firmum et solidum Sz econtra
multi sunt qui domum sue consciencie fundant terram sicut cupidi
qui delectantur in terrenis Quidam non sup aquam vel arenam sicut voluptuosi
qui delectantur in carnalibus desideriis Quidam non sup aerem sicut ambiciosi
qui delectantur in honoribus et excellenciis Et quia tales habent
fundamentum ideo domus sue consciencie fragiles et faciliter ruunt in peccatum
formidandum est quod scribitur in Lc. Et facta est ruina magna eius
2 na Ruina talium consistit primo cadit in peccati delectacione 2o cadit in
obstinacione 3o cadit in eternam dampnacionem De 2o patz Cum
parentes bte virginis naliter essent steriles et infecundi legitur quod ipse
cum vellet oblaciones cum suis tribubus in templo offerre ut refert je
ronimus pontifice ignominiose expulsus est Quod eius infecundus cum fecerat
sunt apperte exquo apparet quod virtutibus divina ipsum sup naliter fecundavit
Quia convenientissimum erat ut illa que deus et in se verbum dei
conceptura et paritura verbo dei conciperet et formaretur ut summa sap
dus extrema in infinitum distancia et pnatura incompassibilia con
sociaret Et erat eadem virgo cuius verbi mater et filia et ad verbum cui
3 genuit pater et filius dicetur De 3o patz Nam singularis eius dedicatur
est in via eius sanctificacio fuit aliis celebrior et copiosior De celeri
patz Quia sanctificacio Ioh fuit facta vjo mense gestacionis aut adhuc
sed bte marie fuit facta quasi tempore imperceptibili Ita quod quidam mirantur
quod in eodem instanti quo originale contraxit per graciam sanctificata fuit De
eius copiositate pt intelligi quod scribitur Ecci xxix Benedictio illius
fluminis inundavit quia gracia sue sanctificacionis mediate superhabundanti
ab ipsa in nos omnes effluxit et quasi cathaclismus diluvii totam terram
inebriavit Sicut enim cathaclismus diluvii totam terram ymo eciam mon
tes altissimos operuit Quia altior fuit aqua xv cubitis sup
montes quos operuerat ut patz Gen vijo sic gracia sanctificacionis
in omnes homines se extendit ut dicit Bernardus de plenitudine eius accipiunt
Universi Eger curacionem Captivus liberacionem Tristis consolacionem Iustus
Angelus leticiam Deinde persona filii dei humane racionis substanciam
ut non sit qui se abscondat a calore eius i. a fervore sue caritatis et ab
influencia sue pietatis Unde dicit Bernardus Non est dubium quin copiosior gracia
sanctificacionis descenderet in mariam que non solum ventrem eius sanctificaret
sed ab omni peccato deinceps custodiret immunem quod nulli alii mulierum
licet credimus esse donatum Non solum autem mater eius prima gracia sancti
ficacionis fuit in utero sanctificata Sed per graciam supvenientis Quia spiritus
sanctus iuxta verbum gabrielis in eam supveniens tota fuit tota deiformis
effecta Et de hac duplici gracia maria sanctificante pt intelligi quod scribit
ij Reg xxiij Sicut lux aurore oriente sole mane absque nubibus

Tunc n. lux aurore in ea fulsit cum spiritus sanctus ea in utero sancti-
ficauit / Quia tenebram originalis peccati ab ipsa amouit / Et quia sic auro-
ra semper in claritate crescit donec perfecta ad clara diem perfecte illustratiorem perue-
niat / Sic maria de gratia sanctificationis creuit usque ad perfectam diem cla-
ritatis filii dei conceptorem et spiritus sancti superuentorem / Tunc n. fuit perfecte diuino lu-
mine illustrata et totaliter deiformis effecta / Ita quod multi alii dicerent secundum pro-
phetam liceat nisi sola deus / Sic etiam solem matualem secundum augustinum videmus
calorem fulgentem et rectum / Ita xpistus sol deificans in ea tria perfectis effectus
operatus fuit / Nam primo fecit eam fulgentem perplenissima cognitione quia
incarnationis suam super omnes creaturas perfectissime cognouit / ut dicit bernardus
2o fecit eam talem perfectissima dilectione qua nostram salutem tam feruen-
ter dilexit quod pro ea ut dicit anselmus proprium filium quem unice dilexit / voluntarie
immolari voluit / 3o fecit eam rectam ad nos promptissimam protectricem et velocis-
simam subuentricem qua omnibus ipsam inuocantibus subuenire consueuit
unde dicit bernardus Sileat misericordiam tuam o piissima virgo si quis te in suis ne-
cessitatibus inuocatam se senciat defuisse Cuius mere tempore nos protegat. **Sexto**

eius templum uteri virginalis attollitur excelse
te nobilitate Quod notatur cum dicitur domum / propter quod est sciendum quod
excellens nobilitas huius domus apte attollitur ex vii eius singularibus
dignitatibus figuratis per illas vii columpnas quas sapientia increata excidit
ad quas nobilitate inmobiliter attol-
lendum huius domus eandem sustentantes et nobilitate immobiliter attol-
lentes Prima dignitas est / Quia ista domus confirmata est stabilissima
firmitate / Secunda est / quia est mundissima puritate / 3a est / quia est am-
plissima capacitate / Quarta / quia est sublimitate altissima / Quinta quia
est fulgidissima claritate / Sexta / quia est iocundissima vbertate suauitate
Septima quia est opulentissima vbertate / Et quia iste columpne sunt
quas sapientia increata ut patet prouerbiorum ix / ideo dicitur pro quod hec opera
sunt indiuisa propter vnitatem substantie / In qualibet istarum columpna-
rum opus cuiuslibet personarum apparet clare / quod patet in singulis inducendo / Na-
turam prima columpna stabilitatem sue firmitatis bene claret opera patris / Quia pater diuina
stabilitatem sue firmitatis ... in bono diuino potenter et immobiliter firmat
... mentem ... in bono diuino potenter et in mobiliter firmat
ut nec ad vllam aliam rem quam deum delectabiliter afficii potuit / ut patet
ex ... Quia istam domum super firm-
itatis / Sic in ea apparuit operatio filii / Quia istam domum super firm-
itatis / Sic in ea apparuit operatio filii adeo stabiliuit / quod nulla impulsione
de ... profundissime humilitatis adeo stabiliuit / quod nulla impulsione
moueri potuit / Et quia stabilitas operis consurgit ex firmitate fundamenti
... humilitatis vilitatem tam profunde in corde suo fodit quousque fundamentum
... super firmissima petram constituit / Nam utique quia nunc
spiritualis edificii super firmissima petram ... sunt in ambo-
bus ... dauidicis ... est ... virginalis eminentie sunt in ambo-
... sine humanis amplexibus / Sic in ea apparuit operatio spiritus sancti qui
... tantam firmitatem tribuit ei
gratiam sanctificationis spiritus sancti tantam firmitatem tribuit ei
... ab omni puritate concupiscentie liberata fuit / Non quod in ipsa prima sanctificatione fuit
... ab omni ... liberata / Sed tunc sic fuit peccata ligata quod nos habuit
... appetitu inefficacia inclinationem / Sed in ipso dei conceptione tota

Fulgens

Calens

Currens

Regi producte
Nobilitas

Stabilissima
firmitate

2
Mundissima puritate

Iplenitudinem gratie accepit quod extunc a fomite totaliter purgata
2a nobilitas eius ex apparet quod fuit mundissima puritate qua virtutem
que in ipsa primo refulsit quasi gemma presplendida et a seculis inaudita
Unde dicitur virginitatis primiceria | Circa hanc tam columpna apparet
prius divina istam novitatem subspecie mirionis mirabilis occult
quod ideo fecit quia nitorem istius puritatis nullus oculus humanus cernere
tunc | quod patet per hoc quia partus in nupte fuit lege dampnatus unde
ea pepisse utique lapidata fuisset | Sed in ea apparet operatio filii divina
puritatem fecunditate materna mirabiliter adornavit | quod fuit
super mirabile divina sicut dicit Ieronimus a seculo non auditum ut eadem esset
mater et virgo Sed in ea apparuit operatio spiritus sancti divina istam puritatem
auditam ei familiariter inspiravit | cum enim sterilitas et infecunditas
eorum esset legis maledictio et prohibita nuptiis votum virginitatis
legem contraire presumpsisset nisi hoc ei spiritus sanctus suo occulto consilio fami-
liariter inspirasset Credendum quod sicut doctor Augustinus de sancta virginitate non credendum
dendum beatam virginem antequam desponsaretur votum virginitatis absolute
emisisse licet eam tamen se in desiderio habuit | eo quod adhuc eo tempore
bat tam viros quam mulieres generationi insistere | Unde licet castitatem
desiderio habuit super hoc tamen suam voluntatem divino arbitrio commisit
modum non accepto sponso sicut mos illius temporis exigebat | sed votum
tum virginitatis emisit antequam ei annunciacio facta esset | 3a nobilitas

3
Amplissima capacitate

apparet quod fuit amplissima capacitate Ecclesiastici capax magnitudi-
bit Baruch iiii o Israel quam magna est domus dei | et bene magna
illum immensum quem celi capere non poterunt comprehendit | Circa hanc
prima primo apparuit operatio patris in sue capacitatis amplissima dilatatione
Pater enim per suam potentiam ista capacitate tam ample distendit
virtutes et dona compleri non potuit quousque ea tota divinitas singulariter
adimpleret | pater quidem per divinam potentiam | filius per divinam sapientiam | spiritus sanctus
per divinam clemenciam Et iste tres mansiones fuerunt figurate per archam diluvii
secundum maiorem que genus humanum a diluvio eterne dapnationis servavit
vit | Sequitur apparet quod nisi beata virtus in beata virgine tam gra-
bitacionem in venisset nec humane sua gratiam subtraxisset | Secundo in ea
apparuit operatio filii in sue immensitatis complexione Tam namque ma-
xima magna fuit que non nisi per immensitate divine per complere potuit
| Unde verbum eternum quod beatam virginem tam mentalem quam corporalem adim-
plet bene potuit dicere apparate Celum et terram ego implebo | ut per celum
mentalis per terram corporalis natura virginis glose | quarum utraque fuit per filii
divine persone singulariter adimpleta | Quod bene figuratum est in hoc
sic totum manna fuit in urna aurea | tota urna fuit in archa et ta-
archa claudebatur in templo | Sic tota divinitas tamquam manna dulcissima
in anima Christi | et beate virginis caro deaurata | et utrumque sic erat in car-
nem Christi deifica | et hec omnia claudebantur in templo . i. in virginis
utero | Sicut ac aut adimpleretur | Sanctus Ambrosius super Missus quadrupli-

s apparet admiranda | nam quod ostenditur longitudo brevis id est eternitas te-
s tamen latitudo immensitatis angusta id est incorporalis utero coartata | alti-
tudo potestatis ibi teneri subdita id est humane potestati subiecta | et profunditas
apte ostenditur plana quia corporalis incarne assumpta
ter exposita | Tercio in ea spacio spiritus sancti apparuit in omni gracia et dono
largissima diffusio | propter quod merito sibi dicitur Ave gracia plena Et
plena divina secundum Bernardum in mente fuit plena divinitate | In corpore ple-
na puritate | In corde plena misericordia et pietate | In facie fuit plena pu-
ritate et castitate | In manibus fuit plena munificencia et largitate | Unde
ipsa dona graciarum liberaliter quivit et diffundat | patet per hoc quod de eius ple-
nitudine omnes accepimus | Nam secundum Bernardum Maria omnibus omnia facta est
omnibus misericordie sinum aperuit ut de plenitudine ipsius accipiat universi | Un-
de sue liberalissime generacionibus omnes ad accipiendum invitat | Eccli 24 Tran-
site ad me omnes qui concupiscitis me etc | Quarta nobilitas eius per hoc apparet Altissima sublimitate
quod fuit altissima sublimitate | quod patet per fervens amoris desiderium in celestibus
suspensa fuit | propter quod bene potuit dicere illud Psalmi Ego in malis
... Sic autem videmus in naturalibus quod
calido et bono meus ... Sic autem videmus in naturalibus quod
solis vapores sursum elevantur elevati inspissantur inspissati quamquam in
... ita pater appetitate ipsam elevavit perfidei sinceritatem | Filius eleva-
vit | Ita pater ... Spiritus sanctus soliditatem inflammavit pro
solidavit per spei firmitatem | Et spiritus sanctus ... in summa fidei celsitudinem
caritatem | De primo patet Constat enim quod in summa fidei celsitudinem
fuit quam indubitanter credidit se permanere virginem et virgine et deo se
deum et hominem que solita cursu nature incredibilia sunt | Unde
... que sola fide attingit materia | descendit ignota | Et ideo pre-
Bernardum Ipsa sua fide lapsum humanum reparavit | In secundo
est in mensa | Et per hoc merito sue fidei lapsum humanum reparavit | In secundo
... et ruinam angelicam restauravit | Secundo patet nam secundum Glossam vi mo-
... Et ideo nulla que exterius tollat
spes ... animum tangit | Et ideo nulla que exterius tollat
Spes ... quedam prelibacio celestis gaudii Unde secundum Augustinum con-
est eciam spes quedam prelibacio celestis gaudii | Et inde aufferre flores et aromata ...
non est intrare odorum paradisi et inde aufferre flores et aromata ...
... adversitatis amaritudines dulcoret | Et ideo ex spei soliditate ignominio-
sam mortem filii sui constanter et patienter tulit | Sciens quod secundum promissum
post triduum debebat resurgere et hominem perditum ad gaudia celestia re-
... quando omnes discipuli a Christo fugerunt et in fide dubitaverunt ipsa
... spei soliditatem et fidei certitudinem inconcussa permansit | Tercio
ipsa in fervens amoris desiderium iugiter in celestibus suspensa
... unum timeta ... tota transcendens bene poterat dicere illud Eccli 24 Elevavit
... sicut per amoris flagranciam in celestibus et terram hic est sup-
... in totam ... que incomparabiliter ... terrestris est et corporal-
itas Unde secundum Hugonem homines usque ad celum sublimat | Et anima cum deo
... et sociat | Quinta nobilitas est quod fuit fulgidissima claritate Fulgidissima claritate
quod patet quia quelibet persona ipsam quadam luce supernali singulariter
illustravit | nam pater ipsam illustravit lumine paterne sapiencie quem sic
... sicud eternaliter a se genitum non solum intaliter inspiravit ...
... corporaliter in uterum misit | Filius eciam ipsam illustravit luce divine
intelligencie quam sic misterium incarnacionis et modum supernalis ...
... revelavit | Unde secundum Jeronimum apostolos et evangelistas edocuit

qua plenius imbuit et prorsus veritatis magisterio edocta fuit. Similiter
sanctus ipsam illuminavit lumine superne gratie que in ipsa super om-
nem creaturam affluentius inundavit. Ubi bene impletum est in ea illud ysaie
Erit dominus in lucem sempiternam et deus tuus in gloriam tuam. Et co-
ista non indiget sole et luna ut luceant in ea. Nam ipse deus illuminat eam et lu-
cerna eius est agnus ut scribitur Apocalypsis xxi°. Sexta nobilitas appa-

6 Iocundissima suavitate

ret in hoc quod fuit iocundissima suavitate. Unde ipsa cantat cum Sponsa: Facta es et
in deliciis tuis. Iubar columpna fumi apparet opacis virgulis presente. Nam
in ea impressit odoris suavitatem. Ecclesiastici l. Quasi balsamum non mixtum odo-
Filius in ea impressit picture varietatem eo quod ubique in ea incarnatus est
patris et signa paterne sube ipse presentem et omnia tanta perfectissime expressit
Spiritus sanctus in ea impressit dulcoris suavitatem perfectis gaudiis perfusa quod
unde dicit Ecclesiastici xxiiii°. Spiritus meus super mel dulcis. Septima no-

7 Opulentissima ubertate

bilitas apparet in hoc quod fuit opulentissima ubertate quia tota pene trinitas in ea
omnes triplicem thesaurum recondiderunt. Nam pater hic recondidit thesaurum
eterne creationis. Omnis autem creatura creata vel est corporalis vel est spiritualis
et ... inhumana natura. Unde pater quia ipso beata ... omnis com-
prehendit. Filius in ea recondidit thesaurum omnis sapientie. Unde sicut per apostolum
apostolus de Christo dicit in ipso sunt omnes thesauri sapientie et scientie dei reconditi
Spiritus sanctus in ea recondidit thesaurum omnis gratie virtutis et glorie. Ecclesiastici ...
omnis virtutis decor et gloria resplendens ... Unde quia hec fluenta gratie ab
ipsa emanat bene se comparat fluvio Ecclesiastici xxiiii°. Ego inquit quasi fluvius
exivi de paradiso scilicet celestis civitatis. Dixi: Rigabo ortum plantacionum et ine-
briabo partus mei fructum. Et quod illas aquas liberaliter diffundat patet quia
sicientes ad se invitat dicens cum ysaie lv: Omnes sicientes venite ad a-
quas gratie et salutaris que de manibus tocius marie tam liberaliter effluunt et
munifice diffundunt. Isti sunt fontes salvatoris de quibus precipimur
ire ys xii°. Haurietis aquas in gaudio de fontibus salvatoris. Quorum
gustum et plenitudinem nobis concedat etc. De eodem

Priusquam te formarem in utero novi te et antequam exires
de ventre sanctificavi te Jere. i°. Licet verba premissa dicantur ad litteram de
Jeremia propheta possunt tamen convenienter exponi de virgine gloriosa. In quibus enim
notantur due prerogative beate virgini collate. Prima est prerogativa sue predes-
tinacionis. 2a est prerogativa sue sanctificacionis. Primo ergo commendatur
ad bene placitum eterne predestinacionis sive eleccionis qua in mente
dei fuit ab eterno electa cum premittitur: Priusquam te formarem in utero novi te.
2° commendatur quantum ad plenitudinem eterne sanctificacionis qua in utero matris
fuit sanctificata cum subditur: Et antequam exires de ventre sanctificavi te.
Circa primum est sciendum quod eterna dei electio sive predestinacio in multis
significatur in scriptura. Unde eam exprimitur per verbum agnoscendi propter
caritatem sicut hic et Exo xxxiii°: Novi te ex nomine. Unde per verbum
scribendi propter firmitatem. Luc. x°: Gaudete et exultate quia nomina vestra scripta
sunt in celo. Est enim predestinacio liber vite qui omnia involvit et capit sicut
celum omnia ambit et continet omnia in predestinata et concepta sunt in ipso
modo predestinata a prima creatura usque ad minimam propter quod dicitur Mt ...

uel omnes nudati sunt dicit ergo deus pater gloriose virgini prius
formarem in utero novi te .i. noticia approbacionis et electionis antequam
tu exires prodiret te in matrem mei filii unigeniti preelegi Adeoque
in evidenciam quod deus pater ortum beate virginis multis figuris postea
prophetas tam iudeos quam gentiles repromisit 3o quod ortum
virginis prophetiis nunciavit et demum nobis eius ortum innotavit
Unde primum est sciendum quod beata virgo fuit triplicate prefigurata
primo quod in prima creatione rerum 2o in gestis antiquorum patrum
in apparicionibus aliorum ut ita omnis creatura terrestris celestis et
spiritualis eius nativitati applaudet quod totum exemplum fuit prima
in creaturis cum particula primo ergo prefigurata fuit in prima creatione
illa scilicet lucis condicione de qua scribitur Gen. 1o Dixit deus fiat
lux et facta est lux post quam .i. lucem quemadmodum describunt gloriose ut
creatus circa istam lucem fuit quedam nubes lucida de materia
prima die formata de qua postmodum quarta die sol iste corporalis
esse factus Ita beata virgo hodie fuit producta de materia informi
natura paulatim reformata de qua tamen postmodum verus sol fuit
Lux illud exte ortus est etc. Convenientissimum autem fuit quod
est et iusta verbum dei conciperet et formaret ut sic esset eadem
iusta ubi mater et filia et ubi verbum causa virginis pater et filius dicitur
quod eam cum verbum eterno concorporat beate virginis scilicet ascribit Eccli. xxiiii
ramentibus gloriose virginis ad celestia elevatis ut oriens
indeficiens De ortu huius dicitur Hest. viii Iudeis nova lux
visa est gaudium honor et tripudium Tunc autem mortui nove lu
gloriose scilicet virginis iudeis .i. vere confitentibus accidit gaudium quia
humilem de qua memorata verba inducuntur ille amator
in patibulo suspensus ita per gloriosam virginem
diabolus est deiecta quia ipsa conteret caput suum Gen. iio et
gratie veri assueri cui et suus constituti Hest. vii unde est que
mundi exitium obtinuit salutem omnium impetravit accidit et ho
qua natura in ea abipsa suscepta fuit super omnem creaturam sensibilem
intelligibilem ineffabiliter sublimata accidit etiam tripudium quia
in nos solum suo deo reconciliati sed omnibus bonis repleti Bernardus
intuemini quanto devocionis affectu eam a nobis honorari vo
qui totius boni plenitudinem posuit in maria ut proinde si quid
si quid gracie in nobis sit non nisi ab ea redundare
ut prefigurata in gestis antiquorum patrum ~~circa~~ specialiter in archa noe
legitur Gen. vii Dixit dominus ad noe fac tibi archam de lignis
mansiunculas facies et bitumine linies intrinsecus et extrinsecus
archa gloriosam virginem signat de qua deus pater precepit filio suo
ut ueret eam scilicet contra diluvium peccati quod in toto mundo inundabat
quod deus pater remedium adhibuit archam scilicet virginem gloriosam
in christus verus noe ingrediens mundum ab isto diluvio salvat

Multis figuris preostendit
.i.
Lux
2.
Archa Noe

ffuit aut arca de lignis levigatis Secunda maria abod gra pcti
i minimis fuit Augo Cum de pctis agitur ppter reverentia xpi dumt
nullam uolo fh mentio Et aus incorrupte uginali decebat
ritate qua maior sub deo nequit intelligi illa ugo uidet cui deu
ita congeminti sind dare disposuit ut esset id omib patris et ugims
fecit / Etiam mista arca 3 masculeas in qua prima pt inhab
potuaa / In secda filius presapiam / In 3a spus s. pdinum amoris in
reverentia Sequo patz q insi bta trinitas in maria tam gratia h
tam nobile elicinium in reams anatura humana se impetrum
ipsi liniunt eam desitis et extutis bitumine caritatis / ita ut ea
dilunii i. pctis no poss attinge Tercia uiq ut motalie ut reclama
Jacob luctatur cum anglo
tauit / 3o fuit pfigurata in apparicionibus anglorum / legimus eum gn
q luctante Jacob cu anglo dicit ei anglus dimitte me aurora
respondit Jacob no dimittam nisi bndixeris m / Et sequitur q bndixit ei
eodem loco / In hoc optime figurata est natiuitas bte uginis ul
natiuitatis Tercia an ipius ortum no erat nisi luctatio et bella
anglos et homines quippe quia ipi domu anglorum offendabant
aut uginis facta est pax Et io dicit dimitte me iam n ascendi
ra i. bta orta est maria que ut aurora est nocte pcti finiens
gracie inchoans / Pequam ero ros gracie in nos descendit / sic
aurora descendit ros sensibilis / Et io dicitur q bndixit eum in eod
Tercia pripam data est humano generi bndictio / Ans O ugo bn
2
Per prophetas promissa
et sup bndicta pcius bndictio bndicitur omnibus creatura / Sic igitur
deus pater ortum bte uginis multis posteendit / 2o ipam prophe
iudeos et gentiles nobis expressit / Primo patz ysa ix. Egre
uirga de radice yesse et flos de ra eius ascendit / In quibus rebus
uidentur ondit q bta ugo que est uirga generalis pro humilitate
flexibilis ppter etatem erat pcreanda de radice i. de stirpe yesse / Et q
eius filius qui recte nomine floris exprimitur / quia totus erat
uirtutum fecunditate et donorum ubertate erat ex ipa ugine nascit
/ Secundo patz nuid xxxiiii per prophetam Balaam qui fuit gentilis O
inquit stella ex Jacob etc Decebat aut ut ugo exurgs tam u
quam gentilibus haberet testimonium / Pequam unitas ecclesie tam ex iudeis
ex gentilibus erat colligenda / Ipa n. fuit que lapidem angularem
genuit i. xpm qui duos parietes i. duplicem ppl'm in unitate
coniunxit / Hic est lapis abscisus de monte i. maria sine manibus i. sin
3
Per Anglum nunciata
uiri ope / ut dicitur Dan ii. 3o ortus gloriose uginis pangali
tiauit / Nam sicut refert Jeron' cum Joachim cu tribubus suis
accessisset summus potifex ipm ignominiose repulit dicens eum infecund
fecundis psimiliter apparere ppter quod Joachim verecundus recessit Sed
angelus dns ad eu in uisone lucis obuiam huit ortum marie sibi p̄nunciat
ex qua salus mundi generari debet / nec mirum si natiuitas marie fuit
pan'ata nunciata cu hic legatur de Joh bapta / Et similiter augum no est u
bitandum quin hic ortus uginis quod ortus fuit precursoris / no sol

fuit virginis fuit per angelum nunciata Sed causa nobis fuit incipe
ex hiis Prima ex parte nature instaurande et anima filii nata fuit
quare debebat enim ut mirabiliter nasceretur qui illum preciosum
in fiat mirabilia absque modo ut scribitur Iob v° Vidi deinde orto
post intelligi quod scribitur Ecclesiastici x fons parvus crevit in flu-
men magnum et in lucem solemque conversus est fons parvus ad literam
virginis in conceptione pura et humilis que cum regina celi
mundi predicaret ipsa se in famulam delegavit dicens Ecce
ancilla domini ipsa enim abyssus humilitatis fuit et eo puritates et dona dei
ipsa enim abyssus humilitatis fuit et eo plenitudine divinitate repleverit hoc autem
potuit donec eam filius dei sua divinitate repleverit hoc autem
crevit in magnum flumen i. in habundancia graciarum unde Bernardus
gracia plena Prima plena in corpore divinitate plena in
caritate In ore affabilitate et in manibus largitate nos autem
multum mirabile si fons parvus crevit in flumen magnum quod
in eius sanctificatione mirabilissimus fuit quia in lucem solemque
quod accidit in filii conceptione qui non solum sole vestiebatur
est quod accidit in filii conceptione qui non solum sole vestiebatur
in ipsum abyssum divine claritatis quantum probatum est transformatur
Bernardus qua quatuor pure creature condicio patitur luci illi in
ibi tota fuit in ipsa ut dicit Bernardus in sermone de eius assumptione
ille id est deficit Christi conversacione nobis pro gracia induci et in eius
sole id est deficit Christi conversacione nobis pro gracia induci et in ipsius
totaliter transformari nobis meritis gloriose virginis concedat qui
benedictus etc.

Virgam virtutis sue emittet dominus ex Syon ps

Virgam virtutis sue emittet dominus ex Syon in ps. Consuetudo est quod in
laudibus beate virginis legitur in scripturis eternaliter promissa et te-
mporaliter exhibita Nam eius eternalem promissionem ostendit propheta
in psalmo cum dicit virgam virtutis sue per quam intelligitur virgo
Primum dicit virgam virtutis sue et ipsam magna prodigia sue virtutis ostensurum eo quod in ipsa et per ipsam magna prodigia sue virtutis
ostensurus erat Secundo emittet dominus ex Syon i. ex sua presciencia et predestinacione qua fuit
Emittet dominus ex Syon i. ex sua presciencia et predestinacione qua fuit
in mentem dei predestinata et electa Sed eius temporalem exhibicionem
ostendit Ysa xi° vel ix° cum dicit egredietur virga de radice yesse quia
scilicet Ysaia xi° vel ix° Primum dicit egredietur virga de radice yesse quia
ergo de stirpe david et radice yesse temporaliter processit et flos de radi-
ce ascendit Prima Christi de eius carne natus est Si autem dili-
genter et subtiliter considerare volumus notabiliter dicit propheta Et virga
egredietur de radice yesse Radix enim naturaliter se mittit ad yma virga
vero in aere elevatur Radix
tendit ad alta Radix in terra figitur Virga in aere elevatur Radix
carens excrescit ex terre humore Virga vero celi rore et solis calore
insinuatur quia mundi petebant infima miserorum illa vero se tota
scandebat ad alta virtutis illi vero sui intra erat paupertatem terreno
elevabatur ad summa per amorem celestium illi mittebant a
carnali hec se fovebat spirituali Sed utique autem auctoritate patris
et virtutis beate virginis quinque sub metaphora virge describitur Amplia-
cione primo racione gracilitatis 2° racione fecunditatis 3° racione flexibilitatis
virga eius gracilitas significat puritatem innocencie ad quam educata fuit

Puritas innocencie

Tercius fecunditas designat dignitatem illius singularis gratie qua
concepit / Sed eius flexibilitas innuit benignitatem misericordie quam
peccatoribus impendit / quia per eos aduocata redducit / Certe quidam
beata virgini excellens fuit / Nam puritate excedit omnes angelos / que
vincit omnes sanctos / Sed fecunditate complet omnes angelorum choros
vnum angelica pennis fecunditatem totaliter superat / Primo dico
virgo dicitur virga gracilis propter puritatem innocencie / fuit enim in ma
tero peccatorum sanctificata et cuncti puritas extracta sic fuit gracilis
extenuata / quia nulla concupiscentia in ea remanet moles et pondus pro
ipsa puritatem etiam ipsi celestes spiritus mirantur / Cantico iii° Que
que ascendit per desertum sicut virgula fumi ex aromatibus mirre et thuris et c. / quasi
dicat angeli tam gloriosam virginem ita mirantur / Nam primo
rectitudine sue intencionis / quia semper fuit in deo suspensa celestibus
desideriis et ideo premittit / Que est ista id est quanta laude et admiracione
digna est / ista que ascendit per desertum scilicet huius mundi sicut virgula
non mobilis fuit quod ista virga nota fuit contra condicionem humane
corrupcionis et fetide sic pura et virtutibus extenuata quasi virgula fumi
surgit et indesinenter per totum eius intencionis et inflammata dilatata
tendit per desertum huius mundi quia transcendit omnem condicionem spiritus angelici
Et quia secundum originis recta intencio semper habet secum ipsam humilitatem
ad exprimendam eius humilitatem non dicitur virga sed virgula / 2° mor
sue carnis mortificacionis que intelligitur per aromata mirre et thuris
habuit enim mirram purissime castitatis incarne et aromatibus
odore virtutum et deuocionis feruide redolentibus in corde / 3° in
sicut virtutum et graciarum copiosam multiplicacionem que intelligitur
pulueres pigmentarii propter quod secundum glosam significatur uniuersitas virtualis
et gratie vnde dicit origenes non non bonum imo optimum opus
fuit marie quod odore diffundit / quia constancia stabilior et tanto
ardencior quanto feliciori habundancia gratie renuntiatur / 2° beata
dicitur virga fecunda et fertilis propter dignitatem specialis gratie qua

Dignitas singularis gratie

concepit / nam sicut virga virtute caloris solis et humore terre sine
mixtione seminis fecundatur / Sic beata virgo virtute spiritus sancti sine virili
consortio purissimo sanguine concepit filium dei / Quod bene figuratum fuit
xvii° vbi moyses inuenit germinasse virgam aaron in templo et turgentibus
gemmis et erumpentibus eruperunt flores que foliis dilatata
dala protulit / per quod significatur / quia virgo maria diuinitus fecundata
viri semine supernaliter concepit / et peperit christum annum scilicet florem et amig
dalum / dicitur enim christus flos propter suauitatem odoris vnde dicit Ecclesiastici
Ego quasi vitis fructificavi suauitatem odoris / Sed dicitur amigdalum quia prima
amigdali subsistit tribus in vna persona habet enim corticem carnis
testam anime et nucleum diuinitatis Cortex amigdali habet ama
ritudinem / testa fortitudinem / et nucleus diuinitatis dulcedinem / Sed ad
quod illud quod tunc accidit virgam aridam gestum est in figura totum
spiritualiter diuinitus impletur / modo ulterius extracta Certe enim virga arida itemlo

deponitur qui quis sine devotione actuali accedit ad sermonem
confessorum aut etiam ad celebrandum. Sed illa virga, id est mens arida
germinare per gratiam confessorum, ex qua quidam gemme turgent
voluntatis conceptorum, flores aut erumpunt per odorem bone fame
dilatantur et per honestatem quasi quandam sancte deinde formantur fructus per
virtuose actus. 3o beata virgo dicitur virga flexibilis per benignitatem
misericordie qua prompte et faciliter peccatoribus per misericordiam inclinatur
quod non solum dicitur mater gratie. Ecclesia nobis fontem gratie
sed mater misericordie quam ipsis peccatoribus affluenter impendit. Et
ad hoc figurata est per virgam auream regis Assueri que
clementie ad reginam Hester extendit. Unde scribitur Hester iiii. Et
[illegible] mandaret regina Hester ad deprecandum pro populo Iudeorum
Cuncti noverunt provincie quod sive vir sive mulier non
vocatus interiorem regis atrium intraverit sine cunctatione quamlibet moriatur nisi forte rex
auream virgam ad eum extenderit in signum clementie atque ita possit vivere
in quo figuraliter exprimitur quod peccatores qui Iudeos intelliguntur
per rigorem divine iustitie contra ipsos promulgate nisi Hester
id est sancta abscondita et gloriosam virginem significat mediatrix dei
et hominum et predestinatam absconditam pro nostra reconciliatione ad ipsum
in [illegible] filium vindicatum qui est vera beatitudo sub
Assuerum hoc est ad eum filium vindicatum qui est vera beatitudo sub
se submitteret et peccatoribus veniam impetret. Si ergo peccator non
timet propter confusionem suorum criminum ipse metuere divine iustitie con
Maria propriam quam se exhibet advocata. Ecclesia conformat
et peccatoribus impetrat gratiam. Et hoc est in vo capitulo. Et ipsa
dixit Hester non pete id est pillus qui te innotant et quoniam
lex divine severitatis posita est. Pete ergo quod vis non enim
illos sed lex divine severitatis. Accede ergo et tange sceptrum id est accipe
ut adiutam faciam meam. Accede ergo et tange sceptrum id est accipe
pietatis consertum. Tulitque rex virgam id est divine pietatis clementie
et posuit super caput eius et osculata est eam quasi dicat ad tuos
Regina celi et quoniam inspectas nolo quod extendatur rigor mee
iustitie. Ecclesia omnes tenes tue clementie relinquas ut digitis disponas iuxta
beneplacitum tue pietatis. Hanc igitur virgam flexibilem id est sue pyetatis cle
mentia debemus ad nos applicare per devote orationis constantiam sive religionem
divine iustitie liberati. Cuius ro est. Ecclesia exemplari eius per se
tamen pro triplicem fructum spiritualem consequimur. Nam primo ex
virtute sue innocentie mentem illuminat orationem. Quod bene significatum
est Regum xiii ubi dicitur quod Ionathas applicavit summitatem virge id
est altitudinem et magnitudinem sue clementie ad os suum id est ad sermones de
corde sui et statim illuminati sunt oculi eius. Ecclesia quod orat peccator
fidem in cordis sui et statim illuminati sunt oculi mentis
ad devotionem implorat patrocinium sue clementie statim oculi mentis
per gratiam illuminatur et divine amicitie conformatur. 2o exemis fecundite
in nobis multiplicat virtutum affluentiam et bona opera. Et hoc bene significatur
Numeri xxo ubi legitur. Et cum Moyses percussit virga bis silicem et egresse sunt
aque largissime. Affluentia enim aquarum designat affluentiam gratiarum

Virginis misericordie

et fecunditatem bonorum operum que nubes ipsius circa cordibus aridis dum
concedunt. Sunt iste aque in nos effluant oportet quod silex
cordis humani virga moysi percuciat. Prima percussio est vera contri-
cio que nobis eius nubes donat. 2a percussio est sue misericordie
imploracio quam nunquam subtrahit cuiusque ipsam devoti implorant
eximia clemencia et pietate meam satisficat affectum. Affluencia in
et clemencie totam ecclesiam et qualibet anima satisficat. Et infinguit
vocem impinguat. Eius id est divina in eius utero virginali spiritus
magisterio fabricatum est illud thuribulum aureum in apocalipsi pre-
cius thimiamati et incensum vespertinum macra crucis oblatum tam
suavitatem odoris quod totus mundus eximia suavitate satisficabat. pre-
dens mira suavitate odoris tantum delectatus quod per semetipsum me-
lius nolit recessi super terram propter quod bene invitat illud de ipsa Cantica iiij
favus distillans labia tua etc. Eius enim labia sua sunt favus disti-
lans peccatoribus et populis clementer intercedit. Eius autem mel et lac sub lingua
vera sua ebullit cum pauperes et afflictos suaviter consolat. Eius pietati
mee nos prospere faciat etc.

Exaltacionis sancte crucis

In baculo meo transivi iordanem istum Genesis
Verba proposita sunt verba quam induxit patriarcha iacob gratiarum
laudis post reditum suum post ipsum miseram promissionis Sed spiritu-
alem intelligencia possunt esse angelis fidelis deo gratias
propter suum tristitum miseram superne beatitudinis que est sui preciosum
xpi propter propter quod in verbis propositis primo in nunc describi crucis ex-
cellentissima dignitas eius premittit in baculo meo 2o describit ex-
cellentissima utilitas cum subdit transivi iordanem istum Circa primum
credimus quod sic per septem lignum vetitum natura humana traxit in commodum
nos mortem peccati tirannidem dyaboli Et carcerem penitus exilii
clemencia nobis econtrario per signum sancte crucis crucis remedium ad-
duxit ergo sancte crucis a morte peccati suscitamur et mereamur beatitudine
coronam Contra dyabolum preliamur et meremur beatitudinem corona-
re convenienter potest dici Sed lignum sancte crucis est baculus misericordie
a de peccato suscitativus est baculus prime ad dyaboli deiectivus Et est baculus
ad celestis regni introductivus Primo dico quod crux benedicta est baculus misericordie
de quo a morte peccati spiritualiter suscitamur Et hoc congrue figuratum est
iiij Regum iiij Ubi eliseus premisit gyezi cum baculo suo ad puerum suscitandum
Sed propter hoc puer suscitatus non fuit. Venit postmodum heliseus cum
baculus et incurvavit se super puerum et posuit os suum super os pueri
oculos suos super oculos eius et oscitavit puer septies et aperuit oculos
Per gyezi quem helizeus premisit cum baculo significatur lex moysaica in
sub figuris et enigmatibus impliciter continebatur xpi passio et crucis mis-
terium Et quia lex vetus solum peccatum ostendebat non autem a peccato iustifi-
cabat ut dicit apostolus ideo puer mortuus propter hoc suscitatus non fuit donec
veniret helyseus id est ipse xpus Cuius baculus ipsa crux que eximie passi-
one sortita est efficaciam nos a morte peccati spiritualiter suscitandi Et
ideo helyas et incurvavit se super puerum qui humiliavit semetipsum

Baculus misericordie

nimis feruenti accipiens factus pro nobis ut puer Ihesu ascendit incuruans et
parietem per parietibus extrauit et posuit os suum super os pueri et manus suas
super manus eius et oculos suos super oculos eius et calefacta est caro pueri
Sic et Christus os suum super os nostrum posuit quando inclinato capite spiritum suum
exalauit et nobis osculum pacis dedit. Tunc autem manus suas super manus
nostras posuit quando gratia viuificacionis manus et brachia incurue extendit. Sic
et oculos suos super oculos pueri posuit quando per passionem suam nos spiritualiter illu-
minauit et a nobis peccatorum tenebras depulit. Et sic genus humanum a morte
peccati suscitauit. Sed est notandum quod non subito sed gradatim puer ille
suscitatus est. Nam primo calefacta est caro pueri. Deinde oscitauit septies. Postremo
oculos aperuit. Per que tria modus suscitacionis spiritualis congrue exprimitur.
Nam primo oportet quod in memoria passionis Christi et virtute deifice caritatis inflam-
metur vis operatiua per compunctionem peccati detestacionem. 2° exhinc dilatatur affectiua
per deuocionem et inspiracionem gracie septiformis a sic possessatorum et quasi oculis apertis
laudat diuinam bonitatem super omnibus bonis adeo receptis. 3° puer oculos a-
perit ad videndum quoniam mens peccatrix illuminatur ad deum gratias contemplanda.
2° dico quod gloriosa crux est baculus pene quo contra dyabolum preliamur. Quod *Baculus pene*
quidem figuratum est 1° Regum xvij ubi dicitur quod cum dauid vellet congredi cum
philisteo tulit baculum quem semper tenebat in manibus et elegit v lapides
limpidissimos de torrente et misit eos in peram pastoralem. Deinde tulit unum
lapidem et posuit in funda qua circumducens percussit eum in fronte et sic phi-
listeum deiecit. Per baculum quem dauid semper tenebat in manibus significatur
memoria passionis Christi quam semper debemus reuoluere in nostris cordibus. Per quinque
lapides electos de torrente significantur v vulnera Christi que de omnibus eius
penis eligere debemus. Quos tunc in peram pastoralem mittimus quando acer-
bitatem sue passionis deuota mente recolimus. Tunc autem unum illorum in
funda circumducentes philisteum percutimus quando virtute passionis Christi hostis tem-
ptaciones et eius insidias superamus. Signanter autem isti v lapides dicuntur lim-
pidissimi quoniam in vulneribus passionis eiusdem legere et congregare pos-
sumus unde omnis hostis insidias superemus. Quod patet nam quando hostis ma-
lignus aliquem temptat de superbia legat incurue summam Christi humilitatem
pene obprobriose vilitatem. Crucem solus latronibus debebatur. Si quem
temptat de auaricia legat incurue summam Christi paupertatem. Si temptat
de luxuria legat incurue summam penarum anxietatem. Et istis lapidibus
philisteus percutitur in fronte quia per hoc primas eius insidias repellimus
a mente. 3° dico quod gloriosa crux est baculus glorie quo eternaliter coro- *Baculus glorie*
namur. Ipsa namque crux Christi est nobis in puncto baculus et sustentamentum
in peregrinacionis cuius virtute perducimur ad gloriam eterne retribucionis. Quod
figuratum est Genesis xxxij° ubi dicitur in baculo meo transiui iordanem istum et nunc
duabus turmis regredior. Designatur per hoc quod ipse pauper venit in mundum. Sepotaciam
nunc dicitur clausus est in sua patriam Jacob significat ipsum Christum qui pau-
per venit in mundum et per baculum crucis cum duabus turmis iudeorum scilicet et
gentilium dueb .... redit. Insinuatur per hoc nobis esse nostrum baculum
crucis cuius virtute de peregrinacione huius mundi ad celestem gloriam transeamus
maliter aut virtute ad curiam celestem gloriam transeamus hec bene figuratur

exprimitur Exo xij° Cum dicitur Renes vestros accingetis Calciamenta habebitis
in pedibus tenentes baculos in manibus et comedetis festinanter Est enim
phase i. transitus domini In quo spiritualiter edocemur quod si volumus ab hac pegri-
nacione feliciter pertingere ad regnum glorie quod oportet nos baculum crucis tenere in
manibus ut ipsi conformemur in nostris desideriis et operacionibus Et ad quale-
nus sit ut renes nostros accingamus i. omnem carnalem delectacionem in nobis
restringamus debemus calciamenta habere in pedibus ut sanctorum patrum exe-
mplis imitemur in nostris affectionibus i. sanctis operacionibus debemus eciam festinanter agnum
misticum comedere i. fervente sanctitate i. fervidis desideriis ad celestem per-
fectionem Circa 3m est sciendum quod ipsius crucis eandem dignissima utilitas pre-
ponitur quod eius virtute transitur de statu peregrinacionis ad statum glorie et con-
summacionis Quod apte notatur cum dicitur Tu ione istud Ad cuius maiorem
evidenciam est sciendum quod in veniamus triplicem modum quo sancti de statu hu-
ius peregrinacionis transeunt in regnum eterne beatitudinis Primus transitus est in aqua
baptismi qui competit innocentibus Et iste significatur per transitum filiorum israel
virtute arche que ex precepto Iosue precessit populum cum de egipto transirent
et iordanem transfretaret Archa enim federis xpistus est in quo est totum precium
nostre salutis Unde sicut ad introitum arche divise sunt aque iordanis
viam prebuerunt populo dei ut irent in terram promissionis sic ad contactum mundis-
sime carnis cum in iordane baptizaretur collata est vis regeneratiua omnibus
aquis ut per eas ipsius baptismi via patet ad regnum beatitudinis Secundus transitus
in isto quinque creatis fuit extra et ipsum si non potest intrare in regnum dei
transitus est in perfectione caritatis et iste competit penitentibus que bene presignatur per
pallium quo helyas suo vestigio transivit iordanem significans ipsum xpistum
qui pro nobis ex caritate mortuus est Et ut helyas istud pallium dedit
helizeo suo discipulo sic ergo caritatem xpistus qua ipse dimisit fidelibus tra-
dit Que caritate dicitur pallium Quia operit multitudinem peccatorum prover-
biorum Universa delicta operit caritas 3us transitus est in sufficiencia voluntaria per
penalitatis et iste competit martiribus voluntarie passis pro fide xpisti In quo
sit multiplicatur nostra leticia Sicut enim in mobilibus post mortem dicitur in ce-
lum sic exules ad patriam Sic victores ad recipiendam victorie coronam
Et sic reges ad dominandum gentibus populorum Sapiencie x. Iudicabunt sancti
naciones et dominabuntur populis et regnabit dominus illorum in perpetuum Ad quam
leticiam et glorie nos etc. Secundus sermo de eodem

Exaltari oportet filium hominis Ioh xij° Verbum propositum
et exaltacionem sancte crucis scribitur in ewangelio hodierno In quo quidem
initium nostre redempcionis nobis describitur quo ad duo Primo namque opus
redempcionis ostenditur sufficiens ex dignitate precii pro nobis effusi 2° ostenditur
oportunum et expediens ex utilitate remedii quia nullo alio remedio fuimus
a dampnacione mortis eterne quemadmodum liberari potuimus nisi per mortem
dei Cuius sufficiencia notatur ad primum filium hominis Sed genera notatur
subditur oportet exaltari Nullus enim alius modus fuit efficacior ad curandum nostrum
dolorem quia nullus acerbior ad placandum deum Circa primum est sciendum
quod sufficiencia et valor precii nostre redempcionis fuit xpistus verus et
Sufficiencia

filius dei patris et virginis matris qui solus fuit dignus ut esset mediator
dei et hominum ut scribitur i thi. ii^o Unde sufficiencia meriti evidenter apparet
quia in ipso complacuit omnem plenitudinem divinitatis corporaliter habitare pa
[illegible] per sanguinem crucis eius sive que in celis sunt sive que in terris ut
patet collo. 1° Potest autem dici quod Christus voluit exaltari in cruce triplici racione primo
ut ipsum pendentem intueamur evidenter. Et hoc tangitur Joh. viii^o Cum
exaltaveritis filium hominis glosa dicit in cruce, tunc cognoscetis quia ego sum
ille [illegible] quem prima (?) ad salutem nobis fuit in lege promissus dicente moyse prophetam
suscitabit nobis deus de fratribus vestris ipsum tamquam me audietis
Sunt ergo in Christo moriente, Christo resurgente et in celum ascendente, Spiritu sancto ve
niente, predicacione evangelii choruscante tunc utique cognoscetis quia ego sum
via per quam debetis incedere, veritas cui debetis credere, et vita
quam debetis appetere. Adhuc maiorem evidenciam est sciendum quod Christus in
cruce exaltatus nobis proponitur virtutis signum, veritatis speculum, Et vi
te liber. Primum patet. Dum enim contemplor Christum exaltatum in ipso conspicio virtu
tis signum quo dirigor in via paupertatis, quia nudus in cruce pependit
in viam humilitatis quia voluntarie se pro nobis obtulit, in viam be
nignitatis quia pro crucifixoribus exoravit. Sed proh dolor huic signo virtuoso
multi contradicunt [illegible] superbiam [illegible] Cupidi contradicunt eius paupertati
superbi contradicunt eius humilitati Sed iracundi et rancorosi contradicunt eius benignitati
Secundum patet. Dum enim intueor Christum in cruce exaltatum conspicio quoddam veritatis
speculum in quo apte relucet exemplar omnium perfectorum teste [illegible] qui dicit
[illegible] tota vita Christi in terris disciplina morum fuit. Omnia enim
[illegible] religionis quia tota vita [illegible] que contempnenda docuit et omnia mala sus
bona mundi Christus contempsit que contempnenda docuit et omnia mala sus
tinuit que sustinenda precepit. Tercium patet in ipso enim Christo in cruce exaltato re
[illegible] que [illegible] in quo scribitur in psalmo In libro tuo omnes scribentur Et scilicet imitacio no
stre vite liber in quo scribitur hominibus racio vivendi. Unde ad legendum
alibi dicit glosa me qui sum scriptus hominibus [illegible]
[illegible] quibus hortatur [illegible] ysa. xxxiiii Requirite diligenter in libro domini
[illegible] volunt in lege meo si sue sancte vite voluntas conformari. 2° Christus voluit in
cruce exaltari ut pendentem attendas fervencius. Tunc enim attendas considerans
[illegible] est in quod ille nobis nequaquam potest negare veniam qui semetipsum
nobis optulit hostiam. Et pro nobis posuit animam suam benedictam. Et ideo peccatores
[illegible] expectat ut clementer indulgeat. Ideo scribitur ysa. xxx^o propterea expectat
dominus ut misereatur et exaltabitur parcens nobis in cruce super exal
[illegible] iudicium ut scribitur alibi. Latronem siquidem venie [illegible] habuit cui dixit sus
[illegible] [illegible] peccatum grande [illegible] mea. Sed non contristabatur quia
[illegible] dum recordabor ex quo non spes venie [illegible] Si autem deus
[illegible] non patet [illegible] hoc est [illegible] non est qui possit peccatoribus irascere
[illegible] non est qui misericordiam impetrare studeat. Unde indiget [illegible]
[illegible] temporibus a^o moyse qui stans se requirens in deum et [illegible] sicut scribitur
moyses cui dixit dominus Exo. xxxii Dimitte me ut irascatur furor meus
contra eos ut deleam eos Super quo verbo dicit Bernardus quod in hoc verbo
evidenter apparet potencia caritatis que vincit invincibilem et ligat
omnipotentem. Et utique deus vellet habere hodie talem virum qui eum peccatoribus
placaret ut eam irasci permitteret. Et quia talem non invenit lamentabitur

requirit. Eze. xxij° Quesivi de eis virum qui interponeret sepem et
staret ex adverso contra me ne dissiparem eos et non inveni. Et ideo effudi
eos indignacionem meam et in igne ire mee consumpsi eos. 3° Christus voluit
Attractionis efficacia — in cruce exaltari ut propter maiorem attractionis efficaciam. Nam quanto precel-
sius est attractivum tanto inferiora ad se trahit efficacius. Ideo ipse met dicit
Ioh. xij. Ego si exaltatus fuero a terra omnia traham ad me ipsum. Tamen
ad istam sua exaltacio facta in ligno crucis ut dicit glossa. Nulla enim pec-
cati transgressio nulla tam profunda desperacio quam Christi passio [illegible]
ta non extrahat de lacu miserie et de luto fecis. Immo eciam de profundo desperacionis.
Et hanc pietatem ipse dominus peccatoribus promisit Osee xj° Traham eos in fu-
niculis caritatis. Signanter autem plurali dicit dicit in vinculis caritatis. Quia
in Christo crucifixo [illegible] trahit ad spem reconciliacionis. Nota exemplorum trahit
ad imitationem virtuose operacionis. Dolor tormentorum trahit ad gemitum compassionis.
Sed odor unguentorum trahit ad amplexum devocionis. Que omnia sic dicit [illegible]
effluunt a vulneribus corporis Christi. Unde dicit super Can. [illegible] est [illegible]
in existentibus Christi quia omnia affluunt a vulneribus corporis Christi. Unde dicit super [illegible]
ut desinunt foramina per que effluat. Patet archanum cordis per foramina corporis.
Sed mistica [illegible] in quibus instanti nos oriens ex alto. Inclinati
signum Christus in cruce habuit caput inclinatum ut phisice ostendat quod paratus est recipe-
re penitentes ad pacis osculum. Extendit eciam brachia ut [illegible] reditum
ad se capiat ad amplexum pacis et amicicie. Sed quia de exaltacione filii
aliqua probavimus. Consequens est ut propter conveniam hodierne sollempnitatis
aliqua de exaltacione sancte crucis eciam inducamus. Adhuc considerandum est
quod premium exaltacionis sancte crucis tollitur ex tribus. Primo quia que
sanctificata vestigiis. 2° quia clarificata suffragiis prodigiis. 3° quia [illegible]
Sanctificata vestigiis — insignita suffragiis. Primum patet contactu sacratissimi corporis et sanguinis
Christi ipsa crux que prius erat contemptibilis vilitate et horribilis penalitate
dicitur honoratur ut dicit Dam. li. 4° ca. 3° Unde dicit Augustinus quod ipsa cru-
prius erat supplicium latronum nunc transit ad frontes imperatorum. Unde [illegible]
beatus Andreas cum dicat. O bona crux que decorem et pulcritudinem de [illegible]
bris domini suscepisti. Sunt in suo precioso sanguine nobilitata et extensione
Clarificata prodigiis — magnalibus ornata. 2m patet. Hec enim signo crucis si [illegible] [illegible] [illegible]
triumphavit de hostibus et sile [illegible] et [illegible] cum dixit Ego [illegible]
crucis non clipeo protectus aut galea hostium cuneos penetrabo. Sed [illegible]
Et ut decetis eius invadiis [illegible] hodierna die eciam lignum sancte crucis
a beraclio Ierosolimam honorifice deferret. Quatuor paralitici sunt [illegible]
leprosi fuerunt mundati et xx ceci illuminati. Eciam demoniaci sunt libe-
Magnificata suffragiis — et aliqui mortui suscitati. 3m patet. Nam per Dam. virtute sancte crucis
prothoplastus eciam est reformatus. Hostis est superatus et infernus spoliatus et
paradisus apertus. Ideo dicit Bernardus in sermone de sancto Andrea. Crux aperta
cardamam ut eius quatuor cornua quadrifaria hostis tela repperiant.
Hec autem quatuor cornua sunt continencia humilitas et prudencia. Nam ut
ipse dicit. Primum cornu dextrum repellit timorem pusillanimitatis. 2m cor-
nu sinistrum repellit timorem adversitatis. 3m cornu expellit favorem
prosperitatis. Sed supremum cornu quod est ipsa humilitas expellit ti-
morem vanitatis. Unde dicit Augustinus [illegible] signum crucis a nobis expellit

Bern. [illegible] super Can. sermone xl
Christus in passione — patienciam exhibuit, humilitatem commendat, obedienciam implet, caritatem perficit.
Hec virtutum gemme [illegible] cornua [illegible]
Et est supereminens caritas
A dextris obediencia
A sinistris paciencia
In profundius radix virtutum humilitas

habeat

exaltatorem sicut cor nostrum Deum, inhabitatorem. Unum preciosum laudis preconio pul
chrum sic scilicet Cassiodorus ita dicens Crux est titulus in vita tuicio superborum d
eiectio victoria xpi perdicio dyaboli infernorum destructio celestium confirma
cio mors infidelium vita iustorum Cuius virtutis efficacie nos perducat .iij. de eod

Secundo sacramentum nostre redempcionis ostenditur o
portunum et expediens ex utilitate remedii nobis exhibiti quod notatur
cum subditur Oportet exaltari Ad cuius maiorem evidenciam duo sunt declaranda primo
... est quare instanter oportuit filium hominis nimis exaltari secundo est quibus
... nobis eciam exaltacionem cum ipso possumus consequi Circa primum est
... sciendum quod filium hominis circa salutem nostram exaltari oportuit dupli
citer racione primo ad paterne offense satisfactionem secundo ad divine scripture con
summacionem Primum patet quia cum peccatum primi hominis fuit infinitum ex parte dei qui
offendebatur id est ex parte boni infiniti quod peccatum primi hominis perdebat ut
probat Augustinus in libro Cur deus homo de offensa autem infinita pura creatura
que est finite virtutis satisfacere non potest ergo relinquitur quod ille qui pro peccato hoc
satisfacere debuit esset necessario deus et homo deus quidem qui satisfacere posset homo
qui satisfacere debet ut deducit Augustinus libro Et istam racionem tangit apostolus
Hebreos ix cum dicit Ne autem ne si peccatum primi hominis remaneret impunitum et
inultum ut dicit glosa xpc scilicet apparuit per hostiam suam semel pro nobis oblatam
nunc Et hec oblacio facta est in consummacione seculorum id est in ultima etate
mundi ad destructionem peccati quia nulla alia hostia sufficiebat ad delendum
peccatum et ad satisfaciendum pro peccato nisi sola hostia ihesu xpi ut dicit glosa qui vo
luntarie seipsum pro nobis obtulit in ara crucis Et ad huius memoriam tanti be
neficii hortatur Ambrosius quoslibet homines ita dicens O homo noli tam amitte
beneficium propterea quod xpc dampnacioni mortis se subdidit ut te de dampnacione
eriperet Ille suscepit mortis servitutem ut tribueret vite libertatem
... patet Ad hoc eciam xpus instanter exaltari voluit ut pactum sue promissionis
impleretur Primum patet namque per prophetas se venturum et pro nobis passurum
nos redimendos et salvandos Et hoc pactum promissionis xpc subscripsit pri
mitus vallavit circumdatum roboraverat sigillis et firmavit testibus innu
merabilibus cuius pacti exprimitur Ysa xlvi Ubi xpc dicit in persona dei Ego feci
et feram Ego portabo et ego salvabo Quasi diceret Ego feci primum hominem
et feram id est sustinebo eum paciens per penitenciam faciendam Sed quia homo
per se ipsum non potest satisfacere de peccato primi hominis ideo ego portabo pro eo penam
satisfactoriam ad quam ipse non sufficit Et per hoc ego salvabo eum quia pro
sua salute instanter offeram memetipsum Iuramentum cuius pacti exprimitur
Genesis xxij Per memetipsum iuravi dicit dominus quod in semine tuo benedicentur
omnes gentes Et luce ij Iusiurandum quod iuravit ad abraham premium
daturum se nobis Cuius eciam instrumenti sigilla fuerunt xpi quinque
vulnera in quibus secundum Augustinum legere debemus summum amorem ut per eius a
morem cuncta delectabilia libenter contempnamus Summum dolorem ut cuncta
adversa per eius amorem libenter sustineamus Testes autem huius pacti fuerunt
omnes prophete Huic concorditer omnes nobis testimonium perhibent accipere remissionem
peccatorum in nomine eius omnes qui credunt in eum ut scribitur actuum x°.

Patrie offense satisfactio.

Dure scripture adimpletio

nam sic oportuit filium hominis manere exaltari ut omnia consummaret que
de ipso scripta erant Et ideo ipsemet dicit luc ultimo necesse est impleri omnia
que scripta sunt in lege et prophetis et psalmis de me Et dixit eis quoniam sic
scriptum est et sic oportebat Christum pati pro salute humani generis ut dicit glossa
et resurgere a mortuis tercia die Et predicari in nomine eius penitentiam et remissionem peccatorum
in omnes gentes incipientes ab Ierosolima quod dicit propter duo Primo quia apostoli pri-
mitus predicaverunt fidem Christi apud iudeos propter quos principaliter Christus carnem
assumpsit et deinde a iudeis expulsi propter eorum incredulitatem se converterunt
ad gentes ut patet actuum xiii Secundo quia ut dicit Crisostomus primo oportuit
remissionem Christi predicari apud ipsos crucifixores ut eorum fide credibilior aliis
monstraret Tertio Vita vero est sacra quia si volumus cum Christo imperpetuum vitam per gratiam
futuram per gloriam eternaliter exaltari oportet nos dignari per gratiam exaltari per iustitiam et
animari per patientiam Primum patet Quoniam in omnibus sumus nati filii ire ut patet

Renovari per fidem

per veterem vetustatem nec et deformitatem culpe reformari per novam nativitatem
ideo scribitur Johannis iii oportet vos nasci denuo Sed autem gratia nos renovandus est fide
perfecta operante que est primum fundamentum spiritualis vite quia sine fide impossibi-
bile est placere deo ut scribitur hebreorum xi Hanc igitur sacramentorum causam
olim primorum causam apostoli sollicite docuerunt actuum xvi Cum dicerent paulo
salvum fieri credite in dominum ihesum Christum et salvi eritis Oportet est sacra quia quicumque
explicat oportet credere in ihesum non quocumque modo sed fide certa non dubia fide
non mortua fide vera non ficta Si enim in fide timeas pati adversa non est fides
Si a fide subtrahas opera non est viva sed mortua Si etiam de fide queras
experimenta non est vera nec meritoria Quoniam ut dicit gregorius fides non habet

Exaltari per Iustitiam

meritum cui humana ratio prebet experimentum Secundum patet quia non vera fides hominem
iustificat secundum apostolum patet quia in vacuum gratiam fidei recipiat qui postea non proficit
in iustitia Unde ad hoc exercitium virtuosum pluribus verbis hortatur apostolus i thessalonicensium iiii
Rogamus inquit vos et obsecramus in domino ihesu ut quemadmodum accepistis
a nobis quomodo vos oportet ambulare et placere deo sic et ambuletis ut habundetis
magis ut dicit glossa ambulare recte convivendo et in bonis operibus proficiendo
Sicut enim progressum corporis expedit via pedum sic per exercitium bonorum
proficit via morum Quamdiu ambulamus sic oportet Quando ambulamus per recte in-

//abuletis//

tentionis Secundo per dilectionem caute per districtionem et honeste per bonam conversationem Ad
exercitium virtuosum hortatur apostolus Collo. i digne deo per omnia placentes in bonis
operibus fructificantes Et quia exercitium non potest fieri nisi in vita presenti ideo dicit apostolus
vi Ergo dum tempus habemus operemur bonum ad omnes maxime autem ad domesticos fidei

Examinari per Patientiam

Tertium patet sic enim oportuit pati Christum et ita per passionem pervenit intrare in gloriam
suam Nos vero nature debitam Quoniam tu sine passionibus possumus intrare in gloriam
suam que tamen non debetur iure proprio aut mercede condigno ideo scribitur Romanorum viii Non
sunt condigne passiones huius temporis ad futuram gloriam que revelabitur in no-
bis Quare autem non sunt condigne hic glossa exprimit dicens Quoniam sunt
temporales et pene modo sunt breves ad nandum et leves ad sufferendum Sic
habetur i petri i in quo exultabitis modicum nunc si oportet contristari in variis tempta-
tionibus ut probatio fidei vestre multo sit preciosior auro quod per ignem probatur
inveniatur in laudem et gloriam ihesu Christi Nam sicut triticum tribulatum in
area ventilatum reponitur in granario domini Sic per multas tribulationes oportet

non intrare regnum dei ut patet actuum xiiii Tribulaciones in presentibus vite sunt
quamplurimum utiles. Tercia inducunt hominem ad consideracionem culpe / ad satisfaccionem
pene / ad correccionem emende / et ad affectionem iusticie / unde dicit glosa si omnia iusta
displicere fecimus / nulla autem pati possumus nisi ea que domino placuerunt quia
sunt cuncta que patimur propter quod utilitatem presencium passionum augustinus ad
dicit domine hic ure hic seca dummodo in futuro michi parcas. Cuius passione
totaliter celebrandam nobis concedat etc. · Mathei apostoli ·

Et dixit ei sequere me et surgens secutus est eum Mathei ix.

Verba proposita ad literam scribuntur de beato matheo Cuius singularis premium
ista constat quod ipse solus inter omnes christi discipulos fuit apostolus et ewangelista
quod nulli alii competit / Tercia licet iohannes fuit apostolus et ewangelista non
tamen martir quod nulli alii competit. Tercia licet iohannes fuit apostolus et ewangelista non
fuit martir in effectu et tollerancia passionis / licet in affectu habuit promptitudine
paradisi Sed christus eum habet dispensative preservavit ut exemplar vite con
templative a corporalibus passionibus abstracte in ipso euidencius appareret / In quibus
verbis pro nostra instructione spirituali duo potissimum innuuntur / primum est ubi dicit
vocacio graciosa / secundum est eius imitacio fructuosa / Nam eius vocacio
graciosa notatur cum premittitur Sequere me Sed eius imitacio fructuosa notatur
cum subditur et surgens secutus est eum / Circa primum est sciendum quod christus
in proposito dicit Non veni vocare iustos id est illos qui se iustos repu
tant sed peccatores id est illos qui se peccatores cognoscunt et propriam sua peccata di
ligunt. Vocacio christi mundi vita peccatores vocat / ad primam tribus modis
hic dicit quod christus mundi vita peccatores vocat / ad primam tribus modis
Nam ipsos vocat salubriter ipsos totaliter a peccati vulneribus sanando / hec
namque requirit diuine potencie et diuine clemencie et eciam humane indigencie
dignitas. Quia enim ipse summe potens decet ut sua potenciam nobis ostendat, quod hominem
non tantum languore peccati perfecte curat / Cum eciam ipse sit summe clemens decet eum
ut perfecta et intota curacione peccati suam clemenciam ostendit Et ideo dicit augustinus quod
nimis est adeo medicum sperare remedium Cum eciam homo ex se infirmus
et in nimium indigens ducitur status instabilis requirit ut ab omnibus suis langoribus
perfecte sanetur a christo Et ideo dicit augustinus quod christus nunquam sanavit aliquem infirmum
in corpore quin eciam ipsum sanaret in mente 2o dico quod deus peccatores vocat mi
sericorditer ipsos diu pacienter exspectando Quod bene figuratum est in illa parabola
luce xiii^e ubi quedam arborem ficus habuit in vinea sua Que cum ad nullum
fructum faceret dixit ad cultorem vinee Ecce tres anni sunt ex quo quero fructum
in hac ficulnea et non invenio Succide ergo illam ut quid eciam terram occupat
Qui respondit domine dimitte eam et hoc anno donec fodiam circa illam et mittam
stercora et siquidem non fecerit fructum tunc in futurum excidas eam / Ipse pater fami
lias qui arborem plantavit est deus pater qui hominem ad ymaginem suam
creavit et ipsum donis et virtutibus adornavit Sed homo propter peccatum adeo ausus nil
fructum iusticie deo reddit / sed pocius insolubilitate honoris eius per tempus legis nature
et legis scripture et eciam legis gracie tamquam per tres annos remansit / et ideo ipsam
iusticiam eius succidere voluit. Cultor autem huius vinee id est ecclesie sive
christus est qui ex sua misericordia sicut salem non permittit amputari Sed
precatur Domine pater dimitte eam donec fodiam circa eam etc. quod dicitur plegeam et
si ab fructu priore non attulit dimitte tu eam ipsam irrigabo meis pas
sionibus et doctrinis et exemplis et forsitan tibi dabit obediencie et iusticie fructus

Vocacio
graciosa

totaliter sanando

Pacienter exspectando

multipliciter

tum Si autem vult mystice indicas ipsam sentencias et venialiter penitens
vo dicat apostolus Rom ii° An ignoras quod paciencia dei ad penitenciam te expectat / di
vo quod deus peccatores vocat multipliciter Uno modo dominus vocat peccatorem ab
dei per predicatores peccatum obiurgando et penam eternam pro peccato debitam comminando
Secundo vero abintus per inspiraciones internas compunctiones graciam inspirando Iste
duplex modus in iiii° Reg. Sapiencia foris predicat, Sed interior exhortacio in
pite turbacione efficit verba sua Sed interior inspiracio Caput tamen anime est
ipsa mens que hec 3 turbat / prima est turba cogitacionum / 2a affectionum / 3a in
tencionum Et istarum turbarum vox solum sonat in ipsa mente que caput est
Tercio vero dominus vocat peccatorem apte peccatori reducendo sibi ad memoriam
beneficia preterita ut recognoscant de quibus dicit propheta Misericordias domini recordabor lau
dem dicam super omnibus que reddidit nobis dominus deus noster Quarto vero vocat apte
anteriori reducendo anime ad memoriam dei iudicia futura ut timeant et
ad hoc instimulandi sunt Apoc iiii° Et illa quatuor animalia erant plena
oculis ante et retro / Nam per oculos anteriores intelliguntur intus ad aspiciendum pre
cedentium pericula futura / per posteriora autem intelliguntur mentis ad aspiciendum ad deflendum
et detestandum peccata preterita / Quinto vero dominus etiam vocat homines ad se
largiendo sibi aliquam prosperitatem ut maturandis sicut afflictis compaciendi ut dicitur
Heb iiii° Non enim habemus pontificem qui non possit compati infirmita
tibus nostris quia et ipse circumdatus est infirmitate / 2o describitur hic quod imitacio

Imitacio fructuosa

fructuosa cum subditur et surgens secutus est eum / Circa quod primo sunt videnda
primum est quid ipsum ad tam velocem sequelam Christi movit et impulit / 2m
est qualiter et in quibus Christum imitatus sunt ut eius exemplo discamus 3m
sic imitandi Quantum ad primum est sciendum quod Porphirius et Julianus apostata dicit
quod ad istam subitam sequelam Christi dicit traxit eius stulticia et levitas animi
Secundo sicut quilibet alius homines ipsum vocantem sine modo sunt secuti
Sed hoc est penitus erroneum Et ideo dicendum secundum Jeronimum quod quidam fulgor
maiestatis relucebat in facie Christi virtute cuius primo aspectu potuit ad se trahere
animos ipsum intuencium Et ponit exemplum Sicut enim in magnete dicitur lapide
dicitur ut ferrum trahit Sic multo magis dominus omnium creaturarum ad se trahere
quos volebat / Et post illum effectum vox Christi dicitur esse vox virtutis cum per
efficaciam corda hominum ad se traxit / unde dicit Ezech. quod post hec pater dicit filio
ut adamantem dedi faciem tuam / ut philosophus in mineralibus virtus attractiva que
in facie Christi etiam corporaliter divinitus relucebat / Et hunc tractum appetit
sponsa cum dicit Cant. 1 Trahe me post te ut virtute tua tractus non sit fa
cile et sensualiter currere per multitudinem observancia non solum tuorum mandatorum
verum etiam consiliorum et operum perfectorum Sed ergo bene dicitur ad sequelam Christi trax
it non levitas animi vel stulticia sed potius dei virtus / et dei sapiencia Et ideo exemplo
isto maxime reprehenduntur tria genera hominum Christum non recte sequencium Primum sunt cupi
di qui modo similis non querunt principaliter dei honorem et proximorum salute
sed potius eternam cupiditatem sed in beneficiis assequendis sed in doctrina
seminanda propter lucrum / Tales sunt curiosi qui sequuntur Christum ut videant eius
miracula que fecit in terra / Isto modo sequebatur Christum ille scriba qui dixit
Christo / Magister sequar te quocumque ieris ut patet Mt viii° Et ideo dominus
suam sequelam non acceptavit / 3i sunt pigri et desidiosi qui divinos
instinctus recipiunt quantumcumque efficaces et crebro immissos exciten

delibus spiritualibus conquirentur sicut patet primo Vocavi et renuistis et extendi
manum meam et non fuit qui aspiceret. Et isti sunt similes illi qui vocatus
respondit Mt viij Domine permitte me primum ire et sepelire patrem meum. Sic
quidam propter occupaciones mundanas velut divinos inspiratores postponunt ut obviant
eius virtus sua et excusacionem non acceptantibus dixit Sequere me et dimitte
mortuos id est infideles sepelire mortuos suos. Super quo dicit Augustinus
Deus vocat aliquos ad eternam id est ad apicem excellencie perfectionis nullam excusa-
cionem vult interponi cuiuscumque carnalis temporalisque pietatis. Et si hec non vult dicere pietas
quam diceremus dicere vanitatis. Non enim vult dominus maius bonum propter minus
negligi vel differri. Et ideo dicit Crisostomus quod dominus noluit ut iste iret ad
sepeliendum patrem non quasi iubeat contempnere honorem et obsequium
parentibus debitum sed voluit monstrare quod nichil sit celestibus negociis preponendum
quibus toto studio intendere debemus nec in aliquo parum tardare debemus
quia valde magna et inenarrabilia sunt celestia que ostendit. Unde ad istum
modum imitacionis Christus nos invitat cum dicit Qui vult venire post me
id est qui vult vite mee et exemplis meis perfecte conformari abneget semetipsum
scilicet amorem naturalem quem habet ad seipsum et eciam ad parentes totaliter
deserendo inquantum sunt maiores perfectionis impedimenta. Et quia hec sine
mortificacione naturalis inclinacionis et proprie voluntatis fieri non potest ideo subdit Et
tollat crucem suam scilicet per omnem appetitum naturalis inclinacionis perfecte mor-
tificando et sequatur me quia hoc faciendo erit meus perfectus imitator eius
imitacionis nos participes faciat etc. Et hic finis de eodem

Secundo videndum est qualiter et in quibus beatus Ieronimus
fuit imitatus Christum ut eius exemplo discamus Christum similiter
imitari. Ad cuius maiorem evidenciam sciendum est quod soli illi Christum imitantur
qui vivunt vita Christi et conformantur exemplis eius. Et quia vita et
mors se naturaliter consequuntur, ideo quicumque vult conformari vite Christi oportet
quod eciam conformetur morti Christi. Vita autem Christi spiritualis et exemplaris consistit
in amore anime totalis ad ipsum deum. Que quidem primo fit per amorem perfectum
quando homines non sunt amatores suiipsius sed solius amati. Et mors
spiritualis vite correspondens est quod homo se ipsum totaliter derelinquat seipsum et omnia
per caritatem amore dei et soli deo per amorem perfectum inherereat et illi soli vi-
vat. Et ad istum modum moriendi et seipsum deserendi Christus nos invitat
cum dicit Qui vult venire post me abneget semetipsum et tollat crucem
et sequatur me. Quod habetur expositum in fine sermonis precedentis. Secundo
quod ista mors spiritualis triplici gradu perficitur. Primus est quod homo ut
seipsum dimittat per omnem amorem naturalem suiipsius ut soli deo vivat.
Secundus est ut seipsum deserat per omnem affectum et desiderium quo homo potest afficiri et
complacencia suiipsius et omnes actiones suas non solum illas quas homo
naturaliter operatur ex seipso sed eciam in illis operibus perfectis que deus in ipso homo
per suam graciam operatur. Tercius est ut seipsum desideret quantum ad usum
et exercicium omnem operacionem naturalium quarumcumque perfectarum ac habet in mente totaliter
et suspendi sed debeat iste tribus modis perfecte mori. Primo patet
in morte quod mens moritur sibi ipsi eo primo quod deserit propter deum omnem
amorem naturalem quod potest habere ad seipsum et ad parentes suos et amicos

Naturalis

suos Et etiā ad bona aliena et extrīseca ymo etiā oꝫ quod desrat nālem amorem
Ad seipm Sꝫ nālit etiā ad ipm deum Sed pꝫ nam amor nālis ad seipm nālit
in comodum ppriū quod homo diu homo amplectat̄ certū est quod amorem
ipsius nō deserunt ad seipm Sꝫ etiā quod homo dsat amorem nālem ppinquoꝝ
Ad Amicos amicoꝝ in quātum impedimēta sunt amoris diuini Et io dicit xp̄s qui amat
prem et matrem plus q̄ me nō est me dignus De quo pꝫ quāta sit cecita
amentia quod homo p amorem extraneum deflectat̄ maligꝫ homines vn ame
uiug condampnari posset et vn dō et sp̄ spualit morit̄ hoc n dolent qui
se scripsisse cū adhuc viuet in amore sui ipsius dēbs et vena diuini amoris
quinnabam sordibus concupiscentie Sꝫ etiā quod homo deserat amorem om
Ad actiua in quātū abducit ab amore diuino Sine bn rēc et salubrit diligi pos
in vita actiua in quātum instrumēta et organa felicitatis et virtuose op
Sꝫ in vita contemplatiua sunt simpr totalit deserenda quia pfectus
vite contemplatiue consistit in speculatō et intima delectōn summi boni
abstrahit ab omī exteriōs vite actiue Et quātū ad hoc dicit augꝰ minꝰ
Ad deum mat qui aliquid tecū amat quod nō ppr te amat Sꝫ etiā vltimo quod homo
deserat seipm in omī amore nāli quod pt habē nālit Etiam ad ipm
deum ratio est quia talis amor est reciprocus et reflecti in comodum
sui ipsius Sicut cum homo diligit deum quia bō esse ab eo et ppm
inesse nō solum nē s etiā rē et glie Et quia tāli amore homo nō
diu ppr seipm s magis ppr comodum aliquod quod ab ipso cōsequit̄ et
io oꝫ quod homo tāli amore se sepet et morat̄ solū ut soli deo vniat
Coplacentia sui ipsius ur Secundo pꝫ nam 2o oꝫ quod homo qui mori velt sibi ipsi desrat omnes
fectionem inclinatōꝫ que bꝫ ad cōplacentiā ppriam et omnem actionum suarum ut
i illis nō delectet̄ ppr seipm et in quātum sr adeo tribuunt̄ pgratiā s
ut inde honorem vēdicant̄ a quo etiā inesse fluxerunt Et hoc conat
contingit cum n homo nullum bonū habeat ase ipso s solū sr diuinitu
ginit̄ a deo pꝫ minime esse absurdum quod homo in seipso gloriet̄ d
sum nō est s solum dī vn tales sic sr in actibus bonis complacentes sunt
honore sr debito in quātum ipm per cōplacentiā ppriam rapiunt et sr
vn tales verissime raptores dici pnt in quātū rapiunt alienum honorē sr
debitum Et io dicit dauid Claudiū vendico honorem meum cū nō
vitute mea Et tales more figurāt̄ in hesr in legi̅ quod cum hesr regem
debet quod seipam pre humilitate continē nō potuit Sꝫ habuit duas ancillas
vnam que ipsam portasset Et cui innitebat̄ et incumbit aliam que sequebat̄
et que defluentia vestimentoꝝ eius sustulit ne in terram fluerent et ne gressum
eius impedirent pshesr reginam teneram signt̄ Anima deuota regalis
sunt in diuinis residens et ita moriens sibi ipsi et desrat que pre teneritate ꝫ
pr seipam continē nō valꝫ quia nō pt sustentād nec p amorem sui ipsius
aliquo ratione Et io bꝫ puellam precedentem se cui innitit̄ quia ipa ē gracia
in cuius virtute et efficacia talis anima graditur et ei in omnibus actibus suis in
nitit̄ Sꝫ alia puella que eam sequit̄ et vestimentoꝝ defluentia sustulit ne
in terram decadant ipa est gratitudo que de omnibus suis p pter deo gratias
agit Et dona dī in ipm fontem aque originalit effluxerunt reducat
dicat ut maliquo ipsorum ppriam complacentiam at humanam fauorē postulat
et requirit Tertio pꝫ nam postq̄ homo auctorem sui et omnem recenso

Abstractio omnium actuum

ac complacenciam propriam perfecte deserunt et eos subegit. Adhuc et quidem
postquam hoc toto conatu proprio suffulto adiutorio divine gracie se in summo
vertice contemplacionis suspendit quo ultra procedi non potest et ibi se
defixat et ab omni creato actu quantumcumque perfecto liber et abstractus remanet
solam divinam influenciam expectans que illa in ipsa ultra humane facultatis ex
disposuit operatur. Unde anima simpliciter a se ipsa et ab omni creato cuiuscumque
proprie naturalis vel gratuiti absolvitur et solum passive divinam influenciam postulat
summe statum ocii et libertatis propheta nos excitat cum dicat: vacate et videte quoniam
ego sum deus. Est autem hoc intelligendum quod illud verbum non intelligitur de
vacacione qua aliqui ab omni vicioso creato ipsis utili et convenienti se se
ut insipientes quadam desidie ignavia torpentes quod est erroneum
sed intelligitur de illa vacacione qua mens divine gracie perfectum actus
ulterius progredi non valens in se ipsa suspenditur et divine motionis
influenciam postulat. Iuxta illud quod dicit idem propheta: Audiam quid
loquatur in me dominus deus. Et hoc apte signatum est per hoc quod scribitur Ezechielis primo:
fiebat vox scilicet divine inspiracionis super firmamentum idest super porcionem superiorem
racionis que est robur omnium aliarum potenciarum. Cum autem starent aialia stabat
et absoluta ab omni creato cuiuscumque actu et submittebat alas suas
vires superiores submittunt ad expectandum et capiendum illud donum
divina clemencia ipsis inspirare voluit. Et ista vacacio secundum Augustinum est ocia
anime sic abstracte et anima silet super se illa vacacione sui actus habet
aliquod exercitium sed in illo silencio et vacacione solum verbum eternum loquitur anime
ut dicit Augustinus in libro peregrinacionis ut phantasma aliquod similitudinis si perceperint
primus puriam propriam qua se ipsum ac sponsum et eius voluntatem inti
proprie inspirat. Tale autem colloquium et mentis inter ea fuit adepta sponsa. Cantica
dicit: Ego dormivi et cor meum vigilat quia cum mea racio sopita ab omni creato actum
contemplacionis. Et cor meum vigilat. Anima mea in solum deum attentissime
recta ac vivacissime suspensa. Talis enim dormiebat Iohannes qui in pectore
recubuit cum fluenta eterna de ipso fonte sapiencie divini pectoris largissime
pro uno. Et quia in tali abstractione mentis racionalis secundum Ricardum super Cantica quod
ideo se superficiat et a se ipsa dilabitur. Ideo Iob dicit influenciam et familiaritatem
divino loquentis dicit: Et quia in fine suscepit auris mea venas susurrii
sicud enim familiare colloquium quod inter sunt verborum expressionem persolam divina
puriam. Dicit Augustinus libro confessionum cum dicat: Intromittis me quicquam vi
inceptam dulcedinem que si compelletur in me nescio si qua vita dul
esse possit. Unde istam dulcedinem divini colloquii sacri gustantes ut cum
verbis formatis exprimere valent. Secundum dicit: Omnia pacem in idipsum quam recomenda
qui perfecte sonat. Ubi considerandum est quod in expressione huius littere
totum suum tractatum apponit magis quam in aliqua alia lectio ex
tremenda cum quem innuitur quod licet tractatus haberet illam dulcedinem exprimendi
quam divinitus infixa fuerat hoc tamen sibi non potest. Omnia illud quod ex
parte voluit plangere tantis inexplicabile fuit sicud etiam dicit Ricardus super
Cantica: Si te dominum in dedit et experiri putas ne me posse eloqui quod in
explicabile est omni lingue. Quod. Non possem eloqui quantumcumque presumem
dulcem illius dulcedinis expertus essem. Et quicumque ille triplici morte
mortuus fuit ille potest verbo eciam perfecte vivere et vivere cum Christo vita qua

eius anima per amorem perfectum tenebat verbo et exemplo in omnibus sibi ab hoc
se diuino beneplacito perfectissime conformando Cuius vitam et imitationem io
bis experiri concedat etc. in 9 sermo de eod.

Ubi erat impetus spiritus illuc gradiebantur nec reuertebantur cum ambularent Eze. j. Ista quatuor animalia
que propheta Ezechiel in spiritu perspexit congrue significant iiijor euan
gelistas quos quorum primus est de effigiem hominis qui exprimit Cuius pe
nes alios de humilitate Christi plus pertractat et aptius alijs scripsit initians de
temporali natiuitate dicens liber generationis Ihesu Christi filij dauid etc. hec lig
ista verba legantur Diuersi doctores euangelicis scriptoribus prout ea quemlibet expon
ne habilius deuotis euangelii veritatis perfectionis secundum Augustinum in eiusdem contine
no est mirum si verba que de ipsis euangelistas moraliter exponantur ad
dicit dicente euangelistas moraliter exponat Adeoque maiorem euidentiam est
sciendum quod sicut notat glossa super Eze. visa sunt tria animalibus propheta tria descri
adscripsit qui triplicem perfectionem insinuare in uiuant in viris apostolis quasi
primo namque dicit habere copiosam affluentiam diuini amoris que ob
ad virtuosas operationes impellat Quod notat cum dicit ubi erat impetus spiritus illuc
gradiebantur ¶ 2o dicit habere radiosam effluentiam sancte conuersationis qua
alios suo exemplo in amorem dei accendant Quod notat cum subdit simi
litudo animalium et aspectus eorum quasi carbonum ignis ardentium et quasi
aspectus lampadarum ¶ 3o dicit habere vigorosam apparentiam ex the[...]
Quod notat cum annectit Cumque eleuarentur animalia de terra eleuabantur pariter
et rote sequentes ea ¶ Circa primum est sciendum quod copiosa affluentia diui
nis acquisita in viris perfectis adhuc ut ipsos iugiter ad perfectas actiones inuitat
quemlibet notat cum dicit Ubi erat impetus spiritus etc. Cuius talis mens pla
ne perfectionis culmine per donum gratie sublimate dirigunt nisi ubi actiones
non sequentur spiritum hoc non est per quodcumque genere donorum gratie esse quod prestat
hoc est per magnam effluentiam spiritus ad culmen tante perfectionis sublimat
ubi sibi ipsis et omnibus creaturis amore et desiderio funditus moriantur Et
ideo oportet quod ad culmen tante perfectionis peruenire et magna effluentia spiritus
impellantur ¶ Sciendum autem dico quod ista affluentia et impetus spiritus operatur ex tribus
| Primo mihi quod homo ex feruore spiritus carnem in seipso crucifigat omnes actus
peti | 2o mihi quod crucifigat omnem amorem carnis et mundi | 3o mihi quod
crucifigat omnia desideria peccati | Crucifigenda ea quae pertinet ad vitam actiuam
| qua consistit in quodam conflictu contra passiones carnis et illicita desideria
in quibus ipse consistit vita actiua | Crucifigenda quod non respiciat passionis afflicti
Sed spiritus diuinus super ipsam carnem et eius illicita desideria hoc ipse spectat ad vi
tam contemplatiuam ut quod homo ex habundanti dono spiritus sancti non solum
lapsas sed illatas passiones ferat | Sed etiam in eis gaudeat et cum cordis gaudio et
intimo dulcore eas suscipiat Hoc ipse pertinet ad vitam contemplatiuam quia
ex habundanti gratia spiritus sancti in nobis perficitur quod solum quibusdam in vita con
platiua tribuitur ¶ Et ut istam materiam ad laudem beati Francisci aliqualiter applica
dicere possumus quod in istis tribus modis perfectus beatus Franciscus fuit mortuus sibi

Copiosa affluentia

1 Actus
2 amorem
3 desiderium

Ipsa namque fuit mortua omnibus actibus peccati quantum primam notacionem Christi — *Omnibus actibus peccati*
Secundo fuit et omnes actus vite veteris perfecte deseruit quod patet per hoc. Ursula
in umbris peccato vanitatis vestigio et fundo cordis desiderio Christum secuta fuit
Tercio fuit mortua omnibus desideriis peccati quod patet per hoc. Ursula tantus — *Omnibus desideriis peccati*
amator castitatis quod ipsa primus legitur collegium virginum instituisse et perpetuam
virginalem pudiciciam consecrasse. Et in legitur quod filia regis que cum
populo suo ad fidem conversa est tunc iniciam virginum instituit et ei plusquam ducentas
... in societatem deputavit quod utique minime fecisset nisi amator castitatis — *Omnem amorem carnis et mundi*
eius extitisset. Tercio mortua ipsa crucifixit omnem amorem carnis et mundi quod
per hoc Ursula tamen virginalem pudiciciam amavit quod primus consummacionem
... indubitanter suscepit. Nam cum Etherius successor regis que coniu//
... sibi velle sacram regenerationem efficeret in coniugium assumere et apud eos prohibuit
... per hoc punctum gladii ipsam occidi fecit cum divina misteria celebrasset. Ex
hoc patet evidenter quod omnes gradus quibus homo in vita activa movetur
fuit plenissime assecuta. Fuit insuper assecuta quartum gradum qui
pertinet ad vitam contemplativam. Quod declarat Gregorius per hoc quod sic amare
... talia eternis preponere de nimia morte gaudere procedit ex impetu car...
sicut ex consilio amare celestia contempnere terrestria de nimia morte — *Radiosa*
dolere et mortem pro Christo voluntarie sustinere procedit ex impetu spiritus quod fuit
perfectissime in ista Christo ut patet ex dictis. Unde 2m est sciendum quod radiosa efflu... — *effluencia*
encia sancte conversacionis quo vel excitavit alios suo exemplo in amorem
... cendunt quemadmodum notatur cum subditur quod similitudo animalium et aspectus eorum
quasi carbonum ignis ardencium et aspectus lampadarum. Quod Albinus tractat — *pro 1. omne 7.*
super Ezechielem dicit cuiusque carbonem tangit accendit. Ursula qui sancto
... superius habeamus vite exemplo accepit unde accenderat et patrem et socios
... tenebras fugiat et in desiderio eterne lucis inardescat. Et iam per divinum amo...
... ardeat qui prius a frigidis torpebat. Lampades vero lucem suam lo...
... spergunt. Sancti ergo viri quosdam iuxta se positos suo exemplo ad
amorem patrie celestis accendunt. Carbones sunt. quia vero quosdam
longe positis lucent et verbo doctrine et exemplis bone vite. Vel per hoc lampa...
que se dicit ardere in manibus vestris ut precipit Christus Luce xii ut semper
... na opera pro vestris lucis exempla monstremus. Multum formidantes quod dicitur — *ii 93 precipue*
... quod illi qui mala exempla proximis tribuunt tot mortibus digni sunt
quot mala exempla ad alios transmittunt. Nec mirum. Unde super Math. Christus maiores
... penas habeo sustinet qui suo pernicioso exemplo occidit animas quas sua morte
redemit quam ardeo qui sanguinem iustum fudit. Et in tribus verum multum
conandum ut per bona opera proximis nostris lucis exempla monstremus. Ursula
... dicit castitatis caritatis exemplum vere humilitatis et perfecte caritatis ondis cu...
... tis et gravitatis eterna premia possidebis. Et hic bene significatum est in illis stelis
... talibus quod ac sicut mutuo se percuciebat. Super quo verbo dicit Gregorius Sancta
... mala alis suis vicissim se feriunt dum se mutuo per edificacionis exempla
ad amorem virtutis accendunt. Ala enim sua per me percutit qui exemplo suo
... me ad melius accendit. Et ala mea vicinum alius ferio cum si bonum o...
... quod innotesco. Unde 3m est sciendum quod ferventis appetitus eterne bea... — *Vigorosa appetencia eterne beatitudinis*

//ostendo//

convenienter notatur per hoc quod illa quatuor animalia volatu suarum ala
nabant a terra per pennas in quibus aves in altum volant intelligitur ap
tum caritate inflammatum quo videlicet sancti quodam volatu beatitudine
etiam fervent appetunt Sed est notabiliter advertendum quod quotienscumque ele
varentur animalia a terra elevabantur pariter et rote sequentes ea per rotas in
quibus spiritus vite est ut idem dicitur intelligere debemus corpus sanctorum
spiritu perfecte subiectum Rota stat tota ex omni parte sua elevatur a terra et solo
in puncto tangit terram Ita nam corporea talium spiritu in omnibus suis act
et desideriis sunt a terrenis affectibus elevata et in solo puncto terram contingunt
quia per sola necessaria nature necessaria terrena concupiscunt Quam prompte autem
talia corpora subdantur imperio suorum spirituum patet per hoc quod idem subditur
Quod cum euntibus ibant et cum stantibus stabant Et cum elevarent
a terra animalia elevabantur pariter et rote sequentes ea Spiritus enim vite erat in rotis
Per hoc autem quod dicitur quod cum euntibus ibant designatur quod ista corpora spiritibus
suis prompte obediunt in quolibet exercitio virtuoso etiam quantumcumque diffi
cili et arduo Per hoc vero quod dicit quod cum stantibus stabant designatur moderata
refectio appetitus adeo ut quod appetitus solum ad illa impellat ad que ro
gat Quod est contra illos qui sibi solo melius estimant quod eos delectat
quam ad actionibus et exercitiis est agendum proponitur et indicatur per hoc
quod dicit quod cum elevatis a terra elevabantur designatur quod ista hominis
in quatuor affectionibus appetitus spiritui perfecte conformatur spiritus et supe
rioris Hee autem quatuor affectiones sunt amor et timor gaudium et do
in quibus homo sic debet a terra et conditionibus terrenis corporis ele
ut nichil amet in omnibus creaturis nisi solum deum et quod aliud a
vult hoc amet in ordine ad ipsum deum Nichil timeat nisi per quod oculos di
maiestatis offendat De nullo etiam gaudeat nisi de hoc solo etiam quod
est divinum et in salutem proximi redundat De nullo etiam doleat nisi solo
quod deum offendit et sic in tanta puritate non fuimus ut debuimus Et ad isto
factos ipse christus videtur hortari suos discipulos cum dicat Cum feceritis omnia
vobis precepta dicite servi inutiles sumus quod tamen facere debuimus non fecimus
No: Videtur insurgere notabilis dubitatio Cur et quomodo possimus dicere servi inutiles
qui omnia christi precepta custodiunt et observant Ad quod dicendum puto quod illud
potest dici homines quantumcumque perfecti in hac vita sunt Cuius ratio est quia
sit aliquod opus in hac vita in tanta puritate in tanta humilitate
tanta caritate quod posset fieri sed in multo maiori Ideo quod homo sic
vita possit efficere et quantumcumque ad hoc multo se putet suos inutiles repu
quia quanto magis tales mentes in suscipiis humiliantur tanto amplius
a christo in eterna gloria exaltantur Quod nobis prestare etc. Mauricij

Sancti per fidem vicerunt regna operati sunt iu
adepti sunt repromissiones Hebreorum xi° In verbis propositis beatus
et sui socii commendantur a tribus Primo a virili triplicatione regnorum
pugnatione quod notatur cum premittitur Sancti per fidem vicerunt regna 2° a laudabili
iustitie operatione cum subditur operati sunt iustitiam 3° a premiorum cel

adeo cor cum auctore adepta sunt. Et circa primum est sciendum quod ista gloriosi
contra vicerunt primum est contra carnis 2m contra mundi 3m est
Primum vincendum est studiose labore 2m odiose livore 3m dulci
amore. Primum scilicet contra vicia carnis lasciviam comprimendo 2m mu-
ndi avariciam fugiendo 3m celestem gloriam ferventer appetendo. Primum contra
vicia carnis quod vincitur cum carnis lasciviam comprimendo. Et hoc cum quibus
rex dicitur si bene seipsum regat. Unde dicit Seneca. Vis scire contra vicia
Sciendum autem quod huius contra carnis sunt 3 principia in quibus caro servit. 1a
est prandio commoditatis | 2a continuatio ociositatis | 3a est concupiscentia
voluptatis | De primo scribitur Eccl. xxiiij° Qui diligit comedium multiplicat fla-
gella. Unde ex hoc quod homo commodo carnis nimis insistit maiorem rebellionem
sentit. Adeo dicit Greg. Cum nimis delicate nutrit carnem suam postea
eam contumacem | Unde dicit Ambro. Cavendum est ne dum re-
laxare animum volumus solvamus omnem armoniam bonorum operum | Et Fabianus exponen-
dit. Sed qui comedium corporis nutrimentum sectantur sic dicit Crisostomus. Didici
quam modeste expugnare qui subinfirmitatis specie comedium corporis
Unde eos omnia licita credunt quos se infirmos dicunt
explendum se dormiunt si recitandum se comedunt. Si cantandum
a nimis adcertatione nec tubam aures exigunt | In se secre-
tiores qui tanquam infirmos negligentes et tunc bonum pre-
illos comprehendimus qui cum illorum petulanciam pro languori privatum confovemus. De 2o
[illegible] multa mala docuit ut scribitur Eccl. xxxiij° Quae autem ma-
la ociositas in multa mala ducat ostendit Fabianus bene contextu sic dicens. Ociositas est pristina
mentis | egestas virtutis | fomes delectacionis | lebra morbi | exquisitrix dimonum
| Unde bene alludit quod dicit Bern. Ociositas
nutrix intencionum | Ipsa non est quae vertit fortem sepius
in nugaces omnium novitas virtutis | Ipsa non est quae vertit fortem sepius
papitat peccatum | suffocat in virtute | nutrit superbia et via certissime
Et ideo dicit Ieron. quod nichil imperfectius et conforte debuit
ut adiciemus. Non solum non acquirit nova sed consumit et dissipat acquisita |
Unde anima non solum non acquirit nova sed consumit
ociosa Unde anima non solum non vicia eius pascitur gaudet et crescit. Cessatione vero torpescit et
in uite carere possit gaudet et crescit. Cessatione vero torpescit et
Et ideo dicit Bern. ad fratres de monte Dei | quod summa mentis malicia est
| Et ideo dicit Bern. ad fratres de monte Dei | quod summa mentis malicia est
De 3o patet Eccl. ij ubi sapiens in persona hominis voluptatem appetentis
dicit. Dixi in corde meo vadam et effluam deliciis et fruar bonis
non domos nec probui cor meum quin omni voluptate frueretur. Et sub
est ne aliquid tam vanum quod dicit non sinus cor assignat. Eccl. ubi repa-
rat apud homines. Nunc omne tempus huius vite quod delicias suas
i idem quod nostris viis sompnium adeventatis comparatur videtur | Non solum
autem est vanum in corde deliciarum voluptatum sed summe noxium. Unde sicut
impossibile est / compunctionem cordis ingredi in deliciis | Ideo dicit Seneca. Qui sic
vivunt voluptatibus mala sua diligunt | Unde quod malorum ultimum est / amat
quia delectationes divinas et perpetuas in voluptates transitorias et penas e-
ternas commutant / Unde condempnat quod dicit Augustinus qui pro modica delectacione
aliud dat pro quo Christus seipsum morti tradidit utique Christum stultum estimat

Carnis.

Comedi

Ociositas

Voluptas

indicatorem ut scribit Gal. vi° Qui xpi sunt carnem suam crucifixerunt cum viciis et concupiscenciis.
Mundi — xpi despiciunt carnem suam crucifixerunt cum viciis et concupiscenciis Sic
regnum est mundi quod contempnimus mundi malicia fugiendo de quo scribitur
Ioh. xix° Regnum meum non est de hoc mundo. Huius eciam regni sunt tres vani
dignitatis excellencia — tates prima est dominatoris vel dignitatis excellencia 2a est diviciarum habun
dancia 3a est cupiditatis laudis appetencia. De primo patet exemplum in Abso
lone cum dixit ij Re. xv° quis me constituet iudicem super terram ut ad me
veniant et eciam in admonicione cum regnum ambiens elevabatur dicens ego reg
no et nimis preter occisus est. Unde ad hunc appetitum dominandi trahit super
Eccl. x. Omnis inquit potentatus brevis vita. Rex est hodie et cras morie
tur. Huius eciam exemplum habemus in domino Ihesu xpo Ioh. vi° Cum cognovisset
quia venturi erant ut raperent eum et facerent regem solus fugit in montem ut ex
emplo suo nos doceret quod huius mundi gloriam fugere debemus. Nam ibi dig
nitas indigna est quam multi indigni possident. Solus autem ille verus
honor est qui nulli digno negatur ut dicit Aug. Et ideo idem Aug. com
dampnat gloriam inveterat ita dicens Si gloriaris in potencia super abestias
diviciarum habundancia — que forciores sunt si pulcritudine superat aranea pavonis Cum gloriari
gloriari vult in domino glorietur. De 2o patet Nam a puericia usque ad senectutem
avaricie student huius et eorum assignat Aug. Omnia insaciabilis est divicia
rum appetitus et ideo dicit quod avarus inferno similis est. Infernus enim quantoscumque
deglutiat numquam satis est dicit sic et si omnes thesauri confluxerint in ava
rum numquam saciabitur. Unde scribit Prov. xxvii° Infernus et avarus numquam implentur
sic et oculi cupidorum insaciabiles sunt. Sole autem ille divicie vere sunt que
nos virtutibus dignos faciunt ut dicit Greg. Si ergo fratres divites esse cupi
tis veras divicias amate. Si culmen veri honoris queritis ad illa celesti
s perpetuam festinetis ad patriam. Unde dicit Bernhardus vere divicie virtutes sunt quas
cupiditatis laud. appetencia — secum consciencia portat imperpetuum dives fiat. De 3o patet per eum qui dicit
vult laudari ab hominibus vituperante te non defendit indicantes talis
nos sunt apostolus qui dicit i. Thess. ij° Non querimus ab hominibus gloriam
deus nobis testis est. Si enim adhuc hominibus placerem xpi servus non essem
ut scribit Gal. i° Unde dicit Ieron. Si humanam laudem queris
divinam amittis cum enim ab hominibus voluntarie laudaris deo iste
me culpat. Hoc ergo regnum est contempnendum per contemptum et abiectionem ut
veraciter possimus dicere Regnum mundi et omnem ornatum seculi contempsi
Et ideo dicit Greg. Despiciendus esset a nobis mundus et si blandiretur et
rebus prosperis demulceret. Cum sit autem postquam tanta adversitate
crescit et tot nobis dolores ingeminat quid nobis adquam ne diligatur
Dei — clamat. 3m est regnum dei de quo dicit Luc. xiiii° Beatus homo qui
manducat panem suum in regno dei. Huius regni sunt tres mansiones
prima manet in te (videntes) 2a amantes 3a laudantes De hiis tribus mansionibus
simul dicit Aug. in lib. de civitate dei ipse est finis desideriorum meorum qui
sine fine videtur quantum adspiciemus fructus amabitur quantum ad amorem
sine fatigacione laudabitur quantum ad 3m. Et subdit hoc munus hic affectus
hic actus profecto erit omnibus omnibus sicut et ipsa gloria communis erit. De primo

dicit[ur] ysa. lx° Tunc videbis et affluet mirabiliter et dilatabit[ur] cor tuum
est dicere videbis xpm in sue glorie et maiestate | hec visio erit tota
[illegible] de qua in ps. Ostendam illi salutare meum et affluet delicia[rum]
[illegible]ntate | De qua Iob xxij Tunc sup[er] omnipotentem delicijs affluet ysa.
[illegible] ut affluatis delicijs ab omnimoda gl[or]ia eius Sequit[ur] et mirabiliter cor tuum
[illegible] mirabili s[cilicet] nouitate qua habebit homo in se ipso De qua dicit Aug. Sancti
[illegible] se congregatos videant in eterna beatitudine obstupescant se ei amicabo
dicentes Sum ne ego o mirabilis sum ego cuius me tante fecit dig[nitatis]
[illegible] Sequitur et dilatabit[ur] cor tuum p[re] magno s[cilicet] desiderio diuine suauitatis
[illegible] quo dicit Greg. O inmodo ad ipsum fontem vite veniemus erit nobis dilata
[illegible] in ipsa sitis atque sacietas Sed longe aberit a siti necessitas longe a
sacietate fastidium quia sicientes saciabimur et saciate sicienus | De 2° op[er]e
p[ro]ximi ipsum et leta dum dicit p[er] amore ad adheremus deo | P[er] amore vero
[illegible] p[ro]ximi omnes ad inuicem vniri sunt | ita ut bonum omnium fiat singulorum
q[uia] quisque in se non habeat p[ro]prietatis bonum illud in alio possideat | nam
[illegible] sic Aug. in se amat[ur] in se cognitum sic[ut] [illegible] q[uia] id est summa cognitio
[illegible] sit summa dilectio ut dicit Aug. non inuiditas eorum non diuturnitas temporis
maior caritas meliorque voluntas augmenti | Ille ig[itur] [illegible] q[ui] [illegible]
in omnibus diuinis que caritatem sunt in omnibus | De 3° pars sancti in
[illegible] incessanter insistunt diuinis laudibus Et io scribit Apoc. iiij° Et
[illegible] incessanter insistunt p[ro]p[ter] quem non ha[bebant]
sancta animalia p[ro]pter que [illegible] p[re]stans p[re]ctorum intelligit[ur] requiem non ha[bebant]
[illegible] quod incessanter dominum laudarent | dicentes Sanctus sanctus sanctus dominus deus
[illegible] De hoc dicit Aug. de ciuitate dei O quanta erit illa felicitas ubi nul[lum]
erit malum et nullum latebit bonum | ibi vacabit[ur] dei laudibus | qui erit
[illegible] in omnibus Et io scribit[ur] Apoc. vij Et omnes angeli stabant in circui[tu]
throni et seniorum et quatuor animalium | et ceciderunt in facies suas et adorauerunt
[illegible] in secula seculorum et sic in [illegible] dicebant | Laudes et claritas et [illegible]
[illegible] sedenti sup[er] thronum et agno dicimus laudes et glorie nos [illegible]
[illegible] facit [illegible] ij° s[er]mo de eodem

Secundo commendat[ur] a laudabili iusticie operatione Cum
[illegible] ip[s]i operati sunt iusticiam | Sciendum aut[em] dicit Quod iste gloriosi martires operati
sunt iusticiam | [illegible] Nam in vita actiua triplex
[illegible] iusticia et in vita actiua contemplatiua | Nam in vita actiua triplex
[illegible] iusticia in concutisse s[er]uauerunt | prima attendit[ur] [illegible] sui | 2a attendit[ur] [illegible]
[illegible] [illegible] attendit[ur] [illegible] dei | prima iusticia consistit in hoc q[uod] ipsi [illegible]
[illegible] innocentes vixerunt | Quod patet [illegible] q[uia] isti gloriosi martires tanq[uam]
[illegible] primo iusticiam [illegible] suitia sua [illegible] mentem [illegible]
[illegible] primo iusticiam [illegible] sua hoc est [illegible] vigilijs ieiunijs et orationibus
[illegible] [illegible] sua hoc est [illegible] aliquis motus
[illegible] solicite [illegible] ne in mente ipsorum vnq[uam] aliquis motus
[illegible] qui oculos diuine maiestatis offenderet | Corpus etiam suum coerce
[illegible] spiritui q[uia] ad nutum ei [illegible] obediebat martiribus [illegible] | 2a consistit
[illegible] q[uia] [illegible] ipsis p[ro]ximis edificationis exempla verbo et op[er]e ostendunt[ur]
[illegible] patet [illegible] q[uia] rem publicam [illegible] defendebant | et pro xpo mori
[illegible] erant | Vn[de] b[ea]tus mauricius legionis princeps dixit Maximiano O
pater milites sumus tui Sed cum a libere confitem[ur] s[er]ui dei sumus Imp[er]ator
[illegible] sequi non possumus q[uia] creatorem nostrum offendamus | 3a consistit in hoc
[illegible] deum in vita et in morte glorificauerunt | q[uia] patet [illegible] q[uia] [illegible]

Visio
Amatio
Laudatio
Iusticia 1a erga sui
Iusticia 2a erga p[ro]xi[mum]
Iusticia 3a erga dei

honore et fidei catholice observacionem sanguinem suum intrepide et gaude[nter]
fuderunt. Propterea quod eis recte congruit quod scribitur in psalmo Vox exultacionis et
salutis in tabernaculis iustorum. Anima ipsi sic habuerunt iubilum exultacionis
in corde. Et vocem graciarum actionis in ore. Si obicis quod pro eius amore pati
debebant graciarum actiones usque efferentes et mihi videntur fuisse perfec-
tionem apostolicam consecuti. Cum ibant gaudentes a conspectu consilii quoniam digni
habiti sunt pro nomine ihesu contumeliam pati. Sic ergo merita contemplata
sunt aliam triplicem iusticiam operati. Primo consistit in propria voluntatis abnega-
cione. Secunda in caritatis et pacis secunda conservacione. 3o consistit in continua
eius progressione. Ad primam iusticiam vocat christus luce ixo. Cum dicit veniat post
me mea scilicet vestigia imitando et vitam suam iuxta meam plenaliter confor-
mando abneget semetipsum voluntati sue proprie renunciando et ea divinis legibus
coaptando et se ipsum propter deum contempnendo. Sic christus fecit qui dixit
Jo. vio Non veni facere voluntatem meam sed voluntatem eius qui misit me. Psalmus
Ego sum vermis et non homo obprobrium hominum et abiectio plebis. Secunda
habundans iusticia de qua scribitur proverbiorum xvo In habundanti iusticia
virtus maxima est. Quam bene servavit [illegible] [illegible] Bernardus bene qui magone [illegible]
fratribus suis dixit. Tria vobis duxi observanda. Cumque in studio vestro
inter pluribus observari alieno sensui plus quam meo credidi. Lesus vindictam
non expetivi. Nulli scandalum facere volui et si feci sedavi ut potui. Ad hanc
iusticiam hortatur apostolus Ro. xiii nemini quicquam debeatis nisi ut invi-
cem diligatis. Cum enim diligit proximum legem impleant. Quia in dileccione
includitur dileccio dei et proximi aut dei implentur precepta prime tabule. Que
illa ordinant hominem ad proximum. Et ideo qui diligit proximum legem implet.
Unde scribitur Mt. xxiio In hiis duobus preceptis tota lex dependet et propheta.
Ad hanc caritatis observanciam hortatur Bernardus suos novicios ita dicens. Quod
anima mea commendes cum equalibus tuis esse. Cum nobiscum [illegible] videos
ait et mutuo se diligunt. Cum quibus ergo caritatis et pacis conservacio
debet esse tanta diligencia ut in nullo unquam negocio quatuor in nobis est
fraterna societas preteritur. Cuius aut talis sit. Hic docet Bernardus amabilis in-
terim socius est in omnibus officiosus et nulli honorosus. Benignus ad ex-
terius sobrius admodum. Hic non est dum simul proximi socius et unanimi domi-
nus. Talis hic superiora adgaudium spiritualia ad consciencia inferiora assumat. Ad
tertiam iusticiam hortatur Joh. in apocalipsi. Qui iustus est iustificetur adhuc.
Iustus non ut dicit Bernardus iniquam arbitratur se comprehendisse. Nunquam dicit satis
est. Sed semper esurit et sitit iusticiam. Ita ut si semper viveret semper iustior esse contenderet.
Unde dicit leo papa Quod est vera perfectorum iusticia ut nunquam perfectos esse presumant. Ne ab
itineris nondum finiti intencione cessantes ibi incidant deficiendi periculum
ubi proficiendi deponunt appetitum. Nemo non enim est quin in hac vita perfectior
sanctiorque esse non possit. Et ideo dicit Bernardus necesse est pro tempore vivis
talem conatum proficiendi sicut apostolus cum dicit phil. 3o Que retro
sunt obliviscens. In anteriora me extendo. Persequor ad destinatum bravium
superne vocacionis in christo ihesu. In quibus verbis ostendit quod sollicitudinem et
fervorem proficiendi in melius consistit in tribus. Primo preteritorum meritorum oblivione

Propria voluntatis abnegacio

Caritatis et pacis observancia

Continua virtutum progressio

o dicit que retro sunt i. mu(n)da p(ro)p(ter)ea obliuiscens tanq(uam) p(ro)pria (et) nulla
reputacio(n)e digna. 2o institucio(n)e(m) motor(um) s(e)c(un)da(m) p(ro)secucio(n)e(m). Et ideo subdit
ad ulteriora i. ad futura multa acquirenda me extendo (con)p(ro)secucio(n)e(m) s(ecundu)m desiderium
cumulatu(m) (con)p(ro)secucio(n)e(m) addicimu(s). 3o consistit in celestis p(re)mij adepcio(n)e. Et io sub
dit prima ista duo p(ro)sequor i. feruent(er) p(ro)sequor quousq(ue) (per)uenia(m) ad des(tinatum)
bravium i. ad p(re)miu(m) in eterno p(re)paratu(m). bravium dico sup(er)ne vocacio(n)is
vite eterne ad quam deus p(ro)p(ter) sola(m) sua(m) misericordiam nos vocauit in xp(ist)o
p(er) primatum ip(s)ius xpi. Et ita p(re)miu(m) vite nobis no(n) debe(tur) ex meritis
s(ed) p(er) solum ex meritis ip(s)ius xpi qui suo sanguine p(re)cioso nos a dampnacio(n)e
(et) clave dignissime mortis sue nobis aditu(m) reg(ni) celestis ap(er)e-
ruit. Ei(us) nos p(ar)ticipes faciat (et)c. iij (ser)mo de eod(em).

Tercio commendat(ur) a celestiu(m) p(re)mior(um) adepcione. Cum a(ute)m
(con)tinetur adepta vera. hoc a(u)t(em) p(re)miu(m) sanctis omnibus repromissum
est (quod) p(re)parauit deus diligentibus se fide no(n) capit(ur) spe
tamen est aug(ustinus) dicit q(uod) p(re)parauit deus diligentib(us) se fide no(n) capit(ur)
attingit(ur) caritate no(n) co(m)p(re)hendit(ur). desideria (et) vota tr(ans)scendit (et) acquiri
estimac(i)o no(n) p(otes)t. Ad(e)o q(ue) maiorem euidenciam est sciend(um) q(uod) lic(et) bona
felicitatis eterne sint innumerabilia possum(us) t(ame)n dicere q(uod) sp(eci)alit(er) quatuor leg(untur)
nobis a (con)ditore in matib(us) p(ro)missa. P(ri)mo namq(ue) ip(s)is p(ro)mittit diuina(m) conformitate(m).
2o vite b(ea)te eternitatem. Et nato 3o
bonor(um) affluencia(m) (et) copiositatem. 3o vite b(ea)te eternitatem
4o eterne glorie felicitatem. P(ri)mo ergo deus nobis p(ro)mittit diuina(m)
conformitatem (et) p(re)destinac(i)o(n)e(m) ro(m)a(nos) scribi(tur) Ro viij Quos p(re)sciuit (et) p(re)destinauit
ab eterno p(re)destinac(i)o(n)e(m) io s(e)c(un)d(u)m q(uod) ro(m)a(nos) viij ... qui eo dicit (et) ymago patris est
conformes fi(eri) ymaginis filij sui i. xp(ist)i eterni qui eo dicit (et) ymago patris est
quam p(er)fectissime exp(ri)mat. Ideo dicit(ur) Joh xiiij. Qui videt me videt (et)
patrem. Huic a(u)t(em) ymagini nu(n)c conformari debem(us) in puritate vite ut
in mea. Huic a(u)t(em) ymagini conformabim(ur) in gl(ori)e claritate. De quo scribit(ur)
gl(os)a s(ecundu)m in b(ea)titudine s(ed) (con)formabim(ur) in gl(ori)e claritate. Sim(i)les
ioh. iij. Scim(us) quia cu(m) apparuerit similes ei erim(us) in gl(ori)e s(ed) claritate sic(ut)
scim(us) eum sicuti est. Vn(de) dicit gl(os)a Cum eterne diuinit(atis) contemplacio(n)e per
fruemur eum sicuti est. Vn(de) dicit glo(sa) nos quoq(ue) in mortales q(uia) eterni in nullo erim(us) no(n) quidem ut sim(us)
deum(m) nos quoq(ue) in mortales (et) eterni in nullo erim(us). no(n) quidem ut sim(us)
(creator) s(ed) q(uia) ip(s)e s(ed) ei similes. Et iam sim(us) creatura de nichilo p(ro)ducta. Et eius
in q(uo) ip(s)e s(ed) ei similes erim(us). Et ista conformitas diuine assimilacionis figurata est
in ymagine insignita. Et ista conformitas diuine assimilacionis figurata est
magine insignita. Et ista denarius cuiusb(us) operanti in sua vinea p(ro)misit ut pat(et)
(...) denarius q(uod) p(ate)r familias cui(us)b(us) operanti in sua vinea p(ro)misit ut pat(et)
Mt xx quotacio(n)e facta de operarijs ex denario diurno misit eos in
xxo ut dicit(ur) quotacio(n)e facta ex operarijs ex denario diurno misit eos in //
vineam suam. Ut sic q(uod) iste denarius h(abe)t ymagine(m) regis (et) io significat
diuinam conformitatem que nobis p(ro)mittitur eterne b(ea)titudinis p(ro)mittitur. Et io
dicit gl(os)a q(uod) quanto quis magis eterne (et) p(er)fectius vite plus laborauerit
(et) p(er)feccio(n)e diuinor(um) mandator(um) (et) in obs(er)uancia (con)siliorum. Tanto maiori
conformitate diuine assimilac(i)o(n)is decorabit(ur) in futuro in quo (con)sistit vera
b(ea)titudo. Vn(de) dicit Boecius B(ea)titudinis adepcio(n)e fiu(n)t ho(m)i(n)es b(ea)ti. B(ea)ti-
tudo no(n) est ip(s)a diuinitas. (Et) sicut adepcio(n)e iusticie fiu(n)t ho(m)i(n)es iusti s(ic)
ho(m)i(n)es diuinitatem adeptos deos fi(eri) nec(ess)e est. Ergo o(mn)is b(ea)tus deus
s(ed) no(n) quid n(atur)a s(ed) p(ar)ticipac(i)o(n)e. Nam lic(et) t(ame)n sit vnus deus n(atur)a s(ed) p(ar)ticipac(i)o(n)e
nichil p(ro)hibet esse plures. 2o deus nobis p(ro)mittit bonor(um) o(mn)i(um) affluencia(m)
(et) copiositatem. Vn(de) cu(m) moyses a domino peteret ut faciem suam s(ib)i ostenderet
d(omi)n(u)s s(ib)i r(espo)ndit Ego ostendam t(ibi) o(mn)e bonu(m). H(oc) est illam terram p(ro)missio(n)is.

Diuina conformitas

Bonor(um) affluencia (et) copiositas

que antiquus patribus fuit in lege ueteri figuralit̃ repromissa Quod
declarat aplus hebr xi dicens q abraham demoratus est in terra pmiss
tanq aliena Et subdit tunc Expectabat n fundamenta habentem ciui
tatem cuius artifex et conditor est ipse deus Hec est ergo illa terra uel pmissionis
fluit lacte i puritate humilitatis et melle i suauitate diuinitatis
Aug q ad oculos interior reficitur in contemplacione diuinitatis Exterior in
contemplacione humanitatis Et hoc optime figuratum est num xiii Vbi
misit exploratores ad inquirendum vbertatem terre pmissionis Qui ingressi
tes usq ad torrentem botri absciderunt palmitem cum uua sua quam
portauerunt in uecte duo viri Similiter quoq granatis et de ficis loci illius
Et in isto triplici fructu exprimitur triplex nobilitas que in perenni in terra
promissionis hoc est in regno beatitudinis Nam in uua intelligere debemus
caritatem suauissime inebriantem In malo granatos ordinati dispositis
tis intelligere debemus ordinatam pacem perfectissime decoratam quia d cunctis
et primum sum sua uita confert In ficu aut suauitate diuinitatis
perfectissime delectantem vnde dicitur deut viii i hoc est in celesti beatitudine
absq penuria panem tuum comedes et rerum omnium habundancia perfrueris Vnde
sm Aug ille beatus est qui habet omnia que uult et nichil uult quod non de
ceat Ideo dicitur ibi in defectu et leta Quid hoc homo melius Quid hac feli
citate felicius Nisi deo Vnde ideo et vnde dedeo Ideo nobis deus repromit
vite beate eternitatem vnde scribitur prima ioh ii Hec est repromissio quam ipse pollicitus
est nobis vitam eternam Quid aut vita eterna sit ondit ibi ioh xvii Hec
est uita eterna ut cognoscant te solum deum verum et quem misisti ihesum xpm
Vnde dicit Aug Premium virtutis est ipse qui uirtutem dedit et eis seipsum
quo melius est nichil maius est in premium promisit vnde scribitur Apoc
xxi Ero ero illorum deus et ipsi erunt mihi populus quod d sm Aug Ego
ero illis quecunq ab hominibus honeste desiderantur et vita et salus et gloria et
et pax et omnia bona Sic enim recte intelligitur quod dicit aplus ut sit deus
omnia in omnibus Ipse enim deus erit finis omnium desideriorum nostrorum qui sine
fine videbitur sine fastidio amabitur sine fatigacione laudabitur ut dicit
Aug xxi de ciuitate Ad istam uitam appetendam inducit Aug in libro
de utilitate agende pe Ita dicens Si uita festinatis i sic amatis Si ita a
matis istam miseriam et fluidam uitam vt cum tanto labore viuitis
vix currendo laborando sudando suspirando uix satisfactis Quanto magis
amare debetis uitam eternam vbi nullum laborem sustinebitis vbi sic summa
felicitas erit Cum hoc concordat quod alibi dicit Aug Vita eterna nunquam marcescit
semper dulcescit si amatur Vbi ad uitam quare non quaeritur Vnde Si uita amatur
querat que nunquam finiatur Et si amatur quare non queritur Et si queritur
hic non inueniatur ad eum locum ubi est quare non festinatur Vnde et com
alibi dicit O si possemus homines excitare et nos cum ipsis tales excitari ut
tales essemus amatores uite permanentis sicut amatores sunt vite fugientis
Vnde dicit Bernardus in sermone Nobis nobile premium Euocate sic ait Quod
non solum est timidis sed etiam cupidis promittam ergo ei quod omnino desideratum
cabile est Desiderant homines aurum et argentum et lapides preciosos et super omnia
uitam desiderant Si ergo tantum desiderant hanc miseriam et momentaneam uitam

Eternitas

debeant vitam beatam eciam et quietam. Unde dicit Gregorius Si consideremus
que et quanta sint que nobis promittuntur in celis vilescunt animo omnia que
in terris. Terrena namque substancia superne felicitati comparata pondus
est non subsidium. Temporalis vita eterne vite comparata mors est pocius dicenda
quam vita. Augustinus tamen assignat Aug. xii de civitate dei. Ibi enim totum gaudium
erit videre quod amas et summa felicitas erit amare quod videas nam tota
in ipso fonte beatitudinis et veritatis visio clarissime apparet. Quarto deus nobis — Gloriam
promittit suam gloriam et felicitatem ut patet quia ibi omnes coronabuntur co-
rona honoris et digne dignitatis de qua scribitur Eccli. xlv Corona aurea
super caput eius gloria honoris et opus fortitudinis. Hanc autem coronam nobis
deus ore proprio repromisit ut patet Ja. 1 Beatus vir qui suffert temptaciones
quia cum probatus fuerit subaudi purgatoriosimum [illegible]
[illegible] accipiet coronam vite. Tunc accipiet coronam quam promisit deus diligentibus
se. Item hanc vite [illegible] evidencia est sciendum. Quod legimus quadruplicem
coronam maiorem [illegible] promissam vite coronam stelleam auream la-
pideam et floream. In corona stellea accipe splendorem. In corona aurea
[illegible] honorem. In corona lapidea accipe decorem. Sed in corona florea ac-
cipe odorem. Et istam quadruplicem coronam istis modis promisit
[illegible] Primo ipse repromisit coronam splendoris lucidissimi quia propter deum
splendorem huius mundi voluntarie contempserunt. De hac corona splendoris
scribitur Apoc. xii Et mulier amicta sole et in capite eius corona stellarum
xii quas intelliguntur xii prerogative singulares quo deus ipsos matrem
[illegible] in vita beata ut alibi potest declarari. Secundo ipsis promisit
sanctis coronat in vita beata [illegible] omnibus peccatis et oppprobriis subiecte
coronam honoris altissimi. Unde [illegible] omnibus [illegible]
De qua corona scribitur [illegible] Gla et ho co. eos. Tercio ipsis promisit
coronam decoris perfectissimi que intelligitur per lapides preciosos et hoc ideo quia propter
[illegible] mundi totaliter abiecerunt. Quartam coronam [illegible] ornatus huius
mundi propter eam contempserunt promittit Ysa. xxviii Et erit corona glorie
et dyadema speciei in manu tui. Quarto ipsis promittit coronam odoris dulcis
[illegible] speci in manu tui. Dequa corona
[illegible] ipsos et odorem suavissimum deus obtulerunt. De qua corona
scribitur Ysa. xxviii In illa die erit dominus corona gaudii et sertum exultacionis
[illegible] sui. Ornare velit [illegible] In festo sancti michaelis

Omnes sunt administratorii spiritus in obsequium missi propter
eos qui hereditatem capiunt salutis. Hebr. 1. In
verbis propositis [illegible] instruccion spirituali duo innuuntur. Primum est
magnitudo dignitatis humane. Secundum
magnitudo divine clemencie. Secundum est magnitudo dignitatis quod homini deputavit [illegible]
[illegible] totam celestem miliciam in obsequium homini deputavit [illegible]
[illegible] omnes sunt administratorii spiritus in obsequium missi. Secundum appa-
ret [illegible] omnes sunt administratorii spiritus in salutis primum deputavit. Quod notatur
[illegible] deus seipsum homini in salutis premium deputavit. Ideo dixit dauid ad deum loquens
[illegible] propter eos qui hereditatem capiunt salutis. Ideo dixit ad deum loquens
[illegible] et qui restitues hereditatem meam michi. Et te ipsum in quo solo hereditas mea — Magnitudo
[illegible] consistit. Dicendum primum est secundum quod licet omnes celestes spiritus mittantur in — divine clemencie
ministerium nostre salutis. Utrum superiores mittantur ad medios et medii ad inferiores
[illegible] inferiores inmediate mittantur ad nos [illegible] aut medii ad supremi. Et ta-
[illegible] ad nos exeunt quadruplex ministerium. Quarum quidam exeunt circa

Peccatores

peccatores Quosdam autem penitentes Quosdam autem pugnantes in temptacio-
dam autem laborantes in operacione bona Circa primum est sciendum quod licet
peccatores exercent in istud triplex Primum est ipsos impedire ne pec-
cent 2m est eos increpare postquam peccaverunt 3m est ipsos qui eos

Impedivit ne peccaret

increpacionem dissilant a peccato eruere Primum misterium quod peccatores impedire
figuratum est Numeri xxii° In ipso Balaam qui cum iret ad ... est
ad maledicendum populo Israel fuit ab angelo tripliciter impeditus Primo cum
angelus se obtulit in itinere plano evaginato gladio quem terrens asinam cui
insidebat ab itinere se avertit 2o se obtulit in angusto duarum maceriarum quem
videns asina iunxit se parieti et pedem sedentis attrivit 3o se obtulit
in loco angustissimo ubi nec ad dextram nec ad sinistram potuit declinari
tunc asina sub pedibus eius cecidit et mirabiliter est locuta Ex quo
intelligi quod angeli ipsos peccatores volentes peccare tripliciter impediunt
Primo quadam recordacione districti examinis 2o per immissionem presentis tribulacionis
3o per horrorem dire mortis Per asinam vero que brutalis est sensualitas
designatur Per Balaam asine insidentem racio ipsa que voluntate pec-
candi excecata movetur ad perficiendum peccatum Cui angelus primo occur-
rit evaginato gladio ingerens sibi examen districti iudicii ut peccator dicat
cum propheta scribitur Deuteronomii xxxii° Evaginabo gladium meum et interficiet eos
manus mea Et quia talis recordacio magis ingeritur et percipitur a sensualitate
quam ab ipsa racione ideo asina dicitur vidisse angelum et non Balaam 2o ipsum
desistere nolentem impedivit per immissionem presentis tribulacionis quod
designat angustie maceriarum quibus vinee ad circuitum cinguntur Nam
per vineas intelligere debemus electorum animas que per tribulaciones
muniuntur et defenduntur contra temptaciones inimicas Et in isto lo-
co puta in adversitate temporali peccatore constitutus asina atterit pedem sedentis
quia sensualitas ingerit dolorem contricionis et afflictionis Sed
pes enim asine est ipsa racio sensualitati presidens pes autem est ipse affectus
cui dolor contricionis ingeritur 3o peccatore adhuc proposito peccandi
non desistentem angeli impediunt per horrorem mortis quod signi-
ficatur per locum arctissimum in quo non potest declinare nec ad dextram nec ad sinistram
et tunc cadit asina quia morte imminente sensualitas succumbit et tunc
loquitur propria que prius ... Unde sicut Augustinus tunc dicit Tu me expa-
sisti te non delinquimus sed iterum ad vindictam veniamus 2m angelorum mi-

Increpat cum peccavit

sterium est peccatores increpare de peccato perpetrato Et hoc bene figuratum est Iudicum
ii° ubi dicitur quod angelus domini ascendit ad locum flencium et increpavit
eos dicens in persona dei Eduxi vos de terra Egipti et induxi vos in ter-
ram pro qua iuravi patribus vestris et pollicitus sum ut non facerem irritum pac-
tum meum vobiscum in sempiternum Ita dumtaxat ut non faceretis fedus cum
habitatoribus terre huius et aras eorum subverteretis Et noluistis audire
me Quamobrem gentem istam hostes vobis et dii eorum vobis erunt
in ruinam Et sequitur quod cum angelus domini loqueretur ad filios Israel eleva-
verunt vocem et fleverunt Sequitur ubi in ... quod bonum ...

penitentes consequuntur. Primo de ingratitudine tria. Prima est de beneficio li-
berationis ab egipto id est de potestate tenebrarum a qua liberamur in baptismo. 2a
ingratitudo attenditur quantum ad bonum gratie inpensum per quod introducimur
in terram promissionis. 3a ingratitudo attenditur quantum ad donum gratie
[illegible] qua nobis subministrare pollicitus est se daturum. 2o ipsos arguit
de transgressione divini mandati et hoc quantum ad duo. Precepit enim primo ut non
iniremus fedus cum demonibus et fedus inimus peccando et demonibus
suggestionibus consentiendo. 2o ut demoliremus aras demonum ut
[illegible] superbiam iram et concupiscencias in quibus dyabolo sacrificatur et ei ho-
nor latrie exhibetur. Ex qua quidem increpacione 3o peccatores se compunguntur
et in amaras lacrimas provocantur quod designatur per hoc quod cum filii Isra-
el istam increpacionem audivissent omnes elevaverunt vocem suam et fleverunt.
3m misterium ... est peccatores aperte et quasi vi exire quos prius impedimenta
increpationis aperte ... non ... quod bene significatum est Gen. XIXo in
ereptione loth de zodomis ne periret in scelere civitatis. Legitur enim ibi quod
angeli cogebant loth fugere et cum uxore et liberis exire a sodomis ne
et ipsi perirent in scelere civitatis que mox delenda erat. Per misterium
angelos. Per loth namque significatur ipsa mens et inferior racionis. Per uxorem autem
caro. Per duas eius filias designantur cogitationes et affectiones que ab ipsa con-
cipiuntur. Cogunt ergo angeli loth id est spiritum hominis exire de sodomis id est de
voluntate peccandi cum sua uxore id est cum peccandi consuetudine que
indissolubiliter peccati coniungitur et cum duabus filiabus suis id est cum cogitationibus
affectionibus ... exeunt aperte et quasi vi a sodomis educuntur. Divina cum dis-
... vocatorem angelicam et inspiratorem internam ... nobis quasi
in infernum et apprehenderunt manum peccantes divinum adiutorem
... nos exeant aperte. 2o circa ipsos penitentes sibi exhibent misterium
... Primo namque sanat oculos cordis penitencium. 2o purgant
... penitentis per confessionem. 3o nos gaudentes provocant ad actum satis-
factionis. Primum misterium significatur Thobye XIo ubi dicitur quod Thobyas
... ex precepto angeli raphahelis linivit oculos patris sui de felle
piscis et statim cepit albugo egredi. Qua egressa per visum recepit.
Thobyam ... patrem excecatum designat
... arbitrantur excecatum propter peccatum. Quod quidem excecatur et quantum ad aspectum
... celestis glorie qui est oculus dexter et quantum ad aspectum infernalis
pene qui est oculus sinister. Divina delectatio peccati non sinit hominem con-
siderare gloriam celestis gaudii nec penam inferni per quam consideracionem homo
debet retrahi aperte. Fel piscis est amaritudo compunctionis quam instinctu
angelico homini miscetur. Tunc autem felle piscis oculi liniuntur cum de
peccatis commissis dolor et amaritudo contricionis concipitur. Cuius virtute
albugo ab oculis egreditur. Divina virtute contricionis cecitas peccati expellitur
... visus recipitur. Divina gratia divina menti infunditur ut sic
... possit cernere gloriam eternam quam per peccatum amisit et penam eternam
quam promeruit. 2m misterium scilicet purgatio labiorum per confessionem significatur

Aperte exeunt

Penitentes

Contritio

Confessio.

est ysa vi° v cum propheta vidisset dominum sedentem super solium excelsum et
glorie circumstantes clamauit ve mihi quia tacui quia vir pollutus labiis
ego sum &c. et volauit ad me vnus de seraphin et in manu eius calculus
qui tetigit os meum et dixit ecce tetigi os meum et labia tua et aufer
iniquitas tua et mundabitur peccatum tuum In quibus verbis exprimitur modus
eius angelica quo labia penitentium pro confessione purgantur Nam cum ipse peni
tens excogitat rigorem extremi iudicij quem rex glorie sedebit super solio
diuine maiestatis adiudicandum viuos et mortuos tunc incipit clamare
et gemitu cordis et ore Ve mihi quia tacui aud confessionem super peccatis
Dum a ex hoc vir pollutus labijs ego sum Quo facto statim adest
ministerium angelicum qui sumpto calculo diuini amoris tangit labia con
fitentis ad intime profitendum actum confessionis per quam eius iniquitas au
fertur et peccatum eius deletur iuxta illud ps dixi et confitebor et tu remisisti
iniquitatem peccati mei Tertium ministerium angelicum super nos congaudere et
nos prouocare ad actiuum satisfactionis aperte exprimitur in parabola dicta
luc xv° vbi dicitur quod mulier que perdidit dragmam vnam accendit
lucernam et euertit domum et querit diligenter donec inueniat et cum inuenerit
conuocat amicos et vicinas dicens congratulamini mihi quia inueni
dragmam quam perdideram Ita dico vobis gaudium est angelis dei super
uno peccatore penitentiam agente quam super .99. iustis qui non indigent penitentia
Nam per dragmam accipe denique celestem animam perditam per pecca
tum aut requirentem animam perditam est diuina misericordia
de qua scribitur ysa xlix° Nunquid potest obliuisci mulier infantem suum
non misereatur filio vteri sui Sed si illa oblita fuerit ego autem non obliuis
car tui dicit dominus Non enim obliuiscetur misereri deus quia non continet
in ira misericordias suas ut scribitur in ps Lucerne autem accensio est
gracie infusio Domus euertitur et dragma perdita diligenter queritur dum per
contritionem peccatum conteritur et voluntas ad delectationem peccati auertitur et ad eius
oppositum inmutatur Inuentio autem dragme perdite fit in penitentis con
fessione ibi est dragma perdita inuenitur Diuina ymago per peccatum deformata
per graciam reformatur Conuocatio vero amicarum et vicinarum ad gaudendum
est congratulatio spirituum celestium circa salutem congratulantium eis dicentibus
Gaudium est angelis dei &c. Cuius gaudij et cetera nos
faciat &c. ij sermo de eodem

Tercio angelorum ministerium attenditur circa pugnatores in
temptatione et sic est triplex iuxta triplicem temptationem quam ab
hoste triplicati sustinemus est enim quedam temptatio carnis et quedam hominis
et quedam demonis Nam contra temptationem carnis ministerium angelorum
est debilitare rigorem concupiscentie carnalis contra temptationem hominis
ipsorum ministerium est signare et signo distinctionis distinguere bonos a malis
Sed contra temptationem demonis ipsorum ministerium est ligare et refrenare potentiam
demonis Primum ministerium angelorum contra temptationem carnis figuratur gen
xxxi In lucta iacob quam habuit cum angelo vbi dicitur quod angelus luctabatur
cum eo usque mane quod cum angelus superare non posset tetigit ner

Satisfactio

Pugnatores

Carnis

fecerit carnis qui statim emarcuit ergo quod jacob deinceps pede clau
dicabat | Jacob insuper luctator quia cum angelo motorem luctabatur. Nam
luctacio illa intellectualis fuit intellectualibus brachiis in oracione devota quod
in nobis similiter contingit cum angelos imploramus ut sint nobis adiu
tores contra carnales temptaciones. Brachia autem quibus cum angelo luc
tamur sunt fletus compunctionis et devocionis et devote oraciones. De fletu
[illegible] dicit Gregorius Duo [illegible] culpa fletur et alter cognitus [illegible] at
[illegible] cum domino rem petitam nescit differre quam compunctus corde
[illegible] supplicare [illegible] tamen assignat Jacob anima magis affligit dyabolum
[illegible] peccata infernalis [illegible] immobilem
[illegible] omnipotentem De oracione devota dicit Gregorius Si vacat devocionis ora
[illegible] in intimis afficit omnes [illegible] cogitacionis admittit | vnde dicit Augustinus
[illegible] confert oranti desiderium | deo sacrificium | demonibus autem fla
[illegible] devote jacob invaluit ad angelum cum quo
[illegible] et in virtute oracionis devote jacob [illegible] angelus nervum femoris et max [illegible]
[illegible] luctabatur angelus tangit [illegible] concupiscencia [illegible] ita quod ex hoc
[illegible] virtute devote oracionis carnis concupiscencia [illegible]
[illegible] incipiat claudicare | qui tamen claudicat pede non pro pede
[illegible] insigne Omnia mea devocione affecta non pro pedem affectionis
[illegible] delectorum concupiscencie | Item ministerium angelorum contra temptaciones
[illegible] est homines signare et protegere | Quod bene figuratum est | Apocalypsis vii
[illegible] dicitur Vidi angelum ascendentem ab ortu solis habentem signum dei vivi
[illegible] clamavit voce magna quatuor angelis quibus datum est nocere terre et mari
[illegible] nolite nocere terre et mari neque arboribus | quousque signemus
[illegible] dei nostri in frontibus eorum | Hoc signa que ministro angelorum imprimitur
[illegible] memoria et fervens amor divine passionis De
[illegible] electorum est Memoria et fervens amor divine passionis De
[illegible] signo scribit Ezechiel ix signa thau super frontibus virorum gementium
[illegible] quicumque isto signo fuerint insigniti non timent angelum percussorem
[illegible] sequitur Super quem videritis thau ne occidatis | Non timent dyabolum
[illegible] habitatorem ut dicit Augustinus | Per hoc
[illegible] qui [illegible] designat in apocalypsi per ea
[illegible] signum discernuntur electi et reprobi Omni designat
mare et arbores | Terra namque dicuntur ipsi terrenorum amatores Mare
[illegible] fluctibus intumescit sunt ipsi superbi propter elacionis inflati
[illegible] Arbores autem que terre affiguntur et ea incrementum sumunt sunt homines
[illegible] carnibus concupiscencie adherentes | Et omnes isti reprobi discernuntur
[illegible] electis per signum divine passionis in qua sola apostolus volebat gloriari
[illegible] dixit Gal. vi Michi absit gloriari nisi in cruce domini nostri Jhesu Christi
[illegible] ministerium angelorum est ligare potenciam demonum pro temptaciones suis
[illegible] temptacionibus Et hoc bene signatum est apocalypsis xx Vidi angelum descen
[illegible] de celo habentem clavem abyssi et cathenam magnam et apprehen
[illegible] draconem serpentem antiquum qui est dyabolus et ligavit eum et misit
[illegible] in abyssum In quo ostenditur quod sancti angeli ligant et comprimunt potestatem
[illegible] dyaboli ne possit nocere electis quantum vellet Iste enim dicitur draco
[illegible] temptacionem occultam | Anima in principio blande et quasi sub specie boni suggerit
[illegible] malum Sed postquam precipitavit tunc in fine stringit cauda et per mala
[illegible] consuetudinem hominem detinent inpeccato Sic dicit Ysidorus quod draco

Homines
homines signare et protegere.
Demonis
Potentiam demonum ligare.

Laborum

Impo[tentia] standi in bono

Impo[tentia] proficiendi in bono

habet hoc

cauda efstringendo inflat elephantem. Sz dicitur serpens propter temptaciones ma-
nifestam que venenum pecti ore suo diffundit. Dyabolus uo dicitur in qualitatem
adpetitum impellit. Sz dicitur sathan .i. aduersarius in quantum omni bono ad-
uersatur propter puritatem sue voluntatis obstinatam in malo. Time autem sic
aduersarium fortem vincitur qui mens nostra in malum quod suggerit in de-
lectacionem non prorsus inclinatur. Et qui nos contumelias a proximo illatas
deo custodit et in flagella dei ammeinuracionem compescit. Unde dicit
Bernardus Demonum est mala suggerere nostrum est consentire. Nam quociens
resistimus cadentes eos superamus angelos letificamus deum honoramus
qui nos animat ut pugnemus adiuvat ut vincamus fortificat ne deficiamus.
¶ Secundum ministerium angelorum attenditur circa laborantes in bona opera-
cione. Et hoc sibi est triplex secundum quod in homine est triplex impotencia ad
operandum. Primo namque habet homo impotenciam standi in bono. 2o habet im-
potenciam proficiendi in bono. 3o habet impotenciam perseverandi in bono. Primo
dico quod homo ex se habet impotentiam standi in bono. Quod patet in simili
sicut puer pre debilitate virtutis motiue statim cadet nisi teneatur a matre
ita homo pre debilitate et fluctuacione mentis sue in bono stare non posset
nisi presidio angelico muniretur. Et ideo scribitur. Impossibile angelis suis mandat
de te ut ne scilicet appetitus bone voluntatis umquam cadat. Quod verbum Bernardi
Primo nobis debet conferre magnam reuerenciam ex presencia angeli. Nos audi-
entis vide dicit in quo ubi diuersorio in quo ubi angulo tuo angelo reuerenciam
exhibe nec tu quod audeas illo presente quicquam agere quod me presente facere non
audeas. 2o debet nobis offerre magnam deuocionem ex beniuolencia dei
nobis tales custodes ex intima deputauit. 3o debet nobis conferre magnam
fiduciam ex eo quod talibus custodibus sic nobilibus sic potentibus nullis
unus quod tociens corruimus nichil nobis aduersi contingere potest. Quod patet
ex psalmista ibidem subdit In manibus suis portabunt te ne umquam offen-
das ad lapidem pedem tuum id est ne tuus affectus per ipsius consensum vo-
luntatis umquam in aliquod malum impingat. Ideo autem signanter dicit quod portabunt
te in manibus quia parvuli sumus et debiles sumus ut dicit Bernardus. Et ideo a bajula-
tione et custodire indigemus. Unde dicit Bernardus quod quociens grauissima te vrgere
temptacio quociens tibi uehemens imminet tribulacio invoca custodem
tuum doctorem adiutorem tuum qui custodiet et defendet in omnibus viis
tuis. 2o impotenciam proficiendi in bono nisi urgeretur et confortaretur ministerio
angelorum. Et hoc misterium signatum est iii Regum xixo ubi helyas fugiens
a facie Jezabel petiuit anime sue ut moreretur. Et ecce angelus domini teti-
git eum dixitque illi surge et comede grandis enim tibi restat via. Et re-
spexit ad caput suum subcinericium panis et vas aque. Cumque surgens comedit bi-
bit et ambulauit in fortitudine cibi illius usque ad montem dei. In quibus
verbis innuitur ministerium angelorum circa nos quantum addi-
mus quia infirmitatem nostram et impotenciam in bono proficiendo confortant
et sustentant et hoc designatur in pane nos spiritualiter reficiente. 2o qua-
rore sue consolacionis estum temptacionis ardentes in nobis extinguat.
Et hoc signatum in aqua estum temptacionis in nobis spiritualiter tem-

ute | Est aut impotencia standi bono standi et perficiendi plerumque in nobis ex
o et tepiditate in nascitur vnde dicit gg° addeme eadem cottidianis ac re
ntibus virtuti incrementis instauranda mens est / Hanc te in vite ex pro
tu gaudij et recessat bessacio torpescat et deficiat / 2° h[abet] impotencia in bono
seuerandi sine qua perseuerancia nemo potest attingere brauium eterne fe
licitatis nec peruenire ad certam promissionem vnde dicit Bern[ardus] quod perseuerancia est fin
vnde filia regis summi eterne sola triumphantibus imponit sertum eterne [illegible]
bonis Adhanc aut perseuerancia in bono multum indigemus auxilio
anglorum Quod bn̄ signatum est / Exo xxiii / vbi dicit Ecce ego mitto ang[e]l[u]m
meum qui te custodiat in via et inducat in terram quam promisi patribus tuis
quibus vnde in mundo dux actus vitae nos anglici ministerii / primum est re
mouere a nobis impedimenta que nos retardant a perfectu virtuti / quibus in [illegible]
per partis vite insistere debemus / 2° est quia per finalem perseuerancia nos
inducunt in terram promissionis et eterne felicitatis quam exspectamus Quod
nobis necessarium est Unde sicut dicit Bern[ardus] absque perseuerancia nec qui pugnat
me nobis [illegible] palmam victor consequitur Tolle perseuerancia nec obse
victoriam nec laudem fortitudo bellantis Sola est que homines
[illegible] mercedem h[abe]t nec laudem Deus dominis omni perseueranti vsque in finem hec salus
felicitati reddit / dicit domino Omni perseueranti vsque in finem hec salus
que felicitati reddit / maiore di et perfectu virtuti nobis concedat /
Quam perseuerancia maiore di et perfectu virtuti nobis concedat

Angelis suis deus mandauit ut custodiant te in omnibus vijs tuis
prius propositis admirans instituatur ea prosdicens in mundo primum
magnitudo diuine pietatis que apparet in hoc quod nobiles anglos ad nos
magnitudo diuine pietatis que apparet in hoc quod nobiles anglos ad nos
in ministerium deputauit / 2m est celsitudo humane dignitatis que apparet
in hoc quod homines dignum tanto obsequio estimauit / 3m est multitudo nec
[illegible] custodia peruenit / primum notatur cum premittitur Angel
alitatis que nobis ex eorum custodia peruenit / primum notatur cum premittitur Angel
et deus in via dicte / Secundum est cum subditur ut custodiant / 3m notatur cum
dicitur in omnibus vijs tuis / Circa primum est sciendum quod magnitudo diuine
pietatis ipsi attendit[ur] quod diuina maiestas mandauit illis sublimibus
suis angelis tam beatis quam familiaribus et domesticis ut nobis miseris
ministrent qui celitus eorum simus putredo et vermis / vnde hanc magnitudinem
diuine pietatis Bern[ardus] admirans dicit cum propheta Domine quid est homo
quia sic magnificas eum / mittis namque filium vnigenitum tuum / immittis spiritum
tuum / promittis etiam vultum tuum / Et ne quid vacet in celestibus ab ope
ribus / illos beatos spiritus gloriam tuam iugiter contemplantes nobis mit
tis in ministerium angelorum / Secundum aut quod angeli homini ministrant / triplicia com
Ad namque quidem propter hominis dignitatem eterne inde attenditur quod humana
natura est dignificata et ineffabiliter nobilitata per filium subsistencia in diuino
supposito Non angelus sed debet honor diuinus et cultus latrie qui est debitus
soli deo Et inde quod licet ante incarnacionem angeli se preminerent ab hominibus adorari
tamen post incarnacionem filij prohibuerunt vnde angelus prohibuit Ioh[anni] se adorare
dicens Vide ne feceris Conseruus tuus sum et fratrum tuorum
solemnem sic dicens Vide ne feceris Conseruus tuus sum et fratrum tuorum
ut scribitur apoc. xix° / 3° propter miseriam nostram Que est triplex / Ita
quod racionem intellectua sepe obnubilat per errorem / voluntate vero
inquinat per illicitum amorem / Sed memoria obfuscat per oblinione
Et quia angelus sunt dijs h[abe]t virtutem illuminatiua / purgatiua / et perfectiua
eius ministerio indigemus ut racionem illuminet / per lumen sapientie claritate.

Impo[tenci]a
perseuerandi
in bono

Magnitudo
diuine pietatis

Dignitas
homi[ni]s

Miseria
homi[ni]s

Utilitas angelorum

[a]ffectorum purget / per suum amorem ignitam caritatem memoriam perficiat / pre
parat iocunditatem / 3° quia earum propriam utilitatem que consistit in hoc quod
ruina de ex hominibus restauratur pro qua etiam cottidie divine supplicant pi
etati iuxta illud psalmista fac benigne in bona voluntate tua ut edi
ficentur / Nam secundum Augustinum tot homines salvabuntur / licet dicti sunt diverse
sine quot angeli ceciderunt / Sed secundum Gregorium tot homines salvabuntur / quot
celi remanserunt / Sed dictum Augustini videtur probabilius quia ruina omnes sancti tradunt
angelorum ruinam per homines restaurandam et eo quem eos dicatur quod dra-

Celsitudo humane dignitatis

gone / Circa 2m est sciendum quod celsitudo humane dignitatis secundum Iero[nimum] in hoc at
ditur quod una queque habet proprii custodia sibi angelum deputatum / primo qui
in utero ne per dyabolum malicia fetus in utero suffocetur / 2° egressum ex u
tero ne infans per dyabolum baptismali gratia privaretur / 3° custodiunt viventem
in hoc mundo ut a peccatorum sordibus preservet / Scribitur in psalmo in manibus portabunt
te ne umquam offendas ad lapidem pedem tuum i. ne umquam offendas umquam
et inficiat sordibus peccatorum / 4° in morte custodiunt exeuntem de mundo Circa quam
custodia est notanda aliqua / primo ne per dyabolum a fide avertatur / 2° ne propter peccata commissa in
desperatione labatur / 3° ne a peccatorum confessione et in vera contricione per dyabolum impe
diatur / Circa dyabolus tribus hominibus maxime insidiatur in morte / Unde
dicitur Gen iii° Tu insidiaberis calcaneo eius / Hec .n. ad literam scribitur de
serpente per quem dyabolus signatur / Nam illos quos dyabolus non potest capere in

Multitudo humane utilitatis

iuventute que est quasi prima pars pedis hominis in hac vita gradientis
maxime temptat in senectute in qua simul per desidiam et debilitatem
non magis laxantur a rigore incepto / Et hoc maxime facit in morte
pro tanto calcaneum dicatur / Circa est ultima pars vite humane / Circa

In vita

est sciendum quod utilitas angelice custodie in hoc attenditur quod homines
custodiunt in omnibus viis suis / Ex parte / primo enim custodit homines
hac vita et hec tripliciter / primo ipsum a temptatione dyabolica preservando
sicut figuratur Apocalypsis xx° In illo angelo qui demonem ligavit et in a[bys]
sum misit Circa vim sue temptacionis compressit ne sic acter[i]
taret homines quantum vellet / 2° ipsum in profectu gracie adiuvando [E]t
hec tam est in gratia preveniente quam etiam perficiente et perficientis Et
scribitur Iudith xiii° Vivit dominus quoniam custodivit me angelus eius
et hinc euntem in quo notatur gratia preveniens / et ibi manentem in quo
gratia perficiens / et inde huc redeuntem in quo notatur gratia perficiens
que ad celestem patriam perducat / Tercio bona opera eorum puta orationes
ieiunia et elemosinas divino conspectui presentando / Et ideo angelus de
pingitur qui habet in manu stateram ad designandum quod in con
spectu iudicis bona merita pondat contra peccata de quibus dyabolus homines

In morte

accusat / Secundo angelus custodit homines in morte Et hec contra tria in
commoda que tunc homo frequenter patitur / primum est quod timor mortis homines
affligit et de sua salute dubium reddit Et hec nimis sentit sua salvacio[ne]
velatur / Et timor mortis abeis excludit / Secundum est quia dyabolus
animam defuncti ad penas inferni rapere contendit / Et contra hoc
angelus ipsum dyabolum in fugam compellit / Quod bene figuratum

jacob qui esau fratrem suum valde timuit Et ideo deus angelum in p
tionem misit quia videns esau ipsum jacob in pace dimisit Tertium quia
ultando peccator ipsum hominem in pauorem conuertit et contra hoc sepe ipse
angelus homini peccata fore dimissa ostendit Cuius exemplum patet in ga
briele qui dixit danieli / ab exordio precum tuarum egressus est sermo ad
et ego veni ut indicarem tibi peccata tua esse subaudi dei dimissa quia
ir desideriorum tu es Tertio angelus custodit hominem post mortem et hoc

Post mortem

in omnibus viis tribus Tribus viis anime graditur post morte
na que ducat ad infernum Secunda que ducat ad purgatorium Tertia que
cat ad celeste regnum Prima via custodit angelus ipsam animam a penis
inferni preseruando Et de hoc ipsa anima gloriatur dicens cum psalmista nisi quia
adiuuit me iniustos et custodia angelorum paulominus habitasset in inferno
anima mea In secunda via ipsam custodit eam ad purgatorium deducendo et
penarum afflictionem dulciter consolando / et eam a penis purgatorii educendo
quemadmodum signum dixit angelus Thobye ego sanum ducam et reducam
ad tuum / In tertia eam via anima custodit Etiam ipsam ad celeste gau
felicitatis introducat Unde scribitur Exodi xxiii Ecce ego mitto angelum
eum qui te custodiat introducat in terram quam iuraui patribus tuis
est terra veneranda que fluit lacte id est puritate humanitatis et melle
suauitate diuinitatis quam nobis prestare dignetur qui etc. De sancto francisco

Vidi in medio vii candelabrorum aureorum similem
filio hominis vestitum podere et precinctum
ad mamillas zona aurea Apocalipsis primo Quibus singu
lariter et admiranda perfectio beati francisci describitur quo ad tria primo
ex fecunditate uniuerse perfectionis Secundo a conformitate diuine
... commendatur a fecunditate uniuerse perfectionis primum probat meditacionis
... Tertio a perfectione diuine conformationis primum probat perfectio
... Cuius premittitur vidi in medio vii can. aureorum Secundum probat perfecta
... Cuius subditur similem filio hominis Tertium probat diuine conformationis
... Cuius annectitur vestitum podere et precinctum ad mamillas zona
aurea Dico primum est sciendum quod fecunditas sue uniuerse perfectionis tanta fuit
omnium sanctorum perfectiones in se complectendo quod patet per hoc quod visus est in me
vii candelabrorum aureorum Nam per vii candelabra intelligitur omnium
... omnium sanctorum in quorum medio visus fuit quia in perfectionibus omnium
... Quod patet nam cum angelis communicauit in excelsitudine ...
... iusticie / eorum mens sua fuit per donum gracie confirmata / In
... qui videbatur constituta in perfectione in obliquitatem designat
iusticie Cum patriarchis communicauit perfidelitatem obediencie eorum in eis
... omnibus agendis et meditandis continue monebatur ...
... Cum quibus eam paruit sed aliqua tarditate maxima prompt
itudine obediencie Cum prophetis communicauit in spiritualitate intelligencie quia
... et perfectionem sue religionis in spiritu predixit et hoc quibusdam fra
tribus suis familiaribus prophetice reuelauit Cum apostolis communicauit in
... indigencie eorum paupertatis excitande non solum fuit sectator
... regulam perpetuus institutor / Cum martiribus communicauit

insoliditate parie qua mundi contemptu et omnium terrenorum despectu
perfectissime tollantur Cum confessoribus quia in strenuitate pre
tantem fra super modum fragilitatis humane cogitationibus vigiliis
et ieiuniis macerabat Cum virginibus eo quod in singulari castitate mun
dicie Cuius fuit precipuus emulator Cor enim suum nunquam tenuit in impu
ritate ut merito dicere potuit illud Job xxvii° Non reprehendit me
cor meum in tota vita mea Unde propter plenitudinem dictarum perfectionum
de ipso merito verificatur illud quod scribitur Apocalipsis i Apprehendit vii in dextera
i. vii virtutes iiii^or cardinales et 3^s theologice decem unde i. declarans
animam beati francisci Quia toto decore virtutis eius animum adornavit
propter quod ea in dextera sua visus est tenuisse vii stellas i. omnium virtutum
prerogativas Que ideo dicuntur in dextera tenuisse quia promptam
habuit ad exercicium omnium virtutum ac si essent sibi naturaliter complantate Unde
iste gloriosus pater omnibus proponitur in exemplum virtualis perfectionis que
ex eius vita resplenduit Et quantumcumque se ipsa exemplari conformare volu
in illo preludio perfectionis tenax decor virtualis perfectionis fuit habet deducta
in xii sermone beati augustini et hoc de primo 2° commendatur ex perfecta conformitate di
vine assimilationis Cum subditur similem filio hominis i. christo Quod autem laudanda
est fredum quod beatus franciscus conformatur christo in triplici singularitate in
quo nobis reliquit exemplum sue formalis imitacionis Primus gradus
est quia fuit humilitatis christi perfectissimus imitator 2^m est quia fuit o
mundanorum sincerissimus abdicator 3^m est quia fuit passionis christi fervent
issimus emulator Primum patet per hoc quod ab exordio sue conversionis tota
suam humilitati christi perfectissime conformavit Quod primo patet per hoc quod h
abiectissimum assumpsit et corda pro cingulo usus fuit Ob hoc autem ass
sit pro tunica similitudo ut pamphilus macerabat corpus proprium et ut mo
suspenderet dyabolus et ut per ipsum se et alios sui sequaces traheret ad celum
2° quia laudes hominum fugit Quod patet quod maluit sibi dici iniuriam quam
laudis preconium ideo legitur mandasse suo fratri quod tunc plus ipsum laudaret sed
verba contrario sibi inferre debet 3° quia de se humilia sensit quia se
asserebat maximum peccatorem Quarto quia in fratribus se obediunt
proprio suo sponte obedientiam promisit 2^m patet per hoc quod exemplo christi paupertatem
sinccerissimam tenuit Cuius tamen paupertas fuit triplici decore perfectionis in
signita Nam primo fuit spontanea Quia omnes mundi divicias propter christum
libentissime contempsit et totum suum patrimonium pauperibus erogavit 2° fuit ex
ma quia nudus christum secutus fuit et nunquam aliquid proprium habere voluit
nec in speciali nec in communi Et ideo certe summam adversitatem eorum maturus et studiosus
tamen predicatorem alium elegit qui in hiis rebus domum retinuit
sibi conservans usum sine quo natura non subsistit 3° quia fuit humilis
et devotus Cum enim non utebatur elemosinis hostiatim questis quam sponte
oblatis asserens illum panem petitum esse angelicum quia ministrabatur
per instinctum angelorum 3^m patet per hoc quod cor beati francisci quadam
vice intima compassione et ferventissima meditatione passionis christi devolut

apparuit unus de seraphin sex alas habens in alis apparuit similitudo hominis
crucifixi Crux infixo in corde suo reliquit inenarrabilem ardorem et in cor-
pore suo stigmatum impressionem Et extunc xpus beatum franciscum induit
similitudine passionis sue Unde quia per ardorem divini amoris mente intus transformatus
est in incendio dilectionis et extra fuit transformatus in propria stigmata passionis
... amor enim secundum dyonisium est vis transformativa transformans amantem
in ... crucifixum quia non solum cor eius abiit in ... est
in corpore ab extra sigillaretur stigmatibus crucifixi unde quamquam videbat
... sic insignitum stigmatibus passionis eiusdem in eo poterat agnos-
cere illum xpum et hominem crucifixum Et ideo bene sibi congruit illud verbum quod
scribitur de abraham Ecclesiastici xliiij° non est inventus similis illi in gloria quia
in omnibus sanctis nullus invenitur cui sic sit eiusdem impressa firma bulla summi
pontificis Et qui corpore suo sic ferret vexillum summi regis sicut ferebat beatus
franciscus Unde ad eum sibi competit illud quod dicitur apostolus signaculum de scripto
... Ego stigmata xpi in corpore meo porto quod ... a
... vi Ego stigmata xpi in corpore meo porto quod ... a
... quam habuit ad xpi passionem bene poterat dicere cum beato augustino Domine scribe
... vulnera tua in corde meo sanguine tuo ut in eis legam tuum amorem ut
... tua in corde meo sanguine tuo ut in eis legam tuum amorem ut
... cuncta despiciam tuum dolorem ut pro te cuncta adversa pacienter
sustineam Quod nobis etc. ij sermo de eodem

Frater beatus franciscus describitur a proprietate divine appari-
cionis in multis Et primo quantum ad similitudinem
Unde similitudinem representavit in multis Et primo quantum ad simi-
litudinem specialis perfectionis quod est donum perseverancie Unde beatus franciscus
... in rigore sue inchoationis usque ad mortem quod apte significatur in
... vestis talaris que extra
... podis Unde dicitur vestitus podere Est enim vestis talaris que exte-
nditur usque ad extremum corporis et significat perseverantiam que in nobis exte-
nditur usque ad extremum nostre vite et temporis Unde non qui bene incepit Sed
... usque ad extremum perseveraverit hic salvus erit ut dicit salvator
... finaliter in bono incepto perseveraverit hic salvus erit ut dicit salvator
... finaliter in bono incepto perseveravit ... fimbus virtutum ...
... dicit Bernardus perseverancia est singularis filia regis summi finis virtutum con-
... consummacio et tocius boni repositorium que sola triumphantibus reddit
... consummacio et tocius boni repositorium que sola triumphantibus reddit
... quantum ad ornatum
... eius dilectionis quod notatur in hoc quod fuit precinctus ad mamillas zona
... dilectionis quod notatur in hoc quod fuit precinctus ad mamillas zona
aurea i. caritate ferventissima Nam sicut aurum est forma et ornamentum
... metallorum ita caritas est formalis et vitalis perfectio omnium virtutum ideo dicit
... super predicta caritas est mors criminum virtutes expugnatrix palma victorum
... menarum ... Unde dicit Augustinus non indistabilis
... no diuturnitas temporis sed maior caritas melior quam voluntas augustinus ...
... sic zona stringit omnes vestes sic caritas nectit omnes virtutes Et ideo dicitur
... vinculum perfectionis Colossenses iij° Exponit autem hic zona aurea dicitur ad ma-
millas ubi est regio cordis Unde caritas est de corde puro conscientia bona fide
... ficta ut scribitur j Thimothei j° Non enim deus ex caritate diligit nisi ...
... corde puro et spere conscientia bona nullum ... et recedat
... non ficta sed operibus comprobata Unde ergo beatus franciscus fuit ad mamil-
las zona aurea precinctus quia fuit ardentissime caritatis fuit xpo in-
... quartus 7o gessit xpi similitudinem quia ad eius simplicitatem quoad
est cui dicitur Caput et capilli eius erant tamquam lana alba propter

intelligitur ipsa mens que est supremum in anima per capillos qui oriuntur in
capite intelliguntur cogitaciones et affecciones que procedunt a mente Tunc ergo
caput et capilli sunt alba tamquam lana et tamquam nix cum ipsa mens est pu-
ra et lucida et non sordidatur a quibuscumque cogitacionibus immundis
talis fuit beatus franciscus qui mentem suam et omnia desideria in tanta puritate
tenuit quod per donum gracie videbatur restitutus ad statum innocencie et in
mente sua fecit quasi habitaculum ipsi deo unde dicit Bernardus grata para-
bitaculum ipsi deo cuius racio decepta nec voluntas perversa nec memoria fu-
erit inquinata Nam secundum eundem Bernardum fortitudo cuiusque est ad testimonium
fidelis consciencie sue Et decor cuiusque est splendor bone opinionis Cum autem
habeat fidelem et tutam conscienciam hec doctor Hugo in libro primo Hugo in libro ii° ad
sic dicit Tranquilla consciencia est que omnibus est dulcis nulli gravis
utens amico ad graciam inimico ad pacienciam cunctis ad benivolenciam et quan-
tumque potest ad beneficenciam Quarto gessit xpi similitudinem quantum ad subtilitatem
intelligencie quod notatur cum dicitur Oculi eius velud flamma ignis oculi
hominis interioris est superior pars racionis que secundum augustinum intendit eternis
divinis conspiciendis inferior porcio racionis que intendit humanis ad di-
sponendis et ambo isti oculi in beato francisco erant velud flamma ig-
nis et hoc convenienter nam sicut ignis inter omnia elementa est lucidissimus
acutissimus et summe penetrativus ita oculi beati francisci erant lucidissimi
et acutissimi quia non solum penetrabant secreta hominis ut patet in di-
versis [illegible] occultam cogitacionem agnovit et sibi revelavit Sed eciam ar-
cana dei ipse enim previdebat futura reserabat dubia et manifestabat occulta
Quod patet per hoc quia predicenti [illegible] previdit terremotum et hiemem per
[illegible] affuturam nec mirum quia spiritu dei plenus erat qui omnia scrutatur
eciam profunda dei ut patet prima Cor ii° Et eciam sibi secundum quandam par-
ticipacionem convenire potest quod dicitur de scriptura Ecclesiastici xxiii° Oculi domini
sunt multo lucidiores super solem circumspicientes omnes vias hominum et pro-
fundum abyssi et hominum corda intuentes que omnia secundum aliquam parti-
cipacionem fuit beato francisco ut patet ex dictis Quinto gessit xpi simili-
tudinem quantum ad pacienciam tribulacionum Quod notatur cum dicitur Et pedes eius
similes auricalco in camino ardenti per pedes interius intelliguntur af-
fectiones quia sicut corpus graditur pedibus ita anima movetur suis af-
fectionibus ut dicit augustinus Auricalcum autem quanto magis malleis
tunditur tanto meliorem colorem recipit Sed beatus franciscus quan-
to magis urebatur igne tribulacionis tanto per pacienciam fuit constancior
et purior in suis tribulacionibus adeptus Et sicut auricalcum purgatur ab omni ru-
bigine depuratur Sic mens beati francisci purgatur tribulacionibus pro-
clarior iocundior facta fuit / gaudebat enim de hoc quod pro deo contumelias
et iniuriam pati debuit nec mirum attendebat enim illud Gregorii Terra
[illegible] tanto speciosior [illegible] solidior insurgit quanto per illos graviora quis
pertulit Quia unicus retribucionis gaudium [illegible] tollitur quod [illegible]
[illegible] per tribulacionem [illegible] numquam eciam domus ut dicit Gregorius justi sancti

in los adversarii permittet nisi quantum eis plus prodesse videt. Verum dum
iniusti seviunt iusti purgantur et utilitati innocencium militat vita
peiorum. Sexto gessit xpi similitudinem quantum ad efficaciam oracionis quod notatur
cum dicatur Et vox eius sicut vox aquarum multarum. Clamor vel fervor oracionis
est vox cordis que sonat in auribus dei et tantum impetrat quod desiderat
ut dicit Augustinus et ista vox adducit aquas multas lacrimose compunctionis
et ut hic duocionis dulcis cordis Sed de thezauris dei adducit aquas gracie
et donorum pluralitatem sue communicacionis Et certe talis fuit vox beati fran-
cisci quam edidit moriens et suam devotam. Cuius non evalat sufficiat gemi-
tum et suspiria et lacrimas quas beatus franciscus moriens et devotus fundebat
vel cogitare valeat gravem communicatam qua divina clemencia ipsum crebrius
in oracione positum visitavit Et ideo beatus franciscus potuit paxam filiam ca-
lebi que sedet super asinam suspiravit Et dixit patri terram arentem de-
disti michi iunge et irriguam et dedit ei irriguum superius et inferius
Septimo gessit similitudinem xpi quantum ad diligentem custodiam sue sancte
congregacionis Quod notatur in hoc quod habuit stellas vii in dextera sua per vii
stellas ministros suos filios et filias ipsum sequentium intelligit qui
per stellas signantur quia vere professores paupertatis stellas propter paupertatem. Vnde in celo
modum arce remote per professores extreme paupertatis Sunt in celo
per pingem contemplacionem divine maiestatis et sunt ipse rotunde per
perfectionem obediencie et sanctitatis quia non est in eis angulus vitiorum
propter obedienciam divinorum mandatorum sunt eciam lucide quia aliis lucent
exempla obediencia divinorum mandatorum sunt eciam lucide. Tales autem stellas beatus franciscus dicitur tenere
exemplaritate conversationis Has autem stellas beatus franciscus quorum
dextera sua quia eos tenet et sustentat virtute et efficacia meritorum suorum quae
fuit post mundum xpi et iudicatus gloriose vita et oracionum suffragia beati fra-
ncisci post mortem xpi et virginis gloriose inita et oracionum suffragia ne ab eo
excitare omnes exitant ut a malo recedant et omnes conservant ne ab eo
recedant Et omnes monet ut in bono perficiant. Octavo gessit similitudinem
xpi quantum ad fervientem instructionem predicacionis Quod notatur per hoc quod
ex ore eius exhibet gladius utraque parte acutus Sermo enim divinus habet
iustitia gladii. Immo est penetrabilior omni gladio ancipiti pertingens
usque ad divisionem ab omnibus carnalibus delectationibus Quod patet Pungit enim
ad dolorem et consciam ad deserendum peccatum Scindit volumus morbi ad curandum
Rumpit etiam consuetudinem peccandi Et sic occidit hominem salubriter
ut vivat soli deo. Vnde dicit Augustinus Verbum doctrine proximus impe-
rfecto ut vivat soli deo ut capiat primum vite et exemplarumque ut capiat primum vite eternae sic aut
et honorum operum exemplariter ut capiat ne possit decipiat
Gladius verbi dei scindit ex utraque parte ad dextris quidem ne posita decipiat
sinistris vero ne adversa mentem deiciant Scindit eciam deorsum incitamenta
desideriorum terrenorum. Sursum vero scindit Cum mentem elevat ad amorem
celestium Talis fuit sermo beati francisci Vnde signum quod predicavit verbo
dei cum duobus ensibus dispositis admodum crucis ex ore eius velut
quidam radii procedentibus. Nono gessit similitudinem xpi quantum ad exem-
plaritatem sancte conversacionis quod notatur per hoc quod facies eius sicut sol
in virtute sua Conversacio enim sancti francisci fuit clara et lucida sicut
lux meridiana quia tunc sol est in maximo fervore et in maxima cla-
ritate Et beati sicut lux meridiana non enim fuit lux matutina quia

Fervens istius predicatoris

Exemplaritas sancte conversacionis

nulla habet admixtionem varietatis nec sicut lux vespertina que non habet
admixtionem alicuius tenebrositatis sed fuit sicut lux meridiana in qua est hora
clarior propter honestatem aura calidior propter fervidam caritatem calor cum
terra floridior propter castitatem et umbra mundi brevior propter humilitatem
Et ideo eius conversatio fuit omnibus amabilis et graciosa de qua recte potest
intelligi illud Ecclesiastici xi dulce lumen et delectabile est unde solem id est lumen vite
eius sanctitatem gustare nobis imitando concedat etc. Dyonisius

Luce splendida fulgebis et omnes fines terre adorabunt te Thobye xiii. Verba proposita conveniunt assumpta in laudem et preconium beati dyonisii in quibus tria attolluntur ad eius
primum est sui vite processus singularis 2m est sui patrocinii exhibicio liberalis
Quantum ad primum premittitur luce splendida fulgebis quantum ad 2m subditur et omnes fines terre
adorabunt te Circa primum est sciendum quod processus sui vite singularis tollitur
ex tribus primo ex sanctitate vite 2o ex claritate doctrine 3o ex multiplicitate
victorie Que quedam tria in predictis verbis per ordinem innuuntur Nam
nam propter sanctitatem vite dicitur lucidus propter claritatem doctrine dicitur
splendidus sed propter multiplicitatem victorie dicitur fulgidus primum notatur cum
innuitur luce 2m cum subditur splendida 3m cum annectitur fulgebis Circa primum
est sciendum quod singularis sanctitas sue vite ex hoc tollitur quod fuit bene ordinatus
respectu dei respectu proximi et respectu sui Nam primo fuit bene ordinatus quantum
ad altissimam contemplacionem Quod patet quia per 3s gradus contemplacionis in
divinam cognicionem ascendit prout ipsemet docet in libro de divinis nominibus
primo per sensibilium manuductionem 2o per intellectualem contemplacionem 3o per nudam
et intimam unionem prima cognicio habet infimum inquantum per sensus quia ea
cognitio invisibilia dei per ea que facta sunt intellecta conspiciuntur ut habetur
Ro. 1o 2am habet inquantum considerans et in lege dei instructus Quam
cognicionem petebat psalmista cum diceret Da mihi intellectum ut discam mandata
tua Tercia habet inquantum beatus quia mundo intuitu faciem
deum dominum contemplatur De qua scribitur ii Cor. iii Nos autem revelata
facie gloriam domini contemplantes in eandem ymaginem transformamur Et de
triplici gradu contemplacionis potest intelligi quod scribitur Prov. iiii Iustorum
semita quasi lux splendens procedit et crescit usque ad perfectam diem pro
nunc homo habet de deo aliquam cognicionem ex creatura Deinde per fidem perficit ad ma
iorem dei cognicionem postremo crescit usque ad perfectam diem qui per intimam unionem
per divinum amorem et in patria per immediatam visionem 2o fuit bene ordinatus quantum
ad proximum per compassionem Quia nimia austeritas erga excelso fide procedentes
per insolentiam vicii plurimum displicebat quod patet Quia volens ipsum demophilum qui nimis austerus erat ad compassionem provocare sic scripsit epistolam in
qua de carposo tale exemplum recitat Quod cum quidam infideles quendam
christianum subvertissent dictus carposus doluit tamen quod ex hoc infirmitate a
et tamen cottidie deum rogaret quod puniret illos qui fidem sunt subversores
nimium sed viso apparuit quod illi subversores a serpentibus puniri debebant
nacte ardenti Et sursum aspiciens vidit ihesum cum multitudine angelorum
tamen delectabatur in punicione illorum quod aurisque ipsius ihesu ... audit dum

ad ipsum descendens illos desperate eripuit. Et carpo dixit
pate me Iterum ad hoc paratus sum pro hominibus saluandis pati. Et hoc solum
mannat est quod homines non pereant. In quo facto mirabilis dei pietas quod
adhuc paratus est pro peccatoribus mori nobis ponitur in exemplum pietatis et
compassionis. 3o fuit bene ordinatus quatinus ad ipsum primagne sanctitatis
propter quam etiam meruit honorari a xpo ab angelo a mundo. Nam xpus
ad ipsum in carcerem descendit. Et dyonisio missam celebranti panem obtulit
dicens Accipe care meus Iterum mecum erit maxima merces tua. Angeli
eum ipsum honorauerunt qui post eius decapitacionem corpus a mane capud ab
ipsum inter manus extentas usque ad locum ubi nunc quiescit deduxerunt
et animam ad celum gloriose cum ympnis et laudibus detulerunt. Totus
mundus eum honorat quia eum venerabiliter visitat et eius patro-
cinia deuote ut sic visitetur. Verbum quod xpus sibi dixit. Memoria tua
in laude Et ecclesiastici xliiiio Memoria iusti cum laudibus. 2o
de effectu suo michi tollitur ex claritate doctrine que triplici radio illu-
strata fuit Et primo radio sapiencie celestis quam didicit per instructionem pauli et
ipse Iothei ut ipse met testatur in epistola qua scribit ad gaium ubi
dicit quod post diuisionem paulum fuit uidens hec introductus theologie
et dei Et etiam possiduam oracionem uir dicit in libro de diuinis nominibus quod
sei Et etiam passiduam oracionem ... magis ei appropinquates per doctri
nus prius ad ipsum per orationem diua et magis ei appropinquates per doctri
ma dona etiam ipsum collata 2o eius doctrina fuit illustrata radio
diuine reuelacionis Nunc mens tria fuit. Primo est quia spiritu prophetie eorum
quod bene patuit in sancto Iohanne Ewangelista in exilio relegato. Cum suum redditum
tunc predixit in quadam epistola quam sibi in pathmos insulam direxit
est per quia reuelacionem edoctus assumpcioni beate virginis interfuit sicut
met insinuat vide loquens ad thimotheum nos inquit ut nosti et
cum sanctis fratribus quemadmodum ad dormicionem corporis vite principis que deum
adest Aderat autem tunc et frater dominus Iacobus et petrus etc. 3o fuit prophe
ticus pauli qui sibi ordines et officia angelorum quos in tercium celum raptus
nouit familiaritur reuelauit que postea in libro de celesti ierarchia
in scripta reserauit 3o fuit illustratus radio deuote oracionis quod patet
in de diuinis nominibus ubi sic dicit nos igitur extendamus nos metipsos
... ad diuinorum radiorum altiorem aspectum Nam oraciones nos ad
diuinos quosdam sursum trahimus non quidam deum ad nos trahentes Sed
nos metipsos ad deum extendentes Et hoc ostendit dyonisius triplici exemplo
primum est quarto est quedam cathena luminosa desuper ad deum extenta
que cathena dicitur quia peccatum mentis sursum trahit. Sed dicitur
luminosa quia propriam mentem illuminat. Sed dicitur sursum extenta
a mente propriam oracionem in deum extendit. 2m exemplum est quod
est quod quedam funis nauis ligate ad petram Constat autem quod per funem
non nos trahimus ad petram que est xpus non autem petram trahimus ad
nos 3m exemplum est dicam ad petram impingente nec autem nauis ad
petram xpum impingit qui mortale peccatum committit Et quanto na-
uis impingit fortius tanto amplius se elongat a xpo Cum oracione
totam appropinquamus sicut scribitur Iacobi iiiio Appropinquate deo et appropinquabit

bit nobis Tercio dico quod passio sui inde tollitur ex multiplicitate sue victo-
rie Quia fuit multis et diris suppliciis afflictus de quibus omnibus tamquam
miles christi invictus victoriose triumphavit quod patet per singula discur-
rendo Nam primo fuit acribus militum tortoribus scilicet succedentibus dirissi-
me flagellatus Unde poterat bene dicere cum paulo Ter virgis cesus sum Fuit
etiam super cratem ferream assatus ad instar laurencii Fuit autem bestiis
ferocissimis proiectus ad instar danielis et ignacii Fuit in fornacem ardentem pro-
iectus ad instar trium puerorum Fuit ad instar petri crucifixus et ad instar
pauli ultimo decollatus Sed tamen de hiis tormentis virtute divina victor il-
le triumphavit Nam cratis ferrea amisit virtutem glutiendi propter ignita cor-
dolorum Unde dicit augustinus Mirabile genus meditandi ut ignem ignibus extingue-
Bestie amiserunt virtutem seviendi quia mox ut dyonisium contra eos in-
opposuit mansuetissimas eas fecit Unde sibi competit quod scribitur Job x° Be-
stie terre pacifice erunt tibi Fornax amisit virtutem urendi et hoc per spe-
cialem frigefactorem daniel iii° fecit medium fornacis tamquam roris flantem ventum pa-
tibulum etiam crucis amisit virtutem cruciandi et hoc propter recordacionem dominice
passionis quia Gregorius Si passio christi ad memoriam reducatur nichil est quod non equo
animo toleretur Gladius etiam amisit virtutem occidendi quia cum
inferret ipsum non occidit Sed potius ad eterna gaudia perduxit Secundo notatur sui pa-
trocinii exhibitus liberalis quod notatur cum subditur Et omnes fines terre ad-
orabunt te Quia eum omnes fideles cum reverencia eius patrocinium
implorant quibus omnibus sue consolacionis beneficium liberaliter impendit
Quod patet nam suis devotis triplex beneficium impendit Primo quia
in vita sicut patet evidenter in dagoberto rege francorum sibi devoto quem
sepe et non solum ab ista pestibus eripuit et a multis tribulacionibus preservavit Secundo
suos devotos adiuvat in morte Sicut patet per hoc quod cum legatus imperatoris
libri dyonisii dono translatos ludovico regi francorum missos virtute dei et beati dy-
onisii xix° infirmi curati sunt devote nonnulli mortali egritudine laborantes
Tercio suos devotos adiuvat post mortem sicut patet in predicto rege dagoberto cuius
animam dyonisius a demonibus ipsam ad infernum ducentibus liberavit et ei
penitendi spacium impetravit Unde omnes fideles possunt sibi dicere illud Tob
xii Benedixit nobis dominus ad introitum tuum quia preter bonum omnibus cele-
stis fuimus Cuius meritis nos patria faciat etc. ij9 Sermo de eodem

Homines magni virtute nunciantes in prophetis dignitatem
prophetarum imperantes in presenti Ecclesiastici xliiii° Verba proposita quamvis ad sanctos
in laudem et preconium beati dyonisii et sociorum eius Qui cum a papa Clemente fuis-
sent directi in franciam et illi genti et maxime in civitate parisiensi verbum salutis
ardentissime predicaverunt Et illam gentem ferocem iugo fidei subdi-
derunt In quibus verbis isti gloriosi martires tripliciter describuntur Primo
namque ostendit ipsos sanctitatis exemplares 2° innuit ipsos predicatores
salutaris 3° exprimit ipsorum obedienciam pacientem Propter eorum sanctitatem exem-
plarem sunt a nobis fideliter imitandi propter predicacionem salutarem sunt a no-
bis commendandi Sed propter obedienciam penalem sunt a nobis sollempniter vene-
randi Primum notatur cum premittitur Homines magni virtute Secundo cum subditur

[...]antes in populis et [...]ann anestr. imperantes in presenti populo primo regis
[...]osi ornati ostenditur ipsorum sanctitas exemplaris. Unde notatur circa primum
[...]mittitur homines magni virtute. Et hoc non dicti sunt virtute magni. Unde sequitur
erant in virtutibus copiosi. Unde de ipsorum conversatione virtuosa potest intelligi quod
scribitur Ecclesiastici xliiij° homines divites in virtute pulchritudinis studium habentes
in generationibus gentis sue gloriam adepti sunt et in diebus suis habentur
in laudibus. In quibus verbis sapiens primo ostendit quod isti gloriosi martires
in virtutibus copiosi cum dicat eos divites in virtute. Sola enim opera virtutum
grata vere divitie sunt tenende et a nobis ferventer appetende. Sunt
[pre]ciosi(?) quia mentem delectabiles reficiant. Sunt copiose quia mentis
[capa]citatem excedunt. Et sunt fructuose quia ad beatitudinem eternam perficiunt.
Econtra divitie terrene sunt displicabiles quia cito deficiunt. Sunt inanes
quia mentem non reficiant. Et sunt detestabiles quia mentem potius inficiunt
quia divites huius mundi ex cupiditate semper egent et esuriunt. Ideo non
divites sed pauperes sunt dicendi. Ut dicit Bernardus: vere divitie non opes sunt sed
virtutes quas secum consciencia portat ut in perpetuum dives fiat. Cui consonat
[...]tat Gregorius: Sole divitie vere sunt que nos virtutibus divites efficiant. Si
ergo divites esse cupitis veras divitias amate. Et culmen vere honorum que[ritis]
ad illam celestem gloriam qua toto properate. Vade in gloria et quod ullo
indigius(?). 2° ostendit ipsos in moribus speciosos cum dicat pulchri[tudinis]
studium habentes. Non enim isti gloriosi martires studebant ut habundarent
divitiis ut redundarent deliciis. Sed potius studebant orationibus et vigiliis pro[...]
[...]ationibus et ieiuniis. Et hoc propter tria. Primo ut placerent deo. 2° ut edi[ficarent]
proximum. 3° ut stipendia pararent eternum. Et in hiis constitit studium bo[norum]
hominum. Unde ad aliud non intendunt nisi ut placerent deo et ut
[edi]ficarent proximum et ut stipendia cumularent eternum. Istud studium habuit
[...] cum dicat domine sancte spiritus sic in me spira ut cogitem semper
ut sancta. Suade ut te diligam. Confirma me ut te teneam. Cus[todi]
me ut te non perdam. 3° ostendit ipsos in populo graciosos cum de[...]
in generationibus suis gloriam gentis sue adepti sunt. Et hoc colli[...]
fuerunt in copiam virtutum et [...] magni doc[tores]
[...] Sed nunc sunt cives celestis glorie et ideo digni sunt ut
[...] devotis laudibus attollantur. Ad quod hortatur sapiens Ecclesiastici xliiij laudemus
viros gloriosos et parentes nostros. Quia autem laus ut dicit Bernardus super Cantica [...]
[...] sinceritate fide [...] solidata caritate grata non autem rotunditate
[...] quod est contra illos qui in festivitatibus sanctorum choreis et lasciviis
[...] intendunt in quo deum magis provocant non autem sanctos honorant. 2°
[...] doctrina katholica ostenditur ipsorum predicatio salutaris. Cum dicatur
[...]antes in populis dignitatem prophetarum [...] dignitatem divinarum scripturarum
[...] a beato Clemente papa cum duobus sociis vita et doctrina clarissimis [...]
[...] et zelantibus ad predicandum fidem Christi in Franciam missus fuit. Ubi
[...] verbum salutis cum predictis suis sociis ardentissime predicavit et maximam
[...] populi ad fidem convertit. Sicut autem dicitur quod sua doctrina ex tribus ostenditur
[...] primo quia radio sue doctrine totam terram mirifice illust[ravit]
2° quia errores contra fidem insurgentes magnifice confutavit

3o quia omnes sanctos gubernantes exemplo sue sanctitatis vivifice edi
ficavit 2o quia omnes patres nam ipse per libros quos scripsit et predicatorem quos fecit
ecclesiam dei singulariter illustravit reserando nobis occulta misteria
de ordinatione ierarchie ecclesiastice et celestis unde dicitur per glossam
assumere illud ecclesiastici xxiiii ego sapientia effudi flumina et bene flumina
pluraliter quia quicquid potuit ad conservandam puritatem ad moralem
honestatem ad utilitatem credentium et dilatationem et addendum dulcedinem contem
plationis hoc totum in sua doctrina lucidissime comprehendit et ideo multi sibi
consurgunt quod scribitur ysaie xliii dedi te in fedus populi mei et in lucem
gentium ut aperires oculos cecorum et educeres de captivitate vinctum et de domo
carceris sedentes in tenebris 2m patres nam ipse hereticos gladio verbi
... et errores contra fidem veritatem insurgentes aptissime confu
tavit et ideo bene signatur per Iosiam de quo scribitur iiii Regum 23 fecit
... et abhominationes que erant in terra Iuda et Ierusalem abstulit ut statu
eret verba legis Iosias instituit incensum domini et bene sicut beatus Dyonisius
... igne caritatis succensus et seipsum deo in sacrificium obtulit
totum cor suum in lege domini meditatione totam linguam infidelium eru
ditione et totam virtutem suam in fidei defensione et virtuosa conversatione deo
... in sacrificium et signanter ydolorum et abhominationes abstulit quia versutias
calliditatis hereticorum puritatem fidei expugnaverunt et errores eorum sunt
tamquam quedam ydola comminuit et confregit 3m patres nam abipso tan
dem ... virtutum resplendent quod omnes eum videntes et sancti conspicientes
virtutum exemplis mirabiliter edificavit et ideo quia sue virtutis exempla
gratiosa non nisi ... sue virtutis splendoribus signatur per ...
aaron in qua erat totus orbis terrarum descriptus et puto magna
lia in quatuor ordinibus lapidum erat designata et misterialem de
omnes virtutes quibus beatus dyonisius excellenter ornatus fuit puto vero ma
gnalia que in quatuor ordinibus lapidum erant sculpta puto
excellentia singularis iiii virtutum in quibus beatus dyonisius omnes hos
... excellebat videlicet in habilitate et sapientia in paupertate et obedientia
salva pace et reverentia aliorum videtur iiii excellentias virtutum ...
... 3o ex ... pro ... corporali ... ipsorum reverentia pre
...cum ... in populo et hoc ... pre
... paternalis auctoritatis beati dyonisii et eius sociis ... populi
... gallicano ... fidelibus auctoritatem ... impau...
... est quia ... omnes sancti ... qui pro fide usque ad mortem de...
taverunt sicut in toto orbe terrarum ... fidelibus honorandi ...
... quos ad fidem christi per predicationem ... genuerunt ...
signis exemplis et miraculis claruerunt ... beato dyonisio
... auctoritatis ... que ... precipi ... quem
sunt ... salubriter gubernari habuit in primo prudentiam ad cognoscendum
3o iustitiam ad determinandum ... Tante namque fuit prudentie
in discernendo et etiam ... quod ... morbo ... congruum ...
applicare ... modum ... doctor ... ita ... feroces ...

sunt dolosi tante circumveniendi simplices et benivoli sublevande
sunt Et ideo ubi natura in veniunt per prudentiam Quia debet omnibus
adhiberi vide accomoda verbi gratia beato dyonisio congrue potest intelligi quod scribitur
ij reg xxiij Dauid sedens in cathedra princeps sapientibus inter tres et bene
inter tres Cum enim triplex sit prudentia scilicet monastica yconomica et pol
litica ille est sapiens Cum prudentiam possidet bene regit vitam mo
nasticam Sapientior autem qui suam familiam bene regit virtute yconomica
Sapientissima autem dicitur qui prudentiam et publice bene regit virtute pol.
litica Quod optime fecit beatus dyonisius qui ecclesiam gallicanam ad fidem convertit
et in amore dei sanguine proprio confirmavit Tercium patet Tante namque be
nignitatis fuit beatus dyonisius quod viscera sue compassionis adomnes generaliter extenderet
ad exemplum apostoli Quis infirmatur et ego non infirmor ij Cor xj hac
dilectionem maxime ostendit in supportandis mestitiis miseriis afflictorum
in consolandis mestitiis oppressorum et in committendis in iniuriis sibi indebite
illatis pro quibus exemplo christi devotissime exorabat Quartum patet fuit
enim iusticie ferventissimus emulator et ideo convenienter potuit dicere
illud Job xxvij Justiciam quam cepi tenere non deseram quia pena usque
ad mortem viliter decertavit Vn quia sic fructuose suos subditos gu
bernavit ut eis tot bona exempla edificationis relinqueret ideo a christo au
dire meruit Veni dilecte mi et adme quia tempus est ut epuleris
mecum Veni dilecte meus adme quia tempus est ut epuleris
mecum sublimis Et ideo beato dyonisio et eius sociis bene que
primis mes cum sublimis tuis Et ideo beato dyonisio et eius sociis bene que
illud Job xxxvi° Complebunt in bonis dies suos et annos suos
in gloria Quam gloriam nobis concedat etc. In translacione gloriosi presulis augustini

Tempus affuit quo sol refulsit qui prius erat
in nubilo Et accensus est ignis magnus ita
ut omnes mirarentur in Machabeorum j° Sicut flores terre nasce
untur varii et forme earum sibi invicem individualiter convenientes
individualiter conveniunt in radice Et forme earum sibi invicem
Ita que ad statum nove legis pertinent figurata sunt in veteri lege Et
ita que ad statum nove legis pertinent figurata sunt Quanto ad
ista potiora tanto pulchrioribus figuris sunt prefigurata Qualia ad
augustini sunt adeo abertius prefusis plurimis et doctore paparo in multas
fuit ad eos abertius prefusis plurimis et doctore paparo in multas
cum multo pacta luminosi corporis prefiguratur Cum dicitur Tempus af
fuit etc. In quibus verbis ipsius translacio vere attollitur que adeo gereret
primum est plenitudo perfectionis expetite que notatur in refulsione solis Cum
dicitur tempus affuit quo sol refulsit Secundum est magnitudo devocionis ex
cepta que notatur in accensione ignis Cum subditur Et accensus est
ignis magnus Tercium est multitudo admirationis expetite in mirabili facti quod
notatur cum infertur Ita ut omnes mirarentur Circa primum est sciendum quod
translacio in prima clausula tripliciter describitur et eximie commenda
tur scilicet ut divinitus preordinata ideo premittitur tempus affuit in quo scilicet
gloriosa translacio abeterno preordinata Et ab eo plurimum desiderata
compleata fuit Vn omnes qui eius translationem exspectabant gra
tulando dicere poterant illud Tren ij° En dies quem expectabamus
invenimus Secundo describitur ut celitus declarata Cum subditur Quo sol
refulsit quo corpus eius sacris signis et virtutibus effloreret

incipit 3o describitur ut hipponensis obsessa Cum autem Qui
prius erat in nubilo nam eius luosa pectus fuit triplici nubilo
obumbrata primo quidem nubilo absconsionis et latencie Cum a predicto
primetu gentiles Ciuitatem ypponensem obsidentium corpus ipsius abscon
derunt et in sardiniam transtulerunt 2o nubilo caliginis et ignorancie
Cum a gentiles ciuitatem illam expugnantes non eius pectore
nouerunt nec sibi debitam reverenciam impenderunt 3o nubilo despectionis
et ignominie Cum a pagani postmodum sardiniam expugnantes loca
sacra profanantes sacro corpori ignominiam intulerunt Et tamen ipsum in
nubilum sol iste gloriosus in sua translacione triplex effulsit Et primo quidem
in miraculorum choruscacione 2o in populorum devocione 3o in multorum honoris
exhibicione ut videbitur in processu primo ergo plenitudo sue perfectionis
notatur in sole effulgente In quo eciam quanta perfectionis super alios sanctos doc
tores habeat et hoc colligitur quod alii doctores comparantur stellis Dan. Qui
autem docti fuerint fulgebunt sicut stelle in perpetuas eternitates Iste autem
comparatur soli scilicet quod aliis compromittitur in regno Mt. xiii fulgebunt ius
ti sicut sol in regno patris eorum hic optinuit in mundo Eccli. 4o Quasi sol ful
gens sic ille effulsit in templo dei Per autem dicit quod plenitudo sue perfectionis
congrue per solem effulgentem intelligitur propter tria sol namque habet pure
in essencia claritatem in effulgencia et caliditatem in influencia Cum a
suo calore omnibus terre nascentibus vitam infundit et inspirat Sic et
gloriosus doctor habuit candorem incontaminabilem sanctitatis et consi
dorem inobfuscabilem veritatis et intelligencie Et feruorem inex
tinguibilem caritatis et beniuolencie Primo patet Nam sicut celum dicitur pu
rissimum quia aliene nature impermixtum nec ullam peregrinam impressionem recipit
aqua maculatur aut obfuscatur Sic constat per diuinam puram qui nec
re consortia et per quas sue nature aliena permiscentur nec inordinata affec
tione sordidatur est enim anima speculatiua non et omnem quam conceptione
diligit eius similitudinem in se gerit Cum ergo ipsa sit specialium pu
rissimum ad exemplar summe trinitatis Extra multum quod detestatur ut
aqua re viliori maculetur Item puritatem habuit beatus Aug. vnde
bene potuit dicere illud Job Non reprehendit me cor meum in tota vita
mea ex quo sum conversus sum ad fidei veritatem Et hec puritatem talis
fuit amabilis in oculis diuine maiestatis Eccl. xio Dulce lumen et
delectabile est oculis videre solem Et quia delectus liberaliter pascitur inter lilia
puritatis et mundicie eo soli mundo corde dixit eum vnde et cum ipsis
lum dignatur mansionem facere Amat enim floridam terram flos de celo
vesse et non nisi inter lilia pascitur flos campi ut dicit Bernardus super
in sole i. in puritate incontaminabili vnde confitetur beatus Aug. ipse deus
posuit tabernaculum suum et id tabernaculum purissimum dicitur ut sibi apparet
exitarunt multo clamore illustrarunt splendore recreaverunt odore fla
grarunt dulcore ut patet per eum Aug. in confessionibus suis dicentem vo
casti domine et clamasti et rupisti surditatem meam Et bene

Clamasti quia longe aberat in regione dissimilitudinis coruscasti
splenduisti et fugasti cecitatem meam fraglasti et duxi spiritum et anhe
gustaui et esurio tetigisti et exardeo in pacem tuam. Tercio patet
sicut sol est fontale principium luminis quam luna et stellas illus
trans et ad eminentem partem suos radios effundens. Sic beatus augustinus lumine
sapiencie multos alios diffundit quia etiam hodie omnes doctores
starent in tenebris ignorancie nisi haurirent de fonte sue sapiencie
ei competit quod scribitur xxxvii lumen illius super omnes tec
dicit Remigius. Alii doctores comparantur stellis Augustinus autem soli quia
sol totum mundum illuminat sic augustinus totam ecclesiam perfundit lumine sue
sapiencie et doctrine Ecclesiastici xxiiii. Inde dicebat ipse emanauerunt putea aque
profunditas septuaginta et profunditas septuaginta adque alios intelligencia
m expositor est deducta et quasi mare adimpleti sunt super modum. Vnde
claritati sapiencie premittitur puritas conscientie quia sic videmus quod
res primo enim album colorem supponunt et post modum diuersitatem
colores superducunt. Sic oportet mentis oculum depurari antequam sapiencia imple
ne mirum cum in sapiencia diuina sic candor lucis eterne et speculum sine
macula ut patet sapiencie vii non nisi in loco purissimo tam preciosus thesaurus
debet. Et quia neminem diligit deus nisi qui cum sapiencia inhabitat patet
deus beatum augustinum dilexit in quem tantum pelagus sapiencie effudit. Vn
de effusione gloriatur ipsa sapiencia Ecclesiastici xxiiii° Dicens Ego sapiencia effudi
flumina. Quarto patet Ecclesiastici xlviii° Verbum eius quasi facula ardebat quia
per mundum fuit liber et verbis ardentibus inflamabat singulos
nisi caritas exuberabat. Et ideo dicit in libro de doctrina christiana quod adeo
catholice sit exponenda est sacra scriptura quod sic monii expos
sonat caritas ne mirum quia ex habundancia cordis os loquitur
qui caritate plenus fuit non nisi que caritatis erant sciebat loqui
qui caritate plenus fuit non nisi que caritatis erant sciebat loqui et gestabat verba eius
ipso legitur quod caritas christi vulnerauit cor eius et gestabat verba eius
infixa quasi sagittas acutas. Sagitte namque ignite caritatis tuum
inscribunt quasi sagittas acutas. Sagitte illius dicebant dulcedine
sua fuerunt infixe quod non satiabat illis dicebus dulcedine mira
considerare altitudinem consilii diuini super salutem generis humani
et considerare altitudinem consilii diuini super salutem generis humani
sagittas expertus fuit. Cum dicit Sagitte potentis acute et
dicit acute quia penetrant usque ad diuisionem anime et corporis ut dicitur hec
dicit acute quia penetrant usque ad diuisionem anime et corporis ut dicitur Heb.
iiii° Et quod animam totaliter afficere ... et clon
hac sagittas sensit augustinus cum dicit. Cum non det ut uenias in
cor meum et inebries illud amore tuo et obliuiscar omnium malorum et vnum
meum et inebries illud amore tuo. Quatinus delicient cum tu deo cuspitoria
bonum amplectar te. Ex quo patet consitentem quod laudus
cognouit. Totum enim cor dominus habere vult ut patitur consitentem quod laudus
Ita ut alter dextrat et pallium diuinum amoris breue est
actus est. Ita ut alter deuitat et pallium diuinum amoris breue est
rex optime non potest. Ozima suauitas diuini amoris numquam sentitur accede
cupiditatibus carnalibus et terrenis ideo dicit Bernardus delicata est
consolacio diuina et non datur admittentibus alienam. Quod nobis etc. 2us decod
Secundo in verbis propositis notatur magnitudo deuo
cionis ex parte populi. Cum subditur Et accensus est ignis

magnus Prima existens solis refulgencia magna est duocio in psolo
subscripta ut aut clades appareat qualit et inquibus radiis ipm
refulsisse ut dicam prs Ors enis radii spalis resulserunt in triplici
homi vz actior contemplatiuor et electiuor Nequid infirmum
scribit^r Ecci xliij^o Tripliat sol exurit montes radios igneos
sufflans Ipsi montes sunt viri pfecti et vite sanctitate et cognicionis
sup alios eleuati Vn dicit glo Montes sunt sancti qui gnalem
conuersator qui floridam campi planiciem singularibus meritis precedunt
dunt Quorum corda deus sue gracie insitacon illustrat et mentes
plibatoria feruicon inebriat Primo patz nam ipos actiuos iste sol
plici radio pfundit Et primo quidem radio castitatis et continencie ut
vincerent fuit enim totus castitatis amator vn no pmittebat qui sororem
carnalis cum nepte sua que tn ambe dno seruiebant ipm crebro visitaret
De quo patz quatinus fugit consorciu feminarum Vn potat dicere illud Job
xxxi^o pepigi fedus cum oculis meis ut no cogitarem quidem de virgine
aut sicut Job fedus cum oculis suis pepigit Prima sicut dicit
3° li^o de clau aie pudicus oculus ianitor est cordis sed adianuam no
pmittit intrare qui nichil amaret nisi quod deceat quicquid indecens
viderit eliminat et excludit 2° radio paupertatis voluntarie mundum con
temprientis Nam sic de ipso legit^r qui displicebat ei quicquid agebat in
seculo pdulcedine dni qui quod mundus iste si vilescebat cu delectabilibus
suis fuit n totus paupertatis amator Prima voluntariam paupertate in
sua regula instituit quam ecia usque admortem seruaunt et seruandam
pdicauit vn potat dicere cu aplo Omnia arbitratus sum ut stercora ut
xpm lucrifacerem Non solum aut fuit precio contemptu mundo u
Sz ecia cruxifixus quia penale et quasi crucem si reputabat qui
debet secularis et temporalibus implicari Vn ue potuit dicere cu apostolo apostolo
mundus crucifixus est et ego mundo 3° pfudit eos radio humilitatis et
obediencie ut dyabolum superaret Quod patz fuit n ue humilitatis sectator et
humilitatis xpi pfectus imitator Prima se reputabat omnibus humiliorem
legit^r qui dixit hoc quid deceret ipm si no deus aug Et ergo immo
tatem ascendit admaximam diuinorum secretorum revelacoz que no sic
humilibus io dicit aug qui fluenta diuine sapie declinat tocannico
cio hec est mentes supbor et desfluunt adyma conuallium quod replet mentes
humilium Et quia sm regulam dm in matheo Omni se humiliat exaltabitur
io sicut ipse fuit omnibus sua reputacoem humilior ita omnibus doctoribus
est fama dignitate et auctoritate in mundo superior et ecia ut pie credit
in celo gloriosior Ideo scribit^r Job v^o qui ponit humiles in sublime
dicat glo Vn humiles in sublime ponit Prima qui nunc a xpo desspectu
sunt cum ipo iudices apparebunt Et ista triplex splendoris refulgencia
fuit pmissa ysa xxviij^o Implebit inquit splendoribus refulgencia nubis
aiam tuam per quos apte si congruit illud Baruch vij^o dicens Ostendit
splendorem suum inte quia splendor totus vrbis pfectionis et sanctitatis ex
xpo refulsit 2° sol iste vniuersalis ipos contemplatiuos triplici radio fudit
Primo s radio sincerissime cognicionis 2o radio sincerissime dilectionis
3° radio suauissime deuotionis Primo patz ipse n quatinus humana

..nerad patris profundissime disseruit de personarum emanacione de earum
con.. abstractalitate et concretivitate. Hec autem cognoscere et amare est summe
bo..d quod non nisi purgatissimis mentibus conceditur ut patet per illud doctrine
..o iuxta doctrinam eius ibidem nam est mentis purgacio ut illud
..fabile ineffabiliter videri possit. Unde de splendore sue serene cognicionis
..doctrine potest intelligi quod scribitur Apocalipsis xxii Ostendit michi angelus
flumen aque vive splendidum tamquam cristallum. Quod bene declarate
..doctrine potest intelligi per quam nobis misteria trinitatis et multa
..ctorum misteria splendide claruerunt. De 2° parte fuit in Christi vehe-
..mentissimus amator quem tamen cor suum inflammavit quod in nullo gradu
..caritatis contentus sed intima penetrans quousque ad cor dilecti
..pervenit et spiritum in dilectum totaliter transformavit. Unum cum spiritum caritas
..dilecto univit quod mundo et omnibus mundialibus mortuus dicebatur
..plo Vivo ego iam non ego vivit autem in me Christus. De fervore eius
..caritatis totum mundum sub pedibus calcabat in quibus sola caritas
..babat unde ipso potest intelligi quod scribitur Eccli xlix° Ignem enim qui
..la ardebat quod ipse dicit in libro soliloquiorum O amor qui semper ardes et
..numquam extingueris deus meus attende totum me ut totus diligam
..te. Unde sic ipse dicit x° confessionum Minus te amat qui aliquid
..amat. De 3° parte nam crebro divinas revelaciones et theoricas
..sentiebat in quibus divinam dulcedinem quandam futurorum p..
..toria degustabat. Ideo dixit in libro confessionum Domine intromittis me in affectum
..um inexpertam dulcedinem qua si perficitur in me nescio si qua vita
..aor esse posset. Unde facies Moysi videbatur cornuta ex consorcio s..
..us dei ita post celestem contemplacionis excessum non quasi lucernam s porg..
..figuram faciem eius videbatur sicut legitur de Stephano Actuum vi°
..dictor splendore devocionis potest intelligi quod scribitur Exo xvi° Cum
..incaluisset sol liquefiebat. Manna vero ad fervorem caritatis et splen-
..dore inspirati luminis mens eius tamquam manna celica in suam suavitate
..devocionis resoluta fuit. Unde bene poterat dicere cum psalmista factum est cor meum
tamquam cera liquescens in medio ventris mei. 3° mores alios i. he-
..reticos arrogantes et superbos triplici radio confudit. Unde ipsorum errores
..liter expugnavit videlicet scribendo predicando et disputando utrumque non poterat
..e et predicacionem attingere illuc scripta et disputaciones sunt diffunditur et ita ingla-
..dium fidem catholicam contra hereticos viriliter defensavit. Unde sibi competit id
..Christi. Accipe gladium sanctum munus a deo in quo deicies adversa-
..rios populi mei. Et ideo propter hanc multiplicem utilitatem facta eccle. multo sca
..devocionis totius populi christiani in ipsum in maxima devocione exarsit. De primo ra-
..dio potest intelligi illud Eze i°. Splendor ignis et de igne fulgur egrediens.
..na disputata doctrina Augustini precessit fulgur splendens omnes hereticos de-
..vicens. De 2° radio scribitur Abacuk iii° Ibunt in splendore fulguran-
..tis haste tue per quas quidem hastas intelliguntur raciones fortes et inexpugnabiles
..quibus hereticos confutavit et admodum fulguris dispersit. De 3° radio scribitur
..multiplica fulgura et conturbabis eos. Unde per plurimam doctrina

insulis libris confessionum ipse hereticos admodum fulgure dissipavit
validissime confutavit / 2o quod bene dicto potest intelligi quod scriptum est
xiii Benedictus deus qui hodie nomen tuum ita magnificavit ut
deficiat laus tua de ore hominum Omnes enim homines catholici fideles
laudibus preconiis prout assumere illud iudith xv° Tu gloria ierusalem tu leticia
israel tu honorificencia populi mei 3o ordinatur multitudo admiracionis
expresse mirabili facti tamen inseritur ita ut omnes mirarentur Et hoc quere
Omnes enim homines presentes et absentes fideles et infideles mirabilis
translacionem fratris de quibus potest exponi illud quod scribitur in figura ioseph
xlix° ubi dicitur quod ossa eius post mortem prophetaverunt Circa quod sunt
tum in translacione beati augustini Cuius ossa prophetaverunt / nec lingua sed odore
ta non verbis sed miraculis nec clamore exteriori sed revelacione
aut dicitur quod ossa beati augustini prophetabant triplicem prophetiam Primo prophetabant
nissima pro odoris fragrancia qui de suo tumulo sensibiliter emanavit
Cuius quidem excellencia ex quatuor apparet mirabilis Primo racione odoris
Quia de ossibus dissolutis et in pulverem conversis exalabat 2o fuit mirabilis
racione qualitatis Quia nunquam talis odor super terram inventus fuit nec alio
ne odori similis fuit nec mirum quia corpus celestis unguentaria confecerat
aositate non terrenorum sed celestium aromatum 3o racione quantitatis
bat / ut alios odores ymo thus et mirra suavissima videbantur
in conspectu eius Quinto racione virtutis Quia talis odor sanabat mortuos et
sanabat egrotos 2o prophetabant prophetiam potentissimam per miraculorum
deo tanta in pietate sua beneficia exhibuit / quod nunquam aliquis corpori fideliter
invocavit qui sue peticionis salutiferum consequeretur effectum Sic
in vita omnibus ita graciosus extitit quod nullus unquam de ipso inefficax
abscessit / quantacumque tribulacione urgeretur seu turbacione detineretur 3o
bant / prophetiam sacratissimam multiplicem revelacionem [illegible] duo
tu inspiratus rex leudebrandus corpus magnis sumptibus et laboribus
de sardinia ubi fere .cc. annos et lxviii in honore quievit usque in papiam
tulit / debellatis sarracenis qui tunc sardiniam occupaverant et omnia loca
profanaverant et ne fama tanti viri obmutesceret inspiratus dictus rex et
preeuclaces ammonitus corpus transtulit in papiam Et hec est 2a est eius translacio
qua inter isto tempore paginis sed in antiquis reperitur prima eius translacio
qua de ypona per sarracenos depopulata in qua est mortuus est / et in pace
quievit / deinde in sardiniam cum honore magno et devocione translatus
qua gaudiosa translacione potest intelligi illud paralipomenon xv. Et david et omnes seniores
israel deduxerunt archam federis domini cum iubilo Vere beatus augustinus potest dici archa
federis domini Quia sicut in archa federis domini fuerunt tria videlicet tabule moysi et virga
aaron que floruerat et urna aurea habens manna Ita in beato augustino fuit
preclara intelligencia scripturarum ut de eo scribat volusianus nihil legi de te quicquid
augustinus contingit ignorare que intelligitur per tabulas et preclara castitudo intemerata
que intelligitur per virgam Et preclarus ardor caritatis et sapor devocionis
intelligitur per urnam auream habentem manna Cuius iubili et ecclesie feliciter
nos participes faciat etc.

De sancto luca

Lumen illius super terminos terre Job xxxvi°

In verbis propositis beatus lucas eandem attollitur a duobus Et
primo a vite sanctitate 2° a scientie claritate Nam vite sancti
tatem probat eius perfectio singularis Cum premittitur lumen il
scientie claritatem probat eius diffusio generalis Cum subditur super
terminos terre Circa primum est sciendum quod vite sue perfectio singularis an..
paret quod fuit triplex primo diuinitus illustratus Et primo lumine sup
..at quod nobis secreta dei et misteria reserauit 2° lumine vbia
..s sapientie qua nobis virtutum exempla lucidissime demonstrauit 3° lumine
munditie quo nobis in se ipso virginalem pudiciciam commendauit
Primum patet nam beatus lucas per lumen sapientie sibi diuinitus inspiratam re
..it a nobis triplicem defectum quo homo peccatum incurrerat nam ipsa
..it a nobis triplicem defectum ipsa affectiua sunt priuata dei dilectione
..tiua sunt priuata dei cognicione ipsa affectiua sunt priuata dei dilectione
ipsa operatiua sunt priuata meritoria actione Et contra istum triplicem defec
tum lucas nobis tradidit triplicem sapientiam nam ut illuminaret intellec
tum nostrum ad cognicionem nobis conscripsit doctrinam apostolicam Cuius actibus
ostendit quales apostoli fuerunt fortes ad bonum operandum et ad qualibet aduersa
perferendum Sed ut inflamaret affectiua ad dilectionem nobis
expressit acerbitatem dominice passionis qua xpistus pro nobis grauissima
sustinuit et ideo multo sibi congruit illud quod scribitur Ecclesiastici xxxix°
..eant eum dicens spiritu sapientie et intellectus 2m patet quia decor omnis
virtutis in xpisto resplenduit vnde in ipso legitur in quodam sermone lucas in
..s expositione resplendent et candentia virginum lilia et in mar
tirum angelorum et apostolorum choros et candentia virginum lilia et in mar
..let rosas vnde Stephanus coruscat dicitur namque coruscare
angelos et virgines propter aureolam incorruptionis Iura apostolos propter aureo
lam ... propter voluntariam afflictionem carnis Vnde de
predicatoribus Sed ut martires propter mortificationem inge.. in suo corpore perdiuini nos
dicit glosa quod crucis mortificationem ingessit in suo corpore ... uiri
..e portauit in quibus vbis in imitari quod suam penam vellet incho
are portauit in quibus ... longanimiter confirmauit in
qua crucis mortificationem ex eam longanimiter confirmauit in
ingessit in suo corpore Et quod eam feliciter consummauit Omnia perdiuini
sit honore Et gloria inter lucas exemplum in nocencie quantum
ad te inchoacionem Item prime quantum ad vite perseuerationem Sed exemplum perfe
..tie quantum ad vite consumacionem 3m patet lucas in teste Jeronimo virginitate
custodiuit Cuius virginitas 3 laudabiles condiciones habuit Et ideo
..ssima fuit prima est quia fuit integra quod patet quia fuit incontamina
ta in mente et incorruptus in corpore ideo dicit Jeronimus Qui sine crimine vixit
..pinitate plena deo seruiuit 2a est quia fuit longanimiter consumata
dicit Jeronimus quod nec vxorem nec filios habuit lxxxiiii° anno vite sue ob
..nbitinia 3a est Quia fuit spiritu sancto gratia contritus Quia sicut dicit
plenus fuit spiritu sancto gratia propter istam virginalem pudiciciam fuit
..ilis secretarius beate virginis marie Vt patet per hoc Quia secreta
..tia diuine annunciacionis concepcionis et natiuitatis que soli angelo et beate virgi
ni nota erant lucas solus conscripsit vnde sibi competit quod scribitur Ecclesiastici

xiij° conscripsit sermones doctissimos et veritate plenos. Circa 2m est sed
quod claritatem sue doctrine bene probat eius diffusio generalis. Cum super
super ymnos [illegible]. Doctrina tam apud grecos quam apud latinos sua doctrina
est celebris et famosa ut mirum. Doctrina sua doctrina tripliciter informat
primo quidam claritate verborum 2° claritate exemplorum 3° claritate
primum patet nam in suo evangelio nobis aperit veritatem vite veritatem doctrine
et veritatem iusticie. Et sic patet. Veritas vite consistit in observancia mandatorum

Vite

dei quod aptissime docet x° capitulo sui evangelii. Cum dicat diliges
dominum deum tuum ex toto corde tuo hoc est semper sine simulacione. Ex tota anima
tua hoc est integralis memorie sine oblivione. Ex omnibus viribus tuis hoc
est efficacie sine diminucione ut non solum deum diligamus verbo et
sed opere et veritate. Et quia observacio mandatorum dei meretur vitam eternam
ut ibi xix c° christus dicit Si vis ad vitam ingredi serva mandata
nam hic subditur hoc fac et vives. Veritas autem doctrine consistit in libe-

Doctrine

ratis approbacione ut nec timore supplicii nec augmento temporalis detrimenti
subprimatur. Hanc aperit lucas xi° capitulo sui evangelii ostendens exemplo
christi veritatis adversarios contra quantumcumque magnos esse libere arguendos cum
dicit Ve vobis scribe et pharisei qui decimatis et decimandam [illegible]
mentam et rutam et preteritis iudicium et caritatem dei. Et iterum ve vobis legis
peritis qui tulistis clavem sciencie ipsi non introistis et eos qui intrabant
prohibuistis. Docet eciam veritatem iusticie quia exprimit capitulo xx° dicens

Iusticie

Reddite que sunt cesaris cesari et que sunt dei deo. Propter quod claritatem
sue doctrine bene congruit quod scribitur Thobie xiij luce splendida
propter veritatem doctrine. Splendidior propter veritatem vite. Doctrina sua
non desperabat a doctrina. Sed quicquid docuit verbo hoc firmavit
Sed splendidissima propter veritatem iusticie que est preclarissima virtutum
quia nec hesperus nec lucifer sic est admirabilis ut scribitur v° [illegible]
2m patet nam exempla perfectissima nobis reliquit docens nos in hoc
seculo debere vivere sobrie pie et iuste ut patet [illegible] primo. Docet vivere
homo vivere sobrie quo ad se ipsum. pie quo ad deum. et iuste quo
ad proximum. Et ista tria beatus lucas exemplo proprio nos informat. Vixit so-
brie quo ad se ipsum. Doctrina ut dicit Ieronimus crucis mortificacionem semper in suo
corpore pro divino honore portavit. Vixit eciam pye quo ad deum quia
circa pyetatem cultus dei et dilatacionem fidei ardentissimus fuit. Vixit insuper
iuste quo ad proximum. Doctrina paulo apostolo tamquam suo superiori exhibuit de-
bitam reverenciam cum sibi in omnibus obedivit et totus sue peregrinacionis
comes fuit. Suo eciam equali et habuit concordiam sicut patet de sancto
petro suo socio cum quo concordie iniit et concordie reddidit. Suo ad
inferiori puta nobis exhibuit saluberrima doctrina. Doctrina per suum evan-
gelium nos fidem docuit. Sed in actibus apostolorum nos in moribus instruit
3m patet nam beatus lucas et alii sancti per sua merita et oracionum suffragia in
necessitatibus nos adiuvant et contra mala nobis imminencia nos fideliter
defensant. Unde bene sibi congruit quod scribitur ij Mach xv° hic est fra-
trum amator et populi israel hic est multum orat pro populo et universa sancta

ciuitate iherusalem Iuxta antiochiam legitur quod cum christiani christi ciuitatis eam obsiderent apparuit eis quidam vir in habitu candido et splendido cum diceret se esse lucam ewangelistam mandans christianis ut starent contra hostes et bellum committerent Et cum ad illi adhuc propter multitudinem hostium formidarent beatus lucas cum christianos processit et subactis hostibus gloriosam uictoriam ipsis fecit Quicumque indiget ab omnibus hostibus et periculis defendatur Cum est breuiatus etc ij sermo decem

Dedi te in lucem gentium ysaie xlix° Cum a lucas a luce dicitur et eius laudis preconio pro diuini congrue assumi videtur In quo beati luce dupliciter attollitur Et primo commendatur ab auctoritate conscriptionis ewangelice 2° a claritate magnifice instructionis Auctoritatem conscriptionis ostendit eius institutio singularis cum premittitur dedi te id est auctoritatem scribendi tibi contuli per mea instituta singularem Sed claritatem instructionis pandit informatio salutaris cum subditur in lucem gentium dicitur in laudem beati luce Dedi te in lucem gentium In quo tota trinitas in laudem beati luce primo attollitur ab auctoritate ewangelice conscriptionis Quam probat eius institutio singularis Cum premittitur dedi id est ad hoc officium te institui et tibi auctoritatem scribendi pre ceteris contuli Nam licet plures alij conati sunt scribere narrationem ewangelicam ut ipsemet testatur in principio sui prologi tamen in auctoritate ecclesie solum iiij scriptores et ewangelia sunt recepti Et hec est ratio Cum a iste numerus est perpetualis ora prefiguratus ut patet Ezechielis j° Vbi iste quatuor ewangeliste prefigurabantur per quatuor animalia figurantur Vnde dixit singulari institutione loquens apostolus dicit Ephesios iiij° Et ipse dedit id est instituit quosdam quidem ewangelistas ad consummationem misterij etc Propter aut dicitur quod conscripta beati luce triplici auctoritate fulcitur et roboratur Primo quia conscripta sunt a sancto spiritu inspirata 2° quia sunt a gloriosa ... comprobata 3° quia sunt a tota ecclesia sollempniter approbata De primo ... qui dicit in prologo super lucam Quod spiritu sancto instigante in achaye partibus hoc scripsit ewangelium Et de hoc potest exponi quod scribitur ysaie xlij Ecce seruus meus complacuit sibi in illo anima mea dedi spiritum meum super eum In quibus verbis prophetica Primo tangit eius subiectio et obediencia quia seruus meus 2° diuina acceptatio et beniuolencia quia complacuit in illo anima mea 3° tangit diuini muneris gratia et influentia dedi spiritum meum super eum Prima duo exprimunt ydoneitatem recipientis 3um exprimit liberalitatem conferentis et dignitatem collati muneris De 2° patet per glosam super illud luce ij° Maria aut conseruabat omnia verba hec etc Que dicit omnia que de deo dicta vel a domino facta cognouit in memoria conseruabat ut cum tempus predicationis vel scribende incarnationis eius sciscitantibus sufficeret vniuersa prout gesta essent posset explicare credentibus Quod ipsa virgo congrue significata per archam testamenti in qua manna ... et thesauri celestis sapiencie reconduntur Et ideo per ... aquo beato luce de aqua mundane uanitatis per grecam assumpto ... Vt patet Exodi xxxvij° Nunquam in ... lucas ...

bte virginis puta misterium incarnacionis concepcionis natiuitatis que ipsius
conscripsit referre potuisset nisi eam virginem gloriosam cui sola vita
fuerat familiaritate dedicasset Sed quia beatus lucas tantus fuit virginis se
cretarius ideo poterat dicere illud quod scribitur sapiencie viij° proposui hanc scilicet virginem
gloriosam mihi adducere ad conuiuendum per familiaritatem scilicet graciosam. Nec
quia comunicabit meam debonis suis per secretorum scilicet reuelacionum voluntariam
Vnde ibidem subditur et est in societate illius communicacionis sermonum ipsius quod que est
beate virgini specialiter propter secretorum factam ipsi luce Congruit dicere quod
scribitur ysaie xlij° vitulum ewangelia dabo vitulum namque inspiratur ...
et significat fidelium ecclesiam congregacionem Cui beata virgo ewangelia dedit
quia ipsi luce adscribendum sua secreta reserauit Secundo patet quia in vita
ut apparet ex suo modo loquendi in prologo non fuit cum christo personaliter
conuersatus oportuit ut ewangelium suum conscriberet per eos apostolos qui dicta
christi audierant intimarent Et hoc ipse met testatur in prologo suo dicens
Sicut tradiderunt nobis qui abinicio ipsi viderant et ministri fuerunt
sermonis Sed est notabile aduertendum quod quia in hominibus testium
consueuit et de visis et de auditis hoc ipsius ut dicit Augustinus duplicis
veritatis reputantur quidem et 10 tamen scripserunt visa scilicet matheus et lucas
scripserunt audita Et quia in hominibus testium quod est de auditis
infirmius quod autem de visis censetur fortius ideo secundum Augustinum istorum de
ewangelistis que sunt de auditis ponuntur in medio ut ab illis extremis scilicet ...
tamquam fortioribus fulciantur Et quia tantorum auctoritate fulcitur eius conscripcio
ideo suum ewangelium a toto cetu apostolico approbatur propter quod in primitiua cetus apostolici
ewangelium approbantis potest intelligi quod scribitur ij Corinthiorum viij° misimus
fratrem meum hoc est lucam secundum glosam cuius laus est in ewangelio per omnes
ecclesias In quibus nobis ostenditur quod beatus lucas fuit auctoritate apostolica ...
limatus quia sanctus meus fuit fama publica decoratus quod notat laudis
preconium et fuit in scribendo a tota ecclesia approbatus Sed quia ab omnibus ...
suum recipitur ewangelium Et sic patet de auctoritate ewangelice conscripcionis quod
est primum Secundum in quo beatus lucas attollitur a claritate viuifice
sanctionis quam pandit in scriptis salutaris cum subditur In luce gencium
Conuenienter autem plurimum salutaris ac viuifica doctrina beate luce ...
Nam sicut lux corporalis habet claritatem manifestiuam quia se et alia manifestat
habet diffusibilitatem in motu quia seipsam multiplicat Et viuacitatem ...
fectiuam quia debilia fortificat Sic doctrina salutaris beati luce fuit veritate
radiosa multiformitate copiosa et viuacitate virtuosa Primo dico quod doctrina
bte luce fuit veritate radiosa quia per suam doctrinam ipsos incipientes
in bono virtutis fundauit ipsos proficientes in progressu virtutis zelo ...
inflamauit et ipsos contemplatiuos in cognicione veritatis et gustu diuine
dulcedinis inebriauit Et ideo congrue sua doctrina plurimum solis ...
Doctrina sicut stelle et cetera sidera lumen a sole recipiunt et ipsum postea
in alia corpora diffundunt sic omnes doctores ab ewangelicis scriptoribus
lumen sapiencie recipiunt et ipsum extunc in alios per sua doctrina ...
Et quia sapiencia diuina est candor lucis eterne ideo sequitur ...

Nota

2 Claritas viuifice sanctionis

veritate radiosa

ptaculum anime a quo patet quadam pietatem metis beatus lucas
sit qui diuina sapientia plenus fuit / quam etiam nobis in suis libris
n copiose effudit / Vnde bene dici potest illud Ecci. xxiiij° Ego sapientia effudi
flumina / Et bene dicit flumina pluraliter quia quicquid pertinet ad cognitionem
veritatem / ad morum deformatorum / et ad dulcedinis contemplationem hec tota sua
doctrina eudenter disseruit et luculenter comprehendit / propter quod bene dici potest
illud Sapientie vi° Quid autem sit sapientia et quemadmodum facta sit referam
et non abscondam a vobis sacramenta domini / 2° dico quod doctrina salutaris
beati luce fuit multiformitate copiosa / quod patet quia secundum Ambrosium
in suo evangelio omnes virtutes sapientie comprehendit / docuit naturalia
cum christum unigenitum dei filium ostendit et in eius aduentu virtutes
mundi perdixit / docuit moralia cum inimicum diligere paciencium
et mutuo gratis dare persuasit / docuit rationalia scilicet logica
cum plerumque a maiori descendit quod qui non est fidelis in minori nec
in maiori et nos post sinum ade quod etiam docuit super naturalia cum
ostendit a pergitacionibus cor declaratur luce ix et quid cogitatis
in cordibus et peccatorum operacionum in suo evangelio copiosius enar
ravit / Et ideo confirma doctrina salutari propter eius multiformitatem copiosa
intelligi quod scribit Ecci. xliij° Sol illuminans per omnia respexit
illuminans est sua doctrina evangelica choruscans vltate lucidissima
que bene per omnia respexit / quia omnem modum viuendi fidelium sue
doctrine radiis illustrauit / Nam per lumen sue doctrine peccatores traxit
ad ferundum condignum operatorum / contemplatores
cordis compunctos actiuos ad ferundum dilectionis operationem / pastores vero et p
admeteris illustratos / et diuine suauitatis perfusos / pastores vero et p
ad sollicitudinem sui gregis custodiam et gubernatorem / Et illud domino
testatur ysa. lxi° Cum dicat spiritus domini super
me ad annunciandum mansuetis misit me ut mederer
contritos corde / In quo verbo beatus lucas contestatur primo sapientie doctrine sapientie quod
a deo recepit copiositatem cum dicat spiritus domini super me etc. / 2° ostendit
doctrine suauitatem cum subdit ad annunciandum mansuetis misit me / 3°
ostendit eiusdem doctrine utilitatem cum dicitur ut mederer contritos corde
3° doctrina salutaris beati luce fuit vniuersitate virtuosa / quod patet
quia omnes vires anime fortificat promouet et accendit / Suos enim eius
doctrina languidos fortificat et reparat / patet per Ieronimum in prologo dicente
omnia eius verba sunt languentis anime medicina / Et etiam omnes vi
anime ad bonum promoueat et accendat / patet quia in eius evangelio
nunciat intellectiuam in dei cognitionem dum nobis Christi conceptionem ortum et quales
eius educationem et passionem et resurrectionem nobis seriatim et ordinate
recenseat / In ipsius evangelio inflamat affectiuam in dei dilectionem dum in
capitulo nobis explicat dilectionis actum quia diliges dilectionis obiectum quia
dominum deum tuum / Et dilectionis modum quia ex toto corde tuo ex tota mente
et ex omnibus viribus tuis / In actibus autem apostolorum animat motiuam in bo
operationem / in quibus eam actibus caudem ostendit qualiter apostoli feruentes
erant in bonorum operatione / pacientes in malorum tollerantia / et longanimes
in eum expectatione / Quorum exemplo quibus fidelis ad eorum imitationem inuito

vniuersitate virtuosa

promonet. Un(de) dei ag(n)us lucis (et) humanitate iudic(ium) p(er) intelligi que-
bit. Ad ep(isto)le v° fructus aut lucis h(ec) est eius doctrine salutaris q(ue)
o(mn)i bonitate quatenus ad inflammac(i)o(n)em affectiue (et) veritate quatenus ad il-
minac(i)o(n)em cognitiue (et) iustitia quatenus ad ac(tu)ac(i)o(n)em virtutis operatiue de-
positor(um) obliuiscens s(e) ad anteriora se d(e)z extendere donec attingat lu-
cem in augm(en)t(um) ex(t)ens(ionem) est o(mn)i suauitate dulcior o(mn)i luce clario(r)
Cui cum patre (et) sp(irit)u sancto est unus deus benedictus in s(ecu)la s(e)c(u)lo(rum)
amen (etc).

Sermo xi milium virginum

Agnus qui in medio throni est reget eos (et) deducet eos ad fontes vite aquarum. Apo(c). vii°. Verba proposita convenient(er) assumunt(ur) plaude sacro-
(sanctum) hanc festi solemnit(atem) xi milium virginum Cum ex tanto fervore ca(ri)-
tatis p(ro) fide (Christ)i passe sunt In quibus verbis beatus Ioh(annes) innuit dignitate(m)
quam in nubes eterno esse gloriose virgines acceperunt Prima est ista(rum) vir-
ginum p(er)ductum diuini familiaris instructio Cum nos(tra) Cum sim(ilite)r
Agnus qui in medio throni est reget eos 2a est earum virginum su-
binq(ue) diuino delectabilis effectio Cum nos(tra) cum subdit(ur) Et deducet eos
ad fontes vite aquarum Ista fontes vite nich(il) aliud sunt q(ua)m purissima
cognitio veritatis diuine que (con)tin(et) in eterna beatitudine (con)firmat(ur) de fonte a-
p(er)pet(u)e diuine Et si quis diligent(er) (con)sideraret Vestit(us) verbis nobis ex-
istarum virginum dignitatis singularis Et ubi diuini benignitatis ineffabilis
quod ex h(oc) tollit(ur) q(uia) iste virgines p(ro) excellente earum sanitate dign(ifi)-
cant(ur) ut ad eos eterno h(oc) in p(at)ria tam familiariter docent(ur) Et instru(c)-
fontem diuine sapientie tam dulciter reficient(ur) Circa primum est sciendum
q(uod) earum singularis dignitas (com)ad tollit(ur) ex h(oc) q(uod) agnus qui in medio thro-
ni est p(er)quem intelligit(ur) verbum eternum pro n(ost)ra salute incarnatum qui d(e)-
dicat(ur) esse in medio throni qua est media in trinitate persona istas (vir)gi-
nes sacras familiariter instruxit (et) p(re)cias p(er)fectionis (com)modo (con)templa-
amabiliter deduxit p(ro)pt(er) aut d(i)c(endum) q(uod) ear(um) familiaris instructio in h(oc)
q(uod) verbum eternum p(er) sue gratie influentia in earum mentibus sic triplic(em)
litteram descripsit p(er) cuius doctrina ad culmen tante p(er)fectionis attig(e)r(unt)
Prima littera fuit descripta colore viridi 2a colore albo s(e)c(un)d(u)m 3a colore
celico p(er) colorem viridem in ip(s)is descripsit litteram virtualis fecunditatis
p(er) colorem album in ip(s)is descripsit litteram incontaminabilis puritatis s(e)c(un)d(u)m
p(er) colorem celicum in (e)is descripsit litteram fervent(is) desiderii eterne felicitatis
Ex istis tribus eniteant p(re)ter sublimitas sue p(er)fectionis qua in hac vita
ex dono gratie fuerunt consecute Primo igitur verbum colore viridi descripsit
in earum mentibus litteram virtualis fecunditatis quod patet ex h(oc) (quia) Cor mentis
earum iugiter stetit sublimata in virtuti vigore Et o(mn)es potentie anime
sic erant habituate immo potius confirmate in amore virtutis q(uod) ad omnem
actum virtuosum adeo prompte (et) delectabiliter inclinabant(ur) q(uo)d s(ecundu)m talis
inclinatio (con)tin(e)bit sic(ut) naturaliter (com)plantata Et quia cor (et) mens earum sup(er)-
stabat in eo tunc vigore virtutum p(ro)pt(er) h(oc) s(ecundu)m sine (con)tra pugnatia immo ...

Virtualis fecunditatis

magna delectacione omnes actus virtutis iugiter exercebant. Quod beata singulariter
nostra Ursula aliarum virginum principalis que vexillum castitatis et virtuose se
ditatis omnibus aliis virginibus ante tulit, de qua tanta fama virtutis expressa
fuit quod cum sic nobilitatis una filia regis Britanie et cum sui virtuosi
cor quedam filius regis potentissimi licet pagani eius connubium summo desiderans
affectabat et ei omnes mundi divicias et omnem mundi gloriam in dotem offerebat
Cum rex Britanie pro nostre Ursule dilectacione constitutus esset quia timebat
ex una parte se tante potencie suis viribus non posse resistere et ex alia parte
dolebat virginem Christo sponso arcius inherentem barbarice sociare li
bum. Hec virgo sancta audiens se cum lacrimis oracionem dedit in qua per
sompnum modicum obdormiens de toto ordine vite sue et glorioso triumpho
martirii divinitus est edocta. Quo facto ad patrem leta accessit et eius
mesticia desolata fuit consenciens matrimonio iuvenis sub hac condicione qui
se baptisare permitteret et per tres annos in fide Christi instrui deberet. Interim ipsa
cum x aliis virginibus nobilibus quarum quelibet se et ipsa mille virgines
secum haberet velle peregre proficisci et post terminum si deo placeret suo matrimonio
se offerret. Sic igitur beata Ursula cum suis sodalibus ad portum Romam appli
cuerunt devote fidem et devocionem Ciriacus papa considerans se cum multis ali
is episcopis sanctus virginum collegio coniunxit. Et cum ipsis virginibus Coloniam appli
cantes ibidem a paganis gloriose coronam martirii sunt adepti. In quo eciam
ut apparet quam familiariter iste virgines per verbum eternum divinitus sunt
dote per beatam virtuosam mentibus earum divinitus inscriptam una cum devo
cione fecunditatis quelibet in se devota cordi suo perfecundam imita
cionem virtuose fecunditatis quelibet. Et divino inspirante. Quia circa triplex fructus salutaris se extendit. Primus est quod
imitacionem virtuosam et devotam summe tenetur quod numquam admonitum in rebus
devocionibus se debeat occupare. Cuius racio est duplex. Una quia cor devoti
virtuosum in nulla re exteriori tantam delectacionem invenit quam experitur in se
ipso. Scribitur Prov. xv°. Secura mens quasi iuge convivium. Alia racio est
quia mens que se ipsam inhabitat et in suis intimis deliciis gratulatur omnibus
exterioribus dominatur et omnem suavitatem exteriorem detestatur. Quia
quandam amaritudinem reputat respectu sue interioris iocunditatis. 2a est quod
per amorosum et devotum unionem divine presencie iugiter fecunde concupiscat
una cognoscat quod suam sitim nullus potest extinguere nec eius desiderium
nihil aliud potest saciare nisi sola presencia divina. 3a est quia decor virtuosus
mente cordi deo placeat tam desiderabilem mansionem quod verbum eternum in eius
corde devoto virtutum odoribus respersa desiderat habitare. Unde cum Zacheo dixit Hodie in domo tua oportet me manere, quasi diceret tua devocio et
fervor tue virtutis ad hoc me compellunt. Nota dicit quod verbum eternum in cordibus
virginibus colore albo describit beatam incontaminabilis puritatis. Quia pa
res quia omnes finaliter perstiterunt in vero decore virginalis castitatis. Cuius
ceteri omnibus aliis virginibus principalis fuit beata Ursula aliarum virginum
magistra et domina. Et ut istum thesaurum desiderabilem virginalis castitatis
possis servencius diligere et diligencius custodire. Sciendum est quod ex conser
vacione istius thesauri virginalis puritatis nobis eveniunt tres fructus propter quod
est summo opere conservandus. Primus est quod ipsi virgines super omnes alios res-

Incontaminabilis puritatis

tur quod de dulcedine spirituali divine conformitatis tam uberiori et alti
ori quam pater nam hic est primum illorum qui puritatem castitatis et ymagi
nem corporis tenent in continua puritate quod omnis eorum gustus dulcore
quadam celica vernustate propter quod eorum gustus uberiori vescitur
dam conformitate divine assimilacionis et mentis eorum abundancior vescitur quo
dam dulcore virtuose dulcifice sanctitudinis Et istum fructum quem anima con
templativa debet appetere feruentissimo desiderio Cum illa tota plenitudo spi
ritualis conformitatis consistat in hoc quod mens devota perfecte conformetur sue ymagini mar
29 fructus est quod sole virgines singulariter potant sextum roseum virginal
puritatis quod patet per hoc quod primum consumatur omnibus actum virtuosum suum in magni
sue difficultatis et laboris Et quia nullus actus est laboriosior et diffi
cilior quam quod homo vincat se ipsum et mortificet suum appetitum in illa delectacione
ad quam homo naturaliter inclinatur et persistat contra eius naturalem inclinacionem
in quadam angelica puritate ideo primum et aureola virginalis puritatis dicitur
sextum quoddam roseum quo ipse virgines pre ceteris in beatitudine celesti
coronantur Et licet primum virginale sit aureum considerata sua nobilitate et di
gnitate propter quod et aureola nuncupatur / signanter tamen dicitur sextum roseum
propter eius incontaminabilem puritatem Cum illa sit rosa in qua est in eius de
core et odore exceptis quod manibus contrectatur Ita virginalis puritas debet esse
semota ab omni contactu tam corporali quam eciam mentali ut nunquam per
sensuum cogitacionibus cogitacionibus vel affectionibus sordidis inquinetur
pura et inviolata debeat custodiri Et quia istum thezaurum preciosum
portamus in tam fragili vase et ideo difficile est ipsum in puritate omni
custodire ideo dicit Ieronimus quod virginalis puritas est multo nobilior in homi
ne quam in angelo quia angelus eam habet ex natura sue condicionis homo
autem ipsam assequitur victoriose studio et labore 39 fructus est quod sole
virgines cantant illud canticum singularis gaudii et leticie quod nec angeli
aplius nec quicunque sanctorum in patria cantare potest qui puritatem virgina
lem amisit hic eciam gaudium ita appropriata virginali contentione consistunt et
nec pueri post baptismum decedentes illud canticum leticie perfecte cantare pos
sunt Cuius ratio est quia illud canticum est quoddam singulare gaudium quod pro
virginibus debetur que de oblacionibus sue carnis amore dei in victu
triumphaverunt quod illis pueris non competit Et ideo illud canticum in sua ple
nitudine cantare non possunt licet de sua integritate gaudeant Et quantum
ad hoc eciam dicitur In apocalipsi Novum canticum decantare illud eciam canticum
virginale est / est tante dulcedinis quod nulla lingwa creata sufficiat aliquid ex
plicare propter quod signanter de solis virginibus scribitur que sequuntur agnum
quocunque ierit / Cum ipse sequuntur agnum non solum per illam virtuose secundum
et laboriose penalitatis Sed eciam per illam incontaminabilis puritatis quam
nullus aliorum sanctorum facere potest Tercio dico quod deum eternum in eorum uno
colore celico conscripsit beatam secundum desiderii eterne felicitatis que
patet per hoc quod tantus ardor caritatis fuerat ardentissimus in corde istarum
sanctarum virginum quod in eis consumpserat omnem inclinacionem voluntatis
quam habere potuit / ad quecunque delectabilia huius mundi Dulcor enim

Eterne felicitatis

morit diuini sic mentes et corda ipsorum impleuit quod quicquid boni domini
erat hic eis in quandam insipiditatem et amaritudinem versum sunt ipsorum
corda sic sunt accensa in amore diuino quod hoc sibi magnam penam
reputabant quod per momentum carere debuerant aspectu gracioso diuine con-
templacionis cuius unius momenti tante est dulcedinis quod mentem perfecte saciat
et pro illo modico mille anni huius vite plenum deliciis contempni debent
dicit Augustinus Et hanc beatam quietem mens deuota cordi suo debet imprimere
quia circa triplex fructus nobis adducit Primus est quia ex suauissima consi- 1
deracione magnitudinis et nobilitatis boni diuini mundo vilescunt anime
omnia bona terrena que nichil aliud sunt nisi quedam umbra boni diuini
apostolus postquam diuinam contemplacionem fuit in se raptus dixit aspexi
terram et ecce tota vacua erat et plena nichili Secundus est quia feruens 2
desiderium boni celestis ita mortificat et arefacit radicem proprie voluntatis
quod mens hominis ad nichil ex deinceps per delectabilitatem inclinat sed sic dicit [illegible]
bonum mihi lex oris tui super milia auri et argenti Tercius est quod ex feruenti 3
amore et desiderio boni celestis menti confertur liber accessus ad vni-
onem diuinam Cuius racio est quia tale desiderium sic frequenter moratur
in portis eterne caritatis et sine contencione ita fixit in omne [illegible] quod mens
accensa tali feruido desiderio liberum habet ingressum ad vnionem diuinam et ce-
lestibus ut decetur dulcore diuine suauitatis eterne nobis degustare con-
cedat Christus ij^a sermo de eodem

Viso quomodo iste virgines sancte primum diuinitus fa-
miliariter sunt instructe Restat videre 2o quomodo
in fine sunt in eterna felicitate recreate quod notatur cum subditur Et de-
ducet eos ad fontes vite aquarum Ad cuius maiorem euidenciam tria
sunt per ordinem declaranda Primum est quis sit iste fons vite et cuius aque
viuentes istarum virginum tam dulciter recreant Secundum est que sunt iste a-
que viue ex quarum gustu mentes beate tam suauiter inebriant Tercium est
qualiter iste aque viue aspectus diuinis deuotis et beatis mentibus propinentur
Primum est sciendum quod iste fons vite nichil aliud est quam diuine
bonitatis infinitas et sui dulcoris suauitas quod fuit claritatis limpi-
ditas que tanta est quod omnem intellectum creatum suo splendore ob-
scurat et obtenebrat propter quod dicit apostolus quod deus lucem inhabitat inac-
cessibilem Cuius illius luminis abyssum nunquam aliquis intellectus creatus
attingere potuit Suo eciam dulcore omnem appetitum allicit et saciat ac
perfecte quietat Circa quod mouetur dux dubitacio Prima est cum diuina
bonitas et eius claritatis infinitas sit tamen vna et perpetuus fons vite sit
vnus qua est ipsa essencia diuina iuxta illud Domine apud te est
fons vite Cur ergo Iohannes ipsum pluraliter exprimit cum dicit quod deducet
eas ad fontes vite aquarum Secunda dubitacio est utrum istarum gustum aque
diuine possit vna persona sine alia deuotis et beatis mentibus propinare Ad primum
dicendum quod suauitas diuine dulcedinis potest considerari dupliciter Vno modo
ex parte obiecti celestem dulcedinem beatis mentibus influentis et sic est vna

suauitas et unus fons vite a quo emanat puta ipsa bonitas diuina a quo
experte sunt sibi sapientis Et quia uaries tales dumsmodo illa suauitatem
recipiunt pro ut adeunt et corpus per dona gracie et opera misericordie dumsmodo
ponuntur ideo sunt hec est multiplex influencia diuine suauitatis Et ergo
fons vite a quo ista suauitas mutabilis emanat non quidam inseparabilis sed
propter uariam disposicionem et separabilitatem mutam ipsam suauitatem dumsmodo
apriencium Et istam unitatem aperit nobis Iohannes apostolus Io xiiij In domo dicit
domo patris mei mansiones multe sunt Nam per unitatem domus intelligitur unitas
obiecti beatifici et per pluralitatem autem mansionum intelligitur diversa disposicio capiencium
¶ Ad 2m dicendum quod propter inseparabilitatem personarum que unite subsistunt in
essencia diuina sunt indiuisa opera trinitatis in actibus earum essencialibus
ad extra licet operaciones earum personales ad intra sunt distincte propter distinctas
personarum proprietates Et quia beatificare est actus essencialis et gignit sensibilis
suauitatem diuine dulcedinis non potest una persona diuina propinare intus
dencius sine alia licet in modo propinandi sit distinctio inter eas ut inferius
apparebit propter 3m est sciendum quod iste aque viue nichil aliud sunt quam illap-
sus diuine claritatis in actu visionis et diuine bonitatis in actu fruicionis
diuina unitas unde et immediate cognoscitur et diuina suauitas que
fruicionem intima in patria vel in via actu libatione degustatur Et istarum
aquarum triplex inuenitur proprietas ex quibus earum proprietas et excellencia
claratur Sunt enim iste aque viue propter intimum amplexum summe maies-
tatis Nam sicut mors perpetua attenditur in separacione adeo ita vita perpetua
consistit in amplexu et vnione ad deum Sunt eciam solide propter duracionis
eternitatem Sunt clare propter cognicionis limpiditatem et sunt dulcissime
fruicionis suauitatem De hiis tribus proprietatibus habetur expresse apoc. xxii
Ioh eas aspiciens dicit Vidi flumen aque viue splendidum tamquam
cristallum procedentem a sede dei et agni Dicitur enim iste fluuius aque
viue splendidum diuine cognicionis claritatem dicitur solidus tamquam cristallus
propter duracionis eternitatem Sed dicitur procedere a sede dei et agni propter fruicionis sua-
uitatem licet differenter [illegible] mentis beata fruitur suauitate diuina ut
intelligitur per sedem dei Et tamen fruitur humanitate humana que intelligitur per se-
dem agni Et ad istas aquas assequendas quibus anima deuota debet feruenti
desiderio aspirare propter tria que ipsas maxime reddunt amabiles et graciosas
primo namque sunt faciles ad habendum Anima solo amoris desiderio acquiri-
tur apoc. xxi Sitienti id est feruenter desideranti dabo fontem aque gratis
scribitur Eccl xv Apposui tibi aquam id est felicitatem eterne glorie et ignem id est penam
gehenne ad quodcumque volueris extende manum tuam Anima pro libero ar-
bitrio homo impunitur potest acceptare graciam per quam consequitur gloriam
vel acceptare culpam per quam incidit in gehennam Sed proch dolor dominus
conqueritur dicens Ier ij Me dereliquerunt fontem aque vite viue
et foderunt sibi cisternas id est conuersi sunt ad delectaciones temporales que aquas
sibi vite eterne continere non possunt 2o quia sunt utiles ad potandum sa-
nant enim in perpetuum Ioh iiijo Qui biberit ex aqua quam ego dabo ei
non sitiet in eternum ut inquit Anima [illegible] Gustate spiritum dei desipit
omnis caro 3o quia sunt suaues ad degustandum in psalmo Gustate et

virtute quam suavis est deus Et hester xv° scribitur valde admirabilis es et
facies tua plena graciarum ... Tertium est quia tota trinitas ... aquas vivas quiete et indivise comprimet
... mentibus beatorum propter unitatem obiecti beatifica appetitum omnem ... saciat
... quod quodam modo spirituali quo quelibet persona subsistat indivisa est
... iste aque aque vive aqualibus persona divina spiritualiter permanant ... quod
est videre Nam pater ... aquas vivas et salutares ... potentissime Pater
filius sapientissime spiritus sanctus dulcissime Primum patet nam pater replet memo
riam sue potencie maiestate Et hoc tribus modis Primo quando sua di
vina puritate qua ita intime imprimit ipsi memorie quod de nulla alia
nisi de bono divino valeat cogitare 2° replet memoriam eternitatis
divina beati certi sunt quod absconditi et tenaci divine potencie nunquam pos
sunt ... separari 3° replet memoriam perfectissima satietate qua ex pro
bono divini sic perfecte quietatur desiderium beatorum quod in nullum aliud
bonum ... inclinari ymmo quicquid appetunt hoc totum
... ordinat in honorem et laudem dei Unde sic perfecto eorum appetitus con
formatur voluntati divine quod ... eius ... appetere preter
... salvari si eum dampnatum aspiceret ne divine beneplacito contrairet
... de isto dono gratulatur Augustinus x° confessionum Cum dicit O divina dignatio
... in memoria mea habitare et in ... animo mee intra animam
... Secundum patet nam filius perfecta sapientia replet capaci
tatem ... tribus modis Primo quia sibi inde obiciat speculum ... Filius
... filius est vultus et speculum paterne maiestatis ... perfectissime
... ipse filius est ... candor
... quia sibi imprimit lumine omnimode veritatis ...
... Sapiencie vij° de qua luce scribitur ... Erat lux vera que illuminat
... quanta lux est illa de qua meat omne verum quod menti
... quanta lux est illa ... in qua est omne verum ... subditur ...
... O quam ampla est illa veritas ... illumina ... mentis mee ...
... domine ... in ... meum ... 3° quia
... anime mee ut totum intellectum meum ... 3° quia
... perfectissime contemplantur Et ideo beati ...
... imprimit ... omnimode computabilitatis filius ... est speculum et
... patris ipsum perfectissime cognoscunt omnes creaturas et quicquid pertinet ad eorum beatitudinem
... cognoscant omnes creaturas et quicquid ... Spiritus sanctus
... dicit Gregorius ... quod non videat qui videntem omnia videt ... Tertium
... nam spiritus sanctus perfecta clemencia replet voluntatem omnis dulcedinis
... Primo quia ...
... Et hanc suavitatem ... deguster ... in hac vita per quandam
... quanta suavitate ... eternum in hac vita per quandam
... contemplativas ... in quibus ...
... suae dulcedinis extinguerit omnes ... terrene cupiditates ... morti
... suae dulcedinis extinguerit omnes ... ita ut ... mentes ... et
... omnem affectum ... iocunditatis ... unam suavitatem ... sunt ex
... aliis creaturis funditus moveant ... unam suavitatem ...
... Augustinus ... dicit Introducis in me ... rarum ... gustum
... dulcedinem que si perficitur in me nescio si qua vita dulcior esse pos
sit 2° quia actualiter degustant quanta suavitate efficiat ... mentes
... que ... plenitudine possideant ... divinitatis ...

omnia inde contemplant in illa luce primaue claritatis et bibunt indeficientes
aquas glorie in ipso fontali principio diuine suauitatis Unam gusta
omnes percipiunt iuxta illud sapie O quam bonus et suauis est spiritus tuus
in nobis domine De hac suauitate dicit Augustinus Oculus non vidit deus preter te
que preparasti diligentibus te concupisti potest sic verbis explicari non potest 3o quia
eternaliter degustant quante sit dulcedinis in christo qui est fons et origo
omnis suauitatis et omnem appetitum trahit in abyssum dulcedinis Ita quod
ipsum magis eis sapidum et amabile videatur quia dulcedine quadam sibi
con unde degustasse Augustinus cum diceret Omnis copia que deus meus non est
egestas michi est Et omnis dulcedo extra deum amaritudo michi est Et in ipso
diuine dulcedinis implet in eis illud Mt xxv Intra in gaudium domini
tui O figurat dicit intra in gaudium et non dicit dilata cor tuum et affectum
prius intra gaudium Unde tanta est suauitas diuine fruicionis quod animam
ipsam capere non potest sed potius totum affectum anime absorbet sicut gutta aque
absorbetur a vino et claritas aurore absorbetur a claritate solis Et ideo propter
hanc causam fruitionem diuine appellat amplexum Unde illa
iucunditas tanta est quod claudit in se et amplectitur totam capacitatem intellectualis
et extra per quandam redundantiam diffundetur in ipsum corpus
gaudii nos participes faciat

Symonis et Jude

Ego vos elegi ut eatis et fructum afferatis Johannes xv
In verbis propositis innuitur duplex istorum apostolorum dignitas
Prima est ipsorum electio specialis Secunda est eorum progressio vel
3a est ipsorum fructus exemplaris Primum notatur cum premittitur Ego elegi vos
2m notatur cum subditur ut eatis id est ut in vobis progressu efficacie predicationis
3m notatur cum additur Et fructum afferatis id est ex predicatione aliis prebeatis Circa
primum est sciendum quod isti beati apostoli fuerunt a deo electi dupliciter scilicet eternaliter
temporaliter Eternaliter in sua eterna predestinatione in qua ipsos ad gloriam apostolicam ac
sanctissimo notatam disponit Temporaliter vero in sua corporali vocatione per quam ipsos
in sequelam et imitationem temporaliter euocauit De prima electione potest intelligi
quod scribitur Ephesios 1o Elegit nos in ipso ante mundi constitutionem id est ab eterno ut essemus
sancti et immaculati in conspectu ipsius in caritate In quo verbo innuitur triplex
effectus siue fructus eterne electionis Primus est quia confert ipsis predestinatis sa
nctitatem gratiosam Et ideo dicit ut essemus sancti id est virtutibus et gratia pleni
2us est quia confert mentibus electorum dulcorem et ideo dicit et immaculati
puritas in mentibus magnam iocunditatem et exultationem tribuit unde scribitur
Proverbiis xv Secura mens quasi iuge conuiuium 3o est quia confert ipsis gloriam
radiosam ideo dicit in conspectu eius id est ut ipsius gloriam contemplemur que
quidem visio siue contemplatio est tota merces beatorum ut dicit Augustinus De primo
effectu potest intelligi quod scribitur Leuiticus xi Sancti estote quia ego sanctus sum qui
sanctifico vos Unde autem sit ipsa sanctitas et in quo consistat hic Dionysius
sic dicens Sanctitas est expurgata vita in veritate consideranda Unde quanto mens
ad exteriora minus se porrexit et purificatur et quanto magis veritate mentem extollit tanto
maiori sanctitate perficitur Unde quidem sanctitas perficit et crescit in renouatione
mentis et innouatione ad quam hortatur apostolus Ephesios iiiio Renouamini spiritu mentis

Sctificavi grosa

et induite novum hominem | qui quadam conditionis similitudine creatus est
in iusticia et sanctitate veritatis | In quo verbo apostolus primo hortatur ad renovationem
mentis cum dicit Renovamini spiritu mentis vestre id est spiritu qui est ipsa mens vel
supremum in ea | 2o hortatur ad renovationem conversationis cum dicit | et induite no-
vum hominem id est Christum qui dicitur novus homo | quia novo more fuit con-
ceptus et natus quia secundum deum id est secundum conditionem spiritus sancti creatus est id est conceptus et na-
tus in utero virginis | Vel sic induite novum hominem qui secundum statum innocentie
creatus est secundum deum id est ad dei ymaginem et hoc in iusticia originalis sive rectitudinis
Nam in statu illo omnia erant debita ordinata. Creatus fuit in sanctitate id est in perfecte
sanctitatis plenitudine ipsius veritatis divine | quia homo in illo statu perfecte
contemplabatur veritatem divinam | Et quia perfectio omnis sanctitatis et veritatis in corde
perfecte consistit apostolus quod novus homo in predictis tribus creatus est in mente
De 2o effectu potest intelligi quod scribitur in psalmo Gustate et videte quoniam suavis est dominus | Mentis effectio dulcorosa
Prima ratio est quia nobilis permittit gustum divine dulcedinis cognitionem divinam | Prima ratio potest
... quanta sit dulcedo divina nisi eam primitus pregustaverit. Hec autem gusta-
tio divine dulcedinis tante est efficacie quod in homine omne desiderium carnalis de-
lectationis extinguit. Quod ostendit ipse dominus Joh. iiii^o Qui biberit ex aqua
... divine dulcedinis quam ego dabo ei non sitiet amplius | quia
... potest appetere | Unde dicit Augustinus Cuius ... voluptatis
... maior est oceano semel quantum possibile perfecte gustaverit ...
gustus maior est ... extinguat | Et etiam tante efficacie
... omnibus ... Unde dicit Augustinus Gustato spiritu deo desipit omnis
... carnalia despicere facit. Gustato spiritu deo necesse est carnem despicere | affectanti
Unde dicit Bernardus gustato spiritu ... fastidio
... non sapiunt Et qui ... | Unde scribitur Ecclesiastici
... | Est etiam tante efficacie quod amara ... | Unde dicit Bernardus quod spiritus dei adeo dulcis est
... super mel dulcis | Unde dicit Bernardus quod ... dulcis est
... dulcedini ... non potest ipsa mentis amaritudo ... amaritudo
... dulcedini ... potest que etiam ipsam mortem facit suavissimam | De 3o
... potest intelligi quod scribitur Job xxxiii videbit faciem eius in iubilo id est ... | Cognitio radiosa
... ineffabili quod nullus ... potest exprimi nec ... mentis potest ...
... Unde dicit Augustinus quod deus ... diligentibus se fide non capitur spe non
... caritate non comprehenditur desideria et vota transcendit acquiri potest
... non potest ... faciem iubilosam non in sua propria gloria et claritate
... in quadam corporali claritate splendente in facie Christi ... claritatis
... viderunt apostoli ... qui facies splenduit sicut
... ut patet Math. xvii Post dolor illam claritatem et suavitatem divine
... ut ... inveniri videmus ... | ... ascendamus in arbore ...
... cum zacheo ... desiderium carnalium mortificatorum | ut cum discipulis
... montem ... preminentem et secundum ... | ut cum ...
... in templum ... orationis ... | quia in istis tribus locis
... ut ... possimus inveniri divine dulcedinis presentiam experiri ...
... quod Christus elegit ... beatos apostolos ... corporalem non
... quia scribitur Joh. xv Non vos me elegistis sed ego elegi vos | potest ...
... quod Christus ipsos elegit ad ... privilegiatum | Primo quidem ad ...
... pugnandum pro fide veritate | 2o ad suaviter ...
... secundum ipsis ... dedit | 3o ad potentis iudicandum
... iudicii austeritate | Propter primum ipsis dedit perfectam mentis constantiam
... ipsis tribuit perfectam iusticiam | Propter 3m dedit eis potestatem iudicandi
... Primo potest intelligi quod scribitur in psalmo ... | Viriliter pugnandi pro fide veritatis

omnes septem filios suos adduxisset ad samuelem solum dd eligit et tamen iuniorem in vincit qui funda et lapide goliam prostravit | per david figuratur ipse xpc et eius discipuli qui funda predicationis et quinque lapidibus extraxerunt iniquos goliam i. dyabolum vicerunt et eius potenciam et dominium de cordibus fidelium deiecerunt | primus lapis potest dici nam cordis humilitas | 2us vite austeritas | 3us resistendi virilitas | 4us est vigilancie assiduitas quia secundum hug dz esse quadruplex primo n. peccator vigilat qui mala cognoscit in aperit | 2o mala sua cognita corrigit | 3o vigilat qui ad bona agenda se convertit | quarto vigilat qui bona sua opera diligenter custodit | quinta et pacis serenitas per quem corpus et omnes motus animi sui perfecte possidere scribitur luc xxi in paciencia vestra possidebitis animas vestras | Verum pater non x istos beatos apostolos in cena ultima pavit et refecit sui corporis et proprii sanguinis virtute sed nunc in celis eternaliter eos pascit sue presencie iocunditate quam suspirabat propheta cum diceret | Adimplebis me leticia cum vultu tuo | Ista n. leticia est tanta secundum Bern quod eius comparatione omnis alia iocunditas meror est | omnis alia suavitas dolor est | et quo omne quodammodo letum potest molestum | Et quicumque hunc convivii particeps esse velit oportet quod habeat cum istis beatis apostolis perfectam temperanciam | que secundum aug ordinatur modum vite et ope | Nam ut ipse dicit temperancia est comes verecundie regulam humilitatis custodit tranquillitatem animi fovet continenciam et castitatem amplectitur fovet honestatem appetitum libidinis extinguit et vera ... Et iste decor virtualis est vestis nupcialis que nimio requiritur in hiis qui debent esse convive xpi | Cum illa veste caruerunt ab eterno convivio ... ditur ut patet mt xxii | Tercio patet nam ipsi discipuli habebunt cum xpo iudiciariam potestatem quam xpc eis promisit mt xix vos qui elegistis omnia et secuti estis me in sanctitatem et virtuosa opera imitates in regeneratione i. ... li mundi cum sederit filius hominis in sede maiestatis sue i. cum xpc iudicabit in forma humana in qua ab impiis iudicatus fuit sedebitis et vos super sedes xii iudicantes xii tribus israel quia nobis credentibus illi credere noluerunt | Ex quibus liquet patet secundum ... quod non solum discipuli sed omnes illi qui res possessas et propriam voluntatem propter xpo reliquerunt cum xpo iudicabunt | Est tamen sciendum quod multiplex est modus iudicandi | primus est primarie et ordinarie potestatis et sic solus deus iudicabit | 2us sub auctoritate ut delegate potestatis et sic iudicabit xpc in quantum homo quia pater omne iudicium dedit filio ioh v | 3us est assessionis dignitatis et sic iudicabunt apostoli qui cetera emunt aliis excellentes | et ideo dicuntur sedere super thronos tamquam illi qui legibus divinis adimplendis perfectam operacionem dederunt | quartus modus est approbacionis | et sic omnes sancti et angeli cum xpo iudicabunt | quia omnes eius sentenciam approbabunt Et licet xpc in iudicio appareat in forma gloriosa tamen claritas dampnatis erit in tormentum et penam quia plus sperabunt quam ... bunt quod per sua demerita illam perdiderunt | Cum iusti homines mutuo consequuntur eius glorie nos participes faciat etc. Sermo de eodem

Poterit iudicandi in similis iudicum austi[?]

Ordinarie potestatis

Delegate potestatis

Assessionis dignitatis

Approbacionis

Secundum privilegium istis apostolis collatum fuit ipsorum progressio virtualis i. cum cotidie profecerunt virtute virtutum ut scribitur in ps quod notatur dum subditur ut eatis i. ut inpigri virtutis vigore proficiatis quod est contra pigros et desides qui non proficiunt

414

in quadã tepiditate subsistunt ut aut clarius appat qualiter nud
bus proficere debeamus dicitur primo quod alii proficere dicuntur incipientes alii pro
ficientes et alii perfecti Cuius ratio est quia incipiendo sunt Unde dicitur alibi Sta
tus perficiendi dicitur temporalis Sed status perfectorum dicitur spiritualis Constat autem quod
multa tolluntur in statu animali que comprehensibilia essent in statu temporali
multa tollantur potius in statu tali que erunt comprehensibilia in statu spirituali
Ideo dicitur primo quod incipientes potissime dicunt studere et proficere in rebus primo necessa
riis intendere spirituali conditionem ut omnes sensus et motus suos abdicantes
exspirant Quod bene figuratur Exodi xii ubi dicitur Si quis peregrinorum in
vos voluerit transire coloniam id est societatem et ritum et facere phase id est sacrificium
acceptabile deo circumcidetur primo omne masculinum eius quia ab actibus vi
rilibus et virtuosis debet omnis mollicies effeminata precidi Et tunc rite poterit
sacrificium offerre laudis Secundum autem secundum Ricardum quod optime nos ad
ducit paupertas voluntaria labor et regularis disciplina Nam ipsa paupertate
adimuntur et tolluntur omnia opera avaricie labore abscinduntur opera
vana et dissoluta superbie Sed regularis disciplina et castigatione circumciduntur opera
sumptuosa luxurie Et ad illud studium nos hortatur apostolus Romanos iij Abi
ciamus opera tenebrarum id est peccata que intentam obtenebrant et cam
que gratie purant et induamur arma lucis id est operibus virtuosis que mentem
nostram ornant et illuminant 2o debent in primis peccatorum suorum amare recordari
Ad quod hortatur ysaias xxxviij Recogitabo tibi omnes annos meos in amaritudine
anime mee Hec enim recogitatio erat in homine multa bona Primo namque di 1
vinum amorem generat Augustinus libro confessionum Recordari volo transactas feditates
meas non ut eas amem sed ut amem te deus meus 2o dura et aspera dul 2
cia Job vi Que prius tangere nolebat anima mea nunc pre angustia ci
bi sunt Unde dicit Jeronimus nullus labor durus nullum tempus longum
videri debet quo gloria eternitatis acquiritur 3o a vanitate mundi et ab homi 3
num societate separat Unde dicit psalmista Solus sedebam quia amaritudine
replevisti me Et in psalmo Ecce elongavi fugiens et mansi in solitudine Un
de Ricardus quod viro iusto non sufficiat pravorum consortia fugere nisi etiam se
iungat ab omni specie mali et contagione exempli pravi Aliud autem utili
tatis tangit Augustinus dicens Quando homo mala sua magis intelligit tanto
magis suspirat et gemit Hec enim meditatio parit peccatorum cognitionem cognitio
contritionem compunctio duodecim Devotio generat orationem 3o debent in primis debite
satisfactionem exemplo marie magdalene que stans retro secus pedes domini
lacrimis cepit rigare pedes eius et capillis capitis sui tergere Unde dicit gregorius Quot
in se habuit oblectamenta tot de se invenit holocausta Quibus admodum viciis
carnis suis ut totum deo serviret in penam per quod deum offendebat mul
tum Unde legitur de hester quod omnia loca in quibus ante letari consueverat cinere
domini complevit Unde dicit Jeronimus Johannes epus nemo umquam a deo flens accessit
qui non quod postulavit accepit nullus adeo brevia dolenter peciit
ut impetraret quod noluit Lavit ergo petrus lacrimis quod dictis iniquitas circumis
tabus quod peccando necavit gemitibus purget quod contempnendo co
misit Curet penitens quod fecit ut possit recipere quod amisit Et istorum
trium tempus figuratum est per david qui manu fortis dicitur eo quod bella domini
preliabatur De quo scribitur ij Regum iij quod fiebat proficiens et se ipso ro

Status incipientium animalis — Spiritualis incisio

peccatorum recordatio

Satisfactio

Status Profi-
ciencium volis

bustior fuit / Domus aut Saul decrescebat / cottidie Sicut quanto vaga
regnum dei et virtutes in homine crescat / tanto regnum et potestas dyaboli in hoc
decrescet ¶ 2° dico quod in statu proficiencium existentes sic dicuntur tribus modis
primo quod propter infirmitatis cognoscedi exemplum in publicano qui
infirmitatis conscius stabat alonge propter timorem pudoris nec levabat
oculos sursum propter penarum timorem Et percuciebat pectus suum propter contritionis
dolorem propter humilitatis dicat propter confidenciam et amorem deus propicius esto m
peccatori Unde dicit augustinus altius vultum non per viam suam quia via
vultum dei attende quisquis ad culmen humilitatis et perfectionis aspi-
rens Cui consonat quod dicit gregorius Sancti viri ad cognoscendam propriam infir-
mitatem suam ingenium dirigunt et sic ad perfectum virtutis melius gradus
¶ 2° dicuntur in ipsis secundum ductorem et ipsi christi conformatur Ad quod hortatur
Unde dicit indue homo insignibus tuis ut christo conformatus Que
aut sunt illa insignia docet apostolus Coll iij° Induite vos sicut electi dei sancti
et dilecti viscera misericordie benignitatem et humilitatem paciam mo-
destiam et caritatem Et item induite novum hominem qui secundum deum creatus
in iusticia et sanctitate veritatis ut dicit Remigius qui habet iusticiam sanctitatem et
veritatem paciam et caritatem et ceteras virtutes quas christus habuit christum
induit ¶ 3° dicuntur ipsis bonorum operum multiplicatio Ad quod hortatur sapiens
x Crastinum per manus tua instans operare Unde dicit augustinus in decubu
Semper adde semper ambula semper proficere Nam in via dei non proficere de
est adeo secundum appetitum dei hic homo semper proficiendi in melius
quantumcumque proficeat semper sic in dies deus quod nunc primo incipiat et hic docet
eccli xviij° Cum consummavit homo tunc incipiet Et iste profectus
figualiter significatur per ysaac qui risus vel gaudium domini dicitur et u
figualiter designat qui cum gaudio et leticia deo serviunt de quo scribitur
xxvj Ibat ysaac proficiens atque succrescens donec magnus vehementer
est unde sic et semini eius dicitur gen xxviij dilataberis ad orientem
ad occidentem septentrionem et meridiem In quibus verbis in mistica
proficientium dicuntur ad quatuor genera hominum dilatari Et primo quod ad orientem
per quam intelliguntur pueri et adolescentes in quibus viget calor naturalis
2° ad occidentem per quam intelliguntur senes et calore naturali deficientes
3° ad septentrionem per quam intelliguntur mali et delinquentes quibus
virtutum subtrahenda non sunt ut ex hoc habeant materiam redeundi
ad meridiem per quam intelliguntur sancti et ferventes in amore divino
exempla virtutum ad opera maioris sanctitatis plurimum excitant ¶ 3°

Status perfectorum
spiritualis

quod existentes in statu perfectorum sic in tribus proficere dicuntur primum in omnium rerum
danorum perfecta oblivione / quibus ipsa rerum affluencia secundum gregorium onerosa
Et ipsa prius dicit cum apostolo gal vj° Mundus michi crucifixus est et ego mundo
Unde dicit augustinus perfecta vita mortis imitacio est / nam sic more obliviscitur
omnium rerum sic et perfecte animi consonat quod dicit [illegible] perfecta rerum que [illegible]
sunt oblivio et perfecta medica extensio ipsa est hominis iusti inhac vita
perfectio ¶ 2° in sue perfectionis omnimoda cognicione / Unde dicit gregorius Magna est
sue imperfectionis cognicio quod bene paulus nos clamans dicit et sic minimo
asserunt et dicit gregorius Beati omnes quanto magis in dei cognicione proficiunt
tanto magis suam imperfectionem agnoscunt Sicut abraham non licet sic pul-
verem et cinerem appellasse nisi cum dei colloquium habere incipit

Tercium in aliene imperfectionis tollerancia et compassione vnde dicit gregorius Ille
perfectus est qui ad imperfectionem proximi impaciens non est. Nam qui aliena in
equanimiter ferre non potest ipse sibi testis est quod perfecte non du
xit quod doctor gentium dicit Nos firmiores debemus infirmorum
imbecillitate sustinere et equanimiter ferre ut dicit glo. Cuius exemplum
nobis in seipso xpistus exhibuit qui iudam proditorem ad apostolatum elegit
et cum aliis eukaristiam dedit ut dicit augustinus. Et istorum perfectam apte de
signat ut dicit Joh. bap. Ex quo scribitur luc. 1o puer autem crescebat et
confortabatur spiritu et erat in deserto. Huius namque in sanctitate perficit quod ipse xpistus
ore proprio de ipso dicit Inter natos mulierum non surrexit maior Jo. baptista
qui ipse fuit maior ceteris in officio baptisandi et predicandi. Cuius non
nemorum solum predixit sed digito presencialiter demonstrauit. Perfectior
maiorem et communior xpisto adduxit vnde dicit gregorius Ille apud deum maior
est in amore dei qui plures ad amorem dei trahit. quod fecit Joh. perfectis
sanctitatis et probitatis ac auctoritatis dicitur Gemina in parte quibus nobis do
cetur fugere auencia ita tercia per doctrina imitatis cuius perfectos nobis
facit

Tercium priuilegium istis apostolis collatum fuit eorum perfec
tionis exemplaritas Quod notatur cum dicitur Et fructus aut
ut exempla perfectionis aliis prebeatis ut dicit glo. Sicut autem dicit
a ut et beati apostoli sparsim tamquam perfectionis exempla nobis reliquerunt Primum fuit
exemplum paciencie et longanimitatis quia omnes penas et omnes iniurias
illatas pacientissime pertulerunt Et quod plus est cum magno gaudio
sustinuerunt quia de hoc summe gaudebant quod pro xpisto penas et tormenta
paciebant Et hoc erat exemplum magne perfectionis. Ut scribitur Act. 1o paciebant
quia sic dicit glo. faciat nos perfecte operari quod patet ex duo
perfectum habet quia facit nos in tormentis fortes et indeficientes persistere. 2o quia
primo quia facit nos futuram beatitudinem longanimiter expectare. Unde dicit gregorius in dyalogo
nos futuram beatitudinem longanimiter expectare unde dicit gregorius in dialogo
beatitudinem pacie sequitur et in maturitatibus maiorem credo. Ab hoc autem exemplo perfectionis
a proposito deficiunt qui nichil aduersi pati possunt Sed pro uno verbo ad mag
nam impacienciam commouentur qui sic dicit gregorius omnia bona prius recte
confundunt et subito impulsu destruunt quicquid diu cum labore sibi
construxerant. Secundum autem ex illud exemplum pacie feruenter
delecti debemus propter tria bona que nobis exinde proueniunt. Primo quia
eam nos in statu perfectionis ponit vnde dicit gregorius nullus perfectus est qui inter
mala que sibi inferuntur paciens non est. Qui enim equanimiter aliena
mala non tollerat ipse sibi testis est quod a bonitatis perfectionis plenitudine longe
distat. Et ideo dicit augustinus fili noli murmurare contra flagellum dei quia
nostra medicina est non pena castigacio est non dampnacio noli repellere
flagellum dei si uelis consequi regnum dei quia si compatimur et regnabimus
quia omnem amaritudinem et dulcedinem conuertit vnde dicit gregorius Si mens 2
intentionem per amorem et pacienciam in deum dirigitur quicquid in hac uita a
mitudinis sentit dulce estimat et omne quod affligit requiem putat Ergo
quanto hic acriora pro deo patitur tanto in eterna beatitudine gloriosius
regnat. 3o quia dulcedinem presentis uite nobis amaram reddit Unde dicit 3
gregorius dominus suis dulcibus flagellis permiscet ut nobis omne quod nos

Paciencia
1

Mititus

in hoc seculo delectabat amarescat et illud incendium succat in animo nos ad celeste desiderium spiritus excitat. Et ut ita dicam nos suaviter cruciat et hylariter contristat. Tertium fuit exemplum mansuetudinis et mititatis que quidem virtus tanta est quod a solo xpo disci et doceri digna fuit. Unde dicit xpo Discite a me quia mitis sum et humilis corde. Unde dicit Ambrosius super Lucam Cum deposuero omne peccatum et cunctam omnem maliciam sic est ac mores temperem quod tamen non prodest tacere si eloquiis nisi suo mitis consuetudinis. Cuius autem mitis sit docet Ioh. super Mt dicens mitis est qui nec iracundia afficiatur sed omnia equanimiter sustinet non excitat. Propterea nec mititas non nocet umquam et quod plus est nec nocere cogitat. Cuius exemplum habemus Moyses qui fuit mitissimus super omnes homines qui tunc morabantur quod dicitur ad excipiendum xpm qui fuit simpliciter mitissimus super omnes homines qui umquam nati sunt. Hanc autem mititatem et mansuetudinem complecti debemus propter tria que nobis exemplum preveniunt. Primo quia mentem eorum in hac vita letificat in beatitudine assecurat. Mt v xo Beati mites quoniam ipsi hereditate possidebunt terram illam utique veram felicitatis quam expelli non possunt ut dicit Augustinus. Quam autem sunt mites ostendit consequitur quia est quod mitis afficitur ac amaritudo non afficiat sed benignitas sicut cernimus xpi ad omnem in iuriam sustinendam instruit pacientem. Secundo quia malum pro bono compensat. Nam sicut dicit Hugo primum est animi clementis et mitis quod se tenet ad compaciendum facilis ad dimittendum corruptus ad subveniendum. Unde dicit Ysiderus Magna virtus est si non ledas a quo lesus es. Magna fortitudo est si etiam lesus dimittas. Magna gloria si cui potuisti nocere parcas. Tertio quia quietem animi conservat. Unde dicit philosophus mansuetudo est per quam tranquillitas modesta animi nullius iniurie limites sue quietis excedit. Sed proh dolor quam sunt mites qui dum dicantur ac aguntur cum eorum arbitrio, prebent autem quod longe sunt a mansuetudine si levius oriatur occasio provocandi. Quartum fuit exemplum benivolencie et caritatis que maxime in hoc apparet quod pro fidei dilatacione et aliorum salute mortis amaritudinem adeo alacriter sustinebant. Cuius quidem caritate nulla maior est ut docet ipse xpc Ioh xv. Ad quam caritatem hortatur apostolus Coll iii dicens Super omnia autem hec caritatem continuam habentes quod est vinculum perfectionis. In quibus innuitur quod ipsa caritas est ceteris virtutibus est superior dignitate, ideo dicit Super omnia autem hec etc. Unde ipsa dicitur via excellentior utilitate. Et ideo dicitur vinculum i Cor xiii. Secundo est aliis preciosior utilitate. Et ideo dicitur vinculum perfectionis quia caritas omnia connectit et sic ligat que primo ad perfectionem hominis. Unde dicit Dyonisius amorem sive divinum sive humanum sive angelicum unitivam quandam virtutem intelligimus. Propterea secundum vinculum unitum ligat homines homini per concordiam homines angelis per amiciciam, deum homini per gratiam et homines deo per reconciliationem. Et ideo dicit Gregorius Bene predicator virtutis caritatem vinculum perfectionis vocat. Omnia virtutes quidem perfectionem quidem generant, sed tamen caritas eas ita ligat ut ab amantis mente dissolvi iam nequeant. Est tamen advertendum quod licet caritas amor habeat vim unitivam medio et proximi et ceterarum virtutum connexionem habet tamen cum hoc tamen virtutem diffusivam in bonorum operum et transformativam in divina transformacionem quia mentem deo perfecte assimilat in quantum status patitur viatoris. Habere autem caritatem potissime debemus amplecti propter triplicem eius effectum qui ex ea consequitur. Primus est quia cor amoris

Superior dignitate

preciosior utilitate

iaculo amoris dulcius vulnerat/ unde dicit sponsa vulnerata caritate ego Cor vulnerat
sum. aut amor aut vehemens dicitur cor vulnerare quia suspiria trahit/
gemitus multiplicat et faciem amantis pacientem et tabescentem ostendit/
Et talis amor cor vulnerat/ quando ita affectiones transfigit/ quod mors eius
desiderio resistere non possit/ unde dicit Can ultimo fortis est ut mors dilectio
ubi tractans gg in moral dicit sicut mortis dilectio corporat
minime metem quam semel plenius accendit/ a delectatione mundi funditus
2º quia cor amorosum gustu divine dulcedinis suaviter inebri- Cor inebriat
at fit quod mens tam forti intencione in deum tendit quod sui ipsius et omnium
rerum totaliter obliviscitur/ prae suavitate amoris totaliter transfertur
sic videmus quod una gutta aque a vino potenti et aurora a/
claritate totaliter absorbetur. Et sic videmus quod in languidis nichil
proprii vigoris sed omnes eorum motus ex alieno pendent arbitrio. Sic qui
gradum amoris perficiunt/ nichil iam propria voluntate agunt
proprio arbitrio relinquunt. Sed omnia divine disposicioni committunt/ iam
mundo et sibi ipsis mortui divine pnt cum apostolo Gal ii vivo ego iam Cor ligat
non ego vivit autem in me christus. 3º est quia cor amantis sic cum sponso
quod amantis amicus de alio cogitare non nesciat/ et non valeat. Cuius ro
Quia quicquid dicit hoc dormiens cogitat hoc implat omni hora
hoc amore insolubili ligatus fuit David cum dicit Ihesu summa be/
nignitas mea cordis iocunditas incomprehensa bonitas me tua stringit
De hoc gradu dicit apostolus Ro viii Quis nos separabit a caritate
Et iterum certus sum quod neque mors neque vita nec aliqua poterit nos
a caritate christi. Quod patet per hoc. Quia fortius et inseparabilius ca
amantem cum amato quam anima vivat cum corpore proprio
Quod ostendit Hugo per hoc factum fuit anima christi separata a corpore
quod vivificabat quam mens magis separata possit a corpore christo mor
quem diligebat/ Cuius amoris nos participes faciat etc. Omnium sanctorum

Diligite dominum omnes sancti eius in psalmo. Divina
amor divinus qui caritas dicitur solus homines
ad divinam beatitudinem perducit. Et hoc in presenti nos perfecte sanctificat
prophetica mirabili proposito nos omnes ad perfectam caritatis invitat/ cum dicit/
diligite omnes sancti eius/ Ubi sciendum est secundum Augustinum quod licet cetera man-
data dei possint impleri in via sicut non mechaberis/ non furtum facies
et de aliis/ Mandatum tamen dilectionis quo deus precepit diligi ex toto
corde/ ex tota anima/ et ex omnibus viribus anime solum implebitur in patria/ ubi
cessabunt impedimenta/ propter quod eciam ibi solum erit caritas perfecta/ Circa
perfectam caritatem tria per ordinem sunt videnda/ primum est quae ista caritas Caritas
dicatur perfecta/ 2m est in quibus hominibus huius perfecta caritas inve- quando dicitur perfecta
niri possit/ 3m est quos effectus illa perfecta caritas in anima operetur/ Propter
primum est sciendum quod perfectio caritatis potest intelligi dupliciter/ Uno modo ex parte Ex parte diligibilis
diligibilis et sic caritas dicitur perfecta quando bonum divinum tantum diligitur quantum
est diligibile. Et quia bonitas divina est infinita/ et deus est infinitum
diligibile. Et ista perfecta caritas convenit soli deo. Divina persona solus tantum
diligit/ quantum est diligibilis/ et hoc nulli creature convenire potest/ Alio

Ex parte diligentis

caritas dicatur perfecta ex parte diligentis / puta quando aliquis secundum totum suum
deum diligit. Sed hoc potest esse tribus modis / Primo modo sic quod totum cor
secundum totum suum posse semper actualiter feratur in deum / Et sic caritas potest
esse perfecta quod scilicet semper actualiter secundum totum eorum posse deum diligit
ista perfectio est impossibilis homini in via homini est / quia propter humane
infirmitatem impossibile est homini quod semper actualiter de deo cogitat / et
actualiter diligit / 2o sic quod homo habitualiter totum cor suum ponat in deo
ita ut quod nichil cogitat vel appetat quod sit divine dilectioni contrarium / et
in reperitur in omnibus caritatem habentibus quia ista perfectio est de
intrinseca (?) corporis caritatis / 3o modo sic quod homo actualiter et deliberate
vitam suam et studium suum deputat adhaerendum deo et rebus divinis
aliis praetermissis / nisi inquantum requirit necessitas presentis / et ista perfectio
caritatis est possibilis homini in hac vita / non tamen est communis omnibus caritatem
habentibus sed solum quidam veris perfectis modo totaliter commendantur (?)
Et talis fuit perfectio caritatis in sanctis in hac vita degentibus qui
desiderio ut patet in paulo cupiebat dissolvi et esse cum christo / Unde
anima sic in caritatem et celestibus unitatibus (?) perfecta stabilitur. Cant. [illegible]
est ista que ascendit in deserto deliciis affluens / In quibus verbis
innuuntur tres perfectiones collate in sanctis viris perfectis / Prima est quia
educti de horrore peccati quod intelligitur per desertum / 2a est quia ad altam
eminentiam sunt producti quod intelligitur per ascensum / 3o est
quia divinis deliciis sunt repleti quod notatur in affluentia deliciarum
quas in tantas delicias sancti in penitentia (?) vita omnem austeritatem et

In quibus hominibus inveniatur

tormentorum genera gaudenter sustinuerunt / 2m est sciendum quod
videatur in quibus hominibus inveniatur perfecta caritas. Et intelligendum / quod perfectio
caritatis est duplex Quarum una attenditur secundum obiecta vel opera / ita quod ipsa
opera perfecta faciat / Ulterius autem hanc perfectionem dupliciter attenditur / Quantum
uno quantum ad esse caritatis prout est perfecta in essentia sua Et ad hanc perfectionem
omnes tenentur / Quia sine hac caritate nullus salvari potest / Alio attenditur
caritatis quantum ad bene esse ut scilicet habens caritatem teneatur in hac perfectione Et de
perfectione est loqui subdistinctione / Nam ad illa perfectionem que est secundum intellectum (?)
tenentur omnes homines tendere quamvis non omnes teneantur ea habere / Sed soli
qui se et sua propter christum dimiserunt et se totaliter suo obsequio astrixerunt
hii in tenso amore sed conatu proficiendi in amore vocatur languor amoris
Unde quidam languorem anima perfecta sentiat cum dicit / Cant. v. nuntiate
quia amore langueo / Quando enim talis perfectio caritatis languorem assi[illegible]
Anima sic in languoribus nulla creaturam videt esse aliquid operandi /
quicquid faciunt hoc ab alieno pendet imperio / Sic anima in tali gradu
constituta ~~in gradu perfectionis constituta~~ nichil operatur secundum carnis proprium et naturalem
appetitum sed omnia agit prout movetur et impellitur per divinum instinctum / Sed hic

Nota

oritur questio utrum aliquis in hac vita sic possit perficere in caritate
ut in perfectione possit aliquis perfectior christo quod est impossibile [illegible]
hoc dominum est omnino contrarium contra vera auctoritati (?) / Primum patet nam totus decursus
vite presentis est quidam motus tendens in perfectionem assequendam Unde hic viatores dicuntur
viatores quod tendimus in deum qui est ultimus finis noster beatitudinis /
constat quod motus numquam potest consummari antequam terminetur motus Cum igitur vita
tua beata sit / terminus motus vite presentis / sed quod homo in vita ista semper

magis possit perfici et per quos deo magis appropinquare aut non appropinquat per
passus corporis sed magis affectibus mentis ut dicit augustinus Cui enim quid appro-
quis fit per caritatem qua propriam mentis deo unitur et ideo quanto quis in
eum deum diligit tanto magis deo appropinquat et magis sibi unitur Tertium
Nam ut dicit augustinus Summa perfectio christiane religionis est ut quadam
homo inchoat vita perficiat sed si putet perfectum esse quod querat dum quod
dicit leo papa nam qui computat se ad hoc pervenisse quod cupit non quod
in inquisitione deficiat Ideo dicit apostolus philippenses iii Non quod iam perfectus
sequar autem si quomodo apprehendam aequo et apprehensus sum
fallum est omnino si quod aliquis posset
quod ad hoc perveniendum indicant falsum est omnino si quod aliquis posset
perfectior christo Nam perfectio gracie fuit in christo admodum cause ulis ob
gratificationis Et ideo sicut omnis lux corpora in istis inferioribus non ad
lucem solis aqua perfecto lucis mista inferiora dicatur ita ut omnis per
caritatem omnium hominum potest adequare perfectionem gracie capitis christi Tertia sunt
ita dicit Omnia sunt in christo secundum omnem modum sue plenitudinis Et ideo dicit
quod christus non accepit graciam ad mensuram sed in aliis hominibus solum in re
gracia sunt aliquam modum limitate perfectionis Ad illam autem perfectionem
caritatis que attenditur secundum opera caritatis non tenetur quis simpliciter ut
in ut eam habeat Sed solum tenetur ad eam in casu Sicut etiam perfectionibus
et pro christo martirium pati ad hoc nullus tenetur simpliciter sed solum in casu
cum fides periclitaretur in quibus perfectione ex caritate moveretur Et ad hoc separat
illi quibus cura aliorum est commissa unde scribitur i Johannis iii Sicut christus
animam suam posuit et nos debemus pro fratribus nostris animas ponere
est sciendum quod perfecta caritas tres effectus specialiter in anima operatur Primus
terrenorum abdicationis et earum omnimoda oblivio Unde pater Tu ut relinquere
ad perfectionem pertineat Luce xviii Si vis perfectus esse vade et vende omnia
habes et da pauperibus et habebis thezaurum indeficientem in celis Multo
magis ad perfectionem pertinet ea tollere obliviscendo sicut fecit apostolus cum dicit
retro sunt obliviscens glossa id est interrena que reliqui Ad ea autem que
priora id est ad celestia que terrenis sunt potiora extendens me ipsum toto
et fervente desiderio ut dicit augustinus Secundus est non solum preceptorum
consiliorum prompta et facilis adimpletio Licet enim extra intra non sint
graves ad operandum bonum perfecta tamen caritas ita hominem secundat et eum
ut omnem actum perfectionis delectabiliter et faciliter exerceat Tres autem ista
effectus caritatis congrue significantur in duobus filiis Joseph Manasse
effraym Nam primus Joseph qui interpretatur augmentum significat caritatem devotam que
secunde conatu in caritate perficiat et augetur Huius primus filius est Manasse
qui interpretatur oblivio Et significat primum effectum caritatis qui est contemptus
et oblivio omnium temporalium Secundus filius est effraym qui interpretatur fertilitas et
significat secundum effectum caritatis qui est fertilitas et fecunditas bonorum operum in quibus
anima caritate inflammata Tertius est plenus uite totalis despectio
in tantum perfecta fuit dicit cupio dissolui et esse cum christo Nam secundum augustinum
amor dei perfectus ducit hominem ad contemptum sui sicut amor nimius sui ducit
hominem ad contemptum dei Et iste gradus amoris est multo perfectior aliis duobus
quia multo perfectius est contempnere se ipsum quam sua Ad hunc gradum
amoris invitat christus Luce ix Si quis vult post me venire id est perfectorum
amoris invitat abneget semetipsum glossa dicit abnegare semetipsum

3. de effectibus caritatis
1. temporalium delimo
2. consiliorum impletio
3. proprie vite despectio

Condicio
auctor
Glosa

Est sepium corporalium corporalia deserere et omnia commoda presentis vite contemnere et soli Christo per amorem firmissime inherere sicut sancti fecerunt Quod nos prestare dignetur etc. 29 Sermo de eodem

Beati qui habitant in domo tua domine in secula seculorum laudabunt te In presenti verbo proponitur beatorum status de extribus / primo ab ipsorum beatorum condicione gloriosa / 2o a domo celestis habitat condicione graciosa / 3o a ministerio quod sequitur delectacione gaudiosa primum notatur cum premittitur beati qui habitant / 2m notatur cum subditur in domo tua domine / 3m notatur cum annectitur in secula seculorum laudabunt te. Primum est secundum quod sicut dicit Boecius beatitudo est status omnium bonorum congregacione perfectus Et ideo multo beatorum condicio dicitur gloriosa Unde super Ysaiam soli beati habent verum et perfectum gaudium in comparacione cuius omnis aliena iocunditas meror est / omnis suavitas dolor est / omnis dulcedo amara / et omne delectabile pro molestum / Ideo dicit Augustinus Quid festinate ad sanctorum vocibus / si sic amatis fluidam et miseriam vitam / cum tanto labore debetis vitam ubi nullum laborem sustinebitis / ubi est summa securitas / et summa felicitas

Humilitas

biti est autem secundum quod ad istum statum beatitudinis tribus gradibus pervenitur primus est humilitas per abiectionem / Ubi dicit Augustinus si vis construere fabricam infinite magnitudinis prius cogita de fundamento humilitatis Cuius tam ac Gregorius viii Moralium dicit quisquis nunc propter deum se sponte non humiliat neque hunc sequens gloria exaltat / Vera autem humilitas secundum Gregorium est Unde se pura estimat / et bona sive in india et livore commendat / Ideo dicit michi est quod ita gratum deo faciat et hominibus quam si vite et merito mi pro humilitate infimi videantur / 2o aptus quod ad humilitatem sectandam Ambrosius sic dicens Quicumque cupit divitias tenere vestigia humilitatis sectetur Unde hic fiat humilior tanto erit in patria gloriosior Dicit dominus cum si exal. humilia. et qui se humi. exal. / 2a est paciencia et

Pacia
Mansuetudo

voluntarie tollacionis Unde sic dicit Gregorius nullus perfectus est qui inter alios vero cogitata pacem non est / Vera ut Gregorius dicit paciencia vera est quod ipsum amat quod portat / Nam tollerare et odire non est virtus mansuetudinis velamen furoris / Ista autem virtus tante excellencie et perfectionis est quod nisi a solo deo disci non potuit Unde dicit Christus Mathei xo Discite a me quia mitis sum et humilis corde / Hanc autem virtutem amplecti debemus propter tria quia homines beatificat Mathei v. Beati mites quoniam ipsi hereditatem possidebunt terram i. celestem gloriam / 2o omnem iniuriam equanimiter tollerare Unde dicit Augustinus Mitis est quod nec rancor nec ira afficit pro omnem iniuriam sustinens paciencter / Cuius exemplum possumus potissimum habere in Christo / 3o quod pro malo bonum compensat / Nam verus mitis et paciens secundum Crisostomum mala sibi inferentem non odit sed magis eum diligit et sibi preposse benefacit exemplum de Christo qui iudam tradorem amicum dixit et ipsum corpore suo cum aliis discipulis refecit / 3a

Caritas

est caritas fecunde dilectionis hec in est vinculum perfectionis ut patet Col iii Ubi dicit Gregorius Recte predicator veritatis caritatem vinculum perfectionis vocat quia tales caritas ita ligat ut amore diligentis dissolvi iam nequeant Unde dicit Augustinus Sola caritas est que vincit omnia sine qua nichil valet ipsa in est que vincit invincibilem et deum immortalem fecit mortalem Unde bene scribitur Cant. viii Fortis est ut mors dilectio Unde sicut mors corpus interimit sic ab amore rerum temporalium eterne vite caritas occidit / Nam quos perfecte absorbuit ad terrena desidia quasi insensibiles reddit ut dicit Gregorius

Gl'osa

m est paradisum et domus celestis quam beati inhabitant gloriosa et
lis redditur ex tribus | primo quia ab eius magnitudine spaciosa | 2o
ubertate copiosa | 3o aspectu splendoris et fulgoris luminosa | De
scribitur Baruch iiij O israel quam magna domus dei et ingens
possessionis eius | Hanc domum in qua iusti letabuntur ibimus ut
cum sanctis incolis et inhabitatoribus Aug sic describit O civitas
in alto scita totum continens quod delectat | et subdit de incolis cives
re | in ea quieti homines nullam indigenciam habentes | omnes letantur
et exultant | omnes delectantur nec eius aspectus pigris | facies
eloquium dulce | Nam comparabile est ad videndum | dulcis ad percipiendum
carissimi tamen amamus istam vitam labilem ubi cum tanto labore
quantum amare debemus eternam ubi nullum laborem sustinebimus
felix iocunditas | felix beatitudo | ubi homines canunt silet angelus et ful
gebunt iusti sicut sol in regno patris eorum | De 2o scribitur in ps.o inebriabuntur
ubertate domus tue | Primum eciam sic dicit Aug in illa domo est ple
nitas | summa iocunditas | vera libertas | perfecta caritas est | et eterna securitas
firma iocunditas | Ergo karissimi est nobis necessaria huius vite labilis amare periculi vi
entere nausceaciones | et eo magis conciliare ad angelorum societatem
ut possimus sentire quam dulcis est domus quam
multitudo dulcedinis eius | De 3o scribitur Apoc xxij Civitas
non indiget sole et luna ut luceant in ea nam claritas dei illuminabit illa
et lucerna eius est agnus | Nam sic dicit Aug o purissimum lumen divinitatis
oculis videbimus | quia lumen prime veritatis in suo fonte intu
significat aut dicitur et lucerna eius est agnus | quia d lumen divinitatis
videbitur preciosam similitudinis | pensate ergo karissimi qualis erit tunc
splendor amoris claritatis quando solis splendorem habebit lux corporum | sextuplum
ardor amoris eius adloqui tuorum ad pastum suarum ut ha
bitissimi de ista miseria ad locum eternum sine fastidio | Circa 3m est
sine metu hominum sine defectu epulemur sine fastidio | Circa 3m est
sine metu bonum de tema beatitudine imperium laudant deum specialiter | propter tria
ut et sibi eterna beatitudine tegat laudant deum | specialiter propter tria
que ab ipso receperunt | primo quia depositi miseria advitam in mortale
a que abipso receperunt | Vita namque presens tota plena est peccatorum laqueis tota ple
na tristicia | Vita namque presens tota plena est peccatorum laqueis tota ple
na laboribus et miseriis Unde sic dicit Aug In sordibus gignimur in ute
ro confovemur in doloribus parturimur | et mox nati primam vocem lacri
mis emittimus dolentes quod hanc vallem lacrimarum simus ingressi
anima opta sunt tenebris et animam obsidet et cingunt peccatorum laqueis
me periclitant et spiritus affligunt Que omnia paulus advertens
Infelix ego homo quis me liberabit de corpore mortis huius | propter
beati de imnalibus penis miserie liberati et cum xpo in anima et in corpore
glorificati modo possunt dicere cum propheta Dirupisti domine vincula mea
tibi sacrificabo hostiam laudis per
petuam | 2o quia in locum gaudii et exultacionis plenissime intrarunt
hodie namque impletum est in eis illud Mt xxv Intra in gaudium
domini | Sicut autem dicit intra in gaudium Unde super Augustinus illud gau
dium tam copiosum est quod nullus affectus potest ipsum comprehendere Sed totum
eum ex omnibus potenciis eius absorbet et super affluenter adimplet | quod
propheta postulavit dum dixit adimplebis me leticia cum vultu tuo
domine | 3o quia eternum in decore suo eternaliter videbunt | Job xxxiii vi
debit faciem eius in iubilo | quod est gaudium inexplicabile et lingue

d. eam ut dicat Bernardus ut dicat vacabimus et videbimus quam dulcis est dominus
et quam magna multitudo dulcedinis eius. Ibi videbimus gloriam decorem
splendorem et eterne potestatis honorem, et cognoscemus patris potentiam filii
et spiritus sancti benignissimam sapientiam clementiam. Certe hec erit summa felicitas cum
tergitur visus puro esse sincera divinitas. Et comprehendetur immo nobis possidebitur
perceptibilis trinitas. Hec visio est enim delectatio totum cor hominis replens
causa erit tota illius beatitudinis consummatio. Et quanto quisque deum magis
tanto limpidius ipsum cognoscet et delectabilius eo fruetur. Et sic in tim
etc. Quod nobis prestare etc.

De animabus

Mementote vinctorum tamquam simul vincti Heb.
ultima sunt generalis suffragia ecclesie nos prosint. Alias ultima
evolant ad gloriam, ut dampnatas ultima statim post mortem
ad penam. Sed solum animabus in purgatorio detentis. Et
in primo expiatis. Ideo post festum omnium sanctorum ecclesia agit commemoracionem de-
functorum in quibus agitur. Propterea apostolus hortatur omnes fideles ad compaciendum
et pye subveniendum animabus detentis in carcere purgatorii, cum dicat Mementote
vinctorum etc. in quibus nobis proponit statum defunctorum quantum ad tria. Et
in speculum memorie ut recordemur qualiter floruerunt in vanitate huius
peregrinacionis cum premittitur Mementote. 2o in speculum intelligencie ut
contemplemur qualiter nunc inciderunt reatum penalis obligacionis. Nam dicitur
vinctorum. 3o in speculum prudencie ut persolvamus quasi similes eis com-
ad redemptionem. Ideo dicit tamquam simul vincti. Ideo quilibet
eorum nobis dicat illud Iob xxxiiii Memento iudicii mei sic enim et tuum
mors dicatur iudicium, quia iuste dei iudicio homini est inflicta ex pena
naturam. Unde deus dixit Ade: quacumque hora comederis morte morieris.
Dicam primum est speculum. Pro quo in huius peregrinacionis incolatu nobis propo
in memorie speculum ut attendamus quales illi fuerunt in cursu huius
peregrinacionis et quales fuerunt in obitu sue resolucionis. Quales autem
in ortu sue generacionis ostendit Bernardus dicens Unde superbis terra et cinis cuius
culpa nasci miseria vivere pena mori angustia. Si vero consideremus vilitatem
mei conceptus, feditatem alimenti mei fetus qui est sanguinis menstruum
talium mei partus, et miserabilem vocem prima mei ploratus qua plangimus
quod intrant vallem lacrimarum et miserie nati sumus, inde extendit
nobis vilescimus mortalis vitis. Unde ergo nobis est quod tamen superbimus. Certe
hoc est quia concupia carnis que nobis proponit iuvenilem sanitatem fortitudinem
dinem et pulchritudinem nos fascinavit. Predicta vero in quibus homo ap...
naturalis. Et ideo hoc speculum omnibus talis obiciant, quod vilitatem mee origi-
nis inde nascimur. 2o consideremus quales fuerunt in cursu huius peregrinacionis.
Quod declarat Iob xiiii Homo natus de muliere brevi vivens tempore re-
mis et in .... ista. Unde dicat Gregorius ipse cum cotidianus defectus corruptionis
quid est aliud quam quedam prolixitas mortis. Et Seneca dicat Cottidie morimur cot-
tidie diminuimur cottidie demitur aliqua pars vite nostre. Sed abbac vilitatem
considerationem aufert concupia mundi que viles vitas suas fraudulenter celat
abscondens piacula magna sub dignitatibus dolores graves sub aspicis de-
et langwores inter sub divicias cetera. Cum hec res exteriores et delicia-
nales sunt augmentum honorem quam allevent plus mentem contristent. Unde de-

plus

Memorie

Ortus generationis

Cursus peregrinationis

3o considerem qualis fuerint mobitu dissolucionis ad quod horta-
tur Eccl. vii° In omnibus operibus tuis memorare novissima tua et metuit
Certe novissima mea sunt mors extremum iudicium et gehenna
et nichil est morte horribilius nichil in iudicio extremo ter
ribilius gehenna intollerabilius cogitari potest Sed ab horum utili consideracione nos
retrahit concupiscencia vite que mentes alienat Unde dicit Seneca Una est causa
que nos omnes captivos tenet videlicet amor presentis vite Ab hac tamen caste
absolvimur si cogitemus huius vite labilitatem laboriositatem et futurarum mi
seriarum plenitudinem 2o nobis proponit inspeculum intelligencie ceratum pe
nalis obligacionis Quod notatur cum subditur vinctos Aristotele inquit maiores
vincula durissimi carceris auferunt ab homine facultatem operandi
ambulandi et plateam liberandi Sic carcer purgatorii causat impo
tenciam merendi impossibilitatem iocundi inevitabilitatem et debiti insolubi
litatem Quod impossibilitatem psalmista comprehendit in uno versu sic dicens Sedentes
in tene quod omnia comprehendit in uno versu sic dicens Sedentes
in tenebris et umbra mortis vinctos in mendicitate et ferro Nam constat quod
tenebre impediunt operacionem vincula impediunt causaciones et mendicitas impedit
... ferrum aut inducit penarum afflictionem que ibi maxima est cum nulla
sensibilis potest comparari Primum patet hic sedentes in tenebris purgatorii
sunt merentes quia non est status merendi possunt tamen previa suffragia adiu
vari sunt in mediata corporis iusticia et ideo possunt recipere influenciam ab ipsis
et licet suffragia ecclesie omnibus iustis prosunt maxime tamen hiis qui
... spaliter sunt quia intencione facientes opera tua specialiter diriguntur ad eos
... spaliter sunt 2m patet Sunt in astricti pene ex decreto divine
iusticie quo usque plenariae satisfaciant Unde instabiles tuta sunt mea quia pec
catis ligant finitalis peccatores donec facti sunt impotentes absolve
re nos ligati ... facientes dignos fructus penitencie Ad quod
... impotenciam ... penitencia vincula tolli tamen cap ... 3m
... pss. ... Solve vincula vincula tolli ... impotencia satisfaciendi divine ius
... impotencia ... ex se impotencia satisfaciendi divine ius
... quia mereri non possunt Et ideo dicuntur esse in mendicitate quia
... quia meriti non possunt ... debent satisfacere divine iusticie peccatu
... actus per que debent satisfacere ... inferiorem ... est
... et quanto maior est mendicitas maior tanto insubvenciendo eis est
copiosior Unde sic dicit Augustinus Magna pietas est illos iuvare
... iuvare non possunt ut illos qui previa suffragia liberantur ...
... post modum intercessores nobis 3o nobis proponit in speculo
... parilitatem similis condicionis ... tangitur
... redempcionem ... vinculo ...
vincti Nam cum ipsis vincimur et iungimur triplici vinculo primum
... est connexio sacramentalis 3m est connexio amoris spiritualis
... naturalis divine assila
primum patet nam inter nos et eos est conformitas naturalis divine assila
... super ... similitudo naturalis assilatur fundatur vinculo gratuite
... Sequor vinculo scribitur Osee xi° in funiculis adam traham
... in vinculis caritatis Et sic dicit Augustinus huius caritatis totum genus humanum
... nam cum eis ... in ...
... homine noluit propagare 2o patet nam cum eis connexiones in sacramentalis cognacionis id continetur quedam cognacio spiritualis conferens
... quibus baptizati consignantur caractere christiani nominis et vexillo dominice
... sunt ... sacramenta quibus ... salutis
... salubriter alligantur Ideo scribitur Eccl. vi° quod vincula
... sacramenta ... sunt alligatura salutaris 3m patet nam caritatis ...
... vinculum ... quo multa membra unius corporis ...
... connectuntur ... subvencionis caritative auxilium conferent Ab hac

Obitus dissolucionis

2 Intelligere

Meriti impossibilitas

Iucundi inevitabilitas

Debiti insolubilitas

3 Providencie

Conformitas naturalis

Connexio sacramentalis

Connexio amoris spiritualis

in concepcione contingit quasi suffocacio vinorum mutatur natura deficiente
sic tandem per eorum preces pro nobis in celo fusas eciam gloriam assequi-
amur aeternam nobis concedat etc. **Secundus sermo de eodem**

Memorare novissima tua et in eternum non peccabis

vij. Circa primum quem scriptura sumam memoria mortis est memoria
peccati | Ideo spiritus sanctus in verbis propositis | primo nos hortatur admonitionis
eorum omni premittit memorare novissima tua | secundo exprimit sue
exhortationis efficaciam eorum cum subdit et in eternum non peccabis | Circa primum
Mortis memoria | sciendum quod quilibet homo in mundo debet habere continuam mortis memoriam | nam
aliquis vocatus est ad iudicium in causa ardua tunc solet apud
se copiam advocatorum habere quod duo ut bene concordet de termino sibi prefixo | secundo
terminum se inveniat sapientum consilio | Sic autem ex quo Adam pro
tam peste cum pro tota sua posteritate citatorium mortis accepit
sicut dictum est | In sudore vultus tui vesceris pane tuo donec revertaris
in terram de qua sumptus es et in cinerem reverteris | Et ideo necesse est nobis
morte quam hereditarie contraximus ab Adam continue meditari
nam quemadmodum hereditas transit ad heredem cum suo honore circa Adam
traximus etiam sui corporis ius ab initio hereditariumque debitum mortis
memoriam continuam meditari debemus pro tria | primo quia mors se
Latro | homines admodum latronis homines latent et furtive necat | Mors
similatur furi et latroni | quod homini dormienti domum suffodit et latenter
res furatur et homines interficit Circa sic Jeronimus fur non venit nisi ut furetur
et mactet et perdat | Sic frequenter contingit quod homine dormiente mundana
vanitate Circa cura terra temporalium et carnis deliciarum occupato mors totum
parietem corporis effodiens admodum furis improvise ingrediens hominem
adit et totam substanciam eius rapit Circa animam a corpore dividit terre
corpus vermibus et animam peccato obnoxiam eternis ignibus | et totam sub-
stanciam quam male conquisivit et laboriose possedit tradit hiis pro-
quibus intentionis de talibus divicias suo labore conquisitis inanem gloriam
et eius tunc faciunt modicum concordant | Et ideo salvator nos ad vigi-
lantiam bonis operibus et iugem meditacionem mortis hortatur Luce xij Circa diu vi-
gilate quia nescitis qua hora filius hominis veniet et subdit | Hoc autem
scitote quoniam si sciret paterfamilias qua hora fur veniret vigilaret utique
et non sineret perfodi domum suam ut glossa dicit Paterfamilias sic
domum perfodit Circa cum a sua custodia spiritus dormit mors improvisa cum
habitaculum rapit | fures autem existeret si vigilaret | Circa adventum
occulte venientis preparavit eum per penitentiam occurreret | heu pro dolor quod
de morte cogitare non curantes morte subita sunt preventi | et volentes
in bonis ducere dies suos in puncto sunt exitus ad inferos descenderunt | pro
quo periculum cavendum ipse salvator hortatur vigilandum et ad hoc
periculum excitandum | Ergo bene fecit Jo. elemosinarius patriarcha Alex-
andrinus de quo scribitur quod vivens et sanus fecit sepulchrum sibi fieri
ordinavit quod in magnis festivitatibus cum maiori honore fulgebat veniret
aliquis dicens Domine sepulchrum tuum imperfectum est iube illud perfici
Histrio | quia nescis qua hora fur veniat et suffodit domum tuam | secundo mors se
habet ad homines admodum histrionis vigilancia hominis osculat illud
| histrio non scit se moribus omnium hominum conformare alius se reputans

malis et alii populauibus et alii eiulacibus et alii seclaibus quoslibet
titit et capere et in eis sua ludibria exercere | Sic est de morte cum pau
et diuites doctos et indoctos improuise intrit supplantare | Homines namque
quidam sunt iusti et quidam peccatores et mors iuste mors finaliter se con
format quia bonis et iustis cum bona ueste et leta facie occurrit dicente ps
preciosa in conspectu domini mors sanctorum eius | Malis et peccatoribus cum mala
ueste et turbulenta facie occurrit dicens | Mors peccatorum pessima | Mors enim peccatorum
non solum mala sed eciam dicitur pessima est enim mala in anima corporis
et omne separacione | peyor ministerio discussionis qui mala opera peccatoribus
diceret | secundum glossam opera tua sciunt te non delinquentem sed tecum admiranda ueniet
pessima autem est insuppliciorum eternorum inflictione | ideo multum expediret
omnibus utile esset hominibus uitam suam in penitencia commutare in melius quam
et memoriam mortis continuo habere | Nam meditacio mortis est quasi
frenum retrahens ne presumptuose decadat in peccatum dicente Ieronimo nequaquam peccat
qui se cogitat moriturum | Et huius exemplum habemus in quibusdam
in deserto habitantibus et omnia temporalia contempnentibus quibus allexander
munera primarios mandauit ut ab eo peterent immortalitatem qua sumere
potuerunt | Ille et scribens dixit cum ego mortalis sim quomodo possem uo
dare in mortalitatem | Cui illi rescripserunt Cum ergo tu sis mortalis
quid mala committis | Cui mala dicent saltim ab huius malis debet retrahere
memoria mortis que nec nobili nec ignobili parcit | Cuius rex est hodie cras
moritur ut patet eciam Ecclesiastici x° | Secundo mors hec ad homines admodum predatoris | Mors
spoliat homines proprio corpore | temporali possessione | et carnali cognacione | Primum
non corpus proprium ab anima diuidit tradens corpus uermibus et animam
igníbus cruciandam | Secundum patet nam sicut in domo magni
aliquis comedit et bibit duas argenteas | Janitor postam custodiens
non permittit extra domum aliquid exportare | Sic mundus iste permittit ut sui
auro et argento possideant | Sed de mundo exeuntes inueniunt janitorem
mortem que non permittit eos aliquid secum deferre | Sed de corpore
potestates | Non scribitur Job xxvij°
dormierit nichil secum asseret | Aperiet oculos et nichil inueniet ad mo
quando homini in quiete uidetur in sompnis quod lapides preciosos contineret et
multis deliciis et diuiciis utatur | Sed postquam euigilauerit euidenter
nichil inuenit | Et quicquid in sompnis uidit non res eis sed fantasma fuit
mundi amatores ista temporalia uexas diuicias reputantes uident et tractant ea
ut in sompnis sed qui in morte ab isto sompno excitantur tunc incipiunt
quod omnia que possidebant fugacia et
sed quedam fantasma erant | Et de hoc scribitur in psalmo Dormierunt sompnum
et nichil inuenerunt omnes uiri diuiciarum in manibus suis | Tercium patet
mors spoliat hominem a patre et matre | auunculis et filiis et cog
statim ut dicto mortuus allexandro magno statim eo sepulto
tum legitur quod mortuus allexander magno sed fuit parata aurea se
philosophi mundi contemptores uenerunt | Cuius unus
dixit | allexander fecit thesaurum de auro hodie mors et terra faciunt thesaurum
de allexandro | Alius dixit heri totus mundus non sufficiebat allexandro
hodie tres ulne panni sibi sufficiunt pro sudario | Tercius dixit | heri totus mundus al
exandrum timebat hodie nullus eciam propinquorum eum reputat | Et sicut

Exemplum

Predo

Corpus

Possessio

Cognacio

Exemplum de Allexandro

diligent pensant. Quis est ita demens qui ista tpalia voluntarie
contempnat Unde iste dicat Jer. facile contempnit omnia qui se semper cogi
tat moriturum Ista ergo tpalia bona mobilestes thezauros pmanos
iam tunc mittamus ut eos et omes sanctos post hanc vitam patronos habeamus
et a iusto iudice mercedem gloriam centuplam accipiamus Quod nobis prestare
faciat etc. iiij 9 smo de eod

Secundo spiritus sanctus exprimit sue exhortationis
suam rationem cum subdit Et mecum non peccabis etc.
nam mortis memoria est contra omne peccatum quod patet quia Cumi considerat
Resolucionem — resolutionem tui corporis in putredinem et cinerem non peccabis per elationem
Un dicit Bern quid superbis cinis et pulvis conceptus in culpa nasci
miseria vivens in pena moriens in angustia Nam secundum Bern homo
est aliud quam sperma fetidum saccus stercoris et cibus vermium Et si diligenter
considerare volueris omnem elationem de corde tuo eradicabis Si consideras nudi
Nuditatem — tatem tui corporis quod nudus intrasti mundum et nudus egredieris
de mundo tecum portans nisi vile sudarium et pannum abiectissimum non peccabis
per cupiditatem Un dicit Bern divitiarum amor insatiabilis et miserabilis longe
amplius suo desiderio torquens animam quam refrigerat usu suo Cum ea
rum acquisitio est plena laboris possessio plena timoris amissio plena
doloris fideli aut et iusto homini totus mundus sunt Cum tam adversa quam pro
spera ei cooperantur in bonum Si vero considerabis anxietatem mortis qui rumpentur
Anxietatem — omnes compages corporis tui et omnes nexus armonie non peccabis per carnalem
voluptatem Un dicit Bern Cuius cadaverem preciosis cibis impinguat et ador
nas quod paulo post modicum devorati sunt in sepulchro iam vero tua non
bonis operibus que deo fuerunt mortalis Cur care animam tuam vilipendis
et ei corpus tuum preponis Cum tante dignitatis est quod totus mundus pre
mis ante precium estimari non potest Deus enim pro toto mundo sanguinem suum
noluit quod tu pro humana anima dedit Ex quo patet quod precium animae sublime
sublimus est toto mundo Et sublimissimus plane labor obmitte curam corporis
et curam talibus agere in desideriis impinguare et fovere cadaver putidum
quod paulo post esca vermium nullatenus dubitat Post aut dicendum quod preter dicta
ad omnia memoria mortis triplicem utilitatem in nobis operatur nam
Docet ad deum reverti sine dilatione — primo docet nos ad deum reverti sine dilatione Mors enim parata est homines prius
ubique ac latenter nos insidiatur Propter quod expedit nimium utique tale instruere
ut quod in omni loco et momento temporis ipsam secure expectemus Un sicut
Davus videns sagittam extentam non differt avolare Ita nos considerantes
tes mortis propinquitatem et dum iudicis severitatem non debemus tardare
converti ad deum pronam sed scribitur Ecclesiastici v° ne tardes converti ad dominum
et ne differas de die in diem Cuius causam assignat Augustinus sic dicens
ei penitenti promisit veniam differenti diem crastinam non promisit
Exemplum — Dicit Beda exemplum in quodam strenuo milite male viventis qui rex
Miles — fecerat ammonuit ut vitam suam emendaret quod ille contempnens dixit
se utilitati imputaverit si faceret quod adhuc sufficiens tempus penitendi habet
In fine aut vite sue cum venit rex et eum ad penitentiam incitavit Cui re
spondit rex modo est nimis Nam enim coram me exiverunt duo vel
ei pro quos angeli signaverunt homini deputati ad custodiam Quorum unus de
putatus in ortu ac in baptismo tenuit libellum parvum scriptum fere aureis

quo paucta bona mundi opa que feceram in iuventute postmodum
venerunt alij duo cum magno lio detrimi exapietes q pmi n
ris in me fecerunt / Et dixerunt secate istum acapite usqz ad pedes
sic mortuus est et deductus ad tormenta / nos igr dum tempus hemus ad
iam eternam / quia sic dicit Seneca Omnibus horis atqz momentis nos
extreme mors conatur Octaua ut miz tu sim simaz sapienciu homo
quedam arbor ad cuius radicem duo mures unus albus et unus niger i dies
et nox sic corrodunt ut uitam nram eradicent / Et ideo memoria mortis
bis iugiter imprimere debemus exemplo grecorum Cum eod die quo suum impatore
coronabant sibi sepulchrum in memoriam preparabant / 2o mors docet nos bonum
ari inpolacoe Et hoc racione coniunctionis pp eius celeritatem Ecci xiiii
emor esto quoniam mors non tardabit / Breues enim dies hominis sunt uitz
Job xiiii Et ideo scribitur Jaco iiij Vita nra est uapor ad modicum parens
pp eius dubitatem / ideo saluator nos hortatur ad uigilanciam mortis
xij Ita et uos estote parati quia nescitis diem neqz horam / 3o pp
eius ppinquitatem / mors enim nunquam cessat uenire Octaua cottidie fit uita
nostra breuior / cum sit quidam cursus ad mortem / Jam enim infanciam amisimus
adolescenciam pdidimus et omne tempus uite pterit usqz ad hanc horam et
ad modicum quod restat inter hemus cum morte diuidimus ut dicit Seneca
quia incessanter et uigilanter bonum operari debemus / Ad quod hortatur sapiens
Ecc xiiij Quodcumqz potest manus tua instanter operare / quia nec racio nec
prudencia est apud inferos quo tu pperas / Cuius exemplum patet in uiatore q
quanto magis uidet noctem appropinquare tanto magis festinat ad hospicium
tanto magis uidet noctem appropinquare / q eciam ipa infusio uite corporalis
cum mors ei nobis tamen appropinquat / q eciam ipa infusio uite corporalis
nobis est quoddam seminarium mortis / Vnde quam cito quis incipit uiuere
tam cito incipit mori Octaua statim mortis miserias et penalitates
sumit / Nam quando duo cursores celeriter currunt ut se inuicem occurrant
tanto breuius fit pquam curserunt sine mora se inueniunt / Et quia sic
uia breuis fit pquia cursus admortem et quanto
magis uita nra inualescit tanto mors magis ppinquat / Ideo nemo est
magis uita nra se cinat tanto mors magis ppinquat / Ideo necesse est
nobis ut incessanter bonum operemur / 3o nos docet omnia terrena despicere
et a nobis intima affectione / ipa enim mors nichil permittit hominem secum portare nec
corporalibus delicijs nec dignitatibus humanis nec eternis delicijs / Ideo
scribitur in ps Ne timueris cum diues factus fuerit homo et cum multiplicata fuerit
gloria eius Quoniam cum interierit non sumet omnia neqz descendet cum eo gloria
eius Et sic intelligitur aut dicit cum interierit non sumet omnia / dans phie intelligere
quod de spoliis eius que hic magni pensi sunt quedam secum assumet / Nam
de deliciis terrenis secum etiam amaritudinem portabit Job xxij Et in amaritudine
anime / Et ps xv scribitur nouissima eius
amaritudinem merat oculus meus / Et pu xv scribitur nouissima eius
amara quasi absinthium / De diuicijs non portabit summam egestatem et esuriem
pater diuite sepulto in inferno qui guttam aque pro sua refrigeratione
et non potuit / pi pis non honoribus et terrenis dignitatibus portabit
terrena dilectionem et uilificacionem / Ideo scribitur 1o Mac vo / gloria eius stercus
sumus Rex est hodie et cras non inueniet / Vnde dicit Dauid Quid
ut in aime gloria / breuis leticia / mundi mundana potencia / calamitosa
prosperitas et falsa diuicie / Nam de tanta leticia ceciderunt in sumnam
tristiciam de tanta uoluptate in sumna pena De tanta potestatis eminencia

Bonum opari
sine intpolacoe

Via terrena
despicere ex
corde affectione

in maxima ruina Una ad inferos descenderunt id ardoribus et suplicijs
infernalibus torquentur et in tenebris tartareis sepeliuntur ... quod breuem
penitenciam sudeamus peccata nostra diluere ut post hanc vitam post finem dei
eterna gaudia feliciter peruenire Quod nobis prestare ... Martini episcopi

Vide arcum et benedic eum qui fecit illum valde eum speciosus est in splendore Ecclesiastici xliii

Quibus verbis spiritualiter intellectis beatus martinus tripliciter com
mendatur primo namque nobis proponitur in speculum contemplacionis
ut eius perfectiorem admiremur 2o in exemplum informacionis ut eius sanctitatem
imitemur 3o in signum deuocionis ut eius gloriam ueneremur primum innuit
tit unde arcum i. diligenter contemplare beatum Martinum quod multiplicem
eius perfectiorem nobis reddit nobis admirandus ... 2m subdit Et benedic
qui fecit illum adeo ... mirabilem et uirtuosum quod a nobis merito sit
imitandus ... 3m innuit valde eum speciosus est in splendore ...
quod splendorem gracie et glorie est a nobis merito venerandus Circa
primum est sciendum quod iste arcus celestis de quo ad literam intelligitur ...
proposita est considerare tripliciter tripliciter primo quantum ad eius ...
et qualitatem Et sic signat beatum Martinum in statu militari 2o quantum ad eius spe...
figuratorem Et sic signat beatum Martinum in statu seculari 3o quantum ad eius ...
et operatorem et signat beatum Martinum in statu presulari ... primum est sciendum quod arcus
celestis ... generatur in nube rorida Una ... est ... refulgencia
radiorum solis in nube aquosa que usque ad celum sublimatur eleuat ...
solem ex opposito dyametraliter contemplatur nam si sol est in oriente
arcus apparet in occidente et econuerso Sic beatus Martinus in statu militari fuit
humilis sed roridus gracia et pietate fuit sublimis et altus perfecta humili
tate et sic ... ad eundem dicitur plena fidelitate Una
deo fideliter seruiuit et omnes actiones suas in deum finaliter direxit dixit
primum patet tanta ... pietatem in statu militari habuit quod pauperi ... porta
ambianensem suum pallium diuisit Ex quo patet quod beatus Martinus non fuit
admodum ... multum pauperum oppressor Sed pius adiutor nam
... pauperes adiuuit ipsos liberans ab inopia Una preter cotidianam ...
... ... stipendijs ... Sed omnia pauperibus ...
ipsos eciam pauperes liberauit a potentum uiolencia Una pupillos et orphanos
protegebat ... deus ... quod ... erat assistere laborantibus ...
opem ferre ... quod ... quod scribitur ... Tibi est derelic
tus pauper orphano tu eris adiutor ipsos pauperes releuabat ... tribulacionum et infir
... patet in illo leproso quem ... osculatus fuit et eum ... a sua
... sanauit 2m patet nam nulla uirtus est que homines ...
... tam sublimet et honorabilem faciat quantum ipsa humilitas ...
scribitur Job v Qui ponit humiles in sublime ... quod ...
dus humiliacionis ... sequetur exaltacionis ... dicit Ambrosius Quisquis
cupit tenere diuitatis fastigia humilitatis yma sectetur Et quicumque ...
... proximum vult peruenire ... plus peruenit obsequendo ...
fecit beatus Martinus Qui ... nobis exemplum maxime humilitatis ...
quod ... ... suo ... ... et ei ... ... suos abstergit
et tersit unde propter hanc maxima humilitatem tamen adeo exaltatus ...

nit q sic legit par aplis factus fuit / 3m patz nam btus matinus
delit deo seruiit tam mentem dilecta Cuma oculis ac manibus in
celu sp intentus fuit et nunq ab orone spum relaxabat Cuma eciam in uita
mita nunq signu aptum globus igneus caput eius appuit cu di
uina misteria celebrauit / quod in eo spc sanctus gracia haberdant oste
t huius sanctitatis tria exemplum nobis reliquit primu est q tumultu
seculariu negociorum penitus declinauit et eciam ac diuinorum officiorum sollicitudine se
ptauit / 2m q assumptis et colloquia mulieru summo ope uitauit / 3o
m acorpore et ocio se abstinuit et extras bonore opm nunq intentus fuit
in dicto legit q nullam horam ul momentum ptrit in quo no iniberet
aut lecc aut orco aut eciam pdicacioni 4m est secedum q si considet
rius celestis quantu ad eius figuram et disposicionem sic computat / racto mar
in statu regulari insignia circularis et in colore multx et singularis prim
atz pcedam Cum dicat q formis elementorum nups relucent uelud in speculo
atz pcedam Cum eius circulares sitis usus celu eleuatr 2m sub
m patz adprim Cuma eius circulas sitis usus celu elenatr 3m sub
extremitatibus usus terram flectitr 3m patz lic n· colores indis simplicum
ullus pictor depinge posset / lz tu quosda colores spu perceptibiles ou
m phm exigue tralit colore ruben scilicet flaueam lateu exag
udem et extra ceruleam et pcedas spetas huius matis fuit in statu su
egulari Qd patz nam primo habuit quadam claritatem puritatis et innocencie
2o habuit quamdam singularitatem
o pstinam claritatem caritatis et pacis / 3o habuit quamdam singularitatem
usticiatis et abstinencie / primu patz Dicitur namq btus mar dicitur fuisse clar
itatem puritatis et in nocencie Cuma no solum seruauit castitatem corporis
ue puritatis et in nocencie / et ideo dicitr in sua legenda Qd tacto sua assi
z eciam uirtualis mundicie et ideo dicitr in sua legenda Qd tacto sua assi
mulatr tabus liuidis et respirauis / assimilatr n vitro pp claritatem uirgi
nalis mundicie / latte uo pp mundiciam et uitream pure consie / sz gemme
fulgida pp thauros preciosum uirtutis et fame / Vn dicit Ambro uirginitas sic
pcedit condicionibus humane nre / Cuius eo assignat cp et auctor dicens q
uirginitas est flos ecclesie gemma de ais et ornamentu totius gracie gracie spu
lis et illustrior porcio gregis xpi / 2m patz pp stam n caritatem mens
eius fuit quia mens eius inditus amore et celestibus desideriis tamq
in nubibus iugit suspensa fuit / Qd patz / prior / q ad nulla hystoria mes
eius potuit assici nec eciam delectari / Vn si apte queme pt illud uerbum qd
dr de btō Augus Displicebat ei quicq agebat in seculo pdulcedine dei et
decore domus eius quam dilexit / et lo bn potuit dice Cum aplo Michi
mundus crucifixus est et ego mundo / Vn aut cuiz aime deuote mudus
y esse crucifixus Cuma mch est in mundo q ea delectet ul sacietr soha
ad amplexum summi boni aspirat / Cuius umbram et figuram esta tui sunt
ra ptendunt / Vn sicut fatuus esset qui sequeretr umbram et dimitteret re
am sic ista fatui sunt qui amplectuntr temporalia et dimittunt eterna / Vn dt
nugis Carere fame no pt qui pictu panem lingit et ate qui uim uerbis no
ar / Considerandum q quanto magis arcus pedibus ad celu eleuatr tanto
magis eius cornua ad yma deflectuntr Cuma sicut fr quanto magis
letorum metes in dem palestra desidia eleuantr tanto magis pp ycetatem
aliorum inopiam deflectuntr 3m patz tanta eius austeritatem prime ex
bat q ipe cum suis in monasterio crudis herbas radicibus pascebat nec
niy quia metis ducere et desiderium sternet celestis prie eos omes a //

Puritas clari

Virgo
Latti
Gemme

Caritas circulari

Singularitas
austeritatis

macitudine tristitiam in quadam dulcedinem convertit Et licet in pri-
cum incipit conversatione tedium delectationibus tristicia quedam impleat cor ita
ut dicat David Si tu pseveraveris tristicia tua vertetur in gaudium Tunc ita
ut dicat David affectus purgabitur et voluntas renovabitur ut omnia que prius dif-
ficilia et quasi impossibilia videbantur cum multa portentur dulcedine
et cum aviditate ut sic impleatur in nobis illud Job vi° Que prius tangere
nolebat anima mea nunc pre angustia sunt cibi mei calamitatis vitanda et anime
celestis premia assequenda cibi mei sunt quia illius amaris penalitatibus
anima devota efficitur tamquam ab delicatis et interiori gratia fragmatibus
Tertium est sacrificium quod se ad celestia considerat. Quantum ad eius effectum et operum
sic exponitur beatus Martinus in statu presulatus. Et hic pro 3us eius spectatur. Qui
in celestibus habet nubes refrigerativa ardoris humectativa liquoris et principa-
tivam pacis et amoris. Et hoc insignum pacis et reconciliationis factum
ut patet Gen. ix. Sic beatus Martinus tamquam alter arcus celi primo refrigerabat
estum paupertatis et inopie pauperibus subveniendo. 2° effundebat aquas
devotionis et sapientie predicando fideliter instruendo. 3° reformabat pacem tran-
quillitatis et amicitie clericorum disceptationem ad pacem et concordiam redu-
cendo. Primum patet. Nam quidam sunt qui necessaria pauperum subveniunt de
superfluo et illa pietas et compassio bona est. Quidam vero etiam sibi neces-
saria subtrahunt et pauperibus subveniunt et hec est summa et maxima
pietas. Talem autem pietatem compassionis beatus Martinus habuit quia clami-
dem mediam cum paupere divisit. Unde bene poterat dicere Job pro eam pu-
pillo non autem dicat adiutorem vel patronum ut videtur quod magno caritatis
studio effectum misericordie ubi[?] manifestum naturale. Unde ut dicit Gregorius Ille perfecte
bonus qui cum eo quod afflicto porrigit afflicti quoque animum in misericordia sumit ut
ut prius in se dolentis passionem transferat et tunc egestati illius prebuisset suc-
currat. 2um patet nam boni pastores suos subditos cottidie erudiunt do-
nis[?] predicationibus et exemplis ut dicit David. Quod bene fecit beatus Martinus cuius
orationem et predicationem semper nunquam relaxabat. Et hoc recte facere potuit. Eo quod fuit
in episcopis requisita que docet apostolus I Thi. iii. Oportet episcopum esse ornatum doc-
torem et hospitalem. Hec bene fuerunt beatus Martinus quia fuit intus ornatus
decore virtutum et extra honestate morum. Fuit etiam doctor egregius
via salutis ostendebat subditis verbo doctrine et exemplo bone vite.
Fuit et hospitalis quia suum hospitium nulli pauperum clausum fuit sed omnes
pauperes misericordia caritate suscepit [illegible] 3um patet nam licet obitum suum
presciret cum que discipulis indicasset descendit tamen ad villam Condatensis diocesis Et in
clericorum illorum discordiam ad concordiam revocavit. Quia magnus amator pa-
cis fuit. Sic enim qui dicit Augustinus in de civitate dei Tale bonum est bonum
pacis ut in rebus talibus nichil gratiosius soleat audiri nichil delectabilius concupi-
sci et nichil utilius possideri. Cuius racionem reddit ipse Augustinus in libro de verbis Domini Ait
qui in ea non fuerit inventus a patre abdicatur a filio exheredatur et a spiritu sancto
alienus efficitur nec poterit ad hereditatem domini pervenire. Quia testamentum
pacis noluit custodire. Obiit autem dextere deus volatus eius tamquam cum
glorificatus splenduit et chorus angelorum laudes deo canentes cum
auditus fuit. Quem quidem tamen beatus Severinus Coloniensis archiepiscopus Dum quadam
die dominica loca sancta ex more post matutinum visitaret audivit
suo archidyacono ut eas audiret monet ideo impetrat cuiusque nichil no-
principes fa-

Pauperibus subveniebat

Subditos instruebat

Pacem reformabat

4

Placens deo factus dilectus Et vivens inter peccatores translatus est. Sapie iiij° Verba proposita ad laudem sancti Martini
[d]e Enoch iusto Sed spiritualiter intellecta possunt convenienter intelligi de beato Ma[rtino]
[in] quibus singulariter pro statu beatus Martinus commendatur ex tribus. Primo quantum ad dignitatem quam habuit in statu militari. Secundo quantum ad dignitatem quam habuit in statu clericali
3° quantum ad felicitatem quam iam obtinuit in primo ergo
Primum notatur cum premittitur placens deo 2m notatur cum subditur factus
dilectus 3m notatur cum annectitur Et vivens inter peccatores translatus est. Circa
primum est sciendum quod beatus Martinus in statu militari habuit triplicem dignitatem
qua nobis ponitur in exemplum virtutis et probitatis cunctis militibus
...is eorum virtutibus fidelibus. Primo namque in statu militari deo placuit
[prop]ter fidelitatem. Unde patet. Magna enim fidelitas fuit adhuc existens
catechuminus in tempore gentiles degens fidei integritatem servavit in
[cor]de. Maior quod fidem illam ostendebat in opere ~~in opere~~. Circa militiam si[quidem]
stipendia postquam a decreto militare noluit recusabat recipere. Unde Juliano
[dix]it Stipendia tua alius. Hactenus enim militavi tibi Sed nunc decreto mili[tare]
[ami]ce volo ipsi deo. Maxima vero fidelitas fuit quod fidem trinitatis predicat
intrepide in conspectu regis apostate. Cum enim Julianus sibi impingeret quod
[pro]pter vecordiam certaminis in crastinum militiam desereret(?) beatus Martinus
[a]udacter dixit Ego signo crucis non clipeo protectus aut galea hostium cuneos pe[netrabo]
Et cum servaretur ut crastino inermis ipsis hostibus obiceretur ut id quod
[dixe]rat factis probaret. Sed cum ad certamen ventum esset hostes pacem pe[ti]
[e]runt Et se regis imperio voluntarie subiecerunt quod nulli dubium
[est] beati Martini meritis provenisse. Licet miles sue fidei Christum bene potuisset illeso[s]
[ab] hostibus conservasse. 2° in eodem statu deo placuit propter pietatem. Unde
patet. Non enim ut mos est militum nostri temporis ~~...~~ fuit pauperum spoliator sed
[pr]ocius fuit pauperum defensor et ipsorum inopie liberalissimus sublevator. Unde
[leg]itur quod in media hyeme illi mendico elemosinam petenti clamidem
[su]am divisit et mediam partem mendicanti tribuit. In quo opus magne
[lar]gitatis erogationis ostendit. Circa non de superfluo sed magis de necessario elemosinam fecit
[pro]pter quod ut Christus ostenderet quantum sibi tale opus pietatis gratum esset. In nocte
sequenti cum iuxta se sopori dedisset Christus sibi cum multa militia angelorum
apparuit dicens Martinus adhuc cathecuminus hac me veste contexit. Ut sic Christus in eo
[ver]ificaret quod ipse dixerat. Unde uni ex minimis meis fecistis mihi fecistis. 3°
in eodem statu deo placuit propter humilitatem. Unde patet. Magna enim humilitas
fuit quod filius principis militie domino suo subditus esse voluit. Circa servum
[su]um usque ... dominus serviebat et ipsum non servum sed tamquam equalem sibi reputabat
Maxima vero humilitas fuit quod eidem servo in extremo humilitatis obsequio de[ser]
[v]iuit. In quo nostra arrogantia manifeste reprehenditur. Circa nullum nobis
equale esse volumus sed potius meliores nobis quosque despicimus. Et quia beatus
Martinus in statu militari sic deo placuit ideo convenienter de ipso potest intelligi. Quod
scribitur Deutero xx° Quis est homo qui edificavit domum novam et non
dedicavit vadat et revertatur in domum suam. Per novam domum intelligitur cor
beati Martini per gratiam fidei renovatum et a vetustate peccati purgatum. Quod porro
domum edificat et deo acceptabilis reddit. In baptismo autem deo dedicatur
sed ad militandum consecratur. Ad hanc autem domum beatus Martinus revertebatur
quia suam conscientiam iugiter explorabat ne aliquid ibi lateret

fidelitas

pyetas

humilitas

Status clericalis

Abstinencia

Continencia

Oracio

Status clericalis

Crimina oculos divine maiestatis offendet / 2o gaudat quantu ad stitue-
quia hunt in statu clericali cum subdit fratres dilectus et hec quas plus
est ee dilectum quem esse placitum / fuit aut dicta q blus martinus fuit tam in
statu monachali quam et pastorali deo dilectus / propter tria / primo propter abstine-
rigorem / 3o propter oracionis fervorem / primum patet tantu in rigore abstinencie
in monasterio tenuit quod cum suis monachis crudis herbis contentus
fuit et cum lxxx monachos haberet nullus eorum vinum bibit nisi hec cogit
infirmitatis expeteret / firmiter attendens et ingerens in animo suo cuius
illud quod scribit Apostolus Ro xiiii non est regnum dei esca et potus
delicatos que habet in cibo et potu / sed iusticia et gaudium et pax in spiritu
in prima iusticiam intelligere debemus mortificacionem carnis / quia iustum est quod caro sub-
iaceat spiritui / et ideo sic est constringenda secundum Augustinum ut non superbiat / sic tamen est
nutrienda ut non succumbat / pacem aut mentis que maxime in integre
abstinencie consistat / per gaudium intelligere debemus plenitudinem spiritualis
iucunditatis quod deus preparat tribuit eis qui non in carnalibus delicijs de-
lectantur / nam sicut dicit Bernardus delicata est consolacio divina et non datur admit-
tentibus aliena / 2m patet / tante namque continencie fuit quod non solum
carnis incontinencie amputavit sed eciam occasiones carnis declinavit cellam
enim suam a civitate per duo fere miliaria distante sibi fecit ut in publicum procedere
et cella voluit declinare ut soli deo liberius vacaret / hec aut continencia
quia carnis et animi voluptates constringimus est quodam genus martirii
ut dicit Bernardus crimina in cottidiana corporis afflictione fit quidam sanguinis
effusio ut illi qui proximo xpo duce mortis martirium sic fere non
sunt saltim minori si diuturniori martirio sanguinem fundunt / et
subdit Iste martirium gravius est quam inter epulas esurire inter veste
multas frigore algere / et inter divicias paupertate premi / hec omnia beatus
Martinus in statu episcopali voluntarie sufferebat / et ideo de ipso recte cantatur
o sanctissima anima quam etsi gladius persecutoris non abstulit tamen pal-
mam non amisit martirium aut secundum Bernardum Nec istam continenciam incorrupte
servant animam sobrietas victus asperitas cultus frequens fortis constrictio et ora-
cionis peti declinacio / que omnia excellenter fuerunt in beato Martino ut patet ex supra-
3m patet nam orabat fervenciter / crimina oculis ac manibus semper fuit in celum in-
tentus et fervida ductorum suspensus orabat / eciam potenter crimina virtute sue
oracionis tres mortuos suscitavit / orabat eciam perseveranter crimina in vacuo
ab oracione spiritum non relaxabat / Unde ad insinuandum fervorem et rigorem sue
oracionis globus igneus super caput eius apparuit / Secundum cuius patet aplus deo
fuit / 3o commendatur quantum ad felicitatem quam iam obtinet in statu
celestiali crimina ascendit et veniens inter peccatores translatus est / circa quod
est attendendum crimina modo quia beatus Martinus in statu laycali placuerat deo
per suam fidelitatem crimina fidem trinitatis coram rege perfido audacter
confessus est ideo translatus est in paradisum ad perfectae contemplandum bea-
tissimam trinitatem / hec aut visio est tota merces ut dicit Augustinus quam tan-
ta erat suavitate quod si in illa non nisi per unum momentum morari liceret / inde pro
mille annis plenis delicijs putatis esse contempnendi / Unde dicit Augustinus 3o
de civitate dei quod beata vita in suo fonte bibitur / ubi veritatis visio clarissime
patet / crimina eciam beatus Martinus in statu clericali placuit deo per suam hu-
militatem ideo translatus est ad celestis regni sublimitatem / et hic quemadmodum

premium non reddet ipsi mundo | Et quia beatus Martinus hic se premebat primma
humilitatem | et se affligebat prime austeritatem | et se despiciebat pro
bus vilitatem | ideo racionabiliter debuit differri de ista miseria ad celestem gloriam
sublimitatem ad celestis convivij ubertatem ad beatorum spirituum eterna societatem
tem | Et ista tria tanguntur. Cum de ipso cantatur. Martinus hic pauper et mo
dicus celum dives ingreditur ymnis celestibus honoratur. pro primo dicitur ingreditur notatur loci subli
mitas | pro secundo quod dives ingreditur notatur illius gaudij ubertas | pro tercio quod ymnis
celestibus honoratur notatur beatorum angelorum societas Et quia ideo beatus Marti
nus placuit deo per voluntariam afflictionis penalitatem ideo nunc translatus
est ad celestis gaudij suavitatem ubi nunc eterna leticia indeficienter e
pulatur et illo pane celesti quod omne delectamentum in se habet eternaliter saciatur. Cuius
nos participes faciat etc. | De sancta Elizabeth

Consideravit semitas domus sue et panem ociosa
non comedit | Proverbiorum xxxi° Verba proposita quibus assumuntur in lau
dem et preconium beate Elizabeth | in quibus nobis eius perfectio du
plex commendatur. Primo actue mentis discussio studiosa | 2° abeant operacio
spiritualis commendatur. Primo notatur cum premittitur consideravit semitas domus sue id est omnes mo
tus interiores mentis sue Secundum notatur cum subditur Et panem ociosa non co
medit | Circa primum est sciendum quod quilibet homo universus diligenter debet considerare
eius semitas id est omnes cogitaciones et affectus mentis sue | ne in eis aliquid
sit quod oculos divine maiestatis offendat | Et ad hanc
consideracionem iudicat hugo sic dicens Diligenter attende quantum deficias | et
quatum proficias et qualis sis in moribus | et qualis sis in affectibus
hec ergo ad cor tuum et diligenter ac subtiliter discute te ipsum Considera quid
sis quo vivis et quo tendis | Et enim totum interius et exterius homi
nis cognoscendum plene cognoscendum | non solum qualis sis
sed tantum quantum possibile est plene cognoscendum | non solum qualis sis
itaque consideracioni tue potius sublevari ad con
templacionem dei | Propterea id est per rationale speculum ad videndum deum et ad
contemplacionem dei | Hanc ergo consideracionem et discussionem mentis beata Elizabeth cottidie fecit
ipsum sepius | Et istam consideracionem et discussionem mentis beata Elyzabeth cottidie fece
runt sepius | Et istam consideravit de se ipsis Cum omni die tamen se ad noctem
tabat sicut refert de se ipsis Cum enim omni die tamen se ad nocturna
tabat | sicut id est sicut Senica refert de sextio Cum omni die tamen se ad nocturnam
quietem recepisset interrogabat animum suum Quod bonum hodie peregisti | quod
malum tuum hodie sanasti | Cui vicio obstitisti | qua parte melior es
Hec ergo consideracio debet esse tripartita Primo ut homo consideret suos defe
ctus Et aut dicitur quod hec consideracio debet esse tripartita Primo ut homo consideret suos defe
ctus plures ut corrigant. Et hoc docet bernardus sic dicens consideret anima ma
culas suas ut videns doleat | dolens lugeat | et lugens deo placeat | et pla
cens audiat Ecce tu pulchra es amica mea ecce tu pulchra et macula non
est in te Istud verbum proprissime conveniunt beate Elyzabeth Cuius pulchritudo fuit in
terius Quia non solum fuit pulchra in interiori mentis affectione Sed etiam
exteriori conversacione et per exempla sancte conversacionis et edificacionis omnibus
eam intuentibus relinquid | 2° ut homo consideret suas affectiones puras
ut dirigant | Ad quod hortatur bernardus sic dicens | ante tua consideracio a te incipi
at ne frustra intendas in alia te neglecto | Quid enim tibi prodest si noveris
omnia misteria | omnes vires herbarum | cursus siderum | Si te nescieris | eris similis
edificanti sine fundamento | ruinam non fabricas non structuram | Quicquid ma
estruxerit extra te ipsum hoc ut ipse erant tamquam pulvis qui a vento dissi
patur | Et subdit non solum autem consideracio tua a te incipiat sed etiam in te fi//

Discussio studiosa

Defectus plures ut corrigant

Affectus puros ut dirigant

Cognito sui

niat / ut quicquid consideracioni tue se offerat quod ad tua salu-
tem pertineat hoc nouus expediendum / 3o ut homo consideret defectus fu-
Defectuum futurorum — turos in quos ex propria infirmitate labi posset ut caueant / homo
ut dicit Augustinus magis cogitare. Unde si homini desit aliquid quod sibi est
ex habes caue ne perdas. Supplica ut habeas. Semper in cogitare de-
bes quod sis minor in uirtutibus non autem quantum sis maior. Si in cogita-
tum sis maior. Si aliud preteritis time elacionem. Si autem cogitas quan-
tum desit ingemiscis. Et cum ingemiscis ad eliciendum curabis / Et hec humi-
litas et perfectio. Faciendum autem sunt circa ista consideracio sui par-
Humilitas sui — homini quadrupliciter fructum. Primo causat humilitatem sui / unde dicit Gregorius
quia agnus humilitatis candor sua opera illustrat qui aliorum bona sub-
pensat. Tam diu in quibus peccata sua que nosse et flere debet ignorat
quam diu de aliorum defectibus curiose considerat. 2o induit caritatem proxi-
Caritas proximi — mi hec in quod homo propriam fragilitatem agnoscit uniuersorum procedit ex caritate
condescendit / 3o induit contemptum mundi. Unde ex consideracione pro-
Contemptus mundi — nobilitatis et ex magnitudine celestis premii ad quod homo factus est ea
transitoria uelut stercora arbitratur / 4o considerato induit amorem dei qua-
Amor dei — dendum homo considerat quod deus ipsum tanti precii estimabit / quod pro eo mo-
ri et mori uoluit in amore diuino multo mardescit / Vita secunda est
faciendum quod eius operacio uirtuosa tote philosophi in munt quod subdit / Et pa-
Operacio uirtuosa — nem ociosa non comedit / Per autem dicta quod tercio est panis tam materia-
lis doctrinalis et sacramentalis / Et nullum istorum beata Elizabeth comedit ociose sed
operose et uirtuose / Primo igitur beata Elizabeth panem materialem non comedit ociose sed
Panis materialis — magis operose et uirtuose. Ex quo eadem hic extollitur / Unde in eodem
de ea scribitur / Quesiuit lanam et linum et operata est consilio manu-
um suarum / et planam de qua uestes fiunt quibus corpora teguntur / per
intelligi opera misericordie corporalia quibus feruenter intendebat pau-
peres de labore manuum suarum uestiendo. Per linum uero quod pulsatis
sionibus ad candorem deducitur / possunt intelligi opera penitencie puta uigi-
lie et oraciones et abstinencie quibus caro mortificatur / et mens ad candorem
puritatis perducitur / Per quam operose dicta beata Elizabeth in istis actibus laborauit
Sapiens ibidem declarat cum subdit manum suam misit ad forcia quia
perfectis operibus fortiter et uiriliter insistebat. Et digiti eius id est cogitaciones
affectiones ipsius apprehenderunt fusum ut de lana et lino fila faceret et uestem
texeret de qua pauperes tectare uestiret. Et eciam materiam spiritualiter do-
naret. Nam beata Elizabeth de lana agni id est de exemplis et uita Christi et de li-
no munde puritatis sibi uestem texuit de qua scribitur / ibidem Fortitudo et decor
indumentum eius. Et hic est notabiliter aduertendum quod quanto mulier est forcior
et sedula aliquanto filum trahit longius. Sic mens beate Elizabeth quanto
magis aciem eleuabat / tanto limpidius ueritatem diuinam contempla-
ta et feruencius amore diuino attendebat / 2o beata Elizabeth panem do-
Panis doctrinalis — ctrinalem non comedit ociose sed pocius operose. Unde ueritatem uite quam au-
diendo uel meditando didicit per bonum exemplum caritatiua aliis ostendit. Et
de hoc congruenter potest intelligi quod scribitur ibidem Sindonem fecit et
uendidit et cingulum tradidit cananeo. Nam per sindonem que de subtili

...ius filii contexuit pt intelligi agg[...] sacrorum librorum et bonorum exem
...plorum omnibus bta Elizabeth confecit panem [...] confortante quo
...pauperem et alios reficiebat purpuram aut syndonem vendidit omnia precio
...sa cede etiam preciosis operibus intenta fuit et cingulum tradidit Cana
...neo Cananeam qui interpretatur commutatio significat illi qui pecuniis exe
...quia ad bona intam sunt commissi omnibus ipsa tradidit cingulum con
...tinentie quia mens a noxiis cogitacionibus retrahitur et cingulo pe
...nitentie omnibus carnalibus concupiscencia constringitur et cum cingulum ius
...titie quo affectus ab inordinato amore comprimitur Tercio bta Elizabeth panem
...sacramentalem non comedit otiose sed magis virtuose et operose quia ad sa
...cramentum eukaristie non cum tepiditate et desidia accessit sicut proch dolor mul
...ti faciunt sed ad eius perceptionem se cum magno fervore devotionis et puritate — Panis sacramentalis
...ctis studio preparavit Et ideo propter hoc triplicem fructum virtute eukaristie
...cepit quem scilicet dono divini numinis digne comedentibus provenit Hoc n[amque]
...tum hominem digne accedentem confortat in virtuosa actione mentem
...sublevat in divina contemplatione Et cor accendit in bonorum celestium
...dia desideriorum Et ista tria figurantur per hoc quod Helyas in fortitudine
...ius subcinericii quem monitu angeli in deserto degustavit xl diebus et
...noctibus ambulavit et usque ad montem dei Oreb pervenit et in hostio spe
...lunce stetit Tunc enim homo in fortitudine huius cibi per xl dies ambulat
...cum virtute huius sacramenti in bonis actibus laborare non cessat Tunc aut[em]
...ad montem dei Oreb pervenit quando virtute huius sacramenti in dei contempla
...cionem per amorem et desiderium sublevatur Tunc stat in hostio spelunce cum
...tudinem amoris desiderium vellet liberari a nexibus corporis et fervens
...petit pervenire ad regnum eterne beatitudinis Cuius etc 129 Sermo de eodem

[F]ortitudo et decor indumentum eius et ridebit in die
novissimo Prov xxxi Verba proposita que exprimunt bte Eli[zabeth]
...laudem et premium quod adhuc primo quantum ad virtutem sue virtuose perfec[tionis]
...quam habuit in via 2o ad sublimitatem gloriose quia nunc possidet — retribucionis
...patria Primum notatur cum premittitur fortitudo et decor indumentum eius
...m notatur cum subditur Et ridebit in die no[vissimo] Circa primum est sciendum quod uber
...s sue fructuose perfectionis [...] que exprimunt per fortitudinem et d[ecorem]
...rem indumenti Prima perfectio virtuosa qua mens sua ornabat consistebat
...fortitudine amoris et decore omnium virtutum Quod patet sic quia in ca
...ulis [...] actualis decor [...] incipientium proficientium et perfectorum Ad — Decor incipientium
...in maiore evidentia est sciendum quod decor incipientium consistit
...innocentie recuperacione proficientium in virtuali augmento et progressione Sed — Innocentie recuperatio
...decor perfectorum consistit in perfecta Christi imitacione Recuperacio [...] aut recup[eratur]
...per penitentiam que secundum Augustinum peccata diluit et angelice felicitatis con
...sortes facit Nec solum aut prima restituit innocentiam Sed quandoque ho
...minem efficit ad maiorem graciam Unde dicit Ambrosius Fidelior fac
...tus est petrus post quam fidem se perdidisse deflevit atque ideo maiorem
...gratiam reperit quam amisit Qualiter aut agenda sit penitentia docet
...ius Ambrosius dicens Cum penitentiam agis pater deus esse ad obsequia pro
...cedenda in iniciis sub eundas ne committeres quibus ei sunt per [...] te

obicat ad celum ad celum penitentiam faciendam hortatur Unde sic dicit
ad agendam penitentiam nulla austeritas te deterreat quia non sunt condigne
passiones temporis ad preteritam que dimittitur non ad presentem consolationem
gratiam que immittitur Non ad futuram gloriam que promittitur Et
penitentiam beata Elizabeth continuavit et ideo decorem prestite innocencie conservata
fuit Ex parte praedictorum Et sunt origo prestita innocencia 3 hec pedissequas
quarum prima est fama celebris et illesa quia innascitur extensionem
Fama celebris Unde dicit Augustinus Ad recuperandam famam lesam nichil adeo efficax puto quam
id prestite abhorrere per quod maxime contingit fama maculari Philosophus cum
regressio ad bonum quod tamen insanie detestatur unde ecce est quidem enim fama
celebris sic status illese dignitatis status autem dignitatis non leditur
nisi propter proborum mortale peccatum ideo sicut Augustinus quod est esse celebrem famam
ubi tamen contingit in recenti innocencia 2a pedissequa est secunda et lucida
Consciencia suavis conscientia quia innascitur ex dolore peccati Unde dicit Augustinus quanto
magis conscientia post commissum nisi ut ad doloris excepit tanto securius
in se ecce tota dulcescit sicut ergo se presumit secura turbata conscientia et
contra est secura mens quasi iuge convivium Ex quibus cadentes patet
Verecundia Nobilis ad innocenciam quod non est suavis conscientia 3a pedissequa est pudica verecundia
Unde dicit Augustinus Infirmitate impetudine tamquam pessime prolis pestifera
mater est consuetudo peccandi et enim frequentius male committitur eo credendum
nimis licencius quo frequencius Ex sancte innocencie se spectat nobilissima
tunica inqua preciosam innocentis sit rubea perfusio etiam de peccato alieno
hanc pedissequam in nobis gignit verecundia confessionis Unde dicit Augustinus quod
verecundia quam in confessione penitens sustinet nam et venia complet sed
misericordia Et propter istum decorem innocencie beata Elizabeth et quibus dona
fit amabilis divine maiestati iuxta illud psalmiste Et concupiscet rex decorem
Decor Proficiens tuum 2o beata Elizabeth fuit induta decore proficiendi qui constat in
tribus dicitur primo temptationum elucidatione in continuo proficiendi desiderio
sine interruptione et secundo bonorum operum exercitatione De primo sciendum
ipsi proficientes proprie sustinent triplices temptationes Et primo vagas
cogitationes quibus est adversarius pectora prestita admemoria conatur 2o
titillationes inordinati amoris quia hostis antiquus proiecta aliud plus
potest impedire progressum virtutis quam per immissionem inordinati amoris
3o patiuntur diffidentia virtuose continuationis quia timent quod in
incepto perseverare non possint Et hiis temptationibus beata Eliza est
ingressa Nam ipsa perfecta divina iugiter concepimus Et mens eius
amore divino prestita succensa fuit et iugem perseveranciam in bono
tenuit Unde bene figurata est per sanctam Judith quia sic legitur Judith
quando venit ad Holofernem triplici ornamento usa fuit nam discriminavit
crinem capitis sui et posuit mitram super caput suum Et accepit
inaures et anulos in digitis suis Per mitram intelligitur
stabilitas quia vage cogitationes prohibentur sic per mitram
Per murenulam quod pectus ornat sponse ne amor adulterii subintret
intelligitur divini amoris sinceritas Per anulum quod portatur ut conspecta
sponse fuerit designatur fiducia certa mentis robur in bono incepto

[T]enerandi. Tercio sciendum quod desiderium proficiendi in hoc attendit quod homo
viribus conatur se ad meliora vitat et nichil reputans ea que iam fecit
in ipsu eorum que secunda sunt nata novit exemplo apostoli dicentis Que retro
sunt obliviscens ad ea que anteriora sunt me extendens. Unde dicit Cass.
bonum incidit deficiendi periculum ubi proficiendi deponit appetitum. Ideo dicit
Aug. Ideo dicit Aug. Summa perfectio christiane religionis est ut quantumcumque
homo in hac vita proficiat se sic putet super esse quod querat. Hoc secundum
proficiendi desiderium habuit Ecclesia et ideo bene signata est per Judith dicente cum
ad Holofernem sub sandaliis ornata fuit. Sandalia vero que sunt in
dextris clausa ne pes terram contingat et superius aperta significant affectum proficientis
qui debet esse inferius clausus ne attendat ad ea que homo gessit sed apertus
superius quantum ad proficiendi desiderium. Et dicitur progressu virtuali Canticorum
vii. Quam pulchri sunt gressus tui in calciamentis filia principis. Filia
principis est anima divina ymagine insignita, cuius gressus in progressu virtutis
sunt pulchri et divinis oculis grati, sed dicuntur in calciamentis, id est in massotibus
operum virtutum ornatis. De tercio sciendum quod non sufficiat homini solum habere proficiendi
desiderium nisi tamen habeat operibus exercicium virtuosum. Sed hoc exercicium
non est uniforme sed variatur secundum varios status et condiciones hominum et secundum varia
dona que quis a deo recepit. Nam ille qui accepit a deo quinque talenta
id est quinque dona gratuita tenetur se exercere in omnibus et de quibus donis et eorum
usu tenetur deo reddere racionem ad quod non tenetur ille qui solum duo vel talenta recepit.
Unde dicit Greg. Cum enim augentur dona, racione etiam crescunt donorum.
Ex quo patet quod ille qui accepit quinque talenta si fuisset solum sublucratus
duo hec sibi non sufficerent ad salutem sicut illi sufficiat qui tria talenta recepit
et super alia tria sublucratus sit ut patet Mt xxv. Tale autem exercicium virtuosum
habuit beata Ecclesia que omni tempore se in virtutis actibus exercebat. Tercio bonum Ecclesie fuit
dicta decore perfectorum qui consistit in perfecta Christi imitacione. Unde attenditur
in tribus. Primo in omnium rerum mundi alienatione perfecta. Christianitatem habet Christus pro
maxima paupertatem omnibus perfecte renunciavit et ad hanc invitat
Christus suos discipulos Luc xiiii dicens: Nisi quis renunciaverit omnibus
que possidet non potest esse meus discipulus. In quo actu beata Ecclesia Christum
imitata fuit quia propter Christum omnibus diviciis et honoribus perfecte renunciavit.
Secundo in sui ipsius perfecta derelictione. Sicut autem homo perfectus seipsum
relinquere et quantum ad actum suorum propriam complacenciam et quantum
ad amorem naturalem quem habet ad seipsum. Ita homo ut se ipsum diligit
etiam in illis actibus virtuosis quos deus in ipso operatur aliquam com-
placenciam habeat propter se sed solum propter honorem dei. Habent perfectorum habitum. Aug.
dicit in x confessionum: Erubesco et placeo ut abiciam me et eligam
te et subdit et ut nec nec tibi placeam nisi propter te. In quo actu Ecclesia beata
Christum secuta fuit quia per omnes actiones suas in honorem dei ordi-
navit. Tercio in sui ad deum perfecta sublevacione. Sic in eis Christus fuit in perfecta relacione
ad deum semper sublimata et tales mentes solum sapiunt ea que sur-
sum sunt non que super terram. Et propterea non sunt nisi fides et de hiis decorem
habitus. Job xv: Spiritus domini ornavit celos. Nam sicut celi continue moventur
ad terram ipsam tamen nunquam contingunt. Sic iste mentes licet absint terrena
quantum ad utilitatem et necessariam sustentacionem tamen terrena
non contingunt per consensum et delectacionem. Et hoc fit propter earum mentale abstraccionem.

Decor perfectorum
1 Relacio rerum
2 Relacio sui
3 Sublevacio ad deum

quasi sic sublimant ut eam non in terra sed in celo quesiuit inueniar
propter quam sublimationem beata Eli(zabeth) cum celestibus spiritibus potest dicere Quia
postulo nostra conuersacio in celis est/ Et sic apparet ex ubertate sue deuo-
tionis quam habuit in terra Secundo describitur quantum ad sublimitatem glo-
riose retributionis Quia nunc possedit in paciencia tunc subditur Et ridebit
debit in die nouissimo quando deus premium dabit pro meritis operibus scilicet bonis fece-
runt/ sed mala ut dicit Apostolus Et sic in ista beata Elizabeth consistebat
in fortitudine paciencie Et in operibus misericordie et iusticie Quia enim
diuina precepta fideliter obseruabat Et seipsam in operibus misericordie ...
ter exercebat Ideo in ista presenti laude scribitur ut dicitur quod accinxit fortitudine
lumbos suos et roborauit brachium suum scilicet ipsam virtute in operibus paciencie ins-
tie et manum uirtute extendo Et ideo in isto ridebit et gaudebit in die nouis-
simo quando christus sibi et aliis dicat Venite benedicti patris mei percipite regnum Cuius regni nos
De virgine &c.
participes faciat etc De sancta Cecilia

Quesiui eam sponsam michi assumere et amator factus sum forme illius Sapientie viij° In verbis premissis
Beata Cecilia commendatur a nobis propter que fuit amabilis ipsi deo pri-
mo namque attollitur a castitate preciosa que ipsam dei filio desponsabat 2° a digni-
tate speciosa que ipsam deo amabilem faciebat Primum notatur Cum premittitur
Quesiui eam sponsam michi assumere Secundum cum subditur Et amator factus sum for-
me illius Circa primum est sciendum/ quod licet cetere uirtutes reddant animam deo gra-
tam solum tamen castitas ipsam deo desponsatam Ideo scribitur Ier ij° Recordatus sum tui
miserans adolescentiam tuam et caritatem desponsacionis tue Ex quo euidet quod
Christus sola castitas beatam Ceciliam et quamlibet animam deuotam deo desponsat
Et eam annulo perfecte fidei subarrat Dum quidem annulus est aureus Et
scilicet ponitur in quarto digito et est rotundus Annulus iste verum amorem
significat Quem debet esse inter sponsum et sponsam Cuius condicio explicatur propter
potentia totaliter Nam per hoc quod est aureus designat amoris excellenciam et sum-
mitatem qua summe et pre omnibus sponsa debet sponsum diligere per hoc autem
quod est unus designat amoris singularitatem Quia sponsa debet sponsum
unice et singulariter diligere Si enim essent duo anuli et in duobus digitis
positi indicaretur quod posset diligere deum et homines mundi Nunc autem quia
unicus quia unus est et in quarto digito collocatur in quo dicitur quedam
uena que a corde procedit datur intelligi quod sponsa precordialiter et singula-
riter debet sponsum diligere Per hoc autem quod est rotundus designatur amoris eternitas
et perpetuitatem quia talis amor nullo fine clauditur debet sic figura sperica fini-
ri licet Et istas proprietates amoris beata Cecilia excellenter habuit ad suum
sponsum Nam ipsa Christum summe et excellenter pre omnibus dilexit/ Quia eciam
re Christi sponsum carnalem voluntarie recusauit/ singulariter eciam et uni-
cum deum dilexit Quia amorem nunquam per amorem sponsi carnalis contaminauit
constanter et perseueranter Et ipsum Christum dilexit Quia propter eius fide et amo-
re uoluntarie passa fuit/ Et ideo recte figurari potest per Abigail quam
rex David sibi desponsauit ut patet j Reg xxv Quia cum eius nuncios audiuis-
set adorauit prona in terram et ait/ Ecce famula tua sit in ancillam
ut lauet pedes seruorum tuorum et surrexit et ascendit super asinum et quinque
puelle eius pedissequae ierunt cum ea Et venit ad David et facta est ei

uxor Abigail meruit pius exultatio et bn sigt Ceci. Bea. quia ipsa eius
pus spiritualem fuit exultatio patris celestis et omnium spirituum beatorum Prima
in regis david xpc ihesus desponsare vellet ascendit super asinam Prima
opere tenus ipsius subiugavit omnem carnalem concupiscentiam et accepit
secum puellas quinque pedissequas hoc est quinque gnali virtute Prime decorant
talem atque devotam Adhuc disponunt quod xpo sit ydonea desponsata/ Prima | 1
cella pt dia pudor et separabile virginitatem concomitans Unde dicit Ambrosius Se/
ut singularis virtutum virginem ubique sequens est pudor | Hic autem pudor sine sexo
individuis virginitati quia sine eo castitas servari non potest Quod autem sit pudor
verecundia ostendit Bernardus dicens O quam verecundia est ornatus omnium virtutum sed
tenera etate amplius pulchriusque nitescit Hunc pudorem beata Cecilia sex
ut Prima omnia spectacula declinavit Et cum angelus secreta colloquia fece
runt 2a pedissequa est abstinentia carnem castigans Unde dicit Ambrosius | 2
ut psymonie potius abstinentie vitia carnis domat Oportet vitia vestire q
est causas velut vestire vicior. Causa non pecandi causa vitiis sepe decepit hoc
et causas velut vestire vicior Causa non pecandi causa vitiis sepe decepit hac
pedissequam beata Cecilia habuit quia carnem suam biduanis ieiuniis et aliis
nabat 3a pedissequa est utilis labor excitans Unde dicit Ieronimus Semper ali | 3
ad boni facito ne dyabolus in veniat te ociosum Ociositas non est plures
item dissolvit Et ideo dicitur Ecclesiastici xxxiii Multa mala docuit ociositas quia
ipso dicitur quia prebet incentivum multorum malorum Prime causa maxime vi/
nda est virginibus sacris Ideo dicit in monasterio posite nec ocio torpescant
detractionibus non fabulationibus vacabant Sed psalmorum modulationibus
omnium operationibus insistant et divinis lectionibus aurem accomodent hanc
dissequam Beata Ce. habuit que a colloquiis divinis et oratione non cessavit/ Prima | 4
pedissequa est prudentia inter utilia et noxia iudicans Unde dicit Augustinus
virgines non inveniatur in vobis impudicus vultus non vagi oculi non infrenis
gwa non petulans risus non scurrilis iocus non indecens habitus Sed toto
amate qui totus pro nobis incedit pependit in cruce Hinc est quod p/
ntes virgines accipiunt prudenter oleum gratie in lampade sui cordis et se
caritate et aliis virtutibus ornaverunt et venienti sponso alacriter occurrunt
ut se parate et ornate cum ipso ad eternas nuptias intraverint Hanc pedisse
quam b. Cecilia habuit que prudenter sponsum celestem carnali sponso pelegit
omnes facultates suas pauperibus instantibus induxit et ad ultimum domum suam
iam in ecclesiam Urbano consecrari fecit Quinta pedissequa est impis | 5
contemplatio soli deo vacans Unde dicit Gregorius Contemplativa vita est caritatem
et proximi tota mente retinere et ab exteriori actione quiescere Soli desiderio
conditoris inherere ut iam nichil terrenum habere libeat Sed caritatis curis cu
as omnibus calcandum faciem cordis animus inardescat Ad hanc autem
contemplationem invitans ut dicit Gregorius mens mea non perducitur nisi studiose prius
terrenorum desideriorum tumultum subtrahatur Et ponit exemplum de Iacob
cum uno pede claudicabat soli illi pedi innititur quod sanus habet Sic et
desiderio terrenum arefactum factum fuit in solo pede amoris dei se to
ute sistitur et in ipso solo stat quia pedem amoris seculi quem in terra po
consueverat iam a terra suspensum portat hanc pedissequam beata Ceci
ut quia pro amore in bono divino se fecit fuit quod bene liquet
hoc quod adeo fervent sponsum suum Valerianum et eius fratrem Tiburtium

sub exhortacionibus in amore dei solidavit Ut contempcis omnibus vita sua
ipsos deo in sacrificium obtulerunt et gloriose pro amore eius coronam martirii
susceperunt Cuius meritis nos perduci faciat etc. 29 de eodem

Secundo beata Cecilia commendatur a dignitate specialiter
quod notatur cum subditur Et amator factus sum forme illius
Et hoc quia nam inter omnes virtutes pudicicia virginalis mentem christianam deo
specialiter amabilem reddit sicut mirum quia dicit Ciprianus Virginitas est flos
ecclesiastici germinis decus atque ornamentum gracie spiritualis et illustrior porcio gregis
christi Sicut autem dixi quod virginalis castitas est multo amplectenda et diligencius
Magnitudo meriti conservanda propter tria Primo propter magnitudinem meriti 2o propter fortitudinem belli 3o
propter celsitudinem premii Primum patet nam castitas virginalis quatuor modis
excellit castitatem angelorum Est enim in multo multiplicior nobilior et glo-
riosior et laudabilior Multiplicior est quia castitas angelorum est solum in spiritu
virginum autem castitas est in carne et spiritu Unde dicit Jeronimus Illa virginitas est
hostia christi cuius nec mentem cogitacio nec carnem maculat libido Est eciam
nobilior quia in angelis est naturalis in virginibus autem est virtutis Est
gloriosior quia in angelis est sine victoria in virginibus est cum victoria
Est eciam laudabilior quia in angelis est nota creature condicionis in vir-
ginibus est voluntarie et spontanea eleccionis Et ideo multo plaude singularis
meriti dicitur ipsis virginibus Audi filia et vide et inclina aurem tuam Primo namque virgo
christi debet audire id est in interiori auditu cordis percipere consilium divine inspiracionis
de virginitate servanda 2o debet autem cordis inclinare divine inspiracionis consen-
ciendo Debet eciam videre et cognoscere magnitudinem meriti quod ipsis virginibus
repromittitur Et tunc propter secundum virginitatis proposito rex omnium regum concu-
2 Fortitudo belli pisset decorem tuum 2m patet nam sic dicit Augustinus Inter omnia christianorum certamina
duriora sunt castitatis prelia ubi est cottidiana pugna et rara victoria Unde
sicut ebur antiquum in ruborem vertitur sic longa castitas pro malicia carnis
superexceditur in ipsa virginitas condicionem humane nature quia in carne preter
carnem vivere non humane nature est sed celestis Et ideo propter excellenciam virtutis
quia virgines despectis triumphant ipsis debetur triplex premium speciale que
1 ponit Jo in apocalipsi xiiii c Primum est quod sole virgines sequuntur agnum quocumque
ierit quia ei conformantur non solum in mansuetudine passionis ut alii
martires sed in puritate incorrupcionis in quo petrus sibi conformari
non potest quia sicut Jeronimus licet deus omnia possit non tamen potest facere quod corrupta
2 sit incorrupta 2m est quod sole virgines cantant illud canticum novum quod
nullus alius sanctus cantare potest dicitur autem virginitas canticum novum
quia in nova lege revelatur consilium de virginitate servanda Quod in lege
tamen inauditum fuit Ubi sterilitas et infecunde erat maledicto legis obnoxie
3 3m est quod sole virgines pallium portant festum florendum spiritualis exultacionis
quia sole gaudent de primo aditu sue incontaminabilis puritatis De quo dicitur
Ysa xxviii c In illa die erit dominus gladius et sertum exultacionis residuo populi
Celsitudo premii sui 3m patet virginibus enim debetur premium altissimum quia non solum possident
cum aliis sanctis auream sed super alios optinent eciam aureolam De qua
satis innuitur Ysa lvi c hec dicit dominus eunuchis id est virginibus Qui custodierint
sabbata mea et elegerint que ego volui id est qui non solum
servaverunt precepta sed eciam consilia dabo eis in domo mea id est celestia

lum . s. singularis leticie et nomen melius a filiis et filiabus quia probit
ratis de sua incorrupcione singulariter gaudebunt Et ideo scribitur Sapie iiii° sic
sterilis et incontaminata que nescivit thorum in delicto dabo ei fidei do
electum et sors in templo dei acceptissima Vnde ipse christus primum celestis dominum
fusus spiritualis sponsam invitat ad virginale primum capiendum Can viii° v
gitate candidato vem coronaberis Cuius signum scribitur Hester iii° Erat hester
formosa valde ducta est itaque ad cubiculum regis et posuit dyadema in
ce eius per quod intelligitur ipsa aureola solis virginibus debita Et propter
ad premium spiritale debeat gracia que iacet potest intelligi quod scribitur ipsa
Et regina ad extra eius omnia gaudia imponentibus bonis In vestito de
cato ipse premium essenciale Quod dicitur aurea circumdata varietate propter
nium tex accile quod dicitur aureola Tercium autem est quatenus dignitatis
excelleat sit ipsa virginitas non est meritoria sine caritate Cuius racio est quia
initas est tamquam lampas caritas est tamquam oleum Vnde sicut lampas sine o
non lucet ita virginitas sine caritate deo non placet Vt dicit Aug ipse circa virgines
virgines inducit ad servandum amorem dei ita dicens Inspice volnera pen
tis conclavi resurgentis Sanguinem morientis precium redimentis Hec quanta
tis appendite ut donum nobis per amorem figatur in corde
fuit qui in statera cordis appendite ut donum nobis per amorem figatur in corde
totus pro nobis fuit fixus in cruce Talem amorem habuit beata Kat Vnde po
dicit Can v° in unitate dei omnia amore langueo languens qui non fastidium sed
que non est aliud nisi quod summe diligitur Vnde dicit glossa per magnitudinem
amoris dei omnia temporalia sunt in fastidio Cuius amoris nos participes faciat Festa

Katherina

Signum magnum apparuit in celo etc. Narratur
Dicunt astrologi quod circulus est in celo qui greco dicitur
zodyacus et latina circulus animalis habens xii signa et in quolibet
eorum sol habet cursum suum per unum mensem et sic in duodecim mensibus et
alliis duodecim signis complet cursum suum In novissimis temporibus cum
cepit deformari pulchritudo in nocencie divina prudencia in celo
habitantis ecclesie fecit apparere signum magnum inclitam scilicet virginem Katherinam
Quod eciam racio dicitur mag
nam In eius vita celica tria signa apparuit Primum signum fuit candor sa
nctissima est coloribus ymaginibus eformatum Primum signum fuit candor sa
Secundum fuit rigor magne tolerancie Primum e
sponsi decor in nocencie Secundum fuit rigor magne tolerancie Tercium
iuratur corporalis obstinata magnitudine Primum eformatur concupiscibilis
matur corporalis obstinata magnitudine Secundum eformatur irascibilis infirmata in ope
liquata indilata bonis Tercium eformatur racionabilis
Et quia illud signum magnum apparuit in celo id est in vita celica
virginis Ka Ideo potest dici quod ipsa habuit triplicis signi comparatur tripli
celo s. empireo aqueo et sidereo Primo ergo comparatur celo empireo propter
nam celum empireum habet latissimam capacitatem firmissima sta
bilitatem et purissimam luminositatem Sic beata Katherina habuit affectum
latissimum in donorum divinorum immensa recepcione habuit aspectum quietissimum
divinorum secretorum vivifica contemplacione habuit eciam interssimum subiectis
in multorum exemplaris deifica ductione Primum patet nam sicut celum em
pireum ex sua capacitate latissima claudit in se omnes alios celos Sic
beata Ka claudit et comprehendit in se liberalem influxum omnium graciarum
donorum divinorum Quod patet per hoc quia omnia dona privilegiata que
deus divisim contulit aliis sanctis et electis omnia illa privilegia deus

Latissima capacitatur

simul et vince contulit bte kathe ut alibi declaravi Et hoc eundem et
xpc pt ostendi ex quadam figura joh. ousa apoc. j° Vidi in medio
medio vij candelabrorum aureorum silem filio hois et pfite conformem
et silem ipi xpo Ecce nunc pensate et advertite qm bn et ppe inista
sic expressa victima pfco bte kath. nam pista vij candelabra designant
vij chori et ordines sanctorum Unde primum candelabrum dsigt choros
ijm desigt chorum patriarcharum ijm desigt chorum pphtarum iiijum dsigt
chorum aplorum Quintum chorum sanctorum martirum Sextum dsigt ch.
sanctorum cfessorum Septimum dsigt chorum sanctarum virginum Notabiliter
pdcti ordines sanctorum clauduntur sub numo septenario Quia iste nus con
phendit omes pfcos totius sanctitatis Quod patet p hoc q omnes sanct
tur et fluit ex vij donis spc sancti Sequitur etiam dicit candelabra Quia ta
ideo doctrine qm exemplis vite totam ecclam illustraverunt Sed pito
dicuntur aurea quia in amore divino ferventes et pseveranter arserunt
Convenienter autem bta katherina visa est in medio istorum vij candelabrorum
Quia sicut medium claudit intra se utrumque extremorum Sic bta kath. virtute
claudit et aggregat intra se omes pfcos aliorum sanctorum Quod patet p hoc quia cum ipsis an
gelis pticipat in puritate inflexibilis rectitudinis Cum patriarchis pticipat
in fidei firmitate et obediencie promptitudine Cum pphtis gratiat in cognitionis
sinceritate et in sapie claritate Cum aplis vo gratiat in voluntaria pauptate
et omnium mundanorum contemptibilitate Cum martiribus vo in voluntaria tor
torum penalitate Cum confessoribus autem in prime austeritate Cum virginibus
vo in mentis et corporis incontaminabili puritate Nam thezaurum virginalis
puritatis ipa possedit in maiori excellencia et dignitate pceteris virginibus
excepta virgine gloriosa que est speculum et corona ceteris virginibus in
contaminabilis puritatis Quod etiam ipe dominus ore pprio confitetur Cum
dicat p vc viros Multe filie congregavi. tu supergressa es universas Cum the
zaurum virginalis puritatis et ceterarum virtutum ipa excellentius possedit
ceteris virginibus Sed io visa est silis filio hominis Quia in omni exercitio virtutis
fuit pfcte conformata vite xpi put erat possibile viatori Et io virtutum suarum
pfcta varietas congrue figuratur p illas septem lucernas Quas pphta
Zachar vidit sup uno candelabro aureo Quia decem olim virtutum mete
stiam illustraverunt et pduxerunt ad pfctam conformitatem divine a
mulationis Insuper etiam celo hoc est in vita celica huius virginis apparuit signum
magnum quod pt generaliter applicari Et desigt geminum pceptum caritatis dei et pr
que in corde eius ferventissime ardebat primo quidem dilexit deum quem ex toto
corde et ex tota anima et ex omnibus viribus suis dilexit 2° et ttii primum que in
terrissime sic seipam dilexit Et io quotiens sentit se tepidum in amore di
vino meditetur id signum amorosum Recogitans quanto amore suum cor fuit infla
matum Quando cum tanta alacritate penas acerbissimas sustinebat Et cum tanto
fervore alios ad amorem dei provocabat Et ex hoc procul dubio cor suum totum
in amore dei vehementius inflamari Quia non pt in sinu suo aliquis ignem abscon
dere quin comburatur vestimenta sua p vc viros hoc est quis pt si imprime amorem bte
kath Quando ex hoc cor eius et mens inflametur q.d. Impossibile est
p hoc inflametur 2° bta kath fuit assertiva quietissima indivinatorum
torum vivifica contemplatorum pquam mens eius iugiter quievit in linguis

Quietissima
contemplatrix

gnicon sapie diue Deuod patz phoc Dz expsimda cognicon diuina mes
ias fuit pfcte quietata et insipam totaliter etollata pp quod mes eius
te a sfualiter effluxit in vnitatem diuine essencie Et phoc in bono di
uo fuit pfectissime quietata Et hanc collon peorit aug in lio soli Di
dit peto domine deus meus no me pmittas amplius diuertari in mlta
tollige me a dextion adme ipm et deme ad teipm Cu ii et lumen
fic ans lux renouans decor adornans mentem mea qua formasti ad
magine tuam Et pp hanc simplicitatez siu affectus oculi sue mentis
dut oculi columbaz Can 1o Diuina se cu magno ardore z simplite
ca amoris sui dilcon conteplabat pp quod eam inapocal assilat oclos
ius flame ignis dum diat ocli eius uelud flama ignis Diuina sic ignis
sursum fert z penetrat intima ne inquia agit Ita mes bte katherine
sursum tendebat in maiori cognicon diuine uitatis z inpfundiori dilcon
diuine bonitatis pp hoc diat Ray de ipa est cui dilectus eius se in obera
orat z que in ipam abyssum secretorum di se ocliu contemplacionis in
mfit Et io pt dici q in isto celo deifico stando appuit magnum signum
possimus dicere Capricornum Nam sic capricornus est visum acutissimum
p tendit ad cacumina sursum cornibus alas astendē Sic bta kath delectabat
onabat oculis metis alas astendē in limpida cognicon diuine uitatis
intima degustacon diuine bonitatis Et io quelibet anima duota debet
ctibus desideriis anhelare Adquod hortat aplus Coll iii Que sursu
sunt sapite no que sup terram Et qm pauci sunt cumbus terre
sunt diuina z celestia Que tre nulli sape pnt nisi solum illis qui
ulcem gustum diuini amoris pducti sunt in quadam insipiditate oim
re delectacois ut diat aug Diuina sic uidemus q flama ignis
n nalem qua attingit in ingredime conuitit Ita dulcedo diui amo
omem delectacon terrena inquadam inconuiatem z insipiditate conuitit
Bta kath fuit nitessimum fulgentissimum in sanctorum exemplorum difica
enston z in diuine uitatis intima cognicon Dz patz Nam sic celum Empireum
ecti lucidum absque omni obscuritate Sic bta kath tota fulgebat intus
diuine uitatis cognicon z eam extus in sanctorum exemplorum clarissima oste
Nam in quodam lume diuino si intus inspicato omem uitatem diuina
nomit quantum est possibile viatori Iux illud pphetiam dne in lumine
pe nobis s inspicato uidebimus lumen i te ipm ut diat aug Defluxe
ud huius luminis mens b kathe aut totaliter trasformata in ipm lum
uine uitatis Et io uere potat dicere illud ysa xviii Ego eciam i loco
no i in intimo metis mee z cosiderabo limpidum s influxum lucis in
cati Diuina h lux est clara sic lux meridiana adistum influxu diui
ius qlibet mens duota dz aspirare sternenans diuina uitute huius
luis mes duota morit s i ipi z omnibus rebus cratis Diuina mch in
uiuit nisi amor z desiderium pure uitatis z summe bonitatis Et io dom
a latus fuit Aplus cum dicat Viuo ego iam no ego Viuit aut in me
is q d Ego sum mortuus in ipe Et omnibus rebus cratis Et mch uiuit
ne nisi illa que spectant ad diuinam dileccionem z amorem Iusto
o difico appuit signum magnum quod pt dici libra Diuina bta kath
os actus z motus suos pondabat libra vere racois Et oms cogitatois
affecones suas conformabat supme regule diuine Volimtatis Ita q oes

3. Purissima
Luciditas

ipsam videntes et audientes oportuit excitari ad regula divine laudis et
in melius proficere ex speculum sanctitatis ex eius vita radiantis propter quod recte
congruit quod scribitur ysa xlij Dedi te in lucem gencium ut sicut
lumen in ministerio irradiat omnia sibi proxima Sic ipsa exemplari conversacione et
sancta exhortacione illustrabat radio divinarum mentes omnium ipsam contempla
ncium Cuius sanctitatis nos participes efficiat. 29 de eodem

Secundo beata Katherina comparatur celo aqueo sive cristallino
propter tria Nam illud celum secundum mathematicos est totaliter purum
Est effectualiter frigidum Et est uniformiter motum Sic beata Ka fuit totaliter
pura sine paucula ad susceptionem eterne sapientie Fuit effectualiter frigida per
extinctionem male concupiscencie Et fuit uniformiter mota plena ad impressionem
onem gracionis divine Primo dico quod beata Ka recte assimulata est celo
aqueo racione sue puritatis per quam ipsa est disposita recipere splendorem luminis

Puritas

fluencia Sic mens eius racione intime puritatis ipsa fuit disposita ad recipiendum
influxum divini luminis Refulgencia autem huius luminis maxime claruit
hoc quod puritatem et efficaciem sapientie divinitus inspirate quinquaginta ora
tores peritissimos evidenter vicit et multos fecit et eos per efficaciam sue
virtutis ad fidem convertit Et ad martirii coronam perduxit Ipsa enim legitur
quod non solum in sapientia divina verum eciam in sapientia humana omnes alios antecessit
et in aliis literatis et civilibus specialiter peritis venerit propter quod recte potest dici illud
prov xxiiij Gyrum celi circuivi sola Cuius sua cognicione intellectiva celi am
bitum comprehendit et in fluctibus maris ambulavi Cuius acumine
intellectus humane profundum et divine sapientie penetravit et in omni gente
et in populo primatum tenui Nam cunctis fuit inequalis Et ad magisterium hoc respondit
Cuius fuit ordinata in se ipsa ita quod nec in verbo nec in facto regula cons
nunquam in tota in vita sua legitur excessisse et eius omnia sua dicta et facta fuerunt
fundata secundum formam sive virtuosi decoris Nec mirum Cuius mens sua fuit plantata
iuxta fluenta divinarum graciarum quarum virtute omnia opera possedit in summo decore
tibi Iuste eciam celo aqueo appropriatur signum magnum quod dicitur aquarius
hoc virtutem pluviam concitandi sole existente in illo signo Et inde est
quod illud signum depingitur in signa vignius utraque manum dextera aquas
effundentes Unde recte significatur beata Ka Cuius quod acquas graciarum et donorum
nos omnes libaliter sine precibus effundit Et nobis eciam beatitudinem sub
ritas implorantibus propter quod recte potest dici illud Illud celum extensum ad modum
pellis Cuius superiora tecta sunt aquis ut dicit propheta Cuius divina clemen
cia superiora sue mentis irrigavit habundancia omnium bonorum et graciarum in
mentes mirabiles reddit aridas fluentibus gracie uberius fecundaret 20 Celo
celo aqueo comparatur racione frigiditatis quam celis infundit Ex parte
rorum divine gracie sic omnem estum concupiscencie in ipsa plene refrigerat

Frigiditas

quod ad omnem motum inordinatum quasi impassibilis facta fuit Nec mirum Cuius
per influxum gracie et continuam exercitacionem virtuosam tanta sensit mentis vel
cedine Cum nunquam ad aliquod terrestrium potest delectari inclinari Et hoc pater
Augustinus in libro soliloquiorum Cum dicit Obsecro te summa veritas ne me permittas nunquam
re delectari quam in te Ipse peto ut omnia michi amarascant ut tu solus dulce
dus animo meo qui es dulcedo inestimabilis per quam cuncta amara dulce

Tua in dulcedo craticulam ferream laurencius et lapides torrentes
... sanus dulces sentit / et ideo per donum gratie et per excellentiam indicissimam omnes vires
... ne sue inquadam rectitudinem prime innocencie sunt reducte / Et ex hoc
... ymago dei consilis refulsit in ea puritate claritatis in qua fuit tanta iusticia
... ad condicionem primi hominis / Quod euidenter videtur in ... c. xiiii° ...
Et tu terris gratia nebulosa filia syon ad te veniat per eius pruina et se diliget
... apparet quia euidenter ... describitur ... beate kath ...
... Tamen per immobilitatem sue bone voluntatis ...
... sue materne protectionis / Sed dicitur ... per pietatem
... subuencionis qua liberaliter impendit omnibus ipsam pie inuocantibus
... terris nebulosa per largam influenciam donorum et graciarum celestium corda
... arida et desolata rorem diuine gratie humectat et fecundat Et
... scribitur ad te veniet per eius pruina diuina per dotata ... fuit prime
... et rectitudini restituta / In isto celo deifico apparuit signum magnum quod dicitur sagit
... diuina secundum stilum astrologorum Sole existente in isto signo emittit ...
... sagittam vitis ymbrem sed rorem diuine gratie / Et albam niuem puri
... Et terribilem grandinem diuine sentencie / Ex quibus in nobis ...
... omnis ardor male concupiscencie et in eis inflammatur ad amorem celestium
Tercio assimilatur ... celo aqueo propter sui motus uniformitatem / Diuina in
vita sua habuit uniformem motum in omnibus suis actibus et desideriis ... Motus Uniformitas
sequendo diuinum beneplacitum / Ex parte ... ita fuit emortua in ...
... propria ... et ita perfecte sua voluntate conformauit voluntati diuine
in omnibus agendis nichil faciebat ex arbitrio proprio sed solum ex beneplacito
diuino quod ... mens sua secundum desiderium et amorem sic
... fuit uncta ... quod solum diuinum beneplacitum sibi fuit regula et
... agendorum / Propter quod recte sic ... quod ista spera nona suo motu
... omnes speras orbium inferiorum / Quod euidet patet ex hoc quod ...
... et luna et cetera sidera in quolibet die naturali girant totum celum et
... ad eandem punctum sui motus ... motu proprio et
... quia sol complet circulum suum motu proprio solum in xii annis et ...
... motum diurnum habeant ab influencia none spere / Sic beata
... in omnibus suis actibus et desideriis agebatur non ex impulsu et influ
... voluntatis diuine / Propter quod sciendum quod nichil agebat ex arbitrio proprio sed
... faciebat ex arbitrio diuino et hoc propter perfectam conformitatem sue volu
... voluntatem diuinam / Et quia tota vita beata sic fuit conformis et ...
... voluntati diuine ideo ipsam ... sanctis dotauit copiosa munere
... graciarum / Unde sibi recte aptatur illud Eccli xxxix Cognouit ea in benedictionibus
... dicitur per donorum copiositatem Confitebuntur alii ... suam diuina ...
... ipsa pietatem suam large ... omnibus ipsam inuocantibus
... venit ipsam graciam ... omnis ... diuina ... Et ideo
... ipsam singulariter honorant et eius beneficia precibus sanctis ... deuote
implorant / In isto celo deifico apparuit signum magnum quod dicitur ...
... sic sole existente in isto signo terra nostra naturalibus fecundatur diuersis seminibus
... Ita terra cordis nostri precibus suffragia fecundatur diuitiis di
... donis spiritualibus / Unde propter virtutem et efficaciam sui patrocinii potest recte
dici illud ysa lv° Sicut ymber descendit de celo et inebriat terram et in
dit eam et germinare eam facit sic erit verbum meum ... oracionibus que a
... effundo non reuertetur ad me vacuum sed prosperabitur ad quod ...

Ornatus splendidus

illud diuina sit exauditionis causa in omnibus eius patrocinium te implorantibus. Cuius patrocinium nobis prestare dignetur etc. De eodem 3

Tercio beata Katherina comparatur celo sidereo et hoc propter 3 proprietates huius celi. Nam hoc celum habet ornatum pulchriorem quod stellarum varietas decoratur, fortiorem quod in ciuit motus sue tardit. Et influxum potenciorem quod pandit eius vitalis caritas. Sic beata Katherina predictis condicionibus. Primo habuit in mente ornatum splendidum per donorum et uirtutum venustatem. 2o habuit in opere mirabilem fecunditatem et virginitatem. 3o habuit in misericordia caritatis diffusissimam bonitatem. Primo quod beata Katherina habuit in mente ornatum splendidum pulcritudinem et donorum venustatem patet quia eius in animo decore uirtutis et gracie effulsit, in eius facie tantus splendor claritatis quod exeuntes aspectu et allocucionem ipsa cum duce Porphirio adiuncta fidei per ipsam sunt conuersi. Videbant enim mente tenebrosam tanta luce refulsam in quo iaciat xij diebus et noctibus sine refectione cuiuslibet corporalis alimenti. Propter quod tantus fuit decor et ornatus sue pulchritudinis quod pre sui magnitudine est inexplicabilis omni lingue humane quod patet per hoc quod ore dicto cuius ipsam potest dici illud Genesis xv: Suspice celum i. celicam uitam huius virginis Katherine et numera stellas si potes quod d. Tanta est varietas suarum uirtutum et donorum diuina eius decor speciositas est inexplicabilis omni lingue humane. Nec mirum fuit istis celis quos ipse spiritus sanctus ornauit suorum donorum largitate ut supra in psalmo. Et quia magnitudo sue bonitatis est infinita et indicibilis recte magnitudo sui decoris qua beata Katherina per donorum suorum varietatem ...dicitur inexplicabilis omni lingue. Et ipso celo deifico apparuit in magnum quod dicitur ideo. Cuius efficacia secundum astronomos imo ... in facie hominis imprimitur magna pulchritudinem et imprimit magna ...spicaciam et claritatem et singulis membris hominis confert decorem ... Ex quo spiritualiter datur intelligi quod influxus sui patrocinii triplicem ... operatur in homine ipsam deuote inuocante. Primus est quod precibus patrocinium ymago decoratur ad pulchritudinem sue primarie innocencie in qua in primo suo effluxu creata fuit. Quod patet per hoc quod scribitur ... e Christo. In celis nebulosa. Filia Syon ad te ueniet, propter primam ... ... in ... dicto ... huius effectus prima est qua per donum singulariter fuit reformata in esse ... Et io dicitur ... in mobilem ... in statu gracie et uirtutis. 2a est qua tota fuit fecundata rore gracie. Et io dicitur celis nebulosa i. rore diuine gracie singulariter obumbrata. Ex quibus duobus potest ymaginem colere decorare pulchritudine prime ... in ... quod in ... per hoc quod subdit ad te ueniet propter...

Secundus est quod precibus patrocinium ymago celis illustratur claritate diuine diuine intelligencie propter quod dicitur scribitur Canticorum vij: Oculi sicut piscine in Esebon que resident iuxta fluenta plenissima. Et sciendum quod Esebon est ciuitas ... tamen habuit portam in qua porta est fons uiuus qui ... effluxo ... multas piscinas. Et designat beatam Katherinam in qua erat fons diuine sapiencie. A quo quidem fonte multe piscine effluxerunt diuina ... cognicionis clara et perspicua quae ... intelligunt multas ... aquas sapiencie et salutaris doctrine. Et ad istas aquas aspirauit Augustinus cum dixit in libro Soliloquiorum: O lux aqua omnis lux absorbe me intus claritatis abyssum ut uideam undique te intus et circa sub te. Derelinquas ...

restant ignorancie mee et multiplicentur delicta mea sine te non videt
in tenebris omnia mala Quia nichil bonum sine te nec solo et summo bono
est quia preciosus paternitum homo interiori et exteriori decoratur venusta
commendacionibus virtuose Quod patet nam quicunque diligenter attendet sicut
saluium virtuosum quod nobis ostendit insanitate sue commendationis im
possibile esset quin mens eius excitaretur admirationem sui exemplaris virtuosi
quia tantus decor virtutis et gracie ab ipsa effulgebat eo quod illustratur
illud Sapientie vii hec est enim speciosior sole et super omnem stellarum
dispositionem luci comparata invenitur Propter 2o comparatur isti celo propter virtuosi operis fe
continuitatem nam sicut motus celi est continuus
tatem et eius ingenium continuitatem ita totus motus sue vite fuit continuus et incorrup
sic quasi interrupcionem ita toto motu sue vite fuit continuus et incorrup
virtuosa operacione et fervida dilectione Verumtamen quia in Christus dulcor
divini amoris excitanat in ea tum fervorem virtuose operacionis quod nil
penale sibi foret si unquam admonitum desisteret ab actibus virtuosis Pro
promptitudo delectabilis inclinatio quam habeat beata Katherina ad exercicium virtu
est illud amabile vinum conditum quod sponsa promittit sponso Canticorum
cum dicat Dabo tibi poculum ex vino condito Quia sicut vinum condi
tum est delectabile gustui humano Ita opus virtuosum delectabile factum
delectabile cordi divino Econtrario non alia opera que quis cum tedio et tepi
ditate operatur non sunt sapida sed abhominabilia ipsi deo Verumtamen quia talia
sunt insipida eciam operanti Quod utique pueant Ex duobus primum est
quia talia opera sunt cruda et frigida et nullo ardore divine dilectionis in
flammata 2m est quia sunt arida et nullo humore devocionis impinguata
exemplum contingit quod multi sunt ita frigidi in suis oracionibus et tarde
consenciendi divinis motoribus quia modicum ad ultimum conatum habent
proficiendi Iusto celo cristallino assimilatur signum magnum quod dicitur
Quod quidem signum habet vim imprimendi triplicem effectum illi que
subdentur huius signi imprimit animi magnitudinem et cordis
fortitudinem et magnum cordis calorem Ex quibus spiritualiter informamur
beata Katherina cum magnitudine in libero contemptu omnium honorum habuit
fortitudinem in voluntaria passione tormentorum et magnum in corde suo
ardorem propter divini amoris fervidam inflammacionem Que apparet Quia statim
audiret quod imperator compellebat populum ad ydolatriam Tunc sponte se ingessit
et imperatorem super suo errore corripuit et eum apertis racionibus confutat
qua sic voluntarie et non compulsa pro fide ex amore divino se exposuit
Christi ipsam super alios martires nobilius dignificavit Verumtamen quia ex
lucet exemplar et speculum triplicis perfectionis videlicet voluntarie paupertatis
contemptus honorum et singularis castitatis in amore fervido exteriori Pro
comparatur isti sidereo celo Quia habuit in materna generacione diffusivam
bonitatem Sic istud celum per sua influencia habet vivifica vitalitate
patet nam sicud illud celum per suam influenciam confert vitam omnibus
corporalibus Sic ipsa ex materna pietate omnia corda tristicia co
et rore sue pietatis fecundat omnes mentes aridas in via devocionis
Quod patet ex hoc Quia ipsa ex speciali gracie privilegio facta est
eterna divinorum donorum Que ex materna pietate pro bonis suis liberaliter
omnibus ipsam devote invocantibus Unde hoc potest intelligi quod
habitur manum suam aperuit inopi et palmas suas extendit
ad pauperem Et ideo propter istum influxum sue materne pietatis Dicitur Iohannes

in apoc. q̄ h̄eat dextra sua corone .s. facultate vij stellas .i. efficaciā
om̄ bonorum diuinorum corone eo dicitur h̄ere in dextra sua quia h̄z facultatem
ea gubernandi ex sua pietate materna Sciendum aut quod dona diuina ne
instunt aude stellis compantur corona sic stelle sunt aeria separate in
celo infixe et in sua forma rotunde et in splendore lucide Sic dona diuina
qua nobis impetrat mentem solem eleuant a terrenorum affectione et eam ro
borant et firmant in dei dilectione et faciunt eam in mobilem et rotundam
in bona operatione et lucidam et claram in bonorum exemplorum ostensione In isto
celo distincto apparuit signum magnum quod dicitur aries de quo scribunt astrologi
quod h̄z dominium sup ortum et generacionem et natiuitatem hominum et sup uitam
terre nascentium et cum sol est in isto signo tunc plurimum eleuantur orta
cum sic signum iste figat beatam uirginem coronam ex diuino munere h̄et plenum do
minium sup spiritualem generacionem aiabus hominis qua per graciam nascimur fili dei
h̄et etiam plenum dominium per suum patrocinium quibus considandi in uita spirituali et
cum sol diuine gracie incepit fulgere in isto signo tunc magna signa ue
parit apparere sup terram corone quam prodigia sunt dona illa celica que tamen
uite effluunt de isto esse sacratissimo sui corporis Sudem nos admiracione et
fidelibus in specialem deuocionem Et quamuis per suam maternam pietatem ad
omnem fidelium exortauit ad sua premia attollenda Adhoc tamen ista ciuitas pre
caelis est astructa Tamen quia istum locum preciosis dotauit thesauro
ti suorum donorum innabilium Tamen quia istum locum dignificauit et sanctificauit
suis materiis beneficiis per que omnibus ipsam inuocantibus confertur auxilium
gracie et consolacionis spiritualis et omnibus suis necessitatibus et presuriis
adsecuritatem in multis sua beneficia h̄ implorantibus claruit eandem
in ~~eandem~~ beneficiorum nos per fa. etc. De dedicatione templi

Uos estis templum dei uiui sicut dicit dominus quoniam inhabi
tabo et in ambulabo in eis et ero illorum deus
Cor. vi.o Verba proposita que possunt exponi de templo spirituali s.
anime cuius deus sibi ipsi fabricauit in creacione et sanctificauit in bapti
smali expiacione et delectabiliter inhabitauit in sue presencie amabilis exhibicione
to que anima racionalis sit templum dei uiui probat hoc apostolus ex auctoritate
diuina tripliciter primo per gracie infusionem 2o per gracie infuse augmentacionem
3o per gracie augmentate iugem conseruacionem Primum notatur cum premittitur in
habitabo in eis Secundum notatur cum subditur et ambulabo in eis Tercium
notatur cum additur et ero illorum deus ipsos s. ponendo in bono et protegendo
a malo et ipsi erunt michi populus mandatis s. meis prompte obediendo et uolun
tati mee se in omnibus conformando Circa primum est sciendum quod ad h̄
ut deus templum .i. mentem anime racionalis per graciam inhabitare dignetur
oportet ipsam fulgere maxima puritate Cuius racio est quia gracia assimilatur flo
ri ameno balsamo odorifero et splendori diuino Cum sit quedam amenitas
et quedam refulgencia claritatis diuine Constat aut quod flos amenus non
est dignus reponi in loco sordido Nec balsamum odoriferum debet reponi in uaso
se putido Nec splendor diuinus potest recipi in loco tenebroso peccatorum caligine tenebroso
Et eo racionem est quod mens illa que diuine presencie capax esse uoluit sit
lustrata triplici puritate Prima puritas dicitur aspiracionis perfecte refulgenciam
dequa scribitur Job xxix.o Splendebat lucerna eius sup caput meum
Ubi dicit Gregorius quod per lucernam intelligitur lumen percipit uero ipsa mens

Gr̃a infusio

ue est supma pocio eius ale | lucida go sup caput splende inclz
uid est qui ipam mentem colem lumine gracie illustrare | 2a pud
eis causat abusioi sed pudmale pudiciam sed p pure mentis
innocenca Deqna scribit Ysa xviij° Sic lux meridiana clara est
ma sic in mdie et vmbra minor aer serenior et aura calidior ita
mente pura abscenat et quas pcam totalr tollit vmbra va
uatis serenat aer uitatis et inflamat aura caritatis | 3a pudtas
usat abscisoi pmissaoz exemplarem et statim Dequa scribit Mt
Sic luceat lux vra coram hoib; ut videant opa vra bona et glo
ficent patrem vrm qui in celis est Et p istam triplicem pudtate anima
alis mite dr templum dei diuina uirtus fulgida et extus uirtutum
templis adornata | Dicit 3m est sacrs q gracie infuse augmentacio
it cum subdit Et ambulabo in eis de scribit Apoc xxj° Ecce ta
naculum dei cum hominibus et habitabit cu eis Et in ambulabo int illos
is sz Bonis in melius pudtis pfcitu ut deipis vsfiat De quod scribit
is pbunt de virtute in virtutem quousq uideant deum deorum in syon a bu
is mentis contemplacoe et spiani gustus dlacoe | ps h° n inconuenie re
pt gtinuu pficiendi desideriu Quod sm Greg in via dei stare retro
est Vn dicit Augs Suma pfcio xpiane religionis est ut quantucq homo
hac uita pficiat sp se puter sup esse quod querat | Cuius causa assigt
o ipa Nam ille qui se estimat adhuc puenisse quod querit no gsitat
in inquisicoe deficiat | Et hic incidit colis dubitaco utru homi sit
in adsultem sp pfice Et poss uidet q no diuina sm hec multi boni no
uatent Qui sp in vno statu bone gsuetudinis puta in casti oronibus
inys uitam sua uin gtinuant | adquod dicendu q gtinuus pfcus nuq
homi quatum addesideriu non aut quatum adexercitu exterioru opoz
uod sic patz Quia n inhac uita quaticuq sanctus dicit dt cu pfecta
dixi inc cepi diuina cu consumauit homo tunc adpfcem magna de
tunc incipiet tunc si vidit in animo q pmo incipiat utz
xxiiij° Vn dicit Grg h est pfcoru suma iusticia ut se nuq pfcos
dant | ne de pficiendi incidant inpicilum Vbi pficedi deponit appe
um Ergo aut dicit pficiendi appetitu et no dicit pficiendi exercitiu
inuenit plus q gtinuus pfcus sp est hiidus indesiderio no aut inopa
exercacio | Vn de isti gtinuo pficiendi desiderio pt intelligi quod scribit
iiij° Justorum semita exemplacis eoru gusacio luculosa est q lucens
cendens pbonis sz exempli euidenciam et crescit usq adpfcam die
usq adpfcam mentis claritatem premiorum sz effluenciam | Dica 3m est sac
gracie augmentate gtinua conuersacio gsistat in commoda mentis addiu sublevia
ut iam solum ea que sursum sunt mente sapiant | no que sup terra
scribit Collo 1° Vn tales homines no uiuunt sibi apud se soli deo nec
ipe diuina sm Augs Tales mentes no viuunt vita sui sed solu uita dei di
mentis cum aplo Gal ij° Viuo ego iam sz gracie et uirtutum iam no
go subaudi sm talem ut sm uetez hominez q dudum deposui | Viuit
it in me xpc inquatum sic eius spu viuo et eius exemplis adhereo
n tales mentes pfcte vere pnt dicere illud Job xxiij° Vestigia eius se
tus est pes meus | Viam eius custodiui et no declinaui ab ea | Inqbus

Grē infuse augmentu°

No°

Grē augmēntado gtinua°

ta in innit' Primu est ipsa xpi pfecta imitacio Quod notat cu dicit vestigia eius a. est monita et madata eius secuta est pes meus Vn lug sup illud Ecci Quis est homo ut sequat' factorem suu Quum tend-ad boni digit' Qui festinat puerice Ad quod invitat' Qui iubet p' impio ad omna uoluntate spontanea se inclinat Secundum est diuine veritatis que e lux dei et mandatorum ipsius studiosa adimplecio Quod nota cu subdicit viam eius custodiui Quam inopacius effectu qui in intencionis affectu Quia iusti totam intencionem dirigere debent ut eius uoluntatem in omnib etiam quantulumcumque adimpleant Ideo dicit ppheta pp' vba labiorum tuorum ego custodiui vias duras Tertium est finalis pseuerancie in cunctibus bonis indeclinabilis obseruacio que nota cu annectit' Et no declinaui ex a-pud iiij o nec declines ad dextram ut ad sinistram Quia ut pp' sinistram aduersitatis que intelligit' p dextram ut aduersitatis que intelligit' p sinistram homo iustus debet deflecti ad pseuerancia uirtutis Quia sm Bernardum pseuerancia est singularis filia summi regis Que sola triumphantibus reddit brauium eterne retribucionis Secundo aut quomodo in isto templo spirituali diuina presencia ostendit' tribus modis Primo namque se ostendit mentibus deuotis admodum dulcoris ineffabilis delectantis Quod patz Nam cum ibi eterni presencia meis cordibus a tanto dulcore pfundit' Ita in eius caritatis delectacione funditus absorbet' in tantum ut de labore requiem et tribulacione leticiam de contumelijs gloriam habeamus ut dicit Bernardus Secundo se ipsum ostendit p modum splendoris intellectualis radiantis Et iste modus competit verbo eterno Quia est splendor paterne glorie ut scribit' Heb 1o Ex-

cuius irradiacione mens deuota illustrat' ut in omnibus agendis uoluntatem diuinam agnoscat quam petit ppheta Cum dicit doce me uoluntatem tuam et quomodo in omnibus suis actibus et desiderijs pfecte diuino beneplacito conformet' et eius uoluntatis in diuinam uoluntatem totaliter transformet' Tercio se ipsum admodum fulgoris eternalis clarificantis Quod patz nam Verbum eternum est quedam refectio mentalis et quoddam gaudium intellectuale ipsorum angelorum et omnium beatorum Qui in pari uoto et concordia plene possident omnem thesaurum totius sapiencie et bonitatis diuine Quia de torrente uoluptatis dei continue potant' et ubertate suauitatis eius iugiter inebriant' Ecca fontem diuine suauitatis in ea puritate degustant in qua verbum eternum obiectiue fruunt' se ipso Cuius fructus et gaudij nos pticipes faciat etc

<u>Vidi ciuitatem sanctam ierusalem nouam descendentem de celo a deo paratam sicut sponsam ornatam viro suo</u> Apocalipsis xxjo Verba pposita Que scribunt' in epla hodierna spualiter intellecta possunt dici de ta in psona militantis ecclesie Vel etiam angelis fidelibus anime Que ad est disposita ut digna possit effici templum dei Quia eam pgracia inhabitat et eam pfecta amabilem presenciam sanctificat In quibus anima deuota describit' quo ad duo Primo quo ad statum pfectionis quam habet in presenti vita Quod notat' cum premittit' Vidi ciuitatem sanctam ierusalem no descendentem de celo Secundo describit' quo ad statum pfectionis quam habebit in vita beata Quod notat' Cum dicit' a deo paratam sicut sponsam ornatam viro suo Circa primum est sciendum quod pfectio anime in vita presenti ut digna sit effici templum dei consistit in tribus Primo in sublimacione virtuosa qua virtutibus adornat' Secundo in illustracione graciosa qua p graciam illustrat' Tercio pformacione sponsa qua xpo in vita et in mundo

coruscat. Apostolus primum premittit Vidi ciuitatem sanctam. Apostolus 2m subdit Ierusalem nouam. Sed apostolus 3m annectit descendentem de celo. Ad primum eminencia est sacre sublimacionis studiose quantum ad prima consistit in duobus. Primo in custodia tam exteriorum quam interiorum prestita constitucione. Apostolus quia quidem constitucionem et custodiam ipsa mens prestita Jo. subscripte ciuitatis apparuit cum dicit Vidi ciuitatem. In hac autem ciuitate secundum Augustinum de ciuitate dei Rex est veritas lux ipsa caritas. Sed vita est ipsa eternitas. Conueniret autem mens deuota in suis custodia et constituta ciuitas corpore. Et talis mens triplici munito in primo quidem munito diuine prudencie. Cum homines ambulat malis persuadat neque ex fragilitate propria labi possit. Unde dicit Augustinus quod illa nobis debemus ascribere dimissa aquibus nos diuina persuasit prudencia. Sciendum autem quod persuadet munitum diuine prudencie a triplici malo persuadent. neque ex quibus facile labi possemus. Primo namque persuadent ab hoc malo quod nullum temere iudicemus. 2o ab illo malo persuadent quod numquam alicui hominis defectum nimis aggrauemus. Causa hec est quia ipse pueri cordis omnis iniusticie quod sic suos defectus aggrauet et alios alleuiet. Cum tamen est quilibet homini magis sunt noti defectus proprii quam alieni. Et ideo plus considerare defectus proprios quam alienos. 3o persuadent ab hoc quod nullum hominem propter suos defectus contempnamus. Cum non propriam fragilitatem diligenter aduertere cognosceret quod in maiores defectus labi potuisset si ipsum diuina clementia misericordie non persuasisset. Et ideo plus quilibet magis inclinatur ad proximo reuerendum quam ipsum contempnendum. 2o talis mens cingitur munito angelice custodie. Homo triplicem utilitatem consequitur. Primo namque angeli nobis assistunt bona nobis suggerendo. 2o a malis consiliis nos retrahendo. 3o ciuitates hostes seuicia et malicia cohibendo ne permittentes nos ab hoste tantum acrius impugnari sicut libenter facerent ex sua corrupta voluntate. Cuius exemplum in serpente primum lapsum hominis persuadente. Causa speciem secundum Augustinum non assumpsit ex arbitrio proprio. Sed quia non est permissus aliam speciem assumere in qua magis potuisset sua calliditas detegere. 3o cingitur munito propter diligencie et circumspectionis attente. Hec autem circumspectio conueniens signatur quatuor animalibus sanctis que erant plena oculis ante et retro. Causa quia gentis circumspectio ex condicione preteritorum accipit cautelam futurorum. Nam ex quo homo recolit se quandoque in preterito ex leui temptacione succumbuisse, patam. Sed accipe cautelam in futuro ut in maiori temptacione se diligencius premuniet. Erant autem ista animalia oculata ab intra et ab extra ad designandum. Quod mens in sua puritate non potest subsistere nisi sit indiligenti custodia sensuum exteriorum et interiorum diligenter precauens ne menti aliqua species illibata que sanctus prudencium valeat obsistere. Talis autem mens potius innititur nulla mundanis mundi vel hostes potius expugnari ut ad aliquam inordinatam concupiscenciam potius inclinari. 2o sublimacio studiosa consistit in omni vbertate et vnctione diuinarum plenitudine fecunditate. Cum conueniens in nunc in ipsa scitate hoc dicitur scitam. Vidi inquit ciuitatem sanctam. Sancta ut idem est quod vncta floribus unum vasa crismata vncta sancta dicuntur et ad designandum quod anima fidelis gracia sublimata interius vngitur spe sancti gracie et ungitur floret in tanta vbertate et affluencia istorum vnguentorum suauitatem degustauit sponsa Cant. 1o. Cum dicit Meliora sunt vbera tua vino fragrancia vnguentis optimis. Per vbera sponsi debemus intelligere vbertatem diuine sapiencie omnia plenitudinem ex quibus nobis influunt delectabiles gustus diuine

Sublimacio studiosa

1

diuine prouidencie

prudencia

Angelice custodie

propter diligencie

2

suavitatis et lac purissimum dulcedinis pietatis unde quidam vbi vere dicitur me-
liora vino. Unde gustus divine suavitatis incomparabiliter excedit corpo-
ralitatem. Tam ingustus suavitate quam in mentis hilaritate quam et in
mentis securitate. Unde quidam tractat divinum qualiter efficiat in homine. Non
gustus divini saporis in tanta securitate mentem constituit quod nullum
quantumcumque arduum pro amore divino aggredi pertimescit. Unde ergo fidelis
anima dicitur civitas sancta unde in preparatione gratiarum sanctificata et
divinorum donorum affluentiam deo in spirituale habitaculum dedicata. Secundo dici-

Illustracio graciosa

tur ab illustratione graciosa qua in talibus peccatorem illustrat et quod non
subditur velud novam. Hec autem mentis illustratio hic innuitur ex duobus.
Primo ex mentis in se ipsa perfecta quietatione. Secundo ex eius peccatum perfecta innova-
tione. Propter primum anima fidelis dicitur velud quod interpretatur visio pacis unde in
virtutibus et gratia fecundata perfecta pace in se ipsa fruitur unde nullam
sentit oppugnationem verum inferiorum ad superiores unde contrarium est unde ...
...olis per donum gratie adeo firmatur in bonis virtutibus quod quasi redditur inflexibilis
ad opera viciosa. Secundo mentis in se sic pacata ipse sponsus appetit delectabiliter
habitare dicens illud Cant. iiii°: Vado ad montem mirre et ibi loquar
sponse mee. Mens enim caritate inflammata recte monti comparatur. Cuius per-
fluens desiderium in amore divino elevatur et suspenditur. Secundo compara-
tur monti mirre. Unde ardor divini amoris omnem mentis flexibilitatem exsic-
cat et consumit. Myrrha namque naturaliter habet humorem desiccare et corrup-
tionem putredinis preservare. Sic autem mente elevata et omni concupiscentia desiccata.
Unde primum sponsus sponse sue unde quidam locutio non est quam sue presentie
exhibitio et divini dulcoris perceptio unde qua ineffabilis est omni lingue
significat dicit apostolus quod audivit archana verba que non licet homini loqui. Propter
...ea spiritualis velud dicitur nova et hoc convenit. Recte enim per eam peccatum
...tea dicitur nova. Unde est peccatum innovata ab vetustate peccati depulsa ...
hortatur apostolus Ephe. iiii° unde dicit: Renovamini spiritu mentis vestre et induite
novum hominem qui secundum deum creatus est in iusticia et sanctitate veritatis. ...
...ubis perfecte in innuitur renovatio vere mentis. Nam intellectus renovatur per ...
...nolitas per iusticie rectitudinem et totus homo interior per sanctitatem. In hac au-
tem mente sic renovata per iusticiam et sanctitatem sponsus delectabiliter quiescat. Tri-
bus modis unde in presentia amabilem presentiam sue maiestatis unde modo pater pauper
qui dicit: Tu domine dedisti hanc dignationem mentis mee ut manibus ...
per dulcem vero amplexum tue amabilis presentie in te in venit non nisi in ...
et super me sedens quiescit in intelligentia per contemplationem lucifluam divine veritatis.
Unde dicit Aug.: Intravi in intima cordis mei et potui te duce quia factus
es adiutor meus. Intravi et vidi qualicumque oculo anime mee super mentem
meam quandam lucem incommutabilem te deum meum. Tertio quiescat in mente
per dulcem amplexum divine caritatis et perfusionem mellifluam divine suavitatis.
De qua dicit Aug. x° Confess.: Intromittis me in affectum meum ... in interiore
anime mee et tanta tua amatoria ac cantica et concordans celestis ...
extendo me in eam seriosam cordis et ferventi desiderio et non ardor donec ...
eius pacificum dulcem super amplexum divine presentie et saporem intimum ...
gustationis eius dulcem saporem nobis prelibatione degustare concedat ...

Conformacio speciosa

Tercio spiritualis anime dicitur que vult et templum dei con-
sistit in quadam conformatione speciosa qua ipsi Christo in vita ...

moribus conformat^r Quod notat^r cum dicitur descendentem de celo i. de celi
vita xpi Cum non solum humana s3 eciam celestem vitam duxit in terris
un sm Aug^m de civitate dei ideo hec civitas dicit^r descendere Quia ce
lestis est gracia illa que eam format et que ipsam in baptismo sanctificat
Ad istam conformitatem imitacionis hortat^r apostolus Ro xiij Cum dicat Indui
mini dominum ihesum xpm id est vitam s. eius et eum imitando et eius exemplis quantum
fragilitas humana patit^r vos conformando Hec n. conformitas est illa vestis
nupcialis sine qua nullus potest ingredi ad nupcias agni de qua scribit^r
Mt xxij Amice quomodo huc intrasti non habens vestem nupcialem Est autem sciendum
quod quicumque vitam xpi imitari voluerit Primo debet esse huius mundi contemptor
2o debet esse sue salutis et aliorum ferventissimus emulator 3o debet esse divinorum
beneficiorum ardens et assiduus meditator Primo dico quod imitator xpi debet esse
huius mundi perfectissimus contemptor Quia debet ipsum exemplo xpi tria sponte
deserere que huius mundi amatores ferventius amplectunt^r viz ipsas res
temporales Corpus proprium et proprie voluntatis arbitrium Hec enim tria xpus perfectissime
deseruit Quia res exteriores reliquit per voluntariam paupertatem Corpus
reliquit per corporalem penalitatem Sed voluntatem propriam reliquit per divi
nam conformitatem ideo dixit non veni facere voluntatem meam s3 vo
luntatem eius qui misit me Primum patet nam verus xpi imitator debet omnes res
temporales relinquere per voluntariam paupertatem Exemplum huius bene patet
in apostolis in quorum persona dicit petrus Mt xix^o Ecce nos reliquimus omnia
Et secuti sumus te Et bene res temporales multo sunt relinquende quia mentem
gravant et ab amore divino et affectu virtutis retardant Unde dicit Gregorius
in moralibus ipsa rerum affluencia onerosa est Quia hec graviter tollant
festinantes ad patriam in itinere multa portant Et ideo sancti aut con
temptis eis deserunt aut largiendo distribuunt 2um patet nam xpus artissimam
vitam duxit Cum et mox in sua nativitate inchoavit qui in presepio super fe
num aridum positus fuit Non vere xpi imitator debet corpus suum proprium corpo
ralibus maceracionibus et carnalibus commodi vitacionibus quantum humana
fragilitas pati potest Et ad istam imitacionem xpus nos invitat Mt xvj^o Qui vult
venire post me in mentis perfecta imitacione tollat crucem suam i. voluntarie assumat
mortificacionem carnis et corporalis afflictionis et sequatur me Nam sm Aug
vita xpiani si sm evangelium vivat crux est atque martirium Et ista monita
bene sponsa observavit Can v^o Surrexi i. proprium commodum corporis post
posui ut aperirem dilecto meo i. ut ipsi xpo in meipso mansionem amabilem pre
pararem et me suis exemplis plenius conformarem 3um patet verus n. xpi
imitator debet exemplo xpi contempnere omnia propria per proprie voluntatis abre
nunciacionem pristine conversacionis abdicacionem ut sic veraciter possit dicere cum xpo
non veni facere voluntatem meam Debet enim homo sic totaliter deserere con
versacionem pristinam Ut eam relinquat corpore mente et voluntate Ad quod
nos propheta hortatur Cum dicit Obliviscere populum tuum et domum patris tui Per domum pa
tris namque debemus intelligere conversacionem pristinam ad quam redire prohibet^r Secundum illud
Mathei Vt xxiiij^o Qui in tecto est i. qui vult subsistere in statu
virtutis non descendat^r tollere aliquid de domo sua Quia qui vere nove
vite stadere voluerit debet quod pristinis suis desideriis totaliter renunciet^r Exuendo
veterem hominem Cum actibus suis et induendo novum qui sm deum

temporales

Corporis proprij

proprie volun^tatis arbitrij

Xpi imitator
dz esse mundi contemptor

· sim conformitate divine ymaginis creatus est in sua primaria condicione | 2° di-
co quod verus imitator xpi debet esse sue salutis et aliorum ferventissimus emula-
tor exemplo xpi qui nostram salutem tam ardenter et sollicite quesivit
quod Augustinus et Bernardus dicunt ecce cum miseraciones eius circa me attendo ita ipsum
circa mea custodiam occupatum video ut quasi omnium aliorum sit oblitus et
nisi tamen mee saluti vacare velit | huius exemplo quelibet anima fidelis
tum conatum perficiendi debet amore in amore dei et circa salutem aliorum et
reputet omnia bona opera que iam fecit et omnia dona dei que iam est
assecuta circa eius quod si perat perfectam assequendum ut sic possit dicere
apostolo Ve que retro sunt obliviscens ad anteriora me extendo | perficiendum autem
iste conatus perficiendi in melius in nascatur in nobis | primo quod ex pius et ve-
labilis brevitate | cum enim diligenter adverteret incertitudinem presentis vite
tempus quod nobis adhuc operandi indulgetur tam velociter decurrit | et
hanc vitam nullam primam possimus minutissimam horam preteriti temporis
tare certissimum est quod talis magno conatu perficiendi inardesceret | Ad quod
etiam hortatur sapiens Ecclesiastes ix° Quodcumque potest manus tua instanter operare quia
nec ratio nec sapientia est apud inferos quo tu propera quod nulla enim nulla sapientia
nulla potencia nobis possimus post hanc vitam aliquod meritum operari | 2°
conatus perficiendi in nascatur ex preteriti temporis fructu et utilitate | Cum enim
diligenter adverteret quanti boni in quolibet momento temporis quivis mereri potest pro
fervens desiderium in eum | et quantis peccatis et penis homo semper primam in mo-
libet preterito temporis poterit expiare | Et quod impossibile est post hanc vitam per omnes
infernii penas de minimo peccato mortali divine iusticie satisfacere | non est dubium quin
talis inardesceret magno conatu perficiendi in melius | Ven piger et tardus in
bono opere psalmo nec non monetur a sponsa sapientia dicente que instante tempo-
bum sic Sic et nos in presenti tempore quasi in estate apto ad operandum debe-
vilis bonis operibus insistere seminando in presenti bona opera ut post hanc la-
possimus metere fructum eterne retribucionis | Nunc enim in labore et sudore semina-
seminate cum gaudio et exultacione metemus fructum eterne retribucionis | 3°
conatus in nascatur ex magnitudine celestis premii | Unde sic dicit Gregorius
paulo premij minuit vim flagelli Cum enim suavitatem premij eterni considerat
quicquid in presenti momentaneum tollat pro nichilo reputabit Et ideo scribitur
xvj° panem de celo dedisti eis sine labore | Non quia panis eterne fruicio-
ipsius alia simpliciter sine omni labore cum scriptum sit Qui non labo-
non manducet Sed compensacio ex scriptis quia premium eternum in suavitate et du-
rabile excedit momentaneum laborem presentis vite Unde labor presentis
quod nichil circa beatitudinis eterne 3° dico quod verus xpi imitator debet esse benefi-
ciorum divinorum que nobis xpus impendit ardens et assiduus meditator | Ut sic possit
dicere illud ysa lxiij Miseracionum domini recordabor laudem dicam pro omnibus
que reddidit nobis dominus deus noster | Anime namque fideli multum est circa deo in-
tendo Unde sicut Bernardus in infinita et eximia Bonaciacio multorum dispersio dicit
Et ventus urens fontem pietatis desiccans Unde autem in thesauro pietatis
divine Circando ingiter meditacione divina beneficia cum graciarum actione dicta
mente recolimus Ad quod hortatur Augustinus Unde dicit Sicut nullum momentum
quo homo divina beneficia non percipiat Sic nullum debet esse momentum quo
eum presentem pro graciarum actione in memoria non teneat | ut sic cottidie
in intimo sue mentis resonet graciarum actio et vox laudis Debemus autem
pfallere laudes in psalterio decacordo ut videlicet pro x generibus beneficiorum

Conatus perficiendi in melius

Tpis et vitebilitas

Tpis preteriti fructus

Magnitudo celestis premii

3

Xpi imitator debet esse sue salutis et aliorum emulator

Xpi imitator debet esse beneficiorum divinorum medita[tor]

laudis premium exsolvamus. Que quidem beneficia sic docet intelligi Augustinus. Pri- 1
mum beneficium est quod te de nichilo creavit. Secundum est quod te ymaginem suam in-
stituit. Tercium quod naturam nostram assumendo nos super omnem dignitatem ange- 2
lorum sublimavit. Quartum quod nos precioso suo sanguine ab eterna dap- 3
nacione liberavit. Quintum quod nobis presenciam corporis certam spem in morta- 4
litatis contulit. Sextum quod nos in presenti exilio alimento sui corporis 5
reficit. Septimum quod ipsos innocentes a peccatorum laqueis in quos ex 6
fragilitate humana labi potuissent tam misericorditer preservavit. Octavum 7
quod multos in profundum peccatorum lapsos tam pie per graciam revocavit. Nonum 8
quod multos bonos sic per graciam stabilivit quod modicam aut nullam habent prom- 9
titudinem peccandi. Decimum quod ita ferventer nostre saluti intendit quod sicut 10
[illegible] omnibus videri posset sicut probatum est dicere quod deus nichil aliud agat quam
nostre saluti intendat. Et quia istorum beneficiorum pro dolor sunt multi
immemores, ideo dicit David quod talium ingratitudo fuit causa quare Christus
multum flevit. Certe talis ingratitudo plus eum afflixit quam omnis dolor
quem sensit extra ut ipse dicit. Et ideo talibus secundum Augustinum dicet Christus in extremo
iudicio: Ecce homines quem crucifixistis, videtis latus quod pupugistis,
vulnera et clavos que inflixistis, que pro vobis aperta sunt, nec tamen hostium sa-
lutis intrare voluistis. Ite ergo maledicti in ignem eternum. Sed econtra hiis que
[illegible] sui sanguinis grati extiterunt dicet illud verbum mellifluum: Venite
benedicti patris mei percipite regnum quod vobis paratum est ab origine mundi. Quod
in nos perficiat [illegible]. Sermo quartus

Secundo describitur anima coniugalis quo ad statum perfectionis quam habebit in patria. Quod notatur cum subditur: adeo paratam sicut
sponsam ornatam viro suo. In quibus verbis status anime beate primo de-
scribitur quantum ad dotes corporis quibus extra decoratur. Quod notatur cum
dicitur: paratam. Secundo quantum ad dotes anime quibus intus illustratur.
Quod notatur cum dicit: sicut sponsam ornatam. Tercio describitur quantum ad amplex-
us quibus eterni domini feliciter copulatur. Quod notatur cum annectitur: viro suo.
[illegible] tollitur dubitacio. Cum enim sponsa conspiciat ipsum sponsum, sic uxor
[illegible] ipsum virum, videtur quod melius dixisset: sicut sponsam ornatam sponso suo
quam quod dicat viro. Ad quod dicendum quod nomen proprie sponse convenit anime
in hac vita, in qua Christo desponsatur propter triplicem causam: primo propter fidem ut sibi fidem
[illegible] Christo suo sponso custodiat; secundo propter spem ut in omni pressura tribulacionis
eius adiutorio plene confidat; tercio propter caritatem ut ipsum solum unice diligat et
nullum preter eum amatorem admittat. Sed nomen uxoris sibi competit in vita
eterna ubi ad eternum convivium plene admittitur et ad secreta thalami introdu-
citur sponsi et eius amplexibus eternaliter fruitur. Et ad hoc designandum
[illegible] usus est nomine viri quam nomine sponsi, ut ostendatur quod anima
ipsius divinis amplexibus eternaliter fruetur, ut infra clarius apparebit.
Circa primum est sciendum quod anima in vita beata quantum ad ipsum corpus extrin-
secus decoratur quatuor dotibus que ex virtute anime effluunt in ipsum corpus,
unde [illegible] in epistola Augustini ad Dyoscorum [illegible] aut dotum. Prima est perfecta claritas, Claritas
quam nullus oculus corporalis posset sufferre. Cuius signum Christus in transfiguratione
[illegible] ostendit: Ceciderunt in facies suas,
[illegible] visus eorum turbatur ab excessiva claritate ipsius Christi. Secunda dos est
[illegible] subtilitas. Omnia corpora gloriosa sic erunt subtilia quod nullum corpus Subtilitas

Impassibilitas

Agilitas

Clara visio

Firma tencio

Deliciosa fruicio

eis pt obsistere qui illud penetrent cum facilitate. Tercia dos est perfecta impas-
sibilitas. Tercia corpus gloriosum nec ab igne nec ab aliquo nocivo ledi pt
eo est. Tercia illud corpus perfecte subditur imperio anime. Et eo virtute anime
sibi largitur. Tercia nullo nocivo ledi pt ~~tercia illud corpus perfecte~~ sic ipsa a-
nima. Quarta dos est perfecta agilitas que tanta erit in corpore quod ipsum cor-
pus sequetur velocitatem cogitacionis ipsius anime. Unde dicit Augustinus
ibi volet spiritus ibi protinus erit et corpus. Predictas autem dotes corporis gloriosi
ex hoc sunt quod in vita presenti plene subiectum fuit imperio racionis. Et nunquam pa-
ciebatur motum inordinate inclinare sed voluit contra dictamen racionis. Et eo iste
dotes sunt quasi pro premio plene subiectionis ab anima beata influuntur. Corpora
autem dampnatorum habent contrarietates condiciones quia nunquam voluerunt. Nec in
tamen racionis nec eciam regule divine legis. Et eo corporibus gloriosum predictis
bus ab anima vestitum bene pt dicere illud Ysa lxi° Induit me dominus vestimen-
tis et indumento leticie me. Tercia in beatitudine eterna erit perfecta salus et per leticia. Circa 2m est sciendum quod tres sunt dotes anime beate quibus in ea
celestis per gloriam illustratur. Prima consistit in clara visione divine sapiencie, qua
completur totum desiderium potencie racionalis. Secunda consistit in firma tencione
divine presencie per quam completur totum desiderium potencie memorative. Tercia
consistit in deliciosa fruicione bonitatis divine per quam completur totum desiderium
potencie volitive. Et eo propter ista dicit Bernardus super cantica quod deus sic erit in
pulchritudo lucis voluntati multitudo pacis. Tercia tunc homo est in ista
pace sui desiderii quando delectabiliter fruitur eo quod amat. Memorie vero erit co-
tinuacio eternitatis inquantum memoria divinam presenciam ardenter et indefi-
cienter tenet et amplectitur. Et predictas tres dotes predictas puta per claram visionem
firmam tencionem et perdulcissimam fruicionem anima beata immediate et primo in
gitur ipsi deo. Tunc eciam per quandam appropriacionem quemcunque presentis tribus personis
ut ipsa tencio memorie obiective quemat persone patris. Tercia memoria di-
vinam presenciam iugiter et delectabiliter meditatur ipsa vero visio quemat perso-
ne filii cuius sapienciam obiective intelligencia delectabiliter contemplatur. Tercia
fruicio obiective quemat persone spiritus sancti. Ipsius bonitate ipsa voluntas
fruicionis et amoris delectabiliter voluptatur. Et eo isto triplici modo ad
beata de torrente divine voluptatis et delectabiliter potatur et de fonte divine be-
suaviter inebriatur iuxta illud quod propheta predixit in psalmo Inebriabuntur ab
ubertate domus tue et de torrente voluptatis tue potabis eos. Secundo
Et licet iste tres dotes solum perfecte possideantur in patria per quandam participacio-
nem eciam in presenti vita per efficaciam et donum gracie aliqualiter attinguntur. Quod
patet nam tencio divina hic quidem attingitur per divine presencie firmam inhesionem
de qua scribitur Proverbiorum iii° Lignum vite est hiis qui apprehenderunt eam et
tenuerunt eam beatus. Nam sicut lignum vite ingestum valuit ad perpetuita-
tem vitalis conservacionem sic fervens desiderium divine presencie causat in anima amoro-
sam bonum divini meditacionem de qua pulchre loquitur Augustinus in soliloquiis
a te me convertendo dulcis amor ihesu in quo totum bonum anime mee dependet
tu si mentem amorosam sic suaviter in te transformas ut quicquid cogitat
quicquid in corde gerat tu dulcis amor a memoria non recedis. Si
taceat de te cogitat. Si quando loquitur de te loqui desiderat omnibus dulce reced-
it quod sibi sapit. Cognicio eciam divina hic attingitur per quandam divine lucis irradiacionem
de qua ii Cor iiii Deus qui in tenebris dixit lumen splendescere ipse
in mundi cordibus ipse illuxit in cordibus nostris ad illuminacionem sciencie clari-

inspiratum deus quoque sicut amicos multa misteria divine claritatis manifes-
tat per quandam influenciam divine lucis sinuos etiam divina hic quoque plibat
quandam divine suavitatis pregustacionem de qua scribitur Cant. viii° Que est
ista que ascendit de deserto deliciis affluens innixa super dilectum suum
bene dicit innixa quia anima devota ad istam pregustacionem sublimata suo di-
lecto triplicatur innititur secundum tres partes ymaginis Nam primo per memoriam iugiter medita-
ta sic figitur in bono divino quod nullius alterius rei preter dilectum recordatur ut patet per
Augustinum x° confessionum Secundo figitur in dilecto per intelligenciam quia ita fixa cogitacione prime
veritati inheret quod nichil aliud penitus cogitare delectatur qua sola refulgencia se-
cretatis ... evolvens in se id Augustinus Anima mea tantorem meum solum intue-
re ... omnis creatura nil gravius est adtendendum Tercio figitur in dilecto per volunta-
tem ... Quia tanto amore cum dilecto unitur quod per suavitatem divini amoris
a quibuslibet rei alterius dilecto quasi totaliter abstrahetur Et ideo solum in bono divino
suam affectionem potest delectari Talem suavitatem senserat Augustinus cum dicit
intromittis me quoque in affectum multum inusitatum aliud nescio quam dulcedinem
que si perficeretur in me nescio si qua vita dulcior esse posset Circa tercium est sciendum
immediate anima beata deo coniungitur per claram visionem per quam in ipso sic inspe-
cto intellectuali omnem veritatem ut dicit Augustinus limpidissime contemplatur Se-
cundam autem tencionem sic coniungitur sic bono desiderabili in quo totum deside-
rium memorative potencie perfectissime quietatur Per tercium autem fruicionem sic coniungitur
summo bono amabili in quo totum voluntatis desiderium perfectissime saciatur
Ideo iste tres dotes possunt dici ille amplexus amabilis quem petit sponsa Cant.
... cum dicit leva eius sub capite meo et dextera illius amplexabitur me
Per levam secundum Augustinum intelliguntur bona temporalia vel etiam spiritualia quibus hic
utimur ad sustentandum fragilitatem nostre indigencie Que quia minora sunt
... ideo intelliguntur per levam Quia sinistra pars naturaliter est frigidior
et debilior parte dextra Et hoc est propter influenciam caloris cordis que ma-
ior est in dextra quam in sinistra Sed per dextram intelliguntur bona eterna que da-
buntur in gloria Que etiam ideo amplexus dicuntur Quia totam capacitatem
anime complent et saciant sicut amplexus corporalis propter suam circularitatem
totam rem corporalem complectitur ut dicit Augustinus Et quia amplexus quilibet
fit per duo brachia ideo ista duo brachia possunt dici clara cognicio primi veri
et intima fruicio summi boni Et hec duo brachia propter exuberanciam summe dul-
cedinis dicuntur duo ubera Cant. 1° Dicite sponsa Meliora sunt ubera
tua vino Quia dulcius mentem inebriant Sed dicuntur melius fragrancia
unguentis optimis Quia mira suavitate reficiunt omnes vires anime licet diffe-
renter Quia superiores reficiunt per essenciam sed obiectivam fruicionem Inferio-
res vero per redundanciam ut sic de anima beata dicetur quod scribitur Apoc. xxi°
Omnes platee ierusalem sternentur auro mundo et per omnes vicos tuos cantabitur
canticum leticie Per plateas autem que latiores sunt vires intelliguntur vi-
res superiores que bene auro mundo sternentur Quia per divinam fruicionem re-
plebuntur Nam racionem replet claritatem cognicionis ut dictum est Voluntatem
autem per suavitatem fruicionis Sed ipsam memoriam replet per firmitatem ten-
cionis Per vicos autem qui minores sunt plateis intelligere debemus potencias
inferiores in quibus omnibus canticum leticie cantabitur Quia omnes vires in-
feriores ex redundancia virium superiorum gaudio et leticia replebuntur Cuius
gaudii nos participes faciat Ihesus Christus dominus noster Amen. 3

Ut materie in hoc opere contente legenti promptius occurrant ad p[resen]tem
tabulam recurratur secundum dictiones et tabula hec secundum ordinem alphabe
ti registrata. Adoptio

Adoptio quid quibus adoptat et unde filium patris tractat in 2o sermone de sancta trinitate. Quod
filius adoptatus debet voluntate sua voluntati divine triplex conformare ibidem
sermone iij.o **Affectio**
Quod pinordinatam affectionem obliquam adeo quadruplex in sermone ij de inf[...]
Affluere. Quod affluentia et impetus spiritus moventis hominem ad apicem p[er]
fectionis currente apparet ex tribus in sermone iij.o de sancto Math[eo]
Quod beatus qui perfecte possedit 3 gradus in quibus homo in vita activa no
vit et sibi ipsi et etiam quartum gradum ad vitam contemplativam pertinentem
dedit sermone iij
Quod malis mens perfecta in quatuor suis affectionibus debet esse a ceteris conditio
separata idem sermone iij
Ambulare quale ambulandum sit in exercitio bonorum operum habes in sermone
iij.o de exaltatione sancte crucis **Amor divinus**
Amor divinus quid suavitas divini amoris gradatim inficiat tribus modis in
sermone iij.o de dedicatione
Quod amor divinus extinguit in nobis terrenum inordinatum amorem in sermone
ij.o de sancto Laurentio
Quod tam fervenciter deum diligere debemus quod eius amor omnem alium amo
rem in nobis extinguat in sermone ij.o de sancto David et in sermone ij.o de sancto Bar
tholomeo. Unde sit languere in amore divino bene declaratur ibidem sermone ij
Quod Christus est a nobis diligendus liberaliter quod perfecte et perseveranter ibidem sermone ij
Quod Christus est a nobis diligendus ... illa auctoritas pone me signaculum super
ubi etiam optime exponitur illa auctoritas pone me signaculum super
tum. Unde infertur in nobis amorem ardorem et languorem amoris idem sermone ij
De effectu triplici divini amoris habes in sermone ij.o de inventione sancte crucis
mor rerum temporalium
Quod amor rerum temporalium dicatur umbra et quare umbra dicatur habes in sermone
iij.o de epiphania domini
Anima quid anima conformitatem divine assimilationis per gratiam consequitur in sermone iij.o de
epiphania domini. Unde anima plurimum desiderat auxilio tripliciter obumbratur idem sermone ij
Quod anima per gratiam disponitur ad eternam unionem in sermone iiij.o de dedicatione. Unde
beata perficiatur in anima habetur idem sermone iiij.o
Anima quid beata anima dicatur beata ab omnibus gradibus triplicia tamen in sermone j.o de
beata anna. Quod per triplicem statum corporalem ipsius anime propagatio ...
fecunditatis organice designatur idem in sermone primo
Quod perfecta dilectio dei nobis generat in nobis quadruplicem actum caritatis ...
Quod in vita presenti deus beatam annam tripliciter magnificavit idem sermone ij.o
Angelus Quod angeli circa nos exercent quadruplex ministerium in sermone j.o de angelis
Quod angeli circa ipsos pastores exercent triplex ministerium idem
Quod angeli circa penitentes sibi exercent septimum ministerium tripliciter idem
Quod angeli circa pugnantes in temptatione sibi exercent triplex ministerium idem in sermone ij.o
Quod circa pugnantes habetur idem in sermone iij.o Quod circa laborantes
Debilitate et efficacia orationis habetur et hec contra triplicem hominis
in bona operatione sibi exercent triplex ministerium et hec contra triplicem hominis
tentationem prima est impotentia standi in bono 2a est impotentia proficiendi in bono
3a est impotentia in bono perseverandi idem sermone 3o Quod angeli libenter mi
nistrant homini triplici tamen idem sermone eodem
Quod angeli quadrupliciter custodiunt hominem idem in sermone iiij.o

angelica custodia est nobis in morte necessaria pro tercio idem ¶ tercio tercio idem
angeli in hac vita tripliciter nos custodiunt et in morte tercio et post mortem
ascensio xpi et xpe in sua ascensione tercio insinuat que sunt necessaria
ascensioni in sermone 1o de ascensione domini
perfectus ascensionis ipsa humanitas xpi sortitur triplicem prerogativam idem
fructus ascensionis xpi tollit extrahitur que apostoli per eius ascensionem consecuti
¶ sermone ijo
sunt ibidem
apostoli post ascensionem domini et missionem spiritus sancti tripliciter sunt repleti idem in sermone
consistat vitas vite instructione et doctrine idem Item post ascensionem domini
fuerunt apostoli perfecta interiora caritatis quantum ad corda verba et opera idem
exemplo apostolorum tribus modis saltim aliorum prodesse debemus ibidem
tercius est gradus actualis quo ascendimus in eum ibidem sermone iijo
talis anima dicitur capi interius celum habet idem Item xpus comendabilis
audit intellectum adorientem pro tercio ibidem Item tercio clamata super terra aqua
et fiunt potius infecta si sunt prius emundata ibidem
ascensus virtutum Item ad ascendendum facile montem virtutum tercio requiruntur
sermone primo de beato andrea Item qui levius montem virtutum ascendere vo
deponere triplicem sarcinam deprimendam idem sermone 1o de muro apostoli
virtutum nubium comparentur idem sermone 1o Item ascensus virtutum tribus
perficitur in sermone ijo de epiphania domini
assumptio Item assumptio virginis attollit exaltatur ex loco ex assumptionis modo et
assumptionis terminus de assumptione male sermone ijo
appetitus Item appetitus singularitatis deiciat hominem in triplicem defectum
sermone iijo de circumcisione
aqua viva Item que sunt aque vive et qualiter beatis mentibus promittitur in sermone
de xj milibus virginum Item tercius est proprietas aquarum vivencium idem sermone ijo
aque vive sunt fervente desiderio appetendi pro tercio idem Item qualiter gusta
aquarum vivencium appetimus divinis dulcissimodo promittitur idem Item pro repletur
memoriam tribus modis et spiritus sanctus voluntatem similiter tribus modis
Item sancti divinam suavitatem tripliciter degustant idem ¶ pauli
arma que dyabolus armis triplicibus bonos impugnat in sermone ijo de conversione
aureola Item iohannes baptista coronatus est triplici aureola in signalis
detrimentalis magisterij et victorialis martirij in sermone 1o de iohanne
ta Item cor iohannis fuit triplici igne succensum videlicet igne divini amoris
fide correpcionis et secunde emulacionis idem in sermone ijo
baptismus que sancti transierunt jordanem penalitatis triplicis ba
in sermone 2o de beato jacobo Item vij opera in me iusticie impleri
in sermone ijo de sancto jacobo Item tercius transitus iordanis desig
triplicem transitum quo sancti depositi in sua transierunt maleste
in sermone 3o
baptismus Item spiritus sanctus in animam baptizati tripliciter descendit in sermone
detrinitate Item spiritus sanctus in baptismo descendit admodum ignis admodum
et admodum dulcoris idem sermone ijo Item equat non modo filium nos debet
in corde nec detractionem in ore nec crudelitatem idem sermone 2o
beatitudo Item in eterna beatitudine sicut de quatuor beneficijs gratulantur
sermone iijo ad vincula petri Item omnis beati tamquam pro eius peccatum in
ibidem sermone iijo
benedictus Item beatus benedictus a tota trinitate singularem benedictionem

recipit in sermone in sermone ij° de sancto benedicto Nota aperte recepit bene
maledictorum consilio regimen protectorum et assiduum scriptorum affluentia gratiarum idem
Nota xpc beatum benedictum in seipso tripliciter magnificavit idem sermone ij°
Nota xpus apparuit in suis filiis magnificavit tribus modis idem Nota
benedictus triplicem benedictionem adeo promeruit idem Nota ex tribus
apparet quod beatus benedictus fuit huius mundi perfectissimus contemptor idem
sermone iij°
Calix Nota est calix actualis perfectionis spiritualis passionis et eternalis pro
tectionis in j sermone de sancto Jacobo Nota calix passionis xpi sub triplici no
mine exprimitur idem sermone j° Nota tria nobis dulcorant amaritudinem pas
sionis presentis vite idem Nota suavitas celestis premii in nascitur ex tribus
idem Celorum regnum cum alectio conparatur tribus propter hominum idem sermone ij° Nota
nole passionis gloria regni celestis congrue exprimitur idem Nota differentia
boni et mali recesserunt ex hac vita idem sermone iij° Nota sancti misericordia
pluriter recesserunt ad regnum celeste ibidem
Caritas quare patri attribuitur caritas triplici racione in sermone ij° de trinitate
Cuius caritas diffunditur in cordibus nostris declaratur Nota tria caritas dei re
in nobis diffundi dicebatur ibidem Nota spiritu sancto recte attribuitur gratia quomodo
Nota motus spiritus sancti tria premiis recte quomodo amare debemus ibidem Nota ad hanc
actionem tria spiritualia nos movere debent idem Nota caritas est vinculum
perfectionis quadruplicem nexum que facit in ij° sermone de dicta trinitate
Carcer Nota Carcer peccati est tenebrosus fetidus et horridus in sermone
j° ad vincula petri Nota cathena stringens homines in peccato est peccati de
lectatio et prava peccandi consuetudo ibidem Qui sunt custodes homines in
detinentes peccati ibidem Nota carcerem peccati custodiunt duo gravia custodum
idem Nota liberatio hominis a peccato tria requirit idem j° ij° Nota oratio
peccatoribus meretur exaudiri triplici racione idem Nota peccator liberatur a carcere
per triplicem effectum gratie ibidem Cuius et qualis homo liberatur a carcere
peccati ibidem Cuius infusio gratie operatur in nobis contricionem cordis confes
sionis et satisfactionem operis ibidem Nota ad veram contricionem tria concurrunt ibidem
Nota predicta tria sunt triplex remedium contra omne peccatum ibidem
Nota ad veram confessionem oris tria requiruntur scilicet peccati revelacio cum obs
peccati amotio ibidem
Carnis voluptas quare carnis voluptas tripliciter impugnat viros perfectos
in sermone j° de beato [illegible] Nota impugnacio mundi tripliciter venit ibidem
Nota tres lancee sunt 3 actus caritatis quibus dracones infernalis [illegible]
idem Cum sunt [illegible] recte dicendi idem Nota tria dona propter [illegible] contulit deus
martiribus pro fide certantibus ibidem sermone 2° Nota quilibet homo de
bet propter xpo pati triplici racione ibidem
Celum Nota triplex est celum vero sanctum scilicet natura divina medium scilicet natura
assumpta et infimum scilicet presentis ecclesia in sermone ij° de trinitate Nota in isto
triplici celo datur triplex testimonium ipsi deo ibidem sermone ij° de trinitate
Cellarium Nota triplex est cellarium scilicet gratie sapientie et glorie in sermone ij° de
assumptione beate marie Nota beata virgo fuit introducta in cella vinariam
pigmentariam et thesaurisariam idem Nota mentes devote deus inebriat ipse
[illegible] laetat triplici racione idem sermone iij°
Cella quare in cella glorie beata virgo fuit inebriata vino divine suavitatis

dicta thesaurus divine bonitatis et effecta divise pulcre pigmentarius divine
maiestatis in sermone 2o de assumptione Item mentes devote dicunt in beata virgine
exultare et letari triplici racione ibidem sermone iijo Item maria est nobis spe
cum virtuose conversacionis et hoc ostendit in rebus idem sermone iiijo Item ma
adorna eterne glorie est tribus notata idem sermone vo
Caritate Item beatus paulus in sua doctrina triplicem extendit in sermone iiijo
de conversione sancti pauli Item conatum complacendi triplicem in nobis dilatavit in sermone
de conversione sancti pauli
Concupiscentia Item tres concupiscentia quietem mentis perturbat in sermone 1o de quadragesima
Resurrectionis tres certificavit quod christus thomam de fide resurrectionis certi
ficavit in sermone 1o de sancto thoma Item christus aliam devotam adtrahit et invitat
primo ad fervorem beneficiorum devotam recognicionem 2o ad fervorem tormentorum intima
compassionem 3o ad fervorem exemplorum fecundam imitacionem de sancto lo
Confessio fidei redditur commendabilis ex tribus ibidem sermone iijo
Item mens humana dicitur tenebra triplici racione idem sermone iijo Item fidei
communicacio digna debet esse triplici proprietate insignita idem sermone iijo
Item fides nostra vincit regna terrena et omnes dilaciones rusticorum et omnes
pompas mundanas ibidem Item fides hominem beatificat propter 3es causas sermone iiijo
sermone 3o
Credere Item debet credere in ihesum fide certa non dubia fide viva non mortua
et non ficta in sermone iijo de exaltacione sancte crucis
Corona Item tres est corona domini diligentibus repromissa in sermone iijo de
cantus ymnariis Item corona materia habet splendorem lucidissimum honore
dignissimum et decorem perfectissimum in sermone de sancto Ciriaco
Candor puritatis Item triplex candor puritatis fuit in beato burchardo
in sermone 1o eiusdem festi Item ad conservandum puritatis candorem tria sunt necessaria
sermone 1o Item oculus puri mentis debet esse purus et simplex et rectus
ibidem Item tres candor nobis luci ex contemplacione celica beati bernardi ibidem
Item tres candor mentis conservatur ex tribus idem Item ex triplici candore resul
tat in nobis tres pulchritudo ibidem
Conatus complacendi quo sit intelligendum et homo debet habere conatum con
tinuum complacendi in sermone 3o de sancto benedicto Item complacentes pape sus
tinent temptaciones ibidem sermone 3o Item contra proximas temptaciones
sermo decoracio debet triplici ornamento idem in sermone iijo
Columpna Item per xvij columpnas figurantur xvij dignitates et excellencie virginis
gloriose in sermone 1o de nativitate marie Item in beata virgine apparet quad
ruplex sermone 1o de nativitate Marie Item 3es persone divine triplicem the
sauri nobilitatis admiranda idem sermone 2o Item ex triplici proprietate
veri in beata virgine condiderunt idem sermone ijo Item ex triplici proprietate
triplicem fructum spiritualem consequimur idem in sermone iiijo
Christus Item ipsi deo et domino ihesu christo debetur perfecta subieccio timoris
de sancto Bartholomeo Item christus nos dilexit fortiter dulciter
constanter et isdem modis nos ipsum diligere debemus idem Item christi pietatem
cognovit ex tribus et sic sue divinitatis pietatem cognovit ex tri
bus ibidem Item christus puerulus omnibus redditur amabilis propter tria in sermone 1o
de nativitate christi Item facies sue divinitatis triplici proprietati decoratur idem Item christus
nobis attulit tria necessaria idem Item christus puer triplici iure cognovit
credentibus tribuere hereditatem eternam ibidem sermone ijo proximas

bus efficit meretis angelorum prophetis meretis antiquorum patrum et pulcritudin
omnium viatorum idem Nota quod Christi presentia spiritualiter vivificata sicut amor
peccati pulchritudinem habet idem Nota ex triplici signo apparet eundem quod x
se nobis exhibuit similem Nota crux est fructus sue navitatis primum
perditorum restauracio 2us prescriptorum reconciliacio 3us est afflictorum impunita
remuneracio ibidem Nota quod humana natura fuit deo reconciliata in na
nacione et quod impassione ibidem Nota licet in incarnacione per humilitate Christi ira
placata fuerit tamen ut reatus pene satisfactorie solutus non fuit qui
lucis propter mortem solvebat et id solus impassione addita regni nobis
aperiebatur ibidem Nota Christus habet duo ubera primum est pietas humanitatis
2um est dulcor divinitatis idem Nota propter misericordiam nobis debitor filium
tripliciter modis ibidem sermone iiio Nota commissio Christi fuit omnibus
ciosa omnibus gaudiosa et omnibus fructuosa ibidem Nota divina misericordia
plura homini tribuit quam ab eo peccator pensavit idem Nota in pectore Christi
inima dulcedo suavitatis exundat ibidem Nota satiare solum lumen divinum
satiat omnem eorum appetitum ibidem

Crux Nota inventio Christi est nobis gloriandum triplici racione in sermone de
de commemoracione sancti pauli Nota crux est baculus misericordie quo amore
peccati spiritualiter sustentamur et qualiter sustentemur habetur patet in sermone de exaltacione
sancte crucis Nota crux est baculus pene quo contra dyabolum pugnamur ibidem
sermone 1o Nota crux est baculus glorie quo eternaliter coronamur Christus idem 1o
eternaliter crucis ad celestem gloriam transeamus ibidem sermone 1o
Nota triplici modo designata per figuras commissimas in regimini ecclesie (?)
sermone primo Nota Christus in cruce exaltatus nobis proponitur multitatis signum
veritatis speculum et in vite liber idem sermone iio Nota duo in cruce tra
nos tripliciter adsciscim idem sermone iio Nota sermone exaltacionis sancte
crucis tollitur exteriori idem sermone iio Nota Christum operatur in cruce exaltari
triplici racione idem sermone iiio Nota propter possimus cum Christo exaltari peccatum
futuro ad gloriam ibidem Nota conatus peccatorum tripliciter est tende in ipsum de
ibidem

Crucis inventio Nota in inventione sancte crucis triplicia miracula facta
in sermone de inventione sancte crucis Nota parva tria miracula crux
sancte crucis in multis in sermone 1o Nota crux sancta dicitur baculus
morum sustentacionem et dicitur virga propter demonum correctionem ibidem Nota per quatuor
ligna crucis quatuor virtutes cardinalia designantur idem Nota pulcritudinem crucis de
omnia trahit ad se ipsum idem sermone 2o Nota tres virtutes in cruce nobis osten
triplicem effectum divini amoris idem Nota celeste gaudium id dicitur palu
quod omnis potencias anime replet et satiat idem Nota propter in mensam celestis gui
pater predestinando filius ornat miserando spiritus sanctus locat cuius de
premium applicando idem

Conformare Nota beatus franciscus conformabatur Christo in triplici gra
singularis perfectionis in sermone primo eiusdem festi Et primo in profundissima
humilitate 2o in strictissima paupertate 3o in ferventissima penali
Nota humilitas omnes potencias anime disponit ad perfectionem divini amoris
omnium donorum idem sermone 2o Nota in xx perfectionibus privilegiatis beatus fra
cis gessit similitudinem ipsius Christi ibidem sermone iio

Decor virginalis Nota decor virginalis alius in corde alius in corpore inspectus
et alius in perfectis sermone iio de sancta lucia Nota decor virginalis (?)
submi

cadu in venit in incapacitatibus submaiori incapacitatibus et submag
no incapacitatis idem sermone ii° Nota perficientes actus perdyalu impugnat
incipientes vel perfecta et hic quare fiat habetur ibidem sermone 2° bene salutis
iter anima liberat et cetera
Decorem Nota 3ª virtutes faciunt maxime homines decorem viri caritas
ritas et paupertas in sermone 1° de petro et paulo Nota 3ª virtutes que red
dunt hominem maxime amabilem scilicet mansuetudo humilitas et pietas ibidem
sermone 1° Nota decor et nimbus studii resplendet in petro exemplificati virtute
sermone ii°
Decor virtualis Nota in beata Elizabeth refulsit triplex decor Primus sit deco
ralis incipientium et quibus proficientium et quibus perfectorum habetur in sermone ii° Nota
decor proficientium consistit in tribus et qualiter primo sit agenda docetur ibidem
Nota perfecta in noticia habet 3ª pedissequas sine origine ibidem Quam bona
utilis sit verecundia confessionis ibidem Nota proficientes sustinent spiritualia
s temptaciones idem
Secundo desiderio proficiendi habetur ibidem Nota decor perfectorum attenditur in tribus ibidem
Demones Quare demones in puncti exilio continue temptacionibus nos
testant in sermone iii de sancto Benedicto Nota 3ª persone scilicet demones anli
ipse deus diversimode nos expectant ibidem sermone iii°
Desponsare Nota sola caritas animam deo desponsat vnde eius proprietas exemplificati
in sermone 1° de beata Cecilia Nota mentis que vult xpo de
tate anlh totaliter in sermone 1° de beata Cecilia Nota mentis que volt xpo de
unsdi dz here quatuor virtutes ibidem sermone i Nota castitas virginalis est nobis am
cetanda propter tria idem sermone ii° Nota virginalis castitas iiii^or modis excedit
propter tria idem sermone ii° Nota virginibus propter excellentiam victorie debetur vox
titatem angelorum ibidem Nota virginibus debetur premium altissimum Nota virginitas non est
ium specialis ibidem Nota virginibus debetur premium altissimum Nota virginitas non est
toria sine caritate ibidem Nota languor amoris est fasadium omnis rei terrestre
Diligere Nota deus est a nobis diligendus dulciter fervet et perseve
rant in sermone ii° de beata Cecilia et unde preminat unde habetur ibidem sermone primo
nitore virginalis puritatis tria confirmant ibidem Nota propter tria confugere debe
inumbram gratie divine ibidem Nota cristus duplici scapula nos obumbrat
et duplici ala in adversitate nos protegit idem Nota xpus in puncti vita abat su
e amorus triplici fructu ibidem sermone 2° Nota vox est privilegium gratie sine officis
pro quo monetur homines adem operandum in puncti sermone 1° de decem milibus Nota
alis dirigatio vox sit secundum triplicem vitam incipientium proficientium et perfectorum
in sermone ii° Nota conatus proficiendi dz accendi non tamen a cupiditate bone o
ceus fiat a obliquitate inordinate affectionis ibidem Nota obstinacio in
suo decipit homines in triplicem defectum
Dilectus de quatuor signis dilectionis xpo habitis a maria magdalena in sermone 4°
sermone cad signa dilectionis sunt xpi pauperibus exhibenda ibidem sermone 1°
sesto Nota quam maria elegit in quatuor conditionibus excedit partem marthe
partes quam maria elegit in quatuor conditionibus excedit partem marthe
in quatuor operibus privilegiatis maria magdalena excessit perfectorum discipulorum
sermone 2° Nota maria magdalena tripliciter xpum dilexit ibidem sermone iii°
aia devota exemplo marie magdalene dz tripliciter liquefieri idem
Doctrina Nota doctrina iohannis baptiste fuit quasi gladius acutus et quasi sagitta
nata in sermone iii° de iohanne baptista Nota paulus sua doctrina didicit intricata
la in sermone ii° de petro et paulo Nota doctrina benedicti fuit cunctis admiranda
tia in sermone ii° de sancto benedicto Nota exemplo benedicti tam fervet debemus
gere quia eius amor omnem alium amorem in nobis extinguit idem

Q sit langwore in amore diuino bu declat simon 2o id Ubi ca p
eca optime expo pone me signaculum
De dilectione xpi Q xpc diligendus est libalit penalit et psevant
idem simon 2o s Bu Quid int sit int amoris languorem et arde
idem simon ij° Q ipe languor amoris est ignis inextinguibilis fla
ma inobsustabilis et thezaurus inestimabilis id simon 2o
De deribus dotibus etne btitudinis het in simon 3o dca liga
Et q ille dotes ptra signant het id Q ptt dotes hic aliqua
attingunt pque ptapatoz id simon 3o Q aia deuota p3s ptes ya
gnis sue dilato tepliat dicunt id Q aia infulti ptriplicem arrey
suo sponso dsponsat in simon xto d dedicacoy d quatuor dotibs corpois
et deribus dotibus aie het id
Quid tres dotes anime pquadam efficaciam gracie h aqualit ali
quunt id Q aia deuota h pfectam suo sponso tepliat in intit id
Q 3s dotes aie sunt illi 3s amplexus amabiles quibs sponsa spsu
amplectit id Quid p plateas et que pincos intlligat Et quo aia
pdiuinam pnciam diusimode efficiat id
Dulcor q dulcor intne deuocionis pstat trix efficgerim con mala pu
ate in simon ij° dspiritu Bu
Elemosina Q elemosina e seme uberrimu in q psson tra spuanda sit
in simon 1o dsto laurencio Que et quot sunt utilitates eleosine corpis
et eca spualis id simon 1o Q trix est semen bonoru opm id simon ij°
Q elemosina rete dicat instica tripliti con id simon ij° Q trix
Q elemosina facienda oblig
e fructus elemosine id simon 2o Q ad elemosina faciendam oblig
triplia debito id
Elemosina int omis uirtutes homnem pur iustificat Et hoc tribus m'dis
idem
Elemosina confert nobis insuto tria bnficia singularia id Q elemsina
nos pcedet in indicas et btitudine tribus modis id
Eligere Q trix est fructus etne electionis in pmo simon desimon et gra
Q trix est efficacia gustus diuine dulcedinis id s 1o Q xpc elegit apost
tulos ad triplicem actu pmilegiatum id Q dyals ciat dcordibs fidelium
... q quatuor modis ungulare debemq id Qua mu
... lapidibus id Q quatuor modis ungulare debemq id Qua mu
e lapidibus id Q quatuor modis
pficere debeant incipientes pficientes et pfti id s 2o Q incipientes
pficere intribus id Qualit incipientibus debeat fy spualis tractatu id
Q pficientes se dnt exce intribus id Q opa pficienciu dent ad quatu
gna hominu dilatari id Q pfti sibi dnt se exerce intribus Q apli
patenciam et caritatem nobis relinquerunt pctriplici pfectio
suetudinem patenciam et caritatem nobis relinquerunt ptriplici pfectio
exemplo idem Q mansuetudine amplecti debemq pp tria bona que nob
exipse pueniunt idem Q caritas h vim uniuinam diffusiuam et tu
matiuam idem Q caritatem amplecti debemq pp tria bona que nobis ex
pueniunt idem
dem ste petri
Esurire Q contemplatiui exfernore caritatis tria esuriunt in simon 1o de b
Eukaristia No q tota matia de eukaristia conphendi subnotabilo
et no alius effectu fecunditas Q fecunditas domus celestis apparet ex
in simon 1o dphilip et iaco Quare deus dicat tibus aie quia ipa
regitat intret et confortat het id simon 1o Q rmo aie cu deo
tibus aie et qualit intrat et obat aiam het id Q domq spua

-ram renonat' p donu opus edificat' s in bapmo consecrat' de sancto
termo sermon 2o Deuinali fecunditate in cotamali puritate et secunda
ciatate in pmo sermon de xi milibus virginum Ex exuuiali fecundite
fructus in mete resultat id Ex exurginali puritate in nobis resultat
-lex fructus id
Gracia ex pdonu gracie vse metes duote tripliat dilatant' in sermon de
augo in festo pricipali Ex tota trinitas metem collem pgram triple
-ficat id sermon 2o dbto augo Ex plenitudo gracie quadruplicter
-fundit in j sermon de s Stephano Ex intencionis rectitudo colligit' id
sermon ijo Ex desiderium celestium gaudiorum facit omnia aduersa ppr deum equa
-miter sustinere id
triplici priuilegio bto Stephano inpnti uita concesso id Ex plenitudo
gro et donorum consistit in virtibus in sermon 2o danunciacon Ex adcongruam sus-
-ceptionem thezauri diuini bta virgo fuit disposita triplex id s ijo Ex humilitate
-nis debemus imitari tripliciter id sermon iijo Ex eius uegetabilis
corporalis et zonalis fuit plene spiritualis delicius id
pdonu gracie in incipientes dilatant' tripliat in pmo s dbto augo
trix fructus colligit' in nobis exeius doctrina id Ex bto augo triple
-formabat' xpo in vita actiua et trix in vita contemplatia id in xo s
exemplum triplicis paupertatis nobis xpus in seipso ostendit id s xo
decor uitualis id sermon xi Ex bto augo tria incitamenta nobis reliquit
-tudine fervent appetenda id sermon xio Ex bto augo pcxeo imitaciones
reliquit triplicem gradum singularis pfectionis idem
-unus Ex qui vult esse expeditus in progressu uitutis dz aste abiere trix
-nis in sermon pmo dbto augo Ex mens tollis de paradisus pp triplicem
-tudinem paradisi in sermon 2o dbto augo Ex xpc in seipso nobis ostendit
exemplum triplicis paupertatis in quo ipm debemus pfectius imitari id
sermon xto Ex trix decor uitualis in his pficit' qui se uite exemplari
bti augo uolunt conformare id sermon xo Ex extriplici gradu similis
btus augo nobis reliquit trix exemplar sue uitualis imitacionis
sermon x Ex bto augo tria nobis incitamenta reliquit quibus adebria
-tudinem feruencius inflamam' id sermon x
Johannes baptista Ex nuncu joh comprehendit in se pfectas angelorum martyrum
-ess et virginum in sermon 1o decenis decollacon Ex joh baptista tria priuilegia
-it Ex quibus sua doctrina nuito fuit libent audienda id sermon pmo
spirituale adulterium committit' tribus modis in se 2o de eius decollacon
nativitate joh Ex ortus bto jo redit' mirabilis ex tribus in sermon pmo
nativitate joh bap Ex exemplo joh debemus ex iudiosi puite in nocencia
-orum psupria beniuolencia et mundi cultu studiosi pdimma dicunam
sermon 1o Ex in bto joh resulsit gracia baptismalis pimalis et doctrinalis
in sermon pmo Ex pcatu bti joh intelligit' excitum pctorum et corp
splacas spiritualis id Ex jo exemplo sui quadrum' uocauit pctores ad
-am id Ex joh fuit lucerna cordis nri que debz esse accensa ter
-ue id in s ijo Ex joh fuit sagitta electa que debet esse recta penata
-cuta id sermon iijo Ex eccia uo tam dperit sanctorum alatum vi 3q
fuit quatuor in uno q fuit extense desup et q due tegebant' et due
-rebant corpus id Ex pmo joh fuit silex igni et malleo contende pe
tus id sermone iijo

Laus Quod b[ea]ti laudant deu[m] impatia[m] q[ue] t[er]tia bufloia abe que abeo p[re]cepit i[n] s[er]mon[e] 2o dominibus s[ec]t[i]s

Lex evangelica Quod lex ewan[gelic]a triplicem fructum largit[ur] q[uod] in Sacro s[an]c[t]e no[n] potat in s[er]mon[e] iijo de b[ea]to Georio Quod lex ewan[geli]ca h[abe]t triplicem ex[cel]lenciam sup[er] omnes libros veteris testamenti id[em] s[er]mon[e] iijo Quod in lege ewa[n]g[elica] in venit[ur] trix firmitas sp[irit]ualis id[em] s[er]mon[e] iijo

lume gre quod

Lumen gratiae Quod lumen gratiae m[en]te[m] innovat et ea deo triplic[ite]r [con]format in s[er]mon[e] iijo de resurrection[e] d[omi]ni Quod ex dilectore caritatis causat[ur] ... mine fraternitas bone operationis id[em] s[er]mon[e] iijo

Lucas Quod b[ea]tus lucas fuit triplici lumine illustratus in s[er]mon[e] 1o de b[ea]to luca Quod doctrina b[ea]ti luce triplic[ite]r nos informat v[idelicet] claritate exemplorum ... Quod doctrina b[ea]ti luce triplici autoritate fu... p[re]dicor[um] id[em] s[er]mon[e] 1o Quod conscriptio sui ewan[gelii] triplici autoritate fu... id[em] s[er]mon[e] 2o Quod doctrina b[ea]ti luce ostendit[ur] salutaris et vivifica ... id[em] s[er]mon[e] 2o

Margaretha Quod ... ex triplici causa contigit in s[er]mon[e] primo de b[ea]ta Marg[areta]

Maria magdalena Quod maria excessit statim inceptum p[er]fectionem ... p[ec]cator[um] in s[er]mon[e] 1o de maria magdalena Quod maria quatuor obsequia p[ro] ... exhibuit con[tra] quatuor tormenta que pro nobis in cruce sustinuit id[em] s[er]mon[e] ... Quod xpc quadruplicit[er] ostendit q[uod] maria ... marthe meliorem p[ar]tem elegit idem Quod in statu p[ec]cator[um] maria excessit discipulos in quatuor privilegiatis ac... id[em] s[er]mon[e] 2o Quod maria ... xpm dilexit et ... verba ab ipso audivit id[em] s[er]mon[e] iijo Quod ... marie magdalene fuit triplicit[er] ... id[em] s[er]mon[e] ...

Humilitas Quod ... humilitas transfert ad glorie sublimitatem ... dominium libertate et adeptam ... in s[er]mon[e] 2o de sancto Martino Quod ex humilitate ... Quod p[er]fecta humilitas ... h[abe]t gradus in s[er]mon[e] iijo de ... Quod ... sancti ... excellencias consequit[ur] in s[er]mone primo de s[an]c[t]o ... Quod ... disponit ad p[er]fectionem divini amoris et donorum divin... litas omnes potentias ... in s[er]mon[e] 2o de s[an]c[t]o bartholomeo

Quod humilitas est
Origo
Custos et
Condimentum omnium virtutum
sermo 2 de s[an]c[t]o Petro

Mortuus Quod mors triplici gradu in nobis p[er]ficit[ur] in s[er]mone ijo de s[an]c[t]o ... Quod in mortuis tria considerare debemus v[idelicet] quales fuerunt ... Quod in morte ... in obitu sue ... in s[er]mon[e] 1o de mortuis ... p[er]egrinacionis et quales in obitu sue ... tripliciter ... id[em] Quod ... Quod penitens ... triplici vinculo id[em] Quod meditatio memoria ... est nobis utile ... in s[er]mon[e] 2o id[em] Quod mors ... dicat[ur] ... et ... id[em] Quod mors ... totaliter spoliat ... dicit[ur] pessima id[em] Quod mortis memoria est indubitanter remedium contra omne peccatum idem s[er]mon[e] ... Quod mortis memoria est speciale remedium contra peccatum elacionis et volup[tatis] id[em] ... Quod memoria mortis ... utilitates operat[ur] in nobis id[em] s[er]mon[e] 3o

Mens Quod mentis ... divini amoris triplicem fructum consequit[ur] in s[er]mone ... de ... Quod mentis ... in essencia divina triplicem fructum intellectuali ... ibidem s[er]mon[e] iijo Quod 3o fructum mentis devota tripliciter ... id[em] Quod ... divine suavitatis amene devota tripliciter apprehendit[ur] id[em] s[er]mon[e] iijo Quod ... divine suavitatis ... persona divina menti devote singulariter ... in s[er]mone ijo

Nobilitas ... q[uod] nobilitas ... colligit[ur] ex tribus in s[er]mon[e] 1o ... Quod ... est ... dispositio ... divina id[em] s[er]mon[e] ... Quod ... inceptam alia p[er]fectionem et alia p[er]fectorum id[em] s[er]mon[e] ...

Necessitas ... mala docet necessitas ... Rabanum ...

Sancto Mauricio
Oracio quod oracio reddit*ur* audibilis pro tercia in sermone 1 de s*an*cta Margaretha Item
malorum consilium est fugiendum pro tercia idem sermone primo Item ignis maciat
sanctos non cobussit pro tercia idem Item in passione beate Margarethe tercia nota
fuit pro tercia idem Item trix impugnacio repulsit est nobis exemplo Mar
garethe tripliciter superanda idem
Paulus Item paulus suam sapienciam didicit in scola iudeorum apostolorum et an gelorum
in sermone 1° de petro et paulo Item paulus propria doctrina tripliciter certauit
in sermone primo de conuersione sancti pauli Item paulus cursum suum consummauit
in sermone primo de conuersione sancti pauli Item tria sunt que eius uitam uirtuosam
meditant et consumauit idem sermone ii° Item tria sunt que eius uitam uirtuosam
... declarant idem sermone
probabant idem Item eius progressum uirtuosum tria apparere declarant idem
3° Item tria sunt que conatum perficiendi in nobis declarant idem Item exemplo
pauli nobis est gaudium in cruce christi triplici racione idem
Petrus Item petrus triplici dono columbe dotatus fuit in sermone 1° de sancto
petro et paulo Item deus ex lo beati petri est nobis trix diligendus ibidem
Item homines decor in mihat uita spiritualis faciunt castitatis caritatis et paupertatis idem
Item mansuetudo humilitatis et pietatis reddunt hominem multum amabilem in
uita idem Item cruce christi capite erecto passus fuit in cruce petrus aut
... ad terram idem Item quatuor mirabilia in morte pauli apparuerunt
ibidem Item firmitatis fidei in petro manifestatur triplici signo idem sermone ii°
Item feruor caritatis in petro ex triplici signo colligitur idem Item perfecta humilitas
in petro ... ex tribus idem Item fides dicitur integra pro tercia idem Item pe
tri con medatur ex tribus idem Item fides dicitur integra pro tercia idem Item pe
confirmari debemus in fide integra in dilectione feruida et humilitate ...
Item petrus a christo triplici priuilegio pallys apostolis dotatus fuit idem sermone iii°
Petri clauibus Et qualiter sacerdos peccatorem liget et soluat bin
... idem Item petra dicitur porte inferi pro tercia idem
Paulus Item paulus persequebatur discipulos christi sermone 1° de eius conuersione
Item triplex modus sue conuersionis fuit mirabilis pro tercia idem sermone 1° Item triplex
... idem Item paulus in triplici scola triplicem legem didi
cit ... idem sermone 2° Item predicacio pauli spiritualis
... mosaycam euangelicam et diuinam idem sermone 2° Item predicacio pauli spiritualis
... commendabilis ex tribus idem Item solida paciencia pauli apparet ex tercia
compassionum scilicet corporalium afflictionum mentalium affectionum et penalium ...
... idem sermone iii° Item mens sue constancia apparuit ex tribus quia
... fuit omni saxo durior omni columpna immobilior et omni adamante
... idem Item perfeccio pauli excessit in tribus perfectionem aliorum apostolorum idem
Paupertas Item christus in se ipso nobis ostendit exemplum triplicis pauper
tatis ... ipsum imitari debemus in sermone ii° de beato augustino Item que sit dicta mihi similis
... paupertatis et uoti sollemni professione commissa idem sermone iiii° Item trix
... in hys perficitur qui se iuxta exemplar beati augustini uoluerint
conformare idem sermone v° Item ex triplici gradu singularis perfectionis beatus augustinus
... eligitur trix exemplar sue uitalis imitacionis idem sermone v°
Peccatum Item quatuor sunt que homines detinent in statu culpabili et
... retrahunt ab actu penitendi in sermone 1° ad uincula petri Item tres ...
... huiusmodi nos expectant idem sermone iii° ad uincula petri Item sancti uiri
... passeribus racione puritatis uelocitatis et sagittatis in sermone 1° de sancto Ciriaco
Perfectio uite apostolice Item perfectio uite apostolice consistit in tribus in sermone 1 de ka
thedra sancti petri Item in tribus prelacionis ostenditur expressius uite sapiencie et
gracie idem sermone 1 Item petrus fuit christo conformis in tribus idem Item perfecto

sepi[?] ondit(ur) in tribus Q(uare) tribus mansuetudinis impetro clare extrinsecus signa
Q(uare) decor fortitudinis in petro apparuit ex triplici signo ibid(em) Q(uare) decor [?]
tatis in petro resplenduit ex triplici signo ibid(em) Q(uare) duo faciunt plati[?]
amabilem et decorem ibid(em) s(ermone) 2o Q(uare) fortitudo animi et caritatis invenit
triplici gradu ibid(em) Q(uare) s(ecundu)m triplicem kathedram s(cilicet) regalem magistralem
et sacerdotalem petrus adeptus est triplicem dignitatem ibid(em) sermone 2o Q(uare)
plici cum petro singulariter dictum est tibi dabo claves regni celorum ibid(em) Q(uare)
via xpm imitandi est arta in penitentiis laboriosa in angustiis et ardua in
virtutibus ibid(em) Q(uare) tres crux[?] alleviat(ur) per crucem ingum[?] xpi ibid(em) Q(uare) tres
in mente nostra tolle debemus et quod fructum ex quolibet consequimur pati
Q(uare) tres perfectio confert(ur) in primitiva perfectio in sermone ult(imo) de omnibus sanctis
De triplici perfectione caritatis et quis ad illam teneat(ur) et habet(ur) ibidem
Q(uare) perfecta caritas 3 singulares effectus in anima operat(ur) ibid(em)
Quis ad statum beatitudinis triplici gradu pertingit(ur) ibid(em) sermone ii° Q(uare)
tem pace debemus amplecti per totum ibid(em) Q(uare) domus celestis reddit(ur) per to[tum] ibid(em)
Perfectio beati aug(ustini) Q(uare) perfectio beati aug(ustini) fuit tripli[ci] nubilo obumbra[ta]
in sermone 1° de translatione sancti aug(ustini) Q(uare) plenitudo sue perfectionis p[er]
inte[?]it(ur) per totum ibid(em) sermone primo Q(uare) radii sue devotionis refulserunt in acti[vis]
in contemplativis et in habitis tamquam in triplicibus montibus ibid(em) Q(uare) ipse ac[?]
tivos perfudit triplici radio videlicet castitatis et continentie paupertatis et obe[dientie]
Q(uare) etiam ipse contemplativos perfudit triplici triplici radio videlicet cognitio[nis]
dilectionis et devotionis ibid(em) Q(uare) ipse hereticos confutavit radio triplici in
scribendi predicandi et disputandi ibidem Q(uare) ossa beati aug(ustini) post eius mo[rtem]
permanserunt recte [?] ibid(em)
Pyetas Q(uare) pyetas bona opa multiplicat tribus modis in sermone 2° d[e] s(an)c(t)o
laurentio Q(uare) ex pyetate maxima deus pater est ad hunc semel [?]
mori in sermone 1° de s(an)c(t)o [?] Q(uare) studium bonorum hominum consistit in tribus ibid(em)
sermone 2° de s(an)c(t)o [?] Qualem laudem impendere debemus ibid(em) sermone iii°
Q(uare) beatus martinus habuit in statu militari perfectam humilitatem ad[?]
et perfectam felicitatem adipisci debemus in s(ermone) 1° de s(an)c(t)o martino Q(uare) in statu [?]
lari habuit puritatem innocentie claritatem pacie[?] et austeritatem abs[tinen]
tie ibid(em) Quare curbe[?] anime devote inundus[?] dei te multo tenetis[?] ibid(em)
Q(uare) austeritas prime homini perseveranti in dulcedinem convertit(ur) ibid(em)
De tribus gradibus pietatis pulchre habet(ur) ibid(em) **Quia tria sunt**
incipiis requisita que beatus martinus perfectissime habuit ibid(em)
Q(uare) beatus martinus in statu militari deo triplicit(er) placuit ibid(em) sermone [?]
Q(uare) tria sunt que faciunt hominem specialiter deo dilectum ibid(em) Q(uare) continen[tia]
quoddam genus martirii ibid(em)
Q(uare) perfectam continentiam quatuor servant incorrupta ibid(em) Q(uare) [?]
beati martini nobis est orandum potenter servet et perseveranter ibid(em)
Quante sit suavitatis divina visio pulchre habet(ur) ibid(em) Q(uare) [?]
tas consistit ad glorie sublimitatem ad celestis omnium ubertatem et ad [?]
societatem ibid(em) sermone 2°
De prerogativa beati greg(orii) Q(uare) prerogativa singularis gratie in beato gr(egorio)
eluxit ex tribus ex tribus in sermone 1° de beato gr(egorio) Q(uare) magna sua humilitas
totaliter ex triplici signo ibid(em) s(ermone) 1° Q(uare) omnium virtutum perfectionis gr(egorius) in se ipso [?]
mirabili modo ibid(em) Q(uare) deus beato gr(egorio) gloriam suam ter ostendit ibid(em) sermone [?]
Q(uare) beatus gr(egorius) hic specialiter habuit pregustationem celestis patrie ibid(em) Q(uare) decora[?]

due nosup effluunt tres riui deliciar animam psite quietates id
qualit confluencia huius triplicis riui bti pfcta letitia impleat id
Puritas Et diuina puia equit in aia triplicem puritatem in smõe
in o de dedicacion **De gracie** infusion tenuit augmentacion Et quo ho
gme pfice debeat ingrare augmto het idem Cuiq gra augm
te Et qualit in aia constituet het id smon j° Et tria requirunt i
nobis admitandum uita tex xpi ut pats id
Palma Et ppalma designt triuas penalitas triplici ton in smone
de scto andrea Et pene acerbitas ptia papne dulcorat id s ij°
Et ud humilitas transfert ad glie sublimitate adolescat comunis ubi
teum et adetnam sanctitate id smon ij° Et pmiu triuas aiam dxatis
ptiorum palme intelligit triplici ton id Et ictus triuas fecit tria re
media contra tria mala nobis exprima pradacion inflicta id Et tene
talias caloris signis xpi huit icitem dalbaniam id Desriamt
templacionis pulchritudine hc id uultio mebro
Semen Et btis laurencius in puti inta ieat triplex semen bonorum opm
in smon ij° d bto lanteio Et pietas bona opa multiplicat tribus mois
id smon ij° Et btis laurencius gaudent sustinuit incendiu ignis ex
torus Omnia triplici igne fortior urebat intus idem smon ij°
ardor diui amoris extinguit in nobis triplicem inordinatu amore
id sys Et dulior diuine dusoonis si pstabat tex refrigeriu ton
celitatem tormentore id s 3° **Quiete** quar xpe anobis sit quietadi
in smon ij° de Epya dui **Puericium** Et uirtutem astensus pfici
nobis gradibus id smon 2° Et puer ihc plum in midie anobis
alit in uenit id smon 3°
Regalis dignitas Et tria sunt que metem in regali dignitate gstitu
in smon j° d Epya dui Et trix concupia quietem intdt pt bat
smon pmo Et pbotam mes solis intelligit triplia ton id
paupertas uoluntaria castitas et obediencia dnt esse triplici circustanca
gnute id Et stella que magos duxerit abalus stellis triplici
fertus grane nobis desigt ptriplicem effectum illius stelle ibid
pgrane infusos triplicem effectum in mente consequit ins
3° Epye Qualit ptriplicem conditor spetis informat ing
pntes pfactes et pfcti in pmo smon de 8 epye dui Et simplit
imbinam inde debemus imitad gs tia id Et patem tripliater ser
ce id Et sps s requiescat in aia dnota gs tia id id smon iij° sid
m° medio pndi Et pfcta humilitas tres hz gradus id Et pter
pptates debemus ignuas puitas dicat restitutu salutis et in
diuitu letiae id Et ymago taritatis xpi qui imitad debemus gstitu
tibus id smon ij°
Regnu Et bta ugo fuit firmata inegno grane glie et misericordie
smon j° dassumpcion b ugnis Et sunt tria insignia regalia ptatem
unis ostendencia id smon j° Et inegno misericordie trix apparet
bte marie id
Regnu celestis Et regnu celestis tres ht pminas in smon j° dscto Jou
as id Et inegno di sunt tres masiones id Et sancti in uita ac
tiua triplicem iusticiam inconaisse suauit id smon 2°
in uita contemplatiua sunt triplice iusticiam opati id **Regimissa**

Q2 spalr quatuor sanctis legimus ꝯpromissa idem simon iijo Q2 p ma
gini diuine debemus conformari infinite in punitate uite sed in beatitudine et
claritate glorie idem Q2 primum beatitudinis designat quemet psal rum
et malogranata idem Q2 deus quadruplicat corona sed diligentibus
ꝯpromisit idem
Resurrectio Q2 ex triplici argumento colligimus sed cum xpo spualr resurreximus
in simon 1o de pascha Q2 huius diei singularis excellencia apparet ex
tribus extrinsecis idem simon 1o Q2 ihc recte dicitur Nazarenus quia in ipso
sunt triplices flores excellent idem Q2 xpc ueritatem sue resurrectionis
probauit triplici argumento id Q2 xpc suas cicatrices quatuor de causis
uoluit reseruare idem Q2 xpc resurrectionem suam triplici signo exteriori
exprobauit ibidem simon iijo
Spus sanctus Q2 sctus spc uenit in aplos de excelso infinite potestatis in
finite caritatis et infinite bonitatis in simon 1 de spu scto Q2 spus sctus
scendit in aplos de excelso infinite potestatis propter tria id simon 1o
Q2 terrena sunt abiicienda propter tria tum quia anima tum quia natura tum quia
Q2 terrena sunt transitoria uelut umbra id Quomodo et quanta bona spus sancti
sunt transitoria uelut umbra id Q2 nigre designare
impium confert mentibus deuotibus deuotis idem Q2 nigre designare
excellens nobilitas spc sci propter tria id s ijo Q2 pracbonez qui sunt
igne spc s intelliguntur corda gentilium triplici racione id Q2 ex triplici
proprietate officium nostrum in aplis triplex capacitas recipiendi s idem Q2 spus
sctus fabricauit celos .i. beatos aplos triplici racione id Q2 premedullam signi
mentis deuotis triplici racione idem Q2 spc sctus hodie triplex beatos aplos
erudiuit idem Quomodo amicus sit diligendus in deo et in inimicus propter
deum idem Quomodo apli tanquam stelle spuales corda terrena illuminant
idem Quare spc sanctus dicitur fluuius igneus Et quare rapidus id
simon iijo Q2 spus sctus admodum fluuij in aliis fecundat corda steri
lia mundat corda arida et transportat in celum corda leuia et amorosa id
Quomodo per dona spc s in nobis celis uirtutibus fecundatur pulchre habetur
Q2 vij dona spc sancti corrigunt in nobis septem uicia capitalia idem
Q2 sponsus s in se conseruare desiderat os qui hostis occultos addiscere studiose
caueat idem
Q2 oculi solum xpm desiderantes nichil aliud dignantur aspicere ib
Q2 ad receptorem spc s cordis fidelis ante quadruplex disponitur ibid
Q2 s monz medium dei intelligencia et monz uolutatem idem
Quare cor peccatoris pestilencie mare dicitur habetur id
Sanctitas ex tercie sanctitatis beati nicola ondit fernor deuocionis
rigor dilectionis et honor placationis in simon 1o de scto Nicola Q2 d
uocionem eius probat constancia puritas oracionis assiduitas Et pene au
idem Q2 dilectionis soliditas apte petre durissime comparatur id
Q2 amini habitantis tria solent imitare asoliditate dilectionis s etas dignitas
et prosperitas idem Q2 magnum est diuicias non appetere maius est eas
contempnere s maximum est eas dispergere id simon ijo Q2 pietas diuina
intelligitur nomine fluminis hominis aut nomine uini idem Q2 uinis
pietatis nobis fundit de celo fundit de tumulo et fundit de mundo ibidem
De celo fundit oleum exultacionis De tumulo oleum consolacionis s diuino
oleum misericordis idem Q2 poleum letitie constancia seruatur et quo homo
stat pulchre decetur id

Speculum C speculu paprim ad cognoscendum deu est aiid consi
derans scipm in sermon primo de bta Elizabz C na considacio sui parit
munem fructu triptitu idem
Status C sit stats homin penitetis prantis et euolatis in sermon primo
de cathedra petri C quatuor sunt que retrahunt homines a statu peni
tendi idem
tria sunt que dant locu dyabo in ipa aia vitz oaositas sectus psup
a et ubertum sillaco id C homo peans post pmam sit negnior ey
peti magnitudinem ey pp recidivacoms ingratitudine ibid
Transfiguracio C xpc habuit trix testiom sue diuitis in sermon ij° de
trinitate C bta trinitas trix bnficiu opat in nobis in sermon de trinite
C gra cete xpo attribuit gracia iustificacoms q sim bnu ostenditr
tribus idem C gra exigueit vas puru et vas solidum et vas p
fundum idem C xpc spalr attribuit gracia confirmacoms q opar
in nobis trad ut patz id C Cristo spalr attribuit gra glorificacoes
u patz idem
Templum C in templo aie cordis diuia picas ostendit tribus modis
in sermon primo dedicacoy C mens cordis extribus disponit ut sit dig
n. effici templum di idem sermon ij° C mens pura et diuota tripliti
amo tangit et imunit idem sermon ij° C p(ro)mina prudencia ama
l triplia psuam idem C panglicam custodiam triplicem utilit
osequim C in mete pccam renouata sponsis d leta queslit
tribus modis C uitam xpi debemq tripliciter imitad idem sermon iij°
C mundi contemplatorem oz exemplo xpi trad desere idem C cordis
placendi in melius in nescit extribus id
homo dz diuia bnficia meditad assidue idem C time thezaurz
ue pietatis in triuing pp trad idem
nato diuia bnficia diuota mete reuoluimq id C pp xpi bnficia debemq
udes deo cane in psalterio decacordo idem
templu uti ugmalis pr in mobilis fundauit filiq inmabilir fabri
cauit ss. singularitr dedicauit in sermon d natiuitate ipiq C in eis bte vir
e sunt firmata in altitudine btissime trinitatis in sermon j° ibidem
templum uti ugmalis vij columpnis sustentatu sunt et q quibz
mars inquabz sunt opata id sermon ij° C uo quibz psona diuia mariam
ngulariter illustrauit bn docet id sermon ij°
Virgo spes va in aia opet bn declat p sermo et augs sermon iij° C z
ne assurrate in bta ugme triplicem thaurz recondiderunt id s iij°
C extriplia pprietate bte ugins triplicem fructum gsequim ubera
C bta ugo hz triplicia ubera quibus nos lactat et nutrit in sermon
simpeon C bta ugo sunt trix ornata ibidem sermon iiij°
nobis reliquit exemplum pfte in noticiae pfte pacie pfte idem
idem sermon iiij° C tota trinitas notauit maria ad recipiendum a
ram eine glie id sermon xto
Ymago C ad ymaginandum scipm et omem defectu culpabilem trad requi
rit in sermon j° de corpere xpi C efficacia corporis x triplite effitou
tibus digne ipm sumentibus id sermon primo
C oraliaco corporis xpi sub speciebus sacramtalibus redditr extribus
idem C corpus xpi figatr pmana tripliti ron id q mens diuota

Quod Iudei :
Xpo ill

expeccon huius sacramenti quadruplicem fructum consequitur idem simon 1o
Qualiter mens deuota predictis fructibus debeat impinguari idem Qualiter virtute
huius sacramenti mens deo incorporetur idem Quare infancie xpi tria contempla
debemus in simon 1o de passione dni
Quod iudei xpo petiuerunt illudebant et quantum ad humanitatem et quantum ad di
uinitatem ibidem Quod xpc perfecte satisfacit pro peccato et quantum ad motum peccati
et quantum ad progressum peccati idem Quod xpc 10 predictas illusiones pati v
luit ut de peccato primi hominis plene satisfaceret idem
Quod xpc triplicem dolorem passus est ab interiori et triplicem ab exteriori idem Quod
fructus passionis xpi colligitur ex tribus idem simon ijo
Quod triplici signo ostenditur quod tristes penas nobis pro peccatis debitas misericord
exsoluit idem Quod xpus morte nobis ostendit quinque signa perfecti a
moris idem
Math
Vocare Quod xpc vocat peccatores ad primas tribus modis in simon primo de s
Quod in mente que est caput anime sonat triplex vox tubarum idem simon 1o
Quod exemplo math comprehendimus tria quia homo xpm ille recte se
tur idem simon 2o In quo consistat vita spiritualis et mors spiritualis illi in
cidens pulcre habetur simon ijo
Quod mors spiritualis triplici gradu perficitur idem simon ijo Quod affluencia
et impetus spiritus mouens ad apicem perfectionis erigatur ex tribus in simone
iijo idem Quod beata math perfecte possedit omnes gradus pertinentes ad vi
tam actiuam et contemplatiuam idem Qualiter mens perfecta debet esse a terrenis
condicionibus insimul affectionibus separata idem simon iijo
Vita celica Quod in vita celica beata kath triplex magnum signum appa
ruit in simon primo eiusdem festi Quod beata kath comparatur celo empireo propter tria i
simon 1o Quod beata ka perfectam habuit caritatem et cultum dei et cultum proxim
Quod mens deuota iugiter quiescit in limpida contemplacione sapientie diuine idem
Quod diuina suauitas solis illis recte sapit qui per dulcedinem diuini amo
ris insipiditatem omnis terrene delectacionis idem Quod mens deuota ubi
luminis inspirate mouetur supra se ipsum et omnibus tantummodo ibidem
Quod beata kath assimilatur celo aqueo propter tria idem simon 2o primo quia sicut q
mens sua se fuit disposita ad recipiendum influxum diuini luminis
idem secundo quia frigiditatis diuina rore diuine gracie refrigerauit ipsa
omnem estum carnalis concupiscencie idem 3o quia motus conformiter q
in omnibus suis actibus fuit perfecte diuino beneplacito conformata idem
Quod perfecti nichil agunt ex arbitrio proprio sed omnia agunt ex beneplacito di
uino idem Quod triplex effectus est patrocinii beata ka in nobis idem
Vitabat Quare vita beata sit feruentissime appetenda in primo simon de per
et 1a Quod in contemplacione diuina inuenitur perfecta sufficiencia propter tria in prim
in quo ibidem simon primo In quo ipse attendatur premium essenciale et ac
cidentale idem De triplici aureola doctorum martirum et virginum idem simon
ne diuino ana beata introducatur in cellam vinariam et hoc caritate ordina
tam ibidem simon ijo Quod diuerse mansiones designant varios gradus merito
rum ibidem
sed unum ix ordinum angelorum ibidem .... Tas

Dilectissimo fratri Mariniano episcopo Gregorius episcopus servus servorum Dei. Omelias que in beato Ezechiel propheta coram populo loquebar excepte sunt. Multis curis irruentibus in oblivione reliqueram. Sed post annos octo petentibus fratribus notariorum schedas requirere studui easque favente domino transcurrens in quantum ab angustiis tribulacionum licuit emendavi. Tua itaque dilectio has sibi ad legendum mitti poposcerat. Sed valde incongruum credidi ut aquam despicabilem hauriret, quem constat de beatorum patrum Ambrosii atque Augustini torrentibus profunda ac perspicua fluenta assidue bibere. Sed rursum dum cogito quod sepe inter quotidianas delicias etiam viliores cibi suaviter sapiunt, transmisi minima legenti potiora, ut dum cibus grossior venit pro fastidio sumitur ad subtiliores epulas avidius redeatur.

Dei omnipotentis aspiracione de Ezechiel propheta locuturus prius debeo tempora et modos aperire prophetie, ut dum accessus eius ostenditur virtus melius cognoscatur. Prophecie tempora tria sunt, scilicet preteritum, presens et futurum. Sed sciendum est quod in duobus temporibus prophecia ethimologiam perdit. Quia enim ideo prophecia dicta sit quod futura predicat, cum de preterito vel presenti loquitur racionem sui nominis amittit. Quia non prodit quod venturum est, sed vel ea memorat que transacta sunt vel ea que sunt. Que tamen tria prophecie tempora verius loquimur, si et sacre scripture testimoniis ostendamus. Prophecia de futuro est: Ecce virgo concipiet et pariet filium. Prophecia de preterito: In principio creavit deus celum et terram. De illo enim dixit homo tempore quo non erat homo. Prophecia de presenti est quam Paulus apostolus dicit: Si autem omnes prophetent, intret autem quis infidelis vel idiota, convincitur ab omnibus, diiudicatur ab omnibus, occulta cordis eius manifesta fiunt, et ita cadens in faciem adorabit deum pronuncians quod vere deus in vobis sit. Cum igitur dicitur occulta cordis eius manifesta fiunt, profecto monstratur quia per hunc modum prophecie spiritus non predicit quod futurum est, sed ostendit quod est. Quo autem pacto prophecie dicitur spiritus qui nichil futurum indicat sed presens narrat? Qua in re considerandum est quod recte prophecia dicatur, non quia predicat ventura, sed quia prodit occulta. Res quippe qualibet sicut ab oculis nostris in futuro subtrahitur tempore, ita ab oculis nostris in presenti subtrahitur causa. Ventura etenim res occultatur in futuro tempore, presens autem cogitacio absconditur in latenti corde. Est etiam prophecia presens, cum res quelibet non per animum, sed per absenciam locorum tegitur, que tamen per spiritum demonstratur, et ibi fit presens prophetantis animus, ubi per presenciam non est corpus. Nam Giezi longe a propheta recesserat, cum Naaman Syri munera percipiebat; cui tamen idem propheta dixit: Nonne cor meum in presenti erat quando reversus est homo de curru suo in occursum tibi? Sciendum quoque est quia prophecie tempora invicem sibi concinunt ad probacionem, ut aliqui ex futuris preterita, aliqui vero ex preteritis probent futura. Dixerat enim Moyses: In principio creavit deus celum et terram. gen. 1 Sed quis crederet quia verum de preterito diceret, si de futuro etiam non dixisset? In ipsius enim libri fine in cuius exordio illa de preterito de preterito dixerat, aliquid prophecie per Jacob voce de futuris premunivit dicens: Non auferetur sceptrum de Iuda et dux de femoribus eius donec veniat qui mittendus est, et ipse erit expectacio gencium. gen. 49 Qui eciam per semetipsum eundem qui mittendus erat et quem dicebat populo prophetavit dicens: Prophetam nobis suscitabit dominus deus noster de fratribus vestris tanquam me, ipsum audietis. deut. 18 Erit autem quicunque non audierit prophetam illum, exterminabitur de populo suo. Cur ergo premisit preteritis ventura, nisi ut dum implentur ea que de futuro predicaret ostenderet et quia de preterito vera dixisset? Quia etiam

3 tempora prophecie: presens, preteritum, futurum.

docuimus qualiter ex futurorum prophetia
probaretur preterita. Restat nunc ut ad
hunc de sacris eloquiis ostendamus
quomodo in prophetie spiritu ex preteritis pro
bentur futura. Certe rex Babiloni
Daniel 2. cus cum sompnium vidisset iussit ad
magos et ariolos omnesque sapi
entes Babilonie conuocari, nec
ab eis solummodo interpretacionem
sompnii, sed etiam sompnium quesiuit
ut eius tenorem ex preterito colligeret si
quid in eorum visionibus de ven
turo certum teneret. Cumque nulla
dicere potuissent, Daniel deductus est
ad medium. Qui de interpretacione
sompnii et de narracione requisitus
non solum hoc indicat quod interro
gatus est, sed ipsa sompnii originem
replicauit dicens: Tu rex cepisti
cogitare in stratu tuo quid esset
futurum post hec. Et paulo post: Tu
rex videbas et ecce quasi statua
una grandis etc. Cuius videlicet
sompnii mox ordinem dixit, quicquid
ex eodem venturum sequebatur aperuit.
Pensemus ergo ordinem prophetie: a
cogitacionibus venit ad sompnium, a
sompnio peruenit ad futura. Qui er
go ipsam, ut ita dicam, radicem sompnii
retulit, profecto ex preteritis probauit quam
vera essent que de futuris diceret.
Prophecia autem presentis temporis nec preteriti
attestacione indiget nec futuri, quia
cum res occulta per prophetie verba
detegitur, veritatem illius rei ipsa que
ostenditur attestatur. Tertium quia
de temporibus prophetie tractauimus, restat
videre de modis eius ac qualitatibus
aliqua disseramus. Spiritus quippe pro
phetie nec semper nec eodem modo prophe
tangit animum prophetantis et ex futuro
nequaquam. Aliquando ex futuro tangit
et ex presenti non tangit. Aliquando vero
ex presenti et ex futuro tangit. Aliquando
autem ex preterito et ex presenti atque ex fu
turo pariter animus tangitur prophetan
tis. Aliquando tangit ex preterito
prophetie spiritus nec tangit ex futuro.
Aliquando autem tangit ex futuro nec
tangit ex preterito. Aliquando vero in presenti
ex parte tangit, et ex parte non tan
git. Sed hec ipsa si possumus eo
ordine quo premissa sunt sacre

scripture testimoniis ostendamus. Ex
presenti enim prophetie spiritus prophetantis animum
tangit atque ex futuro non tangit,
sicut Johannes Baptista venientem
dominum videns ait: Ecce agnus dei,
ecce qui tollit peccata mundi. Sed qui
iam moriturus esset, misit discipulos
requirebat dicens: Tu es qui ventu
rus es, an alium expectamus? In
quibus verbis ostenditur quia in mun
dum venisse redemptorem e[…] no
rat, sed an per semetipsum ad ap
enda inferni claustra descenderet
dubitabat. Ex presenti ergo prophetie spiritu
tactus fuerat qui humanitatem me
diatoris videns et eius diuinitatem
intelligens confitebatur agnum qui
peccata mundi tolleret. Sed tactus ex
futuro non fuerat, qui aduentum
illius in inferno nesciebat. Aliquando
vero prophetie spiritus animum prophetantis
ex futuro tangit atque ex presenti non
tangit, sicut aperte libri Geneseos
hystoria testatur. Cum Ysaac Esau
filium suum ad venandum misit, mi
norem filium ad benedicendum
Rebecca subposuit, qui hedinis pel
libus indutus patrio palpatui con
trarium finxit. Cui ille minori fi
lio tanquam maiori benedictionem dedit
queque ei essent longe futura in
timauit. Sed quis esset qui coram se
assisteret scire non potuit. Prophetie
ergo spiritus ex futuro prophetantis animum
tetigit atque ex presenti non tetigit,
quia caligantibus oculis pater et
ventura predicebat et presentem fi
lium nesciebat. Aliquando prophetantis
animum ex presenti pariter et ex futuro
tangit, quod ex eodem libro Genese
os liquido docemur. In illo quippe
scriptum est: Cumque tempus vite iam
termino propinquaret, Jacob duos fili
os Joseph fecit assistere, ut ex be
nedictione illius possent longe post
futura promereri. Cum maiorem
ad dexteram, minorem vero posuit ad
sinistram. Cumque ille oculos sen
ectute caligantibus nepotes suos
quis prior quisne esset minor huma
no visu nequaquam discernere posset

. B. modi prophecie .

directis in obliquum brachiis dextram
manum minori sinistram maiori po
suit. Quod dum corrigere filius
vellet qui ait: Non ita convenit pater
quia hic est primogenitus, audivit
Scio fili mi scio. Et iste quidem erit
in populos et multiplicabitur, sed frater
eius minor maior erit illo. Prophetie ergo
spiritus ex presenti pariter et ex futuro pro
phetantis animum tetigit dum Iacob
et ventura nunciabat et eos quos
corporeis oculis videre non pote
rat ante se positos per spiritum discer
nebat. Sic Achie prophete cum prophetie
3 Re 14 spiritus ex presenti atque ex futuro tetige
rat tunc caligantibus oculis eam que
se esse aliam simulabat et uxorem
hieroboam esse cognovit et queque
ei futura essent aperuit dicens: Ingre
dere uxor hieroboam quare aliam te es
se simulas. Ego autem missus sum ad
te durus nuncius vade et dic hiero
boam: Hec dicit dominus deus israhel
Quia operatus es male super omnes
qui fuerunt ante te et fecisti tibi deos
alienos et conflatiles ut me ad iracun
diam provocares, me autem proiecisti
post corpus tuum, ideo ego inducam
mala super domum hieroboam. Ex
presenti ergo atque futuro pariter propheta
ntis animus tactus fuerat qui et in
gredientem deprehendere potuit et ei
Luc 1 ventura nunciare. Aliquando autem ex pre
terito et ex presenti atque ex futuro pariter
animus tangitur prophetantis sicut E
lizabeth ad senectutem Mariam con
spiciens quia incarnatum verbum
gestaret in utero agnovit eam quoque ia
dominam suam matrem vocavit dicens: Unde
michi hoc ut mater veniat domini
mei ad me. De cuius conceptione
Mat 1 per angelum quoque ad Ioseph dicitur
Quod enim in ea natum est de spiritu
sancto est. Que videlicet elizabeth
dicit: Beata que credidisti quoniam
perficientur ea que dicta sunt tibi a
domino. Dicens enim beata que cre
didisti aperte indicat quia verba angeli
que dicta ad mariam fuerant per
spiritum agnovit. Atque subiungens
perficientur ea que dicta sunt tibi
a domino, que ea etiam in futuro se

querentur previdit. Cum ergo de pre
terito et presenti atque ex futuro prophetie
spiritu tacta est, que et eam promissi
onibus angeli credidisse cognovit
et matrem nominans quia redem
ptorem humani generis in utero porta
ret intellexit et cum omnia perfici
enda prediceret quid etiam de futuro
sequeretur aspexit. Aliquando vero prophetie
spiritus ex preterito tangit animum nec ex preterito
tangit ex futuro sicut in Paulo
apostolo aperte ostenditur qui discipu
lis dicit: Notum vobis facio fratres evan
gelium quod evangelizatum est Gal 1
a me, quia non est secundum hominem
neque enim ab homine accepi illud
atque didici sed per revelacionem ihesu
christi. Unde aliis quoque discipulis dicit
Secundum revelacionem notum michi Ephe 3
factum est sacramentum, qui tamen
hoc ipsum evangelium quod per re
velacionem cognoverat cum Ierosoli
mam predicaturus ascenderet ait
Ecce ego alligatus spiritu vado in ierusalem Act 20
que in ea ventura sint michi igno
rans. Hoc quippe evangelii sacra
mentum est quia unigenitus patris
incarnatus atque perfectus homo
factus est qui crucifixus mortuus
et sepultus die tercia resurrexit
die quoque quadragesima ascendit
in celum atque in dextera patris
sedet. Quod ergo per revelacionem evangelium
agnovit prophetie spiritu de preterito tactus
est. Sed quia quid pro eodem evangelio
passurus esset ignoravit de futuro
procul dubio tactus non est. Nam
et sic dicit: nisi quod spiritus sanctus per omnes
civitates protestatur michi dicens Act 20
quia vincula et tribulaciones me
manent, aperte ostendit quia ea que
ipsi futura essent aliis de ipso reve
lata erant, non autem ipsi de se. Sic
de illo per agabum dicitur: Virum cuius Act 21
hec zona est ita alligari oportet
in ierusalem. Aliquando autem prophetie spiritus 6
tangit ex futuro nec tangit ex pre ex futuro
terito sicut de Elizei famulo scriptum est
Quia cum unus ex filiis prophetarum 4 Reg 6
materiam succideret huius ferrum securis
in aquam excidit et exclamavit heu heu

domine mi, et hoc ipsum mutuo acceperam. Dixit autem homo Dei: Ubi cecidit? At ille monstravit ei locum. Praecidit ergo lignum et misit illuc, natavitque ferrum. In quo videlicet prophetae facto cognoscitur quia qui requirit ubi ceciderat, quid esset facturus noverat, sed tamen cum requirit constat quia ferrum cecidisse ignorabat. Prophetiae ergo spiritus Helisei mentem ex futuro tetigerat, sed ex praeterito non tangebat, quod et ferrum in profundis dimersum quo revertitur esset ad superficiem surgere potuit, sed ubi cecidit omnino nescivit.

7 In praesenti ex parte sic et ex parte non

Aliquando vero prophetiae spiritus in praesenti ex parte tangit et ex parte non tangit, quod Petri apostoli historia testatur. Cum missi ad eum a Cornelio milites ei sunt per spiritum nuntiati, scriptum quippe est: Dixit spiritus ei: Ecce viri tres quaerunt te. Ad quos ille descendit et requirens dixit: Quae causa est propter quam venistis? In cuius verbis ostenditur quia eandem causam non audierat quam a militibus requirebat. In praesenti ergo mentem Petri spiritus et ex parte mentem tetigit, et ex parte non tetigit. Cum et ad eum milites dixit, et pro qua causa venerant tacuit.

Act. 10

8. In futuro ex parte sic et ex parte non

Aliquando vero spiritus prophetiae in futuro ex parte tangit et ex parte non tangit, sicut prophetarum filii de auferendo Helia ad Heliseum dicunt: Numquid nosti quia hodie Dominus tollat dominum tuum a te? Quo tamen ablato sese per diversa dispergunt, eum quaerentes etiam in rupibus et vallibus quaerunt. In futuro ergo eorum mentem prophetiae spiritus et ex parte tetigerat et ex parte minime tangebat. Quod enim eum tollendum noverant, non inveniendum quaerebant. Ex parte itaque tacti sunt atque ex parte non tacti, qui et sciebant quod et tolli posset, et nesciebant quod inveniri non posset.

4 Reg. 2

Idem quoque Heliseus per prophetiae spiritum de futuro ex parte tactus et ex parte non tactus, cum regi Israel diceret: Percute iaculo terram, et cum percussisset tribus vicibus et stetisset,

4 Reg. 13

iratus est contra eum vir Dei et ait: Si percussisses quinquies aut sexies sive septies, percussisses Syriam usque ad consumptionem. Nunc autem tribus vicibus percuties eam. Qui iram noverat, quia quotiens percuteret Syriam, quoadusque protulisset terram. Sed cum ei diceret: Percute terram, quotiens eam percussurus esset ignorabat. Nimirum quia et indignatus est tantum tercio fuisse percussam. Propheta constat quia de futuro ex parte tactus fuerat, ex parte non tactus, qui Syriam percuti praedixit. Sed terram percuti amplius noluit. Sic Samuel cum ad ungendum David a Domino mitteretur, respondit: Quomodo vadam? Audiet enim Saul et interficiet me. Qui et David vixit, nec tamen a Saule occisus est. Ex parte ergo de futuro tactus prophetae animus fuerat, et ex parte non tactus, qui et ungendum David in regno noverat, et quia a Saule non esset occidendus ignorabat. Sciendum quoque est quod prophetae quidam ex proximo contingunt, alii vero e longinquo et non tangunt ex proximo, alii autem et e longinquo et ex proximo prophetiae spiritu tanguntur. Nam quidam tanguntur ex proximo et non e longinquo, sicut Samuel ipse asinas noverat easque inventas esse nuntiabat, Saul regem futurum praedicat, David quoque quia in eius regno succederet nuntiat, sed quia pater regis aeterni futurus sit non praedicat. Quidam vero tanguntur e longinquo et non tanguntur ex proximo, sicut de incarnando Dei unigenito David noverat, de Iudaea diceret: Homo factus est in ea, et ipse fundavit eam Altissimus. Atque hunc ad caelos ascensurum et ad Patris dexteram sessurum intelligit dicens: Dixit Dominus Domino meo: Sede a dextris meis. Et tamen multa quae e proximo acta sunt minime praevidit. Ut enim pauca de multis loquar, servum Mifiboset Siba cum dominum suum mentientem non intellexit, et Amasae promittens dixit: Haec faciat mihi Deus et haec addat, si non magister

E

iudicas suis coram me omni tempore
per Jacob vero quod sequitur ignorans
prima idem amasa non solum per
spiritum iudicii per Joab suscipere sed
etiam per Joab post paululum victurus
fuerat. Et cum templum deo construere voluit quid de extremo sequitur
nesciens prophetam alterum requisivit.
Quandoque vero de longinquo longinqua tangit
et ex proximo sicut Ysaias longe post
futura praenuntiat dicens Ecce virgo
concipiet et pariet filium et vocabitur
nomen eius Emanuel. De quo
rursus ait Parvulus natus est nobis
et filius datus est nobis et factus
est principatus super humerum eius
et vocabitur nomen eius admirabilis
consiliarius deus fortis, fortis pater
futuri saeculi princeps pacis. Multiplicabitur eius imperium et pacis non
erit finis. Qui etiam de Ezechia
rege prophetiae spiritu tactus extremo quod
de infirmitate sua surgeret praedixit
et quot annis post infirmitatem viveret innotuit. Aliquando vero prophetis
spiritus prophetiae deest nec semper eorum
mentibus praesto est quatenus cum hunc
non habent se hunc cognoscant de
dono habere cum habent. Unde Helyzeus
cum flentem Sunamitem mulierem
a suis pedibus per Gezi puerum
repelli prohiberet dixit Dimitte illam
et dominus celavit me et non indicavit mihi anima enim eius in
amaritudine est. Hinc quoque cum
eum Jozaphat de futuris requireret
et prophetiae ei spiritus deesset psalterium fecit
applicari ut prophetiae ad hunc spiritus per
laudem psalmodiae descenderet atque
eius animum de venturis repleret.
Vox etenim psalmodiae cum per intentionem cordis agitur per hanc omnipotenti domino ad cor iter paratur
ut intentae menti vel prophetiae mysteria
vel compunctionis gratiam infundat. Unde scriptum est Sacrificium laudis honorificabit me
et illic iter est quo ostendam illi
salutare dei. Quod enim latine salutare hoc hebraice Ihesus dicitur.
In sacrificio ergo laudis fit in Ihesu
iter ostensionis quia dum per psalmodiam compunctio effunditur via nobis
in corde fit per quam ad Ihesum in
fine pervenitur sicut ipse de sua ostensione loquitur dicens Qui diligit
me diligetur a patre meo et ego
diligam eum et manifestabo ei
meipsum. Hinc quoque scriptum est
Cantate domino psalmum dicite nomini
eius, iter facite ei qui ascendit
super occasum. Ascendit quippe morte
resurgendo calcavit. Cui ergo ca-
tando iter facimus ut ad nostrum cor
veniat et sui nos amoris gratia
accendat. Quia autem prophetis prophetiae 3 Reg 13
spiritus non semper adest et iam vir
dei indicat qui contra Samariam
missus mala quae erant ventura
nuntiavit. Cui tamen prohibitus a
domino in via comedere propheta falsi per-
suasione deceptus est. Quem fallax
sermo non deciperet si prophetiae Nota
spiritum tunc habuisset. Sciendum quoque
est quod aliquando prophetae sancti dum con-
suluntur ex magno usu prophetandi
quaedam ex suo spiritu proferunt et se
haec ex prophetiae spiritu dicere suspicantur.
Sed quia sancti sunt per spiritum sanctum
citius correcti ab eo quae vera sunt
audiunt et semetipsos quia falsa di-
xerunt reprehendunt. Nathan etenim
prophetam sanctum virum fuisse 2 Reg 12
quis nesciat qui David regem et
de culpa aperte reprehendit et ge
ei pro culpa eadem ventura
nuntiavit. Quem tamen cum idem 2 Reg 7
David quia templum deo vellet
construere requisisset illico respondit
Omne quod est in corde tuo vade
et fac quia dominus tecum est. De
quo illic statim subditur Factum
est autem nocte illa et ecce sermo
domini ad Nathan dicens Vade et
loquere ad servum meum David Haec
dicit dominus deus Israel Numquid tu aedi-
ficabis mihi domum ad habitandum
Neque enim habitavi in domo ex die
qua eduxi filios Israel de terra Egip-
ti usque in diem hanc. Et paulo
post Cumque completi fuerint dies
tui et dormieris cum patribus tuis
suscitabo semen tuum post te quod

prophete et doctores
ex suo spiritu pro [illegible]
dicere

Vide Beda super 1 Reg 20
[illegible]

egredietur de utero tuo, et firmabo re-
gnum eius. Ipse edificabit domum no-
mini meo. Ecce Nathan propheta qui prius
regi dixerat Vade et fac, ipse post-
modum per prophetie spiritum edoctus hec
fieri non posse denuntiavit, et regis
consiliis et suis sermonibus contradixit
quia quod ex suo spiritu dixerat falsum
fuisse reprehendit. Qua in re inter
prophetas veros et falsos ista distantia
est, quod prophete veri siquid aliquando per
suum spiritum dicunt, hoc ab auditorum
mentibus per sanctum spiritum eruditi ci-
tius corrigunt. Prophete autem falsi et
falsa denuntiant, et alieni a sancto
spiritu in sua falsitate perdurant. Conside-
ratis igitur prophetie temporibus et modis
intueri libet qualiter omnipotens deus
ad perfectum hominum ire sue modera-
mina dispensat. Israheliticus quippe
populus conditori suo deliquerat, et id-
circo regi Babilonico in captivitate
subiciebatur. Cum quo tamen Ezechiel
propheta in captivitate mittitur, quem
divina gratia ita sibi placabilem fecerat
ut per eum ventura quoque predicaret
et afflicti populi merorem consolari di-
gnaretur. Consideremus ergo si possumus
quanta est dispensatio superne pietatis,
quia sic iratus est populo suo dominus
ut tamen non omnimodo irasceretur.
Nam si iratus ~~electos suos~~ non
esset, in captivitate populum minime tra-
didisset. Et si omnimodo iratus esset,
electos suos cum illo in captivitate
non mitteret. Ecce agit hec divina
misericordia ut ex una eademque re ex qua
carnalibus dat flagellum, ex ea
spiritalibus utiliter prebet incremen-
tum. Cumque illos per tribulationem
purgat, istos ex societate tribula-
tium ad maiora premia exaltat,
et sic iniustis irascitur ut tamen
eorum corda per ministerium electorum
consoletur. Ne si omnimodo despe-
rat, nullus post culpas ad veniam
redeat. Terrendo igitur repellit,
et repellendo tenet, quia cum his
quos diiudicat simul in tribula-
tione mittit quos amat. Quis
ista tante pietatis viscera pensa-
re sufficiat, et quod culpas populi do-
minus sine vindicta non deserit, quod tamen

delinquentem et populum a se funditus
non repellit. Sic enim Moyses cum
ad repromissionis terram explora-
tores duodecim misisset, ex quibus
cum decem postmodum desperationem
populo facerent, isdem populus in ira
murmurationis accensus ductum se
a domino esse conquestus est, ut eius
cadavera iacerent in deserto. Cui
omnipotens dominus iratus dixit quod
nullus eorum terram repromissionis intraret.
Quo terrore compuncti pravum se
egisse cognoverunt, sese in lacrimis
afflixerunt. Et accincti bellicis ar-
mis protinus ceperunt contra hos-
tes ascendere ut repromissionis terram
post lacrimas intrare potuissent. Quibus
per Moysen dominus dicit: Dic eis
Nolite ascendere neque pugnetis, non
enim sum vobiscum, ne cadatis
coram inimicis vestris. Qua in re pen-
sandum est si cum ipsis non erat,
cur eos ne caderent ascendere prohi-
bebat. Si autem cum ipsis erat, quid
est quod ait: non enim sum vobiscum,
sed mira dispensatione discipline
ac misericordie et cum ipsis erat et cum
ipsis non erat. Ut vinceret, sed cum
ipsis erat ne ab hostibus perirent.
O ineffabilia pietatis viscera. Cul-
pas insequitur et tamen peccatores protegit.
Iratum se indicat et tamen ab hostibus
defendit. Sic plerumque parvulo fi-
lio delinquenti irascitur mater, repre-
hendit, increpat, verberat. Sed si hunc
in precipitium ire conspexerit ubi in mortis
periculum ruat, manum tendit et retinet.
Et que sic irata verberaverat, ac si
non diligeret, sic diligendo retinet
ac si irata non verberasset. Hec in sola
prefatione colloquentes. Nam quia iam
quasi intra portam extremam fecimus,
ut ad indaganda prophetie misteria
velut in immensitatem pelagi vela
pandamus. Quod tamen non in nostra
virtute presumimus, sed in eo qui lin-
guas infantium facit disertas, quia
spiritus domini replevit orbem terrarum
et hoc quod continet omnia scientiam
habet vocis. Omnipotens enim deus sermo
patris omnipotentis est. Et quid ille

Deus moderatur iram suam per misericordiam.

logium concupiscunt. Multi in illo nostro
mo erimus. Dabit verba utilia om-
nipotens verbum quod pro nobis in-
carnatum vivit et regnat cum Patre
in unitate Spiritus Sancti Deus per
omnia secula seculorum. Amen.

Mos prophetice locutionis est ut
prius personam, tempus, locumque
describat et postmodum dicere myste-
ria prophetie incipit, quatenus ad veritatem
solidius ostendendam ante hystorie
radicem figat et post fructus spiritus per
signa et allegorias proferat. Ezechi-
el itaque etatis sue tempus indicat
dicens: Et factum est in tricesimo anno
in quarto mense, in quinta mensis.
Locum quoque denuncians adiungit:
Cum essem in medio captivorum
iuxta fluvium Chobar, aperti sunt celi
et vidi visiones Dei. Tempus cap-
tivitatis etiam insinuat subdens:
In quinta mensis, ipse est annus quintus
transmigrationis regis Ioachim. Qui
ut bene personam indicet etiam genus
narrat, cum subditur: Et factum est
verbum Domini ad Ezechiel filium
Buzi sacerdotem. Sed prima nobis
questio oritur: Cur is qui nichil
adhuc dixerat ita exorsus est dicens:
Et factum est in tricesimo anno. Nam
sermo coniunctionis est "Et", scimus quia
non coniungitur sermo subsequens nisi
sermoni precedenti. Cum igitur nichil
dixerat, cur dicit: Et factum est, cum
non sit sermo cui hoc quod incipit
subiungat? Qua in re intuendum
est quia sicut nos corporalia, sic prophete
sensus spiritualia aspiciunt, eis quoque et in-
illa sunt presentia que nostre ignorantie
absentia videntur. Unde fit ut in mente
prophetarum ita coniuncta sint exterioribus
interiora, quatenus simul utraque videat
simulque in eis fiat et intus verbum
quod audiunt et foris quod dicunt.
Patet igitur causa cur qui nichil di-
xerat inchoavit dicens: Et factum
est in tricesimo anno, quia hoc verbum
quod foris protulit illi verbo quod
intus audierat coniunxit. Continuat
ergo verba que foris protulit visioni
interne, et idcirco incipit dicens: Et
factum est. Subiungit enim hoc quod

exterius loqui inchoat, ac si diceret: Et id
foris sit quod intus videram. Hoc at-
que dicitur quia tricesimo anno spiritum
prophetie accepit, indicat nobis aliquid
considerandum, videlicet quia iuxta rationis
usum doctrine sermo non suppetit
nisi in etate perfecta. Unde et ipse
Dominus anno duodecimo etatis sue
in medio doctorum in templo se-
dens non docens sed interrogans
voluit inveniri. Ne enim non aude-
rent homines in infirma etate pre-
dicare, ille anno duodecimo eta-
tis sue interrogare homines digna-
tus est in terra, qui per divinitatem
suam semper angelos docet in
celo. Quia enim ipse est Dei sapientia,
de ipso angeli videndo vivunt, hoc
est beatitudine eterna satiantur. Quod
Moyses quoque sub allegorie misterio
admonet dicens: Non arabis in
primogenito bovis. Primogenitum enim
bovis accipimus in infirma etate, primi
nostri temporis bonam operationem, in qua
cum arandum non est, quia cum prima
sunt adolescentie vel iuventutis nostre
tempora, nobis adhuc a predicatione
cessandum est, ut vomere lingue
nostre proscindere non audeat terram
cordis alieni. Quo usque enim
infirmi nos sumus, continere nos intra
nosmetipsos debemus, ne dum tenera
bona citius ostendimus amittamus.
Quia et arbusta plantata si prius
in terra radicata non fuerint,
manu tacta citius arescunt. At
si semel radicem fixerint, manus
tangit et tamen nichil officit, venti
impellunt nec tamen impellentes le-
dunt. Et constructi parietes si im-
pellantur eruuntur, nisi a suo prius
fuerint humore siccati. Mens ita-
que quousque ab humore pravitatis
sue perfecte non fuerit exsiccata, aliene
lingue manu tangi non debet,
ne prius quam plene percipiat perdat
soliditatem suam, ne impulsa mat-
ne velut arbustum sine radicibus
dum plus quam tollerare valeat
concutitur arescat. Ad exemplum ergo
non sunt ostendenda nisi que firma
sunt. Prius enim convalescere debet
mens atque ad utilitatem proximorum
postmodum demonstrari. Cum iam

Doctrine sermo non competit nisi in etate perfecta.

Luc. 2

Deut. 17.

B.

nec per laudem elevata cornuat
nec per vituperacionem percussa contra
bescat. Nam et scriptum est Thimotheo de
precipe hec et doce. nemo adolescen
ciam tuam contempnat. Sciendum
est quod in sacro eloquio nonnumquam
adolescentia iuventus vocatur. unde
scriptum est. Letare iuvenis in a
dolescentia tua. Propheta igitur ut
ostendatur cuius auctoritatis sit in pre
dicacione etatis solide esse describitur
quibus ei cum vita et spiritu omnia que
ad predicandum conveniunt concordare
videantur. nec tamen hec monere que
previam debet quod Jeremias atque Da
niel prophecie spiritum pueri perceperunt
quia miracula per exemplum operacionis
non sunt trahenda. Omnipotens
enim deus et linguas infancium
facit disertas. et ex ore infanci
um atque lactencium perficit laudem.
Sed aliud est quod nos doctrine
usu atque disciplina dicimus. aliud
quod de miraculo scimus. Iam vero
si queritur ut in ipsa quoque etatis
illius expressione misticum aliquid
designetur absurdum vero est
quod propheta dominum que verbis denunci
at. Ipso quoque etatis sue tempore
ostendat. anno tricesimo Ezechiel
prophete celi aperti sunt et vidit visi
ones domini iuxta fluvium Thobar
Domini et quasi anno tricesimo e
tatis sue dum ad fluvium Iordanem
venit. Ibi itaque celi aperti sunt quia
spiritus in columba descendit. vox
quoque de celo sonuit dicens. Hic
est filius meus dilectus in quo
michi complacui. Sed et ipsa he
brea verba. misticum nobis ad miste
rium interpretandum valent. Nam
Thobar interpretatur conclusio vel gravi
tas. Ezechiel fortitudo dei. Buzi
despectus vel contemptus. Caldei
captivantes. vel quasi demones.
Venit ergo Ezechiel iuxta fluvium
Thobar. Cuius gravitudo eius
tholitur vel gravitas dicitur. quid
per Thobar fluvium nisi huma
num genus congrue designatur
quod ab ortu defluit ad mortem
et grave sibi est expectat que

perpetrat et portat quia sicut scrip
tum est iniquitas in talentum plum
bi sedet. Hunc enim peccati grave
quia non permittit animam ad sub
limia levari. Unde et per psalmistam
dicitur. Filii hominum usquequo gravi
corde. Septimum vero de domino est quia
ipse est dei virtus et sapientia. Venit
ergo Ezechiel iuxta fluvium Thobar quia
fortitudo dei per incarnationis sue
misterium propugnare dignata est
peccatorum suorum pondera portat
generi humano quod ab ortu suo coti
tidie defluit ad mortem. sicut de illo
et per psalmistam dicitur. Et erit tamquam
lignum quod plantatum est secus
decursus aquarum. Iuxta decursus
quippe aquarum plantatum est. quia
iuxta lapsus incarnatum est et de
fluencium populorum. Ezechiel autem
fortitudinem dei Buzi vero despectum
interpretari diximus. Sed Ezechiel
filius est Buzi. quia ex illo populo uni
genitus dei incarnari dignatus est.
quem propter culpam perfidie dominus
despexit. Fortitudo ergo dei ex contemptu
vel despectu nascitur. quia redemp
tor noster humanitatem assumere
ex populo perfido et contempto dignatus
est. Venit ergo in terram Caldeorum.
Caldei interpretantur ut diximus captivan
tes. vel quasi demones. Iniqui etenim
qui et ipsi iniquitates perpetrant. et
ad iniquitatem alios persuadendo trahunt
nimirum captivantes sunt. Qui vero
quoque et quasi demones interpreta
tur. quia hii qui et alios ad iniqui
tatem swadendo trahunt in semetipsis
misterium demonum ad iniquitatem sus
cipiunt. quamvis demones prorsus non
sint. Venit ergo fortitudo dei in terram
Caldeorum. quia inter eos unigenitus
dei patris apparuit. qui de semetipsis
ad peccatum defluxerant. et ad peccata alios
captivantes trahebant. Post expositio
nis sermo ad prophete iam redeat ad
personam. Et facta est super eum ibi ma
nus domini. Manus vel brachium
dei filius dicitur. quia per ipsum omnia
facta sunt. De quo etiam psalmista
ait. Fiat manus tua ut salvum me

faciat. Manus quippe dei que per divinitatem non est facta sed genita per humilitatem facta est ut humani generis vulnera sanaret. Ubi propheta incarnacionem unigeniti agnovit ubi super se manum domini factam vidit. Et vero subditur et vidi et ecce ventus turbinis veniebat ab aquilone. Intuendum nobis est qui sit in prophete verbis ordo locucionis. Cum enim superius de seipso dixerat aperti sunt celi et vidi visiones dei postea tamquam si de alio narraret adiungit. Et facta est super eum ibi manus domini. Ac deinde quasi ad se rediens ait. Et vidi et ecce ventus turbinis veniebat ab aquilone. Quid est hoc quod modo loquitur Ezechiel modo de Ezechiele. Si per totum dicit de se questio non est. Si ex toto dicit quod de alio nichil omnino questio non fuisset. Quid ergo est hoc quod sic narratur sermo propheticus ut ipse propheta de se loquatur. Modo autem de seipso quasi alius loqui videatur. Sed sciendum est quia hii qui prophetie spiritu replentur per hoc quod aperte non nunquam locuti de se et nonnumquam de aliis proferunt indicatur quia non propheta sed sanctus spiritus loquitur per prophetam. Pro eo enim quod per ipsos sermo fit ipsi loquuntur de se. Et pro eo quod aspirante sancto spiritu loquuntur ipse de se sicut spiritus per ipsos loquitur de ipsis. Veritate attestante que dicit Non enim vos estis qui loquimini sed spiritus patris vestri qui loquitur in vobis. Hinc etiam Moyses ait Erat Moyses vir mitissimus super omnes homines qui morabantur in terra. Qui enim non dicit eram sed erat profecto aperte indicat quia is qui per illum de illo loquebatur alius erat. Hinc Johannes ait vidit illum discipulum quem diligebat Ihesus. Unde et Paulus ut non se qui loquebatur ostenderet dicit an experimentum queritis eius qui in me loquitur Christus. Cum igitur in locutione prophetica alter est qui presidet alter qui obsequitur de seipso propheta loquitur persona obsequentis est. Cum vero per prophetam spiritus loquitur sublimitatis presidet audiatur. Recte ergo tamquam de alio dicitur facta est super eum ibi manus dei. Et de se protinus adiungit. Et vidi et ecce ventus turbinis veniebat ab aquilone. Sed nunc itaque discuciendum nobis est quid sit quod dicitur et ecce ventus turbinis veniebat ab aquilone et nubes magna. Pro eo quod ventus aquilo constringit in frigore non incongrue aquilonis nomine corpore maligni spiritus designatur. Quod Ysaias quoque propheta testatur qui dixisse diabolum denunciat dicens Sedebo in monte testamenti in lateribus aquilonis. Malignus enim spiritus montem testamenti tenuit quia ad judaicum populum qui legem acceperat sibi per perfidia subiugavit. Cum enim doctorum corda tenet montem testamenti diabolus possidet. Cumque in lateribus aquilonis sedet quia mentes hominum frigidas possidet. Unde et sponsi voce in Cantico canticorum dicitur Surge aquilo et veni auster perfla ortum meum et fluant aromata illius. Cum enim iubente deo frigidus spiritus recedit calidus spiritus mentem fidelium occupat qui ortum dei i. ecclesiam etiam perflat ut opiniones virtutum eius ad multorum noticiam velut aromata defluant. Recedente igitur aquilone id est maligno spiritu spiritus sanctus mentem quasi auster replet qui dum calefaciendo flaverit statim de fidelium cordibus aromata virtutum fluunt. Propheta ergo ea que essent in fine ventura conspiciens venire ab aquilone ventum turbinis vidit quia in extremo seculo mentes hominum torpentes sui frigore malignus spiritus omnino occupabit. Unde scriptum est Ve terre et mari quia descendit diabolus ad vos habens iram magnam sciens quod modicum tempus habet. Antiquus quippe adversarius insidiandi suam voluntatem in humanis mentibus quamvis exagitavit contra eius excrescet superbiam

Isa. 14

Apoc.

Supra prophetam aliquis est
a. Spiritus sanctus presidente aliquis
a. propheta obsequente

D

incarnati manifesta est humilitas
dei atque ut humanum genus a suo
languore sanaret. Tunc magna
apparuit potentia medici, cum la
guor crevit egroti. Bene autem
malignus spiritus ventus turbi
nis appellatur. Turbo quippe edi
ficium quod tangit concutiendo sub
ruit, et omnis antiqui hostis temptatio
que agitur in mente ventus est
turbinis, quia hanc concutiendo
per desideria a statu sue rectitu
dinis evellit. Sed nos ista retrac
tes que humano generi erat ab
hoste callido in fine ventura, ad
solam iudeam ex qua propheta fuit
et eius perditionem prophetando con
spicit verba vertamus. Hunc incarnato
domino tanto gravius contra ab aquilone
ventum turbinis pertulit, quanto a
sua rectitudine concussa cadens
per torporem mentis in perfidia
frigida remansit. Ventus ergo tur
binis ab aquilone venit, cum intra
iudaici populi malignus spiritus in temp
tatione concussit. Ubi et recte ad
ditur et nubes magna. Quia
quanto quis plus exarsit in crude
litate, tanto amplius obcecati
eniterunt in ignorantie sue caligine.
Redemptorem quippe humani generis
quem in lege ac prophetis intelligen
tes expectaverant, videntes nega
bant. Unde actum est ut cor eorum
nubes magna ignorantie sue um
bo tegeretur, ne hunc post inveni
tes agnoscerent quem prius et de
nuntiare poterant et amare venien
tem. Nam cum mox eius virtutes
et miracula, iam autem passiones
magne ab aquilone venerant
expectati sui frigore propter infir
mitatem passionis illius, et in
signa caligat vel caligabat. Quid
vero ex illa nubis magne cali
gine sit secutum subiunxit cum
protinus dicit: Et ignis involvens.
Ignis enim nomine per significationem
signatur aliquando spiritus sanctus, aliquando
autem mentis malicia designatur. De
bono enim igne scriptum est: Ignem

veni mittere in terram, et quid volo
nisi ut accendatur. Ignis quippe
in terram mittitur cum per ardorem
sancti spiritus afflata terrena mens
a carnalibus suis desideriis con
matur. De malo autem igne dicitur: Et
nunc ignis adversarios consumit,
quia cor pravorum ex sua malicia
que habet exurit. Sicut autem ignis amoris
mentem erigit, ita ignis malicie
involuit. Quia et sanctus spiritus cor
replet, elevat, et ardor malicie
ad inferiora semper inclinat. Iu
dea igitur nube sue ignorantie ceca
ta, quia mox ad persecutionis nequi
tiam erupit, igne suo convoluta
est, quia in obligatione se nequi
tie per eandem ipsam crudelitatem qua
arsit implicavit. Ventus autem tur
binis veniebat ab aquilone et nu
bes magna et ignis involvens, quia
ex torporis sui frigore ad ignoranti
e caliginem perducta usque ad mali
tiam persecutionis erupit. Unde ad ali
um quoque prophetam dicitur: Quid tu vides? Je
Qui illico respondit: Ollam succensam
ego video et faciem eius a facie aqui
lonis. Iudeorum quippe mens in per
secutionem fervens atque in crudelitate
malicie undas cogitationum volvens
quid aliud quam olla succensa fuit?
Cuius facies a facie aquilonis esse
dicitur, quia si se adverso spiritui per
torporem mentis non subderet, contra
bonos in tanta malicia non arsisset.
Nubem itaque sequitur ignis involvens,
quia in eis cecitatem mentis secuta
est crudelitas persecutionis. Si enim
cognovissent, numquam dominum glorie
crucifixissent. Sed iste ignis alibi
arsit atque alibi splenduit. Nam
subditur: et splendor in circuitu eius.
Unde enim persecutio in iudea agit
sancta predicatio apostolorum in universo Act
mundo dispersa est. Sicut ipsi dicunt:
Vobis missum fuerat verbum dei,
sed quia indignos vos iudicastis,
ecce imus ad gentes. De crudelitate
ergo malicie que mentem iudee con
cremavit, omnipotens deus lucem
gentibus sparsit, quia per hoc ipsa

Ignis — Spiritus sancti
Ignis — Malicia mentis

redemptore sunt ac mebra eius p
rata est sanctis aplis per diuersa
uspersa Nos qui in iudee tirannu
posita in tenebris sumus dono cele
ste gre splendorem veri luminis vi
dimus Vnde scriptum e̅ Sedentibus
in tenebris et in vmbra mortis lux
orta est Iste itaqz ignis malicie
in iudeorum cordibus arsit in
persecutore prius qui sctos aplos semi
nando affliget in ipso extiteunt auc
tore ac redemptore gentes humani
tate et subditur Et de medio eius
quasi spes electri i' de medio ignis
ita ut electri spes nisi xpus ihus
mediator dei et homi designat Elec
trum quippe ex auro et argento e̅
in electro dum aurum et argentum
permiscet argentum ad claritatem
crescit aurum vero a suo fulgore
palescit Illud ad claritatem pficit
hoc ad claritatem temperat Quia
in unigenito dei filio natue diui
nitatis vnita est natura nra In
qua adunacione humanitas in ma
iestatis gliam excreuit Diuinitas vero
a sui fulgoris pro humanis se oculis
temperauit per hoc ergo humana na
clarior facta est quasi per aurum
creuit argentum Et quia diuinitas
a fulgore suo nunc est aspectibus
temperata quasi aurum nobis
palluit argentum creuit Illa enim
natura immutabilis que in se ma
nens innouat omnia si ita ut est
nobis appare voluisset fulgore
suo nos incenderet potius quam re
nouaret Sed claritatem sue mai
tudinis temperauit nris oculis Itaque
vt dum nobis eius claritas tepesc
ctiam nra infirmitas per eius simili
tudinem in eius luce clarescit
et per acceptam gram vt ita dicam
sue hitudinis colorem mutaret
Quasi electrum ergo in igne e̅ deus
homo factus in pscitudine Scriptum
Et in medio eius similitudo quatuor
animalium Et in medio eius vero
sine electri sine ignis nil obstat
intelligi Quia quatuor h' alia
scti scz euangeliste et exemplum domi
incarnacione ad fidei virtutem

solidati sunt et in igne pscucionis
multis tribulacionibus afflicti
Sed si quis hec que de primo diui
aduentu diximus etiam de secundo
velit accipe colere assensum sequen
dus est quia sepe pphus spu in
uno op loqui multa sunt inuicem
Ventus cum turbinis ab aquilone
venit quia iniuria eum peccatorum
exigit vt districti iudicii grauissio
omnia simul cla perturbet Ter
ror enim pturbacionis vltime iudic
venire dicitur vnde quatur Nam
quia ad ferendas frigidas peccator
metes iudicium perturbacionis vltie
agitur recte ab aquilone ventus
turbinis venire phibetur Que vero
concussio aperte ventus turbinis
dicitur Quia in illo die cunctorum
qui tunc in carne mortali in
venti fuerint in pauore nimio
corda commonentur Cum enim
cepit impleri quod scriptum est
Sol obscurabitur et luna non dabit
lumen suum et stelle cadent de celo
et virtutes celorum commouebuntur
que mens erit hominis et iam iudi
cis summam non formidantis Ibi
enim tunc cuncta simul peccata ante
oculos redeunt ibi omnia que ad
delectacione acta sunt ad mcon
cium cum pauore reuocantur ibi cali
go cogitacionis miserie expene
proxime dampnacionis Vnde et sub
ditur et nubes magna tunc quippe
ex peccatorum memoria sensum menti
deprimit caligo cecitatis cum vni
genitum dei filium in forma diui
nitatis conspicere reprobi non pmitt
tur Videbunt enim in quem trans
fixerunt et tollatur impius ne
videat gliam dei Vbi et aperte
subditur et ignis inuoluens Qua
vero ignis ille iudicii qui celum
aereum et terram concremat pecca
tores iam in sua supbia non pmit
tit erigi sed inuoluit quos perul
dubio in pene sue dampnacione
constringit et splendor in circuitu
eius Quia sicut fulgor exit ab
oriente et paret usque ad occiden
tem Ita erit aduentus filii hominis
vbi nullus tunc a iudicio in sua mte

ff

letari permittitur quia ipo iudicis
fulgore penetratur. In quo mox
iudice subditur Et de medio eius
quasi species electri id est de medio
ignis. Ipse enim angelis atque ar
changelis omnibus qui virtutibus
presidens redemptor noster qui velut
in electri similitudine unus ex
utraque et in utraque natura et deus
permansit cum patre ad redemptorem
tuam factus est mortalis cum hominibus
in suo terrore tunc iudex erit cum
ignis iudicii in reproborum vindicta
famulatur. Hinc enim scriptum est Dies
eius domini declarabit. quia in igne
revelabitur. Hinc propheta ait Deus
manifeste veniet Deus noster et non
silebit. Ignis in conspectu eius ar
debit et in circuitu eius tempestas
valida. Hinc petrus apostolus dicit
Adveniet dies domini ut fur in quo
celi magno impetu transient. Ele
menta vero ignis ardore solventur
Et quia tunc sancti omnes qui
mundum perfecte reliquerunt iudi
ces veniunt apte mox subditur
Et in medio eius similitudo quatuor
animalium. Quid enim per quatuor
animalia nisi quatuor evangelia signa
tur. Hec videlicet per evangelistas
quatuor perfectorum omnium virtus exprimitur
quia omnes qui in ecclesia modo per
fecti sunt perfectionis sue rectitudine
per eorum evangelium in didicerunt. De
medio enim eius similitudo quatuor
animalium. quia illi tunc eius corpori
iuncti eius maiestati coniuncti et
simul sancti cum eo iudices vi
debuntur. qui modo perfecta opera mis
ericordia precepta secuti sunt. Hic
est enim quod ipsis sanctis apostolis dicitur
·Mt 19· Vos qui secuti estis me in re
generatione cum sederit filius hominis
in sede maiestatis sue sedebitis
et vos super sedes duodecim iu
dicantes xii tribus israel. Hinc
Isay· Ysaias ait. Deus ad iudicium veniet
cum senioribus populi sui. Hinc Sa
lomon de ecclesia loquens dicens No
bilis in portis vir eius. cum se
derit cum senioribus terre. Sic itaque

subbrevitate transcurrens adiectis primum
ordinem sic exprimens exequentes a
evangeliorum personas in expositione vero
Sequitur Et hic aspectus eorum similitu
do hominis in eis. Omnis hoc loco
describitur nisi ille de quo scriptum est
Qui cum in forma dei esset non ra
pinam arbitratus est esse se equalem
deo. sed semetipsum exinanivit for
mam servi accipiens in similitudinem
hominum factus et habitu inventus
est homo. Hec itaque et alia ut sur
gere ad sanctitatis virtutem valeant
huius hominis similitudinem tendunt
Scita enim non erunt si huius hominis
similitudine non haberent. Quicquid
in eis de visceribus pietatis. quicquid
de mansuetudine spiritus. quicquid de
zelo rectitudinis. quicquid de cu
stodia humilitatis. quicquid de fer
vore caritatis est. hoc ab ipso fonte
hic et ab ipsa radice mansuetudinis
et ab ipsa virtute iusticie scilicet a media
tore dei et hominum deo domino tra
xerunt. Huius se hominis similitudine
hic egregius predicator dicens
ondit. Imitatores mei estote. sicut
et ego christi. ad eius similitudinem nos
surgere amonet cum dicit. Primus
homo de terra terrenus Secundus homo de
celo celestis. sicut portavimus ya
ginem terreni. portemus et yma
ginem eius qui de celo descendit. Sci
licet etiam quisque intendit ad simili
tudinem huius hominis ducatur magis
vitam sui redemptoris imitatur. Nam
ab eius mandatis atque operibus dis
cordare quid est aliud quam ad simili
tudine longe recedere. Plerumque an
ima delinquentium predicatores sancti
sed de ipso nostro capite scriptum est
quia flevit super iherusalem. Gaudet
de bonis actibus subditorum et recte
operantes diligunt. Sed de redemp
tore nostro scriptum est quia cum
adolescens quidam diceret hec omnia
custodivi a iuventute mea magister
dilexit eum. portant illatas contu
melias predicatores sancti et nullam
ad invicem contumeliam reddunt

5

Sed cum redemptor noster dicitur daemonium habere non iniuriam reddit sed mansuete respondit Ego daemonium non habeo. Persequuntur zelo rectitudinis praedicatores sancti sed redemptor omnium flagello de funiculis facto vendentes et ementes eiecit de templo cathedras vendentium columbas evertit et nummulariorum effudit aes. In omne quod foris agunt humilitatem cordis custodiunt. Sed per redemptorem nostrum dicitur Discite a me quia mitis sum et humilis corde. Persecutores suos diligunt praedicatores sancti sed ipse auctor omnium ac redemptor in passione positus pro persecutoribus intercedit dicens Pater ignosce illis quia nesciunt quid faciunt. Animam suam posuit in passione et pro persecutoribus et pro electorum vita usque ad mortem se tradidit auctor vitae. Dicatur ergo de sanctis animalibus quod similitudo hominis in eis est quia quae in sanctis praedicatoribus mira sunt hoc in eis de specie similitudinis est id est de virtute imitationis. Caput quippe omnium nostrum redemptor noster est. Unde per Salomonem dicitur Oculi sapientis in capite eius stultus autem in tenebris ambulat. Tunc in capite oculos habemus cum vitam redemptoris nostri tanta cogitatione se erigit. Ne vias huius aspicere oculis mentis neglexerit statim clausus in tenebris erroris cadat. Ad huius similitudinem hominis surgere festinabat propheta cum diceret In mandatis tuis me exercebo et considerabo vias tuas. Qui etenim vias domini tacitus (?) considerat et se exercere mandatis illius festinat quid aliud in semetipso nisi imaginem novi hominis reformat. Et quia in sanctorum cordibus incessanter agitur recte nunc de animalibus dicitur similitudo hominis in eis. Post hanc vero similitudinem quae nunc in moribus tenetur quandoque ad similitudinem gloriae pervenient. Hinc etenim Iohannes ait Nunc filii dei sumus et nondum apparuit quid erimus.

Scimus autem quoniam cum apparuerit similes ei erimus. Cui mox unde hoc fieri valeat adiungit dicens Quoniam videbimus eum sicuti est. Esse etenim dei est aeternum hunc atque incommutabilem permanere. Nam omne quod mutatur desinit esse quod fuit et incipit esse quod non fuit. Dei vero esse est numquam esse quod non fuit (?). Unde ad Moysen dicitur Ego sum qui sum et dices filiis Israel Qui est misit me ad vos. Iacobus quoque ait Apud quem non est transmutatio nec vicissitudinis obumbratio. Et rursum Iohannes dicit Similes ei erimus quoniam videbimus eum sicuti est. Quia per hoc quod aspicimus eius permanentem essentiam naturae a mutabilitate nostra liberati figimur in aeternitatem. Immutabilem quippe in ipso quem videbimus quia mortem carentes vincendo vitam mutabilitatem nostram transcendimus videndo immutabilem corruptionem nullam tenebimus videndo incorruptionem. Erit autem tunc similitudo hominis etiam in corporibus nostris. Hinc enim per Paulum dicitur Nostra conversatio in caelis est unde etiam salvatorem exspectamus dominum Iesum Christum qui reformabit corpus humilitatis nostrae configuratum corpori claritatis suae. Erunt ergo tunc electorum corpora claritati dominici corporis configurata quae et si aequalitatem gloriae eius non habent per naturam similitudinem (?). Similitudo vitae eius nunc in moribus trahitur electorum et in resurrectione sequitur similitudo aeternitatis in mente quo videbimus eum sicuti est et quia similitudinem quoque illic etiam corpora nostra percipiunt in configuratione dicatur recte de sanctis animalibus dicitur similitudo hominis in eis. Haec nobis in expositionis exordio praelibasse sufficiat ut loquendi vires silentio refocillata ad indaganda mysteria quae sequuntur robustior exurgat etc. Certi etenim sumus quia ipsum de quo loquimur habemus adiutorem qui vivit et regnat cum patre in unitate spiritus sancti deus per omnia saecula saeculorum Amen.

Exo

Iaco. 1

1 Io

Sancta quatuor animalia que prophetie spiritu futura previdentur subtili narratione describuntur cum dicitur Quatuor facies uni et quatuor penne uni. Quid per faciem nisi notitia et quid per pennam nisi volatus exprimitur? Per faciem quippe unusquisque cognoscitur, per pennam vero in altum aves corpora sublevantur. Facies itaque ad fidem pertinet, penna ad contemplationem. Per fidem namque ab omnipotente deo cognoscimur sicut ipse de suis ovibus dicit: Ego sum pastor bonus et cognosco meas et cognoscunt me mee. Qui rursus ait: Ego scio quos elegerim. Per contemplationem vero qua super nosmetipsos tollimur quasi in aere levamur. Quatuor ergo facies uni sunt, quia si requiras quid Matheus de incarnatione domini sentiat, hoc nimirum sentit quod Marcus, Lucas et Johannes. Si queras quid Johannes sentiat, hoc procul dubio quod Lucas, Marcus et Matheus. Si queras quid Marcus, hoc quod Matheus, Johannes et Lucas. Si queras quid Lucas, hoc quod Johannes et Matheus et Marcus sentit. Quatuor ergo facies uni sunt quia notitia fidei qua cognoscuntur a deo ipsa est in uno que est simul in quatuor. Quicquid enim in uno inveneris hoc in omnibus simul quatuor recognoscis. Et quatuor penne uni. Quia dei omnipotentis filium dominum Ihesum Christum simul omnes concorditer predicant et ad divinitatem eius mentis oculos levantes pennam contemplationis volant. Bene ergo facies ad humanitatem domini pertinet, penna ad divinitatem, quia incognitum corporeum aspicimus quem facies intendimus. Sed dum hunc esse incircumspectum atque incorporeum ex divinitate annuntiant, per contemplationis pennam quasi in aere levantur. Quia itaque et una est fides incarnationis eius in omnibus et par contemplatio divinitatis eius

in singulis, recte nunc dicitur: Quatuor facies uni et quatuor penne uni. Sed que utilitas esset si fidem atque contemplationem divinitatis habentes predicatores illius sancta opera non haberent? Sequitur: Et pedes eorum pedes recti. Quid per pedes nisi gressus actionis designatur? Quatuor ergo animalia pedes recti esse describuntur quia sancti evangeliste atque omnes perfectorum opera ad sequenda iniquitatem non sunt retorta. Hi autem pedes rectos non habent qui ad mala mundi que reliquerant reflectuntur. De quibus scriptum est: Canis reversus ad suum vomitum, et sus lota in volutabro luti. Dolebat de quibusdam doctor egregius quod pedum rectitudinem retro retorserant, quibus per increpationem dicebat: Quomodo iterum convertimini ad infirma et egena elementa quibus denuo servire vultis? Dies observatis et tempora et annos. Timeo vos ne forte sine causa laboraverim in vobis. Quos alios admonet dicens: Propter quod remissas manus et soluta genua erigite et gressus rectos facite pedibus vestris. Ut vero in eisdem sanctis predicatoribus intime gravitatis fortitudo atque discretio monstraretur subiungitur: et planta pedis eorum planta pedis vituli. Quia enim predicatores sancti bovis nomine designantur, docet Paulus apostolus legis testimonium exponens: Non obturabis os bovi trituranti. In sanctis igitur predicatoribus planta pedis est vituli, sed mature incedens et fortis et divisa. Quia videlicet predicator et venerationem habet in maturitate et fortitudinem in opere et divisionem ungule in discretione. Non enim facile predicationem accipit si levis in moribus esse videatur, et nulla erit maturitatis ostensio si cum adversa ingruunt non fuit operis fortitudo. Vertitur autem in vitium ipsa fortitudo operis si discreta in intellectu nequaquam fuerit. Recte enim sacram scripturam legimus

R.

[s]ima ad literam sentenciam vertimus [ex]trecionis amisimus. Si omnia ad talem allegoriam ducimus simul[iter] distrecionis stulticia ligamur. Sic [si]nt enim sacra eloquia predicator[um] sanctorum et aliquando in hystoria legenda sapiunt. Aliquando vero per significata in litere spiritum requirunt. Et mo[do] facta priorum precedencium sic [per] literam invenimus imitantur. Modo quedam que iuxta hystoria in[ven]ienda non sunt spiritualiter intelligunt [e]t ad perfectum tendunt. Quia alii predicatores sancti in suo opere [qua]si in pede ungula findunt. De [qu]ibus adhuc aperte subdit. Et [sci]ntille quasi aspectus eris can[de]ntis. Eris metallum valde sonosum [es]t et recte voces predicancium eri co[mpar]antur quia in omnem terram exiuit [so]nus eorum et in fines orbis terre [ver]ba eorum. Bene autem es candens [dic]itur quia vita predicancium sonat [e]t ardet. Ardet enim desiderio sonat [ver]bo. Es ergo candens est predicancium [vit]a. Sed de candenti ere scintille [pro]deunt quia de eorum exortaci[o]nis verba flammancia ad aures au[d]iencium procedunt. Recte autem predica[to]rum verba scintille appellata sunt quia eos quos in corde tetigerint incendunt. Considerandum quoque est quod scintille subtiles valde et [c]ameres sunt. Quia cum predicato[r]es sancti de celesti patria loquuntur non tantum valent aperire verbo quantum possunt ardere desiderio. Ex eorum [i]ngwa quasi quedam ad nos scin[ti]lle veniunt. Quia de celesti patria in eorum voce vix tenue aliquid cognoscitur. Quod tamen ab eis non tenuiter amatur. Neque enim celestem gloriam aut tantum vide sufficitur quantum est aut tantum loqui prevalent quantum viderint. Candens ergo es scintillas parit quia vix tenuiter predicatur loqui sufficitur. Hoc unde ipse fortiter cognoscit. Dum autem parte agitur. Ut ex ipsius scintillis tenuis simis audientium animus inflametur. Quia sunt quidam qui dum parva audiunt maiori desiderio replentur

Et inde proficere in dei amore ardent. Unde iuxta tenuissimas verborum scintillas acceperunt. Verbum quippe predicationis semen in corde audiencium est. Et auditor bonus inde proferet postmodum magnam messem sicut unde parvum prius accepit semen linguae. Cui rei bene convenit factum in vidua ab Elizeo propheta miraculum. Que ne duos filios auferente creditore amitteret prophete dictis obedivit. Et ex eo quod parvum olei habebat per vasa vacua effudit. Que cuncta postquam usque ad summum repleta sunt et ex eorum repletione mulier a creditoris sui debito est soluta. Quem videlicet mulier quam aliam nisi sanctam ecclesiam signat que duorum populorum id est iudaici et gentilis quasi duorum filiorum mater est. Que prius ex perverso opere per callidi spiritus persuasionem quasi quoddam mutuum peccati a creditore acceperat. Et duos quos in fide genuit amittere filios auferre timebat. Sed propheticis verbis id est scripture sacre preceptis obediens ex parvo quod habebat olei vasa vacua infudit. Quia dum ab unius ore sacro ex parvum quod de amore dixit multorum vacue mentes audiunt. Exuberante gratia unguento divini amoris usque ad summum replentur. Et iam nunc multorum corda que prius fuerant vacua vasula unguento spiritus plena sunt. Que ex paucitate olei solum modo infusa videbantur. Et nos dum aliis atque aliis datur et ab auditoribus fides accipitur. Erepta mulier videlicet sancta ecclesia sic creditoris sui iam debito non tenetur. Sequitur. Et manus hominis sub pennis eorum in quatuor partibus. Per hoc in loco quatuor partes regiones quatuor mundi accipi. Scilicet oriens occidens meridies et septemtrio. Quia sanctorum predicatio auctore deo in cunctis mundi partibus egressa. Possumus etiam per quatuor partes principales quatuor virtutes accipere

ex quibus reliquae virtutes oriuntur
Videlicet prudentia fortitudine ius
titia atque temperantia. Quas nimirum
virtutes tunc veraciter accipimus si
earum ordinem custodimus. Pri
ma quippe prudentia, secunda fortitudo,
tertia iustitia, quarta temperantia
est. Quid enim prodesse potest pruden
tia si fortitudo desit? Sic etenim
cuncta quod non potest facere pena ma
gis quam virtus est. Sed qui pru-
dens intelligit quid agat et for
titer agit quod intellexit, iam
procul dubio iustus est. Sed eius ius
titiam temperantia semper debet
plerumque enim iustitia si modum non habet
in crudelitate cadit. Ipsa ergo
iustitia vere iustitia est quae se tem-
perantiae freno moderatur ut in
zelo quo quisque fervet sit etiam
temperans ne si plus ferveat perdat
iustitiam quia servare modestiam
ignorat. Duae autem sunt sanctorum

Due vite · Activa et contemplativa

predicatorum vitae, activa scilicet
et contemplativa. Sed activa prior
est tempore quam contemplativa, quia
ex bono opere tenditur ad contem
plationem. Contemplativa autem maior
est merito quam activa, quia haec in
usu praesentis operis laborat, illa vero
sapore intimo venturam iam requiem
degustat. Quid itaque per manus
nisi activa, et quid per pennas
nisi contemplativa vita signatur?
Manus ergo hominis sub pennis
eorum, id est virtutes operis sub volatu
contemplationis. Quod bene in evangelio

Luce x

duae illae mulieres designant, Mar
tha scilicet et Maria Magdalena.
Martha etenim satagebat circa
frequens ministerium, Maria autem
sedebat ad pedes domini et verba eius
audiebat. Erat ergo una intenta operi,
altera contemplationi. Una activae
serviebat per exterius ministerium, al
tera contemplativae per suspensionem
cordis in verbum. Et quamvis activa
bona sit, melior tamen est contem
plativa, quia ista cum mortali vita
deficit, illa vero in immortali vita ple
nius excrescit. Unde dicitur: Maria
optimam partem elegit quae non

De hys vite .j.
pte 2 ome 2

auferetur ab ea. Quia igitur acti
va minor est merito quam contemplati
va, recte nunc dicitur: Manus hominis
sub pennis eorum. Nam etsi
per activam boni aliquid agimus, ad
celeste tamen desiderium per con
templativam volamus. Unde et
apud Moysen activa servitus, con
templativa autem libertas vocatur.
Nec tamen utrique vitae ex dono sunt
gratiae. Quamdiu autem inter proximos
vivimus, una nobis in necessitate
est, altera in voluntate. Quia
enim cognoscentes deum ad eius
regnum ingreditur nisi bene prius
operetur. Sine contemplativa ergo vi
ta intrare possunt ad celestem patriam
qui bona quae possunt operari non negli
gunt. Sine activa autem intrare
non possunt, si negligunt bona operari
quae possunt. Illa ergo in necessitate, haec in
voluntate est. Illa in servitute, ista
in libertate. Hinc est enim quod ad Moy
sen dicitur: Si emeris servum hebreum,
sex annis serviet tibi, in septimo
egredietur liber gratis; cum quali
veste intraverit, cum tali exeat; si
habens uxorem, et uxor egredietur
simul. Sin autem dominus dedit illi uxo
rem et peperit filios et filias, mulier
et liberi eius erunt domini sui,
ipse vero exibit cum vestitu suo.
Quod si dixerit servus: Diligo dominum meum
et uxorem ac liberos, non egredi
ar liber, offeret eum dominus
diis et applicabitur ad ostium
et postes, perforabitque aurem eius
subula, et erit ei servus in seculum.
Paulo latius testimonium dedimus
ut distinctius servitutem atque libertatem
in utraque vita monstremus, sed non
debet onerosum esse si hoc expo
nendo exequimur. Unde ipsa ver
ba diximus affirmemus. Hebreus enim
transitus interpretatur. Et servus hebreus
emitur quando unusquisque qui iam ab
hoc seculo mente transit servitute om
nipotentis domini subditur. Electus
vero deo servire appetit quia ab hoc seculo
mente transire didicerit. Sic Moyses

Sermo de :·
[illegible] transire
ab hoc seculo

tuit ut videret insipientem sic david
cum videret impium exaltatum et
elevatum super cedros libani transi
vi et ecce non erat Anima im
piorum potencias esse magnam ali
quando fortasse credimus nisi ad p
sentis seculum mente transcas
Servus vero hebreus emptus
annis serviet septimo ita ut
in septimo liber exeat gratis Quid
enim per senarium nisi actiue
vite perfectio designatur Quid per
septenarium nisi contemplatiua
signatur / Sex ergo annis servit et sep
timo egreditur liber qui pacciam
quam perfecte exhibuerit ad contem
platiue vite libertatem transit /
nondum quod gratis liber egreditur
quia hii qui postquam omnia fecerint
dicunt se inutiles servos esse pro
culdubio sicut ipsa actiua fuit ex
empcione ita erit ex gracia etiam contem
platiua / Cum quali veste intra
verit cum tali exeat / quia omnino
recte est ut unusquisque unum in
hoc quod incipit perseveret / atque usque
ad finem operis in ea qua inchoa
vit intentione perduret / Ille quippe
eme ad contemplatiuam transit qui
in actiua vita intencionis sue
ystem ad deteriora non mutavit
Et sunt nonnulli qui prius quam omni
potenti dei servo in sancta conversacione
coniectur iam bona operari dilige
bant vero alii qui bona opera
postquam ad servicium omnipotentis
dei venerint discunt Cum ergo
pacione bona et prius quam ad ser
vicium dei venit hic studuit hebre
us cum uxore emptus est et
liberetur id est qui talis est ut ad con
templatiuam vitam transire et tam
actiuam non deserere Unde et illic
subditur / si habens uxorem et
uxor egrediatur simul Cum eo in
ad libertatem et uxor egreditur quando
his qui ad contemplacionem pervenit
etiam foris actionem boni operis qua
prodesse possit aliis non derelinquit
Si autem dominus dedit illi uxorem

et peperit filios et filias mulier et
liberi erunt domini sui / Ipse vero
exibit cum vestitu suo / Sermo est ergo
dominus dat uxorem cum predica
tor quisque eum quem iure omnipo
tentis mancipavit bone actioni
coniungit Nam et predicatores dominos
vocant sicut helyseo propheta de pre
dicatore suo dicit Scias quod dominus
tuus tollatur a te / Uxor postquam
emptus filios et filias parit quando
bona actio fortes vel teneros
fructus generat Sed mulier que a
domino data est eidem domino cum
filiis remanet Ipse vero servus
erit cum vestitu suo / quia bona
actio vel eiusdem bone actionis fru
ctus predicatoris mercede reputatur
Ipse vero in desiderii sui interiore
liber egreditur / quod si dixit servus
diligo dominum meum et uxorem et
liberos non egrediar liber Servus
dominum suum diligit qui predicatoris
verba sollicita mente pensavit / uxorem
quoque amans et liberos liber
egredi recusat / qui actiuam vitam
eiusque fructus diligens transire
ad contemplatiuam non vult Cum a
bona se opera hic in ministerio sui
servitutis considerans ad libertatis
quietem recusat recedere Sed offerat
eum dominus diis et applicet ad
hostium et postes et perforet aurem
eius subula ut sit ei servus in
seculum Is enim qui in actiua dis
posuit vita perdurare a domino diis
offertur quando a predicatore suo an
tiquorum patrum dictis imbuitur qui
nobis in via omnipotentis dei
sacerdotes fuerunt / atque ad ostium
et postes thabernaculi ducitur ut de
ingressu celestis habitaculi altius
aliquid audiat et tremendi iudi
cii diem subtiliter agnoscat Ne
per bona opera que facit place
re hominibus appetat Sic quod auris
eius subula perforatur dum
mens illius timore dei subtiliter
perutitur ut ubi animum perfixit
per omne quod agit nomen magi
strum regem semper attendere et

quasi ab ostio et poste tabernaculi
perforata aure portare. Quia enim erit
servus in seculum, ut esse postea secundum
liber possit. In seculo etenim servus
est, qui per activam vitam hominibus
servire disposuit, ut post prius solum
ad libertatem vacui valeat pervenire.
De qua per paulum dicitur: Quia et
ipsa creatura liberabitur a servitute
corruptionis in libertatem glorie fi-
liorum dei. Tunc etenim vera in
nobis libertas erit cum ad gloriam
filiorum dei adoptio nostra pervenerit.
Nunc vero non solum activa vita
in servitute est, sed ipsa quoque con-
templatio, qua super nos rapimur, liber-
tatem mentis adhuc perfecte non obti-
net sed imitatur. Quia illa quies
intima in enigmate videtur. Ipsa
enim quantalibet sit contemplatio an-
gustia active vite iam valde est
latior atque sublimior, que ad quan-
dam mentis libertatem tendit temporalia
non cogitans sed eterna. Eterna
itaque contemplativa vita ad superiora
volat et active vite longe super est
gradum, ut ita dicam, dignitate
securitatis sue apte nunc dicitur. Et
manus hominis sub pennis eorum
dicitur. Quia nisi deus homo
fieret qui mentes predicantium ad
celestia sublevasset, illa que appa-
rent animalia non volarent. Nec im-
merito manus hominis esse sub pen-
nis dicitur, quia de eorum redemptore
nostro scriptum est: Qui cum sit splen-
dor glorie et figura substantie eius
portansque omnia. Filius ergo magnus
corda nostra portat, eius manus in
contemplatione nos sublevat. Nisi
enim ut dictum est omnipotens filius
propter homines homo fieret, huma-
na corda ad contemplandam ubi
excellentiam non volarent. Unde ergo
excelse facte sunt hominum mentes
unde inter homines apparuit humilis.
Dicatur itaque de sanctis animalibus:
Et manus hominis sub pennis eorum.
De quibus adhuc subditur: Et facies
et pennas per quatuor partes habebant.
Unde quia erant penne eorum al-
tius ad altum per quatuor partes fa-
cies et partes pennas habent. Quia

in cunctis mundi regionibus predi-
cantes demirant. Quicquid de
nativitate, quicquid de diuturne de
redemptoris sentiunt. Quia dum
incarnatum dominum ubique predicant
in quatuor mundi partibus faciem
monstrant. Dum quod eum unige-
tum patris et sancti spiritus annunciant
ubi quod prima contemplationis vo-
lant. Quorum penne iuncte sunt alterius
ad altum, quia omnes corda verbis
omnes sapientia qua cetus hominis
contemplationis sue volatu tensen-
dunt vicissim sibi in pace atque u-
nitate coniungunt. Unde scriptum
est: Que desursum est sapientia pri-
mum quidem pudica est, deinde pacifica.
Et unde eisdem suis predicatoribus
veritas dicit: Habete in vobis sal
et pacem habete inter vos. Penna
aliud alterius ad alterum iungitur
sanctorum predicatorum virtutes atque
spiritus vicissim sibi in caritatis atque
concordie pace sociantur. Penna
autem alterius ad alterum divisa esset
si in hoc quod unusquisque in sapientia
evolat habere pacem cum alio re-
cusaret. Sequitur: Non revertebantur
cum incederent. Sed unumquod-
que ante faciem suam gradiebatur. Per-
fecta animalia, videlicet predicatores sancti cum
incedunt minime revertuntur, quia sic
a terrenis actibus ad spiritualia pro-
ficiunt ut ad ea que reliquerunt
ulterius nullatenus reflectantur. Qui-
cumque per quandam viam eis incedendum
est mente ire semper ad meliora.
Quo contra de reprobis dicitur: Quia re-
versi sunt corde in Egyptum. Per
semetipsam veritas dicit: Nemo mittens
~~manum~~ suam ad aratrum et aspiciens
retro aptus est regno dei. Manum
quippe in aratrum mittere est quasi
per quendam vomerem compunctionis
ad proferendos fructus terram cor-
dis aperire. Sed retro post aratrum
aspicit qui post exordia boni operis
ad mala revertitur que reliquit. Quia
quia electis dei minime convenit, uni-
versis per prophetam dicitur: Non revertebantur

E

cum incederent. Quia autem non reu-
ertuntur indicat cum subiungit
unumquodque ante faciem suam
gradiebatur. Ante nos enim
ea sunt, post nos temporalia
sunt. Quia et illa presentes appetimus
et ista recedentes quasi post dorsum
relinquimus. Unde et magnus
ille predicator pennatum animal dicebat
qui iam ad celi secreta volans:
Unum vero que retro oblitus
in ea que sunt ante extendens
meipsum sequor ad palmam superne
vocationis. In anteriora etenim se ex-
tendens eorum que retro sunt
oblitus fuerat, quia temporalia despi-
ciens sola que sunt eterna requi-
rebat. Ante faciem ergo suam gradi-
untur sancta animalia, quia et ea
que reliquerint nullo iam ap-
petitu respiciunt, et in eternis que
appetunt sub contemplationis sue
oculo boni operis pedem ponunt. Eis
itaque iam ante faciem suam
ambulare decreuit. Magna ei con-
sideratione pensandum est, quia aliter
retro respicitur ex opere atque aliter ex
cogitatione. Sunt etenim nonnulli qui
magna deliberant et peccatorum
suorum multa ex his que posside-
nt egenis distribuere pertractant
ut culpas suas ante Dei oculos miseri-
cordie muneribus redimant. Iamque hec
agere inchoant et plerumque cum
ceperint paupertatis timor eorum
animum concutit atque timentes ne ege-
ant, quia egentibus tenaces fiunt, se-
que ab ea quam temptant bona
operatione suspendunt. Hi nimirum
incedentes retrorsi sunt, quia an-
te faciem suam ambulare noluerunt.
Quos recte per Salomonem
dicitur: Propter frigus piger arare no-
luit, mendicabit ergo estate et non
dabitur ei. Quia enim nunc propter
rigorem mentis atque torporem
bona operari neglegit, cum sol
iustitie in iudicio voluit in estate
claruerit, mendicat vitam sed non
accipit, quia propter illa bona operari
contempsit. Alius despectis desideriis

cuncta relinquere et omnipotentis
Dei se subdere servitio pertractat
seseque ipsum restringere sub continentie
et castitatis freno deliberat. Sed
cum cecidisse alios etiam post
castitatem conspicit, hic ipsum facere
quod deliberavit pertimescit, fitque ut
retro per cogitationem redeat, qui ad
anteriora respiciens iam mentis gres-
sibus ad alta ibat. De quo bene
per Salomonem dicitur: Qui observat
ventum non seminat, et qui considerat
nubes numquam metit. Ventum quippe
nomine malignus spiritus qui in temp-
tationibus impellit. Nubium vero
appellatione peccatores exprimuntur qui
temptationis impulsione commovent.
Qui ergo attendit ventum non semi-
nat, et qui considerat nubes numquam
metit, quia is qui temptationes
maligni spiritus et quorundam lapsus
conspiciens semetipsum despicit, neque
nunc exercetur in bono semine operis
neque post reficitur de munere iuste
retributionis. Sunt vero nonnulli
qui bona quidem que noverant ope-
rantur atque operantes meliora deli-
berant, sed retractantes meliora
que deliberant dimittunt, et quidem
bona agunt que ceperant, sed a me-
lioribus que deliberaverant succum-
bunt. Hi nimirum ante humana
iudicia stare videntur in opere, sed
ante omnipotentis Dei oculos ce-
ciderunt in deliberatione. Unde fit
plerumque ut et boni operis eorum
minus placeat Deo, quia cum pes
mentis in meliori gradu delibera-
tionis inconstans ponitur, hec ipsa
cogitationis inconstantia accusat.
Sed quia perfecti quique magis se dis-
cretionis subtilitate conspiciunt
ne ad deteriora umquam vel in opere
vel in cogitatione dilabantur, quan-
tum cotidie proficiant incessanter
pensant, recte de his dicitur: Non
revertebantur cum incederent, sed unum-
quodque ante faciem suam gradiebatur.
Inter hec igitur considerare libet nos
ad ista retinenda qui sumus unde
venimus et usque ad que sacri elo-
quii in istis perscrutandis sublevam

a

certe in antiquis patribus nostris
cultores ydolorum sumus. sed ecce
per ipsum gratie verba iam celestia ru-
minamus. Unde hoc nobis. sed
impleuit redemptor humani generis
quod per prophetam dixit: et deserta
in vbertatem versa advene comedent.
Hec quippe prophetarum dicta deserta
apud iudeos fuerunt quia per in-
tellectum mysticum ea excolere ign-
orando noluerunt. Nobis autem in
vbertatem versa sunt. quia iuxta
historiam visionum dicta largien-
te deo menti nostre spiritaliter sapiunt.
et iam advene comedunt: quia gen-
tiles legis manducare noluerunt.
sint gratie vincientes. sint sit
laus eterne sapientie que vivit
et regnat cum patre in unitate
spiritus sancti deus per omnia se-
cula seculorum. Amen

Per sanctum prophetam spiritu penata
animalia subtiliter describun-
tur. ut hec evangelistarum
significare personas. ipsa nobis sub-
tilitas descriptionis appareat. michil
quod sermo dei nostro intellectui dubi-
etatis relinquit. Ecce enim dicitur: Simi-
litudo autem vultus eorum. facies
hominis et facies leonis a dextris
ipsorum quatuor. facies autem bovis
a sinistris ipsorum quatuor. et facies
aquile desuper ipsorum quatuor.
Quem enim quatuor hec pennata ani-
malia sanctos quatuor evangelistas
designent. ipsa initia quibus libri evangelii
exordia testantur. Namque ab huma-
na generatione cepit. iure per hominem
Matheus. quia per clamorem in
deserto. recte per leonem Marcus.
qui a sacrificio exorsus est. bene
per vitulum lucas. quia vero a
divinitate verbi cepit. digne per aqui-
lam significatur Johannes qui dicit:
In principio erat verbum. et verbum
erat apud deum et deus erat verbum.
Qui in ipsa divinitatis substantia in-
tendit: quasi more aquile oculos in sole fixit.

Sed quia electi omnes membra
redemptoris nostri. Ipse autem redemptor
noster caput est omnium electorum. per hoc
quod membra eius figurata sunt: nil
obstat. Si etiam in hiis omnibus
ipse signetur. Ipse enim unigenitus
dei filius veraciter factus est homo.
in sacrificio nostre redemptionis dignatus
est mori ut vitulus. Ipse per vir-
tutem sue fortitudinis surrexit ut
leo. Leo etiam apertis oculis dormire
perhibetur. quia in ipsa morte
qua ex humanitate redemptor noster
dormire potuit ex divinitate sua
immortalis permanendo vigilavit. Ipse
etiam post resurrectionem suam ascen-
dens ad celos in superioribus est
elevatus ut aquila. totum ergo
simul est nobis qui et nascendo
homo. et moriendo vitulus. et resur-
gendo leo. et ad celos ascendendo
aquila factus est. Sed quia per h
animalia evangelistas quatuor. et sub
eorum specie simul perfectos omnes
iam supius significari diximus
ut quomodo unusquisque electorum
animalium visionibus exprimitur: ostendat.
Omnis etenim electus atque in via
domini perfectus et homo et vitulus
et leo simul et aquila est. Homo
enim rationale animal est. Vitulus autem
in sacrificio mactari solet. Leo
fortis est bestia sicut scriptum est:
leo fortissimus bestiarum ad nullius
pavebit occursum. Aquila ad sub-
lima volat. et irreverberatis oculis
solis radiis intendit. Omnis itaque
qui in ratione perfectus est homo est.
Quomodo semetipsum ab huius mundi vo-
luptate mortificat. vitulus. Qui
vero ipsa sua spontanea mortifi-
catione contra adversa omnia fortitu-
dine securitatis ligata. Unde scriptum
est. Iustus autem quasi leo est confidens
absque terrore erit. leo est. Qui autem
sublimiter contemplatur ea que ce-
lestia atque eterna sunt aquila est.
Quoniam iustus quisque per rationem homo.
per sacrificium mortificationis sue vitu-
lus. per fortitudinem securitatis le-

B.

Per contemplacionem vero efficitur aquila.
Recte per hec sancta animalia signi-
ficari unusquisque perfectus potest. Quod id-
circo diximus ut ea que de quatuor
animalibus dicta sunt pertinere quoque
etiam ad predicatorum singulos de-
monstremus. Sed magna nobis
de sanctis ewangelistis et sanctis
predicatoribus questio oritur cur ho-
mo et leo a dextris ipsorum quatuor, vitu-
lus vero a sinistris ipsorum simul esse
perhibetur. Nec tamen sine misterio
est cur duo illa a dextris et unum
hoc esse a sinistris dicitur. Et quartum
quidem, id est aquila, non a dextris
sed desuper ipsorum quatuor esse
memoratur. Quid itaque nobis quoque
obtinemus quas oz ut apicem. Quid
dubitamus? Homo igitur et leo a dex-
tris, vitulus a sinistris esse perhibetur.
Dextras etenim leta, a sinistris vero
tristiciam habemus. Unde et sinistre
nobis esse dicimus hoc quod adver-
sum esse deputamus. Et sicut prefati
sumus per hominem incarnacio, per
vitulum passio, per leonem vero
Redemptoris nostri resurrectio designatur.
De incarnacione autem unigeniti fi-
lii quia redempti sumus omnes
electi letati sunt. De morte vero
illius ipsi electorum primi scilicet apostoli
contristati, qui tamen de eius resurrec-
tione gavisi sunt, quia nos et eius
nativitas et resurrectio leticia dis-
[...]int quos eius passio contristavit.
Homo et leo a dextris, vitulus vero
a sinistris eis fuisse describitur. Ipsi
namque ewangeliste sancti de eius
nativitate gavisi sunt, de eius
resurrectione confirmati, qui de
eius passione fuerant contristati.
Homo ergo et leo a dextris est, quia
Redemptor noster eos incarnacione vivi-
ficavit, resurrectione confirmavit. Sed
vitulus a sinistris, quia mors illius
eos ad momentum temporis in infidelitate
prostravit. Iure autem locus aquile
non iuxta sed desuper esse describi-
tur, sive per hoc quod eius ascensionem
signat, seu quod verbum prius deum apud
patrem esse denunciat super e[...]tas
ceteros virtute contemplacionis extre-
mit, cum quibus et de eius deitate
loquitur. Hanc tamen omnibus subtilius
contemplatur. Sed si aquila cum ce-
teris aliis adiuncta inter animalia
esse memoratur, cur rursum quoque
desuper ipsorum quatuor esse describi-
tur? Quia Johannes per hoc quod in
principio verbum vidit et iam super
incipiens transiit. Nam si non transisset,
verbum in principio non vidisset. Er-
go et seipsum transgressus est, non
iam solum modo super tria, sed ad
invicem et se super quatuor fuit. Deinde
et facies eorum et penne eorum exten-
te desuper. Facies et penne extente
desuper describuntur, quia omnis in-
tencio omnis contemplacio sanctorum
super se tendit, et illud possit adi-
pisci quod in celestibus appetit.
Hinc enim bono opere seu voce immisce-
ret contemplacionem tunc vacat. Hic
quod agit bonum est quod ei placere
concupiscit a quo est. Nam qui bona
agere videtur et per hoc non de-
o sed hominibus placere desiderat
intencionis sue faciem deorsum
premit. Et qui idcirco in sacro elo-
quio ea que divinitatis sunt contempla-
ri ad honores possit, quia non dulcedine
quesite beatitudinis saciari appetit,
sed doctus videri, iste minimum
intellectus sui pennas desuper non
extendit. Sed quo quisque sensus sui
vigilanciam in terreno appetitu occu-
pat, pennas quas sublevare in al-
tum et quibus sublevari ipse potuit
in imis deprimit. Qua in re pensan-
dum est ut omne bonum quod agitur per
intencionem semper ad celestia levetur.
Nam enim per bona que facit ter-
renam gloriam concupiscit, pennas
suas et faciem deorsum deprimit.
Hinc enim per prophetam de quibusdam dicitur:
Victimas enim in profundo deferebant.
Quid enim sunt aliud lacrime oracio-
nis nisi victime oblacionis nostre? Sicut
scriptum est: Sacrificium deo spiritus
contribulatus. Et si nonnulli qui
idcirco se in prece et lamentis affligunt

ut aut in terrena commoda acquirant aut hominibus sancti esse videantur. Quid isti nisi victimas in profundo deferunt, qui per hoc quod bono sunt que requirunt, oculis sue sacrificium deorsum deponunt. Electi autem et in bono opere omnipotenti deo placere appetunt, et per contemplationis sue gratiam etiam iam beatitudinem degustare concupiscunt. Faciebus et pennis desuper extenduntur. Sequitur: Due penne singulorum iungebantur, et due tegebant corpora eorum. Dictum fuerat facies et penne eorum extente desuper, atque mox subiunctum est hoc quod protulimus, quia due penne singulorum iungebantur, ubi aperte intelligitur quia et extendebantur desuper et iungebantur. Due vero tegebant corpora eorum. Quid autem penne animalium nisi alas nominant. Qua in re nobis diligenti perscrutatione querendum est, que sunt quatuor penne sanctorum, ex quibus due superius extense iunguntur. Due vero corpora eorum contegunt. Si enim vigilanter aspicimus, iiii^or esse virtutes invenimus, que alternis actibus omne pennatum animal levant. Institute scilicet amor et spes, destitute autem timor et penitentia. Penne ergo sibimet iuncte superius extenduntur, quia sanctorum mentes amor et spes ad superna elevant, que aperte quoque iuncte nominantur, quia electi procul dubio et amant celestia que sperant, et sperant que amant. Due vero corpora contegunt, quia timor et penitentia ab omnipotentis dei oculis eorum mala perpetrata abscondunt. Due itaque ut dictum est penne iunguntur sursum, quia amor et spes electorum corda ad superiora elevant, ad celestia suspendunt. Due autem penne tegunt corpora, quia eorum mala perpetrata a conspectu eterni iudicis timor et penitentia abscondunt. Tunc eo enim quod se peccasse meminerunt, et pertimescunt et deflent, quid aliud quam

corpus cooperitur, qui facta carnalia per superducta bona opera districto examine absconditur. De quo quippe est: Beati quorum remisse sunt iniquitates, et quorum tecta sunt peccata. Eum tegimus cum bonis facta malis actibus superponimus. Omne enim quod operitur ponitur, et hoc unde operitur deducitur. Cum ergo abdimus mala destructionis et eligimus bona, que facimus ipsi tegimus et dei superducimus que erubescimus. Videte qualibus enim viri in hac adhuc vita sunt, hoc tunc quod ante dei oculos opere dampnant, quia omnino est impossibile, ut in opere, in locutione aut in cogitatione nisi delinquat. Unde et beatus Job quamvis perfectam quid hominibus dixerat tamen vocem audiens secum de ipsa sua perfecta locutione reprehendens dicebat: Manum meam ponam super os meum. In manu quippe in ore locutio est. Manum ergo super os ponere est peccata locutionis per virtutem boni operis tegere. Libet fratres karissimi ad huius rei testimonium magnum quendam voce conlatum illud sanctum animalis minorum imitare aspice, ex his duabus ad superiora evolat. Duabus vero pennis corpus contegit, quia perpetrata que egerat abscondit. Videamus igitur quantis hunc amor ad celestia elevet: Michi vivere Christus est et mori lucrum. Cognoscamus quanta spe ad superiora tollitur: Nostra conversatio in celis est. Unde etiam salvatorem expectamus dominum nostrum Ihesum Christum. Videamus si et in tantis virtutibus positus adhuc timet: Castigo corpus meum et servituti subicio ne forte cum aliis predicaverim, ipse reprobus efficiar. Confitetur se hic mala fecisse penitens: Ego sum minimus apostolorum qui non sum dignus vocari apostolus, quia persecutus sum ecclesiam dei. Iustus ubique quid aliud quam nisi mentis accusatio, quod ipse plangit quod ante baptisma commiserat. Nobis vero et post baptisma multa commisimus et tamen flere recusamus. Quatuor itaque penne sancta animalia levant, quia per amorem

Ecce iiii^or virtutes levant sursum:
- Amor.
- Spes.
- Timor.
- Penitentia.

D.

et ipse ad celestia euolat et per timorem
ex penam facta in se illicita deplo
rat. Sed quia dictum est due penne sin
gulorum iungebantur hic fortasse in
telligitur quod non pennas pariter eleuan
tes iungant. sed unius ad alterius
pennam iuncta sit ut penne videlicet
earum vicissim sibi in iunctione
concordent. Qua in re quod oritur contra
due penne que leuantur per amorem
et spem. Due vero que corpora
tegunt timorem et penitentiam designant.
Due que extense sunt dicuntur
esse coniuncte. et due que corpus
tegunt non dicuntur esse coniuncte.
Sed hac in re facilius largiente
domino vaca occurrit. Quia sanctorum penne
que leuate sunt amor et spes. Due
penne que corpora contegunt semper
ad alterutrum iuncta non sunt. Elector
pena. Sed cum per lapsum carnis ti
mendo et penitendo affligitur. petrus
ipsum prodidit fleuit amare. Paulus
infidelitatem in se pristine persecucionis
plangit. Omnes ergo unam patriam
appetunt ad unum auctorem omnium per
uenire festinant. Due ergo singulorum
penne iuncte sunt et due non sunt
quia per amorem et spem unum est
quod desiderant. Sed per timorem
et penitentiam diuersum est quod deplorat.
Sequitur. Et unumquodque coram cora
facie sua ambulabat. Dictum superius
fuerat. Unumquodque coram ante faciem
suam gradiebatur. Nunc autem dicitur
coram facie sua ambulabat. Hec
itaque repetita vim cersinat. Sed quia
cora in predicta diximus possumus subtilius
inquirendo discernere quod aliud sit ante
faciem ambulare atque aliud in presenti.
Ante quippe faciem ambulare est an
teriora aspiciendo petere. in presenti vero
ambulare est sibimetipsi absentem
non esse. Unus etenim iustus qui
vitam suam sollicitus aspicit et di
ligenter considerat quantum cottidie in bo
nis crescat. aut fortasse quantum a
bonis decrescat. iste quia se ante se ponit
coram se ambulat. quippe qui vigilanter videt
utrum surgat an defluat. quisquis vero

vite sue custodia negligit. discutere quod
agit. que loquitur que cogitat despicit.
dum nescit coram se ipse non ambulat.
quia qualis sit in suis moribus vel actibus
ignorat. Hic sibimetipsi presens est. qui
semetipsum cottidie exquirere atque co
gnoscere sollicitus non est. Ille autem
tractat se ad se ponit. sibi quod displicet
qui se in suis actibus tanquam aliud in
tendit. Nam sunt multa peccata que
committimus. Sed ideo nobis gravia non
videntur. quia privato nos amore dili
gentes clausis nobis oculis in nostra
deceptione blandimur. Unde fit plerumque
quod ut et nostra grauia leuia et proximorum
leuia grauiter iudicemus. Scriptum est
Erunt homines seipsos amantes. et
scimus quia vehementer claudit oculum
cordis amor privatus. ex quo fit ut
hoc quod nos agimus graue esse
non estimemus. Quod agitur a proxi
mis nobis detestabile esse videatur.
Sed quare hoc quod nobis leue pro
batur in nobis graue videtur in proxi
mo. nisi quia nec nos sicut proximum
nec proximum conspicimus sicut nos.
Si enim nos sicut proximum aspiceremus
nostra reprehensibilia districte iudicemus.
et rursum si proximum aspiceremus ut
nos. unde nobis eius actio appareret
intollerabilis. qui sepe fortasse ta
lia egimus et vel nobis talia perpe
trasse intollerabile fecisse putabamus. Hec
male diuisum mentis nostre iudicium
corrigere per legis preceptum Moyses
studuit cum dixit. ut iustus debet
esse modius. equus sextarius. Hinc
Salomon ait. Pondus et pondus men
sura et mensura utrumque abho
minabile est. Apud deum. Scimus quod
in negociatorum duplici pondere ali
maius aliud minus est. Nam aliud
pondus habent ad quod pensant sibi
et aliud pondus ad quod pensant
proximo. ad dandum pondera aliena
leuiora. ad accipiendum vero grauia
curant. Omnis itaque homo qui
aliter pensat ea que proximi. et aliter
que sua sunt. pondus et pondus
habet utrumque ergo abhominabile apud
deum. quia si sic proximum ut se diliget

Ex affectione privata male iudicamus nos et proximum

he in bonis sicut se amaret et si sic
se sicut proximum aspiceret et se i mas
sicut proximum iudicaret Debemus
ergo nosmetipsos sollicite sicut alios
videre nosque ipsos ut dictum est an
nos ponere ut peccata aliena incessanter
santer imitantes nesciamus quod agimus
coram facie vestra semper ambulemus
Prisci autem sicut paulo ante iam
diximus coram facie sua non ambu
lant quia ea que agunt minime
considerant ad interitum tendunt
pravis actibus exultant de quibus
scriptum est Qui letantur cum ma
le fecerint et exultant in rebus pes
simis Sepe vero iniustis qui eos co
spicit defflet sed ipsi freneticorum
more plangunt et rident Alii
indigentibus de rebus propriis inlita
largiuntur Sed cum occasionis tempus
invenerint indigentes opprimunt eos
quibus valuerint rapinis deva
stant ponunt ante cogitationis sue
oculos bona que faciunt et non po
nunt pessima que committunt Hii vero
coram facie sua non ambulant
quia si semetipsis puri essent cuncta
subtiliter que agunt viderent quanta
bona opera malis actibus perdunt
agnoscerent sicut scriptum est Et
qui mercedes congregavit misit
eos in sacculum pertusum De per
tuso quippe sacculo aliunde perit
quod aliunde mittitur quia indis
crete merces mercedum que ex bono
opere acquiritur non aspicitur quod
ex malo opere perditur Alius casti
tatem corporis servat sed vigilanter
conspicit neque foris reprehensibi
liter admittatur sibi contentus est
aliena non diripit Sed tamen in cor
de odium fortasse contra proximum
servat Et cum scriptum sit Qui
odit fratrem suum homicida est Con
siderat quam sit innocens foris de opere
et non perpendit quam sit crudelis in
mente Quid iste nisi sibimetipsi
absens est qui in cordis sui tene
bris ambulat et ignorat Alius
iam aliena non diripit sed cor
ab invidia custodit iam mente
pura proximum diligit et malorum
prelatorum consciis lamentis se in
pectibus affligit Sed cuncta preci
bita in hoc mundo de quibus gau
deat requirit et temporalibus gaudiis
negligenter animum dimittit nec
curat ne in eo lacrimarum me
suram immoderata gaudia transcen
dat Sit quod ut bonum minime ridendo perdat
quod plangendo lucratus est Hii
itaque coram facie sua non ambulent
quia damna que pati conspicerent
curat Sepe itaque quippe est cor
sapientium ubi tristicia est et cor
stultorum ubi leticia In omnibus que
que agimus diligenter nosmetipsos
et conspicere intus et extrinsecus debemus
ut peccata aliena sequentes nos
metipsis puri simus et coram facie
vestra semper ambulemus Auctore ad
iutore viventium pietate ihesu christo domino
nostro Qui cum eo vivit et regnat
in unitate spiritus sancti deus per
omnia secula seculorum Amen

O quam mira est profunditas elo
quiorum dei libri huius interde
libet cuius intima gratia duce
penetrare hanc quoniam intelligendo
distinguimus quid aliud quam silvarum
opacitatem ingredimur ut in eius
refrigerio ab huius seculi estibus
abscondamur Ibique viridissimas sen
tentias legendo carpimus tractando
ruminamus In ea locutione quae ad
nos fecit furimus indivisit eruimus factum
est qualiter omnia alia vel rec
torem nostrum vel ceteros eius civium
atque prefectos omnes sufficere dicendum
est quorum videlicet animum subtilius
adhuc verbis exprimit et ad eorum
imitationem nos quoque infirmi et despi
cabiles Inquantum deo largiente pos
simus extendamus Ecce enim dicitur
Ubi erat impetus spiritus illuc gradiebantur
In electis et reprobis diversi sunt
impetus In electis videlicet impetus spiritus
In reprobis impetus carnis Impetus
quippe carnis ad odium ad elationem
ad invidiam ad rapinam ad extor
tionem ad crudelitatem ad perfidiam ad
desperationem ad iram ad iniuria ad volu

Diversi spiritus Electorum et Reproborum

a.

Dum impellit. Impetus vero spiritus
ad caritatem ad humilitatem ad conti-
nentiam ad largitatem misericordie. ad mtio
rem puectum. ad pietatis opera. ad
devotionem fidem. ad spei sequentis gau-
dium ad patientiam. ad pacem. ad con-
tractum vite mortalis ad lacrimas
metem perducit. Unde necesse est ut
magna semper cura est considerare
debemus in omne quod agimus. quo
nos impetu ducatur. utrum nostra co-
gitatio per impetum carnis. an per
impetum spiritus impellatur. amare eterna
terrena transitoria. Non ad fructum vo-
luptatis transitoria. sed ad usum ne-
cessitatis querere. de interna morte tribulari
impetus spiritus est. Et quia perfecti quique
in istis se semper virtutibus exercent
temporalia etenim preponere exteriora
bona non ad usum necessitatis sed
ad voluptatem concupiscere ultionem de
inimico querere. de eiusmodi casu gaudere
impetus carnis est. At contra amare
celestia. contempnere terrena transitoria
Non ad fructum voluptatis transitoria
sed ad usum necessitatis querere. de
interna morte tribulari impetus spiritus
est. Et quia perfecti quique in istis se
semper virtutibus exercent recte nunc de
sanctis animalibus dicitur ubi erat impetus
spiritus illuc gradiebantur. Sed sciendum
nobis est quod plerumque impetus car-
nis se sub velamine spiritualis impetus
palliat. et quod carnaliter facit mente
sibimet ipsa cogitatio quasi hoc spiritualiter
faciat. Nam sepe quis iracundie
stimulis victus cum delinquentes
zelo ulciscende iusticie in ultionem
alicuius quem necesse est inflamatur et in-
ire limitem in ultione transiens
agit crudeliter quod se agere iuste sim-
ulat. Impetus igitur carnis hic
sub specie spiritus velatus est quia [illegible]
quod iuste agi credit sub districtionis
moderamine mansuetudinis non te-
net. Sepe alius nimie mansuetudini
studens subiectorum vicia aspiciat
atque hec per fervorem zeli corrigere
recusat que in eis crudeliter non
corrigendo multiplicat. Fit ergo ut eius

lenitas et sibi sit et subiectis inimica
qui torporem mentis sue quasi patientiam
deputat. per carnis spiritum ab impetu
spiritus elongatur. Prima ergo nos cogi-
tatio in retractione nostri cordis debet
excutere. ne ad quedam que agimus per
apertum carnis impetum ducamur
ne primis delectationibus animus se-
ductus mala esse cognoscat et tum
faciat de culpa abscondita sub specie
sanctitatis. Secunda vero nos cura de-
bet vigilantes reddere ne se impetus carnis
quasi impetu spiritus latenter subiciat
et culpas quas agimus nobis virtu-
tes fingat. Sciendum vero est quia gra-
viores culpe sunt que superducta specie
virtutes imitantur. quia ille in aperto
conspecte animum in confusionem deiciunt
atque ad penitentiam trahunt. Iste vero non
solum in penitentia non humiliant sed ex-
tollentem operantis elevant dum virtutes
putantur. Hec autem quod de sanctis anima-
libus dicimus prius fuerat ut altius con-
firmetur iterum replicatur. Non rever-
tebantur cum ambularent. Quia electi
quique sic ad bona tendunt ut ad
mala pertracti non redeant. Qui
enim perseveraverit usque in finem hic sal-
vus erit. Et nunc per Salomonem dicitur
Iustorum semita quasi lux splendens
procedit et crescit usque ad perfectum
diem. In eorum namque animo bonum
desiderium atque intellectus lucis inti-
me iam pars diei est. Sed quia
usque ad finem vite in virtute proficiunt
ad perfectum diem tunc veniunt cum
ad regna celestia perducti in ea luce
quam desiderant iam nihil amplius
non habebunt. Sequitur. Et similitudo
animalium aspectus eorum quasi carbonum
ignis ardentium et quasi aspectus lampa-
darum. Aspectus animalium carbonibus
ignis ardentibus atque lampadibus
comparatur. Quia quisquis eum carbonem
tangit incenditur. quia qui sancto
viro adheret ex eius assidui vi-
sionis usu locutionis exemplo operis
accipit ut accendatur in amore veri-
tatis. peccatorum suorum tenebras fugiat
in desiderio lucis exardescat. et iam

Peccata occulta graviora sunt quam manifesta

De perfect

per verum amorem redeat / qui prius in iniquitate tanto mortuus quantum frigidus iacebat / lampades vero lucem suam longius spargunt et cum in alio loco sint, in alio resplendent. Qui vero spiritu prophetie verbo doctrine miraculorum pollet gracia huius opinio longe lateque ut lampas lucet. Et quamque bona eius audiunt quia per hec ad amorem celestium surgunt. In eo quod se per bona opera exhibent quasi ex lampadis lumine resplendent / Quia ergo sancti viri quosdam iuxta se positos quos tangendo ad amorem patrie celestis accendunt carbones sunt. Quia vero quibusdam et longe positi lucent eorum in itinere qui in peccatorum tenebras corruunt lampades sunt / hoc vero inter carbones et lampades distat / quod carbones ardent quidem sed eius loci in quo iacuerint tenebras non expellunt / lampades autem quia magno flammarum lumine resplendent diffusas circumquaque tenebras effugant. Quia ex re novum est. quia sunt plerique sanctorum ita simplices et occulti seseque in locis minoribus sub magno silencio contegentes ut vix eorum vita ab aliis possit agnosci. Quid itaque isti nisi carbones sunt. qui etsi per fervorem spiritus ardorem habent ita tamen extra flammam non habent, nec in alienis cordibus tenebras peccatorum vincunt quia vitam suam omnino sciri refugiunt sibimetipsis quidem accensi sunt Sed aliis in exemplo lumen non sunt / Hii autem qui et contra vicium preliant et lumine boni operis per vitam et verbum itineratibus demonstrant Merito lampades appellantur quia et per amorem desiderii et per flammam verbi a peccatorum cordibus erroris tenebras repellunt. Qui igitur in occulto bene vivit sed in alieno provectu minime proficit carbo est. Qui vero ad imitationem sanctitatis positus lumine ex se rectitudinis multis demonstrat, lampas est. quia

Carbo
Lampas

et sibi ardet et aliis lucet Sequitur Et hec erat visio discurrens in medio animalium splendor ignis et de igne fulgor egrediens / Splendor ignis et de igne fulgor egrediens in medio animalium discurrens videtur quia et nisi ab igne incitati permanerent illa animalia calorem suscipientia ipsa in carbonum atque lampadarum similitudine non arderent. Ignis enim nomine spiritus sanctus figuratur scilicet de quo in ewangelio dominus dicit. Ignem veni mittere in terram / et quid volo nisi ut accendatur. Cum enim carnalis mens sanctum spiritum accipit spiritali amore succensa malum plangit quod fecit. Et terra ardet quando accusante se conscientia cor peccatoris uritur atque in dolore penitentie crematur. Hinc rursum scriptum est Deus noster ignis consumens est / quia cum mentem quam replevit eam a peccatorum rubigine mundam reddit / creator noster et ignis dicitur et consumens. Discurrens ergo spiritus in medio animalium splendor ignis et de igne fulgor egrediens discurrere dicitur / quod vim suam etiam replens in electorum cordibus ex se ipso flammas amoris proicit cum mentes per timorem flammat et ad amorem suum corda torpentia accendit. Sed quia spiritus sanctus deus ante secula patri est et filio coeternus queritur nobis est cur discurrere dicatur. Omnis enim quod discurrit accedit ad locum in quo non fuit. et eum deserit in quo fuit. Qua igitur ratione discurrere spiritus dicatur dum cuncta intra ipsum sunt et locus nusquam sit ubi non sit. Sic scriptum est. Spiritus domini replevit orbem terrarum / et tamen in libro sapientie describitur adiunctum est Est enim in illa spiritus intellectus sanctus unicus multiplex subtilis mobilis et paulo post manens stabilis. In quibus rursum verbis magna nobis questio oritur cur spiritus implet omnia sit mobilis dicatur et stabilis. Sed si ad usum consuetudinis

Nota

rum ac recurrens sensum textus loquitur
invenimus. Homo quippe qui in mea
regione in qua est ubique discurrit
procul dubio namque ubique abiens
venit et repente ubi non creditur
invenitur. Omnipotentis ergo spiritus ut
ubique presentia se insinuaret simul et
mobilis et stabilis dicitur. Stabilis
quia per naturam omnia continet. Mo-
bilis autem dicitur quia ubique etiam
nescientibus accurrit. Tenens quoque omnia
stabilis putatur, se in omnibus exhi-
bens mobilis appellatur. Splendor
ergo ignis et de igne fulgur egre-
diens inter pennata animalia discur-
rit, quia sanctus spiritus simul singulis
atque omnibus presto sit, et incendit
quos contigerit, illuminat quos accendit,
ut post fulgoris presentiam accensi
ardeant, et per ignem amoris quem
acceperint flammas exemplorum red-
dant. Fulgur quippe de hoc igne
egrediens corporeas mentes per-
cutit easque percutiendo excitat et
inflammat, ut post amorem illius
ardentes pariter et lucentes currant.
Unde alibi scriptum est: Thronus eius
flamma ignis, rote eius ignis ac-
census. Thronus quia nimirum custodes
sunt et pascendi gregis onera
susceperunt, unitate loca intime
pintavunt. Sed quia unusquisque in loco
positi durantur in se presentiam por-
tant et ardent, Thronus Dei
flamma ignis dicitur. Rote autem quia amo-
rem domini in predicatione discurrunt,
rote eius ignis ardens sunt: quo-
niam ex eius desiderio per varia loca
discurrunt. Unde ipsi ardent et
alios accendunt. Post tam discur-
sus atque mobilitatis spiritus requisi-
tione altius intelligi considerantur.
In sanctorum quippe cordibus iux-
ta quasdam virtutes semper permanet,
iuxta quasdam vero recessurus venit
et venturus recedit. In fide etenim
spe atque caritate et in bonis aliis
sine quibus ad celestem patriam non
pervenitur, sicut est humilitas, casti-
tas, iustitia atque misericordia, perfectorum
corda non deserit. In prophetie vero

virtute doctrine facundia miraculorum
exhibitione electis suis aliquando adest,
aliquando se subtrahit. Adest ut ele-
ventur, et semetipsum subtrahit ut
humilientur. Adest ut eos ostensa
virtute glorificet. Recedit ut semet-
ipsos subtracta eius virtute cogno-
scant. Adest ut ondat quid per ipsum
sint. Recedit ut patefaciat qui vel
quales remaneant sine ipso. In his
itaque virtutibus sine quibus ad vitam
minime pervenitur, sanctus spiritus in electorum
suorum cordibus permanet. In his
vero per quas sanctitatis virtus ostenditur
aliquando misericorditer presto est, et aliquando mi-
sericorditer recedit. Discurrens ergo et
mobilis spiritus dicitur, quia in signis atque
virtutibus iuxta utilitatem nostram
continue non habetur. Bene autem in-
sancta animalia discurrere prohibentur.
Discursus quippe ad celeritatem
pertinet. Tunc pastorum autem discurrit
spiritus, quia etsi ab eorum corde ad
momentum recesserit, citius redit.
Sequitur: Et animalia ibant et reverte-
bantur in similitudinem fulguris cho-
ruscantis. Cum superius dictum sit
non revertebantur cum ambularent,
qua ratione nunc dicitur animalia ibant et
revertebantur? Valde sibi hec videntur
contraria: quia ibant et non revertebantur,
et ibant et revertebantur. Sed quid
intelligendum sit citius agnoscimus
si duas vitas activam scilicet et contempla-
tivam solliciti discernamus. In una
enim fixi permanere possumus. In altera
autem intentam mentem tenere nullo modo
valemus. Cum enim corpore nostrum
relinquimus, nosque ipsos ad bone opera-
tionis studium extendimus, quo alibi non
ad activam imus. A qua reverti post nos
nullo modo debemus, quia qui post illam
ad corporis negligentiam ad pristinas
nequitias quas reliquerat redit
esse sine dubio celeste animal nescit.
Cum vero ab activa vita ad con-
templativam surgimus, quia diu mens
stare in contemplatione non valet,
sed omne quod de eternitate per spe-
culum et in enigmate conspicit ex-
cursim, hoc inter et per transitum videlicet

Virtutes { gratum facientes / gratis date

D

ipsa sua infirmitate et ab immensitate
tante celsitudinis animus repul-
sus in semetipsum relabitur. et necesse
est. ut ad activam redeat. se quoque ipsum
continue in usum bone operationis ex-
erceat / ut cum mens surgere ad con-
templanda celestia non valet quicquid
potest bona agere non recuset / sic quoque
fit ut ipsis suis bonis actibus ad
superiora rursus in contemplatione
surgat et amoris pastum de pabulo
contemplate veritatis accipiat / In
qua quia diu se tenere ipsa corrup-
tionis infirmitas non potest. ad bona
rursum opera rediens suavitatis
dei memoria pascitur et foris piis
actibus. Intus vero sanctis desideriis
nutritur / hinc etenim de perfectis viris
post contemplationem suam redeuntibus
dicitur. Memoriam suavitatis tue
eructabunt. Dulcedine quippe sua-
vitatis intime / quia ut eamque possunt
velut ex quodam corusco pregustando
tangere eius memoriam student re-
colendo semper et loquendo ructare
Unde et aperte nos psalmista ad-
monet dicens. lux orta est iusto
et rectis corde leticia. letamini iu-
sti in domino et confitemini memorie
sanctitatis eius. Cui rursus ait
Quam magna multitudo dulcedinis
tue domine. Que videlicet quam magna
esset nullo modo agnosceret nisi
hanc aliquatenus contemplando gus-
tasset / hinc iterum dicit Ego dixi
in extasi mea proiectus sum a vultu
oculorum tuorum. Nisi enim in mentis
excessu sublevaretur dulcedine sua-
vitatis eterne cognovisset in hoc adhuc
mundo retentus non discerneret quam
longe proiectus iacet. Missa ergo
animalia vadunt et non revertuntur
atque vadunt et non redeunt. quia
sancti viri ab activa vita quam
apprehenderint ad iniquitates non cor-
ruunt / et ad contemplativam quam
tenere nequeunt non pertingunt In activa
relabuntur. Sicut enim dictum est Ipso
infirmitatis sue pondere devicti ad se-
metipsos repulsi redeunt ut redeun-
tes discant quid desiderant et reve-
tentes ubi iaceant sciant. Euntes

intelligant ubi nondum sint redeun-
tes quid sint. Sed qualiter sancta hec
animalia redeant demonstrat cum
subditur In similitudinem fulgoris cho-
ruscantis. Bene autem redeuntia animalia
chorusco fulgori comparantur. quia
sancti viri cum ad superna contem-
planda evolant tum primicias su-
spei in celestis patrie amore ligant
Sed quasi humane conditionis po-
dere ad semetipsos redeunt bona ce-
lestia que saltem per speculum con-
templari potuerunt fratribus denunci-
ant eorumque animos in amorem
intime claritatis accendunt. que
nec videri sicut est nec loqui pre-
valent sicut viderunt / loquentes
autem verbis suis corda audientium
feriunt et incendunt. Quasi igitur
fulgor choruscans redeunt. quia
cumque celestia loquuntur / quia
per eos superni lumine intimatur
ad amorem celestis patrie mentes
audientium inflammat / More autem
choruscantis fulgoris cum loquen-
do proximi mentem spiritalis desi-
derii aspergitur / Alio quoque mo-
do sancta animalia vadunt et redeunt
Vadunt enim cum ad insinuanda
celestis domini gratiam in predicatione
mittuntur atque ut ad fidem trahant
mira coram infidelibus faciunt
Sed redeunt quia hec omnipoten-
tie virtuti tribuentes semetipsis que
fecerunt non ascribunt. Cum enim
stupenda faciunt fulgor scilicet / quia
corda intuentium concutiunt eum
illuminant et accendunt. Unde scrip-
tum est In lumine iacula tua
ibunt in splendore fulgoris
armorum tuorum. Iacula dei sunt
verba sanctorum que corda peccan-
tium feriunt. Sed ista iacula hec
arma sancti fratres sunt. quia
predicatores vel iacula mittuntur. ar-
mis vero muniuntur. Unde ergo
verbis adiungit miracula quia armis
se muniunt. ne ipsi feriantur In
lumine iacula tua ibunt / quia aperte
exeunt verba dei. quia committantur
debent simul doctorum scilicet miracula

E

recte subiungitur in splendore fulgo
ris armorum tuorum / Quia dum addis
tas arma miraculorum mentes perseque
tum fulgorat ut eos perfectum non
consumant / Hec itaque animalia vadunt
et revertuntur in similitudine fulgoris
choruscantis / Anima post quam mira
sancti viri homines faciunt postquam
corda audientium sparso lumine in
cendunt ad dandam auctori suo glo
riam redeunt / ut illi laudem reddant
per quem se posse talia faciunt Sic
petrus cum sanato homine qui claudus
ex utero matris fuerat signum fecit
quod omnes qui cognoscerent verba
valde mirarentur Dixit Quid mi
ramini in hoc aut nos quid intuemini
quasi nostra virtute aut pietate fecimus
hunc ambulare Deus Abraham
deus ysaac et deus Jacob deus
patrum nostrorum glorificavit filium suum
ihesum christum / et paulo post In fide
nominis eius hunc quem vidistis et
nostis confirmavit nomen eius / Signum
quippe faciens intuentium oculos in
vacuum lumine perstrinxit / sed humilitatem
custodiens et laudem auctori reddens
quasi unde veneat redyt quia
lux fulgoris unde sunt ostendit Sancta
itaque animalia cum ad signa ope
randa veniunt et cum ad redde
dam auctori suo gloriam intus aput
semetipsam redeunt fulgori similia
et ostendendo miracula et exempla
humilitatis prebendo mentes intuen
tium feriunt et incedunt In nostra
autem quod faciunt pro deo semper ad laudem
creatoris redeunt ut in ea virtute
quam accipiunt vera stabiliter persistant
Nam si quid sibi tribuerent ihesus
quod acceperant stare non possent / Unde
bene etiam per Salomonem dicitur ad lo
cum de quo exeunt flumina reu
tuntur iterum fluant Sunt enim in
virtutibus seu in doctrina quidam ali
sunt sancti viri quamvis flumina que terram
cordis carnalium aridam rigant
Sed sine vero operatione quam faciunt
seu in doctrine verbis citius siccare
tur nisi per intentionem cordis
se sollicite ad locum de quo exeunt rediret

Si enim introrsus ad cor non redeunt
ac sese in amore conditoris deside
riorum vinculis non astringunt / et
manus ab eo quod agebat deficit
Et lingua ab eo quod loquebatur
arescit Sed intus semper per amorem
redeunt et hoc quod in publico
operantes atque loquentes fundunt in
secreto suo de fonte amoris hauriunt
Amando enim discunt quod docendo
proferunt / ad locum ergo de quo exeunt
flumina revertuntur ut iterum fluant
/ quia aquam sapientie inde semper hauri
unt unde oritur / ne cum fuerit
exsiccetur / per omne ergo quod agimus
ad fontem veri luminis sollicita men
te redeamus / reddamus creatori nostra
gratias de bonis que accipimus / Cui quod
cum Ysaia propheta supplicat dicens
Omnia opera nostra operatus es nobis
/ bona enim nostra eius sunt opera cuius
iuste non sufficit ut nos erigeret
nisi et semetipsum pro nobis incli
naret Si enim coeternus patri deus
ante secula non fieret homo in tempore
numquam homo temporalis saperet eterna
Descensio ergo veritatis ascensio facta
est humilitatis nostre Demus ei gloriam
demus laudem Qui vivit cum patre
in unitate spiritus sancti deus per
omnia secula seculorum Amen

Tenebrosa aqua in nubibus aeris
Anima obscura est scientia in prophetis
Sed Salomonis voce attestante
didicimus Gloria regum celare verbum
et gloria dei est investigare sermonem / quia
et honor est hominum coram secreta
abscondere / et gloria dei est iustitia ser
monis eius aperire / Propterea per se
veritas dicit discipulis Que dico
vobis in tenebris dicite in lumine
id est aperte exponite que in allegori
arum obscurationibus audistis Magna
que vero utilitatis est ipsa obscuri
tas eloquiorum dei que exercet sensum
ut fatigacione dilatetur et exercita
tus capiat quod capere non posset
ociosus / Sed quoque adhuc maius
aliud quia scripture sacre intelligentia

Obscuritas
scripture
utilis est

9

si in cunctis esset aperta vilesceret. In
quibusdam locis obscurioribus tanto
maiori dulcedine inventa reficit
quanto maiori labore fatigat animum
quesita. Ecce enim sancti Ezechielis
nunc voce dicitur: Cumque aspicerem animalia
apparuit rota una super terram. Quid
autem rota nisi sacram scripturam
signat, que ex omni parte auditorum
mentes volvitur et nullo erroris
angulo a predicatione sua via reti-
netur. Ex omni autem parte volvitur
quia inter adversa et prospera recte
et humiliter incedit. Circulus quippe
preceptorum illius modo sursum modo
deorsum est. Quia ipsa que perfecto-
ribus spiritualiter dicuntur, sursum
iuxta litteram congruunt, et ipsa que
parvuli iuxta litteram intelligunt do-
cti viri per spiritualem intelligentiam
in altum ducunt. Rebus namque
prolatum in factis Esau et Iacob quod alter
ad venationem emittitur ut benedicatur,
alter vero per suppositionem matris a patre
benedicitur, nisi iuxta sacre lectionis
historiam passim? Singula certe histo-
ria si ad intellectum paululum subtilius
astringatur, videt quia Iacob primo-
geniti benedictionem non per fraudem
subripuit, sed ut sibi debitam accepit
quam hereditatem fratris data lenticula mercede
emerat. Et vero si quis altius senti-
endo utrorumque factum voluerit, per allego-
rie archana dispositionem protinus ad
historiam in misterium surgit. Quid
est enim quod Ysaac de maioris filii
sui venatione vesci concupiscit, nisi
quod omnipotens deus iudaici populi
bona operatione pasci desiderabat?
Sed illo tardante minorem benedicta
supposuit, quia dum iudaicus populus
bona opera foras querit, gentilem
populum mater sancta gratia constringit, ut
omnipotenti patri cibum boni operis
offerret et benedictionem maioris fratris
acciperet. Cum cooperti [illegible] se deme-
stris animalibus presumit, quia gen-
tilis populus placet deo de victimis

sacrificiis suis quereris per prophetam propheta
dicat: In me sunt deus vota que reddam
laudationes tibi. Quid est quod idem
Iacob manus ac brachia et colla
hedinis pellibus texit, nisi quod edus
pro peccato offerri consueverat, et gentilis
populus carnalis quando in se peccata
mactavit? Sed cooperuit se anima-
libus peccatis confessionem eius clauserunt.
Quid est quod vestimentis fratris maio-
ris induitur, nisi quod sacre scripture
precepta que maiori populo data
fuerant in bona operatione vestita
sunt? Et ea maior in domo dimisit
que maior foras habens intus
reliquit. Quia illa gentilis
populus precepta tenuit in mente que
iudaicus populus habere non potuit
dum solam in eis litteram attendit.
Et quid est quod Ysaac eundem
filium sensit quem benedixit, nisi
hoc quod de gentili populo deus per
psalmistam dixit: Populus quem
non cognovi servivit michi, ab
auditu auris obedivit michi.
Quid est quod patrem eius videt
et tamen que ei in futuro venient
videt, nisi quod omnipotens deus
eum per prophetas suos predixerat gen-
tilitatem gratiam prolongandam, quam
in presenti per gratiam non videt, quia
tunc in errore dereliquit, et tamen
quia hanc quoque collectura erat
per benedictionis gratiam previdebat. Unde
et ad Iacob gentilis populi figuram
tenenti in benedictione dicitur: Ecce odor
filii mei sicut odor agri pleni cui
benedixit dominus deus. Sicut enim
in Evangelio veritas dicit: Ager
est hic mundus. Et quia gentilis
populus ad fidem perductus ad electos
suos in omni mundo virtutibus
redolet, odor filii odor est agri
pleni. Alii fructus olet flos vinee
quia magna est virtus et opinio
predicatorum qui [illegible] sanctos
laudicando. Alii flos olive quia
suave est opus misericordie, quia more

dei resonet et lucet. Aliter flos ro
se quia mira est fragrancia que
ventilat et redolet ex cruore marty
rum. Aliter flos lilii quia candida vita
virginis est de incorrupcione virginitatis.
Aliter flos viole quia magna virtus
est humilium qui ex desiderio loca
ultima tenentes super humilitatem
terra in altum non sublevari et
celestis regum purpuram in mente
portant. Aliter redolet spica cum
ad maturitatem perducitur / quia bonorum
operum perfectio ad sacietatem eorum
qui iusticiam esuriunt preparatur / Ita
ergo gentilis populus in electis suis
ubique per mundum sparsus est et ex
eius virtutibus quas agit omnes qui
intelligunt odore bone opinionis
replet. Dicitur vite odor filii mei sicut
odor agri pleni / Sed quia easdem
virtutes ex semetipso non habet adiun
gat. Cui benedixit dominus deus / et
quod ipsum electorum populus per quos
dam eciam in contemplacione surgit
per quosdam vero in active vite so
lummodo opera pinguescat. Recte illic
additur. Det tibi dominus de rore celi
et de pinguedine terre. Ros enim
desuper et subtiliter cadit et tunc
de rore celi aspergimur quociens per
infusionem contemplacionis intime ali
quid de supernis videmus. Cum vero
bona opera eciam per corpus agimus de
terre pinguedine dicamur / Quod
est autem quod Esau ad patrem redit nisi
quod iudaycus populus ad placendum deo
nechitur. Cui et hoc in benedictione
dicitur. Tempus quod erit cum solvatur
iugum de collo tuo. Quia a finitu
re petit iudaycus populus in fine li
beratur sicut scriptum est. Donec
plenitudo gencium intraret. et sic
omnis Israel salvus fiet / Que non
[illegible] ipsa cronica historiam
commutacionem operacione reficiat quod ydrias
aqua impleri precepit eandem quoque
aquam in vinum protinus vertit. Sed
cum hec vigilatores ingenio au
diunt et sacram historiam credendo
venerant quod intimus innuat requ
irunt. Qui enim mutare aquam in
vinum potuit eciam vacuas ydrias
valuit vino statim replere. Sed impleri

ydrias aqua iubet / quia prius per
sacre lectionis historiam corda nostra
replenda sunt / et aquam nobis in
vinum vertit / cum ipsa hystoria per
allegorie misterium spiritualem nobis
intelligenciam commutat. Nota quod
quasi per terram trahitur quod primus
humili sermone concordet / et tunc ma
gnus spiritualia infundens quasi [illegible]
in altum levat. et inde sursum eri
gitur / Unde terram tangere paulo ante
videbatur / Quia vero undique edifi
cat quasi per circulum rota currit
Unde et in lege scriptum est Facies
et candelabrum ductile de au
ro mundissimo. hastile eius et ca
lamos sciphos et sperulas et lilia
ex ipso procedencia. Quis in cande
labro nisi redemptor humani generis
designatur qui in natura humanitatis
infulsit lumine divinitatis. ut mundi
candelabrum fieret / quatinus in eius
lumine omnes peccatores in quibus iacent
tenebris viderent. Qui pro eo quod
naturam nostram sine culpa suscepit can
delabrum tabernaculi ex auro pu
rissimo fieri iubetur. Ductile autem
feriendo perducitur quia et redemptor
noster qui ex concepcione et nativi
tate perfectus deus et homo extitit
passionum dolores pertulit et sic ad
resurrectionis gloriam pervenit. Ex auro
ergo mundissimo ductile candelabrum
fuit. quia et peccatum non habuit et
tamen corpus eius per passiones
contumelias ad immortalitatem proficit
Nam iuxta virtutes anime quo pas
sionibus potuisset proficere quomodo non
habuit. In membris autem suis quod nos
sumus cotidie pressionibus proficit
/ quia dum nos tundimur et efficimur
ut eius corporis esse mereamur. Ipse
proficit / De cuius corpore scriptum est. Ex quo
totum corpus per nexus et coniunctiones
subministratum et constructum crescit
in augmentum dei. Corpus quippe
illius nos omnes sumus / per nexus
vero et coniunctiones corporis ligatum / quia
dum capiti pectus / dum pectori bra
chia / dum brachiis manus digiti
manibus sunt iuncti / ac membra ceteris
membris inherent corpus omne proficit.

C

sicut sancti apli quia redemptori
nro spiritualiter extiterunt quasi pectus
capiti inhesit quos quoque invenes esse
scitis quasi iuncta brachia pec
tori fuerunt Quibus dum pasto
res et doctores subiuncti sunt per
bona opera manus brachiis inhese
runt hoc vero omne corpus redemptoris
nri quottidie pficiens et coniunctiones
subministra in celo quia cum ad eum
illuc electe aie ducuntur ei sua me
bra colligunt De quo bene dicitur. sub
ministratum et constructum crescit in au
gmentum dei Quia deus omnipotens
redemptor nr qui in se quo pficiat
non habet adhuc per membra sua quot
tidie augmentum habet Unde rursum
scriptum est Donec occurramus omnes
in virum pfectum in mensura etatis
plenitudinis xpi hastile vero eiusdem
candelabri ipa ecclia debet intelligi
que corpus eius est quia inter adver
sa libera erat calami autem qui de ha
stili procedunt predicatores sunt qui
dulcem sonum in mundo ediderunt
vt canticum novum Sciphi autem
vino repleri solent Quid ergo men
tes auditorum nisi sciphi sunt que
sanctis predicantibus vino sunt reple
te Sperula autem quid est aliud nisi
volubilitas predicationis Spera enim ex
omni parte volvitur Et predicatio ge
neri adversitate teneri potest nec psperi
tatibus elevatur Spera e Quia
et inter adversa et inter pspera humilis
nec timoris habet augmentum nec elacio
nis In cursu ergo suo figi non valet
quia per cuncta se volubiliter tenet
Sed autem hoc quod exempli causa p
tulimus exequamur. bene post sci
phos calamos et sperulas in
candelabro lilia describuntur Quia
post eam quam diximus predicationis
gratiam atque volubilitatem Illa in
venis patria sequitur que aiabus scis
id est floribus vernat eterniis Spe
rule ergo ad laborem ptinet Alia
ad retributionem Itaque sicut apud Mo
ysen sperula doctrina predicationis
accipitur ita per rotam ipa sacra
scriptura signatur Propheta igitur dum

sancta aialia videt adiunxit Cumque
aspicerem aialia apparuit rota una
super terram Quia in re quienda
tum insuper rote describuntur. cur una ro
ta prius apparuisse dicitur nisi quod anti
quo pplo vetus solummodo testamentum
datum est quod ad erudiendam mentem
illius quasi rota volvetur Bene autem
rota eadem super terram apparuisse dicitur
peccatori enim homini dictum est Terra
es et in terram ibis Rota ergo super
terram apparuit Quia deus omnipotens
legem super corda peccatorum dedit
Sed quia hoc permata aialia scos
vt diximus ewangelistas designat
quomodo prius aialia et postmodum
rota una aspicitur. Dum ante testam
tum vetus fuit et postmodum sancti
ewangelii secuti Sed intelligere in hiis
possumus quod illi prius a propheta visi sunt
qui multo transcendunt Nam quanto rem
ewangelium testamentum vetus precellit
tanto et predicatores eius in descrip
tione prophetica pferri debuerunt Quam
uis sit adhuc aliud quod in hac de
scriptione considerari debeat quia prophe
spiritus sit mira fecundus anteriora et
posteriora simul collegit vt hec simul
prophete lingua pferre non possit sed
ampla que videt dispersim simul
enarrat et nunc vltima post prima
nunc vero prima post vltima loquitur
Unde Ezechiel prophetiam sub figura sancte
vniversalis ecclie et ewangelistarum etiam
per quatuor aialium similitudinem vidit
et tamen illa repente subiungit que an
terioribus et posterioribus temporibus ge
sta sunt vt patenter indicet simul
se vidisse quod carnis lingua non
sufficeret simul dicere quia vero per quatuor
aialia etiam pfectos omnes signifi
cari diximus Consideremus quoque
quosdam sanctorum et ante legem
fuisse qui in naturali lege discrete
vivere et omnipotenti domino place
rent Post aialia ergo rota descripsi
quia electorum multi apud omnipo
tentem deum pfecti et ante legem
fuerunt Dum vero aialia solos vt

dixim(us) ev(an)g(e)l(is)tas de bonis accipe(re); q(uia) et ad
hic aliud quod considerare debea(mus).
Videbat enim sp(irit)u p(ro)pheta quia hec
eo verba que obstinatibus obvolu
ta p(ro)ferebat non iudaico p(o)p(u)lo s(ed) genti
bus panderentur. Nobis igitur loquen
tibus animalia et post rotam describe
bant. Quia nos largiente d(omi)no
ad fidem venientes non per legem
ev(angeliu)m sed per s(an)c(tu)m ewangelium le
gem didicimus. Ubi vero vel qualis
rota apparuit adiungit cum dicit: Iu
xta animalia habens quatuor facies. Ubi
adhuc subditur: Et aspectus rotarum
et opus earum quasi visio maris
et una similitudo ipsarum iiii(or) et aspe
ctus earum et opera quasi si sit rota
in medio rote. Quid est hoc q(uod) p(ri)mum
una rota dicitur, paulo post adiun
gitur: quasi si sit rota in medio
rote, nisi q(uod) testamenti litere veteris
intra testamentum novum latuit per
allegoriam. Unde et rota eadem que
iuxta animalia apparuit iiii(or) facies
habere describitur, quia scriptura sacra
per utraque testamenta in iiii(or) p(ar)tibus
est distincta. Vetus etenim testam
entum in lege et p(ro)ph(et)is. Novum vero
in ewangeliis atque ap(osto)lorum actibus
et dictis. Dicitur aut(em) quia ubi fa
ciem intendimus ibi quod necesse est
videmus. Rota enim ergo iiii(or) habet
facies, quia prius reseranda mala
in p(o)p(u)lis vidit per legem, postmodum
vidit per p(ro)ph(et)as, subtilius vero
per ewangelium, ad extremum aut(em)
per ap(osto)los ea que in turpibus homi(ne)
reseraverant aspexit. Potest et(iam) intel
ligi q(uod) quatuor facies rota habe(re) p(er)hibe(tur),
quia scriptura sacra per gra(tia)m pre
dicationis extensa in quatuor mundi
partes innotuit. Unde et bene eadem
rota una prius animalia iuxta appa
ruisse, et postmodum iiii(or) facies ha
buisse describitur, quia nisi lex ewan(geli)o
concordaret in iiii(or) mundi partibus
non innotesceret. Sequitur: Aspectus
rotarum et opus earum quasi visio maris.
Recte sacra eloquia visionem maris si
milia narrant, quia in eis magna
sunt volumina sicut maris ... fecund

nec unico mari similis scriptura sacra
dicitur, quia firmatur in ea sine loquutionis
sacramento baptismatis, vel etiam consi
derandum quia navibus in mare navi
gamus cum ad desideratas terras
tendimus. Nobis autem quid est in
desiderio nisi illa terra de qua scriptum
est: Portio mea in terra viventium.
Lignum autem ut dixi vehitur qui mare
transit. Et scimus quia scriptura sacra
lignum crucis per legem nobis pre
nunciat cum dicat: Maledictus omnis
qui pendet in ligno, quod redemptor
noster Paulus attestatur dicens: Factus pro
nobis maledictum. Per prophetas quoque
lignum annunciat cum dicit: Dominus re
gnavit a ligno. Et rursum: Mittamus
lignum in panem eius. Per ewangelium vero
lignum crucis aperte ostendit, ubi ipsa
passio domini que prophetata est declaratur.
Per ap(osto)los autem hec eadem crux et
in verbis et in operibus tenetur, cum
Paulus dicit: Michi mundus crucifixus
est et ego mundo. Et rursus: Michi
autem absit gloriari nisi in cruce domini
nostri Ihesu Christi. Nobis ergo qui ad eternam
tendimus patriam scriptura sacra per
iiii(or) suas facies mare est, quia crucem
annunciat, quia nos ad terram viventium
ligno portat. Nisi autem mari scriptu
ram sacram similem cerneret propheta
minime dixisset: Repleta est terra scientia
domini sicut aqua maris operientis. Sequitur:
Et una similitudo ipsarum quatuor. Et
aspectus earum et opera quasi si sit
rota in medio rote. Una similitudo
ipsarum est quatuor, quia quod predicat
lex, hoc eadem prophetie; quod denun
ciant prophete, hoc exhibet ewangelium;
quod exhibuit ewangelium, hoc predica
verunt ap(osto)li per mundum. Una ergo
quatuor similitudo ipsarum, quia divina
eloquia et si temporibus distincta
sunt tamen sensibus unita. Et aspe
ctus earum et opera quasi sit rota
in medio rote. Rota intra rotam
est testamentum novum sicut dixi(mus)
intra testamentum vetus. Et quod
designavit testamentum vetus, hoc
testamentum novum exhibuit. Item
pauca de multis loquar: quid est
quod Adam dormiente Eva producitur,
nisi quod moriente Christo ecclesia formatur.

Testamentum novum est in veteri.

E

Quid est quod Ysaac ad ymolandum
ducitur et ligna portare super se ponitur
et vivit, nisi quod redemptor noster ad
passionem ductus, lignum sibi crucis
ipse portavit et sic in sacrificio pro
nobis ex humanitate est mortuus, ut
tamen immortalis maneret ex divinitate. Quid
est quod homicida post mortem summi pon-
tificis absolutus ad terram propriam redit
nisi quod humanum genus quod peccando
sibimetipsi mortem intulit. Post mor-
tem veri sacerdotis videlicet redemptoris
nostri peccatorum suorum vinculis solvitur
et in paradisi possessione reparatur. Quid
est quod in thabernaculo propiciatorium fi-
eri iubetur super quod duo cherubin unum
a summitate una et alterum a summitate
alia ex auro mundissimo ponuntur
expandentes alas et operientes oracu-
lum qui se mutuo respiciunt versis
vultibus in propiciatorium, nisi quod utraque
testamenta ita sibi in mediatore dei
et hominum concordant, ut quod unum
signat hoc alterum exhibeat. Quid
enim per propiciatorium nisi ipse rede-
mptor humani generis designatur. De quo
per paulum dicitur: Quem proposuit deus
propiciatorem per fidem in sanguine
ipsius. Quid ergo per duo cherubin
que plenitudo sciencie dicuntur nisi utraque
testamenta signata sunt. Ex quibus
unum a summitate una propiciatorii, aliud
vero a summitate altera stat. Quia quod
testamentum vetus de incarnatione
nostri redemptoris cepit prophetando pro-
mittere, hoc testamentum novum preterite
narrat expletum. Duo autem cheru-
bin ex auro mundissimo facta sunt
quia utraque testamenta pura ac
simplici veritate describuntur. Expandunt
vero alas et oraculum operiunt, quia nos
omnipotentis dei oraculum sumus a culpis
dimmitentibus scripture sacre edificacione
protegimur. Cuius dum sinus sollicite
aspicimus ab errore ignorancie eius
alis velamur. Duo vero cherubin
se mutuo respiciunt versis vultibus in
propiciatorium, quia utraque testamenta
in nullo a se discrepant, et quasi ad
semetipsa vicissim facies tenent, quia
quod unum promittit, hoc aliud exhib-
et. Dum inter se positum mediatorem dei
et hominum vident, facies quippe a semet-
ipsis cherubin averterent, si quod unum
testamentum promitteret aliud negaret.
Sed dum concordat de mediatore
dei et hominum loquuntur, et vicissim
se respiciunt in propiciatorium intendunt.
Nota ergo in medio rote est, quia in
testamento veteri testamentum novum.
Et sicut sepe iam diximus, quod te-
stamentum vetus promisit, hoc novum ex-
hibuit, et quod illud occulte annun-
ciat, hoc istud exhibitum aperte
clamat. Prophecia ergo testamenti novi
testamentum vetus est, et exposicio testamenti
veteris testamentum novum. Sequitur:
Per quatuor partes earum ibant
et non revertebantur. Quo alibi divina
eloquia nisi ad corda hominum vadunt.
Sed per quatuor partes euntes ibant,
quia scriptura sacra per legem ad cor-
da hominum vadit, secundo instinctum per
prophetas vadit, Paulo apertius propheta-
ndo dominum, per euangelium vadit exhiben-
do que prophetavit, per apostolos vadit pre-
dicando eum que pro nobis in incarnatione redemp-
tione exhibuit. Hinc ergo rote facies
et vias quia ostendunt sacra eloquia
noticia preceptorum tamen exhibicione operum.
Et per quatuor partes vadunt quia distinctis
ut prediximus temporibus loquuntur vel
certe quia in cunctis mundi regionibus
incarnatum dominum predicant. De quibus
aperte mox subditur: et non revertebantur
cum ambularent. Hec superius de anima-
libus dicta sunt. Sed non eadem intelligi
de rotis que de animalibus prius. Rotas
quippe signare testamenta diximus. Et
testamentum vetus ambulat quidem per
predicacionem ad mentes hominum venit. Sed
post semetipsum reversum est, quia iuxta
litteram in preceptis suis et sacrificiis usque
ad finem stare non potuit. Non enim sine
immutacione permansit, tamen in eo spiritalis
intelligencia defecit. Sed cum redemptor noster
in mundum venit, hoc spiritaliter cepit intelligi
quod carnaliter impleverunt tenen-

ff

...quoque deinde spiritualem litteram eius intelli
...untur omnino in eo illa carnalis extin
...cto vivificat. Testamentum vero
...num etiam per testamenti veteris pagi
...am testamentum eternum appellatum e
...ma intellectus illius nunquam mutat
...ene ergo dicitur quod rote euntes ibant
... non revertebantur cum ambularent
...ma enim novum testamentum non resti
...tur veteri lege spiritalis per intellectum
...ne post se non redeunt que usque
... finem mundi immutabilia persistunt
...mbulant ergo rote nec revertuntur
...ma sic spiritualiter ad cor nostrum veniunt
...t eorum precepta vel studia ultius
...o mittunt. Sequitur. Statura quoque
...rat rotis et altitudo et horribilis
...spectus. Quid est quod scripture sacre
...loquiis rota hec in esse narratur ut
...tatura altitudinem et horribilem aspe
...tum id est terribilem habere memoretur
...ruendum nobis magno opere est. Que
...iuine scripture est statura, que alti
...udo, quod horribilis aspectus dicitur. Scrip
...to est quia stare ad vitam cogit nunc
...bene operantes. Unde per Paulum dicitur
...ui stat videat ne cadat. Cum etiam
...discipulis dicit hic stare hominem in domino
...et propheta qui se vita ac moribus an
...videbat. Cum ait vivit dominus in cuius
...conspectu sto. Altitudo vero est celestis
...regni promissio ad quam tunc pertingi
...tur iam mortalis vite omnis corrup
...tio subiugatur. Horribilis vero aspectus
...est terror iehenne que sine fine
...reprobos cruciat et semper in cruciatu
...continet. Statura ergo in rectitudine
...preceptionis, altitudo in celsitudine
...superne promissionis, horribilis vero
...aspectus in minis atque terroribus sup
...pliciorum sequentis. Scriptura itaque sacra
...statura habet quia mores ad standum
...dirigit, ut auditorum mentes ad eter
...nam patriam non erigens altitudi
...nem habet quia in celesti patria eterne vite
...gaudia promittit. Horribilem quoque
...aspectum habet quia hominibus reprobis
...gehenne supplicia minatur. Ostendit
...itaque staturam suam in edificatione
...morum, ostendit altitudinem in promissione

premiorum, ostendit horribilem aspectum in
intentionibus suppliciorum. Recta ergo in
in preceptis, alta in promissionibus,
horribilis in minis. Habet staturam
cum per prophetam dicit quiescite agere
perverse, discite bene facere, querite
iudicium, subvenite oppresso, iudicate
pupillo, defendite viduam. Et
rursum frange esurienti panem tuum
et egenos vagosque induc in domum
tuam. Cum videris nudum operi
eum et domesticos seminis tui ne
despexeris. Habet altitudinem cum per
eundem prophetam dicit non erit tibi
amplius sol ad lucendum per diem
nec splendor lune illuminabit te, sed
erit tibi dominus in lucem sempiternam
et deus tuus in gloriam tuam. Habet
horribilem aspectum cum minando dicit
bene dicit dies ultionis domini annus
retributionis iudicii Syon. Et cum
vertetur torrentes eius in picem
et humus eius in sulfur et erit
terra eius in picem ardentem nocte
et die non extinguetur in sempiter
num. Unde beatus quoque Iob describit
dicens: terram tenebrosam et opertam
mortis caligine, terra miserie et
tenebrarum ubi umbra mortis et
nullus ordo, sed sempiternus hor
ror inhabitans. Habet staturam cum per
eundem prophetam pollicetur dicens: sicut
celi novi et terram novam que ego
stare facio coram me dicit dominus, sic
stabit semen vestrum et nomen vestrum.
Illi enim veraciter coram domino stant
qui vitam suam in pravitate non dis
sipant. Habet altitudinem cum statim
subdit: et erit mensis ex mense et
sabbatum ex sabbato et veniet omnis
caro ut adoret coram facie mea
dicit dominus. Quid est mensis nisi per
fectio dierum et quid est sabbatum
nisi quies in qua fieri opus servile
non liceat. Mensis ergo ex mense e
quia qui hic perfecte vivunt illuc ad
perfectionem glorie perveniunt. Sabbatum vero
ex sabbato est quia qui hic cessant
a perverso opere illic quiescunt in cele
sti retributione. Habet etiam horribilem
aspectum cum penas adiungit et egredientur ... · Ysaias ultimo ·

Sacra scriptura habet in se ista 3 — Staturam / Altitudinem / Horribilem aspectum

et videbunt cadavera virorum qui
prevaricati sunt in me. Vermis eorum
non morietur et ignis eorum non extin-
guetur. Quid est horribilius dicam
quid ve cogitari potest quam damp-
nacionis volnera sive sape et dolores
vulnerum nunquam finire. De hoc horri-
bili aspectu vocatur hic per Salomonem
dicitur. Cum super venire duris me-
tibus dies iudicii denunciatur iuxta
est dies domini magnus iuxta et
velox nimis. Vox diei dies tribula-
cionis et angustie dum amara tribula-
bitur ibi fortis. Dies ire dies illa
dies tribulacionis et angustie dies
calamitatis et miserie dies tenebrarum
et caliginis dies nebule et turbi-
nis. Dies turbe et clangoris. Sed
quia in exterioris vite decor possimus
ut in exterioris quoque statura altitu-
dine et horribilem aspectum prestare
debeamus. Hec quippe vita interior
statura suam cum per sanctum evangelium
ad hec terrena desideria inclinari nos
prohibet redemptor noster vocabulis dicens
Attendite ut non gravantur corda
vestra in crapula et ebrietate aut
in curis huius vite. Hec altitudine
cum de eodem redemptore promittit
dicens. Quotquot autem crediderunt
in eum dedit eis potestatem filios dei
fieri. Quid enim hac potestate altius
quid hac altitudine dici sublimius
potest in qua creatus quisque efficit fi-
lius creatoris. Hec horribilem aspe-
ctum cum de reprobis loquitur dicens
Ibunt in supplicium eternum. Hec statu-
ram cum veritas discipulos amonet
dicens Vendite que possidetis et da-
te elemosinam facite vobis saculos
non veterescentes. Hec promissionis al-
titudinem cum dicit Venient ab ori-
ente et occidente et recumbent cum
Abraham Ysaac et Jacob in regno
celorum. Hec horribilem aspectum
cum subdit Filii autem regni foras
eicientur in tenebras exteriores ibi
erit fletus et stridor dencium Quibus
rursus voce virtutis dicit Vos in peccatis
vestris moriemini. Hec statura cum puni-

pastoris vocibus dicitur Ministrate in fide
vestra virtutem in virtute autem scienciam
In sciencia autem abstinenciam In abstinen-
cia autem pacienciam In paciencia autem
pietatem In pietate autem amorem
fraternitatis In amore autem fraternitatis
caritatem. Hec altitudine cum paulo
post dicit Sic enim habundanter ministra-
bitur vobis introitus in eternum reg-
num et salvatoris nostri ihesu christi. Qui
rursus bonis pastoribus pollicetur
dicens Cum apparuerit princeps pasto-
rum percipietis inmarcessibilem glorie co-
ronam. Hec horribilem aspectum
cum dicitur Adveniet autem dies
domini ut fur in qua celi magno
impetu transibunt elementa vero
calore solventur. Cum hec igitur omnia
dissolvenda sint qualis oportet
esse in sanctis conversacionibus et pi-
etatibus expectantes in adventum d-
iei dei per quam celi ardentes solventur
elementa vero ignis calore tabescent.
Hec statura cum per paulum nos a
terrenis desideriis erigit dicens
Mortificate membra vestra que sunt
super terram fornicacionem inmundi-
ciam libidinem concupiscenciam malam
et avariciam que est ydolorum servi-
tus. Hec altitudinem cum promittit dicens
Vita vestra abscondita est cum christo
in deo. Cum christus apparuerit vita vestra
tunc et vos apparebitis cum illo in
gloria. Hec horribilem aspectum cum
minatur dicens In revelacione domini
nostri ihesu christi de celo cum angelis
virtutis eius in flamma ignis dantis
vindictam hiis qui noverunt deum
et qui non obediunt ewangelio domini
nostri ihesu christi qui penas dabunt
in interitu eternas a facie domini et a
gloria virtutis eius. Hec statura nos
nos admonet dicens Videte ne
quis aliquid malum pro malo red-
dat Sed semper quod bonum est
sectamini invicem et in omnes. Hec
altitudine cum promittit dicens Si
commorimur et conviuemus si sustinemus
et conregnabimus. Et rursus non sunt

digne passiones huius temporis ad
futuram gloriam que revelabitur in
nobis. Sic horribilem aspectum eius
[illegible] dicens terribilis quedam expectatio
iudicii et ignis emulacio que consump-
tura est adversarios. Et iterum horribile
est incidere in manus dei
viventis. Hunc omnia quoque bona sua
contingit diceres, ut possitis comprehendere
cum omnibus sanctis que sit latitudo
longitudo sublimitas et profundum.
Latitudo quippe est caritatis quia et inimicos
dilectionis capit, et per eam caritatem qua
nos omnes deus late diligit, etiam
longanimiter portat. Hoc ergo nos de-
cimus exhibere proximis quod indi-
tum nobis a creatore nostro conspicimus
exhiberi. Latitudo itaque et longitudo
ad staturam pertinet, quia per amorem mores
dilatantur ut staturam. Mala caritas longa-
nimiter portat. Sublimitas autem est [illegible]
illa remuneracionis superior [illegible] dimen-
sitate dicitur. Quia nec oculus vidit
nec auris audivit nec in cor hominis
ascendit que preparavit deus diligentibus
se. Habet ergo in sublimitate altitudinem
quia eterna sanctorum gaudia nostra mens
prevalent cogitacione penetrare. Pro-
fundum quoque illa inestimabilis dampna-
cio suppliciorum que eos quos
suscepit in imis demergit. In quibus
sacra eloquia horribilem aspectum
habent, quia inestimabilem terrorem audi-
entibus concuciunt cum supplicia reproborum
loquuntur. Bene ergo dicitur statura erat
rotis et altitudo et horribilis as-
pectus. Quia scriptura sacra utroque
testamento et ammonendo recta est, et
promittendo alta, et minando terribilis.
Hec nobis fratres karissimi hodierna die
tangente somno dixisse sufficiat
ut ad discenda ea que sequencia sunt
[illegible] reparati redeamus in adiutorem omnium
deo nostro Jhesu Christo confidentes. Qui vivit
et regnat cum patre in unitate
spiritus sancti deus per omnia secula
seculorum Amen

Sicut nostis fratres karissimi consue-
tudo prophetie est, nunc ista
nunc illa aspicere et ab aliis
in aliud subito verba derivare
sicut propheta, cum de domino loquitur
dicens: Deus iudex iustus fortis et pa-
ciens, numquid irascetur per
singulos dies? nisi conversi fueritis gladi-
um suum vibravit, et paravit illud,
et in ipso paravit vasa mortis, sa-
gittas suas ardentibus effecit, repen-
te subiunxit: Concepit dolorem et
peperit iniquitatem, lacum aperuit et
effodit eum, et incidit in foveam
quam fecit. Ecce cum deum narraret
et iusticiam eius non mutata voce re-
pente peccatoris intulit culpam [illegible]
nunc exempli causa dixisse suffici-
at, quia quisquis in propheticis usum
lectionis habet, cum crebro ista faciat
non ignorat. Quid nunc Ezechiel
propheta cum de rotis loquitur adiunxit:
Et totum corpus plenum oculis in
circuitu ipsorum quatuor. Cum enim non
rotarum sed ipsorum dixit, profecto in-
dicat quia repente sermo eius a rotis
ad alia rediit, per que animarum per-
fecti quoque, ut predictum est, designan-
tur. Corpora itaque animalium idcirco
plena oculis describuntur, quia sanctorum
actio ab omni parte circumspecta est, bo-
na desiderabilia prudenter, mala sol-
licite cavens. Et hoc est laboriosius
ubi sanctorum mens vehementer in-
vigilat, ne se ante eorum oculos ma-
la sub bonorum specie abscondant. Cir-
cumspecta ergo est vita sanctorum, ne sic
sit libera ut superba sit. Quia sepe super-
bia excedit et videri appetit libertas
puritatis; ne sic sit humilis ut formi-
dolosa, quia aliquando timor restringit
animum ut loqui que recta sunt non
presumat. Sed cum in ipsa timida
cogitacione humilitatem esse simulat.
Ne sic sit parca ut tenax sit. Quia
plerumque tenacia parsimonia appe-
tit estimari ut iuste ac necessarie
videatur tenere quicquid egentibus proximo
misericordie non vult tendere. Ne sic sit
munificus ut effusa sit. Quia non numquam

effusio esse innaz putat. Aliud est enim
pietatis studio necessaria proximis
dare / atque aliud ea que possident
sine mercedis intentione dispergere /
Intencio Quicquid ergo agitur in radice inten-
tionis pensandum est quo intuitu apud
internum judicem creatoris habeatur. Unde et
idem creator dicit. Si oculus tuus
simplex fuerit totum corpus tuum lu-
cidum erit. Oculum videlicet intencionem cordis
vero actionem nominans / quia si nostra
intencio apud deum simplex fuerit
in eius iudicio nostra actio tenebrosa
non erit. Sepe ergo sancti viri sollerter
invigilant. ut se undique aspiciant
se ubique custodiant / ne aut mala perversa
ipsa appetant. aut hec eadem sub specie
bonorum agant. si ne se eis vicia
virtutes esse mentiantur totum corpus
plenum in circuitu oculis habet. Quia
omnis eorum actio prudencia sollici-
tudinis et repletur et circumdatur. Hic
est quod Paulus apostolus dum cunctis pru-
2 cor. 2 denter de perpetrato facinore corinthi-
is prospiceret voluisse misereri ait.
si cui aliquid donastis et ego. Nam
et ego quod donavi propter vos in persona
Christi ut non circumveniamur a sathana.
Non enim ignoramus cogitaciones
eius. Si enim parcendum erat. cur se hu-
militate tanta voluntati discipulorum
magister egregius sociat ut neque ipse a
discipulis neque ab eo discipuli mente
passionis causa divisi videantur. Nisi
quia sollicita prudencie oculo atten-
dit quod plerumque dum alter donat
alter irascitur. et quale est iam
inde sacrificium quod cum discordia
proximi offertur. Unde recte ait ut
non circumveniamur a sathana. Non
enim ignoramus cogitaciones eius.
Quia videlicet inde in altius corde rixe
malum solet immittere unde alium
concupiscit pietatis negotium facere
se Impletum enim bonum est quod
sic agitur ut neque eis ex alio latere
mali subrepat. Non attendamus inspi-
Scandalum forte hoc quod sine cuiuspiam scanda-
vitandum lo fieri non potest culpa sic non fiat
vel non vitandum. se. Hoc vero ideo dicimus ut notum

nostre dilectioni faciamus / quia in nostro
bono opere aliquando cavendum est scan-
dalum proximi / aliquando vero pro nichi-
lo contempnendum. Quod in nostro
ipso auctore didicimus / qui dum tribu-
tum petro inquisito patitur pro
paradigmate proposuit per quod se
nichil debere ostendit dicens. Reges
terre a quibus accipiunt tributum
vel censum a filiis suis an ab ali-
enis. / Cui dum dicitur ab alienis
/ illico addidit. Ergo liberi sunt filii.
post quem se liberum esse monstravit
ne fortasse scandalum cuiquam face-
ret subdidit. Ut autem non scandalizemus
eos / Vade ad mare et mitte hamum
et eum piscem qui primus ascenderit
tolle et aperto ore eius invenies
staterem. Illum sumens da eis pro me
et te. Qui rursum cum diceret Non
omne quod in os intrat non co- 4
inquinat hominem / et tunc accederent
discipuli. dixerunt. Scis quia phari-
sei audito hoc verbo scandalizati sunt /
Et ille respondens ait. Omnis plantacio
quam non plantavit pater meus celestis
eradicabitur. Sinite illos ceci sunt duces
cecorum. Ecce magistra vitas ne in
quorundam cordibus scandalum gigne-
retur / et quod non debuit tributum dedit
/ et rursum quam cerneret scandalum
in quorundam cordibus concitatum
vidit in suo eos scandalo remanere
permisit. Ex qua re nobis considerandum
est / quia in quantum possumus vitare
proximorum scandalum debemus. Si autem
de veritate scandalum sumitur utilius
permittitur nasci scandalum quam veritas
relinquatur. Corporis ergo animalia plena
sunt oculis cum se hinc inde cau-
te circumspiciunt. Sed sciendum nobis est
quia sepe dum aliis rebus intendimus
ut alia negligamus / et ubi negli-
gimus. ibi procul dubio. oculum non
habemus. Nam phariseus ille qui as-
cenderat in templum orare testante
ewangelio quid dixit agnoscimus ait
enim. Deus gratias ago tibi. Recte
autem gratias agebat deo a quo acceperat
bona aut servabat. Cum eciam sub-
iungit quia non sum sicut ceteri hominum

[illegible] 6 [illegible] 2. b. [illegible]
ad [illegible] alias [illegible] sit [illegible]
[illegible] quia [illegible]
[illegible] non sunt [illegible]

rotores lumsti adultori velut etiā
hic publicanus. Ieiuno bis in sabbato
decimas do omnium que possideo. Et
ad abstinendā abstinentiaz et ad
impendendā miaz. ad reficiendas do
gras oculum phariseus habuerat sed
ad humilitatis custodiaz oculum non
habuit. Et quid prodest quod contra hostium
insidias pene tota ciuitas caute
custoditur si unum foramen aper-
tum relinquitur unde ab hostibus intre-
tur. Quid ergo prodest custodia que
pene ubique circumponitur quando unius to-
ciuitas per neglectum loci unius ap-
eritur. Iste autem qui ieiunium exhibu-
it decimas dedit deo gras retulit
pene per circuitum in sue ciuitatis
custodia vigilauit. Sed quia unum
in se foramen superbie non attendit
hostem pertulit ubi per negligen-
tiam oculum clausit. Quia ergo sectores
electi condicionem securius inspicientes
vigilant atque in omni suo opere
amoris et sollicitudinis oculum cir-
cumducunt ne aut praua agant aut
bonis actibus expletis in suis co-
gitationibus intumescant et tanto
grauius offendant quanto que insti-
terunt foris occultius peccant. recte
dicitur Totum corpus eorum plenum
oculis in circuitu. Sciendum quod in
translatione veteri non habetur totum
corpus eorum plenum oculis in circuitu
sed dicitur Dorsa eorum plena oculis.
que sententia ab edificationis intellectu
non discrepat. Ea enim que sunt
in facie sepe etiaz peccatores homines
custodire solent. Iusti autem vi q̄a
et in eis custodiunt que in promptu
in facie non videntur In dorsis
oculos habere referuntur. Quia ergo
et ea que in occultis sunt districti
sunt atque ab ipsis se custodiunt que
latent profecto oculos in dorsis habent.
Quod tamen intelligi et aliter potest quia
ea que sunt ante faciem nostraz vide-
mus dorsa autem nostra alius in nobis
videt et nos videre non possumus. Quia
ergo sancti viri sollerter se aspiciunt
in omnibus ab alijs iudicari possunt. et

districte ab alijs videntur se indent
sicut sepe districte ab alijs videri
se quum in se nec ea que se latere
poterant ignorant. lumine in dorso por-
tant oculum. Cum ambularent
animalia. ambulabant pariter et rote
iuxta ea. Et cum eleuarentur animalia de
terra eleuabantur simul et rote. Am
bulabant animalia cum sancti viri de
scriptura sacra intelligunt quemadmo-
dum moraliter viuant. Eleuant se
a terra. alia cum sancti viri se in
contemplatione suspendunt. Et quia
vnusquisque sanctorum quanto in scriptura sacra
profecit tanto hec eadem scriptura sacra
proficit apud ipsum. recte dicitur Cum ambu-
larent animalia ambulabant pariter et
rote. Et cum eleuarentur animalia de
terra eleuabantur simul et rote. quia
diuina eloquia cum legente crescunt.
Nam tanto quisque illa altius intelligit
quanto in eis altius intendit. Unde
nec eleuantur rote si non eleuantur
animalia quia nisi eleuationem mentes
ad alta profecerint diuina dicta velut
in imis non intellecta iacent. Cum
enim legenti cuilibet sermo scripture sacre
tepidus videtur. sensus diuini eloquij
eius mentem non excitat et in cogi-
tatione sua nullo intellectus lumine
emicat. Rota ergo otiosa et in terra est
quia animal non eleuatur a terra. At
vero si animal ambulet id est bene
viuendi ordinem querat et progressum
cordis inueniat quemadmodum gres-
sum boni operis ponat. Ambulant
pariter et rote. Quia tantum de sacro
eloquio profectum inuenies quantum
apud illum ipse profeceris. Si vero pena
tum alis sese in contemplatione
tenderit rote protinus a terra suble-
uantur. quia terrena non esse intelligis
que prius in sacro eloquio iuxta
terrenum morem dicta credidisti. Fit
quod ut scripture sacre verba esse celesti-
a sentias si accensus per contemplationem
gratiam temetipsum ad celestia suspe-
ndas. Et mira et ineffabilis sacri
eloquij virtus agnoscitur cum superno
more legentis animus penetratur.
Quia ergo animal ad alta se subleuat

rota volat. Sequitur: Quocumque ibat spiritus, il-
luc eunte spiritu et rote pariter levabantur
sequentes eum. Quo enim spiritus le-
gentis tendit, illuc et divina elo-
quia levantur. Quia si in eis alti-
quid videndo et sentiendo quesieris,
hec eadem sacra eloquia tecum crescunt,
tecum in altioribus ascendunt. Bene
de eisdem rotis dicitur: sequentes eum.
Legentis enim spiritus si quid in eis sen-
tire morale aut historicum querit,
sequitur sensus hunc moralis hy-
storie. Sequitur: Si quid typicum, mox
figurata locutio agnoscitur. Si quid
contemplativum, statim rote quasi
pennas accipiunt et in aere suspen-
duntur. Quia in verbis sacri eloquii
intelligentia celestis aperitur. Quocumque
ergo ibat spiritus, illuc eunte spiritu et
rote pariter levabantur sequentes eum.
Rote enim spiritum sequuntur, quia verba
sacri eloquii, ut sepe iam dictum est,
iuxta sensum legentium per intellectum
crescunt. In una enim eademque scrip-
ture sententia alius sola hystoria pa-
scitur, alius typica, alius vero in-
telligentia per typum contemplativam
querit. Et fit plerumque, sicut dictum
est, in una eademque sententia cuncta tria
valeant inveniri. Moyses enim cum
de ardente rubo vocatus fuisset, ac-
cessit prius ut videret visum. Et
ecce rubus ardebat et non consume-
batur. Magnum est hoc miraculum. Si
solam in eo hystoriam requiras,
est in mutatur legentis animus, ut
videas quod in ligno ignis ardeat
et non consumat. Si autem vero si typi-
cam intelligentiam queras, quid
flamma nisi lege designa, scriptum est:
In dextera eius ignea lex. Et quid
rubus ille nisi iudaicum populum de-
signavit peccatorum suorum spinis ob-
situm? Sed rubus ardens consumi
non potuit, quia iudaicus populus
et ignem quidem legis accepit, et tamen
peccatorum suorum spinas non dese-
ruit, nec eius vitia divini sermo-
nis flamma concremavit. Fortasse
in hoc facto alius maiora per
typum contemplari desiderat. Huius

quia sensus excrescit, elevet pariter
et rota. Inter homines enim pro
homine factus est unigenitus Dei. Qui in
sua peccata non habuit, sed spinam nostre
nequitie suscepit atque usque ad pas-
sionem pro nobis humiliari dignatus
est, et in semetipso ignem celestis flam-
me suscepit. Atque arsit et non consumptus est,
quia ex humanitate sine culpa ex humanitate
est mortuus, et tamen immortalis
ex divinitate permansit. Deus suscepit a
nobis unde sacrificium pro nobis fieret,
et tamen impassibilis atque incommuta-
bilis permansit in propriis, ut ob-
commutaret animas. Alius forsitan
hystoriam moralitatem atque per alle-
goriam intelligentiam contemplationis re-
quirit. Patet cunctis iuxta hystoriam
hoc quod in lege scriptum est ut turtur
que pro peccato offertur retorqueatur
caput eius ad pennas ita ut collo
inhereat et non penitus abrumpatur.
In quibus scilicet verbis dubium lecti-
onibus sensus historicus non est. Si
hec intelligere moraliter requiramus, ag-
nota divina ad moralem intelligen-
tiam divinitus sacri verba. Nos enim
ipsi in omnipotentis Dei sacrificio
turtur sumus, ita ut caput nostrum
retorqueatur ad pennulas, id est quam
ad virtutes. Non enim divino precepto
mentem intelligimus. Quia sicut cor-
pus, ita mens actiones regit.
Sed caput ad pennulas torquere pre-
cipitur, ut ea que dicas facias
ob ad opera convertas. Nec ita caput
abscidendum est ut a corpore divi-
datur. Sed ex parte decisum corpori
videbitur inherere. Quia vero mens
nostra a carnali delectatione minuen-
da est, sed a carnis cura necessaria
incidenda non est. Hinc enim scriptum
est: Carnis curam ne feceritis in de-
sideriis. Hoc fieri prohibetur, pro illud quod
in necessitate conceditur. Caput ergo
turturis ex parte abscisum sit et ex
parte inhereat, ut sic dicendum est, ca-
put voluptate carnis mens incisa
sit, et tamen a necessitate non sit ab-
scisa. Secundum si hoc sacrificium generis

E

su typica redemptoris nri intellige
cia alius ad contemplacionem requirat
ascendat ergo ad fortiora animus elevet
tur talia. ut elevent pariter et rote
cris enim caput nrm est ipse rede
ter generis humani de quo scriptum est
ipsi dedit caput super omnem ecclesiam
que est corpus ipsius. Quem tamen
mali persequentes nomen eius dele
de terra conati sunt. Cumque eum cru
cifixum et sepultum viderent hunc
se davnare. aut dimisisse credi
derunt. Sed caput tantum ut est ma
sit est. et tamen a suo corpore dimissum
non est quia ex eo quod pro nobis mortem
pertulit dum nos sibi verius dispa
suit morte coniunxit. Et per hoc quod
se nostris oculis visibiliter subtraxit
amoris se mentibus invisibiliter radi
cavit. Caput ergo tantum maxime
mansit corpori. quia pro nobis quidem
redemptor nr passus est. Sed a
nobis separatus per passionem non est.
Una igitur dicta sacri eloqui tam
lenciam spiritus exercitium reddere. unde de
quoque dicitur. Quocumque ibat spiritus illuc eunte spiritu
rote pariter levabantur sequentes
eum. et subditur. Spiritus enim vite erat
in rotis. In rotis enim spiritus vite est. quia
sacra eloquia dono spiritus vivi
ficamur. ut mortifera a nobis opera
repellamus. Potest etiam intelligi. quia
spiritus vadit tamen legentis animum diver
sis modis et ordinibus tangit. Quia
cum hinc per verba sacri eloquii
ad in zelo excitatus ad ulcionem
erigit. modo ad pacienciam mitigat.
modo in predicacionem instruit. modo ad
penitencie lamenta compungit. Sed
ut hanc breviter per hec eadem verba
que diximus et videamus quomodo
conpungitur. rote spiritum quia vite spiritus
erat et rotis in eo prohibet. Certe
legentis animum spiritus vite in zeli
ardore tetigit protinus in sacris elo
quiis invenit. quod Moyses ad castra
rediens et populum per ydola peccasse
cognoscens hinc per sternos
viros gladiis stravit. Quod Finees per se
quendo luxuriam iram gladio divinam
placavit. Quod Petrus mencientes
sibimet verbo pertulit et occidit. Quod
Paulus negligentibus discipulis vir
gam minatur. Si spiritus vite legentis
animum ad servandam pacienciam tetigit
statim sequuntur et rote. Quia in
sacris eloquiis invenit quod Moy
ses et Aaron quod se loquentes reddere
persecuciones ipsi passi sunt ad tha
bernaculum currerunt pro ipso populo
exoraturi qui fugiebant. Ecce autem
eorum mens et timorem superbientium
pertulit. et tamen contra eos ad odium non
erupit. pacienciam enim vera est que etiam
amat quem portat. Nam tollerare
et odisse non est virtus mansuetu
dinis. sed velamen tamen furoris. In
eisdem quoque eloquiis invenit quod
Samuel de principatu tumine dire
ctus. orasse se etiam pro dicentibus
ostendit. Quod nemo sanctorum ad celeste
gaudium nisi pacienciam servando pervenit.
Quod ipse auctor ac redemptor generis
humani. sputa colaphos. spineam
coronam. crucem. lanceam pertulit. et
tamen pro persequutoribus oravit. Si vir
te spiritus legentis animum ad studium
predicacionis excitat statim sequuntur
et rote. Quia in sacris eloquiis in
venit Moyses iubente domino contra
Egypti regem. in quantum se predicatorem
libere verbis erexit. Quod Stephanus
iudeis presidentibus dicit vos semper
spiritui sancto restitistis. nec inter lapi
des timuit. Quod Petrus flagellis cesus
ne in nomine ihesu loquatur. tamen magna
libertate respondit. obedire oportet deo magis
quam hominibus. Quod Paulus catenatus
vinculis stringitur. Sed tamen verbum dei
non est alligatum. Si vite spiritus ad pe
nitencie lamenta compungit sequuntur
protinus rote. Quia Scripture sacre verba
David penitenciam perferunt. Quod rex repre
hensus a propheta quia subiectus celesti regi
non fuit sed increpati non erubuit
confiteri quod fecit. Quod publicanus
qui reatum suum negare cogitur. Et si
minus ad templum venit iustificatus
a templo rediit. Quod Petrus negacionis
maculas lacrimis lavit. Quod latro qui

Pacia

Predicacio

Pnia

in cruce cognouit cruxifixum in ipsa iam
morte invenit veniam De quibus ad
hunc rotas eadem prophetia replicat atque
subiungit Cum euntibus ibant et
cum stantibus stabant et cum elevarentur
a terra pariter elevabantur et rote
sequentes ea quia spiritus vite erat
in rotis hec sicut nostis fratres karissimi
ex maxima iam parte iam dicta sunt
Sed iterata descriptione narrantur
Nec nos itaque pigeat eadem breviter
exponendo repetere que spiritus prophe
ta dignatus est replicando narrare
Hec enim solummodo in hiis verbis nomi
dicitur quod dictum est Cum stantibus
stabant Sunt autem quidam qui usque
ad hoc proficiunt ut terrena que acci
piunt bene dispensare noverint
Hic operibus intendant oppressis
subveniant hii videlicet vadunt id est eo
quod amore a se ad proximi utilitatem
tendunt Cum hiis ergo rote gra
diuntur quia sacra eloquia eorum
sanctorum passibus in eius vivere dis
ponunt Et sunt alii qui in fide
quam acceperunt ita ad credendum
fortes sunt ut adversis quibusque
resistere valeant et non solum
minime ad adversitatem trahuntur pravorum
Sed etiam perversa loquentes impugnent
eosque ad rectitudinem pertrahant
Cum istis stantibus stant etiam rote
quia eius rectitudine stantem sacra elo
quium verba confirmant Cum in
eis audiunt State et tenete tra
diciones quas didicistis Et rursum
adversarius vester diabolus tamquam leo
rugiens circuit querens quem devo
ret cui resistite fortes in fide Et
sunt alii qui omnia terrena despi
ciunt nulla quoque preterea possidere
dignantur in dei se ut predictum est
contemplacione suspendunt Cum
hiis elevatis et rote pariter levantur
quia inquantum quisque ad alta profecit
intantum ei et sacra eloquia de altiori
bus loquuntur Vadunt ergo alia
ad utilitatem proximi stant ad custo
diam sui elevantur ad contemplacionem
dei Sed et rote pariter vadunt stant
elevantur Quia quesita sacra lectio
talis invenitur qualis et fit ipse a quo

queritur Ad activam enim vitam sacri
si ambulat tecum ad immobilitatem
atque constanciam spiritus profecisti stat
tecum ad contemplativam vitam per
dei graciam pervenisti volat tecum Et
rursum subditur quia spiritus vite
erat in rotis Quod idcirco
dicitur vite spiritus in rotis esse quia
scripture sacre duo sunt testamenta
que utraque dei spiritus scribi voluit
ut nos ab anime morte liberaret
Vel certe quia duo sunt precepta
caritatis dilectio videlicet dei et dilectio
proximi que utraque nos sacre epistole
dicta vivificant Recte ergo dicitur
quod spiritus vite erat in rotis quia
dilectionem dei et proximi capimus velo
quibus divinis Per precepta enim scrip
ture sacre revivescimus qui mortui
in culpa iacebamus Unde omnipoten
ti domino per psalmistam dicitur In eter
no obliviscar iustificaciones tuas
quia in ipsis vivificasti me Iustifi
caciones enim precepta domini dicuntur in
quibus nos corrigendo iustificat
De quibus psalmista rursus dicit In tuis
iustificacionibus meditabor non
obliviscar sermones tuos Verbis
itaque nos vivificat quia per hec
nobis spiritalem vitam demonstrat
ea quam per afflatum spiritus nostris men
tibus infundit Sed quia que
per donum spiritus in electorum mentibus
infundit agitur spiritus vite erat in
rotis Hic nobis scriptura in tene
bris vite presentis facta est lumen in
tenebris Hinc etenim petrus ait
Cui bene facitis intendentes quasi
lucerne lucenti in caliginoso loco
Hinc psalmista dicit Lucerna pedibus
meis verbum tuum domine et lumen
semitis meis Sciamus tamen quia ipsa
nobis lucerna obscura est nisi
hanc nostris mentibus veritas illu
stret Unde item psalmista ait Quo
niam tu illuminas lucernam meam Domine
Deus meus illumina tenebras
meas Quid enim lucerna ardens
nisi lumen est Sed lumine creato
nobis non lucet nisi illustretur
a lumine non creato Quia ergo

[...] omnipotens Deus ad salutem nostram
[...]sinum testamentorum dicta et ipse ex-
[...]at et ipse aperuit spiritus vite erat in
[...]s. Sequitur. Et similitudo super
capita animalium firmamenti quasi aspe-
ctus cristalli horribilis extenti
super capita eorum. Hec largiente
Domino duobus modis exponimus
ut lectoris animum indicata quid eligere
[...]m censeat relinquamus. Potest enim fir-
mamenti nomine celestes potestates
intelligi quod firmamentum recte quasi aspe-
ctus cristalli dicitur. Quia videlicet cris-
tallum forte quidem nimis est sed
ex aqua solidatur. Et natura angelica
creata liberum arbitrium acce- (?)
pit ut vel vellet in humilitate persi-
stere et omnipotentis Dei conspectui
inhereret, an ad superbiam labefacta
a beatitudine caderet per similitudinem
aqua fuit. Sed quia cadentibus
quibusdam sancti angeli in sua beatitudine
steterunt atque hoc acceperunt in
munere ut iam cadere omnino non
possint in eis natura sua quia iam
mutabilis non preterit quasi in firma-
mitudine cristalli conversata est.
Quod cristallum horribile et exten-
tum super capita animalium dicitur, quia
ille potestates angelice que omnipo-
tentis conspectui assistunt nobis ad-
huc in hac corruptione positis ter-
ribiles terribiles atque pavende sunt.
[...]quarum nunc gaudia quia sensus
[...]ram nostram incomparabiliter excedunt super (?)
capita animalium esse memoratur.
Quis enim in carne corruptibili po-
situs comprehendere valeat que sit
illa angelorum ineffabilis et sine
fine leticia? Que beatitudo sine defe-
ctu vultum videre creatoris atque in
eius delectatione sine diminutione
persistere. Potest autem firmamenti nomine
ipse per figuram noster redemptor intelli-
gi verus Deus super omnia et
factus inter omnia homo, per quem in se
natura nostra aput patrem confirmata
est. De quo etiam per psalmistam pro-
phetando dicitur: Fiat manus tua super
virum dextere tue et super filium hominis
quem confirmasti tibi. Humana etenim

natura prius quam a creatore omnium susci-
peretur terra erat, iam firmamentum
non erat. Peccatori quippe homini dictum
est: Terra es et in terram ibis. At
postquam assumpta est ab auctore omnium
atque in celis sublevata et super
angelos ducta, firmamentum facta est
que terra fuit. Sed firmamentum quod
aspicitur cuius habeat similitudinem subin-
fertur dicitur: quasi aspectus cristalli horribilis.
Cristallum sicut diximus ex aqua con-
gelascit et robustum fit. Scimus vero
quanta sit aque mobilitas. Corpus
autem redemptoris nostri quia usque ad
mortem passioni subiacuit aque
simile iuxta aliquid fuit, quia
nascendo crescendo lassescendo esu-
riendo sitiendo moriendo usque ad pas-
sionem suam per momenta temporum mo-
biliter decurrit. Unde cursum prophe-
ta intuens ait: Exultavit ut gigas ad
currendam viam. Sed quia per re-
surrectionis sue gloriam ex ipsa sua
corruptione in incorruptionis virtu-
te convaluit, quasi cristalli more
ex aqua duruit, ut in illo et hec
eadem natura esset et ipsa iam que
fuerat corruptionis mutabilitas
non esset. Aqua ergo in cristallum versa
est quando corruptionis eius infirmitas
per resurrectionem suam ad incorruptio-
nis est firmitatem mutata. Sed notandum
est quod hoc cristallum horribile vel pave-
dum dicitur. Quis autem nesciat cuius
pulchritudinis sit cristallum et mirum
quomodo in hoc cristallo conveniat pul-
critudo cum pavore. Sed omnibus
vera sentientibus constat quia redemp-
tor humani generis cum iudex ap-
paruerit et speciosus iustis et terribilis
erit iniustis. Quem enim mansuetum
aspicient electi hunc eundem pavendum
atque terribilem conspicient reprobi. Sed
hunc ideo tunc electi terribilem
non videbunt, quia terrorem illius
considerare non cessant. Studiose
enim considerant quam terribilis ad iu-
dicium veniat, culpas ante actas de-
flent, diminutas declinant. Pavorem
illius cottidie ante oculos mentis
ponunt, et quam tremendus appareat

h

sine cessatione suscepti sunt atque quot-
tidie timido agunt neque enim veneit
pertimescant. Similitudo ergo super
capita animalium firmamenti quasi cristalli
aspectus horribilis, et quia ipse
pavor eius quem in suis cogita-
cionibus tenent eorum mentes pro-
tegit, recte subiungitur: Extentum su-
per capita eorum desuper, super firma-
mentum. Hoc quod in similitudine
cristalli super capita animalium apparet
et horribile et extentum est, quia
bonorum mentes unde terret et inde
protegit. Si enim pavendo in eorum
cordibus non esset protector et ma-
a peccatis et post a suppliciis non surgerent.
Quia autem semper considerat qui pavor
ex iudicio immineat, ultimum penas
in rectitudine conservant. Unde et
apte mox subditur: Sub firmamen-
to autem penne eorum recte alterius ad
alterum. Nunc penne ultimum sub fir-
mamento recte sunt, quia bonum quod
alter habet hoc alter impendit, ut qui
terrenam substanciam accepit indigentis
proximi inopiam sublevet. Qui doc-
trine gratia plenus est ignorantis proximi
tenebras verbo sancte predicationis
illustret. Qui temporali potestate sub-
nixus est oppressos a violentis re-
levet. Qui prophetie spiritu plenus e-
ventura proximi mala innunciat, bo-
na suadendo declinat. Qui gratiam
curationis accepit intercessione sua
saluti infirmantium pie et humiliter
impendat. Qui a terrenis actibus
liber soli deo vacari meruit, pro
delinquentibus proximis exorare studeat
sepe. Ut qui terrena substancia in-
nixus occupatur orationi non continue in-
vigilet. Et fit plerumque ut is
qui ad exorandum dominum tenetur
mundi inmittibus oneribus exutus
vacat sustentacionem vivendi non
habeat. Sed dum dives porrigit
alimentum atque vestimentum pauperi,
et dum pauper orationi suam anime
impendit, utriusque penne alterius recte
alterius ad alterum tendunt. Nam dum

ille mihi verbum predicationis tribuit
et lumine veritatis ex corde meo igno-
rancie tenebras expellit, dum illi
ego quia fortasse a mundi ag-
gere potestate oppressum solacium me defen-
sionis impertior atque hunc de violen-
ti manibus eruo, vicissim nobis
pennas nostras tendimus, ut nos af-
fectu et opere invicem ex bonis que
accepimus tangamus. Unde per ve-
rum primus pastor admonet dicens: Om-
nibus appropinquat. Estote itaque pru-
dentes et vigilate in orationibus. Ante
omnia autem mutuam in vobismet ipsis
caritatem continuam habentes, quia cari-
tas operit multitudinem peccatorum. Hos-
pitales invicem sine murmuratione, unus-
et omnibus unusquisque sicut accepit
gratiam in alterutrum illam administran-
tes. Quod ergo apud Ezechielem penna, hoc
apud Petrum apostolum accepta gratia dicitur.
Et quia ille ait recte penne alterius ad
alterum, hoc ecclesie pastor dicit: unus-
quisque sicut accepit gratiam in alterum
illam administrantes. Penne enim re-
cte iam non sunt, si ad utili-
tatem solummodo reflectuntur. Sed
tunc recte sunt cum in utilitatem proximi
dirigimus quod habemus. Quia et bo-
na non a nobis sunt, sed ab eo
accepimus a quo factum est ut sint,
tanto ea nobis non debemus re-
tinere privata, quanto ea nobis conspicimus
ab auctore nostro ad commune utilitatem
data. Unde recte Petrus apostolus ad
exhortacione huius rei subdidit:
Sicut boni dispensatores multifor-
mis gratie dei. Atque adhuc dicit: Si
quis loquitur quasi sermones dei; si quis
ministrat tamquam ex virtute quam ad-
ministrat deus. Ac si aperte dicat:
Humiliter impendite proximis quod
quia satis nobis non a nobis
esse quod habetis. Quelibet enim
penna virtutis cum ad proximum
impendendo tenditur recta non erit cum hu-
militer caruerit. Sequitur: Unumquodque
duabus alis velabat corpus suum et
alterum similiter velatum. Quia cor

per alas vero virtutes signentur
sicut iam diximus et cum iam
dicat sub firmamento autem penne
eorum recte alterius ad alterum quoniam
dictum est qualiter subditur Unumquodque
duabus alis velabat corpus suum
hoc patenter indicatur quia et
pennas alas ad alterum tendebant
et duabus alis corpus proprium
velabant Quid est hoc nisi quod sic
debemus virtutes quas accepimus aliis
impendere. ut et ea in quibus peccata
non desinamus caute cogita
et reatum nostrum cotidie per ti
morem et penitentiam plangere Duas
alas superius quibus corpus vela
bant timorem et penitentiam diximus Ergo
caritate crescamus. ut pennas
tendamus in proximos ut iniquitatum
dum cogitare et plangere nos
tempore Pennas tendimus. iuxta penne
operiant corpora. ut et de bonis ac
bus prebeamus exempla. et ma
que egimus abscondant a iudi
timor et penitentia In translatione
veteri de hijs alis dicitur sic in
alis due coniuncte et tegentes cor
earum In quibus verbis intelligitur
quia et ipse erant penne que iunge
bantur alterius ad alterum et ipse que cor
pora cooperiebant Quod per figuram
bene accipitur Quia ille nos virtutes
quibus omnipotentem deum perquirimus
ex caritate proximis impartim
coniungimus Cum quibus dum
concorditer vivimus mala que fe
cimus velamus Unde ergo etiam per
has alas duo precepta caritatis
intelligi amor scilicet dei et proximi
amando enim deum nostra in nobis
mala perimimur id est corpus velamus
diligendo autem proximum et in quo pro
desse possumus festinamus id est alas ad
alterum tendimus Hoc autem quod se
quitur et alterum similiter velabat In
translatione veteri non habetur et qui
ibi cum postquam dictum est unum
quodque duabus alis velabat cor
pus subiungitur et alterum similiter
velabat translationem autem septuagin
ta interpretum aquile theodotionis

et symmachi sollicite perscrutatores
nichil et ex hijs verbis invenimus Sed
beati Jeronimi scripta relegentes agno
vimus quia hanc sententiam ex hebra
ica veritate ita positam non quidem iuxta
verbum. sed iuxta sensum invenit
Fieri etenim potest. ut post quam dictum
est unumquodque velabat corpus suum. sta
tim subditur et alterum similiter vela
batur Si enim diceret unum et alterum
loquendi ratio staret. postquam vero
dictum unumquodque cum adiungit alterum
tunc in unoquoque omnes comprehendimus
Sed si et peccatorum vitam et peni
tentium merita distinguimus et unum
quodque et alterum non irrationabiliter
positum videmus Sunt enim et sua de
flent et virtutum pennas ad proximos
in exemplum tendunt procul dubio per
fecti sunt Sunt autem plerique peniten
tium qui corum lacrimas conspiciunt et imi
tantur et qui iam in suis pravitatibus
esse potuissent. electos vigilatores
et viros considerant. mox quod sunt
pravitatibus irati attendunt et pla
gant inflammantur ad penitentiam atque
ut velare sanctos corpora sua conspi
ciunt Ita ipsi quoque lacrimarum suarum
alis velantur Discipulos enim magistros
increpationibus feriunt Cur qui
virtutes non habent peccata sua minime
deplorant Sed et illi adhuc plan
gere non desistunt Qui iam virtutum
pennas per exempla ad proximos
tendunt In quibus verbis necesse
sibi et nos qui parvuli adhuc sumus
peccatorum semper et virtutes et lacri
mas ante mentis nostre oculos po
namus Interim que in illis aspicimus
et dum cepimus per incrementa cre
scere. possimus ab illo districto ex
amine mala que fecimus velare In
assiduis enim fletibus in cotidiana
diana nostra penitentia habemus sacerdotem
in celis qui interpellat pro nobis De
quo etiam per Iohannem dicitur Si quis
peccaverit advocatum habemus apud
patrem Ihesum Christum iustum et ipse est
propiciatio pro peccatis nostris Certe exul
tat animus cum advocati nostri potentiam
audimus Sed ex ultacionem nostram

remordet timor, quia ipse qui nobis
advocatus est dicitur iustus. Nos
enim causas iniustitie gerimus. Iustus
vero advocatus iniustas causas
nullo modo suscipit. Nec verba dare pro
iniustitia cum sentit. Quid ergo
agimus, fratres mei? Sed ecce in
tuitu animo quid agamus. Mala
que fecimus defleamus. Scriptum
est: Iustus in principio accusator
est sui. Cum ergo quis
in fletibus iam iustus esse inchoat,
cum cepit accusare quod fecit.
Cur enim iustus non sit, qui contra
suam iniustitiam iam per lacrimas
seuit. Iustus igitur advocatus noster
iustos nos defendet in iudicio, quia
nosmetipsos et cognoscimus et accu
samus iniustos. Non ergo in fletibus,
non in actibus nostris, sed in advocati
nostri allegatione confidimus. Qui
vivit et regnat cum patre in unitate
spiritus sancti deus per omnia secula
seculorum. Amen.

Quod per exempla historiarum multa
comperimus superioris locutionis
fine tractatum est. Atque hinc
propheta nobis certius aperit cum his
que dixerat adiungit: Et audiebam
sonum alarum quasi sonum aquarum
multarum. Solent in sacro eloquio
per aquas populi designari. Unde
per Iohannem dicitur: Aque vero sunt
populi. Idcirco autem aquis populus desi
gnatur, quia et in vita sonum habet
ex tumultu carnis et quotidie de
fluit ex decursu mortalitatis. Ut autem
sepe iam diximus, ale sunt animalium
virtutes sanctorum. Quid est ergo quod propheta
alarum sonum audit quasi sonum aquarum
multarum, nisi quod ex omnipotentis dei
pietate ille alarum virtutum que in pau
cis prius sanctis sonabant, etiam
nunc predicatione diffusa in multorum
populorum conversatione resonat. Incar
nato enim, passo ac resurgente domino
pauca primitus animalia fuerunt,
quia rari valde extiterunt qui
celestia desiderarent et virtutum pen
nis se in alta suspenderent. Sed

postquam divinitatis eius predicatio in
mundo diffusa est, quanti iam multi,
quanti timorés, quanti fortes, quanti
quanti imbecilles, quanti quondam pec
catrices, quanti alii vel alie per
fidem, per spem, per amorem ad
celestia evolant? Quis dicere, quis
estimare sufficiat? Ecce alarum
sonus qui prius in paucis animalibus fuit,
iam nunc in pluribus resonat, iam nunc
animi multorum ad celestia deside
ria penne virtutum levant. Que
ergo dicitur: Et audiebam sonum alarum
quasi sonum aquarum multarum, ea
sicut prefati sumus ille virtutum sonus
qui in aure dei prius ex paucis
factus est, postmodum ex agminibus
fidelium, id est ex innumerabilibus est populis multi
plicatus. De quo ad hoc sono in
additur: quasi sonus sublimis
dei. Quid est quod alarum sonus
in sanctis animalibus quasi sonus sub
limis dei dicitur, nisi quod omnipotens
deus et ipse implet mentes sanctorum
celesti desiderio, et ipse exaudit
impletas. Ipse etenim creat in sanctorum
cordibus amorem, et ipse ex amantibus
cordibus suscipit precem. Negavit
suam Petrus, flevit amare; sed
tunc illic prorumpit, quia Ihesus respexit
Petrum. Venit Maria Mag
dalena post multas maculas cul
pe ad pedes redemptoris nostri cum
lacrimis. Sed quis illam misit,
intus nisi qui benigne suscepit
foris? Quis illam ad lacrimas
trahebat per compunctionis spiritum nisi
qui hanc exterius cum sumptum
recumbentibus ad veniam recipiebat?
Redemptor igitur noster peccatricis mul
ieris mentem et trahebat et sus
cipiebat. Trahebat cum de culpa
compungeret, suscipiebat ut a cul
pa liberaret. Bene ergo iste alarum
sonus quasi sonus sublimis
dei, quia quicquid in sanctorum virtuti
bus agitur, eius est opus qui virtutes
largitur. Unde recte per prophetam
sublimis deus esse memoratur. In scrip
tura etenim sacra aliquando nomine sublimitatis

Illud vero essentialiter dicitur. Nuncupative enim
dicitur sicut scriptum est Exodi septimo capitulo
in prophetationis / et sicut Moyses:
Ecce constitui te deum pharaonis.
Et quibus hic vel illud fecerunt
appellat illum ad deos, id est ad sacer-
dotes / quia rursum dicit: Diis non detrahes
id est sacerdotibus. Et sicut psalmista:
Deus stetit in synagoga deorum,
In medio autem deos discernit. Et essen-
cialiter autem deus dicitur sicut ad Moysen:
Ego sum deus patris tui Abra-
ham, deus Ysaac, deus Jacob. Unde
Apostolus volens nuncupativum
deum nomine ab essentiali discernere de re-
demptore nostro loquitur est dicens:
Quorum patres ex quibus Christus secundum
carnem, qui est inter omnia et super
omnia benedictus in secula. Nam cum
nuncupative deus dicatur inter omnia,
essentialiter vero est super omnia. Ergo
ostendit Christum non dicitur deum non solum
nuncupativo sed deum super omnia esse. Memo-
rauit super omnia deus esse. Tamen non
sed deum super omnia esse memorauit.
Anima et electus quisque sicut primi-
tus vel in Christo mistice prerogatiuo po-
test dici deus per / Sed inter omnia
nuncupative deus. Christus autem
deus est super omnia. Quia naturaliter
deus. Unde ergo Paulus deum super
omnia, hic Ezechiel propheta deum sub-
limem nominat. Postquam vero deum
iudicabam sonum clarum quasi sonum
aquarum multarum / quia adhuc
dicitur / quasi sonus sublimis dei.
Quid hoc intelligere possumus quod
numerus electis omnibus sonum clara
in eum sonitus sicut diximus fuit
predicatoribus sanctis aquarum sonitus
ammisis et sequentibus populis.
Sed isdem nobis sonitus est quasi
sonus sublimis dei / quia multi de-
inceps ad fidem per sanctos do-
ctores trahitur. Quique in celestem
patriam congregati sunt, ibi ob electi
sine fine laudent cum viderint sci-
entie que laudent. Et quia tunc
stat corporis redemptionis effectus ob
multitudo sanctorum iuxta Pauli verba
dicentis: Et ipsa creatura liberabitur a

servitute corruptionis in gloriam liber-
tatem filiorum dei. Et quia ita tunc
inherent ut eis de corruptione
que per resurrectionem vincitur iam
nichil in suo sancto amore contradicat
sed vivat glorie sue redemptoris
sui fiat / recte dicatur quasi sonus sub-
limis dei. Notandum est ordo describen-
tis. Quia prius sonus ex aliis aliud
qui postmodum quasi sonus aquarum
multarum. Ad extremum vero quasi
sonus sublimis dei dicitur. Quod enim
prius predicauerunt sancti, hoc postea
crediderunt atque tenuerunt, conversi ad
fidem populi / qui ad extrema quoque libera-
tori omnium reddent laudem in celestia
sublimitati / Sonus itaque animalium fit
sonus aquarum. Et sonus aquarum fit quasi
sonus sublimis dei / quia laudem
omnipotentis dei quam prius in mundo
pauci, hanc postmodum multi clama-
verunt. Et quam nunc multi clamant
cum adhuc eis in semetipsis sua
corruptio repugnat, hanc in celesti
patria electi omnes suo iam capiti
uniti resonabunt. Adhuc sanctorum
animalium corpora dirigens quia describunt
cum subditur: Cum ambularent
quasi sonus erat multitudinis ut sonus
castrorum. Et per sonum sublimis
dei laus nostri creatoris in celesti patria
designatur / mirandum vero est quod rursus
ad sanctorum corpora in hac adhuc vita
venientium propheticus sermo refunditur.
Cum sanctus spiritus in corde prophetarum
quod simul ostendit intus non simul
exit per linguam foras. Quia quippe
sciencie quia prophetantis animus reple-
tur in contemplatione vehementer
exuberat. Sed quia angustum est spira-
men oris hominis, id est foramen cor-
poris, ad expellendam illam diversitatem
que conspicitur mentis hoc modo illud
quod aspicit proferendo lingua vala-
(?) Postquam ergo sonum alarum quasi sonum
sublimis dei esse conspexit in celis,
rursum ad terras redit et penata
alia quid hic agunt loquitur, ut
illic summa mereantur dicens: Cum
ambularent quasi sonus erat multitu-
dinis ut sonus castrorum. Cum

Deus Vere.
Nuncupative

predicatores sancti mundum predicando et trahendo circumeunt ambulando. Et quia hii etiam quos colligunt statim ut crediderint in laudem nostri creatoris exurgunt fit sonus quasi sonus multitudinis. Et quia in predicatione eorum bellum contra aerias potestates sumunt recte subiungit ut sonitus castrorum. Cum enim sancti predicatores ipsi conveniunt contra malignos spiritus in procinctu fidei multitudines castrorum fiunt. Et dum quotidie fideles quoque fidelibus desideriis replent terrena despiciunt dum pro amore superne patrie sibi ponunt contra potestates aerias castra fiunt quia armati fide et bonis operibus muniti conveniunt. Quasi enim quibusdam castris spiritalis exercitus per paulum dicitur Induite vos armatura dei ut possitis stare adversus insidias dyaboli quia non est nobis colluctatio adversus carnem et sanguinem sed adversus principes et potestates adversus mundi rectores tenebrarum harum contra spiritualia nequitie in celestibus. Sanctorum igitur multitudines castra sunt que bellum contra potestates aerias susceperunt. Unde sancta et electa ecclesia ita sub specie dilecte describitur ut dicatur Pulcra es amica mea suavis et decora sicut ierusalem terribilis ut castrorum acies ordinata. Ierusalem enim pacis visio interpretatur cuius nomine patria celestis exprimitur. Sancta ecclesia suavis et decora ut ierusalem dicitur quia eius vita celestis desiderii visione iam pacis interne comparatur ut in eo quo auctorem suum diligit quod eius speciem videre concupiscit de quo scriptum est In quem desiderant angeli prospicere per ipsa iam amoris sui desideria angelis similis dicatur. Que quanto deo amabilis efficitur tanto agit ut malignis terribilis spiritibus stat. Qualiter autem fit terribilis subiuncta comparatione ostenditur ut castrorum acies ordinata. Quid est quod sancta ecclesia hostibus suis ut castrorum acies sit timida. Hoc enim a magno intellectu vacat et quanto

Et id certo est subtiliter intuendum. Iam et constat quia castrorum acies tunc hostibus terribilis ostenditur cum ita fuerit constipata atque densata ut in nullo loco interrupta videatur. Nam si ita disponitur ut locus vacuus per quem hostis possit ingredi relinquatur profecto iam suis hostibus terribilis non est. Et nos ergo cum contra malignos spiritus spiritalis certaminis aciem ponimus summopere necesse est ut per caritatem semper uniti atque constricti et nunquam interrupti per discordiam inveniamur. Quia quelibet bona in nobis opera fuerint si caritas desit per malum discordie locus aperitur in acie unde ad feriendos nos valeat hostis intrare. Ecce vero antiquus castitatem in nobis si sine caritate fuit non timet. Quia ipse carne premitur ut in eius luxuria dissolvatur. Abstinentiam non timet quia ipse cibo non utitur qui corporis necessitate non urgetur. Distributionem terrenarum rerum non timet si eidem operi caritas desit quia divitiarum subsidiis nec ipse eget. Valde autem nobis caritatem veram id est amorem invicem quem nobis impendimus ipse timet et nimis concordie nostre invidet quia hanc nos tenemus in terra quam ipse tenere nolens amisit in celo. Bene ergo dicitur terribilis castrorum acies ordinata quia electorum multitudinem eo maligni spiritus pertimescunt quo eos per caritatis concordiam unitos contra se et conglobatos aspiciunt. Tanta autem fit concordie virtus ut sine illa virtutes relique virtutes non esse monstrantur. Magna enim virtus abstinentie. Sed si quis ita ab alimentis abstineat ut ceteros diiudicet et alimenta eadem que deus creavit ad percipiendum cum gratiarum actione fidelibus etiam dampnet quid huic virtus abstinentie facta est nisi laqueus culpe. Unde psalmista quoque nullam esse abstinentiam sine concordia designans ait Laudate eum in tympano et choro. In tympano enim corium siccum resonat. In choro

d

voces concorditer cantant. Quid
per tympanum nisi abstinencia
quid per chorum nisi caritatis
concordia designatur. Quibus itaque sic
abstinenciam tenet ut concordiam dese-
rat, laudat quidem in tympano sed
non laudat in choro. Et sunt non-
nulli qui dum plus sapere quam necesse
student a proximorum pace resili-
unt. Dum eos velut hebetes stul-
tosque contempnunt. Unde per se ve-
ritas amonet dicens: Habete in
vobis sal et pacem habete inter vos
ut quisquis hic sal sapiencie studeat
ut necesse est, quomodo a pace concordie
numquam recedat. Quod vero de hijs
duabus virtutibus diximus, hoc est de
cunctis omnibus senciendum. Unde tribi-
ter paulus amonet dicens: Pacem
sequimini cum omnibus et sanctimoniam
sine qua nemo videbit deum. Quia
vero nichil sine concordia deo non
placeat, ipsa per se veritas demonstrat
dicens: Si offers munus tuum ad al-
tare et ibi recordatus fueris quia frater
tuus deliquit adversus te, relinque
ibi munus tuum ante altare et vade
prius reconciliari fratri tuo et tunc
veniens offeres munus tuum. Ecce a
discordantibus accipere non vult sacri-
ficium, holocaustum suscipere recusat.
Hinc ergo perpendite quantum sit malum
discordie, propter quod et illud abici-
tur per quod culpa laxatur. Quia vero
electi semper in caritate coniuncti sunt
et hec eadem eorum caritatis sonum
laudis reddit auctori, malignis
vero spiritibus, id est antiquis suis
hostibus penam incutit timoris,
recte nunc de pennatis animalibus dicitur:
Cum ambularent quasi sonus erat
multitudinis ut sonus castrorum. Licet
ab exortu sancte ecclesie fideles
populos usque ad finem mundi tende-
ret hec eadem castra quo ambulent
vide. Castra enim multitudinis appella-
tur exercitus cum in procinctu pergunt
aut in certo quolibet loco in iti-
nere demorantur. Castris ergo via est
vita presentis seculi omnibus concordi-
bus sanctis. Alia autem sunt
castra predicancium qui hinc illucque
pro colligendis animabus in sancti operis
procinctu laborant. Alia castra con-
tinencium atque ab hoc mundo rece-
dencium qui contra malignorum spirituum
bella cotidie in corde se preparant. Alia
castra bonorum coniugatorum qui vincente
in amore omnipotentis dei concorditer
sic vicissim sibi carnis debitum sol-
vunt et tamen quod deo de bonis operi-
bus debeant nullatenus obliviscuntur.
Sed et signa ut homines delinquunt
hec incessanter piis actibus redimunt.
Quia ergo distincti fidelium ordines
ab exortu sancte ecclesie usque ad fi-
nem mundi concorditer vincentes contra
potestates aereas dimicant, castra am-
bulant. Et sic quasi quidam castrorum
et sonitus quod in eis ad laudem omni-
potentis dei, et virtutum gladii et
arma miraculorum sonant. De stantibus
vero animalibus adhuc subditur: Cumque
starent, demittebantur penne eorum.
Stant sancta animalia, cum ea que
dei sunt intenta contemplacione consi-
derant. Sanctorum penne deponuntur
quia dum alta dei iudicia aspiciunt
sue eis virtutes vilescunt. Quod apte
exponitur cum statim subditur: Nam cum
fieret vox super firmamentum quod
erat super caput eorum, stabant
et submittebant alas suas. Firmamenti
supernus sub intellectu duplici indica-
cionis exponendus: prius enim sicut dictum
est firmamenti nomine celestes pote-
states intelligi. Et post firmamenti
nomine incarnatus unigenitus per hoc
quod in ea natura nostra ad eternitatem firma-
ta est designari. Prius ergo quod sen-
timus de angelis, et postmodum de domino
angelorum loquamur. Ecce enim dum
fieret vox super firmamentum stabant
et submittebant alas suas. Quo
in loco hoc perpendendum est quia non
submittere ab inferiori ad superiora
tendere, sed a superiori ad inferiora
alas deponere debet intelligi, propter hoc
quod premissum est: Cum starent di-
mittebantur penne eorum. Cognoscendum
itaque nobis est que sit vox super
firmamentum, sed eandem vocem melius
intelligimus si ab imis ad superiora
gradientes quibusdam passibus ascendamus.

Sicut auditus corporis excitatur voce
ita sensus mentis excitatur intellectu
quando de interioribus agitur. Vox ergo
est in mente quasi quidam sonus
intelligentie. Sed sciendum est quod
interius sensibus aliquando vox carnis
loquitur, aliquando vox anime, aliquando
vox firmamenti, aliquando vox que super
firmamentum est. Ponamus enim ante oculos
quod quis proximi sit lesus a proximo
et in ex huiusmodi iratione cogitat
ut vicem lesioni reddat malum
pro malo retribuat. Hinc vox carnis
loquitur in mente. Quamvis tamen divina
mandata precipiant bene nos facere
hiis qui nos oderunt quisquis
male facientibus se odientibus cogitat
in eius animo carnis vox sonat.
Multa etenim quotidie agimus pro
hec ad orationem redimus. Attendit
a compunctione animus. Sed earum
rerum quas egimus ymagines
versantur in mente et intencionem
compunctionis impediunt in oratione, et
quod volentes foris egimus, hec intus
patimur inviti, ut quedam cogitationum
fantasmata mentem per ymagi-
nes corporeas dispergunt ne sancte
totam in oratione se colligat. Hec
quoque vox carnis est. Cum vero
et ista submittimus atque ab oculis
mentis etiam corporeas ymagines
effugamus, ipsam in nobismetipsis
naturam anime querentes qualis sit que
carnem vivificare potest, sed semetipsam
stringere in bonis cogitationibus
sicut desiderat non potest, ipsamque
querendo intellectualem spiritum peccatoris
potencia vincientem corporis
quod sustinet vivificantem, sed tamen
oblivioni subditum, mutabilitati
subditum, quem semper timor affligit, le-
ticia extollit. Ipse itaque intellectus
anime vox eius est. Quamvis sonat
quod est, sed tamen adhuc vox sub
firmamento est. Sed transcendentes
etiam vocem de firmamento querimus
tamen illa secretorum angelorum in magna
multitudine in omnipotentis dei conspec-
tu qualis sit investigamus, que sit in eis

sine fine festivitas visionis dei, ne
leticia sine defectu, quam amoris nodo
non cruciamus sed delectamus, quomodo
in eis sit desiderium visionis dei cum
satietate, et quomodo satietas cum de-
siderio, in quibus nec desiderium pa-
rit generat, nec satietas fastidium parit,
quomodo inherendo beatitudini sint
beati, quomodo contemplando veri-
tatem sint etiam, quomodo contemplatio
luminis facti sint lux, quomodo aspicien-
tes semper incommutabile mutati sunt
in incommutabilitatem. Sed cum ista
de angelis ~~commutamus~~ cogitamus
adhuc vox de firmamento est, non super
firmamentum. Transeat ergo anima
et ab ipsis transcendat omne quod
creatum nobis, in solo creatoris si-
lumine fidei oculos figat, quomodo
vivificet omnia que creavit deus,
quia ubi est totus est, quia incircumscriptus
et incomprehensibilis sentiri potest, et vi-
deri non potest. Cum nusquam desit et
tamen ab iniquorum cogitationibus
longe est, quia nec ibi deest, quia
ubi non est per gratiam adest per
vindictam. Cum omnia tangit, non tamen
equaliter omnia tangit. Quedam
tangit ut sint, nec tamen ut vivant
et senciant, sicut sunt omnia insen-
sibilia. Quedam tangit ut sint,
vivant et senciant, nec tamen ut
discernant, sicut sunt bruta animalia.
Quedam tangit ut sint, vivant,
senciant et discernant, sicut est hu-
mana et angelica natura. Et cum
ipse nunquam sibimetipsi sit dissimilis,
dissimiliter tamen tangit dissimilia. Cum
quod presens est et invenire vix potest,
stante sequimur et apprehendere non
valemus. Ponamus ergo ante oculos
mentis que illa natura sit que totum
omnia implet, omnia circumplectitur,
omnia superexcedit, omnia sustinet.
Nec alia ex parte sustinet
atque alia superexcedit, nec alia ex
parte implet atque alia circumplectitur,
sed circumplectendo implet, implen-
do circumplectitur, sustinendo superexcedit.

... perexcedendo sustinet. Humanus enim strictus in ea cogitat animus ... super firmamentum sit, quia eius intellectum concipit, qui et angelorum ... sua incomprehensibilitate transcendit. Cum ergo vox super firmamentum fit, stant animalia et submittunt alas suas. Quia sanctorum mentes cum creatoris sui potentiam intenta contemplatione considerant, vilescunt eorum animo virtutes quas habent, et tanto fiunt apud se humiles, quanto eius illud altius est quod super angelos sonat. Fortasse enim doctores sunt, cum ceperint tacita mente cogitare que sit ineffabilis dei sapientia, que mentes hominum sine strepitu verborum docet. Et quod hec eadem sapientia si auditorum mentes non doceat, vox doctorum vacue laborat, eis primus doctrina vilescit, quia neque qui plantat est aliquid neque qui rigat, sed qui incrementum dat deus. Fortasse prophete sunt, sed cum tacita mente considerant quia prophete sine oculo simul omnia divinitatis misteria penetrare non possunt, quoniam sicut ait apostolus: ex parte cognoscimus et ex parte prophetamus, nulla secretorum immensitate vident, quia parvum est omne quod vident, atque ex ipsa amplitudine luminis considerant quam minus sit illud quod intento oculo quasi per rimas viderunt. Deponant ergo alas suas cum vox super firmamentum fit, id est humilientur in eo quod apprehendunt, cum superna conspiciunt que ab eis comprehendi non possunt. Sepe etiam sanctorum cogitationibus ipsa que habent bona blandiuntur, ut eorum mentes in aliqua sui fiducia eleuent, sed protinus ad occulta dei iudicia recurrunt, quomodo alii ex virtutibus ad infimum per elationem corruunt, alii ex viciis correcti ad celum per humilitatem levantur. Unde nos ad humilitatem revocans propheta terret et admonet dicens: Venite et videte opera domini quam terribilis in consiliis super filios hominum. Quis enim digne considerare valeat quantus super nos terror sit consiliorum dei, quod et alter ex virtutibus in finem tendit ad vicia, et alter ex viciis in virtutibus concludit finem. Quia iuxta Salomonis vocem sunt iusti atque sapientes et opera eorum in manu dei sunt, et tamen nescit homo utrum amore an odio dignus sit. Sed omnia in futuro servantur incerta, et est via que videtur hominibus recta et novissima eius ducit ad mortem. Hic itaque occulti iudicii profunda cogitare quid est aliud quam alas deponere, id est de nulla iam virtute confidere, sed sub magno timore trepidare. Hunc enim omnipotentis dei iram considerant, sive eius iudicia perpendant, trepidant proinde sunt. Eis ergo quasi alas deponere est virtutes quas habent humiliare. Sic Abraham alas deposuit qui cum loqui cum deo cepit pulverem et cinerem se esse cognovit dicens: Loquar ad dominum deum cum sim pulvis et cinis. Sic Moyses alas deposuit qui eruditus omni sapientia egyptiorum mox ut verba domini audivit verba se non habere deprehendit dicens: Obsecro domine non sum eloquens ab heri et nudius tercius ex quo locutus es ad famulum tuum impedicioris et tardioris lingue sum. Ac si aperte diceret: Postquam a te verba vite audio confusum me in verbis prioribus agnosco. Sic Ysaias cum vita domino ad predicandum placeret, cum eundem dominum contemplatus carbone de altari ignito tactus est ait: Ve michi quia tacui, quia vir pollutus labiis ego sum. Extra ad superiora sublevatus sibimetipsi de labiorum pollutione displicuit. Ipsi enim celestis munditie alta conspiciens esse se iudicabilem non invenisset. Sic loquente domino Jeremias clamabat: a a a domine deus ecce nescio loqui, quia puer ego sum. Juxta enim ea verba que audiebat verba se habere non cognoverat. Sic

Ecc 9

Abraham

Moyses

Ysaias

Jeremias

Humiliari debet homo consideratis dei potentia et iudiciis occultis

Cum perpenditur divina vilescit humana.

Daniel — Daniel sublimem visionem videns
per plurimos dies elanguit et egro-
tavit. Quia et hi qui virtutibus
fortes sunt, cum altiora dei conspi-
ciunt in sua sibimet estimatione in-
firmi atque imbecilles fiunt. Be-

Job — atus Job de quo dominus amicis
illius dixit: Non estis locuti cora-
m me rectum sicut servus meus Job,
cum verba dei colloquentis audiret
respondit dicens: Insipienter locutus
sum et que ultra modum excederent
scientiam meam. Et paulo post: Idcirco
ipse me reprehendo et ago penitentiam
in favilla et cinere. Ecce enim qui con-
tra ad homines sapienter loquutus
fuerat, loquentem sibi deum au-
diens insipienter se loquutum fu-
isse reprehendit, quia in contempla-
tione vere sapientie sua ei sapientia viluit.
Ad vocem desuper venientem animalia
alas deponunt, quia virtutem dei sur-
sum in natura sua contemplari retrahimur
sive in occultis iudiciis investiga-
re cogitamus, pro eo quod nobis eius
alta impenetrabilia sunt. Iam nobis
si qua in esse bona credebantur vi-
lescunt, et qui in contemplatione sua
evolare credebamur, invisibilem
super nos naturam et impenetrabilia
eius iudicia perpendentes submis-
sis alis humiliter stamus. Sequitur:
Et super firmamentum quod erat im-
minens capiti eorum quasi aspe-
ctus lapidis saphiri similitudo
throni, et super similitudinem
throni quasi aspectus hominis de-
super. Quid per thronum nisi ille
virtutes angelice designantur que
ipsos quoque angelos dignitate loci
superioris excedunt. Nam cum angeli
nuncii dicantur et sepe angeli ad an-
nunciandum hominibus veniant, thro-
ni minime ad ministerium nuncii missi
leguntur, quia eis longius sublimius
creator omnium presidet. Unde Paulus
explicans ordines celestium agminum
quos ad tertium celum raptus viderat
describens ait: sive throni sive
dominationes sive principatus sive potestates,

omnia per ipsum et in ipso creata sunt.
Thronus igitur ante eos aliud
ordines dixit quibus illos plus
esse cognovit. Bene autem thronus
lapidi saphiro comparatur, quia lapis
saphirus aerium habet colorem. Thronus
ergo celestium lapidi saphiro assimilatur,
quia hi spiritus quibus deus omnipotens
altius presidet superioris loci in celesti-
bus dignitatem tenent. Super thro-
num vero similitudo hominis, quia et
super illas virtutes que ceteros an-
gelos antecedunt nostrum est gloria redemptoris.
Nonne ergo qui ordo creature super
animalia vero firmamentum, super fir-
mamentum thronus, super thronum
homo esse describitur, quia et si ad
sanctos homines adhuc in hac cor-
ruptione corporis viventes, et si ad
angelos superiores et deo proximos an-
gelice potestates, super potestates ho-
mines elevatus est mediator dei et
hominum homo Christus Jhesus. Sum-
ut premisimus firmamenti nomine me-
diator dei et hominum passim per tra-
nsitum debet intelligi, quia sub talis
nominis appellatione solent prophe-
tam multa signari. Vox super firma-
mentum facta est que super bap-
tizatum dominum de celo sonuit dicens:
Tu es filius meus dilectus in te mi-
chi complacui. Vel sicut per alium evangelistam
aliud dicitur: Hic est filius meus di-
lectus in quo michi complacuit. Conside-
ramus igitur quomodo hanc vocem ani-
malia audiunt et alas deponunt.
Abacuk propheta requisitus dicat: Domine
audivi auditum tuum et timui. Con-
sideravi opera tua et expavi. Ad-
est autem quod pater de filio loquitur
dicens: In quo michi complacui. Quia
eum qui penitendo corrigit aliqua
que facit, ex ipso penitet se sibi
placuisse indicat, qui emendat
quod fecit. Et quia omnipotens
sicut intelligi ab hominibus potest
humano modo loquitur et de peccatoribus dicit:

h

pitet me fecisse hominem super terram
... sibimetipsi displicent in peccatoribus
... creavit. In solo autem unigenito
... nostro ihesu christo sibi complacuit quia
... in illo homine hominem creasse eum
... penituit. In quo peccatum nullum
... inveniunt. Sicut de illo per
psalmistam dicitur. Iuravit dominus et non
penitebit eum tu es sacerdos in eternum secundum
ordinem melchisedech. In solo ergo
... nostro redemptore complacet pater quia
... solo non inveniunt culpam in qua se
reprehendat quasi per penitentiam. Facta
... cum animalia voce super firmamentum
... et per vices stare quia si solus
... peccato est in cuius innocentia assi...
... In quibus ipse quotidie delin...
... Nunc notare est ut incessanter
... considerant quomodo quia et
... auctor vite sine passionis dolo
... ex hac vita non exit. Et haec ergo
vox super firmamentum fecit quia cum
potentis patris sit etiam de morte
... resurrectione vincentis pressit.
... tunc vox super firmamentum fit
... alia et submittunt alas suas
quia sancti quoque tunc ipsum quoque
unigenitum flagellandum in hoc mundo
conspiciunt deponunt signum de suis
... perfirmant. Nam si ipse hinc
sine flagello non exiit qui venit
sine peccato, quo flagellis digni non
... qui huc cum peccato venerunt
... quoque firmamentum quod est
super caput animalium id est quod trans-
cendit merces nostrorum hic super se
... quia redemptor noster ea quam
... per dispositionem exdimit et humanam
... in carne, Quam audientes
... et omnem de suis vi-
... presumptionem deponunt quibuslibet
... virtutibus polleant quam digna
vita peccatorum si et eius vita pro nobis
flagello subiacuit que subdita nec-
... peccato fuit. Sed ecce gravius nobis
questio oritur tunc dicitur quia si firmamentum
quod est immunis capiti eorum consi-

aspectus lapidis zaphiri similitudo
throni. Si enim per firmamentum deus
et per lapidem zaphirum et similitudinem
throni sunt ille potestates angelice
figurantur quomodo super firmamentum id est
super deum credende esse sunt tunc
et mox subditur. Per similitudinem
throni similitudo quasi aspectus hominis
desuper. Nam si ita ut dictum est
firmamento exprimitur dominus et nunc
sub hoc accipitur dominus quomodo vere
potest intelligi et ipse super thronum
et ipse sub throno. Sed ad strictos
huius hominis nodos ipse solvit de
quo loquimur qui afflatu sancti spiri-
tus ea que clausa sunt aperit. Incarnatus
enim unigenitus prius per hoc quod homo
factus est infra angelos fuit sicut
de eo scriptum est. Minuisti eum
paulominus ab angelis. Resurgens
autem et ascendens in celum omnibus
angelicis potestatibus presidet. Sicut de
eo rursum aliter scriptum est. Omnia
subiecisti sub pedibus eius et sicut
ipse ait. Data est mihi omnis potestas
in celo et in terra. Firmamentum ergo
super throno et homo sub throno
est quia per humanam assumptionem nec
et ipse est sub angelis natus et ipse
super angelos exaltatus. Cui et
prius quam resurrectionis exaltare-
tur iam divinitate super angelos fuit.
Sed tamen angelis vel dictum est hu-
manitate inmoratus ex agna et mor-
ti subiacuit. Et postquam mortem
resurgendo calcavit humanitatem
etiam suam maiestatibus archan-
gelorum superposuit. Prius itaque thro-
nus super firmamentum et post hoc
super thronum visus esse describitur
quia humani generis redemptor hu-
manitatem quam descendendo sub
angelis assumpsit ascendendo super
angelos exaltavit. Sic vero sunt
enim sub angelis dicimus sicut sunt
sub lege predicant apostolo audimus.
Assumptam ergo humanitatem super an-
gelis fuisse suscipimus pro cuius ingra-
tione in qua dignatus est apparere

Nam mox ut verbum caro factum est
mox deus homo potestate super angelos
fuit. De ipso quippe ante passionem
scriptum est / Ecce angeli accesserunt
et ministrabant ei. Sed tamen ut humanitatis
eius infirmitas monstraretur, rursus
de eo scriptum est. Apparuit ei angelus
de celo confortans eum. In documento
ergo utriusque nature hinc et angeli
ministrare. hinc et angelus conforta-
re describitur. Verus quippe in utraque
natura / quia qui deus ante secula
extitit. homo factus est in fine
seculorum. Quem enim ante passionem
suam et angeli ministrant et hunc
et angelus confortat / Post passionem
vero atque resurrectionem eius hunc
angeli ministrare possunt sed iam hunc
confortare non possunt. Quia vero scrip-
tum est / et si prius firmamentum super
throno apparuit. Iam tunc homo super
thronum est. In unius persona. Ut
propheta sanctus admirationem utriusque
nature se vidisse ostenderet protinus
adiunxit. Et vidi quasi speciem electri.
Quid est quod aspectus hominis videtur
in throno quasi species electri nisi
quod in electro sicut longe superius dixi-
mus. aurum argentumque miscetur
ut res una ex metallis duobus
fiat. In qua et per argentum auri
claritas temperatur / et per aurum clari-
tatem species clarescit electri. In rede-
mptore autem nostro natura divinitatis
et humanitatis ita inconfuse et insepa-
rabiliter iuncta sibimet atque coniuncta
est. ut et per humanitatem divinitatis
eius claritas minus potuisset oculis
temperari / et per divinitatem humana
in eo natura clarescet atque exal-
tata fulgorem ultra hoc quod cre-
ata fuerat haberet. Ipse vero aspectus
hominis super thronum et species elec-
tri quam vidit qualis ei apparuit
adhuc describendo adiungitur subiun-
gitur. Velut aspectum ignis intrin-
secus eius per circuitum a lumbis
eius et desuper et a lumbis eius
usque deorsum vidi. quasi speciem ignis

splendentis in circuitu. Quid est quod me-
diator dei et hominum homo Christus Iesus
a lumbis et desuper aspectus ignis
intrinsecus per circuitum habere describitur
et a lumbis et deorsum speciem ignis
splendentis in circuitu / Investigandum
est quare a lumbis et desuper ignis
intrinsecus. nec tamen splendens ignis
hic narratur. A lumbis vero et deor-
sum hic ignis speciem dicitur non hic
habere describitur. Quid enim lumborum
nomine nisi propago mortalitatis expri-
mitur. Propter quod etiam et Levi decimas dedisse dicitur. quia
adhuc in lumbis patris erat. cum Mel-
chisedech occurrit Abrahe. A lum-
bis vero Abrahe virgo Maria exit.
In cuius utero unigenitum patris per
spiritum incarnari dignatus est. Ex hac
incarnatione universo indutus mundo
deus dicitur. et per prophetam dicitur. accingere
gladio tuo circa femur tuum poten-
tissime. Gladium etenim circa femur
potentissimus sumpsit / quia sermo di-
vinitatis illius ex incarnatione generatur.
Quid vero istorum ignis designat nisi
ardorem sancti Spiritus qui corda que
replevit incendit. De quo ipsa veri-
tas dicit. Ignem veni mittere in terram.
Quid est ergo quod in hoc aspectu hominis
qui prophete apparuit a lumbis sursum
intrinsecus per circuitum ignis ardet.
A lumbis vero inferius non ignis
intrinsecus. Sed in circuitu resplen-
det / nisi quod ante incarnationem unigeniti
redemptoris nostri sola intra se intus
ardorem amoris eius habuit. Post
incarnationem vero illius in circuitu ignis
resplenduit. quia in universis mundi
gentibus claritatem sancti Spiritus fun-
dit / Prius ergo intrinsecus ignis erat.
sed splendor non erat / quia sanctus
spiritus in multis quidem patribus intra
replebat. Sed ad notitiam gentium
nec dum eius lumine emicabat.
A lumbis vero eius et deorsum ignis
in circuitu splenduit. quia postquam de vir-
gine carnem sumpsit in humano
genere longe lateque sancti Spiritus donum dilatat.
Et notandum quod ignis iste a lumbis

sinus per circuitum esse describitur non
conspectus sed intrinsecus, quia amor s-
ancta sicut dictum est in electis antiquis
talibus unus ubique in suis fini-
bus includitur repletur, licet tamen
[illegible]bat extrinsecus quia in multis ne-
[illegible]tum sese non dilatabat. Tunc ar-
deris flamma visa est. Postmodum
[illegible] tantum splendet, quia per mundi
ordines in universis gentibus ob
[illegible] nominis dei cepit amor crescere. Erat
prius ignis intrinsecus cum Jacob
diceret: Salutare tuum expectabo domine.
Dominum salutare dicimus latine he-
bo hebraico dicitur Jhesus. Jn quo
verbo beatus Jacob intentus ostendit quo
Jhesus desiderio ardebat, quem
moriens expectare prohibebatur. Ar-
debat ignis cum Moyses diceret:
Si inveni gratiam in conspectu tuo
ostende mihi temetipsum ut videam
te. Ardebat ignis in mente cum
David diceret: Sitivit anima mea ad
deum fontem vivum quando veniam et ap-
parebo ante faciem dei. Cum mea
[illegible] ubi desiderans ait: Ostende
nobis domine misericordiam tuam et salu-
tare tuum da nobis. Ardebat ignis
in Symeone de corruptione vite
[illegible] exire desiderans audivit
non prius se visurum mortem nisi
videret Christum dominum. Sed ecce iam
ignis iste quasi sublimibus extrinsecus
resplendet, quia universa [illegible]
incarnati dei est amore succensa
ad [illegible] intelligi et alibi [illegible]
redemptor noster dominus deus Jhesus
Christus per humanitatem suam hominibus
innotuit quem per divinitatem notus an-
gelis et ante incarnationem fuit. Vo-
luit ergo a luminibus infernis resplen-
dere in cantum cuius ignis intrinsecus
a nobis [illegible] ardet in celo. Ad
illi celestes spiritus eum in divinitate
sua conspiciunt et amoris eius
ignibus accenduntur. Nos vero qui
huc ex assumpta humanitate dili-
gimus adhuc in hac corruptibili
vita splendorem ignis illius foris

Cherubin. Unus itaque super thronum
est qui et super luminibus igne intrin-
secus habet in angelis et sublimibus
ignem in cantum habet in hominibus. Ca-
[illegible] omne quod ab angelis amatur
per omne quod ab hominibus deside-
ratur. Unus est qui in cordibus
ardet amatorum. Unde est enim quod
magne ille potestates angelice sera-
phim id est incendium nominantur. Unde
de ipso omnium creatore scriptum est: Deus
noster ignis consumens est. Ignis vi-
dens dicitur quia flammis amoris
sui incendit mentes quas replet.
Et ideo seraphim incendium dicun-
tur a potestate ei proxime in celesti
celis inestimabili amoris eius igne
succense sunt. Ex hoc igne succensa
ardent interiora corda iustorum. Ex
igne calefacta redeunt ad primam
corda peccantium que inflammata ve-
hementer timore in amorem vertit.
Nam prius tabescere metu ceperunt
postmodum igne amoris flagrant.
Et quia eius membra sunt electi an-
geli in celo, eius membra sunt quoque ho-
mines in terra. Unus homo est qui
et super luminibus ardet intrinsecus
et sublimibus infernis, ignis sui
amoris ardorem splendorem que extrinsecus
emittit, quia et angelos ad amorem
suum per divinitatem tenuit, et homines
ad sancti ardoris sui desiderium
ex humanitate revocavit. Sequitur: Velut
aspectum arcus cum fuerit in nube in
die pluvie. Arcum omnipotens deus
inter se et homines in signo posuit
ut ultra mundum diluvio non de-
leret, dicens: Arcum meum ponam
in nubibus celi et erit signum federis
inter me et inter terram. Cumque ob-
duxero nubibus celum apparebit
arcus meus in nubibus. Et ex parte
est ceruleus et ex parte est rubicundus,
ut utriusque iudicii testis fit unius
videlicet faciendi et alterius facti, sed
non ulterius faciendi, quia mundus
quidem iudicii igne cremabitur, sed
aqua iam diluvii non delebitur.
Rubicundus est autem quod splendentem ignem

a lumbis hominis throno presidentis
sicut aspectum arcus cum fuerit in
nube in die pluvie propheta conspexit
Quia enim per ignem sicut diximus
ardor sancti spiritus designatur
que similitudo est arcus et splendoris
et ignis quem aspexit. quasi aspe-
ctum arcus aspexisse dicitur Sed
si ipsud quod prediximus visionem arcus
intuendum quid per arcum significet
spiritu videamus In arcu quippe sic
spirantis sunt aqua. et ignis apparent
Et post mediatoris adventum ex
virtute sancti spiritus in humano genere
claruit quod electos dei et aqua ba-
ptismatis lavit. et igne divini amoris
incendit / Qui enim adiuncto colore aque
simul et ignis quidam arcus in nube
ad propiciacionem ponitur quia vitam dat
Nisi quis renatus fuerit ex aqua et
spiritu sancto non potest introire in regnum
dei Quia arcus in nube est in die
pluvie / quia in divina incarnatione
in effusione predicacione ostenditur ut
ad veniam corda credencium dono pie-
tatis revocentur Nubem enim redemp-
toris carnem non incongruenter ac-
cipimus de qua per psalmistam dicitur Qui
ponit nubem ascensum suum Nube
quippe ascensum suum posuit. quia
is qui divinitate ubique est carne
ad celestia ascendit. Expleta vero
omni mystica visione subiungitur
Hic erat aspectus splendoris per gyrum
Et hec visio similitudinis glorie domini
Quia enim in universo munere sancti
spiritus graciam agi aspiciens ait Hic
erat aspectus splendoris per gyrum
Que vero intus eiusdem sancti spiritus
gloria maneat considerare volens
sed sicut erat non valens subiungit
Et hec visio similitudinis glorie domini
Non enim ait visio glorie sed simili-
tudinis glorie. ut videlicet ostendatur quia
quantumlibet se intencione mens huma-
na tetenderit etiam si iam fantasias
ymaginum corporalium a cogitatione
compescat si iam omnes circumscrip-
tos spiritus ab oculis cordis amoveat
adhuc tamen in corde carne mor-
tali posita videre gloriam dei non valet
sicut est. Sed quicquid de illa est

quod in mente resplendet similitudo non
ipsa est. Unde et ille predicator egregius
raptus ad tercium celum fuerat dicebat
Videmus nunc per speculum in enigmate
Quam rem non despiciendam nobis
oritur quod Johannes evangelista cum
erga miracula redemptoris nostri
iudeorum perfidiam etiam ex verbis
propheticis describeret adiungit dicens
Dixit ysaias quando vidit gloriam eius
et locutus est de eo. et tamen Ezechiel
non gloriam sed glorie similitudinem vi-
dit Quid est quod iste similitudinem
glorie. et ille eius gloriam vidisse de-
scribitur / Sed cum Johannes evangelista
prius miracula redemptoris nostri
narravit atque infidelitatem perfidorum
modum iudeorum subdidit hanc
eiusdem redemptoris nostri gloriam que in
mundo apparuit ysaiam vidisse ma-
nifestat Omne enim quod in
mundo divinitus agitur gloria omnipo-
tentis dei est / et eius gloria dominus
sensibus videtur / Ysaias ergo eius gloriam
in terra vidit Ezechiel vero eius
gloriam in celo sicut est videre non
valuit Quia aliter est gloria eius in
rebus factis / atque aliter in semetipso
Hec ergo eius gloria que in rebus est
videri nam potest Illa vero que
in ipso est videri nunc nisi per simili-
tudinem non potest / Sed eam cuiusdam similitudinis
glorie vel sublevatis portare potuit
agnoscamus Sequitur
Vidi et cecidi in faciem meam Er-
go de hoc viro fieret si utique
eius gloriam vidisset Sed ferre non
valens cecidit Qua in re tremendo
merore pensare et considerare non
lacrimis debemus in quia in
et infirmitate cecidimus quia et
bonum facere non possumus ad
videndum creati sumus Est tamen ali-
ud quod de propheta consideremus
in nobis Propheta enim mox ut futurorum
dei similitudinem vidit in faciem
suam cecidit Cuius similitudine vere
quia nos per spiritum prophecie videre
non possumus habet assidue in
cognoscere et sollicite contempla-

sacro eloquio in celestibus montibus receptis spiritualibus donis / qui aliquid de deo conspicias in faciem nostram cadimus / quia ex malicia erubescimus que nos meminimus traxisse. Ibi enim cadit homo ubi fuit. Unde et paulus quasi quibusdam in facie iacentibus dicit: Quem ergo fructum habuistis tunc in illis in quibus nunc erubescitis. Sed tercie celestis gracie dono largiente volumen misteriis libri huius Ezechiel prophete discussimus et in misticis moralibus discutientes verba prophete hystoriam ad eam traximus ut que prius londam(?) silentium volebant sed non loquebantur iam nunc ab eis legantur cognoscantur evolet et lucet. Omnipotentis ergo gracias redemptori nostro in spirituali semper alimento nobis reddit qui panis vivus descendit de celo et dat vitam mundo. Qui cum vivit et regnat cum patre in unitate spiritus sancti deus per omnia secula seculorum. Amen.

Dudum liber in Ezechiel propheta magnis obscuritatibus clausus quibusdam misteriorum nodis ligatum in omeliis octo deo domino nostro ihesu christo largiente discussimus / iam nunc pleraque operta sunt et minus difficilia que sequuntur. Caritati vestre colloquimur eidem omnipotenti deo gracias referentes / quia post tot opaca silvarum tandem leti ad campos exivimus / in quibus liberis gressibus locucionis nostre intrepidum pedem ponamus. Ecce in postremum hec visio similitudinis glorie domini. Contemplatus in faciem suam cecidit diligit / et audivi vocem loquentis / et dixit ad me: Fili hominis sta super pedes tuos et loquar tecum. Cum tibi adhuc subditus. Et ingressus est in me spiritus / postquam locutus est mihi / et statuit me supra pedes meos. Ecce divina vox iacentem prophetam iussit ut surgeret. Sed surgere omnino non posset

nisi in hunc omnipotentis dei spiritus intrasset. Quia ex omnipotentis gracia ad bona opera conari quidem possumus / sed hec implere non possumus si ipse non adiuvat qui iubet. Sic paulus cum discipulos admonet dicens: Cum metu et tremore vestram ipsorum salutem operamini. Illico quis in eis hec ipsa bona operetur adiunxit dicens: Deus est enim qui operatur in nobis et velle et perficere pro bona voluntate. / Hinc est quod ipsa veritas discipulis dicit: Sine me nichil potestis facere. Sed in hiis considerandum est quia si bona nostra sic omnipotentis dei dona sunt ut in eis aliquid nostrum non sit / cur nos quasi pro meritis aeterna retribucionem querimus. Si autem ita nostra sunt ut dona dei omnipotentis non sint ex eis omnipotenti deo gracias agamus. Sed sciendum est quod mala nostra solummodo nostra sunt / bona autem nostra et omnipotentis dei sunt et nostra. Quia ipse aspirando nos prevenit ut velimus qui adiuvando subsequitur ne inaniter velimus / sed possimus implere que volumus. Preveniente ergo gracia et bona voluntate subsequente hoc quod omnipotentis dei donum est fit meritum nostrum. Quod bene paulus breviter explicat dicens: Plus illis omnibus laboravi. Qui ne videretur sue virtuti tribuisse quod fecerat adiunxit: Non autem ego sed gracia dei mecum. Quia enim celesti dono preventus est quasi alienum se a bono suo opere agnovit dicens: Non autem ego. Sed quia preveniente gracia liberum in eo arbitrium fecerat in bono quod libero arbitrio eandem graciam est subsequutus in opere adiunxit: Sed gracia dei mecum / ac si diceret: In bono opere laboravi non ego sed ego cum deo. Quia solo dono dei preventus sum non ego. In eo autem quod donum voluntate subsequimur et ego. In hiis verbis contra pelagium et celestinum dictis ad exponendum redeamus: Fili hominis sta super pedes tuos et loquar.

Phi ii

Jo 15

I cor 15

Bona opera dei sunt et nostra

b

tertium. Nonnulli nobis est ordo locu
tionis et operis. Prima prius similitudo
glorie domini apparet ut deiciat,
postmodum alloquitur, ut eleuet. Deum
superabundantis gratie spiritum mittit et
leuat ac super pedes statuit. Nisi
enim aliquid de eternitate in mente
videmus, imaginem in facie nostra penitendo
cadimus. Sed iam iacentes
vox domini consolatur, ut in opere sur
gamus. quod tamen nos facere nostra
virtute non possumus. Spiritus ergo nos
spiritus implet et leuat super pedes
nostros statuit, ut qui primi in penitentia
pro culpa iacuimus recti postmodum in
bono opere stemus. Sed stans propheta
quid audit adiungit dicens: et audi
ui loquentem ad me et dicentem: Fi
li hominis mitto ego te ad filios israel
ad gentes apostatrices que recesserunt
a me. Sic propheta describit sua ut sig
ficet nostra. Nam quid est hoc quod ei ia
centi dicitur: sta super pedes tuos et
loquar tecum. Cum enim iacenti loq
batur, cur nam se iussit stanti promit
tit esse locuturum? Sed sciendum quod alia
sunt que iacentes, alia que stantes
audire debeamus. Iacenti enim dicitur
ut surgat. stanti autem precipitur ut ad
predicationem proficisci debeat. Adhuc
enim nobis in infirmitatis confusione
iacentibus proferri non debet auctoritas
predicationis. Sed cum iam in bono
opere surgimus, cum iam recti stare
cepimus, dignum est ut ad lucra
dei alios in predicationem mitti debe
amus. Stans ergo propheta et visionem
spiritalem vidit et cecidit, cadens
vero iam admonitionis verbum sus
cepit, ut surgeret. Surgens autem pre
ceptum audiuit ut predicaret. Nam
qui adhuc ex superbie vitio stant pec
cantes, iam de eternitatis timore a se
sentire ceperunt. Dignum est ut ad
penitentiam cadant et tantum infirmita
tem suam subtiliter cognoscentes humili
ter iaceant. Per diuinam ubi consolationem
surgere ad fortia opera iubentur, et cum
iam in bonorum operum soliditate
persistimus, necesse est ut vnde nosmetipsos

correximus inde iam predicantes et
alios leuemus. Iacenti ergo non
precipitur ut ad predicationem pergat,
infirmus quisque hoc quod edificare
studet prius opere destruat. Vnde
quoque per psalmistam dicitur: Eduxit
me de lacu miserie et de luto fecis.
Et statuit super petram pedes meos et
direxit gressus meos. et immisit in
os meum canticum nouum ympnum
deo nostro. Prius enim de luto peccati
educitur, ut eius pedes per fidem vel
solidentur. Sed quia iterum fidem vel
subsequentibus debet operis gressus
directi sunt. Ut post directionem res
suum id est post perfectorum bonum operis
ore accipit etiam bonum canticum di
cationis. Sic paulus dum super
damascum pergeret redemptoris vero
prostratus iacuit. et qui predica
turus erat. non tamen mox ut predicaret
quod viderat audiuit, sed ei iacen
ti dicitur: Ingredere in ciuitatem et
dicetur tibi quid te oporteat facere. Iacens
hoc ergo solum audire potuit ut sur
gens disceret quod audiret. Surgens
vero hoc didicit ut que cognouit
predicaret. Sed quemadmodum nobis se in
ezechiel et paulus in faciem ceciderunt
et de ascensore equi id est de eo qui
huius mundi gloria elatus est, dicitur
cadat ascensor eius retrorsum et
retrorsum quoque de persecutoribus dei
scriptum est: abierunt retrorsum et
ceciderunt in terram. Quid est
quod electi in faciem et reprobi retrorsum
cadunt, nisi quod omnis qui post se ca
dit ubi procul dubio cadit ubi non
videt. Qui vero ante se cadit ibi
cecidit ubi videt. Iniqui ergo quia in
inuisibilibus cadunt post se cadere
dicuntur, quia ibi corruunt ubi quid
eos tunc sequitur modo videre non possunt.
Iusti vero quia in istis visibilibus
semetipsos sponte deiciunt ut in inuisi
bilibus erigantur, quasi in faciem cadunt
quia timore compuncti videntes
humiliantur. Nonnulli vero quod dicitur
te ad filios israel ad gentes apostatrices

C

qui recesserunt a me. Sicut enim duo-
bus modis a deo recedit. Ita duobus
modis a deo apostatare homines sunt.
Nam unusquisque a conditore suo aut fide
recedit aut opere. Sicut ergo qui a
fide recedit apostata est. Ita qui ad
perversum opus quod deseruerat redit
omnipotenti deo apostata absque ul-
la dubietate deputabitur, etiam si fidem
tenere videatur. Unum enim sine altero
prodesse nichil valet. quia nec fides
sine operibus nec opera adiuvant sine
fide. nisi fortasse pro fide percipienda
fiant. Sicut cornelius antequam pro bonis
operibus meruit audiri. quam fidelis
existeret. Unde ex re colligitur quia
bona opera pro fide percipienda faciebat.
quod ei ab angelo dicitur. Oraciones tue
et elemosine tue ascenderunt in
memoriam in conspectu dei. et mox
Petrum accersiri qui ei veniens predicaret debeat.
Constat quia hoc petiit unde me-
ruit exaudiri. Sequitur. Patres eorum
prevaricati sunt pactum meum usque ad
diem hanc. et filii dura facie et
indomabili corde sunt. ad quos ego
mitto te. Ecce est una culpa superbie
quia prevaricati sunt pactum. Ecce
alia obstinacionis. quia usque ad
diem hanc. Ecce iniquitate filiorum
culpa generis imprudencie. quia dura
facie quo mala que faciunt iam non
erubescunt. et indomabili. vel post culpas
ad penitenciam redeunt. quia indomabili
corde sunt. Cum vero tante pravitatis
ante et obstinacionis sint hii ad
quos propheta mittitur. quis iam non videat
a persona prophete a talium pravitatibus hominum
conversio valeat. Sed ecce auctoritas
sermoni tribuitur cum subditur. Et dices
ad eos. Hec dicit dominus deus. Ac si
aperte diceretur. Quia ex te ex te
despexerint. ex mea voce necesse est ut
convertantur. ne contempnat ipse qui mittit
verba mea proferre. Unde qui misit
sequitur. Si forte vel ipsi audiant
et si forte quiescant. quia dominus ex
spectavit. Dum constat quod omnipotens
nil ignorat. valde dicitur
Si forte audiat et si forte quie-
scant. Qua propter sciendum nobis est
quia ista dubitacio locucionis dei
non ex ignorancia. sed ex aliqua

significacione descendit. Cum igitur
nesciat qui fecit et iudicat omnia sci-
at omnia. et per semetipsum in evangelio
de antichristi predicatoribus dicit. Da-
bunt signa magna et prodigia ita
ut in errorem inducantur si fieri potest
etiam electi. Cur hoc sub dubitacione
dicitur. cum quid futurum sit a domino
prescitur. Unum vero ex duobus est.
Quia si electi sunt fieri non potest. si autem
fieri potest electi non sunt. et tamen dicitur
in errorem inducantur si fieri potest
etiam electi. Ista ergo divini sermonis du-
bitacio electorum cordibus designat mo-
tum temptacionis. quia qui electi sunt
ad persistendum per signa predicatorum
antichristi temptabuntur ad cadendum.
Per hec ergo quod dicitur si fieri potest hoc
exprimitur quod electi in corde tempta-
buntur. Nutabunt enim in corde sed non
cadunt. Dicitur ergo si fieri potest quia
trepidabunt. et tamen dicitur electi. quia
non cadunt. Dubitacio itaque sermonis
a domino in electis exprimit trepi-
dacionem mentis. quos et electos nominat
quia cernit quod in fide et in bono opere
persistunt. Unde hic quoque dicitur. Si
forte audiant. et si forte quiescant.
Per hoc enim quod dicitur si forte. quia
ex magna multitudine pauci au-
dituri sunt demonstratur. Per dubi-
tacionem ergo sermonis dei quid signi-
ficatur aliud nisi paucitas audito-
rum. Notandum vero quod postquam mala
priorum defunctorum dixerat. mittens
prophetam ad filios dicit. Si forte vel
ipsi audiant et si forte quiescant.
Quod est dicere vel ipsi. nisi quia eorum
patres qui in culpa defuncti sunt
audire noluerunt. Pensemus ergo que
virtus sit in hac divini sermonis descriptione
ut dicat si forte vel ipsi audiant.
Nobis hoc apte dicitur. qui afflicti
qui obsessi. conclusi undique. qui
in hoc mundo habuimus bona per-
didimus. urbes eversas. castra
depopulatos agros. suffossas
ecclesias videmus. et tamen adhuc
parentes nostros ad iniquitatem sequimur.
ab eorum elacione quia videmus non
mutamur. et illi quidem iam concundia(?)
nos vero quod est gravius et inter

flagella percutimus. Sed ecce omnipotens
Deus iniquitates iudicaturus iam proces-
sus nostros abstulit iam ad iudicium exere-
vit sue patientie nobis longanimitatem
prerogat. ne tamen nostris sortibus
perdat dicens. Si forte vel ipsi au-
diant et si forte quiescant. quia domus
exasperans est. Omnis anima que
post acceptam fidem in perversitate sua
aut permanens aut rediens domus
exasperans vocatur. quia enim quod
per fidem susceperat repellit a se pravis
moribus habitatorem deum. Nam
domus inhabitatur a domino. Si ergo
domus quare exasperans. Si vero
exasperans quare domus. Que videlicet
quia iam non habitatur. Sed domus
quia in ea deus per fidem habitare ce-
perat. Exasperans vero est quia ab ea
pravis moribus repulsus exiit ut
vacua remaneat qua prius celestis
inhabitator replebat. Unde etiam sic
vitiatis voce cognominis nequissimus
spiritus cum septem aliis rediens do-
mum scopis mundatam invenit. quia
mentem virtutibus alienam replet.
Sequitur. Et scient quia propheta fuit
in medio eorum. Hec ergo scire
bonos aut ad adiutorium salutis
proficere aut ad testimonium damp-
nationis solet. Sciant ergo quia in
medio eorum propheta fuerit ut audi-
ta predicatione aut adiuncti. ut
surgant aut sic dampnentur ut ex-
cusatione careant. Sequitur. Tu ergo
fili hominis ne timeas eos neque ser-
mones eorum metuas quoniam incre-
duli et subversores sunt tecum et
cum scorpionibus habitas. Pater
ad quem pressores in predicatione mit-
titur quem ne timeat admonet. et
quia pravi quique bona sibi loquen-
tibus alia mala faciunt. dicitur ne
timeas eos. Et propter hoc quod minantur
adiungitur. neque sermones eorum
metuas. Vel certe quia verba et ma-
la bonis ingerunt et eorum semper
actibus derogant propheta immissus
admonetur ne eorum vel crudeli-
tatem metuat vel verba pertimescat.
In hoc itaque quod dicitur ne timeas
propheto datur auctoritas predicatoris
Et quia omnes qui in mundo vivimus

organa vitiatus sumus ut sepe pravi-
mentem. sepe vero alii loquantur me-
sic nobis bonum ubi inesse audivimus
debet ut et is qui preest dicat recta
libere et is qui subest monita bona
humiliter non recuset. Bonum quippe
maiori a minori dicitur. tunc vero bonum
est si humiliter dicatur. Nam re-
ctitudo sentiendi humilitatem loque-
ndi perdiderit radicem sensus in
ramo lingue vitiavit. Audivimus
viridam iam non ex ramo sed ex ra-
dice est. quia nisi cor intime vitiaret
linguam minime sibi ... Inesse ergo
ad loquendum potius humilis auctoritas
Inesse autem minori libera humilitas debet
Sed sepe in hominibus ipse loquendi
ordo confunditur. Sicut et longe su-
perius diximus. Nam alii quibus ine-
timorem elationis loquuntur. et loqui se
per auctoritatem libertatis existimant
et alii aliunt per stultum timorem tacent
et tacere se per humilitatem putant. Ille
locum sui regiminis attendens im-
metitur sensum timoris. Iste locum
sue subiectionis considerans timet
dicere bona que sentit. et quamvis contra
tum caritati reus efficitur tacere. Ille
vero sub auctoritate superbia et ista
mus timor sub humilitate se palliat
Ut sepe nec valeat considerari id
dico nec iste quid dicat proximo las
ille eos qui sibi subiecti sunt spi-
ritur. et ei tunc omnes subiacere
non intendit in elatione attollitur
et de elatione sua voluit de auto-
ritate gloriatur. Iste vero non in
dum timet ne amorem gratiam amit-
tat atque per hoc aliquid temporalis
dampni sustineat recta que intel-
ligit occultat atque apud se tacit
ipsum timorem quo constringitur hu-
militatem nominat. Sed cum tangi
volt dicere tacendo in cogitatione
diiudicat sitque ut unde se humilem
existimat inde gravius fit superbus
Discernenda ergo sunt libertas et super-
bia. humilitas et timor. ne aut
timor humilitatem aut se superbia
libertatem fingat. hic ezechiel ita-
que qui non solum propheta sed sermonibus

loqui mittebatur ne in tantum timorem
pusillitatem crederet ut timere non debe-
ret admonet dominus dicens Ne timeas
eos ac ne forte derogationes eorum
eorum verba pertimescat adiungitur
neque sermones eorum metuas. Cum
enim timorem derogantium timere
non debeat etiam causa subiungitur
cum prius subinfertur Quoniam
increduli et subversores sunt tecum
et cum scorpionibus habitas. Tunc
enim eorum essent hii quibus loqui
mittebatur si in fide et opere deo
omnipotenti placuissent. Cum autem
increduli et subversores sint eorum ser-
monibus derogantes iudicii non se-
ntire stultum valde est si illis pla-
cere querimus quos non placere domi-
nus dei scit. Aut hec in metu
et reverentia istorum iudicia quia
crebra omnipotentis dei sunt et hec
quod in terra reprehendimus quod de-
minus redarguit e celo. Nam pueri
eorum derogatio vite nostre approbati-
o est quia iam ostendit nos aliquid iu-
stitie habere si illis displicemus qui ipsi
non placent deo. Nemo etenim
in una eademque re omnipotenti
domino atque eius hostibus gratus
existere. Nam deo se amicum denegat
qui eius placet inimico. Summus veritatis
adversabitur qui eius veritati in mente
subiugatur. Unde sancti viri ipsos vocis
sue increpatione succensi eos ad sua
odia excitare non metuunt quos
deum non diligere cognoscunt. Quod
propheta ardenter exhibens creatori omnium
quasi munera obtulit dicens Nonne
qui oderunt te domine oderam illos et
super inimicos tuos tabescebam. Perfecto
odio oderam illos inimici facti sunt
michi. Ac si aperte dicat Pensa quia
tantum te diligo quia tuorum hostium
excitare contra me inimicitias non pertime-
sco. Hinc iterum dicit Qui retribu-
erunt mala michi pro bonis detra-
hebant michi quoniam sequebar boni-
tatem subsequimur sunt iustitiam
bonum valde est quod iniusti tri-
buunt qui male agentibus libera voce
contradicit pius si mala pro bonis retri-
buunt cum iusti derogant. Quia cum
eos iustitie defensionem fuerint vo-
cem iusti humana iudicia. Sed
eterni iudicis examen aspiciunt atque
ideo derogantium verba contempnunt
Sicut etiam derogantibus Corin- I cor. x
thiis Paulus dicebat Michi autem
pro minimo est ut a vobis iudicer
aut ab humano die. Cum ne
in corde suo unde se reprehenderet
potuisset inveniens adiungit Sed
neque meipsum iudico. Videns autem
quia ei ad perfectam sanctitatem non
suum iudicium sufficeret subdidit Sed
non in hoc iustificatus sum. Cur vo-
nec semetipso de seipso credidit
causam reddidit cum subiunxit Qui
autem iudicat me dominus est. Ac si
aperte dicat Nec me de meo iu-
dicio credendum existimo quia ille
me iudicat cuius ergo iudicium
non comprehendo. Hinc beatus Iob
cum pannariorum derogantium ser-
mones inter dolores vulnerum pateretur
iaculo verborum cogitationem protinus
ad conditorem revertit atque ubi me-
tem solidum haberet aspexit dicens
Ecce enim in celo testis meus et con-
scius meus in excelsis. Qui etiam
subdidit. Verbosi amici mei ad deum
stillat oculus meus. In omne enim quod
de nobis dicitur semper tacite recurrere ad
mentem debemus interiorem testem
et iudicem querere. Quod enim prodest
non omne laudat cum conscientia accu-
set. Aut quid potest obesse si omnes
nobis derogent et sola nos conscientia
defendat. Beatus ergo Iob in plurimis
sermonibus derogantium inflexa mente
persistens quia in terra se impugnari
falsis sermonibus excelso videt
testem queque sunt. Hinc Ysayas ait
Populus meus qui beatificant te ipsi
te decipiunt et viam gressuum tuorum
dissipant. Cum vero populus ne verba
sue laudis attenderet et in culpa sua
periret statim contra dicit quem aspici-
at tamen iudicium pertimescat subdidit
stat ad iudicandum dominus stat ad
iudicandos populos. Ac si aperte diceret
Iudicia humana vos sequimini tur

ff

stare super te celestem iudicem sciens
Hinc est quod Johannem baptistam vi-
tas esse arundinem vento agitatam
negat dicens Quid existis videre
in deserto arundinem vento agitatam
Quod quia negando dixerat non affir-
mando subiuncta verba testantur
ait enim Sed quid existis videre in
deserto Johannem mollibus vestitum
ecce qui mollibus vestiuntur in domibus
regum sunt Harundo autem vento a-
gitata mox flantibus crispi motu flexi-
bus inclinatur Quia autem mansu-
etus qui vel derogacione dicitur vel
laudibus exaltatur Arundo vento
agitata est quod Johannes non erat
qui inflexibilem motus virtutum inter
laudes hominum et derogaciones tene-
bat Sed magna insignificacione res in-
diget cum recti operis viam tenemus
verumque semper despicere derogacionem
detractorum aliquando compescere De qua re
sciendum est quia linguas detrahencium
sicut nostro studio non debemus excitare
ne ipsi pereant ita per suam maliciam
excitatas debemus equanimiter tollerare
ut nobis meritum crescat Aliquando autem
etiam compescere ne dum de nobis mala
disseminant eorum qui audire nos
ad bona poterant corda innocencium cor-
rumpant Hinc est etenim quod Johannes
obtrectatoris sui linguam redarguit
dicens Is qui amat prinatum gerere
in eis Diotrepes non recipit nos
propter hoc si venero commonebo eius
opera que facit verbis malignis garri-
ens in nos Hinc Paulus iterum
detractoribus Corinthiis loquitur dicens
Epistole inquiunt graves sunt et fortes
presencia autem corporis infirma et sermo
contemptibilis Hoc cogitet qui eius-
modi est quia quales sumus verbo per
epistolas absentes tales et presentes in o-
pere Hii etenim quorum vita in exem-
plo imitacionis est posita debent si pos-
sunt
detrahencium sibi verba compescere
ne eorum predicacionem non audiant
qui audire poterant et in pravis mo-
ribus remanentes bene vivere contemp-
nant Sed hac in re subtili ingenii
cone necesse est ut semetipsum animus
investiget ne fortasse sue laudis
gloriam querat et amatam lucra
se querere nostra cogitacione simulet Sepe
enim sui nominis laude animus
pascitur et quasi sub obtentu lu-
crorum spiritualium cum de se bon-
um dici cognoverit letatur et sepe sue
glorie defensione contra detrahen-
tes irascitur et fingit et sibimet
quod hoc ex eorum zelo faciat qui
corda bonorum nunc detrahentes
perturbant Illi ergo debent magno
opere curare ne eorum corda comprimant
detrahencium verba prevaleant quo scilicet
consciam subtiliter discernentes se
ea maxime de amore premant quam
nil habent Hinc est enim quod iusti atque
perfecti aliquando virtutes suas predicant
et ea que divinitus acceperunt narrant
Non ut ipsi apud homines sua omnia
proficiant Sed ut eos quibus predicant
exemplo suo ad vitam trahant Unde
Paulus apostolus quociens fustibus cesus
quociens lapidatus quociens naufra-
gium pertulit quanta pro veritate sustinu-
erit quod ad tercium celum raptus quod in pa-
radisum ductus sit Corinthiis narrat
ut eorum spiritum a falsis predicatoribus
avertat et dum se innotescat quam glo-
riosus illi eis vilescerent quos absque
ratione antea venerabantur Quod perfecti
faciunt id est cum virtutes proprias loquuntur
In hoc quoque omnipotentis dei imi-
tatores sunt qui laudes suas hominibus
loquuntur ut ab hominibus cognoscatur
Nam cum per scripturam suam per-
at dicens Laudet te alienus et non
os tuum quod facit ipse non prohibet
Sed si virtutes suas omnipotens deus
taceret cum nullus agnosceret Sed
nullus agnosceret nullus amaret
nullus amaret nullus ad vitam rediret
Unde et per psalmistam dicitur Cor-
turem operum suorum annunciabit populo
suo ut det illis hereditatem gencium
Virtutes ergo suas annunciat non ut lau-
dibus suis ipse proficiat Sed ut hii qui
hunc ex sua laude cognoverint ad
perpetuam hereditatem veniant Justi ergo
atque perfecti non solum cum vitupantur
sue verba reprehendunt Sed etiam

Nr

Lingwe detrectancium aliquando sunt tollerande
compescende

Justi viri suas virtutes
aliquando ...
vel ex ...

[...] virtutes quas habent infirmi loquuntur
[...] sensibiles non sunt quia prelatorum
[...]uum quas referunt aliorum animas
[ad]iutam querunt. Regiminibus tamen
[...]scondere quia inanis bona sua dete-
[...] nisi esse ut dixi aut pro amoris
[...]tas aut certe nimia necessitas cogit.
[Un]de paulus apostolus cum virtutes suas
[Cor]inthiis enumerasset adiunxit Factus
[su]m insipiens vos me coegistis. Sit
[...]o aliud ut necessitate compulsi videant
que de se referunt non aliorum utili-
tatem sed suam requirat. Sicut beatus
[Iob] qui sua enumerat dicens Oculus
fui ceco et pes claudo. pater eram
pauperum et causam quam nesciebam dili-
gentissime investigabam. et multa
alia que se pie egisse commemorat
quia in verbere doloris positus
animas increpantium ipsis egisse
[...] atque oppressi plus
[...] fuisse dicebant. Vir sanctus inter
flagella dei et humane increpacio-
[n]e deprehensus mentem suam con-
[...] atque ad desperationis foveam
[co]nspexit impelli. Cum ea tamen
[ca]dere poterat nisi ad memoriam sua
[bo]ne acta revocasset ut ad spem animam
[re]duceret ne oppressus verbis et vul-
[ner]ibus in desperationem periret. Ergo
[...]ma sua enumerat non innotescere
[homin]ibus quasi ex laude desiderat sed
[...]em anime reformat. Isti itaque sic
[...]ne arrogancia loquuntur aliqui
[...]ma que agunt ita sine zelo pri-
[...]ti glorie detrahencium sibi linguas
[...] quia noxia loquuntur. Ad
[...]ro lingue derogancium corrigi ne-
[qu]eunt equanimiter sunt per omnia
[to]lleranda. nec obtrectacionis sermo
[...]mendus est. ne dum persequimur
[...] metuentur recti operis via
[de]seratur. Unde ad Ezechielem prophetam
[dic]itur Sermones eorum ne metuas
[qu]ia increduli et subversores sunt
[tec]um. Nunquam mali essent si hi
[...] sunt increduli subversores non
[...] fuisset. quia enim ipsi nec ce-
[le]stis regni premia vel gehenne
[...] supplicia non credunt [...]
[...]calamitatibus commissi a fide et spe

etiam alios subvertunt ut regimen quod
ipsi apparere nolunt nec alii assequantur
Hi namque cum teneriores quos-
dam bona inspexerint mala iam delec-
tare cognoverint modo irridendo
quod in celis promittitur modo despiciendo
quod deus sempiterne de inferni suppli-
ciis minatur modo laudando bona
temporalia et delectaciones presentis secu-
li callida persuasione pollicendo de-
flectunt mentes innocencium corda que
itinera pravorum. Gaudent si quos
potuerint a vita revocare ad mortem
trahere letantur in pravitatibus suis
exultant in alienis iniquitatibus. Hiis pe-
na sua non sufficit qui agunt ne
soli moriantur. Et si fortasse inter
que pravum tanti iam virtutis inve-
nerint. ut ea contraria loqui non
presumant. quia subversores et non
[...] statim scorpiones sunt. Scorpio
enim palpando mordet sed cauda
ferit nec mordet a facie sed a poste-
rioribus nocet. Scorpiones ergo sunt
homines blandi et maliciosi qui bo-
nis quidem in facie non resistunt sed
mox ut recesserint derogant. Alios
quos voluerint inflammare quecumque
prius noxia diminuunt mortifera infe-
runt occulte non desinunt. Scorpiones ergo
sunt qui blandi et innoxii in faciem
videntur sed post dorsum portant
ubi venenum fundant. Qui enim in
occulto feriunt quasi mortem latenter
trahunt. Unde etiam per psalmistam
dicitur Circumdederunt me sicut
apes exarserunt sicut ignis in spi-
nis. Apes enim in ore mel habent in
aculeo caude vulnus. et omnes qui
lingua blandiuntur sed latenter
ex malicia feriunt apes sunt quia
loquendo dulcedinem mellis pro-
munt sed occulte feriendo vulnus
inferunt. Ista vero facientes exarde-
scunt sicut ignis in spinis. quia per
flammas detrahencium non iustorum
vita comburitur sed si que vicia
potuerint peccatorum spine concremantur.
Dicitur ergo Increduli et subversores sunt
tecum et cum scorpionibus habitas.
Increduli scilicet deo. Subversores de
infirmatibus proximis. Scorpiones

aut etiam fortibus ac robustis / quibus
et si in facie contradicere non presumant
ex occulto tamen molimina derogationis
inferunt. Increduli quippe simul
subversores et scorpiones sunt quia
et audita ea que dei sunt non credunt
/ et eos quos prevalent a bonis moribus
subvertunt et quos inflectere non valent
et occultis machinationibus feriunt
Tertia in re hoc quoque notandum est quia
cum propheta dicit Increduli et subver
sores sunt tecum et cum scorpionibus
habitas nobis consolationis medicamen
tum prefertur / quos sepe tedet vite
dum nolumus cum malis habitare Que
rimus etenim cur non omnes boni sunt
qui nobiscum vivunt Mala proximorum
ferre nolumus omnes sanctos iam debere
esse discernimus dum esse volumus
quod ex proximis portemus Sed hec
in re luce clarius patet dum malos
portare renuimus quam multum adhuc
ipsi de bono minus habemus Neque enim
perfecte bonus est nisi qui fuerit et
cum malis bonus / hinc beatus Iob
de semetipso asserit dicens frater fui
draconum et socius struthionum / hinc
Paulus apostolus discipulis dicit / In medio
nationis prave et perverse / inter quos
lucetis sicut luminaria in mundo / hinc
Petrus gregis dominici pastor dicit Iustum
Loth oppressum a nephandorum iniu
ria et conversatione eripuit / aspectu
enim et auditu iustus erat habitans
apud eos qui de die in diem animam
iusti iniquis operibus cruciabant / Sepe
vero de vita tamen proximorum quia nimis
mutare locum conamur secretum
vite remotioris eligere. Videlicet igno
rantes quia si deest spiritus non adiu
vat locus / Sed cum Loth de quo loquimur
in Sodomis sanctus extitit in monte
peccavit / Quia autem loca meliora non
muniunt / prothoplastus humani generis primus
testatur parens / qui et in paradiso
cecidit / Sed minus sunt omnia que
loquimur extra Nam si locus salva
re potuisset sathan de celo non caderet
Unde psalmista ubique in hoc mundo
temptationes esse conspiciens quasi sui
locum non fugeret Sed sine deo
invenire non potuit munitum Ex
qua re et ipsum sibi locum fieri petit

Si deest spiritus non adiuvat locus

Mali sunt tollerandi

propter quem locum que sunt dicta esto
michi in deum protectorem et in locum
munitum ut salvum me facias De
rando ergo ubique sunt proximi / quia deest
fieri non valet quem carum ma
non exercet / Utrum nam est pro quo va
societas debeat malorum Nos for
tasse corrigi non valent ad ini
non trahant / et cum ipsi a sua mali
tia non mutant qui sibi coniuncti im
putant Unde Paulus ait Corrumpunt
mores bonos colloquia mala / hinc
per Salomonem dicitur Noli amicus esse ho
mini iracundo nec ambules cum viro
furioso ne forte discas semitas eius
et sumas scandalum anime tue Id
eo perfecti viri perversos proximos non
debent fugere quia et eos sepe ad
rectitudinem trahunt et ipsi ad perver
sitatem nunquam trahuntur ita infir
mi quique societatem debent declinare per
versorum ne mala que frequenter per
spiciunt et corrigere non valent delec
tentur imitari Sic enim verba pravorum
audiendo quotidie sumimus in corde
sicut flando atque respiciendo aerem
trahimus corpore / et sicut malus
aer assiduo flatu tractus ad
infirmationem inficit [illegible]
delectatione pravi operis assidue ne
tare sermonis Ezechiel Verba eorum
ne timeas et vultus eorum ne formi
des quia domus exasperans est Ideo
boni timere debent ne offendant ne
fortasse per eos ille provocetur ad iram
qui eorum corda semper inhabitat
sicut supra dictum est Si malos
dum timere minime debemus quia
illis nostra actio displicet quibus cre
atoris iustitia placet Quid ergo est
timendum si nobis irati sunt
deo amabiles non sunt Unde recte
dicitur Verba eorum ne timeas et vul
tus eorum ne formides quia domus
exasperans est Ac si aperte diceretur
di essent nisi me in suis actibus exa
sperarentur De quibus adhuc sub
ditur / loqueris ergo verba mea ad eos si
forte audiant et quiescant quia irri
tatores sunt / Omnis qui peccat
aliud quam conditori suo in se irri
tat Et sciendum quoniam ...

...ned verbo / quociens cogitacione delin-
quimus cum nos tacite irritamus / quia
sustinet et clementer expectat.
...aut per predicatores ad suos
...nobis exhortacionis prerogat
...aut qui recta predicat si audit
iniquitati creatam super predicatorem
placat. Unde necesse est ut ipse
debeat agere malum quod solet
siue vero contrariis irritare pre-
cepta subditur sunt. Tu autem fili
hominis audi que ego loquor ad te
noli esse exasperans, sicut domus ex-
asperatrix est / id est mala que fieri conspicis
non facias ne hoc quod prohibere
ipse committas. Omnis etenim pre-
dicator intenta semper debet pensare
ne cum iussus est lapsos erigere ipse
per incautelam operis cum lapsis cadat
ne in se hanc apostolus sentenciam feriat dicens
In quo alterum iudicas teipsum con-
dempnas. Unde Balaam dei spiritu repletus
ad loquendum sed tamen in carnali vita
spiritu retentus de semetipso loquitur
Dixit auditor sermonum dei qui
novit doctrinam altissimi et visiones
omnipotentis dei vidit. qui cadens
apertos habet oculos. Cadens apertos oculos
habet qui rectum quod dicere vidit sed
vivere contempsit. Cadens vero in
opere et apertos habet oculos pre-
dicacione. Est et aliud quod possit
intelligi cur beatus Ezechiel qui ad pro-
phetandum mittitur esse exasperans prohibetur
cum ad loquendum verba tamen mit-
titur obedire omnipotentem deum
ut propheta de priuso opere. sic propheta de
silencio exasperasset. Nam sicut
ille deum exasperat qui lo-
quitur vel facit mala. Ita nonnumquam
hi exasperant qui reticent bona.
Itaque culpa est prius agere istis
retinere reticere. In hoc ergo tu
...etiam boni simul deum exaspe-
rant quia cum prius non mere-
...eis per suum silencium proficere
...tam prestant / Sequitur. Aperi os
...et comede quecumque do tibi. Aperire
...quippe cum recta loquimur et comede-
re ergo que a deo accipimus. quia et
...et augetur in nostris sensibus

cibus vite cum predicare experimur
Unde propheta alius dicit. Os meum aperui
et attraxi spiritum. Non enim spiritum attra-
heret nisi os aperiret quia nisi ad
predicandum proximis se impenderet spiri-
talis doctrine in eo gracia non crevisset.
Sequitur. Et vidi et ecce manus missa
ad me in qua erat involutus liber. Et
expandit illum coram me qui erat
scriptus intus et foris. Sicut per prophetam
predicatorum ordo. sic per librum quem
accepit scriptura sacre pagine designatur
Liber autem involutus est scripture sacre
eloquium obscurum quod profunditate
sensuum involvitur ut non facile sensibus
omnium penetretur / Sed coram propheta liber ex-
panditur quia coram predicatoribus sacri
eloquii obscuritas aperitur / Involu-
tum librum manus dei porrexerat ut
apostolus diceret. Simile factum est regnum
celorum homini qui seminavit bonum
semen in agro suo. Cum autem dormi-
rent homines venit inimicus eius et su-
perseminavit zizania in medio tritici
et abiit. Cum autem crevisset herba
et fructum fecisset tunc apparuit et zi-
zania et reliqua / que veritas vera
eadem me reticere renunciatur. Sed librum
quem involutum ostenderat expandit cum
hoc quod per enigmata ante loque-
batur exposuit dicens. Qui seminat
bonum semen est filius hominis / ager
est autem mundus / bonum vero semen
hii sunt filii regni / zizania autem
filii sunt nequam / inimicus qui seminavit
ea est dyabolus. Messis vero consummacio
seculi est. Messores autem angeli sunt
Sicut ergo colliguntur zizania et igni
comburuntur. sic erit in consummacione
seculi / Involutus itaque liber expanditur
cum hoc quod obscure planum fuerat
per latitudinem intellectus aperitur
/ Hunc involutum librum veritas ex-
pandit. qui in discipulis egit quod
scriptum est. Tunc aperuit illis sensum
ut intelligerent scripturas. De quo adhuc
libro subditur. Qui erat scriptus intus
et foris. Liber enim sacri eloquii
intus scriptus. scriptus est per alle-
goriam foris per hystoriam intus
per spiritalem intellectum / foris autem
per sensum litere simplicem adhuc

infirmantibus congruenter. Intus quia invi-
sibilia promittit. foris quia visibilia
preceptorum suorum rectitudine dispo-
suit. Intus quia celestia pollicetur.
foris autem quia terrena contemptibi-
lia qualiter sint vel in usu habenda
vel ex desiderio fugienda precipit.
Alia namque de secretis celestibus
loquitur. Alia vero in exterioribus acti-
onibus iubet. et ea quidem que foris
precipit patent. sed illa que de intus
narrat. plene apprehendi nequeunt.
Unde scriptum est. Extendens celum
sicut pellem qui tegis in aquis supe-
riora eius. Quid enim celi nomine nisi
sacra scriptura signatur. De qua nobis
et sol sapientie et luna scientie ex anti-
quis patribus stelle exemplorum atque
virtutum lucent. que sicut pellis extenditur
quia per scriptores suos carnis lin-
gua formatum ante oculos nostros
per verba doctorum exponendo explicatur.
Tum vero aquarum nomine non sanctissimi
angelorum signantur chori. de quibus
scriptum est. et que celi superiora deus
in aquis tegit. quia alta sacri elo-
quii id est ea que de natura divinitatis
vel de eternis gaudiis narrat nobis
adhuc nescientibus solis angelis in
secreto sunt cognita. Celum ergo hoc et
certa nobis extenditur. et tamen in aquis
superiora eius conteguntur. quia et quedam
sacri eloquii iam nobis per apertionem
spiritus patent. et quedam que solis an-
gelis prius esse manifesta nobis ad-
huc servantur occulta. De quibus tamen
occultis iam per spiritalem intellige-
ntiam sentimus iam sancti spiritus pi-
gnus accepimus. Quia hec et plene
nec dum cognovimus. et tamen tamen
medullitus amamus et in multis spiritali-
bus sensibus que iam cognovimus
veritatis pabulo pascimur. Dicatur ergo que
erat scriptus intus et foris. quia in
sacro eloquio. et dictis occultioribus
atque sublimioribus satiantur fortes
et preceptis apertioribus nos parvuli
nutrimur. Unde scriptum est montes
excelsi cervis petra refugium erinacijs

hitant enim montes intelligentie iam
contemplacionis saltus dare ne ere
sed petra sit refugium erinacijs quia
nos parvuli et peccatorum nostrorum spinis
cooperti. et si intelligere alta non possu-
mus in petre nostre refugio id est in pro-
fide salvamur. Unde et quibusdam dicitur
Nichil me iudicavi scire inter vos
nisi Christum Ihesum et hunc crucifixum
Ac si diceret Quia nos capere divi-
nitatis misteria non posse pensavi so-
la nobis humanitatis eius mysteria
locutus sum. Sequitur. Et scriptum
in eo lamentationes carmen et ve.
Carmen aliquando in bono aliquando
in malo dici dubium non est. Quia
et letum carmen et lugubre carmen
dicere possumus. Sed nos scripture
sacre usum sequentes que pene semper
carmen ponere in prosperis solet. hoc
in loco pro bona parte dictum carmen
accipimus. Nam cum omnipotens deus
populum suum de mari rubro liberasset
scriptum est. Tunc moyses et filij
israel cecinerunt carmen domino. Et cum
david victoriam de hostibus fecisset
scriptum est. Locutus est david domino
verba carminis huius. Salomon quoque ait
Acetum in nitro et qui cantat carmina
cordi pessimo. Acetum quippe si mitta-
tur in nitro fervescit. vitium pungi-
bilis et perversa mens. que per
increpationem corripitur aut per pla-
ctoris dulcedinem bona suadetur
correptione fit deterior. et inde in
iniquitatis inquietudine succenditur
debuit ab iniquitate compescere psalmi-
quoque de misto ac se se desperante
dicitur. et non dixit. ubi est deus qui
fecit me. qui dedit carmina in nocte.
Carmen quippe in nocte est letum in
tribulatione. Carmen in nocte accipimus
quod in pressuris periculis de futuris
gaudiis consolamur. Carmen in
in nocte condebat apostolus cum diceret
spe gaudentes in tribulatione pacien-
tes. Carmen in nocte se david
habere dicens Tu mihi es refugium a pres-
sura que circumdedit me exultatio mea

ram me me a circumdantibus me. Cum
enim circumdari se pressuris narrat et tamen
dominum sibi esse exultationem nominat
procul dubio pene scriptura sacra carmine
in terre cantat. Quia ergo pene semper
in luctu carmine pene scriptura sacra
convenit, ita a nobis etiam in hoc
loco debet intelligi. Ve autem in scriptu-
ra sacra sepius de eterno luctu dam-
pnationis solet intelligi. Unde scriptum est
Ve impio in malo. retribucio enim manuum
eius fiet ei. Et beatus Iob loquitur dicens
Si impius fuero ve michi est. Si autem
iustus non levabo caput saturatus afflic-
cione et miseria. Iniustorum enim afflictio
eternalis est. Hoc ergo quod dixit ut specialiter
distinxit afflictionem que est iusta afflictionum
et impiorum ne hec prohibuit. Per semetipsam
quippe veritas dicat. Ve mundo a scandalis
Et ve vobis qui ridetis quia flebitis.
et de peccatoribus et morientibus in illis
dicitur. Pensandum ergo nobis est quod hec
tria in sacro volumine scripta sunt la-
mentationes carmen et ve. Lamentationes
videlicet quia in eo scripta est penitentia peccatorum.
Carmen vero quia ibi predicantur gau-
dia iustorum. Ve autem quia illic expressa
est dampnatio reproborum. Vos ergo
si primas legere que in hoc volumine
scripta sunt lamenta. Scindite cor-
da et non vestimenta vestra et
Miseri estote et lugete. risus
vester in luctum convertatur et gaudium
in merorem. Ve autem de primis
si gaudiis sequentibus hylarescas
cognoscere que in hoc volumine scripta
sunt carmina laudis eterne. Beati
qui habitant in domo tua in secula se-
culi laudabunt te. et sicut per
Tobiam sapientem de celesti Ierusalem
dicitur ex lapide precioso et mundo omnes
platee eius sternentur et per omnes
vicos eius alleluia cantabitur. Hec nobis
carmen celestis patrie imitare quibus
ceteris venerant qui concorditer cla-
mabant Gloria in excelsis deo et
in terra pax hominibus bone volun-
tatis. Sed si adhuc peccati sorde inhe-
reres si adhuc terrenis volup-
tatibus delectaris amare non potes

gaudia eterna que audis. Cognosce er-
go in hoc volumine ve quod in eo
scriptum est atque ab animo per timorem
expelle quod diligis, ut possis ex
iudicio carmen amare quod legis.
Ibi quippe sub uno dampnati specie
multitudo omnis exprimitur reproborum
cum voce veritatis dicitur Ligatis pedi-
bus eius ac manibus mittite eum
in tenebras exteriores. Illic erit fletus
et stridor dencium. Tunc enim reprobi
in exteriores tenebras ardentes cadunt
quia nunc in interioribus sua sponte
deciderunt, ne vitatis lumine nec
credendo, nec bene operando sequerentur.
In quibus ligatis pedibus ac mani-
bus mitti precipiuntur. Quia nec dum
tempus operandi atque currendi habere
manus et pedes liberos in bona
actione noluerunt. Ibi ve reproborum
scriptum est. Vermis eorum non ex-
tinguetur morietur et ignis eorum
non extinguetur. Ibi a dampnatis
ac repulsis dicitur Discedite a me ma-
ledicti in ignem eternum qui paratus est
dyabolo et angelis eius. In hoc itaque
volumine cuncta que edificant omnia
que erudiant scripta continentur. Si pec-
casti enim et iam te penitet illicita
perpetrasse et ad agendam penitentiam
doceris ibi invenis lamenta. Si per
celestium gaudiorum mentem rele-
vare desideras ibi ad consolacionem
tuam invenis carmen. Si vero
et mala perpetrasti et hoc te perpetras-
se non penitet, sed cervicem inflexam
erigis ad nullas penitentie lamentaciones
inclinaris nulla celestium gaudiorum
expectatione corrigeris. Velis nolis
ibi scriptura auditurus es ve, ut is
qui nec timor ad penam humiliat
nec spes ad superna premia exal-
tat dampnationis sue iam nunc
penam prospiciat et sine excusacione
metum supplicia cadat. Quid igitur
fratres quid agendum est nobis no-
bis nisi ut evigilemus ad huius divini
voluminis et mala que nos egisse
meminimus fletibus puniamus ut per
lamenta penitentie perveniamus ad carmen
vite. Ve si affligi modo penitendo
nolumus ne postmodum sine fine sentiamus

a

nec nos nostrorum vulnerum multitu
do in desperacionem deprimat. quia ma
ior est potentia medici quam langworis
magnitudo nostri. Aliud est enim quod
reparare ad salutem non possit. hic
potuit omnia ex nichilo creare uni
genitus quippe est omnipotenti patri
coeternus. qui cum eo vivit et regnat
in unitate spiritus sancti deus per omnia
secula seculorum. Amen

·10· Solent quedam scripta sacri eloquii
legentibus tanto sublimiores esse
cuius sinus penetrant. nonnulla
mandata que infirmioribus data
sunt tumenti sensu despicere et ab il
lis in alio intellectu prorumpere. Cum
si recte in eo alta intelligerent. ea
data quoque minima despectui non
haberent. Quia divina precepta sic
in quibusdam loquuntur magnis
ut tamen in omnibus quibusdam congruant
parvulis. qui per incrementa intelli
gentie quasi quibusdam passibus
mentis crescunt atque ad maiora
intelligenda perveniunt. Unde nunc
sancto propheta dicitur. Fili hominis
quodcumque inveneris comede. Et quidquid
enim in sacra scriptura invenitur
edendum est. quia et eius parva
simplicem componunt vitam. et eius ma
gna subtilem edificant intelligentiam.
Sequitur. Comede volumen istud. et
vadens loquere ad filios Israel. et ap
eruit os meum. et cibavit me volumine
illo. Scriptura sacra cibus et potus
est. Unde etiam per prophetam aliam
dominus minatur. Mittam famem in terra
non famem panis neque sitim aque
sed audiendi verbum domini. Quam
ergo subtracto suo eloquio famem ac
siti nos dicit atterere. quia eius verba
et cibus nostri et potus sint demonstrat.
Sed notandum quod aliquando cibus aliquando
potus sunt. In rebus enim obscuri
oribus que intelligi nequeunt nisi
exponantur scriptura sacra cibus est.
Quia quidquid exponimus ut intelligatur
quasi mandicatur ut glutiatur. In rebus
vero apertioribus potus est. Potum
enim non mandendo glutimus. Aperta
ergo mandata bibimus quia etiam non
exposita intelligere valemus. Hoc
autem quod multa Ezechiel propheta ob
scura atque perplexa auditurus erat
nequaquam et de sacro volumine dicitur
bibe sed comede. Ac si diceretur perscru
ta et intellige prius mandata
et tunc degluti. Sed in verbis sacri
eloquii iste debet studii nostri ordo
servari ut hec ideo cognoscamus ut
de iniquitate nostra compuncti confi
teamur mala que fecimus. vires
alia faciamus. et cum iam ex magno
usu lacrimarum de peccatorum remis
sione ceperit esse fiducia per verba
que intelligimus ad vitam ceteros
trahamus. Ad hoc enim intelligenda
sunt ut et nobis prosint com
punctione spirituali aliis conferant
predicatione. Bene ergo dicitur. Comede volumen
istud et vadens loquere ad filios Israel.
Ac si de sacro cibo diceretur. Comede
et pasce et satura et eructa et
et sparge confortare et labora. Et
notandum quod propheta subiungit dicens. Et
aperuit os meum et cibavit me vo
lumine illo. Os in corde est quia
propheta testatur dicens. Labia dolosa
in corde et corde locuti sunt. Ma
Os ergo aperimus quando sensum ad intel
ligentiam sacri verbi preparamus.
ad vocem domini propheta os aperuit.
ad aspirandum domino preparatur con
dis nostri desideria inhiant ut
cibo aliquid sumant. Sed tamen
ipsum sumere nequaquam valemus nisi
ipse cibaverit qui ut comedere
iussit. Ille etenim cibat qui
edere non potest. quia ad capienda
verba celestia ydonea nostra infirmitas
non est. Ipse nos cibat qui nos in
tempore mensuram tritici tribuit
in sacro verbo quod hodie intelligimus
quod hesterno die nesciebamus
quoque comprehendimus quod hodie
nesciemus per divine dispensa
tionem quotidiano alimento
amur. Semper enim deus qui
ad os cordis nostri manum porrigit
et cum intellectum aperit. et cum

b

sac eloquium in nostris sensibus mittit
dilt ergo nos volumine tunc sensum
nos scripture sue dispensando ape
rit et eius dulcedine nostras cogit
taciones replet. Unde et subditur. Et
dixit ad me fili hominis venter tuus
comedet et viscera tua replebuntur
volumine isto quod ego do tibi. In
translatione veteri non refertur. Venter
tuus comedet. sed ob tuum comedet
et viscera tua replebuntur. Os enim nos
trum comedit dum verbum domini legimus
viscera vero nostra complentur cum intel
ligimus atque servamus ea in operibus legere
deliberamus. In possessione autem translacione
qua et racior est credimus scrip
tum est Venter tuus comedet et vi
scera tua replebuntur. In sacro vero
eloquio nonnumquam venter pro mente
poni consuevit. Unde et per Ieremiam
dicitur Ventrem meum ventrem meum doleo
Qui enim de spirituali et non de corporeo
ventre dixerat adiunxit Sensus cordis
mei conturbati sunt. Neque enim ad
litteram propheta premebat si propheta ventre
corporis se dolere perhiberet Sed re
vera dolent qui mentis afflictione
sit Sed cum exemplum prophete pro
ferimus tunc testimonium domini apostolis dicentis
intrare est cum per semetipsum veri
tas loquitur propheta taceat. Quia lu
na claritatem non habet in sole stat. Qui
credit in me sicut dicit scriptura
flumina de ventre eius fluent aque
vive. Quia enim de mente fidelium sed
predicationes defluunt quasi de ventre
credencium aque vive flumina decurrunt
Ventris autem viscera quid sunt aliud
nisi interna vel recta interna
desideria humilis ad deum pia
proximum voluntas. Unde nunc recte
dicitur Venter tuus comedet et visce
ra tua replebuntur. Quia cum mens
ad pabulum vitalis accepit interna
eius non iam vacua remanent
sed alimento vite saciata. Pensemus
ergo quid numquam fit pia iusta pro
fessio. Quia dicitur Venter tuus come
det et viscera tua replebuntur volumine
isto quod ego do tibi. Multi etenim

legunt et ab ipsa lectione ieiuni sunt
Multi voce predicacionis audiunt
sed post vocem vacui recedunt. Quorum
et si venter comedit viscera non
replentur. Quia et si mentem intel
lectum sacri verbi percipiunt obliviscen
do et non servando que audierint. hec
in cordis visceribus non reponunt. hic
est enim quod propheta aliud quosdam domino
increpat dicens. Ponite corda vestra
super vias vestras. Seminastis multum
et intulistis parum. Comedistis et
non estis saciati. bibistis et non estis
inebriati. Multa cordi suo seminat
sed parum infert. qui de mandatis
celestibus vel legendo vel etiam audien
do multa cognoscit. Sed negligenter
operando pauca fructificat. Comedit
et non saciatur. qui verba dei audiens
lucra vel gloriam seculi concupiscit
Bene autem non saciari dicitur quia aliud
mandit et aliud esurit. Bibit et non
inebriatur qui ad vocem predicacionis
aurem inclinat. Sed mentem non mutat.
Solet enim per ebrietatem bibencium sensus
mutari. Qui ergo ad cognoscendum di
vinum devotus est. sed ea que sunt
huius seculi adipisci desiderat bibit
et debriatus non est. Nam enim debriatus
esset. mentem procul dubio mutasset. ut
iam terrena non quereret iam vana
et transitoria que amaverat non amaret.
De electis namque per psalmistam dicitur Inebri
abuntur ab ubertate domus tue. Quia
tanto omnipotentis dei amore reple
ti sunt ut mutata mente sibimet
ipsis extranei esse videantur impletes
quod scriptum est Qui vult post
me venire abneget semetipsum Se
metipsum abnegat qui mutatus ad
meliora. et incipit esse quod non
erat. et desinit esse quod erat. Sae
pe etiam quosdam vidimus ad vocem
predicacionis. qui ex compunctione corpore
tenus habitum non animum mutasse. ita
ut religiosam vestem sumerent Sed
antiqua vicia non calcarent. Pre
stimulis dum animus agitatur. Malicia
dolore in primum dolore feriuntur
De ostensis quibusdam bonis ante

humanos oculos subire properius mundi
lucra inhiant querere et de solo exteri-
oris habitu quem sumpserunt sanctitatis
fiduciam habere. Quibus quid aliud dici-
tur nisi hoc quod egregius predicator
legis exteriora seruantibus loquitur
dicens. Etenim in christo ihesu neque circumci-
sio aliquid valet neque preputium. sed
nova creatura. non enim magnum est mi-
ti. si quid foris agatur in corpore. sed
magno opere pensandum est quid agatur
in mente. Nam prudentiam mundi des-
picere transitoria non amare mentem
medullitus in humilitate deo et pro-
ximo sternere contra illatas contumelias
patientiam seruare et custodita patientia do-
lorem malitie a corde repellere. rege-
res propria uel tribuere largiri aliena
minime ambire amicum in deo diligere
propter deum et eos qui inimici sunt a-
mare de afflictione proximi lugere
de morte eius qui inimicus est non ex-
ultare. Hec est nova creatura quam
isdem magister gentium apud alios dis-
cipulos uigilanti oculo requirit dicens
Si qua igitur in christo nova creatura
vetera transierunt. ecce facta sunt
nova. Ad veterem quippe hominem pertinet
prudentiam mundi querere transitoria ex
concupiscentia amare mentem in superbia
erigere patientiam non habere ex dolore mali-
cie de proximi lesione cogitare sua
indigentibus non dare atque ad multi-
plicandum aliena querere nullum pure
propter deum diligere iniurias nunc red-
dere. De afflictione proximi gaudere. Cun-
cta hec vetusti sunt hominis. que vere
de radice trahimus corruptionis. Sed quis-
quis iam ista exsuperat et ad precepta diuina
mentem in benignitate commutat. de
hoc recte dicitur. quia vetera transierunt
ecce facta sunt nova. Tunc ergo uniuersis
mentibus nova fiunt cum a nobis
vetusti hominis vitia transeunt. Quod
satis ubi preceptum venter comedit
et viscera medullitus repletur. Sa-
pe enim quosdam vidimus tota se men-
te ad sacre lectionis studium contulis-
se atque inter uerba diuina recognoscen-
tes in quibus deliquerint semetipsos

in lacrimis mactare merore conti-
affici in nullis huius mundi prosperita-
tibus delectari. ita ut eis vita presto
oneri. et lux ipsa fastidio fieret. ve-
ad loquendum quia admittere atque ri-
gore discipline animum difficile laxa-
re pro amore conditoris luctu solummodo
et silentio gaudere. Horum vero sacra
volumine comedit et viscera repleta
sunt. quia precepta vite que se sus-
cepisse potius memoria non amisit. sed hi
collectus in deo animum lugendo semper
et recolendo seruauit. Et fit plerumque ut
tales quosque ex dono celestis gratie iam
verbum doctrine percipiant atque de ipso
pabulo quod ipsi intus sentiunt dulce-
ruminant. et proximos suauiter pascunt
de quorum profectu ore predicantium manducantibus dulcis est. quod ante gratia ipsius
predicatoribus non est. quia de scriptura
sumunt quod per linguam proximi con-
ferunt. Unde recte hic quoque propheta
subiungit. et comedi illud. et factum est
in ore meo sicut mel dulce. Libri qui
viscera replent dulcis in ore sit ma-
factus. quia ipse de omnipotente domino
sciunt suauiter loqui qui hunc didice-
rint in cordis sui visceribus veraciter ama-
re. In eius quippe ore scriptura sacra dulcis
est cuius vite viscera mandatis illius
replentur. Quia suauis est ei ad lo-
quendum cui intus impressa ad viuendum
fuerit. Nam sermo dulcedinem non ha-
bet quem vita reproba intra conscientiam mor-
det. Unde necesse est ut qui uerbum
loquitur prius studeat qualiter viuat
Ut post ex vita colligat que etiam
dicat. Ad predicandum namque plus ha-
bent sancti amoris edificat quam exhorta-
tio sermonis. quia amando celestia in cor-
de ipsum predicator legit quomodo persuadeat
ut de scriptura deum terrena cum contemp-
serint suam intus pensat. et exemplo non
foris ammonendo alios edificat quasi
in corde lingue calamum intinge-
ret quo manum ubi proximus exterius scri-
bat. Unde admirabilis predicator tam alta
discipulis exhortando dixit. Ecce illud
in semetipsum de conscientia contractum per-
tulit securus adiunxit. Si qua vir-
tus si qua laus discipline. hec cogitate

p'dica° d3
q'r de ac
in viii.

qui et didiscistis et accepistis et audistis
et vidistis in me hec agite et deus
pacis erit vobiscum. Sequitur Et dixit
ad me fili hominis vade ad domum
israhel et loqueris verba mea ad eos In
cap. Qui dicit prophete Et loqueris verba mea
ad eos. quid aliud quam eius ori frenum
moderaminis imponit ne quid prius
mens non audierit foris dicere presumat
Nam prophete falsi sua et non dei verba
loquebantur de quibus scriptum est Nolite
audire verba prophetarum qui prophetant vobis
et decipiunt vos visionem cordis sui
loquuntur non de ore domini et rursum
non loquebar ad eos et ipsi prophetabant Sed
ex re quoque colligendum est quia et qui se
estimat in explanatione sacri eloquii
vere dixisse auditoribus placeat aliquid
mendacii componit sua et non dei verba
loquitur. Si tamen placendi vel seducendi
studio mentiatur. Nam si in verbis divinis
scripturam requireret specialiter quam de
his que prolata sunt sensit eciam si sub
intellectu alio edificationem caritatis requirit
domini sunt verba que narrat Quia
hoc solum deus loquitur ut sui amorem
et proximi amorem trahat Sequitur
non enim ad populum profundi sermonis et
ignote lingwe tu mitteris ad domum
israhel neque ad populos multos profundi ser-
monis et ignote lingwe quorum non
possis audire sermones et si ad illos
mittereris ipsi audirent te. Domus autem
israhel nolunt audire te quia nolunt
audire me. In ipso visionis exordio
propheta ad predicandum mittitur aperte
vocacio gencium et israhelitarum repulsio
designatur Nam cum dicitur non ad
populos multos profundi sermonis et ignote
lingwe mitteris quorum non possis
audire sermones atque statim subditur
et si ad illos mitteris ipsi audirent te
aperte declaratur obediencia gencium que
per predicatorum voces eciam sine
dilacione secutura est Et tamen subditur Domus
autem israhel nolunt audire te quia nolunt
audire me Inde divina designantur
verba predicancium et cognoscitur et
quam nolunt ignota aut lingwa
gencium ad obediendum movendo ferit

quominus eterna ab eloquio fuit. bene
autem dicitur nolunt audire te quia
nolunt audire me secundum hoc quod
scriptum est Qui vos spernit me
spernit. Causa quoque cur non audiant
subinfertur cum dicitur Omnis quippe
domus israhel attrita fronte est et duro
corde Cum domus israhel attrita fronte
esse perhibetur quid aliud sentiendum
quid ne cogitandum est nisi quod frontem
cordis in impudicicia atterit culpa
frequens. Ut quod crebrius committitur
eo de illa committentis animus minus
verecundetur atque ideo ad tantam cordis
duriciam quisque peccator pervenit ut iam
in correpcione sensibilis non sit. Certum
quod usu peccandi deveniunt nullo modo
correpcionis verbum id est manum pul-
santis sentiunt Sicut iudee quoque cre-
brius delinquenti dicitur frons mulieris
meretricis facta est tibi noluisti erube-
scere Vel certe attrita frons est hujus
mundi actibus assueta quia sicut
sunt nonnulli qui querere cunctis
mundi prosperis atque honoribus preponunt
Ita nonnulli ut in hoc mundo aliquid
esse videantur extremis laboribus insu-
dant insistunt causis prosecutionibus
iurgiis et quamvis se corpore deficere
inter labores senciant amore tamen
terrenarum rerum debiciti delectabiliter
fatigantur Quibus per prophetam dicitur
effraim vitula docta diligit terram
vitula enim in tritura aree assueta etiam
si relaxatur a labore sponte redit
Sic quibusdam pravis mentibus nichil est
laboriosius quam si eis propinquit ut in
mundi hujus actibus non laborent Nam
sepe quidam repulsi ab actione terrena
deprecantur ut redeant rogant ut
premant quia se meruisse pereundo qui-
etem putant Attrita ergo fronte sunt
qui non solum labores non fugiunt
sed neque importuni videri in labori-
bus qui sibi negantur erubescunt
Sequitur Ecce dedi faciem tuam vale-
ciorem faciebus eorum et frontem
tuam duriorem frontibus eorum
Sicut verecundia laudabilis est in
malo ita reprehensibilis est in bono.

Erubescere enim malum sapientie est, bonum enim erubescere fatuitatis. Unde scriptum est: Confusio adducens peccatum et est confusio adducens gloriam. Qui enim erubescit penitendo mala que fecit ad vite libertatem pervenit. Qui vero erubescit bona facere, a statu rectitudinis cadit, ad dampnacionem tendit, sicut per redemptorem dicitur: Qui me erubuerit et meos sermones, hunc filius hominis erubescet cum venerit in maiestate sua. Et sunt quidam qui bona iam in mente concipiunt, sed necdum malis aperte contradicunt. Sunt nimirum qui boni sunt in mente, sed auctoritatem non habent in locucione, apti ad virtutis defensionem non sunt. Ille enim esse veritatis defensor debet, qui quod recte sentit loqui nec metuit nec erubescit. Unde nunc contra imminentem prophete promittitur: Ecce dedi faciem tuam valenciorem faciebus eorum et frontem tuam duriorem frontibus eorum. Quid est autem peccator nisi vulneratus, et quid predicator nisi medicus? Si ergo non erubescit peccator qui iacet in vulnere, cur erubescat medicus qui per medicamenta providit salutem? Sepe vero contingit ut predicator reverenter audiatur. Nonnumquam vero a perversis ita despicitur, ac si eis nullius utilitatis loquatur. Unde recte nunc dicitur: Ut adamantem et ut silicem dedi faciem tuam. Adamas et silex utraque dura, sed unum eorum preciosum est, alterum vile. Adamas ad ornamentum sumitur, silex ab itinerantibus calcatur. Et sepe contingit ut hos quos corripimus correpcionem suam conspiciamus nimis humiliter audire, verecundemur eis aliqua dicere. Nonnumquam vero evenit ut eos increpacionem suam videamus postponere et despectui habere, trepidemus eis verba predicacionis inferre. Sed si recte sapimus, et ad eos quibus nos honorari conspicimus et ad eos quibus nos despici videmus auctoritate exhortacionis vel increpacionis sumus, ut nec illorum humilitatem debeamus erubescere nec horum superbiam formidare.

Dicatur ergo: Dedi faciem tuam ut adamantem, id est si ab auditoribus honoraris. Dedi faciem tuam ut silicem, si ab auditoribus conculcaris atque despiceris, ut nec per illatum honorem frenetur lingua ex verecundia, nec per despectum taceat ex infirmitate. Ne timeas eos neque metuas a facie eorum, quia domus exasperans est. Hoc iam superius dictum est. Nouum quod asperitas domus huius tam crebro replicatur. Perpendendus itaque peccator est et nunquam timendus, quia domus exasperans est. Cum homo debeat, si ipse angelus [...] enim ut homo timuisset. Namque [...] sensum ad timorem dei non habet, tanto in nullo timendus est quanto hoc quod esse debuit non est. Et dixit ad me: Fili hominis, omnes sermones meos quos loquor ad te assume in corde tuo et auribus tuis audi, et vade, ingredere ad transmigracionem, ad filios populi tui. Vigilanter est intuendum quod voce divina ad prophetam narratur, ut prius sermones eius audiat, postmodum loquatur. Audimus enim dei si facimus. Et tunc ea proximis loquimur cum prius ipsi fecerimus. Bene Marcus evangelista confirmat factum domini miraculum narrat dicens: Adducunt ei surdum et mutum et deprecabantur eum ut imponat illi manum. Ipsum ordinem curacionis insinuat dicens: Misit digitos suos in auriculas eius et expuens tetigit linguam eius, et suspiciens in celum ingemuit et ait: Effeta, quod est adaperire. Et statim aperte sunt aures eius et solutum est vinculum lingue eius et loquebatur recte. Quid est enim quod creator omnium deus cum surdum et mutum sanare voluisset, in aures illius suos digitos misit et expuens linguam eius tetigit? Quid per digitos redemptoris nisi dona sancti spiritus designantur? Unde in loco alio cum eiecisset demonium, dixit: Si in digito dei eicio demonia, profecto pervenit in vos regnum dei. Ex utroque loco colligitur quod digitus dei spiritus vocatur. Digitos ergo in auriculas

et per dona spiritus sancti surdi
enda aperire. Quod est vero q
linguam eius tetigit. Saliva
est ex ore redemptoris accepta
in eloquio divino. Saliva quippe
capite defluit in ore. Ergo
qua ipse est divinum linguam
angitur mox ad predicacionis
ormantur. Cum suspiciens in
ingemuit non quod ipse necesse
gemitum haberet qui dabat quod
ibat, sed nos ad eum gemere
lo presidet docuit, ut etiam aures
er dona spiritus aperiri et lin
psaliva oris i. per sciam
locucionis solvi debeat ad
predicacionis. Cum mox et effe
adaperire dicitur et statim aperte
aures eius et solutum vinculum
ae eius. Qua in re notandum est
clausas aures dictum est adaperire
Sed cum aures cordis ad obe
dientiam aperte fuerint, ex subsequenti
ubio et lingue eius vinculum
ut bona que ipse facit etiam
aliis loquatur. Ubi et bene
et loquela recte. Ille enim recte
qui prius obediendo fecerit
loquendo amonet esse facienda
vero ad transmigracionem populi amo
a propheta mittitur non solum ea
ingracio debet intelligi que eis
erat in corpore, sed etiam que
fuerat in mente. Ab Ierusalem quippe
abiloniam venitur, et quia Ierusalem
visio pacis, quid Babilonia nisi
confusio vocatur. Quisquis vero
tis operibus in pravis actibus
quo a bono studio ad vicia
it quasi ab Ierusalem ad Babilonem
atque venit. Culmine enim bone
templacionis deseritur atque in transm
ne confessionis iacet quod illis
solet evenire qui cum bona agunt
is de sua virtute gloriantur. Unde
ne a visione pacis i. a bonis
us captivus ad Babiloniam eiusque
dus supplicans dicit Adiutor meus
ingressus. Si enim in se considerant
stine operibus cadendo ingrasser

Sed neque hii qui a statu rectitudinis
in prava accione ceciderunt desperandi
sunt, quia ecce propheta ad transmigracio
nem Babilonis mittitur et per prophetam
alium dominus dicit: Et venies usque ad
Babilonem, ibi liberaberis. Sepe enim
quis postquam in confessione viciorum
cecederit erubescens mala que perpetra
vit ad penitenciam redit se que a suis lap
sibus bene vivendo erigit. Quid er
go iste nisi usque ad Babilonem venit
et ibi liberatus est. Cum postquam confusi
mente perversa perpetravit. Per ipsam erube
scenciam mala que fecit se contra se erigit
et bene operando ad statum rectitudinis
redit, in Babilone itaque liberatus est
qui per divinam graciam ostenditur etiam
de confusione salvatur, propheta ergo ad
transmigracionem loquitur, cum illos mo
net qui a statu rectitudinis ad errores
vicia transmigrando ceciderunt. Re
et loqueris ad eos et dices: Hec dicit
dominus Deus si forte audiat et quiescat
Cum totiens divinis vocibus difficultas
audiendi repetitur ut dicatur Si forte
audiant quid aliud quam transmigracio
populi divinitus designatur. In quibus verbis
magna est nostra consolacio, quia si
omnipotens Deus prophetam mittens a per
verso populo verba sua despiciat difficile
audiri, cur nos miseri contristamur cum
sepe a fratribus in nostra ammonicione
contempnimur. Nam crebro delin
quentes alloquimur, frequenter incre
pamus, sepe tamen eis blandis sermoni
bus agimus, et tamen si alter audit,
alter audire contempnit. Alter ex parte
verbum exhortacionis suscipit, et ex
parte recipere recusat, ita ut quottidie
impleri videamus hoc quod per prophetam
alium dominus narrat, quia fecit vrataz
tum dicit: Pluam super civitatem unam et
super alteram non pluam. Pars una conplu
ta est et pars que compluta est non
aruit. Cum enim sancte exhortacionis Amos.
verba alia mens suscipit, alia suscipere
recusat. Super unam civitatem dominus
pluit et super aliam non pluit. Cum
vero et ipse qui proximus audit ab a
liis se viciis corrigit, atque ab aliis
emendare contempnit, una eademque civi
tas et ex parte conpluitur et ex parte arida

remanet in qua a se p̄dicatoris plu
viam repellit. Sunt etiam quidā q̄
exhortationis v̄ba om̄io nō audiunt
hij penitus suscipere pluviam nolunt
et sunt quidā qui audiunt. sȝ tn̄
hanc medullitus nō senciunt. quia
alia a se vicia resecant sȝ malys
grauius perdurant. sepe enī quosdā
videmus. quia per p̄dicationis v̄buȝ
a semetipsis avaricie estum repellūt
et non solum iam aliena nō rapi
unt. sed et ꝑpria indigentibus largiunt̄
nec tamē ire stimulos edomant nec
pacientie moderamina per mentis tr̄
quillitatem seruant. et sepe alij ad ex
hortationis v̄bum in semetipsis iaȝ
carnis immundiciam vincunt. corpꝰ
in castitate custodiunt. nec tamē ad
huc animū sicut debent premere meli
uiant. sed per rigorem supbie de co
gitatione se elevant. In istis parꝭ
vna compluta est. quia fructum facit
et pars que compluta nō est. arui
t. Quia exhortationis v̄bum nō plene
suscipiens. a bono ope sterilis reman
sit. Sequit̄. Et assumpsit me sp̄s
et audiui post me vocem cōmotionis
magne. Benedicta gloria dn̄i de
loco suo. Quid est hic quod ꝑpheta pꝰ
quā ad transmigrationem filiorum ꝑpli
venit. vocem post se cōmotionis
magne audit dicentis. Benedicta gl̄a
dn̄i de loco suo. Transisse quippe
ad peccatores babilonie fuerat. et vo
cem glorie dn̄i in loco suo p̄terituȝ
audiebat. locus etenim dei ierl̄m. i.
visio pacis est. Quia minime illa
corda vident ea que dei sunt. que
ad transmigrationem babilonie hoc est ad
confusionis vicia nō descendunt. Ibi
enī inhitat deus. vbi vera pax q̄
intime contemplationis gloria amat̄.
Nam qui ad p̄sitatrim defluunt. lo
cū dei esse contempnunt. locus ergo
glorie dei est. vel sancta eccl̄a. vel
dumfisisse in celestibus ꝑmanens
angelicus sp̄s. et gl̄a dn̄i de loco
suo benedicitur. vel ab electis hominibꝰ
vel a sanctis angelis. quoniam omnis laus
et eterna gl̄a tribuitur. In eo quod quod insti

de comittendis peccatoribus cogita
cordium vicia considerans con
ad carnales actus declinare
ad babiloniam intendunt. Q
p statu sue rectitudinis. quia
dei bona sanctorum considerare
desinunt. Ꝺeinde per cogitatio
intendunt quod post se vocem q̄
ab ierl̄m. i. de loco suo aud
cuius ipsius demoramur. qui hec
v̄ba largiente dn̄o per sensum
et subtilius intelligere et apud
valemus. Dicit enī. Et assumpsit
sp̄s. p̄dicatorem sp̄s assum
eius mentem in amore dei o
elevat a terrenis iam desideri
naȝ reddit vt nichil ei agere
nisi ea quibus lucra spiritali
gregat et ad regna celestia
tediam sui operis fructum p
Vnde et nobis p̄dicatoribus
Operandū nō est nimis qui pen
qui permanet in vicio etiam
autem subdit. Et audiui vocem post
me vocem cōmotionis mag
ꝑpheta sancto sp̄u repletus
narrat. que facienda p̄videt
p̄dicatione iam facta sunt. qu
in ope fecerunt. Vnde in trans
veteri per ysaiam dicit. Cum f
facta sunt. Quid est hoc quod p
ꝑpheta vocem audiunt cōmocon
gne. nisi quod post h̄ moneri p̄d
qui fit ad corda peccatorum la
peccatorum penitentium. Sequit̄
etenim quamquam dum p̄ua agunt
iustis vita nō audiunt nesciunt
sunt q̄mina que committunt. a
ipsa sua ignorancia in suo stup
secuti sunt. et iacentes in tu
quasi mollit quiescunt. Sicut
quedam peccatore et securo ꝑplo d
ait in fecibus suis. quia securi
sunt in peccatore. Cum hoc audie
versi v̄bum p̄dicationis cep
que sunt supplicia eterna cogi
qui terror iudicii qui subita
tradatio de singulis quibus
illico contremiscunt. Impleri
tibus et nos se capientibus suspi

magno pavore concussi in lu-
fletibus erumpunt. Propheta ergo
magne commotionis. Sequitur
post verbum predicationis commo-
atque penitentie luctum audiunt
enim prius quieti latebant in
tacti postmodum manum medica
dolore redeunt ad salutem
hac commotione penitentie propheta
dicitur. Pedes eius steterunt et
est terra. Anima ad vitam
ra in mente audientium surgit
tatis in sui consideratione turba
commovet. Hinc psalmista pro peccato
exorat dicens: Qui sedes super
cherubim manifestare. Hinc propheta
afflictis et penitentibus respiciens ait:
Commovisti terram et conturbasti eam
sana contritiones eius quia commota
est. Terra quippe commota et conturbata
est peccator de cognitione reatus
anxius et ad penitentie lamenta
excitatus. Peccanti homini dictum est:
Terra es et in terram ibis. Exoret
ergo sanctus contritio terre, quia
est conturbatus peccator qui de culpis
affligitur, de celestibus mox gaudiis
consoletur. Hec est itaque vox
commotionis magne que universis
facta diiudicat in afflictione peni-
tentie perturbatum. Sed quid vox
dicat audiamus: Benedicta
gloria domini de loco suo. Loco eius
aliquando fuerat corda peccantium
qui cum semetipsis reatus proprios
revertuntur ad viam glorie domini
locus fiunt. Iam enim se convertentes
gemunt, iam penitentie lacrimis mundant
illa que commiserunt. Inde ergo
oritur benedictio glorie et laudis
unde prius sanabatur creatoris
iniuria. De amore presentis seculi et
de penitentia sunt iam domini
locus sunt que prius in peccatis
posita fuerant locus alienus. Ipsi
qui aperti sunt ad deum conversi
non solum delent lacrimis
ipsa que fecerunt, sed etiam mira-
bilibus ad alta proficiunt ut sancta
dei omnipotentis fiant, ut si sanctis
virtutibus ad alta excolunt. Et
cum funditus deserat et accepto

dono sese ad celestia per desiderium
suspendant. De quibus adhuc sub-
ditur: Et vocem alarum animalium percu-
tientium alteram ad alteram. Audit
post se propheta vocem commotionis ma-
gne, quia sicut dictum est post verbum
predicationis luctus penitentie sequitur.
Audit post se vocem alarum animalium
quia ex ipso luctu penitentie oriun-
tur virtutes sanctorum ut tanto magis
in sancta actione proficiant quanto se
ante contigerit nequius confessi
meminerint. Sed est in hiis verbis ma-
gna dubitatio, quia non aperte per
prophetam dicitur utrumnam unumquodque al
alas suas in semetipsis percutiat, an
certe hec eadem sancta animalia alis
suis se vicissim feriant, et ala huius
alterius et ala alterius istius animal
tangat. Sed quia plerumque in sacro
eloquio ideo aliquid obscure dicitur
ut dispensante mirabiliter id multi-
pliciter exponatur, nos caritate nostro utrumque
exponere largiente domino debemus.
Sepe iam alas animalium virtutes dixi-
mus esse sanctorum. Unde ergo unum-
quodque animal alas suas excutiens
alteram ad alteram percutit nisi quod a-
perte datur intelligi quia si sancta
animalia efficimur virtus in nobis
virtutem excitat dum una alteram
ad profectum pulsat. Ecce etenim quis
sit iam ubi dei scientiam discit ut vi-
sceram etiam iam habeat. Per scientiam quippe
didicit ubi didicit dare elemosinam:
Ecce omnia munda sunt vobis. Sicque
iam esse ceperit misericors in ele-
mosinis verba sancte auctoritatis
legit et quicquid in eis dicitur de mise-
ricordia uberius per experimentum intelligit. Ubi
enim scriptum est: Pater eram pauperum
quod fortasse antea legebat et
preteribat, sed cum in eius corde iam
iam ceperit imitari, nam quod est
prius esse pauperem legit et recogno-
scit, quia introrsus rediens in
semetipso intelligit quod scriban-
dum. Aliud namque est iam ex pre-
cepto facere, aliud ex caritate. Ex pre-
cepto enim facere bonum inchoantium est,
ex caritate autem bonum perfectorum qui
non solum quia iubetur faciunt

sed etiam diligenter faciendo quod in
betur hinc est enim quod in magna
virtute per psalmistam dicitur ✓ vide
quia mandata tua dilexi domine
in tua misericordia vivifica me mandata
tenet etenim dei permissione facere fine
tis et obedientibus diligendo autem
facere obedientibus et   quia ergo
et per scientiam caritatis mens distinguitur
et per caritatem mens in corde compunc
to scientia multiplicatur ala in nobis
aliam percutit quia virtus virtutem exci
tat sic qui castitatis bonum in suo
corpore custodit cum luxuriantibus ze
lo accenditur et ab immunditie macu
lis expientur et sepe dum quosdam
in lapsibus invenit edomat affli
git ad atque ad castitatis munditiam
restringit Cumque si forte mens de
immunditia luxurie fuit temptata
ex ipso zelo quo alios corrigit se
metipsum convenit et erubescit im
munda cogitare que se in aliis re
colit correxisse In hoc ergo ala alam
percutit dum virtus virtutem pulsat
et ab immunditia custodit Sunt vero
et prefati simul vicissim se alis suis
alia feriunt et altera ad alteram
ala percutitur singulorum hinc est
descriptionis largiente domino sensus
patet Quid est ergo quod hec pennata
animalia vicissim alas alteram ad
alteram feriunt nisi quod omnes sancti
se invicem suis virtutibus tangunt
et sese ad provectum excitant ex
consideracione virtutis aliene Non
enim uni dant omnia ne in superbiam
elatus cadat Sed huic datur quod
tibi non datur et tibi datur quod
illi denegatur et dum iste considerat
bonum quod habes et non habet te
sibi in cogitatione preferat et rur
sum dum tu habes illum conspicis
quod ipse non habes te illi in tua
cogitacione postponas et fiat quod
scriptum est superiores sibi invicem
arbitrantes Ut enim pauca ex multis
loquar Isti inest abstinentie virtus

Virtutibus
sancti sese
ad provectum
excitant

tenetur et tu verbum scientie non
Illi datur verbum scie et tu
perfecte abstinentie apprehendere
et non vales Tu hinc liber
teneris et oppressis quibusque
commode solacia impendens a
sionem iustitie libere loqueris Sed
adhuc multa in hoc mundo
dens relinquere omnia velles
vales Illi vero datum est
terrena relinquere ut nichil
mundo cupiat habere Sed tua
auctoritatem potens cum peccata
quorumlibet non presumit exercere
se plus loqui libere debuit
non habet unde in hoc mundo
loqui cum alios libere re
ne ipsum vite sue querens
Isti virtus prophetie datum est
iam que ventura sunt pr
Sed tamen proximi egenti
conspiciens atque compaciens
curare Illi data est curacionum
atque corporum proximi molestiam
in periculo est orationibus impellit
eo quod scriptum paulo post sequi
vat Mira itaque dispensacione
deus sic in electis suis sua do
dispensat ut et isti det quod
negat et alteri minus quod
minus tribuat Cumque dum iste
habere illum conspiciat quod ip
habet vel ille habet minus accepisse
siderat quod sibi minus adesse
Dona dei alter in altero
omnes admirentur atque ex hac
admiracione humiliatur alter
et quisque videt habere quod non
divino iudicio sibi prelatum
sunt vicissim se animalia feriunt
sancte mentes altius se virtutibus
tangunt et tangendo excitant
excitata ad provectum volant
animus paulum quem apostolorum
tactus atque ad primam excitatus
qui mala preterite persecutionis sue
apostolorum innocentie vitam
dicebat Ego enim sum minimus
qui non sum dignus vocari
quia persecutus sum ecclesiam dei

unt quippe apostolorum innotescunt
per precedentem malitiam vilis
us Saulus facta est omnibus qua
cebat in ecclesia sollicitudo sua et
multos ex accepto intellectu pre
non attendit. Gratia illorum
iam pensans persecutorem alie
se doluit. Sed videamus si quis
lis enim qui Paulo datus est
lectio miratur. Ipse nobis apostolorum
ius requirenda est qui discipulos
nens ait: Sicut et carissimus frater
Paulus secundum datam sibi sapientiam
sit nobis sicut et in omnibus epistolis
ens in eis de his in quibus sunt
dam difficilia intellectu que indocti
et instabiles depravant. Miratur
itaque in apostolis omnibus Paulus inno
ntia miratur apostolorum primus in
Paulo sapientiam. Alis ergo se tangunt
inde se vicissim ad provectum
excitant unde volant. Hoc itaque
ipse deus agit in cordibus homi
d facit in regionibus terrarum
rat namque cunctis regioni
bus omnia tribuere, sed si una quelibet
io alterius regionis fructibus non
get communione cum altera non
miscetur. Unde fit ut huic vini, alii
olei habundantiam tribuat. Hanc
multitudine pecudum, illa vero ubertate
habundare faciat frugum, ut
m illa defert quod ista non habet, et ista
dit quod ista non detulit. Et eo
morum gratie sibi sunt et diverse
quiete sint. Sicut ergo regiones
terrarum ita sunt mentes sanctorum
e dum vicissim sibi conferunt quod
acceperunt, quasi fructus suos regi
es regionibus impendunt ut in
a omnes caritate ligentur. Sed
er hec sciendum est quia sicut electi
ntque hoc semper in aliis atten
unt quod a deo melius acceperunt
m ipsi, ut eos sibi in cogitatione
erant seque illis in humilitate
substernant. Ita reproborum mens
umquam considerat quid alius boni
amplius quam ipsa, sed quid boni
amplius quam alter habeat. Atque

eum pensant que bona spiritus alter
acceperit et ipsis desint. Sed que bo
ipsi et que mala assint alteri. Et ea
semper deus ad hoc contuetur singulis
dividat ut alterum alteri in cogitatione
humiliet. Ad hoc reprobi pertrahunt
bonum quod acceperunt ut ex eo in
elatione perdantur dum se con
siderant bona que ipsi habent et illi non
habent, et numquam perpendere student quanta
bona alii habeant. Quod ergo divina pietas
in augmento disponit humilitatis, hoc
mentes reprobe in augmento vertunt ela
tionis, et ex diversitate unde a bono de
ficiunt unde crescere in humilitatis bono
debuerunt. Propter hoc ergo necesse est
fratres carissimi ut in nobis hoc semper
debeamus aspicere quod minus habetis, in
proximis vero hoc quod nobis amplius
acceperunt. Omnino super nosmetipsos
eos pro bono quod ipsi habent et vos non
habetis aspicimus ad hoc quoque obtinet
dum etiam nos ex humilitate crescat.
Sic enim et vos in illis accepta bona
perpendit, quia illi in nobis considerant
bona que habetis. Vicissim vos alis
tangitis ut excitari semper ad cele
stia volent. Sequitur: Et vocem sequen
tium rotarum animalia, et vocem commotio
nis magne. In rotis sacri eloquii
testamenta signari superius diximus. Vox
ergo rotarum est sermo testamentorum. Post
vocem itaque alarum animalium auditur
ibi vox rotarum, quia predicantium sermone
suscepto dum conversi sanctorum ad al
tiora agenda evolant, seque vicissim
ad provectum pulsant, sancte ecclesie
status erigitur, ut per universum mundum
sacrorum testamentorum pagine legantur.
Ubique eternum sanctum evangelium, ubique apostolorum
dicta, ubique lex et prophete resonant. Post
alarum vocem vox rotarum sequitur, quia
post sanctorum miracula verba sacri eloquii mun
dus tamen ceteri libere et libenter audiunt.
Que vox animalia sequitur, quia sicut
superius dictum est, Postquam in honore
venit vita sanctorum, veneranda quoque
apparuerunt hominibus eloquia testa
mentorum. Vel certe vox alia sequitur
quia in sanctorum prius vita cognoscimus

p

quid in sacre scripture volumine intelli-
gere debeamus / illorum quippe nobis
actio aperit hoc quod in sinus predica-
cionibus pagina testamenti veteris dicit.
Sed querendum nobis est cur post spiritum
superius dictum est. Audivi post me vo-
cem alarum atque rotarum subditur: et
vocem commocionis magne. Quod si
diligenter aspicitur, invenitur quia
non otiose repetitur. Due quippe sunt
commociones quibus corda nostra commo-
ventur. Una quippe commocio est ex ti-
more, altera ex caritate. Una fit ex
luctu penitencie, alia ex fervore a-
moris. Post predicacionis ergo verba
prima commocio est cum plangimus
mala que fecimus. Post vocem vero
alarum et rotarum secunda commocio
est, dum magnis fletibus querimus
celestia bona que audimus. Ecce enim
quia iam scimus etiam de multis pri-
oribus virtutum exempla cognoscimus, ergo
alarum sonitum quotidie audimus.
Quia ubique sacra eloquia personant
quasi rotarum vocibus excitamur,
et quia per eadem sacra eloquia ad amorem
nostri conditoris attendimus magni
fervoris ignibus ardentes esse nos con-
gruit adhuc ab omnipotentis dei facie pla-
gimus. Post primam ergo vocem commocionis
fit quia quod cognovimus, secundo dicitur re-
petita plangere iam diligendo que cogno-
vimus non cessamus eum ad fletibus desi-
derare. Post rotarum itaque vocem vox
magne commocionis sequitur, quia cum
testamenta dei in aure cordis sonare
ceperint, audientis spiritus ex amore
compunctus ad lamenta commovetur. Hic
est enim quod scripture sacre verba sunt in
corde legentium sapida. Hinc est quod
ab amatoribus plerumque in silencio quasi
nascendo et tacite leguntur. Unde
per prophetam quoque alium dicitur: Precessi in
alienacione capitis potentem in mo-
nebunt mea genera, ad aperient
ora sua sicut pauper in occul-
to edens. Quem enim deus in aliena-
cione capitis potentem predicit, quem
iudeorum supplicium a semetipso aliena-
do repellit, in qua alienacione
gentes mote sunt, quia dum ibi
a fide caderent ad cognicionem fidei
corda gentilium cucurrerunt. Que
videlicet gentes in sacre leccionis pabulo
ora cordis aperiunt, et in occulto
sicut pauperes comedunt, quia cum
festinacione et silencio verba vite legentes
sumunt. Et scriptum est quia quanto amplius
tores in caritate atque intellectu fue-
runt, tanto sancti predicatoribus ma-
ior gracia spiritus datur. Unde eciam propheta
dicit: Assumpsit me spiritus, et audivi
post me vocem commocionis mag-
ne. Post vocem commocionis magne alarum
atque rotarum, atque inde commocionis
magne iterum subiungit: Spiritus quoque
elevavit me et assumpsit me.
Qui se assumptum a spiritu dixerat, iam
elevatum et assumptum narrat, quod
ad altiora mens predicancium profi-
ciunt per eos sensus audiencium
donum omnipotentis dei desiderium
nectitur. Unum vero predicatores sancti
ideo proficiunt ut per eorum ministerium
dona que in sancta ecclesia multiplicentur,
sicut de hac eadem ecclesia scriptum
est: Rivos eius inebrians, multiplica
germinaciones eius, in stillicidiis suis le-
tabitur cum exoriet. Rivi quippe
sancti predicatores sunt, qui terram
cordis infundunt, sed eciam multipli-
antur cum germinaciones ecclesie multipli-
cant. Quia cum uberiorem graciam
predicatores accipiunt, fidelium merita
augentur. Hec sancta ecclesia in stil-
licidiis letatur. In stillicidiis enim
aqua de tecto in terram cadit, que de
celo ceciderat in tecto. Tecta vero ecclesie
sancti predicatores sunt qui mentes
credendo et amonicionibus immundis
protegunt, sed quia illorum cor
doctrinis in predicacione infunditur, quasi
de celo venit in tectum, quia verbum
eorum verbis irrigatum, ergo aqua de tecto
defluit in terram. Ecclesia itaque eciam
dum colligitur in stillicidiis suis la-
betur, quia quod in fide bonis operibus
nascitur, ea quasi accepit dona considerat
et in verbis predicancium exultat, ea
ergo auditoribus ad meliora surgentibus

cor quoz p(re)dicatoribus graz p(re)t
tipli p(ro)ph(et)a dicat. ... quoz ele
van uit et assumpsit / Unde enim
p(re)d(i)cator magis ac magis eleva
tur et assumitur inde audiitur ad
meliorem vitam mutat / Sed querendum
nobis est. Cum sp(iritu)s incarnatum
non elevet nisi assumpserit. cur
p(ri)us elevavit et postmodum dicitur as
sumpsit. Sed hoc loco assumpsit dicitur
est stantem tenuit. Nam sunt ne
nnulli quos elevat sp(iritu)s. s(ed) non as
sumpsit / assumit quorum et intellectum
ad sp(iritu)alia erudiat / et tamen vita
in actibus carnalibus remanens in
tellectum non concordat. Balaam nam(que)
propheta sp(irit)u elevatus erat. sed as
sumptus non erat. Qui et veraciter
post longe post futura prospice
ret inter a teremis incedens noluit
se vere. Sed quia p(ro)ph(et)a sanctus scientia
elevatus est et vita pariter assumptus
qualis in p(re)dicatione pergat
annuntians. et abii amarus in indignatione
spiritus mei. Pensate fratres karissimi
cum dona sancti spiritus creverant
amarus abibat. an omne cor quod
... sp(iritu)s assumit amarum in indignatione
sua sui sp(iritu)s facit. Unde s(an)c(t)um
quia cum adhuc p(ri)us vita dul
cis est etiam si verbum dei loqui videatur
elevatus et assumptus p(re)dicator ne
sciente enim quia sanctus sp(iritu)s
alet in amaritudine(m) temporalium de
lectatione eternorum amonet. Dul
cem est esse in rebus humanis
ei qui adhuc de celestibus
gaudia nulla gustavit. Quia quanto
minus eterna intelligit tanto de
lectabilius in temporalibus requiescit.
At si quis iam cordis ore
gustavit que sit illa dulcedo cele
stium p(ri)mordium que illi nimirum dicta
angelorum choro / que incorruptibilis
visio sancte trinitatis / hinc quanto
dulce sit quod intus videt tanto
amaritudinem vertitur omne
quod foris est sustinet / ... ixatum
... de hiis que male se egisse

recolit et sibimetipsi displicet. Cui ei
ille placere iam cepit qui omnia cre
avit / reprehendit se de cogitationibus
inscitie de verbis et punit flendo de
factis. Suspirans in hac erumna ad omnia
per mentis despectum calcat / et quod
diu illud quod desiderat adhuc
per spem non habet flere dulce habet se se
habet gemitibus lamentis affligere / et quod
licet dum se esse in patria ad quam cari
est videt in huius vite exilio nihil
ei plus aliud quam sua amaritudo
placet. Dedignatur enim subiacere temporalibus
libus et ardenter supplicat ad eterna per
venire. Quod per Salomonem dicitur. Eo quod multa
sapientia multa sit indignatio / et qui ap
ponit scientiam. apponit dolorem / Cele
stia enim cognoscentes terrenis animi
subdere dedignamur / et dum plus sapere
incipimus de hiis que male egimus
nobisipsis irascimur / et sit in multa sa
pientia multa indignatio / quia quanto
plus p(ro)ficimus in cognitione. tanto
nobisipsis indignamur amplius de preterito
opere. Atque cum scientia dolor crescit / quia
quanto magis eterna cognoscimus
tanto magis esse nos in huius exi
lii miseria dolemus. Vel sicut translatione
dicitur / et qui addit scientiam
addit laborem / Quo enim scire meruimus
primus que sint celestia gaudia eo
magis ut erronea nostra laqueos
possimus evadere flendo laboramus. In
multa ergo sapientia multa est indignatio
/ quia si eterna iam sapimus. nos
metipsos despicimus egisse / hec quod
nos petunt ab eternitatis amore sepa
re / reprehendit semetipsam contra
accusat quod egit dampnat per
primam quod accusat / fit rixa in anima
p(er)tinens pacem cum deo / Sic Achab
iniquus a p(ro)ph(et)a reprehensus cum contra se
divinam sententiam audisse p(er)timuit et
magno merore depressus est. ita
ut propheta suo dominus diceret Nonne
vidisti humiliatum Achab coram me
Quia igitur humiliatus est mei causa non inducam
tam malum in diebus eius / In diebus autem

verbis pensandum est quomodo ei melius
sius meror amaritudinis placeat
qui amittere timet deum. Si sic ei
et in verbo prima placuit qui time
bat perdere prius scientiam antequam
modo ei grata sit spontanea afflic
tio pro culpis meis quam placet. Si
hec ad tempus placuit et in eis quod
displicebat. Sed sciendum quia nullus
hec pro amore omnipotentis dei exto
to corde agere preualet nisi hunc prius
amor spiritus sanctus assumpserit. Nam
quando homo ex sua virtute sufficiat ter
rena despicere celestia amare preteri
tum deo querere secum rixam subire
in cogitatione semetipsum reprehendere
et gemitibus punire. nullus hec agere
nisi que divina gratia roboravit valet.
Unde et subdit. Manus ~~erat~~ domini cum eo
erat mecum confortans me. Quod bona
quippe surgere perficere non possumus nisi
quos spiritus et preueniendo eleuet et
subsequendo confortet. Sed sciendum
est tamen superius de volumine quod
accepit scriptum sit. Et factum est in
ore meo sicut mel dulce. Hic vero
postmodum dicitur. abii amarus in indi
gnatione spiritus mei. Mirum quippe
valde est si dulcedo simul et amari
tudo conveniat. Sed iuxta superiorem
sciendum est quia cum sermo dei in ore cor
dis dulcis esse cepit huius procul du
bio contra semetipsum animus amarescit.
Quo enim in illo subtilius discit quali
ter reprehendere debeat eo se durius per
amaritudinem penitentie castigat. quia
tanto sibi magis displicet quanto in
sacro volumine amplius de omnipoten
te deo videt quod amet. Sed quia ad
ista perficere sua virtute non valet homo
recte nunc dicitur. Manus enim domini
erat mecum confortans me. Manus
enim domini in sacro eloquio aliquando
etiam unigenitus filius appellatur
quia omnia per ipsum facta sunt et
de cuius ascensione per Moysen pa
ter loquitur dicens. Tollam in
celum manum meam. Hec manus que
electorum suorum corda confortat dis
cipulis dicebat sine me nichil potestis

10 / 7

facere in nomine deo quod cogitamus
omne quod agimus semper oremus
ut et ipso aspirante cogitemus et
ipso adiuvante faciamus qui cum
et regnat cum patre in unitate
spiritus sancti deus per omnia secula seculorum

Inter cetera prophetie miracula hoc nos
miraculum huius libri prophetiam
prestat in eis verbis res ita n
numquam verba rebus exponuntur
eorum non solum dicta sed et
res geste prophetia sunt. Venit in ...
Venit ad transmigrationem ad acervum
novarum frugum ad eos qui habitabant
iuxta flumen Chobar. Tempus
exigit ut indagare debeamus quia
ad transmigrationem venit que dudum
necessitatis fuit ut per fruges locum
quoque exprimeret dicens ad acervum
novarum frugum nisi quod semper
res et loca cause signantur
Ezechiele quippe prophetante in
captivitatis annum defluxerant atque
hii qui in captivitatem ducti e
rant plures iam in morte obierant
ad quorum filios locutus
propheta veniebat. Unde et ei per
dicitur. Fili hominis mitto ego te ad
filios Israel ad gentes apostatrices
que recesserunt a me patres eorum
~~que recesserunt~~ prevaricati sunt pactum
meum usque ad diem hanc. Et filii
dura facie et indomabili corde
sunt ad quos ego mitto te. Quia
quia multi fuerant credituri atque
per obedientiam ad fertilitatem boni operis
perventuri acervus frugum vocantur.
Quia enim bone anime fruges ap
pellantur dei propheta alius testatur
Sanctus Israel domino primitie frugum
eius. Fruges ergo domini etiam
converse ad fidem gentes postmodum
facte sunt. Sed quia prius Israel
domino credidit recte hunc propheta
frugum eius primitias appellat.
Quia ergo propheta missus non fuerat
populo. Sed filiis eiusdem populi venit
intulit ad acervum frugum novarum

Quid vero per chobar flu-
designetur supra iam diximus
nec necesse est modo repetitis verbis
audientibus fastidium generare. Sequitur
Et sedi ubi illi sedebant et man-
si ibi septem diebus merens in medio
eorum. Captivo populo propheta socia-
tur quia per compassionem se copulat eorum
qui se meroribus consedendo et merendo
coniungit quia latius ubi conterit
et ille sermo ab audientibus libe-
ntius accipitur cum a predicante cum com-
passione animi profertur. Sic ferrum
ferro iungitur liquatur prius et
postmodum vicissim a se ipso tenetur
Quem prius unumquodque molestat post-
modum tenere fortiter non sufficit
Sed propheta captivo populo consedit
et merens in medio eorum extitit
videlicet per caritatem grandem conde-
scendendo se ei molliorem redderet
quem statim per verbi fortitudinem
teneret. Hunc vero israeliticum populum qui
domus exasperans vocatur quia tunc
per nec inter flagella cognovit
nullo merore animi depressit propheta
gaudentes merens sedet sicut
dicit ut tacendo ostenderet quid lo-
quendo venerat dicere et prius quam
loqui faceret in hoc quod merens ta-
cuit formam verborum suscepit. Sequitur
Cum autem pertransissent septem dies
factum est verbum domini ad me dicens
In eo quod septem diebus merens se-
dit et post diem septimum verbi
predicationis missionem accepit ut loqui
debuisset aperte indicat quia eisdem
diebus merens tacuerat missus autem
ad predicandum fuerat et tamen septem
diebus sedens tacebat. Quid est
hoc nisi quod nobis propheta sanctus in hoc
suo silentio innuit nisi quia ille
qui veraciter novit quam plus
bene tacere didicit. Quasi enim quod-
dam nutrimentum verbi est censura silen-
tii et recte per exercere scitur quia nequaquam
sermonem accepit qui ordinate
ante per humilitatem tacet. Hinc
est quod per Salomonem dicitur Tempus tacendi
et tempus loquendi. Non enim ait tempus
loquendi et tempus tacendi sed prius
tacendi premittit tempus et postmodum
subdit loquendi. Quia nec loquendo
tacere sed tacendo debemus loqui
discere. Ergo propheta sanctus qui missus
ad loquendum fuerat diu prius tacuit
ut postmodum recte loqueretur. Pen-
sandum nobis est quanta ei culpa sit
non tacere quem nulla cogit necessitas
loqui. Sequitur Fili hominis specula-
torem dedi te domui israel. Notandum
quod enim quem dominus ad predicandum
mittit speculatorem esse denuntiat
Cui enim cura aliena committitur spe-
culator vocatur ut in meritis altitudine
sedeat atque volubilitatem nominis ex vir-
tute actionis trahat. Non est enim
speculator qui in imo est. Specu-
lator quippe semper in altitudine
stat ut quicquid venturum est longe
prospiciat et quisquis populi speculator
ponitur in alto debet stare per vitam
ut possit prodesse per providentiam. Hinc
propheta alius speculatorem admonet
dicens Super montem excelsum as-
cende tu qui evangelizas Syon. Vi-
delicet qui predicationis locum suscipit
ad altitudinem ascendat bone actionis
ad excelsa tendat et eorum que sibi
commissa sunt opera transcendat quatenus
subiectorum vitam subtilius videat
quanto et terrenis rebus quas despi-
cit animum non supponit. Quam dura
michi sunt ista que loquor quia me-
metipsum loquendo ferio. Cuius nec
lingua ut dignum est predica-
tionem tenet nec in quantum tenet
sufficit vita sequitur linguam. Qui
otiosis verbis sepe implicor et ab
exhortatione atque edificatione proximorum
torpens et negligens cesso. Qui
in conspectu dei factus sum mutus
et verbosus. id est mutus in necessariis
verbosus in otiosis. Sed ecce sermo
dei de speculatoris vita compellit
ut loquar. Tacere non possum et
tamen loquendo me ferire pertimesco
Dicam dicam et ubi dei gladius
etiam per memetipsum ad confingen-
dum cor proximi transeat dicam dicam

r

quer'

Ut etiam contra me sermo Dei sonet per me. Ego me reum esse non abnego, torporem meum atque negligentiam video. Erit fortasse apud pium iudicem impetratio venie ipsa cognitio culpe. Et quidem in monasterio positus valebam et ab otiosis sermonibus linguam restringere, et in intentione orationis pene continue mentem tenere. At postquam cordis humeris sarcinam pastoralem supposui, colligere ad semetipsum assidue non potest animus qui ad multa partitur. Cogor namque modo ecclesiarum, modo monasteriorum causas discutere, sepe singulorum vitas actusque pensare, modo quedam civium negotia sustinere, modo de irruentibus barbarorum gladiis gemere, et commisso gregi insidiantes lupos timere. Modo rerum curam suscipere ne desint subsidia eis quos disciplina regule tenet, modo raptores quosdam equanimiter perpeti, modo eis sub studio servate caritatis obviare. Cum itaque ad tot et tanta cogitanda scissa ac dilaniata mens ducitur, quando ad semetipsam redeat, ut totam se in predicatione colligat et a predicandi ministerio non recedat? Quia autem necessitate loci sepe viris secularibus misceor, nonnumquam in disciplina linguam relaxo. Nam si in assiduo censure mee vigore me teneo, scio quia ab infirmioribus fugior, eosque ad hoc quod appeto nequaquam traho. Unde fit ut eorum sepe et otiosa patienter audiam. Sed quia ipse quoque infirmus sum, in otiosis sermonibus paulisper tractus, libenter iam ea loqui incipio que audire ceperam invitus, et ubi tedebat cadere, libet iacere. Quis ergo ego vel qualis speculator sum, qui non in monte operis sto, sed adhuc in valle infirmitatis iaceo? Potens vero est humani generis creator et redemptor indigno michi et vite altitudinem et lingue efficaciam donare, quia pro eius amore in eius eloquio nec michi parco. Esse ergo speculatoris vita et alta debet esse et circumspecta. Ne enim terrenarum rerum audire sufficit alta, ne occultis hostis iaculis feriatur circumspecta. Neque hoc speculatori sufficit ut in alto vivat, nisi loquendo assidue ad alta audientes suos pertrahat, eorumque mentem ad amorem celestium per predicationem succendat. Sed tunc hec recta est lingua eius si ex vita consonat. Nam lucerna que in semetipsa non ardet, eam rem cui supponitur non accendit. Hinc enim de Iohanne veritas dicit: Ille erat lucerna lucens et ardens. Ardens videlicet per celeste desiderium, lucens per verbum. Ut igitur veritas predicandi teneatur, necesse est altitudo operandi custodiatur. Unde quoque sancte ecclesie sponsus vocem in Cantico canticorum dicit: Nasus tuus sicut turris Libani. Que laus est sponse mei ut sponse nasum turri comparet? Sed quia per nasum semper odores fetoresque discernimus, per nasum speculatores ecclesie designantur, qui minimi sunt et sicut turris esse et Libani, quia vigilantis providentie discretione munita semper debet esse extendi et in altitudine vite consistere, non in valle infirmitatis operis iacere. Sicut enim turris in monte ad speculandum ponitur ut hostes venientes longius videantur, sic predicatorum vita semper in alto debet permanere ut more nasi discernat odores fetoresque virtutum vitiorum, incursus malignorum spirituum prospiciat et commissas sibi animas per suam prudentiam custodiat. Sequitur: Et audies ex ore meo verbum et annuntiabis eis ex me. Recte monet propheta ne presumat loqui quod non audierit. Sed prius aure cordis appiat vocem creatoris et postmodum os sui corporis aperiat auribus. Unde propheta alius dicit: Inclinabo ad similitudinem aurem meam, aperiam in psalterio propositionem meam. Qui enim recte predicat, prius ad Deum est aure cordis loquatur

Speculatori vita debet esse: Alta. Circumspecta.

inclinat. ut postmodum ex corporis
impositione admonitionis aptat
sequimur. Si dicente me ad impium
morte morieris non annuntiaveris neque
locutus fueris ut avertatur a via sua
impia et vivat ipse impius in
iniquitate sua morietur sanguinem
eius de manu tua requiram. In
quibus verbis quid nobis nondum est
ad sollicite cogitandum insinuatur quia
subiectus ex culpa propria moritur
dum diligenter a preposito non increpatur
admonetur. Hic propositus sine culpa
est qui verba ultionis non audierit ex
culpa moritur subiectus. Impio
enim mors debetur sed ei ab eo speculatore
cuius via vite mutanda est
et cuius impietas increpanda. Si
vero speculator tacuerit ipse impius
in iniquitate sua morietur. quia impietas
eius meruit ut dignus
non esset ad quem speculatoris mo...
...Sed sanguinem eius de
manu speculatoris requiram. Quia
hunc occidit qui eum tacendo
morti prodidit. In quibus verbis scilicet
pensandum est quantum sibi connexa
sunt peccata subditorum atque prepositorum.
quia ubi subiectus ex sua
culpa moritur ibi is qui preest
quia tacuit reus mortis tenetur.
Pensate ergo fratres karissimi. pensate quia
nos digni pastores non sumus.
...a ex nostra culpa est quantum ...
...sumus. et quanto nos ad iniquitatem
defluimus etiam ex nostro hoc vitio
quos obsistentes atque reclamantes
in pravis desideriis non haberemus.
...bis ergo et nobis parcite. Si apud
... cessatis. vobis et nobis primum
hoc quod displicet non tacemus.
...quam liber a commissorum sibi sanguine
fuerat predicator egregius
qui dicebat. Mundus sum a sanguine
omnium. Non enim subterfugi quominus
annuntiarem omne consilium dei vobis.
Si enim non annuntiasset mundus a sanguine
non esset. Sed quisquis omne
consilium dei annuntiare studuit ab
...sanguine mundus sunt ...
...nos quoniam nos ostendimus

nos rei esse ostendimus. qui sacerdotes
vocamur. qui super ea mala que propria
habemus. alienas quoque mortes ad
dimus. quia tot occidimus. quot ad
mortem ire quotidie tepidi et taciti
videmus. Cum vero de sanguine
autem eius de manu tua
requiram. Si hoc in loco sacri eloquii
nomine mors corporis designata vel
de nobis de nostro silentio augetur
metus. Quia si in subiectis suis
is qui prelatus est ad speculandum
etiam de morte corporis quoque mori
turi tam graviter reus tenetur
quo reatu de morte anime subiectorum
constringitur que potuisset semper vi
vere si verba correptionis audisset.
Sed melius puto sanguinis nomine
peccatum signari. Unde quidam cum peccata
carnis deflet dixit. Libera me de
sanguinibus deus deus salutis mee.
Sanguis ergo morientis de manu
speculatoris requiritur. quia peccatum
subditi culpe propositi si tacuit reputatur.
Est ergo ut faciat ut eis mo
riente subdito se liberum reddat.
Surgat invigilet malis actibus
contradicat sicut scriptum est. Discurre
festina. Suscita amicum tuum ne de
deris somnum oculis tuis nec dor
mitent palpebre tue. Unde hic
quoque addidit. Si autem tu annuntiaveris
impio et ille non fuerit conversus ab
impietate sua et a via sua impia
ipse quidem in iniquitate sua morietur
tu autem animam tuam liberasti. Tunc
enim subiectis moritur sine te
qui in causa mortis contradictorem
pertulit te. Nam morti tunc contradicis
adiungeris. Et notandum que sunt que
dicantur a speculatore predicari. Nimirum
fides et operatio. Nam ait. Si autem
annuntiaveris tu impio et ille non fuerit
conversus ab impietate sua et a via
sua impia. Impietas ad infidelitatem
quippe pertinet. Via vero ipsa ad
pravam actionem. Et omnis speculator
hoc habere debet studii ut prius ad
pietatem fidei postmodum ad pravam
viam vel ad bonam actionem trahat.
quia de exhortatione sermo se in
tulit innotescere breviter debemus

Predicari debet populo fides
operatio

in ore pastoris quantus esse debeat ordo
atque consideratio locutionis Pensare
etenim doctor debet quid loquatur cui
loquatur quando loquatur qualiter loquatur
et quantum loquatur Si enim unum horum
defuerit locutio apta non erit Rec-
tum quippe est si recte offeras sed
recte non dividas peccasti Recte
autem offerimus cum bono studio
bonum opus agimus Sed recte non
dividimus si habere discretionem in bono
opere postponamus Considerare etenim
debemus quid loquamur et iuxta

Quid

Colos. x.

pauli vocem sermo noster semper in
gratia sale sit conditus Pensandum
vero nobis est cui loquamur quia sepe

Cui

increpationis verbum quod ad hoc admit-
tit persona altera non admittit et
sepe ipsa eadem persona sed in statu
sit altera Unde Nathan propheta
david post adulterium fornicationem
in tractatione sua percussisset cum tamen de
raptore eius diceret filius mortis
est vir qui fecit hoc et postmodum
videtur dicens Tu es ille vir Cui
tamen cum de Salomonis regno loqueretur
quia culpa defuit et se in oratione
prostravit In una ergo eademque persona
quia causa dispar extitit etiam sermo
prophetie dissimilis fuit Pensandum

quando

quoque est quando loqui debeamus quia
sepe et si differtur increpatio pri-
mo bene recipitur et non inmerito langu-
escit si licet quod ante proferri
debuit tempus amisit Nam et sa-
piens mulier Nabal ebrium videns
increpare de culpa tenacie noluit
quem digesto vino increpationis
sue verbis utiliter percussit et prophe-
ta adulantium linguas non esse in
subsequenti tempore differendas annun-
ciat qui ait Confundantur statim
erubescentes qui dicunt michi euge
euge Adulatio enim si vel ad tempus
patienter suscipitur augetur et pau-
lisper demulcet animum ut a rigore
sue rectitudinis mollescat in di-
lectione sermonis Sed nec crescere
debeat statim et sine mora scieda

Pensandum quoque nobis est qualiter
loquamur Nam sepe verba contra hunc
ad salutem revocant aliud vole-
vant Unde Paulus quoque aliud
cui timidum admonet dicens Argue
cum omni imperio Thimotheum ex-
hortatur dicens Argue obsecra
increpa in omni patientia et doctrina
Quid est quod vim imperii et aliud
etiam precepit nisi quod unum lenita-
tis alterum vero severitatis spiritum in-
spexit leniter per auctoritatem in-
iungenda erat severitas ubi Ti-
motheus qui per spiritum fervebat per pietatem
temperandus fuerat ne si plus justo
inferbesceret non ad salutem vulnera
reduceret sed sana vulneraret Pensandum
quoque quantum loquamur ne si et quod
multa ferre non valet obruimus
ex hortationis vel increpationis
quantitate trahimus auctorem in
fastidium producamus Unde ipse
predicator egregius hebreis quod
dicens Obsecro vos fratres ut suffe-
ratis verbum solacii etenim perpaucis
scripsi vobis hoc tamen nisi fuerit
pie gestum ut pauca quidem etiam
capere prevalent audiant sed
eorum mentes in pure dolore quo-
gant Nam si cibus unio in tempore
exhortationis sermo fuerit multum
dicitur quia multa retinere non
simul admittit animus Unde et in
corpore plurimos quos infirmi
stomachis posuimus apto quidem in
tamen sed subaliter lumine nec
pleni multo medicamine fuerint
firmitatem stomachi non robora-
tes adiunat Sed opprimentes ra-
nent Sciendum tamen quia etiam ipso
sermo prolixior tenescat peri-
culum hiis auditoribus non est
aut qualiter dicat quid et quibus
dicat non vigilanter aspiciat valde
periculosum est Verum etiam
tres si quas fortasse culpas admittunt
leviter arguendae sunt Quia si acrius
increpentur frangunt potius quam emendantur

eorum mentes aspere atque imprudenter si increpat leviusque fuerint ad meliora cultus ipsa levitate provocat. Quod bene eorum egregio predicatore didicimus. Qui cum Corinthios cognosceret pro amore personarum in scismate divisos contra invicem contendentes locutionem suarum a gratiarum actione et laudibus cepit dicens Gratias ago deo meo semper pro vobis in gratia dei que data est vobis in Christo Ihesu. Quia in omnibus divites facti estis in illo in omni verbo et in omni scientia sicut testimonium Christi confirmatum est in vobis. Cui adhuc adiungit et dicit Ita ut nihil vobis desit in ulla gratia expectantibus revelationem domini nostri Ihesu Christi. Quaeso te Paule si iam nihil deest Cur eis scribendo fatigaris. Cur in longinquo positus loqueris. Pensemus rogo fratres karissimi quantum eos laudat. Ecce eis gratiam dei asseverans datam. fratres in omnibus divites dicit in omni verbo et in omni scientia Christi testimonium id est quod de semetipso moriendo et resurgendo testatus est eorum vita confirmando esse prophetat et nihil eis deesse in ulla gratia testatur. Cuius rogo credat ista paulo post eos corripiat quos laudat. Nam post cetera subiungit Obsecro autem vos fratres per nomen domini nostri Ihesu Christi ut idipsum dicatis omnes et non sint in vobis scismata. Quid enim potuit tam perfectis tamque laudabilibus scisma subsistere aperire. Significatum est enim mihi de vobis fratres mei ab hiis qui sunt Cloes quia contentiones inter vos sunt. Hoc autem dico quod unusquisque vestrum dicit Ego quidem sum Pauli ego autem Apollo ego vero Cephe ego autem Christi. Ecce quos in omni verbo in omni scientia laudaverat quibus nihil deesse in ulla gratia dixerat paulisper quietes ad increpandum leviter venientes divisos erga seipsos reprehendit. Et eorum prius salutem postmodum vulnera patefecit. Peritus etenim medicus vulnus secandum videns. Sed egrum esse conspiciens diu palpavit et subito percussit. Prius blandam manum laudis posuit et post modum ferrum increpacionis fixit. Nisi enim vehementer metus fuerint palpando reprehensione ita ut ex aliis rebus audiant quod in consolacionem simul per increpacionem pertiment ad destructionem cadunt. Sed insuper metitus est paulus ut prius eis nil deesse in omni gratia diceret. quibus postmodum dicturus erat unitate decedunt. Absit hoc quis de illo talia vel desipiens credat. Sed quia erant inter Chorinthios quidam gratia repleti et erant quidam in personarum favoribus extasi cepit a laudibus perfectorum ut modesta invectione ad reprehensionem pertingeret infirmorum. Et in hoc quoque ad medicinam cordis a medicina corporis usum trahens. Nam cum feriendum vulnus medicus aspicit. prius ea membra que circa vulnus palpat sana sunt. ut post ad ea que vulnerata sunt leviter palpando perveniat. Cum ergo paulus perfectos in Corinthiis laudant sana membra iuxta vulnus tetigit. Cum vero infirmos de divisione reprehendit vulnus in corpore percussit. Videamus tamen hunc ipsum qui tanta molestia atque mansuetudine ad corripiendos Corinthios durus qualiter eorum Galathas qui a fide discessant exigitur. Nulla enim modestie parva premissa. nulla locucionis dulcedine prerogata eos quos a fide discessisse cognovit a ipso epistole exordio invehendo redarguit. Nam premissa salutacione sic cepit
Miror quod sic tam cito transferimini gal. 1
ab eo qui vos vocavit in Christi gratia. Quibus etiam inapta increpacione post cetera subiungit O insensati Galathe quis vos fascinavit. Gal 3
Omnes etenim dure nisi aperta essent increpatione percusse nullo malo cognoscerent quod egissent. Nam sepe hii qui imprudentes sunt tanto se peccasse

senciant / quatinus de peccatis que fecerint
increpantur, ut in morte culpas suas
estiment quas timor in iniectio ca-
stigat. Et quas vehementer obiur-
gari viderint maiores esse depre-
hendant. Unde necesse est ut sermo
se predicantis cum auditorum sese
qualitate formet, ne aut peccan-
tibus aspera aut pudentibus leviora
loquatur. Quid autem mirum si hoc
verbum dei erogator faciat, cum et
agricola qui semen in terram mittit
prius terre qualitatem providet quibus
seminibus aperta videatur, et postquam
qualitatem previderit terre tunc semina
spargit. Sed quia de qualitate de-
terre locutionis longius traximus
oportet ut ad eum quem cepimus ex-
ponendi ordinem redeamus. Hoc est si
conversus iustus a iustitia sua fecerit
iniquitatem ponam offendiculum coram
eo ipse morietur quia non admonuisti
eum et in peccato suo morietur et non erunt
in memoria iustitie eius quas fecit.
Sanguinem vero eius de manu tua re-
quiram. Quia iusto qui in peccato ceci-
dit predicator tacuit eius sanguinis
reus tenetur. Et qui sollicitus esse non
studuit in predicatione factus est par-
ticeps in dampnatione. Sed cum dicitur
in peccato suo morietur et non erunt
in memoria iustitie eius quas fecit
hic pro nobis maxime considerandum est
quia cum mala committimus sine causa
ad memoriam bona nostra transacta re-
vocamus, quia in perpetratione malorum
nulla debet esse fiducia bonorum pre-
teritorum. Sed querendum est utrum iusto
postquam ceciderit predicandum sit an
etiam priusquam cadat. Invigilare debet
predicator ne ad casum veniat
[illegible] et priusquam cadat. Nam
sequitur: Si autem tu annuntiaveris iusto ut
non peccet iustus et ille non pec-
caverit vivens vivet quia admonuisti
eum. Et tu animam tuam liberasti.
Sic ergo predicator ideo animam suam
liberavit quia iusto ne peccaret
denuntiavit. Cum iustus ad peccatum
predicatore tacente ceciderit predicator
hinc tacuit reus tenetur. Sed quid
nimirum vero ad hoc sufficiat ut non

solum peccatores studiose corripiat
etiam iustis invigilet ne cadat.
Nos enim infirmitatis nostre conscii
iustos viros conspicimus amonere:
eos non presumimus ut iustitiae man-
teneant. Quod quidem iam tenent. Verum
etiam predicatoris est debitum
etiam iustos amonere. Unde pre-
dicator egregius dicebat: Sapientibus
et insipientibus debitor sum. His
vero omnibus que de iniq-
uitate commisso dicta sunt hoc
laboriosum ad loquendum. Hoc vero
pertimescendum quod dicitur: Dum
ponam offendiculum coram eo ip-
se. Si conversus iustus a iustitia
sua fecerit iniquitatem ponam offendiculum
coram eo. Nos enim dicimus quia
si iniquitatem fecit offenditur quia
verum est omnino quod dicimus. Cur
adhuc eis deus omnipotens offendiculum
ponit, quem iam impie egisse et
cecidisse per suam iniquitatem quam
perpetravit conspicit. Sed districti
omnipotentis dei iudicia. Et quia peccantem
diu expectat ut videat non redeun-
tem atque contempnentem, ponit adhuc
gravius quo impingat. Peccatum quippe quod
per penitentiam citius non deletur, aut
peccatum est et causa peccati, aut peccatum
et pena peccati, aut peccatum simul et causa
et pena peccati. Omne enim quod
committitur peccatum est. Sed si cum
penitendo non tergitur iusto iudicio
omnipotens deus obliviscatam peccanti
mentem etiam in culpam aliam
permittit cadere ut qui flendo et
corrigendo noluit mundari quod
peccatum incipiat peccato cumulare. Prius
ergo quod penitentie lamento non
luitur, peccatum simul est et causa
quia ex illo oritur unde adhuc
peccatoris animus altius obligetur. Peccatum
vero quod ex peccato sequitur peccatum simul
et pena peccati. Quia excrescente
ex retributione peccatoris culpe quod
ut quasi iam quedam sunt de pec-
cati supplicia ipsa incrementa vitio-
rum. Fit vero non numquam ut unum idem

Peccatum est: peccatum et causa peccati
peccatum et pena peccati
peccatum simul et causa et pena peccati

h.

peccatum etiam peccatum sit et pena peccati simul
et causa peccati. Ponamus enim ante
oculos quempiam rem proximi
concupisse quam quia aperte non
valuit furto diripuit. Sed hic in
furti accusatione positus se hanc
diripuisse iureiurando denegavit.
Hinc ergo concupiscencia peccatum fuit etiam
causa peccati quia per eam provenit
ad rapinam. Furtum vero quod
per concupiscenciam diripuit etiam peccatum
factum est etiam pena peccati quia
concupiscencie retribucione iam non represse
concupiscencie factum est ut veniret ad
furtum. Etiam culpa cordis excrescente
in opere exultacione cecitatis. Sed quia
furtum periurio tegere curavit ex
peccato rursum peccatum genuit. Furtum
ergo quod ex concupiscencia processit aucto
periurio peperit peccatum et pena peccati factum
est culpe precedentis peccatum et causa
peccati culpe subsequentis. Quia de illa
radicem hanc genuit. Quod bene
Paulus apostolus de quibusdam intellige-
ntibus sed non honorantibus insinuat
dicens. Quia cum cognovissent
Deum non sicut Deum glorificaverunt
aut gracias egerunt sed evanuerunt in co-
gitacionibus suis. Ecce eorum peccatum et
causa peccati. Ex qua quid secutum adiun-
git. Et obscuratum est insipiens cor
eorum. Dicentes enim se esse sapientes
stulti facti sunt. Et mutaverunt gloriam
incorruptibilis Dei in similitudinem
imaginis corruptibilis hominis et vo-
lucrum et quadrupedum et serpentium
hoc est peccatum et pena peccati. Sed
tantum solummodo et pena peccati esse sine
hinc ex hoc peccato et aliud sequitur
iam post infidelitatem eorum subditur
propter quod tradidit illos Deus in
desideria cordis eorum in immundici-
as ut contumeliis afficiant corpora
sua in semetipsis. Qui enim usi cogno-
verunt Deum non sicut Deum glori-
ficaverunt ex eo peccato et causa peccati ad
hoc quoque perducti sunt ut ad simu-
lacrum serpentium et volucrum labentur
quia per hanc iam cecitatem

usque ad immundiciam et carnis contumelias
ceciderunt. Ipsa infidelitatis eorum ceci-
tas precedentis intellectus et peccatum est
et pena peccati. Subsequenti vero im-
mundicie peccatum factum est et causa peccati.
Sed quia de hiis in libris morali- ·27 mor·
bus diu tractatum est nobis nunc in
eis diucius immorandum non est. Sed hoc
autem vobis cum tremore considerandum
est quomodo omnipotens Deus cum peccan-
tibus peccatis irascitur permittit ut
cecata mens etiam in aliis labatur.
Unde Moyses ait Nondum completa
sunt peccata Amorreorum. David quoque
dicit Pone iniquitatem super iniquitatem
ipsorum ut non intrent in tua iusticia.
Propheta etiam alius dicit Maledictum
et mendacium et homicidium et furtum
et adulterium inundaverunt et sanguis
sanguinem tetigit. Sanguis enim
sanguinem tangit cum peccato peccatum
additur. Sic ante Dei oculos adiectis
iniquitatibus cuncta mente. Paulus
apostolus ait Ut repleant peccata sua semper.
Iohanni quoque per angelum dicitur Qui
nocet noceat adhuc et qui in sor-
dibus est sordescat adhuc. Unde
nunc etiam David ait Si conversus
iustus a iusticia sua fecerit iniquitatem
ponam offendiculum coram eo. Quod
aperte dicat Quia videns penitendo no-
luit ubi iam respexit iusto cum iudicio
deserens ponam ei et alibi impingat.
Quod tamen dum ponere est neque agere
ad peccandum premere sed nolle a peccato li-
berare. Sicut de Pharaone dicitur Ego
indurabo cor eius. Non enim cor per
tantus Dominus obdurat sed obdurare
dicitur cum ab obduracione non liberat.
Misericors enim Deus tempore nobis ad penitenciam
relaxat. Sed cum eius gracie patienciam
nos ad augmentum vertimus culpe
ipsum tempus quod ad penitendum prius
disposuit districtius ad feriendum
vertit. Ut cum venia ipsius et iam spa-
cio temporis accepto noluit per hoc
mala sua ad reatum augeat per
quod ea diluere potuit si converti
voluisset. Unde scriptum est Ignorans ·32·
quoniam benignitas Dei ad penitenciam te

adducat. Secundum duritiam autem tuam
et cor impenitens thezaurizas tibi iram
in die ire et revelacionis iusti iudicii
dei. De benignitate ergo omnipotentis dei
iram sibi in die ire reprobus theza
urizat. quia dum ad penitendum
tempus accipitur et ad peccandum
exhibetur ipsum remedium quod vertit
in augmentum culpe. Unde et eo pe
derit. quia collata remedia convertit
ad culpe augmentum trahi ipsum ad
benignitatem quam contulit in iudici
o districcionem vertit. vt inde post
amplius feriat unde modo amplius
expectat. et quia homo deserere ma
lum non vult vt vivat aut etiam
vnde moriatur. sed sive iniustus in culpa
sive peccator in mortem corruat specu
latori timendum est. Ve hinc ex suo
silencio reatus peccatorum pariter involv
it. Sed mirum dum loquar ad te
a memetipso oculos volo. Ecce itaque
sermo divinus me compungit. de memetipso
vt meam negligenciam videam. et in
hec que audio retineo. Sicut enim
supius dixi. nunc cor in curis dimissum
sparsum est. quod se ad se colligat.
qui etenim possum et ea que intra me
sunt sollicite animadvertere et memet
ipsum adunato sensu conspicere. An
etenim possum pravorum nequicias
insequendo corrigere bonorum actus
laudando et ammonendo custodire.
aliis terrorem atque aliis dulcedinem
demonstrare. qui valeo. et de hiis
sunt necessaria fratribus cogitare. et contra
hostiles gladios de urbis vigiliis sol
licitudinem gerere. ne in cursione sub
ita cives pereant providere et inter
hec omnia pastorum custodia plene
atque efficaciter urbium exhortacionis
impendere. loqui etenim de deo certe
valde et libere mentis est. Tunc
namque bene lingwa dirigitur in
sermone. cum secure sensus quiescit
in tranquillitate. quia nec commota
aqua ymaginem respicientis reddit
sed tunc in ea vultus intendentis
aspicitur. cum non movetur. Quam ergo

exhortacionis vobis speculator vester
fiet. quem faciat quem totum
confusio perturbat. Certe sicut de
loquimur per prophetam de revelacione ultima
templi. videamus quid in eodem templo
conspexit. inter cetera narrat dicens.
Terra usque ad fenestras. et fe
nestre clause. Paulus quoque apostolus.
Templum enim dei sanctum est quod estis
vos. In hoc autem templo fenestre sa
cerdotes et speculatores sunt qui
ipso fidelium lumine sancte predicacionis
fundunt. Sed cum terra usque ad fene
stras et fenestre clause sunt. quia
cum terrena cogitacio in sacerdotum
cordibus excrescit fenestre lumen
non fundunt. quia sacerdotes ab of
ficio predicacionis obmutescunt. Et
et aliud valde in ordine sacerdotii
grave. quia non sicut hi qui vitam
quietam ac remotam ducunt habere
valent in sua cogitacione primatum.
Hii enim sicut supius diximus sepe lo
rogiminis longe sunt. pro peccatis
suorum maculas et fletibus lavant.
et post fletus in eorum mentibus mere
possessit. Sicut de Anna quoque in
scriptum est. que ad templum abnacendum
veniret. vultus interna ratione atque per
oppressiones gravidos non mutabat.
Cum de vultus eius non sunt
amplius in diversa mutati. Sicut
nobis considerandum est. quia si
planxit mulier que querebat filium
quomodo debent plangere anima que
Deum. Sacerdos vero et cum per
compunccionem ad lacrimas cogitur una
quoque filiorum suorum cognoscere
ea que refugit amo pacienciam
atque post suspiria celestia quorundam
carnalium hominum onera portare.
sepe autem supervenientibus terrenis
sua qualitate tristissime. Nam
aliqui delictis spiritalibus gaudet.
Sed cum quilibet merens supervenit
nisi eius merorem in se suscipit
tribulacionem illius conpaciendo
non est. Et aliquid de damnum

animum luget et repente supervenit
ut cum de quibusdam suis pro-
speritatibus letantur quorum si letitie
sacerdos non congaudebat minus ca-
ritatis creditur filios in quorum gaudio
non exultat pro capite cum Paulus dicat
Gaudere cum gaudentibus flere cum
flentibus. Nichil ergo tamen inconsultum
in ordine sacerdotium video quod vigo
in mentis compatiendo flentibus
flere et cum prosperitate supervenienti-
bus animum mutare. et tamen hoc
valde est necessarium. Nam qui ex predi-
catione eius ad bonum opus gratiam
pietatis reducatur si ipse qui predicat
in dictum ingiatur. Unde per hunc quoque
modo prophetam in extrema parte dicitur
et sacerdotes ministerium in sanctis ministrant
vestibus laneis non utantur. De quibus
subditur. Cumque egredientur atrium
exterius ad populum exuent se vestimentis
suis in quibus ministraverant et repo-
nent ea in gazophilacio sanctuarii.
Grossiora quippe vestimenta sunt
lanea. Sed cum sacerdos ad sanctum
interius accedit cum intra se co-
gitatorum ingreditur subtiliori intellec-
tu est quasi lineo indumento
vestiatur. Sed cum ad populum foras
egreditur oportet ut vestimenta in quibus
interius ministraverat reponat atque
sub aliis vestibus indutus appa-
reat quasi in compunctionis sue rigore
teneat si in eo quod orationis tempore
subiit in errore perduret exteriorum
verum verba suscipere non admittit
quod grex de necessariis faciat si au-
dire atque pendere hoc quod prius
tempus exigit pastor recusat. Gros-
siora ergo vestimenta sacerdos exteri-
us ad populum induat ut humanum mentis
de probabilitate filiorum et iam
terrena tolleranda compatiatur.
Pensate ergo fratres karissimi quantus spe-
culatori labor sit. et ad sublimia
extendere et hoc repente ad ima
... et in sublimitate cogitationis

minime extenuare animum et propter exteri-
ores causas proximorum ut ita dicam
subito in cogitatione gressum sed. Non
ergo mihi modo narrare est prophete verba
exponere. sed meam coram vobis
miseriam deflere. Unde peto ut
vestra me oratio talem faciat qualis et
valeam mihi et vobis prodesse. potens
est indigno mihi et infirmo ex
vestra intercessione ista tribuere qui ex sua
pietate pro nobis dignatus est infir-
mari. Virtus enim Dei est quod sapientia
consumpsit infirmitatem nostram. ut ex
sua nos firmitate roboraret Ihesus
Christus dominus noster qui vivit et regnat
cum patre in unitate spiritus sancti
Deus per omnia secula seculorum Amen

Signata veritate historie divina 12
eloquia aliquando ex tempore
aliquando ex loco causas desi-
gnant quas aperto sermone non in-
dicant. Ex tempore etenim sicut predica-
te in templo Domino per evangelistam dicitur.
Hyemps erat. In illa enim ministeria
que veritas loquebatur quid cause
fuit ut nomen hyemis adderetur
nisi ut per qualitatem temporis ostenderet
frigus cordis. quia etenim verba
veritatis accipere frigida multorum
corda remanebant. Aliquando vero ex
loco sicut cum israelitico populo descen-
dente de monte Moyse lex in
campestribus data est. et sanctis apostolis
dominus in monte sedens. summa et
spiritualia precepta locutus est. ut ex
locis vero monstraret. quia et illis
tanquam carnalibus mandata minima
dabantur in valle terrarum. et isti
tanquam spirituales et sancti in monte
mandata celestia audirent. quibus
aperte monstraret quod ascendentes
corde ad celestia infima mundi reli-
querent et in mentis culmine starent.
Unde nunc Ezechiel propheta quid
iubente Deo in locis egerit descri-
bit. ut per locorum qualitatem
indicans quid in posterum de prophetie

b.

misteriis sequitur. Ecce enim et facta
est super me manus domini et dixit
ad me: surgens egredere in campum
et ibi loquar tecum. Tamdiu enim hec
quod prius dominus in medio israhelitarum
locutus ad prophetam suum fuerat, et tamen
post modicum dicat egredere in campum
et ibi loquar tecum, nisi quod prophetie
sue gratiam ut prius iudeis infunderet
et hanc postmodum dignatus est in
altitudine gentium demonstrare. Quia
enim mundo per campum gentilitas
demonstratur designatur, que longe la-
teque adest in universo mundo constan-
ditur. Ubi et subditur: Et surgens
egressus sum in campum, et ecce
gloria domini stabat, quasi gloria quam
vidi iuxta flumen Chobar. In campo
gloriam domini propheta vidit quam iuxta
Chobar in medio israhelitarum viderat,
quia ipsa eius maiestas gentibus
apparuit que prius se electis in iu-
dea, eo prophetis revelante, spiritu declaravit.
Et sequitur: Et cecidi in faciem meam.
Visa domini gloria in faciem suam
propheta cadit, quia quanto plus homo ad
intelligenda sublimia levatur ex con-
templatione, tanto maiestatis dei inf-
irmitatem sue conditionis intelligit,
et quia si statim non habet qui se ante
dei oculos esse cinerem et pulverem
videt. Sequitur: Et ingressus est in me
spiritus et statuit me supra pedes meos.
Cum nos humiliter deo sentimus
cinerem esse nos cinerem pulverem que
cognoscimus cum infirmitatem conditio-
nis proprie pensantes statum rigidita-
tis et superbie non habemus, ipse
deus per suum nos spiritum levat et
super pedes nostros statuit, ut qui
humiliter apud nos ex infirmitatis
nostre cognitione iacuimus, et iacere
in bono post opus quasi super pedes
ex rectitudine stemus. Sed cur in
campo de propheta agitur nisi ut
spiritaliter designetur, quia iam ele-
ctis gentium spiritus sanctus dandus
esset, qui eos quos assumeret et
prius a superbie sue statu deiceret

et postmodum super pedes suos, id est super
bona opera solidaret. Sicut per
Paulum dicitur: remissas manus et dis-
soluta genua erigite et gressus
rectos facite pedibus vestris. Sequitur:
Et locutus est michi et dixit ad me:
Ingredere et includere in medio domus
tue. Quid est quod de medio israhe-
litarum propheta ad campum educitur, ac
ad domum postea de campo revertitur,
nisi quod predicationis gratia populis iu-
deorum ablata in altitudine gentilitatis
sparsa est, sed tamen in fine mu-
ndi ad fidem redeunt quia ad do-
mum propheta reducitur, ut in sue pro-
rursus predicatione inhibitur, que vo-
luit in campo ita divisis gentibus
fulget. Scriptum est quippe: Donec
plenitudo gentium introiret et sic
omnis israhel salvus fieret. Quia et
per prophetam alium dicitur: si fuerit nu-
merus filiorum israhel quasi arena maris,
reliquie salve fient. Educatur igitur propheta
de medio populi ad campum, de campo
redeat ad domum, ut predicatio eius
iudee facta est, ingrediatur ad gentem,
et repletis in fide gentibus reca-
at iudea spiritalis doctrine dona
acceperit. Includi autem propheta in me-
dio domus sue precipitur, quia anti-
Antix tempus
tempore ab eis gentibus que in
fidelitate remanserint, plebs uni-
versa iudeorum durius persequenda
erit angustatia. Unde scriptum
Atrium autem quod est extra tem-
plum eice foras et ne metieris illud, quoniam
datum est gentibus, et civitatem
sanctam calcabunt mensibus quadra-
ginta duobus. Et tu fili hominis,
ecce data sunt super te vincula
et ligabunt te in eis et non egre-
dieris in medio eorum, et linguam
tuam adherere faciam palato tuo
et eris mutus, nec quasi vir
iurgans, quia domus exasperans
est. Que videlicet verba si per typicam
expositionis ordinem sequimur, propheta
in domo sua vincula suscipit
et ligatur, quia in extremis

Antichristi tempore Iudea gravia multa mala patietur

Iudea credidit gravissimas antichristi
tempore persecutiones sentit. Ita ut
predicationis eius verba ministri
militantis non recipiant, sed resi
stendo hos vinculis doloris pre
mant. Et in medio eorum non
egredieris, quia ad corda pravorum pre
dicationis non perveniunt. Dum lingua
bonorum ligata tribulationibus tacet. Erit
enim tunc multi ex iudeis infide
libus qui cum eodem ipso qui ex iudeis
crediderunt persequentur. Unde non
est quod hic quoque dicitur quia in domo
sua vincula propheta sustineat ut vere
designetur quod ex ipso suo genere iudea
fidelis tribulaciones persecutionis por
tet. Dum enim unigenitum filium per
incarnatum ac mortuum resurrex
isse atque ad celos non credit ascen
disse sicut per sacre scripture pagi
nas predicatur. Nimirum apud eos
theca ligata est. Que si ita ut
dictum est in eorum intellectu decurre
ret, quasi gressus liberos sue predi
cationis haberemus. Reprobis ergo predi
catorum sermo tacere compellitur. Unde
hic subditur: Et linguam tuam ad
herere faciam palato tuo et eris mutus
nec quasi vir obiurgans, quia domus
exasperans est. Sed quia Enoch
et Helia predicantibus multi ex
his qui tunc ex iudeis in infide
litate permanserint ad cognitionem
veritatis redeunt. Sicut de eodem He
lia dicitur: Helias veniet et ipse res
tituet omnia, qui videlicet per Zacha
riam duo olive et per Iohannem
duo candelabra nominantur. Recte
hic quoque subiungit: Cum autem
locutus fuero tibi aperiam os tuum et
dices ad eos: Hec dicit dominus deus.
Tunc enim veluti in extremo os
prophete aperitur. Cum in predicatione
Enoch et Helie a iudeis ad fidem
redeuntibus prophetia sacri eloquii de
Christo esse cognoscitur. Sed quia hec
typice diximus. Nunc verba eadem
caritati vestre moraliter disseramus.
Dicendum est enim quod exire propheta ad
campum videtur, nisi quod vir sanctus
qui predicat propter eos quos se ex
positos corrigit atque ab imaginibus te
temporalium loquendo ad campum exit,
ubi quasi domum gloriam videt, quia tanto
largius divine gratiam percipit, quanto
se in laborem predicationis ex amore
proximorum tendit. Foris ergo exeundo
in altam visionem ducitur, quia unde
in alienis cordibus ignorantie ceci
tatem ministerio sue locutionis illuminat,
inde eum superna gratia in altiori
intelligentia exaltat. Sed quia se
predicator debet ad mentem reverti,
humilitatem atque munditiam intrinse
cus custodire, post campum necesse
est ut ad domum redeat, quatenus his
que dicit qualis et etiam ipse
sit intra conscientiam agnoscat. Si enim
aut hoc quod loquitur minime cu
stodit aut de his que loquitur tempo
ralem gloriam requirit, loquendo quidem
ad campum exit, sed non cogitando
semetipsum ad domum redire contempsit.
Accepto enim spiritu in medio domus in
cludimur, quia per eius gratiam ad
discutienda mentis nostre secreta re
vocamur, ut apud semetipsum in deo
animus quiescat et non iam per ex
teriores amicicias in appetitu laudis
et glorie cogitationis mobilitate dis
currat. De hac domo cordis cuidam
sanato per semetipsam veritas dicit: Tol
le grabatum tuum et vade in domum
tuam. Per grabatum quippe in quo
carnis est requies ipsa caro signatur,
per domum vero conscientia figuratur. Et
quia cum mente egroti in viciis
iacemus, in carnis delectatione quie
scimus, infirmi portamur in lecto. Cum
vero sanati fuerimus in mente ut iam
pulsantibus carnis motibus resistamus,
necesse est ut temptationum querelas
de nostra carne toleremus. Egro
itaque ad salutem reducto precipitur:
Tolle grabatum tuum, id est porta lectum
in quo portatus es, quia necesse
est ut sanatus quisque portet con
tumeliam carnis in qua prius iacebat

Enoch
Helias duo olive duo candelabra
nominantur

egrotus. Quid est ergo dicere Tolle
grabatum tuum et vade in domum
tuam. Nisi post temptaciones carnis
in quibus hactenus iacuisti ac
redire ad consciam tuam et vi
deas que feceris. Propheta igitur post
tempus in domum includi precipitur
ut predicator semper post exitum debet
ne quas exterius industrat ad conscientiam
redeat. seque ipsum subtili examinacione
discuciat. ne de hiis que foris
predicat aliud ipse apud se intus
sentiat. transitorie laudis queratur.
Unde ad Salomonem dicitur Bibe aquam
de cisterna tua et fluenta putei
tui. Deriventur fontes tui foras et
in plateis aquas divide. habeto
eas solus nec sint alieni participes
tui. Valde autem gratia videtur esse
que dicit. Deriventur fontes tui foras
et in plateis aquas divide. Cum
protinus adiungitur. habeto eas solus. nec
sint alieni participes tui. Quid enim
aquam scientie solus habere potest. si hanc
in plateis dividit. Quomodo enim alieni
aque eius participes non sunt. si fon
tes illius foras derivantur. Sed cum
predicamus plus minimum in plateis
aquas dividimus. quia mandatorum
multitudine scientie verba diluamus. Cum
vero nos adiuvante divina gratia
intrinsecus custodimus. et ne maligni
spiritus. qui vere a nobis alieni
sunt. quia sortem beatitudinis perdi
derunt. Nobis in elacione subripi
ant sollicitudine tanta circumspicimus
soli habemus aquas quas in pla
teis dividimus. ut nobis in eis ali
eni insurrexerunt in me et fortes
quesierunt animam meam. aquas
vero et in plateis dividit. et
solus habet. qui perfecte quod multis pre
dicat se in cogitacione temporalis
glorie non exaltat. Tunc enim possi
det homo quod docet. quando se non
gaudet innotescere. sed prodesse. Ex
campo ergo ad domum propheta redire

ut scilicet qui ex deo loquitur. postquam
pro utilitate proximorum loquendo foras
exierit. ex humilitate semper ad di
iudicanda cordis sui secreta revocetur.
Unde et subditur Et tu fili hominis
ecce data sunt super te vincula et
ligabunt te in eis Et non egredieris
in medio eorum. Cum enim predica
tor quisque ad conscientiam domus sue
redierit. super eo vincula dantur
et ligatur in eis. quia quanto plus
se in cogitacione discusserit. tanto
amplius agnoscit nisi anima quid
mortalitatis sue infirmitatibus sit
ligata. Nisi enim se ligatum aspiceret
Paulus minime dixisset Desiderium
habeo dissolvi et cum Christo esse. Hinc
et per psalmistam dicitur. ut audiret
gemitus vinculatorum. ut solvat
filios interemptorum. Et rursum Intret
in conspectu tuo gemitus compeditorum.
Sepe autem cum iam anima divine
pectoris sui speciem contemplata iam
desiderat. cum celestibus gaudiis
interesse suspirat. ipsa mortalitatis
sue vincula conspicit et gemit quia
adhuc in presenti mundo ligata ve
nit. Hinc est enim quod subtile con
potentis dei iudicium intuens Iere
mias ait Circumedificavit adversum
me et non egrediar aggravavit
compedem meum. Habemus enim
compedes ipsam infirmitatem atque
corrupcionem mortalitatis nostre. Sed
cum tribulaciones nobis et gemitus
adduntur ipse nostre compedes aggra
vantur. Et quod quidem in hac
vita in suis moras patitur loquen
do bona prodesse aliis festinat.
Sed cum duas mentes conspici
casque considerat contencionibus
occupari predicacionis verbum re
Et in medio eorum non egredi
quia a bonis que loqui poterat
obmutescat. Sicut per Paulum dicitur
Nichil contencionem. Et rursum Si
quis vult contenciosus esse Nos
talem consuetudinem habemus nos

Unde hic quoque aperte subiungitur
Et linguam tuam adherere faciam
palato tuo et eris mutus nec quasi
vir obiurgans quia domus exas-
perans est. Alii vero etiam contra
existentium linguas predicantium
verba z celo sui domini accedit ne ta-
ceant. Sed dicta fallacium verbis
itans perimant. Unde hic subditur
Cum autem locutus fuero tibi ap-
periet os tuum et dices ad eos Hec
dicit dominus deus. Sed hec que bre-
viter sub duplici intellectu distin-
ximus placet ut iuxta consideracionem
te leviter tangendo tum secundum
tum enim nobis amplius per ipsa
verba hystorie quam virtus obediencie
insinuatur. Cum modo ad transmigra-
cionem iuxta fluvium Thobar pergere
modo in campum egredi, modo ex
campo ad domum redire propheta
capitur ut prius ex iussione pergeret
et paulo post exiens atque domum
in rediens et semetipsum ibidem
semper sue voluntatis arbitrium
ad divinum eloquium preceptum frangat
itemque in celesti visione suspensus
non suam sed conditoris sui vo-
luntatem impleat. Cum dicitur et tu
fili hominis ecce data sunt super te
vincula et ligabunt te in eis et
non egredieris in medio eorum. Cuius
in re notandum est quod adversa propheta
cognoscit ut quia vincula pateretur primus
in mala causa metuere prevalet quia
tempora non venerunt. Et tamen diu
contraria prenoscimus quanta sit in
eo obediencie virtus ostenditur quam et
cognoscit quod adversa passurus est
et tamen vocanti domino inobediens
non est. Magna autem consideracione
indigent verba que primus adduntur
et linguam tuam adherere
faciam palato tuo et eris mutus nec
quasi vir obiurgans quia domus
exasperans est. Discernendum nobis
tempore est utrumque propter malis audi-
toribus an aliquando etiam predicato-

predicantis predicatoribus sermo subtrahatur.
Quatuor enim qualitatibus res hec
considerata distinguitur. Nam aliud est 1
propter malos auditores bonis tol-
li sermonem doctoribus et malis
aliud quod propter docentium atque audientium 2
iniustitiam bonis doctoribus datur
ut et ipsum per ministerium prestant etiam au-
ditores eorum intellectum et vita pro-
ficiant. aliud vero quia neque hii di- 3
gni sunt accipere quibus doctrine sermo
profertur, neque ille doctrine verbum dignus
proferre qui locum docendi tenet, pre-
dicacionis sermo tollitur, ut utraque
pars districte iudicetur. Propter malos
itaque auditores bonis sermo docto-
ribus tollitur sicut nunc ad Ezechi-
elem dicitur: Linguam tuam adherere
faciam palato tuo et eris mutus
nec quasi vir obiurgans quia domus
exasperans est. Et sicut Paulo dicitur
festina et exi velociter ex urbe quia
non recipient testimonium tuum de me.
Et sicut volentibus apostolis predicare
in Asia scriptum est quia prohibuit
eos spiritus Ihesu. Propter bonos audito-
res etiam malis doctoribus sermo
datur sicut de phariseis dominus dicit
Omnia queque nobis dixerint servate
et facite; secundum opera vero eorum no-
lite facere. Dicunt enim et non faciunt.
Propter docentium quoque mentem et au-
dientium iustificacionem sermo doctrine
prebetur sicut sanctis apostolis prebetur
dicitur: Euntes docete omnes gentes. Propter
malos non auditores indigna vita
eorum qui docere debuerunt sermo
doctrine subtrahitur sicut Heli
ad corrigendos filios districte
increpacionis verbum non habuit. Propter
et eius negligentiam et filiorum
exigebat iusta ire eum eius et pro-
caderet et archa domini capta ad
allophilos transiret. Magna autem
cumpotentis est gracia cum iniquitatibus
audientibus durius doctoribus sermo in-
crepacionis profertur. Quo contra nunc
dicitur et eris mutus nec quasi vir
obiurgans. De linguandis enim

obiurgas, si digni ipsa obiurgatione
gratia fuissent. Sed cum in doctrina
atque silentio sit auditorum tanta di-
versitas, ut sciri facile non possit
utrum ex auditoris an ex eius vicio
qui doctrine locutum videtur tene-
re, et dicendi sermo subtrahatur, quid
aliud nobis quam summa semper in
rebus dubiis humilitas iubetur,
ut et qui loqui possumus non ex-
tollamur, ne fortasse ipsa locu-
tionis nostre gratia non nobis sed audi-
toribus nostris collata sit. Rursus
qui loqui non possumus, hii qui
nobis commissi sunt minime nos
diiudicent, ne fortasse nostro exigente
Sed expectando audiendo loqui minime
possumus. Adhuc ergo nobis cuncta
de meritis nostris incerta sunt, ut
unam certam gratiam teneamus humi-
litatis, quatenus et nos cum loquimur
ex omnipotentis dei dono hoc esse
nostrum meritum putemus, et qui a lo-
cutione doctrine obmutescimus
quod nostra forsitan nostra culpa sit, nos
tamen hanc esse nostram specialiter cre-
damus, ut dum vicissim mala tri-
buimus et bona aliis percipimus,
humilitatis gratiam fiat ut doctrine
sermo qui ablatus fuerat redeat.
Sequitur: Cum autem locutus fuero
tibi, aperiam os tuum et loqueris
ad eos: Hec dicit dominus deus: Qui
audit audiat, et qui quiescit quiescat,
quia domus exasperans est. Sepe
quidam verbum dei audire desiderant,
sed dum alios conspiciunt aurem
avertere, etiam ipsi a salutis auditu
declinant. Et plerumque multi quiescere
appetunt atque a curis mundi huius
actibus vacare, nullis iam desi-
deriis terrenis succumbere. Sed dum
videt alios inquiete agendo pro-
ficere atque in hoc mundo divitiis
et honoribus extolli, quia necdum
in via rectitudinis firmi sunt, cum
ad prava opera ex aliorum exemplo
dilabuntur. Hinc enim est quod in
typo infirmantium peccata loquens dicit:

Mei autem pene moti sunt pedes,
pene effusi sunt gressus mei, quia
zelatus sum in peccatoribus pacem
peccatorum videns. Hinc item dicit:
Dum superbit impius incenditur pau-
per. Hinc ad Ieremiam prophetam voce
divina dicitur et Israel dicitur: Nunquid
vidisti que fecerit aversatrix Israel?
Abiit semetipsam super omnem montem
excelsum et sub omni ligno fron-
doso et fornicata est ibi. Et dixi
cum fecisset hec omnia: Ad me con-
vertere, et non est conversa. Cui
statim subditur qualiter exemp-
latione eius etiam Iuda cadit,
qui stare videbatur. Ait enim: Et
vidit prevaricatrix soror eius Iuda
quia pro eo quod mechata esset
aversatrix Israel dimisissem eam et
dedissem ei libellum repudii, et
non timuit prevaricatrix Iuda soror
eius, sed abiit et fornicata est
et ipsa. Ecce uxorem deus con-
tempnit et notat aversantibus
se dicens: nunc aperit quia peccatum
dicat: Ad me convertere, et tu non est
conversa. Sed quia omnipotentem
deum plebs Israelitica deserunt reverti
nolens, libellum repudii accepit.
Deserunt vero peccando. Sed libellum
repudii accepit in suis iniquitatibus
sine flagello remanendo. Via
enim que peccat recedit. Sed si cum
post peccatum prosperitas sequitur, nulla
disciplina, nulla districtionis in-
pace renovat ad cor. Indignationem
quam inter se et deum fecit, et
iam libellum repudii accepit, et
iam velut aliena derelicta fa-
nat mala que vult, zeli dei fla-
gella non sentiat, quia ad eterna
supplicia profundius descendit. Sed
soror eius Iudea, que dimissam
Israeliticam plebem in suis volup-
tatibus vidit, ipsa quoque dimi-
dicia fornicationis exarsit, quia
cum aspexit adulteram in sue
prosperitate florere, et iam ipsa n

9

[co]mmisit delictis peccati atque a continuatione
[...]onum qui a mici lectum stabili retorde[...]
[U]nde necesse est ut peccatores quos quasi
[co]nsideramus amplius infectos quos
[...]os conspicimus in sua culpa sine
[f]lagello derelictos. Hinc enim per
[S]alomonem dicitur: Aversio parvulorum interficiet
[...] eos, et prosperitas stultorum
[p]erdet illos. Cum enim a Deo aliquis
[...] prospera tante perditionis sit precium
[...]n a zelo disciplinae invenitur alienus
[...]ita. Ergo qui audit audiat et qui
[q]uiescit quiescat, quia domus exa-
[s]perans est. Quae si apte dicitur
[...]os qui iam et verba veritatis audire
[...] a prava recepisse actione quiescere
[...]aliter illos imitari quorum ex
[...]spari moribus videt. Quod tunc
[i]ntelligere et aliter possumus. Quidam
[...]n verbum audientes non audiunt
[qu]ia aure ad sacrum eloquium po-
[...]nunt, sed cor a mundi desideriis
[no]n evellunt. Et sunt nonnulli qui
[q]uiescentes nimium quiescunt, quia a pra-
[vi]s quidem actibus ociosi sunt, verum-
[ta]men pravitate operum ex delectatione
[...]sant in mente. Hinc namque est quod de
[Iu]dea ad captivitatem perveniente scrip-
[t]um est: Viderunt eam hostes et
[d]eriserunt sabbata eius. Hostes
[n]ostre sabbata derident quando mali
[...]ri spiritus ociose menti pravas co-
[gi]tationes immittunt. Ut si quiescat
[a]b opere, non quiescat a malorum
[o]perum delectatione. Recte ergo nunc
[d]icitur: Qui audit audiat, quatenus
[n]e fiat sermo in aure corporis, ut
[ve]niet in aure cordis. Et qui quiescit
[...]t quiescat, ut pravitatis desideria
[re]pellant a cogitatione, cum iam
[re]pulsa vident ab opere. Ubi nemo
[...]orum sicut diximus exempla sequi
[...]tur adiungitur: quia domus exa-
[s]perans est. Mali autem et si diu
[to]lerantur subito corruunt, et cordi
[...]enas nisi in conspicitur, ne quorundam
[c]ulpas impunitas existimat inui-
[...]ent. Unde hic et cuncti iude-

desolacio subiungitur, que domus exa-
sperans vocatur. Cum protinus prophete
suo Dominus dicit: Et tu fili hominis,
sume tibi laterem et pones eum coram
te et describes in eum civitatem
Ierusalem, et ordinabis adversus eam
obsidionem et edificabis munitiones
et comportabis aggerem et dabis contra
eam castra et pones arietes in gyro.
Et tu sume tibi sartaginem ferream
et pones eam murum ferreum inter
te et civitatem, et obfirmabis faciem
tuam ad eam et erit in obsidionem
et circumdabis eam. Signum est domui
Israhel. In quibus videlicet verbis quid
aliud nunc hystoriam, nisi Ierosol-
lime urbis obsessio atque destructio
designatur et peccatoris populi afflictio
exprimitur, que domus exasperans vo-
catur aperte dicitur: Ordinabis adversus
eam obsidionem et edificabis muni-
tiones et comportabis aggerem, et
dabis contra eam castra et pones ari-
etes in gyro. Sed quia verba prophe-
tie plerumque narrant hystoriata
ut per hec eadem mistica describant,
oportet ut hec eadem dicta que protulimus
spiritualiter disseramus. Maxime quia
in eis interponitur quod teneri posse
ad litteram videtur, cum dicitur: Et
tu sume tibi sartaginem ferream
et pones eam murum ferreum inter te
et civitatem et obfirmabis faciem tuam
ad eam et erit in obsidionem. Ipsi
enim rebus hystoriam mistica mi-
scentur. Quid sartago ferrea prophe-
necessaria fuit ut hanc inter se et civi-
tatem poneret, quatenus se ab eius ob-
sidione separet? Cum enim dicitur:
Sume tibi sartaginem ferream et
pones eam murum ferreum inter te
et civitatem, aperte declaratur quia
per eandem sartaginem ferream ab
obsidione civitatis propheta se liberum
reddat. Unde et quod predixi sub-
iungitur: et obfirmabis faciem tuam
ad eam et erit tibi in obsidionem.
Ex qua re ostenditur quia propheta
in eadem obsidione non erit si sar-
taginem ferream inter se et civitatem

murum ferreum ponat. Et certe sive in ea captivitate que prius fuit sive in ea que postmodum ysraelitico populo contingit nullus ab eiusdem captivitatis periculo liber fuit sed omnes sub pari calamitas involvit. Quid ergo intelligi iuxta litteram potest ut propheta inter se et civitatem que obsidenda est sartaginem ferream ponat. Sed quamvis omne hoc quod in descriptione lateris sub signo Ierosolimorum civitatis legitur iuxta litteram factum sit, nobis tamen sciendum est quia typice aliquid per sartaginem figuratur. Sed et obsessio Ierosolimorum vera describitur ex qua re instruimur ut dum aliud completum iuxta hystoriam a nobis agnoscimus in sacro verbo, verba tamen ... et obsessionem Ierosolimorum que iuxta litteram postmodum facta est in prophete verbis et factis credimus esse figurata, et tamen per eandem obsidionem obsidio alia, id est interior designetur. In qua re querimus quid per sartaginem ferream quasi murus ferreus dicitur valeat designari. Illa itaque obsidione qua Ierosolimorum civitas destructa est iam factam novimus. Sed vere aliam intus secundum quod cottidie agitur requiramus de qua per significationem dicitur. Et tu fili hominis sume tibi laterem et pones eum coram te et describes in eo civitatem Ierusalem. Sed ante nobis inquirendum est cur Ezechiel propheta vel quotiens sublimia conspicit vel quotiens aliquid agere in spiritu iubetur prius filius hominis appellatur. Sepe enim sublevatur ad celestia et oculis atque invisibilibus rebus eius mens pascitur. Recte ergo est ut inter occulta que penetrat filius hominis vocetur ut semper agnoscat quod est et numquam extollatur. De hys budget(?) adgrediatur. Primum est enim prophete ad spiritualia sublevato ut semper filius hominis dicatur instanti enim infirmitatis ipse memorem faciat ut constructus a deo eo(?) infirme elevari in cogitatione non debeat de magnitudine contemplationis sue. Unica vero ipse propheta ut et

sicut iam diximus typum predicatorum vel doctorum tenet. Recte ei nunc dicitur: Sume tibi laterem et pones eum coram te. Sumit etenim doctor terrenum quempiam auditorem ad celestis doctrine suscipit laterem assumit. Cum eum loqui cepit que sit retributio celestis patrie et que visio patris superne civitatem Ierusalem describit in latere. Et tamen coram se ponit quem intenta mente qualitatem audientium considerat id est prospectum vel despectum conspicit et iuxta eius intelligentiam predicationis sue verba modulatur. Describit in audientis mente civitatem Ierusalem id est visio pacis superne. Dicatur ergo: Sume tibi laterem id est prius cor terrenum. Pones eum coram te scilicet ut vitam atque mille illius intenta mente custodias. Describes in eo civitatem Ierusalem et que sunt superna gaudia descripsione patris innotescat. Quasi enim iam Ierusalem in latere scripta est cum terrena mens cepit que sunt illa interna patris gaudia vera cognoscere. Et ad conspiciendam gloriam patrie celestis anhelare. Quasi in terra visio pacis describitur quando mens que prius terrena sapuerat per amorem iam ad contemplandam gloriam regni celestis exardescit. Sed mox ut animus amare celestia cepit mox ut ad visionem pacis intime tota se intentione collegerit antiquus ille adversarius qui de celo lapsus est invidet et insidiari amplius incipit ac vires quas consueverat temptacionis admovet ita ut plerumque sic resistentem animam temptet sicut antea numquam temptavit quando possidebat. Unde scriptum est: Fili accedens ad servitutem dei sta in iusticia et timore et prepara animam tuam ad temptacionem. Unde et demoniacus qui a domino sanatur ab exeunte demone discerpitur sicut scriptum est: Exclamans et multum discerpens eum exiit ab eo. Primum est enim quod obsessum hominem antiquus hostis quem possidebat

No.

Filius hominis

Temptaciones graviores dyabolus immittit homini quando deo firmius incipit

non discerpserat deserens. unde discar-
pit quod plerumque dum de corde
expellitur acriores in eo tempta-
tiones generat quam prius existens
rat quando hoc quietus possidebat. Unde
iste quoque ad moysen et aaron
dicunt: Videat deus et iudicet quoniam
fetere fecisti odorem nostrum coram pharaone
et servis eius et praebuistis ei
gladium ut occideret nos. In moyse
enim et aaron lex et prophetae figurata
sunt. Et saepe aperit se infirmum animus
quisque contra sacra eloquia murmurat
quia postquam verba caelestia audierit
et se per se ipsum coepit rectius aegypti
ad[...]itas id est malignus spiritus te-
tar excrescit. Debet ergo vigilanter
doctor profecti animae quia illam
temptationes sequuntur monere
ut ante se valeat contra insidias
grae. Unde bene nunc post
descriptam civitatem Jerusalem in latere
prophetae: et ordinabis adversus eam
obsidionem et aedificabis
munitiones et comportabis aggerem.
Quia iam patet visio describi
necesse est ut temptationum bel-
lis innectitur. Nam ut valeat ad
patris gaudia aeterna pertingere
hic procul dubio oportet tribu-
lationum certamina multa sustinere.
Qua bene dicitur: ordinabis adversus
eam obsidionem. Praedicator quippe
in dicenda animae obsidionem
ordinat cum praemuniendo indicat
quibus se modis vitia virtutibus
opponant. Quo modo luxuria ca-
stitatem feriat, qualiter ira tranquil-
litatem perturbet animi, quomodo inepta
laetitia rigorem mentis resolvat,
qualiter multiloquii munitione cor-
de destruat, quomodo invidia caritatem
inficiat, quemadmodum superbia
arcem humilitatis effodiat, qualiter
fallacia cum veritate in sermone
corrumpit. Hanc etiam vel cogni-
tione corrumpunt ut qui verba
dicere nolunt quod intellexerint iam
non intelligant quod dicere valeant.

Ordinatur ergo a praedicatore obsidio
cum per sanctae admonitionis
verba singulis quibusque virtutibus
quae vel quibus modis vitia
insidientur denuntiat. Et contra Jerusalem
quam descripsit in latere praedicator
munitiones aedificat, quia mala
quaeque quam multa contra mentem
veniant demonstrant. Vel quia se
vitia sub virtutum specie abscondunt
interius, sicut saepe iam diximus,
immoderata ira iustitia iudicii appe-
tat, et disciplinae remissio man-
suetudo videri velit, et tenacia se
se per parsimoniam nominet, et contra
immoderata rerum effusio se benevo-
lentiam appellet, quasi contra Jerusalem
contra mentem munitiones struit
qui vitia sub virtutum specie extre-
struit et in alto se ostendunt per
imagines quae invisa latent
semper per actionem. Adhuc quoque
additur: et comportabis aggerem.
Quo enim mens desiderare caelestia
coepit, eo in illam maligni spiritus
temptationibus suis terrenas animo
plures cogitationes exaggerant.
Propheta ergo aggerem comportat
cum praedicator sanctis bonis actibus
qualiter terrena desideria subrepere
solent denuntiat. Atque adhuc
additur: et da contra eam castra
et pones arietes in gyro. Quasi
dat contra animam doctor castra qui
malignorum spirituum contra eam col-
lectas atque adunatas insidias
indicat, ut aliquid non solum me-
ex uno sed ex cunctis viis simul
temptet. Nam sunt quaedam vitia
quasi per quandam sibi cognatam
propinquitatem. Sicut dissolutio spe appe-
titus gulae, et immunditia luxuriae,
sicut multiloquio fallacia atque per-
iurium. Ex dissolutione spiritus appe-
titus ad ingluviem ventris rapitur
et dum cibis venter extenditur
ad luxuriam caro trahitur superbie
vo captiva. Et rursum ex mul-
tiloquio fallacia generatur, quia
valde difficile est ut qui multa

vicia que
sibi
vicina

loquitur non est mentita et sepe
mendacium ex pietatis tegitur ut
aliquid humana iudicia vellet
Superbia quoque esse sine invidia
atque inanem gloriam vix illatam potest
Superbus etenim quemlibet honorem
quem ipse ambit aliis invidet
et hinc fortasse optimi erit
in elatione glorie temporalis attol
litur atque se alios conspicit in
me properare potuisse hoc si prima
neque illam gaudium preteriisse
Sciendum quoque est quia sepe non
nulla vitia ad mentem non simul
veniunt sed supponuntur ut unum
alteri in temptatione succedat et
aliud quod faciem venit aliud vero
temptatione se exaltare subire
quatinus dum alteri resistitur ab
altero mens decepta capiatur
Propter eum que superius diximus vi
tia plerumque se alia pro aliis
furtive supponunt sicut nonnumquam
dum iram vincere in nobis met
ipsis conamur plus quam necesse
est lenitatis mentem occupat ut
asperitate peccantibus quam oportet
minime proponat sepe vero dum
nobis nimie lenitatis displi
cet zelus se in furore trahit
atque extra pacis limitem animum cap
tivum rapit Quia ergo permixta
sunt vitia atque adunata contra
mentem veniunt recte in predicato
ris ore contra destructam Ierusalem
castra ponuntur Et quia aliqui
singula huiusmodi sensum feri
unt in gyro arietes ordinantur
Ponit ergo predicator arietes in
gyro dum caute denuntiat quod
blande luxuria percutit quam aspe
re iracundia occidit quam laboriose
avaritia attendit et interimit
quam tenuiter de superbia extinguit
In gyro itaque arietes ponere
est predicationis verba que un
dique solent impugnare vitiorum
ferre Ezechiel Et tu sume tibi
sartaginem ferream et pones

eam murum ferreum inter te
et civitatem quia ferreum
metallum est et in sartagi
nibus frigitur Quid per sartha
ginem ferream nisi spiritualis
fortis frixura signatur Quam
quippe spiritualis zelus doctoris
animam frigit quia valde crucia
atur dum infirmos quosque ex
terna desiderare et rebus superfluis
delectari conspicit Hanc igitur
paulus sartaginem ferream fe
rebat cum zelo animarum cruciatus
dicebat Quis infirmatur et ego
non infirmor quis scandalizatur
et ego non uror Per hoc
quod animarum zelo succenditur
Quid aliud quam sartaginem fe
cerat in quo amore virtutum
contra vitia ardebat eo cruci
batur sarthago erat In animo
bat enim et quo quaelibet gr
delatur amaritudine de
aliunda properabat ex sua af
cogitatione Sed quid est quod
sarthaginem posita inter se et
civitatem murum ferreum ponit
quia istum fortis zelus quem
nunc doctor agitur in die
iudicii interem et animi
qua a viciis relatum testis
fit et si audire hi qui docentur
voluit doctor tamen per zelo
exhibet de auditoribus neque
tamen reus non sit Murum
ferreum inter se et civitatem
ponit quia
doctor a dampnacionibus pertus
munitur Unde nunc per zelum
custodie cordis firmam parti
lum quippe omnipotenti de
le est sacrificium quale est
animarum Hinc enim psalmista
ait Zelus domus tue comedit
me Frumentum vero frixura
que per spiritualem zelum agit
potentem deum placat aptius
ditur cum offerri per legem
in sacrificium iubentur De qua
scriptum est in sarthagine oleo

cosparsa frigetur et offerat eam
calidam in odorem suavissimum
Domino sacerdos qui patri iure
successit et tota cremabitur in
altari. Tunc enim similam sar-
tagine frigitur, cum munda
mens iusti per zelum sancti per-
dorem crematur. Quod conspergi-
tur oleo mentis quae in sarthagine
frigitur, quia sancti zeli districtio-
ne est ut [?] virtute et arde-
re et clarescat, amat enim tam[?]
in ipsum quem insignem videt.
Unde et calida in odorem su-
avissimum Domino offerri praecipitur,
quia amore zelus non licet ea
quae in sarthagine offertur ca-
lorem similia amisit. Et notandum
quod eam offerre praecipitur, videlicet sa-
cerdos qui patri iure successit.
Ille enim sacerdos patri iure suc-
cedit, qui esse omnipotentis Domini
filium moribus demonstrat atque a
nobilitate intima operum suorum
ignobiliter non discrepat. Quae
in altari tota cremari praecipitur,
ut videlicet holocaustum fiat. Holo-
caustum enim totum incensum
nominatur. Unde in translatione alia
hoc in loco dicitur: eadem est simila
quae in sarthagine frigitur, ho-
locaustum fieri iubetur. Hoc
autem inter holocaustum et sacrifici-
um distat, quod omne quidem ho-
locaustum sacrificium est, non omne
sacrificium holocaustum. Sunt enim
multa bona quae aguntur sacri-
ficia, sed holocausta non sunt,
quia totam mentem in amorem
spiritalem nimie incendunt. Qui
enim sic operantur ea quae Dei sunt,
ut tamen et quaedam quae sunt
saeculi non relinquant, immolant
sacrificium et non holocaustum
offerunt. Qui autem cuncta quae
mundi sunt deserunt et totam
mentem igne divini amoris incen-
dunt, hi nimirum omnipotenti Deo
sacrificium ac holocaustum fiunt. Si-
mila itaque in sarthagine est

Sacrificium
Holocaustum

munda mens iusti in zelo spiritalis
afflictione, quae per sollicitudinem
amaram frigitur, et non solum
sacrificium, sed etiam holocaustum
Domino esse deputatur. Sumamus ergo
sarthaginem ferream et ponamus
eam murum ferreum inter nos
et civitatem, id est assumamus zelum
fortem inter nos et auditorum
animas [?] inveniamus. Hanc autem
postmodum forte mutationem [?]. Quia
enim hunc murum ferreum inven-
tori sumus, si nunc eum fortiter
tenemus, videlicet docendo, custodiendo,
suadendo, increpando, demulcendo,
terrendo, aliis lenis, aliis vero et-
iam severus apparendo. De qua recte
severitate subditur: Et obfirma-
bis faciem tuam ad eam, et erit
in obsidione. Quid est obfir-
mare faciem ab ultimo in latere
descripta, nisi ut ei animae quam caelestis
patriae visionem doctor denuntiat,
si adhuc eam infirmam in suis
actibus conspicit, remissiorem et
clementiorem se minime ostendat.
Unde scriptum est: Filiae tibi sunt,
serva corpus illarum et non ostendas
faciem hilarem tuam ad illas. Fi-
liarum quippe animae atque ad appe-
titum mundi deditae aliquando melius
ex severitate servantur, ut obfirma-
ta facies per custodiam severitatis
ab omni spe futurae remissionis
abducta inconstantem animam terreat
atque a delectatione [?] distric-
tionis vigore constringat. Quod tamen
a doctore agitur semper [?]
ut dulcedo et humilitas in corde
teneatur, quatinus et multum amet
et nunquam tamen per elationem
superbiat; qui tamen amorem suum
et humilitatem per utilitatem eius
foris non [?]. Sequitur: Et circum-
dabis eam. Circumdabit doctor au-
ditoris animam cum in omne quod
in hac vita agitur temptationum
laqueos apparere posse denuntiat,
ut dum utique sit mens pavida
ubique circumspecta, quanto timidior

A

tanto vigilantior innotescat. Designatum est dominus ipse si ad hystoriam obsidionis que iuxta litteram facta est respiciamus. Signum est dominus ipse quod propheta fecit. Si ad ministerium quod nos quotidie erga vinctos eius gerimus a doctore agitur signum est dominus ipse. obsidionem corporalis pertulit. Ita unaquaque anima que iam summe omnipotenti deo inherere incipit obsidentes se insidias malignorum spirituum sentit. a quibus si vere eripi appetit scire debet quia eripi sua virtute non possit. Sed eius necesse est ut adiutorium speret qui nos et in carne corruptibili vinctos per redemptionis sue misterium potest etiam super spiritus qui sunt sine carne roborare. Jesus christus dominus noster qui vivit et regnat cum patre in unitate spiritus sancti deus per omnia secula seculorum Amen

Expliciunt beati Gregorii pape omelie super primam partem Ezechielis Incipiunt super partem extremam

Quia multis curis prementibus Ezechiel prophete librum coram caritate vestra totum per ordinem scrutari non licuit vobis vestris desideriis placuit parte vel saltem extrema eius visio que ei facta est de edificio in monte constituto que et ardentius est visionibus eius obscurior exponi debuisset. Et quidem voluntati vestre me parere necesse est. Sed duo sunt que in hac re perturbant animum meum quia et eadem visio tante obscuritatis nebulis tegitur ut vix in ea aliquid intellectus intra lucem videatur. et quia iam Agilolphum Longobardorum regem ad obsidionem nostram summopere festinantem Padum transisse cognovimus. Pensate fratres karissimi caliginosis ac misticis sensibus penetrari quo valeat mens in suis timoribus perturbationis occupata. Sed cum circa terrena plus satagit tanto in his que celestia sunt minus videt. et quo amplius extra se ducitur et valde minus idoneus est. quia sicut sunt despicit terrena. in hiis eorum sensum in multa cogitantis. Sed cum superiora penetrare etiam collecta non sufficit pensate quid agere potest dimissa. Cumque atrox gladius et flammis qui in multis civitatibus mundi a suo aliquo statu. Sed tamen intra hec adest superna gratia et si mentem inter cogitationum pondera deprimit ad hec percurrenda desiderio elevat. Si timemus quid valde est opus quod aggredimur. Sed ponamus animo quia nocturnum iter agimus. Constat ergo ut hic palpando carpamus.

In vicesimo et quinto anno transmigrationis nostre in exordio anni decima mensis quartodecimo anno postquam percussa est civitas ipsa hac die facta est super me manus domini et adduxit me illuc. Distinguitur in ipsa narratione hystorica primum ut sciatur ex tempore quod credatur revelatione. Notandum vero quia in medio libri huius quo anno prophetare cepit indicavit. In fine vero aperuit quia extremam visionem vidit ita ut cognosci valeat in quot annis prophetiae sive librum dixit. Tempus namque quo prophetiam percepit in locutionibus suis innotuit dicens. Aperti sunt celi et vidi visiones dei in quinta mensis ipse est annus quintus transmigrationis regis Ioachim. Verbum loquitur dicens in tricesimo

6

quinto anno transmigrationis nostre
Iam namque propheta in captivitate pa-
cum Ioachim rege fuerat in Babi-
lonia transductus. Nam de secunda
Ierosolimorum captivitate subiungit
quarto decimo anno postquam percussa
est civitas. Undecimo quippe anno
Sedechias post captivitatem primam
in qua propheta Ezechiel cum Ioachim
rege ductus est in Ierosolimorum
urbe regnaverat. Post captivitatem
vero eiusdem Sedechie que iam secunda
erat urbis captivitas. Quarto decimo
anno propheta visionem ultimam videbat.
Undecim itaque et quatuordecim simul
iuncti faciunt viginti et quinque. Si-
cut visione prima quinto captivi-
tatis prioris anno locutus est atque
hanc ultimam vicesimo et quinto
anno factam fuisse describit. Constat
ergo quod in viginti annis locutionis
sue moras usque ad ultimam visionis
sionis verba tetendit. Nec move-
re nos debet quod in medio prophetie sue
Ierosolimorum de Babilonio rege
loquitur. Vicesimi ac septimi
anni memoriam facit quo in loco
tamen nichil de tempore sue captivi-
tatis fuerit aperte demonstrat quia eius
regis tempora describit de quo prophe-
tare accepit. Quando ait. In exor-
dio anni decimo mensis tempore simpli-
citer expressit ut ex ipso quoque tempore in
corda audientium iuxta litteram verbi
gratiam signat ex qua spirituales
fructus postmodum proferat. Quando
vero quod ait quarto decimo anno
postquam percussa est civitas ipsa
hac die. Unum est enim quod per hanc
visionem ultimam omnipotens deus ea-
dem die dignatus est promissionis
sue misericordiam facere qua die percussa ci-
vitatem iram iusticie implevit. Ut
illa divinitas que in diversitate
motum et mutabilitatem non dicitur
ea ipsa luce iusticie afflictos et
contritos vivificat qua superbientes
et rigidos percutit. Huic visioni itaque vi-

sionis sue tempore subiungit: Facta est
super me manus domini et addu-
xit me illuc in visionibus dei
adduxit me in terram Israel et di-
misit me super montem excelsum
nimis super quem erat quasi edi-
ficium civitatis vergentis ad austrum.
Cuius vero civitatis edificium accipi
iuxta litteram nullatenus potest. Nam
paulo post subdit hoc ipsum edi-
ficium calamo sex cubitorum et pal-
mo. Portam vero eiusdem edificii
quatuordecim cubitis mensuratam.
Cuius porte frontes se prohibent
sexaginta cubitorum. Que cuncta
stare iuxta litteram nullatenus valent.
Quando enim totum simul edificium cala-
mo .i. sex cubitis et palmo men-
suratur et porte edificii in quatuor-
decim cubitis. Frontes vero portarum
in sexaginta cubitis extenduntur.
Porta in civitate est. Frontes vero
in portis esse nulla ratio permit-
tit quia minus est hoc quod continet
ab eo quod continetur. In scriptura
autem sacra et ea que accipi secundum hy-
storiam possunt plerumque spiritualiter intel-
ligenda sunt ut et fides habeatur
in veritate hystorie et spiritualis intel-
ligentia capiatur de misteriis allego-
rie. Sicut illud quoque nonnumquam quod
psalmista ait. Quoniam videbo celos
tuos opera digitorum tuorum lunam
et stellas quas tu fundasti. Certe enim
in exteriore descriptione stat sermo
rationis quia et celi opera dei supra
sunt et luna et stelle ab eo crea-
te atque fundate sunt. Sed si hoc
pensata iuxta sola exteriora opera. cur non
etiam secundum intellectum misticum asserit
quoniam celos opera dei esse professus est
dicturus lunam et stellas. Cur non
etiam solem que similiter eius opus
est pretermittat. Si enim iuxta solam
litteram loquebatur dicturus luminare
minus prius luminare maius dicere
debuit ut ante solem et post lunam
atque stellas fundatas esse perhiberet.
Sed quia iuxta intellectum misticum
loquebatur ut luna stantem ecclesiam et

stellas omnes sanctos accipere debemus. Solem nominare noluit, quia videlicet ipse eterno soli loquebatur, de quo scriptum est: Vobis autem qui timetis Dominum orietur sol iustitie. De quo reprobi in fine dicturi sunt: Sol iustitie non ortus est nobis. Dicendo ergo lunam et stellas ubi tu fundasti, et tamen tacendo solem, qui factus est indicavit. Cui enim soli locutus est, qui non solum solem et lunam atque stellas corporales, sed etiam lunam ecclesiam atque stellas sanctos omnes spiritualiter fecit. Si ergo nonnulla quedam hystorie apta ratione ducuntur ad intellectum allegorie, quanto magis illa spiritualiter accipienda sunt in quibus iuxta rationem litere hystoria nichil sonat. Facta est super me manus Domini et adduxit me illuc in visionibus Dei. Manus eius virtutem patris, visiones vero ipsam quam acceperat revelationem significant. Manus quippe Domini est virtus in contemplatione. Cui ubi quid aperte indicat nisi quia vel deitatem quam viderat iuxta literam dicat. Nam spiritualiter de ea loquitur quam spiritualiter contemplatur. Et dimisit me super montem excelsum nimis. Quem ergo significat mons excelsus nimis nisi mediatorem Dei et hominum hominem Ihesum Christum. Qui de terra quidem sed ultra terram est, quia caro eiusdem salvatoris redemptoris nostri de virginis lege materiam. Sed in summis permanet ex potestate. Qui enim minus erat ut excelsus diceretur nisi adhereret nimis. Quia non solum homo, sed eiusdem humanitatis conceptione que ab eo assumpta est. Deus homo non solum homo ultra homines, sed etiam homo super angelos factus est. Hinc enim de illo per Ysayam dicitur: In die illo erit fructus terre sublimis. Creator eternus noster qui pro nobis incarnatus fructus terre factus est nobis. Sed iam fructus terre sublimis est, quia homo natus in terra super angelos regnat in

celo. Quia iuxta David propheta vocem: Omnia subiecit sub pedibus eius. In eo enim quod illi subiecit omnia, nichil dimisit non subiectum ei. Mons ergo iste est et excelsus et nimis, quia etsi de terra per substantiam humanitatis passibilis, incomprehensibilis est exaltitudine divinitatis. Hic est enim quem eminus Dominum Ysaias propheta conspiciens in carne esse venturum per prophetie spiritum sublevatus ait: Et erit in novissimis diebus preparatus mons domus Domini in vertice montium. Domus enim Israhelitarum populus fuit. Mons vero domus illius David appellatus est, cum ex Israhelitico populo incarnari dignatus est. Fuerunt autem in eodem populo viri qui montes iure vocarentur, quia per vite meritum ad celestia propinquarunt. Sed incarnatus unigenitus istis montibus equalis non fuit, quia non vita per gratiam, sed ex sua divinitate transcendit. Unde et recte mons super verticem montium dicitur, quia excelsus ex divinitate sua inventus est etiam super cacumina sanctorum. Et hi qui nimis in deo profecerunt eius vestigia vix potuissent tangere ex voluntate cogitationibus. Qui ergo illic mons super verticem dicitur montium, hic est excelsus nimis ex propheta. Sequitur: Super quem erat quasi edificium civitatis vergentis ad austrum. Mons quippe non dicitur super quem erat edificium, sed quasi edificium, ut videlicet ostendatur quia non corporalis sed spiritualis civitatis edificatio cuncta dicuntur. Quam enim non se edificium, sed quasi edificium vidisse perhibet, cor audientium ad spiritualem fabricam mittit. Sicut per psalmistam dicitur: Ierusalem que edificatur ut civitas. Quia eterna illa interne pacis visio ex sanctorum civium congregatione construitur. Illis

vestis ut civitas edificatur. Que
in hac peregrinationis terra
flagellis per cuncta tribu
lationibus tunditur, eius lapides
cottidie quadrantur. Et ipsa est
civitas scilicet sancta ecclesia que re
gnatura in celo adhuc laborat
in terra. Cuius civibus Petrus
dicit: Et vos tamquam lapides vivi
superedificamini. Et Paulus
ait: Dei agricultura, Dei edificatio
estis. Que videlicet civitas habet hic in
sanctorum moribus magnum iam
edificium suum. In edificio quippe
lapis lapidem portat, quia lapis
super lapidem ponitur, et qui portat
alium portatur ab altero. Sic itaque
in sancta ecclesia unusquisque et
portat et portatur ab al
tero. Nam vicissim se proximi tol
lerant, ut per eos edificium caritatis
surgat. Unde Paulus eam admonet
dicens: Invicem onera vestra por
tate et sic adimplebitis legem
Christi. Cuius legis virtutem denuntians
ait: Plenitudo legis est caritas.
Si enim vos portare negligo in
moribus vestris, et vos tollerare
me contempnitis in moribus meis,
caritatis inter nos edificium in desertum
est, quos vitiata dilectio patientiae
non iungit. In edificio ut predixi
lapis qui portat portatur. Ita
sicut ego iam eorum mores porto qui
adhuc in conversatione boni operis
rudes sunt. Ita me iam timore
domini precesserunt et portaverunt,
et portati sunt portare didicerunt. Sed
ipsi quoque a moribus suis por
tati sunt. Lapides vero qui in
summitate atque extremitate fabrice
ponuntur, ipsi quidem portantur
ab aliis, sed alios nequaquam por
tant, quia et hi qui in fine eccle
sie, id est in extremis mundi na
talitiis sunt, tollerantur quidem a
maioribus, ut eorum mores ad bo
nitatem componantur. Sed tamen eos
non student qui per illos portentur
nullos super se fideliter san
ctos iam lapides portat. Nunc

itaque portantur a nobis, nos vero por
tati sumus ab aliis. Ipsum autem
pondus fabrice fundamentum por
tat, quia mores simul omnium solus
redemptor noster tolerat. De quo ait
Paulus: Fundamentum aliud
nemo potest ponere preter id quod po
situm est, quod est Christus Ihesus. Por
tat fundamentum lapides, et a la
pidibus non portatur, quia redemp
tor noster omnia nostra tolerat, sed in
ipso malum non fuit quod tollerari
debuisset. Unde bene mox dicitur:
Dimisit me super montem excel
sum nimis, super quem erat quasi
edificium civitatis, quia mores et
culpas vestras ille solus sustinet,
qui totam sancte ecclesie sue fabricam
portat, qui per prophete vocem de ip
se adhuc de vinctibus dicit: Labo
ravi sustinens. Non autem sustinen
do deus laborat. Cuius divinitatis
potentiam nulla fatigacio contingit,
sed verbis humanis loquens, compassionem
suam erga nos pariam laborem
vocat. Et notandum quod eandem civi
tatem quam propheta conspexit ad austrum
vergentem vidit. Auster enim ventus
quia in sancti spiritus typo poni
soleat, hii qui in sacro eloquio
studiosi sunt, recognoscunt. Sic
e contrario per aquilonem sepe diabolus
designatur, quia et ille relaxat a
calore et hic restringit in fri
gore. Et veritas dicit: Habundabit
iniquitas et refrigescet caritas
multorum. Propheta quoque de Iudea
asserit dicens: Sicut frigidam facit
cisterna aquam, sic frigidum fecit
malitiam suam. Hinc enim diabolus
propheta eodem attestante dixisse per
hibetur: Sedebo in monte testamenti
in lateribus aquilonis. Et quia
torpore mentis sancti spiritus gratia
relaxat, hinc psalmista ait: Con
verte domine captivitatem nostram sicut
torrens in austro. Captivitas enim
nostra que corporis frigore ad superna
desideria pigra remanserat, per calorem

e

sancti spiritus relaxatur et curvatur in
amorem dei. Unde et inter dicitur
quia civitas que in monte constitu
ta est ad austrum vergit quia electorum
etiam cogitationes suas
in afflatu spiritus sancti aperiunt atque
ab omni superbie sive duricie desceu
dens in deo tam credit amoris
calorem concipit ut nichil ei dulce
nisi eius gratie submitti dilectione
calefieri eius afflatus semper munere
repleri. Unde et valido amore suam
sub contemplatione dicebat. Anima
mea exultabit in domino et delecta
bitur in super salutari eius. Cui
enim latine salutaris ipse hebraice
ihesus dicitur. Propheta igitur quia mag
nis atque miracula redemptionis
quoque nostre misterium per prophetie spiritum
contemplabatur exultare se in domino
et delectari super ihesum perhibuit quia
inde gaudium in mente concepit
unde per amorem feruit. Pensemus
itaque si merces spiritualium premiorum in illo
delectare sit qui nec dum venerat
sed predicabatur. Cuius reatus sit eius
dias eius exempla cum cognita
postquam venit et redemptionem exhi
buit non amare. Hec ergo civitas ad
austrum vergentem dicitur. Ac si aperte
diceretur. Quia per illa civitas scilicet
synagoga in infidelibus suis ad
aquilonem stetit. que in frigore per
fidie duravit. Sed ergo ecclesia que
fidei caritatem concepit per calorem
ad austrum vergit et quasi calido
vento dirigitur quia non in sua fi
ducia sed in dono spiritualis gratie leta
tur. Sequitur. Et introduxit me illuc. Ce
lestis civitas edificium. Ille intrat
qui in sancta ecclesia bonorum vias
imitando considerat. Intrare quippe
est edificium super montem electos
sancte ecclesie qualiter in domino con
stant amando considerare. Iste
enim qui vitam coniugio ligatam
ducit propriis rebus contentus est
aliena non diripit de suo quod

prevalet indigentibus largitur. Ta
men quibus quotidiana vita
coniugatis ducit non prout flere non
negligit. Pro eo enim quod ipsam fami
liarem curam cum conturbat se se ad la
mas excitat. Ille vero iam cuncta
que sunt mundi deserunt in cu
ius appetit solius contemplationis
excitacione pascitur. Spe premiorum
celestium cum lacrimis letatur. Tri
cendit ipsa et quod huius concessa
sunt quotidianum eius divino hic
secretum querit. Nulla eius
animum perturbans mundi cura pertur
bat. Mentem semper in expectatione
celestium gaudiorum dilatat. Alius
vero iam huius mundi cuncta de
seruit cuius quoque mens in contempla
tione celestium sublevatur. Sed
tamen pro edificacione multorum
lacrimis regiminis tenens quibus ceteris
preeminet ex desiderio non in
cumbit. Ad eas aliis propter proximorum
compassionem reflectitur ut ex
cura indigentibus misereatur
bonum vite auditoribus predicamen
tis simul et corporibus necessaria mini
strat. Et qui propter se ad celestia de
siderium iam per contemplationem vo
lat adhuc tamen pro utilitate et uti
litate proximorum in rebus tempo
ralibus laborat. Quisquis ergo
in sancta ecclesia considerare sol
te studet. ut aut in bonorum ope
rum vita aut in arte continua
et omnia que sunt huius mundi
linquendum aut etiam in predica
tionis utilitate qualiter proficiat iam cu
tatis in monte posite edificium vi
dit. Nam qui considerare melius
vitam ut proficiat negligit ad hoc
extra fabricam stat. Etsi honorum
quem iam sancta ecclesia in mi
scilicet admiratur quod edificium foris
conspicit et obstupescit. Et quia
exterioribus solum intentus est in
ingressus non est. Sequitur. Et ecce
vir cuius erat species quasi species e

Hic signatur in viro qui figuratur
in monte. Vir autem iste incarnati edi
ficij dicitur. Est Christus Ihesus dominus et
reste dominus per virum signatur. et
iterum quia et ipse omnia intra
sanctam ecclesiam iudicando disponit
et ipse eandem sanctam ecclesiam portat
et vitando ad celestia sublevat.
Iohannes quoque euangelista ipsum redemptorem
nostrum loquitur dicens. Qui intrat
per hostium pastor est ovium. et paulo
post Ego sum hostium. atque iterum
post pauca subiungit. Ego sum pastor
bonus. Si igitur ipse pastor est
et ostium. et intrat pastor per ostium
cur non hic in loco et ipse mons
et ipse vir intelligitur qui edificium me
tur in monte. Sed quem adhuc nobis
c. ... de hoc viro dicitur cuius species
erat quasi species eris. Cunctis autem nominibus
metallis eris valde esse du
rabile atque omni modo sonorum.
Quid est ergo quod aspectus mediatoris
dei et hominum species comparatur eris nisi
hoc quod aperte novimus quia uni
genitus filius formam servi accipiens
infirmitatem carnis humane presumpti
onis sue gloriam vertit in eternitatem
quia in eo caro facta est iam sine
fine durabilis est. Nam surgens
mortuus iam non moritur et
mors illi ultra non dominabitur. Eo
autem quod ipsa eius incarnatio sono
metallo et loco comparatur nisi quod
eandem assumptionem humanitatis nostre
sonuit omnibus gloria maiestatis
sue et quasi aspectum eris habet in
corpore quia deus mundo innotuit
in carne. Unde et per Iohannem
dicitur. Habebat in vestimento et in fe
more suo scriptum Rex regum et
dominus dominantium. Quid enim vesti
mentum nisi corpus quod assumpsit
... Nec tamen aliud vestimentum
eius est atque aliud ipse. Nam cum
nostrum vestimentum caro dicatur. Sed ... nos
non nos sumus caro quia vestimentum
... autem vestimentum illius longe an
te Ysayas aspiciens per crucem passionis
in sermone cruentum dixit. Quare
rubrum est indumentum tuum et vesti
mentum tuum quasi calcantium in
torculari. Cui ipse respondit. Torcular
calcavi solus et de gentibus non
est vir mecum. Solus enim torcu
lar in quo calcatus est calcavit
quia sua potentia eam quam pertulit
passionem vicit. Nam qui usque ad
mortem crucis passus est de morte
tamen gloriosus surrexit. Bene autem dicitur
et de gentibus non est vir mecum.
Quia hii pro quibus pati venerat
passionis eius esse participes debe
ant. Qui pro eo quod illo tempore
non deum crediderant discipuli in
passione quiescunt. quorum vita
illa passione quievit. Perfecerunt
vero propagationem externus est. quod ergo
per fragmentum generis humani sicut
quatuor sermones Matheus
Luca narratibus describunt sicut hic
mundo venit ex virgine. et per incar
nationis sue mysterium quia rex
esset. et dominus cunctis ubique gen
tibus indicavit. In vestimento et
femore scriptum habet. Rex regum
et dominus dominantium. Unde enim in
mundo innotuit ibi de se lectionis
sciam infixit. predicatio ergo eius
ex carne quasi quidam sonitus ex
ere est. Dicatur ergo recte. Cuius
species quasi species eris. Sequitur. Et
funiculus lineus in manu eius in
septuaginta interpretibus funiculus
lineus non habetur sed funiculus cementari
orum. Hoc agi solet. Quod si in
hoc verbum translationem ad exponendum
tenemus quod aliud cementarios quam
sanctos doctores accipimus qui
loquendo spiritualia ad celeste edi
ficium vivos lapides id est electorum
animas componunt. Cementarii enim antiqui
patres. cementarii prophete. cementarii apostoli.
cementarii apostolorum successores lo
cum sunt. quid aliud fuit quam com
posita lapidum in hac que cotti
die construitur fabrica sanctorum. In fumi
culo autem cementariorum hoc agi
solet ut cognoscatur equalitas vel
rectitudo surgentis parietis debeat.
Et si lapis tumens est foras eiciatur

Si exterius premet interius renouatur
Et certe quottidie agit predicatorum
doctrinam et vna quoque anima cum
regiminis onera suscipere fortasse
non expedit / etiam si foris assurgere
appetat intus renouetur / et rur
sum que late vult et sine timore
curam gerere si sibi ac multis
esse vtilis potest etiam cum late
desiderat exterius producitur vt ap
pareat Hinc ergo fit vt sanctorum lapi
des ordo teneatur dum sepe et
nolentes ad honorem venire impel
litur et honorem fugiens ad sacri
ordinis arcem sublevatur Sed
quia sicut per interpretem nostrum di
dicimus hebreorum hystoria nobis
commentariorum Sed funiculus lineus
in manu eius hoc quod apud
nos tenuis dicitur exponere debemus
Scimus autem quod funiculus lineus
subtilior est quam si funiculus fiat
aliunde Et quid in funiculo lineo
nisi subtiliorem predicationem id est spiritua
lem debemus accipere Censura etenim
legis funiculus fuit sed lineus non
fuit quia rudem populum non sub
tili predicatione cohercens longius
proximam non peccata cogitationibus sed
operis resecauit. vt postquam per semet
ipsum dominus etiam cogitationes
hominum predicando religaret et peccatum
esse peccatum etiam in corde innotuit
funiculum lineum in manu tenuit
Ait enim audistis quia dictum est
antiquis non mechaberis Ego autem
dico vobis Quia qui viderit mu
lierem ad concupiscendum eam iam me
chatus est eam in corde suo Funi
culus ergo lineus est predicatio
subtilis que mentem audientis
ligat ne se vel in illicita cogita
tione dissoluat Et notandum quod dicitur
quia ei funiculus in manu est idem
predicator in operatione In se enim
ondit omne quod dicit Sicut
scriptum est que cepit ihesus facere
et docere Et quia ipse que dixit
etiam scripture tradidit ut ad
posteros mandarentur Recte sub
iungitur Et calamus mensure in

manu eius Sanctam ecclesiam per
prophetam alium dominus pollicetur dicens
Orietur in ea vigor calami et iun
ci quod in loco alio exposuisse me me
mini vt per calamum scriptores per
iuncum vero debeant auditores in
telligi Sed quia ad humorem aque
et iuncus et calamus nasci solet
ex vna eadem quoque aqua vtraque pro
unt Et calamus quidem ad scri
assumitur iuncus vero scri
non potest Quid in iunco et ca
lamo accipere debemus nisi quod vna
doctrina veritatis que multos audi
tores irrigat / Sed irrigati al
ad hoc vsque in verbo dei proficiunt ut
etiam scriptores fiant verbi in
quantum calami / alii vero verbum
audiunt et bone spei et recti
operis vitam tenent Sed tamen
scribendo predicare nullatenus pre
in aqua dei nisi quidam ut iu
dicatur iuncti et quamquam viridi
proficiunt. sed libros exprimere nequeunt
prius / Redemptor igitur in
verba que dixit etiam per doctorum
studium scribi largitus est summ
calamum tenuit qui calamus men
sure dicitur quia ipsa doctorum scri
sub quadam occulti iudicii dis
satione retinentur vt et aliis le
tibus prosint et aliis legentibus
prodesse non possint / Unde sancti
apostoli cum magnum veritatis su
perent et aliis legentibus loquun
sibi apertius requirerent cur turbis
in parabolis loqueretur audierunt
/ quia nobis datum est nosse re
dei misterium / illis autem non Et
calamus mensure est quia in
sacro eius eloquio quod nobis pro
tum est occultas esse dispensa
nes agnoscimus Nam per incompre
hensibile eius iudicium et alter
mensura electorum mittitur et alter
foras relinquitur vt nullo modo
electorum numero pertingere mereatur
ergo funiculum sed in manu calami
mensure Cum enim funiculo [illegible]
tur alibi funiculum trahit aliunde

vc ahit et huc ducit que aliud
sentit vir iniquus. sic redempt
or noster in collectione hominum facit
dum alios a suis iniquitatibus edu
cit alios in sua iniquitate derelinquit
his enim quos colligere dignatur
occulte mensure funiculum tendit
ab hys quos relinquendos ce
nsuit. quid aliud nisi funiculum
retraxit et boni intus mensuram
celestis fabrice teneant. et mali
extra fabricam in quibus bona
quae existimaverunt sunt quae mensura
teneant. Hunc funiculum et men
sure calamum in manu sua rede
mptor noster tenuit. Cum paulum
apostolum per apparitionem virum mace
donie admonere dignatur. Ista vt
in macedonia veniret diceret transiens ad
iuva nos. et tamen nolentes apostolos
ad dicandum ire in asiam non pmi
sit spiritus ihesu. Quid est quod sancti apostoli
ubi vocantur ire ubi fortasse per
gere non cogitabant. et illuc ubi
desiderabant pergere ire prohibentur
nisi quia occulti iudicii funiculum
et mensure calamus tenetur in manu
et alii vite verba audiant. et
alii mullatenus audire merentur. Fu
niculus ergo mensure est. qui alio
tentus est aliude retractus. Sed
et evangelio teste didicimus
venit quidam dicens. Magister sequar
quocumque ieris. Cui responsum est
vulpes foveas habent et volucres
celi nidos. filius autem hominis non
habet ubi caput suum reclinet. Alius
qui diceret. Magister sine me
primus ire et sepelire patrem meum
dicitur sine mortuos ut se
peliant mortuos suos. Tu autem
sequere me et adnuncia regnum dei
Quid est quod ille promisit se
et deseritur. Iste domum volt
redire et tamen ut sequi debeat
iubetur. Iste non suscipitur. iste
ad hora momento ad obsequium
non relaxatur. nisi quia ergo occulti
divini dispensatione funiculus
mensure calamus dictus. In quo

et iste trahitur. et ille relinquitur
ut celestis fabrica non sine pio
et iusto examine construatur. Potest
etiam calamus mensure scriptura sa
cra pro eo intelligi quod quisquis
hanc legit in ea semetipsum meti
tur quantum in spiritualem proficit virtute
vel quantum ab eius que precepta sunt
longe distinctus remansit quantum
iam assurgat ad bona facienda
quantum iam adhuc in pravis actibus
prostratus iaceat. Sequitur. Stabat
autem in porta. Quisquis in porta
stat ex quadam parte intus est. ex qua
dam foris. quia aliud eius foris
aspicitur. aliud vero intus absconditur.
Redemptor noster itaque incarnatus pro
nobis misericorditer ante humanos ocu
los quasi in porta stetit. quia et
per humanitatem visibilis apparuit
et sese invisibilem in divinitate
servavit. hinc enim iudei qui huc
ex phariseorum permissione sustinue
rant perfidie sue confusione tur
bati sunt. quia enim quem ad re
demptionem suam venire crediderant
mortalem videbant. Cum igitur
in porta stat. sicut superius dictum
est. ex quadam parte foris. ex quadam
vero parte intus videtur. Unde nec
ipsa iudeorum perfidia sine divine
virtutis est ostensione derelicta. Iam
miracula eius videntes thebani
ut crederent. Sed rursum passio
nes illius perpendentes dedignabantur
deum credere quem carne mortalem
videbant. Unde scriptum est. Ut deus
cogitatione dubitarent videbant
enim esurientem sitientem comedentem
bibentem lassescentem dormientem
et pro hoc hunc hominem esse estima
bant. Videbant mortuos suscita
tem leprosos mundantem cecos il
luminantem. demonia eicientem et
hunc ultra omnes homines sentie
bant. Sed ipsa eius miracula in
eorum corde cogitatione humanitas
perturbat. Unde sancta ecclesia sub
sponsi voce hunc aperte iam vide
desiderans ait. En ipse stat post parietem

-nitum. Quia enim humanis oculis hoc
quod de mortali natura assumpsit
ostendit et in se ipso invisibilis per-
mansit, in aperto se videri quemadmodum
quasi post parietem stetit, quia vide-
ndum se manifestat sed manifeste non
prebuit. Quasi enim post parietem ste-
tit qui humanitatis naturam quam as-
sumpsit ostendit, et divinitatis naturam
humanis oculis occultavit. Unde
et illic subditur: Respiciens per fene-
stras, prospiciens per cancellos. Quis-
quis enim per fenestras vel per can-
cellos respicit, nec totus videtur.
Sic nimirum redemptor noster ante
dubitantium oculos factus est, quia
miracula faciens si nichil pertu-
lisset, ut homo plene eis appa-
ruisset deus, et rursum humana
patiens si nulla fecisset, ut deus
purus putaretur homo. Sed quia et
divina fecit et humana pertulit, quasi
per fenestras vel per cancellos
ad homines prospexit, ut deus et ap-
pareret ex miraculis et lateret ex pas-
sionibus, sed tamen esse ultra ho-
minem ex miraculis agnosceretur.
Quia vir iste stare in porta dicitur,
querendum nobis est utrum facie in-
terius et tergo exterius steterit. Quam
in re si ea que sunt premissa sunt
et subiuncta conspicimus, citius quod que-
rebamus invenimus. Prius enim dictum est: Erat
quasi edificium civitatis vergentis
ad austrum, et introduxit me illuc.
Et paulo post de eodem viro subditur:
Stabat autem in porta. Statimque
subiungitur: Et locutus est ad me
idem vir. Cum enim introducto pro-
pheta in edificium stans in porta
locutus est, profecto constitit quia
facie intrinsecus et tergo extrinsecus stetit.
Sed introducto propheta cum vir stans
in porta locutus est, procul dubio fa-
ciem ad portam tenebat cuius verba
loquentis audiebat. Quid est ergo
quod vir intrinsecus aspicit, propheta foris?
Quid est quod cum eiusdem viri facies ad
edificium, prophete vero oculi sunt ad
portam, nisi quod unigenitus pro nobis deus

incarnatus est, ut nos ad spiritale edi-
ficium, id est ad sancte ecclesie fidem
introduceret, cuius oculi edificio
semper assistunt, quia quantum quisque
in virtutibus proficiat indesinenter at-
tendunt. Propheta vero ad portam
respicit, quia qui verba dei audit
semper oculos cordis ponere ad exitum
debet, et sine cessatione meditari
quomodo a presenti vita exeat atque ad eterna
gaudia pertingat. Propter hoc quippe
incarnatus est filius dei, ut nos et
introduceret ad fidem et educeret ad
speciem visionis sue. Unde in sacro
quoque eloquio loquitur dicens: Per me
si quis introierit salvabitur, et
ingredietur et egredietur et pascua
inveniet. Ingredietur videlicet ad fidem,
egredietur autem ad speciem. Pascua
vero inveniet in eterna satietate.
Hinc enim psalmista ait: Dominus
custodiat introitum tuum et exitum
tuum. Custodit enim dominus utrumque,
anime introitum quo intrat ad
fidem, exitum quoque quo exit ad
speciem, ut neque intrans certamini-
bus supplantetur, neque ab hoc
temporali ad eternam exiens ab an-
tiquo hoste rapiatur. Propter
hunc egressum nimirum quem con-
debemus mente meditari redemp-
tori nostro. Paulus quoque loquitur
dicens: Ut sanctificaret per suum san-
guinem populum extra portam passus est.
Exeamus igitur ad eum extra castra
improperium eius portantes. Non
enim hic habemus manentem civitatem,
sed futuram inquirimus. Vir ergo
qui apparuit in porta stetit atque
locutus est, quia mediator dei et
hominum Ihesus Christus in ipso quoque pas-
sionis sue tempore precepta dis-
cipulis dedit, ut hii qui in eum
crederent ad portam semper conspici-
ant, et passionem eius sollicita
consideratione pensantes ad suum
quoque exitum cordis oculos in-
tendant. Vos ergo qui iam carnis lau-

sta despicere mortalitatis nostre angu
sias pro immortalitatis desiderium
sire. In superne ciuitatis libertatem
tendere ad celestis patrie gaudia
anhelare cepimus ad portam celorum
tenemus. Cuncta dum a sacramentis
mentis temporalibus excludere ad eterna
cepimus. quasi iam presenti vite ter
dedimus et cordis faciem in de
derio exitus nostri tenemus. Sepulcrum
ipse est Corpus quod corrumpitur
aggrauat animam et deprimit ter
rena inhabitatio sensum multa
cogitantem. Qui itaque per contempla
tionem iam mente extra carnis an
gustias tendimus adhuc tamen
in sacramentis que cognouimus apud
carnali angustia intra portam
tenemur. Sepe namque animus ita
quadam contemplatione suspenditur
iam se pro parere de eterna illa li
bertate quam oculus non vidit
nec auris audiuit. aliquid per
quandam ymaginem lectatur. Sed
ipse mortalitatis pondere oberat
ad yma relabitur. quibusdam pene
vinculis ligatus tenetur. Porte
tamen intendit. qui vere libertatis
gaudium conspicit. iam quod exire con
cupisit. Sed adhuc non valet. Sic
est quod hebrayicus populus de egyptia
seruitute liberatus. Cum loquente
deo columnam nubis cerneret mo
ysenque in thabernaculi sui foribus
stabat et adorabat. De quibus pau
lo superius dicitur. Cum egrederetur
moyses ad thabernaculum surgebat
vniuersa plebs. et stabat vnusquisque
in ostio papilionis sui. Ibi etenim
stamus vbi mentis oculos figimus.
Unde helias ait. Viuit dominus in
cuius conspectu sto. Ibi vtique sta
bat vbi cor fixerat. Quid est ergo
oculos populum columnam nubis aspi
cere et in thabernaculi sui foribus
stare atque adorare nisi quod humana
mens enim superiora illa atque celestia
etiamsi in enigmate conspicit. tamen
claustra habitationis corporee per sub
leuatam cogitationem exijt / atque illud
humiliter adorat cuius et si videre
substantiam non valet. iam tamen eius
potentiam per illustrationem spiritus rimatur.
At cum moyses thabernaculum in
greditur eius terga populus aspicit
et in papilionum suorum ostijs consi
stit / quia cum sanctus quisque pre
dicator alta de deo loquitur superne
habitationis iam vtique thabernaculum
ingreditur. Cuius predicationis in
strutum quisque et si veritatem plene pe
netrare non potest. tamen velut terga
aspicitur / quia postrema que preua
lent per intellectum sequitur. Sed in
ipsis quoque mentibus que capere suffi
ciunt iam de suis papilionibus quasi
exeunt atque in ostijs stant. quia
et habitacula carnis relinquunt et ad
illa eterna vite gaudia que audiunt
progredi conantur / hinc est etiam quod
helias cum vocem domini sibi lo
quentis audiret in spelunce sue
ostium stetisse describitur et faciem
velasse. quia cum per contemplationis
gratiam vox superne intelligentie fit
in mente. totus homo iam intra
speluncam non est / quia animum iam
carnis cura non possidet / Sed
stat in ostio. quia mortalitatis an
gustias exire meditatur. Sed iam
qui in ostio stat spelunce consistit
et verba dei in aure cordis percipit
necesse vt faciem velet / quia dum
per supernam gratiam ad altiora intel
ligenda ducimur. quanto sublimius le
uamur. tanto semper per humilitatem
nosmetipsos in intellectu nostro premere
debemus. Ne conemur plus sapere
quam oportet sapere. Sed sapere ad
sobrietatem. Ne dum minus inuisi
bilia distinguimus aberremus. Ne in
illa natura incorporea de corpore lumine
aliud queramus. Aure enim interiori
et faciem operire est vocem interioris
substantie audire premens. et tandem
omni spe corporea oculos cordis au
ferre ne quod sibi in illa spe corporali

animus fugiat. quin ubi tota et ubique
circumscripta sit est. Nos itaque fratres
karissimi qui iam per redemptoris nostri
mortem ac resurrectionem atque ad
celos ascensionem gaudia eterna
didicimus qui in testimonio divinitatis
eius apparuisse cives nostros
angelos illius civitatis Concupiscamus
videre et desideremus cives quos
cognovimus atque in hoc sancte ce-
leste edificio stantes oculos operis
teneamus. De reliquo Eximus tergo mentis
hinc corruptionem vite temporalis et
attendamus cordis faciem ad celestis
patrie libertatem. Sed ecce adhuc
multa sunt que nos de cura vite
corruptibilis premunt. Quia ergo prorsus
exire non possumus saltem in spe-
lunce nostre ostio stemus exituri
undique prosperitas per gratiam redem-
ptoris. Qui vivit et regnat cum
patre in unitate spiritus sancti deus
per omnia secula seculorum Amen

2 Ne quidam me tanta fortasse
cogitatione reprehendat quod
ezechiel prophete tam pressi-
da misteria a magnis expositori-
bus interpretata discutere presumo
qua mente id faciam agnoscant. Non
enim hoc temeritate aggredior sed hu-
militate. Scio enim quia plerumque mul-
ta in sacro eloquio que solus intel-
ligere non potui coram fratribus me-
is positus intellexi. Ex quo intellectum
et hoc quoque intelligere studui ut
scirem ex quorum merito michi
intellectus daretur. Patet enim quod
hoc michi pro illis datur quibus
michi presentibus datur. Ex qua re
largiente deo agitur ut sensus cre-
scat et elatio decrescat dum propter
vos disco quod inter vos doceo. Quia
verum fateor plerumque vobiscum
audio quod dico. Quidquid ergo in hoc
= intellexi propheta minus intelligo cecitatis est. Si
quid vero intelligere apte potuero
ex divino munere vestre veneracionis
1 Sepe autem per omnipotentis dei

gratiam in eius eloquio quedam in-
telligimus melius cum sermo dei se-
cretius legitur atque animus culpe
suarum conscius dum recogno-
scit quod audierit doloris
iaculo percutit et compunctionis gla-
dio transfigit ut nichil ei nisi
flere libeat et fluctibus fletuum
peccatorum maculas lavare. Inter
que etiam aliquando ad sublimiora
contemplanda rapitur et in eorum
desiderio suavi fletu cruciatur. Dum
sese hic ex anima ubi adhuc pro-
strata per infirmitatem iacet
illuc adhuc non esse ubi il-
invitata fortiter ingebat etiam men-
tis oculum ad mortalitatis tenebras
non reducat. Hinc itaque hinc
ardor nascitur in mente luctus
oritur ex ardore. Et quia mihi
in celestibus nec dum valet fer-
vore suo in lacrimis fessa re-
quiescit. Sed aliud est cum de pro-
fectu rei agitur, aliud cum de e-
dificatione multorum, ea itaque dicenda
sermone largiente domino presen-
tium que vitam audiencium re-
creentque componunt. Nunc ergo quia
nos ad studium bone operationis exci-
tavimus prophete verbis sicut cepimus
exequamur. Fili hominis vide oculis
tuis et auribus tuis audi. Ad in-
tuitionem spiritualium rerum deducitur
est propheta mentis oculis et au-
ribus et cum subditur audi au-
ribus adiungitur tuis. Sed sciendum
quia oculi atque aures corporis
assunt etiam carnalibus esse
in usu rerum corporalium que con-
videmus. Oculi vero atque aures
cordis solummodo spiritualium sunt
que invisibilia per intellectum vi-
dent et laudem dei sine sono
audiunt. Has omnipotens dominus au-
res querebat cum diceret Qui habet
aures audiendi audiat. Cum
nanque in illo populo esse non
poterat qui aures corporis non
haberet. Sed dum dicit Qui habet

aures audiendi audiat aperte mon
stratur quod illas aures quereret quas
omnes habere non poterant. Dicitur ergo
fili hominis vide oculis tuis et au
ribus tuis audi. In priori autem
locucionum nostrarum parte iam
diximus. cur propheta quociens ad viden
da spiritualia ducitur filius hominis
appellatur. sed nec hoc inutile ex
stat breviter replico. quia in hac
appellacione memoratur semper quod
est ex infirmitate ne extollatur de con
templacionis magnitudine. Et nonne
conversa sunt ut dicatur oculis tuis
vide et auribus tuis audi. et tamen
filius hominis vocetur. Sed per hec
verba quid ei aliud aperte dicitur
nisi spiritualia spiritualiter aspice. tendeas
oculis infirmitatis tue memorare
Hoc est enim quod plerumque qui plus
in contemplacione rapitur contingat
ut amplius in temptacione fatigetur
tur quibusdam sepe contingere bene
proficientibus solet. quorum mentem
dum aut compunccio afficit aut
contemplacio super semetipsam rapit
tum eciam temptacio sequitur. ne
his ad que rapta est extollatur
cum compunccione vel contempla
cione ad deum erigitur. sed temp
tacionis sue pondere reverberatur ad semet
...tus temptacio affuerit. ne
contemplacio inferret. et ideo conte
placio elevat ne temptacio deprimat
et cum sic contemplacio attollit ut
temptacio funditus deiectam in superbia
mens caderet. et si sic temptacio pre
meret. ut contemplacio non eleva
ret plene in culpam laberetur. sed
mira dispensacione in quodam medio
anima liberatur. ut nec in bonis se
...iat. neque in malis cadat. Unde
per beatum Iob de domino dicitur
Et aquas appendit mensura. Aquas
quippe deo mensura appendere est
inter prospera et adversa inter
summa et temptaciones infima
... ima animarum sensum in hu
militate custodiret. Sic Helias
ignem de celo deposuerat. aquas
celo ligaverat. Et tamen pavore commotus

mulieris territus per deserta fugiebat
apparet fugienti angelus cibum prebet
quia longissimum iter restat predicat
et tamen timorem de corde non exui
tur. quia in propheta mente magna erat
custodia fortitudinis illa infirmitas
timoris. Sequitur. Et pone cor tuum
in omnia que ego ostendam tibi. Quare
ut ostendantur tibi adductus es huc
Adnuncia omnia que vides domui
Israel. Pone cor tuum. ac si dicatur con
sidera quia ut ostendantur tibi addu
ctus es huc. Et adnuncia omnia que
vides. Ideo adductus es ut videas
et ideo vides ut adnuncies. quia quis
quis spiritualia videndo proficit. oportet
ut hec loquendo eciam aliis exprimat
Videt quippe ut adnunciet. qui in eo
quod in se proficit eciam predicando
de profectu proximi curam gerit. Unde
et alibi scriptum est. Qui audit di
cat. Veni. Cum enim iam vox verbi
dei efficitur in corde. necesse est ut
proximo per predicacionis officium erum
pat in vocem. Et ideo aliud vocet
quia iam ipse vocatus est. Unde sponsus
quoque in Canticis canticorum loquitur
dicens. Que habitas in ortis amici au
scultant fac me audire vocem tuam
In hortis enim sancta ecclesia In hortis
unaqueque anima habitat que iam viridi
tate spei est et bonorum operum caritate re
pleta. Sed ita quippe spes est huius seculi
quia omnia que hic amantur cum
festinacione marcescunt Et petrus
nos apostolus festinare admonet dicens
Filii hereditatem incorruptibilem inco
taminatam et inmarcescibilem. Er
go iam in ortis habitat. sed ut spon
sum suum vocem suam audire faciat
tantum bone predicacionis emittat
In qua ille delectatur quem desiderat
quia amici auscultant vocem electi
Cum ut ad celestem patriam reminiscat
verba vite audire desiderat. Sed iam
propheta ea nobis que vidit aperiat. Et
Et ecce murus forinsecus in circuitu
domus undique. plerumque in sacro
eloquio exprateccionis sive nomine
murus ipse dici incarnatus dominus solet

Contemplacio
erigit et temptacio

Sicut de sancta ecclesia per prophetam dicitur. Pone in ea murus et ante-murale. Ipse enim nobis murus est qui nos undique custodiendo circumdat. Et antemurale ante murum nostrum prophete omnes fuerunt qui prius quam dominus appareret in carne ad confirmandam fidem nostram premissi sunt. In sancta ergo ecclesia dominus murus nobis, et prophete eius antemurale sunt positi. Quia ad nos quos ipse protegere protegit etiam prophetarum verba in fidei confirmatione venerunt. Unde et bene prius murus et post antemurale ponitur. Quia vocati ex gentibus nisi prius dominum cognosceremus, prophetarum illius nimirum dicta suscepissemus. Et notandum quod iste murus spiritualis edificii esse foris positus dicitur. Murus qui ad munitionem quippe edificii construitur non intus sed extra poni solet. Quid ergo necessarium fuit ut diceretur foris positus, cum murus poni murus intus poni non soleat. Quia necesse est ut exterius positus ea que intus sunt defendat. Sed in hoc verbo quid aperte si divina incarnatio demonstratur. Murus enim nobis intus est deus. Murus vero foris est deus homo. Unde ei per quendam prophetam dicitur. Existi in salutem populi tui, ut salvos facias christos tuos. Iste etenim murus incarnatus verus dominus murus nobis non esset, si foris positus non fuisset. Quia intus nos non protegeret, si extra non appareret. Sed neque hec negligenter preterendum est, quod ipse murus positus dicitur in circuitu domus undique. Domus quippe non solum dei angeli de quibus psalmista ait. Domine dilexi decorem domus tue, et locum habitationis glorie tue. Sed etiam nos sumus quorum mentes inhabitare dignatur. Et murus iste undique in circuitu domus est. Quia unigenitus patris, qui sursum est firmitas angelorum, ipse deorsum factus est redemptor hominum. Illis fortitudo ne cadant, nobis adiutorium ut surgamus post casum. Si vero per domum dei hoc loco sola redemptorum hominum

multitudo signatur, undique nobis dominus et per circuitum murus est, qui et nos prospere custodivit omnia quae docuit audivit. Sicut scriptum est. Quae cepit ihesus facere et docere. Quia enim vocare nos ad celestem patriam venimus, despicere nos bona transitoria docuit et mala temporalia non timere. Unde et obprobria non despexit, iniurias pertulit, mortem non timuit, contumeliam non refugit. Regem enim eum voluissent capere et regem constituere, statim fugit. Quid nobis aliud his exemplis innuens nisi ut debemus honores mundi et adversa non metuere, et prospera vitare. Quia plerumque eius bona occupant animum, quem mala perturbant. Ante passionem vero suam contumelias audivit, nec tamen contumelias reddidit. Traditorem suum divinitus pertulit, quia ficte salutanti dare osculum non recusavit. Suscepit mortem ne mori timeremus. Surrexit resurrector ut nos resurgere posse crederemus. Post passionem quoque suam de hiis qui se crucifixerant ad fidei gratiam venit. Donum prompte caritate reddidit. Quia et nos exemplo suo de omnibus instruxit. Murus nobis per circuitum et undique factus est. Sequitur. Et in manu viri calamus mensure sex cubitorum et palmo. Superiori lectione iam diximus quia per calamum scriptura sacra significatur, qui calamus mensure esse dicitur quia in ipsa omnes vite nostre actiones metimur. Ut scilicet videamus vel quantum profecimus vel quantum longe a profectu distamus. Nam sepe ad gentem iam iniquitatem multi esse nos credimus, sed cum ad verba dei recurrimus et precepta sublimia audimus, ibi cognoscimus quantum a perfectione invenimur. Calamus ergo mensure est quia per manus scribentium vita mensuratur auditorum. Qui calamus in manu viri esse dicitur sive quia sacrum eloquium in potestate est mediatoris dei et hominis christi ihesu, seu certe hoc quod scribi voluit operando declaravit

d

[Qu]em vero calamus sex cubitorum esse
[d]escribitur. Due etenim vite sunt in quibus
nos omnipotens deus per sacrum eloquium
erudit, activa videlicet et contemplativa.
[Activa] per sex cubitos. quid aliud quam activa
[de]signatur? Quia sexto die perfecit
[deu]s omnia opera sua. Calamus vero
[qu]i super sex cubitos et dicitur iam de
[se]ptimo est, sed tamen cubitus non est.
[Acti]va igitur vita signatur per sex
cubitos et contemplativa per palmum
[qu]ia illam opere perficimus. De ista
[ve]ro etiam contendimus. vix parum
aliquid attingere valemus. Activa enim
vita est panem esurienti tribuere, verbo
sapientie nescientem docere, errantem
corrigere, ad humilitatis viam superbientem
proximum revocare, infirmantis
curam gerere, que singulis quibusque
expediant dispensare et commissis
nobis qualiter subsistere valeant provi
dere. Contemplativa vero vita est cari
tatem quidem dei et proximi tota mente
retinere, et ab exteriore actione quiescere,
[sed] desiderio conditoris inherere
ut nil iam agere libeat, sed calcatis
curis omnibus ad videndam faciem
sui creatoris animus inardescat, ita
ut iam noverit carnis corruptibilis
pondus cum merore portare totisque
desideriis appetere illis ympnidicis
angelorum choris interesse, admisceri
civibus celestibus, de eterna
in conspectu dei incorruptione gau
dere. In palmo itaque manus et
digiti tenduntur. Sed parum quid
mensura cubiti per palmum contingitur
quia quilibet amore animus ardeat,
quamlibet virtute se in deum et cogitat
[exte]nderit. Non iam quod
amat perfecte videt, sed adhuc in
choat videre quod amet. Quia
[et] fortissimus predicator dicit: Videmus
nunc per speculum in enigmate, tunc
autem facie ad faciem. Et iterum: nunc co
gnosco ex parte. tunc autem cognoscam
sicut et cognitus sum. De
septimo ergo cubito palmum tangimus
dum in hac vita positi contemplationis
minime sola initia degustamus. Activa
enim vita quia perfecte teneri potest et sex
to die homo est conditus. quod bona
debet operari. Per sex cubitos calamus
sed bene habet utrasque vitas illas
Due mulieres signant Martha
videlicet et Maria. Quarum una satha
gebat circa frequens ministerium. Alia
vero sedebat ad pedes domini et audi
ebat verba de ore eius. Cumque contra
sororem Martha quereretur quod se
adiuvare negligeret, respondit dominus
dicens: Martha, occuparis et satha
gis circa multa. Porro unum est
necessarium. Maria autem optimam partem
elegit que non auferetur ab ea. Ecce
pars Marthe non reprehenditur
sed Marie laudatur. Neque enim
bonam partem elegisse dominus Ma
riam dicit, sed optimam, ut etiam
pars Marthe indicaretur bona esse. Cu
r autem pars Marie sit optima
subinfertur cum dicitur que non au
feretur ab ea. Activa etenim vita
cum corpore deficit. Quis enim in
eterna patria panem esurienti por
rigat ubi nemo esurit? Quis
potum tribuat sitienti ubi
nemo sitit? Quis mortuum sepeli
at ubi nemo moritur? Cum ergo presen
ti seculo vita aufertur activa, con
templativa autem hic incipitur ut in cele
sti patria perficiatur, quia amoris ignis
qui hic ardere inchoat, cum ipsum
quem amat viderit in amore ipsius
magis ardescit. Contemplativa ergo vita
minime aufertur, quia subtracta
presentis seculi luce perficitur. Has
utrasque vitas sicut et ante nos dictum
est due beati Iacob mulieres signi
ficaverunt. Lia videlicet et Rachel. Lia
quippe interpretatur laboriosa, Ra
chel vero ovis vel visum principium.
principium. Activa autem vita laborio
sa est, quia desudat in opere. Con
templativa vero simplex ad solum
videndum principium anhelat, videlicet
ipsum qui ait: Ego sum principium
propter quod et loquor vobis. Beatus
autem Iacob Rachel quidem concupierat

Luce x°

Gen 29

Activa
Vita
contemplativa

sed in nocte accepit liam · quia
vz omnis qui ad deum conuertitur
contemplatiuaz vitam desiderat
quietez eterne patrie appetit · Sz
prius necesse est vt in nocte vi
te presentis operetur bona que potest · de
sudet in labore · i · liam accipiat
vt post ad uidendum principium in ra
chel amplexibus requiescat · Est
autem rachel uidens et sterilis
lia autem lippa · sed fecunda · Ra
chel pulcra et infecunda · quia
contemplatiua vita speciosa est in
animo · sed dum queste in silencio
appetit filios non generat ex pre
dicacione videt · et non parit · quia
quietis sue studio minus se in
aliorum collectione succendit · Et
quantum introrsus conspicit aperi
re alijs predicando non sufficit ·
Lia vero lippa · et fecunda est
quia actiua vita dum occupa
in opere minus uidet · Sed dum
modo per verbum modo per exemplum
ad imitacionem suam proximos accen
dit multos in bono opere filios
generat · Et si in contemplacione
mentem tendere non valet · ex eo
tamen quod agit exterius gigne
sequaces valet · Recte ergo in me
sura calamum prius sex cubiti et
postmodum palmus dicitur · quia
an actiua vita agitur vt ad
contemplatiuam postmodum veniatur ·
Sed sciendum est quia sicut bonus
ordo viuendi est · vt ab actiua
in contemplatiuam tendatur · ita
plerumque vtiliter a contemplatiua
animus ad actiuam reflectitur · vt per
hoc quod per contemplatiuam mentez
attenderit perfectius actiua tene
atur · Debet ergo nos et actiua ad
contemplatiuam transmittere · et aliud
tamen ex eo quod introrsus mente
conspexit ad actiuaz melius a
contemplatiua reuocare · Unde et
idem Jacob et post Rachelis am
plexus ad lyam redyt · quia et
post visum principium laboriosa

vita boni operis non est funditus
deserenda · Est autem in contemplatiua
vita mentis magna contencio
cum sese ad celestia erigit · cum
in rebus spiritualibus animum tendit ·
cum transire omne quod
corporaliter videtur · cum se sed
gustat et dilatet · et aliquando
uincit · et reluctantes tenebras
sue cecitatis exsuperat · vt de in
scripto lumine quoddam furtim
et tenuiter attingat · Sz tamen
ad semetipsam protinus reuerberata
reuertitur · atque ab ea luce ad quam
respirando transit · ad sue cecitatis
tenebras redit suspirando · Quod
bene sacra hystoria designat que
beatum Jacob cum angelo luctatum
narrat · Cum enim ad parentes
primos pergens rediret in via an
gelum inuenit · cum quo in luc
tamine magnum certamen habuit ·
Is enim qui certat in luctamine
aliquando superiorem se · aliquando vero
eo cum quo contendit inferiorem inuenit · Designet ergo angelus
dominum et Jacob qui cum angelo
contendit vniuscuiusque perfecti
et in contemplacione positi animam
exprimat · quia vz anima ad con
templandum deum nititur · velut in
quodam certamine posita · modo quasi
exsuperat · quia intelligendo et sen
tiendo de incircumscripto lumine ali
quid degustat · modo vero succumbit · quia
et degustando iterum deficit · Quasi ergo
vincit angelus qui intellectu
intimo apprehendit deum · Sz notandum
est quod idem victus angelus ner
uum femoris Jacob tetigit eum
que marcescere statim fecit · atque ab
Jacob tempore vno claudicare fecit ·
quia scilicet omnipotens deus cum iam
per desiderium et intellectum cogno
scitur · omnem in nobis volup
tatem carnis arefacit · Et qui prius
duobus pedibus innitebatur
deum modo solum querens · et sicut
tenuis post agnicionem suauitatis intime

rat in nobis pes sanus remanet
ut alius claudicat. Quia necesse
est ut debilitato amore seculi solus
in nobis amor convalescat dei.
Ergo tenemus angelum. Uno
claudicamus pede. quia dum crescit
in nobis fortitudo amoris vel di-
vini, infirmari procul dubio fortitudo
carnis. Omnis quippe qui uno pe-
de claudicat. soli illi pedi innititur
quem sanum habet. quia et cui desi-
derium terrenum iam arescit sicut
in solo pede amoris dei tota virtute
se sustinet. et in ipso stat. Quia pede
amoris seculi quem ponere in terra
consueverat iam a terra suspen-
sum portat. Et nos ergo si ad pa-
tres priores, id est ad spirituales pa-
tres redimus teneamus in via
angelum, ut suavitate intima
apprehendamus deum. Contempla-
tive etenim vite amabilis valde
dulcedo est. que super semetipsam
animam rapit celestia aperit. terrena
animi debere esse contempta ostendit
spiritualia mentis oculis patefacit
corporalia abscondit. Unde bene
dicitur in Canticis canticorum. Ego
dormio et cor meum vigi-
lat. Vigilanti etenim corde dor-
mit. quia per hoc quod intus
contemplando proficit ab inquieta
foris opere quiescit. Sed interim scien-
dum est. quia quamdiu in hac
mortali vivitur. nullus ita in
contemplacionis virtute proficit ut
in ipso iam incircumscripto luminis
radio mentis oculos infigat. Ne-
que enim omnipotens deus iam in sua
claritate conspicitur. Sed quiddam
sub illa speculatur anima unde re-
fecta proficiat et post ad visionis
eius gloriam pertingat. Hinc namque
Ysayas cum se deum fatetur
vidisse dicens. Anno quo mor-
tuus est rex Ozias vidi dominum se-
dentem super solium excelsum et

elevatum, protinus adiunxit. Et ea que
sub ipso erant implebant templum.
Quando Ozias rex superbus ac pre-
sumptor moritur dominus videtur,
quia cum inordinate huius elacio
a desiderio mentis occiditur, tunc
ipsa mente dei gloriam contemplatur.
Et notandum quod dominus super solium
excelsum et elevatum sedet. Quod
namque est eius solium nisi crea-
tura angelica vel humana anima
per intellectum quem dedit presidet
quod videlicet solium excelsum et ele-
vatum dicitur. quia et natura humana
ad celestem gloriam elevata proficit
et creatura angelica dum multis
spiritibus cadentibus iam solida-
ta est in celo ne cadat inde ele-
vata est unde confirmata. Templum
vero eius hoc est quod solium. Qui-
etenim rex ibi habitat ubi sedet.
Nos ergo templum illius sumus in
quorum mentibus habitare dignatur.
Sed ea que sub ipso erant imple-
bant templum. quia quicquid
de illo nondum conspicitur adhuc non
est ipse. sed sub ipso est. Sic Ja-
cob angelum vidit et vidisse do-
minum fatetur. quia et cum mi-
steria eius conspicimus iam est
multum quod super nosmetipsos leva-
mur. Notandum vero quod dicit imple-
bant. quoniam si angelus apparet
in fine. tunc mentis satis desiderio
facit. Ut si adhuc maius non potest,
iam tamen minus quod videt amare.
Ea ergo que sub ipso sunt implent
templum. quia sicut dictum est. Et
cum mens in contemplacione pro-
ficit non iam quod ipse est. sed
id quod sub ipso est contemplatur.
In qua videlicet contemplacione iam
quietis eius gustus attingitur.
Quia vero quedam quasi pars est
et perfectum esse nunc non potest. Unde in
Apocalipsi scriptum est. Factum
est silentium in celo quasi me-
dia hora. Celum quippe est anima iusti
sicut per prophetam dicitur. Celum
michi sedes est. Et celi enarrant

gloriam dei Cum ergo quietus contem-
plative vite agitur in mente silencium
fit in celo quia terrenorum actuum
strepitus quiescit a cogitacione ut
ad secretum intimum aure animus
apponat Sed quia hec quietus
mentis esse in hac vita perfecta
non potest nequaquam hora inte-
gra factum in celo silencium dicitur
sed quasi media ut nequaquam
ipsa media plena senciatur cum
premittitur quasi quia mox ut se
animus sublevare cepit et quietis
intime lumine perfundi redeunte
tumultu cogitacionum strepitu de se-
metipso confunditur et confusus
cecatur Vita igitur contempla-
tiva quia illic hora quam me-
dia dicitur apud Ezechielem prophetam non
cubitus sed palmus appellatur
Ecce fratres karissimi dum virtutum utriusque
vite causas exprimere cupimus
paulo latius per excessum locu-
ti sumus Sed bonis mentibus
utraque eadem vita est ad agendum
amabilis esse non debet ad lau-
dandum gravis Sequitur Et men-
sus est latitudinem edificii cala-
mo uno altitudinem quoque ca-
lamo uno Semper deus qui
nec in magnis tenditur nec mi-
nimis angustatur Sic de tota simul
ecclesia loquitur ac si de una anima
loquatur Et sepe quod ab eo de
una anima dicitur nichil obstat
si de tota simul ecclesia intelligatur
Latitudo itaque edificii ad caritatem
pertinet De qua psalmista ait
Latum mandatum tuum nimis Vel
etenim latum est quia omnes in sinum
amoris recapit nullas odii angu-
stias sustinet Sic quippe lata
est caritas ut in amplitudine
dilectionis sue capere et inimicos pos-
sit Unde et scriptum est Diligite
inimicos vestros benefacite hiis qui
oderunt vos Considerandum quoque
nobis est quia latitudo in ca-
ritate altitudo vero in sublimi-
tate tenditur Latitudo ergo pertinet
ad caritatem proximi altitudo ad

intelligenciam conditoris Latitu-
do et altitudo edificii uno cala-
mo mensuratur quia unusquisque
anima quantum lata sunt in amore
proximi tantum et alta erit in
cognicione dei Dum enim se per
amorem iuxta dilatat per co-
gnicionem sursum exaltat Et tanto sit
semetipsam excelsa fit quantum
iuxta se in proximi amore tendit
Et quia edificium quod inhabitat
deus ex angelica simul et humana
natura perficitur per hoc quod angeli-
ca creatura sursum est et huma-
na adhuc deorsum potest per latitudinem
atque altitudinem edificii utraque
creatura signari quia ista ad-
huc in infimis degit illa vero in
sublimibus permanet Sed uno
calamo mensuratur utraque quia
humilitas hominum quoque ad equalitatem
perducitur angelorum Unde scriptum
est Neque nubent neque nubentur
sed erunt sicut angeli dei in celo
Et unde per Johannem dicitur mensura
hominis que est angeli quia
ad altitudinem illam homo glorificatus
perducitur in qua solidati sancti an-
geli letantur Latitudo ergo edifi-
cii tanta est quanta et altitudo
quia electi quique qui modo in
infimis laborant quoque illis bea-
tissimis spiritibus non erunt [illegible]-
les Sed nos inter hec redemptori
in mentem ac totis medullis
cordis deum diligamus et proxi-
mum dilatemur in affectu caritatis ut
exultemur in gloria celsitudinis
Compatiamur per amorem proximo
iungamur per cogitacionem deo ci-
descendamus fidelibus in minimis
in terra ut coequamur angelis
in celo quia vir qui sua in men-
te redemptorem signat mensus
est latitudinem edificii calamo uno
Nunc ipsi mentis mores pensa
opera cogitaciones considerat et
sine postmodum retribucionem red-
dit ihesus christus dominus unigenitus
patris qui cum patre vivit et

regnat in unitate spiritus sancti deus per omnia secula seculorum Amen.

Vir autem calamum mensure in manu eius esse describitur quia venit ad portam que respiciebat ad viam orientalem. Quis alius porte huius appellatione signatur nisi ipse dominus ac redemptor noster per quem nobis ianua patuit regni celestis sicut ipse ait Nemo venit ad patrem nisi per me. Sed cum eundem virum lineis indutum in figuram domini teneri diximus inveniendum nobis est qua ratione conveniat ut isdem dominus et per portam designari valeat qui per portam dominum vir veniat ad portam. Nunquid nam ipse venit ad semetipsum an ita est. Qui in evangelio ipse testatur dicens Qui non intrat per ostium in ovile ovium sed ascendit aliunde ille fur est et latro qui autem intrat per ostium pastor est ovium. Et paulo post dicit Ego sum ostium atque iterum subiungit Ego sum pastor bonus. Si ergo pastor intrat per ostium et ipse ostium est ipse pastor ipse procul dubio intrat per semetipsum. Ecce dum Ezechielis sensum enarrare cepimus de evangelio sermone lectionis inveniendum itaque nobis est qualiter ipse intret et per semetipsum intret. Dominus etenim ac redemptor noster cum sancta ecclesia quam redemit secundum carnem una substantia est Paulo attestante qui ait Adimpleo ea que desunt passionum Christi in carne mea pro corpore eius quod est ecclesia. Illius capitis corpus ecclesia et huius corporis caput Christus. De quo suo capite exultat corpus id est sancta ecclesia quando per psalmistam dicit Nunc autem exultavit caput meum super inimicos meos. Quia enim caput ipsa exaltata est iam nunc caput suum de super inimicos suos exultando gaudet in celis. Cum ergo electi quique ad vitam perveniunt quia membra eius per eum intrant ad eum ipse per se intrat ad se. Ipse enim in suis membris est qui intrat ipse caput ad quod intrant iam membra pervenit. Quod Ezechiel propheta multipliciter insinuat qui virum venisse dicit ad portam et quia eadem porta sic ostendit dicens Que respiciebat ad viam orientalem. Ipse etenim nobis est via qui dixit Ego sum via veritas et vita. Ipse etiam orientalis via de quo scriptum est Ecce vir oriens nomen eius. Porta ergo viam orientalem respicit quia illud signat quod nobis iter ad ortum luminis stetit. Possunt etiam porte nomine uniuscuiusque predicatores intelligi quia quisquis nobis ianuam regni celestis ore suo aperit porta est. Unde et duodecim porte vel in Iohannis Apocalypsi vel in extrema huius prophete visione describuntur. Potest porte nomine scriptura sacra non inconvenienter intelligi que dum nobis intellectum aperit celestis regni ianuam pandit. Possumus porte nomine et fidem accipere quia primam contingimus ut ad ulterium edificia intremus. Unde hic aperte subiungitur Et ascendit per gradus eius. Qui nimirum gradus enim sunt huius porte nisi incrementa virtutum. Sive enim in cognitione mediatoris Dei et hominum hominis Christi Ihesu seu in scientia divini eloquii seu in ipsa fide quam de illo accepimus quibusdam gradibus ad altiora incrementa pervenimus. Nemo enim repente fit summus sed in bona conversatione a minimis quisque inchoat ut ad magna perveniat. De his gradibus per psalmistam dicitur Deus in gradibus eius dinoscitur cum suscipiet eam. Dominus enim sanctam ecclesiam dominus suscepit in gradibus eius

b

demonstratur quia cuius gratia pro illius
incrementa declaratur. Quantum
enim sancta ecclesia ascendendo
profecerit tantum deus hominibus
ex eius virtutibus innotescit. De
his quoque gradibus beatus Iob
loquitur dicens Per singulos gra-
dus meos pronunciabo eum. Omni-
potentem quippe dominum per singulos
gradus suos pronunciat qui per in
crementa virtutum que accepit
ei semper laudem sue pietatis red
dit. Siquidam gradus in cordis
ascensione non essent psalmista
non diceret Ambulabunt de vir
tute in virtutem. Et minus si de
virtute in virtutem gradus est quia
apud unumquemque virtus quasi qui-
busdam gradibus augetur et sic
per incrementa meritorum ad summa
perducitur. Alia namque sunt virtutum
exordia aliud profectus aliud
perfectio. Si enim et ipsa fides ad per
fectionem suam non quibusdam gra
dibus duceretur sancti apostoli domi-
no dixissent Auge in nobis
fidem. Et quidam venit ad dominum
qui curare voluit filium suum. Qui
requisitus an crederet respondit
Credo domine adiuva increduli
tatem meam. Pensate rogo quod
dicitur si credebat cur incredulitatem
dicebat. Si vero incredulitatem
habere se noverat quomodo credebat. Sed
quia per occultam inspirationem gra
cie meritorum suorum gradibus
fides crescit uno eodemque tempore
is qui necdum perfecte credi
derat simul et credebat et incre
dulus erat. Hos nimirum dominus
gradus sub messis nomine describit
dicens Sic est regnum dei quem-
admodum si iactet homo semen
in terram et dormiat et exurgat
nocte ac die et semen germinet
ac crescat dum nescit ille. Ultro
enim terra fructificat primum her
bam deinde spicam deinde ple
num frumentum in spica. Et cum se
produxerit fructus statim mittit fal

cem quoniam adest tempus messis. Semen
homo iactat in terram cum cordi
suo bonam intentionem inserit. Et
postquam semen iactavit dormit
quia iam in spe boni operis quiescit.
Nocte vero exurgit ac die quia
inter adversa et prospera proficit. Et
semen germinat et crescit dum
ille nescit quia dum adhuc in
tem incrementa sua non vale[t]
semel concepta virtus ad profectum
ducitur. Et ultro terra fructific[at]
quia preveniente se gratia mens ho[minis]
spontanea ad fructum boni operis
assurgit. Sed hec eadem terra pri[mum]
herbam deinde spicam deinde
plenum fructum producit in spica.
Herbam quippe producere est incho
ationis bone adhuc teneritudi[nem]
habere. Ad spicam vero herba perve-
nit cum se virtus animo concepta ad
profectum boni operis pertrahit.
Plenum vero frumentum in spica
fructificat quando iam in tantum
virtus proficit ut esse robusti et
perfecti operis possit. Sed cum se
produxerit fructus statim mittit
falcem quoniam adest tempus messis.
Omnipotens enim deus producto fru-
ctu falcem mittit et messem
suam desecat quia unumquemque
ad opera perfecta perduxerit eius tem
poralem vitam per emissam
sententiam incidit ut granum suum ad
celestia horrea perducat. Cum
igitur desideria bona concipimus
semen in terram mittimus. Cum
enim operari recta incipimus herba
sumus. Cum autem ad profectum
boni operis crescimus ad spicam
pervenimus. Cum in eiusdem operationis
perfectione solidamur iam plenum
frumentum in spica proferimus.
Herba etenim Petrus fuerat qui
passionis tempore per amorem dominum
sequens hunc confiteri ad an
cille vocem timebat. Erat enim
iam viriditas in mente quia crede
bat eum redemptorem. Sed vel
adhuc flexibilis pede conculcaba

Virtutum { Exordium / Profectus / Perfectio

amoris iam in spica surrexerat quan-
tum quem mortuum confiteri ti-
muerat indicante angelo in Ga-
lilea viventem viderat. Sed ad ple-
num granum in spica pervenerat quando
veniente desuper spiritu et sua interius
in illius amore roborante ita
solidatus est ut vires persequentium
Iesus despiceret et redemptorem
suum libere inter flagella predica-
ret. Nullus itaque quem ad bonum
positum adhuc in mediis termini-
bus esse conspicit despiciat, quia
frumentum dei ab herba incipit
ut granum fiat. Vir ergo vestitus
lineis venit ad portam, quia dominus
ac redemptor noster membris suis
intrantibus preduci ad se et ascendit
per gradus eius, quia nobis profici-
entibus eo nobis amplius exal-
tatur quo altius et incomprehensi-
bilis esse cognoscitur. In ultimum
quippe nostris gradibus ipse ascende-
re dicitur, quia tanto ipse sublimior
nobis auditur quanto nos animus
a rebus infimis separatur. Sequitur:
Et mensus est limen porte calamo uno
latitudinem, id est limen unum cala-
mo uno in latitudinem. Cur si-
mul dictum est limen porte statim
subiungitur limen unum, nisi quod
aperte innuit quod adhuc inferius
limen aliud dicatur? Porta autem
a limine surgit ut porta sit. Si er-
go porta dominus, cuius huius porte
limen est nisi illi antiqui patres
ex quorum progenie dominus incarnari
dignatus est? Sicut per Paulum
dicitur: Quorum patres et ex quibus
Christus secundum carnem qui est super
omnia deus benedictus in secula.
Quod vero est in hac Pauli senten-
tia, quia dii et cum homines sunt vocati,
sicut Moysi dicitur: Posui te in
deum Pharaonis. Et per psalmistam dici-
tur: Ego dixi dii estis et rursum
Deus stetit in synagoga deorum.
Sed aliud est nuncupative, aliud
naturaliter deum esse. Et si Moysi

deum Pharaonis est positus, sed deus
intra omnia non deus super omnia
dicitur. Christus vero est intra uterum
virginis incarnatus deus super
omnia dicitur. Itaque limen porte sunt
patres ex quibus ille natus est, qui
nobis aditum regni celestis
aperuit. Limen autem porte uno
calamo mensuratur, quia ipsi an-
tiqui patres qui potuerunt redemp-
torem nostrum et prophetando et be-
ne vivendo predicare, tanquam sex
cubiti in perfectione operis et palmi
in inchoatione contemplationis fuerunt.
Quia eorum vita in unitatem
fidei et perfecta operatione et inchoata
est contemplatione sublime reddidit
in uno calamo mensura liminis
fuit. Sequitur: Et thalamum uno
calamo in longum et uno calamo
in latum. Consideremus quid agi
in thalamo soleat atque exinde
hoc quod in sancta ecclesia agitur colligamus.
In thalamo quippe sponsus et spon-
sa federantur sibique in amore
iunguntur. Quid ergo sunt in sancta
ecclesia thalami nisi iustorum corda
in quibus anima per amorem sponso
invisibili nuptura ut eius desiderio arde-
at. Nulla iam que in mundo sunt
concupiscat, prolixitatem vite longitudinem
penam deputet, exire festinet et
mortis amplexu amoris in cele-
stis sponsi visione requiescere. Hec
itaque que iam talis est nullam presen-
tis vite consolationem recipit. Sed ad
illum quem diligit medullitus sus-
spirat, fervet, anhelat, anxiatur,
vilis ei fit ipsa salus sui corporis
quia transfixa est vulnere amoris.
Unde et in Cantico canticorum dicit:
Vulnerata caritate ego sum. Mala au-
tem salus est cordis que dolorem huius
vulneris nescit. Cum vero anhe-
lare iam in celeste desiderium
et sentire vulnus amoris ceperit, fit
anima salubrior ex vulnere, que prius
egrotabat ex salute. Incipit autem
sponsum suum fortiter amare de-

d

amorem vite presentis una solum esse
solacio. si per hoc quod ipa ab eius
visione differtur. aliorum anime
eius verba perficiant et ad celestem
sponsum amoris facibus in
ardescant. Merett quia differ-
ri se conspicit. Tristis est ei de
quod aspicit. quia illum adhuc
non videt quem videre concupiscit.
Sed est ut dixi non parva con-
solacio. si cum fervens anima dif-
fertur. per eam multi colliga-
tur et tarde cum multis vide-
at que sola videre citius volebat.
Unde rursus in cantico sponsa
dicit. fulcite me floribus stipa-
te me malis. quia amore lan-
gueo. Quid namque sunt flores
nisi anime bonorum cum opus incho-
antes et desiderium celeste redo-
lentes. Quid mala de floribus
nisi perfecte iam bonorum mentes
que ad fructum perveniunt bonam
operis de initio sancte propositionis.
Que ergo amore languit fulciri
querit floribus. et stipari malis.
quia si illum quem desiderat
videre adhuc non permittitur. ma-
gna ei est consolatio si de aliorum
profectibus letetur. anima ergo que
sancto amore languet floribus
malisque fulcitur. ut requiescat
in bono opere proximi. que adhuc
non valet contemplari vultum dei.
Pensemus ergo qualis thalamus pauli
mens fuerat qui dicebat. Michi
vivere xpistus et mori lucrum. omnipo-
tenti deo in quantum se amore con-
iunxerat quem sibi xpistum vitam et
et mori lucrum esse deputabat.
hinc est quod iterum dicit desiderium
habens dissolvi. et cum xpisto esse multo
magis melius. Sed ecce qui dis-
solui desiderat quo amore langu-
eas videamus. Qua inter dif-
ferri se conspicis se fulciri queso
floribus non requiris. Audiamus
plane Nam sequitur. Permanere au-

in carne necessarium propter vos. Et
profectibus discipulorum ait. Que e-
nim nostra spes aut gaudium aut
corona glorie nonne vos ante
dominum nostrum ihesum xpistum. hinc est
quod eiusdem thalamus uno calamo
in longum. et uno calamo in
latum elicitur mensus. longi-
tudo quippe ad longanimitatem
expectationis pertinet. latitudo ad
amplitudinem caritatis. Tantum
ergo uniuscuiusque thalamus habet in
longitudine quantum et in lati-
tudine potuit. quia mens celesti de-
siderio succensa quantum amorem
habuit ad colligendum proximum tantum
et longanimitatem exhibet ad expe-
ctandum deum. et patienter portat
moras longitudinis. quia se in
profectum proximi dilatat amplitudine
caritatis. Possunt etiam ipa longitudine
longanimitatem patientie que exhibetur
proximo designare. Et quia latitu-
do caritatem designat que studium
tis aperit. et amicos simul atque in-
imicos in amore recipit. tantum
est longitudo thalami. quanta lati-
tudo. quia quanta lata mens fuerit per
amorem. tantum erit et patiens per
longanimitatem. Nam tantum quisque
portat proximum. quantum amat. si
enim portas amas. si desistis a-
desistis tollerare. que enim minus
diligimus minus est tolleranda. pro
veniente fastidio citius fit ad proximi
adducitur in quantitudinem ponderis.
que nobis non leuigat pena cari-
tatis. Sequitur. Et inter thalamos
quinque cubitos. Quinque super thala-
mum dixerat. et postmodum ecce quinque
cubitos inter thalamos narrat.
Ea videlicet de causa. quia multi thala-
mi unum faciunt. sicut et multe
ecclesie una ecclesia vocantur. Un-
de et in Johannis apokalipsi septem
ecclesijs scribitur per quas una catho-
lica designatur. Hij itaque qui
sancta ecclesia sicut diximus fe-
ruenti amore deum videre sitie-

ci, iam per desiderium conscendunt tha-
lami vocantur. Sed tamen sunt inter eos
quidam qui penetrare subtilia non
valentes, et tamen adhuc corporis
sensibus depressi, tanto magis amant
eum qui fecit omnia, quanto am-
plius in his que facta sunt illu-
strantur. Et iam quidam exercere se in
timore domini et amore proximi ten-
dentes student bona opera corpo-
raliter agere, elemosinis peccata redimere.
Sed quia in amoris intimi ardore
ad celeste desiderium nesciunt, quasi
adhuc devicti corporis sensibus
tenentur. Isti itaque thalami non
sunt, sed tamen inter thalamos con-
tinentur, quia per eorum devotionem
qui visionem dei perfecte diligunt
et ad perfectum mentis ducuntur.
Inter thalamos ergo quoque sunt ta-
bule, quia hi qui ab exterioribus
quoque sensibus ad intellectum in-
teriorem non assurgunt, dum inter eos
sunt qui spiritu amoris fervent, velut
iungentes inter thalamos in fidei
constructione perficiuntur et a mensura
celestis edificii dissimiles non sunt. Illa
capacitate per se ab appetitu corpo-
ralium sensuum subtrahunt et dilata-
te mentis spacio invitantur caritate
qua concipitur. Hinc inde thalamos
ostenduntur. Qui ergo non per sex
[illegible]itos sed per quosque descripti sunt
si adhuc imperfectio eorum designa-
tur. Sed tamen per bonum desiderium
in quo mensura spiritualis edificii ex-
[illegible]morantur, quia et voce sancte ecclesie
per prophetam dicitur: Imperfectum meum
viderunt oculi tui, et in libro tuo
omnes scribentur. Hinc item per prophetam
dicitur: Benedixit omnes timentes se
dominus, pusillos cum maioribus. Hi
itaque imperfecti sunt et pusilli, quia
tamen cognoscere prevalent. Et deum
et proximum diligunt atque ideo bo-
nis non negligunt operari. Qui etsi
nondum ad spiritualia dona perficiunt
vel ad perfectam operum vel ad sub-
limem contemplacionem vel animam exercent,

tamen ab amore dei et proximi in quantum
animo capere prevalent non recedunt.
Unde fit ut et ipsi quoque etsi minori
loco in sancte tamen ecclesie edificacione
sunt positi. Quia etsi ad doctrinam,
si ad prophetiam, si ad miraculorum gratiam,
si ad contemptum mundi plenius ex-
quendum fortasse minores sunt, tamen
in timoris et amoris fundamento
sunt in quo solidantur. Qui etsi
igne celestis desiderii non ardent, in
ipsis tamen exterioribus que exercere
sufficiunt vapore caritatis animantur
et inter primorum precellencium edi-
ficia continentur. Unde recte sponsa in
Canticis canticorum loquitur dicens: Fer-
culum fecit sibi rex Salomon de lignis
Libani; columpnas eius fecit argen-
teas, reclinatorium aureum, ascensum
purpureum, media caritate constravit
propter filias Ierusalem. Neque enim credendum
est Salomonem tante magnitudinis re-
gem, qui sic diversis divitiis afflu-
ebat ut pondus auri eius estimari
non posset et argentum in diebus
illius precium non haberet, quia ferculum
sibi ligneum fecerit. Sed est Salomon
et pacificus ille qui sibi de lignis
Libani ferculum fecit. Libani quippe
ligna cedrina valde sunt imputri-
bilia. Ferculum itaque regis nostri sancta
ecclesia est, que de fortibus patribus,
id est de imputribilibus mentibus, est
constructa. Que recte ferculum dicitur,
quia ipsa fert cotidie animas ad eternum
convivium conditoris sui. Cuius ferculo
columpne argentee facte sunt, quia predi-
catores ecclesie sacri eloquii luce re-
splendent. Est autem cum columpnis ar-
genteis reclinatorium aureum, quia
per hoc quod a sanctis predicatoribus
lucide dicitur, mentes audiencium ful-
gorem claritatis intime in qua recli-
nentur inveniunt. Per hoc enim quod
occulta luculente et apte audiunt,
in illud quod clarescat in corde re-
quiescunt. Columpne ergo argentee
et reclinatorium aureum factum est, quia
per lucem sermonis invenitur apud
animum claritas contemplationis. Ille iam quippe
fulgor interius mente irradiat ut per
intellectum ibi requiescat ubi predicacionis
gratia non queratur. De eadem quippe sancta ecclesia

septimum est. penne columbe deargen-
tate et posteriora dorsi eius in spe-
cie auri. Que enim hic sponsi mansue-
tudinis est impleta quasi columba
pennas deargentatas sed in posteriora
dorsi eius speciem auri continet. quia
predicatores suos sermonis luce
induit In posteriori autem seculo ful-
gorem in se claritatis ostendit Sed
in hoc quod clarum intus ostenditur
qualis sit ascensus adiungit cum
de eodem ferculo protinus subdit as-
censum purpureum. Res quippe pur-
purea. quia de sanguine tingitur
non dimitto in colore sanguinis
videtur Et quia maxima multitudo
fidelium in exordio nascentis ecclesie
per martirii sanguinem pervenit ad
regnum Rex noster ascensum purpure-
um fecit in ferculo. quia ad claram
quod intus aspicitur per tribulacionem
sanguinis pervenitur. Quid ergo nos
miseri atque ab omni fortitudine de-
stituti quid acturi sumus Ecce in hoc
ferculo columne esse non possumus
quia in nobis nec fortitudo operis
nec lumine emicat predicacionis De-
clamatorum aureum non habemus. quia
nec donum sicut oportet et intellectum spiri-
tualem requirere in eterne claritatis aspectu
Ascensus purpureus non sumus. quia
pro redemptore sanguinem fundere
non valemus Quod ergo de nobis agendum
est que spes erit. si nullus ad regnum
pervenit nisi qui sublimibus preditus
virtutibus fuit Sed adest quo nostra
consolacio Amemus inquantum possumus
deum diligamus proximum. et sine dubio
nos ad dei ferculum pertinemus quia
sicut illic scriptum est media cari-
tate constravit Habe quippe cari-
tatem et ibi sine dubio pervenies
Vbi ~~[struck out]~~ et columna argentea erigitur
et ascensus purpureus tenetur
Nam quia hoc propter nostram infir-
mitatem dictum aperte monstratur. cum
illic protinus subditur propter filias
Ierusalem Sermo etenim dei qui non
filios sed filias dicit quid aliud
per sexum femineum quam mentium
infirma signavit Ecce ergo illic in-
ter columnas argenteas reclinatorium au-

reum et ascensum purpureum ...
media caritas dicitur propter filias
Ierusalem Hoc hic intra thalamos
quique cubitos designat. quia ei
in virtutibus infirmantur. si ip-
bona que possunt facere cum caritate
non negligunt a dei edificio que
in non sunt Sequitur Et lime
porte iuxta vestibulum porte
intrinsecus calamo uno Dum lim-
quod modo descripsit iuxta vestibulum
porte intrinsecus esse memoratur a-
ostenditur quia limen quod prius
descriptum est extrinsecus fuit Se-
si porta est dominus quod sit lime-
re intrinsecus et extrinsecus requiritur
limine etenim portam unusquisque
ingreditur. et quid sunt duo limina
preter testamenti veteris. et patres
testamenti novi Non solum quippe
hii de quibus dominus incarnatus
generatus est Sed omnes testamenti
veteris patres porte huius limen fuerunt
quia hii qui eum predicare et
eo sperare meruerunt. cunctis ad eum
venientibus aperuerunt aditum
et omnes qui crediderunt dominum
iam portam huius liminis intu-
Sed cur ante limen extrinsecus et po-
limen intus dicit nisi prius te-
venit veteris patres. et postmodum
novi testamenti doctores fuerunt
Recte autem limen extrinsecus testamenti
veteris patres designat. quia per eos
predicatorum opera prava punita sunt
per doctores vero novorum prius im-
mundicie animus et cogitaciones coin-
quinacionibus coherere dum reatus
perfectus et in deliberacione cordis
ostenditur Illi quippe a flagiciis
crudelitatibus a rapinis auditorum
animas prohibere curaverunt Isti
dum non solum perversa opera
etiam illicita cogitacionum resecant
Quid nobis aliud nisi limen in-
trinsecus facti sunt Unde et ipsa veritas
dominus Audistis quia dictum est antiquis
non occides Qui autem occiderit reus erit iudicio
Ego autem dico vobis quia omnis qui irascitur
fratri suo sine causa reus erit iudicio Hec
quod et extrinsecus limen patres ... designat
quod ab ipsa incarnacione redemptoris ...

F

in valle temporum longius consisterent. Et quidem
ab Abel sanguine passio iam cepit ecclesie
et una est ecclesia electorum precedentium
atque sequentium. Sed tamen quod discipulis dicitur:
Multi reges et prophete voluerunt videre que
vos videtis et non viderunt, antiquos
patres quasi foris stetisse est, redemptoris
nostri presentiam corporalem non vidis-
se. Exterius igitur. Sed tamen non dimissi
a sancta ecclesia fuerunt, quia unde ope-
predicatione ista iam fidei sacramenta
tenent, ista sancte ecclesie celsitudine
conspexerunt, qua nos non adhuc
perspiciendo sed iam credendo conspicimus.
Sicut enim nos in preterita passione re-
demptoris nostri, ita illi per fidem in eius
ventura salvati sunt. Illi ergo foris
non extra misterium sed extra tempus.
Unde et in constructione tabernaculi
vel columne argentee intus starent,
paxilli erei fixi per circuitum exterius in-
sistunt. In quibus religatum taber-
naculum tenetur. Columne itaque ar-
gentee intus, paxilli vero erei exterius
in circuitu figuntur, atque in ipsis funes
ligati sunt, ut tabernaculum fixum
teneret, quia videlicet ut sancti apostoli
in luce sermonis sui solidi starent,
videlicet totum tabernaculum id est sancta
ecclesia in fidei integritate consisteret, tan-
tum paxilli erei prioris testamenti
patres ac prophete exterius fixi sunt,
qui verborum suorum funibus predica-
tionum mentes in soliditate stringerent
atque hoc dei habitaculum in statu fidei
ligarent. Extra ergo paxilli sunt, quia ante
tempus sancte ecclesie fuerunt, sed tamen
colligant qui in ipsa sunt, quia dum
celestia misteria ventura predicant, hec
per eos commissa sunt credibilia omnibus
fiunt. Et ergo intus columne immo-
biles stent, foris paxilli funes ten-
nent, quia ut sancti apostoli post incar-
nacionem dominice misterium crederent, il-
lorum predicatio obtinuit qui hoc
prius quam fieret et videre et predicare
potuerunt. Unde recte quoque ipse prius
apostolus, scilicet magna columna vere tha-
bernaculi loquitur dicens: Habemus firmi-
orem propheticum sermonem, cui benefa-
citis intendentes quasi lucerne lucenti
in caliginoso loco. In quibus verbis

indicat. Quia cum ipsius ad alta surrexit
ex culmine, ubi religata persistat in
fide. Que tamen lucerna prophetici
sermonis iam quidem intelligentibus
lucet, sed adhuc non intelligentibus
coopta allegoriarum obscuritatibus
permanet. Unde etiam per psalmistam
de eisdem dictis prophetarum dicitur: Tene-
brosa aqua in nubibus aeris. Quia
videlicet occulta est scientia in prophetis. Nec
immerito columne argentee, paxilli vero
erei facti sunt, quia quod clare iam apostoli
predicant, hoc prophete sub intellectu
mistico obscure locuti sunt. Recte ergo
per eris metallum signati sunt qui clari
in suis predicationibus non sunt. Sancti
vero apostoli, quia de redemptoris nostri mi-
sterio lucem predicationis habuerunt, ar-
genteis columnis expressi sunt. Et
notandum quod argentum sonat et lucet,
es vero sonat et non lucet. Quia predica-
tores novi testamenti aperte locuti sunt
que et monstrare potuerunt. Predicatores
vero testamenti veteris quia per allego-
riarum umbras de celesti misterio obs-
cura dicta protulerunt, quasi sine luce
sonitum dederunt. Quod ergo per pax-
illos et columnas, hoc hic per limen
exterius designatur. Limen vero portam
scripture sacre hoc loco accipimus.
Ipsa quoque duo limina habet, exterius
et interius, quia in litteram dividitur
et allegoriam. Limen quippe scripture
sacre exterius littera, limen vero eius in-
terius allegoria. Quia cum per litteram ad
allegoriam tendimus, quasi a limine
quod est exterius ad hoc quod est
interius venimus. Et sunt in ea per-
multa que mox litteram mentem edifi-
cant, ut per hoc quod exterius auditur
audientis mens intus trahatur.
Ibi quippe invenimus predicamenta
operis et exempla virtutis. Ibi quippe
iubetur quid agere et corporaliter debeamus.
Ibi hoc quod ad operandum precipitur in
sanctorum ac virorum fortium actione
monstratur. Ut postquam nos per aper-
tiora precepta atque exempla historie
ad bonam operationem instructi tran-
sierimus, ad limen interius, id est ad in-
tellectum misticum intime contempla-
tionis tendamus. Sed possimus pede

mentis. Studete queso fratres karissimi dei
verba uel meditari. Nolite despicere
scripta nostri redemptoris que ad
nos missa sunt. Multum valde est
quod per ea animus refricatur ad calorem
ne iniquitatis sue frigore torpescat.
Cum in illa precedentes iustos for-
titer egisse cognoscimus, et ipsi
ad fortitudinem bone operationis accin-
gimur. Sanctorum exemplorum flamma
animus legentis incenditur, et videt
que fortia ab eis facta sunt, et
valde indignatur sibi quia talia non
imitatur. Unde recte sponsi voce
ad sponsam in canticis canticorum
dicitur: Sicut turris David collum tuum
que edificata est cum propugnaculis,
mille clipei pendent ex ea,
omnis armatura fortium. In collo
etenim guttur, in gutture vox est.
Quid ergo per collum sancte ecclesie
nisi sacra eius eloquia designantur?
In qua dum mille clipei dependere
memorantur, per hunc perfectum nume-
rum universitas ostenditur, quia univer-
sa nostra munimenta in sacro eloquio
continentur. Ibi quippe sunt precepta
dei, ibi exempla iustorum. Si enim tor-
pet animus a conditoris sui desiderio,
audiat quod dicitur: Diliges dominum deum
tuum ex tota mente tua et ex tota vir-
tute tua. In odio fortasse labitur
proximi, audiat quod dicitur: Diliges
proximum tuum sicut te ipsum. Res aliena
concupiscitur, audiat quod illic scriptum
est: Non concupisces rem proximi
tui. Iniuria que a proximi ore
vel facto illata est ad iram mentem
incendit, audiat quod dicit: Non
queras ultionem nec memor eris in-
iurie civium tuorum. In carnis con-
cupiscentiam male sauciata mens acce-
ditur ne sequatur oculus [illegible],
audiat quod paulo superius dictum est:
Qui viderit mulierem ad concupiscendum
eam, iam mechatus est eam in corde
suo. Si inimicum forsitan quis scilicet animo
suo relaxare disponit, modo au-
diat quod illic scriptum est: Dilig-
te inimicos vestros, bene facite hiis qui
oderunt vos. Sed is qui aliena iam

non rapit, adhuc forsitan sua inor-
dinate retinet, audiat quod ubi
dicitur: Vendite que possidetis et da-
te elemosinam. Infirmans animus
perfectum desiderat, deo simul et se[illegible]
audiat quod illic scriptum est: Nemo
potest duobus dominis servire. [illegible]
ho ad necessitatem stipendii sed ad vo-
luptatem desiderii possessa retinet,
audiat quod illic dicitur: Qui non
renunciaverit omnibus que possidet
non potest esse meus discipulus. Sed
cum relinquunt omnia, nihil autem
possidendo renunciant, quia si ad
usum possessa retinent, ut eis ex
desiderio non succumbant. Torpore
quisquis appetit et laborem fugere
pro domina etiam cum prevalet, recogi-
tet audiat quod illic scriptum est: Qui
mecum non colligit, spargit. In [illegible]
le ergo [illegible] in sancti eloquii pre-
dicatione que per sua munimenta al-
titudine turris David simul dicitur mil-
le clipei dependent, quia quot illic
precepta sunt, tot etiam pectoris nostri
munimina. Ad servandam itaque inno-
centiam etiam lesi a proximo patien-
tiam in humilitate festinamus: Abel in
oculos veniat, qui occisus a fratre
scribitur, quia non legitur reluctatus.
Mentis munditia et cum coniugali
copula eligitur: Enoch deveniat in
[illegible] qui et in coniugio positus ambu-
lavit cum deo et non inveniebatur
quia transtulit illum Deus. Precepta
dei festinamus preferre nostre utili-
tati: Noe ante oculos veniat, qui
cura domestica post posita ex
omnipotentis domini precepto annos
ad arce fabricam mixtus occupatus fuit.
Obediencie virtutem nitimur aspicere: Abra-
ham dominus qui relicta domo cogna-
tione patria obedivit exire in locum
quem accepturus erat in hereditatem
et exiit nesciens quo iret, qui ipse
extitit, ut pro eterna hereditate fi-
lium quem acceperat occideret.
Et quia unicum deo offerre non
distulit, universam multitudinem gentium
et in semine accepit. Morum simpli-
citatis placet: Ysaac ad mentem veniat.

Exempla sanctorum
similiter pro
edificatione
alio[rum]

gem in conspectu omnipotentis dei oculis vite
tranquillitas ornavit. Laboriosa
fortitudo ut optineri debeat quintus
Iacob ad memoriam deducatur. qui post
quam fuit fortiter fatigatus homini ad
... quorum vicium perductus est
... non potuisse a luctante angelo
superari. Conam carnis illecebram
... Joseph ad memoriam reducat
qui temptante se domina studuit car
... continenciam etiam cum vite periculo
custodire et captivum mereri non
... nec factus est captivus ...
... est ut qui membra sua bene
... regere recependo ... omni
... mansuetudine ...
... optime querimus Moysen an
... oculos deducimus qui exceptis parvu
lis et mulieribus sexcenta milia
... virorum rexit mitis
fuisse describitur super omnes homines
qui habitabant super faciem orbis
... rectitudinis zelo contra vicia
... fincees ante oculos dedu
... qui coeuntes gladio transfixeres
... ipsum reddidit et iram dei
... placavit. De spe omnipotentis
... in dubiis querimus
... ad memoriam revocamus qui
... mentis firmitate
... ad victoriam sine dubietate
... iam metis ...
... in benignitatem animi dilate
Samuel in cogitacionem deducatur qui
... principatu deiectus a populo cum ipse
... peteret ut pro eo domino preces
... respondit dicens Absit me hoc
... in domino ut cessem orare pro vobis
... quippe vir sanctus perpetrare
creditur si eis quos adversarios
... usque ad electorum benignitatem
... non reddidisse in prece Cum
... rursum eum iubente domino mitteret
ut David ungeret in regem respondit
quomodo vadam audiet enim Sa
ul et occidet me Et tamen quia
... eidem Sauli cogitacat
tanto se se luctu afflixerat ut
... domino diceret Quousque tu
... Saulem cum ego abiecerim
... pensemus ergo eius animi quanta

ardor caritatis incenderat qui etiam illi
flebat a quo timebat occidi. Hanc
autem nos linguis quem timemus solli
cita nobis mente pensandum est ne si
locum fortasse reperimus malum pro
malo reddamus ipsi quem fugimus
David ergo ad memoriam redeat. qui — David
persequentem se regem et invenit ut
potuisset occidere et tamen in ipsa
feriendi potestate positus elegit bonum
quod ipse debet facere non autem malum
quod ille merebatur pati dicens Absit
a me ut mittam manum in christum domini
Et cum Saul ipse post ab hostibus
fuisset interemptus. cum quem persecu
torem durum vivens pertulit flevit oc
cisum Errantibus autem huius mundi pote
statibus libere loqui discernimus Johannes — Johannes
Baptista ad animum deducatur. qui Herodis
nequiciam reprehendens pro tibi recti
tudine occidi non timuit Et quia
christus est veritas ipse deo pro christo. quia pro
veritate animam posuit Carnem vero
nostram pro deo ponere in morte festinans — Petrus
Petrus ad mentem veniat qui inter
flagella gaudet. qui cesus principibus
resistit qui vitam suam pro vita despi
cit Cum mortis appetitum disponimus — Paulus
adversa contempnere Paulum ante oculos
deducamus. qui non solum alligari
sed et mori paratus pro christo non fecit pre
ciosiorem animam suam quam se ... accendi
tur nostrum igne caritatis querimus Johannis — Johannes
verba pensemus cuius omne quod loquitur
caritatis igne vaporatur Ymago in
voce sacri eloquii cuiuslibet querimus
munimina virtutis invenimus Mille cli
pei pendent ex ea omnis armatura
fortium Si enim pugnare contra spiritualia
nequicia volumus in collo ecclesie que
nobis sicut David turris erecta est
et in divino eloquio protectionis arma
requiramus. ut ex distinctione precepti
cavet mala firmatur virtus ad minorum
Certe enim contra aereas potestates festinamus
fortes existere In hac turri arma
turam nostre mentis invenimus ut mens
precepta conditoris mens summa exempla
precedencium per que contra adversarios
nostros inexpugnabiliter armemur Dum
enim quilibet virtute subire appetis
et hanc illic a prioribus iam impletam

videtis ibi armaturam vestram invenire pugnam cum spiritualia bella initis. Dependent in ea quippe mille clipei. Si quis pugnare appetit assumat et exeat virtute pectus muniat et verborum iacula emittat. Et notandum quia edificata cum propugnaculis fuisse dicitur. Hoc quippe agunt propugnacula quod clipei quia utraque pugnatorem muniunt. Sed inter utraque distat quia clipeos per nos movemus ubicumque volumus moventes propugnaculis autem defendi possumus. sed hec movere non possumus. Clipeus in manu est. Nam propugnaculum non tenetur. Quid ergo inter propugnacula et clipeos distat nisi quod in sacro eloquio priorum precedencium et miracula legimus. et virtutes bonorum operum audimus. Ibi namque cognoscimus quod alius potuit mare dividere. Alius solem figere Alius mortuum suscitare Alius paraliticos verbo erigere. umbra egrotos curare Alius per sua semicinctia infirmancium febribus obviare quanti omnes et paciencie longanimitate muniti et zelo rectitudinis fervente fuerunt Ubi predicacione divites simul et misericordie largitate. Hi itaque quam vera de deo dixerunt testantur miracula. quia talia per illum non facerent. nisi de illo vera narrarent. Et quam pii quam humiles quam benigni extiterunt eorum testantur operaciones. Si igitur de fide temptamur quam ex illorum predicacione concepimus loquencium miracula conspicimus et in fide quam ab eis accepimus confirmamur. Quid ergo illorum miracula nisi nostra sunt propugnacula. Quia et muniri per illa possumus. et tamen hec in manu nostri arbitrii non tenemus quia talia facere non valemus. Clipeus vero in manu est et defendit. Quia virtus paciencie virtus misericordie precedente nos gracia et in potestate est arbitrii et a periculo protegit adversitatis. Turris itaque nostra cum propugnaculis suis edificata est in qua mille clipei pendent quia in scriptura sacra et sublimia miracula priorum a iaculo adversitatis abs-

condunt et totius conversacionis sancte munimenta etiam in manu operis tenemus. Notandum vero quod limen porte uno calamo mensuratur. Calamus autem in scribis et palmo tenditur. quia videlicet in scriptura sacra et doctrina perfecte operacionis et inicium superne contemplacionis invenimus. Sed in porta hoc loco uniuscuiusque preceptor accipitur limen extrinsecus in porta est vita activa. limen vero intrinsecus vita contemplativa. Per illam quippe ambulatur in fide per hanc vero festinatur ad speciem. Illa extrinsecus docet ut unusquisque bene vivere debeat Ista intrinsecus perducat ut ex bona vita ad gaudia eterna pertingat. Hec nos hodie tractasse sufficiat. quia cum in crastinum ad alia divina pietate perrexissemus locuturi sumus ea que subiuncta sunt lectioni a latere vestibuli eius respondere per silencium spirantes in verbo qui vivit et regnat cum patre in unitate spiritus sancti deus per omnia secula seculorum amen.

Vir autem erat species quasi species eris. Mensus est vestibulum porte octo cubitorum et frontem eius duobus cubitis. Ac ne hoc vestibulum extra portam esse crederemus. Subditur Vestibulum autem porte erat intrinsecus. Quid ergo per intrinsecus vestibulum nisi eterne vite latitudo signatur que modo intra angustias vite presentis iam per spem et intencionem queritur. De qua per prophetam dicitur Introite portas eius in confessione atria eius in ympnis confessionum. Cum enim peccata nostra per lacrimas confitemur anguste vite portam ingredimur. Et tunc post hec ad latam vitam perducimur. portam atria in confessionum laudibus intramus quia ibi iam angustia non erit cum nos leticia eterne solempnitatis assumpserit. Pro confessionis autem angustia veritas dicit Intrate per angustam portam. Et tunc se prebet recipi in latitudine gaudii eterni promittit dicens ista

A.

tuti in loco spacioso pedes meos ad
atrium quo per portam tenditur quia
in latitudinem sollempnitatis pertingit
ab angustia confessionis. Illa itaque
gaudia que apud David atria ap-
Ezechielem vestibulum intrinsecus
vocantur. Unde et hoc ipsum vestibulum
octo cubitis dicitur mensuratum. Ibi ci-
ves recipiendi sunt qui nunc et
in exercitio operis laborant et ad eter-
na gaudia per contemplacionis gratiam
suspirant. Hec dum ita mensura ve-
stibuli in octo cubitis ponitur quia
septem diebus omne tempus evolvi-
tur, eterna autem dies que expleta septe-
narii vicissitudine sequitur scilicet octava
est. Unde et psalmista resurrec-
tionis diem considerans quo de ex-
tremi iudicii erat districtione locu-
turus prescripsit titulum dicens: In
finem David psalmus pro octava. Ut
enim quam octavam diceret demonstraret,
dum illam tremendi terroris in
psalmi inchoatione sentiens dicens:
Domine ne in ira tua arguas me
neque in furore tuo corripias me.
Modo quisque enim per flagella cor-
ripitur et correptionibus emendatur,
in mansuetudine corripitur non in ira.
Districto autem illo examine omnis
iudicio atque correpto in furore
in ira est, quia venia post correp-
tionem non est. Huius octonarii misteria
quod post sabbatum dominus voluit
a morte resurgere. Dies quippe do-
minicus qui tercius est a morte domi-
nica, a conditione dierum numeratur octavus
qui septimum sequitur. Unde et ipsa
vita redemptoris nostri passio et
ipsa resurrectio figuravit aliquid
in suo corpore in diebus passionis
sue. Sexta enim feria passus est,
sabbato quievit in sepulcro, dominico
die resurrexit a morte. Presens
enim vita adhuc nobis sexta est
feria, quia in doloribus ducitur et
angustiis cruciatur. Sed sabbato
in sepulchro quiescimus, quia
requiem post corpus invenimus.
Dominico vero die, videlicet a passione tercio,
a conditione ut diximus octavo iam cor-

a morte resurgimus et in gloria anime
etiam cum carne gaudemus. Quod
ergo in se salvator ut fecit in se hoc
veraciter signavit in nobis, ut nobis et
dolor in sexta et requies in septima
et gloria excipiat in octava. Hinc per
Salomonem dicitur: Da partes septem nec
non et octo, quia ignoras quid mali
futurum sit super terram. Partes etenim
simul septem et octo damus quando sic
ea que septem diebus evolvuntur
disponimus ut per hec ad bona
eterna veniamus, ut dum modo caute
agitur, postmodum venientis timen-
di iudicii ira devitetur. Octo itaque
cubitis mensuratur vestibulum intrin-
secus, quia per lucem que post septem
dies sequitur latitudo nobis eternitatis
aperitur. Sed nemo ad illud venit
nisi qui hic dilectionem dei ac proximi
devota mente tenuerit. Unde et sub-
ditur: Et frontem eius duobus cubi-
tis. Frons etenim porte est bonum me-
ritum vite presentis. Sicut enim vestibulum
intrinsecus eterna requies debet intelligi,
ita per frontem porte recte est qualita-
tem visibilis vite signari. Frontem
ergo porte duobus cubitis mensurat,
quia quisquis hic dilectionem dei et proxi-
mi servavit, ipse ad eternitatis atria pertingit.
Vita igitur nostra ut duobus sit cubitis
mensurata tendi cotidie per caritatem
debet in amore dei simul et proximi. Non
est enim caritas nostra si unius a duobus
cubitis est. Unde Moyses cum per colores
vestium electorum virtutes exprimeret in orna-
mento pontificis bis tinctum coccum
iubetur adhiberi. Quid namque per coccum nisi
caritas designatur que per flammam amoris
accendit. Sed coccus bis tinctus quando non
solum ex amore dei sed etiam proximi nostra cari-
tas inflammatur. Nam quisquis sic
amat deum ut commissi proximi curam
relinquit, adhuc in eo coccus semel
tinctus est. Et quisquis sic amat proximum
ut minuat desiderium a quo flagrare
debeat ad deum, non est adhuc in eo
color tincture geminate. Debemus
ergo et amare eos cum quibus vivimus
et ad illum totis desideriis anhe-
lare in quo veraciter vivamus. Certe
enim ad fidem atque ad audiendum verbum
dei potentes, dum nos qui religioso

moribus habitu videmur ex diversa mundi qualitate quamvis atque ex dissimilibus moribus in sancte ecclesie concordia congregati sumus ita ut utrique parentes fratres esse videatur quod de promissione ecclesie per ysayam dicitur

ysa 11 Habitabit lupus cum agno et pardus cum edo accubabit Nam per sancte caritatis viscera lupus cum agno habitat quia hi qui in seculo raptores fuerunt cum mansuetis ac mitibus in pace conquiescunt Et pardus cum edo accubuit quia is qui peccatorum suorum maculis varius fuit cum eo qui se despicit et peccatorem fatetur humiliari consentit Ubi et subditur Vitulus et leo et ovis simul morabuntur quia et is qui per contritum cor ad cottidianum se deo sacrificium parat et alius qui quasi leo ex crudelitate seviebat et alter qui velut ovis in innocentie sue simplicitate perdurat in caulis sancte ecclesie que venerunt Ecce qualis est caritas que per diversitatis mentium accendit contremat conflat et quasi in unam speciem reformat Sed in eo quod electi se amant ad illum necesse est ut festinent quem cum gaudio in celis videre merentur Unde et dominus ac redemptor noster qui et hic electorum suorum corda ad unitatem ligat et ad supernum amorem per interna desideria stimulat Unde et illic subditur Et puer parvulus minabit eos Quis iste est puer parvulus nisi is de quo scriptum est Puer natus est nobis et filius datus est nobis Qui simul habitantes minat Quia ne in terrenis rebus corda nostra inhereant hec per internum desiderium cottidie inflammat Et hoc primum minare eius est Sed sibi nos amorem incessanter attendere Ne cum nos vitiis diligimus in hoc exilio remaneamus Ne requies huius vite sic placeat ut ad oblivionem prevocet ne delectata mens prosperis torpeat Unde et dominus sua flagella permiscet ut nobis omne quod nos in seculo delectabat amarescat et in mente surgat ignis quod nos semper ad

celeste desiderium incitet et exaltet ut ita dicam delectabiliter mordeat suaviter cruciat hilariter contristet Ecce nos parvulus minat quia paulo minus quam angeli minoratus est Per caritatem quam nobis tribuit in hoc nos mundo mentem habere ne permittit His fructus intra nobis coctus est Si et hic proximos nostros sicut nos diligimus et auctorem omnium cum ipsis quos diligimus festinamus Si igitur virtus de perfecta caritate his tribus in nobis porte duobus cubitis mensuratur Hinc est quod doctor sanctus eloquium vel est fides porte signetur in mensura caritas non inconvenienter designatur quia et ille vera predicat qui dixit proximum amorem docet et ipsa est scientia quam caritas edificat Scripta est Que se in dilectione dei ac proximi exercet Sequitur Porro thalamum porte ad viam orientalem tres hinc et tres inde et mensura una trium Quid thalami quid orientalis designet iam supra diximus Hec replicare ea latius iam necesse non putamus Sed quod nobis est quod dicitur tres hinc et tres inde thalami quippe iuxta viam orientalem sunt corda fidelium in amore dei et sine his qui et in testamento veteri fuerunt et hi qui in testamento novo sunt minime constat quia omnes ex amore virtutis accessisse quia cum nos deum diligimus virtutis que deus est gratiam acceperunt Viam quoque orientalem tres hinc et tres inde thalami quia dum inter veteres et novos patres dominus incarnari dignatus est quasi in medio thalamorum via orientalis apparuit qui thalami ad unum virtutum sunt ex virtutibus sunt constitutione decorati Sunt vero ad virtutes electorum eminentium referas tres sunt virtutes sine quibus is qui aliquid operari tam potest salvari non potest videlicet fides spes caritas Et sunt eedem spes fides caritas

ribus que in novis doctoribus
it iuxta orientalem viam tres hinc
tres inde thalami describuntur
Vel certe quia tres patrum veterum
distinctiones fuerunt tres quoque novorum
sub gratia sequuntur. Vetus quippe po
pulus hinc patres ante legem ac
inde in lege et postmodum prophetas
in novo autem populo prius hebreorum
multitudo credidere postmodum
multitudo gentium in fide secuta est
ac deinde in fine seculi hebreorum
reliquie salvantur. Sed quo intrat
ordo domus et ex superiori parte primos
ante legem patres in lege atque
extremum prophetas hinc et ex post
fideles ex gentibus ac primo
in hebreorum omnes reliquias
colliget orientalis via tres hinc
et tres inde thalamos habere memoratur.
Sed hoc quoque non in
convenienter accipimus si tres or
dines fidelium dicamus. Sive
namque in veteri sive in novo te
stamento alius est ordo predicantium
alius continentium atque alius bono
rum coniugum. Unde et ipse propheta
in superiori parte tres viros liberatos
dicit Noe Daniel et Job. In
quibus videlicet tribus predicatores
continentes atque coniugati signantur.
Nam Noe archam in undis
rexit atque ideo figuram rectorum
tenuit. Daniel et in aula regia
abstinentie deditus fuit et ideo
vitam continentium signat. Job
vero in coniugio positus et curam
domus proprie exercens placuit Deo
et que dixi bonorum coniugum
ordo figurat. Quia ergo et eiusdem
mediatoris adventum et predicato
res et continentes ac boni coniugati
prevenerunt qui eiusdem eius adventum
prestolarentur et magnam adhuc
in desiderio videre cupierunt
et postmodum predicatores conti
nentes ac boni coniugati sicut
cernimus existunt qui redemptorem
non iam desiderant incar
natum sed in maiestate sua
per contemplationem in via orien
talis tres hinc et tres inde tha
lamos sunt iuxta psalmiste vocem
qui de eadem via verum nostrum redemptorem
dicit In circuitu eius tabernacula
eius. Sed pensanda nobis est sol
licita intentione quod dicitur quod men
sura una trium. Cum enim longe
sit a continentibus et tacentibus ex
cellentia predicatorum et valde a con
iugatis distet eminentia continentium
quid est quod una mensura dicitur trium
Coniugati quippe communis quod bene
agunt et omnipotentem Deum videre
desiderant domesticis tamen curis oc
cupantur et necessitatem cogente in utroque
metiri dividuntur. Continentes au
tem ab huius mundi actione remoti sunt
et voluptatem carnis etiam a licito
coniugio restringunt. Nulla quippe
mala filiorum cura nullis noxi
is ac difficilibus rei familiaris
cogitationibus implicantur. Predica
tores vero non solum a vitiis se
coherceant sed etiam ceteros alios
prohibent ad fidem ducunt et in stu
dio bone conversationis instruunt. Quo
modo ergo una eorum est mensura
quorum vite equalitas una non
est. Sed mensura una trium est
quia et si in eis meritorum magna
est diversitas tamen distantia in
fide in qua tendunt non est. Nam
eadem fides que istos solidat in ma
ximis illorum infirmitatem continet
in parvis. Sicut ergo trium una me
sura est quia in tribulatione ultima
communis eadem dignitas quibus non
sit una. Tamen omnibus erit vita beatitu
dinis. Unde et per semetipsum Dominus
dicit. In domo patris mei mansiones
multe sunt. Sed tamen qui in vineam
ducti sunt communis diversis horis ve
nerunt unum denarium perceperunt.
Quia itaque ratione queunt man
siones multe cum uno denario
nisi quia diverse quidem beatorum omni
um dignitates erunt. Sed tamen una
requies eterne retributionis. Nam
si et dispar erit iustum singulorum
non tamen erit diversitas gaudiorum.
Quia et si alter minus atque alius
amplius exultat omnes tamen unum
gaudium de conditoris sui visione

letificat Hoc quoque est sine dubio
bus seu de novis patribus sentiendum
Quia o rietalis via tum tres
hinc et tres inde thalamos ha
beat mensura una trium est quia
ipsa fides atque ipsum initium tenuit
corda precedencium que repleri cor
da sequencium sub testamento novo
positorum sicut et per paulum
dicitur Habentes autem eundem spiritum
fidei sicut scriptum est Credidi propter
quod locutus sum Et nos credimus
propter quod loquimur Spirituales
quippe illi patres omnipotentem deum
trinitatem ita esse crediderunt sicut
eandem trinitatem novi patres aperte
ys 6 locuti sunt Ysaias namque audivit
angelica agmina in celo clamancia
Sanctus Sanctus Sanctus dominus deus sabba
oth Ut enim personarum trinitas mo
straretur tercio sanctus dicitur Sed una
esse substancia trinitatis appareat non
dominus sabbaoth sed dominus sabaoth
esse perhibetur Quod david quoque
similiter sentiens ait Benedicat
nos dominus deus noster et benedicat nos
deus Cum enim tercio dixissent ut
unum hunc esse ostenderet subdidit Et
Ro 11 metuent eum omnes fines terre Pau
lus quoque loquitur dicens Quia ex ipso
et per ipsum et in ipso sunt omnia
Ex ipso videlicet ex patre Per ipsum per filium
In ipso autem in spiritu sancto Cum ergo
tum dixisset tercio ipsum adiunxit Ipsi
gloria in secula seculorum Amen
Qui enim non dixit ipsis sed ipsi deo
et ipsum distinxit personas et subiun
gendo ipsi gloria non divisit substanciam
Quia itaque una est veterum ac no
vorum patrum fides trium thalamorum
describitur mensura una Cum ex
utris aliis replicat Cum subdit
Et mensura una frontium ex utraque
parte Ex utraque etenim parte est
mensura frontium quia patres nostri
vel prius antiqui vel nunc a novo
testamento venientes in una me
diatoris fide convenerunt Tum proce
quia caritate pleni sunt carnem
abstinencia edomant corda audi
encium predicacionis luce illustrant

Signa faciunt virtutes operantur Et
hoc quod eorum bona nobis foris
innotescunt ne dubito frontes
celestis edificii vocantur Quo
enim quod nunc in aperto ostenditur
frons est ut illud sit vestibulum
edificii quod nobis intus reseratur
Unde et sancte ecclesie in canticis
canticorum dicitur Sicut cortex mali
punici gene tue absque occultis tuis
Gene quippe sunt sancte ecclesie
spirituales patres qui nunc in ea mi
raculis choruscant et velut in
facie venerabiles apparent Cum
enim videmus multos mira agere
ventura predicere mundum perfecte relinquere
celestibus desideriis ardere sunt
cortex mali punici sancte ecclesie
gene rubentes Sed quod istud
omne quod miramur in illius
comparacione de qua scriptum est quod
oculus non vidit nec auris audivit
nec in cor hominis ascendit que preparavit
deus diligentibus se bene genis
miranter genas ecclesie subdit absque
occultis tuis ac si aperte dicatur
quasi que in te non latent mira
sunt Sed illa valde ineffabilia
latent Sequitur Et mensus est la
titudinem liminis porte decem cubitorum
Et longitudinem porte tredecim cu
bitorum Multa superius de porte si
gnificacione diximus iam Sed nunc
aliquid dicimus per quod possit
cetera lectoris prudencia penetrare
Dictum quippe est per portam scrip
turam sacram posse figurari Sed
hoc nobis modo laboriose di
scuciendum est Cur latitudo liminis
porte decem cubitis et longitudo
porte tredecim mensuratur Vocatur
longitudo loco porte altitudo quia
sicut nos longe stantes quandam
rem altam videmus Nam lon
gitudo porte dici intrantibus videri
potest tunc latitudo per decem cubi
tos demonstratur Quid ergo latitu
do liminis porte nisi lex veteris
testamenti fuit Et longitudo porte
nisi gracia testamenti novi Qua

e

ve scriptura sacra dominum per testamentum
vetus omnia opera compescuit
decimas precepit quasi per
mandata humilia in limitibus lati
tudinis latuit. Sed dominum per testa
mentum novum cogitationes pravas
coercuit dereliquit omnia et pro
vitam corporis iussit cum pro
zelo despici quasi portam in
longitudinis altitudine surrexit.
Nova quippe precepta ysrahelitico populo
per legem data sunt. Unde et ipse
per Moyses in campo locutus est.
Nova dominus sanctis discipulis
dixit. Unde et cor suum mandat vite
in monte docuit. Unde vos redem
tor noster per ewangelium dicit. Nolite pu
tare quoniam veni solvere legem aut
prophetas. Non veni solvere legem sed
adimplere. Adimplere enim veneat
legem qui legis iustitie graciam ad
didit ut quod illa iubebat divinitus
per spiritum adiuvaret in summis. Et
quod illa cohercebat ab opere ipse rese
caret a corde intellectum. Ergo lex
que in latitudine latuit in altitudinem
surrexit. Sed quia cum dei cognicio quasi
vivum in spiritualibus partibus fuit
ta omnium hebreorum populus non fuit
in omnipotentem deum scilicet trinitatem
quamvis prophete predicarent
populus ignorabat solum decalogum
tenebat in lege fidem trinitatis
nesciens quasi mensure porte latitudo
nobis porte decem cubitis quia
omnis ille populus subtilitatem dei
ignorans mandatis fruebatur deca
logi. Mensure vero longitudo por
te tredecim cubitis quia per testam
entum novum in corde fidelis populi
super mandato decalogi que veraciter
tenet cognitio trinitatis crevit
quod mandata legis perfecte quo
trinitatem esse omnipotentem deum
credidit. Ubi et queri convenit
cur istam latitudinem liminis
porte quam superius dixerat uno ca
lamo mensurari inferius subiungit
decem cubitis mensuram ac de
inde subdit quod longitudo porte
tredecim cubitis mensuratur. Unus
etenim calamus iam sicut sepe dictum
est sex cubitos habet et palmum. Decem
vero cubiti iam mensuram suam sicut
calamum tenent. Tredecim vero am
plius quam decem. Quid est ergo
quod prius uno calamo limen porte
post modum latitudo eius decem
cubitis ad extremum quod longitudo
porte tredecim mensuratur. Nisi
quod sancti patres quos per sacram
scripturam ante legem fuisse cogno
scimus unum quidem omnipotentem deum
scilicet trinitatem esse noverunt.
Sed eandem trinitatem quam cognove
rant aperte minime predicaverunt.
Cum eius iussionibus obedientes
et vite mundicia contenti. Quasi in
sex cubitis calamum habuerunt perfectorum
operibus et sepe angelos videntes ha
buerunt palmum contemplacionis.
Data autem lege rudis ille hebreorum
populus mandata decalogi servare
conatus est. Sed tamen de cognicione sancte
trinitatis eruditus non est. Et quam
vis hanc spirituales patres perfecte cogno
scerent multitudo tamen magna syna
goge nec invenire misterium trinitatis
potuit nec querere studuit. Superveni
ente autem gracia per testamentum novum
omnis fidelis populus unum deum trin
itatem esse cognovit et virtutem
decalogi in eius agnicione complevit.
Prius igitur limen porte mensuratur cala
mo uno post modum latitudo eius
cubitis decem atque ad extremum lo
ngitudo porte cubitis tredecim. Quia
et sancti patres ante legem activa
et contemplativa vita non defuerunt et
sub lege in decalogo populus divine
scientie misterium nesciens in mandatorum
latitudine fruitur. Et nunc sub gracia
custodiens virtute decalogi preceptis
omnis qui ad fidem venit sancte
trinitatis sacramenta cognoscit. Quamvis
in re nobis hoc quoque sciendum est
quia per incrementa temporum crevit scientia
spiritualium patrum. Plus namque Moy
ses quam Habraam. Plus prophete
quam Moyses. Plus apostoli quam prophete
in omnipotentis dei scientia eruditi sunt.
Fallor si hec ipsa scriptura non loquitur.

pertransibunt plurimi et multiplex erit
sciencia. Sed hec eadem que de Abra-
ham Moyse prophetis et apostolis diximus
et eiusdem verbis scripture si possumus
ostendamus. Quis enim nesciat quia
Abraham cum deo locutus est.
Et tamen ad Moysen dominus dicit
Ego sum deus Abraham et deus
Jacob et nomen meum adonai non
indicavi eis. Ecce plus Moysi
quam Abraham innotuerat quia de
se Moysi indicabat quod se Abra-
he non indicasse narrabat. Sed
videamus si prophete plus quam Mo-
yses divinam scienciam apprehendere potu-
erunt. Certe psalmista dicit Quomodo dilexi
legem tuam domine tota die medi-
tacio mea est. atque subiungit Su-
per omnes docentes me intellexi
quia testimonia tua meditacio
mea est. Atque subiungit Super senio-
res intellexi. Cum ergo legem medi-
tari se memorat et super omnes
docentes se ac seniores intellexisse
se testatur. liquet quia divinam scienciam
plus quam Moyses acceperat. Manifestat
Quomodo autem cursum sumus
quia plus sancti apostoli edocti sunt
quam prophete. Certe veritas dicit Multi re-
ges et prophete voluerunt videre que vos
videtis et non viderunt et audire que
auditis et non audierunt. Plus ergo
prophete de divina sciencia noverunt quam
quod illi solo spiritu viderant isti eciam
corporaliter videbant. Impleta itaque
Daniel 12 est ea quam superius diximus Daniel
sciencia. quia pertransibunt plurimi et
multiplex erit sciencia. Mensura ergo calami
quod sex cubitorum ad extremum surgit
in crescit. Quia quanto mundus ad extre-
mitatem ducitur tanto nobis eterne scien-
cie aditus largius aperitur. Sequitur Et
marginem ante thalamos cubiti uni-
us. Sicut sepe diximus thalami corda
electorum sunt. quos repleverit dei amore fervi-
da. Quid ergo per marginem ante thala-
mos nisi fides exprimitur. Quam nisi
prius quis teneatur. Nullo modo ad
spiritalem amorem pertingitur. Non enim
caritas fidem. sed fides caritatem precedit.
Nemo enim potest amare quod non
crediderit. Margo itaque est ante
thalamos. fides ante ardorem caritatis.
Quia sicut dictum est nisi ea
audita crediderit ad amorem eorum
que audierit minime inflammatur.
Sed margo ante thalamos cubiti
unius est. quia tunc fides recta
audientium deo in amorem copulat
quia per errores et scismata divisa
non est. Sed in unitate perducit
ut per marginem unius cubiti audi-
encium ad thalamum perducat. quia electi
sponsi spem quam hic predicat [illegible]
modum in celestibus demonstrat.
Ubi quoque bene subditur. Et cubitus
unius finis utrimque. Utrimque autem
dicit ac si dicat utriusque scilicet limine
porte. Per latitudinem quippe
et longitudinis porte veteris ac novi
testamenti diximus designari. Ad
extremum vero additur quod cubitus
unius sit finis utrimque. quia videlicet
testamentum vetus unum nobis medi-
atorem dei et hominum nunciavit. te-
stamentum novum eundem nobis indicat
in eterna claritate venturum quem iam
pro nobis cognovimus incarnatum.
Cubitus ergo unius finis utriusque est.
quia et ipsum lex predixit incarnatum
apparuit. et ipse quem nunc testamen-
tum novum loquitur in gloria manifestus
apparebit. et tunc utriusque finis est.
cum iustus in divinitatis sua potencia
omnia que sunt predicta complevit.
Ceptum namque est finis legis Christus
ad iusticiam omni credenti finis vero [illegible]
quem consumit. Sed quem perficit
eternum legem perficit non sicut legis
dixerat incarnatus apparuit. [illegible]
adhuc de eius iudicio multa novum
testamentum loquitur adhuc de regno
illius multa narrat. que necdum
videmus impleta. Certe quod
Evangelium legitur. Ventura nunciat
quando erit et novi testamenti [illegible]
cum ea que de se dominus promisit impleverit
consumetur. Ut testamentum novum [illegible]
et Nam cum ipse de regno loquitur [illegible]
eiusdem testamenti verba cessabunt. Quia
et sicut certe veri luminis dies [illegible]
tempus vernale prestolanti [illegible]
voce dicitur Surge propera amica mea
columba mea formosa mea et
veni. Iam enim yems transiit ymber
abiit et recessit. Flores apparuerunt

terra Hinc enim sancta ecclesia
vnaqueque electa anima celesti
sponso est amica per amorem. colum
ba per spiritum. formosa per morum
pulcritudinem que cum iam de corru
pcione carnis educitur ei paulo
ante hyems transiit. quia presentis vite
tempus abscedat. Imber abiit et
recessit. quia cum ad contemplandum
sua subeat omnipotentem deum eodem
ad iam laborum gutte necesse non
erunt vt pluvia dicat predicacionis
mundi. Nam que nunc audire
poterit amplius videbit. Flores appa
ruerunt flores in terra. quia cum de eter
ne beatitudinis vita quedam suavitatis
exordia pregustare anima ceperit
quasi iam in floribus odoratur
quos post eam egressa fuerit in fru
ctu vberius habebit. Vnde et illic
subditur. Tempus putacionis advenit.
putatione quippe sarmenta sterilia
ceduntur vt ea que prevalent vberius
fructum ferant. Nostre itaque putacionis
tunc advenit quando infructuosa
corrupcionis ac noxiam corrupcionem
carnis deserimus vt ad fructum anime
pervenire valeamus. Cum fructus no
cent vberimus. visio vnius cubitus
omnis est finis vtriusque quia vnus
quem dixit dominus singularis sum ego
donec transeam. Qui solus cum pre
nato sancto presidet in celo sicut
per vnitatis in edificio. Qui cum admo
dum impleverit legem per ministerium incarna
cionis et perfecte humilitatis sue ita testa
tur nobis promissa impleturus est
consumma gloriam claritatis sue. Hinc
nobis vnius cubiti mensura quoque arche
lata est. Archa enim que trecentis
cubitis fieri in longitudine iussa
est sexaginta vero in latitudine in
vno est cubito consummata. Quid
per archam nisi sancta ecclesia
figuratur. Que infimis ampla est
summis angusta. Que a trecentis
sexaginta ac triginta cubitis ad
vnum cubitum colligitur quia ab ea latitudine
que sed etiam in membris suis adhuc
inormitatibus paulisper angusta
in altum proficiens ad vnum tendit

spatium racio exigit vt credamus quod in
illa arche latitudine omnes bestie
cuncta quadrupedia atque reptilia
inhabitantibus fuerint. homo vero atque
volatilia minimis inferioribus. Iuxta
superiorem etenim partem fenestra fuit
in latere. De qua corvum et columbam
dimisit homo vt si iam diluvium transis
set aque cognosceret. Et quia archa
eadem in vno fuit cubito consummata
homo et volatilia iuxta cubitum fuerunt.
Recte itaque per archam omnis sancta ec
clesia designatur. que adhuc in
multis suis carnalibus lata est. In pau
cis spiritualibus angusta. Et quod ad
vnum hominem qui est sine peccato col
ligitur quasi in vno cubito consummatur. Videmus etenim multos intra
eiusdem sancte ecclesie sinum in
superbia erigi in carnis voluptate
dissolui in acquirendis terrenis re
bus inhiare superfluitate avaricia
maria transire. Resistere iracundie
iurgiis vacare. proximos quos preva
lent ledere. Sed quia adhuc eos
sancta ecclesia tolerat vt qui tantum
quasi in arche latitudine de orsu
bestie morantur. Videmus alios
qui iam aliena non querere illatam
iniuriam equanimiter portare rebus propriis
esse contentos similiter vivere. Sed isti
iam pauci sunt angusta archa.
Alios autem conspicimus etiam possessa
relinquere. Nullius terrenis rebus stu
dium dare. inimicos diligere carnem
a cunctis voluptatibus domare. mo
tus omnes sub racionis iudicio premere
per celeste desiderium et contemplacionis
penna sublevare. Sed quod tales quidem
valde rari sunt. iam archa iuxta
cubitum dilatatur vbi homines et vola
tilia continentur. Dicitur tamen signis
in eis esse vitat sine peccato etiam con
inveniri. Cunctis itaque homo sine peccato
est. nisi ille qui in peccatis conceptus
non est. In vno ergo cubito consummatur
Archa. Quia vnus est auctor et
redemptor sancte ecclesie sine peccato
ad quem et per quem omnes pertinent
qui se esse peccatores noverunt. Dicat
itaque de lumine et porta et cubito
vnus sunt vtrique. quia cum omnis

mediator dei et hominum homo christus
ihesus in maiestate sua apparuit
omnia utriusque testamenti que pre
dicta et promissa sunt compleuit
Si vero utrumque hoc loco magistrum
ac thalamos memorat neque hoc
ab hac sententia abhorret quia cum
iam maiestas redemptoris nostri no
bis ostensa sit fuit sunt fides tamen
iam cepit videre homo quod cre
didit Et ad finem suum peruenit
thalamum quia corda fidelium in
comparabiliter longe quam modo sunt
in amore illius proficiunt Cubitum
ergo unus finis utrimque est quia unum
dei et saluatoris visio in electis suis
fidem sunt et caritatem perficit Con
siderare libet qui nos sumus qui
ista tractamus Certe ex gentibus
venimus et parentes nostri lignorum
ac lapidum cultores fuerunt
Unde ergo hoc nobis ut ea que mo
do usque hebrei nesciunt Ezechielis pro
phete tam profunda misteria cerne
mus Agamus ergo gratias unigenito
... que de eo in sacro eloquio
scripta sunt opere impleuit ut
que audita intelligi non poterant
nisi prodirentur Ibi quippe incar
natio Ibi passio Ibi mors Ibi re
surrectio Ibi ascensio continetur
Sed quis nostrum hec audita crederet
nisi facta cognouisset Signatum
ergo librum sicut in Johannis apo
kalipsi legitur quem aperire et legere
nullus poterat leo de tribu iuda
aperuit quia omnia eius nobis
misteria in sua passione ac resur
rectione patefecit Et per hoc quod infir
mitatis nostre mala pertulit sic no
bis potentie ac claritatis bona mon
strauit Caro enim factus est ut nos spiri
tales faceret benigne inclinatus
est ut eleuaret exiuit ut introdu
ceret visibilis apparuit ut inuisibilia
monstraret flagella pertulit ut sal
uaret obprobria et irrisiones susti
nuit ut ab opprobrio eterno liberaret
mortuus est ut viuificaret Agamus

ergo gratias viuificanti et mortuo
bene salutem nostram et passioni
illius Isayas contemplatus ait
Ut faciat opus suum alienum opus
eius ut operetur opus suum peregrinum
est opus eius ab eo Opus enim
dei est animas quas creauit colligere
ad eterne lucis gaudia reuocare
flagellari autem atque sputis
illudi mactari mori ac sepeliri
non hoc in sua substantia opus dei
sed opus hominis peccatis qui hec
omnia meruit per peccatum Sed pec
cata nostra ipse pertulit in corpore suo super
lignum Et qui in natura sua tamen
semper incomprehensibilis in natura
nostra comprehendi dignatus est et
flagellari quia nisi ea que erant
infirmitatis nostre susciperet nunquam
nos ad sue fortitudinis potentiam
subleuaret ut ergo faciat opus suum
alienum opus eius et ut operetur
opus suum peregrinum est opus eius
ab eo Quia incarnatus deus ut nos
ad suam iusticiam colligeret dignatus
pro nobis est tanquam peccator homo
putare et alienum opus fecit ut
faceret proprium quia per hoc quod susti
nuit mala nostra substinuit nos que
creaturas illius sumus ad fortitu
dinis gloriam sic perduxit in qua
viuit et regnat cum patre in uni
tate spiritus sancti deus per omnia
secula seculorum Amen

Memoratis superioribus thalamis
propheta subiungit quia thalami
sex cubitorum erant hinc et inde
Qua in re magna nobis questio
generatur Cum superius thalamum uno
calamo mensuratum dixit quia
videlicet calamus sex cubitos et pal
mum habere perhibetur atque nunc thalamos
sex solummodo dicit cubitis mensuratos
Si enim non calamo sed cubitis men
surati palmus deest qui superius
in mensura calami dicebatur
Sed si thalami sunt sensus atque

cogitationes fidelium in quibus caste
anime conditori suo in amore iun-
guntur ut sex cubitos perfecta operatio-
nis palmum vero inchoata contempla-
tionis exprimunt. Seu universalis ecclesie
discernimus membra conspicere et cuncta
venimus quia sunt in ea thalami
in calamo et sunt alii sex cubi-
tis mensurati. Nam fideles quidam
in illa omnipotentem deum ita amant
ut in opere facti sunt et in contempla-
tione suspensi. Hii perfecto calamum
in mensura habent. quia et sex cubitos
operis et palmum contemplationis pos-
sident. Quidam vero omnipotentem
quidem deum diligunt. et perfecte in
bonis operibus extenduntur. sed tamen
contemplari eius magnitudinem sub-
tiliori intellectu nesciunt. Amant
autem. sed investigare gaudia eius
claritatis ignorant. Hii itaque sex
cubitos habent et palmum non habent
quia eciam per amorem magni sunt
sed ex contemplatione diminuti. Et
tamen thalami post commemoratorum
calami unius hinc et inde esse refe-
runt. qui videlicet in amore auctoris
ac redemptoris nostri fideles anime
ex iudaico populo et ex gentilitate
venerunt. Unde et ipsum redemp-
torem nostrum cum azellum sederet ierusalem
iret sicut evangelica testatur alii
vestimenta sua sternunt in via. alii
autem frondes cedebant de arbori-
bus et sternebant in via. Et qui
preibant et qui sequebantur cla-
mabant dicentes. Osanna be-
nedictus qui venit in nomine domini.
Salvator etenim noster azellum se-
dens ierusalem tetendit. quia venit mundus
fidelis aiam regeret videlicet immundus
sed ad pacis intime visionem du-
ceret. Iumentum suum sedet et cum
sancte ecclesie universali presidet eam
in superne pacis desiderium accendit.
Multi autem vestimenta sua in via
sternunt. quia corpora sua per abs-
tinenciam edomant. ut ei iter ad
mentem parent et exempla bona
sequentibus prebeant. Alii autem

frondes vel ramos de arboribus ce-
dunt et sternunt in via. quia in doctri-
na veritatis verba atque sententias patrum ex
eorum eloquio decerpunt. ut hec in
via ad auditoris animum venientis humili
predicatione submittant. quia indigni
quoque et nos modo facimus. Ita enim
patrum sentencias in sermone exhortacionis
assumimus frondes de arboribus cedi-
mus et has in via omnipotentis domini
sternimus. Sed qui preibant et qui
sequebantur clamabant osanna.
Precessit quippe iudaicus populus.
secutus est gentilis. Et quia omnes
electi sive qui in iudea esse potuerunt
sive qui nunc in ecclesia existunt
et in mediatorem dei et hominum cre-
diderunt et credunt. precedunt et con-
sequuntur. osanna clamabant. Osan-
na autem latina lingua salva nos
dicitur. Ab ipso enim salutem et po-
pulus eius quesierunt. et presentes querunt
et benedictum qui venit in nomine
domini confitentur. quia una spes una
fides est precedencium atque seque-
ncium populorum. Nam sicut illi
expectata passione ac resurrectione
eius sanati sunt. ita nos preterita
passione illius ac permanente in
secula vite salvamur. Qui enim patres
nostri ex iudaico populo crediderunt atque
amaverunt venturum. hunc nos et
venisse credimus et amamus. cuius
desiderio accendimur ut eum facie
ad faciem contemplemur. Thalami
ergo eius hinc et inde sunt. quia
corda amancium fidem que illos
est et a priore parte seculi et a bre-
vitima complectuntur. Sequitur. Et
mensus est portam a tecto thalami
usque ad tectum eius latitudinem viginti
et quinque cubitorum. Sepe iam diximus
porta nomine fidem nostram creatoris ac
redemptoris nostri mediatoris dei et
hominum ihesum christum posse signari
quia per fidem que in eo est in-
troitus ad vitam patet. Sed eciam
scriptura sacra que nobis eandem
fidem in redemptoris nostri intellectu
aperit. non inmerito porta accipitur
quia ea ut oculos cognita ad intelli-
genda invisibilia intramus. Si
igitur hoc in loco ut prediximus porta

Ezech. ca.
35

scriptura sacra accipi[tur] quae needum
nobis est, quae per tertium thalami
quae per tertium portae signetur. Sed
thalamus tertium quia occulta
est mens amantium, et adhuc sibi
velut amoris in occulto est. Sed et
porta tertium, quia scriptura sacra
tota quidem propter nos scripta est, sed
non tota intelligi a nobis [potest]. Mul-
ta quippe in illa ita aperte scripta
sunt ut pascant parvulos; quaedam
vero ita obscurioribus sententiis ut
exerceant fortes, quatenus cum labore in-
tellecta plus grata sint. Non nulla
autem in ea clausa sunt, ut dum
ea intelligimus agnoscentes ipsius
nostrae caecitatis ad humilitatem magis
quam ad intelligentiam proficiamus.
Sunt enim quaedam quae ita de caelesti-
bus loquuntur ut soli[s] illis supernis
civibus in patria sua consistentibus
pateant, nec dum [autem] nobis peregri-
nantibus reserentur. Nam si quis ad
urbem incognitam pergens multa
de illa in via audiat, quaedam quidem
ex ratione colligit, quaedam non, quia
needum vidit, [nec] ullo modo cognoscit.
Ipsi vero cives qui in ea sunt, et
quae de illa tacentur et quae de illa
dicuntur intelligunt. Nos igitur
adhuc in via sumus, multa de illa
caelesti patria audimus. Alia iam
per spiritum et rationem intelligimus, quaedam
vero non intellecta veneramur. Unde
et de eodem sacro eloquio scriptum est:
Extendens caelum sicut pellem, qui
tegis aquis superiora eius. Caelum
quippe sicut pellis extenditur, quia
per ora mortalium scriptura sacra
variis in expositionibus explicatur.
Sed et sunt aquae in caelo superiores,
videlicet multitudines, id est angelorum agmina,
in quibus eius caeli teguntur supe-
riora, quia ea quae in sacro eloquio
altiora et obscuriora sunt angelicis
solum modo spiritibus patent, ut no-
bis adhuc incognita perdurant.
Sed ergo thalamus tertium, quia mens
sit adhuc proximus, quantum caritur
a proximo. Porta quoque, id est sacri
eloquii, sed tertium, quia needum
omnia penetrare ad intellectum
possumus quae de caelestibus audimus.
Restat ergo ut in his quae intelligi-
mus profectu cottidie caritatis ampli-
emus, et quamvis in nobis proxi-
mo non videant, quantum diligimus
a nobis atque in sacro eloquio a[nobis]
quae needum intelligimus humiliter
veneramur. In his tamen ad quae
intelligenda pervenimus dilatari per
bona opera debemus. Unde et
Et mensus est portam a tecto tha-
lami usque ad tectum eius latitudinem
eius viginti quinque cubitorum.
Quinque enim carnis sensibus praediti
sumus, videlicet visu, gustu, olfactu, au-
ditu atque tactu. Sed dum vos in-
terius unusquisque per semetipsum multi-
plicatus ad vicesimum et quintum
numerum surgit. Quia autem extra
quidem de mandatis caelestibus sic
istius corporis quinque sensibus re-
videmus, hys quippe officiis sive
iudex animus intus praesidet et
extrinsecus agere iuste vel inconditi-
possit, quasi iste officiis veniat adque
ac de singulis agnoscit. Cum
ergo timore omnipotentis domini an-
impletur, necesse est ut quinque no-
sensus nobis velut subiecta ci-
vitas in bona operatione desudant,
per quos cum aliquid agere incipit
cepit plus se cottidie ipsa anima ap-
et quasi quidam sinus boni operis
expandit. Quinque igitur sensus mul-
tiplicantur in se dum hoc quod
ipsos agitur in bono cottidie ope-
profectum multiplicatur. Unde et
latitudo esse viginti et quinque cu-
bitorum dicitur, quia timor tenax
et pusillitudo angustia est. Qui
enim ideo indigenti dare [non] praeme-
metuit ne sibi desit, adhuc in an-
gustia timoris est. Quisquis id
vestimentum algenti non porrigit
quia hoc solus habere concupiscit,
adhuc tenaciae sue angusti-
tate coartatur. Quisquis ideo bonum
non agit quia tempore animi
pigre sit, ipse ei sinus tempor[is]
angustiat. Respice autem mox
exaudire praemium largi stipendi[i]

pbe defensionem atque premissam defensi
bus pauperes adversantes turbis inter
na non timet magna mentis la
titudo est | Mensuretur ergo inter thala
mum et portam ea que inter iacet
latitudo cubitis viginti et quinque | quia
in exteriorum sensuum operacione probatur
et cognoscitur que intrinsecus latens largi
tatis bonitas habeatur Nam quid di
citur iam de scriptura sacra Quando
dei et proximi caritas amoris
in latitudine boni operis ostenditur per
istos viginti et quinque cubitos inter
thalamum et portam latitudo quia
in claritate et sciencia testis est
bona operacio Que si fortasse desunt
perfecto certum est nec cognovisse
deum nec diligere proximum id est nec
potum sacri eloquii nec amoris
thalamum habere Et notandum quod a tecto
thalami usque ad tectum porte dicitur esse
mensuram per ea enim que nobis in
sacra scriptura coopta sunt mira
bilitas approbatur quia quicquid
in illa non intelligimus non superbe
reprehendere sed venerari humiliter debemus
Unde et de domino scriptum est | palpe
bre eius interrogant filios hominum
palpebre quippe eius iudicia sunt
que aliquando nobis clauduntur aliquando
aperiuntur Que aperiendo nos interrogant
intelligendo non extollimur clau
dendo nos interrogant si non despi
cimus que intelligere non valemus
Per ea autem que de caritate nostra
proximis nostris non loquimur in eo
tamen dei verius probamur | Quo
rundam enim ore caritas facta est
quorundam vero cordibus velata est
Sed de caritate ostenditur quod non est
actione demonstratur. Quod si amorem
itaque nostrum erga proximum plus bo
no opere loquatur quam lingwa ut
in ipso bono opere proximus noster ama
ri se videat Et tunc tam non possimus
proximum volumus operari omnipotenti
deo occulta amoris nostra sufficiat
A tecto ergo thalami usque ad tectum
porte est magna latitudo. et ab hoc
aditus nostre caritatis proximum usque
ad similitudinem .... preter deum neque
intelligimus et valemus bona semper

operimus Potest etiam porta ipse iam
aditus regni celestis intelligi et
sic inter thalamum tectum et porte
tectum quia in quanta sit nostra cari
tas in deo et proximo non cognoscit
et quasi cognoscitur et qui de hoc seculo
ad eterne vite regnum introducitur
ignoratur Esse enim redemptor noster
nobis diem mortis nostre incogni
tam noluit ut dum semper ignoratur
semper esse proximus credatur Et quanto
quisque ferventior sit in operacione quan
to et incitus est devocione Unde
et latitudo viginti et quinque cubitorum
thalamo ad porte tendit quia per
caritatem quam semel in deo et proximo
concipimus usque ad ingressum regni
denique omne quod possumus multi
plicat atque crescunt operi | A tecto
itaque thalami usque ad tectum por
te magna latitudo est | quia et gradus
qua inchoamus deum diligere usque ad
ipsam dileccionem que nobis aditum
regni celestis aperit Debemus nos
metipsos in magna bonorum operum
accione dilatare | adversa patienter
perpeti | benigne libenter impendere | Sed
etiam quos perferimus amare | humana tri
buere non humana non ambire proximos
sicut nosmetipsos diligere eorum
bona nostra credere eorum mala quasi
propria deflere In tali ergo mente ma
gna est latitudo quia nulla angusti
a odiorum non est Que nos perfecte
latitudine ex dei et proximi amore
accepimus per sacra mandata co
gnovimus Nam et ipsos latitudinis
viginti et quinque cubitos non incon
venienter intelligimus si eos iuxta
sacrum eloquium distinguere volumus
Sex enim cubitis mensuratos thala
mos dixerat Et sexto die homo con
ditus est eo quoque die dominus perfec
se opera sua describitur Unde etiam
pro perfectione senarius numerus ponitur
Et quia omnem operacionem bonam
per quatuor sancti ewangelii libros co
gnovimus Si sex quater ducimus ad
viginti et quatuor pervenimus Cum
monas additur quia unus deus per
quem bene omnes complent viginti
quinque cubitis latitudo hic
explicatur debemus quia omnis bona
operacio per quatuor sancti ewangelii ut diximus

libros agnoscitur in primus dei cognitione et confessione complet. Sequitur
Et ostium contra ostium. hoc loco quod
non ad visitatem ponit sed ad rectitudinem. Ostium enim contra ostium
est cum recto itinere ab exteriori ad
interiorem aditum premittur. In
cognitione vero omnipotentis dei primum
ostium nostra fides est. Secundum vero species
illius ad quam fide ambulando
pervenimus. In hac etenim vita hanc
ingredimur ut ad illam postmodum
perducamur. Ostium ergo contra
ostium est. quia per aditum fidei
aperitur aditus visionis dei. Si
quis vero utraque hec ostia in hac
vita vellet accipere. nec hoc saltem
intelligentia abhorret. Nam sepe
nolumus omnipotentis dei naturam
invisibilem considerare. Sed nequaquam
valemus atque ipsius difficultatibus
fatigata anima ad semetipsam redit. sibique ipsa de se gradus ascensionis facit. ut primum semetipsam
si valet consideret. ut et hanc naturam que super ipsam est incomprehensibilem
possit investiget. Sed mens nostra
si in carnalibus desideriis ymaginibus fluit sparsa nequaquam vel
se vel anime naturam considerare
sufficit. quia ad quot cogitationes
ducitur quasi per tot obstacula
cecatur. Primus ergo gradus est ut
se ad se colligat. Secundus ut se
videat qualis est collecta. Tertius ut
super semetipsam surgat ac se contemplationi auctoris invisibilis
intendendo subiciat. Sed se ad se
nullomodo colligit nisi prius didicerit terrenarum atque celestium ymaginum
fantasmata ab oculo mentis compescere. quicquid de visu. quicquid
de auditu. quicquid de odoratu et
gustu corporeo cogitationi eius occurrerit respuere atque calcare. quatenus
talem se querat intus. qualis sine
istis est. Nam hec quando cogitat
quasi quasdam umbras corporum
introrsus versat. abicienda sunt
ergo omnia manu districtionis
ab oculis mentis. talem se anima
consideraret qualis sub deo super
corpus creata est. ut a superiore

vivificata vivificet inferius quod
ministrat. Que et sic infusa est corpori
ut non per membrorum partes partibus
sit divisa. Nam in quolibet loco
corporis percutitur tota dolet. Miro
modo una eademque vivificatrix membris presidens cum ipsa per naturam non
divisa sit per corpus tamen agit diversa. Ipsa quippe est que per oculos
videt. per aures audit. per nares
odoratur. per os gustat. per membra
tangit et tangendo omnia levia ab
aspero discernit. Et cum tamen ipsa per sensus operatur non hec diversa
sed una illa in qua creata est cuncta
disponit. Cum ergo seipsam singulis
membris corporis cogitat anima iam
primum ostium intravit. Sed ab hoc ostio
ad aliud tenditur. ut de natura omnipotentis dei aliquid contempletur. Nam
itaque in corpore vita est carnis. deus
vero qui vivificat omnia vita est
animarum. Si igitur tante est magnitudinis ut comprehendi non possit
vita vivificata est. quis intellectu
comprehendere valeat. quante maiestatis
sit vita vivificans. Sed hoc ipsum considerare atque hoc ipsum iam est aliquid
penetrare. quia ex sua estimatione
colligit de incircumscripto lumine sentiat
qui eam incomprehensibilem creat
quam incomprehensibilem creavit. Conditor enim noster longe incapabilis creature sic presidet. et quedam operatur
ut sint. nec tamen discernere aliquid
de vita valeant. quedam vero operatur ut
vivant atque discernant. Et operator
omnium omnia. Sed in omnibus in
divisus. Est enim de summo et imis
sibi dissimilis. Anima autem
per naturam sibimetipsi divisa non
est. Eo enim momento ictu quo de visu
cogitare obliviscitur. de visu
cogitat. et eo momento ictu quo de
auditu et gustu cogitat. de odoratu
vel tactu cogitare non prevalet.
Anima per mutationem et oblivionem
fit semper sibimetipsi dissimilis. ut
nunc hoc nunc aliud cogitatione
teneat. Omnipotens autem deus qui
sibimetipsi dissimilis non est
ea virtute videt qua audit omnia

c

conditore creat. qua iudicat creata. Cuius ergo et videre simul omnia ad ministrare est et administrare conspicere. qui alia cogitatione iustos adiuvat atque alia iniustos dampnat. sed una eademque in nature singularis sibi semper indissimiliter dissimilia dispo nit. Cum autem hec de potentia creato ris audimus, cuius virtutis eius ves tigia et in creatura conspicimus. Natura quippe luti et cere diversa est. Solis vero radius unus est diversus et tamen diversus non sit. diversa sunt que in luto operatur et cera. Una enim eademque sui ignis calore lutum durat et ceram liquat. Sed fortasse hec in natura luti vel cere est non mirandis rebus que in naturis diversis diversa videntur operari. Omnipotens autem deus in semetipso habet sine diversitate immutabilia disponere sine diversitate diversa agere sine cogitationis dissimilitudine dissimilia formare. Longe ergo dissimiliter operatur dissi milia nunquam sibi dissimilis deus qui et ubique totus est. Ait enim: Ce lum michi sedes est. terra autem sca bellum pedum meorum. Et de ipso scriptum est. quia celum metitur palmo et terram pugillo concludit. Qua in re considerare necesse est. quia qui in celo velut sedi presidet supe rius est. Et qui celum palmo et terram pugillo concludit exterius et inferius est. Ergo indicans ipse deus interiorem se esse et superiorem in omnibus. Celum sibi sedem esse perhibuit. Cum vero se ostenderet omnia claudere celum metiri palmo et ter ram se asserit pugillo concludere. Ipse est ergo interior et exterior. ipse inferior et superior. portando inferior regendo superior circumdando exterior penetrando interior. Nec est minus ut extra sit. Nec cir cumdat ut penetret. Sic presidet ut portet. Sic portat ut presideat. Cum ergo sublevata ad semetipsam anima modulo intelligit. Et quia corporea omnia transcendat agnoscit atque intellectu suo se ad auctoris intel lectum tendit. ... quod est contra ostium aspicit. Unde mirabiliter propheta dicit. Mirabilis

facta est scientia tua ex me. Anima quan tumlibet intendit, nec semetipsam perfecte sufficit penetrare. quanto magis illius magnitudinem qui potuit animam cre are. Cumque in studio dei intellectu laboraret lassescens ac deficiens subdit: Confortata est nec potero ad eam. Sed dum conantes atque ten dentes quedam iam de invisibili na tura conspicere cupimus lassamur reverberamur repellimur. Et si interiora penetrare non possumus tamen iam ab exteriori ostio intus ostium videmus. Ipse enim con siderationis labor ostium est. quia ostendit aliquid ex eo quod intus est. Et si adhuc ingrediendi potestas non est. Sequitur: Et fecit frontes per sexagin ta cubitos et ad frontem atrium por te undique per circuitum. Sepe iam diximus senario numero perfectionem boni operis designari. Hoc ei sequentes quod congrui sunt huius seculi sa pientes astruere dicentes. Ideo sena rium numerum esse perfectum quia suo ordine inchoatus perficitur. ut tamen unum duo tres dicitur senarius numerus impleatur. vel quia in tribus partibus dividitur id est sexta tertia et dimidia videlicet in uno duobus vel tribus. Sed ideo senarium numerum dicimus esse perfectum. quia sicut paulo ante diximus est sex to die perfecit deus omnia opera sua. Cum vero peccatori homini legem dedit que in decem preceptis ascripta est. et sex decades ducta in sexagenarium surgunt. recte per sexaginta cubi tos bonorum operum perfectio designatur. Quod apte etiam dominus in evangelio designat. Qui cum parabolam semi nantis exponeret dixit: Aliud cecidit in terram bonam et dabat fruc tum ascendentem et crescentem. et afferebat unum triginta. unum sexagin ta. et unum centum. Fructus etenim terre bone triginta affert cum mens perfectorum fidei que in trinitate consistit sexaginta affert cum bone vite opera perfecta protulit. Centum vero affert cum ad eterne vite contemplationem pro ficit. Sinistra enim nostra est vita presens. Dextera vero est vita veniens. Et idcirco per centenarium numerum eterne vite contemplatio designatur. Quia cum

post triginta ac sexaginta ad centesimum
computando peruenimus, isdem cen-
tenarius numerus in dexteram transit. Si-
de[?] aut atque operatio adhuc consumpta
est. Quia hic adhuc positi eterne
diuinitatis gaudia non uidemus et operamur
ut uideamus. Cum uero iam se animus
in contemplatione eterne uite suspen-
ditur quasi ad dexteram manum computando
peruenimus. Crescit itaque frontis per sexagin-
ta cubitos. Quia enim per sexagenarium
numerum perfectio. Quid per frontes
edificii nisi ipsa opera designantur que
exterius uidentur. Predicationis enim
uerbum egenis alimenta esurientibus, ves-
timenta algentibus dare et pro bono
opere patienter aduersa sustinere. Quid
aliud quam frontes sunt edificii ce-
lestis. Quia pulchritudo operum exterius
ornat tabernaculum dei, quod adhuc
latet interius. Sed iste frontes
adhuc atrium undique per circuitum. Quia
in hoc magna sunt opera si hec
in mente dilatat amplitudo caritatis.
De caritate quippe scriptum est: Latum
quippe mandatum tuum nimis. De hac
latitudine propheta ait: Statuisti in loco spa-
cioso pedes meos. Sed ecce dum
loquor animo occurrit quia lata
est caritas si per caritatem peruenitur
ad deum. Et per semetipsam ueritas
dicit: Intrate per angustam portam.
Rursum per prophetam audio dicentem:
Propter uerba labiorum tuorum ego custo-
diui uias duras. Atque in euangelio
dominus dicit: Iugum enim meum sua-
ue est et onus meum leue est. Quo-
modo ergo lata caritas si angusta por-
ta? Aut quomodo iugum suaue est et
onus leue si in preceptis dei uie
dure sunt que custodiuntur? De hac
nobis questione citius ipsa caritas soluit
quia uia dei et inchoantibus angu-
sta est et perfectis iam uiuentibus lata.
Quia dura sunt que contra usum spiritualia
preparamus, quia tamen onus dei leue
est postquam hoc ferre cepimus, ita ut
pro amore eius et persecutio placeat et
omnes pro eo afflictiones dulcedine
debeant, sicut sancti apostoli gaudebant cum
pro deo flagella tollerabant. Porta ergo
angusta porta amantibus lata fit. Hec
uie dure spiritualiter currentibus molles
et plane sunt. Cum enim scit animus se per

temporalibus doloribus gaudia eterna
recipere, et hoc magis quod affligi amat.
Atrium ergo ante frontes est, id est per-
tatione operis latitudo dilectionis. Et necesse
quod dicitur undique per circuitum, ut videlicet homo per
quod agit per se in caritatis amplitudine
dilatetur, ne hunc aut timor aut uana
angustent. Si quis enim de uerbo dei
loquitur et caritatem quam predicat
in mente non seruat, edificium frontis
habet. Si quis elemosinam indigentibus
largitur et per hanc fortasse in cor-
de extollitur nec ex caritate proxi-
mi inopie subuenit, sed sese ex ela-
tione extollit, frontem quidem in edifi-
cio condidit sed iuxta frontem atri-
um non fecit. Si quis a proximo illatas
contumelias tollerat et mala oblatra-
tionis portat, magna est patientia quam
demonstrat. Sed si dolorem in corde
habet ... si liberari ad tranquillitatem mansue-
tudinis et ipsum quem male exaspera-
uerat querat. Nam si patientiam exterius ha-
bens intus dolorem tenet nec amat
eum quem sustinet, habet quidem frontem
in edificio, sed ante frontem atri-
um non habet. Quia dum quis se angustie di-
orum subdidit, profecto caritatis la-
titudinem amisit. Nam sicut in superi-
ori parte iam diximus, patientia enim vera
que et ipsum amat quem portat. Nam tol-
lerare sed odisse non est uirtutis mansue-
tudinis sed uelamentum furoris. Et
notandum quod hoc ipsum atrium porte dicitur.
Porta quippe nostra est aditus ad
regnum. Et deum et proximum perfecte amare
iam ad ingressum regni est tendere.
Angustus enim quisque amat intrare
ad ingressum propinquat. Angustus uero
amare negligit intrare ingredi
recusat, quia nec studet inde quod a-
petit. Crescit ergo hominis atrium porte
quando ex latitudine caritatis ad superna
uita quam adhuc non attingere minime per-
sumus iam per desiderium intramus. Itaque
bonum opus circa proximum agitur,
tale ut eiusdem boni operis intentio
discernatur. Si in nec presentis uite re-
tributionem querit, sed spem suam animus
ad futuram promissionem tendit, ut corpori-
bus eterna ex eternis celestia sperat.
Spes enim celestium meritum solidat

De caritatis latitudine

in contemplatione sublimis tremorem de-
ga et per paulum dicitur quam
sicut anchoram habemus in anime
tutam ac firmam et incedentem
usque ad interiora velaminis. De hac
mensura hic subiungitur: Et ante
faciem porte que pertingebat usque ad
faciem vestibuli porte interioris quinqua-
ginta cubitos. Hac quoque loco hoc di-
citur ante faciem porte non exterior sed
interior. Sed interior ante portam
locus describitur dum usque ad faciem
vestibuli porte interioris pertingere
perhibetur. Unde et ipse locus quin-
quaginta cubitis dicitur mensura-
tus. Per quinquagenarium quippe nu-
merus eterna signatur. Habet enim
septenarius huius perfectionem suam
quia eo die dierum unus est com-
pletus et per legem sabbatum in
quo datus est. Ipse autem septena-
rius per semetipsum multiplicatus ad
quadraginta et novem perducitur
cui si monas addatur ad quinqua-
genarium numerum pervenitur. Quia omnis
ad perfectum illius unius contempla-
tione erit in tantum nobis visione
non minus aliquid salutis et
gaudii non erit. Hinc etiam iubileus
enim annus quinquagesimus in requiem
tributus est. Quia quisquis ad o-
rientis dei gaudia eterna pervenit
laborem et gemitum ulterius non ha-
bebit. Nondum vero quia locus
iste describitur per quinquaginta cu-
bitos tendi ad faciem vestibuli
porte interioris pertingere memora-
tur ergo hoc loco propheta iam ipsum
vestibulum porte interioris sed lo-
cum exterius qui tendit ad vestibu-
lum porte interioris narrat. Per
hunc locum utique sicut diximus
spes nostra signatur. Quia dum
eternam requiem querit interim ad
vestibulum porte interioris ducit
nos. Ipsum enim quod desideramus
celestia quod ad promissa gaudia
suspiramus quod eterne vite verum
querimus iam ad interioris
vestibuli propinquamus faciem. Digne

ergo per portam fides, per atrium caritas,
per locum vero qui ad faciem vestibuli
porte interioris propinquat figuratur
spes, sine quibus tribus virtutibus
quisquis iam uti ratione potest ingre-
di ad celeste edificium non potest.
Datur ergo fides in porta que in-
troducit ad intelligentiam, caritas
in atrio que mentem dilatat in
amorem. Spes in loco quinquagin-
ta describitur cubitis qui per desi-
deria atque suspiria introducit animam
ad secreta gaudia quietis. De qua
quiete etsi adhuc sicut est vita
huius non cernimus iam tamen primas
intelligentie aliquid videmus. Un-
de hic subditur: Et fenestras ob-
liquas in thalamis. In fenestris
obliquis pars illa per quam lumen
intrat angusta porta est, sed pars
interior que lumen recipit lata. Quia
mentes contemplantium quamvis ali-
quid tenuiter de quo lumine videant
in semetipsis tamen magna ampli-
tudine dilatantur. Que vix et ipsa
que conspiciunt capere vix pauca possunt.
Exiguum valde est quod de eternitate
contemplantes videant. Sed ex ipso
exiguo laxatur sensus mentium in
augmentum fervoris et amoris.
Et inde apud se ample fiunt unde
ad serenitatis lumen quasi per angu-
stias admittuntur. Que magnitudo
contemplationis quia concedi non nisi
amantibus potest. In thalamis obli-
que fenestre esse perhibentur. Sed in his
que iuxta thalamos non iam ex-
trinsecus sed esse intrinsecus dicun-
tur. Nam de eisdem fenestris subditur:
Et in frontibus earum que erant
intra portam undique per circuitum.
Erant enim in thalamis, erant et
in frontibus eorum que intra por-
tam undique per circuitum fuerant con-
structa. Quia qui cor unum habet
ipse contemplationis suscipit. Nam
qui adhuc exteriora immoderatius
cogitant que sunt de eterno lu-
mine contemplationis ignorant. Nec-
enim tamen corporee earum rerum imaginibus

fides
spes
caritas

Illa se infusio in corpore lucis capit. Anima dum sola visibilia cogitat tunc lumen invisibile ad mentem non admittit. Sed quisquis iam lumen contemplationis intendit curare magno opere debet ut mentem semper in humilitate custodiat. Nequaquam se de gratia que infudit extollat, et ipsas que mentes contemplantium signant quales sint oblique fenestras consideret. Per obliquas etenim fenestras lumen intrat et fur non intrat. Quia hii qui veri speculatores sunt semper se in humilitate deprimunt, atque ad eorum intelligentiam mentes contemplationis intrat. Sed iactantiam elationis non intrat. Et patent itaque fenestre et munite sunt, quia et aperta est gratia eorum in mentibus que replentur et tamen ad se adulationem ingredi per superbiam non permittunt. Dudum vero quam intrat portam undique per circuitum fenestre obliquasse memoratur. Non enim contemplationis gratia summis datur et minimis non datur. Sed sepe hanc summi, sepe minimi, sepe remoti, aliquando etiam coniugati percipiunt. Si ergo nullum est fidelium officium a quo possit gratia contemplationis excludi, quisquis cor intus habet illustrari in lumine contemplationis potest. Quia inter portam undique per circuitum fenestre oblique constitute sunt, ut nemo ex hac gratia quasi singulariter glorietur. Nullus se eorum veri luminis estimet hic soli [illegible], quia modo ipse se hic percipere putat, sepe alter est dicitur quem hic aput se boni aliquid non putat. Unde quoque adhuc apte subiungitur: Similiter autem erant et in vestibulis fenestre per gyrum intrinsecus. Qui dixit fenestras in frontibus, adiungit fenestras in vestibulis per gyrum intus. Quia non solum alta sancte ecclesie membra que preminent hanc contemplationem etiam, sed plerumque hoc donum etiam membra percipiunt. Que et si iam per desiderium ad summa emittat, tamen adhuc per officium in uno iacent, et hii qui despecti videntur contemplationis [illegible]. Fenestre in vestibulis [illegible] sunt. Videmus atque alios in summis locis sancte ecclesie constitutos alta celestibus regni miro studio [illegible] illustrata mentis sufficit superna secreta rimari. Hii fenestre sunt in frontibus. Alii vero in sancte ecclesie [illegible] continentur et despecti humilibus oculis videntur. Sed aput se sapientie studiis vacant, ad celestia audiunt atque ingenio prevalent que sunt [illegible] dona etiam considerant. Fenestre oblique sunt sed in vestibulis [illegible], autem dicitur per gyrum, quia aliquando [illegible] secretarum rerum hic [illegible] dum in cogitatione sua dicit [illegible] hoc putasse istud est animus [illegible] excitavit ut inveniat quod querat. [illegible] intelligentiam lumine [illegible] cognitionem cepit, quasi per obliquam fenestram radius virtutis venit. Sepe per in contemplationem [illegible] tractatibus credendo regressus sunt exempla bonorum sepe [illegible] moribus perfectum. Nam in [illegible] cogitat animus ad meliora [illegible] quicquid melius de aliis audire possit exquirit. Nunc hic inde [illegible] altius vitam ventilat. Unde et electus quidam qui in expansionem sancte ecclesie per [illegible] mundi meritis oculos misit bonorum ad imitationem requirere decebat [illegible] turbo et ymmolabo in tabernaculo eius hostiam iubilationis. [illegible] ymmolare iubilationis hostiam [illegible] tuebat, quia nisi animum huic illius ad bonorum vitam exquirendam [illegible] tenet, ipse usque ad iubilationis sacrificium non pervenit. Cum vero spiritu intra sanctam ecclesiam ad loca summa producimur, eorum vita in speculo ponitur ut tamen videamus bona que debeat imitari. Unde et adhuc apte subditur: Et ante frontes pictura palmarum. Quid per palmas nisi premia victoriarum

designatur. Ipse quippe dari vincenti-
bus solet. Unde et hys qui
certamine intra antiquum hostem vice-
runt etiam victores in pictura ostende-
bant. Scriptum est: palme in manibus
eorum et clamabant voce magna
dicentes: Salus Deo nostro qui sedet
super thronum et agno. Palmas
ipse in manibus habere est victori-
e in operatione tenuisse. Cum vero opi-
nis palma ibi retribuitur ubi iam
de certamine gaudet. Unde et hic
dici plane ante frontes. Sed
ante frontes pictura palmarum
... enim palma victorie videbitur
ubi iam sine fine gaudebit. Nam
... plerique sanctos viros aspici-
mus mira agere, virtutes multas facere, le-
prosos mundare, demonia eicere, tacti-
one studine corporis fugere, prophetie spiritu
ventura predicere. Cuncta itaque hec
ordinum palme sunt. Sed adhuc
pictura palmarum. Nam hec aliquando
... et reprobis. Unde per semetipsam
Veritas dicit: Multi dicent michi
in illa die: Domine, Domine, nonne
in nomine tuo prophetavimus et in nomine
tuo demonia eiecimus et in nomine
tuo virtutes multas fecimus? Et tunc
confitebor illis quia nunquam novi
vos. Discedite a me qui operamini
iniquitatem. Quid ergo signum electo-
rum est? Soliditas caritatis, sicut scriptum
est: In hoc scient omnes quia mei disci-
puli estis si dilectionem habueritis ad invi-
cem. Hec autem miracula tunc electo-
rum longe dissimilia a reprobis
... Quia quod electi ex caritate
hoc reprobi student agere per elationem.
Sed eisdem electis quia ipsa mira-
... per caritatem faciunt, non iam
palme sed adhuc pictura palmarum
... quia de eis foris ostenditur. Gloria
... omnipotentem Deum intus vide-
ant. Ibi autem eis palma est ubi
iam mortis contentio non erit.
... predicator egregius tunc
aspexit palmam veram vincentibus
... cum mortuorum resurrectionem predixit
fieri sicut dicit: Oportet
corruptibile hoc induere incor-
ruptionem, et mortale hoc induere
immortalitatem. Cum autem mortale
hoc induerit immortalitatem, tunc fiet
sermo qui scriptus est: Absorpta est
mors in victoria. Ubi est mors vic-
toria tua? Ubi est mors stimulus
tuus? Tunc est perfecta victoria, cum
mors plene fuerit absorpta. Sed quia
autem quod mirabiliter modo de sanctis
agitur conspicimus, non iam ipsam
victoriam, sed adhuc imagines
victorie videmus. Quia ergo plerique
cum sanctis etiam et in locis subli-
mioribus positis ut ad bona opera
alii provocentur virtutes et signa dantur,
ante frontes interioris edificii pal-
marum pictura ostenditur. Hec
hodierna die tractata sufficiant
ut ad ea que subiuncta sunt valen-
tiores adiuvare Deo nostro Ihesu Christo
Qui vivit et regnat cum Patre in uni-
tate Spiritus sancti Deus per omnia se-
cula seculorum. Amen.

6

Postquam de contemplatione per angustas
obliquasque fenestras insinu-
ans propheta multa locutus est,
eductum se extrinsecus dicit, et gazophi-
lacia vidisse commemorat. In quibus
gazophilaciis quid aliud quam
doctorum scientia designatur? Sed valde
hac in re qui potest tamen doctoribus
sanctis spiritualia atque interna dicere?
Cur propheta ductum se extrinsecus dicit, et
gazophilacia foris vidisse? Sed
sciendum quia alia est contemplatio
que tantum videt quantum dicere non
valet. Alia vero scientia atque doctrina
que tantum videt quantum exprimere
per linguam possit. In contempla-
tione enim veri luminis, quia voce
exprimi non potest, quasi intus est. Hoc
foris est quod exprimi voce non
potest. Ait itaque: Et eduxit me ad
atrium exterius. Et ecce gazophila-
cia et pavimentum stratum lapide in
atrio per circuitum. Quia Grece mone gazo-
filaxe servare dicitur, et gaza lin-
gua Persica divitie vocantur, ga-
zophilacium locus appellari solet
quo divitie servantur. Quid itaque
per gazophilacia designatur nisi ut
prediximus corda doctorum sapientie
atque scientie divitiis plena? Quia mix-

1 Cor 12 Pauli vocem. Alii datur per spiritum
sermo sapientie alii sermo scientie in
eodem spiritu. Sunt enim quidam qui
per donum gratie et ipsa intelligunt
que exponi a doctoribus nec au-
dierunt ac perceperunt. Hii videlicet
sermonem sapientie perceperunt. Et sunt quidam
qui per semetipsos intelligere audita
nequeunt. sed ea que in expositionibus
legerunt retinent atque studiose proferunt
que lecta didicerunt. Unde itaque isti
insti sermone scientie pleni sunt. Tamen
hoc et aliter intelligi possit. quia
sapientia ad vitam scientia vero pertinet
ad doctrinam. Cum igitur bene vivunt
et prudenter predicant gazophilacium
spiritualis edificii recte nominantur. Quia
ab eius ore celestes divitie dispen-
santur. Hiis divitiis habundare disci-
pulos hysdem magister gentium mone-
bat cum diceret. Divites facti estis
in illo in omni verbo et omni scientia.
Sunt itaque in sancte ecclesie edificio
constructa gazophilacia que habun-
dant divitiis scientie linguam doctorum
has veras esse divitias ipsa per se
veritas denuntiat. cum de transitoriis
divitiis dicit. Fallacia divitiarum
suffocant verbum. Sapientia enim atque scientia
doctrine spiritualis vere sunt divitie in
quantum operationum que transire possunt
false nominantur. De hiis divitiis
Pro 21 per Salomonem dicitur. Thezaurus de-
siderabilis requiescet in ore sapientis.
Ex quo autem eo quod ad eternam pa-
triam divitie spirituales et eis a ter-
renis divitiis magna distantia
quia spirituales divitie erogate per-
sistunt. Terrene autem divitie aut
erogantur et desistunt aut retinentur
et utiles non sunt. Cum ergo habeant
in se veras divitias continent vere
gazophilacia pavimentum vocantur.
Et hinc ipsa gazophilacia pavi-
mento quia eis adheret ac subia-
cet humilitas auditorum. Quod
pavimentum recte stratum lapide
in atrium dicitur. quia in latitudine
caritatis viventium sibi submisse sunt
anime fideles que et lapides appel-
lantur pro fortitudine fidei et stra-
tum in pavimento sunt per gratiam humilitatis

Has fidelium mentes Petrus apostolus
fortes in fide conspexerat cum di-
ceret. Et vos tanquam lapides vivi
superedificamini domos spirituales. De
hiis lapidibus sancte ecclesie domi-
nus per Ysayam dicit. Ponam iaspidem
propugnacula tua et portas tuas in
lapides sculptos universos terminos
tuos. an lapides desiderabiles omnes
filios tuos doctos a domino. Quia
enim dominus deus sancte ecclesie propu-
gnacula iaspidem qui viridis coloris
lapis ponit. Quia predicator illi-
mentes interne viriditatis solidam
ut transitoria cuncta despiciat. Nichil
in hoc mundo quod sine clauditur
appetat. Cuncta eius gaudia
velut arida contempnant. Unde
ipse pastor ecclesie auditores suos
ad pascua eterne viriditatis vocans
de deo loquitur dicens. Secundum magnam
misericordiam suam regeneravit nos in spem
vivam per resurrectionem Jhesu Christi ex mor-
tuis in hereditatem incorruptibilem
et incontaminatam et immarcescibilem
conservatam in celis. Huius sancte ecclesie
porte in sculptos lapides ponuntur
Quia hii qui per portam nobis nunc
ad vitam eternam ingrediuntur
sancta opera que dudum sunt recepta
sunt. dum in semetipsis ostendunt
hec que in se sculpta tenent. Porte
etenim non sculpte sed pure essent si
voce quidem promerent. Sed secundum in se
opera non demonstrarent. At ubi scrip-
tum hoc se ostendunt vivere quod loquuntur
et porte sunt. quia intrantes ducunt
et sculpte quia vivendo custodiunt
que aliis loquuntur. Fines sancte ecclesie
universos terminos in lapides desidera-
biles positos videmus. Dum quotquot
in ea fideles fortes in fide et qua-
litate conspicimus. qui ut quos dixi
lapides demonstraret adiunxit. Omnes
filios tuos doctos a domino. Quos
Ysaias universos ecclesie terminos
lapides desiderabiles vidit. Hos
Ezechiel pavimento lapideo stratum
per circuitum esse prohibuit. Quia
adhuc de gazophilaciis subdit

[V]iginti gazophilacia in circuitu
pavimentum. Denarius numerus pro
perfectione semper accipitur quia in
decem preceptis legis custodia con
cluditur. Activa enim et contempla
tiva vita simul in decalogi man
datis coniuncta est. quia in ea
et amor dei et amor se sermo
proximi iubetur. Amor quippe dei
ad contemplativam. amor vero proximi
pertinet ad activam. Sed unusquisque
doctor ut in activa vitam plene
se dilatet atque in contemplativa
vigilanter surgat in sancte ecclesie
structura debet esse perfectus. Unde et
eadem gazophilacia viginti esse me
morantur. et tamen denarius ter
dicitur lingua et vita doloris in
unitate solidetur. Sed hac in re
illud nobis est vigilanter intuendum
quod propheta dum gazophilacia describeret
post adiunxit Pavimentum per circu
itum atque inferius subiungit gazo
philacia in circuitu pavimenti. Cumque
et gazophilacia in circuitu pa
vimenti et pavimentum in circuitu
gazophilaciorum esse videatur. Pavi
mentum quippe et gazophilacia
esse sunt ordine distincta ut et
gazophilacia inter pavimentum et
pavimentum inter gazophilacia sint
circumposita. Non hoc frustra si
gno mysterio est. Nec in circuitu
gazophilaciorum dicitur pavimentum
et in circuitu pavimenti narrantur
esse gazophilacia. Quia enim pavimentum
in circuitu gazophilacia. quia vita
audientium erudit quotidie et
audit lingua doctorum. Doctores
enim boni in sancte eruditionis
verbis modo fomentis dulcedinis mo
do asperitate increpationis immiscent
auditorum suorum vitam a vitiis
defendunt. Sed hinc ipsa quoque ga
zophilacia in circuitu pavimenti
quia sepe etiam doctorum cor victorum
temptationibus tangitur. ut modo
elevet iactatione superbie modo ira
scibilis inflammet. Sed eorum bonorum

auditorum vitam considerant eamque pro
fecisse suis exhortationibus pensant
erubescunt tales esse quales aucto
re deo ipse conspiciunt alios factos
esse. et ante se in mente restabiliunt
quam plene in culpam labantur. Nam
cum ipsa sua doctores verba ad memo
riam reducunt. erubescunt non observa
re quod dicunt. Unde et per Salomonem Prv 16
dicitur. Anima laborantis laborat
sibi quia compulit eum os suum. Os
enim nostrum nos compellit ad laborem quando
per hoc quod diximus a vitiis refrena
mur. Quia turpe nimis est ubi nos
negligendo cadere unde predicando
conati sumus alios levare. Sunt ergo
gazophilacia in circuitu pavimentum
quia doctorum magna custodia est
vita venerabilis auditorum. Et sunt
eis sermo fit in adiutorium quia erubescunt
pulsantibus vitiis non re
sistere qui eorum vita alios arma
verunt. Quia enim quamdiu in hac
vita vivimus contra malignos spiritus
quid aliud quam in acie stamus. Sicut
prediximus doctoris animus forsitan
aliquando elatione pulsatur. sed sive ne
ipse pereat seu ne per exemplum
suum alios ad predictum trahat vi
gilans se et festine et circumspicit
in cogitationibus remordet adduc
ta auditorum suorum vita ad me
moriam semetipsum humiliat. Et quibus
prevalet modis agit ne elatio perci
piatur in mente. ne dominetur in ope
re. Initium quippe est initium omnis Eccli 10
peccati superbia. Quis ergo erit ante
oculos dei eius fructus boni operis
Si ex radice putruit elationis. Sepe
ut predictum est eius animus temptatur
ex ira sed citius se ad se circumspiciendo
recolligit et discipline se pande
re primos agit. ne motum cor tuseat
in sermone. ne erumpat in voce. Sepe
in ira perturbati ubi per negligen
tiam oris ibi per iudicium suffocata
moriatur. Quia ex re agitur ut elatio re co
ta culpa animum utiliter paciat
eam et si se fortiter custodire voluit
ne ad mentem surget se tunc commode

Pu 4/16 fortit vicit Unde bene p salomoz
dr Melior e patiens viro forti et
qui dominatur aio suo expugnatore
urbium Recte aut expugnatori urbi
um patiens pfertur quia in ia acti
one victorie homo victor e hom
In hac aut mansuetudine patiens
victor aius est sui ipsius Sequitur
Et pauimentum in fronte portarum
sm longitudinem portarum erat inferius
Et portarum longitudinem ad locum refe
rimus in quo porte fuerat gstructe
Sm longitudinem portarum pauime
tum erat inferius quia qntum tenere
locus portarum poterat tm tendebat
et pauimentum quod erat inferius Lo
gitudo ergo pauimenti a portis no erat
dissimilis Sed tm equalitas paui
menti non erat cum portis Sed
est ergo qd pauimentum cum port
longitudo similis erat Sed equale
non erat insi qr longe distat vita
plorum a vita docentum Cum etsi
ad regna celestia tendentes eand
longanimitatem spei hnt eadem tm
uiuendi studia no hnt Tendat
ergo pauimentum silit in longum
Quia ipaz fidem ipam spem qs
retinet auditores que hrt etiam
est pdicatores Sed pauimentum infe
rius iacebat ut ob auditores pdi
catores suos longe a suis meritis
excelle cognoscunt Nam ro longi
tudine portarum ipam sicut supius
diximus cordium altitudinem intelligere debemus
Unde sic paulo post scriptum est ad por
tas gradibus ascendebatur Tanto
pauimentum iacet inferius qnto una
queque porta surgit in altitudinem
Quia qnto sanctior est vita do
ctoris tanto sit humilior sensus
audientis qr semetipm despicit
dum pdicatoris sui vitam i ma
gnam surgere altitudinem pspicit
Imitari etenim bona eius alia
forsan pt alia no pt In quibus
p valet pficit In quibus minime
p valet ad humilitatem crescit Et
hoc ipm ergo ei i pfectum est in
pfectum quid ei imitatur ad pfectum

non est Certe enim si pdicatorum
suorum ea que legimus facta et
dicta pensamus magnitudinem al
surrexint forte cognoscimus cum
taceamus exonsione signorum
loquimur de virtutibus cordium Ecce
paulus qui se legi mortuum p
legem dicit Quia ut in xpo vi
deret ei hec lex ipso predicante
magno fidei ardore successum p
cepta legis teneri carnaliter uolunt
cum discordiam in gentibus fieret
tunc Et cum petrus aplus er
ran adhuc in circumcisione legis
consuetudinem vellet ei i facie
restitit cuius hac in re fuisse
reprehensibilem dicit Et hec cum stu
dium discipulis loquens non
solum tacuit sed quod e ma
ius ypocrisim idem simulatum
nominat dicens Cum venisset
petrus Anthiochiam in facie
ei restiti quia reprehensibilis erat
Et paulo post et simulacioni
consenserat Ceteri iudei Ipse
no aplorum pmus cui multi
discipulos amaret atque agnu[illegible]
detrahi de pauli scriptis aio
scet dicit Sicut carissimus frater
paulus sm datam sibi sapientiam
scripsit nobis loquens in eius
hijs in quibus sunt quedam dif
ficilia intellectu q indocti et in
stabiles depravant Sicut et cete
ras scripturas ad suam ipsorum p
dicionem Ecce paulus in epistolis
suis scribit petrum reprehensibilem
Ecce petrus in epistolis suis ass
paulum in hijs que scripserat d
imitandum Certe enim nisi legisset
petrus pauli epistolas no laudasset
Si aut legit quia illic repre
hensibilis dicitur inuenit Er
go virtutis laudavit etiam qd re
prehensus est atque ei ex hoc
placuit quia in hijs no pla
cebat qui aliud quam debuerat fe
cit qr se etiam in iudicio fidei

9

De humilitate petri

ipse dedit, atque in eadem restitutus
sequentes minoris sui, ut et ceteris
hoc fieret contigit, quod primus erat
apostolatus culmine esset primus et
humilitate. Pensate ergo fratres
in quo mentis vertice stetit
illas epistolas laudavit in quibus
scriptum vituperabilem invenit esse
tanta mansuetudo esse potuit
que quies animi que soliditas atque
turbare cogitationis. Ecce a mi-
nore suo reprehenditur et reprehendi
non dedignatur. Non ad memoriam
revocat quod primus in apostolatu vo-
catus est. Non quod claves regni celestis
acceperit, non quod peccata quecumque in
terra solveret essent soluta in celo,
non quod in mare pedibus ambu-
lavit, non quod paraliticos in Ihesu
nomine iubendo erexit. Non quod
egros corporis sui umbra sanabat,
Non quod mentientes verbo occide-
rat, Non quod mortuos orando sus-
citabat. Ne igitur verba increpationis
dedignetur audire omnia dona que
perceperat quasi a memoria expulit
ut viri fortis humilitatis domi-
naret. Cuius ergo nostrum si vel extre-
mum aliquod signum fecisset a mi-
nore fratre increpatus increpationis
verba patienter audiret? Nichil eius
simile fecimus, et si quis nos for-
tasse de actione nostra reprehende-
rit statim intumescimus, in magis
... nos tacite cogitamus ...
... nobis ad animum deducimus et
... non habemus. At contra Petrus
virtutibus humilis in reprehensio-
ne permansit. Sed porta fuit in
... hanc autem tantam
mansuetudinem nos imitari non
possumus. Sed quia paucorum
... longe inferius iacemus. Sunt
nonnulli qui non Petrum apostolorum
principem, sed quendam alium eo
nomine qui a Paulo est reprehensus
accipiunt. Qui si Pauli apostoli
verba studiosius legissent ista non
dicerent. Dicturus etenim Paulus

cum venisset Petrus Anthiochiam
in faciem ei restiti, ut de quo Petro
loqueretur ostenderet, in ipsa sue narra-
tionis initio premisit dicens: Credi-
tum est michi evangelium prepucii sicut
Petro circumcisionis. Qui enim operatus
est Petro in apostolatum circumcisionis
operatus est michi et inter gentes.
Patet ergo de quo Petro Paulus loqui-
tur, quem et apostolum nominat et prefuisse
evangelio circumcisionis. Et narrat. Et
fuerunt quidam qui secundam Petri
epistolam in qua epistole Pauli lauda-
te sunt eius dicerent non fuisse. Sed
si eiusdem epistole verba pensare ~~voluis~~
voluissent, longe aliter sentire potu-
erant. In ea quippe scriptum: Voce
delapsa ad eum huiuscemodi a
magnifica gloria: Hic est filius meus
dilectus in quo michi complacui. Atque
subiungitur: Et hanc vocem nos
audivimus cum essemus cum ipso in
monte sancto. Clarescit itaque evidenter
et patenter agnoscitur quia tunc vox
ista de celo venit. Petrus apostolus
in monte cum domino stetit. Ipse
ergo hanc epistolam scripsit qui hanc
vocem in monte de domino audivit.
Sed quia pauca de Petro diximus,
Nunc si placet ad Pauli consuetudinem
convertamur. Et pensemus si possumus
illi qui tanti ardoris est in zelo
predicationis ut apostolorum primo
non parceret, quante fuit mansuetu- de beato Paulo
dinis in studio longanimitatis. Ta-
ceamus autem ter virgis cesus sum,
Quia semel lapidatus sum, Qua-
ter naufragium fecit, Quia nocte
et die in profundum maris fuit, Quia
a Iudeis quinquies quadragenas
una minus accepit, Quia hominibus eum
ad invidiam eius commoverant
ea mala que nobis ab apertis ad-
versariis irrogantur. Hoc plus
solet dolere quod a propriis patimur.
Unde et ipse David per prophetiam contra
traditorem suum loquitur dicens: Quoniam
si inimicus meus maledixisset mi-
chi, supportassem utique. Tu
vero homo unanimis dux meus
et notus meus qui simul mecum dulces

c

capiebus cibos. Pensemus rogo si pos
sumus Paulus apostolus qui quantum
tantum patiens inter persecutores, quantum
mansuetus inter discipulos fuerit.
Certe Chorinthi venientes ab ydolorum
servitute chorinthios retraxit. Cumque
eis deus verus innotuit, eterne eis
vite gaudia predicavit. Et cum mag
nam multitudinem populi in fide col
legisset, tantam illic inopiam pertulit
ut manibus suis in necessariis labora
ret, et panem sumptum a discipulis
non accepit, quibus panem celi pre
dicavit. Insistebat vero verbo pro vita
audientium. Insistebat labori ma
nuum pro vita corporis sui. De certis
quoque alys eius stipendia discipulis
mittebantur, ut chorinthiis predicare
sufficeret. Ipse quippe ad eosdem co
rinthios per epistolam loquitur dicens:
Cum essem apud vos et egerem,
nulli onerosus fui. Nam quod
michi deerat suppleverunt manus
iste fratres qui venerunt a mace
donia. Quibus ad magnum quoque
improperium prorupit dicens: Alias
ecclesias expoliavi accipiens stipe
dium ad ministerium vestrum. Pense
mus rogo si possumus, cum hoc mansuetu
dinis fuerit. Pane sibi predicare
et panem carnis non accipere, cor
da audientium de divinis rebus
instruere et inter eosdem discipulos
fideles et abundantes fame labo
rare, inter saciatos pati inopiam.
Nec tamen quod patiebatur dicere, quod
patiebatur non dicere, nec tamen dole
videt dura quia se corda auditorum
tenacium. Nec a predicatione desiste
ret. Nam sicut apostolorum acta tes
tantur, anno et sex mensibus continue
in eadem civitate predicavit. Cumque
ab eisdem corinthiis recessisset, ad
eos postea scribit quod apud eos penuriam
pertulit. Quare autem hic eisdem cum
inter eos viveret innotuit dixit: Ne
quod inter eum factum ex bona volun
tate non fuerat, fieret ex visione. Et
cum innotesceret eorum iam reuma
net voluntas ista. Cur ad hec post

macedonia longe positus scribit: non
modo discipuli incorrecti remane
ret. Et quales ingressi in tenga
fuerant, alys quoque fratribus tales
non essent. Vere et in hoc Paulus
ve magistri gentium sua neglegens
aliena curans implectus quod
predicaverat. Nemo quod suum est
querat, sed quod alterius. Quia o
que sua sunt singuli cogita
nes, sed ea que aliorum. Cir
ita usque ista mansuetudinis virtus est
quanta tranquillitas spiritus. Cumque
circuitu se undique huius mundi iniqui
ad omnipotentis dei servitium quales
se aggere conspiceret, et illius
sibi inter subsidia non preberet in
primus se de cuius vita desperaret.
Cuius non incassum se laborasse di
ceret. Cuius non ab eius exhortatione
obmutesceret, que in semetipsis
primum ferre fructum boni operis
non videret. Sed paulus pro mansue
tudine in virtute ultra solidatus
persistit, predicavit, dilexit et bonum
quod ceperat explevit atque per
do et persistendo discipulorum cu
ad vitam perduxit. Nam corinthi
orum postmodum se fore iudicium
in eadem epistola scribit: De ministerio
quod fit in sanctos ex abundan
tia est mihi scribere vobis. Scio enim
promptum animum vestrum pro quo de vobis
glorior apud macedonas quia achaia
parata est ab anno priori, et vestra
emulatio provocavit plurimos. De
rursus ait: Qui non solum facere
sed et velle cepistis ab anno priori.
In quibus enim non tam opera quam
pia vota requirebat. In eis procul
dubio plus laudat pia vota quam
opera. Nondum tamen est, quia hec
improperium hec ipse consolacio cum
dicit ab anno priore. Bona quidem
sed tarde fecerant. Atque ideo ho
minis sine reprehensione lauda
bat. Medici quippe est quod medica
mentum vulneri apponit quod etc
que purgata sunt refovet et ea que pu

nemini mordet. Sz hec tolle
rando atque predicando explet quod
ait et minore langwindatis vtris
compulorum divitia emolliunt ad
interna viscera. Prima longitudo per
surrexit in altitudinem. Sz insir
nos ad imitandum tante man
suetudinis longanimitatem ydonei
non sumus. Prima vtz paruitudinum
sumus et despecti in unis moribus
remus. Ecce autem de duobus dumtaxat
est extatis loquor Martir qq.
Stephanus memorie occurrit. Qui
tatus persecutoris sui nomine et in
medio persecutorum deductus inpterritus
sit fiducialiter docuit. et ex zelo
veritatis et vitatis persecutores suos
fortiter increpauit dicens. Vos autem
semper spiritui sancto restitistis. Cumque
ad lapides currerent. et eum lapi
dibus necarent flexo genu pro eisdem
persecutoribus orauit dicens. Domine
ne statuas illis hoc peccatum. Cumque
ista vtus est. Sic zelo fuere
ab a quibus tenebatur persidie
mysteria fiducialiter ducet. et
diligere vt in morte quos persequebantur
bus moriebatur oraret. Sic quos
zelo inferbuit ac si mansueti
dinis nil haberet et sic mansuetus
eorum dilectioni persistit ac si zelo
furoris nil habuisset. Pensemus
hec vbi nostre constie reatus iam
ens eum nimium si falte vbi con
tumelia a proximo accepit non statim
vindictam reddit / non cor suditum
moneat ad odium erumpit. non
proximi dilectionis obliuiscitur. Iste
Stephanus ex omnipotentis dei
dono potuit. Prima surgentis altitu
dinis porta sunt. Hoc nos mihi
non vtute imitari non possumus. Prima
longe infirius sicut paruitudo iacemus
Quid autem nos in vita sanctorum
summa admiratione dicimus quam ad ipsum
quoque angeli per predicatorum sancte
ecclesie vitam considerantes valde ad
mirati sunt. an non eorum vita presbiter

admiratus est cum diceret. Sic
hii autem nimio honorati sunt amici
tui deus nimis confortatus est prin
cipatus eorum. Quod de quibus eius
animas dicat eorum interroga. In
quo veltat predicatoribus dicit. Vos
amici mei estis. Ysaias quoque eorum
vitam intuens ait. Qui sunt isti qui
vt nubes volant et sicut columbe
ad fenestras suas. Recte autem pre
dicatores sancti nubes appellati
sunt. quia vbis plurimum miraculis
coruscant. Qui volant quoque vt
nubes dicitur. quia et in terra viuen
tes. extra terram sunt omne quod agunt
Vnde et per quandam nube
dicitur. In carne autem ambulantes
non secundum carnem militamus
Priores etenim patres coniugiis vtebantur
filios gerebant substancias
possidebant curis rei familiaris
intendebant. Istos autem iam prophe
te spiritu prudentis sciebat deserere
coniugia non appetere. filios non pre
are. nichil in terra querere nil pos
sidere. non eos per terram vel homines
ambulantes vt nubes volantes
nominat. Volant enim qui terram
per non tangunt. quia in ipsa nil
appetunt. Qui et ad fenestras su
as quasi columbe sunt / quia per
mansuetudinem sue spiritum in hoc
mundo per oculos nil concupiscunt
Consideremus ergo quante altitudinis
iste spiritualis edificii porte sunt. ipsi
et spirituales patres admirantur. Cunctorum
quod nos in carnem admiratione huius
clarius necesse est qui paruitudo sumus
Sed quia sub longitudinis appellatione
altitudinem portarum audiuimus. Nunc
aut aliquid de earum latitudine cogi
stamus. Sequitur. Et mensus est latitu
dinem a facie porte inferioris usque
ad frontem atrii interioris extrinsecus
centum cubitis ad orientem et ad
aquilonem. In quibus vbis. si
per eam aditum accipimus quod ad cognitionem
dei intramus. porta inferior fides. a
trium vero interius contemplacio. Et
ad porta inferior latitudinem a facie
Prima vtz et fides per caritatis sue

amplitudinem habet eam que videtur a
proximis operacionem. Quia dum fortiter
a perfectoribus agi conspicimus. Nos
quoque in bonis actibus angustiam
exempla per eos magne operacionis
accipimus. et unicuique sancta ac-
cio quasi quedam nobis fit latitu-
do itineris. que prius erat angusti
a difficultatibus. Sed quoque activam
minus stantem. contemplativa vita
per quedam signa desideriorum et
gemitus ostendit. Quantum minus
indicat. quantum amat. Denarius
autem numerus semetipsum multiplicatus
in centenarium surgit. Unde recte per
centenarium magna perfectio designa-
tur. sicut de electis ipsa veritas ait.
Omnis qui reliquerit domum vel
fratres aut sorores aut patrem aut matrem
aut uxorem. aut filios aut agros
propter nomen meum centuplum acci-
piet. et vitam eternam possidebit.
Neque etenim sanctus quisque ideo terre-
na deserit ut hec possidere in hoc
mundo multiplicius possit. Quia quisque
terrena non studio terram reliquit ter-
ram non reliquit. sed appetit.
nec qui unam uxorem deserit
centum recepturus est. Sed per cen-
tenarium numerum perfectio designatur.
postquam eciam vita eterna promit-
titur. Quia quicumque pro dei nomine
temporalia atque terrena contempnunt.
et hic perfectionem mentis recipit ut
iam ea non appetat que contempnit.
Et in sequenti seculo ad eterne vite
gloriam pervenit. Centuplum itaque acci-
pit quod dedit qui perfectionis
spiritum accipiens terrenis non indiget.
et si hic non habet. Ille enim pauper
est qui eget eo quod non habet.
Nam qui et non habendo habere non appe-
tit dives est. Paupertas quippe in
inopia mentis est non in quantitate
possessionis. Nam cui cum paupertate
bene convenit non est paup-
per. Centenarius ergo numerus latitudinem
a facie porte interioris usque ad fron-
tem atrii interioris extrinsecus centum

cubitos. Quia redemptor quotidie
per magistros atque doctores dominus suis
perfectionis metitur vitam fidelium
vel in exhibitione operis boni per
fidem vel in sanctis desideriis per
contemplationem. Multi enim viden-
tur in fide positi magna operari. sed
in centum cubitis non mensurantur.
Quia per ipsa que faciunt terre-
nam gloriam querunt. Et quidam in-
veniuntur per abstinenciam cruciari ge-
mitibus insistere. Sed eorum men-
sura ad centum cubitos minime du-
citur. Quia in hiis que agunt
ab humano iudicio favores requi-
runt. Quis ergo est qui per centum
cubitos mensuratur. nisi is cuius bo-
na operacio recta intencione ornatur.
ut in eo quod agit non ad terrena
lucra appetenda aut ad laudes hu-
manas reflectatur. Certe enim miseri-
cordiam proximis exhibere. possessa largi-
tum [illegible] indigentibus tribuere
latitudo in facie porte interioris
est. sed si tua das et aliena non
appetas. si eternam gloriam de
bono opere non requiras. recte
centenarium numerum in de perfectione
mensurans. Nam qui videtur
dare misericorditer propria et rapit fortasse
violenter aliena iste adhuc lu-
que sit via perfectionis ignorat.
Nec cognovit unde ad perfectionem
tenditur. Quia nec ipsum cen-
tum invenit prius enim appetitum
avellere a mente debuit. et postea
que iure possidet largire. Unde scri-
ptum est. Declina a malo et fac
bonum. Quid enim prodesse bonum
facit. qui nec dum a malo decli-
navit. Et sunt quidam qui sicut
dictum est ab alienis abstinent
carnem cruciant. Sed tamen si pri-
us fuerint cognoscunt. quia
ad mundi gloriam alienat extri-
frontem atrii interioris [illegible]
Sed per centum cubitos non men-
surantur. Hii ergo de numero perfectionis si-
de quibus per prophetam dicitur. Quia ce-
nes [illegible] ad umbram [illegible]

cinfecerit. Et quamvis qz no dr q inm
sub. sed extrinsecus ista imdsuran
ua vz et redemptor nr tiny per
us fitad hoim uel appbat ul in
dat no intrinsecus. sed extrinsecus
ntitur. Unde et per dnm dict
fructibus eorum cognoscetis eos
eu eum per hoc qz videmus ag
mus opantur aim que no vide
ms sine latitudine. que e dsaac
re inferioris siue atri frontem
floris extrinsecus inctum. Cu enim
os conspicimus largi elemosina
alicto gurre. nichil eos in hoc
udo gle querere in illius compe
d inhiare / atqz alios videmus
arnem domare. laciuns insiste.
vs celestibus ocupari. nil transito
honoris appete. Quid aliud de
bemus nisi eos pfectos crede. scos
cmare. Quia ergo hc quod aspicimus
de eos pfectos videmus. cordi vitam
r eciam tubitos extrinsecus inctu
ur. Et quia multi in iudea pleri
in gentilitate positi ad hanc per
comis summa venerint recte sub
itur ad orientem et aquilonem
idayeis etenim ppsus oriens iue
ctus est. De cuius carne ille natus
qui sol iusticie vocatur. De quo
r pphami dicitur. Vobis aut qui
tenis deum orietur sol iusticie.
r aquilone vero gentilitas figa
r q diu in pfidie sue frigore
rpuit. Et in cuius corde ille regi
r qui attestante ppha aput semz
m dixit. Ponam sedem meam
a aquilonem. Qui itaqz mrartis
mus omnipotens alios pfectos ex
dea. alios pfectos ex gentilitate
tra sanctam ecclesiaz fecit centru
bitos non solum ad orientem ine
b est. Sed eciam ad aquilonem. Sed
na sub aquilonis nomine de gen
titate hinc se intulit / considerare
et quantum sr nos effusa sunt
vera creatoris nri / Omnes enim
os ex gentilitate venimus. Antiqui
ues nri lignis et lapidibus
uebant et delinquentes deum

a quo facti sunt deos venerati sunt
quos fecerunt. Nos aut per omnipotentis
gram dei ad lucem de tenebris
reducti sumus. Recolamus ergo
de quibus tenebris venimus. Ut de
luce quam accepimus gras agamus
Nec enim diuinam iuriam intelligit
qui sue misie memor non est. Und
et p pstaz dr . . . sicta iuias tuas
qui saluos facis sperantes in te. Qui
enim nobis dei iuie mire sunt cum
nobis ad memoriam misie nostre
reuocant. Quia recolentes quid
fuimus intelligemus tamen debemus
q sumus. Laudemus itaqz conditori
creatori nro / quia de hiniao creature
colla inetis excussimus. Gaudeamus
in nobis impletum esse. quod per ysayam
dictum e. Et frenum erroris
quod erit in maxillis pplorum canticum
erit nobis sicut vox sctificate
sollempnitatis. Frenum quippe
erroris maxillas pplorum constrinxerat
qm ydolorum errorum obligata
gentilitas deo vo confessionem
laudem dare nesciebat / Sed hc ipm
erroris frenum idem nobis in canticum
versum est / cum gaudendo psallimus
atqz cantamus. Omnes dii gencium
demonia. Dns aut celos fecit
Et rursum / Simulacra gencium argentum
et aurum opa manuum hominum.
Os hnt et no loquentur. Oculos habent
et no videbunt. Aures hnt
et no audiunt. nares hnt et non
odorabunt. Manus hnt et non
palpabunt. pedes hnt et no ambulabunt.
Cum itaqz omnipotenti deo
hec psallendo dicimus ipm erroris
freni ad quod a laude dei ora nra
ligabat deo dno canticum fecimus.
Bene aut dicitur sicut vox sctificate
sollempnitatis. Quia dum confessionis
laudem deo reddimus in sanctificata
sollempnitate gaudemus. Respondeamus
ergo moribus tante misie redemptoris
nri / et qui lucem cognouimus.
prauorum opm tenebras declinemus /
Sed est iam rogo quod in hoc mundo
libeat. Ubi luctus aspicimus undique
gemitus audiuimus. Destructe vrbes
eursa sunt castra depopulati agri
in solitudinem terra redacta e. Nullus

-p̄s 30

Huius cap(itu)li d(e) gr(ati)a dei
q(uia) vocavit nos de
tenebris ad lucem . . .

in agris incola, pene nullus in
urbibus habitator remansit. et
tamen ipse parue generis humane
reliquie adhuc cottidie et sine
cessatione feriuntur. et finem non
habent flagella celestis iusticie quia
nec inter flagella correcte sunt
actiones culpe. alios in captiuitatem
duci, alios detruncari, alios interfi-
ci. Quid est ergo quod in hac vita li-
beat fratres mei? Si et talem mundum
adhuc diligimus non iam gaudia
sed vulnera amamus. Ipsa autem que
aliquando mundi domina esse videbatur
qualis remanserit Roma conspicitis
innumeris doloribus multipliciter
attrita, desolatione civium, oppressione
hostium, frequentia. Ita ut in ea com-
pletum esse videamus quod contra ur-
bem Samariam per hunc eundem
prophetam longe superius dicitur: Pone ol-
lam, pone inquam et mitte in ea

Ezech 24

aquam et congere in frustra
eius in eam. et paulo post: Effer-
buit coctio eius et discocta sunt
ossa illius in medio eius. atque iterum:
Congere ossa que igni succendam
Consumentur carnes et coquetur
universa compositio et ossa ta-
bescent. Pone quoque eam super
prunas vacuam. et ut incalescat
et liquefiat es eius. Tunc enim
nobis olla posita est, cum hec
est civitas constituta. Tunc in eam
aqua missa est et frusta eius
congesta sunt, quando ad eam undi-
que populi defluebant, qui velut aqua
calente actionibus mundi fervescerent
et quasi frusta carnium in ipso suo fer-
vore liquarentur. De qua bene dicitur:
Efferbuit coctio eius et disco-
cta sunt ossa illius in medio eius.
Quia prius quidem in hac vehemen-
ter incaluit actio glorie secularis,
sed postmodum ipsa gloria cum suis
sequacibus defecit. Per ossa etenim
potentes seculi, per carnes vero populi
designantur. Quia sicut carnes
portantur ossibus, ita per potentes seculi
infirmitas regitur populorum. Sed ecce iam

de illa omnes huius seculi potentes ablati
sunt. Ossa ergo excocta sunt. Ecce populi
deficiunt. carnes eius liquefacte sunt.
Dicatur itaque: Congere ossa que igni succen-
dam, consumentur carnes et coquetur
universa compositio eius, ossa tabescent.
Ubi enim senatus? ubi iam populus? Conta-
buerunt ossa. Consumpte sunt carnes.
Omnis in ea secularium dignitatum
ordo extinctus est. Excocta est univer-
sa compositio eius. Et tamen ipsos nos
paucos qui remansimus adhuc cotti-
die gladii, adhuc cottidie innumere
tribulationes premunt. Dicatur er-
go: Pone quoque eam super prunas
vacuam. Quia enim senatus deest, po-
pulus interiit, quia tamen in paucis
qui sunt dolores et gemitus cotti-
die multiplicantur, iam vacua ardet
Roma. Sed quid ista de hominibus
dicimus cum ruinis crebrescentibus ipsa
quoque edificia eius destrui videmus.
Unde et apte de civitate iam vacua
subditur: Incalescat et liquefiat
es eius. Iam enim et ipsa olla consu-
mitur in qua prius carnes et ossa consume-
bantur, quia postquam defecerunt
homines, etiam parietes cadunt.
Iam sunt qui in eius aliquando gloria
letabantur. Ubi eorum pompa? ubi
superbia? ubi frequens et immoderatum
gaudium? Impletum est in ea quod contra
destructam Niniven per prophetam dicitur: Ubi
est habitaculum leonum et pascua catulo-
rum leonum? Nonne eius duces et
principes leones erant, qui per
diversas mundi provincias discurrentes
predam sevientes et interficiendo rape-
bant. Hic leonum catuli inveniebant
pastum, quia pueri adolescentes iuvenes
seculares et secularium filii huc
undique concurrebant, cum proficere in
mundo voluissent. Sed ecce iam
dissoluta vel desolata contri-
ta est gemitibus, consumpta est. Iam nemo
ad eam currit ut in hoc mundo
proficiat. Iam nullus potens et vio-
lentus remansit qui opprimendo
predam diripiat. Videamus ergo:
Ubi est habitaculum leonum et pascua
catulorum leonum? Contingit

de iudea nominis per prophetam dicitur
Dilata calvicium tuum sicut aquila.
Calvicium quippe hominis in solo capi-
te fit solum. Calvicium vero aquile in
toto fit corpore. Quia cum valde senu-
erit penne eius ac pennule ex omni-
bus membris cadunt. Calvicium
ergo suum sicut aquila dilatat quia
plumas perdidit que populum amisit. Ala-
rum quoque penne ceciderunt cum quibus
volare ad predam consueverat. Quia
omnes eius potentes extincti sunt
per quos aliena rapiebat. Hec autem
nos de romane urbis contricione
diximus in cunctis mundi civitatibus
agnoscimus. Alia etenim loca clade sunt dis-
luta sunt. Alia gladio consumpta.
Alia fame cruciata. Alia terre hiati-
bus absorpta. Despiciamus ergo ex toto
animo hoc presens seculum vel extinctum
finiamus mundi desideria saltem cum
mundi fine. Imitemur bonorum facta que
possumus. Apud enim orientem et aqui-
lonem multi sunt qui per perfectionem
centum cubitis mensurantur. Ex
da enim et utilitate sicut dictum est
de sanctitatis culmine extremum. Quamvis
intelligi per orientem et aquilonem
quo iusti et peccatores possunt. Oriens
nempe ne dominite iusti nominantur qui sic
in luce fidei nati sunt ut innocentiam
custodierunt. Per aquilonem vero pec-
catores accipimus qui in meritis fri-
gore delapsi sub peccati sui umbra
torpuerunt. Sed tamen omnipotens di-
vina et tales ad penitentiam revocat con-
versionem et lacrimis lavat virtutibus
ditat et usque ad perfectionis culmen sub-
levat ne ad orientem centum cubiti
sed etiam ad aquilonem ducuntur quia
cum iustis et peccatores per dona et
gratiam ad perfectionem veniunt largiente
eo domino nostro ihesu christo qui cum vivit
et regnat cum patre in unitate spi-
ritus sancti deus per omnia secula seculorum amen

Magna legentium debet esse discre-
tio ut in sacro eloquio cum
quibus verbis sermo dicitur non semper
unam eandemque rem significare credat
sicut autem sol in bono aliquando in ma-
lo accipitur. Solis enim nomine quando
signatur dominus aliquando persecutio. At-
testante enim libro sapientie impii in
inferno dicturi sunt: Erravimus a
via veritatis et sol iusticie non illuxit
nobis. Et de iactis seminibus dominus
dicit: Orto sole cum ardore aruerunt.
Quia nimirum persecucione in reprobo-
rum cordibus predicatoris verba
siccantur. Sic leo dominum signat
unde scriptum est: Non iugabis bovem
et asinum, id est sapientem cum stulto in
predicatione non sociabis. Sic per
leonem fatuus figuratur sicut de eo
qui in turpitudinibus amore captus est
dicitur: statim quod eam sequitur quasi
bos ductus ad victimam, id est sicut fa-
tuus trahitur ad mortem. Hec ideo
dixi ne quis portam significare dominum
vel predicatores vel scripturam sa-
cram vel fidem exposui. Ubicumque
iam in hoc propheta porta legitur
aliud non credatur. Cum enim de
una porta propheta diutius loquitur
recte fides intelligitur. Quia una
est electorum omnium fides. Cum vero
alie nominantur intelligi sicut ora-
tiones longe superius dictum est predicatorum
precepta per que vera vita cognoscitur
et per que ascenditur ad sacramentorum
spiritalium cognicionem. Nam porta
per quam signatur fidem diximus exterior
nobis est quia inferior appellatur
In hac enim vita dum sumus quasi
in imo positi adhuc infirmius tene-
mur et recte inferior porta fidei
est quia nobis in terra positis ap-
perit cognicionem dei. Itaque interior
Portam vero que respiciebat viam
aquilonis atrii exterioris mensus
est tam in longitudine quam in la-
titudine et thalamos eius tres
hinc et tres inde et frontes eius
et vestibulum eius secundum mensuram
porte prioris quinquaginta cubitorum
longitudinem eius et latitudinem
xxv cubitorum fenestre autem eius
et vestibulum et sculpture secundum
mensuram porte que respiciebat
ad orientem et septem graduum erat

ascensus eius et vestibulum an(te) ea
de porta que respiciebat viam aqui
lonis atrij exterioris ea ipsa repli
cantur que iam de porta alia supe(rius)
dicta sunt Atque alia subiungitur
que de predicta porta prophetia tace
bat vt ergo de hijs latius disseram
que nec dum discussa sunt de eis
ea que iam dicta sunt sub bre
uitate replicare Porta etenim viam
aquilonis respicit cum predicator
quisque vitam peccatoris cognoscit ei
que interiora vite per verbum predicacionis
aperit Que porta atrij exterioris dicitur
Exterius quippe est atrium vita pre
sens in qua omne quod corporaliter
agitur corporaliter etiam videtur Cete
rum in longitudine quam in latitudine
mensuratur Quia cum ad fidem
peccator ducitur Necesse est vt eius do
ctor consideret vel quantum in lon
gitudine spei vel quantum in latitudine
caritatis ex eius ammonicione proficiat
Qui enim conuertitur ad deum si ad
huc bona vite presentis sperat lon
gitudinem non habet quia breuis est
vita in qua spem posuit Qui per
terrenarum rerum concupiscentiam etiam ad
huc per proximi odium coangustatur
latitudinem non habet et quia nescit
vel transitoria contempnere vel se
in proximi amore dilatare Cum
vero conuersus quisque eterne vite
gaudia longanimiter sperat proxi
mi molestias cum caritate tollerat
et ea que non habet concupiscere con
tempnit longitudinem et latitudinem
porta habet quia gloria predicatoris est
profectus auditoris Unde quibusdam
per magnum predicatorem dicitur Gaudi
um meum et corona mea et rur
sum Ecce nunc viuo si vos statis
in domino atque iterum Que est
enim nostra spes aut gaudium nonne
vos ante deum Longitudo ergo et
latitudo porte est que ad aquilonem
respicit quia cum infidelem quempi
am in peccato suo frigore torpentem
predicator ad fidem conuertit per
hoc quod eum in longitudinem spei

tendit et in amplitudinem carita(tis) di
latat eius gloriam suam facit Et (a)
in cognicione sancte trinitatis ex bo(na)
predicacionis auditores quinque de(i)
trinitatis amore proficiunt Hec habet ea(dem)
porta thalamos tres hinc et
tres inde Quia omne quod per
testamentum nouum de trinitate
doctor loquitur hoc et de testamento
veteri ondit et cor audiencium
amore celestis patrie proficit vt
inherens deo quasi sponsa cum sponso
in quodam iam thalamo sedeat
atque a terrenis se desiderijs fun
ditus auellat Vel certe vt longe
superius dictum est Quia tres sunt
ordines bene viuencium coniugatorum
scilicet coniugatorum continencium atque predi
catorum Et quia alij etiam in con
iugijs positi amore celesti pre
euelant Alij autem spe et ingiu(iu)
dijs et carnem macerant Omnes
actus terrenos refugiunt et in(hu)
ius seculi implicacione tempus
Alij vero et terrena bona despiciunt
et celestia gaudia predicant qui
cognouerunt Quia isti in isto spiri(tuali)
edificio thalami sunt in quo
cogitacione et meditacione anima cri
sti sponso sociantur Quos tres
horum ordines quia non solum
ecclesia ex gentibus habet sed alium
etiam synagoga habuit dum m(agna)
multitudo spiritualium patrum redemp
toris graciam ardenter expectat por
ta celestis edificij tres hinc et
tres inde thalamos habet quia predica
tor quisque cum ad superna patriam
auditorem prouocat et vos prece
dentes anhelasse celesti desiderio
monstrat plus eum plerumque exem(pla)
quam exhortaciones verba compungunt
Cum predicator dicit quales alij
coniugio vel in continencia vel
predicacione gratia omnipotentis dei an(te)
rem in nouo testamento fuerint
alij quales in veteri Porta quoque
thalamos ex vtroque latere habere se
Ere que porta habet tres frontes Quia

in praedicatoris vita aperta opera cer-
nuntur. Et ante frontem vesti-
buli, quia prius quam bona opera
innuat praedicat fidem per quam
anima humiliter veniens ad bonorum
operum altitudinem sublevatur. Nec
incongrue secundum mensuram portae porti-
cus. Iuxta hoc quod subditur: Quinquaginta cubitorum
longitudinem eius et viginti quinque
cubitorum latitudinem. Et iam superius
me dixisse memini, per quin-
quagenarium enim numerum requiem dixi
signari. Quia et quinquagesimus annus
plebi in requiem datus est, qui
appellatus est iubileus, quia septena-
rius numerus per quem hoc omne tempus
evolvitur, septies multiplicatus ad
quadraginta et novem ducitur. Cui
monas additur, quia in unius
contemplatione requies aeterna perficitur.
Porticus ergo quadragenarius numerus nos
longitudinem est, quia pervenire ad
requiem nec per ...qui ad
... spe suam mentem tendere longanimes.
Quia enim per quinquagenarium num-
erum aeternam requiem prospicimus, quia haec
omnia instruunt quod in tabernaculo
decem cortinae ... iussae sunt fieri
... ansulas quinquagenas et
circulos aureos quinquagenos a latere
... cortinae tabernaculi. Cor-
tinae sanctae ... sunt quae ex diversis
colorum coloribus in sancta ecclesia cor-
da ... Quae et interiora vela-
mina omnino exornant quia cor-
da ingenio videntur et nam ... et
intellectu intus abscondunt. Dum
... in ... et ... non
... in eis aliquid velamen. Recte
autem decem cortinae sunt quia per decem
... custodiam ipsa sanctorum corda
... Iacinctinae vero ansulae cor-
tinarum fieri quinquaginta praecepta sunt
... caeli speciem habet. Ansulae ergo
... sunt praecepta caelestia in
quibus ligantur animae ut ab infimis
... sublevatae superius pendeant. Nec
... ansulae hinc et circulos aureos
... id est vera sapientia fulgentes. Qui

intellectus quia de eo per omnia circumspe-
ctus et cautae sollicitudinis vigilantia
muniuntur, recte per circulos designatur.
Et notandum quod a latere et summitate iubentur
ansulae vel circulum cortinis fieri, quia
praecepta caelestia et intellectus spiritalis
non solum nos debent sursum in dei
amorem suspendere, sed etiam proximo
in caritate sociare. In eo enim quod con-
ditorem nostrum diligimus, quasi per
superiores ansulas desursum pendemus.
In eo vero quod proximos sicut nosmet
ipsos amamus, ansulas et circulos a
latere habemus. Ut cortinae tabernacu-
li, id est fidelium animae, per caritatem
coniunctae sint, quia non per discor-
diam divisae. Unde et hic primo
longitudinem quinquaginta cubitorum,
post latitudo hic subiungitur viginti
et quinque cubitorum, quae videlicet latitudo
ad caritatem proximi pertinet. Ipsa enim
in fraternum amorem se dilatat atque ea
cos omne quod per boni operis ex-
ercitium. Cuncta autem bona opera quae
corporaliter fiunt, per quinque corporis sensus
exhibentur, videlicet per visum, auditum,
tactum, gustum, odoratum. Quinarius
vero numerus per semetipsum ductus ad
vicesimum et quintum pervenit. Quia
bona opera cum agi coeperint praeterno
rem animi ad augmentum excitant
et per semetipsa multiplicant. Unde
et latitudinem in re etsi faciunt. Omnis
sit angusta per corporum, sed expa-
nsa in bonis actibus per caritatem.
Omnis enim corporis tempore angustia
est. Omnibus vero benignitatis caritatis
magna latitudo. Nam et si res
desunt quae fortasse indigentibus praerogari
debeant, ampla est semper voluntas
bona, quae sufficit ad regni retri-
butionem, sicut scriptum est: In terra
pax hominibus bonae voluntatis. Deinde:
Et fenestrae autem eius et vestibulum
et sculpturae secundum mensuram portae
quae respiciebat ad orientem. Cuncta
haec iam superius latius dicta sunt, et
idcirco secundo nec debet morosa exposi-
tione tardari. Hoc tamen magnopere
notandum est quod porta ad aquilonem eadem

d

hic prohibetur que porta ad orientem
fenestras scilicet contemplationis vestibulum
humilitatis sculpturas bone operationis
Omnes enim qui per hoc quod deo in eo
versatione nati sunt in innocentia
persistunt portam ad orientem habent
quia eis celestis regni aditus patet
a lumine quod acceperunt. Et omnes qui
in peccato postmodum lapsi torporis
sui frigore sunt depressi. Sed dum
ex penitentia redeunt ad amorem celestis
patrie recalescunt portam ad a
quilonem habent quia eis etiam post
peccata sui frigora celestis regni ad
itus per penitentiam patet. Ea ergo dicitur hic
porta ad aquilonem que scilicet et por
ta ad orientem. Quia et conversi
peccatores sic ditantur virtutibus sicut
illi sunt divites qui casum in peccato
intraverunt. Unde et psalmista voce
per divinam dicit. Cinerem tanquam panem
manducabam quia sic penitentes re
cipit ut iustos septimum quippe de
peccatoribus olim in exilio eterne
penitentiam egissent. Cinis ergo sic pa
nis comedit qui ad amaritudinem sui
gravia peccata per penitentiam sicut inno
centes renovantur. Porta igitur ad aquilo
nem habet fenestras habet vestibulum
habet sculpturas. Quia cum peccator ad
vitam post culpas reducitur sepe lu
mine contemplationis accipit atque de ipsa
memoria iniquitatis sue gravia ma
gne humilitatis bone quoque operationis
efficacia sumit. Ut omne quod fe
cerit in vita eius quasi sculptum
esse videatur. Septem vero graduum
erat ascensus eius et vestibulum an
tea. Septem gradibus ad portam
ascenditur quia per sanctum spiritum septifor
mem gratiam aditus nobis vite cele
stis aperitur. Quam septiformem gratiam
Ysaias in ipso nostro capite vel in
eius corpore quod nos sumus enu
merat dicens. Requiescet super eum
spiritus sapientie et intellectus spiritus con
silii et fortitudinis spiritus scientie et
pietatis et replebit eum spiritus timoris
domini. Sed nobis gradus de celestibus
loquens descendendo magis quam ascende

do numeravit vero sapientiam et intellectum con
silium fortitudinem scientiam pietatem
timorem. Et cum scriptum sit. Initium
sapientie timor domini constat procul dubio
quia a timore ad sapientiam ascenditur.
Non autem a sapientia ad timorem reditur
quia nimirum perfectam habet caritatem sa
pientia et scriptum est perfecta carita fo
ras mittit timorem. Propheta ergo quia
de celestibus ad yma loquebatur cepit
magis a sapientia et descendit ad timo
rem. Sed nos qui a terrenis ad celestia
a tendimus eosdem gradus ascendendo
numeremus ut a timore ad sapientiam
pervenire valeamus. In mente etenim
nostra primus ascensionis gradus est ti
mor domini. Secundus pietas. Ter
tius scientia. Quartus fortitudo. Quintus consilium
Sextus intellectus. Septimus sapientia.
Est etenim timor domini in mente. Sed
qualis iste timor est si cum eo pie
tas non est. Qui enim misereri
ignorat qui ad pati eius tribulatione
dissimulat huiusmodi timor ante omnipotentis
dei oculos nullus est qui non suble
vat ad pietatem. Sed sepe pietas
per inordinatam misericordiam errare solet
si forte pepercerit que parcenda non sunt
peccata enim que ferri gehenne igni
bus puniri disciplina sunt verbere co
rrigenda. Sed inordinata pietas
temporalia parcit ad eternum supplicium
pertrahit. Ut ergo vera et ordinata sit
pietas ad gradum est alium sublevanda
id est ad scientiam ut sciat vel quid ex
iustitia puniat vel quid ex misericordia di
mittat. Sed quid si sciat quid agere
quisque debeat virtutem vero agendi
non habeat. Scientia ergo nostra crescat ad for
titudinem ut cum videt quod agendum
sit hoc agere per mentis fortitudinem
possit ne timore trepidet et pavore
collapsa non valeat bona defende
re que sentit. Sed sepe fortitudo si im
provida fuerit et minus contra vitia
circumspecta ipsa sui presumptione in
casum ruit. Ascendat ergo ad con
silium ut providendo premuniat
quod agere fortiter potest. Sed consilium

C

…on pr. si intellectus deest. quia qui
…m intelligit malum quod agere
…m grauat. quomodo per bonum sol
…re ut adiuuat. Itaque a consilio
…cendamus ad intellectum. Sed quia
…tellectus magno quidem acumine
…pleret et moderari se nesciat proxima
…litatem. Ab intellectu ergo ascendatur
…d sapientiam ut hoc quod acute intelligi
…venit sapienter maturitate disponat. Qua
…itur per timorem surgimus ad pieta
…r pietate ad scientiam ducimur. per
…iam ad fortitudinem roboramur
…r fortitudinem ad consilium tendimus
…r consilium in intellectum proficimus
…r intellectum ad maturitatem sapientie
…ucimus. septem gradibus ad por
…m ascendimus, per quam nobis
…itus vite spiritualis aperitur. Bene
…e dicitur quia vestibulum erat an
…m. quia nisi prius quis humilitati
…it ad hos gradus donorum spiritualium
…d non ascendit. Sicut scriptum est
…uper quem requiescet spiritus meus
…si super humilem. et quietum et
…ementem sermones meos. De quo
…r psalmista dicitur. Ascensiones in corde
…o disposuit in conualle lacrimarum
…onuallis quippe humilis locus est.
…pectus quisque dum se humiliat in per
…us affligit in corde per ascensum
…irtutum proficit. Qui rursus ait. E…
…ittis fontes in conuallibus. Quia
…mnipotens deus dona spiritualis gratie hu
…ilibus prestat. Potest quoque per
…estibulum fides intelligi. Ipsa quippe
…e ante gradus et portam. quia
…s ad fidem venimus. et prius
…r spiritualium donorum gradus vite
…elestis aditum intramus. Non enim
…rtutibus venitur ad fidem. sed per
…dem pertingitur ad virtutes. Cor
…lius enim centurio cuius elemo
…e ante baptismum angelo teste
…audate sunt. non operibus venit
…d fidem. sed fide venit ad opera
…um ei per angelum dicitur. Orationes
…e et elemosine ascenderunt in conspectu

dei. Sed enim deo vero et ante baptismum
non crediderat. quem orabat vel
quomodo hunc omnipotens deus exau
dierat si non ab ipso se in bonis
perfici petebat. Sciebat igitur creato
rem omnium deum. Sed quia eius
omnipotentis filius incarnatus esset
ignorabat. Neque enim poterat bo
na agere nisi ante credidisset. Scri
ptum namque est. Sine fide impossibi
le est placere deo. Fidem ergo habuit
cuius orationes et elemosine pla
cere deo potuerunt. Bonum autem actione
promeruit ut deum perfecte cognosceret
et incarnationis eius misterium cre
deret. quatenus ad sacramenta baptis
matis perueniret. Per fidem ergo
venit ad operationem. sed per opera est
solidatus in fide. Vestibulum itaque
ante gradus. Quia qui prius credi
derit ipse post virtutum gradibus
ad porte aditum ascendit. Sequitur.
Et porta atrii interioris contra portam
aquilonis et orientalis. Hoc loco
contra non pro aduersitate ponitur. sed pro
rectitudine. Ita enim porta interioris
atrii posita monstrabatur ut porte
aquilonis orientis recto aditu tenderet.
Quid est ergo quod porta interior recto itinere
posita contra portam orientis et aqui
lonis ostenditur. nisi hoc quod aperte
datur intelligi. quia siue iudaico
et gentili populo seu iustis et peccatoribus
sed post peccata conuersis eque aditus
regni celestis aperitur. Largita enim
gratia creatoris nostri et porta interior
non solum portam orientis respicit.
sed etiam aquilonis. quia non solum
his qui in innocentia permanent. sed
etiam peccatoribus peccata sua penitendo
dampnantibus aperitur. Interioris autem
gaudia. et ineffabilia misteria patrie
celestis agnoscuntur. agnoscendo si
tiunt. sitiendo currunt. currendo pre
ueniant. Hoc autem gaudii secreta
cognouerat qui dicebat. Sitiuit anima
mea ad deum fontem viuum quando ve
niam et apparebo ante faciem dei.
Predicator gentium ad hunc aditum regni
celestis anhelabat cum diceret. Cupio
dissolui et esse cum Christo. Hoc exultacionis

Hebr. 11.

Phil. 1.

occulta secreta cognoverat sponsa
que dicebat Dilectus meus misit
manum suam per foramen et venter me-
us intremuit ad tactum eius. Dilectus
etenim manum suam per foramen mit-
tit qui utique pulsat domum mentium
per subtilem intellectum pulsat
et venter a tactu illius contremiscit
Quia infirmitas nostra per hoc quod
celestis gaudii intellectum tangitur
ipsa sua exultatione turbatur / et fit
in mente pavor ac leticia. Quia
iam sentit quod de celesti gaudio
diligatur / et adhuc metuit ne ple-
ne percipiat quod vix tenuiter sentit
Quid igitur restat nisi ut se ad perfec-
tionis culmen vite cursum dirigat
/ omnis qui illa gaudia patrie celestis
agnoscunt. Unde et hic aperte sub-
iungitur Et mensus est a porta us-
que ad portam centum cubitos. Cen-
tenarius numerus quia decies per dena-
rium ducitur iam superius diximus
esse perfectus. Is itaque qui aditum
atrii interioris videt perfecto necesse est ut
per vitam perfectionis currat ut a por-
ta inchoationis usque ad consummationis
ingressum perveniat. Mensure ergo
atrium intus quod a portis exterioribus
usque ad portam interiorem tenditur
centum cubitis / ut qui intrando
amare cepit latitudine perfectionis
habeat in mente / quatenus in eum quem
diligit hinc nec adversa contingu-
sterit. Sed cum historia iuncta despi-
ciens quousque ad gaudia secreta
perveniat / per atrium perfectionis currat
/ Sunt etenim multi qui iam in septem
gradibus aditum porte exterioris in-
traverunt iuxta quendam superioris dis-
pensationis modum / per timorem
dei humiles / per pietatis studium mi-
sericordes / per scientiam discreti / per
mentis fortitudinem liberi / per con-
silium cauti / per intellectum providi
/ per sapientiam maturi / Sed adhuc qui-
busdam necessitatibus obligati huius
mundi curis inserviunt. Et unde iam
ex magna parte exiisse videbantur ibi adhuc

tenentur inviti. Cumque sibi imposita cer-
nunt occupationis portant onera mun-
di in preceptis celestibus exercentur ac cla-
re medullitus / ad etiam parva niti-
cant ipsam mentis sua aliquo modo desi-
deria languescunt. Quia animo tem-
poralibus expedito nam gaudia quo co-
gnoscunt amare tantum non licet quantum
libet. Hii plerumque a iugo mundi col-
la mentis excutiunt omnia deserunt
terrene cure pondera deponunt / atque
ut ad celeste desiderium lacius ani-
mum laxent vitam remotam querunt
/ et in ea sanctis patribus interni sa-
cris meditationibus dediti cordi
amose fletu afficiunt / et vetustatem
cordis igne amoris conflant / atque ad ce-
leste gaudium ascendendo se inmat
Hii plerumque in ipso suo desiderio ac-
censi exire iam de carne concupiscunt
atque ad vitam pristinam redire peni-
tus nolunt. Sed tamen differuntur
dilatatus amor ex ipsa sua dilatione
proficiat et ardenti desiderio quasi dum
negatur crescat. Sicut in regione Ge-
razenorum qui liberatus a legione
demonum fuerat ire iam cum domino
volebat sed tamen ei dicitur Revertere
in domum tuam et narra quanta tibi
fecit dominus / Sic sponsa in canticis
canticorum sanctis desideriis anima
loquitur dicens In lectulo meo per noctes
quesivi quem diligit anima mea quesi-
vi illum et non inveni. In lectulo
enim dilectum querit qui in ipso quo-
dam otio et vacatione quam appetit iam
videre amat dominum concupiscit iam
ad eum exire desiderat iam ex
presentis vite tenebris anhelat. Sed
querit illum et non invenit quia
quamvis magno amore desideret ad
huc tamen non conceditur unde que lat
Tales itaque sectorum mentes quoque
aliud in hoc desiderio faciunt nisi ut
a portis exterioribus per atrium interius
ad portam currunt. Quibus scire ex-
pedit ut se viderint magno conspi-
gru minus conspicios. Iam se perfectos
existiment et obedientes patri
quod nullus est qui dura perpeti patienter

esse credimus. Sed quia tremo eos per
molestias et adversitates pulsari quae
et humiles se existimant. Quia
plerumque contingit ut spiritale ministrum
multi suscipiant atque ad gubernacula
fidelium deducant. Cum vero magnis
tribulationibus fuerint hinc et inde
pulsati turbati mente se esse imperfectos
cernunt qui non pulsati perfectos se
esse crediderunt. Qua ex re agitur
ut se ad semetipsos colligant et apud
semetipsos mensuram suae infirmitatis recogno-
scant atque ex ipsa sua confusione
roborati contra adversa patiantur opponant
ex tribulatione proficiant qui prius
in ipsa sua securitate torpebant
Videntes esse tales incipiunt quales
esse prius inaniter putaverunt. Hy
quoque cum a portis exterioribus usque
interiorem portam per boni studii
differuntur hoc ipsum in eis
cum per centum cubitos mensuratur
sua dilatatio et exercitio in sancto cottidie
proficiunt. Per cottidiana enim de-
sideria in mente profecta quasi centum
cubitus intus atrium mensurari. Porro
ergo a portis usque ad portam centum
sunt cubiti. ut quasi quaedam incre-
menti sit ipsa dilatatio vivendi per
quam cottidie in virtutibus crescit ut
interiorem aditum perfectus pervenia-
tur. Et duxit me ad portam vitae
alem. et ecce porta quae respiciebat
ad austrum. Et mensus est frontem
eius et vestibulum eius iuxta men-
suras superiores. Et fenestras eius
et vestibula in circuitu. sicut fene-
stras quinquaginta cubitorum lon-
gitudine. latitudine viginti quinque
cubitorum. Et in gradibus septem ascen-
debatur ad eam. et vestibulum ante
fores eius. Cuncta haec in orientis et
aquilonis portis iam dicta sunt et quoniam
ut ea quae semel ac secundo expo-
nentes diximus sepius replicemus
non fas nobis est. Quia in spiritali aedifi-
cio alius aditus ad orientem. alius ad
aquilonem. atque alius ad austrum. patet.
Nunc enim aquilonis frigore peccatorum
per austrum via fervientis spiritus designatur
calore sancti spiritus accensi velut

in meridiana luce virtutibus excrescunt.
Pateat itaque porta ad orientem
ut hy qui sacramenta fidei bone in-
choaverunt et in nulla postmodum
vitiorum perfundantur demersi sint ad gau-
dia secreta perveniant. Pateat porta
ad aquilonem. ut hy qui post inchoa-
tionem caloris et luminis peccatorum suorum
frigore et obscuritate dilapsi sunt
per compunctionem protinus ad veniam re-
deant et quae sit intus retributionis
vera leticia cognoscant. Pateat por-
ta ad meridiem. ut hy qui sancti
desideriis in virtutibus fervent spiri-
tali intellectu cottidie intra gaudii
mysteria penetrent. Sed hec audiens quis
potest cum quattuor huius mundi partes
sint. Cur in hoc edificio hec extra
res non quattuor sed tres portae esse
memorantur. Quod vero querendum fu-
erat si propheta non spiritale sed corporale
edificium vidisset. Quia enim certum
est spiritale edificium. ut ad secreta gau-
dia pertingat tres solum modo por-
tas habet videlicet fidem spem atque caritatem.
Unam ad orientem. Aliam aquilonem.
Tertiam ad meridiem. Porta quippe
in oriente est. quia per ipsam lux
vera nascitur in mente. Porta ad aqui-
lonem spes. quia unusquisque in
peccatis positus si de venia desperaverit
funditus perit. Unde necesse est ut
per fidem iniquitatem extinctam est per
spem venie resurgat. Porta ad me-
ridiem caritatis. quia in igne amoris
ardet. In meridiana etenim porta sol
in altum ducitur. quia per caritatem
lumine fidei in dei et proximi dilectione
sublevatur. Tribus igitur portis ad
intus atrium tenditur. quia per fidem
spem atque caritatem ad gaudia secreta
pervenitur. Alia quoque quero oritur. cur porta
atrii interioris posita contra portam
orientis et aquilonis dicitur. Et cum ad
australem portam pateat tacetur. Sed
quia per orientem inchoantes per aquilonem
lapsos diximus designari dignum sunt
ut vel de inchoantibus quibus adhuc
sol in tempore cognicionis est. de lapsis vero conversione
redeuntibus aperte dicatur quod eis porta
atrii interioris pateat. Cunctis exhibitis nobis

ceteros faceret de quibus dubitari poterat. Hoc autem de porta australi dictum non erat, quia eos ad gaudia interna pertingere qui in fervore spiritus in virtutibus permanent nullus ignorat. Usus quippe sacri eloquii ea de quibus dubitari solet aperte poterat dicere et ea que constant tacere. Sicut per psalmistam dicitur: Irritaverunt Moysen in castris et Aaron sanctum domini. Aaron quippe exigente populo ydolum fecerat, et recte poterat de eius vita dubitari. Moyses ergo sanctus non dicitur, quem sanctum esse non dubitatur vel ab omnibus scitur, et Aaron sanctum nominat ut nobis de vita illius dubietatem tollat. Sequitur: Et celate palme erant una hinc et altera inde in fronte eius. Quid est hoc quod prius in frontibus pictura palmarum, nunc autem celate palme in fronte eius memorantur? In celatura quippe lapidis exteriora esse opera videntur. Sed sicut iam superius diximus pictura palmarum est ostensio signorum, nunc vero celatura palmarum dicitur ut bonorum operum demonstratio designetur. Scriptum enim sanctis predicatoribus dicitur: Videant opera vestra bona et glorificent patrem vestrum qui est in celis. Qui igitur in vita sua impressa esse sancta opera demonstrant, palmas in fronte celatas habent. Quia quantum illos de postrema victorie sequitur, iam nunc in sanctis suis operibus ostendunt. Vel certe quia fidem per orientis speciem designavimus, quia in orientis porta pictura palmarum est, in aquilone vero et meridie celatura esse perhibetur. Quia contingit sepe ut hii qui adhuc in inchoatione sunt, necdum se in operibus solidis ac magnis exerceant. Hii vero qui post inchoationem ad virtutem venerunt plerumque ut culpas suas ante omnipotentis dei oculos tergere valeant in magnis operibus exercentur. Et qui iam fervore spiritus in virtutibus exarserunt quasi in meridie in sanctis actibus inardescunt. In orientis ergo porta pictura est, in aquilonis vero et in meridie celatura. Quia signum

victorie quod inchoantibus ostenditur hoc in crescentibus atque fervescentibus iam solidius et robustius tenetur. Notandum quoque magno opere est quod dicitur hinc et inde. Omnes enim qui ad vite aditum tendimus, et ex dextro et ex sinistro latere habere palmas debemus. Quia enim hinc et inde dicitur, latus utrumque signatur. In dextro igitur palmam habet is qui prospera non extollitur. In sinistro palmam habet is quem adversa non deiciunt, quasi ex utraque parte portabat palmam Paulus cum diceret: Per arma iustitie a dextris et a sinistris, per gloriam et ignobilitatem, per infamiam et bonam famam, ut seductores et veraces. Nec hunc adversa frangebant, non prospera in motum tumoris sublevabant. Hinc inde ergo gestabat palmam, quia et in adversitate fortis et in prosperitate humilis permanebat. Quisquis enim de prosperitate extollitur, hic in parte dextera palmam nescit. Quisquis in adversitatibus frangitur, portare palmam a sinistro latere ignorat. Ut ergo hinc et inde palma gestetur, in fronte adesse sanctis mentibus debet in adversis fiducia et in prosperis timor, ne eas aut adversa in desperationem pertrahant, aut prospera animum in sui fiducia extollant. Hinc est quod ille egregius doctor dicebat: Scio et humiliari, scio et abundare, ubique et in omnibus institutus sum, et saciari et esurire, et abundare et penuriam pati. Omnia possum in eo qui me confortat. Neque enim ars est aliquid humiliari et habundare, saciari et esurire, abundare et penuriam pati, ut pro magno si sciret ista predicator insinuet artem omnino etiam disciplinae suae, que toto nobis corde est nisi discenda. Quia eum nec penuria frangebat ad gravamen anxietatis, nec retrahat in rerum temporalium desiderio. Non attendit scit humiliari. Scit enim apostolus humiliari, qui penuriam perpetuam statim cum sustinuit. Scit abundare, qui cum acceptis rebus

Nec ... ad salutem
non extolli in prosperis
Nec deici in adversis

in extollitur qui eas ad usum pau-
perum non intorquet qui solus non pos-
sidet quod accepit. Sed hec tamen indigen-
tibus misericorditer dividit. Scit abun-
dare qui acceptis alimentis non ad
ingurgitationem mentis utitur sed ad
reparationem virtutis, nec plus carni
tribuit quam necessitatis petit. Scit sati-
ari qui alimentorum inopiam sine
murmuratione tolerat nec pro necessi-
tatibus agit aliquid unde animam peccati laqueo
inmittat. Scit esurire quem neque
abundancia in superbiam elevat
neque in necessitate cupiditatis irritat.
Scivit abundare, novit penuriam
pati. Qui tamen statim subdidit: Omnia
possum. Nec elationis esse vitium cre-
deretur, adiunxit: in eo qui me confor-
tat. Ecce in altum ramus prodiit
sed quia in radice se tenet viridis
permansit. In altum enim surgens
aresceret si se a radice divisisset. Sibi
enim nichil tribuit qui omnia se
posse non in se sed in eo qui se con-
fortat fatetur. Hinc et iterum gentium pre-
dicator egregius palmam habet quem
nec abundancia in superbiam nec inopia
in avaritiam pertrahit. Discat itaque
non solum in prosperis sed in
adversis quoque gratias agere. Pro nobis enim
ex pietate sua factus est con-
ditor noster. Nos quoque adoptivos
filios ad hereditatem regni celestis
nutrit. Et non solum donis re-
fovet sed etiam flagellis erudit. Dis-
camus abundare ut cuncta que ac-
cipimus cum indigentibus parti-
amur, ut modestiam abundancia non
noceret, ne fortasse gaudeat anima
quod adest sibi quod deest alteri et
de eius bono letetur sed pro
donato gaudio invitabat dominus
discipulos revocat cum eos de predi-
catione redeuntes et de subiectione
demonum letantes amonet dicens:
Nolite gaudere super hoc, sed potius
gaudete et exultate quia nomina
vestra scripta sunt in celo. Non enim
omnes electi demonia eiciunt, sed
electorum omnium nomina tenentur ascripta.
Ammonentur godisti privata leticia

deponere communia et propria felicitate gaudere.
Cuiusquis in eo itaque gaudet quod
alter non habet, ex ipsa sua abundancia de-
terior factus gaudium privatum habet. Con-
tra huius nos appetitum abundancie Io-
hannes amonet dicens: Nolite dili-
gere mundum neque ea que in mundo sunt.
Cui mox rationem subdidit: Quoniam si quis
diligit mundum non est caritas patris in eo.
Nemo enim potest duobus dominis servire. Qua
non valet simul transitoria et eterna dili-
gere. Si enim eternitatem diligimus cuncta
temporalia in usu non in affectu possidemus. Ami-
cans vero temporibus subdit dicens: Omne
quod est in mundo concupiscentia carnis
est et concupiscentia oculorum et superbia vite.
Ideo enim habere aliquid homines et ultra
quam necesse est concupiscunt ut hinc vel inde super-
biant, et quia hoc alius non habet se
in cogitationibus extollant. Cuiusquis
itaque talis est adhuc ad portandam
abundanciam doctus non est. Sepe autem
quod avaritia se ex appetitu suggerit
necessitatem putat et cum minora
sufficiant, solet maiora de se atque
inveniens animus quandam quasi necessitatem
patitur quam parit, et tamen nimia sunt
que desiderat, sed sibi aliquo
avaritiam excusat. Sic abundancia ita
que superbie nutrima est quando si quando
etiam cupiditas incipit hanc ut
ita dixerim quasi peregrina captivitas
invasit. Diligitur abundancie an-
stie nolumus. Necesse est ut non solum
ea que vicina sunt sed ea etiam
que de longinquo veniunt vitia fu-
giamus. Discamus penuriam pati ne
ea que non habemus habere et tamen cul-
pa requiramus. Ne felices putemus
quos rebus omnibus cernimus. Minima
valde sunt ea que sibi quasi ad sup-
plementum vite presentis parant. Multa portat
hic in via viator. Magna est nobis in hoc
itinere socia paupertas que cum non
angustiat, cum deest terrena substancia deque
et non indigentiones ponamus liberius
ad patriam tendimus quia quasi onera
ponderis caremus. Discamus saciari ne etiam in
medio alimentorum [illegible] magis quam necessitatis
[illegible]. Plus enim concupiscit quam necessitas
petit. Et sepe dum carnis inopie sat-

Commune bonum preferendum est bono privato

facere curamus voluptas subrepit modum
refectionis excedit. Unde fit ut culpa
crescat ad culpam. Ita plerumque inde
alia carnis temptatio nascitur dum
carni immoderatius in refectione servitur.
Expedit etenim pro hominis infirmitate natura
in hoc mundo cum nonnullis temptationibus
nascimur et caro nobis salva ad usum est in
bono opere aliquid aut seducta in malum
dirigitur. Cui plusquam debemus tribuimus hos-
tem nutrimus. et si necessitati eius quod debe-
mus non reddimus civem necamus. Satianda
itaque est caro. sed ad hoc usque ut bo-
no nobis opere famuletur sufficiat. Ad
quamquam ei tantum tribuimus ut superbiat sa-
tiari penitus ignorat. Caro itaque magna
est satietas ne unusquisque per satietatem carnis
ad iniquitatem perducat turpitudinis. Dis-
cernere ut nobis per abundantiam sapientiam
cum ad hic inopia placeat. Ne nos rete
necessitas ad culpam trahat. ne penitus inter
ipsa indigentia suggerat. Et dum caro fa-
me affligitur. ad cupiditatem animus irri-
tetur. Et ignorat cum culpa primus vin-
cere valeat dum necesse satisfacere. Ne cor
in indignationem prosiliat. et in longanimitate
dimicationis amaritudinis accendat.
Unde qui in caritatis sue inopia sectatur
inde cum suspicit atque a patri languido cu-
stodit. Novit esurire. Nos itaque fre-
num. iram atque avaritiam in adversi-
tate fugiendas elationem et immoderata
gaudia in prosperitate declinantes. Contra
perfidiam spem atque caritatem interioris
vite atrium tribus portis intrare cu-
pientes palmas hinc et inde tene-
amus. Libet adhuc ad altum quid de-
tius celestis pre ad mentem reducere
et qualiter hinc et inde palmam teneat
demirare. Beatus etenim Job cum esset
viris orientalibus ditior. et ei prospera
cuncta suppeterent. filii pollerent. fami-
lie crescerent. greges exuberarent. in
tanto omnipotentis dei timore persistit. ut
inter custodiam discipline interna cautius
tate inter multa humilitate observans omnia
operibus intentus sacrificiis offendit. Dedi-
tus holocausta domino per singulos filiis
ymolaret. Ne quid eorum saltem in corde
peccasse. Prospexit quanta ei erat custodia

in bonis operibus quam in filiis suis exhi-
bebat sacrificiis culpas cordis. Et quam ipse
esset in prosperitate innotuerat. Valde autem
ignotum erat si perseverare iustus inter
flagella potuisset. Tangendus ergo erat
verbere et vir ille sanctus in prosperis pro-
batus adversis. Et quam notus erat omnipotenti
domino notus per flagella fieret nobis et
sibimetipsi. Disponente itaque domino sub-
ito sunt greges. interfecti custodes. cas-
sa domus. extincti filii. percussa caro
a planta pedis usque ad verticem. Reman-
sit uxor incolumis que dolorem vu-
lneris vulnera augeret. Sed hanc vir
sanctus inter temptationes sanus interius et
prudens doleret ei quam vidit dicens.
Si bona accepimus de manu domini
mala quare non suscipiamus. Amici
quoque ad consolandum venerunt. Ad-
tumeliam prorumpunt. ut in dolo-
re vulnerum addunt adhuc vulnera ver-
borum. Inimicorum dicit. raptorem vi-
vant. violentum denuntiant. oppressorem
pauperum fatentur. Quod igitur inter
ipsa facit inter dolentia vulnera
anima verba despiciens. Certe flagel-
la dei et verba hominum sunt afflicti ani-
ad desperationem perveniunt. Sed vir
spiritu plenus carnis vulneribus iacens
revolvens statum gratie desperationis impulsus
reduxit ad memoriam bona que egerit.
Quod in mentis fuerat dicit Oculus fui ceco
et pes claudo. Et rursum pro eis pe-
pendi anima et ad discipline custodiam
benignus. Et cumque sederem quasi rex
circumstante me exercitu. eram tamen merentium
consolator. quam humilis fuerat. Et Si contempsi
subire iudicium cum servo meo
et ancilla mea. cum disceptarent
adversum me. Quia hospitalis fuit
fatetur. Si despexi pereuntem eo quod non
habuerit indumentum. quam largus in dolore.
Dicit Si non benedixerunt mihi latera eius
et de velleribus ovium mearum calefactus
est. Quia violentus non fuit testa-
tur. Si levavi super pupillum manum
meam. et cum viderem me in porta supe-
riorem. Quia demum peccato mundus
exultavit. Et si gavisus sum ad rui-
nam eius qui me oderat. Quam
patiens fuit et suorum malicia contemnit

Job vires qe ipm in adversis non deiecerit
prosperis non extulerit

tulit. Et si vero dixerint viri thabernaculi
mei quis det de carnibus eius ut saturemur. Quid est ergo quod vir sanctus tot
ac tantis inter flagella cumulatus
qui ore suo opera que fecerat laudat
nisi quod intra se bona et verba que hunc
desperacionis trahere poterant ad spem
reformat, et qui in prosperitate huius
fuit, renovatis bonis suis ad medium
infracte mansuetudinis permansit
eius animus inter tot flagella illa
ba ad desperacionem non impellerent nisi
memoria bona que egerat revocasset.
Ait quoque sanctus vir, inter sua audiuit tot
alia ad desperacionem convertit, mirabiliter
indit in spe ceterum ex bonis suis actibus
validam, sicut ipse quod scriptum est: In die
bonorum ne immemor sis malorum, et
die malorum ne immemor sis bonorum,
enim cum bona habemus malorum
reminiscemur, que aut iam passi sumus
aut adhuc pati possumus, accepta bona
nos non elevant, quia cordis gaudium
timor metrice malorum premit.
Si cum mala habemus bonorum reminisci
que aut iam accepimus aut adhuc
esse nos accipere speramus, malorum pondus
animum in desperacionem non deprimit
sed ad spem meoria bonorum levat.
Itaque fratres karissimi, et per precepta divina
per sanctorum exempla gradiamur, ut
nos nec prosperitas elevet nec adversitas
frangat. Prestet nobis autem omnipotens deus celestes
almas hinc et inde monstres, ut dextram
eius adiutoris quam in sinistris nobis
quaaque eorum que precepit omnia tenere
per nostrum dominum qui vivit et regnat cum patre
in unitate spiritus sancti deus per omnia
secula seculorum amen.

Prophete verba quod largiente domino
hodie caritati vestre loquenda sunt
lectionis magis indiget quam exposicionis
ea enim in tribus portis interioribus
explicari quod secundo iam dicta sunt. Pauca vero
desperacionis permutari, si ut nec
ea nos que tam dicta sunt legendo
iterare, ut que nec dum dicta sunt
lectionibus possimus enodare. Itaque nunc dicitur
Et porta atrii interioris in via australi

et mensus est a porta usque ad portam
in via australi centum cubitos. Et introduxit me in atrium interius ad portam
australem, et mensus est portam iuxta
mensuras superiores, thalamum eius et
frontem eius, vestibulum eius eisdem mensuris,
et fenestras eius et vestibulum
eius in circuitu quinquaginta cubitos
longitudinis et latitudinis viginti quinque
cubitos, et vestibulum per gyrum. Que
hec supradicta sunt atque exposita
ceteris mensuris. Nec dum vero est dictum quod de
eodem vestibulo subdit: longitudinem
quinque viginti cubitorum, et latitudinem
quinque cubitorum, et vestibulum eius ad atrium exterius atque iterum hoc quod iam
superius dictum fuerat replicatur cum dicit
Et plasma palma eius in fronte, et statim
quod adhuc dictum non fuerat subditur
Et octo gradus erant quibus ascendebatur per eam. Hoc quoque de australi porta
dictum est. De orientali quoque porta narratur
in eodem ordine. Nam protinus subinfertur: Et introduxit me in atrium interius
per portam orientalem et mensus est
portam secundum mensuras superiores, thalamum eius et frontem eius et vestibulum
eius in circuitu, longitudinem quinquaginta
cubitorum, latitudine xxv cubitorum,
et vestibulum eius id est atrii exterioris
et palme celate in fronte eius hinc
et inde et in octo gradus ascensus
eius. Ea quoque que de porta australi
et orientali dicta sunt in eisdem verbis etiam
de porta que ad aquilonem respicit replicantur. Nam subdit: Et introduxit me
ad portam que respiciebat ad aquilonem
et mensus est secundum mensuras superiores thalamum et frontem eius et vestibulum eius
et fenestras per circuitum, longitudinem
quinquaginta cubitorum et latitudinem
xxv cubitorum et vestibulum eius quod respiciebat in atrium interius et celaturam
palmarum in fronte illius hinc et inde
in octo gradibus ascensus eius. Cum
itaque interiori atrio quid thalamo quid
frontibus quid vestibulo quid fenestris
quid longitudine et latitudine quid palmarum
celatura signatur, late iam superius
diximus nec ea ut decet iterum. Sed in hiis
solummodo que nec dum dicta sunt occupemur.
Hinc ergo querendum nobis est quod iste tres

porte interiores sunt. Vel quid est quod earundem
portarum vestibula viginti quinque cubi
tis longitudine et latitudine meti
untur et ingentes. Vel cur ad eas non
septem sic de portis exterioribus dein
sicedit. sed octo gradibus ascenditur.
Porta enim atrii interioris que supra
dicta est de hiis rebus portis interio
ribus non est. Prima illa contra ori
entis et aquilonis portam respicere
dicitur. Iste autem singule intus ad
austrum vel orientem et aquilonem
esse posite memorantur. Unde recte
per illam aditus interior designatur
quia sicut precedenti locutione iam
dictum est. vel iudee et gentilita
ti vel inchoantibus atque in bono opere
perseverantibus. vel a bono cadentibus
sed post culpas per penitentiam surgenti
bus patet. Nunc autem postquam sunt
in oriente et aquilone et austro por
te descripte sunt. Cum interioris atrii
rursum porte singule in austro et
oriente atque aquilone describuntur
aspirante domino magna intencione
opus est summe tante profunditatis
indagare. Si enim portarum nomine
sanctos predicatores accipimus. Scimus
nobis est. quia una est ecclesia in
predicatoribus testamenti veteris et no
vi. Porte enim septem vel octo grad
ibus quia sancti spiritus septiformem
graciam concorditer predicant. Octavum
vero gradum annunciant retribucionis
eterne. Unde scriptum est. Da partem
septem et necnon et octo. Quid itaque
dicere possumus exteriores portas nisi
antiquos patres fuisse. qui per precepta
legis noverant opera populi magis
quam corda custodire. Et interiores por
tas predicatores sancte ecclesie debemus
accipere qui spiritualibus monitis disci
pulorum suorum corda custodiunt. ne
malis. que non faciunt. vel in cogit
acionibus delectentur. Per illas enim
septem gradibus ascendi dicitur. Ista rursum
vero octo graduum ascensus est philo
Prima et in veneracione legis dies
septimus fuit. et in novo testamento
octavus dies in sacro est hiis ut quia

dominicus appellatur. Qui in tribus a pas
sione octavus conditione est quia et septimus.
Tamen vero portarum nomine solos intelligimus
sanctos apostolos designari qui utique primum nobis
sancte ecclesie predicatores et fidem nobis
atque caritatem summopere tenere docuerunt.
Ipsi itaque nobis in hiis duabus virtutibus porte
sunt quia nos per easdem virtutes ad interiorem
mysterium eterne sapientie perducunt. Sed si ipsi interi
ores porte quos accipimus interiores
Sic vero ipsi interiores sunt intelligendi
exteriores quia in re intelligi utile
potest. quia ipsi nobis exteriores sunt
et interiores porte sunt. Cum enim
hinc inchoantibus non alta et mystica
sed quedam que capi prevalent pre
dicant porte exteriores sunt. Cum vero
perfectis profunda et mystica loquuntur
porte interiores. Videamus quale porta
exterior pateat. Non potui vobis loqui
quasi spiritualibus. sed quasi carnalibus
tamquam parvulis in Christo lac vobis potum
dedi non escam. Videamus quale porta
interior patet. Sapientiam loquimur inter perfectos
Sed videamus utrum eadem ipsa sit porta
interior et exterior sapientibus et insipi
entibus debitor sum. Sive enim rursum
sive mente excedimus deo. sive sob
rii sumus vobis. In hoc enim quod contemplando
et loquendo sapientibus mente excedit
porta interior est. In hoc vero quod in
lis sobrie et in predicacione se temperat
et quanta ebrietate spe usus dat sui
cum predicat non ostendit exteriorem portam
se esse manifestat. Ipsi itaque et exterio
res porte nobis sunt et interiores
que nos et in primo aditu fidei
atque caritatis instituunt. Et cum
perfectioribus celestis regni mysteria
predicant subtiliorem sensum nobis
interiora perducunt. Unde et per septem
gradus eorum ascensus eam describitur
et primodum per octo. Octavum etenim
graduum illius vite iusticia signat quam
in secretis sinus patris intelligunt
iam cuncta temporalia mente transcen
dunt. Qui presentem vitam que u
dierum circulo evolvitur plene despi
ciunt qui de intima contemplatione pascuntur

…nt igitur porte spiritualis edificii septem
[g]radus quia timore domini pietatem
[sci]entiam fortitudinem et consilium intellectum
sapientiam suis auditoribus predicant
…ed cum iam omnia dimitti precipi
…nt cum nil in hoc mundo diligi amo
…ent nec possideri tenui cum contemplationi
[ce]lestis patrie intendi atque in eius secreta
…nt misteriis delectari gradus addunt
…ad interiora trahunt. Iste quoque docere
…ltate eunda ostensus est. cum cum legis
[pre]cepta diceret respondit. hec omnia custo
…ui a iuventute mea. Quasi enim in
…pte gradibus stabat cum a iuventute
…a omnia custodisse se diceret. Sed sibi ei
…lex dicitur Adhuc unum tibi deest
…vis perfectus esse vade et vende
…ma que habes et da pauperibus
…habebis thezaurum in celo et veni
…que me. In quibus verbis octavum
…ius gradum audit. sed ascendere
…oluit quia tristis abscessit. Cuius igitur
…aque contemptis rebus temporalibus
…tantis contemplatione pascitur cele
…s regni gaudia rimatur. Post vii
[g]radus quos timendo et operando
…que intellectu sapiendo succrescendo
…ount. Octavo gradu interioris porte
…itum inveniunt. Per octavum quoque nimirum
…dies eterni iudicii et carnis resur
…tio designatur spiritu et post quod per octava
…bitur a pavore iudicii est inchoa
…s cum dicitur Domine ne in ira tua
[ar]guas me. neque in furore tuo corripi
…s me. Hic enim temporis nunc in titulo aut
…dino dies iste. In quo vero die omne
…tempus finitur quod septem diebus evolvitur
…quia post septem dies sequitur iure octavus
…pellatur in quo et caro unaqueque resurgit
…pulvere et sive bona sive mala quam
…it recipiat a iustitia. Unde per legem quoque
…tavo die sit circumcisio iubetur. Nam
…r membrum quod circumciditur mortalis
…gnitor generatur decedentium et succede
…tium augetur. Sed quia in resurrectione mor
…orum nec carnis iam propagatio agitur
…discessio atque successio nulla erit
…neque nubent neque nubentur. sed erunt
…angeli dei in celo. Octavo die precipit
…cumcidi mandat. Ibi enim locum iam carnis

propagatio non habet. ubi resurgens caro
per sententiam extinguitur (?). Hinc per hoc me
brum mirum ergo descendit. Quem dominum
in utero sine ulla carnis admixti
one concepit. Cum primo nobis eterne
patrie gloriam in sua resurrectione monstravit. Cum
surgens a mortuis iam non moritur
et mors ei ultra non dominabitur. Nobis quoque
quem dedit. ut ea sibi in die ultimo de nostra
carne crederemus que scita in die resurrectionis
de carne illius agnovimus. Sed quia plerumque
nobis de carnis resurrectione dubitare cognoscimus
Hanc autem antiqui patres futuram esse
certissime crediderunt. cum tamen multum
adhuc eius sacramenta tenent. Quam
igitur dampnatione digni sunt qui et
exemplum iam dominice resurrectionis acceperunt et
tamen adhuc de resurrectione diffidunt. Pignus
tenent et fidem non habent. et certam
reprobant. Sed quia de resurrectione sua dubitant
mente varia scribit. De hac per Job dicitur
Scio quod redemptor meus vivit et in novis
simo de terra surrecturus sum. et rursum
circumdabor pelle mea et in carne mea
videbo deum. quem visurus sum ego ipse
et oculi mei conspecturi sunt et non alius
Hinc per psalmistam dicitur In conspectu eius procident
universi qui descendunt in terram. In terra
autem mortui non spiritu sed corpore descen
dunt. In conspectu ergo domini procedunt qui
in terram descendendo quasi resurgendo ad iu
dicium veniunt. qui nunc in pulvere putre
scunt. Hinc iterum dicitur Sitivit in te anima
mea quam multipliciter tibi caro mea. Sitit
anima mea ut deum videat caro quoque sitit
nisi ut resurgat. Hinc rursus ait Aufer
spiritum eorum et deficient et in pulverem
suum revertentur. Moxque de carnis resurrectione
subiungit Emitte spiritum tuum et creabuntur
et renovabis faciem terre. Hinc iterum dicitur
Exurge domine in requiem tuam tu et archa
sanctificationis tue. Exurrexit enim dominus
in requiem suam. cum carnem suam de sepulcro
suscitavit. Hinc quoque exurgit et archa
quia resurgit ecclesia. Hinc per eundem prophetam
de quo loquimur scriptum est. Ossa arida
audite verbum domini. Hec dicit dominus ossi
bus hiis. Ecce ego intromittam in vobis
spiritum et vivetis et dabo super vos nervos
et succrescere faciam super vos carnes et su
perextendam in vobis cutem et dabo vobis

spem et vivencium. Hinc est quod propheta aliquando
per resurrectionem domini humanum genus
vidit in fine suscitari atque ait: Vi-
vificabit nos post duos dies in
die tercia suscitabit nos et vivemus
in conspectu eius. Hinc est quod tunc dese-
incipientibus dominus loquitur adiunxit: No-
lite mirari hoc quia venit hora
in qua omnes qui in monumentis sunt
audient vocem dei et procedent qui bona
egerunt in resurrectionem vite, qui vero mala
egerunt in resurrectionem iudicii. Hic Paulus ait:
Unde et salvatorem expectamus dominum
nostrum Ihesum Christum qui reformabit corpus
humilitatis nostre configuratum corpori claritatis
sue. Hinc iterum dicit: ~~[illegible]~~ Si enim cre-
dimus quod Ihesus mortuus est et resurre-
xit, ita et deus eos qui dormierunt
per Ihesum adducet cum eo. Et rursus
ait: Primicie dormiencium Christus. Qui-
a enim nos a mortis sompno nos sur-
gimus quod nostram dignitatem primicias hec
Ecce veteres ac novi patres uno sibi
spiritu de carnis resurrectione concordant. Ecce ipsa
ipse veritas prius voce docuit quod de resurrectione
carnis postmodum opere demonstravit, et tamen
adhuc quorundam infirmitas fidem
non habet, et in domo fidei stans sed
mirari solent qualiter caro redivivere
possit ex pulvere. Dicitur itaque amplitu-
dinem celi molem terre abyssos aquarum
omnia que in mundo sunt. Post quam angelos
creatos ex nichilo numquid est valde arduum
ex aliquo facere qui omnia ex nichilo
fecisse. Ipsa nobis elementa ipso rerum
species suo imagine predicant. Solem
cottidie mundi oculis moritur, cottidie resur-
git. Stelle matutine horis nobis occidunt,
vespere resurgunt. Arbusta estivis temporibus
plena foliis floribus ac fructibus, et quasi
arida remanent. Sed vernali sole rede-
unte cum radice humor surrexit
suo iterum decore vestiuntur. Cur ergo de
hominibus diffiditur quod si in lignis
videtur. Sed sepe pulverem putrescentium car-
nis aspicimus et dicimus unde ossa et me-
dulle, unde caro vel capilli poterunt in
resurrectione reparari. Sic itaque requiramus parva
semina ingencium arborum videamus atque
si prius dicitur ubi in eis latuit tanta
moles roboris, tanta diversitas ramorum

tanta multitudo et viriditas foliorum, ita
species florum tanta ubertas saporis atque
odor fructuum. Unde ergo semina arbo-
rum odorem vel saporem habent que ipse
arbores in suis fructibus proferunt? Er-
go ex semine arbor, quod videri non poterat,
producitur. Cur de pulvere carnis homo
diffiditur quod ex eo reparari formari
valeat, que non videtur? Sepe autem obi-
ciunt questiunculas solent quia dicunt:
Carnem hominis lupus comedit, lupum
leo devoravit, leo moriens ad pul-
verem redyt. Cum pulvis ille susci-
tatur, quomodo caro hominis a lupi et leonis
carne dividitur? Quibus quid aliud dicere
debemus nisi ut prius cogitent
qualiter in hoc mundo venerint, et
tunc inveniant qualiter resurgant. Cer-
te tu homo qui hec loqueris aliquando
in matris utero spuma sanguinis fuisti.
Ibi quippe ex patris semine et matris
sanguine parvus ac liquidus congre-
eras. Dic rogo si nosti qualiter
humor seminis in ossibus durum, in
medullis liquidus remansit, in
nervis solidatus est, qualiter membris crevit, qualiter in cute extensus
est, qualiter in capillis atque unguibus
distinctus est, ita ut capilli mollibus
carnibus et ungues essent teneris
ossibus carnibus duriores. Igitur
et tanta ex uno semine et per species
distincta sunt et tamen in forma r-
manent coniuncta. Quid mirum si post
omnipotens deus in illa resurrectione morti-
orum carnem hominis distinguit a car-
nibus bestiarum, et vivus idem
pulvis non resurgat in quantum pulvis
lupi et leonis est, et tamen resurgat
in quantum pulvis est hominis. Vides ergo
homo qualiter ad vitam venisti, re-
quaquam dubites ad vitam qua redeas.
Cur autem racione vis comprehendere quo
redeas qui ignoras quo venisti.
Da potenciam creatori tuo quod compre-
hendere non vales. Sed te metipsum cer-
ne, quia tu extra factus es terra
ex nichilo, tu es creatus ex nichilo.
Hec ergo de carnis tue resurrectione desperas
perpendere prudenter quod nunc est de vera

uod erat qm fecisse quod no erit sz
i non potes tecum esse vone to
hendere prende qm multa sunt q no
intelligis qualia sint et tu no esse
dubitas Dic rogo si nosti giros
celi terre cardines aquarum abyssi
ubi firmantur. ubi suspensus sit orbis
aut quia ex nichilo factus est pendet
in nichilo Sed si est aliquid qd
in nichilo iam nichilum no est.
aut nichil est nichilum. immensum
moles mundi pendet nec est ubi sit
d creandum est ut sit Quod ego misi
sit quod nominis eius est sz hec for
sse ad te multa sunt ad temptis
omo reuertere Certe ex spiritu et carne
t limo uno visibili altero invisi
bili uno sensibili altero insensibili
ruoma ego primitus potuit in te
ndis et limi atque ex diuiso fieri res
on diuisa ita ut in tanta conuenie
a inseparabili spiritus et limi ut cum
aro atterimus spiritus maneat etiam
ouis affligitur caro contabescat sz
ecessitatem nec diuinum prevalens dissi
ere tenet ipsum. perpende rogo si ra
r. Quo rubrum mare virga diuisit
t Quo petre diuina percussione v
e undas emanauit. Quo aaron
virga sicca floruit Quo ex carnis ge
mine vir concepit Quod ego in
artu virgo permansit Quo ordi
uatus mortuus visione suscitatus
gatis manibus et pedibus de sepul
o exijt que postmodum solum dies
isciplos iussit Quomodo ipse re
edemptor in vera carne atque ossi
us resurgens clausis ostijs ad
isciplos intrauit Certe hec inuesti
re no vales et tamen credis Cur
o de remis glorie distinctio et dispu
ando dubitas qui tam multa in
eria sine discussione credidisti Cum
tum si resurrectionis carnis no credis fortassis
me ea credidisti Quia et illic angelos
pertaculo videbis qui velant eum sz pe
z cursum peregit nec brauium accipias
usalis Quo et paulus dixit Sic currite
t comprehendatis Cum rursus ait

Si in hac vitam ista tu firmares simus
in scabellos sicut omnibus hominibus dicunt
ac iusticia virtutis qui comprehendi no posse
no intellectus disquirenda no sunt sz fide
veneranda Sciendum itaque nobis est quia
quicquid humanus homo comprehendi potest
minimum esse ita no pt Sed sola est in
miraculis vero potentia facientis Ecce dum
de ratione carnis loquimur ab expositionis
ordine paululum digressi sumus sed
ea ipsa que cepimus redeamus. Sunt at
minores porte vestibulum quod xx et v
cubitis in longitudine metitur. Sic eidem
co traducimus ad minor et viginti preceptis
Cum unus addi ut xx et v teneat.
Auditores etenim boni quasi queda
vestibula sunt portarum etiam spei lon
ganimitatem tenet octauum dierum in
trinitatis fide sustinet. cum trinitas quinque
numerus dei est. Recto quidem per cadu
cit. sed in virtute dei cum confessione
solidant plana sunt vestibula quia
humilia sunt corda auditorum bonorum
hinc longitudine quia in spe et perseue
rant longanimitate xx et v cubitis
eam longitudo mensura quia una carnis
in octaua perpetuitate credunt eternam se
trinitate unum eum deum fatentur Sunt quoque
quinque cubitos latitudine quia per vita sim
plicem que quinque sensibus ducitur circa
amorem proximi dilatatur Et notandum quod postquam
sz portarum vestibula superius alia dicta
sunt. postmodum vestibulum quod quinque
cubitis sz et latitudine exterius respicere
dr Quia minimi sunt auditores aliquando
qui intellectu interius inter mayores virtuti
bus proficiendo penetrant Et sunt quidam
simplices qui bene quidem. sed iuxta sensus
corporis viuunt. Unde exterius respicere
dicuntur Quasi eum extra respiciunt in iuxta
sensum corporis viuunt sz tamen exterius
respicientes minus sunt quia etsi sensus
corporis intellectu transcendere nesciunt
fidem tamen atque caritatem humiliter tenent.
et minus ego sunt in spirituali edificio per
amorem et quia foris respiciunt per simplicitatem
per vestibulum quod exterius respicit
fides inchoancium designatur et per vesti
bulum quod est minus fides perfectorum quia
ia per eam in virtutibus et scientijs eminent
cantantur Et per vestibulum minus pre
cepta altiora Per vestibulum vero quod

ff

respiciat exterius precepta adhuc intima
significari. Per vestibulum quippe non ad
gradus sed ex precepta predicationis por
tam quia per precepta predicationis pertin
gitur ad virtutes ad quas aditum regni
celestis. Cum non iubet aliis in cogi
tatione sua eterna meditari celestia
sapere eis quod dicitur in psalmis hymnis
et canticis spiritualibus. Quia intus ve
stibulum ostendi quod quinquaginta cubitorum
longitudinis mensura. De quibus numeri
tacemus quia ex hiis multa iam superius
diximus. Cum vero aliis scriptum est uxori
vir debitum reddat / similiter autem et uxor
viro quia vestibulum quod exterius respi
cit designatur / quia quilibet exterius respicit
intus est quia in diis auditur et ad hunc
agit quod carnis est et tamen a bonorum
tamen altitudine non est. / Sed et porta orientis
porta domus et porta australis iudeam per
aquilonis vero non quisquam gentilitatis
designatur / Porta autem domus dicitur quia
per ipsum intramus ad ipsum. Porta vero
iudeorum ac gentilitatis non incognite
nominamus quia et prius et hebreis et post
modum prius et ex gentilitate venientibus
aditum celestis edificii agnovimus. Sed
in hac re quod animum pulsat. Cur in su
periori narratione prophete prius orientalis
postmodum aquilonis ac deinde austri por
ta descripta est. Cur hic casus portarum in
teriori atrio narratur prius porta austri
deinde orientis et tercio in loco descrip
sit aquilonis. Cur autem non eiusdem ordine
quo ceperat tenuit / Sed hunc in portarum
descriptione permutavit. Ut et prius diceret
orientis porta aquilonis et austri et
postmodum austri orientis et aquilonis / Sed
si aquilonis nomine gentilitas designatur
tenentes studia sed regentibus lucem. Quia
ante synagogam gentilitatis fuit. Nam
heber ipse a quo hebrei appellati
sunt ex gentibus electus est. Dicatur ergo
porta orientalis ante portam aquilonis
et austri quia in divinitate sua dominus
ante gentilitatem et iudeam natus est. Sed et
ante omnia secula. Dicitur quod narratione sub
sequenti porta austri orientis et aquilonis
quia redemptor noster in humana natura in
iudea et gentilitatem nasci dignatus est
quia et in fine synagoge permanet ante
in tamen ecclesie quam ex gentibus collegit
In priori ergo descriptione sit orientalis
porta ante portam aquilonis et austri

In secunda autem in porta aquilonis et austri
orientis porta nominatur. Prima sunt ex
divinitate accessit omnia et exhibuit
venit in omnia. Secunda et deinde
iudea finis factus est et subsequente gen
tilitate venit. Sed quia ea que nec dixi
sunt ut dudum lanifice potuimus cum
simus extra que secundus sunt replica
tu sciremus. Nunc ad ea remanet quod
sic iam per ordinem dicit. Ut in con
pene nichil de hiis que dicta sunt
pliciter dicat. Et per singula gazophi
ostium in frontibus portarum gazophila
superius diximus corda doctorum qui divi
nas scientie servant. Frontes autem por
tarum sunt verba atque opera predicatorum in
quos foris aspicimus quales apud se
intrinsecus maneat. Est enim ostium per
gazophilacia singula in frontibus por
tarum. Quia mundissime doctoris corda
auditorum intellectum aperit in dictis
bus primum. Cum enim per apostoli predica
discimus cum Pauli vel petri
Johannis eternum investigamus atque ex eo
verbis auditores nostros ad interiorem
intellectum trahimus. quid aliud a
nisi ostium portarum in frontibus aperimus.
Dicatur ergo et per singula gazophilacia ostium
in frontibus portarum. Quia sunt doctores
quorum lectionibus apostolorum dicta intimare gestiat
in frontibus portarum ostium non habet. Quia
ostium non habet dici iam gazophilacium si
talis edificii non est. Quia si intellectum
non aperit doctor non est. Cum vero audi
toribus bonorum opera docentium apostolorum dicta
et opera cognoscit culpas suas ap
semetipsos tanto reprehendunt et la
mentis inserendum omne quod se egisse
que meminerunt. Unde hic quoque de ostio
quod est in frontibus portarum subditur
Ubi lavant holocaustum. Cum enim
per fidem in conversatione sancta domino devovent
holocaustum domino factus est. Sed quia adhuc
multa in se de corruptibili sua carne
patiuntur quia adhuc vero cordis in
dita sordidis cogitationibus inquinan
tur cotidie ad lacrimas redeunt assidue
fletibus affliguntur. Peccatorum enim pre
terita et futura considerant et adhuc se
dignos pensant in portarum ostio
holocaustum lavant. Sed ecce quia
per timorem corporis dominum ex parte devovent

J

~~Quasi si ex diuitiis antecessit gloria~~
~~ex humanitate venit inter omnia etiam~~
~~accidentia inde fimo fetus est et~~
~~consequentis gentilitatis inuicem coniungit~~
~~quod ea conuersacionem dedit sit~~

nulli contumeliam pro contumelia reddere omnia
que irrogantur tollerare / et tamen cum hunc
contumelia ab ore proximi illata subito
pulsat turbatur forte aliquid loquitur quod
non debuit / Certe iste iam holocau-
stum est sed adhuc ingnatur / Fortasse
contumeliatus illatas contumelias patienter exhibuit
et tacitus permansit sed tamen cum eas sic contu-
melias quas portat dolore tangitur eius
animus in caritate sauciatur / patiendo animus
est que etiam ipsum angat que portat
in tollerare sed o dysse non est virtutis
consuetudinis sed vehementius furoris stimulis
unde sepe in cogitacione sua se indicat
reprehendit semetipsum quod adolet / nunc tamen
autem si prevalet obtinere ne doleat / Iam
pro bona devocione holocaustum est sed
pro dolore quo tangitur adhuc quasi in igne
est / Alius ea que possidet aperte
semetipsum decrevit indigentibus erogare
nichil sibimet reservare intendit
soli deo superne gubernacioni committere
dum possessa pauperibus erogat sed fortasse
cogitacio mentis subrepit quod dicat
si tunc tardius dedisset et tamen
sufficienter haberet. sed quod letus dare cepit plus
ceteris prebet / Quid huius mentis
nisi holocaustum Sed tamen per
cogitacionis in quantum a deliberacione
non desinunt aut post deliberacionem
illos dubitare / Alius contempta mundi
gloria honores atque dignitates hu-
mili decrevit imitare vel summum appetere
omnes locum tenere ut tanto excelsior
premia in permanente gloria quanto humilior
apparet in presenti vita / Hic fortasse
dum subito se se a proximo despici aspicit
et se indigna cum despicitur vult quidem
se in loco humili sed tamen attendi contemp-
tibilis non vult / hinc iam devocio elevat
sed adhuc infirmitas gravat / Iste ergo per
devocionem holocaustum est sed adhuc ex
infirmitate ingnatur / Hii itaque qui in eis
que obtinere devoverunt aliqua infirmi-
tatis sue culpa tanguntur / tamen per ea
... intelligunt et in
culpa iacent agnoscunt. sed
post prime lamentacionis fletum holocaustum

in ostio portarum lavant / Sciendum vero est
quod hoc inter sacrificium atque holocau-
stum distat / quod omne holocaustum sacrifici-
um est. sed non omne holocaustum sa-
crificium / In sacrificio etenim pars pecudis
In holocausto vero totum pecus offerri
consueverat / Unde et holocaustum latina
lingua totum incensum dicitur. Possumus ergo
quod est sacrificium et holocaustum. Cum enim
quidam sunt aliquid deo vovent et aliquid non
vovent sacrificium est. Cum vero omne quod habet omne
quod vivit omne quod sapit omnipotenti
deo vovent holocaustum est / Nam sunt quidam
qui adhuc mente in hoc mundo retinent
sed tamen ex possessis rebus subsidia e-
gentibus impendunt oppressos defendere festi-
nant / Isti in bonis que faciunt sacrificium
offerunt / quia et aliquid de actione sua
deo immolant / et aliquid sibimetipsis reser-
vant. Et sunt quidam qui nichil sibimet
ipsis reservant. Sed sensum linguam vitam
atque substantiam quam perceperunt omnipotenti deo
immolant. Quid isti nisi holocaustum
offerunt / immo magis holocausta fiunt
Israeliticus enim populus prius sacrificium in
egypto obtulit / Sed in heremo deinde
Itaque adhuc inter hec in seculo sed bona
iam aliqua operatur deo sacrificium obtulit
in egypto. Cum vero prorsus seculum deserit
et agit bona que valet quasi iam egyptum de-
relicta sacrificium prebet in heremo. Quia repul-
so strepitu desideriorum carnalium in mentis
sue quiete atque solitudine deo immo-
lat quicquid operatur. Cuius ergo sic deum
est sacrificium sit et holocaustum magis
tamen holocaustum sacrificium / quia inde
quod huius mundi dilectione non premitur
totum in omnipotentis dei sacrificio incendi-
tur / Sed sciendum nobis est quod sunt
quidam qui seculum etiam relinquentes toto
quidem quod habent offerunt. sed tamen in bonis
que agunt in igne comprimuntur et bonum
quod agunt holocaustum est / Sed quia flere
ac semetipsos diiudicare nesciunt sed ex
examine ad lacrimas non accedunt per-
fectum eorum holocaustum non est / Hinc
enim per prophetam dicitur. Memor sit omnis
sacrificii tui et holocaustum tuum pin-
gue fiat / holocaustum quippe siccum est
bonum opus quod oracionis lacrime non
infundunt / holocaustum vero pingue est.

Incensum
holocaustum

Holocaustum — Siccum
Pingue

h

holocausta medullata

Qui hoc quod bene agit corde humi-
li etiam per lacrimas irrigat Deo
rursum dicit Holocausta medulla-
ta offeram tibi. Quisquis enim bonum
opus agit, sed ex omnipotentis Dei amore
atque desiderio flere nescit holocaust-
um, sed medullam in holocausto non habet.
Cum vero bona operatur et visionem iam
creatoris sui inhiat atque ad eterne
contemplationis gaudia pervenire festi-
nat, seque ipsum ex amore in eo accendi
in fletibus mactat holocausta Deo
medullata reddit. Sciendum quoque nobis est
et mala funditus relinquere et bona
que suscipimus operari, atque ut in ipsis
bonis que agimus amore eterni luminis
compungamur. Ipse enim nobis cordis
tenebras discutit amor lucis ut sub-
tilius inde videamus ne quid bonis
que agimus prava inserantur. Conside-
randum quippe nobis est opus nostrum
quale sit. Cumque cogitationem in opere nostro
intuemur, in cogitatione etiam nostro bo-
no opere admixtum aliquid malitie
vel prave delectationis agnoscimus,
redeamus ad lacrimas lavemus ho-
locaustum. Sunt autem quidam qui semetipsos
ipsos in magnis actionibus Deo
devoverunt, atque ad tantam perfectionem
pervenerunt ut ab eis nulla [illegible] dif-
ficultate flectantur. Quorum in delibatione
castitatis nequaquam caro in prave cogita-
tionis delectationem animum [illegible]. Nam
et si quid per suggestionem pulsat
surgere non permittitur quia maiore
iudicio calcatur. In delibatione quoque
patientie nec sermo mordentium ab ore
[illegible], nec dolor tacitus animum premat,
ut in largitate elemosine nulla inopie
suspicio constrictam teneat, et post delibati-
one humilitatis nullius despectio animum
mordeat. Sed cum iam in his [illegible]
recte devoverint, se se fortiter exhibent.
Priora tamen peccata que ab ipsis ante bo-
nam delibationem perpetrata sunt ad me-
moriam reducunt et plangunt quia [illegible]
illicite se egisse meminerunt. Hii ita-
que per lacrimas quod tenent holocaustum
faciunt. Scilicet peccatum quod ante tenuerunt
inquinatum lavant ergo holocaustum in

hostio portandum quia intelligendum quia [illegible]
Deus primum lamentis se cottidie
affligunt et inundent intra lacrimas
plus aliquid actibus inquinaverunt.
Itaque intus hoc ad nitorem perfectionis
oculos reducamus, [illegible]
tu mundi huius concupiscimus [illegible]
si iam Deo toto corde desideramus
quia nos peccasse meminimus [illegible]
in fletibus lavemus holocaustum. Ecce
omnipotenti Deo devovimus casti-
tatem. Sed si adhuc immunda carnis
temptatio inquinat, redeamus ad lacri-
mas lavemus holocaustum. Ecce
nos [illegible] decrevimus. Si adhuc
ira perturbat, si mentem tacitus do-
lor excruciat, redeamus ad lacrimas
lavemus holocaustum. Ecce iam
nonnulla possessa tribuimus atque in
mundo humilem locum tenemus. Si quia
adhuc animum inopie suspicio deprimit,
si despectus proximi in aliqua nos
dignatione confundit, redeamus ad la-
crimas lavemus holocaustum. [illegible]
est enim creatori nostro ad recipien-
dum fletus humilitatis [illegible] ubi enim
inmutabilium hominum fletus suscepit,
ibi locum suum invenire sunt
lacrime nostre. Pensemus quod per alium
prophetam dicitur: Et erit qui offenderit
ex eis in die illa quasi David, et domus David
quasi Dei sicut angelus Domini in conspectu eius.
Hec est dies nostra qua nobis de adventu
redemptoris nostri promissa est. Qui
itaque offenderit erit quasi David, quia qui
ad penitentiam redit. Domus autem David
quasi Dei, quia reversus quisque ad iustitiam
habitator efficitur creatoris sui, et
sicut angelus in conspectu eius. Quia
[illegible] visceram quam in se expertus est am-
mittendo et aliis exprimat. Hinc etiam
paulo post illic dicitur: In die illa erit
fons patens domui David et habitantibus
Ierusalem in ablutionem peccatoris et men-
struate. Fons quippe oculis nostris [illegible]
[illegible] invisibilis Deus fecit,
vere patens est iste Deus incarnatus.
Cum fons patens recte domui David
[illegible] ex qua generatur ad nos repara-
tor processit. Ierusalem vero visio pacis [illegible]

haut celum hitant · qui in visione
pis minime mentem fingunt / peccator
o et menstruata est · vel ipse qui deli
qt in opere vel mente quod labitur
n propria cogitacione / Menstruata autem
nunquam est ista pollucio · quia et alie
n carne non tangitur et sua carne
n jungitur · Sic itaque sic est omnis anima
que et si malum opus non agit
polluta tamen cogitacione sordescat / Unde
a dicitur per ysayam aliud subinde
p de anima inmundis desideriis occu
pata dicitur / Omnes qui querunt eam non defi
ciunt in menstruis eius invenient eam ·
aliquam quippe spiritus querentes non
sicut · cum inferre pollucionem querunt
nulla bona cogitacionum rectitudine
repelluntur Atque in menstruis suis ani
mam inveniunt · quam in pollutis cogita
cionibus positam facile ad pravum opus
m trahunt / Dicat ergo in die illa
erit fons patens domui david inhabi
tantibus ierusalem in ablucionem peccatoris
menstruate / quia apertus iam est
ipsis fons noster redemptoris nostri
in domo david incarnati dignatus
ut peccatorem lavet a pravo opere et
menstruatam mentem diluat ab inmunda
cogitacione / patet igitur fons / curramus
cum lacrimis lavemur in hoc fonte
pietatis / In hoc fonte ipse quoque david
lotus est cum rediit ad lamenta
ne post maculas gravis culpe
am quippe invenire fontem querebat
cum diceret Redde michi leticiam sa
lutaris tui et spiritu principali confirma
me / Ihesus enim hebraice latine
salutaris dicitur · Et quid est quod sibi leticiam
in ihesu reddi postulabat nisi quod hunc
ante culpam contemplare consueverat
cuius contemplacionis gaudia in culpa
perdiderat / Unde recte post primam visio
nis eius leticiam sibi reddi querebat
In hoc fonte nostro lota est maria ma
gdalena que prius famosa peccatrix
postmodum lavit maculas cuius doctor
it maculas corrigendo mores / In
hoc fonte nostro omnibus apostolus petrus
lavit quod negavit / quia amare
flevit / In hoc fonte nostro in confessio
nis est latro qui semetipsum in morte

reprehendens a culpa sua ablutus est
confessione vitans / Cur ergo pigri sumus
Cur torpentes et frigidi remanemus
Cum in hoc fonte pietatis tantos iam
se lavisse cognovimus / ergo ne de emun
dacione nostra desperemus · qui tot exempla
nostre in pignore videmus tenemus / et
cessamus veniam querere / atque sine lac
rimis fiduciam habere / qui tantorum iam
emundacionum spei nostre pignus accepimus
Tenere etenim nunc fontem debuimus et
si clausus esset et patet et negligimus
Mittamus oculos in mundum fidei
universum / consideremus quanti peccatores
diebus atque noctibus per lamenta
in hoc fonte nostro lavantur / quanti
post tenebras ad lacrimas lucem / quanti
post maculas ad mundiciam rede
unt Curramus post tenebras mor
tis cum talibus ad aquam vite / testi
demus quantum peccavimus / quoniam
cottidie peccamus / atque ut appareamus
mundi post culpas lavemus holocau
stum Ad hec gaudia adest gratia
redemptoris nostri Qui vivit et regnat
cum patre in unitate spiritus sancti deus per omnia
secula seculorum Amen

39

Quid sunt de misticis sensibus
Ezechiel prophete loquimur et ipsa
eius hystoria verba iuxta capitulum cre
cum dicit · Et in vestibulo porte due
mense hinc et due mense inde ut
immoletur super eas holocaustum · et pro
peccato et pro delicto · et ad latus exterius
quod ascendit ad ostium porte · que
pergit ad aquilonem due mense et
ad latus alterum ante vestibulum porte
quatuor mense hinc · et quatuor me
se inde · per latera porte Octo
mense erant super quas immolabant
In quibus verbis magna caligo
dubietatis aboritur utrum hec de una
porta quoque · an de duabus an de singulis
portis dicantur / Sed dum quatuor me
se per latera describuntur ac postmodum
in summa conclusionis octo mense
erant super quas immolabant patet quod hec
prius non de singulis portis quas
supra descripserat dicat Cuius si porte

a

sex superius enarrare curavimus mensas
super latera habentes sunt omnes non octo, sed
quadraginta et octo dicuntur. Rursumque
si hoc de una dicitur, magno obstaculo
intellectus noster reverberatur, quia post descriptum
portae vestibulum ubi duae mensae hinc
et duae inde esse narrantur, adhuc additur
ad latus exterius quod ascendit ad ostium
portae quae pergit ad aquilonem duae
mensae esse memorantur atque subiungitur
Et ad latus alterum ante vestibulum duae
portae mensae. Si enim intra vestibulum por-
tae binae per latera mensae erant, tunc suc-
ceditur et ad latus exterius duae mensae
atque ad latus alterum ante vestibulum
duae mensae. Inter quas etiam porta quae
respicit viam aquilonis esse memoratur,
profecto patet aliud vestibulum minus secus
fuisse. Etenim hoc in loco minor aqui-
lonis porta describitur, quam quidem esse
portam exteriorem non dubitatur. Nam cum tres
superius descripsisset portas, tres quoque alias
interiores atrii esse memoravit. Etenim
extremam aquilonis portam narra-
verat. Sed ut praedictum est atrii in-
terioris. Nunc ergo cum duae mensae
hinc in portae vestibulo et duae men-
sae inde describuntur, adhuc de eadem in-
teriori porta sermo contexitur. Namque cum protinus
subinfertur quod ad latus exterius quod ascendit
ad ostium portae quae pergit ad aquilonem
duae mensae et ad latus alterum ante vesti-
bulum portae duae mensae, porta ergo in-
terior binas per altera in vestibulo
mensas habere descripta est et porta ex-
terior similiter binas. Quatuor enim hinc et
quatuor inde mensae octo per singulas sunt, dum
per latera singula binae in vestibulo portae
interioris, et binae hinc et inde exterioris
in aquilonis porta describuntur. Quae simul
omnes octo sunt in quibus immolatur. His ita-
que de exteriori narratione discussis ad spiri-
talem intellectum sermo redeat. Certa tamen
iam nobis interior esse largiente Domino faci-
lior est, quanto nos exterioris descriptionis
ignorantia angustabat. Duae enim una porta
interior inter duo vestibula esse descri-
bitur, tacite est porta exterior ad mentem
reducenda, quia secundum vestibulum ante portam
minorem esse perhibetur. Nos iam ergo

nobis de una sed de utraque tractandum
enim portarum nomine dictum scimus
scriptum est sancti praedicatores ...
ut vestibulum portae sit prolixius audi-
ente humiliter verba praedicationis suscipere
in eo mentes ad sacrificium exhibendum
construuntur. Rursum nihil obstat si
portam accipimus hoc quod nobis per
ora praedicantium sacri eloquii intellectus
aperitur, ut vestibulum portae eius
nobis praedicationis verba sint quae per
humilitatem accipimus, ut post ad sacri elo-
quii intelligentiam veniamus. Tene-
mus itaque sanctam ecclesiam atque unam
gentium. Et fit itaque nobis porta inte-
rior Testamentum Novum, porta vero exterior
est Testamentum Vetus. Quia et hoc
spiritalem intellectum aperit et illud
rudibus adhuc mentibus in histori-
am sacri eloquii litteram custodit.
Habet autem vestibulum portarum interiorum
in magna iam multitudine fidelium per
duo latera, videlicet dilectionem Dei et dilec-
tionem proximi, binas autem mensas sibi hinc
et inde, quia dilectionis Dei necessaria te-
nenda est fides et vita munda, in dilec-
tione autem proximi de simore patientia
et benignitas custodiri. Est enim in di-
lectione Dei necessaria fides et vita munda, quia
ut scriptum est: Sine fide impossibile est placere
Deo. Et rursum scriptum est: Fides sine operi-
bus mortua est. Est autem in dilectione
proximi nobis patientia et benignitas
conservanda, quia de eadem conservatione di-
lectionis scriptum est: Caritas patiens est,
benigna est. Patiens scilicet ut illata mala
aequanimiter portet, benigna autem ut
sua bona proximis desiderabiliter mini-
stret. Sed quoque vestibulum quod est exterius,
videlicet lex, duo latera spiritalis praecepti et car-
nalis populi, in quibus singulae bi-
nae mensae sunt. Etenim in spiri-
talibus patribus doctrinam et prophetiam,
sed in carnali populo circumcisionem et sa-
crificium. In his itaque octo mensis
immolatur, quia quicquid fides credit,
quicquid vita ex exemplo boni operis
ostendit, quicquid patientia humiliter tollerat,
quicquid benignitas largiter impendit,
quicquid doctrina dat, quicquid prophetia

dilectio { Dei / proximi }

stend pmonet quicquid credulitatis
mandata exterius legimus quicquid
sacrificium ex devotione essentie exterius
omnipotentis dei oculis hoc exhibe
bat / In lege eius et pro caritate
sacrificium ad aliud amplius nisi devo
sui cordis immolabat / Nondum
quatuor mense solummodo ad holoca
fuisse memoratur / quibus vero
sat vestibuli porte interioris acci
us ut dereliquit quatuor sequentia
ad sacrificium construere sunt
ad holocaustum / Holocaustum
sicut precedenti iam locutione
essus sum totum incensum dicitur Et
quando deum ac proximum diligit et dum
mandata custodire precepit / ab aliena
rerum concupiscentia compescit non tamen
sua dimittere iubet / In testamento
novo nos invitans contestatur dicens
qui non renunciaverit omnibus que pos
sidet non potest esse meus discipulus Itemque
dicit Qui vult post me venire
abneget semetipsum / Mense quod inter
ius porte holocaustum habet quia
vitibus testamenti novi quasi pro ho
caustum omnia incendimus qui omnibus
que huius mundi sunt renunciamus
mense vero vel vestibuli porte ex
terius sacrificium habet Sed holocau
stum non habet quia precepta legis
decimas offerri iubent sed di
mitti omnia non iubent / De interioris
vestibuli interior mensis dicitur ut im
molentur super eas holocaustum et
peccato et pro delicto / Hic est inter peccatum
delictum distat quod peccatum est mala
re Delictum vero bona delinquere
ne summopere sunt tenenda / Vel certe
tum in opere est delictum in cogitatione
certe ergo interioris porte quatuor mensis
immolatur holocaustum ac et pro peccato et
delicto / quia quisque potuerit hec secula
contempnere et delinquentes
ad semetipsos domino holocaustum dare
e iam pro fide novit et peccatum operis plan
re et peccatum cogitationis vel quod ma
fecit vel quod debuit facere bonum
quod non fecit Cum enim toto dimisit
bus suis de faciliori libenter conspicit

Cumque eius mentem terrena cura non pre
pedit pro opere simul et cogitatione pla
cendo mentem suam disposuit domino quod
aliud quam holocaustum dedit Neque
hec de ratione videtur extraneum quod propheta
cum latus exterius diceret et ostium
porte nominaret hec diceret et ad latus
exterius quod ascendit ad ostium porte ad
dit que pergit ad aquilonem Dum enim
ascensum nominat portam aquilonis
interiorem designat per quam scilicet
ac testamentum novum predixisse figurari
Que hinc latus exterius synagogam
ex qua in dominum nostrum ihesum christum fides
inchoavit Et vere intelligere ostium
in sancta ecclesia fidelis amplius invenit
Que ad aquilonem pergere dicitur quia multi
tudinem credencium de corpore frigoris
et inquietantis ex gentilitate collegit
/ Hec ergo porta super latus exterius id est
sancta ecclesia synagoga / Hoc ostium
id est celestis regni intelligentiam et pergit
ad aquilonem quia peccatores non despi
cit sed eos recipiendo ad primam interior
dit attendit Dicat ergo quatuor mense
hinc et quatuor inde per latera porte
/ in exteriori enim custodia littere lex da
ta tenebatur Ostium vero porte est ipse
hystorialis intellectus legis qui ad domini
timorem ducit Que porta ad aquilonem
pergere dicitur quia lex eadem sub timore
innumera frigida iudeorum amplius corda
constrinxit Quasi enim pro calore id est amplius
curreret si precepta ex amore servasset
Sed quia sub timore mortis propositi legis
custodivit quasi in corpore frigoris re
mansit Inde novit amplius eterna premia
querentibus Vos autem temporalia tormenta ti
mentibus atque iam credentibus dicitur Non
accepistis spiritum servitutis in timore sed
spiritum adoptionis in quo clamamus abba
pater Dicat ergo inter mense hinc et quatuor
inde per latera porte duorum fidei et
vita doctrina et prophetia de bonorum mentibus
custodit porta vera id est intellectus sacri
eloquium interior ex latere mensas habet Cumque
de perfectibus amplius sed predicatione fiat
et benignitatem servat quod prius eum carnibus
traditionum et sacrificium custodiunt me
secundo interior quia ex alio latere intrant
hec sex octo ad immolandum sunt interior

delictum
dif
peccatum

utrumque interiores ad holocaustum. Quattuor vero exteriores ad sacrificium. Quia et hii qui in sancta ecclesia fidem vitam patientiam atque benignitatem custodiunt summis quidem virtutibus pollent. Et hii qui in synagoga doctrinam et preceptum custodiunt et sacrificium cognoverunt alia offerendo atque sibimetipsis alia retinendo devocionis sue victimam omnipotenti domino dederunt. Sed quia superius dictum est in ordine mensarum quattuor interioris vestibuli esse constructas ut immoletur super eas holocaustum et pro peccato et pro delicto in ipsis mensis constructe sunt insuper aptissime subditur. Quattuor autem mense ad holocaustum de lapidibus quadris constructe. Quos enim lapides hoc loco quadros accipimus nisi quosque sanctos quorum vita in prosperitate atque adversitate novit fortiter stare. Lapis etenim quadrus equaliter stat in quocumque latere versus fuerit. Quisquis ergo in prosperitate non extollitur in adversitate non frangitur suasionibus ad mala non trahitur vituperacionibus a bono opere non revocatur lapis quadrus est quia ex omni latere stare novit. Qui casum in qualibet permutacione non habet. Certe cum iudeorum plebem propheta a fide perire cognosceret et sanctos apostolos surgere in ecclesia previderet per quos multi sunt ex gentibus in fide et vite fortitudine solidati contra magna consolacione locutus est dicens lapides ceciderunt sed quadratis lapidibus edificabimus. Videns quippe in sancta ecclesia apostolos martires atque doctores surgere de lapidum casu id est de iudeorum perdicione minus doluit quia omnipotentis dei edificium id est sanctam ecclesiam de quadris lapidibus edificare conspexit. Mense ergo quattuor de quadris lapidibus construuntur quia fides et vita paciencia et benignitas de intra sanctorum et excellentium virorum sunt sequentibus proferuntur ut in vestibulo mensas habeat id est virtutes vite perfectius teneat in quibus omnipotenti deo orationis sacrificio in ara sui cordis mactat. Quattuor etenim boni fideles sancte ecclesie perfecti in celesti ferunt vel faciunt hec id est ex predicatorum suorum vita suscipiunt. Unde et mensas hoc vestibulum

habet nisi quadros lapides invenimus. De quadris lapidibus breviter admonendi sumus. De ducatu? Vultis fratres karissimi videre? Michi vivere Christus est et mori lucrum. Vitam cognoscite. Michi mundus crucifixus est et ego mundo. Vultis paciencia agnoscere? Usque in hanc horam et esurimus et sitimus et colaphis cedimur et instabiles sumus et laboramus operantes manibus nostris. Maledicimur et benedicimus. Persecucionem patimur et sustinemus. Blasphemamur et obsecramus. Vultis benignitatem cognoscere? Ego autem libentissime impendam et superimpendar ipse pro animabus vestris ne forsitan tristiciam. Quia cum amore per quibus impendi desiderat debitor. Mox ad eosdem discipulos subiungit dicens. Plus vos diligens minus diligar. Numquid ergo a populo fideli ad imitacionem virtutes sanctorum predicatorum vita commoveat? Profecto interioris vestibuli de quadris lapidibus mense construuntur. Habuit vero et synagoga spirituales patres in doctrina atque prophecia quibus ex vite virtutibus trahebat. Quando eius populus magis per timorem quam per amorem sequeretur vitam patrum noluit imitari quam vidit. Atque ideo porta que ad aquilonem pertingit mensas non holocausti. Sed quia hec nos ita diximus restat adhuc ut easdem mensas per mensuram generalem typicam perscrutemur. Porta enim interioris vestibuli ubi mense sunt sancta ecclesia ad erudicionem fidelium plorant interior regencium ordines accipit. Quod prius ex dono omnipotentis dei eius dicitur. Ipse dedit quosdam apostolos quosdam autem prophetas alios vero evangelistas alios pastores et doctores. Pastores vero et doctores unum regencium ordinem nominant. Quia gregem dei ipse veraciter pascit qui doctor est. Hinc quoque vestibulum exterius mensas quattuor quia videlicet synagoga secundum exterioris observanciam per principes doctores sacerdotum et seniores populo perscribere atque patrum eorum tenuit. Quando sicut legis phariseos et doctores legis vocati sunt. Sive autem vestibuli interioris sive exterioris vestibuli due mense hinc et due inde quia in exordio suo sancta ecclesia apostolos et prophetas habuit prophetas antiquos non eos qui in novo testamento populo fuerant. Sed a

...in secta etiam post apostolos sunt exorti ... quamvis tempore quod nunc est extraordinarias doctores / quia ... ordinarios ... extraordinarias utique appellamus qui viribus ... bona paterne celestis civitatis ... extraordinarii atque doctores et ... tempore fuerunt et nunc usque domino largiente ... / quia adhuc cottidie infideles ... ad fidem trahunt et infideles ... bonos mores per doctores erudiuntur ... apostoli vero et prophete ab hoc tempore ... sublati sunt atque ideo dicitur quod mense ... porte ... secta etiam quia alio ... et porta que respicit ad aquilonem ... mensas hinc et duas mensas ... qui dixit principes sacerdotum et seniores ipsi in maiori auctoritate regimus ... et phariseos qui vidit ... loco preferuntur atque hee mense ... que ad aquilonem respicit ... isti ordines ... preerant sinagoge ... redemptoris nostri ... corpore ... habuerunt sacerdotium quod iuxta solam ... tenuerunt ... et ad torporem frigoris ... quia flamme spiritus successe non sunt ... autem mense holocausti ... sive in cordibus apostolorum atque prophetarum ... mente ... atque doctorum ... spiritus exarsit et ardet ... corum ... in bono opere ... a ... dei quia holocaustum ... totum simul quod ... holocaustum cum offerimus ... sive ex bono ... seu in secta cogitatione medullitus ... vero hee et ... facte sunt quia ... cottidie ... in suis cordibus verba meditantur ... offerunt domino ... holocaustum quia ... lapidibus construunt ... sacre lapides quadri sunt quia ... stant quia et nullo latere reprehen... ... quod ... doctorum quod vetus ... quod ... ... quia in diverso latere ... corda ... ad holocaustum et quadris lapidibus constructe quia ... verba ... a tali vita in

cogitatione mactant. Unde scriptum est lex dei eius in corde ipsius et non supplantabuntur gressus eius. Et propheta rursus dicit: In corde meo abscondi eloquia tua ut non peccem tibi. Sed mense hee ... sunt constructe ... et ... mensure sunt audiamus. De longitudine unius cubiti et dimidium et latitudine cubiti unius

et dimidii et latitudine cubiti unius

... loco ... exposuit dicens longitudinem et latitudinem ... mensa unum cubitum et dimidium ... quia ... tres ... cubitos ... tres cubiti ... latitudine cubitum unum ut ... cubiti. Hoc est divine maiestatis mensure ... in ... exponimus ... non ... stare ... in illa summa ... omnia creavit ... et dimidium nichil est nec ex duobus dimidiis ... unum ... omnis ac ... illa ... que semper incommutabilis manet nec detrimentum recipit nec augmentum ... longitudinem et longitudinem ... latitudinem ... ad ... amplitudinem ... Mense ergo que ad holocaustum constructe sunt longitudine cubiti unius et dimidii ... quia ... atque doctores qui se longitudine ad secreta ... intime extendunt / ... ad ... perfectum sunt ... vero ad divina illa mistica que plene ab homine capi non possunt ... mortali carne ... perfectum ... non possunt. In semetipsis ergo ... cubitum habent in deo ac cubitum non habent / quia ... adhuc plene perfectum ... aliquid de deo ... ex parte cognoscitur ... in mensura mense ad testem ... paulus ... cuius vita cubito integro mensure dei ... quotquot ... perfecti sumus ... sapiamus ... videmus ... sentit ... se ad ... misticam ... tendit ... non arbitror comprehendisse ... rursum ait ex parte cognoscimus et ex parte prophetamus cum autem venerit quod perfectum est evacuabitur quod ex parte est. Et ... nunc cognosco ex parte tunc autem cognoscam sicut et cognitus sum. Ergo ... perfectum est et ex parte ...

ad humanitatem mensure sunt perfecti
virtuosi
ad divina mistica sunt imperfecti

E

cognoscitur cubitum scilicet quantum ad se s
tum dimidium super se tendimus ergo in
langwalitate spei corda sanctorum
tendunt desiderio quia huius cubito
uno deo quia adhuc plene uidere
non potest hic ubi spei cubitum mittitur
hoc super unum cubitum huius dimi-
dio cubito tendatur quibus in hac
vita semper se imperfectos aspiciant et
ardentius ad perfectionem currunt hinc
quoque mense latitudine cubiti unius
et dimidium quia sanctorum corda in
caritatis amplitudine dilatata sunt
proximum quem diligunt et uident et hunc
cubitum habent cum perfecte diligunt quos
perfecte valent uix aliquid scire omni-
potentem uero deum medullitus diligere
modo illum sciuntur sed tamen tantum di-
ligere non possunt quantum debent quia ad
huc non valent uidere quem diligunt
et mensura amoris minor est ubi ad
huc mensura minor est cognitionis super
unum ergo cubitum huius et dimidium
quia hoc eis iam in amore integrum
est quod valde minus est de caritate
tum primo atque illud quod eis vel
de maius est adhuc in amore dei
quem non uident integrum non est de his
amore qui hic recipitur ut ex visione
dum in eterna patria perficiatur hec ysaias
loquitur dicens uiuit dominus cuius ignis est
in syon et caminus eius in iherusalem plus
est ut caminus esse quam ignis quia ignis esse
et paruus potest in camino ut vastior
flamma succenditur syon vero speculacio
iherusalem autem visio pacis dicitur pacem non
nostram hic interim speculamur ut illic
postquam plene uideamus ex amore ergo dominum
in syon ignis est sed in iherusalem caminus
quia hic amoris eius flammis aliquantum
ardemus ubi de illo aliquid contempla-
mur sed ubi plene ardebimus ubi plene
uidebimus quem amamus altitudo vero mense
est cubiti unius cum enim altitudo sanctorum
et fidei invisibilium sit fides enim credit
quod non uidet atque ideo per hanc visionem
mens in altitudinem ducitur ut cuncta visi-
bilia despiciat et ea que audiuit
invisibilia sequitur in celo sed unum cu-
bitum scilicet altitudo mensarum quia fidei unitas

est in corde eius omnium sanctorum modus
et unitatem et prophetas patres et pa-
tores professi sunt testamenti noui
itaque mensarum mel uno cubito
nichil scilicet unquam [illegible] in magni
mutatur concordat omnium fides prima
hii qui iam in longitudinem spe-
mis studiis proficientes uini et
dimidium cubitum habent atque in altitudine
caritatis uno ac dimidio cubito
tenduntur in altitudine vero fidei uno cubito
crescunt magni sunt et summa
imitacione venerabiles debent ergo prius
animas in summum consecrare sic
apostolus atque eas in eodem spiritu domino
quoddam holocaustum ad sacrificium
offerre unde apte sequitur super
ponunt vasa in quibus immolatur holo-
caustum et victima quid enim a-
fidelium nisi vasa sancta que
ritatis capiunt ut ex eorum me-
holocaustum vite atque operis immo-
lacione cum quis paucis adhuc
sit in fidei uocatione quia iam dominum
perpetuum et celesti gloria plenus erit
appellatur cum dicitur vas electionis in
hinc pastores atque doctores propheta
monet dicens mundamini qui fertis
vasa domini sed eternum quia mense domini
vasa portat qui vitam fidelium erudi-
toleraret utrumque hanc dominus ad
holocaustum et sacrificium perducat sed
hic negligentes innuendo quia mei
vas holocaustum et victima est non
victima semper holocaustum est
quod ex parte offertur ex parte retinetur
tantum quid est sed holocaustum non
vero in mulieribus magna fidelium alii
ea que mundi sunt reliquunt vel in eternum
que possident proximis michil sibi met
reservant ad eternam patriam medul-
litus anhelant scilicet ex toto corde in
lacrimas mactant hii ut vasa sunt
mensarum sed in quibus immolatur holo-
caustum et sunt alii qui cura pre-
do in regimine de filiis cogitant eis
hereditate seruare qui tamen eternum iudicant
meliores mentes propriis impediunt
alimenta ac vestimenta eis expetunt qui

deuenerit Hiram hyminiz vasa sunt
missa sunt In quibus victime
imolata et non holocaustum Ea enim
pia et doctrina sanctorum admonendo
et instruendo suadendo atque tredo
alienum corda usque adhuc erudiunt
ut omnia deserant et totos se divino
amore accedant Aliorum non adhuc usque
mirunt ut omnia relinquere non
valent vel ex parte que prevalent
minores sunt et ceteris tamen caritatis
dum patientiam Jam enim se dominum de quadru
landibus districte vasa portat de quibus
simul holocaustum et victima qui et
ipsi sunt sicut dominum est eius omnia dese
runt toti cor in amore domini accen
dit ut in perfecto sacrificium offerunt
que ex parte deuouerint Dicit Et labia
eius palmi unius reflexa intrinsecus
per circuitum Quod est hoc quod mensure
la iam palmo manus tendit et sicut
per atque doctores ea predicant ipsi
auditorum opera tendant quod ad me
tendamus opera inde dilatamus legitur
quamvis quis suis doctor cor audientis
excitat ociosorum corpore excitatur qui
dum ad opera bona extendit palma sic
hoc in labiis ondat Pensandum quoque
in palmo digitus maior ac minor
dicitur Quando non in maiori ac minimo
dicto nisi magna et extrema actio
signatur Palmum quoque mense in labio ha
bet quando in doctorum suorum predicatore
auditur euigilet et sic ex eorum admo
nitione magna opera faciat ut age
eminima non omittat Dum minimis in
tentus sit ut piger in agendis maioribus
non sit Unde per eum ipsum veritas dicit Ve
vobis scribe et pharisei ypocrite qui deci
matis mentam et anetum et ciminum
et relinquitis que maiora sunt legis
iudicium et misericordiam et fidem Hec
oportuit facere et illa non omittere
Iudicium quippe et miam et fide ma
iora dicens opinionis ondit per mentam
ipso et anetum et ciminum digitus pul
dio uno figurat hoc quod oportuit facere
illa non omittere quod si opera nostra pal
mo metiri volumus Sic necesse est ut
tendatur unus quisque maior digitus non

attrahat bene ac eius mense labia me
tiuntur et mensura sic palmi dicitur addi
mus ut ex doctorum predicatorum sicut
unitas tenetur in fide Ita quoque
unitas mentium servetur more Sed per
opus bonum quod alter agit alter ad
discordie malum provocat Ita enim bo
facere opera debemus ut per hec quoque
tibus cum quibus vivimus unanimitatem
ingenium recte possimus cum servemus
Idem non defendo quod agimus sed
suennendo bonis persuasionibus malum
discordie quod timemus Qui sine operibus
unitate palmum custodiens palmum
discordiam generare prohibeat eos quosdam
iam lapsum atque ab ecclesia abiectum iam
velle recipere corinthios monet dicens
Cui autem aliquid donastis et ego Nam
et ego si quid donavi in persona Christi
vobis ut non circumveniamur a sathana Non
enim solum de bonis mala generare Et
hoc quod per caritatem agitur ad dis
cordiam convertere Unde et mox
de ipso subiecit dicens Non enim ignoramus
cogitaciones eius Doctor ac quoque per bonum
quod predicat cum suis auditoribus recta opera
tione reformat Sic mentes operantium
ad unanimitatem non ligat in labiis pal
mi hec sed ea que dicta sunt palmi
unanimitatem non hec Pensandum vero est
valde quod dicitur circumeuntium mensarum labia
intrinsecus sunt reflexa Que enim mensarum
labia intrinsecus reflectuntur quod docto
res renovant ad questionem tacita cogita
tione quod dicunt quod semetipsos sub
tiliter perscrutantur si faciunt quod locuntur Nec
autem eius reflexa intrinsecus mensarum
labia dicuntur addenda usque per circuitum Nec
non una in qualibet se parte considerent atque
alias in semetipsis perpendere pretermittant
Sed ubique semetipsos inspiciant et in quantum
prevalent studeant singula opera implere
que docent Nec si predicantes facere bona
dissimulant sibi vastatores sunt culto
res aliena Doctor enim eius mensa
est iam vasa portas Jam vasa fide
libus pondus holocaustum victime
sustinens Jam intus reflecte labium
ad cor renovata sermonem Audi quod
dicis perfice quod predicas Nam enim negligenter

Doctor opere impleat
quod docet

implere quod docent alieno messe seminant
et ipsi a frumenti participatione ieiunant
Unde scriptum est Cuius messem fa
mellicus comedit Messem quippe
doctoris qui bona loquitur sed non
operatur famellicus comedit quia is
qui panem iustitie esurit opera inde
data que audit et ipse fructum non
habet qui seminando laboravit Hinc
Salomon ait Abscondit piger ma
num suam sub ascella nec ad os suum
porrigit eam Nemo itaque piger
est ut ad os manum comedendo re
ducere laborem putet Sed piger nec
ad os suum porrigit qui nec hoc vult
operari quod dicit Hinc item de bene do
centibus et male operantibus dicitur
p[ro]b Filii effrem intendentes arcum et mit
tentes sagittas conversi sunt in die
belli Intendunt arcum atque sagit
tas emittunt qui scripture sacre sen
tencias promunt et verbis doctis audi
torum vicia feriunt Sed conversi sunt in
die belli quia post semetipsos redeunt
in temptatione viciorum et peccatis oppo
nere non nolunt quod contra temptationum certa
mine non resistunt Hinc item dicitur
p[ro]b Advertisti adiutorium gladii eius et
non es auxiliatus ei in bello Gladius
quippe doctoris est sermo dei Unde per
paulum dicitur Et gladium spiritus quod est verbum
dei Quia itaque deus non doctores res
picit nolle operari que dicunt in die
belli adiutorium eius gladium avertit
quia temptationum certamine non
permittit esse eis in adiutorium doct
rine verba que dedit Sed ipsi gladium
sed hunc in bello non adiuvat quia
cum adversitates temptationis erumpunt
ubi obliviscuntur quod docebant Certe enim
de patientia forsitan sermo doctori est
doctrine sue magisterio dicere cogitur
quod ille contra illata dampna et audi
tus contumelias patientiam servet Sed
cum ipse vel dampno vel contumelia fuerit
lacessitus oblitus quod docuerat vel in
lesione proximi vel in reddenda contumelia
contumelia excedit Inter hec itaque
cogitet quod mensa dei est labia invictis

reflectat servet quod predicat Sed
quippe est In patientia vestra possidebitis
animas vestras Et rursum scriptum est
Doctrina viri per patientiam noscitur Sic
index doctrine patientia est tanto quisque
doctus ostenditur quanto patiens fuerit
Hinc est enim quod bonus vir dissolutus quem nunc
tolli in aera videbat pre magnitu
dine caritatis affectu clamabat dicens
Pater mi currus israel et auriga eius
Currus est Israel Quid est quod helias in
israel et auriga dicitur nisi quod animas
agitat cuius portat Doctor quoque
mores populi et per patientiam sustinet et
eius eloquium verbis doctis et bonis est
auriga Currus quippe tollerando por
tat Auriga quia exhortando agit
Currus quia mala sustinet Auriga
quia per bonis admonitionem
exercet Fortasse autem contra vanam
gloriam sermo doctori est et men
tiuntur qualiter debeat inclinari
ipsis sermonibus vanam gloriam qui
omnibus cum eandem vanam gloriam de
putat Perficitur hic appetit adi
re quod prohibet mensa mutis labii
non reficit Est autem mensa dei
ex quadris lapidibus constructa hec
mutis labiis reflexum Tunc sicut
erit audire quod dicit Scriptum quoque
est neque per contentionem neque per inanem
gloriam atque idem rursum egregius
predicator dicit Non quaerentes gloriam homini
bus gloriam neque a nobis neque ab aliis
De predicationibus cum labore laudem
transitoriam querere quid est aliud
quam rem magnam vili precio vende
re Sed in doctrine verbis grave peri
culum quod sepe per sermonem doctorum
favores audientium sentiunt Certum
doctores ab eo quod bene docuerunt
et monuerunt apparere admonere
dictis nolunt doctrine verbum quod
per acquirendis animabus adiutorium
ex omnipotentis dei amore inchoau
erunt In hoc postmodum per acquirendis
laudibus laborant Et quasi in verbis dei

h

quibant primus lucra spiritalia temporalibus
modis favores secuntur Cum sit sine
quelibet opera seu sacre doctrine
in omnipotentis dei iudicio peccat
per hec quisque transitorijs favo
ribus anhelant Hinc etenim per prophe
tam dicitur quod septimum incauta men
tem dei saltem post culpam sicut
cor cogitaciones remetitur Olivam
uberem pulchram fructiferam speciosam
vocavit dominus nomen tuum ad vocem
loquele grandis exarsit ignis in ea
et combusta sunt fruteta eius
Olivam quippe uberem pulchram
fructiferam et speciosam dum vo
cat vel efficaciam in opere vel speciem
studia in verbi sui apparat Sed ad vo
cem loquele grandis exarsit ignis
in ea quia cum laudari quis cepit
exhibeat forsitan inmotior videri quod
dicitur et studet esse quod dicitur Vox enim
grandis loquele favor adulantis
est Sed septimum est Iam benedicit
primo suo voce grandi de nocte
consurgens simul est maledicenti
Ad vocem ergo loquele grandis exar
sit ignis in ea quia in magnitudine
favoris flamma in corde accenditur
amore laudis Sed omnia olive
fructeta comburuntur quia ante od
entis dei oculis vel que bene
gesta vel scripta sunt dicta depereunt
quia iam non amore dei sed mercen
de transitorie laudis fiunt Sic et
sepe cogitacioni bene cogitacio
sinistra subiungitur ut vix ipse qui
eas cogitaciones generat animus agno
scit Unde predicator egregius cum
loquens subtiliter diceret Vivus est ser
mo dei et efficax et penetrabilior
omni gladio ancipiti et pertingens
usque ad divisionem anime et spiritus illico
subiunxit Compagum quoque et medul
larum et discretor cogitacionum et in
tencionum cordis Distinguit enim dei
sermo compages et medullas quia discer
nit cogitaciones et intenciones cordis
Compages quippe ossibus ossa
iungunt Et sepe dum quedam recta
cogitacione agimus Sed subito laudis
amore declinamus atque hoc pro laude
facimus quod prius facere pro veritate cepe
ramus Quia cogitaciones cogitaci
onibus adiunguntur quasi quedam in
spiritu compages sunt Sed hinc ossa
que in compage iuncta sunt eciam
medullas Quod predicator sicut apostolus
intulit cum subiunxit Discretor cogi
tacionum et intencionum cordis Com
pages enim nostre cogitaciones sunt Me
dulle autem intenciones Et sepe aliud
cogitamus atque aliud est quod per
cogitacionem intendimus Nam si quis
proposito in memoria primo pupilli vel
vidue causam defendat et fortasse eccle
siam ingrediens suis precibus deo
dicat Tu vides quia causam pupilli et
vidue defendo Iste proculdubio quod
cogitat scit sed quo intendat eius
cogitacio ignorat Aliud quippe co
gitat atque aliud intendit Non enim
defensionem pupilli vel vidue sed mercedis
unumque querit Nam tollet temporale
premium et pupillum et viduam non defen
dit Sermo itaque dei discretor est co
gitacionum et intencionum cordis quia non
aspicit quid aperte in ipsa cogi
tat Sed per medullam compagis id est
per eam per intencionem cogitacionis quid
accipere requirat Restat ergo ut doctor
cum loquitur quasi mensa dei semper intra
labium reflectat Ne aut mala inten
cione loqui inchoet aut cum bene
cepit seductus favoribus in appeti
tum alium declinet Fortasse aut de
custodia discipline summo doctor est
Et sepe contingit ut discipline re
gulam quid sit dicere nesciat temperare
aut nimia mansuetudine planctu
minus se contra vicia in zeli stimulo
inflammat Magna enim consideracione
debemus pensare quod septimum est quod
in vasis templi inter coronas et plectas
boves leones et cherubin sculpta
sunt et sub bobus et leonibus lora
dependencia Quid ergo quippe signum
victorie plecte autem concordie unita
tem significant Cherubin
vero plenitudo scientie dum predicatoris

Sermo de sapiencia
qualiter predicat

eius atque doctores mire conati et plectatis
a'mi fortitudine boni operis. qui ad
victoriam currunt et caritatis concor
diam. Quasi vicissim non discrepat
per boves leones atque cherubin de
signati sunt / quia in plenitudine
scientie quia hinc necesse est ut bonum ma
suetudine teneant. et severitatem leo
nis / quibus in disciplina quam predicant
et ex sancto zelo accensi sunt / et ex divi
na dilectione tranquilli / Cumque sibi
se lora dependant. ut discipline sue
retinacula quibus ipsi ligati sunt. et
subiectis suis sollicite impendant. Sibi
eos enim lora dependere est et iusto dis
vincula subditis tenere. Quod tunc recte
servatur / cum nec bonum in zeli fervore
mansuetudo amittitur / nec leonis terror
in mansuetudine declinatur. Tanta
quippe debet esse discretio ut nec disci
plina nimia nec nimia sit remissa. Ne
si inordinate culpa dimittitur / hic qui est
culpabilis in reatu gravius astringatur.
Et rursum si culpa inmoderate retinetur
tanto gravius. qui corrigitur deterior fi
at / quanto quasi se nichil ex benignitate
gratia agi considerat / Exhibenda itaque
prius est asperitas in ostensione. caritas
in mente. ut et dura ostensio delinquen
tem coherceat. et caritatis custodia
mercedem mansuetudinis non amittat
Ecce dum loquor Joseph animum pul
sat ut ad ostendenda que dico ipse testis
veniat / Certe sompnium. quod de pro
vectu suo viderat fratribus narrans
per hec quod innocens retulit malicie con
tra se stimulos excitavit / ab eisdem fratribus
Ismahelitis est venditus in egyptum
ductus. Mira omnipotentis dei dis
pensatione eidem egypto prelatus est
Cumque in terra Chanaan fames ex
urgeret fratres in egyptum veniunt
Joseph prelatum egypto repperiunt
Cumque submissi ad terram cervicibus
adorarunt. Et quia nutum dei consi
lium non valet quis. ideo vendiderunt
ne adoraret. adorarunt quia vendide
runt. Tunc ipse vir dei spiritu dis
cretionis plenus cognovit fratres non
cognitus ab eis. Et memor culpe

Correctio debet esse
duplex scilicet : severa
Severa
Remissa.

et remissior inveniret / mala fratribus
reddere studuit. nec sine purgatione
laxare. Nam suspecta voce perturbans dicit
Exploratores estis vos ut videatis
infirmiora terre venistis. Iam
experimentum vestri capiam / per salutem pharaonis
omnibus non egrediemini hinc. Ordinem
in corde proximi venerant fame pe
culiarum fugiebant frumenta que quere
bant non acceperunt. et ferire se insuper
obiectione criminis videbant / Inde
ducuntur ad carcerem. et post tres dies
educti adhuc in eadem asperitate tenentur
Iam redditur ad cor. Iam culpa in
memoria pulsat atque in se merito con
locantur / Merito hec patimur quia peccavi
mus in fratrem nostrum videntes an
gustiam anime illius cum deprecaretur
nos et non audivimus. ideo venit
super nos tribulatio / In his autem cor
Joseph amore vincitur secessit et
solvit flendo. quod pietate deus
sevenis ad fratres redditur ut quasi
atius cordium a culpa liberaret
Post hec unus religatur. reliqui
dimittuntur certi cum frumentis et cetera
ut unus frater veniat quem minimum
se habere dixerant. Venit postmodum
frater. Vincebat interim pietas. cum
merens videtur. sed permanebat
ostensione asperitatis ut fratres noxii
gravarentur / frumenta dantur. Ciphus
in sacco minoris fratris absconditur
post eos questio movetur mitti(tur) re
ducuntur addita in servitute decernitur
apud quem ciphus fuisset inventus
In sacco ultimi fratris invenitur. Tunc
beniamin reducitur afflicti omnes fratres
secuntur / O tormenta misericordia cruciat et
amat. Reversi igitur in terram sua
minus prostrati veniam postulant. Ideo
res enim quod de illo prius presenserant
merore intolleranti habescam. Tunc
se ultra cohibere non valens prius
clausa prerupit ad medium et exti
fit taciturus lacrimas de vultu seve
de qua est ira / quia apparebat et non
erat ostensa intra que erat et non appa
rebat. Sic vir sanctus famis fratres
dimittit et nutrivit / sic vigore
clementiam tenuit. ut de luxuriis

ne sine ultione prius existet nec sub
pietate districtus. Ecce hoc est ma
gisterium disciplinae et culpis et dis
crete novit parcere et pie resecare
ac discretione spiritus non habent aut
dimittunt peccata ut non corrigant
sic quod corrigendo feriunt ut non
diiudicant. Doctor ergo cum de disci
plina loquitur necesse est ut se
esse sciat atque in vitiis labun
dilectat sed quod docendo loquitur
hoc sub discretione spiritus vigilan
tur. Ne si quedam sibi dicere co
nerat oz ut ab eorum predicatione
cessat. locus quippe emit exigit. ut
loquatur verbis ergo sunt semetipsum convocat
et si non ideo loquitur quia operatur ideo
operatur quia loqui compellitur. Ubi
itaque conspicit se opere implere quod
dicit. ibi auditores commoneat cum
animos ad studium bone operationis
accendat. Ubi autem nec dum se imi
ta implesse quod loquitur ad bona
dum auditores admonet se
quoque pariter inflammet. ut ipse ex
se discat in amore operis quod per
eum loquuntur virtus in predicatione.
Sepe enim quod videndo nescimus co
ram loco doctrine loquendo distinguimus
lucem. et dum de cogitatione nostre
stricte reatus nascitur in mente
ad metem compunctio subito ab
ea fusibeat et sua voce excitata
vigilat in opere que prius torpebat
ociosa sine voce. Ecce ad eum mense
lum palmus tendis id est eum per
dotos contra vicia disputantur. atque
a bona opera cor auditorum accendit
alii quoque eius verba audiunt quanta vel
quia mala perpetraverint recogno
scunt atque ad eum confitentes ve
niunt. tamquam per preces suas intercessorem
fui eum fletibus petunt ut ipse
orando deleat culpas predicando ma
nifestat. Unde et subditur. Et ipse me
sse aut carnes oblacionis. Doctores
enim sed eum per compunctis peccoribus
ab confitentibus omnipotenti deo sacri
ficium. per hoc quod venia tanti cor
de postulat inesse domum carnes
oblacionis portant. Ut ergo sunt pro
quibus commissis et flentibus rogent
oportet ut eisdem prius in pectus pontus
predicent et alii iam experimur peccata
relinquere atque ad innocentiam festina
re. necesse est. ut erga eos in ore docto
ris incrementa predicationis excrescat.
Et quibusdam doctrine sue verbo tanta
vehementius insistat quanto eos grauius
cecidisse considerat videlicet sciens quod de se
tanto mercedem magne remuneracionis
accipiat quanto verbis suis alios de p
funditoribus peccatis levet. libet mi
hi sancti civium ad medium verba
deducere cuius sacra hystoria per hoc
quod factum miraculum narrant mira
que cottidie aguntur denunciat. Ad
eum fessi atque in ieiunio ad dominum
ipso [illegible] venissent. discipulis dominus
dicit. Misereor super turbam quia ecce
iam triduo sustinent me. nec habent
quid manducent et si dimisero
eos ieiunos in domum suam deficient
in via. Quidam enim ex eis de longe
venerunt. Turba domini triduo susti
net quod multitudo fidelium peccata que
perpetravit per penitentiam declinans ad
dominum se in opere in locucione atque in
cogitatione convertit. Quos dimitte
re ieiunos in domum suam dominus non vult
ne deficiant in via quia videlicet conversi peccato
res in presentis vite via deficiunt si
in sua conscientia sine doctrine sancte
pabulo dimittantur. Ne ergo lassentur
huius peregrinationis itinere pascenda sunt
sacra ammonitione. Valde autem pensan
da est pia sententia que processit ex ore
veritatis quidam enim ex eis
de longe venerunt. Est autem quidam
fraudis et nichil carnalis corrup
cionis expertus ex omnipotentis dei famulatu
festinavit. Iste de longinquo non
venit. quia per incorrupcionem et inno
centiam proximus fuit. Alius nulla in
pudicicia nullis flagiciis inquinatus
solo autem coniugio expertus ad ministerium
spiritale conversus est. Neque iste venit
e longinquo quia usus coniunctione
concessa per illicita non erravit.
Alii vero post carnis flagicia alii
post falsa testimonia alii post furta scelera

c. 8

a

Alii post illatas violencias / alii post perpe-
trata homicidia ad penitenciam redeuntes
atque ad omnipotentis dei servicium con-
vertuntur hii videlicet ad eum de longinquo
veniunt. Quanto enim quisque plus in pra-
vo opere erravit tanto ab omnipotenti
domino longius recessit. Nam prodigus
filius qui patrem deseruit abiit in re-
gione longinqua / in qua porcos pa-
vit / quia vicia nutrivit / Debent igitur
alimenta eis dari qui de longinquo
veniunt / quia conversis peccatoribus doctrine
cibi sancte prebendi sunt ut in deum
vires reparent quas in flagiciis a-
miserunt / Unde sepe a doctoribus
tanto necesse est ut largioribus cibis
doctrine sacientur / quanto fessi maioribus
viciis venerant / Etenim iam confiteri
ceperunt mala que commiserunt atque
confitendo relinquunt et fletibus puni-
re. Necesse est ut doctores sancti pro eorum
peccatis sollicite exorent. Quatenus in conspectu
domini carnes oblacionis portent.
Nam quoniam agunt in hoc quod pro
alienis peccatis intervenient / sua ante dei
oculos amplius detergunt. quia
ea ipsa caritate se purificant. qua
nimia pietate pro alienis instantibus
se in lamentis mactant. Valde labo-
riosum debet esse doctori pro conversis
peccatoribus lacrimas fundere. Sed et ipse
Creator qui omnino homo factus est
pro nostris iniquitatibus in cruce sangui-
nem fudit. Qui vivit et regnat cum
patre in unitate spiritus sancti deus per
omnia secula seculorum Amen

10 Sacri eloquii misteria prius
psalmista per aspiracionem
sancti spiritus prudenter intel-
ligens dicit Mirabilia testimonia
tua domine ideo scrutata est ea
anima mea. Qui rursus ait Reve-
la oculos meos et considerabo mira-
bilia de lege tua. Qui enim necdum
occulta de apertis intelligit oculos
velatos habet. Qui vero iam intelligit

revelatis oculis mirabilia de lege
considerat. qui spiritalem littere sen-
ciens que intus magnitudo la-
tet pensat. Nam non est mirabile quod aliud
auribus sonat atque aliud ad
intelligenciam quam non sonabat. Quod
verbum sacri eloquii iuste lapidi silici
dixerim in quo ignis latet. quia in
manu quidem frigidus tenetur. Sed
percussus ferro per scintillas micat
atque hic emittit ignem qui post
ardeat quod prius manus frigidum
tenebat. Sic etenim verba sacri eloquii
que per narracionem littere rigi-
da tenentur. Sed si quis hec aspirante
domino cum intento intellectu pul-
saverit de misticis eius sensibus
ignem producit. ut in eis verbis post
animus spiritaliter ardeat. que prius
ipse quoque frigidus audiebat. Ecce
etenim propheta dicit. Et extra portam
interiorem gazophilacia cantorum
in atrio interiori quod erat in latere
porte respicientis ad aquilonem. Et
facies eorum contra viam australem
una ex latere porte orientalis que
respiciebat ad viam aquilonis. In
his itaque verbis littere ad amorem ce-
lestium animus infervescat qui potius
quis non ex ipso eorum lectione te-
pescat. Sed autem latens in littera spi-
ritalis medulla discutitur. per hoc in-
tellectus exoritur et incendit
quod prius cordis auribus frigidum
sonabat. Nobis enim ut sepe aspiran-
te domino interior intellectus aperiatur
ipsa prius narracio iuxta litteram a-
testatur. Dicit enim quia porta erat
interior. atque extra hanc atrium quod
appellatur interius / ac deinde a la-
tere aquilonis austri atque ori-
entis porte describuntur ut ipsum atrium
quod esse extra portam interiorem
dixeram a portis exterioribus esse
intus ostendit. Atrium quod hec foris
et intus est foris quia extra
portam interior est. intus autem quia
intra portas exteriores gazophilacia
quoque cantorum esse in hoc eodem atrio narrat

a latere porte posita que respiciebat aquilonem Sed ipsa eadem gazophilacia ad australem viam respiciunt et subditur ex latere porte orientalis que respiciebat ad viam aquilonis quibus verbis aperte intelligitur quia cantorum gazophilacia intra latus porte orientalis fuerant posita que respiciebat ad viam aquilonis foris itaque gazophilaciorum contra viam australem. sed posita intra portam erat orientis et aquilonis Porticus ergo interior habebat ex latere portam aquilonis ex alio quoque latere portam australem In fronte vero vestibuli orientalis porta surrexerat atque sic atrium quod erat extra portam interior est. Ut hoc quoque exterius parte que illud exterius ambiebat de verbis litere subsequentibus monstrarimus ut in eis sensus misticos breuiter exquiramus In parte superiori tres porte descripte sunt orientis aquilonis et austri atque exterioris austri tres alias narrat id est austri et orientis et aquilonis inde porta atrii interioris dicta in qua mense de quadris lapidibus extructe memorantur Et porticus que respiciebat ad aquilonem in qua mense essent ad sacrificium et ad holocaustum Quod in interiori domus significatum ecclesiam in exteriori synagogam Sed hiis expletis sursus propheta incipit interiorem portam tres alias id est aquilonis austri et orientis describere et in atrium interiori quod erat extra portam interiorem esse gazophilacia cantorum sacerdotum templi altare et sacrificia In quibus verbis quia de secte institucione narrare alia ab eis que prius dixerat cepit. patet quod interioris porte intellectum mutando Sic sub uno intellectu omnia diceret uno ordine ipsa atque alia non relinqueret Nam quomodo possimus exteriorem portam interiorem atrium gazophilacia cantores sacerdotes templi altare sacrificia dicere In precedenti portam interiorem hoc loco sancta ecclesia designatur Cum enim cuncta eum hec intra ipsam sint quomodo extra portam interiorem sunt Si extra ecclesiam non sunt Intelligi ergo porta interior potest ea de qua tam longe superius locuti sumus que contra portam aquilonis et orientalis dicitur posita. per quam figuratur dictus aditus qui nobis ad interiora gaudia patrie celestis aperit. ut hic quoque per portas que circa vestibulum narrantur secundum ecclesia per portam vero interiorem celestis regni aditus figuretur Sed nequis mea verba secundum sensus estimet ad intellectum meum molem inflectere et dicat de porta interiori significatam sancte ecclesie quam semel dixi mutare non debui Insuper insul... gente dei gratia omnipotentis quam cepimus ipsi teneamus ut et portam interior signet ecclesiam que nos ad interiora gaudia perducat et gazophilacia cantores sacerdotes templum altare sacrificia sunt in atrio quod est extra portam. et tamen extra ecclesiam non sunt Si enim subtili investigatione perquirimus nil obstat intelligi ut interiorem portam sicut dictum est statum ecclesiam sentiamus. De qua nunc dicitur Et extra portam interiorem gazophilacia cantorum in atrio interiori Duo etenim sunt que dicit porta interior atque extra hanc atrium intus quia hoc ipsum atrium et exterius sit et intus/ exterius a porta/ interius autem sicut predictimus. portas quas narrando subiunxit Recta enim ecclesia duas vitas habet. unam qua temporaliter ducit Aliam qua in eternum rapitur Unam qua laborat in terra aliam qua remuneratur in celo Unam qua mercedes colligit Aliam vero in qua iam de receptis mercedibus gaudet atque in utraque vita offert sacrificium hic videlicet sacrificium compunctionis et illic sacrificium laudis De hoc sacrificio dicitur Sacrificium deo spiritus contribulatus De illo autem scriptum est Tunc acceptabis sacrificium iusticie oblaciones et holocausta De quo

Due vite { Apalis
Etiua

rursus ait / Ut cantet tibi gloria mea
et non compungar / In utroque autem
sacrificio carnes offeruntur quia hic
oblatio carnis est mactatio corporis
ibi oblatio carnis est in laude dei
gloria resurrectionis Tunc quippe illic quasi
in holocaustum offertur caro quando
in eternam incorruptionem permutata nil
contradictionis nil mortalitatis habuerit
quia tota simul eius amoris igne
accensa in laude sine fine permane
bit / Porta ergo hic interior .i. sancta
ecclesia sed interiora sua illam videlicet
vitam que adhuc carnalibus oculis
nostris occulta est. Sicut ergo et eam
atrium exterius id est vitam presentem
in qua adhuc bonum agitur ut ad
bonum sine fine perveniatur / Sunt
ergo in interiori atrio quod tamen extra
portam est gazophilacia cantorum
/ quia electi quique atque perfecti qui
adhuc in carne mortali subsistunt
et intra sinum sancte ecclesie sunt
et adhuc extra secreta gaudia
interioris vite sunt gazophilacia
cantorum extra portam interiorem
et inter portas exteriores intus et ex
tus / quia corda sanctorum que omni
potenti deo desiderium suum per ma
gnum amoris ardorem amantes can
tant et intus sunt et adhuc intus
non sunt / quia in sancte ecclesie
sinu posita etiam vident per spiritum
quod intus ament foris / et tamen
adhuc non vident perfecte quod amant
/ Sunt itaque in interiori atrio gazophi
lacia sed extra portam. Quia iam
intus sunt per desiderium et adhuc
intus non sunt per plenarium effec
tum Que sunt autem gazophilacia
cantorum. nisi sancta desideria a
mantium qui precepta divina quasi
quasdam divitias custodiunt in
mente quas cantando servant
/ quia mandata dei non ex timore
sed ex amore perficiunt eis ipse
sacri eloquii preceptiones canta
biles fiunt. quas non ex tristicia
sed ex desiderio semper operari volunt

corde iusti quasi quoddam cantoris
audire gazophilacium Cantabiles
michi erant iustificationes tue in
loco incolatus mei / iustificationes
dei dicimus precepta divina que
nos rectos faciunt si impleantur
Que tunc nobis in loco incola
tus nostri cantabiles fiunt / quando in
hac peregrinatione vite presentis
eadem mandata diligimus et ex de
siderio implemus Hinc est quod
psalmista item ex cantorum gazo
philacio se esse insinuat qui ait
Misericordiam cantabo tibi domine et iu
dicium quia dominus qui a peccato liberat
cantat et peccatorem deus id est cum
gaudio dicere atque sperare / Sed quis
ita iustus est ut cuius sibi etiam
iudicium ante mentis oculos ducens
et non contremiscat ac potius
venire ad illud examen tanti
iudicis presumat festinet et gaudeat
Cuiusquis ille magnus est / qui
iam amat dominum et iudicium cantat
ad omnipotentem deum / qui eius
misericordia relaxatur / tanto mentis
affectu diligit / ut peccata eius ul
tra non pertimescat / caritas namque
perfecta ut ait apostolus foras mittit
timorem Cantat quippe iudicium
quod intrare non trepidet Sic erat
mens illius gazophilacium cantoris
Ut per divitias virtutum quas acceperat
letus properat ad iudicium quod iam
non pertimescit / Videamus si paulus
fuerit aliud quoque gazophila
cium cantorum forsitan et ipse iudicium
cantat quando etiam dicit Ego enim
iam delibor et tempus mee reso
lutionis instat. Bonum certamen certavi
fidem servavi cursum consummavi
De reliquo reposita est michi coro
na iusticie quam reddet dominus
in die illa iustus iudex / qui labo
rum suorum conscius memor certaminis
extitit. memor fidei quam servaverat
sibi in iudicio repositam coronam
eam quam se in illa die reddi sperat

primus quam donari. Profecto per eum qui
initium cantat quod venire desi
derat. Unde etiam subditur: Non sonum
in michi et hiis qui diligunt
adventum eius. Nemo enim adven
tum iudicis diligit nisi qui se
habere causam in iudicio bonam novit.
Ergo corda quae adventum iusti
iudicis diligunt gazophilacia canto
rum sunt, quia per presumptionem
operis et vitae per virtutes sanctae deside
rii cantant iusti iudicium, quod omnes
iniusti pertimescunt. Meminimus autem
caritatis vestrae quia superiori locutione
per portam orientis fidem, per aquilonis
spem, per austri autem caritatem diximus
designari. Haec itaque gazophilacia in
portam orientis et aquilonis esse memo
rantur atque ad viam australem
respicere, quia corda sanctorum in
fidem et spem posita australem viam
respiciunt, quia sanctae caritatis ignibus
inardescunt. Ipsa quoque orientalis
porta respicere dicitur ad viam aquilonis,
quia nobis per fidem quidem omnia in
baptismate peccata laxantur. Sed tamen
dum adhuc hic vivimus etiam post
fidem saepius ad peccata declinamus,
et quasi orientis porta viam aqui
lonis respicit, cum vita nostra post
perceptam fidem adhuc aliquibus in
frigore culpae torpescat. Quis enim d
hac vita valeat post fidem sine
peccato vivere, cum dicat Iohannes: Si
dixerimus quia peccatum non habemus, ipsi
nos seducimus, et veritas in nobis
non est. Cum verbis Iacobus concor
dans ait: In multis enim offendimus
omnes. Sed aut peccata praeterita in fidei
perceptione dimissa sunt, et adhuc
post fidem ad peccata declina, quod nobis
est presumptione iustitiae, quod spes sperat
re permanentes, nisi ut unde dum
adhuc inter portam orientis et aquilo
nis sumus, ad viam australem me
ntis oculos levemus, ut ex sancta
caritate fervescens calor nos amoris

liberet a culpa teporis et frigoris. Sunt
ergo gazophilacia inter portam orie
ntis et aquilonis, sed sicut dictum est,
ad australem viam facies intendant,
quia et nos hic qui nati in fide sumus,
et qui post ad peccata dilapsi de spe
pietatis presumimus, excitamus nostra
ipsos in ardore caritatis ibi et te
damus oculos nostros, ubi accendi
mur ignibus amoris. Potest autem
per aquilonis portam gentilitas,
per australem viam iudaea, per orie
ntis autem portam ipse dominus desi
gnari. Per aquilonem quippe non
immerito gentilitas figuratur, quia
ille in torporis frigore possedit, qui
dixit: Sedebo in monte testamenti
in lateribus aquilonis. Per au
stralem quoque portam recte iudaea
accipitur, in qua spiritales patres caele
sti amore ferbuerunt. Quorum unus
loquitur dicens: Converte domine cap
tivitatem nostram sicut torrens in
austro. Nam etsi carnales populum
habuit, in quo velut aquilonis fi
guram portavit, in sanctis tamen
doctoribus ac prophetis ad deum ac
proximum calore caritatis arsit. Ori
entalis autem non immerito ipsum signat,
de quo scriptum est: Ecce vir oriens
nomen eius. Et de quo Zacharias
ait: Visitavit nos oriens ex alto.
Sunt ergo gazophilacia cantorum
ex latere portae aquilonis, quia non
solum fuerunt corda sanctorum
spiritalia accensa, sed etiam in gen
tilitatis multitudine ad sanctae
fidei sacramenta conversae ardent cor
da sanctorum amore caelestis patriae,
inhiant gaudiis eternis, suspirant
ad societatem superiorum civium in caelo.
Sed tamen ex ardore quem dono
sancti spiritus acceperunt a spiritalibus
patribus synagoge ceperunt. Unde
per ipsa quoque gazophilacia et
in aquilonis latere posita oculos
ad viam australem tendunt. Ecce
enim ex gentibus venimus. Sed in hoc
per perfectum spiritus amore calemus

E

iudee pres aspicimus. qui nobis in
finis dicitis sancti desideriy exemplo
prebent. An non quasi calore in-
diam fervoris ardebat qui estua-
bat dicens. Sicut ceruus desiderat
ad fontes aquarum ita desiderat
anima mea ad te deus. Sitiuit
anima mea ad deum viuum quando
veniam et apparebo ante faciem
dei. Qui rursus ait psallam et
intelligam in via immaculata quando
venies ad me. Hoc quoque ardore
accensus fuerat qui dicebat. Nunc
dimittis domine seruum tuum in pace
secundum verbum tuum. Quia viderunt
oculi mei salutare tuum. Nos ita-
que ex gentilitate venimus. Sed
iudee pres nobis in diuini amoris
imitacione prominent. Quasi quedam
cantor gazophilacia ex latere por-
te que illa aquilonis respicit sunt.
Sed ad viam austri faciem tenent
Et notandum quod hec eadem gazophilacia
inter portam aquilonis et orientis
esse perhibentur. Quia post incarnacionem
dominicam multitudo gentium ad fidem
venit. atque inter ipsos fideles plerosque
sacramenta dominice incarnacionis que
medullitus diligunt corda audien-
cium surgunt. Stabant ergo scilicet gazo-
philacia hinc orientis porta et in-
de aquilonis. Quia in ipso redemp-
cionis sue misteria que sensibiliter et
carnaliter quosdam quos in sceleratum
ecclesiam tollerat multi in diui-
ni amore perfectius venerantur. exer-
cent etenim indicat aduentum que-
runt et intra que amat atque ea
que tollerat quasi quedam gazophi-
lacia diuiciarum spiritus in mente seruant.
Hec ita sacramenta que diligunt
et que iam contraria portant desi-
tiuit. Quia australem viam faci-
es intendunt. Quando enim patimur
quod pres nostri pro amore antea re-
petiuerunt. Notandum vero quod inter por-
tam austri et aquilonis orientalis
porta esse describitur. Quia dominus ac
redemptor noster de iudea natus est nos-
que in fide sua ecclesiam ex gentibus
traxit. Quasi enim inter meridia-
nam portam et aquilonis apparuit. quia
ex illa venit. et istam in suo
no committit. Unde et bene
eadem porta eadem orientalis ad viam
aquilonis respicit. quia natus
dominus synagogam deseruit et
multitudine gentium collegit.
tandem quoque quod diuinum de gazophi-
lacijs dicitur et facies eorum ad
viam australem additur est via
ut vere aperte sentiamus. quia non
alia est via ad celestem patriam
nobis qui ex gentilitate venimus
atque alia illis patribus qui fuerunt
in iudea. Sed hec eadem vna via
nobis et illis quod nos ad eterna
gaudia perducit. que nobis per
euangelium dicit. Ego sum via veritas
et vita. Et de qua per psalmistam
ait. Ut cognoscamus in terra viam
tuam. et in omnibus gentibus sa-
lutare tuum. Nam cum hebraice
ihesus. hoc latine dicitur salutaris.
In terra ergo via cognoscitur. quia
ihesus dicitur ante secula et homo
factus in fine seculorum gentibus
est manifestatus. Una est ergo via
et illis qui ab austro sunt. et his
qui ab aquilonis parte respiciunt.
quia electis iudeis et gentibus in-
dominus ac redemptor noster expulsa
pena formidinis ad premium sequitur
iter amoris atque adiutorium prebet
omnibus. Sequitur. Et dixit ad me hoc
est gazophilacium quod respicit
viam meridianam. sacerdotum est qui
excubant in custodijs templi. Et
mox subditur. Porro gazophila-
cium quod respicit ad viam aqui-
lonis sacerdotum erat qui excu-
bant ad ministerium altaris. Super
prophete verbis prius nobis querendum
est qui sint maioris ordinis sa-
cerdotes verum hij qui in custodijs

f

excubant templi. an hi qui custodiunt altaris. Sed quia post haec dicitur altare erat ante faciem templi, ita ordinatur illos esse maioris ordinis sacerdotes qui in custodiis templi excubant, qui in secreto altaris, quod est intimum, ministrant. Hi autem qui ad altare quod ante faciem templi excubant, tanto inferiores sunt quanto in exterioribus ministrant. Quaerendum nobis est qui sacerdotes sunt qui templum custodiunt, et qui ad ministerium altaris excubare perhibentur. Templum ergo Dei fidelibus Paulus ait: Templum Dei sanctum est, quod estis vos. Hi itaque sacerdotes sunt qui templum Dei custodiunt, hi qui orando, praedicando, bonis actibus vigilando, sanctam ecclesiam a malignorum spirituum persuasionibus, pravorum suasionibus, haereticorum erroribus defendunt. Magnus custos fuerat templi qui labores suae passionis enumerans dicit: In labore et aerumna, in vigiliis multis, in fame et siti, in ieiuniis multis, in frigore et nuditate. Atque statim subdit: Praeter illa quae extrinsecus sunt, instantia mea cotidiana, sollicitudo omnium ecclesiarum. Pensare quis sufficit custos templi quanta sollicitudine vigilet? Rem enim in se ipso inaestimabilia patitur et cordis sui sollicitudinem non amittit. Cuius rogo conveniunt plus de utilitate proximorum quam de sua afflictione cogitare? Ne quis hoc dicere aestimet, quis digne pensare valeat: laborat, lugeret, esurit, alget, sitit, ieiunat, vigilat, et tamen de ecclesiarum omnium sollicitudine cogitat. Ecce sollertissimus custos templi in templo positus innititur, qui videlicet ad ipsa etenim pietate patri bona patris impendere, ita amare sollicitudine vigilare, ne quis in perfidia, neque in superbia, neque in rapina, neque in immunditia labatur, exquirere atque corpus hoc, templum Dei, sanctam

ecclesiam custodire. Sunt autem multis ordinibus sacerdotes qui ad ministerium altaris excubant, cum videlicet admotorum maiorum peccata delinquentium subtiliter investigant et vitam carnalium corrigunt, atque ad hoc usque perducunt, sicut per lamenta paenitentiae incendant carnem in sacrificio quam prius vivam perfecerant in peccato. Non enim hi qui sanctis ecclesiis praesunt per semetipsos cuncta agere praevalent. Sed cum ipsi causis spiritalibus occupantur, siqua fuerint carnalia, perpetrantur ecclesiis distinguenda atque corrigenda committunt, per quos dum carnalis vita corrigitur et usque ad abstinentiae atque orationis studium ad perfectionem pervenitur, hi nimirum ad altare quod ante faciem templi est excubant. Tanto inferiores sunt quanto in exterioribus ministrant. Quasi in altari ad carnem ascenditur ut in conspectu omnipotentis Dei odorem in sacrificio redoleat unde prius culpa displicebat. Sed hac in re quod oritur considerandum est, quod gazophylacia ad australem viam fuerant haec, quae nunc dicitur una gazophylacium quod respicit viam aquilonis sacerdotum qui excubant ad ministerium altaris. Si enim utraque fuerant ad australem viam tendebant, quomodo unum ad meridianam atque aliud ad aquilonis viam respicere dicitur? Sed in his verbis agnoscimus quod gazophylacium sacerdotum qui excubabant in custodiis templi ita positum fuerat ut solam meridianam viam respiceret. Gazophylacium vero sacerdotum qui excubant ad ministerium altaris ita erat in atrio ut et australem viam et ad aquilonis faciem intenderet. Et tunc et enim gazophylacium sacerdotum qui excubant in custodiis templi meridianam viam respiceret, et tamen gazophylacium sacerdotum aquilonis viam videret. Sed quid est hoc fratres karissimi quod his

vbis ministrando possimus militare nisi
hoc. quod 2m hoc ea que presump
tam spiritualis auditor intelligit
quia sacerdotes maiorum ordinum
qui excubant in custodiis templi
solam meridianam viam respiciunt
qui solis studiis spiritualibus occupa
ti semper hiis que amoris sunt dei
qui sollicite intendunt Sacerdotes
autem minoris ordinis qui destruccio
dis peccati delinquentium presunt et
ad aquilonis viam oculos reflec
tunt vt in mente peccatum quasi
torpentis frigora iudicant et her
bis conspiciunt vsque ad primum ge
mitus perducentes. quasi carnes in
altare domino mactandas Respiciunt
etiam tamen magnis sacerdotibus
ad meridianam viam quia quantum
ad semetipsos est feruent igne cari
tatis et succensi sunt flammis amoris
dei Sed quia precepta delinquencium
crebro corrigunt etiam ad aquilonis
viam oculos reducunt De vtrisque
autem sacerdotum ordinibus subditur
Isti sunt filii Sadoch qui accedunt
de filiis leui ad dominum vt ministrent
ei Sadoch latine dicitur iustus Certe
autem iustus nisi ipse tamen de quo Iustus
es domine et rectum iudicium tuum
Quum vero sunt filii iusti nisi hii
de quibus scriptum est Quotquot
autem crediderunt in eum dedit eis
potestatem filios dei fieri. leui enim in
terpretatur assumptus Quis vero a
domino assumptus est nisi populus
fidelis. qui sacramenta fidei est a
perfidis segregatus Omnes ergo qui
presenter spiritualibus actibus in
tendunt filii iusti sunt Et de filiis
populi assumpti accedunt ad dominum
ad ministrent ei quia de ipsis quoque
fidelibus eliguntur qui ad omnipotentis
dei ministerium veniant et celestibus
studiis pro erudicione populi inten
dant Sed solerter inquirendum nobis
est qui sunt qui domino ministrant

Neque enim omnes qui legunt omnesque
predicant omnes qui semetipsos exhibent
qui per carnis abstinenciam carnem
castigant domino ministrant Nam
cum legendo atque predicando
ipsam querunt largiendo que
habent et corpus in abstinencia
cruciando laudes recipere ab hominibus
appetunt sibi non domino ministrant
Vnde tamen per psalmistam dicitur
dicit Ambulans in via immacula
ta hic michi ministrabat Tamen
maculam in via. qui in bono
opere quod agit terrene glorie lubri
cum proponit qui in hoc mundo
recipere mercedem requirit et fit
in conspectu domini speciem boni
operis maculam prave intencionis
Fortasse etiam cum quis discipli
ne studio intentus culpas de
linquentium resecat. qui tamen adhuc
agenda si non ex omni potest facere
Sed zelo proprio dirigitur sibi
hiis est non domino ministrat
ne alter esse iudicatur multa
iam tollerat que prave perpetrauit
Is itaque qui viderit pro domino di
non vult plenitatem sue studium
sibi et non domino ministrat Restat
ergo vt siue in verbi ministerio fati
gamur seu indigentibus nostra lar
giamur siue et per abstinenciam
carnem domemus seu zelo mo
uemur seu per paciam aliorum
peruersa toleramus vt nos summopere
debeamus in intencione nostra
cautere. quatinus omne quod faciamus
non nostro sed dei zelo faciamus
in hiis que facimus nobis ponimus
qui domino ministremus Non enim
domine sed sibi ministrauerat de
qui paulo dicebat Omnes que
sunt querunt et non que sunt ihesu
xpisti Idem vero paulus cum
electis fratribus non sibi ministrauit
sed domino et viuendo et moriendo
festinabat dicens Nemo nostrum
sibi viuit et nemo sibi moritur Siue enim

vi[...]mus domino viuimus siue mori-
mur domini sumus. Sibi etenim sci
non viuunt nec moriuntur qui per
omne quod agunt ad lucra spiritua-
lia anhelant atque orando predicando
sanctis operibus insistendo celesti
pre[...] multiplicare desiderant
[...] in fine moriuntur qui [...] con-
spectu hominum domini de sua morte
glorificant ad quem peruenire etiam
moriendo festinant. Pensemus itaque
in morte sanctorum quantum eorum op-
probrium ab infidelibus fuit. Sed
quanta laus domini in corde fidelium
excreuit. Quia si suam laudem que-
rerent perfecto patri tot opprobria in
morte sustinuissent. Sed nemo eorum
sibi viuit et nemo sibi moritur
qui suam gloriam nec viuendo nec
moriendo quesierunt. Videamus
[...] Petrus primus pastor ecclesie qui sibi
non vixit sibi sit mortuus. Iohannes
eius socius requiratur. et de [...]
do[...] ex morte eiusdem pastoris di-
[...] Hoc autem dixit significans qua
morte clarificaturus esset deum. Vo-
go ibi est mortuus qui deum
glorificauit in morte. Discamus ergo
fratres mei intencionem nostram in omne
quod agimus sollicita inspectione
discutere et [...] nos querere si ob-
[...] deo volumus ministrare. Ez-
[...] ex fideli populo filios Sadoch
ad omnipotentis dei ministerium dixit
assumi. Vnde in ezech[iele] ipso nos sit
[...] qui inueniatur in mandatis
dei pene perfecti sunt omnino. Baz
[...] Et mensus est atrium lon-
gitudine centum cubitorum et la-
titudine centum cubitorum quadra-
tum [...] iam per longitudinem longa-
nimitatem spei per latitudinem vo-
caritatis amplitudinem diximus signi-
[...] centenarius autem numerus in quo
[...] denarius ducitur quia summam
perfectionis signet plerumque superius
dictum est. Quid est itaque atrium
spiritualis edificii nisi amplitudo fidelium

plenum spei aut longanimitas spei et
latitudo caritatis varia in cordibus
fidelium non est. Nam per fidem quisque
valet operatur [...] et per paulum
dicitur: quia in christo ihesu neque circumcisio aliquid
valet neque preputium. sed fides que
per dileccionem operatur. Hi ergo uirtu-
tes fidelium iuxta quendam modum
per singulos perfecta est longanimitas
spei perfecta latitudo caritatis perfecta
certitudo fidei perfectum studium ope-
racionis. Atrium templi per quadra-
centum cubitos [...] in mensura
autem quadri non aliud latus maius
est atque aliud minus. sed cuncta si-
mul quatuor latera equali studio tendimus
Anima et ipsas easdem uirtutes quas di-
ximus fidem scilicet spem caritatem atque
operacionem quamdiu in hac vita viuimus
equales esse apud nosmetipsos in-
venimus. Ideo autem maior spe et fide
caritas dicitur quia postquam ad auc-
toris nostri speciem peruenimus spes quidem
et fides transit. sed caritas permanet
Nam nunc et quantum credimus tantum
amamus. et quantum amamus tantum
de spe presumimus. De fide quoque et
operacione Iohannes apostolus fatetur
dicens: Qui se dicit nosse et manda-
ta eius non custodit mendax est.
Notitia quippe dei ad fidem pertinet
mandatorum custodia ad operacionem
Cum ergo uniuis tempus et locus ope-
randi suppetit tanto quisque operatur
quantum deum nouerit. et tantum se
nosse deum indicat quantum pro deo ope-
ratur bona. Accedunt ergo fideles
ipsi uirtutes in quadrum quia uidelicet
qui in actiue vite exercicio operatur
tantum credidit quantum sperat et
amat et operatur. tantum sperat quan-
tum credit operatur et amat. tantum
amat quantum credit sperat et operatur
tantum operatur quantum credit amat
et sperat. Anima itaque in se [...]
ipsis multis est et robusta per fidem
et longanimis in spe. et ampla per
caritatem et efficaces per operacionem

7

atrium templi centum cubitis in quadro mensuretur. Nam ut aliquid quod de cardinalibus virtutibus loquimur sepe dicamus quosdam videmus prudentes per intelligenciam, fortes in adversitate, iustos in operacione, temperatos a voluptatibus, atque in omni discrecione zelo se mensura moderantes. Qui dum prudenciam fortitudinem iusticiam atque temperanciam vel sicut quibusdam placet prudenciam temperanciam fortitudinem atque iusticiam tenent, mensuram spiritalis atrii in quadro habent. Ecce eum ipse virtutes quas hic bonos ac fideles diximus ita in quadro sunt ut una aliam non excedat. Magna enim quippe prudencia, sed si minus est a voluptatibus temperans, minus in periculis fortis, minus in operacionibus iusta, profecto minus est prudens. Magna est temperancia, sed si minus intelligit unde se temperet, si adversa sustinens per fortitudinem minus valet, atque in timore animum deiecit, si per precipitacionem suam aliud ad iusticie opera corripit, minus est temperans. Magna est fortitudo, sed si minus intelligit que bona custodiat, quibus malis resistat, si minus a voluptatum appetitu se temperat, sed vincitur delectacione, si iusticie opera minus tenet, atque aliud dum iusticie consideracione superatur, minus est fortis. Magna iusticia, sed si minus quod debet inter iusta et iniusta opera discernit, si minus tota animi delectacione temperat, si minus se contra adversa confortat, minus est iusta. Censura ergo perfectorum fidelium vita per quadrum et tantum habeat spiritalis atrii latus unum quantum latera singula, quia unusquisque tantum prudens est quantum temperans fortis et iustus. Tantum temperans quantum prudens fortis et iustus. Tantum fortis quantum prudens temperans et iustus.

Tantum iustus quantum prudens temperans et fortis. Sunt autem inter eos plurimi qui adhuc carnaliter vivunt, quia si fortasse liberare proximos valent, et precepta Dei legere non valent. Certe in multorum fidelium conversacione bona que imitentur inveniunt. Ecce in ecclesia novorum sanctorum civium atque apostolorum sonant exempla, bene viventium cottidie hominum oculis opponuntur. Nec in excusacione sua dicere poterunt non invenimus quod imitemur. Unde et subditur: Et altare ante faciem templi. Inter fideles templum sicut per Paulum apostolum discipulis dicitur: Templum enim Dei sanctum est, quod estis vos. Et quid est altare Dei, nisi mens bene viventium? Cum peccatorum suorum memores lacrimas maculas lavant, carnem per abstinenciam mactant, nulla se huius mundi actionibus miscent. Que hic indigentibus tribuunt, et hec que non habent concupiscunt. Recte igitur horum mens altare Dei dicitur, ubi ex mente compunctionis ignis ardet, caro consumitur. Et multi non electi fratres eorum cottidie in sancte hic fidei proximo quasi in templi atrio videmus. Multi non eorum vitam nobis ad exemplum positam etiam desinentes aspicimus. Altare ergo ante faciem templi est, cum multi sancta ecclesia conspectu positi, qui eterni iudicii memores semetipsos cottidie Deo sacrificium in lamentum compunctionis mactant. Rem ut predictum est corpus cruciant. Quibus hoc quod per magistrum gencium dicitur implevit ut exhibeant corpora vestra hostiam viventem sanctam Deo placentem. Hostia quippe occiditur ut offeratur, sed hostia vivens est corpus pro Domino afflictum, et hostia dicitur et vivens, quia vivit in virtutibus et a vitiis occisum

Hostia videlicet. quia iam mundo huic a pravis actibus mortuum vivere ac quanto tunc que prevalet bona opera quia sub altaris nomine de compunctionis flamma sermo se intulit tertium puto quae sit diversitas eius compunctionis ostendere. Alia quippe compunctio est que per timorem nascitur alia que per amorem / quia aliud est supplicia fugere. aliud premia considerare. Unde et in tabernaculo per legem duo altaria fieri iubentur unum videlicet exterius. aliud vero interius unum in atrio. aliud ante archam unum quod ere coopertum. aliud quod auro vestitur / atque in altare exteriori cremantur carnes in altari vero interiori incenduntur aromata / Sed hoc facere cum quod foris cremantur carnes. intus aromata / nunc cottidie videmus. quia duo sunt compunctionis genera / Alii namque adhuc per timorem plangunt. alii vero iam per amorem in lamentis afficiuntur. Alii namque peccatorum suorum memores dum supplicia eterna pertimescunt cottidianis se lacrimis affligunt plangunt mala que fecerunt et timent vitia igne compunctionis et huiusmodi suggestiones in corde patiuntur. Quid isti nisi altare sunt exterius in quo carnes ardent. quia adhuc ab eis carnalia opera planguntur. Alii vero a carnalibus viciis liberi aut longis iam fletibus securi amoris flamma compunctionis lacrimis inardescunt celestis patrie premia cordis oculis proponunt supernis civibus interesse concupiscunt dum eis apparet sanctius longitudinem peregrinationis sue tergere in decore videre desiderant et flere cotidie ex eius amore non cessant Quid isti nisi altare sunt aureum in quorum corda aromata incensa sunt. quia virtutibus ardent / Bene autem de eodem altari dicitur. quod ante velum arche sit positum in sancta sanctorum. Archa quippe testamenti ipse nobis factus est de quo scriptum esse novimus. In quo sunt omnes thesauri sapientie et scientie absconditi. Archa in terra velum est redemptor noster in celo. Altare vero aureum in quo thimiama incenditur ante velum sunt corda sanctorum que cum magnis virtutibus in dei amore succensa sunt. per sanctum desiderium in illo ardent. quem adhuc revelata facie videre non possunt. Inter archam quippe et altare velum est quia hic quod nos adhuc a visione dei separat corruptionis nostre obstaculum remotum non est. sed quousque ante velum sumus oportet ut thimiamatis incensum flamma amoris ardeamus / per compunctionem aut lacrimas vel tremoris vel tristicie quod querere debemus solus ipse nobis sufficiat qui fecit omnia. Conscendantes per desiderium omnia que intus colligamus in unum. Non iam timore penarum non memoria vitiorum sed amoris flamma succensi ardeamus in lacrimis cum odore virtutum. Ista electorum oratio pertinebat cum in sponse laude dicitur. Que est ista que ascendit per desertum sicut virgula fumi ex aromatibus mirre et thuris et universi pulveris pigmentarii / Sancta quippe electorum ecclesia cum ab hoc mundo in sanctis operibus ardenti amore se erigere per desertum quod deserit ascendit quia illuc non ascendit. Adiungitur ac virgula fumi ex aromatibus fumus de incenso nascitur. quod per psalmistam dicitur. Dirigatur oratio mea sicut incensum in conspectu tuo. Fumus excitare lacrimas solet. itaque fumus est ex aromatibus compunctio orationis concepta ex virtutibus amoris. Que tum oratio fumi virgula dicitur. quia dum sola celestia postulat. sic recta porrigitur ut ad terrena atque temporalia petenda minime reflectatur. Et non fumus quod non virga sed virgula nuncupatur quia in modico compunctionis ardore

tante subtilitatis est vel amoris ex
hanc nec ipse animus possit compre
hendere qui illuminatus meruit habe
re. Bene autem dicitur mirre et turris
thuris. Thus enim ex lege domino in sacri
ficio incenditur. Per mirram vero cor
mortua condiuntur ne vermibus corrum
pantur. Mirre ergo et thuris sacri
ficium offerimus quando etiam carnem
afficimus ne eius corrupcionis vicia
dominentur et recolentes in conspectu
domini amoris sui hostiam incendium
scilicet ipsorum deo in sanctis virtutibus
exhibemus. Unde et illic subditur
et vniuersi pulueris pigmentarii. Pul
uis est pigmentarii virtus bene ope
rantis. Et nonnumquam virtutes bene
operancium non pigmenta sed pulueres
dicuntur. Cum enim quelibet bona a
gimus pigmenta offerimus. Cum
vero ipsa etiam bona que agimus
retractamus et neque in hiis similes
sic in dictis retractacionibus agendis
quasi experimentis pulverem facimus
ut operacionem nostram domino per dis
crecionem et amorem subtilius incen
damus. Ecce hec in domino lar
giente possumus coram nobis
fratres karissimi. Nemo ergo
me reprehendat si post hanc al
locucionem cessavero. Quia sicut cer
nitis nostre tribulaciones excreve
runt undique gladiis circumfusi sumus
undique imminens mortis pericul
timemus. Alii detruncatis ad nos
manibus redeunt, alii captivi
alii interempti nunciantur. Iam cogor
linguam ab exposicione retinere
quia tedet animam meam vite mee.
Iam nullus a me sacri eloquii
studium requirat quia versa est
in luctum cythara mea et orga
num meum in vocem flencium. Iam
cordis oculus in misteriorum discus
sione non vigilat quia dormita
uit anima mea pre tedio. Iam
minus animo dulcis est lectio quia
oblitus sum manducare panem
meum a voce gemitus mei. Cum
autem vivere non licet de scripture

sacre sensibus loqui in sticia qualiter
liceat. Et quia cogor cottidie ama
ra bibere quomodo possum dulcia propinare.
Quid igitur restat nisi ut inter
flagella que ex iniquitatibus nostris
patimur cum lacrimis gracias
agamus. Ipse etenim qui nos cre
avit etiam pater factus est no
bis per adopcionis spiritum quem
dedit. Et aliquando filios nutrit
aliquando flagello corrigit quia per
dolores [illegible] et vulnera ad
hereditatem preparans erudit. [illegible]
itaque gloria omnipotenti deo et do
mino nostro Iesu Christo. Qui vivit et regnat
cum patre in unitate spiritus sancti
deus per omnia secula seculorum.
Amen

Explicit Anno domini M° cccc°
feria sexta post festum sancti
Bartholomei Anno quo tunc
Cracovie fortissima viguit pestis.

Abstinencia.

Sapienter illata supat q̄ dederit eam nō vti concessis · c · 10 ·
Duobus modis sancti viri eam alicitis abstinē solent · c · 116
q̄ vt merita sibi augeant et culpas deleant ·
Abstinet a petīs xp̄i nō amore iusticie metu tm̄ pene · c · 118 · V · oracius c · 16 ·
Operit penam bonum ubi adē · Ade vt penam malis fec · medie · pene

Adversitas ·

Adversitas que bonis obiectur · probacio vtilis est nō indicium reprobacionis c · 126
Adversitatibus creatoris gratis respondendum sunt · c · 149 ·
In deo respondet et etiam fiducia est qui p bono opere adversitatis aliquid in hoc mundo recipit · c · 116
Adversitates ulle sunt nisi a cuius grad pertingit a cuius offensa prohibet · c · 206
Decet multum est deum in adversitatibus collaudari · c · 181 ·
Omnibus adversitatibus gratias sunt deo referendum · c · 149 ·
Adversitas non debet animum deicere sed accendere · c · 2x ·
Adversitas obediencie adimpleta auget meritum · c · 131 ·
Adversa pacienter accepta sunt purgatoria · c · 129 ·
Adversitates et tribulaciones deus suis electis hic confert · c · 116
Adversitas eo dum offensa premunt · c · 206 ·

Allocucio

Utilis sepe est dare vim allocucio · c · 28 ·

Ambicio.

Ambicio cordis elati mito debet retundi. c. 21

Ambicio cum honoris cupiditas ambicio sit d pena 7 alijs d peste. 116

Ambicio ascendo descendit. ascendendo opinione. descendit vitu. c. 118.

Ab ambicione sacerdotis sit deus 9tinue 7st ad victu sufficit tunc ibid.

Ambiciosis dignitas sit 9ferenda fugientibus 9feranda c. 118.

Angelus

Vnusquisque Angelicus ordo quanto claritate dei vicinius 9templatur tanto dignitate sublimior affirmatur. Est 9cilio sub Bonifacio papa quarto a beato g.

Appetere

Non aliena appetunt eciam sinus eiciunt puniantur. c.

Appetendus est deus ut sit placatus. c. 1xx

Auxilium.

Sine diuino auxilio bonum operari non possumus c. 201.

Sine deo nichil possumus per nos ipsos esse possumus c. 118.

Sine diuine miseracionis gracia non possumus apprehendere celestia. c. 3x

Auxilium diuinum in omnibus est necessarium c. 119.

Avaricia.

Avaricia est ydolorum seruitus c. 111. c. 1xx

Avaricia abiciat qui bona agere temptat c. 118.

Avaricia radix est omnium malorum ibidem c. 118.

w. omega o o / omicron

Baptismus

Baptismus contra petrum Abet · c 190:

. Bonum.

Bonum faciunt qui aliis opem ferunt . c | 23
Non bonorum operum adiutorem se exhibet mercedis particeps est . c | 61
Bonum sine malis perfecti esse non potest . c | 16
qr inde purgatur.
Non quisquam bonum adimeat siue faciat . c | 87

Bonitas interior cultus exterioris clarificat . c | 21
Bonitas interior cordi deberet habitudinem exterioris . c | 21
Bona aliorum sunt pro operariis (et aliorum pro ...) . c | 26
Bona agere non possunt nisi avaritiam abiciant . c | 118
Bona qui adimuat participem se eorum facit . c | 64
Bona commendantur perficiunt . c | 19
Bonus quisque crescit ex conscientia sua . c | 71 et c | 16

Castitas . Glo | 26

Castitati fructus proponitur.
Castitas corporis servanda est in studiis hoc actionis . c | 26

Caritas.

Virtus caritatis est magna et laudabilis. c. 31.
Caritas est mater omnium bonorum c. 121
In futurum diligere unum tantum unum aliquis sit c. 180
Caritatis est in alterius prosperis letari et adversis affligi c. 18
Caritas dei et proximi est perfecta et singularis c. 2
Caritas gaudet omnibus bona opera. c. 126.
Caritatis summe est optare quod tu quem diligis ad hoc veniat ut te possit 37.
Caritas est signum salutis c. 189.

Converti.

Omni studio ad deum debemus converti. c. 4.

Cautela.

Cautela docet viri magnum nobis debet esse instructio c. 1
Cautela illa est laudabilis in qua tu vere agit. c. 1
Cautela illa est utilis quae prudentibus admonitio non innuitur. c. 1
Cautus debet ambulare ad semper nos incurrat timentis unde. c. 181
Cautela subditorum est sollicitudo prelatorum c. 17
Cautela magna intendit est quando oculus nubi errore obducitur
super illustratione lumen fit semper ne veniat fiat c. 21

Censura

Censura studiose est servanda quae si negligitur offensio generatur c. 61
Contra censuram cautionis est aliquid ab officio sine culpa dicere c. 219

Celestia

Superna desiderantibus terrena vilia sunt c. 208.
Celestia semper sunt querenda. c. 211
Celestia sunt appetenda et temporalia contempnenda c. 34

Correccio

Consuetudo

Cura animarum

Detractio.

Deus.

Deus si desperantium hominis nobis placare non possumus c. 173. ~~867~~

Deus caritatis homines iratos ad mensuram tendere pro reducere ibidem

Deo assignate homines mensuram ad iratum deum provocant ibidem

Deus quomodo se habet ad hominem sicut homo ad deum c. 186

Deus generaliter punit peccata c. 189.

Deus in suam disputationem respicit cum nos petimus nostra plagas gravabit

Deus misereri desiderat quam ut irasci movet ibidem. c. 221

Sunt in mortis passione quod excedit facit c. 233

Deus mutat ipsa et tristitia regum c. 278

Deus omnia vult dicit regum ibidem

Deus replebitur facietque pios duos et extinguet in delectis cuncti c. 267

432

.Dyabolus.:.

Dyabolus tanto deceptionis molimina arduiaque opera (?) quanto frequentius alicui parte uiciorum cogno(scit) . c. 82.

Dyaboli audacia est astucia quia quos apertis uiciis temptare subitis latentibus semper ualeat trucidare. c. 118.

Dyaboli insidie sunt audaces quia quanto in hominibus maiora dona apparent tanto ea auferre subtilioribus insidiis exquirit c. 126

Dyabolus quanto se prodesse perpauciorum cognoscit tanto se occultis insidiis exquirit c. 178.

Dyabolus quantum se superatum cognoscit tanto insidiari non cessat c. 219.

Diligere

Nemo potest diligere quod non uult uidere c. .22.

Diligi a magnis non debet quemquam sine gaudere c. .38.

Minus diligere quod adhuc erubescere c. 226

Diligit hoc diligendum est. c. .93.

Diligere quod dissolutis uerba peccatorum sunt. c. 107.

Magis diligere quod differre c. 172.

Quod diligere se peruenire habere c. 181.

Doctor.

Docti uiri cautela magnum nobis debet esse misterium. c. 10.

Doctores diuinum uiam salutis gradientibus ostendunt. c. 119.
. et quibus deus uerbum ab ...

Doctores ... ... sunt uita ... c. 121. et c. 122.

Defensio

Defensio pauperum moderata et quibus debet esse . c . 1xx
Turpe est defendere quod prius non constat iustum esse . c . 173
Defensio Ecclesiae ac moderatione debet impedire . c . 7[illegible]
non fiendis publicis ne opinione impiantur

Dubium

Rephensibile est de rebus non bene cognitis proferre sententiam . c . 82
Grave est et mutos utique de dubia verba dicere sententiam . 180

Dignus

Ille ad Episcopatum vel alium sacri ordinis officium eligendus qui
dignus vita et moribus ostenditur . 8

Dolor

Inter dolores debemus semper ad memoriam delicta nostra revocare
atque gratias deo referre quia raste patimur . c . 51
Dolores qui in corpore fiunt . ad salutem diriguntur . c . 28

Dilatio

Dilatione crescit amor in veneratione sanctorum . c . 17x

~~Spaces in debet dem ... gray c 197~~ 871
434

Elemosina.

Elemosina ... clement add ... c 127
Elemosina misericordie impetrant ... c 208

Eccla̅ ꝑ Ducha̅ fi² in qua que sit salus ꝫ ubi dampnent² · c 191·

Sp̄us nō debet dar' ꝯtry · c · 19[illegible]

Gloria

Glā mdi solet ꝓodu' studiu' vite ettue ... c. 37
Glā vane suppͣut' ut petri ad memoriā reuocat' ... c. 189

Heresis.

Hēa inter se sunt diuisi ... c. 142

Honor

Nam honoribus ꝓficit & moribus deficit dicit allegatū dictū ... c.
Casū petit qui ꝑ abrupta ad honorē ascendit ... c. 11
Ad honores digne ascendit qui bonis actibus & indignis ...
Ad summū locū passibus non saltibus ascendit' ... c. 203
Non est honor in quo ꝓximū dehonorat' ... c. 9
Prelati honorandi' ad opera subditi honor defert' ...
honor senioribus debet exhiberi ... c. 218

Interpretatio

Interpretes non verbū de verbo sed sensu' ex sensu' dicunt transferre ... c. 70
qr aliis sensus confundunt,

Iudei

Iudei non debent sibi predicari sua pruns. ... c. 27
Iudei & alii increduli blandimentis & non asperitatibus ... c. 218
ad fidem debent adduci.
Iudei in suis ceremoniis non sunt impediendi ... c. 238

Iniuria

Si cum veritate iniuria quis pati' meret' ... c. 211 etc

Iudicium

Iudicia edita sunt constituta vt uti superiores opprimant subditos ... c.
Nec subditi rebelles superioribus

Iusticia

Opera per Iusticiam sunt diligenda Non iusticia propter homines proponenda c. 173
Magnum coram deo est Iusticia c. 13
Iusticia precludit caritatem operandi contra futurum c. 18
Turpe est defendere quod post ius non consistit iustum esse c. 173

Ira

Ira est productiva malorum sequitur de ratione animi non patitur. c. 173
Ira mentis hominis obnubilat bone intencionis. c. 191
Ira si semel mentem ceperit possidebit. iustum vero odio reputat c. 126
Ira commotus sepe iustum putat quod facit. c. 138
Ira semper meticulosa est secundum ibidem.

Imago c. 113

Imagines in ecclesia sunt ut hii qui litteras nesciunt in eis videndo legant
que legendo in codicibus non valent.
Imagines non sunt frangende. c. 179.
Imago salvatoris attendit de amore mentis producte c. ultra.

Ignis

Sicut ignis aura flante fit grandior Ita boni mentis
Iudicia quando datur proficiunt.
Item de bonis operibus laudem ... que inter opus sunt in augmentum proficiunt c. 33.

Lex c. 106

Licet 3 leges sint non solum mortua sed et per iustitiam

Lingua

Lingue effectus et officia ponuntur v 119
Lingue officia alia ponuntur c 129
Lingua sacerdotis debet esse medela peccatorum c 123

Monachus

Monachus qui sine teste moritur rete non ponunt c. 212
A Monachis gerendia et cautatis sunt non sunt ubi perchaitas
Status monachi est desperati modi ibidem
Monachi non possunt testari c 106

Mors c 31

Memento mortis quibus remanet effectum totus sollicitor
atque timidior esse teneatur
Mortuorum christianorum pacaturus est sedda c 119
Mortuos non possunt non dolere c 129
Deum de morte pretiosa eripuimur ad quod ascendunt multis
Mortes dilucide gerendi ut per petitis punire agatur ibidem c 21
Mors repentina est mentita c 221

Mos Epistola 29

Prospicuus est non verbis sed moribus

Negligencia

Negligencia parit vicia excessibus c 10
Delinquit qui negligit quod per eundem c 116. et 86 di facientis.
Ut superior non per licet dissimulacione non negligit c 117
Nam officium suum non exequi contra neglectus agitur c 290.
Si negligeret ea que male usurpantur obmittit excessus vicia aliis imprimit c 27.
Negligencia quoque peccata impune committitur c 8.
Negligencia non pastoris superiori officii sed ad vindictam procurat c 9
Negligencia quam bonum fieri posset et non fit peccatum est c 176
Nam negligit cum corrigere poterit se illius cunctis facere c 218

Obmissio

Si negligerent ea que male usurpantur obmittit ut supra c 27.

Ocium

Vacare inde diabolus diversa suggerit c 82.

Oratio 198.

Ut orationes exaudiantur vocis actibus adiuvantur. Non fruamus est oratio ubi pura est actio.
Ipse [illegible] oratio [illegible] in missa c 88
Placandus est deus ut dicit sacerdotalis [illegible] c 123.
Ad deum corda cum manibus levare est orationem opere iungere c 227.

Omnium c 17 et 211

Omnia [illegible] [illegible] est apud deum victoria.

Parcitas Epla 31

Parcitas sanctitati et simplicitati

Petitio Epla 229

Petitio expanditur per caritate et omnibus ordinem ...
Boni tantum impetrant apud deum que postulant c 218
Illa facilius impetrantur que ... non declinant c 210
Bene petita sunt impetrata ut docetur c 211

Privilegium

Privilegia non sunt irritanda c. 32.

Penitencia

Per penitentiam suam Iudeus evaditur ... c. 161
Penitentia vera est commissa plangere et iterum plangenda declinare c 90
Penitentia quid debeamus credere c 226 et c 22..
Penitentia sine dampnum ... ...

Principium

Quod malo principio malum augetur et in consuetudinem deducitur c. 17

Preceptum

Precepta dei observantibus dampna reparantur et vita eterna datur 2..
Precepta dei si servamus peccata effugimus c. 118.

Paciencia

Pacia leniget qd̄ grave est c .32.
Omnia adusa pacient̄ sunt tollerāda c .141.
Paciā quātū sit utilis ſ ad pugnā ... ibid
Paciā adusa seculi supanda sunt ... c .149. et c .229

Pastor c .31.

... est flamen pastore c .31.
Pastor debet lucē vita ⁊ moribus ibid c .31.
Pastor aīe debet ... ⁊ ... c .38.
Pastoris diligentia ibid docet et c .77. et c .111. et 113.
Pastore sollicitudo ... admonemus c .89.
Pastor oves morbidas a sanis ... c .107.
Pastor qui nō corrigit ... ibid
Pastores multi ... c .116
Pastoris est oves ... c .119.
Pastor ... ibid.
Per bonos pastores ... omnibus ... c .190
Pastoribus ... c .191
Pastoris est nō solū sua ... c .201
Pastores ... c .217.
Pastore ... c .232.
Pastor ... c .263.
Pastor dz esse sollicitus ... c .182
Pastores ... c .277
Pastores magnus vigilijs ... c .17
Pastor dz ... c .108.
Pastores ... c .190
Pastoris officia ... c .232.
Pastores ... c .183

Pena   Epla 161

Pena pcis afflictus si aiu ad timorem dei quia funis est culpe precedentis sicud merito est pene
Pena vinus pt esse correccio ultorum c 200
In penis studitorum plati nec dicit seuic c 218
Pena dissolvit duriciam cordis c 226
Grave est ut cum culpa non sit pena pro comite c 130
Pena non dz infligi sine culpa c 209
Pena sicut quibus est 7 invitative c 221
Pnit dei gruit peccatū c 189

Peccatum   Epla 183

Peccatum paucorum pt esse pro dicio ultorum
Quidquid in peccato congregatur in dampno perdit c 186
Ergo peccatum est causa dampni 2bus
Ex peccato provenit mala necessitudo c 223
Delectacio peccatoris dampni cale non 3 quando c 211
Non blandiendum ullo peccantium correctus afflictus per gra c 16
Peccatum simplex est symonia c 8
Peccatum originale c 82
Peccatum vitandum per preceptum toto corde sanandum c 118
Peccatum summa sunt ex ... c 183

Peccatum nostri nobis redeunt c 188
Peccatum est in persona no corrige
quod in se de
splant c 111

Paupertas

Quicquid paupertati ... cunctum est 7 multiplicatur fructus c 13
Res pauperum debet defendi ne clerici ... appetitu ... posse ... c 13

Pax

Pax   Epla 107

Pax est virtus magna ... colenda quia ... pacifici ...
Pacem vincit dissolutas hcl c 266
Pacem debemus sequi ... discordia sunt ad ... c 282

Promissio

Promissio   Eria quod promittitur compleatur 186

Item [illegible] superioribus imputata c. 2/7. 881.
Item q[ui] petit q[uo]d [illegible] correxit constituit [illegible] c 2/7
Item [illegible] p[ro] [illegible] c 8 9.
439

Redempcio. Epla 72

In redempcione captiuorum res eccle licite dari impendi.

Remuneracio Epla 16

Remunerandi sunt qui ecclesie utilitatibus deseruiunt
Remuneracio et merces acquiritur ex virtutum studiorum c 178
Remuneracio vite eterne datur pro delegati spali labore c 166
Remuneracio eterna labore delegati acquiritur c 198
Remuneracio pro bonis operibus datur c 208

Reus. Epla 12

Reus est qui ultra respondet
Reus conuictus moriturus quod fuerit merit c 212

Rector Johannes Damascenus li 2 vite beati

Quid quippe est omni cure regiminis est ut rector cogitacione
sit mundus operacione precipuus discretus in silencio
utilis in verbo singulis compassione proximus pre cunctis
contemplacione suspensus bene agentibus per humilitatem socius
contra delinquencium vicia per zelum rectitudinis erectus.

Roborare. Epla 12

Roborari debent que utiliter deciduntur ne eveniat litigium
Roboranda sunt que per seruicia acquiruntur ne in dubium veniant c 81
Illa concordia fuit impos et iudicata non roborentur c 197
Ut sic ordinacio debite debent in suo robore permanere c 16

Rex. Glosa x

Rex tanto regni sui magis fuerit et gentes sibi subiecit quanto magis in timore dei fuerit c. [illegible]

Reges deus aliquando populis prefecit ut eos puniat c. 10

Reges quomodo debeant se regere docet [illegible] ibidem c. 10

Reges cum episcopos audiunt deus per eos finaliter exaudit c. 90

Reges si episcopos non audiunt ut deum per ipsos [illegible] ibidem c. 90

Per regem tanto datur aliquando multo [illegible] c. [illegible]

Pro regibus orandum est deum ut eos dirigat etc. c. 267

Reges [illegible] populum regunt cum deo [illegible] ibidem c. 267

Reges cum divina [illegible] precepta dei purgant peccata c. 185

Reges in virtute [illegible] cum oppressos corrigunt c. 181

Reges quanto magis precepta divina [illegible] tanto deo eos [illegible] [illegible] fortius fiunt c. 18.

Summa in regibus bonum est iustitiam colere etc. c. 28

Regnum est breve regi cum [illegible] regnandi non durat c. 26

Regnum est stabile ordinatum cum [illegible] timendum c. 18.

Regis est custodire [illegible] dei [illegible] c. [illegible]

Regis est fidem religionis custodire etc. c. 187

Rex sapiens magne laudis est c. 186

Regum cor deus custodit si ipsum [illegible] c. 18.

Reges [illegible] hostes [illegible] est deus [illegible] hostes ipsorum c. 18.

Regum cor deus dirigit [illegible] c. [illegible]

Reges [illegible] custodiunt c. 188

Reges qui [illegible] sacerdotibus [illegible] ipsorum c. 12.

Regna deus transfert et mutat tempora c. 2. 8

Regna deus dat cui vult ibidem

Eccl. x Regnum a gente in gentem transfertur propter iniustitias et iniurias et contumelias et dolos diversos

Daniel 2 Transfert regna atque constituit

Scandalum

Scandalum duplex scilicet excusabile et inexcusabile c /16
Scandalum a sancto petro excusatum [illegible] ibidem

Sacra scriptura

Sacra scriptura docet qualiter quibus docet unum et secundum respon

Sacerdos — Epla 38.

Sacerdos non debet esse nimis sed mercede.
Sacerdotes quales esse possunt qui adhuc non muto ... c. 17
Sacerdoti parere ... non debet obmittere c. 91
Sacerdotes qui ... ambiguo ... dubios sunt c. 118 et c. 118
Sacerdotales dignitas ... c. 122
Sacerdotis si ... discordia et non ... est c. 122
Sacerdotibus est crimen quod laicis culpa c. 131
Sacerdotum ... multorum ... c. 183
Sacerdotes mali ... c. 118
Sacerdotes ... c. 287
Sacerdotes ... c. 263 et c. 122
Sacerdos post lapsum in sacro ordine non debet ... c. 28
Sacerdote ... est ... ibidem c. 28
Sacerdotes sunt laicis ... c. 31
Sacerdotum peculium c. 81
Sacerdos non debet ... c. 118
Sacerdotes ab ... c. 118
Sacerdotes duo ... c. 118
Sacerdotum ... petrus ibidem c. 118
Sacerdotibus fides et vita ... c. 116
Sacerdotibus qui ... custodiunt ... c. 128
Sacerdos duo ... c. 131
Sacerdotum non sunt ... c. 138

Salus Epla 80

Desiderium quod ad salutem animarum pertinet sine dilacione complendum est
Salvatur finaliter predestinatus et illustratur finaliter hinc vitae c. 87
Salutem predestinatis ut aliqui heretici eum rapere c. 29
Salus acquiritur si sibi sine gravamine conveniunt c. 2x
Salus plus est curanda quam terrena studia c. 2x8

Sapiens Epla 39

Sapiens si quis sibi videtur vehementer habet de se viam
Sapientis est bene audita locutus pensare c. 173
Sapientis est que deo displicent statim corrigere ibidem

Sermo Epla 31

Nec sermo rarus aliquid afficit vel manet animum gravius
de doctrinis affectus.
Sermo plurimis debet subditis docere quod inclinat diligendi etc. c. 121

Successor Epla 89

Dignum est ut eciam successor eius quod suspicionis merita
quem de eius loco ad reddendam racionem eterni iudicis
tribunal expectet
Successor non debet dare Epo sine omne c. 117

Suffragium Epla 2x7

Sicut de spiritualibus necnon temporalibus sibi poteram. tunc sancti suffragium

Sepultura Epla 37. 1392 ... 443

De Sepultura nichil est exigendum
Sed quod de talibus sepeliendis nichil est exigendum sed quod libere offertur
... accipiendum. ibidem.
Sepultura non est vendenda c 3

Coactus Epla 178.

In malis ... accipit non corrigit sed ... [illegible]
Coactus malorum ... est bonorum c 116

Synodus Epla 118. Decretales 18 de pro...

Synodus dicitur esse ... [illegible]
Synodus cogit subditos abstinere a malo ibidem et futura ... superpunit c
Synodus debet excessus ... canonice corrigere c 231. dissensiones
Synodus ... [illegible] c 8 supprimere

Stultitia Epla 88.

Stultus est qui ... [illegible]
Stultitia minima fit negligentia c 9.

Superbia Epla 29

Superbie appellatio ... est hoc ... [illegible]
... [illegible] superbie ibidem.
Cum superbia ... [illegible] c 223
Superbia nichil habet nisi ruinam ibidem
Superbia in ... [illegible] ibidem
Superbia in sacerdotibus non est sustinenda ibidem.
Superbia est corrigenda ... c 129

Tpus Epla | xx

Qui post nos venerīt deteriora tpa videbūt Itē
Vt in cōparatiōe sui tpis feliciores nos precessores dicunt
habuisse
In novissimis tēporibus instabunt tpa periculosa. c. 2

Vindicta.

Deus in illis vindicat qui templum suum non abstinuit – c. 8.
Vindicta debet ex[illegible] culpe. c. 11.
Homines mala vindicant deus placatur. et aliis [illegible] c. 19
Peccata sacerdotum vindicari deus placatur. c. 23.
Qui diligens est in magistratu et vindicta deus fit sibi placabilis c. 131
Quando haereses [illegible] negligit dei ultionem provocant. c. 132
Quando dignus est vltione debet aliis in [illegible] per deum c. 118.
Mala sunt vlciscenda ne alius perimat de [illegible] c. 183
Fortius puniendi sunt clerici quam insolentibus ingerunt c. 200
Sit culpe in quibus culpa est vlciscatur vindictam c. 219
Ipsa culpas sacerdotum non est utile sed deportari [illegible] c. 130
Vindicta ferrarii culpabilem [illegible] absolvit innocentem c. 137

Venia.

[illegible] 97.

[illegible] [illegible] culpa [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible]
[illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] non [illegible]. c. 967.

·Xpianus Epla 68·

·Xpianus dicit ipse ubicunque invenit deum ·
Luceo & dispensa aliquid non expecte·
Xpianus sit in mediis xpe c ·118 et c 116
Xpiam non sit qui excommicacionem vanam dicunt c ·190·c 1A

·Xpus· Epla·17· et c ·191·
·Ubi xpus est fundamentum bonorum operum sequitur edificii
Xpus est caput nostrum c·118·
Xpi laudes in omnibus laudibus in voce sit non corpore ·c 11

Iste papa Gregorius scripsit diversas epistolas decretales distinctas per decem libros particulares intitulatas Registrum epistolarum decretalium in quibus continentur sexcentesime nonaginta epistole de quarum numero sunt iste sic ordinate. Vnde patet quod opus istud epistolarum est incompletum carens multis epistolis primis intermediis et vltimis.

Epistola beati Gregorii anastasio episcopo Anthiochie. 1

Susceptis epistolis fraternitatis vestre magnas omnipotenti deo gratias retulimus quia de congregatione multarum animarum nobis dignum est reuelare. Et ideo fraternitas vestra sollicite studeat opus quod cepit augere ut deo eos ad perfectionem ducere et sine qui alii fideles sunt sed ad cultum ydolorum negligencia ac nequitia faciente reuersi sunt festinat cum industria pastorali aliquorum deorum ad fidem deducere ut reatum suum plangere doceant et tanto firmius teneant unitatem deo reuertuntur quanto ea perfecte defluxione vnde descenderant sine eos qui nec dum baptizati sunt admonendo rogando de uentro iudicio terrendo ratione quia reddendo quia ligna et lapides colere non debent festinet fraternitas tua omnipotenti deo congregare ut in aduentu eius cum districtus dies iudicii uenerit in numero eorum possit tua fraternitas inueniri. Eorum enim opus utilius et subtilius actum est qui ut de animarum vivificatione et collectione cogitet et tuo domino qui eloquium prudenti dedit immortale lucrum reportet. Transmissos fraternitati tue litteras solidos ad uestimentorum eorum qui baptizandi sunt comparanda presbitero ecclesie ineccrgertuo(?) uenire precipi. De possessionibus qua tua fraternitas petiit dare ad fictum ita ut contentum prestat de solidis quos accipere consueuerat minus accipiat. Vestra autem fraternitas petiit ut episcopum in ecclesia que non longe ab eorum morte est facere debeat quod omnino libenter accepi quia si ante diu veniat fuit tunc prodesse animabus illic existentibus amplius poterit. Latorem uero presentium pro intercessione fraternitatis vestre accolitum fecimus que ad obsequia tua transmisimus ut sic in lucrandis animabus amplius sinceritati presentia amplius possit. Gregorius anastasio episcopo Anthiochie. 2

Suscepi epistolas suauissime beatitudinis vestre que per ubera lacrimas fluebant. Vidi namque in eis nubem more suo in altum uolantem et quandam caliginem terrestrem sentencie non penetrare ipso exordio facile ualui. Vnde et quo iret quia propter ipsa caliginem quam dixi ad plenum causas non intellexi. Hoc tamen scissimos nos sicut et facitis reducere ad mentem debet quod preceptor gentium dicit. In nouissimis temporibus instabunt tempora periculosa et erunt homines seipsos amantes cupiditati etc. que in labore est dicere et nobis non est necesse audire. Ecce in senectute beatitudo uestra in multis tribulationibus laborat sed pendat cuius sede sedeat. Numquid non illius cui uoce ueritatis dictum est. Cum senueris alius te cinget et ducet quo tu non uis. Sed hoc dicens recole quod sanctitas uestra in multis aduersitatibus et a iuuentute defudauit. Cum bono ego rege dicat Recogitabo omnes annos meos in amaritudine anime mee. Sunt autem multi qui delectationes suas sic scribunt de mortibus et uulneribus faciunt. sed sermo qui dixit. plorabitis et flebitis uos mundus autem gaudebit. vos autem contristabimini. sed tristicia uestra uertetur in gaudium. Gaudia

De statu et
ecclesie credit
ars artium
regimen animarum

patim' pdca restat ut & pmissa spare debeamq; Hy em de qb dicit
q2 ipi adducut omia q sublevare debuiant scio q2 illi st qui veniut
i vestimto oviu & intq st lupi rapaces; sz tanto magis collaudi s
qnto nos no solu p maliciosa mete sz & p religiosu hitu psequunt.
In hoc at q soli palliis hre appetut q dignu no fuat ut ut cu
fribz hrent nullo° turbamur/ q2 i omipoti deo cofidimq q hii
qui aliena appetut & suis citiq puent/ Scimq em qui dixit
Omis qui se exaltat humiliabit/ Et rursu scptu e an ruina &
exaltatur cor/ hiis at diebz sic invenio hereticorp bella cosurgut
de quibq vre btitu! ia antea scpsi ita ut pphas eccla & dcta prim
omnia evacuare moliant, sz pmanete intacta scia vre i ptectoib
nri g speramq q corp ora citiq obmutescat q q solidi te uer
capta st q2 & quelz acuti gladii. mittant' cu saxu feriunt sct
resiliunt/ hoc deus omipotens e q ipis qui a sce doctrine eccla di
nisi st unitas no e q2 ome regnu i se divisu no stabit
Ista eccla subtiliq i sua sp erudicoe costruit' du hereticorp
qonibz impugnat, ita ut apte implea' q p pphm q hereticos de
deo dcm e Divisi st ab ira vultq eq & appropinquavit cor eq
Nam du ipi i primo errore suo dividunt' nos deq appiat q2
eruditi adversitatibz intentiq eq subtiliq invenimq/ que mala au a
barbarorp gladiis que a perversitate iudicu patim' btitudini vre
narrare fugio ne eq gemitu augeam quem minuere cosolando
debuiam/ sz i hiis omibz auctoris nri me precep cosolat' dicet
hec locutq sum vob ut i me pace heatis, i mundo pssura hebitis
Penso em quiq dcm e hec hora vra & ptas tenebrarp Si i' ptas
lucis pdit q2 electis dcm e Vos estis lux mundi Et sic scptu est
Obtinebut eos iusti i matutino/ Unde qdz i hora & ptate tenebrarp
patim' lugendz no e. indicat at m suavissima scitas vra q
mecu si potuissz fieri sine carta & calamo loqui voluissz & dolo
q nos dividit pene & occidetis spaciu intiaret/ sz hoc q serio
rursu dico & i carta ind meos vra sine carta lo'. q2 i ubis vre
scitatis sola caritas sonat. & divisi locis no sumq q2 ex dono oips
dni dilcois vinculo iuncti sumq/ Cur i' accipe penas de
angustias quitis qs hetis/ Pene quippe eq st caritas dei & proxi
p ipas em scta eccla euolat, p ipas terrena omnia transcendit
qs si vra scitas no hret ad me cu tanta cait' p eplas no ve
nisset Rogo at ut p mei cordis infinitate obutusq q oret qtes
omipt deq mete mea a malignis p vra intercessioe tueat'
& citiq me de tot procellis hiq tepestatis eripiat atqz i etne qetis
littore pducat/ Benedictos vo locupletissimas omib q dirce sut
suscepi q mi nir dei paup spu tu simissisti De quibq dicit q ei
dat paup ... q paupa st; sz ii nos p humilit ... sorn pauper e
set/ Benedictas vre locupletes fuisset. Omipt deq sua nos a mal

Eum aliena appetut ppriis puant.

Eccla erudit' du ipugnat'.

Greg 19 mor c 6
Abadu sacris pmiz duobz de
Eald pseruus
pali' sz aut
... a gladiis
... ...
pseruus ...
... ...
... gladiis
... patia..

Pene de caritate

omnibus periculis custodiat. Et qui vitam vestram bonis omnibus valde necessariam per longa adhuc tempora nos ad celestis patrie gaudia perducat.

Filius vester Faustinus
Vir eloquentissimus ad nos veniens questus nobis est quod pro quodam aliqua vestre ecclesie sepulture sue gratia uxoris alienum reliquit. Et quidem quid de hac re seculi leges habeant et ipse novit et nos audivimus quia heredes ad solvendum cogantur si auctores eorum aliena legaverint. Sed quia infirmitatem vestram in lege dei, non autem lege seculi novimus vivere, valde iniustum visum est ut talis electrix et puer qui eiusdem ecclesie in possessione eius posite dioceses eum et vir reverentissimus Palmibus nunc episcopus tunc vero archidiaconus ita fuisse testatus est vobis omnino eius fidei credere et restitue aliena debuistis. Tabula vero aurea quam predictus vir moriens pro derelictis considerare ut arbitror debuistis quia esset summa eorundem scire si quid esset, utrum hii quos reliquerat suis contentari debuisset et tunc pro sepultura ei accipere quiuis neminem institutum novimus nobis antiqua consuetudine a nostra ecclesia omnino vetuisse ut cuiquam assensum prebere ut loca humandi corporis precio possit adipisci. Nam si gentiles ut arbitrantur viri sichimite Abrahe pro Sara mortua atque in loco proprio humanda sepultura gratis obtulerunt et vix magis eius importunitate coacti sunt ut precium de loco sepulture perciperent. Nos qui episcopi dicimur de humandis fidelium corporibus pensam facere debemus. Hoc autem fraternitatis vestre iudicio committimus. Hoc quoque nobis predictus vir eloquentissimus questus est sic simul defunctus ecclesie tue revocabilis viri sui mancipia competens detinere, de quibus in iudicio sancte memorie Maximiani episcopi ut eius detectator reddi debere esse asserit definitum, sed eorum restitucionem hactenus noluimus detulisse. Hortamur ergo fraternitatem tuam ut si manifeste certa iudicata esse que statuta sunt compleantur, alioquin deputato executore ad fratres et coepiscopi nostri propterea facere iudicium ut dum eius sunt illius mancipii de quibus certo utitur eius fuerit sententia declaratum nec prejudicium nec ille videatur invidiam sustinere.

Quanta in omnipotentis dei timore excellencie vestre mens solidite confirmata sit inter alia bona que agitis et in sacerdotum eius laudabili dilectione monstratis et magna nobis fit de excellentie vestra leticia, quia quos deventes ut famulos veneramini diligitis auge honoribus studetis. Decet enim excellentissima filia decere clericos existere ut subiecte esse possint dominatori. In eo enim regnum potestatis vestre et subiectis gentibus confirmatis et quo timori omnipotentis domini intentis colla subicitis et ut vix nos servicio creatoris subiciatis unde nos et vos subditos ad servicium devotionis obligatis. Susceptis itaque epistulis nostris valde nobis excellentie vestre studium placuisse signum atque fratri et coepiscopo nostro Siagrio pallium dirigere si postulacionem vestram noluimus propterea quia et serenissimi imperatoris quoque nobis diaconus nostri qui apostolica vestra ecclesie faciebat insinuit presentia nobis et concedi hoc omnino desiderat atque multa de predicto fratre nostro tam nobis quam et aliis testificabatur ad nos

Rex timens deum firmat regnum et ad servicium obligat populum suum 1.

Exemplum de Adam qui cum peccavit tota creatura ei contra consurrexit.
Archidiaconus 26.
mor c 11.

bona prelata sit maxime uite eius iohanne regionario ad nos ueniente
cognouimus Et quod in fratre nostro augustino fecit audiuimus. Redden
tore etenim nostro benedictis quia sacerdotes nobis et opibus impleri
Sed uestre plurime restituunt quod nobis hoc initium facere minime permisi
sum siquidem quia is qui pallium ipsum fuerat accepturus scisme
erroris tenetur implicatus Denique quod non id ex nostra peticione sed ex ne
[illegible] noluimus [illegible], Ex hoc autem quia nunc is qui eo uti desiderat
durata ad nos [illegible] peticione poposcit, et tanta ca
nos probate sineque postulacione debuimus maxime quia et prescrip
consuetudo obtinuit ut horum pallij non exigentibus causis [illegible] et fort
postulanti dari non debeat. Nos tamen ne uestre excellencie desiderium
sub pretextu cuiusdam excusacionis forsitan uideremur uelle diffi
dilectissimo filio nostro candido presbitero pallium prouidimus dirigendum
iniungentes ei ut uice nostra cognita id debeat absque [illegible] tribuere
Vnum uero est ut ex ope suo et consequitur [illegible] Syagrius frater aliquis
sub episcopis peticione hoc sperare atque a predicto debeat dari presbitero quatenus
digne eius pallij usum cum dei gratia ualeat adipisci. Vt g[illegible]
nobis cura ante oculos creatoris nostri institutum sit [illegible] uestra solli
diligenter inuigilet et numquam qui sub regno uestro est ad sacrorum ordinem
ex dacione pecunie uel quarumlibet proximorum [illegible] seu permissu [illegible]
paciatur accedere. Sed ille ad episcopatum uel alterius sacri ordinis officium
eligatur quem dignum uita et mores ostendunt, nisi quia non optamus
horum uenalis fuerit sacerdocij symoniaca in illis partibus heresis que prima
ecclesia prodijt et primum summa est dampnata consurgat et regni nostri [illegible]
absit uires imminuat. Nam graue [illegible] et ultimum [illegible] dici potest facinus
est spiritum sanctum quo omnia redemit uenumdari. Sed et hoc nobis censet
ut quia sic nostis Neophitum egregius predicator ad sacerdocij regimen
omnino uetat accedere. numquam ex laycis paciamini episcopum consecrari. Nam qualis
magister erit qui discipulus non fuit, aut quemadmodum ductatum gregi domini
prebeat qui discipline pastoris subditus ante non fuit. Si quis [illegible]
talis uita constiterit ut ad hoc dignus sit ordine promoueri prius [illegible]
dez ecclesie desuete [illegible] longe exercitacionis usu uideatur quia ne forte
cuius regiminis [illegible] nouitas consulat et ruine occasio de perfecti
immaturitate consurgat. Qualis autem se excellencie uestra erga fratrem
coepiscopum nostrum augustinum exhibuit quantaque illi deo aspirante caritate
impenderit diuersorum fidelium relacione cognouimus pro quo gratias
referentes domine potentie misericordie deprecamur ut hic sua proteccione
uos custodiat, ut sicut inter homines ita quoque et post multorum spacia [illegible]
faciat uita regnare, preter hos quos ab unitate ecclesie scismaticorum [illegible]
uos dissociat ad unitatem per uestra studete concordie reuocare
Nam non ad ignorancie sue hactenus [illegible] molimen ut ecclesia fugiat
disciplinam et [illegible] habeat ut uolunt uiuendi liciam quia non quid
defendat non quod sequitur interuenit, Nos autem calcedonensem synodum de qua

Pallium non datur nisi postulanti

// nostra

Episcopatus officium requirit dignum uita et moribus

libus pestiferis nebulas excusationis assumunt, per omnia venenant et
sequuntur, et si quid de fide eorum minuere aut addere quis presumpserit
mathematizamus. Sed ita illos erroris labes imbibit, ut ig-
norantie sue credentes universam ecclesiam atque omnes patriarchas non
ratione sed malitiosa tumoris mente refugiant, ita ut is qui ad nos a vestra
excellentia missus est cum querere a nobis cur ab universali ecclesia separatus
existeret se ignorare professus est. Sed et quid dicet et quis audeat va-
lut scire, hoc quod predicti hortamur ut ceteros vestros sub districtione debeatis
moderatione restringere ut ydolis non immolent, cultores arborum non
existant, de animalium capitibus sacrificia sacrilega non exhibeant,
quia pervenit ad nos quod multi Christianorum ad ecclesias occurrerunt et quod
dici nephas est a culturis demonum non abscedant. Quia ergo Deo nostro
hec displicent et dividuas mentes non possidet, providete ut ab hiis
debeant illicitis salubriter cohercere, ne quod absit non eis ad ereptionem
sed ad penam sacri fiat baptismatis sacramentum. Si quos ergo violentos, si
quos adulteros, si quos fures vel aliis pravis actibus studere
cognoscitis de eorum correctione festinate, ut vos flagellum
perfidarum gentium quod quantum videmus ad multarum nationum vindictam
excitatum est non inducat, ne si quod non credimus divine ultionis iracundia
sceleratorum fuerit actione commota belli peste interimat, quos delin-
quentes ad rectitudinis viam Dei precepta non revocarunt. Recte ergo cuncti omni
studio et oratione tota ad redemptoris nostri gratiam festinemus
ubi tutus omnibus locus est et magna securitas. Nam illic quoque solide
persistere nec periculum contingit nec metus exagitat. Redire nos sicut
supposuistis per dilecto filio nostro dilectissimo Candido presbitero nobis transmissum
transmisimus ut boni nostri studii esse participes festinamus. Omnipotens Deus
sua nos protectione custodiat atque a perfidis gentibus regiminis
sui extensione brachii defendat, vos quoque per longa annorum cur-
ricula ad gaudia eterna perducat. Mense Octobri indictione I. Gregorius
Valentino episcopo Lunensi. V.

Fraternitatis tue insinuatione didicimus
quendam hominem in subdita tibi civitate Lunensi in domo propria monasterium ancil-
larum Dei nos pro sua devotione fundasse, quod in honore beatorum apostolorum
principum et sanctorum martyrum Iohannis et Pauli atque Herme et Sebastiani
desiderat consecrari. Et ideo fraternitas tua, si nullum corpus ibi constat humatum,
data primitus a fundatore tua donatione legitima: i calicem argenteum
habentem uncias vi, patenam argenteam habentem libras ii, sindones ii,
coopertorium super altare i, lecta strata uno, et in Gervanietis capita xxx,
in Ferrariis capita xxx, et cespite fundi Fabiani et Lubriani
in integrum constitutum territorio Lunensi episcopo miliario ab urbe eadem
plus sed iuxta flumen Matura cum servis duobus, id est Maurum et Bonum pala-
diotum, que gestis municipalibus alligata, predicti monasterii oratorio absque
missis publicis consecrabis, et cetera secundum morem. VI. Non. Novembris
indictione I. Gregorius episcopo Hierosolimitano. VI.

Super
Aggressores
preceptorum punit
deus bellis
peste.
Ezech. 6

6 Cum fraternitatem vestram considamus canonum statuta et vigorem dilig-
disciplinae ne clerici vestri nos ad evitandam districtionem ecclesiae ordinis
fraternitatis subripere valeat, eius culpa sit vestrae iudicationis perspeximus
ut sollicitudine vestra disciplinae possit submitti quam refugit. Com-
perimus autem quod Petrus acolitus quem dilectissimo filio nostro Sabiano di-
acono visa est fraternitas faciendi obsequium iubere regia fecimus fu-
giens ad vestram ecclesiam venit quod si verum est in toto animo facere fra-
ternitas vestra et iniuncta huiusmodi studeat actione remittere. Quod si forte hoc me-
tuens a vestra discessit ecclesia et per diversa loca ne comprehendi va-
leat latitat in omnibus parochiis vestris ut diligenter requiratur iniungite
et vinctum ad nos sicut praefati sumus transmittite. Curate et nolu-
[illegible] nos quia sic [illegible] privatus agnoscere nec [illegible] [illegible] et [illegible]
quousque adveniat iniustitia sumere nisi forte insistente mor-
periculo. Gregorius episcopo Catheniensi. vii.

7 Ad hoc locorum gradus vestris ordo distinguitur et iudicia esse constitu-
ta ut nec praepositi opprimendos se sentiant valeat occupare sub-
iectos nec subiecti iterum quasi suos praepositos effrenata sit resultatio.
Igitur est [illegible] per xv indictionem elapsa ecclesiae tuae acoliti dato quo-
rumdam capitulare quaedam conquesti sunt ne aliqua in tuae fraternitatis iudicia vertere
ad illos in suis videntur petitionibus non audiri. Dilectissimo filio
nostro Cypriano diacono ea subtiliter inquirenda mandavimus quo
iniuncta cognoscens quae de capitulo vestro decreverunt inquisitione
vestra et subtiliter patefacta est. Et quia inter alia de quarta portione
clerus hoc tenendum statuit ut unam portionem hii qui in sacro sunt
positi loco et reliquis duabus clerus accipiat et latores praesentium diaco-
nus presbyter et Theodosianus atque Viator diaconus, aliorum quoque
qui in sacro sunt constituti relationes ad nos deferentes questi sunt
hoc contra antiquam consuetudinem in suo gravamine praeiudicialiter statutum
cum de eadem quarta semper duabus se partes et tertiam clerum percipere consue-
tum et perceperunt velut definitione in suo praeiudicio permaneat. Sed nos
fraternitatis tuae dispositioni oportere diximus committendum. Volumus
ut quidquid ecclesiae tuae ex redditu et quolibet alio titulo fortassis
accesserit quartam ex inde portionem sine diminutione aliqua debeat
segregare atque eam sub dei timore presbyteris diaconibus ac cle-
ricis prout visum fuerit discrete dividere ita sane ut unicuique si minus
laboris exegerit liberalius sit iniquo pro praeiudiciis largiendi liceat
quatenus ut qui merentur et temporali se sentiant hoc modo consolatos
et alii adiuvante domino corda ad meliorem imitationem contendant
proficere. Gregorius episcopo Anthiochiae. viii.

8 Si custodes religiosi huius aut esse nosses episcopi filiam gloriose
memoriae Tulliam magistri militiae te illic posito nec praecavere
religiosi vestibus ad sonare venisti habitum nec ad nos litteris prius
epistulam destinare. Sed quia nimia desidia ac torpore depravatis tuo

Iudicia ad quod sit facta.

Negligentia episcopi petra imprimis committitur.

dectõe ves ad pueꝛ illicita nupcie comissa e. Nam sic pfati sug
i sollicitꝰ extitisses pueꝛ ad nos ulto mulieꝛ ꝑuissime qui
culpa debuit puenire. Ca g° tum hes tu q eo negliges ut n
monitā i tefiuꝛ cohercitatom exptꝰ i aliis districtonꝰ
disciplinā nescias custodire qualr decas ee sollicitꝰ cogruo e
i dno placuit tpe demostrabimꝰ / puta r̄ scpta suscipies euigila
excitatꝰ salte exeque q prioꝛ i nūc usq ignauia distulisti
instācie g° tue sit p̄dcam mulierē vna cu sergio defēre mō
cophēde z statī nō sōm ad male cōtētu hitu sine excusacoē
aliq reuoce s; z i mon ubi oio distrcte ualeat custodiri detrude
Et ita omne et illa sollicitudi~z exhibe ut qm̄ sit mephariu
qd comisit ex tua possit districcoē cognosce Cure si quis q nō
rdinis laycoꝝ aliqo ingenio tempnit obsistendo a sacme
cu quionis pticipacoē suspende Nob q renunciare festina
ut qm sit excecrale q psuit p q gm̄ cosiderācoē ipa nō auttit
emendacōis qualite cognoscat In hiis at omib; ita te cautu
ac stude uigilante osidē ut culpa tua nō gemināre neglectꝰ
z aliqtus puallat sollicitudo minuere / Sergio defensori 9
Si homo ees et districtonꝰ aliquā huisses ita re/ mo. ix.
gularis disciplme debuisti custos existere ut ea q illic
illicite comittuꝛ aut vindicta corrigere qui ad nos corp uitꝰ
peruenire/ Sz dū nimia fit stultia negligēte nō solū de ill
offendimꝰ. s; z ad ulciscendū desidia n q puocamꝰ/ Omni g°
dilacoē omi q excusacoē p̄posita filiaz glose memorie
sullia mgri milicie q a patib qs sponte accept at assupsit
religiosis uestibus indumentis se layis detrupat vna cu fre et
tocepo mō i taliano festina cophende atq ad religiosu
ruisq hitu reuocare ac i mon mitte ubi distrcte eo ualeat
custodiri et eq custodia aliqtes velouad puittas quousq
demo scpta suscipies Na si qualz mō i hac re negliges ut
lentꝰ extitis ita i te districtissime nouis vindicandū ut q ex
te nescis pena possis respante cognosce/ q sicut dixeris si
mtu hominis huisses h q mō facere ppis aut debueras eis
cu ultoē aut fra cognosce/ Gregꝰ eusebio thes vrbicio 10
Constātino mediol andree nicopolitano/ dracitano. x.
Johi corinthiensi Johi pme iustiniane Johi cretensi
scozitano Johi larize marimiano venemati Januario ca
val sardinie et omib; epis Sicilie lege quā pissimꝰ impator
det ne fortasse hij qui malicie ul racionib; st pubce obligati
du curas suaꝝ picłm fugiūt ad eccāꝝ hitu uenant ul i mō
stiis queritar vre studiu sollicitudinis transmitte h maxie exhortās q
hij qui sclarib; accoib; impliati st i ideo eccē ppere recipe ust

Stulticia
fit negligete.

Rōcinijs
obligati

Ad monasterium non suscipiantur nisi prius per triennium probentur.

Qui dum in ecclesiastico habitu non dissimiliter quam in monasterio vivunt nequaquam stu-
dent scelus fugere sed imitari. Si tales ergo quisquam monachorum petiit suscipi
non sint nisi prius votis publicis fuerint absoluti. Si qui ex militi-
bus numeris in monasterium converti festinant non sunt temere suscipiendi nisi
eorum vita fuerit subtiliter inquisita, et iuxta normam regularem de-
in suo habitu per triennium probari, et tunc monachicum habitum deo auctore suscipe-
Qui si ita fuerint probati atque suscepti et pro causa sua priorum de perpetratis
culpis agere student, pro eorum vita et lucro ecclesie non est eorum conversio re-
cusanda. Qua de re et serenissimus et piissimus imperator in omnibus
omnino letatur et libenter eorum conversiones suscipit quos in votis publicis
implicatos non esse cognoscit. Mense decembri indictione I

Correcto concedit venia et perseveranti infligi vindicta

Sicut perseveranti culpe debetur Gregorius Sabiniano et Adeodato
ultio vindicta ita resipiscentibus est venia concedenda. L
Nam ut vestra dilectio cognoscat se in monasterio ... excitare, sic hec proposita in sui
dilectione solet concordiam propagare. Et ideo quia fraternitatem tuam a consortio
communione majoris ubi prius neglectus impulerat, iam postea communitatis
sacerdotum ad animum reducta suspenderat ut eius sola inhabitatis parti-
cipe sequestrata contenta. Nunc in monasterio te clausum recipies diu di-
missa deflens ea propter in vita te gratia ad quietem receptum esse non
dubites. Nam cum nos prius culpa tue causa offendat, tamen penitentia
mitigavit. Hortor ergo dilectissime frater ut gregi dominico pastoralem
sollicitudinem instanter impendas. Lucrum de commissis omnibus facere
Sic culpa offendit sic pena mitigat
satagentes vigiles ut tamen tibi copiosa retributionis mercedis exhibe-
antur in adventu iudicis multiplices laboris fructus obtuleris. Stude
itaque in culpa lapsos erigere, stude errantibus regrediendi viam
ostendere. Stude communione privatos ad gremium ecclesie salubriter revocare.
Pastoris officia
Sit certis caritatis vere reversio ereptoris affinium. Sit salutis eorum
quibus dum errantes ad summi pastoris sollicitudinem tua dirigit
in ipso luporum dentibus relinquit exposite et te eterna vita quod
summopere petendum est digne compenso retributionis excipiat. De-
inde non quod nobis suggessisti ut dicamus nec in urbe regia que nobis surripia
esse solliciti animos vestros res ista non turbet. Nam responsali nostro
nimio studiose mandavimus ut sollicitum cautum se debeat exhibere.
Et confidimus de domino potius quia id agit ut nobis nullus quod possumus au-
ctoritate quoquomodo apprehendere possit adversitas. Postulationes episcopi tan-
tum fratris nostri Florentini quem summa ducere episcopum et a nobis restituendum
studiose ... poposcerunt assentientes fuerunt cum ad sola tamen nostre natalis
quondam episcopi detrusum exilio. Et ideo quid de eo caritas fraternitas vestra co-
gnoverit nobis subtiliter suis epistolis innotescat. Sed at nunc dum cognoscere
requirat nobis quod venerit ut quicquid de eo statuendum sit certi
liberare adiuvante domino valeamus. Gregorius a deodato et marenae

12

Sicut locis in consideratione providemus episcopis affrice. XI.
Quadmodum ut monasteriorum negotio patres inferiores salubriter fuerit distigat

.. i voce costringimi consilii nostri auctoritate que utiliter decisa fuerunt robcad
refacte eorum excusationis obiectu quo a religiosa proposito et equitate
valde dissentit ad i dubium contra veridica producat et gignat
in pace litigium prudentem certe et candidum abbatem monasterii sancti An
ecclesie apostolorum patrum in urbe hac romana idoneum statuimus afferre utiliore
eius monasterii et marcenarium gloriosum virginum militum cum successionibus
dictatis quod Iohannis fratris consanguinei predicti viri qui in supra scripto monasterio
modo cassum commode sollicite quod
minus ac defunctus
insactionis pagina incluemente decisa est Denique ut cum fidem nostre
donati gloriosissimi virginum militum summitatis olim nobis narratur et
dato corporalis sacro firmaret ut se in fraude usatum ad oculi
esse et omnia integre perdidisse hoc decreti precepti quod nostri serie
sanctorum decisionum quod in te et prefatum marcenarium gloriosum habita
ad habitus per omnia confirmamus ut ita inter pretendere alique voce questi
cum decimus perpetua hoc firmitate Nisi quis quod non credimus
memoria affirmare quoquomodo temptaverit noverit quidem verum se anime
noluit qui initiat cum utiliter est finita resuscitare Nam eidem decis
om... transactioni quod ut se derogare cognoscat atque ideo ut sepedicti
gloriosi marcenarii illibata maneat securitas et tu ut de hiis
ue decisa sit sumere ei preceptum per utrumque prium muride concessimus
Nultum fr... karissime sinceritati tue ... Gregorius adeodato episcopo xiii 13
N congaudeo quod sentiente que pridem te dudum audieram prudentem pre
dictionis pauli fratris et coepiscopi nostri testificatione confirmatur Cum tanto
... quanta in nobis sollicitudo ecclesiastici ordinis quanta cura sit virtutibus
indicavit quanto hec ad principes competit et in sua amplius defensione
agnoscet Certa ergo magnum sicut nostis coram deo et hominibus fratri nunc
sollicitudo ad servandas partes iustitie decet expannat et quod ecclesiastici
rigoris moderamina prout possibile fuerit permisisse suo solacio fratrum
mittat nunc nos vero ab huiusmodi intentione removeat Sed si quos vero
pro delictis nostre sinceritati offendunt et vestre caritatis discretionis
expediunt vigilate studete curam impendere atque eam hortando
suadendo terrendo emendare Caritatis studeat nequam nimis sup
dentur deo adiuvante corredite et expressa auctoritate cohertionis
sacerdotalis freno restringe atque cum abuminio itineris linguam ducere
rectitudine reducite Et ita vestram in omnibus efficaciam exhibete ut
deus omnipotens qui bone voluntatis auctor et intentionis inspirator est
velle vestrum et hic adiuvet et in futura vita remuneret Supra scriptum
paulum et coepiscopum nostrum fraternitati vestre commendantes hortamur ut
ne caritatem vestram debeat expperiri quam predicat Victori episcopo et 14
Quanto cordi nostro letitia ecclesiastici ordo Columbo episcopo Numidie
inculpabiliter custoditus infundit tanto apparibus xiiii
restrisse tedium doloris imponit quod pravitas temeritatis in eversione disci
pline temptat et que sunt olim laudabiliter statuta dissolvere et que
forcius pavienda presumere prudentiam ac portitoris fratris et coepiscopi nostri

Magnum bonum est iusticiam defendere ... m...

Deus bone voluntatis est auctor.

tristonis querela ad nos insinuante pervenit quod non exigente culpa ut alii
diffinientes suam ecclesiam eius parochie antiquitus deputate ab eca
fuerit et coepo nostro ante fere xx annos sunt in dubio occupere
atque cum insuper res detestoribus ipsius ad suum quod dici fuerit esse ablata
abstulisse quod ita se vitas habet quantum prius sui quam ne sit examen pre
fioso proposito dicere non valemus hac ei in re quod nunc lenitas non aliis
esse dilacio fraternitatem vestram presenti epistola commonemus sollicitius requirens
sine querela esse constitit ablatarum rerum et occupatarum parochiarum re
stitucionem dilecto vestra sine mora fieri provideat Et ita omnia vos
sollicitatibus cessante excusacione iusticiam faciente recipiat ut nec
hunc laborem observacionis afficiat, nec de eius dampno ad lucri
acquirat, Attendat ergo zelus equitatis, attendat iusticie rectitudinis ad
custodiam et auctoritatem antiquam ecclesiastici ordinis dispositionis opera instituit ita de
districtos sollicitos quod nos inter culpas et innocenciam exhibete
qualibus et iusticiam habitibus magis de rectitudinibus vestre sit zelo fiducie et
inquietudines de futuro omnibus excedendi amputentur occasio, Gregorius
Quale de fraternitatem vestre decenti, Columbino episcopo Numidie xi.
17. Presumentes ex moribus vestre quam et nos hominis caritate colligimus
ut alius nos apostolica sede diligere quam ipsa nos diligit arbitrari
vix invenient eos quos ecclesie beati petri apostolorum principibus ut oris devotos
esse cognoscimus nos eius unitatem et actos sacerdotum ornatus et dignitate perfecta
commendamus, de eius sinceritate firmum experimentum de presentibus tamen
fratris et coepiscopi nostri pauli presencium portatoris quantis illic periculis quantis
fluctibus quatiatur adversitatibus sanctitatem vestram meorat non latere, qui eas
querelas quas de eo ad nos pervenisse significastis non veras esse sed mitigare
adversariorum quas se asserit excitatas et omnia se vidit provocante in
cognoscentibus adiutore domino posse superare hortamur dilectissime
ut cui quamque iusticia fuerit vestro munimento manum detis per se solacii atque
sacerdotali gratia de eas adiunare, Non ergo nos res equitatis studio
suspendat pro persona sed invitetis preceptis divinis omnia que sunt rectitudinis
contendatis defendendas pro iusticie constanter insistite odia pro illis
que sunt sustinendo veniatis ut tanto maiorem in adventu redemptoris
nostri fratrum intercedentibus inveniatis quanto eius mandata non negligentibus
te instinct et defensione impendis. Gregorius Bonifacio episcopo defensori xvi.
16. Ecclesiasticis utilitatibus fidelius insudantes congrue remuneracionis
attributio prosequenda ut et vivide se corpore digne obsequiis indem
et illi ex indulta cogitacionibus gracia utiliores existant. Circa et defen
sorum officium in causis ecclesie et obsequii nostri laborare pontificum hac ob
concessa prospeximus vestro pensacionis prerogativa gaudere constituens
ut sicut scola notariorum atque subdyaconorum per indulta longe pontificum
largitate sunt regionarum constituti, Ita quod ut defensoribus vestre qui officia
sine experiens et utiliter placuimus honore regionario decorare, quibus quod
per absenciam pontificis et sedendi in conventu clericorum huic licentiam et honor
possibile in omnibus statutis obtinere post si quibus ad personis locum inveniet
fortasse provincia pro utilitate propria deget, hunc nostre constitutionis locum
tuare

prelati diligencia

Odia pro virtute sunt sustinenda

vel pro defensore omnium possit exquirere qui et cum praedicti loci obsequiis
pontificis non destitit per sedula puritate permaneat. Hec itaque constitutionis nostre
dicta quae pro defensorum sunt privilegiis et ordinatione disposita perpetua sta-
bilitate et sine aliqua constitutionis refragatione servanda et sine quo scripto defensionis
que in eis in nostra presentia videntur esse disposita nec a quoquam pontificum
sequentium in parte nec ex quali occasione convelli decernimus vel minui. Illa nimirum
tempore nec ea qualibet occasione ... sacerdotum moribus inimicum niti quempiam quaelibet
suorum et precipue bonis sacerdotum moribus inimicum niti quempiam quamvis
... que bene sunt ordinata student et exemplo docere actibus sua
... excusatione et que bene sunt ordinata ... dissolvere. Gregorius Mariniano episcopo Ravennate
quae post se constituta dissolvere. **Gregorius Mariniano episcopo Ravennate**

que post se constituta dissolvere. **xvii.**

Quam sit necessarium monasteriorum quieti prospicere et de eorum perpetua
securitate tractare anteacta nos officii quod in regimine monasterii exhibuimus
monstrat. Et ideo quia monasterium beatorum Iohannis et Stephani in Classitana civitate
constitutum cui quondam filius Claudius abbas preesse dinoscitur multa a
decessoribus vestris preiudicia atque gravamina pertulisse cognovimus oportet ut
fraternitas vestra pro futura eorum quiete salubri ordinatione disponat
quatenus illic Deo servientes in divino opere ipso gratia suffragante mente libera
perseverent. Sed ne ex ea que magis emendanda est consuetudine quispiam illic
aliquid molestie presumat inferre necesse est ut hec que inferius enumeranda
sunt ita fraternitatis vestre studio debeant custodiri ut ex eis non
possit ulterius inferende inquietudinis occasio reperiri. Nullus igitur ulterius audeat de redi-
tibus vel cartis predicti monasterii vel de locis aliquo qui ad eum pertinent quolibet
modo vel qualibet excusatione minuere nec immissiones aliquas dolosas
quacumque excusatione. Inter Ravennatem ecclesiam et prefatum monasterium evenerit
si qua forte causa et pacifice non potuerit ordinari apud electos abbates timentes Deum
sine voluminum dilatione mediis sacrosanctis evangeliis finiatur. Defuncto
vero abbate non extraneus nisi de eadem congregatione quem sibi propria voluntate con-
gregatio elegerit et qui electus fuerit sine dolo vel venalitate aliqua ordinetur.
Quod si aptam inter se personam invenire nequiverint sollerter de aliis monasteriis
similiter ordinandum sibi inveniant abbatem. Quo autem superstite alius in suo monasterio
non ordinetur nisi forte exstiterit culpa quod absit criminibus que sacri canones puniunt.
Illud etiam custodiendum est ut invito eiusdem monasterii abbate ad or-
dinanda alia monasteria vel ad ordines sacros vel clericatus officium tolli exinde
monachi non debeant. Sed si hi inundantes fuerint qui ad celebrandas Deo
laudes vel monasteriorum complendas sufficiant abbas cum devotione de-
beat quos superfuerint offerat quos dignos coram Deo potuerit. Ceterum si offer-
re eos ad alia monasteria ordinanda noluerit tunc Ravennatis episcopus ad alia monasteria ordinanda
de his qui superfuerint tollat ad clericatum officium vel exinde producat
ut quem abbas loci ammonitus propria voluntate obtulit. Cuius autem ex-
stiterit monachus ad clericatum ordinem pervenerit ulterius illic nec potestatem aliquam
vel licentiam habeat habitandi. Observandum quoque est ut descripto vero a cartario
monasterii ab ecclesia vel fundo debeat si quando res exigit. Sed abbas loci cum
fratribus aliis eum invitatum faciat. Cum vero autem pro utilitate monasterii sui
a pontifice vocatum abbas nomine vel tunc invitato forte voluerit ei mo-
nachis liceat. Post cum episcoporum adventus desiderat a monachis debeat exceptari

qr tu hospitandi ordine pdci mon tpibz decessoris mi nob fuisse iudicat
pseruatu. oz ut scitas ura decetur deat tempare ut instandi h
tandi qz gra ad mon quoius placuit ab eodem ciuit epo accede
Epus mon visitans ea no grauet Sz sit tam offiy illic epz impleat ut grauame aliq mon no inferat
Uram uo frnitte pdcus abbas no sonu metuit ad mon frequent
accede hz z desidant concupiscit sciens qr p nob sba mon oio uad
Ino posit

Greg ad eundem. - xviii -

18. Quod quem filiu claudiu abbate latorem psencium longa ost
Quos inod hactenus retinuit reb c fat qz magnum nob sicut
cat dni solacium cunctet hic adhuc nolueramus retinere sit z ipm a
mon festinare z nob cogruere oz frm eq pncia ee neccia ne
Etio qr illu sicut petiit z exigebat utilitas relaxandu ee psp
comendatu eu hortamur ut scitas ura sacerdotali eu affecti sus
cipiat pma illi mon qz ipig tate sicut decet impedat beniuo
sue eu cosolone refoueat z eq se tuicom instat accomodi
z psidiy sui busitey libus ab omi inquietudine reddita quieti z utilitati
frm uacare pmittat Atqz peculiar sit a nob eu diligi dil
qtus z tatu ure afferi que olim expertus ei se multiplicari recog
noscat z nob i nob inuenisse se gaudeat/ Greg epo tiranino

19. Peruenit ad nos quosdam illic qz dici nephas est. | xix
arbores colere z multa alia q xpiana fide illicita ppetrare
iniuam cur hoc frnitas ura districta emendare ulcione distul
p scpta nob pntibz adhortamur ut hos diligenti inuestigacione
z ute cognita tale i eis faciat excercere uindictam qtus z deo pla
Correctio dz alys esse in exemplum cad possit z alys corp ulco correpcois exemplu sit / Sz si forsitan a ct
maiua ute com ut frnita ure i hac re deat adhiberi sola a
dimis ad coprehend eos inuenire excusacom aliqua no possis
ora no coprimi multos se a minor negligentis excusare sic frni
ura z nescis nz p iuram ultcire non a quolz alio diffundi a uts
lys paciar sz omes generali compellant qtus cunct negligantiy
nelig ampliare duo quid ualeat custodia puocari / Greg

20. Tothes psencium portitor quit uxor / maximiano epo rauenn
sua molestias georgy cuiu refugiente diu insepcius re - xx
nabilibz resedet z nz hactenus inuenit solacium Cuiq qz de g
ee controusia asserit z ure ea frnit petyt comedanda, hus uos
hortamur affatibz ut eidem mulieri ... equitate tuicom debe
impendere z an ea q roib ordine gerat aliquos pmittatis si
de statu eq qd psenciat studiu ure sit ut sine oppressione ali
ligali mo ad iudiciu ueniat qtus du ute cognita q iu
ordo suasit diffinitum ueniat reprs aliq doleat preiudiciu ptulisse
Mense may indict. j. Greg Johi epo Siracusano; xxi

21. Felix psencium portitor questus nob e cu sit de xpianis natus
a quodam xpiano samarito dici scelus e ee donatu Et duhz sustaris
hoies xpiana quos iudaici mancipia possidere re uo legis religios

admittat se tunc per xviij annos in eius asserit servicio permansisse. Sed tamquam scelere ht
defensore nostro sancte memorie maximiano ab eo se zelo sicut decuit sacer
dotali commodo de samarei servicio liberatum. Sed quia eiusdem samarei filius
per annos fere duodecim xpianus et subscriptum felicem in eius servicium quem ipse pater
quondam misit redigere satagis iniquitas, hii que dacti sunt diligenter inquirat.
Et si ita eum esse constiterit cum tueri studeat et a nullo sub qualibet actione
Iudei permittat. Contra dum superstitiose secte mancipia duobus suis
ad idem precedentium servicio apte redigi minime prohibeant, quanto magis hii
de suis parentibus nati et fere a parvo xpiani habentur. Sed quoniam
sub me maxime quia non potuit esse sine potuit qualiter ex pena potius
presumptoris penam posse venire de legibus sustinere. Et ideo sic digne
circa ipsum vestre defensio vestra tueatur ut nulli eum sub qualibet aucto
ritate aliquibus affligendi licencia. Gregorius rusticiane patricie xxij. · 22 ·
Iam dudum vestre excellencie me scripsisse et sepius meminisse rerum scorum
beati petri apostolorum principis libamina videre festinet. Et quod tanta
constantinopolitane civitatis delectacio que vel rome urbis oblivio
animos obtinere apud nos hac in re nunc usque nil meruit. Quidem enim ad
desideras eterne vite mercedes vestre anime expedire possit, quantum et
ipse filie vestre domine eusebie et omnibus cogitat, et subtiliter attendens
ipse filie vestre domine eusebie et omnibus cogitat, et subtiliter attendens
vos considerare subtiliter potestis. Filium vero meum petrum hominem unum
ulterius etate sua sapere et maturum studete cognoscere si requisitus in
hiis que hic hitancium et excellenciam vestram amor sit quantum ex
dictis ut videre nequeant. Et si precipiente domino sacris eloquiis admonemur
ut inimicos diligere debeamus pensandum nobis est quante culpe et amato
res amare. Ac si forte dicitis quia amatis nos certissime scimus, quia nemo potest
diligere quod non vult videre. Sin vero gladios ytalie ac bella for
midatis sollicite debetis aspicere beati petri apostolorum principis in hac urbe
protectio in qua sine magnitudine populi et sine adiutorio militum tot
annis inter gladios illesi deo auctore servamur. Hec nobis quam amamus dicimus
Sed omnipotens deus quod subiectis vestre in perpetuum quod quod opinioni ... parti expedire co
gnoscit. Decem vero auri libras quas in captivorum redemptione excellencia
vestra transmisit prefato filio meo defensore suscepi. Sed peto ut super quod
quibus concessit eas pro anima vestre mercede tribuere mittere concedat sine
contagio dispensare. Nec enim nobis peccata tenuibus nobis in maculam
corpus decet qui debiliter caris nostris et persuasionem vestram conspiciat
divina semper gracia et dilectissimi filii domini stratigii nobis vita et salute
tolerare quibus cum et nobis per longa tempora et ad eternitatem nobis ex eo omni
dono vestra et bonis parentibus repleat et supernam graciam habere concedat
Dominum vero dominum eudoxium vestra peticione nunc salutamus. Gregorius · 23 ·
Domina abbatissima monasterii sancti stephani Fontino defensori xxiij
pro ham quod in agyrentino et territorio constitutum indicate grauius
multos vicecorpore ad sanam fidem domina quam inspirare velle quanti
hec minus ut ab illud ex nostro mandato debeat proficisci, presentis hic lator auctoritate
precipimus ut omni excusacione semota ad predictum locum pergere et

Nemo diligit
quod videre non cupit

Exprobratione
aliorum alii
maculantur

desiderium eorum tuis quoque propriis adhortationibus adiuvare festines, quibus tamen si
longum videtur exspectare sollemnitatem paschalem ut eos nunc ad baptismata
festinare cognoscis. Ne quod absit longa dilatio eorum retro possit animos
revocare cum fratre nostro episcopo loci ipsius loquere ut penitentia ac abstinentia XL dierum
indicta aut die dominico aut si celeberrima festivitas fortasse occurrerit
eos omnipotentis dei misericordia protegente baptizet, quia et temporis qualitas propter
eam que fuit cladem impellit ut desideria eorum nulla debeat dilatione
differri, et quoscumque ex eis pauperes et ad vestem sibi emendam non suf-
ficere posse cognoscitis tu eis vestem quam ad baptisma habeant dare
parare volumus ac prebere, in quibus pretium quod dederis tuis nobis rationibus
imputandum. Et si non statim elegerint exspectare idem cum episcopo loquere ut
quidem cathecumini fiant atque ad eos frequentius accedat, faciat quod sol-
licitudine et animas eorum admonitione sue adhortationibus attendat ut
tanto exspectare eis longa festivitas tanto se preparare et eam desiderio
ferventi debeant sustinere, propterea cum omni studio ac diligentia studii fra-
ternitatis vestre superscriptum monasterium cui ante dicta domina preesse suffi-
ciat possit ante necessitate aliqua patiatur. Et quicquid in necessitate cognoveris ut q...
de hiis qui baptizari desiderant actum fuerit nobis subtiliter indicare
festina. Mense Junii indictione I. Gregorius Sabiniano episcopo iadertino Primo

.Z. Gratias fraternitatis de sinceritate tua letificor quia eam sollicitis
discretione indicii ut ubi obediendum est obedias et ubi resistendum
est resistas studio sacerdotali cognosco. Cum quanta namque te devotione
alacritate sinum misisses hiis quos ob culpam perpetrati excessus addixeramus
litterarum tuarum quas per latorem presentium direxisti pagina reservavit
Nec enim potuit aliter a dilecto fratre suscipi quam diligenter mandatum est
Unde in omnipotentis dei misericordia confido quia ita te gratia protegit ut
ab aliis absolutus salubriter paruisse te gaudeas. Debet vero p...
se contristari caritas tua maxime pravitatibus et exagitati excula-
signavit turbas non debet sed decet ut ad motum tumentes in mari
fluctus patienter tollerando sustineas. Novit enim longanimitas quia gra...
et constanter superare quod sevit, animos ergo tuos adversitas non decipiat
sed attendat; audacter ore te vigor in omnibus sacerdotalis ostendat ...
via documenta curavit sed principem in dominis et fautore se unquam
quamquam in contrariis exhibere. Ut in virtutibus robur a bono deliberationis
sue non valeat impulsione convelli mentis gressus in eo per... soli-
sicut cepisti dirige in qua redemptorem nostrum pro totius mundi finisse
nostis etiam quibus via sui cordis vestigiat devio itinere non of-
fendat. Ea vero que nobis scripsisti ut presentium lator coram positus ex-
plicavit non nobis credatis obmittere sed de hiis omnino sollicite
cogitamus. Dilectissimo autem filio nostro anatolio dyacono iam et pridem
mandavimus ut eadem omnia subtiliter indicabimus hortantes ut quodque ad utilitatem
ac quietem catholice vel filiorum pertinet creatoris nostri auxilio suffra-
gante distincte ac studiose festinet. Et ideo fraternitatem vestram nec metus af-
ficiat nec inimicorum contra se affligat. Nam domini gratia opitulante in pr...

Pacia longanimitas
gratia et superat
severa constantia

ad ē cofidimus ut et puati puaugtoris et exequutati psumpcio distringi ve-
niat et nra quies sicut desidat aduemat. Excellentissimo quoque filio
nr̄o exarcho qui nobis cū studet emēdare de pn̄te ei9 scribe
uagin abunsimus psbr̄m nō de quo nos frat̄nitas tua latoris
pn̄tiū velone cōsuluit nª voce i sacro ordine p9 lapsū ad pmanere
ac curatam posse cognoscas et que tn̄ uiciis ascendit est qz quissu
faciis facili du̅ pfessioe cōfessi9 p pn̄t b̄c portitor quoda ecc̄e
puilegia a nris cōcessa pdecessorib9 intimat. De quib9 scriptis
nr̄e subtilius uolumus nos informari uel si q̄ ex eis scripta i
nr̄e sarineo reiacet corp hīc exemplaria trāsmitti necce e
ut ꝗꝗ ad honoris nr̄i reu̇erēcia uel seruiti pfate ecc̄e ptz liberti
ūo reparare possimus. Blasio aūt qui filio nr̄o dūo martello si
nemine uoluit instancius suadere qz oio cū uidere desidero
illic stare elegit ita nos ei i tant̄e qua quenit exhibere ut
ipius que et nos ht̄ uide sicut cōderet ualeatis. Compe
tenti sio nos custodiat pregat et cor uriū i ea q ei s̄t placita
semp attendat. Greg9 victori epo pan̄ormo. XXV. .27.
Sicut iudeis nō dz ee liceri quidquā i synagogis suis ult
quā pmissit e lege psūmere ita i his que eis cōcessa sunt
nullū dut piudiciū sustinere. Que at nos i hac urbe vona
quites hebrei p his qui pan̄ormi degūt cōquesti s̄t data vo
bis ab eis peticio que i subditis te informat. Si i quomodo corp
fulcit oz ut frat̄nitas ura legis serie diligenter inspecta ita eis
de hac re decretū custodire debeat ac suadeat n̄ ipa ad
istū facere n̄ illi pati piudiciū uideant. Si uo ad e quod ad
truendū ea q̄ s̄t postulata rōabil possit obsistere iudices a
ab eligantur qui ea q̄ equitati quenint ualeat definire qz si forte
cōtencio ipa finiri et nequiuerit ad nos uenire tamē necce est
sine peste inuidie q̄ amica iusticie uisa fuerit decernant.
ergo ea ipa fine accipiat a cōsectoe locorz q̄ ablata
frat̄nitas se ura suspēdat. Greg9 iohi epo siracusano .26.
Quia frat̄nitas ura cy quida ex ytalie ecciis clici. XXVI
uasa sacra i sicilia uenundarunt Idcirco panthaleone notariū
dirreximus ut eadem uasa solita iuestigacoe requirit. qui
i nr̄e sci̇o obseqo occupatus eandē tamē cū qtuominus
flexisse cor ergo ut frat̄nitas ura si utile ee credidit cū ad
tenda ea ipa debeat relaxare qtn̄s et ipa de illo possit hr̄e
et ipe salubrit ualeat q̄ b̄ s̄t mādata dō adiuuate
qz necce e ut indicōe subsequenti huc ueniat et subtilit
tota porcio de actis informet. Decalogis. XXVII. .21.
Ecclasticis uigoris ordo cōfundit si ad temere illicita psumant
ad impunenō cōcessa tepta. Pucit itaqz ad nos dyacon9 ecc̄e
zenonsi calciatus caligis p.code psumpsisse qz qz nulli hactenus

Psbr̄ lapsus nō restitui(tur) nisi tn̄ ad cōfessio agr(edi)
Iudeis dz iusticia ministrari

per totam siciliam licuit nisi solummodo tantum dyaconibus ecclesie messanensis quibus olim a
decessoribus nostris non dubitatur esse concessum baculis uti. Ecclesia ergo tante tem-
poris non est lenitur attendens cum omni hec sinceritas nostra subtiliter perquirat.
Et si ita sicut ad nos pervenit invenit utrosque a se uel aliquos hec ante
superflue nos subtiliter molestat ut cognita veritate quod fieri debeat disponat.
Nam si negligentes ea que male usurpata abmittis expressius vindicabis.

Gregorius Eulogio episcopo allexandrino. xxviii. (prim-

·28·

Utile est doctis qu[e]sari

Utilibus semper doctorum virorum allocutionibus quia et discit audiens quod nescit
et novit et cognoscit quod est amplius id quod se et nescisse nesciebat.
Quarum rerum ex auditorum nostro ego nunc factus sum cum sanctissima vestra beatitudo
scribere studuit ut cunctorum martirum gesta que pie memorie constantini temporibus
ab eusebio cesariense collecta sunt transmittere debeamus. Sed hec utrum si collecta
sint utrum si non sint ante vestre beatitudinis scripta cognovi. Ago ergo gratias quod
sanctissime vestre doctrine scriptis eruditus cepi scire quod nesciebam. Preter illa enim
que in eisdem eusebii libris de gestis sanctorum martirum continentur nulla in archivo
huius nostre ecclesie vel in romane urbis bibliothecis esse cognovi nisi pauca
quedam in unius codicis volumine collecta. Nos autem pene omnium martirum dis-
tinctis per dies singulos passionibus collecta in uno codice nomina habemus
atque quottidianis diebus in eorum veneratione missarum solempnia agimus.
Non tamen in eodem volumine quis qualiter sit passus indicatur sed tantum nomen locus et
dies passionis ponitur. Unde fit ut multi ex diversis terris atque provinciis per dies ut
predixi singulos cognoscuntur martirio coronati. Sed hec habere vos beatissimos
credimus. Ea autem que transmitti voluistis quesivimus quidem non invenimus sed
adhuc non invenientes querimus et si potuerimus invenire transmittemus.
De lignis autem quod scribitis quia breuia fuerint navis per quam transmissa sunt
qualitas fecit quia si maior navis fuisset potuimus et ligna maiora trans-
mittere. Ea autem dicitis quia si maiora transmittimus pretium datis. Largitati
quidem vestre gratias agimus sed accipere pretium erubescimus dicente propheta. Nos
enim ea que transmittimus ligna non emimus sed quo possumus pretium accipere
cum scriptum sit. Gratis accepistis gratis date. Nunc ergo in nostris navibus
per nauclerum prioris ligna transmittimus quorum noticia subter annexa est.
Sequenti vero anno si omnipotenti deo placuerit maiora preparabimus. Beatudo
autem sancti marci evangeliste que vestra est sancti petri apostoli in ea delectata
aut sancti marci ecclesie vestre qui nostra est et salutationis alloquium pro solutiones petit
et transmissa suscepimus et salutationis alloquium persolventes petimus ut
beatitudo vestra pro nobis orare dignetur quatenus et a malis presentibus liberati
cicius eripi et futuris gaudiis non excludi. Gregorius episcopo allexan-
drino ubi tractat de calcedonensi synodo per Romanos. xxix.

(29.

Communis filius presentium lator sanctitatis vestre scripta defferens egrum me
reperit egrum reliquit. Unde ex re contingit ut ad langorem meum
beatitudinis fonte huius epistole mee vix prima potuissem aqua resudare.
Suprema autem unus fuit ut et dolore corporis pondus suavissime sanctitatis vestre
scripta suscipe que de doctrina allexandrine ecclesie de gubernatione hetunt
de concordia fidelium sublimiter insinuat quatenus ipsa mentis leticia in

olestie temperaret. Et quia de bonis vestris semper exultemus et
gaudemus quamvis tarda nos praeterire agere nova esse nostra deputavimus. Cum
crescit sanctae ecclesiae populus quod ad celeste horreum spiritales segetes mul-
tiplicantur hoc de omnipotentis dei gratia quae in beatissimis vobis largiter influit
non habemus incertum. Gratias itaque omnipotenti deo solvimus quod imple-
tum videmus in vobis esse quod scriptum est: Ubi plurimae segetes ibi manifesta
fortitudo bovis. Si enim bos fortis aratum linguae in terra cordis
audientium non traxisset tanta fidelium seges nunc minime surrexisset.
Sed quia in bonis quae agitis crescit qui et aliis congaudet, quia dum gens
Anglorum in mundi angulo posita in cultu lignorum ac lapidum perfida
remaneret ex vestrae mihi orationis adiutorio placuit ut ad eam
monasterii mei monachum in praedicationem transmittere deo auctore debuissem. Qui
data a me licentia a Germaniarum episcopis factus cum eorum quoque solatiis ad
praedictam gentem in fine mundi perductus est et iam nunc de eius salute et ope-
re eius ad nos scripta pervenerunt quia tantis miraculis ut ipse vel hii qui cum eo trans-
missi sunt in gente eadem choruscat ut apostolorum virtutes in signis quae ex-
hibent imitari videantur. In solempnitate autem dominicae nativitatis quae hac prima
indictione transacta est plus quam decem milia Angli ab eodem nuntiati sunt fratre
et coepiscopo nostro baptizati. Quod ideo narravi ut cognoscatis quid in Al-
exandrino populo loquendo et quid in mundi finibus agitis orando. Vestrae autem orationes
in eodem loco ubi non estis, quorum opera vestra ostenduntur in eo loco ubi estis.
De persona autem Eudoxii heretici pro de eius errore in latina lingua nil reperi a
vestra beatitudine largissime gaudeo satisfactum virorum quoque fortissimorum
beati Gregorii atque Epiphanii testimonia protulistis et manifeste peremptum
cognovimus cui in quo bellatores nostri tot iacula dederunt. De hiis vero cunctis
quae nunc in Constantinopolitana ecclesia per Anastasii exorti doctissime
et ut indicetis tantae sedis per fratres decanit vidistis. Unde omnipotenti deo
gratias agimus quod adhuc archae dei insunt tabulae testamenti. Quid est enim sacerdo-
tale pectus nisi archa testamenti in qua si spiritalis doctrina viget procul dubio
tabulae legis iacent. Indicare quoque vestra beatitudo studuit iam se quaedam
scribere superba vocabula quae ex nostra radice prodierunt et vos
dicentes sic imposuistis. Sed verbum iussionis peto a meo auditu re-
movete quia scio qui sum qui estis. Loco enim mihi fratres estis, moribus patres.
Non ergo iussi sed quae utilia visa sunt indicare curavi. Non tamen invenio
vestram beatitudinem hoc ipsum quod memoriae vestrae intuli retinere voluisse.
Nam dixi nec mihi vos nec cuiquam alteri tale aliquid scribere debere, et ecce in
praefatione epistolae quam ad me ipsum qui prohibui direxistis superbe appella-
tionis verbum universalem papam me dicentes imprimere curastis. Quod peto dulcissima
sanctitas vestra ultra non faciat quia vobis subtrahitur quod alteri plus quam ratio
exigit praebetur. Ego enim non verbis quaero prosperari sed moribus. Nec honorem esse
deputo in quo fratres meos honorem suum perdere cognosco. Meus namque honor
est honor universalis ecclesiae. Honor meus est fratrum meorum solidus vigor. Tunc ego vere hono-
ratus sum cum singulis quibusque honor debitus non negatur. Si enim me universalem vestra
sanctitas dicit negat se hoc esse quod me fatetur universum. Sed absit hoc. Recedant verba

Anglia in angulo mundi est posita

Papa est nomen superbie

vba que vanite inflant caritate vulnerant Et quod in calcedonensi syno
pus subsequentibus patribus hic decessoribus meis oblatum vestra scitatis notum
sed tamen nusquam eorum vel hoc vniversalitatis vocabulo voluit vt dixi in hoc honore sacerdotum
diligentiam omnium apud omnipotentem deum custodire sunt. prius salutationis
debitum alloquium soluens peto ut sanctis orationibus vestris mei memores
dignemini quatenus a peccatorum meorum nexibus quia meis meritis non valeo
intercessionibus absoluere. Gregorius secundino episcopo tauromenitano xxx
30 Quum monachorum monasterii castellensis oblata ab eis p
querela te in subditis patefecerit prius paternitas vestra perspicat quam assim-
plicita perscrutari studeat cura ut si ea invenerit veritate subsistere
illis impendat et monasterium quia monasterii eorum viuendi est consuetudine
tatis de congregatione eorum illic monachis providerat ordinari
ordo non patitur ut monasterium ipsum et quod a conditoribus fundatorum ab eorum di
ad arbitrium suum postmodum lapsa prius subducat aut abbas dirimi
vendicare. Gregorius virgilio episcopo arelatensi xxxi
31 Scripta sanctitatis vestre que lator presentium defuncte suscepimus ita sa
tale molestia loquebantur ut actoris sui corporalem presentiam nobis
quodammodo blandirentur. ut cum sermo vester ad officiat ubi mandata dei con
delectans affectus. Magna autem caritatis virtus est dilectissime frater que simul
vinculo alterna mutuo affectu corda constringit et ea a generando
dissolui. disiuncta coniungit. vnita custodit. et ignotos sibi ymo
reddit per amorem. Et cuius sedibus in huius cardine mentem figit cum de
super prorsus habitaculo cuius aduersitatis impulsio non euellit. quia quoque
se vidit a mandatorum limine non excedit. Vnde et egregius caritatis laudem
per egregium predicatorem dicitur quod est vinculum perfectionis. quanta itaque sit laude
piciuns quam perfectionis non sperat in mente gerat. hanc et ligat. quia ergo hec immutabilis vir
successorum tuorum te predit locuto litterarum vberius dono exultas et
letificor atque opto ut hec in te magis magisque resplendeat. quia lux
est flamma pastoris. Decet enim diuinum sacerdotem moribus et vita
rescere quatenus in eo tamquam in vite sue speculo plebes commissa et eligere
sequatur et inde possit quod corrigat. Sacres predecessores vestri in affectu
patribus suscepit ordinato sacerdotalis exordii laudabilius agitis quod
apostolica diligendo ad officii vestri originem prudenti recordatione
et probabili teneris affectu constanter permanetis. Certum quippe est quod
honor additur quod quia reuerencie ac deuotionis sacerdotali exhibetur
quia per hoc ut uicaria erga nos dilectione constringi debeat mutatis tu
super hunc frater omnipotentem dominum assidua oratione poscamus quatenus cordis
vestri gressus in mentis sue tramite dirigat. et ut ad eterna regna perducat vos
officium predicationis sue gratia operibus nobis exhibere concedat. Mense octo
Indictione I. Gregorius Johanni episcopo sallitano xxxii
32 Et hanc nimis et quia sacerdotale constat esse propositum nolle cuiquam noy
suerilem olim indulta confundere. et ad uitium quod sit per quete dissipata
introducere

Questi itaque nobis sunt monachi castellensis monasterii quod in fundo [illegible] civitatis tue est con-
stitutum quia eidem monasterio quedam concessa que a predecessoribus nostris permissa ac
consuetudine longa servata sunt fraternitatem tuam inducto contra antiquum ordinem
quatenus indiciorum novitate turbare presumit. His fraternitatem tuam hortamur affectibus
ut sicut ab eius se molestia sine aliqua excusatione se contineat et que
predictis custodita nullius occasionis tempore presumptione usurpatione convellere
sed intacta illibata et sine aliqua studeat refragatione servare et plus eidem
monasterio quam predecessoribus suis licuit nomine non liceat. Cum quo nos per
quem sunt fraternitatem tuam quedam de monasterio subtraxeris que ipse abstulisse
compertus est. Ut si quid te inde recolis accepisse sine dilatione resti-
tuas. Ne avaritie te convincat culpa redarguat que largum circa monasterium
caritas debuerat magis munificum demonstrare. Servatis igitur que a
predecessoribus dumtaxat permissa sunt ac servata cure tue sit erga actus
ibidem constitentium illic monachorum vigilanter existere et si quempiam
sive confessum aut in aliqua immunditia quod absit culpa invenerit dis-
tricta ac regulari emendatione corrigere. Nam sicut ab his que inconse-
quantur fraternitatem tuam volumus abstinere. Ita in his que ad plenitudinem
ut animarum custodiam pertinet esse sollicitam modis omnibus
admonemus. Indicaverunt predicti monasterii monachi castrum quod Sillacium dicitur
in eius monasterii corpore esse fundatum atque ob hoc habitatores illic factos
se solacium singulis annis expendisse persolvere sed postea con-
tempsisse et ab eadem prestatione superflue suspendisse. Fraternitas ergo
tua subtiliter inquirere curet addiscere et si ita reperit instanter studeat
ut que promissum quod ratio exigit persolvere non differant. Quibus et illi qui castrum
tenent possideat et monasterio iura prejudicium non incurrat. Preterea
nobis sunt predicti monasterii monachi abbate suo conquesti intra Sillacium castrum quasi
trecentos pedes extendi sub pretextu fabricande ecclesie fraternitati
tue donationis titulo concessisse. Et ideo volumus quantum parietes prius
dedicate ecclesie includere iuri ecclesie vindicare. Quod quidem non extra parietes
eidem ecclesie esse potuit in iure monasterii sine difficultate aliqua revertatur quia et
iudicarum legum et sacrorum canonum statuta permittunt rem
monasterii de iure eius quolibet segregari. Et propter donationem eiusdem terre quam
habes fraternitas sine aliqua dilatione restituere. Gregorius Leontio exconsuli. xxxiii. 33.

Quia in magna domo non solum sunt vasa aurea et argentea
sed et lignea et fictilia. Et quedam quidem in honore quedam vero in contumelia
[illegible] ignoret quod diversi esse solent alii velut vasa contumelie vilibus
deputentur ministeriis, alii velut honoris vasa rebus apteri nitidioribus
plerosque contigit ut et cives Babilonie in angaria serviant Iherusalem et cives
Iherusalem in angaria deputentur Babilonie. Cum enim clari viri magnis
moribus predicti modestia ornati huic ipsa non convenientes terrenis deputentur
rebus, quid aliud quam sicut cives Iherusalem cives Babilonie opere serviunt. Et cum quidam
pravis moribus effrenati locum sanctum honoris tenent atque in his que bona faciendo
videntur ipsa laude queruntur, quid aliud quam cives Babilonie superne Iherusalem
angarias exsolvunt. Sic etenim Iudas apostolus cum ceteris dominum redemptorem

Alii spirituales despiciebantur et dignificati
alii seculares extollebantur et humiliati

Judas signa fecit.

Hunc gemmis perunctum signa auctoritatis fecit. Sed quia Babilonie ciues fuerant uinctum eum
suum in angaria persoluerunt. Atque Ioseph in Egypto ductus in regno pallacio sum-
tura magistri in rebus temporalibus concessit, qui quasi iuste regno iustitiam debe-
exhibuit, sed quia sancte in Ierusalem ciuis extitit, seruitium Babilonie in solacium proprie
angariam ministrauit. Huius ergo bone uir excellentie te sequatur credo quem cum
actibus implicitum mansueto spiritu agere humilitatem atque per omnia custodire
que uestra sunt tribuere cognosco. Tanta enim de uestra gloria a multis bona
fiunt ut in hoc non liceat audire sed decurrere. Eius tamen que uidemini libere

Laus de sapore presentibus et odore absentibus diffudit.

bona me pascat opinio. Ore autem euangelii omnium electorum typum tenens mulier
alabastrum fudit domum repleuit unguento. Et nos quoniam de bonis
audiuimus suauitatem aurea qui per narre trahimus. Et paulus apostolus dicit
Christi bonus odor sumus. Patenter declarauit quia saporem sequuntur presentibus
uero absentibus exhibebat. Nos itaque qui presentie saporem non possumus
odorem uestre absentie nouimus. Hoc autem ualde gaudemus ut munera que tibi
uestris moribus dissimilia non sunt. Oleum quippe sancte crucis et aloe ligni
suscepimus unum quod tactu benedicat et aliud per incensum bene redoleat. D
ut bonus uir ea transmittet quia uestra diu nobis placere potuisset. Illa
in cellarijs multa misistis quia sic metet et carne subsistimus uestri
a nobis in utroque continuo decreuimus de quibus transmissis tamen dulcissima
uestra ualde se erubescere fateatur atque cum uestra uendidie scutum caui oppo
sed in hijs ergo uobis occasio quia in talibus meritis attestatione cognosco quod
possit aliena tollere qui et hoc ipsum erubescit quod propria largitur. propud
pellatis munera uestra quam magnum sit, sed ut ad hoc amplius ex ipsa gloria uestra hi-
litate proficiat et petitibus ut hoc bona mente suscipiam. Sed in ista ad munera
quod uidue duo minuta reducite. Si enim ideo placuit quod bono
pauca obtulit cur non hominibus placeat qui mente humili multa. Deo
pro benedictione uobis sancti petri apostolorum principis clauem sacratissimi sepulcri
in qua benedictio de cathenis illius inserta transmisimus ut quod collum eius
ligauit ad martyrium hoc uestrum ab omnibus peccatis absoluat. Gregorius de

date illustri xxxvij

37.

Magna nobis letitia glorie uestre ingessit
Epistola que eterne uite desiderium uobis habere signauit, sed quia hoc sepe dum
fugitiua mundi solet gloria impedire, hortamur ut mentibus uestre salubrium
deliberationum res quelibet transitoria non reuocet, nec ab incepto eam intente
deuincet, magis superne patrie amor accendat, prima mansura solicite
et aduentum iudicis promissionum eternam semper aspiciet atque ex temporalibus citra
mente ut ex hoc in uia gloria eterne intenciora possit esse celestibus assurgi-

De contemptu mundi et desiderio celestis patrie.

Reducite ad animum preteritis temporibus multitudines hominum dignitatum pompis
inuectas gloriam diuiciarum habundancia. Attendite hec omnia ubi sunt
fera sit et ex hoc pensate quam nulla sint et quia qui ista diligit somp-
nia uigilans uidet. Hoc itaque recordatio magna uobis debet esse instructio

Preteritorum recordatio magna debet esse instructio.

quam pro magno diligi non debet quicquid fine clauditur. Illa ergo appetenda
summopere diligenda sunt que nec inuenta transeunt nec adepta deficiunt. Sed
quia ad horum desiderium anhelare sine diuine misericordie gratia nequaquam ualet animus
deum ut hoc uobis et diligendi uellet posse tribuat obtinendi quibus

io vivit timoe cocedat et istarum monachar sorte recipiat. Spera
avite glam vram salutantes indicamq de ca fris z coepi nri
a nobis iussu fuisse ut ca audienda sit z epi nri Iohi z Leoncio viro
q bog z iustq vir do committe deinq. Scitu maxime q ubi p.
fib z coepi nri i iudicio intellexit ut eis surripiat, ut pos esse posset 37
iu sustine. Januario epo Sardinie. xxxv.
Questa e nobis Nereida q z cu solidis p filie sue sepultura frat
ab vra velit exigere atque sup dolois gemitu maiore dispendij
it infre molestia, q si se vitas exhibet q genus nimis z paul e a
tib offico pvan de tra cocessa putredini querere z alieno face
luctu copendium abhat se petitoe frtitatis vra cotingat. et
ta ei de certo no exstat. maxime q z ortulam queda de q
z assit filia suscepisse esse invenio no i pua quiti. munificu meo 1
votitisse, hoc at uiuit z nobis p q qm deo auctoe ad cpatq hore
sing de cca vra dio uetuimqz puna do cosuetudine nequaqz
ad pmisinq memores q du Abraha a filijs Ephron hoc e filio
sepulcru pto ad humandu corp coniugis postulaet pretiu accipe
uit ne commodu uidet de cadave cosequtq. Si go tate cosida
ugnq vir fuit qnto magis nos qui sacerdotes dicim hoc facere no
dnq vu ne hoc avaricie vitiu ne vl alienis demus teptan psona
ammeo Si qn aliquem i ecca vra sepelie cocedit, siquidem putes
ppi vl hedes p luminarib spote q offre volut accipe no vetaq
no a ad exigi dio phibemq Neq valde irreligiosu e a
at q absit etia a vos de humanis videamini mortib gtulari
sicq corp cadavib studetis querere quolibet mo copendiu, Alias vo
p pdca Nereida e complexa petitoe hortamur ut a pacifica
sit ordinatioe desinas a eam i deputo a nob iudice psona
ucta dispensatoe no obmittas, q ad hoc vedeptu defensore nrm
potitoze dirreximq ut ptes i iudicio observare copellat
ecutoib sue instantia ad effectum q fuerint iudicata pducat. 36
Gregq de penitentia Maximi epi. xxxvi.
Licuatq e Maximq i Dalmatia q notu dnu pp Gregoriu a militib
p indicoy xi anz z i cotumacia vl psupcoe fuit anis vij, p q hoc
... facto z flagella beatissimi atque aplici pp Gregorij exterritq de Dal
matia venit i civitate Ravennate ad beatissimu Marianu archiepm
tiavit se tenuisse infra civitate i medio silice clamabat z dicebat peccavi do
z beatissimo pp Gregorio z accepta pnia p tres hoas tuc cucurrit exar
chus Gallinicq Castoriq cartularius esse vouit cu archiepo Marinianus
atq cepit ampliore pniam coram eis agere, tuc duxit eu ad
corpq Appollinaris z iuravit se de omnibus q adusq cu de indicib
scismate symoniaca fuerat in suo ut no esset, tuc veniens cartularius
ad ... secu diacon ... maxi nome Stephanu relatam gratia q a maxio
... esset, et mortq ad ... ... pp Gregorio direxit pallium ad ...

Cousue pua est ... pvida

Et sepultura nichil est exigendum

Exepi. i viij kl. septembris Indictione ij. Gregorius Januario episcopo caralitano

:37: Predicator omnipotentis dei paulus dicit. Seniorem ne xxxvi
increpaueris. Sed hec eius regula in ea seruanda est cum culpa senio-
ris exemplo suo non trahit ad interitum corda iuniorum. Ubi autem senior iuueni-
bus exemplum ad interitum prebet ibi districta increpatione feriendus est. Nam scriptum est
laqueus iuuenum omnes uos. Et rursum propheta dicit. Et peccator centum anno-
rum maledictus erit. Tanta autem nequitia ad aures meas de tua senectuti
ut eam nisi adhuc humanitatis pensatione fixa in maledictione feri-
Dictum quippe michi est ut dominico die priusquam missarum sollempnia celebrares ad
exarandam messem latoris presentium perrexisti et post exarationem
missarum sollempnia celebrasti, post missarum sollempnia et terminos posses-
illius eradicare minime timuisti. quod factum que pena debuit seq-
omnes qui audiunt sciunt. Dubii autem de tanta hac presumptione fuimus
filius meus Cyriacus abbas a nobis requisitus dum esset caralis ita
cognouisse perhiberet. Et quia adhuc canis tuis parcimus hortamur
aliquando resipisce senex atque a tante leuitatis morum et operum peruersi-
tate compesce. quanto morti vicinior efficeris tanto fieri sollicitior atque timi-
dior debes. Et quidem pene sententia in te fuerat iaculanda, sed quia simplici-
tatem cum senectute nouimus interim tacemus. Eos uero quorum consiliis hoc commisisti
in duobus mensibus excommunicatos esse decernimus, ita ut si quid eis
duorum mensium spatium humanitus euenerit viatico communionis non priuentur
Deinceps autem ab eorum consiliis cautus existe te quoque sollicite custodi
Ne si eis in malo discipulus fueris quibus magister in bono debuisti non simpli-
citati tue, sed ultionis senectuti parcamus. Mense octobris Indictione ij.

:38: Quid in sardinia hostes nostri Januario episcopo Sardinie. xxxvii
fuerint operati priusquam fraternitatis uestre epistola ad nos perueniret [illegible]
Et quia hoc futurum dudum metuimus uobiscum nunc gemimus. Cuius si ca-
nobis quam excellentissimo filio nostro Gennadio hic fore nunciantes si-
sollicitudo fuisset adhibita, unum illuc ad non accederent ad acc-
piendum quod fecerunt incurrerent, ut nunc ea que contigerunt uigi-
lantiam in futurum exacuat. Nam et nos quicquid prodesse possumus fa-
auxiliante nequaquam obmittimus. Cognoscatis autem abbatem quem ad
agilulfum cum multum iam tempore transmisimus pacem cum eo deo propitio
quamuis nobis ab excellentissimo exarcho scriptum est ordinasse. Et ideo
pacta de confirmatione pacis conscribantur ne fortes hostes nostri in lit-
dilatione ad partes illas iterum uelint accedere, maiorem uigilias et
sollicitudinem in locis omnibus facite exhiberi. Et confidimus in redemptore
nostro quia aduersariorum nostrorum insidie demonum non nocebunt
huius qui scribitur multos quoque nobis querelas deponere uide-
diuersa uero nobis sic clara res constat quo id quod nobis dilectissimus filius
Cyriacus abbas retulit quia die dominico cum missas messem de agro
quem donatus possidebat fecit exarari quod nec parum esset expleto
pro temetipsum illuc accedens terminos effodisses, ob quam rem hortor ut

Prelatus corrig[illegible] [illegible]
gill. 2
Morti vicinior debet esse timidior
Senectuti et simplicitati parcitur
Ec

quod gerit sollicita mente considere et q(uod)q(ue) grauari pt d(e) opinio(n)e tua · Epale offium.
n(on) oio refugiat. cave committe(re) q(uo)d nullus suasioe consencias. No
p(er) viri cura s(ed) a(n)i(m)ar(um) te ducatu(m) suscepisse cognosce. Ibi ergo
tibi sollicitudine(m) totu(m) debes studiu(m) adhibe(re) atq(ue) de caru
diligencius cogitac(i)o(n)e ut du(m) ueniente d(omi)no multiplicata q(ue) tradit
reddideris retribuco(n)is ab eo fructu(m) consequi(tur) mer(itum) fideles
loc(um) i(n) eterna mercar(is) gl(ori)a exaltant. H(ec) at q(ue) abiungo ut in p(ro)po Correct(io) ...
asp(er)ite(r) s(ed) ex fi(r)ma scito dilect(i)o(n)e desc(ri)de q(uia) sac(er)dote te apud
d(omi)n(u)m no(n) nome q(ui) s(an)c(t)o(rum) ad pena(m) e(st) s(ed) ad merede q(ue) mult(or)um respi(ci)t
desid(er)o. Nam du(m) viri i(n) redemptoris cor(poris) membr(is) fi(rm)us sicut i(n)
tua dilacior ita i(n) bona ac(ti)o(n)e letificor. Sed p(ro) q(uibus) multis ut p(ro)
late deputem q(ui) cu(m) t(ib)i as insinuare nob(is) refundas sub
... dil(ectissi)mo filio n(ost)ro petro theodoro consiliario q(ui) q(ue) mult(a)
catis ...
r(es) ut p(er) eos nob(is) insinuata q(uo)q(ue) de hijs vo(bis) suasit d(omi)no ua
veri(tate) disponi. De fr(atr)e et coep(iscop)o n(ost)ro mariniano du(m) pap
... agilulfo p(re)fata fuit confirmata eis cognito et fiet q(uo)q(ue) vo(bis)
dictauit. Gregorius fortunato ep(iscop)o neapolitano. xxxix. 39
...ia suor(um) dei p(er) que i(n) neapolitana ciuitate consi(s)ti(t) iam deo si(c)
... placuit ei disponente defunct(us) e(st). Visu(m) ut relatoe p(re)ui(n) mo(na)ch(or)u(m)
... mo(na)chor(um) gubernatoe consmitt(er)e ad p(re)sens p(ro)positu(m) de(f)unctu(m)
...nita tue fr(aterni)t(a)ti placuit h(uc) p(er) aliquot t(em)p(or)is cor(um) p(ri)o(re)m de(b)e(at)
ac. Qui cu(m) bona que deo placet s(ed) h(oc) e(st) i(n) illo vehemens ... Sapus sibi
... de b(e)n(e) e(ss)e sapu(m) ... ex qua radice q(uo)n(iam) ... valeant De gesti. Ne mutetur
patent agnoscit. Tua itaq(ue) scitas ... cu(m) instant ... et
... et cautius regimine et humilem i(n) suo p(ro)ficiu fr(aterni)t(atis) cognoscit ... cu(m) ad
... deo auctore perducat. Gregorius victori ep(iscop)o panormitano. xl. 40
...sidiu(m) quod ad religiosum p(ro)positu(m) et a(n)i(m)ar(um) saluti p(er)tinet
... sine aliq(ua) deo auctore dilatoe complendu(m) est. Et ideo q(uia)
...chor(um) congregatio q(ue) i(n) mon(asterio) p(re)dicto ... consistit, p(ro) sacris missar(um)
...nijs pagendis p(re)sbi(teru)m indigere p(ro)bant(ur) officio atq(ue) de sua b(ea)t(e) co(n)
... i(n) h(oc) ordine postulat conservand(um), fr(aterni)t(a)te(m) ...
...hortam(ur) ut cu(m) que b(ea)t(e) de congregatoe sua unanimiter ...
... i(n) p(re)dicto mon(asterio) sine mora vel excusatoe aliq(ua) p(re)sb(iterum) ...
... atq(ue) cu(m) ... i(n) loco ad obsequi ... illic ... p(er)maneat
... constituat q(ui) ... et ille du(m) alibi no(n) fuit occupat(us)
... suo assidu(us) possit et utili... et congregatio q(ue) ... postulat
...ad quo... sacrificij solempniter ... celebratoe
at refouevi. Gregorius proiecte xli. 41
...uoticiens i(n) quibusda(m) co(n)uenti(bus) ... ex(p)optata ... dubiu(m)
...ueniat q(uod) ... vati eos p(ro)secut(io)... de h(ui)c solidac. Prinde Fatiscito facta soludat
... Sanctinu(m) defensore(m) n(ost)r(u)m ac ...
... p(ri)ori p(ro) ... panormitar(um) ... de portoib(us) tuis ...
saleta et samatana i(n) sicilia p(ro)uincia territorio panormitano et domo
... panormitana ciuitate sita qua(m) ... titulo ... oblatas

Statuta pp(ar)um p(er) successores n(on) deb(en)t (con)velli

42

Ep(iscop)alis cura

Super re dubia n(on) est ferenda sententia

43

Actor punit(ur) cum sui(s) (com)plicib(us)

Vindicta dei p(ro) peccato offensum placat

44

verum i(n) hiis accomodemus assensum atq(ue) omnia sicut in t(ua) nob(is) ges(ta) s(un)t
pagina confirmamus. Ut quicquid eorum a nobis successoribus n(ost)ris dec(revimus)
persistere(n)t. Q(uia) valde e(st) c(ontra) mod(er)ationi g(ra)vib(us) que ordinata u(ni)
u(n)q(ua)m i(n) posterum debeant refragatione turbari. Greg(orius) Martino

Cum de negotiis utilibus exorta tanto maioribus ut ma-
gnitudini tue notum e(st) requisitionib(us) indigeat, q(uan)ta cura
vigilan(tium) ep(iscop)orum cure debeant p(er)tinere ad sapientiam tuam (con)sid(er)et. Nos
quidem p(er) lator(em) presentium tu(us) missi(s)ti p(ro) quib(us) causis a tormento f(uit)
po(st) m(od)o tu(us) missis fuit sufficienter indicasti. Quarum si nob(is)
fuisset qualitas inq(ui)sita manifesta quid de eis diffiniendum e(sse)t
nec ami(ci)s v(e)n(ir)e (con)tig(it) patenti ac congrua firmarem(us). Id t(ibi)
displicuit q(uod) ab ep(iscop)orum sine p(er)missione sui ep(iscop)alib(us) ad comitatu(m)
e(ss)e vel quecu(m)q(ue) significatas illicitas celebr(are). S(ed) q(uia) sicut p(re)fati
di(c)o vel qualitas o(mn)is nobis ignota e(st) p(ro)nunciare ad diffiniti-
one(m) q(ui) reprehensibile nimis e(st) de reb(us) n(on)du(m) cognitis p(ro)ferre s(ente)n(ti)am
q(uo)d valde necessari(um) fuerat sibi(met) p(ro) plenissima instructione in(for)ma-
tiva n(ost)ris interrogationib(us) rursum t(em)p(or)e quo i(n) Sicilia dilatata
S(ed) tu p(ro) q(ui)b(us) fr(atr)em (et) coep(iscopu)m n(ost)r(u)m Iohannem indixisti co(ram) nob(is)
nob(is) credim(us). Et ideo q(uia) de eisd(em) nob(is) (et) ipse studuit causis scrib(ere)
nob(is) et nisa responsum q(uo)d qui mature p(ro)vidi q(uod) (con)silii sac(erdotis)
si tu ipsi causas p(ro) quib(us) missus e(st) tractare noluimus e(ss)et sumu(s) q(uia) i(n) eo
(et) q(uo)d rectum h(abe)re inveneris. Greg(orius) ep(iscop)o Syracusano. xliij

Que adversus Lucillum Melitense civitatis ep(iscopu)m querela commota sit co-
pla(ri)um in ordine (et) gestorum q(ue) ad nos direxisti pagina re(vela)t.
Et ideo q(uia) tanti facinoris ultione(m) n(on)dum dilatione differri s(un)t
in(for)mat(ione) rebus vel unico de fr(atri)b(us) ac consacerdotib(us) n(ost)ris adh(ibit)a
ipsis q(uo)q(ue) p(re)sentib(us) p(re)dicta ac satisfacta inte(r) p(re)dictum Lucillum de
ordine que huiuscemodi sceleris contagio maculat(ur) studeat
ambigu(ita)te depone(re). Cetera u(ero) presbiteri quidam vel dyacones p(re)dic(ti)
fuisse consortii ac participes inveniunt(ur) s(an)c(t)itas n(ost)ra subtili indaga-
tione discutiat (et) si ita reperit ab hor(um) sunt i(n) po(st) sile(ntio) c(on)d(e)m(n)a(n)du deic(e)
monasteriis ubi digne valeat agere p(enite)nciam deputentur. S(ed) q(uia) p(ro)h(dolor)
multi h(uius) labe peccati pollui(ti) noscunt(ur) e(ss)e collapsi auctores qui vere e(ss)e
cre(dunt)ur d(omi)ni corp(or)is (et) sanguinis participatione p(ri)vare nos quei(t)
n(ost)ris ep(iscop)is districte ammone(n)t ut letaniis (et) orationib(us) op(er)am d(ent)
(et) peccati qua(m) contraxerunt maculam flendo terga(n)t. Quicu(m)q(ue) qui s(un)t
p(enite)nciam reddenda quio i(n)dicto n(ost)ro (com)mitto. Hec tu sollicite
videre n(on) e(st) ut hiis qui mortis in(ter)ficiu(n)t(ur) p(er)iculo viaticu(m) n(on) (re)f(ugit)
Cum e(n)i(m) p(re)sit nob(is) clerum (et) p(o)p(u)l(u)m Melitense civitatis hortati (et) q(uia) sine pa(s)-
tore e(ss)e n(on) potuit ordinand(us) eligat de p(ro)p(ri)o sacerdot(em). Ce(teros)
u(ero) presbiterorum ac dyaconorum qui i(n) lapsum accusati s(un)t sollicite o(mn)i(no)
in (et) si rei criminis e(ss)e patuit seuam i(n) eis ultione(m) canonica(m) exhibete u(t)
q(uan)to illorum iniquitas d(omi)ni potuit ad iracundiam p(ro)vocare tanto eius u(os)
placare emendatione districtissima valentis. Greg(orius) Iohanni ep(iscop)o Syracusano. xliiij

Veniens quidam de Sicilia dixit m(ihi) q(uod) aliqui

...nici eius vel greci vel latini nescio qui sub zelo sancte romane ecclesie de meis
dispositionibus murmurarent dicentes quod ecclesiam constantinopolitanam dispo-
nit comprimere qui eius consuetudines per omnia sequitur. Quibus cum dicerem quas consuetudines eius sequimur
quia alleluia ad missas dici extra penthecostes tempore fecistis, quia dyaconos spolia-
tos procedere, quia kyriel dici, quia orationem dominicam mox post canonem dici statuistis.
Quibus ego respondi quia in nullo eorum aliam ecclesiam secuti sumus. Nam ut alleluia hic
diceretur de iherosolimorum ecclesia ex beati Ieronimi traditione tempore Damasi pape
traditur tractum, et ideo in hac re illam consuetudinem amputavimus que hic a grecis
fuerat tradita. Subdyaconos autem ut spoliatos procedere facerem antiqua consuetudo
ecclesie fuit, sed quia placuit cuidam nostro pontifici nescio cui qui eos vestitos procedere pre-
cepit. Nam vestre ecclesie numquid traditionem a grecis acceperunt? Unde habent ergo
hodie ut subdyaconi lineis in tunicis procedant nisi quia hoc a matre sua romana
ecclesia acceperunt. Kyriel autem nos neque diximus neque dicimus sicut a grecis dicitur, quia in grecis
simul omnes dicunt, apud nos autem a clericis dicitur, a populo respondetur, et totidem vocibus etiam
xpe eleyson dicitur quod apud grecos nullo modo dicitur. In cottidianis autem missis alia que
dici solent tacemus, tantummodo kyriel et xpe el dicimus ut in hiis deprecationis vocibus paulo
diutius occupemur. Orationem vero dominicam ideo mox post precem dicimus quia mos
apostolorum fuit ut ad ipsam solummodo orationem oblationis hostiam consecraret,
et valde mihi inconveniens visum est ut precem quam scolasticus composuerat super
oblationem diceremus, et ipsam traditionem quam redemptor noster composuit super
corpus eius et sanguinem taceremus. Sed et dominica oratio apud grecos ab omni populo dicitur,
apud nos vero a solo sacerdote. In quo ergo grecorum consuetudines secuti
sumus qui aut veteres nostras reparavimus aut novas et utiles constituimus,
in quibus tamen alios non probamur imitari? Ergo vestra caritas cum occasio dederit ut ad
cathenensem civitatem pergat vel in syracusana ecclesia eos quos credit aut
intelligit quia de hac re murmurare poterant facta collocutione doceat, et quasi alia ex
occasione eos instruere non desistat. Nam de constantinopolitana ecclesia
quod dicunt, quis eam dubitet sedi apostolice esse subiectam? quod et piissimus dominus
imperator et frater noster eiusdem civitatis episcopus assidue profitentur. Tamen si quid boni
vel ipsa vel altera habet, ego et minores meos quos ab illicitis prohibeo in bono imitari
paratus sum. Stultus est enim qui in eo se primum existimat ut bona que viderit
discere contendat.

Gregorius Iohanni syracusano . xlv .

[Q]uia fraternitatis vestre scripta suscepi quibus indicatis Martinum virum eloquentissimum
de affricana provincia syracusis venisse. Et quidem fraternitas vestra
quascumque occasiones reperit amorem suum erga beatum petrum apostolum
ostendere non cessat. Unde omnipotenti deo gratias agimus quia ubi illa est
nos illic absentes invenimus. Causam tamen de qua dicit nobis dudum sanctitas vestra
subtiliter agnovimus. In quadam enim causa cum tunc nizazenus primas fuerat
accusatus et piissimus imperator eum iuxta statuta canonum per nos voluit
iudicari, sed acceptis xii auri libris tunc theodorus magister obstitit
ut minime fieret. Et piissimus imperator admonuit ut eum mitteremus
ut quod esset canonicum faceremus, sed videntes quia [illegible] corpus tamen
vere noluimus. Nunc autem primas aliquid de concilio suo loquitur et valde est
dubium utrum primas a concilio (?) ab episcopis suis impetitur. Nam quod se sedi
apostolice dicit subici, si qua culpa in episcopis invenitur nescio quis episcopus ei subiectus
non sit. Cum vero culpa non exigit, omnes secundum rationem humilitatis equales sunt. Tamen quia vir

Solum pater noster dicebatur in missa tempore apostolorum

fru̅m placat cu̅ p̄d̄co eloquentissimo martino loqui. Vos em̄ tc̄tai quid
agere debeat cui nos breuiter de tā rescripsimus q̄r ī hominibꝫ incogniti
sim̄ nos credendo nō debemus. Si tu̅ uos qui eu̅ ī p̄ntiꝰ conspicit̄ eius lo-
quendi sermonis ad iudicat̄ur̄e hec tam̄ committimus de cuius omnia
omnipotentis dei gr̄a c̄ti sumus. Que aut̄ agitis nos egisse nō dubitamus

Mensis octobris Indictione iiij. Gregorius Sicilie .. xlvj

Susceptis magnitudinis ur̄e ep̄lis constati sumus q̄ ab actoribꝫ ecc̄e syra-
cusane quasdā passiones quas nos te misisse dicatis occupauerit.
uenerabil. indicasti. Sꝫ credimus q̄r hec ad fr̄is t̄ coep̄i m̄ n̄ notitiā nō
peruenit. Nā absque potuit cognita min̄e si quid illicite fēm ē emendare.
Et iō q̄r legali p̄fessione decretu̅ ē tā momenti qui p̄rinet causā uno
eodē q̄ iudicio debere agnosci. ur̄e nobis q̄ mandata p̄tem ad possum
definire p̄d̄co fr̄i n̄ro ut auctoribus ecc̄e sue deputare debeat q̄ isti
sine mora electoꝝ possit subire iudicium. Ne aut̄ uos uel ur̄is
sine cognitione sicut querela facit̄ amitte, aut post altā iudicat̄ post
iudicium sustinere. Gl̄a q̄ ur̄a nullas ī eligendis iudicibꝫ difficultates
in̄ueniat ad uat ad tam accedere. Nā oiō de sup̄d̄cā fr̄is t̄ coep̄ m̄
moribꝫ c̄ti sumus q̄r facere q̄ q̄s rōnis ordo exigit nō recusset.

Gregorius Johanni ep̄o Syracusano. xlvij

Felix hu̅ilis nobis suis ep̄lis questꝰ ē fr̄m ur̄e actionarias possessiones
quas retineat illicite t̄ q̄uis ordine p̄uasisse petens ab ea
sibi restitui t̄ se cu̅ eis. Si tu̅ tam̄ noluerit dicere paratu̅ ē iudicio sine
aliq̄ dilatione consistere. Et si ita ē q̄r quid legalis rōis n̄ sciat. ut
omnium mora p̄posita auctoribus ur̄e ecc̄e deputetis ut cu̅ eo debeat
eligere cognitores qui tā momenti q̄m p̄ncipalis rei q̄m q̄stionē
ualeat t̄ finire. Ne qualꝫ occasione dilatu̅ fuit t̄ ipse pati p̄iudiciu̅
t̄ p̄tes ecc̄e nō h̄re iustitiā uideant. Nā nos si causas ecc̄e n̄re
nolumus ut ul̄ dispendium q̄ equitate sustineat, ul̄ ad ur̄am possit
aliq̄ inuidia sustinere. Gregorius Theodoro p̄curatori rauenne.

xlviij

Licet multa de uob ad nos olim referentibꝫ uniu̅salibꝫ
animis q̄ ā nos letificauerit p̄uenīt, nunc tu̅ ueniens filiꝰ n̄r plus
abbas tanta de gl̄a ur̄e amplius tantu̅ q̄ntā de bono uenia t̄ ap̄a
nissimo decet filio p̄ri. Et qui tu̅ ubi a nobis affectu̅ impensu̅ ā tē
studium ī ordinanda pace nobis h̄uisse narrauit quale ul̄ ī uiri t̄
nibꝫ qui illic an̄ inuenti s̄t extitit. Super hec p̄terea oīs uiā p̄stu-
lamus ut hāc nobis uicē ī corpe t̄ anima t̄ hic t̄ ī futō retribuat
qui p̄ multoꝝ salute uigilant agere que erant utilia nō cessit.
Indicamus itaq̄ꝫ arnulfum de suanda pace nō ut rex iꝰ
iuuauit sꝫ sub conditione si sibi ī quoq̄m expressum nō fuit ā
q̄ arrogans p̄stasse. q̄ q̄r iniquū oīo atq̄ꝫ dolosu̅ ē nobis t̄m
nō iurasse q̄r ī ad pacē facile se excedendi occasio inueniet t̄
plus q̄m nos de eo suspecti fuimus decepit. Warnefreda nō
cuius consiliu̅ arnulfum cuncta agit oīo iurare desp̄exit. id ō
tigit ut ex pace quā multu̅ desideramus nobis ī hiis p̄tibꝫ n̄ tu̅
pene uenire h̄re possi q̄r de eisdē hostibꝫ de quibus suspecti minus

[sumus]

adhuc et in posterum suspecti sumus. Cognoscat praeterea gloria vestra homines regis qui h[illegible]
transmissi sunt vincere ut in pacto decemus subscribere, sed recordantes corporis quae
gentilis basilicam [illegible] pro nobis in beati Petri [illegible] dixisse referuntur iniuriam quam eius
temporis ipsius Agilulfus negavit, a subscriptione tamen abstinemus. Proinde
[illegible] nobis qui inter eum et excellentissimum exarchum petitionibus suis et meis
quid forte clam sublatum fuit falli in aliquo videamur. Et vestra ei
missio in dubium veniat. Et si qua de futuro quod absit utilitas fuerit
[illegible] veniat qualiter vestrae petitioni consentire non debeat. Et ideo petimus
ut sicut a praedicto excellentissimo filio nostro poposcimus, gloria vestra eam quae
nos tali [illegible] pagat quibus antiquum homines ipsi ab avogis [illegible]
ex eis sub festinatione scripta transmittat, quae tamen ad nos referantur.
[illegible] eis praecipiat ut nobis subscribere non petat. Sed si tamen est gloriosum
[illegible] vel unum de episcopis ad curiam archiepiscopi subscribere faciemus
de serenissimo augusti gratias agimus atque studemus ut cum adiutorio nostro
[illegible] si equitate deferimat quia ita illi [illegible] exhibet laborem imponi
volumus ut tum adiutorio illius non negemus. De aliis autem quia dignae
[illegible] gratias agere non [illegible] occurrimus in subsequenti rursus aliquid dicemus pro
[illegible] qua ad alterutrum nexemus [illegible] iuvante Domino constringamus
gloriae vestrae meror nos vehementer afficit, sed quia vir sapiens ea quae
[illegible] consolantur dedit sicut [illegible] novit [illegible] nobis consolari cessamus sed orationem
[illegible] petentes ut omnipotens Deus vitam et salutem vestram incolumem suae
pietatis protectione custodiat, et cor vestrum in afflictione positum
consolet. Gregorius Iohanni episcopo Lorentino, Agnello episcopo Terracino,
Felici episcopo Portuensi, Fortunato episcopo Neapolitano, [illegible]
episcopo [illegible] Glorioso episcopo Hostiae, Albino episcopo Farine. xlix.
Glorius filius noster Gregorius ex praefectus [illegible] beatorum martyrum in diocesi vestrae
loci quiescentia expostulat debere concedi, quorum honore basilicam
propriis sumptibus aedificari desiderat. Et ideo fraternitatis vestrae [illegible] desi
deriis [illegible] nobis praeceptione convenit obedire ut devotionibus suae
consensionem qua postulat porrigere effectum. Crisanto episcopo. L.
Paulus ecclesiae Romanae diaconus petitione a nobis insinuatione
poposcit ut ad fores in basilica beatae Mariae semper virginis genitricis
Dei et domini nostri Iesu Christi quae ecclesiae [illegible] reatina posita reliquiae beatorum
martyrum Hermae Iacinti et Maximi debeant collocari. Et ideo fraternitatem
in eodem loco [illegible] corpus constat humatum sanctuaria praedictorum martyrum
[illegible] veneratione sine ambiguitate susceptas diligenter conservabis.
mensis novembris indictione iij. Gregorius Crisanto episcopo. Lj.
Vir reverendissimus passivus [illegible] noster ad nos veniens
indicavit argentum ecclesiae suae a decessore suo Fabio apud
Sereni diaconi [illegible] per qualitatem temporis esse dispositum, ex parte aliqua
restitutam partem apud eum asserit remorari, et restituere eam quadam ex
cusatione differre. Proinde his fraternitatem vestram hortamur ut cum admonere
studeat quatenus quae accepit sine cunctatione restituat. Quod si forte ab eo

restitutione aliquid se excusare voce confidit necesse est ut inter eum actores
manere ecclesie vna cum Amenio fratre et coepiscopo nostro cognoscere debeatis
subtiliter inquisitione discussa ita huic cause finem imponere ut nec antedicte
congregationi pati preiudicium nec prefata iniuste dampnum videatur ecclesia
tenere. Gregorius demetrio et valeriano episcopis. l y.

Ut sacrorum canonum statuta et legalia permittunt auctoritas licite res
ecclesiasticas in redemptionem captiuorum impendi. Et ideo cum
a nobis fuimus ante annos fere xviij viri reverendissimi Sabini
ecclesie francie pro redemptione vestra ac patribus vestris passim et conce...
tum non clerici vel non minus ... xj libras argenti de eadem ecclesia
impendisse atque nobis ex hoc quandam habere formidinem vel ne quod
a nobis quolibet tempore repetatur. Huius precepti auctoritate suspicionem vestram
vidimus auferendam constituentes nullam exinde heredes q...
quolibet tempore repetitionis molestiam sustinere vel a quoquam aliqua
ratione quia recte equitatis exposcit ut quod studio pietatis impensum
ad redemptores ... affectionem non debeat pertinere. Gregorius ...

Valde mirati sumus ut nobis in nostra ... rectoris ... militum
politana positus veniret ad nobis per quamdam causam Theodo...
huiuslibet presentium portitor conferret maxime dum ... antiqua
more a fratre et coepiscopo nostro fortunato quatenus preiudicium pertulisse ...
ad tuam dispositionem et prouinciam eiusdem ciuitatis gloria vestra teste asserat
dubio pertinere quod si ita res se habet omnino constat cur in ...
defensione ... non promouit ut et liberi qui esse vos dicitis et
suadet quod non longa consuetudo vestre vendicat facultas
... consuetis usum sacerdotes ... quodque arripere ...
laycorum videantur atque inde ... coepiscopo nostro scrib...
que nobis se visa ... ipsorum ad nobis scriptorum exemplaria
misimus ut experiamini quid debeat reseruari quod gloria vestra cognoscit.
Preindicauit nobis supradictus portitor ... qui comes
... castello preest ... cum nobile fuisse nouatur et paup...
nimia laborat ... ornatus ... per duos annos de insulas ...
... ...esse intuitu fuisse largitum et nunc eas
eadem insula successore ipsius tamquam debitas violenter exigere et qui
hec ne de certo tempori debeat postulat prohibendum gloria vestra ...
discere. Et si hec quemadmodum ... subsistit et hec ante consuetudo non fu...
huius grauamine iustitia suadente compescat et studeat ut pietatis
... in prefata insula onus preiudicium non imponat. Omnia
priuilegia ciuitatis sue vel ecclesie insule vestre a nobis gloriose vestre petit
... hortamur ut vestram eis tuitionem impendere seruata ...
quodcumque necesse fuerit debeat. Et si qua in re utilitatis publice cui presunt
... sint ad ordinem pertinent imposita onera usque ad modum iuste
nobis suffragatibus vehementer ne priuilegia corporum quolibet modo ...
... omnia que ab antiquitus statuit in omnibus intemerata seruentur ...

ecclesia semina exhibeat ut ipse presbyter fovi iustitia comprobentur. Et hi qui
commendati sunt bona nobis grata que de nobis cupimus semper audire veniet.
Valeriani notarii ecclesie fraternitatis tue Gregorius Passiuo Episcopo liiii
petitoria nobis insinuacione suggessit quod habeat in subditis in fundo
[illegible]iano iuris sui in territorio civitatis Firmane oratorium se pro sua
devocione fundasse quod in honore beati martiris Savini desiderat consecrari
[illegible] sitque prothie memorata constructio iure consistit
[illegible] donacione legitima id est in redditibus
[illegible] constat [illegible] municipalibus alligata
[illegible] libellos attributis fiscalibus gestis municipalibus alligata
[illegible] oratorium absque missis publicis solempniter consecrabis Ita ut in eodem loco
[illegible] temporibus futuris baptisterium construatur nec presbiterum constituas car-
dinalem. Et si missas ibi fieri forte maluerit a dileccione tua presbiterum
postulet [illegible] postulandi quatenus nichil tale a quolibet alio sacerdote ullatenus pre-
sumat. Sanctuaria non suscepta cum veneracione collocabis. Gregorius
Constancio Episcopo Naciensi xlv. Visitacionis operam nobis olim man-
davimus tue ecclesie Teramitane dasse recolimus. Sed quia pervenit ad nobis
... pauci facientibus nec clerus illic tantus remansit quis debeat
... episcopus ordinari utile esse prospeximus eandem ecclesiam ut quis ipsi ge-
... illa ut Deo placuit ordinemus nunc Deo auctore dispositioni
... committere et ideo nobis que et sollicitudinem adhibere et quicquid de possessionibus
... ecclesie in qualibet re accrescere potuerit nobis ut in reparacione eiusdem ecclesie
... clerici illius subvencione proficiat quatenus et nobis veniens pro vestro labore
... et ille ad valeant sustentacionis huius solacium. Mobile non predicte
ecclesie ita subtiliter volumus describi nobis quod transmitti ut ex hoc quod fi-
... auctore Domino disponamus. Circa actionem vel disciplinam cleri vel
... eorum ecclesie ipsius magna te cura habere necesse est atque ita super pastora-
lia studia vigilare. De animabus eorum non culpaberis sed apud omnipotentem
... mercede potius possis acquirere. Mense decembris indiccione ii Gregorius
Romano defensori xlvi.
Pervenit ad nos quod quidam homines minore ordo discrecionis tenentes in suis nos piculis
implicati desiderant atque ita volunt ab ecclesie personis defendi
... ipse quasi persone ecclesie et ex eorum culpa tenentur. Ideo putavimus te p-
... cione ammonendo et per fratrem et coepiscopum nostrum dominum Iohannem ut actore
... in mercede putavit ut proximia ecclesie sine mea suscipiat scripta sine
... nunc fiunt dure sub tanto moderamine debeat impendere quatenus
... qui in furtis publicis implicati sunt a vobis non videantur defendi
... opinionem male agencium ex indiscrete defensionis aura in
... nullomodo transferamus. Sed quem decet etiam in monendo ubi-
... expressionibus adhibendo quis valetis succurrite ut et de operum
... sed opinionem sancte ecclesie non inquietis. Gregorius Fortunato Episcopo
Neapolitano lvii.
Cognoscitur me sonare etiam sacerdotis
regimine destituta visitacionis eiusdem ecclesie fraternitati tue operam sol-
lempniter delegamus Cum ita te convenit exhibere ut nichil de provec-
cionibus clericorum redditu ornatu ministeriis quod vel quicquid est in patrimonio
... a quoquam presumatur ecclesie. Et ideo caritas tua ad predictam ecclesiam

ire precabit et assiduis adhortacoibus clerum plebemque eiusdem ecclesie ammone
ut remoto studio uno eodemque consensu talem sibi preficiendum expostulat
qui et tanto ministerio dignus valeat reperiri et a venerandis canonibus
respuatur. Cum autem fuerit postulatus cum solempnitate decreti omnium sub
scriptionibus roborati et dilectionis tue testimonio litterarum ad nos sacrandus oc
currat. Commonentes etiam fraternitatem tuam ut nullum de altera eligi permittas
ecclesia nisi forte inter clericos ipsius civitatis in qua visitacionis impendis of
ficium nullus ad episcopatum dignus quod evenire potuit inveniri. Provisuri
autem omnia ne ad cuiuslibet conversacionis meritum layce persone aspirare et
tu periculum ordinis tui quod absit incurras. Gregorius Clero et plebi
messano. lviij
Cognoscentes ecclesiam sacerdotum regimine
destitutam cure nostre fuit visitatam eiusdem ecclesie fratri et coepisco
nostro Fortunato solempniter delegare cui dedimus in mandatis t
ut de prediis ornamentis clericorum redditu ornatu ministeriis que a quoquam
usurpari patiatur. Cum nos assiduis adhortacionibus convenit obedi
et remoto strepitu uno eodemque consensu talem nobis preficiendum expo
tite sacerdotem qui et a venerandis canonibus nulla discrepet rone et
tanto ministerio dignus valeat reperiri. Cum autem fuerit postulatus cum solep
decreti omnium subscriptionibus roborati et visitatoris pagina prosequente
ad nos veniat ordinandus. Provisuri autem omnia ne cuiuslibet vite vel me
layca prius persona eligere nos sciatis ille ad episcopatus apicem nulla
proveheret. Vinc et nos illius intercessionibus nimine veniam provenire posse
noscitote sed omnes quos ex vobis de laica persona aspirasse constiterit a
officio et a communione alienos facturos procul dubio noveritis. Gregorius
Anthonio subdiacono et domicio atque presbytero apparibus. lix
Sicut grave et plenum vituperacionis est inter partes omnipotenti domino militantes
de secularibus negociis ortam diu controversiam permanere ita laudab
et studio est religioso convenientes terminis contra deo pacem persolvere compon
dijs et ex rebus transitorijs mansura caritatis semper lucra nectere. Et ideo quia de
possessionibus Faiano Nasomano et Libimiano positis in provincia Sicilia
territorio Panormitano de quibus inter prepositos monasterij sanctorum Maximi et
Agathe quod Lucuscanum dicitur et eundem administratores xenodochij
that in urbe Roma constituti quod intitulatur Valeri longa se trahit
contencio nunc vel te Anthonium subdiaconum nostrum in decorati xeno
dochij prepositum et eundem dilectissimum filium nostrum Domicianum abbatem
atque presbyterum predicti monasterij fratribus intervenientibus salubriter processit de
auctore decisio necesse est ut omnis discordie possit occasio provenire ca
gesta sunt interveniente auctoritate finali proinde per hanc preceptionem serie b
decrevimus esse prospeximus ut omnia instrumenta vel quecumque est ad que partibus abit
ad invicem convenientibus quoquomodo vel ex temporibus prescriptione seu aliter co
de lege ad quoscumque pervileges potuerant instruere sic sicut et nos possuis
vacuum et omni virtute cassatum et sola pactorum inter vos nunc habitorum pa
gina validum perpetuumque robur obtineat. Cui si quis forte inania il
incipiciat nisi fuerint instrumenta et iure plerissime norcionis exhat ni
auctoritate suscipiat neque super eo ad valeat. Unica que religioso studio pro

optinuit ac pacifice clamat ac quocumque tempore quicumque dubietas inuat
nima quecumque in eisdem pactis tenetur ascripta firma illibata et sine
qua refragatione persistant quibus ammota penitus altercationibus ma int
quos tantum immutabili decet manere concordia nulla queat de
rebus litigiose contentionis occasio generari per munitionem uero eiusdem mon
commendato domitio abbati atque presbitero preceptum similiter dedimus
mense Januario. Gregorius Venancio episcopo Lunensi. lx
Quesit a deodate ancille dei lator presentium aduersus fiduciam
inuenem sua quamonia ex pagina petitionis ablate que tenetur in
additis fraternitas uestra cognoscit equitas exigit censura ammonet ut
maximi comitis salua ratione conplere debeat ex solacium. Ideo hiis fraternitatem
tuam epistolis adhortamur ut predictum iuuenem ipsius ad se faciat euoca
tranquilla ei adhortatione suadeat ut sponte facere non desinat quod
tali pro ratione compelli quibus nec illa affligi nec hic uideatur preiudicium sus
Quod quesi quod non credimus ammonitionem uestram differre noluit predicte
deodate religiose quam eam tuitionem impedite atque eam uestris solaciis
quod uideritis quocumque usu exigit instancius adiuuante tua i
sequenda uobis hac tamen impedite ut legali ratione constricta inuita
cogatur facere quod sponte premit commendata uero latori ex fraternitatis
earta seruata equitate habeat in omnibus commendata ut nobis ei tuicionem
impedentibus in eum que assumpsit habitum sine aliqua deo protegente
concussione permaneat. Gregorius Antemio subdiacono neapolitano. lxi
Equitatis ratio exigit ut hoc quod a predecessoribus
nostris cognita ueritate est redditum nostra indebite denuo
non debeat ne quis quod religiosum constat esse propositum non rapina sed
magnaria ac magis dolosa fuisse restitutio uideatur. Et ideo iste
Thang qui abbas monasterii sancti martini quod constitutum intra muros spoli
me cuius esse demonstrat questus nobis est massa iuxta in prouincia ca
mania sita territorio menthey quam ei beate memorie decessoris mei
redditam preceptorum cognouimus ab ecclesia uestra non indebite re
Ideo hac tibi auctoritate precipimus ut si manifeste ab ecclesie uestre hominibus
retinetur iure eam predicti monasterii sine mora aliqua uel altercatione restituas
illo non quinimmo a quocumque fortassis extraneis detinetur strenua
agere sollicitudine nolumus iure monasterii omnibus memorati debeat
monasterium reformari quatenus et ipsum quod suum est te sollicitante sine aliqua fa
tigatione recipiat et alter de dispendio monasterii iniuste lucrum non habeat.
Sicut res ecclesie competentibus personis Gregorius ffausto. lxii
sine aliqua sunt dilatione reddende ita restitutioni attendenda
cautela est ut nulla ei possit postmodum ex ipsa nasci restitutione mo
lestia. Et ideo quia tempore quo quondam constantius pro defensor ecclesie
re gerisse ex prouincie campanie curam gessisset iustitiam ecclesie quo
multum quod erat per partes clericorum pontifice destituta aput se proprie tuenda
sollicitudine tulisse demonstrat que uobis nunc reddere sine mora consu
dubitare cognouimus eapropter hiis hortamur epistolis ut ea arthemio sub
diacono sub de suscepti ammissione restituere difficultate aliqua debeatis
quatenus et res ecclesie in toto apud eos quos conuenit habeamus et gratia nostra

ab omni dubitatione sit libera. Gregorius Andree. lxiii.

Audiens quod gloriam vestram vehementer afflixit luctus et egritudo valde
condolui. Sed protinus agnoscens per filium reliquit dolorem, mox in laudem
usi magnas quia omnipotenti deo gratias retuli qui percussit ut sanaret, afflixit
ut ad gaudia perduceret. Hinc enim scriptum est: Quem enim diligit dominus cas-
tigat, flagellat omnem filium quem recipit. Hinc enim per semetipsam veri-
tas dicit: Pater meus agricola est et omnem palmitem in me non ferentem fructum
purgabit eum ut fructum plus afferat. Palmes enim infructuosus tollitur
quia peccator funditus eradicatur, qui per disciplinam reciditur ut ad uberiorem
gratiam perducatur. Sic enim spicarum grana tribulis attrita aristis et paleis
nudantur, sic olive prelo presse olei pinguedine defluunt, sic
botri vinearum tunsi calcibus in vinum liquescunt. Gaude ergo bone vir
qui in hoc flagello tuo et per scriptum conspicis quod ab eterno amaris. Pro filia
mea gloriosam coniugem vestram mea peto vice salutari. Omnipotens autem deus
celesti vos protectione custodiat, vos quoque et nos consoletur de laude
donorum et pignorum de retributione premiorum. Gregorius Venancio
Episcopo lxiiii.

Quociens ea que hortatione nos convenit pos-
tulamus mentes ad concedendum facere non debemus nec differre ...
desidia que magis fovenda sunt videantur. Et ideo quia gloriosus Alio
magister militum in civitate Lunensi presbyteros subdiaconos ordinandos sicut suis nobis
epistolis indicavit desiderat ordinari, eos qui ad consecrandum eligi-
(t) fraternitas vestra diligenter inquirat, et si nihil est quod canonice eorum ordinationem
impediat, deo illos propicio studeat ordinare. Cum quibus et loqui
nos convenit ut adhortationibus sue sollicitudine diligenter illum
populum ab infidelitate removere ac contendat a gentilium cultu
pendere atque in omnipotentis dei doceat timore persistere et summa cum
diligentia quibus hi consecrati et illis autem ... ad gloriam et tanto illi pro-
ficiat ad salutem. Gregorius Constantino episcopo Mediolanensi

Quamvis ita fraternitas vestra convenienti sit caritate districta (lxv)
sit ut non admonita sed ex se quid cui sit impendendum intellegat,
venientem quia latorem presentium Iohannem magnificum prefectum ... illius ad
advenit vestra se petiit epistola commendari. Sanctitas enim vestra di-
... salva ratione presidium sui favoris impendat et ita cum sit
dotalis sui studeat solaciis adiuvare quatenus nobis presentibus ... al-
deat iniustis oppressionibus aggravari nec ipse aliis ... ...
existat. Claudio pervenit ad nos quod vigilius qui ... illic
autem hunc prefectum confessit per scriptorum ... actionum quinque cum petere
compulsi commendamus mutuas a nobis ut ita dicta pecunias ...
... si ... sustinemus ut hoc non ex se sed qui per vestram epistolam
obtineret. Et ideo fraternitate sua ... ita ... a nobis eos qui exigantur
commendamus ut eis adesse quantum ... et iustum est debeat. Non tamen ut ...
... vel actione aliquid gravamen imponat. Mense februario indictione

Gregorius Fortunato episcopo Neapolitano. lxvi.

Agnoscentes qualis fraternitatis vestre zelus pro christianis mancipiis
que iudei de galliarum finibus emunt attendit a deo nobis

flagellacio temporalis est signum dilectionis ... 3 mor. c. 3.
palmes

sollicitudinem vestram placuisse. Ergo quia ut inhibendos eos ab huius negotiare
cum et deliberato indicaret. Et basilio hebreo cum aliis iudeis veniente
comperimus hanc illis a diversis iudicibus reipublice emptionem iniungi atque eue
ve ut inter paganos et christianos conpeiunt. Unde necesse fuit ita tamen or
dinatione tanta dispositionem ut nec mandata fructu nec hii qui quamvis nolentes
in se inquirunt ab edicione aliquam sustineat iniuste dispendia. Proinde fr
aternitas vestra hec vigilanti sollicitudine observari ac custodiri provideat ut ve
nientibus eis a prefata provincia christiana mancipia que ab ipsis adduci
contigit a mandatoribus ghan a dicte christianis emptoribus intra dies
xl vendendi, et transacto hoc dierum numero nullo apud eos quolibet modo re
maneat. Si autem quedam ex hiisdem mancipiis talem egritudinem fortassis
incurrerint ut intra statutos dies vendi non valeant adhibenda sol
licitudo est ut dum soluti fuerint pristine restituta sibi modis omnibus dist
rahantur. quia rei quem culpa talis ad dampnum novit non convenit, quin non — de conti. Constitutis
coactis nomen quod statuimus ita solet futuris forma imponendi ut nulla
dispendiis pertita non comedet. Ex qua apud eos mancipia de
emptione tamen perditi remanserunt ut a nobis nuper ablata sunt dum ap
nos sunt posita ea hunc alienandi licentiam ne detrimentum autem prohibere
possunt ignorantes incurrere quia eos pergnouum dignum est ~~retros~~ sus — Vetitos
tinere. Verum tamen nos pre est superdictum filiis suis deo perfecto christianis quedam
mancipia ad hec velle titulo de emptionis attende ut ei hii occasionis
a tentum dum solummodo nocere ablato deserviat. Et post hec si ad ecclesiam
confugiendi forte crediderint ut sibi dicant christiana non in libertatem se
quo domino quia ac donata sunt venderint, In quo re fraternitatem vestram
decet convenit vigilare. Et si qua filiis suis mancipia volunt ut
iusta fraudibus tollatur occasio fiat modis omnibus christiana et in domo eo
rum maneat. Et cum res exigit ut ex eorum debeant uti solaciis hoc
sua iubeant impendere quod et a suis ei filiis deceret et propter deum quod exhibi — Exemplum disciplinae

Gregorius episcopo Spoletano lxvii — prohibere et excessus culpas

Quam sit proprium disciplinae ab illicitis (salubriter resecare) stu
diose eum servanda censura est. Nam si negligi cuncta in confusione

deveniunt. dum alter destruit quod quis custodiendo alter edificat.
Valentinus itaque presbiter questus nobis est quod si monachis monasterii ipsius corpori
ente culpa sue conversionis privatus ad loca vestra se conferat et quorundam
sine aliqua reservatione percipiat. Et si ita res se habeat quam non solum
regularis ordo dissolvitur sed et perditionis ex hac in nostra presbiteris
qui sub nobis sunt districte ac sollicitius interdicere nobis necesse est ut hec
facere de cetero non presumant, sed si forte iniuste se exquiratum quibus
vult fraternitas vestra subtili indagatione cognoscat, et ita tamen
constituta in re disponat ut nec iniustitia dum insontibus afflictione
invaleat presumptione dissolvi, quia preterea superdictus presbiter questus est
patronum quendam iuris sui sub hac condicione manumisisse manci
pia ut monachi fieri eorum monasterium debuisset ubi ipse fuerat prima
addicens si quis quod facere presumpserit in ipso iterum servitute et poena

subducit atque unum ex eis condicione sua despexisse et monasterio Temario autem
deseruisse atque se inter clericos sociasse fraternitas vestra et hoc subtili indagatione
discutiat et si ita reperit sit sacerdotali se zelo ac vigore districtum exhibeat
ut nec illi monasterium defendendi facultas sit et manumittentes vel quos habuerat
vos aliquem patrum excusatione non valeat. Gregorius Anthonio subdiacono
Mauricius presentium portitor in quadringentis solidis quendam lxvii
Numidam a Felice viro se asserit suscepisse atque promisisse sex solidorum
lucri ea persoluere pro quantitate in uno congesta duas se cautiones de
unam de quadringentis facta et alteram de quinquaginta solidis se promisisse
spondens certo tempore quo debeat exsoluere. Sed quia ut perhibet in eisdem mercibus
passus est non leve dispendium et restitutis quadringentis decem solidis
reliquum lucri eum implere compellitur atque ex hoc maioris se necessitatis ac
desperationis ingenti subiacere et propter aliquos petit auxilio experientia
tua sit ita cum apud predictum magnificum filium nostrum virum cum venerabili
fratre nostro et coepiscopo Fortunato ac glorioso filio nostro Maurentio magistro
militum quod et ipse scribimus agere studeat ut hac in re sicut decet
decet et nobilem plus benignus quam rigidus plus mitior esse debeat quam
districtus et lucrum de dampnis alterius non expectet sed recepta pecunia sit
forte contentus quantumque pauper cessit omnino ei debet multiplicata
sic promisit restitutione compenset. Ita ergo experientia tua agat ut
illi merces dilectionis hoc per mercede operis imponere et hunc ab afflictione post
obligationis exuere. Gregorius Romano defensori Sicilie lxix
Diuinorum nos ammonet eloquia preceptorum necessitate patientium
decenti prebere subsidium. Quia dilectissimus filius noster Cyprianus diaconus
gaudiosum defensorem sedis nostre qui Syracusanus defensor
probatur paupertatis asserit inopia constringi. Ideo experientie tue presenti auctoritate
mandamus ut a presenti prima indictione vi solidos singulis annis ei dare
dispensabis ut eius huius remedii solacio potiatur. Et tu quod dederis
tuis sine dubio noueris rationibus imputandum. Gregorius Romano defensori
Sabiniano subdiacono Eugenio notario Felici subdiacono
Sergio defensori Bonifacio defensori a paribus et in patrimonio
Quia sicut cauta prouisio culparum maculas astruere et no- lxx
quit que sunt noxia declinare ita neglectus patet excessibus
et que sunt cauenda incurrere solet magnam nos sollicitudinis oportet
impendere et frontem sacerdotum quam minorum opinionis pertinet et cautele prospicere.
Peruenit autem ad nos quosdam episcoporum sub pretextu quasi solacii in una
domo cum mulieribus conuersari. Et ideo ne per hoc aut subsannatoribus in
obtrectationibus detur occasio aut facile antiquus hostis quibus innititur mentem decep-
tionibus assumat, huius tibi serie preceptionis iniungimus ut strenue
studeas et sollicitum exhibere, et si qui episcoporum pro commissis primis
finibus includit cum mulieribus degunt hoc omnino compescat et de cetero
illic habitare nullo modo patiaris exceptis eis quas sacrorum canonum censura
permittit, id est matrem, amitam, germanam et alias huiusmodi de quibus prava
possit esse suspicio. Melius tamen faciunt si et a talium se cohabitatione contineant

Nam ... [illegible]

Prelati cautela et cura circa subditos

q[uod] t[ene] in mor[e] c[lericus] ... p[er]solus in illicitis no[n] cedit qui se aliquu[m] a licitis caute r[e]stringit.

nam leg[itur] q[uod] b[ea]t[u]s aug[ustinus] n[on] cu[m] sorore sua habitare co[n]sensit dicens Que cu[m] sorore
mea s[un]t sorores mee no[n] sunt. Docti g[ra]t[i]o uiri cautela magna nob[is] e[sse] d[ebet]
instructio. Nam incaute p[re]sumptoib[us] e[st] q[uod] forti[us] pauci mi[n]g ualid[ius] no[n]
iure. Sapiens e[ni]m illicita sup[er]at qui didicit [et] no[n] uti concessis.
[et] quid[em] nos ullo[modo] h[oc] uolentes astringim[us] s[ed] sicut facere solent
medici [et] si ad t[em]p[u]s tristem curam tu[am] p[ro] salute dicam[us] ideo no[n] non
imponim[us] s[ed] si imitari s[an]c[t]um doctu[m] q[uem] eligem[us] ipso[rum] u[er]o relinquim[us]
tua[m] expiciu[m] ut saluari debeant ea que p[er]ficiendo mandauim[us]
studiu[m] [et] sollicitudine[m] grat[iam]. Na[m] si aliq[ui]d p[ro]g[e]nio[rum] inueni[m] cotigit no[n]
cue se apud nos nomi[n]e piclm incursari. P[er]cuire tue sit eos
in[de] m[e]os ep[iscop]os adhortari ut subditos s[ib]i i[n] sacris uz ordinib[us] co[n]-
stitutos q[uo]s si s[er]uat ad similitu[dinem] [et] morib[us] omni[um] co[m]moneat h[oc] tu[m]
dicto ut sicut canonica decreuit auct[orita]s ip[s]os eos q[ui]b[us] c[ontr]e dicit
esse no[n] relinquant. Greg[orius] Victori duci. lxxi. —
Ibi eis scribit de pace co[n]s[er]uanda [et] q[uo]q[ue] ab homi[ni]b[us] reipub[lic]e
[et] eo[rum] excessi[bus] e[st] auxiliante deo debeat ordinare co[n]ueniente[r]
Mense may Indictione ij Greg[orius] Sergio defensori. lxxij
Quia panthaleon notari[us] i[n] ecc[lesi]a[sti]c[is] sit occupat[us] expicius tua
no[n] h[abe]t metu[m]. Et ideo qu[on]i[am] ioh[ann]es amiculu[s] in egalis socius ip[s]i[us]
ullo alio p[ro]ximo exire obisse intestatum [et] sine filiis inco[n]ua[m]
e[ius] p[er] absencia[m] q[ui]b[us] s[er]ui i[n] dampnu[m] possit incurrere. Quia sit ae[tate]
ex p[re]dicta[m] mulie[r]em ab intestati amiculi succ[ess]ione noue demost[ra]-
act[ur] p[er] p[re]ceptio[n]e iniungim[us] ut reuerentiss[imu]m fr[atr]em [et] coep[iscopu]m n[ost]r[u]m
italianu[m] atq[ue] bonifatiu[m] notariu[m] i[n] solacio tuo adhicab[is] [et] t[h]esaur[um]
eis cu[m] qui defunct[us] e[st] reliquisse co[n]stitit sub breue quo[n]si[bi]
tu[m] panthaleon redeat i[n] toto studiose facere debeas q[uo]d ut
posse impl[er]e filiu[m] n[ost]r[u]m iohe[m] n[ost]r[u]m tribunu[m] i[n] tuo p[re]t[er]ea studeat
adhibere solacio de quo om[n]i[n]o co[n]fidim[us] ut et ei no[stra]e u[est]ram p[re]dict[i]s
ex nostre se[re] accomodare no[n] denegat. p[re]t[er]ea [et] studii tui sit ut
in queda[m] apud se facta p[re]dicti ioh[ann]is h[ab]uisse iustitia p[er]hibet[ur] ut ea
diligent[er] inquirere [et] cu[m] omni cautela i[n] totu[m] facere nobis q[ua]m subtili[te]r
q[uo]d inuentu[m] fuit indicare. Ita g[ra]t[i]o expicius tua h[oc] q[uo]d scripsim[us] facere
sollicite curare festinet ut no[n] possit e[ss]e culpabil[is]. Na[m] si ne-
glig[en]s e[ss]e putaui[mus] ita te nouis nos m[ot]os incurrere ut n[ull]a te
ing[e]nio possis excusatio[n]e defendere. Mensis Septembris Indi-
ctione ij Greg[orius] Sabino subdyacono. lxxiij —
Clerus ecc[lesi]e regitane multaq[ue] reuerentissi[mu]m fr[atr]em n[ost]r[u]m ep[iscopu]m
suu[m] data nob[is] petic[i]o[n]e co[n]quest[us] e[st] petens ut ad nos debu-
i[sse]t h[ab]ere uomedi litigam q[ua]tin[us] c[aus]e ip[s]e h[ic] subtili[te]r p[ro]barent[ur].
s[ed] q[ui]a nos int[er] p[re]dictu[m] fr[atr]em n[ost]r[u]m h[uius]mo[d]i no[n] p[er]uidim[us] deducere
i[n]stu[n]t nob[is] e[st] illic deputare tam cau[sa]m cognoscendam. Et ideo
redi[i]s sacrosc[an]c[t]is ecc[lesi]is expicius tua una cu[m] paulino p[re]sulo
aliis ut nem[o] atq[ue] martiano reuerentissi[mi]s fr[atri]b[us] [et] coep[iscop]is n[ost]ris
me cu[m]q[ue] qu[on]i[am] p[er] u[er]u[m] tu[m] clericoru[m] querela qu[am] aduers[us] sunt sic dixi[mus]

buit episcopum. ut si forte ille qui eos habuit cum omni equitate ac sollicitudine procuravit
et quicquid iniuste cognoverit nobis una cum predictis fratribus nostris subtiliter diligenter
quod significet. ut veniente ratione vestra reddita certiores quid fieri debeat
decernamus. Gregorius paulino episcopo tauriensi petro episcopo tropeia pa-
lumbo episcopo consentinas venerio episcopo vivenas mortiano episcopo la- LXXIV
Clerus ecclesie regimine multa iam venerantissimum fratrem
nostrum bonifacium episcopum sibi data nobis petitione conquestus est petiis
ut ad nos debuisset huius veniendi licentiam quam tamen ipse subtiliter pl[?]
venit. Sed quia nos nunc intimi predictum fratrem nostrum huius modi non providimus de-
cendis visum nobis est illic deputatione tamen causis deducenda. Et i-
mediis sacerdotibus eorum fraternitas vestra una cum sanctis subdiaco-
no residiat ut sicut officio est sacerdotali congruens sine cunctis
veritatem tam clericorum querelam quam adversus eum sicut dixi huius modi ut si quid
forte ille qui eos ac omni equitate ac sollicitudine procuravit et quicquid iniuste
cognoverit nobis subtiliter diligenter quod significet ut veniente ratione
fraternitatis vestre reddita certiores quid fieri decernamus. Gregorius An-
stasio antiocheno. LXXV. professionis fidei vestre suavitatem maius
Fraternitatis vestre scripta suscepi quibus omnipotenti deo gratias retuli
quia et immutatis gregis sui pastoribus fidem quam semel sanctis pa-
tribus tradidit etiam post eos immutabilem custodit. Petrus ac egregius dicit
fundamentum aut aliud nemo potest ponere preter id quod positum est quod est ihesus christus.
Cunctis ergo cum dilectione dei et proximi fidei quod in christo est firmiter omne
eundem ihesum christum deum et hominis filium apud se posuit fundamentum
Sperandum ergo quia ubi fundamentum est bonorum quod operum sequatur edificium
Ipsa quippe per se veritas dicit. Qui non intrat per ostium in ovile ovium sed ascendit
aliunde ille fur est et latro. qui autem intrat per ostium pastor est ovium.
Qui paulo post subiunxit dicens Ego sum ostium Ille non ad ovile
nimirum intrat per ostium qui intrat per christum ipse ac per ipsum ingreditur qui cer-
tis cum ratione ac redemptione humani generis unanimiter sentit et predicat et per
tanta custodit. Culmine regiminis ad officium portandi omnia
Cure quorum suscepti ovilis sollerter invigilat ne oves dei aut
perversi homines perversa loquentes delaniant aut maligni spiritus obla-
menta ruitorum suadentes devastent. Certe beatum iacob qui pro
uxoribus dum serviat dixisse meminimus: xx annis fui tecum oves tue
capre steriles non fuerunt, arietes gregis tui non comedi nec captum
bestia ostendi tibi ego dampnum omne reddebam quicquid furto peribat
a me exigebas Die noctuque estu urebar et gelu, fugiebat
sompnus ab oculis meis. Si ergo sic laborat et vigilat qui pascit
oves laban quanto labore quantis quod vigiliis debet intendere qui pascit
oves dei. Sed in his omnibus ipse nos instruat qui pro nobis hostia
qui dignatus est fieri quod fecit. Ipse et infirmitati mee et tue caritati spem
operis infundat atque in omni sollicitudine et custodia circumspectionis oculum in
cordis aperiat. Quia vero ad sacerdotes vestre fidei nunc producta eius

Fides catholica a patribus tradita immutata est.

Io. c. 10.

Pastor. Latro

Gen 31 .s. ad laban socerum suum

[om]nipotenti domino sine cessatione solvende sunt et pro vita piissimi et serenissimi domini
[i]mperatoris et tranquilla eius coniuge et mansuetissima sobole eius orandum est
[quo]rum temporibus hereticorum ora conticescunt quia et si eorum corda in insania pusi-
bulliunt. catholici tamen imperatoris tempora prava que sentiunt eloqui non
[pre]sumunt. pro dum de sanctorum conciliorum firmitas tua loquitur Ephesinam
[i]n primam synodum se custodire professa est. Sed quia ex annotatione heretici
[…]ab qui ad me ex regia urbe transmissus est agnovi per hoc quedam
[…]zota capitula cum hereticis fuerant reprehensa quia quedam illa Ephesina
[…]a synodum in eadem urbe existimat que quondam ab hereticis traditur
[…]composita omnino nota est ut caritas vestra eandem synodum apud sanctam
[Ale]xandrinam atque Antiochenam ecclesiam requirat et qualiter in unitate habeatur.
[…]nat, vel si placet hinc discimus que ab antiquitate servata in scriniis
[…]ng. Illa enim synodus que sub principe Ephesine ymagine facta est quedam
[…]ata capitula absit approbata quasi Celestini atque Pelagii prolata
[…]tum Celestius atque Pelagius in ea synodo sunt deputati quo potant - Auctoribus dapnatis dapnantur doctrina
[…]tala recipi quorum dampnabantur auctores / ecclesia vero pervenit ad nos
[…]recenti ecclesiis itaque ad sacrum ordinem nisi ex primorum actione pervenire
[…]a esse vestra fraternitas agnoscit. hac prima oblatione omnipotenti domino of-
[fer]t ut subiectos clericos errore symoniace heresis compescat.
[…]mut alia tacita quales esse in sacris ordinibus potuerint qui ad hoc no-
[…]os primis excellunt. Omnipotens deus dilectionem tuam gratia celesti custodiat
[…]et his qui ei commissi sunt fructum multiplicem ac mensuram superaffluentem
[…]ere ad eterna gaudia reportare concedat. (Gregorius Abbatisse
Ecclesiastica dampnum non sentit utilitas si res aliis lxxvj
[…]competentibus congrua utilitate restituat. Cognovimus itaque Iohannem
[…]bonum sancte Romane ecclesie cui deo auctore deservimus in domo iuris
[…]i posita in hac urbe Roma iuxta thermas Agrippinianas oratorium
[con]struxisse atque illic quosdam redditus legali titulo reliquisse
[…]quo et oratorio ancillarum dei esse constituit, et hec omnia ut debuisset
[im]plere testamenti sui pagina sancte memorie Pelagio decessori meo
[comm]endaverat. Sed quia morte occupatus hoc non occurrit implere in do-
[m]o ipsa cum orto suo ab actoribus nostre ecclesie detinetur. iustitie nobis ra-
[tio] vehementer incitat huius pie dispositionis arbitrium adimplere. Sed
[qui]a illic pro difficultate temporis nonnulla ancillarum dei congregatione adhi-
beri non potuit feminarum saltem illi congregationem constituendam esse
decrevimus atque ideo et locum ipsum solempniter dedicavimus. Et quia monasterium
[…]tum ubi prius fuisti in urbe […] periculo constitutum te illic cum
congregatione tua constitui deo adiuvante prospeximus quatenus in
[…]predicte domus monasterii iuxta notitiam defuncti domini redemptoris nostri ser-
[…]res huic congregationi debuisse et minus potuisses pro […]
[…]itate pro considerantes autem dei presbiteri notitie perpetuo illic tempore monasterii esse
[…]atque ad id eandem quoque domum integram cum orto suo et rebus infra
designatis quia a testatore relicte sunt proprio iure constituimus pertinere

i massam magudanensem cum appendiciis suis via numentana in
biario plus minus xi tabularum in hac urbe que est posita palatinis Eo scilicet
nomine positum ac domum supradicti monasterii. His itaque concessis atque dispositis
dilectio tua diligenter invigilet et ut dei hic laudes salubri
devotissime ut moris est celebrentur et supradicte res ad ipsum
pertinentes nulla tenus negligentie occasione depereant. Hanc enim sollicitudinem
eorum te scilicet et qui in loco tuo successerint in predicto monasterio et rebus superius
constitutis nullatenus exhibere. /*Mense maii indictione ii Gregorius Mari-
niano archiepiscopo Ravenne lxxvii.* Quia notum est impedientem
Qualiter ordinati a nobis sacerdotis castorii molestia ariminensis ecclesia
pastorali hactenus ac sacerdotali sit regimine destituta credimus
fraternitatem vestram cognovisse. Cumque diu habitatorum loci illius partibus presentia
sepius hortaremur ut si eadem capitis qua detinebatur molestia se
melioratum esse sentiret ad sua auxiliante domino reverteretur. Etiam quia
induciis et huius quadriennio expectaretur. Quem dum nunc cleri vel civium
venientium nobis quoque partibus arguerentur instantius hortaremur ut si
valet cum eis auxiliante domino remearet data scriptis supplicatione nobis
petiit ut quia ad ejusdem ecclesie regimen vel susceptum officium per eadem
detinentur molestia assurgere nullatenus possit ecclesie ipsi ordinare
deberemus. Unde quia civitatum ecclesiarum iniuncta nobis sollicitudinis cura
constringit ne dominici gregis desit custodia pastoralis illorum partibus
hujusque ex sua pusillanimitate renunciatione compulsi visum nobis
eidem ariminensi ecclesie debere episcopum ordinari et data ex more precepto
clerum plebem quoque ecclesie ejusdem non destitimus ammonere quatenus ad consensum
eius antistitem concordi pariter se convertant. Hortamur ergo ut fraternitas
vestra cum quem unus consensu omnes elegerint sicut et ipsi a nobis popo-
scisse noscuntur ad se faciat evocari. Cumque tanta ex omnibus ac [illegible]
discutite et si castitate que in textu canonum continetur morte mulctata sit
fuerint domino opitulante reperta atque fidelium personarum relatione
nobis quoque innotuit placuerit ad nobis cum decreti pagina vestra quoque ad [illegible]
testificationis epistola destinate quatenus eidem nobis ecclesie disponente
domino consecrentur antistites. /*Gregorius clero et plebi consistente ari-
mino lxxviii.*
Pastoralis nobis cura constringit ecclesiis sacerdotali
modo a Mine destitutis sollicita consideratione concurrere. Et ideo quia
ecclesia diu sacerdotis castorii corporis qua nostis impediente molestia
vestris partibus promoti eiusdem episcopum non destitimus ammonere ut si
eadem molestia se melioratum esse sentiret ad suscepti sacerdotii re-
versus ministerium remearet. Cumque semel a nobis sepius ne commonitus
eadem urgente molestia nunc scriptis nobis supplicatione porrecta
nostram intimasse nullatenus se ad regimen ejusdem ecclesie vel susceptum
officium impediente molestia adsurgere posse quia parte eius deesse
compulsi necessarium duximus de ordinatione nobis vestre ecclesie cogitare.
Hortamur igitur ut unus omnes eodem quoque consensu remoto strepitu talem vobis

piendi eligatur auxiliante deo sacerdotem qui et a venerandis canonibus
nullatenus respuatur et tanto ministerio dignus valeat reperiri. Qui dum
et postulatus cum solempnitate decreti omnium subscriptionibus roboratum
visitatoris pagina prosequente ad nos venerit ordinandus quatenus
a vestra disponente deo prospiciente hunc valeat sacerdotem. Volumus autem ut
quem unanimes vestra elegit ad fratrem et coepiscopum nostrum Marianum
venire sine dilatione aliqua perducatur ut ab eo subtiliter inquisitus
pro respectu ipsius quod ad nos veniens testimonio roboretur.
Gregorius Sebastiano episcopo lxxix. nos ecclesie sacerdotis modo ame
Pastoralis namque cura constringit destitute sollicita considerare
occurrere. Et ideo quia civibus Ariminensis ecclesia cui vestra fraternitas
impendit officium dum sacerdos proprius corporis quosdam impe
sitatoribus impendit officium destituta clerici vel civium partibus
ente molestia pastorali e regimine destituta clerici vel civium partibus
noti eundem episcopum non destitimus ammonere ut si eadem molestia se
inchoatum esse sentiret ad suscepti sacerdotii debuisset ministerium venire
cui semel a nobis sepius ne quo monitus eadem ingerere molestia nunc
ut nobis supplicatione porrecta nostre intimasse nullatenus se ad
regimine eiusdem ecclesie vel susceptum officium impediente molestia adsurgere
posse. Quia persone eiusdem desperatione compulsi necessarium duximus decer
natione nos eiusdem ecclesie cogitatione hortamur quo ut clerum plebem quoque
eiusdem ecclesie sollicita deceat ammonitione compellere ut deo cum dei auxilio
alium perficiendum eligant sacerdotem qui et aptus tanto ministerio va
leat inveniri et a venerandis canonibus non respuatur. Qui dum
ut postulatus cum solempnitate decreti omnium subscriptionibus roboratum
vestre quoque testimonio litterarum huc sacrandus occurrat quatenus ecclesia ipsa
eorum auxiliante deo hunc valeat sacerdotem. Gregorius Galino exarcho Ytalie lxxx.

Apud excellenciam vestram toto quod nobis
respondendum est velut impetita iam credimus quanto et hoc quod peti
officio meo non discrepat et nos inter curas fluctuacionum solla
nostre hesterne quoque hystrie ad nos partibus venientes scismaticorum inter
nos erant positi mitates errorem vincentes ecclesie subdi salubriter cu
erunt quorum bonum intencionis operibus precedentes in sinum matris ecclesie
expetentes cum exhortatione suscepimus eos quod vestre desiderantes
te militatem gracie concessimus promisso. Qua propter excellencie vestre
ne salutacionis affatum petimus ut eos pro bono desiderii sui quod
d apostolorum principis petram solidam concurrunt ne fluctuantium
adhuc erroribus mixti naufragium desperate salutis incurrerent
re dignemini commendatos quatenus ad propria revertentes nequaquam hec
animi quod appetisse noscuntur pravorum inquietudinibus perturbentur
magis in omnibus auxilium vestre tuicionis inveniant ut ex eorum quiete
aliorum adhuc in scismate positorum corda flectantur atque horum pro bono
in provincia provocati sequentes existant. Ad augmentum namque meroris
vestre patet si inter curas bellicas sit cura ab exteriore hoste sit animi

ab intus insidiatoribus impugnatore protegitis Gregorius Anthemio subdiacono

Quorundam ad nos relatione pervenit eo quod importunus cone lxxx
Pattalone ciuitatis episcopi dudum de hac luce migraret condito testamento
i viij vncijs totius substantie sue nuncupauit sua heredem instituit et ceteram
residuis iiijor hortamur ergo experientiam tuam ut sollicita inquisitione
discucias et quicquid ecclesie ipsius esse patuerit a qualibet persona nullatenus diminui
paciaris. Nam hoc scimus quod cum ante episcopus ordinem proprium habuisse constitit
et quicquid illud vel ante ecclesie ipsius esse cognouimus vel in episcopatus ordine post
episcopum acquisisse in ea que ecclesie dominio consueuerit ne quidquam ex inde
usurpare qualibet occasione presumat. Clerum vero plebemque cuiusdem ecclesie
cum omni te volumus instancia commonere quatinus postposita omni dilacione
aliquem eligat sacerdotem qui clerum plebemque uel res ecclesie ipsius tam
regulariter quam valeat obseruatione disponere. Preterea et clerum plebemque ciuitatis
ecclesia vel aliarum que vnite sunt instancius commonito quatinus et ipsi nulla
dilacione quam postposita aptum eligere debeant sacerdotem. Ne diu ecclesie alie
prolixiori tempore pastoris proprii sint regimine destituti. Gregorius Hu. dyacono
secundo monasterio lxxxvj

Dilectionis tue scripta suscepi sapuerunt. Et quanta aspiracione
diuine plena sunt que per graviam spiritus persimiles non tantis cultus eloquencie
uno uberorum typus apperebat sed solam uirtutem atque caritatis radicem tenens
per omne quod locuta sunt celestis patrie amore flabant. In eis non tua deuocio
me petere studuit ut ad hunc libellum exhortatorium scribere
deberem. Sed scire te uolo est fili karissime quod tantis podagre doloribus
tantisque curarum tumultibus premor ut quantum in me pugnem me ad scribendum
reuerti non valde tamen in dicendum me non esse qui fuerim. Et at se tu
caritatis et ultra etatem quinquagenariam adhuc iuuenalibus desideriis
assistit subiacere in hoc quod dum oraculi implet preceptum quod scriptum est
Justus in principio accusator est sui. Nunc tamen dubito maiores te hostis callidi
insidias perpeti qui maiora quam cum bella perpessi tanto quippe de per
molimina ardencius exquiat quanto celestis patrie feruencius ubi
cognoscat. Nos enim qui inter eum plurimus ducimus et si formidabiles
ac timidi tamen quia contra antiquum hostem bellum proposuimus qui in acie
stamus. Vos autem qui solitariam vitam ducitis quasi quidam monarchos
dixerimus qui feruencius velut extra aciem exire festinatis. Cur genus
non singulariter hostis impetat a quo se in potentem singulariter spectat.
Et nos quidem qui inter homines viuimus sepe homines a callido hoste
temptantur. Vos autem qui vitam vitre perditis ex hominum frequencia dis
cititis tanto maiora certamina pati necesse est quanto ad vos ipse temp
tatorum ingenio accedit. Neque enim vacare oracionibus ac laudibus dei
sine aliqua interrupcione temporis potestis quia et si intento corde presumptione
ipsa tamen humane infirmitatis ad se ipsam labitur ut alia fessa iaceat
atque ab studiis sui excitacione torpescat. Antiquus vero hostis mox
ut ociosam mentem inuenerit ad eam sub quibusdam occasionibus locuturus
venit et quedam ei de gestis preteritis ad memoriam reducat audita quia

De peculio clericorum

Iusidre dyabo contra monachos

Oracio contra nocuum

Licia

detur cogitatione resonat. Et si qua dudum turpiter acta sunt corporis species
cordis oculis opponit. et quam de prauitatibus non ualet inquinare de transactis
mal violet et decepta mens saepe in delectatione rapiatur. Unde dum iam se
penitentiam afflixit ita ut necdum possit dicat. Computruerunt et corruptae
sunt cicatrices meae. Cicatrix quippe facta est in vulneribus sed sanati
cicatrix ergo ad putredinem redit quando post vulnus quod per penitentiam
sanatum est in delectatione sua animum concutit. Saepe quoque iniquitas fornicationis
hostis callidi insidias cordis oculis videmus. Cum insensibiliter
delectatio surripitur quamuis iam plangat quae fecit. taedet et misere
animum quaedam non fecisse quam plangat. haec sunt cordis nostri tenebrae
quas in hac vita volentes nolentes que sustinemus. Cuius gratia quemdam
in adiutorem in oportunitatibus in tribulatione. Valde autem libenter accepi
tua mihi caritas de sua dubitatione requisiuit si orientis ecclesia
do atque doctrinam sancte memorie Leonis sequatur. ne fortasse corporis
sigm semetipsas per trium capitulorum defensionem diuisus sit.
ut etiam dilectionem tuam esse desidero quia praedicte sancte orientalis ecclesie uno
sensu vna doctrina fidem eiusdem sancte memorie Leonis tenent. Sanctam
Calcidonensem quoque synodum ita nobis dum custodiunt atque ve
lant ut numquam episcopus esse reputetur qui eiusdem synodi defensor sectator
non fuit. hinc est enim vnum oriens quotiens principalibus sedibus antistes
ordinantur synodales epistolas inuicem mittant in quibus se sanctam
Calcidonensem synodum cum aliis generalibus synodis custodire fatentur
aut et nos ausim atque anathemate plectendum ducimus. Si quis
e fide eiusdem synodi ad minuendum aut ad in ea addendum presumit. Vna
modo que postea facta est generalis a nobis recipitur. quia eiusdem synodi in
omnibus sequax honore illius auctoritatem quoque custodit. Unde necesse erit dilectissima
iam in dilectione quia principaliter in bonis moribus viuit quia se per abstinentiam
affligit quia doctrine dei vehementius insistit hoc studiosius cogitet
errore scismaticorum sequentes a sancta universali ecclesia diuisa possit
venire. Et quid labores proderunt si non in vnitate fidei inuenta fuerint
nunc autem dei omnipotentis oculos in bonis actibus animam principaliter custodit
hinc enim dicitur Vna est columba mea perfecta mea. hinc ad moysen dicitur
est locus penes me et stabis super petram. Cuius locus qui non sit in dominio
tum circumcta ab ipso per quem tanta sunt contineri. sed tamen est locus apud eum
sancte ecclesie vnitas in quo super petram stare dum confessionis eius soliditas
humiliter tenetur. de quo loco subiungitur. Tunc videbis posteriora mea. id
est mea. id est in ista ecclesia stantes dominus posteriora videbimus quando iam ea que
sine permissa sunt celestis patrie gaudia contemplantur. Pusilli autem
omnes qui trium capitulorum occasione recepta ecclesie eius disciplina
fugiunt de suis carnalibus actibus reprehendi pertimescunt. subesse
sedibus apostolice praecepto noluerunt. et nos qui de fide reprehendunt quam
nesciunt. et dum non in fide recti sunt neque in bonis operibus intenti student
et clare pro fide videantur. sic quoque fiunt cottidie deteriores fiat
in eis culpa grossescit qui quasi de zelo feruoris videri et lau-
dabiles appetunt. Sed impleatur quod scriptum est Christo operibus corporis congessit eos

Cicatrix.

Unitas ecclesie necessaria est ad salutem

vita corporum tua caritas attendat et intuitu intentionis aspiciat. Ut enim
lectioni tuae de eadem re breviter loquar sancta Calcedonensis synodus in qua
ad diffinitionem fidei et prolationem canonum de generalibus locuta est. Nam
post prolationem canonum specialia episcoporum certamina sopire curavit. Epistola
vero quam in ea reverentissimus Ibas denegat sua in extrema parte synodi
lateat agnoscitur. Quae videlicet epistola Nestorium inauditum et inquisitione
sancta damnatum asserit, Cyrillum vero in Apollinaris dogmata cecidisse
suspicatur. Et si totus superior textus praedictae synodi legatur quantum ea
eidem synodo adversa quia sancta synodus et Nestorium sicut est haereticum denun-
tiat, et beatum Cyrillum virum catholicum veneratur. Epistola ergo quae illum
defendit qui synodo damnatus est et eum accusat qui synodo veneratus
est procul dubio diffinitioni sanctae synodi probatur adversa. Sed quia defensores eius
solent dicere quod hanc Ibas eo tempore scripsit quo adhuc Cyrillus prius
capitula quae nondum exposuerat dubius habebatur, in hac ipsa epistola
pende quia legitur quod inter orientales episcopos et beatum Cyrillum pax fuit
celebrata. Si ergo post concordiam pacis post satisfactionem amotae dubitationis
haec eadem epistola scripta est constat quia non est catholica quae virum catholicum
atque in toto synodi volumine laudatum haereticum appellat. Haec pauca
dixi quia ex quinque scripturae caritatis hanc in re dubitationem tua caritas
habeat non inveni. De ordinationibus vero apostolicae sedis utrum post bap-
homicidam aliqui sint addita tua caritas requirit, sed usque ad vigil-
ipse tempora expositas ordinationes prosilire esse cognoscas. Alloa vero t-
imiama storacem et balsama sanctorum martyrum corporibus offerenda lau-
pitum deferente transmisimus. In extremum vero epistolae requisisti quod eis

De Originali

responsio sit qui dilectionem tuam de parvulorum animabus requirunt quae sine
gratia baptismatis moriuntur dicentes: Si corpus originali teneatur culpa
anima quae a Deo datur rea esse quae adhuc in actuali delicto non consen-
corpori. Sed hanc de re dulcissima tua caritas sciat quia de origine ani-
mae inter sanctos patres requisitio non parva versata est, sed utrum ipsa ad Adam descen-
derit an certe detur singulis incertum remansit eamque in hac vita insolubilem
fassi sunt esse quaestionem. Gravis enim quaestio nec valet ab homine comprehendi quia si
de Adam substantia animae cum carne nascitur cur non etiam cum carne morit-
tur; si vero cum carne non nascitur cur in ea carne quae de Adam prolata est
ligata peccatis tenetur. Sed cum hoc sit incertum illud incertum non est quia nisi sacri bap-
tismatis gratia fuerit homo liberatus omnis anima originalis peccati vinculis
astricta. Hinc enim scriptum est: Non est mundus in conspectu eius nec unius diei infans
super terram. Hinc David ait: In iniquitatibus conceptus sum et in delictis
peperit me mater mea. Hinc ipsa veritas dicit: Nisi quis renatus fuerit ex
aqua et spiritu sancto non intrabit in regnum caelorum. Hinc Paulus apostolus ait:
Sicut in Adam omnes moriuntur ita et in Christo omnes vivificabuntur. Cum ergo
infans qui nihil egit in conspectu omnipotentis Dei non valet esse mundus, cur
ex ultimo ingenio prolatus in iniquitate est. Cum in quibus mundatus aqua baptismatis
fuerit mundus non est. Cum in Adam homo moritur si originali peccati vinculis

Sz q[uia] gen[us] humanu[m] i p[ri]mo p[ar]ente ue[lu]d i radice putruit aridi[ta]te traxit i
ramis z inde om[n]is homo noluit p[er]mane[re] sine pecc[at]o De hijs aut[em] sub-
tili[us] z lati[us] loqui debuera[m] s[ed] du[m] me z curaru[m] tumult[us] p[re]mu[n]t z hare[ticorum]
p[ar]titor ut laxari debuissz importu[n]e c[on]stitit Vn[de] multa debui
[br]evia loc[ut]us su[m]. Rogo aut[em] omnipote[n]te[m] d[eu]m ut sua te gra[tia] p[ro]tegat
[e]t i pet[ri] ap[osto]loru[m] p[ri]ncipis intercessio[n]e a mal[is] o[mn]ib[us] illesu[m] s[er]uet q[ua]t[inus]
[a]mor celesti[s] desiderij i tua me[n]te cottidie ardenci[us] excrescat
[e]t s[ecundu]m no[m]i[n]is z s[ecundu]m scipio robustior ad celestia p[re]mia multiplicia
[ca]pienda p[er]tingat. Tr[ans]misist[i] a[ute]m ad nos omeliaru[m] codices q[uo]s
[e]xpo[s]ui e[tia]m du[m] adhuc loqui p[re]ualem ut q[ui]a p[ro]p[ter] incre[dulita]tem sedule
[co]lloqui no[n] possu[m] carit[ati] tue ut p[er] ea que scribe[re] ualui abs[en]s no[n] su[m].
[L]oquu[m] q[uo]q[ue] uestime[n]tu[m] tr[ans]mitte[re] studui p[er] quod tua c[ar]itas q[ui]a
[s]pirituali i a[n]i[m]o calore ardet foris a corpe artuu[m] frig[us] repellat
[r]ogo aut[em] ut p[ro] me orare eni[x]i[us] debeas ut tue intercessio[n]is ope z
malis p[rese]ntib[us] eripi z et[er]nis m[er]ear gaudijs p[er]frui. Gregori[us]
maximiano ep[iscop]o Rauenne lxxxiij.   Remeantes p[re]mi[ti]t[us] ecc[les]ie sedi

[N]atores p[re]sentiu[m] de hystrie p[ar]tib[us] ad nos amp[li]ari te d[omi]n[u]s cupient
quos p[ro] sui laude desiderij cu[m] affectu suscep[er]im[us] de c[on]uersac[i]o[n]e
accepte p[re]mi[tu]s p[re]missa exhortac[i]o[n]e n[ost]re q[uo]q[ue] eoru[m] ut erat desideriu[m]
e[ss]e nos[tr]am[m] militasse s[ed] fr[ater]nitas u[est]ra g[ra]tanter excipiat eis q[uo]q[ue]
[s]olem ut excessit libent[er] impendat q[ua]t[in]us ad ip[s]a reuertentes
[n]ullis i bono ope[re] suo p[er]u[er]soru[m] inquietudinib[us] fatigent[ur] magis
[q]uoq[ue] apud excellentissimu[m] filiu[m] n[ost]r[u]m id studiosi[us] p[er]agatis ut
[p]ro illos missionib[us] apud illos quoru[m] illic m[aior] est securos i
o[mn]ib[us] reddat ut horu[m] quiete alioru[m] q[ui] i scismate positoru[m] di-
[ui]sio[n]is g[ra]uiam p[ro]uocent. Greg[orius] Constantino ep[iscop]o medio-

[N]ato[r]ing solitarie ecc[lesi]e p[re]dicator p[ro]ximu[m] p[er]lanensi lxxxiiij.
[P]otestates maiores s[e]c[u]li obtinere ualuit ad mouere sese co-
[n]alit nob[is] q[uo]q[ue] ta[m] nimie[n]te p[re]ciu[m] q[ue]m attestac[i]o[n]e horu[m] o[mn]i[u]m p[re]ualet
[c]redidit. Et qua re i humanum credidi si is qui se q[uo]q[ue] multu[m] time-
[r]e d[ici]t i aliq[uo]d i me temptac[i]o[n]em mi[ni]me mouere potuissz. Et id
[d]ecreui ut reuerentissi[mu]s fr[ater] n[oste]r z coep[iscopu]s maximian[us] ei[us] cam
[d]icat i rauennati urbe cognosce[re]. Si a[ute]m p[er] e[ius] forsitan h[abe]re
[co]nsiliu[m] ut u[est]ra q[uo]q[ue] fr[ater]nitas si ei laboriosu[m] no[n] est ad ea[n]de[m]
[ci]uit[a]te[m] fatigare se debeat z cu[m] p[re]d[i]c[t]o fr[atr]e i eod[em] medico p[er]it[us] sedi
[s]ed no[n] reu[er]entioru[m] q[uo]q[ue] s[an]cti placuit scitote n[ost]r[u]m o[mn]ib[us] mo[d]is placit[um]
[q]ui m ego iudiciu[m] meu[m] reputo z que ut q[uo]q[ue] nob[is] relaxa[n]da
[s]c[ri]pto c[o]mpet[en]s me relaxare ore tenere, h[oc] tu sollicite pensatis
[n]e al[iqu]o[d] cu[m] pectore mixti al[iqu]o[d] cu[m] iniuria s[an]c[t]e ecc[lesi]e, huius a[ute]m rei
[e]xecuc[i]o[n]em castorio cartulario iniu[n]ximus ut ip[s]e nobis debeat
[ci]cta que acta fu[er]int subtil[ite]r renu[n]ciare. Greg[orius] hilarioni
[s]ubdiacono capree hystrie p[ro]uincie lxxxv.   Conditoris huiac no[n] in-

[R]edemptor n[oste]r dei ho[min]u[m] q[uo]q[ue] mediator / memor sic ve[n]imus su[n]t[is]
[c]o[n]tingit ut ip[s]e i et[er]nit[a]te p[er]manens ita t[em]p[or]alia occulto instinctu
[p]a c[on]siles modera[c]io[n]e dispo[n]it q[ua]t[in]us dec[us] manum a[n]tiq[ui] hostis
[ui]llate[nus] rapiat. Oc[c]ulos a[d] secula m[ea] s[ecundu]m mi[ni]s ecc[lesi]e coadunatos

ce perscruit. Nam et quisquis eorum inter quos conclusi degere flatibus mot[us]
tempus ut palmes titubat radix tamen vere fidei que ex occulto per
domino inducto virens manet que accepto tempore fructum de se ostend[ere]
valeat qui latebat. Et quia nos nunc ex desiderio nostro gestum esse sim
verius illustracione cognovimus qui scismaticorum inter quos habitas[ti]
nacia refutantes coadunari ovili dominico mente promptissima
vel opponere innotas. Quia eum scissura displicet sanctos se esse ill[ic]
testantur et reprobantes errore conditos vos amare quod veri[tatis]
unitate quod deinceps. Hinc est quod nos et vestra dudum directa peticio et litter[arum]
presencium vestrum salvum nostrorum salubria postulacionum letificavit. Ad[...]
per quos significastis nos de vobis reprobacione gressus errancium, te[...]
rum salubriter querere per quod vestri nobis sancte ecclesie reformes
ad retribucionem bonis operancium qui intra eius sinum constituti sunt debi[...]
tenderis. Unde sic laudabile vestre quia in clerum amice perseveranti nostre mi[...]
cum omni gaudio suscepimus libenter amplexi sumus hortantes cum divino auxilio dispo[...]
nentes ut sequidem ecce que nos in vestra reformacio cetera peticiones
ab scismaticorum lapsu se segregabis ecclesie voluntate vestri commiti
et coepiscopo nostro Maximiano evidenter scripsimus qualiter peticionem
vestram ex nostra auctoritate debeat confirmare. Sin vero quod optandum non est
nos ab illorum se voluerit scismate separare eius quo vestra cetera p[...]
here valeat sacerdote, predicto fratri et coepiscopo nostro scripsimus quatenus in[...]
et pia mentis vestre devocione sortiatur affectum, et grex dominicus quo[...]
antes inimici iacula sit securus. Gregorius Basilio lxxxvi

Multum cor nostrum magnitudini vestre congaudet quia sic nobis studio[sis]
vestris actibus innotuit et vobis et apud homines gloriam et ap[ud]
deum omnipotentem premia mercedis acquirat. Inter alia enim laudabilia
que agitis quam quanta hereticorum scisma per unitate ecclesie amoris fu[...]
attendit, et multorum tunc relacione et nostrorum modo plene testi[...]
cognovimus unde redemptoris nostram exoramus ut sua nobis in [...]
gratia suffragetur et effectum nobis implere tribuat quod velle concessit. Ca[...]
ergo hac in re tanto accomoda retribucionis accrescunt quanto [...]
studium laboris augetur. Premia dulcedinis salutantes hortamur ut
optinuerit occasionibus inventa efficacia vestram excitet empig decati[...]
atque in moribus quicquid possibile fuit omni studio agere contineatis quibus
predicatione desiderium nostrum de reversione errancium adiuvare dig[nemini]
compleatur. Presencium vero portitorem cartularium nostrum quem pro [...]
illic causis transmisimus magnitudo vestra ut bona sua multiplicet
sibi in omnibus studeat solaciis adiuvare. Omnipotens deus sua vos
gracia protectione cum filiis et omni domo vestra ab omni adversitate tue[atur]
atque custodiat vobisque et presentis vite prosperitate et leticiam future c[on]
cedat. Gregorius Gallicio exarcho ytalie lxxxvii

Ita nos hoc quod in de Sclavis victoribus nunciasti magna leticia revelacionis
cognoscite. Et latores presencium de Captana insula vestri ecclesie
commiti festinantes ad beatum Petrum apostolorum principem ab excellen[cia]
vestra transmissi sunt. Inde hoc enim quod hostes vestros amplius prevaletis si eos qui
hostes agnoscitis sub iugo recti domini revocatis, tanto quo illas ab

and homines fortit agit quato ditas i homib; sincta ac deuota
ncte fecit. Cu aut exemplar iussiois que p scismaticoz defen
sue tusmissa e in omdi noluist pensae in dulcissima nra excelle
dbuit qz quuis iussio ipa subrepta e no tu ea nob pceptu e
u uenietes repellat ad vnitte ecce sz ut ueniu uoletes ht
o tpe minie copellat vn notu eut sz ipa pyssimis impatoib
nib suggere festine dcatis qtus cognoscat q coz tpib; scisma
ti omipotetis dei solacio z labore nro sua sponte venti festinet
ne aut de insule captane ordinatoe festinet p venen
frem z coepm maximianu nra excelleu agnouit. Illud no
cognoscite qz me no mod ce cotristauit q maior domi qui pe
tory epi uoletes venti suscept ea se pdidisse pfessg e z p
ny ab adusays ecce tenebat. Cu go no neglia sz uenalite
e fcim arbitror. vn miror qz i eis culpa hac minie nra ex
celleu vendicauit. sz tu qz ht miratg sum cicig repheudi. via
ui dns iustiq cotilu pbet qui pace cu ecca catholica no ht. i
i put hetici addici. pi sti pet aplor pucipis natalicium die
roma ciuite nos fate uelle phuet. Et orang ompo dns
sua nos mna ptegat z uota nos imple cocedat. Sz pdaus
u uir eloquetissimg peto ut simlt ueniat qui si no uenut a
uis obseqis recedat ut ecce si nra excelleu fortasse cingeb
is nequiuit ipe at ecce vniti quiuit. ad peto ut nroz cosi
lioz ptriceps no sit. Bonu em uiru odio si pessimi no ect er
ruges. De cauo maximi qz imptuite dultcib nroe ia fire no
ssimg. quid deinumg castoris nostro suggeste cognoscatis.

Gregg maximiano epo rauenne lxxxviii

Preuenit assertes
latores ad nos pnciu illu mt atqz illis defens qt i castello
quod nouas dr. Epus quida nomie iohes de panonijs
uenies fuit costitutg qui castello coz insula q captana dr
et qi p dyocesim guietta. Adiungit at q eod; epo uiolent
istrico epo epulso alig illic fuit ordinatg. de quo tu hoc
patuisse refuit ut i pdco castro sz i suo hitare debuiss q cu
lit cu eis degeret i errore se stismatis detine noluit atqz cu
ui plebe sua excellentissimo filio nro Callinico exarcho
ticon; dedit ut catholice ecce cu omib; qui cu ipo erat sic p
omg qui vm debuiss. Qui ut aiut ab scismaticis psuasg
senectipm rediyt z nuc omib ei ppg qui i pdca insula co
sit sacerdot pter eoe dilapsg e qz du sce ecce vni desidat
u eu recipe no pt qui ad scismaticoz errore redyg est
petiint ed ordinari alui debere sz nob qz tucta nite e distrite
subtilit pscrutari ht diuinandu ee puidimg ut fitnitas tua
eund; epm mittat eu qz venti ad ecce catholice vnite z
ipa plebe amoneat. Qui si iam monitg redire cotepsit
ex dei decipi no dz i errore pastoris Et io fritas tua illic
ui ordinet eadq qz insula i sua dyoc heat quousqz ad fide
catholica hiriori epi reuitan et riz ecce dyocescos iura sua

et destituto pastore populo non desit protectio et cura regiminis. In hijs ergo
fraternitas tua sollicite vigilare ut plebes eciam que ad ecclesiam venire
studiosius admoneantur quatenus constanter in sua reversione firma sit ne prauis
cogitacionibus in errorum iterum fouea velabat. Excellentissimum
exarchum petere studeat ut ipse suis suggestionibus piissimis impera
torum auribus innotescat, quia quamuis iussio que ad eum delatum
recepta esse videatur non tamen in ea iussione ei preceptum est ut volentes
ad ecclesiam non permittat redire sed ut inuitos hoc in certo tempore minime
compellat. Huius ergo cause ordinacionem in sua cura filius noster suscepit
qui ordinauit dubium non fuit. Cum tamen et nobis communi filio anathelio
scripsimus ut hoc piissimis principibus subtiliter innotescat excellentissimi
filij mei domini gallicini exarchi assidue et importune pro presbitero
maximi scripta suscepi. Cuius importunitate michi inhabitum amplius
facere debuisse nisi ac eiusdem maximi causam tue fraternitati committere.
Si ergo ad fraternitatem vestram venerit idem maximus deducatur et hortetur
eius ecclesie archidiaconus et cognoscat sanctitas tua si recte ordinatus
sit in symoniaca heresi lapsus non est si ei de criminibus corporalibus nil obsit
mittatis si se non cognouit excommunicatum quando missas facere presumpsit.
Et quicquid sub timore diuino iustum fuerit decerne ut nos disponi tu
consensum deo auctore probeamus. Si autem tua fraternitate suscepta processu
filius noster habuit et reuerentissimus vir frater noster constancius medio
lanensis episcopus rauennam veniat tecumque resideat, et de eadem causa
pariter decernite et quod vtrique vobis placuerit in placitum esse certum tem
pus decernite. Quod utique nobis placuerit in placitum esse certum tempus.
Sicut enim obstinati esse humilibus non debemus ita districti existere
debemus. Vna ergo fraternitas sic scripture sacre paginis didicit quisquis
pendit in eius negotio decernat. Gregorius Eusebio thessalonicensi ur
bano Codratino Andree nicopolitano Johanni Corinthi Johanni
prime Justiniane Johanni Cretensi Lariss et ceteris exodiutinis. Lxxxij
Suscepti regiminis cura constringimur officij nostri sollicitudinem vigilanter extendere et fratrum nostrorum animos salubribus
ammonitionibus instruere ut nec ignorantes se surrepcione prava decipere
nec scientes dissimulatione quadam valeat excusare. Cognoscat
siquidem fraternitas vestra iohannem quondam constantinopolitane ecclesie
antistitem qui dudum contra patrem ecclesie omnium despectum et iniuriam sacerdotum
modestie ac mensure sue terminos excessisse et in synodo in
tate superbum ac pestiferorum vocabulum nomen hoc est vlnis ecumenicabilitatis
usurpasse. Cum bone recordacionis pelagius decessor noster agnos
ceret omnia gesta eiusdem synodi preter illa que illic de causa venerande
memorie gregorij episcopi antiocheni sunt habita valida districtione cassa
districtissima increpacione corripiens ut se a nouo et temerario
superstitionis nomine cohiberet a deo ut suum diaconem idem nec per
emendaret procedere prohiberet. Cuius nos rectitudinis zelo pro omnibus
statuta ipsius sine refragacione deo protegente sanamus quia dignum
ut nostram decessoris viam gressibus inoffensis incedat que de ecclesia

ho ad reddenda rom eccle iudicis tribunal expostati. quare ne
qd obmittere q ad pace eccle ptinet nidbim nris eadem scissim
hem scripts fencliteriqz conuenimus ut amoto supbie nomie
cordis sui elatoe ad humilite qua mgr et dns nr docuit incliaret
cue qui neglexisse comprimus. Hec eadem et beatissim fratrem et sac
dote nrm Cyriacum succore vrus no destitimus amonere. Sz q
bia ut uidimus hius indicto emo pruiquit et puersioe sua pa
rit hunc gnb immitus ut ipos qui ei odice by atqz humilit
niendo debuit p hec supbie uocablm puersaeb habeat sacerdo
tes hortor atqz suadeo ut nq nrm hec nom aliqn recipiat nq
consenciat nq scribat nq ubi fuit scriptum amittat ut scepe dce
diciat. Sz sicut omnipotentes dei ministros decet integrum se ab
hiugl venenata infectoe custodiat ut callido insidiatori ise
lucro pbeat qui hec et in tocius eccle iniuria ac dispensatoe et
sit dyspimus nomine despectum sit. Nam si vnus vlib est restat ut
us epi no sitis. puenit ad nos q frnitas vra ad urbe sit
constantinopolim conuocata ut quis pijssimus nr imperator aste
illicita no pmittat tn ne pusi homines querentes in arcaos
recepta ad p hius nois supsticoe locum surrepcoib requirat al
d aliam rem facere synodum cogitet quib in ea callidis machi
nacoib inducat. Quamuis absqz aplice sedis auctore atqz consu
nullas quecqz acta fuint uires habeant. Vnde coram omnipote
deo obtestor et moneo ut nq nrm quibuscz blandimentis quibz
minis quibz terrea assensus. Sz p cetum iudicis consideracoe aduersos
eius desideriis salubriter ac vnanimiter exhibete. Et pastorali
constancia atqz aplica auctoritate suffulti pdone rueteqz lupum
excludite et in distissus eccle contendite. Ne de hac re quamqz sub
reptoe synodum paciamini quale quidem nc synodus edcta e celebri
bqz pit ammonemus ut si forte nil actum de hq pusi hois
intencoe fuit sz de aa re synodus forte collegit. cauete sitis
canti circumspecti vigilantes atqz solliciti ne qd illic qo locum ad
prium pundiciali sine illicite ut aduersus canones censeat.
Sz si quid incedentes utilit ea tractandum e sic ea de qua agit
firmum accipiat ut statuta uetera nc conuellat. Vnde iterum coram deo
ecias ipius amonemus ut h omnia summo studio et toto mentis
intencoe sinctis. Nam si quis q no credimus scripta pnicia aliq
parte neglexerit a beati petri aploz principis pace se nouerit se
gregatum ita ergo frnitas vra agat ut cum pastor pastorum uidi
uenit de loco regiminis quem accepit reatum huo no possit

Mensis Junij Indictoe .v. Gregor romano defensori .xc.

Filius nr theodosius abbas mon alibois quodam patricio
in campanie pte construeti nob nosciti intimasse rusticanam
qda illustrem feiam ante hos fere xxti annos condito testato
filiorum gnale suum herede instituisse eiqz de construendo illic i si
cia mon hac condicoe insparita delegasse ut si infra anni spa
cium oia libertis dimissa legata no solueret, ut pdictum mon ita

ut voluit minime ordinaret. Tunc sancta Romana ecclesia portionem quam in fundo
comitis habere visa est et debebat sine dubio vendiderit et ipsa ad prolibanda
eadem legata ut constructioni ipsius monasterii solacia commendavit. Verum
quantum didicimus dimissas res hactenus minime ipsi monasterio esse completa ab
debeos nunc usque heredibus possessionibus per aliquos detinentur. Cum ergo experien-
tia tua causam exquirat atque discutiat. Et prius quidem si in conditione
testamenti heredes incedit per quod virtutem habeat causas etiam investigare
te volumus atque evidenter addiscere et utilitate pauperum sit ei ordinatio
proposita exequi. Et tunc pro ordinatione cellae illius quae venit tegi
dimisse vel instanter esse sollicitum quatenus pie testatricis nobis in ipsis
valeat adimpleri et tentoribus iniusti culpa retentoribus in debito
ex iusta amissione cognoscat. Cum omni vivacitate causam hanc te
exequi et ad effectum te volumus deo auxiliante perducere ut pia
ordinantis devotio servata effectum. Sed monasterio ipsi tamen salva ipsius
solacia ad te volumus ut laycae personae qui ex conditionibus nomine quidem
animis debuerunt ferre solacium reddendi non habeant sicut asseritur
facultatem. Gregorius Chrysantho episcopo Spoletano. xci

Ante hoc biennium fraternitati tuae Umbriensis ecclesiae visitationis deputa[vimus]
officium in quo dum modo servisse minime nihil nobis de provectionibus fa[cere]
voluimus clericorum. Nunc nemo nunc tenebit hic penitus portitoris pro dicte ecclesie
clericorum deprimunt sacerdotes se nunc in eadem ecclesia nec fecisse prothibis h[...]
hortamur ergo fraternitatem tuam ut siquidem tale patiunt reperire personam [...]
spiritualis decreti ... testimonio ... celebri dignitate [...]
incendio non potest cum omni studio ac vivacitate pas exequi qui
presbiterii ordine valeat consecrari quorum vita actusque subtili p[...]
inquisitione discutite ut in nostris ecclesiis vel sacri canones vel ecclesie [...]
valeant ab initio ut hanc provisione privatus illuc degentibus quod[...]
quasi se privatus ob sacerdotium inutilitate flebili coguntur recepisse
se gaudeat, et in ecclesiis sacra missarum solempnia decet non deveniat.
Sed et pro consignandis infantibus fraternitas tua illuc currere [...]
ut nihil sit quod pastoralis sollicitudinis nos cura remordeat.
Gregorius Castorio notario Ravenne. xcii

Dum Florentinus Ravennatis ecclesie dyaconus apud nos praesens fratri
et coepiscopo nostro Mariniano de usu pallii ageret requisitus a nobis
que esset antiqua consuetudo respondit quod in omnibus letaniis pallio
Ravennatis episcopus utebatur. Quod ita non esse et ab aliis didicimus
et epistolis Iohannis quas ei ostendi fecimus evidenter apparuit. Sed hic asse[ruit]
quod dicere iussus est. Nam tempore quo a te fertur Iohannes quondam episcopus in du-
bitatione pallio inordinate ac temere uti praesumeret scripsit nobis
hanc fuisse priscam consuetudinem ut civitatis ipsius episcopus pallio in leta-
niis solempnioribus uteretur. Quarum litterarum exemplaria pro tua infor-
matione transmisimus. Adeodatus vero presbiter ecclesie tue dum apud nos es[set]
quo hic fuit similiter de eodem usu pallii agere omnimodis studuit. Vo-
lentes cognoscere veritatem cum scilicet que esset consuetudo curavimus requirere.
Qui ut credi bene meruit suaderet atque a nobis valeret quod parebat ex[...]
sub iureiurando testatus est antiquam consuetudinem fuisse ut in iiii tantum
in quibus solempnibus letaniis pallio civitatis sue episcopus uteretur. Cognosc[...]

Confirmacio · Episcopo convenit

39 124

g tua diligent[ia] invigilet et cum omni sollicitudine quot letanie solempnes ab
antiquitus fiunt requirat. Nec eas solempnes nominando requirere stu-
deat sed maiores ut ph[?] quod nos prefatus adeodatus dyaconus tes-
tatus est, et predicti iohannis episcopi frater epistola dum constitit quante letanie
solempnes fiunt quotiens induit solebat in letanijs pallium cog-
noscetis libentissime concedamus. Sed hoc non ab illis perquirat qui
... eius exhibent, sed ab alijs quos sine favore posse esse cognoscit.
... quecumque sollicita indagatione reperit nobis subtiliter indicet. ut
... sicut diximus cognita fuerit et concepi nunc venientem maximam
... nos volueramus. (Mense Julij indictione y Gregorius dominello episcopo)
In vestra mente vestra magnitudo quante sit dulcedinis ex vestra xcvj
ut suspicor mente pensatis. Certe sicut scriptum est Amat anima amantem
se. In eo quod me diligitis vos quam a me diligi scitis. Et quod prius illuc
... castoris cartularis vestro veniente vobis minime scripsi non torporis
... fuisse credite sed cessitudinibus et occupationibus. Nam vos et presentes
vos videre cupimus et absentibus colloqui saltem per epistolam desideramus
... et optamus ut vos beatus petrus apostolorum principis ad sua limina
felicitis perducat. quatenus in omnipotentis dei gratia presentem presentia vestra inveniar.
Gregorius eulogio patriarche allexandrino xcvij
Epistola dulcissime vestre sanctitatis lator presencium defensor suscepi quando
in de eius causa ... tam emendanda locuta sit. Sed mox ut venit
... possessio quam querebat ab ecclesia vestra tenebatur agnovit. Unde quam
... rerum reddidit. Cetera autem que cum alijs habuit sine strepitu
... decidit. De causa vero de qua mihi scribere omnino fuerat nunc vestra sanctitas scripsit
... una me et tardum esse indicat ne fortasse in scandalo divisionis
... super eadem divisionibus nolui auctor existere. Elegi enim ut ea que
... cura sit per alios existeret. Sed sequenti tempore deo auctore probabitur
... causa quod deo placet conspicio hominis non formido de qua nos
... in constantinopolitana civitate venientibus scribere curavi, ligna
... sicut vestra beatitudo scripserat maiora paravimus sed ita parva navis
... transmissa est ut nisi precisa exciperet ferre non posset que recidi nolui
... vestro iudicio quod de hijs fieri debeat reservavi. Si autem non sint utilia
... ea in alijs usibus aptamus. Peto autem ut pro me exorare vestra sanctitas
... debeat quia et podagre doloribus et barbarorum et curarum afflic-
tionibus incessanter premor. Sed si in orationibus vestre opem impenditis
credo quod me contra adversa omnia fortitudo munietis. Gregorius maximo
episcopo salonitano xcv ordinationibus tue premordijs tuo mali
omnibus culpabilibus pro mobile culpam addimus nos sedis
apostolice auctoritate eo quo decuit moderamine temperantes nunquam
... usque adhuc quod causa poscebat exarsimus, sed ut longius mansuetudo
... quantum excitasti perduceret ob credita nobis sollicitudo vehementer
... gebat ne quedam illicita que de te audieramus negligentia ob-
... mittere videremur. Quod si bene consideres ipse penitere satisfacere debendo
... habebas atque ex hoc adversum te zelum nostrum acrius incitabas. Et

Ho[mines] dilig[un]t diligenti se.

Correcto venia conceditur

ubi salubri tandem consilio usque ingo te obice humiliter submisisti et de
tua penam agens digna te ut deputauimus satisfactione purgasti. Jd
dicta uel grauem fore contumacie morte atque immo te receptum consortio tu
lade, quia sicut perseuerantibus in culpa distitores ita resipiscentibus uo
benignos esse decet ad ueniam, proinde quoniam fraternitas tua apostolice sedis
quiuomus se repasse cognoscit prius ad nos transmittat qua pallium
defendum ex more percipiat. Nam quemadmodum inlicita presumi no
timus, si que sunt consuetudinibus non negamus, sed aut et hec concedenda dispi
timus, si que sunt consuetu non negamus. multum tamen ad nos petitio dulcissimi atque
nobis loci in uocauit, excellentissimi filii nostri domni callinici exarchi ut propancius erga
te ageremus exegit. Cuius benigna uoluntati nec preterire nec potuimus
te agemus exegit. Cuius bonam uoluntatem nec ptulimus nec potuimus ad nos autem

tristem Gregorius mariniano episcopo Rauenne xcvi

Que de causa maximi sunt agenda ex epistolis quas misimus agnosci
Sed quia qualiter hac de re fraternitas uestre nobis sit ac magis petio
presenti latore castorio cartulario renunciante cognouimus. Jdeo i
ipsum maximum coram nobis et predicto cartulario renunciante cognouimus
uero de symoniaca heresi predicto se sacramento purgauit atque de c
ante corpus sancti apollinaris sic supposuimus tamen requisitus liber esse
tamen ipsius fraternitatis uestre de eo qui ex ignorancia missarum solempnia
presumpsit iudicio committimus qua debeat pena pro culpa purgari.
Et ideo quicquid nobis si domini placet terminum dispositioni nec aliquid de eo
dubium habeatis. Nam quicquid a nobis hac de causa fuit ordinatum
certe suscepimus et libenter admittimus, hortamur tamen ut debeatis
solliciti et ita que fienda perspicitis tractetis quatenus et illi sic ita uobis
benigne pro tibi et uigore ecclesiastici ingenium congruant ut omnes de
sacerdotibus Superscriptum uero portitorem presenti quid nobis
ei sit agendum instruximus a quo cuncta subtiliter addiscere
sic nobis omnibus exhibeant in una sollicitudine uiram fuisse pi
senciamus Gregorius Castorio notario Rauenne xcvii

Quanto tedia uobis et inertias uideres causas longi tanto te
strenuum et sollicitum exhibere prouide si maximus solonitanus
predicto sacramento finauit symoniaca heresi non teneri atque de aliis
ante corpus sancti apollinaris tamen requisitus innoxium se esse uid
et de inobediencia sua penam sicut deputauimus egit uolumus t
ad consulendum ei epistolam quam ei scripsimus ubi ei et grauem
et quomodo nobis reddidisse curauimus expressius tua dilectio
quia sicut in contumacia persistentibus seueros esse nos conuenit,
ita humilibus et penitentibus negare locum uenie non debemus.
Pro de fratre uero sabiniano episcopo iadertino uel aliis qui se cum
sede apostolica contulerint cum eodem maximo oratio studiose agi
cum illas in ea qua decet caritate recipiat et dolorem conceptum
ex eo in corde retineat, sed prouidenciam cum eis gratia et sincera dilectione uiuat

Bunato episcopo Cumdrat xcviii

Januariana religiosa femina petitoria, quam hoc in subditis in
furiana iuris sui oratorium se pro sua deuotione fundasse, nobis insinuaverunt suggeste

Penitentibus venia conceditur

[Eccle]sie sanctorum Severini confessoris et Iuliane martiris desiderat consecrari.
Et ideo frater karissime si in tue parrochie memorata constructio iure consistit et
nullum corpus ibidem constat humatum percepta primitus donatione legitima id est in
redditu prestantes liberos a tributis fiscalibus solidos x et gestis quoque
municipalibus alligata predictum oratorium absque missis publicis
solempniter consecrabis ita ut in eodem loco nec futuris temporibus baptisterium
construatur nec presbiterum constituas cardinalem. Sed si missas ibi fi[eri]
supradicta conditrix forte voluerit a dilectione tua presbiterum noverit
postulandum quatenus nichil tale a quolibet alio sacerdote nullatenus presumatur.
Sanctuaria vero suscepta sub cum reverentia collocabis / Gregorius Ianuario
episcopo Neapolim xciv
Ianuaria religiosa femina sanctuaria beatorum Se-
verini confessoris et Iuliane martiris oblata petitione postulat
debere condi quatenus in eorum nomine oratorium propriis constructum sumptibus
solempniter consecrari. Et si frater karissime prefate desideriis ex more te prep ac
convenit obedire ac devotionis sue in consecratione qua postulat
[par]tiatur affectu. Gregorius Constantino episcopo Mediolanensi C
Lator presentium Evencius diaconus fraternitatis vestre nobis tale intimavit
[...]bus a nobis iniunctum ut reliquias beati Pauli apostoli sed et beatorum
[...]sis et Pancracii pro eum ad nos dirigere debemus qua petitionem
tam circa nimis effectui mancipanda, fraternitas ergo vestra solito
studio perscrutari non differat quatenus in locis quibus reconditi sunt lu-
minaria vel alimonia ibidem servientium aut dedicationem loci ipsius
[...]dant refulgeat et tunc in eisdem locis dicta sanctuaria sub cum reverentia
collocentur. Ne loca deo dicata si predicta provisio omissa fuerit
[...]stis temporibus destituta quod absit servientium reperiant obse-
quiis / Gregorius Gaudioso episcopo Eusebio episcopo Cxi..
Cognoscentes ecclesiam Tadinatem diu sacerdotis proprii regimine
destitutam fraternitati tue eiusdem ecclesie visitationis operam solempniter
delegamus quam ita te convenit exhibere ut nichil de provectionibus
clericorum redditu ornatu ministeriis vel quicquid illud est in patrimonio
eiusdem a quoquam presumatur ecclesie. Et ideo fraternitas tua ad predictam
ecclesiam ire properabit et assiduis adhortationibus clerum plebemque
eiusdem ecclesie ammonere festinet ut remoto studio uno eodemque
consensu talem sibi preficiendum expetant sacerdotem qui et tanto ministerio
dignus valeat reperiri et a venerandis canonibus nullatenus re-
spuatur. Qui dum fuerit postulatus cum solempnitate decreti omnium
subscriptionibus roborati et dilectionis tue testimonio litterarum ad nos
sacrandus occurrat / Commonentes et fraternitatem tuam ut nullum de altera
ecclesia permittatis [...] nisi forte clericis ipsius civitatis in qua visitationis
impendis officium nullus ad episcopatum dignus quod evenire non credimus
potuerit inveniri. Provisum autem omnia ne ad ecclesie te visitationis intuitu lai[ca]
persone aspirare presumat et tu precium ordinationis sue quod
absit noveris / Gregorius Clero et plebi Constantinas Cxii
Agnoscentes ecclesiam vestram diu sacerdotali regimine destitutam
curam nobis fuit eiusdem ecclesie visitationem fratri et coepiscopo nostro Gaudioso.

egubine ecclesie solempnit delegatam tui dedimus in mandatis ut nichil
predecessoribus clericorum redditu ornatu ministeriis quam a quoquam usurpad par
timus nos assiduis adhortationibus quem obediencie et remoto scrupu
uno eodem quam consensu tale nos preficiendum expetite sacerdotem qui et
venerandis canonibus nulla discrepet vite et tanto ministerio dignus ua
reperiri. Cui dum fuerit postulatus cum solempnitate decreti omnium subscriptionibus
roborati et visitatoris pagina prosequente ad nos veniat ordinand
provisuri autem omnino ne regulis vite vel militie laycali prius fo[r]mulatus eligendi
nos forum ille ad episcopatus apicem nulla rone perveheretur. Unum et nos nullius meriti
venia prioribus passe cognoscite sed omnes quos ex nobis de laycali p
adspirasse constiterit ab officio et quinone alienos sacerdos pro iubdiu
noveritis/ Gregorius Constantino Episcopo Mediolanensi. Ciij.

Latorem presentium communi filio euuentio dyacono qui fecerit vestre scrip
detulit referente cognouimus clericos ecclesie cumanensis quos sacerdotal
dio recurri ad vestre ecclesie monuistis vindisse non et tale a nobis a
impendi ut ad hoc redire cade et suadente prevalebat asserentes du
res suas iniuste ab aliis mi quos et a nostra ecclesia possessionem que nil
Cumana ad detinui Orundem nos sit vestro sollicitudinem orum laud
quam quod aptuit facere minime neglexistis sed ut nobis predictam possi
si eis vestre competit et si ad quinonem forte recurri distulit quam vestri
dure patiantur detinud sed ea cognita volumus ut vestre restitui. Si
ad vestre ecclesie quod optamus deo se inspirante qui tunc et si ut illis
ea illis pati sinimus concede Nam nec accedere excusace cos volumus
ad unus ecclesie synum redire desiderabiles exoptamus De ortis ut gu
in capitulare transmisso ex sua ytalie ecclesie vestre competere signastis
predictus nobis portitor indicauit ut subsequenti illuc prius transmitti
cum in alia curaminus euidenter iunge ut in vestre congrua indagatio
cognoscat ut quod iustum fuerit faciat/ Nam nos qui alios constitu
quam equitate non patimur multo magis nobis quos valde dignus tristes
linquere non volumus De aliis tamen quale in vero per singula sit vos
supradicti quibus filii relatore cognoscetis Septamus ad suscipiendum fil
nostrum anatholium dyaconum pro commendatione horum morum sicut vo
luistis fecimus Gregorius Januario Episcopo Calarit[ano] Ciiij.

Iudei de civitate vestra huc venientes questi nobis sunt quod synagoga eo
que Calaribus sita est petrus qui eorum superstitione ad christiane fidei cult
deo volente perductus est adhibitis secum quibusdam indisciplinatis sequenti
die baptismatis sui hoc est dominico in ipsa festivitate paschali cum gr
scandalo sine vestra occupauit voluntate atque ymaginem illic genitri
dei domini quam nostri et venerandam crucem vel byrrum album quo de fonte surgens
indutus fuerat posuisset De qua re et filiorum nostrorum eupatii glosi in
inclitum atque magnifici prisci deo presidis aliorumque nobilium civit
vestre ad nos eadem scripta attestantia occurrerunt Qui et adiacent
a nobis hoc pessime et predictum petrum ne hoc audiret fuisse prohibitum quod
oro laudamus quia sic revera bonum decuit sacerdotem nil sed prius iuste

versione voluisset. Sed quia pro hoc quod minime nobis hiis que peracta sunt innotuisset
displicere nobis quod sine causa dimisisset. Considerantes hac de re nostre voluntatis
intuitum ac magis iudicium hiis hortamur affatibus ut sublata exinde
cum qua dignum est veneratione ymagine atque cruce debeatis quod violenter
ablatum est reformare quia sicut legalis definitio iudeos novas non
patitur erigere synagogas ita quoque eos sine inquietudine veteres habere permittit.
Ergo supradictus petrus vel alii qui ei in hac indisciplinatione prebuere assensum vel pre-
buere solatium sine consensu huius zelo fidei se fecisse videantur ut pro hoc quod ab
unitas fiet quantum eidem amonendi sunt atque scire debent quia ita eos tran-
quillitas utenda est ut trahantur ab eis velle non ut adducantur inviti
quia scriptum est voluntarie sacrificabo tibi et ex voluntate mea confitebor tibi.
Sic ergo vestre fraternitatis cum sue habitatores adhibitis cum filiis suis
qui una nobiscum quia hoc displicet sacerdotalem adhortationem sicut
decet studeat facere quia ad hoc maxime tempore quo de hoste formido est
divisum habere non debetis. Preterea non minore de vobis quam de nobis
sollicitudine gerimus hoc quoque pariter indicandum curavimus quod finita pace
agilulfus longobardorum rex pacem non faciat. Unde necesse est ut
civitas vestra dum licet tempore sua vel loca alia fortius munire provi-
deat atque immineat ut hii dant viribus condita perveniant quibus dum
hostis illic deo contrario accesserit non inveniat quod ledat sed con-
fusus abscedat. Sed et nos pro vobis quantum possumus cogitamus et hiis
quorum interest ut se ab obsistentium deo adiutore preparare debeat
innuimus quia sicut nos vestras tribulaciones vestras attendite ita quoque
necesse vestras afflictiones vestras fili reputamus. Gregorius Eusebio

archiepiscopo thessalonicensi. C V.

fratre attendimus qua a nobis
Si quam magna sit pacis virtus fr studio sit colenda agnoscimus
hanc quippe dominus et redemptor noster in magno munere discipulis suis
relinquere ac dare dignatus est ut eos qui firmiter in fidei coherebant
pacis etiam facerent participatione consortes. Scriptum namque est beati pacifici
quoniam filii dei vocabuntur. Cum ergo pacificos esse desiderat filios episcopi
hanc custodiendo non veniat. Nam qui locum prebet discordie ipso
facto tanto se muneribus exsortem esse constituit. Cum fidei tue
sinceritas catholica nobis ut oportuit deo propicio sit virtutibus declarata
magna nimis admiratione suspendimur ut eos quos bene credere et
vera sentire cognoscis fratrum quorumdam scandalizationem paciaris
ne aliorum culpa firmitatis tue fuisse opinio. Nam quo sine erroris
suspicione sit qui paciam probat errasse. Ad qua de re estimatione
peccat si ea que fervor fidei postulat apta purgatione satisfactione
non prodiderit. Fertur siquidem lucam presbyterum tuum et petrum calcidonensem
te nolle suscipere atque ex hoc filiorum tuorum orthodoxorum corda
nimis levi scandalo perturbari contra quorum zelus non solum laudandus
verum etiam fovendus est. Hortamur ut cum sint primacie ac sollicitudine
fraternitatis hoc vestra primatus cura non desinat et si ab hac eos insontes

De Pace.

Dilig(enter) q(uod) dici dicit u(er)ba p(re)ceptoris s(u)net

xl. di. Sed illud

Morbida sola pecus totum corrumpit ovile

7 q. 1 202 c.

prudenter rapit scandalum de filiorum suorum mentibus h(abi)ta eorum satisfactio re-
moveat. Atque in omnibus heresis specialius Severum et Nestorium anathemati-
zant, ut quique fratres de eis suspicionem dissensionis removeant, amor sed-
convenit consignat puritatem caritatis et salubriter unius concordie
nectat affectus quos catholice fidei sinceritas et una tenet confessio
nunc satisfactio dubitantium estimetur indigna, quia dominica voce precipitur:
Ne contempnatis unum ex minimis istis. Convenit ergo non despici a perceptione
perceptoribus illa non veniat, cum ecclesiis que nos ecclesiis redemptio nostra
testatus est et suadet nobis unitatis spiritus in vinculo pacis ammonemur.
Unum qui hoc se salutis tenere vinculo non recusat que pacis sit studeat
et locum hosti non prebeat, ut fratrum facinus valeat unitate calcare, qui
fratrem se velle potat divisione crassari. Si vero quos non optamus eorum
huius deprehenduntur iaculo vulnerati, ecclesie adhortationibus eis est adhi-
benda curatio, ut quemadmodum oves ducitis si fuerint sanati permaneant, quod
ab unitate ecclesie corde excidant, contubernio et magnum ex dampno mo-
lucrum faciat, et faciat totum liberum pro amissa. Nam et prudentis
pastoris ovem languidam que curationem non recipit, ne alias langu-
ris sui labe contaminet, a sanarum consortio non dubitet eicere, sciens si
tarum sanitatem non aliud hunc posse curatione suadere. Proinde fraternitatem
tantum commoneo, ut summa hoc vigilantia perscrutari et summo quo studio
suadeat studio deceatis, ne vestram fidem quam geritis aliorum dubia consor-
faciatis. Nam qui non corrigit resecanda committit. Itaque magna nobis so-
licitudine magis omni provisione pensandum est, ut nec aliis eorum pro scandalum
nec nobis opprobrium sit notum, quatenus tanto fructum mercedis de commissis omni-
pastoris lucro proficiat, quanto nobis ad eorum custodiam et sinceram diligenti
credita fecit tua sollicitudo. Gregorius Januario episcopo Caralitano

Quia ingredientibus monasterium convertendi gratia ultra non sit testandi licen-
tia, sed res eorum eiusdem monasterii iuris fiat, aperta legis definitione decer-
nitur. Cum pene omnibus notum sit, in magnam nos conturbationem abbatisse mona-
steriorum Gavinii atque Luxorii insinuatio admiratione perduxit, quia
tam monasterii abbatissam postquam regendi suscepit officium condito testamento
legata quedam asseruit reliquisse, et de substantia sollicitudine querens
cum res monasterii competentes ab aliis pertulit detineri, quibus filius ...
pro archiepiscopis ... in pueris inventus, simul condonata abbatissam
usque die obitus sui induisse veste monachica noluisse, sed in vestitu
quoque loci illi presbiterum utitur dicebat permansisse. Ad hoc replicabit
predicta conversam hoc plene ex consuetudine licuisse adeo ut abbatisse
que autem supra scripta fuerat, talibus usum vestibus allegaret.
Cum ergo de qualitate vestium nunc nobis mediocrit ceperimus ambigere
necessarium visum est ut cum consiliariis nostris quam cum aliis viris doctis
quid esset de lege tractare, qui tractantes vidimus postquam solempniter
abbatissa ab episcopo ordinata est et in monasterii regimine per annos plurimos
ad vite sue transitum perseveravit, vestis qualitate ad culpam forte episcopi

ut ea permisit. non tamen potuisse monasterium puellarum revocari quia rebus ipsius
loco ex eo quo illic ingressa abbatissa constituta est marito vivente
competere. Et ideo quia ex dimissis rebus illicite xenodochium possessione
habite retinentur. hiis nos hortamur affatibus ut quia in monasterium et xenodochium
in vestra civitate est positum omni studio atque prudencia studere debeatis
ut si possessio ipsa ex nullo precii contractu sed ex mediocritate sui iure legatum
revenit. audito monasterium postposito strepitu vel excusacione reddatur.
Si vero ex alio dicitur obvenisse contractu ad fraternitatis vestre instanciam partes cogantur
ut quod legalis suasit ordo definiat ad invicem consensu arbitrum
eligant qui causam valeat allegacionibus dirimere a quibus quicquid fuerit
statutum ita vestra provisione fulciatur ut inter venerabilia loca iurgium
vigeat, quae magnopere altiora pace stet jocunda concordia. Alia
etiam quae ex testamento premoniti sunt detinentur. quippe quia nullius
legali sanccione permittitur ... est ut nunc monasterium fraternitatis vestre sollicitudine
dotali per omnia studio separentur. quia imperiali constitucione aperte scitum
ea quae contra leges fiunt non solum inutilia sed et pro infectis habenda sunt.

Gregorius Ianuario Maximiano Libertino Agatoni et Victori episcopis
Sardinie Cxvii. Quia mox ut recessit insule pro paschale festivitate nobis
cognovimus comitibus ac ducibus universalibus vestris ad metropolitanum
vestrum pervenisse ut sciatis an minime ipse vobis de venturo pascha scripta
et denunciacione mandare. Et quantum dicitur quidam vestrum hoc facere secundum
consuetudinem postponentes aliorum quam ad domino obediencium corda putant
dirigi et quia ex vobis aliqui per ecclesie sue eundem ... transmarina petere
sine predicti metropolitani sui cognicione vel epistolis sicut canonum
ordo constituit audeat ambulare. hortamur ergo fraternitatem vestram ut
antiquam ecclesiarum vestrarum consuetudinem exsequentes tam de suscipienda
paschali denunciacione quam et si quisquam vestrum pro causis propriis ubicumque
voluerit ambulare necessitatis ab eodem metropolitano vestro sine meditacione
recipere regulam ... ut eum preponendo in aliquo presumatis excepto
quod non optamus quod eundem metropolitanum vestrum vobis huc ad ...
contingat. ut ob hoc sedis apostolice iudicium hiis qui petere festinant
que statutis per canones et antiquorum patrum institucione promissum.

Gregorius Vitali defensori Sardinie Cxviii. Disciplina sui refu-
tatum nobis est quod quidam Caralitane ecclesie clerici gerentes episcopi contra eum
clamant tue defensionis exquirant, atque per hoc illi quod dici grave est
contrarii existant. Quam rem sicut a te omnino durare sustinemus. Dicant
quod sue actum defendentes ecclesie in aliorum se obsequiis ac laboribus oc-
cupantes sub nomine dederunt milicie tuenciam ... Experiencia
itaque tua nullatenus deinceps tale aliquid facere presumat sed cuiquam clerici
assolet culpe causa eveniat ... te vel petere adiutorem ad eundem
contra veniunt accedere ut sit tamen intra cognicionis apud eum non de-
fensor culpe sed pocius intercessor accedere ut hac provisione et possessionem ...
... auxilium et iura propria non turbentur. Si qui non sunt ut iure po-
ssint eius parte auxilium sedis apostolice non enegando. Sed tamen ita

servanda est utrumque quod episcopi vestri ut clericorum disciplina pro defensionibus ne
experientia minime solvatur. Deinde nobis est quod rustici possessionum eius
Caralitane ecclesie intra propria deserentes in privatorum possessionibus cultui
laborum adhereant. Ex qua re agitur ut possessiones ecclesie proprio in alio
occupato cultore depereant atque ad tributa sua persolvenda idonei ne-
non existant. In qua re experientiam tuam volumus esse sollicitam ne
tale quicquam fieri post hac nostra data auctoritate permittere. Scitura quod si
neglexeris nobis ex inde de minori tua sollicitudine quae te acriores conveniat.
Cognovimus etiam quod monasteriorum suorum dei ancillarum et feminarum pro suo quisque libi-
ex diversarum causarum executione perturbet. Quod omnino graviter suscepimus tanta-
ex hoc experientiam commonemus ne quicquam hoc usurpare denuo
tempta nostra auctoritate permittas. Sed episcopi loci ipsius sub quo degunt co-
damnum cure sit eas utilitates quae disponere. Valde enim est incongruum ut
omisso eo aliquis quibus illorum se causis admisceat. Sed ille eorum una
competenti regula quae dum moderatione disponere qui pro commissis eorum
animabus compellitur reddere rationem. Gregorius Januario episcopo Sardinie
Pervenit ad nos quod quidam ex vestris clericis spiritu elationis Ex
inflati quod dici grave est fieri tamen refertur in iussionibus obedire paternis
atque aliorum se magis obsequiis ac laboribus occupantes sue de-
vant ubi sunt nequiter acta ecclesie. Ex qua re nimie animadversione dig-
ecclesie non teneant regulam discipline nec eos dissolute vagantes
in devios ad normam suscepti officii districti moderaminis freno
restringitis. Dicitur etiam quod aliqui ex eisdem contumacibus clericis ut de-
quo nobis valeat ad prodigialis defensionis nostri proxima consolan-
Super ad eum scripta nostra direximus ne quemquam clericorum vestrorum contra ve-
nerabilem denuo audeat defensare, sed si culpe causa emerserit
et gravis non est sed que venia mereatur intercessor apud nos magis accede-
debeat quam defensor. Nec ergo tale ad nos denuo de suo
torum contemptu vestrorum quicquam pervenerit procuretis. Cognovimus
etiam quod monasterium sancti Iuliani quedam vidua sua servum delinquens a
nostro qui eiusdem defuncte mulieris atque dum adhuc viveret guber-
nabat. Ipsa sit delicta servum nec quod callidus ad reddendum expe-
hortamur ergo ut cum si sicut dicitur ita verum esse putaverit districta sancta
executione constringat quatenus res monasterii delictas restituere sine in-
nimnitione festinet. Et quia de re reservata fide sua perimitere
debuit, et cum predonibus sui damp[n]um reddere compellantur cui
non necessarium sit ut fraternitatem vestram nos admonere videamur quatenus
clericum suum sub discipline moderatione constringat, credo quod ea fraternitas
nostra tacita et ipsa considet. Contra ydolorum namque cultores vel
aruspicum atque sortilegorum fraternitatem vestram vehementius pastorali
hortamur invigilare custodia atque publice in populo quae hic vel unde
sermonem facere eos quod a tanti labe sacrilegii et divini intentatione
iudicii et presentis vite periculo adhortatione suasoria revocate.
Quos tamen emendare se a talibus atque corrigere nolle reperitis ferventi

cohercendos te zelo volumus. Et siquidem servi sunt, verberibus cruciatibusque quibus
ad emendationem pervenire valeant castigare. Si vero sunt liberi, inclusione dig-
na districtaque sunt in penitentiam dirigendi, ut qui salubria et a mortis periculo revo-
cantia audire verba contempnunt, cruciatus saltem eos corporis ad desi-
deratam mentis valeat reducere sanitatem. Indicatum nobis est quod laycos
quosdam curam nostri patrimonii committentes pignorum rusticorum nostrorum
depredationibus atque per hec exfatigationibus fuisse deprehensi reddere
in quibus inde recte retinuerit huiusmodi qui fuerit dictus quippe in nostro suppositi
rationum proponant nobis quod despiciat actuum suorum reddere rationem
Consita est districte vobis discuti querit atque in eos ecclesie quod nostre
rusticos tamen examinare subtiliter et quicquid in eis fuerit fraudibus inventum
pena legibus statuta reddere compellantur. De cetero non cavendum fore
in nostre ecclesie ne secularibus viris atque non sub regula nostra degentibus
res ecclesie committantur. Sed probatis de vestro officio clericis in quibus si
quid reperire potuerit providentia ut in subditos emendare quod inlicite gestum
fuit valeat, quos apud vos huius sui magistri officium quemadmodum
excuset. Gregorius Vitaliano tribuno ydrontino. CX.
Cognoscentes magnitudinem vestram Deo vacuemate partibus cum or-
dinatione excellentissimi filii nostri domini exarchi ad votiva civitate
feliciter venisse gratanter suscepimus et dominum exoramus quo actus vestros
sue propitiationis opitulatione disponat. Sanimus quidem fratrem et coe-
piscopum nostrum ad nos venientes cunctas nobis civium suorum querelas innotuit
a curis nautorum ex tributo ydrontine civitatis multa se hactenus
illata pertulisse. Magnitudinem ergo vestram paterna salutatione affatu
hortamur ut quicquid prius male gestum esse cognoscitis iudiciaria declaratis
emendatione corrigere. Scitis etenim quod locus ipse ecclesie nostre sit proprius
et pauci qui illic rustici remanserunt si in aliquibus incompete-
tibus angariis vel oppressionibus affliguntur locum ipsum deserunt. Et
quod non optamus hostibus dabitur in eo occasio pervadendi. Predictum quoque episcopum
omnes habitatores loci illius nobis peculiariter commendamus ut nullo eorum
nimis illicitis immissionibus onerentur. Sed magis ex commendatione vestra
in omnibus sentiat adesse solacia ut et beatus Petrus apostolorum prin-
ceps cuius res ipsa est vobis retributor existat et vos in vestris
propriis utilitatibus commendet. Gregorius Sabiniano episcopo Cal-
Indicatum nobis est quod homines Callipotani castri in lipoli. CXI.
quo te propitiante Deo esse constituimus sacerdote quibusdam diversorum
molestiis affligantur atque in longinquis angariis multis quoque dis-
pendiis conantur. Hortamur ergo fraternitatem tuam ut quia et locus ipse nostre
sit ecclesie notum esse demonstratur sollicitudine tua vere defen-
sionis zelo succurras eos quod non permittas inlicite quia et ex-
emplaria tibi privilegiorum ecclesie de scrinio nostro hec fecimus ut dari
quibus informatus ex omnibus qualiter habitatores loci illius defensare
valeas non ignores. Volumus et ut masse ipsius Callipolitane
homines sub sollicitudine tue cura a futura tua indicamus hoc debeas
quod de eorum relevandis molestiis esse cautissimus, et adhibita

sollicitudinis cura vingt qz uires quod prare de sua pensioe ecce u h
tatib; ualeat tante cognoscere Et si uires suas ad psoluend; qui
dispone De qua ordinacoe frnitas tua subtilr fra notitia quid
dare ipi homines toti callipolitane masse put iudicaue no di
ut sciamq quid ex inde dispone auxiliate dno ualeamq
seruitiu uo defensore pcepta direximq ut i hac re uo poli no
audeat ecce quiq sz uobs magis ubi ualuit et solacia submi stet

Greg9 ffortunato Epo masilien C xii q int moy uig

Insinuauit nob lator pntium agnella abbatissa milites h piu
Ex pio de frnitis uire sollicitus e iniati simq cur h paciel tulit
t no id tu om celeri te fecit emendari Vn hortam ut et ut
studii uri sit instant eis quoz int est immiere qtus sine dig
ex inde excusacoe tollat ut nequ illic ultq metatu accipiat u
callidi hostis occom inuenes deceptoe religiosi hituq q alit
ualeat exultare / Greg9 Sereno epo Massilien C xiii

Quod frnitati uire sera scripta tu smittimq no h t corpo i ocl
pacori deputatem latorem uo pntium dilectissimu filiu uri
Cyriacu moy pntem uob i omnib; comondamq ut nlla hu
massilien ciuitte mora detineat Sz ad frem t coepm nru
Siagriu cu scitate uire solaco deo ptegente pficiscat / In dico
dudu ad nos puenisse q frnitas ura quada ymagim ao
ratores aspiciens easde ecce ymagines cofregit atqz pic
Et quide zelu uob ne quid manu fcm adorari possit husse
laudamq Sz easde frangere ymagines no debuisse iudicamq
Ideo enim pictura i ecciis adhibet ut hii qui lras nesciunt sal
i parietib; uidendo legat que legere i codicib; no ualent / Tu
g frnitas t illa suare t ab eoz adoratu ppln phibere debit
qtus t lraz nescii hrent vn sciam hystorie colligerent t ppl
picture adoracoe minime peccaret Greg9 Brunichilde rne ffrancoru C xiiii

Postqm excellentie uire sollicitudo regia e
ubiqz gubnacoe laudabilr ad augmentu glie sue uigilan
re se dz t puida cohibere ut quos cosilio regit extq pnic
inliq no pmittat qtus p frem pie sollicitus pp h q d gris
tpalis regni naufragiu ad etna deo auctore gaudia pos t
t regna ptingere Quod quide ac nos cofidimq posse ro c
tingere si mt aia boa de ordinandis cura sacdotib; gesseri t
quoz officiu i tanta illis sit diditiq ambitoe pductu e
ut sacdotes subito q gnic inuenis e ex laycis ordinen / Sz
isti actui quid pplo pstatui sit qui no ad utilitate sz et ad hor
epi cocupiscunt / hii i qui n du quod doce debeat didicint
quid aliud agit nisi ut pancoz puectq illicitq fiat multoz
t i cofusione ecce moderacois obsuanda deduci quippe ubiq
regularis ordo sua Nam qui ad eg regime puidq t papiq
attendit qua amonitoe subiectos edificet cu ex suo voz dici
sz erudire pudet pfco pudet alis imparare q ipe nescit custodi

Imagines pro layicis codices

Ambrosius clericorum quorum ambicio est causa ruine aliorum

quidquid quod filio emendacionem tradendum est petimus sed omnino execrabile
et gravissimum detestamur quod sacri illic ordines per symoniacam heresim
que prima contra ecclesiam orta et districta maledictione dampnata est conferuntur.
Hinc ergo agitur ut sacerdotis dignitas in despectum et sanctus sit honor in crimine.
Perit utique reverencia adimitur disciplina quia qui culpas debuit emendare
committit. Et nephanda ambicione honorabile sacerdocium ducitur in dep̃
... Nam quis demum veneretur quod venditur. Aut quis non vile
putet esse quod emitur. Unde valde contristor et terre illi condoleo
quia dum sanctum spiritum quem per manus imposicionis omnipotens deus largiri dignatur
divino munere habere despiciunt sed premiis assequuntur. Sacerdocium illic
subsistere diu non arbitror. Nam ubi dona superne gracie venalia
iudicantur ad dei servicium non vita queritur sed magis contra deum pecunie
colantur. Cum ergo tamen facinus non solum illis periculum parit sed et vestro regno
sit noxium salutantes excellenciam vestram paterno affectu petimus
ut de huius perversitatis emendacione deum nobis placabilem faciatis
ut nullus deinceps hoc ordine valeat committi synodum fieri iussio
vestra constituat ubi presente dilectissimo filio nostro Cyriaco abbate
sub districta anathematis interposicione debeat interdici ne ullus ex
laico habitu subito ad episcopatus audeat gradum accedere neque per
ecclesiasticis ordinibus quisquam quicquam dare vel sit ausus accipere ut duobus
et redemptor noster sit quem vestra studet faciat sicut excellenciam vestram
... quod sua est pia excellencia videt devocionis sollicita. Curam vero et
sollicitudinem ergo synodi qua fienda decrevimus fratre coepiscopo quoque
nostro Syagrio quem nominatim pro hoc specialiter delegare curavimus
... petimus ut et supplicate libenter audire et quinimmo dignemini
... quod ad mercedem vestram respiciat remoto huius mali
... in cunctis finibus vestris nunc subiectis pia et deo placita pro
... edomare sacerdotum. Clarissimum filium nostrum pro eo quod se in ea perditaque
... Anglorum gente auctore deo fratrem devotum vehementer
exhibuit pallium ad missarum solempnia utendum transmisimus ut
... ad animarum spiritualia studuit apostolorum principis sacro solacio
... inveniat. Speciali ordine perfecisse. Vestro pro admirati sumus
... in regno vestro iudeos christiana mancipia possidere permittatis.
... Nam omnibus in isti membra christi quorum vero membrorum
caput cuncti novimus quod fideliter honoratis. Sed quam diversum sit ex-
cellencia vestra perpendat caput honorare et membra ipsius hostibus cal-
canda permittere atque ideo petimus ut vestre excellencie constitucio
de regno suo huius perversitatis mala removeat ut hinc vos amplius
dignas cultrices omnipotentis domini demonstretis quod fideles illius ab
inimicis eius absolvitis. **Gregorius episcopo Gallie Syagrio. C. xv.**
Si in rebus secularibus sunt tamen cum iure et proprius ordo servandus est
quanto magis in ecclesiasticis disposicionibus nulla debet induci confusio ne ibi
discordia locum inveniat unde pax debuit bona procedere. Quod hac
racione servabitur si nichil potestati sed totum equitati tribuitur. Prelatum sequitur

Sacerdocium contemptum propter pecuniam

Nam fr membra

Ordo sit in ecclesiasticis disposicionibus

ad nos e dilcissimi fratrem nrm Vrsicinu taurine epm innit
tiu et depdacon qua ptulit gmuc i prochijs suis q infra fran
site tnim phient pindiciu ptulisse Denique ut alt illic g ei
statuta ie eg eime deposcere costitue antistes Et ne leu
forsita uide h hq vei pindiciale quissu et ad dolor e addi
ut res eg eccre sue qs hre potuit tollent Cz sth iu subsi
qz crudele nimis e et apte sacs canoibz inimicu ut ab alti
insonte ambitio remoueat sacdote qui no mer ex eme sui
sui et huig pindicij cuncti cauy attendat et q nolit compe
n aliis imponat Nam si pue vel aditg aligm diu pat si
no claudat usu fit lator et edit cosuetus licitu q roe costat e
phibitu Cz precio fruit nre sollicitudo p nra comeda
dune cosidatois intuitu regre eiusq defensioe impende
et ea sub illu amp q ron remotu ee prochijs no pmittat
tam pse qui supplicado pcellentissis regibz quos nob in cre
cotristad id pagat ut h q male fm e colligat et que viole
ablata st in te protinate reddan Cz a du sepius sit ffr fre
adiuuab exaltabis tato se ab omipotei deo caritas nra no
recepta quato prcep ipigi adiuuado fre libet atq costan
fuit execita. Greg theodorico et theopto regibz franc
Ad munu regni nos inter ceteras gentes olim appar[et] Ex[tra]
g[e]nta sane religiois effulsit valde studedu est ut vir gl
riosi des ceteris gentibz emineti inde omipoti dno qui dat s
gentibz psstg placeat Et fide qua colit adiutrice i omi
heat Optanamq quid pcellentissimi filij nrm ad uos pos
sitatoe dig sunoe ut tant offico pdui inuarenq affim
qz nimiu res costat illicita sit virtunos queuit exhibe u
aliud silencio qd emedatoe indiget nulla q Cz si di
gent attendit p salut nrs nos loqui poss incolum to
noscit ffert aut symoniaca hes que pma g eccam dya
supplantatoe subrepsit et ipo orto suo telo aplice ul ois
cussa atq dampta e i regni nri finibz dnat Cu i sacdois
fides sit eligenda cu vita si vita dee fides viru no ht bto
icobo attestate qui ait fides sine opibz mortua est Cz u
opa ee valeat sacdotis qui hore tanti sacri ginit abtim
pmiu Cz qua re agit ut ipi qz qui sacros ordines appeti
no vita corrige no moes copone studeat s diuicias quig h
sacer vendit ul emit cogregac hinc fit et ut insontes p
res a sacs ordinibz phibiti despti qz reslat et du morc
paup displicet dubiu no e q pmiu illi comedet cz ubi
placet et micu hinc e no po iordinatos et ordinati aliam lc
ug insigit Vim et excellem nre regimi epoz culpa qs ini
intercessioibz iuuari debuerat pguat Si em is dignig sacd
crede cui no accois vita s pmiorz copia suffragat veste

Nisi pro [illegible] consuetudine [illegible]

Fides et vita sacerdotis s[imoni]aca [illegible]

ut nichil sibi in honoribus ecclesiasticis gravitas nil defendat industria sed totum auri pro-
phanus amor obtineat. Et dum nimirum honor venundatur in locum alterius
qui fortassis fuerat ulciscendus adducitur. Atque hinc sacerdotes non pro-
ficere sed perire potius indicantur. Vulnerato namque pastore quis curandis
ovibus adhibeat medicinam, aut quem populus orationis clipeo tueatur qui
malis se hostibus feriendum ponit, aut quale de se fructum producet cuius
pestifera radix infecta est. Maior ergo metuenda locis illis
calamitas ubi tales intercessores ad locum regiminis adducun-
tur qui Dei in se magis iracundiam provocent quam per semetipsos populis placare
debeant. Audivimus autem quod ecclesiarum predia tributa non prebeant.
Magna super hoc admiratione suspendimur si ab eis illicita querantur a
quibus et licita relaxant. Nec hoc quoque malum sollicitudo vestra patiatur
negligenter obmittere quod quidam instinctu glorie inanis illecti ex
laico repente habitu sacerdotii honorem arripiunt, et quod dicere pudet et
tacere est grave, regendi doctores et qui docendi sunt doctores non erubescunt
fieri nec metuunt ducatum animarum impudenter assumunt, quibus via
omnibus ignota doctoris est et quo vel ipsi gradiantur ignari sunt. Quod quam pravum quamque te-
merarium sit secularium et ordine et disciplina indicat. Nam dum duces
exercitus non nisi labore et sollicitudine expertos eligi qualis animarum duces
esse debeant qui episcopatus culmen inmature cupiunt festinatione conscendere
huius saltem vel considerent comparatione et aggredi repente incompertos la-
bores festinent ne ceca honoris ambitio et ipsis in pena sit, et aliis
pestifera errorum semina iaciat, quippe qui non didicere quod doceat.
Unde paterno salutantes affectu petimus precellentissime filie ut hoc tam
detestabile malum de regno vestro studeatis funditus prohibere ut nulla
apud vos excusatio nec quamvis acuta suggestio locum faciat,
quia de culpa habet qui quod potest corrigere negligit emendare. Ut autem de re
tam magna omnipotenti deo munus valeatis offerre synodum congregari
precipite in quo sicut filiis excellentissimis nostris mandavimus presente dilectissimo
filio nostro Abbate sub anathematis debeat obligatione constitui
ut per ecclesiasticum ordinem ad virginem dare nemo accipere nec quisquam ex laicis
ad sacerdotium repente tonsure, quibus hac nos intercedente et hic et in
futura vita redemptor noster et sacerdotes vestri ab hoste pure
infinitis recompenset. Pro eo preterea admiramur quod in regno vestro
Iudeos christiana mancipia possidere permittitis. Quid enim christiani sunt
omnes nisi membra christi quorum utique membrorum caput cuncti novimus quod
fideliter honoratis. Sed quam diversum sit excellentia vestra perpendat caput
honorare et membra ipsius hostibus calcanda permittere. Atque ideo petimus
ut excellentie vestre constitutio de regno suo huius pravitatis mala
removeat ut in hoc vos amplius dignos cultores omnipotentis domini de-
monstretis quod fideles ipsius ab inimicis eius absolvitis. Gregorius episcopo
Virgilio Arelatensi C. xvii

Cum pie desiderium vestre et laudande
devotionis intento sacerdotalibus sit precipue studiis adiuvanda
cura est sollicitius adhibenda ut ea que pro quiete religiose con-
versationis fiunt ordinata nec dissimulatione negligentie nec quadam valeat

Languente pastore languent plures.

Regimen de ex militari h. z. c. p.

ff. di. facultis

Xpiani sunt membra xpi.

presumpto perturbare. Sed sicut hoc quod vobis exigebat utilitas obtinuit diffi-
nita quod definitum est non debet violari. Syagrius gloriose memorie Childebertus franco-
rum rex catholice religionis amore succensus intra muros Avalathen-
tium monasterium virorum ut scripto reperimus per sua iura de constitutis quedam
hospitalium sustentatione concessit. Cui ne vobis ducetur unquam
tenere in vetitum et ea que pro quiete monachorum dispositioni fuerant tribu-
ta queque contulit in iure eorum monasterium episcopis suis apostolica petiit auctoritate
firmari. Hoc quoque petitioni subiungens ut eidem monasterio tam in dispositione rerum
quam in ordinatione abbatis quedam privilegia largiremur. Sed vos quoque
erga apostolice sedi reverentiam exhibui ut quod eius fuisset decreto dispositum
nullius deinceps illicite usurpationis molestia quateret. Unde quia
fuit et nobis et vobis valde desiderata poscebat a predecessore
Vigilio Romane sedis antistite ad predecessorem nostrum Aurelium
scripta transmissa sunt ubi omnia que amplectende vestre studium deposcebat
apostolica auctoritate libenti animo firmata sunt. Quia difficultatem
pati non potuit huius rei petita, sed ut firmitas nostra que fuit in
illo decreta cognoscat, eundem predecessoris nostri scripta huius pre-
ceptis adiungi, quibus legentes pervenire hortamur ut omnia sacerdotali
decret studio inviolata conserves nec illic debetis ut permittas
illicite irrogare, ne ea quandam paciatis usurpatione convelli.
Nam licet ea que semel apostolice sedis auctoritate scripta sunt non debeant
firmitatis exhortationibus tamen cuncta que pro huius rei quiete a prede-
cessore nostro statuta sunt nostra itidem auctoritate omnibus roboravimus confirmata.
Ergo nostra ita se custodientibus eis exhibeat quatinus et omne inquie-
tudinis occasionem excludat et aliis hoc operari suadeat dum se
custodientibus defuncti piissima vestre sollicita ut decet exhi-
buerit et devota. Gregorius Syagrio episcopo Etherio Virgilio et Desiderio
episcopis a paribus. C xviij. ad hoc sua esse membra nos voluit ut
·118· Caput nostrum quod Christus est per compagem caritatis et fidei unum si-
bi nos corpus efficeret. Cui ita corde adherere nos convenit u-
t quia sine ipso nihil possumus per ipsum esse possimus quod dicimur. Ab arce
capitis nostri res nulla nos dividat ne ab eo si eius esse membra
refugimus relinquimur et velut eiecti de vite palmites arescamus.
Ut ergo redemptoris nostri esse habitaculum mereamur in dilectione ipsius
toto mentis studio maneamus. Ipse namque ait. Qui diligit me
sermonem meum servabit et pater meus diliget eum et ad eum veniemus
et mansionem apud eum faciemus. Sed quia bonorum herede aliud non valet
nisi cupiditatem a nobis que omnium malorum radix est abscidamus. Pro-
scripta pravitas que altius ad invicem desiderante visitationis sermo-
nibus sociat. Fratres mentis instituti apostolicis convenimus ut pravi
regalis et precepti domini imitatores de templo fidei avaritiam
que ydolorum est servitus excludamus ut in domo domini nil noxium
nil quod adesse possit confusum. Nuntio siquidem apud nos olim di-
vere vulgatum est quod in Galliarum partibus sacri ordines per symonia-
cam heresim conferantur et vehementi tedio meroris afficimur. Si in ecclesia

Margin: i[d est] querendo
Avaricia
Bona perdit
De Symoniacis

qu qui habet locum pecunia et fit secularis quod sacrum est. Quamvis ergo hac
po studet datione mercari. dum non officium sed nomen attendis sacerdotis
ne esse dici tantummodo inaniter corrumpisset. Cum sed quid per hoc aliud agitur nisi
ut nulla de actu probatio. nulla sollicitudo de moribus nulla sit de vita
di discussio sed ille solummodo dignus qui dare precium sufficit estimetur.
Ex qua re si veri libraminis examine pensetur dum improbe ad maiorem
g in locum festinet utilius accipere eo ipso magis quam honorare quod
indignus est. Sicut autem is qui invitatus venerit quesitus refugerit
est sacris admovendus. Sic qui ultro ambit vel importune se ingerit
est procul dubio repellendus. Nam qui sic nititur ad altiora conscendere
quid agit nisi ut crescendo decrescat, et ascendendo exterius interius in
profundo descendat. Itaque fratres karissimi in sacerdotibus ordinandis sinceritas
requirebat, sit simplex sine venalitate consensus. purior perferatur electio ut ad
summa sacerdocii non suffragio venditorum preceptis sed dei credatur
venditio. Nam quam grave sit facinus dei donum ut precio comparare
evidenter est testis auctoritas. Templum autem dominus et redemptor noster ingressus
cathedras vendentium columbas evertit. Quid aliud est columbas vendere
nisi spiritum de manus impositione percipere et spiritum sanctum quem omnipotens deus hominibus
tribuit vendendo. Quorum sacerdocium ante dei oculos cadere
cathedrarum utique patenter eversione signatum est. Et tamen excrevit ad hec
iniquitatis pravitas in ipsos suas. Nam cogit vendere quos decipit
inveniunt. Et dum non attenditur quod divina voce precipitur. Gratis
accepistis gratis date, agitur ut crescat et firmata fiat in vobis eodem
delicti crimine emuntur sed et venduntur. Et cum liqueat hanc
heresim ante omnes radice pestifera subrepsisse atque in ipsa sua origine
apostolica esse detestatione dampnatam. Cur non cavetur cur non perpenditur
quia benedictio illi in maledictionem convertitur qui ad hoc ut fiat hereticus
promovetur. Plerisque autem adversarius animarum dum non potest in his que ad facere
fit prava subripere callide se per quamdam pietatis imitationem nititur supplantare
suadetque forsitan precium ab habentibus accipere ut sit quod possit non habentibus
erogare dummodo ut sit venena mortifera elemosine velata
adumbratione transfundat. Nam venator feram aut auceps
aves decipit vel piscem piscator capit si ad ille laqueum in
aperto proponet, adulterium animum contra verum absconditum non haberet.
Ideo ergo metuenda et cavenda est hostis astucia ne quos aperte
nequit temptatione subdita latenti fovens valeat trucidare.
Neque enim elemosina reputanda est si pauperibus dispensetur quod ex
illicitis rebus accipitur quia qui hac intentione male accipit
ut quasi bene dispenset gravatur potius quam adiuvatur. Elemosina vero
redemptoris nostri oculis ita placet que non de illicitis et iniquitate
congeritur, sed que de rebus concessis et bene acquisitis impenditur.
Unde et certum est quod si monasteria aut xenodochia vel quid aliud construatur
inde non proficiat. qui dum pravus emptor honorum loco transmittit
et illos ad suum similitudinem sub commodi datione constituit, plura male

de Ambicione repellenda.

Columbas vendere

li
Hostis astucia
m

Elemosina bona et mala.

ordinando destruit quam ille per edificacionem qui ab eo pecuniam o
accepit. Nec ergo sub obtentu elemosine cum peccato aliquis statuamus accipe
sacra scriptura nos prohibet dicens hostie impiorum abhominabiles que offe
ex scelere. Et quod enim in dei sacrificio offertur omnipotentis dei non placa
iracundiam sed irritat. Hinc rursus scriptum est honora dominum de tuis iust
laboribus. Qui igitur male tollit ut quasi bonum prebeat constat sine dubio
dominum non honorat. Hinc per salomonem dicitur Qui offert sacrificium de sub
pauperis ac si victimet filium in conspectu patris. Quantus autem dolor fu
sit perpendamus si eius conspectu filius victimetur. Et hinc facile cog
quantus apud deum dolor exasperatur quem ei sacrificium ex rapina con
Nimis ergo declinanda est callidissime sub obtentu elemosine pra
symoniace heresis perpetrare. Nam aliud est propter peccata elemosinas fa
aliud propter elemosinas peccata committere. Hoc quoque ad nos pervenisse non diffi
dignum detestacione complectimur quod quidam desidia hominis infla

R. Ambrosius.

defunctis episcopis tonsurantur et fiunt repente ex laycis sacerdotes
atque inverecunde religiosi propositi ducatum arripiunt qui nec esse d
huc milites didicerunt. Quid putamus quid isti subiectis prestent
qui nunquam discipulatus limen attigerunt tenere locum magisterii no
formidant. Quia de re necesse est ut et si quisquam inculpati que
sit vite ante tamen per distinctos ordines ecclesie exerceatur officiis
videat quod imitetur discat quod doceat informetur quod teneat
postea non debeat errare quia eligitur via erratibus demonstrare
ergo religiosa meditacione polleat ut placeat et sic lucerna su
candelabrum posita luceat ut adversa ventorum vis irruens
concepta erudicionis flammam non extinguat sed augeat. V
cum scriptum sit Vt prius quis probetur et sic ministret. Multo amplius a
probandus est qui populi intercessor assumitur ne fiat causa ruine popul
sacerdotes mali. Nullatenus quod hec excusacio valeat potest esse defensio q
cunctis liquido notum est quam sit ille vir diligens sciencie et egregius sol
doctor qui neophitum ad ordines vetat sacros accede
Sicut autem tunc neophitus dicebatur qui inicio in sancte fidei conversac
plantatus ad ambiendos honores sacros irrepsit. ordinar
ergo ad ordines accedendus est. Nam casum appetit qui ad summa lo
vestigia postpositis gradibus per abrupta querit accessum. Et
idem apostolus doceat inter alia sacri ordinis instituta discipu
manum non esse cuiquam cito imponendam quod hec celerius quid ne
precipitacio quam ut exornatur assumitur perficiat et an esse incipiat
quam minister. quisquis enim sacerdotium non ad elacionis pompam sed
utilitate adipisci desiderat prius vires suas cum eo quod est subitu
onere meciatur ut et impar abstineat et ad id cum metu et q
sufficere existimat accedat. Vbi vero autem non facimus si ad aug
vocabilium usum virium ministracionibus colligamus. Apta namque ligna
de silvis edificatibus succiduntur. Nec tamen adhuc in edibus edifi

De pe. di. 2. § hinc quippe
Re. no. … sit simoniacus etc.

Quod ab irre
nabilibus
sumendum est.

pndq impo n corp iudicte multorz dierz mora siccauit & apta ad
uiz usu efficit. Que si obseruatia forte negligi citiq supposita
mole frangitur. & gignit ruina reb ad auxiliu pinsa. Hinc enim &
medici qui cura gerut de corpe queda adiutorio veteri ad hoc
infectoe forta indigesti no offerunt sz maturanda tpibz deligunt
Nam si immature quis dedit dubiu no e qz sit ta piculi reb sa
lis. Distat itaqz distat i officio suo sacerdotes quiq animarz e cure
da cura suae quod diuersarz artiu homines docete uoc custo-
diut, & a pcipite se ambitoe & si no metu salti pudoe gtineat
Sz ne forsan ad hoc cosuetudib se pue quisqm uelit obiectu
defendo fratribz tue discretio uobis eos freno cohertrat, & la
bi illicitis no pmittat, qz quisqz ultoi dignu e qno admiratoib sz
ad exam dz correptoib adduci, nz ad hoc qy sim corrigendu e
ptinu negligent obmitte. Na q pdest cuncta muniisse si pdmi
in pericoso hosti pbea actessy. Cu hijs itaqz qui i sacro sut
ordine costituti hitare mulieres phibeant. de quiq antiqq huai
qb inimicy exultet omy desumenciu cu cossu e ut pt eas
as sacri canones coplectitur aliab mulieres hre secu no deat
Que meditato & si forte aliquq ad tpe ama e ctu e qz pmo
compa au utilite dubitesit. si vn inimicy supare potuit supe
rehc qz i hac sollicitudib pte velmquq q de hendis p prouchi-
as cociliys prim pudicy utilit ta statu e. Vn ne q int fres
dissensio, ne qua int ppositos & subditos sint fomenta discordie
inu sacerdotes queme note e ut & de incidetibz caus dis-
ceptacio, & sit salubs de cetera obseruatoe collacio, qtus du
hoc & ptita corrigitur & regula ficta suscipiunt. Semper itaqz
ib fratrum cocordia collande cuiq nob ad ee ponda si hec
obseruabitis, scitote qz sciptu e Ubi fuint cogregati duo ut tres
i nomine meo i su i medio eorz. Si g° adee dignabit ubi duo
ut tres fuint, quto magis no decit ubi plres queniunt sacerdotes
Et qz de hendo bis i anno cocilio prim sic regul statutu
uelatet. Sz ne forte aliq in plebs hec necitas no pmittat
sint tn sine excusatoe aliq decuinq cogregati ut exp
tatoe cocilij nt prim ut psimma illicitus. Na plezpoqz & si no
timoe iustie metu examis abstine ab hoc qy omy natu e
esse displice medico. Hac fratrum bimie obseruatia uobis re
linqueda postis teneamg, & omia q ad erudicoy uram
paris apicibz scripta st meditemi atqz ad ea quosius possug
incitemy. Certu quippe e quis tato corde prepts nos saluta-
ribz occupamg. omne uitorz labe effugimg qz du i hijs qq
edificamr innitimr, locu sine dubio deceptoib exoludimg. De
hijs itaqz q supq dca st fratribz uram auctoe deo uolumg

Oderut peccare boni virtutis amore.
[Ho]ratius epla .16. Oderut peccare mali formidine pene.

Correctio debet esse aliis d[?]

Correcio finalit placat

Utilitas Synodorz c. 8 di pto

Synodo bis hnda i anno

Qui precepta impleuerit uoram no neut

synodum congregare atque in ea reverentissimo fratre nostro Aregio episcopo et dilectissimo
filio nostro Cyriaco abbate mediantibus omnia que sacris canonibus sunt
contraria sunt adversa districte precipimus sub anathematis interpositione
dampnentur. Id est ut nullus pro adipiscendis ecclesiasticis ordinibus dare
commodum presumat vel datum accipere. Nec ex laico habitu quisquam re-
pente audeat ad locum sacri regiminis pervenire, nec ut alie mulieres
cum sacerdotibus habitent et nec hec que sacris ut predictum est canonibus pugnasse
De quibus cunctis reverentissimus frater noster Syagrius episcopus cum omni synodo
dilectissimo filio nostro abbate remeante nobis que acta sunt studeat
nunciare ut subtiliter agnoscentes quid et cum qua cautela ut quod
sit decretum. Omnipotenti deo de vestra vita ac moribus gratias inces-
sabiliter persolvimus. Gregorius Syagrio episcopo Francie C xii

Fraternitatis vestre afflictionem quam de amissione nepotum vestrorum vos habuisse
cognovimus, tanta in nobis tamen meroris invexit ut quia nobis
duobus caritas unum fecit cor nostrum ut vestris specialiter vestri tribu-
lationibus sentiremus. Sed in hoc dolore multum me consolata est sacerdotalis
animi reducta discretio quam et patienter ferre tristitiam et de
de morte spe vite alterius nec longam habere mestitiam. Nec tamen aliquid
adhuc tribulatio in vestra remaneat quiescere dolorem de sine te
Nam indecens est de illis tedium afflictionis adici quos credimus
ad veram vitam moriendo pervenisse. Habent forsitan illi iustam longi
doloris excusationem qui vitam alteram nesciunt qui de hoc seculo ad
melius esse transitum non confidunt. Nos autem qui novimus qui hoc credimus
et docemus contristari nimium de obeuntibus non debemus ne quod apud
alios pietatis speciem tenet hoc nobis magis in culpa sit. Nam diffidere
quodammodo genus est contra hoc quod quisque predicat torqueri mestitiam ducere alo
Nolumus autem ignorare vos fratres de dormientibus ut non contristemini
sicut et ceteri qui spem non habent. Hac itaque frater karissime vestre perpensa
studendum est nobis ut sicut diutius non de mortuis affligamur
affectum viventibus impendamus quibus et pietatis ad utilitatem et
ad fratrum dilectionem proinde obiurgando, hortando, suadendo, blan-
diendo, consulando prodesse quibus possimus festinemus. Lingua vestra
bonis fomentum sit, pravis aculeus. Tumidos retundat, iratos
mitiget, pigros excitet, desides hortatu succendat,
refugientibus suadeat, asperis blandiatur, desperatos consoletur.
Ut qui doctores dicimur viam salutis gradientibus ostendamus,
Simus in custodia vigilantes. Aditus quo hostis insidias solli-
citi muniamus. Et si quam forte demum ovem de commissis gregibus
error abduxerit toto illam adnisu ad caulas revocare
dominicas contendamus ut de pastoris nomine quod habemus supplicium
non premium consequamur. Erga quod in hiis omnibus divine gratie adiutori-
um opus est omnipotentis dei assiduis clementiam exoremus quatinus ad hec
operanda et velle tribuat et posse concedat atque in ea nobis va
cum fructu boni operis qua se pastor pastorum esse testatus est dignetur

Non est nimis dolendum de morte fidelium

Qualiter possit esse prosperis hiis modis

Lingue usus

Doctoris officium

Auxilium divinum

sine quo nil ad singimus per ipsum implere omnia valeamus. Preterea communis
filius diaconus Petrus nobis innotuit quod fraternitas vestra tempore quo hic
fuit poposcit ut fratri et archidiacono suo utendi dalmaticis li-
centiam preberemus. Sed quia contra hominum suorum insinuationem compulsus festinanter
discessit ut nec ipsum melior intueberes dum ut dignum erat et eos
desiderata poscebat fuit inminere. Et nobis in multis implicatis
ete vobis considerato novum hoc inconsultum et subito non permittere
indulgetur. Ideo postulate rei prolongatus est effectus. Nunc vero
venit tue bona venerantes ad animum huius auctoritatis nostre serie
petita concedimus atque te vel archidiaconum tuum dalmaticarum
usu decorandos esse concessimus, easdemque dalmaticas dilectissimo
filio nostro Cyriaco abbate deferente transmisimus. Preterea synodo
contra que symoniacam heresim perimunt corripi nimis Syagrium decet.
mus congregandam sanctitate vestram volumus invitare atque eidem fra-
tri pallium quod transmisimus tribui si prius se permisit illicita que
prohibemus per definitionem synodi a sancta ecclesia removeri. De qua
synodo omnino nobis subtiliter ordine tua fraternitas nobis scriptis
subsequentibus intimare. Ut ipse unus nobis societas valde competenter
vos reddas de omnibus certiores. / Gregorius Desiderio episcopo Gall[ie]
Veniens frater vestre Desiderium Iohannis regionarii relatione C. xx.
cognovimus quod quidem libenter pati impleret si diligenter fraternitas
de hiis que retulit informari. Inquit ac cura vestra vel a-
ti dilectione que ecclesie vestre quedam olim privilegia ab apostolica sede
concessa sunt atque usum pallii eius sacerdotes antiquitus habuisse
quod quia nobis magnopere possitis referri in ecclesie vestre scrinio
requirentes fecimus et invenire non potuit. Sed quam quanto studiosius gratia
capitis adipisci tanto nos arbitrantur esse sollicitos in requi-
rendis cartis ecclesie vestre vigilanti cura impedite et si qua ex-
inde scripta invenire potuerint que nos valeat informare huc
cure sit vestre transmittere. Nam qui nova concedimus vetera li-
bentissime reparamus. / Gregorius Syagrio episcopo. C. xxi.

De Caritate qua omnia fiunt dulcia

Magister bonorum omnium caritas que nil sapit commune, nil
asperum, nil confusum, itaque excitet corda et corroborat
ut nil grave nil difficile sed fiat totum dulce quod agitur. Huius i-
gitur sit proprium inter concordia suavia composita dissociata
coniungere prava dirigere et virtutes ceteras perfectionis sue munimine
solidare. Quisquis in eius radice se inserit nec viriditate deficit nec
fructibus inanescit quia humore fecunditatis opus efficacis non
amittit. Atque ideo multum est dilectissime frater dum condelector
atque congaudeo quod sic eadem caritate te preditum multorum testificatione
comperio ut et ipsa quam sacerdotis sunt decet adhibeas et ab hiis te
laudabiliter imitandum ostendas. Caritatis in predicatoribus opere quam dum
cogitatis anglorum genti per Augustinum quondam monasterii mei prepositum nunc

frem z corpis vrm impende studiu ita sollicitu ac deuotu
intore qz i omib; q optuit te fuisse cognoui ut i alia nec
frnitas tua hat de re facit debitore. tante ei cosidacoe
monitq ne instructuosq erga nr̄ existe frnit tue petioni u
ptuli roe pgpond. pinde si postulacois tue desidiu palli
usu qd nr̄ etiam tua hre deas ad sac̄ tm celebnda a
deo auctore puidimq hrondu. Quod tu ita e dandu ee de
uimq si prius p synodi definicoe emedad puisiq com
mandamq. qz dignu psto ee credimq ut tuu mentis gu te
deo te ppto polle didicimq. hucq qz extioib clacoi i te culti
crescat. pstitim cu te no ad supflue elacois pompa s pg
z honore tue arbitrem ecce petiuisse. Cuiq ne indumet
inificiam uida uideamr quodam cotulisse. hoc z pit psp
tore ut metropolitano suo p oma loco z honore sui
ecca ciuit augustudino cui omipt deq spcte uolit p
ludinese e etiam ee deat. z huc cl locu ac ordine ep u
aut z indulgen vendicare. Ceteros no epos s ordinacoe
sue tpe sue ad cosedendu i cosilio seu ad subscribendu ut i
alia re sua attende loca decenimq z suoz progatia ordi
vendicare. qz oio vois nos ordo amouet ut cu usu pallij
alia simul sibi dipi largi puilegia decamq. Sz qm cu ho
augmto cura qz sollicitudis dz excrescere cultu uestiu a
qz ornamenta queniat ordz ut emiq i cuctis studiu se ui
frnit exercat et subitoz actq sit uigilas uim illis ex
instructo z uita uigra sit lingue nre exhortacoe disc
q metuat. z doceat q diligat ut du talenta credita
multiplicata reddideris i die retribucois audie sib uitu
Euge sue bone z fidelis intra i gaudiu dm tui. Cura p c
gregande synodi qua nos atqz alijs frib; nris p illicita
rez phibicoe fienda scripsimq nre spalr sollicitudi nom
incumbe. vn qz pcellentissios filios nros francoz rege
magna uos nouimq dileccoe impende omi uos studio
omiqz age annisu nte e ut q de synodo cogregada m
damiq frnit nre uigilan copleat. atqz oma q illic
aiaz salute scripsimq censeant. qtus p hoc z uos zel
nrm. z qualr uos illicita displiceat ostendat z uo
utilr puidisse qui nram ad hoc pcetis pm eligimq uid
amur Gregq Syagrio epo Augustudino C xxij
Cum sacdotal dignitas alijs uideatr dignitatibus emin
ita quisqs ea ordinatq e cuctis se inuitandu dz ondere
ut ex suo nulli nocere s uita poriq ualeat coponere subitos
Nam si actq dissenciat a noie qu(a)nto potificatus ipe plq eign
tato magis addicit. Itaqz memorate queda epm qui illic d

Clarit interi(us) augeat exterior habitus

Epi obtineant loca sedis tpus ordinacionis sue

Habitu exterior(um) decet dz habitu interior

Epi vita predicti est ...

dyacescos vre ordinatoris pfunt e i tam se leuit[te] dedicig ut et
no de eo sit uerecundia et illi epatg no no sit i honore s[ed] onere
Quod qr pudoris e nob de eo illa cognoscere que i actu puriarp
ou reprehendunt sacdotib[us] fr[ater]nitas ura cu illic mora[tur] ampl[ius]
no amittat s[ed] ad uos qntotiq[ue] veniri copellat ac magis uicta
p[ro] mia actione trasmittat ut sub ea q[uod] dignu e obs[er]uan[tia] refrenat[us]
secularib[us] moribus ad sacdotale studeat con[uer]tere g[en]n[u]s[?] Nam
sa noxiu atq[ue] p[er]iculosu e ut imitatore ipi[us] q[ui] edificare de-
buerant destruant i qua re no so[lum] ille culpabiles s[ed] et qui
nuestitie inuenit[ur]. Nam consentiendi[?] errati qui corrigenda
ut resecare dixerit non contruxit. Cra uo ide theodorg quida
epi de dyocesi venien[tes] fr[atr]is nri Costancij mediolanen[sis]
eccie epi disciplina ut dr[?] euitans illic uenisse firma[tur]. Hor-
tam[ur] ut et isto diligent[er] requisito ad epm suu ura fr[ater]nitas
remittat. Et q[uia] sicut le[gi]t[ur] qui abicit disciplina infelix e
nra cu illic se excusacione patiam[ur] retinere q[uod] tu[e]s et eos
qui leuit[er] eor[um] uicio p[er]mit decipi libent[er] et de illis h[abe]re valeat[?]
m hac stulticia peant valeat[ur]. Greg[ori]us vrgilio arelaten[si]

Syagrio epo Augustudino. C xxiii

Commissi me q[ua]litas fr[atr]is h[oc] nri mocem. cogit doloris
erupe et dilecco[n]i uram amplius decentius exasperare q[uod] illic
us nimiu negligent[er] remissos dr[?] extitisse ubi studium
nri acrit[er] iustitie rectitudo et zel[us] debuit castit[atis] attendere
prouenit at ad nos Spaguria quida uita religiosa imitat[ur]
et uestib[us] assecuta p[ro]terea q[ue] marito uiolent[er] ee quod audi
i qui e sociata et ullo uob i ei[us] defensione dolore p[er]motos
C[?] ita e uehement[er] ingemisco ne apud omnipotente dnm q[uo]d
a sit indemnatu officiu et no pastoris meritu h[abe]at[ur] Quippe
qui i de lupi oue laniandam sine clamore reliquist[is]. Ca
et deum qua ne rom[?] futuri est[is] iudicij redditi quos
s[u]pri solutio no commouit, quos ad defenden[dum] fauor ne q[ue]
religiosi hitg excitauit quos ad tuendu pudicicie inte-
grit[a]te sacdotal[is] consideratione erex[it] Vl[tim]u[m] ergo neglect[us] ad
memoria redeat h[uius] recordacio culpe sollicit[et] et officij
ui considerato ad p[er]dere mulieris uos adhortato[r] impellat
li[n]gua illi ura medela sit atq[ue] amonentib[us] uob[is] ordib[us]
oram det de memo lamenta. p[ro]me no recedant. De
dempcoi uro cor penitens explicat et castit[atis] damp[num] qua
corpe sua e no licuit fletu resarciat. Cra g[o] p[re]dca mulier
rebus suabus et m[ih]i p[ro]p[ri]ys ut fert[ur]. desiderat causis impendere, hor-
tam[ur] ut fr[ater]n[itas] ura hac i re fauore iuemat solacijs potia[m]
et u[n]ata co[m]petenti filijs porcone sab illi sit de s[u]b[st]a[nti]a sua indi-
cere q[ua]d uelit. V[er]u[m] eni[m] sine du[bi]o bo[num] facit[ur] sibi volentib[us]

sope fertis

Cooperator p[ro]terp[us] boni esse[?]

scutit qui cor rigenda no corrigit

Hec igitur dilectissimi fratres que loquimur ex quo procedat amore pensate
omniaque cum ea qua dicuntur caritate suscipite. Nam dum pariter redem-
pti corpore corporis sumus in hiis que nobis nocere sentio simul vos
Qua autem intencione quo ve affectu hanc ad vos epistolam misi-
mus cordi vestro vel auctor aperiat. Et ideo si fraterna vos ammonicio
contristet, quia et asperum poculum libenter accipitur quod intencione salutis
offertur, quod superest karissimi fratres meritis dei misericordiam precibus ex-
oremus ut vitam vestram in suo semper timore disponat quatenus et
illi sacerdotali desuper et in quantum ipsius in futuro secum assistere cum
sine metu valeamus. Gregorius theoberto et theodorico regibus

Summum in regibus bonum est iusticiam colere francorum. Epistola x
ac sua cuique iura servare et in subiectos non sinere quod potestatis
est fieri, sed quod equum est custodire, quod quia nos et diligere et sic confidimus
studere excellencie vestre indicare ea que emendacionem expo-
scunt invitamur, ut per hoc oppressis occurrere et vobis mercedem acquire-
re valeamus. Fratrem itaque et coepiscopum nostrum Ursicinum Tau-
rinatis antistitem in parrochiis suis que in regno vestro sunt terminis
constitute grave omnino dicitur preiudicium sustinere adeo ut contra ecclesiasticam
observanciam contra sacerdotalem consuetudinem et contra sacrorum canonum definita
eius exigente contumacia alter illic non metuit episcopus ordinari et
parochias ... illicite non metuerit illicita et res ecclesie sue ...
ferunt ablate sunt. Quia si ita veritas se habet quam intollerabile nimis
ut innocens opprimitur cui culpa non nocuit, premisso paterna caritatis
salutacionis alloquio petimus ut quod excellencie vestra amore
redemptoris et equitatis contemplacione sponte par est impendere vestra stude-
at benignitatis intercessione concedere, et iusticiam illi sic de equitatis
bono confidimus faciatis in omnibus custodiri atque sicut in te et
illicite actum est corrigi, et res ei violenter ablata equitate vobis
faventes restitui. Neque ad tempus eius ecclesia ab hostibus detinetur
illi ad deficiendum, sed hoc ad subveniendum christianitatis vestre magis magis
que nos promovet ut largitatis vestre munere consolatus captivitatis
que pertulit non possit dampna sentire, pro utilitate ergo anime vestre
exhortacio locum inveniat ut ad mercedem vestram devocionis
porrecta manu iusticie velociter quatenus per hoc quod equitatem sacerdotum
custoditis eorum precibus ante dei semper oculos floreatis. Mense
augusti indictione ii. Gregorius leandro episcopo hyspanorum

Sanctitatis tue suscepi epistolam solius caritatis calamo Epistola xx
scriptam. Ex corde enim lingua tinxerat quod in carte pagina
refundebat. Boni autem sapientesque viri cum legeretur affuerunt
quorum statim viscera in conpunccione commota sunt. Cepit quisque amoris
manu in suo corde te rapere quia in illa epistola tue mentis dulcedinem
non erat audire sed cernere. Accendebantur et mirabantur singuli atque
ipso igne audiencium demonstrabat qui fuerit ardor dicentis.
Nisi enim prius in se faces ardeat alium non succendit. Ideo vidimus

xii. q. ii. cum devotissimam ... Regum est iusticiam colere ... de ... legibus

Reges et ceteri principes sacerdotibus adminiculatores ... partibus

quia tanto te tua mentis ardet quaestio et alias attendit. Vitam ergo
vestram cuius ego semper cum magna veneratione reminiscor minime no-
vi, sed eius altitudo cordis vestri patuit ex humilitate sermonis.
Vitam autem meam tractibus esse imitabilem vestra epistola loquitur, sed quod
non est ita ut dicere qui non solet mentiri. Ad hoc autem cuiusdam
bonae mulieris verba loquor: Nolite me vocare Noemi, id est pulchram,
sed vocate me Mara, quia amaritudine plena sum. Nam cum bonae vi-
tae ego sim quem nosti, multum fateor ex huius proficiendo meritis
cecidi, me quod de corpore meo esse pertimesco. De quibus scriptum est: Deiecisti
eos dum allevarentur. Tum alleviatur, tum deicitur qui honoribus proficit
et moribus cadit. Ego cum pro culpis mei capitis sequerer summopere esse
doctrinam obprobrium hominum et abiectio plebis, atque in eius forte
cruce de quo scriptum est per psalmistam dicitur: Ascensiones in corde eius disposuit
in valle lacrimarum. Fuit, sed tanto nequaquam ascendere quem per
vallem lacrimarum fortis humiliarem. Et nunc multum me cor-
poris honoris occasione curae innumerae perstrepunt, et cum sese animus ad
se colligere hunc suis impulsibus quasi quodam gladio scindunt.
Nulla cordis quies est, prostratum iacet in infimis suae cogitationis
pondere depressum. Ad rara valde vel nulla haec in sublimibus pennam con-
templationis levat. Torpet ignavia mentis et circumlatratibus
curis temporalibus iam paene ad stuporem deducta cogitur, modo
terrena agere, modo carnalia dispensare, aliquando vero fastidio exigente
compelli quaedam et cum culpa disponere. Quid multa loquar? Victa
sub pondere sanguinem sudat. Nisi enim sanguinis nomine culpa caperetur,
psalmista non diceret: Libera me de sanguinibus. Cuius culpa corporis
minus hoc quod quia per alium dicitur est prophetam impleri? Sanguis
sanguinem tetigit. Sanguis enim sanguinem tangere dicitur cum culpa
culpae adiungitur ut inquinet cumulus multiplicetur. Sed inter haec pro
impotentia mea deprecor in perturbationis fluctibus elapsum tuae
orationis manu me teneas. Ego enim prospero flatu navigabam cum
tranquillam vitam in monasterio ducerem, sed per tellos subito motibus
tempestatis exorta in sua perturbatione me rapuit et prosperitatis
cursum amisi, quia qui quietem perdita mentis naufragium pertuli.
Ecce nunc in undis versor et tuae intercessionis tabulam quaero
ut qui navi integra dives pervenire non merui saltem post damna
ad litus per tabulam reducar. De podagrae vero molestia
sanctitatem vestram scribitis affligi, eius doloris assiduo et vehementi
attritu sum. Sed facilius est consolari si inter flagella quae patimur
quae egimus facinora ad memoriam delicta revocamus, atque haec non iam
flagella sed dona esse conspicimus. Si quae carnis delectatione peccavimus
carnis dolore purgamus. Post haec vero beati Petri apostolorum principis
pallium vobis transmisimus ad sola missarum sollemnia utendum.
Quod transmisso valde debui quali vobis vinculo esset amoris,

Quod proficiat honoribus proficere debet et moribus

Nota flagella medicamina sunt peccati

Sed locucionem supprimo quia verba moribus antecelis. Omnipotens deus sit
vos protectione custodiat atque ad celestis remuneracionem patrie
multiplici animarum fructu perducat. Ego autem quia occupacione de
et debilitate huius testa in qua et ei quem multum diligo pa
loquor. Gregorius Rocaredo regi visi Gothorum. Ex xxv

Explere verbis excellentissime fili non valeo quantum tuo opere
tuaque vita delector. Audita quippe nova diebus nostris
virtutis miraculi quod per excellentiam tuam cuncta gothorum gens ab
errore arriane heresis in fidei recte soliditate translata est. Exla
mare libet cum propheta haec est immutatio dextre excelsi.
Cuius enim vel saxeum pectus tanto hoc opere cognito non statim in omni
potentis laudibus atque in tue excellencie amore mollescat.
Me fateor que per vos acta sunt sepe convenientibus filiis meis
dicere sepe cum eis pariter admirando delectat. Haec plerumque etiam contra me
excitat quia piger ego et inutilis tunc inertia torpeo quando in animarum
congregacionibus pro lucro celestis patrie reges elaborant. Quid
itaque ego in illo tremendo examine iudici venienti dicturus sum si
tunc illuc vacuus venero ubi tua excellencia greges post se fidelium
ducit quos modo ad vere fidei graciam per studiosam et continuam predi
cacionem traxit. Sed est mihi boni operis hoc ex dei munere magna consolacio
quia opus sanctum quod in me non habeo diligo in te. Cumque de tuis actibus
magna exultacione gaudeo ea que per laborem tuum sunt mea
fiunt. De conversacione igitur gothorum in nostro opere et vestra exul
tacione libet cum angelis exclamare. Gloria in excelsis deo et in terra
pax hominibus bone voluntatis. Nos ut existimo vos graciarum amplius
omnipotenti domino debitores existimus qui etsi vobiscum nil egimus
nostrum tamen operi congaudendo participes sumus. Beatus nunc petrus apostolorum
princeps quam libenter munera excellencie vestre ipsa cuncta loquitur
vita vestra testatur. Scriptum quippe est vota iustorum placabilia.
Neque enim in omnipotentis dei iudicio quid datur sed ex quo corde respicitur.
Hinc est enim quod scriptum est respexit dominus ad abel et ad munera eius.
Ad cayn autem et ad munera illius non respexit. Dicturus quippe
quod dominus respexit ad munera premisit sollicite quod respexit
ad abel. Ex qua re patet ostenditur quia non offerens a muneribus
sed munera ab offerente placuerunt. Vestra itaque oblacio quam sit
grata ostenditis qui datum auri pondus ex conversacione gothorum subdi
tarum animarum munera dedistis. Et nos transmissos abbates qui
oblacionem vestram beato petro apostolo deferebant vi maris dicit
fatigatos ex ipso itinere ad yspaniam revertisse non munera
vestra repulsa sunt que postmodum pervenerunt sed eorum qui transmissi
fuerant constancia probata an sciret sancto desiderio obita pericula
vincere et in fatigacione corporis mentem minime laxari. Adversitas enim
que bonis votis obicitur probacio virtutis est non iudicium reprobacionis.
Quis enim nesciat quam prosperum fuit quod beatus paulus apostolus predicaturus

Caritas communicat omnibus bona opera

Deus respicit non datum sed affectum

q 26 ... c x. Ad etiam gaudium reddere non possumus nisi per ytalia detineri

de ytalia veniebat et tunc veniens naufragium pertulit sed navis cordis
in marinis fluctibus integra stetit. Quo iudicio quod evenit de vestro
ore in laudibus dei hoc quod dilectissimo filio meo presbitero presbitero narrante
cognovi. Contra tuam vestre excellencie constitucionem quidam iudeorum perfidia
dedissent hii de quibus prolata fuit rectitudinem vestre mentis inflectere pe-
cuniarum summa offerendo moliti sunt quam excellencia vestra contempsit
omnipotentis dei placere iudicio requirens auro innocenciam pretulit.
Qua in re mihi David regis factum ad memoriam venit cui dum concupita
aqua de cisterna bethlemitica que inter hostiles cuneos habebatur ab
obsequentibus militibus fuisset oblata protinus dixit: Absit a me ut sanguinem
hominum istorum bibam, quam tamen fudit et bibere noluit, scriptum est libavit
eam domino. Si ergo ab armato rege in sacrificium versa est aqua contempta
in domino, Consideremus quale sacrificium omnipotenti deo rex obtulit qui pro amore
eius non aquam sed aurum accipere contempsit. Itaque fili excellentissime
dicimus non aquam sed aurum libasti aurum domino quod cum habere noluisti. Magis sunt
dona credimus que libasti aurum domino quod cum habere noluisti, magis sunt
omnipotentis dei laude tribuenda. Sed inter hec vigilanti sunt studio
antiqui hostis insidie cavende qui quanto maiora in hominibus bona
conspicit tanto ea auferre subtilioribus insidiis exequitur. Neque enim la-
trunculi in via rapere inanes vacuos expetunt, sed eos qui aurum vas-
cula vel argenti ferunt. Via quippe est vita presens et tanto quisque necesse est
ut insidiatores spiritus caveat quanto maiora sunt dona que portat. Oportet
ergo excellenciam vestram in tanto hoc de quanta accione [?] gentis subdite munere
quod accepit summopere custodire, pro humilitate cordis ac deinde munditia
corporis. Cum enim scriptum sit Omnis qui se exaltat humiliabitur
et qui se humiliat exaltabitur, profecto liquet quia vere [?] alta amat
qui mentem suam ab humilitatis radice non dissecat. Sepe namque malignus
spiritus ut bona destruat quia pervenit adversari non valeat ad operantis
mentem post peracta opera venit eamque tacitis cogitationibus in quibusdam
sui laudibus excutit. Ita ut decepta mens admiretur ipsa que sint
magna que fecit. Cum dum per occultum timorem apud semetipsam ex-
tollitur, eius qui donum tribuit gracia privatur. Hinc est enim quod propheta voce
in superbientem animam dicitur, habens fiduciam in pulchritudine tua fornicata es
in nomine tuo. Fiducia quippe anime in pulchritudine sua habere est si semetipsa
de iusta accione presumit, que in suo nomine fornicatur qui in hoc quod recte
agit non conditoris laudem dilatandam appetit sed sue opinionis gloriam
requirit. Hinc rursum per prophetam scriptum est Quo pulchrior es descende.
Anima etenim unde pulchrior est inde descendit quando ex virtutis decore quo
exaltanda apud deum debuit ab eius gracia per suam elacionem cadit.
Quid ergo in his agendum est nisi ut malignus spiritus cum nos ad elevandam
mentem reducit bona que egimus nobis semper ad memoriam mala nostra
reducere curemus ut nostra cognoscamus esse que peccando fecimus et solius
omnipotentis dei munera cum peccato declinemus. Custodienda quoque est vobis munditia
corporis et studiis bone actionis quia iuxta vocem perfectus apostoli templum dei
sanctum est quod estis vos. Qui rursus ait Hec est enim voluntas dei sanctificatio vestra

Ora insidie

Humilitas
castitati
preponitur

Castitas cor-
poris utilis est
cum bono opere

Quam sanctificationem quid dixerit unde et protinus adiunxit ut abstineatis vos
a fornicatione ut sciat unusquisque vestrum vas suum possidere in sanctificatione et
honore et non in passionibus desiderii. Ipsa quoque regni gubernacula erga sub-
iectos magno sunt moderamine temperanda ne potestas menti subripiat. Tunc
enim regnum bene regitur cum regnandi gloria animo non dominatur. Curandum quoque est

Regum

ne ira subripiat ne fiat citius omne quod licet. Ira quippe et cum delin-
quentium culpas exequitur non debet menti quasi domina preire sed post rationis tergum

Ira

velut ancilla famulari ut ad faciem iussa veniat. Nam si semel mentem
possederit rectum iustum esse deputat et quod crudeliter facit. Hinc namque scriptum est
Sit omnis homo velox ad audiendum tardus autem ad loquendum et tardus
ad iram. Hec autem vos auctore omnia suadere non ambigo, sed occasione admo-
nitionis exhortatoris bonis vestris actibus me furtive subiungo ut que
admoniti facitis qui vobis et admonentes addidi iam non soli fecistis. Omnipotentis
autem Dei in cunctis actibus vestris celestis brachii extensione vos protegat
vobisque et prosperitatem vite prospera et post multa annorum curricula gaudia
eterna concedat. Clavem vero parvulam a sacratissimo beati Petri apostoli cor-
pore eius benedictione transmisimus in qua est ferrum de cathenis eius inclusum
ut collum illius ad martirium ligaverat vestrum ab omnibus peccatis absolvat.
Crucem quoque latori presentium dedimus vobis offerendam in qua lignum dominice
crucis inest et capilli beati Iohannis Baptiste ex qua semper solacium salvatoris
intercessione precursoris eius habeatis. Reverentissimo autem fratri et coepiscopo nostro
Leandro pallium beati Petri apostoli sede transmisimus quod et antique consuetudini
et vestris moribus et eius bonitati atque gravitati debemus. Item manifestum
autem longum tempus vestra excellentia Neapolitano quondam veni-
ente mandare curavit ut piissimo imperatori scriberem quatinus
pacta in gazophilacio requireret que dudum inter pie memorie Iusti-
nianum principem et iura regni vestri fuerant emissa ut ex his colligeret
quid vobis servare debuisset. Sed ad hoc faciendum due res vehementer
obstiterunt. Una quia gazophilacium predicti pie memorie Iustiniani
principis tempore ita subripiente subito flamma incensum est ut omnes ex
eius temporibus pene nulla carta remaneret. Alia autem quia nulli dicendum est
ea que contra te sunt apud temetipsum debes documenta requirere atque
per me in meum proferre. Ex quo vos hortor ut vestra excellentia sub moribus suis
congrua disponat et queque ad pacem pertinent studiose peragat
ut regni vestri tempora per longa sint annorum curricula in magna lau-
de memoranda. Preterea transmisimus clavem aliam a sacratissimo beati Petri
corpore que cum digno honore reposita quoque apud vos inveniri
benedicendo multiplicet. Gregorius Ytalie patricie a domino Ye-
nancio C. xxxvi

Quasdam in Silicia venientes affuit quo
debui de sospitate vestre excellentie requirere curavi, sed de assi-
duitate egritudinis vestre tristitiam viderunt. Hoc autem Deus novit ego vos de
meipso merito ad quod debeam nuntiare quia non quod peccatis meis fac-
exigentia xi menses sunt quod valde rarum est si de lecto aliquando surgere potuero

Tantis enim podagre tantisque molestiarum doloribus premor ut vita
mea michi gravissima pena sit. Cottidie et dolore deficio et mortis re-
medium expectando suspiro. In clero vero huius urbis et populo tanti fe-
brium languores irruerunt ut pene nullus liber nullus [illegible] remansit
qui esse ydoneus ad aliquod officium vel ministerium possit. De civitatibus autem
vicinis strages nobis cottidie mortalitatis nunciatur. Affrica autem quantum
mortalitate et languoribus vastetur, quanto viciniores estis tanto credo plenius
cognovistis. De oriente vero qui veniunt graviores desolaciones nunciant.
In hiis itaque omnibus quia appropinquante fine mundi generalem percussionem esse
cognoscitis, affligi nimis de propriis molestiis non debetis. Sed sicut
prudentes nobiles decet omne cor ad animarum curam reducite.
Celestem iudicium quanto sit vicinius plus timete. Studiis pietatis intendite
de quo scriptum est quia promissionem habeat vite presentis et future. Potestis autem
omnipotens deus vitam vestre excellencie a quo tempore consuadet et per multa
annorum curricula ad gaudia eterna perducere. Dulcissimas filias
meas dominam Barbaram et dominam Antoninam mea peto vice
salutari. Eternas oro ut superna gratia protegat eis quod prosperari in omnibus
concedat. Gregorius Maximo episcopo Salonitano. C xxxviii.

Susceptis fratribus et coepiscopis nostris Mariniano episcopo sed et Castorio car-
tulario meo renunciante fraternitatem vestram plenissime de hiis que
[illegible] fuerat satisfecisse cognovimus. Magnas quippe omnipotenti deo
gratias solvimus quia de vestro corde medullitus omnis rancor funditus
suspicionis evulsus est, pro qua re quem filium Stephanum dyaconum meum
in summa volui celeritate laxare, sed hunc apud me vel paucis diebus
novi dolores crebri meorum egritudinum copulerunt. At postquam
[illegible] vel modicum cepit cum pertingeret gaudio remisimus [illegible]
atque pallium ad sacra missarum utendum solempnia ex more transmisimus.
[illegible] vos volumus per omnia gemina vendicare huius enim indumenti
[illegible] humilitas atque iustitia est. Tota ergo mente fraternitas vestra se
exhibere festinet in prosperis humilem et in adversis si que evenerint cum iustitia
[illegible] bonis per [illegible] Nullius umquam faciem pro veritate
[illegible] pauperes [illegible] operibus [illegible] cupientes, infirmis compacientes
[illegible] valentibus congaudentes aliena propria deputantes de alienis
gaudiis tamquam de propriis exultantes, in corrigendis vitiis ferventes
in fovendis virtutibus auditorum animum demulcentes, in ira iudicium
sine ira tenentes, in tranquillitate autem severitatis iuste censuram non deserens.
Hec est frater karissime pallii accepti quam si sollicite servaveritis quod foris
accepisse ostenditis intus habebitis. Preterea fratrem et coepiscopum nostrum Sabinianum
[illegible] vestre in omnibus commendo et si qua causa fuerit [illegible] proponantur
caritas inter vos firma permaneat ut sic de exceptionibus si que co-
[illegible] examine veniat [illegible] caritas non violetur.
Commoneo quoque filium Honoratum archidiaconum commendamus de quo si
[illegible] per Castorium cartularium meum didicimus quod per [illegible] tres
[illegible] archidiaconi [illegible] consuetudinem [illegible] expleto excendo

compulsi sunt tue quidem volumus ut caritate sancti tui moniat. Nam flagitandum in
non dz de causa quam ipse indicavit. Si vero ita non est omni metus timo-
re depresso omnique odio postposito dei in caritate recipi et [illegible] a b
in quo metus amoris. Messianum quoque clericum qui ad nos confugit qui
filio Stephano diacono fiducialiter. Certi quia quae nobis vestre fra-
ternitatis transmittimus vobis in eo non odium sed gratiam prestes [illegible]. Omnipotens de-
us sua vos protectione custodiat, detque nobis ita agere ut post hu-
ius temporalis fluctus ad eterna valeamus gaudia pervenire. Gregorius
Constancio episcopo mediolanensi. C. xxix. sibi iustitiam Phi-
Licet si multum fraternitatem vestram ad servandam, grii portitoris
cum flagellum correctionis immineret, vindictam tamen ad restituenda quae
preiudicialiter assit detinuimus pro vobis nos voluit fieri premptores p
ad nos scripta preiudicium defenda. Questus at est campum cu-
ncta sua ab ecclesie vestre hominibus irrationabiliter occupatum. Et si ita est
quamquam an indicium possessio ei debuerat violenter ablata restitu-
tum quia pervenit quod quibus filius eventius diaconus vester consencienti
prefato latore constituit per quinque testes parte ecclesie vestre satisfaciam p
se ecclesie [illegible] fraternitas vestra predictum Philagrium
contra iusticiam laborare non faciatis sed modis quibus potuit vester de-
gentur inquirat. Et si manifeste sicut hic constitit probari potuerit in-
iuste esse hunc propter dilaciones faciendum erit a sua intentione sine la-
bore discedat aliquin ante omnem contentionem res ex cultura vestra
provisione reddatur ut sua cuique parti integra post hec maneat de propri-
cognicione. Quia vero pro eo quod nobis nescientibus inde discessit vobis se
existimat nos offendisse fraternitas vestra ei dulcedine sue cari-
tatis ostendat ut cognoscat se longe aliter quam debuit de sacerdote
credidisse. Sed quia et sanctorum apostolorum se liminibus sepe ut ait puta
desiderat quoniam venire noluit [illegible] impedimento sed [illegible] ma-
beat in hac parte solacium. Iudicavit preterea supradictus portitor quod
collata inter alios civitatis Genuensis habitatores et ipse dare [illegible]
compellatur et miratur ut qui magis [illegible] dignus est nobis partibus
pgravaretur. Et si ita est deinceps ab eo per quemlibet exigi vestra sollicitudo
non permittat, quia cum quem necessitas sua gravat inhumanum nimis
in collacione affligi cui si esset magis necessitas debuit ex colla-
tione miseri. Qui quia ab ecclesia Tordonensi puerorum suorum iniuste quidem d-
tinetur fraternitas tua predicte civitatis episcopo curet scribere ut si ita
sine aliqua mora contentione restituat. Qui si aliter esse forte crediderit
vel apud nos vel apud arbitros causa habet cognoscenda sine
excusatione est aliquam facienda. Nam ipse Philagrius puellam su-
am cum filiis et nepotibus de quibus ut ait est quod eiusdem puerorum nomine
mancipium servitutem innotuit. Ex quare actum erit per eum de quo e-
tenetur et aliis de quibus non est quod teneatur. Et si veritate subsistit pu-
ella ei cum filiis et nepotibus sine aliqua alteracione reddenda est.

Etiam de subscripto mauro que ventilata quod vestra suasit terminet
si forte de uxore ipsius aliquid dicendum est et hoc quoque ita in electu iudicij
finiat. Ut nobis illic presentibus ad nos de incoatis causis denuo per
diversos portitores necessitatem venieandi non habeat / Explicit Indictione ij
mense Septembris Indictione iij Mensis octobris Indictione iij
Gregorius Romano defensori C xxx. et quamquam delictorum
Nichil proficiat sacerdotum culpabus ulcisci / cum vindicare Siciliensibus
qui convicte facinore deponuntur amissi honoris solatium et
rerum suarum cepit esse solatium / Quemquam itaque nobis est frater et coepiscopus noster
traianus lucillum quondam insule melitensis episcopum flagitij sui
inquitate preteritum non solum res ecclesie augere non vereri sed immo potius ex
it abstulisse / unde et plurima cum eodem ecclesie competere de preciis
retinere Quippe qui in fabrica vel sartatecta ipsius non protulit
expendere sed mente sacrilega sub totum studuit compendijs applicare
Et quia grave nimis atque contrarium est ut sua illi delectio non sit pena sed
commodum Experiencia tua cum districtione commoneat ut quicquid abstulit
aut apud se de preciis retinet sine mora restituat / Qui si in
dandum nequaquam negare fortasse voluerit quia facile dici posse quia i
una cum venerabili et coepiscopo meo iohanne syracusano residentibus subti-
li inquisitione huius rei veritatem rimamini / quatinus probatione habita quicquid eum tulisse
vel pressisse claruerit palam veritudia constituat quod unde
eam abstulit / petrus autem predicti lucilli filius siler studijs sui sit
commone ut quia ipse sine ecclesie tulisse plurima perhibetur hoc sta ei consi
derationem restituat / aliquin vero et ipse cum iudicio presentibus ut pre-
dicte subtili inquisitione ut vero prorsus tam in vero valeat sine concludi
petijt a nobis suprascriptus traianus frater noster ut in monasterio suo quod in civitate
syracusana situm esse ut inior vel v. monachi dari debuissent quod per eius
solacio nequaquam estimavimus denegandum quia ad locum proficiscebis
cognitum si scriptis quorum consolatione vita non habeat monachis afficta
Et ante incipit sub
istia nimis ad ea que utilitas fieri exigit
libere quod laboret In qua re ne suprascripti venerabilis fratris nostri Iohannis
iuxtatiorem videamur prorogatia minime Ita hoc illi nominis esse con-
cessit. Ut tu fratris et coepiscopi nostri iohannis sit arbitrio per omnia reservandum
Quia et peticio sue predictus frater noster adiecit ut pueros quos de
sua pecunia comparavit aut suos pueris quia sui codicibus aut res alias
ab quas in eodem monasterio habet ei sit tollendi licencia vel nobis hoc ne re
o protulit / Sed ne postulata videamur indiscrete concedere habet
quondam observantia sciendo ut quicquid prius quam ab abbatibus est remotus
ad officio comparavit vel quolibet titulo adquisivit libera illi tollenda
facultas / Sed et hoc quod de monasterio eius in quo conversus est qui in puericia va
cuam possessione unius sui puerum eius maritum est constituisse pollicete
hostiliter decedens abstulit sectumque detulit sine aliqua ei dubietate
reddendum est quia alterius adquisitionibus non effugit quod semel monasterio fuit
in donatione sociatum Si quid autem dum adhuc illic abbatis fungeretur officio
adquisivit non suum sed monasterij ipsius esse cognoscat Ex eo de iure d

eorum morum austeri alterius qualitatis modo non patimur. Legatum quod antedicti fratris nostri illud capitulum a conditore suo iuncti morum singulis annis de eorum more per ultimam suam habere voluntatem constituit, experiencie tue sollicitate et iusticia favente sine aliqua faciat dilacione prebere.

Gregorius Sabino subdiacono. C.xxxi. Hic contine in sacro sit

Cum plerumque quod in laicis culpa est in ordine constitutis quanto in eis districtione puniendum sit piaculum ac flagicium qui zelo rectitudinis utitur non ignorat. Quendam siquidem velatorum prelatum esse quod sisimius regitanc civitatis presbiterum qui auditu ipso intellectuale minus est ydolorum venator ac cultor sit adeo ut in domo sua quoddam ydolum positum habere presumeret. Sed et quod non dissimulandum nefande sodomitice eius scelere maculatum. Et ideo quia tanta facinora iniquitatis districte ac subtili investigacione quedam atque plectenda hac tibi auctoritate precipimus ut vigilanti studio et diligenti animo perquiras et si qua indicia ad prehendendum huius rei potueris cum in custodiam districtam quousque nobis renunciatis redigeres ut qualiter immanissimum facinus districti debeat ac puniri deliberare possimus. Scito autem quia si dum zelum quoque tuum qualiter nephandissima sit crimina hec tacere sine dubio inventura per quam te apud nos aliter multum de sollicitudine commendaciones periculose de neglectu noveris accusari. Unde necesse ut ita te vigilantem in hac requisicione studeas exhibere quatenus nos de sollicitudine tua letificeris et divinum faciatis esse placabilem. Hoc quoque de supradicto nobis presbitero nunciatum est quod victorianus quondam presbiter huius tumoris cum duobus rebus vel ornamentis actorum sue aliquam pecuniam commendasset cui dum depositum abnegaret inductum quietus ut reddere debuisset addictus sit. Et quia eo restituere id quod commendatum est differente is qui deposuisse dicitur obiit et nunc eius pro heredibus filii laborare et hoc experiencia tua diligenter inquirat atque ita salva racione ad fidem hanc causam perducat. Dummodo si ita est nec ille res alienas perfida mente retineat et orphani quod suum est vel amisso precio recipiant.

C.xxxii.

Sillatoris puerum stephanus in quela in iure subsistit cum nos frequenter tuas contristatos intelligat cur tam pigri res valde extitit ut antea ad nos sua pervenerat quam correctionem perveniret. Questus itaque est quod cognatam eius cum alius petrus quidam nequissimus dyaconus instinctu demonum expirere suaserat atque a grosso nomine non filiat mutato habitu unde revocata experat nequissimus vir iniqua suasione demonum rursus clericus apud nunc usque impudice retineat. Ex qua re valde sit dyaconus tua desidia constanter cum nec dum in monasterio revocata sit ac retrusa vel nunc gradus propositi tui considerato et zelus te castitatis accendat, ad summopere modis quibus potueris studere ut asperitate quam de tante iniquitatis perpetracione conceperimus eius citius valeas perceptione mollire. Nam et ypitali defensori precipimus ut nobis hac in causa sollicitari non differat. Sed quia memoratus petrus ab honore

Quod culpa est laicis crimen est clericis

fy nostri magnifici filoxeni viri defensoris apud eum nobis cum omni
studio et cautela instanter agendum est ut ea sine aliqua faciat dilatione
restitui que credimus hoc quod Boso vir dominus sine mora fratrum que sibi
iuste quod non credimus aliqua hoc fuerit excusatione dilatum tunc et
subtiliter contestandus est atque scrutatis nobis remittet ut experi-
tibi vera scribamus quatenus quis si hoc iste neglexerit ea qua dignus est
ultione plectatur. Gregorius Romano defensori Sicilie. C. xxxvij

Perlatum ad nos est venientium fratrum nostrorum Basilium episcopum velud
unum de ultimis in causis occupari et pretoriis inutiliter observare que
res quia et ipsum vilem reddit et reverentiam sacerdotalem adnichilat
statim ut experientia tua hoc preceptum susceperit eum ita ad revertendum
instanti executione compellat quatenus illic insistere et quinque diebus
post quam executionem morari non liceat. Ne si quolibet modo cum ibidem
moram habere permiseris cum ipso apud nos convenire incipias esse culpabilis.
Mense octobris indictione iij. Gregorius Gustitalco duci Campanie

Illa provectorum sollicitudo utilis, illa est cautela lau- C. xxxviij
dabilis in qua totum ratio agit et furor sibi nil vendicat. Restrin-
genda ergo sub ratione potestas est ne quicquam agendum subito mentis concita-
tio ad tranquillitatem mentis recedat. Nam commotionis tempore iustum putat
ira quod fecerit. Pervenit itaque ad nos magnitudinem tuam usque
ad hoc esse impetu furoris impulsam ut non solum fratres iannuarij
monasterii sancti archangeli verum et diripi eorum de quo inventum est feceris
insuper autem sit quod abbatem eiusdem monasterii dicteris exasperasse ut in
occultas se iracundie tue tempore latuisse non leve discrimen incurret
denique ut metum tuo perterritus de domo in qua se olim receperat
nunc usque non audeat. Quod ne forsitan fecisse videris
fuga monachi ipsius qui ad hostes abiit eum contra ad nos pla-
citum est cum in opinionis asserens quod cum ipsius voluntate fugit. Consulta
contristamur et valde cur iam sapientiam miramur. Nam si licitum putatis
ut aliorum culpa aliis sit nocitura multi hanc prout cernimus subtracti
diversorum cum nobilium servos multarum etiam et laici diversorum mo-
nasteriorum monachi multorum inde cum hominibus sepe se hostibus tra-
diderunt. Ergo si hoc creditur suorum utique domini clericorum episcopi monachorum
abbates diversorum fugitivorum in dictis omnibus sub culpa sunt et
crimine constituti. Numquid et ducibus magnitudinis tue milites de civitate
qua consistis ad longobardos militibus fuga non lapsi sunt
et quibus tante indiscretionis tante quod possit stulticie reprimi
et eorum iniquitatem hoc experimentum applicandum. Hoc itaque sollicite
pensa atque ex te aliorum existimari quoniam ad usitatis
talibus suspicionibus non ducaris. Si vero ab eo qui predicti monasterii abbas
possit quid dici quod ad culpam reatum quod eum pertineat nobis hoc non
negligi sed magis una quidem cum eis quorum interest tam omnino dis-
crete et sollicite volumus perscrutari. Ut aut feriat vindicta culpabilem
aut absolvat veritas innocentem. Si autem nihil invenire potuit quod cum
sic quod solum ipse perhibens asserat hortamur magnifice fili ut a memo-
rati monasterii abbatibus quod ipsius te adversitate cohibeas et pro eius tuitione tali

Negligencia digne est punienda

Prelati in suis actibus decent esse mansueti

et pro dilectione caritatem impendas. Et si quid est unde animum vestrum fortasse offendisset
pro nostra eius intercessione remittite. Et ita nos sicut christianos quem-
admodum prudentes in eorum magis animarum commodo date quatinus nos vobis
gratias referamus et ab omnipotente domino intercedentibus pro impensis sinceris
eius solatia adquiratis. / Mense martii indictione iii. / Gregorius
Clementine patricie. C xxxv. Ad episcopatum gloriosa filia
Amandum presbyterum a Sorrentinis / electum esse cognoscatis. Cum ergo
hunc semper simus debere transmitti contristari de eius absencia
non debetis quia non abscedere creditur qui in mente nobiscum est. Et quia
pastorem querentibus is qui olim nobis placuit gratus est. Omnipotentem
deum benedicentes christiana magis in hoc devotione gaudete et ut ad no-
titiam aliis profuturus venire debeat hilari studio exhibere similiter
caritatis exultatione quoniam is qui diligitur ad hoc vocatur ut crescat /
Gregorius Anthemio subdiacono Campanie C xxxvi
Postquam is qui ad episcopatum Sorrentine civitatis electus fuerat
aptus nobis non visus est Amandum presbyterum oratorii sancti
Severini quod in castro Lucullano situm est eligere. Ea propter
experientie tue precipimus ut eundem presbyterum excusatione postposita
sub omni ad nos studeat festinatione transmittere quatinus petentium
desideria cum Christi auxilio si meritum eius cum impediat impleatur. Cuius
vita vel actus quia melius putamus que ad sacrum ordinem obsistere valeant
aut ad nos deinde omni postposita tarditate transmitti. Ne autem cum
gloriosa filia nostra Clementina hoc moleste suscipiat ad eam
experientia tua pergat et cum eius voluntate hoc faciat. Si non venire
fortasse voluerit hunc cum sicut diximus sine mora experientia
transmittat. Curam vero filiorum nostrorum a nobis placandi est
ut tu animarum utilitas non debeat prepediri. / Gregorius Johanni prefecto
C xxxvii
Quamvis tribuerit pauperi si subtili consideratione
pensetur vere domino se mutuum. Cui quod datur multiplicatum
sine dubio fructum recipit. Cum propositus autem nobis ubi dulcior
vivimus agenti in vestris non dicere debemus. Ne quid semper dicati pon-
dus audeat expendere. Et quamquam sit laudabile futura prospicere quia
infirma omnis cautela est que pietatis adiutorio non munitur. In hac
sollicitudine vestra est quod nos pro nobis contristari invenimus. Refert
itaque quod annonas antiquitus consuetudine dispensatione que Neapolim
exhibentur eminentia vestra subtraxit. Quod nimis fortasse fuisset
obstupendum si in obitus decessionis vestre non fuisset tempore misse.
Sed hoc ideo incertus notum est quam sint quibus acta negavit
qualiter sic sapientia vestra considerabit si vel in aliquo bono opere malo
bono nos superet. Nulla enim occasio hoc subtrahere nos debuit.
Quod et si forte [illegible] voluissetis viribus imputari hoc de proprio vo-
impendere non debuit quam ad [illegible] et huiusmodi pietatis in vestro proprio
esse animarum quam misericordie fuisset tempore. Hic itaque eminentia vestra potest quod
pollet inspicere atque hoc quod de successoribus eius non est adeptum
ut solite valeat misericordie bonum sue largitate debeat magis omnibus

Elemosina est mutuum.

Pecunia immunda est pyeta.

[.]us nec in his que sub iussione agitur ad usitate aliquem incurratis et hic
[.]s officii administratio coram omnipotenti deo possit providere mercedem.

Mensis aprilis indictione iii Gregorius Fortunato episcopo C xxxviii

Dum fraternitas vestra nimis circa monasteria debita studeat esse
sollicita et ipsa culpa reprehensionis incurrit et nos de sua
nimia contristat. Pervenit ad nos Mauricium quendam qui nuper in
monasterio Barbatiani quoque est ablatus secum aliis monachis fuga de
eodem monasterio discessisse. Qua in re predictum nos Barbatianum sua pa-
[..]tatio vehementer accusat qui tempore secularem habitum et hominem et non
comprobatum tonsoravit. Numquid non nobis semper [illegible] prius eum probari et
tunc aptus esset abbatem facere debetis vel nunc ergo etiam eum quem eligitis
[..]tote sollicitius. Nam a nobis illo delinquente delinquitis. Si ita se cepit
cohibeat ut se ad fratrum conducat regimen indignum prius monasteriis omnibus fra-
[terni]tas vestra districtius iudicat ut eos quos ad convertendum susceperint
[.]us quam biennium in conversatione compleat non audeat tonsorare sed hoc
[sp]acio vita eorum mores que sollicite comprobentur ne quis eorum aut ne
[..] contemptus quod noluit, aut ratum non habuit quod eligit. Nam a dum grave
[es]t inexperto homini obsequiis sociari, quis possit dicere quanto sit gravius
[a]d dei servitium improbatos applicari. Milites non si converti voluerit
[.]us quam nobis renunciatum nequaquam sine nostro consensu qualibet presumat
[..] suscipere. Quod si diligenter fuerit custoditum omne subito corp[orum]
[..]re culpa inexcusabilis nominis redundabit qui minus te ne circa
[..]s rebus ipsis testatis esse sollicitum. Mensis maii indictione iii
Gregorius Zizano magistro militiae C xxxix — suscepisse in quo

Epistolas vestras gloriose sermone dictatas me indicatas, dicitur quoddam
religiosa loca rursum in vi publico de rebus ei competentibus red-
[..]e contempnat quo res oro me contristat. Quam vero est huius non solum pu-
[n]icia minime facere sed et ferre equanimiter portare nisi forte quod res
[.]aupm defendere voalbere cogimur. Ne apud omnipotentem dominum culpa
[..]lebs incurrere valeamus. Providentiae Fantino defensori quod sepissime
[..]re glorie transmisi ut ipse religiosos quosque in panormitanis partibus
[a]pud electos iudices venire compellat et suorum actum rerum red-
[d]at. Omnipotens deus celestis vobis intro largitor prebeat ut per cuncta
[..]ne agitis eius gratie serviatis. Gregorius Constantino episcopo mediolanensi C xl

Relectis epistolis quas ad nos per Malmanum
relatorem puerum transmisistis contra nos sollicitudinem in eam fuis-
[se] respondimus quod ea que ad nos deferret et diacono nostro Pompeyo
[qu]m adhuc ita a nobis non mandatum perveniret dissimulare minime pru-
[den]tibus. Sed si qualis fuit in requisitione tua talis fuisset et discussione
[su]btilitas non ex hoc quod de eo dictum est fuisset ambiguum. Sed res veri-
[ta]tem esse compositum potuisset quia iam quidem ipsum dudum in Sicilia apud
eundem memorie fratrem nostrum Maximianum episcopum fuisse quod ut cognitum
[n]ota est. Sed quia ea ipsius subtili ordine investigatione quesita, inventus est

Biennium est ante probationis

Susceptus non est observatum [illegible]

Plati est instruere fari.

motes qui fuerat accusatus in crimine. Nunc vero quia in ea que contra eum dicta sunt non sunt
ita qua decuit districtione quesita sed et gesta que exinde apud fraternitatem
vestram confecta sunt neque ad condempnationem neque ad absolutionem eius probantur
posse sufficere. Nolumus vos agere ut incaute vel minus cursu de
definiri. Nam grave est satis et indecens ut in re dubia certa dicatur sententia.
Et hoc quidem gesta esse potuerant ydonea si accusati eam confessio sequeretur.
Si tamen eandem confessionis subtilitas examinis ex occultis eliceret
et afflictio vehemens extorqueret, que frequenter hoc agit ut nonnulli
se fateantur et cogantur innoxii. Nam pro eo quod tam praefatus ut dicitur custodie
crucíatu tremadeque afficitur scire debetis si ita est utrum nocere(?) sibi
fuerit extorta confessio. Nunquid quamvis nam clericos tales susceperint et
ad sedem apostolicam appellare nomine proprio quam iudicare prius esset distitissent
atque ab omni latentiis vitas quia ut tunc si deceat vel remanere sententia
decernat. Vel non si predictus episcopus ad sedem apostolicam appellare noluerit
causa ipsius intelligo et cum omni est diligentia perscrutanda. Et ideo postquam vir et
absentibus est gesta que ad nos transmisistis nobis sicut prefati sumus
ydonea satisfacere non videntur tenere ad deceptionem preterea decernendo dig-
nus quia absit reprehensibiles inveniantur in minus quemque aliorum nunc prope
retractare sententias. De alamandinis autem quas nobis indicastis est nobis
longius quam poni sumus et quod verum non sit minime dubitamus. Fraternitatis
fraternitas bene fecit quod per informatione cura quod audivit scribere. Mense
Julii indictione iii Gregorius Libertino expretori. C. xli
Quanta vos scilicet huius premat angustia incognitum non habemus.
Sed quia in summa tribulatione positis sola est consolatio una catolica
[...] cum spem vestram ponite, ad ipsum tota vos mente convertite, qui
iuste quem vult permittit affligi, et confidere in se misericorditer liberabit.
Ipsi ergo gratias agite et pacienter quecumque illata sunt sustinete. Nam vir
mentis est dum non solum in prosperis benedicere, sed et in adversitatibus collaudare.
In hiis ergo que patimini nullus contra dominum murmur cordi vestro subripiat, quia ad
quid hoc creator noster operetur ignotum est. Forsitan enim magnificentia
ad illum in prosperis positus offendisti, unde clementer admonitus te vult
purgare. Et ideo nunc temporalis te frangat afflictio vel rerum dampna de-
struet, quia si in adversis gratias referens domino placare feceris esse placabilem,
et que commissa sunt multiplicata redduntur et super hoc gaudia eterna prestabit.
Peto autem inmorosum durat quod xxti annos vestitus ad pueros
vestros praemanere(?) desideremus suscepimus pro[...]. Causa debeti petri apostoli
vobis quamvis parva sint que offeruntur pro magna sibi benedictione
accipite et hic vobis medicam impendat et apud omnipotentem dominum be-
neficia eterna prestare. / Gregorius Ecclesio episcopo Clusino. C. xlii
Gloriosus filius noster Ausfrid ad nos scripta transmisit indicans quod
in castro Balneum regis una cum habitatoribus loci ipsius
Iohannem dyaconum elegit episcopum ordinandum de cuius vita
bona testatus est. Sed quia si canonica nescimus ut nobis incerta
vel incognitis manus tenere non audemus imponere, fraternitatis vestre
cum omni sollicitudine et vigilantia diversis quemque potuerit de vita

In re dubia non est sententia certa ferenda

Innoxii torti dicunt se noxios.

Pacienter adversa sunt tollerand[a] m.

ctib; qȝ ipi9 inquire studeat, ⁊ si nͨ e q ei canonice possit obsiste
requirend; qȝ e si i ope di studiu hnt ut psmos nouit, et si t
fit cu ad nob cu testificatoib sue epla dirigat. Si uo alis fuit
vis nob sim epis inditate, Et hitatoes loci illi9 adhortam
ut si iste apt9 no fuit sicut ⁊ subscipto aufferid filio nro sepsi9
alium eligat qui ad hoc officiu cu dei gra apt9 ualeat inueni

Mens Julii Indictio iii Greg9 Eulogio ptriarche Allexan drino C xliii

Transacto anno suauissima sctitatis ure scripta
suscepi quia p egritudinib9 me nimie te rude nunc usqȝ
ualui Ecce iam enim bieniu plene exple q lectulo teneor
tantis qȝ podagre dolorib; affligor ut uix i dieb; festis usqȝ
ad horaz triu spaciu surge ualea solepnia celebre, Mox
aut cu gm depellor doloe decumbe ut cruciatu possim gre
mitu interupte tollare Cui dolor interdu lentus e interd
nimi9, ȝ neqȝ ita lent9 ut recedat, nȝ ita nimi9 ut interficiat
Vn fit ut qui cotti e i morte sim depellar a morte Nec mirum
Nec ptor qui tr corruptoib carcere diu teneor inclusus, vnu co
pellor exclamare Educ de carcere aiam mea ad cofitedu noi
tuo Sȝ qȝ meis adhuc ptib; obtine no mereor rogo ut ure
scitatis oro sue m intercessioib adiutoriu pbeat meqȝ a pen
corruptoib pondere liberu reddat i ea qua bn nosti libertate
gle filior dei. Scripsit aut m dulcissima ⁊ sp honoranda btitudo
ura q ei quib filius anatholi9 dyaconus de costatinopoli
tana urbe scripserat ad me quosda monachos de urbis ror
ptib; uenisse qui me ad de agnoitate errore requirerent. Et
dicit qȝ petijt ut ura m scitas scriberet q' de ead debuis
sem inquisitioe sentire ȝ nȝ ad me de urbis ror ptib; requirens
aliqs monachi uenerunt nȝ eunde quem filiu nob potuissȝ a qu
it scribe, ȝ ure spte suspicor i eis eplis curasse Na ysch dyacon9
dicam an bieniu scripsit qȝ a pdcis ptib; ad costatinopoli
tanam urbe talia requirentes monachi uenerunt meqȝ studuit
requirere q' sentire Cui ego an longu tpe qua ura susciperem
scripta q eunde hesim ipa rudi que pgmonam i ure scitatis epla
tenemi atqȝ omipoti deo magnas gras retuli qȝ de auctis
inquisitoib; romanor atqȝ grecor pres quos nob sequeb
aug uno spu sit locuti, In multis eni eandem uram eplaz
a reppi si q pdcam hesim scripta latinor prm legem
dr, quantu potui de scissimo fre nro amare bonu ⁊ laudare
tenendite i eng oe venerandos pres quos multu diligo re
cognoui Dt go illi laus, sit i excelsis gla cuius dono ad huc
sede petri clamabi uox marci. de cuius effusiōe spt cu sacerdos
scrutanda misteria, ad scta scor intrat i scta eccam ut i tha
bernaclo expubus pdicatoib spualia tintinabula resonat.
Tantaqȝ ⁊ ualde laudabile ura pdicatio. ȝ omipotente dnm depcam

petri gma
gnit pnint

Greg. mor. 19 c. 1 Tantus quippe calor est fetus in tribulacionibus augustiarum ut hec ipsa ad magis suspiria desiderii que nos ad magnos dolores tolleramus. dixit enim Job 29 ... unde? ut sicut? nos possimus [?]

ut dum nos et in hac vita custodiat ut de vestro organo quod estis
in hoc mundo laudis vox nostre sonet, pro me autem peto mercede vestra ut huius
peregrinacionis vita que in asperitate est fracta cum celestem finiatur quatinus
qui ex meritis non valeo ex vestris intercessionibus possim ad eterne patrie
promissa pertingere et cum celi civibus gaudere.

Ad romanam urbem veniens quidam filius presbiter. C. xliii

Avetrang ita me podagre doloribus debilem repperit ut
fraternitati tue epistolis per me rescribere nullatenus valuisse. Et quidem de
sclavorum gente que nobis valde imminet et affligor vehementer et
conturbor. Affligor in hiis quam in nobis pacior. Conturbor quia
per Histrie aditum iam ad Ytaliam intrare ceperunt. De Iuliano autem
scribo ne quid dicam quando ubique video, quia nos peccata nostra rudeant [?]
ut et foris agentibus et intus a iudicibus conturbemur. Sed nolite de
talibus omnino contristari quia qui post nos vixerint deteriora tempora vide-
bunt, ita ut in comparacione sui temporis felices nos existiment dies
habuisse. Iniquitati non prevalet fraternitas opponere se pro oppressis. Quod
et si prodesse minime valuit, ipsa omnipotenti deo mentis devocio offer-
tur. Scriptum enim est: Eripe eos qui ducuntur ad mortem et
qui trahuntur ad interitum liberare non cesses. Nam si deputatis vires
non suppetunt, qui inspector est cordis ipse mentis. In omni ergo quod
agis inspectorem cordis appete habere placatum, quia quod est verum illi pla-
citas facere non obmittas. Nam humani favoris et gratie fumo similis
qui levi aura raptus evanescit. Hoc certissime scito quia placere deo
et pravis hominibus nequaquam potest. In tanto ergo se existimet fraternitas tua
omnipotenti deo placuisse quanto se pravis hominibus displicuisse cog-
noverit. Ipsa tamen defensio pauperum moderata et considerata esse debet ne si quid
nimis rigide agimus ex mansuetudine nos arbitrentur homines superbire.
Sed talis nostra esse debet ut in memoria pro oppressis vestra defensio quatenus et
humiles protectionem senciant et oppressores non facile inveniant
quod ex malivola mente reprehendant. Attende ergo quod ad eze-
chielem dicitur: Fili hominis increduli et subversores sunt tecum et cum scor-
pionibus habitas. Et beatus Iob ait: Frater fui draconum et socius
strucionum. Et paulus discipulis dicit: In medio nacionis prave et perverse
inter quos lucetis sicut luminaria in mundo. Tanto ergo denique caucius
ambulare quanto nos scimus inter dei inimicos vivere. De fron-
timanistis autem fraternitas tua sit omnino sollicita, et sicut cepit
studeas quatinus ad sinum sancte ecclesie revocentur. Si qui vero ad me
venire voluerint et romam recipere per nos insinuandi prohibeat quia non
permittat sunt qui in eorum errore et voce recepta persistunt. Et
per monicionis tua sanctitas permittat, quia a me nulla violencia pa-
ciuntur. Sed romam reddo si verbis cognovit illesos dimittam. Si qui vero
quando vos ex eis ad nos venire voluerint minime eos fraternitas tua
retineat quia venientes ad romam recipiet ad statu quia terra illa ultra
non videbunt

Tempora posteriora semper videntur deteriora

Quod placet deo est fraudis

Quod homini displicet hominibus malis id placet deo

Iustus inimicus caute est ambulandus

Gregorius Innocentio Episcopo Affrice C xlv melle facundia ita
Lutulenta cum esset urne et condita cordis, sui nobis saporem
medullitus infudit et in suo amore nos rapuit ut nobis et
dulce sonet quod scribitis et sapiat suave quod agitis, nec immerito
quia bonis studiis conspicuus est et iudicio magnus est non sanctos profuture
dum nos suscepisse cingula cognoscentes letitia se miscuit con-
tristia. Nam ex una parte letati de profectu dulcissimi filii co-
frati sumus ab alia, quia quem conuersatum scit confusis temporibus locorum moribus
compositos ex inde pressus dolore sentimus. Unde orandum studendum est
ut ore aspera fiat mercedibus certo. Nam sicut nostis de terra
plena tardius frumentum egreditur, et de spinis rosa producitur.
Dum ergo seminandi nobis cognitum tempus est bonorum operum semina sereno
tempore ut maiores in die messis letitie manipulos reportetis
atque ad eternam gloriam ex transitorio honore munito venatis. Cognoscen-
tes quale studium in preparandis rumoribus gesseritis sollicitudine
nimium desiderato nuntio recreamus. Indicantes tamen Longobar-
dorum regem usque ad mensem marcium future quinte indictionis de pace
promittente deo de pace quenisse te. Ista epistola superius lacius scriptas.

Gregorius Johanni Episcopo Caralis C xlvi

Qualiter in Sardinia minores uel pauperes ab eis qui illic
maiores sunt opprimantur, reuerentissimi fratris nostri domini
Carthaginensis episcopi atque eminentissimi filii nostri Innocentii epistolarum
quorum que nobis scripta sunt nouimus exemplaria ipsarum epistolarum
providimus tibi transmittenda. Et ideo ea que petenda sunt affirmitur sine
dubio agendum est ut ea que promittitur opere compleantur. Si qui contra
quemque est quod iterata fortasse refugiunt ita de cetero disponant ne
in violentia patiantur ut hii qui diu oppressi dampna sustineant.
Fraternitas ergo uestre sit ut eis facere tamen ab hiis quorum interest de-
fendenda lege et iusticia promittantur et per omnia quod moneantur exire
atque suorum iustum reddere rationem. Quibus et certe uestre deputatum
uos defensorem convenit esse sollicitius ea que illis fuerunt promissa sunt
quibus nec aliis noxia sit et ipsis certa salute possint prodesse
refugia. Ita ergo fraternitas uestra faciat ut hec que eius studio emen-
danda sunt mora per eam uel impedimentum aliquod non contingat.

Gregorius Adeodato abbati Neapolim C xlvii

Quorundam monachorum eiusdem monasterii ad nos relatione peruenit
monachos monasterii Guaterensis quod situm est in plaga et monasterium
sancti Sebastiani quod in Neapoli in domo quondam Romani con-
structum est. Ubi deo miserante situ domini abbatis gerens officium
demonstratum quia suum omnino magnopere poposcisse a deo ut caritas
omnibus eiusdem monasterii tuo monasterio deo tradidisse. Sed quia monasterium ipsum in
Neapolitana est diocesis constitutum nec quod absit constitutum est
prediciali uideamus. Volumus ut quousque Neapolim ordinetur
antistes

Promissio
de implenda
ope.

tuo monasterium monachorum quod in fatu gratey monasterio cum omnibus ad se pertinentibus
sit unitum. Cui nos prosperante domino neapolim fuerat episcopus ordinatus
utrum in perpetuo hec unio extendi ac temporalis esse debeat magis
ac sollicitius perscrutabimur. Quia uero monasterium puteolis constitutum quod
facilius dicitur ita esse destitutum a monachis perhibetur ut non solum di-
vinum illic opus minime celebretur sed et pena pro delicto quod dici grave
est habeat. Ideo tuo idem monasterium perpetui auctoritate cum omnibus ad se pertinentibus
in perpetuo duximus uniendum amonentes ut monachos in predicta
utraque monasteria debeas deputare qui et curam diligenter illic habeant
et opus dei regulariter studeant instituere pastorale atque ita sic ibi se
sicut convenit exhibeant ne circa eos de neglectu uel te de minori
sollicitudinis culpa confundat. Et quoniam ad eadem monasteria pertinere
cognoscatur si ab aliquibus irrationabiliter detinentur ex hac nostra auctoritate
repetendi exigendi sed atque tuo monasterio vindicandi habebis potestatem
deo miserante licentiam. quia dignum est ut quorum curam geris nullo
fraudentur. Monachos autem quos in monasterio puteolis siti minime
putantur sub tua quidem disciplina sed tamen puteolano episcopo cuius
diocesis est. Non neapolitano nomine subiacere. Gregorius Clero et
Nobilibus civibus neapolim. C. xlviii. ppli se nota

Non est novum neque reprehensibile in eligendo episcopo in duas partes
dividi sed grave est quando in huiusmodi causis non ex iudicio sed de spi-
ritu favore venit electio. Huius enim qui in scripta ad nos nostra discur-
reret iohannem diaconum qui ab altera parte electus est perula-
hoc filiam quondam velatione cognovimus. Unus si eorum uo-
luisset attendere neque alii cum eligere neque ipse debuerat consentire.
Nam qua presumptione ad episcopatum audet accedere qui adhuc
longam corporis sui continentiam filiola teste convincitur non habere.
Petrum autem idem diaconum qui a nobis electum asseritis omnino quietum
dicunt simplicem esse. Et nostis quia in hoc tempore regiminis debet arte constitu-
tus qui non solum de salute animarum verum et de extrinseca subitorum uti-
litate et cautela sciat se esse sollicitum. Nam de eo insuper ad nos
pervenisse cognoscite quod solidos dedit ad usuras quod nos
debet cum omni subtilitate requirere et si ita constitit alium eligite et
ab huius nobis persona sine mora suspendite. Nam amatoribus usurarum
nullatenus manus imponimus. Si uero subtili habita inquisitione ex-
traneum esse putaveritis quia per nos cognita non est et utrum ita sit ex
simplicitate quod ad nos prolatum est cum decreto a nobis facto
ad nos veniendum necesse est de uita moribus quoque ipsius sollicitius in-
uestigantes sicut per te agnoscamus. Si huic iudicio aptus extiterit mi-
serante domino desideria compleamus. Studii per vestri sit et
alium qui aptus sit providere ne forte huic ordini hic non inveni-
endus idoneus sit in quo se nostra declinare possit electio. Nam grave est cleri-
cum eligere ob opprobrium ut si hic fortasse approbatus non fuerit alium se dicit

Episcopus debet habere
certam curam
animarum et exteriorum

qui eligi debeat non habere. Mense augusti Indictione iii Gregorius
Quanta in affricanis partibus Dominico episcopo cartaginensi C xlix
Q luce clarescit iam dubium agnouimus et quia nunc ytalia a-
gladiis persuasione et libra geminata in nobis dolorum se gemitus
sed in me mala et alias calamitates innumeras desperata cor nimium
simile fruimur tribulatione deficit in fragilitate mentium nostrorum dura
commouisset. Verumtamen cum fidelibus exiuncte tuba eloquiis insonuit
appropinquante fine mundi pestilencia bella et ad multa que adhuc
sicut nostis in metu sunt euenta. Cum ergo considerantes patimur affligi — Afflicti sunt qui sunt non est genus ut et quod nescit.
exceptis nimium tamen de incognitis non demum. Nam plerumque et
seque mortis in alterius mortis considerationem libamus et ciuitates destruc-
tarum quantas quia crudelitates undique quamque mors sola remedium et
erat uita tormentum. Nonne cum Dauid optio esset mortis ablata
uetustatis fame et gladio populi sui deo elegit manu subtrahere
Ex qua re colligitur in his quam dura persuasione inferat quanta
sit gratia quem ea uocatione obeunt quam prophete sancto per nimium constat
oblatum. Itaque tantum nos in cunctis aduersitatibus gratias referamus
atque de eius misericordia confidentes pariter tollamus quia satis minus patimur — non minus patimur quam meremur.
quam meremur. Cum tanta temporalibus flagellamur ut fine eterne
uite consolatione nimie relinquunt iusticie et ut quanto his signis
nunciantibus uenturum iudicem in proximo non nostrum tanto uacemus
nunc quibus eius semper exspectamus positum bone actionis studio et
fletu penitentie mutamur ut tante nos persuasionis fraude eius qui
non dampnationis uicarium sed bustum purgationis existat. Terra
non ea infirmitatis nunc non sunt non possumus de obeuntibus non
dolere sed nunc doctrina tribulatis sit solamen. Si mansura
illius bona quem promittitur insinuet ut spe centesima uocati
in comparatione futuri minimi distat de amissione temporalium non dolere.
Vera eos lingua sicut et credimus magis ac magis a prauis operibus — lingua
peccatores coherceat. Bonorum premia malorum penas edisserat
ut qui bona minus diligunt saltem mala pertimescant, et ab his
que sunt plectenda contineant. Sed a in flagellis positos flagellis — Superbie
digna committere quia fenerare spiritali superbie et sentientis acrius
uerecundia incitat. Atque et pro vix quid clementie nolle quempiam
a malis suis iuste quiescere et diuinitus iuste a sua nolle ultione
cessare. Sed quam in his domino adiutorio opus est cuncti dilecte fr-
atribus omnipotentis dei clementiam exoremus ut et nobis digne ista
tribuat exhiberi et pastorum ad hoc operanda intercedat corda
impugnat qui in tempore ipsius atque nobis salubriter ordinate
et ab ingruentibus malis eruat et ad superna nomen suum eius ducere
gratia sine qua nichil possumus uocamini. Gregorius eulogio
Sicut aqua frigida anime sicienti patriarche alexandrino C l.

Sic nimirum bonus quisque ad sanctae ecclesiae adiutorium pertinet ubi vita atque intel-
lectualitas suavissime in vestra sanctitate quae ex praecepta luce vitae et cand-
ecclesiam praedicationis verbo illuminat et ad meliorem viam morum suorum ex-
informat. Quos vos autem in corde meo unanimiter nostram relego ac
in corde vestro fixum me permanere cognosco. Ergo omnipotenti deo gratias
quia dividi locis caritas non potest. Nam et corpore longe disiungimur et ta-
men spiritu indivisibiles sumus. Communis autem filius Anatholius dyaconus
ut suis mihi scriptis innotuit urbe regia nonnulla ecclesiastica quaedam di-
ctantis temporibus sunt mota. Sed credo quod prius mihi innotuit hoc quod de
ecclesia beatitudo vestra loquitur. Et gaudeo quia ubi vos adesse conti-
gat non arbitror defuisse. Nam video magister Petri sequax et sancti
praedicatoris prima sit quia loqui potuisti quae de apostoli per os doctoribus pro-
nari debebunt. Dum autem hos dies Abraamio Allexandrino veniente
sanctitati vestrae rescripseram ut quid de scriptis vestris quae contra hereticos agi-
tas edidistis scirem, vel tunc tarde redditum. Sed iste Abraamius
namque vehementer compulsus dum prohiberetur in neapolitana civitate di-
moratus atque in eo sensu quo dudum scripseram ita rescribo quia de doctrina
vestra contra hereticos qui dicuntur agnoitae fuit valde quod admiraremur,
quod autem displiceret non fuit. In eodem autem sensu iam dudum quem filio
nostro Anatholio dyacono scripseram. Ita autem doctrina vestra per omnia
latinis patribus concordavit ut mirum mihi non esset quod diversis longi-
spatiis ut fuit diversis. Nam hoc de ficulnea dixistis in eo sensu ipse
beatus Augustinus loquitur quia cum coniuncta subiungitur Nondum enim erat tempus ficorum
apte cognoscitur quod per ficum dominus fructum in synagoga quaerebat quae
folia legis habuerat sed fructum operis non habebat. Non enim potuerat
creator omnium nescire quia fructus ficus non habuit quod dum tempus ficorum non
esset omnes poterant. Hoc vero quod scriptum est quia diem et horam neque
filius neque angeli sciunt omnino vestra sanctitas sensit quia non ad eundem
filium iuxta hoc quod caput est sed iuxta corpus eius quod nos sumus est certissime
referendum. Qua de re in multis locis isdem beatus Augustinus eo sensu utitur.
Dicit quoque et aliud quod de eodem filio possit intelligi quia omnipotens deus ali-
quando more loquitur humano sicut ad Abraham dicit Nunc cognovi quia times
deum. Non quia deus tunc timeri se cognovit sed quia tunc eundem Abraham
fecit agnoscere quia deum timeret. Sicut enim nos laetum diem dicimus non quia
ipse dies laetus est sed quia nos laetos facit. Ita et omnipotens deus nescire se
dicit diem quem nesciri facit non quia ipse nesciat sed quia hunc sciri
minime permittat. Unde et pater solus scire dicitur quia consubstantialis ei filius ex
eius natura quae est super angelos habet ut hoc sciat quod angeli ignorant.
Unde hoc intelligi subtilius potest quia incarnatus unigenitus factusque pro
nobis homo perfectus in natura quidem humanitatis novit diem et horam
iudicii sed tamen hunc non ex natura humanitatis novit. Quod ergo in ipsa novit non
ex ipsa novit quia deus homo factus diem et horam iudicii per deitatis suae
potentiam novit. Sic enim in nuptiis cum mater virgo diceret Vinum deest respondit

De ficulnea

Filius diem iudicii nescit

De defectu vini in nuptiis

cundum matheum et lucam est mulier nondum venit hora mea. Neque enim angelorum
dominus hore subiectus erat qui inter cuncta que creavit horas et tempora fecerat
Sed quia mater virgo vinum defuit per eum miraculum fieri volebat
statim ei responsum est: Quid mihi et tibi est mulier, ac si aperte diceret: ut miracula facere
miracula possim hoc mihi ex patre non ex matre est, ex matre autem mori
poterat qui ex patre miracula faciebat, unde in cruce positus
iam moriens matrem recognovit quam discipulo quem diligebat
commendavit. Ergo quod dicit: Quid mihi et tibi est mulier nondum venit hora mea, hoc est in
miraculo quod ex tua natura non habeo te minime recognosco. Cum hora
mortis venerit cognoscam te matrem, quia unde mori possum hoc ex te habeo.
Itaque sciam quam ex humanitatis natura non habuit ex qua cum angelis qui
creata sunt habet scientiam angelis qui creata sunt hoc se nescire denegavit. Diem ergo
iudicii et horam scit deus et homo. Res autem valde manifesta est
quia quisquis nestorianus non est agnoites nullatenus esse potest. Nam
qui ipsam dei sapientiam fatetur incarnatam qua mente valet dicere
aliquid quod dei sapientia ignoret. Scriptum est: In principio erat verbum et verbum
erat apud deum et deus erat verbum. Omnia per ipsum facta sunt. Si omnia procul dubio
et iudicii dies et hora. Quis ergo ita desipiat ut dicere presumat
quia verbum patris fecit quod ignorat. Scriptum quoque est: Sciens Ihesus quia omnia dedit
ei pater in manus. Si omnia profecto et iudicii diem et horam. Quis ergo ita
stultus est ut dicat quia accepit filius in manibus quod nescit. De eo vero
loco in quo mulieribus de lazaro dixit: Ubi posuistis eum, quia sub alio
sensu nos sensistis, quia si negat dominum scisse ubi fuerat lazarus se-
pultus atque ideo requisisse procul dubio compellitur fateri quia nescivit
dicere quis locus se adam et eva absconderant cum in paradyso
dixit: Adam ubi es, aut cum Cayn corripuit dicens: Ubi est abel
frater tuus, qui si nesciebat cur protinus adiunxit: Sanguis fratris
tui clamat ad me de terra. Cum vero hoc in loco Severianus Ga-
billi alumdo(?) dicens quod hoc mulieribus dominus qui per mortem paradysum
dicat quod mortuum lazarum ubi posuissent requisivit, ac si aperte
diceret culpa merebat mulieribus: Ego hominem in paradyso posui quem
vos posuistis in sepulcro. Ad hoc vero in eisdem filius quibus mathe-
libus contrariis sunt alia quoque dicit: Christus si obiicitur, nam quia sicut
immortalis mori dignatus est ut nos liberaret a morte, et eternus
ante tempora fieri voluit temporalis, ita dei sapientia ignorantiam nostram suscipere
dignatus est ut nos ab ignorantia liberaret. Sed ad hec nunc caritati vestre
quia tam intensis infirmitatibus detentus sum, iam nunc autem ut nova corpori
cura convalescat et si ita prestiterit convalescendo ut dictare valeam
adiuvante domino videbo. De quibus vos inde dicere ... ne videar
doctorem ... quia medicinam meam medendi perdit quem mobilis
sanis ac fortibus ponimur. Iudicamus post quia quem habet in corpore dif-
ficultatem patimur. Dum enim non sit qui sensum de sensu exprimit
sed transferre sensu verborum proprietatem voluit omnem dictorum sensum confundit
pro agitur ut ea que translata fiunt intelligi labore magno non valeamus.

Translacio dz esse de sensu ad sensum non de verbo ad verbum
alias sequitur confusio et difficultas.

benedictionem uestram sancti marci euuangeliste et uestre beatitudinis accepi, ligna autem transmittere uolui sed quia naues parua sunt que ueniunt ea portare nequeunt.
Mense Septembris Indictione iiii. Gregorius palladio presbytero de monte Syna etc.

Ex pluribus dilectionis tue susceptis filium meum Simplicianum requirere curaui. Et quante temptationes caritati tue ingerantur inueni, de qua tamen ubi mei consolatione non indiget cum ipsa ueritas dicat: Si patrem familias belzebub uocauerunt quanto magis domesticos eius. Que iterum dicit: Si de hoc mundo essetis mundus quod suum erat diligeret, sed quia de hoc mundo non estis sed ego elegi uos de mundo propterea odit uos mundus. Mundum uero corda carnalia designant que diligunt mundum. Hoc ergo cum perfecte te scire audiam miror dilectionem tuam uerbis hominum consternatam. Inter uerba enim laudantium siue uituperantium ad mentem semper recurrendum est, et si in ea non inuenitur bonum quod de nobis dicitur magna tristitia generari debet. Et rursum si in ea non inuenitur malum quod de nobis homines loquuntur in magnam debemus letitiam prosilire. Quid enim si laudat et conscientia accusat, aut que debet esse tristitia si omnes accusent et sola conscientia nos liberos dimittat. Hinc namque paulus dicit: Gloria nostra hec est testimonium conscientie nostre. Iob quoque dicit: Ecce in celo testis meus. Si ergo est nobis testis in celo testis in corde dimitte stultos foris loqui quod uolunt. Nam quid aliud detrahentes faciunt nisi quod in puluerem sufflant atque in oculos suos terram excitant ut unde plus detractionis proflant inde magis nihil ueritatis uideant. Vocandi tamen sunt et ipsi tranquille ammonendi eis quippe satisfaciendum est. Ex quo si uoluerint habebunt consolationem qua in isto eremo aspirant quia tu dominum deum sequeris. Scito quia audito hoc uerbo scandalizati sunt uiri. Sinite illos ceci sunt et duces cecorum. Paulus quoque apostolus ammonet dicens: Si fieri potest quod ex uobis est cum omnibus hominibus pacem habentes. Qui hoc dicens scilicet esse premisit si fieri potest, sed tamen adiunxit quod possit fieri cum dicit quod ex uobis est. Quia si nos in mente caritatem erga odientes seruare contingit, illi pacem nobiscum non seruant nobis tamen cum omnibus absque dubio habemus. In omnibus ergo fili karissime dilectissime cor custodi sicut scriptum est: Omni custodia serua cor tuum quia ex ipso uita procedit. Hec breuiter pro caritatis commemoratione rescripsi. Sed peto ut pro me orare debeas quatenus omnipotens deus et a malis me spiritibus et a peruersis hominibus custodire dignetur. Contra in hac uita mea peregrinatione mala me simul et multa circumdant ita ut cum propheta dicere possim: In me transierunt ire tue et terrores tui conturbauerunt me. Circumdederunt me sicut aqua tota die circumdederunt me simul. Celestis gratia et uos in urbibus et uos in heremo protegat, quia antiquus hostis tantum locus a temptatione non excluditur qui et in paradyso homini restituit qui locus esse in paradyso poterit in quo mentes hominum penetrare non ualeat. In sola enim caritatis munimine protectione fidendum est cum ex intimo corde placemus: Esto mihi in deum protectorem et in locum munitum ut saluum me facias
clamemus

Inter uerba detractorum ad conscientiam est recurrendum

Gal. j c.
1 16

transmisimus vobis cucullam et tunicam que ea petimus caritate suscipi qua
a nobis transmissa sunt. Greg. Ecclesio Epo. C. lii.

Scripta fraternitatis vestre suscipientes contristati sumus quod vos per ea et
fuisse infirmatos et adhuc debiles esse cognovimus. Et licet
fraternitatem vestram videndi desiderium haberemus bene tamen fecistis isto vos
illic tempore continere ne venientes huc de egritudinibus nostre regionis
nobis tristitiam faceretis. De cetero autem laudamus prudentiam quod personam non
temere elegistis sed cauti sicut decuit extitistis. Venientibus autem
nobis si Deo placuerit cum deliberatione tractabimus et quod utile visum
fuerit Deo auxiliante disponimus. Unum autem caballum vobis qualem
invenire potuimus de benedictione sancti Petri transmisimus ut habeatis
cum quo pro infirmitate vectari possitis. De causa vero pro qua glatores
Proculum huc venit quid actum sit ipsorum omnium renunciatione cognoscetis.
Per ecclesias ad quas sine labore potestis accedere fraternitas vestra of- Confirmatio solius episcopi
ficium visitationis impendat ut qui illic Deo propitio baptizantur
inconsignati non debeant remanere. Greg. Leoncio exconsuli.

Auctoribus et exemplaribus Libertini ad me studuit C. liii.
gloria vestra transmittere quibus ostendit cum qua obligatione vel intentione
ad pretore dignitatem isdem Libertinus accessit, que a glorioso fratre nostro Pala- meo
tino patricio vel consiliario meo viro magnifico Theodoro relicta in
subtilitate insinuata est atque execrabilia et mira quotiens apparuit qui cog-
noscere valuerunt. Sed dicat gloria vestra me unquam meas epistolas
pro commendatione alicuius accepit ut protectionem vestram faceret iustitiam preterire.
Et quia de eodem Libertino tota sunt precia quas referebat indicavi.
Nam vel quid esset quales causas haberet nunquam professus sum neque
hactenus subtiliter scio. Nam et si in ista causatione culpabilis invenitur
de aliis causis quid pro se allegeret nescio. Unum tamen hoc bene atque con-
stanter novi quia et si qua rebus publicis fraude fecit substantia eius cedi debuit
non libertas. Nam in hoc quod liber cedatur ut taceam quod omnipotentem Deum offendit
ut taceam quod vestra opinio vehementer gravatur piissimi tamen imperatoris nostri
omnino tempora fuscantur. Hoc enim inter reges gentium et imperium Romanorum distat Servi inter
quod reges gentium domini servorum sunt Imperator vero Romanorum dominus liberorum. Imperatores
Unde et vos quidquid agitis prius quidem servata iustitia deinde custodita per et Romanos.
omnia libertate agere debetis. Scriptum est enim Quod tibi non vis alii ne feceris.
Et per semetipsam veritas dicit Que vultis ut faciant vobis homines et
vos eadem facite illis. Libertatem ergo eorum qui vobis in discussione commissi
sunt vestram specialiter attendere debetis. Et si vultis a maioribus vestris in iniuria
libertatem vestram non calcari subditorum vestrorum libertatem honorando custo-
dite. Scimus qui dixerit Celum et terra transibunt verba autem mea non transibunt.
Cuius quia verba non transibunt sed per omnia implentur metuamus quod eius dicitur
Eadem mensura qua mensi fueritis ea remetietur vobis. Cum autem gloria vestra existimat
quod si superbe sic conducit libere agimus despecto Deo nobis hominem placamus nullo

Hii qui favorem querunt despecto Deo
cum hominibus irritantur et conterunt
contrahere Deo.

./ Nam ipse despicit eum quem quietos de suo placare nolumus irritat. Cum
ergo omnia placere debeo qui potestis et iratos homines ad mansuetudinem
reducere. Nam sicut dixi et mansueti homines indignante deo ad iracundiam
provocantur. Si autem dicitur quia sine ulceribus atque tortoribus fraudes publice
inveniri non possunt hoc admittere potuissem si in temporibus minorum tantum dominus Leontius
non venisset. Nam verum est quia illi solent manibus exquirere qui ipsum et linguam
destituit. De qua re enim vestra serenitas non valet excusare. Nam velut qui
auditis vel que dicitis subtiliter exquiritis invenimus quia homines sine
creditibus qui ampliare debeo liberis agere omnia potestis. De causis vero
quos distitit verum fateor quia multa audiens quaeque coram cognoscere
vehementer erubesco. Verum et vobis et piissimo domino imperatori tacere non
si in constantia potuissem et iustas causas de suis rationibus haberent et proprias
querelas vos pulsare haberem et si auditum minime fuisset serenissimo domino
imperatori suggerere. Sed quia iam de corporis rationibus non constat ideo sit dixi
et vobis et piissimo principi hactenus ut dico. Turpe est enim defendere
Iniustum non est defendendum. quod prius iam non constituit iustum esse. Numquam ego homines propter iusticiam diligo
non autem iustitiam propter homines postpono. Ita ergo age gloriose fili ut viator
commissa prius tibi habeas placatum qui continet omnia. Ecce deum servitus
piissimi principis utilitatem cum sollicitudine impleas. Nam et eius accusatio
a quo tibi commissa est esse negligentem existimo. Sed quia omnipotens deus
largiente ydonea vestra est sapientia et vos vigilanter ac subtiliter exquirere
et cautionis vobis indicium per mansuetudinem placare. Quotiens ita animum
Ira est [illegible]. invadit mentem edoma vince temporum differ tempus furoris. Cum
tranquilla mens fuerit quod placet indica. Ira enim in vindicta malorum
sequi debet rationem animi non preire, ut quasi ancilla iustitie post tergum veniat
et non lasciva ante faciem prorumpat. Aliquando ostendenda est et non exhi-
benda, aliquando exhibenda est sed numquam sequenda. Qui enim in exercitio
iustitie placata mente irascitur iracundiam et non sequitur et exhibet.
Ira enim que animum perturbat quanta consideratione cavenda est, de-
scriptum est: Sit autem omnis homo velox ad audiendum tardus autem ad
loquendum et tardus ad iram. Ira enim viri iusticia dei non operatur.
Hinc rursum scriptum est: Cum iracundo potius habitare cum homine eius spiritus fa-
cile adirascendum. Hinc iterum dicitur: Noli esse cum homine iracundo neque am-
bules cum viro furioso ne forte discas semitas eius et sumas scan-
dalum anime tue. Eorum hac in laude pacis scriptum est: Melior vir
qui vincit iram quam qui capit civitatem magnam. Hinc David
prius in se insurgentis furoris sentiens ait: Turbatus est prae ira oculus meus.
Atque ex ipsa turbatione quid sequatur adiunxit: Inveteravi inter omnes
inimicos meos. Ex ira quippe conturbatus fuit oculus cordis
inter inimicos meos ad vetustatem reducimur quia in malignis spiritibus
ad vetusti hominis similitudinem revocamur. Cum ira quae cor promovet
sacra eloquia tot testimoniis detestentur, procedamus quae intentione debe-

mium fugere quod dominus iudicare in testimonio illius totius reprobatur. Alia quoque
occurrit opus quod alii perpetravunt et quaedam quae eis publice iussione
expensa sunt minime reputantur. Quod si verum sit nescio. Si vero ita est haec omnia
facere et per timorem eterni iudicii et pro ipsius gloriae considerationibus vos minime
debetis. Excellentiae gloriose fili amore dei tuo quod provocatus cuncta quae supra
dicta quae audivimus breviter indicavi. Sapientiae autem vestrae est breviter
indicata latius pensare et quaeque deo displicent in celeritate corrigere.
Semper deus caelestis vos gratie protectione custodiet ut hic vos et a pravis
actibus et a pravis hominibus tueatur. Et apud se post mortem aeterna pia re-
muneratione letificet. Gregorius Adeodate Illustri femine C. liii

Ut moram in dandis reliquiis quas gloria vestra petiit faceremus non
voluntate distulimus sed procedente veri nobis tamquam fuit ambiguitate. Deus autem
omnipotens cordibus vestris devotionem intuens miraculorum signis amonere
diu vos interdum fraudari non pertulit. Ex quo desiderium vestrum
nostra noluit dilatione differri ut docentibus miraculis et amor vos
resecet in veneratione sanctorum. Quia vero presbyter sancti ambrosii indignus enim
deus omnia si electus a talibus ordinatur. Non enim est quod nos hac ex causa
detrahat ut aliquam vobis notitiae inveniat quod verum possit aliquanta
cum ambrosius sanctitatibus electi veri publicae partibus domino protegente constitit
ut etiam in ordinando eo qui a nobis electus est non possit modo contingere
panthaleonem notarium nostrum transmisimus qui eum ut moris est
admittere consensu nostri auctoritate faciat consecrari. Cui et quod de possessio-
nibus quas magnus quondam presbyter commissas habuerat ut de aliis ecclesiae
utilitatibus curam gerere ut quid agere debeat in presenti mandavimus. Vestra
vero dilectio omnibus devota ut decet studeat exhibere.

Hic debet stare una epistola C. lv. Clero et plebi mediolanensi de
electo Constantio. Gregorius Innocentio presbytero. | Elicfedo episcopo

Qui pro eorum actuum eminentie vestre iudicare eam Affrice C. lvi.
desiderat quid de equitate eius bono senciat estimatur. Proinde
reverendissimum fratrem et coepiscopum plenam vobis doloribus querelam deferimus
et ut malos ab actione prava corrigatur et oppressos ab iniustia
eruatur. Conqueritur siquidem quod ipse frater noster multis in locis suis violencias
multaque contra canonem in more Affricanos iudices exercere. Denique ut
duplicia illic tributa quod auditu ipso intollerandum est exigant.
Et quia huius mali emendatio vestre specialiter auctoritate dignitatis exoptat
petimus ut subtili indagatione perquirere et ita hoc domino vobis donante
imperante corrigere quatenus afflicti per vestre animae protectione iustitie
succurratur. Et huius emendationis exemplo alios a pravis et futuris
actionibus arceatur. Gregorius Allexandro Sicilie C. lvii.

Qui de felici tantae nostri emendatione ei quos diligit non
recusat. Ecce ideo priorum etiam raro nominatur quondam in Sicilia constitutum
est ita dolendum diminutum ac si nunquam esset qui illic utilitatibus ipsius agere
potuisset. Unde fuit reverendissimum fratrem et coepiscopum nostrum maximianum
de ordinando priore ipse ne aliquando deesset cogitaret. Ad eius quondam gubernacula

Sapiens
Aug. 22 q. 5
Magis supplicium est
renuntiare horum
quod male locutus
est.

Ubi differtur
magis dili-
gitur.

Cass. li. va. 9
c. 38 dilatio
accipitur quod
sub aliquam
dilatione promittitur.

q. 8 | 6 mor.
c. 10. Amatur
dilatio non poterit
ut quod dilatum
amore differt
desiderio multo
plenius
augeatur.

Cf. eadem 7 mor.
c. 3.

Johem dyaconem suum transmisit pro nostro salutationes afferentem petimus ut ei tan-
a nobis misso sicut de vobis confidimus caritatem in omnibus impendatis

Prepositorum sollicitudo subditorum cautela est quia qui super | lviii
gregem creditum vigilat hostis insidias declinat. Quoniam autem sollicitudine
in gladiis fratribus quanto quoque studio decorum sibi custodia vigilans venerabilis
frater et coepiscopo nostro Menna referente cognovimus. Et sic nos audita
dilectionis tue in tanta remissio semper contristavit. Ita provisionis tue
sollicitudo letificat quia studii cautela et ad peccatorum et aliis
ad utilitatem eorum prodesse non dubium est. Sed quia quantum se adversarius in-
ex omni parte preparari cognoscit tanto per occulta querit irrumpere et
repugnantem callida nititur arte decipere. Dilectionis tue vigilantia
ardentior semper cura succedat et ita cuncta deo adiuvante premu-
niat ut lupus fremens huc illuc quoque discurrens in oves dominicas
ingrediendi locum non habeat. Eos ergo qui tibi commissi sunt a gula a
superbia ab avaritia a malo loquio et ab omni immunditia redde per-
nos suffragante gratia prohibere ac studii tui sit per omnia custodire.
Ut tanto est maior de commissa gubernatione mercedis accrescat quanto
subditi tui quam adversariorum negotiis te vigilante fuerint victores. Ita
bonitatem dulcedinem prius sentiant correctorem in qua vero correctione
habet esse ordinem noveris observandum ut personas diligas et vitia persequaris.
Nisi aliter agere fortasse volueris transeat in crudelitatem correctio
ut perdas quos emendare desideras. Sic enim debes abscidere
non possis ulcerare quod sanum est nisi plus quam res exigit ferrum impresseris
noceas cui prodesse festinas. Ipsa enim in te dulcedo tanta sit
non remissa. Correctio non diligens sit non severa sed alterum condiatur
ex altero ut et boni habeant amando quod caveant et pravi metuendo
quod diligant. Sed dilectissime fili sollicite attende studiose custodi
ut dum tali moderatione deo nostro incolumes quos suscepisti
reddes in die eterne retributionis audire sis meritus. Euge serve
bone et fidelis quia in pauca fuisti fidelis super multa te constituam
intra in gaudium domini tui. Et filium presentem Columbum presbiterum quem
caritati tue sub omni festinatione commendamus in tua dilectione proficere optamus.

Gregorius Severo episcopo Malisiensi. C lix | Inter esse benivolentiam
Litterarum tuarum primordia ita sacerdotalem demirabat ut
maior nobis fieret de fraternitate letitia. Sed tanto carum finis a
suis dissensit initiis ut non unius sed diversorum esse mentium talis
crederetur epistola. Ex illo autem quod de scriptis nostris que ad te misimus
dubitasti quam sis incautus apparuit. Nam si diligenter ea que
fraterno amore ammonuimus attendisses non solum minime dubitares
sed ymmo quod te sacerdotali convenientia oporteret agere cognovisses. Neque
Cyriacus abbas qui scriptorum nostrorum portitor extitit istius disci-
pline et eruditionis fuit ut ut ipse a te facere sic putas audiret
vel istud de eius est persuasionem presumpsit assumeres. Sed dum monita
salubria pensare propositis contigit ut non solum actu verum etiam ex

Li
Dyra.
astucia

Correctoris
ordo.

interrogatione culpe. Perlatum siquidem ad nos est quod inconsiderato zelo succensus
sanctorum ymagines sub hac quasi excusatione ne adorari debuissent con-
fregeris. Et quidem quia adorari vetuisses omnino laudamus, fregisse vero
reprehendimus. Dic frater, a quo factum sacerdote aliquando auditum est quod fecisti?
Si non aliud vel illud te non debuit ut veneratione despectis aliis
fratribus solum te sanctum et esse crederes sapientem. Aliud est enim picturam
adorare, aliud picture hystoriam quid sit adorandum addiscere.
Nam quod legentibus scriptura, hoc ydiotis prestat pictura cernentibus,
quod in ipsa ignorantes vident quid sequi debeant, in ipsa legunt qui litteras
nesciunt. Unde et precipue gentibus pro lectione pictura est. Quod magnopere a te
qui inter gentes habitas attendi decuerat, ne dum recto zelo incaute
succenderis ferocibus animis scandalum generares. Frangi ergo non debuit
quod non ad adorandum in ecclesiis sed ad instruendas solummodo mentes fuit
nescientium collocatum. Et quia in locis venerabilibus sanctorum depingi
hystorias non sine ratione vetustas admisit, si zelum discretione con-
disses, sine dubio et ea que intendebas salubriter obtinere et
collectum gregem non dispergere sed dispersum potius poteras congregare,
ut pastoris in te nomen non culpa dispersoris incumberet.
Hec autem dum hoc animi tui incaute nimis motu exequi voluisti, ita tuos
scandalizasse filios perhibentur ut maxima eorum pars a tua se
communione suspenderet. Quando ergo ad ovile dominicum errantes oves
adduces qui quas habes retinere non prevales? Proinde hortamur
ut vel nunc studeas esse sollicitus atque ab hac te presumptione com-
pescas et eorum animos quos a tua disiunctos unitate cognoscis
paterna ad te dulcedine omni adnisu omnique studio revocare
festines. Convocandi enim sunt dispersi ecclesie filii eisque scripture
sacre testimoniis ostendendum quia omne manufactum adorare non
liceat, quoniam scriptum est: Dominum deum tuum adorabis et illi soli servies.
Ac deinde subiungendum: Quia picture ymaginum que ad edificationem
imperiti populi facte fuerant ut nescientes litteras ipsam hystoriam
intendentes quid actum sit discerent, transisse in adorationem videbas,
ideo commotus es ut eas ymagines frangi preciperes. Atque eis
dicendum: Si ad hanc instructionem ad quam ymagines antiquitus facte sunt
habere vultis in ecclesia, eas modis omnibus et fieri et haberi permittatis. Atque
indica quod non tibi ipsa visio hystorie que pictura teste pandebatur
displicuerit, sed illa adoratio que picturis fuerat incompetenter exhi-
bita. Atque in hiis verbis eorum mentes demulcens eos ad concor-
diam tuam revoca. Et si quis ymagines facere voluerit minime
prohibe, adorare vero ymagines modis omnibus devita. Sed hoc
sollicite fraternitas tua admoneat ut ex visione rei geste
ardorem compunctionis percipiant et in adoratione solius omnipotentis sancte
trinitatis humiliter prosternantur. Cuncta autem hec ex amore sancte ecclesie et tue fraternitatis
loquimur. Non ergo ex mea correctione frangaris a zelo rectitudinis sed magis adiuvare.

De. 9. di. 3. c. perlatum et c. venientes et c. c. ss. et i. extra.

Imagines

istudio pie dispesacois. p peruenit ad nos q dilcio tua libent
malos homies i societe sua recipiat a deo ut psbr quida q
pq qui lapsus e et i sue adhuc talr inquinat pollucoe vsari fatur
habeat; quod quidem nos ex toto no credimus. q qui tale recipit scel
no corrigit s magis alis talia ppetrare iure dad licenciam/ Sz ne fore
aliqua t surrepcoe vel dissimulacoe ut ate recipetur atq adh
habeat. gratis suasit no solum hunc ate longius expellere. vm et
excessus ipsius sacerdotali te zelo moris omnibus conuenit resecar
Alios vo qui prui ee memorantur prima adhortacoe a sua
prauitate copescere et ad viam stude rectitudinis reuocare/ Et si q abit
salubri monitu eos inidis i vo pficere et hos q curabis a te
peul abiice ne prauitates eorum ex eo q recipiuntur displicere minime
videantur; et no solum inemendati remaneant. s et eorum recepcoe
alii corrumpantur/ Et considera qm et hominibus execrabile et periculosi
ani dei sit oculos si pctm a quo plectenda st cuncta, intui mi
videantur. hec et dilectissime frater diligenter attende ut prauos s
lubriter corrigas et scandalum de malorum societate filiorum tuor
aiabus no inducas| *Greg9 Clero et plebi Mediolanensi. C*
Latorem presentium Arethabus presbiter tamquam legati quod ei coniugi *LX*
que ille filius ipsius Laurencius reuerende memorie epus ur
reliquerat diu apud nos e ut recolitis demoratus; vn scripto
nra recordacoe meorie fuit et corepo nro constancio iniungi
ut cum eo sacerdotali studio causam ipsam definire iurgiorum ces
sante strepitu debuisset. Qui sicut scire nos credimus se et olim
facere noluisse et adhuc facere tunc nolle ostendat| Sz qr lator
horum diu e in hac urbe demoratus atq ille distulit remeare
nunc usq decidi no potuit; Ideo dilcom urm scriptis presentib
adhortamur ut moderate nullius illuc ueniendi causis que
decet esse impediatis, Et cum auctore deo cuncta fuit ordinata
id agatis quatinus cum ipsa q tempe diuturno dilata e cita sine mora
equitate seruata debeat terminari ut nec causa dicta femina amplius fatiga
nec nos videamur quod est contra propositum petentibus negasse q iustum e
Particeps peculiaris mercedis existit qui bo. *C lxi*
norum se opum exhibet adiutorem| Quoniam igitur multi de
barbaris et prouincialibus Sardinie ad xpianam fidem duc deo
propicio deuotissime festinare, magnitudo vra studium suum hac i
causa decet accomodet, et fri coepo q nro victori i gentibus
baptizandis quibus studiose concurrat| quatinus dum de introitu
multorum anime per baptismatis nobis fuerint solliciatibus libe
et apud homines laudem habere et apud omnipotentem deum quod summope
studendum est magnam mercedem possitis adquirere. Eo q nobis uob
gratias referentes magnitudini vre possimus in omnibus existere
debitores. *Greg9 Januario epo Caralitano/ C. lxii*
Grata nobis fraternitatis vre sollicitudinem fuisse cognoscite que
pastoralis euigilans pro tutamine animarum sicut oportebat exhi
buit; Nunciatum siquidem nobis e qui i domo quodam epiphani

locorum ecclesie vestre dicto quod nolumus ipsius monasterii castrum vetustatis ne per eo
quod domus ipsa ancillarum dei monasterii adherebat decepto eorum contingeret
animarum Et valde laudamus quia antiqui hostis insidias previsione
cogitacionis ut decuit precavistis Sed quia prelatum ad nos est pompeya
nam religiosam feminam velle de eodem monasterio ancillas dei tollere et
in sua vero culta fuerant monasteria reducere atque illic constituere con-
gregacionem monachorum velle est ut si impletum hoc fuerit defuncti monasterium
omnibus consuetis Si vero forum hoc non fuerit ne testatoris vobis in totum vi-
deatur esse frustrata voluntas ut quia monasterium urbani quondam abbatis
positum foris civitatem taracinam ita dicitur destitutum ut ne unus illic
monachus remanserit Johannem quem venerabilis epiphanius in monasterio quod sic-
dictum est in domo sua fiendum decrevit abbatem esse constitutum sit
mihi est quod cum impediat abbas debeat ordinari atque reliqui qui in
domo antedicti epiphanii condende fuerant recondantur et eis monasterium
omnibus applicet quicquid deputaverat edificandum contulerat quibus et si de
loco proprio supscripta cautela vobis eius dispositionis velis inlibata fuerit
Et hec quidem omnia fraternitas vestra una cum vitale disponat et ita
ea utiliter studeat ordinare ut sicut de laudabili prohibitione ita quoque
de bona hic possit construere vivere Ipsum vero monasterium fraternitati
vestre sit supradictum commendare hortamur tamen ex hominibus ut id
salua iusticia sicut nos decet habeatis commendatum Gregorius
panthaleoni notario C lxiii suffulta genuensem urbe
Experiencia tua prius auctore amplificate duo proficiscens deus
dei diaconus ecclesie mediolanensis si tamen a cunctis clericis est si ut
est qui ei ex anteacta vita per sacros possit canones obviare episcopum
faciat solempniter ordinari Pro quia valde illic ecclesie vestre utilitatis est
que de ea proprio pagantur sollicitum te esse volumus et ita omnia si capi-
tulare subter annexa requirunt utiliter disponendo ut nulla te
neglectus culpa respiciat sed magis vigilanter deo et hominibus valeat
commendare In nomine domini dei et salvatoris nostri ihesu christi Imperante
domino mauricio tyberio perpetuo augusto anno xiii et post consulatum Constan-
anno xi die iii nonarum octobrium Indicione iiii C lxiiii
Presidente beatissimo et apostolico papa gregorio atque consedentibus venerabilis
memoria episcopo celesino basilio capuano constancio nunctano
montano sceonense victore fausanense Johanne presbitero tituli Johannis
et pauli andromanticus presbitero tituli eudoxie rusticus presbitero tituli
sancte susanne Jubilus presbitero tituli sancti marcelli prominus presbitero
tituli sancti cyriaci Johannes presbitero tituli sanctorum Johannis et pauli agapitus
presbitero tituli eudoxie ffelix presbitero tituli sancte sauine gregorius presbitero tituli
sanctorum nerei et achillei Bonifacius presbitero tituli sancti sixti adstantibus
etiam diaconibus et clero patribus sediciorum dixit probus abbas
monasterii sanctorum andree et lucie vestris si precipitis desiderat aspectibus
putarem Gregorius episcopus sancte ecclesie catholice urbis rome dixit veniat
Cumque ingressus fuisset dixit cur adeo volens fatendo te convenit

Probus abbas dixit: petitionem pre manibus habeo, postulo a beatitudine domini mei
ut et suscipi et vobis relegi iubeatur. Gregorius episcopus dixit: fiat. Que cum suscepta fu-
isset, Paterius notarius his verbis recitavit: In nomine domini dei nostri imperante domino
Mauricio Tiberio perpetuo augusto anno xviii post consulatum eiusdem domini xvii die
iii kalendas octobris indictione iiii. Ea que nunc beatitudini vestre desidero
olim domino meo beate memorie cognita sunt. Verumtamen quia in conscientiam teste esse quam
suggero, cum dudum ante hos annos ad religiosum migrasse officium,
disposueram in cellula sancti [illegible] solitarie habitare ibique ipsis paucis diebus
qui superstes [illegible] tunc [illegible] quod ad de substantia mea dum ordinarem filium
disposui, sciens tam ab intestato quam ex testamento filium posse
succedere. Quadam autem die dum inter alios ad obsequia domini mei fuissem
ingressus, subito atque inopinate introductus in monasterium atque orarium ab-
batis debuisse suscipere precepistis. Statimque surgentes non indulto
ad deliberandum vel tractandum mihi spacio ad monasterium iam monachus am-
bulare coactus sum. Verumque non antea de substantia ordinavi vel potius ordinare
ideo lacrimabiliter supplico ut per concessam constituti nostri decreta licentiam
facultas michi sit de omnibus rebus meis nominatim mea disponere, quatenus nec
in obitu meo officiat nec filio et pauperi possit esse dampnosa. Nam cunctis
notum est quia illos legalis sanctio quoniam de substantia sua prohibet postquam mo-
nasterium ingressi sunt ordinare, quorum disponendarum rerum suarum superpetit an-
te licentia. Non autem eos quos adhuc numquam lactaverat propositorum suorum
licentia. Non autem eos quos adhuc ex indeliberatione facere
parere cogit instantia, quemadmodum sicut legis vos hoc ex indeliberatione facere
tibus conditur, ita eis qui compelluntur maiorem sustinuerit. Hanc autem sugges-
tionem supplicationis que mea Emiliano notario sancte ecclesie Romane noto
in ea scribendam dictavi, cuique propria manu ego Probus suprascriptus subscripsi
et vobis beatissimo domino meo pape Gregorio porrexi. Ego Probus suprascriptus
huic petitioni a me oblate subscripsi. Gregorius episcopus dixit: Postquam testis ab-
late nobis petitionis innotuit, Probus abbas paulisper abscedat, ut de
his que petit cum fratribus filiis quoque nostris quid statuendum sit deliberare
possimus. Quo recedente, postquam de eius petitione tractatum est, dixit:
Probus abbas, qui ab esse pauluium secretatus vinciretur, adveniat, ut ea
que nobiscum fratribus filiis quoque nostris in quam visa sunt censeamus. Cuique
presentatus fuisset, dixit: Ubi utilitas cum rationem concordat desideria petentium
implere non nimis iustum est quam benignum. Perpensa itaque serie petitionis
oblate omnia que ita locutus es ita esse recolimus. Neque enim vel in
memoriam umquam alterius cogitationis ascendat ut quocumque monachum
ne abbatis curam debuisse committere. Sed quodam die dum de ordinando
monasterio cuius precesse cognoscis cum nostris filiis tractaremus atque capta
monasterio huic officio quereremus, ex improviso te ingrediente cordi nostro
primum huic officio quereremus adsit subito natum est ut te illic
et eorum qui nobiscum ad tractandum aderant subito natum est ut te illic
abbatem deo propicio constituere deberemus. Quia quod renitenti tibi constat
impositum et nostre tue vigore nimis nostre potuerunt exhortationes
inflectere, necesse fuit ne forte hoc potuisses per te spatium recedendi
ut iam ordinatum abbatem ad ipsum te monasterium cum monachus fuisti atra

mittentes. Nec ergo hec obviant ut dilectioni tue tristiciam vel aliis possit fore
iacturam, pro universas res tuas alienandi vel ut volueris disponendi liberam
tibi per hunc constituti nostri tenorem licentiam praebemus per que causa rei disponendas
eis ut tibi placuerit hac nostra facultate qua hore potestas aliquem monasterii
introierit. Nec quoniam tibi abbatis officium quod sicut dominus repetere
ac invitus noscaris suscepisse formides obsistere quominus in ordinandis
disponendis quoque rebus tuis non habeas licentiam dilectionem tuam ne pos se
vediet inanis dixipus cogit instantem. providere quam te dubium
faciat de hiis que volueris ordinare suspicio nostra. Nunquam enim vitae
vel monasterii sive quolibet alio nomine ex monasterii consuetudine statum vel
abbatis officio quocumque ingenio vel cuiuslibet excusationis specie quod praesentis
seriem constituti nostri venire decrevimus sed tamquam si ingressus monasterii non fuisses
ita omnia que pro universa facultate tua ordinaveris et disposueris ne ad
illibata et sine aliqua deo auctore statuimus refragatione suadam.

Gregorius Johanni subdyacono Ravenne. C.lxv / fuit sepe re-

Qualiter iohannes argentarius indigentibus fideiussorem / medium expe-
rientia tua bene novit et non contingit ut inter inpensio quondam
palatino fideiussor accedens necessitate nunc molesta patiatur a domi-
tecta diu ea residens vehementer affligatur. Sed quia quidam erat suspi-
cio pro consumptione non sumptus sed tempore diu eam fideiussor accessit ad
sacratissimum corpus beati petri apostolorum principis districta oratione sacram quam
nobis remanitatu est probavit non se omnino se ab eo ex toto commodum
recepisse vim et ne ad hunc se promissum sed ei ut certis sumptibus accessisse.
Et quia tam longo tempore moventes hominis afflicti simplicitas non dz a pe-
nitentissimam filium nostrum pro suis moribus quinque valuisse agere ut ipsa pa-
sctatio quem in roma commune remansit eius temporibus claudi non debeat
sed ei pro intercede sua in hac afflictione subveniat atque cum dura
iussione dignetur absolvere et amplius illum in hac re necessitate minime pa-
tiatur. Itaque quemadmodum sumpsisse benignus quesit ut divum fuit sepe
in tribulacione remanere vel ipsi hominem incognitum. Et iccirco sicut diximus cum
omni dulcedine apud eum stude agere ut in huius absolucione multis possit fore
consultum. Et hec nunc remedii eius sicut diximus temporibus non claudatur.

Mense Decembris indictione iiii Gregorius Johanni religioso. C.lxvi

Licet eos qui pia intentione sollicitudinibus curarum debilibus atque
egenis impendunt sua apud omnes valeat tueri devocio
melius tamen est si pro quiete sua de hiis fuerint muniti que gesserunt
ne inde eis inquietudinis occasio unde magis laudandi sunt oriatur.
Itaque te iohannem religiosum intencionis tue studio procurati monasterii
pauperum exhibende dyaconie elegimus preponendum ne quod te ex hac
nascatur ministratione dubietas hac te munitione prospeximus fulciendum
constituentes ut de his que ad mensas pauperum vel dyaconie exhibere
percepisti sive subinde perceperis erogandum Nullis umquam hominum
quolibet modo seu ingenio cogatur ponere racionem vel aliquam de eis moles-
tiam sustinere. Sed quia ita habeas te omnibus esse volumus rationibus absolutum
ut deo non hominibus de hiis que commisimus rationem te noveris positurum.

Hortamur ut fidei in te sinceritas vigeat, sit mens in verbis intencior, cura
propensior, studium vigilancius, devocio clarior, exhibicio efficacior, quatenus
dum divino interim auxilio hoc opus sollerter explebitis et illi pro quibus solli-
citudine geritis studii sui solacio utiliter consolentur, ut tue mercedis
tue bonum in eterna vita redemptoris nostri gracia compensante recipias.

Mense Januario Indictione iiii. Gregorius Venantino episcopo Syracusano

Debitum salutationis alloquium solvens ea que sancto Cyriaco
volui loqui que pacior. Sed incognitum puto narrare quod nostre
podagre cum doloribus torqueor quia et iam et vobis non dispar est nobis
dum apud nos inhabitent, excreverunt nos decrescere a vita fecerunt.
Inter quos non denique aliud nisi se ad memoriam delicta nostra reducere
atque omnipotenti deo gracias agere. Nam qui ex carnis blandimentis
multa peccavimus ex carnis afflictione purgamur. Sciendum quod
nobis est quia pena presens si afflictionem convertit finis est culpe precedentis.
Si autem ad timorem domini minime convertit inicium est pene sequentis. Curandum
igitur nobis est summopere et fletibus tormentis conversacione vigilandum ne de
tormento ad tormenta transeamus. Considerandum quoque est quanta erga nos
dispensacione pietatis agat conditor noster qui morte dignos assidue
percutit et tamen adhuc minime occidit. Minatur enim quod feriturus est
percutit et tamen adhuc minime occidit, et tamen ad timorem
nunc tamen facit ut dolores nos prevenientes terreat et conversos ad timorem
districti iudicis ab eis nos animadversione in termino abscondat. Hoc enim
dicat quibus eminet quanti in sua luxuria dimissi, in blasphemiis quanti
superbia pervenientes in rapinis et iniquitatibus permanentes usque ad diem
mortis ita in hoc seculo vixerunt ut nunquam dolorem vel capitis paterentur,
sed subito percussi ignibus inferni sunt traditi. Nos ergo hec nunquam videmus
sed subito percussi quia deliciti non sumus qui assidue flagellamur teste scriptura que dicit
Quem diligit dominus castigat, flagellat omnem filium quem recipit.
In ipsis itaque verbis dei revocemus ad memoriam et eius iniunctionem
veraciter dampna pensemus quanta bona super nostram maliciam fecit
et quanta mala sub eius bonitate commisimus. Impleamus quod per prophetam
dominus dicit Reduc me in memoriam ut iudicemur simul. Iudicemur nos
nostra cogitacione cum deo ne districtione pergamus iudicemur. Nam et enim
Paulus dicit Si nosmetipsos iudicaremus non utique a domino iudicaremur.
Quisquis ergo festinat evadere districtionem sine iudicii sequentis per
amaritudinem presentis omne quod dulce est intimat vite presentis. Quamque
autem huius mundi bona sunt eius dona sunt nisi conditoris, sed libenter nobis non
dona domini dei quod per delectacionem sui separat a dileccione, ne data
dantis preferamus ut dum bona percipimus et mali veniunt crescere in eius
timore debemus inde a timore illius disiungamur. Creator autem
omnium ipse omnipotens deus hec que vobis in epistolis loquimur mentis vestre aspiracione
sui spiritus infundat, vos quoque ab omnibus culpe inquinacionibus tergat
et hic vos consolacionibus sue gaudium et apud se quoque premia eterna
concedat. Dulcissimas filias dominam Barbaram et dominam Antho-
ninam meam peto vice salutetis. Gregorius Pastasio episcopo Neapolitano

Iohannes sumus et actor domini Venancii secuaria beati Cyriaci

Respice pro peto preteriti usque in unum videlicet tendo remitti corpore ad usque esse inchoat quo ferentis iusticiam non accusat. M...

Gregorius 6 moralium c. 17
Sicut id vir homo qui corripit a deo dicit Phe quod peccator debet correpcionis premitur ad beatitudinem credit.

Pena presens est signum salutis vel dampnacionis

Si non peccata puniret filius dei est si dampnaret filius dyaboli.

Gregorius 9 moralium c. 28.

Signum dileccionis dei est castigacio temporalis hic secta.

Gregorius 6 moralium c. 17

Pena ducit ad salutem

Gregorius 9 moralium c. 28
Amaritudo presentis pene gotingunt supplicia sequentibus.

Gregorius 18 moralium c. 12
Flagellum presens delent culpam eo inimicum verum. Dum ergo dum passio et purgatio in nobis vite presentis est sed futurum pena sequentis.

Gregorius 10 moralium c. 28 Solam pena a supplicio liberat quos dimittit. Sed quos penas malos non corrigunt ad penam perducunt.

Severini oblata confessionis petitione subscripto domino suo postulat de-
bere concedi quatenus eius oratorium nomine prefatis constructum sanctuariis pos-
sit solempniter consecrari. Et ideo fraternitas tua prefatis desideriis ex nostra re-
preceptione conveniat obediens ut devotionis sue in consecratione quam pos-
tulat portiatur effectum. / Gregorius infirmitatis sue penas exponit

Lectione huic portitori Candido abbate per petendis vestre C lxix
ligis que in confesse est lucmente quanto de fraternitatis tue intimacione
letatus sum quia tantum studium tue fraternitatis apparuit, tanto contristatus sum quia
eius ut nolim prefacia proprie quam meam egrotum reperit et discedens in infirmitate
adhuc positum dereliquit. Multum enim iam tempus est quod surgere de lecto non valeo.
Nam modo podagre dolor cruciat, modo nescio quis in toto corpore
cum dolore confligit, et corpus in me cum quod deficiat, quantibus autem aliis
vicibus ex hec quod veteri infirmitatis afficiat enarrare non valeo. Sed breviter
dico quia sic me infecto noxiis humoribus imbibit ut vivere mihi pena sit
sed mortem desideranter expectem quam gemitibus meis solam esse credo
posse remedium. Proinde frater sanctissime dominum pro me pietatem inam deprecare
ut percussionis sue erga me flagella propicius mitiget et pacienciam
tollerandi concedat, ne nimio quod absit tedio impaciencia corrumpat
et ei qui donavi per plagam potuit culpa crescat ex murmure. / Impaciā pdit mētū

Gregorius Mariniano Episcopo Ravenne C lxx

Venientes quidam ravennates homines gravissimo me merore
perculsum quia fraternitatem tuam retulerunt de vomitu sanguinis egrotare.
Ex qua re sollicite et sigillatim eos quos doctos lectione novimus me-
dicos fecimus requiri et quid singuli senserint quidve dictaverint scriptum vestre
misimus. Qui tamen quietem et silencium pre omnibus dictavit, que si tua fraternitas
in sua ecclesia possit habere valde sum dubius. Et ideo mihi videtur ut ordinata illic
ecclesia vel qui missarum solempnia explere valeat vel qui episcopi curam
gerere hospitalitatem et susceptiones possit exhibere qui ne monasteriis cus-
todiendis preesse tua fraternitas ad me ante estivum tempus debeat venire ut
egritudini tue ego specialiter in quantum valeo curam geram quietem tuam custo-
diam, quia huic egritudini estivum tempus medici valde dicunt periculosum.
Et valde pertimesco ne si curas aliquas cum adversitate temporis habueris am-
plius ex eadem molestia periclitaris. Ego enim ipse valde sum debilis
et omnino est utile ut cum dei gratia sanus ad tuam ecclesiam redeas, aut certe
si vocandus es inter manus tuorum voceris, et ego qui me proximum morti
video si me omnipotens deus ante vocare voluerit inter tuas manus debeam
transire. Si autem qualitas temporis ad veniendum aliquo prius ex premio dato
apud agonem agi potest ut ipse nobiscum usque Romam sine hominum transitat.
Si vero eadem egritudine gravari te senseris et veniendi disponis, cum paucis
veniendum est quia meum in episcopio manens cottidiana obsequia
de hac ecclesia habebis. Prius hortor vel ammoneo sed tantum precipio ut
ieiunare nunc presumas, quia dicunt medici valde huic molestie
esse contrarium, ubi non forte grandis solempnitas exigit quinquies in anno
vicibus concedo a vigiliis quoque temperandum est sed et prebeas quod sub cereum
in ravennati civitate dici solet, vel expositiones evangelii quas ante pascale solempnitatem

sacerdotibus sunt per alium dicantur ut tua dilectio quam iniuncte est labore minime
imponat, hoc autem dixi ut si te melius sensisse et nomine distulisse scias
quid debeas ex meo mandato custodire. Gregorius Pastasio episcopo
Tempore quo fraternitas vestra ad episcopatus Neapolis C lxxi
officium Deo auctore provecta est constituisse vos recolit ut
ex petitis ecclesie vestre portio cleri vel pauperum quam minime deces-
sor vester praebuerat. i. quadringentos solidos seorsum fieri debuisset que eisdem
clericis atque pauperibus erogati proficerent, quod quia non est diutius dif-
ferendum volumus ut si distributionem presentibus scripta iuxta tota
Anthonino subdiacono nostro sine difficultate aliquam fraternitas
vestra debeat erogare. Praebendi itaque sunt clericis vestris per singulos si-
cuti perspexistis sunt omnes summa solidi sexaginta quos C xxxvi
esse cognovimus dandi sunt solidi lxviii et medium solidi per singulos
presbiteros ac diaconibus et clericis peregrinis sol. l. hominibus honestis
ac egenis quos publice petere verecundia non permittit sol. C. l.
Ita ut quidam eorum ad singulos tremisses, quidam ad binos
quidam ad singulos solidos vel sicut visum fuerit amplius dimittantur. Reliquos
vero pauperibus qui elemosinam publice petere consueverunt sol. xxxvi
Ecce vos quidem vel quis vestrum debeat distribuimus sed quia sic providimus
non omnibus equaliter esse praebendum necesse erit una cum Petro subdiacono
prout providistis dare singulis debeatis atque id modis omnibus studeatis
quatenus hec que aliter iniuste detinuit vos devote ac celeriter impendendo
ad vestram possitis applicare mercedem. Gregorius Barbare et Antho-
Susceptis gloriae vestrae epistolis que per nine C lxxii
omnibus lacrimis loquebantur. Non miror vos dulcissimi filii
vestri patris quam vos de presentis exitudine meror afficit. Nec enim
extranea possimus reputare tristicia quam vobis caritas elegit propria
Sed quia in desperationem venire per torrendum minime est, diffidendo animos
animos vestros ad consolationem presentis erigite, spem vestram in omnipotentis
dei manu ponentes, ipsius protectione confidite, qui et a bonum vos
adversitate custodiat atque tribulationem vestram exhilaret et si pro nostra
desidia ipsius vos ordinacione concedat. Si vero debitum huiusmodi
sortis impleverit non tunc desperatio vos aliqua comprimat ut quoddam
vos vel a terrore moveat. Nam quia pro deo orphanorum gu-
bernator atque protector sit de dulcissima gloria eius vestra sol-
licitus atque utilitati vestre providendo non possumus adiuvante domino festinare
ut nec vos in minorum hominum concussio ulla perturbet. Et nos
debitum quod de parentum vestrorum bone memorie conversione nos pro omnia
repensemus. Gratia itaque celestis suo vos favore muniat sua
protectione a malis omnibus defendat, ut vite vestre incolumitas
gaudium nostrum fiat. Gregorius Romano defensori Sicilie C
Pervenit ad nos quod si quis contra quoslibet clericos lxxiii
causam habeat despectis eorum episcopis eosdem clericos in tuo faciat
iudicio exhiberi quod si ita est valde esse contristat incongruum hac
praecaute praecipimus ut hoc denuo fieri non presumas. Sed si quis

ll q. i.
Pervenit

quelz clicu tam habuit epm ipi adeat ut a ipo cognoscat
aut certe ab ipo iudices deputent. Qui si fortasse ad arbitros
eund ptes ad eligend ab ipo executo deputata compellat.
Si quis uo uel clicus uel laycus qui epm tam habuit tunc te in spo-
ne debes ut iudices qui ipe cognoscat qui certe te amonente b
iudices eligat. Nam si sua unicuiqz epo iurisdictio no sua
quid aliud nisi ut per te per quem ecclesiasticus custodiri illic ordo debuit
confundatur. Item innotatum e nob qz quosdam clicos qui a venerabili mo
fre nro iohe epo exigente culpa in pena commissi sunt nescio te
cottidie illos ex inde ante civitatis Qui si propter pene veterem ordinem mhominis 1
nescitat non leuem macerpadam fecisse cognoscas. Eosdem go
clicos epo suo sine mora restitue et hoc de cetero caue committe.
Quia si neglexeris nos te nouis non mediocriter motus inueniri.

Gregorius Johanni epo Syracusano C lxxxiiii. Filij mei

Auerunt uro scripta suscepi que mihi de dulcissimi dni venancij
egritudine loquebantur et cuncta cum quali acta sunt enar-
rabant. Sz uno tempore auditibus eius desperare ac grauiter egrotare et in
rebus orphanorum homines malos insistere uix se in corde meo dolor
capere poterat. Sz hoc sunt solacium quia per prouentum erumpebat. Vra e
caritas prima qua dz cura neglegendo dz ut de aia eius cogitare
debeat exhortando rogando dei terribile iudicium proponendo miserabile
eius animam promittendo ut ad habitum suum redire uel in exitum debeat
necesse veritatis tante culpe in eterno iudicio obsistat. Ac deinde uiruum
cogitare quo filie eius dna barbara et anthonina debeant ordi-
nari ut nulla occasio malis hominibus prebeatur. Nam prius quam me de eis
sollicitudinibus curam gerere quirauit addens ut corpus debeam ordi-
nacione prospicere Aliud in corpus sua secutus est per hoc in studenti dubium
non est quia possit obsistere. Aut enim ut serenissimo dno imperatori
sepius supplicare quatenus ipse eas faciat ut providit ordinari. Quod
quando diuisum sit potius nostri pendit. Ex qua re dubito ne
hominibus in sicilia positis et quantocius occasiones in rebus ipsius apta de-
occto. Nam hoc cognoscite quod futuri sunt qui non expute ea iaz
singulis in substancia ipsius quantum domitebant imponere. Nunc uo illos
ut uero ad facere admonendae et ad hoc illas iusta qui plene matiaz.
Si dixerit dno imperatori commendate sunt neglige non possumus.
periculum nimium istis rebus institutum faciemus quousqz dnus imperator
constantinopolim dnam paperit. Dic ergo quid ad hoc feriuris sit
quam habuit hominum potestate prius nisi commendato concordare. Ale enim
conueniat ut ita eas ordinare prudenciam quatenus ad in animum roma sunt
aut de sicilia non tollantur. Et ideo agit ut eas non nunc habent dedu-
cendi uel illuc sit uero detinendi. Vos tamen nequiorum potestatis malis hominibus
obuiate corpus quam substanciam pro omnipotenti dno uelud propria defendite.
Et si adhuc licet quo omnis occasio uiolencie remoueatur in peri prima
dni venancij testo prouidete. Si ita placet ut placito conueniet.

minus dura pondus imponunt ut in anima mea curam ordinationis earum velut impingerent. de quarum ordinatione qualiter cogitem omnipotentem sufficiat scire. Unde statim dilectissimo filio meo Anatholio diacono ut quod tua gloriosa patricia Rusticiana loqui studeat et qualiter de possessionibus quarum nomina sunt transmissa debeat exquirere et indicare scribere curavi ut nobis omnia subtiliter indicet et que fienda sunt deo ordinante disponantur. Preterea in scriptis que ad nos misistis sublimitatem vestram contristatam invenimus eo quod hic quasi pro magnitudine aliquam venire noluissemus. Unde qui non id ob aliud nisi sola utilitate causa fecimus scientes presertim pro hostibus consistentes valde necessariam illic vestram fuisse presentiam. Sed ne forte ex hoc iniquum circa nos animum vestrum quod absit credatis existere si veniendi vobis votum est apto vobis tempore apostolorum liminibus presentate. Nam quantum ad nos pertinet ita caritatem vestram diligimus ut videre vos sepius cupiamus.

Gregorius Rusticiane patricie. C.lxxv.

Excellentie vestre scripta suscepi que longissima erant. Multitudine potius de salute de devotione ac de dulcedine sua animo revelavit. Unum vero egre suscepi quod in eisdem epistolis ad me quod semel esse poterat sepius dicebatur ancilla vestra et ancilla vestra. Ego enim qui per episcopatus onera servus sum omnium factus qua ratione mihi se ancillam dicit cuius ante episcopatum susceptum proprius fui. Et ideo rogo per omnipotentem dominum ne hoc verbum alias ad me scriptis vestris inveniam. Ea autem que ex purissimo et sincerissimo corde beato petro apostolorum principi munera transmisistis presenti omni clero suscepta atque illic suscepta sunt. Filius enim meus vir clarissimus domnus Symachus quia ex podagre dolore egrotum me et pene desperatum repperit scripta vestra mihi dare distulit. Et post multum temporis quam vela suscepta sunt dedit. Post multum vero in scriptis excellentie vestre invenimus ut cum letania ad beati petri ecclesiam portari debuissent. quod ideo minime est factum quia sicut predixi ante vela quam scripta suscepimus. Tu predictus vir cum omni familia domus vestre hoc fecit quod vos cum clero voluistis. Sed et si vocibus defuerunt bonum habet ipsa vestra oblatio apud omnipotentem dominum vocem suam. Nec enim pietate confido quia ea vobis corporis cooperuistis in terra cuius vobis intercessio a peccatis omnibus protegat in celo. Omnemque domum vestram sua protectione regat et sua vigilantia custodiat. De podagre autem molestia quam vos incurrisse significastis et contristatus vehementer sum et letatus. letatus quia humor noxius ab inferiora petens superiora penitus deseruit. Contristatus vero quia in tam tenuissimo corpore dolores suos nimios percepti pertimesco. Ubi enim prodest ratio quietus esse potius doloribus resistentibus. Me etenim quem quasi fuisse nostis ita amaritudo animi et assidua exacerbatio atque per hoc podagre molestia afficit ut corpus meum tamquam in sepulturam ita siccatum sit. Unde fit ut iam raro de lecto surgere valeam. Si ergo mei molem corporis in tantum podagre doloris ariditate redigit quid de vestro corpore sentiam quod nimis siccum ante dolores fuit. De elemosina vero quam beati andree apostoli monasterio fecistis quia nunc est mihi ad dicendum scriptum sit. Abscondite

Elemosina clamat ad deum

Exemplum

elemosina in sinum pauperis et hec pro te exorabit. Si ergo apud sectat-
ores domini habet ipsa bona opera non tacent sua sine nobis clamentque sine
tacentibus hoc ipsum quod bonum egisti clamat. Judico autem quod tanta
miracula tanta cura tanta custodia monachorum et corporum monasterii eiusdem
apostoli est ac si specialiter dico abbas monasterii ipse sit. Nam ut pauca
de multis loquar que abbate ac preposito monasterii narrantibus cognovi
quadam die duo ex eis de fratribus transmissi sunt qui ad eiusdem monasterii
utilitatem debuissent unum nummorum qui providentior videbatur. 1
Alter senior qui custos nummorum erat porrexit utrique et de precio
quod acceperunt ipse qui custos nummorum missus fuerat nesciente
altero furtum fecit. Qui mox ut in monasterium reversi atque in
oratorii limine venit arreptus a demonio est qui furtum fecerat
cecidit et vexabatur acriter. Dimissus autem a demonio convenientibus monachis
requisitus est ne forsitan de eo quod acceperat furtum fecisset negavit
iterum vexatus est. Dimissus autem iterum requisitus negavit atque iterum
vexatus est. Octo itaque vicibus negavit, octo vicibus est vexatus
post octavam vero vexationem confessus est quantos nummos furto
abstulerat et agens penitentiam prostratus est se peccasse testatus est. 2
Ulterius vero ad eum demonium non accessit. Alio quoque tempore dum in die
natalicii eiusdem apostoli in meridianis horis fratres quiescerent
subito quidam frater apertis oculis cecatus cepit tremere, vocibus inge-
ntibus mittere quibus vocibus testabatur frequenter se non posse quod paciebatur.
Concurrerunt fratres vident eum oculis apertis tremere et cla-
mare et a parentibus alienum vel quod quid sibi agi potat sentire
eum quoque in manibus levaverunt atque ante altare sancti Andree apostoli
proiecerunt, ipsi quoque pro eo in orationem prostrati sunt, qui statim ad se reversus
quid passus fuerat confessus est quod senex quidam ei apparuit et canem
nigrum ad eum dilaniandum dimisit dicens quare fugere voluisti de
monasterio. Cumque evadere de canis morsibus nullo modo potuisset ve-
nerunt quidam monachi et eundem senem precibus rogaverunt, qui statim
canem abscedere et ipse ad me reversus sum. Causa autem confessus est quia
eadem die qua ista pertulit consilium habuerat de eodem monasterio fugere.
Alius quoque monachus discedere de eodem monasterio latenter voluit, cumque 3
hac mente cetera agens voluit oratorium ingredi statim demonio tra-
ditus vehementissime vexatus est, relinquebatur vero a demonio
et si extra oratorium stetisset nichil paciebatur ad ipsum si conatus fu-
isset ingredi statim maligno spiritu traditus vexabatur. Cumque
hec sepius fieret culpam suam confessus est quod de monasterio egredi cogitabat
Tunc pro eo fratres collecti se per triduum in precibus adstrinxerunt, atque
ita curatus est ut ad eum per hoc monasterium nunquam spiritus malignus accederet.
Dicebat autem eundem se beatum apostolum dum vexaretur Andream seque ab eo 4
increpatum esse cur voluisset abscedere. Alii quoque duo fratres de eodem
monasterio fugerunt, denique aliquibus pueris colloquendi fratribus significa-
verunt quod per appiam descendentes ulterius tenderent, qui exeun-
tes diuturnat de itinere et ut a sequentibus inveniri minime potuisset

veteres ad criptas iuxta flammeam portam invenientes in eis se occulta
verunt. Cum vero insequentibus hominibus requisiti minime in congregatione inventi
essent, ascensis caballis eos quidam fures secuti sunt per metronii portam
exeuntes, ut eos in latinam aut appiam viam sequerentur. Subito eis
consilium ortum est ut eos in salaria via requirerent. Ex qua tunc igitur
pergentes deflexerunt iter et in salaria eos nequaquam invenientes
per portam flammeam redire voluerunt. Cumque venirent, mox ut
equi ante criptas in quibus venerunt in quibus se absconderant fixerunt gressum,
pulsati et compulsi passum movere noluerunt. Considerantes invocati re
talem sine mysterio esse non posse, attenderunt ad criptas, viderunt
earum aditus missa materia clausos, sed caballis suis insequentibus cum
descenderunt. Deposuerunt lapides qui in ore criptarum positi fuerant,
ingressi sunt et eosdem tenebrosis latibulis consternatos tremere invenerunt.
Qui ad mortem reducti ex eodem incarcerationis iam inchoati sunt ut eis
multum profuit ad parem temporibus de mysterio fuisse, sed dico ut excellen-
tiae vestrae motorem eius orationibus elemosinis frequentes. Omnipotens autem deus in anima
et corpore tam omni dono celesti vos protectione custodiat, et ad consolationem
vestram diu vos vivere concedat. Dulcissimum filium meum dominum stratu-
gerum cum gloriosis parentibus suis vobis mea peto vice salutari. Gregorius
Magnas omnipotenti deo gratias agere
theotiste patricie Clxxvj
debemus quod piissimi imperatores nostri tales de suo genere iuxta se
propinquos habent de quorum conversatione nobis omnibus grande sit gaudium.
Unde pro sicut debemus continue orandum est ut eorum vita cum suis omnibus protegente
celesti gratia per longa tempora et tranquilla succedant. Inditio autem quod leniter populi
tumultum quem vos detractoribus exortum quendam nuntiantibus agnovi.
Una ex re excellentiam vestram tedio fuisse non modico constat.
Quod si ita est valde miror cur vos qui tota fiducia in celo urbana hominum
agitatam in terra. Beatus etenim Iob cum amici eius qui ad consolandum ve-
nerant in increpationem prosilissent ait: Ecce enim in celo testis meus
et conscius meus in excelsis. Qui enim vite sue in celo testem habet, iudicia
hominum in terra pertimescere non debet. Unde quoque bonorum paulus dicit: Gloria nostra
hec est testimonium conscientie nostre. Qui iterum dicit: Opus suum probet unusquisque
et in semetipso gloriam habebit et non in altero. Si enim laudibus letamur, detra-
ctionibus frangimur, gloriam nostram non in nobis sed in aliorum ore posuimus.
Et fatue virgines oleum in vasis suis non sumpserunt, sapientes autem
sumpserunt oleum in vasis suis cum lampadibus. Lampades quippe nostre
bona sunt opera, de quibus scriptum est: Luceat lux vestra coram hominibus ut videant
opera vestra bona et glorificent patrem vestrum qui in celis est. Tunc autem oleum
in vasis cum lampadibus sumimus quando de bonis actibus nitorem glorie
non a laudatoribus proximis querimus sed hunc in testimonio conscientie servamus.
Homine autem quod de nobis ex deo remansurum ad archana mentis dei
et si omnes vituperent liber est tamen quem conscientia non accusat, quia et si omnes
laudent liber esse non potest si hunc conscientia accuset. Unde de iohanne veritas
dicit: Quid existis in desertum videre arundinem vento agitatam? Quod videlicet per

7 de 6
171

Verissima questio dicens
per conscientie testimonium

negociū dn̄a p cofirmatōne tū subdi². Sz quid existis videre hoīem
mollibz vestitū. Ecce qui mollibz vestiūt i domibz regū st̄.
Cumuis eni mo̅ vitate eius iohes vestimento aspo fuit indutus,
p significatōne tn̄ mollibz vestiti st̄ qui adulacōibz ac lau
dibz delectant². Nega² aut̄ qz iohes arundo vento agitata fuit
quē mentis eius fortitudine nūª hūani oīs aura flectebat. Nos
eni si laudibz extollim² a vituparacōibz humiliam², arundo vento
agitata sumus. Sz absit hc̄ a corde vr̄e excellen̄. Scio qz vgrū
genciū studiose legitis qui ait. Ego si hominibz placerē xp̄i seruus
nō eēm. Si qua tn̄ vel pua tristicia ex hac re menti vr̄e exorta
ē credo q fieri omīps deus benigne pmisit. Neqz electis suis i hac
vita pmisit gaudia delectatōis sz amaritudines tribulacōis ut me
dicine more p amarā poculū ad dulcedinē eos redeat salutis
eterna dt. Mundus gaudebit et vos lugebitis, qua spe q pmissiōe
paulo post audit². Iterū videbo vos et gaudebit cor vr̄m et gaudiū
vr̄m nēo tollet a vobis. Hinc itē discipulis dt̄ i paciencia vr̄a possi
debitis aīas vr̄as. Pensate qd ubi eēt paciencia si deeēt q tolleret.
Ergo abel eē nō despicitur qui caym nō habuit. Boni eni si sine
malis fuerint, pfectē eē boni nō pnt qz minime purgant². Ipa aūt malorū
societas purgacō ~~ma~~ bonorū ē. Tres i archa filij noe fuerūt, unus
irrisor patris exstitit, qz et si i benedictus fuit, maledictōis tn̄ sn̄tam
i filio suscepit. Duos abraham pu̅ius qui cethurā uxorē acciperet
filios hūit, sz tn̄ carnalis eius filius repmissiōis ē filiū psecutus
quod magnus doctor exposuit dī. Sicut aūt is qui sz carnē pse
quebat² eū qui sz spm ita et nūc. Duos ysaac filios hūit, sz unus
qui spualis exstitit aū minas fris carnalis fugit. Duodeci
iacob filios hūit sz unū qui rectius vivebat ceteri i egipto
vendiderunt. In david ppha qz fuit quod purgari debuisset
actū ē ut psecutorē filiū pateret. Stubios de societate repborū dt
frr̄ sui detractorū et sodalis sui structorū. Ad ezechiele dn̄s ait.
Fili hominis increduli et subuersores st̄ tecū et cū scorpionibz hitas.
In xij aplis unus reprobus mixtus ē ut eēt eis psecutor q teptare².
Aplorū princeps discipulis lō² dī: iustū loth oppressū a nephan
dorū iniuria et conuersacōe eripuit. Aspectu enī et auditu iustus erat
hitans apud eos qui de die i diē aīam iusti iniqs opibz cru
ciabat. Paulus qz aps discipulis suis scribit dī: i medio naciōis puerse
pūse int quos lucetis sicut luminaria i mundo, vbū vite cōtinentes.
Erga scriptura testante cognoscimus i hac vita boni sine malis eē
nō posse. De stultorū vocibz excellen̄ vr̄a turbari nullatenus dz
maxime qz omnipotenti deo tunc certa fiducia ē qn p bono opē aduersit
ad i hc̄ mundo recipit. ut plerūqz merces eterna retribucōis surgit i
scd eximio vitas dt̄. Beati eritis cū aduersū vos oē malū dixerint
hoīes mencientes ppter nom̄ meū. Cui coplori vr̄e sua expª addunt
obprobria diffigere dī. Si prem familias belzebub vocauerunt quanto magis

Boni sine malis pfc̄i esse nō pnt.

d' gg̃e d mor 31 c 11.

Aduersitas i bonis opibus pgn̄s est salutis

 Ne inmoderatis laudibus erigamur plerumque detractoribus lacerari permittimur ut cum nos vox laudantis elevat lingua detrahentis humiliet

Bonis detrahitur ut laus vana ab eis removeatur.

domesticos eius. Sunt autem plerique qui vitam bonorum fortasse amplius quam decet
laudant, et ne qua elatio de laude subripiat, permittit omnipotens Deus
malos in obtrectationem et obiurgationem prorumpere, ut si qua culpa ab ore
laudantium in corde nascitur, ab ore vituperantium suffocetur. Hinc est quod
doctor gentium sancte in praedicatione currere testatur per infamiam et bonam
famam, quasi seductores et veraces. Sunt enim qui malam
famam Paulo imponerent, qui hunc seductorem vocarent. Quos rogo
Paulus dum indignum duceret per se iniurias audire? Certe autem in
praedecessore nostro redemptore fuit, nonnulli qui per sacrum eloquium in
sonis pluribus quam propheta, sed et angelus vocatus est. Et tunc sicut mortis eius
hystoria testatur, post mortem a persecutoribus corpus eius missum est. Sed
quid ista de sanctis hominibus dicimus de ipso sanctorum auctore deo quem
pro nobis hostibus eloquimur, qui ante mortem iniuriam quasi demonium
habere audivit, post mortem etiam a suis persecutoribus seductor appel-
latus est cum dicerent: Scimus quia seductor ille dixit: post tres dies re-
surgam. Cum ergo praedicatores aliqua vel manibus iniquorum hominum
portare necesse est, quid in adiutorium eius in dictis indicandum sunt? Sed
ipse tanta post mortem pertulit, qui nos redemerit? Sed dulcissima et
excellentissima filia, bonum de deo ne quousque stultos homines
derogare cognoscit, qualiter vel parvula mentis tristitia tangaris.
Sed quia scandala hic per stultorum hominum minimum tranquilla voce potest
petimus credo si bonum quod valet fuit negligitur ne fiat. Nam cum placari
insanas mentes atque ad salutem reducere possumus, scandalizari eas
minime debemus. Sunt enim quaedam scandala quae omnino despicienda sunt
ne cum culpa fructus, quia sacro eloquio perte cognovimus, quod cum veritas
diceret: Non quod intrat in os coinquinat hominem, sed quod procedit de ore
hoc coinquinat hominem, Et discipuli ei dixerunt: Scis quia pharisaei
audito hoc verbo scandalizati sunt? Protinus ait: Omnis plantatio quam non
plantavit pater meus caelestis eradicabitur. Sinite illos, caeci sunt
et duces caecorum. Et tunc cum tributum peteretur, prius verbum reddidit
per quam non tributum solvendo deberet, et atque illico subiungitur: Ut autem
non scandalizemus eos, vade ad mare et mitte hamum, et eum pi-
scem qui prius ascenderit tolle, et aperto ore eius invenies staterem,
illum sumens da eis pro me et te. Quid est autem quod de scandalizatis
aliis dicit: Sinite illos, caeci sunt et duces caecorum. Et alii ne scan-
dalizentur a domino tributum solvitur et quod non debetur? Quid est quod aliud
scandalum omnino permisit, aliud non nemine prohibuit, nisi ut nos doceat
illa scandala quae nos implicant in peccato contempnere et ea quae
placari sine peccato possumus modis omnibus mitigare. Vestra itaque
excellentia potest per regentem domino priorum hominum scandala cum magna
tranquillitate declinare. Poteris enim sponte corporibus nostris secreto nomini
satisfacere, atque ipsis vos reddendum et per ea quaedam causa quae tenent extinguere
totam ipsos anathematizando. Quid si et dare anathema ficte
suspicantur et iuramento firmatis, et nos eadem causa nunquam tenuisse
numquam tenuisse, et nos indigna ... satisfaciendum de implacabili

Praedicatoris ossa sunt cruciata

Negligendum est peccatum.

Scandalum duplex.

placabile
implacabile.

generet quod eos aliquid in vestra mente fastidium. Omnes etenim fratres sumus
unius imperatoris potestate conditi et sanguine redempti. Et ideirco fratres
nostros quamvis pauperes et abiectos in nullo despicere debemus. Certe Petrus potesta-
tem regni celestis acceperat ut quaeque in terra ligaret et solveret erant in
celo ligata vel soluta super mare ambulavit egrotantes umbra curabat
peccatores verbo occidebat mortuos oratione suscitabat. Et quia ex ammonitione
spiritus ad Cornelium gentilem fuerat ingressus contra eum a fidelibus questio facta est
cur eos in baptismate recepisset et tamen isdem apostolorum primus tanta donorum
gratia repletus tanta miraculorum potestate suffultus querele fidelium non ex
potestate sed ex ratione respondit rem per ordinem exposuit quomodo vas quoddam velud
linteum in quo quadrupedia terre et bestie reptilia atque volatilia
inerant de celo submitti viderit vocemque audierit Surge Petre occi-
de et manduca. Qualiter tres viri venerint ad eum ad Cornelium invitantes
qualiter spiritus sanctus hunc cum eis ire preceperit, qualiter idem spiritus sanctus qui venire in
baptizatos in Iudea post baptismum consueverat in gentibus ante baptismum venerit.
Si enim cum a fidelibus culparetur auctoritatem quam in sancta ecclesia acceperat attendisset
respondere poterat ut pastorem suum oves que ei commisse fuerant reprehendere non
auderent. Sed si in querela fidelium aliquid de sua potestate diceret profecto doctor
mansuetudinis non fuisset. Humili ergo ratione placavit atque in causa reprehensionis
sue etiam testes exhibuit dicens, Venerunt autem mecum et sex viri isti. Si
igitur pastor ecclesie apostolorum princeps signa et miracula singulariter faciens
non dedignatus est in causa reprehensionis sue rationem humiliter reddere quanto magis
nos peccatores cum de re aliqua reprehendimur reprehensores nostros ratione humili
placare debemus. Ad me etenim sicut nostis cum apud vestigia dominorum
in regia urbe demorarer multi ex eis venire consueverant qui de
predictis capitulis accusabantur sed teste conscientia fateor numquam in eis ad
errorem aliquid pertinens audivi de hiis que contra eos dicebantur. Inveni, unde et eos
opinione concepta familiaritate suscipere et magis ab insequentibus defen-
dere curabam. Dicebatur namque quod eos quia sub obtentu religionis coniugia
solverent. Et quia dicerent quia baptisma peccatum non auferret, et si de
iniquitatibus suis quibus peccaverant triennium ageret penitentiam ei post hec vivere
liceret, et quia si compulsi ad ea que reprehendebantur anathematizarent
se dicerent anathematis vinculo non teneri, et si sunt qui certissime
talia sentiunt vel tenent quia perversi sunt dubium non est eos quos et ego
et omnes catholici episcopi vel universa ecclesia anathematizamus quia veritati contraria
sentiunt contraria loquuntur. Si enim dicunt religionis causa coniugia debere
dissolvi sciendum est quia et si hoc lex humana concessit lex tamen divina prohibuit.
Per se enim veritas dicit, Quos deus coniunxit homo non separet. Qui et ait
non licet dimittere uxorem excepta causa fornicationis. Quis ergo huic
celesti legislatori contradicat? Scimus quia scriptum est, Erunt duo in carne una.
Si ergo vir et uxor una caro sunt, et religionis causa vir dimittit uxorem vel
mulier virum in hoc mundo remanentem vel fortasse ad illicita migrantem

Petrus de scandalo se excusavit

Lex solvens coniugia

que est ista conversatio in qua una eademque caro et ex parte transit ad continentiam et ex parte remanet in pollutione. Si vero utrisque conveniat continentem vitam ducere hoc quis audeat accusare cum constet quia omnipotens deus qui minora concessit maiora non prohibuit, et multos novimus cum suis coniugibus prius continentem vitam duxisse et postmodum ad sancte ecclesie regimina migrasse.

Abstinetur a licitis duobus de causis

Duobus enim modis sancti viri et a licitis abstinere solent, alii ut merita sibi apud omnipotentem dominum augeant, alii vero ut anteacte vite culpas detergant. Tres enim pueri regis Babilonii obsequio deducti leguminibus ad vescendum petentes cibis regis uti noluerunt non quia culpa esset sed ea que deus creaverat ederent ut per continentiam merita utique excrescerent. David vero

1 merendo

qui alienam coniugem tulerat et valde pro sua culpa fuerat flagellatus aquam

2 puritendo

bibere longe postquam de bethlehemitica cisterna voluit quam tamen fortissimi milites detulissent bibere recusavit, eamque fundendo domino libavit. Licebat ei bibere si voluisset, sed quia illicita se fecisse meminerat laudabiliter a licitis abstinebat. Et qui prius pro culpa sua innocentium militum sanguinem fundi non timuit, postmodum si aquam biberet et periculum militum se sanguinem fudisse iudicavit dicens Num sanguinem pura autem exenia transmisi que nobis pura non erunt cum a nobis ex beati petri apostoli fuerint benedictione suscepta. Omnipotens itaque deus in nobis gratiam suam quam cepit perficiat atque vitam vestram et hic per multorum annorum curricula extendat et post longa tempora in celestis nos patrie congregatione recipiat.

Gregorius Virgilio Episcopo Arelathensi. C lxxvii

Cum domine lectionis testimonio ydolorum servitus avaritia nuncupetur quo studio de templo dei sit pellenda cognoscitur. Et cum quidam sacerdotibus quod commemorantes dicere non caveamus tenet eum captivum corrupta sensua cupiditas et licitum suadet esse malum quod imperat ut

De Avaricia

id agat ut uno eodemque gladio et dantem et accipientem interimat. Cumque post hec locus qua avaritia tutus esse prevaleat si dei illi a prius sacerdotibus aperitur etiam qui omnium septa inviolata custodiat qui intro lupum invitat, per nefas illicito manus munere polluit. et alios benedictione crederetur erigere cum ipse iam sit propria iniquitate substratus et sua vel eius ambitione captivus. Huius ergo mali rapacitas quia ante nunquam incertas vestre intravit et innoxias hactenus nobis manus decordinatorum prohibentis. Omnipotenti deo gratias agite et tanto ei vos debitores esse cognoscite quanto illesi ab huius morbi contagio eo custodiente mansistis. Sed vobis minus quam potaverit bona proficiunt si hoc in aliis sollicite non vitastis. Sicut autem istud in te esse malum displicuit ita hoc in fratre zelare debueras Nam dum divina precepta monent proximos nostros sicut nosmetipsos diligere debemus non parve culpe est

Peccat qui proximum peccantem non corrigit

despicere, et quod quisque in se metuit aliis non timere. Vel nunc ergo dilectio tua da operam ut a correptione quiescendo in aliis perdidisti resarcias et ab hac quos potueris primitus compescas atque in synodo ad eradicandam ipsam heresim congregata possit insistere quatenus cum dilectionis vestre mercede melius ab hominibus caveatur quod auctore deo omnes fuerint constitu-

ꝯpuenit ad nos fratrem et coepiscopum nostrum serenum pueros aio hoīes ī sua
sorte recipe Deniqȝ ut presbiterum quēdaȝ qui post lapsū ad huc ī suis
de iniquitatibus uolutari familiare hēat quod a nobis subtilius requirēdū ē
et si ita cōstitit tunc nobis sit ura hec sit uice corrigēdū ut et qui talem
recipit expressius nō familiaritate fouere sȝ distat potius ultionem corrigendi
Et qui receptus ē eidem distat lacrimis peccata diluere nō iniquitate immū
dicijs cumulare Monachos nō quos ad venerabilem nostrum fratrem et coepiscopum
nostrum augustinum transmisimus fraternitas ura hēat ī omnibus commēdatos
ad proficiscendum sollacia studeat atqȝ concurrere ut nobis et opi
tulantibus celeri deo protegente quo ducti sunt ualeant peruenire
Gregorius Etherio epō galliorum C lxxviij ff p liceat unitē smoz
Epistolarum urarum plena venerabili grauitate locutio qtus et si corporali
sermo nobis presencia nō valemus nil ē quo nos abscentes hīc meliuciere
valeat cōmercio venditari Quum namqȝ ī nobis est ut ordibus amor
emicat cōprobata sit elaro disciplinae quantum obseruans studium salubrium
decretorum ex illo quod uram submisset et aio libenter ad ordinem accipiens
et seruanda inuiolabiliter parentibus ondicitur Cura ī ad aliorum emēdacionem
prompta corrigendis et uetustatis malum libera sicut decet uoce depros
sequimini et alijs fratribus coepiscopis qȝ uris ipsa nobis ē orat ut unanimes
contra demicos hostes insurgere et auaricia de domo dei synodali de
beatis defuncto de pice Nulli ī dandis sacris ordinibus auri sena
fames ueniat, nil blandimenta subripiat, nil gra conferat
honoris premium uita sit prefratribus merementū modestia ut obtinere
huius obseruans et indignus qui premijs quit ascendere indice, et
dignerem bonum testimoniis actō prohibet honore, hec nobis dilectissime
frater cura sit, hec aīs uris sollicitudo semper inuigilet ut zelū quē
sacris ondatis cordibus nō teste ēē ope demonstretis Statī assidue
instatur qȝ ad cōgregandum synodum imminere et ita nos emixius ex
hibete ut nomīs dignitatis officij ammistratione cōpleatur. De eo uero
quod esse nīe ex antiqua cōsuetudine cōcedendum depositur requirendi ī
scrinio fecimus tamen motū ē priuipas nobis epistolas quas nobis dicitur
huc transmittite ut ex eis quod cōcedendum ē colligamus Gesta uero uel scripta
beati hereneci iā diu ē quod sollicite quesiuimus sȝ hactenus ex eis ad
inueniendum nō ualuit, post fraternitas ura monachos quos ad venerabilissimum
fratrem et coepiscopum nostrum Augustinum direximus huc studeat ī omnibus cō
mēdatos suaqȝ illis propter deum caritate exhibeat atqȝ ita illis stu
dio sacerdotali obuiare concurrat et suo eos solacio ad agendum iter
aduinare festinet ut dum ulla eis illic res morandi causas intulit
et hīc celerius peruenire et nos uidende de profectibus inuenire possitis
Gregorius Mentolone Sereno Maximilia lupo Canalo Agilfo
meti Simplicio parasis Melantio Rotimio et licinio epis
francorum a pari. C lxxix officij cura amoneat ut religi
Licet fraternitatem uram suscepti / ōs uiuis prie ī cura animarum labo
rantibus omni deat admissu concurrere Nō tamen ab re ē si sollici
tudinem uram epistolarum urarum sermo pulsauit, qȝ sic ignis aura flante

Cass li va . i . c . 2 . Creste solent virtutes ad proximi fastigium . et eadem li . c 13
Valer li . 1 . virtutis uberius alimentum est honos
breve gratum . . . laudibus . . .

sit grandior. Ita bone mentis studia commendatione proficiunt. Cum igitur Rede-
toris nostri gratia cooperante tanta de Anglorum gente ad xpiane fidei gratiam
multi deo convertuntur ut reverentissimus communis frater et coepiscopus noster Augustinus re-
qui secum sunt ad hoc opus exequendum per diversa loca adserat non posse
sufficere aliquantos ad eum monachos cum dilectissimis et communibus filiis Lau-
rentio presbytero et Mellito abbate providimus transmittendos. Et ideo fra-
ternitas eis vestra caritatem quam decet exhibeat, atque ita illis ubi neces-
sitate fuerit auxiliari festinet quatenus dum vobis opitulantibus nullas
illic in remorandi causas invenerint et ipsi vestra se relevatos consolatione con-
gaudeant, et nos solaciorum exhibitione in causa que domini est possitis
participes inveniri / Gregorius Aregio episcopo Galliarum C lxxx

Quamvis in via dilectionis unum cor unumque sit animum. Sicut in alterius prospe-
ris mens letatur ita in adversis affligitur quia in utroque participes ex le-
caritatis adstringit / atque ideo nos maior de tristitia vestra meror inquie-
ne plurimi fortassis luctu afflicto assiduo cor nostrum dolore pulsaret
et multa gemitibus oneraret. Sed susceptis caritatis vestre epistolis optato
sumus gaudio consolati, atque omnipotenti deo gratias agimus quia et pri-
mam dignitatem vestram incolumem et animum ad consolationem redisse cognovimus.
Nec enim aliter de vobis fuerat existimandum nisi quia quicquid adversitatis esset sa-
cerdotali sine dubio prudentia vinceretis. Qualiter pro in abscidendis symoniaca
heresi olim fraternitatis vestre zelus exarsit hucusque recolimus, unde hortamur
ut operam studiosius impendentes districta vel alia que scripsimus
concilii definitione dampnentur, quatenus dum voluntas vestre intentio sol-
licitudinis vestre fuerit ope completa, et omnipotenti deo operam gratissimam
de membrorum correptionibus offeratis et aliorum edificatione qualiter in vobis
pastoralis officii cura fulgeat ostendatis. Exoptavimus autem vite vestre
provocat quam valde premineat cognovimus ut de vobis hac in re gau-
solacium presumimus. Et ideo fervore nostro sicut auctore deo cepistis
explete ut bona que in vobis vita interior cepta sunt in unitate caritatis
omnium vicinis impleantur. Pro monachis quos ad reverentissimum fratrem
coepiscopum nostrum Augustinum transmisimus caritatem sua fraternitas vestra ut convenit
impendat, et ita eis tam per se quam per alios quos potuerit ad pro-
ficiscendum solacium studeat, ut dum vobis providentibus nullas illic
difficultates vel moras invenerint, et nos quod de vobis confidimus
sentiamus, et deus nobis omnipotens pro commissione animarum pro quibus transmissi
sunt recompenset. / Gregorius Aregio episcopo Galliarum C lxxxi

In quanta apud nos memoria fraternitatis vestre sit caritas cordis in-
secretum requirite et ex eo quod et nos habet amore colligitis, et quia si-
cut in dilectione nunc mentes absentium locum habet oblivio ita et sepius ymi-
gnata fraternitatis vestre presentia mens nostra reficitur at si corporis no-
cularis contra sitit cernamus / quia nunc abesse credimus quod per dilectionis
vinculum animus inhesit / quia ergo tanta in vobis sacerdotalis gravitatis ornamenta
conspeximus ut de vestro omnino instituto in moribus letemur multa autem
nobis de sollicitudine vestra promittimus, unde quia sic ea que dei sunt agitis, sic in com-
missis vobis gregis custodia vigilatis ut tum ea que explata sunt prudenti

Caritatis officium.

lib. 22 mor c. 9 et 10.

Correpcio viciorum est opus deo gratissimum

Quod dilig(enti)a puri h(abe)t

iudicantie dispensetur. Latorem nobis presentium Candidum presbyterum quem filium commendamus ut operam illi in quibus necesse fuerit pro utilitate pauperum impendatis quatenus dum fraternitatis vestre fuerit sicut confidimus iusto auxilio in eius consolatione nos invenisse se sentiat.

Gregorius Virgilio episcopo Arelatensi C. lxxxvi

Quantus sit affectus venientibus sponte fratribus impendendus ex eo quod plerumque solet caritatis causa invitari cognoscitur. Et si quem fratrem Augustinum episcopum ad nos venire contigerit ita eum dilectio vestra sicut decet affectuose dulciterque suscipiat ut et ipsum consolationis sue bono refoveat et alios qualiter fraterna caritas colenda sit doceat. Et quia sepius evenit ut hii longe sunt positi prius ab aliis que sunt emendanda cognoscant. Si qua fortasse fraternitati vestre sacerdotum vel aliorum culpas intulerit una cum eo residentes subtili cuncta investigatione perquirite et ita nobis in ea que deum offendunt et ad iracundiam provocant districtos ac sollicitos exhibete ut aliorum emendatio et vindicta culpabiles fiat, et innocentem falsa opinione affligat.

Gregorius Brunichilde Regine Francorum C. lxxxvii

Cum scriptum sit iustitia elevat gentem, miseros autem facit populos peccatum. Tunc regnum stabile creditur cum culpa que cognoscitur cito emendatur. Multorum itaque ad nos relatione pervenit quod dicere sine afflictione cordis nimia non valemus. Ita quosdam sacerdotes in illis partibus impudice ac nequiter conversari ut et audire nobis obprobrium et lamentabile sit referre. Nec ergo per quorum huius nequitie hucusque tendit opinio aliena puritas ad vestram animam ad vestrum regnum potius sui iaculo feriat ardentes ad hec donec ulciscenda consurge ne paucorum facinus multorum possit esse perditio. Nam cum sint ruine populi sacerdotes mali, quis enim pro populi se peccatis intercessor obiciat si sacerdos qui exorare debuerat graviora committat. Sed quia eos quorum hic locus est insequi nec sollicitudo ad vindictam scripta ad nos vestra requisitionem nec zelus excitat cum vestre auctoritatis adsensu transmittimus qui discurrat et primum si precipitis cum vestre auctoritate una cum aliis sacerdotibus hoc et subtiliter querere et si deum decet emendare. Non enim sunt dissimulanda que dicimus, quia qui emendare potest et negligit participem se procul dubio delicti constituit. Providete ergo anime vestre, providete nepotibus quos cupitis regnare feliciter, providete provinciis, et prius quam creator noster manum suam ad feriendum exerceat, de correctione huius sceleris studiosissime cogitate, ne tanto post amarior aeque feriat quanto nos diutius et clementer expectat. Scitote autem quod magnum deo nostro sacrificium placationis offertis si tanti labem facinoris de vestris citius finibus amputatis.

Gregorius Theodorico regi Francorum C. lxxxviii

Excellentie vestre index cordis epistola quanta in vobis fulgeat cum regia potestate prudentia ita luculenti copia sermonis edocuit ut dubium esse non valeat quicquid laudabile de vobis fama narravit. Et quia adhortationem nostram a deo regiis auribus pro laudis predicamenta placuisse signastis ut quicquid ad dei nostri cultum, quicquid ad ecclesiarum reverentiam, quicquid ad honorem pertinere cognoscatis sacerdotum et studiose

Officium Regis 3 custodire: Cultus dei / Reverentia ecclesiarum / Honorem sacerdotum

Correctio aliorum traditur aliis [illegible]

Causa ruine populi sunt sacerdotes mali

non

Valerius li. 1. c. 2. in fi. lento enim gradu ad vindictam sui divina procedit ira tarditatemque vindicte supplicii gravitate compensat

Tu | 18 mor. d. 4.
Ira autem in iudicio districtionis ferit quanto ante iudicium diutius expectavit
d' li 26 c 17
ipse deus diu tolerat qui in perpetuum dampnat

statui et uoluit in omnibus custodiri itaque uos per uestram magis mercede adhor
tatione pulsamus congregari synodum iubeatis et sicut dudum scripsimus
carnalia sacerdotibus uicia et symoniacae heresis prauitatem omnium episcoporum
diffinitione dampnari atque de regni uestri amputari finibus faciatis
ne plus illic pecunia obtineat quam precepta diuina preualeat. Nam
dum omnis auaricia ydolorum sit seruitus quisquis hanc et maxime in
dandis ecclesiasticis honoribus uigilanter non precauet infidelitati perdicio-
ne subicitur etiam si tenere fidem quam negligit uideatur. Sicut ergo contra
hostes exteriores ita quoque contra interiores animarum aduersarios studere
esse solliciti ut per hoc quod dei nostri inimicis fideliter repugnatis et hic
feliciter ipsius protectione regnetis et ad eterna post mortem gaudia eius duce
gratia ueniatis. Cum tanta preterea bona reuerentissimo fratri coepiscopo nostro Augustino
ad anglorum gentem proficiscenti excellentiam uestram prebuisse uenientes ab
eo quidam monachi retulerunt, uobis uberes gratias referentes petimus
ut hiis quoque monachis qui ad eum directi sunt suffragia uestra copiosius
prebeatis atque eos ad proficiscendum iuuare dignemini ut quanto beneficia
uestra eis amplius exhibetis tanto maiorem mercedem ab omnipotenti
deo cui seruiunt expectetis. Gregorius Brunigulde Regine francorum Clxxxvi
Gratias omnipotenti deo referimus qui inter cetera
pietatis sue dona que excellentie uestre largitus est ita uos amore
christiane religionis impleuit ut quicquid ad animarum lucrum quicquid ad propa-
gationem fidei pertinere cognoscitis deuota mente et pio opere studiose
non cessetis. Cum quanto autem fauore quantaque opitulatione excellentia uestra
reuerentissimum fratrem et coepiscopum nostrum Augustinum proficiscentem ad anglorum
gentem adiuuerit nec licentem fama conticuit et postea quidam ab eo
monachi ad nos redeuntes subtiliter retulerunt et quamuis hec de
christianitate uestra mirentur aliquique beneficia uestra adhuc sunt cognita. Nam
nos quoque experimentis iam nata sunt non mirandum est gaudendum
quia per hoc quod aliis impenditis nos iuuatis. Cum alia et quanta in con-
uersione supradicte gentis redemptor noster fuerit operatus miracula excel-
lentie uestre iam notum est. Ex qua re magna uobis oportet haberi leticia
quia maiorem hoc parte habetis in re prestitorum uestrorum solaria uendicat
quia per cuius dei auxiliis uerbum illic predicationis inotuit. Nam qui
aliquid bonum adiuuat suum facit sed ut mercedi uestre magis magisque
sit fructus uberior petimus ut monachis presencium portitoribus quos cum
dilectissimis filiis nostris laurencio presbitero et mellyto abbate ad predic-
tum reuerentissimum uirum pro eo quod illos qui secum sunt sufficere ei dicunt non
posse transmisimus protinus uestra suffragia benigniusque ministretis
atque ita eis in omnibus adesse dignemini quatenus dum bonis excellentie
uestre initiis inchoata successerint ut nullas illic moras uel dif-
ficultates inueniant tanto erga nos ad dulcissimos nobis nepo-
tes uestros dominum nostrum maiorem prouocetis quanto pro eius amore in hiis causis
misericordiam exhibetis. Gregorius Brunichilde regine francorum Clxxxvii
Quanta in nobis bona domino munere sunt collata quanta
que nos superne gratia pietas impleuit inter cetera morum testi-
moniorum et tanctis patenter insinuat quia et efferra corda gentilium

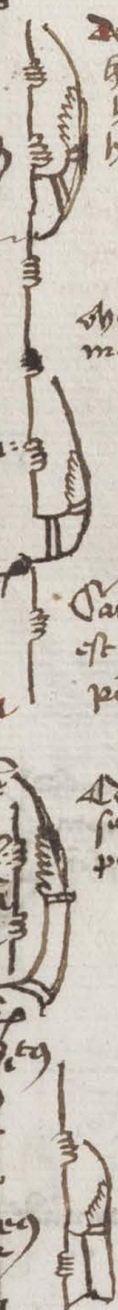
quidem gubernatis arte consilii, et regia quod maioris laudis est orti estis propria pietate. Et quia sicut multis in utroque moribus dominamini ita quod ac fidei sinceritate precellitis magnam de vobis in emendacione illicitis fiduciam capimus. Nam qualiter adhortacionem nostram excellencia vestra complexa sit quanta quoque eadem devocione gestiat adimplere scriptorum vestrorum missa dudum pagina testis est. Sed quia ipse bonarum mencium esse consuevit adiutor, qui et earum largitor est. Confidimus quod tanto vicinius causas vestras sua pietate disponat quanto ipse de sua nos videt esse sollicitos. Facite quod dei est et deus faciet quod vestrum. Itaque synodum congregari precipite et precipue symoniacam heresim de regno vestro ut ...lia sicut ante scripsimus definicione concilii studiosius prohibete. Sacrificium deo devicto interiore hoste offerte ut exteriores adversarios eo adiuvante vincatis ut qualem vos contra inimicos ipsius studium ...ssitis talem eum in vestro iuvamine senciatis. Nichil ac credite ... sicut multorum iam experimento didicimus in dampno expenditur quod cum peccato congregatur. Si ergo multa nil iniuste perdere summopere studetis de iniusticia nil habere si tremis etiam rebus gentibus ... dampni est origo peccati. Vos itaque serenissime adversantibus gentibus multas si cis auctore domino victores resistere festinatis. Eiusdem dei precepta cum tremore precepta suscipite ut ipse pro vobis contra adversarios vestros pugnare dignetur qui per sacrum eloquium pollicitus est dicens. Dominus pugnabit pro vobis et vos tacebitis.

Gregorius theodeberto regi francorum. C lxxxvij.

Qui prime adhortacionis verba

Quam libenti animo suscepit et summo cordis amplectitur emendatorem vitiorum fore proculdubio profitetur ex qua re satis vos excellencie correctos reddidit absoluta promissio. Nam eius quem ydoneum absolutum esse cognoscitis verba pro pignore retinemus. Itaque excellencie vestre ... nostri mandatis inherentis studium ad congregandam synodum ... adhibere dignetur ut omne a sacerdotibus carnale vicium et symoniaca heresis que prima in ecclesiis iniqua ambicione surrexit potestatis vestre iminente censura concilii definicione tollatur et abscisa radicitus imputetur. Ne si plus illic aurum quam deus diligitur qui modo tranquillus in preceptis suis despicitur iratus in vindicta postmodum senciatur. Et hec quidem quia pro vobis ideo iniungimus sepius non cessamus ut prodesse excellentissimis ac dulcissimis filiis nostris vel importune. Propterea nam vestro regno per omnia proficit si quid contra deum in illis partibus geritur emendacione vestre excellencie corrigatur. Quanta pro bona proficisceti ad anglorum gentem venienti nostro fratri et coepiscopo nostro Augustino excellencia vestra intenderit referentibus quibusdam monachis qui ab eo sunt reversi cognovimus. De qua re maximas grates exsolventes petimus ut et monachis presencium portitoribus quos ad eundem fratrem nostrum direximus vestra ubique beneficia ministretis quatenus dum vobis providentibus nullas illic difficultates invenerint susceptum iter facite quo adiuvante peragere. Ubique intendentibus vestre ... ante dominum nostrum oculos faciatis.

Gregorius Blotario Regi Francorum. C lxxxviij

Deus per se habet ad homines sicut homo ad deum

Male acquisita male perduntur

nota

Causa dampni est origo peccati

Nota correccionem suscipit peccatum corrigit

Inter tot curas et sollicitudines quas pro subitorum nobis gentium regimine sustinemus, existere nobis vestra dei laborantibus adiutores eximie laudis et magne mercedis est, et quia tales predecessoribus nostris obeditis ut possimus de vobis meliora possimus petere ea que pro mercede vestra sunt libentissime provocamur. Quidam enim qui cum venerabilissimo fratre et coepiscopo nostro Augustino ad Anglorum gentem properant venientes quanta cum fratrem nostrum excellentia vestra in transitu potuit caritate refecit, quantisque suffragiis prestitis sancte adiuverit narraverunt. Sed quia illa deo nostro semper opera grata sunt, primo affectu salutantes petimus ut monachos presentium portitores quos ad predictum fratrem nostrum una cum dilectis filiis nostris Laurentio presbytero et Mellito abbate transmisimus habeatis peculiariter commendatos. Et quod iam illi ante exhibuistis, his quoque ad laudis vestre cumulum ubique impendatis, quatenus dum vobis preceptum sine mora et expleverint bonorum vestrorum deus omnipotens retributor existat atque vobis et in prosperis custos et adversis sit adiutor. Pervenit ad nos quod sacri illic ordines cum datione pecunie conferantur, et vehementer affligimur si ad divina dona non merito accedi, sed premiis proficitur. Et quia hec symoniaca heresis prima in ecclesia surgens apostolorum est auctoritate dampnata, petimus ut pro mercede vestra congregari synodum faciatis quatenus omni sacerdotum definitione compressa et radicitus amputata nullas illic vires de cetero in periculum animarum inveniat, ut ulterius sub qualibet excusatione promittere vel tanto vobis omnipotens deus nos adversarios suos exaltet quanto in suis vobis mandat zelum heresis et pravitatum salute que huius scelus fuerant gladio punire noluit cogitare.

Reges exaltat cum preceptis dei implet

Athenis Iulii indictione iiii. Gregorius Quirino episcopo et ceteris episcopis in Hybernia catholice ecclesie episcopis. C. lxxxix

Quia tantum nos longe a vobis dividunt loca virgat epistolator itaque presentium ad beati Petri apostolorum principis ecclesiam veniens fraternitatem vestram se asseruit ad nos epistolas accepisse eos quos in Iberorum urbe cum rebus aliis perdidisse. In quibus sicut ipse ait studuistis inquirere sacerdotes ac plebes que Nestorianae hereseos errore confuse sunt cum ad matrem electorum omnium catholicam ecclesiam veniunt, utrum baptizandi debeant an sola vere fidei confessione eiusdem matris ecclesie visceribus adiungi. Et quidem ab antiqua patrum institutione didicimus ut quilibet apud heresim in trinitatis nomine baptizantur cum ad sanctam ecclesiam redeunt, aut unctione chrismatis aut impositione manus aut sola professione ad sinum matris ecclesie revocentur. Unde Arrianos per impositionem manus occidens, per unctionem vero sacri chrismatis ad ingressum catholice ecclesie reformat oriens. Monachisitas vero et alios ex sola vera confessione recipit, quia sanctum baptisma quod sunt apud hereticos consecuti tunc in eis vires emundationis accipit cum vel illi per impositionem manus spiritum sanctum acceperint, vel isti per professionem vere fidei sancte et universalis ecclesie visceribus fuerint uniti. Hii vero heretici qui in

De rebaptizandis

i nomine minime baptizantur, sicut sunt bonosiati et cathafrige, qui et
i Christum dominum non crediderunt et isti spiritum sanctum pravo sensu esse quendam
m hominem Montanum credunt, quorum similes multi sunt. Alii cum ad
am ecclesiam veniunt baptizantur, quia baptisma non fuit quod in errore
iti in sancte trinitatis nomine minime perceperunt. Nec potest hoc ipsum baptisma
ici iteratum, quod sicut dictum est in trinitatis nomine non erat datum. Nesto
ani vero quia in trinitatis nomine baptizantur, sed eos Iudaice perfidie
itudines incarnationis unigeniti heresis error obscurat
ientes ad sanctam catholicam ecclesiam venientes de vere fidei firmitate et confessione
docendi sunt ut unum eundemque dei et hominis filium dominum Iesum Christum credant
um existere in divinitate ante secula et ipsum factum hominem in fine seculorum,
a verbum caro factum est et habitavit in nobis. Verbum non carne divinitas factum
o immutando quod erat sed suscipiendo quod non erat. corporis nova
m in celo tenentur adscripta. Vitat etenim discipulos de gaudium
a dz nisi de eo bono quod quae cum omnibus habent et in quo finem habes
ae non habent. Restat itaque frater karissime ut inter ea que operante extrinsecus
acis semper intus subtiliter iudices ac subtiliter intelligas et temetipsum
ms sis et quanta sit in eadem gente gratia pro cuius conversione et faciendorum
ms sis et quanta sit in eadem gente gratia pro cuius conversione etiam faciendorum
quorum dona percepisti. Et si quando te creatori nostro seu per linguam
ine per opera reminiscens deliquisse, semper hec ad memoriam revoces
t surgentem cordis gloriam memorie reatus premat. Et quidquid de
faciendis signis accepis vel accepisti, hec non tibi sed illis deputa
es donata pro quorum tibi salute collata sunt. Occurrit autem menti
sta cogitanti quid de uno dei famulo actum sit et egregie electo.
Certe Moyses dum dei populum ex Egipto educeret mira sicut tua
fraternitas novit signa in Egipto operatus. In Syna monte XL diebus
et noctibus ieiunasse legis tabulas accepit, inter coruscos et
tonitruos pertimescente omni populo, omnipotentis dei famulus solus fa
miliariter et colloquendo coniunctus est. Rubrum mare aperuit, itineris duce
columpna nubis. Esurienti populo manna deposuit, carnes
desiderantibus usque ad satietatem nimiam in heremo per miraculum ministravit.
Sed cum iam sitis tempore ad petram ventum fuisset, diffisus est quod de
eadem aqua educere dubitavit, quam iubente domino percussit aquae
influentes aperuit. Cetera autem post hec per XXXVIII annos in
deserto miracula fecit quis enumerare quis investigare valeat.
Quotiens res dubia animum pulsat, sed recurrens ad tabernaculum
secreto dominum requirebat, atque de ea protinus deo loquente do
cebatur. Iratum dominum populo placabat sine prece intercedendo. Cur
gentes in superbia atque in discordia dissidentes dehiscentis terre
hiatibus absorbebat. Victoriis premebat hostes, signa monstrabat
civibus. Sed cum iam ad repromissionis terram ventum fuisset, vocatus in monte
est et quam culpam ante XXX et VIII annos fecit audivit, et propter quod
terram repromissionis intrare non posset agnovit. Quanta vero nobis con
siderandum est quam timendum omnipotentis dei iudicium per illum famulum tot
signa faciebat cuius culpam tam longo tempore adhuc servabat in cogitatione

De Moyse.
qui Christum fecit
miracula tamen
mortuus est
per culpa.

Se lyncd. nd [illegible]
Tempore ejus dei
secundum ut petri
populi.

Deus quanti
punit peccati

Epistola alia
de Lumpeo
Adam

... sit frater karissime si et illum agnoscimus per signa per culpa mortuum quem ... Deo nomina percipere celorum quia nos debemus mortui convertimur qui viri dum adhuc nomina sunt celorum sumus. De reprobis vero miraculis quid dicere debeo cum tu ea vere Veritatis noveris quid in evangelio dicat: Multi venient in illa die dicentes: Domine, in nomine tuo prophetavimus et in tuo nomine demonia eiecimus, et in tuo nomine virtutes multas fecimus. Sed dico illis: Nescio qui estis; recedite a me operarii iniquitatis. Valde ergo pertimescendus est animus inter signa et miracula ne fortasse in his propria gloria queratur et privato suo exultationis gaudio exultet. Per signa enim animarum lucra quaerenda sunt et illius gloria cuius virtute ipsa eadem sunt facta. Unum vero nobis Dominus signum dedit de quo et vehementer gaudere et electionis in nobis gloriam possimus agnoscere dicens: In hoc scient quia mei discipuli estis si dilectionem habueritis ad invicem. Quod signum propheta requirebat cum diceret: Fac mecum, Domine, signum in bono ut videant qui me oderunt et confundantur. Haec autem dico quia auditores meos animum in humilitate sternere cupio. Sed ipsa tua humilitas habeat fiduciam suam. Nam peccator ego spem certissimam teneo quia per omnipotentis conditoris ac redemptoris nostri Dei Domini Jesu Christi gratiam iam tua peccata dimissa sunt, et ideo electus es ut per te dimittantur aliena. Nec habebis luctum de quorum reatu in posterum quid de tanta multorum conversione gaudium contingat facere in caelo. Sicut nos conditor et redemptor noster cum de paenitentibus loquitur ait: Ita dico vobis, gaudium erit in caelo super uno peccatore paenitentiam agente quam super nonaginta novem iustos quibus non opus est. Et si de uno paenitente fit gaudium in caelo, quale gaudium fore credimus de tanto populo a suo errore converso qui ad fidem veniens mala que egit paenitendo dampnavit? In hoc itaque caeli et angelorum gaudio repetamus ipsa que praediximus verba angelorum, dicamus omnes: Gloria in excelsis Deo et in terra pax hominibus bone voluntatis. Gregorius

Adilberto regi anglorum. Capitulum. Ad populorum regimina

Propter hoc omnipotens Deus bonos quosque perducit ut per eos omnibus quibus praelati fuerint dona sue pietatis impendat. Quod in Anglorum gente factum cognovimus cui vestra gloria idcirco est praeposita ut per bona que vobis concessa sunt etiam subiecte vobis genti superna beneficia praestarentur. Et ideo gloriose fili eam quam accepisti divinitus gratiam sollicita mente custodi. Christianam fidem in populis tibi subditis extendere festina, zelum rectitudinis tue in eorum conversione multiplica, ydolorum cultus insequere, fanorum edificia everte, subditorum mores in magna vite munditia exhortando terrendo blandiendo corrigendo et boni exempla monstrando edifica, ut illum retributorem invenias in celo cuius nomen atque cognitionem dilataveris in terra. Ipse enim vestre quoque gloriae nomen etiam posteris gloriosius reddet cuius vos honorem queritis et servatis in gentibus. Sic enim Constantinus quondam piissimus imperator Romanam rempublicam a perversis ydolorum cultibus revocans omnipotenti Deo

Laetus est. Signum salutis

Gregorius 22 moralium c. 9. ... dei ... sola custodia ... sed diligendo animos in deo et ... proximi ...

Gregorius xx moralium c. ... sancti ... facere ... sed diligere.

Officium Regis

Constantinus

Officium Regis: fidem dilatare; mores subditorum corrigere; honorem dei diligere; ... audire; devote ...; memorie ...

[...]res dicimus si iuste imperant · si inter linguas subli[miter]
[honorant]ium et obsequia nimis humiliter salutancium non extolluntur
[et se h]omines esse meminerunt · si suam potestatem ad dei cultum
dilatandum maiestati eius famulam faciunt ·
[si deum] timent · diligunt · colunt / si plus illud amant
regnum ubi non timent habere consortes / si tardius
[vindic]ant / facile ignoscunt / si eandem vindictam pro necessitate
[regend]e tuendeque reipublice non pro saturandis inimiciciarum
[odiis] exerunt / si eandem veniam non ad impunitatem iniquitatis
[sed ad spem] correctionis indulgent / si quod aspere coguntur plerumque
[decer]nere misericordie lenitate et beneficiorum largitate compensant
[si] luxuria est eis tanto castigatior · quanto posset esse
[liberior] · si malunt cupiditatibus pravis quam quibuslibet gentibus
[imperare] et si hec omnia faciunt non propter ardorem inanis glorie
[sed propter] caritatem felicitatis eterne / si pro suis peccatis humilitatis
[et mi]seracionis et oracionis sacrificium deo suo vero
[immo]lare non negligunt · Tales christianos imperatores dicimus felices
[inter]im spe postea re ipsa futuros cum id
quod expectamus advenerit ·

laudib[illegible]
no opes s[illegible]
filij
gaudent
Et qui
an omni
augus
auctor
dicte Deu
q[illegible]
orate ce
omp
deo
illius
sui no
custod
ubi
est et s
A[illegible]
sunt v[illegible]
tempestate
omnia m
ubi itaque s[illegible]
urbe q
sollicit[illegible]
emiam
sana f
corpor
gaudi
istor[illegible]
ad co
no cotin[illegible]
universa
no B[illegible]

...co modicum secum subditur. Sed quia cum subiectis populis tota ad eum
...devotione convertit, vir factum est ut antiquorum principum nostrorum suis nimirum
...laudibus vinceret, et tanto in opinione precessores suos quanto et in
...bono opere superaret. Et nunc itaque vera gloria cognitionis unius dei
...tris et filii et spiritus sancti regibus ac populis eminet subiectis festinet
...fundere ut antiquos gentis sue reges laudibus ac meritis transcendat
...t. Et quanto in subiectis suis et aliena detersit tanto et de peccatis
...is ante omnipotentis dei terribile examen securior fiat. Reverentissimus igitur
...nus augustus episcopus in nostris regibus doctus sacre scripture scientia repletus
...nus auctoritate duo operibus deditus quoque nos amonet libenter
...ius auctoritate duo operibus deditus quoque nos amonet libenter
...mis auctoritate duo operibus deditus quoque nos amonet libenter
...audite devote paginate studiose in memoria reservate, quia si
...ndite, devote paginate, studiose in memoria reservate, quia si
...s cum quia pro omnipotenti deo loquimur audit is ipsis omnipotens deus hunc pro nobis
...oratione celerius exaudit. Si cum quia absit verba eius pro principibus quo
...ne celerius exaudit. Si enim quod absit verba eius quam proposuimus quo
...oratione celerius exaudit. Si enim quod absit verba eius proponimus quo
...tem omnipotens deus potius audire pro nobis que ne nos neglegitis au...
...e pro deo tota mente cum eo nos in fide distringite atque ad
...sum illius virtutem qua nos divinitas tribuit adiuvante. ut
...egni sui nos ipse principes cuius fidei in regno nostro percipiet se...
...ps custodi. Post eternam gloriam veram volumus quia sicut in scriptura
...ac ex verbis domini omnipotentis agnovimus presentis mundi iam terminus
...prope est et sanctorum regnum venturum est quod nunquam poterit finiri.
...mari. Appropinquante autem eiusdem mundi termino multa imminent que antea
...non fuerunt videlicet inmutationes aeris terrores quoque de celo et contra ordinationem temporum
...tempestates bella fames pestilentie terremotus per loca. que tamen
...non omnia nostris diebus ventura sunt sed post nostros dies omnia subsequentur.
...vos itaque signa ex his rebus inveniri in terra vestra cognoscitis nequaquam
...turbetis quia ideo hec signa de fine seculi premittuntur ut debeamus
...esse solliciti de morte et hora suspecti ut ventro iudici in bonis actibus
...veniamur esse parati. Hec nunc gloriose fili paucis locutus sum ut
...in Anglorum gente fides in regno excrevit vestra quorum apud nos locuto
...ratio exercescat. Et tanto plus loqui libeat quanto se in mente
...vera gaudia de gentis vestre perfecta conversione multiplicat.
...omnium istorum qui perfecti sunt et animarum bibam. Proinde cum boni co...
...nges cum ad initium angere desiderant ac anteacte vite culpas dele...
...t se ad continentiam astringat, ut meliorem vitam appetat licet
...in continentia quam vir appetit uxor non sequitur. Aqua appetit
...r recusat. Dimidium quinquennium non licet, quia scriptum est mulier sui corporis
...tatem non habet sed vir, et vir potestatem sui corporis non habet sed mulier. Ergo quia
...qui dixit peccata in baptismate sufficienter dimitti, quoniam est hac
...dicatione infidelis, quia unum fidei sacramentum festinat solvere,
...quo principaliter ad celestis munditie instructum anima ligata ut
...absoluta radicitus a peccatis omnibus soli inhereat. De quo propheta ait.
...michi autem adherere deo bonum est. Certe etenim maris rubri transitus
...figura sancti baptismatis fuit in quo hostes a tergo sunt mortui sed alii
...facere in heremo invenit. Hic quippe omnis qui in baptismate tin...
...ur corpore peccata preterita omnia laxantur quoniam sicut egiptii hostes

pro regibus deus gaudet si ipsi bonos audiunt.

16 q. 1

Exemplum.

Roboam filius Salomonis ideo perdidit regnum quia audivit malos consiliarios suos

Baptismus omnia peccata delet.

Figura baptismi mare rubrum.

a tergo moriuntur. Sed in heremo alios hostes invenimus quia in hac vita
vivimus prius quam ad promissionis patriam pertingamus, multe nos
temptationes fatigant et ad terram viventium tendentibus iter nostrum intercludere
festinant. Qui ergo dicit peccata in baptismate funditus non dimitti
dicat in mari rubro egiptios non veraciter mortuos. Si autem
fatetur egiptios veraciter mortuos, fateatur peccata in baptismate funditus
mori. Quia nimirum plus valet in absolutione nostra veritas quam umbra
veritatis. In evangelio veritas dicit: Qui lotus est non indiget nisi ut pedes
lavet sed est mundus totus. Si ergo peccata in baptismate funditus minime
dimittuntur quomodo is qui lotus est mundus est totus? Totus enim mundus
dici non potest cui de peccato aliquid remansit. Sed nemo resistit voci
veritatis: qui lotus est mundus est totus. Nichil ergo ei de peccati sui contagione
remanet quem totum fatetur mundum ipse qui redemit. Sed quia sunt qui
dicunt quod de peccato quolibet triennio penitentia agenda est et post triennium
voluptatibus vivendum, isti adhuc nec predicantia verba fidei nec sacre
scripture precepta cognoverunt. Contra hos predicator egregius paulus dicit:
Qui seminat in carne sua de carne et metet corruptionem. Contra
hos iterum dicit: Deo placere non possunt. Ubi discipulis subiungit: Vos autem
non estis in carne sed in spiritu. Hii quippe in carne sunt qui in carnalibus voluptatibus
vivunt. Contra hos dicitur: Nec corruptio incorruptionem possidebit.
Si autem dicunt pauci temporis penitentiam quam peccatum sufficere debere, ut iterum liceat
ad peccatum redire, vere eos pastoris primi sententia percutit que ait:
Contigit illis verbum veri proverbii: Canis reversus ad vomitum et sus lota
in volutabro luti. Magna est enim quam peccatum iterum punire sed quis in
eadem pena est? Hinc scriptum est: Qui baptizatur a mortuo et iterum
tangit quid proficit lavatio illius? Mortuum quippe est omne opus
pravum quod pertrahit ad mortem quo vita iusticie non vivit.
Baptizatur ergo a mortuo et iterum tangit eum qui prava opera que se
egisse meminit deplorat sed in eisdem iterum post lacrimas implicatur.
Anima itaque quelibet eiusdem mortui lavatione non proficit quia hec iterum
faciendo non plangit nec per lamenta penitentie ad rectitudinem munditie
exurgit. Penitentiam enim non agere est commissa plangere sed iterum plan-
genda declinare. Sed quia nonnulli sunt qui dicunt quod compulsus quispiam
veritatem si anathematizavit anathematis vinculo non tenetur,
ipsi vero tristes sunt quia vani non sunt qui ligamenta sancte ecclesie vanis
se extimant conatibus solvere ac per hoc nec absolutionem sancte
ecclesie que prestatur fidelibus veram putant si ligationes eius valere
non existimant. Contra quos diutius disputandum non est quia de-
spiciendi per omnia et anathematizandi sunt, ut vere se fallere
videre credunt, inde in peccatis sub veritate ligentur. Si qui sunt qui
sub nomine Johannes hec que predixi errorum capitula audire au-
dent aut taciti apud semetipsos tenere, hos procul dubio et anathe-
matizavi et anathematizavimus. Ex omnibus tamen capitulis in eis
sicut predixi qui ad me in regia urbe venire consueverant non
odio errore eorum predicti capituli cognovi, sed nunc fuisse existimo

Margin notes:

Penitentia triennalis non sufficiat.

Penitentia pauci temporis non sufficit.

Vera penitentia quid sit.

Nam non sunt qui dicunt ecclesie destruunt ut excommunicatorum dicunt esse.

-la si fuisset agnovisse. Certe non sunt multi fidelium qui indiscreto zelo suc-
cenduntur, et saepe dum quosdam quasi haereticos insequuntur, haereses faciunt; quorum
infirmitati consulendum est, et sicut praedixi voce ac mansuetudine sunt placandi.
Illi quippe sunt similes de quibus scriptum est: Testimonium perhibeo illis
quod aemulationem Dei habent, sed non secundum scientiam. Vestra itaque excellentia quae in
lectione, in lacrimis atque in eleemosynis inexhaustabiliter vivit, eorum sic perversitatem
placare mansuetis exhortationibus ac vestris operibus debet, ut
non solum de semetipsa, sed et de illis gratiam aeternae retributionis inveniat.
Haec me vobis dicere nimius amor suasit, quia et in vestra laetitia me esse cre-
do et in vestra tristitia me existimo inveniri. Omnipotens Deus gratiae vos cae-
lestis custodiat et salvam domini nostri piissimi et piissimae dominae tranquillitatem protegat,
et parvulorum dominorum nutrimento vitam vestram longius extendat.

Gregorius ysario episcopo Ariminitano C. xci. tempore huius gregis ...

Servata veteris historiae quid est aliud quam diluvium, arcam monet.
Servata ad vitam non in archa servatur nisi hoc quod apte non cummunio(?), quia
infideles quosque extra eam positi sui unda perimit, et fideles suos
in fide atque caritate sanctae ecclesiae unitas quasi archae compages custodit.
Quae archa videlicet de imputribilibus lignis compingitur, quia de animabus
fortibus atque in bono suo perseverantibus aedificatur; quae profecto aqua
cessante diluvio in monte requievit, quia hinc mundi corruptione ces-
sante cum malorum operum fluctibus transierit in caelesti patria sancta ecclesia nec
in excelso monte requiescet. In hunc utique archae aedificatione nos
curare vestra fraternitas epistola verae fidei compage gaudens magis
quam omnipotenti Deo gratias solvimus, qui et immutatum gregem sui pasto-
ribus fidem quam semel sanctis patribus tradidit et per eos immutabilem custodit.
Praedicator autem egregius dicit: Fundamentum aliud nemo potest ponere praeter id quod
positum est, quod est Christus Ihesus. Quisquis enim cum dilectione Dei et proximi fidem
quae in Christo est firmiter tenet, eundem Ihesum Christum Dei et hominis filium
apte posuit fundamentum. Sperandum ergo quia ubi Christus fundamentum est bonorum
quoque operum sequatur aedificium. Ibi quoque per se veritas dicit: Qui non intrat per
hostium in ovile ovium, sed ascendit aliunde, ille fur est et latro; qui intrat
per hostium pastor est ovium. Et paulo post subicit dicens: Ego sum ostium.
Ille ergo ad ovilem intrat per ostium qui intrat per Christum. Ipse autem per Christum
ingreditur qui de eodem creatore ac redemptore humani generis vera sentit
et ea praedicat, praedicata custodit. Culmen regiminis ad officium por-
tandi oneris suscepit, non ad appetitum gloriae transitoriae honoris. Curet-
que susceptis ovibus sollerter invigilat, ne oves Dei, quas pusillis ho-
minibus praebuerit(?), laquei eas dilaniet, aut maligni spiritus oblectamenta
vitiorum persuadentes devastent. Sed in his omnibus ipse vos instruat
qui propter nos hostia est qui dignatus est fieri quod fecit; ipse et infirmitati meae
et tuae caritati spiritum amoris infundat atque in omni sollicitudine et custodia
circumspectionis oculum vestri cordis aperiat. Qui non ad sacros ordines
verae fidei producunt eidem omnipotenti Deo gratiae sine cessatione solvendae erunt.

Archa quae
salvi qui sunt salvantur
qui non sunt damnantur
quaere 27 mor.
Archa
Lateri fideles
est damnati(?)
.8. c. 17.
Per hostium
intrare

et pro vita piissimi et clementissimi domini nostri imperatoris et tranquillissime eius coniugis
et mansuetissima sobole sit orandum, quorum temporibus hereticorum ora quievisse
quia etsi corum corda in insania perversi sensus ebulliunt, orthodoxi tamen impera-
toris tempore prava que sentiunt eloqui non presumunt, ita ut apte videatur
impleri quod scriptum est: Congregans sicut in utre aquas maris. Aqua enim
maris sicut in utre congregata est quia amara hereticorum scientia quamquam hodie
prave sentit in pectore compressa est et aperte dicere non presumit. Tua vero frater-
nitatem per omnia fidei protulit spiritualiter edocta que quedam erat
subtiliter enarrat. Fides itaque vestra fides est nostra, ea tenemus que
dicitis, ea dicimus que tenetis. Certa ergo pervenit ad nos in orientalis
ecclesiis nullum ad sacrum ordinem nisi ex premiorum datione pervenire.
Si ita est vestra fraternitas agnoscat, hanc primam oblationem omnipotenti deo
offerat ut a subiectis ecclesiis errorem symoniace heresis compescat.
Nam et alia taceam quales esse in sacris ordinibus poterunt qui ad hoc non
merito sed premio perducuntur. Sed numquid at quanta hanc animadversione apostolorum
princeps insecutus est qui prima dampnationis sententiam contra Symonem protulit
dicens: Pecunia tua tecum sit in perditionem quia donum dei existimasti
pecunia possideri. Ipse quoque conditor ac redemptor generis humani dominus de
iunctu flagellum de resticulis fecisset de templo kathedras vendentium
columbas evertit. Quid est enim aliud in templo columbas vendere
nisi in sancta ecclesia eum per quem spiritus sanctus datur ad pretium manus imposicionis dare.
Sed cathedre vendentium columbas eversi sunt quia talium sacerdotium
in sacerdotio non deputatur. Pervenit ad me quod circa ecclesiam que intra
deo sepe in illorum urbe vestre iurgia nascuntur. Vestra fraternitas una
dei sollicite cuncta pensando et quedam mansuete corrigere, quedam
que corrigi nequeunt equanimiter tollerare. Apte enim videmus
quod per prophete voce ad sanctam ecclesiam dicitur: Super dorsum meum fa-
bricaverunt peccatores. In dorso quippe onera portantur. Super dorsum
ergo suum peccatores fabricant quando eos quos corrigere non possumus
patiendo portamus. Navis etenim gubernator cum adversus ventis
considerat quosdam fluctus directo clavo erumpat, quosdam vero quos
superari non posse providet inflexo cursu prudenter declinat.
Sic itaque fraternitas vestra quedam compescendo quedam tollerando mitiget
ut in sancta illorum ecclesia pacem cohitatam per omnia conservet.
Scriptum namque est: Pacem sequimini cum omnibus et sanctimoniam sine qua
nemo videbit deum. In rixa etenim mentis oculus lucem claudit, hoc intendens
propheta ait: Turbatus pre ira oculus meus. Et quid dicat in hominibus operi
venerit si pacem ex corde petimus sine qua deum videre non valemus.
Vos itaque ita agite ut de hiis quod qui per iurgium perire poterant
mercedibus vestre lucri colligatis. Omnipotens dominus dilectionem tuam gratia
tenus custodiat, et de hiis que est commissi sunt fratrum multitudine ac mensura
superaffluente ad eterna gaudia reportare concedat. Gregorius

Anatholio Episcopo Constantinopolitano C xcii

Scripsit in tua dilectio piissimi dominum nostrum venerabilissimo filii meo

Columbas vendere

Aliqua mansuete sunt corrigenda aliqua tolleranda

Gregorius in pastorali c. 21

ubi prime Justiniane episcopo per egritudinem capitis quam pati perhibetur succedi
ne fortasse dum episcopus in ea causa civitas non habet quod absit ab hostibus
pereat. Et quidem nusquam canones precipiunt ut pro egritudine episcopo suc-
cedatur, et omnino iniustum est ut si molestia corporis irruit honore suo privetur egrotus.
Atque ideo hoc per nos fieri nullatenus potest ne peccatum in nostra anima ex eius depositione
veniat. Sed suggerendum est ut si is qui in regimine eius vacat dispen-
sator illi talis requiratur qui possit eius curam omnem agere et locum illius in
regimine ecclesie ipso non deposito ac in custodia civitatis implere, ut neque
deus omnipotens offendatur neque civitas inveniatur esse neglecta. Si vero idem
reverendissimus Johannes fortasse pro molestia sua petierit ut ab episcopatus
ordine debeat vacare, eo petitionem scripto dante concedendum est. Aliter autem
nos id facere pro omnipotentis dei timore omnino non valemus. Si hoc petere
ille noluerit, quod piissimo placet, quodque iubet facere in eius potestate est.
Sicut novit ipse provideat. Nos tamen depositioni talis viri non faciamus permisceri;
quod vero ipse fecerit, si canonicum est sequimur; si vero canonicum non est, in quantum
sine peccato nostro portamus.

Gregorius Adriano notario panormo. C. xx iij

Agathosa latrix presentium questa est maritum suum contra voluntatem suam
in monasterio urbici abbatis esse conversum. Quia ergo ad eiusdem abbatis
culpam et invidiam non est dubium pertinere, experientie tue precipimus ut
diligenti inquisitione discutiat ne forte cum eius voluntate conversus sit vel
ipsa se mutare promiserit. Et si hoc reperit, et illum in monasterio permanere provideat
et hanc sicut promisit mutare compellat. Si vero nihil horum est nec quodam
fornicationis crimen propter quod virum liceat uxorem relinquere predictam mulierem
commisisse cognoverit, ne illius conversio uxori relicte in seculo fieri possit
perditionis occasio, volumus ut maritum suum illi vel si iam tonsoratus est
reddere omni debeas excusatione cessante, quia etsi mundana lex precipit
conversionis gratia utrolibet invito solvi posse coniugium, divina lex non per-
mittit fieri. Nam excepta causa fornicationis virum uxorem relinquere
nulla ratione concedit, quia postquam copulatione coniugii viri atque mulieris
unum corpus efficitur non potest ex parte converti et ex parte in seculo remanere.

Gregorius universis episcopis Sicilie consistentibus. C. xx iiij

Super afflictionem et gemitum quos assidua hic continuatione de
hostibus sustinemus maior nos metus excruciat quod inimicos
nostros omni admisu ad Sicilie invasionem cognovimus festinare.
Sed ne hoc illis molientibus prosperitate multiplicitate nostrorum proveniat
peccatorum, toto nos corde ad redemptoris veniam referamus,
et quia resistere virtute non possumus lacrimis obviemus. Nam quam
nobis cavendum quamve sit vehementius formidandum ex vestigiis presentium
debetis desolationis colligere. Itaque hortor fratres karissimi ut omni ebdomada
iiii et vi feria letaniam inexcusabiliter indicatis, et quod barbarice
crudelitatis incursus superne protectionis auxilium impetretis. Sed ut
autem deo vota precibus faciatis, vigilanter studendum est ut vocibus actibus
adiuvetis. Nam in manibus sit oratio ubi pura est actio. Ceterum in quanto imminere
creditis imminens periculum tanto sit omnibus in fletu et gemitu occupandum,
filios vestros a secularibus pravitate sacerdotali qua preestis adhortatione compescite.

Episcopo egrotanti
detur coadiutor
et non deponatur

27 q. 2
Agathosa

Orationes

Distat iniusta contempnere et que deo placita sunt amare ut illos possitis habere ad impetrandum divine misericordie gratiam adiutores. Si vero neglexeritis, acto contra potestatem ordinum supet et sevientis inimici quod absit gladius resecet quos monentis verba non corrigunt. Deus autem iustus et pius est et sicut perseverantibus in pravitate districtus, ita est conversis mitior. Ad ipsum ergo tota mente, ad ipsum conversi tota cordis cum lacrimis curramus. Ab ipso ereptionis nostre solacia postulemus, qui quam benignus et mitis est, si nos a malis nostris emendatos et iudicia sua mandata diligere, et hic nos potens est ab hoste defendere et in futuro eterna nobis gaudia preparare.

Gregorius Dono episcopo Messanensi C xcv

Nullis umquam contentionibus finis imponitur si impleri ea que iudicata fuerint differantur. Filius itaque noster Placidus questus nobis est ea que inter eum et actores ecclesie vestre iudicio diffinita sunt fraternitatem vestram nolle complere. Et ideo si ita est miramur. Et dum quieti vestre nos deceat studere, contentionibus nos scimus resurgentibus, proinde scriptis vos presentibus adhortamur ut subtiliter vos inquirere curetis et si quid minus impletum est, si tamen non est quod possit obsistere, sine discordia compleatur, quatenus nec sint quibus magnificus vir se quasi in vobis fatigatum querat, nec vos quod ordinis vestri propositum indecens despexisse quod iustum est.

Mensis Januarii Indictione iiii Gregorius Fladiano Notario C xcvi

Pervenit ad nos quod quosdam perturbatores atque sacrilegos fueris insecutus, et ideo nos sollicitudine zeloque tuum gratum fuisse cognoscas. Sed moleste tulimus quod te dubitare ne ab eis nos que experientia tua subripi potuisset didicimus dum quam certus esse ac scire debueras hec et apud nos ad commendationem magis proficere non ad culpam adscribi. Et ideo studii tui sit sollicite querere et quoscumque huiusmodi inimicos inveneris ita districta ultione corrigere ut eos de experientia tua melius possimus habere iudicium et deo te nostro quod maxime studendum est valeas commendare.

Gregorius Desiderio episcopo Gallie C xcvii

Cum multa nobis bona de vestris studiis nuntiata fuissent ita cordi nostro est nata leticia ut negare ea que fraternitas vestra concedenda poposcit minime poteramus. Sed post hoc pervenit ad nos quod sine verecundia memorare non possumus fraternitatem tuam grammaticam quibusdam exponere. Quam rem ita moleste suscepimus ac sumus vehementius aspernati ut ea que prius dicta fuerant in gemitum et tristitiam verteremus, quia in uno se ore cum Iovis laudibus Christi laudes non capiunt. Et quam grave nephandumque sit episcopis canere quod nec laico religioso conveniat ipse considera. Et quamvis dilectissimus filius noster Candidus presbyter postmodum veniens ac de re subtiliter requisitus negaverit atque vos conatus fuerit excusare, de nostris tamen animis non recessit quia quanto execrabile est hoc de sacerdote enarrari tanto utrum ita necne sit districta et veraci oportet satisfactione cognosci. Unde si post hoc evidenter hec que ad nos perlata sunt falsa esse claruerint nec vos nugis ac secularibus litteris studere constiterit et deo nostro gratias agimus qui cor vestrum maculari blasphemis nephandorum laudibus non permisit et concedenda que poscitis

86. di
Cum multa.

Gra. cpus no dz pdicare

erunt iam et sine aliqua dubitacione tractamus. Monachos vero quos una cum
dilectissimo Laurencio presbytero et Mellito abbate ad reverendissimum fratrem
et coepiscopum nostrum Augustinum transmisimus vobis omnibus commendamus ut sicut
et vestra sollicitudine nulla illis ad perficiendum mora valeat impedire.

Gregorius Berthe regine Anglorum C. xcviii ad quire ad faciendum

Qui post terrenam potestatem celestis regni gloriam cupiunt lucrum creatori
suo debent emporio laborare ut ad ea que desiderant operibus suis gradibus
possit ascendere sicut vos fecisse gaudemus. Remeantes enim dilectissimi
filii nostri Laurencius presbyter et Petrus monachus qualem erga reverentissimum
fratrem et coepiscopum nostrum Augustinum gloria vestra exstitit quantaque illi solacia
et qualem caritatem impenderit retulerunt. Et omnipotenti deo benediximus
qui conversionem gentis Anglorum mercedi vestre dignatus est propicius re-
servare. Nam sicut per recordande memorie Helenam matrem piissimi Con-
stantini imperatoris ad Christianam fidem corda Romanorum accendit ita
et per glorie vestre studium in Anglorum gente eius misericordiam confidimus operari.
Et quidem iam dudum gloriosi filii nostri coniugis vestri animos prudencie
vestre bono sicut vere Christiana debuistis inflectere ut pro regni et anime
sue salute fidem quam colitis sequeretur quatenus et de eo et per eum totius gentis
conversione digna vobis in celestibus gaudiis retribucio nasceretur. Nam
postquam sicut diximus et vera fide gloria vestra munita et litteris docta est
hoc vobis nec tardum nec debuit esse difficile. Et quia deo volente aptum
nunc tempus est agite ut divina gracia cooperante cum augmento possitis quod
neglectum est reparare. Itaque mentem gloriosi filii nostri coniugis vestri pro amore
fidei adhortacione assidua roborate vestra illi sollicitudo augmentum
in deum amoris infundat atque animos eius et pro subiecte sibi gentis ple-
nissima conversione succendat ut et magnum omnipotenti deo devocionis
vestre studio sacrificium offeratis et ea que de vobis narrata sunt et
crescant et vera esse in omnibus approbentur. Quia bona vestra non solum iam
apud Romanos qui pro vita vestra fervencius orarunt sed et per diversa loca
et usque ad Constantinopolim ad serenissimum principem pervenerunt. Unde sicut
nobis de Christianitatis vestre solaciis leticia facta est ita quoque de perfecta opera-
cione vestra angelis fiat gaudium in celo. Sic vos in adiutorio suprascripti
reverentissimi fratris et coepiscopi nostri et servorum dei quos illuc misimus
in conversione gentis vestre devote ac totis viribus exhibete ut et feliciter
cum glorioso filio nostro coniuge vestro regnetis et post longa annorum tempora
future quoque vite gaudia que finem habere nesciunt capiatis. Oramus autem
omnipotentem deum ut glorie vestre cor et ad operanda que diximus gracie sue
igne succendat et eterne mercedis fructum vobis de placita sibi operacione
concedat.

Gregorius Augustino episcopo Anglorum C. xcix

Gloria in excelsis deo et in terra pax hominibus bone voluntatis quia granum
frumenti mortuum cadens in terra ne solum regnaret in celo qui
morte vivimus qui infirmitate roboramur qui passione a pena eripimur
qui amore in Britannia fratres querimus quos ignorabamus quos invenimus
quos nescientes querebamus invenimus. Sed quis narrare sufficiat quanta
hic leticia in omnium corda fidelium fuit exorta quod gens Anglorum operante

operibus acquire regnum dei

omnipotentis dei gratia et tua fraternitate laborante expulsis errorum tenebris sancte fidei luce perfusa est quod mente integerrima iam calcat ydola quibus prius vesano timore subiacebat quod omnipotenti deo puro corde substernitur quod a pravis operibus lapsibus sancte predicationis regulis ligatur quod preceptis divinis subiacet et mente levatur quod usque ad terram se in oratione humiliat ne mente iaceat in terra. Cuius hoc opus est nisi eius qui ait: Pater meus usque nunc operatur et ego operor. Qui ut mundum ostenderet non sapientia hominum sed sua virtute converti predicatores suos quos in mundo misit sine litteris elegit, hoc et modo faciens quia in anglorum gente fortia dignatus est per infirmos operari. Sed in isto dono frater karissime quod cum magno gaudio vehementissime debeat formidari. Scio enim quod omnipotens deus per dilectionem tuam in gente quam eligi voluit magna miracula ostendit. Unde necesse est ut de eodem dono celesti et timendo gaudeas et gaudendo pertimescas. Gaudeas videlicet quia anglorum anime per exteriora miracula ad interiorem gratiam pertrahuntur, pertimescas vero ne inter miracula que fiunt infirmus animus in sui presumptione se elevet, et unde foras in honore extollitur inde per inanem gloriam intus cadat. Meminisse etenim debemus quod discipuli cum gaudio a predicatione redeuntes dum celesti magistro dicerent: Domine in nomine tuo demonia nobis subiecta sunt, protinus audierunt: Nolite gaudere super hoc sed potius gaudete quia nomina vestra scripta sunt in celis. In privata etenim et temporali letitia mentem posuerant qui de miraculis gaudebant, sed de privata ad communem, de temporali ad eternam letitiam revocantur quibus dicitur: In hoc gaudete quia nomina vestra scripta sunt in celo. Non enim omnes electi miracula faciunt, sed cum incarnationis eius sic [illegible] unigenitus patris naturam accepit sua non minuit. Una itaque persona est verbum et caro sicut ipse ait: Nemo ascendit in celum nisi qui de celo descendit filius hominis qui est in celo. Quia filius dei in celo erat filius hominis qui loquebatur in terra. Hinc iohannes ait: Scimus quia filius dei venit et dedit nobis sensum, qui nobis quem sensum dedit illico subiunxit ut cognoscamus verum deum. Quem hoc loco verum deum insinuat nisi patrem omnipotentem? Sed quid et de omnipotente filio senciat adiunxit: Et simus in vero filio eius ihesu christo. Ecce verum deum patrem, verum filium eius ihesum christum. Quem verum filium eius quid esse senciat aperuit dicens: Hic est verus deus et vita eterna. Si enim iuxta errorem nestorii alius verbum atque alius esset homo ihesus christus, qui unus est homo utique unus deus non esset et vita eterna. Sed unigenitus filius verbum ante secula factus est homo, hic ergo unus deus et vita eterna. Certe cum hunc sancta virgo conceptura esset et loquentem de se angelum audiret ait: Ecce ancilla domini fiat mihi secundum verbum tuum. Que cum concepisset et ad elyzabeth cognatam suam perfecta ab eadem est, elyzabeth protinus audivit: Unde ego digna ut mater domini mei veniat ad me. Ecce eadem virgo et ancilla domini dicitur et mater. Ancilla enim domini quia verbum ante secula unigenitus equalis patri, mater vero quia in eius visceribus ex spiritu sancto de eius carne factus est homo. Nec alius ancilla alius mater. Cuius dum virginitatis deus creatur ante secula ex eius utero natus est homo investigabili miraculo facta est et ancilla hominis per divinitatem et mater verbi per carnem. Non autem prius in utero virginis caro concepta est et postmodum

[di]uinitas venit in carne, sed mox ubi verbum venit in utero mox servata propriae virtute
nature verbum factum est caro et perfectus homo in veritate carnis et animae rationalis natus
est. Per utrumque virginis filius dei unus unctus prae participibus suis dicitur. Sic propheta ait:
Unxit te deus deus tuus oleo laetitiae prae consortibus tuis. Unctus quippe
est oleo, dono videlicet spiritus sancti, sed prae consortibus unctus est, quia nos prius peccatores
homines existimus et postmodum per unctionem sancti spiritus sanctificamur. Ipse autem
ex quibus deus ante saecula per spiritum sanctum in utero virginis homo conceptus est in fine
saeculorum. Ibi ab eodem spiritu unctus est ubi conceptus, et postmodum unctus est
sed hoc ipsum de spiritu sancto et carne virginis concipi a spiritu sancto ungi fuit.
Hanc igitur veritatem nativitatis eius quicumque a pravo errore Nestorii revertuntur
coram sancta fraternitate tuae congregatione fateantur. Eundem Nestorium cum
omnibus suis sequacibus ac reliquas haereses anathematizantes, venerandas quoque synodos quas universalis ecclesia recipit se recipere et venerari
permittant. Et absque ulla dubitatione sanctitas vestra eos servatis eis propriis
ordinibus in suo coetu recipiat, ut dum et per sollicitudinem occulta mentes
eorum discutitis atque eos per veram scientiam recta quae tenenda sunt docetis
et per mansuetudinem nullam eis contrarietatem vel difficultatem de propriis suis ordinibus
facitis, eos antiqui hostis ori rapiatis, et tanto vobis apud
omnipotentem deum aeternae gloriae crescat retributio quanto multos colligitis
qui nobiscum in deo sine fine glorientur. Sancta itaque trinitas orantes pro
nobis sua vos protectione custodiat vobisque in amore suo dona adhuc
multiplicata concedat.

Gregorius Anthemio subdyacono Campaniae. C. C.

Cum fornicationis puniendae sint crimina quae in personis,
et maxime sacris ordinibus ingeruntur, quanto sint culpa-
biliores omnibus qui in causa Iohannis dyaconi reperti sunt attende ut Hylarium
criminatorem ipsius nunc ex diffinitione nostra pena nemo castigaret.
Nec id ad excusationem vestram esse credatis ydoneum quod nos quasi iudicare
nolentibus solus frater et coepiscopus noster Paschasius dicitur distulisse. Nam si
zelus in vobis rectitudinis vigeret, facilius a multis vocabulum suaderi
quam multi ab uno potuissent sine causa differri. Quia ergo tantae nequitiae
malum sine digna ultione transire suscipitur, fratrem nostrum Paschasium
volumus admoneri ut eundem Hylarium prius subdyaconatus quo
indignus fungitur privet officio atque verberibus publice castigatum
faciat in exilium deportari, ut unius pena multorum possit esse
correctio. Qui si forte levitate dyaconii sui adhuc opera vacata
non commonet, et in hoc quod non credimus tepidus exstiterit, experientia
tua haec quae diximus faciat et de illius neglectu nobis renuntiet.
Hortandus praeterea isdem frater ex nostro mandato est ut se in omnibus vigilantem
exhibeat et circa suae ampliusa disciplinam non negligat, ne et poenam
de his qui ei sunt commissi sustineat et nos causae vehementius
stimulet si officii sui cura quod non optamus incautus vel lentus
exstiterit. Volumus autem ut memoratus frater noster Paschasius et unum diaconum
vel ordinet et maiorem domus qui et vos possit vel hospitibus supervenientibus
vel causis quae eveniunt ydoneus et paratus existere. Si vero negligentem eum
perspexeris, tu ea quae diximus implere differente omnibus clericis eius adhiberi dz

Pena unius multorum est correctio

ut qui consilio ipsi eligat quorum pro ad ea que predixim[us] valeat ordina
Gregorius agapito abbati CC I cultura desit obsequium utramque

Rebus venerabilibus ut quantum licet, sollicite curam prospicere, Clari
monasterium quod in fundo marciano provincie campanie situm est
ita hostilitatis faciente a congregatione funditus dicitur desolatum ut ne
unus ex inde monachus qui aliquam sollicitudinem vel curam debeat ad
hibere remanserit tuo id monasterio cum omnibus rebus suis vel que ei competunt
actoribus utile perspeximus uniendum ut res eius tenendi vel a te
nentibus vendicandi libera tibi sit et sine aliqua dubietate licentia. Ingenii
et studii tui sit monachos deputare qui illic tempore quo intervalli
de hoste fuerit et opus dei celebrare et decenter debeat deservire
nec aliquid presumas excusare negligere, ad id cure tue ut solli
citudinem illic debeat adhibere committi, Ipsum autem monasterium sic tue
nos ordinationi commisisse cognoscas ut tamen iurisdictionem illic
non episcopus inveniens in cuius civitate monasterium tuum situm est sed in cuius
cuius est diocesis habeat, Ita sic huius loci ordinationem disponamus
ut tamen iura sua singulis episcopis inviolata servemus *Gregorius eusebio*

Lator presentium theodorus clericus vestre *episcopo thessal CC II*
lator ad sanctorum apostolorum limina veniens dum hic quippe nomine
hret incognitum andream monachum qui ad sanctum paulum inclusus
fuerat ut vera olim noto innocenter de
rebus et cartas quas detulit ut vera a nobis cum habitu
posuit credere quod in eis ipsius sicut et nobis an fuerant cum habitu
concordabat. Sed tante se pravitatis inventus est ut si eius stulticie sub
inclusionis specie paulo adhuc amplius licuisset multorum animas
malicie sue fraude deciperet, et quocumque potuisset nam lenia scan
dala generaret, Nam inter alia que idem andreas pessime cogitavit
et fecit cartam quoque quam ad nos misistis dum apud ipsum a prefato
et fecit cooz qua ad nos misistis dum apud ipsum a prefato
lectore esset deposita ita flavit ut quicumque erat legeret nobis nec
catholica nec vera sepe evidenter argueret, ex qua re contigit
ut dum veritatem studiose quereremus eius que latebat iniquitas vulgaretur
et tanta in ea reperta sunt quanta nec de scelerato quocumque layco
crederentur, Et quia inter diversa alia mala aliquos et sermones scripsit
atque eos ex nostro nomine titulavit et suspecti sumus ne eos aliunde
hic transmisit fraternitas tua sollicitudinem gerat, et si quid tale
reperit et exprimendi et dico faciat abolere, ut quod in impetus
lectorum et scripte domine nescius nostro sit dominus nomine presentatur quotam
animos non possit inficere Ita ut nos nec grece novimus nec ad opus
aliquod grece scripsimus, Alia vero mala ipsius ut arduo quod de eo a nobis
in consilio statutum sit audiet portitor presentium quem fraternitati vestre in
omnibus commendamus qui presentibus inventus est velatione cognoscitur,
Hortamur preterea ac monemus ut quemdam filium lucam presbiterum de quo
prius quantum dicitur non modica suspicione mordetur publice de se satis
facere et fidem suam moneas confiteri atque sanctas synodos quas apostolica
venerat ecclesia a se suscipere et sequi mt omnibus fateatur atque in
iur' nestorium et severum ac sequaces eorum specialiter anathematizando

condampnet ut hac satisfactione in filiorum nostrorum cordibus nullum pro illius
ordinatione ex nobis possit scandalum remanere. Qui si forte quod non
credimus facere hoc aliqua excusatione distulerit michil nobis cum eo quem
sit sed a familiaritate atque communione nostra per omnia segregandus est.
Nam sicut aliam iam scripsimus melius de ouili ductu morbosam ouem
eicere quam uniuersas sanas amittere. Hec igitur frater dilectissime attende et
ita stude ut et filios nostros unitos ac deuotos sicut decet habere
possis et sed denuo ad nos querela non redeat. Latorem uero presencium
ut prefati sumus in omnibus commendamus. Qui quia presbiter a malo monacho
innocenter deceptus est et per eius moram in quietudine eius fortiter vestitit labores
sui retribucionem hic apud nostram fraternitatem inueniat quatenus et retenta
ei pena compensetur exorta. Si autem rursus ad orationem hic ad sanctos
apostolos uenire noluerit cum fratribus nostris sine aliqua mora transmittat

Gregorius Mellito abbate in Francos C C iij

Post discessum congregationis nostre que tecum est ualde sumus sus-
pensi redditi quia de prosperitate itineris audisse nos contigit.
Cum uero deus omnipotens uos ad reuerentissimum uirum fratrem nostrum Augustinum
perduxerit dicite ei quid diu mecum de causa Anglorum cogitans tractaui
videlicet quia fana ydolorum destrui in eadem gente minime debeant
sed ipsa que in eis sunt ydola destruantur, aqua fiat benedicta in eisdem fanis
aspergatur, altaria construantur, reliquie ponantur. Quia si fana eadem
bene constructa sunt necesse est ut a cultu demonum in obsequium dei veri
debeant commutari, ut dum gens ipsa eadem fana sua non uidet destrui
de corde errorem deponat et deum uerum cognoscens ac adorans
ad loca que consueuit familiarius concurrat. Et quia boues so-
lent in sacrificio demonum multos occidere debet eis aliqua solempnitas im-
mutari, ut die dedicationis uel natalicii sanctorum martirum quorum illic
reliquie ponuntur tabernacula sibi circa easdem ecclesias que ex fanis commutate
sunt de ramis arborum faciant et religiosis conuiuiis solempniter
celebrent, nec dyabolo iam animalia ymmolent et ad laudem dei in esu
suo animalia occidant et donatori omnium de sacietate sua gratias re-
ferant ut dum eis exterius aliqua gaudia reseruantur ad interiora gaudia
consentire facilius ualeant. Nam duris mentibus omnia abscidere
impossibile esse non dubium est quia is qui summum locum ascendere nititur gradibus uel
passibus non autem saltibus eleuatur. Sic Israhelitico populo in Egipto
dominus se quidem innotuit sed tamen eis sacrificiorum usus que dyabolo
solebat exhibere in cultu proprio reseruauit ut eis in suo sacrificio
animalia ymmolare preciperet quatenus cor mutantes aliud de sacrificio
amitterent aliud retinerent ut et si ipsa essent animalia que offerre consueuerant
uero deo hec et non ydolis ymmolantes iam sacrificia ipsa non essent.
Hec igitur dilectionem tuam predicto fratri necesse est dicere ut ipse in presenti illic
positus perpendat qualiter omnia debeat dispensare. Gregorius Petro

episcopo Ydrontino C C iiij. Scilicet quod in quanto uenerabilis
Opportunus abbas monasterii miliario situm est sancta eius monasterii
que de ecclesia pignorum dedicata ut asserit furto ablata sunt

Ode. 6 c. 107

In dedicacione uel natalicio sanctorum sint religiosa conuiuia.

De pe. di. 2
& h q. decau

Nemo repente fit summus.
Sed a minimis inchoat ut ad maxima perueniat.

q demum postulat debere concedi ut in eodem loco recondantur. Et ideo fr[aternitati] tue
q[uia] ergo beatissimum martiris corpus in brundisio etiam tam visitacionibus im-
pendiis officium esse dinoscitur. prefati viri desideriis conveniunt obediencie
ut devocione qua postulat faciat effectum. Gregorius Bonifacio
defensori Corsice CC.V.
Experiencia tua non sine culpa est
q[ue] alena atque adiacentium civitatibus corsice diu sine episcopis esse
cognoscentes clerorum et populorum eorum ad eligendum sibi sacerdotem distulit
commonere. que quam sine proprio antistite non debent esse vidue puti ancte suf-
cepta clero et populum singularum civitatum civium hortari festina ut
ut se dissentire non debeant sed uno consensu unaquaque civitas
consensum eligat sacerdotem et facto decreto ad nos is qui fuerit electus
adveniat. Si autem in uno consentire noluerint sed in duorum se electione di-
viserint sint decreta ad nos ex more factis adveniant ut requi-
rentes de vita actu et moribus eorum is qui nisi fuerit ordinetur. Cetera
vero illic multi pauperes opprimi ac pati preiudicium perhibentur. ex-
periencia tua sollicitudinem gerat, et quando eos contra iusticiam non permittat.
Sed ita studeat ut vel agentes contra eos impedire vel hiis contra quos
agitur iniuste valeat dispendium sustinere. pervenit ad nos
quemquam clericorum te illic posito a laicis teneantur quod si ita est tue
que quidem culpe novis hoc reputari quia hoc fieri si hoc esses non debuit reputari
Et ideo de cetero sollicitudine te hoc uti est ut hoc fieri non permittas
Sed si quis contra aliquem clericorum causam habuit episcopum ipsius adeat. Cum
si forte suspectus executor vel ab ipso a sibi et hoc auctor refugit
a tua est experiencia deputandum qui partes communi consensu iudi-
ces compellant eligere a quibus quod fuerit definitum ita ut tua vel
episcopi sollicitudine servata lege moribus omnibus compleatur ut non sit
qui possit litigiis fatigari. Gregorius Barbare et anthonine
CC.VI.
Susceptis epistolis vestris ordine cognita vestra sospi-
tate letatus sum atque omnipotentem dominum deprecor quod vos
et a malignis spiritibus in cogitacionibus et a pravis hominibus atque ab ope-
ribus sua proteccione custodiat. Sic quod vos cum timore sui gra-
tia dirigente sua proteccione custodiat. Sic quod vos cum timoribus sui gra-
dignus quietoribus ordinet ut omnibus vobis in vestra ordinacione le-
tificet. Vos autem dulcissime filie in eius adiutorio spem vestram ponite
et sub umbra defensionis illius spe et orando et bene agendo malorum
hominum insidias declinate. Cumque enim humana solacia vel
adversitates sunt nature sed non a deo qui protegat, a deo offensa per
turbet. In nullo ergo hominum spe ponatur tota mente et fiducia deo omnipotenti
adstringite, vobis ergo dormientibus in vobis proteget de quo scriptum est
Ecce non dormitabit neque dormiet qui custodit israel. Cum autem ad beati
petri apostolorum principis limina festinare vos dicitis opto nimis
et estuanti desiderio exopto ut dignus invitis invectis in eius
vos etiam videam quatenus et vos de mee solacio aliquantulum et de
vos etiam videam quatenus et vos de mee solacio aliquantulum et de
vestri presencia non parva leticia adquiram. Viro autem reverentissimo
firmino ... episcopo et romano defensori ... vestris studium gerendo
ut ea que ceperint decant deo acta perficere. Ecomia autem vestra
duas vatanas quas de dolore vestro esse mandatis libenter accepi sed

De foro episc.
Si quis contra clericum.

Laudia et adversitates a deo

cognoscite quod non in mandatum credidi. Nam vos de labore alieno lau-
dem queritis que fortasse ad fusum manus vestre nunquam misistis. Verumtamen me
res ista contristat quia opto ut sacram scripturam legere amentibus ut quan-
do vos omnipotens deus viris quibus posuit sciatis et qualiter vivere et domum
vestram quomodo disponere debeatis. Mense Septembri indictione v.
Gregorius Dominico episcopo Carthaginensi. CC vii.

Quam copiosa cordibus vestris sit caritas lingua vestra potenter demonstratur
et dum sic eius suavitate epistolarum vestrarum verba condiuntur ut dulce et
iocundum sit omne quod scribitis. Unde fit ut fraternitatem vestram quam cor-
de in nostro possimus dilectionis brachiis amplectamur. Nam quia absentes corporibus
non possumus dilectionis brachiis amplectamur. Nam quia absentibus corporibus
longitudo negat itineris privat officium caritatis. Et quia sicut amantissimorum
fratrum sanitate reficimur ita egritudine contristamur. Unde potentissimo
deo gratias agimus qui mesticiam vestram nuncio solacii eius prospere
quod audientes vos in firmitate gravissima incurrisse pervenerunt quam scripta vestra
suscepimus maiorem tristiciam tenebamus. Sed quia quam de periculo
mortis cepimus ad quod fratres benivole respicimus metum est, in duciarum
tempus ad utilitatem anime gustamus ut positum vento iudicii voces eius
vestram apud eum lacrimis et opibus muniamus ut securitate de hiis que
gessimus accipere valeamus. Nam et causis secularibus ad hoc frequenter
benignus concedit iudex inducias ut qui antea paratus non fuerat
paratus ad iudicium veniat. Et qualis est si quis in terrenis ne-
gociis pro salute anime negligat, et ideo quia iuxta Iohannis apostoli vocem
linguarum incontinencia
vix sine peccato est cogitacionum illecebras
ad memoriam revocemus. Et dum magno pul-
delectorum opera ad memoriam revocemus. Et dum magno pul-
satum iniquitatum nostrarum maculas deleamus ut iusti et pii redemp-
toris iudicium non iuxta merita nostra pervideamus exoptat sed sicut miseracionum sua flec-
tore in dono iuxta merita nostra, pro iudicium exorat, sed sic intra sua fle-
cta ad veniam. Et quia officium vestrum solum sua flendo sufficit, verum
de alienis sollicitudine gessit curam in commissi gregis custodia
studiosius impendamus, et suadendo hortando terrendo predicando
iniunctum superna clemencia vires donat officium implere operose
festinamus ut desideratum cantorem modo largiente premium exoptemus.
Sed quia boni aliquid operari sine divino auxilio non valemus, iunctis
omnipotentem dominum dulcissime frater precibus exoremus ut in mandatorum
suorum via cum commisso grege gratia sua ducere nos dignetur atque ipse
nobis et intelligere et agere que beneplacita sunt concedat qui mire sue
dono nomen nos voluit habere pastorum. Per exhibitorem transmissionem vestre
scitatis beati agilegi missis benediccionem ea caritate qua nobis est a nobis
transmissa suscepimus. Gregorius Gabrielle Columbe et Galle
prioribus. CC viii.

Satis me gloriosa filia operacionis tue
audita bona letificant, quia fidei prospectis per que dum egentibus
misericorditer subvenis ipsa misericordiam consequeris et alios temporalibus
nutriendo bonis te tamen celestibus facies. Et ideo quia fidelis est
cui credidis secura commenda ea que tribuis ut in die retribucionis
recipias quod impendis. Dicit namque egregius predicator: Scio cui credidi
et certus sum quia potens est depositum meum servare in illum diem. Ecce gloriosa
filia quanta sit bonorum operum certitudo considera, et larga sit manus in

no possumus dilectionis brachiis amplectamur

Sacra
scriptura

Mortis
dilacio
gedit
ut pnia
p petis
agatur

Pastoris est
non solum pro
se sed
aliorum
peccata de-
flere.

Absque gratia
divina auxi-
lio nichil
agere possumus

Mercedes pro bonis operibus datur

Superna desiderantibus temporalia vilia sunt

Pena non debet infligi sine culpa

ope, ut fiat vobis quod scriptum est: Absconde elemosinam in sinu pauperis et hec
pro te exorabit. Quisquis igitur copiosum in celis fructum habere desiderat, se-
minare dum tempus est non obmittat, ut manipulos in die messis cum le-
ticia colligat. Nam qui seminat in lacrimis in exultacione metet.
Sed qualis messis ex huiusmodi semente futura sit, dicit apostolus: Qui seminat
in carne sua, de carne et metet corrupcionem, qui autem seminat in
spiritu, de spiritu et metet vitam eternam. Ne ergo inopia vos egestatis
inveniat, habeat vos messem in sacione multiplicem, et quanto ubique
faciat amplius tanto ei a quo totum accepimus largius conferamus.
Nam ipse de se dominus dicit: Esurivi enim et dedistis michi manducare,
sitivi et dedistis michi bibere, hospes fui et collegistis me, nudus
et operuistis me etc. Atque in consequentibus subiungit: Amen dico vobis quod dum
fecistis uni ex hiis fratribus meis minimis michi fecistis. Hoc ergo
studiosius agite et hec agentes ibi terrena vobis retribui non queratis, quia
superna desiderantibus temporalia vilia sunt. Sed ibi desideria vestra figite
ubi quod retribuitur fine non susciperetur. Bonum ergo facientes non defi-
ciatis, ut illic vobis thesauros thezaurizare possitis, ubi neque tinea neque
erugo demolitur, et ubi fures non effodiunt nec furantur. Preterea
gloriam vestram pro nostro salutantes affectu indicamus per latorem presencium
ylarium cartularium nostrum clavem vobis a sacratissimo corpore beati petri
apostolorum principis transmisisse, in qua de cathenis quibus ipsius beatus
continetur, qua collo vestro suspensa hec vobis eo intercedente gratia
absolucionis fiat quod illi fuit cum martirio. Omnipotens deus in suo vos
timore custodiat atque sic cor vestrum bona semper operari attendat
ut et hic vobis suam graciam tribuat et ad gaudia perhennia vos
eterna perducat. Gregorius Columbo episcopo Numidie C.C.x

Quam gravis et auditu ipso intollerabilis donat dominus latores presencium
qui se asserit fuisse diaconus sit querela data ab eo peticio que
tenetur in subditis fraternitati vestre faciat manifestum. Sed quia pervenit ad
nos quod tamli fuisse culpa depositus dilectio vestra subtili hoc
inquisicione perquirat et si ita est in pena restituendus est et commissi fla-
gicii vinculis lacrimis possit absolvere. Si non insons ab huius
perpetracione claruit una cum primate consilio ut aliis fratribus coepiscopis
quibus vestro omnia que peticio eius continet diligenti a vobis examinacione
querenda sunt, et si querela veritate fulcitur, et in episcopi eius invectione quod quod dicitur
sacerdotalem propositum cum gravitate nefas non invenit et canonici ri-
goris ita districtione teneatur, ut ex diffinicione vestra quam sit iniquum
quod fecit intelligat, et his suo ordini reformetur, quia satis perversum
et ecclesiastica probatum est censura ut frustra quod quorundam vo-
luntatibus quibus preerunt quem sua culpa vel facinus ab officio quo
fungitur gradu non deicit. (Gregorius Passivo episcopo Mense
Octobri Indiccione quinta Mense Novembris Indiccione v. C.C.
Bene novit fraternitas vestra quam longum sit tempore Aprucium pas-
toralis cure sollicitudine destitutum, ubi diu quesivimus
qui ordinari debuisset et nequaquam potuimus invenire. Sed quia
mihi ... in moribus suis psalmodie studio iacere oracionibus valde
landa[tur]

et religiosā uitā dno agē d̄r huc uolumꝰ ut frnitas uīa faciat
venire ⁊ de aīa sua ammoneat qtꝰ in bonis studijs crescat ⁊
si n̄a ei crīma que p leges sacre regula morte multata sit obuiat
tūc hortandꝰ ē ut uel monachꝰ uel a nobꝭ subdyacoꝰ fiat, ut pꝰ
aliqūtū tpꝭ si deo drn̄ placuit ipē ad pastoale curā debeat
pmoui, Si q̄ uō ḡuia obuiat mlto magꝭ amonendꝰ ē ut solū
velmqt ut h̄ pſtūꝰ defleat, peto at ut p me orare debeas q̄
cū tribulonibꝫ cor̄ꝭ fatigor nimis doloribꝫ cordis, Gregꝰ
Oportuno de Aprutio CC xi
Peruenit ad me q̄ ex eo,
tpe quo dileconꝭ tua uerbis asprꝭ p̄p̄r quedā que in iure dif
plicuerat cōtristaui magꝭ t sit aborta tristia atq3 gtinuꝰ ai me
voz. Qm̄ te dilc̄issime fili uolo agnoscē q̄ illa ego ūba nō asp̄ite
cordis s3 amoē tue aīe sum locutꝰ. Tu itaq3 ad omnipotē dnj
cordis s3 amoē tue aīe cōsidās, etnā
coꝝ merē ḡlīe, q̄m nichil sit fugitiua p̄ns uita cōsidā, etnā
luci somnia festina, meꝗ̄m mrtꝰ ſſſt castiga carnē que qꝫ i
uoluptatibꝫ mpsit aīam castigatꝭ, Benignitē tua p̄xīmis exhibē
psalmodie ⁊ lacrimis horas uite frequētꝰ impende, illata mala
a p̄xīis equanimitē tollera, Si coꝝ uīte iniuriā ptuleris lucrū
puta, ut hec agens p tpalia que despiciēdo pateris ad etīa
regꝰ ptingas, Omnipōs at deꝰ ⁊ cor ⁊ corꝰ tuū celestis grē salute
pfundat ut de eꝰ spū ⁊ rtā mtꝰ sentiē ⁊ vite extīꝰ sufficias
agē, Mensis Januarij Indicon v Gregꝰ Joh subdyacs Rauen
Uenientes mōchi mon quondā abbatꝭ claudij. CC xii
petiuerunt Costanciū mōchū abbēm debē constitui
quos ualde ego in sua petiōe detestatꝰ sum q̄ in breue mētꝭ
ee dnūo apparuerūt, qui breuē nimis hoīem abbēm hrē qsiē
rūt, Cognoui eni q̄ ipsꝰ cōstancꝰ peculiaritē ate studeat maꝭē
testarē cū cor mōchi nō hrē. Et deinꝰ cognoui q̄ ad monꝰ qd
tpiote puncta situ ē solꝰ pgē sine aliquo frm̄ suoꝝ psūpsit,
Ex qua eꝰ acciōe cognouimꝰ q̄ qui sine teste ambulat vite
nō viuat, Ad quō aliꝭ uīu teneat quā hīnet ipe nescit tenē
Ad hc i recedentes cellariū quendā noīe mauruū petiuerūt
tuiꝰ uita atq3 industrie multa testificant, q̄ ⁊ quondā abbas
claudiꝰ cui quiꝰdā laudat Sed tua i experienꝰ sollicite requirat
⁊ si eꝰ uita ad locū regiminē ducta est digꝭ, a reuerenmo frē ⁊
coepō meo mariniano huc abbēm ordinari faciat, Si uō ē qd
ei oīo obuiet Ad ex sua cōgregatiōe aptū inuenire minime pūt
ipm̄ Et aliunde eligant ut is que elegerit fiat, hc at pdc̄o frē
⁊ coepō meo oīo dicē stude ut peculiaritē a x. ad l. mōchis i
quiꝰ corrigi hactenꝰ minime potuit studiosissime cōpescat
⁊ hc ipm̄ monꝰ a tali peste mundare festinet, q̄ si illic peculiaris
a mōchis hr̄ uel cōcordia uel caritas in cōgregatiōe eadē potit
pmanē, Crudē ē at hꝰ mōchi in despcūs mundi, quō q̄ mundū
despiciunt qui in monꝰ positi aurū quit, Sta i tua experienꝰ faciat
ut uel loci ordinatō differatē uel ad nos ulterꝰ hac de re q̄rela
peruniat

Meritum est iniuriā pati ꝑ ueritate

Mōchus sine sociō merito suspectꝰ est

Peculiu mōchoꝝ discordiā parit et ordiem g[?]nid te

Pervenit ad me quod quondam filius meus Claudius aliqua me loquente de pro-
verbiis, de canticis canticorum, de prophetis, de libris quoque regum et de
eptatico audierat, quae ego scripto tradere prae infirmitate non potui, ipse
ea suo sensu dictavit, ne oblivione deperirent, ut apto tempore haec eadem
mihi inferret, et emendatius dictarentur, quae cum mihi legisset, inveni dictorum
meorum sensum valde inutiliter fuisse permutatum, unde necesse est ut tua
experientia omni excusatione atque mora cessante ad eius monasterium accedat,
conveniri fratres faciat, et sub omni veritate quantascumque de diversis scripturis
cartulas detulit ad medium deducant, quas tu suscipe et mihi celerrime
transmitte. De tuo autem reditu quod molestiam te valde incurrisse
cognovimus, deo propitio in subsequentibus cogitamus. Illud quod ad me
quorundam relatu perlatum est, quod reverentissimus frater et coepiscopus meus Marinianus
legi commenta beati Iob publice ad vigilias faciat, non grate suscepi,
quia non est illud opus populare, et rudibus auditoribus impedimentum magis quam profectum
generat. Sed dic ei ut commenta psalmorum legi ad vigilias faciat,
quae mentes saecularium ad bonos mores praecipue informant. Neque enim volo
dum in hac carne sum, si qua dixisse me contigit, ea facile hominibus
innotescere. Nam quia dilectissimae memoriae Anatolius diaconus quaerenti
atque iubenti domino imperatori librum regulae pastoralis dedit, quem
susceptum cum reverentissimus frater et coepiscopus meus Anastasius Antiochenus in graecam
linguam transtulit, et sicut mihi scriptum est valde ei placuit, sed mihi valde
displicuit, ut qui meliora habent in minimis occupentur. In parte autem tertia
beati Iob in eo versu in quo scriptum est: Scio quod redemptor meus vivit, suspi-
cor quod praedictus frater et coepiscopus meus Marinianus mendosum codicem habeat,
quia in scrinio nostro ipse locus aliter habetur quam hunc in aliorum codicibus esse
cognovi, atque ideo eundem locum revolvi faciat, ut sic in scrinio nostro
est, ita quoque hunc et saepefatus frater meus habeat. Quattuor enim ubi asteriscus quasi
eidem loco desunt, non modicum putet lectori scrupulum generant. Haec omnia
subtiliter et celeriter exequere. Et si apud excellentissimum exarchum
nihil potest, vel hoc non indicaris neglexisse quod potes. De loco autem Al-
bini quid dicam, de quo nobis aperte quam instructa videretur, de quo tu diu
distractus cogitasti, per aliquantum temporis experientiae tuae procrastinans,
ut apud eminentissimum filium nostrum patricium ageret quatenus cura forum
committi Augusto viro debuisset, pro eo quod sollicitus atque strenuus
vir est, et ita hactenus distulisti ut nobis nunc quid egeris indicares.
Et ideo apud eundem eminentissimum filium nostrum vel modo omni agere
curiositate festina, ut forum praedicto clarissimo viro per omnia committatur,
quatenus sollicitudine adhibita eius valeat reparare. Nam sic despiciuntur
atque negleguntur fora praedicta, ut nisi maior sollicitudo fuerit, intra
paucum tempus omnino depereant. Sicut ergo nosti quam vir castus et
spiritali utilitate studendus est, ut praedicto sic dixi viro per tuam
sollicitudinem in omnibus committantur. Mense Februario indictione
v. Praeceptio quam fecit In nomine domini imperatore Constantino et die et indictione
Quotiens cordis oculus nube erroris obducitur CC xvi
Q superne illustrationis lumine fit serenus magis cautela in ...

relatent auctor scismatis vivat, et a bonitatis radice eo qui eam evulsi
sumus telo ictus errorum abscidat. Et ideo postquam ego civitatis illius episcopus
corrupto divisionis laqueo tenebar, diutina mecum deliberatione
pertractans propria et spontanea voluntate ad unitatem sedis apostolice divina gratia
duce reversus sum, ne non pura mente sed simulate reversus existimer,
spondeo sub ordinis mei casu et anathematis obligatione atque pro-
mitto tibi et per te sancto Petro apostolorum principi atque eius vicario beatissimo
Gregorio vel successoribus illius me nunquam quorumlibet suasionibus vel quo-
cumque alio modo ad scisma de quo redemptoris nostri misericordia liberante e-
reptus sum reversurum, sed semper me in unitate sancte ecclesie et in communione Romani pontificis
per omnia permanere. Unde iuratus dico per deum omnipotentem et hec sancta iiii^or
evangelia que in meis manibus teneo et salutem dominorum illius atque illius
dominorum nostrorum rempublicam gubernantium me sicut dixi in unitate ecclesie
ad quam deo protegente sum reversus et communione pontificis Romani semper et sine
dubio permanere. Quod si quod absit aliqua excusatione vel argumento
ab hac unitate me divisero, periurii reatum incurrens eterne pene
obligatus inveniar, et cum auctore scismatis habeam in futuro portionem.
Hanc autem confessionis promissionisque mee illius notario meo cum
consensu presbyterorum et diaconorum atque cleri qui mecum hac unitate ob-
ligati sunt suprascriptis omnibus propria similiter voluntate secuti atque propriis
manibus subscriptum scribendum dictavi, et propria manu subscribens
tradidi ac tali loco illius die, et quod supra ista, et subscripto episcopo.
Ego illius episcopus civitatis illius huic confessioni promissionique mee presente
de conservandis subscriptis omnibus sacro subscripsi. (Mense martii
indictione v. Gregorius Columbo episcopo. C. C. xviii.

Quia bonum olim nobis est cognitum fraternitatem tuam sacerdotalique mente
et zelo esse certo decoratam satis aperte perspeximus ut nec esse
ad cognoscendum que correptionis indiget deerant. Ne si fuerit
dissimulatio postposita licitum esse quisque credat esse quod placet. Qualiter
autem Paulinum fratrem nostrum Tegesitane civitatis episcopum clerus suus vel
hi qui in sacro sunt ordine constituti in se perhibeant contra eos exces-
sisse audire non indigebis, quippe quam plurimus quoniam ad nos querela
pertingeret etiam fratrum et coepiscoporum assentientibus didicimus manifestum et quo-
propositis in subditorum penam habere non debet sentiendi. Victori fratri et
coepiscopo qui primatum inter nos locum tenet scribendum ut una cum
tua fraternitate vel cum aliis fratribus nostris episcopis quos adhibendos perspexeritis
memoratum fratrem consacerdotem nostrum et clerum ipsius causa subtili
debeat investigatione cognoscere. Et ideo dilectio tua immineat atque
sollicitudinem gerat ut ea que ad nos prolata sunt inaudita
non transeant ne discordia in ecclesia unde magnopere pellenda est
nutriatur. Et siquidem quam cum clericorum suorum non querela est culpa sua
quam sponte despexit considerare, ita ecclesiastici rigoris diffinitione cog-
noscat ut et de preteriti sentiat quam sit grave quod fecit et discat de
futuro nil se plus agere posse quam licet. Pro omnibus est hortamur ut zelum quem
pro deo habere novimus ardenter studeas exercere. Et quia memoratus no-
ster Paulinus ecclesiasticos ordines per symoniacam dicitur heresim quod auditu

nephas esse ducimus una cum antedicto primate vel aliis subtilius hec et cum omni
diligentia sit cura perquirere. Et si ita quod absit inventum fuerit, studendum
atque agendum est ut eum qui premium accepit et eum qui dare non metuit
canonice ultionis sententia feriat, quatenus horum emendatio multorum possit
esse correctio. Et prius quam hec radix mortifera male crescat et
plures intimat, totius consilii diffinitione dampnetur, ut nullus
unquam pro quovis ordine accipere dare vel audeat, nec quisquam ex
gratia sed promoveatur ex merito. Ne autem ordo ecclesie confundatur, absit
probitas vite despicitur, si premium mitti indignus accepit. Hylario
autem cartulario nostro iniunximus ut si causa poposcerit cognitioni vestre
interesse non renuat. Si ergo necesse fuerit, nobis iam apicibus ut illuc
veniendi debeat faciat recordare, quatenus sint cum ipso tractatus melius
deliberemus que statuenda sunt decreatis. Gregorius Victori episcopo CC
Quantum leticie nobis est, fratres, nos cognoscere erga filios XV
suos paterna caritate decenter esse sollicitos, tantum tristicie depu-
tamus quando eos ab illicitis nec aliorum fratrum revelatione nec sacerdotii po-
testas considerationem reparare. Cum igitur quibus et aspera adversus fratrem nostrum
Paulinum Tegossis civitatis episcopum clericorum eius vel corporum qui in sacro sunt
ordine positi querela sit fraternitati tue, liquido non dubium est, quia
tecum in vicino non potuit quod ad nos in longinquo pervenit, et quam
valde cavendum est nobis hoc quod cum fuerit in se caritatis iniuria, quoniam
excedendo a illicite pessima que, ac fiat dissimulatione deterius, sic ma-
nifesti excessus canonica sententia moderatione puniendi sunt, et una vestra
presbiterorum correctio et esse possit regula futurorum. Proinde sancte cum
dilectissimo nostro fratre Columbo episcopo vel aliis sacerdotibus quos in-
dilectissimo qui fratre columbo ... vi mandante convenit, et si
subscriptum fratrem nostrum et clericos ipsius causa vim ad te convenit, et si
supplicatorum querela veritate subsistit, ita hoc regulam emendationis
corrigite ut et quantum sit malum quod fecerit agnoscat et iudicio suo
distat de certo timorem non exuere, nec loci tui sicut debet ab eo pro-
distat de certo timores non expure, nec illi desperatus ad peccatum, et fiat ad
poni ordinem patiatur. Ne illi desperatus ad peccatum, et fiat ad
priori ordine paciatur. Nam ad peius in prelato posita respicit quicquid a minore
culpa. Nam ad peius in proprio loco posita respicit quicquid a minore
committitur vel sollicite cognoscatur. Illud autem quod ipsius fratris nostri Paulini
est tempore ordines dare sub premio perhibetur, subtiliter a nobis et omni
districte querendum est, et si ita quod non putamus esse claruerit, sic
ad ulciscendum hoc vindicte sue per divinum zelum accendat, ut et ordinati
avaricia sua ad penam et illicita ordinatione effectum careat ambi-
tionis sue desiderio non fruatur. In qua re hortamur atque per omni-
ammonemus ut ita fraternitas vestra studeat esse sollicita, quod vivus
vicio illius heresis nequicia convalescat, sine mora saltem fraterno
ex ope consilio radicitus amputetur. Nam quisque ad hoc faciens
emendationem officii sui consideratione vehementer non arsit cum
ipso se hunc non dubitet portionem a quo prius hoc peculiari flagi-
supposuit exordium. Et ideo hoc sicut diximus vigilanter atque studiose
agendum ut concilium vestrum quod nunc sine huius pena operatione deo iusti-
dicte servatum est huius scelus venena nec polluere possint nec perde-
re. Hylario cartulario nostro precepimus ut sciat se sacerdotibus interesse nobis

Correctio presbiterorum est regula futurorum

Peccata minorum superioribus imputantur

Consuetudines et statuta [illegible] puniuntur

nō differat, vñ sincere fiducie illuc ut ad nos ⁊ ad nos venire debeat
cōplis indicate qt̄ib hec omnia vna cū eo salubrit deo possit
adiuuante diuimere/ Greg9 Johanni epō p̄me Justiniane
Qūndo mala que p̄ine fletu purgāda sᵗ agentᶻ. CC xvij
Q expressib ita menor ē delinquētib adhibēda correctio.
vt ⁊ ipi faciñg suū pena saltē p̄iudicate cognoscat et alios
ab illicitis ēt ēē ūe tuicōnib inhibeat timor/ Dilectissimg itaqȝ lator
ab illicitis ētē tuicōnis inhibeat timor, sicut et gestorū ex
p̄ncū Nemeseon ad nos ueniēs indicatᵗ sicut et gestorū ex
emplaria que huc detulit cōtinebat, paulū de claueme
ciuitᵗ epm̄ · inᵗ alia mala ī corꝑ crimē lapsū a suis fuisse
clericis accusatū, atqȝ hita cognicōe ita q sine dolore dicere nō
possiñg clarnisse/ vtqȝ insup p9q̄m quictg ē ⁊ libellū cū ī
quo ea de quig accusatg fuat ura ēē cōfessg ē obtulisse/ Cū de re
sima illū epali depositū ⁊ se eglorōcū fidutᵗ uōc cōssīn· ēē
epm̄ ordinatū/ Sz nūc eunde paulū cū auxilio secularium
indicaū ueniēte epm̄ inoē pdomis ingressū, ablatis qȝ uiolētᵈ
ecce rebz ab eo se p̄iectū ⁊ ad summā iniuria ac necē pdcū/
Et quȝ tāte neqᵗie p̄uitas nᶜ dissimulanda nᶜ leuit attēdāda
fr̄nitas ura h omnia curet addisce/ ⁊ si ita ēē ut edocti sumg
fr̄nitas ura h omnia curet addiscē/ ⁊ si ita ēē ut edocti sumg
vitas ht pdcm̄ paulū districti faciat execucōe cessāte resti
tuat, Sino nᵗ ēcce h ppū se dixit abstulisse quinus gnīe et
iniquū fuit ut nō a nob ul metropolita eg hᶜ peteret, h ausu
temerario manu p̄sumeret ageᵉ uiolenta/ vruȝ si quid ppū tult.
sub fr̄nitᵗ uōe dz examinacōe cōstare si vrū est/ Sz ⁊ ē diligēt
quirendȝ ē si quid male de rebz dilapidauit ecce ul nūc
abstulit, hᶜ refarcire ac satisfacē moiꝰ omib9 compellatᶻ.
Si āt differe tempūit quousz omē qdȝ dilapidauit ul de
sbā tulit ecce restituat/ ī mōȝ mittendg ē ut saltē coactg
reddat qdȝ male aufere nō timuit, Cū si forte quo credeq
p9 deposicōȝ suā inuētu ac p̄isa uēte ad de epatu loq
atqȝ curȝ ad hᶜ qualz ad spuāle p̄sumpcōe temp̄uit, fr̄nitᶠ
uōe se q̄ inpbitē ipig ōio uigor attendat, atqȝ dni corꝑ
⁊ sanguinis cōie p̄uatū ī mōȝ cū uȝ ad die obitg sui ad
agendā curet p̄niam retrudendȝ/ qtūb ppetti scelib ma
culas dignis dis̄tat fletib cūudare qb magnus ī intitu
anime sue nequit augere desidat/ Subscriptg dilectissimg frᵈ in
nemeseon ī suo loco epatg officio p̄uidēo reformetᶻ/ Et
ne duo hac de re inquictudine ac molestia paciārᶻ solli
citos nos ēē nōtē est/ cū hᶜ nō solū ad hg monicōȝ vrūȝ ⁊ ad
aliorū cōstat emēdacōē pficē, vt p̄uorū hōim p̄sumpꝰ nil
de ceto ↄ sacrorū canonū statuta ul ecc̄ua disciplinā nōo
hcat attempere/ Greg9 Constantino epō Scodritano CC.
Que dilectissimg nob lator p̄ncium nemesion qᵈ xviij
Q se doclcatine ciuitᵗ ēē dᵗ antistitē de facinorē pauli do
cleatini ut ipe assit quodā epi questg sit fr̄nitᵗᵗ tue fuerant

4ᵘ aq corri gatᶻ ⁊ alijs timor incutiᶻ

subtilius indaganda non sunt certe omnia testantur quippe et compassum [?] et no-
luisse subvenire sed prohiberi minime potuisse. Et quia ulcisci [?] tanti tam fla-
gitii neglegi vel transiri non debet impunita ne eius imitacione scelesta
ab aliis quod absit sumatur audacia, fraternitas tua exemplaria scrip-
torum his subdita que ad reverentissimum Iohannem fratrem nostrum pri-
me Iustiniane civitatis episcopum super [?] causis [?] illis direximus diligenter
relegat. Et si hec eorum serie completa secuta posse cognoscit ea que
illi mandavimus ipsa omnia ex nostra auctoritate exequatur et faciat.
Si vero hoc vel quicquam forte observantibus obstaculis videris esse diffi-
cile studendum est ut eadem scripta nostra ad eundem fratrem nostrum sine ex-
cusatione perveniant. Cui et te quemadmodum immineat ea que ei ad nos
mandata sunt distinctius exequi et non dicant occasione lentari. Sed ita que
nequiter acta sunt emendacione congrua corrigantur quatenus una res
et reis ultio competens delinquenti et formido sit aliis in eodem or-
dine constitutis. Gregorius universis episcopis Concilii Bizaceni C. C. xviii

Sicut laudabile decretum quod est reverentie et honore [?] debitum ex-
hiberi prioribus ita rectitudinis et dei timoris est si qua in eis correctione
indiguerint nulla dissimulacione postponere ne totum quod absit corpus inci-
piat morbus invadere si languor non fuerit curatus in capite. Nunc [?] ante
multum siquidem temporibus quedam ad nos de fratre nostro Clemente primate
vestro prolata sunt que cor nostrum non modico merore confixerunt sed precedentibus [?]
diversis tribulacionibus et maxime crescentibus hostibus ea non fuit nobis
spacium requirendi. Et quoniam ita sunt gravia ut transire indiscussa nullo
debeat fraternitatem vestram hiis hortamur affatibus ut cum omni sollici-
tudine veritatem inter vos indagare studeatis [?] multis modis debeat ut
aut sicut [?] scriptum consultacione [?] canonica reserentur ac si frater noster innocen-
dum sub nephande opinionis dilacione non lateat. Verum ne quis de-
sidie tempore in requisicione sit admonemus ut non cuiusdam persone sit
gratia non favor non blandimenta vel quelibet alia quemquam vestrum vel a
discuciendis que nobis nunciata sunt molliat vel a tramite veritatis
excuciat sed sacerdotali ad investigandum vos proprie [?] devocione ac-
cingite. Nam si quis vestrum hic aut pigrior esse aut negligentem se presumpserit
exhibere, dabit causam [?] apud omnipotentem dominum se noverit esse participem
cuius zelo ad perscrutandas subtiliter nefandi criminis facinoris non
monetur. Gregorius Firmino episcopo Istrie C. C. xix

Quem redemptor noster de suorum numero perire non patitur
ita nunc sue inspiracione cor eius illustrat ut deserto errore
obscuro ad cognicionem lucis et via redeat veritatis. Unde suscepta
karissime fraternitatis epistola magna in domino exultacione gaudemus quod diuturnitatis [?]
te scisma ad unitatem ecclesie a qua permaximum et impiorum hominum institu-
te discissus fueras revocavit. Sed quia quantum antiquus hostis superari
tunc se conspicit tanto insidiari non quiescit omni sollicitum vigilan-
tem te esse convenit atque scutum constantie contra iacula eius preparare ut
illisa frangantur et vim nocendi penetrandi non habeat. Nec ergo fraternitatem vestram
desidia ullius terreat nec blandimenta neque sediciones que veniant [?] uxorum [?] sagit-

Gr. 8 c. 87

Dyaboli insidie

animas ferunt a visionis tue fulgore molliat te a recto redire co-
pellant. ne qui forte superavimus quasi superbi et captivi quod absit
per quietudinem teneamur sed magis ut nostra ecclesia per totum deo propicio urbe
diffusa ad sinum te redisse gremium non inerte agnoscat. studio-
sissime vigilando ac laborando enitere ut tecum possis et alios re-
vocare, quatenus dampna que aversionis tue exemplo commisisti non solum con-
versionis bono resarcias sed et lucrum exhibeas ut et ad perpetuam
preteritorum veniam et futurorum premia capescenda plus domino tuo videaris
renotasse quam tuleras. nobis enim omnino cure erit de fraternitate tue quod te
ut dignum est cogitare. Cum iam per quem nobiscum iam deo protegente
inveneris non aliud utilitates tuas quam vias attendimus. Aliquid no-
bis de necessitatibus nostris iohannes subdyaconus scripsit, sed credimus de-
derit nostro quod scitis petrus ad quem venisti est sui vobis deserere non debet
animo at de benedictione eius sancti petri transmisimus fraternitati vestre pa-
tura una qua vobis necesse est cum ea tantum que a nobis est transmissa
suscipe. Mense may indictione v. Gregorius Deus (Deodato?) episcopo mediola-

Nulli ergo dubium quod sicut sacerdotibus rebus ecclesie a- nensi CC. xx
tu acquisitas nunquam est alienandi licencia ita de eis que ante
habuerit quicquid iudicare voluerint non vetantur. Itaque fraternitate tua
tempore quo defunct questa est retulimus quod quedam immobilia quod con-
stancius decessor noster luminose ancille dei filie fortis sui tes-
tamenti facere et legati titulo dereliquit iam episcopus adquisisset decre-
visse quod ut si hoc constaret nullum ex hiis ecclesie nostre preiudicium
pateretur. quod et nobis omnino retulerit ut molestia aliqua ancilla dei
non fiat ne ei sine cognitione de hiis que possidet quicquam auferre
non faceret confidit nostris nobis epistolis
Sed si hoc esse non auctoritatis probandum constiterit nobis
indicare ut qualiter hoc ipsum constare debeat disponamus dum
cognita veritate ne ecclesia nostra pati preiudicium nec illa iniuste videatur
affligi. Et quod quantum aliqui perhibent hoc suprascriptus decessor noster
non tempore episcopatus sed dum esset adhuc dyaconus acquisivit necesse est
ut sicut diximus facta probatione debeat constare quod verum est
Eandem vero ancillam dei fraternitati vestre commendamus ut a nobis eam paciatur
quavis occasione opprimi. Ne si inquietata fuerit ex hiis et occasione hoc pati
quod non debet exstimetur. Et ideo si quid forte fuit quod debeat
emendari a plano adhortacionibus vestre moderamine corrigatur
quatenus et vobis ab invidia sitis extranei et quod facere convenit intellatum
admittatur. Mense Augusti indictione v. Gregorius lucido episcopo leon-

Filius noster Iohannes abbas presbiterum sibi in tinensi CC. xxi
monasterio suo ex congregatione eadem petit ordinandum. Ideo quod
fraternitatem vestram presenti auctoritate duximus adhortandum quatenus monachum
quem vobis de congregatione sua ad ordinandum presbiterum obtulit conse-
crandum de eo sicut est consuetudinis quecumque sunt discucienda subtiliter per-
quiratis. Et si nichil in eo repertum fuerit quod ei possit obviare canonice
sicut moris est consecrare, ne ei ad privilegium concedendum ut in qua congregatione sua
quo optime fuit sacrificia missarum debeat tempore celebrare misteria

De petitione clerico 4

va   vat

Mensis Augusti Indictione v Gregorius Lucido episcopo Leontinis CCxxi

Gregorius Eulogio patriarche Allexandrino CCxxii

Latores presentium ad siciliam venientes a monofositarum errore conversi
sunt atque sancte universalis ecclesie semetipsos adunaverunt qui ad beati Petri
apostolorum principis ecclesiam pervenientes poposcerunt a me ut eos
meis epistolis vestre beatitudini commendare debuissem quatenus ab hereticis qui
unius ipsos sunt nulla violentia perpeti permittantur. Et quia unus eorum de
monasterio in quo fuit a parentibus suis fuisse constructum asserit desiderat
a sanctitate vestra paterne ut hi qui in eo sunt heretici ad synodum sancte ecclesie redeant
aut de eodem monasterio repellantur. Hec a nobis vobis indicata esse sufficiant.
Nam de vestra beatitudine novimus quia quicquid ad zelum dei omnipotentis pertinet
tunc omni facere fervore festinabat. Pro me vero ut oretis peto quia inter
gladios longobardorum quos sustineo podagre doloribus ve-
hementius affligor. Epistola Johannis episcopi ad Gregorium papam de usu

pallii et mappulis CCxxiii

Reverentissimus consiliarius meus Castorius apostolice sedis vestre notarius detulit
domini mei epistolam consortem mellis et vulneris que sic tamen infixit
aculeos ut lotum non subtraheret medicine. Nam qui superbiam
domini sequens iudicium reprehendit mito se mitem ac placidum quodammodo
profitetur. Commemorasti enim quod contra novitatem et ambitione pallii usum quod ante
decessoribus meis indultum fuerat usurpasse. Quare proprii domini confessio
quam divina dextera regitur non credere patiatur. Nec opinionis mee tamen auctor
sanctissimas apices primi quia licet peccator novi tamen quam grave sit et antiquos
a patribus affixos transcendere et quod omnibus videlicet ad habeat quam ruina. Nam
si maiores nostri in regibus superbiam non tulerunt quanto magis non est in
sacerdotibus sustinenda. Deinde recolo me in synu atque gremio sacrosancte
ecclesie vestre romane enutritum et deo auxiliante provectum et quibus
excessibus ego sanctissime illi sedi que universali ecclesie iura sua transmittit
presumpsissem obviare propter quod conservanda auctoritate sit dominum manifestum est
multorum quod me inimicorum invidia fuit excitatum. Sed beatissimus
dominus meus nunc me quod preter consuetudinem existimet attemptasse
quod et a multis temporibus ab omnibus civibus huius urbis et in gesta sic act-
quievisse et subscriptis venerandis nostris potuerat attestari qui
iam de secretario descendentibus filiis ecclesie et ingredientibus dyaconibus
ut mox procedatur tunc primus dyaconus episcopo ravennatis ecclesie et pallium
consuete induit quod et letaniis uti potest consuetudo. Negat etiam me
domino meo tunc subripere quia simul deo custode non potest quod a me
aliqua fuisset novitas introducta qualiter cum iussionibus et utilitatibus
vestris ubi causa exigit parueri opere deus cordi vestro pijssimo
faciat manifestum. Et hoc peccatis meis imputo ut post tot labo-
res atque angustias quas inter fores quas sustineo talem incurrissem
merear merore. Sed iterum nunc rebus memini anima consolatur quod interdum
sanctissimi patres ob hoc tamen castigant filios ut eos faciant potiores.
Et post hanc devotionem ac satisfactionem sancte ravennatis ecclesie quod peculiariter

superbia

[illegible] superbie est ruina.

Petri esse ut quod mala vicissis deo reddere pluribus

Patres corrigunt filios ut eos faciunt meliores

nostra cunctorum vetera privilegia consuetudines, sed et maiora nostris temporibus confirmatas.
Nam quod de mappulis a presbiteris et dyaconibus meis presumptum apostolatus
vester scripsit, ut verum fatear, tedet me ad commemorandum cum puerilitas que
apud dominum meum sola prevalet, ipsa sufficiat. Verumtamen hec in moribus
et urbe constitutis cunctis licitum sit, potius et apostolatus domini mei
si venerabilem clerum Romane apostolice sedis sue requirere dignatus fuisset,
modis omnibus inveniret, quod quoniam ad ordinacionem episcopatus seu ministe-
rii sacerdotes vel levite Ravennates esse Romam venerint, quod omnibus in
sanctissimorum decessorum nostrorum cum mappulis sine reprehensione ad-
procedat. Cum et eo tempore quo isti pro causis a predecessore nostro pro ordinacione
sunt missi, presbiteri et dyaconi mei in obsequio domini pape mei procedebant
visi sunt. Et quod pudeat, deinceps non omnia in manu vestra et in conscientia permissa
collocantur. Ad Dominum vos per ipsam sedem apostolicam quam circa moribus
nunc et honore debito gubernaturus ut in nostro Ravennates esse quod faciat
vestra et proprio nostro privilegia quia hucusque usa est nunc minuatur. Sed si
nocte perpetua in mei in domo patris mei secundum suum ritum contulerat. Quod
ego priuilegia privilegia que sancte Ravennates esse a predecessoribus nostris
indulta sunt per maiorem satisfactionem subiecti cleri in servitiis venerabilis
in conscientia decessorum meorum ipsa fide nulla recipiente. Vicus
in dictura est potestate quam quis indicie cognita fidem ministerii, quam ego domini
mei iussionibus apostolatus parere desiderans quamvis antiqua consuetudo
obtinuit usque ad hanc iussionem abstinere curavi. Exempla pri-
Dilectissimo fratri petro Iohanni convenientem novimus vilegiorum (ceptica CCxxvii)
rationem ut eos amictu pallii decoremus quos in ecclesia
divina inspirante gratia sacerdocii honor illuminat, in quibus hec et illis qui
preteritis temporibus fuere pontifices ab apostolica sede constat esse indultum
ideo quoque caritati tue usum pallii sicut decessores tui habuisse noscuntur
presentis auctoritate concedimus atque ea omnia et honorem tui privilegii vo-
lumus permanere que antiquioribus temporibus ecclesie tue constat esse servatum
ut nulla prorsus de privilegiis eius doleas diminutum. Et subscripsit
dominus papa. Deus te incolumem custodiat. Dat. X kl. octobris imperante domino Iustino Augusto. Incipit ex registro domini Gregorii pape
Mense Septembris Indictione VI. In nomine domini dei salva- 227
toris nostri Iesu Christi
Post consulatum indictione sexta die vicesima tercia mensis novembris
temporibus domini et beatissimi pape Gregorii, coronatus est Focas et Leoncia
augusta in septimo in pallacio qui dicitur ... et occisus est
Mauricius imperator cum omnibus filiis suis masculis, id est Theodosio iam
coronato, Tyberio, Petro, Paulo et Iustiniano, simul et Petrus
suprascripti Mauricii augusti. Sed et aliqui procerum qui ei cohebant
id est Constantinus patricius et curator de Placidias. Sed et Gregorius
novus princeps venit autem icona suprascriptorum Foce et Leoncie
Augustorum Rome VII kl. maiarum. Et acclamatum est eis in Latera-
nis in basilica Iulii ab omni clero vel senatu: Exaudi Christe!
Foce augusto et Leoncie auguste vita. Tunc iussit ipsam icono-
nam dominus beatissimus et apostolicus Gregorius papa reponi eam in oratorio sancti

Cesarij ut palladium Denunciatio per septiformi letania

226 Oportet fratres karissimi ut flagella que metuere ventura debuimus
saltem presentia et experta timeamus. Conversionis nobis aditum do-
lor aperiat et cordis nostri ipsa duricia. Cum Longobardorum rex Au-
tharith in Ytalia regnaret et Pelagius papa romanam gubernaret
ecclesiam, eodem tempore fuit aque diluvium in finibus Venetiarum et Ligurie
De diluvio seu ceteris regionibus Ytalie quale post Noe tempora creditur non fuisse
facte sunt lavine possessionum seu villarum hominumque pariter et animalium
magnus interitus. Destructa sunt itinera, dissipate sunt vie. Tunc quoque
Athesis fluminis excrevit tantum ut basilicam beati Zenonis martyris que
extra Veronensis urbis muros sita est usque ad superiores fenestras
aqua pertingeret, licet sicut et beatus Gregorius post papa scripsit in eandem basilicam
aqua minime introiret. Urbis quoque eiusdem Veronensis muri eadem
sunt inundatione subruti. Facta autem hec inundatio xvij novembris
est et tante choruscationes et tonitrua fuerunt quante vix estivo
Incendio tempore solent. Post duos quoque menses eadem urbs Veronensium magna ex
parte incendio concremata. In hac diluvii effusione tantum apud
urbem Romam fluvius Tyberis excrevit ut aque eius super muros
Draco urbis influerent et maximas in ea regiones occuparent. Tunc per
alveum fluminis cum multa serpentium multitudine draco etiam mire
magnitudinis per urbem transiens usque ad mare descendit. Subsecuta statim
Pestilencia est hanc inundationem gravissima pestilencia quam inguinariam ap-
pellant, que tanta strage populum devastavit ut de inextimabili
multitudine vix pauci remanerent. Primum quoque Pelagium papam venerabilem
Deus confert perculit et sine mora extinxit. Deinde pastore sese per populum extendit.
Gregorium In hac tanta tribulatione beatissimus Gregorius qui tunc levita erat a cunctis
martinam generaliter papa eligitur. Cum autem septiformem letaniam fieri ordi-
cum virtute nasset, nam varius hoc spatium dum hij deum precarentur octoginta
pelagij pape ex eis subito ad terram corruentes spiritum exalarunt. Septifor-
mis autem letania ideo dicta est quia omnis urbs per ipsum a beato Gregorio in
Gregorius septem partibus deprecaturus dominum est divisus. In primo namque choro
papa eligitur fuit omnis clerus divisus. In secundo omnes abbates cum monachis suis.
In tertio omnes layci. In quarto omnes abbatisse cum congregationibus
suis. In quinto omnes mulieres coniugate. In sexto universe vidue.
In septimo omnes infantes et pauperes. Denunciatio per septi-
227 Oportet fratres karissimi ut flagella dei que formi letania
metuere ventura debuimus saltem presentia et experta timeamus.
Conversionis nobis aditum dolor aperiat et cordis nostri duritiam
ipsa quam patimur pena dissolvat. Ut enim propheta teste predictum est
pervenit gladius usque ad animam. Ecce etenim cuncta plebs celestis
ire mucrone percutitur et repentina singuli cede vastantur. Nec
languor mortem prevenit, sed languoris moras ut cernitis mors
preventt. Percussus quisque ante rapitur quam ad lamenta penitencie convertatur. Pensate
ergo qualis ad conspectum districti iudicis pervenit cui non vacat flere quod fecit.

Mortis dilatio conceditur ut pro pristinis penitere ... 20 A
Exemplum ... dei conceditur cum anima ... cum morte detentum ... Iob 9 ... Ysa 38 ...

habitatores quoque non ex parte subtrahuntur, sed pariter corruunt. Domus va-
cue relinquuntur, filiorum funera parentes aspiciunt, et sui eos ad interitum
heredes precedunt. Unusquisque ergo nostrum ad penitentie lamenta confugiat,
dum flere ante percussionem vacat. Revocemus ante oculos mentis
quicquid errando commisimus, et quod nequiter egimus flendo puniamus.
Preveniamus faciem eius in confessione, et sicut propheta ammonet, levemus
corda nostra cum manibus ad Deum. Ad Deum quippe corda cum manibus
levare est orationis nostre studium cum merito bone operationis erigere. Dat tre-
mori nostro fiduciam qui per prophetam clamat: Nolo mortem peccatoris,
sed ut convertatur et vivat. Nullus autem de iniquitatum suarum immanitate
desperet. Veternosas namque Ninivitarum culpas triduana penitentia
abstersit, et conversus latro vite premia in ipsa sententia sue mortis
promeruit. Mutemus ergo corda et presumamus nos iam percepisse
quod petimus. Citius ad precem iudex flectitur, si a pravitate sua petitor
corrigatur. Imminente ergo tante animadversionis gladio nos impor-
tunis fletibus insistamus. Ea namque que ingrata esse hominibus impor-
tunitas solet, iudicio veritatis placet, quia pius ac misericors Deus a se
precibus veniam exigit qui quantum meremur non vult irasci. Hinc enim
per psalmistam dicit: Invoca me in die tribulationis tue et eripiam te, et
magnificabis me. Ipse ergo sibi testis est quia invocantibus misereri desiderat
qui monet ut invocetur. Proinde, fratres karissimi, contrito corde et cor-
reptis operibus crastina die primo diluculo ad septiformem letaniam
iuxta distributionem inferius designatam devota cum lacrimis mente
veniamus. Nullus vestrum ad terrena opera in agros exeat, nullus quodlibet
negotium agere presumat, quatenus ad sancte Dei genitricis ecclesiam
convenientes qui simul omnes peccavimus, simul omnes mala que fecimus
deploremus, ut districtus iudex dum culpas nostras punire considerat,
ipse a sua sententie dampnationis parcat.
Letania clericorum exeat ab ecclesia beati Johannis baptiste.
Letania virorum ab ecclesia sancti martiris Marcelli.
Letania monachorum ab ecclesia martirum Johannis et Pauli.
Letania ancillarum Dei ab ecclesia beatorum martirum Cosme et Damiani.
Letania feminarum coniugatarum ab ecclesia beati primi martiris Stephani.
Letania viduarum ab ecclesia beati martiris Vitalis.
Letania pauperum infantium ab ecclesia beate martiris Cecilie.
Fecit et in basilica sancte Sabine subdiacones iiij^to kl.
Septembriarum indictione sexta. Mensis Februarii 228.
Indictione VI. Gregorius gratia Dei episcopus dilectissimis filiis
suis civibus Romanis. perversi spiritus homines prava inter
Pervenit ad me quosdam vos aliqua et sancte fidei adversa
seminasse ita ut die sabbato aliquid operari prohiberent. Quos
quid aliud nisi antichristi predicatores dixerim qui adveniens diem
sabbatum atque dominicum ab omni faciet opere custodiri. Quia et mori se
et resurgere simulat, haberi in veneratione vult dominicum diem, iudaizare

Je

apostolum compellit, ut exteriorem ritum legis renovet, et a iudeorum perfidia dat
toli vult sabbatum. Hortemur quod per prophetam dicitur: Ne inferatis onera
per portas vestras die sabbati, tamdiu teneri potuit quamdiu legem
licuit iuxta litteram custodiri. Ut postquam gratia omnipotentis dei domini
nostri Ihesu Christi apparuit, precepta legis que per figuram dicta sunt iuxta litteram servari
possent. Nam si quis dicit hoc de sabbato esse servandum, dicat necesse
est carnalia sacrificia persolvenda. Dicat preceptum quoque de circumci-
sione corporis adhuc usque retinendum. Sed contra paulum apostolum
audiat dicentem: Si circumcidamini, Christus vobis nihil proderit. Nos itaque hoc
quod de sabbato scriptum est spiritualiter accipimus, spiritualiter tenemus. Sab-
batum enim requies dicitur. Verum autem sabbatum ipsum redemptorem nostrum
Ihesum Christum dominum habemus. Et fidem eius cognoscit qui si prava concupiscentie
ad mentem per oculos trahit in die sabbati onera per portas intro-
ducit. Rogo in die sabbati onera per portas introducimus si re-
demptoris nostri gratia constituti pondera peccati ad animam per sensus cor-
poris non trahamus. Nam ipse dominus ac redemptor noster multa in die
sabbati legitur operatus, ita ut iudeos reprehenderet dicens: Quis vestrum bovem
aut asinam suam non solvit in die sabbati et ducit adaquare. Si ergo
ipsa per se veritas non custodiri iuxta litteram sabbatum precepit, quisquis
diem sabbati secundum legis litteram custodit, cui alteri nisi ipsi veritati contradicit?
Aliud quoque ad me perlatum est vobis a perversis hominibus esse predicatum
ut dominicorum die nullus lavari debeat. Et quidem si pro luxu animi atque
voluptate quis lavari appetit, hoc fieri nec reliquo alio die concedimus.
Si autem pro necessitate corporis, hoc nec dominico die prohibemus. Scriptum quippe est:
Nemo carnem suam odio habuit, sed nutrit et fovet eam. Et rursum
Nemo carnis curam non feceritis in concupiscentiis. Qui ergo carnis
scriptum est. Carnis curam in concupiscentiis prohibet, in necessitatibus concedit. Nam dominicorum die
curam in concupiscentiis perficit, lavari ergo die eodem faciem debet. Si autem hoc
corporis lavacrum permissum est, cur hoc exigente necessitate toto corpore
in corporis parte conceditur. Dominicorum nostro die a labore terreno cessandum est atque omnino
negetur. Dominicorum ut si quid negligentie per sex dies agitur per diem
orationibus insistendum, resurrectionis dominice precibus expietur. Hec karissimi filii constantia
resurrectionis dominice precibus expietur. Stultorum hominum verba despicite
et recta praediti fide custodite. Stultorum hominum verba despicite
omnia que ab eis dici cognoscitis nolite facile credere, sed
omnia que ab eis dici cognoscitis recto forti stabilitatis
rationis trutina pensate, ut dum errores recto forti stabilitate
rationis trutina pensate ut ad solida celestis regni gaudia pervenire valeatis
resistitis ad solida celestis regni gaudia pervenire valeatis.

Dies dominicus celebrandus

229. Gregorius Adeodato Abbati Neapolim 228

Quantum bene disposite fratrum congregationi animus noster ex-
ultans desiderii intencione congaudet, tanto ex destitutis
se penitus desolatione positis fratrum marcellini posto al solli-
citudinis cura subveniat vehementi merore constri-
tis monachis quidem monasterii quod castelli dicitur neapolitane urbis
monachis quidem monasterii quod castelli dicitur neapolitane urbis
vicine fundati porrecta nobis peticione informasse nostrum
locum ipsum ita pene funditus suorum obsequiis destitutum
ut vix illic remanserint qui hoc ipsius soli valeat esse custodes

Ob quam rem lacrimabiliter supplicatis a nobis poposcisse noscitur ut
monasterium in quo ipsum vivere monachorum debebamus quatenus per sollicitudinem tuam et
deinceps succedentibus aliis loci ipsius auctore deo regularia va-
leat ordinatione disponi. Sed dum frater et coepiscopus noster Basilius
Capuane ecclesie presbiter fuisse victus extitit valde quoque asserens
locum ipsum olim monasterium alio directo suo fuisse quietum et ideo
minime in alterius iuris ecclesie debere condi. Contra quam obiectionem nea-
politane vicissim clerus ecclesie multo esse aliter quam dicebat op-
positis allegationibus replicabat quibus diversa sentientibus recte consti-
tute quodquam dubie indecenter deputatis cognitoribus instituta
inter eos iudicium quibus renunciantibus manifesta ratione comperimus fratrem
et coepiscopum nostrum Basilium nichil in predicto monasterio civitatensi iuris habere.
Quo cognito monachis pia potestatibus necato duorum plebe cossim
presertim namque nostri precepti auctoritate eiusdem civitatensis monasterii celle inre-
constitutum memoriam vivendi hic paparum commonentes ut loci ipsius tam cu-
ram solatio per nos deinceps debeat ordinari quatenus dum ab hoste
sicut deputati a nobis illic monachi debeant iugiter in dei laudibus
permanere perturbationis non tempore ut inibi in cella quippe propria re-
vocare debeas omnes eiusdem monasterii competentes diligenti voluntate cura
perquirendo atque recolligi eas quod ut ibi visum fuerit apte disponi.
Nichil quod quod eidem monasterio competit a quoquam detineri permittas sed
ornatum ius celle iam tuo labore non negligas. Ut cuncta salu-
bri ordinatione disponitis que deo placita in via sint auctore suffulta.

Gregorius Adeodato primo defensori 229 et rigor equitatis et 230

Affectus iusta postulantibus indulgere, ordo exigit rationis
presertim quam penitentium nostre et pietatis adiuvat et utilitas
non relinquit. Cum igitur presbiter quidam in monasterio sancti Adriani ubi esse quosque interius
verum quod tuarum illic donationem emittens et domos ortos intra
civitatem seu terras sacerdotales vel vineas in fundo Follonata et
alia sua mancipiis tuis quibus a te concessa libertas est. Verba largi-
tatis ipsa quod donatio sed possit iure subsistere petiit in hoc quod ab illis
tribuitur qui cum pompis suis seculum relinquentes ad divinum fere
servicium se eligunt. Cum tamen futuris temporibus oblivionis nichilo
hinc derogare quisquam valeat largitionis scripture hoc desideras tradi
monimentis quod utique firmum ac robustum existere a nobis et
posse dilectionis. Ideo huius precepti nostri pagina libertatem et
hoc faciendi concedimus facultatem quatenus dum omnia a te diligenter
expressa et designatione tua nominatim esse quod sint quod cuncti no-
verint quod ipsi sine contentione donata possideat et nobis tua quod ad
que pertinere voluit esse non possit ambigua. Ex quo enim huius scripta
iniuncte fieri firmum stabile quod et ex verbi ipsius iure ex
hac nostra auctoritate non dubites. Cum ipse quoque non omnium ad facere quod
lege est notitiam sed dudum scemmudis exprimere et salubriter amputa-
tandi causa litigii largitas memorie servanda deponere. etc.

Gregorius Ianuario Episcopo Caralis 22, ϕ

Quando inter religiosas personas de terrenis rebus controversia nascitur
ita sacerdotalis est sollicitudo adhibenda ut crescere non possit ex
mora contentio. Desidia siquidem abbatissa lator praesentium huc veniens
questa est substantiam parentum suorum patris et germani sui b. venerabilem
competentem a Iohanne abbate indebite detineri. Et quia causam eandem vehe-
menter petit iudicio terminari, fraternitas vestra adhibitis secum in-
nocentio atque libertino fratribus et coepiscopis nostris cum eis negotii huius
qualitatem diligenter examinet et praedicto consilio quicquid tenetur ita se in defi-
niendo ex omni latere festinet exhibere sollicitam quatenus et ipsa omni
invidia famulis ac negligentia careat, et inter illos post definitionem
vestram aliquod non possit litigium remanere. Si vero aliqua ex lege
nobis ad perpendendam summam fuerit nata dubietas, sapientem virum et
qui nostri dei timorem habere poterit requirite ut ab eo quid sit
legitimum inquirenti nullam reprehensionem vestrae definitionis valeat
i sūma calculus sustinere. Mense Novembris Indictione VI. Gregorius
Brunichilde Regine Francorum 224 R

Inter quae hic apud nos tenet praeceteris principatum quod in mediis hu-
ius mundi fluctibus qui regentium animos turbulenta solet inquietatione con-
fundere, ita cor ad divini cultus amorem et venerabilium locorum dispo-
nenda quietem reducitis ac si nulla vos alia cura sollicitet. Unde
quia huiusmodi praepositorum actus subditorum magna solet esse munitio
prae aliis gentibus Francorum gentem asserimus quae sic bonis omnibus
praedita meruit habere reginam. Epistolis autem vestris indicantibus agnos-
centes ecclesiam sancti Martini in suburbano Augustudunensi atque
monasterium ancillarum dei necnon et xenodochium in urbe eadem constructum
esse valde laetati sumus et gratias omnipotenti deo retulimus qui
cordibus vestris suggerere ad haec operanda compungit. Qua de re et
nos bonis vestris in aliquo participes haberi, privilegia locis ipsis pro
quiete et munitione illic degentium sicut voluistis indulsimus
ut excellentiae vestrae amplectenda nobis desideria in ad moram
differre protulimus. Porro praeterea salutationis praemittentes alloquium
indicamus illustribus filiis nostris vestrae excellentiae famulis
ac legatis Burgoaldo et Warmaticario nobis suscepta vestra
probavisse secretum. Cui omnia quae ei iniuncta dixerat subtiliter
nobis insinuatione retraxisse noscitur. De quibus curae nobis erit
sequenti tempore excellentiae vestrae quid actum sit indicare. Nam
nobis quicquid possibile quicquid est utile et ad omnia pertinere nobis
et rempublicam pertinet summa deo auctore cupimus devotione com-
plere. Menam vero reverentissimum fratrem et coepiscopum nostrum postquam
ea quae de eo dicta fuerant requirentes in nullo invenimus esse culpabilem.
Qui insuper ad sacratissimum corpus beati Petri apostoli sub iureiurando
satisfaciens ab his quae obiecta eius opinioni fuerant se demonstravit alienum
reverti illuc purgatum absolutumque permisimus quia sic dignum
erat ut si in aliquo reus existeret culpa in eo canonice puniretur

ita dignum non fuit ut cum ad unam molestiam diuque retineri vel affligi
aliquo debeamus. De quodam autem episcopo qui capitis infirmitatibus sicut
nobis predicti magnifici viri dixerunt administrationem sui non sufficit officium
fratri et coepiscopo nostro Etherio scripsimus ut si intervalla egritudinis infirmus
habuerit data petitione ad implendum se locum suum perficere se
non posse sufficere sed alium ecclesie sue postulet ordinandum. Contra
vivente episcopo quem administratione sui officii non culpa sed egritudo
subducit alium loco ipsius sacri nullomodo permittunt canones ordinari.
Sin vero nullo tempore ad mentis sane redit officium queri persona
debeat vita et moribus decorata que et animarum curam gerere et
ecclesie causas cum utilitatibus quibus salubriter valeat ordinatione disponere
talis que si superstitit eius possit loco succedere. Sed et si qui in
sacro sit ordine ut ad culmen ministerii promovendi antecessore
reverendissimo fratri nostro Etherio scitum ipsius cum diocesanis reservandum
renunciandum quod decrevimus ut debita inquisitione si nullius
culpe quas sacri canones insectantur subiectus sit ipse debeat eos
ordinare. Excellentie vestre ergo cura se disponere coniungat quatenus
ut ecclesie utilitates quarum nos maxime esse expeant et bonis vestris
excellentie vestre mercedibus succedat. Similiter vero de quodam bi-
gamo requisiti sumus ad sacrum ordinem potuisset accedere. Quod
canonica vim omnino vitavimus. Absit enim nostris temporibus in quibus tanta
multa pia ac religiosa aguntur ad quod ecclesiasticum institutum
fieri permittatur. Prefati autem viri magnifici filii nostri dato capi-
tulario nobis et de cetera petierunt quod eo exemplo nostra prohiberet iussione
mandatum ut tales debeat in Galliis a nobis persona mitti que facta
synodo cuncta que contra sanctissimos canones perpetrantur omnipotenti deo
possit auctore corrigere. In qua re glorie vestre curam cognovimus
quantum de vita anime et de regni vestri soliditate cogitatis quia
redemptorem nostrum formidatis eius quoque in omnibus precepta sua
et hec agitis et diu regni vestri gubernacula subsistat. Et post
longa annorum curricula vos quoque de terreno regno ad
regnum celeste transeatis. Apto autem tempore si deo donum placuerit
veneranda excellentie vestre desideria implere curabimus.
Nos itaque pro munitione locorum de quibus excellentia vestra scripsit
omnia sicut voluit sancire studuimus. Sed ne fortasse
ab eorum locorum prepositis eadem decreta vestra quovis tempore
subprimantur. pro eo quod eius quedam inde certa esse noscuntur sub eadem
constitutione gesta est publice inserenda quatenus sicut in nostris
ita quoque in regalibus scriniis teneantur. Omnipotens deus excel-
lenciam vestram in suo semper timore custodiat atque vota vestra
in filiorum vestrorum excellentissimorum regum nepotum vestrorum
intercedente beato Petro apostolorum principe cui eos commendatis
adimpleat ut stabile de eorum semper incolumitate sicut cupitis
habere concedat. Gregorius Etherio Episcopo 232

Epo egrotanti coadiutor datur.

Bigamus ab ordine repellitur.

Quamuis triste nobis sit valde quod loquimur atque fama nobis co
passione potius ingereat quam ad deum auditus diffinire premitt
Susscepta tamen sollicitudo regiminis cor nostrum instanti pulsat a
culeo magnum nobis etiam eius cura prospicere et quemadmodum possit utili
tas deperire quod sibi debeat deo auctore disponere peruenit enim
ad nos quibusdam referentibus quendam episcopum ita passionis capitis
incurrisse ut quod mente alienata agere soleat gemitus et
fletus audire sit. Ne ergo languente pastore grex quod absit
insidiatoris laniandus dentibus exponatur uel ecclesie ipsius utili
tates depereant tanta nobis necesse est prouisione tractare. Et ideo quia
uiuente episcopo quem ab officio suo necessitas infirmitatis abducit
alium loco eius nisi recusante eo non fuerit rationabile ordinari si interual
la egritudinis habere est solitus ipse data petitione uel se ultius ad hec
ministerium intellectualia nempe officia subueniente infirmitate posse
fateatur ad implere et alium loco suo expetat ordinari. Clero sed
omni solemniter electione alius qui dignus fuerit episcopus consecretur
Sic tamen quousque eundem episcopum in hoc seculo uita tenuerit sumptus
ei debiti de eadem ecclesia ministrentur. Eum uero si nullo tempore ad
sanae mentis redit officium persona fidelis ac uite exprobabilis eligenda
que ad regimine ecclesie ydonea possit existere atque de animarum
utilitate cogitare inquietos sub discipline uirga restringere
ecclesiasticarum rerum curam gerere et maturum atque efficacem se in omnibus
exhibere curet et si episcopo qui nunc egrotat superstes extiterit
loco eius debeat consecrari. Ordinationes uero episcoporum uel dyaconorum
seu aliis ordinibus si fieri in eadem ecclesia causa poposcerit fraternitati tue
nouerit reseruandas quibus sicut tue dyocesseos de eius quiad

hec eligatur uita moribus actuque perquiras. Et si placuerit ne
quod in eo canonice distructionis iudicium reprehendat ad de
quod in eo canonice distructionis iudicium reprehendat ad de
stinatum ordinem non aliud in ordinate pertineat. Ita ergo frater
nitas tua faciat atque hec uigilantia prudente disponat ut
nec dei ecclesia neglectum ultius habeat et consacerdotes suos non
solum uerbo sed et exemplo locorum uenabilium curam laudabiliter habere
commoneat. Gregorius regi Francorum.
Scriptorum uestrorum eloquia incolumitatem uestram significantia leti
suscepimus et quam quia ita tam excellentem nobis prudentia etatem
agnouimus ut euidenter appareat per gentis Francorum feliciter
excellentie uestre potestatis regie gubernacula superne gratie fauore
fuisse commissa. Inter que hoc quoque in uobis laudamus quod ibi
que filiam uestram precellentissimam animam uestram pro omnipotentis
dei amore desiderare cognoscatis immaculate sit studiosissime
festinatis ut per hec et hic feliciter et in futuro uite regnum cum an
gelis teneatis. Cum enim hec deo donante ex magni nostri dis
cretione iudicii ita omnia que excellentie uestre nolunt certius ac

libenterq implevimq ut qntu nob bona vra placuerunt effectus nri
celeritate monstramq Salutantes igr pna dulcedine indicamq oia
que viris illustribz famulis nris burinualdo z warmacario
filios nros apud nos exeuntes mandastis ita nobis fuisse
hito secrete colloquio manifesta/ Et valde laudavimq qz et
puncia sapientes sic decet attenditis z munire futura semper
pacis int nos z rempublica festinatis ut vnu fit nri regni
fidm tempperetuu salubrit extendatis De quibz succedenti nob
tpe q de eo fuint placita nunctiabimq Nam nos qq utile
qq p² ee pacificu desidamq z ut fi valeat studemq/ tunc e
ut sicut nra ita quoz dl quo sine nc possumq i eaq expediunt
sit nob/ Scta trinitas i suo nob sp faciat timore pficere z ita
toz nrm placita cu moderatione disponat ut z nunc subitis nris
de nob z pq mon nob de se gaudiu sine fine concedat

Gregq maximo epo Salonitano 237

Alia quidem scripta ad fratnitatem tua antea fecimq sz tpe quo
homines tuos ad nos misisti relaxare voluimq Sed quia 1
sisse te quigda nris compimq qz vetanu psbitm atqz opta
tu defensore tu minime ea tusmisisti z io ea que cu ipis ac-
ta st no debe subsiste Sz z thomas ecclie tue defensor e
ius a te dem phibuit/ Ex qre ia ut putam partitoribz indi-
tamq ee credendu ne de ipis quoz pq h silentio dicebas ea ago
h nob res valde fecit ambigas z tantos ee pmonuit si cum
ultis dica instructa de cto pm cu mandato legali fro
tua ac psbitoz seu dyaconoz z testiu subscriptionibz
roborato gestis qz ex more indito tusmittite ut qqd cu
ea actu fuit possit iure subsiste Nam nos no solu tibi
sz z omnibz qz iniusticias fuit pati sinimq deo iubente p-
omnia custodire/ Tamen erit z tu qui lege ppe face ob no
obmittas/ Gregq Senatori z abbati Senodochio ffrancorum 238

Quando ad ea que catholicoz regu corda pontificia
libz sermonibz pvocanda Ita ardenti desiderio diuina
puidente gra succedunt ut ab eis ultro pascantur tanto
alacri z leto st aio concedenda quanto z ea ipa q cupiunt
si nollent face peti debuerant/ Proinde iux scripta filioz
nroz excellentissimoz regu brunichilde ac nepotis
eius theodorici xenodochio quod i civitate augustudi-
nense a syagrio reverende memorie epo z pdco ex-
cellentissima filia nra regina constructu e cui tu pees
dinosceris huiusmodi privilegia puti auctoritate nre decreto indulsimq
concedimq atqz firmamq statuentes nullu regu antistitu
quorumqz pditu dignitate vel quemqm aliu de hijs q xenodochio
ab eisdem prefatis excellentissimis filijs nris regibz iam donata vel i futuro

a quibuslibet aliis de proprio fuerint iure collata sub quibuslibet etiam occasionibus sive
speciebus minuere vel auferre sive suis usibus applicare vel aliis quasi
piis causis pro suae avaritiae excusatione concedere sed cuncta quae oblata
sunt vel offerri contigerit tam a te quam ab eis qui in tuo officio locoque
successerint perenni tempore illibata et sine inquietudine aliqua volumus possideri
eorum tamen usibus pro quorum sustentatione gubernationeque concessa sunt modis
omnibus profutura. Hoc etiam constituimus ut obeunte abbate atque presbytero
suprascripti xenodochii atque monasterii non alius ibi quacumque obreptionis
astutia ordinetur nisi quem rex eiusdem provinciae cum consensu monachorum
sub timore Dei elegerit ac providerit ordinandum. Hoc quoque capitulo
praesenti subiungimus ut locum avaritiae excludamus nullum de regibus nullum
de sacerdotibus vel quemcumque alium per se suppositam nec personam de ordinatione
eiusdem abbatis vel quibuscumque causis xenodochio ipsi pertinentibus aurum
in animo sive aliqualis speciei commodi cuiuscumque accipere nec eundem abbatem
ordinatoribus suis eam dare praesumere. Ne hac occasione ea quae a fidelibus
piis locis offeruntur aut iam oblata sunt consumantur. Et quoniam multae occasiones
et deceptiones religiosarum personarum a pravis illicite et Deo hominibus ex-
quiruntur abbatem atque presbyterum praedicti xenodochii nos privandum de-
ponendumque esse censemus nisi causa spiritualis criminis exegerit. Nunc vero etiam
ut si qua contra hunc querela surrexerit non solus episcopus civitatis Augustiduni-
ensis eam examinet sed adhibitis et sex aliis coepiscopis suis sub-
tili hoc investigatione perquirat quatenus cunctis concorditer iudicantibus
canonicis districtionis censura aut reum ferire aut innocentem possit
absolvere. Simili quoque definitione nostro desiderio ut nequis eorum qui eidem
xenodochio atque monasterio abbas aut presbyter fuerit ordinatus ad episcopatus
officium quacumque obreptione sit ausus accedere ne rebus xenodochii
minus erogatione consumptis gravissima egestatis necessitate pauperibus
ac peregrinis illic receptis exinde detrimentis generetur. Episcopum vero tol-
lendi de eodem loco monachum ad ecclesiasticum ordinem promovendum vel pro
alia quacumque causa sine consensu abbatis atque presbyteri huius licentia
prohibemus neque huius rei usque ad hoc usurpatio perducatur ut loca quae
ad inquisitionem hominum construenda sunt ablatione destituantur.
Haec omnia quae huius praecepti pagina continet tam tibi quam cunctis
qui in eo quo es ordine locoque successerint vel eis quorum interest
potuerint in perpetuum servanda decernimus. Si quis vero regum
sacerdotum iudicum atque saecularium personarum hanc constitutionis
nostrae paginam agnoscens contra eam venire temptaverit potestatis honoris-
que sui dignitate careat reumque se divino existere de perpetrata iniqui-
tate cognoscat. Et nisi vel ea quae ab illo sunt male ablata
restituerit vel digna paenitentia illicite acta defleverit a sacratissimo
corpore ac sanguine Domini redemptoris nostri Ihesu Christi alienus fiat
atque in aeterno examine districtae ultioni subiaceat. Cunctis autem
eidem loco iusta servantibus sit pax domini nostri Ihesu Christi quatenus et hic
fructum bonae actionis recipiant et apud districtum iudicem praemia aeternae pacis
inveniant.

Gregorius Talasie Abbatisse. potificalibus st 236

Nudo ad ea que catholicorum regum corda/ mentes provocata Ita ardenti desiderio divina fruemente gratia succendunt. Iam est primo scripta est/ iure electionis in persona 237

Excellentie vestre ibi abbatis quod valde nobis placuit indicatam Cuius sicut indicium nostri distinctione optinuit ad ecclesie gubernatorem virum quesistis vigilantem atque sollicitum et divine scripture sententia quod maxime in sacerdotibus eligendis est institutum, Sed quia tantis sic eadem proponendus ut dum ipse extrinsecus proficiat intrinsecus non decrescat, quietem ipsius turbare non possumus ne cum eum ad altiora producimus more illum scripto submissum in fluctibus compellamus, persona non tantis dyaconi presbiteri quia omnino nobis ignota est, Roma nobis tamen fuit vestre quemadmodum xenodochium cui prefuerat gubernasset ex minimis qualis esse possit in maioribus noscemus, Sed quid nobis scriptorum nostrorum portitores viderint ab ipsis addiscitis, hunc autem presbiterum dare omnino nobis excellentia vestra sciat esse difficile quia pro earum nobis necessitas ad ordinanda alia loca pastoribus destituta non leviter angustat, Et ideo quia dominum timere et amare vos nobis novimus hunc vestrum primitus tante salutationis alloquium premittentes hortamur ut sicut decet tanta diligentia quod investigatione scrutari intrinsecus de vita moribus actu quod prefati dyaconi decatis et si eum ad ecclesie assumere regimen agnoscitis vestra adhortatione omnibus in eo consentiat, Si autem aliud invenerit sollicitudo indicium et eum pastoralem curam efficaciter administrare non posse consideratis. agendum est cum omnibus concordi ut alius qui aptus inventus fuit de ecclesia ipsa possit eligi. Venientes tamen dyaconus qui iam electus est quem et quia eligendus est is qui deo placuit ordinetur, Enimvero si in ecclesia illa nec de presbiteris nec dyaconibus sive reliquo clero huiusmodi inveniri potuerit, ut de alia ecclesia talem ordinandum eligere festinetis antistitem qui vigilanti sollicitudine exterioribus corporum utilitatibus et sacerdotali adhortatione animabus valeat et in sancta utilitate reperiri, Sive quia hac in causa possit esse dilatio et periculum sic faciat ut unus de clericis aptus existat, hortandus est clerus et populus ut eis qui ad nos venerint sua decreta mittere mandent quibus hic heant eligendi licentiam nobis quod hoc ipsum apicibus suis roborati ipsius subscriptionibus innotescat, ut si nullus hic inveniri potuerit sine difficultate aliqua cooperante gratia conservet, Credimus tamen nobis non utiliter compulsi loquimur sed utiliter compulsi, quia quantum minime est indicium de suis 238 nolumus ut decant hunc pastorem

Gregorius pastasio episcopo Neapolim 238

Qui sincera intentione extraneos ad veram religionem et ad fidem cupiunt rectam adducere blandimentis debent non asperitatibus studere Ne quorum mentem reddita a plano ratio potuit provocatio pellat procul adversitas Nam quicumque aliter agunt et eos hoc sub velamine a consueta ritus sui volunt cultura suspendere

Iudei dulcibus st' ad fidem inducendi

i. Iudei in suis cerimoniis non sunt impediendi

suas illic mancipari qui dispersi tuas attende. Iudei siquidem neapolim
habitantes questi nobis sunt asserentes quod quidam eos a quibusdam feriarum
suarum solempnitatibus irracionabiliter nitantur arcere ne illis sit licitum
festivitatum suarum solempnia colere sicut eis nunc usque et parentibus eorum
longis retro temporibus licuit observare vel colere. Quod si ita veritas se habet
supervacue rei videntur operam adhibere. Nam quid utilitatis est quando et
si contra longum usum fuerint vetiti ad fidem illis et conversionem nil proficiat.
Aut cur iudeis qualiter cerimonias colere debeant regulas ponimus
si per hoc eos lucrari non possumus. Agendum ergo est ut potius racione et
mansuetudine provocati sequi nos velint non fugere ut eis ex eorum
codicibus ostendentes que dicimus ad sinum matris ecclesie deo possimus
adiuvante convertere. Itaque fraternitas tua eos monitis quidem prout
potuerit deo adiuvante ad convertendum accendat et de suis illos
solempnitatibus inquietari denuo non permittat sed omnes festivitates ferias
que suas sicut hactenus tam ipsi quam parentes eorum per longa colentes vetusta
tempora tenuerunt liberam habeant observandi celebrandique licenciam.

Gregorius Barbaro episcopo. antistitis cuius dilacio pa-

2x Obitu victoris panormitane civitatis / tecie ecclesiam presentis visitatoris
destitute esse fraternitati tue operam solempniter delegamus quam
ita te convenit exhibere ut nichil de provectionibus clericorum reddituum
ornatu ministeriis vel quicquid illud est et primo ecclesie a quoquam presumatur
esse. Et ideo dileccio tua ad predictam ecclesiam ire properabit et assi-
duis adhortacionibus clerum plebemque eiusdem ecclesie ammonere festinet
et remoto studio eorum quod consensu tale ibi perficiendum expectant
sacerdotem qui et tanto ministerio dignus valeat reperiri et a venerandis
canonibus nullatenus respuatur. Cui dum fuerit postulatus cum sol-
lempnitate decreti omnium subscripcionibus roborati et dileccionis tue
testimonio litterarum ad nos sacrandus occurrat. Commonentes et
fraternitatem tuam ut nullum de altera eligi permittat ecclesia nisi forte inter
clericos ipsius civitatis in qua visitacionis impendis officium nullus ad episcopatum
dignus quod evenire non credimus potuerit inveniri. Prevideat
omnino ne ad eiusdem conversacionis minus laice persone aspirare
presumant et tu periculum cordis tui quod absit incurras.

Gregorius clero et plebi constitutis panormo 2 x o

2xi Vestri antistitis obitu cognoscentes ecclesie nobis fuit
destitute esse visitacionem fratri et coepiscopo nostro barbaro
solempniter delegare. Cui dedimus in mandatis ut nichil de provec-
tionibus clericorum redditu ornatu ministeriis vel a quoquam usurpari
paciatur. Cui vos assiduis adhortacionibus convenit obedire et
remoto strepitu uno eodem quod consensu talem vobis perficiendum
expetite sacerdotem qui et a venerandis canonibus nullatenus discrepet
vel et tanto ministerio dignus valeat reperiri et quando dum fuerit postulatus

cum solempnitate decreti. ka 6

Gregorius Passivo episcopo Firme petitoria nobis insinuatione 282

Proculus diaconus ecclesiae Asculanae suggessit in fundo Gres-
siano iuris sui oratorium se pro sua devotione fundasse quod in
honore sancti Savini martyris desiderat consecrari. Et ideo fraternitas tua si in tua
provincia memorata constructio iuris consistit et nullum corpus constat
ibidem humatum, percepta primitus donatione legitima id est [illegible]
una, boves par unum, [illegible] capita V, oves et capras
capita XX in fundo Gressiano ubi ipsum oratorium fundatum [illegible]
ipsius fundi proprii integro [illegible] gestis
municipalibus allegata et cetera sicut mos est. Mense decembri in- 283
dictione VI. Gregorius Iohanni subdiacono Ravennati

Lator praesentium Iohannes frater et coepiscopus noster aliqua nobis de causis
ecclesiae suae dato capitulari nostris intimasse cognoscitur
culpanda a nobis experientia tua fuerat si ad te prolata hactenus
indefinita remansissent. Sed inquirentes agnovimus quod ad notitiam
tuam nunc sit perducta [illegible] quod nobis capitulari porrectum est
hiis fecimus subter adnecti. Atque ita cunctis ac discussis
[illegible] apud te esse ut suggestum est manifesta patuerint fratrem et
coepiscopum nostrum [illegible] adire te volumus eumque modis omnibus
adhortari ut hiis quorum interest in [illegible] negotiis ecclesiae
ipsius esse dinoscitur debeat deputare qui cum presbiteris omnibus cum p-
[illegible] de hiis quae fiunt ecclesiasticae interesse debeant tranquillitate
decidere. Si vero electi [illegible] experientia tua [illegible]
esse iudicium et quicquid cognitorum inter eos fuerit sententia definitum
te debeat exequente compleri ne diutinis protractionibus dilata
paupertas ecclesiae ipsius dinoscitur [illegible] dispendiis
ingravet. Indicavit et nobis quod quidam ex parvulis episcopi Ansu-
[illegible] in [illegible] ipsius oratorium constructum eumque sine praecepti
auctoritate quod mos est praesumpsit dedicare, missas quoque illic publicas ce-
lebrare non metuit. Quam rem tu summa cum celeritate ac districtione
[illegible] emendare ut ulterius tale aliquid attemptare penitus [illegible]
[illegible] in competenti parte repereris esse constructum hinc pro[illegible] te
volumus episcopo si res ut [illegible] se habere constiterit sine mora
aliquatenus reformare. Item Clero et plebi et 284
ordini consistenti Tauritanis

Vestri antistitis obitum cognoscentes curae nobis fuit
destitutae ecclesiae visitationis [illegible] statim superius
Gregorius Venantio et Stephano episcopis 285

Obitum Paulini Tauritanensis ecclesiae [illegible] et illius Tauritanae
ecclesiae antistitum [illegible] relatio patefecit. Curae [illegible] visitationibus
destitutarum ecclesiarum fraternitati tuae operam sollempniter delegamus
qua [illegible] exhibeat ut [illegible] clerorum redditu [illegible]

ministris qz ut q q i e i prio capad cctar a quoqm aliq psumat
Et io dilco tua ad pdcas eccas yre pperabit, z assidue ad
hortacoibz clerum plebemqz earudem ecclesiarum amonere festinet
ut remoto studio vno eodemqz consensu tales sibi pficiendos expe
tant sacerdotes qui z tanto ministerio digni valeant reperiri z a ve
nerandis canonibz nullatenus respuantur, Qui dum fuerint pos
tulati cum solempnitate decreti omnium subscriptoibz roborati z
dilcois tue z testimonio litterarum ad nos sacrandi occurrant, Ad
monentes z fraternitatem tuam ut nullum de altero eligi pmittatur ecclia nisi
forte inter clericos earundem ciuitatum in quibus visitacois impendis
officium nullus ad epatum dignus quod euenire non credimus potuerit
inueniri, prius quam omnia ne ad eclesiasticos conuersacoibus militantibus laici
pue aspirare psumant, z tu piculum ordinibus tui quod absit
incurras (Gregorius leoni Secundino Johanni dono lucido
Treniano epis Sicilie
286 Sicut nos nobis inuicem
spiritualia p aplorum oronum amonemur impertiri suffragia
ita i hiis que nobis iniuncti regiminis p dispensacoem vrum paupum
deo p nobis fuerint auctore disposita sacerdotalia dignum est
solaciano decere, latorem siquidem pntium adriamum cartularium
nrum ad regendum ecclesie nre patrimonium siracusanarum vz pcium
dirigentes fraternitati vestro duximus comendandum vt i quo usus
exigit vra solacia confratres qtenus dum ad agendum p nos
corporalibz z ad facilitatem explendi qz cupiat spiritualibz oronum
fuerit fultus auxiliis psperre ad que ei a nobis iniuncta sunt deo
quoque valeat cooperante pficere vos metipsos autem ita ante
conspectum omnipotentis dni i bonis opibus debetis exhibere ut
inueniri i vra actoe nequeat quod ille deo iudice puniri vel
quolibet homine insidiante valeat accusari (Nam eidem pfato
cartulario nro iniunximus ut si qua de reuerentissimis vris
epis inordinate acta cognouerit, pus quidem secreta ac
modesta adhortacoe ipse corripiat q si emendata non
fuerint nobis celeriter innotescat, P relatum nobis est memorie
decessoris mei tpibus p fratrem dei dyaconem qui tunc ibi erat
deputatum ut sacerdotes p diuersas
patrimonii curam gessit fuisse depositum ut sacerdotes p diuersas
vras dyoceseos constituti quouis ad consignandos infantes
egrediuntur ultra modum grauari minime debuissent, Summa enim
pfixa fuerat nobis ut audio consuetudinibz que ab eisdem
sacerdotibz p labore clericorum dari debuisset, atqz hoc qz tunc
placuit sicut nunc dicitur minime custoditur, vrm fraternitatem ei moneri
amonendo ut subiectis vris grauibus non studeatis existere sz si quis
grauamina tempestas qz nec ab eo q iste definitum est deflectere
debuisset Et i futura enim z i pnti nobis inita pspiritis si eos q
nobis cmissi sunt sine grauamine seruatis / Gregorius lucino

Subditi
vel se
grauandi

Glorie vestre scripta suscipientes legenda letus aperui sed tristicie velata 276
repletum In eis quippe dicebatur quod pudoris causa fuit ut nos
ea que dicenda erat tempore longo tacuisset et certum est quod nimis amator
qui adhuc erubescit Atque ideo contristatus sum quia me a vobis
comprimimus quem estimaverim amari In hoc autem valde me continentes
si incedibus tantum assidue providendas studiose requiritis Nec dubium
esse verecundie et de elemosinis importune dicere que constat Nam
res suas sed ad dispensandum res pauperum habere De causa itaque
incedibus apud episcopum libere agere debuistis et si meum animum qualibus in
amore vestro existeret nescitis pro quo quamvis et nos omnem gloriam vestram
diligimus et dispensatoris locum in rebus sicut scitis pauperum tenemus
vestra fateor verecundia valde attabescit fuit Verum in tot ubi
increpando insequor ut hanc a corde vestro funditus repellatis et
in incedibus causis magnum solacium vestre provisionis habeamus Monasterium
itaque vestrum quod a vobis in cathanensi urbe constructum est per adriam
notarium et rectorem patrimonii emissa percepti pagina decre-
vimus solidos dari deputavimus quos petimus sine iniuria
suscipi quia non hec vobis nostra oblatio sed sancti petri apostolorum principis
beneficio offertur Mense Januarii Indictione vi Gregorius Theoctistae 278

Fraternitate tua indicante didicimus quod tua Episcopo Tarentino
tarentina in qua preest dilectissimus fraternitatis ecclesie sancte marie bap-
tisterium te noviter construxisse Et ideo frater karissime pueri ancille sus-
cepta tui desiderii complebis effectum per sacrum lavacrum peccatorum
illic macule deleantur Gregorius Paschali consolanti Si- 279
cilie

Epistolam magnitudinis vestre latorem presentium
desideranter suscepimus Et licet tempora destitute pecunie in medio
rebus data defluxerint petitionem tamen vestram nos diu nos contesta-
dam Hadriano itaque cartulario nostro qui illic ad regendum
esse vestre petitionem direximus de presenti immiscimus que nobis
expedire loqui debeat ut in nullo aliquo negligatur utilitas
et postulatio vestra sortiatur effectum Ergo ago plus de animi vestre
salute quam de terrenarum utilitate debetis esse solliciti salutantes
paterno affectu hortamur ut in eis omnem tribulationis oppressa
corde dum non invenietur ne per amissionem rerum et anime sequatur
dispendia Nil de presentibus actibus nil cum peccato verecundie qui facultates
festinetis acquirere Sed sponsum et redemptorem nostrum in mente habentes
qui considerationis in se non desistit tollerabiliter quod pertulisset incommo-
da sustinete Erigite animos tribulationibus vires non opprimat
adversa seculi pacientia superet pompam mundi mens sancta despi-
ciat Actionem vestram ad ea que dei sunt occupet Considerantes quam
nullum quaequam casibus subiacet quod quod fine concluditur et cor se
nimis ubi quicquid evenerit non affligat Sed studeat contubio
dei protectione vestre confidat qui et non habita donat amissa
reparat et reparata custodit potens enim si nobis mandatorum suorum
via ambulare cognoverit et hic illata dampna multiplicia compen-
satione sarcire et vitam vobis concedere in futuro ad summum petenda eterna
concedere

Gregorius Rusticiane patricie — de nomine cuius nobis est de

270 Quotiens de urbe regia ad nos, tociens vestri sospitatem requirimus
Sed praepositis meis facientibus et ipse audio quod me pudet audire
qui in tanta teneritudine atque debilitate adhuc in nobis reservat podagre do-
loribus excrescere. Sed oro omnipotentem dominum qui omnia quae in vita corporis
aguntur ad salutem anime dirigant. Flagella temporalia eterna nobis
nō quiete proveniunt, et per eos dolores qui cum fine sunt gaudia nobis sine
fine concedat. Ego autem in tanto gemitu et occupationibus vivo ut
ad dies agonie pervenisse peniteat, sola quoque mihi consolatione sit
mortis expectatio, unde peto ut pro me orare debeatis quatenus de hoc
carcere citius educar, ne tantis laboribus diutius torquear. Sorore
medico quedam hic nomine beatorum qui quia tamen sanctos pedatores dici
multi venisse, et multa quoque omnibus agere, maxime autem quia excellentie
vestre homines et nobilissimarum neptum vestrarum quia respublicas quaeres.
Et nos quidem non possumus agendo permittimus, sed utilitatibus publicis
possumus obviare. Vos ergo apud piissimum principem sicut potestis agite
ut ei agere penitus concedat, ita cum omni strepitu utilitas publica
agitur ut ad magnum ei compendium quod repetere videtur. Dulcissimum
filium meum dominum stratagium mea pro me salutatione que omnipotens
deus et nobis quam mutat nos quam ipse de sua gratia et de vita illius con-
solet. De reversione autem vestra quid scribere debeo qui quantum ea
m desiderium scitis. Sed dum tamen obligationes aspicio in te desperatione
Atque tantorum omnium expecto ut ubicumque estis ubicumque fueritis sue
nos dextere extensione protegat atque a malis omnibus custodiet.

Gregorius Notario Constantinopolim

271 Ea que nobis experiencia tua de Iohanne Ravennati clericorum
indicat facere ideo distulimus quia in absentia de qualitate pe-
nitentie non possumus. Sed hortamur ut ad nos venire festinet
quatenus in presenti moribus et penitentia eius subtiliter addiscentes quod de hiis
que petit fieri debeat sine dubietate aliquatenus disponamus.

Gregorius philippo Episcopo

272 Suscepi epistolas dilectionis tue in quibus mihi innotescere curavit quia
vir venerabilis Andreas presbiter de hac luce migravit.
De cuius erepcione gavisus sum, et ad ea que ipse appetit gaudia
etiam pervenit. De solidis vero qui pro faciendo xenodochio a fi-
lio nostro probo abbate relictis velletis sunt, hic quod delibatum fuerat
ne fieri debuisset immutari non potui. Sed bene tamen pecunia sanctitati
vestre l solidos transmisi. Vos itaque pro me sicut credo quia facitis
omnibus orate, ut de presentis vite pelago me omnipotens deus sua manu
empyoly eripiat atque requiescere in eterne vite littore concedat. Quibus
enim hic gladiorum oppressiones et tantorum tumultus patior, sed si me
diligitis orando iuvate, quatenus orationis vestre intercessionibus senciam
et amplius in tot malis atque perturbationibus non affligar. Omnipotens
deus nos sua manu protegat, et perveniendi tum nobis ad celestia
bona concedat. Theneris martii Indictione vii Gregorius Ari

273 Pervenit ad nos thennio subdiacono Campanie

fratrem et coepiscopum nostrum pastasium ita desidem negligentemque in cunctis
existere ut in nullo quod episcopus agnoscatur adeo ut neque ecclesia ipsius neque
monasteria sive filii vel oppressi pauperes eius circa se dilectionis
studium sentiant nec aliquam supplicantibus vel in quoquam iustum est opem
defensionis accomodet. Et adhuc quod dici est gravius consilia
sapientium et recta suadentium nulla patiatur voce suscipere ut quod per se
neque attendere ab alio saltem possit addiscere. Sed verbis que ad
pastoris curam pertinent pretermissis ad fabricandas naves toto se
studio inutiliter occupare, unde sicut fertur contigit quadringentos
ad hoc iam solidos perdidisse, hoc quoque eius culpis adiungitur
quod ita cottidie de episcopio cum uno aut duobus clericis suis ad mare
descendere ut et apud suos in fabula sit, et extraneis vilis atque de-
spicabilis videatur ut nullum in se habeat episcopalis honoris vel reverencie indicium,
quod si ita est non sine culpa tua esse cognoscas qui eum obiurgare
atque cohercere ut dignum est distulisti, Experientia ergo hoc totum nostra sibi persona
reprobat. Si iam ad sacerdotale officium pertinendo probatur ob plurium
volumus ut eum coram aliis sacerdotibus vel quibusdam de filiis suis
nobilibus contestando debeas ac hortari ut vicio corporis expresso
deses esse non debeat, sed in ecclesie ac monasteriorum cura sit vigilandus
paterna filiis suis caritate exhibeat in defensione pauperum cum
districtione in quoquam iusticia suaserit sit erectus consilia sapientum
libenter suscipiat, quatenus et civitas ipsa eius per hanc sollicitudinem con-
soletur, et ipse desidie sue culpas valeat operire, Si vero quod non
credimus post hanc adhortacionem vestram solito adhuc moribus ne-
gligens esse temptaverit, ad nos eum omnibus omnibus transmittendum
ut hic positus discere possit quod vel qualiter secundum dei timorem agere
conveniat sacerdotem/ Gregorius mariniano episcopo ravenne 272

Multa nos frater karissime cogit infirmitas, ex qui si sani essemus
iure reprehensibiles videremur. Sed quia aliud sustinemus in hoc
fragili corpore positi non valemus nisi quod languoribus humanis
erubescere quod imposuit necessitas non debemus. Et ideo quia ruptionem
sanguinis pacientibus medici requiem omnibus dicunt esse convenien-
tem, fraternitatem tuam hortamur affatibus ut reducentes ad ani-
mum ea que de consuetudine ipsa esse solita sustinere regimini ad laborem
venire minime imponat, Si autem deo miserante melioratam se esse
atque virtute sua sufficere posse cognoscit saltem aliquibus in ebdomada
requiem permittimus. Sed et te pro omnibus studere convenit ut ex
aspiracionem sentire non debeas nec consuetudo quam modo levior et quasi sus-
pensa creditur per exacerbacionem peiorum inveniens senciatur/ 273

Gregorius Anthemio Subdyacono Campanie.

Quoties de fratribus coepiscopis quoque nostris audimus que et ipsos
reprehensibiles ostendere et nos tristiam valeat generare de corum
nos emendacione non mediocriter cogit necessitas cogitare. Ita ergo

Officium episcopi

nunciatum nobis est Campanie episcopos ita negligentes existere ut in meorem
honoris sui gremio nec erga ecclesias nec erga filios suos paterne vigilan-
tiam exhibeant ut monasteriorum sollicitudinem curam gerant seu in appressorum
seu pauperum tuicionem impendant. Ideo quia hec a nobis percepimus ut
cum ad te convenerint ex nostro illos mandato districte commoneas quatenus
desides ulterius esse non debeant, sed sacerdotale se habere zelum et sollicitudinis
ope doceant, atque ita in hiis que eos iuste sunt dum agere convenit vigi-
lantes existant, ut nec nos decetero nimium domino exasperet.
Si quem vero eorum post hanc negligentem recognoveris ad nos eum sine
aliqua excusatione transmittere ut qui sit qui nolle ab hiis que repre-
hensibilia et valde vituperanda sunt corrigi regulari se valeat
districtione sentiat. Gregorius Johanni episcopo Siracusano.

276 Quorundam ad nos relacione pervenit Cosmam qui ex monacho
monasterii sancte Lucie a decessore nostro venerande memorie Maxi-
miano in ecclesia Syracusana factus subdiaconus atque a nobis postea
in possessione que Juliana vocatur presbiter dicitur ordinatus ita ut nimia
tristicia et loci qualitate nolentes afflictum ut in tanta pena existit
et correctionis sue fuge querat auxilium. Et ideo quia tales erga subditos
nostros decrevimus existere quales nos si fuissemus subditi nostros voluissemus
esse prepositos, magne benignitatis est sicut in ecclesia ubi subdiaconatus est
functus officio fraternitas vestra reducere atque illic presbiterum voluit constituere
cardinalem, quod et facere quantum arbitramur debebit si tamen est
qui iuste contra ipsos animos nostros exasperet. Si vero alia culpa est,
sub nos celerius fraternitas vestra ut scire possimus insinuet.
Mensis aprilis indictione Mensis may indictione VI. Gregorius
episcopo Mediolanensi

277 Frater et coepiscopus noster Theodorus
multa quidem se contra iusticiam atque permissionem tue fraternitatis perpeti
queritur que nos non facile duximus credenda. Sed quia hec relinquere sine
inquisicione non possumus fraternitati et coepiscopo nostro Venancio eius causam de-
putavimus ventilandam ut subtiliter ipse cognoscat nobis quod re-
nunciet. Tua itaque fraternitas eundem episcopum cum defensore ecclesie sine
sub festinatione ad predictum fratrem dirigat ut nobis eius negocii cognita
veritate sub ipse celerius certiores reddat. Gregorius Foce imperatori
Augusto

278 Gloria in excelsis deo qui iuxta quod scriptum est mutat tempora
et transfert regna. Et quia hec cunctis innotuit qui per prophetam suum
loqui dignatus est dicens: Quia dominator excelsus in regno hominum et cui
voluerit ipse dat illud. In omnipotentis quippe dei incomprehensibili dispensacione
alterna vite mortalis moderamina, et aliquando cum multorum peccata ferienda
sunt unus erigitur per cuius duriciam tribulationis iugo subditorum colla
deprimantur, quod in nostra diuturna afflictione probavimus. Aliquando vero cum
misericors deus multorum corda sua decrevit consolacione
reficere unum ad regiminis culmen provehit et per eius misericordie viscera in
cunctorum mentibus exultationis sue graciam infundit. De qua exulta-
cionis habundancia roborari nos citius credimus qui benignitatem vestre piet-

Deus dat reges pro consolacione vel tribulacione

ad imperiale fastigium provexisse gaudemus. Laetentur caeli et exultet terra et de benignis vestris actibus universae reipublicae populus nunc usque vehementer afflictus hylarescat. Comprimantur ergo vestrae dominationis superbae mentes hostium. Releventur vestra misericordia contriti ac depressi animi subditorum, atque caelestis gratiae virtus vos terribiles faciat hostibus, pietas subditis benignos. Quiescat felicissimis temporibus vestris universa respublica, praeda sub causarum ymagine pacis proda(?). Cessent testamentorum insidiae, donationum gratiae violenter exactae. Redeat cunctis in rebus propriis secura possessio, ut sine timore habere se gaudeant quae non sunt eis fraudibus adquisita. Reformetur iam singulis sub iugo pii imperii libertas sua. Hoc namque inter reges gentium et reipublicae imperatores distat, quod reges gentium domini servorum sunt, imperatores vero reipublicae domini liberorum. Sed melius haec orando quam suggerendo dicimus. Omnipotens Deus in cuncta cogitationis et operis cor vestrae pietatis sub sua manu teneat, et quaeque iuste quaeque clementer agenda sunt inhabitator vestri pectoris spiritus benigne disponat, ut a temporali regno vestra clementia post multorum annorum curricula ad caelestia regna perducat. — Deus fiat reges tiles(?) [illegible] — 279

Mense Iunii indictione VI. Gregorius Eusebie patricie.

Etsi occupata mens vestra diversis fortasse vitae huius tumultuosis implicationibus nos per epistolas suas visitare postponit, nunquam tamen est adversa filiorum corda dulcissima caritate persequi eaque ad benignitatem animi et admonendo revocare. Unde nunc debitum salutationis alloquium solvens hortor ut vestra excellentia a cunctis illius supervacuis tumultibus animum avertat, plusque ea quae sunt animae quam quae sunt corporis cogitet, transitoria esse omnia perpendat. Ventura iudicii examina tremenda cum metu et lacrimis quotidie sine cessatione consideret, illumque diem quo perturbata sunt omnia cum timore ad animum reducat. Omnipotens autem Deus haec vestris cogitationibus aspiratorem sui spiritus infundat, nosque et hic cum nobilissimo coniuge tranquille vivere et de domini Strategii salute gaudere faciat atque post longa tempora ad aeterna praemia pervenire concedat. — Iudicii dies timendus est

Gregorius Smaragdo patricio exarcho. — 260

Olim nos vestrae excellentissime fili quo desiderio quave contentione cum pro admonenda Dei ecclesia in Hystriae partibus zelo redemptoris nostri et amore mercedis studiis vestri fervor exstitit. Ut ita sit ea quae nobis de illis nuper partibus nuntiata ad vestram non destitimus perferre notitiam. Firminus siquidem frater et coepiscopus noster Tergestinae antistes civitatis cum adiuvante vestrae excellentiae salubri consilio a scismate quo inhaeserat resipiscens atque ad unitatem matris ecclesiae rediens nos in epistolis confirmatus, quibus innuit quod agnoverat sinum matris ecclesiae fortiter animo fixus ac stabilis permanet. Quo audito Severus gradicensis episcopus caput scismatis cum diversis suis coepiscopis si posset suasionibus a bono retinere proposito. Quod dum suffragio auctoritatis dominicae minime valuisset, seditionem illi suorum timuit

exercitatione non timuit. Cunctanos pro deus in fide et corpus firmius ex eadem
inmissione protulit plenius illic ac variis cintino potitis agnoscitur. Diuinis
itaque excellencie uestre iussionibus hiis qui in hystrie partibus locum uestrum
deo auctore nostrum districtius inhibete, ceterus in tempore domini firmiores
ab illatis debeant defensare molestijs, et quiete illius multis ad
imitandum profuturam moris omnibus perurare ut hec uiua prouisio et quisque
sit optata securitas et actio apta sequentium. Excellenciam quapropter
uestram pro nostro salutantes affectu petimus ut zelum uestrum in hac causa olim
exhibitum maior uehemencius feruor incandeat tanto quod eorum se hostes
dei prouidentes defensores quod recipiant quantum apud deum preciosior est
anima quam defensio corporalis. Extimet nos quod demos ipsa que in uos
uiget fidei uirtudo sed integret nostris temporibus scissum corpus ecclesie hec
in hac causa retributorem uestri operis uirtutis ac integritatis actore. De
diuina namque misericordie confidimus quod tanto exercitiores hostes uestri
ualenciores uos eorum se reperiret quanto uos inimici uere fidei diuino
in se sentiunt amore terribiles. post ad massatillanem epistolam misimus si
pace que ab excellencia uestra in xxx^ta diebus facta est custodiret
et respondit eam se seruaturum si tamen ipsi a uicinis partibus fuerint custodita
homines autem illos quos tenuerat omnes cum rebus suis relaxauit
sed occisis hominibus suis ualde dolet atque uos uehementer suspectos esse.
Quia sicut deus auctat locum inuenit et in pace cum non est dubium exercis
suum. Ad pisanos autem hominem nostrum dudum quale debuimus et quo
debuimus transmisimus sed obtinere nil potuit, unde et dromones
eorum iam parati ad egrediendum nunciata sunt. Greg. Pantha
leoni Notario 260
261 Experiencia tua quod ultra
equale apud sacratissimum corpus beati petri apostoli insinuandum prouidit
mediocre est, unde nos quoque secum ei discussionis causam in presentia partis
seruatus fane commisimus. Adiuro ergo te fide tua et corpore beati petri apostoli
timore sed ante oculos habere atque ita agere ut neque ab hominibus in presenti
uita neque ab omnipotenti deo in extremo iudicio ualeas reprehendi.
Salerio siquidem cartulario nostro narrante cognouimus quod modium
cum quo colonis ecclesie frumenta dare compellebantur uiginti et quinque
sextariorum inueniri. Quem omnino execrati sumus atque eandem dis-
ceptationis causam te tarde fecisse doluimus. Quia non eundem modium
iussionis causam te fregisse et iustum fecisse commemoras gauisi sumus. sed quia predicti
cartularius summam que nobis indicare studuit quod de fraudibus con-
ductorum apud experienciam tuam iam de duobus territorijs est collectum
sicut te studiose fecisse fracto iniusto modio gaudemus quia in
futuro nobis ita et de preteritis partibus cogitamus ne si ea que fraudulenter
conductores a rusticis abstulerunt ad nos peruenerint peccata que ab
ipsis perpetrata sunt ad nos trahantur. Ideo uolumus cum omni fide ac
puritate considerato timore omnipotentis dei reducta ad memoriam dis-
trictione beati petri apostoli per unamquamque massa colonos pauperes et indigentes

experiencia tua describere atque ex eis pecuniis que in fraudibus sunt invente
vaccas oves porcos que comparare et singulis colonis pauperibus distri
buere quod facere cum consilio viri reverentissimi domini Iohannis episcopi atque
Adriani cartularii et utrorum volumus. Si autem nec vestro consilium fuerit est
filius meus dominus Iulianus quod adhibendum ita ut nequaquam aliquis agnoscat sed
quod scarietum sit vos et ad nos pertractate utrum in auro an etiam in pecuniis
eisdem colonis pauperibus dari eadem conveniat. Quos quidem iniuste
steterit prius descriptionis sicut predixi facito et pro minori singulis unius
qualitate sue paupertatis distribuere stude. Ego enim sicut magister gentium
testatur hec omnia et stercora deduco ut pecunias sed intende quo. Ita ergo age ut
in die iudicii de eadem cum heredibus que experiencie tue commissa est
infirmorum que feceris ovibus. Quod si pure et fideliter ac strenue egeris
et omnipotentis filiis tuis recipies et pro minori retribucionem plenariam in eterni iudicis
examine habebis. Gregorius Catulo romano et mutant 262
Pervenit ad nos quod qui in sacris sunt ordine constituti in territorio
inversimo cum mulieribus extraneis habitent quod quia grave et valde est
inderetis opto defendi sapientie ut eos debeat adhortari quibus si
ita est neque corpore cum extraneis mulieribus de cetero audeat habitare. Qui si
forte adhortationem eius neglexerint hoc quoque eis imponimus ut ad
noticiam fratris et coepiscopi nostri Crisanti illos producere debeat quatinus ab
ipso illum corrigantur. Quem eius autem predictus defensor hic studeat emen
dare. Et ideo magnitudo vestra in hoc capitulo sicut eam decet genuat
atque eundem defensorem habeat in omnibus commendatum ut nobis sollaci
antibus et que ei iniuncta sunt salubriter expleat et in aliis contra vota
laborare non valeat. Gregorius Crisanto episcopo Spoletino 263
Ex quorundam relatione cognovimus sacerdotes territorii nursini
cum extraneis mulieribus commanere, per quam rem valde nos fraternitas
tua constrictos agnoscat que dudum talia sibi cognovit
minime passa est cohercere. Sed optato precipimus defensor ut hec
debeat modis omnibus emendare. Et si quisquam ex eis in tali capitulo con
tumax voluerit apparere ad fraternitatis tue eum debeat cuore iudicium
adducere. Sed fraternitatis tue necesse duximus scribendum ut si quos de sacerdotibus
ad tuam diocesim pertinentes cum extraneis mulieribus cognoverit
habitare vel etiam de quibus audivimus optatum tue renunciaverit sed
ammonitione sacerdotali premissa et si res ita exigit et canonica
adhibens disciplina de cetero emendare festinet quia nos audire
talia nullatenus patimur vere. Sed et presbiterum qui dicitur sive dei respeccu
plurimis molestias erogare ammonens cum ultimam pacem per talibus
fraternitas tua studeat. Qui si te audire noluerit a quo nec eum sus 264
pende ut vel sic incipiat a prius se actibus removere. Mense
Iunii Indictione vii Gregorius Iohanni episcopo Panormitano.
Apostolice sedis benivolentiam provocari fraternitati tue in que panormitane
ecclesie speculatoris suscepisse te constat officium pallii usque pro
videmus concedere. Illius usque temporibus atque eo ordine quo omnes qui in insule Sicilie
sacerdotes

ut decessores tuos usos certo ambigis, id autem admonemus ut apostolicae
sedis reverentia nullius praesumptione turbetur. Tunc enim membrorum gestorum
status integer manet si caput fidei nulla pulset iniuria et canonum
maneat incolumis atque intemerata semper auctoritas. Ut sicut a nobis huius
decorem usum ad sacerdotalis officii honorem accepisse te gaudes
ita et morum atque actuum probitate susceptum adornare contendas officium.
Sic etenim altario ministrare eius decorem conspicimus si ad hunc corporis
habitum mentis quoque tuae bona concordent. Gregorius Foce augusto

Considerare cum gaudiis et magnis actionibus gratiarum libet quantas
267 omnipotenti deo laudes debemus quod remoto iugo tristitiae ad li-
bertatis tempora sub imperiali benignitatis vestrae pietate pervenimus. Nam quod per-
manentem in palacio iuxta antiquam consuetudinem apostolicae sedis dyaconem
vestra serenitas non invenit non hoc meae neglegentiae sed gravissimae necessitatis
fuit, quia dum ministri omnes huius nostrae ecclesiae tam conturbata aspera tempora
cum formidine declinarent atque refugerent nulli eorum poterat imponi
ut ad urbem regiam in palacio permansurus accederet. Sed postquam vestram
clementiam omnipotentis dei gratia disponente ad culmen imperii pervenisse
cognovit, ipsi quoque suadente leticia ad vestra vestigia venire festi-
nant qui illuc accedere valde timuerunt. Sed quia eorum quidam ita
senectute sunt debiles ut laborare vix possint, quidam vero
ecclesiasticis curis vehementer implicantur. Et lator praesentium qui primus
omnium defensor fuit in buono ex longa assiduitate compertus est mihi
fide ac moribus approbatus hunc aptum pietatis vestrae vestigiis estimavi.
Unde eum auctore deo dyaconem feci et sub celeritate trans-
mittere studui qui cuncta quae in his partibus aguntur in tempore oportuno
valeat clementiae vestrae suggerere. Cui rogo ut serenitas vestra
pias aures inclinare dignetur ut tanto nobis celerius valeat
misereri quanto afflictionem nostram verius ex eius relatione cognoverit.
Qualiter enim quattidianis gladiis et quantis longobardorum incur-
sibus ecce iam per xxxv annorum longitudinem premimur nullis ex-
plere suggestionis vocibus valemus. Sed in omnipotenti deo confidimus quia
ea quae coepit consolationis suae bona nobis perficiet. Et qui suscitavit
in republica pios dominos extinguet crudeles inimicos. Sancta
itaque trinitas vitam vestram per tempora custodiat ut de bono vestrae
pietatis quod tarde suscepimus diutius gaudeamus. Gregorius
Leoncie auguste

Quae lingua loqui qui animus co-
266 gitare sufficiat quantas de serenitate vestri imperii omnipotenti deo
gratias debemus quod tam dura longis temporibus pondera cervicibus nostris
amota sunt et imperialis culminis iugum redijt quod libeat portare
subiectis. Reddatur ergo cantus omnium ab ymnidicis angelorum choris
gloria in celo persolvatur, ab hominibus gratiarum actio in terra quia universa
respublica quae multa merores pertulit vulnera iam invenit consolationis
vestrae fomenta. Unde nos necesse est omnipotentis divinitatis clementiam

exorare

ut cor vestre pietatis sua semper dextera teneat, eiusque cogitationes celestis gratie
ope disponat, quatinus tranquillitas vestra tanto verius valeat et subiectos
regere quanto dominatori omnium noverit devotius deservire, in amore catholice fidei
faciat defensores suos quos fecit et benigno opere imperatores
vestros infundat in vestris mentibus zeli sui et mansuetudinem ut pio
semper fervore valeatis et quicquid in deo excedit non multum relinquere
et si qui nos relinquunt parcendo tollerare sed dat nobis in vestra pietate
pulcheria auguste clementia quo pro zelo catholice fidei in sancta syno-
do Helena nova vocata est. Omnipotens deus vestra largiori vobis cum
piissimo domino vivendi spacia concedat ut quo vestra longius vita
extenditur, subditorum omnium consolatio validius confirmetur. Rogare
forsitan debuissem ut ecclesiam beati petri apostoli que nunc usque gravibus
insidiis laboravit, haberet vestra tranquillitas commendatam. Sed scio
quod omnipotentem diligitis non debeo petere quod sponte et benignitate vestre
pietatis exhibetis. Quanto enim plus timetis creatorem omnium tanto potestis
ecclesiam amare cui dictum est: Tu es petrus et super hanc petram edificabo
ecclesiam meam, et porte inferi non prevalebunt adversus eam. Et cui dictum est
Tibi dabo claves regni celorum, quodcumque ligaveris super terram
erit ligatum et in celo, unde nobis dubium non est quam forti amore ad eum
vos stringitis per quem solvi ab omnibus peccatorum nexibus desideratis.
Ipse ergo sit vester custos in omnibus sit vobis protector in terra sit pro vobis inter-
cessor in celo ut per hoc quod nos relevatis diversis ponderibus in vestro imperio sub-
iectos gaudere facitis post multa annorum tempora in celesti regno gaudeatis.

Gregorius Ciriaco patriarche Constantinopolim

Quanta sit pacis virtus sic hinc cognoscite ex voce dominica diligentius intu- 261
entes que ait: Pacem meam do vobis. Ita igitur nos decet di-
lectione persistere ut locum prebere discordie non debeamus. Sed quia in radice
ipsius virtutis aliter non valemus nisi mente et actu humilitatem quam ipse
pacis auctor docuit teneamus. Cum ea caritate qua dignum est fraternitatem
vestram deprecor ut profanum elationis quod animabus semper adversum est cordis pede cal-
cantes perversi superbi quoque vocabuli scandalum auferre domino miserante
festinetis. Nec a pace vestre societatis diversi inveniri possitis. Sed unus
in vobis spiritus una mens una caritas unum in Christo qui sua membra esse
nos voluit sit compago concordie. Nam quam durum quamque indecens
quam crudele quamque a proposito sit sacerdotis, ... pacem in qua
aliis predicat non habere fraternitas vestra consideret et suos de superbia
fratres scandalizare abstineat. Sed hoc magis studeat ut
vane ac superflue elationis auctorem humilitatis queat ense prosternere
quatinus eius nomini invicto suam humilitatem sponsus ecclesie vindicet, et
apte in vobis impleatur quod scriptum est: Templum dei sanctum quod estis
vos. Presentium vero portitorem dilectissimum quem filium Bonifacium
diaconum vobis in omnibus commendamus ut quotiens vestre fraternitatis so-
latia vestre sic decet sentiat. Gregorius Eulogio episcopo Alexandrino

De pace eius fundamentum est humilitas

268 Quadam die dum mecum familiares meos de consuetudinibus ecclesiarum
sanctissimo fuisset exorsus quidam qui in magna civitate Allexandrie medi
cinale erat, tollere se apud sophistam suum huiusmodi prohibuit sed
purius repetere dixit diaconem esse ornatum adicit quod pro pecunia et do
nationes ordinatus fuisset qui eandem consuetudinem in sancta Allexandrina
ecclesia qualis esse fatebatur. Cui ego audiens obstupui et valde
miratus sum quod sanctissimi ac beatissimi viri domini Eulogii lingua quo
tantum multos hereticos ad fidem catholicam revocat ad symoniacam
heresim de sancta Allexandrina ecclesia omnino erasit. Et quibus est quod exhor
tatio ut hoc potius emendare res magna et admira doctrina eius, hoc si
emendatione reliquit his per absolutionem animi vestri atque per augustio
intendibit ut ante tremendi iudicis conspectum in omnibus perfecta sit opera
festinare debetis symoniacam heresim que prima in ecclesia exorta est
de sanctissima sede vestra quam omnino funditus evellere atque eradicare propter
hoc enim contingit ut ecclesiasticorum ordines plurimis cadere quod promovendo per
videre per actibus sed pro precio ad eosdem ordinem adducuntur. Sicut mores
vita et non pecunia quaerunt ad ordinationum proficere indigere non veniunt
Et tanto nobis incipiet tutius actione quanto boni sunt qui adducti
ad sacros ordines fuerint, de quorum lucris studuerint cogitatio.

Gregorius Eulogio episcopo Allexandrino

269 Magnas omnipotenti Deo gratias reddimus quod in omnibus cordibus exprimitur
dulcis sit sapor caritatis cum plene quod scriptum est Sicut aqua frigi
da sitienti sic nuntius bonus de terra longinqua. Dum enim hiis temporibus Bo
nifacii cartularii iusalis mei qui in urbe regia demoratur vo
homines meae scripta turbarent quod dicebant dulcissimam atque suavis
sitatem manum defunctam carpere linus pertulisse. Ex quibus scriptis
gravi merore percussus et subito tanto rerum ac redemptoris nostri gratia
prosperante beatitudinis vestre suscepi epistolam et sanos vos de ea cognovi
molestia quam audieram agnoscens exultatione vehementi quod tanta
leticia cordis secuta est quanta prius tristitie amaritudo pressit.
Scimus enim quod omnipotentis adiutorio multorum salus est vita vestra. Nam
tute inter fluctus navis secura navigat quam gubernator doctus
atque artifex ad clavum regimen sedet. In salutem ac vestra gaudia
solacio est in exultatione addita quod et inimicos crevimus hostes
sed quod est in expletos gregis dominicos agnovi. Crescunt enim quottidie
ecclesie et multiplicatos gregis dominicos per
lingue vestre vomerem grana celestia atque in supernis horreis multi
plicantur ita in nobis impletum est gaudeamus quod scriptum est Ubi plene
segetes in manipula fortitudo boni. Vobis apte colligimus quod quanto
plus ad servitium dei omnipotentis fugitivos eius recipitis et reducitis
tanto apud eum multum magis habetis, et quanto multum magis accepistis
tanto potestis tempus impetrare quod petitis. Rogo igitur ut pro me peccatore
cuius oretis quem et dolor corporis et amaritudo cordis in immensa
vastitas in mortalitate inter tot barbarorum gladios vehementer affligit
Inter quae omnia non temporalia sed eterna consolationis regno quam pro me impetrare

mitti apud Allexandriam

non valeo

sed intercessione vestrae beatitudinis hac me obtinere confido. Scripta vero anno
nuper scripta vestra suscepi atque omnino consolatus sum. Et quidem vestra benedictio quam sine epistola transmisistis data atque suscepta est, sed quia plus me
lingua vestra quam data laetificat, minorem gratiam credidi quod dabantur.
Cominem autem filium Epiphanium diaconem, Alexandrum atque Ysidorum
sanctissimae vestrae ecclesiae diaconibus feci scribere ut constaret quod ea quae
transmissa sunt suscepisse. Scripsistis vero quia grandia ad arbores atque
timones facienda ligna pararam, sed navis parva quae venerat haec
portare non potuit, et iterum in eo inde rescripsistis. Ut unde sit notitia quam
filio Bonifacio diacono nostro qui nunc ad urbem regiam pro faciendis
rebus transmittimus scribitur, ut in ipse scribat quibus praeparentur. Et cum
beatitudo vestra transmiserit parata valeat inveniri. Praeterea transmisimus crucem
parvulam in qua de catenis amatorum vestrorum sanctorum Petri et Pauli
apostolorum inserta est benedictio, quae oculis vestris assidue supponatur, quia
multa per eandem benedictionem fuit miracula consuevit. Omnipotens deus cordi
vestrae beatitudinis aspiret ut pro me orare assidue curetis, et vos
vobisque omnibus sua dextera protegat, atque per longa annorum curricula ad caelestia regna perducat. Eulogias vero sancti Marci abbatissima fraternitate vestra transmissas cum ea caritate qua sunt directae suscepimus. Et gratias effectui vestro referimus, quia ex operibus
qualis erga nos mentibus sitis agnovimus. Gregorius Iohanni episcopo
Panormitano etc. 2 A o

Implenda sunt postulantium desideria, 2 A o
quotiens ea nostrum quae a ratione non deviant. Et ideo quia quaedam
capitula quae servaturum te clericis tuis petentibus promisisti nostra
ab eis postulantur auctoritate firmari, fraternitatem tuam his hortamur affatibus ut ea quae praesentia scripta continent sine aliqua debeat refragatione
servare. Primum ut de redditibus ecclesiae quartam in integro portionem ecclesiae
tuae clericis secundum meritum vel officium sive laborem suum ut ipse unicuique
dare prospexeris sine aliqua praebere debeas tarditate. De his vero quae ex
fidelium oblatione accesserint, eandem quartam partem in solidis vel cellariensibus iuxta pristinam consuetudinem dare non differas. Reliqua autem
omnia mobilia in tua retineas potestate, immobilia vero ecclesiae
redditibus aggregentur, ut multiplicata quantitate clericorum tuorum
quarta deo largiente proficiat. Tabularium autem una cum consensu
seniorum et cleri memineris ordinandum, qui annis singulis
ad amputandam fraudis suspicionem sollempniter debeat rationes
exponere. Vindemiarum vero tempore idem clerus emendi vinum de
possessionibus ecclesiae tuae ad iusta pretia licentiam vendendi
e vinum consequantur. Nam satis grave est ut quod praeter extraneis
venundatur clericis dato pretio denegetur. Possessiones vel si
qua sunt ecclesiae iuri competentia et ab extraneis indebite detinentur,
cum omni studio servata civilitate iuri ecclesiae tuae reparare festina,
ut negligentis in aliquo iudicium non valeas. Si quis vero de quibuscumque clericis

ad aures tuas peruenit quod te iuste possit offendere facile non credas nec ad vindictam te res accendat incognita, sed presentibus senioribus ecclesie tue diligenter est veritas perscrutanda, et tunc si qualitas rei poposcerit canonica districtio culpam feriat delinquentibus. Hec itaque omnia sic sollicite ac mansuete studii tui sit custodire quatenus nec tu premissionis tue videaris immemor extitisse, nec illi iusta contra te occasionem murmurandi valeat inuenire.

Mense Augusto indictione vi Gregorius Johanni defensori in nomine domini euntibus in yspaniam Capitulare quod obseruandum sit Johanni defensori

211 In primis requirendum est de persona presbyteri dilectissimi fratris et coepiscopi mei Januarii. Et si ita se veritas habet sicut eodem episcopi petitio continet in ecclesia atque loco suo idem presbyter sine moris omnibus reuocetur. Si autem dicitur fuisse causa que ipsum contra aliquid mota sine probata est, subtiliter ipso presente et presbytero reddente questione et quaestione et modis probationis ut ex hac aperte colligere valeas utrum adhuc in exilio demorari an etiam in ecclesia et officio suo debeat reuocari. De suprascripti episcopi persona hoc statuendum est ut si nulla contra eum criminatio de suprascriptis episcopis aut deponere digna est mota sive probata est. Is quoque qui contra canones in ecclesia eius ordinatus presumpsit superstite episcopo prius ac contra canones in ecclesia eius ordinatus presumpsit sacerdotio priuatus ab omni ecclesiastico ministerio repellatur. Cuius et eidem dilectissimo Januario fratri et coepiscopo meo tradendus est ut apud ipsum in custodia habeatur, aut certe ab eo ad nos per omnia transmittatur. Episcopi enim qui eum ordinauerunt uel ordinacionem eius consencientes interfuerunt in sex mensibus dominici corporis et sanguinis communione priuati agere penitentiam in monasterio decernantur. Et suprascriptus Januarius loco et ordine suo modis omnibus reformetur. Si non de communione priuatus mortis contigerit imminente periculum viaticum ei minime non negetur. Si vero episcopi in predicto condempnacionis vel deponis incorrecti episcopi se metu iudicis consensisse ac talia fecisse non sua sponte confessi fuerint, tempus eis adbreuiandum est et modus penitentie temperandus. Si non is qui locum eius inuasit de hac forte luce migrauit, et alter est ordinatus ex leuior culpa est, nec non tamen superstiti sed successisse defuncto episcopatus illi officium ab eadem ecclesia interdicatur, ut in eadem ecclesia a sacerdote vacauit si clericus fuit esse possit episcopus ad malicitandam tamen ecclesiam numquam aliquo Januarius. Eloquia autem cōmicialis quidquid predictus episcopus per violenciam refusimus ... atque in restitucionem ipsius expedisse uel dampnum pertulisse dato satis ... tamen eo finauit eidem episcopo restituendo condempnetur. Si autem aliter quam an fati episcopi petitio continet actum esse forsitan probatur, subtiliter querendum est et cognita veritate cum dei timore quod iusticie ordo suaserit iudicandum. Nam et Stephanus episcopus in odio suo quedam ficta et de falsis se capitulis accusatum nuntiat ad ordinabiliter feruntur iuste se asserit condempnatum. Diligenter querendum est primo si iudicium est ordinabiliter habitum aut si alii accusatores et alii testes fuerint, deinde causarum qualitas si digna exilio uel depositione fuit, aut si eo presente sub iurisiurando contra eum

testimonium dicant, et seu scriptis actum est, ut ipse licentiam respondendi et defendendi se habuerit. Sed et de personis accusantium ac testificantium subtiliter quaerendum est, cuius conditionis, cuius opinionis, et ne inopes sint, aut ne forte aliquas contra praedictum episcopum inimicitias habuissent, et utrum testimonium ex auditu dixerint an specialiter se scire testati sunt, aut si scriptis iudicatum est et partibus praesentibus sententia recitata est. Quod si forte haec sollempniter acta non sunt nec ea probata est quae exilio vel depositione digna sit, in ecclesia sua modis omnibus revocetur. Hii vero qui contra Dei timorem et statuta canonum condempnaverunt, excommunicati in monasterium ad agendam paenitentiam in sex mensibus sunt mittendi. Ita sane ut si cuiquam eorum mortis contigerit imminere discrimen, viatici ei beneficio non negetur. Ipse autem qui eo vivente locum eius temeritate ambiit, privatus sacerdotio ab omni ministerio ecclesiastico repellatur, atque eidem dilectissimo fratri et coepiscopo nostro tradatur, ut eum apud se in custodia habeat. Episcopi vero qui eum ordinare praesumpserunt, ut post ordinationem ipsius subscribere consenserunt, eidem quoniam privati in sex mensibus ad agendam in monasterium deputentur. Si autem episcopi in praeiudicio condempnationis vel depositionis memorati Stephani se metu iudicis consensisse ac talia fecisse non sua sponte professi fuerint, tempore eis abbreviandum est et modus paenitentiae temperandus. Sin vero is qui praedicti Stephani locum invasit fortasse defunctus est, atque aliquis in ecclesia eius est episcopus ordinatus, id de eo statuendum est quod superius de causa fratris et coepiscopi nostri Ianuarii diximus. Quod si forte aliqua de obiectis contra memoratum Stephanum episcopum probata sunt, aliqua vero doceri minime potuerint, tanta omni consideratione pensandum est utrum leviora capitula an certe graviora probata sint, ut ex eis qualem definitionum tuarum formam dare possis scias. Gloriosus vero Comitiolus si super scriptis capitulis innocens esse claruerit, quicquid rebus eius vel ecclesiae ipsius tulit ei sine aliqua dilatione restituat. Sed et quemque se in persecutionem ac violentiam eius expendisse vel damnum eidem episcopo pertulisse invenerit, idem memoratus gloriosus reddat ac satisfaciat. Si autem talem culpam antedictum episcopum, quod absit, commisisse constiterit, ut congruat eum non irrationabiliter esse depositum, causa eiusdem depositionis confirmetur, ecclesiae rebus suae omnibus quae ablatae claruerint restituantur, quia delictum personae in damnum ecclesiae non est convertendum. Si enim idem Comitiolus defunctus est, ab heredibus eius quae ab eo iniuste sublata sunt sine excusatione reddantur.

Condiciones testium.

16 q 7 Si episcopum.

2/2

Gregorius Johanni defensori

Ubi canonicam districtionem culparum qualitas exigitat, proponendum quae corrigenda sunt, non denique ne dissimulatione vires dare pravis actibus quos falce nos disciplinae resecare convenit videamur. Certa itaque pervenit ad nos monachos in monasterio quod positum est in Capraria insula quae iuxta maioricam insulam est, ita perverse agere ac vitam suam diversis facinoribus substernisse ut non omnipotenti Deo sed antiquo se hosti, quod cum gemitu dicimus, ostendat potius militare. Experientia tua praesenti auctoritate commonita ad praedictum monasterium accedere et vitam moresque illic conversantium subtili studeas

Ne corrigenda non corrigentes vires pravis actibus praebeant.

investigatione perquirere, et ita quoque rescatione digna reperit sicut canonicus ordo considat cognita ulcione corrigere atque eos quos obseruare decent studeat informatione contentus emendationibus tue modis et ystas ad iam vite consulationibus adducere et te apud nos nullo valeat accusare culpabilem. Gregorius Judicium Johannis defensoris in yspaniam

213 In nomine domini. Cum officium cognitoris iniungitur ita se pura et intemerata consciencia domini omnibus exhibere ut ex hijs que aliis iudicat ipse ultionis eterni examinis non incurrat. Dum igitur ex deputatione beatissimi atque apostolici domini mei Gregorij pape Ego iohannes defensor inter iannarium episcopum ciuitatis maliciane atque illos et illos episcopos cognitores resedissem inuentum huius causam predicti iannarij intra inquisitione discute et a partibus subtiliter quere inter alia sicut petitio eius continet tumultu ipsi clerici a memoratis episcopis vna cum omnibus glosis comitiolis de ecclesia fuit violenter abstractus cum diu multa que se inuicem sic gesta testantur obicerent ad tocolonum iure atque partes alij eum inuestigatione peruenit, petentes me debere de agentibus iudicare verum sollicite que acta sunt relegens et in te diligenti investigatione perquirens utrum in aliquo Januarius culpam que exilio uel depositione puniri digne esset sed magis eciam illum de ecclesia violenter eiecerunt. Et quamquam huius temeritatis legum censura districtissime feriat, ego tamen legum rigorem sacerdotali moderatione temperans mediis sacrosanctis euangeliis quinque partibus ab inicio in hoc cognitores residens iudico ea que contra eum statuta sunt sed iure non teneat nec alicuius momenti sint infirma tamen et iniusta esse pronunciatos, atque memoratos illos et illos episcopos qui postposita sacerdotali consideratione in fratris sui preiudicium atque dampnationem iniuste et contra dei timorem versati sunt condempnabis in monasterio recipiendos ad agendam in perpetuum penitenciam statuo atque decerno. Illum uero qui locum eius dicti sanctissimi Januarij contra sacrorum canonum statuta nequiter presumpsit inuadere eciam condempnatus priuatus sacerdocio et ab omni ecclesiastico ordine remouendum statuo ut hoc quod male est adeptus amittat, quod autem indignus gessisse at ventura. Scripsit deum ad sanctissimum Januarium episcopum absolutum loco suo in patria quidem deo auctore restituat in iis omnibus reformandum constituo. Gregorius Johanni defensori eunti in yspaniam

215 Exemplum legis de persona presbiteri. Hoc attendendum quod si quam causam habuit non ab alio cum sed episcope ipsius adiri debuit sicut sunt nouellarum constitucio manifestat. Que eloquitur de sanctissimus et deo amabilibus ac reuerentissimis episcopis et clericis et monachis imperante iustiniano perpetua augusto petro gloriosissimo prefecto capitulo lvij. Si quis vero aliquem clericum aut monachum aut diaconissam aut monastriam aut assiciriam habet aliquam actionem doceat prius sanctissimum episcopum cui horum vnusquisque subiacet. Ille uero causam inter eos diiudicet, et si quidem utraque pars que iudicata sunt acquieuit iubemus per loci iudicem hec executioni perfecte contradi et certi. Ne uero obiciatur qui ab eodem clerico loquitur non de presbitero scimus quod superius eadem constitutione libro primo capitulo legitur appellatione clericorum et presbiteri et diaconi.

z lectis

t leones quos omnes clericos appellamus et religiosos de persona Januarii
presbiteri scilicet est contra deum et contra leges actum ut violenter de ecclesia traheretur
[illegible] qui si qualiscumque alia iniuria a quocumque episcopus in ecclesia passus fuit iniuria
[illegible] quam lex capitali pena puniat et sicut maiestatis reum omnibus det
[illegible] cerandi [illegible] ut legitur [illegible] codicis libro primo titulo secundo constitutione
imperante Archadio et Honorio Augustorum, Theodoro prefecto. Si quis
hoc genus sacrilegii proruperit ut in ecclesias catholicas irruens sacerdotibus
ministris vel ipso cultui loco quod aliquid importet iniurie quod gerit
a provincie rectoribus animadvertatur atque ita provincie moderator sacerdotum
catholice ecclesie ministrorum loci quoque ipsius ad divini cultus iniuriam capi-
[illegible] quietas sive confessores sententia noverit iudicandum. Et post pauca
[illegible] quod cunctis laudabile fiat atroces sacerdotibus aut ministris iniurias
veluti publicum crimen insequi ac de talibus reum maiestatis ultionem
mereri etc. Datum vi kl. Maii Mediolano Honorio Augusto quater
et Eutychiano consulibus. Libro et titulo xii. Idem Honorius et Theodo-
sius Augusti Ioanni p.p. fideli ac devota preceptione sancimus neminem
[illegible] ad sacrosanctas ecclesias confugientes abducere sub hac videlicet dif-
finitione ut si quisquam contra hanc legem venire temptaverit sciat se ma-
iestatis crimine retinendum. Datum kl. Aprilis Honorio septies et Theo-
dosio iterum consulibus. Item eodem titulo constitutione sexta. Imperator Leo
Augustus Erithreo p.p. presenti lege decernimus per omnia loca valitura
excepta hac urbe regia in qua nos divino [illegible] propicia degentes et
quorum usus exigit innocentis singulis causis atque personis presentaca
constituta prorsus illos penitus cuiusque conditionis de sacrosanctis
ecclesiis orthodoxe fidei expelli aut trahi vel protrahi confugam
Et paulo post qui hoc moliri aut facere aut ulla saltim cogitatione
atque tractatu ausi fuerint tempore capitali et ultima supplicii ani-
madversione plectendi sunt. Ex his ergo locis eorum finibus que antiquorum
legum precepta sanxerunt nullos expelli ac etiam aliquem patimur
nec ipsis ecclesiis venerandis ita quemquam detineri atque constringi ut
ei aut victualium [illegible] aut [illegible] negetur aut religiones et religi-
[illegible] Datum pridie idus Martias Leone Augusto iiii. De persona episcopi
Stephani attendendum est quod nec invitus ad iudicium trahi nec ab episcopis
alienis concilii debuit iudicari sicut predicta novellarum constitutio
que de episcopis loquitur continet. Ait enim sed neque per qualitumque pecuniaria
vel criminali causa iudicem civilem aut militarem invitum episcopum producere
vel exhiberi contra imperialium iussionem permittimus. Sed iudicem qui
tale aliquid sine expresso scripto principali imperare presumpserit, post cinguli privationem
et rebus subdendum et exilio deportandum. Item post multa. Si autem
a clerico aut laico quocumque accusatio contra episcopum fiat primo qualiscumque causam
apud sanctissimum eius metropolitanum secundum sanctas regulas et nostras
leges causa iudicetur. Et si quis iudicatis contradixerit ad beatissimum
archiepiscopum et patriarcham dyocesis illius referatur causa et ei secundum canones
et leges hinc prebeat finem. Contra hec si dicatur fuit quod non metropolitanum
habuit nec patriarcham, dicendum est quod a sede apostolica que omnium ecclesiarum caput est causa
audienda aut finienda diiudicanda sit et predictus episcopus petisse demonstratur.

qui epos alicui civili habent suppositos, quia generalis sententia non a suo iudice data
nichil firmitatis obtineat legibus huius tenor continetur libro vii titulo xlviii° constitutione x
Imperatores gratianus et theodosius augusti ad potitum vicarium. Et in provinciis
tamen huius forum sunt. Nequaquam litigatorum sententia non a suo iudice data
constringat, Datum xi kl. octobris Rome ausoni et olibrio consulibus
Illud autem quod dicitur a fratribus suis accitatus qui audiri minime debuerunt, hec
constitutio patefecit codicis li. ix titulus p° constitutionis xix. Imperatores archadius
et honorius augusti euticiano pp. Si quis e familiaribus vel ex his
tamen domus augustique cuius dilator atque accusator emerserit cuius
existimationem caput atque fortunas peditur est eius familiaritati
vel domino inhesit ante exhibitionem testium ante examinationem iudicii
in ipsa expositione atque accusationis exordio ultore gladio feriatur
vocem cum funestam medici eius potius quam audiri maiestatis aut
crimen excipimus. Datum v idus Novembris cesario consulibus
Si vero domini fuerit quia de hoc accitatus est quod ad maiestatis crimen non
ipsum de eo credendum fuit si ita ut opinio est consensu non expertum
sicut legitur libro xlviii° titulo ad legem Juliam maiestatis li. di
gestorum vii° modestinus li. xii pandectarum post pauca, hec tamen
crimen iudicibus non ordine principalis maiestatis veneratione habenda est
sed in veritate, Nam et personam expectanda est an potuit facere et an quod
fecerit et an cogitaverit, Quod autem dicitur ipsum episcopus quod se absente aliqui
vilissimi testes sint exhibiti, hoc si verum est nullius esse momenti lege nos
tenendum est. Constitutio novelle que de testibus loquitur ca° xiii°. hoc quoque
sepius agnovimus quod quidam aut apud locorum defensores aut
apud clarissimos provinciarum iudices aut etiam ut assolet hic apud
clarissimos magistrum census ingredientes et querentes tamquam oppressi
ad quod leges aut aliud iniustitiam sustinentes ad dampnum suum testes
voluerunt producere Et ne postea obiciatur eis quod per unam partem gesta con
fecta sint oportet in ipsa civitate constitutum ubi testimonia dantur ad mo
nitum iudicum ad defensorem advenire ad audiendum testes. Si vero
noluerit advenire sed contempserit ut ex una parte testimonia adversus
eum inutilia sint sancimus huiusmodi testimonia ita valere tamquam si
non ex parte consistent, sed ipso presente fuissent, fecit vero repudiavit
et venire noluit et audire quod deponunt, Cuique itaque in publico sit
et non irrevocabili quadam necessitate equaliter erunt tamquam si advenisset
misset, et nulla utilitas ex contemptu suo ei adhibuerunt sed indebite
quidem ex utriusque presentia facta Et tunc admonendus est adversarius
ut audiendus testes adveniat, quidem quod hic omissum est necesse est
ut quod contra leges actum est firmitatem non habeat, Quales autem testes
vel cuius opinionis ad testimonium sint admittendi plurime leges ostendunt
quod penenulli hunc incognite, que et etiam sanciunt ut vilissimis
testibus sine corporali discussione credere non debeat, Quod autem dicitur
quod nulla scriptis indicatum est legendum est titulus xliv li° vii. constitutionis quod
quod scriptis debeat indicari, Nam ibi mandatum precipitur ut sententia que sine scripto
data fuerit nec nomen habere sine meretur, Incipit ex registro domini gregorii pape

Mensis Septembris Indictione vii Gregorius Paulo Scolastico z 17

Quanto nos gloria vestra dudum tristes effecerat pro eo quod se adversus
reverentissimum fratrem et coepiscopum nostrum Leonem querelas habere aliquas
ostendebat, tanto eodem fratre nostro ad nos nuper veniente cor nostrum
satisfecit quod in pristina vos concordia deo propitio ad invicem redisse
testatus est. Cum et inter alia bona que in vestris laudibus referebat
indicavit omnino vos in ultionem maleficorum sollicitos ac districtos
sicut revera nobiles et quos oportuit extitisse, unde valde in nobis
leticia qua de vobis suspensi eramus excrevit, quia illum vos per hoc pla-
cabilem reddidistis cuius contra inimicos zeli vestri rectitudinem extitit. Proinde
gloriam vestram paterna dulcedine salutantes hortamur ut quia satis est ma-
nibus vestris ad commodum pacem dilectione reparatam ut vos quandam nullius
lingua perturbet. Sed sic in vobis erga predictum amorem caritas ardeat
ut eam adversi flatus nocte flamme non extinguant sed augeant.
Nam et antedictum fratrem nostrum ideo hortati sumus ut ita paterna vobis
dilectionem impendat quatenus reciprocum gloria vestra affectum non odiose sed
merito vicissitudinis tamquam fomentator ipse possit exigere. z 16

Ex epistola tua indicante comperimus xenodochia in Sardinia
constituta gravem habere neglectum, unde reverentissimus frater et coepiscopus
noster Ianuarius vehementissime fuerat obiurgandus nisi nos eius senectus
ac simplicitas et superveniens egritudo quam ipse retulisti suspen-
deret. Ergo quoniam ita est potius ut ad aliquam ordinationem esse non possit
ydoneus, oeconomum ecclesie ipsius atque Epiphanium archipresbyterum
ex nostra districta auctoritate commone ut eadem xenodochia sine periculo
suo sollicite ac utiliter studeant ordinare. Nam si quis illic post hoc
neglectus extiterit nulla se posse noverint apud nos ratione aliquatenus
excusare. Cum vero possessores nos Sardinie petierint ut quia a
diversis oneribus affliguntur Constantinopolim pro eorum causis venire per-
ficisti licentiam tibi eundi concedimus. Sed et dilectissimo filio nostro
Bonifacio episcopo scripsimus ut sicut te pervenire previderit illic studeat
prebere solatium. De ecclesiis autem que vacare sacerdotibus indicasti
predicto reverentissimo Ianuario fratri et coepiscopo nostro scripsimus ut eas
debeat ordinare, sic tamen ut non omnes ad episcopatum de ecclesiis ipsius obli-
gentur. Nam sic eum convenit alias ordinare ut ecclesie sue de personis
que in ea sunt perficere necessariis non faciat. Illud autem quod ad gubernationem
quorundam monasteriorum personas preponitas que cum diu adhuc in mona-
chico et minori cum ordine lapse sint indicasti officium quidem abbatis
suscipere id omnino contraria vita et digna pervidente prima minime de-
buerunt. Sed qui iam abbatum sicut dicis officium susceperunt de
vita moribus ac sollicitudine eorum cura gerendare. Et si actu congruo officii
in eo quo sunt ordine perseverent. Alioquin remotis eis alii qui commissis
animabus prodesse valeant ordinentur. Casam de monasterio sancti Hermine
femine constructum quia blandimentis quidem districtionem affectare te exposi-
tua apud eandem mulierem cum dulcedine agere studeat quatenus ne ...
pretio pro auctoritate sui debeat proponendum et tunc utilitatibus monasterii

Valeas salubrit[er] p[ro]uidere puellas aut suas q[ua]s an[te] d[ic]ta pompeiana i[n]
monast[eri]o inuita olim religiosa ueste [con]tutit ab ea abstrahi ut q[ue]
tu[n]c n[ul]lo paciaris s[ed] i[n] ea quasi [con]u[er]sio[n]e deo p[ro]tegente p[er]maneat. P[ro]u[id]e[n]s
uendis uero uobis etiam ut monast[eri]or[um] sue piar[um] tantar[um] q[ue] scripsisti
p[ri]us quid[em] hij quor[um] m[od]o e[st] amonendi s[unt] ut ab eis te insistente atq[ue]
sollicitante mo[d]is o[mn]ib[us] requirat[ur]. Et si forte ut ipsi negligentes ex
titerint uel ecc[lesi]e qui eas requirere debeant in[ue]nti n[on] s[unt] h[ec] fuerint tunc ip[s]e
o[mn]ia p[er]quire atq[ue] ita recepta collige ut ma[n]u aliq[ui]d indicium inseri
tu[n]c mi[ni]me uideas. De xenodochijs itaq[ue] ortulam atq[ue] th[er]mis
ut hactenus hor[um] q[ue] indicasti [con]tinuo. Et a p[ro]p[ter]ea ep[iscopu]s tua insi[n]uat
p[ri]ncipis ad h[oc] data diligent[er] inspiciat o[mn]ia s[ed] eius tenore dis
ponat. De h[oc] e[st] q[uod] scripsisti fr[atr]em [et] coep[iscopu]m n[ost]r[u]m Januarium t[em]p[or]e quo sa
crificium celebrat tanta pati frequent[er] angustia ut uix p[ost] longa
interualla ad locum unde recessit redire ualeat quo reliquit atq[ue] ex h[oc]
multos dubitare si quo[n]iam de eius debeat corp[or]e confectio[n]e p[er]cipere amonendi
s[unt] ut nullatenus p[er]timescant s[ed] cu[m] o[mn]i fide atq[ue] securitate [con]quiescant q[uia]
egritudo p[er]sone sacri mist[er]ij b[e]n[e]dictione[m] no[n] mutat nec polluit. Se
creti[s] tamen o[mn]i[n]o eu[n]d[em] fr[atr]em n[ost]r[u]m hortandus e[st] ut quo[tien]s se aliqua molestia
senserit no[n] p[re]sumat nec ex h[oc] [et] se despectui p[re]beat [et] infirmor[um] a[n]i[m]is
scandalum faciat. P[ro] pompeiana religiosa femina quonda[m] [con]iux
sui epyphanij i[n] qua id[em] epyphanius in donatione [con]iugi sue filie an[illa]e [illegible]
pompeiane usufructuario monast[eri]o q[uo]d i[n] domo sua fundauit statuerat
p[ost]ea extincto usufructu mo[d]is o[mn]ib[us] p[ro]futur[um] atq[ue] alia que eid[em]
in donatione p[ro]p[ri]et[ate] p[ro]bant[ur] iure [com]petere ab ep[iscop]o tua [et] reuerentissimo
fr[atr]e coep[iscop]o n[ost]ro Januario iniuste sublata [et] n[on] ex inde hactenus
ut filie sue redditum p[ro]fecisse. Et si ita se habet h[oc] ad te inde
ueniat fecisse [con]gnosc[itur] absq[ue] ulla mora ablata restitue. Aut certe
si aliter putas ne g[ra]uad[ictu]m p[ro] aduersa p[ar]te iudicialiter uideat[ur] elector[um]
cu[m] ea iudicium hac de causa n[ul]lo subire p[ro]ponas ut utr[um] n[ost]ra iusta s[ed]
eius sit quidnam deffinitio[n]e iudicij declaret[ur]. Gregorius Joh[ann]i ep[iscop]o
Sicut uobi[s] g[ra]tia p[ro]uide e[st] abicienda peti[ti]o Panormitano
ZAA Sit a[n]i[m]is q[ui] b[e]n[e] desiderant[ur] effectum negari no[n] conuenit. Cum i[n]
ut fr[atr]ernit[atis] tue petitio que te[n]t[ur] i[n] subditis co[n]tinet i[n] qua prima tec[um] p[res]b[yteri]
ac dyaconi ceteriq[ue] cleri ecc[lesi]e tue offici[a]l[es] subscribentes p[ro]bitate co[n]ssensu[m]
domu[m] cu[m] orto [et] balneo suo atq[ue] o[mn]ib[us] ad eadem p[er]tinentib[us] i[n]
hac urbe roma posita que ad ius panormitane ecc[lesi]e ex
hered[ita]te quonda[m] flor[en]ti[n]i uiri magnifici p[er]uenisse dinoscit[ur] cu[m] dil[ect]o
filio n[ost]ro [et] Epyphanio dyacono p[er]mutare desideras p[ro] eo q[uod] domus
ipsa ita p[ar]te disiecta p[ar]te diruta p[ar]te igne p[ro]bat[ur] e[ss]e co[n]sumpta
ut n[ul]l[u]m ex inde comodi sic testaris a[n]te multum iam annos ne usq[ue]
utilitatib[us] ecc[lesi]e tue potuiss[e] accedere atq[ue] hac i[n] re n[ost]r[u]m e[ss]e dare postulas
a[u]ct[orit]ate licentiam p[er]missionis tue. Interdum diligenterq[ue] intuentes p[o]st q[uam]
[et] nob[is] cognitum e[st] domum ipsam i[n] eo e[ss]e statu quo asseris atq[ue] ita
minante ruina cotidie deterior fi[er]i ut no[n] solum ecc[lesi]e tue no[n] utilis s[ed]

pos sub unde dampnosa posse uideatur existere Ideoque permittendi te cum
tu balneo et orto suo omnibus que generaliter ad eam pertinentibus iuxta petitionem
tuam quam et iustum et racionis apud nos ordo subsistit huius auctoritate nostre
sedis liberam per omnia concedimus facultatem quatenus huius acceptoris licencie
nec te culpa detineat nec in cautela respiciat ne eam ad dubietatem moveat
Nam providum salubreque est ad compendium parvule unum nulla spes 218
lucri sed dampni magis formido est. Gregorius Fantino defensori panormitano

Talia ad nos de fratre et coepiscopo nostro ex-
hylarato sicut et ipse nosti pervenit que districta aud eum ultione
plectenda Sed quia dies eam venerabilissimus frater et coepiscopus noster leo quin et
tacens se indicare fuisse testatus est lenigavit ad eum iam sua illum re-
tursus mittendum esse providimus indicantes sufficere illi hec quod cum diuciis
hic vetinentes affligimus Itaque experiencie tue precipimus ut erga
mores actus que ipsius curam habeat atque eum frequenter admoneat quatenus se
ad impetendam clericis suis tantum benignum et vos exigit ad corrigen-
das culpas debeat esse sollicitum Sed et clericos eius admonere te volumus
ut humiliter illi atque obedienciam quam debent mandat exhibeant Nec in
aliquo illi superbire presumant existere Nam si quis eorum sine episcopo sive
clericus ammonicionem tuam neglexerit ex hac nostra auctoritate canonica
cohercione mobile culpam ad eum sicut providus corrige ad nos re-
mittere festina ut disponendum valeamus qualiter disciplina frenum
exterius sum pregendo permittat eos quos ad excessum aculeus prave 219
mentis irritat. Gregorius Episcopo Panormitano

Quia ascribi culpe est in quibus culpa est vel aperte vindictam quaenda
obsecuntas ut nequid debeat uter actatum noxa commendet
an aperta morem parcenti subducat Itaque pervenit ad nos fanti-
defensorem ultorum esse in petro latore presencium voluisse pro eo quod
quendam de velicta cuiusdam dyaconi tempore quo conductor fuit marito tra-
didit Sed quia iste coniugem dyaconi asserit non fuisse dicens virginem
nec illam ad eum venisse Denique ut nec religiosam vestem mutaret
presumeret propter quinquid ordine eos provocatus adiciens Et prius quam ad
dyaconem veniret et postea prima illa opinione nupsisse Ideoque
fraternitatem tuam hiis hortamur affatibus ut tu dei sicut debet timore
et caritatis subtili oratione investigacione perquirat et si coniugem dya-
coni mulierem de qua agitur fuisse constiterit subsequenter lator memo-
rato defensori et rectori prius ad vindictam moris omnibus tradatur
et cum competenti emendacione hii qui male sociati sunt disiungantur
Si vero eius coniugio non fuit incoratum fantinum exponendo mandato
te volumus ut ei nullam facere presumat ne flarum actato apud eum
ad pertinet que non reliqua Candidus petrus esse colonos perficet
reducere volumus et sine cuiusquam impedimento eam habeat si tamen ita est
exigendi licenciam Nam et si inertus fuit esse culpabilis non res suas
amittere sed in se dignam dei ultionem suscipe. Gregorius Mariniano

Quia incognitum valde est a Episcopo Ravenne 280
suscepto officio sola quenquam non sua suspendit quenquam non removet

sollicite disponendum est ut non prior ordinatio inrationabiliter destruatur nec sine
emendatione que male perpetrata fuerint relinquantur. Fortunatus itaque lator
presentium in monasterio Laurentii atque Zenonis quod in Cesensi nati castro est con-
structum a Natale quondam episcopo officium abbatis asserens esse com-
missum. Nunc a successore eius Concordio nulla existente culpa exinde remotus
atque alium in loco suo requiritur ordinatum. Quod et coram quibusdam diaco-
nibus suis et nostris presente predicti Concordii diacono eiusdem episcopi sui causas ele-
gante ex parte ita esse perclaruit. Sed quia certior in partibus illis ubi
res acta est poterit esse probatio fraternitas tua diligenter atque sollicite hec studeat
perscrutari. Et si nulla manifesta causa deponendis extitit quod predictum Fortunatum
ab abbatis officio removeret eum in suo loco reformare festinet atque
eius episcopum digna increpatione increpare non desinat cur decessoris sui
illius provocatus excessibus destruere ordinationem molitus sit. Si vero
aliud quam edocti sumus causam esse per altum deprehenderit subtili veritatis investigatione
quibusdam est. Et ita quod canonicus ordo poposcerit emendandum ut nulla ea-
dem denuo querela remaneat.

Mense Novembri Indictione VII
Gregorius altissimo episcopo Castorio

Non minimo elati cordis vi-
tudi postulatur ambitio qui sacrorum canonum vigore postposito te-
merarie presumptionis excessus aliena illicite concupiscendo non solum
aggravando dispendia nostris verum et pati ceteris probatur esse convincitur.
Delatis enim fraternitatis tue epistolis que de Cassiopi castri quod in tua est dio-
cesi constitutum ab episcopo Urie civitatis ut prius ultimo sunt acta cognovimus
et contristati sumus quod hii qui correctione per impensa et caritatis debitores esse
debuerant tumidi ei magis fraterno scilicet pudore prohibiti. Denique ut contra
ordinationem quam sacerdotalem molestiam contra sacrorum canonum statuta predictum
castrum de iurisdictione eius abducere ac sue molirentur potestati subicere
ut fierent quodammodo domini ubi prius suscepti fuerant. Cum a dere quam
Andreas venerabilis memorie frater noster metropolitanus metropolita an-
tecedente et principali coniussione in qua causa fuerat cognitione prelata
sicut nobis patuit noscitur statuisse suam antefatum Cassiopi castrum
sub iurisdictione ecclesie tue quemadmodum semper fuit debere persistere. Sanctorum
eiusdem sive comprobantes apostolice sedis auctoritate cum favente iustitia confir-
mamus atque robustam per omnia manere decernimus. Nam nullatenus equitatis
vel canonum ordo consentit ut parrochiam alterius alter aliquo modo debeat oc-
cupare. Verumtamen discretionis quam senio motum decet hic litigii culpa videatur
exigere propter quod ab eis mala pro bonis sunt reddita, studendum tamen est ut
excessum benignitatis non perimat. Nam quod episcopis debetur fratribus
nostris ... patientibus demeretur, ne nil caritatis in eorum mentibus indicare
si sine consolationibus remeare hii quoniam magis est honoranda comparatio relinquantur.
Ergo ut sacerdotes vel clerici ecclesie civitatis ab antefati Cassiopi castri
habitatione nullatenus repellantur. Sed et beati Donati sanctorum ac venerabile corpus
quod secum detulerant in una ecclesiarum eiusdem loci quam elegerint sine
iniuria sine fraudibus habeant recondendi debita cum veneratione licentia.
Sic tamen ut dilectionis tue in cuius parrochia castrum ipsum est positum emissa
perveniat cautione munitionis per quam promittat nullam ... in eo potestatem

nullum privilegium nullam iurisdictionem nullam tamen cardinalis episcopus ulterius
auctoritate defendere. Sed parte dos predicto reddita ablata vocalis sit donati
si maluerit corpore ad propria se removens omnibus rursus modis ut hiis permissionis
constitutis nemo nunc illi de cetero quicumque vel illic principalis quacumque
sectione audeat veritatem secundum omnis se tempore esse ibidem hospites recognoscat
et statutis tue ecclesie iuris vel privilegiis suis in qualibet parte preiudicium non moveat

Gregorius Bonifatio episcopo Constantinopolim 281

Quotiens contra nos tristia tristes fratres qui pacis predicatores esse
debuerant magis sollicitius studendum est ut litigii ablata materia
ad concordiam redeant hii qui diversa sentiunt ad unitatem nostre, que in
de Cassiopi castro quod in insula Corcyra constitutum est positum acta sit qualiter
ne id de iurisdictione Corcyritani episcopi episcopus Eurie moliatur subtrahere
et sue nequiter iurisdictioni subicere valde plurimum est dictum. Sed dilectioni
tue ut cuncta subtilius comprehendas a fratribus nostris Altisonis episcopi Corcyritani scripta
transmisimus atque eius illic nemine hominem fecimus qui te de subortis ad singula
minutius possit instruere, hec tamen breviter indicamus quia dum Mauricio
quondam imperatore esset in preiudicio ecclesie Corcyritane subreptum vel
iussio eius quippe que contra leges et sacros canones data fuerat huiusmodi
effectum et indecisa inter partes contentio remansisset tales eius ad Andream
quondam fratrem nostrum tunc Nicopolitanum metropolitanum iussionem
dedisse ut quam utriusque partis eius esset iurisdictioni subdita ipse hanc causam cog-
nosceret et finire canonice debuisset. Cuius metropolitani cognita causa
prolata est sententia cuius et exemplaria misimus predictum Cassiopi castrum
sub potestate ac iurisdictione Corcyritani episcopi eiusque esse fuit demonstratum esse
distinctum. Cuius nos sententiam comprobantes apostolice sedis auctoritate providimus
confirmandam. Et necessarium que decrevimus ita potuisset esse distincta ut
[illegible] benignitatis heredes videntur administrantur cuncte nobis fuit itaque
tempore disponere sicut sine iure quam ad te misimus textus continet, ut nec
episcopus vel clerus Eurie civitatis vel notitie habitationis inquirerent, nec Corci-
ritane ecclesie privilegia in aliquo turbarentur. Sed quia in ipsa primordia
serenissimo domino imperatori subreptum est atque contra iudicatum metropolitani
metropolite quod esse veritate et canonica voce suffultum est
episcopo Eurie quod non sine dolore audire vel loqui sine gemitu
possumus contra mandata iniuria episcopi Corcyritani atque clericorum eius
antefatum Cassiopi castrum traditum memoratum ut amota quod
dici sine de iurisdictione Corcyritane ecclesie ipse illic omne tempus
principalem habeat potestatem sententiam nostram nulli dare preiudicium nec
iussionem clementissimi domini imperatoris vel quod absit in despectum
ipsius ad faciendum videmur. Itaque dilectio tua presentium eius cuncta diligenter
insinuet atque constanter astruat hec omnino preter ordinem illicitum et
sacris esse valde canonibus inimicum temporibus suis introductum esse preter
iudicium non permittat. Sed quia de hoc negotio iudicatum antefati quondam
metropolite continet vel qualiter a nobis ea que ab eo decreta sunt
confirmata fuerint suggerat atque id agere studeat ut cum eius iussione
nostra illic firma transmittam; quibus et serenitatis ipsius sic dignetur reformare

et vocabulo correxisse que male presumpta sunt videamur. Curandum vero omnio
operandum est ut si fieri potest eos ipse iussionum tribuat in qua ei que a nobis
definita sunt servari precipiat. Nam hoc facto omnibus de cetero subreptionibus
locus obstruitur. Itaque ergo ad complenda hec predicta vigilantiam tuam
cum omnipotentis dei adiutorio exercere festina ut nullo modo nobis eorum qui
presumpta moliuntur ad quod antiquum ecclesie consuetudinis statum obtineat.
Nec post exortum res nephanda proficiat. Curata pro mala quietas quas oppres-
siones suas frater noster altison episcopus ab actionariis ecclesie thessalonicensis
asserat sustinere ut possis cognoscere ipsam quam ad nos misit
epistolam dilectioni tue transmisimus. Ideo quia predicte ecclesie vicinale neminem
ad te facto atque ipso presente cognoscere et de capitulis quibus te vero
noverit fratri et coepiscopo nostro eusebio scribere ut homines suos asserere iusta
prohibeat et minores non permittat sed magis in quibus iniustum fuit moneat
adiuvare. Hoc quoque volumus ut ei qui in civitate nicopolitana fuit or-
dinatus dilectio tua scribere debeat contentus tantum de dapnis que ecclesie sue
illata predictus frater noster altison queritur cognoscere et quod iustum est debeat
diffinire quia a decessoribus suis negotium ipsum non decisum sed legitime
reservatum. Mense Decembri Indictione vij Gregorius Iohanni episcopo
282 Basilicam a dilectione tua quam in honore beati petri apostoli virginis marie per
Sabinum subdiaconum nostrum et rectorem patrimonii suggestionibus ec-
clesiam construxit. preceptionis nostre serie facultate nominis attributa
gratus frater beatissime devotionis tue desiderium complens celebriter presto
gratuleris. Gregorius ludovico duci Neapolim
283 Dum multa bona que nobis de magnitudine vestra sepius
nuntiantur et in vobis laudabili dicantur exposte quod castitatis diligentis
et disciplinam sicut dignum est custodit. Satis mirati sumus quod in
milite illo qui in ancilla dei se diabolica instigatione prodidit, districtis-
sima vindicta hactenus facta non fuit. Nam moribus et bonitati
vestre valde contrarius fuit ut quam ad nos ultio quam proprie culpe
magnitas perveniret. Sed quia vindicta huius sceleris non nostre sed aliorum
iniquitas subreptionibus esse suspensa. Nec hoc pretium ut hominem in
credimus subreptionibus esse suspensa nec hoc precium ut huiusmodi in
disciplinati milites ut loca in quibus commissum est valeat prime
hortamur ut sine excusatione aliqua ultimo qualiter ferventior sit
erga castitatis custodiam demonstrantes ita per exemplorum aliorum dis-
tricte emendationem faciens festinetis ut et dum nobis in eius iniuria
ecclesie emendatione eius faciens festinetis ut et deum vobis in eis iniuria
potuit et timore eius despexit placatum faciatis et nobis vos de
zeli veri rectitudine gratias referamus. Nam tantam iniquitatem inultam
manere non patimur. Gregorius Iohanni Episcopo
284 Ne incauta eorum ordinatio qui ad episcopatum eliguntur valeat
provenire vigilanti de eorum personis est sollicitudine perquirendum.
Indicatum siquidem nobis est florentium archidiaconum ecclesie anthoni-
tane qui ad episcopatum electus fuerat, scripture quidem sacre scientiam habere
sed ita etate esse senio iam confractum ut ad regiminis officium non possit

assurgere

Indicantes itaque in Campania existenti in domum eius amicis ad tante
magnum invocat. Rusticum autem diaconum eiusdem ecclesie quem sibi clerus
fuisse vigilans quidem homo dicitur sed quantum asseritur psalmos ignorat.
Florentinum vero diaconum ecclesie Ravennatis qui clerus ab omnibus memoratur
sollicitum esse nominamus sed qualis sit in tigno scimus. Ideo quia fraternitas
tua una cum fratre et coepiscopo nostro Armenio supradicte ecclesie auctoritate
visitator illic festinet accedere et diligenter de vita ac moribus singulorum
requirere vel si nullo eorum scilicet crimine constricti quia eos ad hoc officium vetet
accedere. Prius etiam requirendum est si hoc quod de prefato archidiacono dicitur e.
quod nunquam amicus domum eius ingressus est ita veritas se habeat et utrum
ex voto an ex tenacia tamen sit. Aut si ita semper fuerit ad regendum
non posset assurgere vel si tacti sacro scilicet crimine sit nobis nunciatum
est insinuandum probavit magnum ad episcopatum accedere. Sed et ex rustico
diacono quantos psalmos memoria teneat perscrutandum est. Florentino autem
diacono Ravennati si nunc sicut dicimus clerus quod obsistat apud
episcopum eius agi necesse est ut ei debeat cessionem concedere. Notum ei per vestrum
mandato vel dicto ne contra suam cum voluntate cedere videatur. Sed hic ut noverit
hii qui eum elegerunt ex se agant. Tu vero de singulis omni studio
ac sollicitudine omnia que scripsimus requirere atque nobis studeas subtiliter
indicare ut renunciata doctrina redditis relationibus quid per hoc Deo
auctore fieri debeat disponamus. Gregorius Theodolinde regine 287

Scripta que ad nos dudum a Genuensibus partibus transmisistis
gaudii vestri nos fecere participes per omnipotentis Dei gratiam et
filium vobis donatum et quod valde excellentie vestre laudabile
catholice eum fidei cognovimus sociatum. Nec enim de Christianitate vestra ad
credendi fuerat nisi id studere vos ut quem divino munere suscepistis catholice
veritatis auxilio muniretis ut Redemptor familiarem te sua
familia cognosceret et Longobardorum genti novum regem in timore
suo feliciter nutriret. Unde oramus omnipotentem Deum ut et vos in mandatorum
suorum via custodiat et eundem excellentissimum nostrum filium
Adulouualdum in suo faciat amore proficere quatenus sicut hic inter homines
iam magnus est ita quoque et bonis actibus ante Dei nostri oculos sit
gloriosus. Illud autem quod excellentia vestra scripsit dilectissimo filio nostro
Secundo abbati ad ea que scripsit debemus subtiliter videre quatenus
et illius petitioni et vestra desideria quamvis multis et plura contra sit
si egritudo obsisteret dicatur per responsa. Sed tanta nos podagre
infirmitas tenuit ut non solum non dictare sed et possumus assurgere sicut
et presentium portitores legati vestri agnoverunt et discedentes in summo
vite periculo atque discrimine reliquerunt. Sed si omnipotens Deus dispo-
nente qualiter ad cuncta que ipse scripsit subtiliter rescribemus. Ea tamen
synodo que pie memorie Iustiniani tempore facta est per latores presentium
transmisi ut predictus filius meus dilectissimus agnoscat quia ea que sunt
omnia que Apostolica sede vel catholica ecclesia audiat. Absit
enim a nobis cuiuslibet hereticorum sensum recipere vel a Thomo sancte memorie Leonis
predecessoris nostri in aliquo deviare. Sed quecumque a sanctis quattuor synodis
sunt definita recipimus et quecumque reprobata sunt condempnamus. Excellentissimo

aut filio nostro Adulowaldo regi transmittere philacteria curavimus
id est crucem cum ligno sancte crucis domini et lectionem sancti evangelii theca persica inclusam
Filie mee eius sorori eius tres anulos transmisi duos cum iacinctis et
unum cum albula que eis peto per vos dari ut vestra caritas apud
eos ex vestra excellentia condiatur. Proinde paterna caritate salutantes salutationis
officium petimus ut excellentissimo filio nostro regi coniugi vestro pro nobis
de concessa pace gratias referatis atque eius animos sicut consuevistis ad
pacem et de futuro per omnia provocetis quatenus inter cetera mercedem populi innocentis
qui in scandalo perire potuit coram conspectu dei inter multa que agitis in-
venire possitis. Mense Januario Indictione vii Gregorius Alcisoni
Resipiscentibus fratribus et ad salubre se consilium Corcyre
286 convertentibus non est neganda benignitas ne plus in eorum intentionibus
culpa posse quam caritas videatur. Venientem igitur Petrum clericum presentium latorem
cum scriptis fraternitatis tue et clericis ecclesie iohannis contra universalibus dilectionis tue
suscepimus atque cum post relata scripta que detulerant coram nobis fuit
requirere si quid contra allegationem eorum ex parte universalium tuorum haberet quod diceret,
Qui dum nichil esse ad invictum ut visum se penitus prohiberet exceptis his que epi-
stole ipsius epistola continebat ea que canonica cognoverat deo auctore
sine tarditate decrevimus. Post longum vero temporis supradictus Petrus ca-
pitulare protulit quod esse datum a suo asserebat episcopo et ideo moras
tantas sustinuit. Sed quia in eodem capitulari memoratus spopondisse legebatur
antistes ut in ecclesia beati iohannis que intra castrum quod Cassiopi vocatur
est posita sanctum ac venerabile corpus beati Donati habeat recondendi licentiam
paratum se esse inquiens dilectionis tue preceptis quia tua precepta esse dixerat [illegible]
emittere nec ex hoc preiudicium generari petitionis ipsius sine effectu
non prevenimus relinquendam post quam ita esse vetusti temporis desiderat fraternitas
consultum ut ecclesie iurisdictionem sue in omnibus fateatur. Hac itaque
ratione permoti fraternitatem tuam scriptis presentibus adhortamur ut sine aliqua
mora vel excusatione in prenominata beati Johannis ecclesia recondendi
supradicti sancti venerabile corpus habeat facultatem ita sane ut presentibus scripta
vehementer te innuimus nullum in eadem causa ecclesia vel castro sub
quolibet argumento aliquam iurisdictionem vel privilegium tempore presentibus
episcopus vendicare Sed omne illic ius ac potestatem ecclesie tue quippe
cuius est parochia inviolabiliter custodire, preter quod sicut isdem fra-
ter petiit quemadmodum videlicet tempore quo miserante deo pace red-
dita illi ad propria fuit revertendi licentia, antedictum venerabile corpus
auferendi secum sine aliqua obiectione facultatem habeat. Cura vero de re neque ple-
videatur esse quod geritur et invenire possit unum vero idem [illegible]
citetur. Contentione et successores nostri in hac permissione per consuetudinis
omnibus scilicet per omnia complectendi quibus hic prenominate cautela nec
illi de cetero consequitur dilectio tua contra equitatem et favorem canonum
decreta presumat defendere et ius ecclesie tue ex huiusmodi concessione
preiudicium aliquod ultra numquam volumus sustineat. Gregorius Felici
Subdiacono et Rectori patrimonii Appie

Licet omnia que habet apostolica ecclesia beatorum petri et pauli quorum honore 281
et beneficiis adquisita sunt deo sint auctore communia, sed tamen in
administratione actionum diversitas personarum ut in assignatis unicuique rebus cura
adhiberi possit impensior. Et quia ergo pro ecclesia beati pauli apostoli sollicitudo
nos debita commonet ne minus illic [illegible] luminaria eius pro fide
cervice qui totum mundum luce predicationis implevit et valde incongruum
accessisse et durissimum videtur ut illa ei specialis possessio non sufficeret in
qua palmam sumens martyrii capite est truncatus ut viveret et utile in
dicavimus eandem massam que aquas salvias nuncupatur cum
omnibus fundis suis id est cella vinaria antoniano villa pertusa in ferrata
primidiano cassiano salonis corneliteis sellata atque corneliano
cum omni instructu instrumentoque suo et omnibus generaliter ad eam pertinentibus
eius cum gratia luminaribus deputare. Adicientes etiam concessioni ortos
duos positos inter tyberim et porticum ipsius ecclesie euntibus ad portam
civitatis parte dextra quos dividit flumen almonis inter affines orti
monasterii sancti stephani quod est ancillarum dei positum ad sanctum paulum et
affines possessionis pisiniani simul et tabulas que vocantur fossa
latinis positas iuxta eandem porticum. Euntibus similiter ad portum
parte sinistra ubi pinee facte sunt que tabule coherent ab uno latere pos-
sessionis eugenitis quondam scolastici et ab alia parte possessionis
monasterii sancti edisti. Que omnia adiuvante deo per auctorem dicte ecclesie prepositi
tos qui pro tempore fuerint a presenti septima indictione volumus ordina-
re et quicquid ex inde accesserit luminaribus eius impendi, atque ipsos ex inde
ponere rationes. Ideo experientie tue precipimus ut suprascriptas massas
aquas salvias cum prenominatis omnibus fundis sub uno ortos
atque tabulas que superius continentur de brevibus suis debeat ac
auferre et cuncta monasterio predicte ecclesie beati pauli apostoli tradere quatenus hi qui
ibi prepositi omni postmodum carentes excusatione de luminaribus eius ita sunt
ma sollicitudine cogitare ut nichil illic unquam neglectum possit in-
veniri. Effecta vero suprascriptarum omnium rerum traditione volumus ut hoc pre-
ceptum in scrinio ecclesie experientia tua restituat. Gregorius venantio 288
episcopo perusino
Pervenit ad nos quod excelsi viri [illegible]
[illegible] laborare cognovimus pro eo quod yemale vestimentum non
habeat. Et quia aliud quod a nobis debet transmitti fraternitati tue ad hoc placuit
transmisimus amphimallum unum et plectorum ut a te ei debeat
sine mora transmitti. Et ideo ad predictum fratrem meum sub omni ce-
leritate stude transmittere atque nobis hoc ipsum quod transmiseris tuis renun-
tiare epistolis non obmittas. Sic ita fac ut transmittere illud quod ve-
hemens frigus est mora aliqua minime facias. Mense februario 289
Indictione vii Gregorius leoni episcopo cathanensi 290
Marcianus monachus monasterii sancti viti quod in ethna monte est positum
constitutum ut ait congregationis eiusdem monasterii ad nos veniens
questus est multas monasterium ipsum a quibusdam molestias ac preiudicia sus-
tinere. Et quod nos quidem vehementissima exacerbatione commovit quia ibi monasterium

ipsum innotuit talia ac despici ut et monachis ibidem degentibus mulieribus
se iungi sine metu sit licitum. Credis si ita est quomodo grave fraternitatem tuam et apud
deum peccatum et apud homines culpa respiciat ipse potius indicare, quippe
nulla te pluralis excusacione defendere. Aut enim hec si nescisti et culpa
neglectus vehementer argueris, aut certe si tu cognovisti et quanto rerum erga
te indicis indignacionem exigere cur tu fraternitas ulcione districtissima non
punisti. Itaque scriptis fraternitatem tuam presentibus commoneo ut cum omni hoc
vigilancia investigare festinet et si huiusmodi iniquitatem a quoquam perpetratam
invenerit ita hoc punisse fraternitas digne studeat emendacione corrigere quatenus
et deum placare et aliis ne de certo quod simile perpetrare custodire possit
disciplinam ostendere. Molestias vero quas predictum monasterium pati ut ea
que eciam perhibent, innatam sanctitatem vestram agnoscat et ita se iniunctum
iustum est in protectione eius exhibeat ut in nullo quoque eque inquietudine ordine
valeat aliquo pregravari. Preceptum vero bone recordacionis palacii
predecessoris nostri datum ad Elpidium predecessorem nostrum cuius subter
exemplaria fraternitas ascribi sine aliquo volumus refragacione servari.

Gregorius Adriano Notario Sicilie.

290 Res ad nos omnino detestabilis et nephanda pervenit, et miramur
cur si veritate subsistit eam minime agnovisti. Veniens autem ad
nos Marcianus monachus monasterii sancti Viti quod in monte Ethna est
positum oblata nobis peticione questus est monachos eiusdem
monasterii perverse atque nequiter vivendo et mulieres consociare quod nefas
dici est audeat. De qua re quia fratri et coepiscopo nostro Leoni scripsimus
ut requisita veritate si ita reperit districtissima hec studeat severitate
corrigere necesse est ut in hac re tua quoque sit experiencia ad investigandam
veritatem et puniendum tam scelus omnimodo debeat sollicitum exhibere ut nec
remissior nec negligencior agi aliquid videatur. In aliis vero utilitatibus
memorati monasterii solacia tua in quantum racio poposcerit eque inter impedere
et si quid sicut dicitur inmissum est secundum iusticiam reformare, et de cetero prius
dictum illic ad quod dei timorem et legum ordinem nullo modo conetur.

Gregorius ad Secundinum inclusum

291 Imagines quas tibi dirigendas per Dulcidium diaconum tuum rogasti valde
nobis tua postulacio placuit, quia illum in corde tuo tota intencione
queris cuius ymaginem pre oculis habere desideras ut te visio corporalis
cottidiana reddat exercitatum. Ut dum picturam illius vides, ad
illum inardescas cuius ymaginem videre desideras. Ab re non facimus
si per visibilia invisibilia demonstramus. Sic homo qui alium ardenter videre desiderat
4 aut sponsam amando desiderat quam videre conatur, si contigerit eam
ad balneum aut ad ecclesiam ire statim per viam incedenti se preparat ut de
visione eius recedat. Scio quod ymaginem salvatoris nostri non ideo petis
ut quasi deum colas sed ut recordacione filii dei in eius amore recalescas
cuius te ymaginem videre desideras. Et nos quidem non quasi ante divinitatem
prosternimur

Imag

Sed illum adoramus quem per imaginem aut natum aut passum sed in throno sedentem recordamur. Et dum ad ipsam picturam quasi scripturam filii dei reducimus animum nostrum aut de resurrectione letificat aut de passione emulcet. Ideo quod direximus tibi imagines salvatoris et sancte dei genitricis et beatorum petri et pauli per supradictum filium nostrum diaconum et unam crucem et clavem pro benedictione ut ab ipso a maligno semper defensus permaneas cuius signo te esse munitum credis. Recordare ut in bonis tuis actibus perseverans in eius amore usque in fine permaneas per cuius amorem solitariam desideras habitare. Ipse te protegat usque in fine qui totum mundum digitis continet redemptor ihesus christus dominus noster qui vivit et regnat in secula seculorum. Amen

Ex concilio sancti Bonifacii pape qui quartus fuit a beato gregorio papa

Quia non liceat monachis cum sacerdotali officio ministrare. Sunt nonnulli fulti nullo dogmate audacissime quidem zelo magis amaritudinis quam dilectionis inflammati asserentes monachos qui mundo mortui sunt et deo vivunt sacerdotali potestate indignos neque penitentiam neque christianitatem largiri neque absolvere posse per sacerdotalis officii divinitus iniunctam potestatem sed omnino labuntur. Nam si ex hac causa veteres emuli ita predicarent apostolice sedis beatissimus gregorius monachico cultu pollens ad summi culminis apicem conscenderet. Cui quidem hec ligandi solvendique potestas a deo summa conceditur. Augustinus quoque eiusdem sanctissimi gregorii discipulus anglorum predicator egregius ac pannonensis martinus beatissimus cuius sancti fama longe lateque diffusa totum personat mundum, alii quoque quamplurimi viri sanctissimi professione monachorum habitu fulgentes nequaquam anulo pontificali subarrarentur. Sed quia monachi fuerunt presules uti perhibentur. Neque enim benedictus monachorum preceptor almificus huiuscemodi rei aliquo fuit interdictor sed eos secularium negotiorum edixit expertes fore solum. Quod quidem apostolicis documentis et omnium sanctorum patrum institutis non solum monachis verum et canonicis maxime imperatur, utrisque et sanctorum patrum exemplis perspicientibus cunctis quamquam ut mundo mortui sint evidentissima voce precipitur. Tantis igitur patrum institutis exemplis quisquis periculosissime refragatur. Credimus a sacerdotibus monachis ligandi solvendique officio deo operante haud indigne administrari si eo digne contingit hoc ministerio sublimari, quod merito tantum affirmat quisquis monachorum statutum et habitum pertractare evidenter considerat, verbi gratia. Angelus grece nuncius sonat. Sacerdotes igitur monachi atque canonici qui cottidie sancte ecclesie precepta annunciant angeli nominantur voce non incongrua. Sed unusquisque angelicus ordo quanto clarius deum vicinius contemplatur tanto dignitate sublimior affirmatur. Eorum cherubin ordo eximius predicatur quorum similitudinem monachorum cultus competenter habere probatur. Nam uti cherubin ita monachi sex alis velantur. Due quidem in capicio quo caput tegitur visibilibus demonstrantur assertionibus, in duas tunice quasi brachiis

extendi clericos duas ecclesias, et id tandem quo corpus tonderi sex alarum certissime impleri asserit. Decertantibus in monachice professionis presbiteros sacerdotali potestate arcere officio omnino precipimus ut ab hiis et nephandis ausibus reprimantur in posterum. Causa quanto quisque excellentior tanto et ibi potentior etc.

Sequitur Registrum super Capitula pri

De hiis qui fideles fuerint et ad cultum ydolorum reversi sunt et per penitentiam ad fidem revertendi sunt et de solidis quos misit pro vestimentis comparandis ij

De consolatione merentium et de novis heresibus et de pena benedictione locuplete iij

De sepultura in ecclesia non vendenda et quod post vendita non prohibenda et de causa iudicata non revolvenda

Ut honor pallij in exigentibus iiij tarum meritis et fortiter postulatum ab eo qui accipere desiderat dari non debet ut ex datione pecunie et neophitum ad sacros ordines non permittat v

De oratorio in proprio construendo ubi nunquam corpus antea fuerat humatum et de dote ipsius oratorij qualis quanta sit et ut absque missis publice solempnitatis conservetur vj

Ut clericus fugitivus ad aliam ecclesiam quando pervenerit in forte fuerit vicinus morti usque dum ad propriam ecclesiam coactus redeat vij

Ne prepositi in oppidis quos sibi fuerit valeat occupare subiectos ut subiecti iterum quod suos prepositos constituti sunt resultandi licentiam et de reditu ecclesie qualiter in quanta parte dividendus sit viij

De quadam femina que prius relictis religiosis vestibus ad seculare habitum est reversa ix

Ut quando episcopus inveniat delinquentes debeat arcius et vigilantius exsequi et de monachico habitu ad seculare reversis qualiter debeat iudicari et ut missus episcopi quantum debeat in auxilium episcopi debeat suscipere etc. x

Ut hij qui in omnibus publice implicati sunt in monasterio vel in clero non recipiantur nisi subiecti prius ex amminatione fuerint xj

Qualiter mox penitentes debeant sacerdotis clementiam insistere xij

Ut ea que in iudicio finita sunt non revocentur et qualiter debeat abbas in monachis suis in hereditate succedere xiij

Ut qualiter ignorantiam dicunt resistere qui statuta contempnunt et qualiter episcopi debent vigilantiam impendere in retractatione xiiij

Ut si unus episcopus alterius episcopi maior extiterit ab aliis episcopis coherceatur tamen ex commissione pontificis xv

Ut unus episcopus alteri pro ... dationibus adiutor existat xvj

Defunctis inter regionarios et defensores quod defensores pro suo labore adipiscantur ea quibus sunt ordinata ab uno pontifice vel episcopo ab alijs non rescindantur nec ex successore suo donat alij post se constituta dissolvere xvij

Si inter ecclesiam et monasterium intervenerit apud electos a partibus medijs sacerdotibus causa finiatur

et defuncto abbate de semetipsis
eligantur si habuerint dignam psona
sin aut de alio monasterio eligat
et sine volu(n)tate abbatis ad ordines
sacros vel clericatus officium tolli
ex inde monachi non debeant nisi
necessitas fuerit ad aliud monasterium
ordinandus et nec tamen vivum
vel cartarum monasterium ab episcopo
fundo non debeat sed tantum ab aliis ab
batibus et frequenta episcopi visi
tatione monachi non graventur xviii
Commendaticia ad maximianum
episcopum de abbate claudio quem
apud se diu pro solacio ubi
dei retinuit xix
De hiis qui arbores colunt quomodo
emendentur et ut de vigiliis
civitatis nemo excusetur tempore
belli xx
Non infirmando quod ante iudicio xxi
Ut January iudeo et samaritano
fieri non debeat quod mancipia
dominos suos ad fidem precedencia
precia eorum apte redigi iura
prohibeant xxii
Justiciane patricie ut ad limina
apostolorum venire non formidet
per barbarorum et de decem libris
auri quas pro redemptione captivorum
misit xxiii
Ut iudei qui baptizari volunt
paschali festivitate exspectanda
non impediantur sed quo tempore xl
dierum ieiunio expleto si quando
solempnitas occurrerit aut
domino baptizentur xxiiii
Non constringatur sacerdos de ex
quisito pravitatione et de
presbitero post lapsum in sacerdotio
aut permanere aut reversione non
posse et si fuerit post commissum
facili professione confessus xxv
Ut liceat iudeis sua lege
a neminem impediti pariter sunt ac

De clericis qui nasa ecclesie xxvi
vendiderunt in sicilia et de man
datione pontificis quod non sicut de
buit inquisitum fuit xxvii
Ut consuetudo sancte romane ecclesie
ab aliis ecclesiis non usurpetur
nec in italia nec in aliis urbibus
per consilium pontificis xxviii
De gestis sanctorum quod tunc tempore habe
rentur bibliotece romane et de
lignis tunsimiss qualiter navibus
et quod pretium non accipiendum pro his
que precio non emuntur xxix
De predicatione eulogii episcopi et
de hereticorum conversione et de mira
culis que in anglorum gente a predica
toribus fiebant et de eudoxii he
reticis qui in latina lingua inve
niuntur ab eodem suprascripto episcopo
satisfactum a grecis doctoribus
platum et quod ei minime licet velle
propriam addere quod ei nunc imposita
Ut monasteriola que monasterio xxx
vincta sunt non a laycis persona sed a
monachis ordinentur secundum voluntatem
fundatorum xxxi
Referente gratia quod sacerdotes sacer
dotibus laudibus preferunt xxxii
Ut monasterium a constitutione presentia
a nostro episcoporum disrupatur et sollici
tudo sit episcopis super monasteriis
ut monachi pure non agant
et pro expensis viri monachorum conveniunt
non accipiant et de rebus monachorum
nec aurum monachorum admittere xxxiii
Civitas urbis et civitas ba
bilonie utraque ... sunt in angaria
habeant hiis qui in bonis actibus
seculi sunt implicantur et de
benedictione quam suscepit sancte crucis
oleum et aloes lignum et aliis in
tellectibus multa misit et multo pre
tationibus eulogiis xxxiiii
Ubi dicitur temporalia et laudat
eterna et ad horum desiderium ahelat
sine dum memine gratia nostra xxxv

Ut p sepulta prciu nec accipiat
& si a'd spote offerre uult acci'at
De prima maximi epi xxxvij
qui q'notu dni epi gregorij p'pe
ordinatq fuit & quid ille ma
ximq p'g morz palliu direx
Qualit' seneq epus xxxviij
corripiendq sit & quod gsiliu
exquirendi sit & p'hiendi ut
ab eoz gsiliis se tueat'
Cu hostes romanoz xxxviij
i sardinia irruit & quo dno
gregs nunciatu fuit & de ia
nuario epo qui messe aliena
exarauit & t'minos effodit
& de correptoe illi' xxxix
De candido abbate a sco g'g'
i neapolim & q'z deo dispo'te
defunctq e' & cu alio abbate
ab eo dicto qui ppontq fr'e uolu
huc p'g aliquantu t'pis preem
ordinare xl
Ut i mon ex ipa cogregatoe
psbrm gsecret' cu que ob'
unanimes diligunt & uigilt
i eodem mon pmaneat xli
De comutatoe pretti & fau
stini defensoz i puincia sicilie
territorio panormitane facta
& a bto gregorio firmata & que
ordinata fuint ut decisa
n'a i posteru dicant refra
gatoe turbari xlij
Ut de rebq uel de causis no
bu cognites puinciale abs dif
finitione ire possit & q' dis
plicuerit q' aliqui epoz
sine pmate sui cplis ad co
mitatu pfecti sit xliij
De lucillo melliteno ciuit' epo
tetlen' dispone xliiij
De murmuratoe grecoz cu
i romana eccia alla dici ad
missas ex ... t'pa fecit
ut cur subdyaconi spoliati

incedat q'd b'ruel coz mod dicat
ut que ordo dnica pg canone
dicat & de rufi bti gregorij xlv
De h'c q' martinq uir eloquentis
ab affricana p'uincia syracusi
uenit et q' g'g' ut cu eo iohes
epus loquat' admonuit et d'
eme inzacem xlvj
De quigda possessionibq q'da fe
lix occupat fuit iohes syracu
sanq epc i' hijs cognita ...
iusticia fcu e studeat emeda'e
Item de iuuas possioib' xlvij
et ut idem iohes hq rei qom et
gquostat & finiat xlviij
Ubi theodorq de pacis studio
laudat et regis agilulfi fa'us
meriti xlix
Cu g'g' ex pfrib basilicam
ppis sumptib' edificare desidat
Cu reliquie scoz mrm l
hermie iacincti et maximi
i treatina ciuit'e sunt condite
& ubi n'm corq costat hu'atu
ibi sunt studia gsetunda li
Cu fabianq decessoz passiui
epi augettu ecce sue seuero
dyacono deposuit & ut seuq
epus seuerum dyaconu moneat
q'tu que accepit sine gdtoe
restituat lij
Preceptu p demetriano et
ualeriano cleris qui fuint eccie
pcio a captiuit'e redempti liij
Laurenciu mgrm militu de
iusticia suada horta' liiij
Ut ubi n'm coz costat hu'atu
liceat abs missis pub' oa
toriu solepmt' dedicare
precepta pmitq datoe l'tima
De eccia trance con lv
stantie nariei epo quedata
q'z pettis facientibq n'c clerq
illi' n'c plebs tuta remasit
quis dicat ciui epc ordinari
De qui furtum pub' lvj
implicati st' ab ecce'tis mirib

iniuste non debeat defendi lvii
Ut clerus et plebs in esernatis
esse talem pro presbitero expectat
sacerdotem qui a venandis ca-
nonibus nullatenus discrepat lviii
Item de eadem re lix
Preceptum sancti Gregorii ut quedam
venerabilia loca lx
Cum de conuisit maximum
episcopale debeat esse solatium lxi
Ut hec que a predecessoribus nostris
cognita veritate est redditum
iura indebite denuo esse
revere non debeat lxii
Sicut res esse nos competentibus
personis reddere sic ita resisti-
tuentibus attendenda cau-
tela est lxiii
Copiosa extra atque meritus lxiiii
Cum si ea que hortatus nos que
postulamus moras ad conce-
dendum facere non debes lxv
Iohannem prefecture vices agentem
constantino mediolanensium episcopo
commendat lxvi
Ut yana maturiano competentibus
[illegible] yanis reddendum lxvii
Ut si exigente culpa monachus
fuit excommunicatus ad alia se
loca non conferat et si furtum
sit monachus in monasterio tradatur de-
fendi ei monasterio non sit facultas
Pro quodam qui pro lxviii
quadringentis solidis cautionem
fecerat ne de eisdem lucrum gravetur
et expostulat lxix
Necessitate patientibus prodesse esse
debere subsidium lxx
Ut nemo sacris ordinibus con-
stitutus cum extraneis mulieribus
habitare presumat, uxores autem
quas esse debere regere non
velint quatenus lxxi
De pace consuenda lxxii
Quasdam res et sacra ministra fi-
lie metatium mandat lxxiii

Ut in Bonifacium regem positus in
monasterio sancti Cassiani eiusque corpus causam pro
sanitium subdiaconorum ventilet
De eadem re lxxiiii
De fide lxxv
Preceptum firmitatis in quodam
ancillarum dei monasterium nominatum ordinatum
De ariminensi episcopo lxxvi
dolore capitis laborante et eius loco
alium subrogatum lxxvii
De eadem re clero et plebi eiusdem civitatis
Item de eadem re ad se lxxviii
Bastianum episcopum lxxix
Viros qui de histrie partibus ve-
niant scismaticorum vetates ex-
rore galliciano exarcho com-
mendat lxxx
Ut res quas importunus ar-
tulane civitatis episcopus in ordine episcopatus
acquisivit eiusdem esse domino con-
sueverunt lxxxi
libellum exhortatorium ad sanc-
tum dei inclausit lxxxii
Item viros qui de histrie partibus
nominetenus unitati esse subditos
mariniano episcopo eius opem ferat
commendat lxxxiii
Ut constantinus mediolanensis et
marinianus ravennatis episcopi
causam maximi salonitane episcopi
persuadatoris in ravennate urbe
debeant cognoscere lxxxiiii
habitatores insule capree histrie
pariter hortatur ut si eorum episcopus
esse se noluerit unitati coniugi p
manum eorum petitionem confirmet
Basilium laudat qui quia lxxxv
histriorum scisma per unitatem esse
amoris cum fervore olim accedit
Gallicinum exarchum lxxxvi
ytalie partem per histrias laudat
potentem arguit lxxxvii
Item de eorum erroribus lxxxviii
Iohannem constantino politane civitatis
antistitem duriter reprehendit

tur ulibus devotabilium usurpasset et ut nec hec consentiat nec servat fortis ut dicit xc

Rustica quedam illustris femina condito testamento felicem ungulem suum heredem instituisse in qua ulipe ut post romane ecclesie morem ordinavet. xci

Ravennensis ecclesie hortatur clericos ut se eligant episcopum xcii

Sollicite iubet inquirere si in omnibus letaniis ravennatis episcopus pallio utatur xciii

Cuidam domicelle amatissime mittit salutem xciiii

De quadam possessione alle audiue ecclesie competetet xcv

Maximum salonitanum episcopum pro symoniaca heresi acrius redarguit cui tum gratiam et pallium dadus non negat xcvi

Ad marinianum episcopum de eadem re

Castorio notario de eadem re xcvii

De oratorio cuiusdam religiose femine ut absque missis publicis consecretur si tantum ibi nullius corpus iacet humatum Ita ut in eadem loco nec futuris temporibus baptisterium constituatur xcviii

De eadem re xcix

Reliquias beati pauli apostoli et beatorum Johannis et pancratii constancio episcopo mediolanensi misisse se asserit et quia sunt venerande colendi denunciat C

Gaudiosum episcopum monet ut clerum plebem tacinatis ecclesie hortetur ut se eligat sacerdotem Ci

Clero et plebi Cii

Clericos commendat ecclesie Ciii

veniti ad unitatem ecclesie mor Ciiii

Cum petrus qui ex superstitione iudeorum ad xpiane fidei cultum perductus eorum synagogam cum qui scandalo occupauat ac ymaginem illic beate dei genitricis marie et crucem posuisset et quod agilulfus longobardorum rex pacem non faciat.

De fide Cv

Cum ingredientibus morum Cvi contendi gratia ultius nostra sit licetum testandi sed res eorum eorum more inis fiat, et de abbate qui indui veste monachica noluit.

Episcopos sardinie corripitur Cvii de rento pascha metropolitanum suum contra morem metropolitanum dissimulant Et quod re purgatibus causis sine eius epistula publica querat iudicia Cviii

Quosdam clericos disciplinam sui episcopi refugientes per vitalem defensorem redarguit.

Januario episcopo de eadem Cix re quod eos clerici ipsius missionibus obedire proponat et quod de ydolorum cultoribus ac arusspicum atque sortilegorum sive servi sit sive liberi sit agendum disponat.

Ottiliano tribuno Cx indicat quod uiator ex tribucio sabino episcopo multa illicita intulisset que postulat ut in iudicia deat emendacionem corrigere

Homines calli potam Cxi castri diversis molestiis afflictos sabino commendat episcopo venerabilis non et homines illius masse ut sub eius sint sollicitudine tua

Fortunatum monet Cxii episcopum ut in monasterium agnelle abbatisse ultius milites non hospitentur nec calliditas hostis locum incinat

Cum decto picta in ecclesia Cxiii adhiberet ut hii qui litteras nesciunt

saltē ī pectib; uidēdo legat
q lege ī codicib; nō ualet
Brunichildis fra C. xiiij
noꝝ regina moz ut ī regno
eiq nq ex laico hitu subito
ad epatq audeat qd ab acced̄e
nc p ceteros ordinib; dād ad ac
cipe Nc iudeos liceat xpiana
mancipia possid̄e C. xv
Siagriu galliaꝝ epm moz
ut parrochijs sub tamitanis
ecce francoꝝ regib; d̄at
supplicatōe ut que oblata sut
in te provinciāte reddā C. xvi
Theodoricu et theodebertu
francoꝝ reges petit ut sy
moniaca hēsim que pma ex
dei ecciam dyabolica plantacōe
subrepsit de regni eoꝝ fi
nib; phibēt et nequaquam ex
laycis ad sacdociu repete tu
ire pmittat Nc iudeos xpiana
mancipia possid̄e C. xvii
Clotelbertq francoꝝ rex
nit iunos avalatens ciuit
monj cōstructs qd aplica fet
auctē firmare C. xviii
Siagriu et ceteros gallaꝝ
epos instruit de heresi sy
moniaca uitanda et de calidi
hostis astucia pcauenda, et
qr elemosina reputāda nō est
qd ex illicitis reb; accipit
et qr quidā desidio hōre infla
ti defunctis epis tonsorant
et fiūt repete ex laycis sac
dotes, et qr i sacro ordīe cō
stituti hitaē cū mulierib; nō
psumat de quib; hūani gnis
inimicq exultet, et qr sel
ī anno cōciliū fiat C. xix
Aregio epo de mortuis cōso
lacōis uba ppoit ex quib;
qlē impedat assēm; arch
dyacono suo dalmicaꝝ usu deco
rari cōcedit C. xx
Desideriꝰ galliaꝝ epc usu
pallij ē obseruat reformad
Siagrio de augustudino C. xxi
usū pallij tribuit atq eq ciuitaz
metropoli cē instituit C. xxii
Vt menate et theodoꝝ epos
lenite natātes siagriꝰ augus
tinane ecce epus ad ppa cōs
ueme cōpellat C. xxiii
Siagriam quādā dtu uitā reli
giosam mutatis et uestib; pgea
maritu uehentꝰ assecuta
Theodoricu et theo C. xxiiij
debertu francoꝝ reges p
prachijs tamitane ecclie pos
tulat C. xxv
Fleandru spanoꝝ epm magno
extollit pconijs et semiro oz
dine accusat C. xxvi
Recharedu uuisigotaꝝ regē
collaudat qr p eq excellētiā
gothoꝝ gens ab errore arriane
hēseos ī fidē rectā solidite tus
lata sit C. xxvii
De dolorib; suaꝝ molestiaꝝ
ytalice patricie et uenancio
narrat et de languorib; et
mortalitē ī roma et affrica
Maximum solitaꝝ C. xxviii
epm acriq exaspat, cui tn
graciam dat et monet ut palliu
ex more suscipiat et quis sit
honor pallij C. xxix
Costātinū mediolanēsē epm
hortat ut campū cū uinea
cuiq philagri iuroablr occu
patu restituat et qr cū tollata
inr alios ciuit gemonsis
dare nō cogat C. xxx
Romanū defensorē sicilie
monet ut lucillū quodā epm
distrīcte amoneat ut qr qr de
epo suo abstulit symoīa restituat

et de eo quod dominum quibus abbatibus fungitur
officio ad acquirendum non suum sed monasterii
proprium esse cognoscat c xxxi
Sisynnium raxitane ciuitatis episcopum
ydolorum cultorem et sodomitico
scelere maculatum et districta cus-
todia redigere iubet c xxxii
Quedam femina que diabolico instictu
a quodam petro suasa de monasterio
exierat hanc in monasterio renocande et
retrudere iubet c xxxiii
Basilium episcopum in causis occupantem
et pretorijs inutiliter obseruantem
ad reueniendum districta execucione
compellit c xxxiiii
De restringenda prepositorum ira
et quod grudistaldus dux capuane
a deo fuit impetu furoris im-
pulsus ut frangere ianuas monasterii
sancti archangeli fecerit et monachis
fugatis c xxxv
Clementiane patricie indicat
amandum presbiterum ad episcopatum
electum esse c xxxvi
Anthemium subdiaconum capuane
monet ut ad amandum presbiterum
ad subscripcionem transmittat
Johannem arguit c xxxvii
cur annonas et consuetudines
dyaconi que est in neapolis sub-
traxerit c xxxviii
Ut uenientes ad monasterium pueros quin-
quennium in conuersacione impleat
abbas eos non audeat ton-
sorare c xxxix
Religiosi quidam loci uirsa-
um publico dacie ualentibus propter
ut ante electos iudices rome red-
dant. C xl
180. De quodam episcopo in crimine accusato
et quod utrum noceat si sit extorta
confessio. C xli
Libertinum ex pretore consolacionis
uerba apponit ne nunc eum temporalis afflictio
neque uerum dampna exturbent
Inelectione episcopi requirendum C xlii
se pueris in opere dei studium habent
ut psalmos nouerit C xliii
De agnoitarum requisitus er-
rore quod eandem heresim iam se fa-
tetur rudisse C xliiii
Quod fidelibus in perturbacionibus huius
seculi non sit contristandum et quod
placere deo et prauis hominibus nequit
Innocentio episcopo africe C xlv
Forte animo contra simoniam po(t)
et quod sua opuscula uelud fur-
fures siliginis augustini
opusculis comparetur
De hijs qui in ecclesia C xlvi
fortasse fugiunt ut eis sacramenta
ab hijs quorum interest de secundam
legem et iustitia permittantur et tunc
commoneant ut exeant
Quedam monasterium monachis C xlvii
this destituta alteri monasterio iubet
uniri et tunc in eo monachos depu-
tandos qui opera dei regulariter stu-
deant institucione presule c xlviii
Quod non sit nouum in eligendo
episcopo periculi non in duas partes diuidi
et tunc eligatur qui non solum de sa-
lute animarum uerum et de exteriori
subiectorum utilitate et cautela
sciat esse sollicitus c xlix
De innumeris calamitatibus et
tribulacionibus quas cottidie pa-
titur facit simonem. C l
De augustarum heresi et de eo qui
crimino dicitur Nouendus erat tempore fi-
torum Et alio loco de die at
i et hora nemo scit nisi pater solus
et id ad matie Nouendus nescit
hora mea C li
Palladio presbitero de monte
syna scribit qualiter tempore prite
detractores et odia sunt tollenda
et detrahentes quasi ad faciunt non in
puluerem sufflant atque in oculos
suos terram excitant C lii

Ecclesiū epm̄ laudat q̄ i q̄da
epatu pm̄ nō temē elegisset
q̄ tamq̄ sicut debuit extitiss
ꝫ q̄ ei ꝯ caballū misit i q̄o
uectari possit C liij
Leonciū ex cōsule de suada
iustia docet ꝫ de ira que aīm
pturbat, q̄nta cōsidacōe ca
uenda est. C liiij
Adeodatā illustrem feminā
dat corꝑ scōꝝ reliquiis eꝰ
deuocōn laudat. C lv
Clero et plebi mediolanensi
de eligendo pontifice C lvj
Victorē epm̄ voleciās iacē
tetē innotecio ut ab hac cū
oppssiōe cunat depositt/
Iohem dyacon C lvij
prion̄ rauenuat ecclesi sici
liam puidētē allexādꝫ pſbrō
commendat C lviij
Sanoni abbati q̄nta deat
ce et subitos sollicitudīē ca
Serenū masilinēsem epm̄ clix
arguit cur scōꝝ ymagīes
refregit ex qua vz cā maxia
ps ppli abeq̄ se qūione suspē
dat, ꝫ tn̄ utile pbet ei cōsilū
qual eos reuocare festinet
Clerꝰ mediolanēs C lx
ecclē p quadā femina monet
ut ca eꝰ sine mora eq̄ute
suata deat tuvari clxj
Psidi Sardinie scribit ut
Victorē epm̄ moneat ut
uenientibꝫ ad xp̄ fidē i cōdite
dis baptizādis studiose
concurrat/ clxij
De cōstruēdo mon̄ cuiq̄dā
epy pham ne testatoris uōs
frustret̄ disponat clxiij
De ordinando deusdedem
epm̄ mediolanē clxiiij
De eo qui pꝰ q̄m abbas ordinādꝰ
e a scō gg̃ꝰ scō decto de facult
sua disponendi p sepultura ac
cepit licenciam C lxv
De quodā qui fideiussor accedēs
pvīs ad pſtm̄ mittit ut i hac
eꝰ afflictōe subueniat/ clxvj
Cū qua fidē ꝫ cautela sit pau
pm̄ dyaconū ordinādꝰ clxvij
De cōsolacōe infirmorꝫ ꝫ tn̄ eis
summope puidend ne de tormēto
ad tormentū trāseat/ clxviij
De cōseruacōe oracōn
infirmꝰ sue petās expōt C lxix
Mariniano epō de C lxx
vomitu sanguinis egrotanti que
sit adhibenda medicina instruit
ꝫ ut ad se ueniat inuitat, ut si
que deq̄ an̄ notauit alt̄ i alterꝰ
manꝰ debeat trāsire clxxj
Pastasiū neapolitanū epm̄
monet q̄ntū ex reditibꝫ ecclē
clēo suo uel paupibꝫ tribuat/
Quasdā feminas p clxxij
pviꝰ custudīē ꝯsolatās et si
debitū huiꝰ sortꝫ impleuīt
earꝫ utilitāte adiuuār pmittit.
Ut si quis ꝯ quēꝫ clerꝫ clxxiij
causam habuīt epm̄ ipꝰ adeat
ut ipe cognoscat a cē ab ipo
iudices deputent/ clxxiiij
Iohi epō syracusano scribit ut
quēdā venanciū exhortādo
rogādo iudiciū dei ꝓmouēdo
monē studeat q̄nus ad libitū
suū redire uel i c̄nōmo deat/ clxxv
Rusticianā pricia increpat
cur sepius se i sinis epliis aciel
lam scribit ꝫ io rogat ut i eꝰ
scripta hec ulteriꝰ nō iuuat
ꝫ q̄ tanta iniariā i mon̄ bti
andree elactē ac si spaliꝰ ad
mon̄ ipe aplus sit clxxvj
Theotiste pricie scribit ut ꝑ
leuitate ppli detrhēte nō ꝯtestar

et quod puerorum societas purgatio
uel probatio sit bonorum, et de iiii
capitulis exposicionem plurimi continebat
De archa diluuii per figuram c lxxvii
tipum sancte ecclesie loquitur et de eius fide
et de symoniaca heresi uitanda
et non uirginibus in ecclesiis nascitur
Ut nullus contra canones c lxxviii
percipiat et pro egritudine episcopi
alius succedat et honore suo priuetur
egrotus. Sed non ipse per molestiam
suam petierit ut ab episcopatus honore
cedat uacandi et petitionem scripto
dante concedendum est c lxxix
Ut si uir qui non cum uxore sua in monasterium
intrauerit et si tonsoratus fuerit
omnino uxori reddatur c lxxx
Uniuersis episcopis sicilie constitutis
scribit ut iiii et vi feria letanias
inexcusabiliter faciant quibus
contra barbarice crudelitatis incursus
superne protectionis implorent
auxilium C lxxxi
De eo quod nullis unquam contradictionibus
finis imponitur si impleta ea que
indictata fuerint donantur c lxxxii
Gladiano nouorio gratias agit
quod quosdam idolatratores atque
sortilegos fuerit insecutus
Desiderium episcopum c lxxxiii
gallie redarguit cur grammaticam
quibusdam exposuerit, et quod cum
iouis laudibus christi laudes uno
capuit c lxxxiiii
Bertham reginam de conuersatione
anglorum laudat et cum helene
constantini imperatoris matre comparat
Ad augustinum episcopum c lxxxv
scribit quod operante dei gratia uix
narrare sufficiat quanta leticia
in corda fidelium fuerit exorta
quod gentis anglorum expulsis errorum
tenebris sancte fidei luce
perfusa est et de eo ut quisquis angelus

in faciendis signis acceperit non sibi
sed illis deputet donata pro
quorum salute collata sunt C
Ad libertinum exconsulem lxxxvi
gentis regem uerba exhortationis
mittit cum et constantinum piissimis
factis comparat c lxxxvii
Auaritia que est ydolorum seruitus
de templo dei esse iubet
pellendam et quod tenet cor
serena cupiditas hic agit
ut uno eodemque gladio et
dantem et accipientem interimat
et eo quod nemo post lapsum quoque
iniquitatibus perseuerante iterat
familiarem c lxxxviii
Item de auaritia c lxxxix
Laurentium presbiterum et mellitum
abbatem cum aliquibus monachis
ad augustinum anglorum gentem
dirigit eosque galliarum episcopos
ut eis caritatem quam decet exhibeant commendat C xc
Ut symoniaca heresis concilii
definitione dampnetur C xci
Aregio galliarum episcopo salutationibus ac laudibus uerba porrigit
Uirgilio arelatensi C xcii
si ad eum augustinus episcopus
contigit ut bono consolationis
cum refoueat commendat
Ad brunichildem C xciii
reginam francorum scribit
quosdam sacerdotes in ecclesiis partibus
impudice uiuere et ideo hec subtiliter cum religiosis querere et studiose
emendare C xciiii
Theodoricum francorum regem
ut congregata synodo iubeat
monet et contra sacerdotum
uicia et symoniacam prauitatem
dampnet C xcv
Brunichilde regina francorum
et laurentio presbitero et abbate
mellito prouinciis suis suffragia

instruet et expostulat C xcvi
Item ad brunnichildem de heresi symoniaca C xcvii
Theodeberto regi francorum ut synodum congregari iubeat et a sacerdotibus corporalem iniuriam et symoniacam heresim tollat
Clotario regi C xcviii
francorum laudem et mellitum commendat et ad congregacionem synodi adversus symoniacam heresim
Sacerdotes et plebes C xcix
que nestoriane hereseos errore confusi sunt cum ad catholicam ecclesiam convertuntur utrum baptizandi sint an solius vere fidei confessione iungantur C C
Hylarem subdyaconum comminante iohannem dyaconum et non probantem ubilibus publice castigatum iubet in exilium deportari
Agapito abbate C C i
quoddam monasterium hostibus desolatum illius monasterium uniendo iungit cuius dyocesis tunc cumulata fuerit C C ii
Andream monachum qui ad sanctum paulum inclusus fuerat epistolam quam eusebius thessalonicensis episcopus contra eum miserat fallaciter prohibet C C iii
Augustinum episcopum instruit ut fana ydolorum in gente anglorum minime destruantur sed benedicta aqua aspergantur altaria construantur et reliquie ponantur C C iiii
Cera sudarium sancti laurencii martiris de ecclesia nominis eius dedicata furto ablata sunt atque eodem loco condantur
Bonifacium corsice C C v
monet uno episcopo in una quaque civitate consecrando et eligat sacerdotem et de eo qui si contra consilium cleri huius adeat
Barbara et anthonina C C vi
hortatur ut malorum hominum insidias declinet et totam mentem in fiducia dei omnipotentis astringat
Dominicum episcopum de infirmitate C C vii
convalescente salutat Et qui quando de periculo mortis episcopum ad ecclesiam restituerint inventum C C viii
De gentibus misericordie subveniendo
Columbo episcopo C C ix
quoddam scribit dyacono ut si contra culpa non est depositus suo ordini reformetur C C x
Pastasium monet episcopum ut impositum monachum ad ordinet subdyaconum ut possit ad pastorale curam promoveri C C xi
Item ad eundem imperium C C xii
De eo quod si petulantias hominum a monachis nec concordia nec caritas potius permanet et quod aliqui de diversis libris eloquentie non oblivione peruenit claudimus suo ipsum dicant non et hoc se noluisse asserit ut dum ihesum carne sub sistere siqua cum dixisse contingit non ea facile innotesci Et de pastorali libro in greco translato et ab imperatore suscepto C C xiii
Permissio sacri qua quidam episcopus pro scismate sui erroris fecit
De eo qui paulinum C C xiiii
tergestinum episcopum clericis suis precat contra se excessisse verum columbam victorem episcopis iungit ut inquirendum et clerorum ipsius causam dicat subtili investigatione cognoscit C C xv
Ad victorem episcopum de eadem re et quod ordinare sub premio audeat sua quietate ad penam et in licita ordinacione careat effectum C C xvi
De eo quod paulus episcopus in crimine publico a suo fuerat electus officio nemessionis successorum sui pro eo

episcopiu inde pdomib inasit
huc no paulu a gmono puati
us ad diē obitu i mon cetruc
De eadem re c. xvii
Primus epis i zachy c. xviii
de evenientē pmate corp q
queda que de ipo ei relata fue
rint sollicite pquirat c. xix
De fini epi conusione ggaudet
q cu diua gra ad vnitē ecce
venotauit c. xx
Vt de reb i epatu acquisit
nulla sit alienadi lica c. xxi
Vt monacho i psbiy hore consti
tuto ei ad puilegiu gredi liceat
nū i congregatoē sacrū missarū so
lempnia celebrare c. xxii
Viros a monofositarū errore
conusos eulogio patriarche al
lexandrino gmedat c. xxiii
Epla iohis epi ad gg sum de
usu pallij et mappis c. xxiiii
Exē pcepti dni gg de ead
re c. xxv
De morte mauricij et impio foce
et q igone fore et leonce auguste
rome sit deportate c. xxvi
De nunciatoē seu hortatoē p
septiformi letania c. xxvii
De eadem re c. xxviii
Vt sabbato nemo custodiat
et ut dnicorū die liceat la
vare c. c. xxix
Vt mon sinorū dd obsequis de
stitutū alti mon vnivi pcepti
auctē cofirmat c. xxx
Reb q a deo dat sunt dd pus
gm i mon ingrederet ordinat
beatus ggs pcepti auctē gfinat
Clam cuigda ab c. xxxi
batisse ita diligēt iubet exami
nari ut no possit ad ul litigiu
remanē c. xxxii
Ad venabilia loca q brunichildis
regina costruxat qda puileg
indulget, et de eis legatib i
secreto receptis atq inena
epm a se purgatū absolutu
q abire pmittit, et de quoda
epo qui capitis infirmitas mi
nistrare no sinebat ut i loco eg
nisi recusāte et aliū nulla
roe ordinari c. xxxiii
Etherio epo ut si ib recusauit
i loco eg alig subrogē sit
tu ut quousq eundē epm i hc
sclo uita tenuerit supteg ei de
biti de ead ecclā ministrent
Theodorici laudat c. xxxiiii
sapiam et eg se at suscepisse
legatos c. c. xxxv
Maxim epm redarguit q
no utiles nrobi ea misit et
io instructā de certō psom
cum madato legalit facto sua
ac psbitorū seu dyaconorū
et testiū subscriptoibh roboatā
gesti eb cx more iudiciu trās
mittat c. c. xxxvi
Ad peticoni ac nepotē ipig
theodorici pceptū puilegij
senatori psbro et abbe eg et
succoribh ad senodochiu
qua pdēā regina i ciuitē au
gustudinense costruxat
indulsit c. c. xxxvii
Talasie abbatisse pceptū
puilegij ut ē i eodē loco c. 38
De diligēdo epo c. 39
Pastasio epo ne iudeos de
suis solēpnitatib inquietari
pmittat, et q ipi ad vram fidē
no asperitatib s blandimēt
sit adducendi c. c. xl
Barbaro epo scribit ut panor
mitanā ciuitē amoneat vno
cosesu coseruadē ēligē sa
cerdotē c. c. xli
Clero ordini et plebi cōsistenti
panormo de eligēdo epo
quo sup c. c. xlii

passiuo epo scribit ut quoddam
oratorium dedicare debeat sic tamen
ut nullus ibi corpus constet humatum
et quod sit summa dotis donato
De eo quod Johannes episcopus c. xlii
aliqua de rebus dato capitulare
nostris intimasse Vrbi(?) maianum
episcopum et iohem subdiaconum com-
monet ut de hijs que mota
fuerint ecclesia inter se debeat tran-
quilliter decidere c. xliii
Clero ordini et plebi c. xlv
De eligendis episcopis urbis c. xlvi
Adrianum cartularium quemdam
commendat episcopis quibus et instruit
ut quoniam ad consignandos infan-
tes egrediuntur ut subiectis suis
gravaminibus non existant sed si qua sunt
gravamina temperent c. xlvii
Julium redarguit cur in eo pu-
doris causa fuit et ea que dicenda
fuerant tempore longo tacuisse
Honorio epo cc. xlviii
terentino baptisterio quod con-
strui precepit sua auctoritate confirmet
Pascali et consilio cc. xlix
lanae de dandis eius pecuniis
monet eorum petitionem non esse con-
testandam et ut ex intra deum non
minime(?) ne pro amissione
rerum et animarum consequantur dispendia
Rusticiane patricie cc. l
podagre illius dolores compatitur
pro qua et deum exorat ut ea que
tempore eius aguntur ad salutem eius
anime redigantur cc. li
Quod de qualitate personae absentis
iudicare non possimus
Philippo presbytero cc. lii
gavisum esse dicit eo quod quidam presbyter
de hac luce migrans ad gaudia
eterna pervenit ut pro se orare
debeat episcopus rogat c. liii
pastasium episcopum ita desidem

negligentem quod in cunctis dicit existere
ut in nullo quod est episcopus agnoscatur
De hoc qui in vitiatione c. liiii
sanguinis patitur laborem ieiuna-
diis minime imponat cc. lv
Campanie episcopos ita negligentes
dicit existere ut sui honoris ita immemo-
res ut nec circa ecclesias nec circa fi-
lios suos pervigilantie curam
exhibeant cc. lvi
Crementium subdiaconum nimia tristitia
dicit afflictum nec penam suam ita ex-
istimet et convictionis sue fuge
querat auxilium hec ergo cardinalem
presbyterum suum moram sit tamen certe quod iuste
possit contra ipsum opponere c. lvii
Deusdedit mediolanensi episcopo
scribit quod theodorus episcopus cognovit
multa se contra iustitiam passum
imperatore mauricio c. lviii
interempto magnas omnipotenti deo
laudes dat qui focam ad imperia-
le fastigium erexit c. lix
Eusebia patricia monet ut amplius ea
que anime quam que sunt corporis cogitet
et transitoria esse omnia perpendat
Smaragdo patricio cc. lx
exarcho scribit quod firminum
tergentine ecclesie antistitem pro
quod scismate ad unitatem matris ecclesie
nomine huius severus grandiensis(?)
episcopus eiusdem caput scismatis cum a
bono volunt recedere proposito atque
seditionum suorum timuit adversum eum
excitare non timuit cc. lxi
placuit sibi quod panthaleon
notarius iustum modum quem a con-
ductoribus positum fuerat fregerit
sed et pecunias que fraude invente sunt
singulis colonis pauperis distribuere
iubet cc. lxii
Quod ex omnibus illicitis non sacerdo-
tibus quemadmodum sit cc. lxiii
Crisanto episcopo hyspolitano

Iohi epo panormo CC lxiiii
pallij usum concedit c lxv
Foci Aug de hic ius atiqm cosue-
tudine aplice sedis dyaconos
cōstātinopolim nō merint nō ne-
gligentie sz ueccrs fuit quippe
qz longobardorum gladijs z mur-
sionibz p annos xxxv afflictū
se ee commemorat CC lxvi
Ad leonciam aug omipoti dd
gras refert qz tam dura longo
tpe pondera a ceruicibz romanorum
amota sit z impiat culmis le-
ne redijt ingiuj CC lxvii
De caritate z pace maxime int
sacerdotes z qm crudele qm ge-
ctomenū sit sacerdotes pace illa q
alijs pdicat nō hre CC lxviii
Eulogio epo allexandrino de
symoniaca hesi eradicanda
Eulogio epo CC lxix
gauisum se ee dt qz eū corporis
ocul lumen recepisse cognosc[it]
z qz grandia ligna arbores ac
annoces panculi faciendo sz pua
nauis quenat ea portare nō
potuit remo z cruce paulaz
missā i qua ē de aplorum catheris
insita bndicto q ocul suis assi-
due supponat CC lxx
De pacis uirtute CC lxxi
Vt de redditibz eccarum z obloc
fidelium qrta pte clicis dandi
z si quid de quocumqz clico ad
aures epi uenit facile nō cred
nec ad vindictam res incognita
eū accendat sz cū senioribz
ecce si ē uitas pscrutandi
Capitulare qd CC lxxii
obsuandi sit Iohi defens i ys-
pania de epo si iuste dapte
fuit z alio locum eiq mansit z
de psonis accusanciū ac testi-
ficanciū subtiliter inquirendi
Iohem defens CC lxxiii
amonet ut ad mon qd i capare
insula pgat ac illic monchos
puse agentes corrigat ut
quod obsuare debeant studeat
informare CC lxxiiii
Iudicatū Iohis defens i yspa-
nia p Ian epo qui iniuste de-
positus fuerat z de epis qui ei
preiudicium intulerunt c lxxv
Ex legum si quis qz clicum uel
venabilia loca accusauerit
pus epm cui subiacet adeat
z nemini sz fugientes ferat eos hic
z si inde forte iniutū epm p qqda
causs pducere ut exhibere fecat
pq singulare puacū ubibz
subdendus z i exilio depor-
tandus sit z si familiaris uel
suus eius delator uel accusator
emerserit an examinacōm
iudicij ultioni gladio fiat
De habenda CC lxxvi
pace pdicat CC lxxvii
De xenodochijs i sardinia
constitutis qz epus ciuit ad
ordinandi ydoneus ē econo-
mum z ad pspem eius monet
ut ea studeat ordinare z cū
quadā religiosa femina de-
eius ca plus blandiendo qm
exasperando agendi sit z qz
iam epus hortandus sit ut
quoniam alique sensit ad al-
tare nō pcedat c lxxviii
De quadam domo cū orto et
balneo suo i urbe roma dat
felicam commutandi c lxxix
Fantino defens panormo
scribit et exhilatū epm z eius
clerum si res exigit ad corri-
gendas culpas ee sollicitum
De hoc qz si mulierem c lxxx
i coniugio dyacon fuisse consti-
tit z eo uiuente marito se impa-
rmale sociati sit disiungant
Chananum epm c lxxxi
De quodam abbe si iniuste a

suo esse emotus officio eius episcopum
increpando non desinat CC
Altisoni epo scribit lxxxii
ut castrum cassiopi quod commisse
tunc episcopi mansat ecce que
admonitus semper fuit dicat uniri
De eodem castro C lxxxiii
ad bonifacium dyaconum con-
stantinopolitane CC
De consecratione basilice lxxxiiii
Gudinum CC lxxxv
ducem neapolitanum monet ut
militem eius qui in ancillam dei diabolo
instigatione se prodidit districtissima
tenus vindicta tam facinus emen-
dare festinet C lxxxvi
De tribus clericis ad episcopatus ordi-
nem dicit primum scripture quidem sciam
habere sed ita illum tenacem existere
ut in domo eius amicus ad cadite
numquam intraverit, secundus vigilans
quidem homo dicitur sed plus ignorat,
tertium sollicitum esse foris assistit,
sed qualis intus sit nescitur
Theodolinde C lxxxvii
regine congaudet quod omnipotentis
dei gratia sciat ei filium natum
et cum fide catholica sociatum, et
ad cuncta que ei eius abbas
scripsit subtiliter vusum, et de
ligno sancte crucis et amuletum transmisit
Altisoni epo C lxxxviii
scribit ut habeat iohannes consanguine-
tunc episcopi in castro cassiopi ecclesiam
beati donati in ecclesia sancti iohannis vel
eodem loco territa ita sane ut
scripta intervenientem cum innuat
numquam tamen prius episcopi possit
vindicare, sed pacis tempore ante
dominum venerabiles eorum auferendi ha-
beat potestatem CC lxxxix
Missa qua aquas salinas
nuncupatur cum quibus fundis
suam ad ecclesiam beati pauli apostoli
pro luminaribus deputatam C xc
Ecclesie epo quem frigatoris
laborare cognovit amphimal-
lum unum et plectum transmittit

Leoni cathenensi CC xci
epo scribit monens sancti viti quod
in ecclesia sitam esse territorium a quibusdam
caltan ac desspiti veloce mar-
tinum monachum depulerit et monachis
ibidem degentibus inlicitis se ingeri
sine metu sit licitum quem monet
ut huius pravitatis facinus digna
studeat emendatione corrigere
Adriano notario CC xcii
de eodem monens CC xciii
Ad secundinum inclausum de yma-
gine salvatoris in pictura, etc
Sit laus deo

Incipit prologus super pastorale beati gregorii pape

Pastoralis cure me pondera fugere delitescendo voluisse frater karissime
benigna atque humillima intencione reprehendis. Que ne quibusdam levia
esse videantur, presentis libri stilo exprimo de eorum gravedine omne quod
penso, ut et hec qui vacat incaute non expetat, et qui incaute
expetiit adeptum se esse pertimescat. Quadripertita nos disputacione
liber iste distinguitur, ut ad lectoris sui animum ordinata allegacionibus
quasi quibusdam passibus incedat. Nam cum rerum necessitas exposcit pen-
sandum valde est ad culmen quisque regiminis qualiter veniat, atque
ad hoc rite perveniens qualiter vivat, et bene vivens qualiter doceat, et recte
docens infirmitatem suam quottidie quanta consideracione cognoscat, ne aut
humilitas accessum fugiat, aut pervenienti vita contradicat, aut doctrina
vitam destituat, aut presumpcio doctrinam extollat. Prius ergo appetitum
timor temperet, post autem magisterium quod a non querente suscipitur vita com-
mendet. Deinde necesse est ut pastoris bonum quod vivendo ostenditur et loquendo
propagetur. Ad extremum non superest ut perfecta queque opera consideracio proprie infir-
mitatis reprimat, ne hec ante occulti arbitri oculos tumor elacionis ex-
tinguat. Sed quia sunt plerique mei inpericia similes, qui dum metiri se nesciunt
que non didicerunt docere concupiscunt, qui pondus magisterii tanto
levius estimant quanto vim magnitudinis illius ignorant, ab ipso libri huius
reprehendantur exordio, ut quia indocti ac precipites doctrine arcem tenere
appetunt, a precipitacionis sue ausibus in ipsa locucionis nostre ianua re-
pellantur. Ne venire imperiti ad magisterium audeant.

Nulla ars doceri presumitur nisi intenta prius meditacione discatur.
Ab imperitis ergo pastorale magisterium qua temeritate suscipitur, quoniam
ars artium et sciencia scienciarum est regimen animarum. Quis autem cogitacionum vulnera
occultiora esse nesciat vulneribus viscerum? Et tamen sepe qui nequaquam
spiritalia precepta cognoscunt, cordis se medicos profiteri non metuunt,
dum qui pigmentorum vim nesciunt videri medici carnis non erubescunt.
Sed quia auctore deo ad religionis reverenciam omne iam presentis seculi culmen
inclinatur, sunt nonnulli qui intra sanctam ecclesiam per speciem regiminis gloriam af-
fectant honoris, videri doctores appetunt, transcendere ceteros concupiscunt,
atque attestante veritate primas salutaciones in foro, primos in cena recubitus,
primas in conventibus kathedras querunt, qui susceptum cure pastoralis of-
ficium ministrare digne tanto magis nequeunt quanto ad humilitatis magisterium
ex sola elacione pervenerunt. Ipsa quippe in magisterio lingua confunditur
quando aliud discitur et aliud docetur. Contra quos dominus queritur dicens per prophetam:
Ipsi regnaverunt et non ex me, principes extiterunt et ego ignoravi.
Ex se namque et non arbitrio summi rectoris regnant qui fulti nullis virtutibus
nequaquam divinitus vocati sed sua cupidine accensi culmen regiminis ra-
piunt potius quam assequuntur. Quos tamen internus iudex et provehit et nescit,
quia quos permittendo tolerat profecto per iudicium reprobacionis ignorat.

Ut veniat
Vivat
Doceat
Infirmitatem se cognoscat

Ut veniat.

vi ad se quasdam per miracula venientibus dicit: Recedite a me operarii iniquitatis, nescio qui estis. Pastorum imperitia voce veritatis increpatur, cum per prophetam dicitur: Ipsi pastores ignoraverunt intelligentiam. Quos rursus Dominus detestatur dicens: Et tenentes legem nescierunt me. Et nescire ergo se ab eis veritas queritur, et nescire se principatum nescientium protestatur; quia profecto hii qui ea que sunt Domini nesciunt, a Domino nesciuntur, Paulo attestante qui ait: Si quis ignorat, ignorabitur. Que nimirum pastorum sepe imperitia meritis congruit subditorum; qui quamvis lumen scientie sua culpa exigente non habeant, districto tamen Dei iudicio agitur ut per ignorantiam eorum hii et qui sequuntur offendant. Hinc namque in ewangelio per semetipsam veritas dicit: Si cecus ceco ducatum prebeat, ambo in foveam cadunt. Hinc psalmista non optantis animo, sed prophetantis ministerio denuntiat dicens: Obscurentur oculi eorum ne videant, et dorsum illorum semper incurva. Oculi quippe sunt qui in ipsa honoris summi facie positi providendi itineris officium susceperunt; quibus hii nimirum qui subsequenter inherent dorsa nominantur. Obscuratis ergo oculis dorsum flectitur, quia cum lumen scientie perdunt qui preeunt, profecto ad portanda peccatorum onera incurvantur qui subsequuntur.

Ne locum regiminis subeant qui vivendo non perficiunt quod meditando didicerunt

Et sunt nonnulli qui sollerti cura spiritualia precepta perscrutantur, sed que intelligendo penetrant vivendo conculcant; repente docent que non opere sed meditatione didicerunt; quod verbis predicant moribus impugnant. Unde fit ut cum pastor per abrupta graditur, ad precipicium grex sequatur. Hinc namque per prophetam Dominus contemptibilem pastorum scientiam queritur dicens: Cum ipsi limpidissimam aquam biberetis, reliquam pedibus vestris conturbabatis; et oves mee de hiis que conculcata pedibus vestris fuerant pascebantur, et que pedes vestri turbaverant hec bibebant. Aquam quippe limpidissimam pastores bibunt, cum fluenta veritatis intelligentes hauriunt. Sed eandem aquam pedibus perturbare est sancte meditationis studia male vivendo corrumpere. Aquam scilicet eorum turbatam pedibus oves bibunt, cum subiecti quique non sectantur verba que audiunt, sed sola que conspiciunt exempla pravitatis imitantur. Qui cum dicta sitiunt que per opera pervertuntur, quasi corruptis fontibus in potibus lutum sumunt. Hinc etiam rursum de sacerdotibus Dominus per prophetam dicit: Laqueus ruine populi sacerdotes mali. Facti sunt domui Israel in offendiculum iniquitatis. Nemo quippe amplius in ecclesia nocet quam qui perverse agens nomen vel ordinem sanctitatis habet. Delinquentem namque hunc redarguere nullus presumit, et in exemplum culpa vehementer extenditur, quando pro reverentia ordinis peccator honoratur. Indigni autem quique tanti reatus pondera fugerent, si veritatis sententiam sollicita cordis aure pensarent, que ait: Qui scandalizaverit unum de pusillis istis qui in me credunt, expedit ei ut mola asinaria in collo eius suspendatur et demergatur in profundum maris. Per molam quippe asinariam secularis vite circuitus ac labor exprimitur, et per profundum maris extrema dampnatio designatur. Qui ergo ad sanctitatis speciem deductus vel verbo alios vel exemplo ceteros destruit, melius profecto fuerat ut hunc ad mortem sub exteriori habitu

In registro c. 118.

terrena acta constringunt, quem sacra officia in culpa tentationibus immutabilem demonstravit; quam nimirum si solus caderet, ut cunctis haec tolerabilior poena minime nuntiaret. De pondere regiminis et quod adversa quaeque despicienda

Haec itaque breviter diximus, ut quantum sit pondus regiminis monstraremus, ne temerare sacra regimina quisquis his impar est appetere audeat, et per concupiscentiam culminis ducatum suscipiat perditionis. Hinc namque pie Iacobus prohibet dicens: Nolite plures magistri fieri, fratres mei. Hinc ipse Dei et hominum mediator regnum percipere in terris, qui supernorum quoque spirituum scientiam sensumque transcendens ante saecula regnat in caelis. Scriptum quippe est: Venerunt ut raperent eum et constituerent regem; quo cognito Iesus fugit et abscondit se. Quis enim

70 6 principari hominibus tam sine culpa potuisset quam is qui hos nimirum per regeret quos ipse creaverat? Sed quia ideo venerat ut non solum nos per passionem redimeret, verum etiam per conversationem doceret, hominum sequentibus se praebens exemplum, rex fieri noluit; ad crucis vero patibulum sponte convenit. Oblatam gloriam culminis fugit, poenam probrosae mortis appetiit, ut membra eius discerent favores mundi fugere, terrores minime timere, pro veritate adversa diligere, prospera declinando formidare; quia et ista saepe per tumorem cor inquinant, et illa per dolorem purgant. In istis se animus erigit, in illis autem et si quando se erexerit sternit. In istis se homo obliviscitur, in illis vero ad sui memoriam etiam nolens et coactus revocatur. In istis saepe et ante acta bona depereunt, in illis et longi temporis admissa terguntur. Nam plerumque adversitatis magisterio sub disciplina cor premitur, quod si ad regiminis culmen eruperit, elatione sui potentatus protinus usu gloriae permutatur. Sic Saul qui indignum se prius considerans fugerat, mox ut regni gubernacula percepit intumuit. Honorari namque coram populo cupiens, dum reprehendi publice noluit, ipsum qui in regem se unxerat scidit. Sic David auctoris iudicio paene in cunctis actibus placens, mox ut pressurae pondere caruit, in tumorem vulneris erupit, seque in morte viri crudeliter rigidus, qui in appetitu feminae fuit fluxus; et qui malis ante noverat pie parcere, in bonorum quoque necem post didicit sine obstaculo retractationis anhelare. Prius quippe ferire deprehensum persecutorem noluit, et post cum damno desudantis exercitus devotum militem extinxit. Quem profecto ab electorum numero culpa longius raperet, nisi hunc ad veniam flagella revocassent.

Quod plerumque occupatio regiminis soliditatem dissipat mentis. iiii.

Saepe suscepta cura regiminis cor per diversa diverberat, et impar quisque invenitur ad singula, dum confusa mente dividitur in multa. Unde quidam sapiens provide prohibet dicens: Fili, ne in multis sint actus tui; quia nimirum nequaquam plene in uniuscuiusque operis ratione colligitur, dum mens per diversa partitur. Cumque foras per insolentem curam trahitur, a timoris

intimi soliditate vacuatur fit in exteriorum dispositione sollicita et sui solummodo
ignara scit multa cogitare se nesciens. Nam plerumque cum necesse est se
exterioribus implicat quasi occupata itinere obliviscitur quo tendebat ita ut
a studio sue inquisitionis aliena ipsa quidem que patitur damna consideret
et per quanta delinquat ignoret. Neque enim peccare se Ezechias credidit
cum venientibus ad se alienigenis cellas aromatum ostendit sed in damnationem
sequentis prolis ex eo iram iudicis pertulit quod se facere licenter estimat.
Sepe dum multa suppetunt dumque agi possunt que subditi quoniam acta sunt
admirentur in cogitatione se animus elevat et plene in se iram iudicis pro-
vocat quamvis per iniqua opera foras non erumpat. Intus quippe est qui iudicat
intus quod iudicatur. Cum ergo in corde delinquimus latet homines quod apud nos
agimus sed tamen ipso iudice teste peccamus. Neque enim rex Babilonie tunc
reus de elatione extitit cum ad elationis verba pervenit quippe quia ore
prophetico et antequam ab elatione tacuit sententiam reprobationis audivit.
Culpam namque perpetrate superbie iam ante detersevat cum omnipotentem deum
quem se offendisse reperit cunctis sub se gentibus predicavit. Sed post hoc
successu sue potestatis elatus dum magna se fecisse gaudet cunctis prius
in cogitatione se pretulit et post adhuc tumidus dixit. Nonne hec est Babilon
magna quam ego edificavi in domum regni in robore fortitudinis mee
et in gloria decoris mei. Que nimirum tanta elationis vocem occultus iudex non
tacitus audivit quia hanc protinus feriendo reprehendit. Velut que videlicet vox
illius ire vindictam aperte pertulit quam occulte elationis flamma accendit.
Nam districtus iudex prius invisibiliter videt quod postea publice feriendo
reprehendit. Unde et in irrationale animal hunc vertit ab humana societate separavit
agrestibus bestiis mutata mente coniunxit ut districto videlicet iustoque iudicio homo
esse perderet qui magnum se ultra homines estimasset. Hec itaque proferentes non
potestatem reprehendimus sed ab appetitu illius cordis infirmitatem munimus
ne imperfecti quique arripere culmen regiminis audeant et qui in planicie sta-
ntes titubant in precipitio pedem non ponant. Nulli regimen prodesse
exemplo virtutum possunt. V.

Nam sunt nonnulli qui eximia virtutum
dona percipiunt et pro exercitatione ceterorum magnis muneribus
exaltantur qui studio castitatis mundi abstinentie robore validi doctrine
dapibus refecti patientie longanimitate humiles auctoritatis fortitudine erecti
pietatis gratia benigni iustitie severitate districti sunt. Qui nimirum culmen regi-
minis si vocati suscipere renuunt ipsa sibi plerumque dona adimunt
que non pro se tantummodo sed et pro aliis acceperunt. Cumque sua et non aliorum lucra
cogitant ipsi se que privata habere appetunt bonis privant. Hinc namque
ad discipulos veritas dicit. Non potest civitas abscondi super montem posita neque
accendunt lucernam et ponunt sub modio sed super candelabrum ut luceat omnibus
qui in domo sunt. Hinc Petro ait. Simon Iohannis amas me qui cum se
amare respondisset protinus audivit. Si diligis me pasce oves meas. Si ergo

Predicationis est testimonium cura pastionis ut pastorem quisquis uita pollens
gregi dei venerit pastore pastorem suum conuincit non amantem. Hinc
paulus ait Si xpus pro omnibus mortuus est ergo omnes mortui sunt et si pro
omnibus mortuus est superest ut qui viuunt iam non sibi viuant sed ei qui
pro ipsis mortuus est et resurrexit. Hinc moyses ait Vxorem fratris
·Dq1· sine filiis defuncti superstes frater accipiat atque ad nomen fratris
Olim filios gignat quam si accipere forte renuerit huic in faciem mulier
exspuat vnumque pedem ei propinquus discalciet eiusque habitaculum domus
discalciati vocetur. Frater quippe defunctus ille est qui post resurrectionis
gloriam apparens dixit Ite dicite fratribus meis. Qui quasi sine filiis obiit
quia adhuc electorum suorum numerum non impleuit. Huius scilicet uxorem superstes frater
sortiri precipitur quia dignum profecto est ut cura sancte ecclesie ei qui hanc
bene regere preualet imponatur. Cui nolenti in faciem mulier exspuit
quia quisquis ex muneribus que percepit prodesse aliis non curat bonis
quoque eius sancta ecclesia exprobrans ei quasi in faciem saliuam iactat. Cui ex
vno pede calciamentum tollitur ut discalciati domus eius nominetur.
Scriptum quippe est Calciati pedes in preparatione euangelii pacis. Si igitur ut
nostra sit cura proximi sicut et nostra utrumque pedem per calciamentum munimus.
Qui uero suam cogitans utilitatem proximorum negligit quasi vnius pedis cal-
ciamentum cum dedecore amittit. Sunt nonnulli qui magnis ut
diximus muneribus ditati dum solius contemplationis studiis inardes-
cunt parere utilitati proximorum in predicatione refugiunt secretum quietis
diligunt secessum speculationis appetunt. De quo si districte iudicentur
ex tantis procul dubio rei sunt quantis uenientes ad publicum prodesse
potuerunt. Qua enim mente iste qui proximis profuturus enitesceret utilitati
ceterorum secretum preponit suum quando ipse summi patris unigenitus ut
multis prodesset de sinu patris egressus est ad publicum nostrum. Qui
pondus regiminis per humilitatem fugiunt. VI.

At sunt nonnulli qui ex sola humilitate refugiunt ne eis quibus
se impares estimant preferantur. Quorum profecto humilitas si ceteris
quoque virtutibus cingitur tunc ante dei oculos vera est cum ad respuendum
hoc quod utiliter subire precipitur pertinax non est. Neque enim vere est humilitas
qui superni nutus arbitrio ut debeat preesse intelligit et tamen preesse contempnit
sed diuinis dispositionibus subditus atque a vicio obstinationis alienus
cum sibi regiminis culmen imperatur si iam donis preuentus est quibus et
aliis prosit et ex corde debet fugere et inuitus obedire. Quod nonnunquam
predicationis officium et nonnulli laudabiliter appetunt. VII.

Quamuis nonnunquam predicationis officium nonnulli laudabiliter ap-
petunt, ad hoc nonnulli laudabiliter coacti pertrahuntur. Quod liquido
cognoscimus si duorum prophetarum facta pensamus quorum vnus ut
ad predicandum mitti debuisset sponte se obtulit alter uero pergere cum

predicare recusavit. Ysaias quippe domino querenti quem mitteret ultro se obtulit
dicens Ecce ego mitte me. Jeremias autem mittitur et tamen ne mitti debeat — Ier. p. 1
humiliter reluctatur dicens A a a domine deus ecce nescio loqui quia puer ego — Ysaias septimo
sum. Ecce ab utrisque diversa vox prodiit sed non a diverso fonte dilectionis
emanavit. Duo quippe sunt precepta caritatis dei videlicet amor et proximi.
Per activam igitur vitam proximis prodesse cupiens Ysaias officium predicationis
appetit. Per contemplativam vero Jeremias amori conditoris sedulo in-
herere desiderans ne mitti ad predicandum debeat contradicit. Quod ergo
laudabiliter alter appetiit hoc laudabiliter alter expavit. Iste ne tacite
contemplationis lucra loquendo perderet. Ille ne dampna studiosi operis
tacendo sentiret. Sed hoc in utrisque est intuendum subtiliter quia et is qui
recusavit non plene restitit et is qui mitti voluit ante se per altaris
calculum purgatum vidit. Ne aut non purgatus adire quisque sacra
ministeria audeat aut quem superna gratia elegit sub humilitatis specie superbe
contradicat. Quia ergo valde difficile est purgatum se posse quemlibet agnoscere
predicationis officium tutius declinatur nec tamen declinari pertinaciter debet
cum ad suscipiendum hoc superna voluntas agnoscitur. Quod Moyses
utrumque opere explevit qui tante multitudini et preesse noluit et obedivit.
Superbus enim fortasse esset si ducatum plebis innumere sine trepidatione
susciperet. Et rursus superbus existeret si auctoris imperio obedire recusaret.
Utrobique ergo humilis utrobique subiectus et preesse populis semetipsum
metiendo noluit et tamen de imperantis viribus presumendo consensit. Hinc ergo
precipites quique colligant quanta culpa ex appetitu proprio ceteris preferri
non metuunt si sancti viri plebium ducatum suscipere deo etiam iubente timuerunt.
Moyses suadente domino trepidat et infirmus quisque ut honoris onus
percipiat anhelat. Et qui ad casum valde urgetur ex propriis humeris
libenter opprimendus ponderibus submittit alienis quod egit ferre non valet
et auget quod portet. Qui preesse concupiscunt. VIII.

Plerumque vero qui preesse concupiscunt ad usum sue libidinis instrumentum
apostolici sermonis arripiunt quo ait Si quis episcopatum desiderat
bonum opus desiderat. Qui tamen laudans desiderium in pavorem protinus vertit
quod laudabat cum repente subiungit Oportet autem episcopum irreprehensibilem esse.
Cumque necessaria virtutum necessitas subsequenter enumerat que sit irreprehensibilitas ipsa mani-
festat. Et favet ergo ex desiderio et terret ex precepto. Ac si aperte dicat
Laudo quod queritis sed prius discite quid queratis. Ne dum vosmetipsos meti-
ri negligitis tanto fedior vestra reprehensibilitas pateat quanto et a
cunctis conspici in honoris arce festinat. Magnus enim regendi artifex
favoribus impellit terroribus retrahit ut auditores suos et de prescripto
irreprehensibilitatis culmine restringat a superbia et officium laudando quod
queritur componat ad vitam. Quamvis notandum quod illo in tempore hoc dicitur quo quisquis plebibus preerat

Si quis episcopatum desiderat bonum opus desiderat

prius ad nimia tormenta ducebatur. Cum quia fuit laudabile episcopatum querere
quando per hunc quemque dubium non erat ad supplicia graviora pervenire. Unde
ipsum quoque episcopatus officium boni operis expressione diffinit, cum dicitur Si
quis episcopatum desiderat bonum opus desiderat. Ipse ergo sibi testis est quod episcopatum
appetit qui non per hunc boni operis ministerium sed honoris gloriam querit. Sacrum
quippe officium non solum non diligit omnino sed nescit, qui ad culmen re-
giminis anhelans in occulta meditatione cogitationis ceterorum subiectione
pascitur, laude propria letatur, ad honorem cor elevat, rerum affluentium ha-
bundancia exultat. Mundi ergo lucrum querit sub eius honoris specie quo mundi
destitui lucra debuerant. Cumque mens humilitatis culmen arripere ad ela-
cionem cogitat, quod foris appetit intus immutat. **Quod mens pre-**
volentium plerumque sibi ficta bonorum operum promissione blanditur. ix

Sed plerumque hii qui subire magisterium pastorale cupiunt,
nonnulla bona opera animo proponunt, et quamvis hoc elacionis intentione intus
appetant, operaturos se tamen magna pertractant. Fitque ut aliud in imo intentio
supprimat, aliud tractantis animo superficie cogitationis ostendat. Nam
sepe sibi de se mens ipsa mentitur et fingit se de bono opere amare quod non
amat, de mundi autem gloria non amare quod amat. Que principari appetens fit
ad hoc pavida cum querit, audax cum pervenit. Credens enim ne non perveniat
trepidat, sed repente perveniens iure sibi hoc debitum ad quod pervenit pu-
tat. Cumque percepti principatus officio perfrui seculariter ceperit, libenter ob-
liviscitur quidquid religiose cogitavit. Unde necesse est ut cum cogitatio extra usum
ducitur, protinus mentis oculus ad opera transacta revocetur. Hac penset
quisque quid subiectus egit, et repente cognoscet si prelatus bona agere
que proposuerat possit, quia nequaquam valet in culmine humilitatem discere
qui in imis positus non desiit superbire. Nescit laudem cum suppetit fugere
qui ad hanc didicit cum deesset anhelare. Nequaquam vincere avariciam prevalet
ad multorum sustentacione tenditur, cui sufficere propria nec soli potuerunt.
Ex anteacta ergo vita se quisque inveniat, ne in appetitu se culminis
ymago cogitationis illudat, quamvis plerumque in occupatione regiminis
ipse quoque boni operis usus perditur qui in tranquillitate tenebatur, quia quieto
mari recte navem et imperitus dirigit, turbato autem tempestatis fluctibus
et peritus se nauta confundit. Quid namque est potestas culminis nisi tempes-
tas mentis, in qua cogitationum semper procellis navis cordis quatitur, huc
illucque incessanter impellitur, ut per repentinos excessus oris et operis
quasi per obviancia saxa frangatur. Inter hec itaque quid sequendum est, quid tenendum
nisi ut virtutibus pollens coactus ad regimen veniat, virtutibus vacuus nec
coactus accedat. Ille si omnino renititur, caveat ne acceptam pecuniam in
sudario ligans de eius occultatione iudicetur. Pecuniam quippe in sudario
ligare est percepta dona sub otio lenti torporis abscondere. At contra iste cum regimen appetit
attendat ne per exemplum mali operis phariseorum more ad ingressum regni tendentibus

obstaculum fiat qui in eorum magisterio voce non ipsi intrant nec alios intrare permittunt. Considerandum ergo est quia cum curam populi clericus pastor suscipit quasi ad egrum medicus accedit. Si ergo adhuc in eius opere passiones vivunt qua presumptione percussum mederi properat qui in facie vulnus portat.

Qualiter quisque ad regimen venire debeat. X

Ille igitur ille modis omnibus debet ad exemplum vivendi pertrahi qui cunctis carnis passionibus moriens iam spiritualiter vivit, qui prospera mundi postposuit, qui nulla adversa pertimescit, qui sola interna desiderat, cuius intentioni bene congruens nec omnino imbecillitate corpus nec valde contumelia repugnat spiritus, qui nec ad aliena cupienda ducitur sed propria largitur, qui per pietatis viscera citius ad ignoscendum flectitur sed numquam plus quam deceat ignoscens ab arce rectitudinis inclinatur, qui nulla illicita perpetrat sed perpetrata ab aliis ut propria deplorat, qui ex affectu cordis aliene infirmitati compatitur sicque in bonis proximi sicut in suis provectibus letatur, qui ita se imitabilem ceteris in cunctis que agit insinuat ut inter eos non habeat quod saltem de transactis erubescat, qui sic studet vivere ut proximorum quoque corda arencia doctrine valeat fluentis irrigare, qui orationis usu et experimento iam didicit quod obtinere a domino que poposcerit possit, cui per prophetie vocem iam quasi specialiter dicitur: Adhuc te loquente dicam: Ecce adsum. Si enim fortasse quis veniat ut pro se ad intercedendum nos apud potentem quempiam virum qui sibi iratus nobis vero est incognitus ducat, protinus respondemus: ad intercedendum venire non possumus quia familiaritatis eius notitiam non habemus. Si ergo homo apud hominem de quo minime presumit fieri intercessor erubescit, qua mente apud deum intercessionis locum pro populo arripit qui familiarem se eius gratie esse per vite meritum nescit, aut ab eo quomodo aliis veniam postulat qui utrum sibi sit placatus ignorat. Qua in re est adhuc aliud sollicitius formidandum ne qui placare iram posse creditur hanc ipse ex proprio reatu mereatur. Cuncti enim liquido novimus quia cum is qui displicet ad intercedendum mittitur irati animus ad deteriora provocatur. Qui ergo adhuc terrenis desideriis astringitur caveat ne districti iudicis iram gravius accendens dum loco delectatur glorie fiat subditis auctor ruine. Sollerter ergo quisque se metiatur ne locum regiminis assumere audeat si adhuc in se vitium dampnabiliter regnat, ne is quem crimen depravat proprium intercessor fieri appetat pro culpis aliorum.

Qualiter quisque ad regimen venire debeat. XI

Hinc etenim superna voce ad moysen dicitur: Loquere ad aaron: Homo de semine tuo per familias qui habuerit maculam non offeret panes deo suo nec accedat ad ministerium eius. Ubi et repente subiungitur: Si cecus fuerit, si claudus, vel parvo vel grandi et torto naso, si fracto pede, si manu, si gibbus, si lippus, si albuginem habens in oculo, si iugem scabiem, si impetiginem in corpore vel ponderosus. Cecus quippe est qui superne lumen contemplationis ignorat, qui presentis vite tenebris pressus dum venturam lucem nequaquam diligendo conspicit quo gressum operis porrigat nescit. Hinc enim prophetante anna dicitur: Pedes sanctorum suorum servabit, et impii in

Right margin notes: 39 1 / In [illegible] et 89 di. / Sollicite. — Exo. 11 — Leviti. 21 — Cecus

Claudus tenebris conticescet. Claudus est qui quidem quo pergere debeat aspicit, sed per infir-
mitatem mentis vite viam perfecte non valet tenere quam videt, quia ad virtutis
statum dum fluxa consuetudine non erigitur, quo desiderium innititur illuc
gressus operis efficaciter non sequitur. Hinc etenim Paulus ait: Remissas Heb.
manus et dissoluta genua erigite, et gressus rectos facite pedibus Isay
aliqs vestris ut non claudicans erret magis autem sanetur. Paruo autem naso est
qui ad tenendam mensuram discretionis idoneus non est. Naso quippe
Nasus paruus odores fetoresque discernimus. Recte ergo per nasum discretio exprimitur
per quam virtutes eligimus, delicta reprobamus. Unde et in laude sponse dicitur Cant.
Nasus tuus sicut turris que est in Libano. Quia nimirum sancta ecclesia que ex
causis singulis temptamenta procedant per discretionem conspicit, et ventura
viciorum bella ex alto deprehendit. Sed sunt nonnulli qui dum estimari
hebetes nolunt, sepe se in quibusdam inquisitionibus plus quam necesse est exercentes
ex nimia subtilitate falluntur. Unde hic quoque subditur: Vel grandi et torto Leuit.
naso. Nasus etenim grandis et tortus est discretionis subtilitas immodera-
ta que dum plus quam decet excreverit actionis sue rectitudinem ipsa con-
fundit. Fractio autem pedis vel manus est quia viam dei pergere omnino non valet
atque a bonis actibus funditus exsors vacat, quatenus hec non ut claudus
saltem cum infirmitate teneat, sed ab his omnino alienus existat. Gib-
Gibbosus bosus vero est quem terrene sollicitudinis pondus deprimit, ne unquam ad superna
respiciat, sed solis his que in infimis calcantur intendat. Qui et si aliquando
quid ex bono opere patrie celestis audierit ad hoc nimirum perverse consuetudinis
pondere pregravatus cordis faciem non attollit, quia cogitationis statum erigere
non valet quem terrene sollicitudinis usus curvum tenet. Ex horum quippe
specie psalmista ait: Incurvatus sum et humiliatus sum usquequaque. Quorum culpam quoque per semetipsam
3a veritas reprobans ait: Semen autem quod in spinis cecidit hii sunt qui dum Luc.
audierunt et a sollicitudinibus et divitiis et voluptatibus vite euntes suf-
focantur et non referunt fructum. Lippus vero est cuius quidem ingenium ad
Lippus cognitionem veritatis emicat, sed tamen hoc carnalia opera obscurant. In lippis
quippe oculi pupille sane sunt, sed humore defluenti infirmate pal-
pebre grossescunt, quarum quia infusione crebra atteruntur, etiam acies
pupille vitiatur. Et sunt nonnulli quorum sensum carnalis vite operatio sau-
ciat qui videre recta subtiliter per ingenium poterant, sed usu pravorum ac-
tuum caligant. Lippus itaque est cuius sensum natura exacuit, sed conversationis pra-
Apoc. 3 vitas confundit. Cui bene per angelum dicitur: Collirio unge oculos tuos
ut videas. Collirio quippe oculos ut videamus ungimus, cum
ad cognoscendam veri luminis claritatem intellectus nostri aciem medicamine bone
operationis adiuvamus. Albuginem vero habet in oculo qui veritatis lucem videre
Albugo non sinitur quia arrogantia sapientie seu iustitie cecatur. Pupilla namque oculi
nigra videt, albuginem tolerans nil videt, quia videlicet sensus humane cogitationis
si se stultum peccatoremque intelligit cognitionem intime claritatis apprehendit.
Si autem candorem sibi iustitie seu sapientie tribuit, a luce se superne cognitionis

excludit

Et eo clarius veri luminis nequaquam penetrat quo se apud se per arrogantiam ex- Ro. 1
altat sicut de quibusdam dicitur Dicentes enim se esse sapientes stulti facti sunt. Jugem
vero habet scabiem cui carnis petulancia sine cessacione dominatur. In scabie Scabies
etenim fervor viscerum ad cutem trahitur per quam recte luxuria designatur
quia si cordis temptacio usque ad operacionem prosilit nimirum fervor intimus
usque ad cutis scabiem prorumpit. Et foris iam corpus sauciat quia dum cogi-
tacione voluptas non reprimitur etiam in accione dominatur quasi enim cutis pruriginem
paulus curabat abstergere cum dicebat Temptacio vos non apprehendat 1 Cor. x.
nisi humana. Ac si aperte diceret Humanum quidem est in corde temptacionem
perpeti demoniacum vero est in temptacionis certamine et operacione superari.
Impetiginem quoque habet in corpore quisquis avaricia vastatur in mente que si in parvis non Impetigo
compescitur nimirum sine mensura dilatatur. Impetigo quippe sine do-
lore corpus occupat et absque occupati tedio excrescens membrorum decorem
fedat quia et avaricia capti animum dum quasi delectat exulcerat dum adipiscenda
quaeque cogitacioni obicit ad inimicicias accendit et dolorem in vulnere non
facit quia estuanti animo ex culpa habundanciam promittit sed decor membrorum
perditur quia aliarum quoque virtutum per hanc pulcritudo depravatur et quasi totum
corpus exasperat quia per universa vicia animum supplantat paulo attestante 1 Thi. 6.
qui ait Radix omnium malorum est cupiditas. Ponderosus vero est qui turpi- Ponderosus
tudinem non exercet opere sed tamen ab hac cogitacione continua sine moderamine
gravatur in mente qui nequaquam quidem usque ad opus nefarium rapitur sed eius
animus voluptate luxurie sine ullo repugnacionis stimulo delectatur. Vicium
quippe est ponderis cum humor viscerum ad virilia labitur que profecto cum
molestia dedecoris intumescunt. Ponderosus ergo est qui totis cogita-
cionibus ad lasciviam defluens pondus turpitudinis gestat in corde et
quamvis prava non exerceat opere ab hiis tamen non evellitur mente nec ad usum
boni operis in aperto valet assurgere quia gravat hunc in abditis pondus turpe.
Quisquis ergo quolibet horum vicio subicitur panes domino offerre prohibetur ne profecto
diluere aliena delicta non valeat is quem adhuc propria devastant.
Quia igitur paucis ad pastorale magisterium dignus qualiter veniat atque hoc indignus
qualiter pertimescat ostendimus nunc is qui ad illud digne pervenit in eo qualiter
digne debeat vivere demonstremus. Qualem quis se in regimine debeat ex- 2ª Pars
hibere. xii quo vivat
Tantum debet accionem populi accio transcendere presulis quantum
distare solet a grege vita pastoris. Oportet namque ut metiri se Vivat
sollicite studeat quanta tenende rectitudinis necessitate constringitur sub cuius
estimacione populus grex vocatur. Sit ergo necesse est cogitacione mundus accione
precipuus discretus in silencio utilis in verbo singulis compassione proximus
pre cunctis contemplacione suspensus bene agentibus per humilitatem socius contra delin-
quencium vicia per zelum iusticie erectus internorum curam in exteriorum occupacione
non minuens exteriorum providenciam internorum sollicitudine non relinquens.
Sed hec que breviter enumerando perstrinximus paulo lacius replicando disseramus.
Ut rector sit cogitacione mundus. xiii

Cogitatione mundus

Rector semper cogitatione sit mundus quem nulla huius immunditia polluat
qui hoc suscepit officium ut in alienis quoque cordibus pollutionis macu-
las tergat quia necesse est ut esse munda studeat manus que diluere sordes
curat ne tacta queque deterius inquinet si sordida insequens lutum tenet.
Isay 22 Hinc namque per prophetam dicitur Mundamini qui fertis vasa domini. Domini etenim
vasa ferunt qui proximorum animas ad eterna sacraria perducendas in sue
conversationis fide susceperunt. Apud semetipsos ergo quantum debeant mundari
conspiciant qui ad eternitatis templum vasa viventia in sinu proprie sponsionis
portant. Hinc divina voce precipitur ut in Aaron pectore rationale iudicii
vittis ligantibus imprimatur quatenus sacerdotale cor nequaquam cogitationes
fluxe possideant sed ratio sola constringat ne indiscretum quid vel inutile
cogitet qui ad exemplum aliis constitutus est. Ex gravitate vite semper debet ostendere
quantam in pectore rationem portet. In quo etiam rationali vigilanter adiungitur ut duodecim
patriarcharum nomina describantur. Adscriptos etenim patres semper in pectore
portare est antiquorum vitam sine intermissione cogitare. Nam tunc sacerdos
irreprehensibiliter graditur cum exempla patrum precedentium indesinenter intuetur
cum sanctorum vestigia sine cessatione considerat et cogitationes illicitas
deprimit ne extra ordinis limitem operis pedem tendat. Quod bene etiam rationale
iudicii vocatur quia debet rector subtili semper examine bona malaque discernere
et que vel quibus quando vel qualiter congruant studiose cogitare nihilque
proprium querere sed sua commoda propinquorum bona deputare. Unde illic in
Exo 28. Exodo scriptum est Pones autem in rationali iudicii doctrinam et veritatem que
erunt in pectore Aaron quando ingredietur coram domino et gestabit iudicium
filiorum Israel in pectore suo in conspectu domini semper. Sacerdoti quippe iudicium
filiorum Israel in pectore coram domino gestare est subiectorum causas pro sola
interni iudicis intentione discutere ut nihil ei se humanitatis admisceat
in eo quod divina ponens vice dispensat. Ne correctionis studia privatus
dolor exasperet. Cumque aliena vitia emulator ostendit que sua sunt
exequatur ne tranquillitatem iudicii aut latens invidia maculet aut
preceps ira perturbet. Sed dum consideratur terror eius qui super omnia presidet
videlicet iudicis intimi non sine magno timore subditi regantur. Qui
nimirum timor dum mentem rectoris humiliat purgat. Ne hanc aut
presumptio spiritus levet aut carnis delectatio inquinet aut per terrenarum rerum
cupidinem importunitas pulverulente cogitationis obscuret. Que tamen non
pulsare rectoris animum nequeunt sed festinare necesse est ut repugnando vincatur
ne vitium quod per suggestionem temptat mollitie delectationis
subigat. Cumque hoc ab animo tarde repellitur mucrone consensus
succedat. Ut rector sit semper operatione precipuus. IIIm

Actione precipuus

Sit rector actione precipuus ut vite viam subditis vivendo denun-
ciet. Et grex qui pastoris vocem moresque sequitur per exempla melius
quam per verba gradiatur. Qui enim loci sui necessitate exigitur summa dicere hac

endi vite compellit summa mirare. Illa namque vox libencius auditorum
cor penetrat quam dicentis vita commendat quia quod loquendo imperat os-
tendendo adiuvat. Hinc etenim per prophetam dicitur: Super montem excelsum ascende
tu qui evangelizas Syon. Ut videlicet qui celestis predicacione utitur yma iam terrenorum
operum deserens in rerum culmine stare videatur. Tantoque facilius subditos
ad meliora pertrahat quanto per vite meritum de supernis clamat. Hinc
divina lege armum sacerdos in sacrificium accipit et separatum ut non solum sit
eius opus utilis sed et singularis. Nec inter malos tantummodo que recta sunt faciat
sed bene quoque operantes subditos sicut honore ordinis superat ita et morum
virtute transcendat. Cui in esu quoque pectusculum cum armo tribuitur
ut hoc de sacrificio quod precipitur sumere hoc de semetipso auctori discat
ymolare. Et non solum pectore que recta sunt cogitet sed spectatores suos
ad sublimia armo operis invitet. Nulla prospera presentis vite appetat nulla
adversa pertimescat. Blandimenta mundi respectu intimi terroris despiciat
terrores autem considerato interne dulcedinis blandimento contempnat. Unde superne
quoque vocis imperio in utroque humero sacerdos velamine superhumeralis astringitur
ut contra adversa ac prospera virtutum semper ornamento muniatur quatenus iuxta vocem
Pauli per arma iusticie a dextris et a sinistris gradiens cum ad sola que
interiora sunt nititur in nullo delectacionis infime latere flectatur. Non hunc prospera
elevent non adversa perturbent non blanda usque ad voluptatem demulceant
non aspera ad desperacionem premant ut dum nullis passionibus intencionem
mentis humiliat quanta in utroque humero superhumeralis pulchritudine tegatur
ostendat. Quod recte et superhumerale ex auro iacincto purpura bis tincto
cocco et torta fieri bisso precipitur ut quanta sacerdos clarescere virtutum diver-
sitate debeat demonstretur. In sacerdotis quippe habitu ante omnia aurum fulget
ut in eo intellectus sapiencie principaliter emicet. Cui iacinctus qui aereo colore
resplendet adiungitur ut per omne quod intelligendo penetrat non ad favores
infimos sed ad amorem celestium surgat ne dum suis incautus laudibus ca-
pitur ipso et veritatis intellectu vacuetur. Auro quoque ac iacincto purpura permiscetur
ut videlicet sacerdotale cor cum summa que predicat sperat in semetipso et suggestiones
viciorum reprimat eisque velut ex regia potestate contradicat quatenus nobilitatem
semper intime regeneracionis aspiciat et celestis regni sibi aditum moribus de-
fendat. De hac quippe nobilitate spiritus per Petrum dicitur: Vos estis genus electum
regale sacerdocium. De hac et potestate qua vicia subigimus Iohannis voce
roboramur qui ait: Quotquot autem receperunt eum dedit eis potestatem filios Dei fieri.
Hanc dignitatem fortitudinis psalmista considerabat dicens: Michi autem nimis honorati
sunt amici tui Deus nimis confortatus est principatus eorum. Quia nimirum sanctorum mens
preciosa in summis erigitur cum exterius despecti tolerare videntur. Auro autem iacincto
ac purpura bis tinctus coccus adiungitur ut ante intimi iudicis oculos omnia
virtutum bona ex caritate decorentur. Et cuncta que coram hominibus rutilant
hec in conspectu occulti arbitri flamma intimi amoris accendat. Que nimirum
caritas quia Deum simul et proximum diligit quasi ex duplici tinctura fulgescit.

Quibus et sic ad auctoris speciem anhelat ut proximorum curam exequi
ut a divino amore torpescat. Cum vero hoc proximorum quod negligit, in super-
humerali ornamentum coccum bistinctum nescit. Sed cum mens ad precep-
ta caritatis tendit restat procul dubio ut per abstinentiam caro maceretur
unde bistincto cocco torta byssus adiungitur. De terra etenim byssus
nitente specie oritur. Et quid per byssum nisi candens decore munditie
corporalis castitas designatur, que videlicet torta pulchritudini superhu-
merali innectitur, quia tunc castimonia ad perfectum munditie candorem
ducitur cum per abstinentiam caro fatigatur. Cumque inter virtutes ceteras et
afflicte carnis meritum proficit quasi in diversa superhumeralis specie byssus
torta candescit. Quod rector sit discretus. XV.

·43· di· Sit rector discretus in silentio utilis in verbo. Ne aut tacenda proferat
aut proferenda reticescat. Nam sicut incauta locutio in er-
rorem pertrahit ita indiscretum silentium hos qui erudiri poterant in
errore derelinquit. Sepe namque rectores improvidi humanam amittere
gratiam formidantes loqui libere recta pertimescunt. Et iuxta veritatis vocem
nequaquam iam gregis custodie pastorum studio, sed mercenariorum
vice deserviunt, quia veniente lupo fugiunt dum se sub silentio abscon-
Jo. x. dunt. Hinc namque eos per prophetam dominus increpat dicens: Canes muti
Isay 56. non valentes latrare. Hinc rursum queritur dicens: Non ascendistis ex adverso
nec opposuistis vos murum pro domo Israel ut staretis in prelio in die domini.
Eze. 13. Ex adverso quippe ascendere est pro defensione gregis voce libera huius
mundi potestatibus contraire. Et in die domini stare in prelio est pravis decertantibus ex
iustitie amore resistere. Pastori enim recta timuisse dicere quid est aliud quam
tacendo terga prebuisse, qui nimirum si pro grege se obicit murum pro
domo Israel hostibus opponit. Hinc rursum delinquenti populo dicitur:
Tre. 2. Prophete tui viderunt tibi falsa et stulta nec aperiebant iniquitatem tuam ut
te ad penitentiam provocarent. Prophete quippe in sacro eloquio nonnumquam
doctores vocantur, qui dum fugitiva esse presentia indicant, que sunt
ventura manifestant. Quos divinus sermo falsa videre redarguit, quia dum
corripere culpas aliorum metuunt, incassum delinquentibus promissa
securitate blandiuntur, qui iniquitatem peccantium nequaquam aperiunt quia ab
increpationis voce conticescunt. Clavis quippe apertionis est sermo
correptionis quia increpando culpam detegit quam sepe nescit ipse
et qui perpetravit. Hinc Paulus ait: Ut potens sit exhortari in doctrina
sana et eos qui contradicunt redarguere. Hinc per Malachiam dicitur: Labia
Mala. 2. sacerdotis custodiunt scientiam et legem requirunt ex ore eius quia angelus
domini exercituum est. Hinc per Ysaiam dominus ammonet dicens: Clama ne cesses
Issai 58. sicut tuba exalta vocem tuam. Preconis quippe officium suscipit
quisquis ad sacerdotium accedit ut ante adventum iudicis qui terribiliter
sequitur ipse scilicet clamando gradiatur. Sacerdos ergo si predicationis est nescius, quam
clamoris vocem daturus est preco mutus? Hinc est enim quod super pastores pri-

in linguarum specie spiritus sanctus super eum insedit quia nimirum quos repleverit de se protinus
loquentes facit. Hinc Moysi praecipitur ut in tabernaculum sacerdos ingrediens Exo 28
tintinnabulis ambiatur, ut videlicet praedicationis voces habeat, ne superni inspectoris
iudicium ex silentio offendat. Scriptum quippe est: Ut audiatur sonitus
quando ingreditur et egreditur sanctuarium in conspectu Domini et non moriatur. Sacerdos
namque ingrediens et egrediens moritur, si de eo sonitus non audiatur,
quia iram contra se occulti iudicis exigit, si sine praedicationis ope incedit.
Apte autem tintinnabula vestimentis illius describuntur inserta. Vestimenta
etenim sacerdotis quid aliud quam recta opera debemus accipere? Propheta attestante
qui ait: Sacerdotes tui induantur iustitia. Vestimentis itaque illius tin-
tinnabula inhaerent, ut vitae viam cum linguae sonitu ipsa quoque opera sacerdotis
clamant. Sed cum rector se ad loquendum praeparat, sub quanto cautelae studio lo-
quatur attendat, ne si inordinate ad loquendum rapitur, erroris vulnere
audientium corda feriantur, et cum fortasse sapiens videri desiderat,
unitatis compaginem insipienter abscidat. Hinc enim Veritas dicit: Habete sal
in vobis et pacem habete inter vos. Per sal quippe verbi sapientia designatur.
Qui igitur loqui sapienter nititur, magnopere timeat ne eius eloquio au- Ro 12
dientium unitas confundatur. Hinc Paulus ait: Non plus sapere quam oportet
sapere, sed sapere ad sobrietatem. Hinc in sacerdotis veste iuxta divinam vocem
tintinnabulis mala punica coniunguntur. Quid enim per mala punica nisi fidei
unitas designatur? Nam sicut in malo punico una exterius cortice multa
interius grana muniuntur, sic innumeros sanctae ecclesiae populos unitas fidei contegit,
quos intus diversitas meritorum tenet. Ne igitur rector incautus ad loquendum
prorumpat, hoc quod iam praemisimus per semetipsam Veritas clamat: Habete sal
in vobis et pacem habete inter vos. Ac si figurate per habitum sacerdotis dicat: Mala
punica tintinnabulis iungite, ut per omne quod dicitis unitatem fidei cauta
observatione teneatis. Providendum quoque est sollicita intentione rectoribus
ut ab eis non solum prava nullo modo sed ne recta quidem nimie et inordinate
proferantur, quia saepe dictorum virtus perditur, cum apud corda audientium loqua-
citatis incauta importunitate levigatur, et auctorem suum haec eadem loquacitas
inquinat, quae servire auditoribus ad usum profectus ignorat. Unde bene per Leuiti 27
Moysen dicitur: Vir qui fluxum seminis patitur immundus erit. In mente
quippe audientium semen sequturae cogitationis est auditae qualitas
locutionis, quia dum per aurem sermo concipitur, cogitatio in mente generatur.
Unde et ab huius mundi sapientibus praedicator egregius seminiverbius est vo-
catus. Qui ergo fluxum seminis sustinet, immundus asseritur, quia multiloquio
subditus ex eo se inquinat quod si ordinate promeret prolem rectae cogitationis
edere in audientium corde potuisset. Dumque incautus per loquacitatem defluit
non ad usum generis sed ad immunditiam semen fundit. Unde Paulus quoque cum
discipulum de instantia praedicationis ammonet dicit: Testificor coram 2 Thi. 4
Deo et Christo Iesu qui iudicaturus est vivos et mortuos et adventum ipsius et
regnum eius, praedica verbum, insta opportune importune. Dicturus importune
praemisit opportune, quia scilicet apud auditoris mentem ipsa sua vilitate se destruit

si hec imperitus oportunitate nesciat. Quod rector sit singulis compassione proximus. xvi.

Sit rector singulis compassione proximus, prae cunctis
contemplatione suspensus, ut et per pietatis viscera in se infirmitatem
ceterorum transferat, et per speculationis altitudinem semetipsum quoque invisibilia
appetendo transcendat, ne aut alta petens proximorum infirma despiciat,
aut infirmitatibus proximorum congruens appetere alta derelinquat. Hinc est
namque quod Paulus in paradisum ducitur, caeli quoque tertii secreta rimatur, et tamen
invisibilium contemplatione suspensus ad cubile carnalium mentis
aciem revocat, atque in occultis suis qualiter debeant conversari dispensat
dicens: Propter fornicationes autem unusquisque suam uxorem habeat, et unaquaeque
1 cor. 7 suum virum habeat. Uxori vir debitum reddat, similiter et uxor viro.
Et paulo post: Nolite fraudare invicem, nisi forte ex consensu ad tempus,
ut vacetis orationi, et iterum revertimini in idipsum. Ecce iam secretis caelestibus
inseritur, et tamen per condescensionis viscera carnalium cubile perscrutatur, et quem
sublevatus ad invisibilia ~~tend~~ erigit, miseratusque ad secreta infirmantium
aciem cordis flectit. Caelum contemplatione transcendit, nec tamen stratum car-
nalium sollicitudine deserit, quia compage caritatis summis simul et infimis iunctus
in semetipso virtute spiritus ad alta valenter rapitur, et in aliis pietate aequanimiter
infirmatur. Hinc etenim dicit: Quis infirmatur et ego non infirmor? quis scanda-
2 cor. 11 lizatur et ego non uror? Hinc rursus ait: Factus sum Iudaeis tamquam Iudaeus.
Quod videlicet exhibebat non amittendo fidem, sed extendendo pietatem, ut in se personam
infidelium transfigurans ex semetipso disceret qualiter aliis misereri
debuisset, quatenus hoc illis impenderet quod sibi ipsi, si ita esset, impendi recte vo-
cor. 7 luisset. Hinc iterum dicit: Sive mente excedimus Deo, sive sobrii, vobis.
Quia semetipsum noverat contemplando transcendere, et eundem se auditoribus
condescendendo temperare. Hinc Iacob Domino desuper innitente et uncto deor-
sum lapide ascendentes ac descendentes angelos vidit, quia scilicet praedicatores
gene. 28 recti non solum sursum sanctum caput ecclesiae, videlicet Dominum, contemplando appetunt,
sed deorsum quoque ad membra illius miserando descendunt. Hinc Moyses crebro
tabernaculum intrat et exit, et qui intus in contemplatione rapitur, foris infir-
mantium negotiis urgetur. Intus Dei archana considerat, foris onera
carnalium portat. Qui de rebus quoque dubiis semper ad tabernaculum recurrit,
coram testamenti archa Dominum consulit, exemplum proculdubio rectoribus prae-
bens, ut cum foris ambigunt quid quomodo disponant, ad mentem semper quasi
ad tabernaculum redeant, et velut coram testamenti archa Dominum consulant,
si de hiis in quibus dubitant apud semetipsos intus sacri eloquii pa-
ginas requirant. Hinc ipsa Veritas per susceptionem nobis nostrae humanitatis
ostensa in monte orationi inhaeret, miracula in urbibus exercet, imitationis
viam bonis videlicet rectoribus sternens, ut etsi iam summa contemplando
appetunt, necessitatibus tamen infirmantium compatiendo misceantur, quia tunc ad alta
caritas mirabiliter surgit, cum ad yma se proximorum misericorditer attrahit,
et quo benigne descendit ad infima, valenter recurrit ad summa. Tales
autem sese qui praesunt exhibeant, quibus subditi occulta quoque sua prodere non eru-
bescant, ut cum temptationum fluctus parvuli tolerant, ad pastoris mentem

qui ad intimis sinum recurrat, et hoc quod se in quantum pulsantis culpae sordibus prudenter exhortationis eorum solacio et lacrimis orationis lavet. Unde et ante fores templi ad abluendas ingredientium manus mare aeneum id est luterem duodecim boves portant, qui quidem facie exterius eminent, sed ex posterioribus latent. Quid namque duodecim bobus nisi universus pastorum ordo signatur? De quibus Paulo disserente dicit lex: Non obturabis os bovi trituranti. Quorum quidem opera aperta cernimus, sed apud districtum iudicem quae illos postmodum maneant in occulta retributione nescimus; qui tamen dum condescensionis suae patientiam diluendis proximorum confessionibus praeparant, velud ante fores templi luterem portant, ut quisquis intrare aeternitatis ianuam nititur, temptationes suas menti pastoris indicet, et quasi bovis lutere cogitationis vel operis manus lavet. Et fit plerumque ut dum rectoris animus aliena temptamenta condescendendo cognoscit, audita temptationibus et ipse pulsetur, quia et haec eadem per quam populi multitudo diluitur aqua procul dubio luteris inquinatur. Nam dum sordes diluentium suscipit quasi suae munditiae serenitatem perdit. Sed haec nequaquam pastori timenda sunt, quia deo subtiliter cuncta pensante tanto facilius a sua eripitur quanto misericordius ex aliena temptatione ~~fatigatur~~ fatigatur.

2. para. — Deut. 25 — 1 cor. 9

Quod rector sit bene agentibus per humilitatem socius. xvi

Sit rector bene agentibus per humilitatem socius, contra delinquentium vitia per zelum iustitiae erectus, ut et in bonis nullo se praeferat, et cum pravorum culpa exigit potestatem protinus sui prioratus agnoscat; quatinus et honore suppresso aequalem se subditis bene viventibus deputet, et erga perversos iura rectitudinis exercere non formidet. Nam sicut in libris moralibus dixisse me memini, liquet quod omnes homines natura aequales genuit, sed variante meritorum ordine alios aliis culpa postponit. Ipsa autem diversitas quae accessit ex vitio, divino iudicio dispensatur, ut quia omnis homo aeque stare non valet, alter regatur ab altero. Unde cuncti qui praesunt non in se potestatem debent ordinis, sed aequalitatem pensare conditionis, nec praeesse se hominibus gaudeant, sed prodesse. Antiqui etenim patres nostri non reges hominum sed pastores pecorum fuisse memorantur. Et cum Noe dominus filiisque eius diceret: Crescite et multiplicamini et replete terram, protinus adiunxit: Et terror vester ac tremor sit super cuncta animalia terrae. Quorum videlicet terror ac tremor quia esse super animalia terrae praecipitur, profecto esse super homines prohibetur. Homo quippe brutis animalibus non autem hominibus ceteris natura praelatus est. Et ideo ei dicitur ut ab animalibus et non ab homine timeatur, quia contra naturam superbire est ab aequali velle timeri. Et tamen necesse est ut rectores a subditis timeantur, quando ab eis deum minime deprehendunt timeri, ut humana saltem formidine peccare metuant qui divina iudicia non formidant. Nequaquam namque praepositi ex hoc quaesito timore superbiunt, in quo non suam gloriam sed subditorum iustitiam quaerunt. In eo enim quod metum sibi a perverse viventibus exigunt, quasi non hominibus sed animalibus dominantur, quia videlicet ex qua parte bestiales sunt subditi, ex ea debent etiam formidini iacere substrati. Sed plerumque rector eo ipso quo ceteris praeeminet elatione cogitationis intumescit, et dum ad usum

21 c. 10 et 26 c. 18 — Gen. 9

cuncta subiacet, dum ad votum velociter iussa complentur, dum omnes subditi
si qua bene gesta sunt laudibus efferunt, male gestis autem nulla auctoritate
contradicunt, dum plerumque laudant et quod reprobare debuerant, seductus
ab his que infra subpetunt super se animus tollitur. Et dum foras
immenso favore circumdatur, intus veritate vacuatur, atque oblitus sui in voces
se spargit alienas, talemque se credit qualem foris audit, non qualem
intus discernere debuit. Subditos despicit eosque equales sibi nature ordine
non agnoscit, et quos sorte potestatis excesserit transcendisse se
et vite meritis credit. Cunctis se estimat amplius sapere quibus se videt
amplius posse, in quodam se quippe constituit culmine apud semetipsum,
et qui equa ceteris nature conditione constringitur, ex equo respicere ceteros de-
dignatur. Sicque usque ad eius similitudinem ducitur, de quo scriptum est:
Iob. xli. Omne sublime videt et ipse est rex super universos filios superbie.
Qui singulare culmen appetens et socialem angelorum vitam despiciens ait:
Isa. xiv. Ponam sedem meam ad aquilonem et similis ero altissimo. Miro ergo iudicio
intus foveam deiectionis invenit, dum foris se in culmine potestatis extol-
lit. Apostate quippe angelo similis efficitur, dum homo hominibus esse similis de-
dignatur. Sic Saul post humilitatis meritum in tumorem superbie culmine potestatis
excrevit. Per humilitatem quippe prelatus est, per superbiam reprobatus, Domino attestante,
qui ait: Nonne cum esses parvulus in oculis tuis caput te constitui in
tribubus Israel. Parvulum se prius in suis oculis viderat, sed fultus temporali
potentia iam se parvulum non videbat. Ceterorum namque comparatione se pre-
ferens quia plus cunctis poterat magnum se pre omnibus estimabat. Miro
autem modo, cum apud se parvulus, apud Dominum magnus. Cum vero apud
se magnus apparuit, apud Dominum parvulus fuit. Plerumque ergo dum ex
subditorum affluentia animus inflatur, in fluxum superbie ipso potentie fastigio
corrumpitur. Quam videlicet potentiam bene regit qui et tenere illam novit et impugnare.
Bene hanc regit qui scit per illam super culpas erigi, et scit cum illa ceteris
equalitate componi. Humana etenim mens plerumque extollitur etiam cum
nulla potestate fulcitur, quanto magis ad in altum se erigit cum se ei etiam
potestas adiungit. Quam tamen potestatem recte dispensat qui sollicite noverit
et sumere ex illa quod adiuvat et expugnare quod temptat, et equalem se
cum illa ceteris cernere, et tamen se peccantibus zelo ultionis anteferre. Sed hanc
discretionem plenius agnoscimus si pastoris primi exempla cernamus.
Petrus namque auctore Deo sancte ecclesie principatum tenens, a bene agente
Cornelio et sese ei humiliter prosternente immoderatius venerari recusavit,
seque illi similem recognovit, dicens: Surge, ne feceris, et ego ipse homo sum.
Act. v. Sed cum Ananie et Saphire culpam reperit, mox quanta potentia super
ceteros excrevisset ostendit. Verbo namque eorum vitam perculit quam spiritu
perscrutante deprehendit, et summum se intra ecclesiam contra peccata recoluit quod honore

vehementer impressos totum bene agentibus fratribus non agnovit. Illic conditionem equ-
alitatis innuit societatis actionis, hic zelum ultionis aperit potestatis. Paulus
bene agentibus fratribus prelatum se esse nesciebat cum diceret Non quia dominamur fidei
vestre sed adiutores sumus gaudii vestri. Atque illico adiunxit Fide enim statis.
Ac si aperte diceret ideo non dominamur fidei vestre quia fide
statis equales enim vobis sumus in quo vos stare cognoscimus. Quasi prelatum
se fratribus esse nesciebat cum diceret Facti sumus parvuli in medio vestrum. Et
rursus Nos autem servos vestros per Christum. Sed cum culpam que corrigi debuisset invenit
illico magistrum se esse recoluit dicens Quid vultis in virga veniam ad vos.
Summus itaque locus bene regitur cum is qui preest vitiis potius quam fratribus dominatur.
Sed cum delinquentes subditos prepositi corrigunt restat necesse est ut solli-
cite attendant quatenus per discipline debitum culpas quidem iure potestatis feriant
sed per humilitatis custodiam equales se ipsis fratribus qui corriguntur agnoscant.
Sed plerumque et dignum est ut eosdem quos corrigimus tacita nobis cogi-
tatione preferamus. Illorum namque per nos vitia discipline vigore feriun-
tur, in hiis vero que ipsi committimus ne ullius quidem ab aliquo invectionis verbo laceramur.
Tanto ergo apud dominum obligatiores sumus quanto apud homines inulte
peccamus. Disciplina autem nostra subditos divino iudicio tanto liberiores reddit
quanto hic eorum culpas sine vindicta non deserit. Servanda itaque est in
corde humilitas et in opere disciplina. Atque inter hec sollerter intuendum est
ne dum immoderatius custoditur virtus humilitatis solvantur iura regiminis et
dum prelatus quisque plus se quam decet deiciat subditorum vitam stringere
sub discipline vinculo non possit. Teneant ergo rectores exterius quod pro
aliorum utilitate susceperunt, servent interius quod de sua estimatione pertimescunt.
Sed tamen quibusdam signis decenter erumpentibus eos apud se esse humiles et
subditi deprehendant quatenus et in auctoritate eorum quod formident videant et de
humilitate quod imitentur agnoscant. Studeant igitur sine intermissione qui presunt
ut eorum potentia quanto magna exterius cernitur tanto apud eos interius deprimatur
ne cogitationem vincat ne in delectationem sui animum rapiat ne iam sub
se mens eam regendo possit cui se libidine dominandi supponit.
Ne enim presidentis animus ad elationem potestatis sue delectatione rapiatur
recte per quendam sapientem dicitur Ducem te constituerunt noli extolli sed
esto in illis quasi unus ex illis. Hinc et Petrus ait Non dominantes in clero
sed forma facti gregi. Hinc per semetipsam veritas ad altiora nos virtutum merita
provocans dicit Scitis quia principes gentium dominantur eorum et qui
maiores sunt potestatem exercent in eos. Non ita erit inter vos sed quicumque voluerit
inter vos maior fieri sit vester minister et qui voluerit inter vos primus fieri erit
vester servus. Sicut filius hominis non venit ministrari sed ministrare. Hinc est quod servum ex
suscepto regimine elatum que post supplicia maneant indicat dicens
Quod si dixerit malus ille servus in corde suo Moram facit dominus meus venire
et ceperit percutere conservos suos manducet autem et bibat cum ebriosis
veniet dominus servi illius in die qua non sperat et hora qua ignorat et dividet eum partemque eius

ponet cum ypocritis. Ypocritas enim vere deputatur qui ex simulatione disciplinae ministerium regiminis vertit in usum dominationis. Et tamen nonnumquam gravius delinquitur si inter perversos plus aequalitas quam disciplina custodiatur. Quia enim falsa pietate superatus ferire Hely delinquentes filios noluit apud districtum iudicem semetipsum cum filiis dampnatione crudeli percussit. Hinc namque ei divina voce dicitur: Honorasti filios tuos magis quam me. Hinc namque pastores increpat per prophetam dicens: Quod fractum est non alligastis et quod abiectum non reduxistis. Abiectum enim reducitur cum quisque in culpa lapsus ad statum iustitiae ex pastorali sollicitudinis vigore revocatur. Fractura vero ligamina stringit cum culpam disciplina deprimit ne plaga usque ad interitum defluat si hanc districtionis severitas non coartat. Sed saepe deterius frangitur cum fractura incaute colligatur ita ut gravius scissuram sentiat si hanc immoderatius ligamenta constringat. Unde necesse est ut cum peccati vulnus in subditis corrigendo restringitur magna se sollicitudine et districtio ipsa moderetur quatenus sic iura disciplinae contra delinquentes exerceat ut pietatis viscera non amittat. Curandum quippe est ut rectorem subditis et matrem pietas et patrem exhibeat disciplina atque inter haec sollicita circumspectione providendum ne aut districtio rigida aut

Li xx c 7. x1 dis disciplina

pietas sit remissa. Nam sicut in libris moralibus iam diximus disciplina vel misericordia multum destituitur si una sine altera teneatur. Sed erga subditos suos inesse rectoribus debet et iuste consulens misericordia et pie saeviens disciplina. Hinc namque est quod docente veritate per Samaritani studium semivivus in stabulum ducitur et vinum atque oleum vulneribus eius adhibetur ut per vinum scilicet mordeantur vulnera et per oleum foveantur. Necesse quippe est ut quisquis sanandis vulneribus praeest in vino morsum doloris adhibeat in oleo mollitiem pietatis quatenus per vinum mundentur putrida per oleum sananda foveantur. Miscenda ergo est lenitas cum severitate faciendum quoddam ex utroque temperamentum ut neque multa asperitate exulcerentur subditi neque nimia benignitate solvantur. Quod iuxta Pauli vocem bene illa tabernaculi archa sit et qua cum tabulis virga simul et manna est quia cum scripturae sacrae scientia in boni rectoris pectore si est virga districtionis sit et manna dulcedinis. Hinc David ait: Virga tua et baculus tuus ipsa me consolata sunt. Virga enim percutimur baculo sustentamur. Si ergo est districtio virgae quae feriat sit et consolatio baculi quae sustentet. Sit itaque amor sed non emolliens sit vigor sed non exasperans sit zelus sed non immoderate saeviens sit pietas sed non plus quam expediat parcens. Ut dum se in arce regiminis iustitia clementiaque permiscet is qui praeest corda subditorum et terrendo demulceat et tamen ad terroris reverentiam demulcendo constringat.

Quod rector sit internorum curam in exteriorum occupatione non minuens. Capitulum vij

Sit rector internorum curam in exteriorum occupatione non minuens exteriorum providentiam in internorum sollicitudine non relinquens. Ne aut exterioribus deditus ab intimis corruat aut solis interioribus occupatus quae foris debet proximis non impendat. Saepe namque nonnulli

obliti quod fratribus animarum praelati sunt toto corde ac mente saecularibus
curis inserviunt, has cum suppetunt agere exultant, ad has et cum desunt
diebus ac noctibus cogitationis turbidae aestibus anhelant. Cumque
ab hiis cessante forsitan occasione quieti sunt ipsa deterius sua
quiete fatigantur. Voluptatem namque censent si actionibus deprimuntur,
laborem deputant si in terrenis negotiis non laborant. Sicque fit
ut dum se urgeri mundanis tumultibus gaudent interna quae docere
alios debuerant ignorent. Unde subditorum quoque procul dubio vita tor-
pescit, quia cum proficere spiritaliter appetit in exemplo eius qui sibi praelatus est
quasi in obstaculo itineris offendit. Languente enim capite membra
incassum vigent, et in exploratione hostium frustra exercitus velociter sequitur
si ab ipso duce itineris erratur. Nulla subditorum mentes exhortatio sub-
levat, eorumque culpas increpatio nulla castigat, quia dum per animarum
praesulem terreni exercetur officium iudicis a gregis custodia vacat cura
pastoris, et subiecti veritatis lumen apprehendere nequeunt, quia dum pastoris
sensum terrena studia occupant vento temptationis impulsus ecclesiae
oculos pulvis caecat. Contra quod bene humani generis redemptor, cum
nos a ventris voracitate compesceret dicens: Attendite autem vobis
ut non graventur corda vestra in crapula et ebrietate; illico adiunxit: Aut in
curis huius vitae. Ubi pavorem quoque protinus mittere adiciens: Ne forte
superveniat in vos repentina dies illa. Cuius adventus et qualiter de-
nuntiat dicens: Tamquam laqueus enim veniet super omnes qui sedent super
faciem orbis terrae. Hinc iterum dicit: Nemo potest duobus dominis servire. Hinc *Mt. 6.*
Paulus religiosorum mentes a mundi consortio contestando atque con-
veniendo suspendit dicens: Nemo militans Deo implicat se negotiis
saecularibus ut ei placeat cui se probavit. Hinc ecclesiae rectoribus et vacandi
studia praecipit et consulendi remedia ostendit dicens: Saecularia iudicia *1 Cor. 6.*
si habueritis contemptibiles ~~qui~~ qui sunt in ecclesia illos constituite ad
iudicandum, ut ipsi videlicet dispensationibus terrenis inserviant quos dona
spiritalia non exornant. Ac si apertius dicat: Qui penetrare intima
nequeunt saltem necessaria foris operentur. Hinc Moyses qui cum Deo lo- *Exo. 28.*
quitur saltem Iethro alienigenae reprehensione iudicatur quod terrenis populorum negotiis
stulto labore deserviat. Cui et consilium mox praebetur, ut pro se
alios ad iurgia dirimenda constituat, et ipse liberius ad erudiendos *populos*
populos spiritalium archana cognoscat. A subiectis ergo inferiora gerenda
sunt, a rectoribus summa cogitanda, ut scilicet oculum qui providendis gressibus *praeeminet*
sit, curae pulvis non obscuret. Caput namque subditorum sunt
cuncti qui praesunt, ut recta pedes valeant itinera carpere, hoc procul dubio
caput debet ex alto providere, ne a provectu sui itineris pedes torpeant,
cum curvata rectitudine corporis caput sese ad terram declinat. Qua autem
mente animarum praesul honore pastorali inter ceteros utitur, si in terrenis negotiis
quae reprehendere in aliis debuit et ipse versatur? Quod videlicet ex ira iustae retributionis *Isai. 28.*
per prophetam Dominus minatur dicens: Et erit sicut populus sic sacerdos. Sacerdos *Ozee. 4.*

quippe erunt pro eo quod agit is qui spiritualis officio fungitur. Quod nimirum fa-
ciunt qui adhuc de studiis carnalibus iudicantur. Cum cum magno ergo do-
lore cordis Ieremias propheta conspiciens sub destructione templi deplo-
Tr. 7 rat dicens: Quomodo obscuratum est aurum, mutatus est color optimus, dispersi sunt
lapides sanctuarii in capite omnium platearum. Quid per aurum quod metallis
ceteris preeminet nisi excellentia sanctitatis. Quid per colorem optimum nisi cunctis
amabilis reverentia religionis exprimitur. Quid sanctuarii lapides nisi sacrorum
ordinum persone sunt. Quid platearum nomine nisi presentis vite latitudo figuratur.
Quia enim greco eloquio platos latitudo dicitur, profecto a latitudine
Mt. 7 platee sunt vocate. Per semetipsam veritas dicit: Lata et spaciosa via que
ducit ad perditionem. Aurum ergo obscuratur cum terrenis actibus sanctitatis vita
polluitur. Color optimus commutatur cum quorundam qui agere religiose
se credebantur estimatio ante acta minuitur. Nam cum quilibet
post sanctitatis habitum terrenis se actibus inserit quasi colore permutato ante hu-
manos oculos eius reverentia despecta pallescit. Sanctuarii quoque lapides
in plateas disperguntur cum sacrorum sclavium foris lata itinera expetunt
hii qui ad ornamentum ecclesie in interioribus misteriis quasi in secretis sanctuarii va-
care debuerant. Ad hoc quippe sanctuarii lapides fiebant ut intra sancta
sanctorum in vestimento summi sacerdotis apparerent. Cum vero ministri religio-
nis a subditis honorem redemptoris sui ex merito vite exigunt sanctua-
rii lapides in ornamento pontificis sunt. Cum nimirum sanctuarii lapi-
vero des dispersi per plateas iacent cum persone sacrorum ordinum volupta-
tum suarum latitudine dedite terrenis negotiis inherent. Et notandum quia
non hos dispersos in plateis sed in capite platearum dicit quia et cum terrena agunt
summi videri appetunt ut et lata itinera teneant ex delectatione voluptatis
et tamen in capite platearum sint ex honore sanctitatis. Nil etiam obstat si sanctuarii la-
pides eos accipimus ex quibus constructum sanctuarium existebat.
Qui dispersi in capite platearum iacent cum sacrorum ordinum viri terre-
nis actibus ex desiderio inserviunt ex quorum prius officio sanctitatis
gloria stare videbatur. Secularia itaque negotia aliquando ex passione tolle-
randa sunt, nunquam vero ex amore requirenda, ne cum mentem diligentis
aggravant hanc suo victam pondere ad yma de celestibus mergant. At contra
nonnulli gregis quidem curam suscipiunt sed sic sibi vacare ad spiritualia
appetunt ut rebus exterioribus nullatenus occupentur, qui cum curare corporalia
funditus negligunt subditorum necessitatibus minime concurrunt. Quorum nimirum
predicatio plerumque despicitur quia dum delinquentium facta corripiunt
sed tamen eis necessaria presentis vite non tribuunt nequaquam libenter audiuntur.
Egentis etenim mentem doctrine sermo non penetrat si hunc apud eius animum
manus misericordie non commendat. Tunc autem verbi semen facile germinat quando hoc in
audientis pectore pietas predicantis rigat. Unde rectorem necesse est ut interiora
infundere possit cogitatione innoxia et exteriora providere. Sic itaque
pastores erga interiora studia subditorum suorum ferveant quatenus in eis
exteriorum quoque vite providentiam non relinquant. Nam quia recte ut diximus a percipiendo

x6

predicatores gregis animus frangitur, si cura exterioris subsidii a pastore negligatur. Unde primus pastor sollicite ammonet dicens: Seniores qui in vobis sunt obsecro consenior et testis Christi passionum, pascite qui in vobis est gregem dei. Cuius hoc in loco passionem cordis an corporis suaderet aperuit cum protinus adiunxit: providentes non coacte sed spontanee secundum deum. Neque enim turpis lucri gratia sed voluntarie. Quibus profecto verbis a pastoribus pie providetur ne dum subditorum inopiam saciant se mucrone ambitionis occidant, ne cum per eos carnis subsidiis reficiuntur proximi ipsi remaneant a iusticie pane ieiuni. Hanc pastorum sollicitudinem Paulus excitat dicens: Qui suorum et maxime domesticorum curam non habet fidem negavit et est infideli deterior. Inter hec itaque metuendum est et vigilanter intuendum ne dum cura ab eis exterior agitur ab interna intentione mergantur. Plerumque enim ut prediximus corda rectorum dum temporali sollicitudini incaute deserviunt ab intimo amore refrigescunt, et foras fusi oblivisci non metuunt qui animarum regimina susceperunt. Sollicitudo ergo que subditis exterius impenditur sub certa necesse est mensura teneatur. Unde bene ad Ezechielem dicitur: Sacerdotes caput suum non radent neque comam nutrient, sed tondentes ~~tondeant~~ tondeant capita sua. Sacerdotes namque iure vocati sunt qui ut sacrum ducatum prebeant fidelibus presunt. Capilli vero in capite exteriores sunt cogitationes in mente, qui dum super cerebrum insensibiliter oriuntur curas vite presentis designant, que ex sensu negligenti quia importune aliquando prodeunt quasi nobis nescientibus procedunt. Quia igitur cuncti qui presunt habere quidem sollicitudines exteriores debent nec tamen eis vehementer incumbere, sacerdotes recte et caput radere prohibentur et comam nutrire, ut cogitationes carnis de vita subditorum nec a se funditus amputent nec rursum ad crescendum nimis relaxent. Unde et bene dicitur: Tondentes tondeant capita sua, ut videlicet cure temporalis sollicitudinis et quantum necesse est prodeant, et tamen recidantur citius ne immoderatius excrescant. Dum igitur per amministratam exteriorem providentiam corporum vita protegitur, et rursum per moderatam cordis intentionem non impeditur, capilli in capite sacerdotis et servantur ut cutem cooperiant et resecantur ne oculos claudant.

Ut rector placere suo studio hominibus non appetat. xix

Inter hec necesse est ut rector sollerter invigilet ne hunc cupido placendi hominibus pulset, ne cum studiose interiora penetrat, cum provide exteriora subministrat, se magis a subditis diligi quam veritatem querat, ne cum bonis actibus fultus a mundo videtur alienus hunc auctori reddat extraneum amor suus. Hostis namque redemptoris est qui per recta opera que facit vice eius ab ecclesia amari concupiscit, quia adulterine cogitationis reus est si placere puer sponse oculis appetit per quem sponsus dona transmisit. Quia nimirum amor proprius cum rectoris mentem ceperit, aliquando hanc inordinate ad mollitiem, aliquando vero ad asperitatem rapit. Ex amore etenim suo mens rectoris in mollitiem ducitur, quia cum peccantes subditos despi-

pe. 2.

1. thy. 5.

Ezec. x.

ne erga hunc eorum dilectio torpeat corripere non presumunt. Nonnunquam vero
errata subditorum que increpare debuerant adulacionibus demulcent.
Eze. 13 Unde per prophetam dicitur Ve hiis qui consuunt pulvillos sub omni cubito
manus et faciunt cervicalia sub capite universe etatis ad capiendas
animas. Pulvillos quippe sub omni cubito manus est ponere cade-
ntes a sua rectitudine animas atque in huius mundi se delectacione reclinan-
tes blanda adulacione refovere. Quasi enim pulvillo cubitus vel
cervicalibus caput iacentis excipitur cum correpcionis duricia peccanti
subtrahitur eique mollicies favoris adhibetur ut in errore
molliter iaceat quem nulla asperitas contradiccionis pulsat. Sed hec rectores
qui semetipsos diligunt hiis proculdubio exhibent a quibus se nocere
posse studio glorie temporalis timent. ~~Nam quos nil contra se~~ Nam quos nil contra
se valere conspiciunt hos nimirum asperitate semper rigide invectionis pre-
munt. Nunquam clementer ammonent sed pastoralis mansuetudinis obli-
ti iure dominacionis terrent. Quos recte per prophetam divina vox increpat
dicens Vos autem cum austeritate imperabatis eis et cum potencia. Plus enim se suo auc-
Eze. 34 tore diligentes iactantes erga subditos erigunt nec quid agere
debeant sed quid valeant attendunt. Nichil de subsequenti iudicio
metuunt, improbe de temporali tempestate gloriantur. Libet ut licenter
et illicita faciat subditorum nemo contradicat. Qui ergo vult prava
agere et tamen ad hec ceteros tacere ipse sibimet testis est quia plus veritate se ap-
petit diligi quam ~~quam~~ se non vult defendi. Nemo quippe est
qui ita vivat ut aliquatenus non delinquat. Ille ergo se ipsum non amplius
veritate desiderat amari qui contra a nullo vult quam veritate parci. Hinc etenim Pe-
trus increpacionem Pauli libenter accepit, hinc David correpcionem sub-
diti nata humilitate audivit. Quia rectores boni dum privato diligere amore
se nesciunt libere puritatis verbum a subditis obsequium humilitatis credunt.
Sed inter hec necesse est ut cura regiminis tanti moderaminis arte temperetur
quatenus subditorum mentes cum quedam recte sentire poterunt sic in vocis
libertatem prodeant ut tamen libertas in superbiam non erumpat. Ne dum forte
se immoderancius lingue eorum libertas conceditur vite ab hiis humilitas
amittatur. Sciendum quoque quod oporteat ut rectores boni placere hominibus
appetant, sed ut sue estimacionis dulcedine proximos in affectum veritatis
trahant. Non ut se amari desiderent sed ut dilectionem suam quasi quandam
viam faciant per quam corda audiencium ad amorem conditoris intro-
ducant. Difficile quippe est ut quamlibet recta denuncians predicator qui non
diligitur libenter audiatur. Debet ergo qui preest et studere se diligi quatenus possit
audiri et tamen amorem suum pro semetipso non querere ne inveniatur ei cui
servire per officium cernitur occulta cogitacionis tyrannide resultare.
Quod bene Paulus insinuat cum sui studii occulta nobis manifestat dicens
cor. Sicut et ego per omnia omnibus placeo. Qui tamen rursus dicit Si adhuc
gal. 1 hominibus placerem Christi servus non essem. Placet ergo Paulus et non placet

Quia in eo quod placere appetit non se sed per se hominibus hominibus placere vir quid/

Quod scire rector sollicite debeat .xx.

Sciendum est rectori quod plerumque vicia virtutes se esse menciuntur. Nam sepe sub parsimonie nomine se tenacitas palliat, contraque se effusio sub appellacione largitatis occultat. Sepe inordinata remissio pietas creditur, et effrenata ira spiritalis zeli virtus estimatur. Sepe precipitata actio velocitatis efficacia, atque agendi tarditas gravitatis consilium putatur. Unde necesse est ut rector animarum virtutes ac vicia vigilanti cura discernat, ne aut cor tenacia occupet et parcum se in dispensacionibus exultet, aut cum effuse quid perditur largum se quasi miserando glorietur, aut remittendo quod ferire debuit ad eterna supplicia subditos pertrahat, aut immaniter feriendo quod delinquitur ipse gravius delinquat, aut hoc quod agi recte ac graviter potuit inmature preveniens levigetur, aut bone actionis meritum differendo ad deteriora permutet.

Quod debeat esse rector discretus correpcionis .xxi.

Sciendum quoque est quod aliquando subditorum vicia prudenter dissimulanda sunt, sed quia dissimulantur indicanda; aliquando et aperte cognita mature toleranda; aliquando vero subtiliter et occulte perscrutanda; aliquando leniter arguenda; aliquando autem vehementer increpanda. Nonnulla quippe ut diximus prudenter dissimulanda sunt, sed quia dissimulantur indicanda, ut cum delinquens et deprehendi se cognoscit et perpeti, has quas in se tacite tolerari considerat augere culpas erubescat, seque sibi ipse iudice puniat, quem apud se rectoris paciencia clementer excusat. Qua nimirum dissimulacione bene Iudeam dominus corripit, cum per prophetam dicit: Mentita es et mei non es recordata, neque cogitasti in corde tuo, quia ego tacens et quasi non videns. Et dissimulavit igitur culpas et innotuit, quia et contra peccantem tacuit, et hoc ipsum tamen quia tacuerit dixit. Nonnulla autem vel aperte cognita mature toleranda sunt, cum videlicet rerum minime opportunitas congruit ut aperte corrigantur. Nam secta inmature vulnera deterius infervescunt. Et nisi cum tempore medicamenta conveniant, constat procul dubio quod medendi officium amittant. Sed cum tempus a preposito ad correpcionem queritur, sub ipso culparum pondere paciencia prelati exercetur. Unde bene per psalmistam dicitur: Supra dorsum meum fabricaverunt peccatores. In dorso quippe onera sustinemus. Supra dorsum ergo fabricasse peccatores queritur, ac si aperte dicat: Quos corrigere nequeo quasi superimpositum onus porto. Nonnulla autem sunt subtiliter occulte perscrutanda, ut quibusdam signis erumpentibus rector in subditorum mente omne quod clausum latet inveniat, et interveniente correpcionis articulo ex minimis maiora cognoscat. Unde recte ad Ezechielem dicitur: Fili hominis, fode parietem. Ubi mox isdem propheta subiungit: Et cum perfodissem parietem, apparuit ostium unum. Et dixit ad me: Ingredere et vide abhominaciones pessimas quas isti faciunt hic. Et ingressus vidi, et ecce omnis similitudo reptilium et animalium abhominacio, et universa ydola domus Israel depicta erant in pariete. Per Ezechielem quippe prepositorum persona, per parietem duricia subditorum. Et quid est parietem fodere nisi acutis inquisicionibus duriciam cordis aperire/

Rx. di. Sepe

Dissimul

Ysay .l.

Tollera

Perscruta

Eze. 8.

Que tunc perfossis apparuit hostium. Quia tunc cordis duricia vel studiosis
percunctationibus vel maturis correptionibus scinditur, quasi quedam ianua ostenditur
ex qua omnia in eo qui corripitur cogitationum interiora videantur. Unde
et bene illic sequitur: Ingredere et vide abhominationes pessimas quas isti faciunt hic.
Quasi ingreditur ut abhominationes aspiciat qui discussis quibusdam signis
exterius apparentibus ita corda subditorum penetrat ut cuncta ei que
illicite cogitantur innotescant. Unde et subdidit: Et ingressus vidi et
ecce omnis similitudo reptilium et animalium abhominatio. In reptilibus
cogitationes omnino terrene sunt. In animalibus vero iam quidem aliquantulum a
terra suspense sed adhuc terrene mercedis premia requirentes. Nam repti-
lia toto ex corpore terre inherent, animalia autem mole corporis a terra suspensa sunt,
sed appetitu tamen gule ad terram semper inclinantur. Reptilia itaque sunt intra pariete
cum cogitationes volvuntur in mente que a terrenis desideriis nunquam levantur.
Animalia quoque sunt intra pariete cum et si qua iam iusta, si qua honesta cogitantur,
appetendis tamen lucris temporalibus honoribusque deserviunt, et per semetipsa
quidem iam quasi a terra suspensa sunt, sed adhuc per ambitum quasi per gule desiderium
sese ad yma submittunt. Unde et bene subditur: Et universa ydola domus
Col. 3. Israel depicta erant in pariete. Scriptum quippe est: Et avaricia que est ydo-
lorum servitus. Recte ergo post animalia ydola describuntur quia et si honesta actione
nonnulli quasi a terra se erigunt, ambitione tamen inhonesta semetipsos ad
terram deponunt. Bene autem dicitur: Depicta erant, quia dum exteriorum rerum intrinsecus
species attrahuntur quasi in corde depingitur quidquid fictis ymaginibus delibe-
rando cogitatur. Notandum itaque est quia prius foramen in pariete, post
hostium cernitur, et tunc demum occulta abhominatio demonstratur. Quia
nimirum uniuscuiusque peccati prius signa foris, deinde ianua aperte
iniquitatis ostenditur, et demum tunc omne malum quod intus latet aperitur.
Nonnulla autem peccata sunt leniter arguenda. Nam cum non malicia sed sola ignorantia
vel infirmitate delinquitur, profecto necesse est ut magno moderamine
ipsa delicti correptio temperetur. Cuncti quippe quousque in hac
mortali carne subsistimus corruptionis nostre infirmitatibus subiacemus.
Ex se ergo debet unusquisque colligere qualiter aliene hunc oporteat imbe-
cillitati misereri, ne contra infirmitatem proximi si ad increpationis vocem fer-
ventius rapitur oblitus sui esse videatur. Unde bene apostolus admonet dicens:
Gal. 6. Si preoccupatus fuerit homo in aliquo delicto vos qui spirituales estis instruite
huiusmodi in spiritu mansuetudinis, considerans teipsum ne et tu tempteris.
Ac si aperte dicat: Cum displicet ex aliena infirmitate quod conspicis
pensa quid es, ut increpationis zelo se spiritus temperet, dum et sibi quod
Increpanda. increpat timet. Nonnulla autem sunt vehementer increpanda, ut cum culpa
ab auctore non cognoscitur, quanti sit ponderis ab increpantis ore sentiatur,
et cum sibi quis malum quod perpetravit levigat, hoc contra se graviter ex corri-
pientis asperitate pertimescat. Debitum quippe rectoris est superne patrie gloriam

pro voce praedicationis ostendere, quanta quae in huius vitae itinere temptamenta
antiquum hostem lateat aperire et subditorum mala quae tolerari leviter
non debent cum magna zeli asperitate corrigere ne si minus contra culpas accenditur
culparum omnium reus ipse teneatur. Unde bene ad Ezechielem dicitur: Sume tibi Eze. 4.
laterem et pones eum contra te et describes in eo civitatem Ierusalem. Statimque
subiungitur: Et ordinabis adversus eam obsidionem et edificabis munitiones
et comportabis aggerem et dabis contra eam castra et pones arietes in gyro. Atque
ad munitionem suam protinus subinfertur: Et tu sume tibi sartagi
nem ferream et pones eam murum ferreum inter te et civitatem. Cuius enim Eze
chiel propheta nisi speciem doctorum tenet cui dicitur: Sume tibi laterem et
pones eum coram te et describes in eo civitatem Ierusalem. Sancti quippe doctores
sibi laterem sumunt cum terrenum auditorum cor ut doceant apprehendunt.
Coram se laterem ponunt quia tota mentis intentione custodiunt
in quo et civitatem Ierusalem iubentur describere quia praedicando terrenis cordibus
curant summopere quae sit supernae pacis visio demonstrare. Sed quia in cassum
gloria patriae caelestis non agnoscitur nisi et quanta hanc impugnat hostis antiqui
temptamenta noscantur, ~~[illegible]~~ apte subiungitur: Et ordinabis adversus eam
obsidionem et edificabis munitiones. Sancti quippe praedicatores obsidionem
circa laterem in quo Ierusalem civitas descripta est ordinant cum terrene menti
et supernam patriam requirenti quanta ei in hoc vitae tempore vitiorum impugnent
adversitates demonstrant. Nam cum unumquodque peccatum quomodo proficientibus insidietur
ostenditur, quasi obsidio circa civitatem Ierusalem voce praedicatoris ordinatur. Sed quia
non solum debent innotescere qualiter vitia impugnent verum et quo custo
ditae nos virtutes roborent, recte subiungitur: Et edificabis munitiones.
Munitiones quippe sanctus praedicator edificat cum quae virtutes quibus resistant vi
tiis demonstrat. Et quia crescente virtute plerumque bella temptationis
augentur, recte adhuc additur: Et comportabis aggerem et dabis contra eam
castra et pones arietes in gyro. Aggerem namque comportat cum praedicator
quisque molem crescentis temptationis enuntiat. Et contra Ierusalem castra erigit
cum recte intentioni audientium hostis callidi circumspectas et quasi incomprehensibiles
insidias praedicat, atque in gyro arietes ponit cum temptationum aculeos
in hac vita nos undique circumdantes et virtutum murum perforantes inno
tescit. Sed cuncta haec subtiliter rector insinuet nisi contra delicta singulorum
aemulationis spiritu ferveat, nullam sibi in perpetuum absolutionem parat.
Unde illic adhuc recte subiungitur: Et tu sume tibi sartaginem ferream
et pones eam murum ferreum inter te et civitatem. Per sartaginem quippe
frixura mentis, per ferrum vero increpationis fortitudo signatur. Quid vero acrius
doctoris mentem quam zelus Dei frigit et excruciat? Unde Paulus huius sar 2 cor. 11
taginis urebatur frixura cum diceret: Quis infirmatur et ego non infirmor?
quis scandalizatur et ego non uror? Et quia quisquis zelo Dei accenditur ne
damnari ex negligentia debeat forti in perpetuum custodia munitur, recte dicitur:
pones eam murum ferreum inter te et civitatem. Sartago enim ferrea murus ferreus

int prophetam et cum te ponit. quia cum nimis fortem zelum rectores exhibent
cum zelum plus modo in se et auditores suos forte nimiorum tenent
necesse ad vindictam destituti sint si nimis fuerint in correptione disso
luti. Sed inter hec sciendum est quia dum ad increpationem se sermo doctoris ex
asperat difficile est valde ut aliquid non dicat ad quod dicere non debet. corrumpat.
Et plerumque contingit ut dum culpa subditorum cum magna invectione
corripitur magistri lingua usque ad excessum verba pertrahatur. Cumque increpatio
immoderate attenditur corda delinquentium in desperationem deprimuntur
Unde necesse est ut exasperatus rector cum subditorum mentem plus se quam de
buit percussisse considerat apud se semper ad penitentiam recurrat ut per
lamenta veniam in conspectu veritatis obtineat et ex eo quod per zelum eius studium
peccat. Quod figurate dominus per moysen precepit dicens. Si quis abierit
Deut. 19 cum amico suo simpliciter in silvam ad ligna cedenda in succisione et lignum
securis fugit manum ferrumque lapsum de manubrio amicum eius percusserit
et occiderit, hic ad unam supradictarum urbium fugiet et vivet ne forte
proximus eius cuius effusus est sanguis dolore stimulatus persequatur et
apprehendat eum et percutiat animam eius. Ad silvam quippe cum amico
imus quotiens ad intuenda subditorum delicta convertimur, et simpliciter
ligna succidimus cum delinquentium vitia pia intentione resecamus.
Sed securis manum fugit cum se increpatio plus quam necesse est in
asperitatem pertrahit, ferrumque de manubrio prosilit cum de correptione
sermo durior excedit et amicum percutit et occidit quia auditorem suum
prolata contumelia a spiritu dilectionis interficit. Correpti namque mentem
repente ad odium proruit si hanc immoderata increpatio plus quam
debuit addicit. Sed hinc qui incaute lignum percutit et proximum
extinguit ad tres necesse est urbes fugiat ut in una earum defensus
vivat, quia si ad penitentie lamenta conversus in unitate sacramenti sub spe fide
et caritate absconditur reus perpetrati homicidii non tenetur. Eumque extincti
proximus cum invenerit non occidit. Quia cum districtus iudex venerit
qui sese nobis per nature consortium iunxit ab eo procul dubio culpe
reatum non expetit quem sub eius venia spes fides caritas abscondit.
Quantum rectorem sacre legis meditationi intendere debet. xxi.
Sed omne hoc rite a rectore agitur si superne formidinis et dilectionis
spiritu afflatus studiose cottidie sacri eloquii precepta meditetur
ut in eo vim sollicitudinis et erga celestem vitam provide circumspectionis
quam humane conversationis usus indesinenter destruit divine admonitionis
verba restauraret. Et qui ad vetustatem vite per societatem secularium
ducitur ad amorem semper spiritualis patrie compunctionis aspiratione renovetur.
Valde namque inter humana verba cor defluit, cumque indubitanter constet
quod externis occupationum tumultibus impulsum cor a semetipso
corruat studere incessabiliter debet ut per eruditionis studium resurgat.
1 Thi 4 Hinc enim quod prelatum gregi discipulum admonet dicens. Dum venio attende lectioni.

Paulus

Hinc David ait: Quomodo dilexi legem tuam domine, tota die meditatio mea est. Hinc Moysi dominus de portanda archa precipit dicens: Facies quatuor circulos aureos quos pones per quatuor arche angulos, facies et vectes de lignis sethim et operies auro inducesque per circulos qui sunt in arche lateribus ut portetur in eis, qui semper erunt in circulis nec unquam extrahentur ab eis. Quid per archam nisi sancta ecclesia figuratur, cui et quatuor circuli aurei per quatuor angulos iubentur adiungi quia per quatuor mundi partes dilatata tenditur, procul dubio quatuor sancti ewangelii libris accincta predicatur. Vectes quoque de lignis sethim fiunt qui eisdem ad portandum circulis inseruntur quia fortes perseverantesque doctores velut imputribilia ligna querendi sunt, qui instructioni sacrorum voluminum semper inherentes sancte ecclesie unitatem denunctient et quasi intromissi circulis archam portent. Vectibus quippe archam portare est bonis doctoribus sanctam ecclesiam ad rudes infidelium mentes predicando deducere. Qui auro quoque iubentur operiri ut cum sermone aliis insonant ipsi etiam vite moribus fulgescant. De quibus apte subditur: Qui semper erunt in circulis nec unquam extrahentur ab eis, quia nimirum necesse est ut qui ad officium predicationis excubat a sacre lectionis studio non recedat. Ad hoc namque vectes esse in circulis semper iubentur ut cum portandi archam opportunitas exigit de intromittendis vectibus portandi tarditas non generetur, quia videlicet cum spirituale aliquid a subditis pastor inquiritur ignominiosum valde est si tunc querat discere cum questionem debet enodare. Sed circulis vectes inhereant ut doctores semper in suis cordibus eloquia sacra meditantes testamenti archam sine mora levent. Sed quid necesse est per singula docere, unde beatus primus pastor ecclesie pastores ceteros ammonet dicens: Parati semper ad satisfactionem omni poscenti vos rationem de ea que in vobis est spe. Ac si aperte dicat: Ut ad portandam archam mora nulla prepediat, vectes a circulis nunquam recedat. Cuncta dz de diversitate in arte predicationis xxiiii incipit qualiter doceat

Quia vero qualis esse debeat pastor ostendimus, demonstremus ut enim longe ante nos reverende memorie Gregorius Nazanzenus edocuit, non una eademque cunctis exhortatio congruit, quia nec cunctos par morum qualitas astringit. Sepe namque officiunt aliis que aliis prosunt, quia et plerumque herbe que alia nutriunt alia occidunt, et sibilus lenis equos mitigat et catulos instigat. Medicamentum quod hunc morbum imminuit alteri vires iungit. Et panis qui vitam fortium roborat parvulorum necat. Pro qualitate igitur audientium formari debet sermo doctorum ut et ad sua singulis congruat et tamen a communis edificationis arte nunquam recedat. Quid enim sunt intente mentes auditorum nisi ut ita dixerim quedam in cythara tensiones stratae chordarum, quas tangendi artifex ut non sibimetipsi dissimilem cantum faciat dissimiliter pulsat, et idcirco corde consonam modulationem reddunt quia uno quidem plectro sed non uno impulsu feriuntur. Unde et

Exo. 22

1 pe 3

3 Pars
Quo doceat
Docta

strate

doctorum quisque ut in una virtute caritatis edificet ex una doctrina non
una eadem quod exhortatione tangere corda audientium debet. Aliter
ammonendi sunt viri et femine. xxiiii. quod illis grauia
Aliter ammonendi sunt viri atque aliter femine, istis vero sunt iniun-
genda leuiora ut illos magna exerceant, istas vero leuia
demulcendo conuertant. Aliter iuuenes et senes xxv
Aliter iuuenes atque aliter senes quia illos plerumque seueritas ammo-
nitionis ad profectum dirigit istos vero ad meliora opera deprecatio
blanda componit. Scriptum quippe est Seniorem ne increpaueris sed
obsecra ut patrem. Aliter inopes et locupletes xxvi
Aliter inopes atque aliter locupletes. Illis namque offerre consolationis
solatium contra tribulationem, istis vero inferre metum contra elationem debemus.
Inopi quippe a domino per prophetam dicitur Noli timere quia non confunderis.
Et non longe post blandiens dicit paupercula tempestate conuulsa.
Et rursum hanc consolatur dicens Elegi te in camino paupertatis. At contra paulus
Ysay. xx. de diuitibus discipulo dicit Diuitibus huius seculi precipe non superbe
sapere neque sperare in incerto diuiciarum suarum. Ubi notandum valde est
1. thi. 6. quod humilitatis doctor memoriam diuitum faciens non ait roga sed precipe
quia et si impendenda est pietas infirmitati honor tamen non debetur elationi.
Talibus ergo rectum quod dicitur tanto rectius iubetur quanto et rebus transitoriis
altitudine cogitationis intumescunt. De hiis dominus in euangelio dicit
Ve vobis diuitibus qui habetis consolationem vestram. Quia enim que sit
Luc 6 eterna gaudia nesciunt ex presentis habundantia uite consolantur. Offeren-
da ergo eis consolatio quos caminus paupertatis excoquit atque illis
offerendus est timor quos consolatio glorie temporalis extollit ut et illi
discant quia diuitias quas non conspiciunt possident et isti cognoscant
// quas qui eas // conspiciunt tenere nequaquam possunt. Plerumque tamen personarum ordinem
permutat qualitas morum ut sit diues humilis sit pauper elatus.
Unde mox predicantis lingua cum audientis debet uita componi ut
tanto districtius in paupere elationem feriat quanto eum timor elationis
infestat. Tanto lenius humilitatem diuitum mulceat quanto eos nec
habundantia que subleuat exaltat. Nonnumquam tamen et superbus diues ex-
hortationis blandimento placandus est quia et plerumque dura vulnera
per lenia fomenta mollescunt et furor insanorum sepe ad salutem me-
dico blandiente reducitur, cumque eis in dulcedine condescenditur languor
insanie mitigatur. Neque enim negligendum nobis est quod cum saulem spiritus
aduersus inuaderet apprehensa dauid cythara eius vesaniam sedabat.
Quid enim per saulem nisi elatio potentium et quid per dauid innuitur nisi
humilis vita fratrum? Cum ergo saul ab immundo spiritu arripitur dauid
canente eius vesania temperatur quia cum sensus potentium per elationem in
furorem uertitur dignum est ut ad salutem mentis quasi dulcedine cythare
locutionis nostre tranquillitate reuocetur. Aliter autem huius seculi potentes arguuntur

prius per quasdam similitudines velut de alieno negocio requirendi sunt
et cum rectam sentenciam quasi in alterum protulerint, tunc modis competentibus de proprio
reatu feriendi ut mens temporali potestate tumida quod contra se neq-
quam erigat, que suo iudicio superbie cervice calcat, et in nulla sui
defensione se extercat que sentencia proprii oris ligatur. Hoc enim est quod nathan
propheta arguere regem venerat, et quasi de causa pauperis contra divitem iudicium
querebat ut prius rex sentenciam diceret et reatum suum postmodum audiret
quatinus nequaquam iusticie contradiceret quam in se ipse protulisset. Vir itaque
sanctus et peccatorem considerans et regem miro ordine audacem reum prius — reum
per confessionem ligare studuit et postmodum per invectionem secare. Celat
paulum quem quesivit, sed percussit repente quem tenuit. ~~[illegible]~~ — Pigrius enim
fortasse incideret si ab ipso sermonis exordio aperte culpam ferire
voluisset, sed premissa similitudine eam quam occultabat exacuit incre-
pacionem. Ad egrum medicus venerat secandum vulnus videbat
sed de paciencia egri dubitabat. Abscondit igitur ferrum medicinale sub
veste quod eductum subito fixit in vulnere ut secantem gladium sentiret
eger antequam cerneret ne si ante cerneret sentire recusaret. Aliter
leti et aliter tristes xxvii

atque aliter tristes. Letis videlicet inferenda sunt
Aliter ammonendi sunt leti, tristia que secuntur ex supplicio, tristibus
vero inferenda sunt leta que promittuntur ex regno. Discant leti
ex minarum asperitate quod timeant, audiant tristes premiorum gaudia
de quibus presumant. Illis quippe dicitur: Ve vobis qui ridetis nunc quia flebitis. — luc 6
Isti vero eorum magistro dicente audiant: Iterum videbo vos et gaudebit — Jo 16
cor vestrum et gaudium vestrum nemo tollet a vobis. Nonnulli autem leti vel tristes
non rebus fiunt sed complexionibus existunt, quibus profecto intimandum est
quod quedam vicia quibusdam complexionibus iuncta sunt. Habent enim leti ex
propinquo luxuriam, tristes vero iram. Unde necesse est ut non solum quisque con-
sideret quod ex complexione sustinet sed et quod ex vicino deterius
urget, ne dum nequaquam pugnat contra hoc quod tolerat ei quod a quo se
liberum estimat incaute succumbat. Aliter subditi et prelati xxviii

Aliter ammonendi sunt subditi atque aliter prelati. Illos ne subiectio
conterat, istos ne locus superior extollat. Illi ne minus quam iubentur
impleant, isti ne plus iusto iubeant quam que compleantur. Illi ut humiliter
subiaceant, isti ut temperanter presint. Nam quod intelligi et figuraliter
illis dicitur: Filii obedite parentibus vestris in domino, istis vero precipitur: et patres — Eph 6
nolite ad iracundiam provocare filios vestros. Illi discant quo ante
occulti arbitri oculos sua interiora componant, isti ~~quo~~ commissis — quo eciam
etiam exempla bene vivendi exterius prebeant. Sciant etenim prelati quod si
perversa umquam perpetrant tot mortibus digni sunt quot ad subditos suos
perdicionis exempla transmittunt. Unde necesse est ut tanto se caucius a culpa
custodiant quanto per prava que faciunt non soli moriuntur. Ammonendi sunt illi

Sed aliarum animarum
rei sunt quas
pravis exemplis
destruxerunt :

De statu Magri
[illegible]

ne districtius puniant. Si absolute reprimi nequiuerint saltem de se
isti ne subditorum erroribus iudicentur. Et si se iam de se securos inueniunt
Illi ut tanto circa se sollicitius uiuant quanto eos aliena cura non implicat.
Isti uero ut sic aliorum curas expleant quatenus et suas agere non desistant
et in propria sollicitudine ferueant ut ad commissorum studia minime torpescant.
custodia Illi ergo uacanti dicitur Vade ad formicam o piger et considera uias eius
et disce sapientiam. Isti autem terribiliter ammonentur cum dicitur Fili mi si spoponderis
pro amico tuo defixisti apud extraneum manum tuam et laqueatus es uerbis
Pro. 6 oris tui et captus propriis sermonibus. Spondere namque pro amico est alienam
animam in periculo sue conuersationis accipere. Unde apud extraneum manus defigitur
quia apud curam sollicitudinis que ante deerat mens ligatur. Verbis uero oris
sui laqueatus est ac propriis sermonibus captus quia dum commissis cogitur bona
dicere ipsum prius necesse est que dicit custodire. Illaqueatur ergo uerbis oris
sui dum exigente ratione constringitur ne eius uita ad aliud quam ammonet
relaxetur. Unde apud districtum iudicem cogitur tanta in opere exsoluere
quanta eum constat aliis uoce precepisse. Ubi et bene mox exhortatio
subditur ut dicitur Fac ergo quod dico fili mi et te ipsum libera quia incidisti
in manum proximi tui. Discurre festina suscita amicum tuum ne dederis
somnum oculis tuis nec dormitent palpebre tue. Quisquis enim ad uiuendum
aliis in exemplo preponitur non solum ut ipse uigilet sed et ut amicum suscitet ammonetur.
Ei namque uigilare bene uiuendo non sufficit si non et illum cui preest a
peccati torpore disiungit. Bene autem dicitur Ne dederis somnum oculis tuis
Nec dormitent palpebre tue. Somnum quippe oculis dare est intentione
cessante subditorum curam omnino negligere. Palpebre uero dormitant cum
cogitationis mente ea que in subditis arguenda cognoscunt pigrescentes
depressi dissimulant. Plene enim dormire est commissorum actus
scire nec corrigere. Non autem dormire sed dormitare est que quidem rep-
rehendenda sunt cognoscere sed tamen propter mentis tedium dignis ea increpa-
tionibus non emendare. Dormitando uero oculus ad plenissimum somnum ducitur
quia dum plerumque malum quod cognoscit non resecat ad hoc quandoque ne-
gligentie sue peruenit merito ut quod a subditis delinquitur nec agnoscat.
Ammonendi sunt itaque qui presunt ut per circumspectionis studium celi animalia fieri
contendant. Celi quippe animalia in circuitu et intus oculis plena
Eze. 1 describuntur. Dignum quippe est ut cuncti qui presunt intus atque in circuitu oculos
habeant quatenus et interno iudici in semetipsis placere studeant et exempla
uite exterius prebentes ea etiam que in aliis sunt corrigenda deprehendant.
Ammonendi sunt subditi ne prepositorum suorum uitam temere iudicent
si quid eos fortasse agere reprehensibiliter uident. Ne unde mala recte redar-
guunt inde per elationis impulsum in profundiora mergantur. Ammonendi sunt
ne cum culpas prepositorum considerant contra eos audaciores fiant
Sed si qua ualde sunt eorum praua apud semetipsos diiudicent et tamen
diuino timore constricti ferre sub eis iugum reuerentie non recusent
1 Reg. 24 Quod melius ostendimus si dauid factum ad medium deducamus. Saul

quippe psecutor cū ad purgandū ventre̅ spelunca̅ fuiss& ingressus
illic cū viris suis dauid inerat qui iam tam longo tpe psecutoris
eius mala tollerabat. Cumqȝ cū viri sui ad feriendū saul accenderent
fregit eos responsionibȝ qȝ manu̅ mitte̅re i xp̄m dn̄i nō deberet. qui
tn̄ occulte surrexit & ora̅ clamidis eius abscidit. Quid enim p saule̅
nisi mali rectores. quid p dauid nisi boni subditi designant̄.
Saulem ventre̅ purgare est ppositos concepta̅ i corde malicia̅
usqȝ ad opa miseri odoris extendere & cogitata aput se noxia
factis exteriorib; exequendo monstrare. que̅ tn̄ dauid ferire metuit. qȝ
pie subditorum mentes ab omni se peste obtrectacionis abstinentes — #Longue
ppositorum uitā nullo lingue gladio percuciunt & cū de imꝑfectione reprehendunt.
Qui & si qn̄ p infirmitate̅ sese abstinere vix possunt ut extrema quedā
atqȝ exteriora ppositorum mala sȝ tn̄ humiliter loquunt̄. qȝ ora̅ clamidis
silenter incidunt. quia vȝ dū plate dignitati innoxie & latenter dero-
gant. qȝ regis sup positi veste̅ fedant sȝ tn̄ ad semetipsos redeunt
seqȝ vehementissime uel de tenuissima u̅bi laceracione reprehendunt.
Unde bn̄ & illic scriptū ē. post hec dauid pcussit cor suū eo qȝ oram
clamidis saul abscidisset. Facta quippe ppositorum oris gladio ferienda
nō sunt & cū recte reprehendenda iudicant̄. Si qn̄ uo contra eos ul i minimis
lingua labitur necesse est ut p afflictionem penitencie cor pmat̄ qtenus ad
semetipsum redeat. & cū pposite ptati deliquit eius contra iudiciū a quo
sibi plata e̅ pħorrescat. Nam cū ppositis delinquimus eius ordini
qui eos nobis ptulit obuiamus. Unde moyses qȝ cū contra se & aaron — · Ex° 26.
conqueri ppl̄m cognouisset ait. Nos enim qd sumus qȝ murmuratis contra
nos. nec contra nos ē murmur vrm̄ sȝ contra dn̄m. Aliter ammo-
nendi sunt serui aliter dn̄i xxv. Dn̄i. Qui sunt i se humilitate

Aliter ammonendi sunt serui atqȝ aliter dn̄i. serui scilicet ut i se semp humilitate̅ cond̄icionis aspiciant.
Dn̄i uero ut nature sue qua equaliter sunt cū seruis sunt conditi memoriam
nō amittant. Serui ammonendi sunt ne deu̅ despiciant si ordinacioni illius
superbiendo contradicunt. Dn̄i quoqȝ ammonendi sunt qȝ contra deū de munere eius sup-
biunt si eos quos p condicionem tenent subditos equales sibi p nature
consorciū nō agnoscunt. Isti ammonendi sunt ut agnoscant se seruos
esse dominorum. Isti ammonendi sunt ut cognoscant se esse conseruos seruorum. — Ephe. 6.
Istis namqȝ dicit̄. Serui obedite dn̄is carnalibȝ. Et rursum. Qui
cumqȝ sunt sub iugo serui dn̄os suos omni honore dignos arbitrent̄. — 1. thi. 6.
Illis autem dicit̄. Et uos dn̄i eadem facite illis remittentes minas — Ephe 6
scientes qȝ & illorum & uester dn̄s est i celis. Aliter sapientes & aliter he-
betes xxvi.

Aliter ammonendi sunt sapientes huius seculi atqȝ aliter
hebetes. Sapientes quippe ammonendi sunt ut amittant scire
que sciunt. hebetes quoqȝ ammonendi sunt ut appetant scire que nesciunt.
In illis hoc primū destruendū ē qd se sapientes arbitrant̄. In istis iam
edificandū ē quicquid de sapiencia superna cognoscit̄. Quia dū minime superbiunt.

longe est

longe

qui ad suscipiendum edificium corda parant. Cum illis laborandum est ut
sapientiores stulti fiant, stultam sapientiam deserant, et sapientem dei
stultitiam discant. Istis vero predicandum est ut ab ea que putatur stultitia
ad veram sapientiam intimius transeant. Illis namque dicitur: Si quis inter
vos videtur sapiens esse in hoc seculo stultus fiat ut sit sapiens. Istis vero dicitur:
Non multi sapientes secundum carnem. Et rursum: Que sunt stulta mundi
elegit deus ut confundat sapientes. Illos plerumque rationabilis
argumenta, istos nonnunquam melius exempla convertunt. Illis nimirum prodest
ut in suis allegationibus victi iaceant, istis vero aliquando sufficit ut
laudabilia facta aliorum cognoscant. Unde magister egregius sapientibus
Ro. 1 et insipientibus debitorem se. Cum Hebreorum quosdam sapientes quosdam
vero et tardiores admoneret, illis de completione testamenti loquens
Heb. 8 eorum sapientiam argumento superat dicens: Quod enim antiquatur et senescit prope
Heb. 11 interitum est. Cum vero solis exemplis quosdam trahendos cerneret in eadem
epistola adiunxit: Sancti ludibria et verbera experti, insuper vincula et car-
ceres. Lapidati sunt, secti sunt, temptati sunt, et in occisione gladii mor-
Heb. 13 tui sunt. Et rursum: Mementote prepositorum vestrorum qui vobis locuti sunt
verbum dei, quorum intuentes exitum conversationis imitamini fidem,
quatinus et illos victrix ratio subigeret, et istos ad maiora conscendere imitationis
blanda suaderet. Aliter impudentes et aliter verecundi xxxi

Aliter ammonendi sunt impudentes atque aliter verecundi. Illos namque
ab impudentie vitio non nisi increpatio dura compescit. Istos
autem plerumque ad melius exhortatio modesta componit. Illi se delinquere
nesciunt nisi et a pluribus increpentur. Istis plerumque ad conversionem sufficit
quod eis doctor mala saltem leniter ad memoriam reducit. Illos
melius corrigit qui increpando reprehendit. Istis autem maiorem profectum
adducit si hoc quod eis reprehenditur quasi ex latere tangatur. Impudentes
quippe iudeorum plebem dominus aperte increpans ait: Frons mulieris
meretricis facta est tibi, noluisti erubescere. Et rursum verecundatam re-
fovet dicens: Confusionis adolescentie tue oblivisceris, et obprobrii vi-
duitatis tue non recordaberis quia dominabitur tui qui fecit te. Impudenter
quoque delinquentes Galathas aperte Paulus increpat dicens: O
insensati Galate quis vos fascinavit. Et rursum: Sic stulti estis
gal 3 ut cum spiritu ceperitis nunc carne consummamini. Culpas vero verecun-
dantium quasi compatiens reprehendit dicens: Gavisus sum in domino vehementer quoniam
Phi. 4 tandem aliquando refloruistis pro me sentire sicut et sentiebatis, occu-
pati enim eratis, ut et illorum culpas increpatio detegeret et
horum negligentiam sermo mollior velaret. Aliter protervi et aliter pusillanimes xxxii

Aliter ammonendi sunt protervi atque aliter
pusillanimes. Illi enim dum valde de se presumunt exprobrando
ceteros dedignantur. Isti autem dum nimis infirmitatis sue sunt conscii plerumque
in desperationem cadunt. Illi singularia summa estimant cuncta que agunt,
Isti despecta vehementer putant esse que faciunt et ideo in desperatione franguntur.

Subtiliter itaque ab arguente discutienda sunt opera perversorum ut in quo se
placet ostendat quod deo displiceret. Tunc enim perversos melius corrigimus
cum ea que bene egisse se credunt mala acta monstramus ut unde adepta
gloria creditur inde utilis confusio subsequatur. Nonnunquam vero cum se
vicium perversitatis minime perpetrare cognoscunt compendiosius ad correctionem
veniunt si alterius culpe manifestioris et ex latere requisite improperatione
confundantur, ut ex eo quod defendere nequeunt cognoscant se tenere
improbe quod defendunt. Unde cum perverse Paulus Corinthios adversum
se invicem videret inflatos ut alius Apollo alius Pauli alius Cephe 1 cor. 1 et
alius Christi esse se diceret incestus culpam in medium deduxit que apud eos et
perpetrata fuerat et incorrecta remanebat dicens: Auditur inter vos fornicatio 1 cor. 3
qualis nec inter gentes ut uxorem patris quis habeat et vos inflati estis
et non magis luctum habuistis ut tollatur de medio vestrum qui hoc opus fecit.
Ac si aperte dicat: Quid vos per contentionem huius vel illius dicitis qui per disso-
lutionem negligentie nullius vos esse monstratis. At contra pusillanimes aptius
ad iter bene agendi reducimus si quedam illorum bona ex latere requiramus
ut dum in eis alia reprehendendo corripimus alia amplectendo laudemus
quatenus eorum teneritudinem laus audita nutriat quam culpa increpata
castigat. Plerumque autem utilius apud illos proficimus si et eorum bene gesta
memoramus et si qua in eis inordinate gesta sunt non iam tamquam perpetrata
corripimus sed quasi adhuc ne perpetrari debeant prohibemus ut et illa que ap-
probamus illatus favor augeat et contra ea que reprehendimus magis apud
pusillanimes exhortatio verecunda convalescat. Unde idem Paulus
cum Thessalonicenses in accepta predicatione perdurantes quadam de vicino mundi
termino quasdam cognosceret pusillanimitate turbatos prius in eis que
fortia conspicit laudat et caute monendo postmodum quod infirma sunt
roborat. Ait enim: Gratias agere debemus deo semper pro vobis fratres ita ut dignum est 2 the. 1
quoniam supercrescit fides vestra et habundat caritas uniuscuiusque vestrum in invicem
ita ut et nos ipsi in vobis gloriemur in ecclesiis dei pro paciencia vestra et fide.
Qui cum blanda hec vite eorum preconia premisisset paulo post subdidit dicens:
Rogamus autem vos fratres per adventum domini nostri Ihesu Christi et nostre congrega- 2 the 2
tionis in ipsum ut non cito moveamini a vestro sensu neque terreamini neque per
spiritum neque per sermonem neque per epistolam tamquam a nobis missam quasi instet
dies domini. Egit enim verus doctor ut prius audirent laudati quod re-
cognoscerent et postmodum quod exhortati sequerentur quatenus eorum mentem ne
ammonicio subiuncta concuteret laus solidaret premissa. Et qui
commotos eos vicini finis suspicione cognoverat non iam redargue-
bat motos sed quasi transacta nescientes adhuc commoveri prohibebat
ut dum ipsa lenitate monitoris predicatori suo se incognitos crederent
tanto reprehensibiles fieri quanto et cognosci ab illo formidarent.

Aliter ammonendi sunt impacientes atque Aliter impacientes atque
aliter pacientes. Dicendum namque impacientibus pacientes xxxiiij

Cumque dum refrenare spiritum negligunt per multa et que non appetunt ad
iniquitatis rapiuntur. quia videlicet mentem impellit furor quo non trahit de
siderium et ut dicit quidam commota velut nesciens vnde postmodum doleat
agit sciens. Dicendum quoque impacientibus quia dum momentis impulsu pre
cipites quedam velut alienati perpetrant, vix mala sua postquam fecerint
perpetrata cognoscunt, qui dum perturbacioni sue minime obsistunt et si
qua a se tranquilla mente fuerant bene gesta confundunt, et impulsu
impulsu destruunt quicquid forsitan diu labore provido construxerunt,
Ipsa namque que mater est omnium custosque virtutum per impaciencie vicium
caritas amittitur, Scriptum quippe est, Caritas paciens est, Igitur cum minime
est paciens caritas non est, per hoc quoque impaciencie vicium ipsa nutrix virtutum
doctrina dissipatur, Scriptum namque est, Doctrina viri per pacienciam noscitur,
Tanto ergo quisque minus ostenditur doctus quanto minus convincitur paciens, Neque
enim potest veraciter bona docendo impendere si vivendo nescit equanimiter
aliena mala tollerare, per hoc quoque impaciencie vicium plerumque mentem
arrogancie culpa transfigit quia dum despici in mundo hoc quisque non patitur
bona si qua sua occulta sunt ostendere conatur, atque sic per impacienciam usque
ad arrogantiam ducitur dum quia ferre despectionem non potest detegendo
semetipsum in ostentacione gloriatur, vnde scriptum est, Melior est paciens arro
Eccl. 7 gante, quia videlicet eligit paciens quelibet mala perpeti potius quam per ostensionis
vicium bona sua occulta cognosci, Et quia eligit arrogans bona
de se vel falsa iactari ne mala possit vel minima perpeti, Quia igitur cum
paciencia relinquitur et bona reliqua que iam gesta sunt destruuntur, vnde recte
ad Ezechielem dicitur in altare dei fossa precipitur ut in ea videlicet superposita ho
locausta fuerint, Si enim in altari fossa non esset omne quod in eo sacrificium
reperiret superveniens dispergeret aura, Quid vero accipimus altare dei
nisi animam iusti que quot bona egit tot super se eius oculos auctoris
sui sacrificia imponit, Quid autem est altaris fossa nisi bonorum paciencia
que dum mentem ad adversa tolleranda humiliat quasi hanc
in ymo positam demonstrat, fossa ergo in altari fiat ne superpositum sacrificium
aura dispergat, idem electorum mens pacienciam custodiat ne commota
aura impaciencie et hoc quod bene operata est amittat, Bene autem hec eadem
fossa vnius cubiti esse mensuratur quia nimirum paciencia non deserit si
gal 6 vnitatis mensuram servat, Vnde et paulus ait Invicem onera vestra portate et
sic adimplebitis legem christi, lex quippe christi est caritas vnitatis quam soli
perficiunt qui nec cum gravantur excedunt, audiant impacientes quod scriptum est
Melior est paciens viro forti et qui dominatur animo suo expugnatore ur
Prov. 16 bium, minor est victoria urbem vincere quia extra sunt que subiguntur, Valde autem maius est
quod per pacienciam vincitur quia ipse a se animus superatur et semetipsum sibimet
ipsi subicit quando eum paciencia intra se frenare compellit, audiant impa
cientes quod electis suis veritas dicit in paciencia vestra possidebitis animas vestras,
Luc Sic enim conditi mirabiliter sumus ut racio animam et anima possideat corpus. Ius
vero anime a corporis possessione repellitur si non prius anima a racione possidetur, Custodem

conditionis nostre patientiam dominus esse innuit qui in ipsa nos possidendos
metipsos docuit. Quanta ergo sit impatientie culpa cognoscitur per quam
hoc ipsum amittimus possidere quod sumus. Audiant impatientes quod per
Salomonem rursum dicitur: Totum spiritum suum profert stultus, sapiens autem
differt et reservat in posterum. Impatientia quippe impellente agitur ut
totus foras spiritus proferatur quem idcirco citius perturbacio eicit quia
nulla intus disciplina sapientie concludit. Lesus enim in pulsis se ulcisci
non desiderat qui etiam tollerans parci optat, sed tamen iuste iudicari omnia
ex omnino iudicio non ignorat. At contra ammonendi sunt pacientes ne
in eo quod exterius portant interius doleant, ne tante virtutis sacrificium
quod integrum foris ymolant intus malicie peste corrumpant.
Et tamen ab hominibus non agnoscitur et tamen sub divina examinacione tanto
deterior culpa doloris fiat quanto coram hominibus virtutis speciem ven-
dicat. Dicendum itaque est pacientibus ut studeant diligere quos sibi necesse
est tollerare, ne si pacientiam dilectio non sequatur in deteriorem culpam — 1. cor. 13.
odii virtus ostensa vertatur. Unde Paulus cum diceret: Caritas paciens est
illico adiunxit: benigna est. Videlicet ostendens quia quos ex pacientia tollerat
amare etiam ex benignitate non cessat. Unde idem doctor egregius cum pa-
cientiam discipulis suaderet dicens: Omnis amaritudo et ira et indignacio et
clamor et blasphemia tollatur a vobis, quasi cunctis iam exterius bene com-
positis ad interiora convertitur dum subiungit: Cum omni malicia. Quia
nimirum frustra indignacio, clamor et blasphemia ab exterioribus
tollitur si in interioribus vitiorum mater malicia dominatur, et incassum foras
nequicia ex ramis inciditur si surrectura multiplicius intus in — Mt 7
radice servatur. Unde per semetipsam veritas dicit: Diligite inimicos vestros,
benefacite hiis qui vos oderunt, orate pro persequentibus et calumpniantibus
vos. Virtus itaque est coram hominibus adversarios tollerare, sed virtus coram
deo diligere, quia hoc solum deus sacrificium accipit quod ante oculos eius in
altari boni operis flamma caritatis accendit. Hinc est enim quod rursum
quibusdam pacientibus nec tamen diligentibus dicit: Quid autem vides festucam in — Mt
oculo fratris tui et trabem in oculo tuo non vides. Perturbacio quippe
impacientie festuca est, malicia vero in corde trabes in oculo. Illam namque
aura temptacionis agitat, hanc autem consummata nequicia pene inmo-
bilem portat. Recte vero illic subiungitur: Ypocrita eice primum trabem de
oculo tuo et tunc videbis eicere festucam de oculo fratris tui. Ac si dicatur
menti inique intus dolenti et sanctam se exterius per pacientiam demonstranti:
prius a te molem malicie excute et tunc alios de impacientie levitate
reprehende, ne dum non studes simulacionem vincere, peius tibi sit aliena
mala tollerare. Et vero plerumque pacientibus contingere solet ut eo
quidem tempore quo vel adversa patiuntur vel contumelias audiunt nullo
dolore pulsentur et pacientiam exhibeant, ut custodire et cordis inno-
centiam non obmittant; sed cum post paululum hec ipsa que pertulerunt ad
memoriam revocant, igne se doloris inflammant, argumenta ulcionis

inquietudine et mansuetudine quam tollerantes habent vertentes in ma-
litiam utuntur quibus cicius a potiore succumbunt si que sit huius permutationis
causa pandatur. Callidus namque adversarius bellum contra duos movet
unum videlicet inflammans ut contumelias prior inferat, alterum provocans
ut contumeliis lesus reddat. Sed plerumque dum hic iam victor est
qui iniuriam persuasus irrogat, ab illo vincitur qui illatam sibi
equanimiter portat. Unius ergo victor quem commovendo subiugavit, totis
contra alterum viribus se erigit, eumque obsistentem fortiter et vincentem dolet,
quem quia commovere in ipsa iaculatione contumeliarum non potuit, ab
aperto interim quiescens et secreta suggestione lacessens aptum
deceptionis tempus inquirit. Quia enim publico bello perdidit, ad exercen-
das occulte insidias exardescit. Quietis namque iam tempore ad
victoris animum redit et vel rerum dampna vel iniuriarum iacula ad
memoriam reducit. Cuncta que ei illata sunt vehementer exaggerans
intollerabilia ostendit, tanto quoque mentem merore conturbat ut plerumque
vir patiens ea se equanimiter tollerasse post victoriam captivus erubescat
seque non reddidisse contumelias doleat et deteriora repende[re]
si occasio prebeatur querat. Quibus ergo isti sunt similes nisi hiis qui per fortitudinem
in campo victores sunt, sed per negligentiam post modum intra urbis claustra
capiuntur. Quibus sunt similes nisi hiis quos irruens gravis languor a
vita non subtrahit sed leniter veniens recidiva febris occidit. Admo-
nendi sunt ergo patientes ut cor post victoriam muniant, ut hostem
publico bello superatum insidiari plus menti intendat, et post languorem
plus serpentem timeant, ne hostis callidus eo in deceptione postmodum
maiori exultatione gaudeat quo illa dudum contra se rigida colla
victoris calcat. Aliter benevoli et aliter invidi. xxxiiij

Aliter ammonendi sunt benevoli atque aliter invidi. Ammonendi namque
sunt benevoli ut sic alienis bonis congaudeant quatenus et propria
habere concupiscant, sic proximorum facta diligendo laudent ut ea et
imitando multiplicent. Ne si in hoc presentis vite stadio ad certamen
aliorum devoti fautores sed pigri spectatores assistant, eo post
certamen sine bravio remaneant quo nunc in certamine non laborant
et tunc eorum palmas afflicti respiciant in quorum nunc laboribus
ociosi perdurant. Valde quippe peccamus si aliena benefacta non di-
ligimus, sed nichil mercedis agimus si ea que diligimus in quantum possumus
non imitamur. Dicendum itaque est benevolis quia si imitari bona minime
festinant que laudantes approbant sic eis virtutum sanctitas sicut
stultis spectatoribus ludicrarum artium ac histrionum vanitas placet.
Illi namque aurigarum atque histrionum gesta favoribus efferunt, nec tamen
tales esse desiderant quales eos conspiciunt esse quos laudant. Mirantur
eos placita egisse sed tamen similiter devitant placere. Dicendum est benevolis
ut cum proximorum facta conspiciunt ad suum cor redeant et de alienis actibus
non presumant

vincitur in Cronica li. 3. c. 11

Ne bona laudet et agere recuset. Grauiter quippe ex omni ulterius
ferendi sunt quia placuit quod imitari noluerunt. Ammonendi sunt inuidi
ut perpendant quante sint cecitatis qui alieno prouectu deficiunt, aliena
exultatione contabescunt, quante infelicitatis sint qui melioratione proximi
deteriores fiunt, dumque augmenta aliene prosperitatis aspiciunt, apud
semetipsos anxie afflicti cordis sui peste moriuntur. Quid istis
infelicius quos dum conspecta felicitas afficit pena nequiores
reddit. Aliorum uero bona que habere non possunt si diligerent sua fecis-
sent. Sicut quippe sunt uniuersi constituti in fide, sicut multa membra
in uno continentur in corpore, que per officium quidem diuisa sunt, sed quod sibi
inuicem congruunt unum fiunt. Unde fit ut pes per oculum uideat et per
pedes oculi gradiantur, oris auditus aurium seruiat, et ad usum suum
auribus oris lingua concurrat. Suffragetur manibus uenter, uentri
opera manus impendat. In ipsa ergo corporis positione accipimus quod in actione seruemus.
Nimis itaque turpe est non imitari quod sumus. Nostra sunt nimirum que etsi
imitari non possumus amamus in aliis et amantium fiunt que amantur in nobis. Hinc ergo
~~nobis hinc ergo~~ pensent inuidi caritas quante uirtutis est que alieni
laboris opera nostra sine labore facit. Dicendum itaque est inuidis quia dum se
a liuore minime custodiunt in antiquam uersuti hostis nequitiam demerguntur.
De illo namque scriptum est: Inuidia autem diaboli mors introiuit in orbem Cap. 2
terrarum. Quia enim ipse celum perdidit, conditum hominem inuidit et damnationem
suam perditus adhuc alios perdendo cumulauit. Ammonendi sunt inuidi
ut cognoscant quantis lapsibus succrescentis ruine subiaceant, quia
dum liuorem a corde non proiciunt ad apertas operum nequitias de-
uoluuntur. Nisi enim Kayn inuidisset acceptam fratris hostiam minime per-
uenisset ad extinguendam uitam. Unde scriptum est: Et respexit Dominus ad Gen. 4
Abel et ad munera eius, ad Kayn uero et ad munera eius non respexit.
Iratusque est Kayn uehementer et concidit uultus eius. Liuor itaque sacrificii
fratricidii seminarium fuit. Nam quem meliorem se esse doluit ne utcumque
esset amputauit. Dicendum est inuidis quia dum se ista intus peste consu-
munt et quicquid in se aliud boni habere uidentur interimunt. Unde scriptum est: Vita Pro. 14
carnium sanitas cordis. Vita carnium sanitas cordis, putredo
ossium inuidia. Quid enim per carnes nisi infirma quedam et tenera, et
quid per ossa nisi fortia acta signantur. Et plerumque contingit ut quidam
cum cordis innocentia in nonnullis suis actibus infirmi uideantur, quidam
iam ante humanos oculos robusta exerceant, sed tamen erga aliorum bona
intus inuidie pestilentia tabescunt. Bene ergo dicitur: Vita carnium sanitas cordis,
quia si mentis innocentia custoditur, et si qua foris infirma sunt quandoque robo-
rantur. Et recte illic subditur: Putredo ossium inuidia, quia per liuoris
uitium ante Dei oculos pereunt et que humanis oculis fortia uidentur.
Ossa quippe per inuidiam putrescere est quedam et robusta perire.

Aliter ammonendi sunt simplices et aliter impuri. xxxvi

Aliter ammonendi sunt simplices atque aliter impuri. Laudandi sunt simplices
quod studeant nunquam falsa dicere, sed ammonendi sunt ut nouerint nonnunquam
vera reticere. Sicut enim semper dicentem falsitas lesit, ita nonnunquam quibusdam
audita vera nocuerunt. Unde coram discipulis dominus locutionem suam si-
lencio temperans ait: Multa habeo vobis dicere sed nunc non potestis il-
la portare. Ammonendi itaque sunt simplices ut sicut fallaciam semper utiliter
vitant, ita veritatem semper utiliter proferant. Ammonendi sunt ut simplicitatis bono
prudentiam adiungant, quatenus sic securitatem de simplicitate possideant ut
circumspectionem prudentie non amittant. Hinc namque per doctorem gentium
dicitur: Volo vos sapientes esse in bono, simplices autem in malo. Hinc electos
Ro. 12. suos per semetipsam veritas ammonet dicens: Estote prudentes sicut
Mt. x serpentes et simplices sicut columbe. Quia videlicet in electorum cordibus debet et
simplicitatem columbe astucia serpentis acuere, et serpentis astucia co-
lumbe simplicitatem temperare, quatenus nec seducti per prudentiam calleant
nec ab intellectus studio ex simplicitate torpescant. At contra ammonendi sunt
impuri ut cognoscant quam grauis sit culpa quam sustinent duplicitatis labore ag-
noscant. Dum enim deprehendi metuunt, semper improbas defensiones querunt,
semper pauidis suspicionibus agitantur. Nil autem est ad defendendum puritate
Veritate tutius, nil ad dicendum facilius. Nam dum fallaciam suam tueri quisque
cogitur, duro labore cor fatigatur. Hinc namque scriptum est: Labor
labiorum ipsorum operiet eos. Qui enim nunc implet, tunc operit,
quia cuius nunc animum per blandam inquietudinem exasperat, tunc per
asperam retributionem premit. Hinc per Jeremiam dicitur: Docuerunt linguam
suam loqui mendacium, ut inique agerent laborauerunt. Ac si aperte
diceret: Qui amici esse veritatis poterant sine labore, ut peccent laborant,
cumque viuere simpliciter renuunt, laboribus exigunt ut moriantur.
Nam plerumque in culpa deprehensi dum quales sunt cognosci fu-
giunt, sese sub fallacie velamine abscondunt, et hoc quod peccant
quodque iam aperte cernitur excusare moliuntur, ut sepe hiis qui eorum
culpas corripere studet, aspersis falsitatis nebulis seductus, pene ami-
sisse se inveniat quod de eis iam certum tenebat. Unde recte sub Judee
specie per prophetam contra animam excusantem se dicitur: Ibi habuit fo-
Ericius ueam ericius. Ericii quippe nomine impure mentis sese que
excusantis defendentis duplicitas designatur, quia videlicet ericius cum appre-
henditur et caput cernitur et pedes videntur et corpus omne conspicitur,
sed mox ut apprehensus fuerit semetipsum in speram colligit, pedes
introrsus subtrahit, caput abscondit, et intra tenentis manus totum
simul amittitur quod totum simul ante videbatur. Sic nimirum impure
mentes sunt cum in suis excessibus comprehenduntur. Caput enim ericii
cernitur, quia quo initio ad culpam peccator accesserit videtur; pedes ericii
conspiciuntur, quia quibus vestigiis nequitia sit perpetrata cognoscitur, et tamen
adductis repente excusationibus impura mens introrsus pedes colligit

pedes

quia cuncta iniquitatis sue vestigia abscondunt. Caput subtrahunt quia imis defensionibus nec inchoasse se se malum aliquid ostendunt et quasi serpens in manu tenentis evanescit, quia is qui corripit cuncta que iam cognoverat subito amittens involutum inter confusionem peccatorem tenet. Et qui totum iam deprehenderat transgressionem prave defensionis illusus penitus ignorat. Fovea ergo cervicis habet in reptilibus quia malitiose mentis duplicitas sese inter colligens absconditur in tenebris defensionis. Audiant impuri quod scriptum est: Qui ambulat simpliciter ambulat confidenter. Fiducia quippe magne securitatis est simplicitas actionis. Audiant quod sapientis ore dicitur: Spiritus sanctus discipline effugiet fictum. Audiant quod scriptura rursum perhibet: Et cum simplicibus sermocinatio eius. Deo enim sermocinari est per illustrationem sue presentie humanis mentibus archana revelare. Cum simplicibus ergo sermocinari dicitur quia de supernis misteriis mentes radio sue visitationis illustrat, quas nulla umbra duplicitatis obscurat. Est autem speciale malum duplicium quod dum pravitate et duplici actione ceteros fallunt, quasi prestantiores ceteris se esse prudentes gloriantur. Et quia districtionem retributionis non considerant de dampnis suis miseri exultant. Audiant autem quomodo super illos propheta Sophonias vim divine animadversionis intentat dicens: Ecce dies Domini veniet magnus et horribilis, dies ire dies illa, dies tenebrarum et caliginis, dies nebule et turbinis, dies tube et clangoris super omnes civitates munitas et super omnes angulos excelsos. Quid enim per civitates munitas exprimitur nisi suspecte mentes et fallaci semper defensione circumdate, que quotiens earum culpa corripitur, veritatis ad se iacula non admittunt. Et quid per excelsos angulos? Duplex quippe est in angulis paries. Impura corda sunt, que dum veritatis simplicitatem fugiunt ad semetipsa quodammodo duplicitatis pravitate replicantur. Et quod est deterius apud cogitationes suas ex fastu prudentie ex ipsa se culpa impuritatis extollunt. Dies ergo Domini vindicte atque animadversionis plena super civitates munitas et super excelsos angulos venit quia ira extremi iudicii humana corda et defensionibus contra veritatem clausa destruit, et duplicitatibus involuta dissolvit. Tunc enim munite civitates cadunt quia mentes Deo impenetrabiles dampnabuntur. Tunc excelsi anguli corruunt quia corda que se per impuritatem prudentiam erigunt per iustitie sententiam prosternuntur. Sophon. 1

Aliter incolumes et aliter egri. xxxvi.

Aliter ammonendi sunt incolumes atque aliter egri. Ammonendi sunt incolumes ut salute corporis exerceant ad salutem mentis, ne si accepte incolumitatis gratiam ad usum nequitie inclinant, dono deteriores fiant, et eo postmodum supplicia graviora mereantur quo nunc largioribus bonis Dei male uti non metuunt. Ammonendi sunt incolumes ne optinende salutis in perpetuum providere despiciant. Scriptum namque est: Ecce nunc tempus acceptabile, ecce nunc dies salutis. 2 Cor. 6 Ammonendi sunt ne placere Deo si cum possunt nolunt et cum volunt non possint. Hinc enim

quia per se sapientia dicit, quos prius diutius renuentes vocauit dicens
Pv. 1 Vocaui et renuistis, extendi manum meam et non fuit qui aspiceret
despexistis omne consilium meum et increpationes meas neglexistis
ego quoque in interitu vestro videbo et subsannabo cum vobis quod timebatis
aduenerit. Et rursum tunc inuocabunt me et non exaudiam, mane
consurgent et non inuenient me. Salus itaque corporis que ad bene
operandum accepta despicitur quanti sit muneris amissa sentitur. Et
infructuose ad ultimum queritur que congruo concessa tempore utiliter non habetur.
Pv. 5 Unde per Salomonem bene dicitur Ne des alienis honorem tuum et annos tuos
crudeli ne forte impleantur extranei viribus tuis et labores tui sint
in domo aliena, et gemas in nouissimis quando consumpseris carnes et
corpus tuum. Qui namque a nobis alieni sunt nisi maligni spiritus qui a
celestis patrie sorte separati. Quis vero honor noster est nisi quod in luteis
corporibus conditi ad conditoris tamen sumus ymaginem et similitudinem
creati. Vel quis alius est crudelis nisi ille apostata angelus qui et semetipsum
pena mortis superbiendo perculit et inferre mortem humano generi perditus
non pepercit. Honorem itaque suum alienis dat qui ad dei ymaginem ac si-
militudinem conditus vite sue tempora malignorum spirituum voluptatibus administrat.
Annos quoque suos crudeli tradit qui ad voluntatem male dominantis aduersarii
acceptum viuendi spacium expendit. Unde bene subditur Ne forte
impleantur extranei viribus tuis et labores tui sint in domo aliena.
Quisquis enim per acceptam valitudinem corporis per tributam sibi sapien-
tiam mentis non exercendis virtutibus sed perpetrandis viciis laborat, nequaquam
suis viribus suam domum sed extraneorum habitacula id est immundorum spirituum
facta multiplicat nimirum vel luxuriando vel superbiendo agens
ut et se addito numero perditorum crescat. Unde autem subditur et gemas
in nouissimis, quando consumpseris carnes et corpus tuum. Plerumque enim accep-
ta salus carnis per vicia expenditur sed cum repente subtrahitur cum mo-
lestiis caro atteritur cum iam egredi anima urgetur diu male habita
quasi ad bene viuendum salus amissa requiritur. Et tunc gemunt homines
quod deo servire noluerunt quando dampna sue negligentie recuperare serviendo
nequaquam possunt. Unde alias dicitur Cum occideret eos inquirebant eum.
At contra admonendi sunt egri ut eo se filios dei sentiant quo illos
discipline flagella castigant. Nisi enim correptis hereditatem dare disponeret
erudire eos per molestias non curaret. Hinc namque ad Iohannem
Apoc. 3 dominus dicit per angelum Ego quos amo arguo et castigo. Hinc rursum
Pv. 3 scriptum est Fili mi noli negligere disciplinam domini neque fatigeris dum ab
eo argueris. Quem enim diligit dominus castigat, flagellat autem omnem quem
recipit filium. Hinc per psalmistam ait Multe tribulationes iustorum. Hinc beatus
quoque Iob in dolore exclamans ait Si iustus fuero non levabo caput
saturatus afflictione et miseria. Dicendum est egris ut si celestem patriam
suam credunt necesse est ut in hac labores velut in aliena patiantur.

Hinc etenim quod lapides extra tonsi sunt ut in constructione templi domini absque mal-
lei sonitu ponerentur quia nunc foris videlicet per flagella tundimur ut intus in templo
dei postmodum sine discipline percussione disponamur quatenus quicquid in nobis est
superfluum modo percussio resecet et tunc sola nos in edificatione concordia
caritatis liget. Admonendi sunt egri ut considerent pro percipiendis celestibus
hereditatibus quam dura carnales filios discipline flagella castigent.
Cur ergo nobis divine correptionis pena gravis est per quam et numquam amittenda
hereditas percipitur et semper mansura supplicia vitantur. Hinc etenim paulus Ephe.
ait patres quidem carnis nostre habuimus eruditores et verebamur eos
non multo magis obtemperabimus patri spirituum et vivemus. et illi
quidem in tempore paucorum dierum secundum suam voluntatem erudiebant nos hic autem ad id
quod utile est in recipiendo sanctificationem eius. Admonendi sunt egri ut con-
siderent quanta salus cordis sit molestia corporalis que ad cognitionem sui
mentem revocat et quam plerumque salus abicit infirmitatis memoriam reformat
ut animus qui extra se in elationem ducitur cuius sit conditionis subiectus ex percussa
qua sustinet carne memoretur quod recte per balaam si tamen voce dei Num. 22.
subsequi obediendo voluisset ipsa eius itineris retardatione signatur.
Balaam namque ut perveniret ad propositum tetendit sed eius votum animal
cui presidebat prohibitione quippe immorata prepedivit. Asina angelum
vidit quem humana mens non vidit quia plerumque caro tardata per molestias tandem
flagello suo menti deum indicat quem mens ipsa carni presidens non vi-
debat. Ita ut anxietatem spiritus proficere in hoc mundo cupientis velut iter
tendentis impediat donec ei invisibilem qui ei obviat innotescat.
Unde et bene per petrum dicitur. Correptionem habuit sue vesanie subiugale
mutum quod in hominis voce loquens prohibuit prophete insipientiam.
Insanus quippe homo a subiugali muto corripitur quando elata mens humilitatis
bonum quod tenere debeat ab afflicta carne memoratur. Sed huius correptionis
donum balaam ideo non obtinuit quia ad maledicendum pergens vocem non
mentem mutavit. Admonendi sunt egri ut considerent quantum sit munus
molestia corporalis que et commissa peccata diluit et ea que potuerant ad-
mitti compescit que sumpta ab exterioribus plagis confesse menti penitentie
vulnera infligit. Unde scriptum est livor vulneris abstergit mala et plage Pro. 20.
in secretioribus ventris. Mala enim livor vulneris abstergit quia flagel-
lorum dolor vel cogitatas vel perpetratas nequitias diluit. Solet enim
ventris appellatione mens accipi quia sicut venter consumit escas ita mens per-
tractando excoquit curas. Quia enim venter mens dicitur docet quod
scriptum est Lucerna domini spiraculum hominis qui investigat omnia secreta ventris.
Ac si diceret. Divine afflatus illuminationis cum in mentem hominis venit eam incipiens
illuminans ostendit quam ante spiritus sancti adventum cogitationes pravas et portare
poterat et pensare nesciebat. Livor ergo vulneris abstergit mala et plage
in secretioribus ventris quia cum exterius percutimur ad peccatorum nostrorum memoriam

tacati afflicti quia revocamur, atque ante oculos nostros cuncta que a nobis sunt
male gesta reducimus et per hoc quod foris patimur magis intus quod fecimus
dolemus. Unde fit ut inter aperta vulnera corporis amplius nos abluat
plaga secreta ventris, quia sanat nequitias pravi operis occultum vulnus
doloris. Ammonendi sunt egri quatinus patientie virtute fulciantur ut incessanter
quanta redemptor noster ab hiis quos creaverat pertulit mala. Con-
siderent quod tot obita contumeliorum probra sustinuit, quod de manu antiqui
hostis captorum quotidie animas rapiens insultantium alapas accepit,
quod aqua salutis nos abluens a perfidorum sputis faciem non abscondit,
quod advocatione sua nos ab eternis suppliciis liberans tacitus flagella
tolleravit, quod inter angelorum choros perhennes nobis honores tribuens cola-
phos pertulit, quod a peccatorum nos punctionibus salvans spinis caput suppo-
nere non recusavit, quod eterna dulcedine nos inebrians in siti sua fellis
amaritudinem accepit, quod pro nobis patrem quamvis divinitate esset equalis
adoravit, sub irrisione adoratus tacuit, quod vitam mortuis preparans
usque ad mortem ipsa vita pervenit. Cur ergo asperum creditur ut a deo
homo tolleret flagella pro malis, si tanta deus ab hominibus pertulit mala
pro bonis? Aut quis sana intelligentia de percussione sua ingratus existat,
si ipse hinc sine flagello non exiit qui hic sine peccato vixit.

Aliter flagella timentes et in iniquitate durantes xxxvii

Aliter ammonendi sunt qui flagella metuunt et per hoc innocenter vivunt,
atque aliter qui sic in iniquitate duraverunt ut nec per flagella corri-
gantur. Dicendum namque est flagella timentibus ut et bona temporalia nequaquam
pro magno desiderent que adesse et pravis vident, et mala presentia
nequaquam velut intolerabilia fugiant, quibus hic plerumque et bonos affligi
non ignorant. Ammonendi sunt ut si mala veraciter carere desiderant, eterna
supplicia perhorrescant, nec in hoc suppliciorum timore remaneant, sed ad amoris
gratiam nutrimento caritatis excrescant. Scriptum quippe est: Perfecta caritas
1. Io. 4 foras mittit timorem. Et rursum scriptum est: Non accepistis spiritum servitutis
iterum in timore, sed spiritum adoptionis filiorum in quo clamamus Abba pater.
Ro. 8 Unde idem doctor iterum dicit: Ubi spiritus domini ibi libertas. Si ergo adhuc prava
actio formidata a pena formidetur, profecto formidantis animum nulla
libertas spiritus tenet. Nam si penam non metueret, culpam procul dubio perpetraret.
Ignorat itaque mens gratiam libertatis quam ligat servitus timoris. Bona
enim propter semetipsa amanda sunt et non penis compellentibus exequenda.
Nam qui propterea bona facit quia tormentorum mala metuit, vult non esse quod
metuat ut audacter illicita committat. Unde luce clarius constat
quia coram deo innocentia amittitur si ante eius oculos desiderio peccatur. At contra
hii quos ab iniquitatibus nec flagella compescunt, tanto acriori invectione
feriendi sunt quanto maiori insensibilitate duraverunt. Plerumque enim sine
dedignatione dedignandi sunt et sine desperatione desperandi, ita dumtaxat
ut et ostensa desperatio formidinem incutiat, et subiuncta ammonitio ad spem
reducat.

[illegible] q mor 28 c
Hinc [illegible] qui adhuc servilis
quia formidat
procul dubio non
amat.

Districte itaque contra illos dicere summe providendum est, ut ad cognitionem sui co
sedata etiam animadversione perveniant. Eludit enim se impletum esse
quod scriptum est: Si contuderis stultum in pila quasi ptisanas feriente desuper Pu. 21
pilo, non auferetur ab eo stultitia eius. Contra hos propheta Dominum queritur dicens: Je 7
Attrivisti eos et renuerunt accipere disciplinam. Hinc est quod Dominus dicit:
Interfeci et perdidi populum istum, et tamen a viis suis non sunt reversi. Hinc rursus Je 7
Dominus ait: Populus non est reversus ad percutientem se. Hinc voce flagellantium Ysa 9
loquitur per prophetam dicens: Curavimus Babylonem et non est sanata. Ba-
bylon quippe curatur, nec tamen ad sanitatem reducitur, quando mens que in prava actione Je 51
confusa verba correptionis audit, flagella correptionis percipit,
et tamen ad recta salutis itinera redire contempnit. Hinc Israelitico populo
captivo nec ab iniquitate averso Dominus exprobrat dicens: Versa est domus Israel Eze 22
in scoriam. Omnes isti es et stagnum et ferrum et plumbum in medio fornacis.
Ac si aperte dicat: Purgare eos per ignem tribulationis volui et argen-
tum eos vel aurum fieri volui, sed in fornace michi in es, stagnum, ferrum
et plumbum versi sunt, quia non ad virtutem sed ad vicia et in tribulatione pro-
ruperunt. Es quippe dum percutitur, amplius metallis ceteris sonitum reddit.
Qui ergo in percussione positus ad sonitum murmurationis erumpit, in es versus
est in medio fornacis. Stagnum vero cum ex arte componitur, argenti speciem
mentitur. Qui ergo simulationis vicio non caret in tribulatione, stagnum fit
in fornace. Ferro autem utitur qui vite proximi insidiatur. Ferrum itaque in
fornace est, qui nocendi maliciam non amittit in tribulatione. Plumbum quoque
ceteris metallis est gravius. In fornace ergo plumbum invenitur, qui sic
peccati sui pondere premitur, ut et in tribulatione positus terrenis desideriis non
levetur. Hinc rursus scriptum est: Multo labore sudatum est, et non exivit Eze 24
de eo nimia rubigo eius neque per ignem. Ignem quippe nobis tribulationis
ammovet, ut in nobis rubiginem purget viciorum. Sed nec per ignem
rubiginem amittimus, quando et inter flagella vicio non caremus. Hinc Je 6
propheta iterum dicit: Frustra conflavit conflator, malicie eorum non sunt con-
sumpte. Sciendum vero est, quia nonnumquam cum inter flagellorum duriciam per-
manent incorrecti, dulci sunt ammonitione mulcendi. Quos enim
cruciamenta non corrigunt, nonnumquam ab iniquis actibus lenia
blandimenta compescunt. Nam et plerumque egros quos fortis pig-
mentorum potio curare non valuit, ad salutem pristinam tepens aqua
revocavit. Et nonnulla vulnera que curari incisione nequeunt, fomentis
olei sanantur. Et durus adamas incisionem ferri nullatenus recipit,
sed leni hircorum sanguine mollescit.

Aliter taciti et vacantes multiloquio xxxviii

Aliter ammonendi sunt nimis taciti,
atque aliter multiloquio vacantes. Insinuandum namque nimis ta-
citis est, quod dum quedam vicia incaute fugiunt, occulte deterioribus implicantur.
Nam sepe linguam quia immoderatius frenant, in corde gravius multiloquium
tollerant, ut eo plus cogitationes in mente ferveant, quo eas violenta
custodia indiscreti silencii angustat. Atque plerumque tanto lacius

defluunt. Quanto se celsiorem estimat quod foris a reprehensionibus non videtur
Unde nonnumquam mentes in superbia tollitur et quos loquentes audit quasi
infirmos despicit. Cumque os corporis claudit quantum se vitiis super-
biendo aperiat non agnoscit. Linguam etenim premit, mentem elevat,
et cum suam nequitiam minime considerat, tanto apud se cunctos liberius
quanto et secretius accusat. Admonendi sunt igitur nimis taciti ut sollicite
studeant non solum quales foris ostendere, sed etiam quales se de-
beant intus exhibere, ut plus ex cogitationibus occultum iudicium
quam ex sermonibus reprehensionem metuant proximorum. Scriptum namque est
Pro. 7 Fili mi attende sapientiam meam et prudentie mee inclina aurem tuam
ut custodias cogitationes. Nihil quippe in nobis est corde fugatius, quod
a nobis totiens recedit quotiens per pravas cogitationes defluit. Hinc
etenim psalmista ait: Cor meum dereliquit me. Hinc ad semetipsum rediens dicit:
2 Reg. 7 Invenit servus tuus cor suum ut oraret te. Cum ergo cogitatio
per custodiam restringitur, cor quod fugere consueverat invenitur. Plerumque
autem nimis taciti cum nonnulla iniusta patiuntur, eo in acriorem dolorem
prodeunt quo ea que sustinent non loquuntur. Nam si illatas molesti- celum
as tranquilla lingua diceret, a conscientia dolor emanaret. Vulnera
ueius enim clausa plus cruciant. Nam cum putredo que interius fervet eicitur,
ad salutem dolor aperitur. Sciant ergo qui plus quam expedit tacent
ne inter molestias quas tolerant, dum linguam tenent, vim doloris
exaggerent. Admonendi enim sunt ut si proximos sicut se diligunt,
minime illis taceant unde eos iuste reprehendant. Vocis enim medi- infert
camine utrorumque saluti concurritur, dum et ab illo qui infert actio
prava compescitur, et ab hoc qui sustinet doloris fervor vulnere aperto
temperatur. Qui enim proximorum mala respiciunt et tamen in silentio
linguam premunt, quasi conspectis vulneribus usum medicaminis subtrahunt,
et eo mortis auctores fiunt quo virus quod poterant curare noluerunt.
Lingua itaque discrete frenanda est, non insolubiliter obliganda.
Eccli 20 Scriptum namque est: Sapiens tacebit usque ad tempus, ut nimirum cum oportu-
num considerat, postposita censura silentii, loquendo que congruunt
in usum se utilitatis impendat. Et rursum scriptum est: Tempus tacendi et
Eccl. 3 tempus loquendi. Discrete quippe pensanda sunt vicissitudinum tempora,
ne aut cum restringi lingua debet, per verba inutiliter defluat, aut cum loqui
utiliter potest semetipsam pigre restringat. Quod bene considerans psalmista
ait: Pone, Domine, custodiam ori meo et ostium circumstantie labiis meis.
Non enim poni ori suo parietem, sed hostium petiit, quod videlicet aperitur et clauditur.
Unde et nobis caute discendum est quatenus os discretum et congruo tempore vox
aperiat et rursum congruo taciturnitas claudat. At contra admonendi sunt
multiloquio vacantes ut vigilanter aspiciant a quanto rectitudinis statu
depereant dum per multiplicia verba dilabuntur. Humana etenim mens aque
more et circumclusa ad superiora colligitur, quia illud repetit unde descendit, et relaxata
deperit

se — illuc / illac

quia se per infima inutiliter spargit. Tanto enim supernus aditus silencii sui
tensura dissipatur quanto tot vocibus extra se ducitur. Unde et redire mentis ad
sui cognicionem non sufficit quia per multiloquium sparsa a secreto se intime
consideracionis excludit. Totam vero se insidiantis hostis vulneribus detegit quia hostis
nulla munitione custodie circumcludit. Unde scriptum est: Sicut urbs pa-
tens et absque murorum ambitu ita vir qui non potest in loquendo co-
hibere spiritum suum. Quia enim murum silencii non habet, patet inimici iaculis civitas mentis.
Et cum se per verba extra semetipsam eicit, apertam se adversario ostendit.
Quam tanto ille sine labore superat quanto et ipsa que vincitur contra semet-
ipsam per multiloquium pugnat. Plerumque autem quia per quosdam gradus
desidiosa mens lapsu casu impellitur, dum ociosa cavere verba ne-
gligimus, pervenimus ad noxia, ut prius loqui aliena libeat, post-
modum detractionibus vitam de quibus loquitur mordeat, ad extremum usque
ad apertas lingue contumelias erumpat. Hinc enim seminantur stimuli,
oriuntur rixe, accenduntur faces odiorum, pax extinguitur cordium. Pv. 17
Unde bene per Salomonem dicitur: Qui dimittit aquam caput iurgiorum est. Aquam
quippe dimittere est linguam in fluxum eloquii relaxare. Quo contra in
bonam partem rursum dicitur: Aqua profunda verba ex ore viri. Qui ergo dimittit
aquam caput est iurgiorum quia qui linguam non refrenat, concordiam
dissipat. Unde e diverso scriptum est: Qui imponit stulto silencium iras
mitigat. Quia autem multiloquio quisquis serviens linguam frenare nequit
rectitudinem iusticie tenere nequaquam possit testatur propheta qui ait: Pv.
Vir linguosus non dirigetur in terra. Hinc Salomon iterum dicit: In multiloquio
non deerit peccatum. Hinc Ysaias ait: Cultus iusticie silencium, videlicet indicans
quia mentis iusticia desolatur que ab immoderata locucione non parcit. Hinc
Iacobus dicit: Si quis putat se esse religiosum non refrenans linguam
suam sed seducens cor suum huius vana est religio. Hinc rursum ait: Sit Jac. 1
omnis homo velox ad audiendum tardus autem ad loquendum. Hinc itidem
lingue vim definiens adiungit: Inquietum malum plena veneno
mortifero. Hinc per semetipsam veritas ammonet dicens: Omne verbum ocio- [illegible]
sum quod locuti fuerint homines reddent de eo racionem in die iudicii.
Ociosum quippe verbum est quod aut racione iuste necessitatis aut intencione pie utilitatis
caret. Si ergo de ocioso sermone exigitur racio, penset quanta pena multiloquium
maneat in quo et per noxia verba peccatur.

Aliter ammonendi sunt pigri et aliter precipites. xxxiiii

Aliter ammonendi sunt pigri atque aliter precipites.
Illi namque suadendi sunt ne agenda bona dum differunt
fine amittant. Isti vero ammonendi sunt ne dum bonorum tempora incaute
festinando preveniunt eorum merita immutent. Pigris itaque intimandum est
quia sepe dum oportune agere quod possumus nolumus, paulo post cum volumus
non valemus. Ipsa quippe mentis desidia dum congruo fervore non
accenditur, a bonorum desiderio funditus convalescente furtim torpore necatur.
Unde per Salomonem dicitur: Pigredo immittit soporem. Piger enim recte senti-
endo quasi vigilat quamvis nil operando torpescat. Sed pigredo soporem

dicitur immittere quia paulisper a recte sentiendo vigilantium mentem dum a bono operandi
studio cessat. Ubi recte subiungitur. Et anima dissoluta esuriet.
Nam quia se ad superiora stringendo non erigit, neglectam se inferius per de-
sidiam expandit. et dum studiorum sublimium vigore non constringitur
cupiditatis infime attritu famem sauciat. unde quo se per disciplinam
ligare dissimulat, eo se esuriens per voluptatum desideria spargit. Hinc
ab eodem rursus Salomone scribitur. In desideriis est omnis ociosus. Hinc
Pu 17 ipsa Veritas predicante uno quidem expulso spiritu munda domus dicitur, sed multi-
plicius redeunte dum vacat occupatur. Plerumque piger dum necessaria
agere negligit quedam sibi difficilia opponit, quedam vero incaute formidat.
et dum invenit quod velut iuste metuat, ostendit quod iure non iniuste
torpescat. Cui recte per Salomonem dicitur. Propter frigus piger arare noluit,
Pu 20 mendicabit ergo in estate et non dabitur ei. Propter frigus quippe piger non
arat, dum parva ex adverso mala metuit, et operari maxima pre-
mittit. Bene autem dicitur. Mendicabit in estate et non dabitur ei. Qui enim nunc
in bonis operibus non exsudat, cum sol iudicii ferventior apparuerit,
quia frustra aditum regni postulat, nil accipiens estate mendicabit.
Bene huic per eundem rursus Salomonem dicitur. Qui observat ventum non seminat,
et qui considerat nubes nunquam metet. Quid enim per ventum nisi malignorum
spirituum temptatio exprimitur. Et quid per nubes que moventur a vento
nisi adversitates pravorum hominum designantur. Nubes videlicet impellunt venti,
quia immundorum spirituum afflatu pravi excitantur homines. Qui ergo
observat ventum non seminat et qui considerat nubes nunquam metet,
quia quisquis temptationem malignorum spirituum, quisquis persecutionem pravorum
hominum metuit, nec nunc granum boni operis seminat, nec tunc manipulos
sancte retributionis secat. At contra precipites dum bonorum actuum tempus
preveniunt, meritum pervertunt, et sepe in mala corruunt dum bona minime
discernunt. qui nequaquam que quando agant inspiciunt, sed plerumque acta
quia ita non debuerant agere cognoscunt. Quibus sub auditoris specie
Eccli 33 recte apud Salomonem dicitur. Fili sine consilio nichil facias, et post factum non
penitebis. Et rursum. Palpebre precedant gressus tuos. Palpebre
Pu 3 quippe gressus precedunt cum opera nostra recta consilia preveniunt.
Qui enim negligit considerando providere quod facturus est, gressus tendit, oculos
claudit, pergendo iter conficit, sed previdendo se minime antecedit.
atque ideo citius corruit, quia quo pedem operis ponere debeat per pal-
pebram consilii non attendit. Aliter mansueti et aliter iracundi.

Aliter admonendi sunt mansueti atque aliter iracundi. Nonnunquam
namque mansueti cum presunt inertie et qui inde potius torpore desi-
die patiuntur, et plerumque ex nimia resolutione lenitatis ultra quam necesse est
rigorem districtionis emolliunt. At contra iracundi cum regiminis loca perci-
piunt, quo impellente iracundia mente in vesaniam devolvuntur, eo subditorum

vita dissipata quietis tranquillitate confunditur. Iracundos cum furor agit
in praeceps irruunt, ignorant quae irati faciunt, ignorant quae a semetipsis irati
patiuntur. Nonnumquam vero quod est gravius iracundiae suae stimulum iustitiae zelum
putant, et cum vitium virtus creditur, sine metu culpa cumulatur. Saepe
ergo mansueti dissolutionis torpescunt studio, saepe iracundi rectitudinis
zelo falluntur. Illorum itaque virtuti latenter vitium adiungitur, his autem sine
metu quasi fervens virtus videtur. Admonendi sunt igitur illi ut fugiant quod
iuxta ipsos est, isti quod in ipsis; attendant illi quod non habent, discernant isti quod
habent; amplectantur mansueti sollicitudinem, damnent iracundi pertur-
bationem. Admonendi sunt mansueti ut habere aemulationem iustitiae stu-
deant; admonendi sunt iracundi ut aemulationi quam se habere existimant man-
suetudinem subiungant. Hoc namque Spiritus sanctus in columba nobis et igne (mt 3 / cyt 1 / luc 3)
monstratus est, quia videlicet omnes quos implet, et columbae simplicitate mansuetos
et igne zeli ardentes exhibet. Nequaquam ergo Spiritu sancto plenus est qui aut in
tranquillitate mansuetudinis fervorem aemulationis deserit, aut rursum in
aemulationis ardore virtutem mansuetudinis amittit. Quod fortasse melius
ostendimus, si Pauli magisterium proferamus, qui duobus discipulis
et non diversa caritate praeditis, diversa tamen adiutoria praedicationis impendit.
Thymoteum autem admonens ait: Argue, increpa, obsecra in omni sapien-
tia et doctrina. Titum quoque admonens dicit: Haec loquere et exhortare et argue cum omni
imperio. Quid est quod doctrinam suam tanta arte dispensat, ut in exhibenda
hanc alteri imperium, atque alteri patientiam proponat, nisi quod mansuetioris
spiritus Titum, et paulo ferventioris vidit esse Thymotheum? Illum per aemulationis
studium inflammat, hunc per lenitatem patientiae temperat. Illi quod deest
apponit, huic quod superest subtrahit. Illum stimulo impellere nititur, hunc freno
moderatur. Magnus quippe susceptae ecclesiae colonus alios palmites
ut crescendo tendant rigat, alios cum plus iusto crescere conspicit re-
secat, ne aut non crescendo fructus non faciant, aut immoderate crescendo
quos protulerint amittant. Sed longe est alia ira quae sub aemulationis
specie surripit, alia quae perturbatum cor et sine iustitiae praetextu confundit.
Illa enim in hoc quod debet inordinate extenditur, haec autem semper in his quae non debet
inflammatur. Sciendum quippe est quia in hoc ab impatientibus iracundi distant,
quod illi ab aliis illata non tolerant, isti autem et quae tolerentur important.
Nam iracundi saepe et se declinantes insequuntur, rixae occasionem mo-
vent, labore contentionis gaudent; quos tamen melius corrigimus si in
ipsa irae suae commotione declinamus. Perturbati quippe quid au-
diant ignorant, sed ad se reducti tanto libentius exhortationis
verba recipiunt, quanto se tranquillius toleratos erubescunt. Menti autem
furore ebriae omne rectum quod dicitur perversum videtur. Unde Nabal ebrio culpam suam
Abigail laudabiliter tacuit, quam digesto vino laudabiliter dixit. Ideo enim (1 Rg 27)
mala quae fecerat cognoscere potuit, quia haec ebrius non audivit. Cum vero
ita iracundi alios impetunt ut declinari omnino non possint, non aperta
exprobatione, sed sub quadam cautela venerationis parcendo sunt feriendi.

2 Reg. 2 Quod nimirum si Abner factum ad memoriam deducamus. Hunc quippe cum Asa-
hel vi incautae praecipitationis impeteret, scriptum est: Locutus est Abner ad
Asahel dicens: Recede, noli me sequi, ne compellar confodere te in terram.
Qui audire contempsit et noluit declinare. Percussit ergo eum Abner
aversa hasta in inguine et transfodit eum, et mortuus est. Cujus enim Asahel
typum tenuit, nisi eorum quos vehementer arripiens furor in praeceps
ducit? Qui in eodem furoris impetu tanto caute declinandi sunt, quanto
a dementia rapiuntur. Unde et Abner, qui sermone nostro patris lucerna
dicitur, fugit: quia doctorum lingua, quae supernum Dei lumen indicat, cum
per abrupta furoris mentem cujuspiam ferri conspicit, declinat. Cumque
contra irascentem dissimulat verborum jacula reddere, quasi persequentem non vult
ferire. Sed cum iracundi nulla consideratione se mitigant, et quasi Asahel persequi et
insanire non cessant, necesse est ut hi qui furentes reprimere conantur,
nequaquam se in furore erigant, sed quidquid est tranquillitatis ostendant; quaedam vero
subtiliter proferant, in quibus ex obliquo furentis animum pungant. Unde et
Abner cum contra persequentem subsistit, non eum recta sed aversa hasta transfodit.
Ex mucrone quippe percutere est impetu apertae increpationis obviare.
Aversa vero hasta persequentem ferire est furentem tranquille ex quibusdam
tangere et quasi parcendo superare. Asahel autem protinus occubuit, quia commotae
mentes dum parci sibi sentiunt, et in responsorum ratione in intimis sub tranquillitate
tanguntur, ab eo quod se erexerant statim cadunt. Qui ergo a fervoris
sui impetu sub lenitatis percussione resiliunt, quasi sine ferro moriuntur.

Aliter humiles atque aliter elati. xvij

Aliter admonendi sunt humiles atque aliter elati. Illis insinuandum est quam sit vera excellentia
quam sperando tenent; illis vero intimandum est quam sit nulla temporalis
gloria quam et amplectentes non tenent. Audiant humiles quam sint
aeterna quae appetunt, quam transitoria quae contemnunt. Audiant elati
quam sint transitoria quae ambiunt, quam aeterna quae perdunt. Audiant
humiles ex magistra voce veritatis: Omnis qui se humiliat exaltabitur.
Luc 13 Audiant elati: Omnis qui se exaltat humiliabitur. Audiant humiles:
Gloriam praecedit humilitas. Audiant elati: Ante ruinam exaltatur spiritus.
Prov 12 Audiant humiles: Ad quem respiciam nisi ad humilem et quietum et trementem
Isay 76 sermones meos. Audiant elati: Quid superbit terra et cinis. Audiant hu-
Eccl 10 miles: Deus humilia respicit. Audiant elati: Et alta a longe cognoscit.
Audiant humiles quia Filius hominis non venit ministrari sed ministrare.
Mt 21 Audiant elati quia initium omnis peccati superbia. Audiant humiles
Eccl 10 quia Redemptor noster humiliavit semetipsum factus obediens patri usque ad
mortem. Audiant elati quid de eorum capite scriptum est: Ipse est rex
Phil 2 super universos filios superbiae. Occasio ergo perditionis nostrae facta est superbia
Job 41 diaboli, et argumentum redemptionis nostrae inventa est humilitas Dei.
Hostis enim noster inter omnia conditus videri super omnia voluit elatus.
Redemptor autem noster magnus super omnia fieri inter omnia dignatus est parvus.
Dicatur ergo humilibus quia dum se deiciunt, ad Dei similitudinem
ascendunt. Dicatur elatis quia dum se erigunt, in apostatae angeli imitationem cadunt.

Audiant itaqz elati q̄d deiectiq̄ que dū sup se tendūt ab altitu. ue
celsitudinis elongāt. Et q̄ humilitē sublimiq̄ que dū se ī yma
deprimit auctori suo manenti sup summa coniūgit. Est tn̄ q̄ι eis
caute dēat pensarī q̄ sepe quidā humilitatis decipiunt spē. quidā uō
elacōis sue ignorancia falluntur. Nam plerūqz nonnullis qui sibi
humiles uident, ēs qui hōibȝ debēt nō dz comitari ē timor.
plerūqz uō elatos comitatur solz liberē uocis assercio. et cū quedā
increpanda sūt. mīa illi reticet ex timore et tū tacē se estimat
ex humilitē. isti locunt p impaciam elacōis et tū loqui se credūt p
humilitē et libertē ueritatis. Illos pressa nō increpent sub spē humilitatis
premit culpa formidinis. istos ad increpanda que nō debēt ad magis
increpanda quā dīt. Sub ymagine libertatis effrenacō impellat
timoris. Vnde et elati amonendi sūt ne plus quā decet sint liberi.
et humiles amonendi sūt ne plus quā expedit sint subditi. Ne aut
illi defensionem iusticie uertat ī exaltacionē supbie. aut isti cū studēt
plus quā necesse ē hōibȝ subiti cōpellantur. eorū mīa uenerari.
Considerandū uō ē q̄ plerūqz elatos utilius corripimus si eorū cor-
recōibus quedā laudū fomenta miscem9. Inferenda namqz illis sūt
ad aliena bona que ī ipis sūt ad dicenda aut que potuit ēē si nō
sūt. Et tunc demum resecanda sūt mala que nobis displicent cū
prius ad audiendū placabilē eorū mente fecerint premissa bona que
placent. Nam et equos indomitos blanda prius manu tangimus
ut eos nobis plenius postmodū et p flagella subigamus. et amaro
pigmentorū poculo mellis dulcedo adiūgit. ut ea que saluti p-
futura ē ī ipo gustu aspa amaritudo sencia. Dū nō gustus p dulce-
dine fallitur. huoz mortifera p amaritudine uacuat. Ipa g° increpat-
cionis exordia p̄miscenda sūt laude tempanda. ut dū admittūt fa-
uores quos diligunt et correpcōes recipiat quas oderunt. plerūqz
aut psuadē elatis utilia melius possum9 si pfectu eorū nobis poci9
quā illis pfuturū dicam9. si eorū meliōacōnē nobis magis q̄ē
impendi postulam9. ffacile enī ad bonū elaco flectitur. si eius
inflexio pdesse et aliis credatur. Vn̄ moyses qui uigere se deo
desti ie ducē aerea columpna pgebat cū iectro cognatū
suū a gentilitatis conusacōe uellet educē ut omipotentis dei dnīo
subiugaret ait. pficiscimur ad locū que dns daturus est nobis
ueni nobiscū et bn̄ faciem9 tibi q̄ dns bona pmisit isrl. Cui
cū diceret ē. No uadā tecū. s3 reuertar ī terra meā ī q natus
sum. illico adiūxit. Noli nos relinquē. tu eni nosti ī quis locis
p desertū castra ponē debeam9 et eris ductor nr̄. Nec eni moysi Exo. 18
mentē ignorancia itineris angustabat. quā et ad pphē scienciā sciens
cognicō diuinitatis expandat. q̄ columpna optime pibat. q̄ de
ceteris intimus p conusacionē dei sedula locucō familiares instru-
ebat. Sȝ uz uir puidus elato auditori colloquens solaciū pecijt
ut daret ducē. requirebat ima ut dux ei fieri possit ad uitā. Egit

itaque ut superbus auditor noster ad meliora suadenti eo magis fiet devotior quo putaverit ut ipse exhortatorem suum per se credidit inde sub verbis exhortantis inclinaverit.

Aliter pertinaces et aliter inconstantes. xlj

Aliter admonendi sunt pertinaces atque aliter inconstantes. Illis dicendum est quia plus de se quam sunt sentiunt et ideo alienis consiliis non acquiescunt. Istis intimandum est quod valde se despicientes negligunt et ideo leviter cogitationum a suo iudicio per tempus momenta flectuntur. Istis dicendum est quia nisi se meliores ceteris estimarent nequaquam cunctorum consilia sue deliberationi postponerent. Istis dicendum est quia si hoc quod sunt utcumque attenderent nequaquam eos per tot varietatis latera mutabilitatis aura versaret. Illis per Paulum dicitur: Nolite esse prudentes apud vosmetipsos. Isti vero audiant: Non circumferamini omni vento doctrine. De illis per Salomonem dicitur: Comedent fructus vie sue suisque consiliis saturabuntur. De istis ab eodem rursus scribitur: Cor stultorum dissimile erit. Cor quippe sapientum consimile sibi est quia dum rectis persuasionibus acquiescit constanter se in bono opere dirigit. Cor vero stultorum dissimile est quia dum mutabiliter se prebuit numquam quod fuerat manet. Et quia quedam vicia sicut ex semetipsis gignunt alia ita alia ex aliis oriuntur, sciendum summopere est quia tunc ea corrigendo melius tergimus cum ab ipso cordis amaritudinis fonte siccamus. Pertinacia quippe ex superbia, inconstantia vero ex levitate generatur. Admonendi sunt ergo pertinaces ut elationem sue cogitationis agnoscant et semetipsos vincere studeant, ne dum rectis aliorum suasionibus foris superari despiciunt intus a superbia captivi teneantur. Admonendi sunt ut sollerter aspiciant quia filius hominis cuius una semper cum patre est voluntas ut exemplum nobis frangende nostre voluntatis prebeat dicit: Non quero voluntatem meam sed voluntatem eius qui misit me patris. Qui ut adhuc huius virtutis gratiam commendaret hanc se servaturum in extremo iudicio premisit dicens: Non possum ego a meipso facere quicquam sed sicut audio iudico. Qua ergo conscientia dedignatur homo aliene voluntati acquiescere quando dei atque hominis filius cum virtutis sue gloriam venit ostendere testatur se non a semetipso iudicare. At contra admonendi sunt inconstantes ut mentem gravitate roborent. Tunc enim germina in se mutabilitatis arefaciunt cum a corde prius radicem levitatis abscidunt, quia et fabrica robusta construitur cum prius solidus locus in quo ponatur fundamentum providetur. Nisi ergo mentis levitas caveatur, cogitationum inconstantia minime vincitur. A quibus alienum se Paulus fuisse perhibuit cum dicit: Numquid levitate usus sum aut que cogito secundum carnem cogito ut sit apud me est et non. Ac si aperte dicat: Ideo mutabilitatis aura non moveor quia levitatis vicio non succumbo.

Aliter admonendi sunt gulosi et aliter abstinentes. xlij

Aliter admonendi sunt gule dediti atque aliter abstinentes. Illos enim superfluitas

locutionis levitas operis atque luxuria.

Istos uero sepe impatientia, sepe uero superbie culpa comitatur. Sicut enim gule
deditos immoderata loquacitas rapit. Diues ille qui epulatus cottidie
splendide dicitur in lingua grauius ardet dicens: Pater Abraham miserere mei
et mitte Lazarum ut intingat extremum digiti sui in aquam ut refrigeret
linguam meam quia crucior in hac flamma. Cuius profecto uerbis ostenditur quia epu-
lando cottidie crebrius in lingua peccauerat qui totus ardens refri-
gerari se in lingua precipue requirebat. Rursum quia gule deditos leuitas
protinus operis sequatur auctoritas sacra testatur dicens: Sedit populus manducare et bibere
et surrexerunt ludere. Quos plerumque edacitas usque ad luxuriam pertrahit
quia dum satiatus uenter extenditur aculei libidinis excitantur. Unde et hosti
callido qui primi hominis sensum in concupiscentia pomi aperuit sed in peccati laqueo
strinxit, diuina uoce dicitur: Pectore et uentre repes. Ac si aperte diceretur:
Cogitatione et ingluuie super humana corda dominaberis. Quia gule deditos
luxuria sequitur propheta testatur qui dum aperta narrat occulta denuntiat
dicens: Princeps coquorum destruxit muros Jerusalem. Princeps namque coquorum
uenter est cui magna cura obsequium a coquis impenditur ut ipse delectabiliter
cibis impleatur. Muri namque Jerusalem uirtutes anime sunt ad desiderium superne
pacis eleuate. Coquorum igitur princeps muros Jerusalem deicit quia dum uenter
ingluuie tenditur uirtutes anime destruuntur per luxuriam. Contra quod
mentes abstinentium plerumque impatientia a sinu tranquillitatis excuteret
nequaquam Petrus diceret: Ministrate in fide uestra uirtutem, in uirtute autem
scientiam, in scientia autem abstinentiam. Protinus uigilanter adiunxit: In abs-
tinentia autem patientiam. Deesse quippe abstinentibus patientiam preuidit
quos ut adesset ammonuit. Rursum si non cogitationes abstinentium
nonnumquam superbie culpa transfigeret Paulus minime dixisset: Qui non
manducat manducantem non iudicet. Qui rursus ad alios loquens
dum de abstinentie uirtute gloriantium precepta perstringeret adiunxit:
Que sunt rationem habentia sapientie in superstitione et humilitate et ad non parcendum
corpori, non in honore aliquo ad saturitatem carnis. Qua in re notandum est
quod in disputatione sua predicator egregius superstitioni humilitatis speciem
iungit quia dum plus quam necesse est per abstinentiam caro atteritur, humilitas
foris ostenditur, sed de hac ipsa humilitate grauiter intus superbitur. Et nisi aliquando
mens ex abstinentie uirtute tumesceret nequaquam hanc uelut inter
magna merita Phariseus arrogans studiose enumeraret dicens: Ieiuno bis
in sabbato. Ammonendi sunt ergo gule dediti ne in eo quod escis delec-
tationi incubant luxurie se mucrone transfigant quantaque per esum lo-
quacitas quanta mentis leuitas insidietur aspiciant ne dum uentri
molliter seruiunt uiciorum laqueis crudeliter astringantur. Tanto enim longius
a secundo parente recedimus quanto per immoderatum usum dum manus ad cibum
tendimus parentis primi lapsum iteramus. At contra ammonendi sunt abstinentes
ut sollicite semper aspiciant ne cum gule uicium fugiunt deteriora eis
uicia quasi ex uirtute generentur. Ne cum carnem macerant ad impatientiam spiritus
erumpant et non iam uirtus sit quod caro uincitur si spiritus ab ira superatur. Aliquando autem
dum mens abstinentium ab ira se deprimit, hec quasi peregrina ueniens

leticia corporis, et eo abstinentie bonum cepit quo sese a spiritualibus
vitiis minime custodit, unde recte per prophetam dicitur: In diebus ieiuniorum
vestrorum inveniuntur voluntates vestre. Et paulo post: Ad iudicia et contenciones ie-
iunatis et percutitis pugno impie. Voluptas quippe ad leticiam pertinet
pugnus ad iram. Incassum ergo per abstinentiam corpus atteritur, si inordinatis
dimissus motibus mens vitiis dissipatur. Rursumque ammonendi sunt
ut abstinentiam suam semper imminutam custodiant, et nequaquam hanc apud
occultum iudicem eximie virtutis credant, ne si dum fortasse magni
meriti creditur cor in elacione sublevetur. Hinc etenim per prophetam dici-
tur: Numquid tale est ieiunium quod elegi? sed frange esurienti panem tuum et egenos
vagosque induc in domum tuam. Qua in re pensandum quam parva abstinentie
virtus cernitur que non nisi ex aliis virtutibus commendatur. Hinc Iohel
ait: Sanctificate ieiunium. Ieiunium quippe sanctificare est adiunctis bonis
aliis dignam Deo abstinentiam carnis ostendere. Ammonendi sunt absti-
nentes ut noverint quod tunc placentem Deo abstinentiam offerunt cum ea
que de alimentis sibi subtrahunt indigentibus largiuntur. Sollerter
namque audiendum est quod per prophetam Dominus redarguit dicens: Cum ieiunaretis
et plangeretis in quinto et septimo mense per hos septuaginta annos
numquid ieiunium ieiunastis michi? et cum comedistis et bibistis numquid non vobis
comedistis et vobismetipsis bibistis? Non enim Deo sed sibi quisque ieiunat
si ea que ventri ad tempus subtrahit non egenis tribuit sed ventri post-
modum offerenda custodit. Itaque ne aut illos appetitus gule a mentis
statu deiciat, aut istos afflicta caro ex elacione supplantet, audiant
illi ex ore Veritatis: Attendite vobis ne forte graventur corda vestra in crapula et
ebrietate et curis huius mundi. Ubi et quoque pavor adiungitur: Et superve-
niat in vos repentina dies illa. Tamquam laqueus enim superveniet
in omnes qui sedent super faciem omnis terre. Audiant isti: Non quod intrat
in os coinquinat hominem sed quod procedit ex ore hoc coinquinat homi-
nem. Audiant illi: Esca ventri et venter escis; Deus autem et hunc et has destruet.
Et rursum: Non in comessacionibus et ebrietatibus. Et rursum: Esca nos
non commendat Deo. Audiant isti: Quia omnia munda mundis, coinquinatis
autem et infidelibus nichil est mundum. Audiant illi: Quorum Deus venter est
et gloria in confusione ipsorum. Audiant isti: Discedent quidam a fide. Et
paulo post: prohibencium nubere, precipiencium abstinere a cibis
quos Deus creavit ad percipiendum cum graciarum actione fidelibus et his
qui cognoverunt veritatem. Audiant illi: Bonum est non manducare carnem
et non bibere vinum neque in quo frater tuus scandalizatur. Audiant isti: Modico
vino utere propter stomachum et frequentes tuas infirmitates. Quatenus et illi
discant cibos carnis inordinate non appetere, et isti creaturam Dei
quam non appetunt non audeant contempnere. Aliter sua misericorditer tribuentes et aliena rapere contendentes. xliiij

Aliter ammonendi sunt qui
iam sua misericorditer tribuunt, atque aliter qui adhuc
aliena rapere contendunt. Ammonendi sunt namque qui iam sua
misericorditer tribuunt ne cogitacione tumida super eos quibus se terrena
largiuntur extollant, ne ideo se meliores estiment quia contineri per se

rectores videt. Nam tremendus dominus domus famulorum ordines ministraque
dispiciens hos ut regant, illos vero statuit ut ab aliis regantur.
Istos iubet ut necessaria rectis praebeat. Illos ut accepta ab aliis
sumant. Et tamen plerumque offendunt qui regunt et in patris familias
gratia permanent qui reguntur. Iram merentur qui dispensatores sunt
sine offensione perdurant qui ex aliena dispensatione subsistunt.
Admonendi sunt itaque qui ea quae possident misericorditer tribuunt ut a
caelesti domino dispensatores se repositos subsidiorum temporalium agnoscant
et tanto humilius praebeant quanto et aliena esse intelligunt quae dispensant.
Cumque in illorum ministerio quibus accepta largiuntur constitutos se esse considerant
nequaquam eorum mentes timor sublevet sed timor premat. Unde et
necesse est ut sollicite perpendant ne commissa indigne distribuant. Ne
quaedam quibus nulla, ne nulla quibus quaedam, ne multa quibus pauca, ne
pauca praebeant quibus multa impendere debuerant. Ne praecipitatione
hoc quod tribuunt inutiliter spargant. Ne tarditate petentes noxie crucient.
Ne donatoris lumine
ne recipientes gratiae hic intentio surripiat. Ne oblatum munus quanta
laudis transitoriae appetitio extinguat. Ne oblatum munus quaesita
tristitia obsideat. Ne in bene oblato munere animus plus quam decet hy-
larescat. Ne sibi quidquam cum totum impleverint tribuant, et semel
omnia postquam peregerint perdant. Ne enim sibi virtutem suae liberalitatis de-
putent, audiant quod scriptum est: Siquis administrat tamquam ex virtute quam
administrat Deus. Ne in bonis suis immoderatius gaudeant, audiant quod scriptum est:
Cum feceritis omnia quae praecepta sunt vobis dicite servi inutiles sumus quod debuimus
facere fecimus. Ne largitatem tristitia corrumpat, audiant quod scriptum est:
Hylarem enim datorem diligit Deus. Ne ex impenso munere transitoriam
laudem quaerant, audiant quod scriptum est: Nesciat sinistra tua quid faciat dextera tua.
De praebita dispensatione nequaquam gloriam vite putent; an iustitiae retributionem
tudinis appetitu gaudeant favoris. Ne impense gratiae vicissitudinem
requirant, audiant quod scriptum est: Cum facis prandium aut cenam noli vo-
care amicos tuos neque fratres tuos neque cognatos neque vicinos neque di-
vites ne forte et ipsi te reinvitent et fiat tibi retributio, sed cum facis
convivium voca pauperes debiles claudos caecos et beatus eris quia
non habent unde retribuant tibi. Neque praebenda sero quae citius praebeant.
audiant quod scriptum est: Ne dicas amico tuo vade et revertere et cras dabo
cum statim possis dare. Ne sub obtentu largitatis ea quae possident inutiliter
spargant, audiant quod scriptum est: Sudet eleemosyna in manu tua. Ne cum
multa necessaria sint pauca largiantur, audiant quod scriptum est: Qui parce
seminat parce et metet. Ne cum pauca oportet plurima praebeant et ipsi postea
non minime inopiam tolerantes ad impatientiam erumpant,
audiant quod scriptum est: Non ut aliis sit remissio vobis autem tribulatio
sed ut ex aequalitate vestra habundantia illorum inopiam suppleat ut et illorum
habundantia fit vestrae inopiae supplementum. Cum enim mens dantis inopiam
ferre nescit, si multa sibi subtrahit occasionem contra se impatientiae exquirit. Prius namque

Perpendendus est pacientie animus et tunc vel multa sunt vel cuncta largienda,
ne dum minus equanimiter inopia non vires fertur, et premisse largitatis
merces pereat, et adhuc mentem deterius murmuratio subsequens perdat.
Ne omnino nil eis prebeat quibus conferre aliquid parum ducunt, audiat quod
scriptum est: Omni petenti te tribue. Ne saltem aliquid prebeat quibus omnino
nichil conferre debent, audiat quod scriptum est: Da bono et non receperis
peccatorem. Benefac humili et non dederis impio. Et rursum: Panem tuum
et vinum super sepulturam iusti constitue, et noli ex eo manducare et bibere
cum peccatoribus. Panem enim et vinum suum peccatoribus prebet qui iniquis
subsidia pro eo quod iniqui sunt impendit. Unde et nonnulli huius mundi divites
cum fame cruciarentur Christi pauperes effusis largitatibus nutriunt histriones.
Qui vero indigenti et peccatori panem suum non quia peccator sed quia homo est tribuit,
nimirum non peccatorem sed pauperem iustum nutrit, quia in eo non culpam
sed naturam diligit. Ammonendi sunt etiam qui iam sua misericorditer largiuntur
ut sollicite custodire studeant ne cum commissa peccata elemosinis rede-
munt, adhuc redimenda committant. Ne venalem dei iusticiam
estiment si cum curant pro peccatis nummos tribuere arbitrentur se posse
inulte peccare. Plus est namque anima quam esca et corpus quam vestimentum.
Qui ergo escam atque vestimentum pauperibus largitur, sed tamen anime vel
corporis iniquitate polluitur, quod minus est iusticie obtulit, et quod maius
est culpe, sua enim dedit deo et se dyabolo. At contra ammonendi sunt qui aliena
rapere contendunt ut sollicite audiant quid veniens in iudicio
dominus dicat. Ait namque: Esurivi et non dedistis mihi manducare,
sitivi et non dedistis mihi bibere, hospes eram et non collegistis me,
nudus et non operuistis me, infirmus et in carcere et non visitastis me.
Quibus et premittit: Discedite a me maledicti in ignem eternum qui
paratus est dyabolo et angelis eius. Nequaquam ecce audiunt quia rapinas
vel quelibet alia violenta commiserunt et tamen eternis gehenne ignibus
mancipantur. Hinc ergo colligendum est quanta dampnatione plectendi sunt
qui aliena rapiunt si tanta animadversione feriuntur qui sua indis-
crete tenuerunt. Perpendant quo reatu eos obliget res rapta
si tali subiacet pene non tradita. Perpendant quid mereatur iniusticia
illata si tanta percussione digna est pietas non impensa. Cum aliena
rapere intendunt, audiant quod scriptum est: Ve ei qui multiplicat non
sua usquequo, et aggravat contra se densum lutum. Avaro quippe densum
lutum contra se aggravare est terrena lucra cum pondere peccati cumulare. Cum
multiplicare large habitationis spacia cupiunt, audiant quod
scriptum est: Ve vobis qui coniungitis domum ad domum et agrum agro
copulatis usque ad terminum loci. Numquid habitabitis vos soli in medio
terre? Ac si aperte dicat: Quousque vos extenditis qui non habere in
mundo consortes minime potestis? Conterminos quidem premitis
sed contra quos valeatis extendi semper invenietis. Cum augendis pecuniis
inhiant, audiant quod scriptum est: Avarus non replebitur pecunia, et qui
amat divicias fructus non capiet ex eis. Fructus quippe ex eis
capet

si eas bene spargere non amando noluisset, quia non eas diligendo retinet.
Sit utique sine fructu delinquens cum repleta cuncta sunt opibus mar-
desistunt. Audiant quod scriptum est: Qui festinat ditari non erit innocens.
Profecto innocens non est, quia cum augere opes ambit, vitare peccatum negligit,
et more avium captus, cum esca terrenarum rerum avidus conspicit, quo
strangulatur peccati laqueo non agnoscit. Cumque presentis mundi lucra
desiderant, et que de futuro dampna patiantur ignorant, audiant quod
scriptum est: Hereditas ad quam festinatur in principio, in novissimo benedictione carebit.
Ex hac quippe vita initium ducimus, ut ad benedictionis sortem in novissimo
veniamus. Qui itaque in principio hereditatem festinat, sortem sibi in novissimo
benedictionis amputat, quia dum per avaritie nequitiam hic multiplicari
opes appetit, illic ab eterno patrimonio exheres fit. Qui vel plura
ambiunt, ut obtinere cuncta que ambierint possunt, audiant quod scriptum est:
Quid prodest homini si universum mundum lucretur, anime vero sue detrimentum pa-
tiatur? Ac si aperte Veritas dicat: Quid prodest homini si totum quod extra se est conge-
gat, si hoc solum quod ipse est dampnat? Plerumque autem rapientium avaritia
corrigitur, si ab admonentibus quam fugitiva sit presens vita monstretur,
si eorum ad memoriam deducantur qui et ditari in hoc mundo diu co-
nati sunt, et tamen in acquisitis divitiis diu manere nequiverunt,
quibus festina mors repente et simul abstulit quidquid eorum nequitia
nec simul nec repente congregavit, qui hic non solum rapta reliquerunt, sed
secum ad iudicium causas rapine detulerunt. Horum itaque exempla audiant,
quos in verbis suis procul dubio et ipsi condempnant, ut cum post verba ad
cor redeunt, imitari saltem quos iudicant erubescant. Aliter

qui nec aliena appetunt nec sua largiuntur. xl.v.

Aliter admonendi sunt qui nec aliena appetunt nec sua largiuntur,
atque aliter qui et ea que habent tribuunt et tamen aliena rapere non de-
sistunt. Admonendi namque sunt qui nec aliena appetunt nec sua lar-
giuntur, ut sollicite sciant quod ea de qua sumpti sunt cunctis hominibus
terra communis est, et ideo alimenta quoque omnibus communiter profert. Incassum ergo se
innocentes putant qui commune Dei munus sibi privatum vindicant. Qui
cum accepta non tribuunt, in proximorum nece grassantur, quia tot
pene cotidie perimunt quot morientium pauperum apud se subsi-
dia abscondunt. Nam cum quelibet necessaria indigentibus ministramus, sua
illis reddimus, non nostra largimur; iustitie potius debitum solvimus
quam misericordie opera implemus. Unde et ipsa Veritas cum de misericordia caute exhi-
benda loqueretur ait: Attendite ne iustitiam vestram faciatis coram
hominibus. Cui sententie et Psalmista concinens dicit: Dispersit, dedit pauperibus; iustitia
eius manet in eternum. Cum enim largitatem impensam pauperibus premisisset, non hanc
vocare misericordiam sed iustitiam maluit, quia quod a communi Domino tribuitur,
iustum profecto est ut quicumque accipiunt eo communiter utantur. Hinc et Salomon
ait: Qui iustus est tribuet et non cessabit. Admonendi sunt quoque ut sol-
licite attendant quod de ficulnea que fructum non habuit districtus hic agricola

fructum quaerit et terram occupavit. Terra quippe ficulnea sine fructu oc-
cupat, quando mens tenacium hoc quod prodesse multis poterat inutiliter servat.
Terram ficulnea sine fructu occupat, cum locum quem exercere alius per solem
boni operis valuit, stultus per desidie umbram premit. Hij autem dicere
nonnunquam solent: Concessis utimur, aliena non quaerimus. Et si digna
misericordie retributione non agimus, nulla tamen perversa perpetramus. Quod idcirco sentiunt,
quia videlicet aurem cordis a verbis celestibus claudunt. Neque enim dives
in ewangelio qui induebatur purpura et bysso, qui epulabatur cottidie sple-
ndide, aliena rapuisse, sed infructuose propriis usus fuisse perhibetur;
eumque post hanc vitam ultrix gehenna suscepit, non quia aliquid illicitum
gessit, sed quia immoderato usu totum se illicitis tradidit. Ammonendi sunt
tenaces ut noverint quod hanc primam deo iniuriam faciunt, quod datori
omnium nullam misericordie hostiam reddunt. Hinc etenim psalmista ait: Non
dabit deo propiciacionem suam, nec precium redemptoris anime sue.
Precium namque redemptoris dare est opus bonum preveniente nos gratie
reddere. Hinc Iohannes exclamat dicens: Iam securis ad radicem ar-
boris posita est. Omnis arbor que non facit fructum bonum excidetur et in
ignem mittetur. Qui ergo se innoxios quia aliena non rapiunt estimant,
ictum vicine securis provideant, et torporem improvide securitatis amittant,
ne cum ferre fructus boni operis negligunt, a presenti vita funditus quasi
a viriditate radices exsecentur. At contra ammonendi sunt qui et ea que habent
tribuunt et aliena rapere non desistunt, ne valde munifici videri
appetentes ex bonis specie deteriores fiant. Hij etenim propria indiscrete
tribuentes, non ut supra iam diximus ad impacientie murmuracionem pro-
rumpunt, sed cogente se inopia usque ad avariciam devolvuntur. Quid
eorum mente infelicius quorum de largitate avaricia nascitur, et peccatorum
seges quasi ex virtute seminatur. Prius namque ammonendi sunt ut tenere sua
racionabiliter sciant, et tunc demum ut aliena non ambiant. Si enim radix
culpe in ipsa effusione non exuritur, nunquam per ramos exuberans
avaricie spina siccatur. Ut ergo rapiendi subtrahatur sibi bene prius
ius possidendi disponatur. Tunc vero ammoniti audiant quomodo que habent
misericorditer tribuunt, cum minime didicerint ut bona misericordie per [illegible]
rapine nequiciam non confundant. Violenter enim exquirunt que
misericorditer largiantur. Aliud est pro peccatis misericordiam facere, aliud pro
misericordia facienda peccare. Que iam nec misericordia nuncupari potest, quia ad dulcem
fructum non proficit, que per virus pestifere radicis amarescit. Hinc enim
quod ipsa et sacrificia per prophetam dominus reprobat dicens: Ego dominus diligens
iudicium et odio habens rapinam in holocaustum. Hinc iterum dicitur: Hostie
impiorum abhominabiles que offeruntur ex scelere. Qui sepe quoque et
indigentibus subtrahunt que deo largiuntur, sed quanta eos animadversione
feriat per quendam sapientem dominus denotat dicens: Qui offert sacrificium
de substancia pauperis, quasi qui victimat filium in conspectu patris sui. Quid namque
intollerabilius esse potest quam mors filij ante oculos patris. Hoc itaque sac-
rificium quanta ira aspiciatur ostenditur, quod orbati patris dolori comparatur.

Et tamen plerumque quanta tribuunt pensant, quanta autem rapiunt considerare
dissimulant, quasi mercedem numerant et pensare culpas recusant. Audiant
itaque quod scriptum est: Qui mercedes congregavit misit eas in sacculum per-
tusum. In sacculo quippe pertuso videtur quando pecunia mittitur, sed quando amittitur
non videtur. Qui ergo quanta largiuntur aspiciunt, sed quanta rapiunt non perpen-
dunt, in pertuso sacculo mercedes mittunt, quia profecto has in spe sue fiducie
intuentes congerunt, sed non intuentes perdunt. Aliter discordes et aliter

Aliter admonendi sunt discordes atque aliter pacati. pacati xlvi

Discordes namque admonendi sunt ut certissime sciant quod quantislibet
virtutibus polleant, spiritales fieri nullatenus possunt, si uniri per concor-
diam proximis negligunt. Scriptum quippe est: Fructus autem spiritus est caritas, pax,
gaudium. Qui ergo servare pacem non curat, fructum spiritus recusat.
Hinc Paulus ait: Cum sit inter vos zelus et contentio, nonne carnales
estis? Hinc iterum dicit: Pacem sequimini cum omnibus et sanctimoniam, sine qua nemo
videbit Deum. Hinc rursum admonens ait: Solliciti servare unitatem spiritus
in vinculo pacis. Unum corpus et unus spiritus, sicut vocati estis in una spe
vocationis vestre. Ad unam ergo spem vocationis nequaquam pertingitur, si ad eam
unita cum proximis mente curritur. Et saepe nonnulli quaedam
specialia dona percipiunt, superbiendo donum concordie quod maius est amittunt,
ut si fortasse carnis pretium gule refrenando quis edomat,
concordare eis quos superat abstinendo contempnat. Sed qui abstinentiam
a concordia separat, quid admoneat psalmista perpendat, qui ait: Laudate
eum in tympano et choro. In tympano namque sicca et percussa pellis
resonat, in choro autem concorditer voces sociantur. Quisquis ergo corpus
affligit, sed concordiam deserit, Deum quidem laudat in tympano, sed non
laudat in choro. Saepe vero dum quosdam maior scientia erigit, a ceterorum
societate disiungit, et quo plus sapiunt, eo a concordie virtute desi-
piscunt. Hi itaque audiant quod per semetipsam veritas dicit: Habete in
vobis sal, et pacem habete inter vos. Sal quippe sine pace non virtutis
donum est, sed dampnationis argumentum. Quo enim quisque melius sapit,
eo deterius delinquit, et idcirco inexcusabiliter merebitur supplicium, quia
prudenter si voluisset potuit vitare peccatum. Quibus recte per Iacobum dicitur: Quod
si zelum amarum habetis et contentiones sint in cordibus vestris, nolite
gloriari et mendaces esse adversum veritatem. Non est ista sapientia desursum
descendens, sed terrena, animalis, dyabolica. Que autem desursum est sapientia primum
quidem pudica est, deinde pacifica. Pudica videlicet quia caste intelligit,
pacifica autem quia per elationem se nimie a proximorum societate disiungit.
Admonendi sunt dissidentes ut noverint quia tamdiu nullum boni operis
Deo sacrificium immolant, quamdiu a proximorum caritate discordant.
Scriptum namque est: Si offers munus tuum ad altare et ibi recordatus fueris
quia frater tuus habet aliquid adversum te, relinque ibi munus tuum ante altare et vade
prius reconciliari fratri tuo, et tunc veniens offeres munus tuum. Ex quo precepto pensandum est
quorum hostia repellitur quam intollerabilis culpa monstratur. Nam cum mala cuncta

bonis sequentibus diluant. Pensentque quanta sint mala discordie que nisi extincta sint funditus bonum subsequi non permittunt. Admonendi sunt discordes ut si aures a mandatis celestibus declinant mentis oculos ad consideranda ea que in infimis versantur aperiant. Quod sepe aves unius generis sese sociando volando non deserunt. Et congregati bruta animalia pascuntur. Quia si sollerter aspicimus concordando sibi irrationalis natura indicat quantum malum per discordiam rationalis natura committat. quando hanc ex rationis intentione perdit quam illa motu naturali custodit.

At contra admonendi sunt pacati ne dum plus quam necesse est pacem quam possident amant ad perpetuam pervenire non appetant. Plerumque enim gravius intentionum mentium rectitudinem tranquillitas temptat. ut quo non sunt molesta que obtinent eo minus amabilia fiant que vocant. Et quo delectant presentia eo non inquirantur eterna. Unde per semetipsam veritas loquens cum terrenam pacem a superna distingueret atque ad venturam ex presenti discipulos vocaret ait. Pacem meam relinquo vobis pacem meam do vobis. Relinquo scilicet transitoriam do mansuram. Si igitur in ea cor que relicta est figitur nunquam ad illam que danda est pervenitur. Pax itaque ita tenenda est ut et diligi debeat et contempni. Ne si immoderate diligitur diligentis animus in culpa capiatur. Unde et admonendi sunt pacati ne dum nimis humanam pacem desiderant pravos mores hominum nequaquam redarguant et consentiendo perversis ab auctoris sui se pace disiungant. Ne dum humana foras iurgia metuunt interni foederis discussione feriantur. Quid enim est pax transitoria nisi quoddam vestigium pacis eterne. Quid ergo esse dementius potest quam vestigia in pulvere impressa diligere sed ipsum a quo impressa sunt non amare. Hinc David cum totum se ad federa pacis interne constringeret testatur quod cum malis concordiam non teneret dicens. Nonne qui oderunt te oderam et super inimicos tuos thabescebam. Perfecto odio oderam illos inimici facti sunt mihi. Inimicos dei etenim perfecto odio odisse est et quod facti sunt diligere et quod faciunt increpare mores pravorum premere vite prodesse. Pensandum ergo est cum ab increpatione quiescitur quanta culpa cum pessimis pax tenetur. Si propheta tantus hoc velut in hostiam deo obtulit. quod contra se pro domino pravorum inimicitias excitavit. Hinc est quod levi tribus assumptis gladiis per castrorum medium transiens quia feriendis noluit peccatoribus parcere domino magis dicitur consecrasse. Hinc Phinees peccantium civium gratiam spernens coeuntes cum madianitis perculit et iram domini irascendo placavit. Hinc per semetipsam veritas dicit. Nolite arbitrari quia veni pacem mittere in terram. Non enim veni pacem mittere sed gladium. Malorum namque cum incaute amicitiis iungimur culpis ligamur. Unde Josaphat qui tot de ante acta vita preconiis attollitur de Achab regis amicitiis pene periturus increpatur. Cui a domino per prophetam dicitur. Impio prebes auxilium et hiis qui oderunt dominum amicitia iungeris. Et ideo iram quidem domini merebaris. Sed bona opera inventa sunt in te eo quod abstulisti lucos de terra Juda. Ab ipso enim qui summe rectus est eo ipso iam discrepat quod pravorum amicitiis vita nostra concordat

Ammonendi sunt pacati ne si ad correptionis verba prosiliant temporalem
pacem a se perturbari formident. Rursumque ammonendi sunt ut eandem
pacem diligendo integram intus teneant quam increpando voce exterius
turbant. Quod utrumque prudenter David se servasse insinuat dicens: Cum
his qui oderunt pacem eram pacificus; cum loquebar illis impugnabant
me gratis. Ecce et loquebatur impugnatus et tamen impugnatus erat
pacificus, quia nec insanientes cessabat reprehendere, nec reprehensos
oblivisci amare. Hinc et Paulus ait: Si fieri potest quod ex vobis est cum
omnibus hominibus pacem habentes. Hortaturus enim discipulos ut pacem
cum hominibus haberent, premisit dicens atque subiunxit: Si fieri potest quod ex vobis est.
Difficile quippe erat ut si mala acta corriperent habere pacem cum
omnibus possent. Sed cum temporalis pax in pravorum cordibus ex nostra incre-
patione confunditur, inviolata necesse est ut in nostro corde servetur. Bene
itaque ait: Quod ex vobis est. Ac si aperte nimirum diceret: Quia pax
ex duarum partium consensu subsistit, si ab eis qui corripiuntur ex-
pellitur, integra tamen in vestra corripientis mente teneatur. Unde rursum
discipulos ammonet dicens: Si quis non obedit verbo nostro per epistolam, hunc
notate et non commisceamini cum illo ut confundatur; atque illico adiunxit:
Et nolite quasi inimicum existimare illum, sed corripite ut fratrem.
Ac si diceret: Pacem cum eo exteriorem solvite, sed interiorem de eo in me-
dullis custodite, ut peccantis mentem sic vestra discordia feriat,
quatenus pax a vestris cordibus nec abnegata discedat. **Aliter semi-
nantes iurgia et pacifici xxiij**

Aliter ammonendi sunt seminantes
iurgia atque aliter pacifici. Ammonendi sunt namque qui iurgia
seminant ut cuius sint sequaces agnoscant. De apostata quippe
angelo scriptum est: Cum bonis messis zizania superseminata fuissent, inimicus
homo hoc fecit. De cuius membro per Salomonem dicitur: Homo apostata vir
inutilis graditur ore perverso, annuit oculis, terit pede, digito loquitur, pravo
corde machinatur malum, et omni tempore iurgia seminat. Ecce quem
seminantem iurgia dicere voluit, prius apostatam notavit, quia nisi
more superbientis angeli a conditoris prius intus cum facie
mente caderet, foras postmodum usque ad seminanda iurgia non ve-
niret. Qui recte describitur quod annuit oculis, digito loquitur, terit
pede. Interior namque est custodia que ordinata servat exterius
membrorum statum. Qui igitur statum mentis perdidit, subsequenter foras in inconstantia
motionis fluit, atque exteriori mobilitate indicat quod nulla intus
radice subsistat. Audiant iurgiorum seminatores quod scriptum est:
Beati pacifici quoniam filii Dei vocabuntur. Atque e diverso colligant quia si
Dei vocantur filii qui pacem faciunt, procul dubio Sathane filii sunt qui
confundunt. Omnes autem qui per discordiam separantur a viriditate dilectionis
arescunt. Quia et si bonorum operum fructus in suis actionibus proferunt, nulli
sunt, qui non ex unitate caritatis oriuntur. Hinc ergo perpendant seminantes iurgia

qui multiplicius peccat qui dum unam nequitiam perpetrat ab humanis cordibus simul cunctas virtutes eradicat. In uno enim malo perpetrant innumera qui seminando discordiam caritatem que nimirum virtutum est mater omnium extinguunt. Et quia apud deum est preciosius nihil virtute dilectionis, nihil desiderabilius est diabolo extinctione caritatis. Quisquis ergo seminando iurgia dilectionem proximorum perimit, hosti dei familiarius servit, quia qua ille amissa cecidit, hanc iste vulnerantes cordibus subtrahens eis iter ascensionis abscidit. Aliter admonendi sunt pacifici ne tante actionis pondus leviter ignorent si inter quos fundare pacem debeant ignoraverint. Nam sicut multum nocet si unitas desit bonis, ita valde est noxium si non desit malis. Si igitur perversorum nequitiam in pace iungit, profecto eorum malis actibus robur augetur, quia quo sibi in malicia congruunt, tanto se robustius bonorum afflictionibus illidunt. Hinc namque est quod contra dampnati illius vasis videlicet antichristi predicatores divina voce beato Iob dicitur: membra carnium eius coherencia sibi. Hinc sub specie squamarum de eius satellitibus dicitur: una uni coniungitur et ne spiraculum quidem incedit per eas. Sequaces quippe illius quo nulla inter se adversitate discordie divisi sunt, eo in bonorum cede numerosius glomerantur. Qui ergo iniquos paci sociat, iniquitati vires administrat, quia bonos deterius deprimunt quos unanimiter persequuntur. Unde predicator egregius gravi phariseorum saduceorumque persecutione deprehensus inter semetipsos dividere studuit quos contra se unitos graviter vidit cum clamavit: Viri fratres ego phariseus sum filius phariseorum, de spe et resurrectione mortuorum ego iudicor. Cumque saducei spem resurrectionemque mortuorum esse denegarent quam pharisei iuxta sacri eloquii precepta crederent facta est in persecutorum unanimitate dissensio. Et divisa turba paulus illesus exiit quem prius iuncta persequens unanimiter pressit. Admonendi sunt itaque qui faciende pacis studiis occupantur ut pravorum mentibus prius amorem debeant interne pacis infundere, ut post eorum valeat exterior pax prodesse, ut dum eorum cor in illius cognitione suspenditur, nequaquam ad nequitiam ex hac precipitanter rapiatur. Dumque superna prospicit, terrena nullo modo ad usum sue deterioris actionis inflectat. Cum vero perversi quique tales sunt ut nocere bonis nequeant, etsi concupiscant, inter hos nimirum debet terrena pax construi, et prius quam ab eis valeat superna cognosci, ut hi quos contra dilectionem dei malicie sue impietas exasperat, saltem ex proximi amore mansuescant, et quasi e vicino ad melius transeant ut ad illam que longe est pacem conditoris ascendant.

Aliter qui sacre legis verba non recte intelligunt xlviii

Aliter admonendi sunt qui sacre legis verba non recte intelligunt, atque aliter qui recte quidem intelligunt, sed hec humiliter non loquuntur. Admonendi enim sunt qui sacre legis verba non recte intelligunt ut perpendant quod saluberrimum vini potum in veneni sibi poculum vertunt, ac per medicinale ferrum vulnus mortiferum sibi faciunt, dum per hoc in se sana perimunt per quod salubriter abscidenda sauciata debuerunt. Admonendi sunt ut perpendant quod scriptura sacra

in nocte intellectus ponitur, quia quaedam lucerna nobis sit posita. Cumque nimirum verba Dei veraciter non intelligunt, de hac tamen scire se simulant, quos utique ad intellectum proprium interior pravitas non raperet nisi prius superbia inflaret. Dum enim se potius sapientes credi cupiunt, sequi alios ad melius intellecta despiciunt, atque ut apud imperitum vulgus scientiae nomen extorqueant, student summopere et ab aliis vere intellecta destruere et sua prava roborare. Unde bene per prophetam dicitur: Secuerunt praegnantes Galaad ad dilatandum terminum suum. Galaad namque acervus testimonii interpretatur. Et quia cuncta simul congregatio ecclesiae per confessionem servit testimonio veritatis, non incongrue per Galaad ecclesia exprimitur. Praegnantes vero sunt animae fidelium de Deo quaeque spiritualia testantes; praegnantes autem vocantur, quae intellectum verbi ex divino amore concipiunt, si ad tempus perfectum veniant, conceptam intelligentiam operibus ostensuras pariunt. Terminum vero suum dilatare est opinionis suae nomen extendere. Secuerunt ergo praegnantes Galaad ad dilatandum terminum suum, quia nimirum heretici mentes fidelium, quia de verbis intellectum aliquid conceperant, prava praedicatione perimunt, et scientiae nomen extendunt, plurimorum corda a conceptu intelligentiae quadam erroris gladio scindunt, et qui doctrinam de verbi conceptione fecerunt, hos ergo cum conantur instruere, ne prava sentiat, ab eorum corde mentis gladio quaerunt. Sicut enim vadis amonentes prius veritatem apud eos clausam absconditam, qui vanis prius affectionibus acciuntur, admonendi sunt et in errores discordias quando legem Dei qui ideo data est, ut sacrificia sathanae prohiberet, eandem paratam in sacrificium sathanae vertat. Unde per prophetam Dominus queritur dicens: Dedi eis frumentum, vinum et oleum, et argentum multiplicavi eis et aurum, quae fecerunt Baal.

Frumentum quippe a Domino accipimus, cum in dubiis obscurioribus sub dicto regimine litterae per medullam spiritus legis interna sentimus. Vinum suum nobis Dominus praebet, cum scripturae sacrae alta praedicatione nos inebriat. Oleum quoque suum nobis tribuit, cum praeceptis apertioribus vitam nostram blandiori lenitate disponit. Argentum multiplicat, cum nobis lucis plena eloquia submittit. Aurum quoque nobis ditat, quando cor nostrum intellectu summi fulgoris irradiat. Quae cuncta heretici Baal offerunt, quia apud auditorum suorum corda corrupte omnia intellecta sentiunt, quia de frumento, vino et oleo, argento pariter et auro sapiunt. Et de frumento, vino et oleo, argento pariter et auro sacrificium immolant, quia ad errorem discordiae verba pacis inclinant. Unde admonendi sunt ut perpendant quod dum prava mente de praeceptis pacis discordiam faciunt, iusto Dei examine ipsi verbis vitae moriuntur. Et quia admonendi sunt qui verba quidem legis intelligunt, sed humiliter non loquuntur, ut in divinis sermonibus prius semetipsos requirant, ne insequentes aliorum facta deserant et cum vere de sacra scriptura sentiunt, hoc eorum quod illa praelatos docet non attendant. In medicis quippe et imperitis quivis medicus, qui alium mederi appetit et ipse vulnus quod pati nesciat, verba Dei

huius non locutus presto amonendi sunt ut cum medicamina egris appont
quibus uirus sue pestis inspiciant ne alios medendo moriant'. Amo
nendi sunt ut considerent ne a uirtute dicendi discordet nec loco ad
et ordo ad predicand'. Audiat itaque quod scriptum est Si quis loquitur quasi sermones
dei. Cur ergo uba que pferunt ex propriis non habent quasi eum de propriis tu
ment. Audiat quod scriptum est Sicut ex deo coram deo in xpo loquimur.
Ex deo enim coram deo loquitur qui predicationis quod a deo accepit intelligit
et placere per id deo non hominibus querit. Audiat quod scriptum est Abhominatio
domini est omnis arrogans. quia uidelicet dum in uerbo dei gloriam propriam querit ius
dantis inuadit. Eiusque laudi sue postponere nequaquam metuit
a quo hoc quod laudatur accepit. Audiat quod predicatori ipsi per salomonem dicitur
Bibe aquam de cisterna tua et fluenta putei tui. Deriuentur fontes
tui foras et in plateis aquas diuide. Habeto eas solus nec sint alieni
participes tui. Aquam quippe predicator de cisterna sua bibit cum ad cor
suum rediens prius audit ipse quod dicit. Bibit fluenta putei sui si sui
irrigatione infunditur uerbo. Unde bene subiungitur. Deriuentur fontes tui foras
et in plateis aquas diuide. Recte quippe est ut ipse prius bibat et tunc
predicando aliis influat. Fontes namque foras diriuare est exterius
vim predicationis infundere. In plateis autem aquas diuidere est in magna audi
torum amplitudine uniuscuiusque qualitati diuina eloquia dispensare.
Et quia plerumque inanis glorie appetitus surrepit dum sermo dei ad multos
torum notitiam currit, postquam dictum est In plateis aquas diuide, recte
subiungitur. Habeto eas solus nec sint alieni participes tui. Alienos
quippe malignos spiritus notat de quibus propheta tempore uoce hominis
dicit Alieni insurrexerunt in me et fortes quesierunt animam meam. Ait ergo
aquas in plateis diuide et tamen solus habe. Ac si apertius dicat. Sic
necesse est ut predicationi exterius seruias quatinus per elationem inmundis spiritibus non
coniungaris ne in diuini uerbi ministerio hostes tuos ad te participes per
mittas. Aquas ergo et in plateis diuidimus et tamen soli possidemus,
quando et exterius late predicationem fundimus et tamen per ea humanas assequi
laudes minime ambimus. Aliter qui cum predicare digne ualeat
formidat et quos a predicatione inperfectio impellit. xlix.

Aliter amonendi sunt qui cum predicare digne ualeat per nimia humilitate
formidant atque aliter quos a predicatione inperfectio uel etas
prohibet, et tamen precipitatio impellit. Ammonendi namque sunt quicumque
predicare utiliter possunt, immoderata tamen humilitate refugiunt ut ex mi
noris consideratione colligant quantum in maioribus rebus delinquant. Si
enim indigentibus proximis ipsi quas haberent pecunias absconderent, aue
tores procul dubio calamitatis extitissent, quo ergo reatu constringantur as
piciant qui dum peccantibus fratribus uerbum predicationis subtrahunt, mori
entibus mentibus uite remedia abscondunt. Unde et bene quidam sapiens dicit
Sapientia absconsa et thesaurus inuisus que utilitas in utrisque. Si pplos

famis attereret et occulta ipsi frumenta servaret, auctores perditionis mortis
existerent. Qua itaque pena plectendi sint considerent qui cum famem
ubi anime pereant ipsi panem percepte gracie non ministrant. Unde per Salomonem
dicitur: Qui abscondit frumenta maledicetur in populis. Frumenta quippe ab-
scondere est predicationis sermonem apud se retinere. In populis autem quisque
maledicitur quia in solius culpa silencii pro multorum quos corrigere potuit
pena dampnatur. Si medicinalis artis minime ignari secanda vulnera
cernerent et tamen secare recusarent, profecto peccatum fraterne mortis ex solo
torpore committerent. Quanta ergo culpa involvatur aspiciat qui dum
cognoscat vulnera mentium curare ea negligunt sectione verborum.
Unde bene per prophetam dicitur: Maledictus qui prohibet gladium suum a sanguine.
Gladium quippe prohibere a sanguine est predicationis verbum a carnalis
vite interfectione retinere. De quo rursum gladio dicitur: Gladius meus ma-
ducabit carnes. Hii itaque cum apud se sermonem predicationis occultant
divinas contra se sententias terribiles audiant, ut ab eorum cordibus timorem
humanum timor divinus expellat. Audiant quod talentum qui erogare
noluit cum sententia dampnationis amisit. Audiant quod Paulus eo se a
proximorum sanguine mundum credidit quod feriendis eorum vitiis non pepercit
dicens: Contestor vos hodierna die quia mundus sum a sanguine omnium. Non
enim subterfugi quominus annunciarem omne consilium vobis. Audiant quod
voce angelica Iohannes admonetur cum dicitur: Qui audit dicat: Veni, ut
nimirum cui se interna vox insinuat illuc et clamando alios quo ipse
rapitur trahat, ne clausas fores foris vocatus inveniat si vacuus
vocanti appropinquat. Audiant quod Ysaias ab eo ministerio tacuit illustratus
superno lumine magna voce penitentie semetipsum reprehendit dicens: Ve mihi quia
tacui. Audiant quod per Salomonem eis predicationis scientia multiplicanda promittitur
ut qui in hoc quod iam detinentur torpore non teneantur. Ait namque: Anima
que benedicit impinguabitur, et qui inebriat ipse inebriabitur. Qui enim
exterius predicando benedicit interioris augmenti pinguedinem recipit, et dum
vinum eloquii auditorum mentibus ebrietatis non desinit potu multiplici
inmensus debriatus excrescit. Audiant quod David hoc Deo in munere optulit
quod predicationis graciam quam acceperat non abscondit dicens: Ecce labia
mea non prohibebo Domine tu cognovisti. Iustitiam tuam non abscondi
in corde meo, veritatem et salutare tuum dixi. Audiant quod sponsi
colloquio ad sponsam dicitur: Que habitas in ortis amici auscultant
fac me audire vocem tuam. Ecclesia quippe in ortis habitat que ad
viriditatem intimam exculta plantaria virtutum servat. Cuius vocem
amicos auscultare est electos quosque verbum predicationis illius desi-
derare, quam videlicet sponsus audire desiderat quia ad predicationem eius per electorum
suorum animas anhelat. Audiant quod Moyses cum iratum Deum populo cerneret
et assumi ad ulciscendum gladios iuberet, illos ex parte Dei denunciavit
existere qui delinquentium scelera incunctanter ferirent dicens: Si quis est Domini

iungitur. Ponat vir gladium suum super femur suum. Ite et redite de porta
usque ad portam per medium castrorum et occidat unusquisque fratrem
suum et amicum et proximum suum. Gladium quippe super femur suum po-
nere est praedicationis studium voluptatibus carnis anteferre ut cum studet
dicere sancta curet necesse est illicitas suggestiones edomare. De porta
vero usque ad portam ire est a vitio usque ad vitium per quod ad mentem mors
ingreditur increpando discurrere. Per medium vero castrorum transire est
tanta equalitate intra ecclesiam vivere ut qui delinquentium culpas
redarguit in illius se deat favore declinare. Unde et recte subiungitur
Occidat vir fratrem suum et amicum et proximum suum. Fratrem scilicet et amicum
et proximum interficit qui cum punienda invenit ab increpationis gladio
nec eis quos per cognationem diligit parcit. Si ergo ille dei dicitur qui ad
ferienda vitia zelo divini amoris excitatur profecto esse dei denegat
qui inquantum sufficit increpare vitam carnalium recusat. Et contra admonendi sunt
quos a praedicationis officio vel imperfectio vel etas prohibet et tamen praecipi-
tatio impellit. Ne dum sibi onus officii praecipitatione arrogant via-
m sibi subsequentis meliorationis abscidant. Et cum arripiunt intempesti-
ve quod non valent perdant et quod implere quandoque tempestive voluisset
Atque scientiam quam incongrue conantur ostendere iuste ostendantur amisisse.
Admonendi sunt ut considerent quod pulli avium si ante pennarum perfectionem
volare appetunt unde ire alta cupiunt inde in ima merguntur.
Admonendi sunt ut considerent quod structuris recentibus necdum adhuc so-
lidatis si tignorum pondus superponitur non habitaculum sed ruina fa-
bricatur. Admonendi sunt ut conceptas soboles considerent quod si fe-
tus antequam plene formentur proferunt nequaquam domos sed tumulos
replent. Hinc est enim quod ipsa veritas que repente quos vellet ro-
borare potuisset ut exemplum sequentibus daret ne imperfecti praedicare praesu-
merent postquam plene discipulos de virtute praedicationis instruxit
illico adiunxit. Vos autem sedete in civitate quoadusque induamini
virtute ex alto. In civitate quippe consideremus si intra mentium
nostrarum claustra nos constringimus ne loquendo exterius evagemur
ut cum virtute divina perfecte induimur tunc quasi a nobismetipsis foras
et alios instruentes exeamus. Hinc per quendam sapientem dicitur
Adolescens loquere in causa tua vix et si bis interrogatus fueris habeat
initium responsio tua. Hinc est quod idem redemptor noster cum in celis sit co-
ditor et ostensione sue potentie semper doctor angelorum ante tricennale
tempus in terra magister fieri noluit hominum ut videlicet praecipitationi vim saluberrimi
timoris infunderet cum ipse et qui labi non posset perfecte vite gratiam
non nisi perfecta etate praedicaret. Scriptum quippe est. Cum factus esset annorum xij
remansit puer Ihesus in Ierusalem. De quo a parentibus inquisito paulo post subditur
Invenerunt eum in templo sedentem in medio doctorum audientem illos et

interrogantem

Vigilanti itaque consideratione pensandum est quod cum xij annorum esset dominus in medio
doctorum sedebat non docens sed interrogans invenitur quo exemplo scilicet ostenditur ne
infirmus doceri quis audeat si ille puer doceri interrogando voluit
qui per divinitatis potentiam verbum scientie ipsis suis doctoribus ministravit. Unde per
paulum discipulo dicitur precipe hec et doce et nemo adolescentiam tuam
contempnat. Sciendum nobis est quod in sacro eloquio aliquando adolescentia in-
venta vocatur quod tamen ostenditur si salomonis ad medium verba proferantur
qui ait letare iuvenis in adolescentia tua. Si enim esse utraque non
decernet. Et que monebat in adolescentia iuvene non vocaret.
Aliter quam hi qui temporalia appetunt prosperantur, et qui ea que mundi
sunt concupiscunt. L.
Aliter ammonendi sunt qui in hoc quod temporalia
appetunt prosperantur atque aliter qui ea quidem que mundi sunt concupiscunt
sed tamen adversitatis laboribus fatigantur. Ammonendi namque sunt qui in hoc quod
temporalia appetunt prosperantur ne cum cuncta ad votum suppetunt datorem
querere negligant, sed in hiis que dantur animum figant, ne peregrinationem pro patria
diligant ne subsidia itineris in obstacula pervencionis vertant, ne
nocturno lune delectati claritatem solis videre refugiant. Ammonendi
itaque sunt ut quecumque hic in mundo consequuntur calamitatis solacia non autem
premia retributionis credant sed contra favores mundi mentem erigant
ne in eis ex toto mentis delectatione succumbat. Quisquis enim prosperitatem
qua utitur apud iudicium cordis melioris vite amore non reprimit
favorem intertransitus vite in mortem perpetuam occasionem vertit. Hinc est enim quod
sub ydumeorum specie qui antecedos se prosperitate sua reliquerunt in huius
mundi successibus letantes increpantur cum dicitur Dederunt terram meam in
hereditatem sibi cum gaudio et toto corde et ex animo. Quibus verbis predicitur
quod non solum quod gaudent districta reprehensione feriantur. Hinc salomon
ait aversio parvulorum interficiet eos et prosperitas stultorum perdet eos.
Hinc paulus ammonet dicens qui emunt quasi non possidentes et qui utuntur
hoc mundo tamquam non utantur ut videlicet sit nobis que suppetunt extrinsecus serviant
quatinus a superne delectationis studio animum non inflectant, ne luctum nobis
in hac peregrinatione temporalia exilium positis subsidium prebeant
beat et quod felices nobis in transitoriis gaudeamus qui ab eternis nos
interim miseros cernimus. Hinc namque est quod electorum voce dicitur eterna
levam eius sub capite meo et dextera illius amplexabitur me. Si-
nistram dei prosperitatem videlicet vite presentis quasi sub capite posuit quam intentione
summi amoris premit. Dextera vero dei iam amplectitur quod sub eterna
eius beatitudine tota devotione continetur. Hinc rursum per salomonem dicitur
longitudo dierum in dextera eius et in sinistra eius divicie et gloria. Divicie
itaque et gloria qualiter sint habende docuit quod posita in sinistra memoravit.
Hinc psalmista ait Salvum me fac dextera tua. Non enim ut manus sed dextera. Ut
videlicet cum dexteram diceret quod eterna salute quereret indicaret. Hinc rursum
scriptum est Dextera manus tua domine confregit inimicos. Hostes enim dei

prius

et si in sinistris eos prosternunt, dextra frangunt, quia plerumque quos vita presens elevat, sed ad aeterne beatitudinis dampnat. Ammonendi sunt qui in hoc mundo prosperantur, ut sollerter considerent quod prosperitas vite presentis aliquando ideo datur, ut ad meliorem vitam provocet, aliquando vero ut in eternum plenius dampnet. Hinc est enim quod plebi israelitice Chanaan terra promittitur, ut quandoque ad eterna speranda provocetur. Nec enim rudis ille populus promissionibus dei in longinquum crederet, si a promissore suo et e vicino aliquid perciperet. Ut ergo ad eternorum fidem certius roboretur, nequaquam solummodo spe ad res, sed rebus quoque ad spem trahitur. Quod liquido psalmista testatur dicens: Dedit eis regiones gentium, et labores populorum possederunt, ut custodiant iustificationes eius et legem eius requirant. Sed cum largiente deo humana mens bonis operibus non respondet, unde nutrita pie creditur, inde iustius dampnatur. Hinc enim per psalmistam rursum dicitur: Deiecisti eos dum allevarentur. Quia videlicet reprobi cum recta opera divinis muneribus non rependunt, cum totos se hic deserunt et affluentibus prosperitatibus dimittunt, unde exterius proficiunt, inde ab intimis cadunt. Hinc est quod in inferno cruciato diviti dicitur: Recepisti bona in vita tua. Ideo enim bona hic etiam malus recepit, ut mala illic plenius reciperet, quia hic nec per bona conversus est. At contra ammonendi sunt qui ea quidem que mundi sunt non concupiscunt, sed tamen adversitatis labore fatigantur, ut sollicita consideratione perpendant creator et dispensator omnium quanta super eos gratia vigilat, quos in sua desideria non relaxat. Egro quippe quem medicus desperat, cuncta que concupiscit accipere concedit. Nam qui sanari posse creditur, a multis que appetit prohibetur. Et pueris nummos subtrahimus, quibus tamen simul patrimonia heredibus reservamus. Hinc ergo de spe eterne hereditatis gaudium sumant, quos adversitas vite temporalis humiliat, quia nisi salvandos in perpetuum cerneret, sub discipline regimine divina dispensatio non frenaret. Ammonendi sunt itaque qui in hiis que temporalia concupiscunt adversitatis labore fatigantur, ut sollicite considerent quod plerumque et iustos cum temporalis potestas sustulit, in lapsu culpa deprehendit. Nam sicut in priori huius voluminis parte iam diximus, David deo amabilior fuit in servitute quam cum pervenit ad regnum. Servus namque amore iustitie deprehensum adversarium ferire timuit; rex autem persuasione luxurie devotum militem etiam studio fraudis extinxit. Quis ergo opes, quis potestatem, quis gloriam querat innoxie, si illi extiterunt noxia qui hec habuit non quesita? Quis inter hec sine magni discriminis labore salvabitur, si ille in hiis culpa intermiscente turbatus est, qui ad hec fuerat deo eligente preparatus? Ammonendi sunt ut considerent quod Salomon, qui post tantam sapientiam preparatus usque ad ydolatriam cecidisse describitur, nichil in hoc mundo prius quam caderet adversitatis habuisse memoratur, sed concessa sapientia funditus cor deseruit, quod nulla vel minima tribulationis disciplina custodivit.

Aliter coniugiis obligati aliter liberi

Aliter ammonendi sunt coniugiis obligati, atque aliter a coniugii nexibus liberi. Ammonendi namque sunt coniugii nexibus obligati

ut tamen vicissim quod est alterius cogitat. Sic coniugi quisque placere studeat
quatenus ut non displiceat conditori, sic ea que huius mundi sunt agant
ut tamen appetere que sunt dei non obmittant, sic de bonis presentibus gau
deant ut tamen intentione sollicita eterna mala pertimescant. Sic de
malis temporalibus lugeant ut tamen consolatione integra spem in bonis pe
rennibus figant, quatenus dum in transitu esse cognoscunt quod agunt in mansione
sciant quod appetunt. Nec mala mundi cor frangant quod spe bonorum ce
lestium roborat, nec bona presentis vite decipiant quod suspecta subse
quentis iudicii mala contristant. Itaque animus coniugum christianorum et
infirmus et fidelis qui et plene contempnere cuncta temporalia non valet et tamen
eternis se coniungere per desiderium valet quamvis in delectatione carnis interim
iaceat superne spei refectione convalescat et si habet que mundi sunt
in usu itineris speret que dei sunt in fructu pervencionis ac totum se ad hoc
quod agit conferat ne ab eo quod robuste sperare debuit funditus cadat.
Quod bene ac breviter paulus exprimit dicens qui habent uxores tamquam non
habentes sint, et qui flent tamquam non flentes et qui gaudent tamquam non
gaudentes. Uxorem quippe quasi non habendo habet qui sic per illam carnali
consolatione utitur ut tamen numquam ad prava opera a melioris intentionis
rectitudine eius amore flectatur. Uxorem quasi non habendo habet qui tran
sitoria esse cuncta considerans curam carnis ex necessitate tollerat sed
eterna gaudia spiritus ex desiderio expectat. Non flendo autem flere est
sic exteriora adversa plangere ut noverit eterne spei consolatione
gaudere. Et rursum non gaudendo gaudere est sic de infimis animum
attollere ut tamen numquam desinat summa formidare. Ubi apte pau
lo post subditur: preterit enim figura huius mundi. ac si aperte diceret: nolite
constanter mundum diligere quando et ipse non potest quem diligitis stare.
Incassum quasi cor manentes figitis dum fugit ipse quem amatis.
Admonendi sunt coniuges ut ea in quibus se alterutrum displicent et patienter
invicem tollerent et exhortationibus invicem salvent. Scriptum namque est
invicem onera vestra portate et adimplebitis legem christi. lex quippe christi
caritas est que ex illo nobis et largitur et sua bona tribuit et
equanimiter mala nostra portavit. Tunc ergo legem christi imitando com
plemus quando et nostra bona benigne tribuimus et nostrorum mala pie
sustinemus. Admonendi sunt quorum ut cogitet quisque non tam que ab altero
tollerat quam quod tolleratur attendat. Si enim sua que portantur considerat
tollerat levius que portat. Admonendi sunt coniuges ut
suscipiende prolis se meminerint causa coniunctos et tamen immoderate
admixtioni servientes propagationis articulum in usum transferunt voluptatis
perpendant quod licet extra non exeunt in ipso tamen coniugio coniugii iura
transcendunt. Unde necesse est ut crebris exhortationibus deleant quod
pulchram speciem copule admixtis voluptatibus fedant. Hinc enim est quod peritus
medicine celestis apostolus non tam sanos instituit quam infirmis medicamenta
monstrat dicens: De quibus scripsistis mihi bonum est homini mulierem non tangere,
propter fornicationem autem unusquisque uxorem suam habeat et unaquaeque virum suum habeat.

Qui enim fornicationis metum premisit profecto non stantibus preceptum contulit.
Sed ne fortasse in terra ruerent delictum cadentibus ostendit. Unde adhuc
infirmantibus subdidit. Uxori vir debitum reddat similiter autem et uxor
viro. Quibus dum magna honestate coniugii aliquid de voluptate largitus est
paulo post addidit. Hoc autem dico secundum indulgentiam non secundum imperium. Culpa
quippe esse monstratur quod indulgere perhibetur, sed que tanto citius relaxatur
quanto non per hanc illicitum quod agitur sed hoc quod est licitum sub moderamine non tenetur.
Quod bene Loth in semetipso exprimit qui ardentem Sodomam fugit
sed tamen Segor inveniens nequaquam mox montana conscendit. Ardentem
quippe Sodomam fugere est illicita carnis incendia declinare.
Altitudo vero montium munditia est continentium. Vel certe quasi in monte sunt
qui etiam carnali copule inherent sed tamen extra suscipiende prolis amplexum
debitam vero carnis voluptatem non solvunt. In monte quippe stare est nisi
fructum propaginis in carne non querere. In monte stare est carni carnaliter
non adherere. Quia multi sunt qui scelera quidem carnis deserunt nec
tamen in coniugio positi usu solummodo debita iura conservant. Exiit quidem
Loth Sodomam sed tamen non statim ad montana pervenit quia iam dampna-
bilis vita relinquitur sed adhuc celsitudo coniugalis continentie subtiliter
non tenetur. Est vero in medio Segor que civitas fugientem salvat infirmum
quia videlicet cum sibi per incontinentiam miscentur coniuges et lapsum scelerum fugiunt
et tamen venia salvantur. Quasi parvam quippe civitatem inveniunt in qua ab
ignibus defendantur quia coniugalis hec vita non quidem in virtutibus mira est
sed tamen a suppliciis secura. Unde idem Loth ad angelum dicit. Est civitas
hec iuxta ad quam possum fugere parva et salvabor in ea. Numquid non
modica est et vivet in ea anima mea. Iuxta ergo dicitur et tamen ad salutem tuta perhibetur
quia coniugalis vita nec a mundo longe divisa est nec tamen a gaudio salutis
aliena. Sed tunc coniuges in hac actione hac vitam suam quasi in parva civitate tuto custodiunt
cum pro se assiduis deprecationibus intercedunt. Unde recte per angelum ad
eundem Loth dicitur. Ecce etiam in hoc suscepi preces tuas ut non subvertam
urbem pro qua locutus es. Quia videlicet dum deprecatio funditur nequaquam talis
coniugii vita dampnatur. De qua deprecatione Paulus admonet dicens. Nolite
fraudare invicem nisi forte ex consensu ad tempus ut vacetis orationi.
Aliter admonendi sunt qui ligati coniugiis non sunt ut preceptis celestibus
eo rectius obtemperent quo eos ad curas mundi nequaquam iugum copule
carnalis inclinat, ut quos onus licitum coniugii non gravat nequaquam
illicitum terrene sollicitudinis pondus premat, sed tanto eos paratiores
dies ultimus quanto expeditiores inveniat, ne quo meliora agere va-
cantes possunt sed tamen negligunt eo supplicia deteriora mereantur. Audiant
quod Paulus cum quosdam ad celibatus gratiam instrueret non coniugium sprevit
sed curas mundi nascentes ex coniugio repulit dicens. Hoc ad utilitatem vestram
dico non ut laqueum vobis iniciam sed ad id quod honestum est et quod fa-
cultatem prebeat sine impedimento Domino obsecrandi. Ex coniugiis quippe
terrene sollicitudines prodeunt et idcirco magister gentium auditores suos ad

meliora persuasit ne sollicitudine terrena ligarentur. Cum vero celibe curatu
secularium impedimentum prodit et quia se nequaquam subdit, et tamen
coniugii onus non evasit. Admonendi sunt celibes ne sine damnationis
iudicio misceri se feminis vacantibus putent. Cum enim Paulus fornicationis
vicium tot criminibus execrandis inseruit, quis sit reatus indicavit dicens:
Neque fornicatores neque ydolis servientes neque adulteri neque molles neque
masculorum concubitores neque fures neque avari neque ebriosi neque maledici neque
rapaces regnum dei possidebunt. Et rursum: Fornicatores autem et adul-
teros iudicabit deus. Admonendi itaque sunt ut si temptationis procellas cum
discrimine salutis tollerant, coniugii portum petant. Scriptum quippe est:
Melius est nubere quam uri. Sine culpa quippe ad coniugium veniunt, si tamen
meliora non devoverunt. Nam quisquis bonum maius subire proposuit, bonum
minus quod licuit illicitum fecit. Scriptum quippe est: Nemo mittens manum suam
super aratrum et respiciens retro aptus est regno dei. Qui ergo forciori
studio intendat, retro convincitur respicere, si relictis bonis amplioribus
ad minima retorquetur. Aliter peccatorum conscii atque aliter ignari

Aliter admonendi sunt peccatorum carnis conscii atque aliter ignari. Ad-
monendi namque sunt experti peccata carnis ut mare saltem post naufragium
metuant et perditionis sue discrimina vel cognita perhorrescant, ne qui
pie post perpetrata mala servati sunt, hec impie repetendo moriantur. Unde
peccanti anime et numquam a peccatis desinenti dicitur: Frons meretricis facta est
tibi, noluisti erubescere. Admonendi ergo sunt ut studeant
quatenus si acceptum nature bonum integrum servare noluerunt, saltem scissum resarciant.
Quibus nimirum necesse est ut perpendant quanti in tanta fidelium multi-
tudine et se illibatos custodiant et alios ab errore convertunt. Quid ergo isti
dicturi sunt, si aliis in integritate stantibus ipsi nec post damna resipiscunt? Quid
dicturi sunt, si quam multi et alios secum ad regnum deferunt, hii expectante
deo nec semetipsos reducunt? Admonendi sunt ut preterita commissa considerent
et imminentia devitent. Unde sub Iudee specie per prophetam deflentur in hoc
mundo iniquitatibus inquinate, cum culpas ad memoriam revocat dicens: Forni-
cate sunt in Egipto, in adolescentia sua fornicate sunt; ibi subacta sunt ubera et fracte sunt mamme puber-
tatis earum. In Egipto namque ubera subiguntur cum turpi huius mundi desiderio
voluntas humane mentis substernitur. In Egipto pubertatis mamme franguntur,
quando naturales sensus adhuc in semetipsis integri pulsantis concupiscentie corruptione
viciantur. Admonendi sunt peccata carnis experti ut vigilanti cura conspi-
ciant, post delicta nobis ad se redeuntibus deus quanta benignitate sinum
sue pietatis expandat, cum per prophetam dicat: Si dimiserit vir uxorem
suam et recedens duxerit virum alterum, numquid revertetur ad eum ultra? Numquid
non polluta et contaminata erit mulier illa? Tu autem fornicata es cum
amatoribus multis, tamen revertere ad me, dicit dominus. Ecce de fornicante et
relicta muliere argumentum iusticie proponitur, et tamen nobis post lapsum redeuntibus
non iusticia sed pietas exhibetur. Ut hinc utique colligamus, si nobis delin-
quentibus tanta pietate parcitur, post delictum redeuntibus quanta improbi-
tate. Aut que ab eo erit super improbos venia, qui non cessat vocare post culpam.

Que nimirum verba per prophetam post delictum mira vocacionis exprimit cum
averso homini dicit Et erunt oculi tui videntes preceptorem tuum et aures tue
audient verbum post tergum monentis. Humanum quippe genus dominus in faciem
monuit quum in paradyso condito homini atque in libero arbitrio stanti quid facere
quidve non facere deberet indixit. Sed homo in dei faciem terga dedit
cum superbiens eius iussa contempsit. Nec tamen superbientem deus deseruit
qui ad revocandum hominem legem dedit exhortantes angelos misit.
in carne nostre mortalitatis apparuit. ergo post tergum stans nos ammonuit
qui ad recuperacionem nos gracie et contemptus vocavit. Quod ergo generaliter
dici potuit de cunctis hoc necesse est specialiter sentire de singulis quia et coram
deo positus quisque verba monicionis eius percipit cum prius quam peccata perpe-
deo positus quisque verba monicionis eius percipit cum prius quam peccata perpe-
tret voluntatis eius precepta agnoscat. Adhuc enim ante eius faciem stare est
nondum cum peccando contempnere. Cum vero delicto bono innocencie
iniquitatem eligens appetit in eius faciem terga dedit. Sed ecce adhuc et post
tergum deus subsequens monet qui et post culpam ad se redire persuadet
aversum revocat commissa non respicit et revertenti sinum pietatis expandit.
Post tergum ergo monentis audimus si ad invitacionem domini saltem
vocetur ergo post tergum monentis audimus si ad invitacionem domini saltem
post peccata revertimur. Denique pietatem vocantis erubescere si iusticiam nolumus
formidare quia tanto improbiore contempnimus quanto et contempti nos
adhuc vocare non dedignatur. Itaque ammonendi sunt peccata carnis igno-
rantes ut tanto sollicitius precipitem ruinam metuant quanto altius stant
Ammonendi sunt ut noverint quia quo magis loco prominenti consistunt
eo crebrioribus sagittis insidiatoris impetuntur. Qui tanto ardentius
solet erigi quanto se robustius conspicit vinci tantoque intollerabilius
dedignatur vinci quanto contra se videt per integra infirme carnis castra
pugnari. Ammonendi sunt ut incessanter premia suscipiant et libenter procul
dubio temptacionum quas tolerant labores calcent. Si enim attendatur
felicitas que sine transitu attingitur levis fit quod transeundo laboratur.
Audiant quid per prophetam dicitur Hec dicit dominus eunuchis Qui custodie-
rint sabbata mea et elegerint que volui et tenuerint fedus meum
dabo eis in domo mea et in muris meis locum et nomen melius a fi-
liis et filiabus. Eunuchi quippe sunt qui compressis motibus carnis
affectum in se pravi operis abscidunt. Quo autem apud patrem loco
habeantur ostenditur quia in domo patris videlicet eterna mansione et filiis preferun-
tur. Audiat quod per Iohannem dicitur Hii sunt qui cum mulieribus non sunt coinquinati
virgines enim sunt et sequuntur agnum quocumque ierit. Et quod canticum cantat
quod nemo possit dicere nisi illa centum quadraginta quatuor milia. Singulariter
quippe canticum cantare est in eternum cum cunctis pre ceteris fidelibus
et de carnis incorrupcione gaudere quod tamen electi ceteri canticum audire
possunt licet dicere nequeunt quia per caritatem quidem in eorum celsitudine leti sunt
quamvis ad eorum premia non assurgunt. Audiant peccatorum carnis igna-
ri quid per semetipsam de hac integritate veritas dicat Non omnes capiunt
verbum hoc quia id innotuit summum quod denegatur omnibus et dum predicat quam

difficile capitis audientibus innotuit exceptum est quod cautela teneat. Admonendi
sunt itaque carnis ignorantes ut praeeminere virginitatem coniugiis sciant et tamen se
super coniuges non extollant quatenus dum virginitatem praeferunt et se postponunt et
id non deserant quod esse melius estimant et se custodiant quos inaniter non
extollant. Admonendi sunt ut considerent quod plerumque actionem secularium
vita continentium confundit cum et illi ultra habitum assumunt opera et isti iuxta
ordinem proprium non excitant corda. Unde per prophetam dicitur: Erubesce Sydon
ait mare. Quasi enim per vocem maris ad verecundiam Sydon adducitur cum per com-
parationem vite secularium atque in hoc mundo fluctuantium eorum qui muniti
atque stabiles videbantur vita reprobatur. Sepe enim nonnulli ad dominum post carnis
peccata redeuntes tanto se ardentius in bonis operibus exhibent quanto dampnabiliores se de malis videt. Et sepe quidam in carnis integritate perdu-
rantes cum minus conspiciunt habere quod defleant plene sibi sufficere vite sue
innocentiam putant atque ad fervorem spiritus nullis se ardoris stimulis inflammant.
Et fit plerumque deo gratior amore ardens vita post culpam quam securitate
torpens innocentia. Unde et voce iudicis dicitur: Remittuntur ei peccata multa
quoniam dilexit multum. Et gaudium erit in celo plus super uno peccatore penitentiam agente quam super
nonaginta novem iustis qui non indigent penitentia. Quod citius ex ipso usu
colligimus si mentis nostre iudicia pensemus. Plus namque terram diligimus que
post spinas exarata fructus uberes producit quam que nullas spinas habuit
sed tamen exculta segetem sterilem gignit. Admonendi sunt peccata carnis ignorantes
ne superioris ordinis celsitudine se preferant ceteris cum ab inferioribus
quanta se melius agant ignorant. In examine enim veri iudicis immutat
merita ordinum qualitas actionum. Quis enim considerata ipsa rerum specie
quis nesciat quod in natura gemmarum carbunculus prefertur iacincto sed tamen
cerulei coloris iacinctus prefertur pallenti carbunculo quia et illi quod ordo
nature subtrahit species decoris adiungit et hunc quem naturalis ordo prelatat
coloris qualitas fedat. Sic ergo in humano genere et quidam in meliori ordine
deteriores sunt et quidam in deteriori meliores quia et isti sortem extremi
habitus bene vivendo transcendunt et illi superioris loci meritum moribus non
exequendo diminuunt. Aliter peccata deplorantes cogitationum

Aliter admonendi sunt qui peccata deplorant operum atque aliter qui cogi-
tationum. Admonendi quippe sunt qui peccata deplorant operum ut
consummata mala perfecta diluant lamenta ne obstringantur amplius de-
bito perfecti operis et minus solvant in fletibus satisfactionis. Scriptum quippe est:
Potum dedit nobis in lacrimis in mensura videlicet ut uniuscuiusque mens tantum penitendo
compunctionis sue bibat lacrimas quantum se a deo meminit aruisse per
culpas. Admonendi sunt ut incessanter admissa ante oculos reducant
atque hec bene vivendo agant ut a districto iudice videri non debeant. Unde
David cum peteret dicens: Averte faciem tuam a peccatis meis paulo
superius intulit: Delictum meum contra me est semper. Ac si diceret: Peccatum meum non
respicias postulo quia hoc ipse non respicere cesso. Unde per prophetam dominus dicit:
Et peccatorum tuorum memor non ero tu autem memor esto. Admonendi sunt ut
singula quaeque admissa considerent et dum per unumquodque erroris sui inquinationem

deflent, sunt se totos lacrimis mundet, vnde bene per Jeremiam dicitur: Cum vniuerse
singula delicta pensarentur, diuisiones aquarum deduxit oculus meus.
Diuisas quippe ex oculis aquas deducimus, cum peccatis singulis dispertitas
lacrimas damus. Neque enim vno eodem quoque tempore mens de omnibus dolet,
sed dum nunc huius nunc illius culpe memoria acrius tangitur, simul de omnibus
in singulis commota purgatur. Ammonendi sunt ut de misericordia quam postu-
lant presumant, ne vi immoderate afflictionis intereant. Neque enim pie
dominus ante delinquentium oculos flenda peccata opponeret, si per semetipsum
ea districte ferire voluisset. Constat enim quod a suo iudicio abscondere
voluit quos miserendo preueniens accusatores sui fecit. Hinc
enim scriptum est: Preueniamus faciem eius in confessione. Hinc per Paulum dicitur:
Si nosmetipsos diiudicaremus, non vtique iudicaremur. Rursumque ammonendi
sunt ut sic de spe fiduciam habeant, ne tamen incauta securitate torpescant.
Plerumque enim hostis callidus mentem quam per culpam supplantat, cum de
ruina sua afflictam respicit, securitatis pestifere blandimentis seducit.
Quod figuraliter exprimitur, cum factum Dine memoratur. Scriptum quippe est: Egres-
sa est Dina ut videret mulieres regionis illius, quam cum vidisset Sichem
filius Emor Euei princeps terre illius, adamauit eam et rapuit et
dormiuit cum illa, vi opprimens virginem, et conglutinata est anima eius
cum ea, tristemque blanditiis deliniuit. Dina quippe ut mulieres videat
extranee regionis egreditur, quando vnaqueque mens sua studia negligens,
actiones alienas curans extra habitum atque extra ordinem proprium vagatur. Quam
Sichem princeps terre opprimit, quia videlicet inuentam in curis exterioribus
dyabolus corrumpit. Et adglutinata est anima eius cum ea, quia vnitam esse
per iniquitatem respicit. Et quia cum mens a culpa resipiscit, afficitur atque
admissa flere conatur, corruptor autem spes securitatesque vacuas ante
oculos reuocat, quibus vtilitatem tristicie subtrahat, recte illic adiungitur:
Tristemque blanditiis deliniuit. Modo enim aliorum facta grauiora,
modo nichil esse quod perpetratum est, modo misericordem deum loquitur, modo adhuc
tempus subsequens ad penitentiam pollicetur, ut dum per hec decepta mens
seducitur, ab intentione penitentie suspendatur, quatenus tunc bona nulla percipiat,
quam nunc mala nulla contristant. Et tunc plenius obruatur suppliciis,
que nunc etiam gaudet in delictis. Atque ammonendi sunt qui peccata cogi-
tationum deflent, ut sollicite considerent in cogitationis archana
utrum delectatione tantummodo an etiam consensu deliquerint. Plerumque enim tempta-
tur cor et ex carnis nequitia delectatur, et tamen eidem nequitie ex ratione
renititur, ut in secreto cogitationis et contristet quod libet et libeat quod con-
tristat. Nonnunquam vero ita mens barathro temptationis absorbetur, ut
nullatenus renitatur, sed ex deliberatione sequitur hoc unde ex delectatione
pulsatur. Et si facultas exterior suppetat, rem mox effectibus
interiora vota consummat. Ex qua si iam animaduersio districti iudicis
respicit, non est iam cogitationis culpa sed operis, quia et si tarditas in
foris peccatum distulit, intus hoc consensionis opere voluntas impleuit.
In primo ad parente didicimus quod tribus modis omnis culpe nequitiam perpetramus

Suggestione scilicet delectatione et consensu. Primum itaque per hostem, secundum non per carnem,
tertium per spiritum perpetratur. Insidiator enim prava suggerit. Caro se delectationi subicit,
atque ad extremum spiritus devictus delectatione consentit. Unde et ille serpens prava suggessit,
Eva autem quasi caro se delectationi subdidit, Adam vero quasi spiritus suggestione atque
delectatione superatus assensit. Suggestione itaque peccatum agnoscimus, delectatione
vincimur, consensu et ligamur. Ammonendi sunt igitur qui nequitias cogitationis de-
flent ut sollicite considerent in qua peccati mensura ceciderunt quatenus iuxta mo-
dum quo in semetipsis inquinatos sentiunt et mensura lamentationis erigantur,
ne si cogitata mala minus cruciant usque ad perpetranda opera perducant.
Sed inter hec ita terrendi sunt ut tamen minime frangantur. Sepe enim misericors deus
eo citius peccata cordis abluit quo hec exire ad opera non permittit, et
cogitata nequitia citius solvitur quia astrictu operis districtius non ligatur. Unde
recte per psalmistam dicitur: Dixi pronunciabo adversum me iniusticiam meam domino et tu
remisisti impietatem cordis mei. Qui enim impietatem cordis subdidit
quia cogitationum iniusticias pronunciare vellet indicat dum ait: Dixi
pronunciabo, atque illico adiunxit: et tu remisisti. Cum super hoc sit facilis
venia ostenditur qui dum se ad hoc permittit petere hoc quod se petere promittebat
obtinuit, quatenus quia usque ad opus non venerat culpa usque ad cruciatum non
perveniret penitentia. Sed cogitata afflicta mente tergeret quam nimirum tantum
cogitata iniquitas inquinasset.

Aliter admissa plangentes et qui deserunt nec tamen plangunt. c. liiij°

plangunt nec tamen deserunt, atque aliter qui

Hic ammonendi sunt qui admissa deflent deserunt nec tamen plangunt.
Admonendi sunt namque qui admissa plangunt nec tamen deserunt ut con-
siderare sciant sollicite quia flendo inaniter mundat qui vivendo se nequiter
inquinat. Unde ideo se lacrimis lavant ut mundi ad sordes redeant.
Hinc enim scriptum est: Canis reversus ad suum vomitum et sus lota in voluta-
bro luti. Canis quippe cum vomit profecto cibum qui pectus deprimebat
proicit, sed cum ad vomitum revertitur unde levigatus fuerat rursus oneratur. Et
qui admissa plangunt profecto nequicia de qua male saciati fuerant
et que mentis intima deprimebat confitendo proiciunt quam post confessionem
dum repetunt resumunt. Sus vero in volutabro luti cum lavatur sordidior
redditur. Et qui admissa plangit nec tamen deserit pene gravioris culpe
se subicit quia et ipsam quam flendo impetrare potuit veniam contempnit,
et quasi in lutosa aqua semetipsum volvit quia dum fletibus suis vite mundi-
ciam subtrahit ante dei oculos sordidas ipsas et lacrimas facit. Hinc
rursus scriptum est: Ne iteres verbum in oratione tua. Verbum namque in oratione iterare est
post fletum committere quod rursum necesse sit flere. Hinc per ysaiam dicitur: Lavamini et
mundi estote. Post lavacrum enim mundus esse negligit quisquis post lacrimas
vite innocenciam non custodit. Et lavantur ergo et nequaquam mundi sunt qui
commissa flere non desinunt sed rursus flenda committunt. Hinc per quendam
sapientem dicitur: Qui baptizatur a mortuo et iterum tangit illum, quid proficit
lavatio eius? Baptizatur quippe a mortuo qui mundatur fletibus a peccato,
sed post baptisma mortuum tangit qui culpam post lacrimas repetit. Ad-
monendi sunt qui admissa plangunt nec tamen deserunt ut ante districti iudicis oculos

Admiss[a] plangunt nec dese[runt]

eis esse se similes agnoscant qui viventes ante faciem quorundam hominum
magna eis summissione blandiuntur, recedentes autem inimicitias ac damna
quae valent adtollere non desinunt. Quid enim culpam flere, nisi humilitatem devotionis suae
Deo ostendere? Et quid est post fletum prava agere, nisi superbas contra eum quem roga-
verat inimicitias exercere? Iacobo attestante qui ait: Quicumque voluerit
amicus esse huius saeculi, inimicus Dei constituitur. Admonendi sunt qui admissa
plangunt nec tamen deserunt, ut sollicite considerent quia ita plerumque mali
inutiliter compunguntur ad iustitiam, sicut plerumque boni innoxie temptantur
ad culpam. Fit quippe mira exigentibus intus dispensationis interne
mensura, ut mali dum de bono aliquid agunt quod non tamen perficiunt, superbe in ipsa
qua plenissime perpetrant mala confidant; et isti dum de malo temptantur
cui nequaquam consentiunt, quo per infirmitatem titubant, gressus cordis
ad iustitiam per humilitatem verius figant. Balaam quippe iustorum tabernacula
respiciens ait: Moriatur anima mea morte iustorum et fiant novissima
mea horum similia. Sed cum tempus compunctionis abscessit, contra eorum vitam quorum
similis fieri et moriendo poposcerat consilium praebuit, et cum occasionem de
avaritia repperit, illico oblitus est quidquid sibi de innocentia optavit. Paulus
vero ait: Video aliam legem in membris meis repugnantem legi mentis
meae et captivum me ducentem in lege peccati quae est in membris meis. Qui
profecto ideo temptatur ut in bono robustius ex ipsa infirmitatis suae
cognitione solidetur. Quid ergo quod ille compungitur et tamen iustitiae non appropinquat,
iste temptatur et tamen cum culpa non inquinatur, nisi hoc quod aperte ostenditur, quia nec malos
bona imperfecta adiuvant, nec bonos mala inconsummata condemnant.
Atque admonendi sunt qui admissa deserunt nec tamen plangunt, ne iam re-
laxatas aestiment culpas quas etsi agendo non multiplicant, nullis tamen
eos fletibus mundant. Neque enim scriptor si a scriptione cessaverit, quia alia non
addidit, etiam quae scripserat delevit; nec qui contumelias irrogat, si
solummodo tacuerit satisfecit, cum profecto necesse sit ut verba praemissae superbiae
verbis submissae humilitatis mitiget. Nec debitor absolutus est quia alia non
multiplicat, nisi et illa quae ligaverat absolvat. Ita et cum Deo delinquimus,
nequaquam satisfacimus si ab iniquitate cessamus, nisi voluptates quas di-
leximus e contrario appositis lamentis insequamur. Si enim nihil nos in hac
vita operum culpa maculasset, nequaquam nobis hic adhuc degentibus ipsa
ad securitatem innocentia nostra sufficeret, quia illicita animum multa pulsavit.
Qua in re mente securus est qui perpetratis iniquitatibus ipse sibi testis est quia
innocens non est. Neque enim Deus nostris cruciatibus pascitur, sed delictorum
morbos medicamentis contrariis medetur, ut qui voluptatibus delectati
discessimus, fletibus amaricati redeamus. Et qui per illicita de-
fluendo cecidimus, etiam a licitis nosmetipsos restringendo surgamus,
et cor quod insana laetitia infuderat salubris tristitia exurat, et quod vulne-
raverat elatio superbiae curet abiectio humilis vitae. Hinc enim scriptum est:
Dixi iniquis nolite inique agere, et delinquentibus nolite exaltare
cornu. Cornu quippe delinquentes exaltant si nequaquam se ad paenitentiam
ex cognitione suae iniquitatis humiliant. Hinc rursum dicitur: Cor contritum

humiliatum deus non spernit. Quisquis enim peccata plangit nec tamen deserit cor quidem
conterit sed humiliare contempnit. Quisquis vero peccata iam deserit nec tamen
plangit iam quidem humiliat sed tamen conterere cor recusat. Hinc paulus ait
Et hec quidem aliquando fuistis sed abluti estis et sanctificati estis. Quia nimirum cor-
rectior vita sanctificat quos per penitentiam ablutos afflictio
fletuum mundat. Hinc petrus cum quosdam territos malorum suorum consideratione
conspiceret admonuit dicens penitentiam agite et baptizetur unusquisque vestrum.
Daturus enim baptisma premisit penitencie lamenta ut prius se aqua sue afflic-
tionis infunderent et postmodum sacramento baptismatis lavarent. Qua igitur mente
qui transactas culpas flere negligunt vivunt securi de venia quippe
summus pastor ecclesie huic et sacramento addendam penitentiam credidit quod peccata
principaliter extinguit. Aliter mala facientes et laudantes LV

Aliter admonendi sunt qui illicita et faciunt et laudant atque aliter qui
accusant prava nec tamen devitant. Admonendi enim sunt qui illicita faciunt
et laudant ut considerent quod plerumque plus ore quam opere delinquant. Opere
namque per semetipsos solos et nequiores perpetrant. Ore autem per tot personas
iniquitatem exhibent quot audientium mentes iniqua laudantes docent.
Admonendi ergo sunt ut si eradicare mala dissimulant saltem seminare
pertimescant. Admonendi sunt ut eis proditio privata sufficiat. Rursumque admo-
nendi sunt ut si mali esse non metuunt erubescant saltem videri quod sunt. Plerumque
enim culpa dum absconditur expugnatur ut quandoque quia dum mens erubescat
videri quod tamen esse non metuit erubescit quandoque esse quod fugit videri. Dum vero
pravus quisque impudenter innotescit quo liberius omne facinus perpetrat
eo et licitum putat et quod licitum suspicatur in hoc procul dubio multiplicius mergitur.
Unde scriptum est peccatum suum sicut sodoma predicaverunt nec absconderunt. Peccatum
enim suum si sodoma absconderet adhuc sub timore peccaret sed funditus
frena timoris amiserat que ad culpam nec tenebras requirebat. Unde et
rursum scriptum est Clamor sodomorum et gomorre multiplicatus est. Peccatum
quippe cum voce est culpa in actione. Peccatum vero et cum clamore est culpa cum
libertate. At contra admonendi sunt qui accusant prava nec tamen devitant ut prudenter
perpendant quid in districto dei iudicio pro sua excusatione dicturi sunt qui de
reatu suorum criminum et semetipsis iudicibus excusantur. Hii itaque quid aliud
quam precones sui sunt. Voces contra culpas proferunt et semetipsos reos operibus
trahunt. Admonendi sunt ut videant quia de occulta iam retributione
iudicii est quod eorum mens mala quod perpetrat illuminatur ut videat sed non conatur
ut vincat ut quo melius videt eo deterius pereat quia et intelligencie lucem
percipit et actionis prave tenebras non relinquit. Nam cum acceptam ad adiutorium
scientiam negligunt hanc contra se in testimonium vertunt et de lumine intelligencie augent
supplicia quod profecto acceperant ut possent delere peccata. Quorum nimirum
nequicia cum malum agit quod iudicat venturum iam iudicium hic degustat
ut cum eternis suppliciis servatur obnoxia hic interim examine non sit
absoluta tantoque illic graviora tormenta percipiat quanto hic malum non deseruit
et quod ipsa condempnat. Hinc enim veritas dicit Servus qui cognovit voluntatem domini sui
et non preparavit et non fecit secundum voluntatem eius plagis vapulabit multis. Hinc psalmista ait Descendant in

Illicita faciunt et lauda[nt]

Prava accusant nec tamen devitant

infernum viventes. Vivi quippe et illi quod agunt sciunt et senciunt, mortui autem sentire nil possunt. Mortui autem in infernum descendunt si mala nesciendo perpetrent. Cum vero sciant mala et tamen faciunt, ad iniquitatis infernum viventes miseri sencientesque descendunt.

Aliter qui concupiscencia superantur et qui culpis ligantur

Aliter admonendi sunt qui repentina concupiscencia superantur atque aliter qui in culpa ex consilio ligantur. Admonendi quippe sunt quos repentina concupiscencia superat, ut in bello presentis vite cottidie se positos attendant, et cor quod previdere vulnera non potest scuto sollicitudinis timoris tegant, ut occulta insidiantis hostis iacula perhorrescant et in tam caliginoso certamine intente continue mentis castra se muniant. Nam si a circumspectionibus sollicitudinis cor destituitur, vulneribus aperitur, quia hostis callidus tanto liberius percutit quanto nudum a providencie lorica deprehendit. Admonendi sunt qui repentina concupiscencia superantur, ut curare terrena nimis desuescant, quia intencionem suam dum rebus transitoriis immoderancius implicant, quibus culparum iaculis transfigantur ignorant. Unde et per Salomonem vox percussi et dormientis exprimitur, qui ait: Verberaverunt me, sed non dolui; traxerunt me, et ego non sensi; quando evigilabo, et rursum vina reperiam? Mens quippe a cura sue sollicitudinis dormiens verberatur et non dolet, quia sicut imminencia mala non prospicit, sic nec que perpetravit agnoscit. Trahitur et nequaquam sentit, quia per illecebras viciorum ducitur, nec tamen ad sui custodiam suscitatur. Que quidem evigilare optat ut rursum vina reperiat, quia quamvis sompno torporis a sui custodia premitur, vigilare tamen ad curas seculi nititur, ut semper voluptatibus debriatur; et cum ad id dormiat in quod sollerter vigilare debuerat, ad id vigilare appetit ad quod laudabiliter dormire potuisset. Hinc superius scriptum est: Et eris sicut dormiens in medio maris, et quasi sopitus gubernator amisso clavo. In medio enim mari dormit qui in huius mundi temptacionibus positus providere motus irruencium viciorum quasi imminentes undarum cumulos negligit. Et quasi gubernator clavum amittit, quando mens ad regendam corporis navim studium sollicitudinis perdidit. Clavum quippe in mari amittere est intencionem providam inter procellas huius seculi non tenere. Si enim gubernator clavum sollicite stringit, nunc in fluctibus ex adverso navim dirigit, nunc ventorum impetus per obliquum findit. Ita cum mens vigilanter animam regit, nunc alia superans calcat, nunc alia providens declinat, ut et presencia laborando subiciat et contra futura certamina prospiciendo convalescat. Hinc rursum de fortibus superne patrie bellatoribus dicitur: Uniuscuiusque ensis super femur suum propter timores nocturnos. Ensis enim super femur ponitur, quando acumine sancte predicacionis prava suggestio carnis edomatur. Per noctem vero cecitas nostre infirmitatis exprimitur, quia quidquid adversitatis in nocte imminet non videtur. Uniuscuiusque ergo ensis super femur suum propter timores nocturnos est, quia videlicet sancti viri dum ea que non vident metuunt, ad intencionem certaminis semper parati assistunt. Hinc rursum sponse dicitur: Nasus tuus sicut turris que est in Libano. Rem namque quam visu oculi non cernimus, plerumque odore previdemus. Per nasum quoque odores et fetores discernimus. Quid ergo per nasum ecclesie nisi sanctorum provida discrecio figuratur? Qui etiam turri similis esse in Libano dicitur, quia discreta eorum providencia ita in alto sita est, ut temptacionum certamina prius quam

ueniat audiat et quod ea diu uenerunt unita subsistat. Que cum futura
prouidentur tanto peiora fiunt mors ut uitus sunt, quia dum subito ictu quis patitur
redditur hostibus qui se inopinatum credidit eo ipso quo prius est euerna-
At contra admonendi sunt qui in culpa ex consilio ligantur, quatenus a praua consi-
deratione perpendant quia dum mala ex industria faciunt districtius contra se iudicium
accendunt, ut tanto eos durior sententia feriat quanto illos in culpa arctius
uincula deliberationis ligant. Qui fortasse delicta penitendo ab-
luerent citius si hec sola precipitatione cecidissent. Nam tardius peccatum soluitur
quod per consilium solidatur. Nisi enim mens omnimodo etiam despiceret in culpa
ex industria non perueniret. Ex hac ergo precipitatione lapsi per consilium peccantes
differunt, quia cum a statu iustitie peccando concidunt plerumque sunt et in laqueum
desperationis cadunt. Hinc est quod per prophetam dominus non tam precipitationum
prauitatem quam delectorum studia reprehendit dicens: Ne forte egrediatur ut ignis
indignatio mea et succendatur et non sit qui extinguat propter malitiam stu-
diorum uestrorum. Hinc iterum iratus dicit: Visitabo super uos malum secundum fructum studiorum
uestrorum. Quia ergo peccatis aliis differt peccata que per consilium perpetrantur, non tam praue
facta dominus quam studia reprehendit, quia in factis sepe infirmitate, sepe ne-
gligentia, in studiis uero maliciosa semper intentione peccatur. Quod recte beati uiri
expressione per prophetam dicitur: Et in cathedra pestilentie non sedit. Cathedra
quippe iudicis esse uel presidentis solet. In cathedra pestilentie sedere est
et ex ratione mala discernere et ex deliberatione peruersa; in cathedra pes-
tilentie sedere est ex industria peccata committere et ex deliberatione peruersa.
Qui in prauis consilii cathedra sedet qui tanta iniquitate rationis extollitur
ut implere malum et per consilia conetur et sic assistentibus turbis prelatus est
qui cathedre honore fulcitur. Ita delicta eorum qui precipitatione corruunt
exquisita per studium peccata transcendunt. Admonendi ergo sunt et hi qui se con-
ligant qui in culpa et se per consilia ligant quia quanto ulterius feriendi sunt
qui nunc prauorum consilii sunt principes fiunt. Aliter qui quamuis minimis

Aliter admonendi sunt qui licet minima crebro tamen frequenter excedunt. xlvij

Aliter admonendi sunt qui licet minima crebro
tamen illicita faciunt, atque aliter qui se a paruis custodiunt sed aliquando in
grauioribus demerguntur. Admonendi sunt qui quamuis in minimis excedunt
sed tamen frequenter excedunt ut nequaquam considerent qualia sed quanta committunt.
Perpetrata enim sua si despiciunt timere cum pensant, debent formidare cum
numerant. Altos quippe gurgites fluminum parue sed innumere replent
gutte pluuiarum, et hoc agit sentina latenter crescens quod patens procella.
Scientes et minuta sunt que erumpunt in membris per scabiem uulnera, sicut
multitudo corpus innumerabiliter occupat, sic uitam corporibus sicut unum graue
inflictum pectori uulnus negat. Hinc nimirum scriptum est: Qui modica spernit
paulatim decidit. Qui enim peccata minima flere ac deuitare neglexit
a statu iustitie non repente sed partibus totus cadit. Admonendi sunt qui
in minimis frequenter excedunt ut sollicite considerent quod nonnunquam deterius
in parua quam in maiore culpa peccatur. Maior enim quo citius quia esse culpa agno-
scitur eo et celerius emendatur; minor uero quia quasi nulla creditur eo peius quo
securius in usu retinetur. Unde fit plerumque ut mens assueta malis leuibus
nec grauia perhorrescat atque ad quandam auctoritatem nequitie per culpas nutrita perue[niat]

Et tanto in maioribus contemptum pertimescere quanto in minoribus didicit non timendo peccare. Atque admonendi sunt qui se a parvis custodiunt sed aliquando in grandioribus demerguntur ut sollicite se ipsi deprehendant quia dum cor eorum de custoditis minimis extollitur ad perpetranda grandiora ipso elationis sue baratro devoratur. et dum foris parva subigunt sed per inanem gloriam intus intumescunt. languore superbie intus victi iuncta morte et foris per mala maiora prosternuntur. Admonendi sunt ergo qui se a parvis custodiunt sed aliquando in grandibus merguntur. Ne ubi se stare extrinsecus estimant ibi intrinsecus cadant. Et ne hoc ipso districti iudicis retributione elatio minoris iusticie via fiat ad foveam grandioris culpe. Qui enim vane elati minimi boni custodiam suis viribus tribuunt iuste derelicti culpis maioribus obruuntur. et cadendo discunt non fuisse proprium quo steterunt ut mala immensa cor reprimat quod bona minime exaltat. Admonendi sunt ut considerent quod in culpis grandioribus reatui alto se obligant et tamen plerumque in parvis que custodiunt deterius peccant. quia et in illis iniqua faciunt et per ista se hominibus quasi iniqui tegunt. Unde fit ut cum maiora mala perpetrant coram deo aperte iniqui sunt et cum parva bona custodiunt coram hominibus simulate sancti sunt. Hinc est enim quod phariseis dicitur. liquantes culicem camelum autem glutientes. Ac si aperte diceretur. minima mala discernitis maiora devoratis. Hinc rursum veritatis ore increpantur. cum audiunt. Decimatis mentam et anetum et ciminum et relinquitis que graviora sunt legis iudicium et misericordiam et fidem. Neque enim negligenter audiendum est quod cum decimare minima diceret extrema quidem de oleribus maluit sed tamen bene olentia memorare ut profecto ostenderet quia simulatores cum parva custodiunt odorem de se extendere sancte opinionis querunt. et quamvis implere maxima negligant. ea tamen minima observant. que humano iudicio longe lateque redoleant.

Qui bona non inchoant nec inchoata consumant. Lviii

Aliter admonendi sunt qui bona nec inchoant atque aliter qui inchoata minime consumant. Qui enim bona nec inchoant non sunt eis edificanda que salubriter diligant sed destruenda ea in quibus semetipsos nequiter servant. Neque enim vel sequuntur que inexperta audiunt nisi prius quam perniciosa sunt ea que experta sunt deprehendunt. quia nec levari appetit qui et hoc ipsum quod cecidit nescit. et qui dolorem vulneris non sentit salutis remedia non requirit. Prius ergo ostendenda est quam vana sint que diliguntur et tunc demum vigilanter intimanda quam sint utilia que pretermittuntur. Prius videat fugienda que amat et sine difficultate postmodum cognoscat amanda esse que fugit. Melius enim inexperta recipiunt si de expertis quicquid disputationibus audiunt vera recognoscunt ut ea bona que ex toto nondum noverunt. tunc in pleno voto discunt. cum deprehendunt falsa se vana tenuisse. Audiant ergo quod bona presentia ad delectationem transitoria sunt et tamen eorum causa ad ultionem sine transitu permansura quia et nunc quod libet invitis subtrahitur et tunc quod dolet invitis in supplicium reservatur. Itaque eisdem rebus terreantur salubriter quibus

nocere declarant ut dum pressa mentis alta ruine sue dampna conspicit
sese in precipitium pervenisse deprehendit, gressum post terga revocet et
pertimescens que amaverat conatur diligere que contempnebat. Hinc enim est
quod Ieremie misso ad predicationem dicitur: Ecce constitui te hodie super gentes
et super regna ut evellas et destruas et disperdas et dissipes et
edifices et plantes. Quia nisi prius perversa destrueret, edificare utiliter
recta non posset. Nisi enim ab auditorum suorum cordibus spinas vani amoris
evelleret, nimirum frustra in eis sancte predicationis verba plantaret. Hinc est
quod Petrus evertit ut post modum construat. Cum nequaquam iudeos monebat
quid iam facerent, sed de hiis que fecerant increpabat dicens: Ihesum nazarenum
virum approbatum a deo in vobis virtutibus et prodigiis et signis que fecit per illum deus
in medio vestri, sicut vos scitis, hunc definito consilio et prescientia dei traditum
per manus iniquorum affigentes interemistis, quem deus suscitavit solutis
doloribus inferni, videlicet ut crudelitatis sue cognitione destructi edificationem
sancte predicationis quanto anxie quesierant tanto utilius audirent. Unde et illico
videlicet: Quid ergo faciemus viri fratres? Quibus mox dicitur: Agite penitentiam
et baptizetur unusquisque vestrum. Quam edificationis verba procul dubio contemp-
nerent, nisi prius salubriter ruinam sue destructionis invenissent. Hinc est quod
Saulus cum super eum celitus lux emissa resplenduit, non iam quod recte de-
beret facere, sed quid prave fecisset audivit. Nam cum prostratus requireret dicens:
Quis es domine? protinus dicitur: Ego sum Ihesus nazarenus quem tu persequeris.
Et cum repente subiunxit: Domine quid me iubes facere? illico adiungitur:
Surge et ingredere civitatem et dicetur tibi quid te oporteat facere. Ecce de
celo dominus loquens persecutoris sui facta redarguit, nec tamen quod illico
eius [?] facienda indicavit. Ecce elationis eius fabrica iam tota corruerat
et post ruinam suam humilis edificari requirebat, et cum superbia destruitur
edificationis tamen verba retinentur, ut videlicet persecutor immanis diu
destructus iaceret et tanto post in bonis solidior surgeret quanto prius
funditus eversus a pristino errore cecidisset. Qui ergo necdum ad huc agere bona
ceperunt a rigiditatis antea sue pravitatis conversionis manu evertendi sunt
ut ad statum post modum recte operationis erigantur. Quia et ideo altum ligna
silvarum succidimus ut hec in edificio regiminis sublevemus. Sed tamen non
repente constructa ponitur, ut nimirum prius vitiosa eius viriditas exsiccetur.
Quanto quippe plus in infimis humorum excoquitur, eo ad summa solidius levatur.
At vero ammonendi sunt qui inchoata bona minime consummant ut caute
circumspectione considerent quia dum proposita non perficiunt, et que fuerant cepta con-
vellunt. Si enim quod invigilandum sollicita intentione non crescit, et quod
fuerat bene gestum decrescit. In hoc quippe mundo humana anima quasi
more navis contra ictum fluminis conscendere; uno in loco nequaquam stare
permittitur, quia ad yma relabitur nisi ad summa conetur. Si ergo inchoata
bona fortis operantis manus ad perfectionem non sublevat, ipsa operandi
remissio contra hoc quod operatum est pugnat. Hinc est quod Salomon dicit: Qui mollis
et dissolutus in opere suo est, frater est opera sua dissipantis. Quia videlicet qui cepta bona
strenue non exequitur, dissolutione negligentie manum destruentis imitatur.

Hinc sardis ecclesie ab angelo dicitur Esto vigilans et confirma cetera que
moritura erant Non enim invenio opera tua plena coram deo meo. Quia igitur
plena coram deo eius opera inventa non fuerant moritura reliqua et que erant
vita predicebat. Si enim quod mortuum in nobis est ad vitam non accenditur
hoc et extinguitur quod quasi adhuc vivum tenetur. Admonendi sunt ut perpendant
hoc et extinguitur quod quasi adhuc vivum tenetur... quod eis fortasse tolerabilius esse potuisset viam rectitudinis non arripere quam arreptam post tergum
redire Nisi enim retro respicerent erga arreptum studium nullo torpore
languescerent. Audiant quod scriptum est Melius erat eis non cognoscere viam iustitie
quam post agnitionem retrorsum converti. Audiant quod scriptum est Utinam frigidus
esses aut calidus sed quia tepidus es incipiam te evomere de ore meo.
Calidus quippe est qui bona studia et arripit et consummat. Frigidus vero
est qui consummanda nec inchoat. Et sicut a frigore per teporem transitur
ad calorem ita a calore per teporem reditur ad frigus. Quisquis ergo amisso
infidelitatis frigore vivit sed nequaquam tepore superato excrescit ut ferveat
procul dubio calore desperato dum noxio tepore demoratur agit ut
frigescat. Sed sicut ante teporem frigidus sub spe est ita post frigus tepor
in desperatione est. Qui enim adhuc in peccatis est conversionis fiduciam non amittit.
qui vero post conversionem tepuit et spem que esse potuit de peccatore subtraxit.
Aut calidus ergo quisque esse aut frigidus queritur ne tepidus evomatur ut
videlicet aut necdum conversus adhuc de se conversionis spem prebeat. aut iam
conversus in virtutibus inardescat ne evomatur tepidus qui a calore
quem proposuit torpore ad noxium frigus redit. Aliter admonendi sunt

qui mala occulte agunt et bona publice. xxxv

Aliter admonendi sunt qui mala occulte agunt et bona publice. aliter
qui bona que faciunt abscondunt et tamen quibusdam factis publice
mala de se opinari permittunt. Admonendi enim sunt qui mala oc-
culte agunt et bona publice ut pensent humana iudicia quanta velocitate
evolant. Divina autem quanta immobilitate perdurant. Admonendi sunt ut
in fine rerum mentis oculos figant. quia humane laudis attestatio pertransit
et superna sententia que et abscondita penetrat ad retributionem perpetuam con-
valescit. Dum igitur occulta mala sua divinis iudiciis. recta autem sua
humanis oculis anteponunt et sine teste est bonum quod publice faciunt
et non sine eterno teste est quod latenter delinquunt. Culpas itaque suas
occultando hominibus virtutes vero pandendo et unde puniri debeant abscondentes
detegunt et unde remunerari poterant detegentes abscondunt.
Quos recte sepulchra dealbata speciosa exterius sed mortuorum ossibus
plena intus veritas vocat. Quia vitiorum mala intus contegunt. humanis
vero oculis quorundam demonstratione operum de solo foris iustitie colore
blandiuntur. Admonendi itaque sunt ne que agunt recta despiciant sed ea
meritis melioribus credant. Valde enim bona sua diiudicat qui ad eorum
mercedem sufficere favores humanos putat. Cum enim pro recto opere laus tran-
sitoria queritur eterna retributione res digna vili pretio venundatur. De quo
videlicet precepto pretio veritas dicit. Amen dico vobis receperunt mercedem suam.

Ammonendi sunt ut considerent quod dum pravos se in occultis exhibent sed tamen exempla de se publice in bonis operibus praebent, ostendunt se quidem quae fugiunt, clamant amanda quae odiunt, vivunt pro ceteris aliis et sibi moriuntur. At contra ammonendi sunt qui bona occulte faciunt et tamen quaedam factis publice de se mala opinari permittunt ne cum semetipsos actionis virtute vivificant in se alios per exemplum pravae aestimationis occidant, ne minus se quam proximos diligant et cum ipsi salubre potum vini sorbeant mentibus intentis considerationis motibus pestiferum venenum poculum fundant. Hii nimirum in uno proximorum vitam minus adiuvant in altero multum gravant, dum student et recta occulta agere et quaedam factis ad exemplum de se prava seminare. Quisquis enim laudis concupiscentiam calcare iam sufficit edificationis fraude peccat, si bona quae agit occultat, et quasi iactato semine germinandi radices subtrahit quia opus quod imitandum est non ostendit. Hinc namque in evangelio veritas dicit: Videat opera vestra bona et glorificent patrem vestrum qui in caelis est. Ubi et illa sententia reperitur quae longe aliud praecepisse videtur. Dicit: Attendite ne iustitiam vestram faciatis coram hominibus ut videamini ab eis. Quid est ergo quod opus nostrum et ita faciendum est ne videatur et tamen ut debeat videri praecipitur, nisi quod ea quae agimus et occultanda sunt ne ipsi laudemur et tamen ostendenda sunt ut laudem caelestis patris augeamus. Nam cum nos iustitiam nostram facere coram hominibus dominus prohiberet illico adiunxit: ut videamini ab eis. Et cum rursum videnda ab hominibus bona opera nostra praeciperet protinus subdidit: ut glorificent patrem vestrum qui in caelis est. Qualiter ergo videnda essent vel qualiter non videnda ex sententiarum fine monstravit quatenus operantis mens opus suum et propter se videri non quaereret et tamen hoc propter caelestis patris gloriam non celaret. Unde fit plerumque ut bonum opus et in occulto sit cum fiat publice, et rursum in publico cum agitur occulte. Quia enim in publico bono opere non suam sed superni patris gloriam quaerit, quasi sit absconditum quia illum solum testem habet cui curavit placere. Et qui in secreto suo bono opere deprehendi ac laudari concupiscit, et nemo fortasse vidit quod exhibuit et tamen hoc coram hominibus fecit quia tot testes in bono opere secum duxit quot humanas laudes in corde requisivit. Cum vero prava aestimatio in quantum sine peccato valet ab videntium mentibus non tergitur credentibus mala per exemplum culpa propinatur. Unde et plerumque contingit ut qui negligenter de se mala opinari permittunt, per semetipsos quidem nequaquam faciunt, sed tamen per eos qui se imitati fuerint multiplicius delinquunt. Hinc est quod Paulus quaedam munda sine pollutione comedentibus sed imperfectis temptationis scandalum suggerat commessationem monens dicit: Videte ne forte haec licentia vestra offendiculum fiat infirmis. Et perhibet: Et peribit infirmus in tua scientia frater propter quem Christus mortuus est. Sic autem peccantes in fratres et percutientes conscientiam eorum infirmam in Christum peccatis. Hinc est quod Moyses cum diceret: Non maledices surdo, protinus adiunxit: Nec coram caeco pones offendiculum. Surdo quippe maledicere est absenti ac non audienti derogare. Coram caeco vero offendiculum ponere est discrete quidem rem agere

Sed tn ei qui lumine discretois no ht scandali occasionem pbet

De exhortacione multis adhibenda

HEc st que psul animaru i pdicacois diusitate custodiat ut solli
citus cogrua singulorum vulnerib medicamina apponat. Sz cu
magni sit studii ut exhortandis singulis suiat ad singula cu valde
laboriosu sit vnuqueqz de ppis sub dispesacoe debita cosidacois
instruere longe tn e laboriosius auditores innumeros ac diusis passioib
laborantes vno eodz tpe voce vnius z cois exhortacois amonere
Ibi quippe tanta arte vox temperanda ut cu diusa sint auditorum
vicia z singulis iueniat cogrua z tn sibimetipsi no sint diusa
ut int passiones medias vno quidz ductu trseat. sz moe bicipitis
gladii tumores cogitatuum carnaliu ex diuso late incidat
qtus sic supbis pdicet humilitas ut tn timidis no augeat metus
Sic timidis infundat auctas ut tn supbis no crescat effrenacio
Sic ociosis ac torpentib pdicet sollicitudo boni opis ut tn inquietis
immoderate licencia no augeat accois. Sic inquietis imponat modus
ut tn ociosis no fiat torpor securus. Sic impacientib extinguat
ira ut tn remissis ac lenib no crescat neglia. sic lenes accendat
ad zelu ut tn iracundis no addat incendiu. sic tenacib infundat
tribuendi largitas ut tn pdigis effusiois frena nimie laxent
Sic pdigis pdicet parcitas ut tn tenacib pitura rei custodia no
augeat. sic incontinentib laude coniugiu ut tn ia continentes no re
uocent ad luxum. Sic continentib laude virginitas corpis z mentis
ut tn i coniugiis despecta no fiat fecunditas carnis. sic pdicanda st
bona ne exaltacone iuuent z mala. sic laudanda st boa summa
ne despiciant mala. sic intendenda st ultima ne du credunt suf
ficere nequaqz tendat ad summa.

De exhortacione q vni adhibenda

At grauis quidz pdicatori labor e i cominib pdicacoib voce est
ad occultos singulorum motus cauere qz vigilare z palestrium
more i diusis lateribus artes cauere. multo tn grauiore labore fatigat
qui vni econtrariis viciis suienti pdicare copellitur. plerumqz eni quis
lete nimis coplexiois existit sz tn repente cu aborta tristicia
inaniter pmitur. Curandu itaqz pdicatori e quatus sic tergat tristicia q venit
ex tpe ut no augeat leticia que supponit ex coplexione. Et
sic frenet leticia que ex coplexioe e ut no crescat tristicia q venit
ex tpe ~~ut no augeat leticia~~ Iste grauat usu immoderate pcipitacois
z aliqn tn ab eo qd festine agendu e cu nimis ppedit subito nata
formidinis. ille grauat usu immoderate formidinis aborta formidine
z aliqn tn i eo qd appetit temeritate impellit pcipitacois. Sic itaqz i
isto repmat subito aborta formido ut tn no crescat enutrita
diu pcipitacio. sic i illo refrenet immoderata pcipitacio ut tn no qualescat
impssa ex coplexioe formido. Quid at mirum si mentium me
dici ista custodiat du medicina corpm tanta discretois arte sese pat

qui no corda s3 cor medent, plerumq3 enim debile corp9 opp'mit languor
immanis cum languori s obuiare adiutorijs fortibus d3 s3 tn̄
corp9 debile adiutoriū forte no sustinet. Studet i' qui mede'
q'tus sit sup' existente morbū subtrahat ut nequaq' supposita corp's
debilitas crescat ne fortasse languor cū uita deficiat. Tanta
i' te corp' adiutoriū discretione cōpoit ut uno eod' q3 tpe et
languori obuiet et debilit'. Si i' medicina corp's indiuise adhibita
sui'e diuisibiliter pt tunc enim uere medicina ē qu sit p' ea' uno supereminenti
fructuro, ut et supposite complexioni suat. Cur medicina ment'
una eadq3 p'dicatione opponi mor' morb's diuso ordine obuiare
no ualeat. que tanto subtilior agit' quanto de inuisibilib' tractat.

Q3 aliqn̄ leniora uicia relinquenda sunt.

Sed q3 plerumq3 dum duor' uicior' languor irruit hic leuius
id fortasse grauius premit. ei nimirum uito rius sub celerit'
subuenit'. p' q' festine ad uitam tendi' et si hoc a uicina morte
restringi no pt nisi id est q' existit commiū crescat. tollandus itaq3
pri ē ut p' exhortaciones sua artificiose modamine unum pacia'
crescere quatus possit aliud a uicina morte restringe. q' cū agit
no morbū exaggerat s3 uulnati sui cui medicamentū adhibet
uitā suat ut qui exquirende salutis congruū tpc inueniat. sepe
enim quib' a ciborum ingluuie minime temperant iamq3 pene superati
luxurie stimul' premunt. qui hoc pugne metu territus dū se p'
abstinenciā restringere nititur inanis glorie temptatione fatiga'. i quo
nimirum unum uitium nullatenus extinguit' nisi ad uitria' q' i'
pestis ardencius insequenda ē u' que periculosius premit. Tollandus
namq3 ē ut p' uirtute abstinencie uitium arrogancia q' uincere
crescat ne eum p' ingluuie a uita funditus luxuria extinguat.
Hinc ē q' paulus cū infirmū auditorem sum' p'pendeat aut praua
adhuc uelle agere aut de accepta humane laudibus retributione
gaudere ait. Vis no timere ptatem. Bonum fac et habebis laudem ex i'a.
Neq3 enim io bona agenda sunt ut p'tas hoc mundi n'a timea'. ad p'ta
gla transitorie laudibus sumat. s3 cū infirma mente ad tm robur
ascendere no posse pensaret ut et pruite uitaret sit et laude p'tor
egregius ei ad more ad obtulit et aliud tulit. Concedendo ei
leuia subtrax't atroci. ut consedando leuia subtrax't grauia.
ut qui ad descenda cuncta sit n' adsurgeret. dū i quoda' animo
suus familiarit' relinquit'. a quoda' sus sine dolore tolleret.

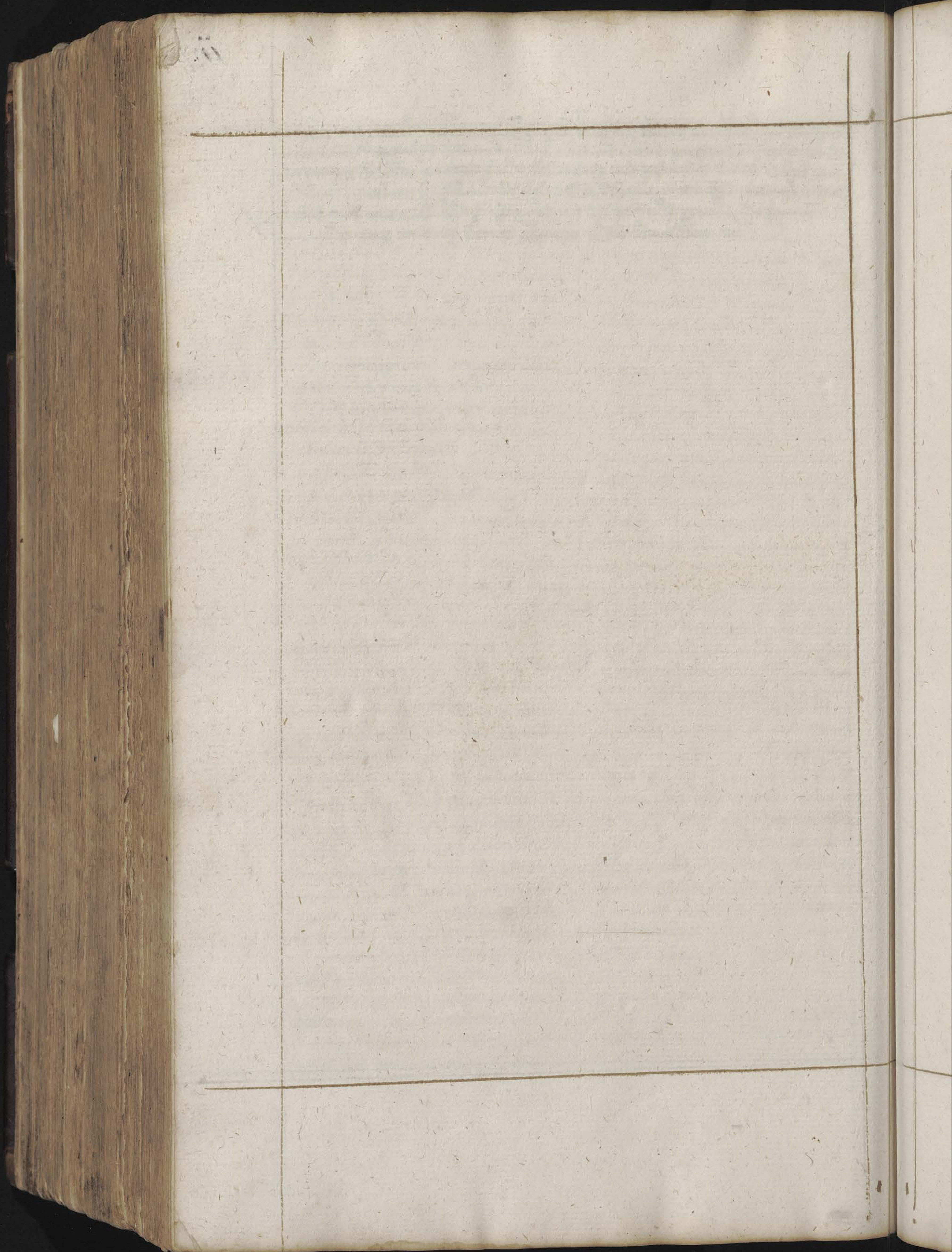
Q3 infirmis mentib' oīo no dūt alta p'dicari.

Sciendum no p'dicatori ē ut auditorum animū ult' uires no trahat.
Neue ita dicta dū plus quam ualet tendi' ment' corda rumpa'.
Alta etenim eque dūt multis audientib' contegi et uix paucis aperi'.
Hinc enim p'semetipm̄ ueritas d't. Quis putas ē fidel' dispensator
et prudens quem constituet dns sup' fa' suam ut det illis in tpe tritici mensurā.

per mensuram quippe tritici exprimitur modius, ubi ne cum angusto corde incapabile
aliquid tribuitur ex quo incassum fundatur. Hinc Paulus ait: Non potui vobis
loqui quasi spiritalibus, sed quasi carnalibus; tanquam parvulis in Christo lac vobis
potum dedi, non escam. Hinc Moyses a secreto Dei exiens coruscantem
coram populo faciem suam velat, quia nimirum turbis claritatis intimae archana
non indicat. Hinc per eum divina voce praecipitur ut is qui cisternam fodit
si operire negligat, corruente in ea bove vel asino pretium reddat.
Quia ad alta scientiae fluenta perveniens cum haec apud bruta audientium
corda non contegit poenae reus addicitur, si per verba eius in scandalum sive
munda mens seu immunda capiatur. Hinc ad beatum Job dicitur: Quis dedit
gallo intelligentiam? aut quis posuit sapientiam in visceribus hominis? Praedicator
etenim sanctus dum caliginoso hoc clamat in tempore quasi gallus cantat in nocte,
cum dicit: Hora est iam nos de somno surgere. Et rursum: Evigilate iusti
et nolite peccare. Gallus autem profundioribus horis nocturnos altos edere cantus solet,
cum vero matutinum iam tempus in proximo est, minutas atque tenues voces format,
quia nimirum qui recte praedicat, obscuris adhuc cordibus aperte clamat,
nihil obscuris misteriis indicat, ut tunc salubriter subtiliora quaeque
de caelestibus audiant cum luci veritatis appropinquant. De opere praedicationis et voce
Sed inter haec ad ea quae iam superius diximus
cautius studio retorqueamur, ut praedicator quisque plus actibus quam
vocibus insonet, et bene vivendo plus vestigia sequacibus imprimat
quam loquendo quo gradiantur ostendat. Quia et gallus iste quem per exprimenda
boni praedicatoris specie in locutione sua Dominus assumpsit, cum iam edere cantus parat,
prius alas excutit et semetipsum feriens vigilantiorem reddit. Quia
nimirum necesse est ut qui verba sanctae praedicationis movet prius studio bonae
actionis evigilet, ne in semetipsis torpentes opere alios excitet voce, sed
se per sublimia facta excutiat et tunc ad bene vivendum alios sollicitos red-
dat; prius cogitationum alis semetipsos feriat et quicquid in se inutiliter
torpet sollicita investigatione deprehendat, districta animadversione se
corrigat, et tunc demum aliorum vitam loquendo componat; prius punire
propria fletibus curet, et tunc quae aliorum sunt punienda denuntiet; et antequam
verba exhortationis insonet omne quod locuturus est operibus clamet.
X. Pars. pactis vite operibus qualiter predicator ad seipsum redeat. lxv
Evigile. Sed quia dum saepe praedicatorem moribus congruentibus ubertim funditur,
S. [illegible] apud semetipsos de conversione sua occulta laetitia loquentis animus
sublevatur, magna cura necesse est ut timoris laceratione se mordeat,
ne qui aliorum vulnera medendo ad salutem revocat, ipse per negligentiam
suae salutis intumescat, ne proximos iuvando se deserat, ne alios erigens
cadat. Nam quibusdam saepe magnitudo virtutum occasio perditionis fuit, ut cum
de confidentia virium inordinate securi sunt, per negligentiam inopinate morerentur.
Virtus namque cum vitiis renititur, quadam delectatione eius semetipsum animus blanditur,
fitque ut bene agentis mens metum suae circumspectionis abiciat atque in sua con-
fidentia secura quiescat, cui iam torpenti seductor callidus omne quod bene gessit

ermat/ eaque quae perfectis pollentes in tumidis cogitationibus exaltat. Unde agitur
ut ante ipsius internos oculos fovea mentis fit memoria virtutis/ quae reminiscendo
quae gessit dum se apud se erigit apud humilitatis auctorem cadit. Hinc namque
superbienti animae dicitur: Quo pulchrior es descende et dormi cum incircumcisis.
Ac si aperte diceretur/ quia ex immensitate decoris elevaris ipsa tua pulchritudine re-
pelleris ut cadas. Hinc sub Iudaeae specie superbienti animae reprehendendo dicitur:
Perfecta eras in decore meo quem posueram super te dicit Dominus/ et habens fiduciam
in pulchritudine tua fornicata es in nomine tuo/ Fiducia quippe suae pulchritudinis
animam attollit dum de meritis virtutum laeta apud se secura gloriatur/ sed per hanc
eandem fiduciam ad fornicationem ducitur, quia cum mentem captam cogitationibus
suis deceperit hanc maligni spiritus per innumera vitia seducendo corrumpunt/
Notandum vero quod dicitur: Fornicata es in nomine tuo. Quia cum respectum mens
superni rectoris deserit laudem propriam privatam quaerit et arrogare sibi incipit
omne bonum quod largitoris praeconiis servire accepit opinionis suae gloriam
dilatare desiderat. delibeat cogitat satagit ut mirabilis cunctis
innotescat. In suo ergo nomine fornicatur quae legalis thori connubium
deserens corruptori spiritui laudis appetitu substernitur. Hinc David
ait: Tradidit in captivitatem virtutem eorum et pulchritudinem eorum in manus
inimici/ In captivitatem etenim virtus et pulchritudo in manus inimici traditur
cum deceptae menti antiquus hostis ex boni operis elatione dominatur.
Quo et multorum electorum quamvis plene non superat ut cunctis tamen et electorum saepe
animum temptat/ sed cum sublevatus destituitur destitutus ad formidinem
revocatur. Hinc etenim David dicit: Ego dixi in mea habundantia non movebor
in aeternum. Sed quia de confidentia virtutis intumuit/ paulo post protulit
quid invenit/ Avertisti faciem tuam a me et factus sum conturbatus. Ac si aperte dicat: Fortem me
inter virtutes credidi sed quantum infirmus sim derelictus agnovi/ Hinc
rursum dicit: Iuravi et statui custodire iudicia iustitiae tuae. Sed quia eius
virium non erat manere in custodia quam iurabat debilitatem suam protinus tur-
batus invenit. Unde et ad precis opem repente se contulit dicens: Humiliatus sum
usquequaque domine vivifica me secundum verbum tuum. Nonnumquam vero superna moderatio
prius quam per munera provehat infirmitatis memoriam ad mentem revocat.
ne de acceptis virtutibus intumescat. Unde et Ezechiel propheta quotiens
ad contemplanda caelestia ducitur prius filius hominis vocatur. Ac si hunc aperte
Dominus admoneat dicens: Ne de his quae vides elatione cordis subleveris. Caute
perpende quod es ut cum summa penetras esse te hominem recognoscas/ quatenus
dum ultra te rapiris ad temetipsum sollicitus infirmitatis tuae freno re-
voceris/. Unde necesse est ut cum nos virtutum copia blanditur ad infirma
sua mens oculos revocet seseque salubriter deorsum premat/ ne recta
quae agit sed quae agere neglexit aspiciat. Ut dum cor ex memoria infirmitatis
atteritur apud humilitatis auctorem robustius in virtute solidetur. Curat et plerumque
omnipotens Deus idcirco electorum mentes quamvis ex magna parte perficiat, imper-
fectas tamen ex parva aliqua parte derelinquit ut cum rutilant miris virtutibus
imperfectionis suae taedio tabescant, et nequaquam se de magnis erigant, cum
adhuc contra minima innitentes laborant/ Sed quia extrema non valent vincere

de propriis actibus non audeat superbire. Ecce bone vir Joh[annes] reprehensionis
mee veritate compulsus dum monstrare qualis esse debeat pastor invigilo pulchrum
depinxi hominem pictor foedus alios quia ad perfectionis litus dirigo qui
adhuc in delictorum fluctibus versor. Sed in huius vite quaeso naufragio
orationis tue me tabula sustineat, ut quia pondus proprium deprimit
tui meriti me manus levet. Amen. Sit laus deo etc.

Alex audiens sc magist est virtutibus sci contra ome X pte I J

Amor de bibituro scilicet qualiter Amor dei ome 2 pte 2 ff

Aricha scilicet sit Ecclius ome X pte 2 g

Auster spm scilicet et Aquilo dyabolum de sept ome pa pte 2 · d

Beatitudo sc[undu]m q[uod] co[m]petit ho[mi]ni i[n] p[rese]n[ti] dist[inctio] 1 p[ar]te 1

Bona nob[is] a deo gratis debem[us] [illegible] ome 1 . h
Bona c[ar]na et dei s[unt] et n[ost]ra dist[inctio] 9 . a
Bona c[ar]na p[er] [illegible] ome 9 ff
Bona fiunt ex p[ro]p[ri]o [illegible] ome 10 . h
Bona pl[ur]a acquisita [illegible] ome 11 p[ar]te 2 . c

Bonu[m] q[uo]d p[ro]cedit ex bo[no] [illegible] dist[inctio] 1 p[ar]te 2 . 7

Caro absque mulieris est adulterio in bono ex parte Aliquis productio vide 1 parte 2 f
Carnis sunt plus tribus hostes inimicis sunt mis ... ne ... ibidem

Cadunt electi in faciem reprobi retrorsum vide 9 b

Caritas est nostra bellum que vincit et hostes vide 8 c
Caritatis amplitudo vide 7 parte 2 ff

Celestem regnum ... tria cum in ... dedignatur vide 10 m

Cum videro ... similiter scripsit in prologo

Comotio duplex una ex timore alia ex amore vide 10 h
Compunctionis duo genera scilicet timoris et amoris vide 10 parte 2

Concordia est ubi magis absque qua ceteri virtus non sunt vide 8 c

Corrupcio est scilicet ... de impudentes ... vide 11 c

Culpe merentes sunt ubi ... vide 7 d

Delictum et peccatum differunt ome 9 pte 2 b

Deus predestinavit quos sunt per misericordiam ome 1 ff
Deus languoris infirmum fit dextus ome 2 b

Deus celeste desiderium implet mentis et ipse exaudit impletus ome 8 a
Deus potest et mitis sanctis largitur ome 8 a
Deus de duo nuncupatur et verus ome 8 b et pte 2 ome
Deus est magister noster ome 2 pte 2 c 3 c

Delectat dei requirit silentium et recte meditari ome 9 pte 2
Delectat premium requirit parum et bene et bene

Docenda sunt que moribus vitam et audientium conveniunt ome 1 pte 2 a
Doctorum sermo non competit nisi mente perfectis ome 4 a
Doctores sermo quales esse debent ome 11 e ff
Doctrinis sancti dicuntur cimiterium ome 1 pte 2 f
Doctorum officium est bonos promovere malos non ome 1 pte 2 ff
Doctor est qui docuit sermone opere implet ome 9 pte 2 ff

Dona dei non omnia dantur uni sed unum uni aliud alii

Eculi vero est Clericorum predicancium et sequencium Omnia 3 pte 2 g

Electionis signum est soliditas veritatis Omnia 1 pte 2 I
Electi sunt christum domini omnia n. F
Electi proficiunt usque ad gaudia eterna per ducend' omnia n d.

Eloquia dei melius intelliguntur cum sentiri legunt omnia 1 pte 2 a
Erubescere malum proprium est - Erubescere bonum fatuus omnia x .c

Etas perfecta requiritur ad effectum doctrine - omnia n A.
Etiam si diligimus talem non in vsu sed in affectu habemus omnia 1 pte 2 I

Exempla sanctorum prius Edificacione sumuntur aliorum omnia 3 pte 2 h. 7.
Exempla plus docent quam verba omnia 1 pte 2 b.

Fidelis cum puerum et p[ro]ficere patris Sermone 3 parte 2 h

Fides prouenit ad operacionem secundum opera Sermone 7 parte 2 d

Fides solidatur Sermone 1 parte 2 c

Filius hominis quem Ezechiel sepius dicitur Sermone 12 h

Flagellacio malorum fit eis ad correctionem et solacium bonorum preludio ff

Fons pietatis et misericordie Christus in quo lavari debemus Sermone 8 parte 2 f

Ctra dei ad bona opera conari possim' et ea pficere sz ea non possum' Quere q.

C

Utru' agens debet q de q2 de temporibus varii mo' ad lucem fidei Quere 6, h. pte 2.

Utru' debet de agens n' d m' pperis vi' t m' actus Quere A pte 2 7

Holocausti dei ascensio serm. 12 J et 8 pte 2 G
Holocaustum scelera et purgatione scelerum serm. 8 pte 2 G

Humiliari homo debet coram deo alterius fructificantibus serm. 8 ff
Humilitas summa est in rebus dubiis serm. 12 ff
Humilitas dei domina spiritualia prata serm. 1 pte 2 E

Jerusalem dux corporalis et spiritualis Omnis 1 parte 2 d

Impetus animus ad vicia Impetus spiritus ad virtutes Omnis 7 A

Iucunditas est melior ad meliora spiritualia Omnis 3 G

Iumentis dei est quem cum potentes placet Omnis 9 C

Incipiunt petrum peterunt et alios velut demonstrant ad petrum Omnis 2 B

Intencio fertilis in alium dum opus bonum agitur Omnis 8 B
Intencio bona est habenda in opere Omnis A B

Job utilis valde quod ipso in presentia cum excellentia ut in aduersis dicitur Omnis A parte 2 K

Iudicium valde formidabile erit Omnis 4 E
In Iudicio valde omne petrum ancilla crudeliter
Iudicium dei districta sit Omnis 11 5

Justi ipsius superbus inuenit alios in equalibus Omnis 4 ff

Libertas vera est ad omnes filiorum dei ptinens ome. 3. d

Linguam detrahentium aliquis sic tollendum de aliorum ... vide 9 ff

Meminus sit filius dei p quod cum sentu sit omne; 4. B.

Miracula ad quelibet operamus non sit therda. omne 2. b.

Maior dicam dum intelligit qui sue mysterio menior est / omne 6 pte.
h

Bonus corpus minus sit medicinam dei thom xl dem omne 1. pte.
2. C.

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Pastor qui timet terrere reos peccantes Omelie .11. g

Pastor qui predicant iniusto ne pereant. Aug[ustinus] sicut palma ibidem Omelie 11. g

Pauperes animo et augustiat Omelie A. parte 2. 7

Peccatum quale est Omelie 2. b.

Peccata male indicamus et affirmare peccata. Omelie .x. d.

Peccatum est causa et pena peccati Omelie .11. g

Peccatores sicut insciores qui sunt feliciores et sunt flagella Omelie 12 g

Perfecti in dilectione ad xpm. Omelie .4. ff

Perfecti pro quorum ambulant ... despicere Omelie .x. A. b.

Perfecti qualiter proponunt ... sicut audiunt Omelie A. 7.

Predicare iuvenili etate non convenit Omelie 2. A.

Predicatores sancti xpisti ... attingere ... Omelie .4. ff g.

Predicatores debent esse Maturi. fortes. et discreti. Omelie 3. A.

Predicatores vitam ... debent et sonare Omelie 3. d.

Predicatores ... cum sciunt ... quia ... Omelie x. c

Predicatori ... nec habet quem ... Omelie x c

Prophetia triplex de preterito presenti et futuro prologo. a.

Prophetia dicitur non quia predicat futura sed quia ... prologo ... ibidem a.

Prophete ... sibi ad probationes ibidem a.

Prophetie modi octo ibidem. a.

Prophete spiritu prophetie ... implent. ... prologo d

Prophete ex usu prophetandi aliquando ex suo spiritu ... protulerunt prologo. e. c

Prophete veri ... falsa ... prologo e

Prophetis ... prologo. ff

Prophete aliquando loquuntur de se aliquando de se ... Omelie 4. A.

Prophetiam ... Omelie 4. e

Prophetiam ... Omelie 2. c

Proficientibus temptationes ... ne extollantur. Omelie 1. parte 2. b

Recedit a deo dum fidem et opera Vide 9. C.

Retro respicere est per quem conversum bonis operibus ad mala convertit Vide 3. D.

Sacra scriptura aliquando incipienda est litteram aliquis spiritualis Ome 3. B.
Scripture sacre obscuritas utilis est Ome 6 A
Sacra scriptura habet in se terram, stratum, altitudinem & aperturam horribilis
quam terra est amena, alta pertinet de & horrendis
Ome 6. F. G. H.
Sacra eloquia generaliter nostra munimina Ome 3 parte 2. H. I.
Sacra scriptura habet in se aperta, obscura & occulta Ome 7 parte 2. b.
Salvari impedit unumquemque est non extollit in prosperis nec deicit in adversis Ome A. parte 2. H.

Scandalis est vitandum aliquando pro multis hominibus Ome A. b.
Sermo qui dicitur conformari debet qualitati auditorum Ome 11. G. uel magisterio
Sermo dei est tempore medio ab hac scola Ome 3. C.

Sermo pastoris aliquando doctoribus datur aliquando subtrahitur Ome 12. C.
Sermo discipline non sit minus plenus ne nimius rigidus Ome 9 parte 2. H.

Septem dona Ome A parte 2. D.

Solus Christo reputatur qui vitam eius imitatur. Ome 9. F.
Sanctitatis virtutem tantam habemus quantum ad similitudinem Christi tendimus ibidem
Similitudinem vere sequitur spiritus de patre ibidem
Solus cuius hoc est de corpore in cuius ibidem

Sacra scriptura patres erant per similitudinem hominem Ome X parte 2. C.

Sanctus bona in amore virtutis accendit Ome 7. A

Spiritus sanctus electos non deserit in mutabilibus interdum in aliquibus aliis ad salutem
non deserit Ome 7. C.

Temptacionibus quomodo dyabolus insultat cum homo de se presumit Omelia 12 h

Temptacio plus tangitur quam exemplarium ad deum erigitur om 2 parte b

Anime delectat magis visa flagellacio xpi Omelia 8 h

Verba sacre scripture intelligenda sunt ad honorem et utilitatem possunt et aliis Omne 10. A

V

Ve in sacra scriptura eternum luctum designat Omne 9. P
Veritatis defensor quod recte preterit loqui non metuit Omne X c
Verendum in malo laudibus in bono vituperabilis Omne X. c
Victa quando sit sibi per quandam aegrorum penam Omne 12. T
Vicia sub virtutis specie sepe se abscondunt ibidem Omne 12 T.

Virtus omnis tribuitur a deo Omne 2. ff
Virtus inconvenientibus opposita conservat pluralitatem semper ibidem
Virtutes debent habere moderamina Omne 3. C
Virtutes quam quibus homo levatur sursum Omne X z
Virtutibus sancti se ad provectum exercent Omne 10 h.
Virtutes interdum augentur et per incrementa viciorum ad summa perducuntur Omne 3 parte 2. b.
Virtutum concordia prosperitas et perfectio ibidem
Virtutes tres necessarie ad salutem Omne X parte 2. B.
et Omne 7. parte 2. g
Viri virtuosi perfecti sunt et imperfecti Omne 9 parte 2. d.

Vita duplex Activa et Contemplativa. Omne 3 C
Vita Activa est in necessitate contemplativa in voluntate Omne 3. C
Vita celestis cui placet vita terrena amara est Omne 11. M
Vita meliorum consideranda est ad provectum bonorum Omne 1 parte 2. e
Vita duplex activa et contemplativa Omne 2 parte 2. d.
Vita duplex temporalis et eterna Omne 10 parte 2. b.

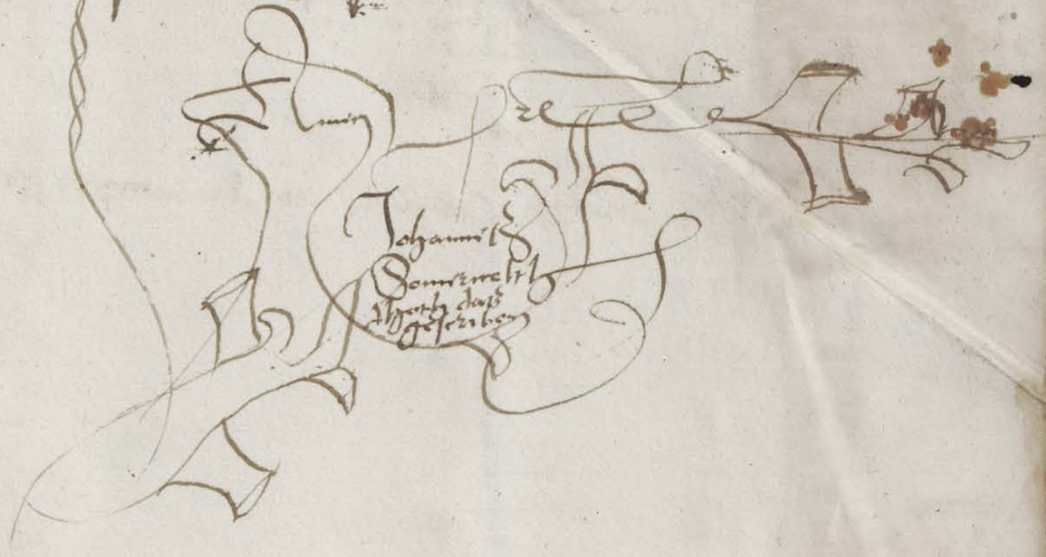
Voluptas mentem ad deum reynescat Omne 2 parte 2 c

V

Xpus d[ominus] meus dei ... .2. b.

Zelus autem pro sacrificio est de amplexissimus omnium sa R[illegible]

Et Hec est finis huius opere
sit laus deo Et sancto Bartolomeo etc

Tria sunt. que hominem expellunt
de domo: scilicet primum, fumus, stillicidium
et mala vxor et hoc vobis [illegible]
Melius est habitare in terra deserta
quam cum muliere rixosa et iracundia

II

Wortley [illegible]

[illegible]

[illegible]

Tanowskij
Iwan

